13
4 L
9

O 1.

60 . 9

13.4.E.24

SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
DECISIONUM
RECENTIORUM
A PAULO RUBEO J. C. ROMANO

Selectarum,

PARS SEXTA

Ab Anno M.DC.XXXI. uſque ad Annum M.DC.XXXIV.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS

Neceſſariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

I N D E X
D E C I S I O N V M
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Sexta Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

Alben. Gabellæ, ſeu onerum, Veneris 28. Iunij 1630. *Merlino*, deciſ.339.

Anconitana Iuris redimendi, Veneris 11. Martij 1633. *Motmanno*, deciſ.189.

Anconitana Dotis, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Buccabella*, deciſ.259.

Anconitana Dotis, Mercurij 14. Iunij 1634. *Buccabella*, deciſ.290.

Aquilana Capellæ, Veneris 17. Februarij 1634. *Pirouano*, deciſ.267.

Arboren. Canonicatus, Lunæ 8. Martij 1632. *Merlino*, deciſ.107.

Arboren. Canonicatus, Lunæ 24. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.173.

Arboren. Canonicatus, Mercurij 16. Nouembris 1633. *Merlino*, deciſ.233.

Aretina Commendæ, Veneris 11. Martij 1633. *Pirouano*, deciſ.187.

Argentina Coadiutoriæ, Veneris 21. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.20.

Argentina Coadiutoriæ, Veneris 2. Maij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.36.

Argentina Coadiutoriæ, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.114.

Argentina Coadiutoriæ, Lunæ 17. Maij 1632. *Ghiſilero*, deciſ.133.

Ariminen. Domus, Lunæ 23. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ.59.

Ariminen. Fideicommiſſi, Veneris 5. Martij 1632. *Dunozetto*, deciſ.106.

Ariminen. Fideicommiſſi, Veneris 7. Maij 1632. *Merlino*, deciſ.125.

Ariminen. Nullitatis Obligationis, Mercurij 10. Decembris 1631. *Queipo*, deciſ.79.

Ariminen. Nullitatis Obligationis, Mercurij 4. Februarij 1632. *Queipo*, deciſ.93.

Ariminen. Spolij, die Veneris 5. Martij 1633. *Motmanno*, deciſ.185.

Ariminen. Spolij, die Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Motmanno*, deciſ.257.

Aſculana Societatis, Lunæ 5. Decembris 1633. *Dunozetto*, deciſ.244.

Aſſiſien. Crediti Dotalis, Lunæ 21. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ.146.

Aſſiſien. Repetitionis Dotis, die Lunæ 21. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ.145.

Auenionen. Hæreditatis, Veneris 16. Ianuarij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.86.

Auenionen. Hæreditatis, die Mercurij 18. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.208.

Auguſtana Decimarum, Veneris 28. Martij 1631. *Card. Vbaldo*, deciſ.30.

B

Baſileen. Canonicatus, Lunæ 17. Martij 1631. *Dunozetto*, deciſ.27.

Beneuentana Molendini, Veneris 12. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ.81.

Beneuentana Attentatorum, Lunæ 26. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.296.

Bituntina Damnorum, & Intereſſe, Lunæ 18. Aprilis 1633. *Merlino*, deciſ.196.

Bononien. Bonorum de Barzellinis, Lunæ 12. Decembris 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.249.

Bononien. Bonorum de Barzellinis, Mercurij 22. Martij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.272.

Bononien. Bonorum de Barzellinis, Mercurij 7. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.283.

Bononien. Bonorum de Barzellinis, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Buccabella*, deciſ.305.

Bononien. Diſmembrationis, Mercurij 22. Iunij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.223.

Bononien. Diſmembrationis, Mercurij 14. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.291.

Bononien. Diſmembrationis, Veneris 10. Nouembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.303.

Bononien. Diſmembrationis, Lunæ 11. Decembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.315.

Bononien. Dotis, ſeu Attentatorum, Lunæ 24. Nouembris 1631. *Merlino*, deciſ.73.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Veneris 15. Aprilis 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.193.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana, *Ghiſilerio*, deciſ.235.

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis, Lunæ 15. Maij 1634. *Motmanno*, deciſ.279.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis, Lunæ 16. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ.51.

Index Deciſionum per Diœceſes

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis, Lunæ 26. Ianuarij 1632. *Coccino*, deciſ. 88.

Bononien. de Manzolis, Lunæ 16. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ. 111.

Bononien. Fideicommiſſi, Veneris 23. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ. 293.

Bononien. Pecuniaria de Blanchettis, Mercurij 15. Ianuarij 1631. *Coccino*, deciſ. 1.

Bononien. Succeſſionis, Lunæ 21. Iunij 1632. *Dunozetto*, deciſ. 144.

Bononien. Succeſſionis, die Lunæ 10. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ. 167.

Bononien. Succeſſionis, Veneris 13. Maij 1633. *Merlino*, deciſ. 206.

Bononien. Succeſſionis, die Lunæ 14. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ. 361.

Bononien. Succeſſionis, Lunæ 14. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ. 232.

Burgen. Iuris præſidendi, Lunæ 19. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ. 253.

C

Cæſarauguſtana Camerariæ, Lunæ 2. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ. 43.

Cæſarauguſtana Camerariæ, Veneris 26. Nouembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 157.

Cæſarauguſtana Camerariæ, Lunæ 9. Maij 1633. *Pirouano*, deciſ. 205.

Cæſarauguſtana Camerariæ, Veneris 9. Decembris 1633. *Pirouano*, deciſ. 245.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis, Lunæ 21. Iunij 1632. *Motmanno*, deciſ. 142.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis, Lunæ 12. Ianuarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ. 85.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis, Mercurij 4. Februarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ. 91.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis, Veneris 13. Februarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ. 102.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis, Lunæ 14. Februarij 1633. *Motmanno*, deciſ. 177.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 7.

Cæſarauguſtana Diſtributionum, Veneris 28. Martij 1631. *Veroſpio*, deciſ. 29.

Cæſarauguſtana Diſtributionum, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ. 115.

Cæſarauguſtana Diſtributionum, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ. 156.

Cæſarauguſtana Diſtributionum, Mercurij 13. Ianuarij 1634. *Coccino*, deciſ. 254.

Cæſarauguſtana Diſtributionum, Lunæ 4. Decembris 1634. *Panzirolo*, deciſ. 313.

Cæſarauguſtana Præeminentiarum, Veneris 14. Februarij 1691. *Coccino*, deciſ. 15.

Cæſarauguſtana Vicariæ, Veneris 14. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 16.

Caſenaten. Prædij, die Lunæ 16. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ. 52.

Caſenaten. Prædij, Veneris 12. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ. 80.

Caſenaten. Prædij, Veneris 17. Martij 1634. *Merlino*, deciſ. 271.

Camerinen. Donationis de Calcalaris, Lunæ 7. Aprilis 1631. *Dunozetto*, deciſ. 34.

Camerinen. Donationis de Calcalaris, Veneris 4. Iulij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 65.

Camerinen. Hæreditatis, Veneris 21. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ. 22.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum, Mercurij 5. Maij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ. 122.

Ciuitatis Caſtelli Supplementi Legitimæ, Veneris 13. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ. 47.

Ciuitatis Caſtelli Supplementi Legitimæ, Veneris 30. Aprilis 1632. *Pirouano*, deciſ. 121.

Cluſina Hæreditatis, Veneris 18. Februarij 1633. *Merlino*, deciſ. 180.

Cluſina Hæreditatis, Veneris 2. Maij 1634. *Merlino*, deciſ. 278.

Cluſina Parochialis, Lunæ 28. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 150.

Colimbrien. Præſtimoniorum, Mercurij 10. Decembris 1631. *Dunozetto*, deciſ. 78.

Colimbrien. Præſtimoniorum, Veneris 18. Iunij 1632. *Dunozetto*, deciſ. 139.

Colimbrien. Præſtimoniorum, Lunæ 27. Iunij 1633. *Coccino*, deciſ. 226.

Colimbrien. Præſtimoniorum, Veneris 28. Aprilis 1634. *Coccino*, deciſ. 275.

Comen. Nullitatis, ſeu Attentatorum, Lunæ 26. Iunij 1634. *Panzirolo*, deciſ. 295.

Conuerſana Bonorum, Mercurij 15. Decembris 1632. *Merlino*, deciſ. 165.

Cortonen. Plebaniæ, Veneris 1. Iulij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ. 228.

Cremen. Archipresbyteratus, Lunæ 6. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ. 221.

Cremonen. Beneficij, Mercurij 18. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ. 53.

Cremonen. Donationis de Montanis, Lunæ 9. Maij 1633. *Panzirolo*, deciſ. 203.

Cremonen. Penſionis, Veneris 21. Maij 1632. *Motmanno*, deciſ. 134.

Cremonen. Præpoſituræ, Veneris 27. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ. 63.

Cremonen. Præpoſituræ, Lunæ 15. Decembris 1631. *Motmanno*, deciſ. 82.

Cremonen. Præpoſituræ, Veneris 13. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ. 100.

D

Dertuſen. Parochialis, Veneris 14. Nouembris 1631. *Vbaldo*, deciſ. 71.

E

Elnen. Canonicatus, Veneris 6. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 45.
Elnen. Eremitorij, Veneris 7. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ. 13.
Elnen. Eremitorij, die Lunæ 23. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ. 57.

F

Fauentina Dotis, die Lunæ 3. Aprilis 1634. *Motmanno*, deciſ. 274.
Fauentina, *ſeu Caſenaten.* Fideicommiſſi, Lunæ 14. Februarij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 176.
Fauentina Vicariæ, die Lunæ 20. Iunij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 220.
Ferrarien. Reſtitutionis Dotis, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana *Merlino*, deciſ. 238.
Ferrarien. Spolij, Veneris 4. Iulij 1631. *Merlino*, deciſ. 69.
Feſulana Parochialis, Lunæ 12. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ. 37.
Firmana Dotis, die Mercurij 17. Maij 1634. *Panzirolo*, deciſ. 281.
Firmana Fideicommiſſi de Carradoris, Mercurij 13. Nouembris 1630. *Dunozetto*, deciſ. 341.
Firmana Fideicommiſſi de Carradoris, Veneris 22. Aprilis 1633. *Dunozetto*, deciſ. 198.
Firmana Saluiani, die Lunæ 24. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ. 135.
Firmana Spolij, Veneris 16. Decembris 1633. *Panzirolo*, deciſ. 251.
Florentina Iuriſpatronatus, die Lunæ 20. Decembris 1632. *Merlino*, deciſ. 166.
Florentina Parochialis à Sala, Mercurij 21. Aprilis 1632. *Queipo*, deciſ. 112.
Florentina Parochialis à Sala, Veneris 10. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ. 217.
Foroſempronien. Emphyteuſis, Veneris 28. Nouembris 1631. *Merlino*, deciſ. 74.

G

Gerunden. Iuris conferendi, Lunæ 24. Nouembris 1631. *Queipo*, deciſ. 72.
Gerunden. Iuriſdictionis, Veneris 28. Martij 1631. *Coccino*, deciſ. 32.
Gerunden. Iuriſdictionis, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Veroſpio*, deciſ. 351.
Gerunden. Iuriſdictionis, Lunæ 12. Decembris 1622. *Coccino*, deciſ. 321.
Gerunden. Iuriſdictionis, Veneris 24. Nouembris 1634. *Veroſpio*, deciſ. 309.
Giennen. Beneficij, Lunæ 13. Ianuarij 1631. *Veroſpio*, deciſ. 6.

Giennen. Theſaurariæ, Lunæ 25. Nouembris 1634. *Veroſpio*, deciſ. 308.

H

Hortana Fideicommiſſi, Mercurij 15. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 162.
Hortana Fideicommiſſi, Veneris 3. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ. 215.

I

Iannen. Abbatiæ, die Lunæ 13. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ. 218.
Iannen. Abbatiæ, Veneris 2. Decembris 1633. *Pirouano*, deciſ. 241.
Iannen. Alimentorum, Lunæ 8. Martij 1632. *Pirouano*, deciſ. 108.
Iannen. Fructuum Dotis, Lunæ 15. Maij 1634. *Coccino*, deciſ. 280.
Iannen. Iuris Honorifici, Lunæ 26. Ianuarij 1632. *Pirouano*, deciſ. 89.
Iannen. Parochialis, Veneris 21. Februarij 1631. *Coccino*, deciſ. 21.
Iannen. Parochialis, Veneris 1. Iulij 1633. *Coccino*, deciſ. 230.
Iannen. Separationis Thori, Veneris 31. Ianuarij 1625. *Remboldo*, deciſ. 324.
Iannen. Separationis Thori, Lunæ 16. Februarij 1631. *Coccino*, deciſ. 104.
Iannen. Separationis Thori, Mercurij 5. Maij 1632. *Coccino*, deciſ. 124.
Iannen. Separationis Thori, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ. 155.
Iannen. Separationis Thori, Lunæ 11. Aprilis 1633. *Coccino*, deciſ. 191.
Iannen. Separationis Thori, Lunæ 4. Iulij 1633. *Coccino*, deciſ. 231.
Iannen. Separationis Thori, Lunæ 28. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ. 239.
Iannen. Separationis Thori, Veneris 5. Maij 1634. *Pirouano*, deciſ. 277.
Iannen. Separationis Thori, Lunæ 3. Iulij 1634. *Pirouano*, deciſ. 300.
Imolen. Saluiani, die Veneris 5. Maij 1634. *Coccino*, deciſ. 276.
Interamnen. Fideicommiſſi de Simonettis, Lunæ 3. Iulij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ. 301.

L

Lauretana Cenſus, Veneris 15. Aprilis 1633. *Motmanno*, deciſ. 195.
Legionen. Puritatis Sanguinis, Lunæ 13. Iunij 1633. *Motmanno*, deciſ. 359.
Legionen. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis, Veneris 9. Dec. 1633. *Coccino*, deciſ. 362.
Legionen. Canonicatus Magiſtralis, Lunæ 12. Iunij 1634. *Coccino*, deciſ. 289.

Leodien. Fructuum, Veneris 30. Aprilis 1632. *Motmanno*, deciſ. 119.

Leopolien. Separationis Thori, die Lunæ 9. Maij 1633. *Vbaldo*, deciſ. 202.

Lucana Succeſſionis, Lunæ 16. Februarij 1632. *Pirouano*, deciſ. 103.

M

Mediolanen. Bonorum, Lunæ 30. Maij 1633. *Merlino*, deciſ. 211.

Mediolanen. Decimarum, Lunæ 7. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ. 19.

Mediolanen. Pecuniaria, Mercurij 19. Ianuarij 1633. *Pirouano*, deciſ. 170.

Mediolanen. Pecuniaria, Veneris 18. Maij 1633. *Pirouano*, deciſ. 209.

Meleuitana Expenſarum, Mercurij 13. Nouembris 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 342.

Meleuitana Expenſarum, Veneris 31. Ianuarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 10.

Meleuitana Feudi, Mercurij 4. Decembris 1630. *Motmanno*, deciſ. 344.

Meleuitana Feudi, die Lunæ 10. Maij 1632. *Motmanno*, deciſ. 129.

Meleuitana Feudi, die Lunæ 30. Maij 1633. *Merlino*, deciſ. 212.

Meleuitana Feudi, Lunæ 27. Nouembris 1634. *Merlino*, deciſ. 310.

Meleuitana Grauaminum, Veneris 15. Decembris 1634. *Buccabella*, deciſ. 317.

Meliten. Nauis, die Lunæ 12. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ. 246.

Meliten. ſeu Portugallien. die Lunæ 5. Decembris 1633. *Panzirolo*, deciſ. 243.

Meſſanen. Archipresbyteratus, Veneris 9. Ianuarij 1632. *Motmanno*, deciſ. 84.

Montis faliſci Penſionis, Lunæ 31. Martij 1631. *Pirouano*, deciſ. 345.

Montis faliſci Penſionis, Veneris 6. Februarij 1632. *Pirouano*, deciſ. 94.

N

Narnien. Iuriſpatronatus, Veneris 13. Maij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 207.

Narnien. Succeſſionis, Lunæ 26. Nouembris 1629. *Merlino*, deciſ. 320.

Neapolitana Legati, Lunæ 15. Aprilis 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 332.

Neapolitana Legati, Veneris 1. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 11.

Nouarien. Bonorum, Veneris 30. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ. 120.

Nouarien. Bonorum, Mercurij 15. Decembris 1632. *Coccino*, deciſ. 164.

Nouarien. Decimarum, Lunæ 10. Iunij 1630. *Pirouano*, deciſ. 334.

Nouarien. Decimarum, Mercurij 26. Februarij 1631. *Pirouano*, deciſ. 23.

Nouarien. Decimarum, Veneris 27. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ. 61.

Nouarien. Decimarum, die Veneris 29. Aprilis 1633. *Veroſpio*, deciſ. 357.

Nouarien. Decimarum, Veneris 1. Decembris 1634. *Veroſpio*, deciſ. 311.

P

Parmen. Nullitatis Ordinis, Lunæ 19. Iunij 1628. *Ghiſilerio*, deciſ. 325.

Parmen. Nullitatis Ordinis, Lunæ 11. Martij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 331.

Parmen. Nullitatis Ordinis, Lunæ 2. Decembris 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 342.

Parmen. Nullitatis Ordinis, Lunæ 12. Maij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 40.

Peruſina Laudi, Veneris 3. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ. 159.

Peruſina Releuationis Teſtamenti, Veneris 7. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ. 126.

Peruſina Succeſſionis de Alphanis, Mercurij 1. Februarij 1634. *Dunozetto*, deciſ. 264.

Piſtorien. Parochialis, Lunæ 9. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ. 96.

Placentina Pecuniaria, Veneris 14. Maij 1632. *Veroſpio*, deciſ. 132.

Placentina Præcedentiæ, Mercurij 1. Februarij 1633. *Merlino*, deciſ. 322.

Placentina Præcedentiæ, Lunæ 27. Iunij 1633. *Merlino*, deciſ. 224.

Placentina Prætenſæ Succeſſionis, Veneris 31. Martij 1634. *Panzirolo*, deciſ. 273.

Præneſtina Cenſus, die Veneris 25. Iunij 1632. *Coccino*, deciſ. 148.

Praten. ſeu Nullius Parochialis, Veneris 11. Martij 1633. *Veroſpio*, deciſ. 356.

R

Rauennaten. Emphyteuſis, Veneris 28. Maij 1631. *Merlino*, deciſ. 42.

Reatina Bonorum, Veneris 5. Nouembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 154.

Recanaten. Saluiani, Veneris 17. Martij 1634. *Veroſpio*, deciſ. 270.

Regien. Penſionis, die Lunæ 5. Maij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 38.

Romana Aſſecurationis, Mercurij 18. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ. 54.

Romana Aſſecurationis, Lunæ 23. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 151.

Romana Aſſecurationis, Veneris 1. Iulij 1633. *Merlino*, deciſ. 229.

Romana Aſſecurationis Nauis, Mercurij 26. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 24.

Romana Aſſecurationis Nauis, Veneris 27. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 64.

Romana, ſeu Ianuen. Aſſecurationis, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Panzirolo*, deciſ. 258.
Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis, Mercurij 7. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ. 285.
Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis, Lunæ 3. Iulij 1634. *Motmanno*, deciſ. 302.
Romana Bonorum, die Veneris 4. Iulij 1631. *Coccino*, deciſ. 67.
Romana Bonorum, Veneris 19. Decembris 1631. *Coccino*, deciſ. 83.
Romana Cambiorum, Veneris 4. Iulij 1631. *Motmanno*, deciſ. 70.
Romana Cambiorum, Lunæ 29. Nouembris 1632. *Motmanno*, deciſ. 158.
Romana Canonum, ſeu Cenſuum, Lunæ 29. Martij 1632. *Merlino*, deciſ. 110.
Romana Caſalis de Caualerijs, Lunæ 14. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ. 178.
Romana Cenſus, die Veneris 16. Maij 1631. *Merlino*, deciſ. 41.
Romana Cenſus, Veneris 13. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ. 99.
Romana Cenſus, Veneris 13. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ. 98.
Romana Cenſus, ſeu Canonum, Veneris 11. Martij 1633. *Merlino*, deciſ. 188.
Romana Cenſus, die Veneris 8. Aprilis 1633. *Merlino*, deciſ. 190.
Romana Cenſus, Veneris 15. Aprilis 1633. *Ghiſilerio*, deciſ. 194.
Romana de Caualerijs, Veneris 25. Iunij 1632. *Coccino*, deciſ. 350.
Romana de Ghezzis, Veneris 17. Martij 1634. *Panzirolo*, deciſ. 269.
Romana de Guidis, die Lunæ 13. Ianuarij 1631. *Veroſpio*, deciſ. 5.
Romana de Pacificis, die Lunæ 5. Iulij 1632. *Coccino*, deciſ. 152.
Romana Domus, Mercurij 26. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ. 25.
Romana Donationis, Lunæ 11. Aprilis 1633. *Pirouano*, deciſ. 192.
Romana Donationis, die Lunæ 6. Iunij 1633. *Veroſpio*, deciſ. 358.
Romana Donationis, Veneris 2. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ. 363.
Romana Donationis de Caſtellanis, Lunæ 23. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ. 58.
Romana Donationis de Caſtellanis, Lunæ 10. Maij 1632. *Coccino*, deciſ. 127.
Romana Donationis de Vrſinis, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Pirouano*, deciſ. 118.
Romana Dotis, Veneris 10. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 161.
Romana Dotis, die Mercurij 28. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ. 299.
Romana Dotis de Paluzzis, Veneris 13. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ. 49.
Romana Dotis de Paluzzis, Lunæ 24. Ianuarij 1633. *Motmanno*, deciſ. 355.
Romana Dotis, ſeu Filiationis, Lunæ 11. Decembris 1634. *Merlino*, deciſ. 314.
Romana Dotis, ſeu Saluiani, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Queipo*, deciſ. 8.
Romana, ſeu Tudertina Educationis, Veneris 13. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ. 255.
Romana, ſeu Aquilana Nullitatis Donationis, Lunæ 31. Martij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 33.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis, Veneris 25. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ. 184.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis, Lunæ 30. Ianuarij 1634. *Coccino*, deciſ. 263.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis, Mercurij 7. Iunij 1634. *Coccino*, deciſ. 284.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis, Veneris 17. Nouembris 1634. *Coccino*, deciſ. 304.
Romana Fideicommiſſi de Epiſ. die Veneris 21. Iunij 1630. *Veroſpio*, deciſ. 337.
Romana Fideicommiſſi de Epiſ. die Veneris 4. Aprilis 1631. *Veroſpio*, deciſ. 35.
Romana Fideicommiſſi de Guidis, Veneris 28. Iunij 1630. *Veroſpio*, deciſ. 338.
Romana Hæreditatis, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ. 117.
Romana Hæreditatis, Veneris 13. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 48.
Romana Hæreditatis, Lunæ 21. Iunij 1632. *Merlino*, deciſ. 140.
Romana, ſeu Neapolitana Hæreditatis de Proyda, Mercurij 19. Ianuarij 1633. *Coccino*, deciſ. 171.
Romana Laudemij, Lunæ 10. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 14.
Romana Laudemij, die Lunæ 10. Maij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ. 128.
Romana Legati, die Lunæ 9. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ. 97.
Romana Legati, die Lunæ 27. Iunij 1633. *Motmanno*, deciſ. 225.
Romana Legati, die Lunæ 14. Februarij 1633. *Pirouano*, deciſ. 181.
Romana Legati, Veneris 10. Februarij 1634. *Motmanno*, deciſ. 265.
Romana Legati, die Lunæ 26. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ. 297.
Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimæ, Lunæ 7. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 137.
Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimæ, Veneris 10. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 160.
Romana Legitimæ, Veneris 17. Iunij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 219.
Romana Legitimæ, Lunæ 11. Decembris 1633. *Veroſpio*, deciſ. 316.
Romana Lucri Dotalis, Veneris 16. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ. 250.
Romana Mutui, ſeu Pecuniaria, Veneris 14. Martij 1631. *Merlino*, deciſ. 26.
Romana Nullitatis contractus, Mercurij 26. Iunij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ. 335.

Romana Nullitatis Contractus, Mercurij 18. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 55.
Romana Nullitatis Contractus, Lunæ 10. Ianuarij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 354.
Romana Nullitatis Contractus, Lunæ 18. Aprilis 1633. *Dunozetto*, deciſ. 197.
Romana Nullitatis Contractus, Lunæ 5. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ. 242.
Romana Nullitatis Obligationis, Veneris 27. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ. 62.
Romana Nullitatis Obligationis, Lunæ 28. Iunij 1632. *Merlino*, deciſ. 149.
Romana Officij, die Lunæ 21. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 143.
Romana Officiorum, Mercurij 18. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ. 56.
Romana Patrocinij, Mercurij 15. Decembris 1632. *Coccino*, deciſ. 163.
Romana Pecuniaria, die Lunæ 5. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ. 346.
Romana Pecuniaria, Mercurij 10. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ. 77.
Romana Pecuniaria, Mercurij 15. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ. 353.
Romana Pecuniaria, Mercurij 27. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ. 360.
Romana Pecuniaria, ſeu Mercium, Lunæ 27. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ. 227.
Romana Pecuniaria, Lunæ 30. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ. 262.
Romana Penſionis, Mercurij 17. Aprilis 1633. *Card. Vbaldo*, deciſ. 199.
Romana Præpoſituræ, die Lunæ 6. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ. 216.
Romana Præpoſituræ, Veneris 17. Martij 1634. *Pirouano*, deciſ. 268.
Romana Præpoſituræ, Veneris 9. Iunij 1634. *Pirouano*, deciſ. 287.
Romana Prætenſæ deuolutionis Domus, Lunæ 21. Februarij 1633. *Panzirolo*, deciſ. 182.
Romana Prætenſæ dotis, Veneris 2. Decembris 1633. *Motmanno*, deciſ. 240.
Romana Quarti dotalis, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana, *Dunozetto*, deciſ. 237.
Romana Quarti dotalis, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Dunozetto*, deciſ. 307.
Romana Redditionis rationis, die Mercurij 26. Iunij 1630. *Motmanno*, deciſ. 336.
Romana Redditionis rationis, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Merlino*, deciſ. 3.
Romana Redditionis rationis, die Veneris 28. Martij 1631. *Motmanno*, deciſ. 31.
Romana Redditionis rationis, Veneris 27. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ 60.
Romana Redditionis rationis, Veneris 30. Ianuarij 1632. *Motmanno*, deciſ. 90.
Romana Redditionis rationis Tutelæ, Lunæ 14. Ianuarij 1633. *Pirouano*, deciſ. 169.
Romana Redditionis rationis Tutelæ, Lunæ 30. Maij 1633. *Pirouano*, deciſ. 214.
Romana Redditionis Rationis Tutelæ, Lunæ 16. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ. 256.
Romana Reſtitutionis in integrum, Veneris 4. Iulij 1631. *Coccino*, deciſ. 66.
Romana Reſtitutionis in integrum, Veneris 23. Ianuarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ. 87.
Romana Saluiani, die Lunæ 26. Aprilis 1632. *Merlino*, deciſ. 116.
Romana Separationis Bonorum, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Pirouano*, deciſ. 2.
Romana Simulationis contractus, Lunæ 1. Iulij 1630. *Dunozetto*, deciſ. 340.
Romana Simulationis contractus, Veneris 14. Februarij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 17.
Romana, *ſeu Spoletana* Succeſſionis, Veneris 4. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ. 68.
Romana Superuiuentiæ, Lunæ 2. Maij 1633. *Dunozetto*, deciſ. 200.
Romana Teſtamenti, Mercurij 4. Maij 1633. *Motmanno*, deciſ. 201.
Romana Teſtamenti, Lunæ 12. Decembris 1633. *Motmanno*, deciſ. 247.
Romana Tutelæ, die Mercurij 5. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ. 123.
Romana Vineæ de Capocephalis, Veneris 26. Ianuarij 1629. *Dunozetto*, deciſ. 326.
Romana Vineæ de Capocephalis, Lunæ 14. Ianuarij 1630. *Dunozetto*, deciſ. 330.
Romana Vineæ de Capocephalis, Veneris 13. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 46.

S

Sabinen. Beneficij, die Lunæ 24. Martij 1631. *Verоſpio*, deciſ. 28.
Salernitana Penſionis, Veneris 27. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ. 347.
Salernitana Penſionis, Veneris 5. Decembris 1631. *Ghiſilerio*, deciſ. 76.
Salernitana Penſionis, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Ghiſilerio*, deciſ. 113.
Salernitana Penſionis, Veneris 4. Martij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ. 186.
Salernitana Penſionis, Lunæ 30. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ. 213.
Sancti Seuerini Dotis, die Lunæ 5. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ. 39.
Sancti Seuerini Dotis, Veneris 2. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ. 44.
Sancti Seuerini Dotis, Veneris 14. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ. 131.
Senen. Coadiutoriæ, Lunæ 14. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 138.
Senen. Coadiutoriæ, Veneris 25. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ. 147.
Signina Caſtrorum, Lunæ 24. Ianuarij 1622. *Remboldo*, deciſ. 320.
Signina Caſtrorum, Lunæ 13. Nouembris 1623.

Coccino, deciſ.323.
Signina Caſtrorum, Lunæ 4. Februarij 1631. *Coccino*, deciſ.12.
Signina Caſtrorum, die Lunæ 19. Iunij 1634. *Panzirolo*, deciſ.292.
Spoletana Fideicommiſſi, Veneris 19. Decembris 1631. *Card. Vbaldo*, deciſ.348.
Spoletana Fideicommiſſi, Veneris 14. Ianuarij 1633. *Card. Vbaldo*, deciſ.168.
Spoletana Fideicommiſſi, Lunæ 14. Februarij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.179.
Spoletana Fideicommiſſi, Lunæ 30. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.210.
Spoletana Fideicommiſſi, Lunæ 24. Decembris 1634. *Merlino*, deciſ.312.
Spoletana Legitimæ, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Veroſpio*, deciſ.9.
Sueſſana Beneficij, Veneris 13. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.101.

T

Tarraconen. Primitiarum, Veneris 27. Ianuarij 1634. *Buccabella*, deciſ.261.
Taruiſina Feudi, Veneris 14. Februarij 1631. *Queipo*, deciſ.18.
Taruiſina Feudi, die Veneris 13. Iunij 1631. *Queipo*, deciſ.50.
Taruiſina Feudi, die Veneris 5. Martij 1632. *Queipo*, deciſ.105.
Taurinen. Donationis, Veneris 28. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.174.
Toletana Parochialis de Vargas, Veneris 14. Maij 1632. *Queipo*, deciſ.130.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus, Lunæ 5. Iulij 1632. *Coccino*, deciſ.153.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus, Veneris 26. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ.352.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus, Veneris 25. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ.183.
Tullen. Reformationis, Veneris 30. Martij 1629. *Dunozetto*, deciſ.327.
Tullen. Reformationis, Lunæ 18. Iunij 1629. *Dunozetto*, deciſ.328.
Tullen. Reformationis, Lunæ 22. Aprilis 1630. *Dunozetto*, deciſ.333.
Tullen. Reformationis, Veneris 10. Ianuarij 1631. *Dunozetto*, deciſ.4.
Tullen. Reformationis, Veneris 6. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.95.
Tuſculana Saluiani, Veneris 15. Decembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.318.

V

Valentina Iuris ſedendi, Veneris 16. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.252.
Valentina Iuris ſedendi, Lunæ 12. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.288.
Valentina Iuris ſedendi, Mercurij 15. Decembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.319.
Valentina Penſionis, Lunæ 15. Martij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.109.
Vercellen. Membri, Veneris 26. Maij 1634. *Panzirolo*, deciſ.282.
Verulana Fideicommiſſi, Veneris 28. Ianuarij 1633. *Dunozetto*, deciſ.175.
Verulana Fideicommiſſi, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana, *Merlino*, deciſ.236.
Verulana Fideicommiſſi, Mercurij 7. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.286.
Verulana Fideicommiſſi, Lunæ 26. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.298.
Verulana Fideicommiſſi, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Merlino*, deciſ.306.
Vicen. Collegij, die Lunæ 7. Iunij 1632. *Motmanno*, deciſ.136.
Vicen. Collegij, die Lunæ 13. Februarij 1634. *Coccino*, deciſ.266.
Vlixbonen. Erectionis Monaſterij, Veneris 5. Decembris 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.75.
Vlixbonen. Iuris nominandi, vel eligen. Concionatorem, Mercurij 16. Nouembris 1633. *Merlino*, deciſ.234.
Vrbeuetana Cenſus, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Motmanno*, deciſ.260.
Vrbeuetana Cenſus, Veneris 23. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ.294.
Vrbeuetana Pecuniaria, die Mercurij 22. Iunij 1633. *Buccabella*, deciſ.222.
Vrbeuetana Reſciſſionis contractus, Lunæ 24. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.172.
Vrbeuetana Reſciſſionis contractus, Lunæ 12. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.248.
Vrbeuetana Succeſſionis, Lunæ 24. Maij 1632. *Veroſpio*, deciſ.349.

IN-

I N D E X
DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Sexta Parte Recentiorum continentur, Alphabetico ordine per Materias diſpoſitus.

A

IAnuen. *Abbatiæ*, die Lunæ 13. Iunij 1633. *Pironano*, deciſ.218.

Ianuen. *Abbatiæ*, Veneris 2. Decembris 1633. *Pironano*, deciſ.241.

Ianuen. *Alimentorum*, Lunæ 8. Martij 1632. *Pironano*, deciſ.108.

Meſſanen. *Archipresbyteratus*, Veneris 9. Ianuarij 1632. *Motmanno*, deciſ.84.

Cremen. *Archipresbyteratus*, Lunæ 6. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ.221.

Romana *Aſſecurationis*, Mercurij 18. Iunij 1631. *Pironano*, deciſ.54.

Romana *Aſſecurationis*, Lunæ 28. Iunij 1632. *Pironano*, deciſ.151.

Romana *Aſſecurationis Nauis*, Mercurij 26. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.24.

Romana *Aſſecurationis Nauis*, Veneris 27. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.64.

Romana *Aſſecurationis*, Veneris 1. Iulij 1633. *Merlino*, deciſ.229.

Romana, ſeu Ianuen. *Aſſecurationis*, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Panzirolo*, deciſ.258.

Romana, ſeu Veneta *Aſſecurationis*, Mercurij 7. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ.285.

Romana, ſeu Veneta *Aſſecurationis*, Lunæ 3. Iulij 1634. *Motmanno*, deciſ.302.

Beneuentana *Attentatorum*, Lunæ 26. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.296.

B

Giennen. *Beneficij*, Lunæ 13. Ianuarij 1631. *Veroſpio*, deciſ.6.

Sabinen. *Beneficij*, die Lunæ 24. Martij 1631. *Veroſpio*, deciſ.28.

Cremonen. *Beneficij*, Mercurij 18. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ.53.

Romana *Bonorum*, die Veneris 4. Iulij 1631. *Coccino*, deciſ.67.

Romana *Bonorum*, Veneris 19. Decembris 1631. *Coccino*, deciſ.83.

Sueſſana *Beneficij*, Veneris 13. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.101.

Nouarien. *Bonorum*, Veneris 30. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ.120.

Ciuitatis Caſtelli *Bonorum*, Mercurij 5. Maij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.122.

Reatina *Bonorum*, Veneris 5. Nouembris 1632. *Pironano*, deciſ.154.

Nouarien. *Bonorum*, Mercurij 15. Decembris 1632. *Coccino*, deciſ.164.

Conuerſana *Bonorum*, Mercurij 15. Decembris 1632. *Merlino*, deciſ.165.

Mediolanen. *Bonorum*, Lunæ 30. Maij 1633. *Merlino*, deciſ.211.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*, Lunæ 12. Decembris 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.249.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*, Mercurij 22. Martij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.272.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Buccabella*, deciſ.305.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*, Mercurij 7. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.283.

C

Romana *Cambiorum*, Veneris 4. Iulij 1631. *Motmanno*, deciſ.70.

Romana *Canonum, ſeu Cenſum*, Lunæ 29. Martij 1632. *Merlino*, deciſ.110.

Romana *Cambiorum*, Lunæ 29. Nuembris 1632. *Motmanno*, deciſ.158.

Cæſarauguſtana *Camerariæ*, Lunæ 2. Iunij 1631. *Pironano*, deciſ.43.

Cæſarauguſtana *Camerariæ*, Veneris 26. Nouembris 1632. *Pironano*, deciſ.157.

Cæſarauguſtana *Camerariæ*, Lunæ 9. Maij 1633. *Pironano*, deciſ.205.

Cæſarauguſtana *Camerariæ*, Veneris 9. Decembris 1633. *Pironano*, deciſ.245.

Baſileen. *Canonicatus*, Lunæ 17. Martij 1631. *Danozetto*, deciſ.27.

Elnen. *Canonicatus*, Veneris 6. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.45.

Colimbrien. *Canonicatus* 4. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ.92.

Arboren. *Canonicatus*, Lunæ 8. Martij 1632. *Merlino*, deciſ.107.

Arboren. *Canonicatus*, Lunæ 24. Ianuarij 1633.

Mer-

Merlino, deciſ.173.
Arboren. *Canonicatus*, Mercurij 16. Nouembris 1633. *Merlino*, deciſ.233.
Legionen. *Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis*, Ven.9. Decembris 1633. *Coccino*, dec.362.
Legionen. *Canonicatus Magiſtralis*, Lunæ 12. Iunij 1634. *Coccino*, deciſ.289.
Aquilana *Capellæ*, Veneris 17. Februarij 1634. *Pirouano*, deciſ.267.
Romana *Caſalis de Caualerijs*, Lunæ 14. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ.178.
Signina *Caſtrorum*, Lunæ 24. Ianuarij 1622. *Remboldo*, deciſ.320.
Signina *Caſtrorum*, Lunæ 13. Nouembris 1623. *Coccino*, deciſ.323.
Signina *Caſtrorum*, die Lunæ 19. Iunij 1634. *Panzirolo*, deciſ.292.
Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*, Lunæ 12. Ianuarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ.85.
Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*, Mercurij 4. Februarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ.91.
Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*, Veneris 13. Februarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ.102.
Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*, Lunæ 14. Februarij 1633. *Motmanno*, deciſ.177.
Romana *de Caualerijs*, Veneris 25. Iunij 1632. *Coccino*, deciſ.350.
Romana *Cenſus*, die Veneris 16. Maij 1631. *Merlino*, deciſ.41.
Romana *Cenſus*, Veneris 13. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ.98.
Romana *Cenſus*, Veneris 13. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ.99.
Præneſtina *Cenſus*, die Veneris 25. Iunij 1632. *Coccino*, deciſ.148.
Romana *Cenſus, ſeu Canonum*, die Veneris 11. Martij 1633. *Merlino*, deciſ.188.
Romana *Cenſus*, die Veneris 8. Aprilis 1633. *Merlino*, deciſ.190.
Romana *Cenſus*, die Veneris 15. Aprilis 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.194.
Lauretana *Cenſus*, Veneris 15. Aprilis 1633. *Motmanno*, deciſ.195.
Vrbeuetana *Cenſus*, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Motmanno*, deciſ.260.
Vrbeuetana *Cenſus*, Veneris 23. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ.294.
Argentina *Coadiutoriæ*, Veneris 21. Februarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.20.
Argentina *Coadiutoriæ*, die Lunæ 26. Aprilis 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.114.
Argentina *Coadiutoriæ*, Veneris 2. Maij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.36.
Senen. *Coadiutoriæ*, Veneris 25. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ.147.
Vicen. *Collegij*, die Lunæ 13. Februarij 1634. *Coccino*, deciſ.266.
Aretina *Commendæ*, Veneris 11. Martij 1633. *Pirouano*, deciſ.187.
Aſſiſien. *Creditis dotalis*, Lunæ 21. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ.146.

D

Bituntina *Damnorum, & Intereſſe*, Lunæ 18. Aprilis 1633. *Merlino*, deciſ.196.
Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*, Lunæ 5. Iulij 1632. *Coccino*, deciſ.153.
Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*, Veneris 26. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ.352.
Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*, Veneris 25. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ.183.
Nouarien. *Decimarum*, Lunæ 10. Iunij 1630. *Pirouano*, deciſ.334.
Auguſtana *Decimarum*, Veneris 28. Martij 1631. *Card. Vbaldo*, deciſ.30.
Nouarien. *Decimarum*, Veneris 27. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ.61.
Nouarien. *Decimarum*, Mercurij 26. Februarij 1631. *Pirouano*, deciſ.23.
Nouarien. *Decimarum*, Veneris 1. Decembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.311.
Nouarien. *Decimarum*, die Veneris 29. Aprilis 1633. *Veroſpio*, deciſ.357.
Romana prætenſæ deuolutionis *Domus*, Lunæ 21. Februarij 1633. *Panzirolo*, deciſ.182.
Cæſarauguſtana *Diſmembrationis*, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.7.
Bononien. *Diſmembrationis*, Mercurij 22. Iunij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.223.
Bononien. *Diſmembrationis*, Mercurij 14. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.291.
Bononien. *Diſmembrationis*, Veneris 10. Nouembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.303.
Bononien. *Diſmembrationis*, Lunæ 11. Decembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.315.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Veneris 28. Martij 1631. *Veroſpio*, deciſ.29.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ.115.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ.156.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Mercurij 13. Ianuarij 1634. *Coccino*, deciſ.254.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Lunæ 4. Decembris 1634. *Panzirolo*, deciſ.313.
Romana *Domus*, Mercurij 26. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ.25.
Ariminen. *Domus*, die Lunæ 23. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ.59.
Camerinen. *Donationis de Calcalaris*, Lunæ 7. Aprilis 1631. *Dunozetto*, deciſ.34.
Romana *Donationis*, Lunæ 11. Aprilis 1633. *Pirouano*, deciſ.192.
Romana *Donationis de Vrſinis*, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Pirouano*, deciſ.118.
Romana *Donationis de Caſtellanis*, Lunæ 10. Maij 1632. *Coccino*, deciſ.127.

Roma-

Romana *Donationis de Caſtellanis*, Lunæ 23. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ.58.

Camerinen. *Donationis de Calcalaris*, Veneris 4. Iulij 1631. *Dunozetto*, deciſ.65.

Taurinen. *Donationis*, Veneris 28. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.174.

Cremonen. *Donationis de Montanis*, Lunæ 9. Maij 1633. *Panzirolo*, deciſ.203.

Romana *Donationis*, die Lunæ 6. Iunij 1633. *Veroſpio*, deciſ.358.

Romana *Donationis*, Veneris 2. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.363.

Sancti Seuerini *Dotis*, die Lunæ 5. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ. 39.

Sancti Seuerini *Dotis*, Veneris 2. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.44.

Romana *Dotis de Paluzzis*, Veneris 13. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ.49.

Bononien. *Dotis, ſeu Attentatorum*, Lunæ 24. Nouembris 1631. *Merlino*, deciſ.73.

Romana *Dotis*, Veneris 10. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ.161.

Romana *Dotis de Paluzzis*, Lunæ 24. Ianuarij 1633. *Motmanno*, deciſ.355.

Romana prætenſæ *Dotis*, Veneris 2. Decembris 1633. *Motmanno*, deciſ.240.

Anconitana *Dotis*, Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Buccabella*, deciſ.259.

Fauentina *Dotis*, die Lunæ 3. Aprilis 1634. *Motmanno*, deciſ.274.

Firmana *Dotis*, die Mercurij 17. Maij 1634. *Panzirolo*, deciſ.281.

Anconitana *Dotis*, Mercurij 14. Iunij 1634. *Buccabella*, deciſ.290.

Romana *Dotis*, die Mercurij 28. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.299.

Romana *Dotis, ſeu Filiationis*, Lunæ 11. Decembris 1634. *Merlino*, deciſ.314.

E

Romana, ſeu Tudertina *Educationis*, Veneris 13. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ.255.

Rauennaten. *Emphyteuſis*, die Veneris 28. Maij 1631. *Merlino*, deciſ.42.

Foroſempronien. *Emphyteuſis*, Veneris 28. Nouembris 1631. *Merlino*, deciſ.74.

Vlixbonen. *Erectionis Monaſterij*, Veneris 5. Decembris 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.57.

Elnen. *Eremitory*, die Lunæ 23. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.57.

Meleuitana *Expenſarum*, Mercurij 13. Nouembris 1630. *Ghiſilerio*, deciſ.342.

F

Meleuitana *Feudi*, Mercurij 4. Decembris 1630. *Motmanno*, deciſ.344.

Taruiſina *Feudi*, die Veneris 13. Iunij 1631. *Queipo*, deciſ.50.

Meleuitana *Feudi*, die Lunæ 30. Maij 1633. *Merlino*, deciſ.212.

Meleuitana *Feudi*, Lunæ 27. Nouembris 1634. *Merlino*, deciſ.310.

Romana *Fideicommiſſi de Epiſ.* Veneris 12. Iunij 1630. *Veroſpio*, deciſ.337.

Romana *Fideicommiſſi de Guidis*, Veneris 28. Iunij 1630. *Veroſpio*, deciſ.338.

Firmana *Fideicommiſſi de Carraderis*, Mercurij 13. Nouembris 1630. *Dunozetto*, deciſ.341.

Romana *Fideicommiſſi de Epiſ.* Veneris 4. Aprilis 1631. *Veroſpio*, deciſ.35.

Bononien. *Fideicommiſſi de Manzolis*, Lunæ 16. Iunij 1631. *Coccino*, deciſ.51.

Spoletana *Fideicommiſſi*, Veneris 19. Decembris 1631. *Card. Vbaldo*, deciſ.348.

Bononien. *Fideicommiſſi de Manzolis*, Lunæ 26. Ianuarij 1632. *Coccino*, deciſ.88.

Ariminen. *Fideicommiſſi*, Veneris 5. Martij 1632. *Dunozetto*, deciſ.106.

Ariminen. *Fideicommiſſi*, Veneris 7. Maij 1632. *Merlino*, deciſ.125.

Hortana *Fideicommiſſi*, Mercurij 15. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ.162.

Taruiſina *Feudi*, die Veneris 5. Martij 1632. *Queipo*, deciſ.105.

Spoletana *Fideicommiſſi*, Veneris 14. Ianuarij 1633. *Card. Vbaldo*, deciſ.168.

Verulana *Fideicommiſſi*, Veneris 28. Ianuarij 1633. *Dunozetto*, deciſ.175.

Fauentina, ſeu Cæſenaten. *Fideicommiſſi*, Lunæ 14. Februarij 1633. *Dunozetto*, deciſ.176.

Spoletana *Fideicommiſſi*, Lunæ 14. Februarij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.179.

Romana *Fideicommiſſi de Caetanis*, Veneris 25. Februarij 1633. *Coccino*, deciſ.184.

Bononien. *Fideicommiſſi de Glauarinis*, Veneris 15. Aprilis 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.193.

Firmana *Fideicommiſſi de Carraderis*, Veneris 22. Aprilis 1633. *Dunozetto*, deciſ.198.

Spoletana *Fideicommiſsi*, Lunæ 30. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.210.

Hortana *Fideicommiſsi*, Veneris 3. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ.215.

Verulana *Fideicommiſsi*, Mercurij 7. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.286.

Verulana *Fideicommiſsi*, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana. *Merlino*, deciſ. 236.

Bononien. *Fideicommiſsi de Glauarinis*, Sabbat 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana. *Ghiſilerio*, deciſ.235.

Romana *Fideicommiſsi de Caetanis*, Lunæ 30. Ianuarij 1634. *Coccino*, deciſ.263.

Bononien. *Fideicommiſsi de Lambertinis*, Lunæ 15. Maij 1634. *Motmanno*, deciſ.279.

Romana *Fideicommiſsi de Caetanis*, Mercurij 7. Iunij 1634. *Coccino*, deciſ.284.

Bono-

Bononien. *Fideicommiſsi*, die Veneris 23. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.293.
Verulana *Fideicommiſsi*, Lunæ 26. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.298.
Interamnen. *Fideicommiſsi de Simonettis*, Lunæ 3. Iulij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.301.
Romana *Fideicommiſsi de Caetanis*, Veneris 17. Nouembris 1634. *Coccino*, deciſ.304.
Verulana *Fideicommiſsi*, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Merlino*, deciſ.306.
Spoletana *Fideicommiſsi*, Lunæ 24. Decembris 1634. *Merlino*, deciſ.312.
Leodien. *Fructuum*, Veneris 30. Aprilis 1632. *Motmanno*, deciſ.119.
Ianuen. *Fructuum Dotis*, Lunæ 15. Maij 1634. *Coccino*, deciſ.280.

G

Alben. *Gabellæ Seuonerum*, Veneris 28. Iunij 1630. *Merlino*, deciſ.339.
Romana *de Ghezzis*, Veneris 17. Martij 1634. *Panzirolo*, deciſ.269.
Meleuitana *Granaminum*, Veneris 15. Decembris 1634. *Buccabella*, deciſ.317.
Romana *de Guidis*, Lunæ 13. Ianuarij 1631. *Veroſpio*, deciſ.5.

H

Camerinen. *Hæreditatis*, Veneris 21. Februarij 1631. *Merlino*, deciſ.22.
Romana *Hæreditatis*, Veneris 13. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.48.
Auenionen. *Hæreditatis*, Veneris 16. Ianuarij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.86.
Romana *Hæreditatis*, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ.117.
Romana, ſeu Neapolitana *Hæreditatis de Proyda*, Mercurij 19. Ianuarij 1633. *Coccino*, deciſ.171.
Cluſina *Hæreditatis*, Veneris 18. Februarij 1633. *Merlino*, deciſ.180.
Auenionen. *Hæreditatis*, die Mercurij 18. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.208.
Cluſina *Hæreditatis*, Veneris 2. Maij 1634. *Merlino*, deciſ.278.

I

Gerunden. *Iuris Conferendi*, Lunæ 24. Nouembris 1631. *Queipo*, deciſ.72.
Gerunden. *Iuriſdictionis*, Lunæ 12. Decembris 1622. *Coccino*, deciſ.321.
Gerunden. *Iuriſdictionis*, Veneris 28. Martij 1631. *Coccino*, deciſ.32.
Gerunden. *Iuriſdictionis*, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Veroſpio*, deciſ.351.
Gerunden. *Iuriſdictionis*, Veneris 24. Nouembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.309.
Ianuen. *Iuris Honorifici*, Lunæ 26. Ianuarij 1632. *Pirouano*, deciſ.89.
Vlixbonen. *Iuris Nominandi, vel eligen. Concionatorem*, Merc. 16. Nouem. 1633. *Merlino*, dec.234.
Florentina *Iuriſpatronatus*, die Lunæ 20. Decembris 1632. *Merlino*, deciſ.166.
Narnien. *Iuriſpatronatus*, Veneris 13. Maij 1633. *Dunozetto*, deciſ.207.
Anconitana *Iuris Redimendi*, Veneris 11. Martij 1633. *Motmanno*, deciſ.189.
Burgen. *Iuris Præſidendi*, Lunæ 19. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.253.
Valentina *Iuris Sedendi*, Veneris 16. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.252.
Valentina *Iuris Sedendi*, Lunæ 12. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.288.
Valentina *Iuris Sedendi*, Mercurij 15. Decembris 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.319.

L

Peruſina *Laudi*, Veneris 3. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ.159.
Neapolitana *Legati*, Lunæ 15. Aprilis 1630. *Ghiſilerio*, deciſ.332.
Romana *Legati*, die Lunæ 9. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.97.
Romana *Legati*, die Lunæ 14. Februarij 1633. *Pirouano*, deciſ.181.
Romana *Legati*, die Lunæ 27. Iunij 1633. *Motmanno*, deciſ.225.
Romana *Legati*, Veneris 10. Februarij 1634. *Motmanno*, deciſ.265.
Romana *Legati*, die Lunæ 26. Iunij 1634. *Motmanno*, deciſ.297.
Romana *Legitima*, Veneris 17. Iunij 1633. *Dunozetto*, deciſ.219.
Romana *Legitima*, Lunæ 11. Decembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.316.
Romana, *ſeu Vrbeuetana Legitimæ*, Veneris 10. Decembris 1632. *Pirouano*, deciſ.160.
Romana *Lucri Dotalis*, die Veneris 16. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.250.

M

Bononien. *de Manzolis*, Lunæ 16. Aprilis 1632. *Coccino*, deciſ.111.
Vercellen. *Membri*, Veneris 26. Maij 1634. *Panzirolo*, deciſ.282.
Romana *Mutui, ſeu Pecuniaria*, Veneris 14. Martij 1631. *Merlino*, deciſ.26.
Beneuentana *Molendini*, Veneris 12. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ.81.

N

Meliten. *Nauis*, die Lunæ 12. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.246.

Co-

Comen. *Nullitatis, ſeu Attenſatorum*, Lunæ 26. Iunij 1634. *Panzirolo*, deciſ.295.

Romana *Nullitatis Contractus*, Mercurij 29. Iunij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ.335.

Romana *Nullitatis Contractus*, Mercurij 18. Iunij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.55.

Romana *Nullitatis Contractus*, Lunæ 10. Ianuarij 1633. *Dunozetto*, deciſ.354.

Romana *Nullitatis Contractus*, Lunæ 18. Aprilis 1633. *Dunozetto*, deciſ.197.

Romana *Nullitatis Contractus*, Lunæ 5. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.242.

Romana, *ſeu Aquilana Nullitatis Donationis*, Lunæ 23. Martij 1631. *Dunozetto*, deciſ.33.

Romana *Nullitatis Obligationis*, Veneris 27. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.62.

Ariminen. *Nullitatis Obligationis*, Mercurij 10. Decembris 1631. *Quespo*, deciſ.79.

Ariminen. *Nullitatis Obligationis*, Mercurij 4. Februarij 1632. *Quespo*, deciſ.93.

Romana *Nullitatis Obligationis*, Lunæ 28. Iunij 1632. *Merlino*, deciſ.149.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*, Lunæ 19. Iunij 1628. *Ghiſilerio*, deciſ.325.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*, Lunæ 11. Martij 1630. *Ghiſilerio*, deciſ.331.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*, Lunæ 2. Decembris 1630. *Ghiſilerio*, deciſ.343.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*, Lunæ 12. Maij 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.40.

O

Romana *Officij*, die Lunæ 21. Iulij 1632. *Pirouano*, deciſ.143.

Romana *Officiorum*, Mercurij 18. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ.56.

P

Romana *de Pacificis*, die Lunæ 5. Iulij 1632. *Coccino*, deciſ.152.

Ianuen. *Parochialis*, Veneris 21. Februarij 1631. *Coccino*, deciſ.21.

Feſulana *Parochialis*, Lunæ 12. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ.37.

Dertuſen. *Parochialis*, Veneris 14. Nouembris 1631. *Vbaldo*, deciſ.71.

Piſtorien. *Parochialis*, Lunæ 9. Februarij 1632. *Merlino*, deciſ.96.

Florentina *Parochialis à Sala*, Mercurij 21. Aprilis 1632. *Quespo*, deciſ.112.

Praten. ſeu Nullius *Parochialis*, Veneris 11. Martij 1633. *Veroſpio*, deciſ.356.

Florentina *Parochialis à Sala*, Veneris 10. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ.217.

Ianuen. *Parochialis*, die Veneris 1. Iulij 1633. *Coccino*, deciſ.230.

Bononien. *Pecuniaria de Blanchettis*, Mercurij 15. Ianuarij 1631. *Coccino*, deciſ.1.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 10. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ.77.

Romana *Pecuniaria*, die Lunæ 5. Maij 1631. *Pirouano*, deciſ.346.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 15. Decembris 1631. *Pirouano*, deciſ.353.

Mediolanen. *Pecuniaria*, Mercurij 19. Ianuarij 1633. *Pirouano*, deciſ.170.

Mediolanen. *Pecuniaria*, Veneris 18. Maij 1633. *Pirouano*, deciſ.209.

Vrbeuetana *Pecuniaria*, die Mercurij 22. Iunij 1633. *Buccabella*, deciſ.222.

Romana *Pecuniaria, ſeu Mercium*, Lunæ 27. Iunij 1633. *Panzirolo*, deciſ.227.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 27. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ.360.

Romana *Pecuniaria*, Lunæ 30. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ.262.

Montis faliſci *Penſionis*, Lunæ 31. Martij 1631. *Pirouano*, deciſ.345.

Montis faliſci *Penſionis*, Veneris 6. Februarij 1632. *Pirouano*, deciſ.94.

Regien. *Penſionis*, die Lunæ 5. Maij 1631. *Dunozetto*, deciſ.38.

Salernitana *Penſionis*, Lunæ 30. Maij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.213.

Salernitana *Penſionis*, Veneris 5. Decembris 1631. *Ghiſilerio*, deciſ.76.

Salernitana *Penſionis*, Veneris 27. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ.347.

Valentina *Penſionis*, Lunæ 15. Martij 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.109.

Salernitana *Penſionis*, Lunæ 26. Aprilis 1632. *Ghiſilerio*, deciſ.113.

Salernitana *Penſionis*, Veneris 4. Martij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.186.

Romana *Penſionis*, Mercurij 17. Aprilis 1633. *Card. Vbaldo*, deciſ.199.

Cortonen. *Plebania*, die Veneris 1. Iulij 1633. *Ghiſilerio*, deciſ.228.

Meliten. *ſeu Portugallien.* die Lunæ 5. Decembris 1633. *Panzirolo*, deciſ.243.

Placentina *Præcedentiæ*, Mercurij 1. Februarij 1633. *Merlino*, deciſ.322.

Placentina *Præcedentiæ*, Lunæ 27. Iunij 1633. *Merlino*, deciſ.224.

Cæſenaten. *Pradij*, die Lunæ 16. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.52.

Cæſenaten. *Pradij*, Veneris 12. Decembris 1631. *Merlino*, deciſ.80.

Cæſenaten. *Pradij*, Veneris 17. Martij 1634. *Merlino*, deciſ.271.

Romana *Prapoſituræ*, die Lunæ 6. Iunij 1633. *Pirouano*, deciſ.216.

Cremonen. *Prapoſitura*, Veneris 27. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ.63.

Cremonen. *Prapoſitura*, Lunæ 16. Decembris 1631.

1631. *Motmanno*, deciſ.82.
Cremonen. *Præpoſituræ*, Veneris 13. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.100.
Romana *Præpoſituræ*, Veneris 17. Martij 1634. *Pirouano*, deciſ.268.
Colimbrien. *Præſtimoniorum*, Mercurij 10. Decembris 1631. *Dunozetto*, deciſ.78.
Colimbrien. *Præſtimoniorum*, Lunæ 27. Iunij 1633. *Coccino*, deciſ.226.
Colimbrien. *Præſtimoniorum*, Veneris 28. Aprilis 1634. *Coccino*. deciſ.275.
Tarraconen. *Primitiarum*, Veneris 27. Ianuarij 1634. *Buccabella*, deciſ.261.
Legionen. *Puritatis ſanguinis*, Lunæ 13. Iunij 1633. *Motmanno*, deciſ.359.

Q

Romana *Quarti dotalis*, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana *Dunozetto*, deciſ.237.
Romana *Quarti dotalis*, Lunæ 20. Nouembris 1634. *Dunozetto*, deciſ.307.

R

Romana *Redditionis rationis*, die Mercurij 26. Iulij 1630. *Motmanno*, deciſ.336.
Romana *Redditionis rationis*, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Merlino*, deciſ.3.
Romana *Redditionis rationis*, Veneris 28. Martij 1631. *Motmanno*, deciſ.31.
Romana *Redditionis rationis*, Veneris 27. Iunij 1631. *Motmanno*, deciſ.60.
Romana *Redditionis rationis*, Veneris 30. Ianuarij 1632. *Motmanno*, deciſ.90.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*, Lunæ 14 Ianuarij 1633. *Pirouano*, deciſ.169.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*, Lunæ 30. Maij 1633. *Pirouano*, deciſ.214.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*, Lunæ 16. Ianuarij 1634. *Pirouano*, deciſ.256.
Tullen. *Reformationis*, Veneris 30. Martij 1629. *Dunozetto*, deciſ.327.
Tullen. *Reformationis*, Lunæ 18. Iunij 1639. *Dunozetto*, deciſ.328.
Tullen. *Reformationis*, Lunæ 22. Aprilis 1630. *Dunozetto*, deciſ.333.
Tullen. *Reformationis*, Veneris 10. Ianuarij 1631. *Dunozetto*, deciſ.4.
Tullen. *Reformationis*, Veneris 6. Februarij 1632. *Motmanno*, deciſ.95.
Peruſina *Releuationis teſtamenti*, Veneris 7. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ.126.
Aſſiſien. *Repetitionis dotis*, die Lunæ 21. Iunij 1632. *Pirouano*, deciſ.145.
Vrbeuetana *Reſciſſionis contractus*, Lunæ 24. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.172.
Vrbeuetana *Reſciſſionis contractus*, Lunæ 12. Decembris 1633. *Merlino*, deciſ.248.
Ferrarien. *Reſtitutionis dotis*, Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana, *Merlino*, deciſ.238.
Romana *Reſtitutionis in integrum*, Veneris 4. Iulij 1631. *Coccino*, deciſ.66.
Romana *Reſtitutionis in integrum*, Veneris 23. Ianuarij 1632. *Card. Vbaldo*, deciſ.87.

S

Imolen. *Saluiani*, die Veneris 5. Maij 1634. *Coccino*, deciſ.276.
Romana *Saluiani*, die Lunæ 26. Aprilis 1632. *Merlino*, deciſ.116.
Recanaten. *Saluiani*, Veneris 17. Martij 1634. *Veroſpio*, deciſ.270.
Tuſculana *Saluiani*, die Veneris 15. Decembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.318.
Romana *Separationis bonorum*, Veneris 24. Ianuarij 1631. *Pirouano*, deciſ.2.
Ianuen. *Separationis thori*, Veneris 31. Ianuarij 1625. *Remboldo*, deciſ.324.
Ianuen. *Separationis thori*, Lunæ 16. Februarij 1631. *Coccino*, deciſ.104.
Ianuen. *Separationis thori*, Mercurij 5. Maij 1632. *Coccino*, deciſ.124.
Ianuen. *Separationis thori*, Mercurij 24. Nouembris 1632. *Coccino*, deciſ.155.
Ianuen. *Separationis thori*, Lunæ 11. Aprilis 1633. *Coccino*, deciſ.191.
Ianuen. *Separationis thori*, Lunæ 4. Iulij 1633. *Coccino*, deciſ.231.
Leopolien. *Separationis thori*, die Lunæ 9. Maij 1633. *Vbaldo*, deciſ.202.
Ianuen. *Separationis thori*, Lunæ 28. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ.239.
Ianuen. *Separationis thori*, Veneris 5. Maij 1634. *Pirouano*, deciſ.277.
Ianuen. *Separationis thori*, Lunæ 3. Iulij 1634. *Pirouano*, deciſ.300.
Romana *Simulationis contractus*, Lunæ 1. Iulij 1630. *Dunozetto*, deciſ.340.
Aſculana *Societatis*, Lunæ 5. Decembris 1633. *Dunozetto*, deciſ.244.
Ferrarien. *Spolij*, die Veneris 4. Iulij 1631. *Merlino*, deciſ.69.
Ariminen. *Spolij*, die Veneris 5. Martij 1633. *Motmanno*, deciſ.185.
Firmana *Spolij*, Veneris 16. Decembris 1633. *Panzirolo*, deciſ.251.
Ariminen. *Spolij*, die Lunæ 23. Ianuarij 1634. *Motmanno*, deciſ.257.
Bononien. *Succeſſionis*, Lunæ 21. Iunij 1632. *Dunozetto*, deciſ.144.
Bononien. *Succeſſionis*, die Lunæ 10. Ianuarij 1633. *Merlino*, deciſ.167.
Bononien. *Succeſſionis*, Veneris 13. Maij 1633. *Mer-*

Merlino, deciſ.206.

Bononien. *Succeſſionis*, Lunæ 14. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ.232.

Bononien. *Succeſſionis*, die Lunæ 14. Nouembris 1633. *Pirouano*, deciſ.361.

Lucana *Succeſſionis*, Lunæ 16. Februarij 1632. *Pirouano*, deciſ.103.

Narnien. *Succeſſionis*, Lunæ 26. Nouembris 1629. *Merlino*, deciſ.329.

Peruſina *Succeſſionis de Alphanis*, Mercurij 1. Februarij 1634. *Dunozetto*, deciſ.264.

Placentina prætenſæ *Succeſſionis*, Veneris 31. Martij 1634. *Panzirolo*, deciſ.273.

Romana, ſeu Spoletana *Succeſſionis*, Veneris 4. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.68.

Vrbeuetana *Succeſſionis*, Lunæ 24. Maij 1632. *Veroſpio*, deciſ.349.

Ciuitatis Caſtelli *Supplementi legitimæ*, Veneris 13. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ.47.

Ciuitatis Caſtelli *Supplementi Legitimæ*, Veneris 13. Iunij 1631. *Pirouano*, deciſ. 121.

Romana *Superuiuentiæ*, Lunæ 2. Maij 1633. *Dunozetto*, deciſ.200.

T

Vrbeuetana *Terrarum*, Lunæ 9. Maij 1633. *Dunozetto*, deciſ.204.

Romana *Teſtamenti*, Mercurij 4. Maij 1633. *Motmanno*, deciſ.201.

Romana *Teſtamenti*, Lunæ 12. Decembris 1633. *Motmanno*, deciſ.247.

Giennen. *Theſaurariæ*, Lunæ 25. Nouembris 1634. *Veroſpio*, deciſ.308.

Romana *Tutelæ*, die Mercurij 5. Maij 1632. *Pirouano*, deciſ.123.

V

Romana *Vineæ de Capocephalis*, Veneris 26. Ianuarij 1629. *Dunozetto*, deciſ.326.

Romana *Vineæ de Capocephalis*, Lunæ 14. Ianuarij 1630. *Dunozetto*, deciſ.330.

Romana *Vineæ de Capocephalis*, Veneris 13. Iunij 1631. *Dunozetto*, deciſ.46.

Fauentina *Vicariæ*, die Lunæ 20. Iunij 1633. *Dunozetto*, deciſ.229.

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM RECENTIORVM A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM,

Pars Sexta.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononieſ. Pecuniaria de Blanchettis.

Die Merc. 15. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam petens, cum ille, qui hoc petit, dicatur actor, ideò ipſe tenetur fundare intentionem ſuam, & quid probare grauetur, vt audiatur. Liber ſcribentis, licet pro ſcribente nequaquàm probet, tamen concurrentibus quibuſdam adminiculis pro eo probat, & quando non obſtantibus dictis adminiculis, talis illi fides non adhibeatur, &c.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum datur, conſtito de iniuſtitia rei iudicatæ.*

2 *Sententia, ſi ſit nulla ex defectu mandati procuratoris, tunc multo magis danda eſt reſtitutio in integrum, conſtito de eius iniuſtitia.*

3 *Reſtitutionem in integrum petens aduerſus rem iudicatam, vt audiatur debet docere de fumo iniuſtitiæ rei iudicatæ.*

4 *Et iſta eſt communis opinio.*

5 *Reſtitutionem in integrum petens, cum in hoc ille, qui petit ſit actor, propterea ipſe tenetur probare hanc ſuam intentionem, ſcilicet ex qua cauſa ei competat reſtitutio in integrum.*

6 *Ad inſtantiæ reſtaurationis effectum pars non eſt audienda, ſi nihil releuans ad hunc effectum deducat.*

7 *Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, & hoc eſt certa concluſio.*

8 *Liber ſcribentis pro ſcribente probat concurrentibus adminiculis, veluti.*
Legalitas ſcribentis.
Mors illius.
Iuſtificatio maioris partis deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia.

9 *Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, licet adſint adminicula, quæ ſuadeant, vt illi pro eo credatur, quando probatur, quod eſt defectuoſus.*

10 *Liber quando probatur, quod continet partitas duplicatas, in cæteris etiam partitis fidem amittit, etiam quod defectus per errorem imputetur, & num. 11.*

11 *Sententiæ nullitas ex defectu mandati oppoſita non obſtat, quando concurrunt diuerſæ præſumptiones, & coniecturæ ad effectum illud præſumendi.*

13 *Poſt rem iudicatam non poteſt opponi amplius de nullitate primæ, vel ſecundæ ſententiæ confirmatæ.*

DECISIO I.

AGITVR de ſecunda locatione Ferrarijs facta per DD. de Blanchettis cum facultate, quod dd. Conductores retinerent quolibet anno apud ſe lir. 4300. ad effectum faciendi certam affrancationem bonorum, & ideò cum dicta affrancatio eſſet vtilis Ferrarijs, Rota reſoluit præſumendum eſſe dictas pecunias apud ſe eoſdem Ferrarios retinuiſſe, ac proindè cum lata fuerit ſententia Rotalis, quę fuit confirmata per ſecundam, fueritquè reſponſum quod ſemel liceat appellare; adeſt res iudicata; interim verò Domini de Blanchettis proſequuti ſint iudicium ſuper damnis & intereſſe, Ad hoc iudicium euitandum Ferrarij obtinuerunt committi cauſam reſtitutionis in integrum aduerſus dictam rem iudicatam, prętendentes non conſtare de dicta retentione, ſed examinandas eſſe partitas, quas in ſuſpenſo reliquit Calculator, duas enim reſtrictiones fecit in prima, ſic inquit *Se ſarà giudicato, che alli Ferrari ſe le debbano ſare buone le partite ſudette, che pretendone per la parte de Signori Bianchetti douerſi giuſtificare, reſtaranno Creditori detti Ferrari delli ſudetti Signori Bianchetti nella ſomma delle ſudette lire 2354. 4. 4. di quella moneta.* In ſecunda verò reſtrictione ſic ait *ſe ſarà giudicato, che alli Ferrari non ſe li debba far buone le partite, che ſi pretendono per la parte delli Signori Bianchetti douerſi giuſtificare, reſtano debitori detti Ferrari delli Signori Bianchetti nella ſomma di lire 7270. 12. & 4. di queſta moneta.*

Ex quibus inferebant Ferrarij, quod cum prędictę partitę non fuerint diſcuſſę ſatis conſtabat de cauſis reſtitutionis in integrum, cum enim partitę eſſent
iuſtificatę ſatis conſtabat de iniuſtitia † rei iudicata 1
ex qua datur reſtitutio. Rota *deciſ. 1. de reſtitut. in integr. cum cumulatis per* Add. *ad deciſ. 459. ſan. me.*
Greg. eoquę magis, quia prima ſententia † fuit, 2
nulla ex defectu mandati procurationis, vel ſaltim 4
datur talis fumus iniuſtitię † dictę rei iudicatę, vt 3
Ferrarij ſint audiendi eligendo Calculatorem Imol. *in capitul. ex litteris col. penultim. ante numero 18. verſ. & ſi dicatur de reſtitution. in integrit.* Ægidius Boſſius *in titul. 2. aduerſus rem iudicatam numero 4.*
vbi dicit hanc † eſſe communem opinionem *in l.* 4
nam & poſtea, §. ſi minor, ff. de iur. iur. Acchill. *deciſ. 9. de reſtitution. in integrum.* Aym. *conſ. 685.*

num. 16. lib. 4. & de antiq. tempor. par. 1. nu. 323. latè Giurba,
qui multos cumulat *deciſ. 18. in fine. Adden. ad dictam dec.
ſan. me. Greg. 459 pariter in fine.*

Cæterum per Dominos contrarium fuit reſolutum,
quia cum verſemur in cauſa reſtitutionis in integrum Fer-
5 rarij ſunt actores, & propterea ipſi † tenentur probare
hanc ſuam intentionem videlicet, ex quà cauſa eis com-
petat reſtitutio in integrum Rot. *deciſ. 1. de reſtit. in integ.
in nou.* Put. *deciſ. 278. lib. 3. in correct.* Gabr. *de exequut.
rei iudicatæ num. 8. & 10.* Benintend. *deciſ. 85. num. 1. &
2. Milis in repert. verb. Reſtitutionem petens, & fuit dictum
in cauſa Romana Bonorum de Ceulis. 21. Maij 1606. coram
bon. mem. Card. Marcomontio.* In propoſito autem quoad
6 iniuſtitiam nequè ad effectum † reſtitutionis inſtantię,
vt pars audiatur nihil releuans deducitur, cum non docea-
tur quod non fuerit habita ratio dictarum partitarum in
alijs inſtantijs, eoquè magis quia dictę partitę ſunt extra-
ctę ex libris dictorum de Ferrarijs, & certa eſt concluſio,
7 † quod liber ſcribentis non probat pro ſcribente *l. exemple,
C. de probat. ſa. me.* Greg. *deciſ. 79. num. 1.* & licet ab hanc
8 regula recedatur † concurrentibus adminiculis, prout eſt
legalitas ſcribentis, mors illius, iuſtificatio maioris partis
deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia, de quibus Guidop.
deciſ. 441. Rolan. *conſ. 92. num. 6. lib. 3.* Adden. *ad dictam
deciſ. ſa. me. Gregorij 79. num 5.* tamen prędicta non ſunt
9 in caſu iſto diſcutienda, ſed ſtandum eſt Regulę, cum †
huiuſmodi libri ſunt defectuoſi, fuit enim inter alia reſ-
10 ponſum continere partitas † duplicatas, prout fuit firma-
tum *coram R. P. D. meo Pirouano*, Vnde etiam in cęteris
11 partitis fidem † amittunt, etiam quod defectus per erro-
rem imputetur, *vt pluries* Rota *reſoluit, vt in de-
ciſionibus allegatis per* Adden. *ad præcit. deciſ. 79. ſa me.
Greg. num. 6.*

Non obſtat nullitas primę ſententię, ex prętenſo de-
12 fectu mandati, † quia intrat mandatum Procuraroris
pręſumptum, cum diuerſę pręſumptiones, & coniecturę
concurrant *ſa. me.* Greg. *deciſ. 34. num. 1.* & ceſſat omnis
13 difficultas, quia poſt rem iudicatam † non poteſt opponi
amplius de nullitate primę, vel ſecundę ſententię confir-
matę. Felin. *in cap. ea, quæ. nu. 2. verſ. ſed ſi ſecundus. de
ſentent. & re iudicat.* Alex. *conſ. 111. num. 3.* Franc. *in cap.
dilecto num. 107. verſ. tunc ſi à tali ſententia, & verſ. ali-
quando, & n. 108. verſ. nōn ſi eſt pronunciatum. de appell.*
Mant. *deciſ. 301. num. 2.*

Et ità concluſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana ſeparationis Bonorum.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui confecit inuentarium validè, & ritè, & ſufficienter reddidit rationem de omnibus bonis inuentarij, non poteſt moleſtari, nec grauari vltra vires hæreditarias, nec in bonis, nec in perſona.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium ad hoc, vt dicatur validè confectum, quid requiratur, & num. 2.*
3 *Hæredes præſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocunque damno, data inuentarij validitate.*
4 *Hæredibus ſemper ſuffragatur inuentarium, vbi contigit tractari de damno earundem.*
5 *Hæredes cum beneficio inuentarij, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant, non iuuantur inuentario.*
6 *Peritis iudicialiter electis credendum eſt, donec de errore non doceatur.*
7 *Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, non ſunt grauandi neque in bonis, nec in perſona*
8 *Fructus ex bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti.*
9 *Hæres cum beneficio Inuentarij, non facit fructus ſuos, quando ſcit adeſſe creditores.*
10 *Fructus conſtituunt duplicatam ſortem in 20. annis,*
11 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij, adeundo hæreditatem, per imaginariam ſolutionem præſumitur ſibi ipſi ſatisfeciſſe de corporibus hæreditarijs.*
12 *Et fructus facit ſuos ratione dominij.*
13 *Solutio ficta, per quam hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe habet vim iudicialis ſolutionis cum auctoritate Iudicis.*
14 *Creditores poſteriores differunt à fideicommiſſarijs, quo ad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio l. & inuentarij.*
15 *Hæredum creditum, ſi ſuperat ſtatum hæreditatis, non poſſunt hæredes in dictis bonis, nec in perſona moleſtari.*
16 *Æs alienum ſemper minuit hæreditatem.*
17 *Hæredes cum beneficio l. & inuentarijs, vltra vires. hæreditarias grauari, aut conueniri non poſſunt.*
18 *Hæres, ſi ſit creditor teſtatoris, poteſt perſonam creditoris repræſentare.*
19 *Obligatio perſonalis, per aditionem hæreditatis ſtante inuentario, non contrahitur vltra vires hæreditarias.*

DECISIO II.

IN hac cauſa ſeparationis bonorum, quę per filios, hę-
redes Valerij Scarnicij cum beneficio inuentarij contra
creditores patris proſequitur; dubitatum fuit, an inuen-
tarium, & redditio rationis contentorum in eodem inuen-
tario eiſdem ſuffragetur, & affirmatiuè per Dominos fuit
reſolutum.

Quia quoad inuentarium de validitate dubitari non po-
teſt dum in illius † confectione creditores certi perſonaliter 1
citati fuerunt; incerti autem per edictum, omniaque bo-
na ſtabilia cum confinibus, & mobilia cum ęſtimatione
fuerunt exactè deſcripta; & vlterius teſtes bonę conditio-
nis, & famę loco creditorum abſentium adhibiti leguntur,
& concurrunt ſignum Crucis, aditio hęreditatis, Decre-
tum Iudicis, tam in principio ſuper admiſſione ad inuen-
tarium conficiendum, quàm in fine ſuper validitate, &
beneficio inuentarij conſequendo. † quę omnia ad ſuſti- 2
nendam inuentarij validitatem deſiderantur in *l. finali, C.
de iure delib.* & ponuntur per Roland *conſ. 73. num. 4. &
ſeq. vol. 2.* Bald. *conſ. 383. num. 9. lib. 1.* Iaſ. *in ead. l. finali
n. 3. & 4.* Dec. *conſ. 633.* Ægid. *deciſ. 279.* Rot. *deciſ. 308.
coram bo. me.* Card. Caualerio, data autem validitate,
hęredes † proculdubio pręſeruantur à confuſione proprio- 3
rum bonorum, & à quocunq; damno; Itaut non tenean-
tur vltra vires hęreditarias, *l. vltima, §. & ſi præfatam,
C. de iure delib.* Ruin. *conſ. 1. num. 16. & conſ. 48. num. 21.
lib. 1.* Gozad. *conſ. 94. num. 19.* Rub. *conſ. 74. num. 7.* Surd.
conſ. 7. num. 31, & conſ. 143. num. 40. Menoch. *conſ. 203.
num 27. & 28.* & conſequenter hęredibus prędictis † ſem- 4
per inuentarium ſuffragabitur, vbi continget de damno
eorumdem tractari.

Quo verò ad redditionem rationis, ſi illa per hę-
redes beneficiatos ommittatur, vel ſufficienter non red-
datur; verum eſt non poſſe iuuari inuentario: † quia 5
ſemper intrat pręſumptio conſumptionis, & vſurpatio-
nis bonorum hęreditariorum, & de iiyio Curiarum rela-
xaotur mandata contra bona, & perſonas proprias; in
caſu tamen de quo agitur, viſum fuit conſtare de ſuffi-
cienti redditione rationis, quę poſſit ſuffragari hęredibus,
nè teneantur aduerſus creditores de proprio vltra vires hę-
reditarias.

Quia ęſtimatis bonis ſtabilibus dicti Valerij in inuenta-
rio deſcriptis, ſeruatis ſeruandis, citatis creditoribus, vt
ex proceſſu authentico, quod datur reperta fuere valoris
ſcut. 9523. Mobilia verò ex alia ęſtimatione per peritos
iudicialiter electos de tempore inuentarij, fuiſſe va-
loris 998. b. 10. quę pariter datur inſerta in inſtrumento
authentico inuentarij, & aditionis; itaut patrimo-
nium Valerij patris in totum aſcendat ad ſcuta 10921.
& non vltra.

Ex aduerſo pro filijs hæredibus probantur credita pro-
pria aduerſus Valerium patrem ante illius obitum con-
tracta in ſumma ſcut. 8411. b. 16. & deindè poſt aditam
hæreditatem oſtendunt ſe creditores hæreditatis eiuſdem
Valerij pro debitis ſolutis in alijs ſcut. 7270. b. 62. quæ in
totum conſtituunt ſummam ſcut. 15681. b. 78. de quibus
in relatione † Periti iudicialiter electi, cui donec de erro- 6
ribus doceatur ſemper ſtandum eſt. Bart. *in l. 3. ad fin. C.
de pignor.* Pariſ. *conſ. 96. num. 32. lib. 1.* Neuiz. *conſ. 94.
num. 10.* Rot. *deciſ. 354. num. 1. & 540. num. 1. par. 1. rec.*

ex qui-

ex quibus cum credita hęredus , & ceſſiones pecuniarum
per ipſos ſolutarum pro hęreditate ſuperent ſtatum pa-
7 trimonij Valerij , non erunt † grauandi hęredes , neque
in bonis proprijs , neque in perſona , tanquam à lege , &
Iudice indemnes pręſeruati .

Non obſtat , quod inſtrumenta ſuper quibus ſe
fundat Peritus in ſua relatione , ad docendum de
creditis hęredum non ſint de actis : quia cum ageretur
de magna impenſa , tàm in extractione , quàm
in regiſtri confectione ; Sanctiſſimus mandauit per
particulare Reſcriptum , vt ſtaretur indicationi ar-
bitrio Rotę , & dubio poſito 4. Decembris pręteriti ,
reſponſum fuit ſtandum eſſe indicationi , & copię ſimplici,
quas cum hęredes paratos ſe obtulerint exhibere creditori-
bus , ceſſat exceptio non productionis , & remanet funda-
mentum relationis .

Non obſtat , quod iudicium ſeparationis bonorum fue-
8 rit cęptum poſt 20. annos à die confecti inuentarij ; † inte-
rim autem hęredes ex ſtabilibus fructiferis pręſumuntur
fructus percepiſſe : quia poſſiderunt . Rot. *deciſ. 25. de
præbend. in nan.* Seraphin. *deciſ.* 1245. *num.* 6. ac de illis te-
neantur rationem reddere , cum non fecerint ſuos per
9 aditionem hęreditatis , † ſtante quod de eo tempore iam
erant detecti , ex eodem inuentario creditores ſecundum
veriorem , quam Rota *ex* Surdo *deciſ.* 92. *num.* 5. Laderch.
conſ. 8. Franc. *deciſ.* 613. & alijs , articulo diſcuſſo appro-
bauit in *Firmana , ſeu Maceraten. Dotis* 18. *Iunij* 1629. *co-*
10 *ram me* , qui fructus † cum conſtituant duplicatam ſor-
tem in 20. annis per *gloſſ. in Auth. perpetua in verbo iuſta ,
C. de ſacroſ. Eccl.* Iaſ. *in l. ſi fundum per fideicommiſſum au.
5. ff. de legat.* 1. Tiraquell. *de retract. conſang.* §. 1. *gloſ.*
6. *num.* 19. Couaruu. *variarum lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 5. Surd.
conſ. 451. *num* 39. *volum.* 3. dicebatur duplicata ſumma
ſcut. 9523. valorem hęreditatis Valerij aſcendere ad ſcuta
19046. & addito ſimplici valore mobilium , ſcilicet ſcut.
998. b. 10. vti rerum non fructiferarum in totum eſſe va-
lore ſcut. 20044. ex qua ſumma hęredes potuerunt ſatis-
fieri de eorum credito ſcut. 15681. b. 78. & credito-
res extranei de eo , quod prętendunt aduerſus hęre-
ditatem opulentam , & hęredes propterea obligatos
remanere .

Ad pręedicta enim fuit reſponſum , quod aut credito-
res hęreditarij detecti , & nunc agentes ſunt poſteriores
creditis hęredum ; & tunc iſta ſortis duplicatio ex fru-
11 ctuum perceptione ſuſtineri non poteſt : quia † hęredes
adeundo etiam cum beneficio legis , & inuentarij per
imaginariam ſolutionem pręſumuntur ſibi ipſis ſatisfe-
ciſſe de corporibus hęreditarijs in extinctionem credito-
12 rum , & fructus ab eo † die ſuos feciſſe ratione dominij
Bart. *in l. ſi ei cui , §. primo ff. de cuſt.* vbi ad litteram in-
13 quit , quod ficta hęc ſolutio per legem inducta † habet
vim iudicialis ſolutionis , cum auctoritate Iudicis , idem
firmat Caſtren. *in l. peculium autem , ff. de pecul.* & ſequu-
ti ſunt Menoch. *conſ.* 183. *n.* 35. *vol.* 2. Peregr. *de fideicom.
art.* 35. *num.* 5. Surd. *deciſ.* 92. *num.* 2. 170. *num.* 1. 224. *nu.*
7. *& conſ.* 7. *num.* 31. Morot. *conſ.* 81. *num.* 10. Magon.
deciſ. Florent. 59. *num* 6. Rota *diuerſ. par.* 1. *deciſ.* 680.
14 *num.* 1. & hoc caſu non differunt poſteriores † creditores à
fideicommiſſarijs quoad acquiſitionem dominij per hæ-
redes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio legis ,
& inuentarij : quia nihil poſſunt prætendere , vt in his
terminis fuit ponderatum in *Romana de Magdalenis* 25.
Iunij 1610. *coram D. meo Decano , & in Monopolitana bono-
rum* 24. *Iannarij* 1621. *coram bo. me. Patriarcha Manzane-*
15 *do* ; atq; ita ceſſante fructuum multiplicatione , † ſemper
creditum hęredum ſuperat ſtatum hęreditatis Valerij ,
nec poterunt grauari in bonis , quę in eorum dominium
tranſierunt , neque in perſona : quia nihil penitus hęres ,
qui inuentarium fecit , amittere poteſt de ſua ſubſtantia ,
l. finali , §. & ſi præfatam , C. de iure delib. Surd. *plures ad-
ducens conſ.* 7. *num.* 31 *vol.* 1.

Aut creditores ſunt anteriores ipſis hęredibus , & tunc
in pręiudicium anteriorum non intrat ſolutio imaginaria ,
pro rata crediti , in eo autem quod excedit fictio legis ,
ſemper operatur eundem effectum , ad minuendam hę-
16 reditatem in ęſtimatione à die aditionis illius propter †
ęs alienum , quod ſemper minuit ęſtimatione hęreditatis ,
l. mictius cum g of. ff. pro ſocio , Ruin. *conſ.* 57. *num.* 7. *vol.*
2. Peregr. *eodem art.* 35. *num.* 17. *& ſeq.* vnde nunquam
erit locus multiplicationi fructuum ; nec per conſe-
quens vltra † vires hęreditarias poterunt conueniri , aut 17
grauari hęredes .

Quęſtio igitur erit inter creditores , & hęredes ſuper
anterioritate , & potioritate creditorum reſpectiuè pręten-
dentium , non autem inter creditores , & hęredes : vti hę-
redes cum beneficio inuentarij : quia per ęſtimationem ſta-
bilium , & mobilium , & docendo de proprijs creditis ad-
uerſus Valerium , & eius bona hęreditaria , ſufficienter
rationem contentorum in inuentario reddiderunt , & ex
eo poſſunt iuuari , quo verò ad aliam perſonam , quam re-
pręſentant vti creditores , † & illam poſſe repręſentare , di- 18
xerunt Roland. *in tract. de Inuent. par.* 4. *in* 10. *vtilit. in
principio* , Becc. *conſ.* 113. *num.* 37. Surd. *d. conſ.* 7. *num.* 32.
non erunt grauandi in proprijs bonis : quia deficit hypo-
theca ex parte creditorum , neq; in perſona ; quia vltra vi-
res † hęreditatis non eſt contracta perſonalis obligatio , 19
per aditionem hęreditatis ſtante inuentario , per eam-
dem *l. finalem , §. & ſi præfatam , C. de iure de-
lib.*

Et ita , &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Tutor finita tutela , conueniri poteſt actione adminiſtratæ tutelæ , ad reddendas rationes , & hoc procedit etiam in eo , qui de facto tutorio nomine adminiſtrauit , nulla præcedente confirmatione Iudicis , quæ videtur neceſſaria , ad hoc vt validè adminiſtret , & qualiter hoc intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Tutor finita tutela , adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem .*

2 *Tutor , vt validè tutelam gerat , requiritur quod confirmetur per Decretum Iudicis .*

3 *Actiones adminiſtratæ tutelæ ſunt dirigendæ contra verum tutorem .*

4 *Actiones adminiſtratæ tutelæ dirigendæ ſunt contra eum , qui de facto adminiſtrauit tutorio nomine .*

5 *Pro Tutore , ſi quis ſe geſſerit , præſumitur ipſe tutelam acceptaſſe , & confirmatum fuiſſe à Iudice , licet de confirmatione non conſtet .*

6 *Pro Tutore , ille qui ſe geſſit , compelli poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis .*

7 *Deciſ. 470. part. 1. recent. declaratur .*

8 *Tutor aſſertus , quoties non ſimpliciter vti adminiſtrator , ſeu negotiorum geſtor , ſed tanquàm tutor ſe geſſit , licet non conſtet de confirmatione Prætoris , nihilominus tutelæ iudicio tenetur .*

9 *Pro Tutore , ille , qui negotia gerit , licet tutor eſſe non poſſit , eamdem fidem , & diligentiam præſtare tenetur , quam tutor præſtaret .*

10 *Tutelæ adminiſtrationem ille , qui ſuſcepit abſque decreto Iudicis , ſi eximeretur ab oneret reddendi rationem , ſequeretur vitioſum , & intruſum adminiſtratorem , melioris eſſe conditionis , quam eſſet legitimus adminiſtrator .*

11 *Tutor , cui à Iudice non fuit decreta adminiſtratio , quod validè adminiſtrare non poſſit .*

12 *Hoc intelligi debet , quo ad damnum pupilli , ſed quo ad ipſum geſta valent , licet potuiſſet vti ſuſpectus remoueri .*

13 *Tutor , poſtquam ſciuit ſe tutorem datum , ſi negligat petere confirmationem tutelæ à Iudice , & adminiſtrationem pupilli ſuſcipiat , dicitur eſſe in culpa , & tenetur indemnem præſtare pupillum .*

14 *Tutor , quando poſtquam ſciuit ſe eſſe tutorem datum , ſi quam habeat excuſationem proponere negligat , dicitur eſſe in culpa , & tenetur indemnem præſtare pupillum .*

15 *Tutores plures , quando ſunt dati , ſi vnus tantum adminiſtrauerit ille primò excutiendus eſt .*

16 *Tutores , ſi inter ſe diuiſerint adminiſtrationem , adhuc tamen pupillus alterum ex illis ſolummodo vrgere poteſt .*

17 *Tutores omnes, & ſinguli tenentur in ſolidum, eorumque obligatio eſt indiuidua.*

18 *Inter Tutores diuiſio adminiſtrationis ſi non fuerit facta, nec à Iudice, vel à Teſtatore, ſed ab iiſdem Tutoribus non valet in præiudicium pupilli*

19 *Nec operatur, quia vnuſquiſque teneatur inſolidum ad totum damnum.*

20 *Tutores plures, quando fuerint electi, ſi vnus ex his ſoluat ſolidum poteſt beneficio ceſſionis, vel vtili actione tutelæ tutores collegas conuenire pro eorum rata.*

21 *Tutores plures, quando fuerunt dati, ſi vnus ex his conuenatur in ſolidum, antequàm ſoluat, ſi alij contutores adminiſtrauerint, & ſint ſoluendo beneficium diuiſionis opponere poteſt.*

DECISIO III.

RESOLVTVM fuit Ioannem Baptiſtam teneri reddere rationem, quia ex teſtamento Sebaſtiani, de quo in Summario illorum de Stuppinis num. 1. apparet eundem Io. Baptiſtam deputatum fuiſſe Tutorem, & Curatorem filijs eiuſdem Teſtatoris, & adminiſtrationem geſſiſſe bonorum ad pupillos ſpectantium deprehenditur ex pluribus actibus calculorum, locationis, quietantiarum tutorio nomine geſtis, vt in Sum-
1 mario num. 2. 3. 4. 5. Vnde intrat regula, † quod Tutor finita tutela, adminiſtrationis ſuę rationem reddere tenetur actione tutelę §. *fin. inſtit. de* Attilian. Tutor. *l.* 1. §. *officio, ff. de tutel. & ration. diſtrahen.* Dec. *conſ.* 178. *nu.* 1. Pariſ. *conſ.* 21. *num.* 55. *lib.* 2. Montan. *de tutel. cap.* 39. *num.* 1. *& ſeqq.* Guttier. *eod. tract. par.* 3. *cap.* 1. *num.* 2. *& ſeqq.*

Non obſtat Io. Baptiſtam per Iudicis decretum non
2 fuiſſe confirmatum, prout † requirebatur, ad hoc, vt tutelam validè poſſet adminiſtrare, *l. & ſi pluribus, ff. de auctor. tutor.* Guttier. *de tutel. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. *& fuit dictum in Signina adminiſtrationis coram bo. me Sacrato, quæ eſt* 470. *par.* 1. *recent.* nec illi demandatam eſſe adminiſtrationem, ſed Martię tantum in teſtamento pariter Sebaſtiani Tutrici deſignatę fuiſſe à Iu-
3 dice confirmatam tutelam, † ideoque contra Martiam, non autem contra Ioannem Baptiſtam dirigendas eſſe actiones.

Quoniam cum appareat ipſum Ioannem Baptiſtam, non autem Martiam de facto adminiſtraſſe, & ex plu-
4 ribus actibus per longum temporis ſpatium † tutorio nomine factis ſe pro tutore geſſiſſe, ex his pręſumitur ip-
5 ſe tutelam acceptaſſe, & confirmatam † fuiſſe à Iudice, licet de confirmatione non conſtet, *l. ſi filius familias, §. agnouiſſe, ff. de tutel.* vbi Bald. *num.* 1. *verſ. in textu agnouiſſe, & verſ.* 2. *nota.* Boer. *deciſ.* 124. *num.* 13. *verſ. & pro hac concluſione,* Menoch. *præſumpt.* 149. *nu.* 17. Rota *deciſ.* 89. *num.* 8. *&* 9. *par.* 2. *diuerſ. & fuit dictum in Nepeſina Tutelæ* 6. *Iunij* 1616. *coram Eminentiſſimo D. Cardin. Veroſpio,* & ſic vti tutor ad redendam rationem admini-
6 ſtrationis † compellendus eſt, vt in pręallegata *Nepeſina Tutelæ,* vbi declaratur deciſionem *illam in Signina admi-*
7 *niſtrationis* † 470. *part.* 1. *recent.* non procedere quotieſcunque apparet tutorem, vel curatorem non ſimpliciter vti adminiſtratorem, ſeu negociorum geſtorum, ſed tanquam verum tutorem, & curatorem ſe geſſiſſe, &
8 quod † Tutor licet Pętoris decreto confirmatus non fuerit, tamen tutelę iudicio teneatur, eſt *text. in l. Tutores qui, §. Curatores teſtamento, ff. de adminiſtr. tutor.* quia qui pro tutore negocia gerit, licet tutor eſſe non poſſit,
9 eandem fidem, ac diligentiam pręſtare † tenetur, quam tutor pręſtaret, ſunt verba *l. qui pro Tutore, ff. de eo qui pro tutor. l.* 1. *§. cum eo, verſ. ſed, & ſi, ff. eodem, & l.* 1. *C. eodem. quos textus ad hoc ponderat* Montan. *de tutel. dicto cap.* 39. *num.* 24. 62. 120. *&* 243. alias ſi is qui abſque
10 Iudicis decreto † adminiſtrationem ſuſceperit, eximeretur ab onere reddendi rationem, ſequeretur vitioſum, & intruſum adminiſtratorem melioris eſſe conditionis, quàm eſſet legitimus, quod tanquam abſurdum conſiderat Crauet. *conſ.* 18. *num.* 15. Montan. *de tutel. d. cap.* 39.
11 *num.* 38. & concluſio illa, quod Tutor, cui à † Iudice decreta non fuit adminiſtratio, validè adminiſtrare non
12 poſſe, intelligi debet quoad † damnum pupilli, ſed quoad ipſum geſta valent, licet potuiſſet vti ſuſpectus remoueri Bart. *in l. Tutor. qui repertorium num.* 7. *ff. de adminiſt. tut.* Alex. *conſ.* 86. *num.* 8. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 89. *num.* 8. *par.* 2. *diuerſ. & coram ſa. me.* Gregorio XV. *deciſ.* 31. *num.* 4. *&* 5. Immo tutor poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, ſi
negligat † petere confirmationem tutelę à Iudice, & ad- 13
miniſtrationem bonorum pupilli ſuſcipere, vel ſi quam
habeat excuſationem proponere, † dicitur eſſe in culpa, 14
& tenetur indemnem pręſtare pupillum: dumque ab adminiſtratione ceſſat damno ſuo ceſſat, & tutelę periculum ad eum pertinere *l.* 1. §. 1. *ff. de adminiſtr. tut. l. quidam decedens, §. fin. ff. eadem* Ruin. *conſ.* 89. *num.* 8. *lib.* 5. *& conſ.* 108. *num.* 15. *lib.* 1. Guttier. *de tutel. par.* 3. *cap.* 1. *nu.* 102. Montan. *eod. tract. cap.* 39. *num.* 3. *& ſeqq.*

Martia autem Tutrix actione tutelę conueniri non po-
teſt, niſi prius excuſſo adminiſtratore, quando enim † 15
plures ſunt dati Tutores, ſi vnus tantum adminiſtrauerit ille primo excutiendus eſt *l.* 1. *l. ſi tutor, vel curat. l. tutores qui poſt, §. in eum, ff. de admin. Tutor.* Boer. *deciſ.* 59. *num.* 5. *plenè* Surd. *conſ.* 170. *num.* 13. Montan. *de tutel. d. cap.* 39 *num.* 203. *& fuit dictum in Romana tutelæ de Boncompagnis* 13. *Nouembr.* 1615. *coram bo. me.* Vbaldo, quin etiam quamuis appareret ab ipſa Martia, & Ioan-
ne Baptiſta † Tutoribus inter ſe diuiſam fuiſſe admini- 16
ſtrationem, adhuc tamen pupilli poſſunt alterum ex il-
lis ſolummodo vrgere, quia regulariter omnes, † & ſin- 17
guli tutores tenentur inſolidum, eorumq; obligatio eſt
indiuidua, & diuiſio adminiſtrationis, quando † facta 18
non fuit à Iudice, vel à Teſtatore, ſed ab ijſdem Tutoribus, non valet in pręiudicium pupilli, nec operatur
quia vnuſquiſque † teneatur inſolidum ad totum dam- 19
num *l.* 1. *C. ſi ex pluribus Tutoribus l. Diui l. tres tutores, ff. de adminiſtr. tut. l.* 2. *C. de diuid. tutel.* Bart. *in l.* 1. *§. ſi plures, ff. de exercit. act.* Montan. *de tutel. d. cap.* 39. *num.* 93. *& ſeqq.* Surd. *dicto conſ.* 170. *num.* 11. *& ſeqq.* licet poſtea
is † qui ſolidum ſoluit poſſit beneficio ceſſionis, vel vtili 20
actione tutelę Tutores collegas conuenire, vel ante-
quam ſoluat, ſi illi adminiſtrauerint, & ſint ſoluendo † 21
beneficium diuiſionis opponere *l.* 2. *in fin. C. de contr. iud. tutel. l. cum tutor, ff. de tutel. & ration. diſtrah.* Montan. *d. cap.* 39. *num* 137. *& ſeqq. &* 149. Surd. *d. conſ.* 170. *num.* 16. *& ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Veneris 10. *Ianuarij* 1631.

ARGVMENTVM.

Referuntur tres ſpecies profeſſionum, & tractatur quam ex dictis tribus ſpeciebus profeſſionum dicatur emitti per reformatos Communitatis Ordinis Præmonſtratenſium.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio aliqua eſt, quando quis Deo vouet in manibus Epiſcopi, aut alterius ſuperioris, ſe obſeruaturum religionem, quod ad tria vota ſubſtantialia.*

2 *Text. in cap. ſuper eo, & in cap. conſuluit de regul. in quibus terminis loquantur.*

3 *Profeſſio alia eſt, per quam, quis profitetur non quidem in genere, ſed in ſpecie promittendo, ſe obſeruaturum certam aliquam regulam.*

4 *Profeſſio non nulla eſt. quæ fit in indiuiduo ideſt quoad certam Regulam, & certum Monaſterium.*

6 *Profeſſio, quando fit de certa Regula, & certo Monaſterio, iſta profeſſio implicat ſtabilitatem in loco præciſo Monaſterij, cui Religioſus adſcribitur in limine profeſſionis.*

7 *Verba intelligi debent, iuxta naturam materiæ ſubiectæ.*

8 *Religioſus, quod non ſit magis vnius Monaſterij, quam alterius, hoc repugnat ſtabilitati in loco, cuius vigore Religioſus adſcribitur vni præciſo Monaſterio priuatiuè, quo ad aliud.*

9 *Clauſula, non obſtantibus quibuſcunque Conſtitutionibus, quid importet.*

10 *Princeps iubens, quod ſtatuta aliqua obſeruentur, hoc intelligitur præterquam in ijs, quorum contrarium fuit ſpecificè expreſſum.*

11 *Corrigere, quis ſe incontinenti, non præſumitur.*

DE-

DECISIO IV.

DOMINI ſteterunt in vltimo loco deciſis * licet enim Informantes pro Abbate, & Capitulo generali obijcerent profeſſionem emittendam per Reformatos Communitatis antiqui rigoris diſcrepare à primo Inſtituto Præmonſtratenſium, qui antiquitus vouebant ſtabilitatem in loco, & proinde etiam repugnare Bullæ ſan. mem. Gregorij XV. in qua inhæreſi decreto Sacræ Congregationis Regularium. Idem Pontifex adiecit clauſulam: Dummodo in Iuramento per Religioſos in eorum profeſſione præſtando ſeruetur formula ſolita cum additione antiqui rigoris, ſeù primitiuæ Regulæ.

Tamen obiectum viſum eſt DD. facilè remoueri præmiſſa diſtinctione, Calder. *conſ. 23. verſ. ad quod probandum cum. ſeq. de Regular.* qui triplicem modum profeſſionis recenſet.

1 Primus quo aliquis Deo vouet in manibus † Epiſcopi,
aut alterius Superioris ſe obſeruaturum Religionem quoad tria ſubſtantialia vota Caſtitatis, Paupertate, & Obedientiæ, & ſic profitetur Religionem (vt inquit Calder.
2 vbi ſupra) in genere generaliſſimo, † de quibus videtur loqui *Text. in cap. ſuper eo & in cap. conſulti de regul.*

Secunda ſpecies profeſſionis eſt illa per quam quis profitetur non quidem in genere, & in abſtracto prout faciunt profeſſi primo modo, ſed in ſpecie promittendo, & vouendo ſe ſeruaturum certam aliquam regulam, Prædicatorum nimirum, Minorum, aot Ciſtercienſium, & hi dicuntur profeſſi in ſpecie, ſeù in genere ſubalterno qui debent perpetuò in eo Ordine Deo famulari.

3 Tertiò verò modo alij profitentur in indiuiduo, † ideſt
certam Regulam, & certum Monaſterium, vt ſi quis
profiteretur Regulam Sancti Benedicti in Monaſterio S.
4 Proculi, quo caſu † eius profeſſio implicaret ſtabilitatem in illo præciſo Monaſterio cui Religioſus aſcribitur in limine profeſſionis; quæ diſtinctio deſumitur ex *cap. in ſingulis, & c. ea, quæ de ſtat. Monach. & c. cum deportati de iudic. c. cum plantare de priuil. & Clement. atten-*
5 *dentes † de ſtatu Monach.* prout pulchrè declarat idem
Calder. *dicto conſ. 23. de regular. verſ. Profeſſi in genere, cum ſeq.* Butr. *in c. in præſentia num. 64. verſ. puto tamen,* vbi Abb. *num. 65. de probat.*

6 Suppoſita autem hac diſtinctione clarum † eſt Reformatos Communitatis antiqui rigoris comprehendi ſub ſecundo membro diſtinctionis. Non enim profitentur Religionem in genere generaliſſimo, prout faciunt profeſſi primo modo, neque profitentur ſe ſeruaturos Regulam Ordinis Præmonſtrateñ in certo aliquo Monaſterio, in qua conſiſtit formalitas ſtabilitatis in loco, prout faciunt profeſſi. Tertio modo, ſed profitentur Regulam Præmonſtrateñ ſimpliciter in manibus ſui Superioris; vnde meritò dici poſſunt profeſſi in ſpecie, ſeù in genere ſubalterno, iuxta ſecundum membrum diſtinctionis Calder. vnde quatenus ex diſpoſitione Conſtitutionis Gregorij XV. debeant ſeruare ſtabilitatem, hæc quidem non eſt intelligenda in ordine ad aliquod certum, & indiuiduum Monaſterium, quæ diceretur ſtabilitas in loco, ſed de ſtabilitate in ſpecie, quatenus importat permanentiam in
7 eadem Religione quam profitentur, † cum verba intelligi debeant, iuxta naturam materiæ ſubiectæ ad *l. inſulam, ff. qui pot. in pign. hab. l. ſi ſtipulatus, ff. de vſur.* Declan. *conſ. 45. in 2. vol. num. 27.*

Quod quidem clarius eluceſcit ponderando tenorem dd. litterarum Gregorij, in quibus Papa, nedum ſtatuit, quod Religioſi Communitatis antiqui rigoris non ſint magis vnius Monaſterij quam alterius, quæ verba repugnant
8 ſtabilitati in loco † cuius vigore Monachus aſcribitur
vni præciſo Monaſterio priuatiuè quoad aliud, vt colligitur ex Calder. *præfat. conſ. 23. verſ. alij ſunt profitentur.*

Verum etiam ad remouendum omnem ſcrupulum
9 adiecit † clauſulam *Non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcunque, & ſpeciali ſtabilitate promiſſa in profeſſione,* per quæ verba fuit expreſsè derogatum ſtabilitati in loco, ex prægnantia, & efficacia derogatoriarum, *cap. 1. de conſtit. in 6. clement. eos in fine de ſepult.* Rot. *deciſ. 506. nu. 5. part 1. recent.*

Neque obſtat, quod Papa voluerit ſeruari formulam ſolitam cum additione antiqui rigoris; nam vltrà quod hoc debet intelligi, vt fuit deductum in alijs deciſionibus in ſubſtantialibus, non autem in accidentalibus, ceſſat
etiam difficultas, quia hoc intelligitur † in omnibus præ- 10
terquam in ijs quorum contrarium fuit ſpecificè diſpoſitum. Pariſ. *conſ. 70. num. 12.* Put. *deciſ. 183. lib. 3.* alias
enim Papa voluiſſet incontinenti † ſe corrigere, quod 11
non eſt dicendum, *l. præcipimus, C. de appellat. l. non ad ea, vbi gloſ. & Doctores, ff. de cond. & demonſtr.* Surd. *conſ. 33. num. 107.*

Et ita vtraque, &c.

* Ideſt ſub die 22. Aprilis 1630. quam deciſione habes infra prout in Indice poſito in fine deciſionum.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana de Guldis.

Die Lunæ 13. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Legitima, quando ſemel fuit ſoluta, non poteſt iterum prætendi. Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, & quando cenſeatur interdicta per prohibitionem alienationis, & alia circa repræſentationis ius in materia ſucceſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Exactum ſemel, quod iterum exigatur bona fides non patitur.*
2 *Bonorum ſeparatio ob legitimam, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima.*
3 *Bonorum ſeparatio ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum eiuſdem legitimæ creditum, illius ſupplementum, tantum peti poteſt condictione ex lege.*
4 *Retentio non datur pro actione perſonali, & ex ea non poteſt impediri immiſſio alteri.*
5 *Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi poteſt.*
6 *Trebellianica filijs primi gradus non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè prohiberi poteſt, & num. 7. vbi de commum.*
8 *Teſtator cenſetur prohibuiſſe detractionem Trebellianicæ, ſi iuſſerit quod eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacunque etiam vrgentiſſima cauſa, tàm à ſuis hæredibus, quàm ab eorum ſucceſſoribus, &c.*
9 *Trebellianicæ detractio cenſetur interdicta, ſtante enixa Teſtatoris prohibitione circa alienationem bonorum.*
10 *de Falcidia ad Trebellianicam, quando valeat argumentum.*
11 *Fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienationis, permittendo detractionem Trebellianicæ, alienando cenſetur alienare in ipſum hæredem.*
12 *Solutio eſt quid facti, idea cum non præſumatur, venit probanda.*
13 *Auctoris factum ſucceſſor tenetur ſequi.*
14 *In Dotis credito, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum.*
15 *Funeris impenſas hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis.*
16 *Creditum, ſi quis non poteſt prætendere quod ad eum ſpectet, ſi ex propria eius confeſſione appareat ad ſe non ſpectare.*
17 *Bonorum fideicommiſſariorum ceſſio, ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione.*
18 *Succeſſor plus ius conſequi non poteſt, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet.*
19 *Filius in fideicommiſſo, cuius dies ceſſit viuente patre, iure quo admittatur ad commoditatem fructuum, qui in vita eius patris decurrerunt.*
20 *Repræſentationis ius admittitur ſemper in hæreditate aſcendentis, quocunque modo illa ex diſpoſitione legis, aut hominis deferatur.*

21 *Repræſentationis ius, ſuper quo ſit fundata.*
22 *Filij fratrum defuncti repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris.*
23 *Repræſentationis effectus eſt, vt dum filius perſonam patris ingreditur ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videtur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur.*
24 *Proximitas, præter gradus prærogatiuam, ſpectari oportet in ſucceſſionibus, & fideicommiſſis.*
25 *Succeſſionis prima cauſa de Iure communi, eſt deſcendentium reiecta omni ſexus differentia.*
26 *Ex Teſtamenti vna parte deſumitur alterius partis interpretatio.*
27 *Teſtamenti vna pars non poteſt alteri interpretationem dare ſi aliqua liceat diuerſitatis rationem inter vtraque conſtituere.*

DECISIO V.

CVM in vltima Deciſione, quæ facta fuit coram me
in hac cauſa ſub die 28. Iunij præteriti * poſt firma-
tum fideicommiſſum, illius purificationem, & identi-
tatem bonorum, reſolutum fuiſſet, vt Ioanni Matthæo
Buſſio, & Conſortibus danda eſſet immiſſio pro indiui-
ſo, & ſaluo iure detractionum, quæ competiſſent Fran-
ciſco de Alexandris hæredi Antonij Iunioris, & vltimi
grauati; Quia præter eas detractiones, quarum aliquæ
dicebantur etiam conſiſtere in quantitate ad impedien-
dam immiſſionem, oppoſuit idem Franciſcus de ceſſio-
ne, quam obtinuerat ab altero eorum, quorum fauo-
re declaratum fuit, purificatum fuiſſe idem fideicommiſ-
ſum. Dedi dubium, pro qua rata concedi deberet hæc
immiſſio: Et cum illud hodie propoſuerim, Domini re-
ſeruata ea portione, quam Franciſcus obtinuerat ex ea
ceſſione. Dixerunt in reliqua hæreditate dandum eſſe im-
miſſionem fideicommiſſarijs, cum nulla ex detractioni-
bus oppoſitis illam impedire poſſet, dum vel non compe-
tebant, vel probabantur ſoluta.

Nam quoad legitimam probabatur illius ſolutio ex
fide Secretarij Montis Farneſij, qui reſignationem admi-
ſerat viginti ſex locorum eiuſdem Montis ad fauorem
plurium creditorum Ioannis Baptiſtæ alterius ex filijs
Teſtatoris, cum Iidem Creditores egiſſent in Curia Ca-
pitolina pro ſeparatione legitimæ illi debitæ, à reliquo
fideicommiſſo, & obtinuiſſent ſibi conſignari ea loca
ab hæreditate Antonij pro ſatisfactione eiuſdem legi-
timæ. Vnde quamuis illa dici poſſet debita ex perſona
eiuſdem Ioannis Baptiſtæ, Antonio Iuniori, qui ſe ne-
gauerat illius hæredem, tamen non poterat iterum peti,
1 dum probabatur ſemel ſoluta, cum † non patiatur id bo-
na fides, vt ſemel exactum iterum exigatur *l. bona fides ff.
depoſiti, l. locum §. condemnatio ff. de Tab. exhiben. l. bona
fides ff. de regul. iur. & in terminis legitimæ idem notarunt*
Natt. *conſ.* 321. *num.* 4. Cephal. *conſ.* 189. *num.* 24. Rota
coram Greg. *deciſ.* 580. *num.* 4. Et hæc ſeparatio cum facta
2 fuiſſet per ſententiam Iudicis præſumi debebat, † pro in-
tegra legitima, *iuxta gloſ. in l. ſi in rem 6. in verbo totam,
& ibi* Bart. *ff. de rei vindic. idem* Bart. *in l. de pupillo §. qui
nunciat ff. de oper. nou. nunciat.* Dec. *conſ.* 146. *num.* 13. *&
15. in fin.* Et quatenus etiam dici poſſet, vt ea loca Mon-
tium non potuiſſent ſatis eſſe pro integro credito eiuſdem
3 legitimæ, tamen † illius ſupplementum ſolum peti pote-
rat condictione ex lege *iuxta gloſ. in l. omnimodam in verbo
exigere, l. ſcimus, §. repletionem C. de inoff. teſt.* atque ita
4 actione perſonali, pro qua † non competebat retentio,
aut impediri poterat immiſſio, vt pluribus Doctorum
auctoritatibus firmat Peregr. *de fideicom articul.* 36.
numer. 153. & hanc eſſe opinionem Rotæ *teſtantur*
Addent. *ad deciſ.* 489. Ludouiſ. *num.* 24 *& fuit di-
ctum in Romana Saluiani Interdicti 3 Iulij 1606. co-
ram Card. Lancell. & coram Card. Caual. deciſ.* 459.
num. 3.

5 Trebellianicam, quæ etiam in filijs † primi gradus pro-
hiberi poteſt ex opinione, quam tenet Rota *vt per* Caſ-
ſad. *deciſ. 4. de Teſtam Creſcen. deciſ. 2. eod. tit. Card* Se-
raph. deciſ. 553. *num.* 8. *& deciſ.* 580. *num.* 1. *& teſtantur*
6 *etiam* Addent. *ad deciſ.* Ludouiſ. 421. *nu.* 16. & † non ſo-
lum expreſsè, ſed etiam tacitè Card. Mantic *de coniect.
vlt. volunt. lib. 2. tit. 12. qui, & plures refert, & † com-
7 munem dicit,* Rota *coram* Ludouiſ. *deciſ.* 421. *num.* 11. *de-
ciſ.* 555. *num.* 2 *par. 2. recent. & in Bononien. de Poetis* 18.
Martij 1619. *coram bon. mem.* Vbaldo ſatis putarunt DD.
hoc caſu eſſe prohibitam ex diſpoſitione teſtatoris, &
præcepto ab eo facto in teſtamento, vt † eius bona per- 8
petuo fideicommiſſo ſubiecta eſſe deberent, addita prohi-
bitione, vt ex quacumque cauſa etiam vrgentiſſima, tàm
à ſuis hæredibus, quàm illorum ſucceſſoribus, & deſcen-
tibus nullo vnquàm tempore eadem bona alienari poſ-
ſent: ex ea † enim alienationis prohibitione tàm enixa, 9
non ſolum cenſebatur interdicta detractio huius quartæ,
Auth. *ſed & nea, & ibi* Bald. *C. ad l. falcid.* Gabr. *poſt
alios, qui & de communi atteſtatur, concl. 3. de Trebell.
num.* 1. Odd. *conſ.* 65. *num.* 64. Menoch. *conſ.* 272. *num.* 45.
Mantic. *de coniect. lib. 7. tit. 12. num.* 19. Peregr. *de fidei-
com. art. 3. num. 91. & fuit ſæpius etiam reſolutum, vt co-
ram* Card. Caual. *deciſ.* 540. *nu.* 5. *& in deciſ.* 155. *num.* 1.
& deciſ. 575. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* Sed cum eadem prohi-
bitio facta eſſet non magis primis hæredibus, quàm om-
nibus eorum ſucceſſoribus, & deſcendentibus, non vide-
batur dubitari poſſe de hac teſtatoris voluntate, † cum 10
tunc benè procedat argumentum de Falcidia ad Trebel-
lianicam, & ratio Auth. *ſed & nea C. ad falcid* dum fi-
deicommiſſarius, cui facta eſt etiam prohibitio alienatio-
nis permittendo detractionem eiuſdem † Trebellianicæ, 11
cenſetur alienare in ipſum hæredem, ſicut conſiderarunt
Soccin. Iun. *conſ.* 170 *num.* 41. *& ſeq. lib.* 2. *& conſ.* 49. *nu.*
21. *lib.* 3. Corn. *conſ.* 160. *nu.* 12. Decian. *conſ.* 120. *num.* 24.
in fin. lib. 3. Mantic. *eod. tit.* 12. *num.* 20. *in fin. &* 21. Me-
nochius *præſumpt.* 198. *num.* 28. *verſ. Tertia fuit opinio
lib.* 4. Mangil. *de imputat. quæſt.* 115. *numer.* 33. Rot.
deciſ. 313. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 155. *nu.* 1.
part. 2. *recent.*

Quartum dotale Portiæ Matris Antonij, quod etiam
detrahendum dicebatur per ſcribentes pro Franciſco, ne-
que debitum dici poterat, dum non probata fuit in actis
aliqua dotis promiſſio, aut ſolutio, quam probare de-
buiſſent, non ſolùm tanquam fundamentum huius de-
tractionis, † dum illa non poterat præſumi, tanquam in 12
facto conſiſtens, *vt dixit* Rota *in Bononien. de Poetis* 31.
Ianuarij 1614 *coram bo. mem.* Vbaldo *inter recent. de-
ciſ.* 516. *par.* 2. Cardin. Caual. *deciſ.* 453. *num.* 5. Peregr.
de fideicom. art. 35. *num.* 9. & licet ex parte Franciſci data
fuerit fides, ex qua apparebat, vt Portiæ conſignata fue-
rint in cauſam ſuæ dotis loca 11. Montis Sixti ſecundæ
erectionis; vnde dicebatur probata ſolutio huius dotis,
tamen conſtabat ex ea fide, quod Portia habuerat ea lo-
ca Montium ſub conditione, vt reuerti deberent poſt
ſuam mortem, ad Antonium filium: eumdemq. An-
tonium defuncta matre, obtinuiſſe ſe ad eadem bona
aſſociari, eaque receptiſſe ſub alia conditione, vt eſſent
ſubiecta fideicommiſſo Antonij Aui, ex quibus & re-
ſpectu matris ſequebatur, vt hoc quartum, quod ſemel
probabatur, fuiſſe reſtitutum, peti ampliùs non poſſet:
reſpectu verò Antonij eius filij, vt cum ille conſenſiſ-
ſet, quod eadem loca, quæ poſt mortem matris ad ſe reuer-
ſa fuerant, fuerint fideicommiſſo reſtituta, † eiuſdem facti 13
tanquam ſui Authoris Franciſcus ſequi teneretur *vulgat.
l. cum à matre C. de rei vendic. l. vendi. cautem ff. de euict.* Et
imputandi erant etiam in hoc credito omnes fructus,
qui tàm ab eodem Antonio, quàm à Franciſco, qui
nunc agit, probabantur fuiſſe percepti, cum hæc dos
ex † cuius cauſa non ſe obligauerat Teſtator, ſolum pe- 14
ti poſſet à fideicommiſſo in ſubſidium, *vt bene poſt alios
diſtinguit* Peregr. *de fideic. eodem art.* 35. *num.* 10. Menoc.
conſ. 183. *num.* 51. Gabr. *conſ.* 124. *num.* 6. *lib.* 2. Ant. Gabr.
de Trebell. concl. 12. *num.* 9. imò ex hac eadem ratione,
quod bona fideicommiſſi ſolum poterat dici obligata in
ſubſidium, excutienda prius fuiſſet hæreditas Ioannis Ba-
ptiſtæ Patris Antonij Iunioris, cuius erat hæc obligatio,
& in cuius hæreditate certum erat, ſaltem fuiſſe loca vi-
ginti ſex Montium, quæ illi fuerunt in cauſam ſuæ legi-
timæ aſſignata.

Demum neque impenſam funeris. Dixerunt Domini
detrahi poſſe, ex eadem ratione, quod neque aliqua illius
probatio † ex actis oſtendebatur, & præterea quia illa fa- 15
cta fuerat à filijs, & hæredibus Teſtatoris, quorum
negauit Franciſcus Antonium authorem ſuum, fuiſſe
hæredem, vt oſtenſum fuit ex repetitis proteſtationibus
eiuſdem Franciſci; dum tanquam Tutor ipſius Antonij
comparuit contra creditores eorumdem filiorum, & hæ-
redum, vnde non poterat hoc creditum ab eo retinere,

quod

16 quod vel ex † propria confeſſione apparebat ad eum non
pertinere, cum ſolum ad ipſum ſpectare potuiſſet, ſi il-
lud peteret ex perſona Antonij ab hæreditate illius Patris,
aut Patrui, *l. in rem ſuam ff. de compenſat. l. ſi duo*, *& ibi*
Bart. ff. de duob. reis Natt. *conſ.* 121. *num.* 4.
Et hæc ſuper detractionibus: Quo verò ad ceſſionem,
quam habebat Franciſcus ab altero ex tribus vocatis, non
dubitarunt Domini, quin ex eius cauſa competere debe-
ret illi retentio, ſaltem ratione commoditatis, ad quam
17 ſe reſtringebat † cum potuerit ea commoditas validè ce-
di, non obſtante prohibitione alienationis, *§. nec vlli*, *vbi*
gloſ. & Doct. Inſtit. de vſu, *& habitat. l. ſi vſusfructus* 67.
ff. de iur. dot. l. fin. §. ſi autem ſub conditione, *C. commun.*
de legat. l. ſeruo legato, *§.* 1. *de leg.* 1. Caſtr. *in l. filius fami-*
lias, *§. Diui num.* 7. Rip. *num.* 47. *ff. de leg.* 1. Menoch.
conſ. 777. *num.* 7. *& ſeq.*
Sola ſuperat difficultas, quanta eſt hæc portio, quia
ex parte fideicommiſſariorum negabatur illam excedere
Sextam partem totius hæreditatis, & è contra ſcribentes
pro Franciſco contendebant illam eſſe dimidiam eiuſdem
hæreditatis: Huius verò diuerſitatis ratio pendebat à du-
plici fundamento, quod conſtituebant; Scribentes pro
Franciſco. Primùm quod integra hæreditas à principio ad
tres pertinuiſſet, qui poſt omnes vocatos in hoc fideicom-
miſſo ſuccedere debebant: Alterum quod cum ex eiſdem
vocatis vnus deceſſiſſet, duo in eadem hæreditate ſucceſ-
ſerint, à quorum altero habebat ipſe Franciſcus ceſſio-
nem. Verùm vtrumq; hoc fundamentum viſum fuit Do-
minis tolli, & ſolum ſextam totius hæreditatis partem.
Reſponderunt poſſe à Franciſco retineri, cum non proba-
retur, vt in integra hæreditate ſucceſſerint, qui olim, &
initio huius cauſæ agebant ad hoc fideicommiſſum, neq;
ſubſiſteret, vt ex morte alterius deuoluta fuerit illius por-
tio ad alios duos ſuperſtites: Cùm enim in hoc fideicom-
miſſo deſcendentes ex filiabus fœminis Teſtatoris, ſicut
ſunt, qui nunc agunt ius aliquod non habeant, niſi ex re-
nunciatione ſibi facta à deſcendentibus ex maſculis, & qui
ſe ipſis erant anteriores in gradu; eamdem verò renuncia-
tionem ſolum obtinuerint pro dimidia, non poterat Fran-
18 ciſcus, qui ceſſionem † habuerat ab altero, qui cum iiſ-
dem maſculis tranſegerat, plus iuris conſequi, quàm ſuus
author obtinere potuiſſet, *l. nemo plus Iuriſ.* 55. *l. in ijs*
officijs 136 *§. non debeo*, *ff. de reg. Iuris*. Natt. *conſ.* 398.
nu. 3. Quod verò per mortem alterius ius ſucceſſionis ſo-
lùm ad alios duos, qui reliqui ſunt, pertinere hodie debeat,
neque viſum fuit Dominis ſubſiſtere, cum in hoc fidei-
commiſſum, cuius dies ceſſerat, viuente Ioanne Luca de
19 Fabijs, poſt eiuſdem Lucæ mortem † ſucceſſerit Mauri-
tius illius filius, ſiuè ex iure ſibi à Patre tranſmiſſo ad
commoditatem fructuum, qui in vita illius decurrerunt,
ex notat. in l. ſi poſt diem, *ff. quand. dies leg. ced. l.* 1. *§. cum*
igitur, *C. de Caduc. toll. l. à Teſtatore*, *ff. de condit. & de-*
monſtrat. Bart. & alij *in l. cum filio fam. ff. de leg.* 1. Roland.
conſ. 46. *num.* 4. *lib.* 3. Gabr. *concl.* 121. *nu.* 21. *lib.* 1. Peregr.
de fideicom. art. 22. *nu.* 3. *&* 5. ſiuè etiam iure repræſen-
20 tationis, quæ admittitur ſemper † in hæreditate aſcen-
dentis, quocunq; modo illa ex diſpoſitione legis, aut ho-
minis deferatur, *§. cum filius inſtit. de hæred. quæ ab inte-*
ſtato defer. Auth. *poſt fratres*, *C. de legit. hæred. gloſſ. in*
l. cum ita § in fideicommiſſo in verb. primo gradu, *ff.*
de legat. 2. Iaſ. *in l.* 2. *nu.* 4. Curt. Iun. *num.* 9. *C. de ſucceſſ.*
edict. Corn. *in l. vlt. n.* 9. *C. de verb. ſignif.* Decian. *conſ.* 9.
num. 58. *lib.* 2.
Et licet hanc repræſentationem negarent Scribentes,
pro Franciſco admitti poſſe hoc caſu, in quo oſtendebatur
Teſtatoris voluntas minimè conformis cum diſpoſitione
Iuris communis, ſuper qua ratione videtur potiſſimum
21 † fundatum ius iſtud repræſentationis, ſicut conſiderauit
Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 21. *num.* 5. Decian. *conſ.* 100.
nu. 8. *vol.* 3. Rot. *in Romana fideicommiſſi de Serlupis* 23.
Februarij 1601. *coram Iuſto*. Non tamen viſum fuit Do-
minis, conſtare de hac contraria Teſtatoris voluntate,
cum non id concluderent coniecturæ, quæ deducebantur.
Quod enim vocauerit proximiores in ſuo Teſtamento,
non inde argui poterat, vt nepotibus voluerit patruos præ-
22 ferri, qui non erant proximiores, quàm eſſent † filij fra-
trum ſuorum, ſi iidem filij in ſucceſſione repræſentare de-
bebant perſonam Patris *d. §. cum filius inſtit.*; *de hæredit.*
quæ ab inteſt. defer. Iaſ. *conſ.* 159. *num.* 2. *vol.* 4. Soccin. ſen.
conſ. 152. *num.* 7. *in fin.* Corn. *conſ.* 131. *nu.* 10. *vol.* 2. Pe-
regr. *de fideicom. art.* 21. *nu.* 7. Intrigl. *de ſubſtit. Cent.* 3.
quæſt. 87. *nu.* 17. *&* 19. cum hic ſit effectus huius repræſen-
tationis, † vt dum filius perſonam patris ingreditur, ex 23
eiuſdem quoque perſona ſuccedere videatur, & præſer-
uetur gradus, non corrumpatur, vt conſiderauit Hond.
conſ. 70. *n.* 49. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 130. *n.* 32. *lib.* 2. Tiraq. *de*
Iure primog. quæſt. 40. *num.* 34. Menoch. *qui de communi*,
& veriori opinione teſtatur conſ. 357. *num* 27. Rota *in ea-*
dem Romana fideicom. de Serlupis 23. *Februarij* 1601. *co-*
ram Iuſto, & quatenus non poſſent dici proximiores iure
ſanguinis adhuc dici poterant proximiores iure ſucceſſio-
nis, quam etiam proximitatem præter gradus prærroga-
tiuam † ſpectari oportere in ſucceſſionibus, & fideicom- 24
miſſis notarunt in his terminis Corn. *conſ.* 22 *num.* 15. *vol.*
2. Gabr. *conſ.* 86. *nu.* 3. *vol.* 1. Honded. *conſ.* 70. *num.* 44.
lib. 1. Menoch. *conſ.* 124. *num.* 104. *conſ.* 211. *num.* 87. *&*
conſ. 357. *num.* 34. Peregr. *de fideicom. art.* 21. *num.* 9. *&* 12.
Rot. *deciſ.* 426. *num.* 6 ſic etiam tollebatur altera conie-
ctura ex ſubſtitutione cippi, & familiæ, quam fecerat
Teſtator in caſu, quo Ioannes Baptiſta, & Benedictus
ſui filij, & hæredes ſine filijs deceſſiſſent excluſis filiabus
fœminis, & earum deſcendentibus, quaſi in hoc viſum
fuerit receſſiſſe à diſpoſitione iuris communis, ex quo pri-
ma cauſa † ſucceſſionis debebat eſſe deſcendentium reie- 25
cta omni ſexu differentia, *vt in §.* 1. *in fin & in §. ſi verò*
neque fratres, Auth. *de hæred. ab inteſt. venien.* Auth. *in*
ſucceſſione, *C. de ſuis*, *& legitim. hæred.* ex vna parte
teſtamenti deſumeretur † alterius interpretatio, vt viſus 26
fuit ratiocinari Menoch. *conſil.* 215. *num.* 240. *& præſum-*
ptione 95. *num.* 26. *vol.* 4. Poſſent enim hæc procedere
ſi probaretur ex toto teſtamento noluiſſe Teſtatorem in
ſua diſpoſitione ſequi formam à iure communi tradi-
tam; ſicut accidit in conſilio Menochij, cum in caſibus,
in quibus id non diſpoſuit, non cenſeatur † receſſiſſe à diſ- 27
poſitione iuris, neque poſſit vna pars teſtamenti alteri in-
terpretationem dare, ſi liceat aliquam rationem diuerſi-
tatis inter vtramquè conſtituere.
Et ita, &c.

* Vide hanc deciſionem infra pront in indice poſito in fine
deciſionum Alteram deciſionem. in hac cauſa ſub die 29.
Maij 1628. habes ſupra dec. 180. part. 5. recent. coram eo-
dem R. P. D. Veroſpio.

R. P. D. VEROSPIO.

Glennen. Beneficij.

Die Lunæ 13. *Ianuarij* 1631.

ARGVMENTVM.

De cauſis reſtitutionis in integrum, quando dicatur conſtare, Narratiua, quando egeat pleniori iuſtificatione. Vnio qualiter probetur. Erectio noui Beneficij, quando non ſit neceſſaria, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *De cauſis reſtitutionis in integrum, quando conſtet.*
2 *Narratiua eſt plenè iuſtificanda, quando ab ea pendet tota gratia, & validitas conceſſionis.*
3 *De Eccleſiæ perpetuo præiudicio agitur, dum bona vnius beneficij applicantur nouo beneficio erecto.*
4 *Qualitas narrata eſt omnino iuſtificanda.*
5 *Teſtis, vt concludere poſſit ſuper immemorabili, vel quadragenaria, debet habere ætatem requiſitam à iure.*
6 *Vnio, qualiter probetur, & num.* 8.
7 *Teſtium depoſitiones corruunt, ſi non ſubſiſtat cauſa, & ratio ab eiſdem adducta.*
9 *Epiſcopo debetur quarta ex omnibus decimis, & oblationibus.*
10 *Beneficiati duo ſatis ſunt in Eccleſia Parrochiali.*
11 *Ad erectionem noui beneficij ſola cauſa augendi numerum vnius beneficiati ſatis non eſt, niſi fuiſſet hic numerus præciſè neceſſarius ad ſeruitium eiuſdem Eccleſiæ.*
12 *DEVS, neq; multitudine ſacrificiorum propitiatur, neq; ſemper expedit plures habere miniſtros.*
13 *Subreptio cadit etiam in cauſa impulſiua.*
14 *Narratiua facta per dictionem, forſan, eſt etiam iuſtificanda, & quando id procedat, num.* 15.

DECISIO VI.

CORAM R. P. D. meo Pirouano deciſum fuerat,
eſſe iuſtificatam gratiam Bartholomæi, in qua illi
conferebatur Beneficium in Eccleſia Parrochiali Sancti
Saluatoris Ciuitatis de Boeza erectum antea in titulum
ad inſtantiam eiuſdem Bartholomæi; & eiuſdem deci-
ſionis vigore lata fuit ſententia, quæ tranſitum fecit in
iudicatum: Cum verò commiſſa mihi fuiſſet cauſa re-
ſtitutionis in integrum ex parte Eminentiſſimi Cardina-
lis Sandoual Epiſcopi Gienneñ, cuius Menſæ idem Be-
neficium dicebatur vnitum. Propoſui dubium. An
conſtaret de cauſis reſtitutionis, quod Domini affirmati-
uè, & ad fauorem Menſæ reſoluerunt.

Sententia enim Rotalis fundabatur in iuſtificatione
gratiæ prouiſionis, quàm obtinuerat Bartholomæus,
non habita conſideratione, aut examinata iuſtificatione
primæ gratiæ erectionis ad eiuſdem Bartholomæi inſtan-
tiam impetratæ; Et cum ab ea penderet validitas proui-
ſionis, quæ erat à primæua erectione, ſicut non ſubſiſte-
bat prima gratia, quæ in multis dicebatur non iuſtificata;
Ita etiam corruebat altera, & ſecunda gratia Collatio-
1 nis, & apparebat de iniuſtitia ſententiæ Rotalis, † & de
cauſis reſtitutionis. Rot. *deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou.*
Mohed. *deciſ. 2. num. 2. de appellat.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.*
2. num. 12. de ſentent. & re iudic. Rot. *deciſ. 307. num. 1.*
part. 2. & deciſ. 492. num. 1. part. 1. recent.

Quod verò gratia erectionis non eſſet iuſtificata ex eo
patebat, quia cum fuiſſet Papæ narratum, quod eſſet
ſeruitorium, & collatiuum Beneficium, cuius noua ere-
ctio petebatur, quod fuiſſet poſtea vnitum Menſæ Epiſ-
copali Gienneñ, & demum quod ex cauſa eius vnionis
priuata fuiſſet Eccleſia ſeruitio, quod ſibi per intitulatum
in eodem Beneficio præſtabatur, nihil horum probatum
fuit; hoc eſt ſiue exiſtentia Beneficij ante vnionem, &
quidem cum ea qualitate, vt eſſet ſeruitorium, & colla-
tiuum, ſiue eiuſdem Beneficij vnio canonicè facta, quæ
etiam qualitas fuit narrata; ſiuè demum deficientia ſer-
uitij, & obſequij ex cauſa eiuſdem vnionis, cum tamen
opus fuiſſet pleniori iuſtificatione, non ſolum quia ex ea
2 † narratiua pendebat tota gratia, & validitas conceſſio-
nis, dum fuit in illa Papæ repræſentatum præiudicium,
quod ratione vnionis inferebatur Eccleſiæ. Rot. *diuerſ.*
deciſ. 268. nu. 4. par. 1. & deciſ. 444. num. 2. par. 2. recent.
3 Verùm quia agebatur de perpetuo † præiudicio Eccleſiæ,
dum bona vnius Beneficij applicabantur nouo beneficio
erecto. Rot. *deciſ. 208. nu. 2. par. 1. diuerſ.* Card. Seraph.
deciſ. 989. num. 2. Rot. *in Bononieñ Prioratus 15 Maij 1609.*
coram Lancelloto, & in Algareñ Diſmembrationis 11. Ia-
nuarij 1619. coram Remboldo.

Neque poterat dici probata vnio, vel de iure, vt neceſ-
4 ſarium erat, dum fuit † narrata cum ea qualitate, vt
fuerit canonicè facta. *ex not. per* Fel. *in cap. licet cauſam*
n. 40. de probat. & in cap. ex parte. 12. nu. 25. & ibi Rip.
n. 65. de reſcript. Greg. *deciſ. 242. num. 5.* vel etiam de fa-
cto, vt videbatur concludere deciſio facta in hac cauſa co-
ram R. P. D. meo Pirouano ſub die 28. Iunij anni 1627.
cum totius probationis vis penderet à dicto teſtium, qui
5 præterquam non † habebant ætatem requiſitam, vt con-
cludere poſſent ſuper immemorabili, vel quadragenaria,
6 quæ iuncta cum titulo † ſatis eſſe poſſet ad probandum,
non qualitatem, aut ſtatum, ſed ſubſtantiam ipſius be-
neficij. Put. *deciſ. 8. de vnion. & deciſ. 232. num. 2. lib. 1.*
in nou. Cæſar de Graſſ. *deciſ. 13. num. 12. de præbend.* Fel.
conſ. 2. num. 12. & 15. Rot. *deciſ. 233. nu. 5. par. 1. rec. & co-*
ram Ludouiſ. *deciſ. 31. nu. 1.* Non etiam concludebant in
dicto, dum non reddebant aliam cauſam ſuæ ſcientiæ,
quam ex perceptione fructuum huius beneficij, vt pro-
7 pterea † corrueret eorum depoſitio, ſi non ſubſiſtebat cau-
ſa, & ratio ab illis adducta, *cap. cum Eccleſia Sutrina de*
cauſ. poſ. & propriet. Bald. *in l. ſolam. num. 26 C. de teſtib.*
& in l. conuenticulam nu. 6. C. de Epiſc. & Cleric. Papien.
in form. libell. in tit. de oppoſ. teſt. in gloſ. reddunt rationem
num. 21. Et licet ad iuſtificationem eius vnionis ſatis eſſe
poſſent, vt eadem deciſio admittebat, probationes, &
8 coniecturæ; non tamen † putarunt concludere hanc ſo-
lam probationem ex perceptione fructuum, dum ijdem
fructus ex alio titulo, quàm vnionis, percipi potuerunt
ab Epiſcopis pro tempore, nimirum, vel ex diſpoſitione
9 iuris communis in cauſam quartæ † eis debitæ ex omni-
bus decimis, & oblationibus, *vt in can. conceſſo 12. quæſt.*
2. c. conquerente. de offic. ord. cap. de quarta. de præſcript.
vel etiam ratione præſcriptionis.

Sic etiam non viſa fuit iuſtificata alia narratiua, vt ex
cauſa eius vnionis fuerit Eccleſia deſtituta ſuo ſeruitio,
licet enim probata dici poſſet vnio, non tamen abſolutè
verùm erat, vt ex eadem vnione ceſſauerit ſeruitium ip-
ſius Eccleſiæ, dum reperiebantur adhuc alij treſdecim Be-
neficiati, à quibus idem ſeruitium præſtabatur, quique
poterant Diuina Officia cum decore celebrare, vnde non
concludebat deficientiam ſeruitij huiuſmodi vnio facta
huius ſolius Beneficij, vt neceſſariò debuiſſet, cum ex
diſpoſitione iuris communis duo Beneficiati † ſatis eſſent 10
in Eccleſia Parrochiali, vt notatur *in cap. vt quiſque. de*
vit. & honeſt. Cler. gloſ in cap. cum ſicut in verb. conſecran-
da, de Conſecr. Eccleſ. vel Altar. Caſſad. *deciſ. 19. nu. 1.*
de præbend. neque ſola cauſa augendi numerum vnius
† Beneficiati ſatis eſſe potuiſſet ad erectionem noui Be- 11
neficij, niſi fuiſſet hic numerus præcisè neceſſarius ad ſer-
uitium Eccleſiæ, *cap. vacante cum ibi notat. de præbend.*
Rot. *in Calaguritina Beneficij 18. Iunij 1593. & in Tiraſo-*
neñ congrui ſeruitij 19. Decembris 1594. coram Giptio, *&*
deciſ. 578. lib. 3. par. 2. diuerſ. quia, vt inquit, *gloſ. in cap.*
vnic. in verb. nimiam de Relig. domibus lib. 6. neq; multitu-
dine † ſacrificiorum propitiatur DEVS, neque ſemper 12
expedit plures habere miniſtros.

Demum deficiebat alia narratiua, quod hoc ſeruitium,
ſiue obſequium iſtius Beneficij fuerit de facto, & forſan
pluries collatum ab Ordinario, & quod haberet idem Be-
neficium fructus incertos, quos Epiſcopi Gienneñ ab im-
memorabili tempore arrendarunt, & in proprios vſus
conuerterunt. Ex quibus omnibus ſicut videbatur Papa
potiſſimum motus, vt erectionem concederet, dum non
conſiderauit præiudicium alicuius occaſione dotis, quam
huic nouo Beneficio aſſignauit de fructibus incertis, ita
etiam erant iuſtificanda, cum ſatis ſit, vt ex ijs, quæ
narrata fuerunt facilius Papa moueri potuerit, & etiam
in cauſa † impulſiua cadat ſubreptio *cap. ſuper litteris,* 13
cap. poſtulaſti, de reſcript. Caſſad. *deciſ. 2. num. 14. de*
præbend. Creſcent. *deciſ. 8. num. 7. eodem tit.* Card. Se-
raph. *deciſ. 19. num. 2. & deciſ. 870 num. 4* Rot. *deciſ. 24.*
num. 3. par. 2. recen. Neque à iuſtificatione huius narrati-
uæ, vt hoc Beneficium pluries collatum fuerit, excuſare
poterat, ſi non pro certo, ſed cum aliqua dubitatione id
fuit narratum propter dictionem illam, forſan, quia † ni- 14
hilominus iuſtificandum erat, vt aliquando idem Bene-
ficium collatum fuerit, cum eadem dictio, forſan, † non 15
ad factum ipſum collationis referatur, ſed ad eiuſdem fa-
cti qualitatem, vt ſcilicet collatum fuerit hoc Beneficium
forſan pluries, vt fuit dictum in *Orioleñ Canonicatus 10.*
Iunij 1610. coram bon. mem. Remboldo.

Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Gratia ſub conditione conceſſa, ea non adim-
pleta, gratia euaneſcit. Vnio facta pro au-
gumento cultus diuini non ſubiacet Regu-
læ reuocatoriæ Vnionum. Erectiones Be-
neficiorum, quando ſint ſuppoſitæ Regu-
lis reuocatoriis &c.

SVMMARIVM.

1 *Ex actorum reuolutione probatur, an in ſententia interue-*
nerint omnia requiſita, & ex quo appareat iuſtitia
eiuſdem ſententiæ, num. 2.

3 *Dictio, poſtquam, inducit conditionem.*

4 *Actus conditionalis fieri non poteſt ante euentum con-*
ditionis.

5 *Sententiæ, quando ſint validæ, & iuſtæ ſint confir-*
mandæ.

6 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, transfundit tempus*
præſens in futurum.

7 *Vnio facta pro augumento cultus diuini non ſu-*
biacet

biacet regulæ reuocatoriæ vnionum.

8 *Erectio beneficiorum, vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant Regulæ reuocatoriæ, vide numer. 9. & numer. 15.*

10 *Iudicij viam inutilem, ſi quis elegerit ſibi imputet.*

11 *Illatio à diuerſis, & ſeparatis non fit.*

12 *In diſpoſitione noua, quoties aliquid ſubſtantialiter additur, vel detrahitur primæ diſpoſitioni, illa vltima diſpoſitio dicitur noua, & diſtincta à prima.*

13 *Paria ſunt aliquid non fuiſſe factum, vel non habuiſſe effectum.*

14 *Immiſſionem petens inſurgit præſumptio, quod antea non poſſideret.*

DECISIO VII.

INITA concordia inter Iacobum Rectorem, Eccleſiæ Parochialis loci de Bello, vt eo viuente integri fructus dictæ Parochialis ad ipſum ſpectarent, eo verò mortuo dimidia pars pertineret ad Capitulum de Daroca, & alia dimidia diuideretur in duas partes, quarum vna eſſet Rectoris pro tempore exiſtentis, & altera applicaretur pro dote duorum Beneficiorum, erigendorum in dicta Eccleſia pro maiori commoditate Populi, poſtquàm diſmembratio prædicta ſortita fuiſſet effectum: Huius concordiæ confirmationem ſanct. me. Paulus Quintus commiſit Officiali Cæſarauguſtano, qui per ſententiam diſfinitiuam eam confirmauit, & per alteram prædicta duo beneficia erexit. Mortuo dicto Iacobo Rectore; Petrus de Molina Officialis Cæſarauguſtanus in vim confirmatæ concordiæ immiſit Capitulum in poſſeſſionem medietatis dictorum fructuum, & contulit Beneficia, duobus Clericis, naturalibus dicti loci de Bello, Interpoſita verò appellatione à dictis ſententijs. Rota cenſuit eas ex capite nullitatis, & iniuſtitiæ eſſe infirmandas, vt ex deciſionibus in hac cauſa factis coram bo. me. Vbaldo, & coram R. P. D. meo Pirouano: Et ſucceſſiuè fuit lata ſententia, quæ demum in alia inſtantia fuit confirmata. Ab vltima Beneficiati appellarunt. Et commiſſa mihi cauſa, Domini poſt plures propoſitiones; re maturè diſcuſſa, ſententias Rotales confirman-
1 das dixerunt: quia ex † reuolutione actorum probatur interueniſſe requiſita per Caputaq. *deciſ.* 260 *par* 2. & ſic
2 conſtare de validitate. Iuſtitia verò † patet ex pluribus deciſionibus, factis in hac cauſa, tàm coram bo. me. Vbaldo 16. Ianuar. 1623. & 18. Aprilis 1625. quàm coram R. P. D. meo Pirouano 19. Nouembris 1627. 31. Martij 1628. 21. Iunij 1628. & in pluribus alijs coram bon. mem. Cardinali Sacrato.

Fundamentum autem conſiſtit in eo, quòd diſmembratio non fuerat ſortita effectum. Quia iuxta formam præſcriptam à ſanct. mem. Paulo Quinto in confirmatione concordiæ, erectio beneficiorum non poterat fieri, niſi poſt impletam conditionem, quam importabat clauſula: *ſi & poſtquam diſmembratio medietatis fructuum ad fauorem Collegiatæ ſortita fuiſſet effectum:* cùm in ea ſit di-
3 ctio, † *poſtquam*, quæ inducit conditionem, Bart. *in l. quibus, §. Termilius n. 5. ff. de cond. & demonſtr. l. ab hoſtibus in fin ff. ex quib. cauſ. maior.* Rot. *deciſ.* 45. *numer.* 2. *par.* 2. *recent.* Vnde cum dicta diſmembratio nunquam ſortita fuiſſet effectum, euanuit gratia erectionis beneficiorum, dependens ſub conditione ab illa, ad fauorem Collegiatæ: ita reſoluit Rota in hac cauſa 18. Aprilis 1625. coram bo. me. Vbaldo. Licet enim executor erexerit beneficia, non tamen validè erexit: quia tàm illorum creatio, quàm applicatio dotis cadebant ſub eadem conditione, *ſi & poſtquam*, & vtrunque fuit reuocatum, tàm ob non effectuatam diſmembrationem ad fauorem Collegiatæ, quàm ob regulam reuocatoriam ſanct. me. Gregorij XV. quæ inuenit erectionem nulliter factam, & applicationem non factam. Et quamuis erectio eſſet demandata ex nunc, & prout quando diuiſio, & diſmembratio ſortita eſſet effectum per obitum Iacobi Rectoris: erat tamen conditionalis, & dependens ab euentu diuiſionis, & diſmembrationis huiuſmodi, vt ſunt verba clara literarum Pauli V. ibi, *poſtquam diſmembratio fauorem Capituli ſortita fuerit effectum*. Et ideo cum dicta diſmembratio antequam ſortiretur effectum, fuiſſet reuocata per regulam Gregorij Decimiquinti, vt ſæpè deciſum fuit; & emanauerit ſuper hoc res Iudicata, cum acquieſcentia Capituli: ſequitur erectionem, & dotationem prædictorum beneficiorum nullatenus poſſe ſuſtineri: cum non potuerit fieri ante † euentum conditio- 4
nis; & facta, remanet ventoſa, non ſecuta diſmembratione, quæ erat requiſita pro forma, *ſanct. me. Greg. XV. deciſ.* 1. cum alijs in deciſionibus in hac cauſa factis. Ac proinde ſententiæ † Rotales deſuper latæ, tanquam va- 5
lidæ, & iuſtæ veniunt confirmandæ.

Clauſula, *ex nunc, prout ex tunc*, non facit, quòd erectio conditionalis ſit pura: ſed † transfundit tempus 6
præſens in futurum, itaut tempore ſuo conditione adueniente, actus non ſit inchoandus ſed perficiatur. Dempto autem termino ad quem, & ſic tempore futuro requiſito ad perfectionem actus, clauſula, *ex nunc*, remanet ſine effectu, & operatione. Ideoq. deducta per ſcribentes pro Beneficiatis Oppidi de Bello quæ omnia fundantur in perfecta, & valida erectione, non infringunt tot deciſiones Rotales, quæ fundantur in non exiſtentia, & nullitatis erectionis à principio.

Nec poterat procedi ad exequutionem concordiæ ſuper diſmembratione fructuum, iam reuocata per dictam Regulam reuocatoriam ſanct. me. Gregorij Decimiquinti. Non enim poterat vnio ſuum habere effectum, niſi mortuo Rectore, cujus obitus contingit 16. Ianuarij 1621. mandatum verò de immittendo fuit relaxatum 27. Martij. Vnde cum medio tempore emanauerit ſupradicta Regula reuocatoria, videlicet 9. Februarij nulliter, & iniuſtè fuit proceſſum ad executionem concordiæ, per regulam reuocatæ.

Non obſtat, quòd vnio facta pro † augumento cultus diuini, non ſublaceat regulæ reuocatoriæ vnionum, iuxta *deciſ. Creſcent. primo, & tertia de Paroch.* Achill. *deciſ.* 388. *num.* 6. Seraphin. *deciſ.* 982. cum alijs allegatis per Adden. *ad ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 419. *num.* 6 Quia allegata procedunt, data valida, & non reuocata erectione. At ſic erectio beneficiorum non fuit valida; quia Papa mandat illam fieri, ſi, & poſtquam diſmembratio ad fauorem Collegiatæ ſuum fuiſſet ſortita effectum, vt conſideratur *in deciſionibus bo. mem. Vbaldi, & R. P. D. mei Pirouani*. Et ſic non applicantur, cum erectio deficiat, & ſit nulla, forma non ſeruata, ſicut etiam tollitur ex hoc eodem fundamento, quòd diſmembratio ſit facta cauſa maioris cultus diuini ob indigentiam: cum Concilium Tridentinum loquatur in erectione valida, non autem in erectione nulla, & inualida, vt eſt hæc. Nec fuit probata neceſſitas, itaut poſſit dici erectionem fuiſſe neceſſariam: ſed fuit voluntaria, & pro maiori commoditate Populi, vt erigerentur duo beneficia ſeruitoria Curæ Animarum Eccleſiæ de Bello. Et † vbi ere- 8
ctio non eſt neceſſaria, ſemper Regulæ reuocatoriæ intrant, Achill. *deciſ.* 1. *ſuper regula reuocatoria*, Put. *deciſ.* 37. *lib.* 1. & Rota declarauit in *Toletana Capellaniæ* 23. *Iunij* 1608. *coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, latè Adden. ad dictam deciſionem vbi ſuprà.

Nec poteſt fieri fundamentum ſuper obitu Rectoris, ſecuto ante regulam, viuente adhuc ſanct. mem. Paulo Quinto concedente, Quia poſſeſſio, † per quam effe- 9
ctuatur diſmembratio, & non antea, nec alias ad latè tradita per *Mandoſ. ad Regulam* 12. *quæſt.* 5. *num* 3. & 4. non fuit capta, niſi 27. Martij ſequentis, & ſic poſt regulam reuocatoriam: ita fuit reſolutum 16. *Ianuarij* 1623. *coram bon. mem. Vbaldo in cauſa contra Capitulum, & in hac cauſa* 18. *Aprilis* 1625. *coram eodem, &* 19. *Nouembris* 1627 *coram R. P. D. meo Pirouano*.

Poſſeſſio capta per Capitulum 8. Februarij, & ſic per diem ante regulam ſanct. me. Gregorij Decimiquinti non ſuffragatur: ſiquidem iſte actus poſſeſſionis, tanquam nullus, fuit per Rotam reiectus in deciſionibus in hac cauſa factis cum talia poſſeſſio fuerit nulliter capta: ſiue data Procuratori Capituli à quodam Marco, de cuius facultate non conſtat, cum litteris Pauli Quinti non ſit nominatus.

Nequè poteſt ſuſtineri eo ſub prætextu, quòd Capitulum poſſet propria auctoritate ingredi poſſeſſionem ex confirmatione concordiæ. Quia talis facultas legitur in litteris data Rectori, & Beneficiatis, non autem Capitulo. Et quatenus † fuiſſet data Capitulo, ea non eſt 10
vſus: & ſibi imputet, ſi elegit viam Iudicij inutilem, recurrendo ad Marcum Presbyterum, Iuriſdictione carentem.

Tolli-

Tollitur tamen omnis difficultas ex eo, quòd in litte-
ris Pauli Quinti, non ſolum non confirmantur litteræ
Sixti, & Clementis, in quibus dabatur facultas capien-
di poſſeſſionem propria authoritate; Verum reuocantur,
moderantur, & reducuntur vt conſtat ex Summario. Et
præterea in litteris Pauli Quinti noua, & diſtincta gratia
continetur; Ideo ex nullo capite poteſt induci, clauſulam
primarum litterarum eſſe repetitam in his poſterioribus
11 Pauli; cum à † diuerſis, & ſeparatis non fiat illatio,
*l. fin & ibi not. ff. de calumniat. l. neque natales, C. de pro-
bat.* Rot. *deciſ. 427. num. 3. par. 2. recent.*

Quòd autem gratia Pauli Quinti ſit diuerſa, & diſtin-
cta à gratia Sixti, & Clementis, conſtat ex eo quòd in
prima gratia omnes fructus applicabantur Eccleſiæ Col-
legiatæ, demptis ſcutis 100. pro Rectore: In vltima ve-
rò gratia, dimidia pars duntaxat fructuum applicabatur
dictæ Eccleſiæ Collegiatæ: & altera dimidia diuiditur in
duas partes, vna applicatur Rectori, altera duobus Be-
neficiatis de nouo creandis: Vnde non reualidat, aut con-
firmat, ſed nouam gratiam facit, continentem diuerſi-
12 tatem. Et quoties in noua gratia, † vel diſpoſitione ali-
quid ſubſtantialiter additur, vel detrahitur primæ gra-
tiæ, vel diſpoſitioni: illa vltima gratia, vel diſpoſitio
dicitur noua, & diſtincta, à prima, *l. Ius ciuile, ff. de
iuſt. & iur. vbi gloſ. & Doct. communiter* Molin. *de primog.
lib. 1. cap. 8. num. 25.*

Quare cum de executione huius vltimæ gratiæ dunta-
xat agatur, & in ea non detur facultas capiendi poſſeſſio-
nem propria auctoritate, neque fuerit commiſſa œcono-
mo dictæ Eccleſiæ: non potuit, nec propria auctoritate,
neque de manu œconomi capi ex defectu Iuriſdictionis.
Et per conſequens poſſeſſio illa capta die 8. Februarij fuit
nulla, & per eam diſmembratio non poteſt dici effectua-
13 ta: † quia perinde eſt, ac ſi capta non fuiſſet, *l. nihil in-
tereſt, ff. de reg. iur.* Et cum ſequenti die interuenerit re-
gula reuocatoria, atque ita illa gratia fuerit extincta: me-
ritò ſententiæ Rotales ſunt confirmandæ.

14 Et cum de menſe Martij Capitulum † petierit immiſ-
ſionem, inſurgit confeſſio, quòd antea non poſſideret,
Mantic. *deciſ. 20. num. 2.* Rot. *deciſ. 174. num. 5. part. 4.
diuerſ. ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 46 num.* 3. & ſemper
ita fuit concluſum in deciſionibus in hac cauſa factis.

Et quæ dicuntur de inſufficientia mandati Procurato-
ris ad confitendum, Capitulum non poſſidere, ea non
obſtant: quia non confeſſio Procuratoris, ſed petitio fa-
cta pro traditione poſſeſſionis, & Iudicium deſuper mo-
tum nocet Capitulo.

Et ex his, & alijs latiùs deductis in deciſionibus in hac
15 cauſa factis, Domini firmarunt, non fuiſſe locum † ere-
ctioni propter clauſulam: *ſi & poſtquam diſmembratio ad
fauorem Capitali fuiſſet effectum ſortita*: & fuiſſe reuoca-
tam per regulam reuocatoriam, vtraque parte informan-
te &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, ſeu Saluiani.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, cuius ſit naturæ, Executor quando dicatur excedere in executione.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo, & num. 13.*
2 *Et ad illum ſpectat cognitio, an fuerit modus exceſſus in exequendo.*
3 *Probationes ſunt faciendæ coram eo Iudice, qui cauſam cognoſcit.*
4 *Rotæ omnes Auditores faciunt vnum corpus, & vnus dicitur alterius ſubrogatus.*
5 *Exceſſus commiſſus ab executore, ſi probetur, ab eo, datur appellatio.*
6 *Executor dicitur modum in exequendo excedere, quando in alia re in ſententia non comprehenſa, executionem fecit.*
7 *Exceſſus in executione ſententiæ non percutit ſententiam, ſed ipſam executionem.*
8 *Executionis moderatio in ea parte, in qua fuit exceſſum, debet fieri.*
9 *Clauſula, ſine præiudicio, an tollat iuriſdictionem Iudicis, ad quem.*
10 *Deciſ. Card. Seraph. 845. num. 7. declaratur.*
11 *Appellatio regulariter vtrumque effectum habet, deuolutiuum ſcilicet, & ſuſpenſiuum.*
12 *Appellatio in inducijs executiuis non adimit iuriſdictionem Iudicis à quo, circa executionem ipſius ſententiæ.*
14 *Exceptio irreleuans non debet retardare expeditionem cauſæ.*
15 *Creditor immiſſus ex Saluiano poſtquam ex fructibus ſatisfactum fuit, tenetur rem reſtituere.*
16 *Creditor immiſſus vigore Saluiani, antea quàm reſtituat, debet creditum vſque ad obuſum ſibi ſatisfacere.*

DECISIO VIII.

PROPOSITO dubio die 20. Decembris proximi præ-
teriti. * An cauſa eſſet expedienda & quomodo, vel
potius articuli pro parte D. Iuliæ præſentati eſſent ad-
mittendi cum retardatione, vel ſine, & capta reſolutio-
ne pro cauſæ expeditione, ac articulorum admiſſione,
non retardata tamen cauſæ expeditione, & cum ſolita
clauſula, *ſi, & in quantum, & S. I. impertinen. & non
admitten.* hodie ad inſtantiam eiuſdem D. Iuliæ renouata
diſputatione placuit DD. in deciſis perſiſtere, cum de iu-
ſtitia ſententiæ D. mei Durani plenè conſtet, tàm ex de-
ciſionibus coram dicto D. meo, quàm coram me factis,
quarum fundamenta, cum non tollerentur ab informan-
tibus pro D. Iulia DD. placuerunt.

Cui expeditioni, tàm reſpectu confirmationis immiſ-
ſionis datæ à. D. meo Durano, quàm retentionis D. Do-
mitillæ competentis, iuxta reſolutiones coram me factas,
viſum fuerit DD. non obſtare articulos pro parte D. Iu-
liæ præſentatos, & à me admiſſos, quia cum ſecundus,
& tertius articulus ſuper quorum releuantia maximè in-
ſiſtebant Informantes pro D. Iulia, contineant præten-
ſum exceſſum commiſſum ab Executore in exequendi ſen-
tentiam dicti D. mei, non videntur releuantes ad effe-
ctum impediendi expeditionem cauſæ, quia cum cauſa
† mihi reperiatur commiſſa, cum clauſula, *ſine præiu- 1
dicio legitimæ executionis*, quæ præſeruat iuriſdictionem
dicti D. mei Durani Iudicis à quo ex traditis à Cæſar de
Graſſ. *deciſ. 3. num. 4. de ſententia, & re iud. cum alijs re-
latis in Deciſione facta 20. Decembris proximi præteriti co-
ram me*, & ad illum ſpectet † cognitio an fuerit modus 2
exceſſus in exequendo, vt conſuluit Berou. *conſ. 52. num.
18. lib.* 3 & firmat Lancell. *de attent. par. 2. cap. 12. limit.
53. num* 33. propterea probationes ſuper prætenſo exceſſu
coram eo, & non coram me Iudice, ad quem ſunt fa-
ciendæ, quia eſſet abſurdum, † quod vnus eſſet Iudex 3
in concernen. executionem, & coram alio fierent proba-
tiones, vt conſiderat Berou. *d. conſ.* 32. *num.* 19. nec eſt
inconueniens, quod à me admittantur articuli prout fue-
runt admiſſi cum clauſulis, *Si, & in quantum, & Sal-
uo Iure impertinen. & non admitten. ac non retardata cauſæ
expeditione*, & nihilominus probatio fiat coram dicto D.
meo Durano, quia cum adſint clauſulæ præſeruatiuæ iu-
riſdictionis alterius Iudicis ſimul ſtare poteſt, quod co-
ram me fuerint admiſſi articuli, & probationes coram
ſuo Iudice fiant, & in hac parte non deficit Iuriſdictio,
cum omnes Auditores † faciant vnum Tribunal, & vnus 4
dicitur alterius ſubrogatus, vt apud Put. *deciſ.* 339. *num.
2. lib. 3. in correctis*, Roca *deciſ. 16. num. 4. part. 4. diuerſ.
& coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ.* 369. *num.* 2. & ibi
Adden. *cum alijs deductis, coram D. meo Pirouano in Cor-
dubeñ Decimarum 9. Decembris* 1626.

Ideoquè quàmuis iſte allegatus exceſſus † commiſſus 5
ab Executore probaretur à quo concedi appellationem
admiſerunt DD. ex textu *in l. ab executione, C. quorum
appell. non recep. c. quoad conſult.* 15. *in fin.* vbi *gloſ. final.*
docet modum executionis excedere Executorem, quando
in alia re in ſententia non comprehenſa † executio fit, & 6
ibi ſequuntur Abbas *num.* 24 & Felin. *num. 15. de ſenten-
tia, & re iud.* & eleganter tradit Bart. *in d. l. ab executio-
ne num. 2. ff. de appellat.* Parlad. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin.
par. 2. §. 3.* poterit D. Iulia excutionem exceſſiuam, fa-
cta huius exceſſus probatione, & ab eo appellatione in-
terpoſita coram D. meo Durano obtinere reuocationem,
aut moderationem ex iuribus proximè traditis.

Præ-

Præſertim, quia in oppoſito caſu non agitur de exceſſu
ſententiæ dicti D. mei, ſed de exceſſu executionis com-
7 miſſo ab Executore, quod non percutit † ſententiam D.
Durani, ſed illius executionem ex deductis, ex quo pa-
tet D. Iuliam tantum minus poſſe prætendere retarda-
tionem confirmationis ſententiæ dicti D. mei Durani, &
conceſſionem retentionis bonorum in ſententia compræ-
8 henſorum, iuxta Deciſiones coram me factas ſed † ad
ſummum moderationem executionis in ea parte in qua
fuit exceſſum, vt alias tenuit Rota *in rec. deciſ. 543. nu.
6. par. 2.* cum alijs relatis per Adden. *ad deciſ. 198. coram
ſa. me. Gregorio XV.*

Nec obſtare viſum fuit DD. deducta per Informantes
pro D. Iulia ex *deciſ.* Seraphin. 845. *num.* 2. vbi firmatur
9 † clauſulam, *ſine præiudicio*, non tollere iuriſdictionem
Iudicis, ad quem, nam licet non operetur effectum ſu-
ſpenſiuum operatur tamen deuolutiuum, vt de eo co-
gnoſci poſſit, quæ ſunt verba formalia eiuſdem Deciſio-
nis, in quibus expreſsè traditur per illam clauſulam, ap-
pellationem habere dumtaxat effectum deuolutiuum, &
Iudicem appellationis poſſe cognoſcere de iuſtitia, vel
10 iniuſtitia ſententiæ, † loquitur enim deciſio in terminis
clauſulæ *ſine præiudicio*, trium conformium, quam præ-
ſupponit cognitionem ſuper contentis in ſententijs fuiſſe
deuolutam à Iudicem ad quem, nos verò verſamur in
cognitione exceſſus non quidem ſententiæ, ſed executio-
nis illius, de quo cognoſcere debet Iudex à quo, cum
quoad iſtum effectum eius iuriſdictio per appellationem
ſublata non exiſtat, licet enim regulariter appellatio
11 vtrumque effectum † habeat, deuolutiuum, & ſuſpen-
ſiuum, & quoad vtrumque, Iudicis à quo iuriſdictionem
ſuſpendat, *cap. ſuper eo, cap. vt debitus honor, c. ad hæc
il primo de appell. l. 1. §. vlt. ff. ad Turpill. l. ſi cauſa cogni-
ta, C. de tranſact.* & ibi compluribus relatis, Padill. Co-
12 uar. *pract. cap. 23. num* 1. in Iudicijs † tamen executiuis
appellatio non adimit iuriſdictionem Iudicis, à quo circa
executionem ipſius ſententiæ, vt not. Phil. Franc. & Imol.
*in c. Paſtor. in princ. de appell. per tex in c. Paſtor. §. præ-
terea de offic. & poteſtate Iud. deleg.* & ibi Panor. & Co-
uarru. *in c. 23. num. 7.* Menoch. *de adipiſcen. poſſeſſione re-
13 med. 4. ex num. 827.* & hoc importat clauſula † *ſine præiu-
dicio*, quæ præſeruat Iuriſdictionem Iudicis à quo ex ſu-
pra traditis, & ſecundum iuris regulas procedit *d. deciſio
Seraphin.*

Cæteri verò articuli concernentes, maiorem quantita-
tem fructuum præceptorum à D. Dimitilla, & ſolita
percipi, ex dicto Caſtro, & alijs etiam ſi veritati niteren-
tur, & eſſent probati tamen, cum creditum D. Dimi-
14 tillæ longè excedat ſummam articulatam † tanquàm ir-
releuaſi non debent retardare expeditionem cauſæ, iux-
ta regulam *textus in l. ad probationem ſexto de probat.*
cum relatis in deciſione, quæ reuidetur, præſertim quia
vt DD. conſiderarunt non ſunt huius Iudicij, quia cum
D. Dimitilla fructus ex Caſtro perceptor debeat in credi-
tum imputare, iuxta reſoluta in hac cauſa prima Iulij
anni præteriti 1630. coram me * & extincto credito
15 † per dictam imputationem liceat eidem D. Iuliæ
Caſtri poſſeſſionem recuperare, vt per Rot. *coram ſa. me.
Gregor. XV deciſ. 254. num.* 1. Ruin. *conſ. 265. num. 5. lib.
5.* Rolan. *conſ. 6 num.* 37. Surd. *conſ. 160. nu. 7.* Menoch.
*de recup. poſſ remed 1 num. 148. Pacif de Saln. inſpect. 4.
cap. 2 num.* 220 fructuum perceptorum liquidatio ad il-
lud Iudicium pertinet, quia cum ſumma articulata per
D. Iuliam non compræhendat integrum creditum D. Di-
mitillæ ex deductis certum eſt quod pro parte D. Iuliæ
16 non poteſt prætendi reintegratio † cum creditum debeat
prius ſibi vſquè ad obulum ſatisfacere, vt per Rot. *coram
ſa. me. Gregorio XV. deciſ. 254. num.* 1. & ibi Addentes.

Neque expeditionem cauſæ poteſt retardare clauſula, *appellatione remota*, appoſita in commiſſione directa dicto D. meo Durano, quia ea non obſtante poterit D. Iulia factis probationibus ſuper exceſſu, & quantitate fructuum, vel in Iudicio liquidationis, dum volet poſſeſſionem Caſtri recuperare, vel coram D. meo Durano Iudice executionis factæ obtinere reintegrationem, & reuocationem, aut moderationem ex ſuperius traditis.

Ex quibus DD. vtraque parte informante ſteterunt in deciſis ſub die 20. Decembris proximi præteriti, nulla habita ratione calculi fructuum perceptorum à D. Dimitilla firmati in Deciſione ſub prima Iulij anni præteriti, cum DD. à tunc reſolutis in hac parte recedant.

Et ita vtraque, &c.

* Eſt deciſio 416. ſupra part. 5. recent.

* Eſt Deciſio 403. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. VEROSPIO.

Spoletana Legitimæ.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Excluſus ab inteſtato ille, qui eſt nequaquàm poterit, legitimam aliquam pretendere, cum legitima ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato. Teſtator ſi relinquerit filiæ dotem, quando ipſa nupſiſſet, & vſum fructum, quando remanſiſſet innupta, certè non eſt dicendum, copulatiuè ea voluerit relinquere, ſed alterum ex eis ſecundum electionem ſtatus.

SVMMARIVM.

1 *Legitima, cum ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, ceſſat, ceſſante inteſtati ſucceſſione.*
2 *Filia excluſa à ſtatuto, à ſucceſſione patris ob exiſtentia filiorum, non poteſt in eius bonis prætendere legitimam.*
3 *Statutum, ſi excludat omninò fœminas non ſolum à ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici quod illius loco ſuccedat.*
Quam idem ſtatutum dari volebat filiabus ita excluſis, numer. 4
5 *Dos, ſine matrimonio non debetur.*
6 *Vſusfructus poteſt extinguere debitum legitimæ, dum perceptus ſuit in executionem voluntatis ipſius Teſtatoris.*
7 *Actio merè perſonalis non poteſt impedire immiſſione fideicommiſſarijs.*
8 *Teſtator ex quibus pateat, quod voluerit, vt filia eius contenta eſſet, aut dote, aut vſufructu eidem relicto.*
9 *Filia an conferre teneatur ſuam dotem commodo ſororis, dum habuit vſumfructum à Teſtatore titulo particularis legati, non autem tanquàm illius heres.*
10 *Filia excluſa à ſtatuto habet ſuam dotem loco legitimæ.*
11 *Interpretatio ea videtur capienda, ne Teſtator videatur incontinenti ſe correxiſſe.*

DECISIO IX.

CVM occaſione fideicommiſſi Franciſci Bonauiſij, ex quo ſucceſſerant Leo, & fratres de Syllanis, peteretur ab illis immiſſio; excipiebatur pro parte Nicolæ Laurentinæ hæredis Ludouici grauati de detractione duplicis legitimæ eiuſdem, ſcilicet Ludouici, qui mortuo Bernardino Patre dicebat debitam ſibi eſſe eamdem legitimam ex hæreditate Franciſci Aui, in cuius poteſtatem reciderat: & alterius legitimæ ex perſona Cæſareæ filiæ Franciſci, cui idem Ludouicus ex fratre nepos ab inteſtato ſucceſſerat: Et cum detractio legitimæ Ludouici excluſa fuiſſet tàm in deciſ. facta coram bo. me. Buratto ſub die 29. Aprilis anni 1626. quàm coram me, *ſub die 29. Aprilis anni præteriti*, eo quia conſumpta fuiſſet ex illius ſolutione, quam Franciſcus fecerat Fiſco propter delictum Bernardini Patris Ludouici. Propoſui hodie dubium ſuper legitima Cæſareæ, quam nequè eſſe detrahendam Domini reſponderunt.

Etenim ex peculiari ſtatuto, & Conſtitutione Ciuitatis Spoleti, cuius validitas controuerti non poterat propter confirmationem Summorum Pontificum cum Pij V. & Gregorij XIII. excludebantur fœminæ propter maſculos à quocumquè ſucceſſione conſtituta illis certa portione in cauſam dotis, non poterat dubitari, quin etiam

exclu-

excluderentur à petitione legitimæ, quæ tanquam por-
1 tio ſucceſſionis ab inteſtato † ceſſabat, ceſſante inteſtati
ſucceſſione, vt notant DD. *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth.* & ibi Alex. *num.* 16. Aretin. *nu.* 21. *ff. de liber. & poſth.* Aym. *conſ.* 11. *num.* 13. Rot. *decif.* 64. *num.* 3. *par.* 1. *recen.* Et in his terminis de filia excluſa
2 à ſucceſſione Patris ob exiſtentiam † filiorum, præter
relatos tradit Peregr. *de fideicommiſ. art.* 38. *num.* 16. Beron. *conſ.* 31. *num.* 21. *vol.* 1. Rot. *in Romana ſupplementi legitimæ* 8. *Februarij* 1593. *coram Arigonio*.

Solum dubitatum fuit, an cum excluſio non fieret à
ſtatuto ſimpliciter propter maſculos, ſed cum conſtitu-
tione dotis, quæ aut tradita eſſet, aut tradi deberet, di-
ceretur dos ſuccedere loco legitimæ, atque ita retineri
3 poſſet, aut detrahi ab hærede: Verum † Statutum ex-
cludebat omnino fœminas non ſolum à ſucceſſione ab in-
teſtato, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſup-
plemento, vnde non poterat dici, quod illius loco ſucce-
4 deret dos, † quàm idem ſtatutum dari volebat filiabus
ita excluſis iuxta diſtinctionem *Caſtrell in l. Titio centum, §. Titio genero, nu.* 8. *in fin. ff. de condit. & demonſtr. quam repetitij in conſ.* 25. *nu.* 27. *part.* 3. *& ſecuta fuit Rota plures, vt in deciſ.* 340. *par.* 1. *diuerſ. apud* Card. Seraph. *deciſ.* 959. *num.* 5. *& in alijs relatis per* Adden. *ad deciſ.* Ludouiſ. 565. *num.* 11. *& in Peruſina fideicomm. de Alphanis*, 17. *Martij*. 1621. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Præterea non poterat eadem dos detrahi neque vt legi-
tima, neque vt dos, quia quocumque modo illa conſi-
deraretur ſemper conſtabat eam fuiſſe conſumptam. Ete-
nim dos quæ legata fuit Cæſareæ à Franciſco eius patre
fuit illi alternatiuè, collata electione in arbitrium eiuſ-
dem Cæſareæ, quia ſi nuberet, aut Monaſterium ingre-
deretur, dos ei tradi debebat iuxta pragmaticam Ciuita-
tis Spoleti; ſi verò nec nuberet, neque ingrederetur Mo-
naſterium, reliquit illi Teſtator vſumfructum omnium
ſuorum bonorum ſimul cum Hieronyma ſua ſorore, &
ità ſicuti legatum dotis ſubrogatum fuit loco legitimæ in
primo caſu nuptiarum ſiue temporalium, ſiue ſpiritua-
lium, ita vſusfructus, qui in ſecundo caſu ſubrogatus
erat loco dotis, ſucceſſit & ipſe loco legitimæ. Hinc ve-
rò ſequebatur, vt ea dos non poſſit dici debita tanquam
5 dos, cum Cæſarea deceſſiſſet innupta, & dos † ſine ma-
trimonio non debeatur, vt verò legitima neque etiam
peti poterat, quia cum illius loco ſucceſſiſſet vſusfructus
bonorum tàm ex diſpoſitione Teſtatoris; quàm ex ele-
6 ctione ipſius Cæſareæ; potuit idem † vſusfructus extin-
guere hoc debitum, dum perceptus fuit in executionem
voluntatis ipſius Teſtatoris, vt notatur *in l. omnimodo, & in l. ſcimus. C. de inoff. teſt.* tradit Bart. *in l. in quartam, num.* 10. Ripa *num.* 140. *ff. ad leg. falcid.* Card. Seraph. *deciſ.* 1365. *num.* 6. Rota *in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ* 11. *Martij* 1616. *coram bo. me.* Manzanedo, *&* 23. *Ianuarij* 1630. *coram R. P. D. meo Pirouano*, aut quando
idem vſusfructus ſatis eſſe non poſſet pro extinctione hu-
ius debiti, competebat ſola actio ad ſupplementum, quę
7 tamquam merè † perſonalis non poterat impedire immiſ-
ſionem fideicommiſſarijs, ſecundum *gloſ. in d. l. omnimodo in verbo exigere, & in l. ſcimus, §. repletionem. C. de inoff. teſtam.* notat Bald. *in l. ſi quis filium, num.* 6. *C. eod. tit.* & tenuit Rota in *Romana Saluiani Interdicti* 3. *Iunij* 1606. *coram Card.* Lancell. *in Romana hæreditatis* 16. *Maij* 1618. *coram Card. Caual.* & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Guidis*, 13. *Ianuarij proximè præteriti coram me*.

Nequè contrarium colligi poterit ex teſtamento Fran-
ciſci, vt voluerit relinquere Cæſareæ præter dotem etiam
vſumfructum, dum mandauit, vt Hieronyma, & Cę-
ſarea conferre deberent proprias dotes, quibus etiam
vſumfructum reliquerat; Quia, quod voluerit Cæſa-
8 ream eſſe contentam † aut dote, aut vſufructu, pate-
bat ex eo, dum vtrique diſpoſitioni adiecit particularem,
immo contrariam conditionem, & dotem reliquit Cęſa-
reę ſi nuberet, legatum vero, vſusfructus contrario caſu
ſi non nuberet: Quod verò illa, & Hieronyma confer-
re deberent ſuas dotes, non concludit, vt Cæſarea prę-
ter proriam dotem habere deberet etiam vſumfructum,
ſed ſolum, vt idem vſusfructus conſtare, & conſtitui de-
beret tàm ex bonis ipſius Teſtatoris, quàm ex dote Hie-
ronymę iam nuptę, & ex ea portione, quam habitura
fuiſſet Cęſarea in caſu nuptiarum. Quia poterat dubita-
ri, an Hieronyma conferre teneretur † ſuam dotem com-
modo Cęſareę, dum habuit vſumfructum à Teſtatore
titulo particularis legati, non autem tanquam illius hę-
res, vt notatur *in l. vlt. ff. de collat. dot. & tradit* Bald. *in l. non eſt ambiguum. C. familiæ herciſc.* Sicut etiam dubi-
tari poterat an eadem Hieronyma participare poſſet de
portione Cęſareę, dum tanquam excluſa † ex diſpoſitio- 10
ne ſtatuti, habuerat ſuam dotem loco legitimę, *vt poſt alios tradit* Bolognet. *in l. ſi emancipati, num.* 29. *C. de collat.* Bald. *conſ.* 49. *lib.* 2. Rot. coram Card. Seraph. *deciſ.* 1392. *num.* 2. quas dubitationes, vt remoueret Teſtator
ideo iuſſit, vt Hieronyma, & Cęſarea conferre inſimul
deberent proprias dotes, & hęc interpretatio, videtur
capienda, ne alias videatur Teſtator ſtatim ſe correxiſſe,
dum reliquit eidem Cęſareę dotem, quando ipſa nupſiſ-
ſet, & vſumfructum ſub contraria diſpoſitione quando
remanſiſſet innupta: *argum. tex. in l. quod traditum ff. de condit. & demonſtr.* & notant *ibi DD. & in cap. inter dilectos. §. cæterum, de fide inſtrum.* Aretin. *conſ.* 9. *numer.* 2. Pariſ. *conſ.* 3. *num.* 25. *lib.* 3.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Expenſarum.

Die Veneris 31. *Ianuarij* 1631.

ARGVMENTVM.

Procuratori, conſtito de mandato principalis æquum, & honeſtum eſt, vt à principali reficiantur omnes expenſæ, quas occaſione litis neceſſariò fecit, & quando dicatur de illis conſtare.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum datum alicui ad aliquid per agendum, bene dicitur conſtare ex inſtrumento publico.*
2 *De Approbatione, & ratificatione geſtorum per procuratorem, probari poteſt ex literis principalis.*
3 *Literæ plenè probant intentionem ſcribentis.*
4 *Mandans regulariter tenetur ad refectionem expenſarum mandatario.*
5 *Mandatarius, qui ſuſcepit, & adimpleuit mandatum non eſt honeſtum, vt damno afficiatur.*
6 *Principalis, quando non poſſit controuertere, quin eius procurator neceſſarias expenſas facere potuerit.*
7 *Procurator, vt poſſit prætendere ſibi deberi expenſas factas occaſione litis, vel de ordine principalis, id concludenter debet probari.*
8 *Procuratori debentur expenſæ factæ occaſione litis, quæ ſuper defenſione iurium ſui principalis pendebat.*
9 *Procurator quandò non poteſt omnia adimplere per ſe ipſum, quæ erant neceſſaria pro ſeruitio litis.*
Ita vt opus fuit id adimplere per interpoſitas perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum occaſione illarum perſonarum factarum.
10 *Expenſæ litis debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ.*
11 *Peritus an probet, ſi ſe remittat arbitrio Iudicis.*
12 *Perito electo à Iudice, & in quem partes conſenſum præſtarunt, ſtandum eſt.*
13 *Negotia duo, quando quis gerit duo ſalaria conſequi debet.*
14 *Negotia duo, quando ſunt inter ſe diſtincta, indeque tanquam duo officia, quæ ad vnum finem tendunt, non prohibetur vnus ſimul exercere.*
15 *Solitum in conſtitutione ſalarij eſt attendendum.*
16 *Religionis Hieroſolymitanæ ſolitum eſt, quod vnicuique exercenti plura, diſtincta, & ſeparata officia, diuerſa aſſignantur ſalaria.*
Nec religio miſcet propria cum negotijs particularium Equitum.
17 *Compenſatio non intrat, quando adhuc non conſtat de liquidatione facta.*
18 *Creditor, quando probauit ſuum creditum, licet illud veniret compenſandum, non ex hoc eſt dicendum, quod non ſit creditor.*

DECISIO X.

REPROPOSITA cauſa ſuper iiſdem, iterum fuit
dictum Commendatori Taurello deberi expenſas
liquidas, eaſque aſcendere ad ſummam in relatione Pe-
riti contentam iuxta reſolutionem 13. Nouembris pręte-
riti, * Cùm in pręteritis fuerit firmatum Priorem
Mazzingum teneri ad expenſas factas occaſione defenſio-
nis Iuriſdictionis ſui Prioratus; nam partitę conſtituen-
tes dictam ſummam apparent factę occaſione perturbatę
Iuriſdictionis ſpectantis ad Priorem ratione Baiuliuatus,
cum ſint expenſę pro controuerſijs excitatis ſuper Iuriſdi-
ctione cum Epiſcopis, ac illius defenſione, tàm in Curia,
quàm extra, & pro itineribus ad Vrbem, & pro reſidentia
ibidem facta cauſa litis, ac occaſione reuerſionis Commẽ-
datarij ad Baiuliuatus, & carcerationis eorum, qui per-
turbauerant ipſam iuriſdictionem, ac aliorum emergen-
tium; quę quidem fuerunt factę de mandato Prioris, &
1 approbatę, ac pluries ratificatę; conſtat enim † de man-
dato ex inſtrumento publico aliàs dato *Speculat, in tit. de
procur. §. vt autem*. Maſcard. *de probat. concluſ.* 107. *nu.*
2 1. Conſtat de † approbatione, & ratificatione ex litteris
Prioris, *clem.* 1. *& ibi gloſ. de procur.* Bald. *in c. cauſam
3 num. 7. de off. deleg.* quę plenè probant † intentionem ſcri-
bentis, *l. Publin § fin. ff. depoſit*, Ruin. *conſ.* 121. *num.* 11.
lib. 4. Caputaq. *deciſ.* 183. *&* 185. *num.* 8. *par.* 2. Quibus
ſtantibus conſequenter Prior tenetur ad illas, cum man-
4 dans regulariter † teneatur ad refectionem expenſarum,
*l. ſi vero non remunerandi, §. ſi mihi mandaueris, l. ſi quis
alicui, §. impendia, & l. qui mutuam, §. fin. ff mand.* Pa-
riſ. *conſ.* 90. *num.* 38. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.* 6. non enim eſt
5 honeſtum, † quod mandatarius afficiatur damno, qui
ſuſcepit, & adimpleuit mandatum, facit *text. in l. ſi
mandaſſem, l. ex mandato, l. inter cauſas, §. non omnia ff.
mand.* Alex. *conſ.* 52. *num.* 1. *vol.* 6. Ideoque ex ſupra-
6 dictis conſtat Priorem non poſſe controuertere, † quin
Commendator neceſſarias expenſas facere potue-
rit.
Non obſtans quę dicuntur de expenſis factis pro carce-
7 ratione Fr. Sancti Troni, quod non probentur † factæ
occaſione litis, vel de ordine Prioris, prout eſſet conclu-
denter probari. Quia cum idem coadiuuaret Commen-
datorem, & in defendenda iuriſdictione Prioratus fuerit
8 carceratus, bene † debentur expenſę factę occaſione litis,
quę ſuper defenſione eiuſdem iuriſdictionis pendebat, &
dum Commendator non poterat omnia facere, & exple-
re per ſe ipſum, quę erant neceſſaria pro ſeruitio Baiuli-
9 uatus, † ſed opus erat, quod adimpleret per interpoſitas
perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum, *l. vbi
§. qui in diſtrahendis, §. qui pot. in pig. hab.* Grat. *conſ.* 9.
num. 17. Peregr. *de fideicom. art.* 50. *num.* 11. Vnde cum re-
10 ſpiciant † intereſſe cauſę Prioris, Commendatori deben-
tur.
Nec obſtat, quod peritus in diſcurſu, quem facit de
11 his expenſis † remittat arbitrio Iudicis, *ſe poi dette ſpeſe
l'habbi potuto fare ò nò &c.* quia remiſſio facta per Peri-
tum non eſt de pertinentibus ad ſuum officium, & Peri-
tiam, ſed de articulo principali; an expenſę debeantur
nec ne, qui articulus, cum fuerit iam deciſus, vt in de-
ciſ. 20. Decembris 1628. in hac cauſa, quę refertur etiam
in deciſione, de cuius reuiſione agitur, & cum fuerit dictũ
quod Prior Mazzingus teneatur ad omnes expenſas fa-
ctas pro defenſione iuriſdictionis Baiuliuatus, ſatisfactum
fuit relationi Periti factę ad Iudicem, & ex ea relatione
iam impleta non redditur turbida calculatio periti, itaut
ei non ſit ſtandum, imo vt in deciſione concluditur, ſtan-
12 dum † eſt Perito electo à Rota in quem partes conſenſe-
runt, Seraphin. *deciſ.* 636. *num.* 2. *cum alijs alleg. in deciſ.*
Idemque dicendum videtur de expenſis Commiſſarij,
cum illas etiam habuerit Peritus pro liquidis, conſtituen-
tes ſummam ducatorum 885. quę ſumma hac de cauſa
erogata fuit, eaſque poſuit inter ſummas liquidas in ter-
tio capite ſuę relationis, & quamuis eaſdem impenſas di-
xerit potuiſſe fieri minori ſumma, prout in Summario
Prioris, num. 3. tamen ſat eſt, quod eam ſummam ha-
buerit pro liquida; immo neque negauit expenſas illas
factas fuiſſe, ſed dixit fuiſſe veriſimiles, & in ſecunda
parte conſiderauit eas expenſas potuiſſe eſſe minores, id
dixit referendo prętenſiones partis, vt indicant illa ver-
ba. *Che quando ſi doueſſe oſſeruare queſto ſtile di ſcudi due,
che il Signor Priore pretende douer oſſeruarſi importariano
&c.* Sum. d. num. 3.
Confirmarunt etiam DD. quod iam reſoluerunt in de-
ciſione quę reuidetur Commendatori deberi ſalarium ſcu-
torum 50. quolibet menſe, dum moratus fuit in partibus,
quando verò in Vrbe 60. quolibet menſe, nec cenſuerunt
eſſe diminuenda ſcuta 25. ſolita aſſignari per Religionem,
& ſoluta Commendatori ex cauſa vacantis mortuarij,
quo tempore ipſa fructus percepit, quia eodem tempore
gerebat duo negocia diuerſa, primum Religionis, Aliud
verò Prioris, † ideo etiam duo ſalaria conſequi debet, 13
Felin. *in cap. cum olim, num.* 1. *de re iudic.* Becc. *conſ.* 27.
n. 2. Roman. *conſ.* 26. Surd. *conſ.* 66. *n.* 1. *lib.* 1. Menoch.
de arbitr. Iud. lib. 2. *caſ.* 223. *num.* 7. *& ſeqq.* Rota *in Ro-
mana Mercedis* 14. *Nouembris* 1611. *coram bo. me.* Vbaldo,
& licet eſſent † duo negocia inter ſe diſtincta, indeque 14
tanquam duo officia, quę ad vnum finem tendebant, non
prohibebatur Commendator ſimul exercere, *Dec. in c. ex
litteris, nu.* 52. Bero. *num.* 54. *de probat.*
Et cum in hac materia attendatur ſolitum, DD. ma-
gni fecerunt † fidem Oratoris Religionis, qua atteſtatur, 15
ſibi gerenti duplex officium, duplex dari ſalarium, & ita
eſſe ſolitum Religionis, quod vnicuique exercenti plura
diſtincta, † & ſeparata officia, diuerſa aſſignantur ſa- 16
laria, nec Religionem miſcere propria cum negocijs par-
ticularium Equitum.
Non obſtat, quod teneatur reddere rationem emolu-
mentorum iuriſdictionis, & ſic intret compenſatio,
† quia non fuerunt liquidata, & de eis poterit haberi ratio 17
dum examinabuntur reſeruata in deciſione, nec ex quo
† probaretur debitor eorumdem emolumentorum eaque 18
eſſent compenſanda dici poteſt, vt non ſit creditor ſalarij,
quod eidem debitum eſſe firmatum fuit, vt ſupra, vtra-
que parte &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fi-
ne Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Neapolitana Legati.

Die Veneris 1. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

**Papæ intentio, qualis ſit, ſi Iudici delegato
reſcribat, quod ſuam moderetur inhibi-
tionem, &c. Sententia nulla, & iniuſta
nequaquàm in iudicatum tranſire poteſt.
Et aliqua circa commutationem vltima-
rum voluntatum.**

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudi-
catam.*
2 *Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non po-
teſt adeo vt intrare videtur res iudicata.*
3 *Sententia lata, quando eſt nulla, vel iniuſta nunquam
tranſit in rem iudicatam.*
4 *De Sententiæ nullitate ex defectu iuriſdictionis, quando
dicatur conſtare.*
5 *Iudici delegato, quando fuit reſcriptum vt ſuam modere-
tur inhibitionem, perinde ac ſi primum reſcriptum non
emanaſſet.*
Propterea deinde geſta ab eo ſunt nulla.
6 *Cauſa aliqua, quando ſuum plenarium effectum habuit,
nulla ſupereſt executio facienda.*
7 *Inhibitionem moderari, quando Pontifex Iudici delegato
ordinauit perinde ac ſi priores litteræ, & commiſſio non
emanaret.*
*Inde colligitur intentio Pontificis fuiſſe tollendi in to-
tum iuriſdictionem, in primis litteris demanda-
tam.*
8 *Iudicibus delegatis de ſtylo ſolet committi, ne impediatur
executio, quod moderentur Inhibitiones, quo ad effe-
ctum ſuſpenſiuum.*
Atque tunc remanet iuriſdictio quo ad petitorium.
9 *Sententiæ duæ conformes habent vim trium.*

10 *Breue*

10 *Breue aliquod, quod fuerit productum ex quibus bene dicatur conſtare.*

11 *Sententia, ſi reuocet commutationem aliquam teſtamentariam, eſt nulla, ſi fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici.*

12 *Voluntas teſtatoris, ſi non poſſit adimpleri in certo caſu bene per Papam commutatur, & num. 13.*

14 *Teſtatoris voluntatem non dicitur Papa alteraſſe, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerando ordinata ab eo.*

15 *Taciturnitas, quando non ſit habenda in conſideratione, ad effectum inducendi ſubreptionem.*

16 *Subreptio non inducitur ex taciturnitate earum rerum, quæ ſi narrata fuiſſent, facilius gratiam conceſſiſſet.*

17 *In Gratia non eſt facienda mentio de ea lite, quæ agitur inter diuerſas perſonas, & de re diuerſa.*

18 *Executor merus de ſubreptione allegata cognoſcere minime poteſt.*

19 *Executor excedendo fines ſuæ delegationis dicitur nulliter proceſſiſſe.*

20 *Iudex, ſi non habeat iuriſdictionem per proceſſum ad vlteriora, ex inualido proceſſu non poteſt ſequi, tacita valida pronunciatio.*

21 *Iudex, quando non habet iuriſdictionem, ſi aliquid ſtatuat, pars debet ab eo appellare, & quando id locum habeat.*

22 *in Iuriſdictionem Iudicis non dicitur quis conſenſiſſe, ſi ſemper inſteterit pro moderatione Inhibitionis.*

23 *pro Cappella fabricanda, ſi teſtator aliquid reliquerit hoc præſupponit exiſtentiam Eccleſiæ, & numer. 24.*

25 *Derogatio Regulæ de Iure quæſito non eſt neceſſaria, quando verſamur in gratia de ſui natura præiudiciali.*

Voluntatis commutationis materia eſt de ſui natura præiudicialis num. 25.

26 *de Subreptione, vel de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi Papa procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudicari.*

27 *Papa, ſi per viam gratiæ diſponat, vt legatum relictum à Teſtatore vni Eccleſiæ alteri Eccleſiæ tribuatur, dicitur optimè ſcire præiudicium, quod ſit dictæ Eccleſiæ.*

28 *Sententia lata non vocatis, nec citatis intereſſe habentibus eis non nocet.*

29 *Executor merus non tenetur aſſumere partes Iudicis, nec aliquem citare.*

30 *Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, nec meretur à Rota executionem.*

DECISIO XI.

INTRODVCTA cauſa appellationis in Rota à ſententia Nuncij Apoſtolici Neapolitani vna tantum parte informante 15. Aprilis preteriti * fuit reſolutum conſtare de re iudicata exequenda iuxta formam executorialium verum cauſa pluries ſuper eiſdem propoſita, DD. recedendo à deciſis dixerunt exceptionem rei iudi-
1 catę non obſtare Fratribur S. Marię de Sperantia † cum
ſententia nulla, & iniuſta non potuerit tranſire in iudicatum, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. l. 1. §. hæc autem verba, ff. quod quiſque iur.* & quamuis ſententia
2 † ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poſſit,
adeout videatur intrare res iudicata, Caſſad. *deciſ. 6. nu. 8. de appellat.* Creſcent. *deciſ. 8. eod. tit.* Si tamen ſenten-
3 tia lata ſit nulla, vel iniuſta, † numquam tranſit in iu-
dicatum, *vt notant Doct. in alleg. l. 4.* Felin. *in c. ſuper litteris, num. 15. de reſcript.* Abb. *conſ. 61. per tot. lib. 1.* Anchar. *conſ. 36. num. 1. & ſeqq.* Rota *in recent. deciſ. 574. par. 1.* Seraphin. *deciſ. 1123. num. 6.*

In propoſito autem conſtat de nullitate ſententię Nũ-
4 tij † ex defectu iuriſdictionis, quia Nuntius erat Iudex
delegatus in cauſa commutationis voluntatis Iacobi Caſali per Breue ſel. record. Clementis Octaui, cui per nouum Breuę eiuſdem Clementis fuit reſcriptum, vt ſuam moderetur inhibitionem, perinde ac ſi primum Breue
5 non emanaſſet, & † propterea deinde geſta per ipſum
ſunt nulla, cum à Pontifice concedente fuerit reuocata iuriſdictio, *l. iudicium ſoluitur, ff. de iudic.* Bald. *in l. 1. ſub num. 6. ff. de conſtit. Princip. & in l. reſcripta num. 13. C. de precib. Imper. offer.* Bar. *in l. omnes populi, in 3. quæſt. circa fin. ff. de iuſt. & iur.* Gabr. *de iur. quæſ. non toll. concluſ. 7. num. 7.*

Nec ſubſiſtit, quod Papa in ſecundo Breui mandauerit Nuncio, vt ſuam moderetur inhibitionem ad effectum, ne impediretur executio duarum ſententiarum in Curia Fabricæ latarum, non autem vt iuriſdictio ſemel Nuntio conceſſa quoad cauſam nullitatis Breuis Sixti Quinti ab eodem cenſeretur abdicata; quia cum iam ipſa
gratia † commutationis voluntatis ſuum plenarum ha- 6
buiſſet effectum, nulla ſopererat executio facieñ, & dum Pontifex mandauit inhibitionem moderari perinde ac ſi
priores litteræ, † & commiſſio non emaoaſſet, inde col- 7
ligitur Pontificis intentionem fuiſſe tolleñ in totum iuriſdictionem in primis litteris demandatam, maximè cum de ſtylo ne impediatur executio, ſoleat Iudicibus com-
mitti, † quod moderentur inhibitiones quoad effectum 8
ſuſpenſiuum, & tunc remanet iuriſdictio quoad petitorium.

Similiter non ſubſiſtit quod Fratres de Sperantia in dicto ſecundo Breui Clementis Octaui narrauerint habuiſ-
ſe duas † ſententias conformes, quæ habeot vim trium, 9
quia ex verbis dicti Breuis, ibi; Sed contradicentibus Priore, & Fratribus, &c. clarè colligitur expoſitum fuiſſe reportatam ſententiam fauorabilem, non verò obtentas duas ſeotentias, & dum in dicto Breui ſit mentio de duabus conformibus, fuit iotellectum de ſententijs latis pro Fabrica reſpectu illius intereſſe, non autem Fratrum de Sperantia, quod apertè dignoſcitur ex ſupradicta narratiua, in qua ſit mentio de vnica tantum ſententia executioni demandata. Nec obſtat dicere dictum Breue re-
uocatorium † non fuiſſe productum, quia ex datis in 10
Summ. conſtat de contrario, cum probetur non ſolum parte citata productum, ſed per Nuntium admiſſum, & decreta citatio cum inhibitione vigore dicti Breuis.

Iniuſta quoque Dominis viſa eſt ſententia, de qua agitur, quia per eam tanquam nulla reuocatur commuta-
tio voluntatis Iacobi teſtatoris facta † ab Archiepiſcopo 11
Neapolitano vigore Breuis Sixti Quinti, & ſic validè, *clem. quia contingit, vbi Doct. de relig. domib.* Lap. *alleg. 78. num. 6.* Barbat. *in cap. nos quidem, num. 11. de teſtamen.* Rota *deciſ. 344. num. 3. par. 1. recent.* Stante negligentia Trinitariorum io fabricanda eorum Eccleſia; vnde Papa potuit, & voluit per huiuſmodi commutationem peruenire, cum voluntas teſtatoris non poſſet executionem
† habere in Eccleſia, quæ nondum erat perfecta, cum 12
voluntas teſtatoris, & loci non poſſet impleri, vel fal-
tem † in longum protraheretur *ad tradita per Lamber-* 13
tin. de iurepatr. lib. 3. art. 7. quæſt. 6. num. 1. & ſic appareat
Papam nedum non alteraſſe voluntatem, † ſed potius 14
fauiſſe diſpoſitioni, Teſtatoris in accelerando expeditionem Cappellæ.

Non obſtant oppoſita Breui Sixti Quinti ob non factam mentionem litis prius pendentis coram Officialibus Fabricæ ſuper conſecutione legati, quia in illo iudicio agebatur de exequutione legati, cum fabrica ex officio iuxta eius ſolitum conuenerit Briandam generaliter ad adimplendum omnia legata pia, in Breui verò agebatur de commutatione volootatis, quæ cum fuerit facta
qoàd locum tantum, non † autem quoàd conſtructio- 15
nem Cappellę per Teſtatorem ordinatę, & cum effectu conſtructę in Eccleſia de Speraotia, talis taciturnitas non eſt habenda in conſideratione, quinimo cum Archiepiſcopo Neapolitano fuerit attributa facultas ſub narratiua, quod voluntas teſtatoris non poterat adimpleri, ex quo non perficiebatur Eccleſia Trinitariorum, vtique
patet Breue emanaſſe † ex iuxta, & fauorabili cauſa, & 16
conſequenter dicta lis etiam narrata non retraxiſſet Pontificem à conceſſione, immo facilius conceſſiſſet, *ad not. per Doct. in cap. fin. de teſtam. in 6. & in cap. ſuper litteris, & in cap. ad audientiam, de reſcript.* Lancell. *de attent. in præfat. ampliat. 1. par. 2. cap. 4. num. 758.* Et propterea
cum agaretur ioter diuerſas perſonas, † & de re diuerſa, 17
non ſuper ſolutione legati, ſed tantum ſuper commutatione loci, de tali lite nulla erat facienda mentio.

Sed cum Nuntius eſſet merus executor deputatus pro moderatione inhibitionis ab ipſo conceſſæ, & Trinitarij in impetratione reſcripti, cauſa propoſita io Signaturæ
fuerint auditi; Ideo Nuntius de ſubreptione † allegata 18
cognoſcere non poterat, *gloſſ. & Doct. in cap. paſtoralis, §.*

qui

qui verò, de offic. deleg. cum alijs per Adden. de Cappellam
Tholoſanam quæſt. 345. & propterea excedendo fines,
19 † ſuæ delegationis dicitur nulliter proceſſiſſe, *cap. cum*
dilecta, de reſcript. c. venerabilis, de off. deleg. gloſ. in c.
cum olim, il primo eod. & in terminis executoris, gloſ. fin.
in princ. in cap. quoad conſultationem, vbi Doct. omnes de
reſcript. Caputaq. *deciſ.* 153. *num.* 2. *par.* 1. & 250. *nu.* 3.
par. 3.

Præfixio termini vtrique parti ad probañ ſuam incum-
bentiam, non facit, quod per proceſſum ad vlteriora
cenſeatur reiecta exceptio declinatoria, quia ſi Iudex
20 † non habet iuriſdictionem, per proceſſum ad vlteriora
ex inualido proceſſu non poteſt ſequi tacita valida pro-
nunciatio, Butr. *in cap. ſuper litteris, num.* 37. *verſ. ſed*
aduerte de reſcript. ita limitat Felin. *in cap. ſuborta, nu.* 6.
de ſent. & re iud. Prout non obſtat, quod Fratres de Spe-
rantia debuiſſent appellare ab huiuſmodi præfixione;
Quia procederet ſi fuiſſet plenè cognitum ſuper exceptio-
21 ne, quo caſu ſi Iudex deinde procedit † ad vlteriora, cen-
ſetur tacitè exceptionem reiecisſe, & ſi pars non appellat,
ſibi præiudicat, Roman. *conſ.* 410. *num.* 2. Put. *deciſ.* 388.
lib. 3. ſed cum in hoc caſu licet fuerit exceptum de ſubre-
ptione, numquam tamen de ea fuerit cognitum, & Fra-
22 tres de Sperantia † inhærendo Breui ſemper inſteterint
pro moderatione, vt probatur in facto, inde patet eos
non conſenſiſſe in iuriſdictionem.

Prout non obſtat quod fuerit narratum Pontifici, le-
gatum fuiſſe relictum Eccleſiæ Trinitariorum poſtquam
fuiſſet ædificata, & tamen ex teſtamento contrarium
probatur, cum conſtet ducatos 400. fuiſſe relictos ad Al-
tare maius faciendum, & alios 400. nullam habere dila-
tionem; nam placuit reſponſio non fuiſſe factum lega-
23 tum pro fabricanda Eccleſia, † ſed pro fabricando Alta-
ri maiori, vel Cappella, quæ ſupponunt exiſtentiam
Eccleſiæ, *vt per* Mandoſ. *in regul. de Annal. quæſt.* 17. *nu.*
1. *cum ſeqq.* Rebuff. *in prax. tit. ſæculare beneficium quo-*
tuplex ſub num. 14. Ideo ſufficit in hoc caſu, quod iſta Ec-
cleſia tunc temporis non eſſet perfecta, & licet teſtator
ſolutionem legati in dictum tempus non contulerit
24 † verbis expreſſis, attamen relinquendo Eccleſiæ non-
dum conſtructæ, ſed conſtruendæ, & cœptæ ædificari id
virtualiter ordinauit.

Demum non obſtat, quod in dicto Breue Sixti Quin-
ti commutationis voluntatis non ſit derogatum Regulæ
de iure quæſito non tolleñ, cum fuerit expeditum in for-
25 ma communi, † quia Regula non procedit in gratia de
ſui natura præiudiciali, prout eſt materia commutatio-
nis voluntatis, in qua non poteſt dici de ignorantia Pa-
26 pæ, aut de ſubreptione, † quia vbi Papa procedit per
viam gratiæ ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudi-
cari, & in propoſito Papa optimè nouit præiudicium,
27 quod inferebatur Trinitarijs † ex tranſlatione huius le-
gati debiti Eccleſię Trinitariorum ad Eccleſiam Fratrum
de Sperantia, Modern. Rom. *diſcept. for. cap.* 992. *nu.* 7.
& ſeqq. Ferrett. *conſ.* 247. *num.* 4. *& ſeqq.* Seraph. *deciſ.*
1445. *num.* 5.

Non obſtat quod ſententia Archiepiſcopi in vim dicti
28 Brevis fuerit lata non vocatis, † nec citatis Trinitarijs,
vt propterea ipſis obeſſe non poſſit, quia cum eſſet com-
miſſum Archiepiſcopo quod commutaret voluntatem
29 Teſtatoris tanquam merus executor † non tenebatur par-
tem Iudicis aſſumere, nec aliquem citare, Imol. *in clem.*
vnic. ad med. de offic. deleg. & in cap. fin. num. 9. *vbi* Abb.
num. 13. *& ſeqq. de præſumpt.* Henric. Boic. *in cap. de cæ-*
tero, num. 9. *&* 20. *de ſent. & re iudic.*

Ideoque ſtante iuſtitia commutationis, & ſententiæ
Archiepiſcopi Neapolitani, ſententiæ Nuntij quæ com-
mutationem reuocauit, remanet nulla, & iniuſta,
30 † & tranſire non potuit in iudicatum, nec meretur à Ro-
ta executionem, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 11. *&*
ſeqq. de ſent. & re iud. Seraphin. *deciſ.* 381. *num.* 12. *bon.*
me. Card. Caualer. *deciſ.* 270. *num.* 11. *& deciſ.* 388.
num. 2.

Et ex his vtraque parte informante à deciſis receſſerunt
Domini &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fi-
ne Deciſionum.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Signina Caſtrorum.

Die Veneris 4. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum nondum purificatum, ſi quis ex nunc prout ex tunc, poſtquam delatum eſſet, cum iuramento repudiauerit, nequaquàm poterit eius hæres ad illud aſpirare, & latè tractatur de validitate iſtius renunciationis. Singularis eſt iſta deciſio, prout cæteræ aliæ, huius Reuerendiſſimi, Doctiſſimi, & Eruditiſſimi, Romani Areopagi, Decani, & Splendoris, cuius nobiliſſimum ingenium ita ad ſummum peruenit, vt mirabile ſit dictu, in tantum, quod non minus iſte obſtupeſcere facit, quàm antea acutiſſimus ille Papinianus faciebat.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciationis finis, ſeu effectus eſt priuatio.*
Priuatio nihil in renunciatione relinquit, num. 1.
2 *à Priuatione ad habitum non datur regreſſus.*
3 *Renuncianti ad ius remiſſum non datur regreſſus.*
4 *Ius nondum delatum repudiari non poteſt.*
Renunciatio iuris ex fideicommiſſo conditionali quærendi. ſuſtinetur, num. 4.
5 *Iuri nondum delato pendente conditione poteſt renunciari, & ſuper eo paciſci. ampliæ, num.* 7.
6 *in Fideicommiſſo, ſeu legato conditionali per fideicommiſſum, non ſuperſtiti, ſed defuncto ſucceditur.*
7 *Pactum de non ſuccedendo in fideicommiſſo valet, & quare.*
9 *Repudiatur tantum id, quod noſtrum eſt. vel nobis delatum, vel acquiſitum eſt de præſenti, cum repudiatio in iure conſiſtat.*
10 *Renunciatur, vel paciſcitur quoquomodo de rebus futuris quæ nondum nobis delata ſunt.*
11 *Renunciatio, ſi habeat vim donationis, non tenet, ſi careat inſinuatione.*
12 *Renunciatio Iuris ſub conditione quærendi valet, nec eſt, nec poteſt eſſe donatio.*
13 *Donatio inter virum, & vxorem, licet ſit prohibita, id tamen procedit in iure quæſito non autem in iure quærendo.*
Pauperior non fit, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſpoſuit, num. 13.
14 *inter Ius quæſitum, & quærendum iura conſtituunt differentiam.*
15 *Renunciatio iuris quæſiti eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione.*
16 *Renunciatio iuris quærendi, cum non ſit donatio, non eget inſinuatione cum per renunciationem iuris quærendi cum ſolum obuietur acquiſitioni iuris, ideo non donatio numer.* 16.
17 *Filia dotata, ſi renunciet in manibus patris futuræ illius ſucceſſioni cum iuramento, hæredes patris non tenentur, iſtam renunciatione obuiet principio renunciationis, & non eſt donatio.*
19 *Renunciatio iuris quærendi, non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum.*
20 *Text. in l. ſi ſponſus. §. ſi maritus ff. de donat. inter vir. & vxor. procedit in ſimplici renunciatione non autem in renunciatione facta ad fauorem tertij, & an hoc ſit verum.*
21 *L.* 3. *& l.* 4 *ff. de donat. inter virum, & vxor. qualiter procedant & num.* 22.
23 *Donatio pura, ſeu directa inter maritos non valet.*
24 *Donatio cauſa mortis inter virum, & vxorem tenet.*
25 *Donatio inter virum, & vxorem valet ſi is, qui donat non efficitur pauperior. i. eſt, ſi nihil diminuat de bonis ſuis. vide num.* 26. *&* 27.
28 *Donatio, quæ purè à marito collata eſt in vxorem ipſo iure non valet.*

Dimi-

Diminuere aliud eſt, & aliud non augeri, ſiue non acquirere. num. 28.
29 *Tacendo, quis in ſuum commodum aſſentiſſe, & acceptaſſe videtur.*
30 *Acceptatio expreſſa ex quibus verbis dicatur facta.*
31 *Spes etiam donari poteſt.*
32 *Prouidere, quis præſumitur velle ſibi & hæredibus ſuis.*
33 *Stipulatio omnis tam ad hæredes quàm contra hæredes tranſit.*
34 *Hæredum expreſſio in contractibus non importat, niſi quandam mentionem eius, quod tacite ineſt.*
35 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt non alterat diſpoſitionem.*
36 *Repudiatio mixta cum donatione indiget inſinuatione.*
37 *Dictio, quatenus, conditionem importat.*
38 *Dictio, quatenus, eſt modificatiua & intelligitur in quantum ſit opus.*
39 *Donatio conditionalis, quando cenſeatur ſublata. & numero 40.*
41 *Repudiatio mixta cum donatione ex pacto de non petendo operatur, vt renunciatio tranſeat in donationem.*
42 *Clauſula, quatenus opus ſit, eſt ſalutaris.*
43 *Donatio, ſi non ſit ob liberalitatem, ſed correſpectiua ad aliquid à donante receptum, non eſt inſinuanda.*
44 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, ſi ſit addita actui conditionali quid operetur.*
45 *Repudiatio fideicommiſſi facta tempore inhabili ſcilicet antequàm illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempus habile ſuſtinetur.*
46 *Inſtitutio illius, qui tempore teſtamenti eſt incapax, eſt nulla.*
47 *Inſtitutio incapacis, licet ſit nulla, ſi ille non reperiatur capax de tempore teſtamenti, tamen ſi fuerit collata in tempus, quo erit capax ſuſtinetur.*
48 *Inſtitutio poſthumi alieni quamuis medie Iuris prudentia non eſſet permiſſa, attamen Gallus Aquilius formulam induxit, per quam poſthumi alieni inſtitutio collata in tempus, quo poſthumus naſceretur valida eſſet.*
49 *Diſpoſitio in tempus collata ſuſtinetur, cum dictione, tunc.*
50 *Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem.*
51 *in Diſpoſitionibus, quæ diem, & conditionem continent propter diem non admittitur retrotractio, ſecus tamen, quando vna cum die adeſt conditio.*
52 *Camill. Medic. conſ. 156. num 17. & ſeqq. refellitur.*
53 *Repudiatio nulla adeſt, ante purificationem conditionis.*
54 *Fideicommiſſi renunciatio non poteſt dari, antequàm illud deferatur, intellige, vt hic.*
55 *Verba præſentis temporis, relata ad id, quod de præſenti verum non eſt, reſoluuntur, & quando id non procedat. num. 56.*

DECISIO XII.

ITERVM dubitaui, An ſententia Rotalis eſſet confirmanda, & Domini perſiſtentes in reſolutis coram me ſub die 13. Nouembris 1623. * affirmatiuè responderunt, quia licet Excellentiſſ. D. Dux Camillus de Comitibus eſſet ſubſtitutus bo. me. Card. Saluiato in Caſtris, de quibus agitur, nihilominùs cum adhuc viuente eodem Cardinale ex nunc prout ex tunc d. ſubſtitutionem, ſeu legatum poſtquam delatum eſſet, cum iuramento refutauerit, atque repudiauerit non potuit idem D. Dux ſequuto præfati Cardinalis obitu habere regreſ-
1 ſum ad prædicta Caſtra, quia finis, ſiuè † effectus renunciationis eſt priuatio, quæ nihil in renunciatione relinquit Bart. *in l. 1. col. 2. verſ. quæro, quæ eſt ratio, ff. de*
2 *acquir. hæred.* quemadmodum † enim à priuatione ad habitum non datur regreſſus, *l. homo liber, ff. de ſtat. hom.* ita conſequens eſt, vt renuncianti ad Ius remiſſum re-
3 greſſus † minimè detur, *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de edil. edict. l. Herennius, in princ. ff. de euict.*
4 Neque obſtat, quod ius nondum delatum † repudiari non poſſit, *l. is, qui hæres, l. is poteſt 18. de acq. hæred.* quia id non procedit in caſu iſto, in quo non agitur de ſimplici repudiatione Iuris, nondum delati, ſed de renunciatione Iuris ex fideicommiſſo conditionali quærendi, quæ quidem renunciatio ſuſtinetur, cum Iuri nondum
† delato pendente conditione poſſit renunciari, & ſuper 5
eo paciſci, *l. 1. C. de pact. l. hæredi 21. §. filiusfam l. pactum 46 in fine de pactis*, & ratio eſt, quia in fideicommiſſo, ſeu legato conditionali † per fideicommiſſum non 6
ſuperſtiti, ſed defuncto ſucceditur, *l. cohæredi 41. §. cum filiæ, de vulg. & pupil.* & non de viuentis, ſed defuncti
hæreditate † paciſcitur, ideò in dictis legibus tale pactum 7
de non ſuccedendo valuit, vt dicunt *in d. l. 1.* Iaſ. *numer.* 18. Rip. *numer.* 27. Zuccard. *nu.* 162. Cuman. *in §. 1. in fin.* Petr. Auguſtinus Morla *in 1. part. emptorij tit. 3. quæſt. 5. num. fin.* Robledus *de repræſentatione lib. 2. cap. 16. nu. 73. & 74* quæ eo magis procedunt, † quando renunciatio 8
fuit cum iuramento, vt per Sicard. *in d. l. 1 num. 21.* vbi allegat *DD. in c. quamuis pactum, de pactis in 6.* Et ratio differentiæ eſt, quia repudiamus tantum id quod eſt noſtrum, vel nobis delatum, vel acquiſitum eſt de præſen-
ti, † cum repudiatio in Iure conſiſtat, *d. l. is poteſt, l. re- 9
pudiando 23. ff. de acq. hæred.* Renunciamus autem vel
paciſcimur quoquòmodo de rebus † futuris quæ nondum 10
nobis delata ſunt Franciſcus Duarenus *ad tit. ff. de acq. hæred. cap. 9. quæ neceſſaria ſunt ad repud. hæred. pag.* 1081. *in fin.* Cuiacc. & Ant. Faber. *in d. §. filiusfam.* Hubertus Giffanius *in tract. de renunciat. ante c. 1. pag. 15. poſt med.* Biſonius *lib. 3. de ſolut. pag. 4. 5.* Iulius Pauc. *diſp. 5. ad Pandectas Iuris Ciuilis theſ. 32.* Robledus *de repræſent. loco cit. num. 73.*

Nec eſt verum, quod prædicta renunciatio tanquàm
habens † vim donationis ſit nulla, ex quo caret inſinua- 11
tione requiſita à *Statuto Vrbis c. 149. & 150. lib. 1.* quia cum prædicta renunciatio facta fuerit Cardinale inſtituto adhuc viuente, non poteſt dici renunciatio iuris iam quæ-
ſiti, & ſic donatio, ſed † renunciatio iuris ſub conditione 12
quærendi, quæ valet, vt dictum eſt, nec eſt, nec poteſt eſſe donatio, vt probatur in *l. ſi ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* vbi licet donatio inter virum, & vxorem ſit prohibita, id tamen procedit in iure quæ-
ſito, non autem in iure quærendo, † & reddit rationem 13
Text. ibi, *Neque enim pauperior fit, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſponit*, prout ad idem eſt *Text. in l. quia autem, & l.* Iulianus, *ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*
& ſic iura † conſtituunt differentiam inter ius quæſitum, 14
& quærendum. Itaut renunciatio iuris † quæſiti ſit talis 15
donatio, quæ egeat inſinuatione, ſecus autem renunciatio iuris quærendi, quia tunc ſolùm obuiatur acquiſitioni
iuris, itaut † non ſit donatio, vt ex prædictis iuribus. Ita 16
reſpondet Bald. *in l. Illud 17. num. 11. C. de ſacroſ. eccleſ.*
vbi quod ſi filia dotata renunciat in manibus † patris fu- 17
turæ illius ſucceſſioni cum iuramento, vt in *cap. 2. de pact. in 6* hæredes patris non tenentur iſtam renunciationem inſinuare, quia renunciatio obuiat principio acquiſitio-
nis, & non eſt donatio, & † per eandem rationem gene- 18
raliter loquuntur Doctores in noſtris terminis Corn. *conſ. 26. num. 17. vol. 3.* vbi teſtatur per doctr. Bald. ſe vidiſſe conſultum, quod diſpoſitio, *l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.*
non habet locum † in donatione, quæ obuiat acquiſitio- 19
ni, Rip. *in dicta l. ſi vnquàm, nu. 20. verſ. vnde putarem.* Ant. de Canario *in tract. inſinuat. quæſt. 16. par. 2* Socc. Sen. *conſ. 114. n. 8. lib. 1.* Crot. *conſ. 78. nu. 42. lib. 1.* Alex. *conſ. 29. num. 7. lib. 3.* Ruin. *conſ. 170. num. 11. lib. 1.* Rol. *de lucro dot. q. 39. num. 24.* Phanuc. *eodem tract. quæſt. 8. num. 17. & ſeqq.* Tiraq. *in d. l. ſi vnquam, in verſ. donatione largitus, n. 180.* Gabr. *de donat. concl. 1. num. 82. in 23. limit.* Abbas *conſ. 751. num. 18. vol. 4* Barbat. *conſ. 41. per tot. & præſertim ante med. verſ. & accedit elegant. text. vol. 1.* Camillus de Medicis *conſ. 20 num. 18.* Galerat. *de renunc. lib. 2. cap. 4. num. 19. lib. 2.* Marcabr. *conſ. 30. nu. 299. cum pluribus ſeqq.* Galuan. *conſ. 38. in fine, verſ. ſecus eſſet.* Carpanus *ad ſtatum Mediolanen. cap. 324. nu. 25. & ſeqq.* Gomez. *var. tom. 2. cap. 4 num. 10. per tot. & præſertim*
in verſ. 2. infero, qui etiam Doct. concludunt, quod † nec 20
iſta renunciatio poteſt reuocari per ſuperuenientiam filiorum, & benè Ruin. *in conſ. 89. numer. 19. verſ. non obſtat igitur primum, lib. 1.* Alex. *d. conſ. 29. nu. 26. lib. 3.*

Neque obſtant in contrarium ponderata aduerſus *text. in dicta l. ſi ſponſus, §. ſi maritus*, per quam mouentur Doctores prædicti ex *text. in l. 3. in fin.* & ex *l. 4. ff. de donat. inter vir. & vxor.* videlicet quod *text. in dicto §. ſi maritus*,
procedat † in ſimplici renunciatione, non autem in re- 21
nunciatione ad fauorem certæ perſonæ, prout fuit factum

in ca-

in caſu iſto, quia hæc diſtinctio non eſt vera, nec probatur
ex iuribus allegatis, nam ſi in caſu iſto requiritur acceptatio,
vt ſtatim dicetur, vis non ſtat in repudiatione ad fauorem
certæ perſonæ acceptatis, ſed in acquiſitione prius,
& ceſſione poſteà facta, quæ habet vim donationis, & ita
loquuntur iura in contrarium ponderata: Nam & ſi *in l.*
3. dicatur. Si Lutium Titium donaturum mihi iuſſero
vxori meæ dare: breui manu Lurius Titius mihi, & mox
vxori meæ donaſſe videtur, ac proinde donatio non valer,
tamen non applicatur diſpoſitio illius text. ad caſum noſtrum,
quia & ſi res videatur tranſire in manu vxoris recta
via, non in manum viri, tamen, & in manum mariti
prius perueniſſe videtur, & conſequenter de manu mariti
in manum vxoris perueniſſe intelligitur. Deniq; ſtudio
celeriter tranſigendi negotij iuſſu mariti, dum cupienti
animo eius non ſatis feſtinauit Lutius Titius, maritũ
tranſijſſe videtur, & protinus dediſſe vxori omiſſo circuitu
illo. Cum ergo Lutius Titius donaſſe marito videatur,
& porrò maritus vxori euidens eſt, poſteriorem à marito
vxori donationem non valere, & idem eſt, quod di-
22 citur in † *d. l. 4. ſequenti*, vbi ſi ægrotum donaturum marito
mortis cauſa iuſſerit dari vxori ſuæ; nam, & hoc caſu
æger marito, vt voluit mortis cauſa donare videtur,
maritus verò protinus purè, & directò, non mortis cauſa
donaſſe videtur, & proinde donatio non valet; donatio
23 enim pura, † ſine directa inter maritos non valet, dona-
24 tio † mortis cauſa valet, neque verò dici poteſt in hac
ſpecie donationem valere, quæ à marito perfecta intelligitur
in vxorem, quod ex ea donatione maritus pauperior
non fiat, & certum eſt inter maritos donationes valere, ſi
25 is † qui donat ex eo non fiat pauperior, ideſt ſi nihil diminuat
de ſuis bonis, *l. ſed & ſi conſtante matrimonio 25. ff.
de donat. inter vir. & vxor.* id tamen in facti ſpecie *d. l. 4.*
dici non poteſt, quia maritus ex ea donatione pauperior
fit, quatenus infirmata, & reuocata donatione mortis
cauſa, quam ſibi æger, vel infirmus fuit reuocata, in quam
26 ea donatione conualeſcentia donatoris, † tenetur maritus
donatori conditione ob cauſam, vt reddat id quod accepit,
l. non omnis 19. ff. ſi cert. pet. confirmata autem ea dona-
27 tione morte donatoris, quæ contigerit ſuperſtite, & † viuo
marito, maritus non habet in bonis, quod habiturus
eſſet ſi vxori non donaſſet, *l. ſi quid mihi mortis cauſa 56.
ff. de donat. inter. vir. & vxor.* quamobrem donatio, quæ
28 purè à marito collata eſt in vxorem ipſo iure † non valet
in cauſa *d. l. 4.* & ſic aliud eſt diminuere, vt in *d. l. 3. & 4.*
aliud non augeri, ſiue non acquirere, vt in *d. l. ſi ſponſus,
§. maritus,* & ita his verbis elegantiſſimè declarat Cuiacc.
*in d. l. 3. & 4. & in d. l. ſi ſponſus. quæſt. 5. §. maritus, tom.
3. ſecundum nouam impreſſionem fol. 124 cum ſeqq.*

Quod autem adſit acceptatio Cardinalis inficiari non
poteſt, cum renunciatio fuerit facta ipſo præſente, & ſuf-
29 ficit, quod tacuerit, † tacendo enim in ſui ipſius commodum
aſſentiſſe, & acceptaſſe cenſetur, *l. tale pactum in
princ. ff. de pact. l. qui patitur, ff. mandat.* Bart. *in d. l. 1.
n. 4. C. de pact. poſt* Iacob. de Arena, Cyn. *n. 5. ad med. verſ.
quid dicemus, C. de pact.* Salic. *nu. 5. in 4. oppoſit.* Alex. *n.
5.* Iaſ. *n. 15.* Seyſer. *nu. 13.* Iacobinus de S. Georgio *nu. 17.*
Curt. Iun. *num. 35.* Vbertin. Zuccard. *nu. 134. cum ſeqq.*
Cagnol. *nu. 69.* Alciat. *num. 18.* Iaſ. *in l. cum proponas, nu.
21. C. eodem tit. de pact* Peregr. *de fideicomm. d. art. 52. n.
21.* Surd. *conſ. 398. nu. 3. & ſeqq.* & quàmuis Imol. *in d.
l. 1. §. ſi quis ante, ff à quibus appell. non licet* Purpur. *n. 61.*
Sicard. *nu. 20.* Camillus Medius *conſ. 156. nu. 23.* teneant
requiri acceptationẽ expreſſam, tamen loquuntur contra
communem ſententiam, vt patet ex prædictis, ſed ceſſat
omnis difficultas ex acceptatione expreſſa facta per Car-
30 dinalem, ibi, † remittit, & repudiat (ſ. D. Dux) ac pactum,
vt ſupra de non petendo in perpetuum medio iuramento
d. D. Cardinali, prout ſupra, & ſuis hæredibus, &
ſucceſſoribus quibuſcunq; quorum nunc intereſt, interſit,
intererit, & intereſſe poterit quomodolibet in futurum,
&c.

Non obſtat, quod negocium non ſtetit in terminis ſimplicis
renunciationis, cum dicta renunciatio fuerit facta,
ne dum Cardinali, ſed etiam hæredibus, & ſucceſſoribus,
31 & propterea cenſeatur donatio, † cum etiam ſpes poſſit
donari *l. ſpem, C. de donat.* per quem *tex.* ita reſpondet
Bart. *in l. fin. ante finem, verſ. certè, ff. de adminiſt. tut.*
Socc. Iun. *conſ. 82. num. 38. verſ. facit, l. ſpem. lib. 4* Ruin.
conſ. 204. num. 4. lib. 1. Galcr. *de renunciat. lib. 2. cap. 4*
nu. 19. in fine, quia obiectum procederet, ſi Dux egreſſus
fuiſſet fines renũciationis, vt ſi ſimpliciter tertio, vel hæredibus
Cardinalis ceſſiſſet ſpem ſuccedendi, vt loquuntur
prædicti Doctores, & benè declarat Ruin. ſed D. Dux renunciauit
ad fauorem Cardinalis, qui tenebatur reſtituere
ideoque licet acceptauerit dictam renunciationem pro
ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, tamen renunciatio cenſetur
facta Cardinali, & acceptatio pro ſe, hæredibus, &
ſucceſſoribus non alterat renunciationem, itaut dicatur
facta ad fauorem tertij, quia quàmuis non fuiſſet dictum,
quod Cardinalis acceptabat pro ſe, hæredibus, &c. attamen
cenſeretur acceptaſſe nomine etiam ſuorum hære-
dum, † quia in dubio quis cenſetur, velle ſibi, & hæredi- 32
bus ſuis prouidere *l. ſi pactum, in fin. ff. de probat. l. neceſſarius,
§. pen. ff. de pign. act.* & ſic omnis ſtipulatio † tàm 33
ad hæredes, quàm contra hæredes tranſit *l. veteris, C. de
contrah. & commit. ſtipulat.* & propterea in hoc caſu ex-
preſſio hæredum non importat, † niſi quàndam mentio- 34
nem eius, quod tacitè inerat Anchar. *conſ. 409. n. 7.* Caſtr.
conſ. 338. ad 1. n. 2. lib. 2. & dicta expreſſio illius, † quod 35
tacitè inerat, non alterauit diſpoſitionem Anchar. *conſ.
147. n. 4.* & hoc in effectu eſt, quod dicit Bald. *in d. l. illud,*
& alij Doctores ſupra allegati.

Neque eſt verum, quod iſta ſit repudiatio † mixta cum 36
donatione, & ideò indiget inſinuatione, Corn. *conſ. 11.
num. 25. lib. 3.* Calcan. *conſ. 25. nu. 23. verſ. ſed poteſt dici
vſquè ad num. 25.* Cagnol. *in l. ſi quis in obligationem 116.
nu. 3. & 4. ff. de reg. iur.* Maſcabr. *conſ. 30. nu. 248. vſque
ad 261.* Nàm dùm hoc deducitur ex eo quod dicitur in in-
ſtrumento donatione pura, & irreuocabili inter viuos,
&c. eſt aduertendum, quod repudiatio ſtat omniò de per
ſe, & eſt ſeparata, & licet poſteà ſubdatur, & quatenus
opus ſit donat. &c. clauſula, quatenus opus ſit operatur,
quod ſimpliciter non fuerit donatum, ſed ſub con-
ditione, † dictio enim, quatenus, conditionem im- 37
portat, *l. ſtichum, qui meus erit*, & ibi DD. *ff. de verb.
obl.* Bart. *in l. 1. num. 20. ff. de cond. & demonſtr.* Rimin.
Iun. *conſ. 189. nu. 20. lib. 2.* & eſt modificatiua, & intelli-
gitur in † quantum ſit opus *l. ſi vnus, §. ſi pactum, ff. de* 38
pact. Dec. *in l. quatenus. 24. in princ.* & ibi Cagnol. *num. 1.
ff. de reg. iur.* Rim. Iun. *conſ. 335. num. 49. lib. 4.* Rebuff.
in l. locos col. pen. in ver. quatenus, ff. de verb. oblig. ſed
quia Cardinalis non egebat dicta donatione, quia repu-
diatio ſubſtinetur, † vt ſupra probatum eſt contraria con- 39
ditione iſta donatio conditionalis cenſetur ſublata, *l. aliquando,
in fine, ff. de cond. & demonſtr. l. ſi legatum purè,
& l. legata inutiliter, ff. de adimen. legat.* Bart. *in l. pater
familias teſtamento nu. 1. ff. de hæred. inſtit.* Cephal. *conſ.
649. num. 30. lib. 5.* & proinde eſt, † ac ſi facta non fuiſſet. 40
ſa. me. Greg. deciſ. 535 num. 2. & 3. Dum verò deducitur
repudiatio mixta cum donatione † ex pacto de non peten- 41
do, quod operatur, vt renunciatio tranſeat in donationem
Zaccar. *in l. 1. num. 141. verſ. & in teſtamento, C. de
pact. ſa. me. Greg. deciſ. 15. num. 5. & ſeq.* eadem militat
reſponſio videlicet, quod repudiatio ſtat de per ſe,
& pactum de non petendo pari modo fuit additum † 42
cum prædicta clauſula ſalutari, quatenus opus ſit.

Placuit etiam Dominis aliud fundamentum videlicet,
quod quatenus ſine veri præiudicio iſta eſſet donatio,
non tamen ſubiacet diſpoſitioni dd. Statutorum,
cum non ſit ob liberalitatem, ſed correſpectiua ad ſummam
ſcutorum 20000. quam Cardinalis ſequenti die,
quo fuit celebratum primum inſtrumentum, dedit † Ex- 43
cellentiſſimo D. Duci, prout abundè fuit conſideratum
in vtraque deciſione.

Vlterius fuit principaliter conſideratum; quod in caſu
iſto fuit renunciatum dictæ ſubſtitutioni, poſtquàm ius
ſuccedendi fuerit delatum cum clauſula, ex nùnc, prout
ex tùnc, † quæ cum fuerit addita actui conditionali ſcili- 44
cet poſtquam delatum fuerit fideicommiſſum repudiatio
cenſetur facta tempore purificati fideicommiſſi, ex cumulatis
in alia deciſione facta die 13. Nouembris 1623. quibus
poteſt addi Tiraq. *de retract. condition. & de conſtituto
par. 3. limit. 2. n. 16.* & iſta concluſio corroboratur ex
eo, quod, & ſi repudiatio fuerit facta tempore inhabili,
ſcilicet ante delatum fideicommiſſum, tamen cum † effe- 45
ctus fuerit collatus in tempus habile ſuſtinetur, *l. in tempus,
ff. de hæred. inſtit.* nam etſi inſtitutio illius, † qui 46
tempore teſtamenti incapax reperitur ſit nulla, *l. 1. C. de
hæred. inſtit. l. ſi alienum, §. in extraneum, ff. de eod. tit.*

47 Inſtitutio tamen incapacis † collata in tempus, quo fue-
rit capax ſuſtinetur, *d. l. in tempus*, & quamuis inſtitutio
48 poſthumi alieni media Iuris prudentia non eſſet † per-
miſſa; Attamen Gallus Aquillius formulam inducit,
per quam poſthumi alieni inſtitutio collata in tempus,
quo ſuus naſceretur, valida eſſet, in in *l. Gallus in princ.
ff. de liber. & poſthum.* notant ibi DD. nam ſuſtinetur di-
49 ſpoſitin in tempus collata cum dictione tunc, † quæ tem-
50 poris extremitatem † indicat, vt notant Doct. *in d. l.
Gallus*, ibi *tunc ſi quis mihi nepos* Fortunius *n.* 25. Marius
Salamonius *num.* 28. Torniell. *num.* 44. Bolognett. *num.*
91. & alij, & notant etiam in *l. ſi is. 4. §. vlt.* ibi, *quia hic
articulus, tunc extremum quinquennij tempus ſignificat. ff.
de condit. & demonſtr. l. tutoribus* 33. *ff. de teſtam. tutel.*
Coſta *in §. & quid ſit tantum. 5. par. nu.* 99. Peregr. *de fi-
deicomm. art.* 39. *n.* 15. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 460. *n.* 10. nam
51 in his diſpoſitionibus, † quæ diem, & conditionem con-
tinent propter diem non admittitur retrotractio, ſecus
tamen quando vna cum die adeſt conditio, *l. ſi ergo, ff. de
iur. dot.* Fabr. *libr. 8. coniectur. capit.* 9. *& de erroribus
pragmaticorum tom. 2. decad. 47. errore 4. l. in illa ſtipula-
tione* 8. ibi, *totam enim obligatio ſub conditione, & in diem
collata eſt, & licet ad conditionem committi videatur dies,
tamen ſuperſt, ff. de verb. oblig.*

Neque huic fideicommiſſo obſtat, quod in puncto
52 contrarium tenet † Camillus Medices *conſ.* 156. *num.* 17.
& ſeq. quia mouetur ex tribus rationibus, quæ de facilè
refelluntur; Mouetur enim primò, quia iura generaliter
loquuntur de repudiatione facienda poſt aditam hæredi-
tatem, quæ ratio nihil facit, cum non renuncietur de
53 præſenti, ſed purificato fideicommiſſo, † nam ante pu-
rificatio nem conditionis, nulla adeſt repudiatio, vt benè
per Caſſad. *decif. 3. num. 5. de præb.* & patet ex rationi-
bus ſupra ponderatis; Secundò mouetur ex eo quod iu-
ra, quæ probant renunciationem non dari ante delatum
54 fideicommiſſum negant potentiam † repudiandi, quod
mortuum nihil facit, cum agatur de repudiatione, quæ
proindè eſt, ac ſi fuiſſet facta poſt delatum fideicommiſ-
ſum; Tertiò mouetur ex eo quod verba præſentis tem-
55 poris relata ad id, quod † de præſenti verum non eſt, re-
ſoluuntur, itaut ſenſus ſit repudiabo tunc, quod non fa-
cit; poſſet enim conſiderari in ſimplici repudiatione, purè
56 facta ante delatam hæreditatem, † non autem in condi-
tionali ex ſupra allegatis, & benè Caſſad. *ad d. decif.* 3.
nu. 14. in fine verſ. cuius concluſioni, & nu. 15. per tot.

Et ita vtraque parte informante concluſum, &c.

* Hanc deciſionem cum alia deciſione coram bo. me.
Remboldo facta in hac cauſa die 24. Ianuarij 1622. habes
infra prout in Indice poſito in fine deciſionum, & in ea-
dem cauſa. Vide alteram deciſionem, coram R. P. D.
Panzirolo ſub die 19. Iunij 1634. infra ſuo loco.

R. P. D. MERLINO.

Elnen. Eremitorij.

Die Veneris 7. Feburarij 1631.

ARGVMENTVM.

Mors alicuius ex quo remaneat iuſtificata, Beneficium Eccleſiaſticum, vt quis validè impetret, quid probare grauetur, Beneficij vltimus ſtatus, quando ſemper veniat attendendus; & quando id fallat.

SVMMARIVM.

1 *Obitus alicuius probari poteſt per librum Confratrum, ſi ad eos ſpectet opus ſepeliendi mortuos, & num.* 3.
2 *Parrocho adnotanti mortem Parrochiani creditur, quia ad illum ſpectat adnotatio.*
4 *Libro Hoſpitalis conſuetum eſt adhiberi fides, ad effectum probandi mortem alicuius.*
5 *Teſtis conſanguineus plenè probat mortem ſui conſanguinei, ſi pro ratione aſſignet, quod propter illius mortem pulla veſte fuit inductus.*
6 *Liber priuatus, quando cum eo concurrunt adminicula, benè probat.*
8 *Beneficium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub reſeruatione, probandum eſt quod ſit vacabile, & conferibile Clerico, & erectum in titulum Beneficij.*
9 *Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad celebrandas Miſſas, non cadunt ſub regula reſeruatoria.*
9 *Quia non ſunt tituli beneficiales, niſi probetur, quod ſint erecti in titulum Beneficij.*
10 *Capellania in dubio præſumitur Beneficium Eccleſiaſticum.*
11 *Reſignatio indicat Beneficium eſſe conferibile.*
12 *Regula de valore non habet locum, niſi in Beneficijs.*
13 *Capellania, quod ſit conferibile ex quo arguatur, & numer.* 15.
14 *Ordinarij præſumuntur benè informati de ſtatu, & qualitate Beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
16 *Ad Beneficij collationem ſuſtinendam ſufficit vltimus ſtatus.*
17 *Et prouiſus non eſt remouendus etiam ſi poſtea detegatur Beneficium non eſſe conferibile.*
Neque collatio infringitur, aut retractatur ex superueniente probatione veræ qualitatis, & proprietatis Beneficij.
18 *Prouiſo de Beneficio ſuffragatur quaſi poſſeſſio Collatoris, cum bona fide conferendi.*
19 *In qua quaſi poſſeſſione eſt confouendus, nec attenditur præcedens ſtatus contrarius, quatenus adeſſet, quia collatio interim ſpectat ad poſſeſſorem tanquam fructus Iuris conferendi.*
20 *In Præſentatione, licet loquatur c. conſultationibus de Iure patr. habet tamen etiam locum in collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi.*
21 *Status vltimus, quando non attendatur, etiam ad effectum ſuſtinendi collationem Beneficij.*
22 *Beneficij vltimus ſtatus ſemper attenditur, quando agitur inter ipſos prouiſos, vel præſentatos.*
23 *Verum tamen eſt, ſi detegatur contrarius ſtatus, itaut ad alium pertineat ius conferendi, in poſterum reſeruatur tale ius vero Collatori, & num.* 24.
25 *Capellania, quod ſit Beneficium Eccleſiaſticum probari poteſt ex multis ſimul iunctis.*
26 *Beneficij vltimus ſtatus, vt non veniat attendendus ad effectum ſuſtinendi collationem, opus eſt probatione incontinenti, & liquidiſſima, ſcilicet per rem iudicatam, vel per confeſſionem partis.*
27 *Proprietas, quando abſorbeat quaſi poſſeſſionem.*
28 *De Teſtium examinis validitate, quando meritò dubitari poſſit.*
29 *Laicorum appellatione apud Idiotas in Luſitania, veniunt etiam Clerici, qui in ſacris Ordinibus non ſunt conſtituti, & num.* 31.
30 *Clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti ſunt capaces Beneficiorum ſimplicium.*
33 *Pro Bonis Eccleſiaſticis in Luſitania etiam ſoluuntur decimæ.*

DECISIO XIII.

OBIIT Sebaſtianus Mundez Barboſa de menſe Iu-
lij, qui perpetuo eſt reſeruatus, & de hac Capella,
ſiue Eremitorio fuit prouiſus D. Gaſpar, ſuper cuius
gratia cum diſputaretur in Rota, Informantes pro D. Di-
daco ſolum impugnabant probationem circa obitum di-
cti Sebaſtiani de menſe Iulij, & controuertebant hanc
Capellam, ſeu Eremitorium eſſe Beneficium conferibi-
le, in cæteris verò dabant manus pro iuſtificatione, prout
vera omnia vndequaq; erant ex teſtibus iuſtificata, quoad
Clericatum Gaſparis, illius originem, valorem tàm huius
Beneficij, quàm obtentorum, & alia narrata in dicta gra-
tia. Verùm in omnibus gratiam Gaſparis iuſtificatam
eſſe Domini reſponderunt.

Et quoad obitum Sebaſtiani in menſe Iulij datur par-
tita libri Confratrum Miſericordiæ, in qua eſt adnotata
mors, & funus dicti Sebaſtiani, & quamuis non ſit hic li-
ber Parrochi, † tamen cum in Ciuitate Elnen. & ferè in 1
tota Luſitania ad Confraternitatem Miſericordiæ perti-
neat hoc opus ſepelliendi defunctos, qua ratione creditur † 2
Parrocho adnotati mortem Parrochiani, quia ad illum
ſpectat adnotatio, vt per Crauett. *de antiq. tempor. par.* 1.
§. vidimus, & abundè n. 1. Ioſeph Ludouic. *concl.* 29. *am-
pliat.* 24. *& decif.* Peruſin. 12. *n.* 17. *p.* 1. *cum alijs.* Ita &
credendum eſt libro ſocietatis, ſi Confraternitas habet pro
Inſtituto hoc officium generale ſepelliendi, & quod creda-
tur Scribis deputatis † ab iſtis Archiconfraternitatibus in 3
Regno Luſitaniæ eſt *decif.* Valaſchi 10. *n.* 1. prout etiam
in libro Hoſpitalis cui conſueuit fides adhiberi † pro- 4
bari

bari mortem dixit Surd. *conſ. 530. num. 36.* & de hac con-
ſuetudine etiam deponunt teſtes, & quatenus poſſet du-
bitari de concludenti probatiooe dictæ adnotationis tan-
quam libri priuati, in præſenti ceſſaret difficultas, dum
hæc adnotatio fulcita eſt depoſitione teſtium inter quos,
vous eſt conſanguineus, qui etiam aſſignat rationem,
5 quia, † ob mortem d. Se aſtiani pulla veſte fuit indutus,
6 & D. Didacus venit ex eadem vacatione, liber † autem
priuatus, quando cum eo concurrunt alia aminicula be-
nè probat Bart. *in l. admonendi nu. 27. & alij communiter,*
ff. de iureiur. Boer. *deciſ. 106. num. 5.* Rota *deciſ. 751. n. 2.*
& 3. & deciſ. vlt. num 2. par. 1. diuerſ.

Quò verò ad alterum, obijciebatur à D. Didaco non
probari exiſtentiam Beneficij erecti in titulum, & quod
7 ſit vacabile, & conſeribile Clerico, † quod eſt requiſi-
tum neceſſarium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub re-
ſeruatione Dec. *conſ. 148. n. 1.* Ferrett. *conſ. 143. num. 7.*
Veſtr. *in praxi lib. 5. cap. 14. in fine*, Cardin. Seraphin. *de-*
ciſ. 1095. num. 2. Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. in princ. num.*
20. & 34. Garz. *de benefic. part. 1. cap. 2. num. 102. &*
ſeqq. vbi quod Capellaniæ, quæ fundantur io Hiſpania
8 ad celebrandas † Miſſas, non cadunt ſub regula reſer-
uatoria, quia non ſunt tituli Beneficiales, niſi probetur
9 fuiſſe erectos in tutulum † Beneficiorum. Hic autem
nedum deficere videatur probatio erectionis in titulum
iſtius Capellaniæ, ſed immò teſtes dicunt iſtud Eremito-
rium ſolitum eſſe dari Laicis in adminiſtrationem.

Verùm animaduertendum eſt pro reſponſione, quod
10 in dubio Capellaoia † præſumitur Beneficium Eccleſia-
ſticum Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. num. 50.* Lara *de anniuer-*
ſar. & Capellan. lib. 2. num. 50. hæcque præſumptio io
caſu præſenti eſt ſulcita pluribus ſignis, & argumentis,
fuit enim olim reſignata hæc Capellania, ſeu Eremito-
rium ab Emanuele Gomez de anno 1579. in manibus fel.
11 rec. Gregorij XIII. quæ † reſignatio indicat eſſe Benefi-
cium conſeribile, ad tradita per Pariſ. *de reſignat. lib. 2.*
quæſt. 1. num. 118. cum ſeqq. & poſtea fuit expedita gratia
perinde valore ſuper valore, vt ſatisfacerent regulę da va-
12 lore quę † non habet locum, niſi in Beneficiis, & ideo
13 benè arguit Capellaniam hanc eſſe Beneficium † conſe-
ribile Rot. *deciſ. 182. num. 4. & ſeqq. par. 1. & deciſ. 264.*
par. 2. diuerſ. Gonzal. *d. gloſ. 5. num. 65.* & Ordinarii in
relationibus factis dum ſacra Apoſtolorum limina viſita-
runt de iſta Capellania tanquàm de Beneficio meminè-
14 runt, quibus multum deſerendum eſt, cum † ex eorum
officio ſint informati de ſtatu, & qualitate Beneficiorum
Diœceſis Rota *coram ſa. me. Greg. XV. deciſ. 482. num. 6.*
& 483. num. 7. & demùm dantur etiam teſtes de publica
voce, & fama deponentes iſtud Eremitorium eſſe Abba-
tiam, & titulum Beneficialem collatiuum, ſummario
15 Gaſparis num. 4. ex quibus † omoibus ſaltem ſimul iun-
ctis viſum fuit ſufficientem inſurgere probationem, quod
iſtud Eremitorium re vera ſit conſeribile.

Sed quicquid ſit de præmiſſis ſufficit Gaſpari, quod mo-
do non agitur inter ipſos Collatores, nec ſuper ſtatu prin-
cipaliter Capellaniæ, vel illius ſtatus mutatione, ſed agi-
tur tantùm inter prouiſos, vnde ad ſuſtinendam prouiſio-
16 nem ipſius Gaſparis † ſufficit vltimus ſtatus, qui eſt col-
latiuus, & prouiſus non eſt amouendus, etiam ſi poſtea
detegatur hanc Capellaniam noo eſſe Beneficium, neque
17 collatio infringitur, † aut retractatur ex ſuperuenienti
probatione veræ qualitatis, & proprietatis Beneficij.
Bart. *conſ. 82. num. 1. verſ. ſed poſito lib. 1.* Rota *deciſ. 14.*
de Iurepatr. in antiq. Aym. *conſ. 322. num. 5. verſ. non vi-*
tiatur collatio, ſuffragatur enim prouiſo quaſi poſſeſſio
18 Collatoris cum bona fide conſerendi, † in qua quaſi poſ-
ſeſſione eſt confouendus, nec attenditur præcedens ſtatus
contrarius quatenus adeſſet, quia collatio interim ſpe-
19 ctat † ad poſſeſſorem tanquàm fructus iuris conſerendi
c. quærelam de elect. c. cum olim de cauſ. poſſeſſ. & pro-
priet. c. conſultat. de Iurepatr. & benè per Gonzal. *ad reg. 8.*
20 *gloſ. 45. §. 2. n. 8. & ſeqq.* & licet text. † *in c. conſultationibus*
loquatur in præſentatione tamen habet locum etiam in
collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi. Bald. *conſ.*
437. num. 1. lib. 2. Felin. *in cap. in noſtra. num. 44. de præ-*
bend. Rota *deciſ. 2. num. 2. de præbend. in nou. & deciſ.*
308. num. 6. part. 1. recent.

Deciſiones verò quæ videntur innuere contrarium
21 ſtatum † præferri vltimo ſtatui etiam ad ſubſtinendam
collationem, procedunt quando agitur ioter ipſos Colla-
tores, vel agitur ſuper ſtatu Beneficij principaliter habito
reſpectu ad veram ipſius Beneficij qualitatem, & pro-
prietatem ſecus autem vt hic, vbi ſolum agitur de quaſi
poſſeſſione, & ſolùm inter prouiſos, & ſic de ſtatu habito
reſpectu ad illam quaſi poſſeſſionem exiſtentem penes
collatores, præſentantes, vel eligentes, quo caſu ſemper
† attenditur vltimus ſtatus originem habens ab illa ſim- 22
plici quaſi poſſeſſione, & nudo exercitio conferendi, ſiq;
poſtea aliquando euincitur, aut detegitur cootrarius ſta-
tus Beneficij, firma manente collatione facta vigore quaſi
poſſeſſionis, & ſequuta vacatione ex perſona illius pro-
uiſi ab exiſtente † in dicta quaſi poſſeſſione, Beneficium 23
aſſumit ſuum proprium ſtatum, adeout in poſterum
exercitium iuris conferendi † reſeruetur verò Collatori, 24
quemadmodum dicitur in materia præſentationis, *ex c.*
conſultationibus de iurepatr. ità benè diſtinguit Rot. *deciſ.*
737. nu. 3. 4. 5. par. 2. recent. & notant Adden. *ad ſa. me.*
Greg. XV. deciſ. 77. nu. 12. verſ. ſi verò agatur, & deciſ.
112. nu. 5. verſ. ſtatus vltimus, & modern. de re benef. lib.
1. quæſt. 34. nu. 25. 26. & ſeqq. Et proinde in caſu præſen-
ti, cum de bona fide huiuſmodi quaſi poſſeſſionis dubita-
ri non poſſit, & habet præſumptionem † pro ſe, quod Ca- 25
pellania in dubio cooſetur Beneficium Eccleſiaſticum, &
concurrunt tot alia argumenta idem ſuadentia ſuperius
ponderata, vtiquè prouiſio Gaſparis irreuocabiliter ſuſti-
netur, & ad effectum, vt hæc quaſi poſſeſſio non attende-
retur, opus fuiſſet probatione contrarij ſtatus † inconti- 26
nenti facta vndequaquè liquidiſſima, nempè vel per rem
iudicatam, vel per confeſſionem partis, tunc enim pro-
prietas abſorberet † quaſi poſſeſſionem Rota *apud* Card. 27
Seraph *deciſ. 555. num 8. & deciſ. 269. nu. 4. & 5. par. 2.*
diuerſ. & benè obſeruant Addent. *ad ſa. me. Greg. XV. d.*
deciſ. 77. nu. 12. verſ. ſi tamen ante factam Modern. *de re*
benefic. d. quæſt. 34. num. 29. & 32. quam probationem hic
omnino deficere viſum fuit.

Non igitur obſtante teſtes pro D. Didaco deponentes
hoc Eremitorium datum fuiſſe in adminiſtrationem Lai-
cis; Quoniam vltra quod dubitatur † de validitate exa- 28
minis ex defectu iuriſdictionis Iudicis, atquè etiam cita-
tionis ad vendendum iurare teſtes, quia attento commu-
ni vſu loquendi, præſertim apud Idiotas in Luſitania, † 29
appellatione Laicorum veniunt etiam Clerici, qui non
ſunt in ſacris Ordioibus conſtituti, † & tamen ſunt capa- 30
ces Beneficiorum ſimplicium, & de hac conſuetudine lu-
culenter deponunt teſtes pro Gaſpare. & deducitur etiam
ex iiſdem teſtibus D. Didaci, dum appellant Laicum,
quem tamen poſtea præſupponunt, vel prima tonſura in-
ſignitum, † vel in minoribus conſtitutum, & demum 31
cum vltimus ſtatus per longum tempus continuatus con-
currat, quod ſcilicet hæc Capellania ſit Beneficium, cum
de hac vſquè de anno 1579. à Gregorio XIII. tanquàm de
Beneficio fuit prouiſus Sebaſtianus Mendez per cuius
obitum Gaſpar fuit prouiſus illi ſufficit † hæc quaſi poſ- 32
ſeſſio, vt ſupra dictum eſt, ſiquè canonizabitur Capella-
niam non eſſe Beneficium, hoc ſuffragabitur in poſte-
rum pro futuris vacationibus.

Minus obſtat ſolutio decimarum, quia ex hac non ſe-
quitur Capellaniam non eſſe Beneficium Eccleſiaſticum,
† cum etiam pro bonis Eccleſiaſticis in Luſitania, & in 33
Diœceſi Eluenſi ſolui decimas deponant teſtes in ſumma-
rio Gaſparis num. 10. ſub littera E.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Lunæ 10. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

In hac Deciſione latè diſcutitur, & firmatur, quod quando contractus nō eſt emphyteuticus, ſed locatio ad longum tempus, Laudemiū non debetur ob illius alienationem, cum Laudemium ſoluatur ex ipſa natura contractus emphyteutici, & aliud eſt emphyteuſis, & aliud locatio ad longū tēpus.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium ſine dubio debetur, quando ſumus in conceſſio-*
ne emphyteutica.

2 *Laudemium non debetur, quando conceſſio non eſt emphyteutica, ſed ad longum tempus.*

3 *Inquilinus propriè ille dicitur, qui inhabitat mediante contractu locationis, & conductionis.*

4 *Contractus talis debet cenſeri qualis à partibus nominatur, & non diuerſus.*

5 *Verba clara, & pluries repetita præſumptiuam interpretationem non admittunt.*

6 *Contractus denominatur, ſecundum qualitatem pactorum quæ magis inferunt vnum, quàm alium contractum.*

7 *Locatio, ſi poteſt fieri in perpetuum, multò magis poterit fieri ad tempus, ſcilicet ad tertiam, & quartam generationem.*

8 *Locatio, licet aliqua conceſſio reputetur, tamen eſt emphyteuſis, ſi locatio fuerit facta pro modica penſione.*

9 *Et hoc, vt ſit verum, debet probari dicta modica penſio.*

10 *Locatio cenſetur facta pro penſione corriſpondente fructibus, & ſic præſumendum eſt, dum contrarium non probatur.*

11 *Et tunc intrat præſumptio pro contractu locationis, non autem emphyteutici.*

12 *Emphyteuſim, licet partes nominent conceſſionem aliquam, cuius penſio corriſpondet fructibus rei conceſſæ, nihilominus reputatur locatio.*

13 *Locationis in perpetuum contractus habet magnam ſimilitudinem, cum contractu emphyteutico, adeout de vtroquè promiſcuè loquantur iuris Conditores.*

14 *Et id procedit, quia vtriuſquè eadem eſt ratio.*

15 *Locatio eſt quædam conceſſio in emphyteuſim viribus, & effectu.*

16 *Ex locatione in perpetuum transfertur poſſeſſio, & vtile dominium, ſicuti accidit in emphyteuſi, num. 7.*

18 *Contractus locationis in perpetuum, & emphyteuſis ad modum inter ſe differunt.*

19 *Contractus locationis in perpetuum habet naturam diſtinctam, & ſeparatam à contractu emphyteutico.*

20 *Locationis contractum, ſi partes conficere voluerint, minimè contractus ille emphyteuticus erit, nequè eius legibus ſubijcietur.*

21 *Emphyteutici contractus propriam habent naturam, nequè ad locationem, nequè ad venditionem inclinant, ſed ſuis pactionibus fulciti ſunt.*

22 *In Locatione perpetua non habet locum l. fin. C. de iur. emphyt.*

23 *L. fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in contractibus noſtri temporis, cum tales contractus non ſint emphyteutici, ſed locationes perpetuæ.*

24 *Locatio in perpetuum, & emphyteuſis ex pretio annuo, ſeu annua penſione differunt, & cognoſcuntur.*

25 *Emphyteuſis cognoſcitur ex modica penſione, ex magna verò præſumitur locatio*

26 *In Contractu emphyteuſis diſpoſita, non debet trahi ad contractum locationis perpetuæ.*

27 *Emphyteuticus contractus, licet in multis conueniat cum contractu locationis perpetuæ, non tamen in omnibus, & per omnia ſunt ſimiles,*

28 *Reſeruatio directi dominij an repugnet naturæ locationi.*

29 *Dominij vtilis translatio repugnat naturæ locationi, in qua illud non transfertur.*

30 *Locationi perpetuæ conuenit reſeruatio dominij directi, in qua non transfertur directum, ſed vtile tantum dominium.*

31 *In Cenſu transfertur vtrunquè dominium.*

32 *Cenſus nomen eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſoluitur in recognitionem priſtini dominij.*

33 *Ex Cenſus appellatione non poteſt inferri contractum eſſe emphyteuticum.*

34 *Contractus cenſualis, & emphyteuticus valdè inter ſe differunt.*

35 *In Locatione ad longum tempus ſemper vtile dominium transfertur.*

36 *In confeſſionibus nullum omninò eſt faciendum fundamentum, quando conſtat, quod ſunt erroneæ.*

37 *Locationi naturæ, aptimè congruit promiſſio faciendi in domo reparationes, & neceſſaria melioramenta, & vide num. 38 & 39.*

40 *Contractus iam celebrati natura non poteſt per alterius aſſertionem alterari, aut immutari.*

41 *Productio ab aliquo facta ei, & non tertio debet præiudicare.*

42 *In Alienatione rerum Eccleſiæ ex lapſu temporis omnia præſumuntur ritè, & legitimè geſta.*

43 *Clauſula, quorum tenores, operatur, vt non ipſa narratiua attendatur, ſed id, ad quod ſit relatio.*

44 *Sententia declaratur ex actis, ad quæ refertur.*

45 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

46 *Laudemium ſoluitur ex ipſa natura contractus emphyteutici.*

47 *Cum emphyteutico contractu non concordat locatio perpetua.*

48 *Dec. in conſ. 204. num. 2. & alij hic relati loquuntur in locatione perpetua rei emphyteuticæ facta per emphyteutam.*

Non autem de venditione rei in perpetuum locatæ facta per conductorem, num. 49.

50 *Molin. de contract. diſput. 459. num. 25. & alij, in quo caſu loquuntur.*

51 *Emphyteuſis ſi locetur ad longum tempus, debetur Laudemium, eo quia locatio ad longum tempus dicitur alienatio.*

52 *Cum per eam dominium transferatur, & propterea ex ea locatione debetur Laudemium.*

D E C I S I O XIV.

GABRIEL Faſcianellus per ſententiam A. C. fuit
condemnatus ad ſoluendum Laudemium ob emptionem
domus, quæ eſt ſub directo dominio Eccleſiæ
Sanctæ Mariæ in Vallicella, à qua commiſſa cauſa appellationis,
Dubitaui, An eſſet confirmañ, vel infirmañ,
& Domini ex capite iniuſtiæ reuocandam cenſuerunt,
cuius dubij reſolutio pendet ab eo, an conceſſio, de qua
agitur ſit emphyteutica vel locatio ad longum tempus,
quia ſi eſt emphyteutica, † abſquè dubio ex alienatione 1
prędicta debetur Laudemium, ex diſpoſitione *text. l. fin.
C. de iur. emphyt.* Si verò non eſt emphyteutica, ſed conceſſio
ad longum tempus, Laudemium non † debetur ob 2
illius alienationem, Menoch. *præſumpt.* 105. *num.* 8. *lib.*
3 & *conſ.* 444. *num.* 16. Burg. *de laud. par.* 1. *inſpect.* 5 *nu.*
17. & *par.* 2. *inſpect. vlt. num.* 1. Alex. *conſ.* 23. *nn.* 7 *lib.* 5.
Seraphio. *deciſ.* 288. *num.* 11. Et cum Domini cenſuerunt
domum fuiſſe à principio datam in locationem, non autem
in emphyteuſim, ſententiam reuocandum dixerunt.

Siquidē tàm verba Inſtrumenti anni 1530. quàm 1544.
ſonant in locationem, primum, ibi, locauit, & titulo locationis
dedit, ceſſit, & conceſſit Margaritæ vnam dictæ
Eccleſiæ domum ad tertiam dictę Margaritę generationem,
& in defectu generationum ad ſecundam nominationem,
ſecundum verò Inſtrumentum pleniùs ſe explicat
in locationem perpetuam ibi, in perpetuam locationē
dedit, & ibi, ſimili locationis titulo dedit, & ceſſit, & deniquè
ibi, promiſit habitare domum more boni inquilini,
quæ promiſſio in contractibus locationum, non autem
emphiteuſis communiter apponitur, cum † Inquilinus 3
propriè dicatur ille, qui inhabitat mediante contractu
locationis, & conductionis Rota *deciſ.* 540. *num.* 4 *part.*
2. *recent* ex quibus verbis, & proprietate illorum, cum
concludatur locatio, & non emphyteuſis, † talis debet 4
cenſeri contractus, & non diuerſus, qualis à partibus
nuncupatur, *l. qui fundum*, *§. fundi de contrahend. empt.*
Menoch. *de præſumpt.* 105. *num.* 1. Surd. *conſ.* 164. *nu.* 11.
*hoc ipſum fuit firmatum in Narnien. locationis 17. Maij 1613.
& 16. Februarij 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,
in Tiburtina prætenſæ deuolutionis*. 18. *Decembris* 1615.
*coram Eminentiſſimo Cardin. Veroſpio, & in Romana Caſalis
Sanctæ Crucis* 8. *Iunij* 1618. *coram bo. me.* Buratto,
cum verba adeò clara pluries repetita † præſumptiuam 5
interpretationem non admittant Rota *in Romana Caſalis
Turris vergatæ* 19. *Ianuarij* 1624. *coram R. P. D. meo Pirouano*,
& contractus determinatur ſecundum qualitatem
pactorum, quæ magis † inferunt vnum, quàm alium 6
contractum. Et licet conceſſio ad tertiam generationem,
de qua in primo Inſtrumento magis conueniat emphyteuſi,
quàm locationi, attamen ſi locatio poteſt fieri
in perpetuum, multò magis † ad tempus, nempè 7
tertiam, & quartam generationem, & ita fuit
reſponſum in allegata Narnien. locationis 16. *Februarij* 1615.

Non obſtat, quod etiamſi nuncupetur locatio, nihilominus

8 minus reputetur † emphyteuſis,ſi locatio fuerit facta pro
modica penſione ex adductis per Neuiz. *conſ. 92. per tot.*
quia eſto quod hęc concluſio ſit vera, non applicatur, dum
9 non probatur, † quod domus prędicta ſuerit locata pro
modica penſione, imò pro Gabriele prętenditur contra-
rium, quod ſcilicet fuerit locata pro penſinne correſpon-
dente fructibus attentn tempore conceſſionis, & ſtatu, in
10 quo domus conceſſa tunc reperiebatur, & † ſic pręſumen-
dum eſt, dum contrarium non probatur, & tunc intrat
11 pręſumptio pro contractu † locationis, nnn autem em-
phyteutico, ex traditis per Surd. *deciſ. 198. n. 1. & ſeqq.* quo
caſu etiamſi in Inſtrumento partes vocaſſent contractum
12 emphyteuſim, † nihilominus reputaretur locatio, vt latè
per Neuiz. *d. conſ. 92. per tot. & in dicta Romana Caſalis
Sanctæ Crucis coram bo. me. Buratto.*

Nec facit, quod contractus locationis in perpetuum
13 habeat magnam † ſimilitudinem cum contractu emphy-
teuſis, adeout de vtroquè contractu promiſcuè loquaotur
iuris Conditores *in auth. qui rem, ibi, qui rem huiuſmodi con-
ductam, vel in emphyteuſim acceptam, C. de ſacroſ. Eccleſ.*
14 vbi, Dec. *n. 1.* dicit id procedere, † quia vtriuſquè eſt eadē
ratio *l. omnes, C. de fund. patrimonial. lib. 11.* & quod viri-
15 bus, & effectu locatio ſit † quędam conceſſio in emphy-
teuſim, & idem de vtroquè ſit iudicandum *tradunt.* An-
gel. *in §. ſcire autem in princ. in auth. de non alienan.* Bald.
in cap. quærelam in fin. de iure iur. idem concludit Abb. *in
c. propter ſterilitatem in vlt. notab. de locat.* vbi etiā Imol.
Fulgoſ. *conſ. 240.* Ruin. *conſ. 156. n. 6. lib. 1.* Nam ex loca-
16 tione † in perpetuum transfertur poſſeſſio. *l. ſciendum in
princ. verſ. ſed etiam. ff. qui ſatiſd. cog.* vbi notant Bald. &
17 Alex. & vtile dominium † quemadmodum in emphyteu-
ſi *l. 1. ff. ſi ager. vectigal. & l. 1. §. quod autem, ff. de ſuperfi-
ciebus* vbi not. Bart. *l. penult. §. inſtituta, ff. de leg. 2.* & ibi
docet Bald. *ex rubr. C. de iure emphyt.* Attamen iſti con-
18 tractus admodum, † inter ſe differunt, vt latè proſequitur
Natt. *conſ. 49. n. 32.* Mant. *de tacit. lib. 22. tit. 2 nu. 1. &
ſeqq.* Seraph. *deciſ. 286. num. 8. & ſeqq & deciſ. 288. num.
2. & ſeqq.* Rota *deciſ. 544. n. 3. par. 2. recent.* cum contra-
19 ctus locationis † in perpetuum habeat naturam diſtin-
ctam, & ſeparatam à contractu emphyteutico; nam ſi
20 contrahentes contractū locatiunis † conficere voluerint,
minimè contractus ille emphyteuticus erit neque eius le-
gibus ſubijcietur *l. 1. C. de iur. emph. §. adeò autem, verſ.
ſed talis contractus*, ibi, lex Zenoniana lata eſt, quę em-
21 phyteuſeos contractus propriam ſtatuit † naturam, nequè
ad locationem, nequè venditionem Inclinantem, ſed ſuis
pactionibus ſulciendam. *Inſtit. de locat. & conduct. not. gloſ.
in verb. emphyteuta in cap. 1. eod. tit. & in ſpecie* de locatio-
22 ne † in perpetuum, quod in ea non habeat locum diſpoſi-
tio textus *in l. fin. C. de iur. emphyt. not. eleganter* Alberic.
in d. l. verſ. ſed numquid hæc lex, vbi firmat dictam legem
23 non habere locum in contractibus † noſtri temporis, cum
tales contractus non ſint emphyteutici; ſed locationes per-
petuę, *eumdem Albericum refert; & ſequitur* Tiraq. *de re-
tract. lignag. §. 1. gloſ. 14. n. 84.* Et quod in dubio locatio
24 † in perpetuum, & emphyteuſis ex pretio annuo, ſeu an-
25 nua penſione differant, & cognoſcantur, vt ex † modica,
emphyteuſis, ex magna verò, locatio pręſumatur, tradit
Bald. *in c. litteræ n. 5. verſ. modo ergo quæro de dilat.* Iaſ.
in l. 1. n. 35. C. eod. tit. Barbat. *in rubr. de locat. n. 8. ad fin.*
Valaſc. *de iur. emphyt. quæſt. 1. n. 9.* Ideo diſpoſita in con-
tractu emphyteuſis non debent trahi ad contractum loca-
26 tionis † perpetuę, cum hi contractus licet multis conue-
27 niant, non tamen in omnibus, & per † omnia ſunt ſimi-
miles, & æquiparati, vt ex multis differentijs quæ dedu-
cuntur à Doctoribus.

Nequè poteſt prætendi quod repugnent naturæ loca-
28 tionis † reſeruatio directi dominij, & quod in eodem In-
ſtrumento Margarita promiſerit ſoluere ducat 16. de Ca-
29 rolenis pro cenſu, & canone, nec demum quod † transla-
tio vtilis dominij repugnet locationi, in qua dominium
30 non transfertur; Nam † reſeruatio directi dominij æquè
conuenit locationi perpetuæ, in qua non transfertur dire-
ctum, ſed vtile dominium tantùm, *gloſ.* Bart. *& alij in l.
Codicillis. § inſtituto. de leg. 2.* Aret. *conſ. 51. nu. 110. verſ. in
contrarium,* Bellon. *conſ. 21. n. 11. in fin. & idem fuit firmatum
in ſupradictis Narnien. locationis 17. Maij 1613. coram Reue-
rendiſſimo D. meo Decano, Tiburtina deuolutionis 18. De-
cembris 1615. coram Eminentiſſimo Cardin. Veroſpio, & in*
Romana Caſalis Sanctæ Crucis 8. Iunij 1618. coram bo. me.
Buratto. Ad illud quod reſponſio fuerit nuncupata cenſus
placuit, quod propter naturam cenſus, in qua † transfer- 31
tur vtrumquè dominium, *vt fuit dictum in Romana Caſalis
Vergatæ 29. Ianuarij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, iſta
promiſſio remaneat æquiuoca, nomen † enim cenſus eſt 32
genericum, & compręhendit quicquid alicui ſoluitur in re-
cognitionem priſtini dominij, vt poſt alios declarat Felic.
de cenſib. in prohem. n. 8. & 9. Vnde ex hac appellatione
cenſus non † poteſt inferri contractum eſſe emphyteuti- 33
cum, imò totum contrarium, cum contractus cenſualis,
& † emphyteuticus valdè differant, Corbul. *de cauſ. priu.
ob non ſolut. can. limit. 34. n. 2.* Mant. *de tacit. & ambig. lib. 22.
tit. 4. n. 11. cum ſeqq. idem* Mant. *deciſ. 134.* Nec translatio
vtilis dominij obſtat, quia omnes conueniunt, quod in † lo- 35
catione ad longum tempus ſemper vtile dominium trāſfe-
ratur ex deductis *in ſupra allegata Tiburtina deuolutionis.*

Confeſſio facta per Suardioum maritum Margaritæ de
anno 1571. quod domus, de qua agitur ſit emphyteutica,
nihil operatur, cum ex ipſomet Inſtrumento conceſſionis
clarè pateat confeſſionem quoad contractus qualitatem
eſſe erroneam, & propterea in tali † confeſſione nullum 36
omnino fundamentum fieri poteſt, *vt fuit dictum in Roma-
na domorum 9. Iunij 1617. coram bo. me.* Andrea.

Promiſſio faciendi in domo reparationes, & neceſſaria
melioramenta † non repugnat locationi, ſed illi optimè 37
conuenit, *vt tenuit* Rota *in allegata Narnien. locationis 17.
Maij 1613. & 13. Februarij 1615. coram Reuerendiſſimo D.
meo Decano,* Prout nec etiam repugnat pactum, quod con-
cedens † teneretur præſtare conſenſum, quia oppoſitum 38
fuiſſe apparet, ex eo quod facta conceſſione ad tertiam ge-
nerationē videbatur poſſe dubitari an concedens teneretur
conſentire cōductori volēti † alienare in extraneos, & pro- 39
pterea in ſecūda cōceſſione, de qua agitur, eo quia erat per-
petua, & trāſitoria ad quoſcunq; tale pactū nō fuit adiectū.

Non obſtat, quod ex narratiua ſupplicationis porrectæ
pro obtinendo Beneplacito Apoſtolico probetur contra-
ctum fuiſſe emphiteuticum, non autem locationis per-
petuæ, quia illa eſt narratiua ſolitus Rectoris Eccleſiæ,
qui † non potuit alterare, aut immutare naturam contra- 40
ctus iam celebrati, & ſupplicatio prædicta non fuit pro-
ducta † à Gabriele, ſed à moderno Rectore Eccleſiæ, & 41
ideò non excluditur poſſibilitas alterius Beneplaciti, & va-
lidæ confirmationis conformis Inſtrumento conceſſionis,
quinimmo ſtāte lapſu tanti temporis omnia † præſumun- 42
tur ritè, & legitimè geſta Seraph. *deciſ. 1070. nu. 2. 1080.
nu. 5. & alibi ſæpius.* Præterea cum Papa in dicta ſupplica-
tione confirmet Inſtrumentum cum relatione ad illud, &
cum clauſula, quorum tenores, † quæ operatur, vt non 43
attendatur narratiua, ſed Inſtrumentum ad quod habita
eſt relatio Marta *clauſ. 123. num. 1. & 8.* Rota *in Pamp lo-
nen. Matrimonij 4. Maij 158 . coram Laucellotto, & in Ro-
mana de Maximis 24. Ianuarij 1596. coram. bo. me. Cardi-
nali Pamphilio*, Inde ſequitur Inſtrumentum relatum,
non narratiuam ſupplicationis referentis, quatenus ab In-
ſtrumento differat, eſſe attendendam: & ideò dicta ſup-
plicatio ab eodem Inſtrumento debet declarari, prout
† ſententia declaratur ex actis, ad quæ refertur, *ex trad. à* 44
Couar. *lib. 1. var. reſol. cap. 1. n. 9.* cum relatum ſit in refe-
rente † cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de* 45
hæred. inſtit. vbi gloſ. Bart. & Doctor. idem Bart. *in l. ſi ita
ſcripſero, ff. de cond. & demonſtr.* Ruin. *conſ. 127. num. 4.
in fin. lib. 2. ſa. me. Greg. XV. deciſ. 522. num. 10.*

Quare retenta natura locationis perpetuæ nulli dubiū,
ſecundum veriorem, quod Laudemium non debetur, eo
quia † ſoluitur ex ipſa natura contractus emphiteutici, 46
cum qua ex ſupradictis non † concordat locatio perpetua, 47
vt firmant Couar. *lib. 2. reſolut. cap. 16. col. 3.* Ant. Gomez
2. tom. de contract. cap. 3. locat. num. 11. Valaſch. *de iur.
emphit. q. 29. n. 15. verſ. 11. infertur:* Menoch. *præſumpt.
105. n. 8. lib. 2.* Nec obſtant allegati pro † contraria opinio- 48
ne nempè Dec. *conſ. 204. num. 2.* Boer. *deciſ. 234. nu. 1. &
2.* Amadeus de Ponte *in quæſtione* Laudemij *34. num. 1. &
ſeqq. in tract. nouiſſimo tom. 10. par. 2.* Burg. *de Laud. par.
2. inſpect. 58. num. 16. & ſeqq.* quia loquuntur de locatio-
ne perpetua rei emphiteuticæ † facta per emphiteutam, 49
non autem de venditione rei in perpetuum locatæ facta
per conductorem, ideo non applicantur; Nequè ob-
ſtant tradita *per* Molin. *de contract. diſput. 459. numer.*

 B 3 25. cum

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

25. *cum alijs allegatis per Caldaſ.* quia non firmat, quod
30 ex alienatione rei † in locationem datæ debeatur Laude-
mium, ſed quod ſi locetur ad longum tempus, res in em-
phiteuſim data, debetur Laudemium, eo quia locatio ad
31 longum † tẽpus dicitur alienatio *l. 1. §. quod ait, ff. de ſuper-
ficiebus l. 2. ff. ſi ager vectigalis* Din. *in l. codicillis, §. inſtitu-
32 to filio ff. de leg. 2.* cùm per eam dominium † transferatur,
& propterea ex ea locatione debetur Laudemium, *ita te-
net* Bart. *in l. ſolent, ff. locati circa fin.* Io. Andr. *in cap. 1.
ſuper verbo, locatione de reb. Eccleſ. non alien.* Peguer. *in
tract. de Laudem. verſ. 1. num. 78.*

Et ita vtraque parte informante contra ſententiam fuit reſolutum &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Præeminentiarum.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Connexitatis natura, quæ ſit, Obligatus aliquem recipere honorificè, qualiter iſta receptio ſit facienda. In præeminentiarum materia valdè attenditur conſuetudo.

S V M M A R I V M.

1 *Verba vniuerſalia omnia comprehendunt.*
2 *Comprehenſum per verba generalia dicitur expreſſum.*
3 *Connexitatis ratione idem debet eſſe iudicium, de vno connexorum, quam de alio.*
4 *Monſtruoſitas inducitur ex deformium membrorum confuſione.*
5 *Connexitatis ratio non intrat, quotieſcunque per conſuetudinem aliqua diſſimilitudo inter connexa militat.*
6 *Capitula duo, ſi ſimul conueniant, tanquam vnum corpus, non tanquam duo corpora conſiderantur. & n. 19.*
7 *Receptio honorifica vtrùm neceſſariò importet conceſſionem manus dextræ.*
8 *Recipere honorificè Capitulum, ſi debeat aliud Capitulum, quid facere debet.*
9 *Specierum enumeratio declarat, & reſtringit rem, de qua agitur.*
10 *Contrarietas euitanda eſt.*
11 *Obſeruantia plurimum confert ad aliquid interpretandum.*
12 *Obſeruantia non præſumitur exceſſiua, ſed reſtricta ad limites mandati, quando ad illud obſeruandum, quis fuit compulſus per cenſuras.*
13 *Manutentio datur ad limites poſſeſſionis.*
14 *Conſuetudo plurimùm attenditur in materia præeminentiarum.*
15 *Teſtis vnicus ſufficit in his, quæ manutentionem reſpiciunt.*
16 *Confeſſio adminiculata probat etiam in præiudicium Eccleſiæ.*
17 *Confeſſio Prælati de actu geſto à ſe ipſo, præiudicat Eccleſiæ.*
18 *Teſtium depoſitiones eliduntur à contrarijs teſtibus numero maioribus,*

DECISIO XV.

VT aliàs dictum fuit, conſulti Domini ſuper interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bo. me. D. de Rubeis relaxati; quàmuis ſub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627. * inter cætera reſpondiſſent: Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manuum dexteram à Priore, & Capitulo Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Eccleſia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: Hodie tamen, ſuſcepta iterum ſuper eodem dubio diſputatione, reſolutum fuit; dictum mandatum de manutenendo ita eſſe intelligendum, vt idem Prior Sanctæ Mariæ in propria Eccleſia de Pilari ſedeat in ſua Sede Priorali, accedente Capitulo Sancti Saluatoris: & in hoc à deciſis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus eiuſdem mandati, dum in concurſu vtriuſque Eccleſiæ, in quibuſcunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ ibi: *Canonici, & Capitulum Eccleſiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ, &c. teneantur, &c. illos (Priorem ſcilicet, & Canonicos Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris de Pilari) tàm in prædictis, quam alijs quibuſcunque actibus, in quibus in ſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tàm in Choro, quàm extra etiam in proceſſionibus prædictos collocare, &c.* Quæ verba † tanquàm vniuerſalia omnem 1
locum comprehendunt, & conſequenter Eccleſiam de Pilari ad tradita, latè per Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 20. & ſeqq.* Surd. *conſ. 452. numer. 8.* Crauett.
conſ. 926. num. 7. ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia † fuiſſet ex- 2
preſſa, Oldrad. *conſ. 322. num. 2.* Surd. *conſ. 181. num. 42. & conſ. 358. n. 2.* Ruin. *conſ. 40. num. 12. lib. 2.* Itaut Prior ipſe de Pilari in hoc ſatis videatur habere fundatam intentionem pro retentione ſuæ Sedis Prioralis.

Nec dicatur, quòd quemadmodum per Canonicos & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dexte-
ra Canonicis & Capitulo Metropolitanæ: † ita etiam 3
concedi debet per Priorem de Pilari Decano Sancti Saluatoris, vel ratione connexitatis ad *text. in cap. translato. cum ibi not. de conſtit.* & ad latè tradita per Caſſan. *in Catbal. glor. mund. par. 4. conſid. 32. verſ. Sed ratione connexitatis*: vel vt euitetur monſtruoſitas, ex deformium
† membrorum confuſione reſultans iuxta *text. in cap. 1.* 4
12. diſt. cum alijs per eundem Caſſan. *loco præcitato verſ. tamen hæ reſponſiones*: vel deniquè ratione illius honorificentiæ, qua Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanę in Eccleſia B. Marię recipi debent per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, vt ponderatum fuit in pręfatis deciſionibus ſub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627.

Nam quoad rationem † connexitatis, illa non intrat, 5
quotieſcumque, vt in caſu iſto, per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter connexa, vt ſuſè explicat Euerard. *in argumento à ſimili, in ſecunda col. ante fin. verſ. quando autem duo ſunt ſimilia.* Ratio autem vitandę monſtruoſitatis, quę ex membrorum confuſione oritur, non poteſt in hac facti ſpecie conſiderari: cùm vtrumquè Ca-
pitulum ſimul conueniat † tanquàm vnicum corpus, 6
non autem tanquàm duo corpora ſeparata, vt ad propoſitum conſiderant, Felin. *in cap. Paſtoralis, num. 9. verſ. vbi duo corpora*, Abb. *§. 1. num. 7.* Imol. *num. 12. de reſcript.* & faciunt notata *in c. ſcriptum, vbi* Abb. *num. 6.* Imol. *pariter num. 6. verſ. nota quod vbi, de elect.* Hono-
rificam denique receptionem, viſum fuit, † neceſſariò 7
non inferre in caſu iſto conceſſionem manus dexterę, ſed eſſe intelligendam ſecundùm ſubiectam materiam: vt ſcilicet Decano, atque Capitulo Metropolitanę ad Eccleſiam B. Marię venienti Prior de Pilari aſſurgat, obuius procedat, ad oſtium vſque humaniter excipiat, mandet pulſari campanas, & chorum dexterum, excepta Priorali ſede, vacuum iiſdem dimittat, ad tradita per Felin. *in rubr. de maior. & obed. ſub num. 8.* & conferunt notata per Vitalin. *in Clemen. ſi ſummus. num. 24. & ſeq. de ſent.*
excomm. Ratione enim ſubiectę † materię & qualitatis 8
perſonarum dicitur etiam ęqualitas ſeruari, licèt vnus honoretur magis quàm alter ex aliqua ratione, vel circumſtantia ad *text. in l. 3. §. Præſes, vbi gloſ. in 3. diſcrimine. ff. de muner. & honorib.*

Hiſque conformem fuiſſe mentem Iudicis, qui dictum mandatum de manutenendo conceſſit, ſatis etiam colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Eccleſia Sanctę Marię, eunte ad Eccleſiam Sancti Saluatoris, poſtquàm iubet, vt honorificè recipiatur, expreſsè addidit etiam, vt latus dexterum eidem aſſignaretur: ſignum euidens, quòd ſub ſimplici honorifica receptione ex men-
te Iudicis non continebatur † pręciſè latus dexterum, 9
cùm de vtroquè diſcretiuè loquutus fuerit, *l. hæc verba. ff. de verb. ſignif.* Seraph. *deciſ. 964. num. 3.* qui loquitur in his terminis.

Secundò id deducebant Domini ex verbis etiam ſpecialibus eiuſdem mandati: in quo poſtquam vtriuſquè Capituli ad vtràmquè Eccleſiam mutuus acceſſus, necnon in ipſarum qualibet functiones recenſentur, tàdem diſponitur: Quòd in prędictis Eccleſijs, tàm in Choro ſcilicet quàm extra, Prior & Capitulum Sancti Saluatoris teneantur dare manũ dexterã, ſeù Chorum dexterũ Priori & Capitulo de Pilari. Ex his enim verbis clarè patet, idem mandatũ expreſſam continere pręcedentiã Prioris Beatę

Marię

Marię in propria etiam Eccleſia: cùm de vtraquè generaliter & indiſtinctè loquatur ex iuribus ſupra allegatis: & conſequenter tantò euidentius excludi interpretationem illam, quòd honorifica receptio ſuperius ponderata importet conceſſionem manus dexterę. Ne dicamus mandatum quod prius in vtraque Eccleſia indiſtinctè concedit pręcedentiam Priori Beatę Marię, continere repugnantiam: ſi reſpectu Metropolitanorum, iniungendo poſtea Priori & Capitulo de Pilari honorificam receptionem,
10 † eàmdem manum dexteram ipſimet Priori incontinenti auferret, contra *reg. text. in l. vbi repugnantia. ff. de reg. iur. cap. inter dilectos, de fid. instrument.* Bart. *in l. fin. §. item quæſitum, ff. de cond. & demonſtr.* cum alijs per Aym. *conſ. 70. num. 5.*

Tertiò hanc ipſam interpretationem Domini etiam
11 eliciebant ex obſeruantia, † quę ad eamdem interpretationem plurimùm confert, *Honded. conſ. 13. num. 35. & conſ. 89. num. 46. lib. 2.* quando etiam verba eſſent dubia, Rot. *deciſ. 256. in fin. par. 2. diuer.* Mantic. *deciſ. 296. nu. 6.* Ac pręcipuè in caſu iſto, in quo cùm ad exequutionem eiuſdem mandati Metropolitani compulſi fuerint per
12 cenſuras eadem obſeruantia tantò † minus præſumitur exceſſiua, ſed reſtricta ad limites ipſius mandati, vt ad propoſitum, conſiderat Rot. *deciſ. 45. ſub num. 11. de appell. in nou.* & apud Seraph. *deciſ. 1189. num. 1. & 2.* Ma-
13 ximè cùm non ſolùm in huiuſmodi † ſummariſſimis poſſeſſorijs retinendę detur manutentio ad limites poſſeſſionis, *vulg. §. retinendæ inſtit. de interd.* & ad terminos ſtatus, Ruin. *conſ. 155. num. 5. lib. 4.* Rota *deciſ. 4. num. 2. & 3. de delat. in nou. & deciſ. 522. num. 2. & 3. par. 1. di-*
14 *uerſ.* ſed verſemur etiam in † materia pręeminentiarum, in qua plurimùm defertur conſuetudini, Bald. *in cap. cum olim in 1. not. de conſuet.* qui loquitur in puncto circa locum ſedendi, Ruin. *conſ. 19. num. 6. lib. 1.* Caſſan. *in Cathal. glor. mund. par. 4. conſid. 37. verſ. de his dignitatibus,* vbi in his terminis loquitur de pręcedentia inter dignitates inferiores, Rota *deciſ. 4. num. 2. ad fin. de elect. in nou.* Seraph. *deciſ. 964. num. 1. & 2.* & ponderatum *fuit in Colonien. præcedentiæ 9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Obſeruantiam verò ſatis concludere videbantur quàmplurimi teſtes, qui dantur in Summario prò Eccleſia Beatę Marię à *num. 3.* vſquè ad 6. ritè deponentes de iſta quaſi poſſeſſione Prioris ſedendi in prima Sede Chori dexteri, qui Capitulo, & Canonicis Sancti Saluatoris aſſignatur. Quos inter, primus deponit de annis ſeptuaginta, itaut percutiat annum decreti manutentionis immediatè pręcedentem, & ſic concludit obſeruantiam anteriorem, ad cuius limites pręſumendum eſt conceſſam fuiſſe manu-
15 tentionem ex deductis. Quàmuis enim ſit † vnicus, ſufficit tamen in his, quę manutentionem reſpiciunt, Rot. *deciſ. 196. par. 1. diuerſ. & deciſ. 624. num. 5. & 1326. nu. 1. apud* Seraph. Pręſertim verò cùm per alios teſtes abundè adminiculetur. Nam ex octo teſtibus de viſu, qui dantur in eodem ſummario Beatę Marię ſub num. 3. alius percutit annum 1561. duo verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum Sancti Saluatoris compulſum fuit ad paritionem huius mandati Rotalis ſub cenſuris, ac pęna ducat. 10000. & poſt pręſtitam obedientiam ab ijſdem cenſuris abſolutum, Reliqui autem quatuor deponunt de annis 1571. 1576. 1581. & 1583. Cum quibus concordant alij ſeptem, qui pariter dantur ſub num. 4. de auditu, voce, & fama publica deponentes. Nec non alij 11. ſub num. 5. ad perpetuam rei memoriam recepti, qui immemorabilem cum ſuis qualitatibus concludunt. Ac denique alij octo aduerſus depoſitiones trium teſtium Sancti Saluatoris examinati: qui de viſu, voceq; & fama publica teſtantur.

Ad cuius obſeruantię robur multùm etiam conferre arbitrabantur Domini confeſſionem ipſiuſmet Decani Sancti Saluatoris, pleno & non contradicente Capitulo, declarantis: Decanum ſemper ſediſſe in prima Sede Chori
16 ſiniſtri in vtraquè Eccleſia Quę † quidem confeſſio, vt patet, adminiculata probat etiam in pręiudicium Eccleſię, Mantic. *deciſ. 39. n. 1.* cum alijs per Adden. *ad ſanct. mem.* Greg. *deciſ. 375. num. 11.* Pręſertim in caſu iſto,
17 † in quo confeſſio pręd:cta concernit actum geſtum à confitente, *gloſ. in c. vlt. in fin. vbi* Abb. *n. 44. verſ. ego ſoluendo, de præſumpt.* Tiraq. *in tract. lignag. §. 1. gloſ. 14. n. 48.* & notant Adden. *ad dict. deciſ. 375. ſanct. mem.* Greg. *loco citato.*

Non obſtant teſtes Metropolitanę in contrarium ponderati in deciſionibus, quę reuidentur. Quia ex declarationibus per eoſdem nouiter factis reducuntur ad concordiam: vel † in omnem euentum eliduntur à contrarijs te- 18
ſtibus, numero maioribus, ad tradita per Gabr. *de teſtib. concluſ. 4. num. 50.*

Non obſtat aſſiſtentia iuris communis fundata in pręſenti ſtatu Cathedralitatis, quo quingentis abhinc & amplius annis gaudet Eccleſia Metropolitana Sancti Saluatoris. Quia cum iam fuerit reſolutum conſtare Eccleſiam Beatę Marię fuiſſe antiquitus Cathedralem: poteſt hodie dubitari: An Eccleſia Metropolitana poſſit in hoc vti aſſiſtentia iuris communis contra præfatam Eccleſiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuiſſe iura antiquæ Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in deciſione coram me facta ſub die prima Martij anni præteriti. Vel ſaltem cùm
vtrùmque † Capitulum dicatur conuenire ad faciendum 19
vnum Corpus, aſſiſtentia iuris remanet valdè turbida, Caſſaneus *vbi ſupra conſider. 32. per totam*, & aduertit Rota *in dicta Colonien. præcedentiæ 9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo* Aut in omnem euentum id reſpicit petitorium: prout etiam ſententia Sancij de anno 1221. laudum Alphonſi de anno 1513. & Concordia Ferdinandi de anno 1539. Quæ vlterius loquuntur ſolùm de Canonicis, & Capitulo, non autem de Priore, &c.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

* Sunt deciſiones 57. & 111. ſupra par. 5. recent.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæſarauguſtana Vicariæ.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Vnio, qualiter ſufficienter poſſit probari, Eccleſia Parochialis, ſi vniatur cum alia Eccleſia, quando prouidenda eſt de Rectore, non eſt locus concurſui, ſed Prælatus Eccleſiæ vnitæ debet nominare, & inſtituere d. Rectorem abſquè alio concurſu.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica indubitanter faciunt probationem probatam, & manifeſtam.*
2 *Vnio ipſa ſufficienter probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos.*
3 *Vnio ſufficienter probatur per aſſertiones eorum, qui habent vniendi poteſtatem cum poſſeſſione ſubſecuta*
4 *Vnio probari poteſt ex collationibus, & inſtitutionibus factis ab eo, cui beneficium fuit vnitum.*
5 *Præſentatus ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi eſt inſtituendus.*
6 *Beneficij vltimus ſtatus, ex quo doceatur. & n. 7.*
8 *Eccleſia, quod ſit vnita ex quo benè deducatur & nu. 9.*
10 *de Vnionis validitate non eſt dubitandum, ſi conſtet de poteſtate Vnientis, & de cauſa legitima.*
11 *Vnio, quod emanauerit ob iuſtam, & rationabilem cauſam, ex quibus appareat.*
12 *in Vicarijs vnitis, licet adſit cura animarum actualis, non exigitur concurſus, ſed Vicarij perpetui deputandi ſunt ad electionem, & nominationem eorum, quorum Eccleſijs ſunt factæ Vniones. & n. 15.*
13 *Conſtitutio aliqua omnino debet ſeruari, ſi contineat decretum irritans, cum clauſula ſublata.*
14 *Eccleſia vnita omnino ſuppreſſa remanet, & efficitur prædium Eccleſiæ, cum qua eſt vnita.*
16 *Obſeruantia erronea veritati non poteſt præiudicare.*
17 *Conſtitutio aliqua, ſi habeat irritans decretum valens eſt, nedum inficere titulum, ſed etiam ipſam poſſeſſionem.*
18 *Error non poteſt conſtituere in quaſi poſſeſſione aliquem ad aliquid faciendum.*

DECISIO XVI.

PRÆTENDENTE Archiepiſcopo Cæſarauguſtano Eccleſiam Parochialem loci de Carinena eſſe prouidendam per concurſum, ad ſui fauorem reportauit ad ſententiam à Vicario Generali, quàmuis de anno 1277. per quond. Petrum Epiſcopum Cæſarauguſtanum fuerit vnita Prioratui eiuſdem Eccleſiæ de conſenſu illius tunc Rectoris, & Capituli, quam deinde confirmauit anno 1289. Hugo Epiſcopus ſucceſſor, & quatenus opus eſſet de nouo fuit vnita ſimiliter cum conſenſu, de quo ſuprà; Interpoſita verò appellatione à dicta ſententia per Decanum ſuffe-

ctum Priori, cum dubitaſſem, An conſtaret de vnione,
itaut Parrochialis eſſet prouidenda ad nominationem
Decani, & non per concurſum; DD. ad fauorem Deca-
ni informantis reſponderunt: Quia ex Inſtrumento pu-
blico rogato de anno 1277. quod datur in Summ. Decani
num. 1. clarè conſtat Parochialem de qua agitur fuiſſe ex
cauſa permutationis, vnitam Dignitati Prioratus, di-
ctamque vnionem fuiſſe poſtea confirmatam de conſenſu
Prioris, & Capituli ex alio Inſtrumento rogato de anno
1 1289. in eodem Summ. num. 2. quę † indubitanter faciunt
probationem probatam, & manifeſtam. Bald. *in l. quo-
ties. in fin. C. de iud.* Becc. *conſ.* 36. *num.* 2. Rol. *conſ.* 9. *nu.*
26. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 421. *num.* 1. *par.* 2. *& fuit dictum
in Terracinen. dotis* 1. *Decembris* 1614. *coram Eminentiſs.
Card. Veroſpio, & in Bonon. pecuniaria* 3. *Aprilis* 1615.
coram bon. me. Vbaldo. Rota *in Barchinonen. Vicariæ* 9. *Fe-
bruarij* 1624. *coram R. P. D. meo Merlino*, & licet dicta
Inſtrumenta continerent ſimplices enunciatiuas, ex illis
2 tamen vti antiquiſſimis longe vltra centum † annos vnio
ipſa ſufficienter probatur, Caputaq. *deciſ.* 344 *nu.* 2. *par.*
2. Put. *deciſ.* 209. *num.* 1. *lib.* 2. Seraphin. *deciſ.* 626. *nu.* 2.
& 1272. *in princ.* Rota *deciſ.* 724. *num.* 3. *par.* 2. *recent. bo.
me.* Card. Caualer. *deciſ.* 599. Rota *coram R. P. D. meo Mer-
lino in allegata Barchinonen. Vicariæ*. Et huiuſmodi aſſer-
tiones præſertim factæ ab ijs, qui habebant vniendi fa-
3 cultatem † cum poſſeſſione ſubſecuta ſufficienter vnio-
nem probant, Mantic. *deciſ.* 355. *num.* 6. *&* 359. *num.* 7.
Comprobatur etiam prędicta vnio nedum ex duabus ſen-
tentijs latis in partibus ſuper illius canonizatione de anno
1581. & 1616. vt in Summ. num. 5. & 7. Verum etiam ex
4 longiſſima temporis obſeruantja † deſumpta ex collatio-
nibus, & inſtitutionibus factis ad nominationem Deca-
ni. Et quod plus eſt, benè probatur vltimus ſtatus, cum
Eccleſia, de qua agitur vacauerit per obitum Franciſci
Alcagna, qui fuerat inſtitutus ad præſentationem De-
5 cani, Sum. num. 8. † qui eſt attendendus ſecundum *text.*
6 *in cap. conſultationibus. de iurepatr.* quod † autem ſit vl-
timus ſtatus, conſtat ex duabus ſententijs latis ad fauo-
rem Decani anno 1581. Sum. num. 5. & 1616. num. 7. &
7 ex † prouiſionibus eiuſdē effectuatis, vt ex Sum. n. 6 & 8.
Concurrunt etiam teſtes examinati inter Archiepiſco-
pum, & Priorem de anno 1581. deponentes dictum Prio-
rem eſſe Dominum, & Patronum dictæ Eccleſiæ de Ca-
rinena, & præcipuè omnes illius fructus, & decimas,
ex quibus certam panis, & vini quantitatem aſſignat Vi-
8 cario eiuſdem Eccleſiæ, Sum. num. 9. ſignum † euidens
quod Eccleſia ſit vnita Prioratui, Card. *in clem.* 1. *nu.* 7.
quæſt. 15. *vbi* Imol. *num.* 23. *de iurepatr.* Creſcent. *deciſ.* 2.
de decim. Mohed. *deciſ.* 5. *eod. tit.* Rot. *recent. deciſ.* 626.
9 *num.* 3. *part.* 1. & cum † in viſitatione dictę Eccleſiæ De-
canus ſoluat Archiepiſcopo lib. 32. Sum. nu. 10. benè in-
trat præſumptio quod dicta Eccleſia ſit vnita Decanatui,
Rota *deciſ.* 724. *num.* 3. *par.* 2. *recent.*
De validitate autem dictæ vnionis non eſt dubitan-
10 dum, cum pro ea concurrant † poteſtas Epiſcopi vnien-
tis, *cap. ſicut vnire. de exceſſ. Prælat.* & cauſa legitima ſci-
licet in recompenſam aliarum Eccleſiarum ab ipſo Prio-
ratu diſmembratarum, ex qua diſmembratione redditus
Decani remanſerant valdè tenues, & exiles, & ſic ap-
11 paret, † vnionem ipſam ob iuſtam, & rationabilem cau-
ſam emanaſſe, *cap. cum inferior. de maior. & obed. in fin.*
Rota *in d. Barchinonen.*
Conſtito igitur de vnione valida prouiſio iſtius Eccleſię
non debet fieri per concurſum, ſed ad electionem, & no-
minationem Decani cum approbatione ordinarij, *iuxta
Conſtit. ſan. me. Pij Quinti in ord.* 47 §. 4. quæ non exigit
12 concurſum in his Vicarijs, licet habeant † curam actua-
lem animarum, ſed mandat Vicarios huiuſmodi perpe-
tuos deputari ad electionem, & nominationem illorum,
quorum Eccleſijs factæ ſunt vniones, cum approbatio-
ne tamen Ordinarij, & pretio examine, & cum ea ſit po-
ſterior per 4. annos Sac. Conc. Trid. vt notat Gonz. *ſuper
reg.* 8. *gloſ.* 5. §. 4. *num.* 53. debet omnino ſeruari, maximè
13 cum contineat decretum † irritans cum clauſula ſublata,
cum enim Eccleſia vnita omninò ſuppreſſa remaneat, &
14 efficiatur † Prædium illius Eccleſię, & Prælatus eſt etiam
Rector; & Prælatus Eccleſiæ vnitæ, ad cuius nomina-
15 tionem, ſeù pręſentationem deputari, † & inſtitui debet
Vicarius abſquè alio concurſu, Rota *deciſ.* 102. *num.* 1.
par. 1. *& deciſ.* 579. *nu.* 4. *& deciſ.* 710. *n.* 2. *par.* 2. *recent.*
Rota *in Dertuſen. Vicariæ* 28. *Nouemb.* 1616. *coram bo. me.*
Vbaldo, *& in Barchinonen. Vicariæ* 9. *Decembris* 1616. *co-
ram bo. me.* Buratto, *in Dertuſen. Vicariæ* 22. *Aprilis* 1624.
alleg. Barchinonen. Beneficij 9. *Februarij* 1624. *confirmata*
19. *Maij eiuſdem anni coram R. P. D. meo Merlino, & ita
cenſuit Sacra Congregatio, vt in pluribus declarationibus
relatis à* Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 294. *& ſeqq.*
Nec obſtare viſę fuerunt aliquę collationes factę per
concurſum ad nominationem Decani, quia tales colla-
tiones manifeſtè deteguntur erroneę, cum non conſtet de
tali iurepat. Sed de ſimplici vnione facta Prioratui, † & 16
ſic non poteſt deſumi aliqua obſeruantia quę veritati rei
prędiudicare poſſit, Creſcent. *deciſ.* 4. *in fin. de priuil.* Rot.
deciſ. 710. *nu.* 6. *par.* 1. *recent. bo. me.* Card. Caualer. *deciſ.* 589.
n. 5. *&* 599. *num.* 7 Ex quo prouiſiones ſunt faciendę ad for-
mam Conſtitutionis Pij V. quę cum contineat decretum
irritans, † inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſio- 17
nem, *cap. ſi eo tempore. de elect. in* 6. Gabr. *tit. de reſt.
ſpol. concluſ.* 5. *num.* 94. Caputaq. *deciſ.* 325. *num.* 2. *par.* 1.
& 345 *nu.* 2. *par.* 3. Bellamer. *deciſ.* 355. Rota *deciſ.* 3. *per
tot. de reſtit. ſpol. in nou. & deciſ.* 17. *num.* 2. *eod. tit. in an-
tiq. & deciſ.* 613 *num.* 7. *par.* 2. *rec.* Quare non potuit hic
error conſtituere Epiſcopum in legitima poſſeſſione con-
ferendi Vicariam prędictam † per concurſum liberè, & 18
ſine nominatione Decani ſuffecti Priori gaudentis priui-
legio nominandi, *vt fuit reſolutum in allegatis Dertuſen.
& Barchinonen. coram R. P. D. meo Merlino.*
Et ita &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Simulationis Contractus.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Contractus, quando dicatur ſimulatus, Pactum de retrouendendo, quando minuat valorem rei venditæ in tertia parte, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Periti æſtimatio non releuat, ſi ſit facta à Perito electo à par-
te, abſquè decreto Iudicis, & citatione partis.*
2 *Soluiſſe non dicitur is, qui ita ſoluit, vt ſtatim recuperet,
abſquè eo, quod venditori commodum obueniat.*
3 *Contractus dicitur ſimulatus, ſtante paucitate pretij, &
pactum de retrouendendo.*
4 *Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in
tertia parte.*
5 *Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in
tertia parte, quando eſt perpetuum, & liberum quan-
documquè ad libitum venditoris.*
6 *Pactum de retrouendendo temporale, minuit etiam valo-
rem rei in tertia parte, habita ratione temporis.*
7 *Pactum de retrouendendo temporale, non minuit valorem
rei in tertia parte, quando eſt limitatum in dominum ven-
ditoris.*
8 *Pactum redimendi, eſt onus imponens ſeruitutem rei,
Et facit eam minus valere, quàm ſi libera vendita eſſet.
num.* 8.
9 *In pacto de retrouendendo, pro tempore, quo res vendi-
ta non poteſt redimi, nullum poteſt conſiderari onus, &
conſequenter nulla poteſt fieri diminutio veri valo-
ris.*
10 *Simulatio detegitur ſtantibus pactis inſolitis, contra natu-
ram contractus & num.* 11.

DECISIO XVII.

IN alia deciſione emanata coram me in hac cauſa ſub
die 1. Iulij prętериti * firmarunt Domini Contractum
venditionis Domus, initum inter D. Bartholomęum
Quadrium, & Claudium Maonem eſſe reſcindeñ. ex ca-
pite iniuſtitię pretij hodie repropoſita cauſa ſuper ijſdem
Domini ſteterunt in deciſis, & dixerunt conſtare de Si-
mulatione.
Nam quòad iniuſtitiam pretij in alia deciſione firma-
tam mouebantur Domini ex ijſdem fundamentis Deci-
ſionis, & pręcipuè ex eo quod cùm dicta domus eſſet ven-
dita pretio ſcutorum 1300. illiuſq. verus valor aſcenderet
ad ſcuta 3000. exceſſus apparebat nedùm vltrà tertiam
partem à ſtatuto requiſitam pro reſciſſione contractus:
verùm etiam vltrà medietatem.

Non

Non obſtat, quod domus fuerit à Perito æſtimata va-
loris ſcutorum 950. Quia vltra quod in dicta æſtimatione
non comprehenduntur fundamenta, Cella vinaria,
Grutta, & Tabulata, quæ ſi æſtimata eſſent, abſquè
dubio pretium augerent. Reſpondetur etiam dictam
1 æſtimationem † non releuare, quia fuit facta à Perito
electo à Quadrio abſquè decreto Iudicis, & citatione
partis, Bart. *in l. Theopompus. numer. 9. verſ. quando-
què ſtatur. ff. de dot. prælegat.* Rota *deciſ. 554. num. 1. par.
2. recent.*

Et dato etiam quòd dicta æſtimatio releuaret, adhuc
tamen iniuſtitia pretij vltrà medietatem euitari non potest,
quia ex pacto inito in dicto instrumento venditionis,
ibi, *Alia verò ſcuta ducenta ſimilia dictus Claudius teneatur,
prout promiſit, exponere in reducendo ad vſum habitabilem
ſupradictam domum, &c. & altri ſcudi 840. per reſto
delli detti ſcudi 1300. per prezzo di detta caſa il detto Bartolomeo
compratore s'obliga hauerli depoſitati per tutto il meſe
di Luglio proſſimo, li quali detto Claudio venditore ſia obligato
ſpenderli per la fabrica di detta caſa come ſopra venduta,
& che detto denaro depoſitato come ſopra per far le dette
fabriche, ſe paghi per mandato dell' vno, & dell'altro
alli muratori & altri artiſti, che faranno lauori in detta fabrica.*
Clarè patet domum fuiſſe venditam ſolum pro ſcutis
260. quia reliqua ſcuta 1040. cùm in executionem dicti
pacti fuerint erogata in vtilitatem rei venditę non poſſunt
2 dici ſoluta pro pretio illius, † cùm non dicatur ſoluiſſe,
quia ita ſoluit, vt ſtatim recuperet abſquè eo quod venditori
commodum obueniat, *l. qui ſic ſoluit, 55. ff. de ſol.* Rimin.
Sen. *conſ. 407. nu. 7. lib. 3.* Honded. *conſ. 35. nu. 14. &
ſeq. lib. 2.* Neuiz. *conſ. 50. num. 47.*

Quò verò ad Simulationem ex eo Domini eam deducebant,
Quia vltrà iniuſtitiam dicti pretij concurrit etiam
3 pactum de retrouendendo. Quæ duo † ſimul iuncta reddunt
contractum ſimulatum, Cagnol. *in l. 2. num. 50. de
pact. inter empt. & vendit.* Aym. *conſ. 156. num. 7.* Rolan.
conſ. 40. num. 21. & ſeq. lib. 2. & hanc opinionem ſequuta
fuit Rota *deciſ. 99. num. 1. poſt ſecundum vol. conſ.* Farinac.
*& in Romana Simulationis contractus 24. Februarij 1620.
coram bo. me. Remboldo.*

4 Nequè obſtat quod pactum † de retrouendendo minuat
valorem rei venditæ in tertia parte, & propterea pactum
prædictum potiùs deſeruire debeat pro minuenda iniuſtitia
pretij, vt ſupra firmata, quàm pro inducenda ſimulatione.
Quia fuit reſponſum concluſionem procedere in
5 pacto perpetuo, † & liber de retrouendendo quandocumquè
ad libitum venditoris, quod ſolet minuere pretium
in tertia parte, Socc. *conſ. 13. num. 55. in fin. lib. 2.* Tiraq.
de retract. conuent. in præfat. num. 20. Rolan. *conſ. 96. nu.
40. lib. 2.* Ioſeph. Ludou. *deciſ. 97. num. 4.* Mantic. *de tacit.
lib. 4. tit. 20. num. 41.* Rota *deciſ. 746. num. 5. verſ ita quod,
6 par. 4. diuerſ.* Vel etiam in pacto temporali, † quod pariter
minuit valorem, non in tertia parte, prout minuit pactum
perpetuum, ſed habita ratione temporis, prout
alias fuit deciſum in Romana Domus de Mentegatijs,
Ven. 29. Nouembris 1591. coram Orano. Secus verò quan-
7 do pactum retrouendendi eſt † limitatum in damnum
venditoris, vt ſcilicet ipſe non poſſit redimere, niſi elapſo
tanto tempore, prout in præſenti caſu, quia tùnc pro
tempore, quo redimi nequit, pactum nihil minuit de
8 vero valore; & ratio eſt, quia pactum † redimendi eſt
onus imponens ſeruitutem rei, & facit eam minùs valere,
quàm ſi libera vendita eſſet, Rip. *in l. 1. §. ſi hæres,
9 num. 26. ad Trebell.* Et propterea pro tempore, † quo res
vendita non poteſt redimi, nullum poteſt conſiderari
onus; & conſequenter nulla poteſt fieri diminutio veri
valoris, Burg. *in repet. cap. ad noſtram. num. 45. verſ. pono
exemplum. de empt. & vend.* Tiraq. *de retract. conuent.
in præfat. num. 26.* Rota *in d. Romana de Montegatijs coram
Orano.*

10 Vlteriùs ſtantibus his, & † alijs pactis etiam contra
naturam emptionis in instrumento contentis, nempe
quod Claudius venditor teneatur in dicta domo facere
omnes expenſas, & non poſſit illam redimere, niſi poſt
certum tempus, ac etiam in caſu redemptionis teneatur
D. Bartholomæo pro annua penſione ſcutorum 70. locare
dictam domum, quæ eſt ſolita locari ſcutis 150. annuis,
11 & alijs de quibus in instrumento, multò magis † detegitur
ſimulatio & apparet dictum Bartholomæum fictum
emptorem animum habuiſſe ſimpliciter lucrandi vſumfructum
domus illius temporis, & per quemcunquè modum
illum conſequi voluiſſe, Abb. *in dicto cap. ad noſtram,
num. 10. de empt. & vend.* Aym. *conſ. 156. numer.
5.* Rota *in d. Romana ſimulationis contractus coram bo. me.
Remboldo.*

Et ita vtraque &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine
Deciſionum.

R. P. D. QVEIPO.

Taruiſina Feudi.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria denegatur; quando articuli omnes ſunt irreleuantes prout etiam denegatur in alijs caſibus, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Probationum copia non eſt reſtringendæ.*
Remiſſoria conceditur ſtante releuantia vnius articuli num. 1.
2 *Vir nihil intereſt an ſit malæ famæ, ſi petat extractionem iurium, cum hoc totum pendeat à fide prothocolli.*
3 *Notarius, an quis ſit, probatur ex matricula Notariorum.*
4 *Remiſſoriam Rota ſolet denegare, in materia, quæ ſapit delictum.*
5 *Remiſſoria denegatur, quando aliquid poteſt probari per ſcripturas, & num. 6. & num. 16.*
7 *Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione Notarij, qui illam extraxit.*
8 *Scriptura, in qua continetur aliqua enunciatiua, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit exactam probationem.*
9 *Remiſſoria denegatur, quando probatio fieri poteſt per atteſtationem officialium.*
10 *Remiſſoria non conceditur, ad probandum quod aliquid ita fuit deciſum in Rota, cum hoc probari poſſit per exhibitionem Deciſionum Rotalium.*
11 *Probatio, ſi reſpicias tempus, quod hominum memoria exiſtere non poteſt, eſt improbabilis.*
Factum excedeat centum annos, improbabile eſt per teſtes num. 11.
12 *Fama debet habere originem à perſonis fide dignis.*
13 *Fama affirmatiua, vel præualet negatiuæ, vel illam conquaſſat.*
14 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod poſt quàm fuit probatum, non releuat.*
15 *Remiſſoria denegatur ad probandum, id quod per hiſtorias, vel ſimilia documenta probari poteſt.*

DECISIO XVIII.

CVM ſuper ſucceſſione feudi de Ruſtica de anno
1259. ab Epiſcopo Taruiſino Guercio ſeniori conceſſi,
lis verteretur, & ad fauorem fœminarum per tres
ſententias Rotales, ac exequutioni demandatas, eſſet
terminata reſtitutio in integrum, pro parte maſculorum
fuit petita, & ad illam obtinendam pro eorum parte producta
fuit quædam ſcriptura feudalis, ab eodem Epiſcopo
de anno 1343. facta ad fauorem cuiuſdam Frigerini de Capite
vacca, in qua enunciari videtur Henricum fuiſſe filium
Guercij, & patrem Vberti, & Guercij in illis verbis,
ibi iuxta formam qua inueſtitus fuit q. Henricus filius
q. D. Guercij de Vicoageris pater Vberti & Guercij.
Cauſaquè mihi commiſſa vti ſubrogato Eminentiſs. D.
Card. Pamphilij, cum primò de eiuſdem ſcripturæ fide
dubitatum eſſet, Rota ſub die 11. Maij 1629. coram me
reſpondit, eam eſſe in forma probanti, ſed cum pro parte
fœminarum adhùc inſiſteretur ſuper illius inualiditate,
& ad hunc effectum remiſſoria peteretur, exhibitis
articulis in actis, hodie propoſui dubium, An ea
eſſet concedenda, quam Domini denegandam eſſe reſponderunt.

Ex quàmuis probationum † copia non ſit reſtringenda 1
iux. reg. tex. in l. 2. in fin. C. de hæretic. ac propterea pro illius

lius conceſſione vnius tantum articuli releuantia ſufficiat
ex deductis à Rota *in deciſ. 677. num. 1. part. 1. & deciſ.
661. num. 4. par. 2. recent. cum alijs coram ſa. me. Gregor.
XV deciſ. 124. num. 3.*

Nihilominus viſum fuit DD. quod nullus ex articulis
exhibitis ſit releuans; nam primus, ſecundus, & tertius
continentes, quod Canonicus de Magiſtris, qui extractio-
nem petijt, eſſe ſuſpectæ fidei, & quod Cancellarius, qui
illam extraxit non eſſet Notarius, & priuatus officio ob
delicta, non videtur admittenda, quia quoad Canonicum
2 quod † eſſet malæ famæ, nihil facit, quin poſſit petere
pro ſe, & pro alio extractionem, cum totum pendeat ex
veritate prothocolli, ex quo fuit facta extractio; & quo-
ad Cancellarium, quod non eſſet Notarius, poteſt probari
3 ex matricula Notariorum, † & ſic per ſcripturas, prout
etiam probari poteſt, quod eſſet diffamatus, & condem-
natus per exhibitionem proceſſus, & ſententiæ; ideoq;
dicendum eſt, quod vel ſumus in materia obiectiua, vel
qua poteſt probari per ſcripturam ex matricula Notario-
4 rum, quod Salamonius non eſſet talis, & † in materia
quæ ſapit delictum. Rota non ſolet concedere remiſſo-
riam, vt teſtatur Caſſad. *deciſ. 4. de dilat.* Caputaq. *deciſ.
60. 62. & 63. par. 3.* Rota *in recent. deciſ. 503. nu. 4. par. 2. &
coram ſa. me.* Greg. *deciſ. 414. num.* 10. prout nec pariter
5 quando aliquid poteſt † probari per ſcripturas *deciſ. 589. n.
2. par. 2. & deciſ. 314. num. 1. par. 1. recent.* & coram *eodem
ſa. me.* Greg. *deciſ. 253. & ibi* Add. maximè dum bo. me.
Cardinalis Valerius tunc Epiſcopus Patauinus atteſtatur
de legalitate eiuſdem Salamonij, & quatenus articulatur,
quod pro prætenſo crimine fuit iudicialiter condemnatus,
6 probari poteſt per exhibitionem actorum † criminalium,
& ſententiæ ſubſequutæ, & propterea remiſſoria non
datur, vt teſtatur Ægid. *deciſ. 9. numer.* 1. Rota
*deciſ. 46. de teſtib. in antiq. & deciſ. 196. num. 8. part. 1.
recent.*

Et ex proximè traditis excluditur releuantia quarti ar-
ticuli ſuper diligentijs factis pro indagatione liberculi, ex
quo prædicta ſcriptura aſſeritur extracta, cum poſſit ex
eiſdem diligentijs iudicialiter factis, plenè conſtare, vltra
7 † quod de illius exiſtentia conſtat ex aſſertione Cancella-
rij, qui extraxit. Seraphin. *deciſ.* 1334. *num.* 3. coadiu-
uata ex depoſitione moderni Cancellarij facta de anno
1629. deponendum extitiſſe d. prothocollum in Can-
cellaria, & quod fuerit viſum per maritos, & pro-
curatores fœminarum, ac oſtenſum illorum Aduocatis,
vt in regiſtr. fol. 432.

Quintus verò articulus ſuper eo, quod in factoria Epiſ-
copali non reperitur ſcriptura facta ad fauorem dicti Fri-
gerini de Capite vacca, quàmuis eiuſdem Epiſcopi Ilde-
brandini illius feudi authoris, & aliæ plures feudales ſcri-
pturæ exiſtant, viſum pariter fuit non releuare; nam
cum in præſenti non agatur de illius feudi ſucceſſione,
nec ad eius probationem prædicta ſcriptura exhibeatur,
ſed ea partes dumtaxat vtantur propter enunciatiuam
ibi expreſſam, quæ in qualibet ſcriptura authentica fieri
potuit, atquè ità non eſt neceſſè, quod in factoria Epiſ-
copi Patauini reperiatur, aut conſeruetur, præcipuè
cum principaliter agatur de ipſa enunciatiua: Scriptura
8 † verò, in qua illa continetur ad hanc litem eſt acciden-
talis, & incidenter deducitur, & propterea exactam pro-
bationem non requirit *ex trad.* à Bart. *in l. ſi prius, nu.* 16.
Caſtr. *num.* 5. Iaſ. *num. 36. ff. de nou. oper. nunc.* Rota *deciſ.
351. nu. 1. par. 1. diuerſ.*

Sextus verò, & ſeptimus articuli non videntur rele-
uare, quia quatenus prætenditur probare, quod in facto-
ria, & Cancellaria Epiſcopali Patauina nunquàm fuerit
habita notitia libri, ſeù prothocolli ex quo fuit extracta
ſcriptura à Salamonio, non eget remiſſoria, cum hæc
9 probatio fieri † poſſit per atteſtationes officialium d. Can-
cellariæ, quo caſu Rota remiſſoria non concedit ex ſupra
deductis, quatenus verò prætenditur probare per Ro-
tam coram bo. me. Remboldo fuiſſe reſolutum ſuper in-
firmitate huius ſcripturæ, remiſſoria concedi non de-
10 bet, † cum poſſit probari per exhibitionem Deciſionum
Rotalium.

Octauus verò continens famam publicam ſcilicet
Henricum fratrem Vberti fuiſſe, & dictum Guercium
nullos habuiſſe filios, cum reſpiciat tempus, cuius homi-
11 num memoria exiſtere non poteſt † eſt improbabilis *iux.
reg. text. in l fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ex quo communiter
deducitur factum excedens centum annos improbabile eſ-
ſe per teſtes. *ex trad.* à Molin. *lib. 2. de primog. cap 6 num.
61. verſ. ſi verò* Io. Garz. *de nobilit. gloſ. 12. nu.* 69. Adden.
ad ſa. mem. Greg *deciſ. 298. num.* 13. & eo magis DD. re-
miſſoriam denegarunt non ſolum, quia non referuntur
perſonæ fide dignæ, à quibus hæc articulata † fama origi- 12
nem traxerit ſecundum *tex. in cap. licet ex quadam de te-
ſtib.* Sed etiam contraria, & oppoſita fama extat probata,
quæ tanquam affirmatiua, vel præualet, vel † conquaſſat 13
illam prætenſam contrariam *ad trad. per gloſ. in l. diem pro-
ferre, §. ſi plures in verb. conſenſerunt, ff. de arbitr.* Gabr.
de teſtib. concl. 4. Rota *deciſ. 167. num. 24. & deciſ. 335. nu.
5. par. 2. recent.*

Nonus verò, & vltimus quo articulatur, quod Guer-
cius fuerit in armis celebris, & quod ex eius familia plures
eodem nomine Guercij denominati extiterint, nihil rele-
uat; Ideoquè † remiſſoriam non meretur *iuxt. reg. text.* 14
in l. ad probationem, C. de probat. Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.*
Mohed. *deciſ. 169. ſa. me.* Greg. *deciſ. 101. num.* 2. parùm
enim conducit quod Guercius fuerit talis, & quod plures
eodem nomine Guercij denominati fuerint cum difficul-
tas verſetur circa exiſtentiam Henrici, & Guercij tempo-
re ſuperuiuentiæ de qua agitur; ad quod non ſe reſtringit
iſte articulus, & quàmuis etiam articularetur, de illo tem-
pore adhuc remiſſoria concedi nequit, † cum poſſet priua- 15
ri ex hiſtoricis, & ſimilibus documentis, ideoquè intrat
regula, quod remiſſoria non conceditur quoties † per ſcri- 16
pturas probari poteſt. Rota *deciſ. 589. num. 2. par. 2. recent.*
cum alijs ſupra relatis.

Et ita pro denegatione remiſſoriæ vtraquè parte Infor-
mante DD. reſoluerunt.

R. P. D. MERLINO.

Mediolaneñ Decimarum.

Die Lunæ 17. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

**Papa, ſi alicui liberè conceſſerit decimas cu-
iuſdam loci, & hoc fecerit in recompen-
ſationem laborum, & vt eum reſarciret
de expenſis, & oneribus ab eo paſſis, ad
effectum iura vſurpata alicuius Eccleſiæ
recuperandi, ſi moriatur ante exactionem
dictarum decimarum, an illæ ſpectent ad
eius hæredem.**

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, quando ſine dubio dicantur ad aliquem ſpectare iure dominij.*

2 *Verbum, liberè, importare ſolet dominium ab omni onere, ſeruitute, & conditione abſolutum.*

Et omnimodam libertatem, ac diſpoſitionem à quocunquè neceſſitatis obſeruantia abſtractam.

3 *Verbum, liberè, remouet omne impedimentum, & omne contradictionem.*

4 *Hæres cenſetur eadem cum defuncto perſona, & ſuccedit in omne ius illius.*

5 *Fructus beneficiorum in exactis pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia.*

6 *Fructus beneficiorum in exactis non ſpectant ad hæredem defuncti.*

7 *Decimæ ſi ſint conceſſæ alicui à Papa titulo oneroſo, tunc in eis non intrat Bulla Iulij III. de qua hic, nec diſpoſitio iuris communis, nempè quod ſi illæ non fuerint exactæ in vita non tranſeant in hæredem.*

8 *Ex titulo oneroſo, vel non, an aliquid ſit conceſſum, habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis.*

Lucrum ab onere formatur, & deſcendit num. 8.

9 *Contractus, & pacti vigore ea, quæ ſpectant, eius effectus tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſit in hæredes.*

10 *Clericus poteſt fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum tranſmittere ad hæredes, alias non.*

11 *Dominus abſolutus alicuius rei, ſi quis effectus fuerit tàm in vita, quàm in morte, meritò idem dominium cenſetur translatum in hæredes.*

12 *Fru-*

12 *Fructus beneficiorum in ſtatu Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes.*

13 *Decimæ conceſſæ alicui à Papa, quando dicantur acquiſita ex propria induſtria, & labore.*

14 *Fructus quæſiti à Clericis ex induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ percepti ad inſtar diſtributionum pertinent ad hæredes defuncti.*

15 *Et hoc ſiuè ſuccedant ab inteſtato, ſiuè ex teſtamento, & non ad ſucceſſorem in beneficio.*

16 *Laici ſunt incapaces beneficiorum.*

17 *Decimarum fructus benè poſſunt Laici ex cauſa concedi.*

18 *Decimæ, ſi alicui fuerint debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici hoc caſu ad hæredes tranſmitti nequeunt, ſi ſint inexactæ.*

Laici non ſunt capaces decimarum ſi proueniant ex titulo beneficij Eccleſiaſtici num. 18.

19 *Decimæ non dicuntur debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſi quis eas habuit à Papa in recompenſationem laborum, & ſic ex titulo oneroſo.*

20 *Conceſſio perſonalis perſonam non egreditur, & ſic ad eius hæredem non tranſit.*

21 *Sed hoc non procedit, quando hæres non petit id quod eſt conceſſum iure proprio, ſed ex perſona defuncti tanquàm ipſimet debitum, quod facere non eſt prohibitum.*

DECISIO XIX.

CVM ſel. rec. Clemens Octauus Ioanni Mariæ Plato
Canonico bo. mem. della Scala Mediolaneñ tanquàm vindici, vel ſaltem intento vindicationi Iurium
Eccleſiaſticorum, & præſertim iuris decimandi ſpectañ
ad Eccleſias Sancti Donati, & Sancti Iuliani, quod à diuerſis fuerat occupatum liberè conceſſiſſet, & aſſignaſſet
decimas omnes tàm decurſas, & non ſolutas quàm etiam
in poſterum eius vita durante decurreñ ad effectum, vt
ſubleuaretur à ſumptibus, & expenſis occaſione recuperationis dicti iuris decimandi faciendi, idem Io. Maria
poſt plures lites non ſine magno incommodo, & impendio ſuſceptas, inſtructas, & fauorabiliter peractas mediantibus reſolutionibus in Rota coram bo. me. Andrea,
& Remboldo obtentis, quibus firmatum fuit decimas locorum Faini, & Tunici, ſpectare ad Eccleſiam Sancti
Iuliani de anno 1621. ſupremum diem obijt, inſtituta hærede vniuerſali Angela Plata, quæ prætendente decimas
in vita Canonici Plati decurſas, & non exactas ad ſe ſpectare, Rota ſuper hoc conſulta, & cauſa bis propoſita, pro
eadem tantum informante hodie reſpondit.

Viſum enim fuit non poſſe controuerti quin decimæ
huiuſmodi viuente Ioanne Maria decurſæ, ad eundem
1 Ioannem Mariam † iure domini pertinerent, cum appareat ipſum non modicas ſoluiſſe impenſas, & damnum
paſſum fuiſſe in ſuſtinenda lite pro tuendo, ſeù recuperando iure decimandi, vt ex deciſionibus emanatis coram
bo. me. Andrea, & Remboldo in ſummario num. 3. &
ſuper his expenſis emanauit etiam deciſio 25. Maij 1620.
coram R. P. D. meo Pirouano, in quarum expenſarum
compenſationem fel. rec. Clemens Octauus eidem indulſit, vt omnes prouentus decimarum decurſos, & quandiù
ipſe vixerit decurrendos liberè poſſet percipere, & in proprios vſus, vtilitatemquè conuertere, vt in ſummario
num. 1. Et proindè quemadmodùm Canonicus Platus
Dominus erat abſolutus huiuſmodi obuentionum, & decimarum, ſtantibus verbis illis, liberè poſſit percipere
2 &c. † quod verbum liberè importare ſolet dominium ab
omni onere, ſeruitute, & conditione abſolutum, & omnimodam libertatem, ac diſpoſitionem à quocunquè neceſſitatis obſeruantia abſtractam Oldrad. *conſ.* 125. *num.*
10. Alex. *conſ.* 214. *num* 3. *lib.* 6. Rol. *conſ.* 42. *num.* 18. *&*
ſeqq. lib 1. Gabr. *conſ.* 99. *num* 33 *lib* 2. Surd. *conſ.* 143. *ſub*
3 *num.* 23 remouetquè † omne impedimentum, & omnem
contradictionem *gloſ. in clem. dudum in verb. liberè de ſepult.* Iaſ. *in l.* 1. *num* 5. *&* 14. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Surd. *d.*
conſ. 143. *num.* 23. *in prin.* Ita pari ratione, & eodem iuri
dominij dicti prouentus ſpectare debent ad Angelam hæ-
4 redem † quæ cenſetur eadem cum defuncto perſona, &
ſucceſſit in omne ius illius §. 1. *auth. de iure iur. l. hæres
in omne, ff. de acquir. hæredit. l. nihil aliud, ff. de*
regul. iur. Dec. *conſ.* 262. *num.* 2. Surd. *conſ.* 146. *num.*
7. *cum alijs.*

Non obſtat, quod iſtæ decimæ ad inſtar fructuum be-
neficiorum, dum † non fuerunt exactæ pertineant ad ſuc- 5
ceſſorem in Eccleſia, non autem ad hæredes defuncti,
tàm ex Conſtitutione Iulij III. per Sanctiſſimum D. N.
ſub dat. quinta Aprilis 1628. confirmata, quàm ex iuris
communis † diſpoſitione ſecundum opinionem, quam 6
ſæpius ſequuta eſt Rota, *vt in deciſ.* 761. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & apud* Card. Seraphin. *deciſ.* 594 *num.* 5. *& ſeq. &
in nullius, ſeù Romana pecuniaria 4. Iunij, & 19. Nouembris 1599. coram bo. me. Cardinali Blanchetta, & paſſim
ſeruatur.*

Quoniam Domini putarunt motiuum non applicari,
& caſum præſentem eſſe extra terminos Bullæ Iulij Ter-
tij, & Iuris communis, ſtante Indulto Clementis Octa-
ui † quod aſſignauit Canonico Plato omnes decimas de- 7
curſas, & eius vita durante decurrendas intuitu litis, &
expenſarum, quas fecit pro recuperatione iuris decimandi, & ſic ex titulo oneroſo, ad quem dignoſcendum habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis, hoc eſt li-
tis, † non autem eius, quod poſt inſequitur, nempè lu- 8
cri, quod ab onere formatur, ac deſcendit, *l. Tutor datus,
ff. de fideiuſſor, l.* 1. *C. de impen. lucr. deſcript. lib.* 10. Crauett. *conſ.* 357. *num.* 4. *&* 5. Menoch. *conſ.* 540. *num.* 4. &
conſequenter decimę ad Platum ſpectabant iure quondam
contractus, † & pacti, cuius effectus tàm actiuè, quàm 9
paſſiuè procul dubio tranſit etiam in hæredes *l. veteris, C.
de contrahend. & committ. ſtipul.* Ruin. *conſ.* 72. *num.* 1. *lib.*
2. Surd. *conſ.* 221. *numer.* 27. & titulus eiuſdem Plati,
quod perceptionem iſtarum decimarum nullam habebat
dependentiam à titulo Canonicatus, ſeù beneficiorum,
quæ † poſſidebat, adeout propterea tanquàm vſuarius in 10
morte non potuerit ad hæredes tranſmittere, prout in materia fructuum beneficiorum communiter ponderant Doctores *in cap.* 1. *& ſeqq. de pecul.* Cleric. *& paſſim* Rota
admittit, vt apud Card. Seraph. *deciſ.* 594. *num.* 7. *& alibi,*
ſed ex Indulto Clementis Octaui effectus erat verus,
& abſolutus Dominus, tàm in vita, quàm in morte, quod
† idem dominium meritò translatum cenſeri debet in 11
eius hæredes.

Et in omnem caſum quatenus iſtas decimas meriti deberemus ad inſtar fructuum beneficiorum, adhuc videbatur debitas eſſe hæredibus Plati, tùm ex conſuetudine,
quæ viget in ſtatu Mediolani, † quod fructus beneficio- 12
rum tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato tranſmittantur ad hæredes, quam conſuetudinem approbat, & præſeruat in verbis Bulla Iulij Tertij, & eam eſſe attendendam pluries cenſuit Rota *vt in Mediolaneñ fructuum.* 9.
Martij 1592. *coram* Orano, *quæ eſt impreſſa penes* Marcheſan. *tom.* 1. *fol.* 458. *& in Papieñ fructuum* 21. *Februarij*
1624. *coram bo. me.* Remboldo, *& coram Reuerendiſſimo
D. meo Decano deciſ.* 376. *num.* 2. *& in Brachareñ fructuum*
3. *Decembris* 1627. *coram R. P. D meo Pirouano*, & de hac
conſuetudine in Statu Mediolani *meminit Concilium Prouinciale Mediolaneñ, vt teſtatur* Garz. *de benef. par.* 2. *c.* 1.
num 103. Tùm etiam ex eo, quia iſtæ decimæ videntur ac-
quiſitæ à Plato, & propria induſtria, & labore, † quem 13
impendit in peragenda lite contra decimarum vſurpatores, & ex Indulto Clementis VIII. non ex redditibus Ec-
cleſiæ, fructus autem induſtria, † & labore à Clericis quæ- 14
ſitos, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ
perceptos ad inſtar diſtributionum pertinere ad hæredes
Clerici defuncti, ſiuè ex teſtamento, ſiuè ab inteſtato † 15
ſuccedentes, & non ad ſucceſſorem in beneficio, tradunt
communiter Doct. *in cap.* 1. *de pecul. Cleric.* Bald. *in auth.
licentiam. num.* 2. *&* 3. *C. de Epiſc. & Cler.* Alex. *conſ.*
116. *n.* 5. *lib.* 7. Pariſ. *conſ.* 33. *nu.* 12. *lib.* 4. Neuiz. *conſ.* 93.
num. 18. *& ſeq.* Gig. *conſ.* 144. *numer.* 5. *& ſeqq.* Sarmient.
de reddit. Eccleſ. par. 3. *cap.* 5. *num.* 8. Nauar. *eod tract.
quæſt.* 1. *monit.* 19. *num.* 1. Monet. *de teſtib. part.* 3. *quæſt.*
3. *num.* 7.

Non obſtat, quod Laici ſint incapaces † decimarum, 16
quoniam iuris decimandi, ſed fructus decimarum, prout
prætendũtur ab hæredibus Plati benè † poſſunt Laicis ex 17
cauſa concedi Gloſ. *in cap. quamuis. verb. conceſſas de decim. in antiq. & coram* Cardinali Seraphino *deciſ.* 1387. *nu.*
2. *cum alijs*, & iſtæ decimæ non fuerunt debitæ Plato, ex † 18
titulo beneficij Eccleſiaſtici, quo caſu nec ad hæredes tranſmitti poſſent, nec Laici eſſent capaces illarum; ſed ha-
buit

19 buit à Papa in recompenſationem, † & ſic ex quodam
contractu vt expenſas, & onera reſarciret, & ita non
obſtat obiectum.

Minus obſtat, quod Indultum Clementis Octaui ſit
perſonale, & ſic Canonici Plati perſonam egredi, &
20 † ad hæredes extendi non debeat; Quoniam hæredes non
petunt decimas iure proprio, ſed ex perſona Canonici,
21 & taoquàm ipſimet debitas, † quod facere quidem non
prohibentur *iuxta tradita per* Pariſ. *d. conſ.* 33. *num.* 24.
lib. 4. *cum alijs.*

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentina Coadiutoriæ.

Die Veneris 21. *Februarij* 1631.

ARGVMENTVM.

In Coadiutoriæ gratia narrata, ex quibus benè dicantur iuſtificata, & præſertim, quando ad effectum eam impetrandi dicatur quod interuenerit conſenſus Capituli: Et reijciuntur non nullæ exceptiones circa validitatem examinis teſtium &c.

SVMMARIVM.

1 *Papæ creditur, ſi atteſtetur de actu coram ſe geſto.*
2 *De Conſenſu habente vim reſignationis, ex quibus conſtet.*
3 *Verba conditionalia non probant conſenſum.*
4 *Verba, quando ſtent cauſatiuè.*
5 *de Eccleſiæ præiudicio, quando agitur, & de actu voluntario requiritur conſenſus totius Capituli.*
6 *Notario, ſi atteſtetur, quod aliquid Capitulariter fuerit factum creditur.*
7 *Per Coadiutoriam prouidetur indemnitati Eccleſiæ, ſtante infirmitate Prælati.*
8 *Pro Coadiutoria obtinenda, ſufficit conſenſus duarum partium ex tribus Capituli.*
Quæ duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem.
9 *De Eccleſiæ vtilitate, & neceſſitate, quando agitur, conſenſus Capituli, ſufficit quod detur à maiori parte.*
10 *Capituli poteſtas reſidet penes totam vniuerſitatem, ſeù eius maiorem partem.*
11 *Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ cui conceditur coadiutoria.*
12 *Conſenſus maioris partis Capituli ſufficit, quando non verſamur in actu voluntario, ſed in neceſſario.*
13 *Narrata in gratia, quando omnia videantur correſpectiuè facta, itaut gratia dicatur iuſtificata.*
13 *Conſenſus non probatur ex eo, quia, quis nominatur pro Oratore in gratia.*
15 *Supplicatio, quando ab Oratore videatur porrecta.*
16 *Reſcriptum verificatione non eget ſtantibus geminatis confeſſionibus, & in eo vtraquè pars eſt ſupplicans.*
17 *Probatio ſemiplena ſufficit in materia iuſtificationis narratorum.*
18 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
19 *Litteræ miſſiuæ plenè probant contra ſcribentem.*
20 *Beneficij valor, ſi ſit taxatus in libris Cameræ non eget alia iuſtificatione.*
21 *Valoris beneficij expreſſio, per taxam in libris Cameræ, ſufficit, propter fidem quæ adhibetur dictis libris.*
22 *Ad narrata in gratia iuſtificanda, ſufficit quælibet leuis probatio.*
23 *Citatio per affixionem non ſuffragatur, ſi fiat in loco, vbi adeſt procurator.*
24 *Teſtes examinati ſine valida citatione, nullum gradum probationis faciunt.*
25 *Iudicis recuſatio non attenditur, ſi tanquàm friuola, & calumnioſa fuerit eiecta.*
26 *Iudicis recuſatio non tenet, ſi tantùm ſit facta coram Notario, & teſtibus, & ſine iuramento, quod omninò ad hoc eſt neceſſarium.*
27 *Et nec poſt prætenſam recuſationem fuit appellatum ab vlteriori proceſſu.*
28 *Inſinuatione recuſationis Iudicis non habet vim appellationis coram Iudice interponendæ.*
29 *Appellatione debent interponi coram Iudice.*
30 *Procuratoris mandatum, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quicquam facere.*
31 *Citationis nimis generalis, & vagæ defectus ſuppletur, per alias citationes particulariter in actu factas.*
32 *Citatio perſonalis, ſi fuerit facta in iudicio contradictarum, tunc aliæ poſſunt omitti, & ſi fiant, id ex honeſtate, & vrbanitate ſit.*
33 *Citatus per contradictas, quando quis eſt ſi compareat eius procurator, ipſe deinde eſt citandus in quolibet actu.*
34 *Sed hoc limita, ſi comparuit non vt citaretur, neque cum mandato ad defendendum, ſed ad inſinuandam cedulam recuſationis Iudicis, quo caſu non requiritur alia citatio.*

DECISIO XX.

EMINENTISSIMVS Dominus Cardinalis à Lotharingia à ſanct. mem. Gregor. XV. obtiouit ſe deputari Coadiutorem perpetuum cum futura ſucceſſione Abbati Mauri Monaſterij Argentin. Diœceſ. ſed cum Abbas, & Monachi ſe oppoſuerint executioni litterarum Apoſtolicarum ſuper illarum iuſtificatione contigit dubitari. Et à me propoſito dubio. An gratia Coadiutoriæ ſit iuſtificata, Domini eam cenſuerunt iuſtificatam, tàm ex conſenſu Abbatis, & Monachorum, quàm ex depoſitionibus teſtium, quæ coadiuuaot probationem.

Conſenſus Abbatis & Monachorum benè probatur
tàm ex ſupplicatione, quàm ex mandato procuræ ad con-
ſentieñ Coadiutoriæ, nam reſpectu ſupplicationis Car-
dinalis Coadiutoris Abbas Coadiutus, & Monaſterium
ſunt Oratores in eadem ſupplicatione. De hoc atteſtatur
Papa, † cui creditur cum atteſtetur de actu coram ſe geſto. 1
clem. 1. *de probat. vbi gloſ. in verb. feciſſe narramus* Felin.
in cap. cum à nobis de teſtib. Gabr. *conſ. cluſ* 2. *num.* 7. *de prob.*
Et in litteris Coadiutoriæ leguntur infraſcripta verba.
Expreſſo eiuſdem Federici Abbatis, & dilectorum filio-
rum Conuentus, & Monachorum dicti Monaſterij ad
hoc accedente conſenſu, Apoſtolica auctoritate tenore
præſentium conſtituimus, & deputamus, &c. ex † qui- 2
bus conſtat de conſenſu habente vim reſignationis *gloſ. in
verb. aſſenſus cap. beneficium de regular. lib.* 6. Put. *decif.*
429. *lib.* 2. *& decif.* 18. *lib.* 3. *in correct.* Caputaq. *decif.* 120.
par. 1. *bo. me.* Card. Caualer. *decif.* 561. *num.* 4. *& ſeq.* Nec
poteſt appiicari quod ſupradicta verba ſtent conditionali-
ter, quatenus ſcilicet accedat conſenſus, † ideòquè non 3
probent conſenſum *l. pecuniam quam, ff. ſi cert. pet. cap. ſi
prote. de reſcript. in* 6. Put. *decif.* 269. *&* 282. *lib.* 3. Quia
ſtant cauſatiuè ex quo acceſſit conſenſus, aliàs † literæ 4
non fuiſſent expeditæ. Caputaq. *d. decif.* 120. *&* 203. *par.*
1. Put. *d. decif.* 429. *num.* 6. *lib.* 1. *in correct.* & ideò intel-
liguntur de conſenſu iam præſtito, & de conditione
adimpleta.

Reſpectu mandati conſtat quoquè de conſenſu Abba-
tis, & Monaſterij ad conſentiendum Coadiutoriæ, & in
mandato explicitè narrantur omnia quæ in litteris Coa-
diutoriæ continentur, & ex inſtrumento, quod datur in
Summario apparet de conſenſu præſtito per procuratorem
ſpecialiter conſtitutum. Nec releuat quod duo Monachi
non interuenerint io Capitulo, cum tamen requiratur
conſenſus omnium, † nec ſufficiat maior pars, cum aga- 5
tur de præiudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario Pariſ.
conſ. 90. *num.* 15. *vol.* 4. Rota *in Burgeñ. concordiæ* 14. *Ia-
nuarij* 1611. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano.* Quia de
contrario apparet ex inſtrumento mandati quod datur in
Summario, in quo Notarius atteſtatur illud fuiſſe capitu-
lariter conceſſum, † cui creditur de iſto actu. ex traditis 6
à Gabr. *concluſ.* 1. *de fid. inſtrum.* Nequè probatur quod
Monachi qui modo contradicunt tunc temporis eſſent de
Capitulo, & Conuentu, nec in litteris narratur quod om-
nium conſenſus interuenerit, ſed quod Conuentus con-
ſenſit, & cum † per Coadiutoriam prouideatur indemni- 7
tati Eccleſiæ, ſtante Infirmitate Prælati, & alijs cauſis
in ea narratis quæ concernunt illius vtilitatem, & neceſ-
ſitatem ſufficit † pro illa conſenſus duarum partium ex 8
tribus ipſius Capituli, quæ duæ partes conſtituunt maio-
rem,

rem, & ſaniorem partem ad text. in cap. vnico de cler.
ægrot. in 6. vbi gloſ. in verbo duæ partes, & ſufficit quod
9 † datum fuerit à maiori parte Capituli, cap. 1 & cap.
fin. de his quæ fiunt à maior. par. Cap. Ioannes Andr. in cap.
quod omnes num. 8. & ſeqq. de reg. iur. Mantic. deciſ. 86. nu.
4. Rot. in Pampiloneñ de Sangallo 20. Februarij 1576. coram
10 Corduba, Illius enim integra poteſtas † reſidet penes to-
tam Vniuerſitatem, ſeu eius maiorem partem. Butr. in
cap. 3. num. 11. de iur. patr. Abb. conſ. 57. num. 1. lib. 2.
Rot in Firmana Altaris 10. Iunij 1614. coram bo. me. Vbal-
do. Et hæc tantò magis procedunt in actu neceſſario ob
timorem dilapidationis bonorum Eccleſię, & Coadiuto-
11 ria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, † & non perſonę, cui
conceditur Coadiutoria. Rota in recent. deciſ. 570. nu. 4.
par. 1. & propterea cum non verſemur in actu volunta-
12 rio, ſed neceſſario, ſufficit † mandatum ad conſen-
tiendum fuiſſe datum à maiori parte Capituli d. cap. 1. &
c. fin. de his quæ fiunt à maiori parte Cap. cum alijs ſupra
allegatis.

Quare cum in ſupplicatione tàm D. Cardinalis, quàm
Abbas ſint nominati pro Oratore, & vterquè ſupplica-
13 uerit gratia dicitur iuſtificata ex propria ipſius † Abbatis
confeſſione, etiam quòad narrata per D. Cardinalem,
cum omnia videantur correſpectiuè facta ad not. per Fe-
lin. in cap. paſtoralis de reſcript. Put. deciſ. 311. in fin. lib.
2. in correct. Et fuit reſolutum in Romana penſionis 25. Ia-
nuarij 1627. coram Emmentiſs. Cardin. Virili. Et licet
conſenſus non probetur ex eo tantùm, quod quis pro Ora-
14 tore nominetur † in gratia, attamen ceſſat obiectum ex
atteſtatione Papæ, ex verbis ſupra relatis, & ex man-
dato Abbatis, & Conuentus ad ſupplicationem & pro-
15 pterea ſupplicatio præſumitur † ab eo porrecta, prout
tenuit Rot. in recent. dec. 529. par. 1. vbi latiſſimè.
Et talis confeſſio comprobatur ex ſupradicto mandato.
16 Vnde ſtantibus geminatis confeſſionibus non indiget †
verificatione reſcriptum, in quo vtraquè pars eſt ſuppli-
cans. Mohedan. deciſ. 331. Guidobon. deciſ. 141. Seraph.
deciſ. 709. nu. 2. & 1017. nu 3 Rota in Salamantina penſio-
nis 26. Maij 1593. apud Garziam. de benefic. par. 1. cap. 2,
num. 424.

Præterea vltra dictum conſenſum datur etiam iuſtifi-
catio gratiæ ex teſtibus examinatis à Domino Cardinali
ſuper eiſdem cauſis, quæ fuerunt narratæ in gratia pro
17 impetranda hæc Coadiutoria † cum tamen in materia iu-
ſtificationis ſufficeret ſemiplena probatio. Ægid. 112.
114. & 675. Biſignett. deciſ. 6 de probat.

18 Clericatus probatur ex litteris patentibus † Ordinarij,
Summ. num. 3. Seraph. deciſ. 471. bo. mem. Cardinalis Ca-
ualerius deciſ. 483. nu 6 & deciſ. 572. num 4. ætas 13. anno-
rum ex teſtibus ſuper octauo articulo Summ. vbi ſupra.
Qualitas, & deſcendentia D. Cardinalis, & ſi notoria,
iuſtificatur tamen ex ſupradictis teſtibus, & litteris miſ-
19 ſiuis Abbatis de quibus in Summario num. 6. † quæ plenè
probant contra ſcribentem l. pub ia, §. fin. ff. depoſit. l. ſi
aliquid per epiſtolam C. de donat. Burſat. conſ. 253. nu. 39.
Boer. deciſ. 282. nu. 6. & 333. nu. 9. Quod Federicus de
quo fit mentio in litteris tunc temporis eſſet Abbas Mo-
naſterij controuerſi vltra atteſtationem, de qua in man-
datis procuræ, & litis ſuſtentationem probatur ex teſti-
bus ſuper primo articulo Summario num. 4. prout ætas
ingraueſcens 60. annorum infirmitas, & impotentia Ab-
batis ex ijſdem teſtibus ſuper 2. 3. & 4. Summ. num. 5. &
20 ex litteris Abbatis Summarin dicto num. 5. Valor † Mo-
naſterij cum ſit taxatus in libris Cameræ non eget alia
iuſtificatione. Caſſador. deciſ. 19. ſ. per regul. & fides ex-
tracta ex dictis libris ſufficit Rota deciſ. 611. num. 1. par.
4. diuerſ. Prout etiam valor aliorum beneficiorum quæ
ipſe D. Cardinali obtinebat concludenter probatur, tàm
21 per teſtes, quàm ex taxa in † eiſdem libris Cameræ, &
ſufficit expreſſio valoris per taxam propter fidem quę ad-
hibetur libro ſan. me. Greg. XV. deciſ. 89. num. 6. & 490. n.
2. Expectatiua pro Eccleſia Tulleñ penſiones, & reſer-
uatio fructuum Abbatię nuncupatæ de Bellocampo pro-
batur ex litteris Apoſtolicis prouiſionum de quibus in
Summarin num. 9 & ex teſtibus 1. 2. 3. & 12. ſuper 10.
22 11. 12. 13. & 14. art. Summ. d. num. 9. qui † probant pu-
plicam vocem & famam, licet in hoc ſufficiat quælibet
leuis probatio. Ægid. deciſ. 684. ſa. me. Gregor XV. deciſ.
78. num. 4.

Non obſtat nullitas examinis allegata pro Abbate ex
eo, quod Iudex fuerit recuſatus, vt ſuſpectus tanquàm
Vaſſallus Domini Cardinalis, & elegerit locum in quo
reſidet Curia Sereniſſimi Ducis Lotharingię Fratris eiuſ-
dem D. Cardinalis, denegauerit copiam articulorum ad
effectum conficiendi Interrogatoria, & teſtes fuerint exa-
minati ſine citatione procuratoris, † ac demum non po- 23
tuerit ſuffragari citatio per affixionem, cum adeſſet pro-
curator in loco Caputaq. deciſ. 35. par. 3. Rota in recent.
deciſ. 179. num. 1. par. 1. & 486. num. 2. par. 2. & propte-
rea ſupradictos † teſtes nullum facere gradum probationis 24
cap. 1. de teſtib. l ſi quando, C. eod. Rota in recent. deciſ.
413. num. 3. par. 2.

Nam recuſatio Iudicis remiſſorialis ceſſat, quia cum
etiam fuerit recuſatus Auditor Rotæ, vt friuola, † & ca- 25
lumnioſa fuit reiecta, eaquè non fuit facta coram Iudice
remiſſoriali, ſed tantùm coram Notario, & teſtibus, &
ſine iuramento, † quod omninò eſt neceſſarium ad vali- 26
ditatem recuſationis. gloſ. Bald. Angel. & alij in l. acutiſſi-
mi, C. de iudic. Lanfranc. in c. quoniam contra in verb. re-
cuſationes nu. 8. de appellat. Rota deciſ. 2. num. 5. par. 2.
diuerſ. Nec poſt prætenſam recuſationem † fuit appella- 27
tum ab vlteriori proceſſu Innocent. in cap. cum ſpeciali
n. 6. de appellat. Achill. deciſ. 1. de except. Caputaq. deciſ.
390. part. 2. Rota in recent. deciſ. 284. num. 4. & coram
bonæ memoriæ Cardinale Caualerio deciſ. 348. num. 4. Nec
facit quod recuſatio fuerit eidem Iudici intimata per pro-
curatorem conſtitutum ad inſinuañ, quia † inſinuatio 28
huiuſmodi non habet vim appellationis coram Iudice in-
terponendæ, nam ſemper ſubſiſtit, quod non appella-
uit, ſed appellatio † antea interpoſita inſinuatur, & ta- 29
men debet interponi coram Iudice, l. omnem honorem, C.
quand. prouoc. non eſt neceſſè, cap. vt debita de appellat.
Nec ſubſiſtit quod Iudex remiſſorialis ſit conterraneus,
cum ſit Incola Ciuitatis Meteñ extra dominium Duca
tus Lotharingiæ, & ſit perſona Eccleſiaſtica, ex quo in
litteris remiſſorialibus fuit deputatus Prępoſitus Eccleſiæ
Collegiatę Saluatoris Meteñ, nec quod pro examine te-
ſtium elegerit locum reſidentię Sereniſſimi Ducis Fratris
D. Cardinalis, quia fuit deputatus pro loco examinis lo-
cus de Vico Diœc. Meteñ, & pro loco loci Conuentus
Sancti Franciſci Minorum de Obſeruantia, vt in Sum-
mario additionali num. 1. Prout non obſtat quod proceſſe-
rit ad examen abſquè eo quod dederit copiam articulo-
rum, & dilationem pro confectione interrogatoriorum,
quia cum is, qui comparuit coram eo, & petijt copiam
articulorum, & terminum, haberet tantùm mandatum
procurę reſtrictum ad inſinuandam recuſationem, cum
clauſula, & non aliàs, quę operatur vt facultas eiuſdem
procuratoris pręcisè fuerit reſtricta ad actum inſinuatio-
nis, † nec quicquàm amplius facere poſſet, benè potuit 30
Iudex ad vlteriora procedere cap. cum qui. de dol. & con-
tum. in 6. Caſſador. deciſ. 6. nu. 4. vt lit. pend. & cum Ab-
bas, & Monachi fuerint legitimè citati citatione generali
ad omnes actus, & ad conſtituendum procuratorem, &
ſi videatur nimis generalis & † vaga, ſupplet tamen de- 31
fectum citationis aliàs particulariter in quolibet actu re-
quiſitę, l. ſi Prætor. ff. de iudic. Rota deciſ. 8. de dol. &
contum. in nou. & reliquę citationes per affixionem fue-
runt ex vrbanitate. Nam citatio per contradictas ſuffi-
cit, † cum à principio fuerint perſonaliter citati. Ægid. 32
deciſ. 310. Put. deciſ. 391. in fin. lib. 1. Caſſador. deciſ. 6. n.
1. vt lit. pend. ſanctæ memoriæ Greg. XV. deciſ. 430. n. 1. vbi
Add. num. 5. Nec facit quod poſt dictam citationem com-
paruerit † procurator, qui poſt comparitionem huiuſ- 33
modi debuit citari ad ſingulos actus. Bart. in extrauag.
ad reprimen. verb. ſuper dicto crimine n. 2. Quia non com-
paruit, vt citaretur, nequè cum mandato ad defenden-
dum, ſed ad inſinuandum † cedulam recuſationis, quo 34
caſu non requiritur alia citatio. dict. cap. cum qui de dol.
& contum. tenuit Rota in Seguntina præcedentiæ primo
Iunij 1615. coram bonæ memoriæ Patriarcha Manza-
nedo.

Vnde & ex conſenſu Abbatis, & Monachorum,
& ex diſpoſitione teſtium Domini gratiam Coadiu-
toriæ eſſe iuſtificatam reſoluerunt vtraquè parte,
&c.

REV.mo

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueſi Parochialis.

Veneris 21. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia Parochialis, quando eſt Curata, deputatio Curati, ad quem ſpectet. Eccleſia quando præſumatur Regularis.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia Parochialis, quando eſt regularis, deputatio Curati ſpectat ad Monachos.*
2 *Reſtitutio in integrum non datur, quando non conſtat de læſione.*
3 *Eccleſia, ſi ſit ſita intra ſepta Monaſterij præſumitur Regularis.*
4 *Eccleſia eſt pars integralis, & neceſſaria ad conſtituendum Monaſterium.*
5 *Confirmatio, quid præſupponat.*
6 *Eccleſia quando eſt conceſſa alicui cum omnibus ſuis pertinentijs, certum eſt, quod venit etiam cura animarum ipſi Eccleſiæ annexa.*
7 *Deputatio Vicarij ad nutum amouibilis eſt, actus pertinens ad habentem curam animarum.*
8 *In Eccleſia Regulari exercitium curæ animarum, quando eſt Parochiale, debet exerceri per Vicarium ſecularem.*
9 *Epiſcopus in Eccleſia Parochiali, nedum poteſt viſitare Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & alia concernentia curam.*
Sed etiam corpus ipſius Eccleſiæ, & ordinare reparationes neceſſarias num. 9.
10 *Cap. 1. de Capell. Monach. habet locum etiam in Eccleſijs Monalium*
11 *Titulorum multiplicitas, quando admittatur, & numer. 12.*

DECISIO XXI.

FELICIS recordationis Innocentius VIII. per ſuas litteras ſub datum Romæ Calendas Aprilis anni 1490. nec non Alexander VI. per ſimiles litteras ſub datum Romæ 4. Nonas Septembris anni 1497. & per alias in forma Breuis ſub die 10. Ianuarij 1494. ordinarunt Priori Nouarię, & Vicario Epiſcopi Ioanueſi cum clauſula, quatenus Vos, vel alter veſtrum, &c. Vt Monaſteria Ianueſi ad clauſuram reducerentur, Cumquè Monaſterium Sanctæ Andreæ ordinis S. Benedicti clauſura careret, & in eo adeſſent tantum quinquè moniales de anno 1509. 26. Ianuarij per d. Priorem ad illud monaſterium fuerunt translatæ moniales S. Margaritę ordinis S. Auguſtini, vt viuerent tamen ſecundum regulam S. Benedicti, & die 27. eiuſdem menſis Procuratori earundem monialium translatum fuit tradita poſſeſſio non ſolum Monaſterij, ſed etiam Eccleſiæ ibi conducendo d. Antonium dictis nominibus ad altare maius Eccleſię d. monaſterij S. Andreę deoſculando, ſeu deoſculari faciendo d. Altare, &c. & pannos d. Altaris ab vtroquè eorum tangi, deoſculari, & contrectari faciendo, conducendo eundem ad oſtium maius dictę Eccleſię, ipſum oſtium claudi, & aperiri faciendo, &c. Et fecit Inuentarium ſacrę ſupellectilis, nec non Chriſmæ pro oleo ſancto, & libro pro baptizandis, & omnia fuerunt conſignata Antonio prędicto procuratorio nomine dd. monialium translatarum. Tandem die 16. Nouembris anni 1510. fel. record. Iulius II. indulſit dd. monialibus S. Andreę, vt viuere poſſent ſecundum regulam S. Auguſtini.

Stante hac ſerie facti 3. Aprilis ſuperioris anni coram R. P. D. meo Durano fuit dubitatum An dicta Eccleſia
1 S. Andreę eſſet regularis Ita † vt deputatio Curati ſpectaret ad moniales *iuxta Text. in cap. 1. de Cappellis monachorum*, & affirmatiuè fuit reſolutum, & inde lata ſententia Rotalis, quę tranſitum fecit in Iudicatum, vnde conceſſa remiſſoria Reuerendiſſimo D. Patriarchę Archiepiſcopo, illaquè reportata dubitaui An conſtaret de Cauſis reſtitutionis in integrum, & negatiuè per Do-
2 minos fuit reſolutum cum † nulla adſit lęſio, ſine qua
non datur reſtitutio *cap. 1. vbi* Abb. *num. 2. de reſtit. in integram* Rot. *deciſ. 2. eodem. tit. in nouis* Seraphin. *deciſ. 634. num. 1.* Huiuſmodi namquè Eccleſia cum ſita ſit in-
tra ſepta Monaſterij † pręſumitur regularis argumento 3
Text. in cap. fin. § præcipimus de ſtat. monach. & text. in c. cum beneficio de præben. in 6. eoquè magis cum Monaſterium nullam aliam habeat Eccleſiam Ideoquè iſta Ec-
cleſia ſit pars † integralis, & neceſſaria ad conſtituen. 4
Monaſterium ad tradita per Gloſ. *in cap. 1. in verbo exemplo de priuil. in 6.* Archid. *in cap. nulla num. 1. 12. quæſt. 1.* Soc. *in cap. recipimus num. 97. de priuileg.* Rot. *deciſ. 34. num. 11. par. 2. diuerſ.* Nauarr. *de regul. comment. 4. num. 44.*

Et prædicta confirmantur ex duobus Inſtrumentis de nouo repertis altero confecto 10. Ianuarij 1253. altero autem confecto de eodem anno 21. Februarij in quibus moniales concedunt certa loca ad fabricandum, & qui dicta loca receperunt faſſi ſunt eſſe de Parrochia monaſterij, volentes, quod domus, quas debent ædificare ſint de Parrochia d. Monaſterij, & prima conceſſio fuit confirmata per Vicarium Archiep. ſecunda vero per ipſummet
Archiepiſcopum, † qui proculdubio pręfatas conceſſio- 5
nes non confirmaſſent ſi Eccleſia ſecularis fuiſſet, non autem regularis ad tradita per Rotam *deciſ. 11. nu. 1. verſ. ratio de Iurepatronus in nouis* Gabr. *conſ. 192. num. 7. & conſ. 198. num 4. lib. 2.* Rota *deciſ. 413. num. 1. par. 1. & deciſ. 674. num 3. par. 2. in recent.*

Cum igitur ex prędictis conſtet Eccleſiam eſſe regularem, quod etiam depręhenditur ex aſſignatione facta de anno 1519. modernis monialibus, vt ſtatim dicetur, vti-
què † cum etiam Eccleſia modernis monialibus fuerit 6
conceſſa cum omnibus pertinentijs certum eſt ſub nomine pertinentiarum venire etiam curam animarum Eccleſię annexam Innoc. *in cap. cum ad ſedem num 2. & 3. de reſtit. ſpol.* Calderin. *conſ. 6. de verb. ſignific.* Lap. *alleg. 139. n. 18.* & fuit dictum in *Cauſa Comaclen. & Ferrarien. Præpoſituræ, & beneficij 15. Decembris 1625. coram bo. mem. Remboldo*, quod etiam comprobatur ex poſſeſſione qua-
dragenaria monialium deputandi Vicarium † ad nutum 7
amouibilem, qui eſt actus pertinens ad habentem curam Animarum Abb. *in cap. extirpandæ, §. qui vero num. 2. verſ. Hoc intellige de præbendis Card. in Clementina 1. nu. 11. quæſt. 21. de priuil.* Vital. *in Clem. 1. numer. 62. vbi etiam* Ancharan. *num. 3. verſ. ſed hic quæritur de offic. Ordin. & benè* Rot. *deciſ. 102. num. 1. par. 1. recent.*

Non obſtant Teſtes examinati vigore remiſſorię, quia dum deponunt Eccleſiam eſſe ſecularem conuincuntur ex prędictis, dum verò deponunt Archiepiſcopum viſitaſſe Sanctiſſ. Euchariſtiam, & etiam Cor-
pus Eccleſię, hoc non facit, quia cum † cura d. Eccleſię 8
exerceatur per Vicarium ſecularem iuxtà *Tex. in d. cap. 1. de Cappellis monachor.* D. Archieſcopus potuit viſitare nedum Sanctiſſimum Euchariſtię Sacramentum, &
alia concernentia † curam, vt in eodem *Conc. ſeſſ.* an 9
cap. 8. de reform. ſed etiam Corpus ipſius Eccleſię, & ordinare reparationes neceſſarias iuxtà decreta eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ. 7. capit. 8. de reformatione*, & ſepè cenſuit Congregatio Eminentiſſimorum Interpretum.

Non obſtat, quod Archiepiſcopus Campofregoſus de anno 1471. 14. Decembris conceſſerit monialibus, vt ad beneplacitum ſuum poſſent deputare Vicarium, & vigore huius Priuilegij Moniales antiquę præſentarunt de anno 1472. quia quicquid ſit de huiuſmodi priuilegio, cum non ſit in forma probanti licet duo Teſtes deponant, quod illud viderint inter ſcripturas authenticas dd. monialium, iſtud priuilegium poſſet conſiderari ſi moniales ad fundandam intentionem ſuam niterentur hoc ſolo priuilegio, vel pręſentatione facta in vim huius Priuilegij, ſed cum ex ſupradictis probent Eccleſiam eſſe regularem nituntur ex diſpoſitione Iuris de
qua † *in d. cap. 1. de Capell. monach.* quę habet locum 10
etiam in Eccleſijs monialium Decian. *conſ. 20. n. 13. lib. 1.* & pluries reſoluit Sacra Congregatio, & admittitur in deciſionibus R. P. D. mei Durani, & propterea cum in
hac materia non † repugnet multiplicitas titulorum ex 11
titulo habito à dicto Archiepiſcopo Campofregoſo non poteſt inferri, quod dd. monialibus non competat priuilegium de Iurè communi ex *d. cap. 1. de Cappell. monac.*

12 cum tituli † non ſint contrarij, ſed diuerſi, & omnes tendant ad eumdem effectum ad tradita per Ægid. *conſ. 10. nu. 34. verſ. ſecundus caſus* Felin. *in c. Inter dilectos n. 18. de fide Inſtrum. in 2. & 3. limitat.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO,

Camerinen. Hæreditatis.

Veneris 21. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Inſtirutus poſt mortem vſufructuarij, cenſetur purè, & liberè inſtitutus, ita quod poteſt hæreditatem, tranſmittere, licet predecedat vſufructuario, & ſolum durante vita vſufructuarij ſuſpenditur ei petitio vſus fructus, in gratiam, & vtilitatem eiuſdem vſufructuarij.

Rota ſecuta eſt pluries hanc ſingularem deciſionem, & præſertim eam canonizauit coram Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano in Romana Bonorum 4. Iulij 1631. Vbi habetur, quod iſta eſt Doctiſſima deciſio more ſolito iſtius Auditoris.

SVMMARIVM.

1 *Mulier inſtituta in vſufructu ſolummodò, ſi ei nullus alius coheres in vita datus fuerit, cenſetur hæres in totum tàm in vſufructu, quàm in proprietate. Et iſta quæſtio eſt valde anceps, & DD. ingenia multum torſit num. 7.*
2 *Verbum, inſtituit poſt mortem exponitur, ſubſtituit.*
3 *Mulier inſtituta in vſufructu, multo magis cenſetur inſtituta in proprietate, ſi ei vſufructus ſit relictus titulo legati.*
4 *Mulier relicta Domina, & Patrona, iſta verba videntur importare idem, ac ſi eſſet relicta hæres proprietaria.*
5 *Hæres inſtitutus poſt mortem alicuius, intelligitur ſi ſuper vixerit.*
6 *Hæres, qui non adiuit hæreditatem, non poteſt illam tranſmittere, ſed dicitur caducatum ius illius.*
8 *Mulieri ſiue titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis fuerit relictus vſusfructus, cenſetur ſolummodò legataria.*
9 *Inſtitutus poſt mortem alicuius, qui relictus eſt vſufructuarius, ſi prædecedat vſufructuarius, poteſt inſtitutus ſtatim adire hæreditatem, & ad hæredes tranſmittere.*
10 *Et iſta opinio eſt æquior, & verior, & contraria opinio valde aduerſatur voluntati teſtatoris, & num. 11.*
14 *Deciſ. 138. num. 3. par. 4. diuerſ. declaratur.*
15 *Deciſ. 460. eadem parte intellectus.*
16 *Deciſ. 122. par. 2. in recent. declaratur.*
17 *Hæres inſtitutus purè, & directè poſt mortem mulieris relictæ vſufructuariæ, etiam ſi prædeceſſerit d. vſufructuariæ, poteſt hæreditatem tranſmittere ad hæredem.*
18 *Vſufructus reſoluto per mortem vſufructuarij, ſi non ad ſit inſtitutus, tamen eiuſdem hæres capit hæreditatem.*
19 *Proprietas, quod accreſcat vſufructui impoſſibile reputatur.*
20 *Hæres hæredis proprietarij finito vſufructu per mortem vſufructuarij, hæreditatem capit non iure tranſmiſſionis, ſeu fideicommiſſi, ſed iure deuolutionis, ſeu conſolidationis.*
21 *Legati temporalis natura, quæ ſit.*
22 *Vſufructus, qui finitur morte vſufructuarij, redit ad proprietatem, & cum ea conſolidatur, ſeu trahitur, & abſorbetur, vbicunquè, & penes quemcunquè ipſa proprietas reperiatur.*
23 *Mulier relicta vſufructuaria, donec ipſa vixerit vita naturali, non debet extendi ad ipſius hæredem.*
24 *Mulier inſtituta vſufructuaria, donec vixerit, conſequitur dumtaxat vſumfructum morte finiturum.*
25 *Verba, ore proprio neceſſaria ſunt in teſtamentis muncupatiuis, reſpectu primi hæredis.*
26 *Vniuerſitatis qualitas adiecta verbo directo, hæredes, importat inſtitutionem puram ab initio.*
27 *Verba, pleno iure, in ſubſtitutione appoſita, quid operentur.*
28 *Verba, pleno iure, denotant plenam ſucceſſionem tàm in proprietate, quàm in vſumfructu abſquè alia detractione, & diminutione.*
29 *Trebellianicæ detractio competit hæredi vniuerſali, cum onere reſtituendi poſt mortem.*
31 *Teſtator non præſupponens nomen hæredis, quando nominat vſufructuarium, & illud præſupponens, quando nominat inſtitutum poſt illius mortem, tunc ille cenſetur purè inſtitutus.*
32 *Actio, & paſſio non cadunt in eodem ſubiecto. Hæredi à ſe ipſo legari non poteſt num. 32.*
33 *Coniecturæ debiliores tolluntur per validiores.*
34 *Mulier relicta Domina, Patrona, & Maſſaria, iſta verba de ſui natura important abſolutum dominium.*
35 *Mulier relicta Domina, Patrona, &c. ſi iſta verba reſtringantur ab verbo vſufructuaria, vel donec vixerit, cenſetur relictum ei dominium vtile, & liberam diſpoſitionem fructuum, cum præbenuinentia.*
36 *Voluntates defunctorum, quando interpretantur, mordicè non debet inſiſti ſcrupuloſitati, ſeu cortici, & calumniæ verborum, & ſubtilitatibus Iuris.*
37 *Voluntates defunctorum ſæpius perniciosè obumbrantur, impediuntur, & circumueniuntur.*
38 *Voluntates defunctorum per Iudices, coniecturijs venandæ ſunt.*
39 *Hæreditas non adita non poteſt tranſmitti.*
40 *Hæreditas non adita in aliquibus caſibus tranſmittitur, nempè iure ſuitatis, iure ſanguinis, & iure deliberandi.*
41 *Hæreditas non adita, vt tranſmittatur ex capite iuris deliberandi, quid requiratur.*
42 *Hæreditatis aditio probatur ex actu, qui citra ius, & nomen hæredis expediri non poteſt.*
43 *Hæreditas ſolo animo aditur, & animus hoc caſu elicitur ex quocunquè actu, ſiue prouemat ex facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto.*
44 *Hæreditatis aditio probatur ex contractu inito ſuper re hæreditaria.*
45 *Inſtituto poſt mortem vſufructuarij, durante illius vita, ſolum ſuſpenditur petitio vſufructus in gratiam vſufructuarij quouſquè viuat.*
46 *Et poteſt tranſmittere hæreditatem, quia licet non habeat ius in exercitio, illud tamen habet in habitu.*
47 *Conditio, quando certum eſt, quod eſt caſura non impedit tranſmiſſionem.*
48 *Vſusfructus vniuerſalis, quando legatur alicui donec vixerit, tunc ille, qui ei eſt ſubſtitutus, intelligitur purè, & non conditionaliter inſtitutus.*

DECISIO XXII.

FILIIS Catherinę petentibus immiſſionem pro medietate in poſſeſſionem bonorum Angeli, obiiciebat Iacoba, Catherinam non fuiſſe heredem à principio directè inſtitutam, ſed ſolùm per fideicommiſſum ſubſtitutam, quatenus ſuperuixiſſet Magdalenę, quę licet vſufructuaria heres † fuerit inſtituta ſolummodò, attamen cum ei nullus cohęres in vita datus fuerit, dempta mentione vſusfructus, cenſeatur per quoddam ius accreſcendi heres in totum, tàm in vſufructu, quàm in proprietate, grauata tamen reſtituere poſt mortem, medietatem Catherinę, & alteram medietatem Iacobę neptibus, iuxta doctrinam Bald. *in l. id quod pauperibus, num. 27. C. de Epiſc. & Cleric.* quam plures, & grauiſſimi auctores ſequuti ſunt, quos refert, & ſequitur Card. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 5. & ſeqq.* Bellon. Sen. *conſ. 30. num. 2.* vbi poſt Bald. *in d. l. id quod pauperibus*, quod verbum † inſtituit, poſt mortem, exponitur, ſubſtituit, Menoch. *conſ. 273. per tot. & conſ. 637. num. 2. & ſeqq. & conſ. 1112. & 1235. per tot. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 141. num. 1. & 27 & 35.* Peregr. *de fideicomm. art. 5. num. 21. & 24. & 58. lib 3.* & nouiſſimè, omnes Doctores propemodùm cumulando, Moderni Brixien. *conſ. 195. num. 7. conſ. 196. num. 11. conſ. 197. n. 21. conſ. 198. num. 51.* vbi etiam referunt ſecundum hanc opinionem pluries fuiſſe iudicatum.

Quę & eò faciliùs videbantur admittenda in caſu pręſenti, nedùm, quia non titulo Legati, ſed Inſtitutionis † Magdalena vocata fuit ad vſumfructum, in quibus termi- 3

terminis proprijs loquitur Bald. in d. l. id quod pauperibus,
& alij cumulati per Menoch. d. conſ. 1112. num. 2. Card.
Mant. d. art. 7. num. 5. & per Modern. Brixien. in conſ.
196. & 198. atque alij, ſed & quoniam teſtator addidit,
4 quod ipſa Magdalena † eſſet Domina, & Patrona, quæ
verba videtur importare, ac ſi dixiſſet hæredem pro-
prietariam, ad l. his verbis ff. de hæred. inſtit. Card. Mant.
de coniect. d. lib. 4. tit. 5. art. 9. num. 3. Eugen. conſ. 10. nu.
26. verſ. 1. quando, & conſ. 25. nu. 36. lib. 1. Menoch. conſ.
273. num. 4. Neguſant. quæſt. 100. num. 66. & ſeqq. Vnde
cum Catherina fideicommiſſaria prædeceſſerit Magdale-
næ, bona videntur remanſit libera penes eamdem Mag-
5 dalenam, tanquam † deficiente conditione illa, ſub
qua fuerat vocata Catherina, nempe quatenus ipſa
ſuperuiueret Magdalenæ, Card. Mant. de coniect. d. lib.
4. tit. 5. art. 7. num. 9. Menoch. d. conſ. 1112. num. 22. D.
Facchin. controuerſ. iur. cap. 16. lib. 4. Vel in omnem ca-
ſum, quatenus etiam Catherina hæres purè, & directè
6 ſuiſſet instituta pro medietate, † attamen cum non adi-
uerit hæreditatem, non potuit illam tranſmittere, ſed
dicitur caducatum ius illius, l. quoniam ſororem C. de iur.
delib. l. vnica §. in nouiſſimo, C. caduc. tollen. Alex. conſ. 168.
n. 15. lib. 7. Peregr. deciſ. Patauin. 151. n. 1. & ſeq. Menoch.
conſ. 273. num. 14.

Cæterum Domini reſponderunt, dandam eſſe immiſ-
ſionem filius Catherinæ, quia, licet quæſtio illa, an mu-
lier inſtituta hæres in vſufructu, nullo ſcripto cohærede
7 in proprietate, † dum ipſa viuit, admodum anceps ſit,
& Doctorum ingenia multum torſerit, attamen Rota
ſemper inclinauit in eam ſententiam, vt mulier, ſiue ti-
tulo legati, ſiue titulo inſtitutionis, ei fuerit relictus
8 vſusfructus, cenſeatur † ſolummodò legataria, vocatus
verò poſt mortem vſufructuariæ habeatur tanquàm pu-
rè, & liberè hæres in proprietate, videtur enim ſolummo-
dò dilata vſusfructus acquiſitio ad mortem vſufructua-
riæ, illaquè verba, poſt mortem, dicuntur appoſita, vt
mulier liberè fruatur vſufructu, nec aliquo modo ab hæ-
rede vniuerſali proprietario vexetur, & tempus illud
mortis vſufructuariæ non eſt adiectum ſubſtantiæ inſtitu-
tionis hæredis proprietarij, & ad illam infringendam, aut
conditionandam, ſed potius exequutioni, ad differendum
9 emolumentum commodi vſusfructus † interimquè viuē-
te vſufructuaria, hæres poſt eiuſdem vſufructuariæ obitū
inſtitutus, ſtatim adire hæreditatem, & ad hæredes poteſt
tranſmittere, Ita Bald. conſ. 26. lib. 5 Corn. in l. extraneum,
num. 21. verſ. 4. tangit ff. de hæred. inſtit. vbi quod ita vidit
10 iudicari, & quod opinio contraria eſt iniqua, contra † na-
turam materię ſubiectę, & mentem teſtatoris, Pariſ.
conſ. 97. num. 3. verſ. dico inſuper, & num. 6. lib. 2. Du-
ran. de arte teſtand. tit. delegat. cautel. 39. num. 1. benè
Add. ad Alex. conſ. 162. ſub littera B. lib. 2. Couar. var.
reſol. lib. 2. cap. 2. num. 5. aſſerens hoc eſſe veriùs de iu-
re, Petr. Pech. de teſtam. coniug. lib. 5. cap. 5. in princ.
vbi ex relatione Caſtrenſ. ita Bononię, & alibi iudica-
tum fuiſſe teſtatur, Bero. conſ. 58. num. 6. lib. 2. qui af-
firmat hanc opinionem magis communem, magis ve-
ram, & magis ęquam eſſe, Suarez recept. ſent. verbo,
vxor nu. 114. Gail. pract. obſeruat. 143. num. 5. vbi de ve-
riori, lib. 2. Rom. Iun. conſ. 291. num. 36. & ſeqq. Burſatt.
conſ. 245. num. 4. Sim. de Pręt. de interpr. vltim. vol. lib.
3. dubit. 1. ſolut. 1. num. 23. Laderch. conſ. 57. num. 3. vbi
quod ſemper ita obtinuit in foro, Caſtill. de vſufruct.
11 cap. 8. num. 43. dicens contrariam † opinionem volun-
tati defuncti valde aduerſari, Cabald. conſ. 153. per tot.
Odd. conſ. 91. numer. 20. cum ſeqq. vbi de humaniori,
veriori, & magis communi teſtatur, Theſaur. Iun.
qq. forenſ. cap. 81. num. 3. qui dicit per Senatum Peda-
montanum ita iudicatum fuiſſe lib. 3. Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 822. num. 2. Giouagn. conſ. 26. num. 13. lib. 1.
quorum plures loquuntur in his terminis, quando ipſa
mulier inſtituta fuit hęres in vſufructu, vt per Cabal.
d. conſ. 153. Odd. d. conſ. 91. num. 21. Caſtill. de vſufr. d. c.
8. num. 43 qui profitetur expreſsè non eſſe conſtituendam
12 differentiam inter inſtitutionem, vel legatum, † & Roca
ſemper (vt ſupra dicebatur) propenſior fuit in hanc ſen-
tentiam, tanquàm magis ęquam, & voluntati defun-
ctorum, qui iuris ſubtilitates ignorant, multùm con-
gruentem, & conſentaneam, vt in dec. 162. num. 1. &
per tot. & deciſ. 663. num. 1. par. 2. recent. & in Peruſina
Bonorum 13. Februarij 1579. coram Brauo, impreſſa poſt
Eugen. conſ. 33. lib. 2. & in Romana Apothecæ profumariæ
11. Martij 1613. & 20. Martij 1615. coram bo. me. Vbaldo,
quę pariter deciſiones loquuntur in caſu inſtitutionis,
& in Sancti Seueriani dotis 16. Decembris 1619. coram eo-
dem, in qua fuit receſſum ab alia deciſione ſub die 28.
Nouembris 1618. & coram bo. me. Card. Caualerio deciſ.
310. & in Tridentina Bonorum 7. Aprilis 1606. coram bo.
me. Card. Sacrato.

Falluntur autem, & † quidem egregiè conſulentes apud. 13
Moder. Brixien. conſ. 199 num. 30. & 39. dum putant Ro-
tam contrariùm ſenſiſſe in dec. 138. num. 3. & deciſ. 460.
par. 4. diuerſ. & deciſ. 122. par. 2. recent.
Deciſio enim illa † 138. non applicatur, quia ibi mulier 14
non erat inſtituta hęres in vſufructu, ſed ſimpliciter, &
indefinitè erat nominata hęres, vnde meritò Rota ſenſit
illam indefinitam vocationem, non eſſe coarctandam ad
ſolum vſumfructum, differunt inter ſe iſti caſus, quod mu-
lier ſit inſtituta in vſufructu, & poſt mortem ſit datus
alius hæres, vel quod ſimpliciter ſit hęres inſtituta nulla
facta mentione vſusfructus, nec proprietatis, & poſt
mortem ſit datus etiam alius hęres, vt per Imol. in l. filius
à Patre num. 4. verſ. ideo poteſt dici, & num. 6. ver. 2.
caſu, ff. de lib. & poſthum. vbi firmat primo caſu vxorem
eſſe vſufructuariam, in ſecundo autem caſu eſſe proprie-
tariam, Alex. ibid. num. 3. verſ. 2. eſt caſus, Aret. num. 3.
col. 4. verſ. pro declaratione, & col. 7. verſ. circa ſecun-
dum, Menoch. præſump. 141. & num. 48. & ſeqq. lib. 4.
Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit.
5. art. 6. & 7. & in hoc ſecundo caſu loquitur d. dec.
138. dictamque diuerſitatem rationis in prędictis caſibus
videtur etiam conſideraſſe Rota in Peruſina Bonorum 13.
Februarij 1579. coram Brauo.
Deciſio vero 460. loquitur pariter in caſu, quo mu- 15
lier erat hęres inſtituta ſimpliciter, & ibi apparebat
in alia parte teſtamenti, teſtatorem ſenſiſſe de vſu-
fructu cauſali, non autem formali, ex prohibitione
ipſi mulieri adiuncta circa detractionem Trebelliani-
cę, & ex qualitate vocationis ſubſtitutorum obliquę, &
non directę.
Et demum † deciſ. 122. par. 2. recent. apertis verbis in- 16
quit, nullum fuiſſe datum cohęredem, & ideo cenſeri
vxorem inſtitutam in totum, vnde ad hanc quęſtionem
non applicatur illa deciſio, hic vero ſcriptę fuerunt hęre-
des Catherina, & Iacoba.

Hoc autem poſito, quod Catherina fuerit à principio
directè, & purè hęres inſtituta pro medietate, ſequitur,
vt etiam ſi prędeceſſerit Magdalenę, attamen potuerit
tranſmittere † ad hęredes hęreditatem delatam, nec im- 17
pedimentum pręſtare Magdalenam, quia ipſa eſt ſolum
legataria, vt in propoſito bene firmat Cabal. conſ.
153. num. 3. & 4. Odd. conſ. 91. numer. 24. 25. 26. & 58.
qui reſpondent omnibus obiectis, & pręſertim rationi
illi, qua communiter nituntur contrarię ſententię aſſer-
tores, quod ſcilicet, cum vſufructuarię non fuerit datus
cohęres cenſetur † ipſa hęres etiam vniuerſalis per ius ac- 18
creſcendi, ex pręſumptione legis, quia hoc ius accreſcen-
di, vt ſcilicet proprietas accreſcat vſufructui impoſſibi-
le reputatur, † nec reperitur in iure, vt inquit Bald. conſ. 19
273. verſ. 6. ratione impoſſibilitatis, lib. 4. & benè etiam
reſpondet Rot. in d. dec. 162. par. 2. recent. & in Romana
Apothecæ propfumariæ coram bo. me. Vbaldo, extincto-
què vſufructu per obitum Magdalenę, hęreditatem
capit hęres hęredis proprietarij, vt ſunt filij Catheri-
nę, † non iure tranſmiſſionis, ſeu fideicommiſſi, ſed 20
iure quodam deuolutionis, ſiue conſolidationis, & tem-
poralitatis adiectę inſtitutioni, ſeu legato vſusfructus,
etiam ad effectum impediendi ius accreſcendi, Bart. in
l. Titia, §. fin ff. de leg. 2. num. 2. vbi quod non habetur
reſpectus ad perſonam, ſed ad ius hęreditarium, & ad
hęredem in genere, ſicquè hęredem hęredis in infini-
tum, Caſtr. ibidem num. 1. vbi quod hæc eſt natura † le- 21
gati temporalis, Soccin. Sen. conſ. 102. numer. 10. lib. 3.
Rub. Alexandrin. conſ. 23. num. 3. Cephal. conſ. 158. nu. 5.
& 6. & per tot. vbi quod vis ſtat in temporalitate legati,
Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 9. tit. 2. num. 29. verſ. id quod
conſtare, & dec. 19. num. 1. & 2. Menoch. conſ. 273. nu. 24.
& 25. Surd. conſ. 123. num. 12. & fuit dictum in d. Peruſi-
na Bonorum 13. Februarij 1579. coram Brauo, qui
quidem vſusfructus, finito tempore † vitæ vſufru- 22
ctuarij, redit ad proprietatem, & cum ea conſoli-
datur,

datur, ſeu trahitur, & abſorbetur, vbicunquè, &
penes quemcunquè ipſa proprietas reperiatur, Caſtr. *in
d. l. Titia §. fin. ſub num. 1. ff. de legat. 2. & conſ. 121.
num. 2. lib. 1.* Cephal. *d. conſ. 158. in caſu 1. numer.
1. & ſeqq.* Bertazol. *conſ. ciuil. 4. num. 28. & conſ. 83.
num 53.*

Hincquè opinionem faciliùs in præſenti caſu Domini
amplexi ſunt, quia ex multis deprehænderunt hoc
idem ſenſiſſe Teſtatorem, vt ſcilicet Magdalena in effe-
ctu eſſet ſola legataria, Catherina verò, & Iacoba hæ-
redes eſſent proprietariæ, etiam viuente Magdalena.

23 Primò, quia non ſimpliciter Magdalenam † hæredem
fecit vſufructuariam, ſed coarctando illius vocationem,
addidit, *donec ipſa vixerit, vita naturali*, vnde non de-
bet extendi hæc temporalitas ad hæredem Magdalenæ,
prout extenderetur ſi abſolutè cenſeretur hæres proprie-
taria, & ſolum grauata per fideicommiſſum reſtituere
Catherinæ, & Iacobæ, vt ponderauit Rota *d. dec. 162.
num. 3. par. 2. recent.* & ante Rotam conſiderabat Dec.
conſ. 278. num. 4. verſ. 4. quia, Bertaz. *conſ. ciuil 4. num.
18. & 19. ac 35. & conſ. 51. num. 2. & conſ. 83. nu. 52.* &
ſecundum germanam voluntatem Teſtatoris, Magda-
24 lena debet conſequi dumtaxat vſumfructum † morte fi-
niturum, non autem vniuerſalem hæreditatem, ad tra-
dita per Aretin. *in l. filius à Patre, n. 4. in fin. verſ. ſed ad-
uerte, ff. de liber. & poſthum.* Ruin. *conſ. 209. n. 22. verſ. &
iſta opinio, lib. 2.* Hond. *conſ. 62. num. 14. num. 2.*

Secundò quia, dum teſtator vſufructuariam hæredem
fecit Magdalenam, non eſt vſus, verbis denotantibus di-
recto iure admittendam eſſe, prout vſus eſt, dum ſcripſit
hęredes Iacobam, & Catherinam, ibi, *hæredes proprie-
tarias, & vniuerſales fecit, & ſuo ore proprio nominauit
Catherinam, & Iacobam pleno iure*, in qua clauſula pon-
25 deranda ſunt verba, *ore proprio* † quod neceſſarium eſt,
in teſtamentis nuncupatiuis reſpectu primi hęredis dire-
ctè inſtituti, non autem in ſubſtitutis per fideicommiſ-
ſum, *l. hac conſultiſſima §. per nuncupationem. C. de teſtam.
§. fin. inſtit. eod. l. 1. §. inſtitutum ff. de hæred. inſtit.* & ponde-
26 randa ſunt etiam illa † verba, *proprietarias & vniuerſa-
les*, hęc enim qualitas vniuerſalitatis, adiecta verbo di-
recto, *hæredes*, importat inſtitutionem puram ab initio,
Simon. de Pret. *de interpræt. vltim. vol. lib. 3. dub. 1. ſol. 1.
num. 33.* Theſaur. Iun. *qq. for. lib. 3. q. 81. num. 3.* Demum,
27 & verba illa † *pleno iure*, omiſſa reſpectu Magdalenę, &
appoſita reſpectu Catherinę, & Iacobę, arguunt eaſdem
Iacobam, & Catherinam iure directo vocatas eſſe, nec
opus habere miniſterio alteriùs, vt ſcilicet capiant de ma-
nu Magdalenę, Bald. *in auth. hæc vſus præſtatia, verſ. te-
net* Bart. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Aretin. *conſ. 155. num. 5. verſ.
ſed quando ſubſtitutus*, Simon. de Pręt. *de interpræt. vltim.
vol. lib. 3. interpræt. 2. dub. 1. ſolut. 2. num. 5.* Rota *in dicto Pe-
ruſina Bo orum 13. Februarij 1579. coram Brauo*, dictaquè
28 clauſula, *pleno iure*, † denotat plenam ſucceſſionem, tàm
in proprietate, quàm vſufructu, abſquè aliqua diminu-
tione, & detractione, Gozad. *in conſ. 47. nu. 10.* Ruin. *conſ.
84. nu. 12. lib. 1.* Menoch. *conſ. 1046. num. 5. & 1179. num. 23.*
29 Detractio autem Trebellianicæ † competeret Magdale-
næ ſi eſſet hæres vniuerſalis, cum onere reſtituendi poſt
mortem, Cephal. *conſ. 563 num. 39.* Cardinal. Mantic.
de coniect. vltim volunt. lib. 4. tit. 5. art. 7. num. 6. & ideo,
dum eſt prætermiſſa hæc clauſula reſpectu ipſius Magda-
30 lenæ, & appoſita reſpectu Catherinæ, & Iacobæ, † be-
nè depræhenditur diuerſitas caſuum vocationis, itaut
hæ ſint veræ hæredes, Magdalena vero in effectu ſolum
legataria vſusfructus, verbaquè inſtitutionis, & illa,
poſt mortem, & alia eo tendere, ne ab hæredibus proprie-
tarijs quamdiu viueret, moleſtaretur Magdalena in dicto
vſufructu.

Tertiò quia teſtator in eodem teſtamento præſuppo-
31 ſuit nomen hæredis ſolùm propriè † verificari in Cathe-
rina, & Iacoba, & ab hæredibus contradiſtinxit ipſam
Magdalenam, vt in Capitulo de iurepatronatus, ibi,
per infraſcriptam Magdalenam ſororem carnalem erigi,
ecce quod teſtator non appellat hæredem Magdalenam,
deinde vero ſubdit, *Et poſt illius obitum, & infraſcripto-
rum hæredum ipſius teſtatoris, & ſucceſſorum in infinitum,
&c.* Hic vero Catherina, & Iacoba hæredes nomi-
nantur.

Quartò, omiſſis alijs, hoc idem ſuadetur (& eſt ad-
modum potens argumentum) quia teſtator mandauit hæ-
redibus, vt reſtituerent Magdalenæ mobilia, vinum &
alia, quæ ad domum Teſtatoris aſportauerat ipſa, vnde
ineptum fuiſſet, iubere hæredibus, vt reſtituerent Mag-
dalenæ, ſi teſtator intellexiſſet Magdalenam eſſe iure di-
recto etiam hæredem, quia † actio, & paſſio non cadunt 32
in eodem ſubiecto, & hæredi à ſe ipſo legari non poteſt, ne
quis ſui ipſius debitor efficiatur, *l. plane §. ſi duobus, l. qui
filiabus, in fin. l. legatum §. 1. ff. de legat. 1.* & in propoſito
Bald. *conſ. 273. verſ. 3. quoniam, lib. 4.* Surd. *dec. 250. nu. 3.*
nec opus fuiſſet hoc miniſterio reſtitutionis in fauorem
Magdalenæ, ſi enim fuiſſet hæres directò, potuiſſet ſibi
ſatisfacere, & hæredes Magdalenæ, retenuiſſent dicta
bona, nec ideò verificabatur terminus reſtitutionis, vt
appoſitè attingit Odd. *d. conſ. 91. numer. 44. & 50.
verſ. 4.*

Coniecturæ autem deductæ pro Magdalena viſę fue-
runt ſatis leues, & tolli ex alijs † contrarijs coniecturis, 33
ſupra ponderatis, tanquàm validioribus, *l. Diuus, ff. de
reintegr. reſtit.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 9. cum
alijs.*

Non obſtat Magdalenam, non ſimpliciter hęredem
vſufructuariam fuiſſe ſcriptam, ſed etiam relictam † Do- 34
minam, Patronam, & Maſſariam, quoniam de ſui na-
tura dicta verba ſignificant quidem abſolutum domi-
nium, ſed in hoc caſu debet reſtringi ab antecedenti ver-
bo, *vſufructuariam*, & ab alijs, *donec vixerit, & eius vita
durante*, itaut † ſolùm inferant dominium vtile, & libe- 35
ram diſpoſitionem fructuum, cum pręheminentia,
Bald. *in l. fin. nu. 9. C. de indict. viduit. tollen.* Dec. *conſ. 476.
n. 1.* Pariſ. *conſ. 21. num. 9. lib. 2.* Surd. *conſ. 218. nu. 14.* Rot.
d. deciſ. 162. num. 6. pręſertim iunctis tot coniecturijs ſu-
pra ponderatis, & alijs etiam per Informantes deductis,
ex quibus apparet, quamcunquè vocationem Magdale-
nę fuiſſe coarctatam ad vitam, illius, & ſic eſſe tempora-
lem, Catherinam verò, & Iacobam, etiam viuente Mag-
dalena, hęredes extitiſſe, earumquè ius ſuccedendi in vſu-
fructu, per excluſionem temporalem non fuiſſe vnquàm
ademptum, ſed ſuſpenſum dumtaxat illius commodum,
& impeditam ad tempus, non quidem delationem iuris,
ſed petitionem, & executionem. Cum agatur de inter-
pretanda † voluntate defuncti, non eſt mordicus inſi- 36
ſtendum ſcrupuloſitati, ſeu cortici, & calumnię verbo-
rum, & ſubtilitatibus iuris, per quas vera defunctorum
iudicia, vt plurimum ſubuerti monuit Conſtantinus *in l.
quoniam indignum. C. de teſtam. & damnauit in l. ſi quis hæ-
redem, C. de inſtit. & ſubſt. ſequutus Celſi dictum in l. ſe-
quitur, §. de illo, ff. de verb. oblig.* quod in ſubtilita-
te iuris ſępè perniciosè erratur & eorum † voluntatem 37
ſępiùs perniciosè obumbrari, impediri, circumueniri-
què dixit Soccin. Sen. *conſ. 157. num. 7. lib. 2.* Peregr.
conſ. 21. num. 21. lib. 5. ſed omninò enitendum eſt ad aſſe-
quenda, diligenti perquiſitione veſtigia voluntatis de-
functi, quę metrum eſt, & menſura diſpoſitionis, & illam
quidem per † Iudices coniecturis venandam eſſe, poſt 38
Bald. *in l. fin. C. de impub. & alij ſubſt.* inquit Natt. *conſ.
110. num. 5. ad fin.* Petra *de fideicom. quæſt. 9. num. 6.* Et
Doctores omnes in hac quęſtione magni faciunt conie-
cturas, vt per Menoch. *conſ. 1182. num. 4. & ſeqq.* vbi
ex his poſſe vtramquè opinionem conciliari affirmat.
Odd. *d. conſ. 91. numer. 29.* Bertazol. *conſ. 4. numer. 26.
ad fin.* Rota *d. deciſ. 663. num. 1. par. 2. recent. & in d.
Romana Apothecæ profumariæ coram bonæ memoriæ
Vbaldo.*

Nec obſtat Catherinam nequaquàm adiuiſſe † hęredi- 39
tatem, & ideò non potuiſſe illam tranſmitti; Quoniam
dantur caſus, in quibus fit tranſmiſſio hęreditatis delatę,
licet non aditę, nempè iure † ſuitatis, iure ſanguinis, & ex 40
capite iuris deliberandi, vt benè per Angel. *conſ. 83. num.
1. verſ. ſolùm hoc autem.* Hic verò benè intrat tranſmiſ-
ſio ex capite iuris deliberandi, quia concurrunt tria requi-
ſita, primùm quod tranſmittens ſciat ſibi delatam hę-
reditatem, vt hic, dum Catherina remiſerit ſeruitia prę-
ſtanda à Blanchino; ſecundùm quod decedat intra annū,
prout hic Catherina deceſſit intra decem dies ab obitu
Alegretti teſtatoris, hic enim obijt 6. Nouembris 1626.
illa verò die 16. eiuſdem menſis; Tertiùm quod prę-
tendens tranſmiſſionem adiuerit intra reſiduum di-
cti anni, quod & in hoc caſu verificatur, quia ſtatim
mortua Catherina, filij eiuſdem petierunt immiſſionem,
quę petitio eſt loco aditionis, † & his requiſitis concur- 41

rentibus, certum eſt hæreditatem, etiam non aditam,
tranſmitti, *l. eum in antiquioribus*, vbi Alex. *nu. 5. verſ.*
item nota ,ff. de iur. deliber. Bart. *in l.quia dos ,num.7.ff. de*
reb.dub. Soccin.Iun.*conſ.14.nu.9. lib.3.* Gomez. *var. reſol.*
lib. 2. cap. 9. num.50.& 51 verſ. aliquando, Eugen. *conſ.25.*
num.95.lib.1. Odd. *de reſtit. in integr. quæſt. 30. art. 6. num.*
57. & ſeqq.

Et Dominis videbatur liberationem illam, factam à
Catherina de ſeruitijs præſtaſi per Blachinum, cum ſit
42 actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poterat,
importare aditionem eiuſdem Catherinæ, *l. pro hærede*,
vbi Bart. *l. pupillus ,aliàs* Iulianus, *§.fin. ff. de acq. hæred.*
Rota *coram ſanct. me. Greg. XV. deciſ. 98. num.4. & 5.* ſolo
43 enim animo hæreditas aditur, † & animus ad hunc effe-
ctum ſufficit, vt eliciatur per quemcunquè actum, ſiue
proueniat ex facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto,
Bart. *in l.gerit ,num. 5. ff. eod. tit.* præſertim quia ſub no-
mine hęredis hæc liberatio à Catherina emanauit, Bart.
in d. l. gerit ,num. 14. Card. Mantic. *de coniect. lib.12.tit.11.*
44 *num. 9.* & verſatur etiam circa † rem hæreditariam, nem-
pè ſeruitium hæredibus præſtandum, quod ponderat
Card. Mant. *vbi ſup. num.10. verſ. ſi vero , & verſ. quod ſi*
præferatur, Natt. *conſ.448.num.18.* Rota *coram ſanct. me.*
Greg. XV. d. deciſ. 98.num.3.

Illudquè ſemper retinendum eſt, vocationem Iacobæ,
& Catherinæ, ſiuè iure directo, ſiuè per viam fideicom-
miſſi, eſſe puram, quia verba illa, *poſt mortem Magda-*
lenæ, ex præſumpta, & coniecturata mente teſtatoris
non important conditionem, ſi ſuperuiuat, ſed ſolum-
modò dilationem, ac temporalitatem, & in ſubſtantia
non impediunt delationem iuris Catherinæ, & Iacobæ
45 hæredum, ſed ſuſpenduot duntaxat petitionem, † ſeu
emolumentum acquiſitionis vſusfructus, in gratiam, &
vtilitatem vſufructuarij, quouſquè viuit, vt ſcitè docuit.
Aretin. *in l.filius à Patre , ſub nu. 3. verſ. tamen aliquando*,
cum ſeqq.ff.de liber. & poſthum. Peregr. *conſ. 54. num. 4. lib.*
5. & mors Magdalenæ, certum eſt, quod erat caſura,
cum eſſet mortalis, vnde ipſa Catherina, licet præde-
ceſſerit, rectè potuit tranſmittere ius illud ſuccedendi in
vſufructu acquiſitum quidem, & delatum, ſed in tem-
pus mortis Magdalenæ, & ſic in illum caſum ſuſpenſum,
& dilatum, quod interim peti, atque exigi ſolum impe-
46 diebatur, ſufficit † enim ad hunc effectum habere ius in
habitu; licet non habeatur in exercitio, vt inquit Bald.
in l. 2. num. 10. verſ. in contrarium videtur, C. de liber.
præterit. Honded. *conſ. 14. num. 53. & ſeqq. lib.2.* Peregr.
de fideicomm.art.22 nu.3. & art. 31. num.26.& art. 32.num.
3. plenè Galuan. *conſ. 13. num. 63. 64. & 65.* & conditio,
47 † quam certum eſt eſſe caſuram, non impedit tranſmiſ-
ſionem, Anchar. *conſ. 354. num. 7.* Peregr. *in locis præal-*
legat. Sim. de Præt. *de interpræt. vlt. volunt. lib. 3. dub.*
5. ſol. 4. num. 19. & 23. Atque in puncto, quod in vni-
uerſali vſufructu, legato alicui in vita ſua, ſeu donec
vixerit, poſt illius verò mortem alio inſtituto hærede,
48 † is intelligatur purè, & non conditionaliter inſtitutus,
adeo vt, ſi ante vſufructuarium moriatur, tranſmittat
hæreditatem, verbo, vel facto aliquo aditam, vel alio-
quin tranſmittat ius ipſum deliberandi, dixerunt. Bald.
conſ. 26. lib. 4. Pariſ. *conſ. 97. num. 7. lib. 2.* Petr. Pech. *de*
teſtament. coniug. lib. 5. cap. 5. num. 1. ad fin. Sim. de Præt.
d. loca , num. 27. viden. Peregr. *conſ. 54. numer. 4. lib. 5.*
quem, & ſequuntur Moder. Brixien. *de ſubſtitut. quæſt.*
488. nu. 9.

Et ita, vtraque parte informante, fuit reſolu-
tum.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ. Decimarum.

Die Mercurij 26. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Decimarum quota, vt præſcribatur, quid ſit
neceſſarium, & an iſta quota poſſit mi-
nui conſuetudine, aut præſcriptione.
Præſcriptionis principium eſt ipſa poſ-
ſeſſio:

SVMMARIVM.

1 *Decimarum quota, vt præſcribatur, non ſufficit ſola poſ-*
ſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabi-
lem cum fama priuilegij. & num. 2. vbi, quod ſaltim
requiritur explicitus, cum quadragenaria.
3 *Decimarum quota poteſt minui conſuetudine, aut præſcri-*
ptione.
4 *Præſcriptio in materia decimarum, vt dicatur probata,*
quid requiratur.
5 *Præſcriptio non datur ſine poſſeſſione.*
6 *Super locationis titulo firmari non poteſt præſcriptio, aut*
conſuetudo diuerſa ab effectu locationis, vt ſcilicet fini-
to locatione Dominus non poſſit vti iure ſuo.
7 *Locator non ſibi, ſed Domino poſſidet.*
8 *Præſcriptionis initium eſt ipſa poſſeſſio.*
9 *Prælato non creditur in præiudicium ſuæ Eccleſiæ,*
niſi in quantum relato producantur, & ex ſe pro-
bent.
10 *Scripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt.*

DECISIO XXIII.

IAM fuit reſolutum in hac cauſa 7. Maij 1627. * alle-
gatam præſcriptionem per Communitatem Cameri
non obſtare. Hodie eodem dubio propoſito. reſponſum
fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Non enim amplius dubitabatur, quin Homines,
& Communitas Cameri tenerentur ad ſolutionem de-
cimarum, quæ per Epiſcopum prætenduntur, nequè
quod idem Epiſcopus contra eos agere poſſet officio Iu-
dicis ad illarum exactionem, quoniam omnis hæſitatio
fuit ſublata in deciſionibus cauſæ 5. Decembris 1629.
* 11. Martij, & 10. Iunij anni præteriti 1630. * ſed tan-
tummodò fuit reſeruatum; vt videretur ſi præſcriptio
obſtaret, quod ſemper fuit de intentione Commu-
nitatis contendentis ſe eximere ab integra decima
per annuam ſolutionem librarum 70. vnde cum iam
fuerit firmatum Communitatem in hac probatione de-
ficere; nec iuuetur nouis iuribus, aut fundamentis meritò
in deciſis Domini perſtiterunt.

Nam etſi non agatur de præſcribenda † huiuſmodi 1
quota in totum, quò caſu abſquè difficultate non ſuffice-
ret poſſeſſio; ſed requiritur implicitus titulus per imme-
morabilem cum fama priuilegij, Abb. & Felin. *in capit.*
cum Apoſtolica. de ijs quæ fiunt à Prælat. *in cap. cauſam*
quæ. nu. 3. de præſcript. Rebuff. *de decim. q. 13. num. 69.*
& latiſſimè fuit firmatum in *Toletana decimarum de Co-*
pilla 4. Decembris coram bo. me. Andrea, vel explicitus
cum quadragenaria † eſſet neceſſarius, vt ſupra allegati 2
tenent, & expreſſè determinat Petr. de Vbald. *de cano-*
nic. Epiſcop. cap. 2. num. 14. nequè etiam difficultas ver-
ſatur in † eo, an huiuſmodi quota poſſit minui conſue- 3
tudine, aut præſcriptione: quia hoc admittitur ſecun-
dum veriorem, de qua per Couarru. *variar. reſol. cap.*
17. num. 8. Rebuff. *de decim. q. 13. num. 46. Moneta eod.*
titulo cap. 5. q. 1. num. 89. Scraph. *deciſ. 1204.* ſed omnis
controuerſia conſiſtit in probatione præſcriptionis, ad
quam Communitas ſe reſtrinxit in ſuo libello, & in ea
defecit: † quia de vniformi præſtatione decimarum per 4
tempus ſufficiens non docuit, prout neceſſarium eſſe vo-
luerunt Domini in *Mediolaneñ Decimarum 5. Decembris*
1597. coram bo. me. Card. Mellino , & deciſ. 474. num.
5. par. 1. & 497. numer. 2. par. 2. recent. probauit enim
quandoquè ſoluiſſe decimam in pecunia, nempè annua-
tim libris 70. quandoquè in ſpecie in tot ſaccis ſiligi-
nis, quę non conueniunt vniformitati requiſitæ ſecun-
dum canones; pręthereà ad pręſcribendum minorem
quantitatem ex integra decima, ſemper doceri debet
de poſſeſſione, ſine qua † pręſcriptio non datur, quę 5
conſiſtit in eo; vt Epiſcopo agenti ad integram decimam,
denegata fuerit exactio, & acquieuerit Epiſcopus; alias
contra ſucceſſorem, aut Eccleſiam nulla pręſcriptio, aut
conſuetudo pręiudicare poteſt, Seraph. *deciſ. 1102.*
Rota *in Valentina Decimarum 15. Decembris 1604. co-*
ram bon. mem. Ortembergo , & in Ciuitateñ Decima-
rum 26. Martij & 18. Iunij 1618. coram D. Cardinali
Veroſpio.

Non obſtant quietantię per 40. & vlteriores annos, in
quantitate vniformi pro libris 70. quolibet anno: quia in
multis inſtrumẽtis enuntiatur titulus locationis, prout in

decis.

deciſ. 7. Maij 1627. fuit reſponſum, ſuper quo titulo
6 firmari non poteſt præſcriptio, † aut conſuetudo diuerſa
ab effectu locationis, & conductionis, vt ſcilicet finita
locatione Dominus poſſit vti iure ſuo, Dec. *conſ.*
402. num. 15. Rota *deciſ. 469. num. 2. par. 1. recent.* &
7 interim conductor † non ſibi, ſed domino poſſideat,
l. finali, C. de acquir. poſſeſs. Surd. *conſ. 117. num. 17.*
itaut ſemper deficiat initium ad præſcribendum, quod
8 eſt ipſa † poſſeſſio, *cap. ſine poſſeſſione, de regul. iuris in 6.*
Balb. *de præſcript. part. 3. in fine. verſ. tertium, &*
quartum.

Demùm non obſtat atteſtatio, & ſeù fides Notarij Zaffiri, qualiter de anno 1558. Theſaurarius
menſæ Epiſcopalis affirmauit Communitatem eſſe
ſolitam ſoluere pro hac decima libras 70. omni anno
ſemper & in perpetuum, oſtenderitque eidem Notario
libros menſæ Epiſcopalis, in quibus hæc obligatio erat
adnotata.

Quia atteſtationi relatiuæ ad Theſaurarium, &
libros menſæ non creditur ſicuti non crederetur Præ-
9 lato † in præiudicium ſuæ Eccleſiæ, niſi in quantum
relata producantur, & ex ſe probarent, Afflict. *deciſ.*
168. numer. 4. Menoch. *conſ. 39.* Rota *deciſ. 792. num.*
6. part. 1. diuerſ. & 452. par. 2. recent. & eo etiam
caſu relatum non releuaret; cum adſint inſtrumen-
10 ta locationum de hac decima, quibus † vti ſcripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt, *l. ſi*
cenſus, ff. de probat. cap. tertio loco, vbi gloſs. in verbo teſtium. eod. titulo, cum alijs allegatis in deciſione
7. Maij 1627. Et ita fuit reſolutum pro Reuerendiſſimo Epiſcopo, altera parte informante recuſante, &c.

☞ * Eſt deciſ. 64. ſupra par. 5. recent.

☞ * Sunt deciſ. 127. & 357. ſup. ead. par. 5. Vltimam hanc deciſionem ſub die 10. Iunij 1630. habes infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Aſſecurationis Nauis.

Die Mercurij 26. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Aſſecuratio nauium, ſi ſit promiſſa verbis generalibus, & in forma ampliſſima, tunc aſſecuratores tenentur ad omne reſicum, & periculum, per quod impediri poſſit tranſportatio mercium ad locum conuentum, quod multo magis habet locum, quando caſus infortunij ſpecialiter expreſſus, euenerit.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio, & reſeruatio vnius caſus, operatur comprehenſionem aliorum caſuum.*
2 *Conductor, ſi certos caſus expreſſit in alijs omnibus tenetur.*
3 *Caſu aliquo excepto, reliqui omnes comprehenduntur.*
4 *Contractus à conuentione partium legem accipiunt.*
5 *Aſſecurationis caſus non dicitur eueniſſe, quando merces non ſunt deperditæ.*
6 *Odd. in conſ. 31. num. 11. declaratur.*
7 *Plura, quando obſtant, ſi vnum remoueatur, attamen alia remanent.*
8 *Repræſaliæ ſiunt à Principe, vel cum Principis auctoritate.*
9 *Verba, & fuſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe, poſita in aſſecuratione nauium, ſunt adeo ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant.*
10 *In aſſecuratione nauium, dum ſuſceptum fuit omne impedimentum, & omne riſicum, quouſquè ad locum conuentum peruenirent merces, ea verba nullum caſum excludere videntur.*
11 *Interpretatio nulla melior capi poteſt in contractibus, quàm ea, quæ prouenit ex declaratione contrahentium.*
12 *Mandatum re integra reuocari poteſt: & numero 14.*
13 *Confeſſio, quando eſt acceptata ſemper operatur effectus ſuos.*
15 *Contra aſſecuratores nauium obligatos in forma Cameræ relaxatur mandatum quando non fuit impleta promiſſio.*
16 *Mandatum in vim obligationis Cameralis non poteſt relaxari, niſi precedat liquidatio debiti.*
17 *Fides Officialis publici in forma probanti, probat.*
18 *Fides extraiudicialis, ſi ſit adminiculata, fidem facit.*

DECISIO XXIV.

CVPIENTES Octauianus Acciaiolus, & Marcus Martellus à Sicilia adducere ad Portum Gori
per mare, quandam quantitatem grani ſupra nauem S.
Bonauentura nuncupat. conuenerunt cum pluribus mercatoribus qui (recepta mercede ad rationem ſeptem pro
centenario) aſſecurarunt granum donec, & quouſquè
fuiſſet delatum ad dictum Portum Gori, aliàs voluerunt
teneri ad ſolutionem pretij conuenti, verùm quia facto
triremium Reipublicæ Venetæ fuit aſportatum ad Ciuitatem Venetiarum non autem ad dictum conuentum locum Gori, dubitaui, An ſit relaxañ. mandatum contra
dd. aſſecuratores, & Domini affirmatiuè reſponderunt
exiſtimantes eueniſſe caſum aſſecurationis commiſſamque fuiſſe ſtipulationem.

Nam aſſecuratio fuit promiſſa verbis generalibus in
forma ampliſſima, cum particulari expreſſione etiam repreſaliarum, & cuiuslibet caſus ſiniſtri ab amicis, ſeù
inimicis. Ideoque Aſſecuratores in ſe ſuſceperunt omne
riſicum, & periculum, propter quod potuiſſet impediri
tranſportatio grani ad locum conuentum, ponderando
verba aſſecurationis, ibi: *Correndo riſico li ſottoſcritti Signori Aſſecuratori ſopra detti grani d'ogni caſo di mare, di
fuoco, di getto in mare, di repreſaglia, ò rubaria d'amici,
ò d'inimici, e d'ogn'altro oporteaole diſaſtro, ſiniſtro impedimento, ò caſo ſiniſtro, e foſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe, tutti li detti riſichi li corrono e tutti li portano li ſottoſcritti Signori Aſſecuratori ſopra di loro.* Et propterea
dum Aſſecuratores nedum generaliter in quolibet caſu ſe
obligarunt, ſed etiam exprimendo certos caſus, ſecutus
comprehenditur ſub aſſecuratione, præſertim, poſtea
excipiendo duntaxat à dicta generalitate caſum Barattariæ, ibi: *Dichiarando, che da Barattaria del Capitano, &
marinari in fuori, li ſottoſcritti Sig. Aſſecuratori à tutti l'altri riſichi, caſi ſiniſtri, & infortunij vogliono eſſere
tenuti & obligati in tutto, & per tutto, &c.* ex quo recte arguitur, vt nullus præterea caſus exceptus fuerit,
hæc enim † exceptio, & reſeruatio vnius caſus operatur 1
comprehenſionem reliquorum caſuum, propter quos
granum non potuiſſet aſportari ad d. locum conuentum,
vt in ſimili dicitur de conductore, qui ſi † certos caſus ex- 2
preſſit in alijs omnibus teneatur, vt per *gloſ. in l. ſi quis
fundum. ff. locat. & conduct.* Alex. *conſ. 3. num. 2. lib. 2.*
Rim. Iun. *conſ. 92. num 20. lib. 1.* & in his terminis obſeruauit, Ang. *conſ. 290. num. 5.* Bald. *conſ. 395. num. 6.
lib. 2.* vt aliquo caſu excepto, † reliqui omnes compre- 3
henſi intelligantur, Rota *in Romana Affictus 8. Februarij 1593. coram* Gipſin, *relat. inter diuerſ. deciſ. 727.
ſub num. 4. verſ. ſed quicquid ſit, par. 4.* cum † contra- 4
ctus à conuentione partium legem accipiat, *l. contractus,
§. ſed hæc ita, ff. de reg. iur. l. 1. §. legem. ff. depoſit. cum
ſimilibus.*

Nec poteſt excludi hic caſus ſecutus, eo ſub prætextu,
vt merces aſſecuratæ integræ adhuc hodie † ſint, dum il- 5
larum pretium non amiſerunt aſſecurati ex traditis per
Odd. *conſ. 31. num. 11.* Santer. *de aſſecur. par. 4. num 46.*
vel ex eo quod Nauis fuerit capta à Principe pro aſſerta
occaſione annonæ proprij Principatus; Ideoque hic caſus
non comprehendatur in hac aſſecuratione, ex Rota
Ianuen. deciſ. 62. quam ſequitur Maſtrill. *deciſ. 284. num.
48.* nam primus caſus non obſtat, quia nihil conferre
videtur, quod ſaluum ſit hodie granum, & illius
pretij ſint Creditores aſſecurati, nam obligatio aſſecuratorum continet conſignationem identitatis grani, &
illius conſignationem in certo loco, & proinde non
applicatur, Odd. † cum non ſufficiat extare granum in 6
alio loco, ſed copulatiuè requirantur iſta duo, videlicet idē
granum & in certo loco conuento, & in iſto caſu granum

habetur pro deperdito reſpectu loci Portus Gori, ad quem
fuit promiſſa aſportatio, non ad Ciuitatem Venetia-
rum; Ideò quandocunquè granum impeditum fuit aſpor-
tari ad Portum conuentum, intrat obligatio aſſecura-
tionis, iuxtà benè in hac re deducta per Santern. *de aſſe-*
7 *curat. par. 3. nu. 53.* & ſanè quia quando plura † obſtant,
ſi vnum remoueatur, attamen alia remanent, *cap. ex
suorum. de auth. & vſu pall. cap. paſtoralis de priuil.* Ge-
min. *conſ. 33. nu. 8.* Rot. *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.
87. num. 7. cum ſeqq.* vbi etiam Add. *num. 16.* Deciſio au-
tem Ianueñ non facit ad caſum, quia ibi non conſtat
quod aſſecuratio fuerit ſub ſimili forma, vt hæc de qua
agitur, quinimo ex eius lectura patet quod fuit limitata
ad predam, latronum incurſionem, & caſus ſiniſtros
dumtaxat, vt patet ibi *ſub nu. 1. verſ. quando caſus*, non
autem dictum fuit, *& foſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe*,
nec exceptus ſolus caſus Barattariæ, qui firmat regulam
in contrarium ex ſupra deductis, vltra quod ibi, vt pari-
ter conſtat ex *num. 3. verſ. & in effectu*, non fuit aſſecu-
ratum granum, ſed Nauis, quæ tandem peruenit ad lu-
cum deſtinatum, licet fuerit per aliquantum temporis
apud Venetos detenta.

Neque etiam ſubſiſtit fundamentum quod fuerit capta
8 à Principe: quia vltra quod repreſaliæ † fiunt à Principe,
aut cum Principis auctoritate, & tamen caſus repreſa-
liarum fuit expreſsè in aſſecuratione comprehenſus, ibi,
di repreſaglie, &c. & deindè ſulùm exceptus caſus Ba-
rattariæ, itaut propterea cenſeatur in ea comprehenſus
omnis caſus etiam ex facto Principis externi proueniens.
9 Sed ceſſat omnis difficultas ex ſupra relatis verbis, † *&
foſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe*, quæ ſunt adeò ampla,
& vniuerſalia, vt reſtrictionem aliquam non recipiant,
ſicuti in punctu ex multis plenè exornat Stracc. *de aſſecu-
rat. gloſ. 15. num. 13. poſt med. verſ. Cum ergo, & num. 14.
& gloſ. 16. per tot.* Dum enim in Aſſecuratione ſuſce-
10 ptum fuit omne impedimentum, † & omne riſicum,
quouſquè ad locum conuentum perueniret granum, ea
verba nullum caſum excludere videntur, Boſs. *de
remiſſ. merced. nu. 65.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſ. 80. nu.
1. cum ſeqq.* Mantic. *de contract. lib. 5. tit. 8. numer. 10.
& ſeq.*

Quibus accedit, quod iidem aſſecuratores intellexe-
runt aſſecurationem modo ſupradicto, dum dederunt
mandatum aſſecuratis, quod eorumdem aſſecuratorum
nominibus mandarent mercatoribus Venetis de Saumi-
niatis & Guaſconibus, vt frumenta ſupradicta recipe-
rent, & procurarent vendere eorum ſumptibus pro ob-
ſeruantia aſſecurationis, prout executum fuit, non enim
11 melior † interpretatio dari poteſt, quam ea quæ prouenit
ex declaratione contrahentium, cum nec poſſit in du-
bium reuocari, *l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de reg. iur.*
Soccin. Iun. *conſ. 65. num. 64. lib. 1. cum alijs per* Mantic.
deciſ. 18. num. 6.

Hinc non obſtat, quod reuocauerint hoc mandatum
ipſis aſſecuratis, quia non propterea reuocarunt confeſ-
ſionem, aliud enim eſt confeſſio, aliud mandatum, licet
12 enim potuerint reuocare † mandatum re integra, non
tamen confeſſionem, quæ iam erat acceptata, ita vt illa
13 confeſſio ſemper † operetur ſuos effectus, prout de iure
nulla habita conſideratione reuocationis, niſi docto de
errore, ex latè cumulatis per Fabr. *de confeſſ. concl. 6. nu.
9. cum tribus ſeqq. & de reg. iur. concluſ. 1. nu. 24 & ſeq.*
& per Modern. Bonon. *var. reſol. lib. 2. cap. 44. nu 9. &
ſeq.* vltra quod iſta prætenſa reuocatio fuit facta aſſecura-
tis, & erat facienda ſupradictis mercatoribus Venetis pro-
14 curatoribus de ipſorum aſſecuratorum † mandato iam
conſtitutis, & fuit pariter facta non ſolum re non integra,
ſed etiam lite pendente.

Sed cum ex deductis hinc inde in facto, videlicet ex
epiſtolis, ex confeſſione Aſſecuratorum, & ex fide offi-
cialis Annonæ Ciuitatis Venetiarum conſtet, Nauem
San. Bonauentura nuncupat. cum grano non perueniſſe
ad Portum Gori, ſed fuiſſe facto dd. triremium aſporta-
tam Venetias, ibiquè detentam & granum à Naui extra-
ctum, & in publicis Horreis repoſitum, contra Aſſecura-
tores eſt relaxan. mandatum vigore obligationis Came-
ralis, cum non fuerit impleta promiſſio dandi in loco con-
uento, ideoque commiſſa ſtipulatio ad pretia conuenta
15 aduerſus eoſdem Aſſecuratores † ex generali ſtipulatione
contrahentium, ad *text. in l. 1. & l. centum Capua, ff.
de eo quod cert. loc.* Caſtr. *in l. eaueum*. Sauſell, *ff. locati,
num. 6.* Alex. *in l. à Titio, numer. 3. ff. de ver. oblig.* Bart.
Bald. Salic. & alij relati à Rota Ianuen. *deciſ. 25.
numer. 1.*

Non obſtat, quod non probetur quantitas grani vehen-
di poſita in Naui, & ſic non poſſit † relaxari mandatum 16
in vim obligationis Cameralis, niſi præcedat liquidatio,
Galleſ. *de oblig. Cam. q. 34. num. 10. & q. 35. ſub num. 6. &*
Rota *poſt ipſum deciſ. 115. num. 10. & deciſ. 142. num. 5.*
quia ea iuſtificatur ex apoca in qua Aſſecuratores dum
ſuſceperunt in ſe granum tacitè agnouerunt etiàm quan-
titatem grani, quam mandarunt conſignari eorum pro-
curatoribus de Sanminiatis, & Guaſconibus, & ex † 17
fide Officialis publici officij Annonæ Ciuitatis Venetia-
rum in forma probanti, quæ ſola plenè probat adnotata
per Doctor. *in l. fin. ff. ad l.* Iul. *de Annon.* cum ex ea reſul-
tet certitudo, *l. 1. C. de ſent. quæ ſine certa quantitate*,
Cæſar. de Graſs *dec. 5. n. 5. de reſtit. ſpol.* & tenuit Rot.
in Aret. *liquidationis 23. Ianuar. 1617. coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano*. Et dicta Iura ſunt etiam conformia Epi-
ſtolæ reſponſiuæ dd. Procuratorum, in quibus habetur
granum aſcendiſſe ad ſextaria 6765. quemadmodùm ex
lectura earum probatur, adeout huiuſmodi fides † etiam 18
ex his adminiculata, multo magis talem quantitatem
probare videatur, quàmuis eſſet ſimplex extraiudicialis,
& non publici Officialis, Rota *in recent. deciſ. 122. ſub
num. 7 verſ. quæ fides par. 1. & apud Conſilia* Farinacc.
*lib. 2. deciſ. 323. num. 2. verſ. cui atteſtationi, in Caetana
Beneficiorum 9. Februarij 1618. coram bo. me. Buratto*, &
ſæpiùs in alijs.

Et ita &c. vtraquè &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Domus.

Die Mercurij 26. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Ad deuolutionem, & caducitatem agens, quid probare grauetur. Emphyteuſis quando ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, etiàmſi ſit eccleſiaſtica. Alienans bona emphyteutica, irrequiſito Domino directo, quando non incurrat in caducitatem.

SVMMARIVM.

1 *ad Deuolutionem, & caducitatem agens, regulariter eam probare tenetur.*
2 *ad Caducitatem agens ob lineam finitam, dictum finem probare grauatur. & n. 3.*
4 *Lineæ inueſtiti defectus probari debet ab eo, qui agit ad deuolutionem.*
5 *ad Deuolutionem agens, ob non pacti adimplementum, dictum non adimplementum, ipſe omnino probare tenetur. & n. 6.*
7 *Caducitas incurſa ob non adimplementum, cenſetur remiſſa ex multiplicatis receptionibus Canonum.*
8 *Deuolutio, quando non iuſtificetur.*
9 *Emphyteutica bona, ſi ſint translata in aliquem cum conſenſu Domini directi ſine præfinitione temporis.*
10 *Et neque ſuit reſtricta ad vitam, neque generationem, ſed titulo perpetuæ emphyteuſis iure proprio.*
Tunc effecta eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, & hoc procedit etiàmſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica.
11 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur interueniſſe in alienationibus rerum Eccleſiæ ex curſu 30. annorum.*
Et hoc ſiue fuerit reſeruatum, ſiue non in inſtrumento venditionis.
12 *Alienatio emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, non inducit caducitatem, ſi ea fuerit neceſſaria, nimirum ſi ſit facta auctoritate Iudicis.*
13 *Caducitas non incurritur ex alienatione neceſſaria facta vigore Bullæ Iuris congrui.*
14 *Ignorantia præſumitur in ſuccedente in ius alterius.*
15 *à Caducitatis pœna, quis excuſatur ex iuſta ignorantia.*

16 *ad De-*

16 ad Deuolutionem agens ex vno capite, vt non obtineat, ſufficit quod eam ex illo capite non iuſtificet.

DECISIO XXV.

DOMVS iſta, de qua agitur, de anno 1485. à Mo-
nachis S. Mariæ Nouæ conceſſa fuit in emphyteu-
ſim Guillelmo Statij, & Guilielmo Petri, inſolidum,
ad ſecundam generationem, pacto adiecto, quod ipſi em-
phyteutæ in caſu abſentiæ ab Vrbe tenerentur notifica-
re Monaſterio ſub pœna caducitatis, vt in Summ. num.
1. Deinde de anno 1567. cum Georgius, filius Guillel-
mi Petri, domum vendidiſſet Leonettis, à Monachis
præſtitus fuit conſenſus contractui, & inueſtiti fuerunt
Leonetti in perpetuum, vt in Sum. num. 3. Quibus qui-
dem Leonettis, ad deteriorem fortunam deuentis, &
non ſoluendo effectis, cum in ſubhaſtatione, ad inſtan-
tiam Creditorum facta, domus fuerit primo adiudicata
Franciſco Caluo, & deinde ab hoc pariter per ſubhaſtatio-
nem tranſiuerit in Pulcios, Monachi prætendentes fa-
ctum eſſe locum deuolutioni, intentato coram Locum-
tenente Eminentiſſimi Vicarij iudicio, per ſenten-
tiam fuit illis impoſitum ſilentium, qua ſententia per
alium Iudicem reuocata, pro parte illorum de Pulcis,
cauſa fuit coram me in Rota introducta, & dubitatum,
An conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus di-
ctam ſecundam ſententiam, in quo dubio Domini affir-
matiuè reſponderunt.

Quia viſum fuit conſtare de iniuſtitia poſterioris ſen-
tentiæ, & conſequenter de læſione illorum de Pulcis,
cum pro parte Monachorum non fuerit doctum de deuo-
1 lutione, & caducitate, quæ † regulariter probari debet
ab eo, qui agit ad illam, *Speculat. in tit. de emphyteuſ. §.
nunc aliqua. nu. 66.* Bero. *conſ. 249. num. 8. lib. 1. & fuit di-
ctum in Arimineñ Deuolutionis 17. Maij 1602. coram bon.
mem. Card. Pamphilio.*

Aut enim Monachi nituntur Inſtrumento inueſtitu-
ræ, factæ de anno 1485. & tunc, vel prætendunt factum
eſſe locum deuolutioni ob generationem finitam, vel ob
non adimplementum pacti, quo emphyteutæ teneban-
tur notificare abſentiam ab Vrbe, & neutro ex capite vi-
detur intrare caducitas.

Non quidem ob finitam ſecundam generationem maſ-
culinam, & fœmininam, vtriuſquè Guillelmi inueſtiti,
2 quia à Monachis nullibi probatur † deficientia, & finis
dictæ ſecundæ generationis, & quod filij primorum inue-
ſtitorum, quos adfuiſſe non controuertitur, deceſſerint
ſinè filijs, prout omninò de iure requiritur, quando agitur
3 ad effectum deuolutionis, cenſuit Rota *apud Card. Sera-
phin. deciſ. 1458. n. 1. & coram bo. mem. Card. Caual. deciſ.
558. nu. 1. & 3. & in Ferrarieñ Bonorum 22. Decembris*
4 *1603. coram* Ortembergo, vbi quod onus probandi † de-
fectum lineæ ſpectat ad agentem, *& in Arimineñ deuo-
lutionis 16 Februarij 1609. coram bo. mem. Card Sacrato,
& in Romana domus de Blanchis 10. Maij 1619. coram bo.
me. Buratto.*

Minuſquè deduci poteſt caducitas ex non adimplemen-
to pacti de notificando abſentiam inueſtitorum, quia de
tali abſentia non conſtat, quam tamen Monachi, vti
5 fundamentum † eorum intentionis, probare omninò de-
buiſſent, *iuxta conſ. Feder. de Sen. 148. num. 1. & 2.* Sil-
uan. *conſ. 3. num 13.* Crauett. *conſ. 240. num. 3. verſ. ſed
tamen verius*, Burſatt. *conſ. 119. num. 3.* Put. *deciſ. 375.*
6 *in fin. lib. 2. in correct.* præſertim † ad effectum deuolutio-
nis, Rota *deciſ. 170. nu. 10. ad fin. par. 2. recent.* & in om-
7 nem caſum ex multiplicatis † receptionibus Canonum
per longiſſimum temporis ſpatium ſubſequutis, cen-
ſeri debet omnem prætenſam deuolutionem remiſſam
fuiſſe, *Gloſ. in l. 2. verbo (repellere) verſ. item ſi triennio,
& ibi Doct. C. de iur. emphyt.* Ruin. *conſ. 110. num. 4. lib.
1.* Gabr. *conſ. 66. num 54. & ſeqq. lib. 2.* Surd. *deciſ. 6.
numer. 7. & deciſ. 181. numer. 1* Card. Mantic. *deciſ.
200. num. 1. & 2. & deciſ. 896. num. 4. & 5. par. 4.
diuerſ.*

Aut verò Monachi agunt ad deuolutionem in vim ſe-
cundi Inſtrumenti de anno 1567. In quo venditio domus,
facta Leonettis, tanquàm de perpetua emphyteuſi, &
ad quoſcumquè extraneos tranſitoria, approbata fuit,
prout re vera eos egiſſe colligi videtur ex monitorio, Sum.
numer. 4. vbi aſſeruerunt eueniſſe caſum deuolutionis
ob mortem Iuliani, & Alexandri de Leonettis; Et hoc
etiam caſu deuolutionem non iuſtificari † Domini cen- 8
ſuerunt, ſiue illa deducatur ex obitu illorum de Leonet-
tis, ſiue ex defectu beneplaciti Apoſtolici, ſiue ex aliena-
tione illius domus, facta irrequiſito domino directo.

Non eſt factus locus deuolutioni per obitum Iuliani, &
Alexandri de Leonettis, quia in illos translata fuit do-
mus de conſenſu Monachorum † ſine temporis præfini- 9
tione, nequè conceſſio limitata fuit ad eorumdem vi-
tam, ſeu generationem, ſed titulo perpetuæ emphyteu-
ſis iure proprio, & in perpetuum conceſſa fuit ipſis, &
eorum hæredibus, vt in Sum. num. 3. & ſic per mortem
dictorum emptorum non eſt deuoluta domus, cùm effe-
cta † fuiſſet tranſitoria ad hæredes extraneos, etiàmſi 10
emphyteuſis fuerit eccleſiaſtica, vt tradunt Soccin. Sen.
conſ. 266. n. 37. verſ. ſecundo præmiſſa. lib. 2. Curt. Iun *conſ.
4 num. 24. in fin.* Gabr. *conſ. 76. num. 7. & ſeqq. lib. 2.* Becc.
conſ. 3. n. 30. Rimin. Iun. *conſ. 461. num. 19.* vbi de rece-
ptiſſima teſtatur opinione, Rota *apud Card. Seraphin.
deciſ. 868. nu. 3. & in Mediolaneñ Bonorum 7. Iunij 1585.
coram* Bubalo, *& in Romana deuolutionis domus 1. Decem-
bris 1600. coram bo. me. Card. Millino.*

Nec etiam ſuffragatur defectus beneplaciti Apoſtolici
ad probandam prætenſam deuolutionem, quia ex lapſu
triginta, & vltra annorum, & ſubſecuta obſeruantia con-
tractus † per tantum tempus, illud præſumitur obten- 11
tum, ſiuè fuerit enunciatum, ſiue non, in Inſtrumento
venditionis, Card. Seraphin. *deciſ. 675 nu. 1. & deciſ. 1042.
num. 3. in fine, & deciſ. 1307. n. 7.* Rota *in recent. deciſ. 159.
nu. 4. & 5. par. 1. cum alijs.*

Et demum nec quicquàm facit pro inducenda deuolu-
tione, quod iſta domus fuerit alienata in Pulcios, modo
agentes ad reſtitutionem in integrum, irrequiſitis Mona-
chis dominis directis, tùm quia cùm neceſſaria fuerit alie-
natio, † & ſequuta fuerit per ſubhaſtationem auctorita- 12
te Iudicis perfectam, hinc ſequitur non eſſe incurſam
caducitatem, nequè factum locum deuolutioni, vt cen-
ſuit, Rota *apud bo. me. Card. Caual. deciſ. 622. numer. 6.
verſ. reſponſum fuit, & in ſimili idem reſpondit in Romana
deuolutionis 11. Decembris 1583. coram* Orano, vbi
quod non incurritur caducitas ex alienatione † neceſſa- 13
ria facta vigore Bullæ Iuris congrui; Tùm etiam quia
cùm venditio facta fuerit ad inſtantiam creditorum, &
hæredum † inueſtitorum, qui præſumuntur ignoraſſe 14
domum iſtam eſſe ſub directo dominio Monachorum,
vtiquè † ex hac iuſta ignorantia excuſari debent à pœna 15
caducitatis, Gloſ. & DD. *in l. 2. C. de iur. emphyt.* Ro-
lan. *conſ. 66. num. 19. lib. 3.* Honded. *conſ. 42. num. 15 lib.
2.* Rota *apud Card. Canal. deciſ. 94. num. 1.* Et deniquè
ſat eſt † quod non fuit intentata à Monacis deuolutio ex 16
hoc capite alienationis, ſed ex capite lineæ finitæ,
quam tamen, vt ſupra dictum fuit, nullatenus iuſtifi-
carunt.

Et ita, vtraquè parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Mutui; ſeu Pecuniaria.

Die Veneris 14 Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Obligatio carcerati ad fauorem illius, qui carcerationem procurauit, quando ſubſti-neatur, & quando nullius ſit momenti. Iudex, Officialis, vel Baro an poſſint con-trahere cum carcerato, & quid in ſubdito in plena libertate conſtituto.

Confirmata fuit à Rota iſta deciſio, in hac eadem cauſa ſub die 27. Iunij eiuſdem anni 1631. coram Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano, vbi præſens hæc deciſio R. P. D Merlini tamquàm doctiſſima, & elegantiſſima extollitur &c.

Et vt ingenuè loquar, Omnes ferè huius Celeberrimi Auditoris, fœcondiſſimum, & fœliciſſimum illud ingenium, ſingularem Doctrinam, mirabilem Eruditionem,

& melliſluam quamdam Suauitatem, ſumma cum dignitate, copulatam admirantur, & mirificè obſeruant. O Vir ſummo dignus honore.

SVMMARIVM.

1 *Carcerati obligatio valida eſt, & ſubſtinetur, quotiês quis iuſtè fuit carceratus.*

2 *Metus non poteſt dici incuti, quoties aliquid in ſatisfactionem iuſtitiæ fit.*

3 *Metu, quod factum eſt eatenus retractatur, quatenus contra Iuſtitiam id proceſſit.*

Iuris exequutio, nec metum, nec iniuriam incutit. numero 3.

4 *Iuſtè, quoties quis cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè conſentire.*

5 *Carceratio ſi ſit iniuſta, & obligatio tendat in fauorem illius, qui carcerationem procurauit, tunc talis obligatio eſt ipſo iure nulla, nec etiam iuramento validatur. num. 43.*

Carceratio iniuſta probat metum cadentem in conſtantem virum, num. 5.

6 *Prætor afflatu diuino, edictum, quod metus cauſa, edidit.*

7 *Carceris iniuſtitia, non ſolum deſumitur ex eo, quod carceratus debitor non eſt, nec Reus obiecti criminis, ſed etiam quando, licet ſit debitor, & reus, non tamen iuris ordine ſeruato captus fuit. amplia. n. 8.*

9 *Carceratio in dubio præſumitur iuſta, pro facto Iudicis.*

10 *Iudex, quando dicatur non ritè proceſſiſſe ad capturam.*

11 *Præſumptio pro Iudice, quod carceratio præſumatur iuſta, ceſſat, quando conſtat Iudicem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſſe.*

12 *Carcerati obligatio ad fauorem Iudicis, vel Officialis, etiamſi iuſta ſit carceratio, non tenet.*

13 *Teſtamentum carcerati factum ad fauorem Iudicis, aut Officialis non tenet.*

14 *Iudicis, vel Officialis maieſtas maiorem incutit timorem Reo, quam creditor.*

15 *In Reo erga creditorem nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur erga Iudicem, & Superiorem ſuum.*

16 *Officialis prohibetur contrahere, & obligationes recipere à ſubditis, nedum quando ſunt carcerati ſed etiam quando in plena libertate exſtant.*

17 *Officialis, quod metu inducat ad contrahendum, lex ſemper ſuſpicatur, & præſumitur ex parte ſubiecta deeſſe liberum conſenſum.*

18 *Ab Officiali ſemper præſumitur terror inferri.*

19 *Contractus initus cum Officiali ipſo iure eſt nullus, & meticuloſus cenſetur, cum contrahens poſſit ab Officiali compelli.*

20 *Contractus initus cum Officiali, nec etiam iuramento firmatur, quod procedit etiamſi ſit renunciatum legibus id prohibentibus.*

21 *Carcerati contractus cum Officiali irritatur ob duplicem metum, ſubiectionis ſcilicet, & carcerationis.*

22 *Officiales ſimplices habent vltorem Dominum, ſeu Baronem.*

23 *Carceratus probabilius formidat indignationem Baronis, quàm Iudicis, vel Officialis.*

24 *Officialis prohibitio, quod non poſſit contrahere cum ſubdito. vbi poſita ſit.*

25 *Officialis non habens iuriſdictionem liberè poteſt contrahere cum ſubditis, dummodò ratione officij non poſſit compellere contrahentes ad ſic faciendum.*

26 *Mutui contractum iura valdè abhorrent in obligationibus ſubditorum, & carcerati erga Officiales.*

27 *Sub mutui contractu multa illicita committuntur, & ſub illius nomine fraudes legibus fiunt.*

28 *Baro aſſimulatur Officiali perpetuo, non autem temporali.*

29 *Doctorum diſtinctio in l. principalibus. ff. ſi cert. pet. reprobatur.*

30 *Officialis perpetuus eſt magis formidabilis, quàm temporalis, qui breue eſt remouendus, & ſyndicandus.*

31 *Officialis, dum videt ſe eſſe perpetuum facilius inducitur in tyrannidem.*

32 *Officialis perpetuus, ſi haberet interdictum commercium, de non contrahendo cum ſubdito, pœnæ quodammodò addictus videretur.*

33 *Roman. in l. principalibus. ff. ſi cert. pet. reprobatur.*

34 *Carceratus poſtquàm è carcere eſt liberatus, & in plena libertate conſtitutus, poteſt contrahere, cum Barone.*

35 *Officialium contractus cum ſubditis, leges reprobantes, quando ceſſent.*

36 *Principis ſola dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, non inducunt iuſtum metum, ſed etiam minæ requiruntur.*

37 *Contractus Principis, & Baronis cum iniuſtè carcerato celebratus non tenet.*

38 *Metum iuſtum in carcerato ad contrahendum cum Barone, quæ inducant.*

39 *Superioris ſola præſentia abſque minis, quando adeſt timor coactionis, ſufficientem inducit metum; ad annullandum contractum cum ipſo initum.*

40 *Carceratus, vt quis dicatur, quid ſufficiat.*

41 *In carcere intelligitur eſſe, qui ſub fida cuſtodia manet.*

42 *Iuramenti vim habet clauſula in inſtrumento appoſita, vt habeatur pro iurato.*

44 *Voluntas coacta, licet habeat in ſuperficie volitionem, in medulla tamen habet volitionem. & num. 45*

46 *Cum carcerato, qui contrahit, ob iuris reſiſtentiam nullum ius, nullamque actionem acquirit.*

Nec meretur, vt ſibi promiſſa ſeruentur in pœnam doli, & calliditatis, qui extorſit à metuente obligationem, ſub prætextu iuſtitiæ. n. 46.

47 *Iudex, qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, inſtrumentum alterius iniquitatis eſſe non debet.*

48 *Iuramentum, quod ſine diſpendio æternæ ſalutis ſeruari poteſt, Iudicis officio compelli quis debet, vt exequatur.*

49 *Clauſula, iuramenti, paris quidem effectum cum illo iuramenti erga hominem, ſed non inducit ſacramentum iuramenti formalis erga Deum.*

DECISIO XXVI.

PETEBATVR à Barone mandatum contra D. Franciſcum, vigore apocæ, obligatione Camerali, & clauſula iuramenti, munitæ, in qua dictus Franciſcus confeſſus fuerat cauſa Mutui recepiſſe ducatos 1500. & obligauerat ſtatis temporibus ſe reſtituturum Baroni, quod mandatum non eſſe relaxandum hodiè Domini reſponderunt.

Apparet enim ex actis Franciſcum de ordine Baronis captum fuiſſe, & in carcerem detruſum die 16. Auguſti, neque liberatum, niſi die vltima Octobris, apoca vero confecta fuit die 20. Septembris, & ſic inita eſt obligatio tempore, quo Franciſcus vinculis erat mancipatus; Receptiſſima autem eſt concluſio, quàm & pluries Rota amplexa † fuit, obligationem carcerati validam quidem eſſe, 1
& ſubſtineri, quoties iuſtè fuit quis carceratur, Bart. *in l. qui in carcerem, num. 1. ff. quod met. cauſ.* & ibidem Bald. *in prima lectura verſ. item etiam*, Alberic. *num.* 2. Ang. *num.* 3. idem Bart. *in l. qui à latronibus. num. 2. ff. de teſtam.* latè Farin. *de carcer. & carcerat. quæſt. 35. nu. 29. & in fragment. 10 verb. Metus, num.* 21. Leſs. *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 17. dub. 6. nu. 36. in fin. & nu.* 41. Gratian. *diſcept. for. cap. 479 numer.* 30. non poteſt enim † dici 2
metus, dum in ſatisfactionem Iuſtitiæ aliquid geſtum eſt, vt inquit Bald. *in rubr. quod met. cauſ. in princ.* & eatenus retractatur, quod metu factum eſt, quatenus contra Iuſtitiam † id proceſſit, plenè Decian. *conſ.* 3
18. num. 132. & 133. cum ſeqq. lib. 1. Aldobr. *conſ. 79. nu. 2. & ſeqq lib.* 2. atquè etiam admiſit Rota *in Foroliuien. nullitatis obligationis coram bo. me. Sacrato*, quæ eſt *deciſ. 490. par. 2. recent. & in Melphiten. ſeu Lauellen. pecuniaria* 16. Nouemb. 1620. *coram bo. me. Vbaldo*, & iuris exequutio, nec metum, nec iniuriam incutit, *l. iniuriarum. §. primo, ff. de iniur. l. quemadmodum. §. Magiſtratus, ff. ad l. Aquil.* atquè is, † qui iuſtè cogitur, 4
cenſetur quodammodò voluntariè conſentire, quia cauſam metus, & coactionis ipſe dedit, & timor ab ipſomet naſcitur, vt per Leſs. *de iuſt. & iur. d. lib. 2. cap. 17. dub. 6. n.* 43. Sanchez *de matr. lib. 4. diſp. 9. num. 8. & diſp. 13 per tot.* Si verò iniuſta ſit carceratio, & obligatio † tendat in fauo- 5
rem illius, qui carcerationem procurauit, tunc obligatio

non

non reſcindenda, ſed ipſo iure nulla eſt, huiuſmodique
iniuſta carceratio probat metum, & quidem cadentem
io conſtantem virum, ità vt nulla alia iuſtificatione opus
ſit, d. l. qui in carcerem. ff. quod met. cauſ. & l. ſi quis
Sempronium. ff. de hæred. inſtit. & notant Card. Zabarel.
conſ. 137. ſub num. 1. & num. 2. Bald. in rubr. de contro-
verſ. inueſtit. in vſib. feud. vbi ait, Prætorem afflatu
6 tu † diuino, edictum metus cauſa edidiſſe, Neuiz.
conſ. 52. num. 46. Roland. conſ. 2. num. 47. & ſeqq. lib 1.
& conſ. 57. num. 38. & ſeqq. lib. 2. Rimin. Iun. conſ. 613.
num. 17. Farin. de Carcer. & carcerat. d. quæſt. 35. num.
3. & num. 28. Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 136. num. 4. 5.
& ſeqq. Guttier. de Iuram. par. 1. cap. 57. num. 7. & ſeqq.
Surd. conſ. 37. ſub nu. 21. verſ. ſed fallit, Manent. conſ.
27. num. 14. & conſ. 28. num. 16. & num. 21. Rot. d. deciſ.
490. num. 1. & 2. par. 1. recent. & deciſ. 286. num. 4. poſt
2. vol. conſil. Farin. Idquè verùm eſt, nedum quando iniu-
ſtitia carceris deſumitur ex eo, quod carceratus debitor
7 non eſt; † nec verè Reus obiecti criminis, ſed etiam
quando licet debitor ſit, & reus, non tamen ritè, & iuris
ordine ſeruato captus, & carceratus fuit, ità Cuman.
conſ. 157. per tot. Afflict. deciſ. 149. nu. 1. Farinac. de carcer.
d. quæſt. 35. num. 28. in fin. Guttier. de Iuram. d. cap. 5. 7. nu.
7. verſ. diceris, Manent. d. conſ. 27. num. 9. 11. & 18. &
conſ. 28. nu. 32. Immò videtur etiam procedere, quando
8 detruſio in carcerem iuſta quidem eſt, ſed facta fuit †
ad extorquendum alium contractum ſeparatum, & à
cauſa carcerationis non dependentem, in fauorem eius,
qui carcerationem procurauit, Couar. de ſponſal. 2. par. c.
3. §. 4. n. 15. Guttier. de Iuramen. d. cap. 57. num. 8. ad fin.
& num. 9.

9 Et quàmuis in dubio iuſta † præſumi poſſit carceratio
tio pro facto Iudicis, & ad excludendum delictum,
Pariſ. conſ. 5. num. 168 lib 4. & alter Pariſ. de reſignat.
lib. 13. quæſt. 1. num. 161. & ſequuta eſt Rota in Romana
Prioratus 4. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Piro-
nano; Attamen in præſenti caſu ex duobus ceſſat obie-
ctum.

Primò, quia conſtat non ritè proceſſiſſe Iudicem in ca-
10 ptura D. Franciſci, ſiquidem nec † de corpore delicti, nec
de legitimis indicijs, ad capturam neceſſarijs, conſta-
bat, fuitque, liberatus è carceribus, vt dicunt Teſtes,
nec vnquàm examinatus, nec interrogatus, & hinc ap-
paret iniuſtitia carceris; vt per Cuman. d. conſ. 157. Ang.
Aret. conſ. 96. numer. 21. in fin. & 22. & in propoſito
benè conſiderat Natt. conſ. 451. num. 3. in fin. Rim. Sen.
conſ. 140. nu. 2. & ſeqq. Manent. conſ. 27. num. 5. & conſ.
11 28. nu. 12. & 30. lib. 1. & ſic præſumptio † pro Iudice, quod
carceratio præſumatur iuſta; ceſſat, dum apparet Iudi-
cem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſſe, l. non
eſt veriſimile. ff. quod met. cauſ. Rim. Sen. d. conſ. 140. n. 18.
Manent. d. conſ. 28. num. 34.

Secundò tollitur obiectum, & difficultas ex eo, quod
diſtinctio prædicta inter iuſtam, vel iniuſtam carceratio-
nem, procedit in obligatione facta ad fauorem creditoris,
12 ad cuius inſtantiam fuit carceratus, † ſed quando obliga-
tio eſt in fauorem Iudicis, & officialis, tunc, etiam ſi iu-
ſta ſit carceratio, obligatio tamen carcerati non tenet,
ità Fulgoſ. in d. l. qui in carcerem, num. 3. ff. quod met. cauſ.
Boſs. in tit. de carcer. num. 22. & 23. Farinac. d. quæſt.
13 35. num. 30. quemadmodùm † etiam teſtamentum fa-
ctum in fauorem eiuſdem non ſubſiſtit, vt tradunt DD.
in l. qui a latronibus. ff. de teſtam. quam legem pati ra-
tione procedere in contractibus notat ibidem Bart. num. 2.
& Caſtr. num. 3. & ſequitur Guttier. d. cap. 57. num. 16.
14 Et ratio eſt differentiæ, quia maieſtas † Iudicis, vel Offi-
cialis maiorem incutit timorem Reo, quàm incutiat
creditor, qui eſt priuata perſona, nec iuriſdictionem in
15 eum habet, nullaque conſiderari poteſt † reuerentia in
Reo erga debitorem, prout datur erga Iudicem, &
ſuum Superiorem, Bart. in l. prima. §. quæ onerandæ,
nu. 5. ff. quar. rer. act. non det. Bertr. conſ. 1. nu. 12. lib. 1.
Crauett. conſ. 889. num. 3. Mandel. conſ. 186. n. 8. Et Offi-
16 cialis prohibetur † contrahere, & obligationes recipere
à ſubditis, nedum quando ſunt carcerati, ſed etiam ſi in
plena libertate exiſtant, quia ſemper lex ſuſpicatur, quod
officialis metù inducat ad contrahendum, præſumitque
17 ex ſubiecta † parte liberum deeſſe conſenſum, l. vnica. C.
de contract. iudic. l. qui officij. ff. de contrah. empt. l. quiſ-
quis. C. ſi cert. pet. l. principalibus. ff. eodem, Bald. in
l. nouiſſimè, num. 5. vbi, quod ab † Officiali ſemper præ- 18
ſumitur terror inferri, ff quod cum falſ. tutor. Bart. in d.
l. principalibus, num. 2. verſ. & ratio, & ibidem Alciat.
num. 17. & de præſ. reg. 3. præ. 9. num. 15. & 16. Natt.
conſ. 50. num. 13. Curt. Iun. conſ. 126. num. 1. ad fin. & 8.
vbi, quod talis contractus eſt ipſo iure nullus, † & me- 19
ticuloſus cenſetur, cum contrahens poſſit ab Officiali
compelli ad contrahendum, Gram. conſ. crim 51. num. 12.
Maſtrill. de Magiſtr. lib. 6. cap. 8. num. 30. Cephal. conſ.
164. nu. 14. Peregr. de iur. fiſc. lib. 4. tit. 7. nu. 12. & ſeqq.
vbi in ampliatione quinta tradit, quod nec talis contra-
ctus iuramento firmatur, & ampliatione quarta, quod
non ſuſtinetur etiam ſi fuerit † renunciatum beneficio 20
l. principalibus, & aliarum legum Franc. à Pont. conſ. 49.
num. 33. lib. 1. Manent. conſ. 27. num. 31. & conſ. 28. num.
9. Vnde meritò in omni caſu ſiuè iuſtæ, ſiuè iniuſtæ
carcerationis, obligationes factæ in fauorem Officialis
† irritantur ob duplicem metum, ſubiectionis ſcilicet, 21
& carceris, quo præſumuntur extortæ, & quia in
duobus peccat Officialis contrahens, vt inquit Caſtr.
in l. per impreſſionem, nu. 1. C. de his quæ met. cauſ. Quæ
rationes fortius procedunt in Barone, quàm in ſimplici
Officiali, & Iudice, † hi enim habent vltorem ipſum 22
Dominum, ſeù Baronem, Baro autem non habet vlto-
rem, & vindicem, niſi ſupremum Principem, qui
tanquàm longè abſens, & ad plura intentus, tàm facilè
adiri non poteſt, & conſequenter carceratus probabilius
formidat indignationem Baronis, quàm Iudicis, † vel 23
alterius Officialis, illaque prohibitio Officialis de non
contrahendo, cum ſubdito, tota poſita eſt in iuriſdictio-
ne, & auctoritate † ipſius ſubditique perhorreſcentia; ſic- 24
que illam non habeat officialis, & non poſſit inferre mi-
nacem timorem, aut per impreſſionem lædere contrahen-
tes, vt quia non ſint ſubditi, vel alias ob potentiam non
timentes Officialem, tunc illi non interdicitur contrahe-
re, Dec. in d. l. principalibus, nu. 11. ff. ſi cert. pet. Angel.
in l. prima. C. ſi Rector. Prouinciæ, Pariſ. de Put. de ſyn-
dic. verb. contrahere, num. 2. & 8. Luc. de Pen. in l. 2. C.
de lucr. aduocat. lib. 11. Peregr. de iur. fiſc. lib. 4. tit. 7. nu. 11.
& 14. vbi, quod Officialis, non habens † iuriſdictionem, 25
liberè contrahere poteſt, dummodo ratione officij per
metum compellere nequeat contrahentes ad contrahẽdũ,
benè Franc. de Pont conſ. 49. num. 52. 54. & 55. quæ iu-
riſdictio cum maior ſit in Barone, quam in Officiali,
vtiquè magis contra ipſum vrgere debet dicta contrahen-
di prohibitio.

Quæ & eò faciliùs admittenda ſunt, quoniam in hac
apoca contra Baronem, exprimitur cauſa mutui, quem
mutui † contractum multum iura abhorrent in huiuſ- 26
modi obligationibus ſubditorum, ſeù carcerati erga Of-
ficiales, vt in l. principalibus, ibi, ne qui prouinciam re-
gunt mutuam pecuniam dent, ff. ſi cert. pet. quia vt ibi do-
cet Bart. num. 1. verſ. ratio eſt, ſub contractu † mutui 27
multa illicita committuntur, & ſub illius ſpecioſo, & ge-
nerali nomine, fraus fieri legibus poteſt, varijſquè captio-
nibus improba lucra acquiri, Bald. conſ. 333. lib. 2. Aret.
conſ. 24. ſub num. 12. Alciat. in d. l. principalibus, num. 1.
ff. ſi cert. pet.

Non obſtat, quod Doctores in d. l. principalibus, & in
l. Præſidis, ff ſi cert. pet. conſtituant differentiam inter
Officiales perpetuos, & temporales, & hos quidem non
poſſe contrahere affirmant, ſed perpetuos poſſe, † Baro- 28
nemq; aſſimilari Officiali perpetuo, non autem tẽporali.

Quoniam, † vltra quod hæc diſtinctio ab aliquibus 29
impugnatur, vt à Salyc. in d. l. principalibus, & Iaſ.
idem, num. 2. Dec. num. 12. Natt. conſ. 50. num. 13. quo-
rum opinio nec videtur carere motiuo rationis, cum Of-
ficialis perpetuus † ſit magis formidabilis, quam tem- 30
poralis, qui breui eſt remouendus, & ſyndicatus cenſura
debet ſubire, vt conſiderat Salyc. in d. l. principalibus,
poſt Guill. de Cun. atque etiam Iaſ. ibidem, num. 2. verſ.
tamen poſſes reſpondere, Dec. num. 12. verſ. ſed tamen
in contrarium, vbi quod maior eſt ratio in Officiali per-
petuò, † quia cum videat ſe perpetuum, faciliùs 31
inducitur ad tyrannidem, Natt. d. conſ. 50. num.
13. Prædicta opinio procedit in contractu inito inter
Officialem, & ſubditum in plena libertate conſti-
tutum, vt loquuntur præallegati DD. & ratio-
nem aſſignant, quia alioquin † Officialis perpetuus 32
haberet interdictum commercium, ſi non poſſet

contrahere, cum ſubdito, & pœnæ quodammodò addi-
tus videretur, l. præſidis, l. principalibus, & ibi notant
communiter DD. ff. ſi cert. pet. Bald. in l. ſolent §. fin. ff.
de offic. Proconſ. Salyc. in l. quiſquis, C. ſi cert. pet. Alciat.
in d. l. præſidis. num. 10. Peregr. de Iur. fiſcal. lib. 4. tit.
7. num. 10. Mantic. de tacit. lib. 8. tit. 5. numer. 9. quod
ſecus eſt in officiali temporali, quia abſoluto officio
poterit contrahere, vt benè per Bald. in d. l. ſoleat,
§. fin. in 2. quæſt. Iaſ. in d. l. principalibus, num. 4. & ple-
niùs Peregr. d. tit. 7. num. 12. ampliat. 6. verſ. contra fir-
33 mat, vbi quod eſt verior opinio hæc † contra Rom. &
alios, quæ ratio ceſſat quotiès obligatio emanauit à
carcerato, quia tunc, licet ſit Officialis, vel Baro per-
petuus, carceratio tamen non eſt perpetua, nec con-
currit abſurdum illud de perpetua commercij prohibi-
34 tione, liberato enim è carceribus ſubdito, † & in ple-
na libertate conſtituto, poterit Baro cum ipſo contra-
here; Et Doctores admittunt obligationem, etiam in
fauorem officialis perpetui, nec ſubſiſtere, quando
adeſſet ſuſpicio metus, & impreſſionis, Bart. in l.
aufertur, §. quod à Præſide, ff. de iur. fiſci, Iaſ. d. l. prin-
cipalibus, num. 2. verſ. 2. limita, Alex. ibidem, num. 4.
in 3. limit. verſ. intellige tamen, Alciat. in l. Præſidis,
num. 20. ff. ſi cert. pet. Franc. à Pont. conſ. 49. numer. 35.
lib. 1. Peregr. de iur. fiſc. d. lib. 4. tit. 7. num. 14. verſ. fal-
lit, ſi per metum, qui concluſionem firmat etiam in
Officiali non habente iuriſdictionem, quando adeſt
ſuſpicio impreſſionis, quia licet propria careat iuriſdi-
ctione, aliena tamen, hoc eſt Principis, à quo habet
officium, formidoloſus eſſe poteſt, De metu autem,
& impreſſione in caſu præſenti ſatis apparet ex car-
ceratione, vt ſupra dictum fuit, & Baro etiam ingenuè
faſſus eſt, vt deponit vnus ex teſtibus chirografarijs,
verè ſe non mutaſſe pecuniam Franciſco, & ex plu-
ribus depræhendebant Domini hanc obligationem
emanaſſe alia ex cauſa nec laudabili, quam mu-
tui.

Minus obſtat, quod leges reprobantes contractus
Officialium cùm ſubditis, non habeant locum in
Ducibus, Marchionibus, aliiſquè Baronibus, qui
35 non ſolùm perpetui ſunt, † ſed etiam iure proprio Iu-
riſdictionem habent, quorum contractus valent ad in-
ſtar contractus ipſius Principis, c. 1. de probat. & no-
tant Dec. in l. principalibus num. 12. ad fin. Alciat. in l.
Præſidis, num. 20. ff. ſi cert. pet. cum alijs, & ſola digni-
tas, & iuriſdictio Principis, ſeù Baronis, & reuerentia
36 ſubditi erga ipſum non faciunt metum iuſtum, † & vim
per ſe cogentem, prout de Officiali videntur leges ſuſpi-
cari, ſed etiàm minæ requiruntur, l. ad inuidiam, C. de
his quæ vi met. cauſ. Farin. in fragm. verb. metus, num. 116.
Burſatt. conſ. 72. nu. 39. lib. 1. Caſtill. quotid. controuerſ. c. 1.
num. 130. part. 3.

Quoniam reſpondetur, Principes, & Barones, non
ſubijci quidem prohibitioni dd. legum, & contractus
ſubditorum, cùm ipſis initos, valere, ſed tamen ſi
de impræſſione, aut metù illato appareat, prout in
37 caſu præſenti conſtat, ex carceratione, nullo iuris †
ordine ſeruato per Baronem facta, tunc etiam con-
tractus Principis, & Baronis non ſuſtinentur, l. de-
cernimus, & ibi Bald. num. 9. C. de ſacroſ. Eccleſ. idem
Bald. in tit. de pace Conſtantiæ, §. pactiones, Alciat. in
d. l. præſidis, num. 20. ff. ſi cert. pet. Rol. conſ. vlt. num.
524. & ſeqq. lib. 4. conſ. 2. num. 73. lib. 1. Marc. deciſ. 377.
num 5. Crauett. conſ. 889 ſub num. 4. cum alijs, & hic,
nedum præſentia Baronis interuenit, cui Franciſcus
aduerſari auſus non fuit, & minæ, atquè impreſſio-
nis ſuſpicio, ſed ipſamet impreſſio, & minarum exe-
quutio ſequutæ fuerunt, mediante carceratione, quæ
38 quidem † fortiora ſunt ad inducendum iuſtum metum,
iuxta trad. per Cur. Iuo. conſ. 156. num. 5. Natt. conſ. 50.
num. 13. verſ. in caſu autem noſtro; vltra quod non de-
ſunt Auctores, qui exiſtimarunt, ſolam ſuperioris
39 præſentiam, abſquè minis, quando probabilis † adeſt
timor coactionis, ſufficientem incutere metum, quos
cumulat Sanchez. de matr. lib. 4. diſp. 6. num. 12. Caſtil.
quotid. controuerſ. part. 3. c. 1. n. 156. Capiblanc. de Baron.
pragm. 9. n. 60.

Nec obſtat, non in carcerem, ſed in cubiculum
honeſtum fuiſſe detentum Franciſcum, quia imò ex
Teſtibus apparet poſt octo dies à carceratione, & ſic
de tempore confectæ apocæ, ſub cuſtodia retentum
fuiſſe, ipſiquè prohibitum, nè cùm alijs alloquere-
tur, & ad effectum † carcerationis ſat eſt, quod in 40
arce Baronis detineretur, ad tradita per Bald. in addi-
tione ad l. qui in carcerem in princ. vbi dicit vim non ſta-
re in qualitate carceris, & Fulgoſ. ibid. num. 2. vbi quod
in carcere intelligitur eſſe, † qui eſt ſub fida cuſtodia, 41
& in puncto tradit Natt. conſ. 451. num. 16. carcerem-
què in propoſito cenſere quemlibet locum, à quo quis
liberè diſcedere nequeat, dixit Sigiſmund. conſ. 17. n. 13.
inter conſ. Feudal. lib. 1. Euerard. conſ. 64. in part. Bur-
ſat. conſ. 72. ſub num. 34. Farin. de carcer. quæſt. 35.
num. 20.

Tandem non obſtat iuramentum, cuius vim † ha- 42
bet clauſula, de qua in inſtrumento, vt habeatur pro
iurato, &c. Pariſ. conſ. 110. num. 6. lib. 1. Becc. conſ. 45.
num. 14. Rol. conſ. 69. num. 35. & 36. lib. 4. cum alijs, Quo-
niam obligatio facta ab iniuſtè carcerato, nec etiam Iu-
ramento conualidatur in fauorem eius, † qui obligatio- 43
nem per metum à carcerato extorſit, non quidem ex eo,
quod deficiat voluntas, & conſenſus carcerati, quia
imò abſolutè is conſenſit voluntariè, & metù coacta
voluntas, dicitur voluntas, † metuenſquè, licèt ha- 44
beat in ſuperficiè tantùm volitionem, & in medulla
nolitionem, vt inquit Bald. in celebri conſ. Schiſmatis
par. 2. num. 13 impreſſ. ante rubr. C. ſi quis, alijq; teſtari
prohibetur penes eundem Bald. tamen illa eſt ſolum nol-
leitas, qua nolet, ſi mali metus abeſſet, & non infert † 45
vim præciſam, ſed conditionalem, per quam ad ef-
fugiendum maius malum, nempè carcerationem, eli-
gitur minus malum, hoc eſt obligatio, ad l. ſi mulier,
ff. quod met. cauſ. plenè Leſs. de iuſt. & iur. lib. 2. dub. 6.
cap. 17. num. 36. Sanchez. de matrim. lib. 4. diſp. 2. per tot.
Sed quia is, qui contrahit cùm † carcerato, ob iuris re- 46
ſiſtentiam, nullum ius, nullamuè acquirit actionem,
nec meretur, vt ſibi promiſſa ſeruentur in pœnam doli,
& calliditatis, qua extorſit à metuente obligationem,
& ſub prætextu iuſtitiæ falsò aſſeueratæ, ipſum Iu-
dicem, qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, † In- 47
ſtrumentum ſuæ iniquitatis conſtituit, iuxta trad. per
DD. in auth. ſacram. puber. C. ſi aduerſ. vend. Zabarel.
conſ. 137. num. 4. Rol. conſ. 100. num. 13. lib. 4. Surd. conſ.
37. num. 2. Farinac. de carcerat. quæſt. 33. num. 7. Hon-
ded. conſ. 29. num. 18. benè Gutier. de iuram. d. cap. 37.
num. 20. & ponderat, poſt Purpurat. conſil. 582. num. 8.
& 9. Manent. conſ. 28. num. 19. Et quàmuis tale iura-
mentum obliget, reſpectu Dei in teſtem ſuæ obligatio-
nis adducti, quem ideò iurans debet reddere teſtem ve-
racem, implendo promiſſionem teſtimonio eius nomi-
nis confirmatam, dum † non vergit in æternæ ſalutis 48
diſpendium, & Iudicis officio compelli debet, vt exe-
quatur iuramentum Deo præſtitum, qui nullum me-
tum irrogauit, vt habetur in cap. debitores, cap. ſi ve-
rò, cap. verùm. de iur. iur. & tradit D. Thom. in 2. 2.
quæſt. 89. art. 7. ad Tertium, Bart. in l. 2. num. 9. ff. quod
met. cauſ. Ruin. qui loquitur de contractu facto cum Do-
mino Fauentiæ, conſ. 105. num. 5. lib. 1. Rim. Iun. conſ.
5. num. 235. Hond. conſ. 13. num. 24. lib. 1. Guttier. d.
cap. 37. num. 20. vſquè ad 28. Sanchez. ſuper Decalog.
lib. 3. cap. 11. num. 3. & 14. Attamen de facili con-
cedendam eſſe abſolutionem, & iuranti ſuccurren-
rendum eſſe, aſſeuerant Zabarell. d. conſ. 137. num. 5.
Natt. conſ. 451. num. 23. & quotquot ſuperiùs allegati
fuerunt.

Et in caſu præſenti ceſſat difficultas, † quia clauſu- 49
la iuramenti parit quidem effectum ciuilem iuramenti
erga hominem, ſed non inducit ſacramentum, & reli-
gionem iuramenti formalis erga Deum, adeò vt tranſ-
greſſor dicatur periurus, & ſic nulla opus eſt abſolu-
tione, ex trad. per Natt. conſ. 479. num. 12. & conſ. 480.
num. 24. Port. Imol. conſ. 19. num. 37. in fin. & 38. Surd.
deciſ. 154. num. 2. & deciſ. 208. ſub num. 4. Moder. Mant.
Controuerſ. forenſ. cap. 232. num. 32. & 322. num. 39.
part. 2.

Et ex his, vtraque parte informante, ſic reſolu-
tum fuit.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Baſilieñ Canonicatus.

Die Lunæ 17. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ, vt habeant executionem paratam, quid requiratur, In Eccleſia Receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio, & ſi fiat in manibus Papæ, quando ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ propter ſui reuerentiam habent executionem paratam.*
2 *Literæ Apoſtolicæ tunc habent executionem paratam, quando ſunt iuſtificatæ.*
3 *Narratiua quælibet eſt ante omnia iuſtificanda.*
4 *Gratia, quæ non iuſtificatur, eſt nulla.*
5 *In Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio.*
6 *Reſignationes in Eccleſijs receptitijs factæ in manibus Papæ, quando ſubſtineantur.*
8 *Reſignatio beneficij, ſi ſit nulla, iſta nullitas, quando incontinenti probatur, eſt acta impedire immiſſionem.*
9 *Actus, vbi per ſe non valet abſquè confirmatione, ſi ſequatur confirmatio, attenditur tempus confirmationis, & non ipſius actus.*
10 *Ordinarius non poteſt ex ſe immutare præcedentem ſtatum Eccleſiæ.*
11 *Narratiua etiamſi conſiſtat in negatiua, eſt iuſtificanda.*
12 *In ſacris conſtitutus, quis non præſumitur, niſi probetur, cum ſit quid facti.*
13 *Ordinarius præſumitur benè informatus de qualitate perſonarum reſignantium.*
14 *Intentionem ſuam quilibet tenetur probare, non per præſumptiones, ſed plenè, & concludenter.*
15 *Capitulum poteſt impedire immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum, quando allegat exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtolico.*
16 *Capitulum, vt dicatur legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem, ſufficit quod alleget impedimentum reſpiciens obſeruantiam Statutorum Eccleſiæ.*

DECISIO XXVII.

FVIT dictum Simoni non eſſe dandam immiſſio-
1 nem, quia licet literæ † Apoſtolicæ propter ſui re-
uerentiam habeant executionem paratam, *gloſ. in c. ſi Capitulo, in verb. exequatur, de conceſſ. præb. in 6.* Rot.
deciſ. 332. num. 1. & deciſ. 755. num. 1. par. 2. recent. hoc
2 tamen procedit † quando ſunt iuſtificatæ, Ceſ. de Graſſ.
deciſ. 12. num. 1. & 2. de probat. ea ratione, quia tacitam cenſentur habere conditionem ſi preces veritate nitantur, *l. fin. in princ. C. de diuerſ. reſcript.* Felin. *in cap.*
3 *fin. num. 29. circa fin. de præ ump.* & propterea † omnis narratiua eſt ante omnia iuſtificanda, Rot. *deciſ. 20. de præbend. in nouis*, & fuit dictum *in Leodieñ Parrochialis 14. Ianuarij 1628. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*
In præſenti autem caſu Simon reſignatarius, qui petit
4 Immiſſionem, & propterea † narratiuam ſuæ gratiæ iuſtificare tenetur, Mantic. *deciſ. 358. num. 4.* deficit in probatione illius.

In primis enim probat Eccleſiam iſtam eſſe numeratam, ſed potiùs, vt dicam infra patet illam eſſe rece-
5 ptitiam, † in qua cum non detur vacatio, neque etiam potuit fieri reſignatio, Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 9. §. 5. nu. 10. & 19.* Mantic. *deciſ. 229. num. 1.*

Non obſtat, quod poſſit dari caſus quod reſignationes
6 in Eccleſijs receptitijs † factæ in manibus Papæ ſuſtineantur, quia hoc eſt verum, ſed procedit, quando Papæ fuit narratum, quod Eccleſia erat receptitia, quia tunc ex voluntate Papæ, qui dum ſciuit ſtatum, & qualitatem Eccleſiæ, & ea non obſtante voluit admitte-
7 re reſignationem, dicitur remotum obſtaculum † non vacationis, & prouiſum perinde, ac ſi re vera beneficium vacaſſet, vt per Gonzal. *vbi ſupra num. 23.* & ita cum in præſenti caſu Papa ignorauerit ſupradictam qualitatem in hac Eccleſia impedientem vacationem, ſequi-
tur quod reſignatio ſit nulla, & cum nullitas † ſit in- 8
continenti probata, eſt apta impedire dictam petitam Immiſſionem, Card. Caualer. *deciſ. 92. num. 2.* & fuit in ſimili dictum *in Romana hæreditatis de Agazzarijs 11. Aprilis 1622. coram bo. me. Remboldo.*

Quod verò huiuſmodi nullitas incontinenti ſit probata, patet, tàm ex narratiua literarum, in dicta qualitas non legitur, quàm ex reductione facta per Ordinarium ad certum numerum Canonicorum, & per Papam confirmata, quę reductio cum fuerit confirmata à Papa de anno 1626. & reſignatio ſecuta fuit de anno 1623. ſequitur quod de tempore reſignationis factę Simoni Eccleſię
erat adhuc receptitia. Vbi autem actus † per ſe non valet 9
abſquè confirmatione, ſi ſequatur confirmatio attenditur tempus confirmationis, & non ipſius actus, Pariſ. *conſ. 19. num. 15. lib. 1.* Veral. *deciſ. 311. part. 2.*

Non obſtat, quod vſquè de anno 1619. reductio fuerit facta ab Ordinario, quia illa ante confirmationem Apo-
ſtolicam nihil operebatur, † cum Ordinarius non potue- 10
rit ex ſe immutare pręcedentem ſtatum Eccleſię, Rot. *deciſ. 163. num. 4. par. 1. recent.*

Pręterea gratia non iuſtificatur in illa parte, qua fuit narratum, quod Franciſcus reſignans nullos ſacros ordines haberet, quę qualitas ita narrata etiam quod conſi-
ſtat † in negatiua regulariter venit, probanda, maxi- 11
mè quando prout hic eſt fundamentum gratię, Gabr. *de probat. concl. 6. in princ.* Rot. *coram ſa. me. Gregorio XV. deciſ. 13. num. 8. & ibi* Adden. *num. 12.*

Non obſtat, quod Simon habeat pręſumptionem Iu-
ris pro ſe, ſecundum quam, † quis non pręſumitur in 12
ſacris conſtitutus, niſi probetur, cum ſit quid facti, Rot. *deciſ. 756. nu. 4. par. 2. recent.* maximè concurrente pro-
uiſione Executoris, qui cum fuerit Ordinarius † benè 13
pręſumitur informatus de qualitate Franciſci reſignantis, Felin. *in c. ad aures, num. 15. verſ. quæ non cadit de reſcript.* Seraphin. *deciſ. 1026 num. 3.*

Quia ſecundùm opinionem, quam ſeruat Rota, † 14
quilibet tenetur probare intentionem ſuam, non per pręſumptiones, ſed plenè, & concludenter, Achil. *deciſ. 1. de probat* Seraph. *deciſ. 1171. num. 1. & 2.* quod tantò magis procedit in pręſenti caſu, in quo Papa poſt narratiuam partis fecit gratiam conditionalem, ibi, *mandamus, vt ſi dictus Franciſcus in nullo ex ſacris Ordinibus conſtitutus exiſtat.*

Non obſtat, quod Capitulum non ſit legitimus contradictor ad impediendum immiſſionem, quia hoc non
procedit, quando allegat exceptionem † ſibi competen- 15
tem vigore Indulti Apoſtolici, vt fuit dictum *in Iſpaleñ Canonicatus 27. Iunij 1605. coram ſa. me. Gregorio XV. & in Leodieñ. Abbatiæ 2. Maij 1622. coram bo. me. Vbaldo*, & ſic iſta concluſio non applicatur hic, ex quo Capitulum ex gratia Apoſtolica habet mutationem ſtatus Eccleſię de receptitia ad numeratam, nam ad hoc vt Capitulum dicatur legitimus Contradictor, ſi ſufficit quod al-
leget † impedimentum reſpiciens, ſolùm obſeruantiam 16
ſtatutorum Eccleſię, Angel. *de legit. contrad. quæſt. 14. num. 47. 48.* multò magis ſufficere debet, quando prout hic agitur pro conſeruatione ſtatus Eccleſię ſuę.

Et ita &c. vtraquè, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Sabinen. Beneficij.

Die Lunæ 24. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Agitur de reſeruatione Beneficiorum vacantium apud Sedem, ſcilicet qualiter, & quibus caſibus habeat locum iſta reſeruatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum reſeruatio, quæ vacant apud Sedem, eſt indubitata, & antiquiſſima.*
2 *Et hoc non ſolùm per inueteratam conſuetudinem, verùm etiam, quia eadem conſuetudo eſt redacta in ius ſcriptum, vt ha-*

vt habetur in c. 2. de præben. & num. 3.

4 *Prouiſus ab Ordinario de Beneficio vacato, apud Sedem; non habet titulum coloratum.*

5 *Beneficium dicitur vacare apud Sedem, ſi is, per cuius obitum in curia vacat Beneficium, fuerit, vel nè Curialis num. 10. & 13.*

6 *Cap. 2. de præben. loquitur indiſtinctè, nulla habita ratione curialitatis:*

7 *Beneficia, quæ vacant per obitum in loco Curiæ, indiſtinctè dicitur vacare apud Sedem, & num. 8 & 12. Cap. 2. de præben. declaratur.*

11 *Reſeruatio cap. 2. de præben. multò fortiùs procedit in loco ipſius Curiæ.*

14 *Cap. præſenti, §. ſanè de præben. declaratur.*

15 *Cap. præſenti, §. ſanè de præben. venit limitatiuè ad cap. 2. eod. tit.*

16 *Cap. præſenti, § ſanè de præben. eſt localis, nec comprehendit alia Beneficia, quàm illius loci.*

17 *Curialitatis diſtinctionem ſtylus Datariæ non obſeruat, niſi in Beneficijs ſitis in loco Curiæ, quoad reſeruationem Beneficiorum vacantium apud Sedem.*

Et in alijs Beneficijs, quæ vacant per obitum in Curia, dat prouiſiones indiſtinctè, vti de vacantibus apud Sedem.

18 *Reſeruatio vacationis apud Sedem, non requirit qualitatem Curialitatis in defuncto, & hæc eſt firma, & perpetuò conſtans opinio Rotæ.*

19 *Quod non intellige, quando agitur de Beneficijs ſitis in loco Curiæ.*

20 *Cardinales in proprijs Eccleſijs habent iuriſdictionem Ordinariam.*

21 *Limitationi cap. præſenti, §. ſanè de præben. quando non ſit locus.*

22 *Diſpoſitio cap. 2. de præben. ſalua, & firma remanet in caſibus non exceptis.*

23 *Indulta, etiam cum ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt Beneficia vacantia apud Sedem, niſi ſit facta præciſa mentio.*

DECISIO XXVIII.

CVM vacaſſet hoc Beneficium per obitum Marci
Conſtantij in Curia, quod exhibebat in Diœceſi
Sabineñ; & cuius collatio præſuppoſitum fuit inter partes,
vt ex Indulto Apoſtolico Bonifacij VIII. ſpectaret
ad Capitulum, & Canonicos Baſilicæ Lateraneñ, quia
in hoc etiam conueniebant partes, vt idem Marcus, per
cuius obitum Beneficium vacauit, ſemper fuerit in Vrbe
occaſione alterius Beneficij reſidentiam requirentis, &
nunquàm occaſionem Curiæ. Petita fuit à me deciſio
huius dubij, quod vt partibus ſatisfacerem, hodie propoſui,
an conſtaret de reſeruatione huius beneficij, itaut
locus eſſet exequutioni Breuis ad fauorem Sanctij,
qui de eodem Beneficio vti reſeruato prouiſus fuerat.

Et viſum fuit DD. idem dubium modicam difficulta-
1 tem continere † cùm reſeruatio Beneficiorum, quæ vacant
apud Sedem, ſit indubitata, & antiquiſſima ex antiqua
conſuetudine, de qua teſtatur, *gloſ. in cap. fin. in*
2 *verb. vacantibus, de conſuetud. lib. 6.* quæ † redacta po-
ſtea fuit in ius ſcriptum, & Conſtitutionem Clementis
III. vt habetur *in cap. 2. de præbend. & ex eodem cap. notant*
Anchar. *num.* 1. Franch. *num.* 3. *gloſ. in Clement. ſi de
Beneficio in verb. ſiue ad nos, verſ. ſed ſecus de præbend.*
Rot. *deciſ.* 1. *de rer. permut. in non.* Sarneñ. *ad regul. de
trien. quæſt.* 31. Garz. *de Benefic. part.* 5. *cap.* 5. *num.* 68.
3 Quod factum fuit, vt præcluderetur via Ordinarijs †
præueniendi prouiſiones Apoſtolicas, per Procuratores
in Curia conſtitutos ad conferendum, vt obſeruauit *gloſ.
in cap. 3. in verb. per ſe ipſos de præbend. lib. 6.* Pariſ. *de
reſignat. benefic. lib. 2. quæſt.* 16. *num.* 18. Rebuff. *in prax.
in tit. de form. vicariat. num.* 228. Vaiaſc *conſult.* 79. *nu.* 6.
4 vbi propterea dicit prouiſum † ab Ordinario de tali Beneficio,
nequè habere titulum coloratum, & dixerat
antea Rot. *deciſ.* 803. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Sarneñ. *ad regul.
de Annal. quæſt.* 31. *num.* 19.
5 Nequè, vt Beneficium † diceretur vacare apud
Sedem poterat in terminis *eiuſdem cap.* 2. conſtitui dif-
ferentia: An is, per cuius obitum in Curia vacauit
Beneficium, fuerit, vel nè Curialis, cùm idem textus
loquatur indiſtinctè, conſiderando quidem obitum in Cu-
6 ria, & locum ipſius Curiæ, † in quo contingat Bene-
ficiatum decedere, nulla tamen habita ratione huius qua-
litatis Curialitatis, immò vt colligitur, *ex gloſ. in cap.
ſtatutum, in verb. in Curia*; Beneficia, quæ vacabant per
obitum in loco Curiæ † ſecundum terminos huius Ca- 7
pituli, indiſtinctè dicebantur vacare apud Sedem, quod
etiam aduertit, Lap. *allegat.* 36. *in principio*, Card. Simo-
nett. *de reſeruat. quæſt.* 30. Sarneñ. *ad regul. de Trien. qu.*
31. *num.* 4.

Generalitatem huius reſeruationis comprobant † 8
etiam tot iura, quæ emanarunt deinde ad declaratio-
nem, vel limitationem eiuſdem cap. 2. & reſeruatio-
nis, quæ in eo continetur; & ſunt *text. in cap. ſtatutum,
cap. ſi Sedes Apoſtolica, cap. præſenti, hoc eodem titulo,
& lib. de præbend. extrauagant ad regimen. de præbend.
inter communes. Clement.* 1. *vt lite pendente, & obſeruauit
Sarneñ ad regul. de Trien. eadem quæſt.* 31. Gonzal. *ad
regul.* 8. *gloſ.* 13. *num.* 29. Ioan. à Kochier. *ad eandem regul.*
8. *gloſ.* 6. & hoc idem firmat ad literam, *gloſ. in d. cap.
præſenti in verb. (vel quiuis alij)* vbi cum Bonifacius
Octauus, qui eam decretalem edidit ad declarationem
dicti † cap. 2. referendo in quibus perſonis haberet lo- 9
cum diſpoſitio eius cap. dixiſſet illam procedere in Bene-
ficijs, quæ Legati aut Nuntij Sedis eiuſdem, vel quiuis
alij ad Curiam Romanam venientes, aut ab ipſa rece-
dentes obtinere noſcuntur, exponit gloſſa verba illa
(vel quiuis alij) † ſiuè ſint Curiales, ſiuè non, qui 10
etiam intellectus datus fuit illis verbis per Gulielm. de
Monte Laudano *ibidem poſt principium*. Et quamuis
dum refert ibi Bonifacius ex quarum perſonarum obitu
dicantur vacare Beneficia apud Sedem, iuxta Conſtitu-
tionem eiuſdem cap. 2. videatur principaliter ſuper eo
caſu diſpoſuiſſe, quando perſonæ ibi expreſſæ decede-
rent in locis Curiæ vicinis; Negari tamen non poteſt,
quin generalis diſpoſitio, & reſeruatio eius cap. † debeat 11
procedere in loco ipſius Curiæ, tùm quia hoc etiam di-
ctum fuit, cum facta comparatione duorum horum ca-
ſuum declaratum fuit in ea Decretali, vt dicerentur va-
care apud Sedem, Beneficia eorum † qui decederent in 12
locis Curiæ vicinis, perindè ac ſi in ipſius Curiæ
loco morerentur, tùm quia maiori rationi ſuaderi
hoc videbatur in loco ipſius Curiæ, quia ſi in ex-
tenſione, & Conſtitutione noui Iuris, quando obitus
contingeret in loco Curiæ vicino, noluit Papa haberi ra-
tionem huius qualitatis, † an defunctus fuerit Curia- 13
lis, multò minùs hanc qualitatem requiri voluit in caſu
antiqui Iuris, à quo extenſionem deduxit, quando ſcili-
cet iuxta terminos cap. 2. ſequeretur obitus in loco Cu-
riæ, cum ſicut notat *gloſſa marginalis, & antea dixerat*
Anchar. *num.* 1. Non alia fuerit cauſa, vt per huiuſmodi
declarationem, ſiuè nouam Conſtitutionem extendere-
tur antiqua reſeruatio cap. 2. quàm communio quæ-
dam, quæ videbatur in alijs locis contracta ex vi-
cinitate ipſius Curiæ.

Non etiam obeſſe poterat hoc caſu diſpoſitio † *cap.* 14
præſenti, dum in §. ſanè, declarauit idem Bonifacius, vt
ſub diſpoſitione, & reſeruatione Cap 2. includerentur
ſolum Beneficia eorum, qui morientes in Curia eſſent
ibi illius occaſione: Ea enim declaratio, ſiue potius li-
mitatio, vt vult *gloſ. ibi in principio*, dum hoc † capi- 15
tulum dicit venire limitatiue ad d. Cap. 2. & notarunt
ex mente Ioan. Andr. Gemin. *num.* 4. Butr. *num.* 1. qui
diſtinguentes hanc Textum, dixerunt à §. loca, contine-
re limitationem Iuris antiqui, ante verò declarationem,
non poteſt generaliter, & vniuersè intelligi, ſed ſolum in
caſu, ex quo ea limitatio proceſſit, & vt obſeruat *gloſ. in
d. verb. moraretur*, cum ſcilicet poteſt conſiderari præiudi-
cium loci, in quo Curia reſidet, ſi omnia Beneficia ibi
exiſtentia Papa conferret ex hoc ſolum, quia ibidem Cu-
ria reperiretur, ex quibus verbis illud ſatis aperte inſi-
nuauit reſtrictionem † §. *ſanè*, eſſe localem, nequè 16
comprehendere alia Beneficia, quàm illius loci, in
quo eſt ipſa Curia, prout ex mente eiuſdem *gloſ. ſenſit*
Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſ.* 13. *num.* 14 *quem ſequuti fuerant
Moderni ſcribentes ſuper re Beneficiaria par.* 2. *cap.* 27.
num 73. & hunc intellectum approbauit ſemper Stylus
Datariç, † quç hanc diſtinctionem Curialitatis non 17
obſeruat, niſi in Beneficijs ſitis in loco Curiç, & dat
in alijs, quç vacent per obitum in Curia prouiſiones in-
diſtinctè, vti de vacantibus apud ſedem, & fuit hçc ea-
dem, & firma, & perpetuò ſemper ſibi conſtans Rotç
ſententia, † vt pro reſeruatione ex capite vacationis 18

apud

apud ſedem, hæc qualitas Curialitatis in perſona defun-
cti, & iuxta diſpoſitionem dicto §. ſanè, non ſit atten-
denda, niſi quando agitur de Beneficijs, † ſitis in loco Cu-
19 riæ, vt in Capellanijs, Clericatibus, & alijs Beneficia-
tis Eccleſiarum Vrbis, ſuper quibus emanarunt Deci-
ſiones Bellamer. 655. *quam refert* Cardinalis Simonett.
de reſeruat. quæſt. 30. *& aliæ Deciſiones in Romana Cleri-
catus 27. Nouembris 1602. coram Card. Pamphil. in Roma-
na Beneficiatus Sancti Petri 27. Nouembris 1553. coram
Card. Blanchetto, & in alia Romana Beneficiatus S. Petri
8. Aprilis 1623. & 20. Nouembris 1628. coram R. P. D.
meo Pirouano, & coram eodem in Romana Capellaniæ,
20. Nouembris 1628. & 23. Martij 1629.* Nam in his Be-
neficijs Vrbis, quemadmodùm & in alijs locis, ad quæ
Curiam accedere contingat, rectè conſiderari poteſt
præiudicium, quod inferri poſſet alijs Collatoribus infe-
20 rioribus, quales ſunt Cardinales † in ſuis Eccleſijs pro-
pter Ordinarium Iuriſdictionem, quam in ijs habent,
Innocent. *in cap. dilectus, in verb. de Iure communi, de
Cappellan. Monach.* Card. *in Clement. ne Romani, verſ.
irritum quæſt. 3. de electiou.* Felin. *cap. his quæ de maiorit.
& obedien. num.* 1. Mandoſ. *ad regul. 7. quæſt. 7. & ſuppo-
nunt Deciſiones Bel ameræ, & Cardinalis Pamphilij.*

Et ex his cum in hoc Beneficio, quod dicebatur ſitum
in Diœceſi Sabineſi, atquè ita extra locum Curię, non
21 poteſt eſſe locus † limitationi, *cap. præſenti, dum §. ſa-
nè*, requirebat Curialitatem in perſona defuncti in Cu-
ria, vt ex eiuſdem defuncti perſona cenſeri deberet va-
caſſe Beneficium apud Sedem, ſequebatur, vt de illo
iudicandum eſſet, iuxta regulas, & terminos generalis
22 reſeruationis † *cap.* 2. quę ſalua, & firma manebat in
caſibus non exceptis; & cum iuxtà diſpoſitionem eiuſ-
dem *cap.* 2. verè hoc Beneficium vacauerit apud Sedem,
nulla vis fieri poterat in Indulto, cuius occaſione dice-
bat Capitulum, Collationem huius Beneficij ad ſe per-
23 tinere; cum ſatis notum ſit huiuſmodi Indulta † etiam
ampliſſimis clauſulis concepta non capere Beneficia apud
Sedem vacantia, niſi de illis pręcipuam ac præciſam men-
tionem faciant, *vt ex eodem cap.* 2. *notat* Lapus *num.* 4.
Franch. *num.* 3. Anchar. *nu.* 1. Gemin. *conſ.* 12. *num.* 4.
Sarnen. *ad Regul. de annal. quæſt.* 31. *num.* 19. Rota *deciſ.
14. de præbend. in nou.* Card.° Simonett. *de reſeruat. qu.
73. num. 1. & quæſt. 83. num. 4. & fuit dictum in Saleſ-
burgeñ Præpoſituræ 7. Iunij 1621. coram Eminentiſſ. Do-
mino meo Cardinali Veroſpio.*

Et itaquè.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæſaraugustana Diſtributionum.

Die Veneris 28. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones Fundamentales Apoſtolicæ alicuius Eccleſiæ omninò attendendæ ſunt Portiones duplicatas, quis prætendere non poteſt, ſi vnicum tantùm habeat officium, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio fundamentalis alicuius Eccleſiæ, eſt attendenda.*
2 *Papa in beneficialibus certum eſt, quod habet abſolutiſſimam auctoritatem.*
3 *Officium vnicum ſi quis habeat, non poteſt prætendere duplicatam portionem, & num.* 4.
5 *Clauſulæ, prædictis, cuius ſit naturæ.*
6 *Clauſula, dumtaxat, omnia excludit præter expreſſa.*
7 *Obligatio ſecunda, quando poſſit dici transfuſa in ſecundam.*
8 *Obſeruantiæ nulla eſt vis, dum non probatur, quod ſit conformis.*
9 *Subrogatus efficitur eiuſdem naturæ, eius in cuius locum fuit ſubrogatus.*
10 *Subrogatio quidquàm poteſt operari circa ea, quæ fuerunt extincta, & ſuppreſſa.*
11 *Subrogatio non poteſt conſeruare ea, quæ repugnant conditioni eius, qui fuit ſubrogatus.*
12 *Conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa illius conceſſionis, non poteſt extendi, aut trahi ad ſucceſſores.*
13 *Eccleſiæ, aut dignitatis nomine poteſt Prælatus manutentionem obtinere in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis, & hoc etiam quod eorundem Iurium poſſeſſionem nunquàm apprehendiſſet.*
14 *L. cum hæredes ff. de acquir. poſſeſſ. non habet locum in poſſeſſione non vacabili.*
15 *Poſſeſſio, quæ nunquàm vacat, ſemper eadem eſt, & variationi non ſubijcitur.*
16 *Prælatus, quando teneatur ſtare pacto præiudiciali Eccleſiæ, & illo donec vixerit præiudicet, idem pactum, quominus nocere non poſſit Eccleſiæ.*
17 *Proteſtatio nihil præſeruare poteſt, ſi nihil eſt, quod præſeruetur.*
18 *Proteſtatio nihil operatur, ſi clàm fuerit facta.*
19 *Proteſtatio in quolibet actu debet repeti.*
20 *Renunciationis actus, ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione tanquàm proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio.*
21 *Renunciatio tolli, qui poſſit per proteſtationem.*

DECISIO XXIX.

POSTQVAM mutato antiquo, & Regulari ſtatu huius Eccleſię loco Dignitatum, & aliorum Officiorum in eodem ſtatu Regulari, inſtitutę fuerunt aliæ ſęculares Dignitates, & inter alias loco Prioris ſuc-ſucceſſit Dignitas Decanatus; cùm in Bulla ſęculariza-tionis conſtitutum fuiſſet, vt non poſſet Decanatus retineri ſimul cum Canonicatu, ſicut idem Canonicatus erat in ſtatu Regulari compatibilis cum Dignitate Prioris; Habuit Franciſcus Lamatta tùnc temporis Decanus (cui ex noua Conſtitutione, & incompatibilitate inducta inter vtramquè hanc qualitatem, Decani, & Canonici ſubtrahebantur quædam emolumenta, quę duplicia dari ſolebant ei, qui ſimul eſſet Prior, & Canonicus) tàm ex Regis Catholici permiſſione, & indulgentia, quàm ex auctoritate Nuncij exequutoris litterarum ſęcularizationis, vt poſſet percipere aliqua ex eis emolumentis, quę illi detracta, & ablata fuerant ex eadem Bulla ſęculariʒationis. Cùm verò hęc emolumenta, quę proprio dicebat Dignitatis Decanatus, peteret Franciſcus antiqui Decani Succeſſor, & Nepos, & nomine eiuſdem Dignitatis intentaſſet iudicium manutentionis; Placuit Dominis in diſputatione habita 26. Aprilis anni proximè pręteriti, vt videretur de bono Iure, & diſputato hodie Dubio, negarunt probari hoc Ius ad fauorem noui Decani, & (quod inde ſequebatur) vt poſſet hęc manutentio illi concedi.

Et duo erant eiuſdem Decani fundamenta; Primum, vt cùm Dignitas Prioralis haberet ſua emolumenta diſtincta, & diuerſa ab emolumentis Canonicatus, illa eſſent eadem, quę ſemper poſſedit ſuus Anteceſſor, & ipſe hodiè petebat: Alterum vt licet eis emolumentis renunciaſſet, cùm Decanatus poſſeſſionem adeptus fuit, tamen poſſet illa petere nomine ſuę dignitatis. Sed, vt poſſet vtriquè huic fundamento ſatisfieri, neceſſarium exiſtimarunt Domini inſpicere antiquum, & nouum ſtatum huius Eccleſię, ex quibus pateret poterat, quę emolumenta percipere ſolitus eſſet Prior, dum erat Eccleſia Regularis, & quę emolumenta concederet. Bulla ſęculariʒationis Dignitatis Decanatus ſubrogatę in locum Prioris.

In ſtatu Regulari duo erant genera diſtributionum, nam alię diuidebantur ſingulis menſibus, quę ideo menſtiuę, aut menſtatas, dicebantur. ſiue etiam diſtributiones Prępoſiturę, eo quod illarum adminiſtrationi pręeſſent Dignitates, quum prouenirent ex maſſa Capitulari, cuius cura, & adminiſtratio erat apud eaſdem Dignitates, & ex his habebat Prior, ſi etiam Canonicus erat, duas portiones Canonicis concedi ſolitas, excepta tamen impenſa, quę dabatur pro veſtitu, in cuius cauſam recipiebat ſolum quindecim libras, ſicut quilibet Canonicus: Alię diuidebantur qualibet hebdomada, & conſiſtebant in diſtributionibus manualibus, & ſi Prior erat etiam Canonicus, habebat ex his portionem dimidio ma-

dio maiorem, quàm eſset quęlibet portio Canonicalis,
ſiue tantam partem, quantam tres Portionarij, cùm
ex eis diſtributionibus haberent ſinguli Canonici eam-
dem partem, quam babebunt duo Portionarij. Alia
menſa fuit inſtituta, cùm deſijt hęc Eccleſia eſse Regula-
ris, & eam erigere debebat Archiepiſcopus ex bonis Be-
neficiotum ſuppreſſorum occaſinne ſęcularizationis, &
conſtitutum fuit in Bulla ſęcularizationis, vt daretur
Decano de hac noua menſa eadem portln, quæ dabatur
ſingulis Canonicis, & portin panis ex antiqua maſſa Ca-
pitulari, exceptum verò fuit veſtiarlum, & fructus groſ-
ſi, ſiue portiones menſtruæ maſſæ Capitularis.

Hæc igitur emolumenta, quæ ex hac noua Conſtitu-
tione Decano relicta fuerunt, dixerunt Domini, vt ſo-
lum hodiè peti poſſent à Decano, cum ea Conſtitutio,
quę legem dare poterat buic diuiſioni, & diſtributioni
1 faciendæ inter Capitulares, tamquam Conſtitutio †
fundamentalis ipſius Eccleſiæ, vt dicitur *cap. vnico §. ſta-
tuimus de Cleric. non reſident. lib. 6.* Non poſſet contro-
2 uerti, tàm propter auctoritatem Papę † quàm certam
eſt eſſe in beneficialibus abſolutiſſimam, *cap. cuncta per
mundum* 1. *& 2. nona quæſt. 3. cap. 2. de præben. lib. 6.*
Mohed. *deciſ. 4. num. 2. de reſtit. ſpol.* Rota *deciſ. 240. n.
25. par. 1. diuerſ. & deciſ. 11. num. 7. par. 2. recent.*
quàm quia iuſtiſſima fuit ea diſtributio, quatenus dene-
gabat Decann, qui niſi vnicum officium, & munus De-
3 canatus poterat exercere, † duplicatas portiones, quas
poterat percipere in ſtatu Regulari, ſi cum dignitatę
Prioris retineret etiam Canonicatum; *Ad not. per* In-
noc. *in cap. tum omnes num. 4. de conſtit.* Felin. *num. 32.
verſ. in gloſ. penult.* Io. Andr. *in cap. cum olim num. 8. de
sent. & re iud. vbi etiam profitetur ſe idem conſuluiſſe in
Eccleſia Florentina* Bald. *conſ. 344. lib. 3. quem refert, &
ſequitur* Card. Zabar. *in conſ. 53.* Rom. *conſ. 15. num. 1.
& tradit* Couat. *var. reſolut. lib. 3. cap. 13. num. 6.*

Nequè viſum fuit Dominis admitti poſſe interpræta-
tionem, quàm eidem Conſtitutioni dabat nouus Deca-
nus, dum dicebat diſtributinnes, quæ ſuæ Dignitati
fuerunt conſtitutæ ex noua menſa, vel non fuiſſe reſtri-
ctas, & limitatas eo modn, quo illas habebant cæteri
Canonici; Cùm ea reſtrictio reſpiceret portionem ſolius
panis, quæ pręter dictas diſtributiones etiam illi fuit con-
4 ceſſa ex maſſa antiqua Capitulari; † vel dum negabat,
vt per aſſignationem earum diſtributionum ereptum ſi-
bi fuiſſet ius conſequendi etiam menſtruas portiones ex
eadem maſſa antiquà, in cuius rei comprobationem ad-
ducebatut Deciſio facta in cauſa Cæſaraugustana Lecto-
riæ 21. Februarij 1628. coram Reuerendiſs. D. meo De-
cano, in qua occaſione ſæcularizationis huius eiuſdem
Eccleſię dictum fuit ex aſſignatione Præbendę facta Ca-
nonico, qui Sacram Scripturam legeret, non fuiſſe illi
ſublatum ſalarium, quod cum Eccleſia eſſet Regularis,
habebat ab Archiepiſcopo occaſione eiuſdem lecturæ.
Etenim erant hæc inter ſe contraria, & ſecum inuicem
pugnare videbantur, vt poſſet Decanus conſequi ex maſ-
ſa antiqua ſolam portionem panis vni Canonico æqua-
lem, & tamen præter diſtributiones, quæ percipi debe-
rent ex maſſa erigenda, poſſet etiam habere alias portio-
nes eiuſdem maſſæ antiquæ: Et non poterar admitti hęc
interpretatio contta verba expreſſa Bullæ ſæcularizatio-
nis, quæ non ſnlum declarabant, quid ex antiqua maſsa
conſequi deberet Decanus, & quid ex noua, propter
5 verbum † Prædictis, quod referebat diſtributiones maſ-
ſæ nouæ ſuperius expreſsas ex natura eius dictionis, *vt
notatur l. Seia §. Caio, ff. de fund. inſtruct.* Bald. *conſ 455.
num. 1. lib. 1.* Hippolyt. Rimin. *conſ. 37. num. 2.* Surd.
6 *deciſ. 125. num. 1.* Et propter aliam dictionem, † dum-
taxat, quę pariter excludebat participationem omnium
aliarum diſtributionum, præter eas, quæ expreſsæ fue-
runt, *vt in l. non ſolum 39. §. quæritur ff. de Procur. et
tradit* Roman. *conſ. 512. num. 12.* Caſtr. *conſ. 339. num. 2.
lib. 1. et alij adducti per* Tiraq. *de retract. conuent. § 1.
gloſ. 6. num. 1.* Sed etiam negabant, & prohibebant,
ne poſset Decanus recipere fructus maſsæ antiquę Capi-
tularis, nominando omnem ſpeciem eorum fructuum
ex quibus viſa fuerunt tolli fundamenta, & rationes con-
trariæ Deciſionis *in cauſa Cæſauguſtana Lectoriæ*, cùm
ſicut videre eſt in eadem Deciſ. non fuiſset per Bullam
ſęcularizationis aliquid declaratum ſuper ea prouiſione
Lectoris; imò in illa pręſeruatus fuit ſtatus antiquus,
& omnia Iura, & priuilegia, quę Canonicis compete-
bant in ſtatu Regulari; contra quam factum fuerit ſu-
per prouiſione Decani, cui pręter portionem panis ex
maſsa antiqua, nihil ex eadem maſsa dari iubebat Con-
ſtitutio. Pręterea conſiderarunt Domini rationem diuer-
ſitatis, quę poterat vnum ab altero caſu diſtinguere. Ete-
nim in caſu eius Deciſionis Salarium ſnluebatur ab Ar-
chiepiſcopo, & ſic à perſona omninò diuerſa ab ea, per
quam Lectori effecto Canonico debebantur Iura Cano-
nicatus, & eadem perſona, quę concurrebat ad vtram-
què Prebendam, retinebat vtrumquè officium, & Lecto-
tis, & Canonici, cuius contrarium accidit in caſu huius
deciſionis cùm ex vna, eademquè maſsa Capitulari no-
uiter erecta, petenda ſit portio, quę debetur Decano;
nec quidquam ex maſsa antiqua deberetur Priori, niſi
eſset etiam Canonicus, quod dum hodiè verificari non
poteſt propter incompatibilitatem inductam inter digni-
tatem Decanatus, & Cannnicatus, videtur potiùs eſse
locus limitationi, quàm dat eadem Deciſio, vt ceſsare
debeat † prima obligatio, ſi eadem obligatio dici poſ- 7
ſet transfuſa in ſecundam obligatinnem ex tex. *in l. ſi ita
legatorum ff. de legat.*

Ex hanc autem cauſa gemini ſeruitij, quod prohibi-
tum fuit in Bulla ſęcularizationis tollebantur omnia
fundamenta noui Decani, dum emolumenta, quę per-
cepit ſuus Anteceſsor, donec vixit in maiori quantitate;
quàm concederentut in Bulla ſęcularizationis dicebat, vel
fuiſse propria ſuę dignitatis Decanatus ſubrogatę in lo-
cum dignitatis Prioris, vel quod non potuiſset ipſe renun-
ciare eiſdem emolumentis in pręiudicium ſuę Dignita-
tis. Quod enim ea emnlumenta, quę Franciſcus Sen. &
primus Decanus habuit ſemper ante ſęcularizationem
duplicia non eſsent emolumenta Decanatus, poterat id
oſtendere eadem Bulla, dum declarauit, quę in futu-
rum deberent eſſe emolumenta eorum, qui in eadem Di-
gnitate ſuccedere debebat; contra quam declarationem,
quę habebat vim expreſſę diſpoſiriunis, non poterat
quidquàm † concludere, aut obſeruantia, cuius 8
nulla vis erat, dum non probatur omninn conformis,
cum antiquo ſtatu Regulari, Bart. *in l. 2. num. 22. ff. ſol.
matr.* Aym. *conſ. 313. num. 33.* Rot. *deciſ. 45. num. 4 par.
1. rec.* ant natura ſubrogationis factę de Dignitate Prio-
ris in Dignitatem Decanatus, † ſiue etiam ſęculariza- 9
tionis, cùm nequè ſubrogatio potuerit, quidquàm ope-
tari reſpectu inrium Canonicatus, † quę fuerant ſup- 10
preſſa, & extincta, vt tradit Abb. *in cap. 2. num. 5. de
non. oper. nunc.* Selu. *de Beneſ. par. 5. quæſt. 42. in fin.* Greg.
deciſ. 387. num. 1. Rot. *deciſ. 22. num. 17. par. 2. diuerſ.*
nequè ſęcularizatio † conſeruare ea, quę repugnabant 11
conditioni, & qualitati ſtatus ſęcularis ex notatis per
Rebuff. *in prax. tit. de forma erect. Collegiat.* Oldrad.
conſ. 330. in fin. Card. Seraph. *deciſ. 1443. num. 4. & fuit
dictus in Gerunden. Adminiſtrationis* 13. *Maij* 1630. *coram
me.* Quę confirmari poterant ex cauſa, propter quam ea
emolumenta habuit idem Decanus in gratia ſibi facta à
Rege, & Nuntin, executorem litteratum ſęcularizatio-
nis, eò quia illi ſubtraherentur eadem emolumenta, quę
antea percipiebat, dum erat Prior, & Canonicus, pro-
pter mutationem ſtatus, & incompatibilitatem indu-
ctam, inter nouam Digniratem Decanatus, & Canoni-
catus, & quę conceſſio tamquàm perſonalis, dum ipſa
perſona fuir cauſa eiuſdem conceſſionis, † nnn poterat 12
extendi, aut trahi ad Succeſſores, *arg. text. in l. Pater
filiæ in fin. de ſeruit. legat. & voluit* Iaſ. *conſ. 89. lib. 3.*
Aym. *conſ. 239. num. 4.* Rot. *deciſ. 669. num. 1 par. 1. rec.*
Nequè his obeſse poterant, quę contra eaſdem litteras
Regis, & Nuntij obijciebantur, vt non eſsent in forma
probanti, cum ſatis eſse poſset, vt emolumenta, quę perci-
pit idem Decanus, dum vixit non eſsent eadē ſicut erant
in ſtatu Regulari, ſed ſicut eę litterę concedebant vt pro-
bant illarum effectuatio, vel quod proceſſiſset his, quę
dedit cauſam huic reductioni, vt oſtenderetur cauſa eiuſ-
dem conceſſionis, quę omnia colligebantur ex teſtibus
datis tàm ex parte Capituli, quàm ex parte noui De-
cani, qui expreſsè deponebant ipſum Franciſcum Senio-
rem duobus modis exegiſse ſuas portiones, cùm vſquè ad
Annum 1607. qui ſecundus fuit ab Annn 1603. qun facta
fuit ſęculatizatio, illos habuerit, ſicut in ſtatu Regula-
ri portiones ſcilicet menſtruas duplicatas, & diſtributio-
nes manuales, ſicut tres Portionarij ab Anno vero 1607.

quo

quo illi mota fuit controuerſia per Capitulum vſquè ad
Annum 1625. quo contingit eiuſdem Franciſci obitus,
eas percepiſſet, ſicut illi concedebant eædem literę, &
Regis, & Nuntij.

Ex his patebat reſponſio ad alteram obiectionem,
vt quàmuis renunciauerit Franciſcus nouus Decanus,
poſſet hodie petere eadem emolumenta, fuerunt da-
ta ſuo Anteceſſori, quàmuis illi renunciaſſet. Licet
13 enim † vera ſit Concluſio, vt poſſit Pręlatus nomi-
ne Eccleſię, aut Dignitatis manutentionem obtinere
in his, quę non ſunt ſeparabilia à Iuribus eiuſdem
Eccleſię, aut Dignitatis, cùm licèt Franciſcus no-
uus Decanus nunquàm eorum Iurium poſſeſſionem
apprehendiſſet, ſatis eſſe tamen poſſet illi poſſeſſio
eorumdem Iurium, quę ſemper fuit pœnes Eccle-
14 ſiam, dum † diſpoſitio, *l. cùm hæredes, ff. de acq.
poſſeſſ.* non habeat locum in poſſeſſione, quæ cùm
15 nunquam vacet, ſemper eadem eſt, & † variationi
non ſubijcitur, vt tradit Guidop. *deciſ.* 355 *& deciſ.*
628. Rot. *deciſ. 1. de reſtit. ſpol. in nou. num. 5. & fuit
dictam in Tiraſonen. Præeminentiarum 3. Aprilis* 1615.
coram R. P. D. meo Pirouano. Et (vt patet in exemplis,
quæ in dictis auctoritatibus referuntur) ſi ſucceda-
tur in Officio, aut Dignitate; Non tamen hæc pro-
cedunt, ſi ſit ſeparabile præiudicium Prælati ab in-
tereſſe Dignitatis, vt fieri poterat hæc diuiſio in præ-
ſenti caſu, cùm renunciatio ſacta à Franciſco, non
tangeret Iura Eccleſiæ, aut Dignitatis, ad quam ni-
hil poterat pertinere ex Iuribus, quibus fuit renun-
16 ciatum, quia tenetur † Pręlatus ſtare pacto, quod
fecit, illique præiudicat idem pactum donec vixerit,
quàmuis nocere non poſſit Eccleſiæ, vt notatur in
cap. cùm veniſſent, de Inſtit. vbi gloſ. in verb. abiuraſſe
Abb. *num.* 18. Hoſtien. *num.* 13. Butr. *nu.* 32. Rot. *deciſ.*
22. *num.* 9. *&* 10. *par. 2. diuer.*

Poterant etiàm hæc tollere effectum proteſtationis,
quàm dicebatur feciſſe nouus Decanus, pro conſer-
uatione ſui Iuris, cùm nihil præſeruari potuerit ea-
17 dem proteſtatione, † ſi nihil erat, quod reſeruaret,
dum Franciſcus non ſibi fecit id præiudicium ſua renun-
ciatione, ſed illud ei antea factum fuit ex literis, &
Bulla ſæculariƶationis, vt in ſimilibus terminis ar-
guit Becc. *conſ.* 34. *num.* 23. Surd *deciſ.* 205. *num.* 13. *&
fuit dictum in deciſ.* 85. *num.* 22. *& deciſ.* 347. *num.* 16.
18 *coram Greg.* Prętereà neque † ea proteſtatio potuit ali-
quid operari, cùm fuiſſet clàm facta, vt tradit Alex.
conſ. 16. *num.* 12. *& ſeq. lib.* 3 Aym. *conſ* 220. *num.* 3.
Paril. *conſ.* 10. *num.* 43. *&* 45. *lib* 1. Card. Mantic. *deciſ.*
270. *num.* 18. Et cùm non conſtet de moleſtiis datis à
Capitulo, quæ in ea proteſtatione dicuntur dediſſe
cauſam, vt Decanus renunciaret Iuri eorum emo-
lumentorum: Et demum cùm non fuiſſet repetita ea-
dem proteſtatio poſt actum renunciationis, & poſſeſ-
19 ſionis, † quę ſine eis emolumentis acquiſita fuit, vt
notant DD. *in l. non ſolum §. morte, ff. de oper. noa.
nunciat. & ibi* Alex. *num.* 15. Mohed. *deciſ. 2 de Iudic.*
Greg *deciſ.* 44. *num.* 8. Rot. *deciſ.* 51. *num.* 2 *par. 2. re-*
20 *cent.* Quia dum actus † renunciationis eſt poſterior
ipſa proteſtatione, potius dicendum videtur, vt ex
ea renunciatione tamquàm proteſtationi contraria,
21 ſublata fuerit proteſtatio, quàm vt renunciatio † tolli
potuerit per eamdem proteſtationem, vt conſideret,
Alex. *in d. §. morte, eodem num.* 15. Angel. *in l. Iuriſgen-
tium, §. quod fere num. 1. ff. de pact.* Dec. *conſ.* 460
num 3. *&* 12. *in fin.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 9. *num.* 5. *de
ſent. & re iud.* Card. Mant. *deciſ.* 200. *num.* 2. Rot. *deciſ.*
539. *num.* 6. *par.* 2. *recent.*
Et Itaque.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Auguſtana Decimarum.

Die Veneris 28. Martij 1631.

A R G V M E N T V M.

Tractatur in hac deciſione, quando Eccleſia Parochialis incorporatur Monaſterio, quid in illud tranſeat, & aliqua circa tranſactionem ſuper decimis.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia Parrochialis incorporata Monaſterio, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Parrochiæ, cum omnibus ſuis iuribus.*
2 *Parrochus ratione curæ debet indiſtinctè recipere omnes decimas.*
3 *Tranſactio non debet extendi de vno caſu, ad alium.*
4 *Exemptio debet reſtringi ad nominata tantùm.*
6 *Vicarius per Monaſterium deputatus ad exercendam curam animarum, non habet auctoritatem tranſigendi ſuper decimis.*
7 *Vicario deputato per Monaſterium ad exercendam curam animarum debetur ſolùm congrua.*
8 *Tranſactiones factæ ſuper decimis non tenent ſine Auctoritate Apoſtolica.*
9 *Abbas non poteſt præiudicare Monaſterio.*
10 *Vnio, quando effectuata dicatur.*
11 *Epiſcopus præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum.*
12 *Vnio facta ex titulo oneroſo permutationis non cadit ſub regula reuocatoria.*
13 *Parrochus, vt excludatur à decima, ſibi de iure debita, quid requiratur.*
14 *Factum proprium non poteſt quis impugnare.*

DECISIO XXX.

PROPOSITO hodiè per me dubio, an & quæ deci-
mę debeantur Monaſterio, integras deberi, dixe-
runt Domini abſquè vlla diſtinctione, & moti, ſunt
quia cum per viam vnionis à Sede Apoſtolica confirma-
tæ Eccleſiæ Parrochialis S. Stephani fuerit ab † Epiſco- 1
po incorporata Monaſterio. & in illud propterea tran-
ſiuerit cura animarum eiuſdem Parrochiæ, cum omni-
bus ſuis iuribus, Anchar. *conſ.* 114. *nu.* 2. *& ſeq.* Seraph.
deciſ. 1009. *num.* 4. *fa. me.* Greg. *deciſ.* 304. *num.* 1. Inde
ſequitur quod Monaſterium † tanquàm Parrochus ra- 2
tione d. curæ debeat indiſtinctè percipere omnes decimas,
*cap. cùm contingat, cap. cùm in tua, de decim. & in cap.
fin. de Parroch.* Rebuff. *de decim. quæſt.* 7. *num.* 4. *&* 5.
& quæſt. 13. *nu.* 83. Monet. *eod. tract. cap.* 2. *num.* 2. Rot.
deciſ. 31. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 469. *num.* 1. *&*
541. *num.* 4. *par.* 1. *in recent.*

Non obſtant tranſactiones, † quia illa quæ fuit facta 3
cum Monaſterio, non tangit materiam decimarum, ſed
conuentionem quandam ſuper ſepulturis certarum per-
ſonarum, & ſuper miſſis dicendis, pro quibus fuerunt
Monaſterio conceſſę decimę ſuper quibuſdam agris, ex
qua conuentione, quatenus poſſet argui exemptio eorun-
dem prędiorum ante dictam conuentionem, non inde
infertur ad exemptionem vniuerſalem omnium † bo- 4
norum in territorio dictę Eccleſię Parrochialis exiſten-
tium, ſed ea debet reſtringi ſolùm ad prędia ibi no-
minata, *cap. per exemptionem, de priuil. in* 6. Monet.
de decim. cap. 9. *num.* 131. Rota *deciſ.* 259. *num.* 6. *par.* 1.
recent.

5 Alię verò tranſactiones, quę non fuerunt † factę 5
cum Monaſterio, nec de illius conſenſu, illi pręiudicare
non poſſunt, Rot. *deciſ.* 288. *num.* 4. *verſ. nec ſuffraga-
tur, par.* 2. *& deciſ.* 625. *num.* 2. *verſ. ſecus autem, par.*
1. *in recent.*

Nec Vicarius per † Monaſterium ad exercendam 6
curam animarum deputatis habet auctoritatem tranſi-
gendi ſuper decimis, in quibus nullum ius habet, cùm
ſolùm ſit ei † debita ſua congrua à Monaſterio, Io. 7
Andr. *in cap. expoſuiſti num.* 8. *de præbend.* Felin. *in cap.
poſtulaſti num.* 1. *verſ. aut perceptio, de reſcript.* Verall.
deciſ. 339. *num.* 3. *&* 5. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 720. *num* 3. *par.*
2. *recent.* cum alijs adductis per Addent. *ad deciſ.* Gregor.
174. *num.* 8. *circa fin.*

Vltra quod huiuſmodi † tranſactiones ſuper deci- 8
mis, neque fieri poterant abſque auctoritate Papę, & ſi-
ne ea factę non egrediuntur ſuum auctorem, *cap. de cæ-
tero, cap. veniens, de tranſact* Rot. *deciſ.* 585 *num.* 3.
par. 1. *recent. & coram D. meo Decano deciſ.* 340. *num.* 1.
& deciſ. 362. *num.* 3. Rebuff. *de decim. quæſt* 13. *num.* 16.
& 26. & hac de cauſa neque obſtat illa facta cum Abbate
de anno 1584. vltra quod eſt reſtricta ad vitam Parrochi,
ſeù

ſeù Vicarij, & habet clauſulam ſine præiudicio Iurium, 9 hinc inde, & Abbas † non pręiudicat Monaſterio, Vital. *in Clem. 1. num. 57. de offic. Vicar.* Seraph. *deciſ. 5278. num. 3.*

Non obſtat, quod ſupra dicta vnio non fuerit effectuata, quia contrarium apparet ex teſtibus deponentibus 10 † de decimatione in vim incorporationis, vt in ſummario Monaſterij num. 2. & 3. *ſan. me.* Gregor. *deciſ. 557. num. 9. vbi* Adden. Caualer. *deciſ. 449. num. 7. & deciſ. 500. num. 5.* & de hac decimatione, fit etiam mentio in tranſactione facta inter Monaſterium, & Epiſcopum, vſquè de anno 1404. in ſummario num. 3. quę mentio corroborat dicta teſtium præſertim cùm ſit facta tranſa- 11 ctio cum Epiſcopo, † qui præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum, Seraphin. *deciſ. 1026. num. 3.* Rot. *deciſ. 233. ſub num. 2. par. 1. in recent. ſa. me.* Gregor. *deciſ. 482. num. 6.*

Non obſtat, quod non probetur effectuatio præcisè, & immediatè poſt incorporationem, & vnionem, quia 12 huiuſmodi vnio † tanquàm facta ex titulo oneroſo permutationis non cadit ſub regula reuocatoria, Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. §. 7. num. 50.* Put. *deciſ. 52. num. 2. lib. 1. in antiq.*

Non obſtat, allegata conſuetudo non ſoluendi integras decimas, quia ea non eſt probata cum requiſitis immemorabilis, ſeù legitimè præſcriptionis, prout requiri- 13 tur quando agitur ad effectum excludendi † Parrochum à decima ſibi de Iure debita, Seraph. *deciſ. 1404. num. 2.* Rot. *deciſ. 262. num. 3. par. 2. in recent.* Rebuff. *de decim. quæſt. 13. num. 53. & ſeqq. & num. 69.* Gabr. *de præſcript. concluſ. 1. num. 16. & 18.* Gratian. *deſcept. 595. num. 16.* Rota *deciſ. 474 num. 3. & deciſ. 469. num. 2. par. 1. in recent.*

Non obſtat, quod Iura de quibus in actis non fuerit Interprætata, & ſint ſcripta lingua Germanica, quia in ſummario per Dominos viſo fuit data eorum interpretatio, quæ poterit quandocunquè iuſtificari ante ſententiam.

Non obſtat, quod dicta Iura non ſint extracta ſeruatis ſeruandis, quia ſufficit quod proceſſus vbi ſunt dicta Iura, ſit productus in Rota à Communitate, quæ pro- 14 pterea non poteſt impugnare † factum ſuum, & dicere quod Iura à ſe producta non ſint in forma probanti, Surd. *conſ. 5. num. 37. & ſeq.* Gabr. *de reg. Iur. concluſ. 1. num. 19.* Verall. *deciſ. 188. num. 4. par. 1.* & tenuit Rota in Caputaquen. *Cantoriæ 3. Iulij 1617. coram bo. me. Vbaldo.*

Obiectum quòd non fuerint citati ſinguli de Communitate poſſeſſores bonorum ceſſat ex actis, in quibus apparet particularis commiſſio, & citatio contra omnes, & ſingulos de Communitate.

Atquè ita deciſum vtraquè, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 28. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Socius quilibet tenetur ad ſolidationem computorum, & antequàm non conſtet de dicta ſolidatione, nihil ſocius poteſt prætendere ab altero ſocio, cum non poſſit cognoſci an ſit debitor, vel creditor.

SVMMARIVM.

1 *Socius ſiuè quis ſit, ſiuè inſtitor tenetur ad ſolidationem computorum.*

2 *Socius, dum non conſtat de ſolidatione computorum, ſciri non poteſt an creditor, vel potiùs debitor ſit.*

3 *Socius à ſocio nihil petere poteſt, niſi facta ſolidatione computorum.*

4 *Quietatio præſumitur, quod fuerit omiſſa, quando aliqua res fuit acta inter patrem, & filiam.*

5 *Tutoris perſona inſpecta, & ſtante veriſimilitudine, credendum eſt ipſius rationibus.*

DECISIO XXXI.

IN Proſequutione diſputationis ſuper redditione rationum tutelæ de qua agitur, fuit ſub die 26. Iunij * reſolutum ſententiam A. C. condemnatoriam hæredum Andreæ Tutoris eſſe confirmandam quòad ſummas tunc in deciſione expreſſa. Et cum deinde plura pro parte dictorum hæredum adducerentur contra primam partitam ſcutorum 725. & aliam ſcutorum 100. iterum propoſui cauſam ſuper ijſdem, & Domini excepta dicta partita ſcutorum 100. in deciſis perſiſteſ eſſe cenſuerunt.

Non enim ad creditum ipſius Tutoris referenda eſt prędicta ſumma ſcutorum 725. Ioanni Antonio perſoluta cum non conſtet de ſolidatione computorum rei Macellarię, ad quam dictus Ioannes Antonius ſiuè fuerit ſocius, † ſiuè inſtitor de iure tenebatur *tot. tit. ff. pro* 1 *Soc. l. quædam*, & ibi Doct. *ff. de eden.* Pariſ. *conſ. 84. nu. 17. vol. 1.* Decian. *conſ. 11. num. 50. vol. 1.* Rota *in Clarauallen. Grani 9. Iunij 1590. coram bon. mem. Orano* ad effectum ſcilicet, vt partita huiuſmodi diceretur liquida, & ſciri poſſet, quid vnus quiſquè ſociorum in ea habeat, cum fieri poſſet, vt dictus Ioannes † Antonius eſſet de- 2 bitor, & non creditor ſocietatis, vt alias dixit Rot. coram Seraph. *dec. 1214. ſub n. 1. & in Florentina nullitatis ſententiæ, ſeu laudi 28. Nouembris 1597. coram Corduba.*

Non obſtant probationes, quę hodie afferuntur ex inſtrumento quietationis factæ per ipſum Ioannem Antonium pro omni & toto eo, quod tàm ratione ſocietatis, quàm ratione mercedis petere, vel prætendere poſſet, iuncta depoſitione teſtis de ſocietate eiuſdem cum defuncto, vnde infertur ad iuſtificationem illius crediti, quia ex huiuſmodi probationibus nullatenus reſultat † li- 3 quidatio computorum, ſine qua ſocius à conſocio nihil petere poteſt vt dixit Rot. *in Aſſiſien. Pecuniaria 9. Decembris 1609. coram bo. me. Card. Marquemontio.*

Quo verò ad aliam ſummam ſcutorum 100. quæ dictus defunctus pater pupillarum in inſtrumento pactorum matrimonialium ſe Margaritæ ipſius Tutoris filiæ ſoluturum promiſit, eidemquè in ſuo teſtamento legauit, viſum fuit Dominis, quod cum non conſtet de ſolutione facta per promiſſorem vita eius durante, adhibenda ſit fides adnotationi libri tutelaris habentis relationem, tàm ad dictum inſtrumentum, quàm ad teſtamentum, prę̨ſertim cum † res acta ſit inter pa- 4 trem, & filiam inter quos veriſimile eſt fuiſſe omiſſam quietationem, & inſpecta veriſimilitudine, ac † perſona ſcribentis credendum eſſe ipſius ra- 5 tionibus traditis, Bald. *in conſ. 117. n. 2. vol. 2.* & poſt alios quos refert Tiraquel. *more ſuo in l. ſi vnquàm in præfat. num. 52. C. de reuoc. donat.*

Et ita vtraquè &c.

* Iſta Deciſio habetur infra prout in indice poſito in fine Deciſionum.

In eadem cauſa habentur infra alię duę Deciſiones coram eodem bo. me. Motmanno prima ſub die 27. Iunij 1631. & altera die 30. Ianuarij 1632. & coram R. P. D. Pirouano pariter in eadem cauſa infra adſunt aliæ deciſiones, nempè ſub die 24. Ianuarij 1633. & die 30. Maij eiuſdem anni 1633. & die 16. Ianuari 1634.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Gerunden. Iuriſdictionis.

Die Veneris 28. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Beneficiati, qui Collegium minimè conſtituunt, vtrùm ſine licentia Superioris poſſint ſe congregare, & àn Epiſcopus talem licentiam eis dare poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, qui non conſtituunt Collegium àn poſſint ſe congregare ſine licentia Superioris.*

2 *Epiſcopus àn poſſit dare licentiam Beneficiatis ſe congregandi.*

3 *Bene-*

3 *Beneplacitum Apoſtolicum, vbi requiritur, præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum.*
4 *Scripturis magis eſt ſtandum, quàm teſtibus.*
5 *Sententia, ſi fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper d. cauſa lis fuerit conteſtata, tunc obſtat res iudicata non ſolum ſuper negocio principali, ſed etiam ſuper cauſa.*
6 *Licet ſecus eſſet, ſi principaliter pars non fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ.*
7 *Executio piarum voluntatum, tàm de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini ſpectat ad Epiſcopum.*
8 *Iuriſdictio, qualiter conceſſa intelligatur. & numero 10.*
9 *Licentia ſimpliciter data, conceſſa intelligitur cumulatiuè.*
11 *Gratia non ſuffragatur ex defectu intentionis Principis.*
12 *Gratia, quando corruit, corruit quoquè decretum irritans in ea poſitum, tamquàm acceſſorium.*

DECISIO XXXII.

VT FVIT dictum in deciſione facta 22. Aprilis ſuperioris anni * Dubium tunc propoſitum. An ſcilicet licentiæ datæ per Epiſcopum Beneficiatis ſe congregandi eſſent confirmandæ, vel reuocandę habet tres
1 inſpectiones. Prima eſt, An dicti Beneficiati, qui † non conſtituunt Collegium, poſſit ſe congregare ſine licentia Superioris, & cùm indubitata ſit opinio negatiua ex deductis in illa deciſione circa hoc, hodiè nulla fuit exercitata difficultas. Secunda inſpectio eſt, An Epi-
2 ſcopus † potuerit concedere dictas licentias. Tertia quatenùs non, An confirmatio dictarum licentiarum obtenta à ſanctę memorię Clemente Octauo ſuffragaretur.

Quantùm attinet igitur ad ſecundam, & tertiam inſpectionem, de quibus hodiè agitur, circa ſecundam inſpectionem non eſt agendum in puncto iuris, An Epiſcopus poſſit concedere huiuſmodi licentias abſquè interuentu Capituli, ſed eſt videndum in concreto, An Epiſcopus, vel Abbas debeat concedere huiuſmodi licentiam, & dixerunt Domini ſpectare ad Abbatem ex ſententia arbitrali lata ad fauorem ipſius Abbatis de ann. 1400. iuncta obſeruantia ab anno 1454. vſque ad annum 1578. ex qua obſeruantia tanti temporis, pro
3 qua etiam † ſufficerent triginta anni, pręſumitur beneplacitum Apoſtolicum, Felin. *in cap. Albericus, num. 3. & 4. de teſtib.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 1. de procur.* Put. *deciſ. 355. num. 7. lib. 2 in correctis* cum infinitis qui poſſent allegari.

Nequè eſt verum, quod contra iſtam ſententiam adeſt res iudicata; nam duę fuerunt latę ſententię arbitrales, vna de anno 1400. quę eſt illa de qua modò dictum fuit, altera de anno 1318. in qua adiudicatur iuriſdictio ciuilis Abbati, Criminalis verò Epiſcopo, & res Iudicata, quę pretenditur, eſt contra dictum laudum anni 1318. quo ad iuriſdictionem ciuilem, & actus, qui cumulantur im Summario num. 12. & teſtes quorum copia data fuit, & de quibus omnibus habetur mentio in prima ſententia, loquuntur de dicta Iuriſdictione ciuili, quę quidem res Iudicata, in quibus terminis procedat, & quid contineant dicti actus, & quid deponant teſtes non firmarunt Domini, ſed ſolùm dixerunt ſatis eſſe, quod non tangant pręſentem articulum circa conceſſionem licentię, & quatenus teſtes, aliquid deponerent nihil rele-
4 uarent, cùm magis † ſit ſtandum ſcripturis, quas affert Abbas, quàm teſtibus, *l. exciccadis. C. de fid. inſtrum.*

Non obſtat, quod Abbas dedit libellum generalem, in quo expoſuit, quod vigore ſententię arbitralis, Ipſe, & ſui prędeceſſores fuerunt, & eſt in poſſeſſione, ſeu quaſi exercendi omnimodam iuriſdictionem ciuilem inter obtinentes dignitates, Canonicatus, & beneficia ſimplicia in Eccleſia Collegiata S. Felicis, & prima ſententia per duas alias confirmata, continet poſt ſententiam arbitralem, Epiſcopum pluries cognouiſſe inter Canonicos, & Beneficiatos, &c. Et ideò cùm ſententia
5 † fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper dicta cauſa lis fuerit conteſtata, obſtat res iudicata non ſolùm ſuper negocio principali; ſed etiam ſuper cauſa, licet ſecus eſſet, † ſi principaliter pars non 6
fuiſset proſequuta deducta per modum cauſæ, vt diſtinguendo dicit Calderin. *in conſ. 2. per tot. de re iudic.* Ioan. Andr. *in cap. cum Eccleſia* Sutrina. *num. 15. & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Anchar. *conſ. 417. num. 2. verſ. ea autem.* Quia quicquid ſit. An Abbas fuerit proſequutus cauſam deductam in dicto libello, ſcilicet ſententiam arbitralem, ceſsat omnis difficultas, quia ſententia arbitralis de anno 1400. non fuit deducta, ſed alia de anno 1318. & exaduerſo oppoſita omnia tendunt ad hanc ſententiam arbitralem de anno 1318. non autem ad aliam de anno 1400. & pronunciatio principalis fuit, quod executio † piarum voluntatum, tàm de iure communi; 7
quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum, quod eſt veriſſimum, *Clem. 1. de teſtam §. ſi quis autem per redemptionem.* Authen. *de Eccleſ. titul.* Seraphin. *deciſ. 611. num. 7.* Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap 4. de Reformat.*

Minus obſtat, quod dicta ſententia arbitralis † cen- 8
ſetur concedere iuriſdictionem cumulatiuè, non autem priuatiuè, Roman. *conſ. 393. num. 1. & ſeqq.* & ibi Addentes, quia hoc eſt verùm, niſi conſtet de contraria mente, vt fuit reſponſum in cauſa *Montis Regalis Iuriſdictionis 27. Nouembris 1606 coram me,* de qua quidem contraria mente conſtat in caſu iſto, quia in dicta ſententia dicitur, quod ſi Abbas denegauerit licentiam. Beneficiati poſt duos dies poſsunt recurrere ad Epiſcopum, Vicarium, vel Officialem pro impetranda dicta licentia, ſignum euidens, quod priuatiuè fuit conceſsa Abbati dicta licentia, cùm reſeruetur recurſus ad Epiſcopum, ſolum in euentum denegationis dictæ licentiæ, & ſic non verſamur in licentia † ſimpliciter data, quo caſu cenſetur 9
data cumulatiuè Roman. vbi ſupra Roland. *conſ. 80. per tot. lib. 2.* Sed in caſu, quo fuit aliquid detractum Epiſcopo, ex quo ad ipſum ſolum permittitur recurſus poſt duos dies in euentum de negatiuis, quo † caſu iuriſdi- 10
ctio cenſetur conceſsa priuatiuè, vt dictum eſt, Roman. *d. conſ. 393. in fin. verſ. nec dicatur vbi alleg. text.* quem dicit ſingularem *in l. tàm Collatores, ad finem C. de re milit.* & ibi Apoſtilla dat concordantes *in verb. ſingularis.*

Circa tertiam inſpectionem, An confirmatio Apoſtolica ſuffragetur, dicendum eſt, quod non ex defectu † 11
intentionis Summi Pont. Clem. VIII. cum ei non fuerit narratam Ius Abbatis, & cum gratia corruat, corruit † 12
quoquè decretum irritans tanquam acceſſorium, vt latè fuit deductum in alia deciſione, à qua Domini vtraquè parte audita cenſuerunt non eſse recedendum.

Et ita concluſum, &c.

* Eſt deciſ. 370. ſup. par. 5. recent.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, ſeù Aquilana Nullitatis Donationis.

Die Lunæ 31. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Donatio, & pactum de hæreditate viuentis non valet, & eſt omni iure improbatum, ita quòd nec iuramento roboratur. Et quando dicta donatio, & pactum ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de hæreditate viuentis non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſquè ad obitum perſeuerauerit.*
2 *Et ex tali conſenſu nullum ius parti acquiritur, & quando cenſeatur reuocatus, num. 3. & an ſufficiat tacita reuocatio, num. 4. & vtrùm iſta procedant ſtante iuramento. num. 5.*
6 *Pacta de hæreditate viuentis ſunt inualida etiam inter filios, & quòad filios, quamuis ſint iuramento firmata.*
7 *Pactum de hæreditate viuentis eſt omni iure improbatum, ideò iuramento validari non poteſt.*
8 *Iuramentum non poteſt eſſe vinculum malitiæ, & iniquitatis.*

9 Pactum

9 *Pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis ſuper hæreditate viuentis , non validatur iuramento .*

10 *Delicta de Iure non præſumuntur , niſi probentur .*

DECISIO XXXIII.

DOMINI reſoluerunt Donationem, ſeù renun-
ciationem factam per Alexandrum Bonannum
ad fauorem fattum non ſuſtineri , quia illa eſt facta de
bonis ſibi obuenturis poſt mortem eius patris , & ma-
tris, & ſic de hæreditate viuentis , vndè benè intrat
1 concluſio, quod donatio , & pactum † de hæreditate
viuentis non valeat, niſi ille viuens conſentiat , & in
eodem conſenſu vſquè ad obitum perſeuerauerit , *l. fin.*
C. de pact. vbi Caſtren. *num. 8. verſ. ſed hic non obligat.*
Aret. *num.* 8. Corn. *num.* 4. *in fin.* Iaſ. *num.* 12. vbi quod
2 ex tali † conſenſu nullum Ius parti acquiritur, Dec.
num. 6. Fulgoſ. *num.* 32. *in* 3. *notab* Roman. *num.* 5. *verſ.*
non obligare Dominum, *l. ex eo. C. de Inutil. ſtip.* Bertr.
conſ. 197. *volum.* 3. *par.* 1. & conſenſus cenſetur reuoca-
3 tus , † quando ille, qui conſenſit, fecit teſtamentum,
& hæredem inſtituit , Anchar. *conſ.* 404. *num.* 3. Bertrar.
d. conſ. 197. *verſ. non perſeuerauerit*, Gozadin. *conſ.* 98.
num. 3. *verſ. ſed clarum* , Bero. *conſ.* 3. *num.* 18. *&* 21. *lib.*
4 3. ſufficit enim tacita † reuocatio diſponendo contra
formam pacti etiam inter viuos , Aquil *d. l. fin. num.* 8.
5 Cagnol. *num.* 88. & prædicta procedunt etiam in † do-
natione facta mediante iuramento , Peregr. *de fideic. art.*
51. *ſub num.* 24. *verſ. hæc autem pacta*, vbi quod huiuſmo-
di pacta ſunt inualida inter filios , & quoad filios ,
6 quàmuis † ſint iuramento firmata ea ratione , quia cen-
ſentur contra bonos mores , vt de communi opinione
poſt alios teſtatur Viu. *Opin.* 578. *num* 4. Theſ. *deciſ.* 225.
num. 6. vbi conciliando opiniones , dicit hoc procedere ,
quando ſumus , prout in caſu noſtro , in pacto ſuper alte-
rius hæreditate interpoſito *iuxta tex. in d. l. fin. C. de pact.*
7 tunc enim cum tale pactum † ſit omni Iure improba-
tum iuramento conualidari non poteſt , quia iuramen-
8 tum non poteſt eſſe † vinculum malitiæ , & iniquitatis,
c. cum contingat de Iureiur. & per iſtas rationes , quod
9 pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis †
ſuper hæreditate viuentis non validetur Iuramento , te-
nent DD. *in l. pactum , quod dotale , & in d. l. fin. vbi*
Bald. *num.* 22. *verſ. nec iuramento*, Cagnol. *num.* 92. *&*
95. *C. de pact.* Anchar. Imol. & Gemin. *in cap. quàmuis*
pactum de pact. in 6. Alex. *conſ.* 165. *num.* 10. *lib.* 7. Surd.
conſ. 4. *num.* 21. & fuit dictum in cauſa *Romana de Mar-*
ganis 17. *Decembris* 1584. *&* 1. *Decembris anni ſequentis*
coram Robuſterio , & in Aſculana bonorum 13. *Iunij* 1618.
coram bo. me. Card. Sacrato .

Et ceſſare viſa fuit omnis difficultas , ex quo fratres
Donatarij poſt mortem patris receſſerunt à dicta dona-
tione , eidemque Alexandro donanti retroceſſerunt , &
licèt dicta retroceſſio fuerit facta aliquibus pactis obſer-
uandis per Alexandrum , tamen cum pro parte dicto-
rum fratrum non probetur inobſeruantia dictorum pa-
10 ctorum , & dicta pacta contineant † delicta , quæ de
Iure non præſumuntur , niſi probentur , *l. cum pater , §.*
rogo. de leg. 2. Mandoſ. *conſ.* 316 *num.* 2. ſatis tenet dicta
retrodonatio , donec probata fuerit dicta controuentio in
pactum deducta .

Et ità , &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Camerineñ Donationis de Calcalaris.

Die Lunæ 7. Aprilis 1631.

ARGVMENTVM.

Mandatum de aſſociando , licet regulariter detur , vigore clauſulæ conſtituti , tamen quando hoc non procedat . Agens ad donationem , vt obtineat , quid probare teneatur .

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando regulariter conceditur vigore clauſulæ , conſtituti .*

2 *Mandatum de aſſociando , ex clauſula conſtituti , denegatur , quando conſtitutarius poſt mortem conſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem , & patitur per alium occupari .*

3 *Ex negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio , quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam .*

4 *Ad Donationis executionem non ſufficit , vt quis agat , niſi probet illam eſſe validam .*

5 *Donatio ex defectu inſinuationis eſt nulla .*

6 *Donatio , quando eſt impropria non eget inſinuatione .*

7 *Donatio , quando eſt facta ex mera , pura , & gratuita voluntate , & quia ſic voluit donans , non poteſt referri ad actum correſpectiuitatis , & ſic non poteſt dici ob cauſam .*

DECISIO XXXIV.

CVM D. Andreas Calcalarius vigore ceſſionis ſibi factæ ab Erſilia , & ſororibus de Calcalarijs de bonis eiſdem mulieribus donatis à q. Io. Baptiſta Calcalario pretenderet mandatum de aſſociando , vel de immittendo in poſſeſſionem bonorum , vt ſupra donatorum . Propoſui dubium an eidem Andreę eſſet dandum alterum ex dictis mandatis , & Domini reſoluerunt , mandatum de aſſociando ei non eſſe dandum , ea moti ratione .

Quia licèt dictus Andreas ad illud obtinendum nita-
tur clauſula , conſtituti , appoſita in prędicto inſtrumen-
to donationis † cuius vigore regulariter conceditur man- 1
datum de aſſociando ad tradita per Bart. *in l.* 3. *in* 4. *quæſt.*
principali , C. de pignor. Alex. *conſ.* 131. *ſub num.* 4. *lib.* 4.
Afflict. *deciſ.* 326. Attamen concluſio non procedit quan-
do Conſtituarius poſt mortem conſtituentis † eſt negli- 2
gens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem , & pati-
tur illam per alium occupari , vt in pręſenti caſu , cum
prędictę mulieres donatarię , & conſtitutarię poſt mor-
tem Io. Baptiſtę donatoris , & conſtituentis neglexerint
apprehendere poſſeſſionem , illamque paſſę fuerint per
D. Venantium , & alios eiuſdem Io. Baptiſtę filios appre-
hendi , quia tunc ex huiuſmodi negligentia cenſetur amiſ-
ſa poſſeſſio , † quę in ſolo animo contrahentium ſuam ha- 3
bebat eſſentiam . ad *text. in l. ſi de eo , §.* 1. *& ibi* Bart. *ff.*
de acq. poſſ. gloſ. in c. cum veniſſet , in fine , & ibi Doctores de
reſtit. ſpol. Tiraq. *de Conſtit par.* 3. *limit.* 21. *num.* 9. Rota *de-*
ciſ. 694. *n.* 8. *par.* 1. *recent.*

Prætereà ex alio quoquè capite dixerunt Domini An-
dream non poſſe iuuari dicta clauſula , conſtituti ; quia
donatio † eſt nulla , non enim ſufficit quis agere ; ad exe- 4
cutionem donationis , niſi probet illam eſſe validam , Gra-
tian. *diſcept foren. cap.* 895 *n.* 9. *&* 10. Rota *d. deciſ.* 694. *n.*
9. *& in Peruſina hæreditatis* 10. *Decembr.* 1628. *coram Emi-*
nentiſſ. D meo Card. Virili .

Nullitas enim dictæ donationis viſa fuit clara ex † de- 5
fectu inſinuationis , quæ omninò requirebatur , tàm ex
diſpoſitione Statuti Camerini , quàm Conſtitutionis
Marchiæ , prout alias firmauit Rota *deciſ.* 694. *num.* 9.
par. 1. *recent. & in Camerineñ Tranſactionis coram fa. me.*
Greg. XV. deciſ. 260. *num.* 1. 2. *& ſeq. & in Montis Alti*
donationis 18. *Iunij* 1618. *coram bo. me. Card. Sacrato .*

Non obſtat , quod donatio fuerit ob cauſam tranſa-
ctionis , & propterea tamquàm impropria donatio non
† indigeret inſinuatione , Roman. *conſ.* 26. *num.* 2. Ti- 6
raq. *in l. ſi vmquàm , in verbo donatione largitus , num.* 12.
C. de reuoc. donat. Seraph. *deciſ.* 416. *num.* 7. *& deciſ.*
1170. *num.* 4. Fuit enim reſponſum , quod cum dicta do-
natio fuerit facta in capitulo particulari , & ibi dicatur
facta , † ex mera , pura , & gratuita voluntate & quia 7
ſic voluit , &c. non poteſt referri ad actum correſpectiui-
tatis , & ſic non poteſt dici ob cauſam , Surd. *conſ.* 361. *ſub*
n. 14. Seraph. *deciſ.* 181. *num.* 8.

Et ita vtraquè , &c.

In eadem cauſa habetur infrà altera Deciſio coram eodem R. P. D. Dunozetto , ſub die Veneris 14. Iulij 1631.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Epis.

Die Veneris 4. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſi diſpoſitio, quando non valeat. Fideicommiſſi exceptio, quocaſu non ſit potens ad impediendam manutentionem, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *de Poſſeſſione amplius quæri non poteſt, probato defectu proprietatis.*
2 *Legitima, fideicommiſſo grauari non poteſt.*
3 *Manutentionis effectus, per quas exceptiones non impediatur.*
4 *Actio fideicommiſſarii, quando ſit ſufficiens ad impediendam manutentionem.*
Fideicommiſſarii actio, quando eſt turbida, tunc ſi reus, & poſſeſſor aliquid alienauerit, ſatis eſt ei reſpondere quod bona, quæ dicebantur alienata ſibi non ſufficere pro ſuo credito legitimæ. contrarium vide num. 5.
6 *Exceptio an bona alienata æquent valorem detractionum, non admittuntur in iudicio manutentionis, & n. 7.*
8 *Executor voluntatis teſtatoris quis cenſetur, dum nullum commodum de bonis ipſius ſenſit.*
9 *in Lite, ſi quis non eſt, nec eam ſciuit, non poteſt negari in eo bona fides.*
10 *Dos ſi fuit effecta proprium patrimonium mulieris, irreuocabiliter apud eam manere debet.*
11 *Legitima, tanquam æs alienum à fideicommiſſo detrahi debet.*
12 *Confeſſiones factæ à tutoribus non debent præiudicare minoribus.*
13 *Minor, qui adultus eſt, & minor qui pupillarem ætatem non excedit. differunt.*
14 *ex Perſonæ mutatione, non mutatur titulus, & poſſeſſio quam quis acquiſiuit.*
15 *Poſſeſſio an transferatur ſtante nullitate contractus, & an iſta exceptio admittatur in iudicio manutentionis.*
16 *Minoris rem occupans, acquirit ſaltem detentationem iudam.*
17 *Detentatio pro poſſeſſione habetur.*
18 *Detentatio habet ſua remedia poſſeſſoria, vt ſunt Officium Iudicis ad effectum tàm retinendæ quàm recuperandæ poſſeſſionis. & interdictum, vnde vi, numero 19.*
20 *Teſtator, ſi alicui reliquerit nominationem puellarum dotandarum, debet intelligi relicta cum effectu.*
21 *Executor teſtamentarius benè poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam ad hoc, vt declaretur voluntas teſtatoris.*

DECISIO XXXV.

PROPOSVI dubium, quod fuit deciſum aliàs coràm me ſub die 21. Iunij anni * proximè præteriti ſuper manutentione, quam petebant Archiconfraternitates Sanctiſſimi Crucifixi, & Sanctę Marię de Carmine in exactione fructuum Cenſus hęreditarij q. Melchioris de Epis, vt iuxta illius diſpoſitionem diſtribuerentur pro dote Puellarum, quas eędem Archiconfraternitates nominare, & dotare debebant in executionem voluntatis eiuſdem Melchioris. In quo dubio etiam hodiè DD. reſponderunt ad fauorem Archiconfraternitatum, non obſtantibus ijs, quę ex parte Ludouici vocati ex fideicommiſſo Bartholini patris Melchioris opponebantur, tàm contra illarum poſſeſſionem, quàm de anteriori fideicommiſſo Bartholini.

Et quòad fideicommiſſum illud deducebatur, vt inde oſtenderetur nullitas diſpoſitionis factę à Melchiore, dum diſpoſuerat de bonis, quę propria non erant, & ea exceptio dicebatur incontinenti probata, cum firmata fuiſſent tàm exiſtentia eius fideicommiſſi, quàm illius conditio fauore Ludouici particulari deciſione facta coram bo. me. Buratto ſub die 21. Iunij anni 1623. vt propterea † de
1 poſſeſſione amplius quęri non poſſet, probato defectu proprietatis, ex traditis *in l. naturaliter. §. nihil commune, & ibi* Alex. *num.* 34. Ripa *num.* 97. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de retin. poſſeſſ. remed. 3. num.* 685. Rot. *deciſ. 3. de reſtit. ſpoliat. in nou. & deciſ. 591. num. 4. par. 2. recent.*

Verùm hęc exceptio ſublata videri poterat in deciſione, quę facta fuit coram me, & in qua, cum diſputaretur hic articulus manutentionis, firmatum fuit ſuſtineri
diſpoſitionem Melchioris tàm ſuper legitima, † quæ fi- 2
deicommiſſo grauari non poterat, quàm ſuper dote materna, quę nequè venit ſub diſpoſitione Teſtatoris, ſed tanquàm ęs alienum detrahi potuit ex illis bonis. Nequè viſa fuit obeſſe replicatio, quę fiebat contra vtramquè hanc detractionem, vt ipſis ſatisfactum eſſet, vel per anteriores alienationes, vel per ſolutionem, & reſtitutionem factam cum effectu huius dotis: quia adhuc non po-
terat dici probata incontinenti † exceptio alienationum, 3
ſicut requirebatur, vt poſſet impediri effectus manutentionis in hoc iudicio ſummariſſimo, cum firmata non fuiſſent, aut quantitas legitimę, aut valor bonorum alienatorum, & ita non niſi dubia videri poſſet actio fidei-
commiſſarij, dum ſatis erat Reo, † & poſſeſſori reſpon- 4
dere, vt bona quę dicebantur alienata ſatis ſibi non fuerunt pro ſuo credito legitimę, Peregr. *de fideicom. art.* 39. *num.* 13. & 14. Natta *conſ.* 238. *num.* 7. Card. Seraph. *deciſ.* 609. *num.* 7. Rota *deciſ.* 210. *par. 2. diuerſ. & deciſ.* 641. *num.* 18. *par. 1. diuerſ. & fuit ſeruatum in Cæſenaten. Fideicommiſſi 22. Aprilis 1630. coram R. P. D. meo Motmanno.* Et quatenus etiam replicaretur, vt propter aliquas detractiones, quę apparebant huic legato anteriores, translatum fuiſſet in ipſum poſſeſſorem onus con-
trarium probandi, quod non potuerunt † ſatis eſſe pro 5
eadem legitima bona alienata, ſicut concluſionem ſuperiùs firmatam viſa fuit limitaſſe Rota *in Bonon. fideicommiſſi de Cataneis 10. Martij 1617 coram R. P. D. meo Pironano, & in Romana Domus ad Peregrinum 11. Martij 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Maceraten. fideicommiſſi 16. Februarij 1610. coram Card. Sacrato, & tenuit idem* Peregr. *de fideicom. art. 39. num.* 14. Hanc tamen limitationem, quam Dñi veriſimam dixerunt eſſe in ſuo caſu, in iudicio ſcilicet plenario immiſſionis (cum per eam replicationem fideicommiſſarij videatur Reus ſuſtinere partes actoris, dum in ſua exceptione negat ſatisfieri ſibi potuiſſe ex valore bonorum alienatorum) Non putarunt admitti poſſe in hoc iudicio ſummariſſimo, in quo reijciuntur exceptiones altioris indaginis; ſicut erat hęc quęſtio, an bona alienata
ęquarent † valorem detractionum propter plures proba- 6
tiones, ad quas teneretur filius hęres grauatus ſi in hoc iudicio eiſdem probationibus cogeretur elidere hanc vnam prę-ſumptionem; quę ſola videtur contra ſe vrgere pro imputatione, Quia, nequè opus eſſet omiſſo facto inſpi-
cere, aut attendere iuſtitiam eiuſdem poſſeſſionis, ſi † 7
ius aliquo modo reſiſteret, dum tamen penitùs, & omninò non repugnaret, vt ex mente Innocent. Abb. & aliorum diſtinxit *Couar. pract. quæſt. cap. 17. n. 6.* Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed. vlt. nu. 21. quos ſecuta fuit* Rota *deciſ. 534. num. 7. par. 1. diuerſ. & in Hiſpalen. Præeminentiarum 29. Februarij 1619. coram bo. me. Vbaldo.* Et quatenus etiam non ſubſiſteret id creditum legitimę ſatis eſſe poterat creditum dotis maternę ad ſuſtinendam hanc diſpoſitionem, & legatum Melchioris, quę dos probata fuit aſcendere ad ſcuta bis mille, non autem eſſe ſolùm ſcutorum mille, vt contendebant Informantes pro Ludouico; Vnde detractis ſcutis quingentis, quę lucratus fuit Octauius ſecundus vir Iulię, & vitricus Melchioris per obitum eiuſdem Iulię ſuperabunt adhuc ſcuta mille, & quingenta ex pretio Caſalis venditi Laurentio Ruggerio, in quo ea dos conſiſtebat, quam prorſus ſummam reliquerat Melchior, vt ex illius fructibus dotari quotannis deberent Puellæ, quas nominare debebant Societates.

Ex his nequè viſa fuerant obſtare, quę ad impediendam manutentionem etiam opponebantur, vt ſcilicet illa penderet à cognitione petitorij, dum nulla ſpes erat, vt dotes, quę in vim mandati de manutenendo, & pendente iudicio poſſeſſorio, ſoluendæ erant, poſſent poſtea recuperari, quaſi redderetur impoſſibilis hęc repetitio, ſi contingeret in petitorio declarari fideicommiſſum, tàm reſpectu earum Societatum, quę ſolùm reputari poterant
executrices voluntatis teſtatoris, dum nullum † com- 8

modum ad eas pertinere debebat ex legato illis relicto,
iuxta diſtinctionem, *gloſ. in l. ſi quis Titio 17. in verb. vt miniſtrum, & ibi* Bart. *num. 1. ff. delegat. 2.* Io. Andr. *in addit. ad Speculat. lib. 2. part. 2. de inſtr. edition. §. nunc aliqua. 13. ſub num. 17.* Rota *in Romana Cenſus ſeutorum vigintimillium 24. Februarij 1612. coram* Ludouiſ. *deciſ. 544. num. 2.* quàm reſpectu Puellarum, quibus dotes ſolui
debebant, propter bonam fidem, quæ non poterat in
9 illis negari, dum neque ſunt in lite, † neque hanc li-
tem ſciunt, vt etiam dixit *gloſ. in cap. ſignificauerunt. in verb. reſtituendum. de teſtibus, & in cap. cum ſuper. in verb. reſtituendum. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rot. *deciſ. 7. eodem titulo in antiq. & deciſ. 18. de re iudicat. in nou. Speculat. tit. de fructibus, & intereſſe. §. 1. num. 9.*
præter fauorem publicum, qui etiam ſuadere videtur,
10 vt † eæ dotes debeant eſſe irreuocabiliter apud ipſas Puel-
las, poſtquàm fuerunt effectæ proprium illarum patri-
monium: Si enim præter fideicommiſſum Bartholini ſu-
pererat Melchiori, & dos materna, & portio ſuæ legiti-
11 mæ, quæ † tanquàm æs alienum detrahi debebant à fidei-
com miſſo, non poteſt dici, vt caſus reſtitutionis pendere
debeat ab illius declaratione, & nunquàm ex his ſolutio-
nibus, & diſtributione dotium faciendis dici poterit præiu-
dicatum eidem fideicommiſſo.

Et hæc ſuper exceptione fideicommiſſi. Quò verò ad
poſſeſſionem ſocietatum, quam etiam impugnabat Lu-
douicus, non poterat illa conuerti tàm ex pluribus ſolu-
tionibus, quàm propter propriam illius confeſſionem,
quæ omnia fuerunt fundamentum Deciſionis factæ in
hac cauſa ſuper conceſſione mandati de manutenendo:
Et licet idem Ludouicus impugnaret hanc confeſſionem,
& omnes ſolutiones factas poſtquàm ipſe ſucceſſerat in
12 hæreditate, eò quia omnes actus † ſolutionem, & con-
feſſionis facti fuiſſent, dum eſſet minor à ſuis Tutoribus,
qui præiudicare ſibi non potuerunt, iuxta doctr. Bart.
in l. 1. §. ſi vir. nu. 3. vbi etiam Alex. *num. 4. ff. de acquiren. poſſeſs. quam ſecutus fuit,* Ruin. *conſ. 137. num. 11. lib. 1.*
conſtituta differentia inter minorem, qui tamen adultus
13 ſit, & minorem, qui pupillarem † ætatem non excedat.
Non tamen poterat controuertere poſſeſſionem ſocie-
tatum in vita Iſabellæ matris primæ hæredis, eademque
poſſeſſio ſuffragabatur eiſdem ſocietatibus contra ipſum
14 Ludouicum, cum ex mutatione perſonę non † potuerit
mutari titulus, & poſſeſſio, quam illæ acquiſiuerant
iuxta *deciſ. Guidopap. 629. quam ſemper ſequuta fuit* Rot. *vt apud* Put. *deciſ. 131. lib. 3. in deciſ. 99. nu. 11. par. 1. diuerſ. deciſ. 362. nu. 1 par. 1. & dec. 632. n. 4. par. 2. recent.* &
in his terminis exactionis fructuum cenſus *coram* Ludou.
deciſ. 213. num. 3. & in Romana Domus 17. Martij proximè præteriti coram me. Et poterat etiam videri aliena ab
15 hoc iudicio † ea exceptio ac propter nullitatem contra-
ctus fuerit tranſlata poſſeſſio tanquàm reſpiciens petito-
rium, vt eſt *deciſ. Achil. 15. de reſtit. ſpol.* Cùm occu-
16 pans † rem minoris acquirat ſaltem nudam detentionem,
l. poſſeſſionem. 29. ff. de acquir. poſſeſſ. gloſ. in l. pupillus. 11. ff. de acquir. rer. dominio. Put. *deciſ. 276. num. 5. lib. 3.*
17 quę detentio pro † poſſeſſione habetur *l. ſtipulatio iſta, §. hæc quoque. ff. de verbor. obligat. & tradit* Innocent. *in cap. quoniam frequenter. n. 8. vt lit. non conteſt.* Ægid. *in cap. in litteris. 5. n. 4. de reſtit. ſpoliat.* Et habet ſua re-
18 media † poſſeſſoria, vt ſunt officium Iudicis ad effectum
tàm retinendę, quàm recuperandę poſſeſſionis, Bald.
in cap. licet cauſam. num. 35. de probat. Couar. *pract. qq. cap. 17. nu. 5.* Menoch. *adipiſcen. poſſeſſ. remed. vlt. nu. 18. & recuperan. poſſeſſ. remed. 17. num. 21.* & interdictum
19 † vnde vi, vt tradit idem Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed. 1. num. 66.*

Demùm non viſum fuit obſtare, quod ex ipſius Mel-
chioris teſtamento appareret de defectu illius tituli, &
poſſeſſionis, dum Societatibus non fuit demandata exa-
ctio, ſed ſola nominatio Puellarum, quę nubere deberent:
Quia ea dotatio, & nominatio debebant intelligi relicta
cum effectu, & iuxta conſuetudinem ſimilium dotatio-
20 num, quia † nihil pręterea continebat ius illud, & facul-
tas nominandi, quàm vt poſſent Societates dotem pro-
mittere Puellis à ſe nominatis, illam poſteà ſoluturę,
cum caſus deſponſationis, & nuptiarum aduenerit, quod
in neceſſariam conſequentiam importat pręcedentem
exactionem, vt fuit dictum in his terminis *in Romana electionis Puellarum 7. Aprilis 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Et hoc etiàm declarare potuit obſeruantia inter-
pretatiua, ſicut & hanc interpretationem † potuit fa- 21
cere tàm Lucas Antonius de Fabijs relictus à Melchiore
in ſuo teſtamento executor, quàm illam inducere ſequen-
tes ſolutiones, quas in vita Iſabellæ primæ hæredis
exegerunt Societates, eadem Iſabella non contradi-
cente.

Et ità vtraque &c.

* Habetur deciſio iſta infrà prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentiñ Coadiutoriæ.

Die Veneris 2. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Electio ad hoc, vt vitietur, quid ſufficiat. Capitulum totum, ſi fuerit vocatum, ſi aliqui non compareant, an geſta per comparentes, valeant. Locus certus an ſit de ſubſtantia Capituli, & vtrùm poſſit in quolibet loco, citationes in principio Iudicij poſſunt fieri abſque cauſæ cognitione.

SVMMARIVM.

1 *Electio vitiatur per contemptum ſolùm vnius.*
2 *Eccleſiæ indemnitati prouidetur per coadiutoriam.*
3 *Capituli duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem.*
4 *Capitulum totum, quando fuit vocatum, ſi aliqui non veniant, tota potentia Capitularis, remanet in illis, qui venerunt.*
Et geſta illius valent, tanquàm geſta à Capitulo numer. 4.
5 *Contumacia duorum Canonicorum non poteſt impedire actiones, & acta Capitularia, ſed eis eſt imputandum ſi non venerint.*
6 *Locus omnis, vbi Capitulum congregatum eſt dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus.*
7 *Locus certus non eſt de ſubſtantia Capituli.*
8 *Capitulum ſi non poſſit fieri in loco ſolito propter aliquam iuſtam cauſam, non propterea minùs poteſt conuocari in alio loco.*
9 *Actus aliud eſt fieri capitulariter, & aliud fieri in loco Capituli.*
10 *Capitulariter, quod aliquid fuerit conceſſum ex quo probetur.*
11 *Forma literarum remiſſorialium eſt ſeruanda.*
12 *Citatio non poteſt fieri extra territorium.*
Proceſſus, qui extra territorium factus eſt non valet numer. 12.
13 *In citationibus emanantibus in principio Iudicij non requiritur cauſæ cognitio.*
Citationes in principio Iudicij, poſſunt fieri etiam ab eo, qui non habet iuriſdictionem num. 13 & 14.
14 *Citationes in principio Iudicij poſſunt fieri etiam extra territorium.*
15 *In citatione non attenditur locus, vbi eſt decreta, ſed locus, pro quo ſit ad comparendum.*

DECISIO XXXVI.

PROPOSVI iterum cauſam ſuper reſolutis ſub die
Veneris 21. Februarij proximè pręteriti. * An gratia
Coadiutorię Eminentiſſimi Domini Cardinalis à Lotha-
ringia eſſet iuſtificata, Domini ſteterunt in deciſis, niſi ta-
men obſtent concordata Germanię, per quę impediuntur
Coadiutorię, quoniam de eis erit particulariter videndum.

Quantùm ad conſenſum qui eſt vnus ex modis quibus
gratia iuſtificatur, de eo conſtare fuit reſolutum; Nam
conſenſus Abbatis, & Monachorum pręſtitus in partibus
probatur ex mandato ab eis facto. Conſenſus autem pręſ-
ſtitus per procuratorem pariter probatur ex Inſtrumen-
to; Ita quod difficultas reſpectu conſenſus reducitur ad
defectum duorum Monachorum qui non interuenerunt
ad pręſtandum conſenſum in electione Coadiutoris,
ideoque electio nulla, cum † vnius ſolus contemptus 1
electionem vitiet, *c. cum inter, c. bene il primo, &*

c. quod

c. quod ſicut, vbi Doct. *communiter de elect.* & ad locum in quo fuit factum Capitulum, quia non erat locus Capitularis.

Primus non obſtat, quia vt fuit dictum in deciſione,
2 quæ reuidetur, cum per Coadiutoriam † prouideatur indemnitati Eccleſiæ, ſtante infirmitate Prælati, & ex alijs cauſis in ea narratis, quæ concernunt illius vtilitatem, & neceſſitatem, ſufficit pro illa conſenſus duarum
3 partium ex tribus ipſius Capituli, quæ duæ † partes conſtituunt maiorem, & saniorem partem, *ad text. in cap. vnic. de clerie. ægrot. in 6. vbi gloſ. in verb. duæ partes, & not.* Franch. *§. ſi verò, circa med. ſuper gloſ. in dicto verbo duæ partes.* Quinimò cum ex teſtibus probetur eos fuiſſe vocatos ad illum actum, ſi non venerunt, tota po-
4 tentia † Capitularis remanet in illis qui venerunt, & geſta per illos valent tanquàm geſta à Capitulo, Abb. *in c. cum omnes, col. pe. verſ. tamen vnam diuerſitatem. de conſt.* & ibi Felin. Put. *deciſ. 283. lib. 3.* Nec contumacia duorum
5 poteſt † impedire actiones, & acta Capitularia Monaſterij; eis tantum eſt imputandum, cum non venerint, *c. coram, c. quod ſicut verb. vocatus de elect.*

Nec allegatus defectus loci releuat, quia exactis conſtat in quadam Grangia eiuſdem Monaſterij omnes Monachos fuiſſe conuentualiter congregatos, & ad eum locum omnes ſpecialiter vocatos, & omnis locus vbi Capi-
6 tulum eſt † congregatum dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus, *c. quod ſicut, vbi* Abb. *num. 2. c. cum terra de elect. vbi gloſ. in verb. in quo*, inquit in Capitulum ſecundum conſuetudinem loci, aliàs vbi meliùs ſe obtulerit
7 facultas, & † ſic certus locus non eſt de ſubſtantia; Cum enim non potuerit fieri in loco ſolito propter bellum, &
8 impetum hæreticorum, non propterea † minùs potuit conuocari Capitulum in alio loco, *c. In nomine Domini, §. quod ſi prauorum 23. diſtinct.* Innoc. *in c. cum ex iniuncto, num. 2. verſ. Et quàmuis de nou. oper. nunc.* Bald. *in l. nulli, num. 2. verſ ſecundo requiritur ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin.* Nec ex eo quod conſenſus non fuerit præſtitus in loco Capituli minus dicitur Capitulariter præſtitus,
9 quia aliud † eſt aliquid fieri capitulariter, aliud fieri in loco Capituli Seraphin. *deciſ.* 1247. & ex lectura Inſtrumenti benè comprobatur mandatum fuiſſe conuen-
10 tualiter, & collegialiter conceſſum, quoniam † Notarius atteſtatur Monachos fuiſſe capitulariter congregatos, *Gabr. de fid. inſtrument. concluſ.* 2. Monachorum nomina recenſendo, iuxta *deciſ. 9. & 29. de procur. in antiq.*

Quantùm autem ad teſtes, qui eſt alter modus quo gratia iuſtificatur, Domini eos ritè, ac validè examinatos fuiſſe dixerunt, & omiſſis multis quæ informantes pro Abbate iterum inculcant, & ſi ſublata in deciſione, obiectionem nouiter deductam non obſtare, fuit per eos concluſum, quia non ſubſiſtit quod citatio non potuerit decerni in oppido Nanceij, vbi Iudici remiſſoriali nulla
11 competebat iuriſdictio, cum ex forma † literarum remiſſorialium eſſet reſtricta ad oppidum de Vico Meteſ. Diœceſis in loco Monaſterij Sancti Franciſci; ex traditis per Oldrad. *conſ. 88. num. 2. verſ. primo dico*, quod eſt conſiderandus locus, vbi firmat citationem non poſſe
12 fieri extra † territorium, cum ſit de proceſſu, qui extra territorium factus non valet, ita tenuit Federic. de Sen. *conſ. 16. num. 13. verſ. Item non obſtat*. Et ideò cum citatio Abbatis, & Monaſterij fuerint decreta Territorium ad comparendum in loco de Vico, in Monaſterio Sancti Franciſci. ſecundum prædicta videtur nulla, & per conſequens examen nullum. Attamen tollitur, cum in tali-
13 bus † citationibus emanantibus in principio Iudicij non requiratur cauſæ cognitio, & poſſint fieri etiam ab illo, qui non haberet iuriſdictionem *not.* Innoc. *in c. cum contingat de reſcript. c. prudentiam. de offic. deleg. cap. licet. de accuſat.* ſi ergo non requiritur cauſæ cognitio, nec quod
14 Iudex ſuadeat, vt dicit Innoc. poterunt † ergo fieri extra territorium argumento eorum, quæ notat Dominicus de Sancto Gemin. *in c. nouit. de off. leg.* ita concludit ex ſupradictis Calder. *conſ. 2. in fin. de elect. verſ. item in talibus, benè faciunt not. per* Bart. *in l. 1. §. nunciatio. num. 30. de nou. oper. nunc.* idem *conſ. 164. lib. 1* Rot. *deciſ 1. de ferijs in nou.* Caſſad. *deciſ 5. de dol. & contum.* Cum ergo citatio, de qua agitur fuerit facta in principio iudicij ad comparendum in loco Vici, & in Monaſterio Sancti Franciſci, ſuſtinetur etiam quod fuerit decreta extra Territorium, cum non † attendatur locus vbi eſt decreta, ſed lo- 15
cus pro quo fit ad comparendum, ex traditis per Vant. *de nullit. ex defectu citationis n. 39. & 61.*

Et ita reſolutum vtraquè parte &c.

* Eſt deciſio 20. ſupra hac eadem partem.

In eadem cauſa habentur infra duæ aliæ Deciſiones coram eodem R. P. D. Ghiſilerio nempè ſub die 26. Aprilis 1632. & die 17. Maij eiuſdem anni 1632.

R. P. D. PIROVANO.

Feſulana Parochialis.

Die Lunæ 12. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus hæreditarium qualiter deferatur Succeſſori an ſuffragetur quaſi poſſeſſio præſentandi defuncti, Mandati procuræ præſumptio ex quo intret Sententiæ publicatio, ſi differatur, quando poſtea publicatur an requiratur noua citatio.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus hæreditarium defertur in ſtirpes, & non in capita.*
2 *Actor poſt quàm plenè fundauit intentionem ſuam, reus pariter tenetur probare exceptionem ſuam, & num. 4.*
3 *Præſentandi, quaſi poſſeſſio defuncti an ſuffragetur Succeſſori.*
5 *Deciſ. 337. num 3. par. 2. recent. & deciſ. in Placentina Cappellæ 30. Octob. 1625. coram Reuerendiſſ. Coccino Decano declarantur.*
6 *Præſumptio ſola, etiam in reo, & poſſeſſore, non transfert onus probandi in aduerſarium.*
7 *Sententia Iudicis Laic: in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda.*
8 *Mandatum procuræ præſumitur ex notabili impenſa per comparentem facta, & ex productione teſtium.*
9 *Sententiæ publicatio ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio.*
10 *Citatio noua, quando non requiratur ſi poſt aliquod tempus fuit dilata publicatio ſententiæ.*
11 *Citationis defectus ſuppletur per monitionem Iudicis partibus præſentibus facta.*

DECISIO XXXVII.

CENSVERVNT Domini ſententias de partibus eſſe confirmandas, quia iuſtę ſunt, & validæ.

In prima enim quæ fuit Nuntij Florentini pronunciatur Morellos habuiſſe, & habere in patronatu Eccleſiæ, de qua agitur cùm Dinis æquale Ius, & ad illos ſpectare in eo æqualem portionem, & pro æquali rata, cùm illis quando vacare contingerit prædicta Eccleſia admittendos fore ad præſentandum Rectorem. Secunda verò ſententia prolata per Canonicum Metropolitanæ Eccleſiæ Florentinæ idem confirmat, per verba bene Iudicatum, & male appellatum, & hoc ipſum ęquale Ius benè iuſtificatur ex teſtamento Ioannis de Caualcantibus condito de Anno 1497. in quo titulo legati reliquit filiabus ſuis, & earum filijs maſculis, & deſcendentibus patronatum de quo agitur, à quibus poſtea deſcenderunt tres Familiæ, nempe Morelli, & Dini hodie collitigantes, & tertia de Caualcantibus, quæ non venit ad Iudicium, quę cùm ſuccedere debeant in ſtirpes, † tàm ex voluntate diſponentis id ex- 1
preſſe mandatis, quàm attenta Iuris diſpoſitione, *Clem. plures, de Iurepatr.* Lambertin. *eodem tract. p. 2. l. 1. q. 1. principa i art. 23. nu. 19. & 20.* Rot *deciſ 251. nu. 5 par. 2. recent.*
inde reſultat coequalitas † reſpectiuè ad voces iuxta nu- 2
merum ſtirpium in Iure pręſentandi, & hoc poſito pro fundamento intentionis familię de Morellis, Dini tenentur quàmuis rei, & poſſeſſores fundare ſimiliter illorum intentionem, Ægid. *deciſ.* 563. Rota *deciſ.* 628. *num. 3. par. 1. diu.* Gail. *obſerva. 13. num. 5. lib. 2.* Rota *Ianuen.* 102. *num. 3.* Seraph. *deciſ.* 332. *nu.* 2. & plenè fuit firmatum in

Leodien. Canonicatus coram me 8. Iunij 1612.
2 Propterea non obſtat allegata quaſi poſſeſſio præſen-
tandi pro duabus partibus ex tribus quàm deducunt ex
præſentationibus Anni 1597. & 1602. cùm præſentia il-
lorum de Morellis, qui potuerunt ſucceſſoribus, maxi-
mè hæredibus præiudicare, & effectum ſortitis, & in de-
ciſionibus huius cauſæ admiſſis, quæ dicebantur nedum
3 in poſſeſſoriu, † ſed etiam in petitorio ſuffragari ad pro-
bandam pertinentiam fauore ſucceſſorum, Rota. *deciſ.
337. n. 3. par. 2. recent. & in Placentina Capellæ 30. Octobris
1625. coram D. meo Decano.*
4 Quia quando actor plenè, † & concludenter probauit
iotentiuoem ſuam, prout fecerunt Morelli in æquali vo-
ce, Dini ſimiliter tenentur probare propriam, quæ ſola
præſumptione quaſi poſſeſſionis præſentandi non imple-
tur; admiſſiu enim, & conſenſus illorum de Morellis po-
tuit quidem conſtituere Dinos in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi pro alia parte, ſed non inde ſequitur, quod fe-
cerint illos de Dinis patronos portionia ad ſamiliam de
Caualcantibus pertinentis, Lambert. *de Iurepatrona-
tus in 1. parc. lib. 2. quæſt. 3. art. 17. numer. 11.* Rota *ita
diſtinguens deciſ. 228. in princ. part. 1. diuerſ. & clarius
deciſ. 284. num. 7. par. 1. recent.* quæ reaſſumitur per
Adden. *ad deciſ. 417. num. 13. coram Pap. Gregor. XV.*
5 Nec contrarium † dicunt *deciſiones 337. & Placentina
Cappellæ*, quia quicquid ſit quandu alij Patroni non do-
cent de eorum prætenſo Iure, vt illa quaſi poſſeſſio ſuf-
fragetur ſucceſſoribus ad prubandam pertinentiam, &
ſuſtinendum vltimum ſtatum, attamen ſecus eſt vbi
Patroni ſundant illorum intentionem, vt fecerunt Mo-
relli; nam hoc caſu deciſiunes allegatæ non contradicuot
irreleuantiæ probationis deductæ ex præſumptione,
6 quæ ſola non ſufficit † etiam in reo, & poſſeſſore ſecun-
dum opinionem, quam Rota ſeruat, vt ex ea non tranſ-
feratur onus probandi in aduerſarium, Acchill. *deciſ. 1.
de probat.* Seraphin. *deciſ. 1171. & coram Papa Gregor.
XV. 278. num. 6. & 279 numer. 3.* & cùm nullus pro
Caualcantibus compareat, Morellis remanent in æqua-
litate, aut comparere nequeant ub familiæ deficien-
tiam per ius accreſcendi, vel non decreſcendi ſucce-
dunt in portione cùm Dinis per eamdem *Clement.
plures, de Iurepatronatus*, & in eadem æqualitate re-
periuntur.
Nec aliqua vis facienda eſt in ſcriptura, quæ aſſeritur
ſententia Magiſtratus Florentini: quia ex ea non colligi-
tur diſtinctio vocum, pro quibus partibus reſpectiuè præ-
ſentant Morelli, & Dini, ſed tantummodò quod Morel-
li, & Dini ſunt Patroni, quod & hodie idem admittitur,
cùm poſſint eſſe io æqualitate per Ius accreſcendi ob defi-
cientiam ſamiliæ de Caualcantibus, & quatenus deter-
7 minaret quæſtionem pertinentiæ vocum, † defectu
poteſtatis laicæ in cauſis Eccleſiaſticis non eſſet atten-
denda, *cap. quanto de Iudic.* Rot. *deciſ. 305. impreſſ. poſt
2. vol. Farin.*
Supereſt exceptio inualiditatis earumdem ſententia-
rum, quæ cùm deducatur ex defectu mandati, & citatio-
nis viſum fuit vtrumquè defectum non obſtare.
Non enim releuat deficientia mandatorum io vtraquè
ſententia; quia & ſi expreſſa data non fuerint in actis;
8 † tacita tamen ex notabili impenſa per comparentes fa-
cta, & quæ ex actis colligitur ex productione iurium
ſuffragantur, Caſſad. *deciſ. 3. num. 6. de Procur.* Ca-
putaq. *deciſ. 183. num. 3. part. 2. & in recent. deciſ. 183.
num. 3. par. 2.*
Similiter nequè obſtat quod Nuncius pronunciaue-
rit 26. Maij 1626. prout in cedula alias publicanda,
quæ publicatio poſtmodum fuit dilata ad diem 7. Februa-
9 rij 1628. abſquè partis citatione, † quod de Iure permiſ-
ſum non videtur, Rota *deciſ. 252. parc. 1. recent.* cùm
alijs allegatis.
Quia ſententia, quæ fuit lata, prout in cedula publi-
canda, habet monitionem Iudicis, ad primam diem Pro-
curatoribus tunc præſentibus, & inſtantibus ad videndum
ſententiam ferri, quæ alia citatione non eget ad viden-
dum illam publicari, cùm formula prædicta habeat vim
quaſi concluſionis in cauſa, in qua noua citatiu non re-
10 quiritur, etiamſi differatur ſententia poſt quatuor aonos,
vt reſolutum fuit in *Burgen. Iuris ædificandi 21. Aprilis
1586. coram Orano, & in Elboren. Iuris conferendi 15.
Decembris 1614. coram bon. mem. Patriarca Manza-
nedo.*
Quo vero ad ſecundam ſententiam, quæ fuit Cano-
nici Cathedralis, cùm illa fuerit publicata in termino 30.
dierum attenta prorogatione partium per totum Men-
ſem Decembris ſub die 7. illius, & publicatio facta fuerit
die 31. eiuſdem Menſis Decembris, iam patet non carere
citatione, cùm nitatur prima Iudicis monitione parti-
bus præſentibus facta † ad audiendam ſententiam, quo- 11
rum præſentia ſupplet actum citationis, Caſſad. *deciſ. 2.
de Iudic.* Caputaq. *deciſ. 293. parc. 3.* Gratian. *diſcept.
156. nu. 1.*
Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Regien. Penſionis.

Die Lunæ 5. Maij 1631.

ARGVMENTVM

Papa, ſi concedat facultatem alicui, vt poſ-ſit transferre penſione, quas habet, in vnam, vel plures perſonas Eccleſiaſticas per ipſum nominandas, an ſi transferat eas in perſonas incertas, ex certis, nominandas arbitrio alicuius, an valeat tranſlatio, & plura circa materiam ſubdelegationis habes.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis tranſlatio non tenet, quando penſio per mortem habentis penſionem, extinguitur.*
2 *Nominatio, quando eſt facienda in materia indifferenti, debet ſpecificè fieri.*
3 *Eligere eſt vnum, vel plures voluntariè capere.*
4 *Incertum, & nullum æquiparantur.*
5 *Antecedente deſtructo corruit etiam illud, quod venit in conſequentiam.*
6 *In familiam aliquid transferens, cenſetur in omnes de familia tranſtuliſſe.*
7 *Cognationi ſi aliquid relictum ſit, idem eſt, ac ſi cognatis relictum ſit.*
8 *Cognatio non eſt vniuerſitas, quæ vnam perſonam repræſentat, ideò ſi aliquid eis relictum ſit, cenſetur vti eis particularibus relictum.*
9 *Text. in l. cognatis, ff. de reb. dub. quando procedat.*
10 *Penſionis, non omnes ſunt capaces.*
11 *Penſionis capacitas non deducitur ex ſolo Clericatu, ſed etiam ex cauſa pia, rationabilique, & n. 50.*
Vel propter paupertatem, vel propter benemerita; aut vtilitatem, quam Eccleſia ſperat à Penſionario numer. 11.
12 *Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem.*
13 *Copula, &, poſita inter illas duas dictiones maior, & ſanior pars, exponitur pro ideſt.*
& cauſam, & cauſatum, exponitur pro ideſt.
14 *Copula, &, poſita inter verba, lis, quæſtio, & differentia ſtat declaratiuè.*
15 *Confeſſio qualificata non poteſt ſine qualitate acceptari, quando præambula confeſſio fuit ratio qualitatis.*
17 *Ad contractum ſpecificandum, quando quid exprimitur, illud attenditur, etiam quod illa ſpecificatio eſſet in cauſa, quod contractus non valeret.*
18 *Arbitrium intelligitur de arbitrio boni viri.*
19 *Electio perſonæ incertæ, de certis poteſt committi, & ſuſtinetur, & num. 20. diſtingue.*
21 *Factum nudum ſolum poteſt delegari.*
22 *Penſionis tranſlatio eſt tranſportatio de perſona, ad perſonam.*
23 *Penſionem tranſlatarius non conſequitur à transferente, ſed immediatè à Papa, qui ius antiquæ penſionis extinguit.*
24 *Induſtria perſonæ, quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi.*
25 *Text. in c. fin. §. vltim. de offic. deleg. quando habeat locum.*
26 *Poteſtas ſubdelegandi, pendet à iuriſdictione.*
27 *Miniſterium nudum habens non poteſt ſub delegare, & numer. 56.*

28 *Ex-*

28 *Executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ, ſubdelegare poteſt.*

Executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ non expreſſa perſona, non poteſt ſubdelegare, cùm cenſeatur electa induſtria perſonæ num. 28.

29 *Arbitrium, vel nudum factum à ſe prius declaratum, quando dicatur alicui commiſſum, remiſſiud.*

30 *Exequutor debet exequi per ſe, & non poteſt circa illud facere ſubexequuterem.*

31 *Arbitrium non poteſt alteri committi, ſed bene aliquid certum à ſe priùs declaratum.*

32 *Miniſterialis nudus indiſtinctè non poteſt ſubdelegare poteſtatem ſibi competentem.*

33 *Commiſſarius poteſt eligere incertum de certis, quod tamen procedit in diſpoſitione hominis, non autem legis.*

34 *Hæres, licet ſit certus, tamen ſi teſtator eum non nominet, & talis nominatio requiratur pro forma, non ſufficit talis certitudo, niſi expreſsè ſit nominatus.*

35 *Teſtator, ſi nominet certam perſonam ad faciendam certam eleemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſonæ, & num. 64.*

36 *Induſtria perſonæ cenſetur electa, quando agitur de eligenda perſona incerta.*

37 *Facultas data ab homine ad eligendum incertum de certis tenet, quia in vltimis voluntatibus cauſa efficiens eſt ſolus teſtator.*

38 *Teſtatoris diſpoſitio, vt eligatur incertus de certis, quare ſubſtineatur.*

39 *Subdelegandi poteſtas, quando prætenditur à lege intrat, quando conceſſio facta ab homine requirit induſtriam.*

40 *Bald. in cap. ex literis de off. delegat. declaratur.*

41 *Papa, ſi committat alicui, vt conferat beneficium Titio, iſte poterit ſubdelegare, cum perſona ſit certa, & numer. 42.*

43 *Perſona, quando eſt electa ad prouidendum aliquem de certo beneficio, tunc ſolum agitur de executionem circa factum.*

44 *Induſtria perſonæ, ad hoc vt dicatur electa, requiritur, quod negotium ſit magnum, non autem paruum, & numer. 46.*

45 *Subdelegare quis poteſt negotium ſibi commiſſum, ſi partes conſentiant.*

47 *Negotium an ſit magnum, vel paruum relinquitur arbitrio Iudicis.*

48 *Induſtria perſonæ, vt ex commiſſione nudi miniſterij cenſeatur electa, requiritur, quod miniſterium ſit induſtriale, & num. 49.*

51 *Transferendi facultatem, quis habens etiam quod dicatur, per te, poteſt transferre per procuratorem.*

52 *Per procuratorem, quis poteſt id facere, quod poteſt per ſe ipſum, & num. 53.*

54 *Induſtria perſonæ, quando eſt electa, tunc non intrat regula, quod poſſum per ipſum &c.*

55 *Auctoritate propria, quando quis poteſt aliquid facere, tunc non intereſt, ſiue per ſe, ſiue per alium faciat.*

57 *Text. in cap. qui poteſt, & in cap. qui facit de reg. iur. in 6. declarantur.*

58 *Facere aliquid per alium, per ſe ipſum facere videtur.*

59 *Conceſſum ex perpetuo priuilegio competit ex officio, non ex miniſterio.*

60 *Priuilegium, quando eſt tranſitorium ad ſucceſſorem dignitatis, non videtur electa induſtria perſonæ.*

61 *Induſtria perſonæ non videtur electa, quoties fit mentio hæredis.*

Priuilegium, quando eſt merè perſonale, tunc eius occaſione expedienda non poſſunt alteri committi num. 61.

62 *Nominandi facultas per ſe competens ex gratia Principis, non poteſt per alium explicari, cum ſit perſonalis.*

63 *Executor conſtitutus ad nominandum aliquos de familia, ſi illos non declarat, omnes de familia veniunt.*

63 *Pariſ. in conſ. 38. num. 3 vol. 2. declaratur.*

66 *Mandatum de re, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes, per mortem mandantis etiam re non integra, expirat.*

67 *Adminiſtrator, curator, vel tutor, aut coadiutor, ſi conſtituant procuratorem, finita eorum adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis expirat mandatum, etiam re non integra.*

68 *Auctoritas acceſſoris non debet eſſe maior, quam illa principalis.*

69 *Beneficiati mandatum expirat per illius mortem etiam re non integra.*

70 *Mandatum ad eligendum perſonam incertam de certis, expirat morte mandatis.*

71 *Iudicis delegati iuriſdictio non expirat, mortuo mandante, re non integra.*

72 *Deciſ. Card. Caualer. 374. declaratur.*

73 *Res non ſuſtinetur, quando venit ad caſum, à quo incipere non poteſt.*

74 *Penſionis translatio facta cum clauſula, ſi, & poſt quàm Clericali charactere fuerit inſignitus, non expirat morte transferentis, & quando hoc procedat num. 75.*

76 *Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem.*

77 *Conſenſus in translatione penſionis poteſt præſtari per procuratorem etiam poſt obitum transferentis, & quando procedat num. 79.*

78 *Mohed. deciſ. 18. & 31. de renunc. declaratur, & numer. 82.*

80 *Gratia Papæ per ſolam ſignaturam perficitur, & literæ requiruntur tantùm ad probationem gratiæ.*

81 *Penſionis translatio ſi non ſit perfecta, non poteſt poſt mortem transferentes perfici.*

83 *Conſenſus præſumitur durare.*

DECISIO XXXVIII.

CLAR. MEM. Princeps Perettus vigore facultatum ſibi à fel. record. Sixto V. conceſſarum transferendi nonnullas penſiones; quas ſuper diuerſis beneficijs obtinebat, inter alias tranſtulit vnam ducatorum mille auri de Camera, quam habebat ſuper fructibus Abbatiarum Sanctæ Mariæ de Maiola, & Sanctiſſimæ Trinitatis Regieſi in fauorem eius familiæ, & perſonarum eius familiæ nominandarum ab Illuſtriſſimis DD. Benino, & Abbate Peretto, & arbitrio ipſorum diuidendam, & diſtribuendam. Verùm cùm Eminentiſſimus Cardinalis Ludouiſius, harum Abbatiarum Titularis prætenderet huiuſmodi translationem fuiſſe inualidam obtinueritque cauſam mihi committi, propoſui dubium, An dicta translatio eſſet valida, itaut hodiè eſſet locus nominationi, & diſtributioni dictæ pẽſionis inter familiares Principis; quò propoſito, Domini cenſuerunt non conſtare † de 1
valida translatione, & ſic penſionem fuiſſe per obitum Principis extinctam, *ad text. in l. qui plures, ff. de vſufruct. leg.* Alex. *conſ. 232. numer. 3. & 4. lib. 6.* Bald. *in l. vendentis, col. penult. verſ. tertio quære, C. de contrahen. empt.* Fabian. *de empt. & vend. quæſt. 3. in princ. num. 19.*

Inualiditas enim dictæ translationis ſatis videbatur probari, ex quo Princeps tranſtulit in familiam, cùm tamen facultas illius contineret, quòd poſſet transferre in vnam, ſeù plures perſonas Eccleſiaſticas per ipſum nominandas, & propterea in hac materia † differenti tene- 2
batur ſpecificare perſonas, in quas transferebat, ad effectum, vt nominatio facta diceretur, necnon exprimere quantitatem penſionis, quam in ſingulos de familia transferebat. Abb. *ſuper rubrica de poſtul. prælat. nu. 2. verſ. vnde electio.* Hoſtieſ. *in ſumm. de elect. circa princ. gloſ. in cap. vnic. in verſ. vera, de poſtul. Prælat. in 6.* Baiſ. *de elect. cap. 1. primæ part. num. 2.* Eligere namquè † eſt 3
vnum, vel plures voluntariè capere, Baiſ. *vbi ſupra cap. 6. par. 1. nu. 2.* incertitudo enim reſultans ex præfata nominatione familiæ cauſat nullitatem, cùm † incertum, 4
& nullum æquiparentur, *l. duo ſunt Titij, ff. de teſt. tut.* Aym. *conſ. 231. num. 3. vol. 2.* & hinc corolariè ſequitur, quod cùm translatio facta à Principe nulla ſit, & inualida, poteſtas quoquè præfatis DD. Benino, & Abbati ab eo conceſſa nominandi perſonas, & diuidendi, diſtribuendiquè penſionem corruat; antecedente enim deſtructo, † ſcilicet translatione, corruit etiam illud, 5
quod venit in conſequentiam, *l. prima, §. huius rei, ff. de off. eius, l. ſed & hæres §. Prætor, ff. de procurat. l. quod per manus, ff. de iur. codicill.* & benè in ſimilibus terminis Aym. *d. conſ. 231. n. 2.* & màgis ad propoſitum Bal. *in l. nulli, n. 4. C. de Epiſc. & Cler.* Felin. *in §. fin. §. is autem, n. 5. verſ. item executor, de offic. deleg.* Butr. *ibidem in §. vltim. n. 29. in fine.*

Nec dicta incertitudo poteſt euitari; non quidem ratione perſonarum ex eo, quod Princeps † tranſtulit in fa- 6
miliam, & ſic tranſtuliſſe cenſeatur in omnes de familia, iuxta *text. in l. ſi cognatis 20. in fine, verſ. ſi cognationi leget, ff. de reb. dub.* vbi dicitur, ſi quis cognationi leget, idem eſt, ac ſi cognatis † legaſſet, & dicit 7
ibidem Bart. *num. 1. in fin.* quòd cùm cognatio non ſit

Vniuerſitas, quæ vnam perſonam repræſentat; ideò non
8 poteſt intelligi † eis vt vniuerſis relictum, ſed eis vt par-
ticularibus. Soc. *num. 23. ad med. num. 5. & ſeqq.* Caſtr.
*ibidem, §. ſi quis cognationi, num. 1. & ſeqq. & conſ. 283.
num. 1. lib. 1.* Nam huic fundamento dupliciter fuit reſ-
ponſum.
9 Primò quòd *text.* † *in d. l. ſi cognatis* procedit in mate-
ria indifferenti, hoc eſt, quando omnes ſunt capaces, at
in caſu noſtro, vt dictum fuit, agitur de materia diffe-
10 renti, ſcilicet, de penſione, † cuius non omnes ſunt capa-
ces, & capacitas non deducitur ex ſolo Clericatu, ſed
etiam ex cauſa pia, & rationabili, hoc eſt, vel propter
11 paupertatem, vel propter benemerita; † aut ex vtilitate,
quam ſperat Eccleſia à penſionario, prout præclarè reſ-
pondet. Cordub. *lib. 1. quæſt. Theol. quæſt. 21. col. 3. punct.
a verſ. quòad ſecundum punctum. Victoria relect. 11. de
Simon. num. 30.* Felin. *in cap. ad audientiam il ſecondo, nu.
2. & ſeqq. de reſcript.* & eſt de mente Oldr. Soc. & alio-
rum, quos allegat. Cordub. *loco citato*. Et propterea cùm
iſta omnia ſint perpendenda, incertitudo perſonarum
non poteſt euitari.
Secundò pro reſponſione conſiderata fuerunt verba
translationis, quæ ſunt *tranſtulit, & transfert in fauo-
rem familiæ & perſonarum einſdem familiæ nominandarum
à Dominis Benino, & Abbate &c.* ex quibus clarè apparet,
quòd Princeps non fuit contentus verbis illis, *in fauorem
familiæ*, ſed addidit, *& perſonarum nominandarum &c.*
12 quæ copula, † &, in hoc caſu exponitur, pro, *idest*,
cùm ſit poſita inter genus, & ſpeciem, & cauſam, &
cauſatum, *gloſ. in pragmat. Sanct. tit. de pacif. poſ-
ſeſs. poſt princip. in verb. & fol. mihi 369.* Cened. *ſing.
50. num. 6.* Innoc. *in cap. quia propter num. 6. in verb. &,*
13 *de elect.* vbi copula, † &, poſita inter illas duas dictiones,
maior & ſanior pars, exponitur pro, *idest*, ſequitur
Alex. *conſ. 192. num. 5. lib. 6.* Rota *deciſ. 327. numer. 3.
par. 2. diuerſ.* vbi dicitur, quod copula, &, poſita inter
14 verba, lis, † quæſtio, & differentia, ſtat declaratiuè,
vt verbum, lis, intelligatur de contentione extraiudicia-
li, prout importat verbum differentia.
Ex quibus ſequitur, quòd cùm verba, & perſonarum
nominandarum, exponant verbum, familiæ, nomi-
natio perſonarum ſit incerta, cùm ſpectet ad DD. Be-
ninum, & Abbatem, nec translatio ad fauorem familiæ
poſſit diuidi à dictis perſonis nominandis, cùm nomina-
tio familiæ fuerit in ordine ad dictas perſonas nominan-
das per DD. Beninum, & Abbatem. Signorol. *conſ.*
15 *78. num. 4. & ſeqq.* vbi confeſſio † qualificata non poteſt
ſine qualitate acceptari, quando præambula confeſ-
ſio fuit ratio qualitatis, & ſi reſcinderetur qualitas per-
16 ſonarum nominandarum, intraret alia diſpoſitio, †
quàm illa facta à Principe, quod non licet. Bald. *conſ.
475. num. 7. verſ. tertio caſu, lib. 1.* Crot. *in l. non ſolum,
§. morte, num. 124. ff. de nou. oper. nunc.* Butrig. *in l. con-
tra legem 29. nu. 2. & 3. ff. de leg.* quibus locis dicitur, quod
quando quid exprimitur ad ſpecificandum contractum,
17 illud debet attendi, † etiam quòd illa ſpecificatio eſſet in
cauſa, quòd contractus non valeret, quia quòad alia de-
ficit conſenſus.
Neque etiam euitari poteſt incertitudo, quantitatis
penſionis in ſingulos diſtribuendæ, cùm diuiſio fuerit re-
miſſa arbitrio DD. Benini, & Abbatis, quia etiamſi
18 † arbitrium intelligatur de arbitrio boni viri. Oldr. *conſ.
234. in fine, verſ. ad quæ omnia,* Roman. *conſ. 55. circa
med.* & ſecundum qualitatem perſonarum Menoch. *conſ.
69. nu. 4. & 5.* negari tamen non poteſt, quin reſpectu
Principis adeſſet incertitudo, & quòd hoc fuerit delega-
tum, quod non licuit, vt modò dicetur.
Non obſtat, quòd præfata procederent, ſi Princeps ſim-
pliciter commiſiſſet translationem prædictis DD. Beni-
no, & Abbati, ſed cùm tranſtulerit ipſe in familiam, &
ſolùm prædictis commiſerit electionem perſonarum in-
certarum de certis, valuit huiuſmodi translatio ex eo,
19 quòd electio † perſonæ incertæ de certis poteſt committi,
& ſuſtinetur *l. 1. vnum ex familia 69 in princ. ff. de reb.
dub. l. fideicommiſſa, §. ſic fideicommiſſum, ff. de leg. 3.*
Couarr. *qui alios cumulat, de teſtam. cap. 13. num. 14.*
aliàs *in cap. cum tibi*, Palat. Ruu. *ad l. 31. Tauri, num.
85.* & ibi etiam Tellius Fernandez *num. 5. in fin. & nu.
6. & in l. 3. num. 4.* Velaſch. *in d. l. 31. num. 3.* Ant. Go-
meſ. *numer. 4.* Caldaſ. *de nominat. emphyt. quæſt. 7.
numer. 23.* Nauar. *conſ. 14. numer. 3. de teſtament. in
nouis.*
Nam pro reſolutione huius obiecti Dominis viſum fuit
eſſe diſtinguendum, quod, † aut quis habet poteſtatem 20
deputandi alium ex ſe, prout habet teſtator, & de pla-
no intrant prædicta; Aut non habet ex ſe, ſed prætendit
habere, vel ex natura rei, vel à lege, qui eſt caſus noſter,
& tunc ſi eſt electa induſtria perſonæ, iſto caſu, aut depu-
tat alium concedendo illi arbitrium, & non poteſt, aut
committit illi nudum factum, & poteſt, vt benè per
Bald. *in d. l. nulli licere, num. 4. C. de Epiſc. & Cler.* Butr.
in cap. fin. §. vlt. de off. deleg. vbi quod ſolùm † poteſt de- 21
legari nudum factum, & ponit exemplum, vt eſt porta-
re ligna, quia eſt factum aſininum, in quo nullum mini-
ſterium ingenij, vel induſtriæ conſiderari poteſt; & hanc
diſtinctionem inter poteſtatem ſubdelegandi, quam quis
habet ab homine, aut prętendit à lege, facit Tellius Fer-
nandez *in d. l. 31. num. 4. & ſeqq.* vbi allegat Bald. *loco cit.* &
Ciſuentes *ibidem num. 5.* Gomez *de Arias num. 10.* An-
ton. Gomez *in fine*, Bertacchin. *in tract. de Epiſcop. in
6. part. circa vlt. voluntat. num. 3. & 4.* Rota *deciſ. 6. in
fine, verſ. quæ tamen intelliguntur, de off. deleg. in nouis.*
vbi diſtinguit, quando aliquid competit Iure proprio, &
quòd tunc intrat primum membrum diſtinctionis, de quo
ſupra, aut Iure alieno, & tunc intrat ſecundum mem-
brum, de quo nunc dictum eſt.
Quibus ita firmatis videndum eſt primo, an in præ-
ſenti caſu fuerit electa induſtria perſonæ Principis. Se-
cundo quatenus ſic, an fuerit commiſſum Dominis Be-
nino, & Abbati arbitrium, vel nudum factum à ſe prius
declaratum.
Et quantùm attinet ad primùm, cùm † translatio pen- 22
ſionis ſit tranſportatio de perſona ad perſonam, *ad tex. in
l. vlt. ff. de his, quæ pœnæ nomine*, & faciunt notata per
Briſſonium *de verbor. ſignif. in ver. translatio legati, fol.
mihi 631. & in puncto dicit* Pariſ. *de reſignat. lib. 6. tit. 4.
num. 4.* Mandoſ. *de infirmis reſignantibus quæſt. 11. num. 3.*
Translatarius non conſequitur † penſionem à transfe- 23
rente, ſed immediatè à Papa, qui Ius antiquæ penſionis
extinguit, & ad prædictum effectum nouam creat nudo
miniſterio transferentis, vt in puncto Gabr. *conſ. 186. nu.
7. lib. 1.* Gig. *de penſion. quæſt. 79. num. 2.* & benè ad propo-
ſitum, Abb. *in cap. 1. in princip. de ſolut.* Io. Andr. *in c.
ſibi abſenti, num. 2. de præbend. in 6.* Sarneſ. *in regula de
Triennal. quæſt. 11. nu. 14. verſ. ſecundus caſus.* Rota *dec.
13.* vbi Addentes *num. 2. de procur. in nou.* Cùm igitur
Summus Pōtifex commiſerit nudum miniſterium tranſ-
lationis Principi, † vtiquè cenſebatur electa induſtria 24
perſonæ, itaut illud miniſterium non poſſet alteri com-
mittere, *cap. fin. §. vlt. de offic. deleg.* vbi dicitur *Nulli
cui commiſſum fuerit prædicare Crucem, excommunica-
re, vel abſoluere aliquos, diſpenſare cum irregularibus,
vel iniungere pœnitentias, liceat hæc de cætero alijs de-
mandare, hoc eſt, quando iſta committuntur cauſa priùs
cognita, itaut remaneat ſola executio*, vt per Butr. *ibid.
num. 26. & cæteros Doct.* & ſubditur in textu: *Quia non
ſibi Iuriſdictio, ſed certum miniſterium potiùs committi-
tur in hac parte*; per quę vltima verba dicit *Abb. ibi-
dem, num. 2. verſ. ſed quæro*, quòd † textus iſte habet 25
locum non ſolùm in caſibus expreſſis, ſed in omnibus
caſibus, in quibus committitur nudum miniſterium,
non autem Iuriſdictio; Et ratio eſt ſecundùm Butr. *ibi-
dem num. 20.* quia † poteſtas ſubdelegandi pendet à Iuriſ- 26
dictione, *l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud.* Ergo habens nudum
miniſterium non ſubdelegat † ad idem, eſt *tex. in c.* 27
is. cui. 12. de offic. deleg. in 6. vbi quod Executor da-
tus à Papa, vt prouideat certę perſonę ſubdelegare po-
teſt, † ſi verò datur, vt prouideat Eccleſię non expreſſa 28
perſona, non poteſt, quia circa eligendam perſonam eius
induſtria cenſetur electa, vt vtrobiquè notant DD. & in
terminis facultatis eligendi, Tiraquell. *de retract. lignag.
§. 26. gloſ. 1. nu. 76. & 77.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. c.
4. num. 62.*
Quantùm attinet ad ſecundum. An Princeps commi-
ſerit DD. Benino, & Abbati arbitrium, † vel nudum fa- 29
ctum, à ſe priùs declaratum, recurrendum eſt ad ea, quę
notat Bald. *in d. l. nulli, nu. 4. C. de Epiſcop. & Cler.* &
Butr. *in d. c. fin. §. vltimo. nu. 29. in fin. de offic. deleg.* In-
quit enim Bald. quod † exequutor debet exequi per ſe, 30
non poteſt circa illud facere ſubexequutorem, quia electa
eſt ſi-

eſt fides, & induſtria ipſius à Teſtatore, & ſubdit quod
alteri non poſſit committere arbitrium, ſed benè aliquid
31 † certum à ſe priùs declaratum, quia non committit illi
actum declaratiuum, ſed actum nudi miniſterij, in quo
non differt., ſi fiat per ſe, vel per alium, ad hoc, *cap. is
cui, de offic. deleg. lib. 6.* Hactenus Baldus. Butrius au-
tem melius ad propoſitum noſtrum dicit: Credo, quòd
nudus miniſterialis indiſtinctè non poſſit ſubdelegari po-
32 teſtatem † ſibi competentem, poſſit tamen circa nudum
miniſterium aliquod implendum, quod ſonat in merum
factum alteri committere, vt eſt caſus in *cap. ex literis,
de offic. deleg. & in cap. 2. de dolo*. In propoſito autem
non fuit commiſſum nudum factum, ſed arbitrium cir-
ca electionem incertarum perſonarum de certis, & cir-
ca diſtributionem, & diuiſionem penſionis, quod non
potuit fieri ex prædictis, & in puncto dicunt omnes præ-
citati DD. quos, vt dixi, recenſet Tellius Fer-
33 nandez *in d. l. 31. Tauri num. 4.* Admittunr enim in †
diſpoſitione hominis ſubſiſtere, quòd Commiſſarius eli-
gat incertum de certis, ſecus autem in diſpoſitione Iu-
ris. Vnde etſi Princeps Perettus habere poteſtatem trans-
ferendi à Summo Pontifice, non tamen habuit poteſta-
tem ſubdelegandi, ſed illam ſolùm poterat prætendere à
Iure quæ ideò illi non competit, cum electa fuerit indu-
ſtria perſonæ ipſius, & benè in facilioribus terminis
34 facit, quòd licet † hæres ſit certus, ne qun ſen-
ſerit Teſtator, licet eum non nominet, tamen ſi pro
forma requiritur nominatio, non ſufficeret, niſi expreſ-
ſè ſit nominatus, nec per æquipollens adimpleri poterit,
vt ex ſententia Alex. *in conſ. 141. num. 10. lib. 2 &* Iaſ.
in l. 1. num. 7. & ſeqq. ff. de lib. & poſthum Sarneſi *in regul.
de annali, quæſt. 30. dicit.* Martinez. *vbi ſupra gloſ. 7.*
35 *num. 1.* Et in facilioribus etiam terminis, quòd † ſi Te-
ſtator deputet certam perſonam ad faciendum certam
eleemoſynam pauperibus, cenſeatur electa induſtria
perſonæ, Bald. *loco proximè allegato*, Dec. *conſ. 492. in
princ. & num.* . Et exemplificando materiam *cap. in cui
de offic. deleg. in 6.* Decium *ſequitur* Prob. *ibidem num 3.*
Franch. *num. 2.* & indiſtinctè hoc dicit ibidem Gemin.
36 *num. 2.* videlicet ſemper † cenſetur electa induſtria per-
ſona, quando agitur de eligenda perſona incerta. Et ra-
tio diuerſitatis eſt inter poteſtatem ſubdelegandi conceſ-
ſam ab homine, & poteſtatem, quæ prætenditur à le-
37 ge. Facultas † namquè data ab homine eligendi incer-
tum de certis ſuſtinetur, quia in vltimis voluntatibus
cauſa efficiens eſt ſolus Teſtator, Bald. *in l. id quod pau-
peribus num. 15. verſ. modò taxtà. prædicta, C. de Epiſcop.
& Cler* Et ſufficit ad effectum, quòd diſpoſitio Teſtato-
38 ris ſuſtineatur, quòd eligatur incertus de certis † cum
non ſit diſpoſitio captatoria, vt dicunt omnes DD. ſu-
pra citati, Suarez *de captatoria col. 1 & 2.* Pariſ. *conſ.
38. num. 2. 34. & 58 volum. 3.* In caſu autem noſtro,
39 quando poteſtas ſubdelegandi prætenditur à lege † vti-
què illa non intrat, quando conceſſio facta ab homine
requirit induſtriam perſonę, quia Ius diſponere contra
voluntatem hominis, qui confidit de certa perſona, vt
patet ex Doctoribus ſupra allegatis.
40 Ex prędicta confirmantur, † quia Butr. *loco citato* mo-
uetur ex *text. in cap. ex literis de off. deleg. & in cap. 2.
de dolo*. Bald. *verò ex d. cap. is cui, de off. deleg. in 6.* Iu-
ra enim allegata per Butrium procedunt quando agitur
de executione ſententię latę per Iudicem, cuius induſtria
fuerat electa, & ſic illud nudum factum executio fuit
ſubdelegatum, in *cap. verò is cui*, ex quo mouetur Bald.
diſponitur, quòd ſi Papa committat alicui, vt conferat
41 † beneficium Titio, poteſt ſubdelegare perſonam, quę
conferat, quod videtur nudum factum, cum perſona ſit
certa, ſecus tamen eſt, vt dicitur in pręfato textu, quan-
do perſona eſt eligenda ad beneficium. Nam quando per-
42 ſona eſt certa, † ſatis poteſt conſtare de beneficio, non è
conuerſo ibidem Gulielm. de Cuneo *poſt princip. verſ. &
ſic nota*. Et ſic quando agitur de prouidenda perſona de
43 certo beneficio, agitur † ſolùm de executione circa fa-
ctum, non autem de electione perſonę, circa quam eli-
gendam cenſetur electa induſtria perſonę.
Nequè etiam obſtat, quòd ad hoc, vt cenſeatur electa
44 induſtria perſonę requiritur † quòd negotium ſit magnũ,
non autem paruum, Innoc. *in d. cap. fin. verſ. eligere n. 2.
& ibi* Hoſtien. *in eodem ver. n. 4.* Felin. *n. 9.* Butr. *in d. cap.
is cui, nu. 1. & ſeqq. de offic. deleg. in 6.* Rota *deciſ. 14.*

verſ. nec eſt tale officium, eodem tit. in nouis. Huic nam-
què fundamento reſpondetur quòd ante *d. §. vltimum in d.
cap. fin. adeſt, §. is autem* in quo diſponitur quòd is, cui
committitur negotium, poteſt, ſi partes conſentiant, † 45
alteri ſubdelegare, pręterquam (vt dicit textus) ſi inqui-
ſitionem, vel Eccleſijs de Pręlatis, vel alijs miniſtris pro-
uideri mandaremus, cum in his omnibus caſibus indu-
ſtriam, & fidem perſonę, cui talia committuntur, elige-
re, videamur, & Innoc. explicando verbum eligere, † 46
dicit, quòd vbi magna committuntur, cenſetur electa in-
duſtria perſonæ, prout cenſetur electa, quando nudum
miniſterium committitur, vt in *§. vltimo*, & idem ad li-
teram dicit Hoſtien. *loco citato* Butr. magis clarè *in d. §.
vlt. verſ. aut competit ex poteſtate iuris*, & concludunt
ibidem Innoc. & Hoſtien. quod relinquitur arbitrio Iudi-
cis, an negotium ſit † magnum, vel paruum, & ſic prę- 47
dicti Doct. non tangunt articulum, quando eſt commiſ-
ſum nudum miniſterium, ſed quando committitur to-
tum negotium, qui non ſunt termini noſtri.
Minus etiam obſtat, quòd ad defectum, vt ex com-
miſſione nudi miniſterij cenſeatur † electa induſtria 48
perſonę, requiritur quòd miniſterium ſit induſtriale,
Abb. *in d. cap. fin. §. vltimo, num. 3. de off. deleg.* Quia
quicquid ſit de hac opinione Abbatis, ex deductis ſupe-
riùs ex Dec. Probo, Baldo, & Franco, quod videlicet
cenſetur electa induſtria perſonę ad certam eleemoſy-
nam diſtribuendam, ceſſat omnis difficultas in hoc ca-
ſu, quia nudum miniſterium † conceſſum Principi, 49
erat induſtriale, cùm, vt dictum eſt ſupra, de natura
penſionis ſit, vt reſeruetur ex cauſa pia, vel rationabi-
li, quę quidem cauſa rationabilis in Clericis dicitur, quan-
do Clericus eſt pauper, qui ratione ſeruitij, quod impe-
dit Eccleſię non habet redditus ſufficientes ad decenter in
tali ſtatu viuendum, aut ſtudeat, & literis incumbit, aut
quia de Eccleſia benemeritus eſt, aut quia ex eius la-
bore, † & induſtria vtilitas Eccleſię generalis, vel 50
ſpecialis probabiliter ſperatur, aut cauſa litis dirimen-
dę, & pacis ſperandę, de quo vltimo habetur *in c.
niſi eſſent de præbend. & in c. quàmuis, eodem tit. in 6. &
in c. ad audientiam, il ſecondo, de reſcript* Cordu-
ba *d. lib. 1. quæſt. Theolog. quæſt. 21. col. 3. puncto 2.
verſ quod ſecundum punctum*, cum alijs ſupra ci-
tatis.
Minus etiam reſiſtit, quod habens † facultatem 51
transferendi, etiam quòd dicatur, per te, poteſt trans-
ferre per Procuratorem, vt in puncto fuit reſolutum in
cauſa *Taurinen. Penſionis 18. Aprilis 1561. coram de Ru-
beis*, vt dicit Garz. *de beneſic. par. 1. cap. 5. num. 246.*
Nam quicquid dicendum eſſet, ſi deciſio loqueretur in
caſu, quo fuiſſet conſtitutus procurator ad transferen-
dum in talem, & talem quantitatem, vt ſimili conſide-
rat Igneus *in l. dudum. num. 4. C. de contrahen. emp.* Crot.
in l. non ſolùm §. morte num. 37. ff. de nou. oper. nunciat.
Cald. *de nomin. emph. lib. 2. quæſt. 6. num. 22.* fundamen-
tum illius deciſionis, quod refert Garz. *loco citato* non
officit in caſu noſtro. Mouetur enim deciſio ex regu-
la, † quod poſſum per me ipſum, poſſum etiam per 52
procuratorem, quę concluſio eſt vera in abſtracto, vt
in *cap. poteſt 68. de regul. iur. in 6.* vbi dicitur, quòd po-
teſt, quis per alium, quod poterat † facere per ſeip- 53
ſum, & in *cap. qui facit 72. eodem. tit.* vbi quod qui
facit per alium perinde eſt, ac ſi faciat per ſe. Sed plu-
res habet limitationes, vt per *gloſ. in d. cap. poteſt*.
Et inter alia limitatur, quando eſt electa induſtria per-
ſonæ, Dyn. *in d. cap. qui per alium, verſ. ſed oppoſitum.*
Nauarr. *conſ. 2. num. 5. verſ. 7. facit, de cognat. ſpiri-
tual. quod eſt in nouis conſ. 6. eod. tit.*
Et quando electa eſt † induſtria perſonę, quòd non 54
habeat locum regula, *qui per alium, &c.* tradit Innoc.
*in d. c. fin. in. ver. commiſſum, num. 2. in fin. de offic.
deleg.* vbi diſtinguit, quòd aut aliquis poteſt auctoritate
propria aliquid facere, † & tunc non eſt vis, ſi faciat 55
per ſe, vel per alium, ſed vbi auctoritate ſua non poteſt fa-
cere, ſed alterius, tunc procedit *tex. in d. cap. fin. §. vlt.*
videlicet quòd quando † eſt commiſſum nudum mini- 56
ſterium, non poteſt alteri ſubdelegari. Butr. *in d. §. vlt.
num. 24.* Abb. *nu. 7.* Rota *deciſ. 14. de off. deleg in nouis.*
Et huic reſponſioni non obſtat † quod *text. in d. cap. 57
poteſt, & in cap. qui facit* non habeat locum, quan-
do nudum miniſterium conceditur ex priuilegio, ſed

quando ex commiſſione committitur. Felin. *in d.cap.fin.*
§. vlt. num.8 verſ.ſecundo limita iſtum textum. Vnde dicta
Iura non officiunt translationi Principis, qui habebat nu-
57 dum miniſterium eiuſdem translationis ex priuilegio.
Quia pro deciſione huius articuli recurrendum eſt ad
gloſſam huius opinionis magiſtram *in cap. fin. in verſ.*
caſibus, de offic. ordin. & ad DD. ibidem. gloſ. namquè
prædicta loquitur, quando priuilegium conceditur alicui
dignitati, & dicit, quòd tunc obtinens dignitatem, po-
58 teſt facere per alium, nam, † qui per alium facit, per ſe-
ipſum facere videtur. In illo enim caſu non cenſetur con-
ceſſum nudum miniſterium, cùm ſit conceſſum perpe-
tuum priuilegium. Et ſic ſtante priuilegio, id quod com-
petit, competit ratione dignitatis, non ex nudo miniſte-
rio ſibi commiſſo; Et ideò iſte talis poteſt ſubdelegare,
qui non ſunt termini noſtri; Et dicit Hoſtien. *in d. cap.*
fin. de offic. ord. nu. 2. quod conceſſum eſt ex perpetuo
59 † priuilegio, competit ex officio, non ex miniſterio ſpe-
cialiter commiſſo, vt in *d. cap. fin. §. vlt. de offic. deleg.*
& idem ad literam dicit. Io. Andr. *ibidem num. 3.* Abb.
num. 2. vſque ad fin. & Addentes ad Io. Andr. notant,
60 quòd ex quo † priuilegium illud tranſit ad ſucceſſorem
Dignitatis, non videtur electa induſtria perſonæ, iuxta
doctr. Baldi *in l. quiſquis, 3. de Epiſc. & Cler.* vbi dicit
non videri electam induſtriam perſonæ, quoties fit
61 mentio † hæredum. Si verò priuilegium eſſet merè per-
ſonale, prout in caſu iſto, expedienda ex dicto priui-
legio, non poſſent alteri committi, *gloſ. in cap. Prælato-*
rum, in verſ. perſonaliter, de accuſat. & notatur in *cap.*
cùm dilecta de reſcript nec iſto caſu locum habet regula,
qui per alium, &c. facit *gloſ. iuncto tex. in ver. Publicè, &*
perſonaliter in Clem. 1. de vit. & honeſt. Cler. Bart. *in l. aut*
qui aliter, §. hæc verba ff. quod vi, aut clam, l. hæc verba ff.
de adult. Zeued. *lib. 7. recompil. tit. 7. lib. 15. nu. 3. in ver. pro-*
62 *ſus perſonat*; & ideò facultas nominandi † per ſe compe-
tens ex gratia Principis, tanquam perſonaliſſima, non
poteſt explicari per alium, ſiue per Procuratorem. Frec-
cia *de ſubfeud. lib. 2. quæſt. 47. num. 4.*
Nec tandem obſtat, quòd prædictis DD. Benino, &
63 Abbati non declarantibus, † omnes de familia venirent,
vt per Pariſ. *d. conſ 38. num. 31. vol. 3.* & ſic remanerent
ſola diſtributio; Quia, quatenus hæc concluſio applica-
retur, non officeret. Etenim etiam circa diſtributionem
penſionis cenſetur electa induſtria perſonæ, vt ſupra
64 probatum fuit, dum diximus Executorem † electum
ad diſtribuendum eleemoſinam pauperibus, non poſſe
hoc munus alteri demandare, cùm cenſeatur electa in-
duſtria perſonæ illius, ſed ceſſat omnis difficultas, quia
65 Pariſ. & alij, qui poſſent allegari, † loquuntur, quan-
do eſt data facultas à teſtatore eligendi incertum de cer-
tis, tunc enim diſpoſitio teſtatoris non eſt captatoria,
cùm deputato non eligente omnes veniant, ſcilicet om-
nes incerti de certis. Sed in caſu iſto licèt vt dictum eſt,
Princeps habuerit facultatem à Papa transferendi penſio-
nem, non habuit tamen poteſtatem ab eodem Papa
ſubdelegandi alium. Et cum hanc ſubdelegationem ſo-
lùm à Iure, vel ex interpretatione Iuris, aut ex natura
rei poſſit prætendere, eique conceſſum eſſet nudum
miniſterium, non potuit illud alteri committere, vt ſupe-
riùs probatum fuit.
Deniquè aliquibus ex Dominis videbatur non eſſe lo-
cum dictæ nominationi perſonarum, diſtributioni, ac
diuiſioni penſionis; quia conſiderabant mandatum da-
tum prædictis Dominis Benino, & Abbati per obitum
Principis expiraſſe, & cenſeri reuocatum, cùm non ad-
ſit aliquis quoad dictam penſionem, qui in ſpecie repræ-
66 ſentet perſonam ipſiuſmet Principis, † ex quo non agitur
de re tranſitoria ad hæredes, quod etiam procedit re non
integra, *l. 1. C. de action. & oblig.* Roman. *conſ. 374. num.*
5. verſic. 4. ratio. Imol. *in Clem. fin. num. 4. de procur.* Vi-
talin. *num. 12. & ſeqq.* Hinc ſi quicunquè adminiſtrator,
67 tutor, vel curator, aut coadiutor conſtituant † procura-
torem, finita illorum adminiſtratione per mortem, vel
per lapſum temporis, expirat mandatum, etiam re
68 non integra, quia non debet eſſe maior auctoritas † ac-
ceſſoris, quàm principalis. Petr. de Anchar. *in d. Clem.*
fin. numer. 2. ante fin. verſic. ego vltra dico, de procur.
69 Hinc etiam mandatum † beneficiati expirat per illius
mortem etiam re non integra, vt in dicta *Clem fin.* & ibi
70 omnes Doct. Et in proprijs terminis declarationis † per-
ſonæ incertæ de certis. Rota *deciſ. 156. num. 4. verſic. non*
ſi declaratur, part. 1. recent. Per obitum enim Principis
defecit ſubiectum, ex quo fieri poſſit nominatio, vt pari-
ter in terminis nominationis, Rota *deciſ. 400. num. 13. in*
fin. par. 1. diuerſ. & benè Gabr. *d. conſ. 186. num. 88. verſ.*
idcirco oportet. Quæ & ſi procedant in Procuratore, ha-
bent tamen locum etiam in iſtis terminis ex notatis per
Bellon. *de mand. Iuriſd. cap. 1. quæſt. 1. nu. 2. & ſeqq.* Et
eſt ſpeciale quòd † Iudex delegatus procedat in cau- 71
ſa, mortuo mandante re non integra, quia in man-
dato Iuriſdictionis, ideſt conſtitutum ad celeriorem
litium expeditionem, vt poſt Zenzilinum *dicit* An-
char. *in d. Clem. fin. numer. 3. verſ. ſed quomodo reſpon-*
debis.
Nequè hoc caſu pro declaratione poteſt intrare arbi-
trium Iudicis, vt in cauſa Romana Legatorum 11. Ia-
nuarij 1616. coram bo. me. Cardinali Caualerio. Quia
in caſu illius deciſionis agebatur de legato, & ſic de obli-
gatione, quæ ad hæredes erat tranſitoria, & in caſu illo
legatum erat collatum in arbitrium hæredis, qui cùm
non fuerit arbitratus, bene potuit Iudex adiri pro arbi-
trando. Bart. *in l. 1. num. 19.* vbi etiam Caſtr. *ſub num. 6.*
ff. de legat. 2. At in caſu iſto, cùm non agatur de re tran-
ſitoria ad hæredes, & mandatum Dominorum Benini, &
Abbatis expirauerit per obitum Principis, † res venit ad 72
caſum, à quo incipere non potuit, & ſic translatio fuit effe-
cta nulla, *l. pro parte 11. ff. de ſeruit. l. pluribus, §. & ſi pla-*
cet, ff. de verb. oblig. l. vſufructu ff. de vſufruct. leg. Ita vt Iu-
dex non poſſit † interponere arbitrium ſuum, vt bene ad 73
propoſitum Caſtrenſ. *conſ. 436, col. 1. lib. 2.*
Nequè obſtat quòd translatio † penſionis facta cùm 74
clauſula *Si, & poſtquam Clericali charactere fuit inſigni-*
tus, non expirat morte transferentis. Gabr. *conſ. 186.*
num. 3. lib. 1. & in puncto Pariſ. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 2.*
num. 77. cùm ſeqq. Quia hoc procedit † quando translatio 75
fit modo prædicto auctoritate Summi Pontificis. Tunc
enim translatio cenſetur admiſſa viuente transferente,
ſed ſuſpenſa auctoritate eiuſdem Summi Pontificis, do-
nec translatarius Clericali charactere fuerit inſignitus.
Pontifex enim in his habet † omnimodam poteſtatem, 76
vt benè ponderat Pariſ. *loco præcitato num. 73. verſ. reſ-*
pondetur, & n. 79. cùm ſeqq. Qui caſus eſt longè diuerſus
à noſtro, in quo nulla adeſt auctoritas Papæ, niſi circa
ſimplicem translationem.
Minùs etiam obſtat, quòd conſenſus † translationi 77
penſionis præſtari poſſit per procuratorem etiam poſt obi-
tum transferentis, vt per Mohed. *deciſ. 28. & 31. de renunc.*
Quia Mohed. loquitur † in diuerſis terminis, quando 78
mandatum fuit datum ad transferendum, & procurator
tranſtulit, fuitquè ſignata ſupplicatio; Hoc enim caſu
poteſt procurator præſtare conſenſum poſt obitum, quia
in prædicta facti ſpecie mandatum non † cenſetur reuoca- 79
tum per obitum, ex quo conſenſus, qui eſt præſtandus
poſt ſignatam ſupplicationem per obitum cenſetur dura-
re, cùm non ſit neceſſarius ad perfectionem gratiæ, ſed
ob Regulam Cancellariæ de conſenſibus præſtandis. Caſ-
ſad. *deciſ. 1. & 3. de renunc.* Creſcen. *deciſ. 7. eodem tit. &*
9. de Procurat. Mandoſ. *ſuper reg. 19. quæſt. 9. nu. 6.* Gabr.
conſ. 194. nu. 3. lib. 1. Boer. *deciſ. 348. num. 4.* vbi proba-
tur hoc procedere ex diſpoſitione Iuris, quia per ſo-
lam † Signaturam perficitur gratia Papæ, & literæ re- 80
quiruntur ſolùm ad probationem ipſius gratiæ, & *nu.*
7. refert de verbo ad verbum Extrauagantes ſuper
conſenſibus editas per Alexandrum VI. & Leonem
X. de quibus etiam meminit Caſſad. *dicta deciſ. 1. in*
fin. Pariſ. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 24. nu. 15. 20. 22. & per*
tot. In caſu autem noſtro translatio † non eſt perfecta, 81
nec poſt obitum Principis poteſt perfici, quia cùm man-
datum datum Dominis Benino, & Abbati ſit datum
ad perficiendam gratiam, ideò expirauit per obitum
Principis, vt ſuperiùs dictum eſt. In caſu verò † Mo- 82
hedani, gratia erat perfecta per Signaturam ſupplica-
tionis, & nouus conſenſus requirebatur ſolummodò
propter regulam Cancellariæ, qua regula ſtante, ſuppli-
catio ſignata ſolùm cenſetur habere tacitam conditio-
nem, quatenus reſignans, aut transferens in eadem
voluntate vſquè ad conſenſum præſtandum ante expe-
ditionem literarum permanſerit, *gloſ. ſat. antiq. ſuper*
dicta reg. 44. Et ideò cùm † conſenſus præſumatur durare 83
poteſt præſtari per Procuratorem, etiam poſt obitum, cùm
non

non ſit præſtandus ad perficiendam gratiam, ſed ad ſatisfaciendum diſpoſitioni Regulę Cancellarię, vt ſępiùs dictum eſt.

Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Lunæ 5. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Contra hæredem, quando poſſit agi via executiua, tàm contra bona, quàm contra propriam perſonam. Inuentarium quid proſit hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Inuentario non confecto, vel minus legitimè, poteſt agi contra bona, & perſonam hæredis, eadem via executiua, & modo, quo poterat agi contra defunctum.*

2 *Statuto, ſi caueatur, quod debitor carcerari debeat pro debito, eodem modo dicendum erit de hærede illius, quàmuis nulla in Statuto fiat mentio de hæredibus.*

3 *Defuncti factum, eſt ipſius hæredis factum.*

4 *Contra hæredem non eſt agendum via executiua, niſi præuia citatione.*

5 *Hæres, poſtquàm adiuit hæreditatem, non poteſt ſe eximere ab obligatione contracta, ex eo, quod hæreditas non ſit notoriè ſoluendo,*

Vel quod probauerit ad eum, nihil perueniſſe, vel quia ipſe ſit creditor hypothecarius Teſtatoris, pro quo actiones non confunduntur. num. 5.

6 *Sed hæc poſſunt opponi contra fideicommiſſarios, non autem contra legatarios, & creditores.*

7 *Inuentario confecto etiam poteſt agi via executiua, contra hæredem, non ſolum, quò ad bona hæreditaria, ſed etiam contra bona, & perſonam hæredis.*

8 *Quod intelligo, ſi ex ſua mora, & contumacia non comparuerit, ſe defendendo, opponendoque de beneficio Inuentarij.*

9 *Hæres, ſi confecerit inuentarium, quid probare debeat, ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua.*

10 *Inuentarij beneficium præſeruat hæredem à quocumquè damno.*

11 *Hæres, ſi confecerit inuentarium quò ad euitandum damnum perinde eſt, ac ſi hæreditas non adiuiſſet.*

12 *Confeſſio probat contra confitentem.*

13 *De inuentarij ſubſiſtentia non eſt dubitandum, quando de illo conſtat, per publica documenta.*

14 *Inuentarium vſufructuarij non poteſt ſuffragari proprietario. limita num. 15.*

16 *Inuentarij præſumptio habet locum tàm in reo, quàm in actore.*

17 *Hæres aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum tueri poteſt ex inuentario. & numer. 18.*

DECISIO XXXIX.

FVIT relaxatum mandatum contra bona hęreditaria
Mauritij primi mariti Sulpitię pro interuſurijs Dotis
eidem debitis. Hodie petitur ſimile mandatum relaxari
contra bona, & perſona Santuccij dicti Mauritij hęredis,
& videbatur affirmatiuè reſpondendum: quia non con-
1 fecto † Inuentario, aut minus legitimè poteſt agi contra
bona & perſonam hęredis eadem via executiua & modo,
quo poterat agi contra ipſummet Mauritium Dotis &
interuſuriorum debitorem per *l. poſtulante*, *ff. ad Trebell.*
vbi in verbis dicitur ad id, ad quod poterat compelli, de-
functus, poterit compelli, & illius hęres; vnde Bart.
2 per dictam legem firmat, quod ſi † ſtatuto caueatur,
quod debitor carcerari debeat pro debito, eodem modo
dicendum erit de hęrede illius; quàmuis in Statuto nulla
fiat mentio de hęrede, *Bartholum* ſequuti ſunt Bald. An-
gel. Salic. & Alex. *in d. l. & idem* Alex. *conſ. 18. num. 15.*
lib. 5. idem dicens de quacumque obligatione defuncti,
ſubdens non eſſe extenſionem, ſed comprehenſionem;
quia † factum defuncti eſt factum ipſius hæredis, vt in 3
Auth. de Iureiur. à morien. præſtito, idem firmant Dec.
conſ. 262. nu. 2. in fine, & num. 7. Rolan. *conſ. 20. num.*
3. vol. 1. Boer. *decif. 10. in princ.* Phanut. *de Inuent. in 5.*
parte, num. 129. id ſolùm aduertens contra hæredem,
non † eſſe via executiua agendum, niſi præuia cita- 4
tione, quàmuis contra debitorem poſſet exequi eo non
citato, nec poterit huiuſmodi hæres eximere ſè ab obliga-
tione contracta per aditionem hæreditatis, ex eo, † 5
quod notoriè hæreditas non ſit ſoluendo, vel quod pro-
bauerit ad eum nihil perueniſſe de corporibus hæredita-
rijs, vel quod ipſemet ſit creditor hypothecarius teſtato-
ris, pro quo actiones non confundantur, *l. ex facto, §. Latinus, ff. de except. rei iudic.* Rolan. *conſ. 65. num.*
15. vol. 2. Surd. *conſ. 7. num. 19. & ſeq.* Neguſ. *de pignor.*
membr. 1. par. 5. num. 49. quia prædicta † omnia poſ- 6
ſunt quidem opponi contra fideicommiſſarios, non au-
tem contra creditores, & legatarios, inter quos eſt ipſa
Sulpitia, Caſtr. *in l. ita tamen, §. ex Trebelliano num. 2. ff.*
ad Trebell. Cuman. *conſ. 37.* Ripa *conſ. 122. num. 7.* Surd.
conſ. 7. num. 25. lib. 1. Rota *decif. 421. in addit. num. 15.*
coram Papa Greg. XV.

Similiter confecto etiam Inuentario † poteſt agi via 7
executiua contra hæredem, nedum quoad bona hære-
ditaria, quia in hac parte non mutatur obligatio debito-
ris ex mutatione perſonæ hæredis, cum ſemper ſit ea-
dem cum defuncto; ſed etiam quoad bona, & perſonam
hæredis, ſi tamen † ex mora ſua, & contumacia cita- 8
tus non comparuerit ſè defendendo, & opponendo de be-
neficio Inuentarij, & probando quod bona non erant ſol-
uendo per redditionem rationis eorum, quæ in inuenta-
rio deſcripta reperiuntur, quibus non probatis proceditur
contra hæredem, grauando † perſonam, & bona ea- 9
dem via executiua, ſequendo Bald. qui huius praxis fuit
magiſter in *l. finali, §. in computatione, num. 3. C. de Iure*
delib. quem ſequuti ſunt Alex. *in d. l. poſtulante, num. 7.*
ff. ad Trebell. & conſ. 18. num. 14. vol. 5. Berou. *quæſt. 57.*
num. 4. Vaſquez *de ſucceſſ. & creat. lib. 1. §. 6. num 45.*
Phanut *de Inuent. in quinta par. num. 130. inter tractat.*
to. 8. p. 2. ex quorum dictis facilè deſumpta eſt praxis Tri-
bunalis A.C. poſita per Tiberium Saluſtium in ſuo Tra-
ctatu *lib. 1. cap. 45. num. 17.* qua exindè ſępiùs in hoc ſa-
cro Adiutorio fuit Admiſſa, vt in *Cæſenaten. Bonorum 13.*
Iunij 1608 coram D. Card. Pamphilio, in Romana de Pra-
tis 6. Iunij & 12. Nouemb. 1629. coram D. meo Veroſpio,
in Romana Legatorum Hebræorum 20. Decembris 1630. co-
ram D. meo Dunozetto, & in Firmana Cenſus 14. Februa-
rij 1631. coram eodem D. meo Veroſpio.

Cæterùm prædictis non obſtantibus contrarium fuit
concluſum: quia Santuccius non eſt hęres ſimpliciter,
nec fuit moroſus, aut contumax; dum citatus compa-
ruit ſè defendendo, & opponendo de beneficio Inuenta-
rij, ac probando, quod bona inuentariata non ſufficie-
bant pro ſoluendo ære alieno; vndè grauari non debet
in bonis proprijs, nequè in perſona: quia beneficium † 10
Inuentarij præſeruat à quocumquè damno, *l. finalis, §.*
etſi præfatam, C. de Iure delib. vbi dicitur quod nihil pe-
nitus, qui Inuentarium fecit, amittere poteſt de ſua
ſubſtantia, Alex. & Imol. *in l. poſtulante, ff. ad Trebell.*
Rolan. *de Inuent. in 4. parte, §. primo* dicens, quoad dam-
num † euitandum haberi hæredem, ac ſi hæreditatem 11
non adiuiſſet, Berou. *quæſt. 57. num. 1.* & Surd. pleniſſi-
mè comprobans *conſ. 7. num. 31. vol. 1. & decif. 30. n. 14.*

De Inuentario autem ſufficienter viſum fuit conſtare
ex confeſſione eiuſdem Sulpitiæ in Reſcripto Commiſ-
ſionis emanatæ in qua fatetur, quod Inuentarium con-
fecit omnium, & ſingulorum bonorum dictæ hæredita-
tis, vna cum Santuccio hærede ſubſtituto in proprietate
poſt obitum eiuſdem, vel ipſa tranſeunte ad ſecunda vo-
ta, † prout tranſiuit, quæ ſolet probare contra confi- 12
tentem, *l. cum precum, C. de liberal. cauſ. l. cum preci-*
bus, C. de probat. Afflict. *decif. 25 num. 5.* Capic. *decif.*
71. num. 1. Surd. *conſ 61. num. 32. & ſeq. vol. 1.* & vlte-
riùs de eodem Inuentario conſtat † ex publico documen- 13
to, quod datur, itaut de illius ſubſiſtentia non ſit dubi-
tandum, nec per conſequens Sulpitia poſſit reuocare
confeſſionem Procuratoris, quaſi emanauerit de re, quę

non

non ſit in poteſtate confitentis, ex quo vſa eſt commiſ-
ſione; vlteriùs procedendo in cauſa coram bo. me. Fran-
ciſco Vbaldo.

14 Non obſtat, quod † Inuentarium vſufructuariæ non
poſſit ſuffragari proprietario, Bart. *in l. ratione in prima,*
§. quod vulgo, num. 6. ff. ad l. falcid. Phanut. *de Inuent.*
par. 2. quæſt. 9. num. 47.

Quia etſi in præiudicium creditorum fortè non ſubſti-
15 nebitur, in ſui tamen Sulpitiæ damnum † negatiuam
non exiſtentiæ aliorum bonorun probauit per *gloſ. in l.*
cum de lege de probat. l. ſcimus, §. licentia, C. de Iure
delib. l. finali, C. arbitr. cutel. Bald. *conſ. 4. in fine, vol. 2.*
Dec. *conſ. 209. num. 1. & ſeq.* Natta *conſ. 162. num. 19.*
Alciat. *præſumpt. 20. reg. 3.* & ſimiliter contra Santuc-
cium extare deſcripta bona, probabitur ex dicto Inuen-
16 tario, cui ipſe conſenſit, † ex quo hęc regula locum ha-
beat tàm in reo, quàm in actore, Natt. *conſ. 199. num.*
9. Buratt. *conſ. 304. num. 2. lib. 3.* cum alijs per Maſcard.
allegatis *de prob. concl. 939. num. 4.* vndè qua ratione Sul-
pitia per confectionem inuentarij, dum fuit immiſſa
tempore reſtitutionis hæreditatis tueri poteſt ab exce-
ptione occultationis bonorum, vt dicit idem Alciat. *d.*
præſumpt. 20. nec tenetur probare alia non fuiſſe in hæ-
reditate; ità & Santuccius poterit ſè tueri ex communi
17 inuentario † aduerſus ſimilem exceptionem præſum-
ptionis occultationis bonorum; vt non teneatur proba-
re non extare alia bona.

Demùm de redditione rationis etiã dubitari non poteſt;
quia de mobilibus non eſt agendum, nec de animalibus, &
alijs, quę ſub nomine mobilium venire poſſunt: quia con-
tinentur in legato facto Sulpitię per primum eius maritũ;
ſtabilia verò deſcripta pro certis fundis fuerunt legata ſi-
militer eidem Sulpitię, cetera verò bona fuerunt iudi-
cialiter ſubhaſtata ipſa inſtante pro ſoluenda ſibi dote
Florenorum 5000. & vltra, & ſi quid ſupereſt ad vlterio-
ra in executione bonorum hęreditariorum erit proceden-
dum, non autem contra bona, & perſonam Santuccij,
18 contra † quem de occultatione quidquam opponi poteſt,
donec aliud per Sulpitiam fuerit probatum.

Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmeñ Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 12. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Ordines ſacros, vt dicatur quis ſuſcepiſſe per vim, & metum, quid ſit probandum. Et dato, quod probaretur, quod per viam coactiuam, qui eos ſuſceperit, hoc non officit, ſi conſtet de eius ſpontanea ratificatione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non denegatur vbicumquè adeſt nullitas, vel iniuſtitia.*

2 *Nullitas iuriſdictionis dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit, ſtante commiſſione auocatoria à quibuſcumquè Iudicibus de partibus.*

3 *Nullitatis ordinis ſuſceptio, vt valido declaretur, requiritur metus talis, qui cadat in conſtantem virum.*

4 *Teſtes, quando non concludant metum cadentem in conſtantem virum. Et quando eius vigore aliquid eſt annullandum, de tempore præciſo, quo id actum eſt, deponere debent.*

5 *Metus non probatur, ſi non allegetur cauſa metus, vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicuius hæreditatis, vel ſimilis.*

Metus non inducitur ex cauſa valdè remota. numero 5.

6 *ſub Matris, vel fratris poteſtate, quis non eſt.*

7 *Ordinum character non imprimitur ſtante coactione præciſa, ſed ſi ſit conditionalis imprimitur.*

8 *Ordines ſuſcipiens, ſi character imprimatur an teneatur quis continere, ſi per viam coactiuam eos ſuſceperit. & num. 9.*

10 *Continere, quis tenetur, licèt per viam coactiuam Ordines ſuſceperit, ſi ceſſante metu ratificauerit, id quod geſtum eſt.*

11 *Veluti, ſi ſemel indutus ſponte cantauit Epiſtolam.*

12 *Et quid ſi neſciebat nullitatem Ordinis.*

13 *Profeſſio nulla non ratificatur ab eo, qui illius nullitatem neſciebat.*

14 *in Perſona qualificata non præſumitur ignorantia.*

15 *Nullitatis profeſſionis Ordinis per vim, & metum, ignorantia iſta non præſumitur, cum ſit ignorantia iuris.*

16 *Ordines ſacros ſuſcipiens per vim, & metum cauſatiuum ordinatur quidem, ſed non tenetur continere.*

17 *Et propterea ſi poſt Ordinem taliter ſuſceptum ſemel vtatur, & ſine cautione aliqua, puta ſi ſemel indutus ſolemniter cantauit Epiſtolam, clauſa eſt ſibi porta contradicendi.*

18 *Ordines ſacri, ſi conſtaret quod fuerint ſuſcepti per metum hoc non officit, ſi pariter conſtet de ratificatione.*

DECISIO XL.

DOMINI iterùm * cenſuerunt conſtare de cauſis re-
ſtitutionis in integrum contra ſententiam latam ad
fauorem Marchionis Hippolyti, & ſic confirmauerunt
deciſionem in hac cauſa factam 2. Decembris præteriti,
* cum non denegetur † reſtitutio vbicumquè adeſt nülli- 1
tas, vel iniuſtitia; Nullitas iuriſdictionis eſt manifeſta
ſtante commiſſione auocatoria † à quibuſcumquè Iudici-
bus de partibus *iuxta conſ. Gem. 47. n. 1. & per tot.* Iniuſtitia 2
verò ſententiæ, & ipſa eſt manifeſta, cum non probetur
talis metus, qui caderet in conſtantem virum, † qualis 3
requiritur ad effectum nullitatis Ordinis, quia tota pro-
batio reducitur ad dicta trium teſtium, qui eſto, quod in
eorum perſonis non paterentur defectus, in eorum dictis
non concludunt † metum cadentem in conſtantem vi- 4
rum de tempore ſuſceptionis Ordinis, cum de eo tempo-
re non deponant, quinimò nec de alio tempore, ex quo
ſolùm concludunt ad monitionem enixam adiecta cauſa,
nè Hippolytus amitteret Canonicatum, qui requirebat
ordinem ſacrum, ne tanquàm pauper, & cum ſolo mili-
tiæ exercitio cogeretur viuere in priuato Oppido iuxta
modum tenuis facultatis ſibi debitæ pro alimentis, quæ
cauſa reſpiciebat vtilitatem ipſius Hippolyti, ex qua
propterea non probatur metus, nec allegatur cauſa me-
tus, † vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicuius 5
hæreditatis, vel ſimilis; Accedit, quod Hippolytus ex-
ceſſerat vigeſimum ætatis annum, non inſtabat cauſa
ſucceſſionis de præſenti, ſed erat multum remota, præ-
tenditur illatus à fratre, & matre, † ſub quorum non 6
erat poteſtate; ſed quicquid deponant teſtes, certum eſt,
quod non probant coactionem abſolutam hoc eſt præci-
ſam, † in qua caracter non imprimitur, ſed conditiona- 7
lem, in qua imprimitur, de quibus eſt textus, vbi om-
nes *in cap. maiores. §. item quæritur de Baptiſm.* Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 1. & 2. de his quæ vi metuſue cauſa fiunt.* &
propterea tota difficultas reducitur ad id, an ſuſcipiens
ordines per vim coactiuam, & conſequenter † character 8
ſecundum omnes ſit impreſſus, teneatur continere, ne-
gatiuam tenuit Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ. 2.* nempè, quod li-
cèt ſit character impreſſus, † non tamen teneatur conti- 9
nere, Nauarr. *conſ. 4. eod. tit. lib. 1.* Hoſtien. *in d. cap.*
maiores. num. 38. Attamen cum Hippolytus nedum ob-
tinuerit Canonicatum, qui requirit ordinem ſacrum,
ſed ceſſante metu per tempus conſiderabile illum retinue-
rit, & quod plus eſt illum reſignauerit, reſeruata ad ſui
fauorem penſione, inficiari non poteſt, quin in hoc caſu
adſit ratificatio, & ſupradicta limitentur, vt ſcilicet te-
neatur continere, cum ceſſante † metu ratificauerit, 10
quod factum eſt, & purgauerit metum, *vt in terminis di-*
cit Hoſtien. *in d. cap. maiores. loco allegato,* vbi ſi ratifi-
cet debet compelli, vt contineat, & exemplificat, † 11
quod ſi ſemel indutus cantauit Epiſtolam, cenſetur rati-
ficaſſe & ibi Io. Andr. *in fin.* Henric. Boich. *num. 7.* Bar-
bat. *conſ. 60. col. 13. poſt princ. num. 6. lib. 1. ita fuit re-*
ſolutum in cauſa Concheñ nullitatis ordinum 27. Octobris
1606. coram bo. me. Penia.

Non obſtat quod ſupradicta feciſſet, † niſi etiàm verè 12
ſciuiſſet nullitatem ordinis, Nauarr. *conſ. 5. num. 18. de*
regular. par. 1. lib. 3. vbi poſſeſſio nulla non ratificatur † 13
ab eo, qui illius nullitatem ignorat, & *conſ. 44. ead. par.*
1. lib. 3. de regular. Barbat. *conſ. 60. num. 5. verſ. præterea.*

lib. 1.

14 *lib.* 1. qui loquitur etiam de ſuſceptione ordinis; quia †
cum ſimus in perſona qualificata, nec præſumitur igno-
rantia iuris, qualis eſt ignorantia nullitatis ſuſceptionis
15 ordinis † per vim, & metum, & ſuſcipiens ordinem per
vim, & metum cauſatiuum ordinatur quidem, ſed non
16 tenetur † continere, & propterea ſi poſt ordinem taliter
receptum ſemel vtatur eo ſine cautione aliqua, puta ſi
17 ſemel indutus ſolemniter † dixit Epiſtolam, clauſa eſt
ſibi porta contradicendi, ita ſubdit Hoſtien. *in alleg. cap.*
& ita fuit dictum in prædicta cauſa Conchen. coram bo. me.
Penia, & ſic quatenus conſtaret ordinem Subdiaconatus
18 fuiſſe ſuſceptum per metum non officeret, † itaut non
teneretur continere cum ex ſupradictis DD. cenſuerint
conſtare de ratificatione.

Et ità vtraque &c.

* Propoſita fuit hæc cauſa ſub die 19. Iunij 1628. & 11. Martij 1630. quas deciſiones vide infra, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

* Habes etiam eam infra poſitam prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 16. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur, quando habeat locum text. in l. Modeſtinus. ff de ſolut & quando non. Notabilis eſt iſta deciſio, in qua egregiè, more ſolito tanti Auditoris, agitur vt declinetur nimia ſubtilitas I. C. Modeſtini in d. l. Modeſtinus. Cum prædicta Lex ſubtilitatibus, & iuribus ambagibus nitatur, & digna ſit ethnico non autem pio, & litium oſore Legiſlatore.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ſoluens pro principali poteſt reportare ceſſionem iurium, etiam ex interuallo poſt ſolutionem.*
2 *Paulus I. C. in l. 36. ff. de fideiuſſor. improbat dictum Modeſtini, eò quod fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potiùs emere nomen debitoris.*
3 *Fideiuſſor ſoluens pro principali, talis ſolutio eſt potiùs pretium emptæ actionis, quam liberatio debitoris.*
4 *Fideiuſſor, ſi ſit acceſſoriè obligatus, ſi ſoluat, illi ceſſio poteſt fieri poſt ſolutionem ex interuallo.*
5 *Fideiuſſor in dubio, dum ſoluit nullo expreſſo nomine, cenſetur ſoluere nomine proprio, & ad ſui vtilitatem.*
6 *Correi, & plures rei debendi dicuntur illi, qui acceſſerunt principaliter, & inſolidum, ſuſcipiendo in ſe alienam obligationem.*
7 *Fideiuſſores, & rei debendi, differunt inter ſe, illi tenentur acceſſoriè, hi autem principaliter.*
8 *Rei plures debendi, quando adſunt, tunc vno ſoluente liberantur cæteri alij.*
9 *L. Modeſtinus. ff. de ſolut. motiuum vbi conſiſtat.*
10 *Debitor ille dicitur, ad quem peruenit pecunia, & pertinet commodum contractus. alij verò dicuntur fideiuſſores.*
11 *Surd. deciſ. 308. n. 15. declaratur. & n. 13.*
12 *Fideiuſſor in dubio non præſumitur voluiſſe tollere, niſi propriam obligationem, alioquin ſoluendo grauiter ſibi præiudicaſſet.*
14 *Fideiuſſor ſoluens, mediante ſolutione emit actiones creditoris aduerſus principalem debitorem, & confideiuſſores.*
Et ideò iure poteſt, quandocunque libet petere, vt cedantur ſibi actiones memorato pretio venditæ. numer. 14.
15 *Fideiuſſor ſoluens expreſsè nomine proprio ad extinguendam, & eradicandam propriam obligationem, non autem principalis, hoc caſu non intrat diſpoſitio, l. Modeſtinus. ff. de ſolut.*
16 *Obligati, quando ſunt plures principaliter, ſi vnus ſoluat per ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, & ſoluenti fieri poteſt ceſſio, etiam ex interuallo.*
18 *Fideiuſſor poſtquam ſoluit, adhuc obligationis ſubſtantia durat, & viuit, & debitor tantum eximitur reſpectu creditoris, ſed debitum non eradicatur illiuſque actio in ſoluentem transfertur.*
19 *Fideiuſſor, dum ſoluit nomine proprio cenſetur, reſtringere beneficium ad ſui commodum, non autem aliorum.*
Immò animo, & tacito pacto ſe reuelandi prævia ceſſione, quandocunque facienda à creditore accipiente. num. 19.
20 *Text. in l. Modeſtinus. ff. de ſol. loquitur ſolùm in caſu ſpeciali Tutorum.*
21 *Text. in l. Modeſtinus. ff. de ſolu. non procedit, vbi fideiuſſor ſoluit tantum nomine fideiuſſionis & non intellexit aliorum obligationem interimere, & eradicare. & num. 22.*
23 *Text. in d. l. Modeſtinus, ſolùm ſubtilitatibus, & iuris ambagibus nititur, & digna eſt ethnico, non autem pio, & litium oſore legiſlatore.*
24 *Text. in d. l. Modeſtinus, quantum fieri poteſt eſt delinanda. immò correcta illa eſt ex l. 36. ff. de fideiuſſ.*
25 *Officium Iudicis in terminis l. Modeſtinus. ff. de ſolut. non eſt denegandum, ex æquitate, & epicheia quadam.*
26 *Cenſus nullitate data, attamen debentur fructus pro tempore, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic ante oppoſitionem de nullitate.*
27 *Doli præſumptio ceſſat, & intrat præſumptio bonæ fidei ſtante diuturna poſſeſſione.*
28 *In iudicio ſummariſſimo, & exequtiuo non diſcutiuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

DECISIO XLI.

CONTRA mandatum relaxatum ab A. C. in fauorem D. Iacomelli hæredis q. Fœlicis Americi, tria præcipuè opponebantur, ex quibus etiam informantes pro D. Marchione del Drago, prætendebant receſſum eſſe à deciſis ſub die 15. Nouembris 1627. coram me. *

Primò, quod ceſſio facta à Capitulo S. Marci in fauorem Fœlicis, & Iacomelli, emanauerit poſt ſolutionem factam, & ſic extincta obligatione, & iure creditoris recipientis.

Secundò opponebatur, quod pecuniæ, quas ad cenſum recepit Virginia, tanquàm tutrix filiorum, ceſſerint in vtilitatem Fœlicis fideiuſſoris.

Tertiò quod non conſtet de veritate cauſæ expreſſæ in inſtrumento cenſus, ſcilicet extinctionis debitorum Tiberij de Citera, mariti dictæ Virginiæ.

Verùm his non obſtan. Domini ſteterunt in deciſis, ex rationibus in deciſione deductis.

Quibus nec refragatur primum obiectum, de ceſſione
facta poſt ſolutionem, quoniam Fœlix non erat correus
ſed fideiuſſor, & † ideò potuit reportare ceſſionem, etiam 1
ex interuallo poſt ſolutionem, vt eſt *text. in l. cum is 36.*
ff. de fideiuſ. vbi deprehenditur, Paulum I. C. † impro- 2
bare dictum Modeſtini, eo quod fideiuſſor ſoluens credi-
tori, non cenſeatur pecuniam illam dare inſolutum, &
in extinctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen
debitoris, ibi, *Non eam in ſolutum accipit creditor, ſed*
quodammodò nomen debitoris vendit, & ideò habet, quia
tenetur ad ipſum, vt præſtet actiones, & docet Bald. *in l.*
ſi res obligata, num. 3. ff. de leg. vbi & Iaſ. *num. 44.* Paſer.
conſ. 125. num. 15. vbi, quod talis ſolutio † eſt potius pre- 3
tium emptæ actionis, quàm liberatio debitoris, *& conſ.*
126. num 4. Valentin. Franch. *de fideiuſſ. cap. 5. num. 484*
& ſeqq. benè Caſanat. *conſ. 11. num. 22. verſ. ſecundo pon-*
derandum, & num. 19. & in fideiuſſore, qui eſt † acceſ- 4
ſoriè obligatus, quod illi ceſſio poſſit fieri etiam poſt ſolu-
tionem; admittit Bart. *in l. Modeſtinus, num. 4 ff. de ſo-*
lut. & Caſtrenſ. *ibid. nu. 6. & conſ. 181. ſub nu. 1 verſ. alia*
regula eſt Soccin. iun. *conſ. 27. num. 8. lib 2.* Menoch. *de*
præſumpt. lib. 3. præſumpt. 143. num. 6. Gabr. *plenè conſ.*
63. num. 6. & 10. lib. 2. Guttier. *a leg. 4. numer. 10. in fin.*
Adrian. Neguſant. *reſp. 302. num. 13.* Hartman. Piſtor.
obſeruat.

obſeruat. 158. *num.* 3. *& ſeqq.* vbi in fine obſeruat, quod
hæc eſt magis communis opinio, & hodiernis moribus
magis accommodata, latiſſimè Henrig. *de fideiuſſ. cap.*
28. *num.* 43. qui teſtatur de veriori, æquiori, commu-
niori opinione, & contrarijs reſpondet, atque etiam ad-
5 mittit Surd. *deciſ.* 308. *num.* 4. In dubio enim, dum †
fideiuſſor ſoluit nullo expreſſo nomine; cenſetur ſolue-
re nomine proprio, & ad ſui vtilitatem, & ſic vt ſuam
tollat obligationem, non autem aliorum, & indè ceſ-
ſio ſibi quandocunquè, etiam ex interuallo, fieri poteſt,
l. Papinianus ff. mandati, Caſanat. *conſ.* 14. *num.* 6. *verſ.*
ſed etiam, Hartman. Piſtor. *obſer.* 44. *num.* 14. & notant
alij ſupra congeſti.

Nuo obſtat Fœlicem, & Mutum dici correos, & plu-
6 res reos debendi, non autem fideiuſſores, eo quod † ipſi
acceſſerunt principaliter, & inſolidum, ſuſcipiendo in
ſe alienam obligationem, ad *l. reos*, *§. cum in tabulis*, *ff.*
7 *de duob. reis*, differuntque inter ſe duo † rei à fideiuſſo-
ribus, quia illi tenentur principaliter, hi autem acceſ-
ſoriè, *l. græcè*, *§.* 1. *ff. de fideiuſsor. l.* 1. *&* 2. *ff. de duobus*
8 *reis*, & vno ex pluribus † reis ſoluente, liberantur alij
omnes, *d. l.* 2. *&* 3. *& l. fin. ff. eodem de duobus reis*; Et
9 in hoc conſiſtit motiuum † *l. Modeſtinus*, *ff. de ſolut. vt*
ibi per gloſ. & DD. ſequuta autem liberatione quoad
alios etiam non ſoluentes, nil ſupereſt ceſſibile, quia,
& extinctum eſt ius creditoris, & liberati ſunt debitores,
vt in propoſito arguebat Surd. *d. deciſ.* 308. *num.* 10.
& ſeqq.

Quoniam verè, & propriè Mutus, ac Fœlix non
ſunt rei debendi, ſed acceſſoriè, & hoc verbo acceſſionis
vtitur inſtrumentum eorum obligationis, clauſula au-
tem inſolidum, operatur quidem vt reſpectu creditoris
fideiuſſores obligati inſolidum dicantur plures rei de-
bendi, quia prætermiſſa omni diſcuſſione, poteſt credi-
tor potiùs pulſare pro tota ſumma fideiuſſorem, quàm
verum principalem debitorem, ſed in rei veritate reſpe-
ctu debitoris, & fideiuſſorum inter ſe, ille ſolùm dicitur
10 † debitor, ad quem peruenit pecunia, & pertinet com-
modum contractus, alij verò dicuntur fideiuſſores, *l. ſed*
Iulianus §. item ſi duas, *ff ad S. C. Macedonian.* Purpurat.
conſil. 600. *num.* 6. *lib.* 2. Paſet. *conſ.* 126. *num.* 11. *verſ. ad*
tertium, Gabr. *d. conſ* 63. *num* 2. *lib.* 2. qui loquitur in
his terminis, & dicit ſuo tempore ita iudicatum fuiſſe
per Rotam, Odd. *conſ.* 41. *per tot.* & præſertim *num.* 42.
& ſeqq. Adr. Neguſant. *d. reſpon.* 301. *num.* 22. *&* 13.
& plenè Rota in terminis *l. Modeſtinus deciſ.* 153. *num.* 6.
par. 2. *diuerſ.*

11 Nec ſtringit motiuum Surd. *d. deciſ.* 308. *num.* 15. †
dum arguit ſufficere fideiuſſorem obligatum inſolidum
cenſeri correum, & debitorem reſpectu creditoris, quia
ſi ipſius creditoris perſona attendatur, non poteſt fieri
ceſſio poſt ſolutionem, cum iam ipſe fuerit ſatisfactus,
nec habeat amplus quid ceſſibile poſt acceptam pecuniã.
Quia verũ eſt, quod creditor dicitur ſatisfactus reſpectu
ſoluentis, aliorum vt ampliùs idem bis petere non poſ-
ſit, ſed non procedit reſpectu ceſſionis faciendæ fideiuſ-
12 ſori ſolnenti, cum fideiuſſor † in dubio non præſuma-
tur voluiſſe tollere niſi propriam obligationem, alioquin
ſibi grauiter prçiudicaſſet, vt benè declarat Henrig. *de*
fideiuſſor. d. cap. 28. *num.* 44. *verſ. nec obſtat*, *&* Valent.
Franc. *de fideiuſſ. cap.* 5. *num.* 486. dictaque Surdi deciſio
13 † vera videtur ſolum in pluribus reis debendi, prout il-
lam intelligit Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ.* 4. *gloſ.* 18.
par. 2. *num.* 58. & propriè non eſt hæc ceſſio, ſed vendi-
tio nominis debitoris, quç cenſetur facta eo ipſo, quod
creditor accipit pecuniam à fideiuſſore, vt innuit Paulus
in d. l. cum is, *ff. de fideiuſſ.* quem textum elegantiſſi-
mum, & clarum commendat, & ſequitur Franch. *deciſ.*
55. *num.* 12. *& poſt* Angel. Imol. & alios, amplexa etiam
fuit Rota *deciſ.* 148. *num.* 4. *par.* 2. *diuerſ.* & benè declarat
Coler. *de proceſſ. exequut. cap.* 10. *num.* 368. 369. *&* 370.
& Valentin. Franch. *de fideiuſſ. d. cap.* 5. *num.* 485. *&*
14 486. vbi, quod propterea fideiuſſor ſoluens, qui †
mediante ſolutione emit actiones creditoris aduerſus
principalem debitorem, & confideiuſſores, iure poteſt
quandocunque iubet petere, vt cedantur ſibi actiones nu-
merato precio venditæ, Caſanat. *conſ.* 11. *num.* 19.

Sed, quicquid eſſet de præmiſſis, in præſenti, vide-
tur ceſſare difficultas, quia non verſamur in dubio, ſed
Fœlix expreſsè declarauit ſe ſoluere nomine proprio tan-
quàm fideiuſſor, vt in omnibus partitis exhibitis, & ſic
aſſequimur ſolummodò obligationem propriã fuiſſe ex-
tinctam, & † eradicatam, non autem ſubſtantiam obli- 15
gationis filiorum Virginiæ, qui erant principales debito-
res, quo caſu non intrat diſpoſitio, *l. Modeſtinus*, *vt per*
gloſ. ibi in verbo, nulla actio, *verſ. ſed ibi ſoluat pro ſua*
obligatione, & melius Caſtren *ibid. num.* 6. *verſ. & è con-*
uerſo, vbi, ſi vnus ex principaliter obligatis † ſoluit pro 16
ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, &
ſoluenti fieri poteſt ceſſio etiam ex interuallo, & benè de-
ducitur ex reſponſo *l.* . *in l. Papinianus*, *ff. mandati*, quẽ
text. ponderant Bart. & alij communiter *in l. Modeſtinus*,
Dec. *conſ.* 446. *num.* 1. *in fin. &* 2. Guttier. *allegat.* 4. *nu.*
10. *in princ.* Felician. *de cenſib. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 6. *verſ.*
ſi vero, vbi quod vtilis eſt ceſſio, quamuis ex interuallo
facta † fuerit, quoniam primitiua, & principalis adhuc 17
manet, nec ſublata eſt fideiuſſoris ſolutione, Maur. *de*
fideiuſſ. par. 2. *ſect.* 6. *cap.* 5. *num.* 11. Adrian. Neguſant.
d. reſp. 301. *num.* 11. Caſanat. *d. conſ.* 11. *num.* 3. 16. *&* 18.
vbi, quod poſt ſulutionem adhuc obligationis ſubſtantia
durat, & viuit, & debitor † tantum eximitur reſpectu 18
creditoris, ſed debitum non eradicatur, illiuſque actio
in ſoluentem transfertur, & egregiè Molin. *de contract.*
tract. 2. *diſp.* 548. *num.* 3. Gratian. *diſcept. for. cap.* 286.
num. 4. *& cap.* 793. *num.* 23. *&* 24. Rot *deciſ.* 153. *num* 4.
par. 2. *diuerſ.* quæ eſt etiam apud Cenc. *deciſ.* 184. *num.* 4.
Cenſetur enim, dum ſoluit † nomine proprio, reſtrin- 19
gere beneficium ſolutionis ad ſui commodum, non au-
tem aliorum, immò animo, & tacito pacto ſe reualen-
di, præuia ceſſione quandocunquè facienda, à creditore
accipiente, vt per Molin. *ibidem*.

Et ita diſpoſitio *d. l. Modeſtinus* huc non eſt referenda,
quia, † vel loquitur ſolum in caſu ſpeciali Tutorum, 20
vt per Henrig. *d. cap.* 28. *nu* 45. *& poſt* Cuman. Gutier.
d. alleg. 4. *num.* 10. *verſ. hanc tamen ſub diſtinctionem*, Pa-
ſet. *conſ.* 125. *num.* 15. *in fin. verſ. vel tertio*, *& conſ.* 126.
num. 5. Vel certè non procedit, quando † ſoluens (vt in 21
prçſenti vbi ſolutum fuit nomine tantum fideiuſſoris)
non intellexit aliorum obligationes interimere, vt be-
nè per Caſtren. *in d. l. Modeſtinus*, *num* 6. *in vltimis verbis*
videndus, Menoch. *præſump.* 143. *num.* 3. *lib.* 3. Gratian.
diſcept. forenſ. d. cap. 286. *num.* 6. *& cap.* 79. *num.* 23.
& 24. qui benè diſtinguit, Anton. Amat. *reſol.* 37. *num.*
7. *& nu.* 39. vbi multos congerit, & firmat, quod fideiuſ-
ſor, † quando ſoluit, vt fideiuſſor, & ſic nomine pro- 22
prio, tunc nullatenus eſt ſeruanda diſtinctio, *l. Modeſti-*
nus, & cum *d. l. Modeſtinus* ſolum † ſubtilitatibus, & 23
iuris ambagibus nitatur, dignaque ſit ethnico, non au-
tem pio, & litium oſore Legislatore, vt prudenter ob-
ſeruat Molin. *d. diſp.* 544. *num.* 8. *verſ. latius*, *&c.* ſobriè
in ea eſt procedendum, & quantum fieri † poteſt decli- 24
nanda, immò correctam illam eſſe ex *l. cum. is*, *ff. de fi-*
deiuſſ. haud temerè ſuſpicatur Henrig. *de fideiuſſ. d. cap.*
28. *num.* 39. *&* 40. & in omnem caſum, ex abundanti,
non denegaretur officium Iudicis ex † æquitate, & epi- 25
cheia quadam, cum ipſe Fœlix ſoluerit, & commodum
non ad ipſum, ſed ad filios Virginiæ ſpectaret, quod in
his terminis tradit Surd. *conſ.* 539. *n.* 5. Coſta *de rem. ſub-*
ſidiar. remed. 33. *n.* 15. *&* 16. Paul. Bellon. *de poteſt. eorum*
quæ fiunt in continenti, *cap.* 30. *num.* 3. *verſ. vbicunquè*
ita videtur, Gratian. *diſcep. forenſ. d. cap.* 793. *num.* 20.
& 22.

Alterum verò obiectum, ſcilicet quod pecuniæ non
ceſſerint in vtilitatem Fœlicis, tollitur, quia, eſto etiam
probari ſuiſſe ſoluta ſcuta 400. Franciſco Maſſeo pro
extinctione ſocietatis officij, & alia ſcut. 400. pro alia
ſocietate Fuluio Amodeo, Attamen, vt benè deducunt
informantes pro d. Iacomello, conſtat, dictas pecunias
in effectu perueniſſe ad alios, qui bonam fidem recogno-
uerunt pro tota ſumma, & Fœlicem in altera tantum
cont. acta per Petrum de Americis ad fauorem Amodei
ſe obligaſſe ex mera liberalitate, & ad Fœlicem non
ſpectabat commodum, vel incommodum dd. ſocieta-
tum.

Tertium pariter circa veritatem cauſæ, ceſſat, quic-
quid enim de illa ſit, ſat eſt quod reſpectu Fælicis, & Ia-
commelli non diſputatur principaliter ſuper validitate
cenſus, ſed tantùm pro fructibus ſolutis, qui, data etiam
prætenſa † nullitate (citra veri præiudicium) atta- 26
men deberentur pro tempore, quo res habuit implicitum

ſtatum

ſtatum validitatis, & ſic antè oppoſitionem de nullitate modò tantum obiecta ad hæredibus filiorum Virginiæ, Rota *in Romana Cenſuum 25. Iunij 1600. coram bo. me. Card. Millino, quæ eſt deciſ. 29. num. 5. poſt* Cenc. *de Cenſ.* Grat. *diſcept. forenſ. cap. 559. num 64.* præſertim dum conſtat Capitulum S. Marci exegiſſe etiam iſtos cenſus à Virginia & à dd. filijs, & eorum hæredibus, & ſtante
27 diuturna poſſeſſione ceſſat † præſumptio doli, & intrat præſumptio bonæ fidei, vt in alia deciſione fuit firmatum.

Alia verò, quæ opponebantur, leuia viſa ſunt, vel
28 altiorem requirere indaginem, nequè † diſcutienda in hoc ſummarijſſimo, & executiuo iudicio.

Et ita, poſt ſextam diſpoſitionem, vtraquè parte informante, reſolutum fuit, ſtandum eſſe indeciſis, &c.

* Habetur iſta Deciſio ſup. par. 5. recent. deciſ. 106.

R. P. D. MERLINO.

Rauennaten. Emphyteuſis.

Die Veneris 28. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur, & deciditur in hac inſigni deciſione, quod Iudex Laicos non eſt competens Iudex, ſi agatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, quod procedit etiam ſi lis agitaretur inter ſolos emphyteutas, & ſuper ſolo dominio vtili, quod pœnes Laicos exiſtit.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa, quando eſt omnino Eccleſiaſtica ab Iudice Eccleſiaſtico, non autem à Laica eſt definienda.*

2 *Cauſas Eccleſiaſticas Apoſtolus ad Eccleſiam præcipit deferri, & ibi determinari.*

3 *Cauſæ Eccleſiaſticæ, quod à Iudice Eccleſiaſtico ſint determinandæ, nullus vnquam Orthodoxus ab dubitauit.*

Et ſi qui auſi ſunt hoc impugnare meritò ſemper, Eccleſia fuerunt damnati.

4 *Laici quidquam ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis.*

5 *Laicis etiam Religioſis obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nullaquè de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas, Et in his quæ ad Eccleſiam ſpectant diſcere debent non docere.*

6 *Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis anathematis pœna feriuntur. Laici ſuper bonis Eccleſiaſticis Ius dicere, & ſententiam proferre non poſſunt num. 6.*

7 *Forum ſortiri, & ſtatutis ligari paria ſunt.*

8 *Iudex Laicus non poteſt cognoſcere ſuper Emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiamſi inter ſolos emphyteutas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod pœnes Laicos exiſtit.*

9 *Dominium vtile eſt complicatum, & connexum cum dominio directo.*

Dominium vtile eſt verè, & propriè vna eademquè res cum dominio directo, & eius naturæ eſt, vt directum ſemper ſequatur num. 9.

Dominium vtile ſequitur dominium directum ſicuti incrementum alluuionis, & inſulæ num 9.

Dominium vtile ſaltem actualiter non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo num. 9.

10 *Bona Eccleſiaſtica nec indirectè ſubijciuntur iuriſdictioni, & iudicio Laicorum, & num. 11.*

12 *Iuſpatronatus Laicorum, licet non ſit propriè ſpirituale, attamen quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat.*

13 *Poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, & Laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolum cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem Laicus.*

Spiritualitatis qualitas, qualitatem temporalitatis abſorbet, & ad ſe trahit, num 13.

14 *Connexitas, & complicatio maior eſt inter dominium directum, & vtile, quam ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem.*

15 *Decimæ datæ in feudum ſæcularibus, earum cauſæ, diſcutiendæ ſunt coram Iudice Eccleſiaſtico, licet dominium huiuſmodi decimarum ſcilicet fructuum illorum omnino ſpectet ad Laicos, & feudum cenſeatur ſeculare.*

Tamen, quia oritur, & dependet à Iure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex Laicus, de illis cognoſcere.

16 *Matrimonij poſſeſſorium, quamvis agatur inter perſonas mere Laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico.*

17 *Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per ſtatuta Laicorum ſuper rebus, & bonis impoſita, & hoc ratione connexitatis dominij vtilis, cum directo, & iſta eſt æqua, & ſecura opinio, vt numer. 18.*

19 *Dominium vtile vaſalli ſubijcitur, & famulatur directo dominio Domini principalis.*

20 *Dominium vtile inhæret dominio directo inſeparabiliter tanquàm in prima cauſa, ſine qua nec ſubſiſtere poteſt.*

21 *Dominium directum, cùm ſit dignius, & potentius debet trahere ad eius Iudicem, & forum diſcuſſionem ſuper Dominio vtili.*

22 *Dominium vtile reſidet in materia, & re directa, veluti in ſuo ſubiecto.*

23 *Laicus ſocius Clerici, ſequitur forum eiuſdem Clerici.*

24 *Pupilli, aut minoris conſors ratione Iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius pupilli, & minoris.*

25 *Eccleſiæ expedit habere magis vnum emphyteutam, quàm alium.*

DECISIO XLII.

SENTENTIAM latam extra Curiam, Domini dixerunt vitio nullitatis, ex defectu Iuriſdictionis, laborare, promulgata enim fuit in foro, & Tribunali laicali, & tamen, cùm ageretur de bonis ratione directi dominij ſpectantibus ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ
in Coſmodin, † cauſa erat omninò Eccleſiaſtica, & ab 1
Eccleſiaſtico Iudice, non autem à laico, definienda, *cap. decernimus, extr. de Iudic. cap. bene quidem, cap. denique, diſtinct. 96. cap. continua, cap. relatum, cap. ſi quæ cauſæ, cap. placuit il. ſecondo, 11. quæſt. 1.* in qua quæſtione per totam Gratianus congerit decreta ad hoc ſpectantia, ex ſacris Concilijs, & Summorum Pontificum reſcriptis, deſumpta, & in *dicto cap. placuit, deſumpto ex Concil. Carthaginen. 3.* habetur, quod † etiam 2
Apoſtolus huiuſmodi cauſas ad Eccleſiam deferri, atquè ibi determinari præcepit, & de veritate huius concluſionis nullus vnquam orthodoxus dubitauit, & ſi qui auſi
ſunt impugnare, † meritò ſemper ab Eccleſia fuerunt 3
damnati, prout de Marſilio illo Paduano ſub Paſchali Secundo, *trad.* Cardin. Turrecrem. *in ſumma Eccleſ. lib. 4. par. 2. cap. 35.* qui ſuper hoc refert, extare extrauagantem Ioannis XXII. quæ incipit, *Licet*, Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. verſ. in hoc procul. dubio*, Bannes *in 2. 2. quæſt. 65. artic. 1. verſ. item Chriſtus*, Card. Bellarmin. *controuerſ. tom 2. tit. de Cler. cap. 24. ante*
verſ. 5. propoſitio; quemadmodum † enim laici, quàmuis 4
Religioſi, quidquam ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis, *d. cap. bene quidem, cap. ſi Imperator, 96. diſtinct. cap. laicis, 16. quæſt. 7. cap. cùm laicis extr. de rebus Eccleſ. alien. vel non*, in quibus locis habetur, quod laicis,
etiam † Religioſis, obſequendi neceſſitas relicta eſt, 5
non auctoritas imperandi, nullaquè de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas, & in his, quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere, *cap. laicus, & cap. fin. de immunit. Eccleſ. in 6.* vbi ſtatuentes † 6
ipſi; anathematis pœna feriuntur, *cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtit.* Ita nec etiam ſuper illis Ius dicere, & ſententiam proferre poſſe, non eſt ambigendum, paria
† enim ſunt, forum ſortiri, & ſtatutis ligari, *gloſ. in* 7
cap. quod Clericus, de foro compet. Dec. *ind. cap. Eccleſ. Sanctæ Mariæ, num. 18.* Alexand. *conſ 212. num. 5. in fin. lib. 2.* Rimin. Sen. *conſ. 268. n. 13. lib. 2.* Bero. *conſ. 63. num. 99. lib. 1.* Surd. *conſ. 2. num. 14. in fin. & conſ. 338. num. 26. ad fin.* & ad propoſitum Theſaur. Iun. *quæſt. forenſ. lib. 2. cap. 15. num. 12. in fine.*

Idquè procedit, etiam ſi cauſa inter ſolos † emphyteutas 8

teutas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod pœnes
laicos exiſtit, quoniam dominium Eccleſiæ cùm ſit con-
nexum & complicatum cùm vtili, illiquè prædomi-
9 nans, ſitquè † dominium vtile verè, & propriè vna,
ac eadem res, cùm dominio directo, & eius naturæ, vt
directum ſemper ſequatur, ſicuti incrementum alluuio-
nis, & inſulæ, vt dixit Oldrad. *conſ. 240. num. 1. verſ.
& ideò rectè, quem ſequitur* Surd. *conſ. 57. num. 23. verſ.
& propterea*, & ſubiectum bonorum materialiter ſit
ſemper, & perpetuò Eccleſiaſticum, non poteſt ab ipſo
10 dominio directo, † ſaltem actualiter, ſeparari domi-
nium vtile, nec ideò indirectè bona Eccleſiarum ſubijci
iuriſdictionis, & iudicio laicorum, *cap. quanto, cap. cæ-
terum, & ibi Canoniſtæ, de Iudic.* Cardin. *conſ. 2. num. 2.
verſ. item in hæreditate*, Campeg. *inter conſ.* Alber.
Brun. *conſ. 2. num. 34 ſub verſ. præmitto tertio*, & alios
congeſſit, & ſequuta eſt Rota, acerrimè examinato ar-
11 ticulo, ſublatiſque contrarijs † argumentis, *in Roma-
na Domus de Scappuccijs 19. Ianuarij 1611. coram Reue-
rendiſſimo Domino meo Decano*, & quotiès caſu contigit,
ſemper eam poſtea ſequuta eſt, vt in *deciſ. 472. par. 2.
recent. & pœnes* Pacific. de Saluiano *deciſ. 239. num. 6.
& in Romana de Schianchis 28. Aprilis 1617. coram Emi-
nentiſſimo Domino Cardinali Pamphilio, impreſſ. poſt* Mo-
dern. Mantuan. *controuerſ. forenſ. cap. 12. num. 67. &
alias ſæpius*, & ab hac opinione difficile eſſe recedere
monet Gratian. *diſcept. forenſ. cap 447 num. 21.*

Ita ratione huiuſmodi connexionis, licet Iuſpatrona-
12 tus Laicorum, non ſit propriè ſpirituale, † attamen
quia eſt annexum ſpiritualitati, ideò ſuper illo iudicat
ſolùm Iudex Eccleſiaſticus, *cap. quanto, de iud.*

Et poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit merè temporalis, &
laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cognoſcit
13 Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodùm de ipſa † proprie-
tate, non autem laicus, cùm qualitas ſpiritualitatis,
qualitatem temporalitatis abſorbeat, Bero. *in Rubr. de
iud. num. 51.* Crauett. *conſ. 258. num. 8.* Roland. *conſ. 12
num. 35. & ſequentibus, lib. 2.* Valaſc. *conſult. 93. num.
3.* Menoch. *de rei uper. remed. 15. num. 205. & ſequenti.
bus*, Couar. *pract. quæſt cap. 35. num. 1.* Guttier. *Canon.
quæſt. cap. 34. num. 26. & ſeqq. latè* Azor. *Inſtit. moral.
par. 1. lib. 5. cap. 14. quæſt. 1.* Duard. *ad Bullam Cæn. lib.
2. can. 15. quæſt. 19. num. 47.* Put. *deciſ. 361. lib. 1. in antiq.*
14 certum eſt autem † maiorem connexitatem, & com-
plicationem eſſe inter dominium directum, & vtile,
quàm ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem, vt per
Bero. *in d. cap. quæ in Eccleſiarum, num. 13. de con-
ſtit.*

Ita etiam cauſa decimarum, quæ datæ ſint in feudum
ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Iudice Eccleſiaſtico,
licet enim dominium huiuſmodi decimarum, ſcilicet
15 fructuùm illarum † omninò ſpectet ad laicos, & feu-
dum cenſeatur ſæculare, tamen, quia oritur, & depen-
det à Iure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex
laicus de illis cognoſcere, Federic. *de ſen. conſ. 245. num.
1.* Azor. *Inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 39. quæſt. 3.* Mo-
net. *de decim. cap. 8. quæſt. 1. num. 15.* Facundenz *ſuper
præcept. Eccleſ. præcept. 5. lib. 3. cap. 5. num. 5 vbi*
Couar. Rupell. & alios contrarium ſentientes refellit.

16 Prout & poſſeſſorium matrimonij, † quàmuis aga-
tur inter perſonas merè laicas, quia habet admixtam
cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à
Iudice Eccleſiaſtico, Couar. *de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 6.
num. 8. & cap. 8. §. 12. num. 3.* Valaſc. *d. conſult. 93. num.
2. ad med. verſ. & in cauſa matrimoniali, latè* Molin. *de
rit. nupt. lib. 2. differ. 10. num. 19 & ſeqq.*

Et demum (quod fortius etiam videtur) ratione pari-
17 ter connexitatis dominij vtilis cùm directo, † emphy-
teutas Eccleſiæ non teneri ad collectas, & onera realia
per ſtatuta laicorum, ſuper rebus, & bonis impoſita,
cenſuerunt grauiſſimi Auctores, & originaliter dixit
Bart. *in l. priuatæ, num. 2. C. de excuſat. muner. lib. 10.*
Iaſ. *in authentica. quas actiones, num. 42. C. de ſacroſ.
Eccleſ.* Rip. *in tract. de peſt. tit. priuil. ad conſeruand.
vbert. num 124. latè* Petr de Vbald. *in conſ. 2. poſt. tract.
de collect. per tot.* Siluan. *conſ. 9. per tot.* M. Anton. Eu-
gen. *conſ. 96. num. 23. lib. 1.* D. Fachin. *contr. Iur. cap. 91.
lib. 5.* Menoch. *conſ. 444. num. 27.* Ruin. *conſ. 111. num.
10. verſ. item nota quod, lib. 5.* Remig. Gonny. *de chari-
tat. ſubſid. quæſt. 61. num. 29. & quæſt. 59. num. 31.* Odd.
conſ. 70. per tot. & præſertim num. 31. vbi teſtatur hanc
opinionem eſſe veriorem, ſolidioribuſquè rationibus fun-
datam, † nec non magis æquam, & ſecuram, & *num.* 18
40. ait, hanc dici poſſe communem opinionem, cùm Bar-
tolum, & alios grauiſſimos Iuris Sectatores habeat Bur-
ſat. *conſ. 42. num 22 lib. 1.* & videtur etiam admiſiſſe,
Rota *in dicta Romana domus de Scappuccijs coram Reue-
rendiſſimo D. meo Decano.*

Et præter motiuum connexionis, concurrit etiam
prærogatiua qualitatis, & ſubiecti Eccleſiaſtici, † hoc 19
enim dominium vtile Vaſſalli, ſubijcitur, & famulatur
directo dominio Domini principalis, Alciat. *in l. ſi quis,
in §. differentia, num. 12. verſ. aliud eſt, & ibid.* Zaſ. *nu. 22.
ff. de acquirend. poſſeſſ.* & benè per Surd. *d. conſ. 57. num.
23. verſ. & propterea.* Et in proprietate, tanquàm in
prima † cauſa, inſeparabiliter inhæret, ſine qua nec 20
ſubſiſtere poteſt, vnde meritò dominium directum, cùm
ſit Eccleſiaſticum, tamquam † dignius, & potentius, 21
debet trahere ad ſuum Iudicem, & forum diſcuſſionem
ſuper dominio vtili, quia ſemper, vt dictum eſt ſupra,
hoc dominium † vtile reſidet in materia, & in re Eccle- 22
ſiaſtica, veluti in ſuo ſubiecto: quemadmodum, hac ea-
dem ratione prærogatiuæ circa competentiam fori, com-
pertum eſt, † quod laicus ſocius Clerici ſequitur forum 23
eiuſdem Clerici, Bart. *in l. fin. num. 15. ad fin. ff. de colleg.
illicit* Aret. *conſ. 29. num. 24. verſ. ſecundum eſſet du-
bium, in fin.* Surd. *conſ. 222. num. 3. & conſ. 396. num.
16 & 18.*

Et maior itidem conſors pupilli, † aut minoris, ra- 24
tione Iuris conſortij, gaudet priuilegijs ipſius pupilli, &
minoris, *l. ſi commune, ff. quemadmodum ſeruit. amitt.*
Afflict. *deciſ. 213.* Franch. *deciſ. 269. num. 1.* Odd. *de re-
ſtit. in integr. par. 1. q. 45. art. 10. n. 35.* ſiquè aliter in hoc
caſu, vbi agitur etiam ſolum de dominio vtili emphy-
teutæ, diceremus, ſequeretur præiudicium ipſius † Ec- 25
cleſiæ, cui expedit habere magis vnum emphyteutam,
quàm alium, ita Bero. *in d. cap. quæ in Eccleſiarum, num.
9. de conſtit. &* Rim. Iun. *num. 12.* Becc. *conſ. 3. num. 61.
& 62. lib. 1.* & in dicta deciſione *Romana de Scapuccijs co-
ram Reuerendiſſimo Domino meo Decano* luculenter, &
doctè ponderatum fuit.

Et ita, vtraquè parte informante, circa nullitatem re-
ſolutum fuit, & dictum, vt videatur ſuper Iuſtitia.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Lunæ 2. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Ordinario, licet competat ius conferendi Beneficia vacantia intra fines ſuæ Diocæſis, tamen dicto iuri cenſetur derogatum per priuilegium exemptionis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia regularia regularibus conferenda ſunt.*
Beneficia ſunt de Collatione illius Ordinarij intra cuius fines Diœceſis ſita ſunt.
2 *Beneficium ſi ſit erectum ab Epiſcopo, & dotatum de alijs bonis, ſeu beneficijs, quam ad Eccleſiam Collegiatam ſpectantibus, non intrat ſimultanea collatio.*
3 *Et eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi.*
4 *Per exemptionem totalem à iuriſdictione, & imperio Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti.*

DECISIO XLIII.

CENSVERVNT Domini, Paulo non eſſe ad-
iudicandam Camerariam.

Nàm quamuis prætendatur, Beneficia Regularia in
Eccleſia regulari exiſtentia, & Regularibus conferenda,
& prout eſt beneficium de quo agitur, eſſe † de colla- 1
tione Ordinarij, tànquam intrà fines Diœceſis Cæſarau-
guſtanæ conſiſtentia, *cap. ſi quis Epiſcoporum, 16. quæſt.
2. cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. & cap. monaſteria, 18.
quæſt. 2. cap. cùm non liceat, cap. cùm olim, de præſcript.*

cap.

cap. conſtitutus, & cap. cùm venerabilis, de relig. domib. cap. Abbate, de verbor. ſignif. Vital. *Clemen. vnica, num.* 16. *de ſupplen. neglig. Prælat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 23. *num.* 20. Ac etiam contendatur, fuiſſe ab Archiepiſcopo erectam, & dotatam huiuſmodi Camerariam, de beneficijs non ad Collegiatam pertinentibus, ſed alte-
2 rius Eccleſiæ, † de collatione tamen eiuſdem Epiſcopi: quo caſu ſimultaneæ collationi locus eſſe non poſſit, *iuxtà* Caſſad. *deciſ.* 22. *de præben.* ſed eidem Ordinario
3 dotanti remanſerit, † vt prius facultas conferendi, Abb. *in cap. ſugeſtum num.* 3. *de iurepatr.* Seraph. *deciſ.* 1444. *num.* 11. *&* Rota *deciſ.* 600. *num.* 3. *part.* 2. *recent. & in Cæſien. Iuris Conferendi* 14. *Martij* 1621. *coram bo. me. Franciſco Vbaldo.*

Attamen, quia Collegiata Beatæ Mariæ de Pilar ex literis Innocentij II. Eugenij III. Alexandri III. Clementis VII. per Sixtum V. confirmatis probatur exempta etiam quoad Monaſterium, & illius Prioratum, Dignitates, Officia, loca, canonicales portiones, ac be-
4 neficia: per priuilegium exemptionis † remanſit derogatum iuri, ex diſpoſitione Canonum Ordinario competenti, *cap. Abbate, vbi* Panorm. *num.* 3. *de verb. ſignif.* Lap. *alleg.* 139. *num.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Prælat. in rubr. num.* 16. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 23. *num.* 20. Rota *deciſ.* 508. *num.* 4. *part.* 1. *recent* & nouiſſimè idem fuit firmatum in *Lauretana Iuriſdictionis* 12. *Maij præteriti coram D. meo Durano*. Vndè ceſſante iure conferendi in Ordinario, meritò fuit dictum, Paulo ab eodem Epiſcopo deducenti ius ſuum, Camerariam non eſſe adiudicandam.

Et ità vtraque parte informante fuit reſolutum.

§ In eadem cauſa habetur altera deciſio infra coram eodem R. P. D. Pirouano ſub die 26. Nouembris 1632. & alia die 9. Maij 1633. coram eod.

R. P. D. MERLINO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Veneris 2. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Pater, ſi filio contemplatione certi matrimonij aliquid donet, vt commodus onera matrimonij ſubſtinere poſſit, cum iſta donatio ſit pars matrimonij, ideò etiam nurui acquiritur ius, itaut in eius præiudicium non poſſit reuocari, vel alteri etiam cum conſenſu mariti.

SVMMARIVM.

1 *Pater, ſi intuitu certi matrimonij contrahendi, promittat aliquid filio, ſequitur ius irreuocabile quæſitum fuiſſe, nedum filio, ſed etiam Nurui.*
2 *Pater, ſi vigore certi matrimonij aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret.*
3 *Executiuè procedi poteſt ſtante obligatione Camerali.*
4 *Pater, ſi aliquid donet filio pro contrahendo certo matrimonio, dicta donatio non poteſt reuocari etiam cum conſenſu filij in præiudicium coniugis.*
5 *Matrimonium ſicut reuocari non poteſt, ita nec aſſignatio facta eius contemplatione.*
6 *Donatio facta contemplatione matrimonij, recipit naturam ipſius matrimonij, cuius reſpectu facta fuit, & quare num.* 7.
8 *Pater, ſi donet aliquid filio contemplatione certi matrimonij, non valet pater poſtea eam reuocare etiam cum conſenſu ipſius filij, & num.* 9.
10 *Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, non ſolum eam reuocare poteſt conſentiente etiam filio, ſed nec noua conditio adijci poteſt, per quam deterior aliquo modo fieret conditio vxoris.*
11 *Dotis fructus ſpectant ad maritum, & ideò vxor in eis non habet intereſſe. vide num* 14 *&* 15.
12 *Vxoris intereſt habere maritum diuitem, vt ſibi poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem ornatum ſibi ſuppeditare.*
16 *Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, tunc donatio non poteſt reuocari, neque ex ingratitudine per filium commiſſa.*
17 *Neque per crimen à filio perpetratum in Fiſcum tranſit ob præiudicium vxoris, cui irreuocabiliter fuit ius quæſitum, & ad hunc effectum, quod ſufficiat, vt dicatur, ei ius quæſitum, num.* 18.
19 *Ius quæritur intereſſe habenti in contractu ex ſtipulatione Notarij, pro omnibus, quibus intereſt, contenta in obligatione Camerali.*
20 *Notarij ſtipulatio pro omnibus quibus intereſt, facit vt contractus poſſit minimè reuocari in præiudicium intereſſe habentis.*
21 *Factum, quando quis promittit ei incumbit onus probandi, quod id adimpleuit, & agenti ad implementum ſufficit negatiuam proponere.*

DECISIO XLIV.

DOMINI reſponderunt, mandatum eſſe relaxandum ad fauorem Dominæ Amantiæ, contra Antonium ſocerum, vt conſignet, & conſeruet fundum, qui aſcendat ad annuum redditum ſcutorum 150. vel, quem iam tradidit, auget ad dictum redditum; In capitulis enim matrimonialibus Amantia pro dote ſibi conſtituit fundum, & viciſſim Antonius promiſit Bernardino filio, ſponſo dictæ Amantiæ, aſſignare alium fundum redditus ſcutorum centum quinquaginta, cum obligatione Camerali, & alijs clauſulis ſolitis, vnde cum hæc promiſſio facta in Capitulis matrimonialibus, & pro certo matrimonio cum Amantia contrahendo, dicatur pars ipſius matrimonij, & actus reſpectiuus ad illud, & ad dotem, immò confuſus cum ipſo contractu matrimoniali, ſequitur ius irreuocabile quæſitum fuiſſe, nedum
Bernardino filio, † cui donatum fuit, ſed & Amantiæ 1
Nurui, *ad l. petens, & ibi* Bal. *C. de pact. idem* Bald. *in l. ſi præſes, verſ. nota benè dico, C. de donat.* Guidop. *deciſ.* 143. *num.* 2. Natta *conſ.* 609. *num.* 11. Menoch. *conſ.* 203. *num.* 13. *& ſeq. & conſ.* 261. *num.* 15. Monter. *in reſponſ. pro vxor. par.* 1. *num.* 78 *&* 79. Matrienz. *ad ll. Caſtell. tit.* 6. *lib.* 1. *gloſ.* 8. *num.* 3. Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 17 *&* 18. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſput.* 32. *num.* 3. *&* 4. Cancer. *var. reſol. par.* 1. *cap.* 8. *num.* 34. Maſtrill. *deciſ.* 221. *num.* 4. *par.* 4. Giurb. *qui alios cumulat, ad conſuetud.* Meſſan. *par.* 1. *cap* 1. *gloſ.* 8. *num.* 74.
Itaque Nurus habet actionem, vt hæc † aſſignatio fun- 2
di, facta à Socero, ſuum habeat effectum, & perſeueret, *vt in puncto notat* Io. Franc. à Pont. *conſ.* 80. *num.* 15. & ſtante obligatione Camerali, executiuè procedi
† poteſt, Caſſador. *deciſ. vnica, num.* 2. *de mat. petit.* 3
Rota *deciſ.* 69 *&* 70. *num.* 1. Modern. Roman. *de oblig. Camer. & paſſim dicitur.*

Non obſtat, hanc donationem fuiſſe reuocatam ab
Antonio, & illi conſentiſſe † Bernardinum, cui fuerat 4
donatum; quoniàm, ſi ius quæſitum fuit Amantiæ coniugi, & aliter, ſine dicta aſſignatione facta marito de fundo ſcutorum 150. non erat ipſa Amantia contractu-
ra matrimonium, quemadmodùm matrimonium reuo- 5
cari non poteſt, ita nec illa aſſignatio, contemplatione matrimonij emanata, reuocari poterat ſine ſolemni conſenſu Amantiæ; donatio enim illa recepit legem, & na-
turam ipſius † Matrimonij, cuius reſpectu facta eſt, 6
alias inique actum fuiſſet cum Puella, eique impoſitum,
ſi poſt quàm illecta fuit aſſignationi illius fundi per † ſo- 7
cerum ad matrimonium, clanculum deinde reuocaretur dicta aſſignatio, cuius intuitu Puella nupſit Bernardino, vel ſaltem pinguiorem dotem conſtituit, vt in terminis,
quod non valeat, hæc † reuocatio, etiam de conſenſu 8
mariti, docet Guidop. *deciſ.* 145. *per tot.* Telh. Fernand. *in l.* 17. Taurin. *num.* 73. Puleaz. *de maiorit.* Hiſpan. *par.* 1. *quæſt.* 22. *num.* 32. *ad med.* Martinez. *ad ll.* 1 *Caſtell. tit.* 6. *lib.* 1. *gloſ.* 8. *num* 4. Pancirol. *conſ.* 172. *nu.* 9. Io Franch. à Pont. *conſ.* 25. *num.* 1. *& ſeqq.* vbi, quod pro lege de-
bet † ſeruari, & ſecundum dictam deciſionem Gui- 9
dop. paſſim, & indiſtinctè iudicatum fuiſſe, teſtatur Franch. *deciſ.* 205. *num.* 1. *& deciſ.* 436. *num.* 4. *&* 5. Molin. *de rit. nupt. lib.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 29. *&* 35 Peregr *conſ.* 78. *num.* 10. *lib.* 3. Cancer. *var. reſol. par.* 1. Maſtrill. *d. deciſ.* 221. *num.* 4. *par.* 3. Rouit. *conſ.* 94. *num.* 22. *cap.* 8. *num.* 34. Fontanell. *de pact. nuptiali clauſ.* 4. *gloſ.* 1. *num.*

18 *&*

18. & 19. Sanchez *de matrim. d. diſputat.* 32. *num.* 1. & *ſeq.* & *num.* 3. vbi, quod nedum nequit reuocari hæc do-
10 natio, etiam filio conſentiente, ſed nec nnua † conditio
adijci poteſt dictæ dnnationi, per quam deterior aliqun
modn fieret conditio vxoris, quod idem firmat Giurb.
ad conſuetud. Meſſan. *d. cap.* 1. *gloſ.* 8. *par.* 1. *num* 75. &
76. Molpheſ. *plenè conſ.* 2. *num.* 6. & *conſ.* 11. *num.* 2. &
ſeqq. & *ad conſuetud.* Neapol. *tit. de renunciat. quæſt.* 7.
num. 16. *tom.* 1. & *dixit etiam Rota apud Reuerendiſſimum
Dominum meum Decanum deciſ.* 44. *num.* 3. & *ſeqq.*

Non obſtat, non competere actionem vxori, cum ipſa
11 non habeat intereſſe, † & quod fructus omnium bono-
rum ſunt mariti, *l. dotis fructus*, *l. ſi is qui ſtylum*, §. 1.
ff. de iur. dot. Card. Mantic. *deciſ.* 123. *num.* 2. *cum alijs.*
Quoniam mulier non agit ad conſecutionem fructuum,
nec prætendit ſibi fuiſſe donatum, ſed dumtaxat deducit
12 ſuum intereſſe, eo quod ipſius intereſt habere † mari-
tum diuitem, & hoc intuitu, dum ſperauit, ex dicta
aſſignatione facta per Antonium ſocerum Bernardino
13 ſponſo, inde pinguiora † alimenta, & honeſtiorem or-
natum ſibi ſuppeditari, nupſit dicto Bernardino, & am-
plam dotem promiſit, alioquin, reuocata dicta aſſigna-
tione, mulier fruſtraretur illa ſpe, & doloſè circumueni-
14 retur, & illuderetur, vnde benè † mulieri competit
actio, non prn conſequendis fructibus, qui omninò ſpe-
15 ctant ad maritum, nec ipſa ſuper † illis habet domi-
nium aliquod, ſed ſolùm pro ſuſtinenda dicta aſſignatio-
ne, in qua, ſaltem mediatè, habet intereſſe, & in pro-
poſitn benè applicantur deducta per Io. Franch. à Ponte
d. conſ. 8. *num.* 11. & 15. Molſeſ. *dicta conſ.* 11. *n.* 14. &
ſeqq. Menoch. *conſ.* 261. *num.* 23. & *conſ.* 967. *num.* 18. &
ſeqq. Giurb *ad conſuetud.* Meſſan. *dicta cap.* 1. *gloſ.* 8. *nu.*
77. & *ſeqq.* Molin. *de rit. nupt. dicta quæſt.* 6. *num.* 33. &
34. *vbi num.* 36. & 39. rationibus, & Doctorum auctori-
tatibus congeſtis, firmat huiuſmodi donationem, nequè
16 ex ingratitudine † per filium commiſſa, reuocari, ne-
què per crimen à filio perpatratum, in Fiſcum tranſire,
17 ob præiudicium † vxoris, cui irreuocabiliter ius quæſi-
tum fuit, vt ſupra dictum eſt.

Non nbſtat, nihil promiſſum fuiſſe Amantiæ, & ita
non poſſe vti Inſtrumento, & Apocha, in quibus facta
fuit aſſignatio dicti prædij redditus ſcutor. 150. Quoniam
18 † ad hunc effectum ſufficit hanc aſſignationem factam
fuiſſe contemplatinne matrimonij certi contrahendi,
cum ipſa Amantia, vt inferunt Doctores præcitati.

Sed ceſſat difficultas, quia in Apocha ſignanter fuit
dictum (*E per oſſeruanza di quanto ſi contiene, detto Si-
gnore Antonio promette, obligandoſi perſonalmente per
maggior validità, di quanto nelli ſopradetti capitoli ſi
contiene, à fauore della Signora Amantia Margarucci*)
& in Inſtrumento dicitur, (Hanc conceſſionem, & do-
nationem fecit Dominus Antonius, Bernardino filio,
vt ille onera matrimonialia, & liberos, ex hoc connubio
cum Amantia exorituros, vberiorem ſubſtentandi obti-
neat facultatem) & ſic eiuſdem Amantiæ adeſt intereſ-
19 ſe, & illi fuit ius † quæſitum ex ſtipulatione Nntarij,
pro omnibus quorum intereſt, contenta in obligatione
Camerali, vt latè in his terminis *per* Menoch. *conſ.* 203.
num 19. vbi, quod, ſtante dicta Notarij ſtipulatione,
20 donatio † in detrimentum vxoris, nullatenus reuocari
poteſt, Cancer. *var. reſol. d. cap.* 8. *num.* 32. Rota *deciſ.*
97. *num.* 1. & *deciſ.* 99. *num.* 7. *poſt* Modern. Roman. *de
oblig. Camer.* & *in Romana Canonicatus* 20. *Martij* 1623. *co-
ram bonæ memoriæ Vbaldo.*

Nnn obſtat non probari, fundum, quem modo poſſi-
det Bernardinus, non aſcendere ad d. ſcuta 150. in reddi-
tu; Quia, vltra quod ex teſtibus datis pro Amantia, id
ſufficienter deduci videtur, reſpondetur, quod cùm An-
tonius promiſerit factum, nempè ſe tradicturum Agrum
illius redditus, ideò ipſi incumbit onus probandi ſe tradi-
21 diſſe fundum, cum dicta † qualitate, ſcilicet illius red-
ditus, & Amantię, agenti ad implementum promiſſio-
nis, ſufficit negatiua, *l.* 1. *C de probat.*; Natt. *conſ.* 569.
num. 4. Bocc. *conſ.* 203. *num.* 11. Surd. *deciſ.* 64. *num.* 29.
& 30.

Et ita vtraquè parte informante, reſolutum fuit,
&c.

R. P. D. GHISILERIO.

Elnen. Canonicatus.

Die Veneris 6. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè quibus concurrentibus detur immiſſio. Beneficij affectio in Coadiutorijs ex quo pendeat, Ætas, & infirmitas alicuius ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè danda eſt immiſſio, probato Clericatu, obitu defuncti in poſſeſſione beneficij, & eiuſdem beneficij affectione.*
2 *Clericatus probari poteſt ex ſolis literis Ordinarij.*
3 *Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij probari poteſt ex confeſſione aduerſarij, quæ probatio ſuperat omnes alias probationes.*
4 *Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata vſquè ad obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum obtinendi ſubrogationis gratioſæ immiſſionem.*
5 *Beneficij affectio in coadiutorijs, pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, per quam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam.*
6 *Coadiutoriæ cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa gratia coadiutoriæ.*
7 *Papa, quando ex cauſa narratorum manus apponit ſuper aliquo beneficio, ſi narrata non ſunt vera Papa non intendit præiudicare Collatoribus.*
8 *Ætas decrepita propriè eſt ſupra 70. annos.*
Ætas ex ſui natura eſt difficilis probationis num. 8.
9 *Ætas probari poteſt per coniecturas, & indicia.*
10 *Et hoc præſertim, ſi agatur de ætate longeua.*
11 *Ætas probari poteſt per teſtes ſingulares.*
12 *Ætatem benè probant teſtes, ſi deponant de iudicio ſuo, vel per aſpectum, & num.* 13.
14 *Confeſſio annorum eius, de cuius ætate quæritur, multum concludit.*
15 *Fides baptiſmi, & releuet, debet eſſe extracta à Parrocho, alias non releuat.*
16 *Baptiſmi fides non releuat, ad probandam ætatem, ſi non fuit extracta à Parrocho, nequè à Notario, vel ab aliquo cui ex officio demandata eſſet cuſtodia libri huiuſmodi.*
17 *Baptiſmi fides ſi, ſit extracta à tertio, cui non probatur fuiſſe conceſſam hanc facultatem extrahendi.*
18 *Quàmuis dicatur, eum, qui eam extraxit fuiſſe Presbyterum, & Vicarium loci, ſi non conſtet, quod Presbyter, & Vicarius cuſtodiret librum, nec ex eius perſona poteſt accipere robur dicta fides.*
19 *Fides Baptiſmi, ſi non extrahatur à Parrocho, vt probet, ſaltem debet extrahi cum compulſoria parte citata.*
20 *Baptiſmi fides extracta non à Parrocho, ſed à tertio ex quibus reddatur valdè inueriſimilis.*
21 *A Concil. Trident. tradita, & præſcripta fuit cuſtodia librorum, in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur.*
22 *Baptiſmi fides, tunc multò magis formiter eſt extrahenda, quando hoc ſpecialiter fuit à parte proteſtatum.*
23 *ad Presbyteratus ordinem promoueri, quis non poteſt, ante 25. ætatis annum ex diſpoſitione Sac. Concil. Trident.*
24 *Teſt non dicta benè coadiuuantur ex alijs probationibus.*
25 *Teſtes, qui deponunt dubitatiuè, nec concludunt, non releuant.*
26 *Teſtes meliùs informati, debent præferri alijs.*
27 *Ebrietas, vt adimat fidem teſtibus, neceſſariò debet probari, quod de tempore examinis erant ebrij.*
28 *Infirmitas alicuius, benè probatur ex teſtibus, & maximè ſi inter eos adſint Medici, qui illum curarunt.*
29 *Teſtibus peritis circa id quod deponunt, magis, quam alijs probant.*
30 *Infirmitas alicuius, benè dicitur probari ex facto ipſo, ſcilicet ſi ille ex ea deceſſerit.*
31 *Beneficium ex appoſitione manus Papæ, ita remanet affectum, vt nullus inferior ſe circa illud poteſt ſe intromittere.*

DECI-

DECISIO XLV.

CVM Dubitaretur an Coſmo Romeu à Sanctiſſimo deputato Coadiutori, cum futura ſucceſſione
Franciſco Patruo in Canonicatu Eccleſiæ Elneñ, vigore
ſubrogationis gratioſæ, eſſet danda immiſſio, fuit affirmatiuè reſolutum: Cum Clericatus Coſmi, obitus Fran-
1 ciſci in poſſeſſione † Canonicatus, & affectio Canonicatus benè probentur requiſita neceſſaria in hoc iudicio immiſſionis, Seraph. *deciſ.* 1426. *num.* 1. Rota *deciſ.* 154. *nu.* 8. *par.* 1. *& deciſ.* 197. *num.* 1. *par.* 2. *recent. & in Cuſentina Abbatia* 20. *Decembris* 1627 *coram Emmentiſſimo*
2 *Cardinali Virili*. De Clericatu conſtat † ex pluribus teſtibus, & ex literis Ordinarij, quæ ſolæ ſufficerent Grammat. *deciſ.* 81. Seraphin. *deciſ.* 313. *num.* 1. *fel. mem. Gregor. XV. deciſ.* 49. *num.* 6. *&* 78. *nu.* 5 obitus autem Fran-
3 ciſci in poſſeſſionem Canonicatus probatur † ex confeſſione partis, quæ ſuperat alias probationes, *l. cum te. vbi not. C. de tranſact.* Si quidem de tali confeſſione patet in titulo obtento à Capitulo, Rot. *deciſ.* 4. *part.* 2. *diuerſ.*
4 & datur Inſtrumentum adeptionis poſſeſſionis, † quæ præſumitur continuata vſquè ad obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum conſequendi immiſſionem gratioſæ ſubrogationis, *ex not. in allegata Cuſentina Abbatiæ coram Eminentiſſimo Cardinali Virili, bon. mem. Card. Caualer. deciſ.* 559. *num.* 3. *& deciſ.* 608. *nu.* 3. *fel. mem. Greg. XV. deciſ.* 166. *num.* 9. *&* 394. *num.* 4.

Affectio Canonicatus, de quo agitur, pendet à validitate gratiæ Coadiutoriæ, & à iuſtificatione cauſæ, qua
5 motus † fuit Papa ad Coadiutorem admittendum, Rota *deciſ.* 14. *num.* 2. *vt lit. pend. in nou. deciſ.* 419. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſ. in Barchinoneñ præcedentiæ* 27. *Ianuarii* 1602. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato, in Ceuetcñ Parrochialis* 4. *Decembris* 1606. *coram bon. mem. Cardinali Marquemontio, & in Oxomeñ Archidiaconatus* 19. *Nouembris* 1614. *coram bon. mem. Buratto, quam ſequuta eſt* Rota *in Leodieñ Canonicatus Sancti Dioniſii* 25. *Maii* 1626. *coram R. P. D. meo Pirouano, confirmata* 9. *Iunii* 1628. quia ceſſante cauſa ceſſet etiam gratia, & ideò
6 cum per Coadiutoriam † Papa limitatam manum appoſuerit ex cauſa narratorum, ſi narrata non ſunt vera,
7 Papa non intendit præiudicare † Collatoribus Ordinarijs, & per conſequens ceſſante gratia, ceſſat, & affectio ex ſupra deductis, ſed hanc validam, & iuſtificatam cenſuerunt DD. ex quo benè probatur narrata in gratia, ætas vltra 70. annos, & infirmitas.

Quoad ætatem illa probatur ex teſtibus octuagenarijs, & nonagenarijs deponentibus ſe cognouiſſe coadiutum vſquè de anno 1552. quorum dicta adminiculantur ex alijs teſtibus concludentibus ætatem narratam ex aſpectu, & de iudicio, atquè etiam alio deponente Franci-
8 ſcum obijſſe in ætate † decrepita, quæ propriè eſt ſupra 70. annorum, firmat Odd. *de reſtic. in integr. par.* 1. *qu.* 21. Modern. Rom. *de iudic. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 154. & cum ætas ſit ex ſui natura res difficilis probationis, Bald. *in*
9 *l. ſi minorem, C. de integr. reſtit.* † per coniecturas, & inditia probari poteſt, *l. cum de ætate, vbi gloſ. ff. de probat. l. cum te. eod.* Alciat. *in tract. de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 14. *num.* 8. *& ſeqq.* Soccin. *conſ.* 3. *num.* 2. *vol.* 2.
10 Præcipuè † quando agitur de ætate longæua Maſcard. *de probat. concluſ.* 673. *num.* 2. Rota *deciſ.* 260. *num.* 1 *par.* 2.
11 *diuer. & coram* Mantica *deciſ.* 124. *num.* 2. & † poteſt probari per teſtes ſingulares, vt tradit *Farinac. fragm. crim. litera A. num.* 187. & optimè comprobatur ex de-
12 poſitionibus teſtium deponentium de iudicio ſuo, † vel per aſpectum iuxta theoricam, Bart. *in l. de ætate, num.* 7. *&* 10. *ff. de minor. quam paſſim ſequuntur* Doct. & tenuit Rota *deciſ.* 131 *num.* 2. *&* 3. *par.* 1. *coram* Caputaq.
13 Teſtes autem adducti pro Coſmo ferè omnes reddunt † optimam rationem, vel de cognitione à pueritia, vel
14 à iuuenili ætate, vel ex confeſſione ipſius Canonici † Coadiuti, quæ multum concludit *l. publia. in fin. ff. depoſit.* Abb. *in rubr. extra de probat.* Pariſ. *conſil.* 125. *num* 12. *vol.* 1. Maſcard. *de probat. concluſ.* 673. *numer.* 1.

Probationes in contrarium addnctæ per Antoninm non releuant; Nam fides Baptiſmi, in qua refertur Franciſcum Coadiutum fuiſſe natum anno 1562. à quo vſque ad eius obitum elapſi ſunt tantummodo 65. anni, non eſt
15 extracta † à Parrocho, vt requiritur ad hoc, vt ex illa probatio ætatis concludatur, cum agatur de his, quæ ſpectant ad eius officium, Bart. *in l.* 2. *C. de ponder. lib.* 10. Gabr. *de teſtib. concluſ.* 1. *num.* 19. Ruln. *conſ.* 56 *num.* 5. *lib.* 1. Imò neque extracta fuit à Notario, neque ab ali- 16
quo, cui ex officio demandata eſſet cuſtodia libri huiuſmodi, ſed fuit extracta à tertio, † cui non probatur fuiſ- 17
ſe conceſſam hanc facultatem extrahendi, & licet dicatur, eum qui extraxit, fuiſſe Presbyterum, † & Vica- 18
rium loci, attamen nihil facit, quia non conſtat, quod Presbyter, & Vicarius cuſtodirent librum, nec ex eius perſona poteſt accipere robur hoc prætenſum Inſtrumentum, Rota *deciſ.* 603. *num.* 3. *par* 2. *recent.* & ſaltem debebat extrahi † cum compulſoria parte citata *auth. ſi* 19
quis in aliquo vbi Dec. *num.* 9. *&* 10. *C. de eden* Rota *deciſ.* 1. *de fid. Inſtr. in nou.* Mohed. *deciſ.* 8. *eod. tit. ſan. me. Greg. XV. deciſ.* 469. *num.* 4. Quinimò hęc fides DD. admodum † inuerisimilis viſa fuit, quoniam ex fide 20
Parrochiorum patet quod eo tempore non extabat hic liber, cum agatur de tempore ante Concilium Tridentinum, à quo tradita fuit, & præſcripta † cuſtodia libro- 21
rum, in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur, & cum de tempore, quo in partibus fuit producta dicta fides fuerit proteſtatum, quod formiter extraheretur, &
† non fuerit extracta, ſpecialis compulſoria petita fuit 22
denegata 17. *Februarii* 1631. *coram D. meo Vbaldo Ponente*: Plurimi tamen fecerunt DD. atteſtationem authenticam ſuſceptionis Ordinis Presbyteratus à Franciſco Coadiuto de menſe Decemb. 1583 ad quem promoueri
† non potuiſſet ante 25. ętatis annum, ex diſpoſitione 23
Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 23. *cap.* 12. *de reformat.* à quo tempore, ad annum 1627. quo fuit conceſſa gratia Coadiutorię etiam quod Franciſcus fuiſſet ſolum annorum 24.
concluditur, vt ipſe haberet pluſquam annos 67: quę † 24
benè coadiuuare poteſt dicta teſtium Coſmi deponentium eundem Franciſcum de tempore conceſſę gratię exceſſiſſe annum ſeptuageſimum.

Teſtes in contrarium adducti non obſtant, quia deponunt † dubitatiuè, nec concludunt ætatem inferiorem, 25
ſed teſtes Coſmi meliùs informati † debent alijs præferri, 26
Alex. *conſ.* 141. *num.* 11. *lib.* 1. Felin. *in c. in veſtra. nu.* 11. *de teſt.* Aym. *conſ.* 400. *num.* 35. Mantic. *deciſ.* 61. *num.* 8. & eorum depoſitio redditur maximè veriſimilis per ſupradictam fidem ſuſceptionis ordinis Presbyteratus, neque releuat exceptio prætenſæ ebrietatis † aliquorum teſtium, 27
quia non probatur de tempore examinis, vt neceſſariò requiritur ad effectum, vt ebrietas adimat fidem teſtibus. Crauett. *conſ.* 169. *nu.* 5. Maſcard. *de probat. concluſ.* 579. *num.* 6. Rota *in Iſpaleñ Primitiarum* 31. *Maij* 1619. *coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*.

Quoquerò ad infirmam valitudinem Franciſci Coadiu-
ti, † illa eſt concludenter probata ex teſtibus, quorum duo 28
erant Medici, vnus Phyſicus, alter Ghirurgus, qui illum curarunt ante conceſſionem gratiæ, & ſucceſſiuè vſquè ad eius obitum deponentibus de lapſu in terram, poſt quem,
Franciſcus non ampliùs exijt è lecto, † quibus vti peritis 29
magis quàm alijs defertur, *l. ſeptimo menſe*, *vbi* Bald. *in princip. ff. de ſtat. homin.* Soccin. Iun. *conſ.* 183. *num.* 11. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 620. *nu.* 3. *par.* 1. *diuerſ. & in Gienneñ Theſaurariæ, ſeu Coadiutoriæ.* 22. *Maij* 1624. *coram bon. mem. Buratto.* Et hæc aduerſa valetudo comprobatur ex alijs ſex
teſtibus de ea deponentibus, & ex † facto ipſo, cùm pau- 30
lò poſt ſignatam ſupplicationem ex prædicto morbo deceſſerit.

Quarè cum copulatiuè ætas, & infirma valetudo narrata in gratia coadiutoriæ fuerint iuſtificata, eſt danda immiſſio Coſmo in vim ſubrogationis gratioſæ ſtante affectione ex appoſitione manus Papæ, ex qua Canonica-
tus ita remanſit affectus, † vt nullus inferior ſe circa il- 31
lum potuerit ampliùs intromittere, *ad text. in cap.* 1. *&* 2. *de confirmat. vtil. vel inutil. & in c. vt noſtrum de appellat. iuxt. not. per* Doct. *in c. inter dilectos de exceſſibus Prælat.* Æneas de Falcon *de reſeruat. benef. prælud.* 3. *num.* 4. Pariſ. *conſ.* 47. *num.* 30. *& ſeqq. lib.* 4. Rebuff. *in prax. benef. par.* 1. *de reſeru. num.* 34. Honzal. *ſuper reg.* 8 *gloſ.* 52. *num.* 4. Rota *deciſ.* 570. *num.* 2. *par.* 1. *&* 190. *num.* 6. *par.* 2. *recent.*

Et hæc vtraque parte informante fuerunt reſoluta coram R. P. D. meo Vbaldo, in cuius locum propter eius abſentiam fui ſubrogatus.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Veneris 6. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio obſtat Domino, ſi vindicare intendat rem ſuam, & ea ſtante, cum bona fide, & legitimo titulo, non poteſt illius poſſeſſorem perturbare. Vxor, ſi vergente viro ad inopiam, accipiat aliqua bona d. viri pro ſua dote, cenſetur ea accepiſſe pro ſatisfactione dotis, non autem in pignus, & hoc multò magis procedit, ſi accipiat ipſam dotem. Valor rerum, qualiter augeatur.

SVMMARIVM.

1 *Domino volenti vindicare rem ſuam, ſi ab alio, ea res fuerit legitimè præſcripta, talis præſcriptio ei obſtat.*
2 *Dominus fundi, non poteſt moleſtare illius poſſeſſores, ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio, cum bona fide, & iuſto titulo.*
3 *Teſtes, ad hoc vt probent poſſeſſionem, debent deponere de tempore dictæ poſſeſſionis.*
4 *Teſtes, ſi non concludant in ſuo dicto, non probant.*
5 *Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat aliqua bona dicti mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis.*
6 *Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat dotem ſuam, ſine dubio cenſetur eam accepiſſe, vti rem ſuam, non autem tanquam pignus.*
7 *Creditor, ſi bona hæreditaria debitoris retineat, pro debito adequante illorum valorem, facit fructus ſuos.*
8 *Valor rei acceptæ in ſolutum, debet æſtimari ſecundum tempus, quo creditor eam accepit.*
9 *Valores rerum beneficio temporis augeri poſſunt.*
10 *Pretia rerum in dies variantur.*
11 *Valores rerum augentur ex melioramentis in eis factis.*
12 *Valor verus rerum ex locationibus non probatur.*

DECISIO XLVI.

NON acquieſcentibus Strinis duabus deciſionibus pro manutentione in poſſeſſione Vineę de qua agitur ad fauorem DD. de Capocephalis emanatis ſub diebus 26. Iunij 1629. * & 14. Ianuarij 1630. * & tertia vice cauſa ſuper eiſdem poſita die 29. Maij eiuſdem anni, non fuit capta reſolutio, ſed placuit DD. retento eodem dubio guſtare de bono Iure, de quo hodie conſtare cenſuerunt ad effectum dictæ manutentionis. Quia hęc Vinea reperta fuit in hæreditate Alberici eorum patris cui in dotem fuerat data, & poſtmodum relicta in teſtamento ab Hortentia vxore, vnde cum habeant titulum hæreditarium, & ideò bona fide poſſederint per ſpatium
1 longi temporis, nempè annorum 27. † Iſta præſcriptio obſtat Strinis *l. ſi Vineæ, & l. ſuper, & tot. tit. C. de præſcrip. long. temp.* adeò vt non poſſint tanquàm heredes ab inteſtato, Iacobi amplius moleſtare Capocephalos
2 poſſeſſores iſtius Vineæ, † ſtante ſupradicto curſu temporis, cum bona fide, & iuſto titulo, vt expreſsè diſponitur in d. *l. ſi Vineæ.*

Non obſtat, quòd prædicta Vinea fuerit poſſeſſa à Iacobo, quia vltra quòd ſufficeret pro reſponſione allegare, ſupradictam præſcriptionem teſtes ad hoc proban-
3 dum, per Strinos examinati non deponunt † de quo tempore poſſederit d. Iacobus, licet enim dicant, eam fuiſſe poſſeſſam ab eo, attamen. depoſitio illorum non
4 concludit † de tempore mortis, cum alij teſtes examinati per Iacobum paulò ante obitum deponant, quod eſſet pauperrimus, & nihil poſſideret præter dotem Hortentiæ vxoris, quæ dos conſiſtebant in hac Vinea.

Vnde cum vergente Iacobo viro ad inopiam, dicta Hortentia hanc Vineam acceperit, ſiue ante, ſiue poſt mor-
5 tem Iacobi cenſetur † illam accepiſſe in ſatisfactionem ſui crediti dotalis, non autem in pignus, Menoch. *conſ.* 201. *num.* 18. *& ſeq. Greg. XV. deciſ.* 194. *num.* 10. vbi quod id multò † magis procedit fauore dotis, & mul- 6
tos alios cumulant, ibi Addent, Grat. *diſcep.* 420. *num.* 13. *& ſeqq.* vbi loquitur de retentione bonorum † hæ- 7
reditatis pro debito adequante illorum valorem. ad effectum faciendi fructus ſuos.

Non obſtat, quod Vinea hodie ſit maioris valoris, quam importet dos Hortentiæ, quia debet attendi tempus † quo illam accepit inſolutum, quod colligitur fuiſ- 8
ſe tempore mortis eius mariti, qui obijt decoctus anno 1592. nam ab illo tempore vſquè † ad diem motæ litis, 9
quo effluxerunt 28. circiter anni, potuit valor iſtius Vineæ augeri, vel beneficio temporis cum pretia † rerum 10
in dies varientur *l. pretia rerum, §. vlt. ff. de leg. Falcid. l. 3. §. diui, ff. de iur. fiſc.* Rot. *deciſ.* 457. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* vel quia fuerit à † poſſeſſoribus meliorata, & 11
in omnem caſum, cum ad probandum maiorem valorem non dentur, niſi Locationes, intrat concluſio † 12
quod verus rei valor ex locationibus non probatur. Sarn. *in reg. de valor. quæſt.* 11. Seraph. *deciſ.* 1009. *num.* 1. Caſſad. *deciſ.* 20. *num.* 2. *ſuper reg.* Rot. *deciſ.* 98. *num.* 24. *par.* 2. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

* * Habentur iſtæ duæ deciſiones infra prout in Indice poſito in fine deciſionum.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Caſtelli Supplementi legitimæ.

Die Veneris 13. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſufructu filio à patre relicto, & per filium acceptato. Et an, & qualiter hoc caſu ſit facienda computatio, &c.

SVMMARIVM.

1 *Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſufructu, per Teſtatorem filio relicto. & n. 2.*
3 *Fideicommiſſario, quis non poteſt impedire immiſſionem, ſi in eo deficiat fundamentum, id eſt titulus.*
4 *Vſusfructus, vt imputetur in legitimam non eſt habenda ratio ad quantitatem fructuum, per filium viuente patre, perceptorum.*
Sed eſt conſiderandum tempus poſt mortem patris. numer. 6.
5 *Patri non licet aſſignare legitimam filio in fructibus.*
7 *Legitima conſumptio in fructibus, ſtante ſic præcepto teſtatoris indubitatè intrat per perceptionem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori ſpatio impleant ſortem. n. 8. & 9.*
10 *Legitimæ ſubſtantia euacuatur ſpatio 20. annorum.*
11 *Legitima ſemel ſoluta, non poteſt valor extimatus ex futuro euentu variari. & non attenditur quid ex poſt facto ſequatur. num. 12.*
13 *Inſtrumentum non in forma probanti exhibitum, non probat.*
14 *Inſtrumentum extractum ab Archiuio fidem meretur, & probat etiam lite pendente, & abſque ſolemnitate exemplatum.*
15 *Tempus quale ſufficiat pro æquanda ſorte, ſecundum diſpoſitionem l. Hæreditatum. ff. ad l. Falcid.*
16 *Infans conſenſu caret.*
17 *Probationes inuicem ſe adminiculantur, & implentur, etiamſi aliquæ deficiant in aliquo.*
18 *Legitima, ſiue ſit quota bonorum, ſiue etiam hæreditatis, ſemper vſusfructus formalis ratione temporis æquat ſortem in quantitate debitam.*
19 *Hæreditaria corpora, ſi quis poſſederit, præſumptio eſt, quod omnes fructus perceperit.*
20 *Filius quando acceptat formalem vſumfructum loco legitimæ, ceſſat fructuum computatio, nec de illis habetur ratio, dum à lege compoſitio iam facta dicitur.*
21 *Filius, ſi loco legitimæ acceptauerit ius formalis vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe legitimæ, quin poſſit ad illius ſupplementum, aut implementum agere.*
22 *Propterea in æſtimando vſufructu, vel non eſt habenda ratio portionis fructuum legitimæ.*

23 *Vel ipſum ius vſusfructus formalis, & in hæreditate conſiſtens tamquàm augens hæreditatem ad commodum eius ſit imputandum.*

24 *Vſusfructus, ſi decreſcat in quarta parte non ſufficiunt 23. anni pro æquanda ſorte, ſe augendi ſunt reſpectiuè, & proportionabiliter ad annos 28.*

25 *Pater, ſi loce legitimæ reliquerit filio formalem vſumfructum, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſinat eſſe dominus legitimæ, non eſt habenda ratio de fructibus, & n. 30. & 31.*

Dominio ceſſante fructus deberi non poſſunt, nu. 25.

26 *Fructus ſequuntur dominum.*

27 *Legitima eſt ſemis, quando ſunt pluſquàm quatuor filij, & fiunt tot partes de ea, quot ſunt filij. num. 28. & vide n. 29.*

32 *Legitima, ſi implenda ſit per vſumfructum, qui ſi deficiat ceſſat, & ſubiectum ſatisfactionis eiuſdem legitimæ.*

33 *Fructus qua ratione pro tempore ſufficienti à poſſeſſione rei fructiferæ percepti æquant ſortem.*

34 *Ita eadem, præſuppoſito vſu rei etiam de ſui natura non fructiferæ, non conſtito de valore redditum excedente eamdem ſortem æquare debebit.*

DECISIO XLVII.

QVOAD legitimam Beatricis, voluerunt Domini in
ſeparata diſputatione, de illius releuantia videre,
quo verò ad legitimam Iulij Senioris, cenſuerunt
ſtandum eſſe in deciſis 23. Ianuarij * & 17. Maij 1630. * ex
eiſdem rationibus in fundamentis, quia titulus legitimę
1 Iulij potuit † remoueri ex formali vſufructu per Teſtatorem
illi relicto iuxta terminos *deciſionis* Seraph. 1365. &
*coram bo. me. Patriarcha Manzanedo 11. Martij 1616. &
7. Maij 1617.* quę in dubium non reuocantur, qui cum
probetur conſumptus ſiuè pretendatur habeñ. eſſe rationem
ad certum euentum ſcilicet eiuſdem Iulij obitum,
de quo tempore iam per 27. annos gauiſus fuerat materna
hæreditate, ſiuè ad incertum per æſtimationem ſuperue-
2 nientiæ Iuliæ † poſt obitum matris, cum eſſet ętatis annorum
37. ſequendo diſpoſitionem, *l. hæreditatum. ff. ad
l. falcid.* ſemper deficit titulus. fundamentum contradi-
3 centis † immiſſioni petitæ per fideicommiſſarium, Bart.
in l final. n. 21. C. de edict. Din. Adrian. tollen. Menoch. *de
adipiſc. remed. 4. n. 561.*

Non obſtat quod ad effectum imputationis vſusfructus
4 in legitimam † non ſit habeñ. ratio ad quantitatem fru-
ctuum per Iulium eo ſuperueniente per 27. annos perce-
5 ptam, quia hoc eſſet aſſignare legitimam † in fructibus,
quod non licere patri dicebatur *per l quoniam in prioribus.
C. de inoff. teſtam.* Craſſ. *in §. legitima quæſt. 15.* Soar. *in
d. l. quoniam ampl. 3. num. 5.* Peregrin. *de fideicom. art. 49.
n. 40.* Seraph. *d. deciſ. 1365. num. 24.* ſed ęſtimari debeat
6 de tempore mortis teſtatoris omiſſo † futuro euentu, ſe-
cundum diſpoſitionem, *l. hæreditatum. ff. ad l. falcid.* Se-
raph. *ead. deciſ. 1365. n. 12. & ſequ.* Menoch. *conſ. 1079. n.
22.* Rota *deciſ. 186. n. 5. coram Papa Greg. XV. cum aliis
allegatis.*

Quia deciſio reſpondet ad vtrumquè obiectum nam ſi
7 † ſequenda eſt diſpoſitio, *l. cum Titio. ff. ad l. Falcid.* nem-
pè de tempore deductionis poſt mortem Iulij, & tunc con-
8 ſumptio legitimę † eſt indubitata ex perceptione fructuũ
9 per 27. annos cum minori tempore † impleant ſortem ſe-
cundum *gloſ. communem approbatam in Auth perpetua. C.
de ſacroſanct. Eccleſ.* ſi verò comparatio eſt attendenda de
tempore mortis Angelę debitricis legitimę, & aditionis
Iulij, & de hoc etiam tempore remanet conſumpta legi-
tima, cum tunc Iulius non excederet annum quadrageſi-
mum, & ſecundum rationem l. Hęreditatum ſupereſſent
10 viginti anni, † cum quibus euacuatur ſubſtantia legitimę
per eandem gloſam, quę ex multis comprobatur per *Surd.
11 conſ. 451. n. 39.* & ſemel ſoluta † non poteſt valor ęſtimatus
ex futuro euentu variari. Io. Andr. ad Specul. *in rubr. de
vſur.* Crauett. *conſ. 194. in fine,* Surd. *de alimentis titulo 9.
q. 45. n 19 & 20.* dicens hanc eſſe quandam compoſitionem
12 à lege factam, † ideò ſiuè creſcat, ſiuè decreſcat valor non
attenditur quod ex poſt facto ſequitur Gabr. *conſ. 168. qu.
7. n. 98. lib. 1. idem comprobans.*

Non obſtat quod ętas Iulij Senioris de tempore aditę
13 hęreditatis Angelę ſufficienter comprobetur † ex Inſtru-
mento deputationis curatorum pręſente Angela in quo
enunciatur Iulius maior annis 18. & minor annis 25. cum
non ſit in forma probant exhibitum.

Quia tanquàm extractum ab Archiuio fidem meretur,
† & probat etiam lite pendente, & abſque ſolemnitate 14
exemplatum, Felin. *in cap. cum P. Tabellio num. 3. de fide
inſtr.* Rot. *deciſ. 27. num. 2. 381. num. 4. part. 2. recent. &
640. num. 4. coram bo. me. Card. Caual.* & eò faciliùs ex te-
nore illius certificatur non exceſſiſſe annum trigeſimum
octauum accedente Bulla ſollicitationis litterarum Apo-
ſtolicarum nouiſſimè producta in cuius admiſſione,
& data ſub die 11. Decembris 1540. enunciatur ęta-
tis annorum quinque, itaquè natus de anno 1535.
adeundo hęreditatem Angelę de anno 1573. neceſſario
conſequitur annum trigeſimum octauum non exceſſiſſe,
quod tempus ſufficere † pro ęquanda ſorte ſecundum diſ- 15
poſitionem l. Hęreditatum, iam firmatum fuit, nec du-
bitari poteſt de releuantia probationis ex narratiua iſtius
Bullæ, quaſi † emanauerit ab Infante conſenſu carente, 16
Sord. *deciſ. 100. num. 2. &* Rot. *deciſ. 638. num. 6. par. 1.
rec.* quia obſeruantia ſobſequuta dum Iulius obtinuit of-
ficium prędictum per annos triginta, & vltra, & ab eo-
dem fuit reſignatum de anno 1571. iuncta narratiua in-
ſtrumenti deputationis Curatoris ad inuicem adminicu-
lantur † itaut probatio impleatur etiamſi reſpectiuè ſcri- 17
pturę illę in aliquo deficiant, *l. Inſtrumenta. C. de probat.*
Achill. *deciſ. 1. de confeſſ.* Guidop. *deciſ. 44.* Rot. *deciſ. 375.
n. 2 par 1. diuerſ.*

Ætate autem firmata, non eſt opus ingredi alias diſpu-
tationes ſcilicet ad quam ſummam aſcendat valor legiti-
mę Iulij: quia ſiuè erat quota † bonorum, ſiuè etiam hę- 18
reditatis ſemper vſusfructus formalis ratione temporis,
ęquat ſortem in quantitate debitam, nec minus quęren-
dum eſt, ad quam ſummam aſcendant fructus per Iulium
ex vſufructu percepti, quia dum poſſedit corpora hęredi-
taria, † pręſumptio eſt quod omnes fructus perceperit Se- 19
raph *deciſ. 1245. num. 6. & in cauſa Maceraten. Dotis 24.
Ianuarij 1618. coram me,* nec demum agendum eſt de ſum-
ma fructuum ex ipſa legitima debita, quia per † accepta- 20
tionem formalis vſufructus, ex aditione reſultantem ceſ-
ſat fructuum computatio, nec de illis habetur ratio, dum
à lege compoſitio iam facta dicitur.

Non obſtat quod & ſi Iulius acceptauerit ius formalis
vſusfructus, non tantum renunciauerit legitimę, quin † 21
poſſit ad illius implementum, aut ſupplementum agere,
Seraph. *ead. deciſ 1365. nu. 23.* propterea, vel in ęſtiman-
do vſufructu non ſit habenda † ratio portionis fructuum 22
legitimę, Ripa *in l. quartam. nu. 45. ff. ad Treb.* Peregr.
de fideicom. art. 49. num. 53. vel ipſum ius vſusfructus
formalis, & in hęreditate conſiſtens tamquàm † augens 23
hęreditatem ad Commodum Lutij ſit computandum
prout fuit in hac cauſa reſolutum 5. Iulij 1620. Vtroquè
autem caſu, cum vſusfructus decreſcat in parte non ſuffi-
cere 23. annos pro ęquanda ſorte, ſed augendo † reſpecti- 24
uè, & proportionabiliter ad annos viginti octo.

Quia Domini exiſtimantur de fructibus non eſſe ha-
beñ rationem, ſi quidem filius ſtatim acceptato † vſufru- 25
ctu deſinit eſſe Dominus legitimę tamquam ſatisfactus
ſecundum ratam portionis illius, & eo, ceſſante fructus
deberi non poſſunt, dum non habent Dominum † quem 26
ſequuntur, & nihilominus ſi adhuc eſſent computandi,
& ius vſusfructus formatum augeret hęreditatem, atta-
men quia Iulij portio in ſemiſſe legitimę erat ſexta pars
tantum † cum eſſent ſex filij Angelę, & habuit vſum- 27
fructum alterius medietatis hęreditatis, ex hac medie-
tate conſequi debuiſſet tantummodò ſextam, & ad ſum-
mam tertiam in cuius conſumptione † ſufficiebat fructus 28
totius medietatis pro tempore ſeptem annorum ſecun-
dum regulam *gloſæ ſupra allegatæ, in Auth. perpetua. C.
de ſacroſ. Eccleſ.*

Similiter neque obſtat, quod de eodem vſufructu ſint
deducenda † bona alienata per Alexandrum filium Vin- 29
centij hęredem proprietarium ab eadem Angela inſtitu-
tum, & vlteriùs quantitas bonorum adiudicata Lutio fi-
lio Alphonſi alterius dictę Angelę filij pro ſupplemento
legitimę ipſi Alphonſo debitę, vna cum fructibus liquida-
tis à ſententia bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quia alienationes ſupradictę non admittunt, & quate-
nus probentur ex eodem Inſtrumento poderis della Pu-
gliana alienati, apparet reſeruatus vſusfructus ad fauo-
rem Iulij, adiudicatio verò bonorum pro ſupplemento

legitimæ Alphonſi non tangit intereſſe Iulij dum prætendit fructus legitimę non eſſe computandos in ponenda rationem eiuſdem, itaque Lucius de portione ſui patris &
30 bonorum, & fructus non comprehenſa † in vſufructu formato fuit ſatisfactus non autem de vſufructu Iulio relicto ſpectante ad alteram medietatem hæreditatis Angelæ ab ipſa legitima ſeparandam.

Demùm non obſtat, quod vſusfructus ſit liquidandus
31 dempto Palatio in Ciuitate Caſtelli nullius † fructus, aut redditus, quia deciſio reſpondet portionem Palatij quoad fructus & redditus, quales illi ſunt intrare æqualiter in diuiſione ad conſtituendas partes æquales pro indiuiſo, tàm reſpectu legitimę, quàm aliarum partium, itaut Iulius nullum ſenſerit damnum in ſupputatione propter æqualem diminutionem vniuſcuiuſque quotæ partis bonorum hæreditariorum.

Quæ reſponſio non tollitur ex vltima replicatione, quod ſcilicet non agatur de diuiſione proprietatis reſpectiuè ad legitimam, ſed de implenda legitima per vſumfru-
32 ctum, qui ſi deficit, † ceſſat & ſubiectum ſatisfactionis legitimæ pro ea parte.

Quia non dubitatur quin Iulius Senior Palatium habitauerit, nequè certum eſt quanti tunc vendi potuerit Palatium, vndè qua ratione fructus pro tempore ſufficienti
33 à † poſſeſſore rei fructiferæ percepti æquant ſortem, ſecundum terminos allegatæ Gloſ. *Auth. perpetuæ*, eodem
34 ſuppoſito † vſu rei etiam de ſui natura non fructiferæ non conſtito de valore redditu um excedente eandem ſortem legitimæ, æquare debebit.

Et ita &c.

* Habentur iſtæ duæ Deciſiones ſupra par. 5. recent. & ſunt deciſ. 340. & 376.

¶ Et infra in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die Veneris 30. Aprilis 1634. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Hæreditatis.

Die Veneris 13. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum defuncti ab inteſtato, danda eſt eius proximiori, & ei competit interdictum. Quorum bonorum, contra eum, qui pro hærede vel pro poſſeſſore poſſidet. Matertera ſuccedit eius nepoti defuncto ab inteſtato excluſis conſobrinis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quando plenè probent.*
2 *ex Teſtibus examinatis ante litem conteſtatam poteſt deſumi magnum adminiculum.*
3 *Matertera eſt in tertio gradu, conſobrinus vero in quarto.*
4 *Defuncto ab inteſtato eius proximior habet ius ſuccedendi.*
5 *Et competit ei interdictum, quorum bonorum, contra alios, qui non ſunt hæredes.*
6 *Interdictum, quorum bonorum, competit hæredi contra eum, qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet.*
7 *Teſtes producens ſolum videtur eius perſonas approbare, non vero eorum dictum.*
8 *ex Vſu, quis cenſetur dicta teſtium comprobaſſe.*
9 *Teſtium dicta contra producentem probant, ſtante eius approbatione.*
10 *Iudicium factum contra quoſcunque omnibus intereſſe habentibus poteſt nocere, & prodeſſe.*
11 *Teſtes non probant mortem alicuius, ſi deponant de eius credulitate. & hoc maximè ſi detur fides in contrarium.*
12 *Perſonæ identitas ex quibus benè remaneat probata.*
13 *Proximiorem alicui non ſufficit, vt quis probet ad hoc vt ipſo defuncto ab inteſtato ſuccedat cum vlterius requiratur, vt probet ſe eſſe legitimum. & quid ad hoc ſufficiant num. 14.*
15 *de Hæreditate coniuncti ex latere materno quando agitur, tunc exceptio illegitimitatis non releuat.*
17 *Repræſentationis ius inter collaterales duntaxat habet locum, quando agitur de ſucceſſione patrui. & propterea non debet ad alios gradus extendi.*
18 *Repræſentationis ius inter collaterales non egreditur gradum fratrum & ſororum.*
19 *Filius ſuccedit loco patris defuncti tantùm, quando agitur de ſucceſſione Aui, vel Patrui. non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis.*
20 *Repræſentatio non datur, quando minimè agitur de ſucceſſione patrui, qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedendo conſobrino, qui eſt in quarto gradu.*
21 *Matertera præferenda eſt in ſucceſſione nepoti ab inteſtato defuncti, cum ſit prior in gradu filijs aliarum materterarum inferioris gradus.*

DECISIO XLVIII.

FVIT per DD. reſolutum Iuliæ Biſolchę eſſe dandam immiſſionem in poſſeſſionem hæreditatis Io. Iacobi Mattonei ab inteſtato defuncti; Quia ex teſtibus examinatis à Iuliano, & litis conſortibus coram A. C. ad effectum probandi ſuam proximitatem cum Io. Iacobo apparet ipſam Iuliam, Liuiam, Margaritam, & Dianam fuiſſe ſorores germanas, & ex Liuia natum fuiſſe Io. Iacobum, de cuius hęreditate agitur, qui plenè probant,
cum fuerint inducti, † & examinati ad inſtantiam Iulia- 1
ni, & litis conſortum, *can. ſi quis teſtib. 4. quæſt. 3. l. ſi quis teſtib. C. de teſtib.* Aym. *conſ. 73. num. 4.* & tantò magis probant, quia adminiculantur ex depoſitionibus aliorum teſtium, qui licet ante litem conteſtatam fuerint
examinati, † ex eis tamen deſumitur magnum admini- 2
culum, Rot. *deciſ. 113. n. 1. & 661. num. 1. par. 2. recent.* atquè ita cum Iulia matertera ſit proximior, quàm Iulia-
nus, & conſortes conſobrini, cum † matertera ſit in ter- 3
tio gradu, conſobrini verò in quarto, *l. 1. §. 3. & §. 4.*
gradu. ff. de gradib. affinus. Ipſa habet ius † ſuccedendi 4
ab inteſtato *ex text. in l. 2. §. hæredibus. ff. de ſuis. & legit. hæred. l. Iuriſconſultus. ff. de gradib. affin. l. 1. §. proximus. ff. vnde cognat. §. 1. inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.*
& competit ei interdictum, quorum bonorum, contra † 5
Iulianum, & alios, cum non ſint hęredes Iacobi, & tamen tanquàm hęredes dictam hęreditatem poſſideant vi-
gore mandati relaxati ab A. C. quia competit † contra 6
eum, qui pro hęrede, vel pro poſſeſſore poſſidet, *l. 1. ff. & C. quor. bonor. vbi gloſ.* Bart. & Doct. Menoc. *de adipiſcen. poſſeſſ. remed.* a

Non obſtat, quod producens teſtes ſolùm videatur eius
perſonas approbare, † non verò eius dictum, quia proce- 7
dit ad effectum, vt poſſit producens dictum impugnare, & probare contrarium, ſed in hoc caſu, cum Iulianus, & alij nedum induxerint, & examinari fecerint, ſed vlte-
rius illis vtendo eorum † vigore immiſſionem in poſſeſ- 8
ſionem, in qua exiſtunt obtinuerint, ex hoc vſu cenſentur etiam dicta teſtium comprobaſſe, Rota *deciſ. 39. de procur. in nou.* Surd. *deciſ. 199. numer. 7. & 229. num. 6.* Rota *in Bonon. fideicommiſſi de Manzolis 15. Martij 1630. coram Reuerendiſſ. D. Decano*, & ſic contra producen-
tem † probant Honded. *conſ. 84. num. 30. & ſeqq. lib. 2.* 9
Farinacc. *de teſtib. quæſt. 62. nu. 243.* Rota *in Bonon. Tutele 1. Iunij 1613. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio. Add. ad ſen. me. Greg. XV. deciſ. 215. num. 9.* Et quamuis in il-
lo iudicio eſſet abſens, cum tamen iudicium † illud fie- 10
ret contra quoſcumquè, omnibus intereſſe habentibus potuit prodeſſe, & nocere, *l. ad edictum. ff. de iudic.* nec ſubſiſtit quod concludant Iuliam eſſe mor-
tuam, quia ijdem † teſtes dicunt ſolum de credulita- 11
te, vt primus. & tertius teſtis, & hęc eorum credulitas ſatis redarguitur minus vera per fidem ſuperuiuentię, & alios teſtes examinatos ante motam litem,
qui † benè concludunt identitatem perſonę ipſius Iu- 12
lię, cum illam dicant eſſe ſororem Liuię, ac filiam Pierię, & Leonardi de Spichis, & nuptam Cherubino de Biſulcis, ſicut etiam deponunt teſtes examinati per Iulianum, & alios.

Non obſtat quod Iulię non ſufficiat probare ſe eſſe
ſororem † Liuię Io. Iacobi, ſed vlterius requiratur, vt 13
probet ſe eſſe legitimam, Dec. *conſ. 471. num. 2.* Soccin. *conſ. 39. num. 1. lib. 1.* Rol. *conſ. 3. numer. 4. & ſeqq. lib. 1.* Quia cum ſupradicti teſtes pariformiter deponant de Diana, & Margarita matribus Iuliani, & aliorum, eaſdemq.

ſorores

ſorores natas ex eiſdem parentibus. ea omnia concurrunt
ipſi Iuliæ ſorori, & ſic vel omues ſunt legitimæ. vel
14 omnes naturales, † & propterea ſufficit eadem præſum-
pta legitimitas, tàm in vna, quàm in alijs, ſed cum de-
pendentia vtriuſquè partis proueniat ex linea materna,
15 & agatur de hæreditate † coniuncti ex latere maternu,
exceptio illegitimitatis non releuat, *l. hac parte. & l. ſi ſpurius. & l. Modeſtinus. ff. vnde cognat.* Alex. *conſ.* 174. *ad fin. vol.* 5. Crauett. *conſ.* 138. *col.* 2. Capra. *conſ.* 136. *in fin.* Peregr. *de iur. fiſc. tit.* 18. *num.* 25.

Non obſtat. quod ex Diana extet Iulianus, & ex Mar-
garita Laurentius, & Franciſcus, qui vigore repræſenta-
16 tionis † prætendunt hæreditatem inſimul cum matertera,
auth. ceſſante. auth. poſt fratres. C. de legit. hæred. quia pri-
uilegium repræſentationis inter collaterales duntaxat ha-
17 bet locum, † quandu agitur de ſucceſſione patrui, & pro-
pterea non debet ad alios gradus extendi, *l. iubemus. C. ad Senat. conſult. Trebell.* Bart. *in l. liberorum. la ſeconda. num.* 6. *verſ. vbicumquè. ff. de verb. ſignif.* Rota *in Romana Iuris ſuccedendi.* 10. *Aprilis* 1592. *coram Card. Blan-*
18 *chetto*, nec egreditur gradum † fratrum, & ſororum, eſt
Text. in d. auth. ceſſante. C. de legit. hæredit. auth. poſt fratres. la ſeconda. vbi Bart. & Salycet. *eod. tit.* Guttier. *lib.* 3. *practicabil. quæſt.* 166. *num.* 2. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib.* 8. *tit.* 9. *num.* 4. Ita quod filius ſuccedit loco patris
19 prædefuncti tantum, † quando agitur de ſucceſſione
20 Aui, vel Patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſio-
ne alterius tranſuerſalis, vnde cum non agatur de † ſucceſ-
ſione patrui, qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedendo
conſubrino, qui eſt in quarto, & ad quem gradum repræ-
ſentatio non datur; in ſucceſſione Io. Iacobi ab inteſtato
defuncti, præferenda eſt Iulia matertera prior in gradu
21 filijs † aliarum materteratum inferioris gradus, *l. nunnculo. C. communia. de ſucceſſion. vbi* Bart. *l.* 2. *. . de ſucceſſor. edict.* Io. Andr. *in addit. ad* Specul. *de ſucceſs. ab inteſt. §.* 1. *in verb vocantur. verſ. ſed fuit alia quæſtio.* Ruin. *conſil.* 169. *num.* 7. *lib.* 2.

Et ita vtraquè parte informante, fuit concluſum &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis de Paluzzis.

Die Veneris 13. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Dotes mulieribus, quando ſunt conſtituendæ, quid ſit inſpiciendum. Remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. eſt in totum ſubſidiarium.

SVMMARIVM.

1 *Dos, antea quàm poſſit detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, quid ſit inſpiciendum*

2 *Mulieribus, quando eſt conſtituenda dos, inſpiciendum eſt, quid cum Mulieribus de eadem familia obſeruatum eſt.*

3 *Dos quando conſtituitur mulieri, ſpectandum eſt, quid fuit datum perſonis ſimilium familiarum, illius Vrbis.*

4 *Fratres germani, ſiue patrus ſecundum ſtatutum Vrb. cap.* 145. *lib.* 1. *tenentur dotare ſorores, vel neptes de Paragio.*

5 *Legitima debetur filiæ in bonis maternis.*

6 *Tutor contrahendo nomine, & pecunijs pupilli, ipſi pupillo acquirit.*

7 *Remedium Auth. res quæ. C. comm. de leg. eſt ſubſidiarium, quatenus ſcilicet mulier non reperiatur dotata.*

8 *Quod procedit etiam ſi fideicommittens expreſsè iuſſiſſet, dotari deſcendentes de bonis ipſius fideicommiſſi, & num.* 9.

10 *Fœminæ cum bonis datis, tranſeunt in alienas familias.*

11 *Bona fideicommiſſaria non ſunt tota exhaurienda in dotibus, contra expreſſam mentem fideicommittentis.*

12 *Dictionis, ſimiliter, natura eſt, vt denotet caſuum æqualitatem.*

13 *Laudum debet eſſe conforme compromiſſo.*

14 *Quæ per motum rationis deducuntur ea minimè diſponunt.*

15 *Dictio, ſimiliter, poſita poſt copulam, & nullam magis congruam expoſitionem recipere poteſt, quam iuxta caſum præcedentem, vel eum, de quo principaliter agitur.*

DECISIO XLIX.

IN diſputatione dubij, An Domina Hironyma eſſet dotanda in bonis fideicommiſſo ſubiectis, fuit die 14. Ianuarij anni 1628. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Virili tunc Rotę Auditore capta reſolutio, quod illius dos detrahi poſſet ex fideicommiſſo Angeli Senioris Proaui etiam conuentionali, & ſimul reſeruatum, vt particulariter videretur, An d. Hieronyma aliunde haberet, vnde poſſet dotari, quod prędictę reſolutioni obſtaret.

Et primò ſub die 24. Ianuarij anni ſequentis coram eodem D. Cardinali Virili, & deinde coram me in eius locum ſubrugato die 7. Iunij anni pręteriti fuit firmatum,
quod in conſtituenda hujuſmodi dote habenda eſſet ratio
legitimę ipſi mulieri debitæ in bonis matris, † antequam 1
ea dos poſſet pętendi ex fideicommiſſo iuxta diſpoſitionem *Auth. Res quæ. C. Commun. de legat.*

Hodie verò in proſecutione eiuſdem diſputationis Domini dixerunt, dotem prędictam eſſe taxandam ad ſcuta quatuordecim millia, computatis in ea ſumma tàm d. legitima debita in bonis matris, quę eſt ſcutorum quinquè millium, quàm etiam cenſu duorum millium, & centum ſcutorum emptu ex pecunijs redactis ex parte legitimę debitę Auo ipſius paterno. De alijs vero reſeruarunt, vt particulariter videretur.

Huius autem reſolutionis fundamentum in eo conſiſtit, quod ex laudo bo. me. Cardinalis Lancellotti conſtat,
Martiam Hieronymę Amitam in eadem ſumma fuiſſe
dotatã, & in conſtituenda † dote de pręſenti inſpiciendum 2
eſſe, quid cùm Mulieribus de eadem familia obſeruatum fuerit, tradit Menoch. *conſ.* 293. *nu.* 7. Theſaur. *deciſ. Pedemont.* 192. *num.* 1. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 331. *num.* 166. *& facit deciſ. Greg. XV.* 63. de ſimili dote quatuordecim millium ſcutorum per Lelium de Maximis nobilem Romanum conſtituta filiæ nuptę in ſęculo, vnde probatur
etiam conſuetudo aſſignandi † dotem in d. quantitate in- 3
ter perſonas ſimilium familiarum Vrbis, quod obſeruauit Menoch. *in conſ.* 251. *num.* 10. Et congruit diſpoſitio ſtatuti, *ſub. cap.* 145. *lib.* 1. vbi habetur quod frater germanus,
ſiue † Patruus ſit paratus dotare ſororem, vel neptem de 4
Paragio, ſecundum conditionem illorum de domo ſua.

In hac vero ſumma computari debent, vt ſupra quin-
què millia pro legitima † in bonis matris Hieronymæ de- 5
bita, de cuius ſeparatione à reliquis bonis conſtat *ex dec. bo. me. Card. Caualerij* 341. ac propterea computandus eſt cenſus in ſorte ſcutorum duorum millium, & centum, emptus per tutricem de pecunijs, vt ſupra, redactis ex parte legitimæ debitæ Aui paterno ipſius Hieronymæ,
& per DD. de Palutijs ſuper proprijs bonis in † perſo- 6
nam eiuſdem pupillæ eorum neptis impoſitus, cui propterea fuit acquiſitus *l.* 1. *§. pro procuratorem. & ibi gloſ. ff. de acq. poſſ. l. quoties & ibi etiam gloſ. in verb. ſuo nomine ff. de adm. tut.* Rota *poſt Modern. de Cenſ. deciſ.* 172. *num* 3. in qua allegatur alia deciſio in terminis acquiſitionis factæ in *Veneta Cenſus*, 3. *Decembris* 1610. *coram bo. me. Card. Marcemontio.*

Cùm itaquè remedium † dictæ auth. res quæ ſit ſubſi- 7
diarum, quatenus mulier aliunde non reperiatur dotata, vt ibi *not.* Iaſ. *num.* 27. *&* Corn. *ſub num.* 21. *C. comm. de legat.* manifeſtum eſt reſpectu præmiſſorum ceſſare illius diſpoſitionem, *ad trad. per eund.* Iaſ. *in conſ.* 231. *nu.* 12. *lib.* 2. Pariſ. *in conſ.* 63. *in fin. etiam lib.* 1. Rolan. qui teſtatur de communi *in conſ.* 85. *num.* 9. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 737. *numer.* 1. *par.* 1. Diuerſ. *& deciſ.* 66. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & coram Greg. XV. deciſ.* 543. *num.* 2. *vbi Add. num.* 4. *cùm ſeqq. probat. d. auth.* habere locum, etiamſi
fideicommittens expreſsè iuſſiſſet † fœminas dotari de 8
bonis ipſius fideicommiſſi, ita vt diſpoſitio ſemper intelligatur, quatenus aliunde dotari nequeant, & fuit dictum in Bononien. fideicommiſſi de Maluetijs 31. *Martij* 1628. *coram prædicto D. Card. Virili.*

Non obſtat, quod in teſtamento dicti Proaui fideicommittentis poſt præcedentem inſtitutionem in omnibus ſuis bonis cùm vocatione maſculorum deſcendentium, interiecta ſint illa verba, videlicet excluſis omninò fœminis,

quas earum dotibus iuxta ſuam conditionem conten-
tas eſſe debere voluit, & mandauit, quibus verbis
per copulam, & immediatè ſubnectuntur alia huius
tenoris, & quod bona ſua ſtabilia in infinitum tran-
ſeant de deſcendente in deſcendentes maſculos, vnde
arguitur interiectam locutionem de dotibus debere re-
cipere declarationem à prædictis verbis præcedentibus,
9 & ſubſequentibus, † quod videlicet intelligatur de
dotibus extrahendis à bonis ſuis, *ad not. per* Bald.
in l. quæritur num. 3. ff. de ſtat. hom. Quia immò ex
dd. verbis ſubſequentibus apparet, quod dictus teſta-
tor diſpoſuerit contrarium, quod nempè bona ſua
ſtabilia perpetuò debeant remanere in familia, &
cùm tali diſpoſitioni repugnet, quod ea dentur in do-
10 tem fœminis, quæ † cùm bonis datis in familias tran-
ſeunt alienas *l. familia, §. fœminarum, ff. de verb. ſi-
gnif.* Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 9. num. 195.* ideò ne
in eadem diſpoſitione contineatur contrarietas, & ſe-
quatur deſtructio fideicommiſſi, quæ admiſſo dicto in-
tellectu, euitari non poſſent, dicta teſtatoris diſpoſitio
in eo ſenſu capienda eſt, vt non niſi in ſubſidium ex bo-
nis fideicommiſſo ſubiectis, dotes extrahantur, cùm
11 alias huiuſmodi bona tempore procedente † in dotibus
proculdubio exhaurirentur contra expreſſam fideicom-
mittentis voluntatem, vt in ſimili caſu conſiderauit
Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 440. num. 4. & not.*
Fuſar. *de ſubſtit. d. q. 131. num. 129. verſ. ratio huius opi-
nionis.*

Minus obſtat laudum alias per D. Marchionem Pau-
lutium Patruum Hieronymæ acceptatum, in quo bo.
mé. Cardinalis Lancellottus pluribus conſideratis, &
attenta exiſtentia ipſius Hieronymæ tunc temporis
minimè nubilis, ſed procedentibus annis ſimiliter do-
tandæ, arbitratus fuit, dotem congruam Martiæ ſo-
roris in ſupradictam quantitatem eſſe detrahendam ex
bonis ſubiectis prædicto fideicommiſſo, vnde pro parte
filiorum, & hæredum eiuſdem Hieronymæ hodie in-
fertur, quod ipſis eo nomine debeatur ſimilis dos in
eiſdem bonis, quemadmodùm prædictæ Martiæ fuit
conſtituta, propter verba laudi, quæ ita ſe habent,
12 *douerà ſimilmente eſſer' dotata*, cùm huius † dictio-
nis, ſimiliter, natura ſit, vt denotet caſuum æqua-
litatem, *§. hunc autem nobis. Auth. de Monach. §. ve-
nient. Auth. de* Nupt. Alber. *in verb. ſimiliter.*

Nam obiectum facile tollitur ex ipſa lectura laudi,
vbi Cardinalis compromiſſarius poſt plura, ad quæ
habuit conſiderationem, ſubiungit. *Et hauendo anco
penſato che v'è vna filia d'Angelo Iuniore, quale
quando ſarà d'età douerà ſimilmente eſſer' dotata.* qui-
bus attentis taxauit dotem ſolius Martiæ, non au-
tem Hieronymæ, cùm illius dotatio non eſſet com-
13 prehenſa in compromiſſo, † cui Laudum conforme
eſſe debet. Menoch. *conſ. 123. num. 43.* neque in ipſo
Laudo de ea fuerit cogitatum, niſi per modum ratio-
nis inductiuæ, ad ita taxandum quantitatem dotis di-
ctæ Martiæ, tunc aliunde non habentis, vnde iux-
ta ſuam, & ſponſi conditionem congruè dotari poſ-
14 ſet, quæ enim † per modum rationis deducuntur,
ea minimè diſponunt, vt dixit Rota *in Bononien. fi-
deicommiſſi de Turri, 13. Martij 1627. coram R. P. D.
meo Merlino.* Dictio verò ſimiliter, poſt copulam, nul-
lam magis congruam recipere poteſt expoſitionem,
15 quam iuxta † caſum præcedentem, vel eum, de quo
principaliter agitur, ita, vt intelligatur de dotatione
Hieronymæ aliundè non habentis, quemadmodùm
tunc temporis Martia non habebat, *l. 1. §. ſed & ſi quis,
il primo & ibi gloſ. in verb. ſimiliter, C. de latin. liber.
toll.* attento maxime, quod dictus Cardinalis veriſimili-
ter non potuerit cogitare de ſuperuenienti acquiſitione
hæreditatis maternæ, ante ipſius Hieronymæ nuptias,
ad tradit. per Dec. *in conſ. 646. num. 3.*

Et ita vtraque parte Informante fuit deciſum,
&c.

* Eſt deciſio 128. ſupra part. 5. recent. & alia eſt
deciſio 239. eadem. par. 5.

R. P. D. QVEIPO.

Taruiſina Feudi.

Die Veneris 13. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Feudum, quando quis obtinuit ex gratia, ſeù cauſa lucratiua, tunc ipſe non poteſt præiudicare vocatis, licet ſecus eſſet dicendum, ſi deriuaret ex cauſa onerosa, & quando non dicatur acquiſitum, ex cauſa onerosa, & quid ſi ſit conceſſum ex cauſa meritorum.

SVMMARIVM.

1 *Feudum non apertum, & ex gratia conceſſum primus inueſtitus non poteſt reuocare in præiudicium vocatorum.*
Cum non ab ipſo, ſed à Domino inueſtiente ius ſuccedendi conſequantur.
2 *Feudum, ſi ſit conceſſum ex cauſa onerosa, tunc primo inueſtito licitum, eſt præiudicare vocatis.*
3 *Feudum dicitur conceſſum ex cauſa lucratiua, ſi appareat, in recompenſationem pecuniam, neque datam, neque promiſſam, nec conuentam fuiſſe, cum ſit neceſſaria, ad hoc vt dicatur ex cauſa onerosa acquiſitum.*
4 *Donatio facta ex cauſa onerosa dicitur, ſi ob benemerita dicatur facta.*
5 *Donatio omnis ob merita, & ſeruitia facta, connumeratur inter titulos onerosos.* 16
6 *Donatio remuneratoria, quatenus ſeruitiorum æſtimationem excedat, ſimplex, & libera donatio dicitur.*
7 *Donatio abſque alia probatione, dicitur remuneratoria, ſi in ea merita ſpecificè, & expreſsè referantur.*
8 *Præterquàm vbi incapacitas in donatario, vel donante reperitur, & legis fraus præſumatur.*
9 *Donatio, vt dicatur ex cauſa onerosa, & non gratuita, & ex mera liberalitate donantis, ob generalem meritorum expreſſionem, eſt neceſſaria eorum probatio.*
10 *Inueſtituram ex cauſa lucratiua acquiſitam, primus acquirens non poteſt alterare in præiudicium vocatorum.*
11 *In Feudo mixto hæres primi inueſtiti alienantis, alienationem reuocare non poteſt, & quando id non procedat num. 12.*
12 *Alienationi feudi, qui tantum conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæredes. num. 13.*

DECISIO L.

CVM PRO Maſculis inſtaretur Guercium ſenio-
rem primam Inueſtituram ad eorum fauorem fa-
ctam anno 1259. mutare noluiſſe, nec potuiſſe dubiū pro-
poſui. An conſtaret de tali alteratione Inueſtituræ, anno
1297. quam potuerit facere Guercius ſenior, & Domi-
ni reſponderunt Inueſtituram, de qua in dubio non fuiſ-
ſe alteratam, cum præſuppoſito, quod Vbertus, &
Guercius ſint nepotes Guercij ſenioris ex filio, de quo
ordinarunt particulariter videri, quæ reſolutio fundata
eſt in communi Doct. ſententia, quæ docet primum In-
ueſtitum † feudum non apertum, & ex gratia conceſ- 1
ſum reuocari non poſſe in præiudicium vocatorum, cum
non ab ipſo, ſed à Domino Inueſtiente Ius ſuccedendi
conſequantur, ſecundum Text. *in l. cum quidam 24. l.
vnum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2. l. quoties, C. de donat.
quæ ſub modo*, ſecus autem ſi ex cauſa onerosa feudum
conceſſum extitiſſet † quod reuocare primo Inueſtito li- 2
ceret. ſecundum *text. in l. 3 ff. de ſer. ex por. & ait* Bart.
in l. qui Romæ, §. [illegible]anius, in fin. ff de verb. oblig. & tradit
Bald. *in l. 1. in fin. C. per quas perſon. nob. acquir.* quem
ſequuntur Aretin. *in l. apud Iulianum. §. ſi quis alicui, in
fin. ff. de leg 1.* Crot. *in l. qui Romæ, §. duo fratres num.
68. ff. de verb. oblig.* Pinell. *in l. 1. par. 3. num. 98. verſ.
hoc autem, C. de bon. mater.* Iul. Clar. *lib. 4. §. emphyteu-
ſis. quæſt. 3.* & cum pluribus relatis, Surd. *conſ. 105.
num.*

num. 36. *& deciſ.* 290. *num.* 2. *&* Mant. *var. lib.* 1. *cap.* 74.
num. 2. & pluries à Rota deciſum fuiſſe tradit Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 405. *nu.* 1. Adden. ad Ludouiſ. *deciſ.*
529. *num.* 23. Seraph. *deciſ.* 559. *n.* 19. Rota *deciſ.* 435. *num.*
13. *par.* 1. *recent.*

In feudo antem de quo agitur, Inueſtituram Guer-
cio ſeniori factam ex cauſa lucratiua fuiſſe ex eo apparere
videtur, quod in compenſationem pecuniam nequè da-
tam, nequè promiſſam, nec conuentam fuiſſe non con-
3 trouertitur; fuiſſe autem † neceſſarium, vt Inueſtitura
ex cauſa onerosa facta dicetur, tradunt DD. ſupra relati,
& ex tenore Inueſtituræ apparet ob benemerita dumta-
xat fuiſſe conceſſum.

Et quàmuis eam donationem dumtaxat ob benemeri-
4 ta factam ex cauſa onerosa appellandam eſſe, † quæ fit
ob merita ius, & obligationem efficacem tribuentia con-
tendat, Pinell. *in d. l.* 1. 3. *par. n* 60. *C. de bon mater.* Mar-
tinez. *in l.* 3. *gloſ.* 6. *nu.* 3. *lib.* 5. *receptorum*; Communis ta-
men ſententia docet omnem donationem ob merita, &
5 ſeruitia factam † connumerari inter titulos onerosos, ſe-
cundum *text.* expreſſum in *l. Aquilius Regulus*, ibi,
*defendi non meram donationem eſſe verum officium Ma-
giſtri, quadam mercede remuneratur*, *ff. de donat. l.
ſed etſi leges*, *§. conſuluit*, *ff. de petit. hæred. l. ſi verò non
remunerandi*, *ff. mandati*, *l. quod autem*, *§. ſi vir. ff. de
donat. inter vir. & vxor. cap. per tuas*, *de donat.* vbi
docet Abb. Tiraquell. *in l. ſi vnquàm*, *verb. donatione
largitus. ex num.* 16. *C. de reuoc. donat.* Couar. *in cap.
cum in officijs num.* 9. *de teſtament.* Menoch. *de præſumpt.
lib.* 4. *quæſt.* 167. *ex num.* 31. Iul. Clar. *lib.* 5. *receptarum
ſentent. §. donatione*, *quæſt.* 3. *in princ.* & latè proſequi-
tur Ioann. Garz. *in tract. de donat. remuner. ex num.* 5.
Rota apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *nu.* 18. *de donat.* Mant.
de contract. lib. 13. *tit.* 15. *num.* 16. Sanchez. *de matrimon.*
6 *lib.* 6. *diſp.* 6. *num.* 2. licet donatio † remuneratoria quate-
nus ſeruitiorum æſtimationem excedit, ſimplex, & li-
bera donatio dicatur, ſecundum *textum in cap. relatum*,
il ſecondo, ibi iuxta ſeruitij meritum, *de teſtam.* latè Ti-
raquell. *vbi ſupra ex num.* 79. Ioann. Lupus *in regula de
donat. §.* 32. *numer.* 9. Ioann. Garz. *in dicto tractat. de
donat. remuner. num.* 51. Angul. *de meliorationibus in l.*
12. *gloſ.* 1. *num.* 19. Et quando merita ſpecificè, & ex-
7 preſsè referuntur alia probatione opus non eſſe, † vt do-
natio dicatur remuneratoria communiter receptum eſſe
tradit cum pluribus relatis Ioan. Garz. *de nobil. gloſ.*
2. *num.* 18. præterquàm vbi incapacitas in donntario,
8 † vel donante reperitur, & legis fraus præſumitur ſe-
cundum *text. in l. qui teſtamentum*, *ff. de probat. l.
cum quis*, *§. Titia*, *ff. de leg.* 3. *l. fin. ff. de exercitor.
act. l. ſi forte*, *& ibi* Bart. *nu.* 5. *ff. de* Caſtrenſ. *pecul* Garz.
in d. gloſ. 2. *n.* 17. *in fin. & cum pluribus &c.* Menoch. *de
arb. lib.* 2. *q.* 136. Mant. *de contract. l.* 13. *tit.* 15. *n.* 39 *&* 41.

Quando verò generalis meritorum mentin dumtaxat
à donante facta reperitur, eorum probationem eſſe neceſ-
9 ſariam, vt donatio dicatur † ex cauſa onerosa, & non
gratuita, & ex mera liberalitate, profecta tradunt Ang.
in l. ſi donatione. nu. 1. *C. de collat.* Dec. *conſ.* 336. *nu.* 10.
Maſcard. *de probat. concluſ.* 560. *num.* 1. latè proſequitur
Tiraquell. *vbi ſupra num.* 85. Mantic. *d. tit.* 15. *num.* 43.
Io. Garz. *in dicta gloſ.* 2. *num.* 17. & in Inneſtitura Guer-
cio ſeniori facta annn 1259. ſpeciali meritorum relatio
10 non extat, nequè eorum probatio apparet. † Ideò eidem
extantibus filijs, & deſcendentibus maſculis Inueſtituram
alterari in eorum præiudicium non licuit.

Vltra quòd conſiderabant Domini, quod etiam ſi di-
ctus Guercius ſecundam Inneſtituram petijſſet & man-
datum dediſſet ad illam petendam, quod non firmarunt
Domini, cum ipſe de anno 1308. receperit nouam Inue-
ſtituram iuxta formam, & tenorem primæ, hinc apparet
noluiſſe alterare per ſecundam, primam Inueſtituram in
præiudicium comprehenſorum in ea.

11 Nec facit, quod in feudo mixto hæres primi † Inueſtiti
alienantis alienationem reuocare non poſſit iuxta regu-
lam *textus in l. cum à matre*, *C. de rei vendicat.* & in ſpe-
cie poſt Bald. tradit Pinell. *in dicta l.* 1. *part.* 3. *numer.* 81.
Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 25. Rota *coram* Lu-
douiſin *deciſ.* 418. *ex num.* 5. & ibi latè Add. cum prædi-
cta Doctrina nitatur in regula *text. in l. vindicantem*,
12 *ff. de euiction.* Ideò non procedit in hærede illius † qui
alienationi tantum conſenſit, cum de euictione non
teneatur, vt tradit Bald. *in l.* 1. *§. hoc quoquè num.* 20. *ff.
de ſucceſſion. feud.* Fulgoſ. & Iaſ. *in l. quoties*, *C. de fidei-
comm.* Pinell. *vbi ſupra nu.* 83. *verſ. limitatur*, *lib.* 6. Ti-
raquell. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 54. *&* 55. Surd.
conſ. 105. *num.* 40. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 557. *num.* 28. &
quia in caſu præſenti Guercius ſenior feudum non alie-
nauit, ſed nouæ Inueſtituræ dumtaxat prætenditur præſti-
tiſſe aſſenſum de euictione nequè in eo, nequè in eius
hæredibus non datur vlla obligatio, nec factum conſen-
tientis impugnare dicuntur hæredes, & ideò nequè † ob- 13
ſtaculum agendi ex proprio iure ad feudum ex prima In-
ueſtitura illis delatum iuxta regulam *textus in l. fin. C. de
euict.* & alios ſupra relatos.

Et ita vtraquè parte Informante.

In eadem cauſa habetur ſupra alia deciſin, quæ in
ordine eſt 18. in hac eadem parte, & infra, etiam altera
adeſt ſub die Veneris 5. Martij 1632. coram eodem R. P.
D. Queipo.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Bononień Fideicommiſsi de Manzolis.

Die Lunæ 16. Iunij 1631.

A R G V M E N T V M.

Filiatio, qualiter ſufficienter probetur, In contractibus minorum, quando non requirantur ſolemnitates neceſſariæ. De contractus nullitate, quis poſſit dare.

S V M M A R I V M.

1 *Filiatio ſufficienter probatur ex actu nominationis filij, cum inſtitutione hæredis.*
2 *In Codicillis, quando confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore, non cenſetur receſſum, niſi in ſola parte alterata, & confirmata.*
3 *In contractibus minorum ſolemnitates neceſſariæ, quando ſunt eis vtiles contractus.*
4 *De contractus nullitate, ille ſolus poteſt dare, ad cuius fauorem contractus eſt nullus.*
5 *Scriptura, perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit.*
6 *Conſequens qui vult, neceſſario videtur velle antecedens.*
7 *Approbatum ſemel, amplius non poteſt reprobari.*
8 *Breue viens in iudicio, non poteſt illud impugnare, quamuis eius nomine impetratum non ſit.*
9 *In legitimatione filiorum naturalium, quando non ſit neceſſaria citatio eorum, de quorum intereſſe agitur.*
10 *Res inter alios acta, non nocet tertio.*
11 *Filio adoptiuo debetur legitima in bonis patris adoptiui.*
12 *Vſusfructus legatus imputatur in legitimam, non autem imputantur fructus.*
13 *Fructus bonorum hæreditariorum ſpectant ad hæredem.*
14 *Legitima eſt certa ratione loci, & quotæ.*
15 *Immiſſio non impeditur fideicommiſſario ob detractionem legitimæ, vel Trebellianicæ, cum ſint certæ ratione loci, & quotæ, alias ſecus.*

D E C I S I O LI.

DOMINI perſiſtentes in reſolutis coram me ſub die 15. Martij ſuperioris anni * cenſuerunt immiſſionem conceſſam Marchinni Franciſco in prædio del Gatto, & in poſſeſſionibus della Mezzolara, & della Palazzina di San Martino non ſuſtineri, quia cum bona iſta ſint ſubiecta fideicommiſſo Comitis Georgij ſenioris, non autem Comit. Georgij iun. circa illa nihil habet agere Marchio Franciſcus, ſed ſpectant ad Comitem Alexandrum, cui etiam in omnem euentum competunt detractiones, placuerunt enim fundamenta dictæ deciſionis; contra, quæ nihil quod releuaret fuit oppoſitum.

Non obſtat enim ea, quæ contra deſcendentiam, fi-
deicommiſſum, & identitatem, ac denique contra de-
tractiones opponebantur; Nam quantùm attinet ad de-
ſcendentiam, cum illa fuerit pluries per Marchionem
Franciſcum confeſſata, & nunquàm controuerſa, & res
etiam ſit ſatis notoria, abſurdum videbatur, quod ho-
die per Agentes ipſius Marchionis fuerit negata.

Maximè cum manifeſtè etiam iuſtificetur, ex duabus
reſolutionibus factis coram R. P. D. meo Pirouano ſub
die 10. Ianuarij 1620. & 21. Februarij 1622. In quibus
fuit firmatum Comitem Georgium Iuniorem eſſe filium
q. Com. Melchioris, ac Vlixem patrem Com. Alexandri
natum extitiſſe ex dicto Georgio, prout etiam ex eo,
quod ex teſtamento Georgij ſenioris fideicommittentis
apparet idem Melchior nominatus eius filius, & hæres;
Vndè multò magis nulla cadere poteſt dubitatio circa
huius deſcendentiæ probationem, quoniam ex huiuſmo-
1 di actu nominationis † cum inſtitutione hæredis ſuffi-
cienter filiatio probetur, Bald. *in cap. per tuas num.* 5. &
ibi etiam Aretin. *num.* 23. *&* Felin. *num.* 17. *de probat.*
Rot. *in recent. deciſ.* 347. *ſub num.* 2. *par.* 1. *& coram fel.*
rec. Greg. XV. deciſ. 349. *num.* 5. *cum ſeqq.* & ibi etiam
Addent. *num* 8. Et ceſſat pariter difficultas ex altera re-
ſolutione coram bo. me. Remboldo ſub die 20. Februarij
1620. emanata, in qua ad inſtantiam Marchionis Fran-
ciſci fuit etiam concluſum Iſottam eius auiam paternam
fuiſſe filiam dicti Com. Georgij Iun. & vltimam ex linea
dicti Georgij ſenioris fideicommittentis.

Quantùm attinet ad fideicommiſſum non fuit reuo-
catum, vt prætenditur ex Codicillis, quia in eis non le-
gitur reuocatio fideicommiſſi, ſed mutatio diſpoſitionis
in rata, & in perſonis honoratis, à quibus habuit ceſſio-
nem Com. Vlixſes, cuius eſt ſolus hæres Com. Alexan-
der, & ideò vigore dicti fideicommiſſi nihil poteſt præ-
tendere Marchio Franciſcus.

2 Et concluſio eſt indubitata, quod dum in † Codicillis
confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore non cen-
ſetur receſſum, niſi in ſola parte alterata, & confirma-
ta, *l. alumnæ, §. qui filias, & ibi* Bart. *ff. de adimend. le-*
gat. Capt. *conſ.* 3. *num.* 28. Pariſ. *conſ.* 108. *num.* 27. *lib.* 3.
Rol. *conſ.* 31. *num.* 23. *lib.* 4. Peregr. *de fideic. art.* 16. *ſub*
num. 4. Rota *coram bo. me. Cardinali Caualerio deciſ.* 41.
num. 9. *& in Amerina bonorum* 18. *Aprilis* 1616. *coram bo.*
mem. Buratto.

Nequè obſtat, quod fideicommiſſarij non ceſſerunt Iu-
ra ſua Com. Vlixſi, ſed Comitiſſæ Iſottæ matri, quia
poſtmodùm Comitiſſa Iſotta ceſſit ad fauorem Com.
Vlixſis filij præſente Com. Alexandro ſeniore eius viro,
de cuius ceſſionis validitate non poteſt dubitari, licet
Com. Vlixſes eſſet filius familias, & ſe obligauerit re-
leuare indemnem Iſottam matrem pro quantitate fidei-
commiſſarijs cedentibus ſoluta cum nihilominus ſat ſit,
quod omnia geſta fuerint coram dicto Com. Alexandro
ſen. illius patre, vt diſponitur in *Statuto Bononienſi* pro
Marchione Franciſco allegato *lib.* 3. *in rub. de contract.*
cum mi nor. & fil. fam. §. item dicimus, ibi, vel maior præ-
3 *dicta fecerit in præſentia patris, &c.* Vltra quod aut †
dicta conceſſio fuit vtilis dicto Com. Vlixi, & non fuerunt
neceſſariæ aliquæ ſolemnitates, Roman. *conſ.* 453. *in*
princip. Soccin. *conſ.* 160. *num.* 12. *&* 17. *lib.* 2. Rot. *in*
recent. deciſ. 345. *num.* 4. *par.* 1 Aut fuit damnoſa, &
4 de illa non poteſt † opponi niſi à ſolo ipſo Com. Vlixſe,
& conſequenter à Com. Alexandro iuniore eius filio, &
& hærede vniuerſali, non autem ab alijs intereſſe non
habentibus, Surd *conſ.* 284. *num* 7. *lib.* 2. *& deciſ.* 179.
num. 17. Rot. *deciſ.* 133. *num.* 12. *par.* 2. *diuerſ.* Et quàm-
uis replicetur de apocha retroceſſionis, tamen illa nun-
quàm fuit recognita, vt fuit reſolutum 13. Martij 1626.
coram bo. mem. Remboldo, & illud iudicium remanet
coram R. P. D. meo Merlino in eius locum ſubrogato.

5 Et ideò perindè haberi debet † ac ſi non adeſſet, cum
nullam fidem faciat, *cap.* 1. *& cap.* 2. *de fid. inſtrum.*
Pariſ. *conſ.* 123. *num.* 4. *& ſeq. lib.* 4. Crauett. *conſ.* 73.
num. 15. *in fin.* Caputaq. *deciſ.* 117. *num.* 3. *par.* 3. Rota *in*
recent. deciſ. 343. *ſub num.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 158. *num.* 7.
in fin. par. 2.

Quantùm verò attinet ad identitatem illa abundè
fuit probata ex deductis in alia deciſione, nec valet ho-
die replicatio, quod illa iura fuerunt producta à Procura-
tore Marchionis Franciſci, & quidem per compulſum,
quia Rota non fuit vſa iſta ſola productione, ſed eo
etiam quod Marchio Franciſcus ſuper dictis Iuribus obti-
nuit deciſiones, & ad eius fauorem fuit decreta immiſſio,
quare cenſetur approbaſſe dicta iura, ſuper quibus deci-
ſiones, ſententia, & immiſſio eſt fundata, † quia qui 6
vult conſequens neceſſariò videtur velle antecedens, *l. il-*
lud, & l. de his, ff. de acquir. hæred. & ſemel † appro- 7
batum reprobari non poteſt, *l. Pomponius ſcribit, ff. de*
negoc. geſt. Boer. *in ſimilis terminis deciſ.* 283. *ſub num.* 39.
verſ. ſed Florianus, Rot. *deciſ.* 39. *de Procur. in non.* &
allegando Rotam, & Boerium, quod quando quis vſus
fuit Breue † in iudicio, quod ſuo nomine, non fuerat 8
impetratum, dicit Verall. *deciſ.* 193. *num.* 2. *par.* 1.

Quantùm attinet ad detractiones, quæ debuiſſent fie-
ri, quatenùs prædicta minimè ſuffragarentur Com.
Alexandro; nulla fuit difficultas apud Dominos. Legi-
tima enim Iſottæ ei erat debita ex deductis in alia deci-
ſione, in qua fuerunt etiam ſublata ea, quæ hodie con-
tra eiuſdem Iſottæ legitimationem repetuntur, oppoſi-
tum autem, quod intereſſe habentes non fuerint citati po-
terat omitti, cùm nullatenus videretur neceſſaria cita-
tio, † ea demum ratione, quia legitimatio fuerat facta 9
cùm clauſula abſquè tamen præiudicio illorum, qui ad
prædictas ſucceſſiones, &c. & propterea, non eſt diſcu-
tiendum an citatio eſſet neceſſaria, cùm fuerint præſer-
uata dicta Iura, & ageretur ſolum de præiudicio patris,
qui pro legitimatione ſupplicabat, Alexand. *conſ.* 25. *nu.*
2. *lib.* 1. Anchar. *conſ.* 427. *num.* 3. nec concordia facta de
Anno 1581. quæ fuit data in ſummario num. 4. præiudi-
cat legitimæ dictæ Iſottæ, † cùm ſit res inter alios 10
acta.

Circa verò legitimam Com. Vliſſis in bonis Georgij
iunioris patris † adoptiui abundè fuit in alia deciſione 11
probatum illam eſſe debitam. Nec hodie ſubſiſtunt ea,
quæ opponuntur circa adoptionem, videlicet quod illa
fuerit facta miniſterio vnius Doctoris, quia ceſſat obie-
ctum ſit legatur integer actus; ipſe enim proceſſit tan-
quàm deputatus à Collegio Doctorum, & nomine ip-
ſius Collegij; Nec agendum eſt de conſumptione legitimę
in fructibus, quia, vt dicitur in præfata deciſione licet
† vſusfructus legatus imputetur in legitimam, ſecùs ta- 12
men dicendum eſt de fructibus etiam quod hoc voluerit
Teſtator, nec allegata approbatio teſtamenti poteſt ſuf-
fragari, quia cùm non fuerit relicta recompenſa ex quo
fructus † bonorum ſpectant ad hæredem requirebā- 13
tur expreſſa approbatio diſpoſitionis Teſtatoris, *l. ſi quan-*
do §. generaliter, C. de inoff. teſtam. Ruin. *conſ.* 56. *nu.* 8.
l. 2. Curt. Iun. *conſ.* 72 *in fin.* & fuit dictum in cauſa *Roma-*
na legitimæ de Seruupis 15. *Maij* 1600. *coram bon. mem.*
Iuſto.

Quantùm denique attinet ad alias detractiones videli-
cet dotem Semiramidis, & legata, necnon melioramen-
ta, ſatis fuit firmatum dictas detractiones eſſe faciendas,
ac operari, quod licet † legitimæ ſint certę ratione lo- 14
ci, & quotæ, non propterea poſſit dari immiſſio pro indi-
uiſo, quia tunc demum eadem immiſſio datur, quan-
do ſola legitima, vel trebellianica eſt trahenda, † cùm 15
tunc ſint certæ ratione loci, & quotæ, quæ quidem cer-
titudo ceſſat, quando vlterius aliæ detractiones ſunt fa-
ciendæ, vt pulchrè declarat Surd. *in alia deciſione allega-*
tus, in ſua deciſione 333. *num.* 13. *& ſeqq. poſt quartum*
vol. ſuorum conſiliorum. Et potuit omitti, quod de prę-
dictis non poteſt dare Comes Alexander, ex quo tene-
tur reddere rationem, quia nullam tenetur reddere Mar-
chioni Franciſco.

Ex quibus parte vtraquè audita, & informante Do-
mini perſtiterunt in vltima deciſione, ſcilicet immiſſio-
nem conceſſam Marchioni Franciſco non ſuſtineri.

Et ita concluſum, &c.

* Eſt deciſio 360. ſupra part. 5. recent.

Aliam deciſionem in eadem cauſa coram eodem Re-
uerendiſs. P. D. Coccino Decano, habes infra ſub die
26. Ianuarij 1632.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenateñ Prædij.

Die Lunæ 16. Iunij 1631.

A R G V M E N T V M.

Marito, quando in actu traditionis dotis fuit datum prædium æſtimatum, dominium illius ei irreuocabiliter acquiritur, & ſoluto matrimonio prædium vxori non reſtituitur, ſed illius æſtimatio, & hoc procedit, ex quadam fictione venditionis inter virum, & vxorem.

S V M M A R I V M.

1 *Heredi datur immiſſio vigore leg. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*

2 *In Dotem, quando in actu traditionis dantur res æſtimatæ, non dicuntur dotales, & ſoluto matrimonio non redduntur ipſæ res Vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio.*

3 *In Dotem, quando dantur res æſtimatæ ex ipſis æſtimatione inſurgit quædam venditio inter Coniuges.*

Quia cenſetur re ipſa per mulierem, vel eius parentes vendi v. g. fundum ſponſo, & prætium eiuſdem fundi fingitur ſolutum vxori, & illico ex cauſa dotis idem prætium breui manu datum marito num. 3. 13. 18. & 19.

4 *Contractus vnus tranſit in alium ex iuris miniſterio.*

5 *Emptori acquiritur dominium rei emptæ irreuocabiliter per emptionem.*

6 *Dos, quando fuit tradita in fundo æſtimato, dicitur re vera conſiſtere in quantitate pecuniarum prædij æſtimati, & non in prædio.*

7 *Solui non debet, aliud pro alio.*

8 *Datio in ſolutum, & pagamentum, eſt loco pecuniæ.*

9 *Pro pecunia mutuo petita, & conſenſu partium poteſt tradi iumentum, & adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda.*

10 *Datio in ſolutum verè, & propriè facit emptionem, & transfert dominium.*

11 *Clauſulæ, iure proprio, & in perpetuum, important dominij tranſlationem.*

12 *Dos, ſi conſiſtat in fundo dotali, & vxori ſoluto matrimonio ſit reſtituendus, non eſt acquirendus pro hæredibus mariti.*

14 *Dotis ſolutio cenſetur facta principaliter marito, contemplatione tamen vxoris.*

15 *In contractibus potius inſpici debet effectus, & illud, quod conuenit naturæ ipſius contractus, quam nominatio, & verba.*

16 *In contractu, ſi aliquid appoſitum ſit, quod non conueniat effectui contractus, pro non appoſito habetur.*

17 *Dos eſt ſoluenda ipſi Marito, pro oneribus matrimonij.*

20 *In instrumento ridiculum eſt, quod vtrique parti data ſit facultas abſque vlla cauſa reſiliendi à contractu.*

21 *Minoribus plura priuilegia à iure conceſſa ſunt.*

22 *Actio omnis realis, & perſonalis ſpatio 40. annorum perimitur.*

23 *Tranſactio non ſubſiſtit ſtante falſa cauſa.*

24 *Mater ſuccedit in bonis filiorum defunctorum poſt patrem.*

25 *Mater, quando tranſit ad ſecunda vota tenetur conſeruare filijs primi matrimonij quicquid habuit à primo viro, vel à filijs eiuſdem matrimonij.*

DECISIO LII.

NODVS difficultatis iſtius cauſæ in eo poſitus eſt, An fundus Vincilianus ſpectaret ad Aureliam, ſiuè potius ad Camillum maritum, ſi enim ad Camillum ſpectabat, filij Almerici, & dictæ Aureliæ ex ſecundo matrimonio, nullam partem poſſunt hodiè conſequi in dicto fundo, ſed ſolum habent actionem ad partem quantitatis dotis, & totus fundus pertineret ad Hectorem, filium poſthumum ex primo matrimonio eiuſdem Aureliæ. Si verò fundus, tanquàm dotalis, erat in dominio Aureliæ, vtiquè filij Almerici, ex ſecundo matrimonio, rectè obtinuerunt † Immiſſionem pro medietate in dicto 1
prædio in vim teſtamenti Aureliæ, *ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* In cuius difficultatis diſcuſſione, quàmuis ſub die 18. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto, Rota dixerit, fundum ſpectaſſe ad Aureliam, eò quod dotalis eſſet, & datus in dotem, nec fuiſſe æſtimatum tali æſtimatione, quæ fecerit venditionem, Attamen ſub die 27. Nouembris eiuſdem anni coram eodem D. Dunozetto, Rota omiſit hoc motiuum, & hodiè etiam coram me reiectum fuit.

Quoniam verè dictus fundus Vincilianus non eſt in dote, ſed pecunia, fuit enim æſtimatus certo precio, & intrat concluſio, quod res æſtimatæ in actu traditionis dotis, non dicuntur dotales, & ſoluto † matrimonio non 2
redduntur ipſæ res Vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio, *l. quoties, l. ſi inter virum, l. cùm dotem, vbi DD. C. de iur. dot. l. ſi æſtimatio, ff. ſol. matrim. l. fin. C. de pact. dotal.* Bart. *in l. 2. §. mela, num. 1. ff. de dot. præleg.* Purpur. *in l. ex conuentione, num. 24. C. de pact.* Couar. *qq. capit. 28. num. 1.* Cephal. *conſ. 251. num. 15. & ſeqq.* Natt. *conſ. 650. num. 5.* Menoch. *præſumpt. 74. ſub num. 3. lib. 3.* Simon. de Pret. *conſ. 111. num. 19.* Ex ipſa enim æſtimatione inſurgit quædam venditio inter Coniuges, quia † cen- 3
ſetur re ipſa per mulierem, ſiuè eius parentes, vendi fundum ſponſo, & precium eiuſdem prædij fingitur ſolutum Vxori, & illicò ex cauſa dotis idem precium breui manu datum, & numeratum pro dote eidem marito, & ita contractus quidem dotis exprimitur, ſed latet alius contractus emptionis, & miniſterio † Iuris vnus contractus 4
tranſit in alium, vt inquit Bald. *in l. ſi inter, num. 2. & l. quoties, num. 2. C. de iur. dot.* Soccin. Sen. *conſ. 57. num. 6. verſ. 7. eſt caſus, lib. 1.* Becc. *conſ. 42. num. 3.* Menoch. *conſ. 1209. num. 1. & ſeqq.* Ex quo deindè ſequitur, vt non amplius prædium, † cuius dominium irreuocabili- 5
ter per emptionem acquiſitum fuit marito, ſed æſtimatio illa, & precium ſint reſtituenda Vxori, vt concludunt præallegati Doctores.

Quod præſertim verum eſt in hoc caſu, quia à principio Aureliæ fuit conſtituta dos in quantitate certa, ibi, *cùm dote, & dotis nomine ſcutorum 1200. ad rationem ſolidorum 70. pro ſua dote dedit, & inſolutum conſignauit fundum Vicilianum, æſtimatum ad rationem lib. 63. pro qualibet Tornatura*, Vndè antecedens aſſignatio dotis in quantitate, non autem datio fundi eſt conſideranda, & doſ re † vera conſiſtit in quantitate promiſſa, non autem 6
in fundo, qui in exequutionem dictæ promiſſionis, & æſtimationis traditus fuit, *Ita* Corn. *conſ. 92. nu. 8. lib. 4.* Berou. *conſ. 63. num. 3.* Soccin. Iun. *conſ. 141. num. 4. lib. 1.* Couar. *pract. quæſt. cap. 28 num. 1. verſ. 2. appares*, Cephal. *conſ. 351. nu. 22. & ſeqq. & præſertim nu. 31.* Vbi, quod ſi aliter intelligeretur, prioris obligationis renouatio inducta eſſet, & † aliud pro alio ſolueretur, Menoch. 7
conſ. 1209. num. 14.

Et hoc magis confirmatur, quia dicta datio inſolutum, & pagamentum, vt dicitur in Inſtrumento, † eſt loco pe- 8
cuniæ, *l. ſi pro mutua C. ſi cert. pet.* vbi pro pecunia mutuo petita, conſenſu partium † poteſt tradi iumentum, 9
& tamen adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda, & *l. ſi precij ea, C. de reſcind. vend.* & propterea verè, † & propriè facit emptionem, & transfert dominium, 10
l. eleganter, in princ. ff. de pignorat. act. & ita in his terminis tradunt Soccin. Sen. *conſ. 69. num. 5. lib. 4.* Ceph. *d. conſ. 351. nu. 12.* Et hoc ſolum ſufficeret, vt inquit Natt. *conſ. 650 num. 3. & ſeqq.* Card. Mant. *de tacit. lib. 12. tit. 28. num. 5.* Becc. *conſ. 42. num. 5.* Honded. *conſ. 41. nu. 10. & 11. lib. 1.* Menoch. *dicto conſ. 1209. num. 14.*

Maximè verò concurrentibus clauſulis illis † *Iure pro-* 11
prio, & in perpetuum, quæ important tranſlationem dominij, vt in propoſito notant Rolan. *conſ. 86. num. 12. & 13. lib. 4.* Menoch. *d. conſ. 1209. num. 9.* & conſiderauit etiam Rota *in Interamnen. dot. 2. Februarij 1589. coram* Card. Platto, *in Bonon. pecuniaria 14. Februarij 1605. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio, & in Ciuitatis Caſtelli, ſeu Perũſina dotis 18. Aprilis 1614. coram bo. mem. Rembaldo.*

Et quod

Et quod prædiutm fuit traditum Camillo pro ipſo,
& ſuis hæredibus, & ſic irreuocabiliter illi acquiſi-
12 tum, ſi enim in eo dos, tanquam in † fundo dota-
li, conſtitiſſet, Vxori, ſoluto matrimonio, reſti-
tuendum fuiſſet, non erat acquirendum pro hæredi-
bus Camilli, vt bene per Purpurat. *in l. ex conuen-
tione, num. 37. C. de pact.* Corn. *conſ. 172. num. 2. verſ.
his tamen non obſtan. lib. 1.* Becc. *d. conſ. 42. num. 7. &
8.* Natt. *conſ. 650. num. 2.* Hond. *d. conſ. 41. num. 6.*
Card. Mant. *de tacit. & ambig. d. lib. 12. titulo 28.
num. 12.* Menoch. *d. conſ. 1209. num. 4.* Ex quibus, &
ex toto contextu Inſtrumenti dotalis dilucidè digno-
ſcitur, verè dotem fuiſſe in quantitate, & prædium
datum fuiſſe inſolutum, prout diſertis verbis etiam
aſſeritur ibidem.

Non obſtat prædium fuiſſe traditum Camillo, &
Aureliæ, & hinc benè inferri, venditum illud non
fuiſſe eidem Camillo ſolum.; Quoniam verba Inſtru-
menti non dicunt prædium fuiſſe aſſignatum Aure-
liæ, & Camillo, ſed quod Camillus, & Aurelia
excomputarunt, & compenſarunt dicta ſcuta 1200. &
ideò referuntur ad illum actum, qui inſequitur poſt
venditionem, quia, vt dicebatur à principio, ex ip-
ſa æſtimatione reſultat tacita venditio, & cenſetur,
13 quod maritus † emat fundum & ſoluat precium pa-
rentibus ſponſæ, & deindè breui manu ijdem paren-
tes ſoluant idem precium marito in dotem, & ita
verba Inſtrumenti referuntur ad hanc tacitam rece-
ptionem pecuniarum in dotem, non autem ad tradi-
14 tionem fundi æſtimati, & venditi, & ſolutio dotis †
cenſetur facta marito principaliter, contemplatione ta-
men Vxoris, at magis attenditur factum, quàm
15 contemplatio, & potius † inſpici debet effectus, il-
ludquè quod conuenit naturæ ipſius contractus, quàm
nominatio, & verba, vt monuit Neratius *in l. Inſa-
lam ff. de præſcript. verb.* & in his terminis appoſitè
notat Menoch. *d. conſ. 1209. num. 15.* ſi què aliqoid
16 appoſitum eſt in contractu, quod † non conueniat
effectui contractus, habetur pro non appoſito, vt do-
cuit Bald. *in rubr. C. de lar. Emphit. num. 12.* Meno-
ch. *d. conſ. 1209. num. 18.* & proindè in caſu præſen-
ti, actus traditionis prædij iure attribuitur ſoli mari-
to, reiecta contemplatione Vxoris, quia ipſi mari-
17 to † dos eſt ſoluenda pro oneribus matrimonij, vt per
Crauett. *conſ. 91. num. 8. ſeq.* & hoc idem melius
etiam deprænenditur ex Inſtrumento aſſignationis,
quia, cùm prædium eſſet maioris valoris, quàm dos
taxata in ſcutis 1200. non dicitur qood Aurelia, &
Camillus teneantur reſtituere reſiduum, quod erat de
libris 120. ſed ſimpliciter dicitur quod dictum reſiduum
ipſe Camillus dumtaxat promiſit reddere, ſignum pa-
tens, quod fundus ſolummodò in dominium ipſius
Camilli, tanquàm emptoris, irreuocabiliter transla-
tus fuit, non autem Aureliæ, quæ alioquin debuiſ-
ſet etiam ipſa promittere reſtitutionem reſidui, exce-
dentis valorem ſcutorum 1200. prout promiſit Camil-
18 lus, ipſiquè Aureliæ cenſetur † breui manu ſoluta
dos ſcutorum 1200. redacta ex precio dicti fundi Vi-
ciliani, per Camillum emptorem ſoluto, & ex ſi-
mili promiſſione, ſeù remiſſione ſupplementi precij
19 ex fundo in dotem dato, † argui omninò dotem in
pecunia conſiſtere, & fundum emptum eſſe à ma-
rito, obſeruat Menoch. *d. conſ. 1209. num. 12. & 13.*

Aliud autem motiuum, tàm in prima, quàm in
ſecunda deciſione coram D. meo Dunozetto approba-
tum, quod ſcilicet DD. Abbatibus filijs Aureliæ ex
primo matrimonio, prætendentibus poſſeſſionem to-
tius prædij, tanquàm dati æſtimati, & ſic empti à
Camillo Patre, obſtet concordia, in qua Aureliæ
tranſeunti ad ſecunda vota, dicti filij primi matrimo-
nij tradiderunt prædium liberum pro ſua dote, adhuc
conſiſtere hodiè etiam Domini cenſuerunt; Quia ve-
rè in tranſactione filij prioris matrimonij aſſignarunt
hoc prædium dictæ Aureliæ, adiecto pacto reſolutiuo
in caſu, quo filij nollent ſtare contractui, vt in In-
ſtrumento, in quo, licet pactum illud reſolutiuum
concedere videatur facultatem filijs primi matrimonij
recedendi à contractu, tamen debet intelligi, quate-
nus de Iure eſſet locus reſciſſioni tranſactionis, aliàs
20 eſſet ridiculum, quod in eodem † Inſtrumento vtri-
què parti data eſſet facultas abſquè vlla cauſa reſilien-
di à contractu, & tranſactione, inita pro ſedandis
diſſidijs inter matrem, & filios, & benè deprænen-
ditur, quod mens contrahentium, dum appoſuerunt
pactum reſolutiuum, illa fuerit, vt in caſu, quo
pupilli tranſactioni ſtare noluiſſent, liceret Aureliæ
ad primeua Iura redire, illa enim verebatur fortaſſe
pupillos aliquo tempore tranſactionem eſſe impugna-
turos, ob quàm † plura priuilegia ipſis à Iure con- 21
ceſſa. Vnde eo caſu voluit ſibi Aurelia expræſsè con-
ſulere, & reſeruare ius redeundi ad primæua Iura, &
ita pupilli, virtute prædicti pacti, non habent fa-
cultatem recedendi à tranſactione, niſi in caſibus à
Iure præmiſſis, in Iure autem cautum non reperitur,
vt elapſis 40. annis, dempta pupillari ætate, minor
poſſit contractum, in pupillari ætate factum, reſcin-
dere, cùm, & ſpatio 40. annorum omnis † actio rea- 22
lis, & perſonalis perimatur, *l. ſicut C. de præſcript.
30. vel 40. ann.* Data autem validitate tranſactionis,
per quam fundus Vicilianus liberè translatus fuit in do-
minio Aureliæ, ſequitur ſuſtineri inſtitutionem filio-
rum ſecundi matrimonij in medietate dicti fundi, &
rectè illius vigore conceſſam fuiſſe eiſdem pro medie-
tate Immiſſionem per ſententiam Rotalem, quàm
ex hoc ſecundo motiuo Domini dixerunt eſſe confir-
mandam.

Verum quia hodiè ab Informantibus pro Abbatibus
de nouo obijciebatur, dictam tranſactionem non ſu-
ſtineri, tanquam ex falſa † cauſa ibi expreſſa ema- 23
natam; in Inſtrumento enim dicitur aſſignati fun-
dum Vicilianum, nedum ratione dotis Aureliæ reſti-
tuendæ, ſed etiam pro ſucceſſione debita eidem Au-
reliæ in bonis Mutij, & Iuliæ, filiorum defuncto-
rum poſt Camillum † Patrem, & tamen, vel ipſa 24
erat excluſa, dum tranſiuit ad ſecundas nuptias, ſe-
cundum diſpoſitionem ſtatuti Cæſenæ, vel quatenus
fortaſſe ſtatutum non obtineret locum in hoc caſu,
ſicut dicebatur ab informantibus pro Almericis, quia
tranſitus ad ſecundas nuptias contigit poſt mortem fi-
liorum, & poſt ſtipulatam concordiam; tenebatur
tamen Aurelia conſervare † filijs primi matrimonij 25
quicquid habuit à primo Viro, vel à filijs eiuſdem
primi matrimonij, juxta *textum l. fœminæ C. de ſe-
cund. nupt.*

Ideò DD. voluerunt, vt ſuper hoc exceſſu particu-
lariter informetur, &c.

In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 12. ¶
Decemb. 1631. coram eodem R. P. D. Merlino.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneſi Beneficij.

Die Mercurij 18. Iunij 1631.

A R G V M E N T V M.

Collatio Beneficiorum vacantium per obitum familiarium S.R.E. Cardinalium quando ſpectet ad Datariam, & non ad Cardinalem Patronum.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, ſunt reſervata per Regulam hodie 4. Cancellar.*

2 *Clauſula moderatoria in fine poſita reſtringit diſpoſitionem alioqnin ampliſſimam.*

3 *Conſtitatio Pauli V. moderatoria Indultorum Cardinalibus conceſſorum, circa collationem beneficiorum ſuorum familiarium in quo habeatur pro perpetua.*

4 *Perſonam duplicem, quando quis gerit, & adeſt duplex diſpoſitio, qualiter hoc caſu ſit agendum.*

6 *Diſpoſitio de vtroque ſimplici facta ſeorsùm, & de per ſe, habet locum etiam in caſu mixto.*

7 *Beneficia impetrans per obitum familiarium Cardinalium, tenetur exprimere nomen, cognomen, & Titulum Cardinalis patroni, & af-
adhi-*

adhibendus conſenſus dicti Cardinalis patroni.

8 *in Regul. 33. Cancell. quid præſupponatur.*

9 *Verba illa, vt præfertur, quid importent.*

10 *Regul. 33. Cancell. loquitur, quando Cardinalis collator habet indultum, & vult, quod in concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis ordinarius, Collator Indultum habens.*

11 *Regul. 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus, ſi indultum non habeant.*

12 *Regul. 32. Cancell. vt in collatione beneficiorum familiarium Cardinalium debeat præſtari conſenſus d. Cardinalis patroni, loquitur quando Cardinalis eſt præſens in Curia.*

13 *Regul. 32. Cancell. non opitulatur Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu.*

14 *Legatus Sedis Apoſtolicæ priuilegio Regul. 32. Cancell. nec gaudet.*

15 *Cardinales abſentes à Curia non participant de medijs annatis.*

16 *Cardinales abſentes à Curia, vt participent de medijs annatis, neceſſe eſt licentia abeſſendi cum prærogatiua præſentium, quam Summi Pontifices non multum libenter concedunt.*

Quia non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non poſſint habere conſilium maximè in arduis.

D E C I S I O LIII.

PER obitum familiaris Eminentiſſimi Cardinalis Camporei Epiſcopi Cremonen., vacauit in eadem Diœceſ. Beneficium, de quo agitur, Vnde cùm idem D. Cardinalis illud contulerit Petro Figino. Sanctiſſimus autem de illo prouiderit D. Bartholomæum Cazenigam familiarem Eminentiſſ. D. Cardinalis Sancti Honufrij; Dubitaui ad quem ſpectaret collatio d. Beneficij; An ad Datariam, vel ad præfatum D. Cardinalem, & Rota cenſuit ſpectare ad Datariam, quæ habet intentionem fundatam in Regula hodie 4. Can-
1 cellariæ, per quam inter alia † expreſsè reſeruantur Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium.

Non enim obſtat indultum conceſſum D. Cardinali, quia habet moderatoriam in ventre, ibi, *Et quo ad beneficia vacantia per obitum familiarum Cardinalium, iuxta formam Conſtitutionis fel. recor. Pauli V. prædeceſſoris noſtri, moderatoriæ Indultorum iiſdem Cardinalibus conceſſorum*: huiuſmodi namquè clauſula in
2 fine poſita, *moderatur*, & reſtringit † Indultum alioqui ampliſſimum ad terminos, & limites dictæ Conſtitutionis, *l. talis ſcriptura, § fin. ff. de legat. 1.* Caſſad. *deciſ. 5. num. 2. & 3. de præbend.* quam quidem Pauli V. Conſtitutionem, necnon aliam ſimilem Greg. XIV. Rota habuit pro perpetuis in hoc, quod
3 Indultum † conceſſum cum moderamine dictæ Conſtitutionis per obitum Papæ non expiret, vt fuit reſolutum in cauſa *Aſſiſien. Beneficiorum 7. Maij, & 18. Iunij 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato, & coram me in cauſa Ferrarien. Canonicatus 30. Martij 1626.*

Neque etiam obſtat, quod caſus iſte videatur mix-
4 tus, † cum Cardinalis ſit Ordinarius Collator, & patronus, & ideò non videtur comprehenſus ſub dicta moderatoria Indultorum, quia cùm Cardinalis ſuſti-
5 neat duplicem perſonam, † & habeamus duplicem diſpoſitionem factam ſeorsùm, videlicet reſpectu Collatoris. Reg. 4. & reſpectu Cardinalis patroni, moderatoriam Indultorum, Regula, & Indultum comprehendunt illum caſum; quia diſpoſitio de vtroquè
6 † ſimplici facta ſeorſum, & de per ſe, habet etiam locum in caſu mixto, Bal. & Imol. *in l. ſi ita facta, ff. de inoff. nupt. teſtam.* Alex. *in l. Titiæ textores, num. 4. vbi* Iaſ. *num. 23. ff. de leg. 1. cum alijs per* Surd. *deciſ. 169. num. 8.*

Neque ſuffragatur D. Cardinali Reg. 33. quia ad-
7 uertendum eſt in præcedenti regula diſponi, † quod Impetrans per obitum familiarium Cardinalium teneatur exprimere nomen, & cognomen, titulum Cardinalis patroni, & quod adhibeatur conſenſus patroni, & in Regula ſequenti † 33. præſupponitur caſus, 8
in quo collatio ſpectet ad Cardinalem Ordinarium Collatorem vigore Indultorum, ibi, *Ceſſantibus Apoſtolicis reſeruationibus ad alterius Cardinalis collationem, vel aliam diſpoſitionem pertinere deberent*, & inferiùs ibi, *ſed beneficia huiuſmodi ad collationem Ordinarii Collatoris liberè ſpectare cenſeantur*. Et ſic ſtantibus verbis illis, † vt præfertur, dicendum eſt id in- 9
telligi quatenus ad illorum collationem vigore Indultorum pertinere deberent, prout ad litteram dicit Sarnen. *in regula de impetrantibus benef. vacant. per obitum fam. Cardin. quæſt. 19. num. 2. in fin.* vbi quod regula Indulto deſeruit, & famulatur.

Vnde fit, quod Reg. 33. loquitur quando Cardina- 10
lis † Collator habet Indultum, & vult quod in concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis Ordinarius Collator præfatum Indultum obtinens, ac proptereà quicquid dicendum eſſet, ſi Cardinalis Ordinarius haberet Indultum, certum eſt quod hæc † Re- 11
gula ei non poteſt ſuffragari, cum dictum Indultum non habeat, vt patet ex prædictis. Nec ad hunc effectum ei opitulatur Regula 32. vt Cardinalis patronus debeat præſtare conſenſum, † quia loquitur quan- 12
do Cardinalis patronus eſt præſens in Curia, qualis non eſt Cardinalis Ordinarius Collator, & quàmuis replicetur, quod eo magis debet dicta † Regula ei opi- 13
tulari, cum reſideat in ſuo Epiſcopatu, attamen hoc non fecit ad effectum, † quod debeat gaudere priui- 14
legio huius Regulæ, cum nec Legatus Sedis Apoſtolicæ hoc priuilegio gaudeat, vt dicit *Alphonſus Soto ſuper hac Regul. num. 18.* vbi quod hoc etiam ſeruatur
† in medijs annatis, de quibus non participant Car- 15
dinales abſentes, & ſubdit, quod eſt neceſſaria licentia abeſſendi cum † prærogatiuis præſentium, quam 16
Summi Pontifices non multum libenter concedunt, quia non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non poſſint habere conſilium, maximè in arduis.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Aſſecurationis.

Die Mercurij 18. Iunij 1631.

A R G V M E N T V M.

Locus quando dicatur factus aſſecurationi Nauis etc. & aliqua circa denominationes Nauium.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſecurationi Nauis eſt factus locus, probata eius deprædatione, & ſtatum commiſſa dicitur illius ſtipulatio, & ex ea validè poteſt agi.*

2 *Et hoc procedit etiamſi eadem Nauis à Piratis recaperata ſit.*

3 *Aſſecuratio nauis, de vna Naui ad aliam, non debet extendi.*

4 *Naui denominatio in conuentione appoſita, ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem, aut indiuiduum, ſed pro nomine generico accipitur. num. 5.*

6 *Genus eſt in qualibet ſpecie, & in quolibet indiuiduo.*

7 *Nauis expreſſio in contractu appoſita non diſtinguit qualitatem à qualitate, ſed omne genus Nauigii apta comprehendere: dummodo apta ſit &c.*

8 *Denominationes in loco contractus multum ſunt attendendæ.*

9 *Mercatores æquiuocè, & ſinonimè proferunt nomina Nauis, & Vrcæ.*

10 *Expoſitio non diuerſificat eſſentiam nominum, ſed eamdem ſignificat.*

11 *Naues deferunt tormenta bellica, & milites in maiori numero, & quantitate, quam Vrcæ.*

12 *Aſſecuratores Nauium, proculdubio magis difficiles redditi fuiſſent ad aſſecurandam Vrcam ex qualitate Nauigii minus tutam, quam Nauim.*

13 Noti-

13 *Notitia maior dari non poteſt , quam illa , quæ per demonſtrationes fuit deſcripta , & quæ alteri rei conuenire non poteſt.*
14 Gaſtall. *deciſ. 3. num. 3. declaratur.*
15 Maſtrill. *dec.* 182. & Iacob. Graff. *dec.* 111. & Muta *deciſ. 3. declarantur , num. 16. & 17.*
18 *Mercurium aſſecuratio ſi fuerit facta ſuper vna, & certa Naui , ſi merces fuerunt delatæ ſuper diverſa , & merces fuerint deprædatæ , contra aſſecurantem agi non poteſt.*
19 *Per Exceptionem vnius caſus cæteri includuntur.*

DECISIO LIV.

PRÆMISSA obligatione Aſſecurantium ex Chirographaria conuentione , & contingentia caſus
Nauis deprædatæ, & iam in poſſe , & dominio Turcarum peruente , quęſitum fuit , an eſſet factus locus
aſſecurationi , & Domini affirmatiuè reſponderunt factum eſſe locum aſſecurationi.
1 Quia probata Nauis deprędatione , ſtatim † commiſſa eſt ſtipulatio , & ex ea validè poteſt agi , *l. fœnerator , verſ. ſi Navis , ff. de* Nau. fœner. Specul. *in*
titulo de obligat. & ſolut. in principio , Caſtrenſ. *in*
l. Nauem Saufeij num. 4. ff. locat. & conduct. Dec.
conſ. 1115. num. 2. Iaſ. *in l. illa ſtipulatio ad finem*
principii , ff. de verbor. obligat. Cotta *in memorab.*
verbo Mercator , Rota Ianuen deciſ. 101. in princip.
2 id affirmans † etiam ſi eadem Nauis fuerit à Piratis recuperata, Stracc. *de ſponſ. verſ. item quæris* Paul.
Caſtr.

Nec aſſecurantes eximi poſſunt ab hac obligatione,
per contingentiam caſus contracta ex eo , quod eorum obligatio in Chirographo conuentionali ſit reſtricta ad Nauem , ibi , *Caricati , ò da caricarſi ſopra la*
Naue , ea verò , quę à Piratis appręhenſa probatur ,
non denominatur Nauis, ſed Vrca , vt deponunt Teſtes , dati in Summario Aſſecurantium numero ter-
3 tio , ad quam obligatio † prędicta minimè extendi poteſt , *l. finali , § ſi ea conditione , ff. ad l.* Rhod. *de iacta.* Muta *deciſ. 3. num 4.* Maſtrill. *deciſ. 282 num. 7.*
Caſtill. *deciſ. 3. num 3.* Iacob. de Graff. *lib. 2. deciſ. 3.*
num. 11. in tit. de contract. aſſecurat.

Quia Nauis denominatio in conuentione , de qua
agitur ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem , aut in-
4 diuiduum ; † ſed pro nomine generico accipitur , textus ſunt aperti in *l prima , §. Magiſtrum autem , verſ.*
Nauem accipere debemus , ff. de exercit. act. l. prima ,
§. ait Prætor. ff. de flumin. l. ſecunda , ff. de captiu. &
poſt limin. reuerſ. l. prima , C. de Nauibus non excuſan.
5 *lib. 11. l. finali , ff. de fund. inſtr.* quibus iuribus † adductis generalitatem nominis affirmat Stracca *de ſponſ.*
verſ. item quæritur , Alexander Mercator. *num. 2. & de*
Nauibus in principio numer. 2. Alba *conſ. 71.*
num. 7. Monlignat. *de appellatiu. in verb. Nauis ap-*
6 *pellatione* , & propterea cum † genus ſit in qualibet
ſpecie , & in quolibet indiuiduo , *l. ſemper. in generalibus , ff. de regul. Iur.* Mantic. *de contr. lib. 1. tit. 4.*
num 5. expreſſio Nauis in contractu non diſtinguit
7 qualitatem à qualitate , † ſed omne genus Nauigij
apta eſt comprehendere, quod poſſit capere quantitatem ſalmarum grani conuentam , & prędicta eò magis verificantur : quia hoc ipſum Nauigium ex Inſtrumentis , quæ dantur in Summario per Aſſicuratos numero ſeptimo , ſub nomine Nauis fuit vendi-
8 tum , & locatum , non autem ſub nomine Vrcæ , †
quæ denominatio in loco contractus multum ſolet attendi , idem Stracca , *de ſponſ. Mercat. par. 3. num.*
7. & 8. Mantic. *de contract. lib. 3 tit. 13. num. 48.* &
quod magis eſt in contractibus aſſecurationis , Mercatores de Naui ad Vrcam non conſtituunt eſſentialem
9 differentiam , niſi obſtet defectus intentionis : quia †
æquiuocè , & ſinonimè proferunt nomina Nauis, &
Vrcæ , Rota Ianueſi *deciſ. 5. in princ.* & vlterius aduerterunt Domini , quod teſtes examinati pro Aſſecurantibus non conſtituunt differentiam inter nomen
Nauis , & nomen Vrcæ ; ſed quod hæc Nauis in lin-
10 gua , aut ſermone Belgio dicitur Vrca , † quæ expoſitio non diuerſificat eſſentiam nominum ; ſed eandem ſignificat Corn. *conſ. 18. num. 5. lib. 3.*

Neque videtur poſſe dari de defectu intentionis Aſſecurantium , quod aliter ſenſerint de Naui , & aliter de Vrca , ex eo quia illa Nauigia differant inter
ſe in armamentis, & in ſecuritate , vt deponunt Teſtes dati pro Aſſecurantibus ; Naues enim deferunt
tormenta bellica , † & milites in maiori numero , & 11
quantitate , quam Vrcæ , quæ reſpiciunt defenſionem,
& aſſecurationem magis tutam aduerſus deprædatores , & Piratas : vt ideo de Vrca Naui , ad Nauem
ſimplicem contractus aſſecurationis tranſire non potuerit , ſine notitia magis ſpeciali aſſecurantium , qui
proculdubio difficiliores redditi fuiſſent ad aſſecurandam † Vrcam , ex qualitate Nauigij minus tutam , 12
Maſtrill. *ead. deciſ. 182. num. 15. &* Caſtill. *deciſ. 3.*
num. 3. cum aliis allegat.

Quia aſſecurantes benè intellexerunt qualitatem
Nauigij , nempè Nauem nominatam , l'Elefante ſub
cura , & regimine Iacobi de Cornelijs Belgij Magiſtri
Nauis , & hanc ſic denominatam , & rectam fuiſſe
deprædatam Teſtes deponunt ; itaut notitia maior dari non potuerit , quàm illa , † quæ per demonſtratio- 13
nes qualitatum fuit deſcripta , & quæ alteri Nauigio
conuenire non poterant , Bart. *in l. demonſtratio falſa ,*
num. 14. ff. de cond. & demonſtr. Alex. *conſ. 133. num.*
5. lib. 5. Rot. *deciſ. 277. num. 4. & 313. num. 2. par. 1.*
recent. Gratian. *latiſſimè diſcept. 883. num. 3. & 4* dicens incertitudinem dari non poſſe , niſi concurrat alia
res , quæ habeat eoſdem confines , & in caſu præſenti alia Nauis nuncupata l'Elefante , & gubernata per
Iacobum de Cornelijs Belgum , adhuc non præſupponitur , nec probatur.

Ex quibus patet clara reſponſio ad allegatas † de- 14
ciſiones Mutæ , Maſtrilli , Caſtilli , & Graffij : quia
Caſtillus *deciſ. 3. num. 3.* loquitur de aſſecuratione ſuper Fregata , & frumenta fuerunt onerata ſuper Barcha dicta Tarquia , quæ in nomine , & defenſione inferior erat † Maſtrill. *deciſ.* 182. in ſimili caſu deter- 15
minat de aſſecuratione ſuper Fregata , quæ variari non
poterat ſuper Barcha , ſeu Tarquia , † & Iacob. Graff. 16
deciſ. 111. lib. 2. loquitur de aſſecuratione ſuper Naui
magna , & firma , & merces delatæ fuerunt ſuper Naui deteriori , † Muta *deciſ. 3.* & ipſe ponit caſum de aſ- 17
ſecuratione ſuper Polaccha ; & tamen merces fuerunt
delatæ ſuper Saittia ; vndè cum præceſſerit indiuidua nominis Nauigij † expreſſio , non potuit contra volunta- 18
tem aſſecurantium mutari qualitas Nauigij in deteriorem qualitatem ratione defenſionis contra Piratas , &
firmitatis contra maris iniurias , quod ſecus in præſenti
contigit , in quo mutatio aliqua colligi non poteſt , nec
voluntatis aſſecurantium defectus , vt ſupra dictum
fuit.

Quæ autem demum opponebantur contra Nauarchum de dolo , & culpa ad euitandam obligationem aſſecurationis ex eo , quod Nauem non munierit de neceſſarijs ad victum , & defenſionem pertinentibus , quod tempore incongruo , & ſuſpecto à Porta receſſerit , nec direxerit iter recta via verſus Liburnum , viſa fuerunt non
releuare , reſpiciunt enim culpam in omittendo , quæ in
Capitulis , ſeu Cedula obligationis fuerunt remiſſa † 19
exprimendo tantummodo caſum Barattariæ , per cuius
exceptionem ſolent includi omnes caſus , etiam culpa
nautæ ſequutos , Stracca *de aſſecur. gloſ. 2. num. 4.* Rota Ianuen. *deciſ. 166. num. 4.* & idem fuit firmatum in
alia cauſa *Romana Aſſecurationis 26. Februarii præteriti*
coràm R. P. D. meo Ghiſilerio.

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Nullitatis contractus.

Die Mercurii 18. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Maritus non probatur , quod actualiter receperit dotem , ſi nihil aliud non adducitur
præter eius confeſſionem de recepto ,
quæ

quæ confeſſio non probat numerationem. In contractibus minorum ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, ad hoc vt valeant, & alia circa donationem inter virum, & vxorem.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio de recepto regulariter non probat numerationem.*
2 *ex Dotis ſola conſtitutione non dicitur conſtare de reali numeratione.*
3 *de Dotis actuali numeratione, quando non dicatur apparere.*
4 *Minorum contractus, vt valeant debent in eis ſeruari ſolemnitates ſtatutariæ.*
5 *in Contractibus minorum, vigore Statuti Vrbis; non poteſt deueniri ad conſtitutionem curatoris, niſi in defectum proximiorum conſanguineorum, & patris minoris.*
6 *Et neque propter impedimentum patris, vel conſanguineorum ad Curatoris conſtitutionem deueniri poteſt, niſi approbata à Iudice cauſa, & iuſtitia impedimenti.*
7 *in Dotis cauſa, quando minor ſe obligat, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ.*
8 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. enumerando contractus læſiuos, non comprehendit contractum dotis, & donationem propter nuptias.*
9 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. non procedit in obligatione neceſſaria.*
10 *de Dotis actuali ſolutione, quando non conſtat. ſi eius ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa, facta à marito.*
11 *Confeſſio facta in teſtamento pecuniæ receptæ, vel debitæ ab eo, vel ei cui Teſtator legare non poteſt, minimè valida eſt donatio, & legatum præſumitur factum in fraudem legis.*
12 *Mariti confeſſio facta de receptione dotis, non conſtito de vera eius numeratione. eam quantitatem vxori donare videtur in fraudem legis, prohibentis donationem inter virum, & vxorem.*
13 *Donatio inter virum, & vxorem prohibita eſt, & nulla.*
14 *Donatio inter virum, & vxorem, ſit iurata, ex iuramenti virtute videtur confirmata remanere.*
15 *Donatio inter virum, & vxorem ſi ſit ſimulata, & omninò præſumpta, iuramento non confirmatur.*
16 *Donatio inter virum, & vxorem, tunc iuramento confirmatur, quando ſumus in vera donatione, non autem in ſimulata, & præſumpta, quæ reſultat ex confeſſione dotis receptæ.*
17 *Periurij exceptio non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio.*
18 *Dotis receptio certiſſimum eſt, quod ſubiacet exceptioni non numeratæ dotis.*
19 *Maritus quantumcunquè confiteatur in inſtrumento dotali, dotem ſibi datam eſſe, poteſt nihilominus exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere.*
20 *de Dotis vera, & reali ſolutione facta marito, licet adſit eius confeſſio receptionis, quando non conſtet.*
21 *Marito non præſumitur fuiſſe numeratam dotem ab eo confeſſatam, ſi non conſtet, quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta.*
22 *Dotium ſolutiones cum conditione inueſtiendi eas, ferè ſemper ad effectum dotes aſſecurandi fieri ſolent.*
23 *Marito iuueni, & minori non eſt veriſimile, quod liberè ſit ſoluta dos, cum de facili potuiſſet eam conſumere.*

DECISIO LV.

REPROPOSITA cauſa * ſuper eo; An ex
Inſtrumento facto à Leonardo Caſtellano, in quo
confeſſus fuit ſe recepiſſe dotem Lauiniæ Gherlæ con-
ſtaret de tali ſolutione, quæ vxori ſuffragetur, negati-
uè fuit reſulutum, cum ſolutio probetur dumtaxat ex
1 confeſſione de recepto, † quæ regulariter non probat nu-
merationem, vt tenuit Rota coram Seraph. *decis.* 292.
& 02. *num.* 1. & 2. Rota *in Parmeñ penſionis* 5. *Iunij*
1624. *coram R. P. D. meo Merino, & in Cæſaraugustana*
penſionis 16. *Iunij* 1628. & 24. *Maij* 1630. *coram me*; Nam
2 ex ſola dote non apparet de † reali numeratione, niſi
pro ſcutis 59. reſiduum verò in ſola confeſſione Leonar-
di conſiſtit, quia Inſtrumentum ab eo factum 5. Februa-
rij 1627. continet ipſum recepiſſe ad computum dotis
promiſſæ ſcuta 200. ſed † non conſtat de actuali nume- 3
ratione, prout Inſtrumentum celebratam prima Martij
eiuſdem anni coram Iudice continet illius confeſſionem
pro ſumma ſcutorum 139. in bonis mobilibus, ſed non
probat actualem traditionem, niſi pro dictis ſcutis 59.
pro reſiduo dotis.

Non obſtat, quod idem Leonardus ratificando à ſe
geſta in priori Inſtrumento in poſteriori facto coram Iu-
dice dixerit ſe pro reſiduo dotis ſcutorum 500. recepiſſe
ſcuta 139. Primò quia non probatur in Inſtrumento † 4
ſeruatas fuiſſe ſolemnitates requiſitas à ſtatuto in contra-
ctibus minorum; patet enim ex lectura ipſius Inſtru-
menti conſtitutum fuiſſe curatorem, † ad quem deue- 5
niri non poterat, niſi in defectum proximiorum con-
ſanguineorum, & Patris ipſius Leonardi, quem non
conſtat fuiſſe citatum, ita quòd neque propter impedi-
mentum Patris, vel conſanguineorum ad curatoris † 6
conſtitutionem deueniri poterat, niſi approbata per Iu-
dicem, cauſa, & iuſtitia impedimenti, *vt tenuit* Rota
in Romana releuationis indemnitatis 22. *Maij* 1602. *coram*
Ortembergo, & in Romana nullitatis contractus 8. *Aprilis*
1610. *coram R. P. D. meo Pirouano*. Nec ſupradicta eui-
tari poſſunt ſub prætextu, quod in cauſa dotis non ſint
† neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ, maximè cum ſta- 7
tutum enumerando quatuor contractus, non compræ-
hendat contractum † dotis, & donationem propter nu- 8
ptias, Caputaq. *decis.* 199. *par.* 3. Rota *in Anconitana*
Dotis 27. *Nouembris* 1598. *coram Card. Lancellotto, &*
in Romana reſciſſionis contractus 1. *Decembris* 1608 *coram*
Reuerendiſſ. D. meo Decano, quia ſupradictæ deciſiones
procedunt in dote conſtituta ab eo, qui habet obligatio-
nem dotandi, & ſic ſtatutum non procedit in obligatio-
ne † neceſſaria, ſecus autem in ratificatione ſolutionis, 9
qualis eſt caſus noſter, prout declarat ſtatutum, *alleg.*
decis. 199. Caputaq. *par.* 3.

Secundò, quia cum non appareat de actuali ſolutione,
& talis ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, † 10
dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa facta, *arg. l.*
qui teſtamentum, ff. de probat. l. cum quis decedens. §. Ti-
tia, ff. legat. 3. quibus probatur confeſſionem factam in
teſtamento pecuniæ receptæ, aut debitæ ab eo, vel ei,
Teſtator legare non poteſt, minimè validam eſſe, do-
nationemque, & legatum præſumi, atquè eo titulo fa-
ctam, † vt fraus fieret legis prohibitioni, ſic maritus, 11
qui matrimonio conſtante fatetur dotem ab vxore rece-
piſſe, de cuius vera numeratione non conſtat, eam quan-
titatem vxori donare videtur, eamquè donationem, do-
tis acceptæ nomine ob id factam fuiſſe præſumitur, † vt 12
prohibitio donationis inter virum, & vxorem effugere-
tur, ita tenuerunt Ioan. Andr. *in Specul. tit. de donat. in-*
ter vir. & vxor. in princ. gloſ. Bar. *in l. ſi diuortio, nu.*
3. *ff. de verb. oblig. & alij relati à* Couar. *lib.* 1. *var. cap.*
7. *num.* 4. *ſan. me. Greg. XV. decis.* 67. *num.* 7. *vbi* Adden.
num. 14. quæ † donatio inter virum, & vxorem prohi- 13
bita eſt, & nulla, *l.* 1. *& tot. tit. ff. & C. de donat. inter*
vir. & vxor. Oldrad. *conſ.* 8. Soccin. *conſ.* 35. *num.* 5.
lib. 1.

Nec quidquàm facit ſi dicatur, in ea appoſitum fuiſſe
iuramentum, † & ex ipſius virtute eam confirmatam 14
remanſiſſe Gabr. *de donat. concluſ.* 3. *num.* 1. Clar. *in §.*
donatio, quæſt. 9. *num.* 3. *ſan. me. Greg. XV. decis.* 563.
num. 7. Quia cum ſit ſimulata, & omninò † præſum- 15
pta iuramento non confirmatur, Bar. *in §. Titia ff. de leg.*
3. Cyn. *in l.* 1. *ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ. Romana*. Signo-
rol. Dec. & alij quo refert & ſequitur Couar. *vbi ſupra*
num. 5. Supradicta enim procedunt † in vera donatio- 16
ne, non autem in ſimulata, vel præſumpta, quæ reſul-
tat ex confeſſione dotis receptæ, & cum Leonardus † 17
fuerit abſolutus à iuramentis præſtitis, exceptio periu-
rij ei non obſtat.

Neque obſtat renunciatio exceptioni non numeratæ
pecuniæ, cum † certiſſimi iuris ſit, quod receptio 18
dotis receptæ ſubiaceat exceptioni non numeratæ
dotis, *ad tex. in l. vltima, & in auth. quod lo-*
cum C. de dot. caut. non numer. Abb. *conſ.* 73. *nu-*
mer. 1. *par.* 2. vbi firmat, quod quantumcunque ma-
ritus confiteatur † in Inſtrumento dotali dotes ſibi da- 19
tas eſ-

tas eſſe, poteſt nihilominus opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ.

Nec DD. cenſuerunt confeſſionem taliter adminicu-
20 lari, vt per eam conſtet de vera, & reali ſolutione, †
nam præcedens promiſſio dotis conſiderata in deciſione,
quæ reuidetur, non vrget in præſenti caſu, cum non ve-
rificentur conſiderata *per ſa. me. Greg. XV. deciſ. 62.*
ſed ex ſupradictis apparet non probari ſolutionem parti-
21 tarum enunciatarum io confeſſione, nec fuerunt † ſubmi-
niſtrata alimenta, cum non conſtet, quod maritus re-
tinnerit vxorem, & illi tanquàm dotatæ alimenta ex-
hibuerit, *ad not. per* Bald. *in l. 1. num. 4. C. de priuileg. dot.*
Soccin. *conſ. 82. num. 3. lib. 3.* Dec. *conſ. 536. num. 10. &*
alij relati à ſa. me. Greg. XV. in alleg. deciſ. num. 5. Alia
deniquè coniectura deducta ex reſponſione patris Leo-
oardi ad poſitiones de dote à filio habita, & impenſa in
neceſſarijs, corruit cum in facto non iuſtificetur.

Sed magna inſurgit inueriſimilitudo ex eo, quod talis
ſolutin fuit facta liberè, & ſine conditione inueſtiendi
22 dictas pecunias, prout † ferè ſemper ſolet fieri ad aſſe-
curandas dotes, non eſt enim veriſimile, quod ſumma
23 ſcutorum 500. fuerit ſoluta Leonardo, † qui cum eſſet
iuuenis, & minor, potuiſſet illam de facili conſumere,
& propterea cum dubitetus de veritate ſolutionum, ne-
gatiuè fuit reſolutum, vtraquè parte, &c.

* Propoſita fuit ſub die 26. Innij 1630. Habes eam infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officiorum.

Die Mercurij 18. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Contractum, quando quis celebrauit nomine alieno, & promiſit de rato, &c. quando dicatur ſatisfeciſſe ſuæ promiſſioni. Ratificatio ex quibus actibus concludenter iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Officialis alicuius Collegij, ſi vendat aliquid nomine d. Collegij, & promittat de rato &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione.*

2 *Geſta ab aliquo nomine alieno, quando dicatur, ab eo id ratificatum.*

3 *Contractus celebratus nomine alieno, ille ſine dubio dicitur dictum contractum approbaſſe, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit.*

4 *Ratificationis probatio corroboratur, ex commodi perceptione, & ſcientia.*

5 *Inſtrumentis acceptationis actus, vna cum ſcientia præcedenti, plurimum facit ad eiuſdem inſtrumenti ratificationem.*

6 *Per Procuratoris conſtitutionem ad aliquid defendendum etiam inducitur ratificatio.*

7 *Ratificatio inducitur ſtante longo temporis ſpatio, quo quis aliquo vſus ſit.*

8 *Ratificatio etiam per coniecturas rectè deducitur.*

9 *Actus an dicatur factus collegialiter, licet ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum.*

10 *Citatio etiam defectuoſa, ſi per illam citandus certificatus eſt, perinde arctat, ac ſi ille legitimè citatus eſſet.*

11 *de Ratificatione ſufficienti, quando non poſſit dubitari.*

DECISIO LVI.

DOMINVS Iacobus Lampugnanus, & alij tres Medici viginti ab hinc anois aſſerentes ſe à Collegio Medicorum oumerariorum deputatos, & ad eos, dictumquè Collegium tanquàm veros Dominos ſpectare officium Notariatus, & Secretariatus ipſius Collegii, officium huiuſmodi vendiderunt Coſmo Continn ementi, & acceptaoti durante ſua, & Franciſci ſui filij vita, itaut alter alteri ſuccederet cum promiſſione de rato, & de euictione vſquè ad promiſſam ratificationem.

Cum autem poſt dictos viginti annos Camerà Apoſtolica dictum officium tanquàm rem ad ſe ſpectantem vendicauerit, Franciſcus ab illius poſſeſſione electus obtinuit ab Aud. Cameræ contra D. Lampugnanum pro reſtitutione precij decerni, & relaxari mandatum executiuum, quod io gradu Appellationis mihi commiſſa cauſa vtraquè parte informante Domioi cenſuerunt eſſe
reuocandum. Quia D. Lampugnanus per adimplemen-
tum ſuæ promiſſionis, † ſubſequutam ratificationem 1
fuit liberatus, ſecundum *tex. eſt in l. quod verò, §. Iulia-*
nus, & l. procurator, ff. rem rat. hab. Bart. *in l. verò, §.*
ſed & ſi non verò num. 1. verſ. vlterius, ff. de ſolut. Ca-
ſtrenſ. *conſ. 95. num. 1. lib. 1.* Card. Seraph. *deciſ. 548. n. 3.*

Conſtat enim de expreſſa ratificatione Collegij ex
actu collegialiter facto, cui præuia, iuxta morem, inti-
matione Protomedicus, & alij quatuor eius Collegæ in-
terfuerunt, ac de ſupraſcripto venditionis contractu in-
formati, omnia † in eo contenta tanquàm geſta de ip- 2
ſorum ordine, & mandato ratificarunt.

Et ſucceſſiuè præfati, ac alij omnes Medici Collegia-
les partem pretij ex eodem contractu debiti cum expreſ-
ſa mentione dictæ venditionis receperunt, & † per 3
huiuſmodi exactionem, contractum præcedentem pro-
culdubio facto ſuo approbarunt, *iuxt. text. in l. Paulus,*
ff. rem rat. habe. l. quidam ex parte, ff. de euict. Caſtrenſ.
conſ. 386. in fin. lib. 2. Calderio. *conſ. 1. de Cenſi.* Bald.
conſ. 184. num. 4. & 5. lib. 2. Aym. *conſ. 276. num. 6.* Alex.
conſ. 117. num. 2. lib. 5. Natt. *conſ. 341. num. 4.* Menoch.
de Præſ. lib. 6. præſump. 23 num. 48. & fuit dictum in
Meleuitana Reuiſionis Computorum 31. Octobris 1595. co-
ram bon. mem. Card. Pamphilio. Ex reſidun autem dicti
pretij extinctum fuit Æs alienum eiuſdem Collegij, &
ex huiuſmodi commodi perceptione † & ſcientia, rati- 4
ficationis probatio corroboratur *l. ſed Iulianus, §. penult.*
ff. ad ſen. conſul. Maced. Bell. *conſ. 15. num. 11.* Dec. *conſ.*
232. num. 3. in fin. Surd. *conſ. 128. num. 21. vbi multas alle-*
gat auctoritates, & deciſ. 33. num. 1. Rot. *deciſ. 59. num.*
2. par. 1. diuerſ. & deciſ. 262. num. 6. par. 1. recent. & in
Ciuitatis Caſtelli Cenſus 29. Maij 1600. coram Iuſto, quæ eſt
deciſ. 81. num. 6. impreſſa penes Cenc. *de Cenſib.*

Præterea ipſummet Collegium mandauit, vt huiuſ-
modi venditionis Inſtrumentum in ſuo Archiuio cùm
reliquis ſcripturis reponeretur, qui actus vna cum ſcien-
tia præcedenti plurimum facit ad eiuſdem inſtruoiènti † 5
ratificatinnem, vt per Bart. *in l. quo enim, §. 1. num. 1.*
verſ. quandoque ſuperuenit, ff. rem rat. hab. Greg. XV.
deciſ. 31. num. 9.

Ac deniquè Protomedicus, & Conſiliarij idem Colle-
gium repræſentantes impartiti fueruot præfato Franci-
ſco licentiam exercendi officium per ſubſtitutum, † & 6
inſuper conſtituit procuratorem ad comparendum io
cauſa, quam habebat contra Dominum Commiſſarium
Cam. Apoſtolicæ, per quam Procuratoris conſtitutio-
nem etiam inducitur ratificatio *l. cum minor, §. falſus, ff.*
rem rat. hab. Oldr. *conſ. 328. num. 15. verſ. item licet, &*
conſ. 332. num. 10. Natt. *conſ. 142. num. 6.* Vant. *de nullit.*
qualit. & quib. mod. ſent. repar. poſſ. num. 103. verſ.
idem fortè, Rot. *deciſ. 38. de Procur. in non. & deciſ. 378.*
num. 20. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Hiſpa-
lenſi Capellaniæ 9. Iulij 1608. coram Eminentiſſimo D. Car-
dinali Pamphilio. Quibus omnibus conſideratis iunctn
etiam longi † temporis ſpatin, qun ipſos Medicos, eo- 7
rumquè Collegium alterius Notarij opera, quàm ſupra-
dictorum Coſmi, & Franciſci non fuiſſe vſos conſtat, vi-
ſum fuit adeſſe ſufficientem ratificationem, quàm ex
coniecturis † rectè deduci dixit Rota *in Neapolitaaa Pe-* 8
cuniaria 26. Iunij 1600. coram Lita.

Non obſtat vnicum obiectum, quòd ratificatin Proto-
medici, & aliorum quatuor Medicorum, quamuis ema-
oauerit in Collegin, non tamen ſit collegialiter facta † 9
propter defectum intimationis, in qua dictum fuerat
pro doctorando, & alij rebus Collegij, oulla facta men-
tione ratificationis faciendæ quoad venditionem officij.
Quia fuit reſponſum, quòd etiam dato, non autè conceſſo
defectu dictæ intimationis, in hoc caſu ſufficit, quòd
† per talem intimationem ſic certificati habeantur pro 10
legitimè intimatis, vt poſt alios *not.* Vaot. *de nullit. tit.*
qual. ſent. num. 122. ac etiam cooſtat de ſufficienti rati-
ficatione ex ſupradictis omnibus ſimul iunctis, cum
diuturna contractus † obſeruantia ſcientibus, & 11
conſen-

conſentientibus ipſis Medicis, Bald. *in l. 2. num. 4. C. de legit. hered.* Dec. *conſ. 267. num. 3. circ. med.* Gozzad. *conſ. 11. num. 16.* Aym. *de antiq. tempor. par. 2. in princ. num. 65.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1253. num. 11.* Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed. 15. num. 120. cum ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO.

Elnen. Eremitorij.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Præſumptio, quod beneficium in dubio præſumatur collatiuum ex quibus corroboretur. Prouiſiones Apoſtolicæ, vt immutent ſtatum beneficij, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium quod ſit Eccleſiaſticum, quando iſta præſumptio multò magis intret.*
2 *in Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus, dum agitur inter prouiſos, non autem inter Collatores, & ſi principaliter non agatur ſuper ſtatu, ſed iure prouiſi.*
3 *ad beneficij collationem ſubſtinendam ſufficit vltimus ſtatus, reſultans ex quaſi poſſeſſione.*
4 *de Beneficij vltimo ſtatu collatiuo, quando non poſſit dubitari.*
5 *Papa, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij, debet conſtare de eius ſcientia.*
6 *Papa prouiſiones non mutant ſtatum beneficij.*
7 *Papa, vt dicatur voluiſſe immutare ſtatum beneficij, debet doceri de eius præciſa ſcientia, animo, & intentione, & num. 8.*
9 *Status vltimus in beneficialibus collectus ex prouiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſio ex eiſdem collectus, quando attendatur.*
10 *Status antiquus, & de præterito beneficij præſumitur ſimilis vltimo, & ſemper talis continuatus, non conſtito de contrario.*
11 *Et tunc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmodi vltimum ſtatum potius corroborant, & declarant.*
12 *Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio inſurgens ex prouiſione, quæ per 40. annos habuit effectum, ſine dubio ſuffragatur pro validitate collationis, & ſufficit pro eius iuſtificatione.*
13 *Deciſ. in cauſa Monopolitana Hebdomadæ coram Card. Veroſp. quo caſu loquatur.*
14 *Sententia lata à Iudice carente iuriſdictione, non eſt attendenda, & maximè, ſi ab ea ſit appellatum.*
15 *Mors alicuius probatur ex partita libri illius, ad quem ſpectat onus ſepeliendi mortuos.*

DECISIO LVII.

PLACVIT Deciſio in hac cauſa emanata ſub die 7. Februarij præteriti coram me; Inconcuſſum enim remanet motiuum, quod hoc Eremitorium, ſiue Capellania, in dubio præſumitur Eccleſiaſticum, & collatiuum, præſertim ſuadentibus ſignis, vt in caſu præſenti, quia hæc Capellania habet onus Miſſarum. dotem congruam, nuncupatam Abbatia, & ſuffragatur quaſi poſſeſſio, cum fuerit reſignatum in manibus fel. rec. Gregorij XIII. & reſignatio admiſſa, & hoc idem Eremitorium viſitatum ab Ordinarijs, & ab ijs relatum, eſſe beneficium
1 Eccleſiaſticum, † ex qua quaſi poſſeſſione fortiùs intrat præſumptio illa, quod ſit re vera beneficium Eccleſiaſticum, & collatiuum, Gabr. *concluſ. 1. num. 9. de præſumpt.* Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. num. 20. & ſeq. verſ. hoc tamen*; & dum agitur inter prouiſos, non autem inter Collatores, & principaliter non agitur
2 ſuper ſtatu, † ſed de iure prouiſi, ſufficit vltimus
ſtatus ad ſubſtinendam hanc collationem, quicquid ſit
in ſequentibus vacationibus quatenus detegeretur hoc
Eremitorium eſſe ſimplicem Capellaniam, non au-
tem beneficium collatiuum, quia † interim ſufficit 3
quaſi poſſeſſio reſultans ex vltimo ſtatu, & hæc col-
latio D. Gaſparis eſt fructus dictæ quaſi poſſeſſionis,
vt latiùs fuit comprobatum in alia deciſione.

Neque de hoc vltimo ſtatu poteſt, dubitari, quia
Sebaſtianus Mendez, per cuius obitum contingit hæc
poſtrema. † vacatio, fuit prouiſus à Gregorio Deci- 4
motertio in vim reſignationis, factæ ab Emanuele
Gomez.

Non obſtat dictam prouiſionem emanaſſe à Papa ad
inſtantiam † partis, qui Papa cum ignorauerit ſta- 5
tum antecedentem huius Eremitorij eſſe ſimplicem
Capellaniam laicalem, non collatiuam, vtrique pro-
uidendo dictum Sebaſtianum, non cenſeatur ex defe-
ctu voluntatis immutaſſe dictum ſtatum anteceden-
tem, ex regula, quòd † prouiſiones Papæ non mu- 6
tant ſtatum beneficij, Rota *deciſ. 308. num. 3. part. 1. recent.* Addent. *ad San. mem. Gregor. XV. deciſ. 434. num. 20.*

Quoniam obiectum procederet, ſi euidenter de tem-
pore prouiſionis D. Gaſparis conſtitiſſet de contrario
ſtatu anteriori, nempè, hanc Capellaniam eſſe lai-
calem, & non collatiuam, tunc enim, niſi † data 7
præciſa ſcientia Papæ, & animo, ac intentione mu-
tandi ſtatum beneficij, non cenſeretur voluiſſe immu-
tare prouiſionem ab eodem factam, neque tunc hu-
iuſmodi vltimus ſtatus ſuffragaretur, ita loquuntur,
† & præſupponunt præcitatæ, & quotquot allegare 8
poſſunt Rotæ deciſiones, ſecus autem, quando de
ſtatu contrario antecedenti, non conſtat, tunc enim
de mutatione ſtatus, † qui non extat, ſeù non appa- 9
ret, non eſt agendum, ſed vltimus, qui benè pro-
batur ex collationibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſio,
ex ijſdem reſultans, attendi debet, *cap. ſi Iudex laicus, §. idem eſſe, verſ. hijque ſtatus, de ſent. excom. in 6.* Calderin. *conſ. 28. verſ. & ſtatus præſens, de præbea.* Dec. *conſ. 126. num. 1. & fuit dictum in Terdonen. Prioratus 5. Maij 1595. coram Orano. in Parmen. Prioratus 27. Iunii 1597. coram eodem, & in Ferrarien. Prioratus 25. Maij 1609. coram Penia*; preſumitur-
que non conſtito de contrario, † ſtatum antiquum, 10
& de præterito beneficij, eſſe ſimilem vltimo, & ſem-
per talem continuatum, *vt firmatur in præallegatis deciſionibus*, & tunc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmo-
di † vltimum ſtatum potiùs corroborant, & declarant, 11
vt fuit dictum *in præallegata Terdonen. Prioratus 5. Maij 1595. coram Orano, in Virdunen. Capellaniæ 5. Decembris 1601. coram Cardinali Lancellotto, & in Tiraſonen. Capellaniæ 14. Decembris 1607. coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*; & proinde, in caſu præ-
ſenti, in quo, nedum non conſtat de anteriori ſtatu
contrario, quod Capellania eſſet laicalis, ſed potiùs
apparet, ſaltem præſumptiuè, ſemper, & in præte-
ritum fuiſſe beneficium collatiuum, ex ſupra deductis,
negari non poteſt, quin iſte ſtatus, † & quaſi poſ-
ſeſſio, inſurgens ex prouiſione, quæ, & per quadra- 12
ginta annos habuit effectum, ſuffragetur validitati
iſtius collationis, & ſufficiat pro eiuſdem iuſtificatio-
ne, *vt dixit* Rota apud Cardin. Seraphin. *deciſ. 1229. num. 2. in Toletano Parrochiatis 15. Maij 1587. coram Cardinali Platto, in Peruſina beneficij 16. Ianuarij 1608. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio, & in Alerien. beneficiorum 29. Martij 1610. coram eodem*; Nec
† contradicit deciſio *in Monopolitana Hebdomadæ 6. Decembris 1613. coram Eminentiſſ. D. Cardinali Veroſpio*, 13
quia ibi ex publico inſtrumento fundationis inconti-
nenti apparebat, quod illa Capellania erat ſimplex
adminiſtratio bonorum, non autem beneficium col-
latiuum, neque hic fieri poteſt fundamentum ſuper
ſententia, à Collatore promulgata, quia Iudex † ſu-
per hoc articulo de ſtatu beneficij nullam habebat iu- 14
riſdictionem, & ab eadem ſententia fuit appellatum.

Quoad obitum Sebaſtiani in menſe Iulij, Domini
de hoc non dubitabant, quia, ex nota libri Confrater-
nitatis, † ad quam ex illius inſtituto ſpectat onus ſepe-
liendi, & ex teſtibus, atque alijs, ſaltem ſimul iunctis, 15
iuſtificatur obitus in d. menſe Iulij.

Deſe-

Defectus verò Iuriſdictionis Rotæ, tollitur ex lectura Commiſſionis, cum clauſula, quam, & quas &c.

Et ex his, atquè alijs deductis in prima deciſione, hodie Domini, vtraquè parte informante, permanſerunt in deciſis.

* Eſt ſupra deciſ. 13. in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Donationis de Caſtellanis.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

In donationibus, quando poſſint apponi pacta, & conditiones, & quando non, Iuramentum eſt præciſè ſeruandum. Pactum nudum de donando an efficax ſit; Statuta Vrbis, quando ligent Clericos. Donatio ſine inſinuatione, quando ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, quando non eſt perfecta, tunc in ea licitum eſt apponere pacta, & conditiones.*
2 *Pactum nudum de Iure Ciuili non parit actionem.*
Ius Ciuile ſeruandum eſt inter Ciues Romanos, & incolas. num. 2. & 27.
3 *Promiſſio de donando, non eſt donatio.*
4 *Pactum, vt quis ſeruet, non tantum ad hoc de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili compelli poteſt.*
5 *Pacta, debent cuſtodiri.*
6 *Iuramentum debet ſeruari in forma ſpecifica.*
7 *Iuramentum omne, quod ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt, ſeruandum eſt.*
8 *Promittens eum iuramento ſe obligaturum ad decem, dicitur ſe obligaſſe.*
9 *Monumentum facere, quando quis iurauit, illud cum effectu tenetur extruere.*
Iurari debet omne verum, & non falſum. num. 9.
10 *Hæres inſtitutus ſub conditione, ſi iurat ſe facturum aliquid, vel daturum, eſt hæres, ſtatim quod iurauit.*
11 *Factum, vel datum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur.*
12 *Promiſſio de donando habet vim donationis.*
13 *Donatio intelligitur eſſe, non ſolum ſi fiat per verba præſentis temporis, ſed etiam futuri.*
14 *Donatio hodie ſolo nudo pacto perficitur, etiam de Iure Ciuili.*
15 *Conuentio legitima illa dicitur, quæ à lege confirmata eſt.*
16 *Obligatio non tribuitur efficax, ex pacto.*
17 *Pactum nudum de donando, à lege confirmatur, & vtile erit, quàmuis fuerit ſimplex.*
18 *Pactum nudum, iuramento vallatum, nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili parit actionem, & obligationem.*
19 *Tranſactio, quæ de Iure Ciuili inualida eſt, ſi firmatur iuramento valet, vt nudum pactum iuramento vallatum.*
20 *Donatio per pactum de donando veſtitum ex coherentia alicuius contractus, acquiritur ius quæſitum, & numer. 21.*
Et an hoc procedat in actionibus bonæ fidei, & ſtricti iuris. num. 22. & 23.
24 *Contractus matrimonij, & dotis ſunt bonæ fidei contractus.*
25 *Promittens alicui aliquid facere, ſi promiſſum non adimpleat, tenetur ad intereſſe tanti ſcilicet, quanti eius intereſt, cui promiſſio fuit facta.*
26 *Liquidatio circa intereſſe non eſt neceſſaria, ſi promiſſio ſit de certa quantitate pecuniarum.*
28 *Eccleſiaſtica perſona non compræhenditur ſub ſtato Laicorum.*
29 *Confirmatio nihil de nouo concedit, ſed tantùm prout eſt confirmat.*
30 *Confirmationis naturæ eſt, robur ſolum addere confirmato, non autem illud ad ea, quæ in confirmato non reperiuntur extendere.*
31 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 124. in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita, bona reducentur ſucceſſoribus, non comprælendit Eccleſiam.*
32 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. in quo habetur, quod ad reſcidendum contractum ſufficiat docere de læſione vltra tertiam partem, non compræhendit Eccleſiam.*
33 *Statut. Vrb. lib. 1. cap 157. in quo diſponitur quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam, quod non ſteterit in Obligatione, non habet locum in Eccleſia.*
34 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 178. In quo diſponitur, ne in vna, eademquè cauſa ſecundò liceat appellare, eſt ſeruandum in omnibus Curijs inter Ciues, incolas, & diſtrictuales Vrbis.*
35 *Deciſ. 452 par. 1. diuerſ. declaratur.*
36 *Deciſ. Seraph. 794. & 1170. intellectus.*
37 *Deciſ. in cauſa Portuen. Plani Vlmi coram Robuſterio reijcitur.*
38 *Iuramenti materia, quando tractatur, etiamſi agatur in terris Imperij, eſt ſeruandum Ius Canonicum.*
39 *Pactum de donando, ſi fuerit appoſitum occaſione matrimonij, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cum eo confunditur.*
40 *In contractibus bonæ fidei debet ſeruari æquitas, & Ius Canonicum, etiam in terris Imperij.*
41 *In contractibus bonæ fidei æquitas exuberare debet.*
42 *Text. in l. perfecta, C. de donat. intellectus.*
Donatio, quando eſt perfecta conditiones ex interuallo in ea appoſitæ non tenent. num. 42.
43 *Conditiones in donatione appoſitæ, vt valeant, requiritur, vt in continenti ſint appoſitæ.*
44 *In donatione dicuntur incontinenti conditiones appoſitæ, quando in ipſo contractu, vel poſt ipſum contractum ſucceſſiuè, nullo medio temporis interuallo inſeruntur.*
45 *Donatario non poteſt ius auferri, quando ei fuit irreuocabiliter acquiſitum.*
46 *Donatio per pactum, ſeu promiſſionem de donando, ita dicitur perfecta, vt non niſi de conſenſu donatarij in ea conditiones apponi poſſunt.*
47 *Pactum ſolùm de donando de Iure antiquo, erat inefficax, ſed ſecundum nouum ius efficax eſt.*
48 *Donatio non inſinuata, non valet.*
49 *Donatio facta contemplatione futuri matrimonij in genere, vel extra capitula matrimonialia, an egeat inſinuatione.*
50 *Inſtrumenta dotalia non ſolent fieri clam, prout nec ipſum matrimonium.*
51 *Donationes inſinuari non debent, quando ſunt ex cauſa matrimonij.*
52 *Inſinuatio an requiratur in donatione ſtante iuramento, ardua eſt quæſtio, & quæ ſit communis, & magis communis. num. 53. & 54.*
55 *Donatio, quando ſubſtinetur abſquè inſinuatione propter iuramentum in præiudicium tertij.*
56 *Iuramentum confirmatorium contractus non operatur in præiudicium tertij.*
57 *Iuramentum in donatione an nihil operetur ſtante ſtatuto requirente copulatiuè iuramentum, & inſinuationem.*

DECISIO LVIII.

VT Dictum fuit in deciſione facta 17. Iunij ſuperioris anni * occaſione matrimonij contrahendi inter q. Bartholomæum Caſtellanum, & D. Cæciliam de Capiſtoſtis, fuit in capitulis matrimonialibus conuentum. *Che Monſign. Gio. Andrea Caſtellano debba far donatione inter viuos in forma valida contemplatione matrimonii al ſodetto Sig. Bartholomeo, e ſuoi figliuoli di ſcudi 20. mila, de' quali però ſoſtenendo Monſig. li peſi del matrimonio egli habbia l' amminiſtratione, e quando detti Signori Spoſi non voleſſero, ò poteſſero ſtare con detto Monſig. in tal caſo eſſo Monſig. ſia tenuto conſegnare liberamente detti ſcudi 20. mila in tanti luoghi de Monti, ò Cenſi, ò beni ſtabili qui in Roma*. Defuncto autem d. Bartholomæo idem R. P. D. Io. Andreas non recuſabat facere donationem, ſed prætendens in eadem donatione † tanquàm non dum perfecta, pacta ſibi 1
benè viſa, & conditiones apponere arg. textus à contrario 2
ſenſu

ſenſu in *l. perfecta C. de donat. quæ ſub modo*. duobus po-
2 tiſſimum fundamentis nitebatur. Primò quia de † iure
ciuili (quod eſt ſeruandum inter Ciues, & Incolas ex
Statuto Vrbis c.42.lib.1.) pactum nudum non parit actio-
nem, *l. Iuriſgentium*, *§. igitur nuda*, *ff. de pact. l. le-*
3 *gem*, *C. eod.* Secundò quia promiſſio † de donando eſt
non donatio ex latè congeſtis ab informantibus, qui-
bus ſufficiebat allegare Tiraquell. *de retract. conuent.*
ad fin. tituli num. 25. & 42. qui DD. pro vtraque parte
cumulat, prout etiam Seraph. *de priuil. iuram. priuil. 23.*
in princip.

His tamen non obſtantibus fuit per DD. reſolutum d. D.
Caſtellanum teneri ſimpliciter donare iuxtam formam
dd. capitulorum abſque vllo pacto, & conditione,
cum promiſſio ſit ſimplex, & ſic ſtandum eſſe in deciſis
ſub d. die 17. Iunij ſuperioris anni. Ratio deciſionis fuit,
4 quia † nedum de iure Canonico, quis debet compelli
ad ſeruaodum id, quod promiſit, ſed etiam de iure Ciuili,
de Iure quidem Canonico ex diſpoſitione *text. in cap. 1.*
5 *de pact.* vbi dicitur, † quod pacta cuſtodiantur, *c. quali-*
ter eod. tit. ibi ſtudioſè agendum eſt, vt ea, quæ promittun-
tur opere compleantur, Abb. *in c. per tuas num. 3. in fin.*
& num. 13. de arbitris, Rom. *in l. ſtipulationes non diui-*
duntur num. 77. Iaſ. *num. 33. verſ. alio modò limitat*, *ff. de*
verb. oblig. Garz. *in d. cap. 1. num. 16. de pact.* Ant. Bur-
gos *in rub. de empt. & vend. col. 2. & quàmuis* Io. Andr.
in d. cap. qualiter, Felin. *in d. cap. 1. num. 9. verſ. conſi-*
dera, *&* Ferrett. *conſ. 171. num. 7.* teneant; quod Ius
Canonicum in hoc non diſcrepet à Iure Ciuili, tamen
hoc ſimpliciter non dicunt, ſed ad effectum, vt promit-
tens præſtando intereſſe liberetur, de quo hic non eſt
agendum propter iuramentum R. P. D. Caſtellani, quod
illum præciſè obligat ad donandum, nec poteſt liberari
6 præſtando intereſſe, cum † iuramentum debeat in for-
ma ſpecifica obſeruari, *c. ad noſtram il 2. de iur. iur.* & ſi
7 poteſt ſeruari ſine diſpendio ſalutis æternæ, † & detri-
mento alterius omninò ſeruandum eſt, *ca. cum contingat*
eod. tit. c. quàmuis de pact. in 6. gloſ. in l. ſi pecuniam. in princ.
ff. de condit. ob cauſam, quam ſequitur Bald. *in l. 1. num.*
77. verſ. quarto fallit, *ff. de ſtat.* quæ pro eo Alex. qui
de communi *in d. l. ſtipulationes non diuiduntur num. 27.*
& conſ. 91. num. 6. lib. 2. Corn. *conſ. 256. num. 2. & 3.*
lib. 4. Socc. Sen. *conſ. 16. num. 67. & conſ. 90. num. 10. lib.*
4. Ruin. *conſ. 1. in fin. lib. 4.* Socc. Iun. *con. 95. num. 8. &*
9. lib. 4. Roland. *conſ. 6. num. 32. lib. 1.* Hinc qui promit-
8 tit † cum iuramento ſe obligaturum ad decem, dicitur ſe
obligaſſe, Io. Andr. *in addit ad ſpecul. in tit. de oblig.*
& ſolut. in rubr. ſequitur Alex. *l. cum fundus*, *§. ſer-*
uum ſum imprudens. num. 1. ff. ſi cert. pet. Aretin. *in l.*
1. num. 1. ff. de pign. act. vbi hoc ponit pro regula, &
pro notabili tradit Rom. *in ſingul. 187.* Gomez. *inſt. de act.*
in §. item. col. 1. in fin. latè Boer. *deciſ. 3. num. 2.* Hinc
etiam ſi quis iuranit monumentum conſtruere debet il-
9 lud † cum effectu facere, quia illa promiſſio habet in ſe
tacitam conditionem ſcilicet, & conſtruam, & hoc ex
priuilegio iuramenti, quia omne verum, & non falſum
debet iurari, Caſtren. *in l. ſi cum patruo ad fin. C. com-*
mun. vtriuſq. Iudic. & eſt bonus text. in l. quæ ſub con-
ditione, *§. quoties*, *ff. de condit. inſtit. & in l. hæc ſcri-*
ptura, *ff. de cond. & demonſt. & in l. non dubium*, *§. 1. ff.*
de leg. 3. in quibus iuribus hæres inſtitutus ſub conditione
10 ſi iurat † ſe facturum aliquid, vel daturum eſt hæres ſta-
tim, quod iurauit, licet non dederit, vel non fecerit,
quia datum, vel factum reputatur, ex quo ſtatim ad
11 dandum, vel † faciendum compellitur, & latè proſe-
quitur & reſpondet contrarijs Seraphin. *de priuil. iuram.*
priuil. 23 num. 13. & 22.

De iure etiam Ciuili D. Caſtellanus tenetur adimple-
plere, quod promiſit omiſſo etiam eo, quod conſiderabant
12 aliqui ex Dominis videlicet, quod promiſſio † de donando
habet vim donationis, *gloſ. in §. aliæ in ver. manifeſtaue-*
rit inſtit. de donat. vbi apertè vult donationem eſſe intel-
ligendum non ſolùm ſi per verbum præſentis temporis,
13 ſed etiam futuri † fiat donatio, quia hoc intelligitur
pactum de donando, quod ſecundum ſententiam, Azor.
Accurſ. & Bart. producit actionem in *l. ſi quis argen-*
tum, *§. vltimo*, *C. de donat.* & hanc eſſe communem ſen-
tentiam atteſtatur Socc. Sen. *conſ. 102. ſub num. 4. lib. 3.* &
tanquàm veriorem, & magis communem amplectitur
etiam Clar. *in §. donatio quæſt. 14. in fin.* Guidop. *conſ. 12.*
num. 1. Arius Pinellus qui etiam alios refert *in l. 2. par. 2.*
cap. 3. num. 30. C. de reſcind. vend. dicens eam eſſe verio-
rem, & crebriorem. Afflict. *deciſ. 61. ſub. num. 1.* &
hanc ſententiam nouiſſimè ſequitur Menoch. *conſ. 1.*
num. 237. & ſeqq. & conſ. 92. num. 27. & ſeqq. & etiam
Piccardus *in §. aliæ autem. num. 1. & ſeqq. inſtit. de don.*
vbi quod hodie ſolo conſenſu perficitur donatio † etiam 14
de Iure Ciuili per *d. text. in d. §. aliæ autem. iuncto*, *§.*
ſciendum, *& per text. in l. ſi quis argentum 35. §. fin. C. de*
donat. & ſubdit non obſtare *text. in l. Iuris gentium 7. §.*
ſed cum nulla in verſ. igitur nuda. ff. de pact. quia ho-
die non ſumus in nuda promiſſione, cum lex confirmet,
& aſſiſtat ſimpliciter promiſſioni, & ideò legitima † con- 15
uentio appellatur, quia à lege confirmata eſt *l. legitima*
6. eod. tit. de pact. ibi, *Et interdum ex pacto actio naſci-*
tur, quæ verba hunc habent ſenſum, & quàmuis genera-
liter † ex pacto efficax non tribuat obligatio, eam tamen 16
pariet, ſi ab aliqua lege confirmatur, & deniquè idem
Piccardus concludit. cum ergo nudum pactum de donan-
do, quod antea in efficax erat noua Iuſtiniani lege con-
firmetur † vtile erit erit quantumcumquè ſimplex ſit, ex 17
d. l. ſi quis argentum 35. §. fin. dabiturquè Donatario ſi
promiſſione facta Donatorem liberalitatis pæniteat;
actio, quæ condictio ex lege dicitur ex generali traditio-
ne Iulij Pauli *in l. vnica*, *ff. de condict. ex lege* vt obſeruat
Accurſius *ver. etiam credere in d. §. fin.* & ibi Interpretes
omnes. Bart. *in d. l. legitima num. 2.* ibi, & omnes ample-
ctuntur. hactenus Piccardus.

Nam quicquid ſit de prædictis omnes Domini conue-
niebant, quod ex pluribus capitibus in caſu, de quo agi-
tur etiam de Iure Ciuili competebat actio ex dicta pro-
miſſione de donando. Primò † quia pactum nudum iu- 18
ramento vallatum, nedum de Iure Canonico, ſed etiam
de Iure Ciuili parit actionem, & obligationem, Abb. *in*
c. cum contingat num. 31. & ibi Alciat *num. 245.* vbi dicit
hanc opinionem eſſe communem *de iur. iur.* *Mattheſ. ſing.*
36. Iaſ. *in l. Iuriſgentium*, *§. ſed cum nulla. fall. 11. ff.*
de pact. Lancell. Dec. & Galliuall. *in rubr. col. 3.* & ibi,
Alex. *col. vlt. ff. de verb. oblig.* Fortun. Garz. *cap. 1.*
num. 28. ibi Felin. *in cap. 1. num. 4. verſ. eſt etiam alius*
caſus de Iure Ciuili videlicet in pacto veſtito iuramento
de pact. Couar. *in cap.* Rainaldus, *§. 3. num. 19. de te-*
ſtam. vbi dicit hanc opinionem veriorem detectam per *l. ſi*
quis maior, *6. C. de tranſact. & in cap. quàmuis pactum*
par. 2. §. 2. numer. 26. verſ. quinto, vbi dicit hanc opi-
nionem eſſe communem *de pact. in 6.* Alciat. *in cap.*
cum contingat, *num. 245.* vbi pariter de communi *de iur.*
iur. Guttier. *de iur. confirmat. par. 1. cap. 34. num. 1.* vbi
dicit eſſe approbatiſſimam opinionem Guidop. *d. conſ.*
12. num. 5. Ita, & tranſactio, † quæ de Iure Ciuili eſt 19
inualida, iuramento firmata valet, vt nudum pactum
iuramento vallatum Bart. *in d. l. ſi maior*, *C. de tranſact.*
Iaſ. *in l. 1. §. ſi quis*, & ibi Galliual. *col. 14.* vbi ſententiam
Bart. dicit eſſe communem *ff. de verb. oblig.* Couar. *in*
d. cap. Rainaldus, *§. 3. num. 21. de teſtament.* Curt. Sen.
conſ. 75. num. 5. verſ. quod tamen, Iaſ. *in §. ſi quis poſtu-*
lante num. 14. inſtit. de act.

Secundò ex eodem pacto de donando in hoc caſu com-
petit actio, quia cum illud pactum de donando propriè
non ſit nudum, ſed veſtitum † coherentia contractus 20
dotis, & matrimonij ſtatim parti fuit ius quæſitum,
itaut D. Caſtellanus actione præſcriptis verbis ſimpliciter
teneatur donare, *l. Iuriſgentium*, *§. quinimò*, *ff. de pact.*
l. bonæ fidei, vbi Bart. *in princ. C. de pact. l. contra-*
ctus, & ibi idem Bart. *num. 5. C. de fid. inſtrum. & in d.*
§. quinimò, *num. 21.* Bald. *num. 4. & 11. in fin.* Angel.
num. 2. verſ. ſequitur in textu, Guidop. *d. conſ. 12. num. 2.*
& ſeqq. Tiraquell. *de retract. conuent. §. 1. gloſ. 5. num.*
25. quibus locis dicitur † etiam, quod pactum huiuſmo- 21
di veſtitum operatur, ſi paulò ante, vel poſt contractum
interponatur, latè Card. Mant. *de contract. lib. 24. tit.*
3. num. 9. Et quàmuis controuerſia ſit, An iſta conclu-
ſio procedat † ſolum in contractibus bonæ fidei, de 22
quibus *in §. actionum*, *& §§. ſeqq. de action.* vel etiam
ſtricti iuris, & quod procedat ſolum in contractibus bonæ
fidei dicunt, Cuiac. *10. obſer. 24. & ad l. Iuriſgentium 7 §.*
quinimò, *ff. de pact.* Hugo Donellus *in l. 13. col. 40. ff.*
de reb. credit. cum alijs per Hunnium de pactis c. 7. num.
1. Quod † tamen procedit etiam in contractibus ſtricti iu- 23
ris teneot *gloſ. in d. l. bonæ fidei*, *& ibidem* Bart. *num. 1.*

C. de pact. gloſ. in d. l. Iuriſgentium in §. ſed quod nulla. in
verbo fidei, ff. de pact. Franciſcus Hotoin. *quæſt. illu-*
ſtrium quæſt. 36. & 37. Ant. Faber. *5. coniect. 10.* Goedd.
in tract. de contr. & commit. ſtipul. cap. 8. num. 77. Petrus
Gile Kericus *in l. 13. C. de pact.* & hanc ſententiam tenet,
& à contrarijs defendit d. Hunnis *de pact. d. cap. 7. num.*
10. verſ. ſed ab hac ſententia, ſed quicquid ſit de hac
opinione, dato etiam citra veri præiudicium, quod verior
eſſet opinio, vt ſcilicet d. concluſio non haberet locum,
niſi in contractibus bonæ fidei, non autem ſtrictis iu-
ris, hoc caſu verſamur in contractu bonæ fidei, cum
24 huiuſmodi pactus de donando fuerit appoſitum † con-
tractui matrimonij, & dotis, qui ſanè contractus
ſunt bonæ fidei, *§. fuerat inſtit. de act.* Iaſ. *in §. actio-*
num num. 1. & §. præterea num. 32. & 33. inſtit. de act. &
latius in d. §. fuerat num. 22. & ſeqq. & eſt text. in l. bo-
næ fidei, ff. de public.

Tertiò fuit conſideratum, quod quando prædicta om-
25 nia ceſſarent adhuc D. Caſtellanus teneretur præſtare †
intereſſe tanti ſcilicet, quanti intereſt eius cui promiſ-
ſio facta eſt, vt pactum debitum ſortiatur effectum, Iaſ.
in l. bonæ fidei. numer. 7. ff. de eo quod certo loco, &
in l. manumiſſione num. 9. ff. de Iuſt. & Iur. Roland. *conſ.*
69. num. 25. & ſeqq. lib. 3. Burſatt. *conſ. 100. num 38. lib.*
2. Riminald. Iun. *conſ. 168. num. 1.* quod quidem intereſ-
ſe, cum ſit valor rei promiſſæ Riminald. *ibidem num. 1.*
Burſatt. *d. conſ. 100. num. 39.* Roland. *d. conſ. 69. num. 25.*
lib. 3. Cephal. *conſ. 554. num. 6. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 1. nu. 122.*
26 *lib. 1.* in caſu iſto nulla eget † liquidatione, cum pro-
miſſio ſit de certa quantitate pecuniarum, vt ex ſenten-
tia Io. Andr. tradit Roland. *d. conſ. 69. num. 2.*

Neque obſtat in Statuto Vrbis cap. 42. lib. 1. diſponi,
27 quod vbi Statutum aliquid non determinat, ſeruetur †
Ius Ciuile, quia dato, quod Statutum ligaret, & quod
eſſet ſeruandum Ius Ciuile, adhuc dictum Statutum
non obſtaret, vt patet ex ſupra deductis, ſed verè di-
ctum Statutum non intrat ex pluribus capitibus. Primò
28 quia cum Dominus Caſtellanus ſit perſona † Eccleſia-
ſtica non compræhenditur ſub dicto Statuto *Auth. ſtatui-*
mus, C. de Epiſcop. & Cleric. Lap. *alleg. 101. num. 3.*
Bellamer. *conſ. 40. per tot.* & præſertim *num. 2. & ſeq.*
Anchar. *conſ. 61. per tot.* Neque opitulatur, quòd dicta
Statuta ſint confirmata à Sede Apoſtolica, & ideò dican-
tur Papalia, vt in deciſionibus mox allegandis, quia cum
in dicto Statuto nulla habeatur mentio Clericorum, con-
29 firmatio † nihil de nouo concedit, ſed tantum actum,
prout eſt confirmat. *cap. 1. & 2. de confirmat. vtil. vel*
inutil. Rip. *reſp. 40. ſub tit. de offic. legat. nu. 7.* ea enim
30 natura confirmationis † eſt, robur ſolum addere confir-
mato non autem illud ad ea, quæ in confirmato non in-
cludebantur, extendere Bero *conſ. 7. num. 27. lib. 3.* Dec.
in l. merè, num. 3. ff. de iuriſdict. omn. Iudic. Menoch. *conſ.*
75. num. 32. vol. 1. Hinc ex præfatis rationibus, quod
31 † Statutum Vrbis lib. 1. cap. 124. in quo diſponitur,
quod emphyteuſi finita, bona relocentur ſucceſſoribus
non compræhendit Eccleſiam fuit reſolutum in cauſa
Romana relocationis Domus 13. Martij 1595. coram bo. me.
Gipſio, & in cauſa *Romana relocationis Caſalis 16. Martij*
1615. coram Franciſco Cardinali Sacrato. Hinc etiam,
32 † quod Statutum cap. 154. lib. 1. in quo diſponitur, quod
ad reſcindendum contractum ſufficiat docere de læſione
vltra tertiam partem non compræhendat Eccleſias, ne-
que perſonas Eccleſiaſticas, fuit reſolutum in cauſa *Ro-*
mana Penſionis 4. Februarij ſuperioris anni 1630. coram
33 *R. P. D. meo Pirouano*, & in terminis alterius † Statuti
cap. 157. lib. 1. in quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit
petere ad fideiuſſione liberari, etiam quod diu non ſtete-
rit in obligatione, eſt elegans deciſio in cauſa *Romana*
fideiuſſionis 4. Martij ſuperioris anni 1630. coram R. P.
D. meo Merlino.

Neque huic fundamento obſtant deciſiones in contra-
rium allegatæ, quia cùm adſit Statutum Vrbis cap. 178.
34 lib. 1. † in quo diſponitur, ne in vna eademque cauſa ſe-
cundò liceat prouocare, & ſubiungatur, quod illud Sta-
tutum ſeruetur in omnibus Curijs, inter Ciues, Incolas,
& Diſtrictuales Vrbis & ex dicto modo diſponendi appa-
reat dictum Statutum voluiſſe omnes compræhendere
etiam Clericos, ex quo voluit ſeruari in omnibus Curijs,
in hoc caſu confirmatio dat robur non ſolum quoad
Ius, ſed etiam quoad factum, quia ex prædictis perſo-
næ Eccleſiaſticæ comprehenduntur ſub dicto Statuto,
& propterea ſtante confirmatione, quia alias Statutum
nihil valeret, quoad perſonas Eccleſiaſticas dicitur Papa-
le, & compræhendit etiam Clericos, & perſonas Eccle-
ſiaſticas, & in iſtis terminis loquitur deciſio ſanctæ me-
moriæ Clementis Octaui in cauſa *Romana hæreditatis 21.*
Iunij 1577. quæ eſt † *deciſio 452. parte 1. diuerſ.* & in ter- 35
minis huius Statuti cap. 178. lib. 1. loquuntur deciſiones
in cauſa *Romana ſeparationis Thori 2. Decembris 1605.*
& 16. Ianuarij 1606. coram bonæ mem. Cardinali Mar-
quemontio, & in Romana Saluiani 10. Februarij 1612. co-
ram R. P. D. meo Pirouano. 380. par. 1. recent. & etiam
deciſio in cauſa *Romana de Arigonijs 27. Ianuarij 1627.*
coram Eminentiſſimo Domino meo Cardinali Virili, ac
aliæ deciſiones allegatæ per Gratian. *diſcept. 913. num.*
14. Deciſiones verò Seraphin. † *794. num. 25. & 26.* 36
& deciſ. 1170. numer. 3. vel ſunt intelligendæ iuxta
deciſ. Sanctæ memoriæ Clementis Octaui, quam alle-
gant, vel ſi intelligantur iuxta deciſ. Portuen. Plani VI-
mi coram Robuſterio, quam etiam allegant, & quæ vi-
detur generaliter loqui, de hoc non eſt curandum, † cum 37
illa deciſio fuerit expreſſè reiecta in dicta cauſa *Romana*
relocationis Domus coram bon. mem. Gipſio; nec de
illa fuerit habita ratio in dictis deciſionibus coram bo-
næ memoriæ Cardinali Sacrato, & DD. meis Pirouano,
& Merlino.

Secundò fuit per DD. reſponſum, quod quatenus
prædictum Statutum alias eſſet ſeruandum inter hu-
iuſmodi perſonas litigantes, non tamen deberet ſerua-
ri in caſu, de quo agitur propter iuramentum. Itaut
etiam † ſi ageretur in terris Imperij eſſet ſeruandum 38
Ius Canonicum Felin. *in capit. Eccleſia Sanctæ Mariæ*
numer. 54. de conſtit. Cephal. *conſ. 159. num. 12.* Seraph.
de priuil. iuram. priuil. 86. ſub num. 5. Gratian. *diſcept. 534.*
num. 18.

Tertiò fuit reſponſum, quod cum iſtud pactum de do-
nando fuerit appoſitum occaſione † matrimonij, fuit fa- 39
ctum in ipſo tractatu, & propterea eſt pars ipſius tracta-
tus, & cum eo confunditur, Guipod. *deciſ. 145. nu. 2. ver.*
ſed his non obſtantibus, Vincent. de Franch. *deciſ. 205 nu.*
3. Ideoque cùm vt ſupra dictum fuit contractus dotis,
& matrimonij ſit bonæ fidei, † debet ſeruari æquitas, & 40
Ius Canonicum, non autem Ius Ciuile, etiam in terris
Imperij, & ſic in caſu, de quo agitur, dictum Statutum
non intrat Barz. *deciſ. 50. num. 52.* Marta *voto 68 nu. 18.*
Menoch *conſ. 92. num. 42. verſ. hoc ſuadet*, hoc enim
patitur bona † fides, quæ in huiuſmodi contractibus 41
exuberare debet, ad *text. in d. l. in bonæ fidei ff. de*
peculio, & in l. ſi Præſes, vbi Bald. *C. de donat.* Tellius
Fernandez *ad ll. Tauri l. 17. num 37. verſ. quod eſt adeò*
verum, Natt. *conſ. 609. nu. 41. verſ. videtur etiam*,
Abb. *conſ 73. num. 3. verſ. nec obſtat ſi dicatur. lib. 2.*
Annæus Robertus *rer. iudic. lib. 1. cap. 2.* & fuit conſide-
ratum coram me in cauſa *Romana Pecuniaria 21. Nouem-*
bris 1601.

Ex quibus ſiuè ſit attendendum Ius Ciuile, ſiuè Ius
Canonicum, cùm ex dicto pacto R. P. D. Caſtellanus te-
neatur ſimpliciter donare, non obſtat. † *text. a contra-* 42
rio ſenſu in d. l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo, quia
quemadmodùm diſponitur, quod perfecta donatio
conditiones ex interuallo non capiat. Ita præciſa obli-
gatio de donando, quæ in caſu noſtro reſultat ex prædi-
ctis, conditiones non recepit, opus enim fuiſſet, quod in-
continenti poſt dictum pactum de donando conditiones
fuiſſent † appoſitę, vt apertè colligitur, ex *text. in d. l. per-* 43
fecta, in ſecundo dicto, & in cap. cum dilecti de donat.
Couar. *var. lib. 1. cap. 14. num. 1.* incontinenti autem in-
telligitur, † quando in ipſo contractu, vel poſt ipſum 44
contractum donationis, ſucceſſiuè nullo medio temporis
interuallo inſeruntur, vt per Soccin. *in conſ. 66.*
col. vltima, Rip. *lib. 3. reſponſ. cap. 1. num. 4. gloſ. magna*
in l. ſiquidem ad finem, C. de except. latè Couar. *loco citato*
num. 1. & ſic in caſu propoſitio pacta, ac conditiones de-
buiſſent apponi, vel in ipſa ſcriptura promiſſionis, vel
ſucceſſiuè poſt dictam ſcripturam nullo medio temporis
interuallo, quod cùm non fuerit factum, nec hodiè fieri
poteſt, nec vlla diuerſitatis ratio afferri poteſt inter caſum
de quo in *d. l. perfecta*, & caſū noſtrū, ſicut enim in dicto
Textu ſine conſenſu Donatarij eidē Donatario † auferri 45
non potuit Ius, quod ipſi irreuocabiliter fuerat quæſitum,

argu-

argumento *l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bonor. poſſ. contra*
tabulas, & in cap. 1. & ibi per DD. *de ſucceſſ. feud.* & be-
nè conſiderat Didacus Perez. *lib. 5. ordin. tit. 2. col. 3. verſ.*
quæritur vtrùm. fol. mihi 127. col. 1. Ita in caſu noſtro cùm
ex dicto pacto ſit perfectè ius quæſitum parti ad effectum,
quod eodem modo D. Caſtellanus teneatur facere dona-
tionem, non poteſt in præiudicium partis, & abſquè il-
lius conſenſu apponere alias conditiones vltra illas, quę in
pacto continentur, & in terminis dictæ *l. perfecta*, quod
46 per pactum, † ſeù promiſſionem de donando, ita dicatur
perfecta donatio, vt non niſi de conſenſu Donatarij con-
ditiones etiam ante traditionem non capiat, dicit *gloſ.*
in d. l. perfecta, in verbo non capit in prima ſolutione,
quam ibidem ſequuntur Fulgoſ. *num. 1.* Cyn. *in verb.*
gloſ. quærit, Salyc. *in verb. ſed poteſt iſta ſaluari*, decla-
rans dictam gloſſam in ſecunda ſolutione eſſe intelligen-
47 dam ſecundum Iura antiqua, non autem noua, † ſecun-
dùm quæ ſolum pactum eſt efficax ad agendum, Bella-
pertic. *in verſ. vnde ſi ſit donatio*, & ad finem Aloyſ. de
Leon. *num. 4.*

48 Non obſtat, quod huiuſmodi † donatio non fuit inſi-
nuata, & ideo non valuit, tàm ex diſpoſitione Iuris
communis, *l. Sancimus. iuncta l. penult. C. de donat.* quàm
ex Statuto Vrbis *cap. 150. lib. 1.* in quo ad validitatem do-
nationis non ſolum requiritur inſinuatio, ſed vlterius
diſponitur, quod iuramentum, tàm in ipſa donatione,
quàm in renunciatione inſinuationis cenſeatur dolo ex-
tortum; Nam huic fundamento fuit reſponſum, primò
49 quod quicquid ſit de illa quæſtione, An donatio † facta
contemplatione futuri matrimonij in genere, vel extra
capitula matrimonialia egeat inſinuatione, de qua Mon-
ter. *in deciſ. 10. num. 10. in fin. verſic. cæterum ad propoſi-*
tum. In hoc caſu ceſſat omnis difficultas, quia promiſ-
ſio de donando facta fuit in ipſiſmet capitulis matrimo-
nialibus, contemplatione certi, & determinati matri-
monij inter bon. mem. Bartholomeum Caſtellanum, &
D. Cæciliam de Capitoſtis, Ideoquè valet abſquè alia in-
ſinuatione, etiam quod ſit ſcutorum 20000. non ſolum
quia fauorabilior eſt, publicæquè vtilitatis adnexam cau-
ſam habere videtur, ſed etiam quia vix vlla falſitas, aut
fraudis ſuſpicio in hanc donationis ſpeciem cadere poteſt,
50 nec enim † ſolent clam fieri dotales tabulæ, prout nec
ipſum matrimonium, vt in hæc planè verba eleganter
conſiderat And. Faber *in ſuo C. lib. 8. tit. 40. de inſinuan.*
donat. deſinit. 2. quàm refert, & ſequitur Fontanell. *de*
pact. nuptial. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 1. num. 16. & gloſ. 29.
num. 1. & hanc ſententiam in ſimilibus terminis tenet
Guidop. *deciſ. 145. num. 5.* prout in puncto Natt. *conſ.*
51 609. *num. 9.* dicens Iura diſponentia, † quod donatio inſi-
nuari debeat non procedere in huiuſmodi donationibus,
quæ non ſunt ſimplices, ſed reciprocæ, & remuneratò-
riæ donationes, dum ſcilicet, & Vxor dat dotem mari-
to, & eidem marito prouenit aliundè donatio contem-
platione matrimonij, & refert cùm alijs Oldrad. *conſ.*
139. *num. 14.* & faciunt Angel. *in l. fin. C. de Iur. dot.* Pur-
pur. *conſ. 353. num. 18.* Dec. *conſ. 20. numer. 11. & 12.*
Decian. *conſ. 35 num. 21. lib. 2.* Roland. *conſ. 44. num.*
22. & 29. lib. 4 Torniell. *inter conſ.* Portij *conſ. 81.*
ante num. 25. Menoch. *conſ. 261. num. 8 & ſeqq.* Barz.
de dotibus filiarum, cap. 21 num. 8. & 19. Monter.
d. deciſ. 10. numer. 1. & ſeqq. & præſertim *num. 7.*
& num. 14. verſ. ſequitur ſecundus caſus, cùm num.
ſeqq. & latè fuit deductum in alia deciſione, in qua
ex antiquo Iudicio Rotę, Patres amplexi ſunt hanc
ſententiam.

Secundò fuit reſponſum, quod cùm idem Statu-
tum de inſinuandis donationibus ex rationibus ſupra
allegatis non liget perſonas Eccleſiaſticas, licet ardua
52 ſit quæſtio, † An ſtante iuramento requiratur in-
ſinuatio, ex deductis *per Ducn. reg. 224. donatio*
excedens, Torniel. *inter conſ.* Portij *d. conſ. 81. nu.*
31. Seraph. *de priuil. iuram priuil. 73. numer. 3.* At-
tamen idem Seraph. affirmat magis communem opi-
nionem eſſe, quod ſtante iuramento non requira-
53 tur inſinuatio, † prout de magis communi teſta-
tur etiam Menoch. *conſ. 1. numer. 377.* & commu-
nem dicit Aym. *conſ. 118. numer. 1.* Cancer. *var.*
cap. 8. numer. 5. lib. 1. vbi quod veritas eſt iuramen-
tum ſupplere defectum inſinuationis Becc. *conſ. 62.*
numer. 41. vbi allegat alios DD. teſtantes de com-
muni, & magis communi, Tiber. Decian. *conſ. 60.*
numer. 1. vbi de communi *lib. 4.* Peregrin. *deciſ. 91.*
numer. 7. vbi de magis communi, & veriori, & hanc 54
opinionem ſequitur Rota, Caputaquen. *deciſ. 286.*
par. 1. vbi etiam de communi Seraphin. *deciſ. 472. num.*
14. deciſ. 801. num. 5. & deciſ. 1184 pariter num. 14. vbi
dicitur, quod ita ſępe per Rotam fuit deciſum, Rota *de-*
ciſ. 588. num. 2. verſ. 3. Inſtrumentum, & deciſ. 663. num.
6. par. 1. rec. ſanct. mem. Greg. deciſ. 391. num. 5. Card.
Mantic. *deciſ. 166. num. 17.* & fuit dictum in *cauſa Nar-*
nien. Bonorum 26. Februarij 1616. coram bon. mem. Cardi-
nali Sacrato, & in cauſa Viterbien. Terræ Vetrallæ 10. Iunij
1613. coram R. P. D. meo Pirouano, & in cauſa Signina Ca-
ſtrorum 13. Nouembris 1623. coram me, & alias ſępiſ-
ſimè.

Non obſtat, quod quando † donatio ſuſtinetur abſ- 55
què inſinuatione propter iuramentum id non procedit in
præiudicium Tertij, ex eo, quod iuramentum † confir- 56
firmatorium contractus non operatur in præiudicium
eiuſdem Tertij, ex allegatis per Cancer. *var. lib. 1. cap.*
8. num. 5. in fine, & num. 41. quia quicquid ſit de hac opi-
nione ſumus extra difficultatem, cùm agatur in præiu-
dicium donantis, prout ſumus etiam extra illam difficul-
tatem, † an iuramentum operetur, quando Statutum 57
requirit copulatiuè, iuramentum, & inſinuationem,
vt in *deciſ. 671. num. 2. par. 1. recent. & in deciſ. 385. nu-*
mer. 2. part. 2. pariter recent. Mareſcot. *variar. lib. 2. cap.*
17. num. 13. & 14.

Et ita concluſum R. P. D. Caſtellanum, ſiuè atten-
damus Ius Canonicum, ſiuè Ius Ciuile teneri abſquè ali-
qua pactorum, conditionumuè appoſitione puram, li-
beramquè facere donationem.

* Eſt deciſio 393. ſup. par. 5. recent.

In eadem cauſa habetur infra altera deciſio coram eo-
dem Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano ſub die 10.
Maij 1632.

R. P. D. DVNOZETTO,

Arinen. Domus.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Agens Saluiano interdicto, quid probare teneatur. Saluianum interdictum licet ſpatio 10 annorum præſcribatur, tamen hoc, quando non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum, quibus probatis, intret.*
2 *Creditum, cum hypotheca probatur ex inſtrumento.*
3 *Inſtrumentum publicum facit rem claram, & manifeſtam.*
4 *Clauſula, conſtituti, probat poſſeſſionem conſtituentis, aduerſus habentes cauſam ab eo.*
5 *Identitas bonorum benè probatur per duos confines.*
6 *Saluianum interdictum ſpatio decem annorum præſcribitur.*
7 *Sed hoc non procedit contra valentem minimè agere.*
8 *Nec, quando competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ.*
9 *Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ, & probabilis ignorantiæ concedi ſolet.*

DECISIO LIX.

CVM Diotalleulus prætenderet ex Saluiano im-
mitti in poſſeſſionem cuiuſdam Domus ei inter
alia bona à Magdalena matre in teſtamento relictæ inſi-
mul cum Hieronymo eius patre, & d. Magdalenæ
viro reſpectiuè. hodie propoſito ſuper hoc dubio DD.
dixerunt ei eſſe dandam immiſſionem, cum pro illius
parte benè probentur requiſita Saluiani † nempè cre- 1
ditum eius cum hypotheca, poſſeſſio anterior debitoris,
& poſterior rei conuenti, nec non identitas domus,
de qua agitur, quibus probatis intrat Saluianum, Ro-
land. *conſ. 14. num. 13. lib. 1. Greg. XV. deciſ. 491. num.*
6. cum ibi alleg.

2 Creditum ſiquidèm cùm † hypotheca d. Diotalleuij be-
nè probatur ex inſtrumento dotali inter Magdalenam,
& d. Hieronymum eius virum inito, in quo inter alia
bona dotalia, eſt domus legitur deſcripta, quod quidem
3 † inſtrumentum facit rem claram, & manifeſtam, *cap.
cum dilectis*, *vbi* Abb. *num.* 2. Bart. *in l.* 1. *in princ. num.* 8.
ff. de nou. oper. nunc. Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 64. *& ſeq.
lib.* 1.

Poſſeſſio verò Hieronymi debitoris remanet etiam
probata ex inſtrumento venditionis d. domus ab ea factæ
Franciſco, à quo Iunipera emit, in quo inſtrumento
4 adeſt clauſula † conſtituti, quæ probat poſſeſſionem
conſtituentis aduerſus habentes cauſam ab eo, Ruin.
conſ. 169. *in fin. lib.* 1. Grat. *conſ.* 42. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 2.
Natt. *conſ.* 439. *num.* 3. Tiraq. *de iur. conſt par.* 3. *limit.* 1.
num. 23. vbi alios allegat, Rota *deciſ.* 324 *num.* 5. *part.* 2.
recent.

Identitas denique domus probatur, tàm ex inſtrumen-
to dotis, quàm ex inſtrumentis venditionum in quibus
plures confines d. domus ſimili modo enunciantur, cùm
† duo ſufficerent ſecundum vulgarem doctrinam, Bart.
in l. demonſtratio, *num.* 14. *ff. de condit. & demonſtr. cum
allegatis in Romana Vineæ* 1. *Iulij* 1624. *coram R. P. D. meo
Merlino*.

6 Non obſtat, quod Iunipera poſſederit vltra † de-
cennium bona fide, & iuſto titulo, & ſic Saluianum di-
catur præſcriptum, iuxta *tex. l.* 1. *&* 2. *C. ſi aduerſ. cred.*
& ibi *Scribent.* Rolan. *con.* 79. *num.* 7. *&* 8. *vol.* 1. Quia
7 hoc † non procedit, vel contra non valentem agere,
Rota apud Pacif. de Salu. *deciſ.* 147. *num.* 5. nec quando
8 † competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ,
Bart. *in l.* 1. *§. ſi quis*, *ff. de rem. act. priu.* Ruin. *conſ.* 84.
num. 8. *lib.* 4. Cagnol. *in l.* 2. *qui de communi teſtatur quæſt.*
79. *num.* 219. *C. de pact. int. empt. & vend.* Paciſ. de Salu.
inſpect. 4. *cap.* 3. *num.* 24. *& fuit dictum in Romana Saluia-
ni* 20. *Nouembris* 1630. *coram R. P. D. meo Merlino* quæ
limitationes intrant in caſu iſto, nam quòad ignoran-
tiam Diotalleuij illa ſatis præſumitur, ex quo ipſe de
9 tempore mortis Magdalenæ eius matris eſſet infans, †
eique propterea ex capite iuſtæ, & probabilis ignoran-
tiæ competit reſtitutio in integrum, Rota apud Paciſ de
Salu *deciſ.* 171. *num.* 1. Caputaq. *deciſ.* 207. *in fin. par.* 3.

Quò verò ad impedimenta pariter bene iuſtificantur,
ex lite ei à Hieronymo eius patre intentata ad illud ex-
cludendum ab vſufructu d. hæreditatis maternæ, vt col-
ligitur ex deciſione ſub die 10. Maij 1630. coram me *
facta.

Et ita vna tantum, &c.

* Eſt deciſio 372. ſup. part. 5. recent.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 27. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi alicui dotem reliquit, eamque in vita ſoluit, amplius non debetur. Tutor ſoluens id, ad quod non tenetur, ad eius debitum imputatur. Sententia, quæ in iudicatum tranſiuit, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum relictum ad certum effectum, ſi teſtator ipſe in vita adimpleuit, non debetur.*

2 *Confeſſio propria facit ceſſare omnem præſumptionem.*

3 *Hæres non poteſt impugnare confeſſionem Teſtatoris.*

4 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, habetur pro veritate, & facit ius inter partes.*

5 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, operatur, vt ſuper in ea contentis non poſſit amplius moueri controuerſia.*

6 *Sententia, ſi tranſiuit in iudicatum, nullam in contrarium admittit probationem.*

DECISIO LX.

DOMINI ex nouiter deductis receſſerunt à deci-
ſis ſub die 28. Martij præteriti * quòad partitam
ſcutorum 100. quam in redditione rationum tutelæ non
eſſe ad debitum pupillarum imputandam cenſuerunt,
reſeruato tamen, vt de alijs partitis ſcutor. 127. & 258.
particulariter videatur.

Quàmuis enim per Sanctem Fecium pupillarum pa-
trem hæc ſumma ipſius Tutoris filiæ legata fuerit, ea-
demque poſtea promiſſa, quando nupſit, attamen ſtante
ſolutione à dicto Sancte dum adhuc eſſet in viuis facta,
non potuit, nec debuit Tutor illam denuò † ſoluere, 1
cùm filiæ ſuæ nulla contra pupillas actio competeret,
ſecundum textus expreſſos in *l. Lucius Titius*, *& ibi*,
Bart. *ff. de legat.* 2. *& in l. filia legatorum vbi* Salycet. *n.*
3. *verſ. quæria Teſtator. C. de legat.* Socc. Iun. *conſ.* 79. *nu.*
18. *lib.* 3. Surd. *qui dicit eſſe communem Doct. opinionem in
conſ.* 119. *num.* 10. Rot. *coram Greg. XV. deciſ.* 236. *num.* 2.
& ibi Add. *num.* 15.

De huiuſmodi autem ſolutione conſtat ex libro tutela-
ri, quo Tutor aſſeruit ſe dictæ ſuæ filiæ, ac genero coniu-
gibus denegaſſe ſolutionem dictorum ſcutorum 100. ex
ea cauſa, quod antea à dicto Sancte, dum viueret, fuiſ-
ſent ſoluta, ac propterea ſe Aduocatum coſoluiſſe, eique
conſuetum duorum aureorum honorarium pro informa-
tione dediſſe. Accedit proteſtatio eiuſdem Tutoris facta
in iudicio contra dictos coniuges cum expreſſione eiuſ-
dem cauſæ, quod ſcilicet non deberetur ea ſumma, quia
viuente dicto Sancte fuerat ſoluta, † vndè reſultat clara 2
ipſius Tutoris confeſſio, quæ iuſtificat partitam hodie
controuerſam, *l. cum te. la ſeconda*, *C. de tranſact.* Ro-
lan *in conſ.* 21. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. & cùm emanauerit à
patre, dictus Chriſtophorus illius, † filius, & hæres 3
eam impugnare non poteſt per *tex. in l. cum à matre*, *C.
de rei vendic.* Bal. *conſ.* 89. *nu.* 3. *lib.* 1. Marzar. *de fideicom.
quæſt.* 53. *in fin.* Peregr. *in ead. tract. art.* 44. *num* 20. *verſ.
item aſſertio.* Rot. *in Ariminen. Legati* 29. *Iunij* 1629. *co-
ram R. P. D. meo Vbaldo*, *& in Rom. de Ruſpolis* 5. *Iunii*
1499 *coram Litta.*

Verùm tollitur omnis difficultas ex ſententia abſolu-
toria pupillarum ab impetitis per dictos coniuges inſtan-
te ipſo Tutore lata, quæ cùm deinde † tranſitum fecerit 4
in iudicatum pro veritate habetur, *l.* 1. *ff. de rei iud. l. res
iudicata*, *ff. de reg. iur. facitq. ius inter partes. c. cum in-
ter d. tit. de re iudic l.* 1. *in fin. cum duabus ſeqq. ff. de li-
ber. agnoſcen.* ac operatur, vt ſuper contentis † nulla 5
amplius poſſit moueri controuerſia, *l.* 2. *&* 3. *C. vt lit.
penden.* Bald. *in l. præſcriptionem* 24. *num.* 24. *verſ. &
præmitte ad euidentiam, C. ſi contra Iuſ. vel vtil. public.*
Natt. *conſ.* 524. *num.* 3 *&* 28. Surd. *conſ.* 61. *num.* 3. *& de-
ciſ.* 170. *num.* 15. Rot. *deciſ.* 572. *num.* 2. *in fin. par.* 2.
recent.

Non obſtat adnotatio partitæ poſt quindecim annos à
tempore prioris adnotationis, ac ſententiæ, & rei iudica-
tæ factæ per ipſum Tutorem in dicto libro tutelari, in
quo ponit ad ſui creditum eadem ſcuta 100. filiæ ſuæ
promiſſa cum relatione tàm ad teſtamentum, quàm
ad inſtrumentum promiſſionis, quia huiuſmodi adno-
tatio poſterior non eſt attendenda in concurſu rei iudi-
catæ, † quæ nullam in contrarium admittit probationē ad 6
trad. per Honded. *in conſ.* 61. *num.* 9. *&* 16. *lib.* 1. cum alijs
ſupra allegatis. Stante præſertim inuerſimilitudine,
quod dictus Tutor poſt obtentam abſolutoriam, &
rem iudicatam nemine cogente ſoluerit, quod ſcie-
bat, & antè quindecim annos ſuſtinuerat fuiſſe ſo-
lutum.

Et ita vna tantum parte informante fuit conclu-
ſum.

* Eſt deciſ. 31. ſup. in hac eadem parte.

In eadem cauſa, vide infra aliam deciſionem ſub die
30. Ianuarij 1632. coram eodem bon. mem. Motman-
no.

R. P. D.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus, nè circa quartam decimarum ei debitam, ius ob carentiam directæ actionis amittat, qualiter ei ſuccurratur, & reſoluuntur nonnullæ obiectiones circa hanc materiam in caſu præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, quàmuis directa actione Laicos conuenire non poſſit pro exactione decimarum, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſt ei, ne ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis.*

2 *Epiſcopus fundat intentionem de iure in quarta integræ decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debitæ.*

3 *Parochus non eſt priuandus ſua portione decimarum vt quarta Epiſcopo ſoluatur.*

4 *Officium Iudicis, quod implorat Epiſcopus contra Parochianos pro conſecutione partis ſibi debitæ decimarum, reſtringi debet ad id, quod alias exigeret ab ipſe Parocho.*

5 *Replicatio, quando emanat ab eodem fonte, à quo deducitur exceptio rei, quid operetur. & n. 9.*

6 *Eccleſia, quando non eſt curata, & poſtea efficitur Parochialis &c. ad eam decimæ tranſire non poſſunt in præiudicium Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cum expreſſa mentione decimarum.*

7 *Epiſcopo ſemper remanet integra actio pro ſua quarta decimarum ſaltem officio Iudicis nobili contra poſſeſſores quorumcunque prædiorum decimatoriorum, dum ſunt debitores, cum agatur de onere reali.*

8 *Enunciatiua antiqua ſupra centum annos, quando habeat vim famæ ad implendam aliquam probationem.*

10 *Decimæ de Iure ſpectant ad Eccleſiam Parochialem. declara vt num. 11.*

DECISIO LXI.

TRES in hac cauſa fuerunt excitatæ Controuerſię principales.

Prima, An quota decimę eſſet præſcripta ex eo, quod Communitas, & Homines Cameri per multos annos continuauerint ſoluere libras ſeptuaginta Epiſcopis per tempora exiſtentibus, ſed eadem diſcuſſa in deciſionibus 7. Maij 1627. * & 26. Febr. 1631. * pro Epiſcopo determinata remanſerunt.

Seconda, quod Epiſcopus non habeat fundatam intentionem agendi contra laicos pro quarta decimarum ſed tantummodò contra Rectorem, & huic difficultati
1 fuit reſponſum, † quàmuis Epiſcopus directa actione
laicos conuenire non poſſit pro exactione decimarum, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſſe, ne ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis, vt in deciſionibus cauſæ 5. Decembris 1620. 11. Martij, & 10. Iunij 1630.

Tertia, & vltima fuit, quod intentio Epiſcopi cenſeatur fundata tantummodò in quarta eius quantitatis, quæ Rectori debetur, & ſic in vna, non autem in tribus partibus ex duodecim eidem Rectori de iure debitis, & huic pariter fuit ſatisfactum in deciſione 10. Iunij 1630. * Hodieque hac parte iterum examinata cenſuerunt Domini Epiſcopum poſſe agere pro integra quarta contra homines, & ſic in hoc ſtandum eſſe vltimo loco deciſis.

2 Quia verè Epiſcopus fundat intentionem † de iure in
quarta integræ decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debitæ, *c. conquerente. de offic. ordin. c. de quarta. de præſcript.* Abb. *in c. 1. n. 3. de decim. Menoca c. 3. n. 2. in tract. eiuſdem tituli de decimis.*

Non obſtat, quod Capitulum abſque controuerſia percipiat duas ex tribus partibus huius decimæ, quartà verò, quæ pertinet ad Epiſcopum aliunde extrahi non poſſit, quàm ex portione, quæ debetur Rectori, qui ſicuti
non eſt priuandus † ſua portione, vt quarta Epiſcopo ſol- 3
uatur, ita officium Iudicis reſtringi debet, nè plus Epiſcopo in actione contra Parochianos, quàm ipſe habeat
contra † Rectorem, à quo integra quarta exigi non poteſt, 4
quando vt hic altera Eccleſia, nempè Capitulum maiorem partem habet.

Quia exceptio prædicta ſicut fundatur in duobus præſuppoſitis, ità illis ſublatis euaneſcit, & ſine ratione corruit, propterea ſi indubitatè probatur Capitulum percipere duas partes ex tribus de huiuſmodi decima ſecundum diuiſionem factam in Inſtrumento anni 1478. & indulta Pauli Secundi, & Iulij Secundi, ſententias Rotales, & locationes datas in poſitione 7. Maij 1627. ita veriſſimum erit ex eiſdem iuribus Epiſcopo deberi tres partes ex duo-
decim, ex quo replicatio † Epiſcopi emanat ab eodem 5
fonte, à quo deducitur Communitatis exceptio, Bald. *in l. ſi non ſortem, §. 1. nu. 5. ff. de cond. indeb.* Felin. *in c. ex parte 2. n. 13. verſ. decimo non fallit, de offic. deleg.* Iaſ. *in §. actionum. n. 128. de action.* Cephal. *conſ. 387. n. 1. lib. 3.* Caſſad. *dec. 10. de reſcript.* Garz. *de benef. par. 1. c. 5. nu. 490.* ſimiliter, & aliud præſuppoſitum, quod Rectori debeatur ſua portio, qua priuandus non eſt, vt quarta Epiſcopo ſoluatur, confunditur, quia ex eodem Inſtrumento diuiſionis anni 1478. apparet Clerico Eccleſiæ Cameri duodecimam tantum partem deberi, cui accedit depoſitio vnius teſtis affirmantis, quod ab initio Eccleſia Cameri non erat curata, ſed poſtmodùm erecta fuerit in Parochialem, cum
reſeruatione patronatus familiæ de Teſta, ad quam † de- 6
cimæ tranſire non potuerunt in præiudicium Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cum expreſſa mentione decimarum, prout Rota ex ſententia Sacræ Congregationis Interpretum Concilij firmauit in *Mediolaneñ Decimarum de Carlatie 24. Maij coram bo. me. Andrea, & in alia Mediolaneñ Decimarum 9. Iunii 1617. coram me*, quæ eo certiora redduntur, ex quo à die litis motæ, quæ contigit de anno 1624 Parochus nequè egit pro exactione decimarum contra laicos, nequè comparuit in iudicio pro iure ſuo excipiendo contra Epiſcopum, aut aſſiſtendo contra laicos, itaut ceſſante voluntate, aut facultate Rectoris agendi pro ſua portione contra laicos, ſemper remanet integra
actio Epiſcopo pro ſua quarta, † quam ſaltem officio In- 7
dicis nobili contra poſſeſſores quorumcunquè prædiorum decimatoriorum (modo ſint debitores, prout ſunt homines Cameri) dirigere poteſt; cùm agatur de onere reali, Feder. de Sen. *conſ. 81. in princ.* Capic. *deciſ. 20. n. 26.* Franc. *deciſ. 107. nu. 11.* Gambar. *de Legat. lib. 6. nu. 454.* Franc. March. *deciſ. 550. n. 5* Coſta *de portione, & rata par. 149. n. 11. Moneta de decimis c. 6. n. 17.* & idem fuit firmatum *in Cordubeñ liquidationis fructuum coram D. Cardinali Veroſpio 5. Iunij 1620. & in Conchen Decimarum, quæ eſt 442. par. 1. recent.*

Non obſtat, quod ex prædictis non conſtet Parochiam Cameri fuiſſe antiquitus penès Capitulum.

Quia enunciatiua ſupra centum annos de qua in Inſtrumento anni 1478. habet vim famæ iuncta cum depoſitione vnius teſtis, & negligentia Rectoris in non compa-
rendo, † ſufficienter coadiuuantur inuicem ad integran- 8
dam hanc probationem, Verall. *deciſ. 171. num. 3. par. 3.* Mantic. *deciſ. 325. nu. 4. &* Rota *deciſ. 247. num. 6. coram Papa Greg. XV* ſed prætereà hæc probatio deſumitur ex
fundamento Communitatis, tamquàm emanans † ab 9
eiſdem iuribus, a quibus replicatio deſumitur, prout ſupra dictum fuit.

Nequè tenet replicatio, quod probata pertinentia pa-
rochialitatis reſpectu Capituli, adhuc non releuaret, ex
† quo decimæ pertinent ad Eccleſiam parochialem, iux- 10
ta notata communiter per DD. *in cap. cùm contingat. de decimis.*

Quia probata antiquiori parochialitate, vel decimæ
non debentur, niſi expreſsè fuerint † aſſignatæ in ere- 11
ctione, vt iam dictum fuit, vel Epiſcopus ſemper fundat intentionem in parte retenta ſecundum terminos deciſionis *Mediolaneñ Decimarum de Variſio 12. Ianuarii 1618. coram me.*

Et ita, &c.

* Sunt deciſ. 64. par. 5. recent. & 23. hac ead. par.

* Habes hanc deciſ. infra prout in Indice in fine deciſionum poſito.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Notarij ſecundum reformationem Pauli V. ſuper Tribunalib. Vrbis nequaquàm poſſunt rogare, ſeù ſtipulari inſtrumenta, niſi noſcant contrahentes, & de hoc mentionem facere debent in inſtrumentis, alias condemnantur ad damna, & intereſſe parti læſæ, & d. inſtrumenta remanent ſub vitio nullitatis.

SVMMARIVM.

1 *Notarius de iure communi non eſt neceſſe, vt habeat notitiam contrahentium ante confectionem inſtrumenti.*

2 *Notarius de iure communi ſat eſt, quod habeat notitiam contrahentium eo modo, quo haberi poteſt, videndo perſonas ipſorum aſſerentium, ſe tales.*

3 *Notarius, ſi deberet cognoſcere contrahentes eſſet quaſi ad nihilum deducere inſtrumenta.*

4 *Notarij ſecundum reformationem Pauli V. non poſſunt rogare, ſeù ſtipulare obligationes aliquas, vel contractus, niſi benè noſcant contrahentes.*

5 *Et de tali cognitione in inſtrumentis facere debent mentionem.*

6 *Decretum irritans radicitus inficit actum aliter geſtum.*

7 *Clauſula, ſublata, nedum irritat actum, ſed & ita claudit os parti, vt nec admitti poſſit ad probandum contrarium.*

8 *Clauſula, ſublata, Iudici aufert facultatem aliter iudicandi.*

9 *Clauſula in fine poſita, quando ad omnia ſuperius relata, non poſſit referri.*

10 *Relatio regulariter fit ad proxima, & immediatè præcedentia, non ad ea, quæ longè diſtant.*

11 *Notarius, vel vnus ex teſtibus ſufficit, quod cognoſcat alterum ex contrahentibus ad hoc, vt inſtrumenta ſubſtineantur, & hoc ſecundum declarationem Reformat. Pauli V.*

12 *Conſtitut. Paul. V. quod Notarij debeant cognoſcere contrahentes, copulatiuè continet pœnam damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, & annullationis actus reſpectu partium.*

13 *Dictio, vltra, eſt incluſiua, & implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus.*

DECISIO LXII.

FVIT reſolutum, decretum A. C. contra Hipolytum relaxatum, eſſe reuocandum.

Relaxatum enim fuit in vim cuiuſdam Inſtrumenti fideiuſſionis, factæ per dictum Hippolytum pro Franciſco in fauorem Lucæ de Vecchis; in Inſtrumento autem Notarius nullibi atteſtatur, quod idem Hippolytus ſibi eſſet cognitus; & propterea, licet attenta iuris communis diſpoſitione, ſtipulatio prædictæ fideiuſſionis ſuſtineatur;
1 † quia non eſt neceſſe Notarium habere notos contrahentes, ante confectionem Inſtrumenti, ſed ſatis eſt, quod
2 habeat notitiam eo † modo, quo poteſt, videndo perſonas ipſorum, aſſerentium, ſe tales, vt docuit Bald. *in rubr. C. de fide. inſtrum. num. 21. verſ. in contrarium videtur*, vbi, quod ſi deberet Notarius cognoſcere contra-
3 hentes, eſſet quaſi ad † nihilum deducere inſtrumenta, Ruin. *conſ. 189. n. 17. lib. 1.* Cagnol. *in l. ſi librarius, num. 64. ff. de reg. iur.* Bertazzol. *clauſ. 2. gloſ. 2. num. 9.* Rota *deciſ. 434. num. 1. part. 1. diuerſ. & in Peruſina hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto.* Attamen ex præſcripto Conſtitut. ſa. mem. Pauli V. ſuper reformatione Tribunalium editæ, §. Notarij non audeant. tit. de Notarijs, dicta Hippolyti fideiuſſoria obligatio non ſubſiſtit, Ibi enim ſtatuitur, quod
4 † Notarij non audeant rogare, vel ſtipulari obligationes aliquas, vel contractus, niſi ijdem Notarij benè noue-
rint contrahentes, & quod de tali cognitione in inſtrumento mentionem facere debeant; de hac autem cognitione Notarij de ipſo Hippolyto, & cognitionis † atteſta- 5
tione, nullibi apparet in inſtrumento, cuius vigore condemnatus fuit idem Hippolytus, & perindè nulla remanet, & inanis eiuſdem obligatio. quia conſtitutio prædicta munita eſt, clauſula, decreti irritantis, † quæ 6
radicitus inficit actum aliter geſtum, *cap. ſi eo tempore, de elect. in 6.* Caſſador. *deciſ. 1. num. 2. de reſtit. ſpol. deciſ. 3. in princ. eod. tit. in nou. & diuerſ. deciſ. 24. num. 5. par. 2.* & clauſula, ſublata &c. quæ, nedum irritat actus, ſecus geſtos, ſed ita claudit os parti, † vt nec 7
admitti poſſit ad probandum contrarium, *vt dixit* Card. Seraph. *deciſ. 1251. num. 19.* Iudici autem † au- 8
fert facultatem aliter iudicandi, Put. *deciſ. 50. num. 5. lib. 1.* Caputaq. *deciſ. 134. n. 4. part. 3.* Rota *deciſ. 180. num. 1. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod in inſtrumento cenſus, cui poſteà fideiuſſor acceſſit Hippolytus, adſit clauſula (omnes mihi Notario cogniti &c.) quia clauſula prædicta referri non poteſt ad Hippolytum, ſi quidem Notarius in dicto Inſtrumento de Hippolyto mentionem fecit, dumtaxat in promiſſionem Franciſci, de faciendo accedere fideiuſſores, clauſula autem prædicta appoſita eſt in ſtipulatione † ipſius fideiuſſionis, rogatæ per ſeparatam, 9
& perfectam rationem, longè à dicta promiſſione diſtantem, & poſt digreſſum ad alia capitula, & in hac ſtipulatione nullum quidem verbum habetur de Hippolyto, tunc abſente, ſed recenſentur tres alij tunc præſentes, & ad fideiuſſionem accedentes, ex quibus propterea rectè deprehenditur, quoad Hippolytum clauſulæ prædictæ fieri non poteſt relatio, quæ † regulariter fit ad 10
proxima, & immediatè præcedentia, non ad ea, quæ longè diſtant, *l. ſi idem. ff. de iuriſd. omn. iud.* Aym. *conſ. 147. num. 8.* Rota *deciſ. 666. num. 1. par. 1. diuerſ. & deciſ. 267. nu. 3. par. 2. recent.* Neque Hippolytus in dicto inſtrumento ad contractum fideiuſſor acceſſit, ſed in alio inſtrumento poſt plures dies rogato, in quo nullibi legitur clauſula cognitionis de eodem Hippolyto.

Minus obſtat declaratio, facta ab eodem ſa. me. Paulo Quinto, quod ſufficiat vt Notarius, vel vnus ex teſtibus † cognoſcat alterum ex contrahentibus, Quo- 11
niam in inſtrumento fideiuſſionis, factæ per Hippolytum, deficit, etiam mentio talis cognitionis, nullaque adeſt clauſula, cognitoque &c. vel cognitus &c. vt dictum eſt ſupra.

Demùm non obſtat, quod Conſtitutioni ſa. me. Pauli Quinti fuit ſatisfactum per condemnationem Notarij ad damna, & intereſſe parti læſæ, quoniam Conſtitutio prædicta copulatiuè † continet pœnam damnorum reſpectu 12
Notarij, & annullationis actus, reſpectu partium, vt colligitur ex illis verbis (vltra pœnas adiectas) quæ dictio, † 13
vltra, eſt incluſiua & implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus, Rebuff. *in l. ſi quis ſic dixerit. 133. verſ. idem in dictione, x trn, ff. de verb. ſignif.* Menoch *præſumpt. 143. n. 4. lib. 4.* Surd. *deciſ. 285. nu. 9. & 12.* Gratian. *diſcept. for. cap. 116. n. 29.*

Et ita, Hippolyto tantum informante, reſolutū fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremonen. Præpoſituræ.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ. Et quando beneficij reſignatio dicatur ſortita ſuum effectum, licet mandatarius non ſeruauerit formam mandati in reſignando.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ.*

2 *ex Reſignatione facta in manibus Papæ, reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris.*

3 Nor-

3 *Narrata in gratia, vt iuſtificentur admittuntur leuiores probationes.*

4 *Teſtes bene probant presbyteratum alicuius, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumentum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt.*

5 *Reſignatarius, quod poſſederit beneficium reſignatum, ex quibus ſatis ſuperq; probetur.*

6 *Procuratori, quando liceat verbis mandati præferre mentem ipſius mandantis.*

7 *Declarationi mandantis, & præſertim in dubijs ſtandum eſt.*

8 *Mandantis mens, quando eſt probata, ſi in mandato adſint verba directò contraria eius menti, pro non appoſitis ſunt habenda.*

9 *Superflua non ſunt apta ad annullandum, & vitiandum actum, ſed potius ipſa vitiantur.*

10 *Reſignatio beneficij, quando ſortita fuit ſuum effectum, omne ius dicitur abdicatum à reſignante, ita vt nihil dicatur apud ipſum remanſiſſe, quod poſſit vacare per eius obitum.*

11 *in Literis prouiſionis beneficij reſignati. non fit mentio de conditionibus ad fauorem reſignantis, ſed talis mentio fit in literis reſeruationis penſionum.*

Et iſte eſt ſtylus Officialium Curiæ, qui ſtylus attendendus. eſt.

12 *Publicatio reſignationis beneficij bene dicitur facta intra terminum requiſitum, data eius prorogatione.*

DECISIO LXIII.

POSTQVAM Eccleſia Parochialis Præpoſitura nuncupata, de qua agitur, ex reſignatione Hieronymi admiſſa per ſummum Pontificem Dominico collata fuit, idem Hieronymus diem clauſit extremum. Ioannes verò eandem Eccleſiam vti per obitum huiuſmodi in menſe non reſeruato vacantem per Ordinarium ſibi conferri obtinuit. Vnde orta lite coram A. C. in literis Apoſtolicæ prouiſionis deputato. & expeditis per dictum Dominicum alijs literis gratiosè ſubrogationis ad ius, & poſſeſſionem dicti defuncti. Idem A. C. pronunciauit, literas huiuſmodi non eſſe exequendas.

Verùm introducta coram me cauſâ appellationis. Domini cenſuerunt dictam ſententiam eſſe reuocandam.

Conſtat enim de iuſtificatione omnium eorum, quæ
ad obtinendam executionem dictæ ſubrogationis re-
1 quiruntur, & primò quidem quod Eccleſia ſi † reſer-
uata propter reſignationem factam in manibus Papæ,
vnde reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub
2 reſeruatione in corpore iuris clauſa, † *vt habetur in c. 2. & ibi* Io. Andr. *num. 7.* & Anchar. *num. 1. de præben. in 6. gloſ. in clem. penult. in verb. ſiue ad nos. eod. tit.* Rebuff. *conſ. 49. num. 10.* Mandoſ. *in prax. Signat.* Grat. *tit. de reſign. num. 10.* Gonzal. *ad Reg. 8. gloſ. 13. num. 42.* Rota *deciſ. 1. in fin. de rer. permut. in nou. & in Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ 27. Ianuarij 1617. coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Secundò, quod idem ſubrogatus ſit conſtitutus in or-
dine presbyteratus ad regendam Eccleſiam parochia-
lem requiſito, conſtat ex teſtibus deponentibus non
3 modo de communi reputatione, † quod ſufficit ad ef-
fectum huiuſmodi iuſtificationis, Innoc. *in cap. innotuit. in princ. de eo qui fuit ord. recep.* Ægid. *deciſ. 124.* Caputaq. *deciſ. 177. num. 8. par. 1.* Rota *deciſ. 14. de probat. in antiq.* & in terminis ſimilis ſubrogationis *fuit dictum in Placentina Canonicatus, & præbendæ 26 Nouembris 1593. coram bo. me. Orano.* Sed prætereà, pro cauſa
ſcientiæ addunt, ſe vidiſſe inſtrumentum ordinationis
4 Sacerdotij ab eodem Dominico † ſuſcepti, ita vt plenè
probent. per textus expreſſos *in cap. 2. & ſeq. & vtrobiquè gloſ. in verb. argumentum, & in verb. teſtes. de Cleric. Peregr.* Maſcard. *de probat. concl. 303. num. 5.*

Tertiò de poſſeſſione dicti q. Hieronymi conſtat etiam
ex teſtibus, qui dicunt, ſe vidiſſe eum poſſidere di-
ctam Eccleſiam, & facere omnes actus fieri ſolitos à
verò illius Rectore, & poſſeſſore, ac eundem pro tali
5 ab omnibus publicè fuiſſe reputatum, † quæ omnis ſa-
tis ſuperque probant poſſeſſionem, Cæſ. de Graſs. *deciſ. 14. de teſt.* Rota *in Albanen. Spolij 1. Iunij 1609. coram Iuſte.*

Non obſtat quæ opponuntur aduerſus reſeruationem, quod ſcilicet illa non ſubſiſtat ex defectu conſenſus, quem dicunt nulliter fuiſſe præſtitum reſignationi per procuratorē conſtitutum ad conſentiedum, mediante reſeruatione penſionis ducatorum centum ſuper fructibus & redditib. Eccl. Ordinarijs, ac incertis, cum tamen Dominicus reſignatarius illi conſenſerit ſuper certis tantum, non autem ſuper incertis. Quia in mandato poſt verba ſuper fructibus, & redditibus ordinarijs, ac incertis ſubſequuntur immediatè alia verba, videlicet, qui fructus ordinarij, & certi ad valorem annuum ducentorum, & viginti ducatorum aſcendunt. Vnde potuit oriri probabile dubium, an forma mandati eſſet potius limitata ad fructus certos, quam ad certos ſimul, & incertos, & an non per errorem Notarij ſcribentis
irrepſerit in inſtrumento illud verbum, incertis, quo
caſu licuit procuratori † verbis mandati præferre men- 6
tem ipſius mandantis, conſentiendo reſignationi ſub re-
ſeruatione penſionis ſuper fructibus certis tantùm, *l. vlt. in fin. ff. mandat.* Tiraq. *in l. ſi vnquam. verb. libertis. nu. 59.* quam intentionem poſtea idem reſignans ſuis literis
miſſiuis etiam declarauit, † mandantis autem decla- 7
rationi præſertim in dubijs ſtandum eſſe docet, Felin. *in c. eam quæ, ſub num. 6. in fin. de reſer.* Dec. *conſ. 51. n. 3.* Aym. *conſ. 234. num 4.* Probata itaquè intentione Hieronymi de reſeruatione penſionis ſuper fructibus certis tantùm, conſequens eſt, vt illa verba, incer-
tis, in mandatn appoſita † habenda ſint pro non ap- 8
poſitis, *l. ſi ita. §. qui filio. ff. de bon. poſſ. ſecund. tab.* & quod ſuperflua fuerit promiſſio reſignationis ad maiorem cautelam ipſius reſignantis facta de exhibendo intra quatuor menſes alio mandatn ad conſentiendum reſignationi cum reſeruatione penſionis ſuper certis, cum
ſuperflua † non ſint apta ad annullandum, & vitian- 9
dum actum, ſed potius vitientur; Rot. *in Toletana ſeu nullius iuriſdictionis 2. Aprilis 1618. coram R. P. D. meo Pironano.*

Et ex his verificata conditione reſeruationis penſionis ſuper certis dubitari non poteſt, quin reſignatin correſpectiua reſeruationi ſuum fuerit ſortita effectum, & ideò per eam omnes ius fuerit abdicatum à reſignante, ita vt penès ipſum nihil remanſerit, quod potuerit vacare per eius obitum, ſecundum notata per Doctores in *cap. ſolicitè. de reſtit. ſpol.* Caſſad. *deciſ. 4. eod. tit.* Menoch. *conſ. 105. num. 20. lib. 1.* Pariſ. *de reſig. lib. 1. quæſt. 7. nu. 39. & fuit reſolutum in Legionen. Præſtimoniorum 11. Martij 1594. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Nequè obſtat, quod in literis prouiſionis non ſit facta mentio alterius conditionis in eodem mandato appoſitæ, quæ concernit partem domus ſpectantis ad eandem Eccleſiam; quam idem reſignans ſibi reſeruauerat pro ſua habitatione, vnde propter omiſſam huiuſmodi reſeruationis mentionem in literis prouiſionis infertur
ad illarum ſubreptionem. Quia † ſtylus Officialium 11
Curiæ talis reſeruationis mentionem admitti ſolummodo in literis reſeruationis penſionum, non autem in literis prouiſionis, qui ſtylus attendi debet ad *trad. per.* Menoch. *in conſ. 287. num. 27. lib. 3. vbi plures allegat* Rota *in Papien. beneficij 10. Aprilis 1617. coram bon. mem.*
Andrea. 10

Minus obſtat quod pro parte dicti reſignatarij non doceatur de publicatione ſuæ prouiſionis facta intra tempus Conſtitutionis fel. rec. Gregorij Papa XIII. de reſignationibus, intra ſex menſes citra monte publican-
dis, quia per Inſtrumentum publicum ſatis † conſtat 12
de publicatione iuxta formam dictæ Conſtitutionis ſubſequuta intra terminum per literas in forma Breuis expeditas prorogatum, quod ſufficere dixit Rota *in Burgen. Canonicatus 19. Ianuarij 1598. coram bon. mem.* Card. Pamph. *impreſſa apud Marcheſ. de commiſ. par. 1. pag. 361.*

Et ità vtraquè parte informante fuit concluſum.

Habetur infra alia deciſio in eadem cauſa coram eodem bo. me. Motmanno ſub die 15. Decembris præſentis anni 1631.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Aſſecurationis Nauis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Caſus obligationis circa materiam aſſecurationis Nauium, quando dicatur eueniſſe, onus probandi implementum ad quem pertineat. Procurator in dubio cuius vigore aliquid geſſiſſe cenſeatur,

SVMMARIVM.

1 *Implementum probandi onus, pertinet ad adimplere debentem.*
2 *Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio.*
3 *Procurator, qui mandatum ſuſcepit, cogi ad illud exequendum poteſt.*
4 *Procurator præſumitur omnia geſſiſſe in dubio, vigore præcedentis mandati, quamuis de illo, non fuerit facta mentio.*
5 *Mandatum ſufficit, vt impleatur, quomodo poſſibile eſt, ſi aliter impleri non poſſit.*
6 *Procurator pinguius, & vtilius adimplere poteſt mandatum.*
7 *Præcedentia, quando alicui ſunt commiſſa, cenſentur etiam commiſſa antecedentia.*
8 *Ex epiſtola reſponſiua arguitur præcedens epiſtola ante ſcripta.*
9 *Actus, quo animo ſit geſtus, deprehenditur ex antecedentibus, & ſubſequentibus.*
10 *Officiali publico creditur, in his, quæ ſpectant ad eius Officium.*
11 *Petere, id, quod quis ſubtus habet, bona fides hoc non patitur.*

DECISIO LXIV.

ITERVM propoſita cauſa ſuper eo, An euenerint caſus aſſecurationis, commiſſaque fuerit ſtipulatio iuxta obligationem Mercatorum Vrbis, qui aſſecurarunt granum Octauiano Acciaiolo, & Marco Martello, donec fuiſſet delatum ad Portum Gori, DD. affirmatiuè reſoluerunt approbando reſolutionem in hac cauſa factam 26. Februarij præteriti, * dempta tamen quantitate exacta, & recuperata pro ipſis Aſſecuratoribus ex pretio huius grani.

Cum verò negari non poſſit eueniſſe caſum obligationis, dùm Mercatores Aſſecuratores voluerunt teneri ex cauſa cuiuslibet infortunij, & in ſe ſuſceperunt omne riſicum, quod ipſa Nauis pati poſſet à tempore, quo grano oneraretur quouſque ſalua, & incolumis perueniret ad Portum Gori, vt benè colligitur ex generalitate verborum aſſecurationis, excipiendo ſolum à generalitate caſum (barattariæ) & propterea eò ipſo, quod granum non fuit adductum Gorum, ibique in eius Portu exoneratum, non eſt dubium fuiſſe factum locum obligationi aſſecuratorum, à quibus † expreſsè id promiſ-
1 ſum extiterat, cuius obligationis implementum in ipſos transfertur *l. 1. C. de probat. gloſ. in l. 2. in verb. repellere circa med. C. de Iur. emphit.* Bart. *in l. in illa ſtipulatione, l. Kalendis, ff. de verb. oblig.* Natt. *conſ. 726. num. 3. lib. 5.* Bero *conſ. 125. num. 13. lib. 1.* Surd. *deciſ. 64. num 29. & ſeqq.* Rot. *recent. deciſ. 362 num. 2. par. 1.* ſed de non implemento conſtat ex ipſorum propria confeſſione, dum Mercatores aſſecuratores dederunt mandatum aſſecuratis, quod procurarent vendere granum eorum ſumptibus, pro obſeruantia aſſecurationis, qua nulla † po-
2 teſt dari maior probatio, cùm ſuperet omnes alias probationes, *l. 1. C. de confeſſ. l. vlt. C. de fideic. l. cunctæ, C. de tranſact.*

Nec obſtare dicebatur Acciaiolum, & Martellum aſſecuratos conſtituiſſe procuratores Guaſconum, & Sanminiatum nomine proprio, non autem pro aſſecuratoribus, quia cùm præceſſiſſet mandatum, & nomine ipſorum aſſecuratorum acquiren. eſſe, & ad id † ipſi aſſe- 3
curati cogi poſſent ratione acceptationis huius mandati, *l. idemque, §. ſi proc., & l. ſi mandauero tibi, la ſeconda, §. ſicuti eſt mand.* cum alijs *per* Surd. *deciſ. 304. num. 4. cum ſeqq.* Rot. *rec. deciſ. 640. num. 10. in fin. part. 1.* conſequenter nomine ipſorum aſſecuratorum eoſdem Guaſconum, & Sanminiatum procuratores conſtitutos fuiſſe cenſentur, quàmuis ab aſſecuratis hoc expreſſum non fuerit ad latè congeſta per Surd. *conſ. 19 ſub num. 23. cum multis ſeqq. lib. 1.* præſertim ex quo huiuſmodi mandatum fuerat ſpecialiter ad id datum ab aſſecuratoribus, quo caſu etiam in † dubio præſumuntur omnia geſta vi- 4
gore præcedentis mandati, quàmuis de illo non fuerit facta mentio, Bart. *in l. qui in aliene, § ſi is qui putabat, ff. de acq. hæred* latè Surd. *d. conſ. 19. num. 30. cum ſeqq. lib. 1.* & optime Rot. *in recent. d. deciſ. 640. ſub num. 12. part. 1. & coram fel. rec. Greg. XV. deciſ. 472. num. 8.* vbi etiam Adden. *ſub num. 9.*

Sed viſa fuit ceſſare difficultas ex facultate aſſecuratis tributa ab Aſſecuratoribus in eodem mandato, vt patè ex ius verbis, ibi *come ſe intieramente ſpettaſſere à voi, & à loro, &c.* ex quibus colligitur ipſis notum fuiſſe recuperationem obtineri, niſi nomine Acciaioli, & Martelli, cùm ſub nomine ipſorum granum deſcriptum in Magiſtratu Bladarum reperiretur, & ideò ſat eſſet ab ipſis fuiſſe impletum † huiuſmodi mandatum, vt poſſibi- 5
le fuit, cùm aliter impleri non potuiſſet, vt poſt alios Crauett. *conſ. 203. num 17. & conſ. 247. num. 4* Eoquè magis, cùm hoc modo facilis reddita extiterit huiuſmodi recuperatio, adeò vt dicendum ſit pinguius, & vtilius † 6
hoc ipſum mandatum adimpletum fuiſſe, prout fieri ita potuit, *l. ſi vomunem, ff. mand.* Surd. *deciſ. 268. num. 25.* Mant. *deciſ. 260. n. 2. ante fin.* Rot. *deciſ. 32. n. 1. par. 2. diuerſorum.*

Immo ſufficeret pariter, quod data fuiſſet facultas ordinandi venditionem frumenti, vt ab aſſecuratis eo modo, quo potuiſſet, fuiſſet ordinata huiuſmodi præcedens eiuſdem frumenti recuperatio, quia in mandato eorum, commiſſis ſubſequentibus † cenſentur etiam commiſſa 7
antecedentia, Butr. *conſ 44. num. 2.* Rota *coram Reuerendiſs. D. meo Decano, deciſ 470. num 3.* & ſufficit ſola veriſimilis mens mandantis, Mant. *de tacit. & ambig. lib. 16. tit. 14. num. 31.* & fuit dictum *in vna Romana Cenſus 13. Maij 1630. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quibus etiam addebatur, quod ab ipſis aſſecuratis fuit ſtatim ſcripta priuata epiſtola ſupradictis Guaſcono, & Sanminiato, quod granum & pretium illius pro aſſecuratoribus ab eis recuperaretur, vt iuſtificatur ex epiſtola † reſponſiua eorundem Guaſconi, & Sanminiati 8
in actis exhibita, & producta, ex qua arguitur huiuſmodi præcedens epiſtola prius ſcripta, ad deducta per Molin. *de Iuſt. & Iur. diſput. 409. num. 5.* & in vna *Romana Pecuniaria, ſeù Cambiorum 10. Iunij 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato,* & in alia *Romana Cambiorum 7. Maij 1629. coram R. P. D. meo Motmanno.* Ac rurſus ex computo retento ab eiſdem Guaſcono, & Sanminiato ſub nomine ipſorum aſſecuratorum, & aſſecuratis ad Vrbem tranſmiſſo, & deinde ab ipſis aſſecuratoribus parte citata extracto, necnon ex alio computo ab aſſecuratis retento in eorum libris, ſub nomine etiam aſſecuratorum à quibus pariter fuit extractum, vnde conſiderato principio, medio, & fine ſemper apparet huiuſmodi mandatum aſſecuratos dediſſe proprio nomine, vt facilius recuperatio grani, ſeù illius pretij aſſequeretur pro ipſis aſſecuratoribus. Nam ex † anteceden. & ſubſequen. optimè de- 9
prehenditur, quo animo actus geſtus fuerit, *l. reprehendenda, & ibi gloſ in ver. comprobaſti, C. de inſtit. & ſubſtit.* Roman. *conſ. 91. num. 2.* & ibi Mandoſ. alios citat, in verbo conformem, Surd. *deciſ. 307. num. 11. & ſeqq.* Caputaq. *deciſ. 148. num. 4. par. 1.* Rota *coram fel. record. Greg. XV. deciſ. 70. num. 8. & deciſ. 239. num 8.*

Nihilominus, quia Acciaiolus, & Martellus aſſecurati granum non amiſerunt, cùm eis reſtitutum fuiſſe appareat ex † fide Magiſtratus Bladarum rogata à No- 10
tario eiuſdem officij, cui propterea eſt ſtandum, Seraph. *deciſ. 431. num. 6. & 1088. num. 4. & 1390. num. 2.* Rota *deciſ. 252. num. 3. par. 2. recent.*

Ideo

Ideo certum eſt totius grani iacturam non fuiſſe paſſos, ſiquidem ipſum reſtitutum Venetijs vendiderunt, atque ita cùm apud ſe pretium habeant bona fides non patitur, vt petant † quod intus habent, *§. ſic itaque inſt. de act. l. qui hominem, §. ſi credo, ff. de ſolut.* Bald. *conſ.* 281. *lib.* 5 Nec per ipſos aſſecuratos prætenditur, vt ex latè deductis per Informantes. Et propterea Domini dixerunt, quod demptis quantitatibus, videlicet, ſcut. 36. 7. 1. auri in auro ſtamparum pro quolibet centenario pro ſumma aſſecurata, quas quantitates Acciaiolum, & Martellum aſſecuratos recepiſſe conſtat ex ſcripturis per ipſos aſſecuratores extractis, in reliquis reſiduis mandatum aduerſus eoſdem aſſecuratores relaxandum eſſe, ac in deciſis perſiſtendum determinarunt.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum, &c.

* Eſt dec iſio 24. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Camerineñ Donationis de Calcalaris.

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Vigore clauſulæ, conſtituti, regulariter conceditur mandatum de aſſociando. Inſinuatio in quibus donationibus requiratur, & in quibus non. Donatio, quando dicatur correſpectiua alicui contractui.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando regulariter vigore clauſulæ, conſtituti, conceditur.*

2 *Clauſula, conſtituti, inutilis efficitur propter negligentiam.*

3 *Donatio ex defectu inſinuationis, eſt nulla.*

4 *Inſinuatio in donationibus puris, & ſimplicibus eſt neceſſaria, non autem in factis ob cauſam, & numer. 5.*

6 *Donatio, ex quo reſultat, quod non ſit ſimplex.*

7 *Donatio ſi ſit facta alicui, & donatarius eodem die ſe obligat ad dandum donandi decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis.*

8 *Donatio quando eſt facta in eodem contractu, & coram eodem Notario, & teſtibus, cenſetur facta ex cauſa d. contractus, & nu. 13.*

9 *Donatio facta in aliquo contractu cenſetur facta contemplatione illius contractus, etiamsi donatio fuerit poſita in articulo ſeparato.*

10 *Clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate &c. ex ſtylo Notariorum ſolet apponi in qualibet donatione.*

11 *Clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate, &c. non facit donationem puram, non ſolum, quando cauſa donandi eſt expreſſa.*

12 *Sed etiam quando non eſt ſpecialiter expreſſa, dummodò aliter aſſignari poſſit cauſa.*

DECISIO LXV.

FVIT dictum 7. Aprilis proximè præteriti * D. Andreæ Calcalario ceſſionario Herſiliæ, & aliorum ſororum de Calcalarijs, non eſſe dandum mandatum de aſſociando ex ſecundo capite.

Primo, quia licet in Inſtrumento donationis factæ à Io. Baptiſta dd. ſororibus cedentibus adeſſet clauſula conſti-
1 tuti, † cuius vigore regulariter mandatum de aſſociando conceditur, ex traditis per Bart. *in l. 3. in 4. quæſt princip. C. de pignor.* cum alijs allegatis in Deciſione, attamen illa d. Andreæ ſuffragari non poterat propter negligentiam dd. ſororum conſtitutariarum, quæ nedum neglexerant apprehendere poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, ſed etiam paſſæ fuerant illam à Venantio, & alijs Io. Baptiſtæ donantis filijs apprehendi, ex
2 qua negligentia d. † clauſula conſtituti effecta fuit inutilis, etiam reſpectu d. Andreæ ceſſionarij, Rota *deciſ. 694. num. 8. par. 1. recent.* cum alijs in Deciſione allegatis.

Secundò, quia donatio facta dd. mulieribus erat nul-
la, propter defectum inſinuationis, † quæ ex conſtitu- 3
tione Marchiæ, necnon ex diſpoſitione Statuti Camerini omnino requirebatur, Greg. XV. *deciſ.* 260. *num.* 1. *& ſeqq.* Hodierna die poſita cauſa ſuper ijſdem, receſſum fuit à ſecundo capite deciſionis, ea ratione, quia licet Statutum Camerini, & Conſtitutiones Marchiæ requirant inſinuationem in donationibus,
attamen debent intelligi † de puris, & ſimplicibus 4
donationibus, *l. Aquilius Regulus. ff. de donat.* Alberic. *in 1. par. Statut. quæſt. 122. de prædicta materia*, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 72. num. 4. & ſeqq.* Seraph. *deciſ.*
416. *numer.* 17. non autem de factis ob cauſam, † in 5
quibus de iure communi inſinuatio non requiritur, Oldr. *conſ.* 139. *num.* 14. Curt. Iun. *conſ.* 142. *num.* 5. Roman. *conſ.* 26. *nu.* 3. Clar. *in §. donatio. quæſt.* 3. *num.* 1. *& qu.* 16. *num.* 6. Guidop. *deciſ.* 95. *num.* 2. Tiraq. *in l. ſi vnquàm, in ver. donatione largitus, num.* 127. *C. de reuoc. donat.*

Quod autem donatio, de qua agitur, fuerit ob cauſam, ſatis intelligitur ex inſtrumento tranſactionis inter d. Io. Baptiſtam, & Herſiliam, aliaſque ſorores initæ, ex qua apparet eos ad illam deueniſſe occaſione diuerſarum prætenſionum, ſuper quibus inuicem ſe ple-
niſſimè quietarunt. † Vnde reſultat donationem non 6
fuiſſe ſimplicem, Soccin. *conſ.* 273. *num.* 4. *lib.* 2. vbi in fortioribus terminis poſt Caſtrenſem infert, quod ſi
mulier aliquid † donat Hoſpitali, & eodem die Hoſ- 7
pitale ſe obligat ad dandum mulieri decem ſingulis annis, cenſetur Hoſpitale hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, Dec. *in l. petens. num.* 3. *C. de pact.* Iaſ. *in l. lecta. num.* 24. *& ſeqq. ff. ſi cert. pet.* Grammat. *deciſ.* 10. *n.* 156. *& ſeqq.* Rota *in Parmeñ Datij 27. Iunij 1612. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano apud gloſ. ad* Galleſ. *deciſ.* 113. *numer.* 5. 13.
& ſeqq. & quod vbi in eodem contractu coram † eo- 8
dem Notario, & Teſtibus eſt facta donatio illa, cenſeatur ex cauſa d. contractus, fuit dictum in *Romanæ ſocietatis 16. Decembris 1619. coram bo. me. Vbaldo*, præcipuè ex Menoch. *præſum.* 12. *nu.* 4. *& ſeq. lib.* 4.

Non obſtat, quod donatio fuerit facta in Capitulo ſeparato, quia ex hoc non ſequitur, quin d. do-
natio † fuerit facta contemplatione d. tranſactionis, 9
ac proinde d. donatio cenſeatur correſpectiua ad d. tranſactionem, ad tradita per Surd. *conſ.* 217. *num.* 19. *verſ. his vero non obſtantibus lib.* 2. Aym. *conſ.* 98. *nu.* 12.

Nec releuat, quod donatio facta fuerit per hæc verba, *ex mera, pura, & gratuita voluntate, &*
quia ſic voluit &c. quia vltra quod † d. clauſula ex 10
ſtilo Notariorum in qualibet donatione apponi ſolet,
Seraph. *deciſ* 1184. *numer.* 2. illa non facit † dona- 11
tionem ſimplicem, nedum quando cauſa donandi expreſſa eſt in ipſa donatione, Dec. *in l. ſi donatione. numer.* 4. *C. de collat.* Alex. *conſ.* 40. *numer.* 14. *lib.* 4. Becc. *conſ.* 20. *numer.* 21. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 407. *numer.* 21. *lib.* 3. Gratian. *diſcept.* 96. *numer.* 34. Fontaneli. *de pact. nupt. clau.* 4. *gloſ.* 1. *numer.* 38. Mareſcot. *var. capit.* 27. *numer.* 8. *& 9. lib.* 2. ſed
etiam quando ſpecialiter † expreſſa non eſt, dum- 12
modò alias aſſignari poſſit cauſa reſultans ex tranſactione, in qua plura correſpectiua, & viciſſitudinaria ſint conuenta, Rim. *ſen. conſ.* 383. *num.* 24. 29. 32. 37. *lib.* 2.

In præſenti autem caſu, licèt non fuerit expreſſa cauſa donandi, attamen ex qualitate tranſactionis ſatis apparet donationem fuiſſe ob cauſam, non ſo-
lum quia, vt dixi ſupra, donatio † fuit facta in 13
eodem inſtrumento, ſed etiam quia eædem res, quarum iura fuerunt donata, erant litigioſæ, & ſuper illis inter donantem, & donatarius vertebat lis, vnde clarè colligitur donationem fuiſſe factam ex cauſa tranſactionis, idque clariùs reſultat ex exordio ipſius tranſactionis, vbi contrahentes affirmant ad effectum obuiandi litibus ſe ad d. tranſactionem deueniſſe.

Et ita vtraquè &c.

* Eſt deciſio 34. ſupra in hac eadem parte.

R.P.D.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana reſtitutionis in integrum.

Die Veneris 4. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum, vt habeat locum quid requiratur. Teſtes ſingulares, quando probent, Teſtium primo dicto ſtatur, & alia, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt læſio.*
2 *Teſtes ſingulares ſufficienter probant concurrentibus adminiculis. & num. 3. & 9.*
4 *Teſtium primo dicto regulariter ſtatur, non autem ſecundo in præiudicium partis, cui ius quæſitum eſſe dicitur.*
5 *Teſtium tunc multò magis ſtatur primo dicto, quando pro ſecundo nulla concurrunt adminicula.*
6 *Teſtes propter commiſſum periurium non probant.*
7 *Reſtitutioni in integrum, vt ſit locus requiritur, vt de iniuſtitia ſententiæ, & læſione plenè conſtet.*
8 *Teſtis ſubornatio, ſiue corruptio, deducta ex depoſitione ipſiuſmet Teſtis, eſt concludenter probanda.*
10 *Teſtes, quando ſunt in eorum dicto ſingulares non probant. & num. 11.*
12 *Teſtis, ſi non deponat certitudinaliter, ſed proprio iudicio, non probat.*
13 *Procurator non poteſt eſſe teſtis in cauſa.*
14 *Procurator, qui non acceptauit mandatum, & non eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea.*

DECISIO LXVI.

ALTERA tantùm parte informante Reu. P. D. meus Vbaldus pridie ſui ab Vrbe diſceſſus propoſuit dubium. An conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia cum nulla pro parte hæredum Chriſtophori, qui
fuerunt condemnati ad reſtitutionem pecuniarum, de
1 quibus agitur, probetur † læſio, ceſſat quoque fundamentum, vel cauſa ipſius reſtitutionis in integrum, *cap. 1. & ibi* Abb. *num. 2. de reſtit. in integr.* Salic. *in l. 1. num. 8. C. ſi aduer. rem iud.* Benint. *deciſ. 85. num. 7. & ſeqq.* Rot. *deciſ. 1. eod. tit. in nou. & deciſ. 132. num. 1. par. 1. recent.*
Verùm è contra conſtat de iuſtitia ſententiarum, quæ dd. hæredes condemnant ad reſtituendum pecunias per dictum q. Chriſtophorum ex hæreditate Bartoli ſubtractas, nam exiſtentia dd. pecuniarum in domo Chriſtophori probatur per teſtes deponentes de aſſertione d. defuncti in extremis conſtituti, earum autem ſubtractio ex arculis ipſius defuncti, probatur etiam per eoſdem te-
2 ſtes, qui quàmuis † in hoc dicto ſint ſingulares, tamen ſufficienter probant concurrentibus adminiculis exactè ponderatis in ſuperioribus deciſionibus R. P. D. mei Durani in hac eadem cauſa 5. Martij, & 4. Aprilis 1629.
3 emanatis, ex quibus † ipſorum ſingularitas optimè ſuppletur, vt tradit Caſtr. *in conſ. 250. num. 3. verſ. & licèt videantur ſingulares lib. 2.* Aym. *in conſ. 73. num 36.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. & 6. de probat.* Rot. *coram Card. Mant. deciſ. 260. num. 2.*

Non obſtat, quod Teſtium vnus, qui primò depoſuit ſe adfuiſſe dum Chriſtophorus aperuit arculas, ex quibus ſurripuit pecunias, & argentia poſtmodum hanc ſuam depoſitionem reuocauit in iudicio criminali, vbi depoſuit ſe à Gerardo altero Teſte fuiſſe ſubornatum.
4 Quia fuit reſponſum quod regulariter † in huiuſmodi Teſtibus ſtatur primo eorum dicto, non autem ſecundo in præiudicium partis, cui ius quæſitum eſſe dicitur, attendi non debet, *c. ſicut nobis, & ibi gloſ. fin. de teſt. DD. communiter in c. cum in tua, & ibi* Felin. *num. 4. eod. tit.* Dec. *in conſ. 189. num. 6. & 12.* Surd. *deciſ. 107. num. 2.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 8. verſ. cæterum ſi teſtis*, Menoch. qui communem dicit *de arbitr. caſ. 408. num. 10.* Farinac. *de teſtib. qu. 66. num. 124. & ſeq. ac num. 151.* vbi addit conclusionem fortius pro-
cedere † quotieſcumquè pro ſecundo dicto in caſu nul- 5
la concurrunt adminicula, Rot. *deciſ. 19. eod. tit. in nou. & deciſ. 346. num. 2. par. 1. diuer.* quia propter
commiſſum † periurium non probat *d. cap. ſicut no-* 6
bis, & cap. teſtimonium, & vtrobiquè gloſ. de teſtib. Maſcard. *concluſ. 454. num. 10. de probat.* cum tamen ad effectum, vt ſit locus reſtitutioni in integrum re-
quiratur, † vt de iniuſtitia, & læſione conſtet per 7
plenas, & concludentes probationes, Benint. *deciſ. 85. num. 9.* Rot. poſt Farinac. 354. *num. 1.* Subornatio au-
tem, † ſiuè corruptio deducta ex depoſitione ipſiuſ- 8
met Teſtis, qui dixit ſe ſubornatum ad hunc effectum non eſt concludenter probata, Gratian. *diſcept. 492. num. 2.* & proindè Gerardus accuſatus de subornatione, cum non eſſet principalis in cauſa, nequè haberet intereſſe conſequutus eſt abſolutionem; idem verò Teſtis propter crimen falſi fuit condemnatus, & in omnem euentum depoſitio alterius Teſtis de confeſſio-
ne dicti Chriſtophori, quod ſubtraxerit † pecunias, 9
licet ſit ſingularis probat concurrentibus adminiculis coram D. meo Durano, enumeratis ex pluribus allegatis in d. deciſ. 5. Martij.

Nequè obſtant teſtes, vltimo loco examinati, tum
quia ſunt in eorum dicto ſingulares, † tum etiam quia 10
quoad primum, licet ipſe deponat ſe fuiſſe præſentem quando Chriſtophorus vnam ex defuncti arculis aperuit, in qua fuerunt reperta ſcuta 550. nullam tamen negatiuam loco, & tempore ita coarctat, vt excluda-
tur quin idem Chriſtophorus alio tempore, † & loco 11
plures pecunias inuenerit, aut ſurripuerit. ad not. per Bald. *in l. apud antiquos, C. de furt.* Alex. *conſ. 183. n. 5. lib. 7. Greg. XV. deciſ 351. num. 31. & fuit dictum in Bononien Euacuationis Molendini 12. Iunij 1629. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Quò verò ad ſecundum qui dicit ſibi videri impoſſibile, quod defunctus ex quo fuit ſemper operarius, & nunquàm Dominus apothecæ potuerit relinquere in hæreditate ſummam ſcut. 2000. fuit reſponſum, quod
cum non † deponat certitudinaliter, ſed de proprio iu- 12
dicio minimè probat Felin. *in cap. quoties num. 7. de teſtibus*, Honded. *conſ. 79. num. 38. lib. 1.* Caputaq. *deciſ. 278. num. 1. part. 3.* Rot. *deciſ. 245. num. 5. part. 1. recent.*

Minus obſtat, quod teſtes pro parte hæredis q. Bar-
toli examinati, cum ab ipſo hęrede fuerint conſtituti † 13
procuratores ad omnes eius cauſas, & lites, & ad exigendum non ſint attendendi, per *tex. in cap. inſuper. in fin. de teſtib.* Specul. *de teſt. §. 1. num. 74.*

Quia non conſtat de acceptatione talis mandati ne-
què quod fuerint in cauſa, quò caſu † potuerunt depo- 14
nere, vt docet Bart. *in l. deferre. num. 2. ff. de iur. fiſc.* præſertim volente ipſo conſtituente, vt dixit Rot. *in Gerunden Beneficij 14. Maij 1629. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita vna tantum parte informante fuit deciſum.

Altera deciſio in eadem cauſa coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo, habetur infra ſub die 23. Ianuarij 1632.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Bonorum.

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus ſi ſit relictus alicui donec vi-
uit, & vnico contextu alius ſit inſti- 1
tutus hæres in proprietate, is cenſetur purè hæres inſtitutus, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi exhibent teſtamentum non abolitum, nequè cancellatum.*
2 *Subſtitutio, quando remaneat pura inſtitutio.*

3 *Hæres*

3 *Hæres vniuerſalis cenſendus eſt ille non autem ſimpliciter ſubſtitutus, licet alius ſit relictus hæres vſufructuarius, & vnico contextu ille ſit relictus hæres vniuerſalis proprietatis.*

Quod procedit, etiamſi adſint verba poſt mortem, quia cenſentur appoſita, vt vſufructuarius liberè fruatur vſufructu.

4 *Hæres vniuerſalis incontinenti eſt hæres, licet alius ſit relictus vſufructuarius.*

5 *Fundum totum noſtrum eſſe dicimus, licet vſufructus alienus ſit.*

Vſusfructus non eſt pars Dominij, ſed ſeruitus, vt via, & iter.

6 *Meum eſſe falſo non dicitur, cuius non poteſt vlla pars dici alterius eſſe.*

7 *Vſusfructus, & via partes fundi non ſunt.*

8 *Vſufructuarius Dominus non eſt.*

9 *Legatum, cuius vſusfructus alienus eſt, ab hærede tamen petendum eſt.*

10 *Vſusfructus licet in iure, & non in parte conſiſtat, emolumentum tamen eſt.*

11 *Vſusfructus cùm ſit ſeruitus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars rei.*

12 *Res mea, mihi ſeruire non poteſt.*

13 *Res communis mihi ſeruire non poteſt.*

14 *Vſusfructus nihil aliud eſt, quam ſeruitus perſonalis.*

15 *Vſusfructus in multis pars dominij eſt.*

16 *Vſusfructus dicitur ſimilis portioni, licet non ſit portio, & num. 18.*

17 *Vſumfructum fundi ſtipulans ſimilis eſt ei, qui partem fundi ſtipulatur.*

18 *L. 4. ff. de vſufructu, & alia iura conciliantur.*

19 *Per Mortem vſufructuarij extinguitur vſusfructus.*

20 *Vſusfructus ne dum extinguitur per mortem naturalem, ſed etiam per ciuilem puta maxima, & media capitis diminutione.*

21 *Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per eum, qui titulum nullum habet.*

22 *Vſufructu finito, fit ipſa iure conſolidatio cum proprietate.*

23 *Titulum, ſi quis non habeat, vel non parem, non eſt legitimus contradictor aduerſus eum, qui venit cum titulo.*

24 *Titulum apparentem, ſi quis habeat, poteſt immiſſionem hæredi impedire, niſi incontinenti appareat huiuſmodi apparentem titulum eſſe nullum.*

25 *Hæredi debetur immiſſio in bonis defuncti probata eius poſſeſſione abſquè eo, quod diſcutiatur dominium eorumdem bonorum.*

26 *Hæredi non poteſt denegari immiſſio propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

27 *Item, quæ non ſunt de actis, nec in forma probanti non releuant.*

28 *Immiſſio hæredi in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur, quod aliqua bona erant teſtatoris, numer. 29.*

30 *Hæredi, vt competat immiſſio ſuper certis bonis defuncti, ſufficit quod fuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto.*

DECISIO LXVII.

GHERARDVS Cæſarius Cleriam ſororem hæredem vſufructuariam inſtituit, eiuſquè poſt obitum in euentum, in quem Teſtatoris filij legitimi, & naturales, vel legitimati ab ipſo, aut prædicta Cleria non extarent, hæredes vniuerſales inſtituit Patres Diſcalceatos Beatę Mariæ de Scala. Quare dubitaui, an prædictis Patribus danda eſset immiſſio, quod duorum duas habet inſpectiones principales. Prima eſt, an prędicti Patres ſint hæredes Gherardi, vel potius ſubſtituti, quia ſi hæredes, illis non poteſt de-
1 negari immiſſio, † cùm exhibeant teſtamentum non abolitum, nequè cancellatum ex diſpoſitione, *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Secunda inſpictio eſt, in quibus bonis danda ſit immiſſio.

Et quantum attinet ad primam inſpectionem, cùm
2 dictus Teſtator deceſſerit nullis † relictis filijs, inſtitutio dictorum Patrum remanſit pura, *l. vlt. §. 1. ff. de vulgar. & pupillis, in fin. ff. de cond. inſtit.* Bald. *in l. cum in teſtamento, in fin. C. de teſtam. manum.* ideoquè
cenſeri debent hæredes vniuerſales Gherardi, non autem ſimpliciter ſubſtituti Clerię, quia cùm ipſa fuerit
hęres vſufructuaria, & vnico contextu dicti Patres hęredes vniuerſales inſtituti illico cenſentur hęredes vni-
uerſales † proprietatis, non obſtantibus verbis poſt 3
mortem, quia cenſentur appoſita, vt Cleria liberè
fruatur vſufructu ſecundùm opinionem, quam Rota
ſeruat, vt doctiſſimè more ſolito examinato articulo,
& cumulatis Doctoribus, ac Deciſionibus Rotalibus,
ipſiſquè concordatis fuit nouiſſimè reſolutum in cauſa
Camerinen. hæreditatis 21. Februarij huius anni coram R. P. D. meo Merlino

Et hęc ſententia, quod non repugnet hęredem vni-
uerſalem eſſe incontinenti hęredem, licet † alius ſit 4
hęres vſufructuarius probatur ex *l. recte dicimus, ff. de
verb. ſignif.* vbi rectè dicimus totum fundum noſtrum
eſſe, etiamſi vſusfructus alienus ſit, quia vſusfructus
non dominij † pars ſed ſeruitus, vt via, & iter, nec 5
falſo dictum eſt meum eſſe, cuius non poteſt vlla pars † 6
dici alterius eſſe. Ad idem eſt *text. in l. & per iusiurandum, §. illud, ff. de acceptil.* vbi de vſufructu, & via ait
Iuriſconſultus, hæ autem partes † non ſunt, & in *l. falſus,* 7
§. fin. ff. de furt. textus aſſerens rationem illius deciſio-
nis inquit; Quia vſufructuarius Dominus † non eſt; 8
Et magis in puncto eſt bonus textus in *l. Meuius, §.
fundo, ff. de leg. 2.* vbi dicitur, legatum, cuius vſuſ-
fructus alienus eſt, † ab hærede tamen petendum eſſe, 9
rationem ſubdens, videlicet, vſusfructus enim, & ſi in
iure, non in parte conſiſtat, † emolumentum tamen 10
continet.

Nec eſt omittendus *textus in l. vſumfructum, ff. de verb.
oblig. & in l. cùm filius, §. Dominus, in fin ff. de legat. 2.*
in illis verbis; *Quoniam vſusfructus, &c.* & corrobora-
tur hæc ſententia efficaci ratione. Nam ſi vſusfructus † 11
eſt ſeruitus, *d. l. recte,* & habetur etiam in *l. 1. & 2. ff. de
vſufr.* Impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars
rei, quia hoc modo † res mea mihi ſeruiret, quod vulga- 12
ribus regulis repugnat, *l. vti frui, ff. de vſufr.* Cæpoll. *de
ſeruit. Vrban. Præd. c. 14. n. 4.* Immò nec communis † ſer- 13
uire poteſt, *l. in re communi, ff. de ſeruit. Vrban. Præd.* be-
nè ergo loquutus eſt *Iuriſconſult. in d. l. recte, in fin.* ex
ſententia Iuliani aſſeuerans, hanc opinionem eſſe verio-
rem; Et quod vſusfructus † nihil aliud ſit, quàm ſeruitus 14
perſonalis, dicunt *gloſſ. &* DD. *in princ. Inſt. de ſeruit. ruſtic.
præd.* Gomez *var. reſolut. tit. de ſeruit. c. 13. n. 1.* Molin. *de
Iuſt. & Iur. tract. 2. diſputat. 8. ver. quartus quando.*

Nequè prædictis reſiſtit, *l. 4. ff. de vſufruct.* dum dicit
vſumfructum † in multis partem dominij eſſe, nam *gloſ.* 15
ibidem in verſ. vel verius dic. dicit illum Textum eſſe in-
telligendum reſpectu ſimilitudinis tantùm, itaut vſuſ-
fructus dicatur † eſſe ſimilis portioni, quàmuis non ſit 16
portio, vt re ipſa declarat *text. in d. l. qui vſumfructum,
& d. l. cùm filius, §. Dominus.* In prima enim dicitur, ſti-
pulantem vſumfructum fundi ſimilem eſſe ei, † qui par- 17
tem fundi ſtipulatur, & in ſecunda dicitur, quoniam
vſusfructus portionis inſtar obtinet, & ſic iſta Iura lo-
quuntur per ſimilitudinem, † & cùm hac declaratio- 18
ne concordari debent Iura, & Auctores diſſidentes,
prout dicit Pinell. *de bonis maternis par. 3. num. 34.* vbi
multos allegat dictam concordiam amplectentes, & be-
nè conſerunt dicta, Bart. *in d. l. qui vſumfructum, ff. de
verb. oblig. & in l. in venditione, ff. de bo. auth. iud.
poſſid.* Natt. *conſ. 563. num. 22. lib. 3.*

Nequè obſtat, quod Cleria hæredem Marcum inſti-
tuerit, quia cùm per obitum † dictæ Cleriæ extin- 19
ctus fuerit vſusfructus, *§. finitur, Inſtit. de vſuf. nil* prout
nedum extinguitur morte naturali, ſed etiam ciuili. pu-
ta † maxima, media capitis diminutione, vt ibi dici- 20
tur, & in *l. ſi vſusfructus, ff. de Iur. dot. l. fin C. de tent.
paſſ. l. corruptionem, vbi* Bald. *ff. de vſufr.* propterea di-
ctus Marcus dato etiam, quod poſſideat, non eſt legiti-
mus contradictor ad impediendam immiſſionem à Pa-
tribus petitam. Nam quoad bona relicta per Gherar-
dum, † nullum habet titulum, cùm ille proueniat 21
à dicta Cleria, quæ contra diſpoſitionem dicti Gherardi
Teſtatoris ſui auctoris non poterat efficere, vt talia bona
ad alium peruenirent, quàm ad ipſos Patres Diſcalcea-
tos,

tos, quos ipſe Gherardus hæredes proprietarios inſtitue-
rat, & ideo immediatè voluit ad eos peruenire abſquè
22 alia hæredis reſtitutione, quia † finito vſufructu ſit ip-
ſo Iure conſolidatio cùm proprietate, *d. §. fin. Inſtit. de vſufruct.* Quarè cùm dictus Marcus non habeat titulum,
quoad bona relicta per Gherardum, vel non parem, non
23 eſt legitimus contradictor † aduerſus Patres venientes
cùm titulo, & probantes Gherardi auctoris ſui poſſeſſio-
nem, vt ſtatim dicetur, ad tradita communiter per DD.
in d. l. fin.

Nequè dicatur ſufficere, quod Marcus exhibeat titu-
lum apparentem ex Teſtamento dictæ Cleriæ, quia
quicquid dicendum ſit, an ipſe poſſideat, quatenus id eſſet
24 verum, obiectum procedit, † niſi incontinenti appareret
huiuſmodi apparentem titulum nullum eſſe, vt patet
ex prædictis, iuxtà *not. in l. 2. C. de edict. Diu. Adrian. tol.* Dec. *conſ.* 424. *num.* 4. Rolan. *conſ.* 1. *num.* 71. *vol.* 1.
& plenius conſ. 98. *num.* 40 *vol.* 3.

Nequè obſtat, quod Marcus ex perſona Cleriæ prætẽ-
dat plura bona ſpectare ad hæreditatẽ matris, & Ioannis
Baptiſtæ fratris dictæ Cleriæ, quia cùm Gherardus poſ-
25 ſideret omnia dicta bona, vt ſtatim dicitur vtiquè † Pa-
tribus debetur immiſſio in dictis bonis abſquè eo, quod
diſcutiatur dominium eorumdem bonorum, *gloſ. &*
Doct. *in d. l. fin.* Alciat. *conſ.* 162. *n.* 2. Rolan. *conſ.* 2. *nu.*
2. *& ſeqq. lib.* 3. Menoch *de adipiſc. remed.* 4 *num.* 368.
& ſeqq. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 194. *num.* 11. Cùm
enim inſpectio, an bona fuerint matris, vel fratris, &
26 an pertinerent ad Cleriam, requirat † altiorem inda-
ginem, non debet retardare Immiſſionem dictorum Pa-
trum, *l.* 2. *vbi* DD. *C. de edict. Diu. Adrian. toll.* Dec. *d.
conſ.* 424. *num.* 4. *& conſ.* 388. *num.* 12. Roland. *d. conſ.* 1.
num. 73. *vol.* 1. *& latius d. conſ.* 2. *num.* 37. *& conſ.* 98 *nu.*
37. *& ſeqq.* Nec dici poteſt, quod incontinenti conſtet
de veritate, ex eo, quod Sancta mater hæredes inſtituit
Gherardum, Io. Baptiſtam, & d. Cleriam filios, cui
quidem Sanctæ aſſignatę fuerant pro dote ſua, Domus
in Via Peregrini, & alia Domus contigua; dicti autem
Gherardus, & Ioannes Baptiſta poſt obitum Sanctæ pe-
tierunt poni ad ſuum creditum, necnon, & Clerię ſoro-
ris loca 11. Montium ad hęreditatem eiuſdem Sanctæ
27 ſpectantia; Quia iura, † ex quibus hęc deducuntur non
ſunt in actis, nec in forma probanti, & ideo de illis non
eſt habenda ratio, vltra alias reſponſiones, quę poſſent
afferri.

Quantum attinet ad ſecundam inſpectionem princi-
palem, in quibus bonis ſit danda immiſſio, vtiquè illa eſt
danda in Vineis iuxta deſcriptionem factam in Inuen-
28 tario Clerię, & in ipſo Inuentario Patrum, quòd † citata
Cleria confecerunt, necnon in Domibus ſitis ad Pelle-
grinum, quę fuerunt deſcriptæ in ipſo Inuentario Pa-
trum, citata prędicta Cleria, & prędicta deſcriptio admi-
29 niculatur ex locationibus factis † per Gherardum Te-
ſtatorem, & penſionibus per ipſum exactis.

Concurrit etiam deſcriptio facta per Cleriam In ſuo
Inuentario, cui non obſtant verba illa: *che non ſono
ſue*, ſcilicet Gherardi, quia ſufficit, vt ſuperius dictum
eſt, quod poſſiderit ab ipſo Gherardo, ad effectum, vt
30 † illius hęredi competat Immiſſio. Quoad loca Mon-
tium, ſatis conſtat illa fuiſſe in hęreditate dicti Ghe-
rardi, cùm Cleria obtinuerit immitti in dictis locis
Montium vigore Teſtamenti dicti Gherardi, ac pro-
pterea in illis etiam concedenda eſt Immiſſio.

Et ita concluſum, &c.

¶ Alteram deciſionem in hac eadem cauſa coram eodem
Reuerendiſs. P. D. Decano, vide infra ſub die Veneris
19. Decembris eiuſdem Anni 1631.

R. P. D. MERLINO.

Romana, ſeù Spoletana ſucceſſionis.

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Statuta ex defectu iuriſdictionis non poſſunt
extendi extra territorium, & tractatur
hic, quod Statutum Vrb. excluſiuum fœ-
minarum requiritur ſubiectio reſpectu
ſuccedere volentis, & etiam reſpectu
bonorum, ad effectum, vt habeat lo-
cum.

SVMMARIVM.

1 *Defunctus, ſi decedat ab inteſtato, tunc danda eſt im-
miſſio proximiori hæredi, ſublata omni ſexus differen-
tia.*
2 *Remedium, quorum bonorum, datur aduerſus poſſiden-
tem pro hærede, vel poſſeſſore.*
3 *Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum non excludit fœ-
minam propter patruelem.*
4 *Statum excludens ſororem vocans fratrem, intelligitur
de fratre primi gradus non autem de fratribus pa-
truelibus.*
5 *Forenſes non ſubiacent Statuto Romano circa excluſio-
nem fœminarum etiamſi bona in territorio Romano
exiſtant.*
6 *Statum Vrbis excluſiuum fœminarum non habet aliud
motiuum, quàm ipſam conſeruationem familiarum,
& num.* 15.
7 *Romanorum ſtatuentium partes non ſunt conſulere exte-
ris agnationibus.*
8 *Statuta non poſſunt extendi extra ſuum territorium ex
defectu iuriſdictionis. & n.* 16.
9 *Statutum excluſiuum fœminarum, cui bona ſubie-
cta ſunt, non poteſt connecti cum alio Statuto,
cui perſonæ ad ſucceſſionem contendentes ſunt
ſubditæ.*
10 *Defunctus, licet fuiſſet incola Vrbis, & ſubiectum
Statuto Romano, non inde Vrbis Statutum excluſi-
uum fœminarum porrigitur ad perſonas extros ſucce-
dere volentes, quæ non cadunt ſub prouidentia ſtatu-
entium Romanorum.*
11 *Agnationis conſeruandæ votum non cadit erga defun-
ctum, ſed erga ſuperſtitem.*
12 *Statuto excluſiuo fœminarum, quando defunctus eſt ſu-
biectus, ſed ſucceſſionem prætendentes, ſunt foren-
ſes, tunc fœmina non excluditur à maſculis.*
13 *Gaſpar. Anton. Theſaur. qq. forenſ. quæſt.* 4. *lib.* 2. *nu.*
7. *&* 8. *reijcitur.*
14 *Defunctus non conſeruat agnationem, ſed viuus.*
15 *Statutum excluſiuum fœminarum Nurſinum, quid diſ-
ponat.*
16 *Deſcendentium appellatione non veniunt tranſuer-
ſales.*
17 *Statutum non extenditur de perſona ad perſonam, ſed
coarctatur ad perſonas ibi expreſſas.*

DECISIO LXVIII.

POMPILIVS habens bona, tàm hic in Vrbe, quam
in Territorio Nurſino, Diœceſis Spoletanæ, diem
clauſit extremum, nullo condito teſtamento, ortaque eſt
controuerſia circa illius ſucceſſionem inter Ioannem Pa-
truelem dicti Pompilij ex vna, & Dionoram, atquè
Comitiſſam ſorores germanas, & Hippolytam neptem
ex Ioſepho fratre eiuſdem Pompilij prædefuncto ex al-
tera partibus, & hodie fuit dubitatum, cui danda eſſet
immiſſio, & Domini reſponderunt in fauorem fœmi-
narum, † cum ipſæ ſint proximiores Pompilio, & ideo 1
præferendæ remotioribus, ſublato omni diſcrimine ſexus,
*vt in Auth. poſt fratres. la ſeconda. C. de legitim. hæred.
l.* 1. *§.* 2. *&* 3. *ff. de gradib. affin.* & proptereà danda eſt
immiſſio ex remedio, quorum † bonorum, quod datur 2
etiam aduerſus poſſidentem pro hærede, vel poſſeſſore,
l. 1. *ff. quorum bonorum, l.* 2. *C. eodem.* Menoch. *de adipiſc.
remed.* 1. *n.* 49. Rota *in Bonon. hæreditatis de Armis* 18.
Aprilis 1622. *coram me.*

Nec obſtare viſum eſt Statutum excluſiuum fœmi-
narum, quod tàm in Vrbe, quàm Nurſiæ reperi-
tur, In quo obiecto nodus huius cauſæ totus poſi-
tus eſt; quia motiuum benè tollitur diſtinguendo ter-
ritoria.

Quòd enim ad bona exiſtentia in Vrbe, neutrùm ſtatu-
tum obſtat ſororibus; non quidem Statutum Vrbis ex
duabus rationibus; Primò quia † non excludit fœminam 3
propter Patruelem, ſed ſolùm propter fratrem, *vt eſt*

deciſ.

decif. ſan. mem. Gregorij XV. 464. num. 9. & Statutum
4 † vocans fratrem, excludenſque ſororem, intelligitur
de fratre primi gradus, non autem de fratribus Patrue-
libus, Bald. in l. iubemus. §. fin. nu. 3. ff. ad Trebell. Alex.
conſ. 97. nu. 4. lib. 2. Roman. conſ. 411. nu. 4. & ibi Adden.
in verbo, conſobrini, vbi de communi teſtantur. Curt.
Sen. conſ. 9. num. 12. Tiraquell. in l. Boues. §. hoc
ſermone, num. 82. ff. de verb. ſignif. Brun. de ſtat. excluſiu.
art. 12. quæſt. 16. num. 212. & ſeqq. Gabr. de ſtat. concl. 7.
num. 11. vbi pariter de communi, Rota Bononien. decif. 2.
num. 14. & 20. & fuit dictum in Peruſina bonorum 27. Iunij
1597. coram Gypſio.
Secundò, quoniam tàm dictus Ioannes Patruelis,
quam fœminæ ad hanc ſucceſſionem adſpirantes, ſunt
5 forenſes, nec ſubiacent Statuto Romano, † & propte-
rea ad illos non extenditur, licèt bona in Territorio Vr-
bis exiſtant, cum enim hoc Statutum non habeat aliud
6 motiuum, † quàm ipſam conſeruationem familiarum,
7 non ſunt partes Romanorum ſtatuentium conſulere †
exteris agnationibus, & ita fœminis non obſtat ſtatu-
tum illud, Alex. conſ. 112. in princ. lib. 7. Peregr. conſ.
90. num. 10. & per tot. lib. 1. & conſ. 24. lib. 3. Viu. opin.
812. num. 58. in tertio caſu. Gratian. diſcept. for. cap. 431.
num. 66. & cap. 709. num. 13. Modern. Foroliuien. de legi-
tima, lib. 3. tit. 1. quæſt. 18. num. 36. & 40. & hæc fuit con-
ſtans ſemper opinio Rotæ, vt coram ſan. mem. Greg. XV.
decif. 255. num. 2. vbi Addent. num. 8. notant quod eſt indu-
bitata opinio, & coram Card. Blanchetto decif. 295. num.
4. & 673. num. 2. par. 1. diuerſ. & in Camerinen. hæredita-
tis 29. Ianuarij 1588. coram Card. Pamphilio Seniore, &
in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 11. Decembr. 1617.
coram Eminentiſſ. Card. Pamphil. Iuniore, quæ eſt decif.
85. poſt Modern. Foroiuien. de legitim. & nuper in Nar-
nien. ſucceſſionis 22. Maij 1628. coram me, quam & ſequuta
ſunt in Ferrarien. de Taſſonis 18. Martij 1630. coram R. P. D.
meo Pirouano.
Minus obſtat ſtatutum Nurſiæ quoad hæc bona Ro-
8 mæ exiſtentia, quia dictum ſtatutum non † poteſt ex-
tendi extra ſuum Territorium ex defectu iuriſdictionis,
iuxta doctrinam Bart. in l. cunctos populos. num. 32. C. de
ſum. Trin. & fid. Cathol. quam in his terminis ſemper ſe-
quuta eſt Rota, vt in Narnien. ſucceſſionis comprobatum
fuit, vbi etiam latè oſtenditur non poſſe connecti ſtatu-
9 tum, † cui bona ſubiecta ſunt, cum ſtatuto, cui perſonæ
ad ſucceſſionem contendentes ſunt ſubditæ, quæ hic de-
nuò repetenda non ſunt.
Nilquè refert Pompilium Incolam fuiſſe Vrbis, &
10 ſubiectum Statuto Romano, quia non indè ſtatutum †
porrigitur ad perſonas exteras ſuccedere volentes, quæ
non cadunt ſub prouidentia ſtatuentium Romanorum,
& in hac materia non attenditur, an defunctus, de cu-
ius hæreditate agitur, ſit ſubditus, vel forenſis, ſed at-
11 tenduntur perſonæ ad ſucceſſionem adſpirantes, † erga
ſuperſtites enim cadit votum conſeruandi agnationem,
non autem erga defunctum, & ideò quando etiam de-
functus eſt ſtatuto ſubiectus, ſed ſucceſſionem præten-
dentes ſunt forenſes, quod fœmina non excludatur à
12 maſculis, nec ſit locus ſtatuto, † & ſecundum iuris com-
munis diſpoſitionem ſucceſſio regulanda ſit, docent A-
lex. conſ. 44. num. 15. verſ. nec prædictis, lib. 5. Pariſ.
conſ. 12. num. 26. ad med. vbi de communi lib. 3. Ruin.
conſ. 48. num. 4. lib. 3. Viu. d. opin. 812. num. 58. verſ.
ſecundus verò caſus, Mareſcott. var. reſol. lib. 1. cap. 9.
num. 1. & 2. atquè ſecundum hanc opinionem perpe-
tuo etiam Rota reſpondit, vt coram ardin. Blanchet-
to d. decif. 295. num. 3. par. 1. diuerſ. & in d. Camerinen.
hæreditatis 29. Ianuarij 1588. coram Card. Pamphilio Se-
niore, & in Peruſina bonorum 13. Iunii 1590. coram Co-
mitulo, verſ. quoad bona, & in Collien. hæreditatis 10.
Iunij 1616. coram bon. mem. Buratto, & in Peruſina ſuc-
ceſſionis 13. Martij 1617. coram Eminentiſſ. D. Card. Ve-
13 roſpio, nec curandum eſt † de Gaſpar. Anton. The-
ſaur. & alijs ab eo relatis qq. forenſ. lib. 2. quæſt. 4. num. 7.
& 8. & ſeq. quoniam eorum rationes eliduntur ex eo,
14 quod non defunctus † conſeruat agnationem, ſed viuens,
15 & Statuentes hunc ſcopum conſeruationis familiarum †
ſolum habuerunt, & contra iſtorum ſententiam ſtat
com nunior Doctorum opinio, & à Rota ſemper rece-
pta, vt ſupra dictum fuit.
Quò verò ad bona Nurſiæ exiſtentia, nec Romanum
ſtatutum ſuffragatur, quia non poteſt extendi † ad alie- 16
num territorium, vt ſupra dictum eſt, nec etiam ſtatu-
tum Nurſinum prodeſt Ioanni, quia ſtatutum Nurſiæ
non excludit fœminas propter Patruelem, & alios tranſ-
uerſales, ſed ſolùm propter deſcendentes ab eo, de cuius
hæreditate agitur, † vt ibi, Sopraueniendo alcuno della 17
linea maſculina delli deſcendenti di quello, della cui here-
dità ſi trattaſſe, le ſopradette donne non poſſino domanda-
re, ne hauere &c. Quorum deſcendentium defuncti † 18
appellatione non veniunt tranſuerſales, Menoch. conſ.
1177. num. 7. & ſeqq. & præſumpt. 88. num. 11. lib. 4.
Nequè ſtatutum extenditur de † perſona, ad perſonam, 19
ſed coarctatur ad perſonas ibidem expreſſas, & ſpecifi-
catas, Dec. conſ. 688. num. 2. Pariſ. conſ. 49. num. 23. &
ſeqq. lib. 3. Menoch. conſ. 317. num. 1. & ſeq. & conſ. 347.
num. 44. & conſ. 607. num. 12. Card. Seraph. decif. 496.
num. 2. ſan. mem. Greg. XV. decif. 314. num. 15. & in re-
cent. decif. 316. num. 8. & 463. num. 4. par. 1. & decif. 334.
num. 7. par. 2.
Et ita pro dictis fœminis informantibus reſolutum
fuit.

R. P. D. MERLINO.

Ferrarien. Spolij.

Die Mercurij 4. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Sententia quando dicatur, quod tranſiuerit in rem iudicatam, itaut nihil aliud remaneat, niſi, quod exequatur. Citatio ad ſententiam non circumducitur ex ſola proteſtatione partis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio intra decem dies de Iure eſt interponenda.*
2 *Sententia tranſit in iudicatum ſi pars intra biennium non fuerit proſecuta appellatio.*
3 *Res iudicata, hoc ſolum expectat, vt executioni demandetur.*
4 *Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi cognita earum iuſtitia, & validitas.*
5 *Proteſtatio ſola partis, non poteſt circumducere citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam.*
6 *Sed requiritur decretum Iudicis. num. 6.*
Confeſſio facta in iudicio criminali concurrentibus adminiculis in Iudicio Ciuili, magni eſt momenti, & nocet tertio.
7 *Decretum aliquod, quod ſit ſcriptum à Notario in Libro, ſed non interpoſitum à Iudice, ex quo argui poteſt. & num. 8.*
8 *Iudex, ſi poſt citationem ad ſententiam admittat proteſtationem partes aduerſæ, fruſtra ab eo petitur, vt ſententiam proferat, cum d. citatio ſit circumducta.*
9 *Reſtitutio non datur ſine læſione.*
10 *Læſio aduerſus ſententiam opponi non poteſt, ſi conſtet de eius iuſtitia, & validitate.*

DECISIO LXIX.

IMFORMANTE ſolum D. Comite Rouerello,
dictum fuit, conſtare de re iudicata, quæ veniat
exequenda, nec conſtare de cauſis reſtitutionis in in-
tegrum.
Conſtat de re iudicata, quia ſententia Rotæ Ferra-
rien. lata fuit die 29. 1628. appellatio autem fuit interpo-
ſita ſolum de menſe Iunij, mediante commiſſione cau-
ſæ in Rota ſub die 16. eiuſdem, & ſic, elapſis ferè tri-
bus menſibus, † cum tamen de Iure intra decem dies 1
fuiſſet appellandum, c. quod conſultationem, de re iu-
dicat. Rota decif. 9. de ſent. excommunic. in nou. Nec
intra biennium pars eam fuit proſequuta, ex quo † 2
etiam capite ſententia tranſiuit in iudicatum, c. cum ſit
Romana de appellat. in 6. clement. ſicut, eod. tit. Caſſa-
dor. decif. 6. num. 8. de appell. cum alijs.

ſiex

Venit exequenda, qnia res iudicata hoc ſolum expe-
3 ctat, † vt executioni demandetur, *l. ſi ſe non obtulit*, §.
ſi ex conuentione, *ff. de re iudic. l. 2. C. de execut. rei-iu-
dic.* Et quoniam Rota non exequitur ſententias aliorum
4 Tribunalium, niſi cognita † earum iuſtitia, & validita-
te; Hic viſum fuit, & validam eſſe ſententiam ex reuo-
lutione actorum, & iuſtam ex deciſione Rotæ Ferra-
rieñ, quæ Dominis placuit.

Non obſtat, dictam ſententiam Rotæ Ferrarieoſis
carere citatione, & quod vltima fuerit circumducta per
ſuperuenientem proteſtationem, factam à Naſello Pro-
curatore D. Grimaldi, & decretum Iudicis ſuper admiſ-
ſione, & intimatione de illo facienda parti; Quoniam
ſola proteſtatio partis citatæ non poteſt circumducere
citationem, itaut ſiſtat Iudicem, quin ferat ſententiam,
Rota *cornm ſa. mem. Gregorio XV. deciſ.* 457. *num.* 7. *&*
Addent. *nd einſdem deciſ.* 140. *num.* 16. ſed requiritur de-
5 cretum † Iudicis, quod hinc non videtur ioteruenisſe,
cum illud decretum admiſſionis fuerit appoſitum à No-
tario, nedùm poſt latam ſententiam, ſed immo poſt in-
terpoſitam appellationem, vti Notarius cauſæ in iudi-
6 cio criminali faſſus eſt, quæ quidem † confeſſio concur-
rentibus adminiculis, in iudicio ciuili magni eſt momen-
ti, & nocet tertio, Curt. Sen. *conſ.* 69. *num.* 2. *verſ. ſed
præmiſſis omnibnt*, Gabr. *de nnleſ. concl.* 32 *num.* 15.
Menoch. *conſ.* 807. *num.* 24 Surd. *deciſ.* 325. *num.* 6. Ro-
ta *deciſ.* 362. *num.* 8. *part.* 1. *recent* Adminicula autem
hic dno potiſſimum vrgent, quorum alterum deſumi-
7 tur ex eo, quia adnotatio iſtius decreti eſt io loco † ad-
modùm incongruo, nempè in margine liberculi, quem
Vacchettam appellant, & interiecat poſtrema verba
proteſtationis, in principio alterius columnæ poſita,
quæ ſequuntur immediatè poſt decretum: alterum ad-
miniculum eſt, quia procurator Domini Comitis ſuper-
uenit immediatè poſt proteſtationem factam à Naſello,
8 & inſtetit † cauſam expediri, quæ inſtantia inepta fuiſ-
ſet, ſi tunc Iudex admiſiſſet proteſtationem Naſelli, nec
Iudex ſibi conſtitiſſet, ſi ſtatim, admiſſa proteſtatione,
& citatione circumducta, tamen incontinenti ſenten-
tiam protuliſſet.

His verò poſitis, conſtare de re iudicata, & de ſenten-
tiæ iuſtitia, ac validitate, ſeqnitur non conſtare de cau-
9 ſis reſtitutionis in integrum, † quia hęc reſtitutio non
10 datur ſine lęſione, lęſio autem opponi non poteſt, † ſi
ſententia valida eſt, & iuſta, Crauett. *conſ.* 271. *num.*
8. *verſ. qninto reſpondeo*, Cephal. *conſ.* 314. *num.* 13.
Rota cornm Cnrd. Seraphino deciſ 634 *num.* 1. *& de-
ciſ.* 1238. *num.* 1. *& in recent. deciſ.* 731. *num.* 1. *par.* 2.
Et ita altera tantùm parte informante &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Mandatarius eſt ſeruandus indemnis à mandante, in eo, quod cauſa mandati agir. Cambiorum, realitas licer probetur per literas, & partitas librorum mercantiliter tentorum tamen quando id non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius debet ſeruari indemnis in eo, quod ſol-
uit cauſn mandati.*
2 *Cambiorum realitas regulariter probatur per literas,
& partitas librorum mercantiliter tentorum.*
3 *Sed hoc non procedit, quando altera pars negat rea-
litatem partitæ, & contendit eam cum Mercato-
re verè non fuiſſe factam.*
4 *Cambiorum realitatis probatio, quando non probi-
beatur fieri etiam per teſtes.*
5 *Probari, quando nliquid poteſt partim per teſtes, &
partim per ſcripturas tunc non ſolet denegari
remiſſoria.*
6 *Probationes non ſunt coaguſtandæ ad ſcripturas
tantum.*
7 *Mandntarius id quod nomine mandnntis geſſit, non
debet ei eſſe dannoſum.*
8 *Probatio probationem non excludit, & hoc procedit
etiam in terminis remiſſoriæ.*
9 *Sententin fauorabilis ſi ſit nb aliquo obtenta, contra
eum ceſſat præſumptio calumniæ.*
10 *Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia.*

DECISIO LXX.

RESOLVTVM fuit Domino Bernardino dan-
dam eſſe remiſſoriam cum vel ſine retardatione
vlterioris proceſſus arbitrio Rotæ, quia articuli pro eius
parte exhibiti ſunt releuantes, cum tendant ad proban-
dum realitatem cambiorum, de quibus agitur; Vbi
enim per teſtes doctum fuerit, cambium ſcutorum 2500.
quod D. Bernardious vti Domini Brandani mandatarius
à Franciſco Ferdinando Mercatore Luſitaao Florentię
commorante accepit eſſe reale, conſequens erit, vt ipſe
à D. Brandano, qui dedit mandatum, & ad cuius ma-
nus dictę pecuoię † peruenerunt indemnis releuetur in 1
ſcutis 500. pro reſiduo dictę ſummę ſcutorum 2500. *iux-
ta text in l. ſi mandaſſem*, *& in l. ex mnndato. ff. mnn-
dat.* Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 39. *lib.* 1. Rota Ianueñ *de-
ciſ.* 174. *num.* 2. *& dixit* Rota *in Bononieñ Qundernæ
22. Aprilis 1611. coram bon. mem. Card. Lanceſloto Iun.*

Non obſtat, quod realitas cambiorum regulariter
probetur per literas, & partitas librorum † mercantili- 2
ter tentorum iuxta *deciſ.* Card. Seraph. 946. *in princ.*
Quia dum pars altera negat realitatem partitę, & con-
tendit, † eam cum prędicto Mercatore Luſitano verè 3
noo fuiſſe factam, tuoc probatio † cambij fieri non pro- 4
hibetur etiam per teſtes, qui deponant de viſu, quod
Ferdinandus Florentię ei tradiderit ad cambium dictam
ſummam ſcutorum 2500. valutato quolibet ſcuto ad ra-
tionem 590. Rais monetę Luſitanię. Quotieſcunquè
autem aliquid probari poteſt † partim per teſtes, & 5
partim per ſcripturas, tunc non ſolet denegari remiſſo-
ria. Mil. *in repet. in verb.* Remiſſio ad partes licet non
ſit danda ſuper articulis Rota *deciſ.* 17. *num.* 1. *de Teſtib.
in nou.* ea ratione, quod † probationes non ſunt coan- 6
guſtandę ad ſcripturas, vt dixit Rota *in Turitana Bo-
norum, 23. Februarij 1615. coram bon. mem. Vbnldo*,
quam notabiliter allegat. Add. *nd deciſ. Greg. XV.* 254.
num. 3. *in fin.*

Pręterea ad excludeñ intentionem D. Brandani,
quod pecunię de qnibus agitur ab ipſo D. Bernardino
Florentino, non autem à prędicto Ferdinando Luſita-
no prouenerint quodquè non ſit ſolitum cambiari, niſi
ad rationem Rais 490. pro quolibet ſcuto, idem D. Ber-
nardinus articulat ſolitum fori Florentię, & Florenti-
norum non cambiandi per Oliſbonam, niſi per Merca-
tores Luſitaniosdantes cambia ad rationem 590. Rais,
& vltra pro quolibet ſcuto, & ſe in hoc fuiſſe oudum
miniſterium, ac ſimplicem mandatarium, & nullum
in eo habuiſſe intereſſe, quibus probatis, † conſequens 7
etiam erit, vt quod hoc nomine geſſit, ipſi non debeat
eſſe damnoſum. *l. ſi ſeruus communis*, §. *quod verò*, *ff.
de furt.* Rota Ianueñ *deciſ.* 110. *num.* 1. *& in prænlle-
gnt. Bononieñ Qundernæ coram bonæ mem. Cnrd. Lan-
cellotto.*

Non obſtat contraria probatio facta pro parte D. Bran-
dani, quia teſtes per ipſum inducti deponunt de ſtylo
Mercatorum Vrbis, non autem de ſolito fori Florenti-
ni, vltra quod probatio † probationem non excludit. Æ- 8
gid. *deciſ.* 565. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 785. *nu.* 5. *pnr.* 1. *diu.* &
deciſ. 677. *nu.* 5. *par.* 1. *recent.* quod etiam io terminis † 9
remiſſorię concedendę fuit dictum in *Calaguritnnn Pro-
ceſſionum 30. Aprilis 1629. coram Eminentiſſ. D. Cnrd a.
Viris.* accedit quod dictus D. Bernardinus ſenteotiam fa-
uorabilem ab A. C. reportauit, † quę excludit quoquè 10
pręſumptionem calumnię, eaquè ceſſante, remiſſoriam
non denegari, teſtatur Veſtr. *in prnx. lib.* 6. *cnp. vlt. lib.* 3.
Rot. *deciſ.* 846. *in fin. pnr.* 3. Diu. & dicta *deciſ.* 677. *num.* 5.
part. 1. *recent. & coram Gregorio XV. deciſ.* 276. *nu.* 3.
Et ita vna tantùm &c.

EMIN.[Mo] ET REV.[Mo] CARD. VBALDO.

Dertuſen Parrochialis.

Die Veneris 24. Nouembris 1631.

A R G V M E N T V M.

Breue, vt executioni demandetur, quid requiratur. Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, in quo fundetur. Executor præſumitur proceſſiſſe ad executionem, cum debitis requiſitis. Subrogatio gratioſa, ad hoc, vt habeat locum, quid ſufficiat.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*
2 *Breue non eſt exequendum, niſi præuia illius iuſtificatione.*
3 *Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, fundantur tota ſuper reſeruatione.*
4 *Vacatio conſumitur propter prouiſionem de beneficio factam.*
5 *Executor præſumitur proceſſiſſe ad executionem, præuia iuſtificatione omnium narratiuum.*
6 *Executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, quando poſſeſſio eſt vacans, & non adeſt legitimus Contradictor.*
7 *Executor præſumitur omnia benè geſſiſſe.*
8 *Gratia de beneficio Parrochiali eſt nulla, ob non factum concurſum.*
9 *Papa non habet opus, quando diſponit contra Concil. Trident. illi derogare, ſed ſufficit, quod contra Concilium diſponat.*
10 *Lis, ſuper titulo beneficij opus eſt, quod ſit ad validitatem ſubrogationis gratioſæ.*
11 *Subrogatio gratioſa, vt habeat locum ſufficit, beneficium eſſe reſeruatum.*
12 *Subrogatio gratioſa, vt habeat locum ſufficit, quod lis eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata.*

D E C I S I O LXXI.

BALDASSAR Segarra, qui fuerat ab Ordinario prouiſus de hac Parrochiali obijt de menſe Auguſti 1629. & Gulielmus Capſir, qui cum eo litigabat coram Nuntio ſuper irrationabilitate Iudicij Epiſcopi, præuia narratiua huiuſmodi litis, obtinuit à Sanctiſſimo ſubrogationem gratioſam ad ius, & poſſeſſionem dicti Segarræ, cuius vigore fuit immiſſus in poſſeſſionem Parrochialis, in qua permanſit vſque ab obitum ſequutum de menſe Decembris 1629. mortuo Capſir Ordinarius fecit concurſum, & Parrochialem contulit Chriſtopharo Bonauenturæ poſſeſſione ſubſequuta. Ioſeph verò Frances illam impetrauit à Papa tanquàm adhuc vacantem per obitum dicti Segarræ in menſe Auguſti reſeruato, & vigore Breuis de capien poſſeſſione nomine Cameræ obtinuit ab A. C. ſententiam fauorabilem ſuper immiſſione, & declaratoria, à qua cum fuerit appellatum, & cauſa mihi commiſſa, cum clauſula *Arbitrio Rotæ*, hodie propoſito ſuper hoc particulari dubio Domini reſponderunt Arbitrium intrare pro retardatione exequutionis dicti Breuis. Et moti
1 ſunt, † quia Arbitrium regulatur à Iure. Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 7. nu. 7. & deciſ. 8. in princ. de ſent. & re iud.* De iure au-
2 tem eſt, vt Breue non ſit exequen † niſi præuia illius iuſtificatione, vt in *Terraconen Archidiaconatus apud Marcheſ part. 1. fol. 303. num. 1.* & in *Salamantin. Beneficij dicta par. 1. fol. 343. nu. 1.* Iuſtificatio autem potiſſimum conſi-
3 ſtit in reſeruatione in qua † fundantur huiuſmodi Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ Garz. *de Benef. par. 6. cap. 3. nu. 9. & 10.* Rota *in Vicen Beneficij num. 2. in Toletana Capellaniæ nu. 3. in Placentina Beneficiorum nu. 2.* apud Marcheſ. *de Comm par. 1. fol. 343. 348. & 353. ſan. mem. Greg. deciſ. 53 num. 6* Hic verò de reſeruatione non docetur, quia licet Segarra obierit in menſe Auguſti reſerua-
4 to, attamen † illius vacatio fuit conſumpta per prouiſionem Capſir, qui vt ſupra dixi, obtinuit ſubrogationem gratioſam, iuxta *not. per* Moder. *ad Reg. 8. gloſ. 13. num. 121.* Rota *diu. deciſ. 498. num. 2. & deciſ. 323. num. 2. & 791. num. 5. part. 2. in recent.* & dixit Rota *in Vlixbonen Beneficij 19. Decembr. 1622. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Non obſtant oppoſitiones contra gratiam Capſir quam tenetur iuſtificare Criſtophorus, qui fuit prouiſus per mortem Capſir, quia quicquid de hoc dicendum ſit, ſatis eſt, reſpondere ex eo ſolum fuiſſe iuſtificatam gratiam
Capſir, quod ipſe præſentauit literas exequutori † qui procedens ad exequutionem, præſumitur ad illam proceſ- 5
ſiſſe præuia Iuſtificatione omnium narratorum, de qui-
bus potuit † etiam ſe extraiudicialiter informare, cum 6
poſſeſſio eſſet vacans, & non adeſſet legitimus Contradictor. Put. *deciſ. 140. lib. 2. in correct.* Card. Caualer. *deciſ. 664. num. 2.* Rotæ *diuerſ. deciſ. 293. num. 6. & ſeqq. & deciſ. 406. num. 1. par. 1. in recent.* & tenuit Rota *in Piſana Beneficij 1. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Merlino.* Idquè maximè procedit poſt adeptam poſſeſſionem;
cum † omnia præſumantur per Exequutorem benè ge- 7
ſta, Put. *deciſ. 356. num. 4. lib. 1. in correct.* Rot. *deciſ. 739. num. 4. part. 2. in recent.*

Non obſtat, quod gratia † Capſir fuerit nulla ob non 8
factum concurſum, quia ſatis eſt quod Papa ſciuerit beneficium vacare de menſe Auguſti per obitum Segarræ, & quod de illo prouiderit Capſir, etiam non facto
concurſu, cum non habeat † opus Papa derogare Con- 9
cilio Tridentino, ſed ſufficiat quod contra Concilium diſponat, Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 6. num. 120.* Rot. *deciſ. 179. num. 6. par. 2. recent.* Mareſ. *var. reſol. lib. 1. cap. 19. num 11.*

Non obſtat, quod lis non eſſet ſuper titulo † beneficij, 10
prout requiritur ad validitatem ſubrogationis gratioſæ;
tùm quia ad hunc effectum ſufficit † quod beneficium eſ- 11
ſet reſeruatum ratione Menſis, vt ſupra, Rot. *deciſ. 157. num. 4. par. 2. recent.* & tenuit Rot. *in Montis Faliſci Capellaniæ 30. Ianuarij 1606. coram Card. Lancellotto, & alijs.* tùm quia non fuit narratum beneficium ſimpliciter eſſe litigioſum, ſed fuit diſtinctè narrata lis, & quod fuit appellatum ab irrationabili Iudicio Epiſcopi, & ideò
† ſufficit quod lis eo modo iuſtificetur quo fuit narrata Se- 12
raph. *deciſ. 990. num. 7.*

Et ita deciſum vtraquè &c.

R. P. D. Q V E I P O.

Gerunden Iuris conferendi.

Die Lunæ 24. Nouembris 1631.

A R G V M E N T V M.

Electio Canonicorum, in Eccleſijs Regularibus & Collegiatis ad quem ſpectet.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicorum electio in Eccleſijs Regularibus ad Capitulum, & Prælatum ſimul pertinet.*
2 *Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatis eſt etiam ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum, & nu. 3. amplia num. 4.*
5 *Eligendi ſtatus ex quibus videatur legitimè ſtabilitus.*
6 *Præſcriptio interrupitur ex actibus contrarijs.*

D E C I S I O LXXII.

ITERVM cauſa propoſita, & dato dubio An conſtet de bono iure Capituli, Dominis placuit cum præſuppoſito, quod Iura eſſent in forma probanti, de
bono Iure Capituli conſtare, Tum quia de Iure † ele- 1
ctio Canonicorum in Eccleſijs regularibus ad Capitulum, & Prælatum ſimul pertinet, iuxta *text. in cap. nullus. 16. quæſt. 7. cap. ſignificatum eſt*, & ibi Ioan. de Imol. *de præbend. cap. ea noſcitur*, & ibi Abb. *num. 4. de his, quæ fin. à Prælat.* Idem Abb. *in cap. cum Eccleſia Vulterana, num. 8. de elect.* Card. *in Clem. 1. verſ.* Abbate. de ſtatu Monach. Felin. *in cap. cum Venerabilis num. 11. de except.* Lap. *alleg. vlt.* Duaren. *de Benef. lib. 3. cap. 4.* Nauar. *conſ. 37. ſub tit. de regul.* Rot. *deciſ. 7. de conceſſ. præben. in nou* Et in electione Canonicorum Diui Auguſtini ita conſtitutum fuit à Be-

nedicto

nedicto XII. vt conſtat ex Bullar. *nou. tom. 1. fol.* 197.

2 Et in Eccleſijs Collegiatis Canonicorum † electio ſimiliter ſimultanea eſt inter Capitulum, & Prælatum *d. cap. nullus, 16. quæſt. 7 & d. capit. ea noſcitur, de ijs quæ fin. à Prælat.* Felin. *vbi ſupra num.* 37. Abb. *in cap. cum Venerabilis num.* 45. & ibi Felin. *num.* 37. Corraſ. *de Benef. 2. par. cap. 4. num.* 6. Bernard. Diaz. de Lugo, *reg.* 240. *lim.* 5. Caſsad. *deciſ.* 12. *de præben. num.* 3. Put. *deciſ.* 135. *lib.* 1. Mohed. *deciſ.* 27. *de præben* & coram me in hac eadem cauſa fuit reſolutum 11. Martij 1630. Ideoquè Eccleſia Collegiata B. Mariæ Villebertrandi, siue conſideretur vel ſubrogata in locum primæ Regularis, siue
3 vt nouiter Collegialis recta, ſemper de Iure communi † Canonicorum electio inter Capitulum, & Prælatum immediatum ſimultanea erit, vt latius conſideratum fuit in Deciſione facta coram me. Tùm etiam quia prædictus modus eligendi ſimultaneus inter Capitulum, &
4 Prælatum, † vſu, & conſuetudine ſpatio 200. annorum, & vltra ſtabilitus videtur, vt conſtat ex electionibus, quę dantur in Summario Capituli num. 4. ex quibus conſtat electiones Canonicorum in dicta Eccleſia ab anno 1386. vſquè ad annum 1517. factus fuiſse per Capitulum, & Prælatum, itaut toto eo tempore non appareat de electione facta per Prælatum, abſquè interuentu, & con-
5 ſenſu Capituli, † atquè ita ſtatus ille eligendi legitimè ſtabilitus videtur, iuxta *text. in capit. cum de beneficio, de præben. in ſexto*, & ibi, *gloſ.* & DD. Rot. *deciſ.* 163. *par. 1. recent.* latè, Gonz. *gloſ. 7. & 8. ſuper reg.* 8.

Nequè obſtat, quod ab anno 1517. vſquè ad annum 1586. dentur ex parte Archipresbyteri à ſolo Abbate, abſquè Capitulo factę plures electiones, quia reſpondentur ex omnibus illis nouum ſtatum induci non poſſe, nequè alicuius Iuris pręſcriptionem propter duodecim ſimultaneas, quæ ex parte Capituli, & Abbatis dantur à dicto anno 1517. vſque ad annum 1586. ex quibus omnimoda
6 interruptio deducitur † contra præſcriptionem, vel conſuetudinem ab Archipresbyteris prætenſam.

Minus obſtat, quod in Bulla Sæcularizationis facultas eligendi Canonicos pleno Iure Archipresbytero tribuatur, quia reſpondetur verbum illud *Pleno Iure*, referri ad poteſtatem Archibresbytero concessam his electionibus, poteſtas autem non fuit ei generaliter, & abſolutè tributa, ſed prout antea competebat, vt conſtat ex illis verbis, *Prout prius*, & cum ante Sæcularizationem eligendi facultas eſſet ſimultanea, ad illam prædicta verba referri debent, vt ponderarunt Domini in Deciſione in iſta cauſa facta

Et ita reſolutum vtraquè parte informante.

* Propoſita fuit ſub die 11. Martij 1630. eſt deciſ. 358. ſupra part. 5. recet.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Dotis, ſeu Attentatorum.

Die Lunæ 24. Nouembris 1631.

A R G V M E N T V M.

Pecuniæ, quæ dantur Marito pro dote, ei plenè acquiruntur, remanente vxori tantùm actione ad dotem conſequendam. Hæredi vniuerſali an ſit licitum pendente lite poſſeſſionem capere bonorum hæreditariorum abſque vitio attentatorum.

S V M M A R I V M.

1 *Pecuniæ ſi dentur Marito pro dote, ei acquiritur plenum dominium, remanente Vxori duntaxat actione ad conſequendam dotem.*
2 *Vniuerſalia iudicia non impediunt particularia.*
3 *Hæredi vniuerſali licitum eſt pendente lite, poſſeſſionem bonorum defuncti abſquè vitio attentatorum appræhendere, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penes defunctum.*
4 *Hæres, quando dicatur attentare.*
5 *Iudicium repetitionis dotis eſt iudicium vniuerſale.*
6 *Actus aliquis, ſi debeat fieri cum licentia alicuius, ſi fiat ſine licentia illius, non tanquàm attentatus, ſed vti malè geſtus redargui poteſt.*

DECISIO LXXIII.

CONTENDENTE D. Marchione Franciſco Manzolo exactionem ſcut. 2260. quæ ſupererant in Monte Pietatis Florentiæ ex pecunijs dotalibus D. Pellegrinæ factam per D Com. Alexandrum Bentiuolum eſſe attentatam, eo quòd ſuper reſtitutione dotis dictę Pellegrinę penderet lis in Rota, Conſului Dominos, An circa hanc exactionem conſtaret de attentatis, & negatiuè reſponſum fuit.

Quoniam pecunię vſquè ad ſummam ſcut. 20000. depoſitatæ ſuper Monte Pietatis pro dote D. Pellegrinę in fauorem Com. Vlixis eiuſdem Mariti, ſpectabant ad ipſum Com. Vlixem, cui dotis traditę acquiſitum † fuerat 1
plenum dominium, remanente Vxori duntaxat actione ad repetendam dotem, iuxta *textum in l. ex pecunia*, vbi Bald. *ſub num. 1. C. de iur. dot.* Honded. *conſ.* 41. *num.* 19. *& ſeqq. lib.* 1. Rot *coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ.* 257. *ſub num. 6. verſ. vbi pecunia*, & propterea quemadmodùm Com. Vlixes rectè potuit maiorem partem dictę dotis, & ferè vſquè ad ſummam ſcut. 18000. exigere, ita Com. Alexander hęres Vlixis, exercendo iura acquiſita ab ipſo Vlixe, cum quo vna, & eadem reputatur perſona, potuit proſequi ius exigendi reſiduum dotis, & in eadem exactione continuare citra vitium attentatorum, non obſtante lite conteſtata ſuper reſtitutione dotis ipſius Pellegrinæ, per quam litem vitio litigioſi affectæ non fuerunt pecunię dotales exiſtentes in hęreditate Com Vlixis, & in dominio Comit. Alexandri hęredis, ſed ius duntaxat, & actio pro dotis repetitione, ſuper quo iure nihil fuit innouatum per exactionem prędictam, ſed res, & creditum hęreditarium fuit vendicatum quod rectè poteſt fieri † non refragante litis pendentia etiam 2
ſuper ipſius hæreditatis petitione, vt eſt *tex. l. ſi bonæ fidei, ff. de petit. hęredit.* & notat Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. lim. 26. num.* 1. & hæredi vniuerſali licitum eſt pendente lite, poſſeſſionem † Bonorum defuncti abſquè 3
vitio attentatorum appræhendere, & continuare ius quod trāſiuit in ſe ipſū, prout erat penès defunctū ad *tex. in auth. de litigioſ. & in §. & hoc autem. Auth. de litigioſ.* Iaſ *in §. præiudiciales, num. 7. & ſeqq. Inſtit de action.* Mandoſ. *de inhibit. quæſt* 23. *num.* 10. Lancellot. *de attent. par. 2. cap. 4. lim. 1. num.* 17. vbi per Rotam ità fuiſſe deciſum teſtatur, tumquè ſolùm attentare † diceretur hęres, ſi 4
ipſi interdicta fuiſſet adminiſtratio bonorum, vel apprehenſio poſſeſſionis, vel exercitium Iurium hęreditariorum, & inhibita creditorum exactio, Bald. *in l. emptorem num. 12. C. locat.* Iaſ. *d. §. præiudiciales num. 10. Inſtit. de action.* Crot. *conſ. 24. num. 4. & 15.* Mandoſ. *de inhibit. q. 120. ſub n. 2.* Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. lim. 26. n.* 5. quorum neutrum, cum in pręſenti caſu interuenerit cumquè in Iudicijs vniuerſalibus, quale † eſt Iudicium ſuper 5
repetitione dotis *l. quod dicitur, ff. de impenſ. in res dotal. fact.* Reus etiam lite pendente retineat adminiſtrationem, & facultatem exigendi credita, vt ſupra dictum fuit, Iure meritò exactio per Com. Alexandrum facta, recta, & legitima, non autem attentata cenſeri debet; Pręſertim verò, quia, cum aſſenſu, & auctoritate Sereniſſimi Magni Etrurię Ducis ſequuta fuit amotio pecuniarum ex Monte Pietatis, ex quo ſuſpicio vitij attentatorum videtur etiam excludi. Et hinc tollitur quoquè obiectum, quod pecunię depoſitę ſtarent vti fundus dotalis attentis illis verbis depoſiti *In facc a della Signora Pellegrina &c.* quoniam per errorem, ſiuè incuriam traſcribentis videntur dicta verba, *In faccia &c.* appoſita, & in originali loco verborum, *In faccia*, habentur, *In fauore &c.* ex quibus deducitur creditum illud non eſſe dotale, nec creatum in capite D. Pellegrinę ſed ſolummodò ius, & actionem competere D. Pellegrinę ratione ſuę dotis, pro concurrenti quantitate; & in omnem caſum, quatenus etiam non † 6
adfuiſſet licentia Sereniſſimi Magni Ducis, exactio non tanquàm attentata, ſed vti malè facta redargui duntaxat poſſet.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R.P.D.

R. P. D. MERLINO.

Foroſemproniẽ Emphiteuſis.

Die Veneris 28. Nouembris 1631.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, quando eſt finita, an renouatio ſit facienda proximioribus agnatis, vel hæredibus debet inſpici qualiter ſit facta conceſſio. Et plura circa clauſulam, ad habendum in conceſſione emphyteuſis appoſita.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis dicitur ex pacto, & prouidentia, quando concepta eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum.*
2 *Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia renouatio eſt facienda agnatis proximoribus, non autem hæredibus.*
3 *Emphyteuſis hæreditariæ renouatio eſt facienda hæredibus, & non agnatis.*
4 *Emphyteuſis ſecunda conceſſio, & inueſtitura regulari debet ad normam, & exemplum primæ inueſtituræ.*
5 *Hæreditaria qualitas, quando in prima inueſtitura emphyteuſis eſt neglecta, de illa, nec eſt curandum in ſecunda.*
6 *In emphyteuſis conceſſione, ſi ponatur clauſula, ad habendum, operatur, vt conceſſio videatur facta, pro quibuſcunquè.*
7 *Emphyteuſis conceſſio, cùm clauſula ad habeñ efficitur tranſitoria ad extraneos, etiamſi emphyteuſis ſit ex pacto & prouidentia, & num. 8.*
9 *Clauſula, ad habendum, in conceſſione emphyteuſis appoſitæ, reſtringitur inter terminos compræhenſos.*
10 *Clauſula, ad habendum, in conceſſione emphyteuſis poſita, debet interprætari ſtrictè, & ſufficit, vt quid minimum operetur.*
11 *Clauſula, ad habendum, in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia poſita, ſeruit de vento.*
12 *Emphyteuſis renouatio ex iuris æquitate, fit proximioribus agnatis, atquè eiuſdem generis, & conditionis perſonis.*
13 *Deciſ. 642. part. 1. in recent. & aliæ declarantur.*
14 *In emphyteuſi potius eſt attendenda præciſa vacatio graduum, quàm clauſula ad habendum, quæ multoties apponitur à Notarijs ex quodam ſtylo, & oſcitanter.*
15 *Clauſulæ, ad habendum, virtus penitus euacuatur, & eliditur, per prohibitionem alienationis emphyteuſis.*
16 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter deponere debeant. & num. 19. & 20.*
17 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, debent eſſe ætatis 54. annorum,*
18 *Ætas in teſte, debet attendi de tempore motæ litis.*
21 *Teſtes ſuſpecti, non probant immemorabilem conſuetudinem.*
22 *Obſeruantia difformiſtante, non eſt recedendum à diſpoſitione iuris communis.*
23 *Emphyteuſis hæreditaria hæredibus eſt renouanda.*
Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia proximioribus agnatis, eſt renouanda. num. 23.
24 *Emphyteutica bona ex pacto, & prouidentia, non ſunt de ſui natura alienabilia, & ſic non in pleno, & libero dominio diſponentis.*
25 *Conſuetudo, ſi ſit contra Ius, & præiudicialis Eccleſiæ, debet ſtrictè interprætari, nec debet extendi.*

DECISIO LXXIV.

FINITA Emphyteuſi de quibuſdam prædijs, Eccleſia Foroſemproniẽ fecit renouationem Catharinæ proximiori agnatæ, quàm renouationem cùm impugnare niteretur Margharita, eo quod ipſa eſſet præferenda,

tanquàm hæres inſtituta à Camilla, per cuius obitum expirauerat emphyteuſis, Dñi ſub die 5. Maij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo, dixerunt, renouationem factam Catharinæ eſſe attendendam, nec præferendam fuiſſe Margharitam, quàmuis hæredem, in qua ſententia, & hodiè Domini perſtiterunt.

Certum eſt enim, hanc emphyteuſim eſſe † ex pacto, 1
& prouidentia, ex quo concepta eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum, Bart. *in l. vt iuris iurandi, §. ſi liberi. ff. de oper. liberet.* Soccin. Iun. *conſ.* 42. *num.* 3. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 108. *num.* 10. Peregr. *conſ.* 8. *num.* 25. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 202. *nu.* 53. Rot. *coram Reuerend. D. meo Decano, deciſ.* 32. *num.* 11. *& deciſ.* 343. *num.* 3. *in eius impreſſ. atquè aliàs paſſim*, quo poſito, ſequitur,
† renouationem eſſe faciendam agnatis proximioribus, 2
non autem hæredibus, Rip. *in l.* 1. *num.* 8. *verſ. tunc tempora, ff. de priuil. credit.* Dec. *conſ.* 78. *nu.* 4. Ruin. *conſ.* 12. *num.* 21. *& conſ.* 151. *num.* 21. *lib.* 1. benè Ferrett. *conſ.* 103. *num.* 10. & fuit dictum *in Foroliuieñ de Torellis 24. Maii 1604. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio ſeniore, & 14. Februarii 1605. coram Iuſto, & in Imoleñ bonorum 18. Iunij 1618. & 6. Iannarij 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; quemadmodùm ſi emphyteuſis fuiſſet † 3
hæreditaria hæredibus, non autem agnatis proximioribus foret concedenda, quia tunc qualitas hæreditaria requiritur, nec ſufficit qualitas agnationis, Alex. *conſ.* 10. *num.* 11. *lib.* 3. Anchar. *conſ.* 38. *num.* 3. Gabr. *de iur. emphyt. concl.* 1. *num.* 18. benè Bero. *conſ.* 103. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Mareſcot. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 16. Rota *coram Card. Seraphino deciſ.* 610. *num.* 10. & in præallegata *Foroliuieñ de Torellis coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, atquè Imoleñ bonorum coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; Hæc enim renouatio eſt ſecunda conceſſio, & Inueſtitura, † quæ regulari debet ad nor- 4
mam, & exemplum primæ Inueſtituræ, ſiquè illa ſolùm admiſit agnatos, hæc quoquè ſecunda ab iiſdem agnatis eſt inchoanda, & ad illos reſtringenda, non habita conſideratione, an extent alij, qui ſunt hæredes,
quæ qualitas hæreditaria, cum fuerit neglecta † in pri- 5
ma Inueſtitura, ideoquè itidem, & in ſecunda de illa non eſt curandum, vt benè per Bero. *d. conſ.* 103. *num.* 5. & alios præallegatos.

Non obſtat, quod in dictis Inueſtituris adſit clauſula,
ad habendum, &c. ſitquè inſerta in parte diſpoſitiua, † 6
per quam clauſulam conceſſio, & Inueſtitura dicitur facta quibuſcunquè, & data facultas diſponendi de bonis conceſſis, prout inueſtitis placuerit, adeout per hanc, emphy-
teuſis efficiatur, † tranſitoria ad extraneos, & de natura 7
emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, transfundatur in naturam emphyteuſis hæreditariæ, vt per Crauett. *conſ.* 256. *num.* 4. Laderch. *conſ.* 1. *num.* 8. *& ſeqq.* vbi virtutem iſtius clauſulę *ad habendum, &c.* multum extollit, & Rot. *coram Card. Seraph. deciſ.* 1290. *num.* 12. *& in recent. dec.* 642. *n.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 152. *num.* 1. *& deciſ.* 294. *nu.* 3. *&* 7. *par.* 2. *& coram bon. me. Cardinali Caualerio deciſ.* 293. *num.* 1. *& ſeqq.*

Quoniam, omiſſo quod Menoch. *conſ.* 545. *per tot. &* Bertazzol. *conſ. ciuil.* 73. *&* 74. qui in eadem cauſa contra Laderchium conſuluerunt, validiſſimis Iuris rationibus vim dictæ clauſulę, *ad habendum*, extenuant, & impugnant: Certè in caſu pręſenti viſum fuit Dominis, non poſſe clauſulam *ad habendum, &c.* influere hunc effe-
ctum, † vt de emphyteuſi ex pacto, & prouidentia tran- 8
ſeat in emphyteuſim hęreditariam, quoniam conceſſio, de qua agitur, reſtricta, eſt ad tertiam generationem, vnde, & clauſula *ad habendum &c.* reſtringi debet intra eoſ-
dem terminos, & † ad perſonas in tribus generationibus 9
comprehenſas, itaut effectus illius, non egrediatur tertiam generationem, alioquin daretur in eadem Inueſtitura, & incontinenti nimis exorbitans contrarietas, & repugnantia, dum in vna parte denegaretur tranſitus bonorum in extraneos, & beneficium conceſſionis coarctaretur ad tres dumtaxat generationes; In alia verò parte, admitteretur tranſitus bonorum in quoſcunque extraneos, & extenderetur vltra tertiam generationem, quę repugnantia nullatenus eſt ferenda, Ita Dec. *conſ.* 500 *num.* 6. Oſaſch. *deciſ.* 164. *num* 5. Menoch. *conſ.* 61. *num*
20. vbi, quod hęc clauſula † debet ſtrictè interpreta- 10
ri, & ſufficit, vt quid minimum operetur, *& conſ.* 545 *num.* 5. 6. *&* 16. Bardellon. *conſil.* 41. *numer.* 2. *&* 3. vbi,

quod ſtante forma præciſa emphyteuſis ex pacto, &
11 prouidentia, † & reſtricta ad certas perſonas, hæc clau-
ſula ſeruit de vento, Galuan. *conſ.* 20. *num.* 40. atquè
admittit etiam Laderch. *d. conſ.* 1. *num.* 18. *verſ. veram
enim eſſe*, Rota *deciſ.* 294. *num.* 8. *par.* 2. *recent.* & in
*Camerinen. domus 4. Iunij 1593. coram Gipſio, impreſſa
poſt* Giouagnon. *conſ.* 44. *num.* 107. *&* 108. *lib.* 2. ex qui-
bus ſequitur, quod cum Margherita non ſit intra illam
tertiam generationem, immò nec ex deſcendentibus
vlterioris gradus, non poteſt illi ſuffragari dicta clauſu-
la, *ad habendum*, *&c.* ſed ex Iuris æquitate, de qua
per Bart. *in l.* 1. *§. permittitur, ff. de acqu. quotid. &*
12 *æſtiua*, concedenda † eſt noua Inueſtitura per viam re-
nouationis proximioribus, agnatis atque eiuſdem ge-
neris, & conditionis perſonis eſt facienda, quibus prima
Inueſtitura conceſſa fuit.

13 Nec applicantur † *deciſ.*642. *par.* 1.*recent.* & coram
Cardinali Caualerio *deciſ.* 293. & aliæ ſuperiùs dedu-
ctæ, quia in caſibus dictarum deciſionum, clauſula *ad
habendum*, non erat adiecta conceſſioni, quæ certis gra-
dibus, & perſonis, arctaretur, vt eſt Inueſtitura, de
qua agitur, nec vigebat motiuum contrarietatis, &
enixa contrahentium voluntas, quod emphyteuſis eſſet
ſolum ex pacto, & prouidentia, de quibus ſupra dictum
fuit, potiuſquè attendenda eſt præciſa vocatio gradum,
14 & generationum, † quam illa clauſula, *ad habendum*,
&c. quæ multoties à Notarijs ex quodam ſolito, & oſci-
tanter apponitur, æquiuſquè videtur, vt clauſula re-
ſtringatur ad vocationem generationum, quàm quod è
contra, vocatio generationum euertatur per illam clau-
ſulam, *ad habendum*, *&c.*

Præſertim, quia in caſu præſenti poſt dictam clauſu-
lam ſubſequitur prohibitio alienationis, ex qua apparet
de enixa voluntate contrahentium, vt emphyteuſis non
egrederetur illam tertiam generationem, & ſic clauſula,
ad habendum, non poteſt habere illum effectum, vt fa-
ciat emphyteuſim tranſitoriam ad hæredes extraneos,
15 ſed per † alienationis prohibitionem illius virtus peni-
tùs euacuatur, & eliditur, vt inquit Dec. *conſil.* 171.
num. 3. *verſ. quarto, & vltimo.* Curt. Iun *conſil.* 130.
*num.*6 Oſaſch. *d. deciſ.* 164. *num.* 5. Corbol. *de priuat. em-
phyt. ob alien. lim.* 3. *num.* 2. *&* 3. & dixit Rota *in Roma-
na domus, & hoſpitij 7. Iunij 1591. coram Blanchetto, in
Imolen. bonorum 22. Iunij 1592. coram bo. me. Cardinali
Pamphilio, & in Romana domus 9. Martij 1609. coram bo.
mem. Patriarcha Manzanedo.*

Non obſtat immemorabilis conſuetudo, quam nixa
eſt probare Margherita, quod ſcilicet etiam in emphy-
teuſi ex pacto, & prouidentia, conſuetum fuerit in
Eccleſia Foroſempronien. vt, finita emphyteuſi, ad re-
nouationem tunc ſolum admittantur agnati, non au-
tem hæredes, quando primus acquirens, vel vltimus
compræhenſus de bonis emphyteoticis non diſpoſue-
runt, ex qua conſuetudine deinde inferebatur ipſam
Margheritam eſſe in renouatione præferendam, cum
vltimus comprehenſus per hæredis Inſtitutionem in eius
fauorem diſpoſuerit; Quoniam nec probata viſa fuit hu-
iuſmodi immemorabilis, & quatenus fuiſſet probata,
non inde tamen ſuffragaretur.

16 Non probatur, quia teſtes † examinati, non depo-
nunt, cum requiſitis, *gloſ. in cap.* 1. *de reſcrip. in* 6. In-
ter quæ illud præcipuum eſt, vt appareat de ætate te-
17 ſtium annorum 54. † ſcilicet de 40. annis vniformis obſer-
uantiæ, de quibus non poſſunt deponere, niſi poſtquàm
vſum perfectum intellectus habuerint, & doli fuerint ca-
paces, & ſic ipſi egerint annum decimumquartum, Ro-
ta *deciſ.* 76. *num.* 3. *& deciſ.* 254. *num.* 2. *part.* 1. *recent.
& coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ.* 298 *num.* 1. *& ibi
Add. num.* 12. Ex decem enim, & octo teſtibus duo non
exprimunt eorum ætatem, nempè ſecundus, & tertius,
nouem exprimunt quidem, ſed ſunt infra dd. annos 54.
aſſerit primus teſtis ſe agere annum 43. quintus teſtis eſt
annorum 35. nonus annorum 37. vndecimus annorum
39. decimus tertius habet tantum annos 30. decimus quar-
tus attingit annum 49. decimus quintus annum agit 50.
decimus ſextus annos 35. decimus octauus annos 43.
Alij vero quatuor teſtes erant quidem poſiti ſupra dictos
annos 54. tempore examinis, ſed non tempore motæ li-
18 tis, quod tempus eſt † præcisè attendendum, cum re-
quiratur probatio obſeruantiæ per 40. annos, ſubducto
tempore litis, Rota *deciſ.* 248. *num.* 4. *par.* 2. *recent. &
coram ſan. mem Gregorio XV. dec.* 203. *num.* 4 *vbi Addent.
num.* 6. *& deciſ.* 298. *num.* 2. Sextus verò teſtis ſuper ter-
tio articulo ingenuè fatetur ſe nihil ſcire de prætenſa con-
ſuetudine, quæ in dicto tertio articulo deducebatur;
Decimus ſecundus minus eſt attendendus, quia non po-
teſt deponere de hac obſeruantia, quod illam viderit ſer-
uari per 40. annos, aſſerit enim ſpatio 16. annorum ab-
fuiſſe à patria, & iuxta decimum quartum articulum ad-
mittit contrariam conſuetudinem, quod ſcilicet finita li-
nea bona deuoluuntur ad proximiores per viam renoua-
tionis, & defecit in alijs requiſitis *d. gloſ. in cap.* 1. *de præ-
ſcript. in* 6. † nempè de viſu per 40. annos, quod maio- 19
res dixerint audiuiſſe ab alijs maioribus, nec contra-
rium fuiſſe ſeruatum, vel dictum ſeruari; quartus de-
mum teſtis eſt vnicus, non deponit de fama, per verbum
fuit, & eſt, prout in dicta gloſa requiritur, nec † con- 20
trariam famam excludit, eiuſque depoſitio caret alijs re-
quiſitis eiuſdem gloſæ.

Verum, quatenus etiam probaretur dicta immemora-
bilis, non tamen ſuffragaretur; quoniam ex alijs teſti-
bus examinatis per Catherinam conſtat renouationes fa-
ctas fuiſſe agnatis, quàmuis, & primus, vel vltimus com-
præhenſus aliter diſpoſuiſſent vnde teſtes examinati pro
Margherita videntur † ſuſpecti, dum dicunt, nunquam 21
aliter fuiſſe ſeruatum, vel ſaltem apparet non eſſe vni-
formem hanc conſuetudinem, nec inconcuſſam, cum di-
uerſimodè fuerit obſeruatum, nec ideò hæc immemora-
bilis attendi debet, Put. *deciſ.* 426 *lib.* 2. *in correct.* Rota
deciſ. 254. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & apud ſan. mem. Grego-
rium XV. deciſ.* 51. *num.* 3. *& deciſ.* 434. *nu* 10 *& Adden.
ad d. deciſ.* 294. *num.* 13. data autem † diſformi obſeruan- 22
tia, non eſt recedendum à diſpoſitione Iuris commu-
nis, Rota *deciſ.* 438. *num.* 2. *in fin. par.* 1. *& deciſ.* 19. *nu.*
6. *par.* 2. *diuerſ.* vt ſcilicet emphyteuſis hæreditaria, hæ-
redibus, empyteuſis verò ex pacto, & prouidentia agna-
tis † ſit renouanda, ſicquè primus acquirens, vel vlti- 23
mus compræhenſus potuiſſent diſponere ad ſui libitum,
non erat opus in Inueſtitura facta de anno 1576. concede-
re facultatem primo Inueſtito, vt, deficientibus ſolum-
modò filijs, poſſet in eius teſtamento nominare vnum
hæredem pro illo prædio.

Demum conſuetudo hęc non applicatur; quia nec
primus acquirens, nec vltimus compræhenſus diſpoſue-
runt de iſtis bonis emphyteoticis in fauorem Margheri-
tę, Diſpoſitio enim particularis erat facienda, nec ve-
niebant, ſub generali diſpoſitione per hęredis inſtitutio-
nem hęc bona emphyteutica, † cum eſſent ex pacto, & 24
& prouidentia, nec eſſent de ſua natura alienabilia, nec
in pleno, & libero dominio diſponentis, Bart. *in l. vt
Iuriſiurandi, §. ſi libert, num.* 5. *ff. de oper. libert.* Are-
tin. *conſi.* 53. *num* 3 Surd. *deciſ* 93. *num.* 18. *& conſ* 395.
num. 18. Laderch. *conſ.* 73 *ſub num* 9 Bellon. Iun. *conſ.*
30. *num.* 76. Rota *plenè deciſ.* 375. *num.* 3. *par.* 1. *recen. &
coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.* 271. *num.* 1. *& ibi Ad-
dent num.* 27.

Nominatio verò facta per Camillam eſt ſolum reſtri-
cta ad illud prędium, ſuper quo dabatur facultas nomi-
nandi in Inueſtitura de anno 1576. & hac facultate ſibi
data in Inueſtitura voluit vti, non autem illa prætenſa
facultate, inducta ab aſſerta conſuetudine, vnde ad
alia prędia in diuerſis inueſtituris conceſſa extendi non
poteſt hęc nominationis facultas.

Sed nec etiam hęc nominatio Camillę ſuffragatur ad
illud prędium, de quo in Inueſtitura de anno 1576. non
ex Iure permiſſo in Inueſtitura; quia illud ſolum conceſ-
ſum eſt primo Inueſtito, quatenus filios non haberent,
vnde expirauit dum filios reliquit; nec etiam ex aſſerta
conſuetudine de qua per teſtes, quatenus etiam illam
probarent, quia omnes teſtes reſtringunt hanc facul-
tatem ad primum Inueſtitum, & ad vltimum com-
prehenſum; Camilla autem non erat nec prima acqui-
rens, nec propriè ſecunda dici poterat comprehenſa, dum
non erat ſcripta in Inueſtitura, & licet fuerit nominata,
hęc tamen nominatio non tribuebat veram, & pro-
priam comprehenſionem in Inueſtitura, & cum dicta
† conſuetudo ſit contra Ius, & pręiudicialis Eccleſię, 25
quia, hac admiſſa, bona in emphiteuſim conceſſa diffi-
ciliùs ad ipſam Eccleſiam reuerterentur, eſſent enim
tranſibilia ad quoſcunquè extraneos, propterea ſtrictam

recepit

recepit interpretationem, nec debet extendi, Grat. *conſ.* 132. *num.* 20. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 345. *num.* 24. & 25. cum alijs, & multiplicarentur facultates, & ſpecialia, quia extraneus non comprehenſus poſſet nominare, & hic nominatus poſtea etiam facere aliam nominationem.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Vlixbonen. erectionis Monaſterij.

Die Veneris 5. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Iudex poſt inhibitionem Rotalem non poteſt ad vlteriora procedere, etiamſi inhibitio nulliter emanauerit, cum ſemper timenda ſit, ſiue iuſta, ſiue iniuſta. De attentatis poſt rem iudicatam commiſſis, pendente appellatione, quando non poſſit dari, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Notario creditur, ſi deponat de his, quæ ad eius officium ſpectant.*

2 *Iudex non debet procedere ad vlteriora in executione pendente lite in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem.*

3 *Iudex inferior non poteſt cognoſcere de viribus inhibitionis Iudicis ſuperioris.*

4 *Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit, ſemper eſt timenda.*

5 *Executio etiam poſt trium conformium poſt inhibitionem quando ſit attentata.*

6 *Poſt rem iudicatam non poteſt dari de attentatis commiſſis, appellatione pendente.*

7 *Quod intellige, ſi in ſpecie non fuerit cauſa ſuper re iudicata, & reuocatione attentatorum, ſecus verò ſi ſpecialiter fuerit commiſſa.*

8 *Attentata debeat reuocari, attenta facultate ea reuocandi, de qua in commiſſione.*

9 *Sine actis de iure, & æquitate procedi non poteſt.*

DECISIO LXXV.

INTERPOSITA appellatione ab Abbatiſſa, & Monialibus Monaſterij de Sperantia, à ſententijs latis in partibus ad fauorem Sororis Ludouicæ de Plagis ſuper reſtitutione Dotis per ipſam eidem Monaſterio elargitæ. Et cauſa in Rota commiſſa non obſtante recurſu à Signaturam Gratiæ, & Iuſtitiæ, necnon Inhibitionibus Rotalibus, tàm Iudici, quàm Parti intimatis, eadem Soror Ludouica proſecuta fuit Iudicium ſuper executione ſententiarum, & obtinuit declarare Inhibitiones Rotales non afficere, nec Iudicem ſe dare pro Inhibito; quinimò non obſtantibus ſupradictis idem Iudex lata ſententia ſuper reſtitutione Dotis, cum illius redditibus, non ſolùm relaxauit declaratoriam contra Abbatiſſam, & Moniales, ex quo non conſignauerunt Patentes, mandatum Procuræ, & reliquas ſcripturas, ſed etiam relaxauit mandatum executiuum in forma ſequeſtri contra Bona eiuſdem Monaſterij, pro ſumma ſcutorum 3242. quæ
1 omnia benè probantur ex atteſtatione † Notarij Actuarij,
qui Acta, ſententias, & mandatum conſcripſit, cui credendum eſt, cum deponat de his, quæ ad eius Officium ſpectant, *l. ſi quis Decurio*, *vbi* Bald. & Salycet. *n.* 4. *C. ad l. Cornel. de falſ.* Put. *deciſ.* 475. *lib.* 2. Rot. *coram* Mant. *deciſ.* 91. *num.* 9. & *coram* Seraph. *deciſ.* 623. *num.* 12. Quæ propterea Domini attentata cenſuerunt.

2 Quia non poterat procedi ad vlteriora † in prætenſa
executione, pendente cauſa in Rota, & poſt Inhibitionem
Rotalem, *cap. non ſolùm de appellat. in* 6. *tot. tit. vt lit.*
3 *pend.* Et Iudex † debebat abſtinere, nec velle cognoſcere
de viribus Inhibitionis, Achil. *deciſ.* 7. *de attentat. in manuſcript.* & 29. *de appellation. inter impreſſ.* Rot. *deciſ.*
785. *num.* 2. *par.* 1 *diuerſ.* Etiam ſi Inhibitio nulliter ema-
4 naſſet, cùm † ſemper timenda ſit ſiuè iuſta, ſiuè iniuſta,
Caputaq. *deciſ.* 13. *par.* 2. Put. *deciſ.* 395. *lib.* 2. Cæſ. de
5 Graſſ. *deciſ.* 3. *in fin. de appellat.* Et executio etiam †
trium conformium poſt Inhibitionem eſt attentata, vt latè per Lancellot. *de attent. poſt Inhibit. ampliat.* 6. *ſan. me. Gregor. XV. deciſ.* 434. *nu.* 3.

Non obſtat, quod poſt † rem iudicatam non poſſit dari 6
de attentatis commiſſis pendente appellatione, Creſcent.
de re iudic. quia concluſio eſt vera, ſi in ſpecie cauſa non
fuiſſet commiſſa † ſuper re iudicata, & reuocatione at- 7
tentatorum; Ideò fallit in hoc caſu, quo fuit commiſſa cauſa, cum clauſula arbitrio Rotæ, & reuocatis attentatis, Rip. *in cap. cum M. Ferrarien. num.* 193. *ante fin. verſ. ad iſtud reſpondeo de conſtitution.* Rota *in Tarraconen. Attentatorum* 4. *Iunij* 1608. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, quam refert Marcheſan. *de Commiſſion. par.* 1. *fol.* 59.

Et hinc ſequitur, vt debeant eadem attentata reuoca-
ri, † attenta etiam facultate reuocandi attentata, de qua 8
in Commiſſione, *tot. tit. vt lit. pend. cap. non ſolum de appellat. in* 6. Maximè cum ſupradictis addatur recurſus habitus ad Iudices laicos, ne Acta præfata compulſarentur ad effectum tranſmittendi ad Curiam, vt ex atteſtatione
Notariorum data, & propterea de Iure, † & æquitate, 9
abſquè illis procedi poteſt, vt fuit dictum in *Toletana beneficij* 16. *Martij* 1620. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & *coram* Seraphino, *deciſ.* 1305. *num.* 7. *in Abulen. Parrochialis* 14. *Aprilis* 1614. *coram Cardinali Sacrato*, *in Panormitana Archipresbyteratus* 8. *Iunij* 1618. *coram bo. me. Baratto*, & *in Viſea. Beneficij* 20. *Februarij* 1630. *coram me*.

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 5. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quando proceſſus compulſorialis ſit validus. Et alia circa officium Compulſoris.

SVMMARIVM.

1 *Iurium productio, ſi fuerit facta nimis generaliter, an valeat.*

2 *Relatum dicitur eſſe in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*

3 *Specul. de inſtr. edit. §. nunc videndum reſtat num. 5. & 6. declaratur.*

4 *Iurium productio recipitur, etiam ſi producantur iura in ſacculo exiſtentia.*

5 *Iura exemplanda, praxis non requirit, vt deſignentur parti aduerſæ in citatione ad dicendum contra.*

6 *Citationis formula, quando iura ſunt exemplanda.*

7 *Iura extrahenda, debent per Iudicem diligenter inſpici.*

8 *Iudex præſumitur, quod diligens in ſuo officio fuerit, & num. 30.*

9 *Compulſor eſt merus executor.*

10 *Compulſor ſufficit, quod iura extrahenda inſpiciat, ad effectum, vt exemplentur cum deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali.*

11 *Compulſor, vt rectè procedat ad ſcripturas compulſandas, ſufficit, quod adimpleat formam ſibi præſcriptam.*

12 *Notarius fidem facere debet, quod iura extrahenda fuerint à Iudice diligenti, viſa, & recognita.*

Sed hoc de conſuetudine non ſeruatur. num. 12.

13 *Pro Iudicis decreto ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter acta.*

14 *Iudex ſemper præſumitur rectè proceſſiſſe, & contrarium dicenti incumbit onus probandi.*

15 *Text. in cap. fin. de fid. inſtr. declaratur.*

16 *Pars, quando eſt præſens, quando iura extrahuntur non eſt opus atteſtatione, quod Iudex illa viderit.*

17 *Deciſ. in cauſa Anconitana, ſeu Auximana Florum declaratur.*

18 *Copia iurium productorum, parti potenti eſt danda.*
19 *Iura originalia iuxta formam compulſoriæ, non ſunt exhibenda parti, ſed Iudici.*
20 *Iura coram Iudice producuntur ad effectum probationis.*
21 *Iura coram Iudice compulſore, producuntur ad effectum ſolius extractionis, & transſumptationis.*
22 *Iura producta ad effectum, vt probent, debent decerni copia parti, cum termino opponendi.*
23 *Compulſio, vt ſit valida, ſufficit ſola productio iurium, parte præſente, vel citata, abſquè traditione copiæ.*
24 *Iudicis partes ſunt, non autem executoris, decernere copiam parti rei productæ.*
25 *Citatio facta pro diebus 8. cum ſequentibus, ſubſtinetur per quatuor dies ſequentes.*
26 *Pars citata, ſi intra determinatum tempus non compareat, ſi perquiratur, hoc fit ex vrbanitate.*
27 *Acta, quando non poſſint dici nulla.*
28 *Pars, ſi fuerit citata pro determinata hora quando comparet, poſt d. terminum, & Iudex iàm interpoſuit decretum, tunc præſumitur interpoſitum in termino citationis, & non antea.*
29 *In ſcripturis compulſatis ſunt deſignandæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus.*
31 *Teſtes, vt probent, manum alicuius ſufficit, vt deponant ſe habere notam illius manum.*
32 *Recognitio apocharum priuatarum de ſtylo Curiæ, qualiter fiat.*

DECISIO LXXVI.

ITERVM fuit dictum Proceſſum compulſorialem vltimo loco factum, eſſe validum ex rationibus deductis in deciſione in hac cauſa 27. Iunij proximi præteriti, quia Domini cenſuerunt non obſtare oppoſitiones factas contra validitatem dicti proceſſus.

1 Nam prima ſub prætextu, quod productio fuerit nimis generalis, cum non fuerint ſpecificata iura producenda, Specul. *de inſtr. editione, §. videndum reſtat num. 5. & 6. & vbi* Adden. Paplen. *in praxi in forma productionis in fin. verſ. & primò quidam* Corn. *conſ. 14. num. 12. verſ. & ſi verba lib. 2.* quia cum Translatarij ſe reſtrinxerint ad Inſtrumenta, & iura concernentia affictus, & locationes bonorum Abbatiæ, ſatis videntur dicta Inſtrumenta
a ſpecificaſſe ex vulgari regula, quod relatum † dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, Bart. *in l. 1. ff. de receptat.* Dec. *in cap. quoniam contra num. 48. de probat.* Bero. *conſ. 121. num. 2. vol. 1.* Gozad. *conſ. 31.*
3 *num. 2.* Surd. *conſ. 105. num. 30.* Non obſtat doctrina † *Speculat.* vbi ſupra, quia poſtea firmat contrarium ex *l. fin. C. de annal. except. verſ. argumento tamen contra* Io. Andr. *in addit. verſ. primo dicit*, Ita de facto ſeruari,
4 quod recipitur talis productio, etiamſi † producantur iura in ſacculo exiſtentia, & non dicitur probatio incerta, ex quo eſt res trita ad contenta in ſaculo, iuxta *l. penult. . de ſent. quæ ſine certa quant.* Butr. *in capit. imputari num. 2. verſ. ſed quis de fid. Inſtrum. vbi* Felin. *num. 10. in fin. verſ. vltimo dicit.* Nec praxis requirit,
5 quod iura † exemplanda deſignentur parti aduerſæ in citatione ad dicendum contra, ſed tantum in monitione, quæ fieri debet contra perſonas compellendas, for-
6 mula † enim citationis faciendæ parti in dicta praxi eſt ad dicendum contra, & videndum extrahi iura per inſtantem ſpecificanda, quæ quidem, ſpecificatio iuxta ſtylum, & eandem praxim fit in die citationis apud acta Notarij, cum inductione Teſtium, iuxta Veſtr. *in prax. lib. 6. cap. 1. n. 14. verſ. his omnibus.*

7 Non obſtat ſecunda oppoſitio, quod non † conſtet iura fuiſſe per Iudicem diligenter inſpecta, vt not. Abb. *in cap. fin. num. 2. verſ. nota officium Iudicis. de fid. Inſtr. cum alijs allegatis, in Anconitana Florum 15. Decembris 1617. coram bo. me. Buratto.* Nam intrat præſum-
8 ptio pro Iudice, † quod fuerit diligens in ſuo officio, Alex. *conſ. 45. vol. 1.* Maſcard *de probat. concl. 1088. nu. 1. vol. 2.* vbi plures cumulat Rot. *deciſ. 3. de conceſſ. præ-*
9 *ben. in nou.* Et cum compulſor ſit merus † executor, vt inquit idem Veſtr. vbi ſupra, ſatis eſt, quod iura extrahenda inſpiciat ad effectum, vt exemplentur cum de-
10 ſignationibus ſignorum, & etiam † vitiorum cum quibus reperiuntur in originali, non autem ad effectum cognoſcendi, An illa ſint exemplanda, vel nè, iuxta diſpoſitionem *dicti cap. fin. de fid. inſtr.* & forma compulſorialium ſolùm continet, vel ſubdelegatus † iura fideliter, 11
& integrè extrahi, eorumquè ſigilla, & ſigna, ac manus Notariorum recognoſci faciat, non autem, vt diligenter inſpiciat, An ſint exemplanda; Vnde non releuat, † quod Notarius, nec Iudex fidem non faciant, quod 12
inſtrumenta fuerint à Iudice diligenter viſa, & recognita iuxta *d. text. in cap. fin. de fid. Inſtr.* quia ex traditis per Surd. *deciſ. 334. num. 36.* conſtat hoc de conſuetudine non ſeruari, & Iudicem, vt fuit dictum ſupra, præſumitur diligenter inſpexiſſe, niſi concludenter probetur contrarium *ſan. me. Gregor. XV. deciſ. 406. num. 7.* præcipuè
quia pro † decreto Iudicis ſemper præſumitur, vt omnia 13
ſupponantur ſolemniter acta, *l. ab ea parte, ff. de probat. cap. ſicut. in pa. de ſent & re* Iud. Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 125.* ſemper enim, præſumitur Iudicem † re- 14
ctè proceſſiſſe, & contrarium dicenti incumbit onus probandi, *l. generaliter, §. petitum in fin. ff. de fideicom. libert. l. non eſt veriſimile, vbi gloſ. in verbo præſumptio. ff. quod met. cauſ.* Dec. *conſ. 574. num. 1.* Rot. *deciſ. 364. nu. 6. par. 1. recent.*

Nec *tex. in alleg. cap. fin.* † requirit ſolemnitatem inſpe- 15
ctionis niſi in inſtrumentis vetuſtate collapſis, vt in princ. ſi inſtrumenta propter vetuſtatem &c. quæ ſit nemine contradicente, ſed in materia compulſoriæ, quando pars
† eſt citata, & præſens, non eſt opus tali atteſtatione. 16
Nec videtur applicari allegata deciſio † Anconitana, ſeu 17
Auximana Florum, quia in caſu illius nulla cadebat præſumptio inſpectionis Iudicis, coram quo iura non fuerunt exhibita; nec in ea firmatur quod Notarius faciat talem atteſtationem.

Ad tertiam difficultatem, quod fuerit petita † copia 18
iurium productorum, & non fuerit data, fuit reſponſum in deciſione, quæ reuidetur, quia iuxta formam compul- 19
ſoriæ iura † originalia non erant exhibenda parti, ſed Iudici; Pars verò ipſa volens opponere, non poterat prohibire quin exemplarentur ſeruata dicta forma, & copia datur in Iudicis, non autem in compulſatione; † quia coram 20
Iudice producuntur iura ad effectum probationis, ſed coram Iudice compulſore † ad effectum ſolius extractionis 21
& tranſſumptationis, & ad effectum vt iura producta probent, debet decerni copia parti cum termino † opponendi 22
Bart. communiter approbatus in *extrauag. ad reprimendum. in verb. de plano col. 2.* quem ſequitur Iaſ. *in l. ait Prætor. § ſi Iudex num. 21. ff. de re iud.* Ad effectum † au- 23
tem, vt compulſatio ſit valida, ſola productio iurium ſufficit parte præſente, vel citata abſquè traditione copiæ, Oſaſch. *deciſ. 1. num. 46. in fin.* cum ſint † par- 24
tes Iudicis, non autem Executoris decernere copiam parti.

Nec releuat quarta oppoſitio, quod decretum procedi ad vlteriora factum ſub die 10. Februarij, ſit nullum ex defectu citationis, quia pars fuit citata ad dicendum contra iura, protocolla, & munimenta producta, & videndum iurare Teſtes ſuper illorum recognitione, & ad dandum interrogatoria quatenus &c. in proc. fol. 29. quæ citatio eſt omnino conformis praxi poſitæ per *Veſtr. lib. 6. cap. 1. num. 14.* & fuit facta pro † die 8. cum ſequentibus, 25
quæ ſubſtinetur per quatuor ſequentes dies, *bon. me. Card. Caualer. deciſ. 376. numer. 6.* Rot. *deciſ. 311. par. 1. diuerſ. & deciſ. 307. numer. 1. par. 1. recent.* Et Iudex compulſor die 8. fecit decretum iuxta petita parte præſente, vt in proc. fol. 31. quæ cum dixiſſet velle videre iuramenta Teſtium, & examina interpretari, vt in proc. dicto fol. 31. à tergo; Ideò ſub die 10. qua † debebat com- 26
parere in termino eiuſdem citationis, fuit ex vrbanitate perquiſita, atquè alta voce vocata per Curſorem coram Compulſore, qua non reperta Compulſor mandauit procedi ad vlteriora, & detulit iuramentum Teſtibus fol. 33. qui ſub die 11. depoſuerunt ſuper recognitione fol. 34. quæ omnia cum † acta fuerint in termino prædictæ citationis, 27
non poſſunt dici nulla.

Similiter ceſſat quinta oppoſitio, quòd licet Procurator Abbatis fuiſſet citatus die 26. pro die ſequenti hora 20. cum continuatione horarum ad videndum extrahi iura, fuerit tamen factum decretum ipſo non expectato ad horam citatam, quia ex proceſſu apparet Iudicem feciſſe decretum parte aduerſa non comparente, quæ

cum

28 cum † comparuit poſt horam 20. & ſic poſt terminum, decretum potuit fieri in termino citationis, & non probatur, quod pars citata non fuerit expectata ad horam, ſeù terminum citationis, quia illius comparitio habet, quod comparuit poſt horam 20. pulſatam, prout non probatur, quod compulſatio tot apocharum, & inſtrumentorum non fuerit facta ſpatio temporis competentis; Quinimò tollitur ex facto cum illa & longè plura collationari potuerint in quatuor horis.

29 Præterea non obſtat, quod in ſcripturis † compulſatis non ſint deſignatæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus, quia hoc non probatur, neque de eo
30 datur fumus, & ſic ſemper † remanet firma præſumptio pro diligentia Iudicis, ex ſupra deductis.

Neque viſum fuit obſtare, quod Teſtes non recognouerint diſtinctè manus Notariorum, qui conſcripſerunt iura, nam quoad inſtrumenta ſufficit quod Teſtes depo-
31 nant † ſe habere notam manum, præſertim, quando prout hic coram Iudice compulſore, protocolla inſtrumentorum fuerunt exhibita perſonis per ipſum compulſis, propter atteſtationem, quam fecerunt, quod illa ſint protocolla Notariorum, qui de illis fuerunt rogati; Quò
32 verò ad † apochas priuatas recognitio ſuſtinetur, attento ſtylo Curiæ, de quo in *Benonieñ de Manzolis coram bo. me. Rembolde* 13. *Martij* 1626. cum quo ſtylo in hoc caſu concurrunt adminicula, quæ deſumi poſſunt ex multitudine apocharum concernentium eaſdem res, & perſonas.

Et ita non obſtantibus tot oppoſitionibus, proceſſum compulſorialem vltimo loco factum, validum cenſuerunt Domini vtraque parte, &c.

* Habetur infra præſens deciſio; prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

¶ Alia deciſio in eadem cauſa coram eodem R. P. D. Ghiſilerio adeſt infra ſub die 26. Aprilis 1632.

R. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 10. *Decembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Agere contra aliquem, quando quis non poſſit. Tutor non poteſt præiudicare pupillo. Secretarij Locorum Montium, ſi audeant liberè admittere reſignationem Locorum Montium vinculatorum, in quam pœnam incurrant, & an eam ab aliquo poſſint repetere.

SVMMARIVM.

1 *Prætendere quis non poteſt aliquid ab eo, ſi contra eum nullam actionem habeat, nimirum neque perſonalem, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam.*
2 *Nec demum actionem ex dolo.*
3 *Actionem vllam, ſi quis non habebat contra defunctum ad aliquid dandum, ideò neque id poterit prætendere contra eius hæredem.*
4 *per Ceſſionem plus iuris, quàm competit cedenti non tranſit in ceſſionarium.*
5 *Actionem nullam, quis non poteſt prætendere contra eum, ſi inter ipſos nulla intercesſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proindè nulla oriri potuit perſonalis obligatio.*
6 *Obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarii pro omnibus quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti.*
7 *Ita vt per dictum ſtipulationem Notarii acquiratur ius, & actio tertio. & n. 8.*
9 *Pupillus nec tacitè, nec expreſsè poteſt ſe obligare per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem tertii, ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum.*
10 *Minorum contractus, vt valeat, requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitates requiſitæ. ita vt altera deficiente alterum corruit, neque vnum ſuppletur ab altero.*
11 *Ita vt, ſi minor pulſetur à contrahente ad præſtandum id, quod eſt promiſſum, rectè inſiſtit nullitati obligationis, & pulſantem repellit.*
12 *Debitori ſoluenti creditor de neceſſitate iuris tenetur ei facere receptam, & quietationem*
13 *Minorum actus neceſſarij ſine ſolemnitatibus ſuſtinentur.*
14 *Minor, quando recipit inſolutum bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicatis, cum eius læſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates ſtatutorum. num. 16.*
15 *Pacta dicuntur pars pretii.*
16 *Loca Montium, quando quis emit, vel inſolutum recipit, & ſcit, quod ſunt vinculata ad fauorem tertii, ex tali notitia, ſolum inferri poteſt.*
Quod recipiens, non valeat excipere de re ſibi liberè non tradita, non autem, quod perſonaliter ad dictum onus ſe obligauerit. n. 17.
18 *Hypothecaria non datur ſine peſonali actione.*
19 *Loca Montium dum liberè reſignantur, hypothecam non recipiunt & in ſecundum emptorem abſque vllo onere transferuntur.*
20 *Loca Montium transeunt in ſecundum emptorem liberè abſque vllo onere, & hoc prouiſum eſt ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium.*
21 *Obligans ſe per relationem ad aliquod inſtrumentum, cogi poteſt ad adimplendum, id quod in eo continetur.*
22 *Hypotheca etiam ſimplex, quando imponitur ſuper bonis minorum, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ.*
23 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. quid diſponat. Et eius diſpoſitio diuina, & nobilis appellatur. num. 24.*
25 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. habet duntaxat locum contra eum qui recipit ex titulo lucratiuo, ne locupletetur cum aliena iactura. n. 26.*
27 *Actio ſubſidiaria nunquam habet locum, quando adſunt alia remedia.*
28 *Tutoris dolus non debet nocere pupillo. & n. 29.*
30 *Dolus non poteſt conſiderari in ætate pupillari.*
31 *Pecuniam ſibi debitam, in extinctionem ſui crediti, quando quis recepit, illamque bona fide conſumpsit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt.*
32 *Pretium, quando non ſuccedat loco rei.*
33 *Creditum ſoluens mediante ſolutione, & precio numerato, dicitur emere nomen, & actionem creditoris.*
Ita vt habita ceſſione poſſit deinde contra alios reos debendi agere.
34 *Secretarii Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorum reſignatorum.*
35 *Et quidem ex propria culpa, & maleficio contraueniendo diſpoſitioni legis.*
36 *Hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum non poſſunt reportare ceſſionem translatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi ſolutum ab aliis obligatis ex contractu, vel quaſi.*
37 *Solutio in pœnalibus, quid ſolum operetur.*
38 *Pœnam impoſitam à lege, ſi quis ſoluat, ſi poſtea eam poſſet ab alus repetere, certè illam ipſe haud lueret.*
39 *Secretaris Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœnæ eis impoſita à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ.*

DECISIO LXXVII.

EMERAT Excellentiſs. D. Princeps Aldobrandinus à Stephano Sanminiato quędam bona ſtabilia in agro Brictinorienſi pro pretio ſcutorum quindecim millium, cuius pretij pars, nempè ſcuta quatuor millia erogata in emptionem tot locorum Montis Fidei, pacto adiecto, vt ſtare deberent perpetuò vinculata pro cautione, & ſecuritate D. Principis emptoris in caſum euictionis dictorum ſtabilium, vt in Summ. pro Mariotto numer 3. ſed Regulus Mariottus de anno 1611. tunc Montis Fidei Secretarius, liberam dictorum Locorum Montium reſignationem admiſerat in fauorem Domini Thibaldeſchi, & deinde in fauorem Mutij Paſſarini, & Petri Mazziotti, & tertiò demum loco in fauorem Angelę Stroppię. ſeù Thomę Butij Tutoris recipientis illa inſolutum pro reſiduo pretij vineę venditę per Angelam dd. Paſſarino, & Mazziotto, per quem Butium

fuerunt poſtea in Barium reſignata, vt ind. Sum. num.
1. 2. & 4.
Iterumque dictus Princeps Aldobrandinus paſſus
euictionem dictorum ſtabilium emptorum à Sanminia-
to, & depræhendens in ſui præiudicium per Mariottum
Secretarium admiſſam fuiſſe liberam reſignationem Lo-
corum Montium, quæ nexu ſpecialis hypothecæ pro eui-
ctione dictorum ſtabilium erant adſtricta, vigore Conſti-
tutionis ſan. me. Pauli Quinti, ſeu Reformationis ſuper
Montium erectione, cuius copia datur in Summario
pro Butio n. 1. exegit recta via à Mariotto Secretario, ſeù
illius hæredibus, pretium Locorum Montium, quorum
liberam reſignationem indebitè idem Secretarius admi-
ſerat; ac deinde eis omnia iura, & actiones ceſſit, dicto
Summ. n. 6. In vim cuius ceſſionis teneri Angelam Strop-
piam, & Thomam Butium ad reſtitutionem dicti pretij
locorum Montium ſub die 17. Maij 1630. hæredibus Ma-
riotti tantum informantibus, coram me reſolutum fuit:
Quia reſolutione iterum ad trutinam reuocata, & plu-
ries propoſito dubio, Domini hodie dixerunt reſpectu
Angelæ Stroppiæ recedendum à deciſis, & ſic ipſam non
teneri reſtituere dictum pretium, reſpectu vero Thomæ
Butij Tutoris, ſeù illius hæredum dubium reuocarunt
ad aliam diſputationem.
Fundamentum reſolutionis fuit, quia D. Principi Al-
dobrandino contra Angelam nulla competit ex propoſi-
1 tis actionibus † nimirum neq; perſonalis, neque hypothe-
caria, nec actio ſubſidiaria, *ex l. ſi me, & Titium. ff. ſi*
2 *cert. pet.* nec demum actio † ex dolo: & propterea,
quemadmodum D. Princeps ſine actione contra Ange-
lam experiri non poſſet, nec illam pulſare ad reſtitutio-
nem dicti pretij, *l. quoties. §. item ſi temporali, ff. de ad-
miniſtr. tutor. l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. geſt.* Gra-
uett. *conſ. 191. num. 1.* ita neque id permiſſum cenſeri de-
3 debet hæredibus † Mariotti ceſſionarijs, in quos perceſ-
ſionem plus iuris, quàm competeret cedenti transire
4 † non potuit, *l. nemo plus iuris ff. de reg. iur. l. exceptiones,
ff. de except.* Bald. *conſ. 61. num. 1. lib. 3.* Surd. *conſ. 333. n.
15.* Rota *deciſ. 435. num. 14. par. 1. recent. & coram bo.
me.* Cardinal. Caual. *deciſ. 219. num. 17.*
Non competere actionem perſonalem contra An-
gelam D. Principi cedenti, & ſucceſſiuè nec ceſſio-
5 nario, deducitur ex eo, quia inter prædictum † D.
Principem, & Angelam nulla interceſſit obligatio,
nullus factus eſt contractus, & proinde nec vlla ori-
ri potuit perſonalis actio, *§. ſit itaquè, Inſtit. de action.
l. ſi in area, ff. de condit. indeb.* Gabr. *conſ. 146. num. 1.
lib. 1.*
Nequè obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij,
pro omnibus quorum intereſt, &c. tribuere poteſt hu-
6 iuſmodi actionem, quippè quod † virtus dictæ clauſu-
læ, & obligationis regulariter extenditur etiam ad enun-
ciatiuas inſtrumenti, & ſit in caſu præſenti, cum in in-
ſtrumento dationis inſolutum referatur loca Montium
eſſe ſpeciali hypotheca vinculata, in fauorem D Princi-
pis Aldobrandini, vtiquè per dictam ſtipulationem No-
7 tarij fuerit † eidem Principi acquiſitum ius, & actio pro
repetitione pretij locorum Montium, etiam contra An-
gelam, *iuxta tradita per* Rotam *deciſ. 663. in princ. &
dec. 741. num. 12. par. 1. diuerſ. ac deciſ. 5. nu. 10. & deciſ.
65. num. 4. & deciſ. 85. num. 1. & 2. poſt* Zacch. *de oblig.
Camer.* & ſtante expreſſione vinculi, cui erant obnoxia
8 loca montium, † acceptatione, & conſenſu Angelæ
videatur quaſi contraxiſſe, & ſe obligaſſe ad idem onus.
Quoniam, quicquid ſit reſpectu Butij tutoris, reſpon-
ſum fuit reſpectu Angelæ nullam vim fieri poſſe ſuper di-
cta obligatione Camerali, & ſtipulatione Notarij pro
9 omnibus quorum intereſt, quia cum Angela eſſet † pu-
pilla, nec tacitè, nec expreſsè obligari potuit per tuto-
rem ad euictionem præſtandam in fauorem D. Principis
Aldobrandini ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus Statuti
10 Vrbis, quę duo copulatiuè † requiruntur, adeout vno
deficiente, alterum corruit, neq; vnum ſuppleatur ab al-
tero, indeque Angela, pulſata per D. Principem ad eui-
11 ctionem pręſtandam rectè inſiſtit † nullitatis obligatio-
nis, & actorem repellit *ex l. non eſt, l. ſi is, C. de præd. mi-
nor.* Pariſ. *conſ. 85. num. 14. & 15. lib. 3.* Simoncell. *de de-
cret. lib. 2. tit. 6. num. 33.* Montan. *de tutel. cap. 33. numer.
33. 38. & 124.* Rota *deciſ. 153. num. 11. & 12. par. 1. re-
cent. & in Romana dotis 10. Iulij 1626. coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano, & in Aſſiſien dotis 22. Iunij 1629. coram
R. P. D. meo Veroſpio.* Nec ambigi poteſt, quin ſolemni-
tates ſtatutariæ exigerentur in caſu præſenti, † quia 12
non de ſimplici receptione pretij vineę agitur, & quieta-
tione, quæ ex ius neceſſitate fit debitori, quæ tanquam
actus † neceſſarius, ſinè ſolemnitatibus ſuſtineretur, 13
vt cenſuit Rota *coram Putea deciſ. 153. num. 3. lib. 3.
& dec. 167. numer. 5. verſ. & dicit, par. 3. diuerſ. & co-
ram Card. Seraph. deciſ. 1183. num. 2.* ſed agitur de rece-
ptione inſolutum bonorum immobilium, obligationi-
bus, & hypothecis implicatorum, † cum læſione pupil- 14
læ, dum vineam tradidit liberam, & pretium recepit
oneribus, & pactis enim † dicuntur pars pretij, *l. fundi par-* 15
tem, & ibi gloſ. Bald. & Salicet. *ff. de contrah. empt.* Ioan. de
Amic. *conſ. 151. n. 4.* & propterea in ſimili receptione inſo-
lutum bonorum immobilium, † quæ equipollet emptio- 16
ni, & venditioni, ſeù tranſactioni, adſcribendas eſſe ſta-
tuti ſolemnitates rectè tradit Bald. *in l. præſes nu. 8. verſ.
idem apparet, C. de tranſact.* Marſil. *in rubr. de probat. nu.
345. & ſeq.* Cephal. *conſ. 91. nu. 13. & 14.* Montan. *de tu-
tel. cap. 33. num. 390. & 391.* Hincq. fit, ſcientiam An-
gelæ, quod dicta loca montium eſſent vinculata in fa-
uorem D. Principis, indeque deductum conſenſum nihil
operari, ſtante nullitate prædicta, vltra quod ex notitia
† dicti oneris locis montium infixi, ſolum inferri poſ- 17
ſet, vt Angela excipere non valeat de re ſibi liberè non
tradita, non autem quod perſonaliter ad dictum onus
ſe obligauerit, Lucius Titius, *ff. de adminiſtr. tut.* Surd.
deciſ. 47. num. 9. in fin. verſ. adde quod.
Actione etiam hypotecharia D. Princeps contra Ange-
lam experiri † non poterat, tum quia regulariter hypo- 18
thecaria non datur ſinè perſonali actione, *l. ſi deferente,
l. ſoluitur, ff. quib. mod. pign. vel hypotheca ſolu. & tra-
dunt communiter Doctores in l. cum oportet, §. ſed ſi taci-
tas. C. de bonis, quæ liber.* Neguſant. *de pignor. membr.
1. par. 8. numer. 46.* tum quia loca montium, dum liberè
reſignantur, † hypothecam non recipiunt, & in ſecun- 19
dum emptorem abſquè vllo onere transferuntur, quod
per Apoſtolicas Conſtitutiones in erectione † montium 20
ſpecialiter prouiſum eſt, ne publicum, & liberum eorum
impediatur commercium, vt teſtatur Gratian. *diſcept.
forenſ. cap. 730. num. 48.* Card. Seraph. *deciſ. 576 num. 2.
& fuit dictum in Romana officij Notariatus 1. Iunii 1620.
coram bo. me. Rembolda.*
Nequè obſtat, quod Butius in inſtrumento receptionis
inſolutum, per relationem ad illud habitam ad predi-
ctum † inſtrumentum reſignationis in fauorem Sanmi- 21
niati, in quo vinculum, & hypotheca fuit conſtituta in
fauorem D. Principis, dicatur iterum loca montium
priori hypothecæ ſuppoſuiſſe, quoniam, in præiudicium
pupillæ id non ſubſiſtit, non adhibitis ſolemnitatibus
† ſtatutarijs, quæ requiruntur etiam in ſimplici impo- 22
ſitione hypothecæ, Gozzadin. *conſ. 25. num. 13. & ſeqq.*
Menoch. *de arbitr. Iud. caſ. 171. num. 30. & 31.* Tiraq. *de
retr. conuent. ad fin. tit. num. 10* Gratian. *diſcept. forenſ
cap. 242. num. 5. & 6.* Modern. Roman. *ad Statut. Vrbis
gloſ. 7 num. 72.*
Actione pariter ſubſidiaria, *ex. l. ſi me, & Titium, ff.
de cert. pet.* carebat D. Princeps, nec repetere poterat † 23
pretium dictorum locorum montium, eo quod fuerit ver-
ſum in vtilitatem Angelæ, vt ſuadet ęquitas *d. l. ſi me, &
Titium,* quam diuinam, † & nobilem appellat Bald. *conſ.* 24
348. ſub. num. 1. verſ. conſidera, lib. 1. quoniam Angela
dicta loca montium recepit ex cauſa onerosa, nempè loco
precij vineæ, venditæ Paſſarinis, & Mazziotto, diſ-
poſitio autem dictæ l. locum dumtaxat, habet † 25
contra eum, qui recipit ex titulo lucratiuo, ne
ſcilicet locupletetur cum aliena iactura, † & ex 26
ea re aliena, vel alteri debita, & obligata con-
ſequatur vtilitatem, tradunt Bart. *in l. 1. num. 2. ff.
de diſtract. pignor. & ibidem* Salicet. *numer. 2.* An-
gel. *in d. l. ſi me, & Titium, num. 1. in fin.* Purpurat. *num.
8. in fin. & 18.* Iaſ. *num. 2. ad med. ff. ſi cert. pet. idem* Alex.
*conſ. 92 num. 6. lib. 1. plenè Coſta de remed. ſubſidiar. re-
med. 12. num. 4. & ſeqq.* Dumque alijs iuris remedijs con-
ſultum eſt indemnitati D. Principis, nempè actione con-
tra Secretarium directa, vel quæ fortaſſe contra Butium
Tutorem dirigi poteſt, † ceſſat vtiquè ſubſidiaria Soccin. 27
Sen. *conſ. 224. n. 1. lib. 2.* Surd. *conſ. 528. nu. 19.* Coſta *d. re-
med. 12. num. 5.*

Demum

Demum contra Angelam intentari non poteſt actio
doli ex eo quod Butius tutor, ſciens loca montium eſſe
vinculata, liberè tamen, in ſpretum reformationis ſan.
28 me. Pauli Quinti, reſignouerit, quoniam quatenus †
dolus adeſſet contra tutorem, quod hodie firmare DD.
noluerunt, ſed reiecerunt ad aliam diſputationem, vide-
tur enim poſse excuſari, cùm, antequàm Butius reſigna-
ret eadem loca montium, liberè in Thibaldeſcum reſi-
gnata fuerunt, & deinde in Mutium Poſſarinum, & Pe-
29 trum Mazziottum, adhuc tamen † is dolus tutoris pupil-
læ nocere non poteſt; *l. fin. de adminiſt. tutor l. nequè cum
interdicto, l. alterius, ff. de reg. iur.* Montan. *de tutel. cap.
31. effect. 5. num.* 10. Guttier. *eod. tract. par. 3. cap. 1. num.*
77. & pupilla, quæ bona fide, & citra omnem dolum,
30 qui † in illa ætate conſiderari non poteſt recepit pe-
cuniam ſibi debitam in extinctionem ſui crediti, illam-
31 que bona fide conſumpſit, & † quod ſuum erat conſe-
quuta fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt,
ad l ſi alienu, ff. de ſolut. Dec. *in l. ſingulari, num.* 6. Iaſ. *n.*
73. *ff. ſi cert. pet.* Menoch. *conſ.* 300. *num.* 32. Surd. *conſ.* 4.
num. 10. *& conſ.* 528. *num.* 29. præſertim, quia modo pu-
pilla non poſſidet loca montium, ſed pretium ex illis re-
32 datum, in particularibus † autem regulariter pretium
non ſuccedit loco rei, Alex. *conſ.* 58. *num.* 13. *lib.* 3. Man-
tic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 28. *num.* 38. Rota *deciſ.* 681. *num.*
8. *par. 2. recent.*

Quibus addebant Domini ceſſionem factam per D.
Principem Mariotto Secretario, nequaquàm ipſi, ſiuè il-
lius hæredibus ſuffragari poſſe ad effectum agendi contra
Angelam, & alios; quoniam, licet certum ſit, quod ſol-
33 uens creditum, † mediante ſolutione, & precio nu-
merato, dicitur emere nomen, & actionem creditoris,
adeout habita ceſſione, poſſit deinde contra alios reos
debendi agere, iuxta *l. cum is, ff. de fideiuſſ. eum latè de-
ductis in Romana cenſus 16. Maij præteriti coram me*; ta-
men concluſio prædicta non applicatur iſti caſui, quia,
cum ex preſcripto reformationis ſa. me. Pauli Quinti,
34 Mariottus Secretorius † admittendo liberè reſignatio-
nem locorum montium vinculatorum, effectus ſit prin-
cipalis debitor pretij locorum reſignatorum, & quidem
35 ex † propria culpa, & maleficio, contrauenïendo diſpo-
tioni legis, hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum
36 † delicto contractum, non poteſt reportare ceſſionem
translatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi
37 ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi, in †
pœnalibus enim ſolutio parit effectum dumtaxat libera-
tionis citra repetitionem, vt voluit Bart. *in d. l.* 1. *§. ſi
plures, in fine, verſ. quæro extra gloſ. ff. de eo per quem fact.
erit.* Bald. *in l.* 1. *num.* 4. *in fine. C. de condit. furt.* Alex.
in addit ad Bart. *in l. ſemper § ſi in ſepulchro, littera B.
ff. quod vi, aut clam*, vbi doctrinas concordantes adducit,
alioquin pœnam à dicta lege impoſitam haud lueret Se-
38 cretarius, ſi pecunias ſolutas ab alijs repetere poſſet, for-
39 malitas † autem dictæ pœnæ conſiſtit in amiſſione rei
propriæ, *ad l. ſi quis maior, C. de tranſact.* Soccin. Iun.
conſ. 26. *n.* 26. *lib.* 4. Bart. *conſ.* 9. *nu.* 3 Surd. *deciſ.* 99. *n.* 17.
Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Colimbrien. Præſtimoniorum.

Die Mercorij 10. *Decembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ poteſt agere, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & tàm recuperandæ, quàm retinendæ, quod habet locum etiam ſi ipſe faciat contractum inutilem, & habuerit ſe pro ſpoliato. Vigore poſſeſſionis ciuilis quis poteſt recuperare naturalem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio iunior non eſt manutenenda, cum præſumatur clandeſtina, & turbatiua.*

2 *Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ agere poteſt tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recuperandæ, quam retinendæ.*

3 *Quod procedit etiamſi Prælatus fecerit inutilem contractum, & habuerit ſe pro ſpoliato.*

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non transfertur ex inutili contractu, & num. 3.

4 *Prælatus nomine Prælaturæ, & Eccleſiæ poteſt petere manutentionem.*

5 *Prælatura, & Eccleſia, pro vt pupillus, ſunt tales, vt non poſſint perdere poſſeſſionem.*

6 *Eccleſia nunquam deſinit poſſidere, & nunquàm moritur.*

7 *Prælato nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum.*

8 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam, & Prælaturam, & non ſimpliciter penes Prælatum.*

9 *Poſſeſſio ciuilis bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam.*

10 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ dicitur plena & nunquàm vaca.*

11 *Eccleſiam, vel dignitate vacante, ſi bona occupentur per tertium, Eccleſiæ competit interdictum, vnde vi, & n. 20.*

12 *Ita quod non competit Eccleſiæ, vel dignitati manutentio.*

13 *Prælato mortuo, penes Eccleſiam remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis.*

14 *Et hoc ſufficit ad effectum interdicti recuperandæ poſſeſſionis.*

15 *Interdictum, vnde vi, quando alicui competit, an poſſit petere manutentionem.*

16 *Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis.*

17 *In poſſeſſione ciuili non poteſt quis tueri ſine reſtitutione poſſeſſionis naturalis.*

18 *Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet vim recuperandæ, quod eſt mirabile.*

19 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ, & interdictum, vti poſſidetis, ratione ciuilis, & n. 26.*

21 *Vis ſunt plures ſpecies.*

22 *Occupator, ſi reuertentem Dominum, non admiſerit, vi magis videtur poſſidere, quam clam.*

23 *Interdictum, vti poſſidetis, non datur poſſidenti.*

24 *Poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis poteſt recuperare naturalem, & expellere occupatores.*

25 *Prælatus, quando nuliter alienat etiam quod habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccleſiæ.*

07 *Deciſ. Seraph. & Blanchett. declarantur.*

28 *Deciſ. in cauſa Lucana Optionis coram bo. me. Manzaned. declaratur. & n. 29.*

30 *Poſſeſſio bonorum præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel dignitatis, niſi tertius Eccleſia, vel dignitate vacante cæperit poſſeſſionem.*

31 *Eccleſiæ poſſeſſionem, qui conſequitur, etiam poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ conſequitur.*

32 *Aret. in l. poſſideri num. 8. ff. de acquir. poſſ. declaratur.*

33 *Canonicus, qui poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus, reperit occupantem, poteſt eum violenter expellere.*

34 *Poſſeſſio naturalis poteſt recuperari ex vi ciuilis.*

35 *Rot. deciſ. 21. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. & aliæ declarantur.*

36 *Beneficij poſſeſſionem ſi quis capiat, ſi ſpolietur reſtituitur in integrum ad d. beneficium.*

37 *Eccleſiæ poſſeſſionem, ſi quis capiat per annulum, ad quæ bona reſtringatur d. poſſeſſio.*

38 *Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ, & expellere occupatorem, & ex vi poſſeſſionis ciuilis recuperare naturalem.*

39 *Deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in nou. declaratur.*

40 *Achill. deciſ. 4. de præſcript. intellectus.*

41 *Poſſeſſio ciuilis ſpatio 10. annorum perditur.*

42 *Poſſeſſio ciuilis minori ſpatio quam decem annorum præſcribitur, quando quis eſt capax voluntati, & ſcit alium poſſidere, & tacet.*

DECISIO LXXVIII.

CENSVERVNT Domini Illuſtriſſimo D. Domino Roderico de Melln, nomine præſtimoniorum, quæ poſſidet, competere reſtitutinnem in integrum aduerſus tres ſententias, in partibus latas ad fauorem Petri de Figueredo, Prioris Sanctæ Catharinæ loci de Nobra, ſuper reintegratione ad poſſeſſionem, in qua nbtinuerat manutentionem ab Archidiacono Viſeñ, quia cùm dicta præſtimonia eſſent in antiquiori poſſeſſione, quàm eſſet Sebaſtianus de Affonſeca anteceſſor dicti Petri, præfato Domino Roderico nomine eorumdem præſtimonio-
1 rum, non autem dicto Petro debebatur manutentio, † cum poſſeſſio dicti Sebaſtiani, tanquàm iunior præſumeretur clandeſtina, & turbatiua *cap. licet cauſam. de probat.* Bartol. *in l. ſi duo num. 4. ff. de vti poſſid.* Indubi-
2 tatum eſt enim, quod Prælatus nomine Eccleſiæ, † vel Prælaturæ poteſt agere tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recuperandæ, ſed etiam retinendæ, *vt in cap. litteræ de dilat. cap. olim primo, & tertio de reſtit. ſpoliat.* Abb. *in cap. cum ſuper num. 19. 20. & 21. de cauſ. poſſeſſ. propriet. & in dicto cap litteræ num. 3. verſic.*
3 *circa primum de di at.* etiam quod ipſe † Prælatus fecerit inutilem contractum, & habuerit ſe pro ſpoliato, quia cùm ex inutili contractu facto per Prælatum poſſeſſin non transferatur Bart. *in l. prima § ſi Vir Vxori, num 3.* Iaſon. *num. 28* Bolognett. *num. 64. ff. de acquir. poſſeſſ.* Verall.
4 *deciſ. 182. num. 9. par. 3* nomine Prælaturæ, † vel Eccleſiæ poteſt petere manutentionem Verall. *loc. alleg.* Seraph. *deciſ. 1417. num. 3.* & fuit reſolutum coram Illuſtriſſimo D. meo Decano in cauſa *Theatina Iuriſdictionis Sancti Ioannis 10. Maij. 1621. verſ. & vlteriùs fuit conſideratum* aliaſquè ſæpiſſimè Add. *ad deciſ. 116.* ſanct. mem.
5 Gregorij. Prælatura † namquè & Eccleſia, prout pupillus ſunt tales, vt nnn poſſint perdere poſſeſſionem Bart. *in d. l. prima §. ſi Vir Vxori num. 3.* quem ſequitur Pariſ. *conſil. 24. num. 7. vol. 1.* vbi quod Eccleſia nunquàm deſi-
6 nit poſſidere, † & nunquàm moritur, ac propterea cùm ex hoc conſtet de læſione præſtimoniorum, eidem D. Ro-
7 derico eorumdem nomine, competit † in integrum reſtitutio *l. nam & poſtea §. ſi minor ff. de iure iuran. l. ſero ff. de reſtit. in integr.* Rota *deciſ. 1. eod. tit. in nou. & deciſ. 207. num. 1. part. 2. recent.* Benint. *deciſ. 85. num. 10.* & paſſim dixit Rota.

Quòd autem poſſeſſio præſtimoniorum eſſet antiquior ſatis patet, quia fructus per Paulum Tertium fuerunt à quibuſdam Eccleſijs diſmembrati vſquè de anno 1541. & facto loco diſmembrationi de anno 1546. capta fuit poſſeſſio quorumdam præſtimoniorum, illorumquè bonorum, & fructuum, necnon aliorum ſucceſſiuè per Dominum Aluarum de Melln, qui poſſedit vſque ad annum 1580. quo tempore nbijt, vt deponunt Teſtes in Cauſa examinati, & cum per obitum dicti Aluari fuiſſet prouiſus Dominus Ioannes de Barganza, qui pariter poſſeſſionem aſſequutus fuit, & in ea continuauit vſquè ad annum 1609. quo tempore per nbitum ipſius Ioannis dum præſtimonia vacarent. Sebaſtianus Prior de Nobra ſupradictus cæpit poſſeſſionem, præfatus autem Dominus Rodericus cum fuiſſet prouiſus mouit Iudicium. Vnde ex his ſatis conſtat de anteriori poſſeſſione
8 præſtimoniorum, † quia poſſeſſio eſt penès Eccleſiam, & Prælaturam non ſimplicites penès Prælatum Doct. *in d. l. 1. in fine ff. de acquir. poſſeſſ.* & de communi, & veriori Alex. *in conſil. 81. num. 17. vol. 3.* Pariſ. *conſil. 24. nu. 5.*
9 *vol. 1.* Et reſpectu ciuilis † poſſeſſionis concluſio eſt ſinè contradictore Bolognett. *in d. l. 1. num. 324. verſ. in Prælato Matheſ. ſingulari 166. & ibi Apoſt* & quod poſſeſſio ſem-
10 per † dicatur plena, & nunquàm vacare Ripa *in cap. ſæpè num. 57. de reſtit. ſpoliat.* Non eſt enim hic agendum de anteriori poſſeſſione Prioratus, quia, vel ea fuit priuatus per diſmembrationem factam pet Summum Pontificem, vel ſaltem amiſit naturalem, & ciuilis, ei non poteſt ſuffragari vltra decennium a die captæ poſſeſſionis per præſtimonia, vt inferius dicetur, nec decennium lapſum poſt poſſeſſionem captam per Priorem nocet præſtimonijs, cum lis ſemper perdurauerit.

11 Non obſtat, quod ſi Eccleſia, † vel dignitate vacante, occupentur bona per tertium, Eccleſiæ competit interdictum, vnde vi, *cap. querelam vbi* Abb. *in fine*, vbi quod ille Textus loquitur de reſtitutione per interdictum, vnde vi, *de electione*, idem Abb. *in dicto cap. litteræ tuæ num. 3. poſt med. verſ. & etiam ſi ſpolietur Eccleſia. de dilat.* Rota *deciſ. 2. in principio*, & ibi Adden. *num. 4. verſ. Reſpondetur ad primum de reſtit. ſpoliat. in nou.* itaut † 12
non competat Eccleſiæ, aut dignitati manutentio, vt videtur innuere Rota in cauſa *Bergomen. Bonorum 28. Ianuarij 1594. coram bon. mem. Card. Bianchetto, & in Lucana Optionis 24. Aprilis 1606. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ eſt deciſio 371. num. 3. par. 2. recent.* & videtur facere *deciſ.* Seraph. 1127.

Nam pro intelligentia huius obiecti, & pro faciliori illius diſſolutione firmandum eſt, quod mortuo Prælato 13
† penès Eccleſiam remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis, vt optimè declarat Rota *in cauſa Senen. Pontis Arrighi 12. Iunij 1573. coram Rubeo, quæ eſt deciſio 390. num. 3. part. 1. diuerſ.* quæ ſubdit iſtam poſſeſſionem † ſuf- 14
ficere ad effectum interdicti recuperandæ poſſeſſionis *allegat. dict.* Add. *ad deciſ. primam num. 4. de reſtitut. Spol. in nou.* cui allegationi addi poſſunt omnia deducta in obiecto. Vnde hoc poſito dicendum eſt non inde reſultare, quod Prælatus ſi bona Eccleſiæ, vel Prælaturæ ab alio fuerint occupata, † non poſſit petere manu- 15
tentionem etiam quod competat interdictum, *Vnde vi*, quia punctus ſtat in eo, vt videatur quomodò competat illud interdictum, quod de directo contrariatur interdicto, *vti poſſidetis*. Indubitatum eſt enim, † qun ratio- 16
ne ciuilis poſſeſſionis competit interdictum, *vti poſſidetis*, quod habet naturam mixtam poſſeſſioni retinendæ reſpectu ciuilis, & recuperandæ reſpectu naturalis, Vnde eſt quoddam iudicium habens ſimpliciter naturam retinendæ quodammodò retinendæ, & in conſequentiam recuperandæ, & per conſequens pronuntiabit. Iudex me in ciuili poſſeſſione tuendum, & quia nnn poſſum in ciuili † poſſeſſione tueri ſine reſtitutione poſſeſſionis na- 17
turalis, Iudex mandabit, vt pars, quæ occupauit reddat poſſeſſionem ità Bald. *in l. vti poſſid. num. 12. in fin. verſ. Reſpondet interdictum. C. vti poſſid.* & benè etiam Bart. *ibidem num. 4. verſ. & aduerte*, vbi quod eſt mirabile, † vt interdictum, *vti poſſidetis*, licet ſit retinen- 16
dæ poſſeſſionis, habeat vim recuperandæ, ſubdens, *non enim potes à turbatione deſiſtere, niſi mihi reſtituas naturalem, quam abſtuliſti, quia per retentionem illius naturalis turbas me in mea ciuili*, vt in *l. clam poſſidere §. qui ad nundinas ff. de acquir. poſſeſſ. l. naturaliter §. nihil commune ff. eodem titulo*, & idem dicit Azor. *in Summa Cod. vti poſſid. num. 12. in fine* inquiens, *dicas* † 19
dari interdictum, vnde vi, ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ, & dari interdictum vti poſſidetis propter ciuilem, quam inquietat. Vnde ſecundum prædicta debent intelligi Iura, & DD. allegati in obiecto, dum dicunt Prelaturę, atquè Eccleſię, competere interdictum
† *Vnde vi*, vt ſcilicet competat pro naturali poſſeſſione 20
occupata, ſed non ideò excludunt, quin ratione ciuilis competat Interdictum *vti poſſidetis*, in conſequentiam cuius, recuperatur naturalis per interdictum *Vnde vi*, non autem per vim expulſiuam, aut compulſiuam, ſed propter vim inquietatiuam, cùm prohibeat Prelaturam, vel Eccleſiam naturaliter poſſidere *l. 1. §. quod ſi vi ff. quod vi, aut clam*, vt per Azor. *in Summa C. vti poſſid. num. 11. in fine verſic. hic ergo loquimur*, vbi firmat quod † 25
ſunt plures ſpecies vis, vt ipſe deduxit in eadem *Summa titulo de his, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt num. 1.* & optimè declarat *Text. in d. l. clam poſſidere §. qui ad nundinas ff de acquir. poſſeſſ.* vbi loquens de occupatore abſente poſſeſſore, inquit *quod ſi occupator † reuertentem dominum* 22
non admiſerit, vi magis intelligitur poſſidere non clam, & benè etiam declarat Caſtr. *in d. §. qui ad nundinas num. 7.* vbi quod poſſidenti non datur interdictum † 23
vti poſſidetis, directè pro naturali recuperanda, quia eſt interdictum retinendę, non recuperandę poſſeſſionis, nec datur pro ipſa naturali retinenda, quia ipſam non habet, ſed datur pro retinenda ciuili, & ne in illa inquietetur, & quia hoc fieri non poteſt, niſi ille, qui occupauit naturalem, eam dimittat, condemnatur occupator ad illam dimittendam, & ſic in conſequentiam datur pro ipſa recuperanda, & ſubdit idem Caſtr. quod pro hoc eſt optimus *Textus in cap. Piſanis de reſt. ſpoliat.*

Et hoc eſt quod dixit Rota *coram ſa. me. Greg. in dec. 203. num. 3.* vbi quod quis vigore ſuæ † poſſeſſionis ciuilis, po- 24
teſt recuperare naturalem, & expellere occupatores, ſicut

poſſeſ-

poſſeſſor reuerſus à nundinis, quinimò, hoc pacto dici-
tur remouere turbationes Iaſ. *in d. clam. poſſidere §. qui ad*
nundinas num. 62. ff. de acquir. poſſeſs. Pariſ. *conſil. 41. n.*
38. & 39. lib. 1. Bero. *conſ. 102. num. 43. lib. 1.* Natta *conſ.*
572. num. 22. Put. *deciſ. 192. num. 3. lib. 1. In correctis* Lan-
cell. *de attent. par. 2. cap. 4. limit. 1. nu. 35.* Menoch. *de*
retinen. remed. 2. quæſt. 2. & in proprijs terminis fuit re-
ſolutum in cauſa *Romana Capellaniæ , Sanctæ Mariæ*
Magdalenæ 24. Februarij 1576. coram Lauretano quæ eſt de-
ciſio 19. num. 12. & 13. par. 2. diuerſ. Rota *deciſ. 560.*
num. 4. par. 1. in recent. Ex caſus iſte dicitur etiam ex
25 ratione, quia quando † Rectos nulliter alienat, etiam
quod habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccle-
ſiæ, ad manutentionem pro ciuili, quæ remanet penès
Eccleſiam, quia ſcilicet, dum occupans recuſat reſtitue-
re naturalem, facit vim inquietatiuam, cùm prohi-
beat Eccleſiam, vel Prælaturam naturaliter poſſidere,
26 & ſic per interdictum † *vti poſſidetis*, conſeruat ciui-
lem, in cuius conſequentiam ex Interdicto, *Vnde vi*;
recuperat naturalem; vt in ratione dicunt Doct. &
deciſiones in principio allegatæ. Vnde inter vnum, &
alium caſum, non poteſt conſtitui differentia.

Neque huic ſententię reſiſtunt deciſiones in contra-
27 rium allegatæ, quia † deciſiones *Seraphini, & Blan-*
chetti ſunt intelligendæ iuxta *deciſionem Rubei in dicta*
Senen. Poatis Arrighi 390. par. 1. diuerſ. quam allegant,
quę deciſio non nocet, imò fauet, vt ſuperiùs pondera-
tum eſt, & deciſio *Seraphini* non firmat quod Eccleſiæ,
aut dignitati, occupata poſſeſſione naturali, mortuo
Rectore non competat poſtmodum manutentio. Deci-
ſio autem *Blanchetti* ſatis perfunctoriè loquitur De-
28 ciſio vero in cauſa *Lucana* † *Optionis 24. Aprilis* 1606.
coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo 171. num. 3.
par. 2. in recent. loquitur in caſu, quo anteceſſor in Ca-
nonicatu poſſederat domum, & ſucceſſor prætendebat
manutentionem nomine dignitatis, ſed cùm alius optaſ-
ſet dictam domum, mortuo Canonico, & valdè dubium
eſſet, an domus eſſet annexa Canonicatui vacanti, itaut
non poſſet optari, vel potius eſſet ius perſonale circa di-
ctam domum Canonici defuncti, non erat certum, quod
Canonicatus poſſideret, quod erat conſiderandum in di-
29 cto poſſeſſorio, cùm ſine iſta † annexione, non poſſet
dari iſta manutentio Canonico ſucceſſori, nomine ip-
ſius Canonicatus Bald. *conſ. 141. num. 3. lib. 1.* idquè diſ-
putatum etiam poſt modum in petitorio habuit magnam
inſpectionem, atquè difficultatem, vt patet ex deciſione
facta in eadem cauſa *Lucana Optionis domus 24. Ianuarij*
1607. coram eodem bon. mem. Patriarcha Manzanedo,
quæ eſt apud Marcheſ. *par. 1. fol. 385.* & ideò detentori ex
optione data fuit manutentio in detentione, cùm
tunc annexio non eſſet plenè iuſtificata, vt patet ex
dicta deciſione apud Marcheſ. quia tunc annexio fuit iu-
ſtificata.

Neque obſtat rationes ponderatæ in dicta deciſione,
30 nam dum † dicit, quod licet ex adeptione poſſeſſionis
Eccleſiæ, vel dignitatis, cenſeatur quoquè adepta bono-
rũ niſi poſſeſſio, tertius dignitate vacante cœperit poſſeſ-
ſionem Aret. *in l. poſſideri num. 8. verſic. hæc tamen dicta*
ſunt. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi poſtquàm firmauit,
31 quod qui conſequitur poſſeſſionem Eccleſiæ, † con-
ſequitur etiam poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ, ex
quo Eccleſia videtur poſſidere, ſubdens, *hæc tamen*
dicta ſunt intelligenda, niſi aliquæ res Eccleſiæ poſſide-
reatur ab altero, quia tunc non poſſet transferri poſſeſ-
ſio in Rectorem per Eccleſiam, quam ipſa Eccleſia non ha-
32 *bet.* Poteſt reſponderi hoc dictum † Aretini intelli-
gendum eſſe reſpectu naturalis poſſeſſionis, non au-
tem ciuilis, quæ remanſit penès Eccleſiam, vt pul-
chrè declarat Anchar. *in regula ſinè poſſeſſione nume-*
ro 12. poſt med. verſic. ex his infero, vbi inquit,
33 *quod ſi Canonicus † poſt adeptam poſſeſſionem Ec-*
cleſiæ, ſiue Canonicatus reperit occupantem, poteſt eum
violenter repellere, ſicut poteſt poſſeſſor reuerſus à nun-
dinis inuaſorem talem, qui dicitur illum Canonicum ſpo-
liaſſe illa poſſeſſione, quam intelligitur retinuiſſe per ap-
præhenſam poſſeſſionem Canonicatus, d. l. clam poſſidere
§. qui ad nundinas ff. de acquir. poſſeſs. & ſubdit idem
Anchar. *ſi verò ante appræhenſam poſſeſſionem Canonica-*
tus fundum præbendæ aliquis occupaſſet non nomine ſuo,
ſed nomine ſuæ præbendæ expellere poteſt, hoc eſt ſecun-
dum terminos ſupradictos, videlicet, † quod ex vi ciui- 34
lis poſſeſſionis, quæ remanſit penes Eccleſiam recupe-
rat naturalem, vt in puncto dixit Rota in dicta cauſa
Romana Capellaniæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ 24. Fe-
bruarij 1576. coram Lauretano n. 12. & 13. par. 2. diuerſ.
& in alijs deciſionibus ſupra allegatis.

Neque prædictis reſiſtunt † *deciſiones 21. de reſt.* 35
ſpoliat. in antiq. & 8. eodem tit. apud Biſſignet. *& 1. eo-*
dem titulo in nouis, & Achill. *deciſ. 4. de præſcript.* quę
allegantur in dicta *deciſione Lucana, nam deciſ. 21. de*
reſtit. ſpoliat. in antiquis, ſolum dicit, quod ſi quis † 36
capiat poſſeſſionem beneficij ſi ſpolietur, reſtituitur inte-
grè ad dictum beneficium, ſi verò eſſet potius in poſſeſ-
ſione certarum rerum, tunc ſi ſpoliatur, ad dictas res ſo-
lum debet admitti, & idem in ſubſtantia dicitur in *deci-*
ſione 8. eodem tit. apud Biſſignet. *in fine* ibi enim dici-
tur, quod quando alius eſt in poſſeſſione, tunc † ca- 37
piens poſſeſſionem per annulum, non poteſt extendere
illam poſſeſſionem, quæ ſolum reſtringenda eſt ad ea,
quæ tradunt, ſeù quorum poſſeſſio vacat, & ſic illæ de-
ciſiones loquuntur ſolum reſpectu Prælati, non autem di-
cunt, quod † Prælatus non poteſt agere nomine Eccle- 38
ſiæ, & expellere occupantem, & ex vi poſſeſſionis ciui-
lis recuperare naturalem, vt modo ex Anchar. & alijs di-
ctum fuit.

Deciſio autem *prima † de reſtit. ſpoliat. in non.* nihil 39
penitus facit, cum ſolummodò firmet, quod Prælatus
qui nondum fuit adeptus poſſeſſionem poteſt agere no-
mine Eccleſiæ, niſi alius poſſideat Eccleſiam, & per-
cipiat fructus, vt patet ex verbis illis, *ibi ſi vellet non*
poſſeſſor fructus percipere, poſſeſſorem ſine dubio ſpo-
liaret, quod non licet. & ità intelligit hanc deciſionem
Abb. *in dicto capitulo litteræ tuæ numer. 3. verſic. idem*
clarius. de dilat. ibi quando alius non eſt in poſſeſſio-
ne Eccleſiæ † Achil. *autem d. deciſ. 4. de præſcript.* 40
ſolum dicit, quod præſcriptio interrupta dicitur, &
amiſſa poſſeſſio ciuilis, ſi Monachi timore militum
relinquere Eccleſiam vacantem, quæ poſtea à filijs
patrimonialibus fuerat occupata, quia ſi alias poſſeſ-
ſio ciuilis penes Eccleſiam remaneret, nunquàm con-
tra illam curreret præſcriptio, quod dictum verum
eſſet ſi per decennium filij patrimoniales poſſediſſent;
tanto enim † tempore poſſeſſio ciuilis perditur Put. 41
deciſ. 258. numer. 2. & ſequentibus, & deciſ. 269. num.
4. lib. 1. in correct. Itaut poſtmodùm currat præſcriptio
Franc. *in Regula ſine poſſeſſione 3. numer. 2. de regul.*
Iur. in 6. Bartol. *in l. Celſus numer. 13. ff. de vſucap.*
Bald. *de præſcript. part. 3. principalis part. 2. quæſt.*
7. numer. 6. Imò & per minus tempus, quando quis
eſt capax voluntatis, & ſcit alium poſſidere, & tacet
Franc. & Bald. *loc. præcit.* Aym. *conſ. 325. numer. 1.*
& fuit reſolutum in cauſa *Romana Canonicatus Sancti*
Marci 23. Februarij 1610. coram Eminentiſſimo Domino meo
Cardinali Pamphilio.

Ex quibus vtraquè parte informante fuit conclu-
ſum Illuſtriſſimo Domino Roderico de Mello nomi-
ne præſtimoniorum competere reſtitutionem in inte-
grum, &c.

In eadem cauſa adeſt infra alia deciſio ſub die 18. Iunij ¶
1632. coram eodem R. P. D. Dunozetto, & altera ſub die
27. Iunij 1633. coram Reuerendiſſimo P. D. Coccino
Decano.

R. P. D. QVEIPO.

Arimineñ. Nullitatis Obligationis.

Die Mercurij 10. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Habetur in hac deciſione, quod procu-
rator debet diligenter fines mandati cu-
ſtodire, ad hoc vt principalis obligetur,
& alia de quibus in ſummarijs.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Procurator, quando excedit fines mandati, tunc Dominus non remanet obligatus.*

2 *Procurator habens mandatum ad tranſigendum, ſi illius fines excedat, Dominus non obligatur & numer. 6.*

3 *Mandatarius fines mandati excedens, aliud negotium gerere videtur, ad quod mandatum non habet, & num. 16.*

4 *Procurator, vt negotium iuxta mandatum perficiat, eius formam diligenter obſeruare debet.*

6 *Clauſula generalis antecedens debet intelligi per ſequentem immediatam.*

7 *Clauſula antecedens in qualibet ſcriptura explicatur, & intelligitur per ſequentem*

8 *Generi per ſpeciem derogatur in omni genere negotiorum.*

9 *Diſpoſitio generalis antecedens reſtringitur per ſpecialem ſequentem.*

10 *Diſpoſitio generalis limitatur, & reſtringitur per ſpecialem antecedentem.*

11 *Verba, in qualibet diſpoſitione, & contractu, debent intelligi ſecundum naturam illius diſpoſitionis, ſeu contractus.*

12 *Mandatores per procuratorem non obligantur, niſi circa contenta in mandato.*

13 *Verba illa in mandato appoſita, ſcilicet, & generaliter omnia, &c. reſtringuntur per illa, in præmiſſis neceſſaria.*

14 *Obligati, quando ſunt plures in eadem ſcriptura pro rata diuidua, tunc intelliguntur obligati ſinguli pro virili.*

15 *Et vt in ſolidum ſinguli obligati exiſtant, requiritur, vel quod adijciatur verbum, in ſolidum, vel quod caueatur promiſſores eſſe correos debendi.*

DECISIO LXXIX.

PVRIFICATO fideicommiſſo ad fauorem Ioannes Mariæ, & Io. Baptiſtæ, Hippolyti, & Laurentij de Paſtonis per mortem alterius Laurentij filij quodam Franciſci fideicommittentis, quamuis ſuper fideicommiſſi exiſtentia non controuerteretur, ſed quia ſuper reſtitutione bonorum fideicommiſſi controuerſia imminere videbatur ex parte Domini Mengoli, & Butrighelli hæredum D Laurentij vltimi poſſeſſoris pro ſcutis 600. de quibus d. Laurentius potuit in Teſtamento diſponere, iuxtà reſeruationem in donatione expreſſam, quam omnium bonorum ad fauorem Bartholomæi Caballi fecerat, pro qua etiam donatione pro ſcutis mille debitis Lucretiæ Nurui fideicommittentis, cuius Lucretiæ Caballus ceſſionarius extiterat, eiuſque ceſſionis intuitu fideicommittens in ſuo Teſtamento eidem Caballo ſolui diſpoſuerat, prætendebat idem Caballus in eiſdem bonis eſſe præferendus; pro quibus ſedandis diſcordijs Io. Baptiſta & Laurentius de Paſtonis fideicommiſſarij Procuratorem, conſtituerunt Ioannem Mariam etiam fideicommiſſarium, ad ineundam tranſactionem & concordiam cum poſſeſſoribus prædictorum bonorum, cum poteſtate obligandi eoſdem conſtituentes, vt in mandato latiùs continetur, in cuius executionem d. Io. Maria Mandatarius tranſactionem fecit cum d Bartholomeo Caballo, qua conuentum fuit eidem Caballo præſtanda eſſe per fideicommiſſarios ſcuta 1000. pro ceſſione ſupradicta, & ſcuta 800. pro intereſſe donationis ſibi factæ per Laurentium vltimum poſſeſſorem, & ab eiſdem fideicommiſſarijs eſſe ſoluenda ſcuta 600. Mengolo, & Butrighello vti hæredibus d. Laurentij, pro quibus omnibus d. Io. Maria obligauit inſolidum ſuos conſtituentes, & Hippolytum fratrem, & ſe ipſum in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ, cuius tranſactionis executionem coram A. C. petijt Caballus pro dictis tribus partitis aſcendentibus ad ſcuta 2400. quam executionem contra omnes fideicommiſſario obligatos in dicta tranſactione., & contrà ſingulos eorum inſolidum, & ab A. C. relaxatum fuit mandatum contra Laurentium fideicommiſſarium pro tota ſumma ſcutorum 2400. à quo appellatione interpoſita, & cauſa mihi commiſſa, dato dubio, An mandatum A. C. eſſet exequendum, Dominus placuit exequendum non eſſe propter nullitatem tranſactionis, eo quòd Io. Maria mandatarius fines mandati exceſſerat;
uam eſt concluſio in Iure notiſſima per † Procura- 1
torem excedentem fines mandati Dominum obliga-
tum non remanere. *l. 3. §. vlt. l. diligenter. l. po-
teſt, & ibi gloſs. ff. mandati, l. ſi Procurator, &
ibi gloſſ. verb. potuit*, Bald. & Alex. *C. de procur.* Et in
tranſactione facta † per Procuratorem excedentem fines 2
mandati eſt *text. expreſſ in l. tranſactionis 7. C. de tran-
ſact. & ibi* Bald & DD. Gabr. *conſ, 155. num. 36. lib. 1.*
Surd. *deciſ. 209. ex num. 6.* Rota apud Card. Caual. *deciſ.
612. num. 19.* Nam mandatarius fines † mandati exce- 3
dens aliud negocium gerere videtur, ad quod manda-
tum non habet, vt traditur in *d. l. diligenter*, ibi: *Nam
qui excesſit, aliud quid facere videtur.* & ibi notauit
gloſ. in verb. aliud, l. ſed ſi ante, ff. ad Trebell. l. ſi itaque, ff. de iureiuran. Ideò vt negocium iuxtà manda-
tum perficiat † eius formam diligenter obſeruandam 4
eſſe traditur in *d. l. diligenter.* Felin. *in cap. cum dilecta
num. 5. de reſcript.* Molin. *de primogenit. lib. 4. cap. 5. n. 22.*
Greg. Lopez *in l. 19. tit. 5. par. 3.*

Exceſſus autem d. Io: Mariæ triplici modo conſidera-
tur. Primò circa perſonas, cum quibus tranſactio † erat 5
ineunda, quia in mandato dumtaxat fuerat permiſſum
inire tranſactionem cum poſſeſſoribus bonorum ad fidei-
commiſſum pertinentium, vt patet ex illis verbis man-
dati, ibi: *cum quibuſuis perſonis ipſa bona detinenti-
bus*; mandatarius autem cum Bartholomæo Cabal-
lo tranſegit, qui quàmuis in prædictis bonis fuiſſet
creditor, illa tamen nullo modo poſſidebat, nec de-
tinebat.

Secundus exceſſus inſpicitur ex obligatione contracta
per ipſum mandatarium contra conſtituentes, à quibus
permiſſum tantùm fuit, vt tranſactionis cauſa aliquam
bonorum partem ad fideicommiſſum pertinentem apud
poſſeſſores vel detentores dimittere poſſet, vt conſtat ex
illis verbis mandati, ibi: *Et ſi opus fuerit & d. D. Procu-
ratori videbitur partem bonorum fideicommiſſariorum ipſi
D. Procuratori beneuiſam relaxan. & in eam tranſa-
ctionis & acordij dimitten. eas, vel quibus opus fue-
rit.*

Neque obſtat clauſula generalis antecedens † tùm quia 6
debet intelligi per ſequentem immediatam ſecundùm *re-
gul. text. in l. hæredes palam, §. 1.* ibi *Ex ceteris ſcriptu-
ris, ff. de teſtam. l. ſi ſeruus plurium 50. §. vlt.* ibi: *Item ea-
rum, quæ præcedant, vel quæ ſequuntur ſummis non ſcripta
ſunt, ſpectanda, ff. de leg. 1.* Ex quibus traditur, quod in
qualibet † ſcriptura clauſula antecedens explicatur, & 7
intelligitur per ſequentem, *gloſs. in l. ille à quo 13. §. quid
ergo. verb. verba fideicommiſſi, ff. ad* Trebell. Man-
tic. *de coniect. lib. 6. tit. 13. ex numer. 1.* Maſcard. *de
probat. concluſ. 147.* Nauar. *conſ. 6. num. 9. ſub tit. de Hæ-
reticis.* Ludouiſ. *deciſ. 169. num. 6.* Rot. *deciſ. 453. num.
5. par. 1. recent.* Tùm quia † generi per ſpeciem in om- 8
ni genere negociorum derogatur, iuxtà *reg. text. in cap. ſi
generi de reg. Iur. lib. 6.* Et ideò generalis diſpoſitio ante-
cedens reſtringitur † per ſpecialem ſequentem, *l. vnum 9
quod liquidè, §. fin. ff. de pæn. leg. l. cohæredi, §. qui Pa-
trem, & ibi gloſ. verb. ſpecialem, ff. de vulg. l. vxorem, 41.
§. 1. de leg. 3.* & ibi, *gloſs. verb. oneratam*, Couar *lib. 2.
var. cap. 5. num. 5.* Greg. Lopez *in l. 3. tit. 10. par. 6. gloſs.
1.* & traditur optime *in cap. cùm omnis 38. cap. dudum, verſ.
Nos igitur, de præben. in 6.* ſicut generalis † diſpoſitio 10
ſequens limitatur, & reſtringitur per ſpecialem antece-
dentem, *l. ſi de certa 31. C. de tranſact.* vbi verb. (*nihil
amplius peti*) reſtringuntur ad rem certam, de qua fue-
rat tranſactum, *l. Legatorum petitio, §. fin. ff. de leg. 2. l.
quoties, C. famil. erciſc.* Bart. & DD. *in d. l. ſi de certa*,
& ibi, Padill. *num. 2. & 3.* & Gilchenius *numer. 24.
& 25.*

Vndè quatenus Io. Maria dictos conſtituentes ad ſolu-
tionem prædictarum ſummarum obligauit omninò man-
dati fines exceſſit, & negocium omninò ſibi non commiſ-
ſum exercuit; Nam licet verum ſit d. Io. Mariam po-
tuiſſe conſtituentes obligare, vt ex ſcriptura mandati di-
gnoſcitur, hoc tamen intelligitur circa obſeruantiam
contentorum in mandato, Tùm quia ſecundum Iuris re-
gulas ita intelligendum eſt; Nam † in qualibet diſpoſi- 11
tione & contractu verba debent intelligi ſecundum na-
turam illius diſpoſitionis, & contractus, *l. damni inſe-
cti 43. in princ. ff. de damn. infect. l. ſi vno, in princ ff. de
locati.* Bart. *in auth. ingreſſi, & ibi* Caſtr. *num. 10. C. de
ſacroſ.*

ſacroſ. Eccleſ. quàmuis verba improprientur *l. ex conducto 15. §.* Papien. *ff. locati*. vbi notat, *gloſſ. verb. ſed tranſactio*, & latè Rota *deciſ. 569. num. 6. par. 2. recent.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 2. num. 3.* Et cùm Mandato-
12 res † per Procuratorem obligari non valeant, niſi circa contenta in mandato; ideò quælibet clauſula obligandi facultatem concedens ad prædicta negocia debet reſtringi, atquè ita non potuit Ioannes Maria mandatarius fideicommiſſarios obligare, niſi in dimiſſione bonorũ ad fideicommiſſum pertinentium, de quo fuerat ſibi in mandato
13 facultas dumtaxat conceſſa † tum etiam quia ita ab ipſis commiſſarijs in ſcriptura mandati expreſſum & reſtrictum fuit, vt conſtat ex illis verbis, ibi: *Et generaliter omnia & ſingula in præmiſſis neceſſaria, &c.* vt notauit Rot. apud Card. Caual. *d. deciſ. 612. nu. 22. &* Decian. *conſ. 91. n. 31.* Berret. *conſ. 58. nu. 3.*

Tertius exceſſus dignoſcitur ex obligatione inſolidum facta per mandatarium contra fideicommiſſarios, cùm
14 certiſſima ſit Iuris concluſio, quod ſi plures † in eadem ſcriptura ad eandem rem diuiduam obligantur, non intelliguntur obligati ſinguli, niſi pro virili, & vt in ſoli-
15 dum, ſinguli obligati exiſtant requiritur, vel † quod adijciatur verbum in ſolidum, vel quod caueatur promiſſores eſſe correos debendi, ſecundùm iura expreſſa in *l. 3. l. eandem 9. l. reos 11. §. cum tabulis*, ibi: *partes viriles deberi, quia non fuerat adiectum ſingulos in ſolidum ſpondiſſe, itaut duo rei promittendi fuerint; & ibi gloſ. fin.* Bart. Caſtr. & Ronchegal. *ff. de duob. reis*, & expreſsè cauetur *in auth. de duob. reis in princ. & in princ. inſt. eod. tit. & ibi* Æginarius Vero. Mantic. *de controct. lib. 15. tit. 3. num 8. & 9.* Ant. Gomez. *tom. 2. var. c. 12. in princ.* Gutier. *lib. 3. pract. quæſt. 96. num. 1.* Matienz. *in l. 1. tit. 16. lib. 5. recop. gloſ. 1. idem* Gutier. *de Iur. confor. 1. par. cap. 23. ex num. 10.* Greg. Lopez *in l. 8. tit. 12. par. 5. gloſ. 5.* Surd. *conſ. 150. num. 34. lib. 1. & conſ. 511. nu. 8. lib. 4.* Rota apud Zacch. *de oblig.* Camer. *deciſ. 23. num. 1.* & cum pluribus ab eo relatis Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 682. ex num. 4.* Franc. Conanus *lib. 6. comment. cap. 5. nu. 2.* Cuiac. *lib. 11. reſponſ.* Papien. *in d. §. cum tabulis*, Ant. Faber. *lib. 11. coniect. cap. 4.* Et cùm in ſcriptura mandati d. Io. Baptiſta, & Laurentius ſeipſos inſolidum obligandi pro alijs facultatem non dederint, nequè ad eandem obligationem inſolidum Io. Mariæ facultatem conceſſe-
26 rint, prædicta obligatio per d. mandatarium † facta nullius fuit roboris & momenti, vti extra formam & fines mandati celebrata.

Et ita reſponderunt Domini vtraquè parte informante.

¶ Altera deciſio in eadem cauſa coram eodem R. P. D. Queipo, habetur infra ſub die 4. Februarij 1632.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenaten. Prædij.

Die Veneris 12. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione materia, quando mater tranſit ad ſecundas nuptias quid amittat. Item etiam de conſenſu filiorum, quando per matrem fit iſte tranſitus.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio, ſeù aſſignatio ex falſa cauſa emanata non ſuſtinetur.*

2 *Dos debita alicui, ſolum eſt præſtanda contractis nuptijs, & non anted.*

3 *Mulier, quicquid conſequitur ex ſubſtantia primi viri, & ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij, tenetur reſeruare eiſdem filijs primi matrimonij, non autem filijs alterius matrimonij.*

4 *Dominium rerum, quæ liberis primi matrimonij ſeruantur, defuncta matre binuba, vindicantur à liberis primi matrimonij, & ſolum vſusfructus matri, dum vixerit reſeruatur.*

5 *Et hoc procedit etiam attentata Iuris Canonici diſpoſitione.*

6 *Mater binuba, nec etiam legitimam in bonis filiorum præmortuorum, niſi quoad vſumfructum retinet. & numer. 7.*

8 *Pæna l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. extenditur etiam ad legitimam debitam matri in bonis filij.*

9 *Mater tranſeundo ad ſecunda vota, funeſtatur prima proles, & deſeritur.*

10 *Mater tranſiens ad ſecunda vota tenetur ſemper reſeruare, quicquid conſequuta eſt ex bonis primi viri, filijs eiuſdem matrimonij, ſiue ſecundæ nuptiæ precedant, ſiue ſubſequantur mortem dd. filiorum. & num. 11.*

12 *Conſtitutiones variæ circa mulieres ſecundò nubentium editæ fuerunt, propter inconſtantiam Tribuniani.*

13 *Filij, quando conſentiunt, vt mater tranſeat ad ſecunda vota ceſſat l. fœminæ. C. de ſecund. nupt.*

14 *Filiorum etiam expreſſus conſenſus in tranſitu parentis ad ſecunda vota non tollit beneficium l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. niſi expreſsè ſit renunciatum eidem legi.*

15 *Renunciatio, cum ſit odioſa, & ſtricti iuris non inducitur niſi verbis, vel ſi neceſſario ex antecedenti inferatur.*

16 *Filij, quando parentes tranſeunt ad ſecunda vota, propter reuerentiam eidem debitam non audent contradicere.*

17 *Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota, operatur quo ad remiſſionem iniuriæ, & contumeliæ, qua afficiuntur iidem filii.*

18 *Iniuriam, quam facit mater filiis propter tranſitum ad ſecunda vota, leges valdè deteſtantur.*

19 *Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota non operatur, vt dicatur remiſſum fuiſſe damnum, & iacturam, quæ ipſis filiis irrogaretur, ſi bona eorum patris cederent in vtilitatem nouercæ, ac vitrici.*

20 *Filiorum conſenſus, quando mater tranſit ad ſecunda vota, requiritur quod ſit expreſſus, & non ſufficit tacitus.*

21 *Conſenſus expreſſus eſt neceſſarius, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficii certi.*

22 *Conſenſus expreſſus pupilli non ſufficit, ad effectum inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum.*

23 *Filii deſtituuntur materna charitate, quando mater tranſit ad ſecundas nuptias.*

24 *Conſenſus impuberis cum licentia Tutoris, non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi.*

25 *Hæres adeundo hæreditatem non poteſt impugnare teſtamentum defuncti.*

26 *L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. quid diſponat.*

27 *Præſcriptio 40 annorum non attenditur ſtante falſitate cauſæ, & mala fide.*

DECISIO LXXX.

PROPOSVI dubium ſuper exceſſum, reſeruatum in diſputatione habita in hac cauſa ſub die 16. Iunij preteriti, * & Domini hodie dixerunt de illo conſtare.

Quoniam ſententia ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* per A. C. lata, decreuit Immiſſionem filijs Almerici pro medietate in poſſeſſionem fundi Vinciliani, pro alia verò medietate filijs Camilli primi mariti Aureliæ, iuxta tenorem Teſtamenti eiuſdem Aurelię. Et tamen fundus Vincilianus non ſpectabat ad Aureliam, nec dicebatur eſſe in bonis, & hæreditate illius, licet fuerit ei aſſignatus in dotem, ſed ſpectabat ad Camillum, ſtante æſtimatione eiuſdem fundi, quæ æſtimatio faciebat venditionem, & transtulerat irreuocabiliter dominium fundi in Camillum, vt in alia deciſione ſub die 16. Iunij præteriti fuit firmatum, quæ deciſio in præſenti diſputatione eſt præſupponenda; Vndè exceſſus eſt patens in eo, quod filij Almerici ex teſtamento Aureliæ ſolummodò ius habebant ad medietatem dotis, nempè ſcuta 600. dos enim Aureliæ erat ſolum ſcutorum 1200. non autem ad fundum Vincilianum, cuius Dominus effectus erat Camillus per emptionem, reſultantem ex æſtimatione fundi, dum fuit traditus Camillo, præſertim quia fundus Vincilianus, licet fuerit æſtimatus in dictis ſcutis 1200.

tamen

tamen tractu temporis creuit ad longè maiorem valo-
rem, vt apparet ex tranſactione, ex quo clarior in-
ſurgit exceſſu., quia, ſi filij Almerici ſecundi mariti
Aureliæ, obtinent medietatem fundi Vinciliani, conſe-
quentur vltra eorum creditum, quantum acceſſit valo-
ri prędij poſt dictam ęſtimationem.

Neque obſtat, quod per filios Camilli eidem Aure-
lię nuptias repetenti, fuerit aſſignatus totus fundus
Vincilianus, nedum pro ſua dote, ſed etiam ratione
ſucceſſionis, & hęreditatis Iulię, & Mutij filiorum
ex Camillo primo marito prędefunctorum, delatę ei-
dem Aurelię matri, antequàm ad ſecundas nuptias
1 cum Almerico tranſiret; Quoniam hęc † aſſignatio,
ſeu tranſactio non ſubſtinetur, dum emanauit ex fal-
ſa cauſa, l. ſi ex falſis C. de tranſact. l. 1. & ſeq. C. ſi
ex falſ. Inſtr. Anchar. conſ. 98. num. 8. in fin. Cardin.
Mant. de tacit. lib. 26. tit. 9. num. 42. & ſeqq Rot. de-
ciſ. 765. num. 2. par. 4. diuerſ. Quę quidem falſa cauſa
reſpectu ſucceſſionis Iulię benè deducitur, quia Iulia
infans mortua erat ante contractas ſecundas nuptias
per Aureliam, extabantquè fratres maſculi, & ſic e-
rat excluſa Iulia per Statutum Cęſenę, & dos, ſi quę
vigore ſtatuti eidem Iulię fuiſſet debita, hęc ſolum
2 prędſtanda erat contractis nuptijs, † & non antea,
adeo, vt mortua puella innupta, ad hęredes dotem
non tranſmitteret, vt plenè per Gabr. conſ. 130. num.
15. & 24. lib. 2. in fin. conſ. ait quod Rota hanc appro-
bauit concluſionem.

Reſpectu verò ſucceſſionis, & hæreditatis Mutij,
quatenus per Statutum, Aurelia mater non fuiſſet
excluſa, ex quo ſecundæ eius nuptiæ ſequutæ ſunt poſt
mortem dictorum filiorum, quicquid Aurelia conſe-
quuta eſt ex dicta ſucceſſione filiorum primi matrimo-
nij, & ex ſubſtantia Camilli primi mariti, tenebatur
3 reſeruare † eiſdem filijs Camilli mariti, non autem
communicare cum filijs Almerici ſecundi matrimonij,
iuxta diſpoſitionem, l. fœminæ. C. de ſecund. nuptijs, l. 2.
C. de indict. viduit. toll. l. mater. ff. ad ſenat. Conſal. Ter-
tul. & in l. generaliter, in princ. C. de ſecund. nupt. vbi
habetur, quod Dominium rerum, quæ liberis primi
4 matrimonij ſeruantur, defuncta † matre binuba, vin-
dicantur à liberis primi matrimonij, ſolumque vſuſ-
fructus matri binubæ, dum vixerit, reſeruatur, &
in auth. de nupt. §. hinc nos, collat. 4. verſic. ſi autem in-
teſtatus, & ibidem gloſ. in verb. vſum, & alijs relatis
plenè docet Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 89. num. 2. & 18.
Caball. conſ. 169. num. 24. & ſeq. lib. 1. vbi, quod hoc
5 procedit † attenta etiam Iuris Canonici diſpoſitione,
Guttier. de matr. cap. 109. nu. 1. & 2. & pluries dixit Ro-
ta, vt apud Put. deciſ. 4. num. 1. lib 3. & in Romana re-
ſtitutionis dotis 9. Aprilis, & 15. Iunij 1612. coram Emi-
nentiſſ. D. Card. Pamphilio, & apud Pacif. de Salu. de-
ciſ. 96. num. 2. ac deciſ. 638. num. 1. par. 1. recent. Quod
6 adeò verum eſt, vt nec etiam † mater binuba legitimam
in bonis filiorum prædefunctorum; retineat, ſed ſolum
vſumfructum habeat, iuxta ſententiam Bald. in auth.
ex teſtamento, ante num. 1. verſ. pone ergo, & ibidem
Io. de Garonibus, num. 14. C. de ſecund. nupt. Soccin. Iun.
conſ. 97. num. 4. lib. 4. Peregr. conſ. 78. num. 5. lib. 1. &
conſ. 17 num. 4. lib. 3. Ioſeph. Ludou. concluſ. 33. am-
pliat. 2. Sanch. de matr. d. diſput. 89. num. 19. Modern.
Forolin. de legit. lib. 4. tit. 2. quæſt. 2. num. 5. & 11. &
ſeqq. Modern. Mantuan. controu. forenſ. cap. 139. nu.
24. & cap. 367. num. 43. Guttier. de matr. d. cap. 109.
num. 6 vbi Hippolytum Riminaldum, & D. Facchi-
neum contrarium ſentientes reprobat, qui tamen D.
Facchineus verè non eſt contrarius huic ſententiæ; Is
7 enim admittit quidem matri binubæ deberi † legitimam
in bonis filij primi mariti iam defuncti, ſed tamen con-
cedit teneri matrem hæc bona, quæ pro legitima filio-
rum habuit, conſeruare filijs eiuſdem matrimonij, nec
matrem huiuſmodi bona poſſe alienare, inter quæ la-
tum eſt diſcrimen, vt benè per eumdem D. Facchineum
8 probatur; † iure autem merito pœna priuationis ex l. fæ-
minæ. C. de 2. nupt. extenditur etiam ad legitimam,
cum hæc priuatio matris proueniat ex illius culpa, nem-
9 pè ex ſecundis nuptijs, † quibus prima proles funeſtatur
& deſeritur, vt per Peregr. d. conſ. 78. num. 5. lib. 1. cum
alijs ſupra alleg.

Non obſtat, quod Aurelia tranſiuerit ad ſecundas
nuptias poſt mortem filiorum, & aſſignatio illa fundi
Vinciliani præceſſerit eaſdem ſecundas nuptias, vt aſ-
ſeritur in eadem tranſactione, dum ibi dicitur, quod
Aurelia ſecundas cogitabat nuptias; ſuſpecta enim Do-
minis viſa fuit hæc aſſertio, quia apparet, quod per
quatuor menſes ante præceſſerat apocha matrimonialis
cum Almerico, impoſitumque fuit filijs primi matri-
monij, dum poſt dictam apocham, Aurelia curauit
ſibi aſſignari totum fundum Vincilianum, cum ſo-
lum creditrix eſſet quantitatis, nempè ſcutorum
1200.

Verùm nihil refert ad hunc effectum, An † ſecun- 10
dæ nuptiæ pręcedant, ſiuè ſubſequantur mortem filio-
rum primi matrimonij, quia ſemper quicquid conſe-
quuta eſt ex ſubſtantia primi mariti, tenetur reſerua-
re alijs filijs eiuſdem primi matrimonij, totaque hęc
diſtinctio, an ante, † vel poſt ſequantur ſecundę nu- 11
ptię, ſublata fuit per poſtremam conſtitutionem Iuſti-
niani in d. auth. de nupt. collat 4. §. ſed quanta quidem,
ibi, ſed quanta quidem, quæ ex paterna ſubſtantia ad
filium peruenerant, eorum ſolum habeat vſum, ad ſecun-
das, ſiuè prius, ſiuè poſtea veniat nuptias, & notat
Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 89. num. 18. verſ. nec refert,
& melius Gaſpar. Anton. Theſ. q. forenſ. c. 29. num. 10.
lib. 1. vbi varias Imperatorum circa hoc recenſet Con-
ſtitutiones, & diſtinctione temporum conciliat antino-
miam, quę in hac materia aliquibus ſubeſſe videri poſ-
ſet, prout etiam eruditè, & chronologicè facit Odd.
conſ. 37. num 48. animaduertens † ex inconſtantia Tri- 12
buniani à Iuſtiniano diſcrepantes in hac materia Con-
ſtitutiones editas fuiſſe, Caſtill. de vſuf. cap. 2. num.
15. Modern. Forol. de legit. lib. 4. tit. 2. qu. 1. num. 3.
Gratian. diſcept. for. cap. 702. num. 23. Rota Bono-
nien deciſ. 84. num. 14. & fuit dictum in deciſ. 638. nu.
3. & 4. par. 1. recent. & apud Pacif. de Saluian. dec.
96. num. 3.

Minus obſtat, quod filij primi † matrimonij con- 13
ſenſerit ſecundis nuptijs Aurelię matris, dum numquàm
conqueſti ſunt, & aſſignarunt fundum Vincilianum,
quàmuis cogitauerint matrem ad ſecundas nuptias
tranſituram eſſe, quo ſtante conſenſu, ceſſat diſpo-
ſitio, l. fœminæ, ad gloſ. in authen. de non eligen. 2.
nubea colum. 1. in princ. verb. copulantur, Menoch.
conſ. 155, num. 13. & ſeqq. & conſ. 628. num. 1. Lader-
ch. conſ. 127. num. 5. Sanch. de matr. lib. 7. diſput. 89. nu.
43 cum alijs.

Quoniam, miſſo, quod aliquibus, & ſummę aucto-
ritatis Doctoribus, viſum eſt, nec etiam expreſſum fi-
liorum conſenſum ſecundis nuptijs † parentis binubę 14
pręſtitum, tollere beneficium, l. fœminæ, niſi ſignan-
ter conſentiendo addant expreſsè renunciationem ei-
dem beneficio, l. fœminæ, ita Ang. conſ. 396. num. 2.
Adden. ad Dec. conſ. 206. littera B. Franc. Sarmient.
Inſignis olim Rotę Auditor, Select. Interpret. lib. 1.
cap. 4. D. Facchin. controu. iur. lib. 3. cap. 65 verſ. iam
quid mihi, Odd. conſ. 37. num. 19. Gaſpar. Anton.
Theſ. quæſt. for. cap. 30. num. 5. & 6. lib. 1. Manent.
deciſ. 47. per tot. vbi contrariam opinionem, licet
communem, pluribus refellit, plenè Galerat. de re-
nunc. tom. 2. centur. 1. cap. 98. num. 11. & 12. vbi,
quod hæc opinio eſt omninò retinenda, Modern. Man-
tuan. controu. for. cap. 139. num. 39. Non enim ex ſo-
lo conſenſu filiorum primi matrimonij in ſecundas nu-
ptias matris rectè infertur ad renunciationem, quę
cum ſit ſtricti iuris, & odioſa, † non inducitur, ni- 15
ſi verbis, vel ſi neceſſariò ex antecedentibus ſequa-
tur, Bald. conſ. 437. num. 2. verſ. item iſta, lib. 1. Hond.
conſ. 29. num. 93. 94. & 107. lib. 1. & in his terminis Ga-
lerat. de renunc. tom. 2. centur. prima, cap. 98. num. 11.
Modern. Mant. controu. for. c. 139. num. 16. & ſeqq. Quo-
rum hic neutrùm concurrit, non expreſſio, vt de ſe pa-
tet, nec neceſſariò infertur, ſtant enim ſimul, & ſe
compatiuntur, quod filius officioſè conſentiat ſecundis
nuptijs, ne mater vratur, & cęlibatus incommodis diſ-
crucietur, & quia ſalua reuerentia debita † parentibus 16
filius non audeat contradicere, & tamen adhuc filius
retineat beneficium illud, & auxilium pro ſua in-
demnitate, quod ſibi à iure conceditur ob tranſitum ma-
tris ad ſecundas nuptias, & † acquieſcentia filiorum ope- 17
rari quidem poteſt, remiſſionem iniurię, & contume-
lię,

liç, qua afficiuntur ijdem filij, dum mater, ſpreta cha-
18 ritate materna, prolis abiecta cura, & defuncti viri †
abolita memoria, ad ſecunda vota conuolat, & nouum
maritum prędiligit, quam iniuriam leges deteſtantur in
§. ſoluto, *& §. ſi verò expectet*, *auth. de nupt. collat.* 4.
& alibi, non autem indè cenſeri debet remiſſum fuiſſe
19 damnum, & iacturam, quę iiſdem filijs irrogaretur, † ſi
bona eorum Patris cederent in vtilitatem nouercę, ac
vitrici, vt per Sarmient. D. Facchin. *locis citatis*, *&*
Galerat. *d. cap.* 98. *num.* 10. *&* 12. & faciunt etiam tra-
dita *in deciſ.* 154. *num.* 8. *&* 9. *poſt* Pacif. de Saluian.
Attamen, quicquid ſit de iſtorum ſententia, cer-
20 tum eſt non ſufficere tacitum † conſenſum filiorum
in ipſas ſecundas nuptias, ſed requiri expreſſum, quia
agitur de pręiudicio notabili, & de renunciatione be-
21 neficij certi, & † in iure ſcripti, qun caſu taciturni-
tas non ſufficit, ſed expreſſus conſenſus eſt neceſſa-
rius, ita Io. de Garonibus *in rubr. de nupt. num.* 7.
Sanch. *de matrim. d. lib.* 7. *diſput.* 89. *num.* 44. Peregr.
conſ. 78. *num.* 11. *&* 17. *lib.* 1. D. Facchin. *controu. iur.*
d. cap. 65. *verſ.* 5. *concluſio*, Guttier. *de Matrim. cap.*
109. *num.* 51. *vbi* Menoch. *contrarium dicen. reprobat*,
Caſtill. *de vſufr. cap.* 2. *num.* 100. *& ſeqq.* Fontanell. *de*
pact. nuptial. clauſ. 5. *gloſ.* 8. *par.* 11. *num.* 36. vbi teſta-
tur ita fuiſſe iudicatum, Rot. Bonon. *deciſ* 84. *num.*
15. Pręſertim verò, quia filij erant impuberes, dum
ſecundę nuptię per matrem contractę ſunt, quo caſu
22 nec etiam † expreſſus conſenſus ſufficit pro inducenda
renunciatione iuribus, quę à legibus conceſſa ſunt fi-
lijs primi matrimonij in recompenſationem maternę il-
23 lius charitatis, qua deſtituuntur ijdem filij, † dum
mater ſecundas petit nuptias, Boer. *deciſ.* 185. *num.*
23. Peregr. *d. conſ* 78 *num.* 11. *verſ. alia eſt ratio lib.*
1. D. Facchin. *controu. iur. d. cap.* 65. *verſ.* 4. *concluſ.*
Sanch. *de matr d. diſput.* 89. *num.* 47. Guttier. *de matr.*
d. cap. 109. *num.* 52 vbi etiam dicit verius, quod non
24 ſufficiat conſenſus impuberis cum licentia Tutoris, †
ex quo graue pręiudicium infertur ipſis pupillis, Surd.
deciſ. 100. *num.* 6. *& conſ.* 164. *num.* 50. Gaſpar. Ant.
Theſ. *qq. for. c.* 30. *num.* 6. *lib.* 1. Galerat. *de renun. tom.*
2. *cent.* 1 *c.* 98. *num.* 7. Trentacinq. *var. reſol. lib* 3. *tit. de*
matr. reſol 5. *num.* 14. *verſ. ſed dubito*, *in fin.* vbi, quod
in impuberibus hęc eſt concluſio indubitata, Manent.
deciſ 47. *num.* 24. & fuit etiam de mente Rotę in *de-*
ciſ 638 *num.* 6. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 96. *num.* 9. *&* 12.
poſt Pacif. de Saluian.
Nequè obſtat, quod filij ex primo matrimonio adi-
25 uerint hęreditatem Aurelię matris, † & ideò non poſ-
ſint impugnare illius teſtamentum, in quo medieta-
tem fundi Vinciliani aſſignauit filijs ſecundi matrimo-
nij; Quoniam & hęc aſſignatio Aurelię in eius teſta-
mento facta potuit prouenire ex falſa cauſa, eo quod
putauerit fundum Vincilianum eſſe proprium ſui ip-
ſius, tanquàm fundum dotalem, & ęſtimationem non
feciſſe venditionem, quod eſt falſum, vt in alia de-
ciſione deducitur, & quia etiam Aurelia putauerit aſ-
ſignationem ſibi factam à filijs primi matrimonij ſuſti-
26 neri, & ignorauerit diſpoſitionem † *l. l. fœminæ*, quod
ſcilicet tenebatur reſeruare filijs Camilli primi mariti,
quicquid ab eodem Camilio, etiam mediante ſucceſ-
ſione filiorum prędefunctorum, quos ab eodem ſuſce-
perat, in primo matrimonio, conſequuta fuerat, vel
certè diſpoſitio prędicta de fundo Vinciliano, ab Au-
relia facta fuit in fraudem filiorum primi matrimonij,
quorum commodo parum fuiſſe ſtudioſam, deprehen-
ditur ex toto teſtamenti contextu. Et demum quia
filij ex primo matrimonio adiuerunt hęreditatem cum
beneficio legis, & Inuentarij, per quod non ſunt con-
fuſę actiones, nec vnquam adeundo hęreditatem in-
tellexerunt hunc fundum Vincilianum acceptum re-
ferre Aurelię matri, vt colligitur ex eo, quod in Inuen-
tario bonorum maternorum eundem fundum deſcribere
prętermiſerunt, ſignum quod agnouerunt ſe illum ha-
bere à Patre, non autem ab Aurelia matre, ex cuius
hęreditate, nec tantundem habuerunt, quod ęquipol-
leat valori fundi Vinciliani.
27 Non obſtat curſus 40. annorum, quia ſtante † fal-
ſitate cauſę, & mala fide, dum pro coloranda di-
cta aſſignatione Aurelia allegauit ſucceſſionem in bo-
nis filiorum, quę non ſuffragabatur, ſtante tranſi-
tu ad ſecundas nuptias, & diſpoſitione, *l. fœminæ*,
vtiquè non intrat aliqua pręſcriptio, *cap. fin. de præ-*
ſcript. Caput. *deciſ.* 362. *num.* 1. *par.* 2. Put. *deci.* 383. *num.* 3.
lib. 3. *cum alijs*.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit, &c.

* Eſt deciſ. 52. ſupra hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Beneuentana Molendini.

Die Veneris 12. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

In contractibus minorum ſat non eſt, quod interuenerit Iudex, ſed neceſſe eſt, vt ipſe ſuum interponat decretum, qui tamen defectus dicitur remiſſus, ſi minor maior factus per quadriennium tacuerit. Minor an poſſit interuenire in contractu alterius minoris, tanquàm proximior.

SVMMARIVM.

1 *In Alienatione rerum minoris requiritur decretum Iudicis.*
2 *Decretum Iudicis, quod non interuenerit, apertè dignoſcitur ex lectura inſtrumenti, ſi illud in eo non legatur.*
3 *Alienatio rerum minoris, vt valeat, ſat non eſt, quod Iudex in celebratione contractus interuenerit.*
4 *Quia non ſola præſentia, ſed poſitiuè decretum requiritur, per quod appareat eundem Iudicem diſcuſſiſſe vtilitatem contractus, & approbaſſe.*
5 *Decretum Iudicis in alienatione rerum minorum, non ſufficit, quod ſit interpoſitum ſolum ſuper admiſſione, & præſentia proximiorum.*
6 *Minor, ſi maior factus tacuerit per quinquennium, dicitur ratificaſſe contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, celebratum in minori ætate. & num. 7. & 8.*
9 *Minor non poteſt interuenire in contractu alterius minoris, tanquàm proximior, cùm ipſe etiam indigeat alieno conſilio.*
10 *Minoribus eſt interdicta adminiſtratio rerum ſuarum propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium, multis captionibus ſuppoſitum, multorumquè inſidijs expoſitum.*
11 *Maior aliorum curam, aut tutelam ſubire, & gerere prohibetur.*
12 *Auctoritatem, quando quis non habet in rebus ſuis proprijs gerendis, eam certè non poterit præſtare in rebus alienis.*
13 *Minor non poteſt auctorizare contractum alterius minoris ſui conſanguinei, ne ſcilicet ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eandem foueam cadant.*
14 *Statutum requirens conſenſum proximiorum in contractu minorum, intelligitur de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis.*
15 *Aliàs non intrat l. fin. C. ſi maior factus.*
16 *Contractus, quando nedum eſt nullus ex decreti defectu, ſed etiam in quauis alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus.*
17 *Et iſta opinio eſt verior, & communior.*
18 *Ætatis probatio, quæ deducitur ex libro patris, non dicitur concludens probatio, ſed ſolum præſumptio, aut ſemiplena probatio. amplia num.* 19.
20 *Curator non dicitur legitimus, ſi inuentarium non confecerit. limita num.* 22
21 *Venditio bonorum minoris sinè auctoritate Curatoris, eſt nulla.*
23 *Dolo ſtante non intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi minor. maior. fact.*
24 *Quod procedit nedum in dolo vero, ſed etiam in dolo præſumpto, prout eſt dolus à ſtatuto, vel à lege præſumptus.*
25 Menoch. *de recuper. remed.* 1. *num.* 179. *refellitur.*

26 *In Mi-*

26 *in Minoris contractu, ſi defecerit tantùm decretum Iudicis, iſte defectus, quando dicatur remiſſus. & n. 27. & 28.*
29 *in Alienatione bonorum minoris pro validitate, copulatiuè requiritur, vtilitas vna cum decreto Iudicis.*
30 *Minor in contractu, quando appareat læſus.*
31 *Æſtimatio bonorum immobilium fierì ſolet ad rationem quinquè pro centenario.*
32 *Venditor, quando dicatur læſus vltra medietatem.*
33 *Principis aſſertioni ſtandum eſt.*
34 *Contractus ad hoc, vt cognoſcatur, an ſit vtilis, vel nec ne, eſt attendendum tempus præciſum contractus,*

DECISIO LXXXI.

VENDITIO facta vſquè de anno 1596. per Bilottam, tunc minorem de hoc Molendino ad fauorem
Latini fuit à principio nulla, quia Bilotta, erat minor,
1 nec interuenerunt ſolemnitates præſcriptę in alienationibus bonorum immobilium, † tàm à Iure communi,
quàm à Statuto Beneuentano, nempè decretum Iudicis, ex *l. ob æs, C. de præd. minor. l. magis puto, §. non paſſim, ff. de reb. eorum*, Mantic. *de tacit. lib. 4. tit. 6. num. 15.* & decretum Syndici, quod exigitur, Statuto à Beneuentano, hæcquè negatiua, quod non fuerint adhibita hęc decreta
2 ex lectura Inſtrumenti venditionis, † apertè dignoſcitur iuxta tradita per Bart. *in l. fin. in §. notabili, C. de reb. eredit.* Surd. *conſ. 28. num. 114. & conſ 303. num. 7. & decif. 300. num. 11.*

Nec ſat eſt Iudicem interfuiſſe, quia non ſola pręſen-
3 tia, † ſed poſitiuè decretum requiritur, per quod appa-
4 reat eundem Iudicem diſcuſſiſſe † vtilitatem contractus, & approbaſſe, Bald. *in c. cum in veteri, num. 3. & 4. de elect. & in l. nec quicquàm, §. vbi decretum, num. 5. ff. de offic. Procenſ.* Iaſ. *in l. omnium, num. 4. verſ. tum requiritur C. de teſtam.* Simoncell. *de decret. lib. 3. tit. 7. inſpect. 3. num. 33. & dixit* Rota *in Romana hæreditatis, & paragij dotis 12. Iunij 1615. coram bon. mem. Buratto*, Et in hoc Inſtrumento non conſtat de aliqua cauſę cognitione, nec ſuper contractu, & illius vtilitate interpoſitum fuit de-
5 cretum, & approbatio, † ſed ſolùm ſuper admiſſione, & pręſentia proximiorum.

Verùm Domini dixerunt ſubſtineri Inſtrumentum, quia idem Bilotta maior factus, per plures annos tacuit,
6 nec vnquàm impugnauit iſtum contractum, & tamen † quinquennium ſufficiebat ad inducendam huiuſmodi ratificationem contractus nulli ob non interpoſitum decretum, *iuxt. text in l. fin. C. ſi maior. fact. alien. ſin. decr. fact. rat. hab. lib. 5.*

Nec obſtare viſum fuit diſpoſitionem *d. l. fin.* induce-
7 re tantum ratificationem, quando † contractus eſt nullus ſolummodò ex defectu decreti, vt ex rubrica illius tituli deducitur. Immò & ex *tex. d. l. fin. in princ.* & ibi
8 † alienationem minimè poſſe retractari occaſione prętermiſſionis decreti, & tradunt Cyn. *in d. l. fin. verſ. item quæris* Alberic. *ibidem in princ. verſ. item quæris*, Salyc. *num. 4.* Bald. *conſ. 45. num. 1. lib. 2* Roland. *conſ. 72. num. 26. lib. 4.* Natt. *conſ. 295. ſub num. 1.* Simon. de Pręt. *conſ. 139. num. 9.* Surd. *conſ. 49. num. 29. & ſeqq.* Rot. *coram ſa. me. Greg. XV. decif. 260. num. 13. & decif. 473. num. 19.* & ideò non ſuffragari d. l. cùm iſte contractus etiam ex
9 defectu conſenſus Curatorum impugnetur, † ſtante quod Iulius Ventimilia datus Curator eſt ipſe minor erat, vnde ſi idem in ſuis contractibus alieno indigebat auxilio, vt propriè conſultum eſſet indemnitati, & ei-
10 dem à Iure interdicta erat rerum † ſuarum adminiſtratio, propter fragilem, & infirmum minoris illius ętatis conſilium, multis captionibus ſuppoſitum, multorumquè inſidijs expoſitum, vt eleganter inquit Vulpian. *in l. 1. ff. de minor.* Ideoquè Curatoris pręſidio adiuuabitur,
11 † à Iure, aliorumquè tutelam, aut Curam ſubire, & gerere prohibeatur, *ex l. fin. C. de legitim. tutor. §. item maior. verſ. minores. Inſtit de excuſat. Tutor.* vtiquè dicendum eſt nequaquàm potuiſſe eundem Iulium in con-
12 tractu alterius minoris † interuenire, & auctoritatem, quam in rebus proprijs gerendis, non habebat alteri mi-
13 nori pręſtare, ne ſcilicet ambo † propter ętatis lubricum, & intellectus, imbecillitatem expertiquè Iudicij circumuenti, lumine deſtituti in eandem foueam inciderent, *iuxta c. quæ ipſis 34. diſtinct. ita tradit, & ratiocinatur* Angel. *in l. fin. in princip. verſ. & per hanc, C. de verb. ſignif. vbi teſtatur, ita iudicatum fuiſſe Peruſij ipſo patrocinante*, Caſtrenſ. *in l. ſi eum dotem, §. ſi patri. num. 2. & 3. ff. ſol. matr.* vbi, quod ſtatutum † requirens con- 14
ſenſum proximiorum, intelligitur de habentibus perfectum intellectum, non autem de defectuoſis, *& conſ. 124. num. 2. verſ. 2. viden. eſt lib. 1.* vbi in fine, quod tali
caſu † non intrat, *l. fin. C. ſi maior fructus, &c.* Dec. *in* 15
l. aliud. num. 4. ff. de reg. iur. Alex. *conſ. 62. num. 4. lib. 2.* Tiraq. *de leg. connubial. gloſ. 8. num. 43.* Modern. Roman. *ad Stat. Vrb. gloſ. 13. num. 98.* Caball. *qui alios cumulat. conſ. 166. num. 35. & ſeqq. lib. 1.* Torr. *ad Stat. Papiæ, ad rubr. 519. num. 87. & inclinauit* Rota *in Foroliuien. reſciſſionis contractus 19. Decembris 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio Seniore*, & apertè hanc opinionem *ſequutam eſt in Romana Palatij 4. Iunij 1607. coram bon. me. Ruſo, nec ab hac ſententia eadem* Rota *diſſenſit in decif. 619. num. 7. par. 2. recent.* quia ibi refert dumtaxat opinionem *Bart. & Bald.* qui contrarium cenſuerunt, nequè ibi Rota in vlla ex dictis opinionibus figit pedes.

Quoniam omiſſo, quod grauiſſimi Auctores exiſtima-
runt diſpoſitionem *dictæ l. finalis* procedere, nedum † 16
quando contractus eſt nullus ex defectu decreti, ſed & in quauis alia ſpecie nullitatis, vt per Corn. *conſ. 36. num. 22. & 23. lib. 2.* Bellon. Sen. *conſ. 18. num. 16. in fin. & 17.* Oſaſc. *decif. 177. num. 13.* Menoch. *de recuper. poſſ. remed. 15. num. 142. & ſeqq. vbi contrarium ſentientes improbat* Simoncell. *de decret. lib 3. tit. 9. inſpect. 2. caſ. 2. num. 25.*
qui hanc opinionem † meliorem, veriorem, & communiorem appellat, Addent. ad Rot. *Bononien. decif. 64. verſ. nec reſiſtit vbi de communi Senat.* Rolan. *decif. 14. num. 63. vbi pariter de magis communi* Modern. Mantuan. *controuerſ. forenſ. cap. 181. num. 73.* 17

Viſum fuit tolli obiectum ex eo, quia hæc minor ætas Iulij Ventimiliæ non probatur concludenter, vt requiri-
tur, cùm illa ſolùm deducatur ex libro Patris, † ex 18
quo non oritur concludens probatio, Bald. *in l. nequè Natales, num. 7. de probat.* Crauett. *de antiq. tempor. par. 1. § videmus, num. 34. & 35 cum ſeqq.* Menoch. *lib 2. præſump. 51. num 10.* præſertim cùm dicta adnotatio pater-
na dicatur deſumpta ex alio † exemplare, quod non 19
conſtat fuiſſe recognitum, nec parte citata legitimè extractum, quod proinde nihil probat. Put. *decif. 423. nu. 2. lib. 3* Rota *conſ. 297. num. 2. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod Curator ille, qui præſtitit conſen-
ſum huic venditioni, Inuentarium † non confecerit, 20
& ſic non erat legitimus Curator. Bart. *in l. legitimos, num. 1. & ſeqq. ff. de legitim. Tutor.* Mantic. *de tacit.* lib.
4. tit. 6. num. 5. & venditio bonorum † minoris ſiue au- 21
ctoritate Curatoris eſt nulla, tàm attento Statuto Beneuentano, quàm diſpoſitione iuris communis *in l. nequè. l. eum qui. . de auctor. Tutor.* Quoniam dum emptor nedum curauit adhiberi conſenſum Curatoris, ſed etiam conſanguineorum, inde fit non obſtare hanc omiſſio-
nem † inuentarij reſpectu Curatoris, ſi enim erat le- 22
gitimus Curator fuit ſatisfactum Statuto, & iuri communi, dum illius conſenſus adhibitus fuit, ſi verò non erat legitimus, perinde eſt, ac ſi non interueniſſet, nec Curator fuiſſet, quo caſu intrat Statutum Beneuentanum, vt deficiente legitimo Tutore, ſeu Curatore adhibeantur proximiores.

Minus obſtat, quod Statutum Beneuentanum præſumat contractum geſtum, ſine ſolemnitatibus ibi præ-
ſcriptis, eſſe dolo extortum, † & ſtante dolo non intrat 23
diſpoſitio *dictæ leg. finalis. C. ſi maior fact. alien. lib. 5. & notat* Salyc. *in l. 1. C. ſi maior fact. rat. habuer.* Roman. *conſ. 54. num. 3. ad med. & ſeqq.* Crauett. *conſ. 160. num. 4.* Gabr. *de minor. concl. 4. num. 8. & 9.* Oſaſc. *decif. 58. num. 32.* quod procedit nedùm in dolo verò, ſed etiam
in dolo præſumpto, prout † eſt dolus à lege, vel Statu- 24
to inductus. Curt. Iun. *conſ. 50. num. 6. & 7.* Ruin. *conſ. 170. num. 29. lib. 1* Simon. de Præt. *conſ. 139. num. 11.* Caball. *conſ. 145. lib. 1. & dixit* Rota *coram ſa. me. Gregor. XV. decif. 473. num 18. & in recent. decif. 54. num. 3. par. 1. in Romana nullitatis contractus 28. Iunij 1619. coram be. mem. Buratto, & in Leodien. Colomæ 20. Februarij 1630. coram me.*
Quicquid in † contrarium dixerit Menoch. 25
de recuper. remed. 1. num. 179. quem ſignanter in hac concluſe.

eluſione reprobant Gratian. *diſcep. forenſ. cap.* 513. *num.*
14. Caball. *conſ.* 145. *num.* 131. *in fin. & ipſe Menoch.* ſe
ipſum retractat, & dicit communem hanc opinionem *in*
conſ. 589. *num.* 13. *in fine.*

Quoniam in hoc contractu, ex requiſitis à Statuto
non deficit, niſi decretum Iudicis, qui defectus dicitur
26 remiſſus † per ratificationem, quæ reſultat ex eo,
quod minor factus maior per quinquennium tacuit, vt
ſupra firmatum fuit, obiectum autem benè vrgeret, ſi
adeſſet læſio, vel deficerent aliæ ſolemnitates, ex quibus
dolus inſurgeret, & ab ipſo Statuto præſumitur, vel ſi
ſtatutum vltra Iudicis decretum exigeret alias ſolemni-
27 tates, † faciliuſquè videtur per dictam taciturnitatem,
& ſic quandam virtualem ratificationẽ remiſſus defectus
decreti, quam vel læſio, vel defectus Curatoris, & alio-
rum proximiorum præſertim cum hic adfuerit præſentia
Iudicis, & fortaſſe fuit etiam interpoſitum decretum,
ſed ex incuria Notarij adnotatum dumtaxat ſuper ap-
28 probatione † ipſorum proximiorum, ex quibus in caſu
præſenti multum eliditur ſuſpicio doli, quam præſumit
Statutum.

Nequè obſtat, quod defecerit etiam cauſa, ſcilicet vti-
29 litas minoris, † quæ vna cum decreto Iudicis copulati-
uè requiritur pro validitate alienationis bonorum mino-
ris, *l.* 1. *in princip. l. magis puta, §. non paſſim, l. ſi pupil-*
lorum, §. ſi prætor, ff. de reb. eorum, l. Tutor vrgentibus,
ff. de minor. tot. tit. de prædijs minor. ſine decret. non alie-
nandis. Immò de ipſius iactura, & damno potiùs appa-
30 reat, † cum ſtatim facta hac venditione pro ducatis 500.
locauerit emptor pro ducatis annuis 111. & ſic attenta
31 æſtimatione, quæ † ſolet fieri ad rationem quinquè pro
centenario, *iuxta gloſ. in auth. perpetua. verbo uncia, C.*
de ſacroſ. Eccleſ. Honded. *conſ.* 30. *num.* 20. *lib.* 1. videa-
32 tur venditorem † læſum fuiſſe vltra medietatem; Quo-
niam in Inſtrumento dicitur, quod Molendinum erat
dirutum, nec molens, & hæc veritas etiam comproba-
tur, quia dum à ſan. mem. Clemente Octauo pro inte-
reſſe Camerali fuit petita confirmatio, de ordinatione
eiuſdem Pontificis relatum fuit, verè dictum Molendi-
num eſſe dirutum, nec molens, vt in Chirographo legi-
tur ibi. *Noi hauendo fatto pigliare piena informatione di*
queſto fatto, & hauuta relatione, che detto Molendino
eſſendo rouinato, con queſta vendita ſi reſtaurarà, & ri-
33 *durrà macinante*, cui aſſertioni Principis † ſtandum eſt
Clem. vnic. de probat. cap. nobiliſſimus 87. diſtinct. l. anti-
quæ, C. ad Velleian. Rimin. Iun. *conſ.* 365. *num.* 27. vn-
de ſtant ſimul, quod tempore venditionis Molendinum
hoc non eſſet maioris valoris, quam ducatorum 500. &
ſtatim ac fuit reſtauratum, & facta impenſa per empto-
rem creuerit multùm eiuſdem precium, itaut locari po-
tuerit pro annua penſione ducatorum 111. ad effectum
autem dignoſcendi, an vtilis vel leſiuus fuerit contra-
34 ctus, tempus † præciſum venditionis attendi debet,
non autem ſubſequens, *l. ſi voluntate in fin. , de reſcind.*
vend. Doctor. *in l. 2. C. eod. tit.* Crauett. *conſ.* 11. *num.* 17.
& conſ. 114. *num.* 15. *& conſ.* 188. *num.* 4. Gabr. *de empt.*
& vendit. concluſ. 1. *num.* 47. Rim. Ion. *conſ.* 97. *num.* 14.
Card. Seraphin. *deciſ.* 366. *num.* 1. *cum alijs*, vltra quod
pro deducenda læſione vis fieri non poteſt ſuper locatione
prædicta; de qua in Summario Bilottæ num. 150. quia
non eſt de ſolo Molendino venditio per Bilottam, ſed de
35 duobus Molendinis, & † ſic videtur excludi læſio ex eo
reſultans, quod vnum Molendinum venditum pro duca-
tis 500. fuerit deinde locatum pro docatis 111. dum pen-
ſio ducatorum 111. ſoluebatur pro duobus Molendinis.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit
&c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cræmonen. Præpoſituræ.

Die Lunæ 15. *Decembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Reſignatio, quando valeat, & ſubſtineatur, licet procurator in reſignando non ſeruauerit formam mandati. Ratificatio, quid operetur, & quando æquipolleat præambulo mandato.

SVMMARIVM.

1 *Reſignatio corruit, ſi forma præſcipta in reſignando, procurator non ſeruauerit.*

2 *Mandati fines per procuratorem non ſunt negligendi.*

3 *Procurator, ſi fines mandati exceſſerit, quando principali dicatur, id ratum habuiſſe.*

4 *Mandans, qui poſtquam procuratorem ſuum conſtitutum ad acceptandum beneficium certi valoris, ſciuit acceptaſſe beneficium minoris, & fructus illius exegit, dicitur conſenſiſſe tali acceptationi.*

5 *Ratificatio poteſt fieri per literas miſſiuas.*

6 *Ratificatio operatur, vt conſenſus poſtea præſtitus, perinde habeatur, ac ſi ab initio interueniſſet.*

7 *Ratificatio æquiualet præambulo mandato.*

8 *Ratificatio tunc multa magis æquiualet præambulo mandato, quando actus non erat omninò nullus, ſed habebat implicitum ſtatum validitatis pendentis à futuro conſenſu.*

9 *Contractus, quando ob non ſeruatas ſolemnitates fauore certæ perſonæ requiſitas, non eſt nullus, niſi demum eadem perſona volente, ſi ipſa velit, quod actus ſubſtineatur, non tenetur ei nouum conſenſum adhibere.*

10 *In Alienatione rei pertinentis ad Eccleſiam, ſi poſtea obtineatur Beneplacitum Apoſtolicum ſuper illius confirmatione, non eſt neceſſarius nouus conſenſus partium.*

11 *Alienatio bonorum Eccleſiæ abſquè Beneplacito Apoſtolico habet implicitum ſtatum validitatis, ſaltem Eccleſia non reclamante.*

12 *Reſignatio facta à procuratore non ſeruata forma mandati, ſi reſignans eam ratificauerit, poſt ſubſecutam ratificationem, prout ex tunc ſuum ſortitur effectum.*

13 *Ratihabitio operatur in actibus, qui cum ab initio, non ſint omninò, nulli in ſuſpenſo remanent.*

14 *Reſignanti beneficium, quando dicatur ſublata penitus facultas pœnitendi.*

15 *Ratificatio non habet locum in reſignationibus beneficiorum.*

16 *Put. deciſ.* 111. *lib.* 3. *& Caputaquen. deciſ.* 211. *par.* 1. *in quibus terminis loquantur. & nu.* 15.

17 *Ratificatio reſignationis factæ pro tertium abſquè mandato ad conſentiendum, non admittitur.*

18 *ex Ratificatione, vt inducatur reſignatio requiritur auctoritas Papæ.*

Pariſ. de reſign. quæſt. 17. *num.* 70. *& deciſ.* 153. *part.* 3. *lib.* 2. *diuerſ. num.* 19. *&* 20.

21 *Conſenſus, quando eſt omninò nullus, non poteſt per ratificationis actus conualidari, ad effectum transferendi ius, quod non fuerat abdicatum.*

DECISIO LXXXII.

DOMINI cenſuerunt perſiſtendum eſſe in deciſis
ſub die 27. Iunij præteriti, videlicet ſententiam
Auditoris Cameræ eſſe reuocandam, quia Dominicus in
ius, & poſſeſſionem defuncti ſubrogatus, ex iam dedu-
ctis, literas gratioſæ ſubrogationis ſufficienter iuſtifi-
cauit.

Nequè obſtat quod attentis verbis mandati per dictum
defunctum dati ad conſentiendum reſignationi, ſub re-
ſeruatione penſionis ſuper fructibus, & redditibus Præ-
poſituræ, de qua agitur, ordinarijs, ac in certis, non
ſit iuſtificata reſeruatio ex reſignatione, cui procurator
conſenſit, mediante conſtitutione penſionis ſuper fru-
ctibus certis tantum, non autem incertis. Vnde infer-
tur quod ceſſante validitate penſionis propter nõ † adim- 1
pletam formam mandati, debeat quoquè corruere ipſa
reſignatio, vt dixit Rota *deciſ.* 446. *num.* 4. *par.* 1. *di-*
uerſ. & in Aretina Plebis 4. *Decembris* 1600. *coram bo.*
me. Card. Millino, fuit enim reſponſum, † quod licet fi- 2
nes huiuſmodi mandati per dictum procuratorem non eſ-
ſent negligendi, *vulg. l. diligenter, ff. mand. c. per tuas de*
arb. Attamen cum idem procurator nomine mandantis
conſenſerit ſub penſione ſuper certis, & dictus mandans

3 hunc actum ſuis literis deinde approbauerit, † iure di-
citur, ipſum mandantem habuiſſe ratum quod ſciuit no-
mine ſuo fuiſſe geſtum per procuratorem, iuxta *gloſ. in
c. cum olim il primo, in verbo protinus, & ibi* Abb. *num.
8. de offic. Iud. deleg.* Iaſ. *in l. ſi procurator num. 8. verſ.
ſeptimò limità, C. de procur.* Innoc. *in c. ex parte Decani
num. 2. de reſcript.* Alex. *in conſ. 84. vol. 5.* Rot. *deciſ. 13.
de conceſſ. præb. in nou.* Vbi, quod Dominus qui poſt-
quàm procuratorem ſuum conſtitutum ad acceptandum
4 beneficium certi valoris, † ſciuit acceptaſſe beneficium
minoris, & fructus illius exegit, dicitur conſenſiſſe tali
acceptationi.

5 Iſta autem ratificatio per † literas miſſiuas fieri po-
tuit, Magon. *deciſ. Flor. 3. num. 15.* & operatur, vt con-
ſenſus præſtitus ſuper certis tantùm, perinde habeatur,
6 ac ſi † ab initio interueniſſet, *text. eſt in cap. cura, &
ibi gloſ. in verbo conſenſum, de Iur. pàt. cap. ratihabitio-
nem de Reg. iur. in 6.* cum alijs latè cumulatis per Surd.
7 *deciſ. 69. alias 70. num. 20. & ſeqq.* Immò æquiualet †
præambulo mandato *gloſ. in l. ſi quis mihi bona, §. iuſ-
ſum, & ibi* DD. *ff. de acq. hæred.* attento præſertim,
quod præcedens actus procuratoris, ex eo quod conſen-
ſit, omiſſa reſeruatione ſuper incertis, non fuit omnino
8 nullus, † ſed habuit implicitum ſtatum validitatis pen-
dentis à voluntate reſignantis, ad trad. per Paul. de
Caſtr. *conſ. 91. num. 5 lib. 1.* quam ſequuta eſt Rota *in
Romana Hæreditatis 14. Martij 1603. coram Litta.* Vbi
fuit dictum, quod contractus ob non ſeruatas ſolemni-
tates, fauore certæ perſonæ requiſitas, non ſit nullus,
9 niſi † demum eadem perſona nolente, quod ſi nihilo-
minus velit actum ſuſtineri, non tenetur nouum illi
10 adhibere conſenſum, vt in terminis alienationis † rei
pertinentis ad Eccleſiam, quod poſt obtentum Bene-
placitum Apoſtolicum pro illius confirmatione non ſit
11 neceſſarius nouus conſenſus partium, ea ratione † quod
etiam abſquè Beneplacito alienatio haberet ſtatum im-
plicitum validitatis ſaltem Eccleſia non reclamante di-
xit Rota *coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ. 374.
num. 7.* inter impreſſas, vbi deciſiones ſimiles allegan-
tur. Quo circa in præſenti caſu, ita dolente ipſo reſignan-
12 te, reſignatio, per ſubſequutam † ratificationem prout
ex tunc, ſuum ſortita fuit effectum, per ea quæ allegat
Surd. *d. deciſ. 69. num. 20. poſt* Salycet. *in d. l. fin. C. ad
S. C. Maced. &* Natt. *in conſ. 262. num.* 10. idemquè re-
ſpondit Dec. *in conſ. 367. ſub num.* 4. quem præter alios
DD. allegat Mandoſ. *ſuper reg. 21. quæſt. 9. num.* 8. vbi
13 probat ratihabitationem operari in actibus, qui † cum
à principio non ſint omnino nulli, in ſuſpenſo remanere,
idem quoque dixit Rot. *deciſ. 65. num. 3. par. 2. recent.*
quam concluſionem, reiectis contrarijs ex communi Do-
ctorum ſententia confirmat Pariſ. *in tract. de reſign. lib. 6.
quæſt. 8. num.* 104. *& confort. deciſ.* Caputaq. 175. *par.* 2.
cum alijs plenè deducti, in *Ilerden. Canonicatus 14. Iunij
1630. coram R. P. D. meo Durano.* Vnde poſt dictam ra-
tificationem in vita reſignantis ſecutam, nihil remanſit
agendum, quod potuerit inducere vacationem per illius
14 obitum, cùm † eo ipſo quod ſequutum fuit adimplemen-
tum conditionis eidem reſignanti eſſe penitus ſublata pœ-
nitendi facultas, Rota *deciſ. 446. num. 2. par. 1. diuerſor.*

Nequè obſtant *deciſiones* Put. 111. *lib. 3. &* Caputaq.
211. *par. prima allegatæ* ad probandum, quod ratificatio
15 † locum non habeat in reſignationibus beneficiorum.
Nam concluſio ibi firmata procedit in ratificatione actus
omninò nulli, vt in caſu, in quo procurator ratificauit
ſupplicationem ſignatam, quàm alius procurator nullo
conſenſu reſignationi præſtito, porrexerat. Altera verò
16 deciſio Caputaq. procedit in † terminis conſenſus om-
ninò extincti, & actus nulli, cuius vigore, cùm poſt ex-
tinctionem amplius non adeſſet, nequaquàm gratiæ re-
ualidatio ſuſtineri poterat, & in ſimilibus ferè terminis,
17 quod ſcilicet non admittatur † ratificatio reſignationis
factæ per tertium, abſquè ſpeciali mandato ad conſen-
tiendum, Pariſ. *de reſign. lib. 9. quæſt. 8. num. 13. & quæſt.
17. num. 67. cum ſeqq.*

Minus obſtat defectus auctoritatis Papæ, quā ad indu-
18 cendam reſignationem ex † ratificatione requiſitam eſſe,
dicit Pariſ. *d. q. 17. n. 70.* & idem voluit Rota *deciſ. 153.
par. 3. lib. 2. diuerſ.* Quia tàm Pariſ. quàm dicta deciſio
loquuntur cum præſuppoſito, quod nullus conſenſus ab
19 initio validè fuerit præſtitus, quo caſu rectè firmant † ra-
tificationem egere noua auctoritate ſuperioris, ſinè
qua, quod fuit ab initio nullum, minimè poteſt reua-
lidari. Dicta enim *deciſ.* 153. procedit cum præſuppoſito,
quod penſio fuerit nulliter reſeruata, quam tamen reſi-
gnans deinde voluerat valere, non obſtante, quod reſi-
gnaſſet mediante penſione valida, & hoc facere non po-
tuit, quia nulla ſubſiſtente penſione, ius remanſerat pe-
nès reſignantem, quod poſtea non potuit ab ipſo in alte-
rum traſnferri ſinè noua licentia Papæ: † Pariſius autem 20
firmat dictam concluſionem in caſu reſignantis, qui ex
varijs actibus videbatur tacitè ratificaſſe reſignationem
admiſſam ſuper conſenſu præſtitu, præter formam man-
dati, qui conſenſus cùm propterea eſſet omninò nullus,
non potuit per huiuſmodi ratificationis † actus ſub- 21
ſequutos conualidari ad effectum transferendi ius, quod
non fuerat abdicatum, *cap. admonet, & cap. quod in du-
bijs, de renunt.*

Et ex his firmata validitate conſenſus præſtiti vtra-
què parte informante reſolutum conſtare de Iuſtifica-
tione, etiam quoad caput reſeruationis ex reſigna-
tione.

* Eſt deciſ. 63. ſuper hac eadem parte. Alia deciſio
coram eodem eſt infra ſub die 13. Febr. 1632.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Bonorum.

Die Veneris 19. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Hæres, quando dicatur tantum inſtitutus in vſufructu, & nonnulla circa hanc materiam. Creditor, quis dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes, qui oſtendunt teſtamentum non abolitum, nec cancellatum, competit remedium, l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*

2 *Fideicommiſſario competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*

3 *Vocatus in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſuccedit teſtatori, non autem vltimo grauato.*

4 *Dominium rerum ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſſarijs acquiritur.*

5 *Trebellianica non detrahitur, quando pia cauſa fuit ſubſtituta.*

6 *Hæres, quando dicatur inſtitutus tantum in vſufructu.*

7 *Inſtitutus, quando aliquis eſt in bonis ad vtendum. & fruendum, quid importet iſta inſtitutio.*

8 *Hæres proprietarius quis dicitur ex eo, quod teſtator conceſſit facultatem alienandi ſtabilia.*

9 *Teſtator, ſi non concedat abſolutam facultatem alienandi, ſed limitatam hoc non inducit coniecturam inſtitutionis in proprietate.*

10 *Hæres an dicatur proprietarius, ſi teſtator illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & confectione inuentarij.*

11 *Hæres, licet ſit liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij, non tamen ex hoc dicitur inſtitutus in proprietate.*

12 *Hæredi ſi ſit facta remiſſio confectionis inuentarij, & liberatio præſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non ſubſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi.*

13 *Sinè filijs præſumitur, quis decediſſe, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

14 *Fideicommiſſario datur immiſſio in bonis teſtatoris, probata eorum indentitate.*

15 *Stabilium bonorū appellatione veniunt etiam loca montium.*

16 *Iura, & actiones non veniunt appellatione bonorum mobilium, & immobilium.*

17 *Creditor is dicitur, cui aliquid debetur ex quacunquè actione.*

18 *Creditores non ſolum, illi dicuntur, qui pecuniam crediderunt, ſed omnes illi, quibus ex quacunquè cauſa aliquid debetur.*

19 *Creditoris loco accipitur is, cui ex contractu, vel ex delicto,*

lite, vel ex populi cauſa aliquid debetur ante litem conteſtatam.

30 *Teſtator non poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

21 *Ius accreſcendi non procedit, quando plures hæredes non ſunt instituti.*

22 *Soror de iure communi ſuccedit fratri ab inteſtato mortuo vna cum fratribus.*

23 *Frater, ſi ſit paratus dotare ſororem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris ſecundum Stat. Vrb lib. 1. cap. 145.*

24 *Teſtator expreſsè poteſt diſponere, de rebus hæredis.*

25 *Hæres vſusfructuarius tenetur conficere inuentarium.*

26 *Hæres cum beneficio l. & inuentarii tenetur ratum habere ratum defuncti, quantum vires hæreditariæ ſuppetunt.*

DECISIO LXXXIII.

DVBIVM originale in hac cauſa, An ſcilicet PP. Carmelitis Diſcalceatis Sanctæ Mariæ de Scala danda ſit immiſſio, fuit affirmatiuè reſolutum 4. Iulij ſuperioris anni, * quæ ſententia hodiè etiam placuit Dominis; Nam aut dicti Patres ſunt hæredes, † prout cenſuit Ro-
1 ta in alia Deciſione, & vtiquè ex remedio, *l. fin. C. de edict.* Diu. Adr. toll. illis competit immiſſio, cùm exhibeant teſtamentum non abolitum, nec cancellatum;
2 Aut etiam ſunt Fideicommiſſarij & idem pariter † remedium eis competit contra hæredem Cleriæ, cùm in hoc caſu Cleria eſſet grauata, reſtituere dictis Patribus, *gloſ. in l. penul §. cùm autem. vbi* Bart. *& alijs C. ad Trebell.* Gabr. *conſ. 44. num. 6. lib. 2.* & pluries dixit Rota, vt in Deciſionibus allegatis in cauſa *Eſina fideicommiſſi*
3 *29. Maij 1604 coram me*; quando enim agitur † de ſubſtitutione fideicommiſſaria, vocatus ſuccedit teſtatori, non autem vltimo defuncto grauato, *l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg. & pupill. l. vnum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2.* Bart. *in l. 1. num. 5. C. de pact. latè* Menoch. *conſ. 317. nu.*
4 *5.* qui teſtatur de communi, quia dominium † rerum ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſſarijs acquiritur, cùm ipſi cognoſcant fideicommiſſum, & ſuper eo voluntatem declarauerint, prout Patres fecerunt in caſu iſto, *l. legatum 82. ff. de legat 2.* Mant. *de coniect. lib. 7. tit. 10. num. 23.* Peregr. *de fideicom. art. 2. nu. 63. & ſeq.* Nec poteſt opponi de detractione Trebellianicæ, cùm de
5 tempore obitus Clerię dicti Patres, & † ſic pia cauſa eſſet ſucceſſura, Rom. *conſ. 206. num. 7. & fuit dictum in eadem cauſa Eſina fideicommiſſi 3. Decembris 1604. & 17. Februarij 1606. coram me.*

Et verè quod Cleria fuerit inſtituta hæres in vſufructu, Patres verò inſtituti vniuerſales in proprietate; de Cleria patet ex verbis ipſius teſtamenti, ibi: *In tutti detti beni ſtabili, mobili, e cenſi, e luoghi de monti, attioni, e ragioni, crediti d'eſſo Teſtatore, e di qualſiuoglia altra coſa di eſſo Teſtatore laſcia herede vſufruttuaria Cleria Ceſarea*, ex quibus reſultat ſenſum dictæ diſpoſitionis eſſe: *Laſcia herede vſufruttuaria in tutti detti beni ſtabili, &c.* ac propterea cùm in verbis diſpoſitiuis ſit inſtitutio in vſufructu ibi: *laſcia herede vſufruttuaria*, illa
6 verba † denotant fuiſſe Cleriam inſtitutam hæredem in ſolo vſufructu; licèt ſecus eſſet, ſi fuiſſet inſtituta hæres in bonis, & ſic bona eſſent in diſpoſitione, & vſusfructus
7 in exequutione, vt ſi teſtator dixiſſet, † Inſtituo hæredem in bonis ad vtendum, fruendum &c. Apoſtill. ad Alex. *in conſ. 23. num 5. lib. 2. verſ. ad vſum*, Fulgoſ. *in l. fin. in princ. ff. de vſufruct. ear. rer. quæ vſu conſumuntur*, & prædicta confirmantur, quia in qualibet parte teſtamenti, Cleria appellatur hæres vſufructuaria, & Teſtator declarat, quod vſusfructus non intelligatur reſtrictus ad alimenta, ſignum indubitatum, quod noluit dictam Cleriam inſtituere hæredem in proprietate, cùm aliàs fuiſſent ſuperflua illa verba, quod vſusfructus non cenſeatur reſtrictus ad alimenta.

Non obſtat, quod Cleria videatur hæres proprietaria
8 † ex eo, quod Teſtator conceſſit illi facultatem alienandi ſtabilia, ex allegatis per Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 5. numer. 14.* nam huic obiecto fuit reſponſum ponderando verba Teſtamenti, in quo Teſtator ſic diſpoſuit: *Che niuno poſſa pretendere, che l'vſufrutto s'intenda, quoad alimenta, ma che debbia fine alla morte pacificamente godere, & vſufruttuare tutti li ſodetti beni mobili, & immobili, ſenza però vendere li ſtabili, ſe non foſſe vna neceſſità grandiſſima da dichiararſi da due Giudici della Corte Romana Ciuili, nel qual caſo vuole poſſi vendere, o ſprecare quanto ci è.* Ex iſta enim ſerie verborum clarè patet, quod, vt dictum eſt, Inſtitutio non reſtringitur ad alimenta, ſed ad integrum vſumfructum; & quàmuis ſubdatur, *ſenza però vendere li ſtabili*, hoc tamen fuit dictum ad diſtinctionem mobilium, quæ voluit poſſe conſumi, & prohibitio alienationis ſtabilium non voluit habere locum, niſi in caſum neceſſitatis declarandæ per duos Iudices; & ſic teſtator
† non conceſſit abſolutam facultatem alienandi, ſed limitatam ad dictum caſum declarañ. per duos Iudices, 9
& ideò, cùm non ſit facultas abſoluta, ſed limitata, non inducit coniecturam inſtitutionis in proprietate, vt optimè declarat, Corn. *in conſ. 173. num. 1. & 5. vol. 3. & in conſ. 64. num. 3. vol. 4.* quem refert, ſequitur & benè declarat Card. Mant. *d. lib. 9. tit. 5. n. 14 verſ. ſed. Corneus.*

Nequè ex eo Cleria poteſt † dici hæres proprietaria, 10
quod Teſtator illam liberauit ab omni fideiuſſione, & confeſſione Inuentarij, ea demum ratione, quod ſi non fuiſſet hæres in proprietate inſtituta, non potuiſſet à prędictis liberari, vt eſt communis ſententia DD. vt dicit Alex. *in conſ. 58. num. 10. lib. 3.* vbi apoſtilla dat concordantes; Nam per Dominos fuit reſponſum non valere conſequentiam, eſt liberatus à præſtatione cautionis,
† & confectione Inuentarij, ergo eſt ſcriptus hæres pro- 11
prietarius, ſed valere conſequentiam, eſt ſcriptus hæres in vſufructu, ergo liberatio à præſtatione fideiuſſionis, & confectiones Inuentarij non tenet, prout in caſu iſto,
quia remiſſio Inuentarij, † & liberatio pręſtationis fideiuſ- 12
ſoris de vtendo, fruendo arbitrio boni Viri non ſuſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi, Bart. & Iaſ. *in l. nemo poteſt. ff. de legat 1.* & in terminis eſt *text. in l. 1. & ibi gloſ.* Bart. Bald. & cæteri Doct. *C. de vſufruct.* Bart. *in l. vxori vſufructus, ff. de vſufruct. legat. vbi* Alex. *in apoſtilla*, hinc ipſa Cleria agnoſcendo veritatem fecit Inuentarium, prout etiam dicti Patres proprietarij fecerunt.

Quod verò dicti Patres fuerunt hæredes proprietarij, ſatis patet, cum claris verbis teſtator poſt obitum Cleriæ reliquerit hæredes vniuerſales in omnibus ſui bonis ſtabilibus, creditis, & debitis filios legitimos, & naturales ſi extarent, ſi minus filios legitimos pariter ſi extarent, etſi prædicti non extarent, vel morerentur ſinè filijs, Patres de Scala, quare cùm numquàm probetur extitiſſe
filios legitimos, & naturales, aut legitimatos, † qui 13
dicit extitiſſe, tenetur hoc probare, Put. *deciſ. 43. lib. 1. in correctis, latè* Fuſar. *de ſubſtit. q. 436. num 3.* & cùm non probetur extitiſſe, intrat vocatio dictorum Patrum de Scala, qui ideò ſunt hæredes proprietarijs, etiam quod ſint vocati poſt obitum Cleriæ, quia illa verba cenſentur prolata, vt liberè Cleria vtetur vſufructu, vt latè fuit oſtenſum in alia deciſione, & articulo Iuris pleniſſimè, & doctiſſimè diſcuſſo reſolutum fuit in cauſa *Camerinen. hæreditatis 21. Februarij ſuperioris anni coram R. P. D. meo Merlino.*

In quibus autem bonis danda ſit immiſſio, Rota cenſuit dandam eſſe immiſſionem in vineis, domibus ad Pe-
regrinum, & locis Montium, † cùm conſtet de illorum 14
identitate, & prædicta fuiſſe in bonis Teſtatoris ex deductis in alia Deciſione, nec ſuffragantur ea, quæ deducuntur in contrarium, videlicet loca Montium non comprehendi, cùm Patres Diſcalceati de Scala fuerint vniuerſales hæredes inſtituti in omnibus ſtabilibus, creditis, & debitis, non autem in locis montium, mobilibus, iuribus, & actionibus, quia fuit reſponſum, quod appel-
latione bonorum ſtabilium † veniunt etiam loca mon- 15
tium, cum ex illis verbis contineantur redditus, liuellus, & cenſus, quæ proueniunt à bonis ſtabilibus, non autem credita, & ideo teſtator mentionem habuit de creditis, Simon de Prætis *de interpret. vlt. volunt. dubit. 7. n. 49. lib. 4.* Tiraq. *de retrat. lignag. §. 1. gloſ. 6 n. 5. & ſeqq. & fuit dictum in cauſa Veneta pretij montorum 13. Nouembris 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio*, & nil mirum, ſi nihil fuit dictum de mobilibus, quia, vt ſupra relatum, eſt Cleria poterat illa conſumere, & de dictis mobilibus, & remanentibus de tempore obitus Cleriæ Teſtator diſpoſuit per hæc verba, ibi. *Item Iure legati laſcia all'Hoſpedale di S. Spirito in Saſſia tutto il mobilo, vino, e quanto ſi trouarà in Caſa dopò la morte di detta Cleria vſufruttuaria*

16 *tuaria liberè &c.* & quamuis nihil dictum fuerit expreſsè
de Iuribus, & † actionibus, quæ non veniunt ſub ap-
pellatione bonorum mobilium, & immobilium, vt per
Bertaz. *de clauſ. clauſ. 27. gloſ. 6. nu. 2.* poſſunt tamen ve-
nire appellatione creditorum, in quibus expreſsè fuerunt
inſtituti Patres; Creditor namquè dicitur is, cui aliquid
17 debetur ex quacumquè actione, vel proſecutione, †
vel Iure ciuili ſine vlla exceptionis propoſitæ remotione
vel ordinario, vel extraordinario, ſiue purè ſiue in diem, ſi-
ue ſub conditione; ſiue ex mutuo, ſiue ex quolibet alio
contractu, quod debeatur, non tamen ſi natura tantùm
debetur, *l. Creditores. ff. de verb. ſignif.* & non tantum
18 creditores dicuntur, qui pecuniam crediderunt, † ſed
omnes illi, quibus ex qualibet cauſa debetur, *l. credi-
tor, ff. eod. tit.* ſed & creditoris loco accipitur is, cui ex
contractu, vel ex delicto, vel ex populari cauſa ante li-
19 tem † contextatam aliquid debetur, *l. ſi cui, ff. eod.
tit.* & ceſſat omnis difficultas, quia quatenus adeſſent iu-
ra, & actiones in hæreditate, & de eis non diſpoſuiſſet
Teſtator, nihilominus etiam in dictis Iuribus Patres cen-
20 ſerentur inſtituti, ne dicatur Teſtatorem † pro parte
deceſſiſſe teſtatum, & pro parte inteſtatum, Bald. *conſ.
140. verſ. in contrarium, lib. 1.* quia non attenditur res
certa, ſed ſignum vniuerſale, Bald. *conſ. 166. nu. 4. verſ.
modo ſequitur, lib. 1. & conſ. 110. lib. 5.* & communem
21 ſententiam dicit Ang. *in conſ. 358.* vbi quod communiter
tenent Doct. habere locum ex Iure accreſcendi, ſed quod
non eſt verum, quia habet locum ex iure conuerſionis,
21 quia ius accreſcendi † non procedit, quando non ſunt
21 plures inſtituti, Fulgoſ. *conſ. 69. in princ.* & quatenus ſine
veri præiudicio Patres non eſſent hæredes vniuerſales, ſed
ſubſtituti, ſufficit ad effectum immiſſionis, quod ſint
ſubſtituti in re certa, vt ſupra dictum eſt.

Nequè obſtat, quod Gherardus, & Ionnanes Baptiſta
Fratres viuerent in communione, & cum Ioannes Bapti-
22 ſta obierit ab inteſtato, † portio Ioannis Baptiſtæ pro me-
dietate ſpectabat ad Cleriam, *l. maximum vitium, C. de
liber. præterit.* Quia Cleriæ obſtat Statutum Vrbis de
Succeſſionibus ab inteſtato *lib. 1. cap. 145.* ibi enim diſ-
23 ponitur inter alia, quod quando † frater eſt paratus do-
tare ſororem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris, in
hoc autem caſu, quatenus Cleria vellet nubere, Gerar-
dus ei reliquit ſcuta 1590. & ſat eſt, quòd obſeruantia ſub-
ſecuta docuit ipſam elegiſſe cœlibem vitam, & fuiſſe
contentam dicto vſufructu.

Minus etiam obſtat, quod Sancta mater inſtituit hæ-
redes dictos Gherardum, Ioannem Baptiſtam, & Cleriam,
cui quidem Sanctę aſſignatæ fuerant pro dote domus in
via Peregrini, & alia domus contigua, & Gherardus, &
Ioannes Baptiſta poſt obitum Sanctę petierunt poni ad
ſuum creditum, necnon, & dictę Clerię ſororis loca vnde-
cim Montium. Nam huic fundamento fuit reſponſum,
quod Gherardus diſpoſuit expreſsè de dictis bonis ſpectan-
tibus ad Sanctam matrem, necnon de bonis ſpectantibus
ad dictum Ioannem Baptiſtam, relinquendo vſumfru-
ctum Clerię cum hoc, quod nihil aliud poſſet prętendere
in hęreditate ipſius Teſtatoris, Ioannis Baptiſtę fratris,
24 & Sanctę matris. Clarum eſt enim in Iure, † quod Te-
ſtator expreſsè diſponere poteſt de re hęredis, *l. vnum ex
familias, §. ſi rem, ff. de leg. 2* Cyn. Bald. & alij *in l. aſ-
ſiduus, C. qui pot. in pign. hab.* Iacob. de Nigris *in l. 1. nu.
137. ff. de leg. 1.* Surd. *deciſ. 30. num. 20. cum alijs per*
Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 6. num. 10. iuncto num. 16.*
vbi declarat, quare cùm dicta Cleria acceptauerit dictum
vſumfructum, ſibi pręiudicauit, & quàmuis confecerit
25 Inuentarium, aut fuit factum ex eo, quod hęres † vſu-
fructuarius tenetur illud facere, non autem ex eo quod
voluerit adire cum beneficio leg. & Inuentarij, & hoc
caſu cenſetur diſpoſitionem Gherardi acceptaſſe, & appro-
baſſe, Ruin. *in l. 1. num. 89. ff. de legat. 1.* Alex. *conſ
173. num. 4. lib. 2. & fuit dictum in cauſa Viterbien. Ca-
ſſiorum 12. Iun. 1623. coram me.* Aut verò Inuentarium
fecit, vt adiret cum beneficio legis, & Inuentarij, &
26 hoc etiam caſu certum eſt, † quod tenetur habere ratum
factum defuncti, quatenus reperitur in Inuentario, Bart.
*in l. cum vir, ſub num. 14. verſ. ſed ſi fecit Inuentarium,
ff. de vſucap.* Dec. *in l. ex qua perſona num. 2. verſ. & quod
dictum eſt, ff. de reg. iur.* Aym. *conſ. 225. num 12. ſan.
mem. Greg. deciſ. 67. in fin.*

Nequè poteſt retardari immiſſio eo prætextu, quod
Cleria ſoluerit ſcuta 300. pro Gherardo; quia quidquid
dicendum ſit, An ſolutio illius debiti ſpectaret vſufru-
ctuariam, vel ad proprietarios, cùm Marcus hæres Cle-
riæ poſſederit bona per tantum tempus, itaut perceperit
longè vltra dictam ſummam, cùm teneatur ad reſtitu-
tionem fructuum poterit fieri compenſatio, & interim
non eſt retardanda immiſſio.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

* Eſt deciſio 67. ſupra hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Meſſanen. Archipresbyteratus.

Die Veneris 9. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo, vt alicui con-
cedatur, quid ſufficiat probare. Executor
mixtus partes Iudicis aſſumere debet, &
nulliter procedens ad ſententiam adiudi-
cationis, & immiſſionis, non priuat ali-
quem ſua poſſeſſione.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ſufficienter probatur ex publico inſtrumento, alio
non exiſtente in poſſeſſione, ampliatur 2.*
3 *Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & vitio-
ſa.*
4 *Clauſula, vocatis vocandis, facit executorem mix-
tum.*
5 *Executor mixtus partes Iudicis tenetur aſſumere.*
6 *Executor nulliter procedens ad ſententiam adiudicationis,
& immiſſionis non priuat, aliquem ſua poſſeſſione.*
7 *Adiudicatio, & immiſſio tradita per executorem intra
terminum datum ad appellandũ, & ſucceſſiuè capta per
partem, non ſolum eſt nulla, ſed inſuper attentata.*
8 *Poſſeſſio vitioſa non eſt manutenibilis.*
9 *A. C. non habet iuriſdictionem in Beneficialibus.*

DECISIO LXXXIV.

FVIT reſolutum Ioanni Franciſco Cuffaro dandum
eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione Ar-
chipresbyteratus, quam ipſum accepiſſe conſtat ex pu-
blico † inſtrumento, quod alio non poſſidente ſufficien- 1
ter probat, *l. prætor, ff. de acq. poſſ. & in l. non ſo-
licita. vbi* Bald. *num. 2 C. de fid. inſtr.* præſertim cùm
illud fuerit † celebratum in Eccleſia, vbi exiſtit bene- 2
ficium, Put. *deciſ. 330. num. 4 lib. 1.* Rota *deciſ. 525. nu.
1. par. 2. recent.*

Cui non obſtat poſſeſſio † Antonini Galbati, quia 3
cùm hæc fuerit poſterior, præſumitur clandeſtina, & vi-
tioſa, *l. 1. §. fin. & ibi gloſ. & DD ff. vti poſſid. c. licet cau-
ſam, vbi DD. communiter de probat.* Rot. *deciſ. 19. n. 2. p. 2.
diuerſ. & in Cuſentina Parochialis 22. Apr. lis coram bon.
me. Card. Pamphilio, impreſſa apud* Marcheſ. *de commiſ.
par. 1. pag. 952.*

Nequè etiam obſtat, quod dicta poſſeſſio capta fuerit
per dictum Antoninum vigore literarum Apoſtolicarum,
& de mandato Domini Matthæi Capputi Canonici Pa-
normitani illarum Executoris, quia cum propter † clau- 4
ſulam, *vocatis*, in eiſdem literis appoſitam, dictus Exe-
cutor non eſſet merus, ſed mixtus, ac propterea partes † 5
Iudicis teneretur aſſumere, per *tex. in c. exhibita, vbi*
Abb. *n. 6.* & Felin. *n. 4. Iud.* non citato dicto Ioanni Fran-
ciſco, nulliter proceſſit † ad ſententiam adiudicationis, & 6
immiſſionis, adeòque eum ſua poſſeſſione priuare non
potuit, Corn. *conſ. 139. in fin. lib. 3.* Rota *deciſ. 802 nu.
7. verſ. quia pro reſponſione, par. 1. diuerſ. & deciſ. 561.
num. 3. par. 1. recent.* quæ quia per eundem executorem
tradita, & ſucceſſiuè per dictum Antoninum intra † ter- 7
minum datum appellandum capta fuit, non ſolum nulla,
vt dixi, ſed inſuper attentata, *c. non ſolum de appellat. in 6.*
Rot. *dec. 701. n. 1. p. 2. recẽt. & coram Gre. XV. dec. 513. n. 1. & 2*

Nequè pariter obſtat mandatum de manutenendo ab
A. C. ad fauorem dicti Antonini relaxatum, tum quia il-
lius fundamentum conſiſtit in dicta poſſeſſione, quæ tan-
quàm

8 quàm vitioſa † non eſt manutenibilis, *l. improba. C. de*
acq. poſſ. Card. Seraph. *deciſ.* 722. *nu.* 5. tum etiam quia
mandatum huiuſmodi nulliter fuit relaxatum ab A.C. in
9 literis Antonini minimè deputato, & ſic † à non habente
iuriſdictionem iuxt. Aegid. *deciſ.* 210. ac in terminis ſimi-
lis mandati *Greg. XV. deciſ.* 118. *n.* 4. Card. Caual. *deciſ.* 32.
Et ita &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO CARD. VBALDO.

Cæſaraugustana Cathedralitatis.

Die Lunæ 12. *Ianuarij* 1632.

A R G V M E N T V M.

Iudex, quam iuriſdictionem habeat, quid ſit inſpiciendum Commiſſiones ſunt ſtrictiſſimè interpraetande. Geſta coram aliquo Iudice, pendente iudicio coram alio, quando valeant.

S V M M A R I V M.

1 *Commiſſionis tenor debet ſemper attendi ad effectum cognoſcendi, quam iuriſdictionem habeat Iudex.*
2 *Conſuetudo valde attenditur in præeminentiarum materia.*
3 *Minor, vt præferatur maiori in aliquibus caſibus inconueniens non eſt.*
4 *Commiſſione non ſiunt ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè interpraetandæ, adeò vt id tantum comprehendant, quod in eis expreſſum, reperitur.*
5 *Clauſula, quam, & quas, in commiſſione appoſita, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur.*
6 *Negatiua, quod aliquid, non adſit in aliqua ſcriptura, probatur ex eius inſpectione.*
7 *Cauſa dicitur ſolum ſuper eo pendere, de quo principaliter fuit actum, non autem ſuper eo, quod incidenter fuit deductum.*
8 *Geſta, coram Iudice, apud quem cauſa non pendet, ſuſtinentur, ſi pars non opponat de pendentia iudicij coram alio Iudice, & num.* 10.
9 *Auditores Rotæ faciunt vnum Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum.*
10 *Confeſſio emanata in præcibus plenæ probat contra confitentem.*
11 *Confeſſio partis, & Rotæ auctoritas ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes, cur potius coram vno Auditore, quàm coram alio proſequuta fuerit lis.*
13 *Pro ſententiæ validitate in dubio præſumi debet.*

DECISIO LXXXV.

DVM agebatur de expedienda cauſa, coràm me
pendente io ſecunda inſtaotia, per appellationem
inte poſitam a ſententia Reuerendiſs. Domini mei De-
cani, lata ſuper Cathedralitate Eccleſię Beatę Marię del
Pilar: altera pars oppoſuit de nullitate dictę ſententię ex
defectu iuriſdictionis. Quę nullitas cùm ſit ex tribus, &
ſententia nulla confirmari non poſſit, ideò volui ſuper
illa conſulere Dominos. Qui hodiè reſponderunt prò va-
liditate dictę ſententię. Et moti ſunt: quia prętenſus de-
fectus iuriſdictionis tollitur ex commiſſione iactationis,
& iactationum, moleſtationis, & moleſtationum, iam
pendente coram bon. mem. Remboldo, in cuius locum
fuit idem Dominus meus Decanus ſubrogatus. In ea
enim ſit expreſſa mentio de hoc articulo Cathedralitatis,
1 vt patet ex lectura eiuſdem commiſſionis, † cuius tenor
ſemper attendi debet ad effectum cognoſcendi, quam iu-
riſdictionem habeat Iudex, fuit tentum in *Ferrarien. bo-*
norum 24. *Ianuarij* 1600. *coram* Corduba, apud Marcheſ.
de commiſſ. par. 1. *fol.* 170. *num.* 1. Rota *diuerſ. deciſ.* 39. *n.*
1. *par.* 1. *in recent.*

Non obſtat, quòd cauſa Cathedralitatis fuerit antiqui-
tùs iotroducta in Rota coram Ioanne Baptiſta de Rubeis
ſubrogato Io. de Clericis, Epiſcopi Maceraten. & ideò non
potuerit cognoſci coram Domino Decano, tanquam ſu-
brogato Remboldi, vigore ſupradictæ commiſſionis iacta-
tionis, & iactationum, ſtante clauſula in eadem commiſ-
ſione appoſita. *Non tamen iudicialiter illatarum.*

Quia obiectum ceſſare viſum fuit ex lectura dictæ an-
tiquæ commiſſionis coràm Rubeo, in qua nullum ver-
bum de prædicta Cathedralitate, ſed ſolùm de præemi-
nentijs ioter vtramquè Eccleſiam. Quæ præeminentiæ
† poſſuot etiam eſſe ſeparatæ Cathedralitate, cùm in il- 2
lis, vt plurimum, attendatur conſuetudo, Bald. *in cap.*
cum olim, num 1. *& ſeqq. de conſuet.* Felin. *in cap. ſtatui-*
mus, in princ. de maior. & obedien. & in Seguntina præce-
dentiæ 8. *Martij* 1613. *coram bon. mem. D. meo Vbaldo*,
vbi agebatur de iure præſidendi io Choro, & anteà fuit
dictum in *eadem Seguntina* 22. *Iunij* 1609. *coram Eminen-*
tiſſimo Cardinali Pamphilio, vbi quòd neque eſt inconue-
niens, † vt in aliquibus caſibus minor præferatur maio- 3
ri, & trad. Menoch. *conſ.* 52. *an.* 99. *& ſeqq. lib.* 1. Vndè
dum commiſſio loquitur ſolum de præcedentijs, non de-
bet trahi, & extendi ad articulum diuerſum, & ſeparatũ
Cathedralitatis, ex quo commiſſiones † ſuot ..ricti iuris, 4
& ſtrictiſſimè interpraetandæ, adeò vt id tantũ comprehen-
dunt, quod in eis expreſſum reperitur, *gloſ. in cap.* 1. *&*
in cap. diſpendia, & in cap. ſtatutum, de reſcript. in 6.
Verall. *deciſ.* 151. *num.* 2. *par.* 1. Seraph. *deciſ.* 1100. *nu.*
4. & dixit Rota *in Romana pecuniaria* 17. *Maij* 1619. *coram*
bon. mem. D. meo Vbaldo.

Non obſtat, quòd in prædicta aotiqua commiſſione
Domini de Rubeis adſit clauſula, † *Quàm, & quas,* 5
&c. cuius vigore continetur omnis cauſa, ad ſpeciem de-
ducta, & ſic etiam cauſa Cathedralitatis, quæ fuit arti-
culata per Canonicos del Pilar, & ſuper ea fueruot etiam
examinati teſtes. Placuit enim reſponſio, quod prædicta
clauſula io dicta commiſione non adeſt, vt patet ex lectu-
ra eiuſdem commiſſionis in Summario Eccleſię del Pilar,
oum. 4. Quæ † negatiua probat iuxtà trad. Surd. *conſ.* 6
28. *an.* 114. *& ſeqq. lib.* 1. Rota *in Conchen. decimarum de*
Belmonte 9. *Maij* 1616 *coram bo. mem. Vbaldo.*

Sed qnatenus etiam adeſſet, non propterea poſſet dici
cauſa Cathedralitatis introducta coram alijs Iudicibus
per dationem articulorum, continentium hanc Cathe-
dralitatem. quia ea fuit articulata incidenter ad colorao-
dum poſſeſſorium, & obtinendum mandatum de manu-
tenendo, vt conſtat ex eiſdem articulis, datis cùm ſuſ-
penſionem petitorij. Cauſa enim † dicitur ſolum pen- 7
dere ſuper eo, de quo principaliter agitur, non autem ſu-
per eo, quod incidenter fuit deductum ad colorandum ne-
gotium, de quo principaliter agebatur, *ſanct. mem. Greg.*
XV. deciſ. 335. *num.* 8. 9. *&* 12.

Et hoc ſufficiat deffectum, vt cauſa Cathedralitatis
potuerit etiam denuò expreſsè committi alteri Auditori,
quod ſcilicet non fuerit principaliter deducta io iudicio, li-
cet aliàs poſſet virtualiter dici comprehenſa io antiqua
commiſſione dicti de Rubeis, vt eſt *tex. in cap. Paſto-*
ralis, §. nos igitur, de reſcript. Et ſufficit, quod iſte ar-
ticulus fuerit coram bon. mem. Remboldo, & coram Do-
mino meo Decano diſcuſſus, abſquè eo quod † vnquàm 8
fuerit oppoſitum de pendentia iudcij coram alio Iudice,
Lancellott. *de attentat. lit. penden.* 2. *par. cap.* 4. *limit.* 2.
num. 68 *benè* Put. *deciſ.* 240. *nu.* 8. *lib* 2.

Et quidem conſenſus partis maximè videtur operari
poſſe in Rota ad validandam iuriſdictionem, cùm Au-
ditores † faciant voum Tribunal, & commiſſiones 9
ſeruiant pro ſimplici diſtributione cauſarum, *ſanct. mem.*
Gregor. XV. deciſ. 369. *vbi* Adden. Cardin. Caualer. *deciſ.*
33. *num.* 5.

Et ex hoc ceſſat etiam fundamentum, deſumptum
ex verbis illis antiquæ commiſſionis, *ſuper præcedentia,*
& ſuper alijs articulis primò, vel vlteriori loco dandis,
ſpecificandis. Quia articulus Cathedralitatis fuit inci-
denter tunc deductus, vt ſupra, & principaliter fuit bon.
mem. Remboldo commiſſus, & tàm coram eo, quàm
coram Domino meo Decano diſcuſſus, parte † non op- 10
ponente, ſed conſentiente, quod ſufficit ex ſupradictis,
& allegatis.

Sed quod re vera uigore aotiquæ commiſſionis non eſ-
ſet articulus iſte in iudicium deductus, clarè probatur ex
confeſſione Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quæ dum com-
miſit cauſam *Iactationis, & Iactationum* ſuper Cathe-
dralitate, appoſuit clauſulam illam; *Non tamen iu-*
dicialiter illatarum, quæ confeſſio † tanquam facta io 11
precibus, probat concludenter contra confitentem *ad l.*
cum precum, C. de liber. cauſ. ſanct. mem Gregor. deciſ.
555. *num.* 9.

Et id comprobatur ex deciſionibus factis in *Ceſorauguſtana Synodi*, *coram eodem Domino meo Decano*, inter eaſdem partes ſub die 13. Februarij, & 22. Iunij 1626. in quibus firmatur litem ſuper hac Cathedralitate pendere coram bon. mem. Remboldo, ſcilicet vigore ſupradictæ commiſſionis *Iactationis*, *&* *Iactationum*, vt ſu-
12 pra. Quæ † partis confeſſio, & Rotæ authoritas in omnem caſum ſatis eſſe videtur ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandum Eccleſiam del Pilar, quæ ſub bona fide proſequuta eſt iudicium, tanquàm illud eſſet commiſſum, & introductum coram bon. mem. Remboldo, vt in caſu ſimili dixit Rota *apud ſanct. mem. Gregor. deciſ. 399. num. 7.*

Non obſtat, quod iſta commiſſio Iactationis, contineat ſolum cauſam ſuper præcedentia in Synodo. Tùm quia obiectum tollitur ex ſupradictis, tùm quia ex illius lectura clarè patet, fundamentum commiſſionis conſiſtere in prædicta antiqua Cathedralitate Eccleſiæ del Pilar, dum narratur, quod Eccleſia Sancti Saluatoris fuit Cathedralis ab initio naſcentis Eccleſiæ, quod nihilominus moderni Canonici del Pilar, iactabant ſe velle præcedere, ſub prætextu quod dicta eorum Eccleſia fuiſſet Cathedralis ante Eccleſiam Sancti Saluatoris, & hinc obtinuerunt committi cauſam ſuper huiuſmodi iactationibus, quæ in ſubſtantia conſiſtunt principaliter in ſupradicta Cathedralitate. Quæ propterea negari non poteſt, quin fuerit principaliter, & expreſsè comprehenſa in commiſſione, cuius vigore benè fuit pronunciatum à Domino meo Decano. Et ideò eius ſententia debet ſuſtineri, non ſolum quia ex ſupradictis clarè apparet fuiſ-
13 ſe validè latam, ſed quia † etiam in dubio pro illius validitate præſumi debet, *gloſ. in l. ſi poſt*, *C. de iur. & fact. ignor.* Menoch. *conſ. 110. num. 6. lib. 2. & præſ. 67. num. 1. & ſeqq. lib. 2.* vbi latè.

Eta ita, vtraque parte informante, fuit concluſum, &c.

¶ In eadem cauſa habentur infra duæ aliæ deciſiones coram eod. Eminentiſs. D. Card. Vbaldo ſub die 4. Februarij 1632. & die 13. eiuſdem Menſis, & Anni.

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen. Hæreditatis.

Die Veneris 16. Ianuarij. 1632.

ARGVMENTVM.

Tranſactio quid operetur, & cuius ſit vis. Pater an, & quando poſſit pro filijs tranſigere. Teſtatoris ordinatio quod ſtante contrauentione tertijs, legatarius cadat à legato ei relicto, an valeat, & quo caſu ſubſtineatur, & quando non. Singularis eſt deciſio, tamquàm extenſa, ab Auditore, qui eſt doctrina admirabili clariſſimus, & in magno Iuriſprudentiæ theatro, ſibi ſuo quodam iure celebritatem magnam vindicauit.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio, cum contineat exceptionem litis finitæ, impedit litis ingreſſum.*
2 *Tranſactio impedit remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
3 *Tranſactione, qui nititur dicitur habere intentionem fundatam.*
4 *Tranſactio vt valeat, & ſubſtineatur, capi debet interpretatio*
5 *Lites non ſunt inſtaurandæ, ſi ſemel per tranſactionem fuerint extinctæ.*
6 *Iurgium nouum non debet ſuſcitari ex ſopita iam materia.*
7 *Tranſactio tunc multò minus venit reſcindenda, ſi conſtet de obſeruantia.*
8 *Obſeruantia ſtante, difficilius reſcinditur tranſactio.*
9 *Immiſſioni petitæ ſemper obſtat tranſactio, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſo.*
10 *Exceptiones in continenti probatæ admittuntur in quolibet iudicio, quantumcunque ſummario, & executiuo.*
11 *Furioſi curator poteſt pro eo tranſigere.*
12 *Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij.*
13 *Vſusfructus, quando recedit ab vſufructuario conſolidatur cum proprietate.*
14 *Pater tanquàm legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis filij, poteſt nomine eius tranſigere.*
15 *Lex longè plus tribuit patri, quàm tutori.*
16 *Tutor non habet tantam auctoritatem in bonis pupilli, quantam habet Pater in bonis filiorum.*
17 *Tutor, ſi poteſt tranſigere de re dubia pupilli, ergo & etiam patri licebit, & num. 18.*
19 *Pro Filio nemo præſumitur capere vtilius conſilium, quam eius pater.*
20 *Tranſactionis vtilitas eo ipſo probatur, quàm à lite diſceditur.*
21 *Lucratur ſatis, qui eximitur à lite.*
22 *Tranſactio in dubio præſumitur vtilis.*
23 *Decretum Iudicis ſi interuenerint in contractu filijfamilias, facit præſumi actum fuiſſe cautè factum.*
24 *Tranſactio, vt veniat reſcindenda propter læſionem, probanda eſt quod ſit enormiſſima.*
25 *Pater vtiliter, & prudenter cenſetur pro filijs tranſegiſſe, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs.*
26 *Filijs ſi ſit legatus vſusfructus non acquiritur patri, cum non detur ſeruitus ſeruitutis, declara n. 27 28. & 32.*
26 *Vſusfructus relictus filijs cenſetur, potius relictus contemplatione filiorum, quàm patris.*
28 *Teſtator, ſi inſtituerit aliquem hæredem proprietarium, & alteri reliquerit vſumfructum, & in caſu contrauentionis diſpoſuerit quod vſusfructus pertineat ad hæredes proprietarios.*
29 *Stante contrauentione, vſusfructus non ſpectabit hæredibus iure legati, ſed iure conſolidationis.*
33 *Vſusfructus relictus filijs cenſetur relictus contemplatione patris, ſi eius nomen fuerit expreſſum, quo caſu ille vſusfructus acquiritur patri, etiamſi alias regulariter non acquireretur.*
36 *Mente captis non poteſt tribui factum, vel non factum.*
37 *Legatarius an poſſit priuari legato ob factum tertij.*
38 *Legatarius tunc facto tertij poteſt priuari legato, ſi ante rem quæſitam factum ſit adimplendum per tertium, quo caſu, ſi tertius non adimpleat ceſſat legatum.*
39 *L. ſi ita fuerit, ff. de manumiſſ. teſtam. licet in particularibus relictis loquatur, communiter tamen trahitur ad inſtitutiones vniuerſales.*
40 *Conditio caſualis, quando eſt ſublata, ceſſat etiam id quod eius vigore diſpoſitum fuit.*
41 *Vſusfructus legatum, quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem cauſualem.*
42 *Conditione in dubio potius præſumitur, quam pœna, quæ ſupponit actum purum.*
43 *Præſumptiones ceſſant in claris.*
44 *Teſtator, ſi alicui reliquerit legatum purè, & ſimpliciter, & deinde ſubiunxit, quod ſi Caius hoc, vel illud fecerit, vel non &c. illud adimo, modo ſi Caius non adimpleuerit voluntatem teſtatoris, an legatarius veniat priuandus legato.*
45 *Ex Facto tertij nemo hæreditate priuari, aut exhæredari conuenit.*
46 *Verba, quando important tractum ſucceſſiuum, quid importent.*
47 *Teſtator poſt quam pure legatum alicui reliquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu quo illud non faciat, adimere vult legatum legatario.*
48 *Stante contrauentione an deficiat legatum, & omnes excepto Menoch. & alijs, quos ipſe allegat tenent ademptionem eſſe nullam.*
49 *Facto alterius, iniquum eſt, quod quis prægrauetur.*
50 *Pœna, ſi apponatur inobedienti tenet, ſed ſecus ſi apponatur inobedienti ob factum, vel non factum alterius inobedientis.*
51 *Teſtator ſi iubeat executoribus teſtamentoriis, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerint hæres debeat dare 1000. hoc præceptum tanquam irrationabile non obligat hæredem.*
52 *Pœna tenet culpæ authores non alios.*
53 *Teſtator, ſi faciat me hæredem, & iubeat, quod Pater meus non me moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet.*
54 *Pactum non valet, quod pater cadat à feudo propter delictum filij.*
55 *Teſtator, ſi pure reliquerit legatum, & poſtea illud ſub conditione facti alterius adimat, non tenet talis ademptio.*

56 Diſ-

56 *Diſpoſitio textus in l. Pater familias ff. de hæred. inſtituend. quando intret.*
57 *L. ſi ita fuerit. ff. de manumiſ. teſtam. quo caſu loquatur.*
58 *Hæres ob alterius culpam non poteſt hæreditate priuari, ſed ex ſua mera voluntate.*
59 *Legati Eccleſiæ. facti translatio valet, in pœnam Adminiſtratorum ipſius Eccleſiæ, qui teſtatoris iuſſa non adimpleuerunt.*
60 *Prælati, & tutores ſubſtinent vices Eccleſiæ, & Pupilli.*
61 *Pœna inobedienti ad eius incommodum rectè iniungi poteſt.*

DECISIO LXXXVI.

BVRGNINA Dalmes inſtitutis hæredibus vni-
uerſalibus Iacobo, & Hectore Dalmes nepotibus,
ex fratre Iure particularis inſtitutionis, & legitimæ reli-
quit Theodoro, & Guglielmo filijs mentecaptis cuilibet
eorum ſummam ſcutn um 300. trium librarum, eoſquè
reliquit vſuſructuarios ſuæ hereditatis mandans ali in do-
mo Iulij fratris teſtatricis, & po t eius obitum in alijs
locis prout in Teſtamento, & caſu quo dicti ſui filij non
manerent, aut eiuſdem permiſſum non eſſet manere
apud supranominatos, hoc in caſu, & non aliter dicta
teſtatrix reuocauit legatum vſusfructus in fauorem filio-
rum, & voluit pertinere ad ſupradictos hæredes vniuer-
ſales, eaque defuncta Iulius nomine hæredum retentis
pœnes ſe filijs mentecaptis hæreditatem nomine Iacobi,
& Hectoris acceptauit; Verùm quia Auditor Generalis
Auenioneñ attenta diſpoſitione Hectoris de Bellis Pa-
tris, dd. mentecaptorum, qui inſtitutis filijs in libris
Turoneoſibus, ſecundum pro quolibet, in reliqua hæ-
reditate hæredem inſtituit Gabrielem Bellum fratrem,
quem deputauit Curatorem, & legitimum adminiſtra-
torem eorumdem mentecaptorum, mandauit dictos men-
tecaptos alimentari in domo Curatoris deputati à patre,
plures hinc inde lites excitatæ fuerunt, & propterea inter
Gabrielem, & Iulium tàm proprio nomine, quàm vti
Patrem, & legitimum admioiſtratorem Iacobi, & He-
ctoris hæredum Borginæ fuit inita tranſactio. In qua
nollo habito reſpectu ad id quod fuerat ordinatum per
Borgninam, fuit conuentum, vt vſusfructus omnium,
& quorumcumquè bonorum Borginæ pertineret an men-
tecaptos, quandiu ipſi, aut vnus eorum vixerit, & per-
ciperetur à Gabriele pro ipſis nutriendis, & alendis in
domo eius habitationis, aut alibi, vbi ipſi placuerit. Mor-
tuo Iulio ioterpoſita appellatione per Hectorem à ſen-
tentia Auditoris Eminentiſs. Legati Auenioneñ, qua
fuit pronunciatum ei non competere, nequè competijſſe
immiſſionem in vſufructu bonorum Borgninæ, oppone-
batur de ſupradicta tranſactione, quam Domini obſtare
cenſuerunt.
1 Quia cùm tranſactio continens † exceptionem litis
finitæ impediat litis ingreſſum, *cap. 1. de lit. conteſt. in 6. l. cauſas, l. fratris, C. de tranſact. ſan. mem.* Gregor.
XV. *deciſ. 354. num.* 1. Card Caualer. *deciſ. 350. num.* 2.
oſtendat deficere in hæredes Borgninæ dominium debet
2 impedire, † ne immittantur in poſſeſſionem, ex reme-
dio, *l. fin. C. de edict.* Diu. Adr. tolleo. Surd *plures cumulat conſ. 451. numer. 16. & 17. lib. 2.* Ideo Gabriel, qui
3 nititur tranſactione dicitur habere † intentionem funda-
tam, *vt poſt* Abb *concludit* Dec *conſ. 216. num. 3.* Pur-
4 purat. *conſ. 323. nu. 3.* & in dubio capi debet † præſum-
ptio, quod tranſactio valeat, & ſubſtineatur, *c. finem litibus, c. venerabilis, de dol. & contum. cap. conſtitutis, de procur. c. ſuſgentium, de re iudicata*, Bero. *conſ. 176. num. 13. lib. 1.* Roland. *conſ. 28. numer. 10. lib. 4.* Surd.
d. conſ. 451. num. 18. & 19. cùm non ſint inſtaurandæ li-
5 tes † ſemel per eam terminatæ, *d. c. cauſas, l. ſi maiores, & l. quamuis, C. de tranſact. not.* Bald. *in l. terminato in ſecundo notab. C. de fruct. & lit. expenſ.* ex ſo-
6 pita namquè materia non † debet nouum Iurgium ſuſci-
tari, *iunct. mem.* Greg. XV. *d. deciſ. 354. numer. 2.* maxi-
mè io præſenti caſu. In quo plurimum facit obſeruantia
7 † tranſactionis ſpatio 23. Annorum, *cap. contingit de*
8 *tranſact.* propter quàm difficilius reſcinditur † tranſactio,
ea enim ſemper obſtat immiſſioni petitæ donec per tres
9 ſententias † conformes fuerit reſciſſa, *vt fuit dictum in*
Romana Caſalis de Paluzzellis coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo relata in allegata deciſione Caualerij nu. 4. Decian. *reſponſ. 28. nu. 11. lib. 3. cum alijs per* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 9. num. 47.* Rota *coram bo. mem.* Card. Caualer. *deciſ. 407. num. 9. & 13. in fin. par. 2. recent.*
Nequè poteſt dubitari quin ſupradicta procedant, cum
in quolibet Iudicio quantumcumquè ſummario, † & exe- 10
cutiua admittantur exceptiones incontinenti probatę,
Bart. *in l. fin. num. 21. C. de edict.* Diu. Adr. toll. Angel. *conſ. 135. num. 2.* Dec. *in cap. interpoſita, num. 1. de probat.* Rota *in recent. deciſ. 326. num. 7. & 8 par. 1. & coram ſan. mem.* Greg.
X V. *deciſ. 423. num.* 3. de tranſactione autem conſtat ex
ſcriptura, qu : datur.
De Iuſtitia verò tranſactionis, & eius validitate pa-
tet, quia fuit facta per Gabrielem Curatorem menteca-
ptorum, quem poſſe † pro furioſo tranſigere, firmat *text.* 11
in l. interdum §. qui tutelam, ff. de furioſ. Abb. *in cap. 3. de tranſact.* & per Iulium Patrem, & legitimum admi-
niſtratorem Hectoris, & Iacobi † filiorum, nam cum 12
dd. Hector, & Iacobus fuiſſent hæredes inſtituti à Bor-
gnina, & vſusfructus fuiſſet relictus mentecaptis, dum
degerent apud ipſum Iulium, nunquam vſusfructus po-
teſt conſiderari vt formalis, niſi in perſonis mentecapto-
rum; eo enim ipſo, quod ab illis recederet, † conſolidaba- 13
tur cùm proprietate relicta hæredibus. Ita quod Pater
tanquam legitimus admioiſtrator habens vſumfructum,
l. cùm oportet. C. de bonis, quæ liber. §. 1 Inſtit. per quas perſonas nobis acquir. potuit † tranſigere nomine ſuorum filio- 14
rum, probat *text. à contrario ſenſu, in l. de re filiorum, ff. de tranſact. & ibi tenet gloſ. quàm communem dicit*
Caccialup. *in tract. de tranſact. quæſt* 1. Pinell. *in l. 1. par. 3. num. 43. C. de bon. matern.* Bald. Bertrand *& alij plures, quos refert* Surd. *d. conſ. 451. num.* 20. Paſchal.
de Patr. poteſt par. 1. cap. 2. num. 3. & cùm lex longè
plus tribuat Patri, quàm tutori, † qui non tantam ha- 15
bet authoritatem in alienis rebus, quantam habet Pater
in bonis † filij quorum eſt adminiſtrator, Iaſ. *in l. filius* 16
familias. num. 9. ff. qui ſatis d. cogantur, & in l. Præſes. C. de tranſact. Tutor autem poteſt † tranſigere de re du- 17
bia pupilli, *d. l. Præſes.* ergo multo magis licebit Patri
vtiliter † pro filijs tranſigere, Alex. *conſ. 176 circa fin.* 18
lib. 2 Crauett. *conſ. 74 num.* 1. & nemo præſumitur pro
filio vtilius † capere conſilium, quàm Pater, *l. Patre fu-* 19
rioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. Iur. l. nec in ea, ff. de adulter.
Probatur autem tranſactionis vtilitas † nedum eo ip- 20
ſo, quod à lite diſceditur, *l. 1. C. de pact. l. ſi, en. C. de vſur*, vbi dicitur ſatis lucrari, qui † eximitur à litibus, 21
gloſ. in cap. penultim. de empt. & vend. & in dubio tranſa-
ctio præſumitur † vtilis, Alex. *conſ. 222. num. 12. vol. 2.* 22
Becc. *conſ. 176. num. 28. vol. 1.* Rol. *conſ. 13. num. 31. vol. 1.* præcipuè in hoc caſu, in quo interuenit Iudicis
decretum, † quod facit præſumere, actum fuiſſe cautè 23
factum, *ex pluribus adductis per.* Surd. *alleg. conſ. 451. num. 17* Bald. *conſ. 448. in fin. lib. 1. bon. mem.* Card. Ca-
ualer. *deciſ. 407. num. 6.* ſed etiam Dominis viſa fuit vti-
lis Iulio, & filijs habita conſideratione totius contra-
ctus, & omnium pactorum in eodem contentorum, vt
propterea nec dari † poſſit de læſione, quæ tamen pro- 24
banda eſſet enormiſſima, & in omnem caſum princi-
paliter agebatur de Intereſſe Patris, pœnes quem mente-
capti ex præcepto Teſtatricis erant educandi, non au-
tem pœnes filios, & nihilominus ſuper eo Pater, cui
vſusfructus eorumdem bonorum primò † debebatur, 25
deinde filijs ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs, quibus
cùm ex præcepto Teſtatricis, in caſu non habitationis
mentecaptorum io domo Iulij vſusfructus de Iure non
acquireretur, tranſigendo apparet Patrem vtiliter, &
prudenter geſſiſſe.
Nequè facit obiectum, quod cùm ipſis filijs Iulij fue-
rit legatus vſusfructus, non acquiratur Patri, cùm † 26
non detur ſeruitus ſeruitutis, & cenſeatur potius lega-
tus contemplatione filij † quàm Patris, *l. 1. ff. de vſufr. le-* 27
gat. gloſ. in auth. idem eſt, in verb. ex lege, verſ. Item nouus, C. de bon. quæ liber. Aldobrand. *in §. 1. vbi* Ri-
min. Iun. *126. Inſtitut. per quas perſonas nobis acquir.*
quia procedit quando filio ſimpliciter relictus eſt vſus-
fructus, † nondum facta alia Inſtitutione, per quam in 28
ipſum conſolidetur, aliàs ſecus, vt in propoſito factum

apparet, quia Teſtatrix non legauit vſumfructum filijs
Iulij, ſed mentecaptis, ijs autem hoc legatum ademit in
29 caſu, quo non manerent, † apud perſonas nominatas:
aut eis non eſſet permiſſum manere, & voluit pertinere
ad hæredes proprietarios, ad quos propterea in dictum ca-
ſum non ſpectabat vſuſfructus hæreditatis Iure legati, ſed
Iure conſolidationis. Hæc enim applicatio in fauorem
hæredum, non importat nouum legatum, ſed intelligi-
31 tur, vt ad eos pertineat † Iure conſolidationis cùm pro-
prietate iiſdem in vniuerſali Inſtitutione relicta, *vt in §.
fin. Inſtit. de vſufruct. l. ſi Titio. eod. tit.* Surd. *conſ.* 439. *nu.*
10. *lib.* 3. Soccin. *ſen. conſ.* 102. *num.* 10. *cum ſeqq. lib.* 3.
32 vnde ceſſat † abſurdum admittendi vſumfructum de
vſufructu, ſequeretur enim quatenus filij Iulij non fuiſ-
ſent relicti hæredes proprietarij, ſed eis tantum fuiſſet ab
initio relictus vſuſfructus, *ex not. per gloſ. in alleg. auth.
idem eſt. C. de bon. quæ liber. cùm alijs, ſupra deductis.*

Nec ſubſtitit quod vſuſfructus fuerit relictus filijs eorū
33 contemplatione non Patris, quia cùm in Inſtitutione †
fuerit expreſſum nomen Iulij, eo caſu vſuſfructus acqui-
ritur Patri, etiam quod aliàs regulariter non acquirere-
tur, Caualc. *de vſufr. mulieri relict. num.* 179. *ante med.
verſ. quod autem debent habere*, Paſcal. *de Patr. poteſt,
p.* 1. *quæſt.* 1. *cap.* 3. *nu.* 101.

Et hæc de tranſactione dicta ſint ex abundanti, cùm
reſolutio huius difficultatis pendeat ab ea. An reuocatio, ſi-
ue ademptio legati vſuſfructus facta à matre in caſu, quo
filij ſui mentecapti, quibus fecit dictum legatum, non
manerent, aut eiſdem permiſſum non eſſet manere apud
Iulium, aut alios per eam nominatos fuerit valida, quia
quatenus ſic, tunc intrat, quæſtio, an Iulius potuerit
34 † tranſigere in præiudicium Iacobi, & Hectoris hæredum
proprietariorum matris mentecaptorum, quatenus verò
reuocatio ſiue ademptio non teneat, durat vſuſfructus
apud mentecaptos, & conſequenter non eſſe locum Im-
35 miſſioni, & † tenet tranſactio, quia tunc vſuſfructus
quocunquè modo ſpectabat ad Iulium, ſiue vti Patrem
Iacobi, & Hectoris hæredum, ſiue ex perſona mente-
captorum ex diſpoſitione Teſtatricis eorum matris, quæ
voluit vſumfructum retineri per alimentis ſuorum filio-
rum apud eum educandorum.

Hanc autem reuocationem non tenere dixerunt Do-
mini, cum non verſemur in illa quæſtione an legatarius
ob factum, vel non factum proprium poſſit legato priua-
ri; quia cum legatarij in caſu noſtro eſſent mentecapti,
36 non poteſt eis attribui † factum, vel non factum, *ad l.
1. §. adipiſcimur, ibi, veluti ſi quis dormienti aliquid
in manu ponat, ff. de acquir. poſſeſſ. l. fin. ibi, quo modo ſi
caſu aliquo ſine facto perſonæ id accidiſſet*, ſed verſamur
37 in illa quæſtione, an ob factum, vel non factum † tertij
legatarius poſſit legato priuari, vt in præſenti, ſi mente-
capti ob factum Iulij, vel Iudicis, aut cuiuslibet alteriùs
tertij non permanerent, aut non permitterentur perma-
nere apud perſonas, à Teſtatrice deſtinatas, in qua diſtin-
38 guunt Doctor. quod aut factum, † vel non factum alte-
rius adijcitur acquiſitioni, itaut ante rem quæſitam fa-
ctum adimplendum ſit per tertium, quo caſu, ſi tertius
non faciat, & dum non facit, legatum ceſſat. *l. ſi ita
39 fuerit, ff. de manumiſſ. teſtam.* quem tex. in † particula-
ribus relictis loquentem communiter etiam Doctores tra-
hunt ad inſtitutiones vniuerſales, Bart. Angel. & Imol.
in l. paterfamilias ff. de hæred. inſtit. Fab. Pont. & alij *in §.
fin. inſtit. de legat. & ſic in ſpecie conſuluit*, Ruin. *conſ.*
190. *num.* 9. *lib.* 3. *Soccin. conſ.* 21. *col.* 1. *&* 2. *lib.* 3. Ea ra-
40 tione, quia poteſtatiua conditio dependens † a facto
tertij, quòd hæredem, ſeù legatarium cenſetur cauſalis,
& ideò illius defectus facit ceſſare diſpoſitionem. Are-
tin. *conſil.* 1. Cephal. *conſil.* 52 *num.* 5. Bart. *conſ.* 36.
Roman. ſingular. 102. Couarr. *de teſtam. in c. Rainal-
dus, §.* 1. *num.* 7. In præſenti non verſamur in hoc caſu,
41 quia legatum vſuſfructus fuit † purum nullo modo ſuſ-
penſum in dictum caſum, vt patet ex ſerie diſpoſitionis,
iuxta not per Bart. *in d. l. paterfamilias, ff. de hæred. in-
ſtit. & clariùs in l.* 1. *§. item ſi ita, ff. ad l. falcid.* Pariſ.
conſ. 19. *num.* 138. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 78. *num.* 8. Vnde
42 non obſtat, quod † in dubio conditio præſumatur po-
tiùs, quàm pœna, quæ ſupponit actum purum. Me-
noch. *d. conſ.* 78. *num.* 27. *&* Pariſ. *in alleg. conſ.* 39. quia
43 hic † verſamur in claris ex ſerie teſtamenti, quod lega-
tum vſuſfructus fuit purum.

Aut verò, & ſecundò relictum eſt purum, & ſimplici-
ter ſcriptum, ſed poſtea nullo præcedente poſitiuo præce-
pto Teſtatoris faciendi, vel non faciendi, adimitur lega-
tum in caſu, quo tertius aliquid fecerit, vel non fecerit,
vt puta ſi quis in ſuo teſtamento alicui † purè, & ſim- 44
pliciter aliquid legauerit, deindequè poſt legatum ſim-
pliciter factum ſubiunxerit ſic, & ſi cuius hoc, aut il-
lud fecerit, vel non fecerit legatum factum adimo, aut
reuocato, tali caſu Bart. *quem communiter ſequuntur Doct.*
tenet quod defectus adimplementi proueniens ex fa-
cto tertij non impedit acquiſitionem, † eò quia neminem 45
ex alterius facto, nequè hæreditate priuari, aut exhæ-
redari conuenit, *vt inquit. text. in alleg. l. paterfamilias,
vbi* Bart. *num.* 2. Angel. & Imol. & Soccin. *in d. conſ.* 21.
num. 3. *lib.* 3. Couar. *in cap. Rainaldus, §.* 1. *nu.* 7. *ex-
tra de teſtam. & hanc diſtinctionem retulit.* Menoch. *d.
conſ.* 78. *num.* 3. *notat* Peregr. *de fideicom. art.* 11. *num.*
87. In præſenti autem verſamur in hoc caſu, quo Teſta-
trix reliquit † vſumfructum purè *filijs ſui* mentecaptis 46
quoad vixerint, & deinde addit, & caſu quo dicti filij
non manerent, aut eiſdem permiſſum non eſſet manere
apud ſupranominatos &c. hoc in caſu, & non aliter &c.
quæ verba, cum habeant tractum ſucceſſiuum manife-
ſtè important, quod legatum fuit purum, & quod re-
uocatio fuit facta poſt legatum perfectum, & in d. caſu,
qui forſan poſſet contingere poſtquàm filij per plures an-
nos iam vſumfructum percepiſſent.

Aut verò, & tertiò Teſtator poſt legatum purum, &
iam acquiſitum præcepit cuidam tertio, vt † aliquid fa- 47
ciat, & ſi factum non fuerit, vult legatarium priuari le-
gato, itaut poſt legatum purum faciat præceptum tertio
de aliquo faciendo, & caſu, quo non fiat, adimat lega-
tum, verbi gratia, dixerit Titio centum lego, & volo
quod Caius mihi ſepulchrum conſtituat, quod ſi Caius
mihi ſepulchrum non fecerit, Titium legato priuari vo-
lo. In hoc caſu omnes, † excepto Menoch. *in d. conſ.* 18. 48
numer. 19. *& paucis alijs, quos ipſe allegat*, te-
nent ademptionem eſſe nullam, *per text. d. l. pater-
familias, ff. de hæred. inſtit* quia lex iniquum † eſſe 49
exiſtimauit aliquem alterius facto prægrauari, *l. ſi quis
in ſuo, §. legis, C. de in off. teſtament. l. nemo debet, ff. de
reg. iur.* Hanc ſententiam tenet, & ſequitur Bald. *in l.
vnica nu.* 10. *C. de his, quæ pœnæ nomine*, vbi pro † regu- 50
la tradit, quod aut pœna apponitur inobedienti, & tenet
ex d. l. vnica, aut obedienti, ob factum, vel non factum
alteriùs inobedientis, & non valet *d. l. paterfamilias*, vn-
de ibidem infert idem, quod ſi Teſtator iubeat Commiſ-
ſarijs, ſiuè Executoribus teſtamentarijs, vt ſibi intra † 51
certum tempus Cappellam conſtruant, & ſi non conſtru-
xerint, hæres debeat dare mille, præceptum iſtud pœ-
nale vti irrationabile non obligat hæredem, quia pœna 52
tenet † culpæ authores, non alios, *l. ſancimus, C. de pœ-
nis.* Ideòque infert ad aliud, quod ſi Teſtator faciat me
hæredem, & iubeat quod pater meus † non me mole- 53
ſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, hu-
iuſmodi priuatio non valet, ſicut vice verſa non va-
let † pactum quod pater cadat à feudo ob delictum 54
filij. Ruin. *conſ.* 122 *num* 9. *lib.* 2. Alex. *in l. hære-
ditas in fin. C. de his quibus, vt indign.* Gabr. *conſ.* 103
n. 2. *& alij, quos refert* Peregr. *de fideicom. d. art.* 11. *n.* 87.

In præſenti autem verſamur clarè, & directè in hoc
tertio caſu, quo Teſtatrix prius relinquit filijs vſumfru-
ctum purè, vt dictum fuit, deinde præcepit Iulio, & ſic
tertio, quod filius aleret domi ſuæ, & exigerat vſumfru-
ctum pro alimentis; deinde in caſu quo non alerentur in
domo Iulij, ſeù aliorum, quibus ordinauit, ademit filijs
legatum alimentorum, vt videre eſt, in claris verbis teſta-
menti, † ex quibus apparet dationem puram, ademptio- 55
nem verò ſub conditione, ſi in domo Iulij non habitaue-
rint, Rota *in Ceſenaten. primogenituræ* 26. *Iunij* 1630. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Decano, confirmata* 2. *Iunij præ-
teriti coram eodem*, Ruin. *conſ.* 112. *num.* 9. *lib.* 2. Natt.
conſil. 470. *num.* 25. *& ſeqq. lib.* 2. Menoch. *conſ.* 388. *num.*
15. *& ſeqq.* quo fit, vt ſine dubio dicendum ſit adem-
ptionem fuiſſe nullum, & intrare diſpoſitionem † *text.* 56
in dict. l. paterfamilias, vbi Bart. *& alij. ff. de hæred. in-
ſtit.* maximè ad fauorem filiorum.

Non obſtant deducta, *per* Menoch. *in d. conſ.* 78. *num.*
15. nam tex in † *l. ſi ita fuerit, in princ. ff. de manumiſſ.* 57
teſtam. decidit primum caſum, de quo ſupra, Bar. Angel.
Imol.

Imol. Fabr. *& in alijs in d. prim. caſu alleg.* Nec Alex. *in d. l. hæreditas in fin. C. de his quibus, vt indign.* facit pro
Menochio, quia firmat hæredem ob alterius cauſam
58 † non poſſe hæreditate priuari, ſed ex ſua mera vo-
luntate, *iuxta text. in l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg. 1.*
Tandem mouetur ex eo, quod tradit Angel. *in conſ.* 168.
59 dum firmat translationem legati Eccleſiæ facti † valere
in pœnam Adminiſtratorum ipſius Eccleſiæ, qui Teſta-
toris iuſſa non impleuerunt, quem ſequuntur Ruin. *conſ.*
27. *num.* 7. *lib.* 2. *&* Rip. *in repetendo, § Diui. num.* 36.
l. filius familias, ff. de leg. 1. Id quod dicit Angel. de Prę-
lato Eccleſiæ extendit etiam ad Tutores, Soccin. *in l.*
quibus diebus, §. Temilius. nu. 17. *verſ. aliquando, &* 2.
ff. de cond. & demonſtr. Sed hæc non applicantur caſui,
de qua agitur, quia quicquid eſſet de prædictis, quando
eſſent vera, premiſſi Authores loquuntur in Prælato ad-
60 miniſtrante † rem Eccleſiæ, & in Tutore rem pupilli,
qui proterea ſuſtinent vices pupilli, & Eccleſiæ. Gabr.
d. conſ. 115. *in fine.* Pœna autem inobedienti ad eius in-
61 commodum † rectè iniungi poteſt ad ablationem hęre-
ditatis, legatorum, & fideicommiſſorum, *d. l. vnic. C.*
de his, quæ pœn. nomine, §. fin. vſbit. de leg. Peregr. *de*
fideicom. d. art. 11. *num.* 90.

Vnde cum Domini poſt plures cauſæ propoſitiones fir-
mauerint ademptionem legati vſusfructus factam à ma-
tre filijs mentecaptis non tenere, adhuc durat vſusfru-
ctus, & illis viuentibus Hector non poteſt, dando de nul-
litate tranſactionis petere immiſſionem, ſub pretextu,
quod ad ipſum ſpectet vſusfructus bonorum, de quibus
agitur &c.

¶ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die
Mercurij 18. Maij 1633. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio.

EMIN.^MO ET REV.^MO CARD. VBALDO.

Romana Reſtitutionis in integrum.

Die Veneris 23. Ianuarij 1632.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio extraiudicialis de Iure Canonico probat, & in ea confeſſione admittitur ſingularitas teſtium adminiculatiua, Teſtes ſingulares, quando probent, Item etiam quando vnicus teſtis probet.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione.*
2 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contra confitentem, & eius hæredes, etiam parte abſente.*
3 *Teſtes præſumuntur conteſtes, niſi contrarium doceatur.*
4 *Singularitas teſtium adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali.*
5 *Et hoc non ſolum procedit ad effectum probandi; ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi concurrant adminicula.*
6 *Teſtes ſingulares admittuntur ſtantibus adminiculis.*
7 *Falſitas, & contrarietas. in teſte, ſolum attenditur in ſubſtantialibus.*
8 *Teſtibus non poteſt in totum fidei abrogari.*
9 *Teſtis vnicus concurrentibus adminiculis plenè probat.*
10 *Malus ſemel in eodem genere mali ſemper præſumitur malus.*
11 *Pecuniæ præſumuntur ſubtractæ ab eo, in cuius cubiculo, & in cuius poſſe reperiebantur.*
12 *Probatio per vnicum teſtem eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis.*
13 *Probationes leuiores ſufficiunt, quando non agitur de ſubſtantia rei, ſed de quantitate.*
14. *Teſtes omni exceptione maiores non requiruntur, ſi agatur furto noctis tempore commiſſo.*
15 *Teſtes non omni exceptione maiores ſufficiunt, ad probandum aliquid, quod aliter probari non poſſet.*
16 *Furtum ſtante difficultate probationum, probatur coniecturijs.*
17 *Teſtium primo dicto eſt ſtandum.*
18 *Singula, quæ non proſunt ſimul iuncta iuuant.*

DECISIO LXXXVII.

PRÆVIIS duabus deciſionibus coram D. meo Du-
rano, emanarunt duę ſententiæ Rotales confirma-
toriæ duarum ſententiarum D. Vicarij, in quarum alte-
ra Georgius, & Vrſula hæredes Chriſtophori Piſcatoris
condemnantur ad reſtituendum Michaeli Anſelmo hęre-
di Bartoli Anſelmi ſcut. 383. tanquàm debita ex cauſa
mutui, vt in deciſione ſub die 5. Martij 1629. In altera
verò idem Georgius, & alij hęredes Chriſtophori Piſcato-
ris condemnantur ad reſtituendum eidem Michaeli hære-
di vt ſupra ſcut. 1440. monetæ, quæ d. Chriſtophorus fur-
to ſubtraxit poſt mortem d. Bartoli, vt in deciſione 4.
Aprilis 1629. coram eodem D. meo Durano, cuius ſen-
tentiæ cum tanſitum fecerint in iudicatum, & aduerſus
eas peteretur reſtitutio in integrum, bis fuit deciſum
non conſtare de cauſis, ex quibus eſſet reſtitutio conce-
denda, vt in deciſione 4. Iulij 1631. extenſa per D. meum
Motmannum, confirmata 24. Nouembris 1631. coram
me. Sed cum altera pars iſtis duabus deciſionibus non ac-
quieſceret tanquàm emanatis vna tantum parte infor-
mante, iterum propoſui dubium ſuper eiſdem, & Do-
mini confirmarunt ſupradictas deciſiones, quia re vera
non conſtat, quod pars quæ fuit condemnata in dd. dua-
bus ſententijs D. mei Durani fuerit in aliquo læſa, ſine
qua † læſione reſtitutio non datur, *cap. 1. de reſt. in int.* 1
vbi Doct. Rota *deciſ.* 132. *num.* 1. *par.* 1. *in recent.* & benè
firmatur in deciſionibus in cauſa factis.

Nam quòad primam ſententiam condemnatoriam in
dd. ſcut. 383. ex cauſa mutui probatur illius Iuſtitia ex de-
poſitionibus duorum teſtium nempè primi ſuper ſepti-
mo, & octaui ſuper octauo, & nono, qui licet deponant
de confeſſione extraiudiciali d. Chriſtophori, quod erat
debitor d. Bartoli in ſumma prędicta ſcut. 383. ex cauſa
mutui ſuper quo aderat apocha priuata, attamen eorum
depoſitio debet attendi ſaltem † de æquitate Canonica, 2
ſecundum quam confeſſio etiam extraiudicialis probat
contra confitentem, & eius hæredes etiam parte ab-
ſente, Felin. *in cap. ſi cautio numer.* 27. *de fid. inſtr.*
Rota *deciſ.* 4. *num.* 1. *par.* 2. *diu.* Gabr. *conſ.* 48. *num.* 2.
& conſ. 71. *num.* 18. *lib.* 1. *& conſ.* 40. *numer.* 57. *lib.* 2.
Ant. Gabr. *de confeſ. concl.* 1. *nu.* 46. Vnde multò ma-
gis attendi debet in caſu noſtro, cum fuerit facta Bartolo
prę̨ſente, & acceptante, vt firmatur in deciſione ſub di-
cta die 5. Martij 1629.

Non obſtat, quod dd. teſtes non ſunt conteſtes de lo-
co, & tempore, quia, cum ſint conteſtes de loco poteſt
dici, quod etiam ſint conteſtes de tempore, cum non do-
ceatur de contrario, † & præſumptio Iuris ſit, quod 3
ſint conteſtes, Alex. *in l.* 2. *nu.* 10. *C. de bon. poſſeſſ. ſe-*
cund. tab. Farin. *de teſt. q.* 64. *num.* 317. Rota *deciſ.* 191.
num. 4. *part.* 1. *diuerſ.* Vltra quod cum ſingularitas ſit
adminiculatiua, ea etiam † admittitur in confeſſione 4
extraiudiciali, vt teſtantur Modern. Rom. *de teſt. quæſt.*
64. *nu* 131. Aym. *conſ.* 78. *nu.* 2. *&* 3. Put. *deciſ.* 476. *n.* 3.
lib. 2. Et non ſolum id procedit ad effectum probandi, vt
in caſu noſtro, ſed etiam ad effectum inducendi † obli- 5
gationem, ſi adminicula concurrant, Rota *diu. deciſ.*
94. *par.* 1. prout hic concurrunt ex depoſitionibus aliorum
teſtium, qui dantur in ſummario, ex quibus probatur
non ſolùm confeſſio Bartoli creditoris in mortis articulo
geminata, ſed etiam confeſſio eiuſdemmet Chriſtophori
debitoris, qui coram diuerſis perſonis, & diuerſis tempo-
ribus faſſus fuit ſe eſſe debitorem d. Bartoli in ſupradi-
cta ſumma ſcut. 383. mediante apocha mutui, de qua
ſupra, & ideò ſtantibus † adminiculis teſtes, etiam ſin- 6
gulares admittuntur, & probant Aym. *conſ.* 73. *num.*
36. Rota *deciſ.* 191. *numer.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* & firma-
tur in d. deciſ. Domini mei Durani ſub die 5. Martij 1629.

Non obſtant, ea quæ contra ſecundum teſtem obij-
ciuntur, tàm contra eius dicta, quàm contra perſonam,
quia tàm in Iudicio Criminali, quàm in Ciuili ſemper
idem deponit circa confeſſionem extraiudicialem Chri-
ſtophori debitoris ſcut. 383. & ſic circa ſubſtantialia non
poteſt conſiderari aliqua diuerſitas, nec depoſitio circa
læſionem, & lacerationem cuiuſdam ſcripturæ, cuius te-
norem ignorabat concludit, quod eſſet apocha mutui,
cum poſſet eſſe alia ſcriptura diuerſa ab iſta, & ſic ceſſat
† contrarietas, ſeu falſitas ex aduerſò conſiderata, quæ ſo- 7
lùm vt dixi, attenditur in ſubſtantialibus, & non in alijs

Rolan. *conſ.* 33. *num.* 5. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 96. *num.* 1. fuit
deciſum in *Vrbeuetann Alimentorum* 3. *Octobris* 1585. *co-*
ram Orano, & *in Cuſentina Penſionis* 12. *Februarij* 1618.
coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & *in Romann legati de*
Vrſinis 1. *Martij* 1621. *coram eodem*.

Non obſtant pariter obiecta contra perſonam quia vi-
8 tra † quod non poſſunt in totum illi fidem abrogare ex
notat. per Farin. *de teſtib. quæſt.* 57. *num.* 1. & *ſeqq.* ſupple-
tur ex depoſitione aliorum teſtium, qui omnes præſertim
ſimul iuncti probant d. debitum vt ſupra.

Circa aliam ſententiam ſuper reſtitutione ſcut. 1440.
quæ fuerunt ſubtracta ex capſis, ſententia iuſtificatur
ex depoſitione ſecundi teſtis dum deponit de viſu, & de
certa ſcientia, quod Chriſtophorus eadem nocte, & no-
cte ſequenti qua obijt Bartolus capſas aperuit, cum quo-
dam ferro, & pecuniam ſubtraxit, & poſtea illas reſer-
uauit recenſendo totum factum, & omnes circumſtantias,
à primo ad vltimum, ſubiungendo quod ex dd. pecunijs
ſoluit ſua debita ex quibus de furto dubitari non poteſt,
9 quamuis iſte teſtis ſit † vnicus, quia iunctis adminiculis
plenè probat, Crauett. *conſ.* 198. *num.* 5. Caputaque *de-*
ciſ. 271. *num.* 1. & 3. *par.* 3. & fuit dictum in *Romann fidei-*
commiſſi. 12. *Ianuarij* 1615. *coram bo. me. D. meo Vbal-*
do, & benè firmatur in deciſione D. mei Durani 4.
Aprilis 1629. Adminiculum enim, & illud quidem vrgen-
tiſſimum eſt, depoſitio ſoceri eiuſdem Chriſtophori, qui ſu-
per duodecimo depoſuit de confeſſione eiuſdemmet Chri-
ſtophori, circa ſubreptionem pecuniarium, propter quam
eumdem ſocerum adiuit pro conſilio capiendo circa ea-
rumdem pecuniarium reſtitutionem, ſubiungendo quod
ſubtraxerat longè maiorem ſummam ſcut. 1000. Nec eſt
ſpernendum aliud adminiculum deſumptum ex depoſi-
tionibus aliorum teſtium, quod Chriſtophorus lacerauer-
rat d. apocham mutui ſcut. 383. in ijſdem capſis reper-
tam, oritur enim præſumptio quod ſicuti lacerando d.
apocham voluit ſubripere pecuniam in ea contentam, vo-
luerit pariter idem facere de alijs pecunijs ibidem reper-
10 tis, cum appareat malus animus furandi, & ſemel †
malus in eodem genere mali, ſemper præſumitur malus
concurrentibus eiſdem circumſtantis, quæ hic concurrunt
tàm reſpectu apochæ, quàm reſpectu pecuniarum in cap-
ſis repertarum, & quæ fuerunt ferro apertæ, vt ſupra dixi.

Concurrit etiam rumor, quod Chriſtophorus poſt mor-
tem Bartolis ex pecunijs illius diues euaſerit, & præſum-
11 ptio quod pecunia † fuerint ab ipſo Chriſtophoro ſubtra-
ctæ in cuius cubiculo, & in cuius poſſe reperiebantur, *cap.*
ſæpè contingit 2. *quæſt.* 4. Luc. de Pen. *in l. quemadmodum*
nu. 8. *C. de agr.* & *cenſit. lib.* 11. Menoch. *de præſ. præſ.* 31.
nu. 1. *lib.* 5. Stantibus autem præſumptionibus non eſt du-
12 bium quod probatio † etiam per vnicum teſtem adducta
eſt ſufficiens, Bald. *conſ.* 136. *ante fin. lib.* 2. cum alijs alle-
gatis per Decian. *reſp.* 92. *n.* 8. *lib.* 2.

Non obſtat, quod non probetur præcisè quantitas fur-
to ſubtracta, quod aſcendat ad ſcut. 1440. prout fuit facta
condemnatio in ſententia, de qua agitur, quia cùm de exi-
ſtentia pecuniarium in capſis in ſumma ſcut. 2000. non vi-
deatur poſſe dubitari ex ſequentibus, ſequitur quod ad
13 probandum poſtea quantitatem, † ſufficiant etiam præ-
ſumptiones, & coniecturæ, Iaſ. *in repet. l. admonendi*
num. 202. *ff. de iur. iur.* Surd. *conſ.* 94. *nu.* 28. Rota *deciſ.* 324.
num. 4. *apud ſanct. mem. Gregor. XV.*

Quod verò in capſis adeſſent dd. ſcut. 2000. ſuadetur
ex reiterata aſſertione eiuſdem Bartoli, facta paulò an-
te mortem in præſentia eiuſdem Chriſtophori, qui etiam
faſſus fuit, quod ipſe ſciebat Bartolum habere d. ſcut.
2000. & vltra illa habebat anulos aureos, & argenteos,
& alia de quibus deponit ſextus teſtis ſuper ſexto, & ſe-
ptimus ſuper nono. Concurrit etiam publica vox, &
fama ex alijs teſtibus probata, quod Bartolus reli-
querat ſcut. 2000. & vltra in ſua hereditate, quod be-
ne probatur ex notula pecuniarum ſcripta à Bartolo,
& reperta in eius capſa, quæ traſcendit etiam d. ſumam
ſcut. 2000. & ex ea colligi poteſt, quod Bartolus erant ſoli-
tus habere pecuniam, & inducitur veriſimilitudo exi-
ſtentiæ in ſumma dd. ſcut. 2000. Vnde cum in capſa poſt
aduentum Michaelis fratris ad Vrbem non fuerint re-
perta in pecunia numerata, niſi ſcut. 560. meritò fuit fa-
cta condemnatio pro reliqua ſumma, quæ deficiebat in
ſcut. 1440.

14 Non obſtat, quod teſtes † non ſint omni exceptione
maiores, quia cum agatur de furto noctis tempore fa-
cto, in domo eiuſdem furis, & per conſequens agatur de
probatione ſui natura difficili, Bart. *in l. ſi quis ex ar-*
gentarijs, §. *an vero nec hæredi num.* 5. *ff. de eden.* Me-
noch. *lib.* 6. *præſ.* 61. *numer.* 20. Rota *deciſ.* 762. *numer.* 3.
verſ. quod furtum. part. 2. *recent.* admittuntur teſtes
etiamſi non ſint omni exceptione maiores, cum aliàs † 15
probatio haberi non poſſit, Farinac. *de teſtib. quæſt.* 55.
num. 163. & *quæſt.* 63. *num.* 38. Maſcard. *de probat. in*
præſ. quæſt. 13. *num.* 18. Rota *deciſ.* 147. *num.* 4. *part.* 1.
recent. & *deciſ.* 384. *num.* 6. in ijſdem, quinimò quod
ſtante difficultate probationis † furtum poſſit etiam co- 16
niecturis probari, tradit Bart. *in d. l. ſi quis ex argenta-*
rijs, §. *an verò nec hæredi num.* 5. *ff. de eden.* cum alijs
per Menoch. *d. lib.* 6. *præſ.* 61. *num.* 20. Farinac. *conſ.* 158.
nu. 1. & 2. *lib.* 2.

Non obſtat periurium vnius teſtis deductum ex retro-
tractione primi examinis, quia ſtandum eſt † primo di- 17
cto, & non attenditur retrotractio in præiudicium hæ-
redis Bartoli, pro quo depoſuit, vt firmatur in deciſio-
ne D. mei Motmanni ſub die 4. Iulij 1631. Et in omnem
caſum iſte teſtis ſuppletur ex adminiculis, & præſump-
tionibus, de quibus ſupra, quæ reſponſio applicatur
etiam obiectionibus datis contra alios teſtes, nam Do-
mini probationes in hac cauſa adductas non conſidera-
bant vti ſingulas, ſed vti ſimul iunctas, adeout quæ † 18
ſingula non proſunt, ſimul iuncta iuuent, *gloſ. in l.* 2.
ff. de excuſ. tut. Gabr. *concl.* 1. *num.* 1. *de probat.* & ſæ-
pè tenuit Rota in materia difficilis probationis, vt in *Ne-*
ritonen. Penſionis 7. *Aprilis* 1606. *coram ſan mem. Gre-*
gor. & *in Comen. Decimarum* 18. *Maij* 1611. *coram. bon.*
mem. Cardinali Sacrato. Vltra quod ſingulis obiectioni-
bus dantur pro parte Michaelis congruæ reſponſiones,
quæ Dominis placuerunt.

Et ita vtraquè parte informante fuit concluſum &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis.
Diè Lunæ 26. *Ianuarij* 1632.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio petita à fideicommiſſario quandò, & quibus ex cauſis ei eſt deneganda. Mulier maior de Iure communi abſquè aliqua ſolemnitate poteſt contrahere, & alia de quibus in Summarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Auus paternus, quando adoptat nepotem ex filio eman-*
cipato, vel auus maternus adoptat nepotem ex filia, fi-
lius adoptatus tranſit in poteſtatem aui propter duplex
vinculum, ciuile ſcilicet, & naturale.
2 *Aegidianæ, vt non ſit locus, opus eſt, vt ſententia ſit*
nulla. vel iniuſta.
3 *Exceptio incontinenti probata impedit immiſſionem ex re-*
medio, l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.
4 *Immiſſio fideicommiſſario non poteſt concedi, niſi prius*
hæres grauatus fecerit ſuas detractiones.
5 *Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis.* & *nu.* 10.
6 *in Contractu filijfamilias non ſunt adhibendæ ſolemnita-*
tes, quando ei eſt vtilis.
7 *Mulier maior de iure communi abſquè aliqua ſolemnitate*
poteſt contrahere.
8 *Mulier maior de iure communi poteſt contrahere ſinè vlla*
ſolemnitate, & hoc non obſtante Conſtitut. Marchiæ,
cum loquatur de Minore
Et additio, quæ loquitur de Mulieribus eſt Cardinalis Car-
peñ, quæ non habet locum extra Prouinciam Marchiæ.
9 *Fideicommiſſum in vltimo de familia expirans.*
10 *Ceſſionarius ſuccedit in iuribus cedentis, & conſequitur*
omnia eius iura.
12 *Et poteſt omnia, quæ cedenti licebat.* & *ſic exigit à debi-*
toribus etiam inuitis, id quod ceſſionario erat debitum.
13 *in Materia probatoria ſingula, quæ non proſunt, ſimul*
collecta iuuant.
14 *in Ilenitate bonorum probanda ſuff... leuiores pro-*
bationes, & hoc maximè ſi ſimus in materia antiquiſ-
ſima. & *num.* 15.

16 *Ten-*

16 *Tempus antiquum in teſte dicitur, quando agitur de probatione 60. annorum.*
17 *Teſtes de auditu probant in antiquis.*
18 *Verbum, antiquitus, in quo verificetur.*
19 *Subiecta ſunt talia, qualia demonſtrant prædicata.*
20 *Producens aliquas ſcripturas fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera.*
21 *Quod procedit etiam in productione facta à procuratore.*
22 *Productio facta per compulſum non præiudicat in iuribus alienis, ſed hoc non procedit, ſi ſic producens dd. iuribus ſit vſus. & num. 24.*
23 *Confeſſio, quæ ex productione iurium reſultat, non poteſt reuocari, niſi docto de errore.*
24 *Vſus inducit ratificationem.*
25 *à Contradictione, vt quis repellatur ſufficit, quod ſemel conſenſerit.*
26 *Ratificatio in neceſſariam conſequentiam venit ex vſu.*
27 *in Fideicommiſſo id tantum, quod hæres grauatus inuenit tenetur reſtituere.*
28 *in Fideicommiſſo illud ſolum cenſetur ineſſe, quod ſupereſt deductis detractionibus.*
29 *Fideicommiſſario datur immiſſio pro indiuiſo, quando detractiones ſunt certæ.*
Et hoc intellige, quando datur certitudo generalis, ratione loci, & quotæ, alias non datur immiſſio, & num. 31.
30 *Certitudo generalis ſufficit, vt quis poſſit poſſidere.*
32 *Fideicommiſſarius, quando immittitur in poſſeſſionem pro indiuiſo cum grauato, quia detractiones ſunt faciendæ, poteſt reſtituere eas in pecunia numerata, & quando id procedat, & quando non. num. 33.*

DECISIO LXXXVIII.

COMES Georgius ſenior de Manzolis conditto de
anno 1486. teſtamento hæredem inſtituit Melchiorem
filium, quem fideicommiſſo grauauit; prout Melchior
in ſuo, quod de anno 1525. condidit teſtamento
Com. Georgium Iuniorem filium hæredem inſtitutum
eodem grauauit onere fideicommiſſi; Com. autem Georgius
Iunior habuit vnicam filiam naturalem Iſottam nomine,
quam præuia legitimatione nuptui tradidit Com.
Alexandro Bentiuolo, ex quibus natus eſt Com. Vlixes,
quem præfatus Com. Georgius auus maternus in
filium adoptauit; itaut in illius poteſtatem tranſiuerit;
1 quando † enim Auus paternus adoptat Nepotem ex filio
emancipato, vel Auus maternus adoptat Nepotem
ex filia, filius adoptatus tranſit in poteſtatem Aui propter
duplex vinculum ciuile ſcilicet, & naturale, *l. 2. ff.
de collat. §. 1. & §. ſed hodie. Inſtit. de adopt. l. cum in
adoptiuis, quæ eſt fin. §. ſi verò Pater. C. eod. tit. vbi*
Odofred. *num. 1. verſ. ſed certè, § ſed in omnia, & ibi
gloſ. in verb.* Parens *inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt*.
Vltimo loco idem Com. Vlixes ſuum condidit teſtamentum,
in quo hæredem vniuerſalem inſtituit Com.
Alexandrum filium relicta legitima Marchioni Franciſco
alteri filio, qui prætendens ſe eſſe vocatum ad fideicommiſſum
Georgij Iunioris petijt & obtinuit immiſſionem
in medietate Prædiorum della Riccardina del Gatto,
& in poſſeſſionibus nuncupatis della Mezzolara, e la
Palazzina; Vndè cauſa mihi commiſſa cum clauſula quatenus
ſit locus Ægidianæ, diſputatio ſuper hoc dubio bis
negatiuè fuit reſolutum ſub diebus 15. Martij 1630. * &
16. Iunij 1631. * quæ ſententia hodiè etiam propoſita tertio
cauſa ſuper iiſdem, placuit Dominis, & cum reſpectu
Prædij emphyteotici della Riccardina conueniretur,
non eſſe locum Ægidianæ, difficultas reducebatur ad alia
prædia, circa quæ cum fuerit actum ex remedio *l. fin. C.
de edict.* Diu. Adr. *toll.* ad effectum, vt non ſit locus appellationi
propter Ægidianam † opus eſt quod ſententia
2 ſit nulla, vel iniuſta, vt fuit reſolutum in cauſa *Tiburtina
Caſtri Sambuci 27. Ianuarij 1578. coram ſan. mem.
Clementis VIII. & coram rec. me.* Io. Garzia Card. Millino
in cauſa Rauennaten fideicommiſſi 13. Ianuar. 1595.
Card. Mant. *decis. 33. num. 2.* Iniuſtitia autem deducebatur
ex duplici capite. Primò, quia Com. Alexander
incontinenti probat d. bona non eſſe ſubiecta fideicommiſſo
Com. Georgij Iunioris, ſed Com. Georgij
ſenioris & Com. Melchioris eius filij, ſeque ipſum à vocatis
in dd. fideicommiſſis ex perſona Vlixis patris, cuius
eſt ſolus hæres vniuerſalis, cauſam habere, & propterea
cum † iſta exceptio ſit incontinenti probata impe- 3
dit immiſſionem ex remedio *d. l. fin. C. de edict.* Diu.
Adr. *toll.* Bart. *in l. filium. ſub num. 1. ff. ad* Trebell. Dec.
conſ. 424. num. 4. Pariſ. *conſ. 53. num. 110. lib. 3.* Put. *deciſ.
222. in princ. lib. 1. in correct.* Seraph. *deciſ. 357.
num. 4.* & latè fuit deductum in deciſione facta 15. Martij
1630. Secundò eadem iniuſtitia deducebatur ex eo,
quod quatenus etiam ſine veri præiudicio prædicta ceſſarent,
adhuc non poterat concedi immiſſio March. Franciſco
vigore fideicommiſſi Com. Georgij † Iunioris, ni- 4
ſi priùs Com. Alexander feciſſet ſuas detractiones.

Et quantùm attinet ad Primum caput iniuſtitiæ,
quæ ſufficienter videtur probata, illa principaliter pendet
à duobus articulis, Primò, vt videatur an Com. Alexander
ex perſona Vlixis Patris habeat cauſam à fideicommiſſarijs
Georgij ſenioris, & Melchioris, Secundò, vt
videatur an ſit probata identitas bonorum, & quantum
attinet ad primum articulum Iſotta mater Vlixis ſub die
2. Decembris 1560. obtinuit ceſſionem medietatis Iurium
à Ioanne, & Marco Antonio q. Cæſaris de Maluetijs, &
Dorotheæ de Manzolis filiæ q. Georgij ſenioris mediante
ſolutione ſcut. 1050. auri in auro, alia verò medietas fuit
ceſſa Conſtantiæ q. Camilli de Manzolis, de qua ſtatim
dicetur, inſuper ſub die 17. Decembris eiuſdem anni eadem
Iſotta obtinuit ſimilem ceſſionem pro dimidia à Fratribus
S. Mariæ de Miſericordia pro ſcut. 1100. reliqua
verò medietas fuit ceſſa prædictæ Conſtantiæ, de qua etiam
ſtatim dicetur. Tertiò, prædicta Iſotta 14. eiuſdem
menſis Decembris & anni 1560. obtinuit ceſſionem
pro dimidia ab illis de Aldrouandris deſcendentibus ex
Antonia filia d. Georgij ſenioris, & à ſocietate Hoſpitalis
S. Mariæ de Morte mediante ſolutione ſcut. 1050. pro
alia verò dimidia fuit facta ceſſio ad fauorem Conſtantiæ
prædictæ, & huiuſmodi ceſſio fuit facta nedum ſuper
Iuribus competentibus in bonis Georgij ſenioris, ſed etiam
Melchioris eius filij, Vndè cum poſtmodùm ſub die
3. Martij 1566. cum præſentia Com. Alexandri ſenioris
Mariti, & Patris reſpectiuè eadem Iſotta ceſſerit iura huiuſmodi
ad fauorem Vlixis filij, qui inſtituit hæredem
Com. Alexandrum, negari † non poteſt, quin Com. 5
Alexander ex dd. ceſſionibus repræſentet perſonas cedentium.

Nequè eſt verùm, quod iſta ceſſio fuit nulla, quia
aut nullitas prætenditur ex eo, quod Vlixes erat filius
familias, & ſe obligauerat reuelare indemnem Iſottam
matrem; Et cum hæc omnia fuerint facta præſente Com.
Alexandro patre, ceſſat omnis amaritudo ex *Stat. Bonon.
lib. 3. in* Rubr. *de contract. cum minor, & fil. fam. §.
item dicimus ibi*, vel maior prædicta fecerit in præſentia
patris; & vt fuit conſideratum in deciſione 16. Iunij 1631.
ſi † ceſſio fuit vtilis, non requirebantur ſolemnitates, ſin 6
minus March. Franciſcus non poteſt dare de huiuſmodi
damno; Quę autem dicuntur de retroceſſione non merentur
allegari, cum gratis dicantur. Aut verò ceſſio
prętenditur nulla ex eo, quod Iſotta ceſſit d. iura ſine ſo-
lemnitatibus, † & fuit reſponſum, quod de iure commu- 7
ni Mulier maior abſquè aliqua ſolemnitate contrahere
valet, *l. 2. vbi gloſ. in verb. obligauit C. ad* Velleian. Gratian.
late diſc. 756. num. 24. lib. 4. nullam enim adeſt ſtatutum,
quod obſtet, prout nec officit Conſtitutio Marchię,
cum loquatur de Minore, & Additio, quę loquitur
de Mulieribus ſit Cardinalis Carpeſi, quę non † habet 8
locum extra Prouinciam Marchię, vt apparet ex ſecunda
approbatione Pauli III. Rot. *deciſ. 6. num. 3. par. 4. diuerſ.*
& fuit reſolutum in cauſa *Imolen. damnorum 22. Iunij
1611. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in cauſa Viterbien
Terræ Vetrallæ 14. Martij 1624. coram R. P. D.
meo Pirouano.* Addentes ad deciſionem ſa. me. Gregorij
160. num. 17.

Et vltra prędictas ceſſiones, Vlixes ipſe 17. Aprilis
1565. mediante tranſactione, acquiſiuit ius à Dominis de
Luparis, Barbatijs, Ranutijs, & Armijs, vti deſcendentibus
ex latere materno Com. Georgij ſenioris, & Com.
Melchioris, Ac etiam 6. Februarij 1571. concordauit ſuper
fideicommiſſo Melchioris, cum Com. Alexandro, &
alijs de Manzolis mediante laudo bo. me. Card. Sixti, poſtea
Greg. XIII. cum aſſignatione plurium bonorum,
& pecuniarum. Ac tandem 9. Aprilis 1502. concordauit
cum Com. Peritheo Maluetio filio, & hęrede prędictę

Conſtan-

Conſtantię filię Com. Camilli de Manzolis, quę vna cum
Iſotta obtinuit ceſſionem pro medietate, vt ſupra dictum
fuit, quæ concordia ſoit ſuper fideicommiſſo Com. Geor-
gij ſenioris, & Com. Melchioris; Comes enim Peritheus
ea perſona matris prætendebat ad ſe pertinere omnia bo-
na prædictorum de Maluetijs, ex eo, quod in dicta Con-
9 ſtantia † tanquàm vltima de dicta ſamilia de Manzolis,
expiraſſent dd. fideicommiſſa, è contra verò d. Com. Vli-
xes prætendebat eam eſſe obligatam reſtituere plura bo-
na, ſed ex cauſa dictæ concordiæ aſſignauit eidem Com.
Peritheo quædam bona ſtabilia, & vice verſa Com. Peri-
theus abſoluit, & liberauit ipſum Com. Vlixem ab om-
oi, & toto eoquod prætendere poſſet ex cauſa dd. fidei-
commiſſorum in ampliſſima forma.

Vndè his ſtantibus inficiari non poteſt, quin Com. A-
10 lexander ex dd. ceſſionibus, † quæ omnes in eum ſunt ſo-
lidatæ, repræſentet perſonam fideicommiſſariorum, *c.
deniq. 7. q. 1. l. ſi donatæ. §. 1. ff. de donat. int. vir. & vxor.*
11 Itaut ſucceſſerit in eorum † iuribus, *l. emptor. vbi* Bald.
in primo not. C. de hæred. vel act. vend. & conſequutus
fuerit omnia eorum iura, *l. ſi ager. in fin. vbi* Din. Bar. *&
alij ff. de rei vend.* quare poteſt omnia facere, quæ ceden-
12 tibus licebant Berou. *conſ.* 107. *num.* 18. *vol. 1.* & ideo † iu-
re meritò exigit à Marchione Franciſco etiam inulto id,
quod ceſſionarijs, erat debitum, *l. idemq. §. ſi cui mandaae-
ro. ff. mand. l. nomina. ff. de hæred. vel act. vend. l. nomea.
C. quæ res pign. oblig poſſ.*

Circa ſecundum articulum, primi capitis iniuſtitiæ,
quod eſt, an ſit probata identitas bonorum, illa videtur
ſufficienter iuſtificata ex multis probationibus per Com.
Alexandrum adductis, quæ ſimul ponderandæ, & co-
niungendæ ſunt, non autem ſcindendæ, cùm in materia
13 probatoria trita ſit regula, quod † ſingula, quæ non pro-
ſunt, ſimul collecta iuuant *gloſ. in l. 2. in verb. legitimi. ff.
de excuſ. tut.* Dec. *conſ.* 146. *num.* 14. *verſ.* 6. *& vltimò.
ſan. mem.* Gregor. *deciſ.* 245. *num.* 2. *& ſeqq.* quæ eò ma-
gis procedunt, cùm agatur de identitate bonorum pro-
14 banda, † in qua ſufficiunt leuiores probationes, *c. cum
cauſam,* & ibi Doct. *de probat.* Rimin. Sen *conſ.* 254. *n.*
11. *cum ſeqq. lib.* 2. Decian. *conſ.* 17. *num.* 6. *lib.* 3. Rot. *in
recent. dec.* 459. *ſub num.* 3. *par.* 1. *ſan. mem.* Greg. *dec.* 172.
ſub num. 6. & ibi Addent. *num.* 10. quod de facili procedit
15 in hac facti ſpecie, cùm agatur de re antiquiſſima † vltra
centum annos Socc. *conſ.* 86. *nu.* 2. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 462.
nu. 9. *& dixit* Rota *in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Deſi-
derijs. 5. Maij, & 14. Iunij 1627. & 24. Maij 1628. coram
R.P.D. meo Merlino.*

In propoſito autem fuerunt dati plures Teſtes exami-
nati in alia cauſa de anno 1562. nempè octauus, & duo-
decimus dati in Summ. num. 2. primus, ſeptimus, duo-
decimus, & decimuſquintus dati in Summ. num. 11. de-
ponentes de poſſeſſione Georgij ſenioris, & cùm d. Geor-
gius obierit de anno 1498. vtiquè agitur de probatione fa-
16 cienda de re vltra 60. † annos, quod tempus in teſte eſt
antiquum, Caputaq. *deciſ. 5. num. 3. par.* 3. Farin. *de te-
ſtib. q. 69. num.* 145. Seraph. *deciſ. 75. in fin.* Rot. *deciſ.* 155.
*num. 13. par. 2. diuerſ. & in recent. deciſ. 234. num. 2. & de-
ciſ. 694. num. 2. poſt princ. verſ. qui etiam. par.* 2. & propte-
17 rea regulariter loquendo iſti Teſtes, cùm verſemur † in
antiquis, etiam quod deponant de auditu probant Hon-
ded. *conſ. 17. num. 52. lib.* 1. Farin. *loc. cit. q. 69. num.* 125.
& in puncto de bonis poſſeſſis à fideicommitteote, Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 618. *num.* 20. *cum ſeqq.* Rot. *in rec. deciſ.*
694. *num. 2. verſ. vtiquè ſufficiunt par.* 2.

Hæc etiam probatio coadiuuatur ex Teſtibus datis ſub
d. num. 2. & 11. qui probant in genere, quod hæc bona
fuerunt DD. de Manzolis, ab antiquo, & ex acquiſitio-
nibus aliquarum petiarum Terræ factis à d. Com. Geor-
gio ſub vocabulis horum Prædiorum, ex quibus reſultat,
quod dum Teſtes deponunt, bona fuiſſe DD. de Manzo-
lis ab antiquo, cùm Georgius ſenior obierit de anno 1498.
& ſic per annos 64. ante d. diſpoſitionem, Melchior au-
tem obierit de anno 1525. & ſic per 37. annos tantùm an-
te eandem depoſitionem factam de anno 1562. d. Teſtes
ſunt intelligendi de poſſeſsione Com. Georgij ſenioris,
tùm quia ille antiquitùs obijt, tùm quia bona tranſie-
runt reſpectu d. Georgij per plures generationes, Vndè
18 propterea in ipſo Georgio † ſeniore verificatur illud ver-
bum antiquitùs, Bald. *conſ.* 310. *num.* 4. *cum ſeqq. &
conſ. 370. num. 4. lib.* 3. Rot. *in recent. deciſ. 167. num. 43. in
fin. verſ. & antiquum,* & hoc de plano procedit, quia cùm
conſtet ibidem Georgium ſeniorem bona acquiſiuiſſe, &
Teſtes diſtinguant, la parte vecchia, dalla nuoua, vti-
què per neceſſe ſunt intelligendi de poſſeſſione Com.
Georgij ſenioris, talia † enim ſunt ſubiecta, qualia de- 19
monſtrant prædicata *cap. inter dilectos. de fid. inſtrum.* Iaſ.
in l. ſtipulatio. §. hi qui. num. 1. ff. de verb. oblig. Neuizz.
conſ. 92. num. 4.

Et reſpectu fideicommiſſi Com. Melchioris filij d. Com.
Georgij ſatis probatur identitas, quia dd. omnes Teſtes
clarè deponunt de poſſeſſione d. Com. Melchioris, plures
de viſu, reliqui de auditu, concurrunt etiam articuli ſuper
d. examine dati de anno 1562. & deſcriptiones factæ ſuper
his bonis vti pertinentibus ad fideicommiſſum d. Mel-
chioris, ex quibus ſiuè dd. probationes referantur ad vnum
fideicommiſſum, ſiuè ad aliud, Com. Alexander ex dedu-
ctis habet intentum, cùm habeat ceſſiones ſufficientes, vt
ſupra probatum fuit.

Nec prædictis obſtat in hoc caſu, quod depoſitiones,
articuli, & deſcriptiones factę ſint in alia cauſa, quia, vt
dictum fuit in deciſione facta 15. Martij 1630. Marchio
Franciſcus produxit omnia prędicta in iſta cauſa, & ex il-
lis obtinuit immiſſionem, Vndè in neceſſariam † conſe- 20
quentiam ſaſſus fuit omnia contenta in dd. ſcripturis eſ-
ſe vera, *c. cum olim. de cenſib. l. publia. §. fin. ff. depoſ.*
Bart. *in l. poſt legatum in princ. ff. depoſ. cum alijs per*
Surd. *in conſ. 5. num.* 37. Verall. *deciſ. 193. num. 3. par.* 1.
quę loquitur etiam in productione † facta à Procurato- 21
re cum allegatis in d. deciſ. & quàmuis productio fuerit
facta per compulſum, quę non pręiudicat † in iuribus 22
alienis, nihilominus, cùm dd. iuribus vſus fuerit Mar-
chio Franciſcus, & ex illis obtinuerit, non poteſt prę-
dictam confeſſionem, † quę ex productione reſultat, re- 23
uocare, niſi doceat de errore, *l. ſi quis Teſtibus C. de teſtib.*
Aym. *conſ. 73. num.* 14. Vant. *de nullit. tit. quib. mod.
ſent. null. differ. poſſ. num.* 103. Tiraq. *de conſtitut. poſſ.
par. 3. lim. 30. num.* 12. Phanuc. *de dot. gloſ. 11. num.* 5.
Menoch. *conſ. 23. num. 1. & fuit reſolutum in cauſa Fo-
rolinien. cenſus 13. Iunij 1589. coram Orano in alia deciſ.
alleg.* Itaut ſtante d. vſu non ſit diſtinguendum inter pro-
ductionem per compulſum, † & facti per ipſummet prin- 24
cipalem, quia cum vſus inducat ratificationem, perin-
de eſt, ac ſi ipſe Marchio iura produxiſſet, *l. ſi pupilli. §.
item quæritur. ff. de neg. geſt.* Tiraq. *de Conſtit. par.* 3.
lim. 30. num. 62. & ſufficit, † quod March. Franciſcus 25
ſemel conſenſerit, vt poſſit repelli à contradictione, *l.
in diem. ff. de aq. pluu. arcen.* Surd. *conſ. 60. num.* 14. &
hęc omnia ſimul ſunt conſideranda, cùm vnum † veniat 26
in neceſſariam conſequentiam alterius, cùm ſcilicet ra-
tificatio in neceſſariam conſequentiam veniat ex vſu.
Chriſtoph. Caſtell. *in repet. l. ſciendum. num. 9. ad fin. ff. de
verb. oblig.* & ita ſenſit Bart. *in l. ſi is, qui præemptore. nu.*
71. *de vſucap. & in l. ſub conditione. num. 3. ff. de ſolut.*
Bald. *in l. 1. in fin. C. quand. liceat ab empt. diſced.* Alex.
*conſ. 117. num. 4. lib. 5. & fuit dictum in cauſa Romana
Domus in Burgo 30. Martij 1590. coram bo. mem. Cardin.
Mant.*

Neque obſtat, quod fideicommiſſum Georgij ſenio-
ris, non poſſit comprehendere omnia d. bona, cum in
laudo Card. S. Sixti lato 6. Februarij 1571. fuerit ęſtima-
tum in libris 24. mill. quia pro diſſolutione huius obiecti
repetendum eſt, quod hic agitur de duobus fideicommiſ-
ſis, videlicet Com. Georgij ſen. & Com. Melchioris eius
filij, compromiſſum fuit factum in d. Cardin. ſuper hę-
reditate Com. Melchioris inter Com. Vlixem ex vna, &
Com. Alexandrum, & fratres de Manzolis ex alia, & fuit
actum ſuper eo, quod eſſet detrahendum ex fideicommiſ-
ſo d. Com. Melchioris, fuitque laudatum, quod diuerſa de-
traherentur, & primo loco librę 24. mill. quas partes con-
ueniebant Vlixem, tanquàm hęredem Com. Georgij Aui
materni, deducere debere ex ſolutionibus factis pro fidei-
commiſſo Georgij ſen. vt enim ſupra relatum fuit, ceſſio à
diuerſis fuit facta Iſottę, & Conſtantię filiæ q. Camilli de
Manzolis, & cùm Vlixes ſoluerit d. ſummam, & age-
retur de concordia ſuper fideicom. Co. Melchioris actum
fuit, quid priùs de illius hęreditate detrahi deberet, &
primò fuit actum de detractione ſolutionis, factę pro ac-
quirenda ceſſione ſuper fideicom. Georgij ſenioris, quę, vt
ſupra relatum fuit, facta fuit pro dimidia Iſottę matri
Com. Vlixis & Conſtantię, filię q. Camilli de Manzolis,

& fuit

& fuit actum de detrahendo id, quod ſoluit Iſotta mater Com. Vlixis pro acquirenda d. ceſſione, non autem fuit firmatum, quod fideicom. Georgij aſcenderet tantùm ad d. ſummam, quod claré innouunt verba ipſius laudi, ibi: *Prima che di tutto il corpo dell'heredità del Co. Marchionne, deſcritta nel ſopradetto cartone, ſi deduchino per contanti 24. mila lire, e queſte ſono per altrettante, che confeſſano le parti hauer pagate il d. Sig. Conte Vliſſe, come herede del Co. Giorgio, e la Sig. Conſtanza come herede del Co. Camillo per l'importanza del fideicommiſſo di Giorgio vecchio Padre del Conte Marchionne*. Et in omnem euentum iſta nihil proſunt March. Franciſco, quia ſufficit Com. Alexandro docere, quod iſta bona, qualia ſint, ſpectent ex dd. ceſſionibus ad Com. Vlixem communem Patrem, cuius ſolus ipſe eſt hæres, non autem ſint ſuppoſita fideicommiſſo Georgij iunioris, ex quo March. Franciſcus prætendit ſe eſſe vocatum.

Quantùm attinet ad ſecundum caput iniuſtitiæ, illud videtur clarum, nam etiamſi omnia prædicta ceſſarent, vt fuit conſideratum in deciſione facta 15. Martij 1630. adhuc ſunt faciendæ plures detractiones, cùm grauatus
27 teneatur ſolùm reſtituere, † quod inuenit in fideicommiſſo, *l. in fideicommiſſarium*, *§. quoties*. *ff. ad* Trebell. illud autem ſolùm cenſetur eſſe in fideicommiſſo, quod ſupereſt deductis detractionibus, *l. qui quadragin-*
28 *ta. verſ. & quod hæres. ff. ad* Trebell. & ſi non fierent † detractiones Com. Alexander hæres plus reſtitueret, quàm reſtituere eſſet iuſſus, vt inquit Fulgoſ. *in conſ.* 81. *col. 2. poſt med.* Natt. *conſ.* 255. *nu.* 9. *in fin.* & pulchrè Surd. *deciſ.* 333. *num.* 18 *verſ. & ratio eſt.*

Nequè obſtat, † quod, quando detractiones ſunt cer-
29 tæ, datur immiſſio pro indiuiſo, prout ſeruat Rota, quia hoc eſt verum, quando datur certitudo generalis ratione loci, & quotæ, † nam iſta certitudo generalis ſufficit ad
30 effectum, vt quis poſſit poſſidere, *arg. tex. in l. qui iure militari. ff. de milit. teſtam.* Io. Petrucc. *de Monteſperello in l. ab emptione, ff. de pact.* Soccin. *in d. l.* 3. *§. incertum. num.* 5. *poſt med. verſ. & ad difficultatem, & ibi* Iaſ. *num.* 26. *propè fin. verſ.* 2. & notabilius idem Iaſ. *in conſ.* 147. *num.* 31. *& num* 41. *verſ. nec iſta caſu lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 59. *num.* 23. *lib.* 1. Neguſ. *de pign. par.* 2. *memb.* 2. *num.* 3. *in fin.* Tiraq. *de iur. conſtit. par.* 2. *ampliat.* 32. *num.* 11. *& par.* 2. *lim.* 19. *num.* 2. *&* 3. Rolan. *conſ.* 97. *num.* 44. *&* 45. *lib.* 1. ſed in hoc caſu, iſta certitudo generalis ratione quotæ ceſſat, quia nedum eſt detra-
31 henda † legitima, & trebellianica, ſed etiam ſunt faciendæ aliæ detractiones ponderatæ in d. deciſione, & hoc eſt, quod dicit Surd. *in d. ciſ.* 333. *num.* 13. *cum alijs alleg. in alia deciſione.*

Nequè obſtat, quod March. Franciſcus poteſt reſti-
32 tuere alias detractiones in pecunia numerata, Corn. *conſ.* 232. *num.* 15. *verſ. non data. lib.* 4. Menoch. *de adipiſc. rem.* 4. *num.* 641. quia hoc poſſet conſiderari, ſi hæreditas
33 conſiſteret in pecunia numerata, ſecus autem † quando conſiſtit in corporibus, quia tunc detractio eſt incerta ratione quotæ, Iaſ. *d. conſ.* 145. *num.* 31 *verſ. item eſt incertitudo ratione quotæ*. Rot. *deciſ.* 365. *in fin. par.* 1. *diuerſ. & in rec. deciſ.* 115. *num.* 12. *par.* 1. *& fuit dictum in Senogallien. fideicommiſſi* 21. *Maij* 1606. *coram bo. mem. Card. Sacrato*, & in omnem euentum ceſſat omnis difficultas, cum ſimpliciter fuerit conceſſa immiſſio March. Franciſco.

Ex quibus, aut conſtat de fideicommiſſo Georgij ſenioris, & Melchioris eius filij, prout ex prædictis videtur conſtare, & cum Vlixes habuerit ceſſionem, Marchio Franciſcus tanquàm vocatus in fideicommiſſo Georgij Iunioris non potuit obtinere, aut verò ſine veri prǽiudicio non conſtat de fideicommiſſo prędictorum, & idem Marchio minus etiam potuit obtinere, cum ſint faciendæ detractiones, & ſic ex vtroquè capite non eſt locus Ægidianæ. Vndè tertio loco Domini perſtiterunt in his alias deciſis, &c.

* Prima deciſio eſt 360. ſupra par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 51. in hac eadem part.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris Honorifici.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione materia ſucceſſionis in Iure honorifico, & an in eo ſuccedere poſſint deſcendentes ex fœminis,

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium.*
2 *Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione Eccleſiæ, etiamſi non ſit facta reſeruatio.*
3 *Agnati proximiores deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus, ſuccedunt defuncto.*
4 *Ius honorificum tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
5 *Æquales in gradu, ſimul ſuccedunt æqualiter in bonis defuncti.*
6 *Statut. Ianuæ lib 4. cap. 23. quid diſponat.*
7 *Mulier ſi ſe nubat in agnatione, nec gradum, nec familiam amittit, & num 12.*
8 *Fœmina non poteſt intrare ad conſtituendum ſecundum, vel tertium gradum agnationis, cum careat qualitate maſculina.*
9 *Fœminæ gradus non eſt in conſideratione, vbi maſculus præcedit.*
10 *Caput, quando eſt impertinens, nunquàm habendum eſt in conſideratione, quo ad effectus producendos.*
11 *Matre excluſa, omnes ſunt excluſi, qui per matrem coniunguntur.*
13 *Fœminæ non eſt finis lineæ, niſi quando nupſit in aliena familia.*
14 *Conſil. Crauett. 831. num. 3. & alij declarantur.*
15 *Mulier impoſſibile eſt, quod habeat ſuos deſcendentes agnatos.*
16 *Deſcendentium appellatione veniunt etiam deſcendentes ex fœminis.*
17 *Familiæ paternæ appellatione non veniunt deſcendentes ex fœminis.*
18 *Mulier familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt.*
19 *Fœminæ non ſunt comprehenſæ in familiæ paternæ vocatione.*
20 *Fideicommiſſum remanet extinctum in perſonam hæredis vltimi vocati.*
21 *Deſcendentiæ verbum non differt ab ipſo nomine familiæ.*
22 *Vocatio deſcendentium ſimplex, non poteſt confundi, cum vocatione qualificata.*
23 *Diſpoſitionis vna pars alteram declarat.*
24 *Teſtator, ſi in teſtamenta dixerit, bona velle, quod remaneant in agnatione maſculina, & poſtea in codicillis dixerit in familia, nihilominus de maſculina erit intelligendum.*
25 *Capellam dotanti acquiritur iuſpatronatus, & ius honorificum.*
26 *Ius honorificum tranſit ad vocatos.*
27 *Ius honorificum non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed remanet penès primum hæredem.*

DECISIO LXXXIX.

MORTVO Hieronymo Saulio vltimo de linea maſculorum Vincentij primi acquirentis huius Iuris Honorificij, Chori, & Capellæ Sanctæ Catherinæ Ianuę Ordinis S. Benedicti Caſsineſ. Abbas, & Monachi dicti Monaſterij conceſſerunt, & ſeù recognouerunt in patronos dicti iuris Honorifici DD. Iulium, Octauium, & Ioannem Antonium de Saulis vti hæredes dicti Hieronymi; Cauſa poſtmodùm in Rota commiſſa contra Abbatem, & Monachos ad inſtantiam D. Pauli Saulij, & D. Ioannis Baptiſtæ, qui pro ſuo Iure, & intereſſe obtinuerunt per ſpeciale reſcriptum admitti ad cauſam, fuit primò dubitatum de exiſtentia huius iuris Honorifici. & die 13. Maij 1630. reſolutum conſtare; ſucceſſiuè de pertinentia illius quæſitum, & hodiè Domini reſponderunt Ius Honorificum non ſpectare ad Paulum, nequè ad Ioannem Baptiſtam; ſed ad Iulium, Octauium, & Ioannem Antonium.

Quia dubitari non poteſt, quin iuſpatronatus † de 1
quo

qno agitur ſit hæreditarium, nedum Iuris præſumptio-
ne per Clem. plures. *de iure patronat.* Calder. *conſ.* 4.
eodem tit. Couar. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 6.
Seraphin. *deciſ.* 456. *num.* 1. 703. *num.* 8. *par.* 1. & 756.
num. 1. *par.* 2. *recent.* Sed etiam ex ipſa Vincentij fun-
datoris diſpoſitione, in qua reſeruauit ſibi, hæredibus,
& ſucceſſoribus ius Honorificum dictæ Capellæ, Cho-
2 ri, quæ reſeruatio nedum à Canone admittitur; † ſed
vlteriùs ſi non fuiſſet expreſſa, nihilominus concedi-
tur *c. nobis. de Iurepatronatus*, Rota *eodem tit. in an-
tiq. deciſ.* 5. & idem latiſſimè fuit firmatum in *Iacen.
Portionis* 10. *Decembr.* 1591. *coram Card. Hieronymo
Pamphilio*, & in prima huius cauſæ deciſione; vnde
cum Hieronymus ab inteſtato deceſſerit, & dicti Iu-
lius, & Octauius, & Ioannes Antonius in gradu alios
3 omnes ſucceſſibiles † præcedant, meritò ad eos ſicuti
differtur illius hæreditas ab inteſtato vti proximiores ag-
natos, deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus
Auth. *de hæred. ab inteſt. venien. in princ.* Graſſ. *in* §.
ſucceſſio ab inteſtato quæſt. 2. & id ipſum determinat Sta-
tutum Ianuen. *lib.* 6. *tit.* 23. Cum excluſione fœmina-
rum, ita, & ius honorificum pertinebit, quod procul-
4 dubio cum † vniuerſitate bonorum tranſit, *cap. ex lite-
ris. de Iurepatronatus*, Abb. *in cap.* 1. *num.* 2. *eodem tit.*
Couar. *variar. reſolut. lib.* 2. *d. cap.* 18. *num.* 8. Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt.* 434. *num.* 2.

Non obſtat, quod D. Paulus Saulius ſi non præcedat
ſupradictos agnatos in gradu ſucceſſibili, tanquàm fi-
lius Bartholomæi Saulij, cum diſtet in vno gradu à per-
ſona Hieronymi, ſicquè reperiatur in quinto, alij ve-
rò in quarto; Attamen vti filius Margaritinæ Saulíæ na-
tæ ex Sebaſtiano Saulio, & nuptæ eidem Bartholomæo
patri, & etiam vt nepos Theodoræ Sauliæ natæ, & An-
tonio fratre Vincentij fundatoris, & nuptæ Franciſco
5 Saulio dicti Pauli auo, ex † duplici coniunctione in quar-
to gradu reperitur cum Hieronymo, vnde ſaltem ad æ-
qualem ſucceſſionem cum Iulio, & alijs concurrere debeat
Auth. *poſt fratres, C. de legitim. hæred.* & *in* §. *ſi verò neq.
fratres* Auth. *de hæred. ab inteſt. venien.* Pariſ. *conſil.* 149.
num. 5. *lib.* 4. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 24. *num.* 34. Gratian.
diſcept. 110. *num.* 14. & 15.

6 Quia ſtante Statuto Ianuæ † *lib.* 6. *cap.* 23. diſponen-
te circa ſucceſſionem ab inteſtato, vt deficientibus deſ-
cendentibus, & aſcendentibus maſculis, ſuccedat agna-
tus maſculus proximior, defuncto inteſtato vſquè ad
quartum gradum incluſiuè, non poteſt Paulus in gra-
du cognatitio exiſtente, prætendere ſimultaneam ſuc-
ceſſionem cum Iulio, & alijs in gradu agnatitio reper-
tis, cum in illis deficiat qualitas agnati, cum qua à Sta-
tuto vocantur.

Nec videtur Paulus poſſe ſe tueri ex eo, quod tam
Theodora, quam Margaritina de Saulis nuptæ fuerint
in eadem familia cum Bartholomæo, & Antonio reſpe-
7 ctiuè patri, & auo dicti Pauli; ità vt nequè † gradum, ne-
què familiam amiſerint; ſed continuando vtrumque con-
ſeruauerint, nempè Theodora ſecundum cuius reſpectu
Paulus reperitur in quarto, & Margaritina tertium, ex
qua pariter quartus ſubſequitur Crauett. *conſ.* 831. *num.*
3. & *conſ.* 877. *num.* 3. Peregr. *conſ.* 50. *num.* 4. *lib.* 3. Vegg.
conſ. 63. *num.* 74. Alba *conſ.* 86. & 87. Paſch *de Iurib. pa-
triæ poteſt. par.* 4. *cap.* 5 *num.* 69. Fuſar. *conſ.* 30. *nu.* 2. Ca-
ſtill. *controu. iur. par.* 3. *cap.* 15. *num.* 54. & *ſequen.* Franc. à
Ponte *conſ.* 154. *num.* 30. *lib.* 2. Molpheſ. *conſ.* 18. *num.* 17. &
ſequen. cum etiam alijs adductis per eundem Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt.* 404. *num.* 12. & *ſequen.* ponderando quod in
maſculo deſcendente ex fœmina nupta in agnatione
concurrant requiſita agnationis maſculinitatis, & pro-
ximitatis.

Quia aduerterunt Domini ad verba Statuti, ibi, qui-
bus deficientibus, ſcilicet deſcendentibus maſculis, &
aſcendentibus ſemper fœminis in quocunquè gradu ex-
cluſis, ſubditur ſuccedat agnatus maſculus proximior de-
functo inteſtato vſquè in quartum gradum excluſiuè,
quæ cum deſiderent gradum intra certos limites, nempè
quartum, & agnatitium, ac maſculum, & proximio-
rem, certum eſt, quod ſi Theodora, aut Margaritina
viuerent, & haberent gradum intra limites, & agnatio-
nem, & proximioritatem, non tamen poſſent intrare ad
8 conſtituendum † ſecundum, vel tertium gradum ex deſi-
deratis per ſtatutum, cum careant qualitate maſculina
illas excludente, Soccin. Sen. *conſ* 249. *num.* 20. *verſ.* 15.
& *conſ.* 252. *num.* 17. *in fine lib.* 2. Cephal. *conſ.* 490. *in fi-
ne*, Ruin. *conſil.* 151. *num.* 14. *lib.* 2. Peregr. *de fideicomm.
art.* 21. *num.* 9. Honded. *conſ.* 70. *num.* 44. *vol.* 1. Fuſar.
alios adducens *quæſt.* 357. *num.* 2. dicentes gradum † fœ- 9
minæ non eſſe in conſideratione, vbi maſculus præcedit;
ſubducto autem gradu fœminarum de præſcriptis per ſta-
tutum, aut filij maſculi exindè deſcendentes dinumerant
gradum à matre, vel alia, & ex illo tanquàm imperti-
nenti, & inhabili carente qualitate maſculinitatis non
poſſunt proprium gradum continuare, nec ab eodem col-
ligari, Bald. & Caſtr. *in l.* 1. *C. de legit. hæred.* Gabr. *conſ.*
6 *num.* 1. *vol.* 1. Surd. *conſil.* 31. *num* 36 dicens, vbi caput
† eſt impertinens nunquàm habendum in conſideratio- 10
ne, quoad effectus producendos, & clariùs *deciſ.* 239. *nu.*
8. affirmans maſculos ex gradu impertinenti non eſſe ad-
mittendos, & exinde excluſa matre † omnes eſſe ex- 11
cluſos, qui per matrem coniunguntur, Rhouden. *conſ.*
3. *num.* 20. & *ſeq.* Bellon. Iun. *conſ.* 2. *num* 71. Rouit. *con-
ſil.* 17. *per totum*, Caſtill *controu. iur. part.* 3. *cap.* 15.
num 59. *verſ.* 2. & 3. & hunc ſenſum habuit Rota *in
cauſa Florentina de Cambijs* 9. *Iunij* 1627. *coram Domino
meo Dunozetto*, aut verò principaliter idem Paulus di-
numerat gradum à Bartholomæo eius patre, in quo re-
quiſita ſtatuti concurrunt, cum ille reperiatur in quinto
gradu, ſemper excluditur per Iulium, & alios ſupradi-
ctos.

Propterea non obſtant rationes, Crau. & *aliorum ſu-
pra alleg.* vt ſcilicet † fœmina, quæ nupſit in eadem fa- 12
milia conſeruet gradum, & cognomen, ex quo vt dicit
idem Crauetta non eſt finis lineæ; † niſi quando nupſit in 13
aliena familia, ponderando *l. pronunciatio in fine*, *ff. de
verbor. ſignif.*

Quia in his terminis benè poterit fœmina conſeruare
gradum, & cognomen, quando ſcilicet verba diſponen-
tium, ſiuè inter viuos, ſiue in vltima voluntate non ex-
cludunt perſonam matris, gradum conſtituentem; &
tunc quia requiſita poterunt conuenire filio fœminæ:
quia deſcendenti maſculo, & agnato agnatione per fœmi-
nam agnatam in eadem familia conſeruata, Menoch.
conſ. 730. *num.* 12. Odd. *conſ.* 46. *num.* 60. Mantic. *de co-
nict. lib.* 8 *tit.* 12. *num.* 10. benè poterunt intrare ratio-
nes, & argumenta † Crauettæ, & aliorum, qui illum 14
ſequuntur; ſecus autem ſe moto gradu matris propter
repugnantem qualitatem maſculinitatis à Statuto deſi-
deratam, ſine qua exiſtimauit, Caſtr. *conſ.* 91. *num.* 4.
lib. 2. impoſſibile mulierem † poſſe habere ſuos deſcen- 15
dentes agnatos, & idem confirmant Surd. Bellam. & *alij
ſupra allegati.*

Quò verò ad Ioannem Baptiſtam, nec ad eum viſum
fuit ſpectare ius Honorificum.

Quàmuis enim produxerit Codicillos Auguſtini Saulij
filij Vincentij primi acquirentis, in quibus narrato priùs,
quod Hieronymus Archiepiſcopus eius frater deceſſit
condito teſtamento, cum fideicommiſſo omnium bono-
rum, ſub quo comprehenſum remanebat omne ius, quod
poterat prætendere in Choro, & alijs per Vincentium
patrem relictis, & fabricatis, ſubdit, quod idem codicil-
lans filius, & hæres pro dimidia dicti q. Vincentij cu-
piens, quod portio ſibi ſpectans in dicto Choro pro d. ſua
dimidia conſeruetur in deſcendentia, & familia paterna
ideò per dictos Codicillos ordinauerit, quod ſua dimidia
d. Chori, ac omne Ius ſibi competens nullo vnquàm tem-
pore alienari poſſit, ſed quod ſit & eſſe debeat in perpe-
tuum, & in ſæcula ſæculorum deſcendentium q. Vincen-
tij; & ſimiliter, & teſtibus formiter examinatis probaue-
rit ſe deſcendere ex Mariettina filia Auguſtini Codicil-
lantis, & exindè appellatione † deſcendentium q. Vin- 16
centij quàmuis ex fœmina prætendat ſe comprehenſum,
& vocatum, *l. fin. C. de ſuis,* & *legitim.* Peregr. *de fideicom.
art.* 25. *num.* 7. *cum alijs cumulatis per* Menoch. *præſ.* 91. *lib.*
4 & Fuſar. *quæſt.* 325. *num.* 3.

Attamen prędicta omnia euitantur ex voluntate e-
iuſdem Auguſtini codicillantis; dum voluit ius Hono-
rificum conſeruare, nedùm in deſcendentia; ſed, & in 17
familia paterna, cui paternę † familię certè conuenire
non poſſunt deſcendentes ex fœminis prout ex Marietti-
na filia Auguſtini, quę fuit finis proprię familię de Sau-
lis, & principalium alterius de Iuſtinianis; dum † ab ea 18
prouenerit Alexander filius de Iuſtinianis, & ab eo Emi-
lius, qui

lius, qui fuit pater Ioannis Baptiſtę nunc agentis, *l. pro-
nunciatio, §. vltimo, ff. de verb. ſignif. §. cæterum, §.
media autem Inſtit. de legitim.* Agnat. *ſucceſſ.* Peregr *de
fideicomm. art.* 22. *num.* 25. quinimò, nec ipſa Marietti-
na, quàmuis agnata, ſi viueret eſſet capax huius Iu-
ris Honorifici propter voluntatem Teſtatoris, illud con-
19 ſeruandi in familia paterna de Saulis: quia tunc † fœ-
minæ ipſæ in vocatione non ſunt comprehenſæ ſecun-
dum veriorem, de qua per Socc. Sen. *conſ.* 63. *num.* 141.
lib. 3. Surd. *conſil.* 96. *num.* 27. Peregr. *artic.* 25. *num.* 4. *&
art.* 26. *in fine* Fuſar. *eadem quæſt.* 346. *num.* 5. quam ſæ-
20 piùs Rota ſequuta eſt etiam, † quod fideicommiſſum
remaneat extinctum in perſonam hæredis vltimi voca-
ti, vt in *deciſ.* 203. *part.* 2. *recent. & in Romana de Io-
uardis* 14. *Februarij* 1620. *&* 4. *Decembris* 1623. *coram
bon. mem. Buratto*; nequè hæc ipſa voluntas Auguſti-
ni poteſt in dubium reuocari ex eo, quod paulò infra
non fuerint repetita eadem verba; ſed, quod ſint, & eſſe
debeant in perpetuum, & in ſæcula ſæculorum deſcen-
dentium d. q. Vincentij, quaſi habuerit ſenſum vocare
deſcendentes ex maſculis ſimpliciter, non differendo de-
21 ſcendentiam † ab ipſo nomine familiæ, Ripa *in l. filius-
famil. §. Diui. num.* 112. *ff. de legat. primo*, Peregr. *art.*
22 30. *num.* 15. *cum ſequen.* quia vocatio † deſcendentium
ſimplex, non poteſt confundi cum vocatione qualifi-
cata, & differenti per nomen familiæ, & agnationis;
nam prima eſt apta compræhendere agnatos, & cogna-
23 tos; ſecunda verò non conuenit cognatis; propterea †
ſemper vna pars diſpoſitionis recipit interpretationem ab
altera; itaut vna non diſcordet ab altera *l. vtrùm, ff de
petit. hæred.* & in his terminis hoc ipſum firmarunt Ga-
br. *de teſtam. concluſ.* 10. Mantic. *de coniect. lib.* 5. *tit.* 1.
num. 22. *&* Surd. *d. conſ.* 96. *num.* 32. dicens, ſi Teſtator
24 in † teſtamento dixerit velle, quod bona remaneant in
agnatione maſculina; & poſtea in Codicillis, dixerit
ſolùm in familia, quod nihilominus de maſculina erit
intelligendum.

Prædictis accedit, quod nequè Auguſtinus, nequè
Hieronymus Archiepiſcopus potuerunt diſponere de Iu-
re Honorifico acquiſito, per Vincentium eorum patrem,
quia voluntatem eiuſdem patris, non adimpleuerunt aſ-
ſignando loca montium pro multiplico, donec aſcende-
rent ad loca nonaginta, vt adimplerentur conditiones
per eundem Vincentium expreſſæ; ſed Bendinellus Au-
guſtini filius de proprio adimpleuit, aſſerendo ſe non eſ-
ſe hæredem patris, & acquirendo à Monachis conceſſio-
nem Cappellæ, & Chori pro ſe, & ſuis hęredibus, vt in
Inſtrumento dato ſummario Monachorum numero pri-
25 mo, vnde, † vel dotanti Cappellam Iuſpatronatus, &
ſeù Honorificum acquiſitum dicendum eſt, Felyn. *in
cap. ſignificanit num.* 2. *de teſtibus*, Caſſad. *deciſ.* 6. *de
Iurepatronatus*, Rota *deciſ.* 167. *num.* 4. *part.* 2. *diuerſ. &*
517. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & in Florentinn Subdiacona-
tus* 22. *Maij* 1628. *coram D. meo Durano; vel ſaltem do-
nec per eos fuerit adimpletum, fundare ſe non poſſunt in
Inſtrumento conceſſionis Chori, & Capellæ, quod non
adimpleuerunt*, Surd. *conſ.* 101. *num.* 2. *& conſ.* 396. *nu.*
36. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 360. Becc. *conſ.* 45. *num.* 6. at-
què ita cùm Hieronymus vltimus de linea Vincentij ſuc-
ceſſerit Bendinello patri; & deinde deceſſerit inteſtatus
abſquè deſcendentibus, & aſcendentibus, ſemper eo mo-
do, quo obſtat Statutum Paulo, ita & Ioanni Baptiſtę
obſtabit non exiſtentibus in quarto gradu; ſed in quinto,
vt ſupra firmatum fuit.

Supereſt Teſtamentum Hieronymi Archiepiſcopi pro
altera medietate Iuris Honorifici pertinentis ad eundem
26 vti Vincentij patris hęredem, quę † ad vocatos, prout
prętendit Ioannes Baptiſta ſe comprehenſum, ceſſante li-
nea maſculina tranſire debet.

Verum quicquid ſit de hac ſua vocatione, ſemper
duo obſtant in tranſlatione iuris Honorifici ad vocatos;
ſcilicet non adimplementum voluntatis Patris, & quod
27 ius Honorificum † non tranſit ad fideicommiſſarios;
ſed remanet penès primum hęredem per *l. quia perin-
dè. verbo reſtituta, ff. ad* Trebell. Couar. *variarum
lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Decian. *conſ.* 107. *num.* 9. *lib.* 3.
Fachin. *controuer. lib.* 10. *cap.* 94. Fuſar. *quæſt.* 634. *nu.*
2. & hanc vti veriorem ſępè Rota ſequuta eſt, vt in
Aretina Cappellæ 1. *Iulij* 1584. *coram Bubalo, Vicen.
Beneficij* 11. *Decembris* 1619. *coram bon. mem. Franci-
ſco Vbaldo, Maceraten. Iuriſpatronatus* 15. *Decembris*
1625. *coram Domino meo Decano*, & nouiſſimè in *Fir-
mana Beneficij* 28. *Nouembris præteriti coram Domino
meo Ghiſlerio*.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 30. *Ianuarij* 1632.

ARGVMENTVM.

Tutor quando ſoluit aliquam pecuniarum ſummam, quo caſu pupillis non eſt imputanda: ſed ei.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, quando præſumatur pecunias pupilli conuertiſſe in proprium vſum.*

2 *Correſpectiuitas ceſſat, ſtante longo temporis interuallo, inter vnum contractum, & alium.*

3 *Diuerſitas excludit comprehenſionem vnius rei, in alia.*

4 *Tutor, quandoquè corrigere poteſt errorem ex obliuione, ſeù in curia in inuentario commiſſum.*

5 *Tutor non poteſt in inuentario confecto de rebus tempore obitus Teſtatoris in hæreditate repertis, per ſuam declarationem quicquam poopria auctoritate addere, vel detrahere.*

6 *Tutoris probitate ſtante, ex hoc infertur ad veriſimilitudinem, quod noluerit defraudare pupillos.*

Sed hoc caſu, coniecturæ debent eſſe adeò efficaces, vt ex eis animus Iudicis inducatur ad hoc credendum.

DECISIO XC.

IN proſequutione diſputationis * ſuper partitis reſer-
uatis, Domini hodiè dixerunt partitam ſcutorum
127. b. 70. non eſſe pupillis, imputandam, aliam ve-
rò, & poſtremam 253. per Tutorem exactam comprę-
hendi in ſumma ſcutorum 500. deſcript. in Inuenta-
ſio. Nam quoad dictam partitam ſcutorum 127. b. 70.
quàmuis illa reperiatur à Tutore in libro tutelari de-
ſcripta ad debitum pupillarum ex cauſa emptionis bo-
uium, & veruecum pro continuanda negociatione ta-
bernę macellanę per defunctum relictę; Attamen cum
non doceatur quod pecunię redactę ex venditione car-
nium, & corium dictorum animalium deſcriptę fuerint
ad ipſorum pupillorum introitum, vtique dicendum
eſt Tutorem † illas in prapriam vtilitatem conuertiſſe, 1
vt in his terminis reſpondit Soccin. *in conſ.* 590. *ſub num.*
2. *verſ. quartò quia, volum.* 2.

Non obſtant partitę conficientes ſummam ſcutorum
258. b. 15. in eodem libro deſcriptę in re credita exa-
cta de eodem menſe Februarij, quo ſequuta fuit em-
ptio dictorum animalium, vndè prędicti hęredes conan-
tur probare introitum pecuniarum; quę ex dicta ven-
ditione fuerunt redactę, quia ex ipſa lectura partita-
rum conſtat à die 24. menſis Februarij vſque ad 12. Mar-
tij ſequentis, maiorem partem huiuſmodi creditorum
exactam fuiſſe ex cauſa texerarum, quarum vna con-
tinet debitum ſcutorum 162. alia 44. & tertia ſcutorum
11. b. 65. Animalia autem prędicta non antè fuerunt
empta, quàm 19. die eiuſdem menſis Februarij, poſt
quod tempus duobus tantùm diebus antè diem Cinerum
licuit eo anno carnes venales exponere. Quibus inſtan-
tibus viſum fuit ſatis liquere, quod non ex venditione
carnium dictorum animalium, ſed ex rę macellaria vi-
uente patre exercitata prędictę ſummę fuerunt redactę,
maximè quia attenta qualitate debitorum ex cauſa di-
ctarum texerarum, qui erant mercatores, & tabernarij
inuerisimile redditur, quod ipſi tantos ſumptus in em-
ptionem carnis pro ſuo vſu quiſque intrà biduum, vel tri-
duum ſolummodò fecerint.

Inſuper fuit conſideratum, illas pecunias in dicto
temporis ſpatio ex huiuſmodi venditione carnium re-
dact. non poſſe reſpondere numeris texerarum, quę
important rationes longioris † temporis, propter cu- 2
ius interuallum ceſſat correſpectiuitas Tiraq. *de retract.*
con-

conuent. §. 1. *gloſ.* 4. Rot. *in Hiſpalen. Simoniæ* 1. *Ianuarij* 1598. *coram Card. Blanchetto.*

Quòad alteram partitam ſcutorum 253. b. 15. Domini dixerunt habendam eſſe rationem de illa vti prorſus ſeparata, ac diuerſa ab illa ſcutorum 500. in Inuentario hæreditatis deſcripta, itaut veniat, in creditum pupillarum imputanda; quia licet Tutor in libro tutelari adnotauerit illam eſſe comprehenſam, attamen cum inter ſe differant adnotatio priuata de creditis exactis, & deſcriptio pecuniarum facta in inuentario, quę eſt publica, & aliud ſit pecunia reperta in hæreditate de tempore obitus Teſtatoris; aliud verò credita hæ-
3 reditatis, indè oritur diuerſitas, † quæ excludit comprehenſionem vnius partitæ in alia *l. quinquagima ff. de probat.* Alex. *conſ.* 4. *num.* 3. *& ſeq. vol.* 1.

Non obſtant Teſtes deponentes quòd Tutor pecunias ſingulis diebus ex arca nummaria Tabernæ extractas deferret ad domum pupillarum, vnde infertur ad immixtionem dictarum pecuniarum, cum alijs in
4 hæreditate repertis, & quod idem Tutor † quandocunquè corrigere potuerit errorem ex obliuione, ſeu incuria commiſſum in Inuentario, poſt dictas exactiones, confecto, quia dicti teſtes, de tali immixtione non concludunt, neque Tutor deindè potuit dicto In-
5 uentario confecto de rebus tempore obitus † Teſtatoris in hæreditate repertis per ſuam declarationem quicquàm propria actoritate addere, vel detrahere Bald. *in Auth. ſed cum Teſtator num.* 2. *C. ad leg. faleid. & in l.* 1. §. *item ſolent nu.* 3. *ff. de offic. Præfect. Vrb.* Rot. *decif.* 71. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ.*

Demum non obſtant coniecturæ deductæ ex teſtibus deponentibus de probitate dicti Tutoris; Vndè infer-
6 tur † ad inueriſimilitudinem, quod voluerit defraudare pupillas in dictis ſummis, quia tales coniecturæ, ſtantibus præmiſſis non ſunt adeò efficaces, vt ex
7 ijs animus Iudicis inducatur † ad arbitrandum pro comprehenſione vnius ſummæ in alia, quemadmodum in ſimilibus terminis, & ad hunc effectum requiri nuper firmauit Rot. *in Rom. dotis* 1. *Decemb. præteriti coram R. P. D. meo Durano.*

Et ita vtraque, &c.

* Ideſt ſub die 28. Maij 1631. & 27. Iunij eiuſdem anni, ſunt deciſiones 31. & 60. ſuprà hac eadem parte.

Et inſta in eadem cauſa coram R.P. D. Pirouano, habentur aliæ deciſiones, ideſt ſub die 24. Iannarij 1633. & 30. Maij eiuſdem anni, & 16. Ianuar. 1634.

EMIN.mo ET REV.mo D. CARD. VBALDO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Mercurij 4. Februarij 1632.

A R G V M E N T V M.

Præcedentiæ ex quibus capitibus oriri poteſt: In actis ea, quæ non ſunt non habentur in conſideratione, Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, aliàs cenſetur ab ea receſſum. Proceſſus coram ſecundo Iudice quando ſuſtineatur, non obſtante pendentia coram alio.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula, non tamen, iudicialiter illatarum; appoſita in commiſſione Iactationis, & Iactationum, limitat, & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtationes extra iudicialiter illatas.*
2 *Nullitas ex defectu iuriſdictionis euitari non poteſt.*
3 *Præcedentia ex pluribus capitibus oriri poteſt.*
4 *Minor aliquando etiam præfertur maiori.*
5 *Negatiua non exiſtentiæ ſcripturarum probatur ex reuolutione actorum.*
6 *Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur.*
7 *Iudex non poteſt moueri ex ijs, quæ extra acta exiſtunt.*
8 *Probatio, quæ per neceſſè non concludit, attendi non debet.*
9 *In actis, quæ non ponuntur, aliquid non faciunt.*
10 *Proceſſus ſecundi Iudicis valet, non obſtante litis pendentia coram alio, parte non opponente.*
11 *Immo nedum requiritur oppoſitio, ſed etiam neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori proceſſu.*
12 *Proteſtans, ſi non repetat in omnibus actibus proteſtationem, cenſetur ab ea receſſiſſe.*
13 *Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis debet repeti in quocumque actu.*
14 *Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis, non poteſt opponi poſt ſententiam latam.*
15 *Proteſtatio, generalia contra, præſeruat ius excipiendi, quandocumquè.*
16 *Commodum non debet, quis conſequi ex propria culpa.*
17 *Aduerſarium trahens coram alio Iudice, non poteſt allegare pendentiam litis, ſub prætextu, quod continentiæ cauſarum diuidi non debeant.*
18 *Iudicis delegati iuriſdictio, pendet à tenore commiſſionis.*
19 *Iudicium, vbi eſt cæptum, ibi debet terminari.*
20 *Lite pendente coram vno, non poteſt procedi coram alio.*
21 *Cauſarum continentiæ non debent diuidi.*
22 *Fauori pro ſe inducti, quilibet poteſt renunciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio.*
23 *Ratio eadem cenſetur inducta, vbi eadem militat diſpoſitio.*
24 *Pars poteſt renunciare clauſulis ad ſui fauorem appoſitis.*
25 *Clauſulæ, Parito iudicato & refectis expenſis, ſunt dilatoriæ, non autem peremptoriæ.*
26 *Exceptio litis pendentiæ, non eſt peremptoria, ſed declinatoria fori.*
27 *Exceptio peremptoria poteſt opponi, quandocumquè ante ſententiam.*
28 *Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare.*
30 *Reformatio Pauli V. ſuper commiſſionibus actationum quid requirat.*
31 *Priuilegio introducto fauore publico, non poteſt quis renunciare.*
32 *Priuilegio introducto ſecundariò propter fauorem publicum, quis poteſt renunciare.*
Velleiano, quare mulier poſſit renunciare, n. 32.
33 *Commiſſio Iactationis eſt ipſo iure nulla ob non factam mentionem litis pendentiæ.*
34 *Commiſſio non eſt ſubreptitia ipſo iure, niſi à parte opponatur.*
35 *Commiſſio etiam ſurreptitia tribuit iuriſdictionem:*
36 *In Rota, tota iuriſdictio eſt Papæ.*
37 *Rotæ Auditores vnum faciunt Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum.*

D E C I S I O XCI.

ITERVM propoſui dubium: An ſententia Rotalis ſit valida. Et Domini pro validitate reſponderunt, confirmando deciſionem in hac cauſa factam 12. Ianuarij præteriti, * moti rationibus tunc deductis, & alijs infrà deducendis.

Opponitur enim contrà dictam ſententiam, quòd articulus Cathedralitatis fuit iàm in iudicium deductus coram Domino de Clericis, vigore commiſſionis emanatæ vſquè de anno 1536. & ideò non potuerit Dominus meus Decanus ſuper eadem Cathedralitate pronunciare vigore alterius commiſſionis *Iactationis & iactationum, moleſtationis & moleſtationum*, ſtante clauſula in eadem commiſſione appoſita. *Non tamen iudicialiter illatarum*: † quæ limitat, & reſtringit iuriſdictionem 1
ad moleſtationes extraiudicialiter illatas. Quapropter dictus Dominus meus Decanus, excedendo fines Commiſſionis, cognoſcendo vltra ſuam iuriſdictionem ſuper Cathedralitate in iudicium deducta, nullitas † ex defe- 2
ctu iuriſdictionis euitari non poſſit iuxtà trad. per Adden. *ad Afflict. decif* 354. *num.* 4. *& ſeqq.*

At huiuſmodi obiectio tollitur in primis ex facto. Nam commiſſio antiqua directa Clerico, non loquitur de Cathedralitate, ſed de præeminentijs, quæ de per

ſe ſtare

ſe ſtare poſſunt ſinè Cathedralitate. Ex quo neceſſariò
non infertur: Eccleſia eſt Cathedralis, ergò præcedere de-
3 bet: † cùm præcedentia poſſit aliundè oriri, nempè ex
conſuetudine, priuilegio, conuentione, & ſimilibus: &
4 ideò aliquandò etiam † minor præfertur maiori, vt fuit
firmatum in deciſione, de qua agitur.

Non obſtat clauſula in antiqua commiſſione appoſi-
ta. *Rebuſque alijs, in actis cauſæ deductis, & dedu-
cendis*: vt indè inferatur, ſatis eſſe, quòd Cathedra-
litas fuerit articulata, & ſuper ea fuerint examinati te-
ſtes. Quia ex reuoiutione proceſſus, & ex inſpectione
5 actorum, † quæ probat negatiuam non exiſtentiæ ſcri-
pturarum, iuxtà tradita per Surd. *conſ. 28. num. 114.
& ſeq. lib. 1.* Rot. *deciſ. 455. num. 4 part. 2. recent.* Ad-
dent. *ad deciſ. bon mem. Gregor.* 416 *num.* 8 prætenſi ar-
6 ticuli non reperiuntur in actis: † & ideò ſuper illis non
poteſt fieri aliquod fundamentum: cùm Iudex ſolùm
7 moueri † debeat ex ijs, quæ in actis exiſtunt, Rot. *deciſ.
445. num. 8. par. 1. diuerſ.* Adden. *ad deciſ. bon. mem. Gre-
gor. 224. num. 5. & 6.*

Non obſtat, quòd teſtes in cauſa examinati depo-
nant ſuper Cathedralitate, ſuper qua propterea dici de-
beat fuiſſe datos articulos. Quia cùm teſtes fuerint
examinati ſuper præcedentia, de qua loquebantur com-
miſſio & articuli dati pro parte Eccleſiæ del Pilar, potue-
runt deponere de Cathedralitate ad magis colorandam
rationem ſui dicti, etiam quòd Cathedralitas non fuiſ-
8 ſet articulata; & ideò iſta † probatio cùm per neceſſe
non concludat, attendi non debet, *cap. in præſentia
de probat. l. nec natales, C. eod. tit.* Rot. *deciſ. 506. nu. 3.
par. 1. diuerſ.*

Nec interrogatoria ſuper iſta Cathedralitate aliquid
9 † faciunt, cùm ea non ponantur in actis, nec dicantur
de actis.

Sed præſuppoſito etiam, quòd Cathedralitas fuiſſet
coram Clerico in iudicium deducta, & ſuper ea fuerint
dati articuli, & examinati teſtes: adhuc tamen Do-
mini dixerunt ſententiam eſſe validam. Quia regula
10 eſt in iure clara, quòd proceſſus † ſecundi iudicis valet,
non obſtante pendentia litis coram alio, parte non op-
ponente, Innocent. *in c. cum M. Ferrarien. in fin. de con-
ſtit* Bald. *in cap. Paſtoralis col. fin. de reſcript. & in l. nulli,
ſub num. 2. C. de iudic.* Ruin. *conſ. 61. num. 36. vol. 5.* Lan-
cell. *de attentat. par. 2. cap. 4 num. 50. & ſeqq.* Gabr. *de
iudic. concluſ. 1. num. 18. bon. mem Gregor. deciſ. 369. num.
11 3. & 4.* Quinimò nedum requiritur oppoſitio, † ſed etiam
neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori proceſſu, Ruin. *d.
conſ. 61. num. 36.* Curt. Iun. *conſ. 175. num. 2.* & poſt alios
de communi opinione teſtatur Lancell. *vbi ſuprà d. cap. 4.
num. 71. & 72.*

Non obſtat, quòd in caſu noſtro fuerit facta proteſta-
tio: *Generalia contra*: in termino citationis ad dicen-
dum contra articulos. Quia poſtmodùm Eccleſia ſancti
Saluatoris fecit plures actus poſitiuos, conſentiendo in
iudicem remiſſorialem, producendo tàm in partibus,
quàm hic in Curia multa iura, concernentia Cathedra-
litatem, & faciendo altàs poſitiuas compartiones, de
quibus latè per informantes. Quo caſu etiamſi prote-
ſtatio: *Generalia contra*: contineret ſpecialem exce-
12 ptionem ex defectu iuriſdictionis, † adhuc ab ea cenſere-
tur receſſum per plures actus, ſinè tali proteſtatione fa-
ctos, Seraph *deciſ. 1057. num. 1. & 2. deciſ. 308. num. 1.*
vbi quòd proteſtatio ex defectu iuriſdictionis debet repeti
13 † in vnoquoque actu. Vndè multò minus ſuffragari po-
teſt in caſu noſtro, cùm non ſolùm fuerint facti plures
actus, ſed etiam fuerit lata ſententia, abſque eo, quòd
fuerit de tali defectu oppoſitum: & ſolùm hodiè fit oppoſi-
14 tio poſt ſententiam. Quod fieri non † licet in fortioribus
terminis, neque reſpectu iurium productorum, contrà
15 quæ, proteſtatio: † *Generalia contra*: præſeruat ius exci-
piendi quandocumque, Put. *deciſ. 119. lib. 2.* Mareſcott. *var.
reſol. lib. 1. cap. 81. num. 10.*

Deindè ceſſare videtur difficultas. Quia iſte defectus
iuriſdictionis, quatenùs adeſſet, prouenit culpa, & fa-
cto Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quæ obtinuit commiſſio-
nem *Inſtitutionis, & Inſtitutionum*, & coram ſecundo iudice
traxit Eccleſiam del Pilar, ad diſputandum ſuper articu-
lo Cathedralitatis: adeò vt ſi hodiè poſſet iuuari hac exce-
16 ptione nullitatis iudicij, conſequeretur † commodum ex
propria culpa: quod eſſe non debet, ad notat. *in l. itaque*
fullo ff. de furt. & in his terminis latè trad. Lancell. *in di-
cto cap. 4. num. 89. & ſeqq.* vbi multis rationibus fir-
mat, quòd ille, qui aduerſarium coram alio iudice tra-
xit, non poteſt allegare pendentiam litis, † ſub præ- 17
textu, quòd continentiæ cauſæ diuidi non debeant: &
ad propoſitum benè facit *dicta deciſ. bon. mem. Greg. de-
ciſ. 369. num. 3. & 4.*

Non obſtat, quòd ſimus in commiſſione iudicis de-
legati, qui habet poteſtatem limitatam ex dicta clau-
ſula: *Non tamen iudicialiter ſtaturum*: & ideò non ſit
attendendus conſenſus partium in iuriſdictione, ſed ſo-
lùm tenor † commiſſionis, à quo regulatur poteſtas 18
iudicis delegati, Rot. *diuerſ. deciſ. 39. num. 1. par. 1. in
recent.*

Quia illa clauſula: *Non tamen &c.* videtur poſita in
commiſſionibus ex duplici cauſa: Primò per regulam,
quòd † vbi cæptum eſt iudicium, ibi debet terminari, 19
l. vbi cæptum ff. de iudic. §. quoniam Authen. *de teſt.* iſta
regula non ſolùm habet locum in iudice ordinario, ſed
etiam in delegato, vt pendente † lite coram vno, non 20
poſſit procedi coram aliò, *cap. ex tenore, de reſcript.* vbi
Anchar. Abb. & alij, Mandoſ. *de inhib. quæſt. 121. num.
2.* Gabr. *de iudic. concluſ. 1. num. 6* Secundò ponitur di-
cta clauſula per rationem, † nè continentiæ cauſarum di- 21
uidantur, vt *tot. tit. ff. de quib. reb. ad eundem iud. & l.
nulli C. de iudic. l. 1. §. vlt. C. de aſſert. tollen.* Lap. *allegat.
78. num. 7.* quæ ratio militat etiam in iudice delegato. Et
cùm hoc fiat fauore partium, nè coram diuerſis iudicibus
vexentur, huiuſmodi fauor conſideratur, tàm reſpectu
iudicis ordinarij, quàm delegati. Et ideò dicendum erit,
quòd in vtroquè caſu poſſint partes fauori ſuo † renuncia- 22
re: & renunciatum cenſeatur, quando non fuit facta
neceſſaria, & debita oppoſitio modo ſupradicto, per regu-
lam, quòd vbi militat † eadem ratio, ibi etiam militare 23
debet eadem diſpoſitio *l. illud, ad leg. Aquil. l. a Titio, de
verbor. obligation.* Cephal. *conſ. 1. num. 33. & conſ. 296. num.
15.* Et quòd pars poſſit renunciare clauſulis, ad ſui fauo-
rem † appoſitis, extat deciſio Domini mei Decani 47. 24
num. 14. & ſeqq. & num. 16. Mareſcott. *var. reſol. lib. 1. c.
87. num. 34.*

Nec obſtat, quòd dicta deciſio loquatur in terminis
clauſulæ: *Parito iudicato, & refectis expenſis*: quæ clauſu-
la cùm ſit † dilatoria, non autem peremptoria, vt eſt iſta, 25
de qua agitur, ideò non militat eadem ratio, vt dici poſ-
ſit, quòd parte non opponente, etiam in hoc caſu cenſea-
tur remiſſa vis dictæ clauſulæ: *Non tamen, &c.* Quia hoc
non videtur verum ex ſupradictis: cùm ea apponatur ea
de cauſa, vt iudicium terminetur, vbi cæptum fuit, &
nè continentiæ cauſarum diuidantur. Ex † quo apparet, 26
exceptionem litis pendentiæ non eſſe peremptoriam, ſed
declinatoriam fori; de qua propterea opponi debet in
principio iudicij, vt dicit Bald. *in l. peremptorias, num 40.
C. sent. reſcin. non poſſ.* Gabr. *de iudic. concluſ. 1. num. 34.*
Si enim eſſet exceptio † peremptoria, poſſet opponi 27
quandocumquè antè ſententiam, *dicta l. peremptorias,
C. ſent. reſcind. non poſſ. l. præſcriptionem, C. de except.
ſeu præſcript. & ibi gloſſ.* Et quòd exceptio fori debeat
opponi in principio litis, eſt *text. in l. vltima, C. de except.
ſeu præſ.*

Non obſtat, quòd dum pars exceptionem ſibi compe-
tentem non allegat, videatur prorogare iuriſdictionem,
quæ prorogatio applicetur iudici ordinario, & non dele-
gato. Quia fuit conſideratum, hic propriè non agi de
prorogatione iuriſdictionis, ſed de renunciatione facta il-
li clauſulæ, *Non tamen iudicialiter &c.* quæ renuncia-
tio fieri poteſt, vt ſupra dixi, ſiuè ſimus in iudice ordi-
nario, ſiuè delegato, propter eandem rationem, quæ vi-
get in vtroquè, quod fuit appoſita ad fauorem partis, quę
† potuit fauori ſuo renunciare: vt benè ad propoſitum fa- 28
ciunt trad. per Vgo. Donel. *lib. 17. commen. iur. ciuil. cap.
27 col. 2. verſ. non & iudici.* Et ideò illa clauſula opera-
tur quodammodò ſuſpenſionem iuriſdictionis, parte
volente: nam ea nolente, commiſſio operatur effe-
ctum ſuum, perindè ac ſi clauſula appoſita non fuiſſet.
Quapropter dicendum eſt, adeſſe fundamentum iuriſdi-
ctionis vigore commiſſionis, quę clarè amplectitur ar-
ticulum Cathedralitatis, vt fuit firmatum in deciſione,
de qua agitur. Et ideò ſi pars non opponit, † remouetur 29
ſolùm obſtaculum, quod proueniebat ex dicta clauſula:
& non prorogatur iuriſdictio, ſed ſolùm dicitur ommiſſa
exceptio

exceptio litis pendentię, Miliſ. *in repr. in ver. iuriſdictionis prorogatio.*

30 Non obſtat reformatio Pauli Quinti, † diſponens quòd
in commiſſionibus, *Iactationum*, *&c.* apponatur clauſu-
la: *Non tamen iudicialiter*, *&c.* Quia in caſu noſtro noo
fuit contrauentum dictæ conſtitutioni, ex quo fuit clau-
ſula appoſita; & ſolùm dicitur, quòd fuit illa appoſita fa-
31 uore partis, quæ poteſt illi renunciare, vt ſuprà. Nec †
dicatur, quòd fuerit appoſita fauore publico, cui renun-
ciari non poſſit. Quia fauor publicus conſideratur ſecun-
dariò, fauor verò priuatus principaliter; quòd ſufficit, ad
32 hoc, † quòd poſſit illi renunciari: ſicuti in ſimili renun-
ciatur Velleiano, ex quo principaliter eſt inductum iure
priuato, ſecundariò autem iure publico, Roman. *conſ.
151. in princ. Præfati Conſultoris*, Soccin. Sen. *conſ. 77. nu.
57. vol. 1.* Surd. *conſ. 367. num.* 12.
33 Non obſtat, quòd commiſſio † Iactationis, fuerit ipſo
iure nulla ob non factam mentionem litis pendentiæ.
Quia hoc eſt verum in commiſſione auocatoria, Caſſad.
deciſ. 1. de reſcript. & deciſ. 2. num. 6. de appel. Seraph.
deciſ. 363 *num.* 6. Rot. *diuerſ. deciſ. 653. num. 3. par. 1. re-
cent.* At nos non ſumus in auocatoria, ſed in ſimplici
commiſſione cauſæ, *Iactationis & Iactationum*, *&c.*
34 Quę quateous † remaneret ſubreptitia ob non factam
dictam mentionem: non propterea eſſet nulla ipſo iure,
niſi opponatur (quòd factum non fuit in caſu noſtro)
Caſſad. *vbi ſuprà in princ.* Bella. *deciſ.* 484. *Proceſſus fa-
35 ctus.* Et eſt regulare, quòd † commiſſio etiam ſubrepti-
tia tribuit iuriſdictionem, vt ex *cap. ex tenore, & cap. ad
audientiam, il ſecundo, de reſcript.* Mil. *in reper. in verb.
reſcriptum ad lites*, Put. *deciſ. 240. num. 9 lib. 2.* Lancell.
de attent. par. 2. c. 20. limit. 12. num. 13. & fuit dictum
in *Hiſpalen. Coadiutoriæ, 13. Martij 1615 coram bon. mem.
36 Domino meo Vbaldo.* Et hoc maximè procedit in Rota, †
in qua tota iuriſdictio eſt Papę. In qua propterea non vi-
detur multùm curandum, quis procedat: cùm Auditores
37 faciant vnum † Tribunal, & commiſſiones ſeruiant pro
ſimplici diſtributione cauſarum, *bon. mem. Gregor. deciſ.
369 vbi* Adden. Card. Caual. *dec. 33. num. 5.* & fuit dedu-
ctum in deciſione, de qua agitur. Et cuius fundamen-
tis; & alijs ſuprà deductis clarè conſtat de validitate dictę
ſententię, quę etiam in dubio eſſet confirmanda.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

* Eſt deciſ. 85. ſupra hac eadem parte.

¶ In eadem cauſa coram eodem habetur infrà altera deciſio ſub die 13. Februarij eiuſdem anni 1632.

R. P. D. MERLINO.

Colimbrien. Canonicatus.

Die Mercurij 4. Februarij. 1632.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quando vacet per obitum reſignantis, itaut ſi ex dicto capite quis illud impetret, validè dicatur de eo prouiſus.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſionem, & narrata in ſua gratia, quis impugnare non poteſt.*
2 *Probatio, quæ reſultat ex publico inſtrumento, dicitur probatio probata.*
3 *à Reſignante beneficium, ius non dicitur abdicatum, ſi reſignatio non fuit effectuata.*
4 *Teſtes de publica voce, & fama probant obitum ad effectum probandi reſeruationem, quando non agatur contra prouiſum ab Ordinario.*
5 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
6 *Prouiſus de beneficio, vt probetur, quod ſit de origine loci, vbi adeſt beneficium, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*
7 *Valor beneficij obtenti, ex quibus probetur.*
8 *Supplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa, dat ius in re.*
9 *Canonicatus valor computatis diſtributionibus, quod non excedat ſummam narratam, comprobari poteſt non ex teſtibus.*
10 *Non ex confeſſione aduerſarij emanata in literis ſuæ prouiſionis.*
11 *Gratia, quando eſt plenè iuſtificata, prouiſo eſt concedenda immiſſio, & literis Apoſtolicis executio.*
12 *Beneficium non vacat per mortem reſignantis, ſi ille viuens iam ad fauorem alterius reſignauerit.*
13 *Reſignationis gratia, quando fuit expedita in forma dignum, per eam datur ſolùm mandatum, de prouidendo quatenus reſignatarius reperiatur idoneus.*
14 *Et nullum tribuitur reſignatario ius in re, nec à reſignante ius proprium abdicitur, niſi poſtquam gratia mediante collatione facta reſignatario fuerit executioni demandata.*
15 *Reſignans beneficium, ſi non ceciderit à iure ſuo, neque reſignatario fuerit vllum ius quæſitum dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem reſignantis vera inducta fuerit vacatio.*
16 *per Renunciationem iura ſua, ſi quæ habet, renuncians, amittit, & hinc oritur exceptio litis finitæ.*

DECISIO XCII.

CVM Ioannes Boralbus Canonicus Eccleſię Colimbrien. Canonicatum, quem obtinebat reſignaſſet in fauorem Antonij Mendez, ipſeq Antonius literis in forma Dignum expeditis, & illis coram executore non iuſtificatis, nondumq. adepta Canonicatus poſſeſſione, obijſſet, impetrauit eumdem Canonicatum Emanuel Fagundez vti vacantem per obitum Antonij reſignatarij, ſeù per reſignationem Ioannis reſignantis, & deinde de veritate dictę vacationis, & de validitate ſuę prouiſionis dubitans obtento alio Canonicatu in Eccleſia Elboren. primum ceſſit, & renunciauit ſimpliciter in manibus Sanctiſſ. D. N. poſtquàm ceſſionem, & renunciationem, Antonius Pimentel facta pręmiſſorum, vt ſupra geſtorum narratione, & ſequuto obitu. Ioannis reſignantis in menſe reſeruato, à Sede Apoſtolica fuit de dicto Canonicatu prouiſus, cauſaq. in Rota introducta, & ſuſcepta diſputatione ſuper iuſtificatione gratię illius prouiſionis, D. Antonio Pimentel tantùm informante, gratiam eſſe iuſtificatam, quòad omnia narrata reſponderunt.

Quod enim iſte Canonicatus fuerit reſignatus à Ioan-
ne in fauorem Antonij Mendez, & per obitum Mendez,
literis in forma Dignum nondum iuſtificatis, neque ap-
pręhenſa poſſeſſione, de eodem fuerit prouiſus Emanuel,
conſtat ex literis reſignationis, & ex literis prouiſionis ip-
ſius Emanuelis, Summ num. 1. & 2. ex quibus reſultat
concludens probatio contra Emanuelem, † qui narrata, 1
& confeſſionem emanatam in ſua gratia impugnare non
poteſt, Caputaq. *deciſ. 190. par. 1.* Rota *in recent. deciſ.
3. 9. num. 7. par. 1. & apud bon. mem. Card. Caual. deciſ. 33.
num. 1.* Prout & per Emanuelem fuiſſe ceſſum, & re-
nunciatum cuicumque iuri, quod habebat ſuper dicto
Canonicatu, apparet ex publico inſtrumento ceſſionis,
& renunciationis liberè factæ in Summ. num. 3. quæ † eſt 2
probatio probata, Dec. *conſ. 36. num. 2.* Rota *coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano deciſ. 44. num. 1.* obituſque Ioannis
in poſſeſſione Canonicatus de menſe reſeruato, nempè
Februarij 1630. per quem obitum fuit inducta vacatio,
cum ob non effectuatam † reſignationem ius ab eo nulla- 3
tenus abdicatum fuiſſet, probatur ex teſtibus datis in
Summ num. 4. quorum vnus nempè tertius iuxta quin-
tum, deponit de viſu, alij verò de publica † voce, & 4
fama, quæ ſufficit ad effectum probandi reſeruationem,
quando non agitur contra prouiſum ab Ordinario, Mo-
hed. *deciſ. 1. de probat.* Put. *deciſ. 266. num. 4. lib. 3.* Rota
*coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 566. num. 7. & coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 87. num. 2. & deciſ. 373.
num. 5. ac deciſ. 475. num. 9. & coram bon. mem. Card. Caual.
deciſ. 33. num. 2.*

De Clericatu autem, ſeù Presbyteratu Antonij Pi-
mentel liquet † ex literis patentibus Summ. num. 7. quæ 5
ad hunc effectum ſuffragantur, iuxtà Rot. *deciſ. 16. de pro-
bat. in antiq. & apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 78. num. 5.*
& de origine, & Diœceſi Mirandeñ ex teſtibus de † publi- 6
ca voce & fama deponentibus Summ. num. 7. qui ſuffi-
ciunt, *vt dixit* Rota *apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 38.
num. 2. & alids paſſim.*

Valor

Valor verò obtentorum per Antonium, nempè quod
7 fructus † beneficij ſimplicis, quod obtinet in Eccleſia B.
Mariæ de Oppidi de Cea, non excederet ducatos 24. auri
de Camera, & quod in fauorem eiuſdem Antonij eſſet re-
ſeruata penſio regalium 45. mill. monetę Regni Portugal-
liæ ſuper fructibus Canonicatus obtenti per Hectorem
de Souſa, iuſtificatur ex teſtibus, Summ. num. 6. & ex
literis reſeruationis, Summ. num. 8. quemadmodùm, &
Ius Antonij ad dictum beneficium ſimplex Oppidi de Cea
8 benè deducitur ex ſupplicatione in illius fauorem † ſigna-
ta, quæ in forma gratioſa dat ius in re, Caſſador. *decif.
4. numer. 2. de cauſ. poſſ. & propr.* Garz. *de benefic. par.
4. cap. 2. num. 11.* Rota *decif. 418. num. 3. par. 1. diuerſ.
cum alijs.*

Demum valor Canonicatus, quod non excedat duca-
9 tos 600. computatis † diſtributionibus, prout Papę fuit
narratum, comprobatur tùm ex teſtibus datis in Summ.
num. 9. qui ad hunc effectum ſufficienter probant. Put.
decif. 29. par. 1. Rota *decif. 293. num. 1. par. 1. diuerſ. &
decif. 46. num. 5. par. 2. diuerſ. ac in recent. decif. 140. num.
3. par. 1. & decif. 455. num. 8. par. 2.* Tùm & multò ma-
10 gis ex confeſſione † ipſius Emanuelis emanata in li-
teris ſuę prouiſionis, Bellamer. *decif. 298. & 596.* Ro-
ta *decif. 101. num. 7. par. 1. recent. & coram Reuerendiſ-
ſimo D. meo Decano decif. 145. num. 1.* quibus poſitis, &
gratia plenè iuſtificata, Antonio Pimentel concedenda
11 eſt † immiſſio, & literis Apoſtolicis executio, *cap.
ſi Capitulo, vbi gloſ. in verb. exequatur. de conceſſ.
præbend.* Mohedan. *decif. 13. vt lite pendente, cum
alijs.*

Non obſtat, quod Canonicatus non vacauerit per obi-
12 tum Ioannis, † quia viuens iam illum reſignauerat, in
fauorem Antonij Merdez.

Quoniam cum gratia reſignationis fuerit expedita in
13 forma dignum, † per quam datur dumtaxat mandatum
de' prouidendo, quatenus reſignatarius reperiatur ido-
neus, nullumque tribuitur eidem reſignatario ius in re,
14 nec à reſignante ius primæuum abdicatur, † niſi poſt-
quàm gratia mediante collatione facta reſignatario, fue-
rit exequutioni demandata, Put. *decif. 158. num. 3. lib.
3.* Achil. *decif. 10. num. 4. de reſtit. ſpol.* Mohedan. *decif.
36. per tot. de renunciat. cum alijs*, de qua literarum exe-
cutione, & de ſubſequuta collatione facta ab exequuto-
re, Antonio Mendez reſignatario, hic nullibi apparet,
ſed contrarium iuſtificatur, propterea dum Ioannes reſi-
15 gnans † non ceciderat à iure ſuo ſuper Canonicatu, de
quo agitur, neque reſignatario vllum ius fuerat quæſi-
tam, dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem Ioan-
nis vera inducta fuerit vacatio, vt in terminis reſoluit
Rota *in Abulen. & Zamoren. Beneficiorum 17. Iunij* 1594.
coram Penia, & plenè *in Ampurien. Beneficij 18. Februarij
1629. coram me*, vbi alię concordantes deciſiones cumu-
lantur; ſemperque Emanueli obſtat ceſſio, & renuncia-
tio iuris ſibi competentis ſuper hoc Canonicatu in mani-
16 bus Papę facta, † per quam renuncians iura ſua, ſi quę
habebat amiſit, & hinc oritur exceptio litis finitę, Capu-
taq. *decif. 320. par. 1.* Pariſ. *de reſignat. lib. 1. q. 13. nu. 37.
cum alijs.*

Et ita Antonio Pimentel tantum informante reſolu-
tum fuit &c.

R. P. D. QVEIPO.

Arimineñ. Nullitatis Obligationis.

Die Mercurij 4. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarij plures, quando re ſunt coniuncti, tunc licet ſtante negligentia, vel mora aliquorum, reliqui poſſint petere totum fideicommiſſum, tamen partem ſociorum non poſſunt alienare, & ſic non valent conſtituere Procuratorem ad totum illud alienandum. Mandata qualiter ſint intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *In Fideicommiſſo, quando omnes re coniuncti ſunt, tunc quilibet ex ſocijs ſtante ſociorum mora, vel negligentia, poteſt totum Fideicommiſſum petere.*

2 *Sed hoc tamen intellige, quod non poſſit ſociorum partem alienare, nequè ad alienandum procuratorem conſtituere.*

Mandatum debet reſtringi ad id, quod fieri poteſt num. 2. & 3.

4 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum, & ad illum reſtringitur.*

5 *Actus agentium vltra eorum intentionem effectum non producunt.*

6 *Obligationes, & contractus inuentæ ſunt, vt vnuſquiſquè acquirat, quod ſuum eſt.*

7 *Exceptio tua non intereſt, repellit ab agendo, & ab excipiendo.*

8 *Noſtra non intereſt, vt alij detur, vel acquiratur.*

9 *Negotium alienum nemo præſumitur velle gerere.*

10 *Negotium aliquod, ſi alicui ſpectabat tantum pro medietate, niſi pro illa parte præſumitur voluiſſe mandatum dare, & ſe obligare.*

11 *Procurator, ſi terminos mandati excedat nulliter agit.*

DECISIO XCIII.

HÆC Cauſa iterum * propoſita Domini perſiſterunt
in deciſis, eo præcipuè ducti fundamento, quod li-
cet Ioannes Baptiſta, & Laurentius integrum fideicom-
miſſum petere potuiſſent propter Sociorum moram, vel
† negligentiam, cùm in eo fideicommiſſo omnes re co- 1
niuncti eſſent, vt per, *Tex. in l. ſi mihi & tibi, ff. de leg. 1.
l. ſi mihi &* Titio, *ff. de leg. 2. l. coniunctim. ff. de leg. 3.*
tenent Bart. *in l. planè, §. ſi duobus, ff. de leg. 2.* Rip. *in l.
re coniuncti, num. 6 ff. de leg. 3.* Mantic. *de coniect. lib.
10. tit. 3. num. 4.* Peregr. *de fideic. art. 9. num. 12.* Moder-
nus *de acq. poſſ. quæſt. 8. art. 9. ex num. 224. vbi numer.
231.* refert hanc ſententiam à Rota receptam. Sociorum
tamen partem alienare, † nequè ad alienandum procu- 2
ratorem conſtituere non potuerunt, iuxta *reg.* Tex. *in l.
vlt. §. ſed quia noſtra, C. commun. de leg.* & ibi Bald. &
Salycet. Peregr. *vbi ſupra art. 40. ex numer. 1.* Molin.
de primog. lib. 1. capit. 16. num. 33. Caſtill. *de vſufr.
lib. 1. capit. 5. numer. 4.* atquè ita, cùm mandatum
à Ioanne Baptiſta, & Laurentio conſtitutum cum fa-
cultate tranſigendi cùm poſſeſſoribus bonorum fidei-
commiſſi, & dimittendi partem eorundem bonorum
neceſſariò ad partem conſtituentibus pertinentem de-
beat reſtringi, eodem modo facultas Ioanni Marię man-
datario conceſſa ad obligandum † quemlibet eorum, 3
quàmuis facultatem obligandi in ſolidum contineat,
ex *l. ſi pluribus*, & ibi *gloſ. &* Bart. *ff. de leg. 2.* Tiraq. *de
retract. lignag. §. 31. gloſ. vnic. num. 11.* Rota apud Gal-
leſ. *22. num. 2. & decif. 23. num. 4.* debet intelligi reſpe-
ctu partis bonorum ad ipſos mandantes pertinentis, quia
facultas prędicta obligandi quemlibet, robur, & firmi-
tatem alienationis permiſſę reſpicit, ad id quod tantum
dirigitur, vt ex eadem ſcriptura mandati conſtat; vnde
cùm alienandi licentia ſit reſtricta, vt dictum eſt, eodem
modo obligādi facultas eſſe debet, † nam limitata cauſa li- 4
mitatum parit effectum, & ad illum reſtringitur, *l. in agris
16. ff. de acq. rer. dom. l. cum ſeruo 63. de contrab. empt. l.
age cum* Geminiano, *C. tranſact. c. 1. de ſepult.* Felin. *in c.
cum olim, ex nu. 4. de reſcript.* Caſſad. *decif. 36. nu. 5. de reg.
Iur.* & actus † agentium vltra eorum intentionem effe- 5
ctum non producunt, *l. non omnis numeratio, ff. ſi cert.
petat.* & ibi Bart. & DD. Ant. Gomez. *in l. 22. Taur. nu.
24. Auend. reſponſo 12. per totum*, Rot. *decif. 14. num. 3.
de conceſſ. præb. in nou.* Inuentę namquè ſunt obligatio-
nes, † & contractus, vt vnuſquiſquè acquirat quod ſua 6
intereſt, *l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb. oblig. §. al-
teri Inſt. de inutil. ſtipul.* & in prędictis locis, Bart. & DD.
Ideò exceptio † tua non intereſt, repellit ab agendo, & 7
ab excipiendo, *l. 1. ff. quorum appel. non recep. l. ille à
quo, §. ſi de teſtamento, ff. ad* Trebell. Dec. *in l. ex con-
uentione num. 1. C. de pact.* Rota coram Ludouiſ. *decif.
395. num. 3.* Barboſ. *in l. ſi alienum, num. 18. ff. ſol. matr.*

8 Cæterum vt aiij detur, † vel acquiratur noſtra non inte-
reſt, vt expreſſis verbis traditur in *d. §. alteri*, eaquè ra-
9 tione alienum negotium † gerere nemo præſumitur, *l.
Neſſenius, ff. de neg. geſt.* & ibi Bart. & DD. Vnde cùm
intereſſe fideicommiſſi ad mandantes non pertineret niſi,
10 pro dimidia parte, pro ea dumtaxat facultas † obligandi
quemlibet debet intelligi, & cùm Ioannes Maria quem-
libet in ſolidum reſpectu totius fideicommiſſi obligauerit
11 fines, & terminos † mandati exceſſiſſe apparet, eaquè
ratione obligationem fuiſſe nullam, ex traditis in prima
deciſiones facta in hac cauſa firmarunt Domini.

Et ita reſolutum, &c. vtraquè, &c.

☞ * Propoſita fuit hæc cauſa ſub die Mercurij, 10. Decembris 1631. & eſt deciſio 79. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Montis Faliſci Penſionis.

Die Veneris 6. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Contractus conditionalis, donec conditio non purificetur, remanet pro non facto 1 & inualido. Conuentiones ſuper beneficio Eccleſiaſtico, quando ſint improbæ, & Simoniacæ, & Ordinarius, quando motu proprio, poſſit reſeruare penſiones, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus ſtipulatus ſub beneplacito Apoſtolico, ſi illud non obtineatur, remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & inualido.*
2 *Conuentiones de per ſe ſuper beneficio Eccleſiaſtico ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo commendæ ſemper ſunt improbæ, & Simoniacæ.*
3 *Indultum habens ad aliquid faciendum, quando euenit caſus, non eſt opus nouo indulto.*
4 *Diſpoſitio exorbitans ſolet ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantum verba patiantur admittenda eſt extenſio.*
5 *Ex diſpenſatione, non licet arguere à maioritate rationis.*
6 *Ordinaris pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ poteſt motu proprio reſeruare penſiones.*
7 *Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones pacto contrahentium firmatas, ſed egent tamquàm improbæ auctoritate Apoſtolica.*
8 *Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem eorum, qui non ſunt reſignantes, ſed omnino requiritur ſedis Apoſtolicæ auctoritas.*

DECISIO XCIV.

☞ IAM fuit reſolutum * augumentum penſionis, & penſionem ipſam concordia anni 1601. Domino Equiti Lanfredutio iunioris reſeruatam non deberi, & hodie etiam diſputatione reaſſumpta dictum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Fundamentum vtriuſque reſolutionis ex eo deduceba-
1 tur: quia Concordia fuit ſtipulata † ſub beneplacito Se-
dis Apoſtolicæ, quod non fuit obtentum; itaut contractus
ſemper remanſit conditionalis, & pro non facto, ac inua-
lido. Mohed. *decif. 1 de Simon.* Rota *decif. 166. num. 5.
par. 2. recent.* cùm alijs in fine deciſionis cauſæ allegatis,
2 & conuentiones de per ſe ſuper † beneficio Eccleſiaſtico
ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cùm onere perpe-
tuo Commendæ ſemper ſunt improbæ, & Simonia-
cæ, *cap. cum pridem. de pact. conſtitutis, c. ſuper eo, de
tranſact.* Garzias *de benef.* latiſſimè comprobans *par. 1. c.
5. num. 343.*

Non obſtat, quod reſeruatio beneplaciti Apoſtolici in Concordia prędicta legatur quatenus ſit neceſſarium, minimè autem neceſſarium dicebatur cum concurrat beneplacitum Linguæ Italię, Magni Magiſtri, & Capituli generalis, quibus vigore indultorum Summorum Pontificum conceſſa eſt facultas reſeruandi penſiones, & dum
ab eis reſeruantur, † ſemper intrat beneplacitum Apo- 3
ſtolicum in Bullis indultum abſque eo, quòd de nouo expediatur *cap. ſi Apoſtolicæ de præben. in 6.* Rebuff. *ſuper concord. tit. de forma Mand. Apoſtolici in verbo confirmatio*, Seraph. *decif.* 1390.

Quia facultates prædictæ indultæ tàm Magno Magiſtro, quàm Capitulo generali, ſiuè directè, ſiuè per approbationem ſtabilimentorum diſponentium de facultate reſeruandi penſiones vt in ſtabilimento tit. 5. cap. 1. ſub rub. del commun Theſoro, & in altero tit. 14. cap. 49. ſub rubrica delle commende delle penſioni omnes deducuntur ex Bulla Pij Quarti in Bullario antiquo 14. quæ poſtmodum per alios Summos Pontifices Succeſſores fuit confirmata, & in ea formalia verba legantur; ac reſignationes beneficiorum recipiendi illaque reſignantibus titulum, ſeù denominationem, ac omnes eorum fructus, ſeù illorum partem, aut ſuper illis quaſcumque annuas penſiones, quæ etiam tranſirent ad Succeſſores reſeruandi, conſtituendi, & aſſignandi; vnde videndum eſt an in ſenſu directo verba comprehendant facultatem confirmandi, & ſeù reſeruandi penſiones ex pacto tranſigentium ſuper cõmendis reſeruatas, & ad fauorem tertij non collitigantis.

Et cùm verſemur in materia exorbitanti, † quæ ſolet 4
ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantum
verba patiuntur, admittenda eſt extenſio Put. *decif. 88.
nu. 6. & 267. nu. 3. lib. 1.* Rot. *dec. 193. nu. 4. coram Papa
Gregorio XV.* & quando agitur de diſpenſatione Apoſto-
lica eſt *deciſio 497. n 2. par. 1. recent.* vbi firmatur quod in
his, quę veniunt † ex eadem diſpenſatione, non licet ar- 5
guere à maioritate rationis allegando Caputaquen. *dec.
8 n. 6. & 274 nu. 5. par. 1.* nulli dubium quod differunt
inter ſe facultates reſeruandi penſiones reſignantibus
Commendas, vel approbare pactiones litigantium ſuper
reſeruatione penſionum pro vno ex litigantibus, qui tran-
ſigendo iura ſua cedat, vel eiſdem renuntiet; nàm primo
caſu verba indulti benè conueniunt reſignantibus Com-
mendas, † ac etiam tanquam Ordinarius pro bono pacis, 6
& ex cauſa vtili Eccleſiæ, poterit Magnus Magiſter pen-
ſiones, ſuo motu proprio reſeruare Gig. *de penſ. quæſt. 6.
num. 2.* Caccialup. *eod. tit. quæſt. 5. num. 13.* cùm alijs per
Garziam *allegatis de benef. par. 1. cap. 5. num. 13.* in ſecun-
do verò caſu contextus non loquitur nec iure Ordinariæ
poteſtatis poteſt Magnus † Magiſter reſeruare penſiones 7
pacto contrahentium firmatas; ſed egent tanquam im-
probæ, auctoritate Apoſtolica Mohed. *decif. vlt. de ſimon.*
Garzias *d. cap. 5. num. 343.* cùm alij in prima deciſione alle-
gatis; rurſus verba indulti loquuntur de penſionis reſi-
gnantium, ibi, illaque reſignantibus reſeruandi, nullum-
què verbum de reſeruatione † ad fauorem eorum, qui non 8
ſunt reſignantes, quibus nec iure Ordinariæ poteſtatis
poſſunt reſeruare penſiones; ſed omninò requiritur Sedis
Apoſtolicæ auctoritas Couarru. *var. lib. 1. cap. 5. n. 5.* Ca-
putaquen. *decif. 325. par. 2.* Boer. *decif. 2. num. 45.* Gar-
zias *eodem cap. 5. num. 341.* vnde non immeritò concordia
fuit ſtipulata etiam ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, de
quo cùm non doceatur pro illius validitate viſum fuit non
poſſe reſpondi.

* Ideſt ſub die 31. Martij 1631. adeſt infra hæc deciſio pro vt in indice poſito in fine decif. ☞

R. P. D. MOTMANNO.

Tulleſi Reformationis.

Die Veneris 6. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Derogationum natura, quæ ſit. Res qualiter geri debeant. Et non nulla circa tranſitum Religioſorum de vno, ad aliud Monaſterium.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio, ad hoc, vt euitetur, quid ſufficiat.*
2 *Derogationis natura en eſt, vt licet non ampliet gratiam,*

tiam, neque ſuppleat defectum intentionis, attamen declarat voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeu concedentis.

3 *Stabilitas requirit perpetuam permanentiam.*

4 *Res, ita fieri debens, ne à ſapientibus redargui poſſint.*

5 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*

6 *Exceptio declarat mentem Principis aliquid concedentis.*

7 *Religioſorum Ordinum ſciſſuris eſt tempeſtatiuè occurrendum.*

8 *Vnio eſt contraria ſciſſuræ.*

9 *Carthuſiani retinent ſtabilitatem in loco, tanquàm perpetuum carcerem.*

10 *Religioſis, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed clauſuram obſeruant, ex obedientia à Superiore iniuncta, varijs de cauſis permittitur tranſitus de vno loco, ad alium.*

11 *Religioſi tantò magis exercent officia promptæ obedientiæ, quò pluribus ſucceſſiuè Superioribus in diuerſis locis coguntur obedire.*

12 *Probatio per ſcripturas, teſtibus præualere debet.*

DECISIO XCV.

RESOLVTVM fuit ſententiam Rotalem latam pro obſeruatione literarum Apoſtolicarum, de quibus agitur eſſe confirmandam. Quia nihil eſt, quod obijci poſſit aduerſus illius validitatem, & iuſtitia comprobatur ex pluribus deciſionibus in priori inſtantia coram R. P. D. meo Duoozetto emanatis, in quibus firmatum fuit literas confirmationis tàm à fel. rec. Paulo V. quàm etiam à Greg. XV. illius Succeſſore conceſſa eſſe iuſtificatas.

Cui reſolutioni non obſtat, quod poſteriores literæ ſunt ſubreptitiæ, vel ſaltem poſſint redargui de defectu intentionis Pontificis concedentis, cùm poſt narratiuam, in qua colligitur, quòd nouæ Ordinationes Communitatis antiqui rigoris tendebant ad inſtaurationem veteris diſciplinæ, omiſſa fuerit expreſſio, quod illæ non erant conformes inſtitutis à primordio dictæ Religionis obſeruati. Quia fuit reſponſum ad euitandam ſubreptionem,
5 † ſufficere, quod ſtante inſertione ipſarum ordinationum in ſupplicatione Pontifex ſaltem in genere potuerit cogitare Ordinationes huiuſmodi non eſſe dictis inſtitutis conformes quandoquidem adhoc, vt tanquàm illis conformes obſeruarentur non erat opus confirmatione, *l. qui iure, ff. de milit. teſtam.* Corn. *conſ.* 201 *numer.* 14. *lib.* 2. Caſſad. *deciſ.* 1. *de priuileg.* Intentio autem confirmandi huiuſmodi ordinationes etiam non conformes dictis inſtitutis arguitur, ex clauſula derogante omnibus, ac in ſpecie promiſſæ ſtabilitati, quatenus dictis ordinationi-
2 bus non ſint correſpondentes, cùm ea ſit † proprietas derogationis, vt licet non ampliet gratiam, neque ſuppleat defectum intentionis, attamen declarat voluntatem, &
1 intentionem Principis confirmantis, ſeu concedentis, Bald. *in l. cum quem, num.* 38. *c. de fideicomm.* Felin. *in cap. nonnulli num.* 27. *de reſcript.* Rebuff. *ad concord. in form. mand.* Apoſt. *gloſ. in verbo non obſtantibus, verſ. & nota.* Surd. *in conſ.* 303. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 532. *ſub num.* 6 *par.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum in *Romana pecuniario 26. Martij 1627. coram Eminentiſſimo D. Card. Virili impreſſa poſt tract. Moderni de iurepatron.*

Neque in eo verſatur defectus intentionis Papæ quod inter alia confirmauerit ordinationem, quæ habet, quod omnes Religioſi dictæ Communitatis ſint communes, & nullus eorum dicatur, vel habeatur profeſſus magis vnius, quàm alterius Monaſterij dicti Ordiois, ſed legitima auctoritate tranſmiſſus ad aliud quodcumquè Monaſterium eiuſdem Communitatis iiſdem iuribus gaudeat, ac ſi inibi expreſsè emiſiſſet profeſſionem, & deindè ſubiunxerit illa verba, Dummodo ſeruetur formula, ſolita profeſſionis cùm, additione antiqui rigoris, quæ vltrà tria vota continet promiſſionem ſtabilitatis in loco, vt in formula deſcripta per *Specul. tit. de regul. in princ. & per* Trull. *de Canon. regul. lib.* 1. *cap.* 17. *in fin.*
3 cui ſtabilitati cùm † requirat perpetuam permanentiam, *cap.* 1. *&* 2. 19. *quæſt* 3. maximè repugnat tranſmiſſio profeſſorum de vno ad aliud Monaſterium. Quia cùm immediatè poſt dictam clauſulam, Dummodo ſeruetur formula ſolita, ſequantur verba quatenùs in alijs, quàm vt præfertur antiqui dicti Ordinis inſtitutis non repugnent, & nulla ratio poſſit aſſignari per quàm Papa voluerit in eadem diſpoſitione excipere ſtabilitatem in loco indiuiduo, & ſimul admittere contrariam ordinatinnem tranſmiſſionis Religioſorum de vno loco † ad alium vti- 4
què ne à ſapientibus redargui poſſunt verba hæc confirmationis, iuxtà *l. Seius* Ariſto. *ff. de leg. præſt & l. ex facto, ff. de vulg. & pupill.* dicendum eſt tàm Ordinationes, quàm dictam formulam cùm additione fuiſſe limitatam ad antiqua inſtituta præterquam in expreſſis, in quibus tanquàm oon exceptuatis ſecundùm naturam exceptionis firma remanet † confirmatio, *l. quæſitum. §. de-* 5
niquè, vbi Bart. *ff. de fund. inſtrum.* Dyn. *in rubr. num. 16. de reg. iur.* & declaratur intentio Principis volentis propoſitas ordinationes in † expreſſis licet primæuo inſti- 6
tuto repugnantes ad not. Dec. *in l.* 1. *numer.* 25. *ff. de reg. iur.* Alex. *conſ.* 217. *num.* 29. *lib.* 2. Greg. *deciſ.* 509. *num.* 3. Itaut profeſſio ſtabilitatis iuxtà prædictas ordinationes intelligi debeat de ſtabilitate in Congregatione Communitatis, iuxtà ſecundum caput diſtinctionis, Calder. *in conſ.* 23. *de regul.* & deciſionem in hac cauſa factam 10. Ianuarij anni præteriti.

Præterea non obſtat, quod per prædictas ordinationes non conformes primæuo inſtituto præiudicetur Ordini † 7
qui admiſſa diuerſitate profeſſionum patitur ſciſſuram, cui malo ſit tempeſtiuè occurrendum, iuxta *tex in cap. licet de vitanda, de elect.* Quia huic malo ſufficientem cautelam in eiſdem ordinationibus adhibitam eſſe conſtat ex eo, quod ſtatutum fuit, vt ab omnibus dictæ Communitatis Monaſterijs reuerenter agnoſcatur Abbas generalis, vti caput ſpeciale, à quo Vicarius eiuſdem Communitatis ſuę electionis tenetur petere confirmationem, & cui Abbati generali omnes Religioſi eiuſdem Communitatis tenentur promittere in profeſſione obe-
dientiam, vt in literis, quod procul † dubio tendit ad con- 8
ſeruationem vnitatis, & excluſionem ſciſſuræ, quæ illi eſt contraria, *c. loquitur Dominus, & ibi gloſ.* 24. *quæſt.* 1. quod etiam in deciſione huius cauſæ 22. Aprilis 1630. fuit comprobatum.

Minus obſtat, quod ex profeſſione cùm dictis ordinationibus compatibili inducatur relaxatio diſciplinæ, quæ alias potius retinetur à Religioſis obſeruantibus ſtabilitatem in loco tanquam perpetuum carcerem quemadmo-
dum † de Chartuſianis dicitur, quàm ab alijs habentibus 9
occaſiones vagandi in tranſitu de vno ad aliud Monaſterium; Quia huiuſmodi tranſitus non temerè, ſed ex obe-
dientia à ſuperiore iniuncta ſecundum † eiuſdem Ordinis 10
Conſtitutiones varijs de cauſis, & pleriſquè caſibus eſt præmiſſus ipſis Præmonſtratenſibus, ac etiam Cartuſianis, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed clauſuram obſeruant, Nauarr. *de Regular. comm.* 4. *num.* 30. *cum ſeqq.* quinimò eiuſmodi debet recenſeri inter officia promp-
tæ obedientiæ quibus tanto magis exercentur † Religioſi, 11
quo pluribus ſucceſſiuè ſuperioribus in diuerſis locis coguntur obedire per ea, quæ tradit Azor. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 13. *quæſt.* 3. *in fin.*

Deniquè non obſtant allegati defectus conſenſus Abbatis Generalis, & Conuentuum, qui pro oratoribus fuerunt in precibus Papæ porrectis nominati, & quod ex teſtibus conſtat de contrario, quodquè reſpectu Religioſorum nominatorum, non iuſtificetur eos eſſe profeſſos in Monaſterijs ibi enunciatis. Quia huiuſmodi obiecta fue-
runt † quoquè ſublata in dictis deciſionibus R. P. D. mei 12
Dunozetti ex ſcripturis, quæ teſtibus præualere debent, Seraph. *deciſ.* 339 *num.* 7.

Et ita vtraquè parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO.

Piſtorien. Parrochialis.

Die Lunæ 9. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, non poteſt conuenire ei, qui non eſt hæres, veluti ſi hæreditatem repudiauerit

&c. & quando non obſtante dicta repudiatione nihilominus ſit capax huius iuriſpatronatus.

S V M M A R I V M.

1 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium non poteſt conuenire ei, nec eius hæredi, quando in eis deficit qualitas hæreditaria.*

2 *Repudiatio infringit, & penitùs tollit qualitatem hæreditariam.*

3 *Aditio hæreditatis, cum ſit quid facti non præſumitur, & maximè in tranſuerſalibus, ſed debet concludenter probari.*

4 *in Filio, nec etiam præſumitur aditio hæreditatis, cum habeat beneficium abſtinendi, & ideò aditio probari debet.*

5 *Portio non adita ad hæredes, non tranſmittitur.*

6 *Ius patronatus poteſt tranſire in aliquem per ius accreſcendi.*

7 *Portio portioni accreſcit, & non perſonæ.*

8 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, & reale, cum ipſa hæreditate tranſit.*

9 *Repudiationem iam factam, quis poteſt reuocare, adhuc integra.*

10 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, citra ius, & nomen hæredis non poteſt de eo diſponi.*

11 *Hæreditatis repudiatio intra triennium poteſt reuocari.*

12 *ad Præſentandum poſt repudiationem, quando quis eſt admiſſus, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus.*

13 *Iuriſpatronatus ſtatus firmatur, quòad omnes per ſententiam.*

14 *Iuriſpatronatus pertinentia benè probatur per confeſſionem partis aduerſæ, quæ probat contra confitentem, & hæredis, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi. num. 15.*

16 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, quis non poteſt præſentare, niſi ſit hęres.*

17 *Ius patronatus hęreditarium non poteſt tranſire ad hęredes extraneos, donec ſupereſt aliquis de agnatione, ſtante ſic pręcepto fundatoris.*

18 *Hęres extraneus non poteſt admitti ad ius patronatus, ſi extet aliquis hęres ex familia teſtatoris, quando vtraquè qualitas in eius ſucceſſione requirebatur.*

Nempè, quod ſit hęres, & agnatus.

D E C I S I O XCVI.

CONVENERVNT hinc inde informantes, Iuſpatronatus, de quo agitur, fundatum à Domitio de Cancellarijs, tractu temporis in duos ex dicta familia conſolidatum fuiſſe, in Thadæum, & Riccardum, adeò ut vnuſquiſquè ipſorum eſſet pro medietate Patronus, & quod vltimi deſcendentes ex Thadæo, nempè pronepotes, ſunt Paulus, & Riccardus, vltimi autem deſcendentes ex Riccardo, altero patrono pro medietate, pariter pronepotes ſuot Baccius, & Riccardus, adeòut medietatem dicti Patronatus hodiè conſolidatam fuiſſe in Paulo, & Riccardo, aliam verò medietatem in Baccio, & Riccardo, dicendum videatur.

Verùm, quia hoc Ius patronatus eſt hæreditarium, vt reſolutum fuit ſub die 31. Martij 1628. coram me, cui reſolutioni partes acquieſcunt, & Paulus, ac Riccardus deficere qualitatem hæreditariam in Baccio, & Riccardo contendunt, è contra verò Baccius, & Riccardus eamdem qualitatem deſiderari in Paulo, & Riccardo obijciunt; Ideò ſuper pertinentia dicti Iuriſpatronatus ſuſcepta diſputatione; propoſui dubium, An Iuſpatronatus ſpectet ad Baccium, ſiuè illius hæredes, quod poſt multiplicem poſitionem per Dominos hodiè negatiuè fuit reſolutum.

In quam reſolutionem ex eo potiſſimum adducti fuerunt Domini, quia apparet Baccium repudiaſſe hęreditatem Lazari patris, Lazarum verò repudiaſſe hæreditatem Iacobi patris, & Iacobum repudiaſſe hęreditatem Riccardi Senioris, in quo medietas illius iuriſpatronatus
conſolidata fuerat, vt in Summ. prò Cancellarijs, nu.
1. vnde his poſitis repudiationibus, & deficiente in Baccio qualitate hæreditaria, Iuſpatronatus hæreditarium
quoad medietatem, † quæ ſpectabat ad Riccardum Se- 1
niorem, nullatenus tranſire potuit ad Baccium, aut illius hæredem, Innocent. *in rubr. de Iurepatr. num.* 4.
Card. *in clement.* 2. *q.* 7. *num.* 7. *de Iurepatr.* Dec. *conſ.* 149.
n. 1. Couat. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 18. *num.* 7. Acchill. *deciſ.*
9. *de Iurepatr.* Lambertin. *de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2.
art. 1. *num.* 22. Decian. *conſ.* 107. *num.* 8. *lib.* 3. repudiatio
enim infringit, & penitus † tollit qualitatem hæredita- 2
riam, vt per ſe notum eſt.

Non obſtat, quod Riccardus Senior vltra Iacobum patrem Lazari, & Auum Baccij, reliquerit etiam tres alios
filios, nempè Vincentium, Petrum, & Felicem, à quibus potuit fieri tranſmiſſio Iuris patronatus in Baccium.
Quoniam non docet Baccius illos adiuiſſe hęreditatem
Riccardi, & ſe adiuiſſe hęreditatem dictorum patruorum, ſeù aliorum tranſuerſalium, adeòut per acquiſitionem hęreditatis prędictorum, potuerit etiam acquirere
Ius patronatus, huiuſmodi autem † aditio, cùm ſit, 3
quid facti, non pręſumitur, pręſertim in tranſuerſalibus,
ſed debet concludenter probari, *l. ſi pupillus. §. vltimo.*
in fine. ff. de acquir. hæred. Roman. conſ. 154. *num.* 2. Crauett. *conſ.* 33. *n.* 2. Menoch. *præſumpt.* 99. *num.* 2. *lib.* 4.
Card Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 9. *num.*
3. & 5. Immò etiam in filio, † quia habet beneficium 4
abſtinendi, probari debet aditio, Bart. *in l. neceſſarij*,
num. 1. *ff. de acquir. hæred.* Alex. *conſ.* 183. *num.* 1. *lib.* 6.
Card. Mantic. *deciſ.* 198. *num.* 5. & 6. Prout nec probatur aditam fuiſſe à Baccio hæreditatem Riccardi Iunioris fratris, ad quem medietas medietatis patronatus
Riccardi Senioris ſpectabat, quę pariter aditio eſt iuſtificanda ex ſupradictis, & portio † non adita per Baccium, 5
ad hęredes tranſmitti non potuit, *l. vnica. §. in nouiſſimo. C. de caduc. tollen.* Crauett. *conſ.* 37. *num.* 4. Rota
deciſ. 653. *num.* 7. *par.* 1. *recent.* & apparet dictam hęreditatem Riccardi fuiſſe aditam per alium Riccardum fratrem Pauli in Summ. num. 7. & antea citato Baccio fuiſſe dictę hęreditati iacenti datum Curatorem Summario
num. 5.

Quo verò ad aliam medietatem Iuris patronatus, prouenientem à Thadęo, & in illius linea conſolidatam, viſum fuit Dominis, neque iſtam ad Baccium pertinere
poſſe, & quod deſcendentes Thadæi repudiauerint, &
ipſi Thadæi hæreditatem, & ſic † per Ius accreſcendi tran- 6
ſiuerit Iuſpatronatus in Baccium; Quoniam, cùm ex ſupradictis appareat ad Baccium, non ſpectare medietatem
prouenientem à Riccardo Seniore eius aſcendente, hoc
eſt Proauo, nulla Iuris ratio patitur, vt idem Baccius
per Ius accreſcendi medietatem Iuris patronatus Thadæi obtineat, † quia portio portioni accreſcit, & non 7
perſonę, *l. ſi totum. ff. de acquir hæred.* Corn. *conſ.* 131.
num. 6. *lib.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 347. *num.* 12.
vel certè cum Iuſpatronatus ſit hæreditarium, ac reale,
cùmquè ipſa hæreditate † tranſeat ad effectum conſe- 8
quendi portionem Thadęi probari deberet ad Baccium
peruenisse dictam, Thadęi, hęreditatem, Crauett. *conſ.*
37. *num.* 4. Franc. *deciſ.* 60. *num.* 10. Menoch. *præſumpt.*
99. *nu.* 3. *lib.* 4.

Ex quibus deprehenditur, nec opus eſſe ingredi
diſputationem, An deſcendentes Thadęi repudiauerint illius hęreditatem, quia huiuſmodi etiam repudiatio non ſuffragaretur Baccio, vt ſupra oſtenſum
fuit, & dubium eſt reſtrictum, An Iuſpatronatus ſpectet
ad Baccium, ſiuè illius hęredes, non autem ad deſcendentes Thadęi.

Vltrà quod repudiationes Pauli, & Riccardi deſcendentium Thadæi non videntur obſtare; Tùm quia † cùm 9
ijdem repudiantes intra triennium, & ſic re adhuc integra diſpoſuerint de hoc Patronatu mediante pręſentatione, cenſentur repudiationem reuocaſſe, ex quo cùm Iuſ-
patronatus † eſſet hęreditarium, citra ius, & nomen 10
hęredis de illo diſponere non poterant, per *Text. in l.*
pro hærede. §. Papinianus. vbi Bart. *nu.* 6. & 7. *ff. de*
acquir. hæredit. Alberic. *in l. fin. num.* 2. *C. de repud. hæred t.* Lambertin. *de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *q* 2. *artic.* 34.
verſ. dicentem tamen, & faciunt tradita per Rotam *coram ſan. mem Greg. XV. deciſ.* 371. *numer.* 8. poſſe autem
repudiationem † intra triennium reuocari, indubitati 11
iuris

Iuris eſt, *ex text. in l. ſi quis ſaus. ff. de iur. delibet. & l. fin. C. de repab. hæred. & poſt* Bart. Bald. Caſte. & alios tradunt Tiraquel. *ad l. 16. connubial. gloſ. 7. num. 74.* Surd. *conſ. 457. num. 35.* Tum etiam quia Paulus, & Riccardus deſcendentes Thadæi à Baccio, fuerunt admiſſi ad
12 præſentandum, vndè ipſe † hodiè, vel eius hæredes obijcere non poſſunt, quod non; ſint Patroni, vt benè *per* Rotam *deciſ. 174. num. 7. par. 2. recent. quæ eſt repetita coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 452. nu. 15.* vbi aliæ deciſiones cumulantur, præſertim verò, quia de pertinentia dictæ medietatis Patronatus ad Paulum, & Riccardum, conſtat ex ſententia inter ipſos, & Baccium lata de anno
13 1599. per quam firmatus † videtur ſtatus patronatus, quoad omnes, Anch. *conſ. 336. num. 1.* Card. Mantic. *deciſ. 350. num. 3. & 4. & fuit dictum in hac cauſa ſub die 27. Ianuarij* 1620. *coram R. P. D. meo Pirouano*, Atquè etiam ex confeſſione Riccardi fratris Baccij, per quam
14 pertinentia † benè probatur contra confitentem, & heredes, Put. *deciſ. 325. num. 1. lib. 2.* Caſſador. *deciſ. 7 de Iurepatr.* Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 276. & ſeqq.* Rot. *coram Cardin. Mantica deciſ. 350. num. 10. & deciſ. 697. nu. 2. par. 1. ac deciſ. 174. n. 1. & deciſ. 349. nu. 2. par. 2.*
15 *recent.* Iuncta quaſi † poſſeſſione præſentandi firmata in deciſionibus in hac cauſa factis coram R.P.D. meo Pirouano, & coram me.

Demùm heredibus Baccij obſtat, quod non ſunt de familia de Cancellarijs, ſed extranei, Iuſpatronatus au-
16 tem iſtud, quàmuis ſit hereditarium, vt ſcilicet † quis non poſſit preſentare, niſi ſit heres, tamen cùm Domitius, & Iacobus Compatroni de eo ita diſpoſuerint, vt tranſire non poſſit ad extraneum, quouſquè extat aliquis de Cippo, & familia de Cancellarijs, quę diſpoſitio ſuſtinetur, dum qualitas hereditaria à fundatore pre-
17 ſcripta non eſt penitus ſublata, † ſed ſolùm addita qualitas agnationis, quouſquè extant agnati, vt cenſuit Rota in bac cauſa *ſub die 31. Martij 1628. coram me*. Hinc ſequitur non poſſe extraneum heredem Baccij admitti ad ſucceſſionem Iuriſpatronatus, dum extant Paulus, & Riccardus ex familia, & agnatione de Cancel-
18 larijs, † cùm vtraquè qualitas, nempè quod ſit heres, & agnatus, requiratur, vt benè per Pariſ. *conſ. 48. num. 8. & ſeqq. lib. 4.* Rocch. *de Iurepatr. verb ipſe, vel is, quæſt. 33. num. 73.* Lambertin. *eod. tract. lib. 1. par. 2. art. 8. quæſt. 2 num. 1. & ſeqq.* Gabr. *conſ. 196. num. 2. lib. 2.* Cardin. Seraphin. *deciſ. 578. num. 8. & in Mediolanen. Iuriſpatronatus 29. Aprilis 1613. coram R. P. D. meo Pirouano, atque in Ianuen. Iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1612. coram Eminentiſſimo Dom. Cardinale Pamphilio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 9. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Contra teſtes, quo caſu non poſſit opponi exceptio ſingularitatis. Confeſſio qualificata quando diuidi poſſit, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, ſi deponant de facto ſucceſſiuo, contra eos, non admittitur exceptio ſingularitatis.*
2 *Teſtes deponentes de facto ſucceſſiuo, præſumuntur conteſtes.*
3 *Teſtatoris aſſertio probat contra hæredem,*
4 *Confeſſio, qualificata diuidi poteſt ſtante vehementi præſumptione iuris in contrarium.*
5 *Poſſeſſio rerum, quæ ſolo temporis curſu non conſumuntur, ſemel probata, vtiquè illa de præſenti præſumitur. amplia num. 6.*
7 *Ex cuſtodiæ ſuſceptione alicuius rei, per aliquem facta, arguitur quod niſi probet, ſe reſtituiſſe, non poſſet dici, quod liberationem fuerit conſequutus.*
8 *Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere.*

9 *Præſumptio exiſtentiæ rerum de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eandem perſonam, non procedit in mobilibus.*
10 *Sed hoc non intellige in rebus pretioſis quarum poſſeſſio non poteſt dici vilis, & neglecta. amplia num. 12.*
11 *Res mobiles pretioſæ comparatur immobilibus.*

DECISIO XCVII.

DOMINI dixerunt conſtare de exiſtentia Iocalium ex teſtibus, qui deponunt D. Comitiſſam viuente Comite Mulſa penès ſe, ac in proprio ſcrinio, & cubiculo habuiſſe duas lineas Margaritarum, cum alijs rebus pretioſis deſcriptis in Summario Domini Comitis Beuilaquę creditoris dicti Comitis defuncti, qui Teſtes licet non conueniant de tempore, & loco, quibus viderunt Comitiſſam huiuſmodi Iocalia geſtantem, attamen
cum deponant † de facto ſucceſſiuo, in quo non ad- 1
mittitur exceptio ſingularitatis, iuxta magis communem Doctorum opinionem relatam per Gabr. *de teſtib.*
concluſ. 2. num. 19. pręſumuntur † conteſtes, vt reſpon- 2
dit Aym. *in conſ. 78. num. 10.* & dixit Rota *deciſ. 191. nu. 4. par. 1. diuerſ.* Depoſitiones autem huiuſmodi corroborantur non modo ex eo, quod Teſtator inter cętera pretioſiora, reliquit eidem D. Comitiſſę Margaritas, quę
aſſertio Teſtatoris † contra heredem probat, vt per Ro- 3
tam *in Peruſina fideicommiſſi de Cencis 16. Maij 1629. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Virili. & 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Sed etiam ex confeſſione ipſius Comitiſſę dum medio iuramento reſpondit, ſequidem huiuſmodi iocalia habuiſſe, quę confeſſio probat nulla habita ratione qualitatis, quod illa de pręſenti non habeat, nec dolo habere deſierit,
attanta † vehementi in contrarium Iuris pręſumptione, 4
propter quam permiſſum eſt à confeſſione ſeparari, qualitatem adiectam, *gloſ. in c. cum veniſſent. in verb. probatum de Inſtit.* Bald. *in l. prima, num. 21. C. de confeſſ.* Rot. *deciſ. 802. num. 2. par. 1. diuerſ. &* Seraphin. *deciſ. 644. num. 2.*

Cum itaquè conſtet D. Comitiſſam ſemel † habuiſſe 5
dicta Iocalia, quæ ſolo temporis curſu non conſumuntur, vtiquè adbuc illa de præſenti habere præſumitur, *l. ſi creditor C. de pign. act.* Iaſ. *in l. ſi quis, §. prætor ait. nu. 12. ff. de eden.* Franc. Aret. *conſ. 120. num. 1.* vbi probat præſumptionem procedere etiamſi Reus hæres neget habere, & idem in ſimilibus terminis Iocalium ſenſit, Rota *deciſ. 672. num. 1. part. 2. recent.* Attento præſertim
quod illa tenebat † ſub propria claui, vnde ſuſceptum 6
cuſtodiæ onus arguitur, *l. cum pater, §. pater pluribus eam gloſſ. ff. de leg. 2.* Rot. *deciſ. 102. numer. 1. part. 2.*
recent. à quo niſi probet † ſe reſtituiſſe, non poteſt dici 7
liberationem conſequuta, & conſequenter ſtante intereſſe Domini Comitis Beuilaquæ petentis, de quo
non dubitatur eadem Iocalia exhibere † tenetur, ex ſty- 8
lo Rotæ, de quo Seraph. *deciſ. 1224. in fin.* vbi aliæ deciſiones allegantur.

Non obſtat, quod præſumptio exiſtentiæ rerum de
præſenti ex eo, quod olim † exiſterent apud eundem non 9
procedat in mobilibus, *l. ſi rem mobilem, ff. de acquir. vel amitt. poſſeſſ. Speculator in tit. de act. ſect. petit. § ſequitur numer. 31. & alij* quos recenſet Gratian. *diſcept. 150. numer. 39. & ſeq.* Rot. *in Ciuitatis Caſtelli Spolij coram bon. mem. Orano* relata per Marcheſ. *de commiſſ. pag. 1016.* quia concluſio procedit in alijs rebus mobilibus, quàm
† in pretioſis, quæ, cum non poſſit facile dici, quod 10
earum poſſeſſio ſit vilis, & neglecta, vt habetur in
dicta *l. ſi rem mobilem*, meritò † immobilibus, com- 11
parantur ſecundum *textum in l. lex, quæ Tutores, C. de adminiſtrat. tut.* Vltrà quod in præſenti caſu, iam ceſſat lapſus longi temporis ſupra decem annos, qui in dicta deciſione Ciuitatis Caſtelli fuit conſideratus, conſtat enim de exiſtentia dictorum Iocalium per Teſtes deponentes de tempore pauló ante obitum præd.
Comitis Mulſæ, & ſic de recenti, Vndè augetur † præ- 12
ſumptio quod Comitiſſa illa habuerit, etiam de tempore motæ litis, cum penès alium extitiſſe, vel deuenditas eſſe non probetur iùxta diſtinctionem, Salyc. *in l. 4. num. 4. C. ad exhiben.* quam ſequuntur Euerard. in loco de tempore ad tempus *num. 16. Adden. ad* Alciat. *de præſumpt.*

regul. ſecunda, præſumpt. 21. lit. D. Pedemont. *deciſ. 40. num. 9.*

Et ita vtraquè &c.

¶ In eadem cauſa adſunt infra aliæ deciſiones coram eodem ſub die 27. Iunij 1633. & ſub die 10. Februarij 1634. & ſub die 27. Iunii eiuſdem anni 1634.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum, vt validè conſtituatur, quidnam ſit neceſſarium, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitio eſt ſpecies alienationis.*
2 *Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum, requiruntur ea omnia, quæ ſunt neceſſaria in alienationibus dictorum bonorum.*
3 *Et ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates.*
4 *Statut. Vrb. cap. 113. & cap. 151. lib. 1. vnum ab altero ſuppletur.*
5 *Cauſa iuſta alienandi bona minorum non probatur, ex eo quod alienans afferat alienare, ad effectum extinguendi aliquod debitum, ſed aliunde probari debet.*
6 *Cauſa falſa in alienatione rerum minoris, reddit alienationem, ac minoris obligationem, & Iudicis decretum deſuper interpoſitum, ipſo iure nullum.*
7 *Cauſæ expreſſæ veritas præſumitur.*
8 *Pro Decreto Iudicis ſtat præſumptio.*
9 *Identitas probatur, & verificatur ex duabus demonſtrationibus, etiamſi in alijs adſit diuerſitas, ſiue diſcrepantia num. 10.*
11 *Pluralitas in dubio non præſumitur.*
12 *Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis, & tractatus.*
13 *Mercatorum libri regulariter non probant pro tertio contra tertium.*
14 *Mercatorum libri, quando ſunt adminiculati, probant.*
16 *Cauſa expreſſa in alienatione rerum pupilli, ſi in aliqua parte ſit falſa in totum redditur nulla, propter decreti Iudicis indiuiduitatem.*
17 *Cenſus, ſuper bonis minorum imponi non debent ad ſoluendum eorum debita, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſunt.*
18 *Iudex, quando interponere rogatur decretum in alienationem rerum minorum, diligenter cognoſcere debet cauſam alienationis.*
19 *Iudex non præſumitur vidiſſe inſtrumenta alienationis rerum minoris, ſi dies, & annus, ac nomina, & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta.*
20 *Iudex moueri non debet ad interponendum decretum in alienatione rerum minoris ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium, ſe in illa non habere intereſſe.*
21 *Blatio, & coniunctio antecedentis cum ſubſequenti diſpoſitione, quando reddatur eluſoria.*
22 *In alienatione rerum minoris, ſi quis afferat conſtare de cauſa neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris ei incumbit onus probandi.*
23 *Contractus celebratus cum minori ſine ſolemnitatibus ſtatuti, quamuis ſit vtilis minori, adhuc non ſubſtinetur.*
24 *Quæ concluſio eſt indubitata, quando de vtilitate euidenter non conſtat.*
25 *Obſeruantia contractus non ſuffragatur, quando conſtat de nullitate contractus, & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principij infecti.*
26 *Cenſus, ſi fuerit nulliter impoſitus, non attenditur obſeruantia deducta, ex fructuum ſolutionibus.*
27 *Solutio fructuum cenſus, facta à muliere non ſaluat contractum à nullitate, reſultante ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias.*
28 *Ratificatio, & approbatio non dicitur facta, ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia.*
29 *Obligatio mulierum ſine ſolemnitatibus ſtatuarijs non tenet.*

DECISIO XCVIII.

POST plures cauſæ, & dubij poſitiones, hodiè cenſuerunt Domini, obligationem filiorum, & hæredum
Tiberij, factam per Virginiam Tutricem, in Inſtrumento Cenſus per eam impoſiti' ſuper Caſale nuncupato la
Bottacchia non ſuſtineri, cùm enim huiuſmodi cenſuum
† impoſitiones ſuper bonis ſtabilibus pupillorum ſint ſpe- 1
cies alienationis, hinc, eſt quod ad hoc vt ſint validæ, &
ipſorum pupillorum obligatio in illis facta ſuſtineatur,
requirunt † ea omnia, quæ tàm de iure communi, quàm 2
ex Statuti Vrbis diſpoſitione in alienationibus bonorum ſtabilium minorum exiguntur, iuxta tradita per
Pariſ. *conſil. 85. numer. 14. & 15. cum ſeqq. lib. 3.* Simon. *de decr. lib. 2. tit. 6. num. 33.* Mont. *de tutel. capit.
33. numer. 37. 38. & num. 124. & ſeqq.* Rota *deciſ. 36. nu.
2. impreſſ. poſt* Moder. Peruſ. *de Cenſ. & in deciſ. 678. nu.
20. par. 1. recent.* & ſic iuſtam cauſam † & ſolemnita- 3
tes iuxta *tex. in l. magis puto §. non paſſim ff. de reb.
cor. & in l. ob æs, C. de præd. miner. & Statutum Vrbis
cap. 113. & 151. lib. 1.* quorum capitum datur concurſus † ità vt vnum ab altero ſuppleatur, vt fuit di- 4
ctum in *deciſ. 59. num. 19. poſt.* Pic. *ad Statut. Vrb. & in
Romana dotis 10. Iunij 1626. coram Illuſtriſſ. D. meo Decano.* In propoſito autem caſu vtrumque deficere viſum fuit.

Quoniam non ſolum conſtat de vera † æris alieni, pro 5
cuius extinctione Cenſus fuit impoſitus, exiſtentia, &
ſic de cauſa expreſſa, de qua conſtare deberet aliter quàm
per aſſertionem contrahentium, *d. l. magis puto ff. de reb.
cor. & d. l. ob æs C. de præd. min.* Pariſ. *d. conſ. 85. num. 19.
& 36. lib. 3* Mont. *d. cap. 33. num. 1. & ſeqq* Rot. *deciſ.
31. num. 5. poſt* Pic. *ad Stat. Vrb.* ſed immò potius ex deductis pro parte D. Marchionis del Drago probatur oppoſitum, dicta enim Tutrix præuia narratiua, quod Paulus, & alij filij, atque heredes q. Tiberij eius viri, grauati reperiebantur ere alieno ſcutorum 400. occaſione ſocietatis officij ad fauorem Caroli Mazzei pro eorum ſeruitio contractę, & aliorum ſcutorum 400. pro ſorte principali alterius ſimilis ſocietatis ad fauorem Fuluij Amodei pro eorumdem commoditate initę, & demum aliarum ſummarum pro ipſarum ſocietatum fructibus, ad effectum illud perſoluendi impoſuit d. annuum Cenſum ſcutorum 63. illumquè vendidit Canonicis, & Capitulo S. Marci pro ſcutis 900. vt in ſummario D. Marchionis n. 1. ex lectura verò inſtrumenti dictę Societatis ad fauorem Amodei, de quo in eodem ſumm. num. 2. deprehenditur illam fuiſſe contractam per Petrum de Americis ſuper eius officio cum acceſſionibus, & obligationibus Vincentij, & Felicis eius fratrum, & in ea nullo modo fuiſſe obligatos dd. filios, & hęredes Tiberij, & ex Inſtrumentis extinctionum poſtea factarum dicto ſumm. num. 3. iunctis partitis extractis ex libris DD. de Ruſpolis ſumm. num. 5. apparet fructus aliquos debitos non fuiſſe, ex quibus aſſequimur cauſam aſſerti æris
alieni faltem quoad ſcuta 900. fuiſſe omnino falſam, quę
propterea reddidit ipſam Cenſus impoſitionem, ac pupil- 6
lorum obligationem, & Iudicis decretum deſuper interpoſitum, ipſo iure nullum *l. magis puto §. æs alienum ff.
de reb. cor. l. primo § hæc verba ff. ne vis fiat.* Dec.
conſ. 403. num. 20. Rol. *conſ. 7. num. 85. & ſeqq. lib. 3.*
Pic. *ad Stat. Vrb. gloſſ. 21. numer. 35. & 36. & gloſſ.
22. num. 7 & 8.* Bardellon. *conſ. 38. num. 33.* Rot *dec.
529. nu. 1. par. 1. diuerſ. & deciſ. 26. num. 1. & 2. poſt* Moder. Peruſ. *de Cenſ. & in Leodien. Coloniæ 20. Februarij
1630. coram me.*

Neque obſtat, quod in dicto Cenſus Inſtrumento dies, & annus initarum Societatum, & nomina Notariorum de illa-

de illarum Inſtrumentis rogatorum expreſſa non fue-
rint, ſed in albis relicta, & conſequenter conſtare non
videatur Cenſum ipſum fuiſſe impoſitum pro extin-
guenda dicta Societate Amodei, in qua dd. filij & hęre-
7 des Tiberij non erant obligati, & † ſic firma remaneat
pręſumptio, quę ſtat pro expreſſę cauſę veritate, vt per
Put. *deciſ.* 245. *lib.* 3. Rot *deciſ.* 25. *nu.* 8. *poſt* Moder. Pe-
8 ruſ. *de Cenſ.* & pro Iudicis decreto *l. ab en parte ff. de prob.*
Corn. *conſ.* 109. *n.* 5. *lib.*.. Put. *deciſ.* 205 *nu.* 2. *lib.* 3. Rot.
deciſ. 11. *n.* 10. *&* 11. *poſt* Pic. *ad Stat. Vrb. & deciſ.* 25.
num. 6. penes eumdem, *& coram ſanct. mem. Greg. XV.*
deciſ. 406. *num.* 7.

Quia fuit reſponſum de identitate Societatis prędictę
ſatis conſtare ex eo, quod omnino conuenit qualitas
contractus, ſumma ſcutorum 400. & nomen, ac cogno-
men creditoris, & tamen ad hunc effectum ſufficit conue-
9 nientia, † & verificatio duarum demonſtrationum Bart.
in l. demonſtratio falſa. num. 14. *ff. de condit. & demonſtr.*
Rot. *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 172. *numer.* 2. *&*
deciſ. 575. *num.* 4. *&* 5. *& deciſ.* 578. *num.* 5. etiam ſi in
10 alijs † adſit diuerſitas, & diſcrepantia Alex. *conſ.* 84. *nu.*
4. *lib.* 7. Crauet. *conſ.* 198. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 407. *num.* 2.
& deciſ 706. *num.* 4. *par.* 2. *recent. cùm alijs*, Præſertim
quia de nulla alia Societate apparet, de qua verba dicti
11 Inſtrumenti Cenſus intelligi poſſint, † & pluralitas non
præſumitur Bald. *in l. vltim. in fin. C. de reb. dub.* Crauet.
d. conſ. 198. *num.* 1. Surd. *conſ.* 16. *num.* 9. *& conſ.* 355. *nu.*
26. *& conſ.* 385. *num.* 10. & fuit dictum *in Tiburtina n-*
ſtrorum 4. *Iulij* 1608. *coram Card. Marcomontio*. Id-
que ſuadetur etiam ex dictæ Societatis extinctione
paulò poſt per dictam Virginiam Tutricem facta, vt
in d. ſumm. num. 3. quæ eſt ex dd pecunijs ad Cenſum
12 acceptis, † & in executionem præcedentis conuentio-
nis, & tractatus facta præſumitur, vt per Rot. *deciſ.*
301. *num* 3. *par.* 1. *rec. & deciſ.* 251. *n.* 1. *& ſeqq. impreſſ.*
poſt Moder. Peruſ. *de Cenſ.* Et ex partita libri tutelaris
eiuſdem Tutricis d. ſumm. num. 4. ac demum ex partitis
banchi DD. de Ruſpolis, quo mediante ex dictæ extin-
ctionis Inſtrumento apparet ſolutionem factam fuiſſe,
in quibus partitis habetur ſub eadem die qua, Cenſus
fuit impoſitus, fuiſſe in eodem bancho depoſitata dicta
ſcuta 900. ad creditum d. Virginiæ Tutricis, cùm ex-
preſſione, quod illa habuerat à dictis Canonicis, & Ca-
pitulo S. Marci, & poſtea ex ijſdem pecunijs fuiſſe ſolu-
ta Amodeo dd. ſcuta 400. pro ſupradictæ Societatis ex-
13 tractione, & licet libri Mercatorum † regulariter non
probent, pro tertio contra tertium, hoc tamen non pro-
cedit in caſu propoſito, in quo illi adminiculantur ex In-
ſtrumentis, tàm dictæ impoſitionis Cenſus, quàm etiam
dictæ Societatis extinctionis, & ex dicto libro tutelari,
14 † cum quibus quoad perſonas, tempus, quantitatem, &
omnia alia optimè concordant Rota *coram ſanct. mem.*
Greg. XV. deciſ. 302. *num.* 5. *& deciſ.* 537. *n.* 1. *& ibi Adden-*
tes num. 4.

Nec relenat, quod dicta Virginia haberet in eodem
bancho depoſitata alia ſcuta 600. quia partita ſolutionis
dictorum ſcutorum 400. factæ Amodeo contrapoſita legi-
tur dictæ partitæ ſcutorum 900. cui ſimiliter etiam con-
trapoſita apparet alia partita ſimilis ſummæ ſolutę Fran-
ciſco Mazzeo pro alterius Societatis extinctione, vt in
dicto ſumm. n. 5. & ſic bene dignoſcitur ſolutionem prædi-
ctam ex ijſdem ſcutis 900. ad Cenſum acceptis, non au-
tem ex alijs ſcutis 600. factam fuiſſe.

Nec quicquàm facit, quod cauſa in dicti Cenſus Inſtru-
mento expreſſa, quoad dictam aliam ſocietatem ad fauo-
rem Caroli Mazzei non videatur poſſe dici falſa, cùm re
vera conſtet illam fuiſſe per d. Tiberium ſuper proprio
eius officio contractam; Quoniam vltra quod pro parte
D. Marchionis dicebatur Carolum nunquàm aliquid pe-
15 tijſſe, nec illi fuiſſe quicquam effectualiter ſolutum, †
& fieri poſſe, quod dicta Societas fuerit ſuperlucrata,
vt in ſpecie reſpondit Rot. *in deciſ.* 678 *num.* 8. *verſ. quod*
autem dicebatur. par. 1. *recent.* quicquid ſit de hoc, Do-
minis placuit reſponſio, quod ſatis eſt cauſam fuiſſe
falſam ſaltem quoad dictam aliam Societatem ad fauo-
rem Amodei ad effectum, vt dicta Cenſus impoſitio,
16 & pupillorum obligatio reddatur nulla † in totum,
propter decreti Iudicis indiuiduitatem Bald. *in l. ſi non ſor-*
tem. §. ſi centum. in princ. ff. de cond. indeb. Dec. *conſ.*
403. *num.* 20 *&* 21. Natt. *conſ.* 162. *num.* 7. *&* 8. Rol. *conſ.*
7. *num.* 86. 87. *& ſeqq. lib.* 3. Pic. *ad d. Stat. Vrb. gloſſ.*
21. *num.* 36. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 691 *numer.*
32. *&* 33.

Præterea cùm Virginia Tutrix haberet dicta ſcuta 600.
in dicto bancho depoſitata, & ex Inuentario tutelari per
eam confecto appareat quod aderant nomina debitorum,
& mobilia, ac ſemouentia magni valoris, quæ ſufficie-
bant pro aſſerti æris alieni ſolutione, etiam ſi illud re vera
adfuiſſet, † non potuit ad dicti Cenſus impoſitionem ſu- 17
per Caſali pupillorum validè deuenire *iuxta tex. in l. ma-*
gis puto §. non paſſim & l. prima §. quid ſi fortè ff. de
reb. eor. Patiſ. *d. conſ.* 85. *num.* 21. *&* 22. *& ſeqq. lib.*
3. *cum alijs per* Simoncell. *de decr. d. tit. primo nu.* 44.
& 45 *&* Montan. *de tutel. d. cap.* 33. *num.* 11. 12. 15.
& ſeqq.

Deniquè ex dd. Societatum Inſtrumentis apparet, il-
los de Americis, qui vti dictorum pupillorum proximio-
res conſanguinei interuenerunt, habuiſſe proprium, ac
particulare intereſſe, ex quo Cenſus in effectu fuit impo-
ſitus pro ſoluendo debito ipſorum proprio, & ex lectura
ipſius Inſtrumenti Cenſus non conſtat cauſam fuiſſe per † 18
Iudicem diligenter cognitam, prout debebat tàm atten-
ta iuris communis diſpoſitione *iux. tex. in d. l. magis puto*
§. non paſſim ff. de reb. eor. Dec. *conſ.* 403. *numer.* 19.
Simonc. *de decret. tit. primo. num.* 31. quàm etiam *ex*
Stat. Vrb. d. cap. 113. *&* 151. *lib.* 1. vt in propoſito pon-
derauit Rot. *d. deciſ.* 678. *num.* 4. *par. prim. rec.* ſed imò
contrarium probatur, tàm ex eo † quod dies, & annus, 19
ac nomina, & cognomina Notariorum fuerunt in albo
relicta, vt ſupra dictum fuit, & ſic patet Iudicem Inſtru-
menta ipſa non vidiſſe Rot. *deciſ.* 403. *num.* 6. *part.* 1. *re-*
cent. quàm etiam ex eo, quod expreſſè dicitur fuiſſe ab-
ſolutè motum ex dd. Conſanguineorum atteſtatione ibi
(eo quia dd. Conſanguinei atteſtati fuerunt, vt ſupra de-
cretum interpoſuit) quæ † tamen atteſtatio erat omninò 20
inſufficiens; Illi enim ſupra nil dixerant de creditorum
vrgentia, & de non exiſtentia pecuniarum, vel nomi-
num debitorum aut mobilium, ex quibus aſſertum æs
alienum ſolui poſſet, ſed ſolum affirmauerant ſe nullum
habere intereſſe, & propterea dd. hæredibus nullum præ-
iudicium generari, quæ illatio, & coniunctio antece-
dentis cùm ſubſequenti diſpoſitione importata per di-
ctionem illam, Et propterea, *iuxta tex. in capit.* 2.
de vſur. & in cap. quia propter. de elect. Seraph. *deciſ.*
682. *num.* 7. eſt etiam prorſus inepta; fieri enim poterat,
quod ipſi particulare aliquod intereſſe non haberent,
† prout re vera habebant, vt ſuperius fuit dictum, 21
& nihilominus Cenſus impoſitio eſſet præiudicialis,
ac læſiua.

Nequè obſtat, quòd pupillus per Tutorem, ex cauſa
vrgenti, ac neceſſaria validè obligetur, quando apparet
pecunias, cùm effectu verſas fuiſſe in illius vtilitatem,
ne cùm alterius iactura, ac damno locupletetur, *l. ſi in*
rem §. quand. ex fact. Tut. l. nam hoc natura. ff. de condict.
indeb. Rota *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 31. *num.* 1.
& ſeqq. Quoniam in caſu propoſito viſum fuit non con-
ſtare de cauſa neceſſaria, † nec de verſione in vtilitate 22
pupillorum, quam tamen probandi onus incumbebat
illam alleganti *iuxta gloſſ. in l. prædiorum, & ibi* DD.
C. de præd. min. Natt. *conſ.* 631. *num.* 4. Menoch. *præſ.* 27.
in fin. lib. 6. Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *nu.* 3. Rimin.
Iun. *conſ.* 51. *num.* 77. *&* 78. & fuit dictum *in Leodien. Co-*
loniæ 20. *Febr.* 1630. *coram me*, & Contractum ſine ſo-
lemnitatibus Statuti celebratum † quàmuis eſſet vtilis 23
minori, adhuc tamen non ſuſtineri inclinauit Rota
apud Put. *deciſ.* 1. *lib.* 1. *& coram Card. Seraph. deciſ.*
1242. *n.* 3. vbi quod † eſt indubitatum, quando de vtili- 24
tate euidenter non conſtat, & fuit dictum in *Roma-*
na Tutelæ de Ruſpolis 2. *Maij* 1603. *coram bon. mem. Card.*
Lancellotto.

Minùs etiam obſtat obſeruantia deducta ex fructuum
ſolutionibus † per plures annos factis, quoniam illa non 25
ſuffragatur, cum ex prædictis conſtet de Contractus obli-
gationis nullitate, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate
principij infecti Rot. *deciſ.* 136. *num.* 12. *par.* 1. *rec. &*
deciſ. 31. *num.* 11. *poſt* Moder. Peruſ. *de Cenſ.* Quæ loqui-
tur in terminis ſolutionis fructuum Cenſus † nulliter 26
impoſiti; Præſertim quia aliquæ ex dd. ſolutionibus
factæ fuerunt à d. Virginia, & ſucceſſiuè ab Herſilia, &
Pātaſilea, & ſic à mulieribus abſquè † ſolemnitatibus, quę 27

propterea non releuant ad effectum, de quo agitur, vt per Rot. *deciſ. 31. num. 11. poſt tract. de Cenſ.* aliquæ verò fuerunt factæ ab earumdem hęredibus, quos non apparet
18 dictæ falſitatis cauſæ, & ipſius Cenſus † nullitatis certam ſcientiam habuiſſe, prout requiritur ad ratificationem, & approbationem inducendam Rot. *deciſ. 104. nu. 15. in fine, & num. 16. par. 2. diuerſ. & deciſ. 535. num. 11. & 12. par. 1. recent. ac deciſ. 278. nu. 23. & 24. poſt* Moder. Peruſ. *de Cenſ.*

Deniquè non viſum fuit obſtare, quod Pantaſilea, & Erſilia fuerint filię, & hæredes d. Virginię Tutricis, quæ Cenſum impoſuit, quoniam vltra quod d. Virginia ſe proprio nomine non obligauit, & dato quod ſe obligaſſet, talis obligatio non ſuſtineretur ſtante dicta falſitate cau-
19 ſę, † atque etiam ſolemnitatum defectu in mulierum contractibus, ex diſpoſitione Statuti Vrbis requiſitarum; fuit reſponſum hoc eſſe extra propoſitam diſputationem, in qua strictè quęritur, an ſuſtineatur obligatio dd. filiorum, & hęredum Tiberij, non autem an dicta Virginia, & illius hęredes ad aliquid teneantur.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 8. Aprilis 1633. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Cenſus, ſi ſit nullus, fructus recipi non poſſunt, & imputantur in ſortem ex legis miniſterio, cum tunc ſors remaneat purum mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio.

SVMMARIVM.

1 *Ex Cenſu nullo, fructus aliqui citra labem vſurariæ prauitatis recipi non poſſunt.*
2 *Cenſus nullitate data, fructus imputantur in ſortem, & legis miniſterio, & ſine facto hominis.*
3 *Cenſus quando eſt nullus, ſors remanet purum mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio.*
4 *Pecuniæ receptæ pro fructibus cenſus nulli, tamquàm vſuræ, nunquàm tranſeunt in dominium recipientis, ex communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarũ.*
5 *Fructus cenſus nulli, nec etiam à ſoluentibus recipi poſſunt.*
6 *Fructus cenſus nulli, ſoluti, rectè repeti poſſunt per condictionem indebiti.*
7 *Fructus cenſus nulli, ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti, nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto releuat.*

DECISIO XCIX.

CVM fuiſſet bis reſolutum mandatum A. C. pro fructibus Cenſus de quo agitur ad fauorem D. Iacomelli relaxatum eſſe exequen. cauſa ſuper iiſdem denuò propoſita Dominis placebant deducta in duabus deciſionibus emanatis in hac cauſa, videlicet, ſub die 15. Nouembris 1627. * & ſub die 16. Maij anni pręteriti 1631. * & concluſiones in eis firmatę. Verùm hodie, quia repropoſito dubio in alia cauſa ſuper hoc eodem Cenſu, cùm Capitulo, & Canonicis Sancti Marci, à quibus D. Iacomellus ceſſionem reportauit, fuit reſolutum d. Cenſus impoſitionem, & filiorum, & hęredum Tiberij obligationem per Virginiam Tutricem factam non ſuſtineri, DD. propter huiuſmodi impoſitionis, & obligationis nullitatem, cenſuerunt fructus prędictos non deberi, & ex hoc dumtaxat capite, eſſe à primo loco deciſis recedendum,
1 ex Cenſu † enim nullo, fructus aliqui citra labem vſurariæ prauitatis percipi non poſſunt, ad *text. in cap. tuæ nos, & cap. tuas de vſur.* Abb. *conſ. 4. num. 4. lib. 1.* Moder. Peruſ. *de Cenſ. par. 2. cap. 2. quæſt. 4. art. 7. numer. 1. & ſeqq.* & dixit pluries Rota *in deciſionibus cumulatis, & impreſſis poſt* Moder. Peruſ. *de Cenſ. vt in deciſ. 12. num.*
2 *2.* vbi quod † data Cenſus nullitate fructus imputantur in ſortem ex legis miniſterio, & ſine facto hominis, & in
deciſ. 31. num. 6. vbi quod ſors remanet purum † mutuum 3
in quo non cadit fructuum perceptio, & in *deciſ. 119. nu. 3. & ſeqq.* vbi ex communi Theologorum, & Canoniſtarum ſententia, quod pecunię † huiuſmodi pro fructibus 4
receptę tamquam vſurę nunquàm tranſeunt in dominium recipientis, & in *deciſ. 227. numer. 3. ac deciſ. 228. numer. 1.* in quibus firmatur, nec etiam à
ſponte † ſoluentibus recipi poſſe fructus Cenſus nul- 5
li, & rectè † repeti per condictionem indebiti, nequè 6
contrariam conſuetudinem † in hoc nullo pacto releuare, &c. 7

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

** Sunt deciſiones 106. part. 5. recent. & 41. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremonen. Prępoſiturę,

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Declarationis natura, quæ ſit. Reſeruatio ex reſignatione, qualiter plenè iuſtificetur. Clauſula, non alias, aliter, nec alio modo, cuius ſit proprietatis. Mandati verba qualiter interpretantur, licet ſint præciſa.

SVMMARIVM.

1 *Veriſimilia, quæ ſunt menti, & intentioni partium, diſpoſitionem recipiunt.*
2 *Declaratio nihil operatur, extra rem declaratam.*
3 *Declaratio ita inhæret rei declaratæ, vt cenſeatur perinde, ac ſi eadem in re, & eodem tempore ab initio emanaſſet.*
4 *Reſeruationis ex reſignatione iuſtificatio plenà reſultat, firmata validitate conſenſus ſemel præſtiti.*
5 *Ex reſignatione beneficij facta in manibus Papæ, reſultat vacatio in Curia.*
6 *Reſeruatio, dicitur notoria, ex reſignatione beneficij in manibus Papæ.*
7 *Clauſula, non alias, aliter, vel alio modo, eſt adeo præciſa, vt ex ſui natura nullam interpretationem admittat à verbis ſeparatam.*
8 *Verba quantumuis præciſa in aliquo mandato, debent regulari, ſecundum mentem mandantis.*
9 *Literæ miſſiuæ non æquiualent inſtrumento.*
10 *Promittens aliquem ratificaturum, non tenetur eam procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur in inſtrumento, vel mandato, id quod promiſit.*
11 *Promiſſio procuratoris extra fines mandati emanata, domino nocere non debet.*
12 *Beneficia, quæ reſignantur, ſi reſignans infra viginti dies decedat, cadunt ſub regul. Cancell. de viginti, & nu. 13. vide, quando incipiunt currere iſti 20 dies.*

DECISIO C.

CVM Ioannes auctoritate ordinaria prouiſus, non acquieſceret deciſionibus emanatis circa iuſtificationem reſeruationis, ex reſignatione Hieronymi per Summum Pontificem, ad fauorem Dominici admiſſa, iterum * ſuper eiſdem cauſam propoſui, & Domini à deciſis non eſſe recedendum reſponderunt.

Placuit enim fundamentum deciſionum, quod ſcilicet conſtet de reſeruatione, ex eo, quod procurator conſtitutus ad conſentiendum reſignationi, mediante penſione centum ducatorum ſuper fructibus certis, omiſſis incertis, validè conſenſit iuxta mentem, & intentionem mandantis.

Quod autem intentio reſignantis fuerit, vt penſio reſeruaretur ſuper fructibus certis tantum, colligitur non ſolum ex deductis in prima huius cauſę deciſione, ſed etiam ex inſpectione tenoris ipſius mandati, in quo

licet

licet poſt reſeruationem penſionis addint verba , ſuper
fructibus certis , & incertis , attamen ex quo poſt ſpeci-
ficationem quantitatis fructuum certorum in ducatonis
220. reſignans non fuit progreſſus vlterius ad expreſſio-
nem valoris incertorum , ſatis apparet ipſius mentem
fuiſſe , vt penſio reſeruaretur ſuper valore expreſſo , quia
ſi eandem etiam ſuper incertis reſeruari voluiſſet , vtiquè
eorum valoris expreſſionem addidiſſet , vt ſtylus Data-
riæ requirit , qui penſiones ſuper fructibus incertis , niſi
illorum valore expreſſo non admittit , quinimo procu-
tor ſupplicationi ſignandæ non potuiſſet validè conſen-
tire reſpectu incertorum , quin ſimul mandati fines
tranſgrederetur , eo quod quæcunque expreſſio illorum
valoris exceſſiſſet quantitatem in mandato compre-
henſam .

Accedit , quod quantitas fructuum certorum manda-
to expreſſa in ducatonis 220. capax erat , penſionis duca-
tonorum centum , de qua agitur , quando verò fructus
certi ſunt capaces penſionis reſeruandę , tunc vt pluri-
mum incertorum expreſſio omittitur ad effectum ſcilicet
euitandi ſolutionem compoſitionis , quæ reſpectu incer-
torum debetur . Vnde veriſimile redditur quod reſignans
cui ſatis conſultum erat per reſeruationem ſuper certis
1 noluerit dę incertis habere rationem , cùm ea quæ † ſunt
veriſimilia menti , & intentioni partis diſpoſitionem re-
ſtringant , Ang. *in conſ.* 249. *num.* 2. & poſt Dec. & alios
Doctores idem reſpondit Aym. *conſ.* 70. *num.* 25.

Sed ipſe reſignans omnem remouit difficultatem per
ſuam declarationem , dum ſcripsit verba illa (incertis)
fuiſſę appoſita in mandato ex ſenſu Notarij , ipſo non
aduertente , qua declaratione ſecuta nihil remanſit agen-
dum , quod vel præſtationem noui conſenſus , vel Supe-
2 rioris auctoritatem deſideraret , cùm † declarationis ea
ſit proprietas , vt non ſolum nihil operetur extraneum à
re declarata , *l. hæredes palam* , §. 1. *ff. de teſtam. cap. li-
teræ . de dilat.* Alciat. *in l.* 1. *nu.* 27. *ff. de verb. oblig.* Rom.
in conſ. 45. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 1. *&* *ibi* Addit. *de accuſat.*
3 *in nou.* Sed † adeo inhęret diſpoſitioni , vt cenſeatur
perinde , ac ſi in eadem ſcriptura , eodemquè tempore ab
initio emanaſſet , Oldr. *in conſ.* 263. *num.* 2. Rom. *d. conſ.*
45. *vbi* Horat. Mandoſ. *in Addit. in verbo , emanaſſe* ,
cùm alijs per Gratian. *allegatis* , *diſcept.* 147. *num.* 3.

Ex his firmata validitate conſenſus ſemel præſtiti re-
4 ſultat , † plena iuſtificatio reſeruationis ex reſignatione ,
quæ cùm nullam à præmiſſis alienam , aut diuerſam
poſſit recipere interpretationem dicitur probatio certa , &
indubitata , ac redditur euidens eo ipſo , quod ex huiuſ-
5 modi reſignatione † facta in manibus Papę , reſultauit
vacatio in Curia , ſecundum *gloſ. in Clem.* 1 *in verbo* ,
Collata , vt lit. pend. & Anchar. poſt Ioan. Andr. *in cap.*
6 2. *num.* 1. *de præbend. in* 6 Vnde † reſeruatio dicitur no-
toria , vt in ſpecie reſpondit Ferret. *in conſ.* 93. *num.* 2.
cùm ſeqq. lib. 1.

Non obſtat , quod clauſula Non aliàs , aliter , nec alio
7 modo appoſita in dicto mandato ſit † adeo pręciſa , vt
ex ſui natura nullam interpretationem admittat à verbis
ſeparatam , vt per *gloſ. &* Bald. *in l. ſi quidem C. de ex
cep.* Dec. *in conſ.* 67. *num.* 1. quia concluſio procedit , quan-
do non conſtat de alia mente proferentis , ſecus verò ,
quando vt in pręſenti caſu , ex pluribus conſtat de in-
8 tentione † mandantis , à qua debent regulari verba
mandati , quantùmuis præciſa , vt poſt Dec. *conſ.* 281.
Roland. *conſ.* 61. *num.* 54. *vol.* 2. *dixit* Rota *in Senogallien.
Prædij* 18 *Maij* 1618. *coram bo me. Andrea* .

Non obſtat , quod videatur potius dicto Procuratori
ignotam fuiſſe mentem ſui principalis , dum ipſe ad in-
ſtantiam reſignatarij promiſit ſe exhibiturum aliud in-
ſtrumentum publicum mandati ad conſentiendum ei-
dem reſignationi , ſub reſeruatione penſionis , ſuper fru-
ctibus certis tantum , cui promiſſioni non fuerit ſatisfa-
9 ctum , niſi per exhibitionem literarum miſſiuarum , †
quę non ęquiualent inſtrumento , vnde infertur ad nul-
litatem reſignationis ex defectu conſenſus pręſtiti pręter
formam mandati . Quia cùm poſt dictam declaratio-
10 nem , iuxta † illius proprietatem detectum , ac oſtenſum
fuiſſet inſtrumentum promiſſum ineſſe priori iam exhi-
bito , vt per Aret. *conſ.* 99. *&* 100. *num.* 1. quod etiam
probauit Rot. *coram* Creſcent. *deciſ.* 17. *de probat.* Se-
raph. *deciſ.* 348. *num.* 2. *&* 3. dicta promiſſio ſecundi in-
11 ſtrumenti tanquàm extra mandatum † emanata , &
conſequenter ſuperabundans , & ſuperflua nocere non
debet , Mandoſ. *ſuper Reg.* 27. *quæſt. vlt. num.* 11. cùm
alijs in priori huius cauſę deciſ. allegatis .

Deniquè non obſtat , quod reſignans poſt factam exhi-
bitionem literarum dictę declarationis obierit infra vigin-
ti dies requiſitos ad validitatem prouiſionis reſignatione ,
& proinde inducta † fuerit vacatio per illius obitum , 12
iuxta regulam Cancellarię de viginti , quia ſtante man-
dato , quo validè , & iuxta intentionem ſui principalis
vſus fuit Procurator in vita ipſius reſignantis , ceſſat ra-
tio inductiua nouę Conſtitutionis Procuratoris , aut iu-
ris de nouo tribuendi , vel conſenſus iterum præſtandi ,
quibus ceſſantibus debet quoquè ceſſare huiuſmodi com-
putatio dierum , † quæ iuxta regulam à die conſenſus 13
præſtandi , non autem à die declarationis conſenſus iam
pręſtiti eſt facienda .

Et ita vtraquè parte informante fuit deciſum .

* Propoſita fuit hæc cauſa die 27. Iunij 1631. & die 15.
Decembris eiuſdem Anni 1631. ſunt deciſiones 63. &
82. ſupra in hac eadem parte .

R. P. D. MOTMANNO.

Sueſſana Beneficij .

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Gratiam , quando dicatur , quis iuſtificaſ-
ſe . Iuriſpatronatus in antiquiſſimis qua-
liter ſufficienter probetur .

SVMMARIVM.

1 *Beneficium , quando probetur , quod vacauerit per mor-
tem alicuius .*
2 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij , qui
contulit Tonſuram Clericalem .*
3 *Præſentatus , quod aliquis fuerit intra tempus à iure
præfixum , probatur per publicum inſtrumentum
præſentationis .*
4 *Collitigantium narratiua importat eorum confeſſio-
nem .*
5 *Iuſpatronatus probatur , ex pluribus enunciatiuis anti-
quiſſimis , ac Inſtrumentis publicis , quæ iunctis præ-
ſentationibus ſpatio* 100. *annorum effectuatis probant
illius titulum .*
6 *Iuriſpatronatus fama antiquiſſima habetur pro ti-
tulo .*
7 *Enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ , & me-
tam ducentorum annorum excedentes probant fa-
mam , & conſequenter dominium*
9 *Conſenſus patroni , quoad reſignationem , quando dica-
tur effectuatus .*
10 *De Iurepatronatus conſtat ex ſucceſſiuis præſentationi-
bus , & inſtitutionibus .*
11 *Iuſpatronatus non acquiritur , ex modico legato relicto
alicui Capellæ .*
12 *Iuſpatronatus , quando aliquis acquirat , etiam ſine fun-
datione , & dotatione .*
13 *Familiæ appellatione venire , etiam intelliguntur fæ-
minæ , & eius deſcendentes .*
14 *Subreptio , quando ceſſet .*
15 *In ſucceſſione , quando alius non concurrit , tunc ſatis
eſt , quod ſuccedere volens , oſtendat ſe eſſe in gradu
ſucceſſibilis .*
16 *Iuſpatronatus qualitas hæreditaria , vt probetur , quid
requiratur .*
17 *Hæreditatis aditio , quando præſumatur .*

DECISIO CL.

DOMINI cenſuerunt gratiam Caroli eſſe iuſti-
ficatam .

Nam quòd Cappella , ſeù Beneficium , de quo agi-
tur , vacauerit per obitum Marci Antonij vltimi illius
Rectoris , probatur ex eo , † quod Antonius collitigans 1
venit ex eadem vacatione , Seraphin. *deciſ.* 144 *num.* 9.
& Caualer. *deciſ.* 55. *num.* 3. Clericatus eiuſdem Caroli
proba-

2 probatur ex literis Ordinarij, qui contulit ei † Tonſu-
ram Clericalem, *c. legum 2. quæſt.* 1. Innoc. *in c. ſuper his*
num. 10. *in fin.* Felyn. *num* 18. *verſ. ſexta concluſio. de ne-*
cuſat. Rot. *deciſ.* 321. *in fin. part.* 1. *recent.* Quod verò
de eodem menſe Martij, quo vacauerit Beneficium, &
ſic intra tempus à iure requiſitum fuerit præſentatus,
3 † probatur per publicum inſtrumentum præſentationis,
iuxta not. per Lamber. *de Iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.*
3. *art.* 12. *num.* 4.

Fuerunt præterea iuſtificatæ qualitates Beneficij in ea-
dem gratia narratæ, quod ſcilicet careat cura animarum,
quod de Iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione
exiſtat, illiuſquè fructus valorem annum 24 ducato-
rum non excedant; nam hęc omnia probantur per ſi-
4 milem dicti collitigantis narratiuam, † quæ importat
partis, confeſſionem, Rota *in Nicien. Parrochialis co-*
ram bon. mem. Vbaldo, relata per Modern. Piſan. *de Iu-*
repatr. deciſ. 46. *n.* 5. *in fin.* cum alijs allegatis in *Nepeſina*
Canonicatus 28. *Februarij* 1625. *coram R. P. D. meo Mer-*
lino.

Quod autem de Iurepatronatus familiæ de Gallucijs
5 ex fundatione, vel dotatione exiſtat, ſufficienter †
conſtat ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis, & Inſtru-
mentis publicis, quæ iunctis pręſentationibus ſpatio cen-
tum annorum effectuatis, probant Titulum Iuriſpatro-
natus, Felyn. *in c. cauſam ſub num.* 7. *verſ. nequè puto*
de præſcript. Bald. *in l. cum ſuper num.* 4. *C. de rei vendic.*
6 vbi dicit, famam † Iuriſpatronatus antiquiſſimam,
haberi pro titulo, Feder de Sen. *in con.* 234. *ſub num.* 3.
verſ. quis enim diceret, & de mente Concil. Trid. *cap.* 9.
ſeſſ. 25. *de reform.* Menoch. *conſ.* 336 *in princ.* Maſcard.
de probat. concluſ. 103. *num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18.
num. 44. Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 6. *de probat.* Rot. *deciſ.* 541.
num. 2 *par.* 2. *recent.* Et fuit dictum in *Florentina Cano-*
nicatus 11. *Decembris* 1615. *coram bon. mem. Buratto.* In-
ſtrumenta autem dictas enunciatiuas continentia, ſunt
data de annis 1424. & 1474. in quorum altero continetur
diuiſio bonorum Beneficij, inita inter Monaſterium
Monialium Ciuitatis Sueſſanæ, & illos de Gallutijs,
qui enunciantur habere Iuſpatronatus Cappellæ, de qua
agitur; In altero verò, quod eſt permutationis do-
morum Beneficij, cum alijs domibus, partes coram
Epiſcopo, ſuam interponente auctoritatem, aſſe-
ruerunt Eccleſiam, ſeù Cappellam prædictam eſſe de
Iurepatronatus illorum de Gallutijs, quorum duo, tunc
dicto actui intererant præſentes, ac conſenſum permu-
7 tationi præſtantes. Huiuſmodi autem enunciatiuæ †
in diuerſis Inſtrumentis contentæ, ac metam 200. anno-
rum excedentes, probant proculdubio famam, & con-
ſequenter dominium, *c. cum cauſam, de probat. gloſſ.*
in c. cum olim de cenſ. Bald. *in l. cum aliquis num.* 4. *&* Iaſ.
eodem num. in fin. C. de iur. deliber. Rota *in Sabinen. Mon-*
tis Rotundi 25. *Iunij* 1627. *coram Reuerendiſs. D. meo Coc-*
cino Decano.

Præſentationes verò continuatæ, effectum ſortitæ ab
anno 1519. vſquè ad annum 1629. quo tempore d. Be-
neficium, per obitum Marci Antonij Gattulæ vltimi
Rectoris vacauit, probant quaſi poſſeſſionem præſen-
8 tandi vltra centum annos; † Nam conſtat, quòd præ-
dicto anno 1519. Fabius Gallutius mediante ſuo Tuto-
re, vt fieri poſſe docet Feder. de Sen. *conſ.* 102. *ſub num.*
5. conſenſit reſignationi eiuſdem Beneficij de conſenſu
Vincentij Guidatij, tunc illius Rectoris, ad fauorem
9 Charitei, etiam Guidatij, qui conſenſus † probatur
effectuatus per poſſeſſionem ſubſecutam, & operatur
perinde, ac ſi in vacatione per obitum interueniſſet Abb.
conſ 54. *num.* 1. *lib.* 1 Rota *in Piſtorien. Archidiaconatus*
25. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D. meo Pirovano.*

Præterea concurrente eiuſdem Benefitij vacatione de
anno 1528. per obitum dicti Charitei, fuit ad præſenta-
tionem Ioannis Antonij etiam Gallutij Abaui D. Caro-
li, inſtitutus Ioannes Aloyſius de Gallutio, quæ præ-
ſentatio probatur quoq; effectuata per ſubſequutam poſ-
ſeſſionem.

Item de anno 1537. ſucceſſit Io. Antonius Rotundus
ex reſignatione d. Io. Aloyſij, cum ſubſecuta mentione,
quod huiuſmodi Beneficium de Iurepatronatus dictæ fa-
miliæ extaret, vt in literis perinde valere expeditis, &
Inſtrumento conſenſus per eundem Fabium, tàm proprio
quàm d. Io. Antonij alterius Patroni procuratorio nomi-
ne tunc præſtiti continetur, cuius effectuatio etiam pro-
batur per inſtitutionem ab Exequutore Apoſtolico de eo-
dem prouiſo ſucceſſiuè factam.

Defuncto poſtmodùm d. Io. Antonio Rotundo de an-
no 1572. ad præſentationem Io. Camilli Gallutij, ex prę-
dicto Fabio geniti, ſucceſſit in Beneficio Io Aloyſius
Gallutius Iunior, cui deinde vigore præſentationis Pro-
ſperi Gallutij, & aliorum ſucceſſorum Fabij, & Io. Ca-
milli ſucceſſit Marcus Antonius Gattula, quo tempore
poſt controuerſiam ortam inter Patronos, qui illum prę-
ſentarunt, & Epiſcopum, ac Capitulum Eccleſiæ Sueſ-
ſanæ ſuper pertinentia Iuriſpatronatus, Primò à Iudice
delegato in partibus, & deinde in Rota latę ſententię ſu-
per manutentione ipſorum Patronorum in quaſi poſſeſ-
ſione pręſentandi, ac ſuper adiudicatione eiuſdem Patro-
natus pro vna medietate ad fauorem Proſperi nati ex Io.
Antonio Seniore de Gallutijs, & pro altera medietate ad
fauorem Aluyſię, ac ſororum etiam de Gallutijs, & ſuc-
ceſſiuè in executionem huiuſmodi ſententiarum, idem
Marcus Antonius fuit inſtitutus, poſſeſſione ſubſe-
cuta.

Eoquè demum defuncto de anno 1629. Deſcendentes
dicti Proſperi, pro medietate vt ſupra illi adiudicata, prę-
ſentarunt Carolum hodie principalem in concurſu alio-
rum Patronorum, qui pro altera medietate pręſentarunt
Antonium collitigantem. Et quibus ſucceſſiuis † pręſen- 10
tationibus, & inſtitutionibus plenè conſtat de Iurepatro-
natus, per multiplicatas pręſentationes, quę fuerunt
ſortitę effectum iuxta receptum. Oldr. *conſ.* 229. *nu-*
mer. 2.

Pręmiſſis non obſtat ſcriptura Teſtamenti, in quo le-
gitur de anno 1372. & ſic de tempore anteriori q. Nico-
laum de Sampaulis legaſſe nonnullas pecunias ad orna-
tum Cappellæ dicti Beneficij, quam vocat ſuam, vnde
infertur ad fundationem, & dotationem omninò diuer-
ſam ab ea, quę in gratia Caroli fuit narrata; Quia ex
huiuſmodi † legato modicæ ſummæ rectè inferri non 11
poteſt ad acquiſitionem Iuriſpatronatus, in quo requi-
ritur ſufficiens aſſignatio pro Miniſtris, & alijs neceſ-
ſarijs, *gloſ. in cap. ad audientiam il* 1. *num.* 4. *de Eccleſ.*
ædif. Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 5. *art.* 12. *num.*
1. Et nihilominus Gallutij ad quos, ſiue Iure hęredita-
rio, ſiue alio quocunquè titulo attenta dicta quaſi poſ-
ſeſſione centenaria præſentandi, peruenit Patrunatus,
† etiamſi non fundauerint, nequè dotauerint debent 12
cenſeri Patroni, tàm ex præſumpta voluntate ędifican-
tis, quàm ex auctoritate, & conſenſu Ordinarij, &
reſpondit Calderin. *in conſ. vlt. in fin. de Iurepat.* quem
ſequitur Lambert. *eodem tit. lib.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 4
etiam in fin.

Minùs obſtat, quod narratiua indefinita Iuriſpatrona-
tus familię illorum de Gallutijs non ſit iuſtificata pro me-
dietate ſpectante ad Patronos, qui alium pręſentarunt:
Quia ex Iuribus in Summario pręſentis diſputationis ex-
hibitis conſtat, dictam alteram medietatem deueniſſe in
alienas agnationes per fœminas de Gallutijs, quibus (vt
ſupra) medietas huiuſmodi fuerat adiudicata, quæ tamen
fęminæ, ac illius deſcendentes, attenta origine Iuriſpa-
tronatus, ac propria † ſignificatione verbi (familię) ſub 13
eadem appellatione venire intelliguntur, vt per Tira-
quell. *de retract. lignag.* §. 1. *glol.* 9. *num.* 237. *& ſeq.* vltra
quod ſtante derogatione dictę alterius medietatis, nemi-
ni ex huiuſmodi narratiua illatum eſt præiudicium, † 14
quo caſu ſubreptionem ceſſare dixit Rota *in Firmana Pę-*
ſionis 2. *Iunij* 1593. *coram bon. mem. Card. Mellino, impreſ-*
ſa apud Marchej. de commiſſ. par. 2. *pag.* 489.

Fuit inſuper ex parte dicti Caroli iuſtificata narratiua,
quod ſit pręſentatus à medietate Patronorum, quia Io-
annes Baptiſta, & Hieronymus ſucceſſores ex Ioanne
Antonio Iuniori filio Proſperi, cui medietas totius Iu-
riſpatronatus olim, vt ſupra, fuit adiudicata, illum prę-
ſentarunt pro vna medietate huius medietatis. Proſper
verò Iunior, & Franciſcus fratres, ac ſucceſſores,
etiam ex Fabritio altero filio dicti Proſperi Senioris prę-
ſentarunt eundem pro alia medietate dictę medietatis
præſentis. Item prędictos Ioannem Baptiſtam, & Hie-
ronymum eſſe filios, & hæredes D. Antonij, & Ioan-
nem Antonium eſſe filium hęredem Proſperi ſenioris ex
vna, Proſperum verò Iuniorem cum Franciſco, & Ca-
rolo fratribus ex altera, eſſe filios, & hæredes Fabri-

tij, &

tij, & ipſum Fabritium eſſe filium, ac hæredem prædi-
cti Proſperi Senioris, probatur Teſtamentis dictorum
Proſperi Senioris, Ioannis Antonij, ac Fabritij de Gal-
lutijs, quibus non leue probationis adminiculum præ-
15 bet declaratio Magiſtratus, † quæ alijs non comparen-
tibus, nequè concurrentibus ſufficiunt ad firmandam
iuſtificationem præſentationis Patronorum pro dicta
medietate, ex allegatis in *decis. 250. in fin. inter impreſſ.
Reuerendiſs. Domini mei Decani*.

Deniquè non obſtat, quod minimè conſtet prædictos
Ioannem Antonium, ac Fabritium adiuiſſe hæredita-
16 tem Proſperi eorum Patris, vt requiritur ad † effectum
probandi qualitatem hęreditariam Iuriſpatronatus iux-
ta tranſactionem inter dictum Proſperum, & alios ini-
tam ad tradita per Pariſ. *in conſ. 48. lib. 4.* Quia ex poſſeſ-
ſione bonorum hæreditariorum, tàm Auitorum, quàm
Paternorum, de qua teſtantur Syndici Communitatis,
quibus propter munus publicè exigendi collectas à poſſeſ-
17 ſoribus bonorum, eſt credendum, oritur † præſumptio,
quod vnuſquiſquè eorum adiuerit hęreditatem Patris,
alio præſertim titulo, vel cauſa non apparente, *l. gerit,
ff. de acquir. hæred. l. 1. C. de repud. hæred.* Bald. *in l. non
hoc. num. 1. C. vnde legitim.* Ang. *conſ. 18. num. 3.* Alex.
conſ. 32. num. 1. vol. 3. & in conſ. 30. num. 3. volum. 7.
Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 12. Gregor. XV. deciſ. 98.
in princip.* & fuit dictum in *Firmana euictionis 9. Fe-
bruarii 1629. coram R. P. D. meo Dunozetto*.

Et ita vtraquè &c.

EMIN.^MO^ ET REV.^MO^ D. CARD. VBALDO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Veneris 13. Februarij 1632.

A R G V M E N T V M.

Attenta ceſſant, ſtante acquieſcentia partis, & Iudicis. De attentatis illa pars dare nequit, ſi declinare tentauit iuriſdictionem Iudicis. Mandati defectus ex quo tollatur.

S V M M A R I V M.

1 *Attentati vitium ceſſat per acquieſcentiam partis, quæ procedendo in cauſa, præſumitur attentatis renunciaſſe.*
2 *de Attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum Iudicis is dare non poteſt, qui eiuſdem Iudicis iuriſdictionem voluit declinare; vt dicitur de contumace.*
3 *Iudex procedens ad vlteriora, cenſetur attentatis renunciaſſe.*
4 *Mandati defectus benè tollitur ex pluribus comparitionibus, & ex impenſa facta in proſequutione litis. amplia num. 6.*
5 *Procurator de omnibus cenſetur certiorem feciſſe ſuum principalem.*
7 *Signatura repræſentat Papam.*
8 *de Papæ poteſtate, non eſt dubitandum.*
9 *Sententia, ſi ſit lata in vim commiſſionis iactationis, & iactationum &c. ſi reum vocat actorem, non ideò argui debet de aliquo defectu.*
10 *Quia in hoc iudicio, ille, qui impetrauit commiſſionem dicitur reus, & altera pars tanquàm diffamans dicitur actrix.*

D E C I S I O C I I.

IN RELATIONIBVS cauſarum fecit verbum
in Rota ſuper expeditione iſtius cauſę, quę coram
me pendet in ſecunda inſtantia. Et Domini ordinarunt,
vt expediretur. Quia de iuſtitia ſententiæ D. mei De-
cani, de cuius confirmatione agitur, apparet ex deci-
ſione coram eo facta ſub die 1. Martij 1630. * & de il-
lius validitate apparet ex duabus deciſionibus factis
coram me ſub die 12. Ianuarij, * & 4. Februarij præ-
ſentis anni *.

Nec obſtare dixerunt inhibitionem, vigore primæ
commiſſionis emanata. Quia licet inhibitio ſoleat can-
ſare attentata circa acta facta coram ſecundo Iudice: ta-
men intrat regula, quòd vitium † attentati ceſſat per 1
acquieſcentiam partis, quę procedendo in cauſa coram
ſecundo Iudice, vt in caſu noſtro, præſumitur attentatis
renunciaſſe, Pariſ. *conſ. 41. num. 37. lib. 1.* Lancell. *de at-
tent. appell. pend. c. 12. lim. 42. num. 3. & 4.* & fuit dictum
in *Calaguritana Beneficij, 6. Februarij 1609. coram bonæ
memoriæ Penia*.

Et cùm Capitulum S. Saluatoris commiſeri cauſam
ſecundo Iudici, intrat alia concluſio, quòd non poteſt
dare de attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum
Iudicis is, qui eiuſdem † Iudicis iuriſdictionem voluit 2
declinare, vt dicitur de contumace, Bart. *in l. vbi cæ-
ptum, verſ. item aduerte, ff. de iudic. & in l. quàmuis,
num. 8. ff. de damn. infect.* Felyn. *in cap. ex tenore, num.
15. & ſeq. de reſcrip.* & in his terminis dixit Rota *in Ro-
mana de Lante, 10. Iunij 1613. coram bon. mem. D. meo
Vbaldo*. Et hoc circa intereſſe, reſpiciens partem Capi
tuli. Quouerò ad intereſſe Iudicis, quod poteſt conſide-
rari reſpectu ſuę inhibitionis, quę dicitur ſpreta: ceſſat
difficultas in caſu noſtro. Quia D. meus Decanus eſt Iu-
dex ſubrogatus, tàm primæ, quàm ſecundę commiſſio-
nis: & dum pronunciauit vigore ſecundæ, noluit atten-
dere inhibitionem factam vigore primę commiſſionis, &
cenſetur illi renunciaſſe: prout dicitur † de parte, quę 3
ad vlteriora procedit, vt ſupra. Vltra quod non con-
ſtat, quod inhibitio fuerit facta Iudici.

Obiectum de mandato procurę tollitur non ſolùm
ex verbis ampliſſimis mandati, ſed etiam † ex pluri- 4
bus comparitionibus, ex productione iurium, & ex im-
penſa facta in proſequutione litis multorum annorum,
Rot. *diuerſ. deciſ. 55. num. 2. part. 2. recent.* Verall. *deciſ.
183. num. 3. par. 2. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 44. num. 1. vſ-
què ad 5.* Et de omnibus pręſumitur, quod Procurator
certiorem fecerit † ſuum principalem, Roman. *conſ.* 5
481. fuit dictum in Oſcen. *Archidiaconatus*, 10. *Iunii
1602. coram Cardinali Lancellotto*. Stante maximè re-
miſſoria ad partes † tranſmiſſa, & exequuta cum inter- 6
uentu Capituli: pro cuius parte fuerunt data interroga-
toria coràm Iudicibus, & factę multę comparationes.

Cętera non indigent reſponſione, vt eſt illud, quòd
cauſa ſi effecta Cardinalitia. Quia Signatura † quę re- 7
pręſentat Papam, illam commiſit ſecundo Iudici: & de
poteſtatę Papę non † dubitatur. Et vt eſt aliud de ſenten- 8
tia D. mei Decani, quòd dicat Eccleſiam del Pilar eſſe
actricem, cùm tamen dicta Eccleſia non impetrauerit ali-
quam commiſſionem. Quia ſufficit, † quòd ſententia 9
fuerit lata in vim commiſſionis: *Iactationis, & Iactatio-
num, &c.* impetratę à Capitulo: in qua Capitulum
tanquàm diffamatus, dicitur reus: & Eccleſia del Pilar
diffamans, eſt atrix, vt per Bald. *in l. diffamari, col. 2.
& in fin. C. de ingen. & manum, &* & de communi teſta-
tur Cagnol. *ibidem*, Didac. Couar. *var. reſol. cap. 18.
num. 4.* cum alijs multis cumulatis per *deciſ.* Pedem.
151. num. 4. & ſeqq.

Et ita deciſum &c.

*** Sunt deciſiones 353. ſupra part. 5. recent. & 85.
& 91. in hac eadem part.

R. P. D. P I R O V A N O.

Lucana Succeſſionis.

Die Lunæ 16. Februarij 1632.

A R G V M E N T V M.

Banniti noſtri temporis, quocumquè modo ſint banniti, non æquiparantur deportatis, aut relegatis. Bannitus amittit tantum iura Ciuitatis bannientis.

S V M M A R I V M.

1 *Defunctorum voluntates, vt ſeruentur debet fieri omnis interpratatio, & num. 2.*
3 *Filius natus exiſtente patre bannito, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c.*

4 *Banniti noſtri temporis non æquiparantur deporta-tis.*
Deportati amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem, banniti noſtri temporis amittunt tantum Ciuitatem. numer. 4.
5 *Matrimonium propter bannum non diſſoluitur, ſed ſubſiſtit.*
6 *Banniti noſtri temporis, quocunquè modo ſint banniti, ſiuè perpetuò, ſiuè ad tempus, ſiuè cum publicatione bonorum, aut quod poſſint impunè offendi, tanquàm hoſtes patriæ, nunquàm æquiparantur deportatis, aut relegatis.*
7 *Bannitus cum publicatione bonorum, & diffidatione, quæ iura amittat, & num. 8.*
9 *Patriæ poteſtatis ius eſt de iure ciuili Romanorum.*
10 *Bannitus extra territorium bannientis non prohibetur agere.*
11 *Banni effectus non porrigitur extra territorium.*
12 *Bannitus amittit iura Ciuitatis bannientis.*
13 *Bannitus in alieno territorio eſt capax cuiuſcunque actus legitimi ſibi competentis.*
14 *Patria poteſtas ſola non ſufficit, ad hoc vt habeat pater à lege pleniſſimum mandatum agendi in iudicio, niſi ſimul habeat vſumfructum in bonis filij.*
15 *Pater non habet vſumfructum in bonis filij, ſi filius veniat ex priuatione patris.*
16 *Filius, quando eſt infans, tunc patri adminiſtratio illius bonorum committitur, quàmuis non habeat vſumfructum.*

DECISIO CIII.

SENTENTIÆ Rotales determinant primogenituram,
de qua agitur ſpectare ad Io. Franciſcum; quàmuis
conceptum, & natum poſt bannum patris, & cum ho-
diè ageretur de illarum iuſtitia, & validitate, reſponſum
fuit quoad vtramquè partem eſſe confirmandas.
Nam quoad iuſtitiam, deciſiones cauſæ, quæ emana-
runt, tàm in in prima, quàm in ſecunda inſtantia fir-
mant filiationem Franciſci, & vocationem eiuſdem tan-
quàm ex linea primogenitorum Nicolai, qui fuit Pater
Vincentij banniti, à quo fuit genitus ipſe Io. Franciſcus,
qua linea durante ſecundogenitis nunquàm fuit apertus
locus irreuocabiliter ex voluntate fideicommittentis,
quàmuis Io. Franciſcus non extaret in rerum natura de
tempore euenientis conditionis per bannum Vincentij
Patris, quod euidentiſſimè patet: quia Teſtator voluit,
quod bona ſua in perpetuum ſint, & poſſideantur per in-
fraſcriptos, ordine ſucceſſiuo poſt mortem Nicolai pri-
mogeniti de primogenitis ipſius, & de primogenito in pri-
mogenitum ſucceſſiuè in infinitum quouſquè de linea, &
deſcendentibus maſculis Nicolai erunt, & quaſi præui-
dens hunc caſum in verſiculo, & tales onus, ſubiungit,
quod interprætatione præmiſſorum omnia intelligantur
recto ſenſu abſquè aliqua extranea interprætatione, &
vbicumquè aliquod oriretur dubium, omnia primò inter-
prætentur fauorem lineæ dicti Nicolai, & ſemper intel-
ligatur primogenitus ex priori primogenito, ex quibus
verbis dubitari non poteſt de voluntate Teſtatoris præfe-
rendi primogenitos Nicolai quocumquè tempore nati,
aut concepti fuerint, quia aliàs reperiretur Ioann.
Franciſcus de primogenitis lineæ Nicolai adhuc illa
durante non habens, aut poſſidens bona primogeni-
turæ ſecundùm Teſtatoris præordinationem, & ta-
1 men omnis † interprætatio ſumi debet tàm de iu-
re, vt illius voluntas impleatur etiam per exten-
ſionem de caſu ad caſum, & de perſona ad perſo-
nam, Socc. Iun. *conſ.* 129. *num.* 35. *vol.* 3 Crauett. *conſ.*
131. *num.* 5. Cephal. *conſ* 433. *num.* 4. *&* 446. *numer.* 36.
Surd. *conſ.* 96. *num.* 38. *lib.* 1. quàm ex ipſo Teſtatoris præ-
cepto, ibi, *vt omnia interprætantur in fauorem lineæ Ni-
colai, & ſemper intelligatur primogenitus ex primoge-*
2 *nito*, atquè ita attenta † manifeſta voluntate præfera-
tur, quàmuis non extaret de tempore purificatæ condi-
tionis, Peregr. *de fideicomm. art.* 22. *num.* 74. *in fin.* Petr.
eod. tract. quæſt. 11. *num.* 586. *cum alijs per* Fuſar. *relatis
quæſt.* 318. *num.* 77. *& ſequen.*
3 Nequè ex eo, quod Io. Franciſcus natus † fuerit exi-
ſtente Vincentio adhuc bannito videtur defeciſſe condi-
tionem, ſi ſine liberis, per *l. ex facto*, *§. ex facto*, *ff. ad
Trebell.* quia deciſiones cauſæ huic obiecto ſatisfaciunt,
non enim banniti noſtri † temporis æquiparantur de- 4
portatis, prout loquitur *textus in dicto § ex facto*, illi
amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem, iſti verò Ciuita-
tem tantùm, vt propterea filijs iura filiationis non amit- 5
tant, ex quo † matrimonium ſubſiſtit, nec diſſoluitur
ſecundum veriorem, de qua per Ripam *in d. § ex facto
num.* 11. *&* 17. Petra *de fideicomm. quæſt.* 3. *num.* 19. *&
quæſt.* 11. *num.* 611. Peregr. *de iure fiſci lib.* 3 *tit.* 7. *num.* 23.
Fuſar. 424. *num.* 1. *&* Clarus diſcuſſis opinionibus reſolu-
tiuè tenet in *§. finali quæſt.* 71. quod banniti † noſtri tem- 6
poris quocumquè modo ſint banniti, ſiuè perpetuò, ſiuè
ad tempus, ſiuè cum publicatione bonorum, aut quod
poſſint tanquàm hoſtes patriæ impunè offendi, nunquàm
æquiparantur deportatis, aut relegatis, itaut non poſſit
argumentari de deportato, aut relegato ad banni-
tum.
Quo verò ad validitatem ſententiarum obiecta facilè
euitabantur.
Nnn enim releuat, quod latæ fuerint inſtante Procu-
ratore conſtituto ab eo, qui carebat adminiſtratione bo-
norum Io. Franciſci infantis, nempè à Vincentino pa-
tre bannito cum publicatione bonorum, & diffidatione,
qui ſicuti amittit omnia iura tàm propriæ Ciuitatis,
quàm Iuris † Communis, quoad bona exiſtentia in 7
Dominio Florentino, Caſtr. *in l. prima. num.* 4. *C. de hæ-
red. inſtit.* Alex. *conſ.* 75. *num.* 8. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 565.
num. 32. conſequenter etiam † amiſerit patriam pote- 8
ſtatem, ex qua deſumitur ius adminiſtrationis, & con-
ſtituendi Procuratorem ad lites.
Quia retenta opininne firmata, quod banniti quocun-
què modo non amittant iura Ciuilia, quàmuis Ciuita-
tem bannientis, & iura illius perdant, ceſſat nbiectum,
nam ius patriæ † poteſtatis non eſt de iure Ciuitatis, nec 9
prouenit ex ſtatutis illius, ſed ex iure Ciuili Romano-
rum, Inſtit. *de patr. poteſt. in princ.* Bald. Angel. & alij
in l. ſi cùm dotem, *§. Patri*, *ff. ſol. matr.* Peregr. *de iure fi-
ſci*, *d. lib* 3. *tit.* 7. *num.* 23. propterea extra territorium
† bannientis non prohibetur agere nomine ſui filij 10
cum habeat pleniſſimum mandatum à lege Pinell. *in l.* 1.
par. 2. *num.* 63. *C. de bon. mater.* Rota *deciſ.* 319. *num.* 9.
par. 1. *recent.* nec à banniente poteſt impediri, defectu
Iuriſdictionis, dum extra † Territorium effectus banni 11
non porrigatur, Vant. *de nullit. ex defectu inhabil. nu.* 54
nec vim facit, quod bona exiſtant in territorio Lucenſi,
à quo Vincentius eſt bannitus, & ius defenſionis diri-
gatur in loco, cuius iura perdidit † per bannum, ita vt 12
ſaltem ceſſet exercitium patriæ poteſtatis in dicto Terri-
torio, quia hodiè agitur de validitate iudicij in Curia agi-
tati, vbi pater adhuc retinens iura Ciuilia, quàmuis
bannitus † ab alieno Territorio ſit capax cuiuſcunquè 13
actus legitimi ſibi competentis, Imola *in l. eius quis*, *§. ſi
cui*, *num.* 6. *ff. de teſtam.* Berou. *conſ.* 54. *num.* 10. *lib.* 2.
Clar. *in §. teſtamentum quæſt.* 21. Vant. *dicto tit. ex defect.
inhabil. num.* 54. & cum agetur de exequendis ſententijs,
tunc erit quærendum de perſona legitima, ſed interim
iudicium, quod nunc agitatur validum eſt, cum man-
dato patris.
Demùm non obſtat, quod ſola patria poteſtas non ſuf-
ficiat, vt habeat pater à lege † pleniſſimum mandatum 14
agendi in iudicio, niſi inſimul habeat vſumfructum in
bonis filij, cum eo ceſſante habeatur loco extranei,
Bart. *in l. lis nulla*, *num.* 1. *ff. de iudic.* Menoch. *de recup.
remed.* 9. *num.* 86. Paſchal. *de Iurib. patr. poteſt. par.* 1.
cap. 12. *num.* 84. & vſumfructum non habere, † cum 15
filius veniat ex priuatione patris dixerint Caſtren. *in
auth. excipitur*, *num.* 9. *C. de bonis quæ liber.* & alij relati
per Peregrin. *de iure fiſci*, *lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 105.
Quia placuit Dominis reſponſio, quod † cùm Io. 16
Franciſcus ſit infans minor ſeptennio, permittitur patri
adminiſtratio, quàmuis non habeat vſumfructum, Bur-
ſatt. *conſ.* 133. *num.* 31. *lib.* 2. Paſchal. *de patr poteſt. par.*
1. *cap.* 2. *num.* 88. ſequendo Innocent. *in cap. accedens*,
num. 2. *de procur.* Franc. *deciſ.* 10. *num.* 8. id affirmans,
quando pater non eſt priuatus ex diſpoſitione hominis,
& ſequuntur Maſtrill. *dec.* 39. *n.* 8. *&* 9. *&* Caſtill. *de vſuf.
cap.* 3. *num.* 60. *& ſeq.*
Et ita, &c.
In hac cauſa deciſio vna adeſt ſuprà par. 5. recent. 394.
coram R. P. D. Ghiſilerio.

REVE-

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ. Separationis Thori.

Die Lunæ 16. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex, vt poſſit procedere per edictum, quid requiratur, & quando per dictum modum poteſt procedi, quæ ſint neceſſaria, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Iudex Ordinarius de Iure ciuili poteſt ex ſua auctoritate procedere per edictum.*
2 *Attamen hoc limita de Iure Canonico, quia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptum Papæ.*
3 *Commiſſio loquens de facultate procedendi per contradictas, non extenditur ad facultatem procedendi per edictum.*
4 *Per contradictas procedi poteſt, vel quando præceſſit citatio perſonalis, vel citationes fuerunt factæ per edictum, & num. 25.*
5 *Per generale mandatum de citando à Papa factum, non poteſt per edictum citari, ſed requiritur ſpeciali mentio.*
6 *Clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione, cenſentur repetitæ in alijs, dummodo d. commiſſio, non ſit de medio ſublata.*
7 *Cauſa antiqua, quando complicatur cum noua, tunc eædem clauſulæ cenſentur repetitæ, quatenus quis velit proſequi cauſam antiquam ſecus è contra.*
8 *Per edictum, quando proceditur, tunc citationes debent fieri in duobus locis in Curia.*
9 *Nec non in duobus locis vicinis in partibus, etiam ſi non ſint de viciniori bus.*
10 *Et Citationes originales debent affigi, legi & dimitti affixæ per aliquas horas, & iſta affixia debet fieri in Valuis Eccleſiæ Maioris.*
11 *Citatio originalis, quando legitur, non eſt dimittenda copia.*
12 *Put. opinio in decis. 27. lib. 2. non eſt Rotæ, ſed proprio ipſius Put.*
13 *In citatione debet dari competens terminus ad comparen. ſecundum locorum diſtantiam.*
14 *Appellatio requiritur à breuitate temporis in citatione appoſiti.*
Quod tamen intellige, quando citatio fuit perſonalis, vel per edictum, & veriſimile ſit, quod deuenerit ad notitiam citati. num. 14.
15 *Et ſi de neutro conſtat, tunc nulla requiritur appellatio, & citatio remanet nulla, & non arctat citatum ad comparendum, nec in termino, nec poſt. num. 16.*
17 *In Citationibus, quæ fiunt per edictum, duplicatur terminus dari ſolitus aliis in citationibus.*
18 *Arbitrium Iudicis remittit rigorem Iuris.*
19 *Citatio à nullitate ſaluatur, ſi procurator citatus compareat, declara num. 20.*
21 *Decis. Seraph. 653. n. 3. declaratur.*
22 *Citationes factæ in audientia ſumm. Pont. aut in Aula eius Palatij, poſtmodum affigendæ ſunt ianuæ Maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana Curia reſidet, & num. 23.*
24 *De eſſentia, & ſubſtantia proceſſus per contradictas, quid ſit.*
26 *Extrauag. iniunctæ, de dol. & contum. & Clem. dudum de Iud. declarantur, & n. 29.*
27 *Abſentes à Curia ſolent citari in Curia, & huiuſmodi citatio arctat eos, ac ſi fuiſſent, apprehenſi, & quando hoc procedat. n. 28.*
30 *Papa per ſolam citationem executam in Curia, & nulla alia præcedente citatione, arctat citatum ad comparendum.*
31 *Et hoc procedit pariter in alio, qui hoc ex ſpeciali mandato, Papæ hoc facit.*
32 *Scripturam non propriam, ſed alienam producens, non ſibi præiudicat.*
33 *Procuratores cauti producunt mandatum per compulſum, & poſtea in certa cauſa illud mandatum, acceptant.*
34 *Clauſula, non alias, aliter, vel alio modo, tollit conſenſum ab actu, perinde ac ſi non eſſet geſtus.*
35 *Procurator poteſt acceptare mandatum non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi.*
36 *Mandati procuræ acceptatio eſt neceſſaria.*
37 *Notarij incuria non debet nocere parti.*
38 *Clauſula, vna, cum toto negotio principali, in commiſſione apponitur, quando appellatur ab aliquo incidenti.*
39 *Iudex ſi grauauerit partem ſuper aliquo incidenti, & appellatur, tunc Iudex ad quem, poteſt etiam cognoſcere ſuper negotio principali; & num. 40.*
41 *Clauſula, cum annexis, & connexis, in commiſſione appoſita, debet intelligi de his, quæ ſunt eiuſdem naturæ, cuius eſt ipſa cauſa.*
42 *Verbum, annexis, de per ſe in commiſſione appoſitum, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum*
43 *Mandatum præſumitur ex productione iurium, & impenſa.*
44 *Actus extra iudiciales ſunt, ſcribere, & informare in cauſa.*
45 *Scripturæ, & informationes in cauſa, vt plurimùm, non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam.*

DECISIO CIV.

DVBITAVI, An ſententia lata ſuper ſeparatione Thori, cùm indè ſecutis ſit nulla, quod quidem dubium duas habet inſpectiones principales. Prima eſt, vt videatur, an proceſſus factus per edictum ſuſtineatur: ſecunda quatenus non, an ſaltim conſtet de valida citatione proceſſus legitimi. Et quantum attinet ad primam inſpectionem principalem, tres occurrunt difficultates, quarum prima eſt, vt videatur, An Iudex haberet facultatem procedendi per edictum: Secunda, An in omnem euentum proceſſus fuerit legitimè factus: Tertia quatenus non, An idem proceſſus ſaltim ſuſtineatur ex eo, quod proceſſum fuit per contradictas.

Et quantùm attinet ad primam difficultatem, licet de
Iure Ciuili † Iudex Ordinarius poſſit ex ſua auctoritate 1
procedere per edictum, *auth. qui ſemel. quomod. & quand. Iudex*, Felin. *in cap. ſ***a**o*niam frequenter § porrò num. 13. verſ. ſimiliter circa ſecundum dictum, & num. 15. præſertim in verſ. procedunt autem iſta, vt lit. non conteſt.* Attamen de Iure † Canonico ſecus eſt, quia requiritur ſpe- 2
ciale reſcriptum Papæ, *Clem. dudum, de Iudic. deſumpta ex extrauagant. Bonifat. VIII. vnica de dol. & contum. prout in dicta extrauaganti*, ibi, *vt citationes auctoritate Apoſtolica, & in dicta Clem.* ibi, *ipſo Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia id mandante*, & notat *gloſs. ibidem in verb Papa, & in duobus gloſs. ſeqq.* Felin. *loco citato num. 13. verſ. circa gloſs. & num. 14. verſ. cæterùm ſi loquimur de illis duobus caſibus*, Rot. *deciſ. 8. in add. de dol. & contum. in nou.* Vant. *de nullit. ex defectu citationis nu. 126.* in caſu autem iſto, in quo Ius Canonicum attenditur, nulla fuit conceſſa facultas procedendi per edictum,
† quia commiſſio loquitur de facultate procedendi per 3
contradictas, quæ longè differt à facultate procedendi per edictum, vt ſtatim dicetur in explicatione tertiæ difficultatis huius primę inſpectionis principalis.

Nec obſtat, quod in commiſſione fuerit narratus non tutus acceſſus, & Summus Pontifex reſcripſerit *conſtito de non tuto acceſſu, procedatur per contradictas*, quaſi voluerit dicere per edictum, quia hoc non appoſitè infertur, cùm Princeps potuerit cogitare, quod incumbentia præcederent ad effectum, vt poſſet procedi per
contradictas (quod fit † quando, vel præceſſit perſona- 4
lis citatio, vel citationes legitimè fuerunt factę per edictum, vt ſtatim de vtroque dicetur) & quod ex abundanti peteretur illa commiſſio procedendi per contradictas, qui quidem intellectus per neceſsè debet amplecti,
cùm per † generale mandatum de citando à Papa fa- 5
ctum

ctum citari, ſed requiratur, quod Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia hoc mandet *gloſ. in d. Clem. dudum in verb. ſpecialiter, & ibi* Doct. *& præſertim* Abb. *poſt princ. verſ. per generalem, & ante finem verſ. quod etiam contra.*

Neque obſtat quod pro parte D. Marcelli ſub die 25. Ianuarij 1622. fuerit præſentata commiſſio in actis cùm expreſſa facultate procedendi per edictum, quia cùm prædicta eſſet commiſſio appellationis à ſententia lata per Vicarium ſuper ſeparatione Thori, & nondùm Vicarius pronunciaſſet, D. Barbara obtinuit illam commiſſionem tolli perindè, ac ſi non emanaſſet, & propterea D. Marcellus ne dùm non poteſt iuuari iſta commiſſione, ſed nec clauſulis in ea appoſitis, quia regula illa,
6 quòd clauſulæ appoſitę † in prima commiſſione cenſeantur repetitæ in alijs, non habet locum, quando de medio tollitur commiſſio, perindè, ac ſi non emanaſſet, vt in faciiioribus terminis fuit reſolutum in cauſa *Teletana Parochialis de Cincion* 28 *Nouemb.* 1601. *coram me, in cauſa Pacen. Canonicatus* 18. *Martij* 1611. *coram recol. me Franciſco Penia, in cauſa Carpentoraten. Bonorum* 28. *Nouemb.* 1612. *coram Eminentiſs. D. meo Card Vera pio*, in
7 quibus firmatur, quod ſi cùm † cauſa antiqua complicata eſt cauſa noua, tunc clauſulæ cenſentur repetitæ, quatenus quis velit proſequi cauſam antiquam, ſecus ſi ea omiſſa, nouam cauſam proſequatur.

Circa ſecundam difficultatem primæ inſpectionis, An quatenus citrà veri præiudicium adeſſet ſufficiens Iuriſdictio, proceſſus fuerit legitimè factus, fuit abſolutè reſponſum, non conſtare de legitimo proceſſu, & quidem
8 ex duplici fundamento. Primò quia quando † proceditur per edictum, citationes debent fieri in duobus locis in Curia, vt in *d. clem. dudum de iudic. & in d. extrauag. vnica de dolo, & contum.* necnon in duobus locis vicinis
9 in partibus, † etiam quod non ſint de vicinioribus, Achill. *deciſ.* 15. *de dol & contum.* & citationes origina-
10 les debent affigi, legi, & dimitti affixæ per aliquot † horas, affixioque debet fieri in valuis Eccleſiæ maioris, Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 2. *& deciſ.* 6. *de dol. & contum.* Rot. *deciſ.* 5. *de reſcript. in nou.* Ægid. *deciſ.* 194. Put. *deciſ.* 164. *lib.* 2. *in correct.* Veſtr. *in prax. lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 4. Paz. *in prax. tom.* 2. *fol.* 15. *col.* 3. *num.* 11. In propoſito autem citationes originales non fuerunt affixæ, prout nec etiam affixum fuit ſumptum authenticum, & ſic in hac parte corruit iſte proceſſus, qui nec ſaluari poteſt, ex *deciſ.* Put. 17. *lib.* 2. *in correct.* dum vult, quod quando
11 citatio † originalis legitur, non eſt dimittenda copia, quod dictum, quatenus eſſet verum, non procederet ſi aliter fuiſſet ordinatum, Achill. *deciſ.* 14 *de dol & contum.* quia quicquid ſit de iſta opinione Putei, cùm ſit
12 propria ipſius, & non Rotæ, in omnem euentum non conſtat citationem originalem fuiſſe lectam. Secundò corruit idem proceſſus, quia licet in citatione debeat dari
13 † competens terminus ſecundum locorum diſtantiam, vt in *dictis extrauag. & clem.* Bart. *in extrauag. ad reprimendum in verbo per edictum num.* 5. *&* 6. *verſ. ſed quis terminus*, vbi quod iſta eſt practica pulcra, & notabilis: Attamen in caſu iſto fuit præfixus terminus octo dierum dumtaxat ad comparen. qui non eſt ſufficiens, vt mox dicetur, ac proindè citatio fuit nulla Put. *deciſ.* 150. *nu.* 1. *lib.* 3. *vbi num.* 2. Doctoribus tenentibus, quod requi-
14 ratur † appellatio à breuitate termini, reſpondet eorum dicta procedere, quando citatio fuit perſonalis, vel quando conſtat factam per edictum veniſſe ad noti-
15 tiam citati; Itaut ſi de his † non conſtet, nulla requiratur appellatio, ſed citatio remaneat nulla, & non
16 arctet citatum ad comparendum † nec in termino, nec poſt terminum, *Additio ad d. deciſ.* 5. *num.* 20 *ad fin. verſ. ideo in practica de reſcript. in nou.* Quod autem terminus octo dierum fuerit nimis breuis, inficiari non po-
17 teſt, cùm in iſtis citationibus per edictum † ſit duplicatus terminus dari ſolitus in alijs citationibus: ſi enim locus diſtat per decem dies, debet præfigi terminus 20. dierum: ſi verò per 20. dies, eſt præfigendus terminus 40. dierum, *addit. ad d. deciſ.* 5. *loco proximè alleg.* & in omnem euentum, quatenus hoc relinquatur arbitrio Iu-
18 dicis, † quod remittit Iuris rigorem, itaut ſeruetur æquitas, nulla æquitas ſuadet, quod terminus 8. dierum ſufficiat ad comparen. ex Ciuitate Ianuenſi in Curia.

Neque etiam obſtat, quod citatio à nullitate † ſal- 19
uatur, ſi poſtmodum Procurator citatus compareat, *clem. cauſam in fin. de elect.* Roman. *conſ* 410. *nu.* 2. Rot. *deciſ.* 11 *de dol. & contum. in nou.* Ægid. *deciſ.* 364. *&* 539. Sarnen. *in reg. de Annali quæſt.* 65. *&* 76. Achill. *deciſ.* 7. *num.* 1. *de dol. & centum.* Ceſ. de Graſs. *deciſ.* 15. *de fid. inſtr.* Quia fuit reſponſum ad hunc effectum duo co-
pulatiuè requiri. Primò, † quod Procurator poſt cita- 20
tionem ſit conſtitutus ad illam cauſam, & quod in dicta cauſa compareat, Achill. *d. deciſ.* 7. *num.* 3. Sarnen. *in compendio vtriuſque ſignat. num.* 68. Veſtr. *in prax. lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 6. Staphil. *de liter. Iuſtit.* §. *in primis num.* 21. *&* 24. Lancell. *de attent. lit. pend. in præfat. num.* 121. Seraph. *deciſ.* 1366. vbi alias deciſiones declarat; in hoc autem caſu, licet poſt d. citationem D. Barbara conſtituerit Procuratorem Cabellam, attamen illa conſtitutio fuit generalis, non autem ſpecialis in cauſa ſeparationis Thori, nec ipſe vnquàm comparuit, ſed ſolummodò acceptauit mandatum ad effectum ſubſtituendi tantum ſubſtitutus verò nunquàm acceptauit mandatum, nec vnquam comparuit. Nec prædictis reſiſtit
† *deciſ.* Seraph. 653. *num.* 3. quia loquitur de Procura- 21
tore quidem generali, ſed qui acceptauit mandatum, & in cauſa comparuit, at in caſu noſtro de acceptatione mandati non conſtat, niſi ad effectum ſubſtituendi, & vt dictum eſt, nec ipſe Procurator principalis, nec ſubſtitutus vnquàm in cauſa comparuerunt, nec quidem reſpectu conſenſus in Iuriſdictionem fatendo ſe Procuratores; ſed quando comparuerunt ſe tales eſſe negarunt.

Circa tertiam, & vltimam difficultatem primæ inſpectionis principalis, An ſcilicet proceſſus ſuſtineatur ex eo, quod fuit agitatus per contraditas, difficultatem videntur facere verba *d. extrag. vnicæ de dol. & contum.* ibi, *Declarantes*, † *vt citationes factæ in audien-* 22
tia literarum noſtrarum, aut in Aula noſtri Palatij poſtmodum affigende Ianuis maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana, &c. reſidebit Curia, &c. arctent citatos, necnon diſpoſitio *d. clem. dudum de Iudicijs*, ibi, *Citationes*
factæ † *in Apoſtolicarum audientia publica literarum*, 23
vel in Papali Palatio, publicè poſtmodum maioris Eccleſiæ loci, in quo Romanus Pontifex cum ſua Curia reſidebit, Ianuis affigendæ.

Sed huic fundamento fuit reſponſum, quod de eſſen-
tia, & ſubſtantia proceſſus per contradictas eſt, † 24
quòd principalis citetur perſonaliter, aut ſit eſt locus citationi per edictum, tunc ſi principalis per ſe, vel per procuratorem non comparet, proceditur per contradictas, Veſtr. *in prax. lib* 1. *cap.* 5. *num.* 2. *in fin. & num.* 4. Verall. *deciſ.* 107. *num.* 3 *in fin. par.* 1. *&* 102. *num.* 1. *&* 135. *par.* 3. Achill. *deciſ.* 15. *num.* 3. *de appell.* Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 2. *vt lit. pend.* Rot. *deciſ.* 15. *de reſcript. in nou. & ibi adden. num.* 1. Rot. *deciſ.* 10. *num.* 1. *de re ind. in nou. &* 36. *par.* 2. *lib.* 3. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 1018. *num.*
4. *&* 1100. *num.* 5. & propterea cùm hic non conſtet de † 25
citatione perſonali, aut legitima per edictum, non potuit procedi per contradictas.

Nequè contrarium dicitur in dicta extrauaganti, & clem. quia dicta clem. prout extrauagans tres habet par-
tes, † in prima, & ſecunda loquitur de citatione edi- 26
ctali exequenda in Curia, non autem in loco vicino, vel propinquo habitationis citandi, ſicut tota die practicatur, Vital. *in d. clem. dudum num.* 56. & quòad citationes faciendas in locis vicinioribus, nec non quòad reliqua dd. clem. & extrauagans debent intelligi ſecundùm Iuris communis diſpoſitionem, niſi aliter ex certa ſcientia Papæ in commiſſione exprimatur, Vital. *d. loco num.* 58. *verſ. mandatum erga Papæ*, ex tertia verò parte dictæ
clem. colligitur, quòd † abſentes à Curia ſolent citari 27
in Curia, & huiuſmodi citatio arctat eos, ac ſi fuiſſent apprehenſi, quòd tamen eſt verum, quando cauſa tra-
ctatur in Curia per deuolutionem † ex ſpeciali manda- 28
to Papæ, & pars fuit legitimæ extra Curiam citata, & hoc ſufficit, quia in tali prima citatione fuit citata ad omnes actus, & ſucceſſiuè, vſquè ad ſententiam incluſiuè, & ideò ex abundanti fit citatio per audientiam, ità Vital. *in d. clem. dudum, num.* 56. *&* 59. Vant. *de nullit. ex defectu citationis num.* 99. *& ſeqq. & num.* 109. *num.* 110. vbi quod dictæ citationes fiunt de ſtylo, Veſtr. *in prax. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 8. *in fin. de teſtibus in*

nou. &

29 *nou.* & ſic claré conſtat, quod dictæ extranagans, † &
clem. non diſponunt, quod poſſit procedi per contradi-
ctas, non præuia citatione perſonali; aut per edictum,
ſed loquuntur tantùm de citatione edictali, quæ fit in
Curia, in reliquis remittendo, ſe ad Ius commune, vt
per Vital. *loco ſuprn allegato.*

Neque opitulatur, qnod Papa conceſſit facultatem
procedendi per contradictas conſtito de non tuto acceſſu,
& ideo etiam, quod non cenſeatur conceſſus proceſſus
per edictum, cenſetur ſimpliciter conceſſus per con-
30 tradictas conſtito de non tuto acceſſu, etiam non †
præcedente aliqua citatione, cùm Papa per ſolam ci-
tationem in Curia executam arctet citatum, & idem
ſit in alio, qui ex mandato ſpeciali Papę hoc faceret Vi-
tal. *in d. clem. dudum num. 56. verſ. nam ſolus Papa.* Nam
fuit per Dominos conſideratum, quod in hoc caſu adeſt
31 tale mandatum † ſpeciale, cùm ad iſtum effectum re-
quiratur, quod fiat digreſſio ſpecifica, itaut non ſuffi-
ciat generalis expreſſio, Imol. *in d. clem. dudum num. 12.
& ibi additio in littera F.* quæ allegat concordantes: in
caſu autem noſtro non ſufficit, quod Summus Pontifex
conceſſerit ſimpliciter facultatem procedendi per contra-
dictas, cùm non expræſſerit ſe hanc quoque facultatem
concedere etiam, quod non adeſſet prima citatio perſo-
nalis, vel per edictum, & ideo prædicta citatio per con-
tradictas nullatenus poteſt ſuſtineri.

Quantùm attinet ad ſecundam inſpectionem princi-
palem, An ſcilicet conſtet de valida citatione Procurato-
ris D. Barbarę, & hæc inſpectio duas habet difficultates
principales, Prima eſt, An proceſſus agitatus cùm Ca-
bella ſuſtineatur. Secunda, an proceſſus agitatus cùm
Lactantio ſubſtituto à Cabella ſuſtineatur, ex man-
dato vero, vel præſumpto.

Et circa primam difficultatem, vt modo dictum fuit
D. Barbara conſtituit Procuratorem generalem Cabel-
lam, qui acceptauit mandatum ad ſubſtituendum tan-
tùm cùm clauſula, nec alias, aliter, nec alio modo, &
illud per compulſum produxit, & ideò per talem pro-
ductionem non cenſetur mandatum acceptaſſe, & ſibi
32 præiudicaſſe, cùm † ſcriptura non eſſet propria, ſed
aliena, Rota *decif. 3. de fid. inſtr. in nou.* Verall. *decif. 193.
num. 5. par. 1. ſanct. mem. Gregor. decif. 467. num. 9. vbi
aliæ deciſiones allegantur, hinc Additio ad decif. 26. nu.
3. de procurat. in nou.* dicit, quod inoleuit ſtilus, vt cau-
ti procuratores dent mandatum per compulſum, & de-
mum acceptant onus ad effectum ſubſtituendi tantùm,
ac ſubſtituunt, & facta hoc caſu ſubſtitutione non ſunt
amplius Procuratores, licet ſecus eſſet ſi mandatum ſim-
pliciter acceptarent, & in puncto Put. *decif. 212. in fin.
33 lib. 2. in correct.* vbi quod cauti † Procuratores produ-
cunt mandata per compulſum, & poſtea in certa cauſa
acceptant dictum mandatum. Idque maximè procedit
in caſu iſto, ſtante clauſula, non alias, aliter, nec alio
34 modo, quæ tollit conſenſum ab † actu perinde, ac ſi
non eſſet geſtus, Rot. *in recent. decif. 115. num. 6. ad med.
par. 1. & decif. 647. ad fin. par. 2. diuerſ.* & propterea
proceſſus ex citatione Cabellæ non ſuſtinetur, *cap. licet
de procarat. in 6. l. inuitus. C. eod. tit.* potuit enim d.
35 Cabella acceptare † mandatum non ſimpliciter, ſed ad
effectum ſubſtituendi, *clem. 1. vbi gloſſ. in verb. proteſta-
tione*, & ibi etiam Vital. *num. 75. & 76. de procurat. &
bene Additio ad d. decif. 26. loco citato*, Put. *decif. 13. de
procur. & d. decif. 212. lib. 2. in correct.* & prædicta eo
magis habent locum, quia Cabella citatus ſub diebus 7.
& 28. Februarij 1625. proteſtatus fuit ſe non eſſe Procu-
ratorem.

Circa verò ſecundam difficultatem ſecundæ inſpectio-
nis principalis. An proceſſus ſuſtineatur ex mandato
vero, vel præſumpto Lactantij negatiuè fuit reſpon-
ſum, quia licet Cabella ſubſtituerit d. Lactantium: ni-
hilominus nullibi apparet de acceptatione dictæ ſubſtitu-
tionis, aut expreſſa, aut tacita, quæ quidem accepta-
36 tio † eſt neceſſaria, cum ipſe non fuerit præſens dictæ
ſubſtitutioni, *l. 2. ff. de procurat.* Caſſad. *decif. 3. de re-
ſcript.* Caputaq. *decif. 319. par. 1.* Bart. *conſ. 73. num. 1.
& 3.* Aret. *in conſ. 68. num. 4. verſ. & ideo*, Rot. *decif.
7. de procur. in nou.* de expreſſa quidem nullibi conſtat.

Nec tacita poteſt deduci ex eo, quod dictus Lactan-
tius citatus ad dicen contra commiſſionem oppoſuit ge-
neralia contra, quia eſt aduertendum, quod duę pen-
debant cauſæ in partibus, videlicet ſeparationis Thori,
& alimentorum, & duæ fuerunt latæ ſententiæ, quæ
ſeparatim ſuerunt introductę in Curia, in cauſa alimen-
torum verè Lactantius erat Procurator, & ideò citatus
ad dicendum contra commiſſionem, cum contineret ma-
teriam alimentorum, oppoſuit generalia contra; citatus
verò ſemel in cauſa ſeparationis Thori comparuit, & de-
clarauit ſe non eſſe Procuratorem, vt in proteſtatione
ſub die 27. Ianuarij 1625. Nec opitulatur, quod dictæ
Commiſſiones fuerint appoſitæ in regiſtro ſeparationis
Thori, quia cum verè non pertinerent ad illud iudi-
cium, incuria † Notarij non debet nocere, & ſat eſt in 37
caſu de quo agitur, quod illæ Commiſſiones fuerint datę
in cauſa alimentorum.

Nec nocet dicto Lactantio, qui oppoſuit generalia
contra, quod prima commiſſio haberet clauſulam, *cùm
nanexis incidentibus, dependentibus, & emergen-
tibus vna cùm toto negotio principali* quia quantùm at-
tinet ad clauſulam, *vna cùm toto negotio principali*,
quæ ſi non obſtat, nec minus aliæ obſtabunt, vt ſtatim
dicetur, prænotandum venit, quòd iſta clauſula † 38
quando apponitur in cauſa appellationis, prout in caſu
iſto fuit appoſita, tunc apponitur, quando appellatur
ab aliquo incidenti, itaut ſecundum Bellamer. *in decif.
419. Si auditor*, ſi Iudex grauauit ſuper illo incidenti,
Iudex, † ad quem poſſit etiam cognoſcere ſuper negotio 39
principali, ſin minus non poſſit, ſed Iudicium ſpectat ad
Iudicem, à quo, Rot. *decif. 23.* & ibi Addent. *num. 1. &
ſeqq. de reſcript. in nou.* Mandoſ. *commiſs. 17. in verb.
vna cùm toto negotio principali, verſ. de effectu clauſulæ*,
quicquid ſit, an negotium principale cenſeatur æquè
principaliter commiſſum vna † cùm incidenti, ſuper 40
quo fuit appellatum, etiam quod Iudex à quo ſuper inci-
denti non intulerit grauamen ex alia *deciſione* Bellamer.
48. Proceſſus, & decif. 618. In cauſa beneficiali, & notant
Mandoſ. *loco modo allegato*. Hoc poſito aduertendum
venit, quod fuit appallatum ſuper incidenti alimento-
rum, narratur enim in dicta prima commiſſione, quod
Vicarius Ianuen. condemnauit D. Marcellum per ali-
mentis in ſcut. 1850. annuis impreſſionis Ianuæ, & quod
fuerat appellatum, & cauſa commiſſa in partibus per Si-
gnaturam Iuſtitiæ, cùm clauſula, ſine retardatione ſcu-
torum 800. & quod poſtmodum eadem Signatura reſcrip-
ſit Eminentiſſimo Domino meo Cardinali Pamphilio,
tunc Rotæ Auditori, cùm clauſula ſine retardatione
ſcut. 1850. iuxta ſententiam Vicarij, & ſubiungitur in
eadem commiſſione, quod diſputato negotio in Rota fuit
reſolutum, reformandam eſſe ſententiam ad ſcut. 1200.
impreſſionis Ianuæ, & ſecundo loco coram R. P. D. meo
Pirouano, ſubrogato eiuſdem D. Cardinalis Pamphilij,
in annuis ſcutis 1200. monetæ Romanæ, & vlterius nar-
ratur, quod ſtantibus iſtis reſolutionibus Signatura San-
ctiſſimi reſcripſit, vt procederetur perinde, ac ſi commiſ-
ſio, in qua aderat clauſula, ſine retardatione ſcut. 1850.
ab initio fuiſſet ſignata cùm clauſula, non retardata ſolu-
tione arbitrio Rotæ, & tandem ſubiungitur, quòd cùm
R. P. D. meus Pirouanus, per decretum diffinitiuum
pronunciaſſet procedendum eſſe in dicta cauſa non retar-
data ſulutione annuorum ſcut. 1200. argenti impreſſio-
nis Ianuæ; & tamen aliàs Rota reſoluiſſet taxationem
debere fieri, in ſcutis annuis 1200. monetæ Romanæ.
Ideo fuit petitum committi cauſam appellationis, prout
fuit commiſſa bon. mem. Remboldo, cùm prędicta clau-
ſula, *aanexis, & connexis incidentibus, & dependenti-
bus, & emergentibus, vna cùm toto negotio principali.*
Ac propterea ex hac ſerie apparet, quod fuit commiſſa
cauſa appellationis ſuper incidenti, nempè ſuper eo, an
eſſet attendenda taxatio ſcut. 1200. monetæ Ianuæ vel
monetæ Romanæ; negotium enim principale huius in-
cidentis non eſt ſeparatio Thori, ſed an alimenta debean-
tur, quod quidem negotium compræhenditur ſub dicta
clauſula, *vna cum toto negotio principali.*

Nec etiam opitulatur antecedens clauſula, *cùm anne-
xis, coanexis, &c.* quia cùm huiuſmodi † clauſula ſit 41
appoſita in noua commiſſione cauſæ, intelligi debet de
his, quæ ſunt eiuſdem naturæ cuius eſt ipſa cauſa ſcilicet
de iudicialiter agitandis, Bellamer. *decif. 328. ſi Papa*,
Felin. *in cap. ſedes num. 3. m. bi col. 6. verſ. & pro hoc
vltimo, & in cap. cæterum num. 2. col. 4. verſ. ampliat,
etiam. de reſcript.* Caſſad. *decif. vlt. num. 3. de cauſ. poſ-
ſeſs.*

ſeſs. & propriet. Mandoſ. *commiſs. 2. in verb. annexis , & connexis, verſ. aduertendum eſt , Et verb. annexis* , de
42 per ſe poſitum † importat negotium principale rei , ſuper
qua fuit appellatum , vt allegando Bellamer. *in d. deciſ. 618. ſic in cauſa beneficiali dixit* Rota *coram ſanct. mem. Clemente VIII. in cauſa Mantuana attentatorum , 1. Iulij 1583. quæ eſt deciſ. 187. num. 6. par. 2. diuerſ.* in ſecunda verò Commiſſione nihil dicitur , quod faciat ad rem , itaut egeat reſponſione .

Nec deduci poteſt acceptatio ſubſtitutionis per Lactantium ex eo , quod ipſe appellauit à ſententia lata ſuper ſeparatione Thori , quia hoc non eſt verum in facto , cùm appellatio fuerit interpoſita de anno 1627. à termino habito pro ſeruato , & ſententia ſuper ſeparatione Thori fuit lata vſquè de anno 1625.

Nec tandem intrat mandatum præſumptum d. La-
43 ctantij , quia † & ſi ex productione Iurium , & impenſa
mandatum probetur , *ſanct. mem. Gregor. deciſ. 134. num. 4. & 5.* Attamen productio Iurium fuit facta per compulſum , impenſam autem non conſtat fuiſse factam per Lactantium , & licet ipſe ſcripſerit , informauerit in
44 cauſa . Attamen illi † ſunt actus extraiudiciales , Ripa
in l. 2. num. 12 C. de eden. vbi Dec. *num. 20. ad med. verſ. ſed certè* , Marant. *de Indic. par. 6 act. 11. num. 58.* & huiuſmodi ſcripturæ , & Informationes , vt plurimum
45 non ſolent † fieri à Procuratoribus , qui habent manda-
tum ad cauſam .

Ex quibus reſolutum ſententiam cùm inde ſecutis eſſe nullam , quia Iuriſdictio procedendi per edictum non adeſt , & quatenus adeſſet , citatio non fuit legitimæ facta , nec ex conſtitutione Procuratoris præſumitur ſcientia ; itaut ſubſtineatur proceſsus per contradictas , ex quo mandatum fuit generale , nec proceſſus ſubſtinetur ex citatione Cabellæ , aut Lactantij , quia Cabella Procurator non acceptauit mandatum , niſi ad effectum ſubſtituendi , & Lactantius ſubſtitutus neque expreſsè , nequè tacitè acceptauit ſubſtitutionem , nec intrat mandatum præſumptum d. Lactantij , cùm Iura non produxerit , nec appareat impenſas feciſſe , licet ſcripſerit , aut informauerit , &c.

¶ In eadem cauſa habes infra alias deciſiones coram eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano nempè ſub die 5. Maij 1632. & 24. Nouemb. eiuſdem Anni , & 11. Aprilis 1633. & 15. Maij 1634.

R. P. D. Q V E I P O.

Taruiſina Feudi .

Die Veneris 5. Martij 1632.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumento publico , vt adhibeatur fides , quæ ſint neceſſaria . In reſtitutione in integrum aduerſus rem iudicatam , ad effectum audientiæ , quid ſufficiat probare .

S V M M A R I V M.

1 *Actore non probante , reus , & ſi nihil præſtiterit abſoluendus eſt .*
2 *Inſtrumento plena fides adhibetur , ſi ſit confectum à Notario publico , & diem , menſem , annum , teſtes , & Notarij ſignum contineat .*
3 *Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione .*
4 *Notariatus officium aſſumi , & exerceri poteſt impleta pubertate .*
5 *Viuere , quis præſumitur vſque ad centum annos .*
6 *Inſtrumenti fidem non vitiat , nec adimit in Indictione error .*
7 *Pontificatus annum in inſtrumento publico non eſt neceſſarium .*
8 *Peritis in arte eſt fides adhibenda .*
9 *In reſtitutione aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ , ſufficit docere de bono iure etiam ſemiplenè .*
10 *Immo ſufficit conſtare de bono fumo cauſæ , vel etiam læſionis fumus ſatis eſt .*
11 *Enunciatiua vnica antiquiſſima ſemiplenam probationem facit , & concurrentibus adminiculis , plenam inducit fidem .*
12 *Enunciatiuæ duæ antiquæ in diuerſis inſtrumentis excedentes centum annos , probant plenè , etiam contra tertium .*

D E C I S I O C V.

FEVDI de Ruſtica , de quo agitur , duæ dantur Inueſtituræ , Altera anni 1259. qua Epiſcopus Taruiſinus inueſtiuit Guercium de Vicoagere , & eius hæredes legitimos vtriuſquè ſexus , ita tamen , quod maſculis extantibus fœminæ non ſuccederent , ſed dumtaxat maſculis deficientibus . Altera Inueſtitura anni 1297. qua Epiſcopus Taruiſinus ſub hac forma inueſtiuit nob. viros Vbertum , & Guercium fratres prædicti Domini Guercij nepotes , filij q. Henrici de Vicoagere , recipientes pro ſe , ſuiſque hæredibus ex ſe deſcendentibus maſculis , & fœminis , ita quod extantibus maſculis fœminæ non ſuccedant , deficientibus verò quandocunquè ſinè prole legitima , maſculis fœminę ſuccedere debeant ; Alterutriùs verò prole prorſus legitima deficiente totum feudum ad alteram deuoluatur . Ex dictis autem Vberto , & Guercio ſecundo loco inueſtitis duæ prouenere lineæ , nam ex Guercio deſcendunt Antonius , & alij maſculi , ex Vberto verò deſcendunt fœminæ , nam maſculos vltimus deſcendens ex Vberto fuit Franciſcus , qui ſinè filijs , & deſcendentibus maſculis deceſſit , relictis dumtaxat filiabus Laura , Diana , Auguſta , & Diamante , quæ acceperunt poſſeſſionem dimidiæ partis dicti feudi , quam earum pater Franciſcus tenebat , in quam ſuccedere prætendebat virtute dictæ ſecundæ Inueſtituræ anni 1297.

Sed exaduerſo Antonius , & alij maſculi deſcendentes ex Guercio fratre Vberti intendebant partem d. feudi à Franciſco poſſeſſam ad eos vti maſculos ſpectare , vigore primæ Inueſtituræ anni 1259. Cùm per eam fœminæ , deficientibus omnibus maſculis dumtaxat , admitterentur , ſed ex fœminarum parte opponebatur tantum Inueſtituram anni 1259. factam ad fauorem Guercij ſenioris fuiſſe alteratam per ſecundam Inueſtituram anni 1297. factam ad fauorem Vberti , & Guercij filiorum Henrici , tùm quod maſculis deſcendentibus ex Guercio fratre Vberti petentibus ſucceſſionem integri feudi vigore primæ Inueſtituræ incumbebat onus probandi incluſionem in eadem inueſtitura , atquè ita probandi legitimam deſcendentiam à prædicto Guercio ſeniore primo inueſtito nempè quod Henricus dd. Guercij , & Vberti pater fuiſſet filius Guercij ſenioris primi inueſtiti , nam cum d. Antonius , & alij maſculi eſſent actores , illis onus
probandi fundamentum ſuæ intentionis incumbebat : † 1
cùm actore non probante , reus , & ſi nihil præſtiterit abſoluendus ſit , *iux. tex. in §. commodum inſt. de interd. l. 2. ff. de probat. l. fin. C. de eden.*

Super quo iudicio introducto coram Epiſcopo Taruiſino , lata fuit ſententia ad fauorem Antonij , & aliorum maſculorum ſuper d. ſucceſſione , quæ fuit confirmata per Nuncium Apoſt. Venetiarum à qua , appellatione interpoſita per fœminas , & cauſa in Rota *introducta die 23. Ian. 1621. coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio , & 24. Maij einſd. coram bon. mem. Vbaldo , & 16. Nouembris 1622. coram R. P. D. meo Pirouano* reſolutum fuit maſculos à d. Guercio fratre Vberti , fœminas verò à d. Vberto deſcendere , ſed ex parte maſculorum probatum non eſſe Henricum d. Guercij , & Vberti patrem fuiſſe filium Guercij ſenioris primi inueſtiti ; nam ſi de d. filiatione conſtaret , dd. maſculis Ius ſuccedendi competere in medietate feudi , quam poſſidebat Franciſcus pater fœminarum excluſis fœminis , firmatum fuit *coram R. P. D. meis Vbaldo , & Pirouano vbi ſupra* , ſed quia in d. probatione maſculi defecerant , tres ſententiæ Rotales latæ fuerunt vna per bo. me. Vbaldum , quæ , ſententias de partibus reuocauit , & Ius ſuccedendi in d. medietate feudi , quam tenebat Franciſcus , declarauit fœminis competere excluſis maſculis . Altera per D. meum Pirouanum , & tertiam per bo. me. Remboldum confirmatoriæ ſententiæ bo. me. Vbaldi .

Sed

Sed ab vltima ſententia bo. me. Remboldi obtinue-
runt maſculi in gradu reſtitutionis cauſam mihi commit-
ti, intuitu, quorundam ſcripturarum, quę de nouo re
pertæ fuerant, pręſertim Inſtrumentum Inueſtituræ fa-
ctum de anno 1343. in quo enunciatur dd. Vbertum, &
Guercium fuiſſe filios Henrici filij Guercij, ac Inſtru-
mentum facta per Capitulum S. Petri de anno 1283. in
quo ſuperuiuentiæ Henrici filij Guercij atteſtatur.

Die autem 11. Maij 1629. dedi dubium, An dictum
Inſtrumentum Inueſtituræ anni 1343. eſſet in forma
probanti, & affirmatiuè reſolutum fuit, vtraquè parte
informante.

Et ſucceſſiuè 23. Iunij 1629. Dubium propoſui. An
conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, & non fuit
capta reſolutio, quo dubio repropoſito 4. Decemb. 1630.
quia in deciſionibus factis coram Eminentiſſ. Card. Pam-
philin, & RR. PP. Pirouano, & Vbaldo, firmatum
erat maſculis deſcendentibus à Guercio filio Henrici, ius
ſuccedendi competere in d. dimidia parte feudi poſſeſſa
per Franciſcum patrem fœminarum, ſi à dd. maſculis
probatum extitiſſet d. Henricum filium fuiſſe Guercij
ſenioris primi inueſtiti, DD placuit reſolutionem dif-
ferre, & quod ſtrictè informaretur ſuper d. filiatione
Henrici, & 13. Ian. 1631. cauſa ſuper d. reſtrictione pro-
poſita; An videlicet Henricus eſſet filius Guercij ſenio-
ris primi inueſtiti, DD. non fuerunt concordes, ſed dila-
ta fuit reſolutio, & iterum ſub die 26. Maij d. anni pro-
poſita cauſa ſuper d. filiatione, quia ex parte fœmina-
rum allegatum fuit primam inueſtituram factam ad fa-
uorem Guercij ſenioris alteratam fuiſſe per ſecundam fa-
ctam ad fauorem Guercij, & Vberti filiorum Henrici,
& ideò ſuperfluum eſſe diſcutere ſuper d. filiatione, An
ſcilicet Henricus eſſet filius Guercij primi inueſtiti, ſed
eſſe neceſſe diſputare, An ſecunda Inueſtitura alteraret
primam non fuit capta reſolutio, ſed dilata, & ordina-
tum informari, an conſtaret de tali alteratione, & vtra-
què parte informante 13. Iunij 1631. cauſa ſuper d. alte-
ratione propoſita, DD. reſponderunt Inueſtituram de
qua in dubio non fuiſſe alteratam, cum præſuppoſito
quod Vbertus, & Guercius ſint nepotes Guercij ſenioris
ex filio, de quo ordinarunt particulariter videri, & die
13. Febr. 1632. vtraquè parte informante reaſſumptam
diſputatione ſuper filiatione, fuit dilata reſolutio ad pri-
mam, & 16. eiuſd. iterum propoſita, fuit etiam reſolutio
dilata ad primam poſt piſces, & ordinatum informari
ſtrictè An Inſtrumentum ſuperuiuentiæ factum per Ca-
pitulum S. Petri ſit in forma probanti, & deniquè 1.
Martij inſtantem D. Antonio Biccaro procuratore, vti
Domino litis effecto negocio maturè diſcuſſo DD. re-
ſponderunt ſcripturam ſuperuiuentiæ eſſe in forma pro-
banti, & conſtare de cauſis reſtitutionis.

2 Cùm enim † inſtrumentum ſuperuiuentiæ à Nota-
rio publico confectum exiſtat, & diem, menſem, an-
num, teſtes, Notarij ſignum, & ſubſcriptionem, &
Capituli ſigillum contineat, plenam fidem meretur ſe-
cundum Doct. *gloſs. in c. inter dilectos, verb. ind ctiones.
de fid. inſtr. tex in auth. vt præponatur nomen Imper. do-
cum. & ibi gloſs. verb. auctore, l. ſi quis ex argentarijs. §.
ſi initium, ff. de eden. gloſs. in l. generali, C. de tabell. lib.*
10. Couar. *pract. c. 20. ex num.* 1. Matienz. *in l. 2. tit. 4.
lib. 5. recop. gloſs. 7. num. 7. & 8. & fuit dictum coram
R. P. D. meo Pirouano in Nouarien decimarum 12. Ian.
1629. & coram me in hac cauſa 11. Maij* 1629. Et cum
3 prædictæ ſcripturæ † per DD. pluries inſpectæ antiqui-
tas excedat trecentos annos recognitione non indigent
Ludouiſ. *deciſ. . & ibi latè.* Adden. Seraph. *deciſ.* 333.
*num. 1. D. meus Coccinus deciſ. 258. nu. 2. & fuit reſolu-
tum in præallegata Nouarien Decimarum.*

Nequè obſtat, quod Angelus Notarius, qui confecit
prædictum Inſtrumentum anno 1283. alia confecerit an-
nis 1362. 1363. & 1364. quæ in eod. Archiuio S. Petri re-
4 periuntur. Nam cum potuiſſet † notariatus officium
aſſumere, & exercere impleta pubertate, atquè ita ab
annis quindecim *iux. doctr.* Bart & DD. *in l. impubere,
ff. ad l. Cornel. de falſis, quos refert, & ſequitur* Bald.
de Peruſ. *in tract. de tabell. quaeſt. 15. num. 62. in tract.
diu. tom.* 3. non eſt impoſſibile de iure d. inſtrumentum
anno 1283. & d. inſtrumenta anno 1364. confeciſſe,
cum eo tempore potuiſſet eſſe ætatis 96. annorum, poſ-
5 ſibile autem eſt, & à iure præſumptum, † poſſe quem-

que vſquè ad centum annos viuere, *l. fin. in fin. C. de ſa-
croſ. Eccleſ. l. an vſusfructus, ff. de vſuf.* Couar. *lib. 2.
var. cap. 7. num.* 6. Guttier. *lib. 2. pract. quaeſt. 7. num. 5.*
Sanch. *de matrim. lib. 2. diſt. 46. num.* 1. Menoch. *de præ-
ſumpt. lib 6. quaeſt. 49 ex num.* 1. Card. Caual. *deciſ.* 344.
num. 2. & deciſ. 277. num. 2. lib. 2. recent Maxime cum
ex comparatione inſtrumenti ſuperuiuentiæ cum dd. re-
pertis in Archiuio, & rogatis de dd. annis facta per plu-
res peritos; fuerit repertum inſtrumentum ſuperuiuen-
tiæ eſſe eiuſdem characteris dd. inſtrumentorum, & nul-
lam prorſus adeſſe diſſimilitudinem.

Minus obſtat, quod in indictione erratum fuerit in prę-
dicto inſtrumento, cum Indictio, quæ tunc currebat eſ-
ſet 11. à tempore Incarnationis, vel 12. à tempore Na-
tiuitatis D. N. & in ſuperuiuentia fuerit indictio 13.
nam † ſi error talis adeſſet, error in Indictione, inſtru- 6
menti fidem non vitiat, nequè adimit, *iux. doctr.* Bart.
in l. ſi nominatim. in fin. ff. de cond. & demonſt. Iaſ. *in l.
admonendi num. 155. ff. de iur. iur.* Felin. *in c. inter di-
lectos. num. 11. de fid. inſtr* Dec. *in c. 1. num. 11. eod. tit.
& cum pluribus relat.* Surd. *conſ. 390. num.* 33. Roman.
conſ. 235. in fin. Io. de Platea *in l. generali, num. 7. C.
de Tabul. lib.* 10.

Nequè etiam obſtat appoſitum eſſe in d. inſtrumento,
annum quartum Martini IV. atquè ita in hoc erratum
fuiſſe, cum Martinus IV. ad Pontificatum promotus
fuerit anno 1281. & d. inſtrumentum ſit confectum anno
1283. atquè ita anno 3. Pontif. Martini IV. quia reſpon-
detur, quod & ſi fuiſſet verum Martinum creatum fuiſ-
ſe anno 1281. annum † Pontificatus in inſtrumento pu- 7
blico neceſſarium non eſſe, ſed dumtaxat requiruntur ſo-
lemnitates ſupra enumeratæ ex Doctoribus, & iuribus
ſupra allegatis, & notat Ioan. de Platea. *vbi ſup. num.*
6. Felin. *in cap. inter dilectos. num. 2. & ibi* Dec. *num. 15.
de fid. inſtr.* Ideòque error in partes non ſubſtantiali non
officit. Maſcard. *de probat. concl.* 644. *num.* 7 præcipuè,
quia ex abundanti d. inſtrumentum fuit à duobus Peri-
tis recognitum, qui carere omni vitio, & ſuſpicione re-
ſtantur, † quibus Peritis fides adhibenda eſt, *l. 2. . fin.* 8
regund. Couar. *lib. 2. var. cap. 13. ex num.* 2. Pacian. *de
probat. cap.* 47. Caball *pract. cap. 1. nu.* 24 Valaſc. *con-
ſult. 114. n.* 14. Ludouiſ. *deciſ.* 49. & ex eorum dicto ceſſant
motiua fœminarum, deducta contra dictum inſtrumen-
tum ſuperuiuentiæ.

De cauſis reſtitutionis in integrum conſtare ideò DD.
† placuit, quia in reſtitutione aduerſus rem iudicatam 9
ad effectum audientiæ, ſufficit docere de bono iure etiam
ſemiplenè ex Bart. *in l. nam, & poſtea, §. ſi minor, ff. de
iur. iur.* Salicet. *in l. vnic. C. ne liceat tert. provoc.* Ma-
ſcard. *de probat. conclus.* 1273. *num.* 10. Gratian. *deciſ.
Marchiæ 296. num.* 16. Immò † ſufficere conſtare de bo- 10
no fumo cauſæ, Ludouiſ. *deciſ. 459. num.* 11. & læſionis
fumum ſatis eſſe tradit Theſaur *deciſ. 181 num.* 3. Ma-
gon *deciſ. Florentina 104. num.* 24. Surd. *conſ. 95. num.*
15. Sfort. *de reſtit. in integ. quaeſt. 36. num.* 71. & ſufficere
qualemcumquè iniuſtitiam etiam non notoriam, Rota
*deciſ. 381. num. 1. par. 2 recent. & deciſ. 492. num. 1. par.
1. recent.* & cum iniuſtitia ſententiarum Rotalium ex
filiatione Henrici pendeat, An ſcilicet fuerit filius Guer-
cij ſenioris primi inueſtiti, & pro d. filiatione exhibean-
tur de nouo duo inſtrumenta antiquiſſima quorum quod-
libet eſſe in forma probanti, declarauit Rota, non ſo-
lùm pro iniuſtitia dd. ſententiarum Rotalium affertur ſe-
miplena probatio, & læſio quælibet, ſed plena, vehe-
mens, & vrgentiſſima iniuſtitiæ probatio, nam vnica † 11
enunciatiua antiquiſſima ſemiplenam probationem fa-
cit, & concurren. adminiculis, prout hic plurima per
informantes pro maſculis fuere deducta plenam fidem in-
ducit, vt poſt Bald. & Alex. tenet Dec. *conſ. 428. num.* 4.
Rota *deciſ. 360. par. 2. rec. num.* 3. & pluries per Rotam
deciſum tradit Add. ad Ludouiſ. *deciſ. 407. num. 6. in
fin.* Duæ autem enunciatiuæ antiquæ in diuerſis † in- 12
ſtrumentis excedentes centum annos, probant etiam ple-
nè contra tertium, *deciſ. 312. num. 6. par. 1. rec.* Vinc.
de Franch. *deciſ. 357. num. 3. & ibi latè* Adden.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

Aliquæ deciſiones in hac cauſa habentur ſupra ideſt deciſ.
18. & 50.

R. P. D. DVNOZETTO.

Arimineñ Fideicommiſsi.

Die Veneris 5. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Teſtator, quando non habuit rationem conſeruandæ agnationis, tunc conditio ſi ſinè maſculis deſcendentibus, verificatur etiam in maſculis ex fœmina. Et quando non dicatur habita iſta ratio.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, ſi ſinè deſcendentibus maſculis, verificatur etiam in maſculis, ex fæmina quando non fuit habita ratio agnationis. & num. 5.*

2 *Teſtator præferens nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia, an ex hoc cenſeatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis.*

3 *Nepos ex propria filia eſt magis dilectus. ſecundùm ordinem naturalis charitatis, quam nepos ex fratre.*

4 *Contrarietas eſt effugienda.*

6 *Mater, quando viuit, appellatione deſcendentiam maſculorum, non veniunt filij ex fæmina.*

7 *Mater, quod ſit deterioris conditionis, quam filij Iura valdè abhorrent.*

8 *Mantic. de coniectur. vltim. volum. libr. 8. tit. 18. numer. 19. & 22. declaratur, & reijcitur, numer. 10.*

9 *Bellon. in conſ. 72. & 73. declaratur.*

DECISIO CVI.

FVIT reſolutum factum fuiſſe locum fideicommiſſo
ad fauorem Portiæ Ianottæ, quia Carolus reſtator
eam ſubſtituit Ludouico eius nepoti ex fratre caſu quo di-
ctus Ludouicus, ſinè filijs maſculis decederet, qui
caſus euenit, cùm Ludouicus deceſſerit ſinè filijs ma-
ſculis.

Non obſtat, quod non ſolùm Teſtator dixerit, ſi di-
ctus Ludouicus deceſſerit ſine filijs, ſed etiam addiderit,
ſi ſinè deſcendentibus maſculis, vnde cùm Ludouicus re-
liquerit filiam, & ex ea maſculum, nempè Ludouicum
de Gridulphis, defeciſſe videatur conditio vocationis
1 Portiæ Neptis, cùm † conditio ſi ſine deſcendentibus
maſculis, verificetur etiam in maſculis ex fęmina,
quando non fuit habita ratio agnationis, Fuſar. *quæſt.*
414. *numer.* 7. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 463. *numer.* 7. *part.* 1. *recent.*

Quoniam quicquid ſit an in caſu præſenti fuerit conſi-
2 derata agnatio, de quo poteſt dubitari cum Teſtator †
Nepotem ex fratre prætulerit Nepoti, ex propria filia
3 magis ſecundum ordinem naturalis † Charitatis prædile-
ctæ; ex quo deſumi coniecturam conſeruationis agna-
tionis poſt alios firmat, Fuſar. *quæſt.* 499. *num.* 4. *&* 15.
pręſertim iuncta repetitione maſculinitatis, & alijs pro
Informantes pro Portia congeſtis.

Ceſſat difficultas ex eo, quod in alio gradu ſubſtitutio-
nis Nepotem prædictum, Teſtator vocauit, nempè ca-
ſu, quo Portia decederet ſine filijs; vnde euidens, & in-
tolerabilis eſſet repugnantia, & contradictio eiuſdem Te-
ſtatoris, ſi appellatione deſcentium maſculorum intelle-
xiſſet de maſculis ex filiabus fęminis; hoc enim modò
prætuliſſet, & non prætuliſſet Portiam dictis maſculis
ex fœminis, & modò poſuiſſet in conditione maſculos,
ex fœminis ad excluſionem Portiæ, modò vocaſſet eoſ-
dem maſculos in defectu Portię, & eius deſcendentium,
4 ad quam effugiendam † contrarietatem dicendum eſt,
Teſtatorem ſenſiſſe de deſcendentibus maſculis ex maſ-
culis, Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 47. *&* 50. *lib.* 3. Soccin. Iun.
conſ. 125. *num.* 15. 16. 17. *lib.* 1. Pręſertim, quia extat ma-
ter dicti maſculi, quam tamen idem Teſtator in caſu de-
ficientię Portiæ, & filiorum vocauit, & prętulit eidem
filio maſculo: ex quo benè arguitur in conditione, † ſi 5
ſine deſcendentibus maſculis, non contineri maſculos de-
ſcendentibus ex filia, nè præferantur in ſucceſſione ma-
tri contra expreſſam voluntatem eiuſdem Teſtatoris, vt
benè per Gabr. *conſ.* 116. *num.* 20. *&* 24. *lib.* 2. Et regula-
riter, quando mater † venit appellatione deſcendentium 6
maſculorum, non veniunt filij ex fœmina, nè ipſa mater
ſit deterioris † conditionis, quàm filij, quod Iura abhor- 7
rent, *l. ſi viua matre, C. de bon. mater.* Gabr. *d. conſ.* 124.
num. 20. Socc Iun. *conſil.* 2. *nu.* 25. *lib.* 3. Curt. Iun. *conſil.*
35. *num.* 2. Dec. *conſil.* 310. *num.* 2. Tiraquell. *de Iur. Primogen. quæſt.* 12. *num.* 12. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 604.
num. 8.

Non cenſuerunt DD. applicari diſtinctionem † Card. 8
Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 19.
& 22. vt cenſeatur, Teſtatorem ſub nomine deſcenden-
tium maſculorum in conditione poſitorum voluiſſe voca-
re maſculos, ex fœminis, caſu, quo illi extarent tempo-
re cedentis diei fideicommiſſi; quatenùs verò tunc non
extarent, voluiſſe eos vocare in alio gradu ſubſtitutionis
facto, in caſu deficientiæ Portiæ, quam diſtinctionem vi-
detur etiam fuiſſe amplexus, Bellon. *conſil.* 72. *num.* 50.
& conſ. 73. *num.* 34.

Quoniam nec Mantica, † nec Bellonus loquuntur in 9
caſu, quo in vocatione fuerint prælatæ fœminę matres
maſculorum, & ſic adhuc viget argumentum Gabr. &
coniectura, quod Teſtator in præcedenti conditione non
ſenſerit de maſculis, ex fœminis, dum particularem fe-
cit diſpoſitionem, in qua illos vocauit, benè ſubſiſtit,
neque vllo Iure, aut ratione valida nititur pręallegata
diſtinctio, & contra † Manticam iudicatum fuiſſe te- 10
ſtatur, Peregr. *de fideicom. art.* 26. *num.* 19. *in fin.* & latiſ-
ſimè hanc opinionem defendunt, Menoch. *conſ.* 172. *&*
Cephal. *conſ.* 581. *per tot.* Corn. *conſ.* 124. *num.* 14. *lib.* 2.
Butr. *conſ.* 46.

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. MERLINO.

Arboreñ Canonicatus.

Die Lunæ 8. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Recurrens ad Iudices Laicos excommunicationis vinculo innodatur, & ſi agat à limine Iudicij repellitur, & incapax remanet Iuris agendi, etiam ad effectum manutentionis. Et iſte recurſus ad effectum denegandi audientiam qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio manutenibilis probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione.*

2 *Manutentio poſſeſſori non poteſt denegari.*

3 *In actis, ea, quæ non ſunt, non ſuffragantur.*

4 *Ad Iudices Laycos Clericus recurrens excommunicatus eſt.*

5 *Excommunicatus repellitur à limite Iudicij.*

6 *Recurſus ad Iudices Laycos præſumitur factus de ordine, & mandato eius, qui eſt nominatus in literis, & cuius intereſt.*

7 *Probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio.*

8 *Recurſus ad Iudices Laycos, ad effectum denegandi audientiam probatur, per leuiores probationes.*

DECI-

DECISIO CVII.

CVM DE poſſeſſione Petri Pauli ſequi in Canoni-
catu, & præbenda, de quibus agitur appareat ex
publico Inſtrumento dato in Summario num. 1. Quod
cum alius in poſſeſſione non exiſteret, prout præſumitur,
1 probat † poſſeſſionem manutenibilem, *iuxta l. prædia*,
vbi Doctores, *ff. de acq. poſſeſſ.* Caputaq. *dec ſ. 334. an.
6. par. 2.* Rota *deciſ. 661. numer. 1. part. 1. & deciſ. 525.*
2 *numer. 1. part. 2. recent.* Ideò Domini mandatum † de
manutenendo eidem Petro Paulo denegari non poſſe
cenſuerunt, *ex §. retinendæ Inſt. de Interdictis cum con-
cordantibus*.

Non obſiſtit allegata poſſeſſio Didaci Aſtraldi, quia
3 † de illa non conſtat in actis, & quatenùs conſtaret, non
ſuffragaretur, nec eſſet manutenibilis propter recurſus,
per eundem Didacum habitos ad Iudices Laycos, ex qui-
4 bus ſequitur, ipſum † tanquàm innodatum excommu-
nicatione contenta *in Bulla Cœnæ Domini §. 16.* de qua me-
minit, Rota *deciſ. 103. num. 1. poſt ſecundum volum conſ.
Farinacij, & in deciſionibus impreſſis poſt conſilium 68.
eiuſdem Farinacij lib. 1. ac in deciſione 491. num. 6 par.*
5 *2. recentiorum*, Repellendum † eſſe à liminè iudicij, &
incapacem remanere Iuris agendi, etiam ad effectum
manutentionis, vt reſpondit Rota *coram ſanctæ memoriæ
Gregorio XV. deciſ. 64. n. 3. & ibi Addentes n. 13. & deciſ.
275. num. 3. poſt ſecundum volumen Conſiliorum Farinacij*,
& apud Reuerendiſſimum D. meum Decanum *deciſ.
425. num. 3.*

De Recurſibus autem per Didacum habitis ad Iudices
Laycos apparet ex literis Regijs, quas Saluas Guardias
appellant, datis in Summario nu. 2. in quibus ipſum Di-
dacum in poſſeſſione Canonicatus confouendum eſſe
6 præcipitur, & inde deducitur † recurſus fuiſſe factos de
ordine, & mandato eiuſdem Didaci, qui eſt nominatus
in literis, & cuius intereſt, *vt ex Doctrina* Bartoli *in l.
finali, num. 5. ff. de quæſt.* dixit Rota coram Cardinali Se-
raphino *deciſ 1094. num. 1. & 2. & in recent. deciſ. 529.
n. 4. part. 1.* & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano *deciſ.
425. num. 3.*

Imò hoc idem faſſus eſt ipſe Didacus in ſupplicatione
porrecta pro obtinenda abſolutione, vt in Summario nu.
7 3. qua † confeſſione, non poteſt dari melior probatio, *l.
cum præcum, C. de liber. cauſ.* & tamen ad effectum dene-
gandi audientiam ob recurſus habitos ad Iudices Laycos
8 † admittuntur etiam leuiores probationes, & ſtatur ſcri-
pturis informibus, & copijs, quicquid ſit ad effectum
pœnę. Cardinalis Seraphinus *deciſ. 1094. nu. 2 & 1296.
num. 10.* Rota *deciſ. 348. num. 3. poſt ſecundum volumen
Conſiliorum Farinacij, & deciſ. 602. num. 3. par. 1. recent.
alias ſæpius*.

Et ita Petro Paulo tantùm informante reſolutum
fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Alimentorum.

Die Lunæ 8. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ ob viri ſæuitiam diſceſſit ab eius
domo, cum licentia Ordinarij, non poteſt
cogi inuita ad intrandum Monaſterium,
& cui ſit committenda.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iure eſt regulandum.*
2 *Arbitrium relaxans rigorem iuris, ſic æquitate ſua-
dente & hoc maximè, quando dirigitur iuriſdictio-
nem habenti.*
3 *Mulier, quæ ob viri ſæuitiam, cum licentia Ordina-
rij, receſſit ab eius domo, non poteſt inuita cogi ad
intrandum Monaſterium.
Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſocianda
ſuis parentibus, vel conſanguineis. num. 3.*

4 *Periti iudicio in arte ſua eſt ſtandum.*
5 *Mulier, quando ob viri ſæuitiam receſſit ab eius domo,
ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent diligen-
ti cura, tunc non ſolum liberatur à clauſura.*
7 *Sed ſi eſſet iam ingreſſa, educenda eſſet, & liberè ad
ſuos conſanguineos remittenda propter naturalem
propriæ vitæ defenſionem, & curam.*

DECISIO CVIII.

DOMINA Benedicta Pinella ob prætenſam vi-
ri ſæuitiam è domo illius receſſit, & penès ma-
trem ſe recepit, ibiquè de licentia Ordinarij perman-
ſit; poſtmodùm ingreſſa eſt Monaſterium de menſe
Octobris 1610. vbi commorata fuit vſquè ad annum
1620. & cùm occaſione aduerſæ valetudinis exijſſet,
& iterum ad maternam domum conuolaſſet; ipſa
inaudita, emanauit Breue ſanct. memor. Gregor.
XV. quo eidem iniungebatur; vt denuò vnum ex
Monaſterijs in Breue enuntiatis ingrederetur ſub pœ-
na excommunicationis, & priuationis alimentorum;
Superueniente poſtmodùm alio reſcripto S. D. N.
præceptiuo, vt in vim primi, procederetur Arbitrio
Rotæ, Hodiè quæſitum fuit, An illud intraret, &
affirmatiuè pro deneganda executione Breuis fuit re-
ſolutum.

Quia ſiuè arbitrium aſſumatur prout † de iure à 1
quo regulandum eſſe cenſuerunt Bart. *in extrauag. ad
reprim. in verſ. videbitur numer. 5. & ſequen.* Pariſ.
conſ. 56. num. 5. lib. 1. Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 7. nu.
7. de re iud.* Rota *deciſ. 348. numer. 4. part. 1. diuerſ.
& 188. numer. 3. & 221. numer. 1. coram Papa Greg.
XV.* ſiuè tanquàm relaxans de rigore † iuris æquita- 2
te ſuadente; maximè quando Iudici alias iuriſdictio-
nem habenti dirigitur, Creſc. *deciſ. 4. numer. 3. de te-
ſtib.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt. 8. numer. 35* Rota
*deciſ. 582. numer. 2. part. 1, 284. numer. 5. 450 numer.
1. 587 num. 1. par. 2. recent.* ſemper executio eſt de-
neganda.

De iure namquè mulier, † quæ ob mariti ſæuitiam 3
cum licentia Ordinarij, vt in præſenti, receſſit ab eius
domo, non poteſt inuita cogi ad intrandum Mona-
ſterium; ſed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel
ſocianda ſuis parentibus, aut conſanguineis *cap. ex
tranſmiſſa, §. finali*, vbi Abb. *numer. 4. de reſtit. ſpol.*
Cæſ. de Graſſ. *de diuort. deciſ. vnica*, Guttierez.
quæſt. lib. 1. capit. 24. numer. 4 Farinac. *in prax. par.
2. quæſt. 143. numer. 218.* Genuen. *in praxi Neapol.
capit. 15. numer. 3.* & idem fuit reſolutum in *Leo-
dien. Diuortij 7. Iunij* 1630. *coram Domino meo Du-
rano*.

Æquitate autem ſuadente eò faciliùs videtur dene-
ganda Breuis executio: quia dantur atteſtationes plurium
Medicorum, ex primarijs Ciuitatis Ianuæ, aſſerentium,
D. Benedictam laborare diuerſis infirmitatibus, quæ egent
diligenti cura, & aeris mutatione, quibus † tanquàm 4
in arte peritis, cùm ſoleat deferri, *l. ſeptimo menſe, ff. de
ſtat. homin.* Soccin. Iun. *conſ. 183. num. 11. lib 2.* Boer. *dec.
223. num. 21.* Rot. *deciſ. 125. num. 9. coram Papa Gre-
gor. XV.* ne dum † ab ingreſſu clauſuræ eſt liberanda, 5
Rota *deciſ. 245. numer. 5. part. 2. diuerſ.* Sed iam ingreſ-
ſa educenda eſſet, & liberè ad ſuos conſanguineos † re- 6
mittenda, propter naturalem propriæ vitæ defenſionem,
& curam, *c. vnico de Stat. Regular.* Nauar. *conſil. 50. nu.
4. de Regul. tom. 4.* Azor. *Inſt. Moral. part. 1. lib. 13. cap. 8.
quæſt. 1.*

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Penſionis.

Die Lunæ 15. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Gratia ſub ſe plura continens, tunc ex effe-
ctuatione vnius partis cenſetur in totũ effe-

ctuata , & quare . Regula reuocatoria vnionum non habet in vnione ex cauſa neceſſaria.

S V M M A R I V M.

1 *Vnionis reuocatio , vt impediatur ſufficit gratiam in parte effectuatam eſſe .*

2 *Gratia plures res continens dicitur quodammodùm vniuerſalitatem continere , itaut effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ , dicatur omnes alias comprehendere .*

3 *Ius , quod reſultat ex vnione eſt vniuerſale , ac indiuiduum .*

4 *Beneficia plura , ſi fuerint vnita , & vnio quoàd vnum fuerit effectuata , hoc ſufficit ad hoc vt reliqua beneficia dicantur vnita , & qualiter hoc procedat .*

5 *Confeſſio de recepto facta à procuratore , non præiudicat Domino , niſi conſtet de reali ſolutione .*

6 *Confeſſio de recepto probat ſolutionem ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis , & hoc multò magis , procedit , ſi ſuper hoc adſit ſtylus . num. 7.*

8 *Gratia vna , ſi plures gratias contineat , & nihil inter ſe habeant commune , tunc ex validitate , ſeù effectuatione vnius non poteſt inferri ad validitatem , ſeù effectuatione alterius . & numer. 9.*

10 *Gratia , quando non poſſit eſſe in parte valida , & in parte non . & num. 11.*

12 *Vnionis beneficiorum indiuiduitas , in quo conſiſtat .*

13 *Actus cauſa in habentibus cauſam vniuerſalem magis attenditur , quàm illius exercitium .*

14 *à Regula reuocatoria vnionum excipiuntur reſeruationes factæ ex cauſa dotis , vel augmenti dotis , & num. 20.*

15 *Vnio , vt non ſubiaceat regulis reuocatorijs , eo , quia fuit facta ex cauſa augumenti dotis Eccleſiæ , quid requiratur .*

16 *Neceſſitas augumenti dotis Eccleſiæ , ex quibus probetur .*

17 *Reuocatorijs regulis vnionum , non ſubiacent illæ , vniones , quæ ſunt ex cauſa neceſſaria .*

18 *Iudex , ſtante clauſula ſublata , & decreto irritanti , non poteſt procedere ſine apertione oris .*

19 *Et hoc intellige verum , quando conſtat quod caſus de quo agitur comprehenditur ſub conſtitutione in qua adeſt , dicta clauſula ſublata , & decretum irritans .*

21 *Gratia emanata , motu proprio , non indiget iuſtificatione .*

22 *Literæ Apoſtolicæ , quando ſunt iuſtificatæ , vel pro talibus habeatur , non eſt locus clauſulæ arbitrio , propter paratam executionem .*

DECISIO CIX.

SANCTÆ Memoriæ Gregorius XV. volens Indemnitati Eccleſiæ Collegiatę de Xatiua prouidere , & damnis paſſis occurrere propter diminutos redditus Eccleſię ob expulſos Mauros , Motu proprio , in dotis augumentum vnica gratia , & ſub vna expeditione literarum reſeruauit ad fauorem Capituli quinque penſiones perpetuas , vnam ducatorum 714. ſuper Archiepiſcopatu Valentino , alteram ducatorum 357. ſuper Archidiaconatu eiuſdem Eccleſiæ Valentinæ , alteram eiuſdem ſummæ ſuper Parrochiali de Carcaxent , & alias duas ſimilis ſummæ pro qualibet ſuper Parrochialibus de Caſtella , & de Alcoy effectuandas poſt obitum Rectorum , eaſdem Parrochiales tunc obtinentium , ſed cum antequàm ſupradicta reſeruatio in totum habuerit effectum , facto contigerit , quod S. D. N. ſua Conſtitutione reuocauerit perpetuas penſiones ſuper beneficijs Eccleſiaſticis ad fauorem quorumcunquè Capitulorum , quæ ſuum nedùm ſortitæ eſſent effectum , pro parte Capituli fuerunt obtentæ ab A C. ſententiæ declaratoriæ contra Rectores de Carcaxent , & de Caſtella , pro conſecutione terminorum decurſorum , commiſſa cauſa appellationis per ſignatura Sanctiſſ. in Rota , cum clauſula retardata ſolutione penſionum , arbitrio Rotę , datum fuit dubium , an illud entraret pro retardatione , quod non intrare fuit reſolutum .

Nam cum gratia reſeruationis penſionum plures contineat penſiones , & fuerit effectuata ante Conſtitutionem reuocatoriam in penſione reſeruata ſuper Archidiaconatu Valentino , & in Parrochiali de Alcoy per veras , & reales ſolutiones penſionum reſeruatarum in ipſis præbendis , vt ex ſolutiunibus , quæ dantur pro Capitulo , & pars non controuertit , inde ſequitur , quod dicta gratia
ſit in totum effectuata , etiam quoàd reliquas penſiones
non exactas ante reuocationem , cum † ad effectum 1
impediendi reuocationem ſufficiat gratiam in parte effectuatam eſſe , vt in vnionibus plurium beneficium , tradit Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. de vnion. num. 294. bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 408. numer. 6. & 449. numer. 7.* Rota *in Mediolanea. Canonicatus 18. Decembris 1587. coram Ortolen. in Gerundea. Vnionis 13. Decembris 1613. coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio . ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 557. numer. 3. vbi Adden. numer. 9.* Quia gratia plures res † continens 2
dicitur quodammodò vniuerſalitatem continere . Itaut effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ , dicatur omnes alias comprehendere , *l. poſſidere* , vbi Doct. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Iaſ. *in l. Imperium . numer. 23. ff. de Iuriſdict. omn. Iud.* Oldrad. *conſ. 267. circa fin.* Molin. *de primog. lib. 2. capit. 6. num. 18.*

Cum igitur hoc Ius reſultans ex vnione ſit vniuerſa-
lę † ac Indiuiduum , nimirum ſi ad omnes penſiones in 3
eas contentas extendatur , vt benè firmatur in *Cæſaraugustana Portioan de Caſtellar 27. Iunij præteriti , coram R. P. D. meo Merlino* , eo prætextu , quòd ſufficiat vnionem , & applicationem effectum ſortitam eſſe , quoàd vnum Beneficium , ad hoc vt etiam quoàd re-
liqua beneficia † vnita dicatur effectuata attenta vniuer- 4
ſalitate cauſæ , vt ſupra .

Nequè obſtat , ſolutiones prædictas probari tantùm
per confeſſiones de recepto , quia licet confeſſio de † rece- 5
pto facta à procuratore non præiudicet Domino , niſi conſtet de reali ſolutione , ex traditis à Palados *lib. 2. verſ. quotidianar. c. 17. 5. par. n. 11.*

Attamen propter plura adminicula , quæ concurrunt , ex quibus probatur realis numeratio pecuniæ & exactio cum effectu , cum quietantiæ ſint factæ nominatim Archidiacono Valentino , & Rectori Parrochialis de Alcoy
præſentibus tali caſu † confeſſio de recepto probat ſolu- 6
tionem ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis , *l. pecuniæ , C. de ſolution.* vbi Bald. *num. 2.* Dec. *in l. 2. §. vltimo , nu. 27. ff. ſi cert. pet.* Demum concurrit ſtylus illarum partium , hoc modò concipiendi , &
ſtipulandi inſtrumenta ſolutionum , qui † ſtylus appro- 7
batus fuit *in cauſa , Cæſaraugustana penſionis 16. Iunij 1598. coram Penia .*

Nec Dominis viſa fuerunt ſubſiſtere , quæ opponuntur de diuiduitate ſub prætextu , quod ſupradictæ penſiones nihil inter ſe commune habeant , & quod tot iudicen-
tur gratiæ , quot ſunt penſiones , † itaut ex validitate , 8
ſeù effectuatione vnius non poſſit inferri ad effectuationem alterius , Franch. *in c. ſi eo tempore . num 4. de reſcript. in 6.* Felyn. *in cap. ſedes . num. 1. de reſcript.* Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 9. num. 59.* cum vnaquequè ſtet de
per ſe diſtinctim , † & ſeparatim ab alijs : nam cenſuerunt 9
vnicam eſſe reſeruationem plurium penſionum fauore vnius Eccleſiæ ſub vnica gratia , & ideò non applicari con-
cluſionem quod † gratia poſſit eſſe in parte valida , & in 10
parte non , cum omnes penſiones ſint reſeruatæ † per mo- 11
dum vnius vniuerſalis , quam rationem approbauit , Rota *in ſupradictis deciſionibus* , & propterea nihil facit , quod in allegatis deciſionibus ſupponatur valorem beneficiorum fuiſſe narratum ſub vnica expreſſione , & ſic quod

proce-

12 procedant † tantùm in vnionibus plurium beneficio-
rum, quia vis non eſt in expreſſione, ſed ſtat in eo, quod
in eis firmatur ſufficere gratiam eſſe pro parte effectua-
13 tam, ex regula, † quod in habentibus cauſam vniuer-
ſalem magis attendatur cauſa actus, quam illius exerci-
tium, Adden. *ad ſan. mem. Greg XV. d. deciſ. 557. num.
6. & ſeqq.* vbi exempla ſimilia adducuntur, ex doctri-
na Bald. *in repet. l. 1. num. 24. verſ. tu dic. C. de emanci-
pat. liber. quem paſſim ſequitur* Rota *deciſ.* 139. *num.* 12.
part. 2. diuerſ. Seraphin. *deciſ.* 1097. *num.* 1. Mantic. *de-
ciſ.* 320. *num.* 6.

Prętereà fuit dictum hanc reſeruationem non ſubiace-
14 re Conſtitutioni reuocatoriæ, quia in ea excipiuntur †
reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel augumenti dotis,
& quàmuis augumentum, iuxta opinionem, quam
15 Rota ſeruat, † non debeat eſſe ad maiorem com-
moditatem, ſed ex cauſa neceſſaria, attamen cum in li-
teris reſeruationis dicatur, quod iſta Collegiata aliàs in-
ſignis remanebat deſtituta ſeruitio, eo quia amiſerat ſcut.
3000. annua, ob expulſionem Maurorum; Ideòquè Ca-
nonici, & cæteri Eccleſiæ inſeruientes congruam non
16 habebant ſubſtentationem, † benè probatur neceſſitas
augumenti dotis, vt in terminis, Rota *deciſ.* 449. *coram
bon. mem. Card. Caualerio*, & apparet, quod hæc non fit
17 ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſſaria, †
quæ nec ſubiacet regulis reuocatorijs vnionum, ex addu-
ctis per Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 5 §. 7. num.* 48. Sera-
phin. *deciſ.* 982. *num.* 1. Mantic. *deciſ.* 355. *num. 5. bon.
mem. Cardin. Cauaier. deciſ.* 435. *num.* 3.

Non obſtat, quod ſtante clauſula ſublata, & decreto
irritanti, appoſito in Conſtitutione Sanctiſſimi, Au-
18 ditor Cameræ † non potuerit procedere ſine aperitione
oris, Caputaq. *deciſ.* 164. & 218. *par.* 3. Caſſad. *deciſ.* 10.
ſuper reg. quia procederet ſuppoſito, quod gratia com-
19 prehendatur † ſub dicta Conſtitutione, cum caſus prę-
dicti non comprehendantur in Conſtitutione clauſulæ
prædictæ, non intrant, vt in ſpecie fuit reſolutum *in Sa-
binen. Caſtri Varcunæ* 13 *Iunij* 1629. *coram R. P. D. meo
Dunozetto*; Quinimò eo ipſo, quod apparet Conſtitu-
tionem excipere augumentum dotis, & hanc reſerua-
20 tionem fuiſſe factam † pro augumento, & exceptionem
pro augumento habere etiam clauſula ſublata motiuum
retorquetur.

Vnde cum agatur de executione literarum Apoſtoli-
21 carum, quæ † emanarunt cum clauſula Motu proprio,
Capitulum quod in illis fundat ſuam intentionem non
indiget iuſtificatione, Put. *deciſ.* 101. *lib.* 3. Achill. *deciſ.*
10. *de probat.* Seraphin. *deciſ.* 1461. *num.* 1. Rota *in Fir-
mana Penſionis* 29. *Febr.* 1625. *coram bon. mem. Remboldo*,
22 & vbi literę ſunt iuſtificatæ, † vel pro talibus habentur
non eſt locus clauſulæ, arbitrio, propter paratam exe-
cutionem.

Et ita vtraquè parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Canonum, ſeù Cenſuum.

Die Lunæ 29. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Emphyteuticus contractus, à contractu cen-
ſuali, qualiter diſcernatur.

SVMMARIVM.

1 *Contractus in dubio cenſetur potius cenſualis, quàm
emphyteuticus. & num. 13.*
2 *Pacta potiſſimum ſunt inſpicienda, ad cognoſcendam
ſpeciem contractus.*
3 *In Cenſu regulariter ſolet reſpondere fructibus rei cen-
ſualis ſolutio.*
*In emphyteuſi, quid minimum ſoluitur in recognitionem
dominij directi. num. 3.*
4 *Et hic eſt verus modus cognoſcendi emphyteuſim, ab
alijs contractibus.*
5 *Contractus habetur pro cenſuali, tunc, quando fun-*

*dus venditur, alienatur &c. & omne ius reperitur
translatum.*
6 *In emphyteutico contractu dominium directum reſer-
uatur Domino principali.*
7 *Contractus talis iudicandus eſt, qualem, nedum pa-
cta, & effectus, ſed & verba expreſſa, ac par-
tium denominatio demonſtrant.*
8 *Poſſeſſor non poteſt diuerſo iure habere rem eam-
dem.*
9 *Emphyteuticus dicitur contractus, ſi in venditione
fundi reſeruetur conſenſus Domini proprietarij. li-
mita num. 13.*
10 *Concordia erronea non eſt attendenda, nec officit tran-
ſigentibus, nec habentibus cauſam ab eis.*
11 *Res plures, quando ſunt factæ eodem contextu, cen-
ſetur vnicus actus.*
12 *Canonis vox ſolet, quandoquè confundi cum cenſu, &
ſynonimè accipi.*
14 *Clauſulæ præſeruatiuæ, conſeruant alicui omne ius
illæſum.*
15 *Deciſ. in cauſa Romana Deuolutionis coram R. P. D.
Pirouano declaratur.*
17 *Pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis
per triennium, conuenit contractui emphyteu-
tico.*
18 *Et etiam tale pactum apponi poteſt in contractu cen-
ſuali, cùm non ſit contra naturam ſubſtantialem
cenſus.*

DECISIO CX.

CONTROVERSIAM vertentem inter R.
P. D. Vecchiarellum, & Octauiam Capponiam
ſuper eo, An ſolutio annua ſcut. 48. ba. 45. quæ fit ex cau-
ſa vineæ ſitæ in Suburbijs extra Portam Turrionis, mo-
do per ipſum D. Vecchiarellum poſſeſſæ debeatur pro
cenſu, vel canone; hodiè Domini reſoluerunt, & dixe-
runt ſolutionem deberi pro Cenſu.

Fauet enim huic reſolutioni præſumptio Iuris, ex qua
† contractus in dubio cenſetur potius cenſualis, quam 1
emphyteuticus, Alberic. *in l. 2. num. 13. C. de iure emphy-
teutico*, Menoch. *præſumpt. 106. nu. 3. lib.* 3. Card. Man-
tica *de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 3. num.* 11. Rota apud
Creſcent. *deciſ. 3. de præſumpt.* Et clariùs *in deciſ. 1. de
cenſib. & apud eumdem* Card. Mant. *deciſ. 134. num. 3. ac
deciſ. 307. num. 2. par. 1. diuerſ. & deciſ. 400. num. 7. &
deciſ. 606. num. 2. par. 2. recent.* dictæque iuris præſum-
ptioni adſtipulantur etiam pacta in inſtrumentis acqui-
ſitionum vineæ appoſita, † quę ad cognoſcendam con- 2
tractus ſpeciem potiſſimum ſunt inſpicienda, Dec. *conſ.*
160. *num.* 2. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent.
lib. 2. tit. 2. num. 6. & 19* nempè quod fuit conuentum,
vt pro dicta vinea ſoluerentur annua ſcuta 48. & vltra,
quæ ſolutio potius correſpondet contractui cenſuali,
quàm emphyteutico, in † cenſu quippè regulariter ſo- 3
lutio ſolet reſpondere fructibus rei cenſualis, in emphy-
teuſi autem quid minimum ſoluitur in recognitionem di-
recti dominij, Bart. *in l. 1. num. 8. C. de iure emphyteutico*,
Bald. *in l. acceptam. num. 38. C. de vſuris, Clarus in §. em-
phyteuſis quæſt. 1. verſ. & aduerte*, Natt. *conſ. 49. num. 5.
& 30.* Menoch. *præſumpt. 103. num. 5. & 6. lib.* 3. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap. 926. num.* 11. Card. Seraph. *de-
ciſ. 272. num. 4. vbi ex* Bart. tradit, quod hic eſt verus † 4
modus cognoſcendi emphyteuſim ab alijs contradictibus,
*& deciſ. 794. num. 4. & 5. & fuit dictum in Romana Caſa-
lis S. Crucis 8. Iunij 1618. coram bon. mem. Buratto, & in
Romana de Nocchiellis 7. Iunij 1623. coram bon. mem.
Vbaldo ſeniore*, & quod fuerunt vendita, alienata, ceſ-
ſa, tranſlata omnia iura, ex quibus benè infertur, quod
contractus † habitus fuit pro cenſuali, dum omne ius 5
reperitur tranſlatum, quod non contingit in contractu
emphyteutico, † in quo ius aliquod, & dominium dire- 6
ctum, in re tradita reſeruatur ipſi Domino directo, vt benè
arguunt Imol. *in cap. ad audientiam. num. 4. de rebus Ec-
cleſ. non alienan.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 3. num.*
9. Menoch. *præſumpt. 106. num. 10 lib.* 3. Valaſch. *de iu-
re emphyt. quæſt. 32. num. 28. plenè* Foller. *de cenſib. tit.
huiuſmodi cenſuali ſuper rebus num.* 77. etiamſi fuerint

adiecta verba, concedo in emphyteuſim, vt ponderauit
Natt. *conſ.* 3. *nu.* 2. *lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 106. *n.* 11. Card.
Mantic. *de tacit.* *d. lib.* 22. *tit.* 3. *num.* 12.

Et demùm, quod magis eſt in duobus Inſtrumentis
venditionis huius vineæ, de qua agitur, quorum alterum
celebratum fuit de anno 1562. alterum de anno 1569. &
dantur in ſummario D. Vecchiarelli num. 6. & in ſum-
mario additionali num. 1. diſertis verbis habetur, vineam
eſſe venditam ad cenſum perpetuum, & pluries repetitur
conceſſionem fieri ad cenſum perpetuum, vnde contra-
7 ctus † talis iudicandus eſt, qualem nedum pacta, & effe-
ctus, ſed & verba expreſſa, ac partium denominatio de-
monſtrant, *l. qui fundum.* §. *fundi*, *ff. de contrahen. empt.*
Alex. *conſ.* 3. *num.* 1. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 194. *nu.* 1. Crauett.
conſ. 20. *num.* 4 Roland. *conſ.* 96. *num.* 15. *lib.* 2. Card. Se-
raph. *deciſ.* 212. *num.* 1. & licet dictum Inſtrumentum de
anno 1562. cantet, de treſdecim petijs dumtaxat iſtius
vineæ, tamen ex qualitate cenſuali quoad partem, in-
ſurgit præſumptio, quod tota, & reliquæ etiam partes
8 fuerint conceſſæ in contractum cenſualem, † ne eamdem
vineam diuerſo iure haberet poſſeſſor, vt arguit Curt. Iun.
conſ. 140. *nu.* 10. Schrader. *de feud. par.* 3. *cap.* 4. *num.* 54.
Rota *coram* Card. Caual. *deciſ.* 93. *numer.* 5. *&* *deciſ.*
121 *num.* 3.

Non obſtat, quod in Inſtrumento concordiæ initæ de
anno 1606. inter Robettum Puccium, & Cardinalem
Detum, dicatur vineam eſſe ſub directo dominio Domi-
norum de Puccis, & ibidem tranſigatur ſuper caducitate
incurſa, recipiatur laudemium, & pacta fiant ſuper cano-
nibus decurſis, cumquè eadem expreſſione, & reſerua-
tione conſenſus Domini directi, laudemij, & canonum
promiſſione, dicta vinea fuerit etiam per Cardinalem
Detum tranſlata Altouito, & ab Altouito ſub eiſdem
pactis ceſſa Valleroi, à quo Valleroi demum vendita fuit
Domino Vecchiarello, cum reſeruatione conſenſus
9 hæredum Puccij proprietariorum, vt † ex Inſtrumen-
tis datis in ſummario D. Octauiæ numer. 1. 2. 3. 4. &
5. ex quibus reſultare videtur contractum eſſe emphy-
teuticum.

Quoniam quoad concordiam cum Cardinali Deto,
& venditionem ab ipſo eodem die factam Altouito, reſ-
ponſum fuit, quod cum dicta concordia expreſſam ha-
beat relationem ad Inſtrumentum de anno 1569. quod
quidem inſtrumentum vna cum alio antecedente inſtru-
mento de anno 1562. ibidem enunciato, cantat vineam
venditam fuiſſe ad cenſum perpetuum, nec vllum ver-
bum habet de canone, ſeù emphyteuſi, hinc ſequitur
10 dictam concordiam tanquàm erroneam † non eſſe atten-
dendam, neque officere, aut præiudicare tranſigentibus,
& cauſam ab illis habentibus, indèque non poteſt argui
rem eſſe emphyteuticam, ad tradita per Crauett. *conſ.*
157. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 88. *&* 92. & in his terminis
dixit Rota *in Romana Domorum* 6. *Iunij* 1617. *coram
bon. mem. Andrea*, & hanc eſſe eamdem vineam in
concordia enunciatam, conuincitur ex identitate confi-
nium, aliaque inſtrumenta ibidem enunciata nequaquàm
reperiuntur.

A quo errore, & principio infecto credendum eſt etiam
duxiſſe originem, venditionem eodem die, & ferè con-
textu cum concordia factam Altouito per Cardinalem
11 Detum, quæ cenſetur † vnicus actus, & ſolutionem pa-
riter laudemij ab eodem factam, ac reliquas aſſertiones
ſucceſſiue ſubſequutas, & dominij recognitiones, ſuper
quibus propterea vis fieri non poteſt ex ſupradictis, &
venditio facta per Altouitum Valleroi, non docetur
quod verè fuerit effectuata per ſolutionem Laudemij, &
aliorum promiſſorum, & videtur confundi ex ſubſequutis
ſolutionibus alternatiuè factis pro cenſu, vel canone,
12 quę † vox canonis ſolet confundi cum cenſu, & ſynoni-
mè accipi ex deductis per Valaſch. *de iure emphyt. quæſt.*
32. *num.* 27. *in fine*, Gratian. *diſcept. foreuſ. cap.* 566. *num.*
54. Card Mantic. *deciſ.* 134. *num.* 3. Rota *deciſ.* 170. *num.*
5. *in fine par.* 2. *rec.* qua deficiente præciſa effectuatione,
venditio prædicta nihil facit, *cap. in iſtis*, §. *leges*, 4 *diſt.*
Surd. *conſ.* 381. *num.* 5 *&* 13. & ille primus error falſæ
relationis facilè etiam dedit cauſam enunciatiuis di-
cti Inſtrumenti. Reſeruatio autem conſenſus Domi-
13 ni † directi in Inſtrumento emptionis factæ per R. P.
D. Vecchiarellum minus releuat, ſtante clauſula, qua-
tenus requiratur, nec alias, aliter, nec alio modo, cum
alijs præſeruatiuis, quæ tuentur ab omni præiudicio R.
P. D. Vecchiarellum, & illi ius omne conſeruant † illæ- 14
ſum, faciuntque reſeruationem conditionalem, itaut ni-
hil ponant in eſſe, *l. ſi cum*, *ff. de legat.* 1. Surd. *conſ.* 286.
nu. 10. Card. Seraphin. *deciſ.* 1027. *nu.* 7. Gratian. *diſcept.
foreuſ. cap.* 926. *num.* 4. Et ſic non applicatur deciſio in
Romana deuolutionis 28 *Maij* 1625. *coram R. P. D. meo Pi-
rouano*, † quia in illo caſu conſtabat de longæua ſolutio- 15
ne canonum, expreſſa, & pura reſeruatione dominij,
& alijs, quæ hic deficiunt, & demùm, quatenus ex di-
ctis Inſtrumenti, & Iuribus pro D. Octauia exhibitis,
aliquæ inſurgerent coniecturæ, ſuadentes contractum eſſe
emphyteuticum, adhuc cederent contrarijs validioribus
coniecturis ad oſtendendum contractum eſſe cenſualem
ſupra ponderatis, vel ſaltem eliderentur inuicem, adeò
vt firma remaneat iuris præſumptio, quod contractus po-
tius cenſualis, † quam emphyteuticus reputatur, 16
illaque coniectura deſumpta ex ſolutione ſummæ re-
leuantis, & aliquo modo reſpondentis fructibus vi-
neæ, potior eſt cæteris contrarijs coniecturis, vt, poſt
Aretinum, *dixit* Rota *coram* Card. Seraph. *d. deciſ.* 272.
num. 4.

Minus obſtat, quod etiam in Inſtrumento de anno
1562. ex quo deducitur contractum eſſe cenſualem, adſit
pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis cenſus
per triennium, quod videtur conuenire † contractui em- 17
phyteutico, & ibi præſupponatur tunc vineam fuiſſe de-
uolutam ob mortem Ioannis de Vercellis, vt in ſumma-
rio D. Octauiæ num. 8. quoniam immò etiam in contra-
ctu cenſuali † poſſe huiuſmodi pactum apponi, & de iure 18
ſuſtineri, nec eſſe contra naturam ſubſtantialem cen-
ſus, adeò vt mutet, aut transformet contractum cen-
ſualem in aliam ſpeciem, nempè in emphyteuticum,
conſuluit Onded. *conſ.* 81. *num.* 16. *& ſeq. ac* 19. *lib.* 2. &
tradit Menoch. *præſumpt.* 106. *n.* 17. & ſequuta eſt Rota
in Romana Caſalis Turris Vergatæ 20. *Martij* 1623. *coram
R. P. D. meo Pirouano*, & ſtante iuris præſumptione ſuf-
fulta pactis ſpecialibus contractui cenſuali conuenienti-
bus, vltimo ſtatu cenſuali, ex poſtrema ſolutione in cau-
ſam cenſus facta acquiſito, & verbis demum expreſſis
in Inſtrumento de anno 1562. contractum cenſualem de-
monſtrantibus, eo magis pactum prædictum adaptari de-
bet contractui cenſus, & ſolutionem referendam eſſe ad
eamdem ſpeciem contractus, nempè ad cenſum, reſoluen-
dum eſt, quemadmodùm.

Vtraque parte informante hodiè reſolutum fuit, &c.
In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die 11. ¶
Martij 1633. coram eod. R. P. D. Merlino.

REV.[mo] P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. de Manzolis.

Die Lunæ 16. Aprilis 1632.

A R G V M E N T V M.

Referuntur non nulli caſus, in quibus ſolet denegari remiſſoria.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſoria non datur, ſine iuriſdictione.*

2 *Remiſſoria denegatur, quotieſcumquè intrat ſuſpicio calumniæ.*

3 *Remiſſoria non denegatur propter ſimplicem ſuſpicionem calumniæ, ſed ſecus eſt, quando eſt vehemens, & probabilis.*

4 *Remiſſoria denegatur propter vehementem calumniæ ſuſpicionem reſultan. ex diuturna temporis taciturnitate.*

5 *Remiſſoria denegatur ei, qui diu litigauit in partibus, & non probauit, cùm veriſimile ſit, quod ſi potuiſſet probare in partibus, vtiquè probaſſet.*

6 *Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſi fuerit petita, quando dubitatur cauſam poſſe expediri.*

7 *Remiſſoriæ petitio in calculo ſententiæ ferendæ præbet vehementem ſuſpicionem calumniæ.*

8 Re-

8 *Remiſſoria non debet conceditur, ad probandum id, quod poſtquam fuerit probatum, non releuat.*
9 *Remiſſoria denegatur, quando articuli ſuper quibus petitur, non faciunt ad cauſam.*
10 *Remiſſoria non datur ad probandam, id per teſtes, quod probari poteſt per ſcripturam.*

DECISIO CXI.

ARTICVLI ſuper quibus Marchio Franciſcus pe-
tebat remiſſoriam, tendebant ad probandum com-
promiſſum inter ipſum, & Com. Alexandrum illius fra-
trem, ſed cùm aliàs prætenderet ipſe Marchio apocham
huius compromiſſi remanſiſſe pœnes Com. Herculem
Bentiuolum, iudicium mouit coram A. C. citatis etiam
Com. Franciſco Bentiuolo de Oricellarijs, & Com.
Alexandro etiam Bentiuolis pro ſuo intereſſe, & A. C.
cùm cauſa eſſet in prima inſtantia illam 6. Martij ſu-
perioris anni remiſit ad partes prout, & poſtmodùm ci-
tatis etiam eiſdem Com. Franciſco, & Com. Ale-
xandro adita Signatura 30. Octobris patitur ſuperioris
anni fuit idem Marchio reiectus; Ideò attenta iſta ſerie
facti viſum fuit Dominis remiſſoriam non eſſe conceden-
dam, vel quia ſi proceditur per viam actionis ſuper hoc
1 Rota non habet iuriſdictionem, ſinè † qua non datur re-
miſſoria, Abb. *in capit. fraternitatis ſub num. 6. verſ. eſt
enim hoc Iuriſdictionis. de cler. non reſid. cùm adduct. in
deciſ. 325. num. 20. ſanct. mem. Gregor.* vel quia ſi peti po-
2 teſt per viam exceptionis, intrat calumnia † cuius ſuſpi-
cio quotieſcumquè adeſt remiſſoria denegatur, Rot *dec.
620. numer. 4. par. 4. diuerſ. & deciſ. 571. ſub num. 2. par.
2. recent.* Caſſador. *deciſ. 3. de dilat.* Chiſanen. *deciſ.* 164.
& quàmuis ſimplex ſuſpicio calumniæ non ſit cauſa,
3 quod † petens remiſſoriam reijciatur, ſecus tamen eſt,
quando eſt vehemens, vel probabilis, Rot. *deciſ.* 726.
*num. 7. par. 4. cùm alleg. in deciſ. 414. num. 8. ſanct. memor.
Gregorij.*

Quod autem in caſu noſtro calumnia ſit probabilis,
imò vehemens ſatis depræhenditur, & ex pluribus qui-
dem capitibus. Primò, quia licet fuerit intentatum iu-
dicium ſuper exhibitione compromiſſi, illud tamen iudi-
cium fuit omiſſum tacendo per longum tempus, dilata
huc vſquè illius proſequutione per viam exceptionis. Vn-
dè quia veriſimile eſt, quod ſi prætenſum compromiſſum
faceret ad propoſitum, Marchio curaſſet illud via Iuris
4 exhiberi propter † vehementem calumniæ ſuſpicionem,
ex præfata diuturna tanti temporis taciturnitate reſul-
tantem, remiſſoria eſt deneganda, ſicut denegatur
illi, qui diù litigauit in partibus, & non probauit,
quia remiſſoria hoc caſu non eſt danda ad probandum,
5 cùm credendum ſit, quod ſi potuiſſet probare in par-
tibus, vtiquè probaſſet, Verall. *deciſ. 63. part.* 3. Put.
deciſ. 195. lib. 1. in correct. Rot. *in recent. deciſ. 491. num.
2. par. 2. & deciſ 712. num. 5. par. 1* & fuit reſolutum in
cauſa Tarentina retractus 21. Aprilis 1613. coram bon.
mem. Patriarcha Manzanedo, vbi aliæ deciſiones refe-
runtur.

Secundò, quia Marchio oppoſuit de iſto compromiſſo,
6 & † ſuper eo petijt remiſſoriam, quando dubitauit cau-
ſam poſſe expediri. Die enim 20. Iunij ſuperioris anni,
cùm poſt auditam deciſionem putaret contra ſe ipſum ad
cauſæ expeditionem poſſe deueniri, proteſtatus fuit de
dicto compromiſſo, & hodie poſtquàm Rota ipſo audito
confirmauit prædictam deciſionem, cæpit prætendere
7 remiſſoriam, quæ tanquàm petita † in calculo ferent-
dæ ſententiæ præbet vehementem ſuſpicionem calum-
niæ, Rot. *diuerſ. deciſ. 322. lib. 3. par.* 3. & fuit reſolu-
tum *in cauſa Romana de Rambogliettis 14. Ianuarij 1594.
coram bon. memor. Litta, ſanct. mem. Greg. deciſ. 356.
in fin.*

Tertiò, quia quartus articulus tendit ad proban-
dum confeſſionem Com. Alexandri, quod ipſe retinet
13. corpora bonorum, ad anteceſſores de Manzolis
pertinentia, & cùm tres reperiantur anteceſſores, nem-
pè Georgius ſenior, Melchior, & Georgius iunior,
nec ſpecificetur ad quem ex ipſis dicta corpora perti-
nerent, confeſſio quàmuis probata eſſet inutilis, &
8 Irreleuans, & ideo † remiſſoria non debet concedi ad
text. in l. ad probationem, C. de probat. Roman. conſ.
226. *num.* 3. Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Inficiari enim non
poteſt, quin cùm maxima calumnia id fuerit articu-
latum.

Quartò, & vltimò apparet vehemens calumnia, dum
† ſuper articulis continet Com. dixiſſe, quod magis 9
æſtimat verbum, quàm mille inſtrumenta, quod nihil
facit ad cauſam, & dum ſeptimo loco articulatur,
quod Marchio mouit iudicium circa executionem com-
promiſſi, & nono ſuper ſcripturis pretij Clericatus in
actis exiſtentibus. Hæc omnia poſſunt probari per ſcri-
pturas, Ideoquè † non datur remiſſoria ad hæc proban- 10
da per teſtes, Felin. *in cap. 1. numer. 4. de appell.* Rot.
deciſ. 10. numer. 6. de offi. deleg. in nou. Egid. *deciſ.*
384. Rot. *in recent. deciſ. 314. ſub. num. 1. part. 1. &
deciſ. 414. num. 5. & deciſ. 589. numer. 1. par. 2.* & fuit
reſolutum in cauſa *Florentina Subdiaconatus* 30. *Apri-
lis 1629. coram R. P. D. meo Durano*, & aliàs ſæpiſ-
ſimè.

Ex quibus meritò fuit denegata remiſſoria.

R. P. D. QVEIPO.

Florentina Parrochialis à Sala.

Die Mercurij 21. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus conceſſum alicui, & ipſius fi-
lijs hæredibus, & deſcendentibus, an di-
catur gentilitium, vel hæreditarium.

SVMMARIVM.

1 *Præſentato, quando non poſſit denegari inſtitutio.*
2 *In iurepatronatus gentilitio extraneus penitùs excluditur.*
3 *Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, eſt hæreditaria, & ad hæredes extraneos tranſitoria, contrarium. num. ſeq.*
4 *Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, vel ex pacto, & prouidentia, vel mixta ſaltem eſt.*
5 *Inter verbum, filijs, & verbum hæredibus, ſi non ponitur copula, &, tunc verbum hæredibus non ponitur argumentatiuè, ſed qualificatiuè.*
6 *Copula, &, quando apponitur in eadem oratione, efficit, vt qualitas in alio videatur repetita.*
7 *Bart. in l. Gallus. §. etiam ſi parentes. num. 4. ff. de lib. & poſth. declaratur.*
8 *In iurepatronatus, in emphyteuſi &c. ſolent homines, hæredes, appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur, non attendentes ad alia bona, nec nomen hæredis. & num. 10.*
9 *Qualitas naturalis, ſeù ratio naturalis conſideranda eſt, & non accidentalis.*
11 *In diſpoſitione qualibet nullum verbum, ſine effectu manere debet.*
12 *Clericus de bonis patrimonialibus, & extra intuitum Eccleſiæ quæſitis, hæredes legitimo, & teſtamentarios licitum eſt habere.*

DECISIO CXII.

CÆSAREM præſentatum à Dominis de Venturis
inſtituendum eſſe cenſuerunt Domini, & † cùm 1
vacatio Beneficij, exiſtentia Iuriſpatronatus, habilitas
præſentati, & præſentatio intra legitima tempora non
controuertantur; Difficultas in eo dumtaxat verſaba-
tur, an Iuriſpatronatus Parrochiæ S. Bartholomæi à Sala
eſſet gentilitium, vel hæreditarium; Nam ſi hæredita-
rium eſſet, præſentatus à D. Octauia ſine controuerſia
eſſet præferendus, cum ſit in dicto Iurepatronatus ſucceſ-
ſor Roberti de Puccis, ſuique viri, cui in dicto iurepatro-

natus duæ tertiæ partes, & ex altera tertia quarta
2 pars competebant: ſi autem ſit † gentilitium, vel mix-
tum, D. Octauia tanquam extranea erit prorſus excluſa.
Et quia Iuſpatronatus prædictum ad Parrochianos dictæ
Eccleſiæ S. Bartholomæi olim pertinebat, à quibus in
Antonium, & Laurentium Cardinalem eius fratrem do-
nationis titulo translatum fuit; nam licet de donatione
non appareat, confirmata tamen, & enunciata extat in
Bulla Alexandri VI. anni 1493. vbi enunciantur hæc
verba. *Antonio genitori tuo tunc in humanis agenti,
ipſiſque Antonij filijs hæredibus, & deſcendentibus,
nec non tibi pro te, tuiſque fratribus, eorumdemque fra-
trum, & cuilibet eorum filijs, & hæredibus recipienti li-
beraliter donarunt &c.* In quibus verbis huius litis cardo
vertitur, cum partes aliam ſcripturam acquiſitionis di-
cti Iuriſpatronatus præter dictam Bullam non produ-
xerint.
3 Quamuis autem emphyteuſim † alicui, & eius fi-
lijs, & hæredibus conceſſam exiſtimauerint hæredita-
riam eſſe, & ad extraneos hæredes tranſitoriam, Couar.
lib. 2. var. capit 18. num. 3. ſequutus Bart. *in l. Gaius,
§. etiam ſi parente. num. 4. ff. de lib. & poſthum.* Aluar.
Valaſc. *de iure emphyt. q. 44. num.* 17 quam ſententiam
communiter receptam eſſe fatetur, Pinel. *in l. 1. 3 par
num. 35. verſ. maior ſcribentium varietas, C. de bon.
mater.*
Dominis tamen viſum fuit Iuſpatronatus, de quo
agitur, eſſe mixtum, attendentes prædictam commu-
nem opinionem, plures habere contradictores, nam
4 contrariam ſententiam, nempè emphyteuſim † in præ-
dicto caſu, vel ex pacto, & prouidentia, vel mixtam
ſaltim eſſe tenuerunt Dec. *conſ 185. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 65.
lib. 3 num. 14. & cum plurib* Pinel. *vbi ſup. num. 85. verſ.
ea tamen, & num 91* Rot *deciſ 287. num 3. par. 1. recent.*
quam ſententiam in noſtro caſu facilius admittendam
conſiderarunt Domini, quia in dicta Bulla Alexandri
refertur Iuſpatronatus eſſe conceſſum Antonio, & eius
filijs hæredibus, & deſcendentibus, atquè ita inter
verbum filijs, & verbum hæredibus non ponitur co-
5 pula, &, nam tunc verbum hæredibus † adiectum ſim-
pliciter ſine copula non ponitur augumentatiuè, ſed
qualificatiuè, vt ſucceſſor debeat eſſe hæres, vt poſt
Bart. notauit Pinel *i d. 3. part. nu 90. illat. 5.* Pro qua
ſententia conducit doctrina Peregr. *de fideicom. articul.
32. num. 48.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 339 ex num. 6.* Præci-
puè quia quàmuis copula apponeretur in eadem ora-
6 tione, efficit, † vt qualitas adiecta in alio videatur re-
petita, ſecundùm text. expreſſum in *l. ſeiæ* 20. §. Caio,
& ibi latè Bart. *ff de fund. inſtr. l. fori, §. cui dulcia, ff.
de vino, tritico, & oleo legat.* ex quo fundamento pri-
ma communis ſententia eneruatur; maximè quia Bart.
7 † pro qua allegatur in *d. § etiam ſi parente numer. 4.* non
loquitur in noſtris terminis, ſed dumtaxat, quando ali-
quid relinquitur alicui, & ſuis hæredibus; quando ve-
ro aliquid reliquitur v. g. Titio, & eius filijs, & hære-
dibus, ipſe Bart. *num. 6.* fatetur extraneos admittendos
non eſſe, propter ſenſum incongruum, & tacitam vo-
luntatem Teſtatoris; nam communi vſu loquendi re-
8 ceptum eſt, quod in negocijs † ſimilibus ſolent homines
hæredes appellare deſcendentes, & agnatos, quos ſuc-
ceſſuros ſperant perpetuò in feudo, vel maioratu, de
quo agitur, non attendentes ad alia bona, neque ad no-
men, hæredes, vt poſt Dec. *conſ. 38. num. 6. lib. 1.* tra-
dit in terminis caſus noſtri Pinel. *vbi ſupra in d. tertia par.
nu. 8. verſ. ego autem puto, circa fin.* Ratio namque na-
9 turalis, † ſeu naturalis qualitas conſideranda eſt, non
vero accidentalis, *l. tertia, ff de tutel* & cauſa ſangui-
nis non alia extrinſeca, *l. tutor. 31. §. 1. ff. de excuſat. tu-
tor.* atquè ita verbum hæredibus intelligitur dumtaxat
relatum ad ſucceſſionem rei, de qua agitur, non vero ad
augendas perſonas ſuccedentium; nam ſi de hæredibus
10 † extraneis intelligeretur fruſtraneum prorſus eſſet ver-
bum deſcendentibus, vt in ſpecie caſus noſtri latè docet
Pariſ. *conſ. 48. vol 4.* nulla poſſet eſſe ratio dubitandi,
quin ſi extranei hæredes admitterentur, deſcendentes
11 etiam hæredes admitti deberent. In qualibet † autem
diſpoſitione nullum verbum ſine effectu debet remanere,
l. prima, §. hæc verba, ff quod quiſquè iur. & ibi latè
Bart. & Iaſ. *l. penult. §. penult. ff. ne quis eum qui in ius vo-
ca. l. 1. ff. ad municipal.* Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 6. ex
num. 1.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 8. num. 76.* Ludouiſ.
deciſ. 516. ex num. 4.
Et corroborantur prędicta ex manifeſta voluntate Par-
rochianorum in donatione præfata, in qua licet dona-
tio Iuriſpatronatus ab illis, Laurentio tunc Presbytero
& poſtea Cardinali facta fuiſset, reſpectu d. Laurentij
fuit perſonalis; nam licet † de bonis patrimonialibus, 12
& extra intuitu Eccleſiæ quæſitis hæredes legitimos, &
teſtamentarios licuiſset habere, *cap. cum tibi, de teſtam.
cap. 1. & 2. de pecul. cleric.* prædicta tamen donatio di-
cto Laurentio tantùm, non autem eius hæredibus facta
fuit, reſpectu autem fratrum illis, & eorum filijs hæredi-
bus ſcripta reperitur, ex qua differentia apertè notatur
Donatores ad hæredes ſanguinis reſpexiſse, cum ſi de ex-
traneis intelligerent eoſdem, & Laurentius Cardinalis
potuiſset habere.
Ex quibus ita fuit vtraquè parte informante per Do-
minos concluſum &c.
In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio coram R. P. D. ¶
Panzirolo ſub die 10. Iunij 1633.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum, vt dicatur in forma probanti, quid requiratur. Inſtrumenta ſubſequentia quando dicantur habere eaſdem ſolemnitates, quę ſunt in inſtrumentis pręcedentibus, Et aliqua circa protocolla Notariorum.

SVMMARIVM.

1 *Manualia Notariorum ſunt, quæ diuerſorum manibus ſunt conſcripta, & continent acta, & proteſtationes iudiciales.*
2 *Inſtrumenta dicuntur eſſe in forma probanti, ſi habeant requiſita neceſſaria, ſcilicet annum, menſem, teſtes, & Iudicem.*
3 *Inſtrumenta ſubſequentia rogata cum præſentia Iudicis, & Teſtium deſcriptorum in alijs inſtrumentis immediatè præcedentibus, dicuntur habere eaſdem ſolemnitates, quas habent d. inſtrumenta præcedentia.*
4 *Quod intellige, ſi prædicta inſtrumenta concordarent in data, cum inſtrumentis immediatè præcedentibus, vel ſi continerent verba repetitiua earundem ſolemnitatum in eis contentarum ſecus ſi è contra. num. 5.*
6 *Verbum, Actum, eſt neceſſarium requiſitum ad perfectionem inſtrumenti.*
7 *Locutionum, & exactionum actus poteſt fieri in qualibet parte loci generalis, & ideò, quando ſaper hoc celebratur inſtrumentum, non videtur de neceſſitate exprimendus locus loci particularis.*
8 *Iudicis, & Teſtium ſubſcriptio requiritur, ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis.*
9 *In protocollis nemo poteſt apponere manum, præter ipſum Notarium.*
10 *Inſtrumentorum imbreuiaturæ, quando rediguntur in publicam formam, tunc in eis omnia neceſſaria ſupplentur per Notarium.*
11 *In Protocolli principio, ſi extet generalis ſubſcriptio ſcilicet in hoc procollo ſubſcribentur inſtrumenta à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio.*
12 *Inſtrumenta ad effectum, vt dicantur in forma probanti, opus eſt, vt conſtet de Notariatu illius, qui rogauit ea, & eius manus recognoſcatur.*
13 *Notario creditur de geſtis coram eo, & non ab eo.*

DE-

DECISIO CXIII.

POSTQVAM per binas deciſiones in hac cauſa factas, ſuit reſolutum proceſſum vltimo loco factum à translataris boo. mem. Archiepiſcopi Sanuitalis eſſe validum, quia productis ad effectum iuſtificandi valorem Abbatiæ multis iuribus conſiſtentibus in publicis inſtrumentis extractis, vel ex protocollis Notariorum, vel leuatis ab ipſiſmet Notarijs de illis rogatis, & priuatis apochis locatiooum, dubitabatur. An eſſent in forma probanti, DD. iura infra exprimenda probare ceoſuerunt; Conſtat enim de legitima compulſatione ex ſupradictis deciſionibus ſub die 27. Iunij, * & 5. Decembris præteriti, * & de extractione inſtrumenmentorum ex protocollis formiter recognitis, quorum tamen inſtrumentotum, ea taotùm Domini cenſuerunt admittenda ad probaodum, quæ contioent ſubſtantialia, videlicet, diem, menſem, annum, teſtes, & locum, in quo Notarij de illis fuerunt rogati, nam ex facto pro parte traoslatariorum deducto probatur, quod dicta protocolla ſuot duorum Notariorum, hoc eſt vnum, Matthæi Franciſci Farrachię Notarij Salerni; alterum verò Mumij Ferrerij pariter Notarij Salerni, quę quidem fuerunt exhibita à diuerſis, cum Protocollum Ferrachæ fuerit exhibitum à Ioanne Lupulo Conſeruatore ſcripturatum eiuſdem Ferrachię; Protocollum verò Ferrerię fuit exhioitum ab Antonio de Canſitore conſeruatore ſcripturatum eiuſdem Ferreriæ, quæ cum ſiot diſtincta, & in eiſdem Inſtrumentis adſit nomen eiuſdem Notarij, qui illa confecit, & ex cuius protocollis fuerint extracta; Ideò non poteſt opponi, quod confundantur; itaut non non conſtet, quæ ſiot inſtrumenta voius, & quæ alterius
5 Notarij; Manualia verò, † quæ diuerſorum manibus ſunt conſcripta continent acta, & proteſtationes iudiciales, ſuntque res valdè diuerſæ à protocollis.

Sed quia inter inſtrumenta, quæ dantur in Summario translatariorum num. 1. quæ ſunt num 46. leguntur decem, quæ non ſunt in forma probanti, nempè inſtrumentum affictus poſſeſſionis della Sala 22 Ianuarij 1592. affictus iurium exigendi le Banche 2. Septembris 1502. inſtrumentum receputæ 4. Octobris 1593 locationis vnius feudi 11. Aprilis 1598 locationis apothecæ Ferrarię 21. Aprilis 1598. affictus iurium Pottellæ, olei, & ſcannagij 7. Octobris 1600. locationes apotechæ 26. Octobris 1600. affictus molendini 14. Maij 1601. quietantiæ de recepto 9. Auguſti 1602. ac demùm inſtrumentum obligationis factæ 4. Martij 1603. cum in eis deficiaot no-
2 mina Iudicis, & Teſtium; Reliqua eſſe in forma † probaoti fuit dictum, cum habeant requiſita neceſſaria, ſcilicet menſem, annum, teſtes, & Iudicem, Paul de Caſtr *conſ.* 307 *num.* 2. *lib.* 1. Curt. Iun *conſ.* 44. *num.* 4. Seraph. *deciſ.* 909. *num.* 2. & 3. Rot *deciſ.* 649. *num.* 5. & 6. *par.* 1. *recent.*

Nec obſtat, quod prædicta decem inſtrumenta præſu-
3 mantur rogata, cum præſentia Iudicis, & Teſtium † deſcriptorum in alijs inſtrumeotis immediatè præcedentibus, & proptereà dicantur habere eaſdem ſolemnitates, quas habent inſtrumenta pręcedentia, Bald. *in l. penult. in fin. C. de accuſat.* Felyn. *in cap. inter dilectos. num.* 11. *de fid. inſtr.* Cagnol. *in l. ſi librarios. num.* 20. *de regul. iur.* Surd. *conſ.* 390. *num* 33. *in fin.* quia concluſio procede-
4 ret, ſi prædicta † inſtrumeota concordarent in data cum inſtrumentis immediatè præcedentibus, vel ſi continerent verba repetitiua eatundem ſolemnitatum in eis contentatum; In pręſenti autem caſu inſtrumenta prædicta, nec cum præcedentibus concordant in data, nec con-
5 tineot verba repetitiua, & proptereà † non poſſuot dici celebrata coram ijſdem Teſtibus, & Iudice, coram quibus confecta fuerunt inſtrumenta præcedentia.

Similiter reſoluerunt apochas Caroli, & Decij Abbatum Caracciolis eſſe in forma probanti, cum factæ de eorum tempore reſpectiuè per eumdem Decium, & Carolum ſint ſubſcriptæ, ac recognitæ, pariter idem fuit reſolutum de alijs tribus inſtrumentis in carta pergamena ſcriptis, ex quo continent omnia requiſita.

Non obſtat, quod in inſtrumentis Notarij Ferrachæ
6 † non legatur verbum, *Actum*, quod eſt requiſitum ad perfectionem inſtrumenti, quia cum in huiuſmodi inſtrumenti adſit verbum, Salerni, ſufficit, quod in extenſione addi poſſit verbum, *Actum*, & cum dd. actus locationum, & exactionum potuerint fieri in quilibet † 7
parte loci generalis, non videtur de neceſſitate exprimendus locus particularis loci, Bart. *in l. de pupillo*, §. *qui nuntiat, ff. de oper. nou. enunciat.* Dec. Soccin. & alij relati per Maſcard. *de probat. vol.* 1. *concl.* 4. *numer.* 24. *verſ. illud quidem ſine dubitatione.*

8 Minùs obſtat defectus ſubſcriptionis Iudicis, † ac 8
Teſtium, quę iuxtà Conſtitutionem Regni Neapolitani requiritur, iuxtà Capyc. *deciſ.* 29. *num.* 2. quia ex eadem deciſione apparet huiuſmodi requiſitum procedere in inſtrumentis extenſis, & leuatis, dum ibi num. 2. dicitur, quod debet oſtendi inſtrumentum cum ſigno Notarij, & ſubſcriptione Teſtium, & Iudicis, & quod Teſtis poſſit cogi, vt ſubſcribat inſtrumento, reaſſumendo ex protocollo, non verò iotelligitur de † ſubſcriptione facienda 9
in protocollo, in quo oemo debet apponere maoum, pręter ipſum Notarium, vel niſi de illius expreſſa voluntate, & dum in nullo dictorum inſtrumeotorum protocollo legatur talis ſubſcriptio, inde probatur, quod de ſtylo huiuſmodi ſubſcriptio in protocollo non requiritur.

Deniquè non obſtat defectus Indictionis, Anni, Pontificatus, ſeù Regni, & ſimilium; quia hæc omnia ſupplere poteſt Notarius, qui extrahit ex protocollo, vel imbreuiatura, in qua notum eſt, ea non deſcribi, ſed addi quotieſcunque imbreuiaturæ † inſtrumentorum redi- 10
guntur in publicam formam, ſimiliter ſubſcriptio Notarij nullatenus fuit neceſſaria cum in principio protocolli extet generalis ſubſcriptio, † videlicet in hoc pro- 11
collo ſubſcribentur inſtrumenta à me Notario rogata, &c. vt fuit reſolutum in *Nepeſina hæreditatis* 17. *Nouembris* 1600. *coram* R. *P. D. Lancellotto*, & nouiſſimè in *Romana fideicommiſſi de Caetanis* 9. *Februarij præteriti coram Reuerendiſs. D. Decano.*

Quo verò ad alias apochas non recognitas, ac inſtrumenta, quæ conſtat eſſe ſumpta de ſumpto non ſeruata Conſtitutione Regni, vel carentia Teſtibus, eorumquè, & Iudicum ſubſcriptione, vel extracta, hac lite pendente ſine compulſoria nullo pacto poteſt dici, quod ſint in forma probanti, cum ad effectum, † vt talia dicantur, 12
opus ſit, vt conſtet de Notariatu illius, quia ea rogauit, eiuſquè maous recognoſcatur DD. *in cap.* 1. *vbi* Felyn. *num.* 18. *de fid. inſtrum.* Specul. *in tit. de edit. inſtr.* §. *reſtat, verſ. & ſcias, & verſ. illud autem notandum*, Alex. *conſ.* 198. *num.* 1 *lib.* 7. quod in hac materia ſingulare eſt, Boer. *deciſ.* 36. *num.* 5. *cum ſeq. & deciſ.* 37. *num.* 2 ea ratione, quia † Notario creditur de geſtis coram eodem, 13
non ab eo, Federic. de Sen. *conſ.* 163. *idem tenet* Zabarell. *conſ.* 73. *verſ. item non eſt dictum* Paul. de Caſtr. *conſ.* 197. *& alij.*

Et ita reſolutum vtraquè.

* * Primam vide infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum. Altera eſt deciſ. 76. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentiſ. Coadiutoriæ.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Princeps quando concedit gratiam alicui, ſi illam declaret, eius declarationi eſt ſtandum, Papa poteſt derogare Concordatis, & quare. Derogatio regul. de iur. quæſit. non toll. non eſt neceſſaria, quando gratia eſt præiudicialis.

SVMMARIVM.

1 *Declarationi Principis gratiam concedentis eſt omninò ſtandum.*
2 *Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem.*
3 *Papa poteſt derogare Concordatis.*
4 *Papa non videtur taliter aſſenſiſſe Concordatis, vt ſibi*

ſibi penitus manus ligauerit.
5 *In Concordatis, licet adſit decretum irritans, illud tamen non ligat Papam.*
5 *Princeps aliquid concedendo, cenſetur ſibi maiorem poteſtatem reſeruaſſe.*
7 *Gratia ampliùs de ſurreptione non poteſt impugnari, quando conſtat de poteſtate, & voluntate Principis.*
8 *Clauſula, pro expreſſis, habet vim indiuidualis expreſſionis.*
9 *Gratia ſecunda, vt valeat, ſufficit, quod fiat narrati defectus, quos patiebatur prima gratia.*
10 *Derogatio regal. de iur quæſit. non toll. eſt neceſſaria in gratia facta lite pendente, ad narratiuam partis.*
11 *Derogatio non eſt opus in gratia de ſui natura præiudiciali.*
12 *Coadiutoria non ſubiacet regal. de iure quæſit. non tollen. cum ſit gratia præiudicialis.*
13 *Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria.*
54 *Gratia, perinde valere, non ſubiacet regal. de iur. quæſit. non toll. quando eſt merè præiudicialis.*
15 *Gratia, quæ continet meram declarationem facti, non ſubiacet regul. de iur. quæſit. non toll.*
16 *Princeps concedendo gratiam alicui, ſi voluiſſet, vt aliquid adimpleretur, id expreſſiſſet.*

DECISIO CXIV.

CVM REVIDERETVR Deciſio, in qua
fuit firmatum gratiam Coadiutoriæ Eminentiſs.
D. Cardinalis à Lotharingia eſſe iuſtificatam, fuit con-
firmata prima reſolutio, reſeruato tamen quod particu-
lariter videretur, An obſtarent concordata Germaniæ.
Cum verò pro parte Abbatis, & Monachorum Mauri
Monaſterij prætenderetur eis non fuiſſe ſufficienter dero-
gatum in gratia, perinde valere; obtenta gratia reuali-
datoria, ſeù declaratoria priorum literarum, Concorda-
ta non obſtare, & gratiam eſſe iuſtificatam fuit reſolu-
tum, quia de voluntate, & poteſtate Papæ non du-
bitatur.

De voluntate patet, quia allegata noua gratia remo-
uet difficultates excitatas, dum declarat clauſulam appo-
ſitam in gratia perinde valere, dummodò Monachi ex-
preſsè conſenſerint, eſſe intelligendam de conſenſu ab
initio præſtito Coadiutoriæ, de quo conſtare tàm ex ſup-
plicatiune, quàm ex mandato procuræ ad conſentiendum
Coadiutoriæ, fuit reſolutum in deciſionibus antea factis
21. Februarij, * & 2. Maij 16 1. * Ex quod in alia gra-
tia perinde valere Papa voluit derogare Concordatis, non
obſtante quod lis penderet cum Conuentu, & quod Ab-
bas, & Conuentus reuocaſſent conſenſum. Atque ita
cum ſuper difficultatibus aliàs excitatis habeamus expli-
citam ipſius Papæ concedentis declarationem, non po-
teſt ampliùs cadere aliqua dubitatio, cum huiuſmodi de-
1 clarationi factæ à Principe omninò ſit ſtandum, Anchar.
conſ. 293. *num.* 2. *& ſeqq.* Angel. *conſ.* 274. *num.* 1. Dec.
conſ. 114. *num.* 5. Gabr. *de reg. Iur. concluſ.* 3. *num.* 66
quos refert *bon. mem. Card. Caualer. deciſ.* 612. *num.* 52.
2 De poteſtate Papæ non poteſt dubitari, quia cum † in
Beneficialibus habeat omnimodam poteſtatem *cap. per
principale, c. cuncta per mundum.* 9. *quæſt* 3 *cap.* 2. *de
præben. in* 6. *Clem.* 1. *in fin.* vbi Cardin. *num.* 11. *vt lit.
pend.* Gemin. *in c. ſi gratioſe num.* 1 *&* 16. *de reſcript. in*
6. Alex. *conſ.* 219. *num.* 4. *vol.* 6. Rot. *deciſ.* 778. *num.* 1.
par. 2. *recent.* Seraph. *deciſ.* 45. *in fin. &* 1043. *num.* 1. po-
3 tuit derogare † Concordatis, per quæ impediuntur Coa-
diutoriæ, in puncto, Branden. *ſuper Concord. German.
quæſt* 8 *per tot Cocchier.* Gloſſ. *antiq. ſuper reg* 8. *gloſ.*
11. *num.* 20. *& ſeqq* Gonzal. *gloſ* 28 *num.* 24. *& ſeq.*
Mandoſ. *ſuper reg.* 2. *q.* 2. *n.* 12. *verſ. Inde etiam*, & ita fuit
deciſum in *Leodien. Canonicatus* 15 *Martij* 1610. *coram
bon. mem. Cardinali Sacrato*; Et licet reſpectu nationis
Germanicæ contineant pactum cum Sede Apoſtolica,
obligans Principes Eccleſiaſticos, & temporales ad il-
lorum obſeruantiam erga Sedem Apoſtolicam, tamen
reſpectu Papæ continent priuilegium conceſſum eidem
Nationi, ita pluries cenſuit Rota; Non enim † videtur 4
taliter aſſenſiſſe Concordatis, vt ſibi penitus ligauerit
manus *ad not. in c. dudum, verſ. nos igitur de præben. in
6. c. quamuis il* 2. *vbi gloſ. fin. eod. tit.* Caputaq. *deciſ.* 337.
num. 8 *par.* 1. Caſſad. *deciſ.* 8 *num* 2. *in fin. de præbend.*
Rota *in Meten. Canonicatus* 8. *Nouembris* 1577. *coram D.
de Rubeis*, vbi aliæ recenſetur, & in ea firmatur, quod
licet in † Concordatis adſit decretum irritans, illud ta- 5
men non ligat Papam, & fuit etiam ita reſolutum in *Pa-
derbonen. Canonicatus* 19. *Martij* 1610. *coram Reuerendiſs.
D. meo Decano*; Cum cenſeatur ſibi maiorem † poteſta- 6
tem reſeruaſſe, *dicto cap. dudum, §. igitur attendentes de
præb.* Caſſad *deciſ* 8. *num.* 2. *in fin. eod. tit.* Ideo cum ex
ſupradictis appareat non poſſe dubitari de poteſtate, nec
de voluntate Papæ † ampliùs gratia non poteſt impu- 7
gnari de ſubreptione.

Nec Dominis viſa fuerunt obſtare quæ contra op-
ponuntur. Nihil enim facit quod non fuerit inſertus
totus tenor præcedentis gratiæ ad effectum, vt Papa
potuiſſet illam declarare, & reualidare, quia vltra
quod in ea adeſt † clauſula pro expreſſis, quæ vim ha- 8
bet indiuidualis expreſſionis priorisgratiæ, & omnium
eius narratorum, Butr. *num.* 2 Gemin. *conſ.* 65. *num.* 21.
& conſ. 120. *num.* 7. ſufficit fuiſſe narratos † defectus, 9
quos patiebatur prima gratia, Seraphin. *deciſ.* 1110. *nu-
mer.* 1. Nec obſtat quod in hac gratia facta lite penden-
te ad narratiuam partis, eſſet neceſſaria derogatio † re- 10
gulæ de Iur. quæſ. non tollen. Sarnenſ. *ſuper regul. de
Iur quæſit. non toll. quæſt.* 15. *in fin.* Put. *deciſ.* 269. *lib.* 2.
Caputaq. *deciſ.* 30. *par.* 3. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *de re-
ſcript.* quia in gratia † de ſui natura præiudiciali non 11
eſt opus derogatione, Modern. Roman. *diſcept. forenſ.
cap.* 992. *num.* 7. *& ſeqq* Ferrett. *conſ.* 247. *num.* 4. *&
ſeqq.* Corn. *conſ.* 83. *num.* 16. *lib.* 4. Rota *in Albanen. be-
neficiorum* 27. *Iunij* 1614. *coram R. P. D. meo Pirouano*,
Caſſad. *deciſ* 1. *de priuil.* Seraph. *deciſ.* 762. *num.* 4. *&*
1445. *num.* 5. Et Coadiutoria non ſubiacet † regulæ de 12
non tollen. iur. quæſ. dum non ſit gratia præiudicialis,
prouidetur enim propter neceſſitatem indemnitati Ec-
cleſiæ, & ſuppletur defectus Abbatis ad *text. in c. vnic.
de cler. ægrot. in* 6. cum Coadiutoria † detur pro neceſ- 13
ſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur
Coadiutoria, Rota *in recent. deciſ.* 570. *numer.* 4.
par. 1.

Omnis tamen difficultas tollitur ex eo, quod hæc vlti-
ma gratia continet ſimplicem declarationem, quod Pa-
pa in præcedenti gratia, Perinde valere, voluit deroga-
re Concordatis, non obſtante, quod lis penderet cum Con-
uentu, & quod Abbas, & Conuentus reuocaſſent con-
ſenſum, vt iam idem declarauerat Camera in ſecunda ex-
peditione literarum facta pro Eminentiſs. Cardinali, &
proptereà ſicut prima gratia perinde valere non ſubiace-
bat † regulæ de non tollen. Iure quęſito, quatenùs 14
per eam expreſsè derogatum fuit Concordatis, tanquàm
gratia merè præiudicialis, ſecundum *deciſ.* Caſſad. *pri-
mam de priuil.* Ita nec ſubiacet hęc vltima, & poſte-
rior † gratia, tanquàm continens meram declarationem 15
facti.

Nec ſubſiſtit, quod ſit reualidatoria à data prę-
ſentium, & non retrotrahatur ad tempus primę gratię,
Itaut Coadiutoria cenſeatur conceſſa de tempore da-
tę pręſentium, quia dum Papa vult gratiam valere à
data pręſentium, intelligit de gratia conceſſa ex tunc,
quia alias non eſſet reualidata prima gratia, ſed
eſſet gratia diuerſa, vel iuxtà declarationem, fir-
mandum eſt Papam intellexiſſe de conſenſu pręſtito
in prima gratia, & ſic ex vi reualidationis ipſa gratia
debet aſſumere naturam, & qualitates prioris gratię,
ne ſequantur contrarij effectus vniuerſæ diſpoſitioni
eiuſdem gratię.

Demùm ex lectura vltimę gratię in §. *licet videatur,
quod nos quibus, &c.* tollitur difficultas aliàs facta, quod
non fuerit narrata lis cum Conuentu, ſed tantùm, cum
ſingulis Monachis, & tamen aliud ſit conſenſus Mona-
chorũ, aliud verò conſenſus Cõuentus. Quia Papa expreſ-
sè declarat, quod intellexit de lite cum Conuentu, & quod
vuit gratiam valere, ac ſi hoc ita fuiſſet narratum, & ſe
fundauit in dicto conſenſu iam pręſtito, & ad illud ſę

reſtrin-

16 reſtrinxit, ſi enim voluiſſe † nouum conſenſum ſciuiſſet illud exprimere, ſicut fecit de conſenſu iam prçſtito, Cephal. *conſ. 124. num. 6.* Alba. *conſ. 321. num. 7.* Surd. *conſ. 426. num. 13.* Maximè quia de conſenſu huiuſmodi ſaltem in genere, cogitauit Rota *deciſ. 35. num. 3. part. 1. recent.* & proptereà iuſtificatio primi conſenſus ſufficit.

Quare cum ex ſupradictis conſtet ipſummet Papam qui gratiam conceſſit declaraſſe quç fuerit ſua voluntas, vtraquè parte informante fuit reſolutum vt ſupra, &c.

* * Sunt deciſiones 21. & 36. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Capitulum, de quo hic in deciſione, an prætextu diminutionis fructuum Burſæ, pætuerit in præiudicium Portionariorum diminuere portiones ſolitarium diſtributionum. Et fusè examinatur an conſtet de ſupradicta diminutione fructuum.

SVMMARIVM.

1 *Actor prius tenetur fundare intentionem ſuam.*
2 *Redditúum diminutio eſt, quoddam accidens, & proptèrea non præſumitur.*
3 *Locupletior, & ditior, quis præſumitur in dies effícere.*
4 *Redditúum diminutio non præſumitur, ſed hoc intelli. ge, ſi præſumptio non ſit in contrarium.*
5 *Probatio præſumptiua de Iure per neceſsè non concludit, & ea non ſufficit ad obtinendum per viam actionis.*
6 *Fundamentum ſuæ intentionis, quis tenetur probare.*
7 *Creditum, & debitum tamquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, tamquàm vnum corpus, vide num. 29. & 30.*
8 *Periti electi, ad aliquid referendum, debent facere, id, quod habent in mandatis.*
9 *Introitus eſt annexus exitui, ita vt ab eo, ſeparari non poſſit.*
10 *Adminiſtrator, & Tutor donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent.*
11 *Et hoc procedit etiam in Syndico Reipublicæ, ac in quolibet alio Adminiſtratore. num. 12.*
13 *Adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas in alium vſum, quàm in deſtinatum, & numer. 14.*
15 *Immemorabilis conſuetudo non probatur, nec probari poteſt, quando conſtat de initio.*
17 *Adminiſtratores, quando reddunt rationem debent aſſignare cauſam expenſarum, & numer. 16.*
18 *Pars non debet aduerſario ſuo contra ſe ipſum facere expenſas litis.*
19 *Canonici, & Portionarij non faciunt vnum collegium.*
20 *Collegium litigans cum aliquo de Collegio, ad hoc, vt ille teneatur contribuere ad expenſas litis, quid requiratur.*
21 *Diſtributiones ex eo, appellantur, quia diſtribuere eſt ſuum vnicuique tribuere.*
22 *Iuſtitia diſtributiua dicitur, quia iuxta vniuſcuiuſque qualitates, & merita diſtribuit.*
23 *Diſtributiones quotidianæ debitæ Canonicis, & Portionarij, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum præſentibus, & intereſſentibus.*
24 *Epiſcopo ſpectat ſtatuere, quæ nam portio diſtributionum, cuiquè horæ canonicæ, diuinoquè officio, Eccleſiaſticæue functioni, aſſignanda ſit.*
25 *Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia.*
26 *Inferior non poteſt reuocare, nec moderari ea, quæ ſunt diſpoſita à ſuperiore.*
27 *Clauſula, ſinè præiudicio, quid operetur.*
28 *Clauſula, ſinè, eſt priuatiua, negatiua, & excluſiua.*

DECISIO CXV.

NON controuertebatur, quod legitimè fuerint applicata Burſç diſtributionum ſcuta 3400. prout
nec conuertebatur, quod legitimè fuerit conditum Statutum, & çquè confirmatum, in quo diſponitur, quod
quilibet Canonicus ex maſſa vniuerſali diſtributionum, debeat qualibet die pro diſtributionibus quotidianis habere regalia ſex, & quilibet Portionarius regalia tria, ſed controuerſia erat pro parte Capituli ſuper eo. An conſtaret de tali diminutione fructuum, quç ei ſuffragetur, ità vt potuerit portiones dictarum diſtributionum diminuere, etiam in præiudicium Portionariorum. Et cùm pluries fuerit reſolutum, Non conſtare de dicta diminutione, & prçſertim ſub die 9. Decembris 1630. Hodie audito iterum Capitulo eadem ſententia placuit Dominis, itaut ſtandum ſit in deciſis, ea ratione, quia cum Capitulum ſit actor, & Portionarij Rei, & in poſſeſſione exigendi dictam ſummam, licet adhuc lis ſit ſub Iudice, an iſta poſſeſſio eis ſuffragetur ad effectum manu-
tentionis, nec † aliquid excipiant, ex quo dici poſſint 1
actores, nihil tenentur probare, vt benè ad punctum conſiderat Seraph. *in deciſ. 1422. num. 9. & 10.* Ideò prçdictum Capitulum tenetur probare hanc diminutionem,
prçſertim cum diminutio redditum † ſi quoddam acci- 2
dens, & proptereà non prçſumatur. *l. ſi verò. § qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cogant.* & prçſumptio etiam
ſtat, quod † quis in dies efficiatur locupletior, & ditior, 3
l. ſi defunctus, in fin. C. arbitr. tut. & quàmuis iſta regula,
quòd diminutio non prçſumatur, † non habeat locum 4
quando prçſumptio eſt in contrarium, prout in caſu iſto, propter expulſionem Maurorum, qui agros colebant, vt in *d. §. qui pro rei qualitate*, Pariſ. *conſ. 99. num. 54. lib.*
3. tamen cùm iſta probatio † ſit prçſumptiua, nec de iu- 5
re per neceſsè concludat, non ſufficit ad obtinendum per viam actionis, ſed Capitulum, vt dictum eſt, debet, concludenter probare diminutionem. Bart. *in l. penul. num. 4. ff. de condit. inſtit.* Verall. *deciſ. 280. par. 1.* Seraphin. *deciſ. 1249. num. 3. & d. deciſ. 1422. num. 10.*

Tota igitur difficultas reſtringitur ad tria capita. Primò, An probetur diminutio redditum Burſæ diſtributionem. Secundo, an Capitulum ponat ad exitum huius Burſæ partitas, quæ ponendæ non ſint. Tertiò, An Capitulum omittat ponere ad introitum dictæ Burſæ partitas, ex quibus illius redditus augerentur, & de iſtis duobus poſtremis eſt omninò videndum, cùm non ſufficiat Capitulo docere de primo, niſi etiam euacuet propoſita quòad ſecundum, & tertium, cùm teneatur probare fructus adeo diminutos, vt ex illis non poſſint quo-
tidie aſſignari regalia ſex cuilibet Canonico, † & rega- 6
lia tria cuilibet Portionario, cùm diſputatio fiat ad iſtum effectum, Bald. *in auth. præterea num. 4. C. vnde vir, & vxor*, Iaſ. *in l. ſi conſtante num. 145. ff. ſol. matr.* Rota *deciſ. 413. num. 3. par. 2.* nec ſuffragatur Capitulo docere de diminutione, ſeù credito Burſæ, niſi etiam doceat
de debito, cum debitum, & creditum † tanquàm con- 7
nexa, & conglutinata iudicanda ſint, tanquàm vnum corpus Alex *conſ. 85. col. fin. num. 7. vol. 3.* Rota Ianuen. *deciſ. 16. num. 8* quod pendet ex inſpectione ſecundi, & tertij articuli, ſcilicet, An Capitulum ponat ad exitum
huius

huius Burſæ, quæ ponenda non ſint, & An omittat aliqua ad introitum.

Et quantùm attinet ad primum, Capitulum afferebat tres ſpecies probationis. Primam deſumptam ex relatione Peritorum de partibus, qui habita ratione ad introitum, & exitum iuxta ea, quæ fuerunt poſita in Burſa, non tamen habita ratione ad ea, quæ fuerunt omiſſa poni ad introitum, nec ad ea quæ ad exitum poſita ſuere, quæ ponenda non erant; retulerunt ab anno 1605. quo Eccleſia fuit ſecularizzata, vſque ad annum 1626. exitum huius Burſæ remanere debitorem in ſcutis 205. Ex quo inferebat Capitulum maiorem fuiſſe exitum huius Burſę, quàm introitum in ſcutis 205. qui licet non videatur conſiderabilis, vt dixit Rota in pręcedentibus deciſionibus; tamen ſi Periti retuliſſent ab anno 1611. quo fuerunt expulſi Mauri, & cępit diminutio redditųum huius Burſę, & non ab anno 1605. vt ſecerunt, longè maior fuiſſet dictus exitus, & in ſumma conſiderabili, quia ab anno 1605 per totum annum 1611. nulla ſucceſſit diminutio dictorum redditųum, vt admittitur inter partes; ſed diminutio reddituum cæpit ſub fine dicti anni 1611. vſquè, & per totum annum 1626. Vnde, ſi non fuiſſent incluſi in hoc calculo redditus vberes ab nno 1605. per totum annum 1611. vtique maior apparuiſſet exitus ſubſequentium annorum.

Alteram ſpeciem probationis afferebat Capitulum, fundatam in vera diminutione certorum introituum dictæ Burſæ, quos ſingillatim deduxit ad ſummam conſiderabilem, vt infra.

Et deniquè afferebat argumentum ſatis apparens, quod ſcilicèt ſi non obſtantibus tribus diminutionibus, per ipſum factis de his portionibus controuerſis ab anno 1611. per totum annum 1620. adhuc exitus huius Burſæ fuit maior, quàm introitus, certè longè maior fuiſſet, ſi non fuiſſent dictæ portiones imminutæ.

Quibus non obſtantibus, Domini ſteter :nt in deciſis, approoando reſponſiones, & contrarias probationes datas, & illatas per Portionarios.

Ad primam enim probationem Capituli fuit reſponſum, Peritos ideò retuliſſe ab anno 1605. ad annum 1626. & non ab anno 1611. ad annum 1626. quia ſic decretum fuerat à me de ordine Rotæ n ſubdelegatione tranſmiſſa ad partes, quia Domini volebant cognoſcere integrum ſtatum huius Burſæ, tàm ante expulſionem Maurorum, & ſic ante allegatam diminutionem reddituum, quàm poſt, & quantus fuiſſet introitus, & quantus exitus in toto hoc tempore, facta computatione vnius anni fertilis, cum ſterili, vt inde poſſet iudicare, An verè diminuta eſſet dicta Burſa, ita vt potuerit per Capitulum fieri dicta diminutio portionum hactenùs ſolutarum; Vnde re-
8 ctè † dicebantur feciſſe, ſic referendo, tùm quia ſic habebant in mandatis, tùm quia ſic de iure fieri debet, & de ſtylo. Sarn. *in reg. de valor. quæſt. vlt.* Mandoſ. *in reg.* 22. *quæſt.* 5. *num.* 2. Put. *deciſ.* 8 *aliàs* 9. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 343. *num.* 3. *par.* 1. *recent.*

Apparuit autem ex relatione huiuſmodi facta de anno, in annum, tàm ante, quàm poſt expulſionem Maurorum, quod anno ſteri i cum fertili computato non multùm diſtat vnus annus ab alio, ita vt iſta differentia temporum allegata per Capitulum non ſit conſiderabilis.

Ad ſecundam ſpeciem probationis magis ſtrictè allatam per Capitulum, viſæ ſunt enè applicari reſponſiones Portionariorum ſumptæ ex facto; in primis autem dicebant ſcribentes pro Capitulo, quod ab anno 1611. vſquè ad annum 1626. decreuerant cenſus huius Burſæ in ſcutis annis 603. quoad fructus, quo verò ad ſortem in ſcutis 12070. Sed fuit reſponſum, quod ab anno 1605. vſque ad annum 1626. fuerunt aucti cenſus eiuſdem Burſæ, ad ſummam ſcutorum 33300. vt in ſummario Portionariorum num 21. itaut, quod in vna parte decreuit, in altera actum eſt, & ſic fieri debet compenſatio maioris ſummæ auctæ, cum minori ſumma deperdita, tàm reſpectu fructuum, quam ſortis. Nec obſtare quod in dicto augmento cenſuum includantur ſcuta 12500. prouenientia ex legato Auguſtinæ de Aniſion, pro fundatione duarum portionum, necno i ſcuta 10939. relicta eidem Burſæ pro miſſis, & anniuerſarijs, nec non ſcuta mille ſpectantia ad Sacriſtiam, ac deniquè ſcuta 1200. relicta à Doctore Garzes pro miſſis, quibus ſummis detractis prętendit Capitulum non conſtare de augmento huiuſmodi cenſuum. Nam placuit replicatio Portionariorum, quod dictæ omnes ſummæ conſiſtunt in cenſibus, vt dicuot periti de partibus in relatione fol. 64. & iſtæ omnes intrant dictam Burſam, tanquàm ipſi relictæ. Vnde nihil intereſt, quod vna, vel alia de cauſa ſint relictæ, dummodò intrent dictam Burſam adinſtar aliarum ſummarum à diuerſis, & diuerſo tempore, & cum diuerſis oneribus legatarum eidem Burſæ. Hæc autem relicta, ſeù legata percutiunt tempus, tàm ante, quàm poſt expulſionem prædictam, vt in dicto Summario n. 21. vbi periti de partibus referunt in confuſo.

Secundò allegabatur pro parte Capituli diminutio arrendamentorum, nempè Beneficij de Cubla, & Vallaclocha, eo quòd ante expulſionem Maurorum locabatur ſcutis 1070. & tamen ab anno 1619. vſquè ad annum 1626. locatum fuit pro ſcutis 420. tantùm, & Beneficium de Alpefies arrendabatur ante dictam expulſionem pro ſcutis 66. & ab anno 1623. vſquè ad annum 1626. fuit arrendatum pro ſcutis 400. Et inſuper Plebania de Martin ante dictam expulſionem arrendabatur pro ſcutis 1094. & ab anno 1615. vſquè ad dictum annum 1626. pro ſcutis mille. Item quod Menſa, ſeù Archidiaconatus arrendabatur vt ſupra ſcutis 3400. & ab anno 1611. vſquè ad 1613. & ab anno 1622. vſquè ad 1626. fuit per Capitulum adminiſtrata, ex qua varietate inferebat Capitulum fuiſſe diminutos redditus dictæ Burſæ in ſcutis 19348. non habita ratione ad tempus, quo non probantur arrendamenta, nec ad tempus, quo fuit adminiſtrata dicta Menſa, ſeù Archidiaconatus, licet Capitulum prætendat diminutionem ex hac cauſa aſcendere ad ſcuta 34000. ſed hanc prætenſionem non iuſtificat.

Circa quod obiectum non negabant Portionarij fuiſſe imminuta arrendamenta in quibuſdam annis, ſed dicebant ea excreuiſſe ab anno 1612. ad 1626. vt in eorum Summario num. 23. vbi datur particula relationis Peritorum de partibus, qui hoc dicunt, & eorum relationi ſtandum eſt, præſertim cum in hac parte non fuerit per Perito, de Curia reuiſores dictæ relationis aliqnid oppoſitum, ibi enim affirmant, quod creuerunt arrendamenta in ſcutis 615. ab anno 1612. vſquè ad annum 1626. ſupra id, quod valuerunt de anno 1605. vſquè ad annum 1611. referunt namquè dicti Periti, quod arrendamenta, & fructus ſecundi computi, quod continet tempus quindecim annorum, ſcilicet ab anno 1612. vſquè ad annum 1626. vniuerſaliter aſcendant ad ſcuta 113338. 6 2. incluſis ſcutis 7707. quæ adſunt fructuum, & debitorum procedentium ab illis de anno 1626. quo fuerunt facta computa, & minimè annotata exiſtunt in computo dicti anni, ſed in computo, vt ipſi dicunt, reſultæ harum facultatum, qui diſtributi per 15. annos ſummant, & obuenerunt ſingulo quoquè anno ad rationem ſcutor. 7422. taliter, quod plus valuerunt arrendamenta, & fructus à dicto anno 1612. vſquè ad annum 1626. illo quo valuerunt ab anno 1605. vſquè ad annum 1611. in ſcutis annuis 615. 8. 2.

Nequè eſt verùm, quod in dicta ſumma fuerint incluſi fructus conſignati per Archiepiſcopum pro iuribus Cappæ, quæ non ſunt de iuribus ordinarijs huius adminiſtrationis, quia vt patet ex ipſa relatione Periti, nihil agunt in iſto capitulo de iuribus Cappæ, ſed in capitulo 25. ſeparato, vt patet ex quinterno ipſius relationis fol. 71. & propterea hoc non pertinet ad caſum noſtrum.

Deniquè reſpectu tertiæ ſpeciei probationis, in qua ſcribentes pro Capitulo, magnam vim faciebant, tàm in anteactis, quàm in præſenti diſputatione, arguendo multum apparenter, quod ſi non obſtantibus tribus imminutionibus per Capitulnm factis de portionibus controuerſis ab anno 1611. ad annum 1626. adhuc exitus Burſæ fuit maior, quàm introitus, vtiquè longè maior fuiſſet, ſi oon fuiſſent factæ dictæ diminutiones. Ad hoc enim per Portionarios fuit multipliciter reſponſum, & in vltima reſponſione ità concludenter ſublata iſta obiectio, vt ex ea ſola Domini venerint in eam ſententiam,

vt eſſet

vt eſſet ſtandum in deciſis.
Nam vltra reſponſiones datas in præcedentibus deci-
ſionibus, quod ſcilicet Periti de Curia retulerint concor-
diter, vt in Summario num. 4. non ſolùm non fuiſſe
maiorem exitum dictæ Burſæ, quàm introitum, vt ma-
lè retulerunt Periti de partibus, ſed è contra fuiſſe maio-
rem introitum dictæ Burſæ, quàm exitum in ſcutis 2579.
11. 2. & ſic retorquetur argumentum, & hoc eſſe mul-
tùm veriſimile, quia ipſimet Periti de partibus Summa-
rio Portionariorum num. 3. retulerunt, quod redditus
annui dictæ Burſæ ab anno 1605. ad annum 1611. fue-
runt eiuſdem ferè quantitatis, cuius fuerunt poſt dictum
annum 1611. per totum annum 1626. & aliquando maio-
res, exceptis illis tribus annis 11. 12 13. quorum dam-
num reſarcitum eſt, per ſubſequentes annos, reſpon-
debant magis adęquatè ijdem Portionarij, quod ſi Capi-
tulum, à quo adminiſtratur hæc Burſa, intuliſſet in eam
id omne, quod inferre tenebatur, & tenetur, & ſi ex ea-
dem Burſa non extraxiſſet id, quod indebitè extraxit in
alios vſus ſibi benè viſos, minimè pertinentes ad onus
huius Burſæ, appareret, quod exitus illius longè minor
fuiſſet, quàm introitus, itaut non ſolùm dicta Burſa poſ-
ſet reſpondere de ſolita portione, ſed de multo maiori, ad
quod probandum ipſi attulerunt quamplures partitas
ſumptas, tùm ex dicta relatione Peritorum de partibus,
tùm ex relatione Peritorum de Curia, tùm ex ipſomet
proceſſu compulſoriali pro parte Capituli nouiſſimè pro-
ducto, quę licet fuerint per Portinnarios latè comproba-
ta, & eorum rationes placuerint Dominis; Itaut non
eſſet opus hic omnia referre, tamen, vt tandem hæc con-
trouerſia finiretur, & præcludatur occaſio vlterioris di-
ſputationis, Domini ordinarunt, quod de ſingulis fieret
mentio in extenſione Deciſionis, qui ſunt duo articuli
ſupra propoſiti, *in verſic. Tota igitur difficultas*, ſuper quo
videndum eſt de duobus.
Primò, An ſit habenda ratio quinquè partitarum, de
quibus bo. me. Farſettus Peritus Portionariorum, dixit,
non eſſe habendam rationem in præiudicium Portiona-
riorum, ſed eſſe ponendas ad introitum dictæ Burſæ, bo.
mem. verò Ioannes Michelinus Peritus Capituli, relin-
quit hoc iudicin Rotæ; Secundò videndum erit de alijs
partitis vltra dictas quinquè, & circa iſtas quinquè, licèt
in effectu vterquè Peritus conueniret circa exiſtentiam
nihilominùs cum Capitulum non acquieſceret, Rota de-
putauit, virum Curialem primarium tunc optimè ſa-
num, nempè D. Hieronymum Valentinum, vt de ſub-
ſiſtentia harum quinquè partitarum cognoſceret, quas
ſubſiſtere reſpondit, & Rota cenſuit eſſe admittendas ad
introitum Burſæ, itaut faueant Portionarijs.
Et quantum attinet ad primam partitam ſcutorum
4610. perperàm à peritis de partibus fuit poſita ad exi-
tum huius Burſæ, non autem ad introitum anni 1618.
quia cum hanc ſummam Adminiſtrator exegiſſet ab alia
Burſa nuncupata *del Commune*, quæ erat debitrix huius
Burſæ diſtributionum, vt patet ex verbis illis, ibi, quas
debebat, ſcilicet Burſa communis huic Adminiſtrationi,
videlicet diſtributionum, propterea huiuſmodi exactio
debuit poni ad introitum, ſicut fuit poſita ad exitum
huius Burſæ diſtributionum, quia cum præceſſerit exitus
9 ex cauſa mutui, † Introitus erat connexus dicto exitui,
itaut ab eo non poſſit ſeparari Baeza *de decim. tut. præ-
ſtan. cap. 2. num. 169.* Aym. *conſ. 275. num. 13. verſ. ter-
tio principaliter*, & facit *text. in l. ſi quis ex argentarijs,
§. rationem, ff. de eden.*
Nequè facit, quod cum Adminiſtrator expenderit di-
ctam ſummam partim in inueſtimento cuiuſdam cenſus
ſcutorum 3500. partim in ſoluendo ſalarium Notarij,
quod aſcendit ad ſcuta 1100. reſiduum, quod eſt ſcuto-
rum 10. 10. 3. fuit poſitum ad onus anni ſequentis: Vn-
dè reſultat, quod dicta ſumma debuit poni ad exitum
Burſæ diſtributionum.
Nam fuit reſponſum, quod ſicut dicta partita fuit
poſita ad exitum propter dictum inueſtimentum, & ſa-
larium, quia tendunt in vtilitatem huius Burſæ, ita de-
buit poni ad introitum, ſeù ad creditum eiuſdem Burſæ,
quia eius Adminiſtrator hanc eandem ſummam exegit à
debitore eiuſdem Burſæ, ex cauſa mutui, nempè ab alia
Burſa nuncupata *del Commune*.
Secunda partita eſt ſcutorum 4600. 10. 3. quæ percu-
tit annum 1620. & eſt annotata eiſdem verbis, vt prima
modo relata, & propterea, aut eſt duplicata, quod val-
dè veriſimile eſt, per ea, quæ ponit Rota *Ianuen. deciſ.
26. num. 25 & ſeqq.* & ſic eſt detrahenda, aut non eſt
duplicata, & pariter non potuit poni ad ſolum exitum
Burſæ, nec ſuffragari creditum datum Adminiſtratori
propter inueſtimentum cenſuum, & ſolutionem ſalarij
Notarij propter rationes prædictas.
Tertia partita eſt ſcutorum 3650. 11. 9. ex fructibus
cenſuum, & canonum exactorum, quæ quidem eſt de-
trahenda ab exitu Burſæ, vel etiam ponenda ad
introitum; Nam etſi Adminiſtrator in redditione
rationis aſſerat de anno 1626. non potuiſſe exige-
re dictos cenſus, & canones ad dictam ſum-
mam, & ob id Capitulum poſuerit ad exitum Burſæ di-
ctam ſummam, tanquàm inexigibilem; Nihilominus
Periti retulerunt poſtmodùm hanc ſummam de anno
1627. fuiſſe exactam, vt in Summario Portionariorum
num. 6. & 7.
Nequè obſtat, quod cenſus fuerint diminuti in ſorte
principali in ſcutis 12070. quia omiſſo; quod hic non agi-
tur de augmento, aut diminutione cenſuum, de quo ſu-
pra actum eſt, ſed de omiſſione dictę partitæ, & etiam
omiſſo, quod ab anno 1605. vſquè ad annum 1626. fue-
rint aucti ad ſummam ſcut. 23300. in Summario Portio-
nariorum nu. 21. & ſupra pariter dictum eſt, nihilominùs
non facit, cum ſufficiat quod afflictus non ſint diminuti,
computato vno anno cum altero, licet in vno, vel altero
fuerint diminuti, vt referunt Periti in Summario Por-
tionariorum num. 22
Quarta partita eſt ſcutorum 2100. quę aſſeruntur mu-
tuo data per Adminiſtratorem de ordine Capituli alteri
Burſæ nuncupatæ, *della Prepoſitura*, & poſita ad exi-
tum Burſæ diſtributionum, quod nullatenùs potuit fieri
etiam admiſſo, quod Capitulum ſit Adminiſtrator, &
Tutor huius Burſæ, cùm vulgare ſit axioma, quod Ad-
miniſtrator † & Tutor donationem, largitionem, vel 10
liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent,
*l. vltim. ff. de cur. fur. l. Tutor ad vtilitatem. l. Lucius. §. vl-
timo. ff. de admin. Tut. l. pactum Curatoris, C. de pact.* quod
etiam procedit † in Syndico Reipublicæ, *l. prohibere, §.* 11
planè, ff. quod vi, aut clam, ibi, *quia etſi locorum publico-
rum procuratio data ſit conceſſio, tamen data non eſt*, &
hoc procedit † in quolibet Adminiſtratore, *l. ſeruus, fu-* 12
rioſi, ff. de manumiſſ. ibi, *quia in adminiſtratione patrimo-
nij Manumiſſio non eſt*, & benè ad propoſitum noſtrum
Bobadilla *lib. 3. Politicor. cap. 8. nu. 8.* Vnde ſequitur,
quod non ſolùm non ſit ponenda hæc partita ad exitum
huius Burſæ, vt poſita eſt, ſed potiùs ponenda ſit ad credi-
tum eiuſdem Burſæ, donec reintegretur à Capitulo de
hac eadem ſumma.
Quinta partita ſcutorum 1849. 4. quæ ponitur ad exi-
tum Burſæ, eſt delenda, ex quo fuit expenſa in emen-
dis perdicibus, & caponibus, quę fuerunt diſtributæ inter
Dominos Canonicos, quia cùm illa Burſa ſit deſtinata † 13
pro diſtributionibus illius redditus, nō potuerunt per Ad-
miniſtratores in alium vſum conuerti, *l. 1. & 2. §. quod de
frumentaria, ff. de adm. rer. ad Ciuit. pert. Clem. 2. vbi gloſ.
in verb. non ad alium, & Doctor. de relig. Dom.* & in puncto
adminiſtrationis Burſę ad certum † ſeruitium deſtina- 14
tæ, eſt *deciſio ſan. mem. Gregor. 154. in fine*, vbi pariter in
puncto allegat aliam deciſionem in cauſa *Valentina emo-
lumentorum 15. Maij 1598. coram Orano*, & Capitulum
circa hanc partitam videtur agnoſcere bonam fidem,
cùm alleget immemorabilem conſuetudinem ad ſui fa-
uorem, quæ allegatio non ſubſiſtit, cùm non † probe- 15
tur immemorabilis, nec poſſit probari, cùm conſtet de ini-
tio huius Burſæ diſtributionum *ſan. mem. Gregor. deciſ.
467. num. 6.*
Ex quibus apparet, quod iſtę quinquè partitę de qui-
bus bo. mem. Farſettus, & Michelinus retulerunt, vt ſu-
pra dictum eſt, ponendę ſunt ad introitum Burſæ, non
autem ad exitum reſpectiuè vt ſupra, & ſimul congluti-
natæ aſcendunt ad ſummam ſcut. 16810.
Quantùm attinet ad alias partitas, quæ ſunt tres vl-
tra iſtas quinque; Primam eſt illa, quæ conflatur ex plu-
ribus partitis, quę nullam cauſam habent, quas periti de
Curia referunt ad ſcuta 32782. licet Portionarii prętēn-
dant aſcendere ad ſummam ſcutorum 51442. de iſtis par-
titis nulla eſt habenda ratio, quicquid enim eſſet dicen-
dum, ſi haberent † cauſam, an eſſent iuſtificatę, vel quo- 16
modò

SVMMARIVM.

1 In melioramentorum materia non attenditur, quid impenſum fuit, ſed quid fuit melioratum.

2 In melioramentis, ſi minus impenſum ſit, quàm melioratum, ſolùm debetur, & attenditur id, quod minus eſt.

3 In melioramentis ſolum recuperatur id, quod verè fuit impenſum, & non id, quod inutiliter fuit erogatum.

4 Ruin. in conſ. 24. numer. 10. cap. 1. reprobatur.

5 Meliorationes, & ædificium cedunt Domino, & Proprietario ſoli.

6 Ædificans ſcienter iure aliena, nec dominium acquirit, nec expenſas reperit.

7 Text. in l. ſed &, ſi quid ff. de vſufr. declaratur.

8 Colono vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta.

9 Vſufructuarius, ſi ædificet in re ſibi conceſſa in vſufructu, ſibi imputet, ſi id quod fecit tollere non poſſit propter ornatum Vrbis. & nu. 10. & 35.

11 Pater vſumfructum habens in bonis filiorum, ſi quid in eis impendat, vel ædificet, non ſibi acquirit, ſed melioratum, & ædificatum ſpectat ad filios.

12 Cenſus in re aliena imponi minimè poteſt, & numer. 34.

13 Tertius poſſeſſor poteſt opponere exceptionem, quod melioramenta ſuper quibus eſt appoſitus cenſus, non ſunt de dominio imponentis.

14 Cenſus conſtitui non poteſt ſuper credito.

15 Cenſus non eſt validus, ſi ſit conſtitutus ſuper iuribus.

Iura, non veniunt appellatione immobilium. numer. 15.

Iura per ſe fructus non gignunt. num. 15.

16 Cenſus debet imponi ſuper re immobili, & de ſui natura fructifera.

17 Actiones licet ſecundùm aliquos connumerentur inter bona immobilia, nihilominus ſtabiles non ſunt, nec de ſui naturæ fructiferæ.

18 Cenſus ſuper re aliena rectè non conſtituitur.

19 Cenſus imponi poteſt ab emphyteuta, à feudatario, & grauato per fideicommiſſum, & ab alijs, qui ad reſtitutionem bonorum melioramentorum tenentur.

20 Cenſus imponi poteſt ſuper melioramentis, quando is, qui ea fecit, interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure, & bona fide poſſidet. & num. 22.

21 Deciſ. 55. poſt Cenc. in tract. de Cenſib. & aliæ declarantur.

23 Melioramenta facta à grauato in bonis fideicommiſſo ſubiectis, non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed per viam detractionis remanent penès ipſum

24 Cenſus ſuſtineri poteſt ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, quando vel eſt in parte libera, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones.

25 Melioramenta, quæ ſunt ab emphyteuta, vel feudatario, facta, non dicuntur feudalia, aut emphyteutica, etiamſi principale ſubiectum ſit feudale, vel emphyteuticum.

26 Sed tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ, vel feudatarij meliorantis.

27 Grauatus reſtituere, & emphyteuta priuarentur dominio, & iure vtendi re, ſi eis in illis bonis interdictum eſſet imponere cenſus.

28 Vſufructuarius dicitur habere ius tantum in re.

Vſufructuarius dicitur frui re ipſa, non iure dominij, ſed iure ſeruitutis. num. 28.

29 Ius, quod habet vſufructuarius eſt multò debilius, quam ius emphyteutæ, & grauati.

30 Vſufructuarius non poteſt imponere cenſum ſuper melioramentis ab eo factis in re vſufructuaria.

31 Vſufructuarius numquàm eſt Dominus melioramentorum ab eo in re factorum, ſed ſtatim quoad dominium, & proprietatem acquiruntur Domino fundi.

32 Vſufructuarius meliorans rem vſufructuariam, dicitur doloſe facere, & quare. num. 33.

36 Vſufructuarius expenſas, in ædificio factas recuperare poteſt, quatenùs domus eſt effecta pretioſior.

Expenſas factas, in aliqua re, ſi ſit effecta pretioſior, quilibet tertius poſſeſſor poteſt repetere. numer. 36. & de veritate huius opinionis, vide num. 38.

39 Cenſus ſuper credito non fructifero conſtitui non poteſt.

40 Bart. in l. 2. C. de præd. omnib. Nunic. lib. 11. declatur.

41 Vſufructuarius repetit expenſas neceſſarias, quæ ad perpetuam proprietarij vtilitatem pertinent.

42 Vſufructuarius non repetit expenſas factas in re vſufructuaria, ad ſui ipſius vtilitatem.

43 Vſufructuarij partes ſunt tueri, quod accepit, & non nouum facere, etiam in fauorem Domini.

44 Colono vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta, quia præſpicere debeat reſolubilitatem iuris ipſius vſufructuarij.

45 Ædificans ſcienter in fundo alieno, ædificium cedit Domino fundi, & nihil poteſt repeti.

46 Illatio non fit ad diuerſa.

DECISIO CXVI.

POSTQVAM Dominicus Victorius de anno 1594. donauerat, & quidem donatione inter viuos, & ex cauſa matrimonij, omnia ſua bona Nepotibus, & alijs deſcendentibus ex Balthaſſare filio naſcituris, reſeruaueratque ſibi quingentos, ad effectum teſtandi, necnon vſumfructum bonorum donatorum, primum ſibi, deindè Balthaſſari filio, cuiuslibet ipſorum vita naturali durante; De anno 1619. dictus Balthaſſar cùm aliqua melioramenta feciſſet in Palatio, quod nuper emptum fuit a R. P. D. Grato, nempè Angulum domus, ſeù vt dicitur Cantonata, ſalam, & apothecam in parte inferiori, ſuper illis melioramentis idem Balthaſſar impoſuit Cenſum redimibilem, illumque vendidit D. Ferranti Beger, qui hodie petebat Immiſſionem vigore Saluiani in poſſeſſionem iſtius Palatij pro conſequendis fructibus decurſis, & decurrendis vigore Cenſus ſuper dictis melioramentis impoſiti, & Domini non eſſe dandam Immiſſionem reſponderunt. Tùm quia non probantur hæc melioramenta, Tùm quia, eſto quod probarentur, ſuper illis cenſum rectè imponi non poſſe viſum fuit.

Non probantur melioramenta, quoniam in hac
materia non † attenditur quid impenſum fuerit, ſed 1
quid fuerit melioratum, immò & ſi minus impenſum ſit, quàm melioratum, † ſolum debetur, & at- 2
tenditur id quod minus eſt, dictante id ratione naturali, vt ſcilicet ſolum recuperetur id quod verè fuit
impenſum, & non † repetatur id quod inutiliter fuit 3
erogatum,

erogatum, & ex quo res non eſt facta melior, nec precioſior, ita per *tex. in l. in fundo, verſ. & ſi plus, ff. de rei vindicat* originaliter conſuluit Caſtr. *conſ.* 270. *lib.* 2. quem ſequitur Curt. Iun. *conſ.* 144. *numer.* 7. Siluan. *conſ.* 49. *num.* 75. Capic. *deciſ.* 93 *num.* 9. Ioſeph. Ludou. *deciſ. Peruſin.* 58. *num.* 15 Theſaur. *deciſ.* 351. *numer.* 1. Rimin. Iun. *conſ.* 311. *num.* 38. *& ſeqq. per tot. conſ.* vbi
4 opinionem Caſtrenſis acritèr, & doctè contra † Ruinum defendit, Laderch. *conſ* 144. *per totum, vbi num.* 3. animoſè affirmat ab hac opininne neminem præter Ruinum diſſentire, & ferè innumeros congerit Amat. Panorm. *reſol.* 14. *num.* 62. *& ſeqq.* Valaſch. *de iure emphit. quæſt.* 25. *numer.* 28. *&* Giurb. *ad conſuetud.* Meſſan. *cap.* 15. *gloſ.* 12. *par.* 1. *num.* 5. *&* Rota etiam fuit amplexa *coram Cardin. Seraph. deciſ.* 899. *num.* 1. vbi de communi teſtatur, *& deciſ.* 81. *numer.* 2. *&* 4. *poſt* Paciſ. de Saluian. *& in receat. deciſ.* 650. *numer.* 2. *par.* 2. *atquè in Peruſina fideicommiſſi de Gratianis* 28. *Iunij* 1630. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, & propterea cum teſtes non aperiant, quid impenſum, nec quantumelioratum fuerit à Balthaſſare, non videtur conſtare de tali melioratione, ſuper qua iſte Cenſus conſtitui potuerit, nec apparet quantùm occaſione dd. melioramentorum aucta fuerit æſtimatio huius Palatij, ſuper quo augmento expreſſim fuit impoſitus Cenſus, & Teſtes etiam non benè inter ſe conueniunt, vnus enim affirmat ambitum ſalæ muris quidem fuiſſe prius ſeptum, ſed diſcoopertum; alter verò ſalam iam conſtructam, & coopertam, ſed ex depreſſiori magis elatam.

Non etiam potuiſſe imponi Cenſum ſuper iſtis melioramentis, quatenus iuſtificarentur ex eo Domini cenſebant, quoniam de tempore impoſitionis, Balthaſſar non erat Dominus Palatij, ſed vſufructuarius, iam enim Dominicus Pater Balthaſſaris donauerat illud nepotibus ex filio, reſeruaueratque Balthaſſari filio ſolum vſumfructum, & proinde meliorationes factæ ab eodem ſpectabant ſtatim ad filios do-
5 natarios, quibus † tanquam dominis, & proprietarijs ſoli, ædificium, & melioratinnes ceſſerunt, *§. ex diuerſo inſtit. de rer. diuiſ. l. adeo, §. ex diuerſo & l. ſi ſupra, §. ſed* Proculus, *ff. de aquir. rer. dom. l. redemptores, ff. de rei vindic. & l* 2. *C eod.* & ipſe Balthaſſar vſufructuarius nedum non acquiſiuit dominium melio-
6 ramentorum, † quæ ipſe ſciens fecerit, ſed nec expenſas repetere poteſt, vt bene colligitur ex reſponſo Neratij *in l. vſufructuarius* 51. *ff. de vſufr. & l. vſufructuarius* 68. *ac l. ſed & ſi quid inædificauerit* 19. *ff. eodem*, qui tex-
7 tus loquuntur † de melioratione, quæ reſultat ex impoſitione tectorij, quæ pars eſt etiam melioramentorum, de quibus agitur in caſu præſenti, & fortior etiam eſt *Textus in l. ſi quis domum, §. hic ſubiungi, & §. idem*
8 *quærit, ff. locati*, vbi Vulpianus, colono † vſufructuarij denegat repetitionem meliotamentorum factorum in re conducta, quia proſpicere debuit euenire poſſe, vt ius vſufructuarij reſoluatur, vnde multo æquius eſt, vt idem ſeruetur in vſufructuario; imputet enim ſibi ipſe vſu-
9 fructuarius, † qui lege reſiſtente, ac nolente inædificauerit, id quod tollere non poteſt, renuente etiam propter Vrbis decorem vltra Iura præallegata, diſpoſitinne *l.* 2. *C. de ædific. priuatis, l. Prætor. §. hoc interdictum, ff. de non.*
10 *oper. nunciat.* & quod ſe † aliquo remedio vindicare non poſſe, ſcire debuit, vt notant DD. *in d. l. ſed, & ſi quid inædificauerit, ff. de vſufr* Caſtill. *de vſufr. cap.* 33. *ſub num.* 12. atquè magis ad ſuam voluptatem, quam ad vtilitatem domini pertinere, intellexit, in quo motiuo niti, *ll. vſufructuarius* 51. *&* 68. arbitratus eſt, Garz. *de expenſ. & meliorat. cap.* 11. *ſub num.* 28. quod idem proce-
11 dit etiam in Patre † vſufructuario, qui ſi impendat in bonis aduentitijs filiorum, non ſibi acquirit, ſed ædificatum, & melioratum ſpectat ad filios, licet deinde ipſe Pater impenſas repetat, iuxta tradita per Bald. *in auth. excipitur, num.* 4. *C. de bon. quæ liber* Caſtr. *in l. fin. §. vbi autem in vnum, nu.* 7. *verſ. & ideo ſi Pater, C. eodem.* Pinel. *in l.* 1. *in* 2 *par. num.* 69. *C de bon. matern.* Alba. *conſ.* 241. *num.* 22. *verſ. ſi verò*, Garz. *de expenſ. & meliorat. cap.* 11. *numer.* 13. *verſ. ob idquè*. Giurb. *ad conſuetud.* Meſſan *cap.* 15. *gloſ.* 13. *par.* 1. *numer* 3. *verſ. in patre*. Guttier. *pract. quæſtion. cap.* 89. *num.* 5. *lib.* 5. quæ expenſarum repetitio ex priuilegio Patri videtur conceſſa ratione legitimæ adminiſtrationis, quam habet in bonis filiorum, vt innuit Caſtill. *de vſufr. capit.* 33. *num.* 21.

Hoc poſito, quod Balthaſſar non eſſet Dominus melioramentorum, ſed tantùm creditor impenſarum, intrant duæ concluſiones pro nullitate cenſus.

Prima eſt, quod ſuper re aliena † Cenſus imponi non 12
poteſt, quia eſſet abſque fundo contra formam Conſtitutionis ſan. mem. Pij Quinti, ità Rota *deciſ.* 678. *numer.* 5. *par.* 1. *recent.* plenè Modern. Peruſ. *de Cenſib. par.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 1. *num.* 6. *&* 7. M. Anton. Amat. *deciſ. March* 6. *n.* 6 *&* 7. Duard. *ad Bullam Pij Quinti, §.* 1. *qu.*
5. *nu.* 2. *& ſeqq.* & tertius † poſſeſſor, qualis eſt R. P. D. 13
Gratus poteſt opponere huiuſmodi exceptionem, quod ſcilicet melioramenta, ſuper quibus impoſitus fuit cenſus, non erant de dominio Balthaſſaris imponentis, Petr. Gregor. *de cenſib. quæſt.* 5. *numer.* 12. ibiquè Maſtrill. *in addit. numer.* 163. Iacob. Chirco *eadem tract. numer.* 20. *in fin. verſ. & aduerte*. Franc Prouenzal. *d. tract. num.* 9 Lud. Montalt. *numer.* 18. *in fin. &* 19. Io. Aloyſ. *de ſeptem. num.* 104. *&* 105. Nicol. Sauan. *nu.* 3. Blaſchus Lancea, *num.* 48. Milanenſ. *deciſ.* 1. *nu.* 103. *lib.* 2.

Secunda eſt concluſio, quod ſuper † credito in termi- 14
nis Bullæ, non poteſt imponi cenſus, cum & ſuper Iuribus incorporalibus, & actionibus tàm ad res mobiles, quàm immobiles competentibus, cenſus identidem conſtitui non poſſit, Rebel. *de oblig. Iuſt. lib.* 10. *quæſt.* 6. *nu.* 4 *verſ. non tamen*. Eugen. *conſ.* 100. *num.* 39. *lib.* 1. Modern. Peruſin. *de cenſib. par.* 1. *cap.* 3. *q.* 1. *art.* 5. *num.* 5. *& ſeqq.* Maſtrill. *in addit. ad* Petr Gregor. *de cenſib. quæſt.*
5. *num.* 105. vbi negat validum eſſe † cenſum conſtitu- 15
tum ſuper Iuribus, quia non veniunt appellatione immobilium, nec per ſe gignunt fructus, & Bulla ſan. mem Pij V. ſtatuit illius impoſitionem ſuper re immobi-
li, † & de ſui natura fructifera, Auedan. *de Cenſ. Hiſ-* 16
pan. cap. 56 *num.* 15. Duard. *ad Bullam ſan. mem. Pij V.*
§. 1. *quæſt.* 32. *num.* 3 *&* 4. vbi quod licet ſecundùm † ali- 17
quos, actiones huiuſmodi inter bona immobilia connumerentur, nihilominus ſtabiles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ.

Ex quibus concluſionibus neceſſariò ſequitur nullitas cenſus, de quo agitur, ſi enim Balthaſſar tantùm erat creditor impenſarum, & melioramentorum ſuper iſto credito, non rectè impoſitus fuit cenſus, minuſque imponi potuit ſuper proprietate, & dominio me-
lioramentorum, quia hæc erant filiorum, & ſuper † 18
re aliena non rectè conſtituitur cenſus, vt ſupra dictum fuit.

Non obſtante deciſiones, in quibus reſolutum fuit cenſum imponi poſſe ab emphyteuta, à feudatario, à graua-
to & ab alijs, qui ad reſtitutionem † bonorum meliora- 19
torum tenentur, prout de grauato *eſt deciſ.* 55. *num.* 6 *&* 59. *num.* 12. *&* 13. *poſt* Modern. Peruſ. *de cenſibus, & deciſ.* 344. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ.* & notant Add. *ad ſanct. mem Greg. XV. deciſ.* 225. *nu.* 16. *verſ. item ſi nulla*, Modern. Peruſ. *de cenſibus par.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 6. *nu.* 27. Duard. *ad Bullam ſan. mem. Pij V. §.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 37. de feudatario autem, ſeù emphyteuta extat *deciſio* 40. *poſt* Modern Peruſ. *de cenſibus, & deciſ.* 349. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & tradunt ijdem Modern Peruſ. *de cenſib. par.* 1. *cap.* 2. *quæſt* 2. *art.* 1. *num.* 16. *& art.* 2. *num.* 17. Duard. *ad Bullam ſan. mem. Pij V. §* 1. *quæſt.* 10. *numer.* 29 *& q.* 12. *num.* 51. Amat Panormit. qui plures congerit *reſol.* 3. *num* 80.

Quoniam pro reſponſione diſtinguendi ſunt duo caſus.

Primus eſt, quando is, qui melioramenta † fecit inte- 20
rim eſt Dominus ipſius rei melioratæ, & pleno iure, ac bona fide, tanquàm Dominus illam poſſidet, qualis eſt grauatus ex fideicommiſſo reſtituere poſt eius obitum, vel ſub aliqua conditione, *l. generaliter, §. ſub conditione, ff. qui & à quibus, l. Iulianus, ff. de rei vendicat.* Peregr *de fideicom. art.* 3. *num* 96 *& art.* 40. *num.* 6. in quibus termi-
nis loquuntur † *deciſ.* 55. *poſt* Moder. Peruſ. *de cenſibus*, 21
& deciſ. 344. *par.* 4. *diuerſ.* & quotquot DD. & deciſiones ſupra allegatæ fuerunt, vel idem meliorans habet dominium ſaltem vtile, veluti feudatarius, & emphyteuta, *l* 1. *&* 2. *ff. ſi ager vectigal. vel emphyt. petatur*, *cum concordantib.* in quibus terminis emanarunt *deciſ.*

40. *poſt*

40. *poſt d.* Modern. Peruſ. *de cenſib. & deciſ.* 349. *par.*
2. *recent. atquè aliæ*. Et in iſto caſu rectè cenſus impo-
22 ſitus † poteſt ſuper melioramentis,& ſuſtinetur etiam poſt-
quàm venit caſus reſtitutionis rei melioratæ, quia ipſe
melioras de tempore factę meliorationis erat nedum bo-
nę fidei poſſeſſor, ſed & verè dominus, licet res ad alium
eſſet aliquando reuerſura, & ab initio proprietas meliora-
mentorum acquiſita fuit ipſi melioranti, vtpotè, facta
in re, quæ tunc erat ſub illius dominio, ideòque nec
23 huiuſmodi † melioramenta veniunt in reſtitutione fidei-
commiſſi, ſed per viam detractionis remanent libera ipſi
hæredi grauato, vt benè inquit Rota *d. deciſ.* 344. *num.*
2. *verſ. & non comprehenduntur* , *par.* 4. *diuerſ.* & ſic
ſuper iſtis melioramentis rectè ſubſiſtit cenſus, quemad-
modùm, & ſuper re ipſa fideicommiſſo ſuppoſita ſuſtine-
24 ri † cenſum, quando vel eſt in parte libera, vel cenſus eſt
impoſitus ab eo, cui competunt detractiones ratione le-
gitimæ, & trebellianicæ, pluries reſoluit Rota, *vt in
deciſ.* 49. *numer.* 1. & 2. & *deciſ.* 33. *num.* 5. *poſt*. Modern.
Peruſ. *de cenſib. & in deciſ.* 559. *num.* 9. *par.* 1. & *deciſ.*
620. *num.* 4. *par.* 2. *recent. & coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano deciſ.* 453. *num.* 1. & 2. *ac in Romana* , *ſeu Ciuita-
tis Caſtelli Cenſus* 27. *Maij* 1630. *coram R. P. D. meo Piro-
25 *uano*, Prout & eiuſdem iuris eſt † quando melioramen-
ta ſunt ab emphyteuta , vel feudatario facta, quæ feuda-
lia, & emphyteutica non dicuntur, etiam ſi ſubiectum
principale ſit feudale, ſeù emphyteuticum, ſed tranſe-
26 unt ad † hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ melioran-
tis, vt ponderauit Rota *in d. deciſ.* 349. *num.* 1. *par.* 2.
recent. vndè meritò, & ſuper his melioramentis impoſi-
tus cenſus eſt validus, nec enim vlla æquitas, aut ratio
patitur, vt huiuſmodi grauatus, ſeù emphyteuta priue-
27 tur dominio, & iure vtendi re ſua, quemadmodùm †
priuarentur, ſi cenſus impoſitio eſſet illis interdicta, &
quàmuis Domini ſint temporaliter, & aliquo tempore,
ſiue adueniente aliqua conditione teneantur ad reſtitu-
tionem, tamen hoc eſt euentuale, & multa contingere
poſſunt, ex quibus onus reſtitutionis expiret, & res per-
petuò penès ipſo remaneat.

Secundus verò eſt caſus, quando is, qui fecit meliora-
menta, nullum habebat dominium in re meliorata, ſed
ſolummodo quandam poſſeſſionem, qualis eſt vſufru-
28 ctuarius, † qui dicitur habere ius dumtaxat in rem, re q.
ipſa frui debet, non quidem iure dominij, ſed iure ſerui-
tutis, *l. vti frui*, §. *vtrùm autem*, *ff. ſi vſufructus petatur*,
29 quod ius † multò debilius eſt quam ius emphyteutæ, vel
grauati, vt tradit Alba *conſ.* 454. *num.* 5. *Caſtill. de vſu-
fr. cap.* 5. *numer.* 17. & in iſto caſu cenſus ab vſufructua-
30 rio † ſuper melioramentis impoſitus nullatenus ſuſtine-
tur. Tùm quia dd. melioramentorum ipſe vſufructua-
31 rius nunquàm fuit Dominus, † ſed ſtatim quoad domi-
nium, & plenam proprietatem acquiruntur Domino
fundi, ſeu proprietario, & idem vſufructuarius, quia
tàm & ſi meliorem, excolendo ædificium, Domini cau-
ſam faciat, non tamen id iure ſuo facere poteſt, vt ſunt
verba *text. in l. vſufructuarius* 51. *ff. de vſufr.* & ideo
32 quodammodo † malæ fidei poſſeſſor, ſiuè meliorator
dici poteſt, vt obſeruault Hotoman. *de feud. lib.* 2. §. *ſi
vaſſallus*, *fol.* 263. & ſequitur Caſtill. *de vſufr. cap.* 33.
ſub num. 12. *verſ. quartò*, *& vltimò*; ſuſpicari enim li-
33 cet, quod vſufructuarius non ſine dolo † domum inæ-
dificauerit, nempè vt hæredibus anſam præbeat, poſt
eius mortem diutius inſiſtendi in domo meliorata, & ſub
prætextus meliorationis illam retinendi in præiudicium,
& damnum veri Domini, & Proprietarij, vnde meritò
34 huiuſmodi † cenſus ſuper re non ſua, ſed aliena impo-
ſitus, non ſubſiſtit.

Tùm etiam, quia quatenus malæ fidei poſſeſſor, ſiuè
meliorator dici non debeat vſufructuarius, lege prohi-
bente in ædificans, quippe quod eo animo ædificium per-
35 ficere potuerit, † quod intellexerit id optari à proprie-
tario, prout reprobando Hotomanum tradit Garz. *de
expenſ. & meliorat. cap.* 11. *numer.* 28. *verſ. nec conſti-
tuendum*, & quod vſufructuarius expenſas in ędificio fa-
36 ctas recuperare poſſit, † quatenùs domus eſt effecta pre-
tioſior, prout quemcumquè tertium poſſeſſorem illas
37 conſequi poſſe, ne vnus cum alterius † iactura locuple-
tetur, per *text. in l.* 2. *C. de prædijs*, *& omnibus rebus
naucular. lib.* 11. docuit Bart. *ibi*, & ſequutus eſt Iaſ.
in l. creditor. la prima, *num.* 6. *ff. ſi cert. pet.* Soccin.

ſen. *conſ.* 224. *num.* 2. *lib.* 2. Garz. *de expen. & melio-
rat. cap.* 18. *num.* 55. *& ſeqq.* & concluſionem Bartoli
† eſſe communiter receptam, neminemque ab ea inue- 38
niri diſſentientem, immò contrariam ſententiam nullo
iure poſſe defendi, & æquitati naturali eſſe repugnan-
tem, tradit, Theſaur. Iun. *quæſt.* 71. *num.* 4. & 5. *lib.*
1. Amat. Panormit. *reſol.* 3. *num.* 78. & 79. qui loqui-
tur de expenſis factis in ædificio, & in alieno ſolo con-
ſtructo, Giurb: *ad conſuetud.* Meſſan. *cap.* 15. *gloſ.* 13.
par. 1. *num.* 3. vbi exemplicat in omnibus, qui habent
ius in re, Adhuc cenſus non ſuſtineretur , quia ſemper
verùm eſſet, cenſum eſſe impoſitum ſuper credito im-
penſarum in melioramentis factarum, † at ſuper credi- 39
to non fructifero cenſus conſtitui non poteſt, vt ſuperiùs
in ſecunda concluſione fuit firmatum.

Aſſertio autem illa deducta † ex Bartolo *in d. l.* 2. *C.* 40
de prædijs, *& omnibus reb.* Nauicul. *lib.* 11. quoad ter-
tium poſſeſſorem, quod ſcilicet regulariter tertio poſſeſ-
ſori melioramentorum repetitio permittitur , procedere
quidem poteſt in vſufructuario, quando fecerit impenſas
in conſeruatione rei neceſſarias, quæ non modicæ ſint,
& ad perpetuam † proprietarij vtilitatem pertineant, & 41
in quibus ceſſet ſuſpicio illa malæ fidei, & quarum dedu-
ctio vſufructuario permittitur in *l. hactenus*, *ff. de vſu-
fr. cum concord.* Secus autem eſt dicendum , de impenſis
factis in conſtructione noui ædificij, vel additamento te-
ctorij, ſiue incruſtationum ad ædificium iam conſtru-
ctum, † quæ potius ad ſui ipſius voluptatem, & oble- 42
ctamentum ſpectant , & excedunt metas facultatis ipſius
vſufructuarij, cuius partes ſunt † tueri, quod accepit, 43
non nouum facere, etiam in fauorem Domini, vt loqu-
untur reſponſa Neratij *in l. vſufructuarius* 51. & 68. *ff.
de vſufruct. & text. in l. ſi quis domum*, §. *hic ſubiungi*,
& §. *idem quærit* , *ff. locati*, in qua lege etiam colono † 44
vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum fa-
ctorum in re conducta,quia proſpicere debuit debilitatem
& reſolubilitatem Iuris ipſius vſufructuarij, vt ſupra di-
ctum fuit; Et in his expenſis vſufructuarius, quia ſcit
rem eſſe alienam, † nec Iure dominij poſſidet, ideò me- 45
ritò ſubiacet regulę, §. *ex aduerſo*, *Inſtit. de rer. diuiſ.*
nequè de his loquuntur Bart. & alij præallegati DD.
prout appoſitè diſtinguit Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 50.
n. 42. & conferunt tradita per Valaſc. *de iur. emphyt. quæſt.*
25. *num.* 35 quicquid poſtea dicat de ſtylo Senatus Luſita-
ni, quem æquiorem putat.

Ex quorum caſuum diſtinctione , benè deprehendi-
tur non obſtare deciſiones in obiectu deductas, quia ema-
narunt in terminis primi caſus, qui cum toto cælo diſtet
a ſecundo caſu, in quo verſatur præſens controuerſia,
meritò ad iſtius † definitionem deciſiones illæ trahi non 46
poſſunt, *l. ſi ita*, *ff. de manumiſſ. teſtam. l. ſi ſeruus*, *ff.
de ſtatu liber.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Romana Hæreditatis.
Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

A R G V M E N T V M.

Agitur de interpretatione Statuti Vrb. lib. 1. Cap. 131.

S V M M A R I V M.

1 *Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 131. *diſponit, quod marito dece-
dente ſuperſtite vxore, cum liberis, vxor quartam
partem dotis ad vſumfructum tantum, de bonis mari-
ti lucretur.*
2 *Vſusfructus morte vſufructuarij finitur, & ad hære-
des non tranſmittitur, & num.* 5.
3 *Quartum dotale ex ſtatut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 131. *debetur
filiis, vti hæredibus, & non vt filiis, & num.* 6. *vi-
de rationem num.* 7.
4 *Dictio, tantum, eſt taxatiua.*
8 *Afflict. deciſ.* 37. *&* 314. *reiiciuntur.*
9 *Deciſ.* 209. *num.* 3. *par.* 1. *in recent. corruit, cùm ſit ſo-
lum fundata in deciſ. Afflict.* 37. *&* 314. *quæ non ſub-
ſiſtunt, & attendi non debent.*
10 *Lucra nuptialia ſpectant de Iure ad filios, licet non*

ſint hæredes patris, vel matris.

11 *Statutum, quando dicit, quod aliquid ſit faciendum iuxta diſpoſitionem Iuris communis, debet intelligi de illa diſpoſitione, Iuris, quæ loquitur in terminis Statuti, & num. 14.*

12 *L. generaliter, & Auth. hæres, C. de ſecund. nupt. declarantur.*

13 *Vxor tranſiens ad ſecunda vota priuatur proprietate, eorum, quæ fuit ſuperlucrata ex donatione propter nuptias, & acquiruntur ipſo iure filijs primi matrimonij.*

15 *Vſusfructus, quando finitur, conſolidatur cum proprietate.*

DECISIO CXVII.

AGITVR de quarto dotali ſcut. 2350. ſuperlocrato per Septimiam Mancinam in bonis Dominicis viri prædefuncti, nam Cleria communis filia, quæ à dicto Dominico fuit poſt mortem Septimiæ matris ſubſtituta, in dimidia hæreditatis occupauit etiam aliam medietatem relictam Archiconfraternitati eamque retinere contendit pro dicto prætenſo credito quarti dotalis, tanquam filia, & hæres ſuæ matris, ſed propoſito ſuper hoc particulari dubio Domini contra Cleriam reſponderunt, & moti ſunt, quia extat in Vrbe Statutum in cap. 131.
1 lib. 1. Vbi † diſponitur, quod marito decedente ſuperſtite vxore cum liberis, qui eſt caſus noſter vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantùm de bonis mariti lucretur, ſi igitur Septimia mater Cleriæ non ſuperlucrata eſt dictum quartum dotale, niſi quoad vſumfructum, inde ſequitur, vt nihil poſſit in illo prætendere
2 Cleria, vti illius filia, & heres, † quia vſusfructus morte vſufructuarij finitur, & ad hæredes non tranſmittitur, *§. finitur Inſtit. de vſufr.* ſed redit ad proprietatem, Tiraq. *in tract. le mort. §. 3. declarat. 1. num. 6. & 7.* Rota *deciſ. 653. num. 1 in fine par. 2. recent.*

Si verò Cleria prætendit poſt mortem matris ex eodem Statuto dictum quartum dotale ſibi deferri vti filiæ Dominici, non vti hæredi, & quod propterea ſit ab hæreditate eiuſdem Dominici ſeparan. & ſibi tanquam filiæ applican. Domini reſponderunt hunc articulum iam fuiſſe in Rota bene diſcuſſum, & reſolutum, quod quartum
3 dotale ex Statoto Vrbis, † debeatur filijs, vti hæredibus, non vti filijs, vt latè in deciſione Domini mei Decani in *cauſa Romana de Cauallerijs 22. Martij 1632.* ad qoam voluerunt haberi relationem in præſenti deciſione. Statutum enim dum in caſu exiſtentiæ filiorum defert vxori ſuperſtiti quartum reſpectu vſusfructus cùm di-
4 ctione taxatiua, † tantùm, quæ importat, vt lucrum non acquiratur vxori pleno iure, inde ſequitur, quod proprietas illius remanſerit in hæreditate coniugis prædefuncti, cùm de illo Statutum non diſpoſuerit, nec ab
5 hæreditate extraxerit; vnde dum mortua vxore † fit locus reſtitutioni vſusfructus, & Statutum in hoc caſu ſubiungit, quod reſtituatur cui de Iure, nulla facta mentione filiorum, filij debent, & vſumfructum, & pro-
6 prietatem capere vti quid hæreditarium patris, non † vti rem propriam illis prouenientem tanquam filijs, vt in his terminis extat *deciſio Franch. 106. num. 6.* vbi quod
7 ita ſæpe fuit in illo Senatu iudicatum per rationem, quod proprietas nunquàm receſſit ab hæreditate, à qua nunquam fuit ablata, & ita fuit etiam reſolutum *in Romana quarti dotalis 16. Martij 1618.* coram bon. mem. Remboldo, & coram D. meo Pirouano in dicta *deciſ. 653. nu. 4. & 7. par. 2 recent ſanct. mem* Gregor. *deciſ. 398. num. 3. ſeqq & latè in dicta Romana de Cauaterijs.*

Non obſtat *deciſ. Afflict. 37. numer. 6. & deciſ. 314. numer. 3 & ſeqq.* quæ contrarium decidunt, nempè quod filij in hoc lucro ſuccedant tanquàm filij, & non tanquàm hæredes. Quia iſtæ deciſiones fuerunt ſæpe ſæpius in eo conſilio reiectæ, vt teſtatur idem Franch. *in d. deciſ. 106. numer. 6. & 7* vbi quod hæc opinio non eſt amplius in dubio reuocanda ex quo contra deciſionem *Afflict.* fuit ſæpius iudicatum, & idem teſtatur *Vrſil. ad eandem deciſ. Afflict. 314. ad fin.* & in illis non fuit conſiderata ſupradicta ratio, quod proprietas non fuit ab hæreditate patris ſeparata, & per hanc rationem corruit
9 etiam † *deciſ. 209. par. 1. recent.* quæ eſt ſolum fundata in deciſionibus *Afflicti*, quæ non ſubſiſtunt, & attendi non debent, vt ſupra

Non obſtat, quod mater ex diſpoſitione Statutis teneatur reſtituere lucrum cui de Iure & de Iure † de- 10
terminentur, qood lucra nuptialia ſpectent ad filios, licet non ſint hæredes Patris, vel matris, vt in *l. generaliter, §. in his autem caſibus, iuncta authen. ibi ſeqq. hæres & authen. vxore mortua, C. de ſecundis nupt. cum ſimilibus.* Quia dum Statutum dicit, quod ſit facienda reſtitutio iuxta diſpoſitionem iuris, communis † debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ 11
loquitur in terminis eiuſdem Statuti diſponentis ſolum de vſufructu, & non de proprietate, quæ remanſit in hæreditate coniugis prædefuncti, & ideo non eſt intelligendum de diſpoſitione iuris inducta in *d. l. generaliter, & in d. auth. hæret, C. de ſecundis nupt.* quia ibi † lex diſpoſuerat tàm de vſu- 12
fructu, quàm de proprietate, quæ cùm eſſet ex hæreditate deducta, & vxori ſuperſtiti applicata non mirum ſi filij tanquàm filij capiunt illud lucrum iure proprio, & non tanquàm hæredes, cùm tanquàm tales non poſſint capere id quod in hæreditate non reperitur, vltra quod prædicta iura loquuntur in terminis coniugis † tranſeuntis ad ſecundas nuptias, 13
propter quas priuatur proprietate, quæ ſtatim ipſo iure acquiritur filijs ob priuationem Matris, vel Patris, vt declarat Bald. *in d. l. generaliter, §. in his autem in princ. vſque ad numer. 4.* & magiſtraliter Corn. *in conſ. 309. num. 2. vſquè ad fin. lib. 3.* Gabr. *conſ. 101. numer. 11. lib. 2.* Surd. *conſ. 206. numer. 12. & ſeqq. lib. 2* vnde cùm iſte non ſit caſus noſter diſpoſitio dictarum legum, non eſt diſpoſitio, de qua loquitur Statutum, & ideo recurrendum † eſt ad 14
diſpoſitionem iuris communis quæ decidat quomodò ſuccedant filij circa ea, quæ reperiuntur in hæreditate paterna, & certè nulla oritur dubitatio quin ſuccedant tanquàm hæredes, ſiuè eſt teſtamento, ſiue ab inteſtato, & dum ipſi ſunt hæredes Teſtatoris, quòad proprietatem etiam durante vſufructu, ſequitur, vt eo finito † de iure idem vſusfructus, qui 15
cùm proprietate conſolidatur, eiuſdem hæredibus proprietarijs reſtituatur, vt per Cuman. *conſ. 48. Incipit Statutum Florentiæ. circa fin. verſ. pro parte autem,* Dec. *conſ. 386. numer. 6. & 7.* & fuit deciſum in ſupradictis cauſis *coram ſan. mem Gregor. & Pirouano*, & nouiſſime *coram D meo Decano in Romana de Caualerij*, cùm quà Domini in omnibus, & per omnia tranſierunt, &c.

Et ita, &c. vna, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana donationis de Vrſinis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, quam vim habeat. Donatio, quando non egeat inſinuatione, & reliqua circa materiam donationis.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio eſt principale requiſitum ad effectum immiſſionis.*

2 *Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis.*

3 *Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, dicitur publica, ſi partes conueniant, vt vim publici inſtrumenti habeat.*

4 *Ad probationem contentorum in ſcriptura priuata, trino teſte ſubſcripta, ſufficit ſi reperiatur recognita.*

5 *Donatio non valet, ſi careat inſinuatione de iure requiſita, in donationibus excedentibus ſummam legalem.*

6 *Inſinuatio non requiritur in donationibus, vbi iuramentum interuenit.*

7 *Inſinuatio non requiritur, quando adeſt iuramentum, etiamſi per ſtatutum illa requiratur.*

8 *Obligatio de renunciando, idem operatur, quam ipſa renunciatio.*

9 *Pactum de donando idem operatur, quam ipſa donatio.*

10 *Cauſa*

10 *Cauſa finalis in matrimonio illa dicitur, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum.*

11 *Donatio reſpiciens conſeruationem familiæ ſub certa lege primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & eſt exempta ab onere inſinuationis remanet.*

12 *Deciſ. in cauſa Romana donationis de Cuppis declaratur.*

13 *Donatio ſuſtineri non poteſt ex defectu ſtipulationis, & acceptationis pro abſente, & non dum nato.*

14 *Stipulatio ex quo probetur, quod in donatione interuenerit.*

15 *Verbum, promitto, in inſtrumento publico, ſi reperiatur, ſine dubio importat ſtipulationem.*

16 *Pater poteſt ſtipulari pro filio abſente, & pro naſcituro.*

17 *Conſtitut. ſanct. mem. Sixt V. requirens licentiam Papæ in donatione Caſtrorum, quando procedat.*

18 *Alienatio de iure non eſt prohibita.*

19 *Hypotheca non venit appellatione permutationis, & donationis.*

20 *Donans rem, quam quis neſciebat eſſe alienam, non valet.*

21 *Donatio facta verbis vniuerſalibus, ſuſtinetur pro Iure, quod donans rem, ſciens habet in re donata.*

22 *Legans, ſeù donans rem, ſciens eſſe ſuam, ſed ſibi hypothecatam, ſubſtinetur pro iure, quod habet in re.*

23 *Donatio in totum corruit ex defectu voluntatis.*

24 *Text. in l. Iulianus, ff. de legat. 3. declaratur, & num. 26.*

25 *Donatarius, dum poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatiſfactus de ipſa donatione, ſemper intrans terminis, l. Iulianus, ff. de legat. 3.*

27 *Donatio de re aliena tenet, quando fuit facta coniunctæ perſonæ, licet donator ignorauerit rem eſſe alterius.*

DECISIO CXVIII.

DVM NVPTVI tradita fuiſſet Virginia Comiti Alexandro Vrſino de Pitigliano, pro parte eius Doris à patre ſuo Enrico recepit Caſtrum Mompæi, æſtimatione conueuta in ſcutis 14. millibus, progenitis exinde ex eodem matrimonio DD. Io. Antonio, Bertoldo, & Coſmo; deceſſit primò Virginia; cui æqualiter prædicti filij ſucceſſerunt; deceſſit ſecundo loco Comes Alexander, hærede inſtituto D. Bertoldo, nonnullis legatis D. Coſmo, tertio filio relictis; poſtmodùm Ioannes Antonius qui ſucceſſerat vigore antiquæ Primogenituræ, vt decentuis D. Bertoldus vxorem ducere poſſet, & familiam, quæ multum cordi erat eidem Ioanni Antonio propagaret, donauit primogenito naſcituro de legitimo matrimonio ex D. Bertoldo fratre, *ogni rata, & portione, che ſe li aſpetti del ſudetto Caſtello di Mompeo*; mortuo deniquè Ioanne Autonio ab inteſtato.

Primò orta fuit litis inter DD. Bertoldum, & Coſmum fratres ſuper proprietate Caſtri prædicti, aſſerente D. Coſmo pro medietate ad ſe ſpectare tanquàm de fundo dotali Virginiæ matris, & excipiente D. Bertoldo eſſe de patrimonio Comitis Alexandri, tanquàm dati in dotem æſtimatam, vt propterea ad ipſum iure hæreditario Patris totum ſpectaret, remanente D. Coſmo tantummodò hypotheca pro recuperatione medietatis pretij eiuſdem Caſtri, & hæc lis, præcedente Rotali reſolutione coram bon. mem. Franciſco Vbaldo 28. Nouembris 1622. quod Caſtrum prædictum fuerat datum in dotem æſtimatam, fuit per tranſactionem compoſita, in qua D. Coſmus dimiſit poſſeſſionem, & proprietatem dicti Caſtri, recepto pretio medietatis illius in tot locis Montium, & de hac lite ampliùs uou agitur.

Secundò altera lis orta fuit, nato Primogenito fillo D. Bertoldi Alexandro nuncupato, ſuper rata parte ad Ioannem Antonium ſpectante, & eidem Primogenito naſcituto donata, & de hac in præſenti agitur, pro qua, cùm intentatum fuiſſet remedium adipiſcendæ, emanauit ſententia abſolutoria ad fauorem D. Coſmi; hodiè dum quæreretur, an eadem ſententia ſit confirmanda, reſponſum fuit.

Conſtare de bono iure Alexandri; ſed non competere immiſſionem.

Fundament poſtremæ partis fuit: quia Dominus Coſmus per tranſactionem, iàm dimiſerat poſſeſſionem Caſtri in manibus, & poſſe D. Bertoldi fratris, recepto pretio in locis Montium; vnde per D. Alexandrum Iuniorem eiuſdem D. Bertoldi Primogenitum erat petenda immiſſio contra Patrem poſſeſſorem Caſtri, non autem contra Dominum Coſmum poſſeſſione carentem, cùm
ipſa † poſſeſſio ſit principale requiſitum ad effectum 1
Immmiſſionis, *l. vnic. C. de alien. mutan. Iud. cauſ. fact. Papien. in praxi, in lib. in Act. reali, in verbo tenet, & poſſidet num.* 1. Seraphin. *deciſ.* 1074. *in princip.*

De bono autem iure D. Alexandri Iuniori viſum fuit conſtare: quia datur ſcriptura donationis, tàm ab ipſo. Io. Antonio, quàm à D. Bertoldo ſubſcripta,
† & trino teſte notata, quæ nedùm de iure ſolem- 2
nis dici debet, per *l. ſcripturas in fine, C. qui potior. in pignor. hab. §. ſi quis igitur vult cautè deponere. Auth. de Inſtrum. caut. & fid.* Iaſ. *conſ.* 129. *numer.* 4. *vol.* 2. Corn. *conſ.* 129. *num.* 6. *vol.* 1. Odd. *conſ.* 100. *numer.* 99. ſed, & publica; dùm ex voluntate
partium poteſt † conueniri, prout in hac fuit con- 3
uentum, vt vim publici inſtrumenti habeat Bald. *in l. de quibus, ff. de legib.* Deciau. *conſil.* 11. *numer.* 188. *lib.* 1. Odd. *d. conſ.* 100. *numer.* 23. quæ cum ad
† probationem contentorum ſufficiat, ſi recognita 4
reperitur, *l. publica, ff. depoſ. §. ſi quis igitur in Auth. de Inſtrum. caut. & fid.* Pariſ. *conſ.* 19. *numer.* 46. & *conſ.* 81. *numer.* 13. *vol.* 3. Betoi. *conſ.* 15. *num.* 18. *vol.* 3. Neuizan. *conſ.* 45. *numer.* 14. Crau. *conſ.* 73. *numer.* 15. *in fine*, ſatis patet in verbis, & contextu Ioannem Antonium donaſſe Primogenito maſculo naſcituro ex D. Bertoldo, qui nunc eſt Alexander Iunior, omnem ratam, & portionem ſibi ſpectantem in dicto Caſtro Mompei, quæ eſt tertia pars ad ſe ſpectans, ratione ſucceſſiouis in iuribus dotalibus Virginiæ communis matris.

Nequè de validitate huius donationis dubitari poteſt
ex eo, quod † careat inſinuatione de iure in donationi- 5
bus ſummam legalem excedentibus, requiſita, per *l. ſancimus, C. de donat.* Clar. *in §. donatio. quæſt.* 15. vbi regulam ponit.

Quia cum donatio ipſa contineat cauſam matrimonij, & legem Primogenituræ iam in familia dictorum fratrum erectæ ſequi debeat, ac fuerit in ipſa ſcriptura donationis conuentum, vt reduceretur in publicum Inſtrumentum iuratum in ampliſſimam formam, cum ſolitis
renunciationibus futuris inſinuationibus, non requiritur 6
† inſinuatio, propter vim Iuramenti, ſecundum veriorem, de qua per Clar. *in §. donatio, quæſt.* 18. etiam quod
illa requiratur † per ſtatutum, dummodò vtrumquè, & 7
iuramentum, & inſinuatio non ſint adhibenda, Seraphin. *deciſ.* 472. *num.* 14. & Rota *deciſ.* 665. *num.* 7. *par.* 1. *recent.* nec vim facit, quod Iuramentum non fuerit verè præſtitum, ſed promiſſum, quia ad effectum renuncia-
tionis idem † operatur obligatio de renunciando, prout 8
ipſa renunciatio; & idem dicitur de obligatione † de do- 9
nando, prout ipſa donatio, vt latiſſimè fuit firmatum *in Romana Donationis de Caſtellanis* 17. *Iunij* 1630. *coram D. meo Decano*; & nihilominus cauſa matrimonij, & conſeruationis familiæ ex lege Primogenituræ iam erectę, idem operatur pro validitate donationis abſquè in-
ſinuatione: quia etſi Rota ſequatur diſtinctionem, quod 10
cauſa finalis illa ſit, † quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum, vt in *deciſ. Romana de Incaſatis coram D. meo Merlino* 16. *Iunij* 1626. & 12. *Februarij* 1629. attamen, vbi concurrit cauſa reſpiciens conſeruationem familiæ ſub certa lege Primo-
genituræ, vt in præſenti, ſemper † donatio reputatur 11
ob cauſam finalem, & exempta ab onere inſinuationis remanet, Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 18. Port. Imol. *conſ.* 81. *num.* 28. Peregrin. *de fideicomm. artic.* 51. *nu.* 64. Grat. *diſcept.* 924. *num.* 26. & 31. & iu terminis Primogenituræ Rota ſequuta eſt hanc Molinæ opinionem in *Camerinen. Bonorum de Ottonibus* 27. *Februarij* 1623. *coram Remboldo, & in Romana Hæreditatis de Mattheis* 21. *Maij* 1627. *coram D. Card. Virili tunc Rotæ Auditore*; nec prædictis deciſionibus contradicunt
Romana donationis de † Cuppis, quæ eſt 22. inter im- 12
preſſas per Picum poſt Commentaria ad Statuta Vrbis, &

ſup:a allegatæ de Incaſatis: quia in prędictis erat con-
templata agnatio in genere, & aliæ cauſæ erant expreſ-
ſæ, ex quibus illa agnationis dignoſci non poterat finalis;
in pręſenti autem ſola conſeruatio Primogeniturę fuit ex-
preſſa, quæ tanquàm vnica, & reſpiciens commodum
donantis ratione decoris, & perpetuitatis diuitiarum in
familia habetur pro finali, & reſpicit commodum do-
nantis non ſimpliciter tertij, quę ratio mouit Domi-
nos in illis deciſionibus de Cuppis, & Incaſatis, inter cę-
tera, vt exiſtimarent cauſam eſſe impulſiuam non au-
tem finalem.

13 Similiter nequè releuat, quod donatio † ſuſtineri non
poſſit defectu ſtipulationis, & acceptationis pro abſen-
te, & nondum nato, Peregr. *de fideicom. artic. 51. num.
3. & 4.* Mantic. *de contract. lib. 13. tit. 7. num. 11.* cum
alijs allegatis.

Quia de ſtipulatione dubitari non poteſt, ex quo in
14 apocha legitur † verbum, *promette*, & in fine adeſt ac-
ceptatio D. Bertoldi, quę important ſtipulationem, ſe-
cundùm veriorem, de qua per Cagnol. *in l. lecta, num.
92. ff. ſi cert. petat.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præ-
ſumpt. 41. num.* 10. & eo maximè quia apocha erat redi-
genda in publicum Inſtrumentum, in quo abſquè hæſi-
15 tatione verborum † *promitto* importat ſtipulationem,
*§. ſi ſcriptum, Inſtit. de inutil. ſtipul. l. 1. C. de contrah.
& commit. ſtipulat.* & latiſſimè comprobat hanc conclu-
ſionem, Surd. *decis. 115. num. 4* poſita autem ſtipulatio-
ne de releuantia non erit dubitandum, quia Pater poteſt
16 ſtipulari † pro filio abſente, & pro naſcituro, Bart. *in
l. quod dicitur, num. 4. & 12. ff. de verbor. obligat.* Pere-
grin. *conſ. 8. num. 42. lib. 1. & de fideicomm. artic. 51. num.*
6. Mantic. *de contr. lib. 14. tit. 16. num. 6. & 19.* Rota *de-
ciſ. 282. num. 4. par. 1. recent.*

17 Conſtitutio autem † ſan. mem. Sixti Quinti requirens
licentiam Papę in donatione Caſtrorum, non etiam reſi-
ſtit potentię donantis.

Quia quicquid hæſitari poſſet in donatione Caſtri, pro-
ut loquitur eadem Conſtitutio, quando mutantur per-
ſonæ inueſtitæ, & nos verſamur in donatione facta Con-
ſorti, in quem ex intentione Bullæ non cadit prohibitio,
18 & de Iure non eſt † prohibita alienatio, vt in emphy-
teuſi firmant relati per Corbulam *de cauſ. priuat. ampliat.
52. num. 7.* & in Patronatu eſt *deciſio Achillis 10. de Iure-
patron.* & vbi non agitur de translatione dominij, vt in
præſenti, quia illud remanſit in hęreditate Alexandris
Patris propter dotem ęſtimatam, vt ſupra dictum fuit,
ceſſat omnis controuerſia ratione tranſlationis hypothe-
cę ſuper Caſtro pro conſequendo pretio ratę ſpectantis ad
donantem, de qua non loquitur Bulla, ſed tantummo-
19 dò † de permutatione, & donatione, quorum appella-
tione non venit hypotheca, Cyn. *in l. finali, n. 2. in tertia
oppoſ. C. de reb. non alienan.* Odd. *de prohib. alienat. fidei-
comm. quæſt. 24. num.* 84. Fuſar. *quæſt. 695. num.* 18. idem
in terminis dictę Bullę fuit firmatum *in Romana, ſeù Sa-
binen. Cenſus. 17. Nouembris 1628. coram D. Cardinali Vi-
rili.*

Non obſtat, quod data validitate diſpoſitionis, &
poteſtate diſponendi, ſemper tamen deficiat voluntas
donantis, qui vult donare ratam Caſtri, non autem
iura tertię partis dotis; vnde ſi de Caſtri proprietate
non potuit diſponere, cum non eſſet fundus dotalis,
ſed ęſtimatus, & translatus in dominium Alexandri
mariti, iuxtà reſolutionem ſupradictam coram bo-
nę memorię Franciſco Vbaldo, de Iuribus, & hy-
potheca dicebatur non eſſe agendum, pro quibus vo-
20 luntas donantis non probatur, † ſed de proprietate
inutiliter donata ab ignorante ſuam non eſſe, *§. non
ſolum Inſtit. de legat. l. vnum ex familia, §. ſi rem tuam,
ff. de legat. 2. l. cum alienam, C. de legat.* Mantic. *de
coniect. lib. 9. tit. 9. numer. 5.* Craſſ. *in §. legatum, quæſt.
14. nu. 2.* Menoch. *præſumpt. 116. num. 13. lib. 4.* cum alijs
allegatis.

Quia, cum verba donationis dicant, *dona irreuoca-
bilmente ogni rata, & portione, che ſe aſpetti al pre-
detto Sig. Marcheſe del ſudetto Caſtello.* ratione illius
21 verbis vniuerſalis, † ſuſtinetur donatio pro Iure, quod
habebat donans in dote Virginię matris per *l. Iulia-
nus, 66. ff. de legat. 3. in princ.* ibi, *Prædium Seianum
omne, eam quoquè partem fundi ſupraſcripti, quaſi ad
ſe pertinentem videri per fideicommiſſum reliquiſſe, quam
ex cauſa pignoris nactus eſſet*, & per illum textum, idem
firmarunt Abb. *in c. filius. num. 4. &* Couar. *num. 2. de
teſtam.* Mant *de coniect. lib. 9. tit. 1. nu. 15.* Alex. *conſ. 47.
num. 4. lib. 3.*

Nec poteſt euitari diſpoſitio dictæ † *l. Iulianus*, ex 22
eo, quod benè procedat, quando legans, & ſeù do-
nans ſciebat illam rem non eſſe ſuam, ſed ſibi hypothe-
catam, & in ea habere tantùm Ius pignoris, & tunc ſu-
ſtineatur donatio pro iure, quod habet in re; ſecùs au-
tem circumſcripta ſcientia pignoris, & data opinione do-
nandi Caſtrum in proprietate portionis, quam putabat
ex particulari cauſa dotis maternæ ad ſe iure dominij ſpe-
ctare, cum tamen ad hęredem Comitis Alexandri, qui
eſt D. Bertoldus pertineret, & ſic aliena † eſſet; vt 23
tunc defectu voluntatis corruat tota donatio Imola *in l.
vnum ex familia, l. ſed ſiquidem, num 19. ff. de legat. 2.*
Mantic. *de coniect. lib. 9. tit. 1. num. 20. &* Iaſ. *in l. ſi do-
mus, §. ſi fundus num. 25. ff. de legat. primo*, qui conclu-
ſionem limitat in hac parte, quando donans intende-
bat donare rem ipſam totaliter, non autem ius, quod
habebat in re, & prout videntur indicare illa verba,
*ogni rata, & portione, che ſi aſpetti al ſudetto Sig. Mar-
cheſe.*

Quia benè ſuſtinetur eadem diſpoſitio † *l. Iulianus*, 24
quando, qui rem, quam legat aut donat, illam quo-
què poſſidet, vt in præſenti contigit; nam ſicuti ratio-
ne illius vniuerſalis, *omnis*, includeretur, nedum quod
donans habet vti proprietarius, ſed etiam, quod retinet
iure pignoris, reſpectu partis conſocij, vt in verbis dicit
contextus; ita circumſcripta parte proprietatis non ſuæ
remanet donatio in parte pignorata, quæ cum tranſeat ad
donatarium cum ſuo effectu in eadem parte, dum poteſt
† donatarius incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ip- 25
ſa donatione, ſemper intrant termini dictæ *l. Iulianus*,
vt benè ponderat Alex. *dicto conſ. 47. num. 4. lib. 3. &* Iaſ.
in eadem l. ſi domus, §. ſi fundus, num. 15. admittit, &
comprobat; & propterea quod ſubijcit idem Iaſ. *dicto nu.
15. in ſeptima limitatione*, non pertinet † ad *l. Iulianus*, 26
quę præſupponit donantem eſſe poſſeſſorem partis pigno-
ratæ, & quod illa pars ſit tranſitoria ad donatarium, cum
ſuo effectu retinendi pignus, donec fuerit ſatisfactus, ſed
potiùs reſpicit terminos, *l. ſi domus, §. finali, ff. de legat.
primo*, ad euitandam maiorem obligationem legantis,
vel donantis, aut eius hæredis in præſtando æſtimatio-
nem; dum diſpoſitio poteſt ſuſtineri in omni iure, quod
habet in re, limitando exinde, niſi donans intendebat
rem ipſam totaliter donare.

Et prædicta eo facilliora reddebantur, dum agitur de do-
natione facta à fratre fratri, & ſeù nepoti naſcituro ex
fratre, quæ † tanquam coniuncto ſuſtinetur, etiam ſi do- 27
nans ingnorauerit rem alterius eſſe, Mantic. *de coniect. lib.
9. tit. 9. nu. 4.* Menoch. *dicta præſumpt. 116. nu. 15. lib. 4.* Craſſ.
in §. legatum, quæſt. 14. num. 3.

Et ita, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien. Fructuum.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

A R G V M E N T V M.

**Sententia lata contra ſententiam, vt ſubſti-
neatur, requiritur, quod ſententia, quæ
infirmatur, reuocetur, alias non ſubſtine-
tur, & quando hoc non procedat. Bene-
ficia plura an quis retinere poſſit. Priuilegia
ita debent intelligi, vt gratiam contineant.**

S V M M A R I V M.

1 *Sententia poſterior lata contra priorem à vitio nullitatis de-
fendi non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel
ſaltem reuocatione, prioris.*

2 *Sententia lata pro vno, & poſterior lata pro alio, ac ex
diuerſa cauſa, ſi poſterior ſit contraria priori, non eget
reuocatione.*

3 *Notarii error non debet nocere parti.*

4 *Beneficia plura, quis retinere non poteſt.*

5 *Bene-*

5 *Beneficium, ſi quis poſſederit triennio pacificè, intrat præſumptio cuiuſcunquè iuris melioris de mundo.*
6 *Diſpenſatus, ſi quis ſit ad effectum obtinendi plura beneficia, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis non priuentur obſequijs, quid ex hac clauſula inferatur.*
7 *Et qualiter ſit intelligenda.*
8 *Diſpenſatio non debet remanere ſine effectu.*
9 *Priuilegia, & conceſſiones ita debent interprætari, vt gratiam contineant.*
10 *Conceſſio debet ſortiri ſuum effectum.*
11 *Curialibus & Ciuibus eſt deferendum circa probationem conſuetudinis alicuius loci, tanquàm vereſimiliter informatis.*

DECISIO CXIX.

LATA Fuit ſententia per R. P. D. meum Merlinum condemnatoria Decani Canonicorum & Capituli Collegiatæ Eccleſiæ Sanctæ Crucis Leodieñ. ad ſoluendum Aegidio eiuſdem Eccleſiæ Præpoſito integros fructus, ac diſtributiones quotidianas, ei debitas ratione Canonicatus ipſi Præpoſituræ, perpetuò vniti. Et ſucceſſiuè R. P. D. meus Duranus in gradu appellationis dictam ſententiam confirmauit, ac fructus huiuſmodi, aliaque emolumenta non ſoluta Henrico dicti Præpoſiti, tunc defuncti, fratri, & hæredi adiudicauit. Vnde appellatione à poſteriori ſententia pro parte Capituli interpoſita, cauſaq; mihi commiſſa, dubitaui, An præfatæ ſententiæ eſſent confirmandæ. Et Domini tàm ex capite Iuſtitiæ, quàm etiam ex capite validitatis in prioribus deciſionibus abundè deductis, & comprobatis, confirmandas eſſe reſponderunt.

Nequè earum validitati obſtat, quod in partibus fuerint latæ duæ ſententiæ, vna ſcilicet canonizatoria electionis Præpoſiti prædeceſſoris; altera verò condemnatoria eorundem Decani, & Capituli ad ſoluendum eidem prædeceſſori ſingulis annis 40. modios ſpeltæ, quodque dictæ ſententiæ Rotales, nulla harum ſententiarum de
1 partibus facta † mentione, vel ſaltem reuocatione, à vitio nullitatis defendi non poſſint, *c. inter Monaſterium, de ſent. & re iud.* Caſſad. *deciſ. 1. num. 4. de ſequeſt. poſſ. & fruct.* Quia vltra, quod prior ſententia eſt canonizatoria electionis, & ſic diuerſi iudicij, & altera prouiſionalis, ſcilicet, donec à Rota fuerit aliter ordinatum, vtraquè lata fuit in iudicio intentato, cum dicto prædeceſſore; quò circa non potuerunt comprehendere Aegidium venientem ex alia electione & prouiſione; Vnde cum prio-
2 res † ſententiæ pro vno, & poſteriores pro alio, ac ex diuerſa cauſa fuerint latæ, nequè ſint de directo contrariæ, valent, Innoc. *in cap. cauſam, num. 7.* & Butr. *num. 14. Qui fil. ſint legit.* Salic. *in l. 1. num. 5. in fin. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* quos allegat, & ſequitur Felin. *in d. cap. inter Monaſterium. num. 24. verſ. nono limita, de ſent. & re iud.*

Minus obſtat alia nullitas aduerſus poſteriorem ſententiam ex eo deducta, quod acta de partibus non fuerint integrè tranſportata; Nam licet ex annotatione & regiſtro Notarij conſtet de productione duorum proceſſuum, facta coram bo. me. Lancellotto olim huius cauſæ Iudice, cum expreſſione, quod fuerint habiti coram Scholaſtico, quibus deperditis deindè pro parte Aegidij, alij duo proceſſus fuerunt in eorum locum ſubrogati, & producti, cum enunciatiua, quod fuerint habiti & facti coram Officiali & Decano Sancti Ioannis Leodieñ. Attamen cum ex eodem regiſtro conſtet, Scholaſticum fuiſſe deputatum pro Compulſore, Decanum verò tanquàm Iudicem à Sede Apoſtolica Delegatum proceſſiſſe, ceſſat
3 obiectum, cui cauſam dedit error † Regiſtratoris, qui nocere non debet, *l. ſi librarius*, & ibi *Dec. num. 6. de reg. iur. in 6. gloſ. fin. in l. vlt. C. de fideiuſſ.* Achill. *deciſ. 1. num. 7. de fid. inſtr.*

Quò verò ad caput Iuſtitiæ earundem ſententiarum, quod reſpicit validitatem diſpenſationis prædicto Aegidio conceſſæ, de retinenda Præpoſitura Eccleſiæ Traiecteñ, cum Præpoſitura Sanctæ Crucis, & Canonicatu Eccleſiæ Cathedralis non obſtante literæ fel. recor. Sixti Papæ V. in quibus interdictum eſt, ne quis plures, quam vnam ex Præpoſituris ibi expreſſis, inſimul poſſit retinere. Quia cum dictæ literæ reſpectu incompatibilitatis conti-
neant idem, quod ius commune, quo, quis † prohibe- 4
tur, ne plura beneficia retineat, *c. de multa, de præb. c. quia nonnulli. de cler. non reſid. c. in quibus. 7. q. 1. c. ſicut in vnaquaquè, 21. q. 2. & Conc. Trid. cap. 17. ſeſſ. 24. de reform.* Pontifex non cenſetur ſibi voluiſſe manus ligare, quò minùs relaxando iuris communis diſpoſitionem, cum ipſis Canonicis ſuper eo poſſet fauorabiliter diſpenſare, vt plures Præpoſituras valerent retinere, Vltra quod propter de-
ceſſum Aegidij in † pacifica triennali, immò decennali 5
poſſeſſione vtrinſque Præpoſituræ concurrit præſumptio cuiuſcunquè iuris melioris de mundo, iuxta *Lap. allegat. 89.* de qua Caſſad. *deciſ. 3. num. 3. & 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & Mohed. *deciſ. 15. eod. tit.*

Nequè obſtat clauſula appoſita in dicta diſpenſatione, 6
quod Præpoſituræ prædictæ † debitis non fraudentur obſequijs, vnde infertur, quod eadem diſpenſatio extendi non poſſit ad facultatem percipiendi fructus ab illa Eccleſia, in qua non reſedit Aegidius, cum præſertim in Bulla dictæ diſpenſationis, hoc minimè fuerit expreſſum, vt per Rebuff. *de diſpenſ. non reſid. num. 60.* Quoniam pariter ceſſat obiectum ex tenore dictarum literarum Sixti V. quod ſcilicet ad Præpoſituras expreſſas aliæ perſonæ, præterquam Canonici Maioris Eccleſiæ actu præbendati, & perſonaliter in ea reſidentes eligi non poſſint. Vnde cum dictus Aegidius reſidendo in Cathe-
drali, quæ eſt dignior, debuerit haberi pro reſidente in in- 7
feriori, clauſula prædicta intelligenda † eſt de obſequijs, quæ extrinſicè præſtari debent, quemadmodum eam intellexit Rot. *in Burgeñ ſeruitij. 15. Iunij 1594. coram bo. mem.*
Litta. Cui interpretationi inhærendum eſt, ne alioquin 8
diſpenſatio † remaneat ſinè effectu, ſi non extenderetur ad facultatem percipiendi fructus ratione Præpoſituræ,
quàm Aegidius retinuit, cum tamen regulariter conceſ- 9
ſiones † & priuilegia ita debeamus interpretari, vt gratiam contineant, *cap. in iis, cum gloſ. fin. de priuil.* Rebuff. *in prax. tit. de different. inter priuilegium, reſcriptum, & mandatum, num. 11.* præſertim, quando vt in principali caſu propter
perſonalem reſidentiam in Cathedrali à dicto Pontifice 10
Sixto Quinto requiſitam, conceſſio † aliter ſuum effectum ſortiri non poteſt, iuxta *gloſ. in c. quia in tantùm*, & ibi Abb. *nu. 4. de præb.* Ruin. *conſ. 153. num. 14. & 17. lib. 4.*

Deniquè non obſtant exceptiones pro parte Capituli oppoſitæ aduerſus teſtes, qui vigore remiſſoriæ fuerunt examinati ſuper conſuetudine teſtandi de fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum Ciuitatis Leodieñ. Quia nihilominus ſententia lata ad fauorem Henrici, hæredis iuſti-
ficatur per teſtes in Curia examinatos, quibus vti Curia- 11
libus & Leodienſibus, † ac propterea de huiuſmodi conſuetudine veriſimiliter informatis circa illius probationem eſt deferendum, vt per Bart. *in l. de quibus, num. 23. ff. de legib.* cuius dictum probauit Rota *coram Seraph. deciſ.* D. mei 2. vltra quod huic obiecto ſatisfacit deciſio R. P. 1159. *nu.* Durani.

Et ita vtraquè, &c.

REV.[Mo.] P. D. COCCINO DECANO.

Nouarieñ Bonnorum.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur materia, quando aliqua bona dicantur compræhenſa, in conceſſione emphyteuſis, & quando è contra. Identitas bonorum emphyteuticorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Dictiones tàm, & quàm ſtant augmentatiuè.*
2 *Oratio imperfecta perficitur ex præcedenti, vel ſequenti, ſi hoc congrue fieri poteſt.*
3 *Verbum, Poderium, denotat vniuerſitatem bonorum.*
4 *Et comprehendit omnia, quæ veniunt ſub eadem denominatione, quàmuis inter ſe diuiſa.*
5 *Dictiones vniuerſales nihil prorſus excludunt.*
6 *Participia, quando reſoluitur in verbum præſentis temporis cum ſuo relatiuo, non important conditionem, & num. 7.*

8 *Actus ſequens cenſetur factus in exequutionem præcedentis tractatus.*
9 *Identitas bonorum emphyteuticorum qualiter probetur.*
10 *Emphyteuticum præſumitur quicquid inter limites emphyteuſis continetur.*
11 *Hoſtien. in cap. nimis. n. 4. de iur. iur. declaratur.*
12 *Inueſtitura conceſſa de bonis omnibus exiſtentibus in Territorio, tunc omnia cenſentur conceſſa, niſi priùs à priuatis fuiſſent poſſeſſa, &c.*
13 *Emphyteuta, ſi non oſtendat pro quibus rebus ſoluat canonem, tunc bona omnia præſumuntur emphyteutica.*
14 *Emphyteuta oſtendens certam quantitatem bonorum, quæ ſit proportionata canoni, tunc petens maiorem quantitatem probare tenetur.*
15 *Bona beneficio temporis poſſunt augeri, & deteriorari.*
16 *Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex eo, quod grauati poſſident in loco, in quo teſtator poſſidebat, præſumptione ſcilicet tituli præambuli, contrarium num. 17. & vide num. 18.*
19 *Identitas bonorum rectè arguitur ex benè congruenti qualitate.*
20 *Adminicula ad probandam identitatem coniunguntur.*
21 *Bona aliqua. ad hoc vt dicantur comprehenſa in inueſtitura, apertè demonſtratur ex eorum demonſtratione, facta in eorum conſignatione.*
22 *Bona. quæ ſunt partes circumſtantes, vel de pertinentijs bonorum emphyteuticorum dicuntur comprehenſa in eorum conceſſione.*
23 *Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur.*
24 *Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt nulla.*
25 *Liber æſtimi non probat in præiudicium tertij.*

DECISIO CXX.

CONCESSIO bonorum, de quibus agitur aliàs in emphyteuſim facta ad certum tempus, fuit de anno 1457. interueniente Beneplacito fel. recor. Caliſti III. per Abbatem, & Conuentum Monaſterij S. Bartholomæi Vallis Vmbroſæ extra muros Nouariæ, renouata in perpetuum Roberto Sanctoſeuerino per hæc formalia verba: *Inueſtiuerunt de Caſtro, ſediminibus, Domibus, molendinis, campis, furnis, vineis, pratis, zerbis, nemoribus, paſcuis, ruggijs, piſcherijs, honorantijs, & quibuſcumquè alijs iuribus, cuiuſcumquè qualitatis ſint, iacentibus, & ſituatis, tàm in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium, ſpectantium dicto Monaſterio; Et de toto Poderio dicti loci Villæ nouæ, & Territorij ipſius Diœceſis Nouarieñ, & prout dictum Poderium teneri conſueuit nomine d. Monaſterij; Et de omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus tàm in Territorio Villæ nouæ, quàm partium immediatè circunſtantium, vt ſupra, & quæ affictari conſueuerunt ſimul cum dicto Poderio Villæ nouæ.* Quæ formalia verba reaſſumuntur in Inueſtitura de anno 1502. conceſſa Ioanni Iacobo Triuulrio confirmata per Alexandrum VI. & continentur in alijs medio tempore conceſſis Galeatio Mariæ Sfortiæ, & Ludouico Sfortiæ Ducibus Mediolani, prout enunciatur in eadem conceſſione facta Triuultio, in qua refertur, vtrùmque Ducem poſſediſſe iure emphyteurico Podere Villæ nouæ, cum iuribus, & proprietatibus ibi adiacentibus, & pertinentibus ad dictum Monaſterium, quæ qualia eſſent declarantur in ipſamet Inueſtitura Triuultij, dum fit *de Caſtro, Domibus, ſediminibus &c.* ſub eadem verborum ſerie, atquè ſtructura, quibus bona eadem enumerantur in præfata conceſſione S. Seuerini; necnon repetuntur tàm in Inueſtitura facta de anno 1514. Matthæo Schinerio Cardinali Sedunenſi, in qua inſeritur totus tenor prædicti Inſtrumenti, & inueſtitur idem Cardinalis de bonis, & iuribus ſupra deſcriptis; nempè *de Caſtro, Domibus, ſediminibus, &c.* adiecta clauſula: *Et quæ hic habeantur pro deſcriptis, terminatis, & ſpecificatis, prout ſupra deſcripta, terminata, & ſpecificata fuere, &c.* quàm in Inueſtitura de anno 1536. per obitum dicti Cardinalis fratri illius renouata.

Hæc bona Villæ nouæ, vnà cum quarta parte Caſoli noui circumſtante Villæ nouæ, necnon aliæ partes dicti Caſoli noui de anno 1597. peruenerunt ex titulo infraſcripto in Excellentiſſimum D. Mutium Sfortiam Marchionem Carauagij, vt patet ex actu adeptæ illorum poſſeſſionis, cuius verba ſunt: *Ego Ioannes Franciſcus Landrianus Regius Ducalis Secretarius apud Excellentiſſimum Senatum Mediolani, & delegatus ab eodem ordine in ſententia die 15. huius menſis ab ipſo facta inter Illuſtriſſ. Marchionem, & fratres Sfortiadas contra Conſortes Schinerios, Regium Ducalem Fiſcum, Alexandrum Carcanum, Martialem Coquium, & Ioannem Franciſcum fratres Gaddios, & alios, &c. ob litem vſquè de anno 1546. ab anteceſſoribus eius motam, & anno 1548. reſtauratam aduerſus Conſortes Schinerios, vti poſſeſſores bonorum Villæ nouæ, & Caſoli noui, olim priuati patrimonij Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Ducis Ludouici Mariæ Sfortiæ, propter Legatum 10000. ducatorum ſingulis annis à dicto Duce relictum quondam Illuſtriſſimo D. Ioanni Paulo Sfortiæ ipſius Ducis filio naturali, ac ab eis petitum iure pignoris, & hypothecæ in ſupradictis bonis, & latius in ipſa ſententia penès me exiſtente &c.* Hactenùs actus prædictus, Et ex actu ſubſequenti, conſtat, quod capitur poſſeſſio Caſtri Villæ nouæ, & ſeptem Capſinarum ibi deſcriptarum, & cuiuſdam nemoris; Et in loco Caſoli noui capitur poſſeſſio Domus, & Capſinæ, & duarum aliarum Domorum cuiuſdam molendini, & diuerſarum petiarum, terræ.

Stante hac facti ſerie, Dubitaui, an conſtet de identitate bonorum, & de quibus, ad effectum recognitionis, Et quoniam identitas Caſtri, iurium, ac pertinentiarum Villæ nouæ, nullam apud Dominos habebat difficultatem, prout etiam ex deducendis apparebit, Ideò cùm tota dubietas ad bona Caſoli noui reduceretur, pro faciliori reſolutione huius dubij, Domini primò firmarunt lecturam dictarum Inueſtiturarum in ea parte, in qua priori loco fit conceſſio de *Caſtro, Sediminibus, Domibus &c. iacentibus & ſituatis, tàm in Territorio, & loco Villæ nouæ, quam partium immediatè circumſtantium &c.* & ſecundò loco fit pariter conceſſio de omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tam in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium; vt vtroquè loco per ſubintellecta verba legendum ſit, tàm in loco, & Territorio Villæ nouæ, quàm in Territorio, & loco partium immediatè circumſtantium, ita vt verbo partium ſupplenda ſint neceſſariò verba, loco, & Territorio, quia dictiones *tàm* & *quàm* in hoc caſu conſtituunt clauſulam, quæ per augumentatiuam † conformium ſpecierum enumerationem extendit con- 1
ceſſionem, vt cenſeatur facta non ſolùm reſpectu Territorij, & loci Villæ nouæ, ſed etiam reſpectu Territorij, & loci partium immediatè circumſtantium, Butr. *conſ.* 19. *num.* 4. quem ſequuntur Aym. *conſ.* 227. *num.* 9. *in fine.* Menoch. *conſ.* 195. *num.* 7. & hunc intellectum verè germanum eſſe oſtendit contextus eiuſdem ſcripturæ, quæ alias † ſecundùm rationem recti ſermonis, & regulas 2
Grammaticorum integro ſenſu careret, & remaneret imperfecta, ita vt non poſſit recipere aliam ſuppletionem, ſeu interpretationem, *l. cum pater. §. cum imperfecta. ff. de legat.* 2. Caſtren. *conſ.* 195. *nu.* 3. Bald. *conſ.* 422. *propè finem lib.* 4.

His ergo prænotatis, conſiderando verba conceſſionis, cum inueſtitura ſit facta primò de Caſtro, & Territorio Villæ nouæ & de toto Poderio dicti loci, verbaq; conceſſionis ſatis plana ſint, patet euidenter Caſtrum fuiſſe conceſſam cum Vniuerſitate bonorum, quod deprehenditur ex verbo illo, † Poderium, quod bonorum 3
Vniuerſitatem denotat Bald. *in l. in legatis. num.* 1. *verſ. & ſunt C. de legat.* & comprehendit omnia † bona, quæ ve- 4
niunt ſub eadem denominatione, quamuis inter ſe diuiſa, Bart. *in l. Seiæ. §. Tirannæ. num.* 1. *ff. de fund. inſtruct.* Curt. Iuo. *conſ.* 184. *nu.* 8. *in fine, ver. præterea, cum ſeqq.* Natt *conſ.* 446. *num.* 5. Surd. *dec.* 241. *num.* 13. & 14. Maximè ſtante dictione illa † vniuerſali, *toto*, quæ nihil prorſus 5
ſus excludit. *l. Iulianus, in princ. vbi* Bart. *ff. de legat.* 3. Tiraquell. *in l. ſi vnquàm. in ver. Totum.* vbi latè *C. de reuoc. donat.* Bald. *in puncto in d. conſ.* 422. *ante finem lib.* 4. quem ſequuntur in his terminis, Menoch. *conſ.* 337. *num.* 29. *verſ. quarum prima eſt*, Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 4. *tit.* 16. *num.* 35. & cum facta

fuerit

fuerit conceſſio de Sedminibus, Domibus, Molendinis,
&c. numeratis in dictis conceſſionibus, & de omnibus
proprietatibus,& iuribus exiſtentibus tam in Territorio,
& loco Villæ nouæ,quàm in Territorio, & loco partium
circumſtantium, ſpectantium dicto Monaſterio,partici-
6 pium illud ſpectantium, † quod præſentis eſt temporis,
gloſ. in clem.1.in ver. Dignitatibus. de præb. in 6. Natt.
conſ.636. num. 36. Menoch. conſ. 711. num.2. & 3. re-
ſoluitur in præſcotis temporis verbum, cùm ſuo relati-
7 uo, itaut ſenſus ſit, quæ ſpectant, & ideò non † im-
portat conditionem, ſed diſpoſitionem, Bart. in l.1.num.
35.ff. de cond. & demonſtr. Natt. d.conſ.636. num.36. Me-
noch. d.conſ.711.nu.4. verſ. & hoc modo reſoluende; quod
8 eo magis procedit in caſu iſto, in quo † diſpoſitio eſt cer-
ta, referens ſe ad Sedimina, Domus, Molendina, &c. &
alia enumerata. Surd. d.deciſ. 241. num. 18. cum ſeqq.
Ruin. conſ. 71.num. 17. verſ. quamuis igitur. & num. 18.
vol. 2. Zuccard. conſ. 5. num. 18. verſ. contrarium eſt verius,
cum ſeqq. Curt. Iun. d. conſ. 184. num. 9. Aym. conſ. 54.
num. 9. verſ. ſecundò probatur iſta concluſio.

Vndè ex prædictis ſequitur, quod conſideratis verbis
dictæ conceſſionis, cùm quarta pars Caſoli in parte cir-
cumſtante dicto Territorio Villæ nouæ, etiam in dicta
quarta parte tanquàm comprehenſa ſub conceſſione,quæ
clarè loquitur de Territorio & loco partium immediatè
circumſtantium, & Monaſterio ſpectantium, quoad
identitatem, Eccleſia habeat intentionem fundatam;
Nam quicquid dicendum eſſet, ſi ageretur de probanda
identitate bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, cùm
agatur de probanda identitate bonorum emphyteutico-
rum, licet generaliter, cùm certa tamen ſpecificatione
9 † conceſſorum, ſtante dicta ſpecificatione omnia cenſen-
tur emphyteutica, Specul. de locat. aliàs de emphyteuſi. §.
nunc aliqua. q. 76. num. 98. Ruin. conſ. 50. num. 14.
& ſeq. & n. 17. verſ. & magis. vol. 1. Iaſ. conſ. 235.
num. 5. verſ. tertium dubium. & ſeqq. vol. 2. Soccin.
Sen. conſ. 167. n. 21. verſ. ſed contrarium. vol. 2. Natt.
conſ. 446. num. 1. & ſeqq. & conſ. 460. nu. 8. verſ.
Nam præſupponitur, cum ſeqq. & num. 20. verſ. ex præ-
dictis, cum ſeqq. Curt. Iun. d.conſ.184.num.7.& ſeqq. Aym.
d. conſ. 54. num. 9. & ſeqq. Petrus de Gregor. de conceſſ.
feud. par.2.q.7.num. 24. & ſeqq. & num. 29. & latiùs par. 7.
c. 1. per tot. Menoch. præſumpt. 101. num. 5. verſ. hic caſus
lib. 3. Peregr. de fideic. art. 44. num. 23. Roſentall. de feud.
c. 12. concl. 15. num. 72. verſ. quo caſu ſtante; Et hanc ſen-
tentiam pluriès ſequuta eſt Rota, videlicet, in cauſa
Ciuitatis Caſtelli bonorum, 5. Martij 1597. coram bo. me.
Hieronymo Card. Pamphilio, & in eadem 28. Ianuarij
1605. & 28. Februarij 1611. coram bo. me. Attreba-
ten. & priùs in cauſa Regien. S. Thomæ 10. Februarij
1576. coram Orioleñ in Feſulana bonorum 6 Febr. 1576.
coram Cotta, in qua dicitur, vnum ex Dominis allegaſ-
ſe bonum conſilium Ruini, in Comen. bonorum 5. Maij
1603. coram bo. me. Litta in Romana Domuncularum 21. Iu-
nij 1619. coram bo. me. Card. Sacrato, & in cauſa Nuceri-
na prædij 20. Maij 1622. & 29. Maij 1623. coram D. Na-
uarro.

10 Nec obſtat, quod non præſumitur emphyteuticum †
quicquid intra fines continetur, Hoſtien. in c. nimis. nu. 4.
de iureiur. Afflict. qui de communi teſtatur in c. 1. num.
12. de controu. int. maſc. & fœmin. & in deciſ. 267. num. 4.
Bellon. conſ. 10. nu. 11. Clar. in §. feudum, quæſt. 18. & plu-
ſies dixit Rota in deciſionibus allegatis in deciſ. 150.
num. 5. & deciſ. 195. numer. 8. in fin. par. 1. recent.
Nam huic obiecto pro conciliatione iſtarum opinio-
num dupliciter fuit reſponſum, Primò doctrinam Ho-
11 ſtienſis † procedere in generali conceſſione, hic au-
tem, licet verſemur in conceſſione generali, agitur ta-
men de tali conceſſione generali, quæ ſpecificat Domos,
ſedimina, & alia ſuperiùs enarrata, & exprimit etiam,
licet generaliter, proprietates, & iura tàm in Territo-
rio, & loco Villæ, quàm in Territorio & loco partium
12 immediatè circumſtantium, † quo caſu omnia cenſen-
tur conceſſa, niſi priùs à priuatis fuiſſent poſſeſſa, vel
per emphyteutam acquiſita, Aym. in reſp. pro genero.
num. 430. verſ. quintus caſus, qui huius ſententiæ aſſeclas
refert nonnullos ex Doctoribus præcitatis, nempè
Curt. Iun. d.conſ. 184. num. 9. Iaſ. conſ. 285. in fin. lib. 2.
& Natt. conſ. 460. num. 9. lib. 2. & vltra illos Ruin. conſ.
108. num. 22. lib. 2. Aretin. conſ. 164. poſt princ. benè Menoch.
de præſumpt. 101. num. 5. verſ. hic caſus multò magis. lib. 3.
Secundum reſponſum fuit, quod ſententia Hoſtienſis
poſſet procedere, ſi emphyteuta oſtenderet pro quibus
† rebus Canonem ſoluit, at ſi non oſtendat; prout non 13
oſtendit in caſu iſto, bona omnia præſumuntur em-
phyteutica Iaſ. in l. 2. num. 173. C. de Iur. emphyt. Ruin.
poſt Salycet. & alios in d. conſil. 50. num. 14. lib. 1.
Roland. conſ. 66. num. 4. & 6. lib. 3. deciſ. 150. nu.
6. par. 1. recent. quæ licet ſubdat, ſatis eſſe, quod em-
phyteuta † oſtendat certam quantitatem, quæ ſi eſt pro- 14
portionata Canoni, petens maiorem quantitatem pro-
bare tenetur. Specul. in d. §. nunc aliqua. num. 79. Afflict. in
cap. 1. §. illud num. 22. in fin. de probib. feud. alien.
Roland. d. conſ. 66. num. 1. 2. & 7. lib. 3. Attamen
aduertebant Domini in re tàm antiqua impoſſibile
eſſe, quod Marchio poſſit oſtendere rem proportio-
natam Canoni; quia † beneficio temporis bona po- 15
tuerunt augeri, & deteriorari. ad l. hæreditas. ff. de
petit. hæred.

Sed ceſſat omnis difficultas, cùm in hac facti ſpecie,
ſtatim oſtendetur, concurrant alia, ex quibus res red-
ditur indubitata, ac manifeſta; Et pro dilucidatione
huius articuli firmandum eſt, quod quando agitur de
probanda identitate bonorum ſubiectorum fideicommiſ-
ſo, duæ ſunt opiniones inter ſe repugnantes, & contra-
riæ; Vna, quæ affirmat identitatem bonorum fideicom-
miſſo ſubiectorum probari ex eo, quod grauati † poſſi- 16
deat in Villa, ſeu loco, in quibus teſtator poſſedit, præ-
ſumptione ſcilicet tituli præambuli. Bald. conſ. 89. nu. 4. in
princ. lib. 1. Fulgoſ. in conſ. 145. num. 2. Peregrin. de fidei-
commiſſ. art. 44. n. 22. Zaſius conſ. 5. Narta conſ. 235. num. 17.
Bertazzol. conſ. 52. n. 31. Pedroch. conſ. 39. num. 172. lib. 1.
Menoch. conſ. 704. num. 7. ante fin. & ſeqq. lib. 6. Burſat.
conſ. 268. num. 6. Peregrin. conſ. 48. num. 13. & conſ. 35.
in fine. lib. 3. conſ. 19. lib. 4. vbi ad contraria reſpondet,
Fuſar. conſ. 106. num. 7. cum alijs pluribus adductis
per eumdem de ſubſtit. quæſt. 619. par. 2. vbi allegat
Rotam in recent. deciſ. 131. num. 5. in fin. par. 1. &
deciſ. 407. in fin. p. 2. & in cauſa Bononien. de Rubeis
3. Martij 1613. coram bo. me. Cardinale Lancellotto. Secun-
do opinio eſt, ex eo ſolum, † quod grauatus poſſedit bo- 17
na in Villa, vel loco, in quo poſſedit Teſtator, identita-
tem non probari. Surd. deciſ. 339. n. 9. vbi refert à Senatu
Pedemontano, cum per ſæpe caſus iſte accidiſſet ſemper
pro hac opinione iudicatum fuiſſe, & nu. 6. dicit in hac
materia cauendum eſſe à Peregrino, idem Surd. in conſ.
151. & 105. Menoch. conſ. 1110. & latè Ioſephus Ro-
manius in conſ. 46. verſ. tertio reſpondetur. In hac Do-
ctorum diſcrepantia, licet Rota ſimpliciter loquen-
do ſequatur hanc ſecundam ſententiam, non reſpuit
tamen primam, quando † concurrunt adminicula, in qui- 18
bus etiam terminis illam amplectitur idem Senatus Pe-
demontanus, teſte Surdo, d. deciſ. 339. n. 5. Immo expreſsè
illam Rota ſequitur, vt in cauſa Ferrarien. de Taſſonis 1.
Iunij 1615. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Pam-
philio, quæ eſt deciſ. 706. num. 2. verſ. nam licet. part.
2. recent. & fuit reſolutum coram me in cauſa Vrbe-
uetana Fideic. 7. Februarij 1620. nouiſſimè in cauſa Bono-
nien. de Deſiderijs 14. Martij, & 7. Maij. 1629. coram
R. P. D. meo Merlino, prius in cauſa Bononien. Fideicom-
miſſi de Rubeis 28. Maij. 1607. coram bo. me. Cardinali Lancell-
lotto, in qua correcta fuit dicta deciſio facta de anno 1603.
quæ ſimpliciter ſequebatur primam opinionem. In pro-
poſito autem ſequenda eſt prima opinio, quia in hac fa-
cti ſpecie euidentiſſima concurrunt adminicula, immo
claræ demonſtrationes.

Primò enim concurrit, quod cum conceſſio anni 1457.
fiat S. Seuerino de omnibus proprietatibus,& iuribus exi-
ſtentibus, tàm in territorio Villæ nouæ, quàm partium
immediatè circumſtantium,& quæ affictari conſueuerũt
ſimul cum dicto Poderio Villæ nouæ, apparet partes im-
mediatè circumſtantes ſolitas fuiſſe locari ſimul cum di-
cto Poderio Villæ nouæ; quæ qualitas optimè congruit
in bonis, de quibus agitur, quia quando Marchio cœpit
poſſeſſionem expreſsè enuntiatur, quod Domus Villæ
nouæ inhabitabatur per Ioannem Antonium Gaffurum
fictabilem bonorum villę nouæ,& Caſuli noui, idq; etiam
clariùs cõſtat ex duabus locationibus Villę nouę & Caſo-
li factis ſimul de anno 1575. à Præſide Senatus; ex iſta
enim † bene cõgruẽti qualitate rectè arguitur ad idẽtitatẽ 19

Alex. *conſ.* 133. *n.* 5. *vol.* 1. Aym. *conſ.* 198. *n.* 2. Menoch.
conſil. 409. *num.* 85. *vol.* 5. Gratian. *diſcept.* 745. *num.* 86. Et
quando hôc adminiculum per ſe multum non faceret, ni-
20 hilominùs inficiari non poteſt, † quin alijs adiunctum
valde operetur, vt in puncto Aym. *conſil.* 400. *num.* 40.

Secundò concurrit, quod in conſignatione bonorum
facta ſecundo conductori inter alia dicitur *Campo della
Chieſo dentro li foſſi di Caſolo, Giardino di Caſolo detto di*
21 *quelli di villanoua*, quæ denominatio ſatis apertè † de-
monſtrat illa bona in Caſolo fuiſſe de iuribus Villæ no-
uæ, ex adductis per Aym. *in d. conſ.* 400. *num.* 33. & fuit
dictum in *cauſa Ferrarien. ſeu Comaclen. bonorum de Na-
ſellis 7. Iunij* 1627. *coram me.*

Tertiò concurrit quod in dicta conceſſione anni 1457.
habetur mentio molendinorum, prout, & molendinum
ſe vidiſſe teſtatur Executor literarum Calixti Tertij.
Et tamen, vt patet ex poſſeſſione capta per Marchio-
nem, in loco Villæ nouæ non reperitur aliquod Molen-
dinum, niſi in loco Caſoli, ſignum euidens, quod dictum
Molendinum in bonis Caſoli, & ſic bona etiam ipſa, fue-
22 runt in conceſſione † comprehenſa, tamquàm partes
circumſtantes, vel de pertinentiis Villæ nouæ, ad tradi-
ta per Nattam *in conſ.* 435. *num.* 6. *verſ. item non debet, cum
ſeqq.* vbi allegat *text. in l. eum qui ædes, ff. de vſucap.*

Quartò, & denique concurrit etiam, quod in proceſſu
agitato in Curia Nouarien. per acta Ioannis Mariæ de E-
lapis, Amicus Canoblus Comendatarius tempore Pij
Quarti, viij. Octobris 1653. narrauit Papæ, quod tem-
pore Pauli IV. coram Vice Auditore Cameræ Apoſtoli-
cæ obtinuit ſententiam diffinitiuam contraque Petrum
Schinerium Militem Hieroſolymitanum, per quam in-
ter alia fuerat ei conceſſa immiſſio in actualem, & cor-
poralem poſſeſſionem ſuper Caſtro Villæ nouæ, ac Do-
mibus, Sedimioibus, Molendinis, & aquæductis, iu-
ſibus, & pertinentijs, tàm in Territorio, & loco Villæ
nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium, &
toto Territorio Villæ nouæ Diœceſis Nouarien. & ſub-
ditur, quod obtinuit decretum ab eodem Vice Auditore,
cum conceſſione mandati exequutiui, & inuocationis
brachij ſecularis, & cum interim obierit idem Petrus, an-
tequam poſſet haberi exequutio dictæ ſententiæ, quia in
dictis bonis ſe intruſerant Nicolaus, Mattheus, & Ste-
phanus Schinerius, coram Franciſco de Albertis Præpo-
ſito S. Alberti Nouariæ, ipſe Orator, Conuentus, &
Monaci egerunt contra dictos intruſos pro exequutione
dictæ ſententiæ Vice Auditoris Cameræ, & obtinuerunt
declarari dictum brachium ſeculare eſſe exequendum, &
exequutioni demandandum in omnibus, & per omnia,
prout iacet, eoſdemq; Amicum Comendatarium, ac Mo-
nacos, & Conuentum in naturalem, realem, & actualem
poſſeſſionem tenutam totius Caſtri, Terræ, Territorij, &
omniũ poſſeſſionum Territorij, & prædij Villæ nouæ, poſ-
ſeſſionumq; illi adiacentium; Vnde ex iſtis apparet, quod
nedum ſemper fuit actum ſuper Caſtro Villæ nouæ, ſed
ſuper Territorio partium circumſtantium. Et quàmuis iſta
ſit narratiua Abbatis, nihilominùs aduertendũ eſt, quod li-
cet in toto proceſſu Abbas pluriès petierit iſtam immiſſio-
nem effectuari, nihilominus pars vnquàm in commiſſio-
nibus Reformatorijs, aut proteſtationibus negauit, quod
ſententia contineret etiam poſſeſſiones adiacentes Caſtro
Villæ nouæ, & quod fortiùs vrget, 9. Maij 1564. vt in
proceſſu fol. 52. & 60. Abbas produxit ſententiam Vice
Auditoris Cameræ latam 17. Maij 1560. per acta Ioannis
Philippi de Bailcatis; & alia pars in nihilo impugnauit
dictam ſententiam, niſi in eo, quod eſſet res inter alios
acta, vt in eodem proceſſu fol. 70. & 119. nec officit, quod
23 dicta ſententia non reperiatur in actis, quia de ſtylo †
Mediolani ſcripturæ producuntur, & poſtea reportan-
tur, vt firmauit Rota *in cauſa Mediolanen. reſciſſionis
contractus 14. Decembris 1601. coram bon. mem. Cardinali
Sacrato, & apud ſan. mem. Gregor. deciſ. 59. num. 2.* vbi,
quod notorius eſt ſtylus Mediolani, & in *cauſa Mediola-
nen. Decimarum 17. Maij 1616. coram me*, in qua aliæ de-
ciſiones allegantur.

Neque obſtat, quod cùm Dux Maximilianus dona-
uerit dicto Cardinali Sedunen. Caſtrum Vigleuani, &
alia, necnon & bona Villæ nouæ, & bona Caſoli, in
tranſactione de anno 1522. inter Ducem Franciſcum
Sfortiam, & Gaſparem, ac Petrum eius filium Schine-
rios inita, de qua in proceſſu fol. 151. Schinerij omnia re-
troceſſerunt Duci, reſeruatis ſibi ſolum bonis Villæ no-
uæ, pro quibus promiſerunt ſoluere Canonem, & bonis
Caſoli per caput ſeparatum, quorum reſpectu nihil dici-
tur de Canone, quia omiſſo, quod iſti non potuerunt
præiudicare Eccleſiæ, hoc demùm poſſet conſiderari, ſi
Eccleſia prætenderet totum Caſolum, ſed cùm præten-
dat tantùm quartam partem, quæ Territorio Villæ no-
uæ adhæret, tanquàm adiacentem, & de partibus cir-
cumſtantibus Territorio Villæ nouæ, quæ, vt dictum
eſt, fuit expreſsè conceſſa, parum refert, quod nihil di-
catur de ſolutione Canonis reſpectu Caſoli, ſi illa quarta
pars eſt de comprehenſis in conceſſione Territorij Villæ
nouæ, & Territorij partium circumſtantium.

Nec officit, quod Marchio non recuperauerit bona, à
Schinerijs, ſed à Camera Ducali, & conſtet alios habuiſ-
ſe intereſſe, quàm Schinerios, quia iudicium fuit cœptum
contra Schinerios, & alios, & cùm Camera Ducalis eſ-
ſet in poſſeſſione, proſequutum fuit iudicium contra di-
ctam Cameram, & medio iſto tempore Eccleſia obtinuit 24
ſententiam ſuper nullitate † alienationis factæ Schine-
rijs, ex quo fuit facta abſquè beneplacito Apoſtolico, li-
cet non potuerit exequutioni demandari, vt modo di-
ctum eſt. Nec dici poteſt D. Marchionem habuiſſe ius,
à Camera Ducali, non autem ab Eccleſia, quia Came-
ra voluit adiudicare Marchioni ius, quod habebat Dux
Galeatius, non autem voluit præiudicare Eccleſiæ, de
quo quicquid dicendum eſſet, ſat eſt, quod Eccleſia ac-
quieuerit, & D. Marchio agnouerit bonam fidem, cùm
ſemper ſoluerit Canonem, lib. 1600. Et quoad Gaddios
certum eſt, quod habebant ius, à Schinerijs, vt colligitur
ab expreſſione facta per ipſos Senatui de anno 1572. vt in
proceſſu fol. 150. Et idem dicẽdum de alijs, cùm ex ſerie fa-
cti appareat conceſſionem ab initio fuiſſe facta Schinerijs.

Denique non obſtat, quod D. Marchio obtinuerit de-
ſalcari ab eius æſtimo, quod ſoluit Cameræ Ducali, pro
bonis Villæ nouæ dictum annuum Canonem librarum
1600. & ibi adiungatur atteſtatio per hæc verba. *Come
Villa noua, ſi troua notata ne' libri del perticato, & miſura
fatta dell' anno 1552. per la ſomma di pertiche 11821. 43. &
4.* Quia aduertendum eſt, quod principaliter fuit actum
de dicta deſalcatione lib. 1600. non autem de prædicta
menſura, & in contrarium adeſt depoſitio vnius teſtis
examinati ad perpetuam rei memoriam, ętatis annorum
78. deponentis de auditu, quod erant pertiche 18000. ne-
gari non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum in con-
trarium, licet ſit examinatus ad perpetuam rei memo-
riam, cùm nec liber † æſtimi, ex quo D. Marchio deducit 25
huiuſmodi fundamentum, probet in præiudicium tertij.
Seraphio. *deciſ.* 952. *num.* 4.

Et ita concluſum Eccleſia tantum informante, viſis ta-
men Memorialibus aliàs per D. Marchionem datis, &c.

In eadem cauſa habetur infra altera deciſio, ſub 15. De- ¶
cembris eiuſdem anni 1632. coram eodem Reuerendiſs.
P. D. Coccino Decano.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Exceptio ſupplementi legittimæ non eſt va-
lens ad impediendam immiſſionem peti-
tam à fideicommiſſario. Poſſeſſio habita,
cum clauſula, ſine præiudicio iurium vtri-
uſquè partium &c. qualiter intelligatur
data. Monialis, quod emiſerit profeſſio-
nem, ex quibus arguatur. Religioſus, ſi
decedat extra clauſtra, omnia eius bona
tranſeunt in Cameram Apoſtolicam, &
qualiter hoc procedat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicomiſſario agenti ad immiſſionem, non eſt ei, illa
deneganda, ſi hæres ſe opponat pro legitima, & mul-
to minùs, pro illius ſupplemento.*

2 *Legitima non prius debetur, quàm deducto ęre alieno.*
3 *Et ideo ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri poſſit, quantum debeatur ab hærede, nec filius, nec habens cauſam ab eo, poteſt non facta liquidatione, agere.*
Legitima eſt quota bonorum, & non hæreditatis, num. 3.
Legitimę detractionis oppoſitio, quando ſit valens ad impediendam immiſſionem petitam à fideicommiſſario, num. 3.
4 *Vſusfructus ceſſat, per mortem vſufructuarij.*
5 *Vſusfructus, quando ceſſat, tunc naturalis poſſeſſio, cum ciuili remanet conſolidata.*
6 *Poſſeſſione habita, auctore Prætore, quis iuuari poteſt.*
7 *Poſſeſſio habita, cum clauſula ſine pręiudicio iurium vtriuſquè partium &c. operatur, vt immiſſus non habeatur pro poſſeſſore ad pręiudicium partis, de iure ſuo probantis.*
8 *Legitima ante liquidationem non debetur.*
9 *Fideicommiſſaria non poteſt impediri immiſſio per exceptionem ſupplementi legitimę, & quare.*
10 *Fideicommiſſario non eſt impedienda immiſſio per oppoſitionem inualidam.*
11 *Monialis profeſſa ſemper caret facultate teſtandi.*
12 *Moniales non acceſſiſſent ad receptionem dotis, nequè in Monaſterium ingreſſa adſtringi poteſt ad illam ſoluendam, ante profeſſionem emiſſam, & quare, num. 13.*
14 *Monialis munere Abbatiſſæ fungi non potuiſſet, niſi expreſſam ante profeſſionem emiſiſſet.*
15 *Moniales oblatæ non aſtringuntur ad emittendam profeſſionem, & clauſuram obſeruandam.*
16 *Decifio aliqua non obſtat, licet aliquid in ea aſſeratur, dum poſtea apparet indubitanter probatum contrarium.*
17 *Religioſus, ſi decedat extra clauſtra, omnia eius iura, & bona tranſeunt in Cameram Apoſtolicam.*
18 *Conſtitutio Gregor. XIII. in nou. Bullar. 43. diſponens, quod omnia iura, & bona Religioſi decedentis extra clauſtra tranſeant in Cameram Apoſtolicam &c. non aufert ius ante ingreſſum Monaſterijs quæſitum.*
19 *Sed tantummodò defert Cameræ Apoſtolicæ, quod acquiritur per Religioſum de tempore, quo viuit extra clauſtra, etiam ex cauſa teſtatæ, vel inteſtatę ſucceſſionis.*
20 *In Conſtitutione aliqua ſe fundans, omnia eius requiſita probare tenetur ad hoc, vt illa iuuetur.*
21 *Reus in ſua exceptione eſt actor.*
22 *Probatio æquiuoca non releuat.*

DECISIO CXXI.

RESOLVTVM fuit ſtandum eſſe in deciſis * etiam
reſpectu legitimæ Beatricis; quia cum D. Iulius
non ſit hæres Angelæ, nequè immediatè, nequè mediatè
ex perſona eiuſdem Beatricis eius filiæ, nec poſſideat, nec
titulum habeat, non poteſt dici legitimus. Contradictor
ad impediendum fideicommiſſarium agentem ad immiſ-
1 ſionem † etiam quòd ille ſe opponat pro legitima, & mul-
tò minùs pro eius ſupplemento, Bart. *in l. finali, num. 21. verſ. Si probat titulum, & poſſeſſionem, C. de edict. Diu. Adr. tollen.* & ex ſolo titulo legitimæ quatenùs de eo doceretur, non poteſt impedire immiſſionem per fideicommiſ-
2 ſarium, petitam; quia legitima † non priùs debetur,
quàm deducto ære alieno, *l. Papinianus, §. 3. ff. de inoffic. teſtam.* & cum ſit quota bonorum, non autem hæreditatis, Dec. *in l. hęres instituta num. 5. C. de impub. & alijs ſubſtit.* Franc. *deciſ. 127. in principio*. Maſtrill. *deciſ. 64.* ideò ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri quantùm debeatur
3 ab hærede, † nec filius, aut habens cauſam ab eo, poteſt
non facta liquidatione agere, Alex. *conſ. 134. num. 1. lib. 4.* Picus *in l. quartam num. 17. ff. ad l. Falcid.* Surd. *plenè in conſ. 248. num. 17. & 24.* Maſtrill. *eadem deciſ. 64.* Franc. *deciſ. 127. num. 1.*

Nequè obſtat, quòd D. Iulius ſit hæres Beatricis, & poſſideat bona hæreditaria Angelæ matris Beatricis, vt ideò dicatur legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem, ſecundùm terminos allegatæ doctrinæ Bart.

Quia cùm hæc poſſeſſio, quæ allegatur per D. Iulium poſſit deſumi ex perſona Iulij Senioris fratris Beatricis, vel ex perſona Clementis filij dicti Iulij, ac demùm ex perſona Beatricis, & ipſius D. Iulij.

De poſſeſſione Iulij Senioris non eſt agendum, quia
nunquam fuit hæres Angelæ matris, ſed vſufructuarius,
& † eo mortuo ceſſauit vſusfructus, & naturalis poſſeſſio, 4
cum ciuili † remanſit conſolidata, *§. primo inſtit. quib.* 5
mod. vſufr. finiatur, Menoch. *conſ. 139. num. 15.* Honded. *conſ. 18. num. 73. lib. 2.*

Similiter nequè ratio haberi poteſt de poſſeſſione Clementis filij Iulij, & patrui D. Iulij Iunioris, qui Clemens
fuit, & ipſe hæres Beatricis pro medietate, quaſi ex ea
iuuari poſſit tanquàm † habita auctore Prætore per The- 6
ſaurarium generalem Cameræ Apoſtolicæ per *l. iuſtè poſſidet, ff. de acquiren. poſſeſſ.* Mohed. *deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat.*

Quia vltra reſponſionem datam in deciſione cauſæ 23.
Ianuarij 1630. quòd ſcilicet poſſeſſio illa emanauerit cum
clauſula præſeruatiua ſine præiudicio Iurium vtriuſquè
partis, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & per conſequens remanſerit conditionalis, † & operatur, vt im- 7
miſſus non habeatur pro poſſeſſore ad præiudicium hæredis de ſuo Iure probantis, Put. *deciſ. 32. lib. 2.* Surd. *deciſ. 333. num. 10.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 47. num. 29. cum alijs in dicta deciſione allegatis*; adhuc poſſeſſio non eſſet releuans, quoàd legitimam Beatricis, ex quo de tempore habitæ dictæ poſſeſſionis Beatrix viuebat, & in Clementem Iura hæreditaria eiuſdem Beatricis, tunc non erat tranſlata; nam decretum Theſaurarij 1601. & de menſe Februarij 1602. Beatrix obijt.

Demùm nullum poteſt conſtitui fundamentum in poſſeſſione Beatricis, vel D. Iulij ex perſona illius; quia non probatur quod illa vnquàm poſſederit hæreditaria bona Angelæ matris, & quod magis eſt ſi reperirentur propria auctoritate occupata, vel apprehenſa per eandem Beatricem, vel D. Iulium, aut alios hæredes; adhuc talis poſſeſſio non releuaret ad conſtituendum legitimum Contradictorem tanquàm de poſſeſſione incerta,
ratione loci, & quotæ, cum † ante liquidationem, le- 8
gitima non debeatur Bart. *in l. 2. num. 4. C. quando, & quib. quarta pars. lib. 10.* Alex. *conſ. 34. num. 1. lib. 4.* ponens caſum in hærede filio, cui debetur legitima, Iaſ. *in l. 3. §. incertam, num. 10. ff. de acquir. poſſeſſ.* Dec. *conſil. 236. num. 15.* Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 643.* Picus *in l. in quartam, num. 159. ff. ad l. Falcid.* Craſſ. *in §. legitima, quæſt. 16. num. 4.* & plenè comprobant Modern. *de legitimo contrad. quęſt. 13. art. 1. num. 9. & 10.* difficiliùs poſſet ipſe D. Iulius releuari ex propria poſſeſſione incerta, cùm tàm Clemens patruus, quàm ipſe D. Iulius nepos habuerint ex bonis Angelæ loca montium 62. æſtimata ſcut. 6225. Itaut non de integra legitima, ſed de ſupplemento eſſet agendum, quo caſu ſemper expectanda erit liquidatio, & interim Immiſſio
† non poteſt impediri fideicommiſſario, quia neſcitur 9
quanta ſit portio illius, vel tertia, vel quarta, vel milleſima, vt dicit idem Bart. *in d. l. 2. num. 4. verſ. Item ratione quotæ*, & Rota idem ponderauit *in Peruſina fideicommiſſi de Cincijs, 19. Aprilis 1630. coram D. meo Dunozetto.*

Quò verò ad titulum ex teſtamento Beatricis allegatum, circumſcripta poſſeſſione inualida, non etiam ille poteſt allegari ad impediendam immiſſionem per fidei-
commiſſarium petitam, quia ſemper † obſtat defectus li- 10
quidationis, & certitudinis quotæ partis legitimæ, & nihilominùs non etiam de eo ſufficienter conſtare, viſum fuit.

Nam, & ſi doceatur de teſtamento Beatricis, in quo de anno 1601. menſis Octobris, ſuos hæredes fecit Clementem ex fratre nepotem pro medietate, & pro altera medietate Iulium, & Alexandrum filios Alexandri Mariæ.

Attamen, quia cùm eadem Beatrix fuerit Monialis
† profeſſa, ſemper caruit facultate teſtandi, *auth. in-* 11
greſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. quia ingredientibus 19. quæſt. 3. cap. 2. de teſtam. Dec. *in c. in præſentia, num. 78. de probat.* Sanchez *ſuper Decalog. lib. 7. cap. 8. num. 2.*

Nequè dubitarunt Domini, quod eadem Beatrix fuerit Monialis, & profeſſa, nam ingreſſa de anno 1540. Monaſterium omnium Sanctorum nuncupatum *del Sacco* Ciuitatis Caſtelli, & adhuc intra annum probationis exiſtens, Alexander illius pater Monialibus ſoluit ad computum dotis, & ſeù eleemoſynæ ſcuta ducenta, & poſtmodùm Angela eius mater de anno 1555. reſiduum dotis, quod erat ſcut. 500. eiſdem Monialibus numerauit,
ad quorum receptionem † nequè Moniales acceſſiſſent, 12
nequè Angela adſtringi potuiſſet ante profeſſionem emanatam, ex quo eleemoſyna † erogatur pro ſuſtentatio- 13
ne perpetui oneris ex parte Monaſterij alendi ſororem

pro-

profeſſam; non autem ad tempus in Clauſtro permanſu-
ram, eidemque Beatrici Cardinalis Vitellotius frater
moriens de anno 1566 reliquit legatum ſcut. 25. vita du-
rante, pro cuius conſequutione, cùm diù nomine Mona-
ſterij coram diuerſis Iudicibus agitatum fuiſſet, tandem
de anno 1580. menſe Octobris, Moniales omnes profeſſæ,
& eadem Beatrix intereas vti Abbatiſſa tranſigerunt,
14 cum hæredibus Cardinalis, quo munere † Abbatiſſæ fun-
gi non potuiſſet, niſi expreſſam ante profeſſionem emi-
ſiſſet, *cap. nullus, c. indemnitatibus de elect. in 6.* & in *Concil.*
Trid. idem ſancitum fuit *de Regular. cap. 7. ſeſſ. 25.* & in
eum modum per Viſitatorem Apoſtolicum de anno 1571.
per Conſtitutiones particulares cautum fuit ipſis Monia-
libus omnibus congregatis acceptantibus, & obſeruare
promittentibus.

Non obſtant, literæ Epiſcopi Ciuitatis Caſtelli reſpon-
ſiuæ literis ſacræ Congregationis, nempè Abbatiſſam
Monaſterij *del Sacco* dixiſſe iam excedere annum trigeſi-
mum, in quo ipſa reperitur Monialis, & quod aliqua ex
Monialibus non emiſit poſſeſſionem, nec Viſitatorem
tractaſſe, cum illis de profeſſione, ſed de clauſura.

Quia conuincitur reſponſionem fuiſſe artificioſam,
ex quo inſtrumenta Dotis, & legati, exercitium digni-
tatis Abbatiſſatus, Conſtitutiones Viſitatoris, & Mo-
nialium confeſſiones benè determinant fuiſſe, & eſſe
Monaſterium profeſſarum, non autem oblatarum Con-
gregationem; propter formam profeſſionis, & clauſuræ
15 indictam, † & obſeruatam, ad quæ oblatæ non adſtrin-
guntur, Boer. *deciſ. 20. num 6.* & latiſſimè diſtinguit Mi-
rand. *in Manual. Prælat. regular. de Sacris Monial. quæſt. pri-
ma, art. 6.*

Nec contradicit *deciſio bon. mem. Card. Lancellotti* 15.
16 *Martij* 1604. quàmuis in ea aſſeratur † non conſtare de
profeſſione Beatricis, quia quod tunc non conſtabat, ho-
die ex prædictis indubitanter probatum, apparet.

Demùm non obſtat, quod Beatrix deceſſerit extra
17 Clauſtra, & proptereà omnia † eius iura, & bona ex
Conſtitutione Gregorij XIII. in nouo Bullario 43. tran-
ſierint in Cameram Apoſtolicam, cuius eſt ceſſionarius
D. Iulius.

Quia, & ſi probetur Beatricem condidiſſe teſtamen-
tum extra Clauſtra 9. Octobris 1601. & obijſſe prima Fe-
bruarij 1602. attamen quia verba conſtitutionis prædictæ
18 † non auferunt ius ante egreſſum Monaſterij quæſitum,
ſed tantummodò deferunt Cameræ Apoſtolicæ, quod ac-
quiritur per Religioſum de tempore, quo viuit extra
19 Clauſtra † etiam ex cauſa teſtatæ, vel inteſtatæ ſucceſ-
ſionis, non ſufficit D. Iulio ſi probauerit obitum Beatri-
20 cis extra Clauſtra, † niſi etiam inſimul iuſtificauerit de-
latum fuiſſe ius legitimæ Cameræ Apoſtolicæ, in tempo-
re excluſiuo Monaſterij, cum hoc pertineat ad funda-
mentum eius intentionis, quod tenetur probare, etiam ſi
21 ſit † reus in ſua exceptione, Bart. *in l. prima per illum tex-
tum, ff. de except.* Corn. *conſ. 223. num. 7. volum. 2.* Pariſ. *conſ.
45. in princip. volum. primo,* Ægid. *deciſ.* 563. Gayl. *lib. 2. ob-
ſeru. 13. num. 3.* Surd. *conſ. 248. num. 3. lib. 2.* aliàs hæc exce-
ptio iurium Cameræ ſemper erit æquiuoca, quod ſcilicet
22 legitima Beatricis pertineat, vel † non pertineat ad iura
Cameræ, quæ in gradu probationis nihil ſolet conclude-
re, *cap. in præſentia, de probat. l. non hoc, C. vnde legitim.*
Surd. *conſ. 151. num. 47. vol. 2.*

Et ita.

☞ * Ideſt ſub die 23. Ianuarij, & 17. Maij 1630. ſunt deci-
ſiones 340. & 376. ſupra part. 5. recent. & vide etiam deciſ.
47. in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum.

Die Mercurij 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Appellationi interpoſitæ, ſi quis renuncia-
uerit, quid operetur talis renunciatio.
Obligatio facta in Carceribus, quando
valeat. In executiuis licita eſt variatio, do-
nec creditor conſequatur ſuum creditum.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum, facit probationem probatam.*
2 *Immiſſus in poſſeſſionem per ſubhaſtationem, præuia Iu-
dicis auctoritate, iuſtè poſſidet.*
3 *Appellationi, ſi pars aduerſa renunciauerit, non poteſt
amplius de nullitate opponere, de geſtis ab altera parte.*
*Cum tunc de dicta appellatione non eſt habenda ratio, ac
ſi nunquàm interpoſita fuiſſet, num. 3.*
4 *Quaſi poſſeſſio amittitur per renunciationem.*
5 *Iura ſua renunciantibus, non datur, amplius regreſſus
ad illa.*
6 *Renunciatio facta in carceribus præſumitur facta per
metum, & ideo non ſuſtinetur.*
7 *Carcerati obligatio eſt valida, & ſuſtinetur, quotiès, quis
iuſtè fuit carceratus.*
8 *A manutentione petita, vt quis repellatur, ſufficit re-
nunciatio, vtcumque facta.*
9 *Poſſeſſio amittitur per renunciationem coactam, & re-
nuncians debet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub
illo metu factum, ex edicto quod metus cauſa.*
10 *Poſſeſſioni, ſi quis coactè renunciauerit, non debet agere
poſſeſſorio ad recuperandum, ſed actione, quod metus
cauſa, ad illum actum reſcindendum.*
11 *Pro carcerationis iuſtitia præſumitur.*
12 *Obligatio, quantùmuis in carceribus facta ſuſtinetur, ſi
quis iuſtè fuerit carceratus.*
13 *Bona capta pro executione, ſi fuerint ſubhaſtata, & tra-
dita emptori, non poteſt iterum creditor via executiua
contra eundem debitorem agere ex eodem contractu.*
14 *Debitor ſpoliatus re ſua, non debet iterum via executiua
pro eodem debito, alijs bonis ſpoliari.*
15 *Remedia plura, ſi quis habeat, eligendo vnum, non præ-
cludit ſibi viam ad aliud.*
16 *In executiuis poteſt actor relinquere viam inceptam, &
ad aliam recurrere.*
17 *Actor in executiuis poteſt omiſſa via ſubhaſtationis bo-
norum, procedere ad capturam perſonæ.*
18 *Creditor, ſi habeat bona debitoris ſequeſtrata, poteſt ta-
men petere debitum, quia non eſt ſibi ſatisfactum.*
19 *Et hoc maxime procedit ſtante obligatione Camerali, ex
tritiſſimo, & vſitato ſtylo.*
20 *Depoſitum, quando eſt conditionale, & non liberum, non
ſuffragatur.*

DECISIO CXXII.

BARTHOLOMÆVS Albizzinus ſub prætextu
nullitatis ſubhaſtationis bonorum in vim mandati
executiui ſibi ablatorum, ab Aud. Cam. obtinuit manu-
teneri in illorum poſſeſſione. Et licet in carceribus renun-
ciauerit dicto mandato de manutenendo per ipſum obten-
to, nihilominus obtinuit exequi dictum mandatum, à
quibus interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa in
Rota, cum facultate manutenendi quem de Iure, ad fa-
uorem Ioannis Baptiſtæ Ranucij, cui bona ablata fuerunt
deliberata, fuit reſolutum. Quia de eius poſſeſſione ca-
pta in vim mandati Iudicis conſtat ex Inſtrumento, quod
facere † probationem probatam pluries fuit reſolutum, 1
fuit enim immiſſus per ſubhaſtationem; præuia Iudi-
cis auctoritate, *l. iuſtè poſſidet, l. qui vniuerſas, §. Item* 2
cum Pretor. ff. de acquir. poſſeſſ. Rota *coram bon. mem. Car-
din. Caualerio, deciſ. 42. n. 1. & coram ſanctæ mem. Grego-
rio XV. deciſ. 582. num. 2.*

Neque Albizzinus poteſt manutentionem excludere,
ſub pretextu appellationis interpoſitæ à ſubhaſtatione,
quia cum deinde renunciauerit appellationi, & manda-
to de manutenendo ſibi conceſſo, quinimò approbauerit,
& emologauerit ſubhaſtationem, & deliberationem fa-
ctam ad fauorem dicti Ranucij, non poteſt amplius de
nullitate opponere, † ſed omnia geſta remanent valida 3
ex facto partis, ita vt de appellatione non ſit habenda ra-
tio, ac ſi nunquàm interpoſita fuiſſet, *vt poſt* Franch. *&
alios in cap. interpoſita, §. ille deniquè num. 2. de appellat. fir-
mat* Scacc. *de appellat. lib. 2. cap. 2. quæſt. 19. remed. 1. concl.
5. num. 8.* fuit enim per huiuſmodi renunciationem amiſ-
ſa quaſi † poſſeſſio. Panormit. *in cap. accepta. num. 4. de* 4
reſt. ſpol. & propterea ei non eſt danda † manutentio, cum 5
renunciantibus Iura ſua non detur regreſſus ad illa,
l. quæritur, §. venditor. ff. de edil. edict. cap. ex tranſmiſſa.
de re-

de renunciat. Rota *in Parmen. Penſionis* 28. *Iunij* 1627. *coram R. P. D. meo Durano.*

Non obſtat, quod poſtea renunciatio facta in carceri-
6 bus, † cenſeatur facta per metum; & propterea non ſu-
ſtineatur *ad tex. in l. qui in carcere, ff. de eo, quod met. cauſ.*
7 quia quotiès iuſtè fuit quis † carceratus, obligatio carce-
rati eſt valida, & ſubſtinetur, vt apparet ex pluribus de-
ductis, *per R. P. D. meum Merlinum in Romana mutui, ſeù pecuniaria*, 14. *Martij* 1631. in qua hæc materia latè pertractatur.

Nec in præſenti agitur de reſcindenda venditione, ſed
agitur ſuper poſſeſſorio, ad quod vt Albizzinus repella-
8 tur † ſufficit dicta renunciatio vtcumque facta, *l. ſi mu-
lier, § vltimo, ff. quod met. cauſ.* Menoch. *de recuper. remed.*
1. *num.* 104. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 13. *quæſt.* 2. *num.* 8.
Rota *deciſ.* 5 *de renunciat. in nou.* vbi, quod per renuncia-
9 tionem † coactam amittitur poſſeſſio, & renuncians de-
bet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu fa-
ctum, ex edicto, quod metus cauſa, Signorol. *conſ.* 75.
num. 22. Card. *in Clem.* 2. *§. ſanè tertia oppoſitione de pænis.*
Anchar. *conſ.* 382. *in princ.* Felin. *in cap. Præterea, num.* 35.
10 *de ſponſal.* & propterea non † poſſeſſorio agitur ad recu-
perandum, ſed ea actione, quod metus cauſa ad reſciſ-
11 ſionem illius actus. Et licet pro Iuſtitia † carcerationis
præſumatur, Attamen in præſenti caſu de ea clarè patet,
quia conſtat de debito ſcutorum 531. ex publico Inſtru-
mento obligatione Camerali vallato, cuius virtute con-
uentus à creditore, And. Cam. ſeruatis ſeruandis man-
datum executiuum relexauit, executum primò ſuper
bonis Ranuccio deliberatis, deinde in perſona eiuſdem-
12 met Albizzini debitoris, vnde obligatio † quantùmuis in
carceribus facta ſuſtinetur *ad tex. in l. fin. § fin. ff. de eo, quod
met. cauſ.* Alex. *in l. à diuo Pio, §. in venditione, n.* 5. *in princ.
ff. de re iudic.*

Nec poteſt carceratio argui de Iniuſtitia, ex eo quod
bona debitoris fuerint cum effectu ſubhaſtata, licitata, &
vendita, & quod ſubhaſtatio fuerit effectum ſortita per
traditionem bonorum, factam Ranuccio licitanti, vt
propterea poſtquàm fuerunt pignora prætoria capta pro
13 executione ſententiæ † ſubhaſtata, & tradita emptori,
non potuerit creditor iterùm via executiua contra eum-
dem debitorem agere ex eodem contractu, *l. à diuo Pio, §.
ſi poſt additum pignus, ff. de re iud.* ea ratione, quia debitor
14 ſpoliatus re † ſua, non debet iterùm via executiua pro eo-
dem debito, alijs bonis ſpoliari, per ea, quæ tradit Par-
lad *lib.* 2. *rer. quotidian. cap. fin.* 4. *par. §.* 16. *num.* 20. *& faciunt
tradita per* Ioſeph. Ludouic. *deciſ.* 111. *num.* 9. *& ſeqq.*
Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſſ.* 6. *num.* 189. *& ſeqq.* Quia quando
15 quis habet plura remedia eligendo † vnum, non præclu-
dit ſibi viam ad aliud. Neguſant. *de pignor. par.* 8. *membr.*
3. *num.* 27. *tom.* 6. *par.* 1. *fol.* 258. Iacob. Caruen. *var. reſol. par.*
1. *cap.* 17. *de appellat. num.* 38. & quod in executiuis poſſit
16 † actor relinquere viam inceptam, & ad aliam recurre-
re, *refert, & ſequitur* Caputaq. *deciſ.* 50. *num.* 5. *par.* 1.
17 vnde omiſſa via † ſubhaſtationis bonorum, potuit proce-
di ad capturam perſonæ, Bart. *in l. conſentaneum, num.* 17.
vbi Bald. *in l. fin. C. quomod. & quand. Iud.* Iaſ. *in l. nulli prorſus, col. fin. C. de Iudic.* Aret. *conſ.* 111. *col. fin.* Dec. *conſ.* 12.
num. 2. vbi quod licet creditor habeat bona debitoris ſeque-
18 ſtrata, † poterit tamen debitum petere, quia non eſt ſibi
ſatisfactum. Surd. *conſ.* 365. *num.* 11. Crauett. *conſ.* 63. *num.*
19 9. ſtante præſertim obligatione † Camerali. Patil. *conſ.*
103. *num.* 3. *vol.* 3. Galleſ. *de oblig. Camer. quæſt.* 15. *num.* 2. *vbi*
Zacch. *num.* 1. quod procedit ſine difficultate ex tritiſſimo,
& vſitato ſtylo.

Nec obſtat, quod in caſu iſto videatur ſatisfactam cre-
ditori per depoſitum factum à Ranuccio, quia cùm fue-
20 rit † conditionale, non autem liberum, non ſuffragatur.
Bart. *in l. ſoluturos, num.* 5. *ff de ſolut.* Salicet. *in l. acceptam,
num.* 1. *C. de vſur.* Cenc. *de Cenſ. par.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 9.
num. 28. vbi apparet Rotam pluries ità ſenſiſſe.

Et propterea cum conſtet de validitate renunciationis Ranuccio, & poſſeſſori, authore Prætore, fuit manutentio conceſſa.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Tutelæ.

Die Mercurij 5. *Maij* 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex, ſi remoueat tutorem, vti ſuſpectum, vel interloquatur ſuper eius legitima excuſatione, ſemper erit locus tutelæ datiuæ, & non legitimæ, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ propter officium publicum.*
2 *Tutori datiuo, & non legitimo eſt locus, ſi ſemel tutela deuoluta ſit ad tutorem teſtamentarium, & ipſe ſe legitimè excuſauerit.*
3 *Et hoc caſu alius ſimilis eſt dandus.*
4 *Iudex, ſi remoueat teſtamentarium tutorem, vel vti ſuſpectum, vel quia ſe legitimè excuſauerit, hoc agit, vt alium det tutorem, non autem, vt aperiatur locus legitimo tutori.*
5 *Deſtitutio ad quem pertinet, ad eumdem etiam debet pertinere inſtitutio.*
6 *In Tutore teſtamentario, quando non ſimus.*
7 *Tutela datiua expirata, quando ſuccedat legitima.*
8 *Subrogatus aſſumit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
9 *Tutor, ſi egeat Iudicis miniſterio ad ſe eximendum ab onere tutelæ tunc Iudex vtrumquè agit, nam eximit, & de alio prouidet.*
10 *Tutor legitimus donec adeſt, non eſt locus datiuo, & quando iſta regula non procedat.*
11 *Tutela datiua, quando ceſſat non Iudicis miniſterio puta morte ciuili, vel naturali, tunc locus eſt tutelæ legitimæ.*
12 *Iudex, quando interloquitur ſuper excuſatione tutoris, ſemper eſt locus tutelæ datiuæ.*
13 *Mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum, alium tutorem nominare non poteſt.*
14 *Iudex in decernendo tutorem pupillis, ſi vult, poteſt ſequi conſilium matris ad deputandum eis tutorem deferendo ei, propter amorem erga filios.*
15 *Clauſula, & omni meliori modo, & poſita in ſententia operatur, vt ſubſtituatur eo modo, quo eſt vtilius.*

DECISIO CXXIII.

DOMINA Conſtantia Mazzigna de Clementinis, mortuo Iacobo Antonio Rodiano eius viro, antequàm ſecundò nuberet, petijt à Iudice præuia tutelæ filiorum ſuorum renunciatione, deputari in tutorem D. Petrum Paulum Bonilium, qui deputatus, & confirmatus fuit ſub die 30. Maij 1628. ſed eodem poſt tres menſes tutelam recuſante, & D. Conſtantia iam ſecundis nuptijs contractis, denuo petente de alio tutore prouideri, nominauit Anibalem Serenum, qui pariter à Iudice fuit deputatus, pronunciando inſuper non obſtante contradictione DD. Philippi, & Iuliani de Mazzinghis, tutorem datum eſſe confirmandum; excluſis legitimis tutoribus; cauſa ad Rotam delata, quæſitum fuit, an eadem ſententia eſſet confirmanda, & affirmatiuè fuit reſolutum.

Quia D. Bonilius Iudicis miniſterio ſe † exemit à tute- 1
la, excuſando ſe propter functionem publici muneris,
quo caſu clara ſunt verba *text. in l ſi quis ſub conditione, ff.
de Teſtam. Tutel.* vt ſit locus tutori datiuo, non autem le-
gitimo; ibi & ſi ſemel ad teſtamentarium deuoluta ſit
† tutela; deinde excuſatus ſit tutor teſtamentarius, adhuc 2
dicimus in locum excuſati alium dandum; non ad legi-
timum tutorem redire tutelam; & paulò infra ponitur
ratio; nam & hic idcirco agit, vt alius detur, † ſimilis eſt 3
text. in l. 3. *§. quæri poteſt, ff. de legit. Tutor.* propterea Bar-
tol. *&* Bald. *in d. l. ſi quis ſub conditione*, ponderant fa-
ctum Iudicis id principaliter agentis; vt illum remoueat,
vel tamquàm † ſuſpectum, vel quod verè impeditus ſit, 4
& excuſandus; vnde id agit, vt alium det tutorem; non
autem vt aperiatur locus legitimo; & idem ſentit Gloſſ.
in Auth.

in Auth. ſacramentum in verbo tutela; C. quando Mulier. of-
fic. Tutel. & Gabr. *conſ. 27. num 2. lib. 1.* Montan. *de tuto-*
re cap. 16. num. 8. Guttierez *eod. tract. par. 3. num. 12. &*
conſ. 32. num. 17. Gregor. Lopez *lib. 3. par. 6. tit. 16. gloſſ. 3.*
aduertentes prerereà, & io ſpecie Bald. *ſub num. 2. in d. l. ſi*
quis ſub conditione, quod non ideo hoc Iudici permittitur,
quia durent reliquiæ datiuæ, ſed quia ad quem pertinet
5 deſtitutio, † ad eumdem pertinet inſtitutio; vnde eodem
Iudicis miniſterio debet vtrumque fieri.

Nec refert, quod in præſenti non agatur de teſtamen-
6 tario tutore, qui ſe excuſauit, † prout erat D. Conſtan-
tia; quæ adiuit Iudicem, antequàm ad ſecunda vota
tranſiret, manifeſtando cauſam ſuæ ſuſpicionis, vt à tu-
tela abiret, aliuſque tutor à Iudice daretur, in quibus ter-
minis videtur loqui *textus in l. ſi quis ſub condit. & ſupra*
allegat. & latiſſimè explicat Berou. *q. 66. num. 3.* ſecus au-
tem quando alius tutor iàm datus, nempè Bonillus deſijt
7 eſſe tutor; † quia tunc expirata datiua, ſuccedit legiti-
ma, *§. finali inſtit. quib. mod. tutel. finit.* Curt. Iun. *conſ. 29.*
n. 6. ſpecul. de tutore, §. ſi verò n. 4. Gratian. *diſcept. 63. n. 14.*

Quia de muliere recuſante ad ſubrogatum recuſan-
tem, ad hunc effectum non conſtituitur eſſentialis diffe-
8 rentia; † dum aſſumpſit naturam eius, in cuius locum
fuit ſubrogatus, Salicet. *in Auth. ſacramentum n. 6. C. quan-*
do Mulier offic. tutel. fung. poſſ. Gutier. *d. conſ. 32. num. 9.* Sed
9 in eo, an excuſatus à tutela egeat † Iudicis miniſterio ad
ſe eximendum ab onere: quia tunc vtrumque agit Iu-
10 dex, & eximit, & de alio prouidet tutore, & † in hac
parte ceſſat regula de legitimo Tutore dando, donec ex-
ſet; non autem de datiuo per *l. ſi tutor, §. 1. ff. de Tutel. & ra-*
tion. diſtrah. l. non ſolum, §. ſi libertus, ff. de excuſ. tutor. quia
vera eſt, quando ceſſat tutela abſquè Iudicis miniſterio,
11 † puta morte ciuili, vel naturali, vt diſtinguit Bart. &
Bald. *in d. l. ſi quis ſub conditione*, ex quo tunc finitur tute-
la facto naturæ, non Iudicis; ſed quando intrat Iudex
12 aliquid agens, prout † eſt in cognoſcendo ſuper excuſatio-
ne, & interloquendo ſemper locus eſt datiuæ.

Demùm non obſtat, quod poſtquàm D. Conſtantia
mater tranſijt ad ſecunda vota Bonillus ſe excuſauit, &
ipſa nominauit Anibalem Serenum, & Iudex in ſenten-
tia ſequendo illius nominationem, diffinitiuè pronuntia-
uit benè eumdem Anibalem, in tutorem per dictam D.
Conſtantiam dictis filijs ſuis, fuiſſe nominatum, & per
13 A. C. confirmatum, de quo tempore † nominare non po-
terat; dum funditus deſierat eſſe tutrix, Bart. & Bald.
in d. l. ſi quis ſub conditione, & in *Auth. ſacramentum, C.*
quando Mul. offic. Tutel. fung. poſſ. Berou. *d. q. 66. n. 5. & 6.*

Quia Iudex, & ſi nominatum à Matre deputauerit in
tutorem, non tamen id agit, quia teneretur nominatum
14 deputare; ſed quia potuit ſequi matris conſilium, † qua-
tenùs deputandus repertus fuiſſet idoneus, deferendo
etiam illi propter amorem erga filium. Gabr. *conſ. 27. num.*
4. lib. 1. Bart. *in d. Auth. ſacramentum num. 4.* Guttierez
de tutel. par. 1. cap. 8. num. 72. Gregor. Lopez *in ſupra alleg.*
gloſſ. 3. & proptereà Iudex non ſe reſtrinxit ad nominatio-
nem; ſed in eadem ſententia fecit ſecundam partem, ibi,
quatenùs opus ſit eumdem Anibalem in tutorem ex officio de-
15 *putamus*, & cùm clauſula † *& omni meliori modo*, per
quam actus ſuſtinetur in vtroquè capite, prout vtilius
eſt ei, ad cuius fauorem ſententia lata reperitur. Gra-
tian. *conſ. 34. num. 6.* Caputaquen. *deciſ. 124. par. 1.* Cæ-
ſar. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 4. de elect.* Rota *deciſ. 200. num.*
11. par. 1. recent.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuenſ. ſeparationis Thori.

Die Veneris 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Appellans ad Romanam Curiam, ad hoc, vt in ea, cauſa tractetur, quid ſit neceſſarium. Appellationis notitia quando, & in quibus caſibus, cenſeatur deueniſſe ad partem aduerſam, & ſtante dicta ſcientia, quid pars peragere debeat. Notabilis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa poſteaquàm fuit commiſſa in Curia cenſetur ad illam, cauſa deuoluta, & habet vim peremptorij ad totam cauſam, præcedente intimatione, abſquè alia citatione. & num. 2. vbi quid ſeruetur de ſtylo Rotæ.*

3 *Principalis cenſetur habuiſſe notitiam appellationis interpoſitæ, ſi eius procurator producat mandatum in actis illius cauſæ.*

4 *Priuati non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti.*

5 *Citationis nullitas ſaluatur ex ſcientia citati. & numer. 65.*

6 *Appellationis admiſſio, quando habeat vim peremptorij. & num. 8. 17.*

7 *Cauſa cenſetur prophana etiam, quod ſit ſpiritualis, dum non agitur ſuper titulo beneficij.*

9 *Appellans ad Papam tenetur proſequi cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratorem cum ſufficienti mandato.*

10 *Iudex à quo, quando non poſſit procedere ad executionem ſuæ ſententiæ.*

11 *Appellationi, quando per Iudicem, aut per partem non defertur, tunc non dicitur cauſa deuoluta ad Curiam, vt in ea poſſit tractari.*

12 *Termini ſola præfixio ad proſequendam appellationem habet vim peremptorij.*

13 *Cauſæ beneficiales de ſui natura per appellationem ſunt tractandæ in Curia.*

14 *Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa biennium.*

15 *Et poſt hoc tempus pars amplius non auditur, niſi ex cauſa, ſaltem per viam reſtitutionis in integrum.*

16 *Iudex poteſt ex cauſa abbreuiare terminum appellationis à lege præfixum.*

18 *Appellationis termini præfixio eſt tantæ conſiderationis, vt ex ea ſolùm cauſetur deuolutio, & edictum peremptorium abſque alia dilatione.*

19 *Alij contrarium ſentiunt, maximè quando appellatio interpoſita eſt à diffinitiua.*

20 *Notitia alicuius rei, quando ad aliquem non peruenit, ipſe diuinare non poteſt.*

21 *Clem. cauſam de appell. expreſsè induxit intimationem appellationis.*

22 *Iudex delegatus non poteſt procedere contra abſentem, abſque noua citatione.*

23 *Et quando eſt citatus, & non comparet, tunc incipit illius contumacia, & non antea.*

24 *Iudex appellationis ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus.*

25 *Cauſa, ſiuè per appellationem, ſiuè per citationem, ſiuè ex ſpeciali mandato ſit in Curia, partes ſunt citandæ ad totam cauſam, & ſingulos actus, vſquè ad diffinitiuam ſententiam excluſiuè.*

26 *Clem. vt cauſam de appell. quare emanauerit.*

27 *Cauſam deuoluens ad Curiam Romanam, cum plena notitia principalis, tenetur intra menſem iter arripere ad Papam.*

30 *Cauſæ beneficiales citò debent expediri, ne ex diuturna vacatione damnum ſentirent Eccleſiæ.*

31 *Text. in cap. 1. de elect. in 6. procedit tantum in beneficialibus. & num. 32.*

33 *Rot. deciſ. 1. de elect. in nou. & aliæ plures in quibus terminis loquantur.*

34 *Deciſiones Rotæ vbi faciunt mentionem de Clem. cauſam de appell. omnes debent intelligi de cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus, hoc eſt matrimonialibus.*

35 *Statutum in cauſis beneficialibus, cenſetur idem ſtatutum in cauſis matrimonialibus, quando agitur de fœdere matrimonij.*

36 *Clem. cauſam de appell. non habet locum, niſi quando agitur ſuper titulo beneficij.*

37 *Cauſa matrimonialis, quando æquiparetur cauſæ beneficiali.*

38 *Appellatio ad Curiam, vt teneat, requiritur; vel quod ſit interpoſita parte præſente, vel quod interuenerit intimatio. & num. 43.*

39 *Appellans iuxtà formam cap. vt circa, de elect. in 6. quid ſeruare teneatur.*

41 *Forma inducta ad certum effectum, poteſt ſperni, dummodò habeamus effectum.*

42 *Forma,*

42 *Forma,quando reſpicit ordinem, & ſubſtantiam actus debet ſeruari, & eius omiſſio vitiat actum.*

44 *Speculator in §. qualiter. de appell. num.21. quando procedat.*

45 *Appellationis ſcientia debet eſſe plena, & certa, itaut æquipolleat præſentiæ,& intimationi.*

46 *Vital. in Clem. cauſam §.intimatio de appellat. num.33. declaratur.*

47 *Appellationis ſcientiam,non præſumitur quis habuiſſe,ex conſtitutione procuratoris, ſi non adſit clauſula reſtrictiua ad cauſas deuolutas.*

48 *Non reſtrictiua iſta,inducit ſcientiam per neceſſe, & vide num.49.50 & 51.*

52 *Cauſa non cenſetur deuoluta ad Curiam, niſi ad appellatum,eius notitia certa, & plena intra tempus præfixum peruenerit.*

53 *Appellationis ſcientiam non præſumitur, quis habuiſſe, ſi conſtituerit procuratorem, antequàm ſententia lata ſit.*

54 *Cauſa deuoluta ad Curiam,poſtquàm eſt commiſſa, tunc ſufficit partis ſcientia quoquo modo probata, dummodò ſit plena, & certa.*

55 *Et vnus ex modis probandi iſtam ſcientiam, eſt quando nulliter citatus conſtituit procuratorem ad illam cauſam.*

56 *Ægid. deciſ. 364. declaratur.*

67 *Procurator habens generale mandatum ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud mandatum ad ſpeciem. & num. 58.*

59 *Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi nullitatem citationis. & num. 68.*

60 *Achill. deciſ.16. de dol. & contum. intellectus.*

61 *Creſcent. deciſ. 10. num. 1. & 5. de dol. & contum. declaratur.*

62 *Procuratoris conſtitutio generalis eſt ambigua, & indifferens, itaut ex hoc non poteſt argui ſcientia appellationis, niſi aliud concurrat.*

63 *Rot. deciſ. 1. de procurat. in nou. & aliæ declarantur.*

64 *Card. Seraph. deciſ. 1441. num. 4. in quibus terminis loquatur.*

66 *Rot. deciſ. 300. num. 2. coram Cardin. Caualer. intellectus.*

67 *Rot. deciſ. 736. num. 1. par. 2. in recent. declaratur.*

DECISIO CXXIV.

IN DECISIONE in hac cauſa facta 16. Februarij huius anni* fuit reſolutum, quòd ſententia Rotalis lata contra ſeparationem Thori ad fauorem D. Marchionis cùm inde ſecutis, erat nulla, ex duplici fundamento. Primò, quia proceſſus fuit nullus, cum Iudex non haberet iuriſdictionem procedendi per edictum, vt proceſſit, & ſic non præuia legitima citatione, non potuit poſtea proceſſus agitari per contradictas, & quatenùs Iudex habuiſſet talem facultatem; nihilominùs proceſſus ex alijs capitibus, non fuit legitimè factus. Secundò, quia citatio prætenſi procuratoris non ſuſtinebatur, ſiuè attendamus citationem factam Cabellæ, cum acceptauerit mandatum ad effectum ſubſtituendi tantùm, ſiuè attendamus citationem factam Lactantio ſubſtituto à dicta Cabella, cum nunquàm ſubſtitutionem acceptauerit ex latè deductis in dicta deciſione. Ad euitandum huiuſmodi fundamenta, duo principaliter deducebantur, Vnum, quòd fuit lata ſententia in partibus ſuper ſeparatione Thori ad fauorem D. Marchioniſſæ, à qua procurator D. Marchionis appellauit ad Papam, & prætenditur, quod dicta appellatio fuerit intimata procuratori D. Marchioniſſæ, quæ ſola intimatio abſquè alia citatione, poſtquàm cau-
1 ſa † fuit commiſſa in Curia facit, vt ad illam cenſeatur cauſa deuoluta, & habet vim peremptorij ad totam cauſam, & operatur, quòd contra appellatum poſſit procedi abſquè alia citatione. *Clem. cauſam de elect.* vel
2 ex vrbanitate, † ſecundùm ſtylum Rotæ, per contradictas, vt per Put. *deciſ. 371. in fin. lib. 2. in correctis*. Alterum, quòd non ſit curandum, an Cabella, & Lactantius fuerit legitimè citati, cum ex alio capite citatio per edictum, etiam nulla, ſuffragetur, vt potuerit procedi per contradictas, ex quo D. Marchioniſſa poſt dictam citationem per edictum, conſtituit Cabellam procuratorem, qui licet non fuerit ſpecialiter
conſtitutus ad iſtam cauſam, ſed generaliter, † hoc ſuf- 3
ficit, cum produxerit mandatum in actis iſtius cauſæ, ex quibus præſumitur ſcientia D. Marchioniſſæ, citationis nulliter executæ. Achill. *deciſ. 16. de dol. & contum.* Caualer. *deciſ. 300. num. 2.* Rot. *deciſ. 136. num. 1. part. 2. recent.* cum alijs pluribus allegatis.

Nequè dicatur nullitatem citationis factæ per edictum minimè potuiſſe ſaluari ex ſcientia Dominæ Marchioniſſæ, cùm Iudex non haberet iuriſdictionem procedendi illo modo; priuati † enim non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti. Verall. *deciſ. 97. num. 2. & 164. num. 1. & ſeqq. par. 1.* Achill. *deciſ. 2. num. 4. & 5. ſuper Reg. de trienn.* Mandoſ. *in reg. de annal. quæſt. 33. num. 2.* Lancell. *de attent. lit. pendent. in præfat. nu. 142. verſ. quartò intelligo*; quia hoc procederet, ſi Iudex nullam haberet iuriſdictionem, ſed cum haberet iuriſdictionem procedendi de iure ordinario, licèt citatio per edictum eſſet nulla ex defectu iuriſdictionis
procedendi illo modo, tamen nullitas † illius citatio- 5
nis ſaluatur ex ſcientia D. Marchioniſſæ, quæ operatur, vt iure ordinario, Iudex potuerit procedere, cum iuriſdictionem haberet, quam non reaſſumebat ex ſcientia dictæ D. Marchioniſſæ, ſed ex commiſſione ſignata manu Papæ.

His tamen duobus non obſtantibus Domini perſtiterunt in reſolutis, ex rationibus deductis in dicta deciſione 16. Februarij præteriti. Et pro dilucidatione pri-
mi oppoſiti, quando admiſſio † appellationis habeat 6
vim peremptorij, ita vt poſſit procedi abſquè alia citatione, & ex vrbanitate per contradictas; Diſtinguendum eſt inter cauſas prophanas, & inter cauſas beneficiales, quando agitur ſuper titulo beneficij, & matrimoniales, quando pariter agitur de fœdere coniugij, de quibus infra dicetur; Vtroquè enim caſu iura diuerſimodè diſponunt; Et quantùm attinet ad caſum no-
ſtrum, in quo cauſa † cenſetur prophana, etiam quòd 7
ſit ſpiritualis, cùm non agatur ſuper titulo beneficij. Verall. *deciſ. 99. par. 1.* Bellam. *deciſ. 617.* vel non comprehenditur ad hunc effectum ſub cauſis matrimonialibus, vt ſuo loco demonſtrabitur, licet Iudex admiſerit appellationem, & præfixerit terminum ad faciendum fidem de introductione appellationis, non tamen
iſta ſola admiſſio habet † vim peremptorij, vt potue- 8
rit ex vrbanitate procedi per contradictas, ſed ſolum operatur, vt cauſa dicatur eſſe in Curia, vt loquendo de appellatione ab interlocutoria, & diffinitiua declarant Franc. *in cap. Nicolao 64. num. 1. verſ. ſed quæritur primò, & verſ. aliquando, & quintò*, & apertiùs *Præpoſitus ſub num. 6. de appellat. idem* Franc. *in cap. interpoſita, §. eidem not. 2. num. 2. eodem tit. de appellat.* ſed ſolùm Marchio appellans † tenebatur proſequi 9
cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratorem, cum ſufficienti mandato ad proſequendum, *Præpoſitus vbi ſupra*, & ſi de prædictis fidem non feciſſet, Iudex à quo, potuiſſet procedere ad executionem ſuæ
ſententiæ, † licet appellatio non cenſeretur deſerta. 10
Franc. *in cap. perſonas num. 3. & 4. verſ. quintò ſtatuit, & verſ. ſeptimò aliquando. de appellat. Cardinalis, num. 2.* Abb. *num. 11.* Alex. de Neun, *num. 38. in fin.* Dec. *num. 3.* Card. *in cap. ex inſinuatione, in fin. de appellat.* Rot. *deciſ. 13. num. 2. appell. in nouis.* Marant. *in prax. verſ. & quandocunque appellatum, num. 205. verſ. ſeptimus eſt terminus.* Add. ad Rot. *deciſ. 23. col. 2. num. 3. de appell. in nou.* Feder. de Sen. *conſ. 28.* Et ſi appella-
tioni † non fuiſſet delatum per Iudicem, aut per par- 11
tem, cauſa non eſſet deuoluta ad Curiam, vt in ea poſſet tractari. Franc. *in cap. interpoſita. 70. §. eidem.*
not. 1. num. 1. eod. tit. de appell. Nec etiam ſola † præ- 12
fixio termini ad proſequendum appellationem, habet vim peremptorij, itaut poſſit procedi per contradictas, ſed ſolùm ex iſta præfixione termini, appellans tenetur impetrare, vel mittere procuratorem ad impetrandum in Curia Iudicem appellationis, qui cognoſcat in partibus, non in Curia. *Præpoſitus vbi ſupra.* Franc. *in d. c. interpoſita, §. eidem num. 1. de appell.* Niſi ta-
men cauſa † eſſet beneficialis, quæ de ſui natura per 13
appellationem ſunt tractandæ in Curia. Franc. *in d. c. Nicolao, num. 4. in fin.* ibi, *& intellige prædicta de alijs cauſis, quam beneficialibus. Præpoſitus num. 6. ibidem.*

Ad eſſe-

Ad effectum igitur peremptorij ad totam cauſam, vt
potuiſſet procedi in cauſa abſquè alia citatione , & ex
vrbanitate per contradictas, duo copulatiuè requireban-
tur , Primùm , quod Iudex , ſeù pars appellata detu-
liſſet appellationi , ſeù illam approbaſſet , Secundùm,
quòd Iudex appellanti terminum ad proſequendam ap-
14 pellationem præſcripſiſſet ; licet enim † appellans ad
proſequendam appellationem habeat anoum , & ex
cauſa biennium , *c. cum ſit Romana 5. de appell.* & poſt
hoc tempus non auditur niſi ex cauſa , ſaltem per viam
15 † reſtitutionis in integrum , *d. c. cum ſit Romana* , *& c.*
ex ratione eod. tit. Poteſt tamen Iudex ex cauſa abbre-
16 uiare dictum † terminum , prout etiam poteſt pars
appellata , *cap. reprebenſibilis 26. cap. ſæpè. 44. cap. ob-*
latæ. 57. cap. perſonas. 4. eodem tit. de appellat.

Et tunc quando iſta duo ſimul iuncta concurrunt
17 habent vim peremptorij † ad totam cauſam , adeò
quòd abſquè alia citatione poſſit procedi ad inſtantiam
vnius ex partibus contra abſentem , tanquàm contu-
macem per contradictas , vt habetur *extra de appel'.*
in c. perſonas . 4. ibi , *appellationi ſuæ prolixum ter-*
minum præfixerit , *& in c. reprebenſibilis* 26. ibi , *compe-*
teas ad proſequendam appellationem terminus præfiga-
tur , *& in c. ſæpè.* 44. ibi : *poſt terminum appellationis*
edicti peremptorij vires obtineat. & in c. ex inſinuatio-
ne . 50. ibi : *appellationi terminum non præfigens* , &
ibi : *& hunc terminum appellationi præfixit* , *& in c.*
oblatæ 57. ibi : *quando certus terminus ab appellante* ,
vel Iudice appellationis præfigitur , & ibi : *ſi verò non*
ſit aliquis terminus à Iudice , vel appellante præfixus ,
& in c. Nicolao . 64. ibi : *ſi vobis conſtiterit d. Abba-*
tem , & Conueatum appellationi ſuæ terminum præfixiſ-
ſe , *& in c. 1. de appell. in 6.* ibi : *tempore proſecutio-*
nis indulto , & quicquid dubitatiuè dixerit , Alex. de
Neuo *in d. c. ſæpè de appell. num* 32. 54. 57. *verſ. ſed*
aduerte , hoc expreſsè tenuerunt ibidem Franc. *num.* 7.
& 13. Bellam. *num.* 18. Abb. *num.* 22. Butr. *num.* 22.
Imol. *num.* 19. *& in d. c.* Nicolao , *de appell.* Abb. *nu.*
5. Bellam. *num.* 2. *&* 3. Butr. *num.* 8 Rot. *deciſ.* 32. *nu.*
5. *& ſeqq de appell. in nou.* Specul. *de appell.* §. *quali-*
18 *ter . num.* 25. 26. *&* 27. & eſt tantæ conſiderationis † ter-
mini præfixio , vt aliqui voluerint , quòd ex ea ſola
cauſetur deuolutio , & edictum peremptorium abſque
alia delatione , vt per Imol. *in citat. c.* Nicolao. *num.* 2.
& 14. Butr. *ibid. num.* 3. licet alij ibidem contra teneant,
19 maximè † quandò appellatio interpoſita eſt à diffiniti-
ua . Specul. *de appell.* §. *qualiter. num.* 25. Franc. *in d. cap.*
ſæpè , *num.* 30.

Sed admiſſo , quòd omnia prædicta fuiſſent adimple-
ta , quòd tamen factum non fuit , adhuc D. Marchio
non potuit procedere per contradictas contra D. Mar-
chioniſſam abſentem ex duplici capite . Primò , quia
ipſi Marchioniſſæ non fuit , vt pro parte D. Marchio-
nis ſupponebatur , notificata appellatio , vt infrà de-
20 monſtrabitur , & propterea non dicitur habere † vim
citationis iuris , cum non teneatur appellatus diuinare,
vt ſingulariter aduertit Archid. *in c. 1. de elect. in 6. nu.*
5. in fin. verſ. ſed tu hoc intellige , qui hoc probat ex iu-
re antiquo , cum de tempore ſuo nondùm emanauerit,
21 *clem. cauſam de elect.* de qua ſtatim dicetur , quæ † ex-
preſsè induxit intimationem appellationis , & hoc di-
ctum ſequitur Monac. *ibid. num.* 8. Ancar. *num.* 6. Io.
Andr. *num.* 14. *in princ.* & idem notauit Ægid. *dec.* 25.
in fin quæ incipit Licet conſenſus . Secundò , quia cum
cauſa non cognoſceretur per Summum Pontificem , ſed
à Iudice per ipſum deputato , non poterat d. Iudex pro-
22 cedere † contra abſentem abſque noua citatione , quia
abſens non poterat diuinare , coram quo deberet com-
23 parere , & propterea debuiſſet citari à d. Iudice , † &
tunc ſi non comparuiſſet , incæpiſſet illius contumacia,
& non ante . Innoc. *in c. per tuas il primo* , *per illum*
text. in verb. contumacia , *de appellat.* ibi : *& non ali-*
ter , quia in nulla culpa eſt abſens , cum non ſcint hunc
Iudicem , ſecùs autem dicemus in Iudice , ad quem appel-
latum eſt , quia ibi terminus præfixus ab homine habetur
pro peremptorio , & ibi : *Ratio diuerſitatis eſt , quia*
24 *ſemper † certus eſt Iudex appellationis , Iudex verò de-*
legatus ſemper incertus eſt . Hoſtien. *ibid. per ead. ver-*
ba num. 1. *&* 2. *&* 3. Io. Andr. *num.* 3. Anchar. *num.* 3.
Abb. *antiquus num.* 1. qui licet diſtinguat inter cauſam
commiſſam in Curia , & extra ; tamen intrat eadem
ratio in vtroque caſu , præſertim in noſtro , cum ap-
pellator , & appellatus eſſent extra Curiam . Henric.
Boich. *num.* 11. Bellam. *num.* 4. Alex. de Neuo *in d. c. ſæ-*
pè , *num.* 40. *verſ. tertia limitatiò* , *de appellat.* & hinc
Rot. *in deciſ.* 8. *num.* 2. *de teſtib. in antiq.* dixit , quòd
ſiuè cauſa ſit per appellationem , † ſiuè per citationem , 25
ſiuè de ſpeciali mandato in Curia , partes ſunt citandæ
ad totam cauſam , & ſingulos actus , vſque ad diffini-
tiuam ſententiam excluſiuè , & cùm non agatur de cau-
ſa beneficiali , quæ de ſui natura † in cauſa appella- 26
tionis eſt tractanda in Curia , vt ſupra dictum fuit ,
valdè arridet ad propoſitum id , quod dicit Io. Andr.
in c. 1. num. 6. de appellat. in 6. in illis verbis : *Hæc Cu-*
ria non ſeruat , quòd cogat partes , ibi proſequi cauſas,
quæ de ſui natura non ſunt in Curia , etiamſi altera pars
id petat ; Vndè oportet de gratia id impetrare à Papa,
vt pars citetur ad Curiam ſuper cauſa , quæ de ſui na-
tura non eſt in Curia , & idem dicit Anchar. *num. 6. col.*
2. ad fin. verſ. quod non tenes . Franc. *in* § *poſt hec* , *num.*
4 *&* Gemin. *in d.* §. *num.* 11. *ad medium* . Bellam. *in d.*
c. Nicolao. *num.* 3.

In cauſis verò beneficialibus eſt concluſio fundata *in*
c. 1. de elect. in 6. cum quo concordat *text. in c. cupientes,*
eod. tit. vt aduertit *gloſſ. ibid. in princ. in verb. arripere,*
& in clem. † *cauſam eod. tit.* quæ emanauit ad decla- 27
rationem *d. c. 1. & c. cupientes* , vt dicunt *gloſ. in d. c.*
1. §. *1. in ver. infra menſem de elect. in 6.* Card. *in d. clem.*
cauſam num. 4. in fin. & num. 5. verſ. quintò quæro .
Imol. *num.* 12. *&* 40. Barbatia *col. 2. ad medium* , *& col.*
3. poſt principium . Vital. *num.* 36. *& ſeqq. & in* §. *inti-*
matio . num. 39. quòd appellatio iudicialis , vel extra-
iudicialis interpoſita ad Papam , vel in præſentia † par- 28
tis , vel eius procuratoris ſpecialis , vel vtriuſque aut
alteri eorum intimata infra menſem à die interpoſitio-
nes appellationis , vel ſaltem poſt menſem , quandò
commodè fieri poterit , porrecto appellato tenore ap-
pellationis authentico , ſi petitum fuerit , vel perlecto
illius tenore ſecundum formam *dictæ clem* vel aliàs de-
ducta ad plenam , & certam notitiam ipſius principa-
lis , deuoluit cauſam ad Romanam Curiam , & ope-
ratur , vt † non arripiente appellante iter ad Papam 29
intra menſem , iuxtà *d. c. 1. de elect. in 6.* vel appellatio
iuxtà *d. clem. cauſam* , poteſt contra contumacem pro-
cedi abſque alia citatione , vt probatur in dictis iuribus ,
notat ibidem *gloſ. &* DD. *de elect.* Rot. *deciſ. 1. de elect.*
in nou. Specul. *de appellat.* §. *qualiter* , *num.* 9. *& ſeqq.*
& num. 21. *&* 23. *ad medium* , & in dictis iuribus da-
tur breuior terminus ad inducendam deuolutionem , † 30
& expeditionem cauſæ in beneficialibus , quàm antea
contigerat , nè ex diuturna vacatione damnum ſen-
tirent Eccleſiæ . Ioann. Monac. *in d. c. 1. num. 1. de*
elect. in 6. Io. Andr. *num.* 13. *col. 2. poſt principium* . Ho-
ſtien. *num.* 3. 11. 12. *&* 17. Gemin. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 4.
de dol. & contum. in nou. & debent ad hunc effectum ſer-
uari alia , de quibus *in cap. 1. de elect. in 6. & in cap. vt*
circa de elect. in 6.

Prædicta autem non ſuffragantur D. Marchioni ex
duplici fundamento : Primò , quia habent ſolùm lo-
cum in beneficialibus , quando agitur de titulo benefi-
cij , & ex identitate rationis in matrimonialibus, quan-
do agitur de fœdere matrimonij , non autem , quan-
do agitur ſuper ſeparatione Thori . Secundò , quia nec
fuit ſeruata forma *dictæ clem. cauſam* . Quòd autem
prædicta habeant ſolùm locum in beneficialibus , † & 31
ita procedere , *text. in c. 1. de elect. in 6.* dicunt ibidem
Hoſtien. *num.* 21 *&* 22. Archid. *num.* 2. vbi quòd ſic
ſeruat curia , *& num.* 4. *&* 5. *& num.* 6. Io. Andr. *num.*
3. *&* 13. Gemin. *num.* 4. *in fin. & ſeqq. & num.* 10. *ad fin.*
Monac. *num.* 9. *in fin. & ſeqq.* Franc. *num.* 1. & in ter-
minis *dictæ clem. cauſam* . Anchar. *ibid. num. 2. verſ. no-*
ta quod iſtud capitulum . Vital. *num.* 40. Barbat. *col.* 3.
in princ. & col. 8. *in fin.* Ægid. *deciſ.* 222. *in princ.* Se-
raph. *deciſ.* 1123. *num.* 2. & quòd in beneficialibus pro-
cedat etiam † *text. in cap. 1. de appellat. in 6.* dicit ibi- 32
dem Hoſtien. *num.* 21. Et in beneficialibus quando agi-
tur de titulo beneficij , loquuntur deciſiones Rotales .
† Rot. *in nou. deciſ. 1. de elect. & ibi* Adden. *& deciſ.* 33
22. de reſcript. & 4. de dolo , *& contum. &* 10. 13. 17.
18. 21. 22. 23. 26. *de appellat. nec non addit. ad deciſ.* 32.
num. 4.

num. 4. in litera A. & de dol. & contum. deciſ. 1. 3. 5. 11.
33. *num.* 3. 39. 58. 83. & 18. *num.* 2. & *de procuratoribus*
deciſ. 1. *num.* 1. *col.* 2. *in fin. & de re iud. deciſ.* 10. *num.*
1. & *in antiquis in tit. de appellat. deciſ.* 36. 43. 53. 54. 56.
64. Verall. *deciſ.* 35. & 100. *par.* 1. & *deciſ.* 392. *par.* 2.
34 Faſtol *dubio* 12. & generaliter vbi deciſiones † faciunt
mentionem *de d. clem. cauſam*, & alijs iuribus ſupra
ponderatis, ad effectum deuolutionis debent intelligi
de cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus, hoc eſt ma-
trimonialibus, vt aduertit Achill. *deciſ.* 5. *num.* 3. *de*
appellat.

Et quod prædicta etiam ex identitate rationis exten-
35 dantur ad cauſas matrimoniales † tantùm, quando
agitur de fœdere matrimonij, dicunt. Monac. *in cap.*
1. *num.* 10. *de elect. in* 6. Hoſtien. *num.* 21. & quàmuis *gloſ.*
in d. cap. 1. & Gemin. *num.* 4. Archid. *num.* 6. generali-
ter dicant, quòd prædicta extendantur ad cauſas ma-
trimoniales; tamen ſunt etiam ipſi intelligendi, quan-
do agitur de fœdere matrimonij, non autem de ſepara-
tione Thori, & hoc euidenti ratione. Nam ſicuti *di-*
36 *cta clem. cauſam de elect.* & alia iura † non habent lo-
cum, niſi quando agitur ſuper titulo beneficij, hoc eſt
ſuper fœdere coniugij ſpiritualis, vt ſupra probatum
fuit, ita etiam non debent habere locum, niſi agatur
37 de fœdere coniugij matrimonialis, cum in iſtis † termi-
nis cauſa matrimonialis æquiparetur beneficiali, &
ideò ſtatutum in vna, debet cenſeri ſtatutum in alia,
etiam contra iuris communis regulas, *gloſ. in l. ſi quis*
ſeruo alieno, in verbo, corrumpi, & ibi notat Bart.
C. de furt. & in l. quod verò contra, ff. de legib. &
in l. vt tantùm, §. 1. ff. de ſerv. corrupt. Hart. Pi-
ction. *obſer.* 192. *num.* 13. & ſic iura prædicta non
fauere huic cauſæ, in qua agitur de ſeparatione Tho-
ri.

Quòd verò in omnem euentum non fuerit ſeruata
forma *dictæ Clem. cauſam de elect.* ſatis patet, quia ap-
pellatio non fuit interpoſita in præſentia D. Marchio-
niſſæ principalis, aut eius procuratoris ſpecialis, nec
alteri eorum fuit intimata infra menſem, iuxtà for-
mam præſcriptam *in dicta clem. cauſam*; nec ſufficit,
quòd, ſi procurator D. Marchioniſſæ non fuit præſens
appellationi, ſaltem comparuit in eadem audientia
paulò poſt, & contradixit dictæ appellationi, quod
videtur ſufficere, vt in his terminis, Specul. *de appel-*
lat. §. qualiter, num. 11. quia etſi ex hoc conſtet de
ſcientia dicti procuratoris, illa tamen non ſufficit, niſi
38 ſit vno ex duobus modis ſupradictis, † vel per præſen-
tiam quando interponitur appellatio, vel per intima-
tionem ſibi factam: quòd clarè probatur, nam dum *in*
§. inſinuatio dicitur ſufficere etiam, quòd ad appella-
tum plena, & certa notitia infra tempus prædictum
peruenerit, dicit *gloſ. ibidem in ver. appellatum*, non
ſufficere, quod ſcientia deuenerit ad procuratorem, ibi:
Non repetit de procuratore, per quod videtur, quod
hoc caſu, vbi non per modos prædictos (ſcilicet ſi pro-
curator non fuit præſens, aut illi appellatio non fuit in-
timata) *non ſufficiat procuratorem ſciuiſſe*, & gloſſam
ſequuntur Cardinalis *in d. §. intimatio, num.* 4. Imol.
num. 78. Vital. *num.* 30. 37. & *ſeqq.* & videmus in ſi-
39 mili, † quod ſi quis appellat, iuxtà formam *cap. vt*
circa. de elect. in 6. pro forma requiritur, vt iuret duo,
videlicet, quòd credit obiecta eſſe vera, & quòd credit
illa poſſe probare, & ſi non iurauit ſpecificè, appella-
tio corruit. Oldrad. *conſ.* 304. *in princ. & etiam num.*
3. *verſ. conſtat enim*, vbi quod non ſufficit atteſtatio in
40 † genere per Notarium facta, ſi dicat prædictis omni-
bus interfui, quia debet diſtinctè de vtroquè iuramen-
to atteſtari, ſequitur. Aym. *in conſ.* 88. *num.* 19. Et
quàmuis poſſet replicari, quod præſentia procuratoris,
dum appellatur, & intimatio appellationis illi facienda
requiratur ad effectum ſcientiæ, & ideò ſufficit, quòd
41 aliundè ſcientiam habuerit, forma enim inducta † ad
certum effectum poteſt ſperni, modò habeamus effe-
ctum ex adductis per Cardin. Mantic. *de tacit. & am-*
big. lib. 2. *tit.* 4. *num.* 45. quia hæc forma non fuit indu-
cta reſpectu procuratoris ad effectum ſcientiæ, ſed reſ-
42 picit ordinem, & ſubſtantiam, & ideò omiſſio iſtius †
formæ facit corruere. Dec. *in cap. de appellationibus*,
num. 13. & *ſequen. eodem tit. de appellation.* maximè,
quia iſta competunt de iure extraordinario contra diſpo-
ſitionem iuris communis. Dec. *dicto loco, num.* 28. Et
quod iſta reſpiciant ordinem, & ſubſtantiam proba-
tur, quia *text. in d. clem. cauſam*, ſolùm diſponit ſuf-
ficere, quòd appellatio interponatur præſente principa-
li, vel Procuratore, aut quod alteri eorum intimetur,
dum verò agitur de plena, & certa notitia loquitur de
plena, & certa notitia principalis tantùm, ergo firma
remanet diſpoſitio, quod in Procuratore † requiratur
præſentia, dum appellatur, vel ſit intimatio ipſius ap- 43
pellationis, *l. Imperator. ff. de poſtul. l. ſtatu liber. §.*
Stichum de legat. 2. & ſic prædicta reſpectu Procurato-
ris reſpiciunt ordinem, & ſubſtantiam, non autem
effectum. Vndè dictum † *Speculat.* eſt intelligendum
dum loquitur de ſcientia Procuratoris, quod loquatur 44
cumulatiuè ad ſcientiam principalis, modò de qua in
dicta clem. non autem ſimpliciter, quod ſola ſcientia
Procuratoris ſufficiat.

Nec ſcientia D. Marchioniſſæ dictæ appellationis
probatur, ad hunc enim effectum, vt dicitur in *text.*
debet † eſſe plena, & certa, & vt dicunt *gl. & DD.*
debeat eſſe talis, quæ æquipolleat præſentiæ, & Inti- 45
mationi, vt declarat *gloſ. ibi in ver. intimatio, & in*
ver. plena, & certa, ibi. *Nota quod non ſufficit ta-*
lis, qualis, &c. & plena dicit, vt totius appellatio-
nis, & omnium obiectorum in illa, notitiam habuerit,
&c. certa dicit, vt indubitatum ſibi ſit, vel eſſe de-
beat, ſe appellatum, &c. quam *gloſ.* ibidem ſequun-
tur, Cardinalis *in §. intimatio, num.* 1. & 5. Imol. *nu.*
11. & 79. Barbat. *col.* 5. *in fin. & col.* 15. Tital. *in §. quod*
ſi in princ. & num. 10. & *in §. verum num.* 1. & *in §. in-*
timatio, num. 13. & 24. & *in §. idemq. num.* 4. Anchar.
num. 10. Verall. *deciſ.* 35 *num.* 7. *par.* 1. Rot. *deciſ.* 26.
de appellat. in nou. Scientia autem, quæ deducitur ex
conſtitutione Procuratoris generalis longè poſt appella-
tionem, non videtur ſufficere, nàm etſi † Vital. *in*
d. clem. cauſam, §. intimatio num. 33. dicat, ad hunc 46
effectum ſcientiæ ſufficere ſolam conſtitutionem Procu-
ratoris poſteà factam, ſiuè ſit ſpecialis, ſiuè generalis,
modò adſit in mandato clauſula reſtrictiua ad cauſas de-
uolutas, Rot. *deciſ.* 1. *de proc. in nou. ver. ſecundò non*
obſtat deciſio, & in antiq. deciſ. 33. *eodem titulo, &* 13.
de reſcript. Caſſad. *deciſ.* 2. *in fin. eodem titulo*. Tamen
iſta conſtitutio Procuratoris generalis, † nihil poteſt
operari, cùm in illius conſtitutione non adſit clauſula 47
reſtrictiua ad cauſas deuolutas, ſed ſit mandatum ſim-
pliciter generale ad omnes ſuas cauſas, cum facultate
comparendi coram Iudicibus Eccleſiaſticis, reſtrictiua
enim illa, ad cauſas deuolutas, inducit perneceſſe
ſcientiam, cùm mandatum, † etſi generale, ſit re-
ſtrictum ad cauſas deuolutas, & hinc Verall. *in deciſ.* 48
252. *num.* 1 & 4. *par.* 1. videtur requirere vltra conſtitu-
tionem Procuratoris aliquid aliud releuans, & Docto-
res ex alijs etiam inferunt ad ſcientiam, vt ſi † appel-
latus conſuluerit Aduocatum ſuper tali appellatione, 49
vt dicit *gloſ. in d. §. intimatio in ver. plena*, & ibi Imol.
num. 79. Vital. *num.* 36. Gugliel. de Monte *Lauduſio, nu.*
23. vel ſi † idem principalis confeſſus fuerit, appellatio-
nem fuiſſe interpoſitam, Verall. *deciſ.* 35. *num.* 7. *gloſ.* 50
in d. clem. cauſam, §. intimatio. ver. plena, & ibi Imol.
num. 79. Vital. *num.* 35. Cardinalis, *num.* 6. Gugliel. de
Monte *Lauduſio, num.* 23. vel quandò appellatio præ-
ſentatur alicui præſente appellato. Achill. *deciſ.* 16. *de*
appellat. vel quando de appellatione fuit habita † relatio
à perſona, cui appellans credere tenebatur, Vital. *vbi* 51
ſupra, num. 6. vel quando appellati amicus, vel appel-
lantis id appellato ſignificauit, *gloſ. vbi ſupra*, quod ta-
men negant ibidem Vital. *num.* 36. & Imol. *num.* 79. *in*
fin. niſi talis amicus inſinuauerit dictam appellationem;
cum traditione copiæ in forma authentica, nec ſola fa-
ma ſufficit.

Sed in hoc caſu ceſſat omnis difficultas, quia ſecun-
dùm terminos *d. clem.* ſi ſententia non feratur parte,
vel Procuratore præſente, debet alteri eorum, intra
menſem ab interpoſitione ipſius appellationis, vel ſal-
tem poſt lapſum eiuſdem menſis, quàm cito commodè
fieri poterit intimari, & in tertio caſu diſponitur, quod
cauſa † non cenſeatur deuoluta ad Curiam, niſi ad ap-
pellatum eius plena, ac certa notitia infra tempus præ- 52
dictum aliter peruenerit, & ibi *gloſ. in §. intimatio, ver.*
prædictum, explicat verbum, *tempus*, ſcilicet men-
ſis, &

ſis , & poſtqoàm commodè fieri poſſet , ſed ſic eſt , quod
cùm D. Marchioniſſa exiſteret in Ciuitate Ianuæ , nec
probetur aliquod impedimentum , intimatio potuit fie-
ri intra menſem , & propterea eriam infra menſem re-
53 quirebatur ſcientia , quæ etſi † induceretur ex conſtitu-
tione Procuratoris non ſuffragatur , cùm fuerit facta
longè aote ſententiam , cum dicta ſenteotia fuerit lata
5. Martij 1625. & mandatum fuerit datum 25. Februa-
rij 1623. & ſic non applicatur *gloſ. in dicta clem. cau-
ſum , in d. §. intimatio , ver. tempus , & ibi* Cardina-
lis , *num.* 7. Imol. *num.* 11. 76. *in fin. &* 80. Rota *de-
ciſ.* 1. *num.* 1. *de elect. in nou. & ibi add. iu litera C.* Ve-
ſtr. *in prax. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 7. *poſt medium* . Felin. *in
cap. cum contingat , num.* 7. *de reſcript.* Ægid. *deciſ.* 59.
num. 2.

Quantum attinet ad ſecundum principale obiectum .
An probetur ſcientia D. Marchioniſſæ , ex eo , quod
poſt commiſſam cauſam in Rota conſtituit Procurato-
rem generalem . Pro reſolutione huius articuli dixerunt
54 Domini ſufficere † ſcienriam quoquo modo probatam ,
dummodò tamen ſit plena , & certa , *vt ex clem cau-
ſam , de elect. deducit* Veſtr. *iu prax. lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 3.
in fin. & lib. 7. *cap.* 1. *num.* 1. & vnus ex modis proban-
di iſtam ſcientiam plenam , & certam , eſt , quando
55 nulliter † citatus conſtituit Procuratorem ad illam cau-
ſam , & tunc proceſſus agitatus , cum dicto Procurato-
re tenet Rot. *deciſ.* 11. *de dol. & contum. in nou.* Achill.
deciſ. 7. *num.* 3. *de dol. & contum.* Sarnen. *in compend.
vtriuſquè Signaturæ , num.* 68. Staphil. *de literis grat.
fol.* 145. *à tergo , ſecundùm antiquam impreſſionem , &
tit. comm. an detur , &c. num.* 2. *fol.* 278. *ſecundùm par-
uam modernam impreſſionem* . Lancell. *de atteut. lit.
pend. iu præfat. nu.* 132. *ſecundùm vltimam impreſſionem* ,
Seraph. *deciſ.* 1366. Verall. *deciſ.* 252. *p.* 1. Creſcent. *de-
ciſ.* 6. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Vant. *de nullit. tit. quib.
mod. ſeut. uulla repar. uum.* 123. Ægid. *deciſ.* 238. qui ſic
56 etiam eſt intelligendus *in deciſ.* 364. † dum loquitur de
Procuratore legitimè conſtituto poſt citationem , qui
comparuit , & ſuit dictum in; cauſa *Lauden. deuolu-
tionis* 23. *Maij* 1594. *coram bon. mem. Corduba.*

Inſuper dixerunt Domini ſufficere , quod poſt cita-
tionem conſtituatur Procurator generalis , qui compa-
57 reat † in cauſa , hoc tamen non ſimpliciter , ſed tali
modo , vt mandatum generale , quod eſt indifferens ,
ſcilicet , quod poteſt ſpectare ad iſtam , & aliam cau-
ſam , cenſeatur deductum ad ſpeciem , vt inquit Se-
raph. *in deciſ.* 654. *num.* 3. quæ quidem deductio ad ſpe-
ciem non poteſt inſerri io caſu , de quo agitur , ex ſola
58 productione facta per Cabellam procuratorem † conſti-
tutum , cùm productio oon fuerit facta , vt cauſam de-
fenderet , ſed ad effectum ſubſtituendi Lactantium , qui
cùm nunquàm acceptauerit ſubſtitutionem , & cùm D.
Marchiuniſſa haberet aliam cauſam in Rota ſuper ali-
mentis , non poteſt ex iſto maodato , & productione
prædicto modo , facta abſquè alio actu ioduci plena , &
certa ſcientia D. Marchioniſſæ , introductionis litis in
Rota ſuper ſeparatione Thori , quæ quidem plena , &
59 certa ſcientia † requiritur ad effectum ſanandi nullita-
tem citationis , vt ſupra deductum fuit . Hinc deciſio-
nes admittentes , quod ſufficiat mandatum geoerale ad
præſumendam ſcientiam , videntur aliquid vlteriùs re-
quirere , vt illud mandatum generale cenſeatur dedu-
60 ctum ad ſpeciem ; nempè † Achill. *deciſ.* 16. *de dol. &
contum.* loquitur de Procuratore generali comparente ,
61 cùm proteſtationibus , Creſcent. † *deciſ.* 10. *num.* 1. *&
5. de dol. & contum.* loquitur de procuratore , qui cau-
ſam defendit , & meritò quidem , quia cùm conſtitu-
62 tio Procuratoris † generalis , ſit ambigua , & indiffe-
rens , vltrà productionem mandati debet declarari per
aliquos actus , & ſine difficultate , quando Dominus
conſtituens habet aliam cauſam , prout in caſu iſto , qui
quidem actus declarant ſcientiam Domini , vt not. per
63 Caſſador. *deciſ.* 1. *in fin. num.* 1. *&* 2. *de procur.* Rot. †
verò in nou. deciſ. 1. *de proc. & ibi addit. num.* 5. *& in
antiq. deciſ.* 23. *de reſcript. &* 33. *de procur. &* Caſſad.
deciſ. 2. *eodem tit. in fin.* nihil faciunt ad punctum , lo-
quuotur enim de Procuratore conſtituto antè commiſ-
ſam cauſam , cùm reſtrictiua ad cauſas deuolutas tan-
tùm , ex hoc enim conſtat clarè , quod ille eſt legitimus
Procurator , quia illa cauſa eſt deuoluta , nec adeſt alia
cauſa , qui nullatenus ſunt termini noſtri , Seraph. *de-
ciſ.* 1441. *num.* 4. † non loquitur de Procuratore geoerali , 64
aut ſpeciali , ſed quatenùs loqueretur de generali , ibi
Procurator comparuerat ad effectum excipiendi de nulli-
tate dictarum citationum , & propterea ex illa compa-
ritione dando de nullitate conſtabat de notitia , & ideo
ſtante † notitia defectus oullitatis citationis , tolleba- 65
tur , & allegat Myſinger. & Lancell. & ſic in caſu illo
vltra productionem mandati , aderat proteſtatio , quod
citatione erant nullæ , Caual. *deciſ.* 500. *num.* 2. † ponit 66
obiectum de conſtitutione Procuratoris ſpecialis , vel ge-
neralis poſt citationem , & dicit in caſu ſuo non obſtare ,
quia conſtitutio Procuratoris fuit facta , longè ante cita-
tionem , quare obiectum de Procuratore ſpeciali , & ge-
nerali ſimpliciter factum , debet tamen intelligi ſano
modo , Rota *verò deciſ.* 736. *num.* 1. *par.* 2. *iu recent.* † 67
non firmat , quod ſola comparitio Procuratoris genera-
lis ſufficiat abſquè alio actu , imò ex tenore deciſionis ap-
paret , quod aliquid egerat ille Procurator , & ſecun-
dum diſtinctionem prædictam , deciſiones non ſunt con-
trariæ , vt putant *Addeutes ad ſau. mem. Greg. deciſ.* 27.
num. 14. ſed omnes ſunt veræ in caſu ſuo , & in omnem
euentum , cùm Procurator generaliter fuerit conſtitu-
tus , & D. Marchioniſſa haberet aliam cauſam in Rota
ſuper alimentis ex illa ſola productione ad effectum præ-
dictum nullatenùs poteſt declarari indiffereotia mandati ,
itaut inſeratur † ad ſcientiam certam , & plenam cita- 68
tionis , quæ , vt dictum eſt , ad ſaluandam nullitatem
citationis requiritur .

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

* Eſt deciſ. 104. ſupra in hac eadem parte , & vide ibi in fine , Apoſtilla , io qua citantur aliæ deciſiones in hac cauſa .

R. P. D. MERLINO.

Arimineñ Fideicommiſſi .

Die Veneris 7. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius ad effectum obtinendi immiſſionem remedio l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollen. quid ſufficiat probare . Bonorum identitas quando probata dicatur . Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta , quando dicatur in forma probanti .

SVMMARIVM.

1 *Dominii probatio ad effectum obtinendi in remedio l. fin. C. de edict D. Adr toll non eſt neceſſaria ſed ſufficit , quod probetur poſſeſſio .*

2 *Bona per cohæredes , quando diuiduntur ea bona , quæ obueniunt vni ex cohæredibus , alius cohæres in eis amittit poſſeſſionem.*

3 *Inſtrumentum diuiſionis bonorum hæreditariorum probat contra hæredes , & ſucceſſores eorum , & cauſam ab eis habentes.*

4 *Teſtis vnicus bene probat identitatem bonorum iunctis adminiculis.*

5 *Diuiſio facta inter cohæredes , ex quibus bene appareat , quod habuerit ſuum effectum , & num. 15.*

7 *Dominium cenſetur acquiſitum ex titulo præambulo .*

8 *Notarij enunciatiua facta in teſtamento circa identitatem bonorum , quando plurimi facienda ſit , quod ampliatur.*

9 *Inſtrumentum , ſi ſit ſumptum de ſumpto , nullam fidem meretur.*

10 *Inſtrumentum , ſi ſit extractum lite pendente , ſine compulſoria , non probat.*

11 *Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta , aſſerente ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarij defuncti , & cum ſuo originali collationaſſe , dicitur in forma probanti.*

12 *Inſtrumentum extractum ab Archiuio , vt dicatur in forma probanti , quid ſufficiat.*

13 *Extractio inſtrumenti facta lite pendente , quando ſuffragetur etiam ſi fuerit facta abſquè compulſorialibus.*

14 *Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta probat , licet ſit conſcriptum aliena manu , dummodò ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum.*

16 *Teſtes*

16 *Teſtes, ſi deponant, quod quis aliquid poſſidebat, & conſtet, quod ille in eo nullum habebat legitimum titulum, vtiquè dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis.*
17 *Fratres, & alij inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plurimùm ſolent bona communia diuidere, vt vnuſquiſquè ſciat partem ſuam.*
18 *Et nihilominus deinde inſimul cohabitant, & vnuſquiſquè partem alterius poſſidet iure familiaritatis.*
19 *Identitas bonorum probatur per duos confines.*
20 *Bonorum identitas, vt dicatur probata ſufficit verificatio duorum confinium, licet in alijs adſit diuerſitas, & diſcrepantia.*

DECISIO CXXV.

POSTQVAM præmiſſis in hac cauſa coram bon.
mem. Cardinali Caualerio, quatuor deciſionibus,
conceſſa fuit immiſſio Giorginis, *ex remed. l. fin. C. de
edict. Diu. Adrian. tollen.* vigore fideicommiſſi in fauorem
ipſorum vendicati, in quam pluribus corporibus bonorũ,
quæ per Carolum fideicommittentem fuiſſe poſſeſſa vſq;
ad obitum, tunc ſatis conſtare viſum fuit. Inſurrexerunt
Salicetus, & alij tertij poſſeſſores litis conſortes, atquè
ſuam poſſeſſionem allegantes, bonaque per eos poſ-
ſeſſa vſquam in hæreditate, & bonis Caroli fideicom-
mittentis extitiſſe negantes, cauſa mihi commiſſa,
Interdictum retinendæ intentarunt, atquè manuten-
tionem petierunt, quod iudicium cùm Dominis videre-
tur ſatis turbidum, mandarunt diſputari ſuper bono
Iure illorum de Giorginis, quæ diſputatio ad hoc tan-
tùm redigebatur, an proberetur, bona, de quibus agi-
tur, fuiſſe per Carolum fideicommittentem poſſeſſa vſ-
què ad eius obitum, in reliquis enim, nempè circà fidei-
commiſſi exiſtentiam, & illius purificationem, immiſ-
ſio per ſententiam Rotalem conceſſa, non impugnaba-
1 tur, prout & hinc inde admittebatur † ad effectum ob-
tinendi Immiſſionem ex remedio, *l. fin. C. de edict. Diu.
Adr. tollen.* non requiri probationem dominij, ſed ſatis
eſſe, quod probetur poſſeſſio fideicommittentis vſquè ad
tempus ſui obitus, quod millies dixit Rota, *vt in deciſ.
131. num. 1. & deciſ. 237 num. 1. par. 1. recent. & coram
ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 194. num. 11. & in Bononien.
fideicommiſſi de Deſiderijs 20. Nouembris 1628. coram me*,
& aliàs paſſim, vnde diſtinctè procedendum dedi Du-
bium, An conſtet de bono Iure Giorginorum, & litis
conſortium quoad tria corpora, nempè quoad domum in
contrata Sanctæ Agnetis, duas tornaturas, vnà cum
vinea poſita in contrata Sancti Laurentij, & aliud pe-
tium Terræ in Spadarolo, quo dubio pluriès propoſito.
Hodie Domini reſponderunt. Non conſtare de bono Iu-
re Giorginorum, & ſic, quod prædicta corpora bono-
rum fuerint poſſeſſa per Carolum fideicommittentem
vſquè ad eius obitum.

Apparet ſiquidem de anno 1567. diuiſa fuiſſe per Ca-
rolum, & Auguſtinum omnia bona, quæ vſquè tunc in
communi, & pro indiuiſis poſſederunt, & in portione
bonorum per dictam diuiſionem aſſignata Auguſtino
continentur, Domus poſita in contrata Sanctæ Agne-
tis, vnum petium Terræ vnius tornaturæ tab. 80. poſitæ
in contrata Sancti Laurentij, atquè alterum petium Ter-
ræ trium tornaturarum poſitum in communi Spadaroli,
vt liquet ex Inſtrumento dato in Summario Saliceti,
numero primo, vnde ex dicta diuiſione, quemadmodùm
probatur bona prædicta fuiſſe in poſſeſſione Auguſtini,
2 tanquàm illi † obuenta in eius parte, & cum clauſula
conſtituti in ipſum translata, ita excluditur poſſeſſio Ca-
roli, quam in bonis prædictis per diuiſionem à ſe penitus
abdicauit, *iuxta tradita per* Ruin *conſ. 40. num. 3. lib.
4.* Decian. *conſ. 76 num. 9. lib. 3* Peregr. *conſ. 48. num. 6.
lib. 1.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 618. num. 17.* Rota *coram
ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 371. num. 9. & in Bononien.
fideicommiſſi de Deſiderijs 5. Martij 1627. coram me*, &
3 Inſtrumentum prædictum diuiſionis † probat procul-
dubio contra Giorginos hæredes, & ſucceſſores Caroli
diuidentis, & ab eo cauſam habentes, Ruin. *conſ. 40.
num. 4 lib. 4.* Peregr. *de fideicom. art. 44 num. 5. in fin.*
Surd. *conſ. 505. num. 4* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 618.
num. 50. & dixit* Rota *in præallegata Bononien. de De-
ſiderijs coram me*. Immò quoad dicta duo petia Ter-
ræ, de quibus in dubio vltra diuiſionem, concurrit
etiam depoſitio vnius teſtis per Giorginos inducti, † 4
& aſſerentis, illa fuiſſe ab Auguſtino poſſeſſa, qui iun-
ctis adminiculis benè probat identitatem, Rota *deciſ.
119 num. 4. par. 2. recent. cum alijs*.

Neque dicatur diuiſionem prædictam non habuiſſe
effectum; quoniam immò, & effectuata, & mul-
tum adminiculata probatur diuiſio, Tum ex eo quod
Auguſtinus poſt factam † diuiſionem vendidit duo cor- 5
pora bonorum exiſtentium in portione ſibi aſſignata,
nempe vnam petiam terræ tornaturarum duarum tab.
48. vendidit ipſimet Carolo Batiuo, & Conſorti in di-
uiſione, & domum ſitam in regione Vergiani vendi-
dit Franciſco filio eiuſdem Caroli, atque duas alias
petias terræ Deto, & Diotalleuo, vt in Summario
Saliceti num. 3. & 4. & 10. ac 11. ſignum patens,
quod diuiſio ſortita fuit effectum, ex titulo illius Au-
guſtinus acquiſiuit † dominium, quòd deinde ex con- 6
tractu tranſtulit in emptores prædictos, & faciunt
tradita per Card. Seraph. *deciſ. 747. num. 3.* Tùm etiam
quia Notarius, qui rogatus eſt de teſtamento Caroli
explicando confines domus teſtatoris, in qua rogabatur
teſtamentum, expreſſit, & appoſuit pro confine, por-
tionem domus Auguſtini, de qua in dubio, & ſic de-
præhenditur † non ad Carolum, ſed ad Auguſtinum 7
ſpectaſſe, aliàs inepta fuiſſet expreſſio huiuſmodi confi-
nis, & hæc enunciatiua Notarij in hac materia plurimi
eſt facienda ad tradita per Bald *in l. cum aliquis, & ibi
DD. C. de Iur. deliber.* Peregr. *dicto art. 44. num. 19.* Fu-
ſar. *de ſubſtit. quæſt. 618. num. 26.* præſertim, quia talis
enunciatiua emanauit † in teſtamento per Giorginos 8
producto, & ex quo ipſi agunt, & Ius ſuum deducunt
Ruin. *conſ. 141. num. 13. verſ. Quinimò dici poteſt, lib. 5.*
Rota *deciſ. 249 in fine par. 1. recent.* Addent. *ad ſan.
mem. Greg. XV. deciſ. 238. num. 15.*

Non obſtat, quod Inſtrumentum diuiſionis non ſit in
forma probanti, & ſit ſumptum † ſumpti, quod nul- 9
lam fidem meretur, ſuritque lite pendente † ſine compul- 10
ſoria extractum, quoniam immo Inſtrumentum viſum
fuit eſſe authenticum, vt in forma probanti, † quia ap- 11
paret extractum ab Archiuiſta aſſerente ſe illud inueniſ-
ſe inter rogitus Iacobi de Angelinis Notarij prædefuncti
in Archiuio Arimini, & cùm ſuo originali collationaſſe,
† quæ ſufficiunt pro forma probanti, Rota *deciſ. 217. num.* 12
1. par. 1. & deciſ. 649. num. 7. par. 2. recent. & huiuſ-
modi extractio ab Archiuiſta, vt ſupra facta ſuffragatur
etiamſi fuerit facta lite pendente, & abſque † compul- 13
ſorialibus Rota *deciſ. 27 num. 1. par. 2. recent. & coram
Cardinali Caualerio deciſ. 640. num. 2.* Immò etiamſi In-
ſtrumentum ſit aliena manu ſcriptum, † dummodo ſit 14
ab Archiuiſta ſubſcriptum, vt cenſuit Rota *in Ariminen.
bonorum 11. Decemb. 1623. coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano*.

Non obſtant teſtes per Giorginos inducti, deponen-
tes per Carolum poſſeſſa fuiſſe bona, de quibus eſt quæ-
ſtio, vſque ad eius obitum, quoniam ſtante diuiſione,
† vt ſupra doctum fuit, effectuata, & venditionibus de 15
bonis diuiſis per Auguſtinum factis, & teſte per Giorgi-
nos inducto deponente de poſſeſſione Auguſtini, & ſic
conſtito, quod Carolus in his bonis nullum habeat † le- 16
gitimum titulum, vtique teſtes prædicti intelligendi ſunt
de poſſeſſione Iure familiaritatis, DD *in l. qui Iure fami-
liaritatis, ff. de acquir. poſſeſſ.* Surd. *conſ. 94. num. 36.*
Rota *coram Reuerend. D. meo Decano deciſ. 239. num. 4.
& in Romana Saluiani* 10. *Iunij* 1626. *coram R. P. D. meo
Durano*, quæ Interpretatio ex eo etiam redditur veriſi-
milis, quia ſolent † fratres, & alij inter quos intercedit 17
ſanguinis neceſſitudo, vt plurimùm communia bona diui-
dere, vt vnuſquiſque ſciat portionẽ proprium bonorum, &
nihilominus deinde inſimul cohabitare, † & vnuſquiq; 18
partem alterius poſſidere Iure familiaritatis, Paris. *conſ.
87. num. 5. lib. 1.* Surd. *conſ. 260. num. 17 & ſeqq.* Rota
*coram Reuerendiſſ. D. meo Decano dicta deciſ. 239.
num 6.*

Quò verò ad identitatem, nempè quod Domus, &
tornaturæ terrarum poſseſſę per Salicetum, & in quibus
Giorgini obtinuerunt immiſſionem, ſint eædem, quæ
in diuiſione, & in portionem Auguſtini obtigerunt, benè

deducitur ex conuenientia, & verificatione confinium,
19 & demonſtrationum, † quarum duas ſat eſt iuſtificari, iuxta theoricam Bart. *in l. demonſtratio falſa, num. 14. ff. de cond. & demonſtr. paſſim à Rota receptam, vt in decif. 275. num. 4. & decif. 313. num. 2. part. 1. recent. & coram ſan. mem. Gregorio XV. decif. 172. num. 2. & 575. num. 4. & alibi*, & quidem reſpectu domus omnes fines enunciati in Inſtrumento diuiſionis, nempe via communis, bona Cæſaris del Sarto, & bona Angelæ Venetianæ Sum. n. 7. iidem fines referuntur etiam in articulis datis per Giorginos dicto Sum. num. 7. eademque prorſus affertur probatio circa petium terræ vnius tornaturæ poſita in contrata Sancti Laurentij, & aliud petium terræ trium tornaturarum poſitum in communi Spadaroli, combinando confines diuiſionis cùm confinibus expreſſis in dictis articulis dicto Summario numer. 11. & 15.

Non obſtat, quod teſtes per Giorginos dati in Summario num. 6. referant aliquos fines diuerſos, quia diuerſitas ex eo oritur, quod iſti teſtes exprimunt fines antiquos, & amplius fines etiam modernos, qui loco antiquorum ſubrogati fuerunt, vnde potiùs confirmatur identitatis pro-
20 batio, & † ſufficit conuenientia duarum demonſtrationum, licet in alijs adſit diuerſitas, & diſcrepantia, Alex. *conſ. 84. num. 4. lib. 7.* Crauett. *conſ. 198. num. 2.* Rota *decif. 407. num. 2. & decif. 706. num. 4. part. 2. recent. cum alijs.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Peruſina Releuationis Teſtamenti.

Die Veneris 7. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione diſcutitur, & reſoluitur, quod per ſtatutum Peruſinum lib 2. capit. 135. &c. non cenſeatur derogatum diſpoſitioni cap. cum eſſes ext. de teſtam. & quare. Egregia eſt deciſio, & meritò, nam ab Auditore præclariſſimo, & præſtantiſſimo extenſa eſt, & eius deciſiones auidè quærendæ ſunt, cùm eas extendat, cùm tàm reſoluta doctrina, & tàm firma ſcientia, vt nihil ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus, ſi verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius canonicum ſeruatur.*

2 *Et nedum ſubſtinetur vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ.*

3 *Teſtamentum confectum coram Parocho, & duobus teſtibus poteſt, & debet ad inſtantiam nedum hæredum, ſed etiam legatariorum, & aliorum quorumcumquè intereſſe habentium in publicam formam redigi, ad perpetuam rei memoriam.*

4 *Iudex ex quibus conuincatur ad concedendum petenti, vt ſcriptura in publica forma redigatur.*

5 *Proceſſus examinis Parochi, & teſtium qui in aliquo teſtamento interuenerunt fieri debet coram iudice ſæculari, & non autem Eccleſiaſtico.*

6 *Teſtamentum, ſi contineat plura legata pia poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra hæredem Laicum.*

7 *Priuilegiorum communicatio intrat ſtante communi cauſa, & defenſione.*

8 *Cap. cum eſſes ext. de teſtam. quando non dicatur eſſe locus.*

9 *Cap. cum eſſes de teſtam. vt dicatur derogatum per ſtatutum, quid requiratur.*

10 *Leges antiquæ ſine voluntate, nec mutantur, nec corriguntur.*

11 *Leges ſine iuriſdictione tolli nequeunt.*

12 *Legi Canonicæ, vt dicatur derogatum per ſtatutum ſemper requiritur ſpecifica Papæ confirmatio, nec ſufficit generalis in forma.*

13 *Statut. Peruſ. lib. 2. cap. 135. circa numerum teſtium in teſtamento &c. quid diſponat.*

14 *Ius Ciuile in teſtamento requirit ſeptem teſtes puberes maſculos, & rogatos, cum eorundem ſubſcriptione.*

15 *in Teſtamentis de Iure Canonico deſiderantur tantùm duo teſtes, & non tantùm maſculi, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt.*

16 *Derogatum non cenſetur vltra intentionem derogantis.*

17 *Teſtamentum, quod valeat cùm minori numero ſeptem teſtium, ſtatuto induci poteſt.*

18 *Quod procedit etiam ſi tale ſtatutum ſit conditum à Ciuitate Superiorem non recognoſcente.*

19 *Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire ad derogationem Iuris Canonici, abſquè Sedis Apoſtolicæ approbatione. & num. 31.*

20 *Statutum Laicorum ſi poteſt dirigere ſuos effectus ad ius Ciuile, nec repugnet diſpoſitioni Iuris Canonici, ſemper ceſſat voluntas derogandi illi, ceſſantibus verbis, & repugnantia ad inuicem diſponendi.*

21 *Derogationes, eſt regulare, vt non multiplicentur, quando in vno caſu poſſunt habere effectum.*

22 *Statutum, quando dicatur permiſſiuum non autem probibitiuum, aut abrogatiuum, & annullatiuum actus aliter geſti.*

23 *Confirmationes augent robur, quoad ius in confirmati executione, non autem augeat factum comprehendendo maiora expreſſis.*

24 *Statutum, quando dicatur minime probibitiuum, & nec formam inducat.*

25 *Probibitione ceſſante, acta ſuſtinetur.*
Bald. in conſ. 404. num. 4 quo caſu loquatur. numer. 25.

26 *in Teſtamentis de Iure Canonico ſufficiunt duo teſtes, & Parochus.*

27 *Statuta Vrbis inter Ciues, & Incolas, & diſtrictuales ſeruanda ſunt, & vbi ſtatuta non diſponunt ſeruandum eſt ius Ciuile, & in ſubſidium recurrendum eſt ad ius Canonicum.*

28 *Ius Canonicum, cum in Vrbe non ſit ſeruandum in concurſu ſtatuti, vel Iuris Ciuilis per implicitam negatiuam, & probibitionem, intrat derogatio per repugnantiam cum non poſſint ſimul ſtatuta, & ius Canonicum ſeruari.*

29 *Deciſ. in Peruſina Hæreditatis 20. Nouembr. 1602. & 12. Decemb. 1603. coram Card. Pamphil. non ſuſtineatur in eo, quod ibi incidenter dicitur &c.*

30 *Dec. in conſ. 315. quo caſu loquatur.*

31 *Statuta etiam confirmata à Papa quando non ſufficiant ad derogationem Iuris Canonici.*

32 *Conceſſum plus non eſt dicendum, quàm petitum fuerit.*

33 *Teſtator, ſi reſeruauerit, quod teſtes ſubſcriberent teſtamentum, ſi ſubſcriptiones ſecutæ non fuerint, dicendum eſt teſtamentum imperfectum remanſiſſe.*

34 *Cap. cum eſſes de teſtam. reijcit ſolemnitates ſecundum leges humanas præſcriptas in teſtamentis.*

35 *Solemnitates deſideratæ in aliquo acta, ſi non ſint de eius ſubſtantia, ſi ceſſent, non inualidant actum iam perfectum.*

36 *Teſtamentum ne valide conficiatur ſi quis præſtiterit impedimentum, ei denegantur omnes actiones, ſiuè ſint legitimi hæredes, ſiue in alio teſtamento ſcripti.*

DECISIO CXXVI.

OCTAVIVS viuens diſpoſuit de bonis, & hæreditate
ſua coram Parocho, & duobus Teſtibus, eo poſtmo-
dùm defuncto legatarij inſteterunt coram Vicario Epiſ-
copi Peruſini leuari teſtamentum in publicam formam,
qui citatis intereſſe habentibus pronunciauit ſcripturam
teſtamenti dicti Octauij eſſe per publicum Tabellionem
leuandam, & in formam publicam, & Authenticam re-
digendam; Cauſa exindè per appellationem ad Rotam
deuoluta; dubitatum fuit, an eadem ſcriptura, ſeù diſpo-
ſitio Octauij de Ferrettis ſit releuanda in publicam, &
authenticam formam, & affirmatiuè fuit reſolutum.

Quia de voluntate Octauij, quæ tranſierit in diſpoſi-
tionem conſtat ex tenore ſcripturæ ad monitionem dicti
Vicarij productæ per D. Ignatium Rectorem Parrochialis
Sancti Seueri, in qua ad præſentiam dicti D. Seueri Re-
ctoris, & D. Damaſceni Piſaurenſis Abbatis S. Seueri, &
Dominici Groſſi, idem Octauius hæredem inſtituit, &
quamplura legata fecit rogando eum, vt de prædictis ro-
gatus eſſe vellet, prout ſe rogatum dixit de prædicto teſta-
1 mento in fine eiuſdem ſcripturæ, † quæ diſpoſitio; cum
verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi Ius Cano-
nicum ſeruatur, valida cenſeri debet per *c. cùm eſſes de te-
ſtam. Speculat. de Inſtrum. edit. & fide, §. compendiosè, ver-
ſic. item per ius Canonicum nu.* 11. & nedum ſuſtinetur vbi
2 agitur de pia cauſa; ſed etiam † fauore cauſæ prophanæ
ſecundùm veriorem, de qua per Clar. *in §. Teſtamentum q.
57. verſ. & in primis quidem*, Ioſeph. Ludou: *concl. 68. poſt
principium* Magon. *deciſ. Lucen. 32. n. 3.* Rota *dec. 497. nu.
3. coram bon. mem. Card. Cauall.* Ceuall. inter ſuas commu-
nes *q.* 319. Durand. *de teſtam. ordin. cautel. 2. n. 2.*

Et hæc ipſa Octauij diſpoſitio potuit, & debuit in for-
mam authenticam redigi ad inſtantiam nedum heredum;
3 ſed & legatariorum, & aliorum † quorumcumquè haben-
tium intereſſe; potuit inquam ad perpetuam rei memo-
riam per *l. publicati. C. de teſtam.* vbi Bald. *n.* 1. Bart. *in l. fi-
nali n. 17. C. de ædict. diu.* Adr. *tollen. Specul. de inſtr. edit. §.
compendiosè n.* 39. Caſtr. *conſ* 307. *n.* 1. Neuiz. *conſil. 26. n. 4.*
Craſſ. *in §. teſtamentum q. 61. n. 1.* Simon. de Præt. *de Inter-
præt. vltim. vol. lib. 2. interpræt. 1. dub. 2 ſolut. 3. num.* 3. &
ſimiliter Iudex debuit Notario mandare: quia præceſſit
legatariorum habentium intereſſe petitio coram Vicario
Epiſcopi Iudice competente, citatio hæredum in ſcriptu-
ra teſtamenti deſcriptorum, depoſitio Parochi, & teſtium,
qui interuenerunt diſpoſitioni Octauij formiter exami-
natorum, qui de voluntate eiuſdem in eum modum, quo,
4 ſcripta reperitur, depoſuerunt, ex quibus Iudex † conuin-
citur ad concedendum petenti, vt ſcriptura in publicam
redigatur Bart. *in l. teſtamenta, C. de teſtam.* Couar. *pract. q. c.
8. n.* 1. Craſſ. *in §. teſtamentum d. concl. 61. n. 2.* Honded. *conſ.
77. n. 18. lib. 1. & conſ. 26. num. 9. lib. 2.*

Nec controuerti poteſt iuriſdictio Vicarij, quod ſcilicet
5 proceſſus examinis Parochis, † & teſtium fieri debuerit
coram Iudice ſæculari; non autem Eccleſiaſtico per *l. con-
ſulta diualia C. de teſtam.* Couarr. *pract. q. c. 8. nu.* 1. Carol. de
Graſſ. *de effectu Cleric. effectu primo n.* 961. Craſſ. *d. concl.
61. n.* 2. Honded. *conſ. 26. n. 11. lib. 2.*

Quia in ſcriptura, de qua agitur multa continentur le-
6 gata pia, pro quibus † potuit adiri Iudex Eccleſiaſticus,
etiam contra hæredem Laicum, *c. relatum de teſtam. l.
prima C. de Epiſcopal. audien.* Tiraquelli *de pia cauſa pri-
uil.* 149. Guttierez *pract. quæſt. c. 44. nu. 2. lib. 1.* & pro alijs
7 legatarijs intrat priuilegij † communicatio propter com-
munem cauſam, & defenſionem, *l. ſi communem. ff. quem-
admodùm. ſeruit. amittat.* Fel. *in c. 1. nu 6. de præſcr.* Natta
conſ. 590 n. 16. lib. 2. Theſaur. *deciſ. 177. num. 5.*

Non obſtat, quod diſpoſitioni, *c. cùm eſſes.* derogatum
reperiatur ex Statuto eiuſdem Ciuitatis *Peruſij lib. 2. rubr.*
8 135. in quo cautum reperitur, quod † in teſtamentis in Ci-
uitate condendis adhibeantur quinquè Teſtes, quo ſubſi-
ſtente prædictæ diſpoſitioni, *c. cùm eſſes.* non eſſe locum
dicebatur ex Bald. *conſ. 404. n. 3. volum.* 4. Dec. *conſ. 114.
num.* 4. Alex. *conſ. 177. n. 2. lib. 2. Magdalena. de numero
Teſtium c. 8. num.* 24. & de ſupradicto Statuto idem videa-
tur determinatum in *Peruſina hæred.* 20. *Nouemb.* 1602. &
12. *Decemb.* 1603. *coram bo. me. Card. Hieronymo Pamphilio.*

Quia vbi agitur de Statuto Laicorum abrogatorio iuris
Canonici; primò conſtare debet de voluntate ſtatuentium
derogandi verbis expreſſa, vel incompatibiliter repugnan-
te diſpoſitioni, *c. cùm eſſes*, † ſecundò, quod Statutum 9
auctoritate Sedis Apoſtolicæ fuerit confirmatum; altero
verò vel vtroque ceſſante, diſpoſitio antiqua iuris Cano-
nici ſemper in ſuo robore & virtute permanebit; nam ſine
voluntate leges antiquæ, † nec mutantur, nec corrigun- 10
tur, *l. præcipimus in fine, C. de appellat. l. vt liberis C. de
collat. c. cùm expediat. de elect. in* 6. Crauett. *conſ. 307. nu.*
4. Menoch. *præſumpt. 38. n. 1. & 31. lib.* 6. & ſine iuriſdi-
ctione † tolli pariter nequeant Alex. *conſ. 59. num. 9. lib.* 11
1. Pariſ. *conſ. 19. nu. 14. lib.* 1. Craſſ. *de except. in prima ex-
cept. nu. 7. & 8.* Rota *deciſ. 103. num. 27. par. 2. diuerſ.* &
idem fuit firmatum in *Bononien. ſucceſſionis 9. Decemb.
1622. coram bon. mem. Franciſco Vbaldo*, cum ſemper re-
quiratur † ſpecifica Papæ confirmatio, nec ſufficit genera- 12
lis in forma communi.

Ex tenore autem Statuti, quod datur, neque verba,
nequè diſpoſitiones contrariæ, *c. cum eſſes* colliguntur; le-
gitur enim in Teſtamentis & Codicellis, † & omni alia 13
voluntate valoris librarum 100. ſufficiant tres idonei Te-
ſtes, à centum verò libris ſupra ſufficiant quinquè Teſtes,
& vbi viri tempore quo fieret Teſtamentum non eſſent,
ſufficiant loco vnius viri duæ mulieres, & hoc locum ha-
beat in Comitatu, in Ciuitate verò, & Burgis Peruſiæ
non habeat locum; ſed neceſſariò requirantur quinquè, ex
quibus verbis duò inferuntur.

Primò ſtatuentium diſpoſitionem non verſari circa de-
rogationem, *c. cùm eſſes*; ſed reſpicere moderationem ri-
goris iuris Ciuilis, † quod cum requirat ſeptem Teſtes pu- 14
beres maſculos, & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione
per *l. hac conſultiſſima. C. de teſtam.* Pariſ. *conſ. 19. n. 3. vol.*
3. Craſſ. *in d. §. Teſtamentum q. 54. num.* 1. & Statutum
contentetur vt ſint quinquè, & in Comitatu poſſint etiam
mulieres adhiberi, & valeat Teſtamentum, etiam ſi No-
tarius non ſcripſerit teſtes fuiſſe rogatos, iam patet, quòd
prædictæ ſolemnitates, tàm reſpectu certi numeri, quàm
maſculinitatis, & interpellationis teſtium ad legem ciui-
lem pertinent, non autem ad Canonicam, in qua minor
numerus † nempè duorum, deſideratur, & non tantùm 15
maſculi; ſed etiam fœminæ poſſunt eſſe Teſtes nec de-
bent eſſe rogati; ſed ſufficit, quod fuerint præſentes, pro-
ut hæc omnia colliguntur ex textu eiuſdem, *c. cùm eſſes*,
& declarant Abbas ibidem in fine, & cæteri Canoniſtæ;
ita ut dicendum ſit, non plus voluiſſe derogare ſtatuentes,
† quàm intenderint facere, moderando Ius Ciuile, & ad- 16
di poteſt, & quod potuerint facere demetiendo volunta-
tem à poteſtate, ex quo per Statutum induci poteſt, † 17
quod teſtamentum valeat, cum minori numero Teſtium
Bart. *in l. cunctos Populos. nu. 36. C. de ſumma Trinit.* id
affirmans etiam ſi tale Statutum ſit conditum à Ciuitate
† ſuperiorem non recognoſcente, & illum ſequuntur Ia- 18
ſon, Vaſqui, *& alij*, quos recenſet Craſſ. *d. §. Teſtamentum
q. 55. num.* 23. de veriori, affirmans, quod idem dici non
poteſt, vbi agitur de derogatione iuris Canonici, † ad quod 19
Laici manum apponere non poſſunt abſquè Sedis Apo-
ſtolicæ approbatione, *c. per venerabilem, qui filij ſint legi-
timi*, & notant omnes *in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur.
in c. cùm omnes. de Conſtit.* Pariſ. *conſ. 51. num. 23. lib.* 3.
propterea cum Statutum poſſit ſuos effectus dirigere ad
Ius Ciuile, nec repugnet diſpoſitioni iuris † Canonici, ſem- 20
per ceſſat voluntas derogandi, ceſſantibus verbis, & repu-
gnantia ad inuicem diſponendi, Bart. *in l. ſciendum.
num. 2. ff. qui ſatiſd. cogantur* Roman. *conſ. 322. num.*
2. Tiraq. *de retract. conſang. §. 10. gloſ. 2. in fine*, Me-
noch. *præſumpt. 38. num. 20. lib.* 6. & eſt regulare; vt † 21
derogationes non multiplicentur, quando in vno ca-
ſu poſſunt habere effectum, Roman. *conſ. 199. numer.* 6.
Cephal. *conſ. 704. num. 17 lib.* 1. Oſaſc. *deciſ. 59. num.* 12.
Rota *deciſ. 432. num. 10. part. 1. diuerſ. & 563. num. 1.
part. 1. recent.*

Secundò ex eiſdem verbis infertur Statutum prædi-
ctum eſſe permiſſiuum non autem prohibitiuum, aut ab-
rogatiuum, & annullatiuum actus aliter geſti; † permit- 22
tit enim quod certus numerus Teſtium ſufficiat in teſta-
mentis, & Codicillis, & omni alia vltima voluntate, &
verba illa, *ſed neceſſariò requirantur quinque Teſtes* non
ſunt appoſita ad perſonas teſtantium; ſed ad diſtinctio-
nem Comitatus, & Ciuitatis, vbi teſtamenta conduntur;
& ſimiliter confirmationes Cardinalis Legati, &
ſanct. mem. Gregorij XIII. non contradicunt quàmuis
dicatur, affirmamus, & confirmamus, & illis inuiolabilis

firmitatis robur adijcimus; quia addunt robur quòad ius
23 in eorum executione, † non autem augent factum,com-
præhendendo maiora expreſſis, vt dicit Bald. *in l. 3. in
fine, C. ſi aduerſ. rem. iud. &* Soccin. Sen. *conſ.* 159. *num.*
30. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 301. *num.* 1. *part.* 1. *recent. &* 511.
num. 1. *coram Papa Gregorio XV.* quod ſi permiſſiuum
eſt; inde non arctantur volentes condere teſtamenta; vt
teſtentur coram quinquè Teſtibus; ſed eò modo teſtan-
24 tibus, Statutum mandat voluntates ſeruari, † nec
aliter emanatas, vlteriùs procedit annullando, vel ir-
ritando, quod propriè pertineret ad modum prohibi-
tiuum, & formam induceret alterius modi teſtandi ex-
cluſiuam, ſecundùm *gloſ. in clem.* 1. *in verbo inhibentes*,
vbi Cardinalis, & Anchar. *de Iurepatron.* Natt. *conſ.*
287. *num* 6. Abb. *conſ.* 91. *num.* 6. *part.* 1. Rota *deciſ.* 34.
num. 2. *par.* 1. *recent.* & ceſſante prohibitione, Teſta-
25 mentum, quod legitimè † factum reperitur iuxta for-
mam, *c. cum eſſes*, vt ſupra probatum fuit, ſemper
ſuſtinetur.

Nec contradicunt Bald. *conſ.* 404. *num.* 4. *vol.* 4. dum
affirmant, quod de iure Canonico ſufficiant Parrochus,
26 † & duo teſtes, niſi per Statutum, vel conſuetudines lo-
ci aliter eſſet ſancitum: quia Bald. præſupponit; at hic
eſt quæſtio ſuper facto præſuppoſito; idem reſpondetur
ad Dec. *conſ.* 315. *num.* 4. *verſ. non obſtat, & deciſio Ro-
mana de Stoccbis* 17. *Maij* 1588. *coram bon. mem. Card.
Hieronymo Pamph.* loquitur in *Statuto Vrbis lib.* 1. *cap.*
27 2. expreſsè ſubordinante formas teſtandi, nempè † quod
inter Ciues & Incolas, & diſtrictuales ſeruentur Statu-
ta, & vbi Statuta non diſponunt ſeruetur ius Ciuile,
& in ſubſidium recurratur ad ius Canonicum, vt propte-
reà cum ius Canonicum non ſit ſeruandum in concurſu
28 Statuti, vel iuris Ciuilis per implicitam † negatiuam,
& prohibitionem, intrat derogatio, vel per repugnan-
tiam, cum non poſſint ſeruari ſtatuta, & ius Canoni-
cum, vt plenè declarat Menoch. *præſumpt.* 38. *num.* 28.
& ſeq. lib. 6. ex quibus omnibus patet non ſuſtineri, quæ
29 incidenter dicta fuerunt in terminis huius † Statuti Peru-
ſini in deciſionibus *Peruſ. hæred.* 20. *Nouemb.* 1602. *&* 12.
Decemb. 1603. *coram ſupradicto Card. Pamph.* quod ſcili-
cet, cum dictum Statutum fuerit à Sede Apoſtolica con-
firmatum, non ſit agendum de capitulo, cum eſſes; nam
firmantur per rationes Baldi *in d. conſ.* 404. *& Decij* 315.
30 qui loquuntur † præſupponendo Statuto iuri Communi
contrario & repugnanti, prout & dictæ deciſiones præ-
ſupponunt; & tamen contrarium ex ſupradictis clarum
apparet; & vlterius ceſſat etiam ſuppoſitum confirma-
tionis Apoſtolicæ, quod eſt ſecundum requiſitum reſpon-
ſionis ſupradictæ.

Nam omiſſo, quod de confirmatione non eſt agendum
vbi de voluntate ſtatuentium expreſſa derogandi iuri
Canonico non conſtat; adhuc confirmationes Pij II. Leo-
nis X. Clementis VII. quæ dantur, cum legantur in for-
31 ma Communi, † nec contineant tenorem Statutorum,
aut de mandato Papæ fuerint condita, non ſufficiunt ad
ſuſtinendam derogationem iuris Canonici, *gloſ. in cap.
Paſtoralis, §. præterea, in verbo ex certa ſcientia, de
offic. deleg.* Dec. *in cap. Porrecta, num.* 15. *de confirmat.
vtil. vel inutil.* Gabr. *conſ.* 183. *num.* 14. *lib.* 2. Rota *in re-
cent. deciſ.* 192. *num.* 3. *par.* 1. decreta autem Cardinalis
Vrbini Legati confirmata per ſanct. mem. Gregorium
XIII. ad Cardinalium relationem non releuant, cum
nihil diſponant circa ius Ciuile, aut Statuta ſeruanda in
teſtamentis ordinandis contra ius Canonicum; Sed tan-
tummodò ſint ordinatoria iudiciorum; dum mandant,
quod poſt bannimenta ſeruentur Statuta confirmata per
Sedem Apoſtolicam, & poſt præmiſſa, conſtitutiones
Marchiæ, & in caſibus non prouiſis, ius Canonicum,
vel Ciuile, quod in loco, vel contingentia facti præuale-
ret; vnde cum bannimenta contineant materias iudicio-
rum tàm Ciuiles, quàm Criminales de Statutis contra-
rium diſponentibus erit ſenſus, vt non præualeant ban-
nimentis; non autem vt ſeruentur, derogando iuri Cano-
32 nico in non † expreſſis, & confirmatio Apoſtolica idem
continebit, nec plùs conceſſum legitur, quàm petitum
fuerit, Dec. *in l. more maiorum, n.* 31. *ff. de iuriſd. omn. iud.*
Seraph. *deciſ.* 615. *n.* 8. *& deciſ.* 971. *num.* 7. Rot. *dec.* 555.
n. 2. *par.* 2. *recent.*

Demùm non obſtat, quod ſi ſeruandum ſit ius Cano-
nicum, adhuc de voluntate perfecta, quæ tranſierit in
diſpoſitionem non conſtat; dum idem teſtator reſeruauit
teſtamentum ſubſcribere & adhibere alios teſtes, qui te-
ſtamentum ſubſcriberent ad præſentiam fratrum ſuo-
rum, vt teſtes, qui in teſtamento interfuerunt in eo-
rum examine deponunt, † quæ ſubſcriptiones cum ſe- 33
quutæ non fuerint, dicebatur teſtamentum imperfectum
remanſiſſe.

Quia ijdem Teſtes dicunt, quod de ſubſcriptione non
fuit actum cum Teſtatore, niſi poſt rogitum Teſtamenti
ad interrogationem Rectoris, ſi intendebat, quod teſta-
mentum ſubſcriberetur, ad quæ reſpondens, *non occur-
re*; Sed quidem deſiderare, vt redirent tempore quo ad-
eſſent eius fratres: quia intendebat illis ſatis facere, vt
eſſent præſentes ſubſcriptioni per ipſum faciendæ, & per
alios etiam teſtes, quatenùs reperiri potuiſſent; verum
caſu quo per ſuos fratres, vel ex alio quouis accidenti im-
peditus fuiſſet ſubſcribere; intendebat Teſtamentum
iam ſtipulatum, ſuum omni meliori modo effectum ſor-
tiri; atquè ita, cum Teſtamentum abſquè ſubſcriptio-
ne poſt rogitum eſſet in ſtatu validitatis ſecundùm ter-
minos, *c. cùm eſſes*, reiicientis ſolemnitates ſecundùm
† leges humanas præſcriptas; ſubſcriptiones deſideratæ 34
tanquàm quod non ſint de ſubſtantia teſtamenti, ſi
ceſſant non inualidant diſpoſitionem iam per rogitum
perfectam.

Et nihilominùs conſtat de impedimento per eoſdem
fratres præſtito, de quo deponunt Rector, & illi duo te-
ſtes teſtamentarij, ſcilicet nè rediret idem Rector, cum
teſtamento vt ſubſcriberetur; & alij teſtes non accederent;
quare primum Teſtamentum in ſuo robore permanſit ex
voluntate Octauij Teſtatoris, & † impedimentum præ- 35
ſtantibus denegandæ ſunt omnes actiones, ſiuè ſint legi-
timi hæredes, ſiuè in alio teſtamento ſcripti per *l.* 2. *ff. ſi
quis aliquem teſtari probib.* Salic. *in l.* 1. *num.* 7. *C. eod. tit.*
Menoch. *de arbitr. caſu* 395. *nu.* 37. Caſtill. *controuerſ. iur.
lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 100.

Et ità vtraquè &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Donationis de Caſtellanis.

Die Lunæ 10. *Maij* 1632.

A R G V M E N T V M.

Donatio facta ſponſo, & eius filijs, qualiter intelligatur facta, & plura circa hanc materiam adducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio facta filijs alicuius, vti hæredibus patris, tunc ius habendi donationem eſt hypothecatum, ita vt tranſeat cum ſuo onere ad filios.*

2 *Secus verò eſt dicendum, ſi ſit facta vti filijs.*

3 *Nemo plùs iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habent.*

4 *In donatione facta ſponſo, & eius filijs in capitulis matrimonialibus conſideratur fauor prolis ex eo naſcituræ.*

5 *Et d. filijs acquiritur ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris.*

6 *Surd. in deciſ.* 322. *num.* 61. *&* 63. *declarantur.*

7 *Pater in dubio cenſetur ſtipulari filijs vti hæredibus, & non vti filijs.*

8 *Sed ab iſta regula receditur, quando ex coniecturis aliud apparet, & quæ ſint iſtæ coniecturæ. num.* 9. 10. *&* 11.

12 *Matrimonium dicitur cauſa finalis in donatione, quando fuit conſideratum certum matrimonium.*

13 *Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitij.*

14 *Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur reciproca reſpectu dotis, & quædam permutatio, & eſt contractus innominatus.*

15 *In*

15 *Innuptijs, quando aliquid datur ſemper cauſa matrimonij dicitur finalis.*

16 *Hypotheca appoſita in re emphyteutica de conſenſu proprietarij, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem.*

17 *Obligatio vniuerſalis omnia comprehendit.*

18 *Vocatio, quando agitur de deſcendentibus cenſetur facta ordine ſucceſſiuo.*

19 *Inſtituendi neceſſitas non adeſt in tranſuerſalibus, ſed ſolum ordo charitatis, & dilectionis in eis conſideratur.*

20 *Pater, & filius cenſentur ſimul, & ſemel vocati.*

21 *Donatio facta filijs naſcituris, etiam ſi ſit facta ab extraneo cenſetur facta ordine ſucceſſiuo non autem ſimul, & ſemel.*

DECISIO CXXVII.

POST Reſolutiones factas die 17. Iunij 1630. * & 23.
Iunij anni ſequentis, * quod D. Caſtellanus iuxta
tenorem ſuæ promiſſionis, de qua in capitulis matrimonialibus, ibi, *Che Monſignor Gio: Andrea Caſtellano debba far donatione inter viuos in forma valida, contemplatione matrimonij al Sig. Bartolomeo, e ſuoi figliuoli di ſcudi venti mila*, tenebatur facere donationem puram, & liberam contemplatione matrimonij ad fauorem Bartholomæi fratris, & filiorum, ſcilicet naſciturorum de iſtis namque eſt intelligendum, cum nondum matrimonium eſſet contractum, cumque poſt obitum dicti Bartholomæi dictus D. Caſtellanus vigore alterius obligationis, quàm vna cum fratre fecerat de dote, & lucro dotali reſtituendis, ſoluerit vxori ſcut. 2000. per reſiduo dotis, quæ ipſe Bartholomæus conſumpſerat necnon alia ſcuta 2000. pro quarto dotali, pro quibus dicta vxor ceſſit iura D. Caſtellano contra bona dicti Bartholomæi. Dubitaui
1 an D. Caſtellanus poſſet ſe reualere contra d. donationem, & omiſſo, vt particulariter videretur de ſcutis 2000. ſolutis occaſione quarti dotalis, quòad alia ſcuta 2000. ſoluta pro reſiduo dotis fuit reſolutum D. Caſtellanum non poſſe ſe reualere contra d. donationem. Et tota difficultas conſiſtit in eo, an donatio debeatur filijs Bartholomæi vti hæredibus patris, vel vti filijs; ſi enim debetur vti hæ-
1 redibus dictum † Ius habendi donationem eſt hypothecatum, itaut tranſeat cum onere ſuo ad filios, *l. pignoris, ff. de pign.. ſi conuenerit vt nomen, §. ſi fundus, ff. de pign. act. l. ſi debitor, ff. de diſtract. pignor.* ſi verò debetur vti filijs ſecùs dicendum eſt, quia per obitum Bartholomæi
2 fuit extinctum illius Ius, † & omnis hypotheca ſi aliquo modo fuit contracta ſuper iſta donatione, *l. lex vectigali, ff. de pign. & ibi notat* Bart. Caſtr. Salicet. & alij, *l. ſi res 3. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluat. l. vbi autem 4. §. ſed ſi* Marcellus, *ff. de in diem adiect.* & ibi Bart. Surd. *deciſ.* 286. & in puncto dicunt Dec. *in conſ.* 239. *num.* 4. Caſſan. *conſ.* 53. *num.* 55. Menoch. *conſ.* 506. *num.* 10. & *num.* 16. *verſ. non obſtat ſecundum argumentum*, Soccin. Iun. *conſ.* 58. *per tot. vol.* 2. quæ habent locum etiam ſtante ceſſione vxoris ad fauorem D. Caſtellani; cum ne-
3 mo plus † Iuris in alium transferre poſſit, quam ipſe habeat, *l. 2. C. de pæn. l. 1. C. qui pro ſua iuriſdict. c. nemo poteſt 79. de reg. iur. in 6.*

Et articulo maturè diſcuſſo viſum fuit Dominis, hanc donationem fuiſſe factam filijs, vt filijs, non autem vti hæredibus, ita vt ipſi dicantur ſecundi donatarij, cum in
4 donatione facta ſponſo, & filijs † in capitulis matrimonialibus conſideretur fauor prolis ex eo naſcituræ, & non cenſeatur vera donatio, ſed conditionata, aliàs pater ſponſi, & ſponſæ, & alij conſanguinei non contraxiſſent, Bertrand. *in conſ* 176 *num.* 4. *verſ. ſed his non obſtan. lib.* 3. Dec. *conſ.* 239. *ante n.* 5. *verſ. ſed prædictis non obſtat.* Natt. *conſ.* 531. *n.* 18. & *ſeqq.* Maſtrill. *deciſ.* 211. *num.* 13. & *ſeq. lib.* 3. Caſtill. *deciſ.* 106. *nu.* 6. & *ſeqq.* Io. Franc. à Ponte *conſ.* 25. *nu.* 6. & *conſ.* 80. *num.* 16. Giurb. *de conſuetud.* Meſſanen. *cap.* 6. *gloſ.* 59. *num.* 35. Mart. *vot.* 215. *num.* 11. & *ſeqq.* Ant. de Amat. *reſolut.* 30. *num.* 12. & *fuit reſolutum in cauſa Mediolanen. de Porris* 12. *Febr.* 1599. *coram Orano*, & *in eadem* 4. *Iunij* 1601. *coram nunquàm ſatis laudandæ mem. Hieronymo Cardinali Pamphilio*, in quibus deciſionibus dicitur, quod filijs
5 † acquiritur Ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris, & idem firmatum fuit in cauſa *Romana pecuniaria* 30. *Aprilis* 1629. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Nequè obſtat, quod † Surd. *in d. deciſ.* 322. *nu.* 61. & 6
63. teneat contrarium poſt Doctores, quos allegat, quia cum moueatur principaliter ex duplici fundamento. Pri-
mò, quia pater in dubio † cenſetur ſtipulari filijs vti hære- 7
dibus, non autem vti filijs ex congeſtis per ipſum *num.* 32. & alios congerit Giurb. *loco proximè allegato num.* 35. Secundò, quia matrimonium non eſt cauſa finalis donationis, ſed tantùm impulſiua ex cumulatis per eumdem *num.* 84. iſta fundamenta non officiunt. Non quidem primùm, quia & ſi pater in dubio cenſeatur ſtipulari filijs
vti hæredibus ab iſta † tamen regula receditur, quando 8
ex coniecturis aliter apparet, *gloſ. in l. ſi tibi, §. ſi pactum. ff. de pact. quam* Bart. & *communiter* DD. *ſequuntur, idem* Bart. & DD. *in l. Gallus, §. quidem rectè, ff. de liber.* & *poſth.* Bertrand. *in puncto d. conſ.* 176. *numer.* 4. *verſ. præterea*, Bart. & pariter in iſtis terminis Io. Franc. à Ponte *d. conſ.* 25. *num.* 3. Coniecturæ autem ſunt claræ quod pater voluit ſtipulari filijs vti filijs, non vti hære-
dibus. Primò, † quia vt dictum eſt promiſſio donatio- 9
nis, de qua agitur fuit facta contemplatione certi matrimonij, & filiorum eiuſdem matrimonij, vnde abſurdum eſſet dicere, quod ſtipulatio fuerit facta filijs vti hæ-
redibus, ita vt donatio poſſit ad alios tranſire. † Secundo, 10
quia ſi donatio non ſpectaret ad filios, vti filios, mulier aliàs non contraxiſſet, nec conſanguinei conſenſiſſent, vt conſiderat Bertrand. *loco mox allegato, verſ.* & *veri-
ſimiliter*, & alij Doctores ſupra allegati. † Tertiò, quia, 11
quando matrimonia contrahuntur principaliter reſpicitur ad filios naſcituros, quod non eſſet ſi donatio non ſpectaret ad filios, vti filios, Rauden. *reſolut.* 42. *num.* 34. & 38. Maſtrili. *d. deciſ.* 211. *nu.* 13. *lib.* 3. Io. Franc. à Ponte *conſ.* 19. *nu.* 20.

Non obſtat etiam ſecundum, quod matrimonium non ſit cauſa finalis, quia contrarium eſt verius, cum promiſ-
ſio † donationis fuerit facta contemplatione certi matri- 12
monij, vt abundè fuit firmatum in deciſione 23. Iunij ſuperioris anni, Monter. *deciſ.* 10. *num.* 11. Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ.* 4. *gloſ.* 1. *nu.* 16. Franc. Molin. *de ritu nuptiar. lib.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 48. & *ſeqq.* Molfeſ. *ad Conſtit. Neapol. par.* 4. *q.* 25. *num.* 7. & *in addit. pariter num.* 7. Gratian. *diſcept.* 924. *nu.* 30. & probatur euidenti ratione, nam cum iſta donatio ſit poſita in contractu dotali-
tio, dicitur correſpectiua ad dotem, † & eſt pars ipſius 13
contractus dotalitij, & cenſetur vnicus contractus, atquè cum eo confunditur, debetquè pariter iudicari, ſicut donatio ex cauſa dotis, & æqualiter debet ſeruari, ac ſuſtinetur velut ex quadam cauſa tranſactionis, iuxta *Text. in l. cum donationis, C. de donat.* Guidop. *deciſ.* 145. *num.* 2. *verſ. ſed his non obſtan.* Vincent. de Franch. *deciſ.* 205. & 436. *num.* 4. & *ſeqq.* Tellius Fernand. *ad ll. Tauri* 17. *num.* 37. *verſ. quod eſt adeo verùm*, & *ibidem* Gomez. *Arrius. num.* 18. *Ciufontes num.* 5. Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 18. Natt. *conſ.* 609. *num.* 41. Abb. *conſ.* 73. *num.* 3. Aufrer. ad Cappell. Tholoſ. *deciſ.* 454. *num.* 4. Bombinus *conſ.* 61. *per tot.* & *præſertim num.* 16. & fuit dictum coram me in cauſa *Romana pecuniaria* 12. *Nouem.*
1601. & ideo dicitur donatio reciproca reſpectu dotis, † & 14
quædam permutatio, & eſt contractus innominatus, vt latè per Natt. *in d. conſ.* 609. *num.* 14. & *ſeqq.* Maſtrill. *d. deciſ.* 211. *num.* 15. vbi, quod non eſt vera donatio, ſed conditionata, Vincent. de Franc. *d. deciſ.* 436. *nu.* 4. Surd. *ſibi contrarius in conſ.* 164. *num.* 3. & *ſeqq.* & *conſ.*
196. *num.* 15. quibus locis expreſſè dicit, quod quando † 15
aliquid datur in nuptijs, ſemper cauſa matrimonij præſumitur finalis, vt latè Caſtill. *in d. deciſ.* 106 *num.* 8. *in fin. cum pluribus ſeqq.* qui meritò reprobat dictam *deciſ.* Surd. 322.

Nequè eſt verùm, quod Bartholomæus cenſeatur obligaſſe dictum Ius donationis de conſenſu D. Caſtellani, & ideo præiudicauerit filijs, dicti Bartholomæi, vt in
ſimili de hypotheca appoſita † de conſenſu Domini dire- 16
cti, quod præiudicet ipſi Domino poſt deuolutionem, fuit reſolutum in cauſa *Romana Saluiani* 20. *Nouembris* 1629. *coram R. P. D. meo Pacipo.* Nam de tali conſenſu non conſtat, & dum deducitur ex eo quod, poſtquàm D. Caſtellanus promiſit donare, Bartholomæus vna cum dicto D. Caſtellano promiſit dotem reſtitue-

re, & vniuerſaliter obligauit bona ſua; Ideóque in iſta
17 vniuerſali † obligatione, venit etiam iſtud Ius habendi
donationem, licet poſt obitum patris, filijs in totum eſſet
debitum, Surd. *conſ.* 73. *num.* 61. *& ſeqq.* tamen non inde
ſequitur, quod interuenerit conſenſus D. Caſtellani,
quia illius conſenſus non erat neceſſarius ad integrandam
perſonam Bartholomæi ſe obligantis, quare ſi dictus Bar-
tholomæus in vniuerſali obligatione cenſeatur voluiſſe
obligare, etiam iſtud Ius donationis, non propterea in-
rat conſenſus D. Caſtellani, ſed deberet probari, quod
ipſe expreſsè conſenſerit obligationi huius Iuris habendi
donationem.

Neque etiam eſt verùm, quod pecuniæ pro medietate
fuerint acquiſitæ Bartholomæo, ex eo, quod donatio fue-
rit facta ab extraneo, nam & ſi quando agitur de deſcen-
18 dentibus † vocatio cenſeatur facta ordine ſucceſſiuo, quia
non ſolum adeſt ordo charitatis, ſed etiam neceſſitas in-
ſtituendi, ſecùs tamen eſt, quando agitur de tranſuerſali-
19 bus, † in quibus non adeſt neceſſitas inſtituendi, ſed ſo-
lummodo ordo charitatis, & dilectionis, & ideo pater, &
20 filij † cenſenter vocati ſimul, & ſemel, vt eſt communis
ſententia Doct. *in l. Gallus, §. quidam recte, ff. de liber. &
poſthum. vt teſtatur ibi* Iaſ. *num.* 24. *& ſeqq.* & latè Fuſar.
de ſubſt. q. 476. *n.* 4. *cum pluribus ſeqq.* Nam fuit reſponſũ,
quicquid dicendum eſſet, ſi donatio fuiſſet facta patri, & fi-
lijs natis, & exiſtentibus in quibus terminis proce-
dunt Doctores prædicti, vel filijs iam conceptis, *vt in cap.*
21 Raynutius *de teſtam.* Cùm in noſtro † caſu donatio fuerit
facta filijs naſcituris, etiam, quod ſit facta ab extra-
neo, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non autem ſimul,
& ſemel. Rubeus Alex. *in d. l. Gallus, §. quidam recte,
num.* 55. *in fin. de liber. & poſthum.* Mantic *de coniectur.
lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 27. & de communi opinione teſtatur
Soccin. Iun. *conſ.* 136. *num.* 28. *lib.* 3. Cæſar. Barzius
deciſ. Bononien. 9 *num.* 3. & infinitos Doctores cumulat
abſquè contradictione, Fuſar. *de ſubſtit. d. quæſt.* 476.
numer. 48. Surd. *deciſ.* 346. *num.* 16. Rot. *deciſ.* 579. *par.
1. diuerſ.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante &c.

* Prima eſt deciſio 393. par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 58. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Lunæ 10. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de probatione emphyteuſis, ad effe-
ctum ſolutionis Laudemij. Præſtatio an-
nua quando præſumatur fieri, ex cauſa
emphyteuſis.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium, ſine emphyteuſi, non debetur.*
2 *In emphyteuticæ rei alienatione fien. per emphyteutam, eſt requirendus conſenſus proprietarij, & illi ſoluendum Laudemium.*
3 *In emphyteuticæ rei alienatione fien. per ſubemphyteutam non eſt requirendus conſenſus proprietarij, nec illi ſoluendum Laudemium.*
4 *Emphyteuſis, qualiter aduerſus emphyteutam, bene probari poteſt.*
5 *Bona accipiens ſub qualitate emphyteuſis, & ſoluens canonem, non poteſt amplius emphyteuſim impugnare.*
6 *Qualitas contemporanea confeſſioni, & actui principali, non poteſt ab eo ſeparari.*
7 *Præſtatio annua de iure præſumitur ex alia cauſa, quàm emphyteuſis. limita hanc concluſionem, num. 8. & 9.*
9 *Præſtatio annua, quod de iure præſumatur ex alia cauſa, quàm ex emphyteuſi, iſta regula procedit in dubio, non autem in claris.*
10 *Confeſſio propria vincit omnem aliam probationem.*
11 *Præſtatio annua, fauore Eccleſiæ in dubio præſumitur ex cauſa Canonis.*
12 *Bona exiſtentia intra fines aliorum bonorum emphyteuticorum, præſumuntur eiuſdem naturæ, & ſic emphyteutica.*
13 *Erroris prætextu, id quod factum eſt, ſi quis prætendat tollere, debet afferre contrarias probationes concludentes per neceſſe, non autem per poſſibile.*
14 *Bona, ſimul ſtare poteſt, quod quis emat tanquam libera, licet ſint emphyteutica, & poſtea cognita veritate, emptor bonam fidem agnoſcat.*
15 *Dominium, licet non transferatur ex ſola confeſſione, probatur tamen ex ea.*
16 *Dominia, & proprietates rerum acquiri poſſunt ex longo temporis interuallo.*
17 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*
18 *De emphyteuſi, quando non agitur principaliter ad effectum deuolutionis, ſed Laudemij, & ſic incidenter, docetur leuioribus probationibus.*

DECISIO CXXVIII.

CVM in controuerſia Laudemiorum, de quibus agi-
tur fuerit aliàs coram R. P. D Vbaldo ſub die 30.
Maij 1629. * reſolutum conſtare de emphiteuſi Capituli
Sancti Petri; à quo potiſſimum pendet reſolutio contro-
uerſiæ prædictæ, ex † quo ſine emphyteuſi Laudemium 1
non debetur Dec. *conſ.* 138. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 168. *num.* 1.
& 4. *par.* 2. *diu.* fuit conſequenter coram me in locum
prædicti D. Vbaldi ſubrogato ſub die 1. Martij 1630. ſtan-
te d. deciſiones diſputatum dubium; an in alienatione
rei emphyteuticæ fien. per emphyteuta, † & ſub- 2
emphyteutas ſit requirendus conſenſus Capituli, & illi
ſoluen. Laudemium, & reſolutum affirmatiuè quoad pri-
mam partem, & ſic ad fauorem Capituli, negatiuè verò † 3
quoad ſecundam partem. *Iuxta diſtinctionem* Valaſc. *de
Iure emphyt. q.* 13. *num.* 12 & reclamante Capitulo, præ-
tendenteque etiam in alienationibus ſubemphyteuta-
rum requiri illius conſenſum cùm ſolutione Laudemij
ſicut in illis, quæ fiunt per emphyteutas fuit propterea
datum dubium; an ſit in ſecunda hac parte à deciſis rece-
dendum, quo pluriès propoſito, nec reſoluto, quia Puel-
læ redeundo ad antiquam propoſitionem defectus domi-
nij, & emphyteuſis impugnabant deciſionem D. mei
Vbaldi prætextu quorundam Inſtrumentorum nouiter
repertorum, de quibus infra, ideò pro faciliori dubij re-
ſolutione placuit DD. in vltima poſitione die 16. Iunij
ordinare, quod informetur ſuper d. deciſione, & ſic ſuper
emphyteuſi, quo facto, die ſupradicta fuit per DD. re-
ſolutum ſtandum in deciſis, ex latè, & optimè in deciſio-
ne deductis, potiſſimum verò ponderabant DD. tot † rei- 4
teratas, & explicitas confeſſiones emanatas, tàm à Mar-
co Antonio, dum vti emphyteuta ipſius Capituli alienan-
do per viam ſubemphyteuticationis medio iuramento,
aſſeruit bona eſſe ſub proprietate, & directo dominio eiuſ-
dem Capituli quàm à Virginia illius ſorore, & hærede,
quæ in ipſa datione in ſolutum facta puellis hæredibus q.
Io. Baptiſtæ Piciolotti de ſitibus, & canonibus in ſatisfa-
ctionem debiti hæreditarij ſub eadem aſſertione declara-
uit illos eſſe fundatos, ſuper bonis emphyteuticis pro-
prietati, & directo dominio Capituli ſubiectis, quò
fit vt † puellæ acceptantes Canones, & bona ſub di- 5
cta qualitate non poſſint amplius illam controuertere,
aut impugnare, vt benè conſideratur in deciſione D.
mei Vbaldi, quæ qualitas vti contemporanea confeſſioni,
& actui principali non poteſt ab eo ſeparari *l. ſi quidam. C.
de except.* & maximè quia præfatæ confeſſiones non mo-
dicum recipiunt robur, & adminiculum veritatis, ex tot
alijs Inſtrumentis ponderatis in eadem deciſiones.

Nec putabant Domini has confeſſiones, & probationes
in aliquo elidi ex Inſtrumentis ſæpiùs pro puellis allega-
tis, & nuper in actis productis, dum ex illis prætenditur
probari Io. Baptiſtam de Maximis Auum Marci Antonij
acquiſiuiſſe aliqua ex bonis, de quibus agitur vti libera,
& ſic non ſuppoſita canoni, nec directo dominio Capitu-
li, nam ſi benè illa conſiderentur, aut faciunt pro Capi-
tulo, aut nihil concludunt pro puellis.

Duo enim ex illis rogata de anno 1510. 17. Februa-
rij &

tij, & 1619. 21. Februarij procul dubio probant intentio-
nem Capituli quatenùs in illis fuit obtentus conſenſus, in
primò à Cardinali Cuſentino tunc Eccleſiæ S. Iacobi
Commendatario, & in ſecundo poſt vnionem factam Ca-
pellæ Iuliæ à Canonico illius adminiſtratore, cùm ex-
preſſione, quod eſt ſub proprietate dictæ Eccleſiæ, & ſub
reſponſione annua ſex barilium muſti.
7 Nec attendi debet quod præſtatio annua de † iure præ-
ſumatur ex alia cauſa, quàm emphyteuſis, tum quia
8 obiectum tollitur, ex conſenſu prædicto † qui circum-
ſcripta emphyteuſi, non fuiſſet adhibitus, iuxta Dec. *conſ.*
164. *num.* 2. Crauett. *conſ.* 216. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 3.
num. 16. & Rota *deciſ.* 400. *num* 8. *part.* 1. *recent.* Tum quia
9 regula procedit in dubio, † nos autem ſumus in claris, ex
10 præmiſſis, & ex tot confeſſionibus, quæ † vincunt om-
nem aliam probationem, tùm quia fauore Eccleſiæ præ-
11 ſumptio eſt in contrarium, vt ſcilicet † præſtatio in dubio
cenſeatur ex cauſa Canonis. Rota *deciſ.* 721. *num.* 4. *par.* 4.
diu. cum alijs alleg. per informantes, quæ præſumptio tan-
tò magis intrat ſtante motu proprio fel. rec. Sixti V. ad fa-
uorem Capituli emanato, cuius particula data fuit.

Quod attinet ad mediam petiam Canneti quatenùs ſit
intra fines, de quibus agitur, de quo non conſtat, cenſetur
12 eſſe eiuſdem † naturæ cuius ſunt reliquæ partes, & ſic
emphyteuticæ, prout in deciſione R. P. D. mei Vbaldi,
& nihilominùs, cùm Capitulum habeat intentionem
fundatam ſuper tot confeſſionibus, & alij probationibus,
dum pars aduerſa prætendit illas tollere prætextu erroris
13 debet † afferre contrarias probationes concludentes per-
neceſſè non autem per poſſibile *ad l. neque natales C. de pro-
bat.* cùm ſtare ſimul poſſint bona fuiſſe empta vti libera,
14 licet † eſſent emphyteutica, prout non raro fit, & co-
gnita veritate emptor bonam fidem recognouerit, quod
15 facere potuit, quia licet † dominium non transferatur
ex ſola confeſſione, probatur tamen ex ea, *iuxta deciſ.*
290. *nu.* 2. *par.* 2. *recent.* Vltra, quod non probatur huius
acquiſitionis, & aliarum ſi quæ ſunt, effectuatio, per
apprehenſionem poſſeſſionis, & illius continuationem
tanquàm de re libera cùm ſcientia, & patientia Capitu-
16 li, & in omnem caſum ex † longo temporis interuallo
potuit Capitulum huiuſmodi proprietates, & dominia
acquirere, quod ſufficit ad excludendum prætenſum er-
rorem.

Acquiſitio cuiuſdam Plateolæ facta de anno 1579. à
Magiſtris viarum nihil facit, imò potiùs retorquetur, vt
per informantes pro Capitulo, ex quo enim in duobus In-
ſtrumentis fuit exceptuata à 30. petijs, quæ dicunt ſub
17 proprietate Eccleſiæ, hęc † exceptio firmat regulam in
contrarium, quoad reliqua Dec. *in l.* 1. *num.* 32. *ff. de reg. iur.*
Rot *deciſ.* 355. *num.* 3. *par.* 2. *recent.*

Quæ eò faciliùs admiſerunt Domini, vt conſtet de em-
18 phyteuſi, quia de ea † nō agitur principaliter ad effectum
deuolutionis, ſed Laudemij, & ſic incidenter, vt fuit fir-
matum in deciſione R. P. D. mei Vbaldi, in fin. quæ in
omnibus placuit DD. & ſic in deciſis ſtandum eſſe dixe-
runt, reſeruato, quod proſequendo diſputationem cæ-
ptam, de reliquis videatur.

* Eſt deciſio 262. ſuprà par. 5. recent.

R. P. D. MOTMANNO.

Melitana Feudi.

Die Lunæ 10. Maii 1632.

ARGVMENTVM.

Feuditatis qualitas, ex quibus probetur, & alia notanda.

SVMMARIVM.

1 *Plura, quæ ſimul iuncta ſunt, melius probant.*
2 *Scientia certa Principis concedentis, quodquè de con-
ceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus
arguatur.*
3 *Sumptum de ſumpto concurrentibus adminiculis pro-
bat.*
4 *Feudalitatis qualitatem probant narrata à Principe in
priuilegio antiquiſſimo.*
5 *Orationis vna pars, alteram partem dubiam decla-
rat.*
6 *Dictio, territorium, eſt nomen generale.*
7 *Pars, in toto continetur.*
8 *Alternatiua, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem,
in coniunctiuam reſoluitur.*
9 *Feudum, qualiter probetur.*
10 *Notario, qui aliquid annotauit, tanquàm Officiali pu-
blico, debet fides adhiberi.*
11 *Fides adhiberi debet annotationi Secretarij locorū Mon-
tium nomine publico, deputati.*
12 *Qualitas potentior in aliqua re vincit.*
13 *Donatio non recipit naturam ſeruitij.*
14 *Verba, teneant, & poſſideant pleno iure, &c. poſita in in-
ſtrumentis conceſſionum, quid importent.*
15 *Clauſula, pleno iure, reijcit omnem diminutionem.*
16 *Dec. in conſil. 498. num. 8. & alij declarantur.*
17 *Dictionis, itaquè, natura eſt rem concludere, & tam-
quam acceſſoria non ampliat, nec immutat ſuperiùs
allegata.*
18 *Clauſula, pleno iure, reſtringitur ſecundùm ſubiectam ma-
teriam.*

DECISIO CXIX.

DOMINI perſiſtendo in deciſis ſub die 4. Decem-
bris 1630. dixerunt conſtare de feudalitate Terri-
torii de Gariexen ex pluribus, † quæ ſimul iuncta, cùm 1
ſint, certa probant, ad *tex. in l. vtrùm, ff. de petit. hæred. & in
l. qui non militabat.* §. Lucio, *ff. de hæred. inſtit. gloſſ. vlt. in l.* 2 *ff.
de excuſat. tut* Roman. *conſ.* 121. *in fi.* Rot. *in Sabinen. Mon-
tis Rotundis* 25. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino
Decano.*

Nam primò Ioannes Siciliæ Infans in conceſſione dicti
Territorij non ſemel, ſed pluribus in locis illud feudum
nuncupauit, ac propterea narrauit à Regia Serenitate dari
ſolitum fidelibus. Item huiuſmodi conceſſionem cedere
in excambium medietatis alteriùs feudi, ac velle, quod
in euentum ademptionis eiuſdem Territorij de alio ex-
cambio æquiualente in rebus, vel bonis feudalibus Ste-
phano prædicto per Cameram Regiam prouideretur, ac
denique ſubiunxit hæc omnia inter ipſum, & Conſilia-
rios, atquè Collaterales ſuos, præuia matura deliberatio-
ne fuiſſe ſtabilita. Vnde arguitur certa † ſcientia ipſius 2
Principis concedentis, quodque de illa conceſſione fuerit
plenè edoctus, & informatus. Maſcard. *de probat. concluſ.*
209. *num.* 10.

Accedit quod idem Stephanus hoc Territorium pro
feudali agnouit, dum poſtea à Principe petijt licentiam
illud alienandi, qui actus eſt ſecundùm propriam feudi
naturam. Et quàmuis de huiuſmodi licentia petita, non
doceatur, niſi per ſumptum de ſumpto hoc eſt, ex proceſ-
ſu, qui non poteſt dici eſſe in forma probanti, † tamen 3
concurrentibus præmiſſis tamquàm adminiculis, facit
probationem Caputaquen. *deciſ.* 234. *part.* 1. Rota *in Piſto-
rien. Archidiaconatus* 15. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D. meo
Pirouano.* Et cum hæc omnia à Principe narrata in priui-
legio, ducentis ab hinc annis conſcripto, † propriè conſe- 4
rant ad ipſam feudi conceſſionem, vtiquè dictam qualita-
tem feudalitatis, probent, vt reſpondit Alex. *in conſ.* 15.
num. 2. *vol.* 5. Iaſ. *in conſ.* 235 *num.* 6. *vol.* 2. Gozzad. *conſ.* 50. *n.*
27. Natt. *conſ.* 460. *nu.* 7. *vol.* 2. Gabr. *de feud. concl. vlt.
num.* 3.

Pręmiſſis autem non obſtat, locutio alternatiua conceſ-
ſionis de territorio, ſiue feudulo, cuius † una pars alteram 5
orationis partem dubiam declarare debeat, *l.* 1. *ff. de reb.
dub.* Roman. *conſ.* 131. *num.* 2. Quia dictio, Territorium,
poſita in prima parte alternatim, cum ſit † nomen gene- 6
rale. *l. pupillus,* §. *territorium, ff. de verb. ſignif.* Bald. *in cap.*
1. §. *fin. num.* 3. *quib. mod. feud. amit.* Ruin. *conſ.* 22. *num.* 4.
& 5. *vol.* 1. reſtringitur à verbo ſequenti feudulum, quod
ſub eo, tanquàm ſpecies ſub ſuo genere, vel † tanquàm 7
pars in toto continetur; & proinde dicta alternatiua
inter genus, & ſpeciem poſita † in coniunctiuam reſol- 8
uitur. *l. ſæpe,* §. 1. *ff. de verb. ſign* Bart. *in d. l.* 1. *num.* 5. *ff. de
reb. dub.*

Subſiſtit etiam præſumptio feudalitatis deducta ex an-
notatione dicti territorij facta inter † feudalia Regni Si- 9
ciliæ, quæ cum reperiatur in libro nuncupato, *Secreta
Melineti,* probat. Aym. *in conſ.* 276. *in princ.* Menoch. *præ-*

10 *ſumpt. 91. num. 50. lib. 3.* & Notario † qui annotauit tamquàm Officiali publico, debet fides adhiberi. Feder. de Sen. *conſ. 19. nu. 5. in fin. idem* Aym. *in tract. de antiq. temp. ſoll. 4. ver. quartò limitat. n. 62.* & in ſimilibus terminis fidei
11 † adhibitæ annotationi Secretarij locorum Montis, nomine publico deputati, eſt *Deciſio Rotæ in Romana Vineæ, ſeu Saluiani interdicti prima Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Prædicta igitur ſimul iuncta cùm alijs circumſtantijs in alia Deciſione conſideratis, nempe recognitionis, relationis ad præcedentes conceſſiones, mentionis fidelitatis, ac reuerſionis ad Regiam Cameram, denotant conceſſionem eſſe feudalem, & conſequenter excludunt donationem, cum enim in præſenti conceſſione adſint verba clarè indicantia, non modò donationem, ſed etiam feu-
12 dum, † illud attendi debet, de cuius natura magis participat. *Vulg. l. quæritur, ff. de ſtat. hom.* magis enim hic præualet participatio de natura feudi, quàm donationis, propter ſæpiùs repetitam mentionem feudi, fidelitatis, ac ſeruitiorum, & quidem perſonalium, cùm expreſſione laborum, & ſudorum, quæ ſiue explicitè, ſiue implicitè ſint re-
13 ſeruata, aut promiſſa, non conueniunt donationi, quia † non recipit naturam ſeruitij, *l. 1. in princ.* ibi: *propter nullam aliam cauſam. ff. de donat.*

Non obſtat, quod poſt factam conceſſionem in eodem
14 inſtrumento ſubſequantur verba, † ibi: *teneant, & poſſideant pleno iure, &c.* quæ videntur importare puram, & ſimplicem donationem, iuxta Old. *conſ. 159.* cuius auctoritate vtuntur *Dec. in conſ. 498. num. 8.* Ruin. *conſ. 38. nu. 2. &*
15 *conſ. 208. vol. 1.* attenta vi dictæ clauſulæ, *pleno iure*, † quæ cum reijciat omnem diminutionem non conuenit feudo. *l. fideicommiſſa, §. quàmquàm ff. de leg. 3.* Ruin. d. *conſ. 38. num. 2. &* Menoch. *conſ. 251. n. 3.* Quia quicquid dicendum eſſet, quando verba, *pleno iure*, ſunt appoſita in parte diſpoſitiua conceſſionis poſt verbum, *concedimus, & dona-*
16 *mus*, in quibus terminis loquuntur † Doctores præallegati in caſu præſentis conceſſionis, dicta clauſula legitur longè poſt verba diſpoſitiua; *concedimus, & donamus*, in parte executiua, ibi: *Itaquè ipſe Stephanus, & ſui hæredes prædicti, dictum territorium, ſiue feudulum teneant, & poſſideant pleno iure, fructuſque, &c. concedimus, & donamus*,
17 proximè poſt illam dictionem, † *Itaque*, cuius proprietas eſt rem concludere, & ſic in parte executiua, quæ ideò tanquàm acceſſoria non ampliat, neque immutat ſuperiùs diſpoſita. *Clem. 1. in fin. vbi omnes Doct. de præb.* Iaſ. *in l. Ius ciuile, num. 8. ff. de iuſt. & iur. Dec. in conſ. 500. n. 8. cum ſeq. & conſ. 413. etiam num. 8.* Nat *conſ. 582. n. 1.* Aym. *in conſ. pro Genero, n. 348.* Menoch. *conſ. 61. n. 32.* Pedem. *deciſ. 164. num. 2.*
18 Atquè ita procedit concluſio, † quod clauſula, *pleno iure*, reſtringatur ad ſubiectam materiam, videlicet, *poſſeſſionis, & perceptionis fructuum*, cui eſt proximè adiecta. Bald. *in l. Iulianus, ff. de rei vendic.* quem ſequitur Ruin. *in conſ. 138. num. 7. vol. 2.* quod etiam ſenſit Rot. *in Beneuentana Bonorum 18. Iunij 1594. coram bo. mem. Litta.* & fuit comprobatum in præallegata *Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Et ita vtraque, &c.

* Vide infra hanc deciſionem pro vt in indice poſito in fine deciſionum.

¶ In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 30. Maij 1633. coram R. P. D. Merlino, & alia ſub 27. Nou. 1634. coram eodem, quæ valde docta, & elegans eſt.

R. P. D. QVEIPO
Toletana Parochialis de Vargas.

Die Veneris 14. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad reſignandum, poteſt reuocari, & quid ſi mandatarius ante ſcientiam reuocationis, reſignet, vtrum valeat dicta reſignatio, & hoc caſu qualiter iſta ſcientia reuocationis ad eum peruenire debeat, & habes non nulla circa materiam citationum quando quis latitat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ſimpliciter ad reſignandum poteſt reuocari, & num. 10.*
2 *Beneficiorum permutatio eſt, quidam contractus innominatus.*
3 *In contractibus innominatis re integra licita eſt pænitentia.*
4 *Reuocatio expreſſa mandati, non intimata non releuat.*
5 *Iuriſdictio ſemel alicui competenti conceſſa, non cenſetur reuocata, donec ipſe reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit.*
6 *Beneficij collatio à Vicario reuocato, facta, ante ſcientiam reuocationis tenet.*
7 *Mandatum de præſentando à patrono factum, ſi reuocetur, & ante ſcientiam reuocationis, ille præſentet, tenet talis præſentatio.*
8 *Reuocatio expreſſa cuiuslibet mandati ad negotia, ante intimationem, vel ſcientiam non ſortitur effectum.*
9 *Actus geſtus, à procuratore reuocato, ante intimationem vel ſcientiam reuocationis, valet, & tenet. & quare num. 11.*
12 *Voluntatis mutatio non præſumitur.*
13 *Text. in cap. vlt. §. vltim. de procuratoribus in 6. declaratur.*
14 *In rebus his, quę ab animo, & voluntate mandantis pendent, ſola reuocatio, abſquè ſcientia, vel intimatione, impedit effectum mandati.*
15 *In Matrimonio ſpontaneus conſenſus contrahentium interuenire debet.*
16 *Nuncij reuocatio ante ſententiam, vel intimationem reddit actum, poſtea geſtum, nullum.*
17 *Beneficij reſignatio, ſiue ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis, pendet à voluntate reſignantis.*
18 *Reſignatio eſt ſpontanea dimiſſio Iuris proprij.*
19 *Clement. vnica, de renunciat. declaratur, quare fuerit condita.*
20 *Scientia abſquè intimatione reuocationis mandati ad reſignandum, non ſuffragatur, & n. 23. & 24.*
21 *Quod procedit etiam in reuocatione iuriſdictionis.*
22 *Citatio illegitima, cum notitia citati ſubſequuta, ita ligat, ſicuti legitima, & perfecta citatio.*
25 *Scientia, cum conſiſtat in facto, non præſumitur, niſi probetur.*
26 *Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in prçiudicialibus.*
27 *Citatio poteſt fieri ad domum communis habitationis, vel in qua citationis tempore, præcedente legitima citandi indagatione, citandus inhabitat.*
Notarius copiam citationis debet relinquere, vel domi affigere num. 27.
28 *Vel publicè, & palam coram ſeruis, vel vicinis, citationem facere, eoſquè certiorare, vt ſic ad notitiam citati latitantis, poſſit citatio peruenire.*
29 *Citatio debet fieri ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, quando quis latitat, vel ſi ſit Beneficiatus, ad illius Eccleſiam debet fieri.*
30 *Citatio ad domum non afficit exiſtentem extra Ciuitatem.*
31 *Citatio ad domum eſt ſubſidiaria, quando quis per fraudem latitat, & non patitur ſe perſonaliter citari.*
32 *Latitans habetur pro citato.*
33 *Latitans præſumitur habere notitiam Citationis ad domum factæ, coram ſeruis, vel vicinis.*
34 *Abſens à Ciuitate non præſumitur habere notitiam citationis domi factæ.*
35 *Latitatio eſt difficilis probationis.*
36 *Latitatio, cum ſit delictum debet concludenter probari.*
37 *Iudex formam citationis à Iure præſcriptam alterare non poteſt.*

DECISIO CXXX.

FRANCISCVS de Oyos Rector Eccleſiæ Parochialis loci de Vargas, & Ferdinandus de la Cueſta Beneficiatus in Eccleſia Parochiali Sancti Iacobi Ciuitatis Toletanæ ſub die 23. Ianuarij 1627. Procuratorem in Curia conſti-

conſtituerunt ad permutandum prædicta Beneficia, in
cuius mādati executione ſupplicatio fuit Sanctiſſimo por-
recta, illaquè ſignata, & conſenſus formaliter in Camera
præſtitus ſub die 14. Aprilis eiuſdem anni 1627. litteriſ-
què expeditis executor pronunciauit, illas exequendas
non eſſe, propter reuocationem ſupradicti mandati à
Franciſco ſub die 24. Februarij dicti anni 1627. à qua ſen-
tentia fuit pro parte Ferdinandi appellatum, & cauſa in
Rota introducta propoſui Dubium; An gratia Ferdi-
nandi eſſet iuſtificata, & per Dominos fuit reſponſum va-
cationem per reſignationem eſſe iuſtificatam, cætera ad
eiuſdem gratiæ iuſtificationem pertinentia, ad aliam in-
ſpectionem reijcere viſum fuit.

Huius autem reſolutionis difficultas ex valore prædi-
1 ctæ reuocationis pendebat, nàm, & ſi verùm ſit, † man-
datum ad reſignandum, ſimpliciter poſſe reuocari, Put.
decif. 106. *lib.* 3. Ant. Auguſt. *decif.* 250. *lib.* 3. Saruen. *dec.*
20. *lib.* 1. & late tradit Flam. Pariſ. *de reſig. lib.* 9. *quæſt.* 25.
num. 1. & 2. eademque pœnitentia, & reuocandi facultas
admittatur in reſignatione ex cauſa permutationis facta,
2 cùm † permutatio beneficiorum ſit quidam contractus
innominatus, vt tradit Rebuff. *de pacif. poſſ. n.* 145. & in
ſpecie Felin. *in cap. ex parte Decani, nu.* 15. *verſ. amplia* 3. *de*
3 *reſcript.* In contractibus † autem innominatis, re inte-
gra, locus eſt pœnitentiæ, *l. ſi pecuniam*, ibi, *ſed cum li-
ceat pœnitere*, & ibi *gloſſ. in verb. ſed cum liceat, ff. de cond.
cauſ. dat. l. dedi*, *§.* 1. *eod. tit. l. naturalis.* 5. *§. vlt. l. ſi ibi de-
cem.* 7. *ff. de præſcript. verb. & in prædictis locis*, Bartol.
& DD.

Vt autem reuocatio expreſſa mandati effectum ſortia-
4 tur, neceſſe eſt, quod intimetur, quia † reuocatio expreſ-
ſa non intimata non releuat, vt in reuocatione iuriſdi-
ctionis docet *tex. in l. ſi forte, ff. de offic. Præſid. l. hæc autem,
§. non defendit. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. c.* 2. *de off. deleg.*
5 Ex quibus communiter traditur iuriſdictionem † ſemel
alicui competentem non cenſeri reuocatam, donec Iudex
reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit, vt pro-
batur etiam in *cap.* 1. *§. ex parte de conceſſ. præb. lib.* 6. &
tradunt Dec. *in cap. ſi duobus, num.* 12. *de appell.* Felin. *in
cap. cæterum, num.* 11. *de reſcript.* & cum pluribus, Co-
uar. *pract. cap.* 9. *num.* 7. *verſ. ſecunda concluſio*, Sanchez *de
matrim. lib.* 3. *diſp.* 30. *num.* 11. eaquè ratione collationem
6 beneficij † à Vicario reuocato factam ante ſcientiam re-
uocationis valere, tenuerunt Felin. & Dec. *vbi ſupra*,
Calder. *conſ.* 4. *ſub tit. de off. deleg.* Rebuff. *in tract. de pu-
blican. reſig. gloſſ.* 18. *num.* 19. Couarun. *in d. n.* 7. Flam. Pa-
riſ. *de reſig. lib.* 9. *quæſt.* 25. *num.* 24. & in mandato ad præ-
7 ſentan. à Patrono † facto, idem contra Calir. defendit
Couar. ſequutus Lambert. & Rebuſ. *in d. cap.* 9. *num.* 8.
8 & generaliter reuocationem expreſſam † cuiuslibet man-
dati ad negotia ante intimationem, vel ſcientiam non
ſortiri effectum, traditur in *l. ſi mandaſſet, ff. mandati, & in
cap. mandato de procur. cap. ex parte Decani, de reſcript.*
quam Doctrinam pro regula tradunt Bald. *in l. ſi quis mi-
bi bona*, 25. *§. ſed ſi poſtea in princ. ff. de acq. hæred.* Iaſon. *in
l. eius qui in Prouincia, §. quas verò, num.* 1. *ff. de reb. credit.*
Felin. *in d. cap. ex parte Decani. n.* 7. *verſ. ſecunda regula*,
Caſſad. *decif.* 2. *num.* 13. *de appell.* Verall. *decif.* 224. *par.* 1.
Vant. *de nullit. ex def. mand. ex num.* 159. Gonzal. *ſuper
reg.* 8. *gloſſ.* 56. *num.* 124. & *gloſſ.* 63. *num.* 51. & in ſpecie
de reuocatione mandati ad reſignandum beneficium, tra-
ditur in *Clem. vnica*, ibi, *antequàm ad ipſius, vel illius no-
titiam reuocatio huiuſmodi ſit deducta, &c. ſub tit. de renun-
ciatione*, & actus geſtus eſt à Procuratore reuocato, an-
9 te † intimationem, vel ſcientiam reuocationis tenet,
& valet, vt tenent DD. ſupra allegati, & in reſigna-
tione prædicto modo facta, traditur in *d. Clem. vnica*, &
docet Felin. *in d. cap. ex parte Decani, num.* 15. *verſ. am-
plia tertiò*, & cum pluribus Pariſ. *in d. quæſt.* 25. *num.* 27.
10 Gonzal. *gloſ.* 63. *ex num.* 48. & in † reuocatione mandati
ad permutationem beneficiorum, tradunt Felin. Fla-
min. & Gonzal. *vbi ſup.* Lap. *in cap. vlt. de procur. in* 6. &
ibi Gemin. *in fine.*

11 Rationem, autem ob quàm intimatio, † vel ſcientia
reuocationis exigitur, tradunt latè Alexand. *conſ.* 169.
num. 5. *lib.* 5. Gabr. *conſ.* 105. *num.* 5. *lib.* 1. Maſcard. *de prob.
concl.* 1280. *num.* 1. Flam. Pariſ. *in d. quæſt.* 25. *ex num.* 15.
12 *per tex. in l. ſancimus, C. de teſtam.* vbi traditur † volunta-
tis mutationem non præſumi.

13 Cui doctrinæ non obſtat *tex.* † *in c. vlt. §. vlt. de procur.
lib.* 6. vbi ſimplex reuocatio, matrimonium poſtea contra-
ctum ante eius intimationem, vel ſcientiam reddit nul-
lum, & impedire dominij translationem, traditur in *l.
eius qui in prouincia, verſ. quas verò, ff. de reb. cred.* ex qui-
bus communiter docetur quod in his rebus, † quæ ab ani- 14
mo, & voluntate mandantis pendet ſola reuocatio abſq;
ſcientia, vel intimatione impedit effectum mandati, vt
in translatione dominij, quæ pendet ex voluntate Domi-
ni, *l. id quod noſtrum, ff. de reg. iur.* & in contractu matri-
monij, † quod ſpontaneo conſenſu contrahentium debet 15
fieri, vt notarunt Caſtr. *in d. l. eius qui in prouincia, verſ.
interdùm*, Bald. *in l. ſi Procuratorem, ff. mandati, & in l. ſi
quis mihi bona, §. ſed ſi poſtea circa fin. ff. de acquir. hæred.*
Felin. *in d. c. ex parte Decani num.* 14. Sanch. *de matrimon.
lib.* 2. *diſp.* 11. *num.* 6. quam doctrinam generaliter in Nun-
cio procedere, vt † eius reuocatio ante ſententiam, vel in- 16
timationem reddat actum poſtea geſtum nullum, per *tex.
in l. ſi pater, verſ. ſin autem ignorante filio, ff. de manum. vin-
dict. l. ſi pœnitens, ff. de repud.* docent Bald. *in d. §. ſed ſi poſtea*,
Felin. *in d. c. ex parte Decani, n.* 18. *verſ. fallit ſextò*, Gonz.
gloſ. 63. *num.* 42. Ant. Gomez *tom.* 2. *var. cap.* 4. *ex num.* 4.
Sanch. *vbi ſupra num.* 7. à quibus traditur ratio differentiæ
inter dictam Nuntij, & Procuratoris ad negotia, reuoca-
tionem, quamuis Felin. *in d. cap. ex parte, num.* 19. aliam
interpretationem referat ad *tex. in d. l. ſi pater, verſ. ſi autem*,
& aliam, Menoch. *lib.* 1. *de arb. q.* 69. *num.* 25. & 26. quem
ſequitur Ant. Pichard. *in §. rectè num.* 10. *Inſt. de mand.*

Et quia iuxta ſuperiorem doctrinam † cum reſignatio 17
beneficij, ſiue ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis; pen-
deat ex voluntate, & conſenſu reſignantis, cum ſit † ſpon- 18
tanea dimiſſio Iuris proprij, vt trad. Pariſ. *de reſig. benef.
lib.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 30. ſola reuocatio mandati, abſque inti-
matione, vel ſcientia effectum reſignationis poſtea factæ
impedire debebat, ſicut impeditur matrimonium, &
translatio dominij. Cuius † difficultatis intuitu condita 19
fuit *Clem. vnica, de renunciatione*, propter rationem in
eius principio expreſſam, de illicita illuſione, & varia-
tione in beneficialibus, vt notauit Felin. *in d. cap. ex parte
Decani. num.* 15. & cùm pluribus relatis, Pariſ. *in d. quæſt.*
25. *ex num.* 12.

Eaque ratione ex defectu intimationis, vel ſcientiæ vi-
ſum fuit Dominis reuocationem à Franciſco factam non
ſuffragari, nam ſiue ſit neceſſaria intimatio † reuocatio- 20
nis, & non ſufficiat ſcientia, abſque intimatione, in ſpe-
cie *d. Clem. vnicæ de renunc.* ſecundum Pariſ. *ſententiam in
d. qu.* 25. *num.* 29. quàm teſtatur ſæpè Rotam practicaſſe,
& eandem † in reuocatione iuriſdictionis veriorem iudi- 21
cat Th. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 30. *num.* 11. & 13. &
diſp. 36. *num.* 8. ſiue ſcientia, vel notitia reuocationis ſuf-
ficiat, ſecundùm Bart. *in l.* 1. *num.* 10. *C. de ſatiſdan.* Felin. *in
d. cap. ex parte num.* 15. *verſ. amplia tertio*, Cald. *conſ.* 4. *ſub
tit. de off. deleg.* Rebuff. *in tract. de benef. ſub tit. de forma Vi-
cariatus, num.* 210. Boer. *decif.* 347. *col. fin.* Couar. *pract. cap.*
9. *num.* 7. *verſ. ſecunda concluſio, in fine.* Cui ſententiæ fauere
videtur *text. in d. Clem. vnica*, ibi, *notitiam reuocationis, l.* 1.
§. ſed ego, ibi, *& me certior eſſet, ff. quod iuſſu, Clem. cau-
ſam in fin.* ibi, *& certa notitia, de elect.* Quam doctrinam
Tiraq. cum pluribus ab eo relatis *de vtroq; retract. §.* 9. *gloſ.*
a. *num.* 16. expendit ad probandum, quod † citatio illegi- 22
tima, cum notitia eius ſubſequuta, ita ligat, ſicut legiti-
ma, & perfecta citatio, Gomez *in reg. de non iudican. iuxta
formam ſupplicat. n.* 68. Ruin. *conſ.* 61. *n.* 33. *lib.* 5. ſiue verſe-
mur in terminis *d. Clem. vnicæ de renunc.* in qua, † vel in 23
Pontifice, in cuius manibus permutatio fiebat, vel in
procuratore ad reſignandum conſtituto, intimatio, vel
ſcientia deſideratur, vt notauit Felin. *in d. n.* 15. *lim.* 1. Pa-
riſ. *lib.* 9. *de reſig. q.* 26. *n.* 8. & 9. vbi notauit ad ſcientiam
Pontificis inducendam ſatis eſſe reuocationem in Came-
ra, & in Cancellaria intimare; ſiue in terminis huius cau-
ſæ, in qua agitur de reſignatione ex cauſa permutationis,
quo caſu ſufficere † reuocationem intimatam eſſe illi, 24
cùm quo fiebat permutatio, vel eius ſcientiam, docuit
Lap. *in cap. fin. circa fin. de procur. in* 6. Felin. *in d. n.* 15. *limit.*
1. Selu. *de benef.* 3. *p. qu.* 16. *n.* 6. & late tradit Pariſ. *d. lib.* 9.
qu. 27. *ex n.* 1.

Nam quod dicta reuocatio non fuerit intimata Procu-
ratori conſtituto ad reſignandum, neque in Camera, ne-
que in Cancellaria, neque Ferdinando reſignatario, non
controuertitur, & probatum non eſſe ad Ferdinandi noti-
tiam perueniſſe, Dominis viſum fuit, † ſiquidem ſcientia, 25
cum

cum conſiſtat in facto, non præſumitur, *l. veriùs, ff. de probat. l. 1. §. ſciam ff. de trib. act.* Palaz. Rub. *in cap. per veſtras, §. 44. num. 36.* Ioann. Garz. *de nobil. gloſ. 4. ex n. 19.* Bouadilla
25 *in Polit. lib. 1. cap. 6. ex num. 38.* & in præiudicialibus, † expreſſa, & indubitata ſcientia requiritur, iuxta not. in *l. de his, ff. de tranſact. gloſ. in cap. concertationi, verſ. ſciuerit, & ibi* Gem. *n. 15. de appell. in 6.* Surd. *conſ. 328. n. 28.* Put. *deciſ. 397. n. 7. lib. 2.* Rota *deciſ. 621. n. 1. par. 1. recent.*

Et quàmuis in Ciuitate Toletana duplex fuerit facta citatio, vna ad domum habitationis ſub diebus 26. 27. & 28. menſis Februarij, quæ in effectu, non citationis, ſed diligentiarum vim obtinet; altera ad valuas ſub die 2. Martij, neutrùm tamen Ferdinando afficere Dominis vi-
26 ſum fuit; Nam licet verum ſit citationem † poſſe fieri ad domum communis habitationis, vel in qua citationis tempore citatus habitat, præcedente legitima citandi indagatione, ſecundum *tex. in l. 4. §. Prætor ait, ff. de damn. infect. l. 1. §. permittit, ff. de liber. agnoſcen. l. aut qui aliter. §. & ſi fortè, ff. quod vi, aut clam. cap. cauſam, de dolo, & contum. cap. vlt. de eo qui mittitur in poſſeſſ. Clem. cauſam, verſ. quod ſi forſ. de elect.* tradunt Bart. Alex. Iaſ. & reliqui DD. *in d. §. Prætor ait*, Marant. *de ord. Iudic. par. 6. tit. de citat. num. 124.* Iul. Clar. *in prax. crimin. §. fin. quæſt. 31.* & latiſſime proſequitur Tiraq. *de retract. lignag. gloſ. 2. §. 9. per tot.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. par. §. 9. num. 8.* Guttier. *pract. lib. 1. quæſt. 133. ex num. 1. per totam*, Azeued. *in l. 19. num. 21. lib. 4. recop. à num. 97.* Sed quia Notarius copiam
27 † citationis debuit relinquere, vel domi affigere, ſecundùm *text. in l. 4. §. toties, ff. de damn. infect. l. item veniunt, §. Prætor ait, ff. de petit. hæred. l. ſed & ſi pupillus, §. de quo palam, ff. de Inſtit. act.* vt docent Ioann. Andr. & Innoc. *in cap. vltimo, de eo qui mittit in poſſ.* Bart. *in dicto §. Prætor ait, in principio*, Bald. *in l. conſentaneum, num. 38. C. quomodo, & quando Iudex*, & cum pluribus Tiraquell. *vbi ſupra num. 8.*
28 *&* Guttier. *vbi ſupra, num. 6.* vel publicè, † & palam, coram ſeruis, vel vicinis, citationem facere, eoſque certiorare, vt hoc modo ad citati notitiam poſſet citatio peruenire, *d. cap. vlt.* ibi, *denunciatione publicè domi facta, de eo qui mittitur in poſſeſſionem*, Rebuſ. *in tract. de citat. art. 2. gloſſ. 3. num 9.* Azeued. *in d. l. 19. num. 101.* Vant. *de null. ex def. cit. num. 88.* & non apparet Nuncium feciſſe alterutrum, neque de eo, ipſe fidem facit.

Citationem vero ad valuas, ideo non afficere Ferdinandum exiſtimarunt DD. quia ſolum proponitur facta ad valuas Monaſterij S. Clementis, in qua Ferdinandus
29 nullum habeat beneficium, cum debuiſſet fieri † ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, vel Eccleſiæ in qua citatus eſſet Beneficiatus, ſecundùm *tex. in Clem. cauſam, de elect.* cuius forma in præſenti reuocatione ſeruari debeat, vt tradit *gloſſ. fin. in dicta Clem. vnica, de renunciatione, & ibi* Card. *num. 23. quæſt. 14.* Pariſ. *de reſig. lib. 9. quæſt. 26. numer. 11.* & quæ facta fuit ad valuas Domini de Ygares, in qua Ferdinandus ſolebat habitare non fuit habita in conſideratione, quia die 2. Martij quo exequuta fuit, Ferdinandus erat abſens à Ciuitate Toletana, vt probatur ex teſtibus, qui dantur in illius Summario num. 16. & præſertim ex depoſitione D. Philippi Centurionis Canonici Toletani, in cuius domo Ferdinandus habitabat, & cita-
30 tio † ad domum, non afficit exiſtentem extra Ciuitatem, Rota *coram Reuerendiſs. D. meo Coccino deciſ. 74. nu. 2.* Vincentius de Franch. *deciſ. 514. num. 2.* Parlador. *vbi ſupra, nu. 14.* cum citatio ad domum ſit ſubſidiaria, quando per
31 fraudem, † & dolum quis latitat, vel non permittit ſe perſonaliter citari, ſecundum *text in l. fulcinius, §. quid ſit latitare, ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. cap. quoniam frequenter, §. porrò, vbi gloſ. &* Abb. *num. 6. vt lit. non conteſt. cap. ex tunc, de Cler. non reſid. Clem. cauſam, de elect.* Vant. *vbi ſupra num. 90. verſ. vbicunquè*, & omnes DD. ſupra relati, vel quia
32 † latitans habetur pro citato, Seraphin. *deciſ. 1094. num. 3.* Creſc. *deciſ. 18. num. 2. de ſent. & re iud.* Adden. ad Ludo-
33 uiſ. *deciſ. 584. num. 6. in fine*, vel quia † præſumitur habere notitiam citationis ad domum facta coram ſeruis, vel vicinis, vel copia illius domi relicta, abſens autem à Ciui-
34 tate † prædictæ citationis ſcientiam habere non præſumitur, *l. 1. §. domum, ff. de lib. agnoſc.* docent Bart. *in d. §. Prætor ait, num. 9. & ibi* Alex. *num. 14.* Gabr. *conſ. 31. num. 34. & 35. lib. 2.* Parlador. *d. §. 9. num. 10.* Gratian. *diſcept. foren. cap. 503. num. 17.*

Quod autem Ferdinandus latitauerit, viſum fuit Dominis per teſtes ex aduerſo examinatos non probari, nam † latitatio eſt difficilis probationis, vt docent Abb. *vbi* 35
ſupra dicto num. 6. Tiraquell. *in d. §. 9. num. 7.* & conſtat *ex textu in d. l. fulcinius, §. quid ſit latitare*; Nam cum ſit delictum, † debet concludenter probari, *l. qui accuſare, C.* 36
de eden. & habet contra ſe Iuris præſumptionem, *l. meritò, ff. pro ſocio*, & quod Ferdinandus tempore perquiſitionis palam, & publicè perambulauerit per Ciuitatem, deponunt teſtes in Summario illius num. 16.

Neque obſtare viſum fuit DD. quod Nuncius exequutus fuerit citationem in Monaſterio Sancti Clementis, iuxta decretum Iudicis, quia Iudex † formam exe- 37
quendi citationem à Iure præſcriptam alterare non potuit, iuxta *Doctrin. text. in l. 2. & ibi* Bart. *&* DD. *l. 4. §. final. ff. de re iudic.* Ægid. *deciſ. 194.* Caſſad. *deciſ. 1. de dol. & contum.* Adden. *ad deciſ. 5. de reſcript.*

Et ità vtraque parte reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Veneris 14. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Hæres, cum beneficio legis, & inuentarij, quando fructus, quos ex corporibus hæreditarijs percepit, non faciat ſuos, & quando è contra, ita vt non teneatur reddere rationem, creditoribus hæreditarijs, de eis.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, quando confecit inuentarium, in proprio grauari non poteſt, tanquàm præſeruatus à lege à quocumquè damno, etiam minimo.*
2 *Hæres, cum beneficio l. & inuentarij adita hæreditate, fructus, quos percipit ex ea, non facit ſuos, ſed cedere debent ad commodum creditorum.*
3 *Hoc tamen non intellige, quando creditores detecti non ſunt, nec vrgent inſtant, aut interpellant hæredem, nec hæres ex dictis fructibus locupletior factus eſt.*
Tunc enim fructus medio tempore percepti, acquiruntur hæredi, num. 3.
4 *Hæres poſt aditam hæreditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hærede, & vti de re ſua perceptos.*
5 *Nec ſubiacet imputationi pro vero debito hæreditario.*
6 *In obligatione generali Teſtatoris non veniunt bona hæredis.*
Fructus ex re hæreditaria percepti non dicuntur hæreditatis, num. 6.
7 *Fructus ab hærede percepti ante motam litem, eidem acquiruntur concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios extare.*
8 *Quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tàm ex bona fide, tùm ex eo, quod ſaltem abſit mala, & num. 9.*
10 *Hæres contra debitum detectum acquirere non poteſt fructus hæreditatis.*
11 *Hæres, de fructibus perceptis ab hæreditate, ante interpellationem creditorum non tenetur.*
12 *Mulier poſt annum poteſt repetere dotem, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram.*
13 *Hæres de fructibus perceptis poſt interpellationem, tenetur reddere rationem.*

DECISIO CXXXI.

IAM fuit reſolutum in hac cauſa ſub die 5. Maij 1631. mandatum non eſſe relaxandum contra bona propria Santucci; nec minus contra perſonam pro prætenſis creditis dotalibus Sulpitiæ, ad quæ tenebatur Mauritius eius maritus, & nunc Santuccius illius hæres; quia hæreditatem dicti Mauritij adiuit cum beneficio legis, & Inuentarium confecit; citatus de Inuentario oppoſuit, & de Inuentariatis rationem reddidit, † quibus ſtanti- 1
bus in proprio grauari non poteſt, tanquàm à lege præſeruatus à quocumquè damno, etiam minimo, *l. finali,*

§. & ſi

§. & ſi præfatam, C. de iure delib. Alex. Imola *in l. penultima. ff. ad Trebell.* cum alijs in deciſione allegatis.

Verùm, quia ex parte Sulpitiæ adhuc prætendebatur Santuccium poſſediſſe per multos annos bona hæreditaria, & fructus percepiſſe, nec de eiſdem redditam fuiſſe rationem. Cauſa iterùm propoſita Domini reſponderunt Santuccium teneri reddere rationem fructuum hæreditatis à die interpellationis, pro ſolutione fructuum dotis.

2 Nam quàmuis hæres cum † beneficio legis, & Inuentarij adita hæreditate, fructus, quos percipit ex corporibus hæreditarijs non faciat ſuos; ſed cedere debeant commodo omnium creditorum, ſecundùm veriorem, quam probarunt Guidop. de Inuent. *tom. 8. par. 2. num. 17.* Mantic. *eod. tract. & tom. cap. 6. num. 10.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 49. num. 77. & conſ. 42. num. 27. lib. 1.* Riminal. Senior. *conſ. 396.* Surd. *deciſ. 92. num. 5.* Ruin. *conſ. 176. num. 17. lib. 1.* Graſſ. *de Inuent. quæſt. 11. num. 3.* Caball. *conſ. 144. per tot. lib. 2.* Laderch. *conſ. 8. num. 1.* Cyriac. Niger. *cautel. 294 num. 17.* Franc. *deciſ. 613. num. 19.* Manent. *deciſ. 34. num. 6.* Rota *deciſ. 279. & 280. impreſſis poſt tract. de Cenſib.* & nouiſſimè eamdem opinionem Rota ſequuta eſt in *Firmana, ſeù Maceraten. Dotis 18 Iunij 1629. coram me*, in qua declarata fuit alia deciſio in eadem cauſa 17. Maij 1620. vbi hæſitabatur de hac opinione.

3 Attamen vſquè quò creditores † detecti non ſunt, nec vrgent, inſtant, aut interpellant hæredem, nec locupletior idem hæres ex fructibus perceptis factus eſt; Fructus medio tempore percepti acquiruntur hæredi; nam verè concurrunt omnia fundamenta in dicta deciſione 27. Martij pro contraria opinione ponderata; videli-
4 cèt quia hæres † poſt aditã hereditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hærede, & vti de re propria perceptos, *l. in fideicommiſſariam. in principio, l. mulier, §. ſi hæres, l. poſtulante, §. ſed in huiuſmodi, l. deducta, §. qui poſt. ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicom. art. 49. num. 20.* nec ſubiacet
5 † imputationi pro vero debito hæreditario ſecundùm veriorem, de qua per Meooch. *conſ. 183. num. 50. & 292. num. 21.* Surd. *conſ. 291. num. 11.* Rota *deciſ. 680. num. 2. par. 1. diuerſ.* & ſequitur idem Surd. *deciſ. 92. num. 6.*
6 Scundò quia † in generali obligatione Teſtatoris non veniunt bona hæredis, & fructus ex re hæreditaria percepti, non dicuntur hæreditatis, *l. quod his verbis. in principio, ff. de legat. 2.* Surd. *conſ. 128. num. 27. & d. deciſ. 92. num. 6.* dicens ita in illo Senatu fuiſſe determinatum,
7 ac demùm quia fructus † ab hærede percepti ante litem motam, eidem acquiruntur concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios extare; dum adhuc non comparuerunt, non interpellarunt; quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tàm
8 † ex bona fide, quàm ex eo, quod ſaltem abſit mala, Alciat. *præſumpt. 5. num. 5. regula 3.* latiſſimè Oſaſc. *deciſ. 160. num. 6.* Becc. *conſ. 95. num. 15.* Couar. *variar. lib. 1. cap. 3. num. 8.* Surd. *conſ. 115. num. 6. 340. num. 11. & 12. & deciſ. 281. num. 5.* & cum hac diſtinctione tranſit, Eſcobar. *de Ratiocin. relatis opinionibus cap. 9. num. 83.*
9 propter titulum, & bonam fidem, quæ ſola † ſufficit ad acquiſitionem fructuum, & hoc ipſum ſenſerunt Domini in allegata *Firmana, ſeù Maceraten. Dotis 18. Iunij 1629.* quàmuis tunc quoad hanc partem nihil voluerint determinare ſuſpendendo iudicium, quando caſus eueniſſet, quod hæres bona fide fructus percepiſſet, & conſumpſiſſet, aut aliàs non eſſet factus locupletior, & creditores diù diſtuliſſent inſtare contra hæredem.

Non obſtat, quod Santuccius, vti hæres Mauritij ex teſtamento ignorantiæ non potuerit, debitum hæreditarium dotis reſtituendæ Sulpitiæ vxoris Teſtatoris, dum in Teſtamento de ea facta fuit mentio, & etiam in Inuentario pro debito hæreditario fuit deſcripta dos; itaut
10 tanquam contra debitum † detectum, acquiſitio fructuum ſuſtineri non poſſit, ſecundùm terminos contrariæ opinionis.

Quia ſi ageretur de acquirendis fructibus, ex corporibus hæreditarijs perceptis ante dotem ſolutam; itaut ad illius ſatisfactionem non ſufficerent ſtabilia; ſed neceſſè eſſet de fructibus decurſis, & perceptis poſt aditam hæreditatem ſupplere pro extinctione debiti, benè procederet obiectum; verùm quia Sulpitia reperitur priùs de dote ſua ſatisfacta per alienationem bonorum hæreditariorum, & deinde fuit actum pro interuſurijs Dotis; ſi
† de fructibus perceptis ante interpellationem agitur, 11
Santuccius non tenetur: quia ante non eſt debitor; nec ipſa creditrix; dum non promiſit dotem, neque eſt in mora reſtituendi, Plotus *de in litem iuran. §. 11. num. 24.* Didac. *variar. reſol. lib. 3. cap. 1. num. 3.* Lup. *de vſur. comment. 1. §. 4. num. 90.* Surd. *de alimen. tit. 1. quæſt. 45. num. 2.* latiſſimè comprobans, & dicens † mulierem 12
poſt annum poſſe petere dotem, & qui poteſt petere dotem non agit ad vſuras, & idem fuit firmatum in *Romana Fructuum Dotis coram D. meo Decano 12. Maij 1625.*
ſi verò contendatur de fructibus † perceptis poſt inter- 13
pellationem, tenetur Santuccius rationem reddere, & videndum erit, pro quibus bonis, pro quo tempore, & ad quam ſummam aſcendant.

Et quæ dicuntur, quod Santuccius heres vendiderit quædam ſtabilia Lucio Noe, & Valerio Cancellotto; reſpondetur fuiſſe de pretio redditam rationem, quia ſcuta 300. fuerunt conſignata Sulpitiæ, & ſcuta 200. fuerunt reſtituta emptori per eundem Santuccium.

Et ita, &c.

* Eſt deciſio 39. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Placentina Pecuniaria.

Die Veneris 14. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Cambiorum intereſſe non benè probatur, ex ſola atteſtatione, & confeſſione creditoris, etiam ſi adſit tale pactum, & ſit iuramento vallatum. Pacta, & inſtrumenta ſuſpecta de vſuris non attenduntur.

SVMMARIVM.

1 *Tribunalia* ſuprema nunquàm exequuntur ſententias aliorum Iudicũm, niſi ſibi conſtet de illarum iuſtitia.*
2 *Sententiæ iniuſtæ non attenduntur ad inducendum illarum conformitatem.*
3 *Cambiorum intereſſe, vt iuſtè dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris.*
4 *Quod amplia etiam ſi iſta atteſtatio eſſet iuramento roborata. limita n. 6. 7. & 8.*
5 *In Cambijs veritas, & eorum ſubſtantia eſt attendenda.*
9 *Iuramento non obſtante adhuc locus eſt probationi contrariæ.*
10 *Pactum factum in fraudem vſurarum, aut quoquomodò de vſura ſuſpectum nullius eſt roboris.*
11 *Inter actus prohibitos non eſt aliquis actus, ſicut confeſſio, in quo poſſit, ita facilè ſimulatio præſumi.*
12 *Iudex ſtare non tenetur declarationi partis circa intereſſe, vel damna, propter dolum præſumptum.*
13 *Creditoris nimia diligentia, & cautela contra omnem conſuetudinem, reddunt pactum, & inſtrumentum ſuſpectum de vſura.*
14 *Creditor habens pignus, vel procurare debet eius diſtractionem.*
15 *Vel obtinere, vt ſibi inſolutum adiudicetur.*
16 *Vſuræ poſt executionem amplius non decurrunt, quando in poteſtate creditoris eſt iudicatum exigere.*
17 *Vſuræ non debentur, ceſſante mora debitoris.*
19 *Actuum pluralitas in dubio non præſumitur.*
20 *Pluralitas probanda eſt ab eo, qui in ea ſe fundat.*
21 *Text. in l. quingenta. ff. de probat. intellectus.*
22 *Teſtator ſi relinquat alicui in codicillis eamdem quantitatem, quam ei reliquit in teſtamento, cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet.*

23 *Plu-*

23 *Plura'itas debitorum ex quibus excludatur.*
24 *Debiti idenditas, ex quo benè probetur.*

DECISIO CXXXII.

DVBITAVI in hac cauſa, An conſtaret de tri-
bus conformibus ad fauorem Venturæ Bramerij,
occaſione reſcripti Signaturæ, in qua exequutio earum-
dem literarum commiſſa mihi fuerat ſub ea conditione,
quatenùs dictæ ſententiæ inter ſe conformes apparerent.
Et propoſito dubio negarunt Domini poſſe hanc con-
formitatem conſiderari propter euidentem illarum iniu-
ſtitiam, cuius cauſa non poterat aliquis eſſe effectus
earumdem ſententiarum, ex receptiſſima, & antiqua
conſuetudine huius Tribunalis, quod (ſicut alia omnia
1 † ſuprema Tribunalia) nunquàm exequitur ſententias
aliorum Iudicum, niſi etiam ſibi conſtet de illarum iu-
ſtitia, vt in *deciſ. 5. de lit. conteſtat. in non.* Put. *deciſ. 392.
lib. 1.* Mohed. *deciſ. 3. de teſtibus, & deciſ. 11. de ſent. &
2 re iudic.* Et ita ſæpiùs huiuſmodi † reſcripta Signaturæ
loterprætata fuit Rota, vt apud Card. Seraph. *deciſ. 988.
nu. 1. & in deciſ. 134. num. 2. par. 1. deciſ. 474. num. 8. &
deciſ. 594. num. 4. par. 2. recent. coram Reuerendiſs. D.
meo Decano deciſ. 294. num. 1. & in Mediolanen. reſciſſio-
nis contractus 4. Iulij 1601. coram Card. Lancellotto.*

Et cùm plura dictis ſententijs obijceruntur, ex duobus
potiſſimum fundamentis moti fuerunt Domini, vt illas
dicerent iniuſtas; Primùm fuit quia non probabantur
cambia, quorum occaſione Stephanus pater Venturæ
egerat contra Andream Georgettum, & mandatum ob-
tinuerat à Vicario Placentino, quod poſtea confirmarunt
ſententiæ, de quibus quærebatur. Etenim ex facto,
quod propoſitum fuerat, conſtabat eumdem Stephanum
egiſſe contra Georgettum, tanquàm fideiuſſorem Ale-
xandri à Furno pro ducatis quadraginta, quæ idem Ale-
xander à ſe ad cambium acceperat, noo facta aliqua li-
quidatione, & non iuſtificatis eiſdem cambijs aliter,
quàm ex ſola ſua aſſertione. Quæ iuſtificatio licet eſſet
conformis pacto, quod poſitum fuit in inſtrumento, dum
promiſerunt in eo, tàm Alexander debitor, quàm Geor-
gettus fideiuſſor de omnibus cambijs, & expenſis ſtare fi-
dei creditoris, tamen non poterat in iure ſuſtineri, dum
fuit in eo remiſſa neceſſitas omnis probationis, etiam aſ-
3 ſertionis iurata, quia ex ſola atteſtatione, † & dicto
creditoris non poterat dici probata ea certitudo, quæ
requiritur, vt iuſtè petitum dicatur hoc intereſſe cam-
biorum iuxta doctrinam Caſtr. *in l. 3. §. vlt. ff. de eo,
quod certo loco*, quam ſequitur, *& extollit* Mohed. *d.
deciſ. 3. de vſur.* Afflict. *deciſ. 20.* Rota *Imolen. deciſ. 37.
num. 11. & pluriès ſecuta fuit* Rota *vt deciſ. 467. num. 1.
diuerſ. & deciſ. 52. num. 5. par. 1. recent. deciſ. 559. num.
2. par. 2. recent. in Romana cambiorum de Gradit 15.
Maij 1592. coram Card. Millino, in Mediolanen. pecu-
niaria 1. Iulij 1592. coram eodem, in Ianuen. pecunia-
ria 7. Iunij 1610. coram Card. Lancellotto, & in Ia-
nuen. pecuniaria 1. Martij 1513. coram bon. mem. Vbal-
do*, immò neque potuiſſet ea declaratio valere, licet
4 confirmari deberet iuramento creditoris, dum ex †
eo iuramento probari debebat non ſolùm quantitas
damnorum, & intereſſe, quæ paſſus fuit creditor ob
dilatam ſolutionem pecuniæ à ſe data, cum eo onere
5 cambiorum, ſed veritas, † ac ſubſtantia ipſorum cam-
biorum, vt optimis rationibus, defendit Dec. *conſ. 83.
num. 3. poſt* Bart. *in l. Dinus. num. 2. ff. de milit. teſtam. &
in l. ſi quando. num. 4. C. vnde vi.* Bald. *in l. rogaſti. §. ſi
tibi. num. 14. ff. ſi certum petat.* Rot. *in d. Mediolanen.
pecuniaria 1. Iulij 1592. coram Cardinali Millino.* Et li-
6 cet hæc non habere locum, ſtante pacto † Debitoris,
qui ſe cum iuramento obligauerit, ſequi fidem ſui cre-
ditoris, viſi ſint voluiſſe aliqui relati per Plot. qui etiam
concluſionem communem dicit *in tract. de in lit. iuran. §.
48. num. 1.* Specul. *in tit. de probat. §. viden. num. 7.* Et
hoc propter virtutem iuramenti, quo debitor ſe obliga-
7 uit acceptare † hanc probationem, quæ debebat ſequi
ex atteſtatione iurata, ſui creditoris, vt per Afflict.
deciſ. 91. num. 9. Alex. *conſ. 54. num. 5. vol. 2. & habetur
in l. iuſiurandum, quod ex conuentione. ff. de iur. iur.* Quic-
8 quid tamen ſit de veritate huius opinionis, quàm †
nunquàm verificari poſſe contendat Bart. *in l. vltima. ff.
de Prætor. ſtipulat. num. 3.* dum duæ limitationes, quæ
communiter dari ſolent, & quas poſuit idem Specul. *d.
num. 7.* vt ſcilicet non obſtante iuramento, † adhuc ſit 9
locus probationi contrariæ, & poſſit etiam Iudex hanc
probationem non ſequi, videantur deſtruere, & tollere
funditùs ipſam Regulam, quod etiam dixit Bart. *in conſ.
168. num. 4. & in l. Theopompus. num. 13. ff. de dot. præ-
leg.* & notauit Io. Andr. *in Addit. ad Specul. d. num. 7. in
gloſ. in verb. creditoris*, Abb. *in cap. finem litibus, num.
37.* Ant. de Butr. *num. 28. de dol. & contum.* Aret. *in §. vlt.
num. 8. inſtit. de verb. oblig.* Eandem opinionem pluribus
alijs modis limitat Plot. & in propoſito, & ad caſum pre-
ſentis quæſtionis *num. 8.* vbicumquè hoc pactum factum
videretur † in fraudem vſurarum, aut eſſet quocum- 10
què modo de vſura ſuſpectum. idemquè tradit Afflict. *d.
deciſ. 91.* vbi in ſpecie conſiderandom dicit. Ao perſona,
quæ iurare debet, ſolita ſit dare pecunias ad vſuram,
Ioan. Andr. vbi ſupra Iaſ. *in l. iuſiurandum quod ex con-
uentione. num. 20. in 6. limit. ff. de iur. iur.* Bald. *in l. roga-
ſti. ſi tibi. num. 6. & 7. ff. de cert. petat.* qui vult præte-
rea ad validitatem huius obligationis ſaltem requiri, vt
hoc intereſſe probetur, per alias coniecturas, Rota *deciſ.
467. num. 6. par. 1. diuerſ.* & rationem adducit Bald. quia
inter † actus prohibitos non eſt aliquis actus, ſicut con- 11
feſſio, in quo poſſit ita facilè ſimulatio præſumi, cùm au-
tem plures coniecturæ adducerentur contra hoc pactum,
ex quibus illud ſuſpectum reddebatur, ſati eſſe putarunt
Domini ingentem ſummam pecuniarum, ad quam
aſcendebant cambia decurſa, ſecundùm declarationem
Bramerij, vt non potuiſſet hoc caſu valere illius declara-
tio, & Iudex non teneretur eam ſequi propter dolum pre-
ſumptum, † qui ſemper conſideratur, vbicumquè con- 12
demnatio facienda ſit in ſumma, non modica, vt in *d.
deciſ. 467. num. 3.* Alex. *conſ. 47. num. 6. & 7. vol. 1.* Bart.
in l. ſocietatem 87. §. arbitrorum. num. 24. ff. pro ſocio,
Bald. *in l. vnica, num. 22. ff. de his, qui pæn. nom. & in
Rub. ff. de pæn. iudic. qui malè iudic. num. 2. gloſ. in l. ſi de
re. ff. de recept. arbit.* Vt etiam, quia io idem pactum
non ſponte conſenſeraot Furnus, & Georgettus debito-
res, ſed quia non potuerunt ſub alia conditione extor-
quere pecunias à Bramerio, vt conſtabat ex verbis ipſius
inſtrumenti, in quibus ipſe hoc idem expreſsè proteſtatus
fuit, quod ſcilicet ſuas pecunias, nonniſi ſub hac condi-
tione dediſſet, hinc enim ſequebatur ex parte debitoris,
vt oon poſſet de illius voluntate dici appoſitum hoc pa-
ctum, ex parte † verò creditoris colligebatur nimia dili- 13
gentia, & cautela contra omnem conſuetudinem, quæ
pariter ſuſpectum reddere poterant idem pactum, & in-
ſtrumentum, vt conſiderauit Bald. *in d. l. rogaſti, §. ſi ti-
bi. num. 8. ff ſi cert. petat.* Iaſ. *in l. teſtamentum, num. 3.
& 4. C. de teſtament. & in conſ. 170. num. 1. vol. 2.* Surd.
conſ. 327. num. 4. Menoch. *de præſumpt. præſumpt.
122. num. 67.*

Alterum fundamentum, ex quo dubitarunt Domini
de iuſtitia ſententiarum, etiam ex facto dependebat,
quia antequàm Bramerius egiſſet contra Georgettum,
& obtiouiſſet mandatum, quod poſtea ſequentes ſen-
tentiæ confirmarunt, aliam exequutionem fecerat ex
cauſa eiuſdem crediti, contra Alexandrum à Furno prin-
cipalem debitorem, & illam etiam perfecerat, & con-
ſumpſerat per Appræhenſionem pignoris Iudicialis,
quamuis illud poſtea reliquerit penès Riccardum, & Frã-
ciſcum de Antoſijs, qui intra tres menſes ſe obligarunt
ei hoc debitum ſoluere, Cùm † enim vtrùmquè facere 14
potuiſſet Bramerius, vel procurare eiuſdem pignoris di-
ſtractionem, vt notatur in *l. ſi creditor, l. creditoris.
ff. de diſtract. pignor. & in l. 1. ff. ſi in cauſam iudicati*, vel
obtinere, vt ſibi in ſolutum † adiudicaretur, vt etiam 15
dicitur *in l. 2. & 3. C. ſi in cauſ. iudicat. & in l. à Dino Pio,
§. ſi pignora, ff. de re iudic.* non poteſt, dum neutrum ho-
rum fecit, imputare hoc debitori, ſi ſui crediti ſatisfa-
ctionem conſecutus non fuit, & poſt eam executionem
non † potuerunt aliquæ ampliùs vſuræ decurrere, pro- 16
pter hanc eandem rationem, quod ſcilicet in poteſtate cre-
ditoris fuerit iudicatũ ex gere, quam ponit *tex. in l. 1. §. ſo-
cius, ff. de vſur.* ceſſante † enim mora debitoris non erat 17
cauſa, ob quam, debitæ eſſent eædẽ vſuræ, vt arguit in his
terminis, Alciati *conſ. 59. & conſ. 113. n. 5. lib. 5.* Surd. *de-
ciſ. 262.* licet in caſu ſuæ deciſionis contrarium ſuſtineat,
eò quia debitor impugnaret exequutionem, quod non
eſt in caſu huius deciſionis, & fuit dictum *in Firma-*

na, ſeù

na, ſeù Maceratefi. dotis 23. Ianuarij 1621. coram R. P. D. Pirouano.
Nequè huic fundamento dixerunt Domini obeſſe ſo-
lam poſſibilitatem, vt hoc debitum, pro quo facta fuit
exequutio contra Furnum, & obligatio ab illis de Anto-
18 ſijs, eſſet diuerſum ab eo, † cuius cauſa hodiè agitur
contra Georgettum, cum vel ita præſumi deberet, ſe-
cundùm notata *in l. quingenta ff. de probat.* Vel contra
hanc probationem probari ſaltem deberet idẽtitas vtriuſ-
què debiti, per ipſum Georgettum. Contrarium enim
in Iure veriùs erat, qood ſcilicet hęc probatio nonniſi
19 ad creditorem ſpectare deberet, non ſolùm, quia † ea
pluralitas debitorum non poterat de Iure admitti, pro-
pter regulam, *l. in bello. §. facti. ff. de captiuis. & poſtlim. reuerſ. vt per gloſ. in l. omnium. in verb. comprobetur. C. de teſtam* Bart. *in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos. ff. de leg.* 2. Bald. *conſ.* 344 *num. 2. lib.* 2. Caſtr. *conſ.* 128. *num. 2. in fin. lib.* 2. Menoch. *præſumpt.* 15. *num. 7. lib.* 6. Sed
20 cum in ea pluralitate ſe fundaret idem Bramerius, † vn-
de ſuccedebat alia iuris regula, de qua *in l. ab ea parte. ff. de probat.* Aym. *conſ.* 198. *num.* 4. Corn. *conſ.* 144. *nu.*
21 11. *lib.* 4 & licet in caſu *l. quingenta*, † voluerit Iuriſ-
conſultus, vt hæc probatio pertinere deberet ad debito-
rem, hoc fuit, quia in ea quantitate, quæ ab eodem de-
bitore petebatur, damnatus erat hæres illius quantita-
tis debitor à Teſtatore, non ſolùm in teſtamento, ſed
etiam in codicillis, & cùm valeret vtraquè diſpoſitio,
22 ideò reſpondit ibi Iuriſconſultus, vt hoc probare † te-
neretur hæres, quod ſuerit inane legatum relictum in
ſecunda diſpoſitione, prout ita eamdem, *l.* interpræ-
tatur, & rationem Iuriſconſulti explicant, Alex. *in Triticum, num. 7. ff. de verb. oblig. & in conſ. 4. num.* 11. *lib.* 1. Bart. *in l. Sempronius.* 47. *num. 3. ff. de leg.* 2. Me-
noch. *de arbitr. caſ.* 213. *num.* 13. *lib.* 2. quod non eſt in
caſu, de quo agitur, cum non ſolum noo oſtendatur hęc
23 diuerſitas ſcripturarum, † aut obligationum, ſed ne-
què doceatur Furnum fuiſſe ex alia cauſa debitorem,
quod etiam poterat ſatis eſſe, vt præſumi deberet, quod
ex cauſa antecedentis Cambij facta fuerit exequutio ex
his, quæ docet Bart. *in d. l. Triticum, num. 2. & 3.* Alex.
num. 6. Imol. *num. 4. ff. de verb. oblig.* Iaſ. *conſ. 70. num. 1. & 2. lib.* 5. Et concurrebat in caſu propoſito, quod pi-
gnus, ſuper quo facta fuit exequutio, & quod depoſi-
tum fuit apud illos de Antoſijs, cęptum fuit ex cauſa
crediti in ſumma ſcutorum quadragintatiuum, & ſoli-
dorum decem, & ſeptem auri in auro de Marchis, ad
quam prorſus quantitatem aſcendebat debitum Cambij,
24 † quod dicitur factum cum Furno, & Georgetto, quod
pariter ſatis eſſe poterat ad proban. identitatem huius
debiti, ſecundùm eumdem Bart. *in d. l. Triticum. num.* 4.
Alexan. *num. 6. & 7.* Iaſ. *nu. 8. ff. de verb. oblig.* Alexan.
conſ. 4. n. 11. lib. 1. Ruin. *conſ. 228. n. 2. & 3. lib.* 1. Rim.
Sen. *conſ. 428. num. 3. lib.* 4. Afflict. *deciſ. 198. nu.* 2. Me-
noch. *de arbitr. dict. caſu 213. num.* 2.
Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentin. Coadiutoriæ.

Die Lunæ 17. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Immiſſio Coadiutori in poſſeſſionem &c. quando ſine dubio veniat concedenda, & an, & qualiter Coadiutor poſſit immitti in poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſine dubio habent executionem paratam.*
2 *pro Literis Apoſtolicis iuſtificatis competit immiſſio ad inſtar l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
3 *Ordinariè eſt agendum contra legitimum contradictorem.*
4 *Coadiutor, quando immittitur in poſſeſſionem, non auferetur coadiuto, nequè titulus, nequè poſſeſſio.*
5 *Coadiutoris poſſeſſio eſt compatibilis cum poſſeſſione coadiuti.*
6 *Poſſidere poſſunt plures eadem rem, diuerſis reſpectibus.*
7 *Coadiutorem, ſi quis à Papa petierit, & coadiutoria, ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando dicere ſe illo non egere.*
8 *Coadiutoriæ officium non habet exiſtentiam ad cuius poſſeſſionem poſſit dari immiſſio, & an hoc ſi verum. num.* 9.
10 *Citatio generalis ſuppletur per particularem in quolibet actu.*
11 *Aſſertioni Iudicis, & Notarij de actu coram ſe geſto, in cauſa ſibi commiſſa eſt omninò ſtandum.*
12 *Proceſſus remiſſorialis, quando dicatur validè fabricatus, & num. 13. & ſi adſit aliquis defectus, ex quo ſuppleatur. num.* 14.
15 *Proceſſus, quando dicatur in forma probanti.*
16 *Inſtantia noui termini reprobatorij, non eſt attendenda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi cauſa ſit in termino ferendæ ſententiæ. amplia num.* 17.
18 *Probatio maior nulla dari poteſt, quàm propria oris confeſſio.*

DECISIO CXXXIII.

PETENTE Eminentiſſimo D. Cardinali Lotha-
ringia immiſſionem in poſſeſſionem officij Coadiu-
toris, cum futura ſucceſſione Abbatis Mauri Monaſterij
Argentin. Diœc. Quia ex deciſionibus in hac cauſa fa-
ctis ſatis apparet de iuſtificatione literarum Apoſtolica-
rum, eam concedendam, iuxta formam literarum fuit
reſolutum, cum indubitati Iuris ſit literas Apoſtolicas,
quando ſunt iuſtificatæ habere † paratam executionem, 1
c. ſi quando. de reſcript. cap. ſi Capitulo, vbi gloſ. in verb. exequatur de conceſſ. præben. in 6. Rota *deciſ. 605. num. 2. & 755. num. 1. par. 2. recent.* & pro illis competere † im- 2
miſſionem ad inſtar, *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* Bald.
in l. 2. num. 65. C. de ſeruit. & aqu. Menoch. *de adipiſcen. remed. 6. numer.* 35. Seraph. *deciſ. 357. num. 1. ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 335. num.* 15. & alibi ſæpiùs fuit di-
ctum.
Nequè poteſt retardari Immiſſio ſub prætextu, quod
tum Abbas Coadiutus poſſeſſor Abbatiæ reuocauerit
conſenſum antea præſtitum, contra eum tanquàm † 3
legitimum Contradictorem, ordinariè ſit procedendum
Rota *in Abulen. & Zamoren. Beneficiorum 17. Iunij 1604. coram Penia, in Hiſpalen. & Corduben. Præſtimoniorum 14. Iunii 1600. coram Cardinali Lancellotto, quas refert.* Rota *deciſ. 423. num. 2. par. 1. recent.* Quia cum Sanctiſ-
ſimus D. N. in vltima gratia de qua in deciſione 26.
Aprilis præteriti * canonizauerit dictum conſenſum à
principio, talis gratia inſuflat nouum ſpiritum primæ
gratiæ, tollit poſteriorem reuocationem, vt non poſſit
ampliùs reuocari in dubium, ſed debet perindè haberi, ac
ſi nullo modò fuiſſet reuocatus in dubium, & proptereà
ſupradictæ deciſiones non faciunt ad hunc caſum, † cum 4
per immiſſionem, non auferatur Abbati, nequè ti-
tulus, neque poſſeſſio. Nam D. Cardinalis prætendit
Immiſſionem ad Coadiutoriam, quæ eſt quid diuer-
ſum à Iure Abbatis, & ſic cum poſſeſſio Coadiutoris † 5
non ſit incompatibilis cum poſſeſſione Coadiuti, &
eandem rem duo poſſint inſolidum poſſidere, diuerſis ta-
men † reſpectibus, iuxtà terminos *l. poſſideri. §. ex con-* 6
trario, ff. de acq. poſſ. Doct. *in c. licet cauſam. de probat.*
Bart. *in l. ſi duo, num. 4. ff. vti poſſid.* Rota *deciſ. 33. num. 3. par. 1. diuerſ.* & in terminis Coadiutoriæ firmauit
Rota *in recent. deciſ. 457. & 637. par.* 1. Inde ſequitur
Abbatem non eſſe legitimum Contradictorem ad impe-
diendam executionem literarum Apoſtolicarum, de
conſenſu expeditarum, de quo conſtare patet ex deci-
ſionibus factis. Nec obſtat, quod Abbas poſſideat libe-
rè abſquè Coadiutore, † quia cum ipſe petierit à Papa 7
Coadiutorem, & Coadiutoria ſit vtilis ſibi, & Eccle-
ſiæ, non poteſt variando dicere ſe illo non egere, *Clem. 1. de renunc.*
Non obſtat, quod officium Coadiutoriæ non habeat
exiſtentiam, ad cuius poſſeſſionem † poſſit dari immiſſio. 8

Quia

Quia ſufficit, quod Papa in literis Coadiutoriæ creaue-
rit iſtud officium ad vitam Coadinti, & de illo ſic creato
prouiderit D. Cardinali ad ſupplicationem ipſiuſmet
Abbatis Coadiuti. Vnde exiſtentia ſatis iuſtificatur du-
9 rante vita Coadiuti, & Coadiutoris, † ex dicta aucto-
ritate Papæ, fulcita etiam auctoritate Canonis in *cap.
1. de Cler. ægrot. in ſeſto*.

Non obſtant aliàs oppoſita contra proceſſum remiſ-
ſorialem; Nam defectus citationis ad viden. collationa-
ri proceſſum rollitur ex citatione generali ab initio exe-
10 cuta, quam ſupplere † defectum citationis aliàs parti-
culariter in quolibet actu requiſitæ, fuit reſolutum in
hac cauſa 21. Februarij 1631. & ex atteſtatione Notarij,
11 & Iudicis, † cuius aſſertioni de actu coram ſe geſto, in
cauſa ſibi commiſſa eſt omninò ſtandum. Ægid. *deciſ.
103. num. 1.* Rota *deciſ. 483. num. 9. par. 2. recent.* appa-
ret collationem, & aſculationem ſer. ſer. factam, cum
ad hunc effectum deputauerit alium Notarium adiun-
12 ctum, qui cum Notario † remiſſoriæ interuenit huiuſ-
modi collationi, & auſculationi, Veſtr. *in prax. lib. 6.
cap. 1. num. 14.* Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 11. num. 884.* Et
cum proceſſus contineat literas remiſſoriales, earum præ-
ſentationem, & acceptationem, citationes, decreta, iu-
ramenta, teſtium depoſitiones, terminum reprobato-
13 rium, aſculationem, & collationem, ex prædictis † ap-
paret proceſſum fuiſſe benè fabricatum, itaut non obſtet
quod Iudex remiſſorialis dicat, ob impedimenta peſtis
remanſiſſe aliqua conficienda, quia talis deficientia po-
14 teſt verificari in alijs non ſubſtantialibus, † & non ne-
ceſſarijs, vt puta inſtantia pro decreto Iudicis ſuper lega-
litate proceſſus, pro clauſula, & ſigillo proceſſus, eiuſ-
què obſignatione, quæ omnia ſupplentur ex ſubſcriptio-
15 ne Iudicis, & Notariorum cum ſigillis, † ad hoc vt pro-
ceſſus ſit in forma probanti ad *trad. per* Veſtr. *in prax.
lib. 6. cap. 1. num. 2. & ſeqq. bo. mem. Card. Caualer. deciſ.
335. in fin.*

Inſtantia noui termini reprobatorij non eſt attenden.
16 tanquàm calumnioſa, cùm † fiat in termino ferendæ
ſententiæ, Bald. *in l. non ignorat., num. 1. verſ. ſi differt
petere, C. de fruct. & lit. expenſ.* Rot. *in Gerunden. Aug-
menti 18. Iunij 1602. coram Cardinali Sacrato, in Elnen.
hæreditatis 19. Nouembris 1620. coram R. P. D. meo Piro-
uano, in Ferrarien. Decimarum 27. Aprilis 1622. coram
bon. me. Vbaldo, & in Florentina Subdiaconatus 30. Apri-
lis 1629. coram R. P. D. meo Dunozo*, attento maximè,
17 † quod à die, quo effluxit terminus reprobatorius parti
aſſignatus tranſierunt duo anni, & vltra.

Et hæc quoad oppoſitiones circa proceſſum ſint dicta
ex abundanti, cum iuſtificatio principaliter fundetur
in conſenſu Abbatis, & Monachorum, vt fuit firma-
18 tum in prima deciſione * in hac cauſa facta, † nulla
enim maior probatio datur, quàm propria oris confeſſio,
c. per tuas. de probat. c. ſi cautio. de fid. Inſtr. Aym. *conſ.
61. num. 3.* Rota *deciſ. 98. num. 2. par. 2. diuerſ. & 436.
num. 2. par. 1. recent.* De qua conſtat ex deductis in ea-
dem prima deciſione, *verſ. quare cum in ſupplicatione*.

Et ita vtraque parte, &c.

* Eſt deciſio 114. ſupra in hac eadem.

* Ideſt ſub die 21. Februarij 1631. eſt deciſio 20. pariter
ſupra.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremonen. Penſionis.

Die Veneris 21. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractantur non nulla circa materiam attentatorum.

SVMMARIVM.

1 *Geſta poſt inhibitionem Rotalem omnia ſunt attentata, etiam pendente diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Signatura.*

2 *Officium Iudicis debet quieſcere, donec à Superiore fuerit reiecta appellatio.*

3 *Executio facta in partibus ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit, non eſt attentata.*

4 *Sed iſta ignorantia excluditur, quando ille ab initio coram Iudice in Curia conſtituit procuratorem. & num. 5.*

6 *Principalis præſumitur certioratus à ſuo procuratore.*

7 *Signatura eo ipſo, quod ſimpliciter committit cauſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi declaraſſet vſquè ab initio per appellationem inductum fuiſſe effectum ſuſpenſiuum.*

DECISIO CXXXIV.

DICTVM fuit conſtare de attentatis, quia Iudex
de partibus proceſſit ad relaxationem mandati
de conſignando, poſt interpoſitam appellationem pro
parte Præpoſiti, & ad relaxationem alteriùs mandati
executiui ac etiam ad declaratoriam incurſus cenſura-
rum poſt commiſſam cauſam dictæ appellationis in † 1
Rota, & poſt factam inhibitionem, quæ omnia du-
bitari non poteſt, quin fuerint attentata, etiam pen-
dente diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Si-
gnatura, cum intereà temporis, donec à ſuperiore fue-
rit † reiecta appellatio, Iudicis officio conquieſcere de- 2
beat, vt pluribus comprobat, Lancell. *de attent. cap.
12. ampl. 19.* & dixit Rota *in Vrbeuetana attentatorum
17. Februarij 1626. coram bon. mem. Buratto, & in Man-
tuana Iuris paſcendi 26. Iunij 1628. coram Eminentiſſimo
D. Cardinali Virili, & in Romana, ſeù Tiburtina Caſtro-
rum 4. Iulij 1607. coram bon. mem. Manzanedo*.

Non obſtat, quod inſpecta temporis breuitate, à
die 4. Martij, qua Curſor citationem, ad dicendum
contra commiſſionem, & videndum ſibi inhiberi, exe-
cutus fuit contra dictum Procuratorem, vſquè ad diem
6. eiuſdem Menſis, quo tempore mandatum in partibus
ad inſtantiam principalis fuit relaxatum, vnus tantùm
aut alter dies interceſſerit; Vnde infertur, quod execu-
tio † facta ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia igno- 3
rauit, non fuerit attentata, vt per dictum Lancello-
tum *de attent. cap. 4. limit. 27. per tot.* Quia allegata
ignorantia excluditur, eo ipſo, quod idem principalis
ab initio † coram A. C. conſtituerat Procuratorem, qui 4
obtinuerat reuocari eiuſdem A. C. præcedentem inhibi-
tionem, cum dilatione quindecim dierum.

Cum autem ſcientia † principalis de reuocatione, 5
probetur per illius enunciatiuam, in decreto mandati
executiui dicti Iudicis expreſſam, iure præſumitur cer-
tioratio commiſſionis cauſæ in Rota, ex quo, inſtru-
mentum moderationis inhibitionis A. C. fuit à Curia ex-
peditum poſt reſcriptum Signaturæ; Vnde eodem con-
textu, quo fuit tranſmiſſum inſtrumentum modera-
tionis, potuit, & debuit à Procuratore certiorari de
commiſſione cauſæ ſimpliciter factæ à Signatura in Ro-
ta, prout † veriſimile eſt fuiſſe certioratum, Et nihi- 6
lominus eò ipſo, quod Signatura ſimpliciter commiſit
cauſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi decla-
rauerit vſquè ab initio, † per appellationem inductum 7
fuiſſe effectum ſuſpenſiuum, ex allegatis *in dicta Man-
tuana Iuris paſcendi coram Eminentiſſimo D. Cardinali
Virili, & in Nullius, ſeù Sabinen. hæreditatis 17.
Februarij 1631. coram me*.

Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Firmana Saluiani.

Die Lunæ 24. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum, quando detur pro fructibus decurſis cenſus, & adducuntur plura circa poſſeſſorem rei hypotecatæ.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum habetur pro euidenti probatione.*
2 *Clauſula, conſtituti probat poſſeſſionem, ad quemcumquè effectum.*
3 *Succeſſor non poteſt reſpectiuè impugnare confeſſionem ſui auctoris.*
4 *In Saluiano interdicto vltimum extremum probatur, ex ſubſtentatione litis.*
5 *Clauſulæ, Deducens, &c. & omni meliori modo, &c. ſunt aptæ deducere, & comprehandere omne ius, in eum modum, quo actori magis proficuum eſt.*
6 *Iudex vltimo loco pronuncians, poteſt ferre ſententiam ſuper omiſſis ab alijs Iudicibus.*
7 *Poſſeſſori ex æquitate hoc à lege indultum reperitur, vt abſquè pacto, aut ceſſione poſſit rem emptam retinere.*
8 *Creditor poſterior, vel alius ſi vult repetere, vel liberare pignus, non cogitur Creditor anterior illud reſtituere, niſi ſoluatur ei totum creditum.*
9 *Creditor poteſt retinere pignus etiam pro minimo reſiduo.*
10 *Hypotecæ natura eſt, vt in ipſo contractu ſit indiuidua.*
11 *Poſſidens non tenetur dimittere glebam ad commodum creditorum, concurrentium, niſi ipſo integrè ſatisfacto.*
12 *Poſſeſſor ſoluens aliquid, adhoc vt liberet rem emptam, illud venditeri compenſatur, cùm pretio.*
13 *Emptor non poteſt agere de euictione, quando ab eo non euincitur res, ſed euocatur poſſeſſio.*
14 *Emptor, non poteſt ſe tueri aduerſus priorem creditorem inquietantem, & qualiter ei ſub curratur.*
15 *Poſſeſſio plurium pro indiuiſo, diuerſis reſpectibus poſſidentium, compatibilis eſt.*
16 *Vendita res præſumitur iuſto pretio.*
17 *Aſſerenti, quod aliqua res non ſit vendita iuſto pretio, incumbit onus probandi.*
18 *Stabilia ſecundùm præſumptionem Iuris reddunt fructus, ad rationem quinquè pro centenario.*
19 *Rem, & pretium, quis ſimul habere non debet.*
20 *Cenſus impoſitus ſuper re vendita, cùm reſeruatione dominij, eſt nullus, & num. 25.*
21 *Dominium rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto prætio.*
22 *Res, quæ eſt in alieno dominio, quis non habet poteſtatem eam hypotecandi.*
23 *Accollatio ſuccedit loco prætij, & habet vim ſolutionis.*
24 *Clauſulæ, Conſtituti, & ad habendum, de ſui natura ſolent importare dominij translationem.*

D E C I S I O   CXXXV.

CENSO conſtituto per Paulum Bonaitam ſuper certo ſuo prædio nuncupato, *le Coſte*, in tedditu ſcutorum 72. illum vendidit die 21. Octobris 1606. Baptiſtæ Bonarellæ de Mattheuccijs prætio ſcut. 900. & anno 1610. 13. Iunij vendidit idem prædium cenſuatum Antonio Battaglino pro ſcutis quinque millibus, cùm onere ſoluendi d. Baptiſtæ ſcuta 1300. in duabus partitis.

Ægit primo Baptiſta in Saluiano pro fructibus dicti Cenſus, & deinde petijt manuteneri in poſſeſſione exigendi dictos fructus, ac demùm petijt nouos fideiuſſores in locum demortuorum pro ſolutione eorumdem fructuum, ſuper quibus emanarunt tres ſententiæ ab Auditore Vicegubernatoris Firmi, & in gradu appellationis coram Capitaneo eiuſdem Ciuitatis aliæ tres difformes; Cauſa poſtmodum ad Curiam delata, primus Iudex abſoluit Battaglinum ab omnibus petitis per Baptiſtam, ſecundus verò Iudex reuocando vltimam ſententiam pronunciauit dandam eſſe Immiſſionem Baptiſtæ, & ſeu hæredibus in poſſeſſionem duarum ex quinquè partibus dicti Prædij pro indiuiſo, donec fuerint ſatisfacti de fructibus Cenſus prædicti pro rata ſcut. 400. tantùm, poſtremò eadem cauſa in gradu appellationis in Rota commiſſa Dubitatum fuit, an intret Saluianum, itaut ſententia vltima ſit confirmanda, & intrare Saluianum, & vltimam ſententiam eſſe confirmandam fuit reſponſum.

Quia de requiſitis in Saluiano ad hunc effectum viſum fuit non poſſe dubitari, creditum enim ſcutorum 400. probatur ex ipſo Inſtrumento Cenſus inter partes ſtipulato, vſquè de anno 1606. Hypotheca autem deſumitur ex promiſſione ſoluendi fructus de ſemeſtre in ſemeſtre, cùm obligatione omnium bonorum ſuorum, iuxta formam Cameralem, de qua in Inſtrumento eiuſdem † 1
Cenſus, quod ſolet haberi pro euidenti probatione, *cap. cùm dilecti*, vbi Abb. *num. 2. de donat.* Mantic. *deciſ. 69. numer. 2. & 456 num. 2. par. 2. recent.* ſimiliter, & poſſeſſio venditoris concludenter remanet probata, tàm de tempore conſtituti Cenſus; quàm poſt, ex venditione de dicto Prædio facta per Ioannem Baptiſtam Lauretum, Ioanni Paulo Bonaiuto, & ab eodem Ioanne Paulo, Antonio Battaglino, & cùm clauſula † conſtituti, 2
quæ proculdubio probat poſſeſſionem ad quemcunquè effectum, contra habentes cauſam ab ipſis conſtituentibus, cùm non † poſſint reſpectiuè impugnare confeſſio- 3
nem eorum auctoris. Natta *conſ. 439. num. 3* Tiraquell. *de Iure conſtit. poſſeſſ. par. 3. limit. 1. num. 11. in fine*, Ruin. *conſ. 169. in fin. lib. 1.* Rota *deciſ. 491. n. 10. coram Papa Gregorio XV* ac demùm poſſeſſio Rei conuenti eſt patens, dum per multum tempus litem ſuſtinuit, & adhuc ſuſtinet, † quod ſufficit pro probatione vltimi huius requiſiti, 4
prædictis autem concurrentibus, non ſolet denegari Immiſſio. Seraphin. *deciſ. 1200. in principio*, Mantic. *deciſ. 69. n. 2. & deciſ. 294. num. 1. part. 1. & 324. num. 3. par. 2. recent.*

Nec viſum fuit poſſe excindi huiuſmodi remedium defectu intentionis agentis, vel facultatis Iudicis pronunciantis.

Quia, & ſi narratiua libelli de partibus non exprimat nomen Saluiani, in verbis, clauſulæ tamen in eo appoſitæ, *Deducens, &c. & omni meliori modo, &c.* aptæ ſunt compræhendere omnem modum † agendi, itaut cen- 5
ſeatur totum Ius deductum ad ſuſtinendum Iudicium in eum modum, quo actori magis proficuum eſſe poteſt, Papien. *in praxi, in forma libelli actionis realis, in verbo deducendo num. 7.* Roland. *conſ. 9. num. 17. lib. 1.* Neguſ. *de pignor. par. 8. membr. 3.* Rota *deciſ. 251. num. 1. 254. & 257. par. 1. diuerſ.* & Iudex ipſe, qui vltimo
† loco pronunciauit potuit ferre ſententiam ſuper omiſ- 6
ſis, per alios Iudices, modo deducta fuerint ab initio, vel tamquàm compræhenſa ſub appellatione ipſius appellantis, vel per viam adheſionis, & connexionis appellati, Rota *deciſ. 23. n. 2. de re iudic. in nouis*, Surd. *deciſ. 143. n. 1. & ſequen. per totam*, & hoc ipſum per Dominos fuit firmatum in *Romana Dotis 25. Iunij 1629 coram D. Cardinali Virili*.

Non obſtat, quod data etiam validitate Iudicij non poſſit Battaglinus amoueri à ſua poſſeſſione, niſi offeratur ei, & ſoluatur, quod prioribus Creditoribus per eum ſolutum fuit, ex quo poſſeſſori † ex æquitate hoc 7
à legi indultum reperitur, vt abſquè pacto, aut ceſſione poſſit rem emptam retinere, *l. qui æquitate, ff. de dol. mal. except. l. finali, C. ſi antiq. cred* Gabr. *conſ. 41. num. 9. lib. 2.* Rota *deciſ. 42. & 69.* apud Card Manticam, quas & ipſe refert, & ſequitur *de contract. lib. 11. tit. 29. num. 6.* Gratian. *diſcept 269 num. 11. & ſequent.* eaſdem deciſiones referens, & *in Spoletana Saluiani 2. Aprilis 1607. coram Card. Pamphilio*, quicquid autem ſit, ſi Battaglinus non poſſideret, quia tunc ſine pacto, aut ceſſione non poſſet agere, deficiente hypotheca, vt admittunt omnes ſupra relati, dicebatur autem Battaglinum ſoluiſſe ſortem Cenſuarijs ſibi accollatis in emptione Prædij vſquè ad ſcuta 2700. & eſſe anteriores Baptiſtæ; itaut ſemper obſtet exceptio retentionis, donec integrè fuerit ſatisfactus.

Fuit enim reſponſum multùm referre, quod quis adeptus fuerit poſſeſſionem rei ex titulo emptionis, & ſoluerit anteriori Creditori de prætio rei emptæ, aut reperiatur poſſeſſor tamquàm hypothecarius, vt ſibi ſoluat de fructibus rei, & ad confirmandam ſuam hypotecam creditori

ditori anteriori, ſe opponenti, ſolnerit ceſſione re-
cepta.
In hoc poſteriori caſu vera eſt concluſio ſupra firma-
8 ta, quia † ſi Creditor poſterior, vel alius vult repetere,
vel liberare pignus, non cogitur Creditor anterior illud
reſtituere, niſi ſoluatur totum debitum, *l. his conſe-
quenter, §. Celſus, l. hæredes, §. idem Iuris, ff. famil. erciſ-
cun, l. ſi neceſſarias, §. ſi vnus, l. ſi rem. §. omnis, ff. de
9 pignor. act.* & pro † minimo reſiduo poteſt omnia bona
obligata retinere, *l. quamdiu, C. de diſtract. pignor. &
dicta, l. ſi rem, §. omnis*, Surd. *deciſ. 44. num. 7.* quia
10 hoc eſt de natura hypothecæ, quæ † in ipſo contractu indi-
uidua eſt, Crauett. *conſ. 77. num. 15.* Soccin. ſen. *conſ.
135. num. 2. lib. 1.* Afflict. *deciſ. 213. numer. 4. & in con-
ſtit. Regni de reſtit. in integr. lib. 2. rubr. 40. num. 22.* Bald.
conſ. 34. num. 2. vol 2. vt ideò non teneatur poſſidens di-
mittere glebam ad commodum Creditorum concurren-
11 tium, † niſi ipſo integrè ſatisfacto, ſeruando poſteriori-
bus tantummodò beneficium legis auocandi pignus offe-
rendo, & ſoluendo Creditum integrum ipſius prioris
Creditoris per *l. potior, ff. qui potior, in pignor, habean-
tur, l. tutor, §.* Lucius, *ff. de vſur. l. acceptam, C. eod. tit.*
Neguſ. *de pignor. 3. membr. quintæ par. num 17. Moratius
latiſſimè de ſecundo Creditore num. 68. verſ. 9. in præ
dictis.*
12 Cæterùm vbi poſſeſſor ſoluit † anteriori de pretio rei à
debitore emptæ, qui non ſoluit, vt confirmet ſuam hy-
pothecam, ſed vt liberet rem emptam à pignore & hy-
potheca, quod ſolum tenetur præſtare venditor per *tex-
tum in l. quoniam liberum, C. de compenſ. & l. cùm tibi,
13 C. de euict.* dum verè non euiocitur, ſed † auocatur poſ-
ſeſſio ab emptore, donec ſoluat Creditori pretium, aut
litis æſtimationem, ideſt valorem rei hypothecatæ, *l.
ſi cùm venditor, ff. de euict. gloſ. in l. qui rem, & in l. ex
his prædijs, C. eodem tit. de euict.* Crauett. *conſ. 298 num.
14.* Morot. *de poſſeſſ. offer. in principio*, & tunc ſublata
hypotheca per liberationem pignoris, quia non poſſet ſe
14 † tueri emptor aduerſus alium anteriorem Creditorem
inquietantem, ſubuenitur ex æquitate, *l. qui à debito-
re, C. qui potior, in pign. hab.* vt eatenùs tueatur quate-
nùs ad priorem Creditorem, ex pretio pecunia peruenit,
15 propterea, quia † poſſeſſio plurium pro indiuiſo, di-
uerſis reſpectibus poſſidentium competibilis eſt, *l. 3. §.
ſi ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.* emptor tenetur pa-
ti rei poſſeſſæ auocationem, in parte non conſeruata,
donec iſte Creditor fuerit ſatisfactus, vel de reſiduo
pretij pignus, & hypothecam liberare, & hunc ſenſum
Domini habuerunt inhærendo æquitati *d. l. qui à debito-
re, in Romana, ſeù Sabinen. Cenſus* priùs *coram bon.
mem. Card. Caualerio inter impreſſas 654. &* deinde
*in eadem cauſa coram bon. mem. Franciſco Vbaldo,
inter impreſſas per* Cincium *de Cenſib. in 2. par. de-
ciſ.* 128
Nec Battaglinus poteſt euitare terminos *dictæ l. qui
à debitore*, ex quo valor Prædij non excedat ſummam
ſolutam per eum anterioribus Cenſuarijs, vel quod
fundus ipſe non ſit capax pro maiori redditu, ex
quo debent ſatisfieri poſſeſſores, ſecundum terminos
Saluiani.
16 Quia quoàd valorem, præſumptio eſt pro iuſtitia †
pretij conuenti in venditionibus ſequutis; primò inter
Lauretum, & Bonaitam, & ſecundò inter Bonaitam,
& ipſum Battaglinum, Bald. *in l. per diuerſas, nu. 13. C.
mandati*, Roland. *conſ. 64. n. 18 lib. 4.* Card. Mantic. *de
contract. lib 4. tit. 19. n. 21* Pinell. *in l. 2. p. 3. cap. 4. n. 43.
C. de reſcind. vendit* Menoch. *conſ. 358 num. 23.* & tenuit
Rota *deciſ. 324. num. 5 & 553. num. 2. coram Papa Greg.
17 XV.* & qui dicit contrarium † probare tenetur, vt dicunt,
Bald. & Rolan. in locis ſupra allegatis, & idem ſentit
Rota *deciſ. 194. numer. 21. coram Papa Gregorio XV.*
ſufficientia autem fructuum, & ipſa probatur ex teſti-
bus formiter examinatis, affirmantibus fructus Prædij
aſcendere ad ſcuta 300. & quàmuis teſtes Battaglini diſ-
cordent, concludentes de florenis 500. annuis, qui
ſunt ſcuta 250. fortè inhærentes præſumptioni Iuris,
18 quod † ſtabilia reddant fructus ad rationem quinquè pro
centenario, ſecundùm, *gloſ. in Authent. perpetua, C.
de ſacroſ. Eccleſ.* quam Rota paſſim ſequitur, vt in
cauſa *Romana Dotis 7 Nouembris 1629. coram D. Car-
dinali Virili*, vbi multæ deciſiones allegantur. Atta-
men ſequendo etiam illorum dictum reſpectiuè, ad pre-
tium ſcutorum 5000. ſuperſunt pro Cenſibus accollatis,
duæ partes, ex quinquè in ſententia reſeruat, quæ ſunt
ſcuta 150. quæ relata ad pretium, & ſortem Cenſuum ex-
tinctorum in ſumma ſcut. 2700. excedunt metam ſcut.
quinquè. pro centenario.
Et quæ replicantur, quod Cenſus non fuerint extin-
cti, ſed translatiuè per Battaglinum empti, & fructus
ad rationem octo, & decem, pro centenariu, prout ab
initio fuerunt conſtituti, capiant, eandem ſummam fru-
ctuum totius Prædij, itaut pro poſſeſſoribus nihil rema-
neat, non videntur habere fundamentum, quia vltra
quod inſtrumenta, quæ dantur expreſſè loquuntur de ex-
tinctione, nihilominùs, quando etiam Cenſuum extin-
ctio, & ſeù acquiſitio facta fuit de pretia rei emptæ, à de-
bitore, Battaglinus, acquirens contra ſe non poteſt ha-
bere Cenſum propter incompatibilitatem, nequè con-
trà venditorem fundi, ne † ſimul habeat rem, & pre- 19
tium, ideò, vel ceſſio erit nulla, vt fuit reſolutum, *co-
ram Papa Gregorio XV. deciſ. 68. num. 5.* vel erit intelli-
genda de translatione Iurium, ad effectum excipiendi,
prout Rota intellexit in *Romana Saluiani 27. Maij* 1619.
& 23. Iunij 1623. *coram me*, recedendo à duabus deciſio-
nibus, coram bon. mem. Remboldo, in eadem cauſa fa-
ctis, non obſtante, quod etiam adeſſent verba poſitiua
translationis Cenſus, *ad habendum, &c* & Inſtrumenta
inciperent à verbo, *ceſſerunt, &c.*
Demùm non obſtat, exceptio nullitatis Cenſus, vel
ſaltem deficientis hypothecæ, dum impoſitus fuit per
Bonaitam ſuper fundo, qui in dominio eius non erat, ſed
Laureti venditoris propter † reſeruationem dominij, do- 20
nec integrè de pretio fuiſſet ſatisfactus, ex qua reſerua-
tione res libera non dicitur, & Cenſus nulliter conſti-
tutus iudicatur, Bald. *in l. ea lege, num. 4. C. de cond. ob
cauſ.* Surd. *deciſ. 157. num. 1. cùm alijs per* Gratian. *diſcept.
175. n. 1. & 14.*
Quia etſi reſeruatio dominij ſe conformet, cùm diſpo-
ſitione Iuris Communis, ſecundùm, quod † dominium 21
rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto pretio,
l. traditionibus, C. de pact. l. ſi ma i, ff. de fund. dotal. & la-
tiſſimè comprobant, Couarr. *variar. reſolut cap. 11. num.
5. lib. 3.* Surd. *deciſ. 220. num 11.* & dum eſt † in alieno do- 22
minio, deficiat poteſtas obligandi eandem rem, *l. pri-
ma, §. primo*, vbi Bart. & alij, *ff. de pignor. l. rem
alienam, ff. de pignor. act.* Attamen nos verſamur
in Cenſibus, accollatis per Bonaitam, cùm quietan-
tia venditoris in eodem Inſtrumento, quæ accollatio † 23
cùm ſuccedat loco pretij, & habeat vim ſolutionis, Ro-
ta *deciſ. 386. num. 1. coram Papa Gregorio XV.* Maſtrill.
deciſ. 37. num. 7 Gratian. *diſcept. 326. num. 14.* dubitari
non poteſt de dominij translatione, concurrentibus præ-
ſertim clauſulis † *conſtituti, & ad habendum, &c.* quæ 24
de ſui natura ſolent importare dominij translationem,
vnde reſeruatio dominij, de qua in dicto Inſtrumen-
to, non poteſt ſe referri ad impediendam translatio-
nem, † ſed ad cautelam pro hypotheca, vt ſenſit, 25
Rota ſequendo Couarr. *d. cap. 11. num. 5. lib. 3. in Ro-
mana Aſſictus, 23. Iunij 1606. coram bon. mem. Cardin.
Marcomontio*, aliàs ſicuti Cenſus ſunt perpetui, ità
& dominium nunquàm fuiſſet translatum, ſed per-
petuò eſſe debebat pœnes Lauretum, ac ſi contra-
ctus venditionis factus non fuiſſet, quod abſurdum eſſet,
niſi intelligatur de hypotheca conſeruata in caſum mole-
ſtiarum.
Et ita, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Viceſ. Collegij.

Die Lunæ 7. Iunij 1632.

A R G V M E N T V M.

Beneficiati, ad hoc, vt habeant facul-
tatem faciendi Collegium in Eccleſia
Cathedrali, vel Collegiata, quid pro-
bare teneantur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, in vna, eademquè Collegiata Eccleſia, præter Canonicos, debent conſiderari, vti ſinguli, qui non poſſunt facere Collegium.*
2 *Capitulo Eccleſiæ Cathedralis valdè intereſt, ne illius Beneficiati, & alii Clerici inferiores, ius acquirant faciendi Collegium.*
3 *Beneficiati, quod habeant priuilegium faciendi Collegium in Eccleſia Collegiata, quid probare teneantur, & num. 4.*
5 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter debeant deponere.*
6 *Teſtes, vt probent tempus immemorabile, debent deponere de auditu à maioribus, qui dicerent ſe idem vidiſſe, aut audiuiſſe à maioribus ſuis,*
7 *Teſtes ad hoc vt probent tempus immemorabile, debent deponere de publica voce, & fama, per verbum, fuit.*
8 *Epiſcopus ſolus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli poteſt Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciendi Collegium.*
9 *Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium, non ſufficit hoc docere per actus æquiuocos.*
10 *Iuri ſuo nemo cenſetur velle præiudicare per conceſſionem actus facultatiui.*
11 *Facultas, & licentia præſupponunt prohibitionem.*
12 *Quaſi poſſeſſio iuris negatiui conſiſtit in contemptu prohibitionis, ſeù contradictionis præcedentis, & nu. 13.*
14 *Conſuetudo non inducitur per actus difformes, & varios.*
15 *Enunciatiua vnica impropria, vel erronea non attenditur.*
16 *Collegium aliquod eſſe, vt probetur, debet conſtare de arca communi, deputata ad conſeruandum iura ipſius Collegii, & num. 17. vide de ſigillo.*

DECISIO CXXXVI.

BENEFICIATI Eccleſiæ Viceñ. petebant manutentionem in poſſeſſione ſe congregandi collegialiter, & faciendi Collegium in Capella Sancti Michaelis eiuſdem Eccleſiæ, ſed cum Dominis placuiſſet, vt videretur de bono iure, hodie fuit reſolutum, non conſtare de bono iure ipſorum Beneficiatorum, & conſequenter denegandam eſſe petitam manutentionem. Quia
iuri communi reſiſtit, vt in † vna eademquè Cathedra-
1 li, vel Collegiata Eccleſia, Beneficiati præter Canonicos, aliter conſiderentur, quam vti ſinguli, qui non poſſunt facere Collegium. Abb. *in cap. dilecta in fin. de exceſſ. Prælat. in c. nobis, num. 8 de Iur. patron.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. vlt. numer. 14. de his quæ fiunt à maior. part. Capit*, Rota *in Barchinoneñ. Collegij coram Clemente Octauo, quæ eſt 455. par. 1. diuerſ.* & nouiſſimè *in Gerundeñ. Iuriſdictionis 22. Aprilis 1630. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.* vbi dicitur, quod valdè in-
intereſt † Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, ne illius
2 Beneficiati, & alij Clerici inferiores, ius acquirant ſe
congregandi, & faciendi Collegium. vnde neceſſarium
3 eſt, quod prædicti Beneficiati doceant ſe huiuſmodi †
ius habere ex priuilegio particulari, vel ex conſuetudine, iuxta *doctrin. Hoſtien. in Summ. de exceſſ. Prælat. §. 1. verſ. ſubditi verò*, ibi, *ſed quomodo ſcietur.* & tradita per Rip. *reſponſ. 12. numer. 3. verſ. fin. de reſcript.* Felyn *conſ. 2. num. 3. & ſeqq.* quorum neutrùm hic eſt ſufficienter probatum.

Non obſtat, quaſi poſſeſſio iuris ſe congregandi,
probata per teſtes deponentes de tanto tempore, cu-
4 ius initij memoria in contrarium non exiſtat, † ad
effectum, vt ex tali curſu temporis præſumatur priuilegij, vt per Bald. *in l. cum de in rem verſo. numer. 2. ff. de vſur.* Felin. *in cap. cum nobis, num. 2. verſ. præterea de præſcript.* Alex. *conſil. 6. numer. 1. vol. 1.* quia de conſuetudine immemorabile, vel de quadragenaria cum titulo, minimè conſtat ex teſtibus pro parte Beneficiatorum productis.

Quod enim attinet ad immemorabilem, teſtes ſuper
ea examinati deficiunt in ijs † quæ ſunt præcipuè requi-
5 ſita per *gl. fin. in c. 1. de præſcript. in 6. Gregor. XV. deciſ. 169. nu. 1.* non enim deponunt de auditu à maioribus, qui
dicerent ſe idem vidiſſe, & audiuiſſe à maioribus, & †
6 quod non fuerit auditum, vel viſum in contrariùm, iuxta Couarr. *in cap. poſſeſſor, part. 2. §. 3. num. 7.* Mohed. *deciſ. 3. de Iurepatr.* Caputaq. *deciſ. 71. par. 2. & 273. lib. 1.* Rot. *in Signina Pœnarum 20. Nouembris 1600. coram bon. mem. Ortembergo.* Seraphin. *deciſ. 102. num. 4.* Greg. *deciſ. 196.* & ibi Add. *num. 3.*

Nequè etiam deponunt † de publica voce, & fama 7
per verbum, fuit, quod pariter eſt de requiſitis *dictæ gl.* Rot. *in dicta Signina pœnarum.* Nec deniquè probant, quod eius initij memoria non exiſtat, per illa verba, ſcilicet, articulum eſſe verùm, quam depoſitionem ad hunc effectum non ſufficere, dixit Rota coram Caputaq. *deciſ. 291. p. 3. & in Iacen. Parrochialis 27. Iunij 1603. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.*

Quadragenariam verò non fouet titulus deſumptus à licentia ſe congregandi per Epiſcopum data Beneficiatis de anno 1393. Nam omiſſo articulo quæſtionis, an ſo-
lus † Epiſcopus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli 8
poſſit Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciendi Collegium, quam Rota *in dicta deciſ. 155. par. 1. diuerſ.* ac etiam *in dicta Gerunden. Iuriſdictionis coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano* reliquit in deciſam, allegata licentia, vel facultas ſe congregandi ad ſonum campanarum, in quodam loco pro ſepulturis, & concionibus, & conſtituendi Oeconomos, Syndicos, & Procuratores ad lites, & negotia, ac talleas pecuniarias, in certos vſus conuertendi, non poteſt compræhendere facultatem faciendi Collegium, nequè ſufficiunt communes tractatus ad ſonum Campanulæ pro expediendis ne-
gotijs, cum maſſa communi, cum ſint ſigna † æquiuo- 9
ca, eò quod poſſunt eſſe de ijs, quæ ſpectant ad omnes, vti ſingulos, & non tanquàm vniuerſos, vt per Achil. *deciſ. 10. num. 2. de præb.* Caputaq. *deciſ. 295. part. 1.* facit *deciſ. 673. num. 1. part. 1. recent.*

Deniquè per dictos teſtes non probatur quadragenaria, quia in eorum concurſu exhibentur ſcripturæ, quæ probant ſpatio ferè centum annorum Beneficiatos, aliquando obtinuiſſe licentiam ſe congregandi, aliquando verò illis fuiſſe denegatam, ex quibus actibus facultatinis, ac pendentibus à libera voluntate Ordinarij, petitas licentias, dantis, ſeù recuſantis, veriùs deſtruitur, quam probetur, quaſi poſſeſſio ſe congregandi, abſquè
licentia, & inuito Epiſcopo, qui non debet † cenſeri per 10
huiuſmodi actus facultatiuos iuri ſuo voluiſſe præiudicare, vt per Panor. *in cap. Abbate, num. 10 de verb. ſignif.* Innoc. *in cap. cum Eccleſia, num. 5. de cauſ. poſſ.*
& propriet. Cum enim facultas, & licentia † præſup- 11
ponat prohibitionem, *l. fin. C. de iur. emphyt.* & quaſi poſſeſſio iuris negatiui conſiſtat in contemptu prohi-
bitionis, † ſeù contradictionis precedentis, teſtes de- 12
ponentes de actibus continuatis Congregationis Beneficiatorum, quàmuis dicant eos proceſſiſſe abſquè licentia, tamen cum ſubiungant aliquando Superioris authoritatem interueniſſe, non probant huiuſmodi
actus proceſſiſſe contempta auctoritate Superioris, † vt 13
in negatiuis præſcriptionibus regulariter requiritur, Rota *deciſ. 411. num. 7. par. 1. diuerſ. & deciſ. 530. num. 3. par. 3. recent. Card. Canaler. deciſ. 91. in fin.* Adden. *ad deciſ. Greg. XV. 162. num. 15.*

Prætereà quatenùs actus huiuſmodi, de quibus deponunt teſtes Beneficiatorum proceſſiſſent, abſque licentia,
non tamen poteſt euitari ipſorum actuum difformitas, 14
& varietas, deducta ex prædictis licentijs conceſſis, & denegatis, quæ prohibent ne iudicatur conſuetudo. Bald. & Doct. *in l. 1. ff. de probat.* Aym. *in conſ. 96. num. 5.* & dixit Rota *coram Greg. XV. d. deciſ. 162. num 8. & in Treuireñ. Abbatiæ 24. Ianuarij 1625. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Nequè obſtat enunciatiua antiqua de Collegio, contenta in inſtrumento Aggregationis cuiuſdam Beneficiati, admiſſæ per Capitulum, ibi: *Numero, & Collegio aliorum Beneficiatorum aggregamus*, quia cum ſit vnica,
† & eſſentia Collegij aliter non probetur, impropriè, vel 15
erroneè appoſita cenſeri debet dictio illa Collegio, vt per Aym. *conſ. 157. num. 8.*

Minus ſuffragantur ſigna deſumpta ex Arca, & ſigillo communi Quia teſtes deponunt de Arca in qua reponunt depoſita, etiam extraneorum, cum tamen
ad effectum † Collegij debeat conſtare de Arca depu- 16
tata ad conſeruandum iura ipſius Collegij, Card. *in d. cap. dilecta, de exceſſ. Prælat.* Rota *in Verulan. Abbatiæ 17. Iunij 1596. coram Penia*, vbi quod ad effectum

Collegij non ſufficit Arca, quæ habetur pro veſtimentis
17 Eccleſiæ, † Sigillum verò, quod deponunt continere in-
ſignia, vel communitatis ipſorum Beneficiatorum, vel
Capibreuij eorum exactoris, & miniſtri, cum non videa-
tur magis deſtinatum ad actus ipſius Communitatis,
quàm ad actum dicti Capibreuij, pro ſigno denotante per
neceſsè Collegium deſeruire non poteſt.
Et ita vtraque, &c.

R.P.D. PIROVANO.

Romana, ſeù Vrbeuetana legitimæ.

Die Lunæ 7. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto, faciunt numerum, & partem in legitima paterna, ad commodum maſculorum, & an idem procedat, quando verſamur in legitima materna.

SVMMARIVM.

1 *Filij primi matrimonij, æqualiter cum filijs ſecundi matrimonij admittuntur in ſucceſſione matris.*
2 *Filij ſine dubio tranſmittunt legitimam, ſeù ius illam petendi ad eius filios, ſeù hæredes.*
3 *Legitima ex taciturnitate filij non amittitur, niſi ex proprio facto, vel niſi prohibitionem detractionis approbauerit, vel aliter conſenſerit.*
4 *Legitimam filiorum eſt ſemis, quando excedunt numerum quatuor.*
5 *In Legitimæ computatione debet haberi ratio, tàm filiorum maſculorum, quàm fœminarum.*
6 *Statut. Vrb lib. 1. cap. 145. excludit filias fœminas propter maſculos.*
7 *Statut. excludentium fœminarum, vt liget requiritur vtraque ſubiectio.*
8 *Filiæ fœminæ à Statuto excluſæ à ſucceſſione matris, an faciant numerum in legitima ad fauorem maſculorum, & num. 10. & 13.*
9 *Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto à ſucceſſione patris, cum eis dos ſuccedat loco legitimæ, faciunt partem in maſculorum legitima.*
11 *Mater non tenetur dotare filias.*
12 *Statutum poteſt tollere legitimam fœminis ex iuſta cauſa, prout, quando aliunde ſunt dotatæ.*
13 *Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto computantur in numero liberorum, & faciunt numerum, & partem in legitima, quando hoc filius prodeſt.*
15 *In Fr iorum electione eſt, an velint, quod filiæ excluſæ à ſtatuto faciant numerum in eorum legitima.*
16 *Statuentium intentio excludentium fœminas propter maſculos, eò tendit, vt agnatio conſeruetur.*
17 *Fratres vterini non ſunt agnati ſororis vterinæ, cum ſint de alia familia.*
18 *Portio, à quà excluditur fœmina à Statuto, acquiritur maſculo, cuius contemplatione excluditur, ſi illi, qui ad eam concurrunt, non conſeruant agnationem.*
19 *Fratres vterini non tenentur dotare ſorores vterinas.*
20 *Statutum non fauet forenſibus, ſed ſubditis.*

DECISIO CXXXVII.

VICTORIA decentes ex Iordano Clementino primo viro, reliquit tres filios; Octauium, Flaminiam, & Lauram; & ex Comite Dulcin de Corbaria ſecundo viro, alios tres, nempè Ranutium, Leonettum, & Sulpitiam, præmiſſa ante ius obitum Donatione ſuæ Dotis, & aliorum bonorum ad fauorem filiorum Comitis Ranutij filij, cum expreſſa reſeruatione legitimæ, quæ filijs ſuis de Iure naturæ debetur, & dum per DD. Ioannem Baptiſtam, & Hieronymum filios dicti Octauij eſſet petita portio de Iure ipſis debita. Dubitatum fuit an legitima debeatur, & ad quam ſummam aſcendat, cui dubio fuit per Dominos reſponſum legitimam deberi, & eſſe ſemiſſem.

Legitimam deberi viſum fuit non poſſe dubitari: quia Octauio eorum patri illa debetur in bonis Matris, cum
1 æqualiter cum † filijs ſecundi matrimonij in ſucceſſione
matris admittatur, §. *illud quoque ſuper hoc*, *in Auth. de nupt. §. ſi quis igitur Auth. de hæred. ab inteſt. venien.* Dec. *conſ.* 236. *num.* 6. Craſſ. *in §. legitima*, *quæſt.* 3. Menoch. *conſ.* 1126. *num.* 20. latiſſimè comprobans etiam habita ratione bonorum ante obitum donatorum, & illa † 2
& ſeù Ius petendi proculdubio tranſmittitur ad filios, & hæredes, Salyc. *in l. quoniam in prioribus*, *num.* 7. *C. de inoff. teſtam.* Bald. *in l.* 2. *in fine*, *C. de liber.* Præter Peregr. *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *nu.* 79 Surd. *conſ.* 341. *num.* 1. nec
taciturnitate † filij poteſt tale Ius amitti, niſi ex facto 3
proprio, vel prohibitionem detractionis approbauerit, vel aliter conſenſerit non detractionis, in quibus terminis loquuntur Surd. *conſ.* 570. *num.* 7. *& Honded. conſ.* 66. *nu.* 2. *lib.* 2. in contrarium allegati.

Ce quantitate igitur eſt difficultas, & cùm numerus filiorum excedat quatuor, regulæ ſunt pro DD. Clemen-
tinis, legitimam † eſſe ſemiſſem, §. *ſi verò vltra quatuor.* 4
Auth. *de triente, & ſemiſſe*, Auth. *nouiſſima*, *C. de inof-*
fic. teſtam. & in illius computatione † debet haberi ra- 5
tio, tàm fœminarum, quàm maſculorum, cum æqualiter ſuccedant matri, ſiuè in hæreditate, ſiuè in dote, Pariſ. *conſ.* 18. *num.* 27. *&* 25. *num.* 33. *vol.* 2. Dec. *d. conſ.* 236. *num.* 6. Craſſ. *in §. legitima quæſt.* 7. quod ſi ſinguli ex primo matrimonio filij, vel habentes reſpectiuè cauſam ab eis, agerent in capita, & ex perſona propria contra donatarios Victoriæ, pro portione illos tangente, non poſſent ijdem donatarij differre ſolutionem, aut bonorum
pro rata reſtitutionem, † nec excipere de *Statut. Vrbis* 6
cap 145. *lib.* 1. ad excludendas fœminas ſorores Octauij, vt exindè legitima reducatur ad trientem, ex quo neque Statutum Vrbis, cum ipſi ſint forenſes, neque Statuta Corbariæ, quatenùs adeſſent, cum DD. Clementini non ſint ſubiecti in aliquo præiudicare poſſent, quando-
quidem † requiratur vtraque ſubiectio litigantium, vt ex 7
diſpoſitione Statutorum iuuari poſſint; aliàs Statuta defectu poteſtatis ſtatuentium non comprehendunt forenſes, Bart. *in l. cunctos populos*, *quæſt.* 2. *num.* 73. *C. de ſumma Trinit. & Fide Cathol.* quem Rota ſemper ſequitur, vt in *deciſ.* 253 *coram Papa Gregorio XV. Collen. hæreditatis* 10. *Iunij* 1626. *coram bon. mem. Burratto*, *Nouarien. ſucceſſionis* 22. *Maij* 1628. *coram D. meo Merino, & Feſſanen. de Taſſonis* 18. *Martij* 1630. *coram me.*

Cæterùm quia DD. Clementini volunt ex diſpoſitione Statuti prædicti, iuuari pro conſequenda tota legitima ex perſona Octauij eorum patris, Flaminia, & Lau-
ra fœminis excluſis, tanquàm † quod faciant numerum, 8
& partem ad commodum ipſius Octauij, videndum eſt an fœminæ prædictæ ita à Statuto excluſæ à ſucceſſione matris faciant numerum, & partem ad commodum maſculorum. Secundò an ad commodum fratrum, qui ex vtroquè latere ſunt coniuncti tantùm; vel ad commodum etiam aliorum, qui ex eadem matre, de cuius ſucceſſione agitur geniti ſunt.

Quantùm ad primam difficultatem ſi ageretur de hæreditate patris, & de ſumenda legitima filiorum ex bonis illius, quàmuis plures ſint Doctorum opiniones relatæ per Gabr. *de legitima*, *concl.* 2. attamen quia Statutum excludit fœminas maritatis, & dotatas à patre; & item non maritatas, nec dotatas; modo frater germanus. vel patruus ſint parati dotare; non autem ſimpliciter excludat fœminas, & deindè mandat illas congruenter dota-
ri; tunc quia dos ſuccedit loco legitimæ, faciunt nume-
rum, † & partem ad commodum maſculorum, vt di- 9
ſtinguendo determinauit, Caſtr. *in l Titio centum*, §. *Titio genero num.* 8. *ff. de cond. & demonſtr & conſ.* 275. *nu.* 2. *par.* 1. *& conſ. vlt. num.* 4 *par.* 2. Soccin. Sen. *conſ.* 25. *num.* 22. *vol.* 1. *& conſ.* 75. *num.* 8. *vol.* 3. Ludou. Morot. *antiquos reconſens conſ.* 23. *num.* 2. Peregr. *de fideic art.* 8. *num.* 23 Galuan *conſ* 31. *num.* 1.. & hanc opinionem ſæpiùs Rota ſequuta eſt vt in *deciſ.* 540 *par.* 1. *diuerſ &* 74. *&* 106. *impreſſ. poſt tract. Merini de legitima*, *& reſolutiuè in terminis Statuti Vrbis* 145. *lib.* 1. *tenuit in Romana de Lante*, *quæ eſt* 266 *par.* 1. *diuer.* *& in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ coram Card. Lancellotto* 5. *Martij* 1604. *& in Romana dotis* 4. *Ianuar.* 1628. *coram D. Card. Virili.*

Maior difficultas videbatur vbi agitur, vt in præſenti
de ſucceſſione † matris, in qua Statutum neque priuat 10
dotatas, & maritatas, aut eas, pro quibus, frater, vel

patruus

patruus ſint parati dotare, nequè mandat eas dotari de
11 boni maternis, ex quu † mater non tenetur dotare filias;
i aut cognoſci non poſſint, an dos ſuccedat loco legitimæ,
vt propterea videantur excluſæ ſimpliciter, & haberi, ac
ſi natæ non eſſent, quòad numerum, & partem, ſecundùm
diſtinctionem eiuſdem Caſtr ſupra relatam in *d. §. Titio
genero*, *& conſ. 286. num. 4. par. 1.*

Verùm, & hæc difficultas ceſſare videtur: quia etſi non
agatur de ſucceſſione matris pro dote ſubrogata loco legi-
timæ, vel pro dote conſtituenda in compenſationem ſuc-
ceſſionis, ex eo. quod ad eam non pertineat onus dotandi;
12 nihilominùs etiam verùm eſt, quod † Statutum poteſt
tollere legitimam fœminis ex iuſta cauſa, prout eſt, quan-
do aliundè ſunt dotatæ, Caſtr. *in Auth. nouiſſima, num. 2. C.
de inoff. teſtam.* Dec. *conſ. 29. num. 6.* Gabr. *conſ. 11 num. 1.
vol. 1.* indè videndum eſt, an fœminæ fauore maſculorum
ſint excluſæ, prout de huiuſmodi fauore in Statuto, de
13 quo agitur dubitari non poteſt, & tunc † fœminæ exclu-
ſæ computantur in numero liberorum, & faciunt nume-
rum, & partem quando filijs prodeſt, Rub. Alex. *conſ.
122. lib. 3.* Gabr. *de legit. concl. 2. num. 7.* Cephal. *conſ. 245.
num. 34. lib. 2.* Laderch. *conſ. 126. num. 6.* Decian. *conſ. 46.
num. 36* & quàmuis Caſtr. *in ſupra allegato conſ. 286. num.*
14 4. in ſucceſſione † matris videatur contrarium ſentire; at-
tamen Rota eamdem opinionem pro maſculis ſequuta eſt
in terminis præſentis Statuti in *Romana de Lante* 2 66 *par.
1. diuerſorum*, & magis in indiuiduo in *Ciuitatis Caſtelli
ſupplementi legitimæ 4. Martij 1614. coram Card. Lancel-
lotto*, in qua agebatur de ſucceſſione matris, & nihilomi-
nus reſolutum fuit fœminas facere partes ad commodum
maſculorum ad conſtituendam ſemiſſem.

Non obſtat, quod filij ſecundi matrimonij diſſentiant à
filijs primi matrimonij, & recuſent ad illorum fauorem
numerum, & concurſum fœminarum; itaut legitima non
excedat trientem.

Quia cum DD. Clementini habeant regulam de
triente, & ſemiſſe ad illorum fauorem, & ſecundum
15 veriorem poſſunt ex perſonis † ſororum eligere, quod
ipſi vtilius exiſtimant, non poſſunt DD. Com. de Cor-
baria mutare pro eorum voluntate Iuris diſpoſitionem
in præiudicium filiorum primi matrimonij.

Supereſt nunc ſecunda quæſtio, an fœminæ de Cle-
mentinis faciant partem ad commodum omnium maſcu-
lorum, vel tantùm vtrinquè coniunctorum, & ad com-
modum propriorum fratrum de Clementinis viſum fuit
16 facere partem: quia intentio ſtatuentium, † fœminas, ex-
cludentium propter maſculos eò tendit, vt agnationes
conſeruentur, *§. cæterùm, Inſtit. de legitima agnat ſucceſſ.*
Menoch. *conſ. 6. num. 11 & conſ. 95. num 60. lib. 1.* Honded.
conſ 1. num 3. lib 2. & latiſſimè in terminis huius Statuti
Vrbis, fuit firmatum in *Romana ſucceſſionis 15 Nouem-*
17 *bris 1630. coram D meo Veroſpio*; ſed † fratres iſti vterini
non ſunt agnati ſororis vterinæ, cum ſint da aliena fami-
lia, nempè de Corbaria, Bald. *conſ. 30. lib. 1.* Soccin. Sen.
con. 241. num. 10. lib. 2. Tob. Non. *conſ. 12 num. 5.* ergo nè Sta-
18 tutum operetur contrarium effectum, † nihil poteſt ac-
quiri fratribus vterinis propter qualitatem cognatitiam,
quam habent à Statuto excluſam, Rub. Alexan. *in l. pa-
ter filium. num. 178. C. de inoff. teſtam. & in conſ. 122. num.
3.* Honded. *conſ. 1. num. 97. vol. 2.* cuius potiſſima fuit ra-
tio reſpondendi in terminis huius quæſtionis contra Gabr.
conſ. 15. lib. 1. & magis Dominis placuit, & addi poteſt,
19 quia † fratres vterini non tenentur ſorores vterinas dota-
re, *l. cum p ures, §. cum tuto. de adminiſt &c.* Boer. *deciſ.*
20 129 & vlteriùs Dñi de Corbaria ſunt forenſes, quibus †
Statutum non fauet, ſed DD. Clementinis ſuis ſubditis,
vt ſupra fuit firmatum.

Et prædicta locum habere debent reſpectu bonorum
conſiſtentiam in Vrbe, ſeù iuriſdictioni Vrbis, ſuppoſito-
rum, quò verò ad alia extra territorium Vrbis conſiſten-
tia, cum in loco de Corbaria ſuccedatur de Iure commu-
ni, DD. Clementini ſuccedere poſſunt tantummodò in
capite, ſed cum non fuerit probatum, quæ bona in lo-
co illo conſiſtant, ſuperflua remanet illorum prætenſio.

Et ita &c.

¶ In hac eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 10.
Decembris 1632. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. PIROVANO.

Seneñ. Coadiutoriæ.

Die Lunæ 14. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Gratia Papæ conceſſa, cum clauſula, quatenus ad hoc idoneum reperiatur, quid operetur, Aetas, qualiter concludenter probetur. Vita, & morum honeſtas alicuius quommodò doceatur, & an in dubio præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Papæ, cum clauſula, quatenus ad hoc idoneum reperiatur, conceſſa, ceſſante idoneitate, executio gratiæ, ſemper impeditur*
2 *Aetas probatur ex partita libri Baptiſmi extracta.*
3 *Et iſte eſt modus probandi concludenter ætatem.*
4 *Teſtes magis informati præferuntur teſtibus minùs informatis.*
5 *In Teſte decipi non poteſt ſenſus viſus.*
6 *Clericatus probatus ex literis patentibus ſui Ordinarij.*
7 *Teſtes. quando probent vitam, ac morum honeſtatem alicuius.*
8 *Honeſtas morum, & vitæ integritas præſumitur, vbi contrarium non probatur.*
9 *Aetas 22. annorum eſt legitima ad ſacros Ordines Subdiaconatus, & Diaconatus ſuſcipiendo.*
10 *Teſtes duo in omni materia ſufficiunt.*

DECISIO CXXXVIII.

PROPOSITO Dubio, An gratia Creſcentii Ronconi
ſit iuſtificata; itaut Sententia de partibus ſit confir-
manda, vel reuocanda; Domini reſponderunt, nouum
examen non ſuffragari, in cœteris gratiam eſſe iuſtificatã.

Et quidem, cum agatur de qualitate in literis appoſi-
ta per Papam, ibi, *quatenus ad hoc idoneum repereris.
&c.* & in primo examine coram Ordinario reprobatus
fuerit; ac demum in gradu appellationis de nouo admiſ-
ſus ad examen, ab Examinatoribus fuerit renunciatus
idoneus ad Coadiutoriam, ſi Canonicatus non habeat
annexam Præbendam, Curam Animarum, aut aliquid
huiuſmodi, videbatur non poſſe ſuffragari examen, quia
ſi Idoneitas excluditur à præbenda, & Beneficium Coa-
diuti habet annexam Præbendam (vt dicunt Teſtes da-
ti) per conſequens ceſſat ex eadem fide data, † idoneitas 1
Creſcentij, & executio gratiæ ſemper impeditur, Felin.
in cap. finali, num. 17. de præſumpt & ibidem Io. Andr.
Imol. & Abb. & idem fuit dictum in *Burgen. Canonicatus
coram bo. mem. Cardin. Pamphilio 28. Aprilis* 1592. & in
*Leodien. Canonicatus Sancti Dionyſij 27. Martij 1623. co-
ram Domino meo Decano.*

Cœtera verò narrata, tàm reſpectu Coadiuti, quàm
ipſius Creſcentij Coadiutoris benè iuſtificantur.

Nam ętas Coadiuti ſexaginta ſeptem annorum proba-
tur † ex partita libri Baptiſmi extracta, iuxta ſtylum 2
in hoc Tribunali approbatum, in qua adnotata legitur
natiuitas Alexandri Tegliaccij Coadiuti in die 8. Iunji
1564. à quo tempore rectè concluditur narrata ætas, &
eſſe † modum probandi concludenter ætatem, admit- 3
tunt, Mauric. *de reſtit. in integr. cap* 321. Mandoſ. *in
reg. 1 L. quæſt. 10. numer. 3.* cum alijs cumularis per Mo-
dern. *de prob. concluſ. 672. numer.* 2 Ioſeph. Ludouic. *de-
ciſ.* Perul. *55. num. 7.* Rota *deciſ. 592. nu. 2. part. 1 recent.*

Aduerſæ corporis valetudinis probantur per teſtes for-
miter examinatos, nempè Phyſicos, † qui aſſiſterunt 4
curæ Coadiuti, cum infirmaretur. quibus magis deferen-
dum eſt, quàm alijs de viſu, & aſpectu, aut relatione
deponentibus, Bart. *in l. quæſitum, num. 6. verſ. ſed qua-
liter, ff. de re Iud* Abb. *in cap tenor. num. 2. eodem tit. de
ſent. & re Iud. Afflict. in Conſtit. Regni de lit. citat. n. 27.
lib. 1. rubr. 96.*

Seruitium Eccleſiæ narratum per 27. annos conti-
nuos probatur per eoſdem Teſtes rationem concluden-
tem aſſerentes: quia viderunt inſeruire Eccleſię, toto tem-
pore, quo poſſunt recordari, qui, cum ſint legitimæ ætatis
reſpectiuè ad depoſitionem per ſupradicta tempora, be-

5 nè concludunt hanc partem per viſum, cum ſit † ſenſus,
qui non poteſt in teſte decipi, Bald. *il l. ſolum in principio, C. de teſtib.*

Quò verò ad narrata per Creſcentium Coadiutorem;
6 Clericatus probatur † literis patentibus, ſui Ordinarij, Gramat. *deciſ.* 81. Felyn. *in cap. poſt ceſſionem nu. 17. de probat.* Rota *deciſ. 78. num. 5. coram Papa Gregorio XV.*

Vita, & morum honeſtas probatur ex eiſdem Teſti-
7 bus datis; dum deponunt, † quòd ſupplicantem benè
nouerunt; quia cum ipſo familiariter ſunt conuerſati;
nec vnquàm ab eo audiuiſſe, niſi, quæ optimis moribus
conueniant, & nihilominùs vbi contrarium non pro-
8 batur, ſemper remanet † præſumptio firma pro honeſtate morum, & vitæ integritate, *cap. fin. de præſumpt.* Innoc. *in cap. 1. num. 3. de conceſſ. præben. in 6. & ibidem* Gemin. *num. 5.*

Aetas verò narrata annorum 22. reſpectu temporis
9 iuſtificatur † ex libro Baptiſmi per extractionem partitæ, quæ datur Summario num. 10. & eſſe legitimam ætatem ad ſacros Subdiaconatus, & Diaconatus Ordine ſuſcipiendos, admitti. *Concilium Trident. ſeſſ. 23. cap. 12. de reform.*

Deniquè probatur valor narratus per non exceſſum in ducatis viginti quatuor, & iunctis diſtributionibus quotidianis, in ſexaginta, per duos Teſtes in Curia examinatos, qui dantur, concludentes per non exceſſum, & reddentes rationem, quia practici in dicta Eccleſia Me-
10 tropolitana, † qui numerus in omni materia ſufficit, *l. vbi numerus, ff. de teſtib.* Aegid. *deciſ.* 674. Rota *deciſ. 245. num. 1. & 4 par. 1. diuerſorum.*

Et ita, &c.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio coram eodem R. P. D. Pirouano ſub die 25. Iunij 1632.

R. P. D. DVNOZETTO.

Colimbrien. Præſtimoniorum.

Die Veneris 18. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, cum retineat apud ſe ciuilem poſſeſſionem bonorum, poſt eius vigore naturalem poſſeſſionem recuperare, & quid ſi dicta poſſeſſio naturalis ſit occupata, ſede vacante, Colonus an poſſit interuertere poſſeſſionem ſui Domini, & plura circa Interdictum, vti poſſidetis, & vnde vi Magiſtralis eſt deciſio, & extenſa eſt ab inſigni Auditore, qui eſt ornatiſſimæ doctrinę ſpectabilis, & ineſt ei innata ingenij claritudo.

SVMMARIVM.

1 *Ex ſententiæ iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis in integrum.*

2 *Et hoc multò magis procedit, quando conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiamſi non ſit notoria.*

3 *Et hoc multò magis habet locum in ſupremis Tribunalibus.*

4 *Spolio agens tenetur probare primum extremum, & quidem concludenter.*

5 *Diſmembrationis effectuatio, ex quibus minimè inficiari poteſt.*

6 *Gratiæ iuſtificatio non poteſt controuerti, ſtante lapſu longiſſimi temporis, & iuncta obſeruantia, cum literæ conceſſionis præſumantur iuſtificatæ.*

7 *Executor ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſione.*

8 *Can. redintegranda, remedium, ſecundum communem ſententiam eſt præſcriptibile.*

9 *Eccleſia retinet apud ſe ciuilem poſſeſſionem.*

10 *Et ideo ex hoc ſequitur, quod eadem ciuilis poſſeſſio non poteſt eſſe penes alium.*

11 *Poſſeſſionem naturalem, ſi quis tantùm habebat in aliquo beneficio, illa euaneſcit per aſſecutionem alterius beneficij, & vide num. 12.*

12 *Beneficiatus poteſt propria auctoritate poſſeſſionem vacantem beneficij, quando fuit ſibi occupata, reaſſumere.*

13 *Et hoc ea ratione, qui ſuam poſſeſſionem inuenit vacantem, reaſſumit, neminem ſpoliare dicitur, & nu. 24.*

14 *Poſſeſſionem recuperans ſuam, habet commodum retentionis, nec contra eum poteſt competere interdictum, vnde vi.*

15 *Eccleſia, cum retineat ciuilem poſſeſſionem, eam non perdit, ex eo, quod quis ſibi occupet naturalem.*

16 *Ita vt ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis propulſare poteſt turbatores illiquè reiectis, naturalem primæuam poſſeſſionem continuare.*

17 *Et iſta propulſatio, quandò fieri poſſit.*

18 *Decretum iniuſtum non oppitulatur.*

19 *Ciuilis poſſeſſio cum reſideat, ſeu conquieſcat ſuper naturali, ideo ſi quis naturalem amiſerit, cenſetur amiſiſſe omnem poſſeſſionem.*

20 *Colonus, vt interuertat poſſeſſionem Domini, alium recognoſcendum in Dominum, quid requiratur.*

21 *Colonus tradendo poſſeſſionem alteri, vel illum recognoſcendo in Dominum interuertit poſſeſſionem primi Domini, & hoc de iure antiquo.*

22 *Colonus non interuertit poſſeſſionem Domini alium recognoſcendo in Dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem, & hoc de iure nouo.*

23 *Ciuilis poſſeſſio non amittitur, quando non interuenit aliqua negligentia Domini, in recuperanda naturali.*

25 *Prælatus nouus poſſidet bona Eccleſiæ abſquè alia apprehenſione, quia Eccleſia poſſidet.*

26 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ continuatur in Prælatum abſquè noua apprehenſione.*

27 *Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ agere Iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem poſſeſſionem.*

28 *Prælatus, ſi malè alienat bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ, & hoc plus eſt, quàm ſi poſſeſſio naturalis occupetur ſede vacante. nu. 29.*

30 *Bona Eccleſiæ, quando occupantur ſede vacante, Eccleſiæ competit interdictum, Vnde vi, & nu. 4.*

31 *Interdictum, vti poſſidetis, habet duos effectus, alterum principalem, pro conſeruatione ciuilis poſſeſſioni, alterum verò conſequutiuum pro recuperatione naturalis ab alio occupatæ, & in hoc æquiparatur interdicto, recuperandæ.*

32 *Interdictum, vti poſſidetis, habet naturam mixtam, nempe ciuilis retinendæ, quæ eſt penes aliquem, & recuperandæ naturalis ab aduerſario occupatæ.*

33 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ.*

Interdictum, vti poſſidetis, datur propter ciuilem poſſeſſionem, quàm aduerſarius inquietat.

34 *Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis habet tamen vim recuperandæ poſſeſſionis naturalis, quod eſt mirabile.*

35 *Deciſ. in Senen. Pontis Arrighi 12. Iunij 1603. coram de Rubeis in quibus terminis loquatur, & vide n. 38. & 40.*

36 *Eccleſiæ poſſeſſio non eſt ciuiliſſima, ſed ciuilis, & eſt conſiderabilis ad effectum recuperandi naturalē poſſeſſionem.*

37 *Poſſeſſio naturalis poſterior tertij, non eſt ſufficiens ad effectum ſummariſſimi poſſeſſorij, ſtante poſſeſſione ciuili Eccleſiæ anterior, & vide num. 39.*

42 *Remedium, retinendæ, antiquitùs rarò practicabatur, & hoc probatur ex deciſ. Biſignet. vlt. de reſtit. ſpoliat. vbi Capitulum, cui fuerunt denegatæ Candelæ, quas percipere ſolebat, intentauit iudicium ſpolij.*

43 *Interdictum, retinendæ, cæpit eſſe obuium, ac frequentiùs practicari non multis ab hinc annis, pro vt hodiè paſſim practicatur.*

44 *Deciſ. 1 de reſtit. ſpoliat. & aliæ deciſiones in quo caſu loquantur, & num. 45.*

46 *Eccleſiæ poſſeſſio, dum cognoſcitur an ſit valida nec nè, poſſeſſor eſt manutenendus.*

47 *Deciſiones ſunt intelligendæ, iuxta terminos deciſionum quas allegant.*

48 *Prælatus ſi fuerit negligens in recuperanda poſſeſſione naturali, per decennium, tunc naturalis poſſeſſio amittitur.*

DECISIO CXXXIX.

ILLVSTISSIMVS D. Dominus Rodericus de Mello obtinuit ab Ordinario Colimbrien. ſub die 22. Maij 1612. reformari mandatum de manutenendo, ab eodem Ordinario die 26. Martij eiuſdem anni 1612. conceſſum D. Petro de Figueredo, Priori Parochialis Eccleſiæ Sanctæ Catharinæ loci de Nobra, in poſſeſſione exigendi omnes fructus dictæ Eccleſiæ; ita vt intelligeretur pro

tertia

tértia parte fructuum, relinquendo prædictum D.
Rodericum in duarum aliarum partium poſseſſione.
Verùm cùm poſtmodùm latæ fueriot tres ſententię con-
formes ſuper reiotegratione dicti D. Petri, cauſa reſtitu-
tionis in integrum commiſsa in Rota, & ſub die 10.
Decembris prætetiti; * propoſito dubio an conſtaret
de cauſis reſtitutionis in lotegrum. ſuit dictum conſtare;
quæ reſolutio, cauſa hodie iterum repropoſita, ſuit con-
firmata.

Cum enim conſtet de bono iure D. Roderici, euiden-
ter ſequitur claram eſse iniuſtitiam ſenteotiarum de par-
tibus, quæ ab Ordinario Bracharen. alijſque Iudicibus
ſuper reſtitutione dicti D. Petri emanarunt, ex qua
1 † quidem iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitu-
tionis. *cap* 1. *vbi* Abbas *num.* 2. *de reſtitutione in integrum*.
Salicet. *in leg.* 1. *num.* 8. *& ſeq.* Cod. *ſi aduerſus rem iud.*
Caputaquen. *deciſ.* 94. *par.* 3. Beniutend *deciſ.* 85. *nu.* 9.
& 10. Guidop. *deciſ.* 215. *ſub n.* 8. *&* 368. Rota *deciſ.* 354
num 1. *poſt ſecundum volumen Conſiliorum Farinacij*: &
fuit latè deductum in *Piſtorien. Beneficij* 11. *Martij* 1618.
coram bo. me. Buratto quod maximè procedit in caſu illo,
2 in quo † conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat val-
de concludens, etiam ſi non ſit notoria. Cæſar de Graſs.
deciſ. 10. *num.* 12. *de ſent.* Seraphin *deciſ.* 251. *num.* 2. Rota
deciſ. 351. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ.* vbi dicitur hoc magis pro-
3 cedere † in ſupremis Tribunalibus. Rota *in recent. deciſ.*
635. *in fine. par.* 2. *&* 392. *n.* 1. *par.* 1.

Notoria autem iniuſtitia, vel ſaltem admodùm con-
cludens dictarum ſententiarum, clarè deprehenditur ex
duobus: & Primò ex eo, quod non conſtat de primo ex-
tremo ad fauorem d. D. Petri Prioris. Secundò, quia in
omnem euentum non poterat negari manutentio D. Ro-
derico.

Et quantùm attinet ad primùm, cum D. Petrus tan-
4 quàm agens Spolio, teneretur probare † primum extre-
mum, & quidem concludenter. Rota. *diuerſ par.* 2. *de-
ciſ.* 165. *num* 1. *& par.* 3. *deciſ.* 643. *num.* 3. & in illius pro-
batione omninò defecit.

Nam aut oititur antiqua poſseſſione parochialis; &
illa non ſuffragatur, quia cùm fæl. rec. Paulus Tertius
de anno 1541. diſmembraſset duas ex tribus partibus fru-
ctuum dictæ parochialis, pro præſtimonio in eadem Ec-
cleſia erecto: de anno 1546. dicta diſmembratio habuit
effectum per prouiſionem D. Domni Aluari de Mello,
qui pacificè poſsedit vſque ad annum 1580. per cuius obi-
tum prouiſus fuit D. Domnus Ioannes de Barganza, qui
5 poſsedit vſquè ad annum 1509. ex quibus † inficiari mini-
me poteſt, dictæ diſmembrationis effectuatio, iuxta
notata per Oldrac. *in conſ.* 229. *num.* 2. Seraph. *deciſ.* 1432
num. 4. Caualer. *deciſ.* 373. *num.* 1. & fuit dictum in cauſa
Lauretana Iuriſdictionis 2. *Iunij ſuperioris anni* 1631. *coram
R. P. D. meo Durano*. Prout nequè etiam iſtius gratiæ iu-
ſtificatio poteſt controuerti, cùm per lapſum tanti tem-
poris, iuncta obſeruantia, literæ ipſius diſmembratio-
6 nis † præſumantur iuſtificatæ. Seraphin. *dec.* 642. *num.*
3. Rota *deciſ.* 534. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* *& in Recent. deciſ.*
122. *num.* 5. *& deciſ.* 406. *ſub num.* 3. *par.* 1. & fuit reſolu-
tum in cauſa *Oſcen. Penſionis coram Cardin. Lancellotto*,
penès Marcheſ. *de Commiſſ. tom.* 2. *fol.* 538. latè Garzia
de benef. par. 1. *cap.* 5. *num.* 478. *& ſequitur*. Vnde penès
Eccleſiam Parochialem quoad iſtas duas tertias partes
7 nulla remanſit poſseſſio, † quia exequutor ritè, & re-
ctè procedendo priuat poſseſſione. Angelus *in l. clam
poſſidere*, §. *qui ad nundinas*, *num.* 2. vbi etiam Alexand.
Socrinus, Iaſon, & alij, *ff. de acquirend. poſſeſſione*.
Soccinus *in cap. quoniam*, §. *quod ſi ſuper*, *num.* 132. *ante
medium*, *verſ. ſecus autem in Iudice*, *vt lite non conteſtat*,
Sarnen. *in regula de Annali*, *quæſt.* 45. *num.* 2. *&* 3. Fer-
ret. *conſ.* 18. *num.* 10. Mohedan. *deciſ.* 10. *num.* 4. *&* 5. *de
reſtitutione ſpoliat.* Rota *deciſ.* 802. *num.* 1. *par.* 1. *&* 62. *nu.*
3. *&* 4. *par.* 2. *diuerſ.* & fuit latè deductum in cauſa Ga-
drien. *Beneficij* 17. *Iunij* 1605. *coram bo. me. Horatio Card.
Lancellotto*. Et ceſsat omnis difficultas, quia cùm reme-
8 dium † Canonis redintegranda, 3. *quæſt.* 1. ſecundùm
communem ſententiam ſit præſcriptibile, vt latè per Se-
raphin *deciſ.* 1360. antiquæ poſseſſioni obſtaret præſcri-
ptio 40. annorum. Caſtren. *conſ.* 105. *ſub num.* 3. *verſ. ex
quibus omninò*, *lib.* 1. Balbus *de præſcriptionibus* 4. *part.
quartæ partis principalis*, *quæſt.* 24 *ſub n.* 5. *verſ. ſed quo
ad Eccleſiam*, Menoch. *de recuperand. remed.* 15. *n.* 247.

Aut verò nititur poſseſſione per Sebaſtianum de Affon-
ſeca Priorem Parochialis capta, vacante præſtimonio per
obitum D. Ioannis de Barganza, cuius quidem poſseſſio-
nis vigore, ſiue ex alio titulo, de quo non conſtat, obti-
nuit idem D. Petrus mandatum de manutenendo ab Ar-
chidiacono Viſen. ſub die 5. Aprilis 1612. & illa minus
ſuffragatur, cum præualeat poſseſſio D. Roderici, qui
prouiſus de dicto præſtimonio, eadem Parochiali Eccle-
ſia vacante, adeptus fuit poſseſſionem dicti præſtimonij,
necnon duarum ex tribus partibus fructuum eiuſdem Ec-
cleſiæ: Vnde † ſi præſtimonium ipſum retinebat poſseſ- 9
ſionem ciuilem, vt late fuit deductum in alia deciſione,
& probant Innocent. *in cap. cum ſuper*, *num.* 4. *poſt
principium*, *& verſ. & propter hoc dicimus*, *de cauſa
poſſeſſionis*, *& propriet. & in cap. cum in officijs num.*
6. *verſ. ſi autem ſolummodò de teſtamentis*. Bart. *in leg.*
1. §. *final. num.* 4. *verſ. ſed in Collegio Eccleſiæ*, *ff. de
acquirend. poſſeſſione*, *& in leg. ficut*, §. *final. ff. quod
cuiuſquè vniuerſ. nom.* Bald *in l. non minùs* § *hæredi-
tarium*, *verſ. & dico quod non*, *ff. de hæredibus inſti-
tuendis*. Caſtren. *in leg. ſi ſorori*, *n.* 2. *circa finem. verſ.
ſed non ſic in eo*, *Cod. de Iure deliberan.* Natta *conſ.*
372. *n.* 10. *in fine*, *verſ. ſecundò præſuppono*, *cum ſeq.*
Pariſius *conſil.* 24. *n.* 7. *& ſeqq. volum.* 1. Felinus *in
cap. conſtitutus*, *n.* 19. *verſ. iſta non parum*, *de reſcript.*
Ripa *in cap. ſepe*, *n.* 57. *de reſtitutione ſpoliat.* Guido-
pap. *deciſ.* 355. *Pontanus de ſpolijs lib.* 1. *n.* 114. & Iſtiùs
lib. 3. *n.* 148. *&* 149. Caiſad. *deciſ.* 7. *n.* 13. *de cauſ.
poſſeſſ. & propriet.* Tiraquel. *in tract. le mort. &c. pri-
ma parte in præfatione*, *declaratione* 5. Clarè ſequitur
quod † eadem ciuilis poſseſſio non potuit eſse penès di- 10
ctum Sebaſtianum Priorem. *leg. ſi vt certò*, §. *ſi duobus
vehiculum*, vbi Gloſſ. *in verbo dominium*, *&* Caſtren. *nu.*
7. *ff. Commod.* ac propterea, cùm dictus Sebaſtianus ha-
beret ſolùm poſseſſionem naturalem † in ipſo illa euanuit 11
per aſſequutionem alterius Parochialis, ad tradita per
Alexand. *conſ.* 94. *ſub num.* 5. *verſ. & modò ſic aut nos di-
cimus*, *volum.* 5. Vnde præfatus D. Rodericus obtinens
præſtimonium penès quod reſidebat dicta ciuilis poſſeſſio
vt dictum eſt, † rectè potuit Parochiali Eccleſia vacan- 12
te, dictam poſſeſſionem naturalem capere, *cap. cum dile-
ctus*, §. *verum*, vbi Butrius *in* 4. *notabili*, *ſub nu.* 4. *verſ.
ſed habenti proprietatem. de ordine cognit.* Alexand. *dicto
conſ.* 94. *n.* 6. *vol.* 5. & in puncto Bald. *conſ.* 387. *ſub n.* 1. *col.* 2.
poſt medium, *verſ. & ſi diceretur*, *volum.* 1 dicens Archidia-
conum potuiſſe authoritate propria, poſſeſſionem natu-
ralem vacantem, quando ſibi fuerat occupata, † reaſſu- 13
mere: ea demùm ratione, quia qui ſuam poſseſſionem
inuenit vacantem, neminem ſpoliare dicitur, ex notatis
in leg. ſi quis in tantam, *Cod. Vnde vi.* benè etiam *Speculator.
de petit. & poſſeſſ. & ſpoliat.* §. 1. *num.* 35. dicens ita recupe-
rantem † ſuam poſſeſſionem habere commodum reten- 14
tionis, nec contra eum poſse competere Interdictum,
Vnde vi, & idem dicit Pariſ. *dicto conſ.* 24. *n.* 13. *verſ. ſtan-
tibus iſtis*, *cum ſequent. vol.* 1. Rota *deciſ* 390. *par. prima di-
uerſ.* Eccleſia enim retinet ciuilem poſseſſionem, † quam 15
non perdit, ex eo, quod quis ſibi occupet naturalem;
itaut ratione eiuſdem ciuilis, propulſare poſſit turbato-
res, illiſque reiectis † naturalem primæuam continua- 16
re; iuxta *Theoricam* Bart. *in l. prima*, §. *Interdictum*, *n.* 3.
verſ. quandoquè per illam clandeſtinam appræhenſionem, *ff.
vti poſſidetis*, *& in leg* 3 §. *cum igitur*, *n.* 1. *verſ. ideo in iſtis*,
ff de vi armata. Iaſon. *in leg. clam poſſidere*, *dicto* §. *qui
ad nundinas*, *n.* 24. *verſ. & ſi tenent*, *ff de acquirend. poſſeſ-
ſione*. Pariſ. *dicto conſ.* 24. *n.* 24. *verſ. ita in terminis*, qui
alios refert, *& num.* 15. dicens huiuſmodi † propulſa- 17
tionem fieri in continenti, eo ipſo, quod turbatio
continuauit ad ciuilem, quàm ſemper Eccleſia pe-
nès ſe retinuit.

Aut tertiò nititur mandato de manutenendo ob-
tento die 26. Martij 1612. ab Ordinario Colimbr.
& illud tamquàm † iniuſtum non poteſt opitula- 18
ri; cum fuerit obtentum ex poſseſſione dicti Seba-
ſtiani; quæ non ſuffragatur ex deductis. Nec dica-
tur ſuffragari ex eo quod cùm dictus Ordinarius præ-
cipiſset laboratoribus bonorum, ſub pœna excom-
municationis, ne amplius dicto D. Roderico de
fructibus reſponderent, præfati laboratores de iiſ-
dem fructibus reſponderunt ante dicto Sebaſtiano,
ac propterea cum † poſseſſio ciuilis reſideat, ſeu 19

conquieſcat ſuper naturali, D. Rodericus ammiſit om-
nem poſſeſſionem, ex eo quod coloni prædictum Seba-
ſtianum in dominum recognouerunt, Soccinus Iunior,
conſ. 35. num. 2. lib. 3. Decius conſ. 103. per totum. Ripa in leg.
prima, ff. de Interdictis. Menoch. remed. 14. de recuper. num.
43. latè Surdus in conſil. 407. num. 21. lib. 3. Quia huic obie-
cto reſpondetur, aduertendum eſſe non conſtare, quod
coloni recognouerint in dominum, vel dictum Sebaſtia-
num, vel prædictum D. Petrum; prout nec etiam
20 conſtat, quod voluerint † interuertere poſſeſſionem D.
Roderici, vel quoad effectum, vt dicatur illatum præ-
iudicium ipſius poſſeſſioni, concurrant alia requiſita de
quibus Benintend. deciſ. 93. num. 3. Sed in omnem euen-
tum, quatenùs etiam de prædictis poſſet conſtare, ad-
huc illa non releuarent: nam ommiſſo, quod licet de
21 Iure antiquo, colonus † tradendo poſſeſſionem alteri,
vel illum recognoſcendo in dominum, interuerteret pri-
mi domini poſſeſſionem, in quibus terminis loquuntur
Doctores præcitati: attamen ſecùs eſſe videatur hodiè de
22 Iure nouo, ſecundùm cuius diſpoſitionem, † colonus
non interuertit poſſeſſionem domini, alium recognoſ-
cendo in dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem leg. fi-
nal. C. de acquirend. poſſeſſione, vbi Caſt. id notat in finalibus
verbis, & hanc eſſe communem Modernorum ſenten-
tiam dicit Baldus in conſilio 330. nu. 7. verſ. ſed in quantùm
dicit, & conſ. 325. num. 40. verſ. aut tradit alteri, lib. 1.
Gloſſa in leg. prima, in verbo domino. Cod. Commun. de
vſucap. Ceſſat omnis difficultas, quia cum dictus D.
Rodericus retineret vtranque poſſeſſionem, ciuilem
quidem animo proprio, naturalem verò corpore co-
lonorum, etiam quod iidem coloni voluiſſent, aut po-
tuiſſent interuertere illius poſſeſſionem naturalem, eam-
23 que Sebaſtianus † fuiſſet ingreſſus, non propterea per-
didit ciuilem, cum non interuenerit aliqua ipſius negli-
gentia in recuperanda naturali. Caſtren. in dicta leg. final.
poſt principium C. de acquirend. poſſeſſione Soccinus Sen.
conſ. 266. num. 20. in fine, verſ. ſed illam ammiſit cum
ſequen. vol. 2.

Quantùm verò attinet ad ſecundùm, quod D. Rode-
rico denegari non poſſet manutentio, quod duas ex tri-
bus partibus fructuum dictæ Eccleſiæ: itaut reintegra-
tio D. Petro conceſſa ſit iniuſta, patet euidenter, tàm
ex perſona propria ipſius D. Roderici, quàm nomine
præſtimonij. Ex propria quidem perſona competebat
manutentio D. Roderico, duplici ex capite; Et primò,
quia cœpit poſſeſſionem dictorum bonorum, & quidem
legitimam, vt ſuperiùs probatum fuit. Secundò, quia
licet Sebaſtianus occupaſſet naturalem, cum tamen il-
lam poſtea dimiſiſſet per alterius parrochialis aſſequutio-
nem, poſſeſſio illa naturalis vacua remanſit, ita vt ra-
tione ciuilis, quæ penès præſtimonium ipſum, licet
24 † vacans reſidebat, adipiſcendo D. Rodericus poſſeſſio-
nem eiuſdem præſtimonij, conſequutus fuerit poſſeſſio-
nem etiam bonorum dicti præſtimonii. Anchar. in Regul.
Beneficium, colum. vltima ante num. 52. verſ. & ideo ego. & in
Regul. ſine poſſeſſione. num. 10. in fine, & ſeq. de Reg. Iuris in
6. Lambert. de Iurepatr. lib. 2. par. 3. art. 9. quæſt. 11. num. 3.
Couar. Var. lib. 3. cap. 16. num. 13. Ferret. conſ. 14. num. 4.
& 5. volum. 1. & conſ. 236. nu. 10. lib. 2. cum alijs per Rotam,
deciſ. 19. par. 2. diuerſ. Bart in leg. cum hæredes, num. 1. in
fine, ff. de acquirend. poſſeſſione, vbi quod nouus Præ-
25 latus poſſidet, † abſque noua apprehenſione, quia
Eccleſia poſſidet, Pontanus de Spol. lib. 3. num. 149.
26 vbi, quod poſſeſſio rerum Eccleſiæ, continuatur †
in Prælato abſque noua apprehenſione. Guidopap.
deciſ. 355. num. 5. Nomine etiam præſtimonij compe-
tebat D. Roderico manutentio, quia vt oſtenſum
27 fuit in alia deciſione, poteſt † Prælatus nomine
Eccleſię agere Iudicio manutentionis, quando aliquis,
Eccleſia vacante, occupauit naturalem ex Doctoribus
ibidem cumulatis: & vltra illos faciunt Bald. in diſputa-
tione incipiente: Accuſatus de vi turbatiua, col. 6. verſ.
Veniamus ad ſolutionem, & declarat Menoch. de retinen-
d. remed. 3. num. 507. ante finem, verſ. qui ergo naturali,
cum ſeq. Prout etiam videmus, quod ſi Prælatus ma-
28 lè † alienat bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine
ipſius Eccleſiæ, agere Interdicto retinendæ. Caſſad.
deciſ. 7. num. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Seraphin deciſ.
1417 num. 3. Adden. ad deciſionem 116. num. 5. ſanctæ
mem. Gregorij XV. & fuit dictum in cauſa Theatina Iuriſ-
dictionis 10. Maij 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo De-
cano. quod plus eſt, quàm † ſi poſſeſſio naturalis occu- 29
petur ſede vacante, per ea quæ notat Alexand. in leg. na-
turaliter, §. nihil commune, num. 18. vbi etiam Ripa, num.
74. ff. de acquirend. poſſeſſ. Seraphin. deciſ. 756. Mant. deciſ.
332. num. 1.

Non obſtat, quod quando bona ab altero † occupan- 30
tur Sede vacante, Eccleſiæ competere Interdictum Vn-
de vi, dicant Innocent. in cap. cum ſuper num. 4. verſ. & ſi
ſpolietur de cauſa poſſeſſ. & propriet. & in dicto cap. cum in
officijs, nu. 6. verſ. ideo videtur, de teſtamentis. Specula-
tor in titulo de petit. & poſſeſſ. §. 1. num. 36. Abbas in cap. lit-
teræ, num. 3. verſ. & ſi ſpolietur de dilatationibus, & in di-
cto cap. cum ſuper, num. 19. Felin in cap. conſtitutus,
num. 19. verſ ſimiliter important, de præſcriptionibus.
Add. ad deciſionem primam, num. 4. verſ. Reſpondeo ad
primum, de Reſtitutione ſpoliat. in nouis. Guidop. deciſ.
355. num. 1. verſ. Vnde dicit. Natta conſ. 562. num. 14. & ſe-
quent. Quia pro Reſponſione aduertendum eſt, † Inter- 31
dictum, Vti poſſidetis, habere duos effectus, alterum
principalem pro conſeruatione ciuilis poſſeſſionis; al-
terum verò conſequutiuum pro recuperatione naturalis
ab alio occupatæ; & in hoc æquiparatur Interdicto,
recuperandæ. Bolognet. in Repetitione legis naturaliter
§. nihil commune, num. 43. verſ. vnus eſt principalis, &
verſ. ſecundùm habet, ff. de acquirend. poſſeſſione. Gloſ-
ſa in leg. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, in verſ. clam
poſt medium, verſ. erit ergo, vbi quod hoc † Interdictum 32
Vti poſſidetis, habet naturam mixtam, nempe ciuilis re-
tinendæ, quæ eſt penès actorem, recuperandæ naturalis
ab aduerſario occupatæ. Berous, conſ. 102. num. 38. & 43.
lib. 1. Menoch de retinend. remed. 15. num. 26. Suid. conſ.
160. n. 71. & 73. volum. 2. Rota dec. 560. n. 4 par.
prima recent Hinc Doctores in alia deciſione allegati di-
cunt, dari Interdictum, Vnde vi, ratione † naturalis 33
poſſeſſionis amiſſæ, & interdictum, Vti poſſidetis, pro-
pter ciuilem, quam aduerſarius inquietat; & dicunt hoc
eſſe mirabile, quod † Interdictum, Vti poſſidetis, licet 34
ſit retinendæ poſſeſſionis, habeat tamen vim recuperan-
dæ reſpectu naturalis. Azor. in Summa, num. 12. C.
Vti poſſidetis. Bart. in leg. poſſidetis, num. 4. verſ. &
aduerte. Cod. eodem titulo. vbi etiam Bald. n. 12. in
fine, verſ. Reſpondet, quorum Doctorum tanta eſt
authoritas, vt ſola ſufficiat, & in his terminis lo-
quitur deciſio in cauſa † Senen. Pontis Arrighi 12. 35
Iunij 1593. coram D. de Rubeis, parte prima diuerſ. deciſ.
390. num. 3. vſque ad finem. dum dicit, quod poſſeſſio Ec-
cleſiæ non eſt ciuiliſſima, † ſed ciuilis, & eſt conſidera- 36
bilis ad effectum recuperandę, ſcilicet, naturalis, prout
eſt ſenſus dictæ deciſionis, dum vult, quod poſſeſſio
poſterior † illius Equitis Tomaſij ad effectum Summariſ- 37
ſimi poſſeſſorij non ſuffragatur, ſtante poſſeſſione ciuili
Eccleſiæ.

Nec dicatur deciſionem iſtam fuiſſe reuocatam 12. De-
cembris 1580. coram Scipione Cardinali Lancellotto, vt
in deciſione 682. parte prima diu. in qua fuit reſolutum, 38
quod idemmet Eques Thomaſius, licet agere non poſſit
Iudicio manutentionis, poterit tamen agere Iudicio Spo-
lij: & fuit reſeruatum vt videretur, an conſtaret de
primo extremo. Vnde per conſequens dicendum vide-
tur, Eccleſiæ non competere Interdictum, retinendæ,
† quando tertiùs, Sede vacante, acquiſiuit poſſeſſio- 39
nem, ita vt ſi iſte ſpolietur, ipſi competat Interdictum
recuperandæ, ex quo fundamento deducitur Iuſtitia ſen-
tentiarum de partibus. Nam pro reſponſione aduerte-
runt Domini, quod in eadem cauſa 26. Iunij 1577. † 40
coram eodem Scipione Cardinali Lancellotto (vt in
copia deciſionis, quæ data fuit manuſcripta) reſolutum
fuit, mandatum de manutenendo relaxatum ad fauo-
rem prædicti Equitis Thomaſij fuiſſe iuſtum, & poſt-
modum ſub die 8. Martij 1578. coram ſanct. mem. Cle-
mente Octauo, vt in deciſione 240. part. 2. diuerſ. fuit receſ-
ſum ab iſta deciſione Lancellotti, ea demùm ratione, quod
Eccleſia Sancti Leonardi, meliùs probabat ſuam poſſeſ-
ſionem. Vnde in caſu dictarum deciſionum, opus erat
videre, quis poſſeſſionem probaret, quia cùm quidam Aſ-
canius vtranque Commendam Sancti Leonardi, & San-
cti Martini poſſideret, non conſtabat, an tenutam Pon-
tis Arrighi poſſideret magis, ratione vnius, quàm al-
terius Commendæ, vt videre eſt in eadem deciſione ſub
num. 2.

num. 2. ac propterea iure meritò, in caſu dictarum deci-
ſiouum, debebat inſpici actualis poſſeſſio, cùm non
conſtaret, an vna, vel altera Eccleſia poſſideret. Vnde
ſtante hac ſerie facti, fuit in eadem deciſione 682. oppor-
tunè ordinatum, vt videretur, an conſtaret de primo ex-
tremo dicti Equitis Thomaſij; Et tantùm abeſt, quod in
prædictis deciſionibus reprobetur concluſio firmata in di-
cta deciſione, *Senen. Pontis Arrighi* 390. *parte prima di-*
41 *uerſorum* (nempè quod ſi Sede vacante, † naturalis poſ-
ſeſſio occupetur, competat Eccleſiæ manutentio,)
quod imò expreſſis verbis confirmatur in eadem *deciſio-*
ne 240. *part.* 2. *diuerſ. coram ſanct. mem. Clemente Octauo*,
in fine, dum allegatur eadem *deciſio ſub die* 12. *Iunij.* 1573.
coram D. de Rubeis Decano. Et prædictæ concluſioni aſſen-
tit etiam *deciſ.* 203. *num.* 3. *apud ſanct. mem. Gregor. XV.*
deciſ. 19. *num.* 12. *&* 13. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 560. *num.*
4. *part.* 1. *in recent.* quæ in alia deciſione fuerunt etiam
ponderatæ. Pro quorum corroboratione, fuit etiam con-
42 ſideratum, quod † antiquitùs remedium *retinendæ*, ra-
rò practicabatur, vt videre eſt ex *deciſione* Biſignet. *vltima*,
de Reſtitutione ſpoliat. vbi Capitulum, cui denegatæ fue-
rant Candelæ, quas percipere ſolebat, intentauit Indi-
cium ſpolij, ex vnica denegatione, & hoc interdictum
43 † *retinendæ*, cæpit eſſe obuium, ac frequentiùs practi-
cari non multis ab hinc annis, vt videre eſt apud Puteum
deciſ. 192. *num.* 3 *lib* 1. *& deciſ.* 409. *lib.* 2. *in correctis*, prout
hodie paſſim practicatur.

Non obſtat Rotæ authoritas, deciſionibus in contra-
rium allegatis, quia *deciſioni primæ de reſtitutione ſpoliat.*
44 *in nouis*, † viſum fuit DD. ſufficienter ſatisfactum in alia
deciſione, prout *deciſioni* 390 *&* 682. *parte prima diuerſ.*
quibus etiam ex proxime deductis paret reſponſio; quem-
admodum ex alia deciſione deducitur quoquè reſponſio
ad *deciſionem Seraphini* 1127. *ad deciſionem* 171. *p.* 2. *recent.*
& ad aliam in cauſa *Bergomen Bonorum*. 18. *Ianuarij* 1594.
coram bon. mem. Cardinali Blanchetto. In præfatis enim de-
45 ciſionibus † Rota iuxta caſuum diuerſitatem reſpondit.
Nam in caſu dictæ *deciſionis* Seraphini, clarè patet, quod
dubitabatur de validitate Vnionis, & dum ea cognoſce-
46 batur † manutenendus erat poſſeſſor, prout etiam in di-
cta *deciſ.* 171. *par.* 2. *recent.* ambigebatur, an domus eſſet an-
nexa Canonicatui. In deciſionibus verò *bon. mem. Peniæ in*
cauſa Hypporigien. Cappellæ Sancti Martini 25. *Maij*, *&* 21.
Octob 1611 agebatur idem caſus, de quo in dicta *Senen.*
Pontis Arrighi, quia eadem perſona poſſederat Eccleſiam
Sancti Martiol in Caſtro, & extra Caſtrum, & dudum
erat, cuius Eccleſiæ bona eſſent. Deciſioni *bon. mem. Car-*
dinalis Caualerij 209 Reſpondetur illam eſſe intelligen-
47 dam † iuxta terminos deciſionum Seraphini, & dictæ *Se-*
nen. Pontis Arrighi, quas allegat. Rationi verò repetitæ,
quod aliàs nunquàm daretur præſcriptio contra Eccle-
ſiam, placuerunt DD. reſponſiones datæ in alia deciſione
ponderando, quod ſi Prælatus fuerit negligens in recupe-
48 randa naturali per decennium, † eadem naturalis poſſeſ-
ſio amittitur, vt in puncto dicit Soccinus ſenior, *allega-*
to conſ. 266 *num.* 20. *in fine*, *verſ. ſed illam amiſit*, *volum.* 2. Ri-
pa *in cap. cum Eccleſia Sutrinę*, *num* 23 *de cauſ. poſſeſ. &*
propriet. Rolaod. *conſ.* 50. *num.* 26 *lib.* 2. Aymon. *conſ.* 235.
num. 1.

Et ita deciſum, vtraquè parte informante.

Eſt deciſio 78. ſupra in hac eadem parte.

¶ Et infra adſunt in hac cauſa aliæ deciſiones coram Re-
uerendiſſ. P. D Coccino Decano nempe die 27 Iunij 1633
& 28 Aprilis 1634.

R. P. D. MERLINO.

Romana Hæreditatis.

Die Lunę 21. *Iunij* 1632.

ARGVMENTVM.

Actio vna, quando eſt ab aliquo intentata, an & quo caſu poſſit redire ad aliam, & alia de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, quando oſtenditur non abolitum, nequè cancellatum, nec in vlla parte vitiatum, tunc hæredi ſcripto, non poteſt denegari auxilium l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.*

2 *Conditionem adimplere debent, ſi faciat, quantùm in ſe ipſe eſt, vt conditio adimpleatur, tunc habetur pro completa.*

3 *Hæres petens admiſſionem iuxta formam, & tenorem teſtamenti, ſatis dicitur velle adimplere, id quod teſtator præcepit.*

4 *Contrahentes, ſi aliquid voluiſſent, vt fieret, id expreſſiſſent.*

5 *Debitorum nomina propriè non veniunt appellatione bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpeciem.*

6 *Actor, poſtquàm intentauit vnam actionem, tunc ad aliam redire amplius ei non eſt conceſſum.*

7 *Electio vnius viæ per errorem, non per hoc cenſetur renunciatum alteri viæ.*

8 *Hæres non viſo, & oculariter per lecto teſtamento non poteſt illi tacitè, vel expreſsè renunciare.*

9 *L. de his. ff. de tranſact. habet etiam locum in renunciationibus.*

10 *Actio vna, quando eſt electa, quæ ſecum non traxit exequutionem, nec ius perfectè fuit quæſitum tunc licita eſt variatio.*

11 *Actiones alicui competentes, ſi ortum habeant ex diuerſa cauſa, tunc per electionem vnius, non cenſetur alteri actioni renunciatum.*

12 *Immiſſio non impeditur per exceptionem redditionis rationis, ſi requirat altiorem indaginem.*

13 *Actioni familiæ erciſcundæ eſt locus, quando aliquid eſt diuidendum inter cohæredes.*

14 *Identitas bonorum hæreditariorum ad effectum immiſſionis, ex quo benè probetur.*

DECISIO CXL.

DOMINO Cæſari Vannutio in teſtamento per Ca-
tharinam matrem hæredi ſcripto pro indiuiſo vna
cum alijs cohæredibus, dandam eſſe Immiſſionem in bo-
nis hæreditarijs dictæ Catherinæ teſtatricis ex *remed. l. fin.*
C. de edict. Diu. Hadr. tollen. hodiè Domini cenſuerunt,
quia produxit teſtamentum non abolitum, nequè can-
cellatum, nequè in vlla ſui parte vitiatum, vnde
† pro aſſequenda poſſeſſione bonorum, in quibus fuit hæ- 1
res ſcriptus, non eſt illi denegandum auxilium *d. l. fin.*
C. de Edict. Diu. Hadr. toll. vt communiter notant ibidem
ſcribentes, & Menoch. *de adpiſcen. remed.* 4. *num.* 363. Ca-
putaquen. *deciſ.* 351. *part.* 2. Rot. *deciſ.* 654 *num.* 1. *par.* 1. *re-*
cent. & coram. ſan. mem. Gregor. XV deciſ. 206. *num.* 1. *& alias*
paſſim.

Nec obſtare viſum fuit, quod D. Cæſar ſcriptus fue-
rit hæres ſub conditione collationis, ſeù accommunatio-
nis bonorum per ipſum, ex titulo donationis ab eadem
teſtatrice factæ, acquiſitorum, ideoque non purificata
hac conditione, careat exercitio actionis ex teſtamento.
Quoniam placuit reſponſio, quod cum teſtatrix ſuper bo- 1
nis Cæſari donatis ſibi reſeruauerit vſumfructum, & di-
cta teſtatrice de anno 1626. vita functa, D. Porfirius fra-
ter poſſeſſionem omnium bonorum apprehenderit, de quo
tempore D. Cæſar iuſſu Principis in Caſtris degebat, hinc
fit dictæ conditioni ſatisfactum cenſeri per verbalem de-
clarationem à dicto Cæſare emiſſam, quod vult, atquè
intendit bona donata habere pro collatis, & accommu-
natis, niſi per fratrem cohæredem impediatur, hæcquè
declaratio Cæſaris videtur importare quandam renuncia-
tionem bonorum donatorum, nec deſiderari ab eo poteſt
poſitiua collatio bonorum, quæ à patrimonio teſtatricis 11
donantis, nunquàm fuerunt abdicata, nequè ipſi do-
natario per apprehenſionem poſſeſſionis incorporata, &
cum Cæſar animo implendi conditionem, † fecerit quan- 2
tùm in ipſo erat, vt impleretur conditio, vtiquè pro imple-
ta haberi debet, iuxtà tradita per Socc. Sen. *in l. teſtam. §. a.* 2.
n. 6. *ff. de cond. & demonſt.* Iaſ. *in l. ſi pater, verſ. ſimiliter ſuffi-*
cit, C. de coll. Menoch. *conſ.* 30. *n.* 19. Peregr *de fideic. art.* 16. *n.*
122 Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 16. Dumquè idē
Cæſar Immiſſionem † petit iuxta formam, ac tenorē te- 3
ſtamenti, ſatis dicitur velle bona conferre, vti præcepit te-
ſtatrix, Surd. *conſ.* 128. *n.* 21. Rot. *deciſ.* 262. *n.* 6. *part.* 1. *recent.*

Nec ſubiſtit, quod idem Cæſar teneatur etiam confer-
re creditum per Catharinam matrem ipſi Cæſari, & ſoro-

vibus de anno 1602. remiſſum, & condonatum, quoniam
imò præceptum de conferendo, & accumunando loqui-
tur duntaxat de bonis donatis ſub die 17. Decembris 1601
vt in ſum. num. 2. Vndè ſolùm de contentis in di-
4 cto inſtrumento donationis, † quæ ſigillatim expreſ-
ſit, non autem de credito remiſſo, cenſeri debet,
quod voluerit collationem fieri *arg. l. vnica, §. ſin au-
tem, C. de caduc. tollend.* Surd. *conſ.* 466. *num.* 7. Ro-
ta *deciſ.* 627. *num.* 6. *part.* 2. *recent.* præſertim, quia
5 nomina † debitorum propriè non veniunt appellatione
bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpeciem, Oldrad.
conſ. 219. Lap. *alleg.* 91. *num.* 9. Socc. Sen. *conſ.* 101. *num.*
6. *lib.* 1.

Minùs obſtat, quod D. Cæſar eligendo, & intentando
actionem ex donatione, cenſeatur renunciaſſe actioni ex
6 teſtamento, † adeò vt ad hanc redire non ſit ampliùs illi
permiſſum, ex *l. ſerui electione, ff. leg* 1. Gabr. *de act. con-
cluſ.* 1. *in princ.* Quoniam ceſſare viſum fuit obiectum ex
eo, quod non probatur, Cæſarem de tempore electæ
actionis ex ſtipulatu, ſeù donatione habuiſſe ſpecificam
ſcientiam hæreditatis ſibi per Matrem relictæ in teſta-
mento, & claram notitiam omnium qualitatum teſta-
menti, ac ſignanter optionis ſibi competentis agendi,
vel ad bona donata, vel ad delatam hæreditatem, qua
deficiente certa ſcientia, prima via dicitur electa per er-
7 rorem, nec per electionem † iſtius dicitur renunciatum
alteri viæ, circa quam, cum ignoraret illam ſibi compe-
tere, deliberare nuſquàm poterat, iuxta tradita per
Bart. *in d. l. ſerui electione nu.* 1. Alex *num.* 3. Caſtr. *num.* 3.
Iaſ. *num.* 6. Rip *num.* 6. *&* 7. *ff. de leg.* 1. Gabr *de act. concl.* 2.
num. 4. Menoch. *conſ.* 533. *num.* 19. vbi quod debeiet co-
hæres intimare teſtamentum, Rota *deciſ.* 95. *num.* 2. *&*
deciſ. 111. *nu.* 7. *par.* 1. *recent. & in Vrbeuetana hæ-
reditatis* 14. *Iunij* 1623. *&* 22. *Maij* 1624. *coram bo.*
8 *memor. Patriarcha Marzanedo.* Imò non † viſo, &
oculariter perlecto teſtamento, Cæſar illi tacitè, aut ex-
preſsè renunciare non potuit, obſtante *l. de his, ff. de tran-
9 ſact.* † quam locum etiam habere in renunciatione,
tradunt poſt alios, Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *num.*
15. *&* 20. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 594. *nu.* 1. *&* 20. *ac* 21.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 299 *numer.* 24. Rot *in
Parmen. datij* 23. *Februarij* 1602. *coram Reuerendiſſi-
mo D. meo Decano*, & latè in *Meleuitana hæreditatis
5. Martij* 1625. *coram me.* Vltra quod, ſi D. Cæſar non po-
terat ſuccedere, niſi facta collatione bonorum donato-
rum, putauit ſe rectè agere pro illorum conſequutione,
vt deinde in exequutionem præcepti teſtatricis accom-
munaret, neque adhuc integra, & dum electio actio-
10 nis † ex donatione ſecùm non traxerat exequutionem,
neque adhuc perfectè ius fuerat acquiſitum Porfirio co-
hæredi, licitum fuit Cæſari variare, *l. apud Aufidium,
ff. de opt. legat.* Rimin. Iun *conſil* 693. *num.* 23. Surd.
conſ. 264. *num.* 33. *&* 34. *& conſ.* 413. *num.* 18. Bar-
dellon *conſ.* 23. *num.* 30. Rot. Bononien. *deciſ.* 107. *num* 24.
& 25. Præſertim verò, quia actiones Cæſari competen-
11 tes ortum habent ex diuerſa † cauſa, quo caſu per ele-
ctionem vnius, non cenſetur alteri renunciatum, &
prior actio deſeri poteſt, atque ad aliam haberi regreſſus,
l. quod in hæredem, §. eligere, ff. de tribut. act. Crauett. *conſ.*
16. *num.* 9. Gabr. *de act. concl.* 2. *num.* 17. Rot. *coram ſan. me.
Greg. XV. deciſ.* 270. *num.* 2.

Demùm nec aduerſatur, quod D. Cæſar ſit debitor ma-
tris in pluribus pecuniarum ſummis, quoniam cum debi-
torum huiuſmodi liquidatio pendeat à diſcuſſione admi-
niſtrationis ipſius Catharinæ matris, & ratiocinio tute-
læ per ipſam geſtæ, tàm ante, quàm poſt tranſitum ad
12 ſecunda vota, hinc meritò † hæc exceptio, vel requirens
altiorem indaginem, admitti non debet in hoc iudicio,
adipiſcendæ, ad retardandam Immiſſionem, ſed ad pe-
titorium eſt reijcienda. Menoch. *de adipiſcend. remed.* 4. *nu.*
926. Rot. *deciſ.* 131. *num.* 9. *& deciſ.* 229. *num.* 1. *part.* 2.
recent & coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 194. *num.* 22.
maximè, quia Immiſſio petitur pro indiuiſo, qua ob-
tenta, poterunt poſtea hinc inde rationes debitorum, &
13 creditorum ſubduci, expungi, atque putari, & † lo-
cus erit iudicio familiæ erciſcundæ iuxta tradita in *Roma-
na Palatij dell' Aquila* 5. *Iunij* 1602. *cor. bo. me. Card. Sacrato.*

De bonorum autem identitate, pro quorum Immiſſio-
ne agitur, viſũ fuit Dominis non poſſe dubitari, quia Por-
firius cohæres, adeundo hæreditatẽ matris, & adipiſcendo
illorum, tanquàm hæreditariorum, poſſeſſionem, atque
vt talia in Inuentario deſcribendo, falſus fuit illa eſſe hæ-
reditaria, † & hinc remanet plenè probata identitas ad 14
effectum obtinendi Immiſſionem contra Porfirium deſ-
cribentem dictum inuentarium, Bald. *conſ.* 89. *num.* 3. *lib.*
2. Peregr. *de fideicomm. art.* 44. *num.* 5. *& conſ.* 48. *num.* 5. *lib.*
1. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 618. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 407. *num.* 2.
par. 2. *recent. & coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 575.
num 3.

Et ita vtraque parte informante, reſolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Camerinen. Bonorum.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Sententia non ſubſiſtit, ſi fuerit lata non præ-
cedente titatione ſpecifica, præciſa, & no-
minatim ad eam, facta, ita quod hoc caſu,
nec admittantur verba æquipollentia. Le-
gitimatio perſonarum in omne iudicio eſt
facienda.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non ſubſiſtit, ſi nominatim non præceſſerit cita-
tio ad ſententiam.*
2 *Citatio non poteſt dici nominatim facta ad ſententiam, ſi ea
facta fuerit ad viden. pro quia reproductione omnium fa-
uorabilium, cauſam expediri, cum victoria expenſa-
rum, & quare nu.* 6.
3 *Expreſſum id ſatis dicitur, quod venit in neceſſariam an-
tecedentiam.*
4 *Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica, & præciſis ver-
bis ad ſententiam concepta.*
*Adeò vt, nec virtualis comprehenſio, nec verba ſufficiat
æquipollentia. num.* 4
5 *Citatio ad videndum determinari cauſam, non ſufficit, ad
hoc, vt dicatur, quod citatio ſit ad ſententiam.*
7 *Iudex, ſi cauſam expediat per decretum, deinde parte in-
ſtante, poteſt illud reuocare.*
8 *Pars citata, debet eſſe certa, quando Iudex vult ferre
ſententiam, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cum
ampliùs reuocari non poſſit.*
9 *Ad Expenſarum condemnationem procedi poteſt per de-
cretum.*
10 *Sententia, quando eſt proferenda, requiritur citatio ad
hoc ſpecifica, & præciſa, cum agatur de re magni præ-
iudicij.*
11 *Prorogatio nõ poteſt amplius operare, quàm ipſa res prin-
cipalis prorogata.*
12 *Stylus aliquis, vt dicatur conſuetudinem introduxiſſe, quid
requiratur.*
13 *Stylus, vt attendatur, requiritur, vt ſit obtentum in
contradictorio iudicio, præſertim, quando eſt contra
ius.*
14 *Styli probatio, vt excludatur ſufficit vnicus actus contra-
rius.*
15 *Ceſſionarius, vt validè agat, quid debeat docere.*
16 *Perſonarum legitimatio in omni iudicio, quàmuis priuile-
giato, plenè, & concludenter facienda eſt.*
17 *Notarij atteſtationi fidem facientes de inſtrumento à ſe
rogato non ſtatur.*
18 *Perſonarum legitimationi non dicitur ſatisfactum per fi-
dem, quia dum integra non exhibentur inſtrumenta, non
poteſt reus contra illa proponere exceptiones ſibi com-
petentes, & indagare quem gradum probationis con-
tra ſe faciant.*
19 *Perſonarum valida legitimatio non dicitur facta per pro-
ductionem fidei, maximè ſtante proteſtatione partis ad-
uerſæ, quod legitimè fieret.*

DECISIO CXLI.

FVIT per Dominos concluſum ſententiam de partibus
eſſe nullam, quia lata fuit ſine citatione, quæ nomina-
tim † præcedere debet ipſam ſententiam, aliàs ſententia
non ſubſiſtit, Clem. *ſæpè & ibi gloſ. de verb. ſignif.* Afflict.
deciſ. 182. *num.* 3. Capic. *deciſ. n.* 35. Rota *deciſ.* 17. *de re iudic.
in nou.*

in nou. & coram Cardin. Mantica *deciſ.* 291. *num.* 1.
cum alijs.
Neque obſtat, quod facta fuerit citatio ad videndum,
præuia reproductione omnium fauorabilium cauſam ex-
pediri ad fauorem, cum victoria expenſarum, per quam
2 citationem, pars cenſeatur vocata ad videndum † ferri
ſententiam, ac verba prædicta nihil aliud importare poſ-
ſe videantur, & condemnatio expenſarum non fiet, niſi
poſt latam ſententiam; Ideoquè pro ſuſtinenda ſenten-
tia, ſufficere huiuſmodi citationem, dicendum ſit, cum
3 † iſtis dicatur expreſſum, quod venit in neceſſariam an-
tecedentiam, Rota *deciſ.* 450. *num.* 8. *& 9. part.* 1. *diuerſor.*
Quoniam placuit reſponſio, quod citatio ad ſenten-
tiam debet eſſe ſpecifica, expreſſis verbis ad ſententiam
4 † concepta, adeout nec virtualis compræhenſio, nec ver-
ba ſufficiant æquipollentia, *gloſ. in Clem. ſæpè, verb. ad id, de
verb. ſignif.* Roman. *conſ.* 369. *num.* 8. Gonzal. *in annot. con-
tr. nullus. num.* 118. Rota *coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.*
209. *num.* 4. *& ibi* Addent. *num.* 7. *& coram Cardinali Caua-
lerio deciſ.* 376. *num.* 1. *& in recent. deciſ.* 486. *num.* 7. *par.* 2.
5 vbi quod non ſufficit citatio ad videndum determinari †
cauſam, & in *Terdonen. Penſionis* 16. *Ianuarij* 1617. *coram
bon. mem. Vbaldo.* Talis autem non eſt præallegata cita-
tio, quia ſub illa citatione Iudex potuiſſet cauſam expe-
6 dire † per decretum, & deinde parte inſtante † illud re-
7 uocare, *c. cum ceſſante, de appellat. l. quod iuſſit, ff. de re iu-
dic. & vtrobiquè Doctores omnes,* Veſtr. *in prax. lib.* 8. *cap.*
2. *num.* 6. Lancellot. *de attent. part.* 2. *cap.* 12. *limit.* 1. *num.* 13.
& ſeqq. qui etiam de ſtylo Romanæ Curiæ teſtantur, &
ſic pars citata non reddebatur certa, quod eſſet ferenda
8 † ſententia, quæ magis erat præiudicialis, quia ampliùs
reuocari non poterat, vt per Rotam *deciſ.* 18. *num.* 2. *par.* 1.
recent. eademquè prorsùs ratione per decretum potuiſſet
9 procedere † ad condemnationem expenſarum, & ſic ſa-
tisfactum non fuit iuribus exigentibus, vt citatio ſit ſpe-
cifica, & præciſa ad ſententiam; & dicta citatio perne-
ceſsè non inferebat, quod proferenda eſſet ſententia, pro-
10 ut omninò † requiritur in re tanti præiudicij, Rota *coram
ſan. mem. Gregorio XV. deciſ.* 457. *num.* 8. *& in recent. deciſ.*
274. *num.* 3. *par.* 1. *cum alijs ſupra allegatis.*
Nec releuat, quod in termino reproductionis dictæ ci-
tationis, facta fuerit monitio ad ſecundam, quia hæc mo-
11 nitio eodem vitio laborat, quo, citatio, nec † magis ope-
rari poteſt, quàm ipſa citatio, cuius eſt quædam proroga-
tio, vt per Seraphin. *deciſ.* 583. *num.* 1. *in fine.*
Minùs ad hoc ſuffragatur deductus ſtylus illarum par-
tium, quod citatio ad videndum cauſam expediri, funga-
tur vice citationis ad ſententiam, ſuper quo datur fides
Curialium Camerinen. in ſummario num. 4. quoniam ex
dicta fide non probatur, nec aſſeritur, quod vniformiter
12 ſemper ita fuerit ſeruatum in omnibus cauſis † per tanti
temporis ſpatium, quod ſufficiat ad conſuetudinem in-
ducendam, & quod ita fuerit in contradictorio iudicio
13 obtentum, prout requiritur ad hoc, † vt ſtylus ſit atten-
dendus, præſertim, quando eſt contra ius, Anchar. *conſ.*
178. *num.* 7. *in fin.* Alex. *conſ.* 131. *num.* 9. *lib.* 2. Gratian. *di-
ſcept. forenſ. cap.* 694. *num.* 36. Rota *coram Reuerendiſs. D. meo
Decano, deciſ.* 182. *num.* 5.
Imò de contrario potiùs apparet, in ſummario enim
pro Venantio num. 4. datur citatio ſpecificè concepta ad
ſententiam in eodem proceſſu, in hac cauſa confecto in-
14 ſerta, † & ſic excluditur probatio prætenſi ſtyli, ad quem
effectum ſufficit vnicus actus contrarius, Surd. *conſ.* 393.
num. 24. Rota *deciſ.* 112. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*
Aliam quoquè nullitatem in prædicta ſententia Do-
mini deprætenderunt ex eo deductam, quod Andreas in-
terdictum, adipiſcendæ, intentauit tanquàm ceſſio-
15 narius fratrum, † ac ſororum, & tamen de ceſſione
legitime non docuit, & ſic perſonam non legitimauit,
quàmuis de legitimatione fuerit expreſsè oppoſitum, vt
in ſummario Venantij num. 1. Vnde reſultat nullitas,
16 quia † legitimatio perſonarum in omni iudicio quantùm-
uis priuilegiato, plenè, & concludenter eſt facienda, Bart.
in l. 2. *num.* 3. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Rota *coram ſan.
mem. Gregorio XV. deciſ.* 233. *num.* 3. *& in recent. deciſ.* 142.
num. 2. *par.* 1.
Nec ex fide Notarij atteſtantis ſe de inſtrumento ceſ-
17 ſionis rogatum fuiſſe, † inſurget ſufficiens probatio legi-
timationis perſonæ; quia non ſtatur atteſtationi Notarij
18 † fidem facientis de inſtrumento à ſe rogato, Put. *deciſ.*
15. *de fid. inſtrum. & coram Card. Seraphino deciſ.* 430. *num.* 4.
nec per fidem huiuſmodi ſatisfit legitimationi perſona-
rum faciendæ, quia dum † integra non exhibentur inſtru- 19
menta, non poteſt reus contra illa proponere exceptio-
nes ſibi competentes, & indagare quem gradum probatio-
nis contra ſe faciant, eoquè minùs fides huiuſmodi poteſt
ſuffragari, dum poſt illius productionem, † repetita fuit 20
proteſtatio, de legitimatione ritè facienda, vt in ſum-
mario Venantij num. 2.
Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Probari, quando aliquid poteſt per ſcriptu-
ras, & maximè, quando aliter probari
non poteſt, remiſſoria ſine dubio tanquàm
calumnioſè petita denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de
probanda re antiqua.*
2 *Inſtrumentis antiquis indubitata lucis veritas, aſſiſtit.*
3 *Remiſſoria denegatur, quando articuli tendunt ad ſub-
uertendum id, quod per deciſiones fuit firmatum.
num.* 8.
4 *Codex vetuſtiſſimus originalis Moralium S. Gregorij
Papæ conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia Beatæ
MARIÆ de Pilari.*
5 *Teſtes, vt probent immemorabilem, debent percutere
tempus ante motam litem.*
6 *Immemorabilis ceſſat, quando actus ſunt impoſſibilis pro-
bationis, & denegatur remiſſoria.*
7 *Probari, quando aliquid poteſt per ſcripturas, non eſt o-
pus ſubire maximos labores, & ſumptus remiſſoriæ.*
9 *à Remiſſoriæ conceſſione ſuſpicio calumniæ retrahere
ſolet Rotam.*
10 *Scripturæ, quando ſunt ſimplices, & emanarunt à per-
ſonis ſuſpectis non faciunt fidem.*
11 *de Probatione ſcripturarum non eſt ampliùs quæren-
dum, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abun-
dè fuerunt diſcuſſæ.*

DECISIO CXLII.

DOMINI negarunt remiſſoriam propter irreleuan-
tiam articulorum. Quæ probatur, quia primus,
ſecundus, tertius, ſextus, vndecimus, decimustertius,
decimusquartus, & decimusſextus, vſquè ad vigeſi- 1
mumtertium, continent, quòd Eccleſia Sancti Salua-
toris à ſui initio, ac poſt Cæſaream Auguſtam, à Mau-
rorum tyrannide anno 1118. liberatam, fuit habita, &
reputata pro Cathedrali, & Matrice Cæſarauguſtana;
cui donata fuerit Eccleſia Beatæ MARIÆ Virginis de
Pilari. Et quòd Reges pleraque conceſſerint priuilegia.
Eamque vti Matricem Prior, & Canonici dictæ Eccleſiæ
Beatæ MARIÆ in publicis actibus, & functionibus, ac
ritibus, & cæremonijs recognouerint. Quodquè eadem
Eccleſia Beatæ MARIÆ poſt Ciuitatis recuperationem
erecta fuerit in Collegiatam, ſub regula Canonicorum
Sancti Auguſtini, cum deputatione vnius ex Canoni-
cis Sancti Saluatoris in Priorem. Pro cuius aſſertionis
authoritate referuntur Hiſtorici, & rerum Hiſpania-
rum Scriptores: cum argumentis ductis ab amplitudi-
ne templi, & ſitus, necnon ab inſignibus, & imagini-
bus
Quæ omnia, cùm non percutiant tempus anterioris,
& antiquiſſimæ Cathedralitatis ad fauorem prædictæ
Eccleſiæ Beatæ MARIÆ de Pilari, quæ luculentèr,
& ex pluribus venerandæ antiquitatis monumentis, &
ſcripturis, firmata fuit in Deciſione * Reuerendiſſimi
Domini mei Decani, dictam anteriorem Cathedralita-
tem alterius Eccleſiæ nequaquàm excludunt. Et qua-
tenùs etiam tenderent ad illius excluſionem: ſunt im-
probabilia per teſtes: † quibus in probandis antiquis, præ- 1
ferun-

ferũtur ſcripturæ, *gloſ. fin. in cap. tertio loco, de prob.* Bald.
in c. cum cauſam, num. 3. eod. tit. l. cenſus, ff. eod. tit. Aym. *conſ.*
2 *54. num. 15.* qui allegat Bald. dicentem, inſtrumentis † an-
tiquis indubitatam locis veritatem aſſiſtere. Maſcard.
de prob. concluſ. 540. num. 13. Cùm itaque ex ſcripturis, co-
ram Reuerendiſſimo Domino meo Decano ponderatis,
conſtet de antiquiſſimo ſtatu, contrario illi, qui in arti-
3 culis † continetur, deneganda eſt Remiſſoria iuxta ſty-
lum Rotæ: de quo teſtatur Ægid. *deciſ. 9. num. 5.* Seraph.
deciſ. 1460. num. 3.

Alij articuli, nempè quartus, quintus, nonus, deci-
mus, vigeſimusquartus, & vigeſimusquintus verſantur
circa probationem famæ, quòd ab antiquo fuerit habita,
& reputata prædicta Eccleſia Sancti Saluatoris pro Ca-
thedrali: necnon circa probationem conſuetudinis im-
memorabilis accedendi ad eandem, ac in ea aſſiſtendi: &
propterea tenduot ad abolendam ſimul religioſam tradi-
4 tionem, quòd in prædicta Eccleſia † Beatæ MARIÆ
de Pilari, conſeruetur vetuſtiſſimus Codex originalis Mo-
ralium Diui Gregorij Papæ.

Hæc autem articulata, ſiue concernant famam, &
conſuetudinem immemorabilem, ſiuè reſpiciant geſta
ante hanc litem, quæ ab hinc ferè centum annis fuit mo-
ta, nequaquàm poſſunt probari per teſtes: quandoqui-
5 dem illi, ſubducto toto dicto tempore, debeant † de pro-
prio viſu, & auditu percutere tempus ante motam litem,
vt requiritur, Caputaq. *deciſ. 9. & 413. p. 3.* Et quando
actus ſunt impoſſibilis probationis, tunc ceſſare imme-
6 morabilem, † & denegari remiſſoriam dictum fuit *in
cauſa Caputaquen. vnionis 20. Maij 1594. coram bo. mem. Te-
nia, & in Burgen. iuriſdictionis 3. Iulij 1595. coram Litta, &
in Vlixbonen. iuris conferendi 7. Februarij 1607. coram Card.
Lancellotto.*

Deniquè contenta in reliquis articulis de priuilegijs, &
Regum conceſſionibus, ac lectionibus antiquis; cùm
7 ea poſſint minori impenſa probari, per ſcripturas, † non
eſt opus ſubire maximos labores, & ſumptus expeditio-
nis Remiſſoriæ, iuxta dictam *deciſ. Ægid. 9. in princip.*
cum alijs allegatis *in Florentina Subdecanatus 30. Aprilis
1629. coram R. P. D. meo Durano.*

Prætereà viſum fuit Dominis, quòd agentes pro Ec-
cleſia S. Saluatoris figurauerint conſuetudinem imme-
8 morabilem, cœteroſque articulos conceperint † ad eul-
tanda fundamenta dictæ elaboratiſſimæ Deciſionis Re-
uerendiſſimi D. Decani. Vnde oritur ſuſpicio calumniæ,
9 quæ Dominos à conceſſione Remiſſoriæ † retrahere ſo-
let, vt *in dictis Burgen. iuriſdictionis coram Litta, & Vlix-
bonen. iuris conferendi coram Card. Lancellotto,* ac nouiſſi-
mè *in Cracouien. iuris legendi 3. Decembris coram R. P. D.
meo Ghiſilerio.*

Non obſtat, quòd ſcripturæ, de quibus in dicta Deci-
ſione Reuerendiſſimi Domini mei Decani, non conti-
neant factum, ſed ſimplices aſſertiones, ſiuè enunciati-
10 uas Cathedralitatis Eccleſiæ Beatæ MARIÆ: † & cùm
illæ emanauerint à perſonis ſuſpectis, quibus non credi-
tur, ſit recurrendum ad probationes qualitatum ſcriptu-
rarum. Quia placuit reſponſio, quòd poſtquam ſcripturæ
11 cum omnibus ſuis † qualitatibus abundè fuerint diſcuſſæ
in ſæpe allegata deciſione huius cauſæ coram Reueren-
diſſimo Domino meo Decano, non eſt ampliùs de illis
inquirendum.

Et ità vtraquè &c.

* Ideſt ſub die 5. Martij 1630. eſt deciſio 353. ſupra par. 5.
recent.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Ciuitas, aut Collegium &c. quando oblige-
tur ex mutuo facto per adminiſtratorem
illius, & quando non. Emptor, quando
poſſit agere de euictione. Executio, quan-
do eſt facienda contra Vniuerſitatem pro
eius debitis, qualiter ſit procedendum.

SVMMARIVM.

1 *Euictio, quando eſt ſecuta, tunc emptori eſt aperta via
agendum pro recuperatione pretij ſoluti.*

2 *Collegium non obligatur ex mutuo facto per eius admini-
ſtratorem, niſi probata verſione pecuniarum in vtili-
tatem eiuſdem Collegij.*

3 *Vniuerſitas tota ſi contrahat, vel mandet cum aliquo, ſuo
nomine contrahere, tunc ipſa obligatio, etiam non
probata verſione in eius vtilitatem.*

4 *Forma non ſeruata, ſemper actus corruit.*

5 *In negatiua obſeruationis ſe fundans, tenetur illam
probare, aliàs ſemper præſumitur pro validitate
actus.*

7 *Mandatum eſt nullum, & iniuſtum propter crediti in-
certitudinem.*

8 *Emptor euicta re, & poſſeſſione ablata, tunc agit ad da-
mna, quæ ſunt ipſum pretium ſolutum.*

9 *L. hæreditatum, ff. ad l. falcid. quando ceſſet.*

10 *Venditor non tenetur de euictione, quando ſecuta eſt per
Iudicis imprudentiam, vel ex facto Principis.*

11 *Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, pro ea præ-
ſumitur, alio non probato, quod fuerit ritè lata.*

12 *Ad Emptorem ſpectat periculum rei venditæ, ſi poſt con-
tractum eueniat euictionis noua cauſa.*

13 *Ad Venditorem ſpectat periculum rei venditæ, ex cau-
ſa præcedenti ante contractum.*

14 *Venditor ſibi imputet, ſi moleſtias de iure, & facto non
amoueat emptori, illatas.*

15 *Pro Vniuerſitatis debito ſunt dirigenda mandata ad-
uersùs eius bona, & eis non exiſtentibus indicenda
eſt collecta.*

16 *Collectæ indictio eſt modus à iure approbatus.*

17 *Præſidentes, & Adminiſtratores Vniuerſitatis illam
repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius
debita, vel in bonis eiuſdem Vniuerſitatis, vel per
indictionem collectæ.*

18 *Priores & Conſules Vniuerſitatis, tunc pro debito illius
poſſunt carcerari, quando ſunt in mora ſoluendi.*

19 *Mora, in via executiua committitur, quando quis in
termino mandati relaxati, non ſoluit.*

20 *Mora committitur, quando fuit facta interpellatio iudi-
cialis.*

21 *Officiales Collegij Medicorum non habent facultatem
imponendi collectas pro ſoluendis debitis eiuſdem Col-
legij abſque licentia Pontificis.*

22 *Collegij corpus repræſentatur per ipſos Officiales.*

DECISIO CXLIII.

VENDITO officio, de quo agitur Notariatus, &
Secretariatus nuncupato, per Deputatos Collegij
Medicorum Vrbis, Coſmo Contino, & ad vitam Fran-
ciſci eius filij, eos in pacifica poſſeſſione emolumentorum
manutenere promiſerunt, & de euictione Officij, & de-
fenſione in forma iuris valida, & ad omnia damna in for-
ma Cameræ ſe obligarunt. Contigit euictio per Came-
ram Apoſtolicam, & propter eam Franciſcus filius, pri-
mò egit contra Lampugnanum pro reſtitutione pretij
ſcut. 700. qui poſtmodùm per ſententias Rotales * obti-
nuit declarari non eſſe obligatum de proprio, ex quo, Col-
legium venditionem ratam habuit; egit ſecundo loco i-
dem Franciſcus ex nouo reſcripto, & mandatum obtinuit
contra bona Collegij, & perſonas Protomedici, & Came-
rari; reſpectiuè totum Collegium repræſentantes; cauſa
poſtmodùm appellationis commiſſa, cum facultate pro-
cedendi ad legitimam executionem; quæſitum fuit de
vlteriori Proceſſu, & per Dominos fuit reſponſum.

Eſſe procedendum ad legitimam vlteriorem executio-
nem, niſi infra duos menſes de ſolutione fuerit doctum.

De Iuſtitia Franciſci Contini Agentis non fuit dubita-
tum, quia nititur inſtrumento obligatione Camerali val-
lato, & ratificatione ſubſequuta, ex quo Collegium te-
netur manutenere Continos in pacifica poſſeſſione per-
cipiendi emolumenta Officij, & de euictione, & ad da-
mna, vndè † cum euictio ſequuta fuerit effectualiter per 1
poſſeſſionis Officij priuationem, ſtatim apertus eſt locus
emptori ad agendum pro recuperatione pretij ſoluti, *l. ſi
plùs, vel minùs, ff. de euict. l. qui rem, C. eod. tit.* Crau. *conſ.
682. num. 6. & 845. num. 12.* dicens rem eſſe euictam, quan-
do poſ-

do poſſeſſori fuit ablata, Surd. *conſ. 36. n. 22.* Theſaur. *de-
ciſ 85. num. 1.*
2 Nequè obſtat defectus actionis, non probata † verſio-
ne pecuniarum io vtilitatem Collegij per *l. Ciuitas, ff. ſi
cert. petat.* Coller. *de proceſſu execut. par. 2. c. 3. num. 337.*
Mint. *de contr. lib. 8. tit. 12. num. 2.*
Quia quicquid fit io particulari de Vniuerſitate, vel
Officiali, aut Syndico accipiente mutuò nomine Vni-
uerſitatis, qui tenentur probare verſionem pro obliganda
3 Vniuerſitate; ſecùs tamen eſt, quando tota † Vniuerſi-
tas cootrahit, vel mandat cum aliquo ſuo nomioe con-
trahere, vt in præſenti: quia tunc non eſt probanda ver-
ſio, Ripa *in l. ſi is, qui num. 10. ff. de pignor.* Alciat *in d. l. Ci-
uitas, num. 2.* Mantic. *de contract. lib. 8. tit. 13. num. 6.* Colla
de retrotract. caſu 4. cap. 8. num. 1.
Similiter neque obſtat omiſſio formæ Statuti Collegij
cap. 30. prohibentis nihil determinari, niſi per ſecreta
ſuffragia, quod dicebatur factum non probari, in vendi-
4 tione præſentis Officij, vt ideò forma noo † ſeruata, ſem-
per actus corruat, *c. cum dilecta, de reſcript.* & latiſſimè
comprobat Becc. *conſ. 12. num. 17.*
Quia etſi poſſit dubitari de exiſtentia ſtatutorum, quæ
dantur, & etiam Bullæ Clem. VII. cum non ſint in actis
producta; attamen Collegium, qui ſe fundat in negati-
5 oa † obſeruationis, tenetur illam probare; aliàs ſemper
præſumitur pro validitate actus, Innoc. *in c. ſuper his, nu.
10. de accuſ.* Bart. *in l. actor. num. 6. C. de probat.* Gabr. *eod.
tit. concl. 6. in princ.* latiſſimè comprobans.
Nec releuans eſt alia exceptio, quæ deducitur ab exceſ-
ſu, ex eo, quod intereſſe emptorum reſtringebatur ad emo-
lumenta officij, quæ oon excedebant ſcuta octuaginta
qoolibet anno, non autem ad ipſum officium, cuius do-
minium non erat in ipſos translatum, oec poterat ab eis
vendi, & tamen fuit relaxatum mandatum pro ſorte
6 ſcut. 700. & † vlteriùs cùm officiom fuerit venditum ad
vitam Coſmi, & Franciſci eius filij, & Coſmus iàm de-
ceſſerit, habenda erat ratio temporis decurſi ad formam,
l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. & ante liquidationem di-
7 cebatur † mandatum fuiſſe, & eſſe nullum, & iniuſtum
propter crediti incertitudinem, Bald. *conſ. 99. num. 1. lib. 1.*
Seraph *deciſ. 1168. cum alijs allegat.*
Quia fuit reſponſum Collegium promiſiſſe, nedum
manutenere emptores in pacifica poſſeſſione exigendi e-
molumenta officij, ſed de euictione, & de damnis; vnde
8 officio euicto, † & poſſeſſione ablata agit Franciſcus ad
damna, quæ ſunt ipſum pretium ſolutum, *gloſ. in l. prima,
verbo, quanti, C. de his, qui à non Domino,* Alex. *conſ. 67. num.
2. lib. 2.* & de computatione, legis hæreditatum, non eſt
habenda ratio: quia officium per Cameram Apoſtolicam
venditum fuit ad vitam vnius tantùm pro ſcutis 2000. &
9 † vbi agitur de damno certo non eſt locus præſumptioni
legis prædictæ, *l. Titius, §. finali, ff. de act. empt.* Rot. *deciſ. 13.
num. 2. & 368. num. 1. par. 4. diuerſ.*
10 Demùm noo obſtat, quod euictio ſequota † fuerit per
Iudicis imprudentiam, & ex facto Principis, quæ Colle-
gium non potuit obligare ad reſtitutionem pretij.
11 Quia cùm præceſſerit ſententia, quæ fecit † tranſitum
in iudicatum, per quam Collegium fuit priuatum domi-
nio officij, de quo agitur, & pro ea præſumitur, alio non
probato, quod fuerit ritè lata Abb. *in cap. quoniam contra.
num. 23. de probat.* Grat. *conſ. 77 num. 3. volum. 2.* Gabr *de
ſent. concl. 4. num 2.* etiamſi petita fuerit reſtitutio in inte-
grum, non eſt agendum de Iudicis imprudentia, aut de
12 facto Principis, tanquàm † de contingeotibus poſt con-
tractum, quorum periculum ſolet ſpectare ad emptorem,
quæ fuit ratio legis, *ſi per imprudentiam, ff. de euict.* & fun-
data in *l. prima, C. de peric. & comod. rei vend. & l. finali, C. de
euict.* ſed dum cauſa fuit iudicialiter tractata, & officium
13 euictum ex cauſa præcedente, euictionis † periculum
ſemper ſpectat ad venditorem, Angel. *in l. prima, in ſecun-
do notab. C. de comod. & pericul. rei vend.* Oſaſc. *deciſ. 48. nu.
7.* præterea cum Collegium teneatur vigore eiuſdem obli-
gationis inſtrumentalis, in ſe ſuſcipere iudicium, & de-
14 fendere emptores à moleſtationibus, † ſibi, & non alijs
imputet, ſi moleſtias de iure, & de facto non amouit,
prout fuit dictum in *Romana dotis, quæ eſt 180. num. 4. im-
preſſ. per* Staril. *poſt ſuum tract. de Saluian.*
Maior difficultas videbatur in hac via executiua ſuper
modo exequendi mandata contra Collegium prædictum,
15 † in qua multi ſenſerunt dirigenda eſſe mandata contra
bona Collegij, aut eis non exiſtentibus indicendam eſſe
collectam, cum particulares de Collegio, oequè eorum
bona teneaotur pro debito Vniuerſitatis per *l. ſicut, §. pri-
mo, ff. quod cuiuſquàm vniuerſ. c. Imperatorum, de iur. calumn.*
& indictio † Collectæ ſit modus à iure approbatus, iuxta 16
Bart. *doctrinam in l. 4. §. actor de re iud.* & cum hac opinio-
ne traoſierunt Guttier. *de Gabell. quæſt. 169. num 19.* Felic.
de cenſib. lib. 2. cap. 3. num. 8 Capiblanc. *de offic. Baron. lib. 2.
Pragmat. 10. cap. 67. num. 2.* Auedan. *de execut. Mand. Reg.
cap. 14. 21. & 27.* & idem fuit firmatum in *Anconitana
Florum 10. Maij 1630. coram me;* alij verò exiſtimaruot
dirigenda eſſe mandata contra Præſidentes, & Admini-
ſtratores grauaodo, illos in perſona, quatenùs non ſol-
uerint debitum, cùm repræſentent totum Collegium, & 17
† habeant facultatem ſoluendi, vel io bonis eiuſdem V-
oiuerſitatis, vel per indictionem Collectæ, ſequendo
aotiquos huius opioionis auctores, nempè Bald. *in l. etiam,
num. 11. C. de execut. rei iud.* Angel. *in l. ſi quid, num. 1. &* Ca-
ſtr. *in l. ſicut, num. 2. ff. quod cuiuſquàm vniuerſ. nomine*, atquè
ita ſeoſerunt Garz *de expenſ. & melior. cap. 20. num 4.* idem
Guttier. *de Gabell. quæſt. 168. num. 19.* Mauſon. *de cauſis e-
xecutiuis, ampl. 3. num. 29.* Anton. Fabr. *in ſuo Codice, lib. 7.
tit. 33. diffin. 1. num 4.* & clariùs *lib. 4. tit. 7. defin. 5. num. 2.* Bo-
badill. *in ſua politica, tom. 2. lib. 2. cap. 8. num. 78.* & cum hac
ſecunda opinione Domioi tranſieruot in via executiua,
quæ competit Contino emptori Officij, vigore obligatio-
nis Cameralis, quæ poſtrema opinio, verè non diſcordat
à prima: quia Bald. *in dicta l. etiam, num. 11.* admittit Prio-
res, aut Conſules Voiuerſitatum poſſe carcerari; † ita 18
tamen ſi fuerint io mora ſoluendi; propterea aliter mo-
ram committunt Priores, quando agitur via ordinaria
contra eorom Voiuerſitates, nulla præcedente obliga-
tione perſonali, ſecundùm formam Cameræ Apoſtoli-
cæ, ſcilicet non indicendo collectam à Iudice ordinatam;
& tunc poſſunt carcerari ob non paritionem, ſecundùm
terminos deciſionis *Anconitanæ Florum* ſupra allegatæ,
in qua referuntur tenentes primam opinionem; aliter ve-
rò committitur mora in via executiua, vt in præſenti,
quæ ſtatim oritur contra Priores, † quando in termino 19
mandati relaxati non ſoluunt, cùm habeant bona Vni-
uerſitatis ſufficieotia, vel Collectam indicere poſſint
ſingulis de Voioerſitate, pro debito extinguendo abſquè
alia Iudicis auctoritate; aliàs non eſſet dare diſtinctionem
inter viam ordinariam, & viam executiuam, & actio-
nem perſonalem ex contractu, & obligatione deſcenden-
tem, & realem ex non paritione cauſatam, vt dicunt al-
legati pro hac ſecunda opioione, & in his terminis poteſt
admitti ſtylus A. C. de quo per Saluſt. *in ſuo praxi lib. 1.
cap. 36* & addito, quod etſi moram fuiſſe commiſſam, ex
eo probetur † quod Protomedicus, & Camerarius fue- 20
tint iudicialiter interpellati, Dec. & Cagnol. *in l. qui ſine,
ff. de regul. iur.* Menoch. *de arbitr. caſ. 220. num. 45.* oon ta-
men in ſoluenti relaxationis mandati, ſtatim videtur
mora commiſſa ratione ſubiectæ materiæ habendi pecu-
oias à particularibus per indictionem Collectæ; ſed intra
competentem terminum datum ad ſoluendum, vt de-
clarat idem Menoch. *d. caſ. 220. num. 45.* propterea Domi-
oi voluerunt oon priùs mandatum eſſe exequendum,
qoàm ſi vltra bimeſtre Collegium diſtulerit debitum
ſoluere.
Non obſtat, quod Officiales Collegij † Medicorum 21
non habeant facultatem imponeodi Collectas particula-
res pro debitis Collegij ſoluendis, abſquè licentia Ponti-
ficis: quia noo agitur de intereſſe Cameræ Apoſtolicæ
ſoluere propria debita; ſed de obligatione Collegij, & ſic
priuatorum, pro quo non legitur legalis prohibitio.
Nequè ex eo, quod noo eſſent Officiales de tempore
venditionis officij poſſunt eximi à perſonali obligatione:
quia non conueniuntur vti particulares de Collegio; ſed
tanqoàm officiales † repræſentantes Corpus Collegij, qui 22
ſemper extant ſub nomine dignitatis, vt benè probant
ſupra relati pro ſecunda opinione.
Et ita &c.

* Deciſio in hac caoſa ſub die 18. Iunij 1631. coram bon.
me. Motmanno, eſt ſupra 56. in hac eadem parte.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononieſi. Succeſſionis.

Die Lunæ 21 *Iunij* 1632.

ARGVMENTVM.

Renunciatio filiarum de bonis paternis, maternis, & fraternis eſt ſtrictè accipienda, & prout iacet interprætanda.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis materia ſtrictè venit interprætanda.*
2 *In renunciatione ea tantùm veniunt, quæ ſunt expreſſa.*
3 *Hæreditas per aditionem deſinit eſſe, & efficitur proprium patrimonium hæredis.*
4 *In renunciatione filiarum de bonis paternis, & maternis non veniunt ea, quæ per aditionem ſunt effecta proprium patrimonium fratrum &c.*
5 *Pater, quando cenſeatur adire hæreditatem maternam filio delatam.*
6 *Hæreditas ſolo animo aditur.*
7 *Renunciatio ſororis de bonis fratrum nominatorum non extenditur ad non nominatos.*
8 *Verbum, Dictum, eſt perſonaliſſimum. & num.* 10.
9 *Renunciatio bonorum debet tantùm, referri ad bona, & perſonas ſpecificatas.*

DECISIO CXLIV.

COMES Ferdinandus Barbatius de Mangiolis ex perſona Blanchæ Bentiuolæ eius matris prætendebat ratam partem bonorum, quæ ex hæreditate Peregrinæ Capellæ peruenerant ad Georgium eiuſdem Blanchæ fratrem ab inteſtato prædefunctum. Exaduersò autem Comes Alexander Bentiuolus frater prędictæ Blanchæ excipiebat de renunciatione facta à Blancha occaſione dotis ſibi à patre conſtitutæ; vnde propoſito à me dubio. An prædicta renunciatio obſtaret, DD. vnanimiter negatiuè reſponderunt.

Licèt enim renunciatio ampliſſimis verbis legatur facta, tùm in narratiua ibi, Dummodò ipſa quoque renunciet, & cedat omnia, & quæcunque Iura præſentia, & futura ſibi competentia, vel competitura in bonis, vel hæreditate olim D. Peregrinæ eius matris, & DD. Franciſci, & Alexandri eius fratrum vtrinquè coniunctorum, & omnium ſingulorum aliorum eius aſcendentium, tàm ex cauſa ſucceſſionis ab inteſtato &c. Tùm etiam in diſpoſitiua, ibi ceſſit, renunciauit Comiti Vlixi eius patri pro ſe, ſuiſquè hæredibus &c. omnia, & quæcunquè iura, actiones, & cuiuſcunquè qualitatis, & conditionis, omneque edictum, & interdictum, quæ, quas, & quod ipſa habuit, habet, & habitura eſt in futurum, ex cauſa ſucceſſionis ab inteſtato &c. ſibi debita; ſeù debeñ. in bonis, & hæreditate, ſeù hęreditatibus dd. parentum, & fratrum, & cuiuslibet eorum, ex cauſa legati &c. quæ iura, & alia ſic, vt ſupra. Et propterea videatur comprehendere etiam bona, quæ ex hæreditate Peregrinæ peruenerant ad Georgium eius filium, tamen
1 cum agatur de † materia renunciationis, quæ ſtrictè venit interpretanda. Purpurat. *conſ.* 372. *num.* 4. Gabr. *conſ.* 60. *num.* 6. *lib* 1 Gozad. *conſ.* 1. *num.* 7. Surd. *conſ.* 432. *num.* 2. Caual. *deciſ.* 340. *num.* 1. tantùm cenſetur per eam renun-
2 ciatum quantùm fuit in ea † ſpecificatum, qua propter cum de iſta portione Georgij nulla fuerit facta mentio, non poteſt dici in renunciatione compræhenſa. Surd *d. conſ.* 431. *num.* 13. *& ſeqq.* Seraphin *deciſ.* 658. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 624. *num.* 1. *& ſeqq par.* 1 *diuerſ.*

Nec obſtare viſum fuit, quod iſta portio Georgij prouenit ex hæreditate Peregrinæ, quia cum per mortem eiuſdem Peregrinæ hæreditas illius ſtatim delata fuerit ad ſingulos filios, & ſic etiam ad Georgium pro rata; ſequuta deinde aditione facta per eundem Georgium non
3 dicitur † ampliùs hæreditas, & patrimonium Peregrinæ, ſed efficitur proprium patrimonium filiorum, Menoch. *conſ.* 124. *num.* 5. Cephal. *conſ.* 489. *num.* 73. *&* 74. Surd. *conſ.* 562. *in princip.*

4 Vnde licet in renunciatione fuerint † compræhenſa bona materna, non tamen veniunt iſta bona, quæ per aditionem fuerunt effecta proprium matrimonium Georgij filij, Alber. *in l. ſi quam, § illud, num.* 7. *C. de inoff. teſtam.* Dec. *in l. hæreditat, num.* 8. *ff. de reg. iur.* Bald. *conſ.* 48. *lib.* 2. Alba *conſ.* 7. *num.* 16. Afflict. *deciſ.* 178. *num.* 4.

Quòd Georgius paternam hæreditatem adiuerit ſatis iuſtificatur, Nam cum tempore obitus matris eſſet infans, pater retinendo dotem, & bona mulieris, illorumquè fructus exigendo † cenſetur nomine filiorum 5
hæreditatem mulieris adiuiſſe, iuxta doctrinam Bart. *in l. gerit, num.* 28. *in fin. ff. de acquir. hæred.* Surd. *dicto conſ.* 562. *num.* 7. *& deciſ.* 340. *num.* 1. *&* 10. *verſ. ſed quia aliàs.*

Quod in præſenti caſu abſquè difficultate procedit. Ex quo, pater circa aditionem dictæ hereditatis plures actus poſitiuos fecit, nomine Georgij filij, ſemper ipſum matris hæredem enunciando, quod ad hunc effectum † ſuf- 6
ficit, cum hæreditas ſolo animo adeatur, *l. pro hærede, ff. de acquir. hæred. gloſ. in l. poſuit, in verb. voluntas, C. de iur. delib.* cum alijs relatis per Mart. *de ſucceſſ. par.* 4. *quæſt.* 14. *art.* 2. *&* 3.

Minùs obſtat, quod Blancha renunciauerit hæreditatibus, & bonis fratrum, & ſic cenſeatur renunciaſſe etiam bonis Georgij fratris, quia cum in dicta renunciatione fuerint ſpecificata nomina fratrum ſcilicet Comitum Franciſci, & Alexandri, † renunciatio facta de bonis 7
fratrum nominatorum, non poteſt extendi ad bona Georgij fratris non nominati. Dec. *conſ.* 379. *num.* 3. *&* 4. *& conſ.* 419. *num.* 9. Bald. *conſ.* 48. *per tot. lib.* 2. Aretin. *conſ.* 161. *num.* 5. Eugen. *conſ.* 88. *num.* 82. *lib.* 1. Caual. *deciſ.* 340. *num.* 3. Gregor. *deciſ.* 15. *num.* 3.

Ponderato maximè verbo. † Dictorum. quod eſt per- 8
ſonaliſſimum, & demonſtratiuum perſonarum priùs nominatarum, ad quarum portiones reſtringit renunciationem. Iaſ. *in l. filiusfamilias, §. Diui. in ſecunda lectura, num.* 51. *de leg.* 1. Mandoſ. *conſ.* 201. *num.* 3. Surd. *conſ.* 464. *num.* 2. Rot. *coram Gregor. deciſ.* 495. *num.* 5. *&* 7. *& deciſ.* 607. *num.* 6.

Deniquè non obſtant verba generalia, ibi, Pro eo, & toto, quod prætendere poſſit, quæ verba ſunt apta compræhendere etiam hæreditatem Georgij, quia † nihilo- 9
minus referuntur ad bona, & perſonas ſpecificatas. Surd. *conſ.* 431. *num.* 12. Maximè ſtantibus verbis reſtrictiuis, & repetitiuis, ibi. Dictorum vt ſupra, & ſimilibus, quæ reſtringunt diſpoſitionem ad ſuperiùs ſpecificata, prout de dictione, ſeù, verbo. † Dictorum. tenent DD. pro- 10
ximè relati, & de altera. Vt ſupra, firmat Surd. *deciſ.* 291. *num* 13. Rot. *deciſ.* 525. *in fin. par.* 5. *recent.*

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. PIROVANO.

Aſſiſieñ. Repetitionis Dotis.

Die Lunæ 21. *Iunij* 1632.

ARGVMENTVM.

Auus, ſi leget, aut promittat dotem nepti, quibus ſignis, & coniecturis cognoſcatur, quod ſit relicta contemplatione filij tantum, & non nepti, & non nulla de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Filias dotandi onus ſpectat ad patrem.*
2 *Dos debita filiæ excluſæ à ſtatuto, debetur ei tamquàm extraneæ.*
3 *Soror, quando non habet, vnde ſe dotet, tunc frater in ſubſidium tenetur illam dotare.*
4 *Minorum bona ſtabilia, quando non alienantur, ſed ſolùm obligantur pro debitu neceſſario, tunc interuenire non debent ſolemnitates.*
5 *Minoris bona, non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari.*
6 *Hæredes æquis portionibus tenentur ad legatum dotium filiarum ipſius teſtatoris.*
7 *Dos ab auo data, vel legata nepti, patre eius viuente*

an cen-

an cenſeatur legata patris contemplatione , vel ſolius neptis intuitu.

8 *Pupillus non poteſt per tutorem obligari , ex cauſa voluntaria.*

9 *Auus ſi promittat, aut leget dotem nepti , præſumitur hoc facere contemplatione patris.*

10 *Auum reliquiſſe dotem nepti eius contemplatione coniecturis , & præſumptionibus oſtenditur.*

11 *Auus relinquendo dotem nepti iam natæ , & per conſequens prædilectæ , an eius contemplatione cenſeatur relicta.*

12 *Auus , licet propter filium diligat nepotem , hoc tamen non eſt ſufficiens cauſa , vt dos ei relicta , dicatur relicta eius contemplatione , & non filii , num. 13.*

14 *Pater , præſumitur magis diligere filium , quàm nepotem ex eo*

15 *Auus ſi relinquat dotem nepti , quæ adhuc non eſt nubilis, tunc præſumitur relicta eius contemplatione , non autem filii .*

16 *Auus , legans aliquid ſimpliciter nepti , an illud præſumatur relictum , cauſa compenſandi , cum dote.*

17 *Pater , vel Auus in dubio præſumitur legare filiabus pro dote.*

18 *Ruin in conſil. 72. num. 7. lib. 2. in quibus terminis loquatur.*

19 *Dos conſtituta nepti ab auuo , quibus ſignis colligitur , eam reliquiſſe contemplatione filii , & num. 20. 21. 22. & 24.*

23 *Exceptio ſolet firmare regulam non exceptis.*

25 *L. dotem dedit. ff. de coll. bonorum, extenditur.*

26 *Auum reliquiſſe dotem nepti eius contemplatione , coniecturis vehementiſſimis debet oſtendi.*

28 *Statuta particularia loci ſunt ſeruanda , non autem generalia Prouinciarum.*

29 *Contractus antequam non eſt perfectus , non eſt executioni demandandus.*

DECISIO CXLV.

DVBITATVM fuit , an ſententia Rotalis ſit confirmanda , & eſſe reuocanda Domini reſponderunt .

Præceſſerat enim Iudicium coram A. C. In quo Franciſcus Nita petijt , & obtinuit relaxari mandatum contra Bernardinum Lucatellum Iuniorem , pro reſiduo dotis Claræ ſuæ vxoris , & ſororis dicti Bernardini in ſumma ſcutorum 1500. vigore pacti in Inſtrumentu dotali appoſiti per Palminiam matrem , & tutricem, quod quatenùs Mita conſequi non potuiſſet in termino triennij , dicta ſcuta 1500. ab hæredibus Seriati Lucatelli fratris Papirij vigore legati Bernardini ſenioris communis patris Papirij , & Seriati , tunc pupillus teneretur de proprio facta illi retroceſſione legati contra dictos Seriati hæredes , cuius quidem pacti conditiones tàm reſpectu litis , & diligentiæ , quàm temporis , cùm adimpletæ fuiſſent , exinde deuentum fuit ad relaxationem mandati prædicti , & executionem , quæ in Iudicio appellationis per Signaturam fuit præſeruata , quamuis poſtmodùm per ſententiam Rotalem reuocata.

Fundamentum reſolutionis fuit , quia validè potuit Bernardinus Iunior obligari per Palminiam eius tutricem ad conſtituendam , & ſoluendam dotem Claræ eius ſorori in ſumma ſcutorum 3000. ex quo ad eum huiuſmodi neceſſitas dotandi pertinebat , ſiuè ex perſona Pa-
1 tris , † ad quem ſpectat onus dotandi filias , *l. final. C. de dot. promiſſ. l. qui liberos , ff. de ritu nupt.* Hond. *conſ.* 50. *num.* 16 *lib.* 2 cui cum ſucceſſerit filius vti hæres , in ipſum propterea transferit tale onus , Ruin. *conſ.* 138 *num* 3. *lib.* 4. Phanuc. *de lucro dotis , gloſ.* 8. *num.* 82 Menoch. *præſumpt.* 109. *num.* 25. *lib.* 4. ſiuè ex perſona propria , ita diſponente Statuto Aſiſij fœminarum excluſiuo , & maſculis hæreditatem paternam de-
2 ferente , cum onere dotandi † ſorores , quibus propterea tanquam extraneis competit actio pro dote , contra fratres ſucceſſores , Brun. *de Statuto , quod ſtan. maſculis , art* 11 *principali num.* 15. Gabr. *conſ.* 25. *num.* 12. & 13. *lib.* 2 Honded. *conſ.* 83 *num.* 26. *lib.* 1. ac demùm prædictis ceſſantibus , in ſubſidium ſuſtinet
3 onus prædictum , quando † ſoror non habet , vnde poſſit ſe dotare , Bald. *in l. finali num.* 9. *C. de dot. promiſſ.* Campeg. *de dote par.* 1. *quæſt.* 23. Natta *conſ.* 658 *num.* 1. *lib.* 4. Honded. *conſ.* 18. *num.* 32. *vol.* 1. poſita autem neceſſitate dotandi ceſſat exceptiò nullitatis , ex defectu ſolemnitatis Iuris Communis , vel Statutorum , quando , vt hic non fuerunt alienata † ſtabilia 4
pupilli , ſed tantummodo obligata ad ſoluendum debitum neceſſarium , Menoch. *conſ.* 242 *num.* 1. Gratian. plenè comprobans *diſcept.* 647. *num.* 22. & idem fuit receptum in Maceraten. *dotis* 48. *impreſſa poſt tract. de oblig.* Camer. Mantic. *deciſ.* 13. *num.* 4. & *deciſ.* 282. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ.*

Non obſtat defectus cauſæ neceſſariæ , obligandi pupillum , quæ nunquàm cenſetur remiſſa de iure aut Statutorum diſpoſitione , quandoquidem ab ea dependeat validitas decreti Iudicis , & à decreto validitas obligationis , dùm ſine cauſa neceſſaria † bona minorum , 5
non poſſunt alienari , *l. ob æs , C. de præd. minor , l. magis puto , §. non paſſim , ff. de reb. eorum l.* 1. *in princip. C. de admin. tutor.* Guttier. *de tutor. par.* 2. *cap.* 6. Surd. *deciſ.* 96. *num.* 9. & propterea , cùm Clara filia Papirij eſſet dotata à Bernardino Auo , in ſcutis tribus millibus in teſtamento , cùm quo deceſſit , dicebatur obligationem Bernardini Iunioris pupilli , tunc continere cauſam voluntariam , non autem neceſſariam , ex quo Seriatus , & Papirius fuerunt † hæredes 6
Bernardini patris , & æquis portionibus tenebantur ad legata dotium filiarum ipſius Papirij , & ita ad ſcuta 1500. ceſſa contra hæredes Seriari , tenebantur ſucceſſores illius , non autem Bernardinus frater Claræ , & hæres Papirij , & in hoc falſitatem cauſæ dicebatur conſiſtere ; dum præſuppoſuerunt neceſſitatem dotandi in pupillu.

Nam etſi tàm coram A. C. quàm exinde in Rota fuerit principalis difficultas , prout ex deciſionibus cauſæ colligi poteſt , an ſcilicet dos ab auo data , vel legata † 7
nepti patre eius viuente cenſeatur legata patris contemplatione , vel ſolius neptis intuitu , quod ſi neptis , aut neptum intuitu mandata executiua , non poterant ab iniuſtitia ſaluari , & deciſiones cauſæ , & ipſa ſententia , erant confirmandæ , quoniam † pupillus non poterat per tutricem obligari , ex cauſa voluntaria , ſi verò patris contemplatione id actum fuerat , ſemper intrabat cauſa neceſſaria , & decreti validitas , ex iuſta cauſa non poterat controuerti.

Ideò pro reſponſione dicebatur veram eſſe concluſionem dotem , aut promiſſam , † aut legatam nepti , 9
contemplatione patris , & non legatarij præſumi relictam , niſi aliud appareat , & de legitima ipſi , aut portione hæreditaria patri ſuo debita , eſſe deducendam . Bart. *in l. dotem ded t , num.* 2. *ff. de collat bonor.* Alciat. *præſumpt.* 17. *num.* 1. Pic. *in l. in quartam , num.* 141. & 173. *ff. ad l. falcid.* Menoch. *præſumpt.* 17. *num.* 19. *lib.* 3 Gabr. *de Iur. dot. concluſ.* 5. *num.* 2. Cephal. *conſ.* 115. *num.* 13. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 183. *nu.* 10. *lib.* 2. Simon. *de Præt. conſ.* 65. *per totum* , Surd. *conſ.* 219. *num.* 1. & pleniùs *deciſ.* 118. *num.* 6. Honded. *conſ.* 90. *num.* 1. & *ſeqq. lib.* 1. & hoc ipſum fuit firmatum coram Seraph. *deciſ* 440. & *in Romana dotis*, 124. impreſſæ , per tract. de legitima , & admiſſum in deciſionibus cauſæ.

Neque obſtat , quod quandu † ex coniecturis , præ- 10
ſumptionibus , & inditijs apparet Auum legaſſe dotes neptibus contemplatione , & intuitu ipſarum , quod tunc de ſola hæreditate , & non de portione hæredum ſint detrahendæ , vt admittunt ſupradicti omnes , & probant , Bologn. *in d. l. in quartam , num.* 364. Soccin. Iun *conſ.* 79. *num.* 5. *lib.* 3. Gabr. *de Iur. dot. concluſ.* 3 *nu.* 7. & alij allegati per Honded. *d. conſ.* 90. *num.* 9. & plures concurrere præſumptiones præſupponebatur, in deciſionibus cauſæ.

Primam deducendo , ex eo , quod filiæ Papirij , eſſent iam natæ , & Auo cognitæ , & per † conſequens 11
prædilectæ , ita vt illarum perſonæ potuerint contemplari , Decius *conſ.* 81. *num.* 5. Menoch. *eadem præſumpt.* 19. *num.* 5. cùm alijs allegatis.

Verùm ex ea nihil concludens deduci poteſt , nam ſicuti pater , filiam pro ſe allegaret , nihil † conclu- 12
deret , ſecundùm Alex. *conſ.* 8. *num.* 10. *lib.* 3. & Nattam *conſ.* 363. *num.* 10. dùm non eſt ſufficiens cauſa , † quod Auus propter filium diligat nepotem , vt dicit, 13
Bart. *in l. Gallus , §. quod ſi is , ff. de lib & poſthum.* cùm potuerit moueri etiam alijs de cauſis , ita nec

nepos

nepos ex eo ſolo ; quod ſit natus , & Auo cognitus
14 poteſt concludere io Auo , erga ſe ipſum maiorem † di-
lectionem , & excludere filij amorem , ab ordinata cha-
ritate liberorum , de qua in *l. fin. ¿. de verb. ſignific.* Surd.
deciſ. 322. *num.* 51. Simon. *de Præt. conſ.* 165. *num.* 14.
cauſa prima.

Secunda coniectura ſubordinatur ab ætate neptum ,
quæ de tempore teſtamenti , non eraot nubiles , vt
15 exinde † ceſſaret neceſſitas in Auo dotandi neptes ,
filij contemplatione , & dotes dicantur aduentitiæ ,
quam ponderaot , Menoch. *conſ.* 183. *num.* 13. *& ea-
dem præſumpt.* 17. *num.* 10. Ruin. *conſ.* 72. *num.* 7. *lib.* 2.
cùm alijs.

Cæterùm , & hæc ſecunda coniectura deſeruire , non
poteſt ad diſtinguendam Aui voluntatem , quæ iam
certa eſt , cùm legauerit pro dote , oec eget vlteriori de-
claratione per præſumptiones , quod voluerit compen-
ſare , cùm debito dotis , ex diſpoſitione legali , neceſ-
ſario , ſiue ex perſona propria , ſiuè ex perſona filij ,
quod ſecùs eſſet , ſi legata eſſent nepti ſcuta tria millia
16 ſimpliciter , † quo caſu poſſet dubitari de voluotate
compenſandi , cùm debito neceſſario , ita Bald. mira-
biliter diſtinguens , io *l. quod autem ſtipulatio , ff. de
iur. dot.* cuius dictum pro notabili notat Alex. *in l. hu-
iuſmodi , §. cùm pater , num.* 2. *ff. de legat.* 1. & tunc,
17 quando legatur nepti ſimpliciter , quia lex † in dubio
determinat , quod præſumatur pater , vel Auus lega-
re pro dote , *l. ſi cum dotem , §. ſi pater , ff. ſolut. ma-
trimon.* Auth. *præterea , C. vnde vir , vel vxor*, Alex.
in all. §. cùm pater , num. 2. Surd. *deciſ.* 244. *num.* 2.
& pleniùs *conſ.* 112. *num.* 1. *&* 2. benè poteſt deſeruire
præſumptio contraria , ad declarandam legantis vo-
luntatem , qui non eſt caſus noſter , & in illis terminis
18 loquitur , † Ruin. in quo fundat , Menoch. *tàm in
conſ.* 183. *quàm in præſumpt.* 1 . *& primò in conſ.* 58.
num. 24. *& deindè in conſ.* 72. *num.* 6. *vol.* 2. vbi co-
niecturam hanc deducit ex dictis , Alex. *in l. huiuſ-
modi , §. cùm pater , num.* 2. *de legat.* 1. qui loqui-
tur , cùm ſupradicta diſtinctione , & in *conſ.* 68. *nu.*
17. *lib.* 4. nullum verbum legitur , de hac præſum-
ptione.

Tertia elicitur coniectura , ex conditione in legato
appoſita pro omni , & toto , quod habere , petere , &
conſequi poſſint in bonis ipſius teſtatoris , ex quacunquè
19 cauſa , & ratione , ex quibus verbis † videtur teſtator
voluiſſe conſulere liberationi bonorum ſuorum , & non
filij , Alciat. *præſumpt* 17. *num.* 2. *reg.* 1. *idem* Menoch.
eadem præſumpt. 17. *num.* 13.

Sed ex facto ceſſat , quia prohibitio legitur in te-
ſtamento io bonis teſtatoris , & Papirij eorum patris,
20 † quo caſu ab eadem coniectura recedunt , idem Me-
noch. *d. præſumpt.* 17. *num.* 13. *& conſ.* 183. *num.* 18.
Cephal. *conſ.* 485. *num.* 40. *&* 41. Hond. *conſ.* 90. *num.*
10. *vol.* 1.

Quarta in deciſionibus cauſæ ponderatur coniectu-
21 ra , quod Auus , præter dotem neptibus † relictam ,
hæredem inſtituit Papirium patrem dd. filiarum , quaſi
voluerit honorare filium titulo hæreditario , & ne-
ptes legato , Menoch. *eodem conſ.* 183. *num.* 11. *&
præſumpt.* 17. *num.* 18. Soccin. Iun. *in conſ.* 33. *num.*
5. *lib* 1.

Verùm effectus illius tollitur ex conditione , quòd
22 neptes habeant legatum pro omni , † & toto , quod
poſſint conſequi in bonis Papirij eorum patris , & ſic
pro cauſa exonerationis neceſſitatis paternæ , illas do-
tandi , non autem , vt ſimpliciter voluerit ſeparare à
filio , quod neptibus reliquit , vt dicit Soccin. Iun. *di-
cto num.* 5.

Quinta fuit addita coniectura , quod cùm teſtator
vltimæ filiæ Papirij reliquerit dotem in caſum Mona-
chationis tantùm , & deinde ſubiunxerit , quod ſi vo-
luerit nubere in ſæculo , teneatur Papirius ſuppiere ,
dicebatur inde , declarari voluotatem legantis , quod
23 io reliquis ipſe , & non filius teneatur , † arguendo
ab exceptione , quæ ſolent confirmare regulam io cæ-
teris.

Et ex hac pariter coniectora , nihil inferri poteſt ad
diſtinctionem voluotatis aut legaotis , quòd magis de
tota ſua hæreditate , quàm de portione propria de fidei-
24 commiſſo † ſuppoſita , dotes detrahere deberet Papi-
rius , ſequendo diſpoſitionem , Auth. *res , quæ , C.
com. de legat.* & rationes allegatas io *deciſione Seraphini*
440 *& per* Simoo. *de Præt. de vltim volunt. lib.* 4. *dub.* 12.
num. 14. vt ſcilicet attento fideicommiſſo teneat conſe-
quentia io ſubſidium de portione vinculata , ſed non de
portione cohæredum.

Ceſſantibus autem coniecturis contrariæ voluntatis,
remanet firma regula deſumpta , ex *l. dotem dedit . ff.
de collat. bonor.* quæ † procedit etiamſi aliquo modo 25
poſſit hæſitari de voluotate , vt admittunt , & pro-
bant allegati ſupra , pro hac concluſione , † ex quo , 26
probatio per coniecturas non admittitur in hac materia,
niſi illæ ſint vehementiſſimæ , & oeceſſariæ . Angel.
in l. in quartam in fin. ff ad leg. Falcid. Cephal. *conſil.* 485.
num. 32. Gabr. *de iur. dot. concluſ.* 5. *num.* 7. Honded. *di-
cto conſ.* 90. *num.* 9. *lib.* 1.

Supereſt ſecunda exceptio , ex defectu inſinuationis
firmata in deciſionibus cauſæ , & requiſitæ in Conſti-
tutione Ægidiana in contractibus minorum , cui non
occurritur per iuramentum , eadem Conſtitutione con-
tradicente , nequè per exiſtentiam particularium Sta-
tutorum loci contractus , aliter diſponentium † circa 27
ipſam inſinuationem , quando cum ipſa Conſtitutio-
ne ſe compatiuntur , vt Rot. *declarauit in Peruſina
fideiuſſionis* 26. *Nouembris* 1611. *coram D. Cardinali
Pamphilio , & deciſ.* 385. *part.* 2. *recent.* quæ eſt in
eadem cauſa *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*.

Sed ex facto tollitur iſta compatibilitas , quia Sta-
tutum Aſiſij , quod datur lib. 2. rubr. 30. continet cer-
tam formam minoribus in contrahendo præſcriptam
abſquè inſinuatione , qua ſeruata decernit contractus
validos , & executioni demandandos , quo † caſu Sta- 28
tutum illud particulare , non autem Conſtitutio Ægi-
diana generalis ad omnes Prouincias propter extenſio-
nem Pauli III. ſeruandum eſt Seraphin. *deciſ.* 343.
per tot , & deciſ. 57. *num* 5. *impreſſa per* Pic. *ad Sta-
tut. Vrbis* , & plenius in *Recanaten. ſucceſſionis* 6. *Iu-
nij* 1618. *coram bon. mem. Buratto* ; ex illa enim fa-
cultate exequendi poſitiuè excluditur inſinuatio , quia
verè ante illam , contractus non poteſt executioni de-
mandari , † cùm non ſit perfectus , Bald. *in l. ſan-* 29
cimus num. 2. *C. de donat.* Gabr. *conſ.* 158. *num.* 4. *&* 6.
lib. 1. Rim iun. *conſ.* 119. *num.* 92. Barz. *deciſ. Bonon.*
94. *num.* 8.

Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aſſiſien. Crediti Dotalis.

Die Lunæ 21. *Iunij* 1632.

ARGVMENTVM.

Auus , ſi det , vel promittat nepti do-
tem , cuius contemplatione cenſeatur
data . vel promiſſa , filij ſcilicet , vel eius
propriæ neptis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes pro virili , ad præſtanda legata , tenentur :*
2 *Legatum ab Auo , neptibus factum contemplatione filii , non autem eius filiarum , cenſetur factum .*
3 *Auus , quando dat nepti dotem , vel promittit , videtur id facere , vt tranſeat primò ad filium , & breui manu , ab eo , in neptem .*
4 *Auus , quando dat nepti dotem , non propter ſe , ſed pro filio , quando filius ſoluere tenetur , vel propter filium, qui ſoluere non poteſt .*
5 *Et officium Aui in hac parte , circa neptem ſemper pendet ex officio patris , erga filium .*
6 *Auus , quando ſoluit dotem nepti , dicta dos prouenit à patre , cuius contemplatione ſoluitur , vel promittitur ſemper eſt ea imputanda in legitimam illius , debita in bonis patris .*
7 *Auus dum dotat filiam tenetur , & ipſa imputare eam in legitimam , ſibi debitam in bonis ſui patris .*
8 *Auus tenetur dotare neptem ex legali neceſſitate .*
9 *Neptes ſub nomine progeniei compræhenduntur .*
10 *Auus , quando dotat neptem , an videatur eius perſonam principaliter contemplare .*

11 *Filias*

11 *Filias dotandi officium principaliter pertinet ad patrem, quando poteſt dotem dare.*
12 *Filius propriam filiam non habet in poteſtate viuente Auo.*
13 *Non tamen ex hoc concludi debet, quod pater hoc caſu non teneatur ad dotandam filiam.*
14 *Probationes non leues, ſed vehementes adduci debent ad limitandam aliquam legalem diſpoſitionem.*

DECISIO CXLVI.

DICTVM fuit hæredes Seriati Lucatelli non teneri ad ſolutionem medietatis dotis Claræ vxoris Franciſci Mitæ, & ſororis Bernardini Lucatelli Seriati nepotis.

Nam, etſi Bernardinus ſenior moriens condiderit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit Seriatum, & Papirium eius filios, æquis portionibus, doteſque legauerit filiabus Papirij, tunc exiſtentibus, nempè illis duabus, quæ nupſerint in ſæculo ſcuta tria millia, pro qualibet earum; vltimæ verò dotem tantùm nubenti in Domino
1 congruam, & † pro virili dicti hæredes ad præſtanda legata teneantur, *l. 2. C. de hæred. act.* Cagnol. *in l. hæredem, num. 16 ff. de reg. iur.* Pinell. *in l. 1. par. 3. num. 29. C. de bonis mater.* Surd. *deciſ. 90. numer. 2. & 224. num. 21.*

Attamen viſum fuit ceſſare hanc obligationem in Franciſco filio, & hærede Seriati, quia legatum ab auo
2 neptibus factum, contemplatione Papirij, † non autem eius filiarum, cenſetur relictum, *l. dotem dedit, ff. de collat. bonor. l. profectitia in princ. ff. de iur. dot.* Alciat. *præſumpt. 17. num. 1. regula* 1. Menoch. *præſumpt. 17. in princ. lib. 3.* Cabr *de iur. dot. concluſ. 3. in princ.* Cephal. *conſ. 105 num 23. lib. 1.* pleniſſimè Surd. *conſ. 118. num. 1. & ſeq.* Honded. *conſ. 90. in princip. lib. 1.* qui infinitos addunt pro hac opinione de veriori affirmantes, & prout hanc vti veriorem Rota admiſit in hac eadem cauſa inter Bernardinum Iuniorem, & eumdem Franciſcum Mitam, cui fuit promiſſa dos per Tutricem dicti Bernardi-
3 ni, quando enim auus dat † dotem nepti, vel promittit, videtur id facere, vt tranſeat primo ad filium, & breui manu ab eo in neptem, vt dicit Angel. *in l. in quartam,*
4 *num. 17. ff. ad l. Falcid.* & ſemper auus dat dotem, non † propter ſe, ſed pro filio, quando filius ſoluere tenetur, vel propter filium, qui ſoluere non poteſt, & officium aui in hac parte circa neptem, ſemper pendet ex officio
5 patris erga filium, vt dicit *textus d. l. dotem dedit, ff. de collat. bonor.* & benè declarant Cephal. *d. conſ. 105. num. 38. &* Honded. *d. conſ. 90. num. 1.* & tunc, quia dos prouenit à patre, & cuius contemplatione ſoluitur, vel pro-
6 mittitur, ſemper eſt † imputanda in legitimam illius debitam in bonis patris, & ſic in propriam rationem, non autem de tota hæreditate detrahendam, cum damno cohæredis, Cyn. *in l. cum ſeimus, quæſt. 5. C. de inoffic. teſtam.* Crauett *conſ. 219. num. 1. lib. 2.* Caphal. *dicto conſ. 105. num. 23. lib. 1* Gabr. *dicta concluſ. 3. num. 2. de iur. dotium,* & ſimiliter dum peruenit ad neptem, tenetur, &
7 ipſa imputare † in legitimam ſibi debitam, in bonis ſui patris, vt dicunt Angel. Alex. & Ripa *in d. l. in quartam, ff. ad leg. Falcid.* & alij allegati per dictum Honded. *conſ. 90. num. 6. lib. 1.* & per conſequens ſemper excludatur à portione, de qua non debetur legitima.
8 Non obſtat, quod auus † teneatur dotare neptem ex legali neceſſitate, per *l. cognouimus, C. de hæred. inſtit.* ibi, *ſed, & dotem pro filiabus, & neptibus, & in l. fin. C. de dot. promiſſ.* ibi, *pro ſua dare progenie*, ſub qua progenie,
9 neptes † compræhenduntur, Campeg. *de dote, par. 1. quæſt. 16.* Socin Iun. *in l. 1. num. 190. ff. ſolut. matr. & conſ. 79. num. 35. lib 3.* atquè ita ſemper perſona neptis,
10 & non filij † principaliter videatur in legato contemplata, & ceſſet cauſa dotis profectitiæ.
11 Quia officium dotandi † filias principaliter pertinet ad patrem, quando poteſt dotem dare, ita expreſsè determinatur in *d. l. finali, C. de dotis promiſſ. & in l. qui liberos, ff. de ritu nuptiarum*, & licet filius pro-
12 priam filiam non habeat † in poteſtate, viuente auo,
13 non tamen excluditur à neceſſitate dotandi, † & obligatio aui accedit, tanquàm acceſſoria, Auth *præſente, C. de fideiuſſ.* Butr. *conſ. 56. incipit Filius*, Cephal. *d. conſ. 105. num. 39.* & idem admittit Honded. *dicto conſ. 60. num. 26. lib. 1.* quàmuis ipſe moueat hanc difficultatem.

Non obſtant coniecturæ voluntatis aui, quod magis contemplatione neptum, dotes legauerit, quam reſpectu Papirij filij, cum quibus intentionem poſſe declarari admittunt omnes ſupra allegati, pro contraria opinione, quia omnibus fuit reſponſum in reſolutione * capta inter Bernardinum Iuniorem, & Franciſcum Mitam, & oſtenſum, vel non releuare, vel leues eſſe,
cum tamen debeant afferri vehementes, dum tendunt † 14
ad limitandam præſumptionem *l. dotem dedit, ff. de collat. bonor.* Cephal. *conſ. 485 num. 32.* Gabr. *de iur. dot. concluſ. 5. num. 7.* Honded. *conſ. 99. numer. 9. lib. 1.*

Et ita &c.

* De qua, vide in præcedenti deciſione.

R. P. D. PIROVANO.

Seneſi. Coadiutoriæ.

Die Veneris 25. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Pro integra actorum tranſportatione ſtat præſumptio, itaut contrariùm aſſerenti incumbat onus probandi. Acta, quando dicantur verbaliliter producta, & an illa ſint tranſportanda. Contradictor legitimus, quis non dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Acta præſumuntur integrè tranſportata.*
2 *Productio, quando dicatur facta verbaliter.*
3 *Acta producta verbaliter, non egent tranſportatione.*
4 *Contradictor legitimus, non dicitur is, ad aliquid impediendum, dum non tangitur ſuum ius.*
5 *Ætas annorum 21. non eſt legitima ad Subdiaconatum.*
6 *Beneficium requirens aliquam qualitatem in accipiente, ſufficit, quod iſta habilitas interueniat intra annum etiam à die aceptæ poſſeſſionis pacificè.*
7 *Beneficium requirens literaturam in Clerico, requiritur, quod iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt. vide num. 9.*
8 *Appellari poteſt à reprobatione examinatorum.*
10 *Pars non eſt citanda, quando examinatur quis, ad effectum obtinendi aliquod beneficium.*

DECISIO CXLVII.

CAVSA iterum * ſuper eiſdem propoſita, dictum fuit, ſtandum eſſe in deciſis quòad ſecundam partem, & quòad primam recedendum.

Viſum enim fuit gratiam Creſcentij in omnibus narratis eſſe iuſtificatam, prout in deciſione cauſæ fuit firmatum.

Nequè obſtant, quæ replicantur de non integra tranſportatione Actorum, cum deficiant Indulta, & alia in productione ſpecificata.

Quia regula eſt contra † dantem de non integra tranſ- 1
portatione, niſi contrariùm probauerit, Crau. *de antiq. temp. part. 2 num. 55.* Rot. *deciſ 59. num 1. coram Papa Gregorio XV.* Contrariùm autem probatum dici non
poteſt eò ipſo, quod non docetur de productione † reali 2
per verba, tenoris, vel *facto produci*, vel *animo rehabendi*, vel *Inſtrumentum incipit ſic &c.* quibus circumſcri-
ptis, productio † remanet verbalis, quæ in tranſporta- 3
tione non eſt neceſſaria, Rota *deciſ. 561. num. 10. par. 1. recent. & Add ad ſupradictam deciſ. 59. coram Papa Gregor. XV.* latiſſimè comprobant.

Non obſtat falſitas narratiuæ ſeruitij Eccleſiæ Coadiuti per 35. annos, nec obſtare gratiam, Perinde valere, ac ſi expreſſum fuiſſet per 27. annos, cùm non fuerit facta mentio litis, dum adhuc penderet.

Quia cum ſanatio, & ſeù reualidatoria non tangat
ius Capituli, ex quo non eſt † legitimus Contradictor, 4
quando Canonicatus non vacant, vt in præſenti, tunc non eſt neceſſaria litis mentio. Innoc. *in c. mandatum nu.*

7. de reſcript. Rotā *coram Papa Gregorio XV. deciſ.* 221. *num.* 4. *& coram bon. mem. Card. Caualerio in deciſ.* 450. *num.* 3.

Deniquè non obſtat, quod Creſcentius, non habeat
5 ætatem ſufficientem ad Subdiaconatum, † tanquàm natus anno 1610. 11. Auguſti, & gratia eſt expedita de anno 1630. 26. Auguſti, itaut vix attigerit annum vigeſimum primum.

6 Quia ſufficit, quod habilis fuerit † ad faciendum ſe promoueri intra annum, etiam à die adeptæ pacificæ poſſeſſionis, *cap. commiſſa de elect. in 6. c. ſi pro Clericis pauperibus de præben. eod. lib.* 6. Abb *in c. cum in cunctis*, §. *inferiora num.* 10. *de elect.* de qua habilitate, reſpectu temporis hodiè dubitari non poteſt.

Receſſerunt autem Domini à prima parte, quia conſtat Creſcentium fuiſſe examinatum, & approbatum, quatenùs Canonicatus non habeat annexam præbendam Theologalem, vel Curam animarum, & ideò, cùm non appareat Canonicatum habere dictas qualitates, examen ſuffragatur.

Non obſtat, quod idem Coadiutor fuerit examinatus de menſe Septembris præteriti in partibus, fueritquè reprobatus; vnde ad nouum examen de Menſe Maij ſe-
7 quentis in Curia non debuiſſet admitti, cum habilitas † requiratur de tempore examinis, non autem poſt, de quo tempore potuit addiſcere, *c. ſi eo tempore cum gloſa in verbo, effectus, de reſcript in 6.*

Quia, & ſi iſta qualitas litteraturæ ſit talis, quæ poſſit ſupetuenire, nec inſeratur de tempore præſenti in præteritum, vt dicit Menoch. *de præſumpt. 24. num. 5 lib* 1
8 attamen quando reprobatus ſtatim † appellauerit, & Iudicem adiuerit, & ſe obtulerit examini, non eſt, quod
9 ei imputetur, etiam † ſi examen ſequatur ex interuallo, Rota *deciſ. 527. anm. 3. coram Papa Gregor. XV. &* 968 *num. 7. coram bon. mem. Card. Seraphino*, in quibus ponderatur tempus, quod conſumitur in obtinenda citatione, cum Inhibitione in compulſandis Actibus, in itinere de partibus ad Curiam, antequàm deueniatur ad ſecundum examen.

Nec releuat, quod poſtremum hoc examen factum
10 fuerit abſquè partis citatione: quia partem † non eſſe citandam apertè ſenſerunt, Innoc. *in c. finali in fine de tranſlat. Prælat.* Felin *in c. fin. num. 36 de præſumpt.* & ratio eſt, quia huiuſmodi clauſulæ magis ſonant in monitionem, quam in conditionem, vt aduertit idem Felin. *num.* 18. vt propterea magis ſit ſatisfaciendum conſcientiæ Executoris, quàm parti opponenti in actu extraiudiciali.

Et ita &c.

* Cauſa hæc fuit propoſita ſub die 24. eiuſdem menſis, & anni, & eſt deciſ. 138. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Præneſtina Cenſus.

Die Veneris 25. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Pecunia numerata an requiratur in extinctione cenſus.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio admittitur in extinctione Cenſus.*
2 *In Cenſus extinctione, non requiritur pecunia numerata.*
3 *In Cenſus extinctione, licet requiratur actus retroſimilis, non tamen exigitur pecunia numerata.*
4 *Cenſus non poſſet cedi, permutari, aut donari, ſi in eius extinctione requireretur pecunia numerata.*
5 *Cenſus, creditore conſentiente, poteſt extingui pro quacunquè ſumma, & eo inuitò pro parte conſiderabili.*
6 *Compenſatio habet vim ſolutionis.*
7 *Compenſatio eſt ſolutio.*
8 *Scriptura pro intereſſe habente, non probat.*
9 *In contractibus poſteriora derogant prioribus.*

DECISIO CXLVIII.

CENSVS venditus per Ioannem Vbertum Hieronymo Belo remanſit valoris ſcut. 600. vt in deciſ. in hac cauſa facta 4. Martij 1630. * quare, cùm dubitauerim, an integri fructus huius Cenſus deberentur, vel ſolum pro rata ſcut. 250. Rota bis cenſuit ſolum pro iſta rata deberi, quæ ſententia etiam hodiè placuit DD. ea demùm ratione, quia vigore compenſationis
iſte Cenſua fuit extinctus, prout eadem † compenſa- 1
tio admittitur in Cenſus extinctione ex allegatis in d. deciſ. 4. Martij, * & in alia 14. Iunij 1630. * ad quorum corroborationem addi poteſt, quod in extinctione Cen-
ſus non requiritur † pecunia numerata, vt fuit reſolu- 2
tum in *cauſa Romana Cenſus 7 Februarij 1607. coram bon. mem. Attrebaten.* in qua fuit dictum, quod licet in extinctione Cenſus requiratur actus retroſimilis, non autem
exigitur pecunia † numerata, quia clauſula illa, hanc au- 3
tem ſalutiferam &c. de qua in Bulla Pij V in extinctione non poteſt referri ad numeratæ pecuniæ interuentum,
alioquin Cenſus non poſſet † cedi, permutari, aut dona- 4
ri, vt fuit etiam conſideratum coram me in *cauſa Beneuentana Cenſus 18. Martij* 1613. & nouiſſimè ponderat *R. P. D. Leonardus Duratus Ord. Cler. Reg. in ſuo eleganti tractatu de Cenſib. quæſt. 25. num.* 59.

Quòd autem Cenſus fuerit extinctus; per compenſationem ſatis patet ex deſcriptione facta in libris Ioannis Vberti iuncta ſubſcriptione, & approbatione Hieronymi de Belis. Ad debitum enim d. Hieronymi fuit ſcripta ſequens partita, videlicet, *A di 9. Marzo 1590. s'è ſaldato il conto con il Sig. Girolamo, & reſtu debitore di ſcudi 350. defalcatoſi tutti li frutti, che lui haueua hauere da noi fino al di detto, tanto del Cenſo, come del reſto della dote, & altri denari ſpeſi per noi, ſe n'è fatto il detto Inſtrumento per mano del Ricchetto, & ſe li ſono anco menate buone le partite di ricontro.* Et huic computo vna cum partitis è regione de quibus ſtatim dicetur, Hieronymus per hæc verba ſe ſubſcripſit. *Io Girolamo Belo accetto, & confermo quanto diſopra è ſcritto da vna banda, & dall'altra, & affermo non ſolo queſto conto, ma quanti ne ſono in ogni altro libro di Gio. Vberto mio Socero*, quare cum iſta ſubſcriptio Beli ipſum afficiat, vt latè fuit dictum in alijs deciſionibus, ſequitur omnibus computatis Hieronymum remanſiſſe debitorem in ſcutis 350 & ſic Cenſum qui erat ſcut. 600. remanſiſſe ſolum pro ſcut. 250. Clarum eſt enim, quod con-
ſentiente † creditore Cenſus poteſt extingui pro quacun- 5
què parte, & eo inuito pro parte conſiderabili, ex cumulatis in deciſ. facta 4. Martij 1630. verſ. non obſtat, quod Cenſus, quæ quidem rata in hoc caſu, cum ſit conſiderabilis, Hieronymus cogitur inuitus compenſare, cum com-
penſatio † habeat vim ſolutionis. Cenc. *de cenſ par. 3. cap.* 6
1. quæſt. 3. art. 6. num. 5. & 6. & in Addit. num. 8. & 9. & eſt de mente Rotæ ex allegatis in deciſione facta 4. Martij
1630. & quod compenſatio † ſit ſolutio, probat *text. in l.* 7
ſi debitor, ff. qui pot. in pign. habe. latè Felin. *in cap. ſuborto, num. 2. de re iud.* Tiraq. *de retract. conſang.* §. *3. gloſ. 3 num.* 6. Crot. *conſ. 139. num.* 7. Pariſ. *conſ. 121. num. 19. vol.* 1.

Non obſtat partita poſita in regione ad creditum Hieronymi Beli ſub 5. Martij 1590. videlicet 20. Octobris 1589. *Deue hauere* (ſcilicet Hieronymus) *per vn ſemeſtre delli denari hauuti à Roma à cenſo da lui, ſono ſtati ſcudi 600. delli quali n'hà hauuto fino ad hoggi ſcudi 367. come nelle partite ſi vede, di modo che reſtano in ſcudi 233. per li quali deue hauere per li frutti del ſemeſtre del dì sopradetto ſcudi 8. b. 74.* ex quibus infertur non eſſe habendam rationem iſtarum partitarum, cum in iſta ad creditum Hieronymus remaneat creditor in ſolis ſcut. 233. nec fructus Cenſus correſpondeant; nam pro reſponſione aduertebant Domini. Primò, quod iſta partita eſt anni 1589. licet fuerit deſcripta 5. Martij 1590. Secundò, quod eadem partita fuit deſcripta ante ſolidationem computorum, & in ipſa ſolidatione fuit illius habita ratio eo modo, quo debuit haberi, prout clarè deprehenditur ex dicta partita debiti Hieronymi, ſcripta 9. Martij. Ibi. *S'è ſaldato il conto con il Sig. Girolamo*, & ibi. *Se li ſono anco menate buone le partite di rincontro*, & ſic etiam iſta partita poſita è regione, vt dictum fuit.

Neque facit, quod Hieronymus in proprijs libris de-
ſcripſit ſe debitorem Io. Vberti in ſcut. 350. pro quibus di-
xit intereſſe non eſſe ſoluendum, hincque conſtat noluiſ-
ſe extinguere Cenſum ex eo, quod ſi voluiſſet extingue-
re non conſtituiſſe ſe debitorem, quod etiam comproba-
tur, dum per acta Ricchetti conſtituit ſe debitorem Io.
8 Vberti. Nam omiſſo, quod illa † ſcriptura tanquàm
perſonæ intereſſe haben. non probat pro ſcribente, *l. exem-
plo, l. rationes, & l. inſtrumenta, C. de probat.* cum alijs
per Genu. *de ſcript. priuat. lib. 4. tit. 1. in princ.* cum di-
cta partita fuit ſcripta 9. Martij prout etiam eadem die
rogatum fuit per Ricchettum Inſtrumentum, ſi di-
ctum Inſtrumentum non obſtat, neque etiam obſtat
dicta partita, & quod dictum Inſtrumentum non obſtet
ſatis deprehenditur, quia de eo fuit facta mentio in par-
tita libri approbata à Hieronymo, ex qua cum colliga-
tur extinctio Cenſus pro rata ſcut. 350. parum refert,
quod Hieronymus ante conſtituerit ſe debitorem, cum
hoc facere potuerit ad docen. magis de ſuo debito, vt cau-
tiùs poſſet per viam compenſationis fieri pro illa rata ex-
9 tinctio Cenſus, & faciunt regulæ vulgares, quod in †
contractibus poſteriora derogant prioribus, *l. pacta nouiſ-
ſima, C. de pact.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

* * Prima eſt deciſio 354. ſupra par. 5. recent. Altera verò
tota in facto conſiſtit.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Lunæ 28. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

**Contractus, quando non ſubiaceat vitio nul-
litatis, non obſtante, quod in eius inſtru-
mento, Notarius non aſſeruit, quod con-
trahentes cognoſcebat, cum hoc ſit neceſ-
ſarium, iuxta reformationem fel. rec.
Pauli V.**

SVMMARIVM.

1 *Notarius, vel vnus ex teſtibus, ſi non cognoſcat con-
trahentem, ſecundùm reformat. Pauli V. contra-
ctus non ſuſtinetur, & etiam requiritur quod de
cognitione fiat mentio in inſtrumentis.*

2 *Et iſta Conſtitutio nititur tantùm ratione illa vt ob-
uietur fraudibus, & ſuppoſitioni perſonarum, No-
tario ignotarum.*

3 *ex Proemio mens, & ratio finalis Legiſlatoris appri-
mè colligitur.*

4 *Rationi finali, quæ eſt intrinſeca, & prædominans
virtus legis, quando ſatisfit, excluditur fraus,
& contractus ſuſtinentur.*

5 *Forma aliqua in contracta, quando eſt inducta à lege,
ad certum effectum, obuiandi ſcilicet fraudibus
poteſt per æquipollens adimpleri, & adimpleta,
quando dicatur.*

6 *Perſonæ ſuppoſitionis fraus, quando non poſſit conſi-
derari in aliquo contractu.*

7 *Fideiuſſor dilationem petendo à creditore, dicitur
fateri fideiuſſoriam obligationem.*

8 *Fideiuſſor dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem, ſi
ſoluerit partem debiti.*

9 *Fideiuſſor aliquis, quod ſe obligauerit in aliquo con-
tracta, ex quibus reddatur certum.*

10 *Contractus tunc irritantur, ſecundùm reformat. Pau-
li V. ex omiſſa atteſtatione per Notarium, quod
cognoſceret contrahentem; quando negatur ab illo
contrahente, in inſtrumento obligato ſe contra-
xiſſe.*

11 *Vnde ceſſat diſpoſitio dùm contrahens contractum, &
obligationem realem faſſus, eſt, tunc enim non ſinè
dolo peteret annullationem contractus.*

12 *Ex Dolo, & culpa aliena, quis patrocinium non de-
bet exquirere.*

13 *Forma ſubſtantialis in aliquo actu requiſita, non po-
teſt, per æquippollens adimpleri.*

14 *Forma in aliquo contractus, ſi ſit inducta ad certum
effectum, ſat eſt, quod ſatisfiat menti Legiſlatoris
illam formam inducentis, & ille ab eo cogitatus ef-
fectus ſequatur.*

15 *per Statutum, ſi requiratur pro forma, vt in inſtru-
mentis exprimetur, nomen, agnomen, & cogno-
men contrahentium, ſatisfactum illi cenſetur.*

16 *Si quis nominetur, aliquo nomine ſingulari, ex quo
æquè benè habeatur identitas perſonæ, & ſic per
æquipollent.*

DECISIO CXLIX.

PLACEBANT Dominis fundamenta deciſionis in
hac cauſa, emanatæ ſub die 27. Iunij anni præteriti
coram me *, in qua firmatum fuit obligationem Hippo-
lyti ex eo nullam eſſe, quia non apparebat Notarium
habuiſſe notitiam dicti Hippolyti obligati, neque in in-
ſtrumento atteſtatus fuerat, ſe cognoſcere eundem con-
trahentem, prout exigitur à Conſtitutione fel. record. Pau-
li Quinti ſuper reformatione Tribunalium, quæ procedit
annullando actum, cum clauſula decreti irritantis, &
clauſula ſublata &c. verùm quia deciſio prædicta emana-
uit Hippolyto tantùm informante, hodie exhibitis iuri-
bus pro Sauonantio, & diligentiùs ab eo propoſitis, cir-
cumſtantijs cauſæ, vtraquè parte informante reſolutum
fuit, recedendum eſſe à deciſis.

Quoniam, licèt clara ſit diſpoſitio reformationis Pauli
V. quod † vbi Notarius, vel vnus ex teſtibus contrahen- 1
tem non cognoſcit, & de huiuſmodi cognitione tabellio
non teſtatur in inſtrumento, contractus non ſuſtineatur;
Tamen Domini animaduerterunt dictam Conſtitutio-
nem, illa dumtaxat niti † ratione, vt obuietur fraudibus, 2
& ſuppoſitioni perſonarum Notario ignotarum, alijſque
impoſturis prouideatur, quibus fieri poſſet alterum pro al-
tero in obligationis nexum non conſentientem inijci, quod
& habetur in prohemio, ex † quo mens, & ratio finalis le- 3
giſlatoris apprimè colligitur, *l. 1. ff. ad* Macedon. *l. fin. ff.
de hæred. inſtit.* Et propterea quotieſcunquè rationi finali,
quæ eſt intrinſeca, & prædominans virtus legis, ſatisfit, † 4
excluditurque fraus, & perſonarum ſuppoſitio, ceſſare diſ-
poſitionem reformationis, & obligationes atque contra-
ctus ſuſtineri dixerunt Domini; & quatenus etiam men-
tio huiuſmodi cognitionis Notarij eſſet pro forma, cum
tamen † ſit inducta ad certum effectum, obuiandi, ſcilicet 5
fraudibus, poſſe per æquipollens adimpleri, & adimpletam
dici, dum intentus habetur effectus excluſionis fraudis,
iuxta tradita per Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 7. tit.
15. n. 42.* Rota *coram Card. Seraph. deciſ.* 309. *n. 1. & deciſ.
1413. n. 3. & deciſ.* 267. *n. 6. par. 1. diuerſ.*

In caſu autem præſenti non poſſe conſiderari fraudem,
& perſonæ ſuppoſitionem † viſum fuit apparere nedum 6
ex eo, quia in inſtrumento, in quo deficit clauſula, mihi
Notario cognitus &c. reuera Hippolytus fideiuſſor inter-
ceſſit, ſed & quia idemmet Hippolytus præuia mentione
præſtitæ fideiuſſionis pro cenſu, cõſenſit vnum ex fideiuſ-
ſoribus liberari, & D. Sauonantium ſubrogari, & ſic pro-
priam faſſus eſt, & confirmauit obligationem, vt in Sum-
mario n. 3. & † deinde dilationem ad ſoluendum petijt à 7
creditore, Summario n. 5. per quam pariter confeſſus fuit
fideiuſſoriam obligationem, *l. ad ſolutionem*, & ibi DD. *C.
de re iudic.* Felin. *in c. quoad conſultationem. n. 7. de re iud.*
Becc. *conſ. 106. n. 45. & ſeqq.* & dixit Rota *in Romana domus
13. Aprilis 1614. coram bo. me. Vbaldo*; & demum habita
dilatione idem Hippolytus partem cenſus, nempè ſcuta
100. miniſterio Io. Franciſci fratris perſoluit, d. Summ. n. 5.
ſicque † iterùm obligationem ratam habuit, ad tradita per 8
Creſcent. *deciſ. 1. de procurat.* Surd. *deciſ. 62. nu. 13. &
ſeqq.* Card. Mantic. *deciſ. 13. num.* 10. Ex quibus omni-
bus benè deducitur reuera hunc Hippolytum fuiſſe il-
lum, qui, ſtipulante Notario, in primo inſtrumento fi-
deiuſſor acceſſit; † indeque ceſſat omnis fraudis ſuſpicio, 9
& perſonæ ſuppoſitio, & videtur caſus iſte in Conſtitutio-
ne Pauli V. omiſſus: ibi enim dum irritantur contractus
ex omiſſa per Notarium atteſtatione, † quod cognoſceret 10

contrahentem, præſupponitur negari ab illo contrahente
in inſtrumento obligato, ſe contraxiſſe; vnde ceſſat diſpo-
11 ſitio dum contrahens contractum, & obligationem † rea-
lem faſſus eſt, vt in caſu præſenti, tunc enim non ſine do-
lo peteret annullationem contractus, & ex culpa aliena,
12 doloue Notarij † patrocinium exquireret.

Non obſtat, quod atteſtatio huiuſmodi cognitionis
Notarij, cum requiratur in actu, dicatur forma ſubſtan-
13 tialis, † adeout per æquipollens adimpleri non poſſit,
Bart. *in l. vniuerſa. num. 5. C. de precib. Imper. offerend.*
cum alijs, quoniam imò hæc forma eſt inducta ad cer-
tum effectum, vt ſupra dictum eſt, & reformatio habuit
ſcopum, vt euitarentur fraudes, quemadmodùm in ſi-
mili cenſuit Rota *in Romana ſocietatis officij 5. Iulij* 1627.
coram me; vnde ſat eſt, quod ſatisfiat menti Legislatoris
14 † illam formam inducentis, & ille ab eo cogitatus ſe-
quatur effectus, Roman. *conſ. 433. num. 1. verſ. 7. conſi-
dero*, Ruin. *conſ. 137. num. 9. lib. 1.* Rota *deciſ. 33. num. 4.
& 5. par. 2. diuerſ. & in præallegata Romana ſocietatis of-
ficij, coram me, & in his ferè terminis*, quod ſi per Statu-
15 tum requiratur pro forma, † vt in inſtrumentis expri-
matur nomen, agnomen, & cognomen contrahentium,
ſatisfactum illi cenſeatur, ſi quis nominetur ſingulari
16 aliquo nomine, ex quo æquè benè † habeatur identitas
perſonæ, & ſic per æquipollens, tradit poſt alios Brun.
*in tract. de formis, tit. quando cenſeatur aliquid traditum
pro forma, concl. 12. col. 5. ſub §. iſta ergò ſunt, verſ. & ſic
etiam procedit, & in tit. de potentia, & effect. form. verſ.
3. prædicta concluſio fol. mihi 56.*

Et ita vtraquè parte informante reſulutum fuit &c.

* Eſt deciſ. 62. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Parrochialis.

Die Lunæ 28. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, ſunt reſeruata, ſi iſti decedant intra duas dietas, nulla habita diſtinctione Curialitatis, vel ne, quod tamen hoc non intelligitur, ſi talia beneficia ſita ſint in Vrbe.

SVMMARIVM.

1 *Dietæ legales ſoleat computari viginti milliaria, pro qualibet die.*

2 *Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, vel decedentium intra duas dietas, ſunt reſeruata. & num. 12.*

3 *Et iſta reſeruatio habet locum, ſiuè iſti ſint Curiales, ſiuè non, & nulla habita diſtinctione negotiorum. vide num. 5. & num. 11.*

4 *Text. in cap. præſenti, de præben. in 6. generaliter loquitur.*

6 *Cap. præſenti. de præben. in 6. eſt intelligendum diſcretiuè.*

7 *Sedes Apoſtolica, & Romana Curia idem eſt.*

8 *Cap. 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam ad effectum reſeruationis, inter Vrbem, & Romanam Curiam, de morientibus apud Sedem.*

9 *Cap. præſenti de præben. in 6. declaratur.*

10 *Curialitatis diſtinctionem, ſtylus Datariæ numquàm attendit, quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacantium, apud Sedem, quæ non ſunt ſita in Vrbe.*

13 *Auditor Cameræ negari non poteſt, quin ſit de primarijs Iudicibus Curiæ.*

14 *Curialitatis qualitas, requiritur in decedente apud Sedem, ad hoc vt eius beneficia ſita in Vrbe, ſint reſeruata.*

15 *Papa, ſi beneficia vacantia apud Sedem intra menſem non conferat. expirat reſeruatio.*

16 *Cap. Statutum. de præb. in 6. eſt antiquatum, & abrogatum, per Extrauag. Bonif. VIII. prima. de præben.*

DECISIO CL.

VACANTE Beneficio, de quo agitur de menſe Iunij 1630. de eo, ordinaria auctoritate fuit prouiſus Franciſcus, & poſtea Sebaſtianus illud obtinuit à Sede Apoſtolica, cum narratiua, quod vacauerit per obitum Dominici Ferrini, qui priùs acceſſerat ad Vrbem, & mox recedendo intra duas dietas obijt; & exindè idem Sebaſtianus obtinuit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, ac ſententiam ſuper Immiſſione, & declaratoriam. Cæterùm appellatione interpoſita reſcriptum fuit cum clauſula, arbitrio, ſuper quo, cùm eſſet ſuſcepta diſputatio, ordinatum fuit, vt videretur de bono iure, appoſito ſequeſtro, & hodiè eo diſcuſſo, dictum fuit conſtare de bono iure Sebaſtiani prouiſi Apoſtolici.

Quia ex teſtibus datis formiter examinatis, conſtat
Dominicum veniſſe ad Vrbem, & adhùc febricitantem
à Curia receſſiſſe, ac in terra Cottanellæ obijſſe, quæ
cùm reperiatur intra duas dietas legales, dum ab Vrbe di-
ſtat per 35. milliaria tantùm, vt dicunt Teſtes dati, &
Communitas eiuſdem Terræ fidem facit, † dictæ autem 1
dietæ legales ſoleant computari viginti milliaria, pro qua-
libet die, *l. vicena millia, quæ eſt prima. ff. ſi quis caut.*
& hoc ipſum determinat *gloſ. in cap. præſenti. in verbo
legales. de præb. in 6.* inde colligitur clara reſeruatio de-
ſumpta *ex c. præſenti. in princip. de præben. in 6.* in qua
conſiſtit ſubſtantia boni iuris Sebaſtiani, vbi reſeruantur
Beneficia venientium † ad Curiam, & recedentium ab 2
ea, & decedentium intra duas dietas, quæ etiam clariùs
repetitur in *Extrauag. Ad regimen.* innouata per regulas,
ſecundùm Put. *deciſ. 100. in fine, lib. 3.* ibi, *necnon quorumlibet pro quibuſcunquè negocijs ad Romanam Curiam venientium, ſeù etiam recedentium ab eadem, ſi in locis à dicta Curia vltra duas dietas legales non excedentibus, forſan obierit.*

Et in hac reſeruatione non eſt † conſtituenda diffe- 3
rentia perſonarum ad Vrbem venientium, aut rece-
dentium, ſiuè Curiales ſint, vel non; nam in textu &
Legati, & Nuntij Sedis includuntur, & demùm † qui vis 4
alij, quæ verba exponuntur per Gloſ. *ſiuè Curiales, ſiuè
non*, & eundem ſenſum habuit Gulielmus *de Monte Lau-
dano in d. cap. præſenti & vtrùmquè* Rota *ſequuta eſt in
cauſa Sabinen. beneficij 24. Martij 1631. coram D. meo
Veroſpio.*

Similiter nequè diſtinguenda ſunt † negocia, pro qui- 5
bus, quis Curiam ingreditur, & ab ea recedit; ſcilicèt
peregrinationis, recreationis, negociationis, litis, & ſi-
milium, aut pro eiſdem, ad quos deſtinantur accedentes
ad Vrbem, & poſtea recedentes, quaſi in hac parte.
Vrbs ipſa ſit diſtinguenda à Curia, nam ſi ad Vrbem,
nulla adſit reſeruatio; Si verò ad Romanam Curiam
intret reſeruatio; prout eumdem textum in *cap. præ-
ſenti* diſcretiuè † videntur intellexiſſe Ioan. Andr. *ibi- 6
dem num. 5.* Gemin. *num. 4.* Butr. *num. 5.* dicentes Se-
dem Apoſtolicam, & Romanam Curiam idem † eſſe, 7
& ideò poſſe inferri huiuſmodi diſtinctionem, ſecundùm
qualitatem negociorum, & eorum, cùm quibus negocia
veniant pertractanda.

Quia ſicuti in principali reſeruatione, de qua in *cap.
2. eiuſdem tituli de præben. in 6.* de morientibus, † apud 8
Sedem nulla conſtituitur ad effectum reſeruationis diffe-
rentia inter Vrbem, & Romanam Curiam, niſi in limi-
tatione caſuum expreſſorum in ſecunda parte dicti *c. præ-
ſenti*, vt plenè firmatur in eadem *deciſ. Sabinen. Beneficij*,
ita nec etiam eſt habenda ratio dictæ diſtinctionis in am-
pliatione reſeruationis, quoad accedentes, & recedentes
à Romana Curia, de qua in *d. cap. præſenti*, † ex cuius 9
lectura patent duæ partes principales; in prima diſpo-
nitur de venientibus, & recedentibus à Romana Curia,
qui obierunt intra duas dietas, & de hac non eſt quæſtio
inter ſcribentes, quod quis veniat ad Vrbem, vel ad Cu-
riam, † & ſtylus Datariæ, ſemper fuit non attendere 10
hanc diſtinctionem; ſecunda verò pars eſt, quæ incipit,
ibi, *Idem eſt ſi aliquis Curialis*, & in caſibus ibi expreſſis
benè eſt habenda ratio Curialitatis; ſed de prædictis
nunc non agitur, & quatenùs daretur, vt ad qualitatem
negociorum eſſet recurrendum pro diſtinctione † Cu- 11
rialitatis, difficultas ſublata remanet per *Extrauag.
Ad Regimen.* ſemper innouatam per *Regul. Cancellariæ*,
vt dicit Put. *alleg. deciſ. 190. lib. 3.* vbi pro quibuſcumquè

nego-

negocijs, venientes, & recedentes, & morientes intra
12 duas dietas † includit; & nihilominùs ſiuè attendatur
negocium tractatum coram A. C. ſiuè coram Cardinali
Epiſcopo Sabinenſi, de quibus deponunt Teſtes dati, ſem-
per negocia prædicta ad Curiam pertinent; nam quòad
13 A. † C. negari non poteſt, quin ſit dè primarijs Iudicib.
Curiæ Clem. *Ne Romani, in verbo, expirare de elect.*
quò verò ad Cardinalem Epiſcopum, cùm habeat ſuas
facultates, de quibus in Breui dato, exercendi iuriſdi-
ctionem in Curia, non potuit Dominicus intrare Vr-
bem, quin ad Curiam venerit, in qua negocia iudi-
cialia tractantur.

Demùm ad eundem effectum reſeruationis non eſt ha-
benda ratio Beneficiorum vacantium per obitum prædi-
ctorum, niſi quando morientes obtinent Beneficia ſita
14 † in loco Curiæ, prout ſunt Cappellaniæ, Clericatus,
& Beneficiati Eccleſiarum Vrbis, quæ ex clara diſpoſi-
tione *d. cap. præſenti. §. ſane*, debent morientes habere
qualitatem Curialitatis ad eundem effectum reſeruatio-
nis, prout refert Simonett. *de reſeruat. quæſt.* 30. & ex-
inde emanarunt infinitæ deciſiones, *in Romana Cleri-
catus, Romana Beneficiatus, Romana Cappellaniæ*, quæ
recenſentur in deciſione *Sabinen. Beneficij*, inter quæ
Beneficia, non eſt, de quo agitur, ſed in Dioceſi Cluſina,
vt narratur in literis Sebaſtiani.

Non obſtat, quod obitus Dominici contigerit die pri-
ma Iunij, prouiſio vero Papæ legatur die 14. Iulij, & ſic
15 poſt † menſem, à quo reſeruatio expirat per *cap. Statu-
tum, eod. tit. de præben. in* 6.

16 Quia diſpoſitio † *dicti cap. Statutum* fuit antiquata, &
abrogata per *Extrauag. Bonifacij VIII. prima, de præben.*
incipit *Piæ ſollicitudinis*, de qua abrogatione teſtantur
Rota *deciſ.* 12. *de præben. in nou.* Lap. *alleg.* 96. Simonett.
de reſeruat. q. 30. Gomeſ. *in reg. de triennal. quæſt.* 31.
num. 5. & quàmuis non defuerint, qui contrarium de-
fendant; veriorem tamen, & certiorem probarunt Gon-
zal. *ſuper regul.* 8. *in proem.* §. 6. *num.* 148. Garzias *de be-
nefic. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 100. qui contrarijs ſatisfaciunt,
& reſponſiones datæ placuerunt Dominis, & cum illis
tranſierunt.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Aſſecurationis.

Die Lunæ 28. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur de aſſecuratione Nauium, quando ſcilicet dicatur veniſſe caſum obligationis. Et nonnulla circa nomen Nauium. Teſtes in curſu, qui præferantur.

SVMMARIVM.

1 *Obligationis caſus, quando euenit, tunc ſtatim dicitur commiſſa ſtipulatio, & ex ea agi poteſt.*
2 *Identitas, quando certior reddatur.*
3 *Nauis qualibet ſuo nomine proprio nominatur, vt euitetur incertitudo, quæ in appellatiuis genericis cauſatur.*
4 *Nauis, quando aſſecuratur, non intelligitur aſſecurata ea quãdo à proprietate verbi Nauis diſcordat.*
5 *Significatio duplex, quando concurrit in aliqua re, tunc magis propria eſt ſequenda, & tenenda.*
6 *Nauis nomen, certam, & indiuiduam ſpeciem nauigij non continet, ſed magis generis eſt, comprehendens plures ſpecies Nauium, ſub ſe.*
7 *Probatio non debet eſſe poſſibilis, ſed neceſſaria.*
8 *Regulam habens pro ſe, dicitur habere intentionem fundatam.*
9 *Teſtis deficiens in ratione, non probat.*
10 *Teſtis non informatus, de re ſuper qua examinatur, non attenditur.*
11 *Nauis nomen eſt genericum, & conuenit pluribus nauigijs.*

12 *Teſtium dicta, quæ obſcurantur, & remouentur à contrarijs probationibus non attenduntur.*
13 *Homines diſtinguuntur inter ſe ex proprio nomine, quãuis toti ſint homines.*
14 *Peritis in arte ſtatur.*
15 *Teſtes, qui in ſuo dicto oſtendunt ſe peritiores, & veriſimilia deponunt, præferuntur alijs.*
16 *Contractus ex conuentione partium legem accipiunt.*

DECISIO CLI.

RESOLVTVM fuit ſub die 18. Iunij 1631.ᵃ factum
eſſe locum Aſſecurationi Nauis deprædatæ; & ho-
diè eadem diſputatione reaſſumpta, idem fuit reſponſum.

Quia factum deprædationis non controuertitur; nec
per conſequens poteſt dubitari, † quin ſtatim fuerit com- 1
miſſa ſtipulatio, & ex ea agi poſſit, per *l. fænerator. ver-
ſiculo ſi Nauis. ff. de* Naut. Fœnor. Specul. *in titulo de oblig.
& ſolut. in principio.* Caſtren. *in l. nauem* Saiphel. *num.* 4.
*ff. de locat. & conduct. cum alijs in prima deciſione allega-
tis*, & quæſtio de certitudine nauigij aſſecurati videba-
tur ſufficienter ſublata ex denominatione eiuſdem Na-
uis nuncupatæ l'Eleſante ex Patrono, ſeù Gubernato-
re, & Magiſtro Iacobo de Cormelijs Belga; maximè
quando, & nomen alteri Nauigio non conuenit, & per-
ſona Magiſtri non præeſt pluribus Nauibus, vt in præſen-
ti probatur: quia tunc † identitas certior redditur, Bart. 2
in l. demonſtratio falſa. nu. 14. *ff. de cond. & demonſtr. cum
allegatis per* Gratian. *diſcept.* 883. *num.* 3. & 4. & magis
ad rem hanc, idem Bart. *in l. quod in rem.* 24. §. *& ſi na-
uem. ff. de legat. primo*, dicens, quod ideo quælibet Nauis
† ſuo nomine proprio nominatur, vt euitetur incertitu- 3
do, quæ in appellatiuis genericis cauſatur, Stracca *de
Mercat. tit. de Nauibus par.* 2. *num.* 23. *& de Aſſecur. gloſ.*
8. *n.* 1. *verſ. de nauibus.*

Non obſtat vnicum, & quod ſemper fuit principale
fundamentum Aſſecurantium, ſcilicèt in chirographo
aſſecurationis eſſe factam mentionem de Naui, quæ non
genericè in contractibus aſſecurationum eſt accipienda,
ſed propriè, & ſpecificè tanquàm diſtincta ab alijs naui-
gijs, vt dicunt Teſtes examinati poſt extenſionem Deci-
ſionis, quæ reuidetur; vt propterea † aſſicurata Naui 4
non intelligatur aſſecurata Vrca, quæ à proprietate ver-
bi, Nauis, diſcordat, & ab ea nedum in contractibus non
ſit recedendum, Mantic. *de contr. lib.* 22. *tit.* 14. *num.* 3. ſed
in concurſu duplicis † ſignificationis magis propria veniat 5
ſequenda, & tenenda; vt dicit idem Mantic. *d. lib.* 22. *tit.*
16. *num.* 6.

Quia cum dicta Teſtium prædictorum tendant contra
regulam in prima deciſione firmatam, † nempè nomen 6
Nauis, certam & indiuiduam ſpeciem nauigij non conti-
nere; ſed magis generis eſſe, comprehendens plures ſpe-
cies Nauium ſub ſe, per *l. primam. §. magiſtrum autem.
verſ. nauem accipere debemus. ff. de exercit. Act. l. prima.
§. ait* Prætor. *ff. de Flumin. l.* 2. *ff. de capt. & poſt lim. re-
uerſ. l.* 1. *C. de nauib. non excuſ. lib.* 11. *l. finali. ff. de fund.
inſtruct.* debent in dicto concludere hanc negatiuam,
contra regulam, & per rationes indubitatas; aliàs
probatio erit † poſſibilis: ſed non neceſſaria, & reuelans, 7
prout requiritur contra habentem regulam pro ſe, qui
dicitur habere rem certam, Bart. *in l. ſecunda, in prin-
cipio. ff. ſi quis in ius vocat.* Becc. *conſ.* 7. *num.* 17. Surd.
deciſ. 75. *num.* 8. & habere † fundatam intentionem, Dec. 8
in l. prima in 2. *notab. ff. de regul. iur.* Soccin. Iun. *conſ.*
182. *num.* 5. *vol.* 2. idem Surd. *deciſ.* 126. *num.* 2. tales au-
tem ex diſcuſſione depoſitionis illorum eſſe non viden-
tur, non primi duo Teſtes abſquè interrogatorijs aſſecu-
ratorum examinati: quia Primus ſuper ſeptimo dicit ſe
neſcire, quod reperiatur nauigium, quod appelletur Vr-
ca; & tamen ab omnibus alijs conuincitur, adeſſe; ſe-
cundus verò † deficit in ratione; dum ſuper tertio, & ſex- 9
to, reſpondit ſecundùm ſuam intelligentiam, quod in-
telligatur facta aſſecuratio de Naui effectiua, quæ nihil
concludit, non probata eminenti peritia ex qualitate Te-
ſtium, qui ſunt proxenetæ, iam excluſa, præterea con-
fundunt intelligentiam Nauium, quas dicunt effectiuas;
dum aſſerunt, quod Barcha, Pollacha, Saettia, Tarta-
na non ſint Naues; ſed non propterea argumentum
à ſufficienti partium enumeratione concludunt, quod

ſcilicet Vrcæ, Bertoni, & ſimiles non ſint Naues; ſimili-
ter, & alij tres Teſtes, cum Interrogatorijs, examinati;
quàmuis ſuper articulis dicant adeſſe Naues effectiuas ab
alijs nauigijs diſtinctas; attamen dum interrogantur,
10 deteguntur † malè informati de rebus maritimis; nam
primus, iuxta nonum ignorat, quæ ſint nauigia de Alto-
bordo, & oſtenſo folio, in quo Vrcæ ſub diuerſis formis
erant delineatæ, non recognouit illas ab alijs nauigijs;
11 ſecundus verò Teſtis non negat nomen † Nauis eſſe
genericum, & conuenire pluribus nauigijs, quamuis
neget nomen Nauis conuenire Vrcis; ſed in ratione deci-
pitur; dum dicit iuxtà nonum, non conuenire propter
diuerſitatem puppis, quam, & ipſe conuincitur ignorare,
dum oſtenſo eodem folio, in quo puppæ non differunt,
Vrcam pro Naui aſſignat; demùm tertius ex prædictis
ignorat, quid ſit Nauis Characca, & ſuper eodem folio
confundit ſe nuncupando vnam ex prædictis formis deli-
neatis, Galeonum, alteram Bertonum, & tertiam Na-
nim, quod propriè pertinet ad eos, qui vltra crepidam
manum apponunt.

Cęterùm ſi aliquid eſſet deferendum prædictis Teſti-
12 bus, † id totum obſcuratur, & remouetur ex contrarijs
probationibus Aſſecuratorum; nam duo Teſtes formiter
examinati, magis diſtinctè, & per rationes concludentes
probant, nauis nomen pluribus nauigijs conuenire, nec
reperiri ſpeciem nauigij, quæ vni tantùm conueniat; vt
propterea ſoleant nuncupari, & appellari nomine par-
ticulari ad diſtinguendum indiuiduum à ſua ſpecie;
13 prout inter homines † diſtinguitur Petrus, à Ioanne;
quàmuis tamen Ioannes ſit homo ſicuti Petrus; & vlte-
rius diſtinguunt Naues de Altobordo ab alijs inferioris
qualitatis, quæ nuncupantur Vaſcelli, non autem
Naues, cum quibus conueniunt atteſtationes Conſola-
tuum Vrbis, Neapolis, & Liburni, quibus Rota ſo-
14 let multum deferre, † vti de re maritima benè informa-
tis, & prout verè fidem adhibuit *in deciſ. 126. num. 1. co-
ram Papa Greg. XV.*

Quare ſi etiam ageretur de concurſu, non autem ad
infirmandam Aſſecurantium probationem, prout verè
tendit hæc poſtrema probatio; eſſent nihilominùs præ-
15 ferendi Teſtes Aſſecuratorum, quia † Peritiores in dicto
ſe oſtendunt, vereſimiliora deponunt, & cum regula
iuris ſe conformant, Rota *deciſ. 748. num. 6. par. 2. recen.
& 239. num. 2. 449. numer. 5. 472. num. 3. coram Papa
Greg. XV.*

Demùm non obſtat, quod Teſtes Aſſecurantium
deponant & concludant de conſuetudine in apochis aſſe-
curationum ſolerè exprimi qualitates particulares ipſa-
rum Nauium.

Quia ſufficit reſpondere non adeſſe legem prohibiti-
uam, & actus annullatiuam, ſi ſecùs actum fuerit; inte-
16 rim † antem contractus legem accipiunt ex conuentione
partium, *l. prima. § ſi conuenerit. ff. depoſiti. l. legem. C. de
pact.* Mantic. *de contract. lib. 1. tit. 14. n. 5.*

Et ita &c.

* Eſt deciſ. 54. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana de Pacificis.

Die Lunæ 5. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

De prælatione circa hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Prælatio in hæredibus, quando conſiderari poſſit.*
2 *Coniunctum præferri diſiuncto, quando hoc dicimus, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe vocatum, licet poſt coniunctum.*
3 *Mulier agens hypothecaria præfertur creditoribus anterioribus.*
4 *Prælatio non cadit, niſi inter perſonas habentes ius in eo, in quo prælatio datur.*
5 *Teſtatoris verba, qualiter ſint intelligenda.*
6 *Perſonæ omnes, inter quas Teſtator declarat ſe velle ſeruari prærogatiuam, cenſentur vocati ad hæreditatem vnam poſt aliam.*
7 *Prælatio non inducit ex neceſſitate vocationem.*
8 *Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati.*
9 *Text. in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. declaratur. & num. 11.*
10 *Filij in conditione poſiti, poſſunt aliquod commodum ſpectare, per accidens.*
12 *Text. in l. cum plures. 78. §. pater. ff. de leg. 2. declaratur.*
13 *Priuatio in certo, & ſpeciali caſu, præſupponit vocationem in alijs caſibus.*
14 *Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*
15 *Hoc tamen non procedit, quoad ea, in quibus, vel eadem, vel maior ratio includendi militat.*

DECISIO CLII.

TIBVRTIVS Pacificus inſtituit hæredes vniuerſales
Pacificum, Statilium, & Alexandrum filios, quos
& eorum filios, & deſcendentes maſculos legitimos, &
de legitimo matrimonio natos ad inuicem ſubſtituit, ex-
cluſis ſemper fœminis, itaut linea vnius alteri ſuccedat.
Quibus omnibus deficientibus ſine filijs legitimis, & na-
turalibus, & ſic in caſum extinctionis lineæ maſculinæ
legitimæ, & naturalis, omnium, & ſingulorum dictorum
ſuorum filiorum, voluit, quod ſuccedat, & ſuccedere de-
beat Agapitus Pacificus eiuſdem teſtatoris ex fratre ne-
pos, & eius deſcendentes legitimi, & naturales maſculi,
de legitimo matrimonio procreati, fœminis & naturali-
bus, & ex eis deſcendentibus ſemper excluſis. Et dece-
dente Agapito, & ſuis filijs, & deſcendentibus, vt ſupra,
ſi ſuperſtites fuerint ſibi filiæ fœminæ, & deſcendentes
fœminei ſexus, voluit, quod ipſæ non præferantur filiabus
fœminis, & deſcendentibus fœminei ſexus ex dictis Paci-
fico, Statilio, & Alexandro, & eorum deſcendentibus, vt
ſupra, ſeù illorum altero, quinimò tali caſu voluit illas,
& deſcendentes ex eis præferri in ſucceſſione, & qua tenùs
non extarent filiæ filiarum filiorum, & earum deſcenden-
tes, voluit iſto caſu naturales, ſeù quomodolibet illegiti-
mos maſculos ex filijs ſuccedere, & præferri filiabus fœ-
minis, & deſcendentibus etiam legitimis & naturalibus,
ex fœmineo ſexu ex dicto Agapito.

Poſt obitum Pacifici, & Alexandri, vltimo loco deceſ-
ſit Statilius nullis ſuperſtitibus filijs, & ſic extincta linea
ipſius teſtatoris, cum iam eum prædeceſſerit Agapitus re-
lictis filiabus fœminis. Dubitaui an conſtaret de fideicom-
miſſo ad earum fauorem, & affirmatiuè fuit reſolutum,
quia cum Teſtator noluerit filias Agapiti pręferri filiabus
filiorum, aut illegitimis, ſed voluerit filias filiorum, &
deſcendentes ex eis, necnon illegitimos in earum defe-
ctum præferri, hæc † prælatio in caſu illo non poteſt con- 1
ſiderari, niſi data omnium vocatione, *§. præferuntur
inſt. ad Tertull.* ſic enim, cum dicimus coniunctum † præ- 2
ferri diſiuncto, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe voca-
tum, licet poſt coniunctum, *l. vnica, §. his ita definitis,
C. de caduc. tollend. l. hæredes ſine partibus 63. ff. de hæ-
red. inſtit. l. prima, §. idem eſt, ff. de vſufruct. accreſc.* &
ſimili modo, cum † dicimus mulierem agentem hypote- 3
caria præferri creditoribus anterioribus, vtiquè ſuppo-
nimus etiam creditores anteriores habere hypothecam,
ſed in ea mulierem eſſe potiorem, *l. vlt. C. qui potior. in
pignor. habeant. §. fuerat, inſtit. de action. §. his con-
ſequens.* Auth. *de æqualit. dot. collat. 7.* aliàs enim, hy-
pothecam non haberet ſi fruſtra de prælatione diſputare-
tur, quia † prælatio non cadit, niſi inter perſonas haben- 4
tes ius in eo, in quo prælatio datur, *toto tit. ff. qui potior.
in pignor. habeantur* & propterea dicendum eſt, quod
verba teſtatoris † denotant ordinem ſuccedendi, non ve- 5
rò totalem excluſionem, *l. 2. §. ſi mater, & §. cùm enim.
ff. ad Tertull.* Vnde fit, quod omnes perſonæ, inter
quas Teſtator declarat, ſe velle ſeruari prærogati-
uam cenſeri debeant ad † hæreditatem vocatæ grada- 6
tim, vna poſt aliam, vt ferè in iſtis terminis poſt ra-
tiones prædictas, conſiderat, Bellonus *in conſ. 72. nu. 31.
cum ſeq.*

Non obſtat, quod prælatio † non inducit, ex neceſſi- 7
tate, vocationem, vt in *l.* Lucius. *la ſeconda, ff. de hæred.
inſtit.* in qua datur prælatio reſpectu ſubſtituti, nedum fra-
tri expreſsè vocato; ſed etiam filijs fratris, poſitis in con-
ditio-

8 ditione, qui propterea † non erant vocati, vt ibi in fine: *Non enim fratrem ſolum hæredem prætulit ſubſtitatis, ſed etiam eius liberos*, & ibi *gloſ.* dicit, quod cum filii in conditione poſiti non ſint vocati tacitè, præferuntur ſubſtituto, ſcilicet ab inteſtato. Nam fuit reſponſum hæc non applicari ad caſum noſtrum, cum non agatur de excludendo ſubſtituto, aut de fauore grauati iuxta caſum dictæ *legis*
9 † Lucius; conditio enim ſi ſine liberis, de qua in dicta lege, principaliter ponitur in fauorem grauati, vt minùs cenſeatur grauatus, vt eſt de natura omnium conditionum, quæ ponuntur ad ſuſpendendam diſpoſitionem, non autem ad diſponendum. Bart. *in l. illis liberis, ff. de condit. & demonſtr. & in l.* Lucius. *ff. de aliment. & cibar. legat.* Alciatus *conſ.* 128. *num.* 7. & 8. & licet ipſi filij
10 † in conditione poſiti poſſint aliquod commodum ſperare, ideſt per accidens, ſi Pater grauatus voluerit illis filijs relinquere, quod non eſt in conſideratione, vt in *l. ſi quis neque cauſam, ff. ſi cert. petat.* & ſic in caſu dictæ *l.* Lucius, *la ſeconda*. vtraquè prælatio intelligitur ad excluſionem ſubſtitutorum, de qua ibi principaliter dubitabatur, Alexander Trentacinqulus *de ſubſtit. par.* 4. *cap.* 11. *num.* 21. *verſ. & ſe textus ex dictis ponderationibus*. Ludouicus de Caſanate *conſ.* 48. *num.* 3. ſed dicta non applicantur ad caſum noſtrum, quia filiæ Agapiti non ſunt poſitæ in conditione, ad excluſionem ſubſtituti, ſed ſolùm ad effectum prælationis filiorum teſtatoris, & earum deſcendentium, & illegitimorum, quare non intrat ra-
11 tio dictæ † l. Lucius, quæ filij in conditione poſiti præferuntur ſubſtituto ab inteſtato; ſi Pater grauatus voluerit illis filijs relinquere, & vt minùs ille cenſeatur grauatus, quia in hac diſpoſitione, licet filiæ Agapiti fuerint poſitæ in conditione, id tamen non fuit fauore ipſius Agapiti ad excluſionem ſubſtituti, nequè etiam eis poterat deberi ſucceſſio ab inteſtato, cum alij expreſsè eſſent vocati, etiam teſtator voluerit per fideicommiſſum præferri in ſucceſſione filiabus dicti Agapiti, filias filiorum, & eorum deſcendentes, necnon illegitimos. Vnde dicendum eſt nos verſari in puris terminis, quando in diſpoſitione, vnus in ſucceſſione alteri præfertur, quo caſu ex ſupradictis omnes ſunt vocati gradatim, vnus poſt alterum.

Et reſolutio principalis confirmatur ex textu in *l. cum plures 78. §. Pater, ff. de legat.* 2. vbi Pater inſtituta filia, ſic diſpoſuit: *Peto cum morieris, licet alios quoſquè filios ſuſceperis. Sempronio nepoti meo plus tribuas in honorem nominis mei*, & ſubdit textus. Neceſſitas quidem reſtituendi nepotibus viriles partes procedere videbatur,
12 qui quidem † textus, licet ex hoc videatur diſponere, quod comparatiuum præſupponit poſitiuum, vt ibi notat Bart. ratio tamen benè facit ad propoſitum, quia cùm in hoc caſu adſit fideicommiſſum ad fauorem filiarum, filiorum, & illegitimorum, quibus noluit præferri filias ipſius Agapiti, videtur perneceſsè reſultare fideicommiſſum in euentum, in quem, nec filiæ filiorum, nec illegitimi adeſſent, cùm teſtator non ſimpliciter excludat filias Agapiti, ſed ſolum, quod non præfe-
13 rantur in dictis caſibus, & ſic † priuatio in certo ſpeciali caſu, præſupponit vocationem in alijs caſibus, videlicet non exiſtentibus filiabus fœminis filiorum, & illegitimis, *l. decem.* 117. *ff. de verbor. obligat. l.* 4. *§. condemnatum, ff. de re iudicata. l. nec virilem* 20. *ff. ex quibus cauſ. maior.*

14 Nequè obſtat, quod † incluſio vnius, eſt excluſio alterius, ideoque cùm ſint incluſæ filiæ filiorum, & illegitimi, reſultet excluſio filiarum Agapiti, *l. cum prætor, ff. de iudic.* Quia hæc regula non habet locum, quoàd ea
15 in † quibus, vel eadem, vel maior ratio includendi militat, *gloſſ. in d. l. cum prætor, in verbo videtur. in princ.* Felin. *in cap. nonae. n.* 5. *de præſumpt.* Dec. *in cap. ſecundo requires. num.* 7. *de appellat.* Benincaſ. *in §. actionum, nu.* 217. *inſtit. de action.* Gerardus Mazolus *conſ.* 10. *num.* 28. Scradetus *conſ.* 14. *num.* 298. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 543. *num.* 41. *in fin. vol.* 4. At in caſu iſto, vt ſupra probatum fuit militat eadem ratio includendi gradatim filias Agapiti, ſicuti filias filiorum, & illegitimos, cùm Teſtator illas non ſimpliciter excluſerit, ſed ſolum extantibus dictis filiabus filiorum, & illegitimis.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

REV.^MO^ P. D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Lunæ 5. Iunij 1632.

A R G V M E N T V M.

Immiſſionem, ſi quis petat ex capite reſeruationis, quid probare teneatur, & quid, quando aliquis eſt gratioſè ſubrogatus, Beneficia cadunt ſub reſeruatione, cum ſua qualitate. Immiſſus ſemel in poſſeſſionem ampliùs immiſſionem petere non poteſt, & quando ſecùs.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates primæ in Cathedralibus ſunt reſeruatæ.*
2 *Immiſſionem, ſi quis petat, ex capite reſeruationis, tenetur iuſtificare totam gratiam principalem.*
3 *Mors probatur ex partita liberi extracta per Parrochum.*
4 *Probatio nulla eſt maior, quàm propriæ oris confeſſio.*
5 *Dignitates Eccleſiaſticæ; quàmuis ſiat electiuæ, nihilominùs cadunt ſub reſeruatione.*
6 *Beneficia, quæ ſunt debita certo generi perſonarum, cadunt ſub reſeruatione cum ſua qualitate.*
7 *Priuilegium conceſſum, motu proprio, non eget aliqua iuſtificatione.*
8 *Subrogato gratioſè, quando eſt concedenda immiſſio, ſufficit, quod doceat de reſeruatione, Clericatu, & obitu defuncti in poſſeſſione.*
9 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
10 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſteate, in poſſeſſione ſatis illam probat.*
11 *Poſſeſſor ſemel, ſemper præſumitur poſſeſſor vſque ad obitum.*
12 *Et hæc præſumptio habet locum, quando allegatur ab ipſo poſſeſſore, vel eius ſucceſſore, quod procedit etiam in ſubrogato gratioſè. num.* 13.
14 *Immiſſus ſemel in poſſeſſionem, non poteſt iteràm petere immiſſionem.*
15 *Immiſſus ſemel in poſſeſſionem, debet agere remedio retinendæ, vel recuperandæ.*
16 *Immiſſio, quando non fuit effectuata, tunc ceſſat ratio, quod quis debeat agere remedio retinendæ, vel recuperandæ.*
17 *Intruſio, non datur ſinè poſſeſſione.*

D E C I S I O CLIII.

IOANNES Tudeſchinus, qui obtinuit à Sanctiſs. D. N. prouideri de Decanatu Eccleſiæ Tridentinæ, in ſupplicatione narrauit, dictum Decanatum eſſe primam dignitatem, in ſubrogatione verò gratioſa, expreſſit reſeruationem ex eo, quod idem Decanatus vacauit de menſe Septembris. Vnde non eſt agendum de reſeruatione ex eo, quod Decanatus ſit prima dignitas, quia licet ſinè difficultate primæ dignitates in Cathedralibus, † 1
ſint reſeruatæ, ex deductis per Gonzal. *gloſ.* 51. *numer.* 55. & Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *numer.* 256. & fuit latè deductum in cauſa Burgen. *Præpoſituræ* 27. *Iunij* 1621. *coram Eminentiſſ. D. meo Card. Veroſpio*; Attamen d. Ioannes non poteſt vti iſta reſeruatione, cum non iuſtificet totam gratiam principalem, † prout teneretur 2
iuſtificare, ſi ex iſto capite reſeruationis peteret immiſſionem, Rot. *deciſ.* 70. *num.* 1. & *deciſ.* 715. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* & dixit diſtinguendo Rota *in causa Burgen. de Pancoruo* 28. *Nouemb.* 1588. *coram* Gypſ. & meis temporibus *in cauſa* Miranden. *Parrochialis* 17. *Maij* 1600. *coram bon. mem. Penia*, diſcuſſo tunc plenè articulo, præſertim per recol. mem. Hieronymum Cardinalem Pamphilium, tunc inſignem noſtri ordinis Auditorem.

Agendum eſt igitur de reſeruatione, ex vacatione de menſe Septembris, quam vacationem potuit capere Ioannes, cùm in eadem ſupplicatione diuerſæ, non autem con-

trariæ gratiæ poſſint expediri, *vt in cauſa Valliſoletana*
Scholaſtriæ 17. Iunij 1602. coram bon. mem. Cardinali Lan-
cellotte, & in cauſa Nouarieñ Beneficij 5. Iulij 1610. co-
ram me, in quibus aliæ deciſiones allegantur, & paſſim
ſinè difficultate ſeruatur. Quod autem iſte Decanatus
vacauerit de menſe Septembris, & iſte menſis ſit reſer-
3 uatus, primùm probatur † ex partita libri extracta per
Parrochum, Rota *in recent. deciſ. 70. num. 4. par. 1. &*
deciſ. 605. num. 4. par. 2. & coram me in deciſione impreſſa
4 428. *num.* 1. maximè cùm concurrat † confeſſio Capituli
ſe opponentis. *l. cum te, C. de tranſact.* Rol. *conſ. 75. nu.*
25. *lib.* 2. Caputaq. *deciſ.* 107. *num.* 2. *par.* 3. Secundùm
verò, quod menſis Septembris ſit reſeruatus, proba-
tur ea concordatis ipſis, & non controuertitur. Vnde
cùm Decanatus verè ſit prima dignitas in Cathedrali
Tridentina, & vacauerit in menſe Septembris reſeruato,
nedùm poteſt capi reſeruatio, ratione temporis, etiam
5 quod iſta † dignitas eſſet electiua, quia nihilominùs eſt
reſeruata, & fuit reſolutum in cauſa *Padeborneñ. Præpo-*
ſituræ 30. Maij 1588. coram Bubale, quæ habetur apud
Georgium Branden. in ſuo tractatu ſuper concordatis *a.* 3.
& latè ibidem Greg. *quæſt.* 7.

Ex prædictis licet firmata ſit reſeruatio, dicebatur ta-
men, illam non poſſe ſuffragari Ioanni, quia ex Indul-
to Clem. VIII. aſſumendus in Decanum debet habere
certas qualitates, ibi, Ac Decanus *eiuſdem Eccleſiæ,*
(ſcilicet Tridentinæ) dignitatem inibi poſt Pontificalem ma-
iorem obtinen. Germanus ex vtroque Parente, & linguam
Germanicam ſufficienter loquens, & in Sacerdotio conſti-
tutus eſſe debeat, & inde inferebatur, quod cùm Deca-
6 natus eſſet † debitus certo generi perſonarum, cadit ſub
reſeruatione cum ſua qualitate, quam non habet Ioan-
nes, vt conciliando *deciſ.* Put. 160. *lib. 2. in correctis, &*
Verall. *mihi 314. lib. 2. in manuſcript. & gloſ. magn. in fine,*
in cap. cum Eccleſia tua, de præben. in 6. Æneas de Fal-
con. *tract. de reſeruat. quæſt. 3. principali, num.* 22. Gaſp.
de Perusio *tract. de reſeruat. cap. 2. num. 13. dixit* Rota
in cauſa Tiraſonen. inualiditatis præſentationis 19. Ianua-
rij 1583. coram Robuſterio, & coram bon. mem. Cardi-
nali Seraphino in deciſ. 1420. num. 3. & coram Penia
in cauſa Meleuitana Beneficij Sancti Marci 14. Nouem-
bris 1605. & in cauſa Toletann de Mozzarellis 30. Maij
1616. *coram* Eminentiſſimo D. meo Cardinali Pam-
philio, & aduertit Rota *in cauſa Ratisbeneñ. Cano-*
nicatus 13. Ianuarij 1617. coram R. P. D. meo Piro-
uano.

Huic fundamento fuit reſponſum, quod aliqua con-
tenta in dicto priuilegio reſpiciunt certum genus perſona-
rum, vt ſcilicet beneficium debeatur Germanis, aliqua
verò reſpiciunt qualitatem perſonæ, vt ſcilicet, quod lin-
guam Germanicam ſufficienter loquatur, & quod ſit
Sacerdos, & quantùm attinet ad primum, Ioannes ha-
bet ampliſſimum priuilegium. Sacræ Cæſ. Maieſt. in
quo Imperator nedùm ipſum, & eius fratres, ſed eius
patrem iam defunctum aſſumit in numerum, ſtatum,
gradum, & dignitatem ſui, & Sacri Imperij nobilium,
nobileſquè dixit, & declarauit, & ab omnibus pro veris
7 nobilibus dici voluit, & cum huiuſmodi priuilegium †
fuerit conceſſum Motu proprio, non eget aliqua iuſtifi-
catione. Put. *deciſ. 179. nu. 3. lib. 2. in correct.* Abb. *in c. du-*
dum, num. 6. verſ. item hic facit, de præſ. Dec. *conſ.* 341.
num. 5. Catalan. *de abolitionibus, c. 1. n.* 43. vnde, quod
plus eſt, concurrit etiam qualitas requiſita in Canonica-
tu. Licet in hoc iudicio non eſſet diſcutiendum, vt ſta-
tim dicetur; quò verò ad alias qualitates non ſunt diſ-
cutiendæ in hoc Iudicio executiuo, quia non reſpiciunt
8 reſeruationem, quando enim † agitur de concedenda im-
miſſione gratioſè ſubrogato ſufficit, quod illam petens
doceat, de reſeruatione, Clericatu, & obitu defuncti in
poſſeſſione, alia enim reſpiciunt petitorium. Put. *in*
correct. deciſ. 208. lib. 1. & 484. lib. 2. Seraph. *dec. 1426. n.*
1. Rota *in recent. deciſ. 154. par. 1. & 197. part. 2.* quæ
omnia ſunt benè probata.

9 Clericatus namquè eſt † probatus ex literis patentibus,
gloſ. in c. inter quatuor. de maior. & obed. Rota *deciſ.*
16. de præben. in antiq. ſan. mem. Greg. deciſ. 78. num. 5.
& deciſ. 490. num. 6. obitus in poſſeſſione, probatur ex
10 ipſo Inſtrumento adeptionis poſſeſſionis, quæ † poſſeſſio
Inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſione, ſatis
illam probat, *l. prædia.* vbi Bart. *ff. acq. poſſ.* Caſſad. *deciſ.*
20. de præbend. Rota *diuerſ. deciſ. 102. num. 3. par. 1. &*
deciſ. 62. a 1. par. 2. Vnde intrat concluſio, quod ſemel † 11
poſſeſſor ſemper præſumatur poſſeſſor vſquè ad obitum,
Rota *deciſ. 4. de probat. in nou.* Put. *in correct. deciſ. 19. l. 2.*
Alciat. *reg. 2. præſumpt. 21. nu. 5. in fine*, & quàmuis hæc
præſumptio habeat † locum, quando allegatur ab ipſo 12
poſſeſſore, vel eius ſucceſſore. Alciat. *loc. cit. numer.* 2.
Put. *deciſ. 11. de cauſ. poſſ. & propr.* Attamen cum Ioan-
nes ſit gratioſè † ſubrogatus, ſatis ad hunc effectum dici- 13
tur ſucceſſor, *ſan. mem. Gregor. deciſ. 307. per tot.*
& ibi additio num. 24. & fuit reſolutum in cauſa *Me-*
ten. Cantoriæ 5. Maij 1627. coram bon. mem. Patriarcha
Manzanede, & in cauſa Cuſentian Abbatiæ 20. Decem-
bris 1628. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Vi-
rili.

Non obſtat, quod cùm Ioannes fuerit ſemel immiſ-
ſus † non poteſt denuò petere immiſſionem, quia cùm 14
ratio huius concluſionis ſit illa, quod ſemel immiſſus de-
bet † agere remedio retinendæ, vel recuperandæ, hæc 15
propterea concluſio non procedit, quando vt † in caſu iſto 16
immiſſio non fuit effectuata, cum tunc ceſſet ratio, ex
qua debeat agere remedio retinendæ, vel recuperandæ,
& ideò non prohibetur Ioannes, denuò petere immiſſio-
nem, vt fuit reſolutum in deciſione mea impreſſa 305.
num. 6. nec officit, quod ab A. C. fuerit obtenta ma-
nutentio, quia poſtmodùm idem A. C. illam reuo-
cauit ex eo, quod non fuit effectuatio dictæ immiſſionis
probata, vnde ex hoc etiam ceſſat, quod Ioannes ſe
intruſerit, quia cùm immiſſio non habuerit effectum;
non poteſt † conſiderari intruſio, quæ non datur ſine 17
poſſeſſione.

Et ita concluſum vtraquè parte informante &c.

In eadem cauſa habentur infra aliæ deciſiones, nempè
ſub die 26. Nouemb. 1632. & 25. Februarij 1633. coram
eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. PIROVANO.

Reatina Bonorum.

Die Veneris 5. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius agens contra tertios poſſeſſores ad vindicationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quæ fuerunt alienata, ex cauſa dotis, quid probare teneatur, Confeſſiones, & aſſertiones, quando probent. Et non nulla circa Auth. res quæ, C. comm. de legat. Sententiæ verba, quando ſunt ambigua, à quo recipiant interpretationem.

SVMMARIVM.

1 *Bona ſubiecta fideicommiſſo, alienari poſſunt pro reſtitutione dotium deſcendentium Teſtatoris.*

2 *Fideicommiſſarius agens contra tertios poſſeſſores, ad vindicationem bonorum vinculatorum alienatorum, ex cauſa dotis, debet probare adeſſe bona libera.*

3 *Ex poſſeſſione, quis releuatur ab onere probandi.*

4 *Iudicij origo ſemper attendi ſolet ad cognoſcendam qualitatem Actoris, & Rei.*

5 *Poſſeſſio attentata, non admittitur ad releuationem probationis.*

6 *Confeſſiones, & aſſertiones, ſi ſint factæ à perſonis informatis, & ſint veriſimiles, probant.*

7 *Priuilegium Auth. res, quæ, C. comm. de legat. eſt ſubſidiarium.*

8 *Actio negociorum geſtorum eſt perſonalis, & ad tertios non pertinet.*

9 *Priuilegium Auth. res quæ, C. comm. de legat. ſemper intrat, quando agitur de reſtitutione dotis vxori Teſtatoris, & num. 12.*

10 *Clauſula, omni meliori modo, in fine libelli poſita, ſuſtinetur petitio, ſecundùm verba, quæ congruen-*

gruentius, & vtilius exprimi debuiſſent, & potuiſſent.

11 *Sententiæ verba, quando ſunt ambigua recipiunt interpretationem ab ipſo libello, & petitione.*

13 *Proteſtatio remouet conſenſum ab actu futuro contrario.*

14 *Proteſtatio in quolibet acta debet repeti in iudicialibus, aliàs cenſetur ab ea receſſum.*

15 *Sententia prodeſt tertio ratione connexitatis, & indiuiduitatis.*

16 *Procuratores nouos conſtituens, priores reuocare videtur.*

DECISIO CLIV.

RESOLVTVM fuit ſententiam A. C. & ſeù deputati ab eo eſſe confirmandam, quia ex deductis probatur iuſta, & valida.

Et quòad iuſtitiam, non dubitarunt Domini de ſubſiſtentia fideicommiſſi Vincentij ſenioris de Cappellectis, nec de identitate bonorum, & ſignanter predij del communale, & quod euenerit caſus fideicommiſſi, ad fauorem Manſueti, & Fauſti de Cappellectis, quia prædicta omnia firmata fuerunt in alia Reatina fideicommiſſi 12. Ianuarij 1627. coram D. meo Durano. Rurſus nec fuit hæſitatum, quin bona eiuſdem Vincentij potuerint alie-
1 nari pro reſtitutione dotium, † deſcendentium ſuorum, quando bona libera, obligati, ad eamdem reſtitutionem deficiunt, ſequendo diſpoſitionem, *Auth res quæ, C. commun. de legat.* & prout talia bona libera, non probari adeſſe, iam fuit firmatum in deciſionibus cauſæ 31 Ianuarij 1629. & 5. Martij 1632. ex quo Cappellecti fideicommiſſarij Agentes, ad vendicationem bonorum vinculatorum contra tertios poſſeſſores, alia ſupereſſe
2 bona non probarunt, † prout tenebantur, ſecundùm veriorem in eiſdem deciſionibus firmatam, ex Curt. ſen. *conſ.* 27. *num.* 26. & alijs cumulatis per Gratian. *diſcept.* 332. *num.* 22. quam obligationem Cappellecti hodie euitare non poſſunt, ex eo, quod ipſi Auctore Prætore, poſſideant, non autem Miſſij, aut Erſilia mater Ioannis Antonij grauati, à quo prætenditur factam fuiſſe aſſignationem prædij controuerſi pro dote dictæ ſuæ matris,
3 vt propterea ex poſſeſſione † releuentur ab onere probandi, ex eiſdem rationibus, quæ pro poſſeſſore in eiſdem deciſionibus firmatæ fuerunt, quia ad cognoſcendam qua-
4 litatem † Actoris & Rei ſemper ſolet attendi origo iudicij, Mohed. *deeiſ. 5. de Iudic. Taruiſina feudi* 16. *Decembris*
5 1622. *coram me*, in qua etſi ad releuationem † probationis non admittatur poſſeſſio attentata, non tamen infertur, quod quælibet alia poſſeſſio ſit apta ad mutandam qualitatem Actotis, & Rei, propterea cùm Cappellecti negare non poſſint qualitatem Actoris, ſemper ſuſtinent onus probandi affirmatiuam exiſtentiæ bonorum liberorum, quam adhuc non probarunt, nec minùs inter bona libera poſſunt contendere extare Cenſum ſcutorum mille, & in redditu ſcutorum 80. qui in deciſione 5. Martij præteriti aſſerebatur contineri in donatione facta per Ioannem Antonium Petronium, Portiæ, & Erſiliæ de Petronijs eius neptibus, in cauſa dotis, & matrimonij contrahendi reſpectiuè cum Saluio, & Martino de Cappellectis. Cum tamen idem cenſus fuerit creatus de anno 1582. tempore, quo patruus Donator iàm deceſſerit, quia etſi verùm ſit, quod Ioannes Antonius viuens Cenſum prædictum non emerit, & in hac parte error facti patens ſit, non tamen inter bona libera Saluij, erit admittendus, ſed de iuribus dotalibus Portiæ, & Erſiliæ, eſt iudicandus, quia in Inſtrumento venditionis eiuſdem Cenſus, quàm fecit Syndicus, & Procurator Ciuitatis Ducalis, legitur facta aſſignatio Saluio Cappellecto ſtipulante pro Portia Petronia de Cappellectis, vxore Martini ſupradicti, & pro Erſilia ipſius Saluij vxore, & aſſerente ducatos mille pro pretio erogatos eſſe de proprijs pecunijs dotalibus dictarum Portiæ, & Erſiliæ, & abinde citra cùm ageretur de extinctione Cenſus, & idem de eodem pretio reinueſtiendo in nouo Cenſu pecuniæ fuerunt ſolutæ per Adrianum vti Patrem Martini, & Saluij, & Socerum Portiæ, & Erſiliæ, cùm aſſertione, quod erant de proprijs pecunijs earumdem Portiæ, & Erſiliæ, ipſi Adriano reſtitutis ab Vniuerſitate, & Hominibus Ciuitatis Ducalis per manus Syndici, & Procuratoris illiùs vſquè dum de anno 1592. vt in Inſtrumento, quod datum fuit, Communitas Reatis ſe redemit ab eodem Cenſu conſignato pretio Adriano Patri, & Mutio Patruo Saluij, & Martini reſpectiuè maritis Portiæ, & Erſiliæ, quæ † confeſſiones, & aſſertiones, cùm 6
factæ fuerint à perſonis informatis, & ſint veriſimiles, & compatibiles, cùm donatione Ioannis Antonij, ſemper probant, Salic. *in l. mater, num.* 1. *C. de contrahend. empt.* qui loquitur de confeſſione inter virum, & vxorem, Tiraquell. *in l. ſi vnquam, in verbo donatione largitus, num.* 100. *C. de reuocand. donat.* & pluribus comprobat, Surd. *deciſ.* 325. *num.* 6. & *conſ.* 489. *num.* 20. *verſ. ſecunda coniectura.*

Supererat vnica difficultas Erſiliam nempe coram Vicario, non petijſſet prædij controuerſi adiudicationem pro ſua dote quam Saluio ſuo Viro conſignauerat, ſed pro dotibus, quas eadem Erſilia dixit ſoluiſſe Martiæ; & Virginiæ ſuis filiabus, animo repetendi à viro ſuo, pro
quo credito dicebatur non † competere priuilegium ſubſi- 7
diarum, Auth. *res, quæ, C. comm. de legat.* ſed actio-
nem negociorum † geſtorum, quæ perſonalis eſt, & ad 8
tertios non pertinet, *Crem. ſing.* 146. *tu ſcis*, Camp. *de dote part.* 1. *quæſt.* 8. Barboſ. *in l.* 1. *num.* 31. *ff. ſolut. matr.* Fontanel. *de pact. nupt. clauſ.* 6. *gloſ.* 2. *part.* 7. *num.* 63.

Verùm in deciſione cauſæ 5. Martij præteriti fuit reſponſum in effectu Erſiliam petijſſe dotem ſuam quam erogauerat in ſoluendis dotibus filiarum ſuarum, non au-
tem proprium creditum, & pro † dotis propriæ recupera- 9
tione ſemper intrare priuilegium, *d. Auth. res quæ*, Seraph. *deciſ.* 678. *num.* 5. *cùm alleg. per* Fuſar. *quæſt.* 532. *nu.* 1. & *ſeqq.* & hodie hoc clarius patet, ponderatis verbis libelli, & decreti Vicarij inde ſubſequuti.

Nam Erſilia in eodem libello narrauit de anno 1593. 24. Aprilis ſe obligaſſe ad fauorem Sauli Sauarelli, pro ſcutis 1200. pro dotanda Martia eius filia, illaquè ſoluiſſe animo repetendi ab eius Viro, qui bonam fidem recognouit, & de anno 1596. Monialibus Sanctæ Claræ de Reate, ſoluiſſe ſcuta 300. pro dote ſpirituali Virginię etiam eius filię, & Ioannem Antonium filium ſemper obtuliſſe conſignare bona ęquiualentia, pro dotibus prędictis, Ideò inſtetit bona ſibi aſſignari ſtantibus ſupradictis obligationibus, & ſolutionibus, & quodcunquè decretum neceſſarium, & opportunum fieri, & relaxari omni meliori modo, &c. Vnde cùm obligationes Saluij, & bonę fidei recognitiones ſint ſundatę ſuper confeſſione eiuſdem, quod ſolutiones dotium filiarum factę fuerint de pecunijs dotalibus Erſilię vxoris, pro quarum reſtitutione obligauit, & hypothecauit omnia bona ſua, inde petita conſignatio bonorum, vel erit intelligenda de parte dotis proprię, peruentę ad manus mariti, & conſum-
ptę in dotandis filiabus, vel ob clauſulam † omni me- 10
liori modo, in fine libelli poſitam, ſuſtinebitur petitio ſecundùm verba, quę congruentiùs, & vtiliùs, exprimi debuiſſent, & potuiſſent, Bald. *in l. quoties, num.* 3. *C. de hæred. inſt.* Soccin. *in cap.* 2. *art.* 13. *num* 2. *de libell. oblat.* Mantic. latiſſimè *de coniect. lib.* 3. *tit.* 14. *num.* 11. Simon. de Pręt. *lib.* 2. *interpræt.* 2. *dubit.* 1. *ſolat.* 4. & ex eodem libello, ſeù petitione ſententia Vicarij recipere de-
bet † interpretationem, dum decreuit, quod bona con- 11
ſignentur Erſiliæ pro dotibus, vt ſupra ſolutis, ſcilicet ex pecunijs dotalibus ipſius aſſecuratis, & hypothecatis ſuper dictis bonis, ſequendo *gloſ. in cap. dudum, de decimis*, Creſcent. *deciſ.* 6. *de ſent.* & *re iud.* Rota *deciſ.* 243. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Maximè quia, & idem decretum continet clauſulam, omni meliori modo, & fideicommiſſo allegato non obſtante, mandatum relaxauit. ſignum
euidens, quod intellexit de credito dotali inhærente † 12
Priuilegio *Auth. res quæ*, non autem de alio, pro quo bona vinculata alienari non poſſunt.

Quò verò ad validitatem eiuſdem ſententiæ ex reuolutione Actorum de ea ſufficienter conſtat.

Nequè obſtat allegatus defectus iuriſdictionis ex eo, quod in locum primi Iudicis per Signaturam Iuſtitiæ deputati, non potuerit per A. C. ſubrogari ſecundus, qui vltimo loco pronunciauit.

Quia ſemper fuit conſenſum in iuriſdictionem vltimi Iudicis deputati, dum Iacinthus Corona procuratorio nomine Fauſti, & Manſueti de Cappellectis in actis com-

paruit ſub 14. & 19. Nouembris 1625. abſquè iuriſdictionis declinatione, aut alia proteſtatione, per quam eſſet
13 † remotus conſenſus, ab actu futuro contrario, prout neceſſarium erat, Dec. *in cap. cum M. Ferrarienſis*, *numer.* 98 & Ripa, *num.* 101. *de conſt.* Seraph. *deciſ.* 859. *num.* 5. nec ſufficeret facta proteſtatio in prima comparitione,
14 ſed in qualibet debuiſſet † eſſe repetita cùm verſemur in iudicialibus, Put. *deciſ.* 213. *lib.* 2. *in nou.* Seraph. *deciſ.* 502 *num.* 3. 1057. *num.* 2. & 1169. *num.* 7. & nihilominùs tàm prima, quàm ſecunda, quæ dantur in Summario additionali nullam continent proteſtationem.

Non obſtat, ſecunda nullitas oppoſita, ex defectu mandati, tàm dicti Iacinthi comparentis pro Fauſto, & Manſueto, quàm Ioannis Dominici Martij comparentis pro Sauarallis, & Miſſoriis.

Quia quòad Iacinthum ceſſat obiectum ex Inſtrumento mandati ſub die 23. Martij 1623. in publicam formam dati, & ſimiliter quòad Ioannem Dominicum datur in eodem Summario additionali, Inſtrumentum mandati de anno 1624. 30. Nouembris, cum clauſulis ampliſſimis ad omnes, & ſingulas, ipſorum Sauarelli, & Erſiliæ conſtituentium cauſas Ciuiles, tàm motas quàm mouendas.

Nec releuat, quod dictus Ioannes Dominicus; ſit Procurator in alia cauſa. In hac autem Melchiades Gualterium, vt ex Inſtrumento dato in Summario de Cappellectis num. 14.

Quia verum eſt, quod Chriſtoph rus, & alij de Sauerellis de anno 1622. 25. Octobris, conſtituerunt eorum Procuratorem Melchiadem Gualterium, ſed itidem, verùm eſt, quod Chriſtophorus Sauarellus, & Erſilia Petronia præuia reuocatione primi Procuratoris, conſtituerunt dictum Ioannem Dominicum Martium eorum Procuratorem de anno 1624. 30. Nouembris, & illimet in ſententia A. C. nominatur tamquàm neceſſarij defenſores, & quàmuis fratres Miſſorij conſtituerint eorum Procuratorem eumdem Melchiadem de anno 1623. 21. Maij, non autem Ioannem Dominicum, ex hoc tamen non infertur ad diuerſitatem cauſæ, quia in eadem Miſſorij ſe defendebant, tamquàm emptores, & poſſeſſores Prædij controuerſi, & Sauarelli, & alij litis conſortes comparebant tamquàm datores, & neceſſarij defenſores, pro quorum intereſſe principaliter ſuſtinetur ſententia,
15 & † alijs, prodeſt ratione connexitatis, & indiuiduitatis, *l. ſi communem*, *ff. ſi ſeruit. vend.* Alex. *in l. ſæpe*, *numer.* 48 *ff. de re Iudic.* Surd. *conſ.* 190 *num.* 13. 231. *numer.* 6. & ſimiliter mandatum Franciſci Coronæ, qui per Fauſtum, & Manſuetum dicebatur conſtitutus Procurator
16 expirauit, † per conſtitutionem Iacinthi Coronæ, biennio poſt, ab eiſdem deputati, *l. ſi quis*, *§. final. ff. de procurator.* *l. Procuratoribus*, *C. eodem tit.* Ægid. *deciſ.* 529 Vant. *de nullit. ſentent. ex defectu mandati*, *num* 163.

Demùm non obſtat tertia nullitas, ex defectu legitimæ citationis ad ſententiam quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſſarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

S V M M A R I V M.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magnà, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & n. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationum frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedentia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actione ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundùm tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor, præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiant. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarum, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quoad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primæui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociam, & & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Mariti, quod dent occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ acerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodùm conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, ne cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſdatio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in malè faciendo.*

38 *Mulier perhorreſcens futuram, & admodùm probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & inimicitiarum de præterita.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia acerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicia ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſaica de libello Repudij,*

an erat cauſa ipſius repudij:

43 *Odium capitale, quando adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, veriſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens, num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & num. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 1. de maior. & obed. in quibus terminis loquantur.*

56 *Doctorum dicta recipiunt interpretationem à iuribus allegatis.*

57 *Matrimonij cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quoad vinculum, quàm ſi agatur de thori ſeparatione tantùm.*

58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quoad vinculi ſolutionem, admittitur, quoad thori ſeparationem.*

59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*

60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt.*

61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441. nu. 2. part. 1. recent. in quibus terminis procedant.*

62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur, ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere.*

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi Thori itaut recedendum ſit à deciſione aliàs in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. * coram bon. mem. Remboldo.

1 Concurrit enim ſæuitia † præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, & vtròbique* DD. & præſertim Abbas *de reſtit. ſpol. capit. 1. Ibi: verùm, quia mulier dicebat, ſe virum habere ſuſpectum*, iuncta Gloſ. *in eodem verbo, ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Præpoſit. in c. 1. n. 2. de Diuort.* Hoſt. *in Summa de reſt. ſpol. §. in caſibus, num. 4. verſ. Decimo*, Lup. *in cap. per veſtras 3. notab. num. 7. de donat inter vir. & vxor.* Hippol. de Marſ. *in l. fin. C. ad leg.* Corn. *de ſicar. col. fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud.* Graſſ *deciſ. aur. lib. 2. par. 1. c. 8. n. 1. fol. 346.* Ledeſm. *de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3* Aldobrand. *conſ. 71 num. 3. lib. 1.* Barboſ. *in Rub. ff. ſol. matrim par. 2. num. 22.* Ferret. *conſ. 203. num. 3. verſ. quia reſpondetur.* Farinac *conſ. 157. num. 4.* latè Couarru. *de ſponſalib. part. 2. cap. 7. § 5. num. 1. 2. & 3.* Guttierez *Can. qq. lib. 1. cap. 24. num. 2. & 9.* Sanchez *de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* & admiſit, Rota *in cauſa Neapolitana Matrimonij 23 Ianuarij coram R. P. D. Merlino*, & aliàs ſæpiſſimè.

Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuffragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod actus, † ex quibus 2
illa deducitur, ſint plures, ac iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe frequenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vnicus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, Roland. *conſ. 27. num. 12. lib. 3.* Bertaz. *conſ. crimin. 228. num. 14. lib. 1.* Rimin. *in conſil. 174. num. 3. lib. 2.* Aldobrand. *d. conſ. 71. num. 8. lib. 1.* Bald. *conſil. 576. ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1.* Sanchez. *dicta diſput. 18. ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verberatione.* Farinac. *in prax. de delict. carnis, quæſt. 143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. &* Rot. *in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram bon. me. Card. Sacrato*, apud Farinac. *d. conſ. 157. num. 15.* & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolitana ſeparationis Thori 28. Iunii 1624. coram bonæ mem. Buratto.* Secundò exigitur magna, † atquè immoderata ſæuitia, Abb *in d. cap. ex tranſmiſſa in princ. & num. 4.* Aldobrand. *d. conſ. 71. num. 1.* Farin. *d. conſ. 157. num. 4.* & reſoluit Rota *in cauſa Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana* apud Farinac. *d. conſ. 157 ſub num. 15. & 19. & in dicta Neapolitana coram bon. mem Buratto*; itaut non ſatis ſit modica, aut leuis quælibet ſæuitia, quæ potiùs correctionis nomen meretur, qualis propemodùm viro, † præſertim ex cauſa, 4
ad vxoris emendationem permittitur. Bald. *d. conſ. 176. num. 7. lib. 1.* Abbas *in cap. cum contingat, num. 20. verſ. idem de marito*, vbi Felin. *num. 7. de for. compet.* Gloſ. *in l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. & in Auth. vt lic.* Mat. & Aui, *§. quia verò, in verbo ſufficienti*, Roland. *d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3.* Rimin. *conſ. 174. numer. 31* Aldobrand. *d. conſ. 71. num. 4.* Farinac. *d. conſ. 157. numer. 5. lib. 2. & de delict. carnis, d. quæſt. 143. num. 194.* latè Tiraquell. *ad leg. Connub. gloſ. 1. par. 1. num. 22.* Sanchez. *d. diſput. 18 ſub num. 16.*

In hac autem facti ſpecie ſæuitia viri in vxorem, & frequens, & magna videbatur Dominis.

Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema verberatio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem ad recedendum è domo mariti, & conſequutiuè cauſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen eamdem vxorem toto maritalis cohabitationis decurſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23. teſtes, qui dantur *in Summario num. 5.* & præſertim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeriatim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam Domini deferebant; quia licet ſit mater; attamen eſt pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere, † quod 5
multùm auget illius fidem. Bald. *in l. teſtium, num. 36. C. de teſtibus, cum alijs per* Rot. *apud ſan. mem. Greg. 351. num.* 14. vbi in fortioribus, teſtimonium matris admittitur pro annullando † matrimonio: *Ita* vt mirùm 6
non ſit, ſi huiuſmodi verberationum frequentia in communem, publicamquè vulgatæ ſæuitiæ famam, non apud conſanguineos, ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ianuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fama deponunt 8. teſtes in eodem *Summario n. 6.* quæ quidem fama † facit ſemiplenam probationem, 7
Gloſ. *in cap. 1. in verb. fama, de appel.* Card. *in punctio conſ. 9. num. 8.*

Quæ quidem verberationum frequentia redditur admodum veriſimilis. Primo † ex malencolica ipſius viri 8
natura, faciliquè in iracundiam propenſione, de qua teſtes in *Summario nu. 3.* Secundò, † ex inueterata eiuſdem 9
viri conſuetudine ſæuiendi paſſim in ſeruos, necnon in propriam vtricem, vt dicunt teſtes ibidem *num. 21* Tertiò, ac deniquè, † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet 10
vxoris, ſæpiùs iteratis cum proprijs conſanguineis, *ad not. per* Card. *d. conſ. 9 num. 7 verſ. coadiuuat etiam*, quàm ex eorundem conſanguineorum monitionibus amicabiliter viro factis, de quibus iidem teſtes *Summario num. 8.* Iteratæ enim iſtæ vxoris lamentationes, & ſæpiùs repetita conſanguineorum monita, tanquàm conſequutiua, & habentia cauſam à præfatis † verberationibus, 11
ſatis in neceſſarium antecedens illarum frequentiam, & multiplicitatem coadiuuant, *l. ad rem mobilem, ff. de procurat.*

Nec obſtat, quod vxor in reſponſione ad poſitiones viri, fateatur, ſe ante dictam diem 29. Iulij 1618. nullam habuiſſe

buiſſe cauſam offenſionis à viro, ibi: *E vere, che non ero*
altrimente diſguſtata, ne puteua eſſer vero, ch'io foſſi in
quei giorni diſguſtata ſece, quod certè non dixiſſet, ſi
continuò fuiſſet malè tractata, ac verberibus affecta à
marito, vt ponderatur in deciſione bon. mem. Remboldi;
Ideoquè hinc inferatur ex hac vxoris confeſſione, vel
apertè conuinci de falſitate huiuſmodi verberationum,
frequentiam, vel in omnem euentum, quatenùs illa
etiam poſſet iuſtificari, ex ipſa vxoris declaratione ſatis
12 reſultare tacitam renunciationem † ſæuitiæ præteritę,
& ſic etiam renunciationem actionis ſibi ante competen-
tis pro thori ſeparatione, ad not. per Rimin. *in conſ.* 174.
num. 27. *verſ. ſed vlteriùs*. Rot. *deciſ.* 135. *num.* 3. *&* 193.
pariter num. 3. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac. Quia huic moti-
uo reſponſum fuit, quod vxor in reſponſione ad prædictas
poſitiones, non ſimpliciter fatetur, ſe ante dictam
diem 29. Iulij 1618. nullam à viro offenſionis cauſam
habuiſſe, itaut omne præcedentis temporis ſpatium
excludat, ſed id aſſerit reſtringendo dictum ſuum à
tempore Sabbathi, vſquè ad diem Dominicum, in quo
ſequuta fuit verberatio, vt clarè depræhenditur ibi: *ch'io*
foſſi in quei giorni diſguſtata, quæ verba *in que' giorni*,
limitant, & reſtringunt ad propriam circumferentiam,
13 reſponſionem vxoris ad regulam, Quod † verbum in-
telligitur ſecundùm tempus verbi, cui adiungitur, *l. Ru-*
tilia Polla, ff. de empt. l. fin. ff. de legat. 2.

Magna etiam, ac immoderata ſæuitia mariti in vxo-
rem, Dominis videbatur; Ponderabantur enim in pri-
mis poſtremam verberationem 29. Iulij 1618. tàm ex con-
ſtituto ipſius vxoris incontinenti facto, de mandato Iu-
14 dicis in *Summario num.* 12. cui quidem † conſtituto plu-
rimum tribuitur, Card. qui loquitur in his terminis *conſ.*
9. *num.* 7. *verſ. concludunt*; cum non ſit veriſimile; vxo-
rem maximè nobiliſſimam, nec minùs prudentem, talia
15 † commenta confixiſſe, vt viri famam læderet, & ſe ip-
ſam maritalibus obſequijs inconſultò, & ſine vehemen-
tiſſima cauſa viduaret, vt in puncto aduertit Card. *vbi*
ſupra; Quàm ex eiuſdem vxoris viſitatione, ac corpo-
rali inſpectione à tribus nobilibus Matronis facta ex de-
creto Iudicis, earumdemquè Matronarum relatione *in*
Summario num. 13. Nec non deniquè ex depoſitionibus
teſtium in *Summario num* 10. Ponderabant inſuper Do-
mini præcedentem aliam verberationem ſequutam de
menſe Septembris anni 1617. quam referunt teſtes in
eodem *Summario num.* 5. & ſignanter primus ad 69. ſe-
cundus ad 34. tertius ad 27. quartus ad 17. decimus ad
12. & alij in hoc formiter conuenientes, quam verbe-
rationem, licet ijdem teſtes deducant ex ſolo dicto
ipſius vxoris, huiuſmodi tamen dictum abundè coadiu-
uant vxoris, gemitus, tota domo, exaudiri, prout etiam
percepti colliſionum ſtrepitus per famulos; ſignaquè, &
liuores in facie, ſuperſtites, & continuæ eiuſdem vxoris
lamentationes, in Summario dicto num. 5. quæ omnia
16 rem clanculo, & remotis arbitris † intra domeſticos re-
ceſſus peractam, ſatis probant, cum teſtes etiam de au-
ditu ab vxore ſufficiant, Aldobrand. *d. conſ.* 71. *num.* 12.
31. *& pluribus ſeqq.* vbi in puncto vtitur ſimilibus te-
ſtibus, quod maximè admittendum eſt in hoc caſu, in
17 quo † teſtes de viſu nequeunt inueniri, ex eo, quod
maritus ea vtebatur cautela, vt famulos ex induſtria
extra domum amandaret, *vt in Summario num.* 14.

Ex qualitate autem duarum huiuſmodi verberatio-
num inferentes Domini ad qualitatem ſæuitiæ mariti re-
ſpectu etiam plurium aliarum verberationum, de quibus
teſtes in eodem *Summario num.* 5. vt in illarum compen-
dio, quod particulariter datum fuit, animaduertebant
negari non poſſe, quin dictæ percuſſiones ita excedant
18 modum † honeſtæ correctionis, quæ viro in vxorem
permittitur, vt in magnam, immoderatamquè tran-
ſeant ſæuitiam; & quidem non iniuriæ ſolùm, ſed per-
ſonæ etiam qualitate perſpecta.

Nam quantùm attinet ad iniuriam; illa non poteſt eſ-
ſe accerbior, cum percuſſiones, & verbera, acriter, iniquè,
19 ac ſepiùs à marito vxori inflicta, magna † ſæuitia, inge-
nuoquè prorsùs corpore indigna arbitrentur, *l. conſenſu*,
ibi, *ſi ſe verberibus (quæ ingenuis aliena ſunt) afficien-*
tem, probauerit, C. de Repud. Auth. de Nuptijs, §. mi-
tiores, ante verſ. ſi igitur mulier tale aliquid col. 4. *Auth.*
vt liceat matri, & auiæ, §. quia verò, verſ. ſi quis con-
tra coll. 8. Bart. *in l. cum ſatis, numer.* 7. *C. de agri-*
col. & cenſit. lib. 11. Bald. *in l. e. num.* 11. vbi etiam Iaſ.
num. 4. *de Legat.* Anchar. *conſ.* 408. *num.* 1. Couar. *in*
epitom. de ſponſalib. par. 2. *cap.* 7. § 5 *num.* 1. Aldobr.
d. conſ. 71. *num* 4. *cum plur. ſeqq.* Guidop. *deciſ.* 439. *num.*
6. Vinc. de Franch *deciſ.* 244. *num.* 4. Theſaur. *deciſ.* 130.
nu 2. Peguer. *deciſ.* 20. *num.* 8. Sanchez *de matrim lib.*
10. *dicta diſp.* 18. *num.* 14 *&* 16. Pont. de Leon. *de*
matrim. lib. 9. *cap.* 23 *num.* 5. *verſ. adde etiam verbe-*
ra. Adeoquè attrox ſæuioris huiuſmodi verberatio-
nis in vxore cenſetur iniuria, vt mulier † verberata, 20
licèt actione iniuriarum non poſſit agere contra mari-
tum, ne is infamis efficiatur, poſſit tamen agere actio-
ne in factum, vt vir puniatur, Io. And. *in add. ad Specul.*
tit de iniur Alex. *in l. diuortio, §. ſicut col.* 3. *ff. ſolut. ma-*
trim. Cotta *in memorialib. in ver. actio iniuriarum, & in*
verb. vxor. Couar. *d. par.* 2. *§.* 2. *cap.* 7. *num.* 2. Imò
idem maritus † non poſſit accuſare vxorem, quoad 21
amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo propter illius ſæui-
tiam auſugiens, adulterium commiſerit, Anchar. *d.*
conſ. 408. cui aſſenſit Lup. *in Rub. de donat. inter vir. &*
vxor. §. 20. *num.* 4. *& §.* 64. *num.* 3. *& in repet. cap.*
per veſtras in 3. *not. num.* 7. *verſ. imò plus, fol. mihi* 342.
quod vt ſalter ciuiliter procedat intelligit Couar. *vbi ſu-*
pra num. 4. vbi hinc iure meritò monet viros, vt cautè,
comiterquè tractent vxores, ea demùm ratione, quod ſi
vt natura, ratio, diuinaquè prohibent oracula, vir eſt † 22
mulieris animus, pater, & caput, talis eſſe debet inter illos
ſocietas, qualis inter patrem, † & filium, non cuiuſ- 23
modi inter viliſſimum mancipium, ac dominum, quod
eleganti oratione admonere teſtatur Ludouicum Vi-
ues in libro, quem ſcripſit de officio mariti, ſub capite
de eligenda vxore ad finem; & faciunt doctiſſimè pon-
derata per Abulenſem ſuper Geneſis cap. 13. *quæſt.* 379.
in quarta ratione, vbi aduertit primam † mulierem ex 24
latere primæui parentis, non autem ex capite, aut
pedibus efformata, quia nec dominatura, nec ſer-
uitura erat viro; licet enim eadem prima † mulier in 25
pœnam peccati fuerit à Deo ſubiecta poteſtati viri in re-
gimine œconomico, idem Abulenſ. *loco cit. cap.* 3 *quæſt.*
18. *ad med. verſ. anne autem*; non ideò tamen nata erat
ad ſeruiendum, ſed in ſociam, & † adiutorium viro con- 26
ceſſa; Hinc propterea Theſaur. *d. deciſ.* 130 *num.* 2. ma-
ritorum ſæuitiam, atque in vxores immanitatem incre-
pans, notat rem eſſe peſſimam in Republica, vt mariti
dent cauſam mulieribus renouandi in † hoc capite le- 27
gem repudiationis, & ex Principis reſcripto, rem adeò
execrabilem pœnæ alicuius metu compeſcendam, viriſ-
què cauendum prudentibus, ne cauſam dent huic petitio-
ni, memores, quod Cato ſacrilegijs inſtar eſſe credebat,
† mulierem verberare; & non immeritò, cum vxor hu- 28
manæ, diuinæquè domus ſocia dicatur.

Huius verò iniurioſę ſæuitiæ qualitatem exaſperat
plurimùm etiam modus, & inſtrumenta verberationis,
corporis videlicèt nudatio, manus in † vincula conie- 29
ctæ, vlcera, & liuores toto corpore ſuperſtites, itaut vir
ipſe fateatur, ſe aquam roſeam, aliaque huiuſmodi ſu-
perinfundiſſe, *in Summario num.* 25. ſubſequutus abortus
non ſinè periculo vitæ, *vt in Summario num.* 5. Pont. de
Leon. *de matrim. d. lib.* 9. *cap.* 23. *num.* 5. *verſ. ſi mulier*,
ferula, & cingulus ex corio, cum fibulis ferreis, quorum
vtrumquè dominorum oculis ſubiectum fuit.

Qualitas etiam perſonæ † vehementer aggrauat iniu- 30
riæ acerbitatem, quia agitur de fœmina, tàm nobilita-
te, quàm pudicitia, ac morum honeſtate inſigni, Pont.
de Leon. *de matrim. lib.* 9. *cap* 23. *num.* 5. *verſ. ſi enim illa*
nobilis. quæ nata eſt, & educata in nobiliſſima, ac libe-
ra Ciuitate, quæ qualitas † eſt admodùm conſiderabi- 31
lis ad augendam nobilitatis prærogatiuam, & inducen-
dum aduerſus verbera, & flagellationes priuilegium,
prout olim Romana † Ciuitas ſuos Ciues virgarum con- 32
tumelijs, atquè opprobrijs eximebat, vt innuitur in *dicta*
l. conſenſu. ibi, *ſi ſe verberibus, quæ ingenuis aliena ſunt*,
C. de Repud. Porcius enim Cato pro tergo Ciuium, ne cui
impunè † inſultare liceret, legem intulit, quam confir- 33
mauit Sempronius, itaut propterea dictæ leges mutato à
conditoribus nomine, Porcia, Semproniaque dictæ fue-
rint, vt eſt teſtis Alexander ab Alexandro *Genialium die-*
rum lib. 3. *cap.* 20. *in princ.* & ibi latè Andreas Tiraquell.
in add. Prætereà eadem vxor, vt illius conteſtatur aſpe-
ctus, & teſtes *in Summario num.* 20. eſt habitu corporis
delica-

delicato, ideoquè tantò magis flagellationibus huiuſmo-
di afficiebatur, itaut mirùm non ſit, ſi ex poſterioribus
etiam verberibus ſibi per virum inflictis ſubierit pericu-
lum vitæ, vt conſtat ex atteſtationibus medicorum *in
Summario num.* 18. qui deponunt præfatæ corpus mulieris
non liuoribus ſolummodò affectum, ſed lacerum etiam
reperiſſe, in quo concordat relatio Matronarum *in Sum-
mario num.* 13. 15. *&* 19.

Quantùm verò attinet ad futuræ ſæuitiæ timorem,
34 Itaut mulieri † trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas
prouideri, quod eſt alterum principale requiſitum in iu-
dicio ſeparationis Thori, vt dictum fuit in principio; ta-
lis timor ſufficienter deduci viſus fuit Dominis, tàm ex
ſuperiùs ponderatis, quàm ex depoſitionibus teſtium *in
Summario num.* 26. qui concludunt hanc mulierem, cum
qualibet etiam cautione in viri poteſtate, atquè conſor-
tio, nullatenùs fore ſecuram propter iracundam, furio-
35 ſamque ipſius viri naturam; Diuturna enim † anteactę
maritalis cohabitationis experientia, quæ acerbiores ma-
riti continuò ſæuientis mores erga prouidam vxoris con-
ſtantiam temperare non potuit, ſatis indicat, nec virum
ſub qualibet etiam cautione meliorem euaſurum, cùm
à præterito ad futurum optima ſit argumentatio, ad re-
gulam, *ſemel malus, de reg. iur. in* 6. per quam ita in pun-
cto arguit Cardin. *conſ.* 9. *in princ. verſ. ille præmiſſo*,
Abb. & alij *in cap.* 1. *de diuortio*, Felin. *in cap. ſcribam*,
num. 1. *de præſump.* Aldobr. *dicto conſ.* 71. *num.* 9. 10. 11.
& 31. Sanchez *allegat. diſp.* 18 *num.* 16. *ad fin.* Farinac. *de
delict. carn. dicta quæſt.* 142. *ampl.* 18. *num.* 145. Guttierez.
Canonic. qq. lib. 1. *cap.* 24. *num.* 8. Et ideò cum ſatiſdatio
36 † non immutet maleuolum propoſitum, §. *nouiſſimè, In-
ſtit. de ſuſpect. tutor. gloſ. in puncto in dicto cap. literas. in
verb. ſufficiens, ad fin. de reſtit. ſpol.* Aldobrand. *dicto
conſ.* 71. *num.* 1. Guttierez. *dicto cap.* 24. *ſub num.* 2. & ex
37 frequentia, † diuturna perſeuerantia in ſæuiendo, in-
ſurgat præſumptio incorrigibilitatis, *l. non omnes*, §. *à
Barbaris, ff. de re milit.* benè ad propoſitum Bald. *in dicto
conſ.* 176. *col.* 1. quem refert, & ſequitur Aldobrand. *d. conſ.*
71. *num.* 10. *&* 11. Sumus in caſu, quo vxor non commit-
titur remedio cautionis, Abb. & alij *in dicto cap.* 1. *de Di-
uort.* propter eiuſdem cautionis fragilitatem, quam mu-
lier, futuram, admodùmque probabilem viri ſæuitiam
38 † perhoreſcens ſubire non tenetur ad *text. in l. qui ita*, §.
1. ibi, *quàmuis ei caueatur propter fragilitatem cautionis,
ff. ad Trebellian.* Et conſequenter non eſt marito facien-
39 da reſtitutio vxoris, cùm ipſa probet nullam † cautio-
nem eſſe ſibi ſufficientem, Abb. *in dicto cap. ex tranſ-
miſſa, num.* 4. Hoſtien. *num.* 5. Butr. *num.* 7. *&* 9. Car-
din. *in princ.* Anan. *num.* 1. Imol. *num.* 1. Bald. *num.* 1.
2. *idem* Abb. *dicto cap. literas, num.* 7. *vbi* Bellamer. *in*
§. *quia poteſt. verſ. aut non obijcitur*, Anchar. *in* 8. *not.*
Hoſt. *in cap.* 1. *num.* 4. *vbi etiam* Bald. *in fi.* 1. *col. vt lit.
non conteſt. idem* Abb. *in cap. quemadmodùm num.* 15.
de iur. iur. Felyn. *in dicto c. ſcribam. num.* 1. *verſ. ad
idem de præſump.* Neuizan. *in ſylua nuptiali lib.* 1 *quæſt.*
1. *num.* 42. *verſ. & ſi ſubſit*, quem cum alijs refert,
& ſequitur Marſil. *in repet. l. vnic. ſub num.* 259. *C.
Rapt. Virg.* Rimin. Iun. *conſ.* 174. *num.* 3. Gabr. *conſ.*
161. *num.* 7. *lib.* 1. Aldobrand. *dicto conſ.* 71. *num.* 1.
11. 23. *& ſeq.* Mart. *conſ.* 157. *num.* 1. *& in fin.* Go-
mez. *var. tom.* 3. *cap.* 6. *de iure iur. num.* 16. Diony-
ſius de Franciſchis *inter matrimonialia conſ.* 58. *num.* 10.
lib. 1. Menoch. *de arb. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 139. *num.* 5.
Gutierez. *Canon. qq. dicto cap.* 24. *num.* 3. 13. *&* 15.
Rot. *dicta deciſ.* 154. *num.* 3. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac.
& deciſ. 706. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* Pont. de Leon *di-
cto cap.* 23. *num.* 6. *verſ. probata autem*.

Mouit etiam plurimum Dominos non ſolùm capitale
40 odium † quod inter iſtos coniuges reſultat ex cauſis ſæ-
uitiæ, & iniuriarum de prçterito, vt latè in his termi-
nis conſiderat Aldobrand. *ſepius alleg. conſ.* 71. *num.* 15.
cum pluribus ſeq Sed etiam odia acerbiſſima, & capi-
tales inimicitiæ, quæ inter has partes in proceſſu litis
ſuperuenerunt, vt conſtat ex teſtibus in *Summario num.*
41 28. Quæ † ſola cauſa in omnem euentum ad Thori ſepa-
rationem ſufficeret, iuxta *d. cap. ex traſmiſſa, vbi
gloſ. in formatione caſus ad finem, & in verb. ſufficien-
ti, pariter ad fin. & text. in dicto cap. literas in fin. de
reſtit. ſpoliat. & facit text. in cap. accedens el* 2. ibi, *non
debeat ſe credere ſuis capitalibus inimicis, vt lit. non con-
teſt.* prout etiam ad propoſitum conferunt tradita per Le-
deſm. *de matrim. quæſt.* 68. *art.* 6. vbi diſputat, an odium
† vxoris in lege Moſayca de libello repudij, & eſſet cau- 42
ſa ipſius repudij, Sanchez *de matrim. dicta diſp.* 18. *num.*
15. itaut hoc caſu nulla cautio † ſatis ſecura, aut ſuf- 43
ficiens cenſeatur Card. *dicto conſ.* 9. *in princip.* Aym. *conſ.*
31. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 299. *num.* 3. *&* 10. *verſ. non ob-
ſtat, cum pluribus ſeqq.* Marta *dicto conſ.* 157. *num.* 5. Ro-
ta *dicta deciſ.* 156. *num.* 1. *poſt conſ.* Farinac. Than. *deciſ.*
13. *in manuſcrip.* Ferret. *conſ.* 203. *num.* 3. Gutierez. *d.
cap.* 23. *num.* 2. *&* 3. Barboſ. *in rub. ff. ſol. matr. par.*
2. *num.* 32. *cum ſeqq.* latè Aldobrand. *dicto conſ.* 71.
numer. 15.

Inimicitia autem capitalis inter iſtos coniuges non ſo-
lum poteſt depræhendi ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum,
quæ præceſſerunt iudicium ſeparationis, vt dictum eſt
ex latè cumulatis per Aldobrand. *dicto conſ.* 71. *num.* 15.
& pluribus ſeqq. Sed etiam, ex eo, † quod iudicium 44
ſeparationis præter læſionem, & quidem non modicam
fama viri, qui ideò præſumitur in vxorem acerbiora, &
vehementiora contraxiſſe odia, habet annexam cauſam
omnium bonorum vxoris ad *text. in. l. etiam, C. de iur.
dot. & l. inter ſocerum*, §. *cum inter, de pact. dot.* Decian.
conſ. 52. *num.* 51. *lib.* 1. cum alijs per Rota *deciſ.* 134. *ſub
num.* 4. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac. itaut intret concluſio,
quod vbi vxor † cum viro litigat circa maiorem partem 45
bonorum, præſumuntur inter eos contractæ capitales
inimicitiæ, Aym. *conſ.* 31. quem referunt, & ſequuntur
Couar. *in epitom. dicta par.* 2. *cap.* 7. §. 5. *num.* 1. vbi ex
eodem Aym. exemplificando caſum odij, & capitalis ini-
micitiæ, aſſerit, quod † quando inter virum, & vxo- 46
rem eſſet grauis lis ſuper maiori parte bonorum, ex conie-
ctura tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuio-
rem, Menoch. *de arbitr. d. caſu* 239. *num.* 11. *& caſu* 110.
num. 5. Guttier. *Canon. qq. lib.* 1. *d. cap.* 24. *num.* 9. San-
chez *de matrimon. d. diſp.* 18. *lib.* 10. *tit. de Diuortio quæſt.*
1. *num.* 23. Marta *d. conſ.* 157. *num.* 8. Accedunt denique
capitales inimicitię inter iſtorum coniugum familias con-
tractæ, non ſolùm ex cauſa huius iudicij, ſed etiam ex cau-
ſa criminalitatis, de qua in *Summario num.* 27. *&* 28. Itaut
neceſſum fuerit Principis prouidentiæ partes compellere
ad præſtandas hinc inde cautiones, de non offendendo.

Vnde his omnibus tàm ſæuitiæ, quàm capitalis odij
rationibus maturè propenſis, nullam huic † mulieri cau- 47
tionem ſufficere cenſuerunt Domini, quorum arbitrio
relinquitur talis ſufficientiæ inſpectio, atquè iudicium,
Abb. *in dicto cap literas, num.* 7. Rol. *d. conſ.* 27. *num.* 3.
lib. 3. Tiraquell. *in l. ſi vnquàm, in verbo omnia, vel par-
tem, nu.* 31. *C. de reuoc. donat.* Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 36. *lib.*
4. Menoch. *de arb. caſ.* 142. *et caſ.* 130. *num.* 2. *et* 3. *et caſ.*
139. *num.* 4. *et caſ.* 149. *num.* 2. quos refert, & ſequitur
Ceuall. *com. cont. com. quæſt.* 66. *num.* 13. *et ſeqq. ad fin.*
Couar. *d. par.* 2. *c.* 7. §. 5. *n.* 5. *ad finem*. vbi, † quod di- 48
ſcretus Iudex arbitrabitur, quæ cautio in hac re ſufficiens
dicatur, Guttier. *qq. lib.* 1. *d. c.* 23. *n.* 10. Aldobr. *d. conſ.*
71. *n.* 22. Pont. de Lion. *d. c.* 23. *n.* 5. *verſ. negari non debet*.

Non obſtat, quod in hac materia ſeparationis Thori,
quæ dicitur grauiſſima, † teſtes debeant eſſe omni ex- 49
ceptione maiores, Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 16. *lib.* 4. Natt. *conſ.*
616. *num.* 1. Roland. *conſ.* 50. *num.* 1. *et* 12. *lib.* 1. Rim.
Iun. *conſ.* 174. *num.* 17. Menoch. *conſ.* 850. *num.* 3. Viu.
opin. 470. *num.* 10. Bertazol. *conſ.* 228. *num.* 5. Et tamen
plerique teſtium, ex quibus prædicta omnia deducuntur,
ſint vxoris conſanguinei affines, vel domeſtici; Quia re-
ſpondetur, Primò magis communem, magiſq; receptam,
nec non æquiorem in contrarium ſtare opinionem, quę
voluit in iudicio ſeparationis † Thori ad probandos 50
actus maritalis ſæuitiæ, aut alia huiuſmodi, quæ ſunt
difficilis probationis ſufficere teſtes, quàmuis non omni
exceptione maiores, & ſic admitti conſanguineos, affines,
domeſticos, familiares, alioſq; huiuſmodi, vt clarè dedu-
citur ex *tex. in d. l. conſenſu*, §. *ſuper plagis, C. de Repud.* vbi
in puncto ad probanda inter coniuges vulnera † admit- 51
tuntur ſerui, & ancillę; ea demùm ratione, quod ea, quę
in domeſticis penetralibus geruntur, non ita paſſim om-
nium patent oculis, nec facile per alios, quàm per dome-
ſticos poſſunt comprobari, & in ſpecie hanc eamdem opi-
nionem tenent, Card. *d. conſ.* 9. *nu.* 5 *verſ. et reddit. et
nu.* 8. *verſ. venio nunc ad vltimum, et priùs etiam n.* 7. *verſ.
coadiuuat etiam*, Feder. de Senis *conſ.* 119. *nu.* 4. *per tex. in*

cap. ve-

cap. veniens il 2. ad finem vbi gloſ. in verb. Canonicos, de
teſtib. Crot. *conſ.* 131. *num.* 26. *lib.* 1. Alex. de Neuo *conſ.*
4. *num.* 17. Dec. *conſ.* 577. *col. pen. verſ. & prædicta,* Al-
52 dobr. *d. conſ.* 71. *num.* 34. *ad fin. & ſeq.* vbi, † quod hac
de cauſa probationes etiam minùs validè admittuntur,
Farinac. *d. tract. de delict. carn. quæſt.* 143. *§. probatio ſæ-*
uitiæ, num. 168. Rota *decif.* 147. *num.* 25. *par.* 1. *recent. &*
apud ſa. me. Greg. deciſ. 351. *num.* 6. 7. *&* 8. *& deciſ.* 414.
num. 20. vbi in fortioribus terminis dum ageretur de an-
53 nullando matrimonio Rota admiſit † teſtes, qui alias
non admitterentur, eam demùm ratione, quod minæ
paternæ, de quarum probatione illic agebatur, erant dif-
ficilis probationis, tanquã illatæ intra domeſticos parie-
tes. Ideoquè nolla habenda eſt ratio ſupradictorum Do-
ctorum, & aliorum quorumcumquè, qui contrariam
54 opinionem tenuiſſe reperiuntur; tum quia † ſentiunt
aduerſus claram diſpoſitionem *text. in d. l. conſenſu, §. ſu-*
per plagis, C. de Repud. Tùm quia fundantur in autho-
ritate Pariſ. *d. conſ.* 54. *num.* 16. & iurium ab ipſo allega-
torum nempè *gloſ. fin. in cap. in literas in verb. vitæ de*
teſtib. & gloſ. in c. 1. *in verb. maiores, de conſang. & af-*
55 *finit.* quarum vtraque expreſsè † loquitur de diſſolutio-
ne matrimonij, quòad vinculum, ſecundum terminos *d.*
c. in literis, & d. c. 1. non autem quòad ſolam Thori ſe-
parationem, Felin. *in rub. num.* 5. *de ſponſal.* quem ita
intelligit Soccin. Iun. *conſ.* 86. *num.* 6. *& ſeq. lib.* 2. Ac
propterea quicquid dicat Pariſ. auctor contrariæ iſtius
opinionis in iudicio ſeparationis Thori, tàm ipſe, quàm
56 illius aſſeclæ recipiunt † declarationem à prædictis iu-
ribus, quibus innituntur ad theoricam, Bart. *in l. non*
ſolum, §. liberationis, ff. de liber. legat. Becc. *conſ.* 52. *num.*
97. Maior autem, grauiorque cenſetur cauſa matrimo-
nij, ſi agatur de illius ſolutione quòad vinculum, quam
ſi, vt in caſu iſto, tractetur de ſolius Thori ſeparatione,
Natt. *conſ.* 24. *nu.* 1. Itaut in his terminis confeſſio coniu-
57 gis, † quæ non attenditur quòad vinculi ſolutionem,
cap. ſuper eo, de eo, qui cog. conſang. vx. ſu. quoad
Thori ſeparationem attendatur, *c. ex literis de diuort.*
Natt. *d. conſ.* 24 *loc. cit.* Gabr. *conſ.* 161. *num.* 10. *lib.* 1.
Secundò reſponſum fuit, quod quatenùs etiam citra veri
præiudicium teſtes in hoc iudicio omni exceptione maio-
res eſſe deberent, præter id, quod alicui deeſſe non vi-
58 dentur, quando etiam deeſſent, qualitas iſta in hoc †
caſu ſuppletur ex numero teſtium, Alex. *conſ.* 47. *num.*
2. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 163. *num.* 14. Natt. *conſ.* 16. *num.* 11.
Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 5. *num.* 8. *de ſponſalib. ſanct. mem.*
Gregor. d. deciſ. 351. *num.* 4.
Neque etiam obſtat, quod circa quàmplures actus ſæ-
59 uitiæ teſtes videantur eſſe ſingulares, † ideoquè nullum
faciant gradum probationis, *cap. licet cauſam. de probat.*
cum vulgar.

Quia reſponſum fuit, Primò ſuper ſingulis verberatio-
nibus plures conuenire teſtes, vel de auditu ab ipſa vxo-
re, vel de proprio ſenſu, ex colliſione manuum, & per-
cuſſionum ſtrepitu. Secundo ponderabant Domini,
quod hinc non agitur de probanda in ſpecie vnica percuſ-
60 ſione, in quibus terminis poſſunt procedere, † *deciſ.*
278. *num.* 13. *par.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 441. *num.* 2. *par.* 1.
recent. Sed agitur de probanda ex multiplicatis, ac ſuc-
61 ceſſiuis actibus ſæuitia in genere, quo † caſu teſtes etiam
ſingulares admittuntur, Card. *d. conſ.* 9. *num.* 5. *in princ.*
& num. 8. *ad fin. verſ. modo conſiderandum* latiſſimè Al-
dobr. *d. conſ.* 71. *num.* 27. 28. 29. 30. *&* 35. *cum plurib.*
ſeqq. Rota *d. deciſ.* 156. *num.* 2. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. *&*
apud ſan. mem. Greg. d. deciſ. 414. *num.* 21. vbi vt ſæpius
dictum eſt non agitur de ſola Thori ſeparatione, ſed de
matrimonij nullitate, Gratian. 738. *n.* 52. Pont. de Leon.
d. c. 23. *n.* 6. quæ concluſio tantò magis admittenda eſt in
caſu iſto in quo agitur de probandis ijs, quæ non ſolum
62 fiunt domi inter coniuges in quibus veriſimiliter † non
poteſt haberi copia teſtium, cum natura negotij non pa-
tiatur, vt plures interueniant, vt in puncto conſiderat Al-
dobr. *d. n.* 34 *in fin. & nu.* 35. Sed quæ clanculo remotiſ-
que arbitris, ac eliminatis verè, vt dictum eſt, domeſti-
cis, ac familiaribus à viro aduerſus vxorem nimium præ-
ſentem intra penitiores domus receſſus acta ſunt.

Et ita concluſum parte vtraquè informante, &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine deciſiones in hac cauſa, citantur in apoſtilla ſupra ad deciſ. 204.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Teſtes in concurſu, qui præferantur. In iudicio manutentionis ſufficiunt leuiores probationes, & in hoc iudicio non admittuntur exceptiones contra teſtes, & nonnulla circa teſtes, qui non probant.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, qui deponunt de certa ſcientia, & etiam, qui de facto proprio, tanquàm optimè inſtructi alijs quibuſcunquè præferuntur.*

2 *In manutentionis iudicio ſufficiunt leuiores probationes.*

3 *Exceptiones aliquorum teſtium tolluntur ex numero & habilitate aliorum.*

4 *Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis.*

5 *Depoſitiones teſtium valdè adminiculatæ, meliùs probant.*

6 *Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ, ſunt nulliter examinati.*

7 *Teſtes, qui ex propria depoſitione ſentiunt commodum, non probant.*

8 *Teſtes ſalariati pro Domino. non probant.*

9 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua.*

10 *Capitulum habens facultatem augendi, & diminuendi diſtributiones Portionariorum, non poſſunt illas diminuere, ceſſante legitima cauſa.*

11 *Facultatem, ſi quis habeat, aliquid augendi, aut minuendi, intelligitur ſecundùm arbitrium boni viri.*

DECISIO CLVI.

CVM Rota ob diuerſitatem computorum diuerſimodè etiam cenſuerit circa manutentionem, quam Portionarij petebant in poſſeſſione exigendi regalia tria, qualibet die, pro diſtributionibus quotidianis, & propterea die 9 Iunij 1625. voluerit, quod ijdem Portionarij per modum temperamenti, donec pro diminutionum iuſtificatione fierent computa, perciperent certam ſummam, hodiè viſis computis, & firmato quod fructus ſuperabundant, vt fuit firmatum in deciſionibus in hac cauſa factis, & præſertim ſub die 26. Aprilis præteriti, * ex integro propoſui dubium, ſcripturis cum datis per Capitulum ſub die 17. Iunij 1630. An prædictis Portionarijs eſſet danda manutentio in poſſeſſione exigendi dicta regalia tria qualibet die pro diſtributionibus quotidianis, & Domini abſquè difficultate aliqua, affirmatiuè reſponderunt, ita vt ſtandum ſit deciſionibus, quæ affirmant ijſdem Portionarijs deberi prædictam manutentionem; de illorum enim poſſeſſione clarè conſtat ex depoſitione quinquè Teſtium examinatorum, vigore remiſſorialium, cum quibus concurrunt duo alij teſtes, vnus videlicet examinatus in Curia, necnon alius remiſſorialis Canonico-
tum, qui benè probant, cùm de certa † ſcientia depo- 1
nant, & pleriquè etiam de facto proprio, qui tanquàm optimè inſtructi, & meliùs informati alijs quibuſcunquè præferuntur, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 5. *num.* 4. 5. *&* 6. *de teſtib.* Rota *in recent. deciſ.* 251. *num.* 2. *& deciſ.* 320. *num.*
7. *par.* 2. quæ quidem probatio ſuperabundat, cùm † 2
aliàs in hoc iudicio ſufficiant leuiores probationes, Menoch. *de retinen. remed. vlt. num.* 34. *& deciſ.* 375. *numer.* 1. *par.* 3. *lib.* 3. Seraphin. *deciſ.* 624. *num.* 5. & etiam vnicus teſtis admittatur, Menoch. *vbi ſup. ſa. me. Gregor. deciſ.* 438. *num.* 2. Rota *deciſ.* 196. *num.* 6. *part.* 1. *diuerſ.*

Non obſtant exceptiones oppoſitæ contra perſonas iſtorum teſtium; Quia ex teſtibus reprobatorijs Capituli
potiùs videntur approbati, & in omnem euentum † ex- 3
ceptiones tolluntur ex numero, & habilitate aliorum,

Gabr.

Gabr. *de teſtib. concl. 5. & 6.* prout nec etiam in indicio
4 manutentionis admittuutur exceptiones † contra teſtes,
Rota *deciſ. 28. num. 4. & 9. par. 1. diuerſ. ſanct. mem.
Greger. deciſ. 449. nu. 10. & ibi* Adden *num. 11.* qui alios
5 allegant, & ceſſat omnis difficultas, † quia eorum de-
poſitiones valdè adminiculantur, ex ſtatuto ſuper dicta
ſumma debita Portionarijs, iuxta notata per Pariſ. *in conſ.
107. num. 77. lib. 1.* Rota *deciſ. 595. num. 2. par. 1. diuerſ.*

Nob obſtant Teſtes Capituli, quia fuit reſponſum,
magis eſſe ſtandum Teſtibus Portionariorum. Primò,
quia Teſtes Capituli ſunt nulliter examinati, cum priùs
6 † ſuper articulis, deinde ſuper interrogatorijs examina-
ti fuerint contra formam remiſſoriæ, Gonzal. *ſuper reg.
8. gloſ. 9. in auuet. contr. nullit. num. 79. & 81.* Secundo,
quia duo ex dictis Teſtibus ſunt partes formales, cùm ſen-
7 tiant commodum † ex propria depoſitione, ex eo, quod
diminuta ſumma debita Portionarijs, creſcit alteri bur-
ſæ, ex qua ipſi participant, Bald. *conſ. 127. num. 2. lib. 5.*
Aym. *conſ. 99. num. 2.* & alij duo, qui ſunt Sacriſta, &
8 Secretarius Capituli, ſunt † ſalariati ab eodem Capi-
tulo, & ad illius nutum amouibiles. Tertiò, quia Te-
ſtes Portionariorum deponunt ſuper affirmatiua, Teſtes
9 † verò Capituli ſuper negatiua, & ideò præferendi ſunt
Teſtes Portionariorum, Farinac. *de teſt. quæſt. 65. num.
200.* Quartò, quia Teſtes Portionariorum, vt dictum
eſt, adminiculantur ex ſtatuto. Quintò, quia ex de-
ciſionibus in cauſa factis apparet, quod non conſtat de
diminutione fructuum, quæ ſuffragetur.

Nob obſtat, quòd Capitulum ex Bulla Benedicti XIII.
poteſt augere, & diminuere diſtributiones, quia hoc eſt
intelligendum, cùm legitima cauſa, prout firmauit Ro-
10 ta in hac cauſa 30. Aprilis 1621. quæ quidem legitima †
cauſa non adeſt, cum fructus non ſint diminuti, maxi-
mè cum concurrat diſpoſitio ſtatuti, Seraph. *deciſ. 1089.*
11 *num. 2.* Ità vt ceſſet arbitrium boni viri † ſecundùm,
quod debet intelligi illa facultas augendi, & minuendi,
Iaſ. *in l. 1. in 1. lectura num. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Surd.
conſ. 313. num. 94 & ſeqq.

Deniquè non obſtat, quod contra Capitulum admi-
niſtratorem, non poteſt dari manutentio, quia cùm aga-
tur de adminiſtratione rei communis, Portionarij, di-
cuntur Conſortes, & propterea dum cognoſcitur; An
Capitulum potuerit diminuere dictas diſtributiones, Por-
tionarij ſunt manutenendi, vt fuit firmatum in dicta de-
ciſione 30. Aprilis 1621. & hodiè ceſſat omnis difficultas,
cùm non conſtet de diminutione fructuum, quæ ſuffra-
getur, ita vt ex hoc etiam ceſſet temperamentum, aliàs
per Rotam ſuſceptum, donec viderentur computa, quia
viſis computis clarè apparet, quòd Portionarij nimis fue-
runt grauati.

Et ità concluſum Portionarijs dandum eſſe manda-
tum de manutenendo, in poſſeſſione percipiendi quali-
bet die, & pro quolibet, regalia tria pro diſtributionibus
diurni tantùm, remanente in ſtatu ſuo diſtributione ma-
tutinorum, & ſinè præiudicio prætenſionis eorundem
Portionariorum ſuper Vitris, Abſentijs, & alijs, vt in
ſtatuto, &c.

* Eſt deciſio 115. ſupra in hanc eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Veneris 26. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia exemptionis beneficij à iuriſdictione Ordinarij, & nonnulla circa naturam confirmationis, & alia de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quando ſemel eſt exemptum à iuriſdictione Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri illi competenti.*
2 *Priuilegiorum innouationes, confirmationes, & approbationes, nullum ius de nouo tribuunt.*
3 *Confirmatio ſemper præſupponit aliquid prius eſſe quod confirmetur.*
4 *Priuilegia ad futura non extenduntur. & n. 16.*
5 *Clauſula, & pro potiori cautela, poſita in confirmatione, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſquè cauſæ cognitione, & Principis certa ſcientia.*
6 *Conceſſio noua, in conceſſione priuilegij non ſuffragatur, ſi non conſtet de priuilegio confirmato.*
7 *Confirmatio etiam ex certa ſcientia non trahitur ad ignorata.*
8 *Confirmatio, quando dicatur emanaſſe ex certa ſcientia Principis.*
9 *Confirmatio facta ex certa ſcientia operatur, vt ea, quæ valuerunt approbentur, & quæ valida non ſunt, recipiant robur ex confirmatione. & n. 10.*
11 *Ius quæſitum alicui de iure ſpeciali, vel de iure communi, non poteſt ei tolli abſquè derogatione regulæ de iur. quæſit.*
12 *Verba, perpetuò, & totaliter, ſunt apta comprehendere quodcunquè ius.*
13 *Exemptionis gratia eſt de ſui natura præiudicialis.*
14 *De ſubreptione, aut defectu voluntatis dari non poteſt abſquè oris aperitione, quando in conceſſione eſt ſublata facultas, contrariùm dicendi, vel opponendi.*
15 *Clauſula, ſalua canonica iuſtitia alicuius. non operatur, vt tollat expreſsè conceſſa.*
17 *Concedentis voluntas, & propoſitum ex quibus deprehendatur.*
18 *Vicarius Epiſcopi non habet facultatem conferendi beneficia.*
19 *Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & nihil excludit.*
20 *Dictio, omnis, ſi quid non includeret, non eſſet verum dicere, quod omnia includat.*
21 *Totum, ſiuè vniuerſale, ſiuè generale, ſiuè integrale, infert quamlibet ſuam partem.*
22 *Ordinarius in Collegiatis non confert, ſed vacantia beneficia ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum, & num. 23.*
24 *Ordinarius in Collegiatis, tunc ſolus confert, quando beneficium vacans non fuit dotatum de beneficijs ad Eccleſiam pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiã.*
25 *Beneficia in Eccleſia Collegiata præſumuntur dotata de bonis proprijs Collegiatæ.*
26 *Dominium anteriùs probatur, etiam per duas enunciatiuas antiquiſſimas.*
27 *Verbum, duximus prolatum à Principe, ſignificat, quod ipſe adhibuerit cognitionem, in eo, quod aſſerit.*
28 *Verba, aſſigno, & in perpetuum valere concedo, quid inferunt.*
29 *Beneficia ſinè auctoritate Ordinarij, & dotis aſſignatione, erigi non poſſunt.*
30 *Dos beneficio cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur.*
31 *Obſeruantia debet probari in ſpeciali caſu, de quo agitur.*

DECISIO CLVII.

CENSVERVNT Domini, ſtandum eſſe in deciſis 2. Iunij 1631. * Quia nedùm Cameraria, de qua agitur, eſt exempta à iuriſdictione Ordinarij vigore literarum Sixti V. ſed vlteriùs, quia pertinentia collationis ad eundem non ſpectat: cum non probetur, beneficium fuiſſe dotatum de alijs bonis, & ſeù beneficijs, quàm ad Collegiatam ſpectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti ſunt ampliſſima. Nam poſtquàm idem Pontifex literas Apoſt. Clementis VII. inſertas, ac aliorum Pontificum, Monaſterio, Priori, & Conuentui conceſſas, auctoritate Apoſt. approbauit, cõfirmauit, & innotauit: ac omnes & ſingulos tàm iuris, quàm facti defectus (ſi qui interuenerint) ſupplendo decreuit, illas perpetuò valere, & tenere, & inuiolabiliter ac perpetuò obſeruari debere: & poſt ſuppreſſionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum

cap. veniens il 2. ad finem vbi gloſ. in verb. Canonicos, de
teſtib. Crot. conſ. 131. num. 26. lib. 1. Alex. de Neuo conſ.
4. num. 27. Dec. conſ. 577. col. pen. verſ. & prædicta, Al-
52 dobr. d. conſ. 71. num. 34. ad fin. & ſeq. vbi, † quod hac
de cauſa probationes etiam minùs validè admittuntur,
Farinac. d. tract. de delict. carn. quæſt. 143. §. probatio ſæ-
uitiæ, num. 168. Rota deciſ. 247. num. 25. par. 1. recent. &
apud ſa. me. Greg. deciſ. 351. num. 6. 7. & 8. & deciſ. 414.
num. 20. vbi in fortioribus terminis dum ageretur de an-
53 nullando matrimonio Rota admiſit † teſtes, qui alias
non admitterentur, eam demùm ratione, quod minæ
paternæ, de quarum probatione illic agebatur, erant dif-
ficilis probationis, tanquã illatæ intra domeſticos parie-
tes. Ideoquè nulla habenda eſt ratio ſupradictorum Do-
ctorum, & aliorum quorumcumquè, qui contrariam
54 opinionem tenuiſſe reperiuntur; tum quia † ſentiunt
aduerſus claram diſpoſitionem text. in d. l. conſenſu, §. ſu-
per plagis, C. de Repud. Tùm quia fundantur in autho-
ritate Pariſ. d. conſ. 54. num. 16. & iurium ab ipſo allega-
torum nempè gloſ. fin. in cap. in literas in verb. vitæ de
teſtib. & gloſ. in c. 1. in verb. maiores, de conſang. & af-
55 finit. quarum vtraque expreſsè † loquitur de diſſolutio-
ne matrimonij, quòad vinculum, ſecundum terminos d.
c. in literis, & d. c. 1. non autem quòad ſolam Thori ſe-
parationem, Felin. in rub. num. 5. de ſponſal. quem ita
intelligit Soccin. Iun. conſ. 86. num. 6. & ſeq. lib. 2. Ac
propterea quicquid dicat Pariſ. auctor contrariæ iſtius
opinionis in iudicio ſeparationis Thori, tàm ipſe, quàm
56 illius aſſeclæ recipiunt † declarationem à prædictis iu-
ribus, quibus innituntur ad theoricam, Bart. in l. non
ſolum, §. liberationis, ff. de liber. legat. Becc. conſ. 52. num.
97. Maior autem, grauiorque cenſetur cauſa matrimo-
nij, ſi agatur de illius ſolutione quòad vinculum, quam
ſi, vt in caſu iſto, tractetur de ſolius Thori ſeparatione,
Natt. conſ. 24. nu. 1. Itaut in his terminis confeſſio coniu-
57 gis, † quæ non attenditur quòad vinculi ſolutionem,
cap. ſuper eo, de eo, qui cog. conſang. vx. ſu. quoad
Thori ſeparationem attendatur, c. ex literis de diuort.
Natt. d. conſ. 24. loc. cit. Gabr. conſ. 161. num. 10. lib. 1.
Secundò reſponſum fuit, quod quatenùs etiam citra veri
præiudicium teſtes in hoc iudicio omni exceptione maio-
res eſſe deberent, præter id, quod alicui deeſſe non vi-
58 dentur, quando etiam deeſſent, qualitas iſta in hoc †
caſu ſuppletur ex numero teſtium, Alex. conſ. 47. num.
2. lib. 2. Dec. conſ. 163. num. 14. Natt. conſ. 16. num. 11.
Cæſar de Graſſ. deciſ. 5. num. 8. de ſponſalib. ſanct. mem.
Gregor. d. deciſ. 351. num. 4.

Neque etiam obſtat, quod circa quàmplures actus ſæ-
59 uitiæ teſtes videantur eſſe ſingulares, † ideoquè nullum
faciant gradum probationis, cap. licet cauſam. de probat.
cum vulgar.

Quia reſponſum fuit, Primò ſuper ſingulis verberatio-
nibus plures conuenire teſtes, vel de auditu ab ipſa vxo-
re, vel de proprio ſenſu, ex colliſione manuum, & per-
cuſſionum ſtrepitu. Secundo ponderabant Domini,
quod hinc non agitur de probanda in ſpecie vnica percuſ-
60 ſione, in quibus terminis poſſunt procedere, † deciſ.
278. num. 13. par. 4. diuerſ. & deciſ. 441. num. 2. par. 1.
recent.. Sed agitur de probanda ex multiplicatis, ac ſuc-
61 ceſſiuis actibus ſæuitia in genere, quo † caſu teſtes etiam
ſingulares admittuntur, Card. d. conſ. 9. num. 5. in princ.
& num. 8. ad fin. verſ. modo conſiderandum latiſſimè Al-
dobr. d. conſ. 71. num. 27. 28. 29. 30. & 35. cum plurib.
ſeqq. Ruta d. deciſ. 156. num. 2. poſt 2. vol. conſ. Fatin. &
apud ſan. mem. Greg. d. deciſ. 414. num. 21. vbi vt ſæpius
dictum eſt non agitur de ſola Thori ſeparatione, ſed de
matrimonij nullitate, Gratian. 738. n. 52. Pont. de Leon.
d. c. 23. n. 6. quæ concluſio tantò magis admittenda eſt in
caſu iſto in quo agitur de probandis ijs, quæ non ſolum
62 fiunt domi inter coniuges in quibus veriſimiliter † non
poteſt haberi copia teſtium, cum natura negotij non pa-
tiatur, vt plures interueniant, vt in puncto conſiderat Al-
dobr. d. n. 34 in fin. & nu. 35. Sed quæ clanculo remotiſ-
que arbitris, ac eliminatis verè, vt dictum eſt, domeſti-
cis, ac familiaribus à viro aduerſus vxorem nimium præ-
ſentem intra penitiores domus receſſus acta ſunt.

Et ita concluſum parte vtraquè informante, &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine deciſiones in hac cauſa, citantur in apoſtilla ſupra ad deciſ. 104.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Teſtes in concurſu, qui præferantur. In iudicio manutentionis ſufficiunt leuiores prob[illegible]nes, & in hoc iudicio non admittuntur exceptiones contra teſtes, & nonnulla circa teſtes, qui non probant.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, qui deponunt de certa ſcientia, & etiam, qui de facto proprio, tanquàm optimè inſtructi alijs quibuſcunquè præferuntur.*
2 *In manutentionis iudicio ſufficiunt leniores probationes.*
3 *Exceptiones aliquorum teſtium tolluntur ex numero & habilitate aliorum.*
4 *Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis.*
5 *Depoſitiones teſtium valdè adminiculatæ, meliùs probant.*
6 *Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ, ſunt nulliter examinati.*
7 *Teſtes, qui ex propria depoſitione ſentiunt commodum, non probant.*
8 *Teſtes ſalariati pro Domino. non probant.*
9 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua.*
10 *Capitulum habens facultatem augendi, & diminuendi diſtributiones Portionariorum, non poſſunt illas diminuere, ceſſante legitima cauſa.*
11 *Facultatem, ſi quis habeat, aliquid augendi, aut minuendi, intelligitur ſecundùm arbitrium boni viri.*

DECISIO CLVI.

CVM Rota ob diuerſitatem computorum diuerſi-
modè etiam cenſuerit circa manutentionem, quam
Portionarij petebant in poſſeſſione exigendi regalia tria,
qualibet die, pro diſtributionibus quotidianis, & propte-
rea die 9. Iunij 1625. voluerit, quod ijdem Portionarij per
modum temperamenti, donec pro diminutionum iuſtifi-
catione fierent computa, perciperent certam ſummam,
hodiè viſis computis, & firmato quod fructus ſuperabun-
dant, vt fuit firmatum in deciſionibus in hac cauſa factis,
& præſertim ſub die 26. Aprilis præteriti, * ex integro
propoſui dubium, ſcripturis cum datis per Capitulum ſub
die 17. Iunij 1630. An prædictis Portionarijs eſſet danda
manutentio in poſſeſſione exigendi dicta regalia tria
qualibet die pro diſtributionibus quotidianis, & Domi-
ni abſquè difficultate aliqua, affirmatiuè reſponderunt,
ita vt ſtandum ſit deciſionibus, quæ affirmant ijſdem Por-
tionarijs deberi prædictam manutentionem; de illorum
enim poſſeſſione clarè conſtat ex depoſitione quinquè
Teſtium examinatorum, vigore remiſſorialium, cum
quibus concurrunt duo alij teſtes, vnus videlicet exami-
natus in Curia, necnon alius remiſſorialis Canonico-
rum, qui benè probant, cùm de certa † ſcientia depo- 1
nant, & pleriquè etiam de facto proprio, qui tanquàm
optimè inſtructi, & meliùs informati alijs quibuſcunquè
præferuntur, Cæſ. de Graſſ. deciſ. 5. num. 4. 5. & 6. de te-
ſtib. Rota in recent. deciſ. 251. num. 2. & deciſ. 320. num.
7. par. 2. quæ quidem probatio ſuperabundat, cùm † 2
aliàs in hoc iudicio ſufficiant leuiores probationes, Me-
noch. de retinen. remed. vlt. num. 34. & deciſ. 375. nu-
mer. 1. par. 3. lib. 3. Seraphin. deciſ. 624. num. 5. &
etiam vnicus teſtis admittatur, Menoch. vbi ſup. ſa.
me. Gregor. deciſ. 438. num. 2. Rota deciſ. 196. num. 6.
part. 1. diuerſ.

Non obſtant exceptiones oppoſitæ contra perſonas
iſtorum teſtium; Quia ex teſtibus reprobatorijs Capituli
potiùs videntur approbati, & in omnem euentum † ex- 3
ceptiones tolluntur ex numero, & habilitate aliorum,

Gabr.

Gabr. de teſtib. concl. 5. & 6. prout nec etiam in iudicio
4 manutentionis admittuntur exceptiones † contra teſtes,
Rota *deciſ.* 28. *num.* 4. *&* 9. *par.* 1. *diuerſ. ſanct. mem.*
Gregor. deciſ. 449. *nu.* 10. *& ibi* Adden. *num.* 11. qui alios
5 allegant, & ceſſat omnis difficultas, † quia eorum de-
poſitiones valdè adminiculantur, ex ſtatuto ſuper dicta
ſumma debita Portionarijs, iuxta notata per Pariſ. *in conſ.*
107. *num.* 77. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 595. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.*

Non obſtant Teſtes Capituli, quia fuit reſponſum,
magis eſſe ſtandum Teſtibus Portionariorum. Primò,
quia Teſtes Capituli ſunt nulliter examinati, cum priùs
6 † ſuper articulis, deinde ſuper interrogatorijs examina-
ti fuerint contra formam remiſſoriæ, Gonzal. *ſuper reg.*
8. gloſ. 9. in annot. centr. nullit. num. 79. *&* 81. Secundo,
quia duo ex dictis Teſtibus ſunt partes formales, cùm ſen-
7 tiant commodum † ex propria depoſitione, ex eo, quod
diminuta ſumma debita Portionarijs, creſcit alteri bur-
ſæ, ex qua ipſi participant, Bald. *conſ.* 127. *num.* 2. *lib.* 5.
Aym. *conſ.* 99. *num.* 2. & alij duo, qui ſunt Sacriſta, &
8 Secretarius Capituli, ſunt † ſalariati ab eodem Capi-
tulo, & ad illius nutum amouibiles. Tertiò, quia Te-
ſtes Portionariorum deponunt ſuper affirmatiua, Teſtes
9 † verò Capituli ſuper negatiua, & ideò præferendi ſunt
Teſtes Portionariorum, Farinac. *de teſt. quæſt.* 65. *num.*
200. Quartò, quia Teſtes Portionariorum, vt dictum
eſt, adminiculantur ex ſtatuto. Quintò, quia ex de-
ciſionibus in cauſa factis apparet, quod non conſtat de
diminutione fructuum, quæ ſuffragetur.

Non obſtat, quòd Capitulum ex Bulla Benedicti XIII.
poteſt augere, & diminuere diſtributiones, quia hoc eſt
intelligendum, cùm legitima cauſa, prout firmauit Ro-
10 ta in hac cauſa 30. Aprilis 1621. quæ quidem legitima †
cauſa non adeſt, cum fructus non ſint diminuti, maxi-
mè cum concurrat diſpoſitio ſtatuti, Seraph. *deciſ.* 1089.
11 *num.* 3. Ità vt ceſſet arbitrium boni viri † ſecundùm,
quod debet intelligi illa facultas augendi, & minuendi,
Iaſ. *in l.* 1. *in* 1. *lectura num.* 3. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Surd.
conſ. 313. *num.* 94 *& ſeqq.*

Denique non obſtat, quod contra Capitulum admi-
niſtratorem, non poteſt dari manutentio, quia cùm aga-
tur de adminiſtratione rei communis, Portionarij, di-
cuntur Conſortes, & propterea dum cognoſcitur; An
Capitulum potuerit diminuere dictas diſtributiones, Por-
tionarij ſunt manutenendi, vt fuit firmatum in dicta de-
ciſione 30. Aprilis 1621. & hodiè ceſſat omnis difficultas,
cùm non conſtet de diminutione fructuum, quæ ſuffra-
getur, ita vt ex hoc etiam ceſſet temperamentum, aliàs
per Rotam ſuſceptum, donec viderentur computa, quia
viſis computis clarè apparet, quòd Portionarij nimis fue-
runt grauati.

Et ità concluſum Portionarijs dandum eſſe manda-
tum de manutenendo, in poſſeſſione percipiendi quali-
bet die, & pro quolibet, regalia tria pro diſtributionibus
diurni tantùm, remanente in ſtatu ſuo diſtributione ma-
tutinorum, & ſine præiudicio prætenſionis eorundem
Portionariorum ſuper Vltris, Abſentijs, & alijs, vt in
ſtatuto, &c.

* Eſt deciſio 115. ſupra in hanc eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Veneris 26. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia exemptionis beneficij à iuriſdictione Ordinarij, & nonnulla circa naturam confirmationis, & alia de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quando ſemel eſt exemptum à iuriſdictione Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri illi competenti.*

2 *Priuilegiorum innouationes, confirmationes, & approbationes, nullum ius de nouo tribuunt.*

3 *Confirmatio ſemper præſupponit aliquid prius eſſe quod confirmetur.*

4 *Priuilegia ad futura non extenduntur. & n. 16.*

5 *Clauſula, & pro potiori cautela, poſita in confirmatione, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Principis certa ſcientia.*

6 *Conceſſio noua, in conceſſione priuilegij non ſuffragatur, ſi non conſtet de priuilegio confirmatio.*

7 *Confirmatio etiam ex certa ſcientia non trahitur ad ignorata.*

8 *Confirmatio, quando dicatur emanaſſe ex certa ſcientia Principis.*

9 *Confirmatio facta ex certa ſcientia operatur, vt ea, quæ valuerunt approbentur, & quæ valida non ſunt, recipiant robur ex confirmatione. & n. 10.*

11 *Ius quæſitum alicui de iure ſpeciali, vel de iure communi, non poteſt ei tolli abſque derogatione regulæ de iur. quæſit.*

12 *Verba, perpetuò, & totaliter, ſunt apta comprehendere quodcunque ius.*

13 *Exemptionis gratia eſt de ſui natura præiudicialis.*

14 *De ſubreptione, aut defectu voluntatis dari non poteſt abſque oris aperitione, quando in conceſſione eſt ſublata facultas, contrariùm dicendi, vel opponendi.*

15 *Clauſula, ſalua canonica iuſtitia alicuius. non operatur, vt tollat expreſsè conceſſa.*

17 *Concedentis voluntas, & propoſitum ex quibus deprehendatur.*

18 *Vicarius Epiſcopi non habet facultatem conferendi beneficia.*

19 *Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & nihil excludit.*

20 *Dictio, omnis, ſi quid non includeret, non eſſet verum dicere, quod omnia includat.*

21 *Totum, ſiuè vniuerſale, ſiuè generale, ſiuè integrale, infert quamlibet ſuam partem.*

22 *Ordinarius in Collegiatis non confert, ſed vacantia beneficia ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum, & num. 23.*

24 *Ordinarius in Collegiatis, tunc ſolus confert, quando beneficium vacans non fuit dotatum de beneficijs ad Eccleſiam pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiã.*

25 *Beneficia in Eccleſia Collegiata præſumuntur dotata de bonis proprijs Collegiatæ.*

26 *Dominium anteriùs probatur, etiam per duas enunciatiuas antiquiſſimas.*

27 *Verbum, duximus prolatum à Principe, ſignificat, quod ipſe adhibuerit cognitionem, in eo, quod aſſerit.*

28 *Verba, aſſigno, & in perpetuum valere concedo, quid inferant.*

29 *Beneficia ſinè auctoritate Ordinarij, & dotis aſſignatione, erigi non poſſunt.*

30 *Dos beneficio cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur.*

31 *Obſeruantia debet probari in ſpeciali caſu, de quo agitur.*

DECISIO CLVII.

CENSVERVNT Domini, ſtandum eſſe in deciſis 2. Iunij 1631. * Quia nedùm Cameraria, de qua agitur, eſt exempta à iuriſdictione Ordinarij vigore literarum Sixti V. ſed vlteriùs, quia pertinentia collationis ad eundem non ſpectat: cum non probetur, beneficium fuiſſe dotatum de alijs bonis, & ſeù beneficijs, quàm ad Collegiatam ſpectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti ſunt ampliſſima. Nam poſtquàm idem Pontifex literas Apoſt. Clementis VII. inſertas, ac aliorum Pontificum, Monaſterio, Priori, & Conuentui conceſſas, auctoritate Apoſt. approbauit, cõfirmauit, & innouauit: ac omnes & ſingulos tàm iuris, quàm facti defectus (ſi qui interuenerint) ſupplendo decreuit, illas perpetuò valere, & tenere, & inuiolabiliter ac perpetuò obſeruari debere: & poſt ſuppreſſionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum

ſtanum in Rota vertentis addidit ſequentia verba : *Vlte-*
riùs proportiori cautela , & ſuffragio Monaſterium B.
MARIÆ , & Eccleſiam huiuſmodi , ac illius Priora-
tum , Dignitates , Officia , necnon ſingula loca , & Cano-
nicales portiones , ac beneficia : omniaque ac ſingula Ca-
ſtra , terras , res , & bona quæcumque ſimiliter præſentia
& futura : ac Priorem , & Canonicos , necnon Camera-
rium , Capellanumquè Regium nuncupatum , omnes , &
quoſcumquè Clericos etiam ſæculares , obtinentes in titu-
lum , vel commendam quaſcumquè Dignitates , & Officia
regularia ipſius Monaſterij B. MARIÆ : ab omni iuriſdi-
ctione , dominio , & ſuperioritate , viſitatione , corre-
ctione , auctoritate , & poteſtate prædicti moderni , &
quorumcumquè Archiepiſcoporum Cæſarauguſtanorum ,
pro tempore exiſtentium , ſuorumque Vicariorum , &
Officialium perpetuò eximimus , et totaliter libera-
mus .

Ex quibus verbis , cùm apertè legatur Cameraria per-
petuò exempta , & totaliter liberata à iuriſdictione , &
1 imperio Archiepiſcopi : † ſemper remanet derogatum
iuri Ordinario competenti , *c. Abbate , vbi* Panorm. *num.*
3. Lap. *alleg.* 315. *num.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Præ-*
lat. in rubr. num. 16. Selua *de benef. par.* 2. *quæſt.* 22. *num.*
45. Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſ.* 23. *num.* 20. Rota *in Fer-*
rarien. Prioratus , quæ eſt deciſ 308. *num.* 4. *part.* 1.
recent.

Non obſtat , quòd approbatio , confirmatio , & inno-
uatio facta per Clementem : quoad litteras Innocentij ,
2 Eugenij , & Alexandri nihil † plus tribuat , quàm quod
in eiſdem literis datum fuit , Caſsad. *deciſ. vnica . num.*
2. *de confirm. vtil. vel inutil.* Rota *deciſ.* 702. *num.* 6. *par.*
1. *diuerſ. et* 229. *num.* 11. *par.* 2. *recent.* Dec. *conſ.* 341. *nu.*
3 7. dicens , confirmationem ſemper † præſupponere ,
aliquid prius eſſe , quod confirmetur : ſed in eorum literis
non contineri exemptionem Camerariæ , nequè po-
4 potuiſſe contineri , dum non eſſet tunc erecta , ex quo †
priuilegia ad futura acquirenda non ſe extendunt , Ho-
ſtien. & Io. Andr. *in cap. cum cappella de priuileg.* clau-
ſulam verò , *et pro potiori cautela* , inſertam in eiſdem
literis Clementis , poſt approbationem , confirmationẽ , &
innouationem literarum Pontificum prædeceſſorum , in
qua eximitur Cameraria , de qua agitur ; appoſitam fuiſ-
5 ſe † ad partis ſupplicationem , abſquè cauſæ cognitione ,
Pontificis certa ſcientia , quæ pariter nihil plus tribuit ,
quàm ipſa confirmatio , in ordine ad confirmatum , *Caſ-*
ſad. ead. deciſ. 1. *de confirm. vtil.* Bertran. *conſ.* 181. *num.*
6. *lib.* 3. affirmans , nouam conceſſionem in conceſſione
6 priuilegij non ſuffragari , ſi non conſtet de priuilegio †
confirmato , & intelligitur , ſaluo iure tertij , & quatenùs
valida ſit , & recipit eandem interpretationem , & obie-
ctiones , quas ipſa confirmatio , vt dicitur reſolutum in
cauſa Mediolanen. Decurſus aquarum 28. *Aprilis* 1581. *co-*
ram Papa Clem. VIII. et in Tiraſonen. iuriſdictionis de Tu-
dela 1. *Aprilis* 1587. *et in alia Tiraſonen.* 26. *Iunij* 1595.
coram Card. Blanchetto : vltimam verò Sixti confir-
mationem etiam cum clauſula , *pro potiori cautela , et*
priuilegio , quàmuis ex certa ſcientia propter inſertio-
nem tenoris literarum Clementis VII. dicebatur nempè
7 plùs operari , quàm Clementis confirmationem , † in
forma communi emanatam , propter ius ſpeciale confe-
rendi Archiepiſcoporum , ab vtroquè Pontifice ignora-
tum , Alex. *conſ.* 122. *num.* 21. *lib.* 4 Rota *deciſ.* 555. *num.*
9. *par.* 2. *recent.* Caſtr. *conſ.* 84. *num.* 5. *et* 230. *num.* 3. *par.*
2. Creſc. *deciſ.* 9. *num.* 4. *de priuil.* Put. *deciſ.* 26. *de præ-*
ben. quod dicebatur tolli non poſſe abſquè derogatione
regulæ *de iur. quæſit. non tollen.*

Quia reſtringendo difficultatem ad Breue Sixti , fuit
8 pro indubitato præſuppoſitum , illud emanaſſe † ex cer-
ta ſcientia propter inſertionem tenoris literarum Cle-
mentis , *gloſ. in c. paſtoralis , §. prætereà , in verbo , ex*
certa ſcientia , de offic. deleg. Dec. *in c. porrecta , num.*
15. *de confirm. vtil. vel inutil.* Gabr. *conſ.* 183. *num.* 14. *lib.*
2. Surd. *conſ.* 419. *num.* 24 & 25. & plenè fuit hæc con-
cluſio comprobata in *cauſa Toletana admiſſionis ad habi-*
tum , quæ eſt 192. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Et quando agi-
tur de confirmatione ex certa ſcientia , quæ valuerunt ,
9 approbarunt : † quæ valida non ſunt , recipiunt robur
ex confirmatione : & quæ nullam habent relationem ad
ea , quæ præceſſerunt , de nouo conceduntur : ita magi-
ſtraliter declarat Dec *conſ.* 341. *num.* 7. Quod tamen
priùs in ſubſtantia fuit dictum per Rotam , penès Caſ-
ſad. *d. deciſ. vnica , de confirm. vtil. vel inutil.* & nunc
abſquè vlla hæſitatione pro indubitato admittitur , Se-
raph. *deciſ.* 1432. *num.* 1. & *in ead. deciſ.* 192. *num.* 2. *par.*
1. *recent.* In præſenti autem , quoad priuilegia trium
Pontificum , intrat approbatio : quia de illis conſtat : exẽ-
ptio Camerariæ , conceſſam per Clementem VII. in for-
ma communi , vti † inualida recipit robur à confirma- 10
tione Sixti : cætera autem reſpectu temporalis conceſſio-
nis ad vitam tunc Archiepiſcopi Cæſarauguſtani , & *in*
poſterum , & in perpetuum , erit noua conceſſio : dum ſi-
milis non repetitur , ad quam poſſit haberi relatio .

Nequè mouere debet differentia iuris competentis , † 11
de iure ſpeciali , vel de iure communi , quod dicebatur in
Archiepiſcopis , quæſitum ante conceſſionem Sixti , &
potuiſſe ab eo ignorari , vt propterea abſquè derogatione ,
regulæ defendi non poſſit . Quia de abſoluta , & determi-
nata voluntate Papæ eximendi Camerariam à iuriſdi-
ctione Archiepiſcoporum , patet ex illis verbis : † *perpe-* 12
tuò eximimus , & totaliter liberamus : quæ ſunt apta com-
præhendere quodcumquè ius , Archiepiſcopis competens ,
Gemin. *conſ.* 72. *in princ.* Vital. *clem.* 1. *de cenſib.* Et
eo caſu gratia exemptionis , cùm ſit de ſui natura † præiu- 13
dicialis , dum Papa intelligit totale præiudicium , ſem-
per ſuſtinetur abſquè derogatione regulæ , Dec. *conſ.* 113.
num. 7. Caſſad. *de priuil. deciſ.* 1. Seraphin. *deciſ.* 762. *nu.*
4. Rota *deciſ.* 240. *num.* 22. *par.* 1. *diuerſ.* Et cum hac di-
ſtinctione Domini tranſierunt *in Adrien. decimarum* 14.
Decemb 1607. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo , in*
Albanen. beneficiorum 27. *Iunij* 1614. *coram me , & in Bo-*
nonien. vſusfruct. 23. *Maij* 1625. *coram D. meo Deca-*
no . Et quod magis eſt , hodiè dari non poteſt de ſubre-
ptione , aut defectu voluntatis abſque oris aperitione ,
quia in conceſſione fuit derogatum , & ſublata fa- 14
cultas contrarium dicendi , aut opponendi , & interpre-
tandi , Caputaq. *deciſ.* 134. *num.* 4. *par.* 3. Put. *deciſ.* 50.
num. 5. *lib.* 1. & 377. *in fin. lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 351. &
764. *num.* 1.

Clauſulæ autem , quæ leguntur in conceſſionibus
trium Pontificum , videlicet : *ſalua Canonica iuſtitia Epi-*
ſcopi Cæſarauguſtani : deſeruire non poſſunt ad conſerua-
tionem iuris conferendi Camerariam . Nam quicquid ſit
de interpretatione prædictorum verborum , quando ma-
teriæ ſunt compatibiles cum expreſſis in conceſſione : † 15
non autem , vt tollant expreſsè conceſſa , vt in præſenti le-
gitur de Cameraria , Oldrad. *conſ.* 330 *in fine* , Pariſ. *conſ.*
70. *n.* 12 *lib.* 1. Put. *deciſ.* 183. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 2. *num.*
57. Attamen ex alio non ſuffragantur : quia Cameraria
tanquàm fundata de anno 1195. vt partes admittuntur ,
non præſeruatur ex clauſulis anteriorum conceſſionum :
† quæ non ſe extendunt ad poſtmodùm erigenda , Ho- 16
ſtien. *in cap. cùm capella num.* 5. *de priuil.* & *ibidem* Io.
Andr. *num.* 5. Abbas *num.* 5. & Card. *num.* 1. Alex. *conſ.*
158. *lib.* 2. *vbi ſub num.* 15. admittit concluſionem , quan-
do agitur de præiudicio tertij .

Et eò minus releuat ponderatio , quòd huiuſmodi
exemptio reſtringatur ad iuriſdictionem contentioſam ,
non autem ad voluntariam , prout eſt ius conferendi pro-
pter verba proemij , in quo mentio fit ſolùm de iuriſdi-
ctione exercendi in Monaſterium , Caſtra , terras , homi-
nes : ex quo facilè deſumitur voluntas , † & propoſitum 17
concedentis Decian. *conſ.* 30. *num.* 9. *lib.* 3. Menoch. *præ-*
ſum. 2. *num.* 4. *lib.* 6. ac etiam propter eorundem verbo-
rum directionem in perſonas , nempè Vicarios , non † 18
habentes in iure facultatem conferendi , *c. finali . de offic.*
Vicar. in 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 5. §. 3. *n.* 25. *cum alijs* .

Quia verba ampliſſima literarum tàm Clementis ,
quàm Sixti in primis literis ibi : *ab omni iuriſdictione , do-*
minio , & ſuperioritate penitùs , & omninò eximimus , &
liberamus . & in ſecundis ibi : *ab omni iuriſdictione , domi-*
nio , ſuperioritate omninò , & perpetuò eximimus , & to-
taliter liberamus : non patiuntur huiuſmodi reſtrictio-
nem , aut limitationem : dum non eſſet omnis iuriſdi-
ctio omninò , & totaliter ſublata , ſi remaneret volunta-
ria , pertinens ad ius conferendi reſeruata . Nam ſi de om-
ni iuriſdictione agatur , illa dictio , † *omni* , eſt vniuerſa- 19
lis , & nihil excludit , *l.* 1. *vbi omnes , ff. de leg.* 1. Dec.
conſ. 597. *num.* 1. dicens , quòd ſi quid non includeretur ,
non eſſet verum dicere , † quòd omnia veniant , Surd. la- 20
tiſſimè cumulans *conſ.* 73. *num.* 62. & *ſeq.*

Et ſimi-

Et ſimiliter ſi totaliter debet Collegiata eſſe exempta,
21 & liberata, ſiuè totum † ſit vniuerſale, ſiuè generale,
ſiuè integrale, ſemper inſert in quamlibet ſuam partem,
gloſ. in §. 1. inſt. de ſociet. quæ de iſta dictione loquitur:
& in l. Lucius, ff. de fund. inſtr. Surd. *deciſ.* 78 *num.* 12.
Cuman. *conſ.* 10. *in fine*, Natt. *conſ.* 160. *num.* 30. *lib.* 1.
Bertaz. *de clauſ. inſtr. clauſ.* 27. Couar. *variar. lib.* 1. *cap.* 2.
num. 5. Nec ratione adiuncti, videlicet *Vicariorum*, mu-
tant naturam: quia prius de Archiepiſcopis habenti-
bus facultatem conferendi facta eſt mentio: & deinde
de Vicarijs, ad quos facultas prædicta per mandata
ſpecialia tranſire poterat, vt pleniùs Collegiatæ eſſet
conſultum.

Secundo principaliter Collegiata huiuſmodi fundat
intentionem ſuam in iuris diſpoſitione. Quia in Col-
22 legiatis † Ordinarius non confert: ſed vacantia ſunt
de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum,
Caſſad. *deciſ.* 22. *de præbend. num.* 3. Biſign. *deciſ.* 8.
eod. tit. Rota *deciſ.* 4. *de conceſſ. præben. in nou.* Put.
deciſ. 130. *lib.* 1. *in nouis*, Mohed. *deciſ.* 27. *de præ-
bend.* Silua *de benef. par.* 2. *quæſt.* 22. & idem fuit re-
ſolutum *in cauſa Cæſaraugustana Canonicatus* 18. *Apri-
lis* 1603. *coram Epiſcopo Attrebaten.* & pleniùs *in
Gerunden. iuris conferendi* 11. *Martij* 1630. *coram D.
meo Queipo*. Et eò clariùs, quia verſamur in Eccle-
ſia Canonicorum Regularium S. Auguſtini, propter
Bullam Benedicti XII. in nouo Bullario, tom. 1.
fol. 197. in qua expreſsè diſponitur, quòd collatio ſit
23 ſimultanea † inter Prælatum, & Canonicos: conue-
nit cum ſimili diſpoſitione iuris, *c. finali de regular.
in* 6. Abbas *in cap. cum neſcitur. num.* 4. *de his, quæ
fiunt à Prælat. ſinè conſenſu Capituli* Silua *ead. quæſt.*
22. *num.* 45. Gonzal. *gloſ.* 7. *num.* 7.

Non obſtat, quod ab eadem concluſione commu-
niter receditur, quando beneficium in collegiata do-
tatum fuit de beneficijs ad collegiatam non pertinen-
24 tibus, † ſed ad aliam Eccleſiam, prout dicitur in præ-
ſenti probari: vt tunc Ordinario dotanti, vt prius,
remaneat facultas conferendi, Abb. *in c. ſuggeſtum.
num.* 3. *de iurepatronatus*, Rota *deciſ.* 600. *num.* 3.
par. 2. *recent.* & idem videtur firmatum *in Callien. iu-
ris conferendi* 14. *Maij* 1621. *coram bon. mem. Franciſco
Vbaldo*.

Quia concluſio eſt vera: ſed probatio dominij defi-
cit. Nam ſi de iure contendatur, vrget præſumptio
contra Archiepiſcopum: quia in collegiata præſu-
25 muntur † beneficia dotata de bonis proprijs collegia-
tæ, Abbas *in c. cum Eccleſia Vulterana num.* 8. *de elect.*
Put. *deciſ.* 313. *num.* 3. *lib.* 3. *in nou.* Caputaq. *deciſ.*
226. *part.* 2. *Silua de benef. quæſt.* 22. *numer.* 13.
par. 2.

Si verò agatur de directa probatione dominij,
quod bona aſſignata non pertinent ad collegiatam:
& neque hoc iuſtificatur, ſed potius contrarium
quoad Eccleſiam de Magallon, & Borata apparet
26 de anteriori dominio collegiatæ ex duabus † enun-
ciatiuis antiquiſſimis, quæ leguntur in duobus in-
dultis Alexandri III. vſque de anno 1171. & 1179.
quæ in antiquiſſimis ſolent probare, etiam quod
emanauerint ad ſupplicationem partis per illa verba;
veſtris ſupplicationibus inclinati. Nam quando Papa
narrat bona, quæ ſub protectione Sedis Apoſtolicæ
27 ſuſcipere intendit, ſubdendo, † *quæ duximus exprimenda
vocabulis*: quàmuis Franc. *in c. ſi Papa. num.* 4. *de
priuil. in* 6. *&* Put. *deciſ.* 427. *lib.* 2. dubitauerint de re-
leuantia huius probationis: attamen veriorem Rota
ſemper ſequuta eſt, *in Spoletana bonorum* 13. *Iunij* 1608.
coram Card. Marcomontio: & priùs in eadem *cauſa co-
ram Penia*, quæ eſt 142. *&* 145. *par.* 4. *diuerſ.* & pleniùs
in *Theatina iuriſdictionis* 405. *&* 683. *par.* 1. *recent.* in
quibus ponderatur illa clauſula: *quæ duximus exprimen-
da vocabulis*.

Hæreditates verò, quæ aſſignantur vltra dictas duas
Eccleſias cum ſuis pertinentijs, pariter non apparent de
dominio Archiepiſcopi, niſi probetur, eaſdem fuiſſe
priùs in dominio eiuſdem, propter effectum translatio-
nis dominij, qui cauſari non poteſt ab eo, qui illud
non habet, *l. cum res. C. de probat. l. non eſt nouum, ff. de
acquir. rerum domin.* Specul. *in titulo de act. ſeù petit.
§. ſequitur. numer.* 25. Afflict. *deciſ.* 40. *numer.* 3.
Surd. *deciſ.* 122. *numer.* 4.

Demùm ſi fundamentum deſumatur ex ipſa erectio-
ne huius Camerariæ, facta per Raymundum Epiſco-
pum Cæſaraugustanum de anno 1195. in qua legun-
tur verba: † *Aſſigno, & in perpetuum valere concedo*: 28
inferentia dominij ſignificationem in transferente, Dec.
conſ. 640. *num.* 6. Pariſ. *conſ.* 33. *num.* 16. *lib.* 3. qui lo-
quuntur de verbo: *Aſſigno*: *&* Menoch. *conſ.* 191. *num.*
8. *& præſump.* 34. *num.* 31. *lib.* 3. idem affirmans de
verbo: *Concedo*. Facilè corruit, ſi attendatur, quòd
Epiſcopus interuenit ad auctorizandam erectionem,
non autem ad ſimpliciter conſignandam dotem, ex qua
iuſpatronatus acquiratur.

Beneficia † enim ſinè auctoritate Ordinarij, & do- 29
tis aſſignatione erigi non poſſunt, *c. nemo, vbi gloſ. in
verbo veniat, & c. nullus de conſecrat. diſt.* 1. Calderin.
conſ. vltimo, de iurepatronatus, Roccus *eodem titulo in
verbo pro eo, quod de Diœceſani conſenſu*. Et eo caſu
dos cenſetur † conſtituta ab eo, qui tenebatur, nem- 30
pè ab Eccleſia Collegiata, quæ petebat erectionem, Al-
ciat. *reg.* 1. *præſumpt.* 50. *&* Menoch. *præſumpt.* 18. *num.*
8. *lib.* 1. Et hæc ipſa præſumptio iuuatur alijs adminicu-
lis, ſuper relatis reſpectu Eccleſiarum de Magallon. &
Borata.

Neque contraria præſumptio poteſt defendi pro Ordi-
nario, ex obſeruantia ſubſequuta. Nam collationes da-
tæ in Summario Pauli, vel ſunt de alijs beneficijs, &
obſeruantia non ſuffragatur, quia debet probari in ſpecie
de Cameraria, non autem de alijs in genere, Rolan.
conſ. 80. *num.* 10. *lib.* 1. Becc. *conſ.* 96. *num.* 7. Surd. *conſ.*
354. *num.* 26. Aut ſunt de eadem Cameraria, prout dan-
tur, vna ſcilicèt de anno 1534. & aliæ duæ de anno
1557. Et iſtæ vltimæ Lupi, & Ferdinandi Archiepiſco-
porum non ſunt productæ in forma probanti, neque ef-
fectuatæ: prima verò, quæ fuit Franciſci Archiepi-
ſcopi non ſufficit; quia aliæ contrariæ ſuperuenerunt.
Ac demùm ſi quid roboris inſerret: id totum fuit ſub-
latum per exemptionem Sixti V. ſubſequutam: à qua
vſque in præſentem diem non dantur collationes de hac
Cameraria factæ per Archiepiſcopos, quæ effectua-
tæ, & validæ ſunt.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

* Eſt deciſ. 43. ſupra in hac eadem parte.

¶ Adeſt infra altera deciſ. in hac cauſa ſub die 9. Maij
1633. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 29. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Pro cambijs, quid ſit licitum exigere, & qualiter eorum valor probetur. Mandans tenetur conſeruare indemnem mandatarium, & quando hoc non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Pro cambijs, quid licitum ſit exigere.*
2 *Mandans tenetur conſeruare indemnem mandatarium.*
3 *Mandatarius, vt conſeruetur indemnis à mandante, quid requiratur.*
4 *Mandatarius, non eſt releuandus à mandante, quando geſſit rem minus vtiliter, extra fines mandati, & mandantis intentionem.*
5 *Cambiorum valor probatur per teſtes practicos, ſcilicet per Mercatores.*
6 *Mandans, & mandatarius, quando ambo ſunt mercatores, verba mandati ſunt accipienda, iuxta id, quod eſt ſolitum inter Mercatores.*
7 *Approbare, nemo dicitur id, cuius præexiſtentiam, ſeù implementum non præſupponit.*

DE-

DECISIO CLVIII

DOMINVS Bernardinus Capponus de mandato
D. Brandani accepit ad cambium à Franciſco Fer-
dinando mercatores Luſitano Florentiæ commorante ,
ſummam ſcutorum auri 2500. ſoluendum Olyſſiponis ,
ad rationem 590. Rais pro qunlibet ſcuto . Et cùm ipſe
peteret cambia ad rationem in mandato expreſſam ,
Brandanus verò contenderet ſe ad illorum ſolutionem
non teneri , niſi ad rationem Rais 490. iuxta ſolitum
cambiandi per Olyſſiponem , fuit dubitatum , an & quæ
cambia deberentur . Et Domini cenſuerunt , inprimis
prædictum cambium reformandum eſſe ad dictam ratio-
nem Rais 490. quia pro cambijs illicitum eſt exigere ,
quicquàm vltra id , quod ipſi mercatores ſnri , in qun fit
cambium , tanquàm boni viri , & in arte periti , atten-
ta locorum diſtantia , & minori copia , vel penuria pe-
1 cuniæ campſibilis , † bona fide arbitrantur , à quorum
arbitrio communis curſus cambiorum regulatur , Nauar.
in manual cap. 17. num. 301. in 2. notab. Leſſ. *de iuſt. &
iur. lib. 2. cap. 23. dubit. 3. num. 25.* Rota *deciſ. 315. par. 5.
recent.*

Non obſtat , quod D. Brandanus mandauerit D. Ber-
nardino , vt ſupradictam ſummam acciperet ad ratio-
2 nem 590. Rais , pro quolibet ſcutn , eumquè † tanquàm
miniſtrum , ac mandatarium indemnem conſeruare te-
neatur , *l. ſi verò non remunerandi , §. ſi mihi* , & ibi , Bald.
ff. mandat. Quia cùm re vera de tempore dicti mandati
curſus communis cambiorum per Olyſſiponem , non
3 excederet valorem 490. Rais , pro qunlibet ſcutn auri , †
dictus mandatarius , non poteſt excuſari , quin teneretur
accipere cambium , ad hanc rationem mandanti minùs
grauem , & oneroſam , iuxta *tex. in l. 4. §. ſi quis abſentis ,
ff. de oblig. & act. l. ſi procu , C. mandat. §. actionum aliæ ,
Inſt. de act.* Nequè pro ca rata cambinrum , quæ commu-
nem curſum excedit , eſt releuandus , attento , quod tan-
4 quàm res † minùs vtiliter geſta , extra fines mandati ,
& mandantis intentionem eſſe cenſetur .

De communi autem curſu cambiorum huiuſmodi ad
prædictam rationem Rais 490. tàm in Vrbe , quàm Flo-
5 rentiæ , & alibi locorum , ſufficienter conſtat † ex teſti-
bus , quibus tanquàm mercatoribus in hac Vrbe , & ali-
bi , per Italiam commorantibus , eſt credendum , vt ſi-
milibus terminis reſoluit , Rota *deciſ. 315. part. 1. recent.*
deponunt enim de facto proprio , & quod de tempore eiuſ-
dem mandati cambiatum fuerit per Olyſſiponem , ad
rationem Rais 480. vſquè ad 490. Vnde probatur huiuſ-
modi cambia , certam ſummam circa illud tempus exce-
dere non conſueuiſſe , quod poſſe fieri admiſit , Rota *in
præallegata deciſ. 315. in Romana pecuniaria , ſeù cambio-
rum 12. Iunij 1615. coram bo. me. Card. Sacrato .*

Non obſtant teſtes deponentes cambia per Olyſſipo-
nem , apud Mercatores Florentinos eſſe extraordinaria ,
& raro , ac niſi per accidens fieri , adeoquè eodem iure
cenſenda eſſe , quo cambia , quæ vulgo dicuntur , *cambij
di corteggiano* , & fieri conſueuerunt ad rationem Rais
6 590. Quia , cùm † mandans & mandatarius prædicti
ambo ſint mercatores , verba mandati ſunt accipienda ,
iuxta id quod ſolitum eſt inter mercatores , *argum. text.
in l. Seio , §. 2. vbi* Bart. *ff. de aur. de legat.*

Minùs obſtat , quod D Brandanus in literis , ſecundo
loco , datis ad eundem D. Bernardinum poſt confirmatio-
nem mandati iam traditi , vſus fuerit verbis , *al prezzo
denotatoci* , ex quibus infertur , contrahentes intellexiſ-
ſe de cambijs , ad rationem Rais 590. ipſi D Brandano
per D. Bernardinum ſignificatam . Quia dictę literæ dum
continent confirmationem mandati de accipiendo ad
cambium , cum repetitione horum verborum , *mentre
che poſſiate farlo* , nullo modo extendi poſſunt , ad appro-
7 bationem cambij nondum exiſtentis , cùm † nemo di-
catur approbare , id cuius præexiſtentiam , ſeù implemen-
tum non præſupponit , ad not. per Doct. *in l. nam & ſi ff.
de iniuſt. rupt. teſtam. & in cap. ad diſſoluendum , de di-
ſponſat. impub.*

Et ita vtraquè &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Peruſina Laudi.

Die Veneris 3. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Laudum , vt valeat in vim pacti propter emologationem , quid requiratur . Ignorantia Iuris , quando excuſetur.

SVMMARIVM.

1 *Emologatio operatur , vt laudum ſuſtineatur in vim pacti .*
2 *Emologatio expreſſa deducitur ex ſubſcriptione Laudi .*
3 *Emologatio , ex ſubſcriptione Laudi , ante probationem nulla deducitur , ſi ſubſcribens ignorabat , quid contineri deberet in Laudo .*
4 *Emologatio tacita ſufficit de Iure Canonico , vt valeat in vim pacti Laudum .*
5 *Sed ſecus eſt de Iure Ciuili .*
6 *Emologatio tacita , ad hoc vt faciat valere Laudum in vim pacti requiritur ſcientia nullitatis .*
7 *Laudum , quando quis dicatur approbaſſe .*
8 *Ignorantia Iuris non excuſat .*
9 *Ignorantia Iuris dubij valdè æquiparatur ignorantiæ facti .*
10 *Et hoc maximè , quando agitur de damno vitando .*
11 *Subſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura .*
12 *Sed hoc procedit , quando ſubſcribens ſciuit contenta in ſcriptura .*
13 *Ignorantia Iuris , habens mixturam facti , excuſat .*
14 *Statut. Peruſ. diſponens , quod debeat dari de nullitate Laudi intra decem dies , qualiter procedat .*
15 *Rota numquàm exequitur ſententias nequè Lauda , niſi conſtito de Iuſtitia .*

DECISIO CLIX.

RESOLVTVM fuit ſententiam Rotalem eſſe
confirmandam , quia Laudum fuit nullum , ex
pluribus capitibus conſideratis in deciſione facta 11. Maij
1629. coram R. P. D. meo Durano , quæ nullitates
non controuertebantur à parte , ſed dicebatur obſtare
emologationem , † quæ operatur , vt Laudum ſuſtine- 1
tur in vim pacti , *cap. examinata de confirmat. vtil. vel
inutili ,* Dec. *conſ. 475 num. 28.*

Huic ergo fundamento reſpondebant Domini non
conſtare de tali emologatione , quæ ſuffragetur ; nam
quantùm attinet ad emologationem expreſſam , † quæ 2
deducitur ex ſubſcriptione Laudi , illa non afficit , cùm
fuerit facta ante prolationem ipſius Laudi , vt deponunt
Teſtes , & ſic nulla induci † poterat emologatio expræſ- 3
ſa , cùm ſubſcribens ignoraret , quod contineri deberet ,
in illo Laudo , *ex not. in l. ſi ita ſtipulatus fuero , 126. §.
Griſogonus , ff. de verb. oblig.* & ibi *not.* Iaſ. *nu-
mer. 12.*

Non obſtat etiam emologatio tacita , quia † licet 4
illa ſufficiat de Iure Canonico , vt Laudum ſuſtinea-
tur in vim pacti , Felin. *in cap. ſignificaſti , num. 8. ad
fin. de form. comp.* Natt. *conſ. 95. num. 3.* Afflict. *de-
ciſ. 117. num. 5.* & ſecùs † videatur de Iure Ciuili , 5
Natt. *dicto loco* , Calderin. *conſ. 8. de re iud.* Soccin. *in d.
cap. ſignificaſti in 7. art. quæſt. 8.* Rimin. Iun. *conſ. 281.
num. 77.* Aym. *conſ. 29. num. 6.* Attamen , vt emologa-
tio † tacita ſuffragetur , requiritur ſcientia nullitatis , 6
Abb. *conſ. 61. col. fin. verſ. ad tertium lib. 1.* Dec. *d.
conſ. 475. ſub num. 28. verſ. ſed ad hæc reſpondetur* ,
Oſaſch. *deciſ. 179. num. 16.* Gabr. *concl. 2. tit. de ſentent.
num. 34.* & conſentiunt Corn. *in conſ. 257. num. 8. lib.
3.* Aym. *conſ. 29. num. 6.*

Vnde

Vnde quàmuis ex traditione clauium, & conſigna-
7 tione quorundam bonorum ſcientiaquè illiùs Laudi, †
& non reclamatione, imò oretenùs approbatione poſſet
induci tacita emologiato, attamen ex prædictis hoc eſſet
verum, data ſcientia nullitatis, & licèt replicetur, quod
8 iſta † eſt ignorantia Iuris, quæ non excuſat. Attamen,
9 cum ſit ignorantia † Iuris, valde dubij equiparatur
ignorantiæ facti, Dyo. *in conſ. 5. in fin. num. 9. verſ. præ-
terea*, maximè cùm agatur de damno euitando, Caſtr.
10 *conſ. 298. in princ. lib. 1.* Dyn. *vbi ſupra num. 7. verſ. præ-
terea certum eſt*.

Ignorantia autem Iuris valde dubij procedit, ex ipſa
11 ſubſcriptione, quia ſubſcribens † cenſetur approbare
omnia contenta in ſcriptura, *d. l. ſi ita ſtipulatus fuero*,
§. Griſogonus, & ibi not. Angel. Caſtreo. & Alex. & Aretin.
*l. fideiuſſor. 26. §. 1. ff. de pignor. §. 1. Inſtit. de empt. &
vend. l. ſi ergo, §. plane, ff. de iur. dot. l. ſi quis ex argen-
tarijs, §. 1. ff. de eden. l. ſicut, §. non videtur, ff. quib. mod.
pig. vel hypot. ſoluatur*, & ideò licèt concluſio iſta non
12 habeat locum, niſi ſubſcribens † ſcriuerit contenta in
ſcriptura, vt ſupra, dixi, attamen negari non poteſt,
quin ſuper dicta concluſione caderet aliqua dubietas, ac-
13 cedit etiam, quod iſta ignorantia † Iuris habet mixtu-
ram facti, quæ propterea ſuffragatur, vt benè in ſecun-
da deciſione D. mei Durani.

Non obſtat, quod primum Laudum, quod appella-
tur concordia, nullam habeat nullitatem, quia illud ho-
diè non impugnatur, ſed ſecundùm, prout nec etiam of-
ficit, quod iuxta Statutum Peruſiæ debent dare de nulli-
14 tate Laudi intra decem dies, † quia illud Statutum eſt
intelligendum data ſcientia nullitatis, & quando nulli-
tas eſt adeò patens, vt tergiuerſari non poſſit, & Rota
15 nunquàm † exequitur Sententias, nequè Lauda, niſi
conſtito de Iuſtitia, &c.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, ſeù Vrbeuetana Legitimæ.

Die Veneris 10. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Filij liberè tranſmittunt legitimam ad eius hæredes, etiam abſquè agnitione, & hoc procedit ſiuè ſimus in legitima paterna, ſiuè materna, cùm iſta tranſmiſſio ſit fundata in particulari priuilegio legitimæ, & non in ſuitate.

SVMMARIVM.

1 *De legitimæ tranſmiſſione in bonis patris, vbi agitur, tunc abſquè præcedenti agnitione tranſmiſſio recipitur, propter effectum ſuitatis.*

2 *Filius eſt neceſſarius hæres patris, in eo continuatur dominium, & ideò tranſmittit abſquè agnitione.*

3 *Filius non eſt in poteſtate matris, nec ſuus, ac neceſſarius hæres dici poteſt, ſed verè voluntarius, & ideò iura non agnita, non tranſmittit, & num. 11.*

4 *Legitimæ tranſmiſſio non eſt fundata in potentia ſuitatis, aut iure patriæ poteſtatis, ſed in particulari priuilegio legitimæ.*

Legitima debetur, ipſo iure, à lege vocatis. num. 4.

5 *Filius legitimam tranſmittit ex iure ſpeciali, non attento iure patriæ poteſtatis.*

6 *Surd. in conſil. 341. nu. 1. lib. 3. examinatur, & nu. 10.*

7 *Suitas, quare fuit introducta.*

8 *Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. qu. 8. num. 5. declaratur.*

9 *Legitimæ tranſmiſſio fit, ex ſpeciali iure.*

12 *Legitima debetur filio, ne dum legis beneficio, ſed & titulo ſingulari.*

Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed portio bonorum, num. 12.

13 *Titulo ſingulari, & non hæreditario, ea quæ competunt ex hæreditate alicuius, etiam ſinè agnitione tranſmittuntur.*

14 *Bona quæcumquè, quæ acquiruntur iure ſeparato ab aditione hæreditatis, non requirunt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur ad hæredes.*

15 *Legitimæ titulus, licèt ſit ſingularis, attamen defertur iure, & nomine hæreditario.*

16 *Soccin. Sen. in l. 1. 32 & Rip. n. 152 ff. de vulg. declarantur.*

17 *Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt quatuor, & num. 26.*

18 *Filiæ fœminæ, licèt ſint excluſæ à ſtatuto ab hereditate patris, faciunt tamen numerum in legitima ad fauorem filiorum, vt legitima ſit pinguior, & vide num. 19.*

20 *Diſpoſitio hominis facit ceſſare diſpoſitionem legis.*

21 *Filijs debetur legitima etiam contra voluntatem parentum.*

22 *Maiori numero perſonarum fauendum magis eſt, & nu. 24.*

23 *Negantium melior videtur eſſe conditio.*

24 *Filij tàm primi, quàm ſecundi matrimonij in bonis proprijs paternis, vel maternis, æqualiter ſuccedunt.*

27 *Sorores vterinæ non faciunt numerum in legitima ad fauorem fratrum vterinorum.*

28 *Ciuitatis alicuius loci ad effectum ſucceſſionis, nihil releuat, non probata habitatione, cum onerum ſuſtentatione.*

DECISIO CLX.

IN præterita diſputatione * duo fuerunt reſoluta; legitimam DD. Clementinis eſſe debitam in bonis, & hæreditate Victoriæ eorum Auiæ, & illam eſſe ſemiſſem; hodiè verò, cum eadem controuertuntur, idem quoad vtramquè partem fuit reſponſum.

Nam legitima verè debetur Octauio, Victoriæ filio, & ex eius perſona iure tralmiſſionis DD. Ioanni Baptiſtæ, & Hieronymo eius filijs, vt in prima deciſione fuit firmatum.

Nequè obſtat, quòd vbi agitur de tranſmiſſione † le- 1
gitimæ in bonis patris, verior quidem ſit opinio, vt abſ-
què præcedenti agnitione tranſmiſſio recipiatur, propter
effectum ſuitatis; dum † filius eſt neceſſarius heres pa- 2
tris, & in eo continuatur dominium, ideoquè tranſmit-
tat ſine agnitione Iaſ. *in l. ſcimus, in princ. C. de inoffic.
teſtam.* Rodericus *in l. quoniam in prioribus, declaratione
Leg. Regni. limit. 3. column. antepenultima.* Craſſ. *in §. le-
gitima, quæſt. 37.* Surd. *poſt alios conſ. 341. num. 1. lib. 3.*
Secùs verò, vbi agitur de tranſmittenda legitima in bo-
nis matris debita, vt in præſenti, † cuius matris pote- 3
ſtate filius non eſt, nec ſuus, aut neceſſarius hæres dici
poteſt; ſed verè voluntarius qui abſquè agnitione, & ac-
quiſitione iura tranſmittere non poteſt, Bald. & Salic.
in l. quoniam in prioribus, C. de inoff. teſtam. Gomeſ. *va-
riar. reſol. cap. 9. num. 24.* Surd. *conſ. 341. numer. 13. lib. 3.*
Modern. *de legitima lib. 5. tit. 3. quæſt. 8. num. 5.*

Quia primò fuit reſponſum, tranſmiſſionem † non 4
eſſe fundatam in potentia ſuitatis, aut iure patriæ pote-
ſtatis; ſed in particulari priuilegio legitimæ, quæ debetur
ipſo iure, à lege, vocatis, *l. cum ratio, in principio, ff. de
Bon. damnat. l. omnimodo, l. quoniam in prioribus, l. ſcimus,
§. cum autem, ff. de inoffic. teſtament.* vndè Bald. *in l. ſi Ar-
rogator. numer. 8. ff. de adopt.* firmat omnes eſſe pares in
iure tranſmittendi legitimam, ex iure ſpeciali † non at- 5
tento iure patriæ poteſtatis; ſed ſpeciali natura tranſmiſ-
ſionis legitimæ, & Bald. ſequuti ſunt Alex. *conſ. 151. nu-
mer. 8. lib. 2.* Crauet. *con. 312. nu. 3.* Soccin. ſen. *conſ. 150.
nu. 24. lib. 1.* Aretin. *in l. ventre 83. col. penult. verſ. quar-
ta, & vltima quæſtio, ff. de acquir. hæred.* Peralta *in l.
cum patruus, num. 28. ff. de legat. 2.* Marta *de ſucceſ. par.
1. quæſt. 24. num. 8. & ſequen.* Caccus *de legitima in § nec.
vſufructu. num. 91.* Surd. *in dicto conſ. 341 num. 2.* vbi ad-
uertit ad eos, qui loquuntur in matre, & hanc opinio-
nem ſequitur Rota tam antiqua, quàm moderna, vt in
*deciſ. 668. par. 1. diuerſorum, quæ fuit coram Papa Clemen-
te VIII.* & in *Ariminen. legitimæ de Scarponibus 5. Maij.
1627. coram D. meo Durano*, & hanc vti veriorem pro-
pter rationes, & Rotæ auctoritatem ſequitur Gratian.
diſcept. 448. numer. 23. ex quibus patet auctoritatem Sur-
di † non præponderare; dum fundat tranſmiſſionem in 6
qualitate ſuitatis, quod verùm non eſt, & in eo, quod
titulus legitimæ non ſit ſingularis; ſed hæreditarius, in
quo diſſentiunt communiter ſcribentes, & rationes Bal-
di illum conuincunt; dum in eadem *l. ſi arrogator,
num. 8.* dicit ſuitatem † fuiſſe inductam de Iure Ciuili, 7
fauore creditorum, quibus non obligantur ſucceſſores in
legitima; & tamen ſecundùm opinionem Surdi, ſi legi-
tima deferretur iure, & nomine hæreditario; vt præſup-
ponit *num. 26.* eſſent obligati. Moderni autem † de legi- 8
tima nihil plus dicunt, quàm ipſe Surdus dixerit in di-
ſcurſu ſui *Conſilij 341.* & propterea ijdem Moderni in

alia quæſtione de matre tranſmittente legitimam filij ad
hæredes, eodem *lib.3.tit.3.quæſt.8.n.13. & 14.* conueniunt
cum doctrina Baldi, reiecta opinione Surdi admittendo
9 † ſpecialem naturam tranſmiſſionis, in qua ſecundùm
Baldi doctrinam omnes ſunt pares; & tandem ipſe Sur-
dus in fine ſui *Conſilij num.* 34. fatetur ſuam opinionem
10 non eſſe tutam, quando ſola debetur † legitima, qui
eſt caſus noſter; vt tunc tranſmittatur non iure ſuitatis;
ſed ex peculiari iure, & natura ipſius legitimæ; ſecùs ve-
rò, quando filius eſt inſtitutus hæres vniuerſalis, vel in
quota, quòd verè conuenit in ſucceſſione matris, volun-
11 tario hæredi; dum ſuus, † & neceſſarius eſſe non poſſit,
propter defectum patriæ poteſtatis, vt non priùs tranſ-
mittat, quàm agnoſcat, vt ſupra dictum fuit.

Secundò fuit etiam reſponſum, quod legitima competit
12 nedùm beneficio legis, † vt iam dictum eſt; ſed & titu-
lo ſingulari: quia non eſt quota hæreditatis, ſed portio
bonorum, *l. cum à matre, cum gloſſ. C. de rei vendic.*
Bald. *in dicta l. ſi Arrogator, numer. 8. ff. de adopt.* Surd.
eodem conſ. 341. *numer.* 3. qui infinitos allegat, & illis ac-
cedunt Gayl. *lib. 2. obſer.* 120. *num.* 3. Mantic. *de coniect.*
lib. 7. tit. 8. num. 5. Viuius comm. opin. *in verbo legitima,*
num. 63. idem Surd. *conſ.* 216. *num.* 13. *vol.* 2. quæ verò ti-
13 tulo † ſingulari, & non hæreditario deferuntur eadem
etiam ſine agnitione tranſmittuntur Bart. *in l. ſi Arroga-*
tor, nu. 8. per illum textum, ff. de adopt. Bald. *num.* 8. Iaſ.
num. 14. Caſtr. *in l. cum antiquioribus num. 6. C. de Iure de-*
lib. Alex *conſ.* 150. *numer. 7. lib. 2.* Rolan. *de lucro dotis*
quæſt. 47. Fanut. *eodem tit. gloſſ. 4. num* 8. Pinell. *in l. pri-*
ma, numer. 36. C. de Bon. matern. Surd. *deciſ.* 138. *numer.*
15. & idem fuit comprobatum in ſupra allegata *deciſ.*
668. part. 1. diuerſ. & deniquè Bald. *in l. generaliter. §. iu*
bis, C. de ecund. nupt. tradit regulam generalem, quòd
14 † quæcunquè acquiruntur iure ſeparato ab aditione hæ-
reditatis, & iure vniuerſali non competunt; non requi-
runt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur
ad hæredes, prout cæteræ actiones.

Nec mouere debent, quæ ab eodem Surdo *dicto ſuo*
conſilio 341. *num.* 25. ponuntur pro reſponſione ad confun-
15 dendam diſtinctionem titulis ſingularis, quòd vbi †
etiam legitimæ titulus eſſe ſingularis; attamen defera-
tur iure, & nomine hæreditario Bart. *in l. pro hærede in §.*
primo in fine, & in leg. gerit, num. 22. ff. de acquiren. hæ-
red. Soccin. ſen. *in l. prima num.* 32. & Ripa *num.* 157. *ff.*
de vulgar. Cuccus *de legitima, §. legitima eſt autem, num.*
41. atquè ità in non ſuo ſemper requiratur agnitio ante
tranſmiſſionem per ſupradicta.

16 Quia Socc. & Ripa in locis allegatis benè diſtinguunt,
quando legitima deferatur titulo hæreditario; nam ſi filij
inſtituuntur, vel ab inteſtato ſuccedere poſſunt, tunc
iure hæreditario ſemper defertur: quia non poſſunt repu-
diare reſiduum hæreditatis, & legitimam retinere; ſe-
cùs verò, quando vt in præſenti vbi ſola defertur
tàm à lege, quàm ex reſeruatione Victoriæ, in qua
non poteſt conſiderari titulus hæreditarius, nequè ex te-
ſtamento, nequè ab inteſtato, & hoc caſu ſemper in ſua
ſingularitate remanet propter legis beneficium, & priui-
legium.

17 Altera concluſio firmata in deciſione, quòd † hæc le-
gitima ſit ſemis, viſa fuit etiam indubitata, cum nume-
rus filiorum tàm primi, quàm ſecundi Matrimonij exce-
dat quatuor, *§. ſi vltra quatuor, Auth. de Triente, &*
ſemiſſe, Auth. Nouiſſima, C. de inoff. teſtam. & vlteriùs
concurrat electio DD. de Clementinis, vt Flaminia, &
Laura, quàmuis à Statuto Vrbis 145. lib. 1. excluſæ fa-
18 ciant † partem ad eorum fauorem, vt legitima ſit pin-
guior ſecundùm opinionem quàm ſeruat Rota, vt in *Ro-*
mana de Lante, quæ eſt 226. par. prima diuerſ. & Ciuitatis
Caſtelli ſupplementi legitimæ 5. Martij 1604. coram bo. mem.
Cardinali Hortario Lancellotto, & in *Romana Dotis 4. Ia-*
nuarij 1628. coram D. Cardinali Virili.

Non obſtat, quòd non verſemur in excluſione fœmi-
19 narum ex diſpoſitione ſtaturaria, in quibus terminis †
dicebatur maſculos habere electionem, prout ſibi vtilius
forè exiſtimauerint; ſed in excluſione conuentionali, nem-
pè Victoriæ poſita in donatione, in qua reſeruat legiti-
mam maſculis tantum, fœminis excluſis, quo caſu pro-
20 pter diſpoſitionem † hominis, quæ facit ceſſare diſpoſi-
tionem legis; fœmine excluſæ non faciunt partem. Pariſ.
conſ. 36. numer. 28. lib. 2. Craſſ. *in §. legitima, quæſt.*
2. numer. 5. Gabr. *de legitima concl. 2.*

Quia Victoria in donatione, quam fecit nepotibus ſuis
ex filio Com. Ranutio non excluſit proprias filias à legiti-
ma; ſed illis tantùm noluit reſeruare portionem, quæ fe-
cerunt renunciationem, & generalem quietantiam qui-
bus voluit dari id tantùm, quòd eis de Iure debetur, Ex
quibus verbis magis fuerunt preſeruata iura maſculorum
ex renunciationibus acquiſita, quàm à portione legiti-
mæ excluſionem inducere, & quatenùs etiam voluiſſet
non potuiſſet: quia † filijs debetur legitima contra vo- 21
luntatem parentum, *l. omnimodo, l. quoniam in prioribus.*
C. de inoff. teſtam. propterea à tota excluſio venit à Statu-
to, ex cuius diſpoſitione dos ſuccedit loco legitimæ, &
maſculis accreſcit.

Nec dicatur, quòd admiſſa etiam electione maſculo-
rum ſecundùm id quòd vtilius ipſi videtur quòad ipſam
legitimam augendam, adhuc filijs maſculis ex Com.
Dulcio de Corbaria magis vtile eſt, quod legitima non
tranſeat in ſemiſſem: quia ſic remanet pinguior dona-
tio ab eorum matre facta, & magis † fauendum ſit in 22
hac electione ipſis, qui ſunt duo maſculi ex ſecundo
matrimonio, quam Octauio Clementino, qui ſolus eſt
ex primo matrimonio per *l. & ſuum hæredem, §. ſinali,*
cum l. ſequenti, ff. de pactis, ac etiam quia videatur me-
lior † conditio negantium vulgata *regula in re communi* 23
de Regul. in 6.

Quia deciſio cauſæ reſpondet DD. Fratres Clementi-
nos habere regulam pro ſe, attento numero exceden-
te quatuor filios, quibus magis fauendum † eſt; ſed 24
præatereà aduerterunt Domini, quòd aut donatarij exci-
piunt de maiori vtilitate, & illi non poſſunt: quia legitima
illis non debetur ſed Comiti Ranutio eorũ patri, & Com.
Leonetto eorum patruo, qui ſe fundare nõ poſſunt in vti-
litate nepotum; ſed in ſola voluntate, cui etiam ſi liceret
adhærere contra veritatem; dum maior vtilitas eſt in
ſemiſſe, quàm in triente; non tamen releuaret; quia
habent Sulpitiam vnicam ſororem, quæ cùm non ſit
ſubiecta Statuto Vrbis defectu poteſtatis non eſt excluſa
ad maſculorum fauorem, vt ideò, & † æqualiter ſuc-
cedat cùm alijs filijs, ſiuè primi, ſiuè ſecundi matrimo- 25
nij. *§. illud quoque ſuper hoc Auth. de Nuptijs. §. ſi quis*
igitur Auth. de hæred. ab inteſt. venien. Decius *conſ.*
236. num. 6. & fratribus inuare non poſſit; dum retinet
propriam portionem de iure ipſi debitam, quæ interim
illis non accreſcit ſecundùm eorum declarationem, &
quod magis eſt ſi dematur etiam perſona Sulpitiæ, tam-
quam totaliter excluſæ ſecundùm voluntatem ſuorum
fratrum, adhuc remanent Com. Ranutius, & Leonet-
tus non excluſi ex ſecundo matrimonio, & tres ex primo,
nempè Octauius, Flaminia, & Laura, qui inſimul ex-
cedunt numerum † quatuor pro ſemiſſe ſufficiens, &
Comites Corbarij de tali excluſione ſororum de Clemen- 26
tinis dare non poſſunt, † quia illæ non faciunt partem
ad commodum maſculorum vterinorum, vt in fine deci- 27
ſionis cauſæ fuit firmatum.

Demum non obſtat, quod DD. Comites à Corbaria
ſint, & ipſi ciues Romani ex priuilegio: quia etiam eo
exhibito, & † non probata habitatione, cum onerum ſu-
ſtentatione ad effectũ ſucceſſionis nihil releuaret. Afflict. 28
deciſ. 384. nu. 8. & articulo diſcuſſo firmatum fuit in *Ceſe-*
naten. hæreditatis 18. Ianuarij 1620. coram me.

Et ita fuit reſolutum, &c.

* Ideſt ſub die 7. Iunij præteriti, eſt deciſ. 137. ſupra in
hac eadem parte.

R.P.D. PIROVANO.

Romana Dotis.

Die Veneris 10. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione, quod in exe-
cutiuis licita eſt variatio, non ſolum de
principali ad fideiuſſorem, ſed etiam de
vna re ad aliam, & de perſona ad rem,
&c. & quare.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum obligatione Camerali vallatum habet executionem paratam.*
2 *Iudicium vnum, quando eſt intentatum, & eſt ſententia lata, ac executio conſumata, tunc non licet conuolare ad alienam actionem.*
3 *Saluiani interdicti natura, quæ ſit.*
4 *Variatio in executiuis, eſt licita de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel etiam ſi vno modo ſit facta executio, & num. 8. & num. 25.*
5 *In executiuis merita cauſæ, non diſcutiuntur, ſed agitur de credito liquido, omni exceptione iuridica carente.*
6 *Creditor procedens executiuè poteſt adire plures Iudices, donec realem executionem conſequatur.*
7 *Executiua remedia, omnia tendunt ad eundem finem, & alterum, ab altero, non impeditur ratione præiudicij, ex diuerſis ſententijs reſultantis.*
9 *Creditor potens agere via executiua, ſi intentat iudicium ordinarium, tunc non licet eo relicto, conuenire reum in iudicio executiuo.*
10 *Saluianum interdictum, eſt iudicium ordinarium, quàmuis ſummarium.*
11 *Iudicia poſſeſſoria, ſemper ordinaria ſunt.*
12 *Sententia lata in vno iudicio, impedit ingreſſum de ordinario iudicio, ad executiuum.*
13 *Couarr. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. nu. 3. reprobatur.*
14 *Saluiano interdicto repugnat, quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolùm de fructibus illius rei, creditor ſibi ſatisfiat.*
15 *Pignora, quando ſubhaſtantur, ſemper requiritur licentia Principis.*
16 *Hypothecariæ iudicium, eſt petitorium.*
17 *In creditoris facultate eſt, quando eſt auocata poſſeſſio bonorum à debitore, ſtatim agere petitorio, & ſi obtineat, poſtea agitare pro diſtractione pignorum.*
18 *Executiuè poteſt agi vigore obligationis Cameralis.*
19 *Obligatio Cameralis non tranſit ad tertium.*
20 *Exceptio litis finitæ, aut litis pendentiæ, quando non impediat viam executiuam, & num. 22.*
21 *Roman. in conſil. 133. declaratur.*
23 *Variationi ampliùs non eſt locus, quando quis ſemel elegit, & ſuper re electa, Iudex pronunciauit faciendam eſſe executionem, declara num. 24.*
24 *Capyc. in deciſ. 33. num. 3. & alij declarantur.*
26 *Actio hypothecaria nunquam extinguitur, niſi creditor integrè fuerit ſatisfactus.*
27 *Exequutio fieri non poteſt pro debito, cuius quantitas non eſt liquidata.*
28 *Depoſitum non inducit liberationem, ſi non ſit liberum.*
29 *Aſſerenti plùs perueniſſe ad manus alterius, incumbit onus probandi.*
30 *Probatum non poteſt dici aliquid, ſi pendeant probationes, & ſententia expectetur.*

DECISIO CLXI.

POST ſubſequutam Immiſſionem vigore ſententiarum Rotalium in Iudicio Saluiani in Caſtro, & tenutis Graffignani pro reſtitutione dotis, Illuſtriſſimæ D. Dimitillæ ſcutorum 22. mill. & acconcio aliorum ſcutorum 2. mill. ac retentione eiuſdem Caſtri, & bonorum, donec tàm de dicta dote ſcutorum 22. mill. quàm de lucro dotis, & acconcij ſcutorum 6000. ac fructuum illorum fuiſſet integrè ſatisfacta, quia recuperationi prædictæ dotis, & iurium dotalium ſufficienter prouiſum erit. Sanctiſſimus D. N. inſtante, eadem creditrice de nouo reſcripſit, vt ſinè præiudicio Immiſſionis, & retentionis obtentæ in ſupradictis bonis, cauſa obligationis Cameralis, quatenùs illi locus ſit, cum facultatibus A. C. contra Illuſtriſſimam D. Iuliam Balleonam hæredem Adriani, committeretur in Rota, cuius reſcripti vigore, cùm hodiè eſſet dubitatum, an ſit locus obligationis Cameralis, & relaxandum mandatum contra bona hæreditaria Adriani Balleoni, pro creditrice fuit per Dominos reſponſum affirmatiuè.

Quia de exiſtentia obligationis Cameralis dubitari
non poteſt, Adrianus namquè maritus in dotali Inſtru-
1 mento, & dotis receptione, ſe obligauit † ſecundùm for-
mam Cameralem, eueniente caſu dotis reſtituendæ, prout
euenit per illius obitum, reſtituere ſupradicta omnia,

& ſecundùm qualitatem illius, via executiua non denegatur contra hæredes, vel ſaltem ſi beneficiati reperiantur contra bona hæreditaria obligati, Caſſador. *deciſ. 1. de mut. pet.* Caſtr. *in l. poſt rem iudicatam, in fine, ff. de re iud.* vbi teſtatur de praxi Romanæ Curiæ, Galleſ. *de forma oblig. Camer. par. 1. quæſt. 2. numer. 12. & 18.* Theſaur. *deciſ. 26. num. 11.* & quotidiè practicatur, Rota *deciſ. 736. & 1455.* apud Cardinalem Seraphino, & *deciſ. 415. n. 10. par. 1. & 686. n. 2. p. 2. recent.* nec deficit Iuriſdictio, quia facultates in reſcripto commiſſionis ſunt expreſſæ, ac demùm creditum eſt certum, & liquidum, per ſententias Rotales, præuijs deciſionibus firmatum.

Non obſtat, quod iam per creditricem intentatum fue-
rit Iudicium in Saluiano, lataquè † ſententia, & exe- 2
cutio conſumata ſit, vndè dicebatur non licere conuola-
re, ad aliam actionem, *l. in delictis, §. ſi detracta, ff. de*
Noxal. Action. Auth. qui ſemel, C. quomodò, & quando
Iudex, Lancell. *de attent. lite pend. par. 2. cap. 4. limit.*
vltima, Afflict. *deciſ. 134. nu. 3.* latiſſimè, Gabr. *de act.*
concluſ. 2. num. 1. & 10. Sed cogendum expectare, donec
de fructibus, quamuis minutatim percipiendis; ſit inte-
graliter ſatisfacta, de ſuo credito, ſequendo † naturam 3
huius interdicti, abſquè eo, quod de remedio executiuo
quæratur, Scapucc. de Saluiano, *lib. 3. quæſt. 11. num. 4.*
& 7. Seraph. *deciſ. 1100. n. 1.* & idem videtur firmatum
in *Romana executionis, coram Orano, quæ eſt ſecunda* apud
Statil. de Saluiano, *in 2. edit.*

Quia fuit reſponſum attenta obligatione Camerali,
nos verſari in executiuis, in quibus licita eſt variatio † de 4
principali ad fideiuſſorem, de vna re, ad aliam, & de per-
ſona, ad rem etiam lite pendente, vel etiam ſi vno mo-
do ſit facta executio, *l. 1. §. quid ergo, ff. de ventre inſpic.*
vbi plura remedia executiua admittuntur, contra contu-
macem, & ex illo textu, Bart. firmat hanc concluſionem
in *l. conſentaneum, num. 17. C. quomod. & quando Iudex*,
& illum ſequuntur, Caſtr. *in l. 4. §. prætor ait, verſ. quid*
ergo ſi elexit vnam viam, ff. de re iud. & in l. legati, C.
vt in poſſeſſ. legat. Alex. *in l. hæres à debitores, §. quod*
ſi ſtipulor, ff. de fideiuſſor. & pleniùs in dicta *l. 4. §. ait*
prætor, ff. de re iud. Neguſ. *de pignor. 3. membro 8. par-*
tis nu. 27 Lancell. *de attent. lite pend. par. 2. cap. 4. in 2.*
limit. num. 50. & 76. Caputaq. *deciſ. 50. num. 5. par. 1.*
Borgnin. *deciſ. 1. num. 15. par. 1.* Scapucc. de Saluian. *lib.*
3. quæſt. 11. nu. 4. Cancer. *variar. reſol. cap. 17. de appell.*
num. 34. Scaccia, *de appell. lib. 3. cap. 2. quæſt. 17. num.*
48. & Iaſon. *conſ. 9. num. 41. & conſ. 28. num. 8. vol. 1.* ra-
tionem ſubiungens, quia in executiuis † merita cauſæ 5
non diſcutiuntur; ſed agitur de credito liquido, &
confeſſato omni exceptione iuridica carente, & tunc
non prohibetur † creditor adire plures Iudices; donec rea- 6
lem executionem conſequatur. Cum omnia remedia
executiua tendant ad vnum finem, & alterum, ab alte-
ro non † impeditur, ratione præiudicij ex diuerſis ſen- 7
tentijs reſultantis, Galleſ. *de oblig. Camer. par. 2. in qu.*
2. tertiæ particulæ, dicens haberi pro indubitato † 8
etiam ſi vno modo facta fuerit executio, & hoc nedum
de Iure communi per doctrinam, Bartholi ſupra alle-
gatam in *l. conſentaneum, num. 17. C. quomod. & quan-*
do Iudex, ſed etiam vigore pacti in ipſa formula Ca-
merali inſerti, ibi, *ita tamen, quod executio vnius Cu-*
riæ, executionem alterius Curiæ, non impediat, aut
retardet.

Nec vim facere videtur prædictam concluſionem eſſe
quidem admittendam, quatenùs proceſſus dirigitur in
ipſa via executiua, agendo vigore obligationis Camera-
lis, ſecùs autem † quando eſt priùs intentatum iudicium 9
Ordinarium, tunc enim non licere relicto iudicio Ordi-
nario, conuenire reum in iudicio executiuo propter ius
eidem litiganti quæſitum, Galleſ. *d. quæſt. 2. num. 4. verſ.*
maior autem difficultas, Borgnin. *deciſ. 1. num. 16. par. 1.*
Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 2. de ſent. excommun.* Gonzal. *ad*
regul. 8 gloſ. 6. num. 192. Gratian. *diſcept. 593. num. 8.*
Rota *deciſ. 551. num. 5. par. 3. diuerſ. & in Peruſina pecu-*
niaria, quæ eſt deciſ. 132. poſt tract. Zacchiæ, *de obligat.*
Cameral. aſſerendo remedium Saluiani † eſſe ordinarium, 10
quamuis ſummarium, Caſtr. *conſ. 234 num. 1. par. 1.* dum
dicit poſſeſſoria iudicia ſemper eſſe Ordinaria, quia in eis
lis † conteſtatur, ordo iuris ſeruatur, & ſententia diffi- 11
nitiua fertur.

Quia ſi agatur de variatione actionis conuolando de

ordinario, & ſummario, iàm cœpto in Saluiano, ad exe-
cutiuum ex eiſdem actis per ſolemnem, & iudicialem pi-
gnoris ſubhaſtationem, & venditionem ad ſatisfactio-
12 nem creditoris, & hoc caſu, tàm pendentia litis, & †
fortiùs ſententia lata in hoc iudicio impediet tranſitum
de ordinario ad executiuum, ſecundùm veriorem, quàm
13 (reprobato † Gouarru. *variarum reſolut. lib. 3. lib. 3. cap. 18. numer. 3. verſ. veriùs hòc in capite*) tenuit Rota *de-
ciſ. 43. par. 1. diuerſ.* & pleniùs in *Romana Caſalis Capi-
toniæ, quæſt. 759. par. 2. recent.* repugnat enim natura
14 Saluiani, quod res auocata poſſit vendi, † cùm fuerit
ſolummodò concessa in cauſam pignoris, vt de fructibus
illius creditor ſibi ſatisfiat integrè, Aretin. & Iaſ. *in
§. ſeruiana in fine. Inſtit. de Action.* Bart. *in l. 1. ff. de
Saluian.* Scapucc. *eodem tract. lib. 3. quæſt. 11. numer.*
15 *4.* ideòque ad ſubhaſtationem † pignoris, ſemper requi-
ritur Principis licentia, Eugen. *conſ. 56. numer. 86. lib. 1.*
Seraphin. *deciſ. 1100. numer. 1.* & idem fuit firmatum in
*Arminen. bonorum 4. Martij 1622. & 5. Martij 1627.
coram D. meo Decano*, ſed de iſta mutatione hodiè non
agitur.

Ex eò minùs de alia, vt de poſſeſſorio ſummario vigo-
re Saluiani fiat tranſitus ad petitorium, intentando iu-
dicium hypothecariæ, † quod eſt petitorium, pro quo,
16 & ſi pendentia litis, & ſententia in Saluiano, non impe-
diret exercitium hypothecariæ, per quam poteſt deueni-
ri ad ſubhaſtationem pignoris, vt firmatur in eadem *de-
ciſ. 43. numer. 4. & 5. par. 1. diuerſ.* & tradit idem Sca-
pucc. *d. lib. 3. quæſt. 11. numer. 5.* ea ratione, † quia ſit in
17 facultate creditoris, auocata poſſeſſione bonorum à debi-
tore, ſtatim agere petitorio, & docere de validitate ſui
crediti, & obtenta victoria in petitorio, poſtea agere ad
diſtractionem pignoris, attamen creditrix neque varia-
uit de huiuſmodi poſſeſſorio ad petitorium, ſed ab eo non
recedendo intentauit aliud iudicium executiuum † vi-
18 gore Cameralis obligationis compatibile, & non contra-
rium, vti tendens ad eumdem finem, ſcilicet creditricis
ſatisfactionem; nam contra D. Iuliam non fuit actum
19 vti tertiam, ad quam obligatio † Cameralis non tranſit,
dum ipſa non eſt confeſſa debitum, neque conſenſerit in
mandatum executiuum, prout fecit principaliter obli-
gatus, Ruin. *conſ. 87. numer. 1. lib. 4* Berou. *conſ. 47 nu-
mer. 6. lib. 1.* Rota *deciſ. 330. numer. 2. coram PP. Gre-
gor. XV.* ſed contra eam vti hæredem Adriani filij mariti
creditricis dotis, & pro bonis hæreditarijs illius, quæ ad
inuicem non contrariantur, neque parant præiudicium
in actione intentata, & eo caſu omnes conueniunt ex-
20 ceptionem † litis pendentiæ, aut latæ ſententiæ, non
impedire viam executiuam, donec creditor fuerit ſatisfa-
ctus, Roman. *conſ. 133.* Lancell. *de attent. lite pend.
limit. 2. numer. 70.* Galleſ. *eadem quæſt. 2. numer. 5.* cuius
21 obiectio contra † Romani dictum tollitur ex compatibi-
litate allegata, ex quo non receditur à lite, quamuis va-
rietur modus agendi, & Borgnin. *eadem deciſ. 1. numer.
16. par. 1.* tranſit cum hac declaratione, idem ſenſit Ber-
trand. *conſ. 238. num. 25. lib. 4.* dicens, hanc non eſſe
22 † variationem, ſed accumulationem, donec creditor
remaneat ſatisfactus, Capyc. *deciſ. 119. numer. 6. & 7.*
ponderans eadem ratione compatibilitatis, & finis, vt
creditori ſatisfiat.

Nec mouit Dominos, quod in præſenti nèdum agatur
de iudicio pendente in Saluiano, ſed de ſententia, &
executione iam conſumata ſuper bonis Caſtri Gaffrigna-
23 ni, vt ideò quando quis ſemèl † elegit, & ſuper re ele-
cta Iudex pronunciauit, faciendam eſſe executionem,
non ſit ampliùs locus variationis, Bart. *in l. eum qui cer-
tarum, §. 1. num. 4. ff. de verbor. oblig.* idem Capyc. *deciſ.
33. num. 3. verſ. ſecundò facit* Iaſon. *in l. ſeruus electione,
in principio num. 2. ff. de legat. 1.* Crotus *conſ. 11. numer. 2.*
Surd. *conſ. 413. num. 18. vol. 3.*

Quia ſi executio conſumata trahit ſecum effectum li-
24 berationis, per ſolutionem factam † à debitore, benè
procedit concluſio per Capyc. & Surd. & alios ſupra rela-
tos, firmata propter ius debitori quæſitum ex liberatione,
Cæterùm vbi creditor non eſt ſatisfactus, ac etiam quan-
do certum non eſt, quod de ſuo credito poſſit ſatisfieri,
vt in præſenti, vbi fructus, quot annis percipiendi non
ſufficiunt, pro interuſurijs dotalibus, vel demùm, dum
diſcutitur, an bona in executione capta ſufficiant, ſem-
25 per † licita eſt variatio de vna re ad aliam, & de re ad per-
ſonam, per eadem Bart. doctrinam communiter vt ſu-
pra, receptam in *l. conſentaneum num. 17. C. quomod. &
quando Iudex*, quia actio hypothecaria nunquàm extin-
guitur, niſi † creditor integrè fuerit ſatisfactus, vt di- 26
cit Capyc. *ead. deciſ. 33. num. 2. & 129. num. 6.* & benè
comprobatur, ex ſup. alleg.

Poſtremò non obſtat, quod de integra ſolutione do-
tis conſtet, ex depoſito ſcutorum 18. mill. per ipſam
D. Iuliam facto, & ex perceptione fructuum per mul-
tos annos, ex bonis apprehenſis per creditricem, cum
quibus, vel ſolutio debita integratur, vel creditum
ex eadem fructuum perceptione ità diminutum re-
manet, vt † incertum ſit, & inexequibile, ante re- 27
ſidui liquidationem, Bart. *in l. proinde, §. notandum,
ff. ad l. Aquil.* Bald. *in l. 2. num. 6. C. de execut. rei iud.*
Becc. *conſ. 5. num. 6. & 7.* Surd. *conſ. 168. num. 21. & 248.
num. 11. lib. 2.*

Quia quòad depoſitum adhuc incertum eſt, an indu-
cat † liberationem, ex quo liberum non eſt, & quòad 28
quantitatem fructuum perceptorum ex bonis apprehen-
ſis per creditricem illa liquida remaneat ex aſſertione, &
& notula per ipſam data, † cui ſtandum eſt, donec per 29
debitorem contrarium probetur, *l. finali, §. licentia, C.
de iure delib. gloſ. in l. eum de lege, ff. de prob.* Rota *deciſ.
220. num. 2. coram PP. Gregorio XV.* Scapucc. de Saluian.
lib. 3. quæſt. 13. in fine, de qua contraria probatione, cum
adhuc non conſtet, ſed † pendeant probationes, & ſen- 30
tentiæ liquidatoriæ ſint expectandæ, Alex. *conſ. 188. nu.
1. lib. 2.* Becc. *d. conſ. 5. num. 7.* merito de ea non eſt haben-
da ratio ad executionem retardandam.

Et ita, &c.

Deciſio iſta omnibus Dominis votantibus fuit confir- ❡
mata ſub die 4. Iunij 1635. coram eodem R.P.D. Pirouano, & iſta deciſio non habetur in hac parte.

R.P.D. PIROVANO.

Hortana Fideicommiſſi.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione, quando veniant nepotes.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, &c. quando teſtatoris verba ſe referunt ad tempus incertum ab eo ignoratum.*
2 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando teſtator ſubſtituit quoſcunque filios naſcituros.*
3 *Filiarum appellatione, quando veniant nepotes etiam vlterioris gradus.*
4 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando alioquin extranei admittentur, excluſis ipſis nepotibus.*
5 *Cum alioquin abſurdum eſſet includere extraneum per excluſionem deſcendentis.*
6 *Extenſio appellatiui filiorum, nunquàm admittitur, quando filij cum aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem nominantur.*
7 *Sed hoc intellige, quando d. qualitas continet indiuiduum, puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum, ſecus verò quando teſtator nominat filios naſcituros in genere.*
8 *Perſona vna in diuerſis gradibus eſſe non poteſt.*

DECISIO CLXII.

RESPONSVM fuit conſtare de fideicommiſſo ad fauorem filiarum Bernardini, quæ ſunt abneptes Iorij fideicommittentis.

Inſtitutis namque filijs ſuis maſculis Aleſſandro, Vincentio, & Franciſco, tunc viuentibus, & Petro Paulo nepote ex Bernardino altero filio præmortuo, à quo deſcendunt prædictæ fœminæ, mediante perſona Bernardini Iunioris eorum patris, & filij d. Petri Pauli, poſtquàm excluſit ab eius hæreditate fœminas naſcituras ex ipſomet Teſtatore, & ſuperuiuentes, quàm ex ſupradictis eius filijs & nepote, quas mandauit condecenter dotari, ſubdens diſpoſuit in modum, qui ſequitur.

Et cùm hac conditione, quod deficiente lineâ maſculi-

na

na quandocunque ſine filijs legitimis, & naturalibus, quod in dictum caſum, & euentum ſuccedant filiæ fœminæ, vt ſupra naſcituræ proportionabiliter, & æquis portionibus de, & pro Cippo tamen, & non ex capitibus etiam, quòd plures fuerint, & deficiente linea fœminina pariter quandocunquè ſine liberis legitimis, & naturalibus, quòd de bonis, & iuribus, & actionibus eiuſdem Teſtatoris debeat fieri vnum Hoſpitale in Ciuitate Hortana arbitrio, &c.

Vnde cùm defecerit linea maſculina, & ſeu maſculi in ea exiſtentes, vt probant Teſtes dati, ſuccedit vocatio fœminarum in verbis, ibi ſuccedant filiæ fœminæ, vt ſupra naſcituræ ex filijs, & nepote hæredibus inſtitutis, quæ continuatur in neptibus, & proneptibus fœminis, quando, vt in præſenti verba ſe referunt ad tempus incertum à Teſtatore ignoratum, vt magis filij, quàm neptes de eo tempore ſupereſſe poſſent, ex quo linea
1 maſculina † durare poterat per centum, & vlteriores annos Imol. *in l. gallus. §. inſtituens nu. 48. ff. de liber. & poſt h.* Soccin. iun. *conſ.* 1. *num.* 38. *lib.* 2. Pereg. *de fideicom. art.* 32. *num.* 50. Surd. *conſ.* 336. *num.* 9. Fuſat. *de ſubſtit.* latiſſimè comprobans *quæſt.* 320. *num.* 15. Et hanc partem ſequuta eſt Rota penes Put. *deciſ.* 256. *n.* 5. *lib.* 2. *&* 718. *n.* 2. *par.* 2. *recent. & in cauſa Bononien. de Deſiderijs* 20. *Martij, &* 29. *Iunij* 1626. *coram. D. meo Merlino. & in Florentina de Cambijs* 26. *Februarij* 1627. *coram D. meo Dunozetto.*

Et hæc vocatio benè coadiuuatur ex validis coniecturis voluntatis eiuſdem Teſtatoris ex eodem teſtamento deſumptis, vocando fœminas naſcituras, atquè ita proferendo ſuam diſpoſitionem in futurum euentum, & ſimiliter aduertendo ad deficientiam linearum tàm maſculorum, quàm fœminarum conſtituendo diſpoſitionem de
2 ſui † natura habentem tractum ſucceſſiuum in futurum, donec durabunt, nam in primo caſu trahitur ad neptes Menoch. *præſumpt.* 94. *num.* 28. *lib.* 4. Mantic. *de vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 8. *num.* 10. Similiter, & ſecundo caſu ap-
3 pellatione † filiarum veniunt nepotes etiam vlterioris gradus Peregr. *de fideicom. art.* 22. *num.* 51. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 28. & vtrumquè caſum comprobat latiſſimè Fuſar. *ead. quæſt.* 320. *num.* 24. *&* 28.

Et multò fortiùs ſtringitur ex eadem Teſtatoris voluntate nepotum compræhenſio, dum voluit, deficiente linea fœminina, quandocunquè ſine liberis, quòd de bonis ſuis fabricetur Hoſpitale, nam ſi nepotes non compræhenderentur in vocatione. Hoſpitale ſuccederet per
4 vulgarem, excluſis deſcendentibus Teſtatoris, † quod de directo videtur contrariari menti, & voluntati eiuſdem, Bart. *in l. liberorum. num.* 5. *ff. de verb. ſignif.* Bald. *conſ.* 487. *in fin. lib.* 2. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *num.* 16. qui dicit hanc coniecturam non habere difficultatem Menoch. *præſumpt.* 94. *num.* 26. *lib.* 4. Fuſar. *ead. q.* 320. *num.* 44.
5 ponderans † abſurdum includere extraneum per excluſionem deſcendentis.
6 Non obſtat, quòd extenſio † appellatiui filiorum nunquàm admittatur, quando filij, cùm aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem, nominantur Bart. *in d. l. liberorum. num.* 6 *ff. de verb. ſignif.* Gabr. *eod. tit. concluſ.* 1. *num.* 18. Seraph. *dec.* 1486. *num.* 10. Surd. *conſ.* 403. *num.* 24. Rot. *deciſ.* 507. *nu.* 9. *part.* 2. *recent.* & prout contigit nominatio de naſcituris, ex filio, & nepote hæredibus.
7 Quia vera eſt concluſio quando qualitas contineat † indiuiduum, puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum, ſecùs autem quando nominat filios naſcituros in genere, qui procreari poterant à filijs, & nepote vltra primum, & ſecundum gradum diſcenſiuè, tanquàm à ſtipite ſecundum rationes Caſtr. *conſ.* 394. *num.* 4. *lib.* 2. quòd idem
8 euenire non poteſt in nominatione certæ perſonæ, † quæ in diuerſis gradibus eſſe non poteſt.

Et ita fuit reſolutum vtraquè, &c.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 3. Iunij 1633. coram R. P. D. Pirouano.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Patrocinij.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Procurator, qui in vna cauſa patrocinatus eſt, in eadem, pro alia parte patrocinari non prohibetur, quando ex ſcripturis, & ex ipſamet partis diuturna acquieſcentia apparet, quòd Procurator non ſit informatus de meritis cauſæ, & hoc multò magis vſurpat locum, ſtante inſigni integritate Procuratoris.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator poſt longum tempus eorum, quæ ſcripſit in aliqua cauſa, quoad eius merita, præſumitur oblitus.*
2 *Camillus Andrianus laudatur.*
3 *Partibus non eſt danda occaſio ſupplantandi viros primarios, & ſic eos excludendi ab alteriùs partis ſuſcipiendo patrocinio.*
4 *Reformatio Paul. V. prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in vna cauſa, in eadem pro alia patrocinari, declaratur.*
5 *Procurator, an poſſit in eadem cauſa ſcribere in diuerſa articulo pro alia parte.*

DECISIO CLXIII.

MARCHIO Franciſcus in cauſis, quæ pluribus abhinc annis inter ipſum vertuntur, & Com: Alexandrum ipſius fratrem, vſus fuit patrocinio plurium Procuratorum, nempè DD. Caſtellani, Campidori, Soncini, Carcaraſij, Vipere ſenioris, Bertucij, Botti & cuiuſdam Amadurij. De anno autem 1618. vſus fuit etiam opera D. Camilli Andriani, qui fecit diſcurſum, tres inſpectiones, continentem: Primam ſcilicet ſuper manutentione, in qua aſſeruit, Marchionem non fouere bonum Ius: Secundam ſuper ſequeſtro, in qua dixit, poſſe ſequeſtrum obtineri: Tertiam ſuper directione cauſæ, circa quem articulum nihil concludit, ſed remittit ſe ad exceptiones proponendas per Com: Alexandrũ. Reperitur etiam informatio per eundem D. Andrianum facta pro Signatura de ipſomet anno 1618. vt committeretur cauſa à ſententia Vicelegati Bononien, allegando grauamina inhibitionis ante mortem Com: Vlyxis Patris, auocationis poſſeſſionis poſt eius obitum, & conceſſionis mandati de immittendo vti hæredi ſcripto, & donatario. Eſtquè in confeſſo apud partes, quòd idem D. Andrianus nihil aliud egit in cauſa, prout etiam ex liberculo expenſarum producto per D. Marchionem conſtat, ipſemmet D. Andrianum habuiſſe tantùm, & pro vnica vice honorarium 27. Iuliorũ, quod etiam non liquet, an fuerit ſolutum pro diſcurſu, vel pro informatione.

D. verò Com. Alexander ſemper adhibuit patrocinium bo. mem. Antonij Matiæ Coratij, eoquè in decrepitam ſenectutem vergente, poſt decennium circiter, à tempore dicti diſcurſus, & informationis, aſſumpſit operam præfati D. Andriani, qui per quinquennium ſcripſit in quibuſdam ex prædictis cauſis, vt ſupra pendentibus, & ex eodem fonte manantibus coram me, & alijs, & obtinuit coram me, ipſo in articulis, etiam tangentibus negotium principale, ſententiam, nunquam reclamante, aut aliquid opponente D. Marchione.

Poſt dictam ſententiam, cum idem Marchio introduxerit cauſam coram A. C. ſuper eo, quòd D. Andrianus deberet abſtinere à dicto patrocinio; Dubitaui, An eſſet illi inhibendum. Et Domini VNANIMITER negatiuè reſponderetur: conſiderantes inprimis, non eſſe veriſimile, quòd ſi D. Andrianus fuiſſet informatus de meritis cauſæ, D. Marchio, qui aliàs in negotijs ſuis conſueuit eſſe diligentiſſimus, paſſus fuiſſet, ipſum D. Andrianum pro alia parte contra ſe cauſas agitare, quod fuit principale motiuum Dominorum, prout verè ex ſuperiùs narratis patet, quod non erat informatus, quinimò
† poſt tantum tempus eorum, quæ ſcripſit quoad merita 1
præ ſumitur oblitus.

Secundò cōſiderabant etiam Domini optimas eiuſdem Andriani qualitates. Et quemadmodum in illius animo
2 † doctrinam, in moribus honeſtatem, & in ore, ac ſcriptis veritatem plurimum commendabant: ità habebant pro indubitato, quod idem D. Andrianus, ſi de meritis cauſæ fuiſſet informatus, circa illa merita, nullatenùs pro alia parte ſcriptiſſet: Prout in alijs quibuſdam cauſis eum, licet enixis partium precibus, fruſta fatigatum ſæpiùs feciſſe, nonnulli ex Dominis teſtabantur.

Et prædicta eò magis placebant Dominis, ſtante tàm varia Procuratorum mutatione ab ipſomet Marchione
3 facta, quod debet etiam animaduerti, ne detur † occaſio partibus ſupplantandi Viros primarios, eoſquè excludendi ab alterius partis ſuſcipiendu patrocinio.

4 Nequè obſtat reformatio ſan. mem. Pauli † Quinti prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in vna cauſa, in eadem, pro alia parte patrocinari; quia illa conſtitutio non procedit in iſtis terminis, quando ſcilicet ex ſcripturis, & ex ipſamet partis diurnrna acquieſcentia conſtat, quod Procurator non fuit informatus de meritis cauſæ, & quando hoc etiam ſuadet qualitas Procuratoris.

5 Ex quibus, omiſſo ſimpliciter articulo illo, An † Aduocatus poſſit in eadem cauſa ſcribere in diuerſo articulo pro alia parte; Dixerunt Domini, ſtante iſta ſerie facti, agnitione veritas ipſius Marchionis, ac qualitatibus D. Andriani, nullatenùs eſſe illi inhibendum, prout quilibet Vir prudens, omiſſis apicibus Iuris, ità reſponderet.

Et ita concluſum, parte vtraquè informante.

REV.[Mo.] P. D. COCCINO DECANO.

Nouarien. Bonnorum.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Dominium, necnon identitas bonorum feudalium ad effectum caducitatis, ac deuolutionis, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum dominium, niſi prius fuerit formatum, fruſtra quæritur, de eorum identitate.*

2 *Dominium non probatur ex ſola conceſſione rei, ad effectum deuolutionis.*

3 *Dominium ad effectum deuolutionis eſt plenè, & concludenter probandum.*

4 *Dominium, concurrentibus adminiculis, etiam per inſtrumentum inueſtituræ probatur, tàm ad effectum caducitatis, quàm contra tertium.*

5 *Inſtrumenta plura conceſſionum antiqua, ac effectum ſortita, concludenter probant dominium ad quemcunquè effectum.*

6 *Confeſſio maximum adminiculum præſtat ad probationem dominij.*

7 *Confeſſiones, & recognitiones Authorum nocent etiam ſucceſſoribus, & num. 11.*

8 *Canonum ſolutiones per triginta annos ſequuta probant dominium tanquàm præſcriptum etiam contra tertium.*

9 *Dominium bonorum rerum Eccleſiæ, non ſolùm ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis qualiter probetur.*

10 *Anteceſſorum, & authorum recognitio plenè dominium probat, in præiudicium ſucceſſorum.*

12 *Dominium ad effectum rei vendicationis non probatur ex inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſſionibus, aliiſque huiuſmodi adminiculis.*

13 *Dominium ad effectum rei vendicationis probatur ex inſtrumento conceſſionis, concurrentibus, adminiculis. declara num. 14. 15. & 16.*

17 *Bonorum identitas ad effectum deuolutionis an probetur ad effectum recognitionis.*

18 *Caſtro conceſſo, cenſetur etiam conceſſa iuriſdictio.*

19 *Iuriſdictio venit appellatione iurium.*

20 *Poderium eſt nomen generale, tàm poſſeſſionis quàm agri.*

21 *Fundus vnicus interdum prædium eſt, ſi partes ſibi in prædio dominij non diſcernat.*

22 *Verbum, totum, denotat omnimodam vniuerſitatem.*

23 *Verbum, totum, eſt diſtributiuum particularium.*

24 *Verbum, totum, reſpicit corpus integrum, & vnam rem.*

25 *Verbum, totum, refertur ad vnum, & integrum conſiſtens, ex ſuis partibus omnibus.*

26 *Genus compræhendit ſub ſe multas ſpecies ſubiectiuè.*

27 *In emphyteuſim, quando eſt conceſſum totum poderium, ſi proprietarius ſe fundet in hac generali conceſſione, ſufficit ei illam probare.*

28 *Reus in ſua exceptione eſt actor.*

29 *Participium, ſpectantium, quando eſt poſitum in conceſſione alicuius rei, quando reſoluatur in tempus præſens &c.*

30 *Bona, quando conceduntur ſub generalitate, adiecta aliqua ſpecialitate, tunc omnia cenſentur emphyteutica, etiam ad effectum deuolutionis. Contrarium num. 31. declara. n. 32. 33 & 35. & 36.*

33 *Feudale eſt, quicquid continetur intra feudum.*

34 *Feudalis, quod aliqua res ſit, ſi quis aſſerat, id probare tenetur.*

37 *Identitas probatur leuioribus probationibus, & coniecturis.*

38 *Identitas, tunc maximè probatur leuioribus probationibus, quando res eſt antiqua, & multò magis ſi antiquiſſima ſit.*

39 *Et ad iſtum effectum non requiritur antiquitas vltra centum annos.*

DECISIO CLXIV.

CVM Ad effectum recognitionis fuerit in hac cauſa reſolutum conſtare non ſolùm de Dominio Eccleſiæ coram bon. me. Horatio Cardinali Lancellotto 9. Iunij 1610. ſed etiam de identitate bonorum coram me 30. Aprilis huius anni; * Dubitaui hodiè, an ad effectum deuolutionis de eadem identitate conſtaret, quod dubium duas continet inſpectiones principales; Etenim
cum de † identitate fruſtra quæratur in ordine ad deuolutionem, niſi formato priùs dominio. Prima ſe ſe offert inſpectio; An conſtet de dominio Eccleſiæ ad effectum eiuſdem deuolutionis; Et quatenùs ſic; conſequutiuè venit Secunda, An ſcilicet rationes deciſionis factæ ſub dicta die 30. Aprilis circa identitatem ad effectum recognitionis ad præfatæ etiam deuolutionis effectum ſuffragentur. 1

Et quantùm attinet ad primam Inſpectionem pro illius reſolutione repetentes Domini ea, quæ in anteriori deciſione 30. Aprilis fuerunt ponderata, præmittebant inueſtituram antiquitùs fuiſſe factam ad certum tempus in emphyteuſim Roberto Sanſeuerino, ipſiquè poſtea de anno 1457. mediante beneplacito Sedis Apoſtolicæ ſub Caliſto III. fuiſſe eandem emphyteuſim in perpetuum renouatam ſub verbis hiſce formalibus: *Inueſtiuerunt de Caſtro, Sediminibus Domibus, Molendinis, Campis, Furnis, Vineis, Pratis, Zerbis, Nemoribus, Paſcuis, Rugiis, Piſcherijs, honorantijs, & quibuſcumquè alijs iuribus, cuiuſcumquè qualitatis ſint, iacentibus, & ſituatis, tàm in Territorio, & loco Villæ Nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium, ſpectantium dicto Monaſterio* (hoc eſt tàm in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm in Territorio, & loco partium circumſtantium, ſcilicèt in quarta parte Caſoli noui, vt abundè fuit oſtenſum in alia deciſione) *& de toto Poderio dicti loci Villæ Nouæ, & Territorij ipſius Dioceſis Nouarien. & prout dictum Poderium teneri conſueuit nomine dicti Monaſterij, & de omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tàm in Territorio Villæ Nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium, vt ſupra, & quæ affitari conſueuerunt ſimùl cum dicto Poderio Villæ nouæ*, quæ formalia verba non ſolùm continentur in inueſtitura per viam tranſactionis anno 1502. facti Ioanni Iacobo Triuultio per Alexandrum VI. confirmata, in qua ſub iiſdem verbis enunciantur aliæ medio tempore conceſſæ Galeatio Mariæ Sfortiæ, & Ludouico Mariæ Sfortiæ, Ducibus Mediolani; Sed reaſſumuntur etiam in duabus alijs inueſtituris ſucceſſiuè factis, prima nempè conceſſa de anno 1514. Matthæo Schinerio Cardinali Seduneñ, & alia poſt

eiuſdem

eiuſdem Cardinalis obitum de anno 1536. Gaſpari, &
Ioanni eiuſdem Cardinalis Frattibus, & hæredibus re-
nouata. Quæ porro bona ex titulo legati 10000. ducato-
rum ſingulis annis à præfato Ludouico Maria Mediolani
Duce, relicti Ioanni Paulo Sfortiæ Ducis ipſius filio na-
tutali, deuenerunt in Excellentiſſimum Dominum
Marchionem Carauagij.

His ergo ſuppoſitis viſum fuit Dominis conſtare de do-
minio Eccleſiæ, etiam ad effectum deuolutionis, quia
2 licet regulariter † Conceſſio ſola non probet dominium,
l. ad probationem. C. locati. Specul. *in tit de locato. §. nunc ali-
qua. num. 66. verſ. quinquageſimo ſecundò*. Alex. *conſ. 43.
num. 8. lib. 4.* Afflict. *decif. 14. num. 8.* ea demùm ratione,
3 quod dominium plenè, ac concludenter † probandum
eſt, ad effectum deuolutionis, *l. officium. ff. de rei vendic.*
Caputaq. *decif. 280. par. 1. add. ad* Hieron. Magon. *decif.
Luc.. 46. littera A.* Attamen concurrentibus adminiculis
4 etiam per Inſtrumentum, † inueſtituræ dominium pro-
batur, tàm ad effectum caducitatis, ac deuolutionis,
quàm contra tertium Bart. *in d. l. ad probationem*, ibi ſed
cum alijs ſic, *C. locati* Soccin. *conſ. 89. num. 11. verſ. tamen
quandoque concurrunt. lib. 1. & conſ. 187. num. 2. lib. 2.* Dec.
conſ. 146. num. 14. verſ. & licet per inſtrumentum Rip. *in
l. ſi aliquam rem. num. 39. ff. de acquir. poſſeſſ.* & paſſim fuit
reſolutum, vt in cauſa *Ciuitatis Caſteli bonorum 12. Fe-
bruarij 1590. coram bon. me. Card. Pamphilio deuolutionis
21. Aprilis 1600. coram Pacen. in Sublacen. bonorum 21.
Maij 1604. coram Litta, in Ferrarien. prædij 3. Decemb.*
1610. & latiùs in alia *Ferrarien. ſeù Comaclen. bono-
rum de Naſellis 7. Iun. 1627. coram me.* & aliàs ſæ-
piſſimè.

Hic autem animaduertebant Domini plura, & qui-
dem vrgentia concurrere adminicula: Etenim, vt ſupe-
5 riùs præmiſſum fuit; Plura adſunt inſtromenta † con-
ceſſionum à diuerſis Notarijs rogata, non ſolùm antiqua,
ſed effectum etiam ſortita, quæ dominium ad quemcun-
què effectum concludenter probant, Ruin. *conſ. 161. nu.
3. lib. 1. & conſ. 14. num. 7. & 9. verſ. quia ergo. lib. 4.* Soc-
cin. *d. conſ. 187. num. 16. & ſeqq. lib. 2.* Felin. *in c. eum cau-
ſam. num. 4. de probat.* Silua. *conſ. 57. num. 43. & 44.* Aym.
conſ. 54. num. 10. & 11. Marcambrun. *conſ. 52. num. 13. &
fuit reſolutum in d. Ciuitatis Caſtelli bonorum, & in cauſa
Sabinen. Tenutæ Collis Rampoli 31. Maij 1593. coram Litta,
& in eadem Placentina deuolutionis coram Pacen.* Maximè
cùm præfata Inſtrumenta contineant clariſſimas enun-
ciatiuas dominij Eccleſiæ, vt in conceſſione facta Ro-
berto Sanſeuerino ibi: *De Caſtro & Poderio Villæ Nouæ
&c. ad dictum Monaſterium pertinen.* in inueſtitura facta
Triuultio ibi. *De Caſtro, Sediminibus, &c. ſpectan. d.
Monaſterio*, & ibi. *prout dictum Poderium teneri conſueuit
nomine dicti Monaſterij*, & tandem in conceſſione facta
Cardinali Seduneſi, ibi. *De toto Poderio Villæ Nouæ
&c. cum iuribus, & proprietatibus, ibi adiacentibus, &
ad dictum Monaſterium pertinentibus*, & ibi. *Cùm D Ma-
ximilianus Maria Sfortia bona prædicta de Villa noua reſpe-
ctu vtilis dominij, & naturalis poſſeſſionis, ac melioramen-
torum donauerit Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Mat-
thæo Schinerio S. R. Eccleſia &c. Cardinali Seduneſi &c.*
& ibi *dederunt, & ſeù dant plenam, & amplam licen-
tiam, & facultatem poſſendi, diſponere de vtili dominio,
& naturali poſſeſſione*, quæ facultas, atquè licentia iiſ-
dem formalibus verbis legitur etiam in renouatione
conceſſionis factæ fratribus, & hæredibus eiuſdem Car-
dinalis Sedunenſis. Ex quibus ſequitur directè, vel in-
directè reſultare apertiſſimam eiuſdem dominij confeſſio-
6 nem, † quæ maximum adminiculum ad dominij proba-
tionem præſtat, vt in fortioribus de confeſſione, quàm-
uis erronea tradit Bart. *in l. cum falſa. num. 5. & 8. Cod. de
iur. & fact. ignor.* vbi etiam Bald. *num. 7. idem* Bald. Imol.
in l. cum tale. §. falſam il 2. ff. de condit. & demonſtr. Ruin.
d. conſ. 161. in princ. libr. 1. & conſ. 128. num. 5. & 18. libr.
2. Aym. *conſ. 157. num. 2.* Guidopap. *decif. 272. numer. 3.
in fin.* Rot. *decif. 797. numer. 8. part. 1. diuerſ. & fuit re-
ſolutum in d. Ciuitatis Caſtelli bonorum, & in Lauden. deuo-
lutionis 13. Martij 1595. coram Pacen. & in d. Placentin.
deuolutionis coram eodem, & in decif. 290. num. 2. verſ. &
de confeſſione part. 1. recent.* Quæ quidem confeſſio domi-
nij, Eccleſiæ fuit etiam agnita per ipſummet Dominum
Marchionem Carauagij, dum conuentus ſuper æſtimo
ſoluendo proteſtatus eſt bona, de quibus agitur eſſe
emphyteutica, ideoque in ſolutione æſtimi habendam
rationem pro diminutione Canonis, quem ſoluebat Ec-
cleſiæ, tametſi ſufficiant † Confeſſiones, & recognitio- 7
nes authorum, quæ nocent etiam ſucceſſoribus, Rot. *dec.
249. num. 3. part. 1. recenſ. & in dicta Ciuitatis Caſtelli bo-
norum, cum aliis infra alleg.*

Concurrunt vlteriùs ſolutiones Canonum factæ, Ec-
cleſiæ ab anno 1457. vſquè in præſens; quæ quidem ſolu-
tiones † per triginta annos ſequutæ, probant dominium 8
tanquàm præſcriptum etiam contra tertium, *l. ſi quis em-
ptionis. C. de præſcript. 30. annorum*: Specul *in tit. de emphy-
teuſi. §. nunc aliqua. verſ. 53. & verſic. 57.* Roman. *conſ.
127. ſub num. 1. verſ. ad hoc tamen reſpondetur*, Probatio
autem huiuſmodi ſolutionum ſatis reſultat ex confeſ-
ſionibus, quæ ſuper illis habentur, in ipſiſmet inueſti-
turis, & plurimùm adminiculatur etiam tàm ex In-
ſtrumento tranſactionis emanato de anno 1531. ſuper hu-
iuſmodi ſolutionibus anni 1527. & ſequentium inter Ec-
cleſiam, & Schinerios, quàm ex pluribus quietantijs
factis iiſdem Schinerijs, pro anno 1543. vſquè ad annum
1556.

Accedunt inſuper alia benè ponderata in deciſione bon.
mem. Cardinalis Lancellotti, nempè Confirmationes
Conceſſionum in emphyteuſim obtentæ, à Caliſto
Tertio, & Alexandro Sexto, cum integra narratiua
omnium in inſtrumentis contentorum; Proceſſus facti
per Commiſſarios, & ratificationes earundem Confir-
mationum, poſtea factæ per Abbatem, & Monachos,
quæ omnia ad probationem Dominij Eccleſiæ optimè
conferunt, † non ſolùm ad effectum recognitionis, vt 9
tenuit Rota *in Romana domus 11. Maij 1592. coram Card.
Merlino*, ſed etiam ad effectum deuolutionis ſaltem con-
iuncta cum alijs ſuperiùs deductis, ac inferiùs deducendis,
& in puncto conſiderauit Rota *in cauſa Nullius Feudi 3.
Martij 1595. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphi-
lio*.

Eiuſdem Dominij probationem auget quoque bono-
rum huiuſmodi donatio per Maximilianum Sfortiam
Mediolani Ducem, Matthæo Schinerio Cardinali Se-
duneſi, facta cum onere ſoluendi canonem Abbatiæ, re-
ſeruato eiuſdem Eccleſiæ iure, atquè conſenſu; Cùm
qua benè conueniunt eiuſdem donationis confirmatio à
Maximiliano Imperatore conceſſa, tranſactio ſuper iiſ-
demmet bonis poſtmodum ſubſequuta inter fratres de
Schinerijs hæredes Cardinalis donatarij, & Franciſcum
Mariam Sfortiam Ducem Mediolani, nec non etiam
eorundem bonorum ceſſio fiſco, & Cameræ Medio-
lani anno 1572. facta per Gaddios, in quos tanquàm
habentes cauſam à præfatis Schinerijs bona ipſa de-
uenerant, in qua quidem ceſſione prædicta omnia
fuerunt expreſſe narrata; Prout etiam non parùm
tandem faciunt tres iſtorummet bonorum locatio-
nes, per Fiſcum Ducalem factæ cum onere, quod
Conductor ſolueret Abbatiæ pro Canone quolibet an-
no lib. 1600.

Vndè quemadmodùm inficiari non poteſt, quin reco-
gnitiones, atque confeſſiones, ex ſuperiùs ponderatis,
clariſſimè reſultantes plene probent dominium Eccleſiæ
contra Duces, & Cameram Mediolani, ita etiam ne-
gari non poteſt, quin idem dominium probent etiam con-
tra ipſummet D. Marchionem Carauagij, habentem
cauſam, & ceſſionem Ducibus, & Camera Mediolani,
cum expreſſo onere ſoluendi eundem Canonem lib.
1600. vt de recognitionibus † ab authoribus, & anteceſ- 10
ſoribus factis, quod in præiudicium ſucceſſorum plenè
probent dominium, dicunt Bald. *in l. Cenſualis ante num.
1. C. de donat.* Guidopap. *d. decif. 272. num. 3* Rot. *d. decif.
290. n. 2. par. 1. recent.* & de confeſſionibus † firmant Aret. 11
conſ. 112. num. 2. verſ. quinimò. Ruin. *conſ. 32. num. 6. conſ.
50. nu. 13. lib. 1. & conſ. 76. nu. 14. lib. 5.* Aym. *conſ. 29. in
princ.* Surd. *conſ. 151. num. 29. & decif. 71. num. 9.* Caualer. *d.
decif. 105. num. 4.* & fuit latè deductum in dicta cauſa *Ci-
uitatis Caſtelli bonorum 12. Febr. 1590. coram bon. me. Card.
Pamphilio*, & in dicta *Nullius feudi 3. Martij 1595. coram
eodem*.

Non obſtat, quod ex Inſtrumentis † locationum, ſolu- 12
tionibus, confeſſionibus, alijſque huiuſmodi adminiculis
non probetur dominium ad effectum rei vendicationis,
Verall. *d. decif. 280. par. 1. in fino, & fuit dictum in cauſa Ro-
mana domus S. Agnetis 19. Iunij 1589. coram Orano, &*

in cauſa Romana domus 21. *Maij* 1592. *coram bon. mem. Card. Millino*. Quia vt benè huic obiecto ſatisfacit *d. deciſ.* 290. *num.* 6. *part.* 5. *recent.* Aduertendum eſt, quod licet innumeræ reperiantur deciſiones, in quibus
13 ſimpliciter, & abſolutè † firmatur ad effectum rei vendicationis dominium probari ex inſtrumento conceſſionis, concurrentibus adminiculis; Attamen reducendo ad concordiam deciſiones, quæ dictam concluſionem non ita ſimpliciter videntur admiſiſſe, poſteriores huiuſmo-
14 di deciſiones veniunt intelligendæ, † vt tunc demùm poſſint procedere, quando ſubeſſe poſſet ſuſpicio, vel adeſſet poſſibilitas, quod bona in poſſeſſorem aliundè, quàm mediante Eccleſiæ dominio perueniſſent, vt puta, quia tranſierant in plures poſſeſſores ſine facto Eccleſiæ, itaut neque identitas perſpicua, neque proprietas certa appareret; Quæ omnia ceſſant in caſu iſto ex deductis, cum excludatur omnis ſuſpicio, & poſſibilitas, quod bona, de quibus agitur aliundè in Marchionem, & Marchionis authores, quàm mediante, vel ſaltem præſerua-
15 to ſemper Eccleſiæ Dominio peruenerint †. Et inſuper hinc non ſolùm ſequatur certam eſſe ad ſauorem Eccleſiæ proprietatem, ſed ex deductis in præterita *deciſione facta* 30. *Aprilis præteriti*, & ea noua deducendis, cla-
16 rè conſtat perſpicuam eſſe bonorum † identitatem, & bona de quibus nunc agitur, poſſeſſa per D. Marchionem, eſſe illamet olim Roberto ancto Seuerino per Eccleſiam conceſſa.

Vt enim tranſitum faciamus ad ſecundam inſpectio-
17 nem principalem, An ſcilicet ad effectum † deuolutionis probetur identitas ad effectum recognitionis latè firmata *coram me in d. deciſ.* 30. *Aprilis præteriti*; Quàmuis firmato ex ſuperiùs deductis Eccleſiæ dominio ad effectum deuolutionis, ſufficeret reſpondere ad eundem effectum ſatis etiam probatam eſſe identitatem, cum benè ad iſtum etiam effectum militent rationes in eadem deciſione ponderatæ. Attamen reaſſumentes Domini fundamenta illius deciſionis animaduertebant ex relata ſuperiùs inueſtitura, conceſſa quinquè fuiſſe, Primò, ſcilicet Caſtrum Villæ nouæ. Secundo, Sedimina, Domus, Molendina &c ibidem enumerata. Tertiò, quæcumquè iura, & hæc duo tàm exiſtentia in Territorio, & loco Villæ Nouæ, quàm in Territorio, & loco partium immediatè circumſtantium (hoc eſt quartę partis Caſoli noui). Quartò totum Poderium loci Villę nouę, & Territorij ipſius; Quintò, omnes proprietates, & iura exiſtentia, tàm in Territorio Villę Nouę, quàm partium immediatè circumſtantium, vt ſupra (hoc eſt quartę partis d. Caſoli Noui) & quę affictari conſueuerunt, cum d. Poderio Villę Nouę. Vnde quoad Caſtrum Villę Nuuę, quod primo loco fuit conceſſum nulla adeſt difficultas, cum verba ſatis clara ſint ad demonſtrandam identitatem, tàm reſpectu ipſius Caſtri, quàm etiam iuriſdictionis ipſi Caſtro adhærentis, quę ſub eiuſdemmet Caſtri conceſſione continetur, non ſolum ex communi regula, quod conceſſo Caſtro, conceſſa cenſetur etiam iuriſdictio, ſed quia in caſu iſto fuerunt
18 conceſſę nedum omnes proprietates, verùm † etiam iura, quorum appellatione venit iuriſdictio, itaut conceſſo
19 Caſtro cum iuribus, † vel alijs iuribus, conceſſa intelligatur iuriſdictio. Aym. *conſ.* 234 *ante num.* 2. *verſic. ideò ſi quis, vol.* 2. Menoch. *conſ.* 395. *num* 25. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 11 *num.* 9 *& lib.* 4. *tit* 14. *num.* 8. Ioſeph. Roman. *conſ.* 47. *num.* 5 *& ſeqq & num.* 15.

Neque etiam vlla adeſt difficultas reſpectu totius Poderij Villę Nouę, cum ipſum totum fuerit conceſſum, itaut ſub illius nomine, vniuerſa, atquè integra pręſertim compręhenſione cumulato, veniant ſingula Prata, ſingulę Vineę, ſinguli Horti, & ſingula deinceps Oliueta, Pomaria, paſcua ſalicta, nemora, venatoria, ac loca demùm piſcatoria, ſiuè Villam, atquè ædificium, ſiuè Piſcinam, ſiuè Viuaria habeant, vel non habeant;
20 Poderium · enim eſt nomen generale, tàm poſſeſſionis, quàm agri, itaut, qui fundum patrimonialem, vel vectigalem, ſiuè emphyteuticum habet, prędium poſſideat, & totum ſit tale, etiam quòd pluribus conſiſtat fundis, cum fundus in prædio ſit ſicuti locus in fundo, ideoque
21 interdum, vnicus fundus † prędium ſit, partes ſibi in prędio Dominij non diſcernat, *l. locus*, 60. *in fine*, *l. Vrbana* 198. *ff. de verb. ſignif. l.* 3. *cum ſeqq. & l. quod ſi fundus* 21. *cum tribus pariter ſeqq. ff. de fund. dot.* & benè Bart. *in alia deciſ. allegatus in l. Seiæ*, *§. Titiannæ*, *ff. de fund. inſtruct.* & prædicta eo magis procedunt, quia, vt dictum eſt, verbo Poderium, adiecta eſt dictio vniuerſalis, † to- 22
tum, quæ denotat omnimodam totalitatem, Portius *in §.* 5. *in verſ. totorum ſub num.* 3. *verſ. in gloſſ. Inſtit. pro Socio*, Aretin. *in §. reſtituta*, *num.* 5. *verſ. in gloſſa omnes*,
dicens, quod verbum, † Totum; eſt diſtributiuum 23
particularium, Bellon. *ibidem*, *num* 11. *verſ. notandum eſt*, *Inſtit. de fideic. hæredit.* Iaſ. *in l ſi vnus*, *§. pactus ne peteret*, *num.* 13. *ff. de pact.* Rebuff. *in l. nominis*, *& rei col.*
7. *in princ. ff. de verb. ſignif.* Et reſpicit corpus † inte- 24
grum, & vnam rem, vt pluribus auctoritatibus firmat
Cald. *de empt. & vend. cap.* 5. *num.* 50. Referturque † ad 25
vnum, & integrum conſiſtens ex ſuis partibus omnibus, vt per Rebuff. *loco proximè alleg. ad fin.* Bertazzol. *clauſ.* 27. *gloſ.* 19. *num.* 2. vbi etiam dicit, quod accipitur to-
tum pro vniuerſali, prout genus † compræhendit ſub ſe 26
multas ſpecies ſubiectiuè, itaut ad propoſitum noſtrum, omnia ſuperiùs ſpecificata intelligantur nominatim conceſſa, ad tradita per Afflict. *deciſ.* 285. *num.* 46. *& ſeqq.* Bartol. *in l. ſi de certa*, *num.* 1. *C. de tranſact.* vbi etiam Iaſon. *num.* 3. *&* 5. Aym. *conſ.* 227. *num.* 11. *verſ.* 7. *& num.* 14.

Nec ad hunc effectum habenda ſunt in conſideratione verba ſequentia, ibi. *Et prout dictum Poderium teneri conſueuit nomine dicti Monaſterij*, Quia cum totum
Poderium fuerit † in emphyteuſim conceſſum, & in 27
hac generali conceſſione ſe fundet hodie Eminentiſſimus D Cardinalis Abbas ſufficit, ipſi hanc generalem conceſſionem probare, Bart. *in l. ſiquidem*, *num.* 1. *C. ſolut. matrim.* Alex. *conſ.* 27. *num.* 7. *circa med. lib.* 7. Corn. *conſ.* 119. *num.* 2. *lib.* 5. Prout illam abundè probat ex deducta. Vnde ſi Excellentiſſim. Dom. Marchio prætendit, quod vno, vel altero modo Monaſterium eſſet ſolitum
tenere d. Poderium, ipſi † incumbit onus hoc proban- 28
di, cum in hac exceptione ſit actor, *l.* 5. *ff. de except.* Abb. *in c. præſentium*, *num.* 2. *circa med. verſ. alias opiniones*, *de teſtibus*.

Quantùm verò attinet ad quartam partem Caſoli noui, ad probandam identitatem conceſſorum, in hac parte reaſſumebant Domini verba inueſtituræ, ibi. *Inueſtiuerunt de Caſtro, Sediminibus, &c. iacentibus, & ſituatis tàm in Territorio, & loco Villæ nouæ (quam Territorio, & loco) partium immediatè circunſtantium ſpectantium dicto Monaſterio*; & ibi. *Et de omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tàm in Territorio Villæ Nouæ, quàm (Territorio) partium immediatè circumſtantium, vt ſupra, & quæ affictari conſueuerunt ſimul cum dicto Poderio Villæ Nouæ*. Ex quibus cum citra controuerſiam ſit quartam partem Caſoli noui immediatè circumſtare Territorio Villæ nouæ; Punctus ſtat in eo, quod cum in inueſtitura concedantur Sedimina, domus, &c. tàm exiſtentia in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium ſpectantium
Monaſterio, & participium iſtud, † ſpectantium, re- 29
ſoluatur in tempus præſens, ac ſi dictum fuiſſet, quæ ſpectant Monaſterio, ſequitur proptereà, quod ipſimet Eminentiſſimo Dom. Cardinali Abbati incumbat onus probandi, quod iſta quarta pars Caſoli noui ſpectaret Monaſterio, Rol. *d. conſ.* 82. *num.* 18. *lib* 1. Aym. *d. conſ.* 293. *num.* 5. *ante finem*, *& conſ.* 54. *num.* 9. *in fin.* Bellon *conſ.* 10. *num.* 11. Clar. *in §. feudum quæſt.* 18. *num.* 2. Natt. *conſ.* 313. *n.* 2. Surd. *conſ.* 351. *n.* 58. *& fuit dictum in cauſa Aſten. feudi de Solario* 28. *Iunij* 1584. *coram bon. mem. Bubalo*.

Pro reſolutione huius difficultatis animaduertebant
Domini, quod quando bona † conceduntur ſub generali- 30
tare, adiecta aliqua ſpecificatione, vt in caſo noſtro, in quo particulariter recenſentur Sedimina, Domus &c. omnia cenſeri emphiteutica etiam ad effectum deuolutionis, vt voluerunt Specul. *tit. de locat. alias de emphyteuſi*, *§. nunc aliqua*, *q.* 76. *num.* 98. Ruin. *conſ.* 50. *num.* 14. *& ſeqq. & num.* 17. *verſ. & magis*, *vol.* 1. Soccin. Sen. *conſ.* 167. *num.* 25. *verſ. ſed contrarium*, *vol.* 2. Pet. Gregor. *de conceſſ. feudal. par.* 2. *quæſt.* 7 *num.* 24 *& ſeqq. & num.* 29. Aym. *in primo reſp. pro genero*, *num.* 430 *verſ. quintus caſus* Curt. Iun. *conſ.* 184. *num.* 9 *lib.* 2. Natt *conſ.* 460. *num.* 9. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 108. *num.* 22. *verſ. nam omnes præſenti*, *lib.* 2. Menoch *præſ.* 101. *n.* 5. *verſic. hic caſus*, *lib.* 3. Alben. *conſ.* 64. *num.* 7.

Contrariam tamen † ſententiam tenuere, Brun. *conſ.* 1. 31
num. 2.

num. 2. & 3. quem ſequitur Natt. conſ. 14. num. 29. cum ſeqq.
& conſ. 320. num. 5. Aym. conſ. 54. ſub num. 9. & conſ. 253.
num. 7. Boſſ. in prax. Criminal. tit. de Princ. num. 253 circa fin.
Rol. d. conſ. 82. num. 10. vbi de communi, & num. 14. ac ſeqq.
lib. 2. & conſ. 98. num. 16. & 25. lib. 3. vbi aſſerit contra Alb.
extare communem Doctorum Scholam, & fuit dictum
in præfata Aſten. feudi de ſolario 27. Aprilis, & 18. Iunij
1584. coram Bubalo.

In hac autem opinionum diſcrepantia dixerunt Domi-
32 ni, † vtramque ſententiam veram eſſe, ac ſuſtineri in
caſu ſuo. Primam quidem non ſimpliciter, ſed quando
concurrunt adminicula, Afflict. in cap. 1. num. 287. cum
ſeqq. Ex quibus cauſ. feud. amit. Rol. præcitato ſæpius conſ.
82. num. 37. lib. 2. & admiſit Rota in d. cauſa Aſten. feudi de
Solario 18 Iunij 1584. coram Bubalo: Quam etiam opinio-
nem concurrentibus adminiculis, paſſim aliàs amplexa
eſt, vt in cauſa Feſulana bonorum 6. Februarij 1576. coram
Cotta. in Regien. S. Thomæ 10. Februarij 1576. coram Orio-
lea. in Ciuitatis Caſtelli bonorum 5. Martij 1597. coram bon.
mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in eadem 28. Ianuarij
1605. & 28. Februarij 1611. coram Attrebaten. & in Co-
mea. bonorum 5. Martij 1603. coram Litta, & in Romana Do-
muncularum 21. Iunij 1619. coram bon. mem. Card. Sacrato,
& in Nucerina prædij 20. Maij 1622. & 29. Maij 1623.
coram R. P. D. Nauarro, & hoc eſt, quod ſenſit Rota
in deciſione in hac cauſa facta 30. Aprilis ſuperioris anni.
33 Secundam verò opinionem procedere ſimpliciter, †
quando nullum cõcurrit adminiculum, cum ex communi
ſententia quicquid intra feudum continetur, non ſit feu-
dale, Hoſtien. in cap. nimis, n. 4. de iur. iuran. latè Afflict.
in c. 1. num. 12. & plurib. ſeqq. de controuerſ. int. maſc. & fœm.
Bellon. in d. conſ. 10. poſt num. 11. Clar. in d. §. feud. quæſt. 18.
& in terminis emphyteuſis. Rot. deciſ. 150. num. 5. par. 1. re-
34 cent. Ita vt qui dicit, rem eſſe feudalem † id probare te-
neatur, cap. 1. §. inter filiam, & §. defuncto milite, & ibidem
Doctor. ſi de feud. fuer. controu. cum alijs allegatis per
Duen. in verb. fœmina reg. 309. verſic. 8. latè Cæphal. conſ.
387. num. 8. cum ſeqq. & hanc ſententiam tenuit Rota in
præfatis elegantiſſimis deciſionibus in cauſa Aſten. feudi
de Solario 27. Aprilis, & 18. Iunij coram Bubalo.

Vnde in hac facti ſpecie viſum fuit Dominis omnino
35 inhærendum eſſe primæ opinioni, † cùm non ſolùm con-
currat prægnantia verborum, qua ſtante Roſental. de
feud. c. 12. concluſ. 15. num. 72. verſic. quæ ſanè ratio, contra-
riam licèt ſententiam acerrimè defendens, hanc tamen opinio-
nem admiſit: Sed etiam vt abundè ponderatum fuit in
præterita deciſione, plura concurrant adminicula, quæ
36 hic compendiosè † repetebant, & quibus etiam concur-
rentibus, hanc eandem opinionem amplectitur, Roſen-
tal. loco præcitato, num. 70. ibi niſi aliunde, & num. 72. verſ.
hoc verò, ibi niſi alia concurrant. Primò enim concurrit,
quod bona iſta Caſoli noui fuerunt ſolita locari vnà cum
Poderio Villæ nouæ, Quæ qualitas optimè congruit te-
nori conceſſionis anni 1457 Roberto San Seuerino factæ.
De omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tàm in
Territorio Villæ nouæ, quàm partium immediatè circumſtan-
tium, & quæ affictari conſueuerunt, ſimul cum dicto Poderio
Villæ nouæ. Secundò concurrit denominatio Caſoli, re-
perta in conſignatione bonorum facta ſecundo Condu-
ctori, ibi. Campo della Chieſa dentro li foſſi di Caſolo, &
& ibi. Giardino di Caſolo, detto di quelli di Villa noua, quæ
ſatis apertè demonſtrant bona iſta Caſoli fuiſſe de iuri-
bus Villæ nouæ. Tertiò accedit mentio molendinorum,
tàm in eadem conceſſione anni 1457. quàm in executio-
ne literarum Calixti Tertij facta, quæ non in bonis Vil-
læ nouæ, ſed in bonis Caſoli verificatur. Quartò, ac de-
niquè concurrit iudicium inter Schinerios, & Eccleſiam
agitatum, in quo per Eccleſiam actum fuit, nedum ſu-
per Caſtro, ac Territorio Villæ nouæ, ſed etiam nomi-
natim ſuper Territorio partium immediatè circumſtan-
tium, ac ſuper poſſeſſionibus eidem Territorio Villæ no-
uæ adiacentibus.
37 Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia ad †
probandam identitatem, ſufficiunt leuiores probationes,
& coniecturæ, c. cum cauſam. vbi Doct. de probat. gloſ. in c.
ſi Papa, in verſ. probata, de priuileg. in 6. Rimin. Iun. conſ.
234. num. 11. cum ſeqq. lib. 2. Decian. reſp. 17. num. 6. lib. 3.
Rot. deciſ. 459. num. 3. par. 1. recent. ſanct. mem. Gregor. deciſ.
172. num. 6. & ibi addentes num. 10. & fuit dictum in cauſa
Romana Vineæ 1. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Merlino, &
coram eodem in Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs 14. Iunij
1627. Quæ concluſio eò magis procedit in caſu noſtro,
quia nedum verſamur † in antiquis, ſed vt ex ſuperiùs 38
deductis patet, in antiquiſſimis Soccin. conſ. 86. num. 2. lib.
1. Seraphin. deciſ. 462. num. 8. & dictum fuit in præfata Do-
muncularum 21. Iunij 1619. coram bon. mem. Card. Sacrato, &
in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 12. Februarij 1618.
coram bon. mem. Franciſco Vbaldo, in qua deciſione dictum
fuit ad effectum iſtum, non † requiri antiquitatem vltra 39
centum annos, & referunt addentes ad dictam deciſ. 172.
ſanct. mem. Gregor. XV. & fuit ponderatum in præcitata
Bononien. de Deſiderijs coram R. P. D. meo Merlino, & coram
me in d. Ferrarien. ſeù Comaclen. bonorum de Naſellis 7. Iu-
nij 1627.

Ex quibus concluſum fuit ad effectum deuolutionis,
conſtare nedum de Dominio Eccleſiæ, verum etiam de
identitate bonorum, non obſtantibus his, quæ in contra-
rium poſſent deduci, quibus videbatur abundè fuiſſe ſa-
tisfactum per Dominos, licet alia pars ſæpiùs monita,
non curauerit informare.

* Eſt deciſ. 120. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Conuerſana Bonorum.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex validè non poteſt procedere in cauſa, ſtante eius valida recuſatione, tanquàm ſuſpectus, & quæ cauſa ſufficiat ad allegandum eum ſuſpectum, & an ſit probanda.

SVMMARIVM.

1 *Ad Iudicis legitimam recuſationem proponendam, quæ requirantur.*
2 *Iudex, quando legitimè fuit recuſatus ſuſpectus, ſi ad vlteriora procedat, & ferat ſententiam, tunc omnia geſta ſunt ex defectu iuriſdictionis nulla.*
Stante præſertim appellatione, vltra recuſationem, interpoſita.
3 *Iudice ſuſpecto recuſata, ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio.*
4 *Iudex ſuſpectus recuſatus, pendente recuſatione, ſuperſedere debet in cauſa.*
5 *Recuſationis Iudicis exceptio naturali rationi, & iuris naturalis dictamine pro hominum defenſione nixa eſt.*
6 *Iudex, quando allegatur ſuſpectus non requiritur probatio cauſæ recuſationis, ſed ſat eſt, quod talis proponatur cauſa, quæ ſi fuerit probata ſufficiat, & ſit legitima pro recuſatione.*
7 *Iudex, vt allegetur ſuſpectus, ſufficit quælibet, modica cauſa ſuſpicionis.*
8 *Recuſationis Iudicis materia eſt fauorabilis.*
9 *Inimicitiæ, & iurgia oriuntur inter collitigantes ex acri, & longa lite.*
10 *Iudex ex cauſa litis cum eo habita, & inimicitiæ cum eo habitæ, poteſt allegari ſuſpectus. amplia num. 11.*
12 *Recuſationis Iudicis ſufficiens cauſa ex quo inſurgere poteſt.*
13 *inter Ciues, & forenſes inuidiæ liuor regnare ſolet.*
14 *Iudex, quando eſt conciuis collitigantis poteſt forenſis allegare eum ſuſpectum, quando eſt delegatus.*
15 *Epiſcopus non videtur æquum, vt idem ſit Iudex, quando agitur de cauſa ſuæ Eccleſiæ.*
Iudex poteſt allegari ſuſpectus, ſi litigetur cum eo, qui eſt ſub d. Iudicis protectione. num. 15
16 *Epiſcopo ſuſpecto exiſtente, rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari.*
17 *Circa Iudicis recuſationis materiam plurimum tribuitur arbitrio Iudicis.*
18 *Sententia eſt nulla, ſi nominatim citatio ad eam non præceſſerit.*
19 *A Decreti Iudicis forma circa citationes faciendas, non eſt recedendum.*
20 *Citationis defectus benè depræhenditur, ex inſpectione, & reuolutione actorum.*

DECI-

DECISIO CLXV.

SENTENTIAM Vicarij Conuetſani, tàm ex de-
fectu iuriſdictionis, quàm ex defectu citationis, nul-
lam eſſe hodiè Domini reſponderunt.

Ex defectu iuriſdictionis, quia poſtquàm Communi-
tas Polignani propoſuit legitimam ipſius Vicarij recuſa-
tionem, & iuramentum fuit præſtitum, petita arbitro-
rum electio, cauſæ ſuſpicionis fuerunt deductæ, atquè
1 appellatio interpoſita, † quæ omnia requiruntur ad le-
gitimam Iudicis recuſationem, vt notant Canoniſtæ *in
cap. cum ſpeciali de appellat. & in cap. ſuſpicionis, de offic.
delegat. & Iuriſconſulti in leg. apertiſſimi, C. de Iudic.* Rota
deciſ. 93. num. 1. part. 1. diuerſ. Nihilominùs idem Vica-
rius ad vlteriora proceſſit, & contra Communitatem Po-
2 lignani ſententiam tulit, vnde ſententia, † ac proceſ-
ſus, ex defectu iuriſdictionis fuit ipſo iure nullus, ſtan-
te præſertim appellatione, vltra recuſationem, inter-
poſita, *iuxta gloſ. in cap. quoties 2. quæſt. 6. & cap. quia ſu-
ſpecti, 3. quæſt. 5.* Franc. *in cap. cum ſpeciali, num. 42. de
appellat.* Rom. *conſ. 220. num. 7.* Rota *deciſ. 2. num. 17. par.
2. diuerſ. & fuit dictum in Hiſpalen. Primitiarum 16. Ianua-
rij 1618. coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Pamphilio,*
3 Iudice enim ſuſpecto recuſato, † ſuſpenſa eſt eius iuriſ-
dictio, & per partem recuſantem, ob iuſtam ſuſpicionis
cauſam, declinata, adeòut propterea recuſatione pen-
4 dente † ſuperſedere debeat in cauſa, *c. quoties, 2. quæſt.
6.* Bald. *in cap. ſuſpicionis cauſa, num. 1. & ibidem* Imol.
num. 18. de offic. delegat. Lap. *alleg. 1. num. 1.* Seraphin. *de
priuileg. ſaram. priuileg. 7. num 21.* Port. Imol. *conſ. 19.
num. 15. & ſeq.* vbi quod exceptio recuſationis, naturali
5 ratione, † & iuris naturalis dictamine, pro hominum
defenſione, nixa eſt, & ſequitur Menoch. *de arbitr. Iud.
caſ. 152. num. 1 lib. 2.*

Non obſtat, quod cauſæ ſuſpicionis, & recuſationis,
non fuerunt per Communitatem Polignani probatæ;
6 Quoniam Domini dixerunt non requiri probationem †
cauſæ recuſationis, ſed ſat eſſe, quod talis proponatur
cauſa, quæ ſi fuerit probata ſufficiat, & ſit legitima pro
recuſatione, *Gloſ. in leg. apertiſſimi, verb. recuſare, C. de
Iudic.* Bero. *conſ. 16. num. 1. & 2. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 31. num.
94. lib. 1.* Gayl. *obſeruat. 33. num. 14. lib. 1.* Myſinger. *ob-
ſeruat. 63. num. 1. & 2. centur. 3.* Seraphin. *de priuileg. iu-
ram. priuileg. 7. num. 7. vbi de magis communi* Rota *deciſ. 2.
7 num. 15. par. 2. diuerſ.* Imo ſufficere † quamlibet leuem,
8 & modicam cauſam † animaduerſum fuit, cum materia
recuſationis Iudicis ſit fauorabilis, *ex gloſ. in cap. poſtre-
mo, verb. conſanguineus, de appellat.* Port. Imol. *conſil. 19.
num. 18.* Menoch. *de arbitr. Iud. caſ. 152. num. 9.* Rota *d.
deciſ. 2. num. 13. par. 2. diuerſ. & in dicta Hiſpalen. præbe-
minentiarum 16. Ianuarij 1618. coram Eminentiſſimo Domi-
no Cardinali Pamphilio.*

In caſu autem præſenti tres fuerunt propoſitæ cauſæ
ſuſpicionis pro recuſatione; Et primò, quod cum inter
Communitatem Polignani, & Conuerſani, vetus, &
acris pendeat controuerſia ſuper finibus, & iuriſdictione,
9 † indequè inimicitiæ, & iurgia non citra cruorem, & ne-
cem Ciuium ſuborta fuerint, quemadmodum ex cauſa
10 huiuſmodi litis, & inimicitiæ † Communitas ipſa Con-
uerſani ſuſpecta allegari poſſet, *per text. in cap. quia ſuſ-
pecti 2. quæſt. 5. gloſſ. in cap. 2. de procur. in 6.* Marant. *de
ordin. Iudic. part. 6. tit. de appellat. num. 47.* Decian. *tract.
crimin. lib. 7. cap. 38. num. 14* Rota *deciſ. 2. num. 13. par. 2.
diuerſ.* Ita, & contra illum, qui adhæret ipſi Communi-
tati, & eſt de corpore ipſius Communitatis, ac ſub illius
11 † dictione, eadem vrget cauſa ſuſpicionis, ex allegatis
per Præpoſit. *in cap. poſtremo, num. 11. de appellat.* Franc.
ibidem num. 20. verſ. 19. quando. Aufrer. *de recuſat. num.
28. & 32.* Conrad. *in rubr. de except. num. 9.* Marant. *de or-
din. Iudic. par. 6. tit. de appellat. num. 40.* vel ſaltem ratione
non tuti acceſſus ob dictam inimicitiam, & diſſidia, in-
12 ſurgit † ſufficiens recuſationis cauſa, ad *Clement. vni-
cam, & ibi gloſ. in verb. ſecara, de for. compet.* Franc.
in cap. poſtremo, num. 20. verſ. 4. quando de appellat. Et
hæc quidem cauſa fuit viſa omnino legitima pro recu-
ſatione.

Secundam ſuſpicionis cauſam aliqui etiam ex Domi-
nis non reſpuebant ex eo deductam, quod idem Vicarius
eſt conciuis Monialium, pro quibus ſententiam tulit con-
tra Communitatem Polignani; vnde cum inter ciues,
† & forenſes inuidiæ liuor regnare ſoleat, meritò à foren- 13
ſe, Iudex conciuis collitigantis † vti ſuſpectus, recuſari 14
poteſt, quando eſt delegatus, vt in iſto caſu Speculat. *in
tit. de iud. delegat. §. ſupereſt, num. 8.* Imol. *in cap. poſtremo,
num. 3.* Præpoſit. *num 1.* Franch. *num. 20. verſ. ſecundum eſt.*
Alex. de Neuo, *num. 29. de appellat.* Marant. *de Ordin. Iu-
dic. part. 6. tit. de appellat. num. 39.* Auſret. *de recuſat. num. 21.*
Conrad. *de except. num. 9. verſ. 20. & 21.*

Tertia demùm ſuſpicionis cauſa deducebatur ex eo,
quod cum Moniales ſint ſub iuriſdictione, & protectione
Epiſcopi, † non videtur æquum, vt idem ſit Iudex, 15
quemadmodùm, quando agitur de cauſa ſuæ Eccleſiæ,
poſſe vti ſuſpectum recuſari, ſcripſit, Abb. *in cap. poſtre-
mò, num. 6. & 7. de appellat. & ibidem* Franch. *num. 11.*
Alex. de Neuo, *num. 18.* Marant. *de ordin. iudic. d. par. 6. tit.
de appellat. num. 61. via. opin. 866. num. 1.* Laurent. *de iudic.
ſuſpect. cap. 5. num. 26.* Epiſcopo autem ſuſpecto exiſtente,
† rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari, *ſecundùm* 16
*Gloſ. in cap. ſi contra vnum, verb. Epiſcopi, de offic. deleg.
lib. 2.* Sbroz. *de offic. Vicar. lib. 3. quæſt. 14. num. 4.* Rota *dicta
deciſ. 2. num. 21. par. 2. diuerſ.*

Quæ cauſæ, quàmuis ſingulæ aliquam fortaſſe patian-
tur difficultatem, ſimul tamen iunctas ſufficere Domi-
nis viſum fuit pro recuſatione, circa † quam plurimùm 17
tribuitur arbitrio Iudicis, Franc. *in dicto cap. poſtremo, nu.
20. de appellat.* Menoch. *de arbitr. iudic. caſ. 152. num. 2.* Ro-
ta *d. deciſ. 2. num. 10. par. 1. diuerſ.*

Ex defectu etiam citationis, nullam eſſe ſententiam,
reſolutum † fuit, quia nominatim citatio præcedere de- 18
bet, aliàs ſententia non ſubſiſtit, *Clem. ſæpè de verb. ſignif.*
Rota *deciſ. 17. de re iudic. in nou. & coram Card. Mant. deciſ.
291. num. 1. cum alijs.* Et eò magis, quia idem Iudex decre-
uerat citationem fieri ad ſingulos actus, vt in ſummario
num. 3. à qua, decreti † forma recedendum non erat, 19
Put. *deciſ. 168 lib. 1. in correct.* Caputaq. *deciſ. 322. num. 3.
par. 2.* Rota *deciſ. 451. num. 9 par. 2. recent.* dictus autem ci-
tationis defectus, benè depræhenditur ex † inſpectione, 20
& reuolutione actorum, Rota *coram ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ. 416. num. 5. cum alijs.*

Et ita Communitate Polignani tantùm informante re-
ſolutum fuit, &c.

R. P. D. MERLINO.

Florentina Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 20. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Præſentatio facta per modum prouiſionis,
vel lite pendente, non poteſt conſtitue-
re præſentantem in aliqua legitima qua-
ſi poſſeſſione præſentandi. Iuſpatronatus
gentilitium fundans poteſt præiudicare
vocatis, & hoc ceſſat, ſi non ſimus in
primo acquirente. Iuriſpatronatus qua-
litas gentilitia ex quibus remaneat pro-
bata.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, ſi non ſint iuſtificatæ, nequaquàm
ſunt exequendæ.*

2 *Iuris præſentandi quaſi poſſeſſio patris non tranſit ad fi-
lios, ſine noua appræhenſione.*

3 *Præſentatio facta per modum prouiſionis, non conſti-
tuit præſentantem in aliqua quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi.*

4 *Conſenſus conditionalis non extenditur vltra illum a-
ctum.*

*Præſentatio facta per modum prouiſionis non extendit
vires, vltra eam præſentationem, itaut, quoad futu-
ras præſentationes nihil operatur. num. 4.*

5 *Præſentatio facta lite pendente non videtur potuiſſe in-
ducere ſtatum aliquem beneficij, & poſſeſſionem conſi-
derabilem.*

6 *Narra-*

6 *Narratiuæ falſitas, ſi ſit ſuperflua non vitiat gratiam, quando nihilominus Papa eodem modo conceſſiſſet dictam gratiam.*

7 *Iuſpatronatus, licet ſit gentilitium, nihilominus primus eius fundator poteſt ſequentibus præiudicare, & illud donare, vel relinquere extraneo, qui non ſit de familia, ſeù parentela.*

8 *Patronus, ſi non ſit primus acquirens, & fundator iuriſpatronatus gentilitij, per contractum, vel vltimam voluntatem præiudicare non poteſt ſucceſſoribus, & in extraneum transferre in præiudicium vocatorum.*

9 *Iuriſpatronatus gentilitij qualitas, & natura poteſt probari ex longiſſima obſeruantia, quod deſcendentes iure ſanguinis, ſemper præſentarunt. amplia num. 10.*

11 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & ſubſtantia, quando non controuertitur, ſed ſolum pertinentia, hoc caſu ad illud probandum ſufficiunt leuiores probationes.*

12 *Ordinariorum enunciatiuis in probatione iuriſpatronatus ſolet Rota multùm deferre, quia præſumuntur ſcire qualitates beneficiorum.*

Atquè, vt plurimùm ſe reddunt difficiles ad inſtituendum.

13 *Iuſpatronatus præſumitur, quod ſit gentilitium, & non hæreditarium, ſi ſint admiſſi ad præſentandum aliqui de familia, qui hæreditatem aſcendentis iam repudiauerant.*

14 *Pater, & filius, ſi ſimul ſint admiſſi ad præſentandum, hoc non conuenit iuripatronatus hæreditario.*

Filius non poteſt eſſe hæres patris viuentis num. 14.

15 *Fœminæ, licet ſint admiſſæ ad præſentandum, hoc non repugnat qualitati gentilitiæ iuriſpatronatus, cum etiam fœminæ ſint de familia.*

16 *Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij, cum ampliùs non extent vocati de familia, quibus inferatur præiudicium, poteſt in quem voluerit illud transferre.*

17 *Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij poteſt de eo liberè diſponere, quemadmodùm primus fundator facere potuiſſet.*

18 *Iuſpatronatus gentilitium in ipſo vltimo vocato aſſumit qualitatem hæreditariam, ac liberam, & effectum tranſitorium in quoſcunquè, quos idem vltimus vocaſſet. limita num. 19.*

20 *Iuriſpatronatus, qualitas hæreditaria ex quò bene inferatur.*

21 *de Filiatione, ſi priùs ſit facta mentio, & poſtea addatur qualitas hęreditaria, iſta qualitas hęreditaria intelligitur, vt ſermo ſit de hęredibus ſanguinis.*

22 *Expreſſa ea, quę non ſunt in parte diſpoſitiua, non alterant diſpoſitionem.*

23 *Iuriſpatronatus qualitas gentilitia ſi ſit probata ex multis pręſumptionibus, non tollitur ex vnica tantùm pręſumptione, pro qualitate hęreditaria adducta.*

24 *Iuſpatronatus mixtum etiam in extraneum transferri minimè poteſt.*

DECISIO CLXVI.

SENTENTIAM Iudicis de partibus, per quam præuia reuocatione alterius ſententiæ, pronunciatum fuit, literas Apoſtolicas, per Nicolaum Campanium, vti præſentatum à medietate Patronorum, pro derogatione alterius medietatis obtentas, eſſe exequendas, hodie Domini reuocandam eſſe cenſuerunt.

Quoniam, cum dictæ literæ Apoſtolicæ non ſint iuſti-
1 ficate, † nequaquàm ſunt exequendæ, *Canoniſtę in cap. 1. de lit. conteſt. in 6.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 2. de pręb.* Rota *deciſ. 221. num. 3. & ſeqq. part. 2. diuerſ. & in recent. deciſ. 251. num. 2. part. 2.*

Non iuſtificatur enim pacifica, quaſi poſſeſſio Iuris præſentandi D. Ducis Saluiati, à quo Nicolaus fuit pręſentatus, quam idem Nicolaus narrauit in literis ſuæ prouiſionis, ſiuè illa deducatur ex præſentatione facta de anno 1603. quæ datur in ſummario Malthefij num. 6. ſiuè ex teſtamento Io: Baptiſtæ Giandonati patroni pro medietate, in quo Iacobus aſſertus Auus Domini Ducis Saluiati inſtitutus fuit hæres vniuerſalis, de quo in ſummario Nicolai num 5.

Quò enim ad præſentationem de anno 1603. factam per patrem D. Ducis Saluiati moderni ipſi D. Duci illa non ſuffragatur, tùm quia in terminis Iuriſpatronatus
† poſſeſſio Iuris præſentandi patris, non tranſit ad filios 2
ſine noua appræhenſione, Acchill. *deciſ. 5. num. 3. & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Caputaq. *deciſ. 420. num. 1. par. 2.* Rota *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano deciſ. 464. ſub num. 3. atquè in Lucana Parrochialis 7. Februarij 1620. coram bon. mem. Vbaldo.* Tûm & quia, quatenùs etiam in ipſum D. Ducem tranſiuiſſet, nec releuaret, facta e-
nim fuit per modum † prouiſionis de conſenſu Giando- 3
nati ſe verum, & legitimum, ac vnicum patronum contendentis, & ne ſeruitium Eccleſiæ deſereretur omninò poſt triennalem litem D. Marchionem Saluiatum ad præſentationem admittentis cum clauſulis præſeruatiuis omnium ſuorum iurium, ſæpiùs repetitis, per quas, quemadmodùm ipſi Giandonato tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio iura fuerunt reſeruata, ita impedita fuit acquiſitio quaſi poſſeſſionis præſentandi, ſiuè illius tranſlatio in dictum Marchionem Laurentium, quippè quod
† conſenſus Giandonati conditionalis non extenditur vl- 4
tra illum actum per modum prouiſionis factum, & quòad futuras præſentationes nihil operatur, Put. *deciſ. 34. num. 2. lib. 2. in correct.* Card. Seraphin. *deciſ. 810. num. 1. & fuit dictum in Maioricen. Iuriſpatronatus 4. Octobris 1587. coram Bubalo, & in Piſana Capellaniæ 20. Maij 1594 coram bon. mem. Cardinali Blanchetto, relatis per* Garz. *de benefic. par. 2. cap. 5. num. 65. & 141.* dictaquè præſentatio, tanquàm
facta lite pendente, non videtur † potuiſſe inducere ſta- 5
tum aliquem beneficij, & poſſeſſionem conſiderabilem, Rota *coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 4. num. 2. & ibi* Addeu. *num. 19. & in Bononien. profeſſionis 14. Martij 1622. coram me.*

Minùs iuſtificatur dicta quaſi poſſeſſio ex teſtamento Io: Baptiſtæ Giandonati, D. Marchionem Laurentium, patrem D. Ducis hæredem inſtituentis, ſiuè potius cum ex dicto teſtamento probetur medietatem Iuriſpatronatus ad dictum Dominum Marchionem pertinere, qua poſita pertinentia non eſt opus iuſtificare quaſi poſſeſſio-
nem, & falſitas † huiuſmodi narratiuæ, tanquàm ſu- 6
perflua non vitiet gratiam, eò quod Papa eodem modo etiam conceſſiſſet, Rota *deciſ. 70. de reſcript. in antiq.* Bellamer *deciſ. 4.* Put. *deciſ. 187. lib. 1. in correct. & fuit dictum in Maceraten. Iuriſpatronatus 6. Nouembris 1628. coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Quoniam cum Iuſpatronatus, de qua agitur ſit gentilitium, & competens ſoli familiæ de Giandonatis, quàm-
uis primus fundator potuiſſet † ſequentibus præiudica- 7
re, & illud donare, vel relinquere extraneo, qui non eſſet de familia, ſeù parentela, Calderin. *conſ. 19. de iurepatron.* Lambertin. *eodem tract. lib. 1. part. 2. quæſt. 2. art. 6. num. 4.* Rocch. *in verb. ipſe velis, num. 72.* Rota *in Lunen. Sarzanen. Iuriſpatronatus 5. Martij 1610. coram Ortembergo:* Attamen Io: Baptiſta Giandonatus, qui non erat primus acquirens, & fundator, per contractum, vel vltimam voluntatem præiudicare non potuit ſucceſſoribus,
† & in extraneum transferre in præiudicium vocatorum, 8
Anchar. *in cap. vnico, num. 3.* Franch. *num. 4 de iurepatron. in 6.* Ferrett. *conſ. 134. num. 12. & ſeqq.* Paril. *conſ. 48. num. 7. lib. 4.* Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 24. num. 31. & fuit dictum in Pampilonen. Capellaniæ de Attau. 11. Maij, & 3. Iulij 1595. coram Penia, relatis per* Garz *de benef. par. 5. cap. 5. num. 142. & in Mediolanen. Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1616. coram R. P. D. meo Pirouano, atque in Florentina Canonicatus 14. Maij 1629. coram R. P. D. meo Verospio.*

Quod autem Iuſpatronatus iſtud ſit gentilitium Domini deducebat ex diuturna obſeruantia per ſpatium ferè 200. annorum obtenta, per quod temporis ſpatium quotieſcunquè vacationes contigerunt ſemper iure ſanguinis deſcendentes ex familia de Giandonatis pręſentarunt, quam longiſſimam obſeruantiam ſolam ſufficere
ad probandum † naturam, & qualitatem patronatus gen- 9
tilitiam, tradit Franch. *in cap. vnico, num. 5. de iurepatron. in 6.* Peregr. *conſ. 33. num. 21. & 25. lib. 1* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 321. num. 17. & 19.* Rota *deciſ. 482. num. 6. part. 1. recent. & in Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1613. coram*
Lancellotto, pręſertim verò † quando, vt in caſu pręſen- 10
ti non conſtat de fundatione, & dotatione, vt ponderauit Rota *in præallegata Florentina de Ricaſolis & in Mediolanen. Iuriſpatronatus 29. Aprilis 1613. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Ilerden. Iuriſpatronatus 10. Decembris 1613. coram bon. mem. Remboldo*, & quando exiſtentia, & ſub-

ſtantia

ſtantia iuriſpatronatus non controuertitur, ſed ſolùm
11 pertinentia, † quo caſu leuiores ſufficiunt probationes, Rota *deciſ.675 num.3.part.1.& deciſ. 548. num.2. part.2. & in Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram bon. mem. Buratto.*

Dictæquè obſeruantiæ eò magis inhærendom eſſe videbatur, quia pluribus ſuffulta eſt adminiculis, nempè, quod in ſummario Malteſij num. 5. dantur duæ antiquæ enunciatiuæ Ordinariorum de anno 1550. & 1564. quod hoc iuſpatronatus eſt de domo, & familia de Giandonatis, quibus Ordinariorum enunciatiuis in probatione lu-
12 ſiſpatronatur † ſolet Rota multùm deferre, quia præſumuntur ſcire qualitates beneficiorum, atquè vt plurimum ſe reddunt difficiles ad inſtituendum, Rip. *in reſp. 1. num. 6. & 7. de cauſ. poſſ. & propr.* Rot. *deciſ. 11. de iurepatr. in nou.* Put. *deciſ.243.lib.2.* Card. Seraphin. *deciſ.1141.num.8. & in recent.deciſ.548. num.6.par.2. & fuit dictum in Terracinen. iuriſpatronatus 10. Aprilis 1628. coram me*, & ex alijs antiquis inſtrumentis de anno 1379. 1528. & 1583. dicto ſummario num. 5. conſtat fuiſſe admiſſos ad præſentandum aliquos de familia, qui antea hæreditatem pater-
13 nam repudiauerant, † ſignum, quod iuſpatronatus non hæreditarium, ſed gentilitium erat. Couar. *var. reſolut. cap.18.num.8.lib.2.* Gabr. *conſ.196 num.6. lib.2.* Gratian. *diſcept.forenſ. cap.521. num.35. & fuit dictum in Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram Bubalo, & in præallegata Florentina de Ricaſolis coram Lancellotto*, prout, & ex ijſdem
14 inſtrumentis apparet, fuiſſe admiſſos † ſimul ad præſentandum Patrem, & filios, quod non conuenit Patronatui hæreditario, in quo, cùm filius non poſſit eſſe hæres patris viuentis, & compatronus in patronatu hæreditario, vtiquè dicendum eſt, talem patronatum eſſe gentilitium, Cardinal. *in Clem. 2. num. 8. de iurepatron.* Cald. *conſ. 19. in fin. eod. tit.* Caputaquen. *deciſ.284. n.2. par.1. & deciſ.131. num.3.par.2.* Gratian. *diſcept.forenſ.cap.521.num.23 & fuit ponderatum in præallegatis deciſionibus, Florentina de Ricaſolis coram Lancellotto, & in Florentina Canonicatus, 25. Maij 1616. coram bon.mem.Buratto.*

Non obſtat, fœminas aliquando, nempè de anno 1564. fuiſſe admiſſas ad præſentandum; Quoniam hoc non re-
15 pugnat qualitati gentilitiæ iuriſpatronatus, † cùm etiam fœminæ ſint de familia, Pariſ. *conſil. 51. num 13. lib. 2. & conſ.35.in fin.lib.3.* Gabr. *conſ.195.num.3. lib.1.* Garz. *de beneſic.par. 5. cap.9. §.1.num. 144. & fuit dictum in Parmen. Iuriſpatronatus 26. Aprilis 1613. coram Eminentiſſimo D.Cardinali Pamphilio.*

Minùs obſtat, quod quemadmodùm hoc iuſpatronatus ex familia de Giandonatis fuit tranſlatum in familiam de Iunctis, id contigit, quia vltimus ex familia de Giandonatis adoptauit ſibi nepotem ex familia de Iunctis, deditquè cognomen, & inſigna, & voluit non exire à deſcendentibus ex dicta familia inchoata in adoptiuo, quod rectè videtur potuiſſe facere, cùm ille vltimus conſi-
16 deretur tanquàm † Dominus beneficij, nec ampliùs extarent vocati de familia antiqua, quibus inferretur præiudicium, & ſic gentilitia vocatio expiraſſet; Vnde meritò ille vltimus liberè potuit diſponere, quemadmodum pri-
17 mus † fundator facere potuiſſet, cùm in ipſo vltimo, iuſpatronatus aſſumpſiſſet qualitatem hæreditariam, ac libe-
18 ram, & effectum tranſitorium † in quoſcunquè, quos idem vltimus vocaſſet, *iuxt. conſ.* 4. Calderin. *de iurepatr.* Anchar. *conſ.* 81. *num.* 2. Rota *deciſ.* 205. *num.* 1. *& per tot. par.* 1. *diuerſ. & coram Cardinali Seraphino deciſ.* 364. & 378. *& in Piſtorien.Parrochialis 31 Martij 1628. coram me:* ſecus autem eſt circa tranſlationem in familiam de Saluiatis, quia tunc extabant deſcendentes de Giandona-
19 tis, quibus ius quæſitum † fuerat, & ex facto ſucceſſoris, & non primi acquirentis non poterat tolli ex ſupradictis.

Demùm non obſtat, quod præſentatio de anno 1492. & alià de anno 1564. ſummario Iuliani num. 4. & 5. non ſint factæ in capita, ſed in ſtirpes, alia verò præſentatio de anno 1603. dicto ſummario num 7 ſit facta nomine hæreditario, & eodem nomine ſit facta illa de anno 1564.
20 Indequè benè inferri ad † qualitatem hæreditariam illius iuriſpatronatus, quoniam verùm eſt, quod dictæ duæ præſentationes fuerunt factæ à duobus ex familia de Giandonatis, & ab vtroquè pro dimidia, ſed tamen præſentarunt etiam nomine Patronorum, pro quibus promiſerunt de rato, & ſic adhuc in capita videtur facta præ-
ſentatio, dum autem ſit mentio hæredum in præſentatione de anno 1564. vel ea ſit demonſtratiuè, & poſtquàm
de † filiatione priùs fuerat facta mentio, à qua videtur declarari qualitas hæreditaria, vt intelligatur de hæredibus ſanguinis, ad tradita per Soccin. ſen. *conſ.57. num.4. lib. 3.* Peregrin. *conſ. 49. num. 4. lib. 1.* vel non ſit mentio † in 21
parte diſpoſitiua, in qua verè ſit præſentatio, vt in illa de anno 1603. & in omnem caſum ſola hæc præſumptio 22
pro qualitate † hæreditaria tolleretur, tot alijs præſumptionibus ſupra pro qualitate gentilitia ponderatis, *ad l. Diuus, ff. de in integr. reſtit. c. afferte, de præſumpt.* vel inferri 23
dumtaxat poſſet, hoc iuſpatronatus eſſe mixtum, quod
† etiam in extraneum transferri minimè poteſt, Pariſ. 24
conſ.48.num.9.& 10.lib.3. Gabr. *conſ.169. num.5. lib. 2.* Rota *in Mediolanen. Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1616. coram R. P.D. meo Pirouano, & in Piſtorien. Parrochialis 9. Februarij præteriti coram me.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

Vide in hac cauſa aliam deciſionem ſub die Lunæ 14. Februarij 1639. coram eodem R. P. D. Merlino, quæ tamen in hac parte non habetur. ¶

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Succeſſionis.

Die Lunæ 10. Ianuarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Limitatio in fine poſita, referri debet ad omnia præcedentia, & totam diſpoſitionem qualificat. Et agitur de limitatione poſita in fine Statuti in Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditas defuncti diuiditur inter parentes, fratres, & ſorores, excluſa omni differentia ſexus.*
2 *Monterent. interpretatio ad ſtatutum Bononien.lib.4. de ſucceſſ.ab inteſtat. in verbo, exceptis, reſpuitur.*
3 *Relatio regulariter eſt facienda ad principalem diſpoſitionem. & num. 10.*
4 *Et hoc maximè, ſi id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis.*
5 *Limitatio in fine poſita, ad omnia, & ſingula præcedentia, referri debet, & totam qualificat diſpoſitionem.*
6 *Clauſula in fine poſita, perindè eſt, ac ſi ſingulis capitulis ſigillatim eſſet appoſita.*
7 *Clauſulæ, & orationes per ſe ſtantes, ſolent inchoari grandiori charactere.*
8 *Statutorum vna pars, aliam declarat.*
9 *Ex difformi modo ſcribendi, difformis etiam ſenſus elicitur.*
11 *Soror ex vno latere tantùm coniuncta, quod eſſet melioris conditionis, quàm ex vtroquè latere coniuncta, iniquum eſſet. & num. 20.*
12 *Et contra dictamen rationis naturalis, & iuris poſitiui.*
13 *Soror vtrinquè coniuncta, participat de vtraquè coniunctione.*
14 *Statutum, ita interpretandum eſt, vt ab eo iniquitatem arceamus, & ne à ſapientibus poſſit iniquitatis redargui.*
15 *In ſtatuto in dubio retinendus eſt ille intellectus, per quem reuertitur ad ius commune.*
16 *Statutum præferens maſculos fœminis eſt, correctorium iuris Ciuilis, & ſic eſt ſtrictè interpretandum.*
17 *Statutum, quando reddit ad diſpoſitionem iuris communis, eſt latè interpretandum.*
18 *Statutum ad hæreditatem fratris admittens, ſolum alium fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vterinum, non habet locum in maternis bonis.*
19 *Caſtren. in auth. itaquè num. 2. C. commun. de legat. & Brun. declarantur.*
20 *Renunciationes ſunt ſtrictiſſimi iuris, nequè vllo modo ſunt extendendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ ibi oculariter non leguntur.*

22 *Clau-*

22 *Clauſulæ, quàmuis ampliſſimæ appoſitæ in renunciationi-
bus, non ſunt extendendæ ad non nominata.*
23 *Renunciatur faciliùs iuri de futurò, & incertæ ſpei,
quàm iuri quæſito, & hæreditati delatæ.*
24 *Sententia, vt condemnet ad fructus, quid requiratur.*
25 *Iniuſtitia reſpectu fructuum, non influit iniuſtitiam in to-
tam ſententiam.*
26 *Participium reſoluitur in relatiuum, & in verbum ſui
temporis.*
27 *Adiectiuum adiunctum ſubſtantiuo, quid operetur.*
28 *Verbum, debitum, adiectum ſubſtantiuo, ita illud
qualificata, vt ſemper intelligatur clauſula quate-
nùs de iure, & non aliter.*
29 *Verba etiam ſunt impropriunda, vt euitetur iniuſtitia
ſententiæ.*
30 *Interpretatio omnis eſt facienda pro iuſtitia ſententiæ.*

DECISIO CLXVII.

DECESSIT Georgius, cuius hæreditas ſolùm
conſtabat ex bonis Peregrinæ matris, cumque
ſuperſtites eſſent Vlixes pater, Franciſcus, & Ale-
xander fratres, & Maria, ac Blancha ſorores, Rota
coram R. P. D. meo Dunozetto pronunciauit D. Blan-
cham admittendam eſſe ad quintam partem d. hære-
ditatis Georgij, iuxtà diſpoſitionem *auth. defuncto*,
*verſ. ſed ſi cum parentibus. C. ad Senatus Conſult.
Tertull.* vbi, quòd in viriles partes diuiditur hæredi-
1 tas † inter parentes, fratres, & ſorores, excluſa
omni differentia ſexus. Cum autem in gradu appel-
lationis mihi fuiſſet commiſſa cauſa, hodiè DD. ſen-
tentiam Rotalem confirmandam eſſe dixerunt, illius
enim iuſtitia innitur diſpoſitioni *d. auth. defuncto*, &
benè iuſtificatur ex deciſione eiuſdem R. P. D. mei
Dunozetti.

Nec obſtare viſa ſunt Statum Bononien. lib. 4. de
ſucceſſ. ab inteſtat. aſcenden. & collat. & renunciatio
Blanchæ, iterùm ab informantibus pro Domino Co-
mite Alexandro obiecta.

Statutum enim prædictum, potiùs ſuffragatur D.
Blanchæ; quia poſtquàm excluſit ſorores extantibus
fratribus, & ampliationes addidit, idem Statutum
tandèm limitauit huiuſmodi excluſionem, reſpectu
bonorum maternorum, quæ ad fratres defunctos per-
ueniſſent, & in his bonis mandauit ſeruari ius com-
mune, & ſic in tali caſu admiſit æqualiter ſorores,
cum fratribus.

2 Nec vllo modo tollerari poteſt nterprætatio † Mon-
terentij ad dictum Statutum in verbo, *exceptis*,
dum exiſtimauit hanc limitationem non eſſe referen-
dam ad principalem diſpoſitionem Statuti, excluden-
tis ſorores, extantibus fratribus, ſed ſolùm ad illam
proximam ampliationem, in qua Statutum prætu-
lit fratres conſanguineos, vel vtrinquè coniunctos,
fratribus, & ſororibus vterinis, quoniam hæc inter-
prætatio repugnat regulis Iuris, & receptiſſimis con-
cluſionibus, & faceret Statutum ineptum, ac iniquum.

3 Repugnat inquàm regulis, cùm relatio † regula-
riter fieri debeat ad principalem diſpoſitionem, *l. fi-
nal. §. Titia, & ibi* Bart. *nu. 3. ff. de lib. leg.* Ruin.
conſ. 181. *num.* 3. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 334. *num.* 1.
Surd. *conſ.* 308. *num.* 47. *& conſ.* 430. *num.* 20. Bel-
lon. Inn. *conſ.* 12. *num.* 72. Rota *deciſ.* 73. *num* 1.
4 *& deciſ.* 105. *num.* 9. *part.* 1. *recent.* maximè † cùm
id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis, quæ in præ-
ſenti Statuto magis etiam viget, & hæc limitatio
referatur potiùs ad principalem diſpoſitionem, quàm
ad immediatam ampliationem, ſicut inferiùs dicetur,
qua ſtante rationis identitate, ſeù maioritate, ex-
ceptio prædicta, ſeù limitatio referri debet non ad
vterinos tantùm, de quibus in proxima, & imme-
diata ampliatione, ſed, & ad vtrinquè coniunctos,
de quibus fit mentio in principali diſpoſitione, *l. ta-
lis ſcriptura, §. fin. ff. de leg.* 1. Menoch. *d. conſ.*
334. *num.* 17. Surd. *conſ.* 563. *num* 17. *& ſeqq.* qui
loquitur in terminis huius Statuti Bononien. de quo
agitur; & *deciſ.* 88. *num.* 13. Rota *deciſ.* 309. *num.*
7. *in fin. part.* 1. *recent.* & tota Statuti diſpoſitio vna,
cum ampliationibus vnico periodo compræhenditur,
& vnico verbo regitur, nempè illo verbo, *præferan-*
5 *tur &c.* vndè limitatio † in fine poſita ad omnia,
& ſingula præcedentia æquè referri debet, & totam
qualificare diſpoſitionem, Alex. *conſ.* 212. *num.* 6. *lib.*
6. Natta *conſ.* 614. *num.* 2. Decian. *conſ.* 70. *num.* 19. *lib.*
3. vbi quod clauſula in fine poſita perinde eſt, ac ſi ſin-
gulis capitulis ſingillatim eſſet appoſita, Modern. Man-
tuan. *diſcept. forenſ. cap.* 237. *num.* 44.

Ex ipſaquè Statuti ſtructura hoc idem euidentiùs
colligitur, quia illa limitatio eſt poſita, quaſi per
modum ſeparatæ orationis, grandiori caractere in-
choatæ, ibi, *Exceptis bonis &c.* & tamen ſi hæc li-
mitatio referenda eſſet ad immediatam ampliatio-
nem, de vterinis dumtaxat loquentem, continuaret
eadem oratio, eodemquè minuto, & vniformi ca-
ractere fuiſſet exarata dicta limitatio, & proindè non
ſine miſterio Statutum vtitur in hac limitatione no-
uo, & grandiori caractere, quo clauſulæ, † & o- 7
rationes de per ſe ſtantes ſolent inchoari, vt innuit
Specul. *in tit. de reſcript. lib.* 2. *§.* 1. *nu.* 5. In alia au-
tem parte eiuſdem Statuti nempè in §. Aſcendenteſ-
que vbi etiam ponitur limitatio, ibi *exceptis*, non
adhibetur ſolemnis, & grandior caracter, ſed idem
continuatur, ſignum, quod ibi limitatio tanquàm
poſita continuatiuè in eadem oratione referenda eſt,
& connectanda cum immediata, & proxima diſpo-
ſitione, dùm verò in parte Statuti de qua agitur,
limitatio eſt poſita quaſi per modum nouæ oratio-
nis, & grandiori charactere inchoatur, benè argui-
tur non ad immediata, ſed ad principalem vniuer-
ſam diſpoſitionem eſſe referendam dictam limitatio-
nem, cum † vna pars Statuti, aliam declaret *l.* 1. 8
ff. de reb. dub. Soccin. Sen. *conſ.* 9. *numer.* 8. *lib.* 3.
Ruin. *conſ.* 202. *num.* 5. *lib.* 7. Surd. *conſ.* 53. *num.* 10.
Honded. *conſ.* 8. *num.* 32. *lib.* 2. & ex difformi modo † 9
ſcribendi, difformes etiam ſenſus ſtatuentium elicitur,
qui pariter confirmatur ex Summario eiuſquè Statuti,
poſito ante principium, ex quo deſumitur, quod hæc
exceptio ſtat principaliter, & ſic refertur ad regulam
principaliter † poſitam in Statuto, non autem ad am- 10
pliationem de vterinis loquentem.

Ineptum etiam, imò, & iniquum redderetur Sta-
tutum, ſi enim contigiſſet, quod Georgius ſororem
vterinam habuiſſet, atque etiam conſanguineam, &
vtrinquè coniunctam, hoc caſu, ſi interprætationem
Monterentij amplecteremur, ſoror vterina ſucceſſiſ-
ſet cum maſculis, excluſaque remaneret conſangui-
nea, & vtrinquè coniuncta, quo nihil eſſet iniquius,
quia melioris foret † conditionis ſoror, quæ vno dum- 11
taxat latere eſſet coniuncta, quàm quæ duobus, ma-
giſque profuiſſet vnum vinculum, nempè maternum,
quam duo ſcilicet maternum, & paternum contra † 12
dictamen rationis naturalis, & iuris poſitiui, de quo
in l. re coniuncti, §. præfertur, ff. de legat. 3. *auth. ceſ-
ſante, C. de legitim. hæred. l. diſcretum, C. qui teſta-
mentum fac. poſſ.* Surd. *conſ.* 31. *num.* 6. *& conſ.* 173.
num. 28. & in his ferè terminis benè Cephal. *conſ.* 223.
num. 57. Port. Imol. *conſ.* 10. *num.* 1. *&* 2. & proptè-
reà ſi ſoror vterina, iuxta etiam opinionem Monte-
rentij, ſucceſſiſſet Georgio, multò magis debet ad-
mitti ad ſucceſſionem etiam Blancha, quæ reſpectu
Peregrinæ matris erat itidem ſoror vterina Georgij,
quemadmodùm reſpectu Vlixis erat conſanguinea ſo-
ror; vtrinquè enim † coniuncta participat de vtraquè 13
coniunctione, vt dicebat Caſtr. *in auth. itaq. num.* 2.
in fine, verſ. nec obſtat. C. communia, de ſucceſſ. quæ
participatio de vtroquè latere, & duplex coniunctio,
potiùs debet facere meliorem conditionem ſororis vtrin-
què coniunctæ circa ſucceſſionem, non autem deterio-
rem, vt compertum eſt in pluribus caſibus aliorum
Statutorum. Et quidem ita interprætandum eſt hoc
Statutum, vt ab eo iniquitatem † arceamus, & ne 14
à ſapientibus poſſit iniquitatis redargui, iuxta not. in
l. Saluius Ariſtò, ff. de leg. præſtan. Rolan. *conſ.* 72.
num. 42. *lib.* 3. Cephal. *conſil.* 765. *num.* 35. Rota *de-
ciſ.* 708. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Eſtquè in dubio † re- 15
tinendus ille intellectus, per quem reuertimur ad ius
commune, *gloſ. in cap. ſtatutum, verbo, numeran-
dum, de præb. in* 6. Felin. *in cap. cum acceſſiſſent nu.*
3. *de conſtit.* Surd. *deciſ.* 272. *num.* 34. Et quàmuis Sta-
tutum in principali diſpoſitione, dum præfert † maſcu- 16
los fœminis, ſit correctorium iuris communis, & ſic

ſtrictè

ſtrictè interpretandum, tamen in limitatione, dum
in bonis maternis mandat ſeruari æqualitatem inter
17 vtrumquè ſexum, redit ad diſpoſitionem iuris com-
munis, & in hac parte latè venit interpretandum,
Felin. *in d. cap. cum acceſſiſſent. ſub num. 5. conſtit.* Soc-
cin. Iun. *conſ. 24. num. 16. lib. 4.* Menoch. *conſ. 187.
num. 36.* Rota apud Mohed. *deciſ. 1. num. 3. de ſuc-
ceſſ. ab inteſt.* & in terminis huius Statuti Bononien.
dixit Rota *in Bononien. ſucceſſionis 9. Nouembris 1627.
& 24. Maij 1628. coram R.P.D. meo Durano.*

Quibus etiam aſſequimur exemplum illud ab in-
formantibus pro D. Comite Alexandro propoſitum
potiùs retorqueri contra eumdem, ſcilicet, Statu-
18 tum ad hæreditatem fratris admittens † ſolùm alium
fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vteri-
num, non habere locum in bonis maternis, vt per
Caſtrenſ. *in auth. itaque num. 2. communia, de ſucceſſ.*
& ibidem Corn. *numer. 1.* & alij DD. latè Brun. *de
Statuto excluſiuo fœminarum, art. 8. quæſt. 15. num. 15.*
Laderch. *conſ. 57. num. 7. verſ. quintus caſus.* Peregr.
conſ. 51. num. 13. lib. 1. Rota *coram bon. mem. Cardin.
Caualerio, deciſ. 50. num. 1.* Quoniam, vt benè ob-
19 ſeruant Caſtr † & Brun. *in locis præalleg.* id proce-
dit ne reſultet iniquitas, prout reſultaret ſi ad bona
materna in hæreditate fratris admitteretur frater con-
ſanguineus tantùm, qui reſpectu illius matris eſt
quaſi extraneus, & frater vterinus in bonis propriæ
matris excluderetur, & videtur ponderare etiam Pe-
regr. *conſ. 51 ſub num. 13. lib. 1.* In præſenti autem ca-
20 ſu tota † iniquitas eſſet, vt ſupra dictum fuit, ſi ad
hæreditatem Georgij reſpectu bonorum maternorum ad-
mitteremus ſolam ſororem vterinam, & excluderemus
vtrinquè coniunctam.

Circa verò renunciationem luculenter in deciſione
R.P.D. mei Dunozetti, fuerunt ſublata omnia, quæ
Dominæ Blanchæ aduerſari videbantur, ſtant enim
duo hæc inconcuſſa. Primùm, quod in illius renun-
ciatione facta, nidem fuit mentio de hæreditate
Franciſci, & Alexandri, nunquàm autem de hære-
21 ditate Georgij. Secundùm, quod renunciationes †
ſunt ſtrictiſſimi Iuris, nequè vllo modo ſunt exten-
dendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ ibi ocu-
lariter non leguntur, Becc. *conſ. 11. num. 31.* Beni-
tend. *deciſ. 72. num. 8.* Gabr. *conſ. 90. num. 39. lib. 1.*
Surd. *conſ. 431. num. 20. & 32.* Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap. 659. num. 30.* Rota *deciſ. 96. num. 3. par. 1.
diuerſor. & coram bon. mem. Cardinali Caualerio, de-
ciſ. 340. num. 1. & in Bononien. Hæreditatis de Armis
18. Aprilis, & 12. Decembris 1622. coram me*, & clau-
ſulæ ſubſequentes quàmuis ampiæ, cum ſtent conſe-
cutiuè, & acceſſoriè ad hæreditates Franciſci, & Ale-
22 xandri, ad illas † ſunt referendæ, nec extendendæ
ad hæreditatem Georgij, qui non eſt nominatus, in-
xta *gloſ. in l. ſi patronus, verbo, fauiana, fin. ff. ſi
quid in fraud. patron.* Gabr. *de clauſ. concl. 10. num. 1.*
Surd. *conſ. 453. num. 38.*

Præſertim, quia dari poteſt vrgens ratio, cur po-
tiùs voluerit renunciare futuræ hæreditati Alexandri,
& Franciſci viuentium, quàm Georgij, qui etiam an-
23 te dictam renunciationem obierat, faciliùs enim † ſo-
let renunciari iuri de futuro, & incertæ ſpei, quàm
iuri quæſito, & hæreditati delatæ, *l. fin. C. de acq.
poſſ. l. qui autem, ff. quæ in fraud. cred.* Becc. *conſ. 56.
num. 36* Surd. *conſ. 351. num. 38.* qualis erat hæreditas
Georgij.

24 Deniquè non obſtat, quod ſententia † condemnet
ad fructus, & tamen non conſtet de requiſitis, Ca-
ſtrenſ. *in l. vnica, C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt,*
nec verſemur in re fructifera. Quoniam, vltra quod
hæc condemnatio fructuum eſt per capitulum ſepa-
25 ratum, ibi, *inſuper &c.* Et ità † iniuſtitia reſpectu
fructuum, non influit iniuſtitiam in totam ſenten-
tiam, Abb. *in cap. cum dilectus num. 3. de cauſ. poſſ.
& propr.* Roman. *conſ. 281. num. 2.* Put. *deciſ. 315.
num. 1. lib. 1. correct.* & fuit dictum in Bononien. *de
Manzolis 16. Februarij 1629. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano* Verè ſententia non condemnat ad fructus, nec
firmat poſitiuè aliquos fructus deberi, ſed tantùm con-
demnat ad fructus de iure debitos, quod verbum, *de-
26 bitos*, ſi conſideretur tamquàm † participium reſol-
uitur in relatiuum, & in verbum ſui temporis, ac
ſi diceret, ad fructus, qui de iure debentur, & ſic
reſtringit, ac limitat condemnationem ad eos tantùm
fructus, qui de iure debentur, iuxta *gloſ. in clem.
1. verbo, dignitatibus, de præbend.* Alex. *conſil. 119.
num. 3. lib. 1.* plenè Surd. *conſil. 127. num. 46. 47. &
48. & conſ. 135. num. 101. & ſeqq. & conſil. 311. num.
58. ac conſil. 416. num 22. in fin. & 23.* Rot *deciſ. 70.
num. 8. par. 1. diuerſ.* Siquè verbum, *debitos*, conſi-
deretur tamquàm adiectiuum, † itidem etiam reſtrin- 27
git ſubſtantiuum, *fructus*, vt reus dicatur, condem-
natus taxatiuè ad illos fructus, qui de iure deben-
tur, & ſi qui debentur, ex trad. per Bero, *conſil.
159. num. 38. lib. 2.* Menoch. *conſ. 1. num. 194.* Surd.
*conſil. 135. num. 105. & meliùs conſ. 36. num. 43. &
44.* vbi poſt Alciat. & Cephal. firmat, adiectiuum
hoc, *debitos*, † ità qualificare ſubſtantiuum, cui 28
adijcitur, vt ſemper ſubintelligatur clauſula, quate-
nùs de iure, & non aliter. Quòd & eò magis di-
cendum eſt in caſu iſto, quia expreſsè fuit addita
dicta clauſula, *de iure*, & quia hac † ratione eui- 29
tamus iniuſtitiam in ſententia, ad quem effectum,
verba etiam ſunt improprianda, & pro iuſtitia † 30
ſententiæ facienda eſt omnis interpretatio, *l. 2. C. de
offic. Iudic.* Surd. *conſ. 39. num. 7.* Rota *deciſ. 684. nu.
1. part. 2. recent.* In quo ſenſu eſſe iuſtam, & ſic eſ-
ſe intelligendam condemnationem factam in ſententia
Rotali, Domini cenſuerunt.

Et ità vtraquè parte informante reſolutum fuit,
&c.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Veneris 14. Ianuarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Tractatur materia, quando ſubſtitutio ſecunda cenſeatur facta, cum eiſdem conditionibus, quæ fuerunt appoſitæ in prima, licèt ſecunda videatur de per ſe diſtincta, & ſeparata.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtitutio pupillaris deficit, ſi filius deceſſerit poſt 14. annum.*

2 *Subſtitutiones plures, quando dicantur de per ſe perfectæ, & ſeparatæ.*

3 *Dictionis, quo verò, natura eſt, repetere præcedentes qualitates, exceptis iis, quibus aduerſatur.*

4 *Conditio prioris ſubſtitutionis cenſetur repetita in ſecunda, quàmuis ſecunda videatur de per ſe perfecta, & ſeparata, & num. 5.*

6 *Et quando iſta repetitio faciliùs cenſeatur inducta:*

7 *Aduerſatiua dictio non inducit repetitionem, quando ambæ orationes, ſunt de per ſe perfectæ.*

8 *Copulatiua dictio ſtante, diuerſitate orationis, non eſt repetitiua.*

9 *Aduerſatiua dictio, nedum, habet vim ſimplicis copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ.*

10 *Oratio præſumitur vnica, ſtante vnica coniunctione, quàmuis quælibet oratio habeat ſuum particularem ſenſum.*

11 *Subſtitutio ſecunda non continet orationem perfectam, quàmuis adſit verbum, ſubſtituit, ſi deficiat perſona, cui ſit ſubſtitutio.*

12 *Tempus in prima ſubſtitutione oppoſitum, regulat etiam ſequentem ſubſtitutionem, cui nullum tempus fuit adiectum.*

13 *Teſtator ſubſtituendo Monaſterium, videtur illud ſubſtituiſſe fauore animæ.*

14 *Bald. in conſil. 232. lib. 5. num. 1. declaratur, & quando intret. num. 16.*

15 *Diſpoſitio generalis, quando deficit, tunc etiam euaneſcunt omnia eius acceſſoria.*

18 *Superfluitates potiùs ſunt tolerandæ, quàm admittenda fideicommiſſa.*

19 *Minor poteſt diſponere de rebus ſuis, cum decreto Iudicis,*

Iudicis , & auctoritate Tutoris.
20 *Et quando tale decretum , non requiratur.*
21 *Superfluum illud non dicitur , quod aliquid etiam minimùm operatur.*

DECISIO CLXVIII.

DECISIO in hac cauſa facta ſub die 19. Decembris 1631. * fuit hodiè per DD. confirmata , quia conditio illa, ſi Carolus deceſſerit intra 14.
ſuæ ætatis annum , licèt ſolùm ſit appoſita in ſubſtitutione de bonis ſtabilibus facta ad fauorem Auguſtini , & aliorum , attamen ea cenſetur etiam repetita in ſecunda ſubſtitutione locorum Montium fa-
1 cta , ad fauorem Monaſterij , † quod propterea admitti non debet ad ſucceſſionem, cum Carolus obierit poſt 14. annum , ad quod tempus ſolùm erat reſtricta ſubſtitutio , iuxtà *text. in l. ſi quis ita , ff. de vulg.* Bart. *in l. ſi mater , §. 1. ff. eodem , cum alijs in d. deciſ. alleg.*

Neque obſtat , quod repetitio ſupradictæ conditionis obitus Caroli in decimo quarto ſuæ ætatis anno,
2 excludatur in præſenti caſu , ex quo † vtraquè ſubſtitutio ſit de per ſe perfecta , & ſeparata per verbum , *ſubſtituit* , Bart. *in l. iàm hoc iure , §. fin. nu. 1. verſ. ſed puto contrariùm , ff. de vulg.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 450. *num.* 3. Honded. *conſ.* 78. *num.* 28. *lib.* 1. Peregr. *conſ.* 30. *num.* 6. *in fin. verſ. nec obſtat, lib.* 2. quia hoc non procedit , quando ſecunda ſubſtitutio , quàmuis facta diuerſis perſonis , & de diuerſis rebus per ſuum particulare verbum , *ſubſtituit* , fuit tamen facta per dictionem illam aduerſatiuam,
3 † *quo verò* , de cuius natura cùm ſit repetere præcedentes qualitates exceptis ijs , quibus aduerſatur , *l. Seiæ , §. Caio , ff. de fund. inſtruct.* Surd. *conſ.* 315. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 72. *nu.* 6. indè ſequitur, quod conditio prioris ſubſtitutionis cenſeatur repetita in ſecunda , quàmuis ſecunda videatur de per ſe perfe-
4 cta , & ſeparata , † vt in fortioribus terminis extat doctrina Bart. quæ decidit caſum in *l. in repeten. num. 2. ff. de leg. 3. verſ. pone quod Teſtator* , admiſit enim repetitionem conditionis ſi ſine filijs deceſſerit , per ſolum verbum , item , ibi relinquo Titio centum ; Item relinquo Seio fundum ; Item Sempronio domum , quæ diſpoſitiones quàmuis ſingulæ
5 de per ſe ſtare poſſe videantur , adhuc † tamen omnes pendere dicuntur à conditione poſita primæ diſpoſitioni , propter vim ſupradictæ aduerſatiuæ , & hanc doctrinam Bart. ſequuntur, Capr. Menoch. Pariſ. & alij *in deciſ. alleg. &* Caſtr. *conſ.* 122. *num. 1. verſ. ſed his non obſtantibus , lib.* 2. Mant. *de coniect. lib. 10. tit. 6. num.* 17. Peregr. *de fideic. art.* 19. *num.* 93. & quidem repetitio eò faciliùs inducta cenſeri
6 debet in caſu noſtro, quia ex veriſimili † voluntate, & mente Teſtatoris reſpicit commodum , & liberationem hæredis grauati , vt conſiderat Peregrin. *vbi ſupra dicto num.* 93.

Non obſtant Doctores in contrarium adducti, quod
7 aduerſatiua † non inducat repetitionem, quando ambæ orationes ſunt per ſe perfectæ , quia mouentur ea ratione, quod idem ſeruetur in aduerſatiua, quod
8 ſeruatur in copulatiua , in qua ſtante † diuerſitate orationis repetitio excludatur, vt per Ruin. *conſ.* 176. *num. 6. lib.* 2. ſed cum iſta ratio non ſubſiſtat , ex quo
9 aduerſatiua nedùm habet vim † ſimplicis copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ , vt trad Alex. *in l. filius à patre , num. 7. de liber. & poſth.* Natt. *conſ.* 570. *ſub num.* 9. Inde ſequitur, quod ſtante dicta coniunctione vnica præſumatur oratio ſimul iuncta , quàmuis
10 quælibet † oratio habeat ſuum particulare verbum , ex quo de per ſe ſtare poſſe videatur , & ſic benè , ſubſiſtunt tradita per Bart. *in d. l. in repetendis , cum alijs ſupra allegat. & adduct. in deciſ. quæ reuidetur.*

Sed ceſſat difficultas , quia ſecunda ſubſtitutio facta ad fauorem Monaſterij , nullo modo dici poteſt, quod contineat orationem perfectam, quamuis habeat
11 verbum illud , † *ſubſtituit* , quia deficit perſona cui fit ſubſtitutio , vt ex hoc imperfectionem conſiderat ipſemet Ruin. *contra deciſ. alleg. dicto conſ. 176. nu. 9. poſt med. verſ. nam vtroquè caſu , lib.* 2. & cùm de neceſſitate ſit in ſecunda ſubſtitutione ſupplenda , & ſubintelligenda perſona Caroli , cui primo loco fuit facta ſubſtitutio , talis repetitio debet fieri cùm ea conditione , quæ fuit appoſita perſonæ eiuſdem Caroli , ſi decederet intra 14. annum , & ſic iſtud tempus in prima ſubſtitutione † appoſitum , regulat e- 12
tiam ſubſequentem ſubſtitutionem , cui nullum fuit tempus adiunctum , Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 456. *num.* 4. Rot. *diuerſ. deciſ.* 490. *par.* 4. *num.* 7.

Non obſtat , quod Teſtator ſubſtituendo Monaſterium videatur illud ſubſtituiſſe fauore † animæ , cui 13
cùm expediat ſubſtitutionem fuiſſe factam ſinè vlla conditione , indè argui poſſit excluſio repetitionis ſupradictæ conditionis , ſi Carolus deceſſerit in 14. anno ſuæ ætatis , iuxta tradità , per Bald. *in conſ.* 232. *lib. 5. ſub num. 1. verſ. in contrariùm videtur verùm* . Placuit enim DD. reſponſio , quod Bald. † ponit hanc 14
concluſionem , ex diuerſitate voluntatis Teſtatoris, in Codicillis ordinata , nam ibi petium terræ , in teſtamento legatum , ſi hæres deceſſiſſet ſinè filijs , & ante ætatem 20. annorum , fuit in Codicillis , de nouo relictum mediante noua diſpoſitione , pro diſtribuendo in ſuffragium animæ Teſtatoris , & ideò dicit , ibi Bald. non eſſe repetitam conditionem ætatis fauore animæ , quia iſta eſt noua diſpoſitio , non applicatur igitur caſu noſtro , *conſ.* Bald. cùm verſemur in eadem diſpoſitione teſtamentaria , quæ diſpoſitio fuit etiam confirmata in Codicillis , per relationem ad teſtamentum , ibi , *come al detto teſtamento* . Ita vt non plùs in referente , quàm in relato contineatur , non obſtante perpetuitate , in Codicillis appoſita , quia vt reſpondetur in deciſione , tunc locus erit , perpetuitati onerum ſi Carolus deceſſerit intra 14. annum , cùm omnia † ſint acceſſoria , ad conditionem poſitam in 15
diſpoſitione , Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 457. *num.* 4. Peregr. *de fideicom. art.* 16. *num.* 49. *cum alijs in d. deciſ. alleg.*

Nec dicatur voluntatem Teſtatoris , fuiſſe ſatis in eiſdem Codicillis declaratam , quod non intendebat ſubſtitutioni factæ ad fauorem Monaſterij , apponere ſupradictam conditionem , dum dixit , quod Carolus completo anno 14. ſuæ ætatis , remaneret in ſua libertate diſponendi de ſtabilibus , & quod ex hoc inferri poſſit , fuiſſe ſubſtitutum Monaſterium , ſine vlla conditione , in locis Montium , ſtantibus ſequen. verbis Codicilli , *Remanente la diſpoſitione fatta delli luoghi de Monti , nelli quali ſubſtituiſco il Monaſterio di S. Matteo* , fuit enim per Dominos conſideratum , & admiſſum , quod ſi in Codicillis , non adeſſent alia verba , illa poſſet dici noua ſubſtitutio , & ideò intraret † di- 16
ctum conſil. Bald. 232. *lib.* 5. ſed cùm in eiſdem Codicillis addatur , *ſuſtituiſce il Monaſterio di S. Matteo , come nel detto teſtamento , & nel preſente Codicillo , & ſenza pregiuditio delli ſcudi 50. laſciati in detto teſtamento à Maria ſua ſorella carnale* . Inde ſequitur , per talem relationem Teſtatoris voluntatem fuiſſe , vt diſpoſita in teſtamento firma remanerent , & huic diſpoſitioni ſolùm voluit adiungere aliqua alia onera , quæ ſortiantur eamdem naturam teſtamentariæ diſpoſitionis , nempè , vt ea ſint , per Monaſterium ſubſtitutum adimplen. in caſu , quo fuiſſet factus locus illius ſubſtitutioni , per mortem Caroli , intra 14. annum , ſic dicendum eſt relationem non ſolum fuiſſe reſpectu etiam principalis diſpoſitionis , quæ erat ſeruanda ; cum oneribus appoſitis , tàm in teſtamento , quàm in Codicillis , vt clarè hoc demonſtrant ſupradicta verba Codicillorum , *ferma remanente la diſpoſitione fatta delli luoghi de Monti* , quæ verba , vt dicitur † in deciſio- 17
ne oſtendunt confirmationem , & non immutationem diſpoſitionis , quoàd modum ſuccedendi, ex *conſ.* Dec. 362. *in princ. & per tot. & conſ.* Berett. 74. *num.* 13. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod fuerit ſuperflua licentia data à Teſtatore, vt Carolus poſt pubertatem alienare poſſet bona ſtabilia , niſi ex verbis ſubſequentibus , *ferma remanente la diſpoſitione de luoghi de Monti , come nel teſtamento* , inferatur quod voluntas Teſtatoris , fuit vt de illis , Carolus non poſſet aliquo tempore diſponere tamquàm fideicommiſſo ſubiectis , & ſi Carolus poſt pubertatem , quandocunquè decederet , tollitur enim obiectum

biectum in deciſione per reſponſionem , quod potiùs
18 ſunt † tolerandæ ſuperfluitates , quàm admittenda fi-
deicommiſſa præſertim , cùm per informantes oſtenda-
tur diſpoſitionem hanc teſtamentariam plures contine-
re ſuperfluitates . Vnde mirùm non ſit , ſi etiam io
hac parte Teſtator ſuperfluus fuit , ſed ſi res benè per-
pendatur , neque poteſt in ſupradicta licentia alienan-
di bona ſtabilia poſt 14. anoum completum , conſide-
rati abſolutè ſuperfluitas , quia licet in teſtamento ſub-
ſtitutio eſſet reſtricta ad tempus , ſi Carolus decederet
iotra 14. annum , & ideò poſt 14. annum expirata
19 ſubſtitutione , Carolus † poſſet de bonis ſibi relictis li-
berè diſponere , cùm decreto Iudicis , & auctoritate
Tutoris , *l. magis puto , ff. de rebus eorum* , attamen
ex ſupradicta licentia Carolus remanebat liberatus à
20 decreto Iudicis , vt poſſet cum ſola † auctoritate Cu-
ratoris alienare , *l. fin. in fin. ff. de rebus eorum* , *l. 3.
C. quando decreto opus non eſt* , Simoncell. *de decre-
tis. 6. inſpect. 11. num* 107. Giurb. *deciſ.* 69. *nu.* 7. Non
21 † enim dicitur ſuperfluum illud , quod aliquid etiam
minimùm operatur , Dec. *in l. cum quidam , num.1.C.
de inſtit. & ſubſtit.* Ceph. *conſ.* 134. *num.* 19. Hooded.
conſ. 8. num. 71. & conſ. 60. num. 27. lib. 1.

Si verò ceſſat ſuperfluitas in licentia alienandi bona
ſtabilia , & quoad loca Montium Teſtator voluit , vt
diſpoſitio teſtamentaria firma remaneret , dicendum
eſt , quod intellexit , vt poſſet quidem poſt puberta-
tem , illa Carolus alienare , ſed iuxtà diſpoſitionem
Iuris communis , cùm ſuper illis noluerit aliquid in-
nouare .

Et ità vtraque , &c.

¶ Vide in fine hanc deciſionem , prout in Indice poſito
io fine Deciſionum .

R. P. D. PIROVANO.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Tutor , ſi aliquid indebitè ſoluat , quando pupillus debeat agere contra recipientem dictas pecunias indebitas , actione indebiti , & quando illam vertere poſſit contra Tutorem indebitè ſoluentem , Tutoris factum , quando dicatur factum pupilli , & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Tutor , ſi aliquid indebitè ſoluit , actio indebiti pupillo competens , non eſt dirigenda contra Tutorem , ſed aduerſùs eum , qui pecunias pupillares accepit .*
2 *Tutoris factum reputatur factum pupilli.*
3 *Actio alicuius rei competit vero Domino , non autem gerenti eius vicem.*
4 *Text. in l. indebitum . ff. de condit. indeb. habet locum , quando adeſt iuſta ignorantia , & ſecùs eſt dicendum quando non adeſt.*
5 *Tutoris factum tunc dicitur factum pupilli , cum rem pupilli vtiliter gerit. ſecùs ſi rem eius iactet.*
6 *Indebitum , quando quis ſoluit dicitur iactare.*
Tutori non eſt à lege attributa poteſtas iactandi bona pupilli num. 6.
7 *Teſtibus in decernentibus proprium intereſſe de Iure fides non adhibetur , & num. 10.*
8 *Teſti vnico non creditur.*
9 *Teſti vnico eò magis minùs creditur , ſi deponat de auditu.*
10 *Tutori interdictum eſt à lege bona minorum compromittere , abſque ſolemnitatibus ſtatutariis propter periculum alienationis .*
12 *Singula , quæ non proſunt , iuncta iuuant .*
13 *Adminicula imperfectam probationem validam , & perfectam reddere poſſunt :*
14 *Singula , quæ non proſunt , tunc iuncta iuuant , quando illa ſingula ſunt in ſua ſpecie perfecta .*
15 *Erga Tutorem confidentia Teſtatoris debet eſſe , circa vtilitatem minoris , & non vt iactet patrimonium .*
16 *Liti ea , quæ cauſam dederunt , non ſunt attendenda .*
17 *Ignorantiæ iuſta cauſa circumſcripta , non eſt amplius locus l. cum indebitum , ff. de condit. indeb.*

DECISIO CLXIX.

SENTENTIA Rotalis * condemnat Chriſto-
phorum Arzuffum , filium Andreæ teſtamenta-
rij Tutoris Margaritæ , & Franciſcæ pupillarum fi-
liatum Sanctis Fencij Macellarij , in ſumma ſcuto-
rum 857. & b. 65. rformando ſententiam A. C. quæ
in maiori ſumma , nempè ſcutorum 1625. eumdem
Chriſtophorum condemnauerat , & cùm hodiè de va-
liditate , & iuſtitia huius vltimæ ſententiæ quærere-
tur , reſponſum fuit , ſenteotiam Rotalem eſſe con-
firmandam .

Quæ validitas non controuertitur , & iuſtitia ex
deductis in prioribus inſtaotijs , benè probatur .

Concordaruot enim periti ab vtraque parte reſpe-
ctiuè electi , in ſubducendis rationibus tutelaribus ,
præterquàm io aliquibus partitis ad debitum pupil-
larum , per Tutorem poſitis , & illis reiectis , ema-
nauit ſententia A. C. iterum verò in iudicio appel-
lationis præuijs deciſionibus diligenter examinatis ,
vna fuit admiſſa , nempè partita mercedis Tutoris
ſcut. 814. b. 50. & altera reformata , prout illa ſcu-
torum 86. pro lactucis , & radicibus , reducta ad ter-
tiam partem , reliquæ verò fuerunt reiectæ nempè
ſcut. 21. 28. 100. 24. 17. 253. 127. ac demùm illa
ſcut. 725. vt prætendebat Tutor , ſoluta ſocio , cùm
patre pupillarum in oegotio Macelli .

Non obſtat , quod hæc vltima partita ſcut. 725.
non ſit leuanda de computis datis per Tutorem , cùm
ſit ſufficienter probata ſocietas in Macello , inter pa-
trem pupillarum , & Ioannem Aotonium de Acu-
mulo , ac lucri poſſibilitas , & æſtimatio per peri-
tos , & laudum ſequutum , quo caſu dicebatur , a-
ctionem indebiti , per Tutorem ſoluti pupillis com-
petentem non eſſe dirigendam contra † Tutorem , 1
ſed aduerſùs illum , qui pecunias pupillares recepit ,
l. cum in debitum , vbi gloſ. Bart. Caſtr. & alii , *ff.
de condit. indeb.* Idem Bart. *in l. ſi procurator num.*
12. & Angel. *in princ. ff. eodem tit.* ea ratione , quia
factum † Tutoris reputatur factum minoris , vt di- 2
cunt , *gloſ. in d. l. eum indebitum , in princ.* & Alex.
in d. l. ſi procurator num. 3. vt ideò actio competat ve-
rò † Domino , non autem gerenti vicem illius , nè 3
officium ſit illi damnoſum .

Quia , & ſi verba *tex. in d. l. cùm indebitum* , vi-
deantur indefinitè prolata , ibi ; *cum indebitum impu-
beris nomine , Tutor numerauit , impuberis conditio eſt* ,
attamen *gloſ. ibidem* declarando † textum reſtringit di- 4
ctum , ſi tamen iuſta ignoraotia dicatur ſoluiſſe , alio-
quin ſi ſinè iuſta ignorantia , contrarium eſt dicen-
dum , & gloſſam ſequuntur omnes nempè , Bart.
Angel. Fugoſ. Caſtrenſ. & Iaſ. aſſerentes † tunc fa- 5
ctum Tutoris interpretari factum impuberis , cùm
rem impuberis vtiliter gerit , non autem cùm rem
eius iactat , *l. qui fundum , §. ſi Tutor ff. de vſucap.
pro emptore* , ſed ſoluendo † indebitum dicitur iacta- 6
re , *l. cum de indebito , ff. de probat.* ergò talis facul-
tas Tutori non videtur à lege tributa contra pupilli
vtilitatem , ſequitur Crauett. per hanc rationem ,
conſ. 132. *num.* 14. & Eſcobar. *de ratiocin. cap.* 23. *nu.*
11. & *ſeqq.*

Difficultas igitur eſt in probanda iuſta ignorantia ,
atque ità iuſtificanda cauſa ſolutionis ſcut. 725.

Nam ſi prætendatur probatam eſſe ſocietatem in-
ter Patrem pupillarum , & Ioannem Aotonium de
Acumulo , qui prius erat famulus in Macello , vt
pro iuſta cauſa deſeruire poſſit ad excuſationem Tu-
toris , cum deducatur tantùm modo ex depoſitione
duorum teſtium , quorum alter eſt ipſe Ioannis An-
tonius , qui pecuoias recepit à Tutore , & quietan-
tiam fecit tanquàm creditor ſocialis , cui io concer-
neotibus † proprium intereſſe , fides de Iure non ad- 7
hibetur , *cap. tuas. cap. nuper. cap. inſuper de teſti-*

bus

bus Felin. *in d. cap. inſuper numer.* 6. Pariſ. *conſ.* 27. *numer.*
48 *lib.* 1. Alter verò ſit vnicus, & deponat de auditu à
8 multis macellarijs, vndiquè probatio deficit, † quia
vnico teſti non creditur, *cap. veniens cap. licet vni-
verſis, de teſtibus, l. vbi numerus, ff. eod. tit.* Couarr.
pract. quæſt. in 33. *quæſt. numer.* 3. Rota *deciſ.* 178. *num.*
9 3. *coram Papa Gregor. XV.* & eò minùs de auditu † de-
ponenti, *cap. licet ex quadam, de teſtib.* Caputaq. *de-
ciſ.* 264. *num.* 8. *part.* 2. Rota *deciſ.* 379. *&* 570. *coram eodem
Papa Gregor. XV.*

Si verò dicatur probatam eſſe ſocietatem, & quantita-
tem lucri d. Ioanni Antonio debitam ex laudo ſubſequu-
to, & hæc probatio peccat eodem morbo, quia pro Iuſti-
ficatione dantur depoſitiones eorumdem teſtium, nempè
Ioannis Antonij intereſſati, & partis propter indebitum,
ad quod tenetur, alter ſcilicet primus eſt vnicus, & de
auditu à diuerſis macellarijs deponit, quod Iulianus, &
Faſciolus fuerunt electi ad terminandum varias differen-
tias, quæ ortæ fuerunt inter ſupradictum Ioannem An-
10 tonium, & hæredes Sanctis Fencij, ſed quid † lauda-
verint nihil deponit, & de ſumma arbitrata non eſt ſtan-
dum dicto Ioannis Antonij intereſſati, Bald. *in l. in omni-
bus num.* 4. *C. de teſtib.* & quod peiùs eſt, ſi de compromiſ-
ſo, & laudo conſtaret, Tutori non ſuffragaretur tan-
11 quam † à lege interdicto, bona minorum compremit-
tere abſquè ſolemnitatibus ſtatutarijs propter periculum
alienationis, Lap. *alleg.* 102. *num.* 3. Pariſ. *conſ.* 134. *nu.*
15. *lib.* 4.

Non obſtat, quod hæc probatio coadiuuetur præſum-
ptionibus, & coniecturis, nempè ex relatione peritorum,
difficultate probationis ſimilium ſocietatum, quæ ſolent
ſinè ſcriptura fieri, ex confidentia Teſtatoris de Tutore,
ex depoſitione matris pupillarum, ac demùm quia debi-
tum fuit relatum in libro Tutelari, & quietantia per do-
cumentum publicum ſit probata.

12 Quia etiam ſit regula ſit vera, quod quæ non † pro-
ſunt ſingula, iuncta iuuant, *gloſ. in cap. cum. cauſam de
probat. & in cap. veniens il* 1. *de teſtib.* & adminicula
13 imperfectam † probationem validam, & perfectam
reddere poſſunt, *l. inſtrumentu C. de probat.* Achill. *deciſ.*
14 1. *de confeſſ.* attamen præſumptiones, † & adminicula
in ſua ſpecie debent eſſe perfecta, Bald. *in l. ſpadonem, §.
ſi Ciuitatis ff. de excuſ. Tutor.* Dec. *in cap. cum cauſam
num* 10 *de probat.* Gabr. *de probat. concluſ.* 1. *numer.* 31.
quæ tamen ſi ſingula ponderentur, deficiunt, in ſubſtan-
tia probationis, quia relatio peritorum vnico teſte, & de
auditu probatur, difficultas probationis magis grauat
Tutorem reum, & non actorem. Confidentia Teſtato-
15 ris verſatur circa † vtilitatem minorum, non autem vt
iactet patrimonium, depoſitio matris nihil aliud dicit,
quàm quod Ioannes Antonius erat creditor de quadam
moneta, quod in effectu ab eadem ſciri non poterat, non
redditis computis capſæ per Ioannem Antonium, rela-
16 tio † autem in libro tutelari, & ſolutio dederunt cau-
ſam liti, tanquam malè deſcriptæ, & ſolutæ.

Ex quibus omnibus patet deficere in Tutore iuſtam
cauſam credendi, Teſtatorem eſſe debitorem Ioannis
Antonij, ad quem ſpectabat onus probandi ſocieta-
tem, & ex ſocietate lucrum, & certum creditum,
vt inde partita libri Tutelaris poſſet dici iuſtificata, & iu-
17 ſta † cauſa ignorantiæ circumſcripta vnde locus non eſt
diſpoſitioni, *ſupradictæ l. cùm indebitum, ff. de cond. in-
deb.* per ſupradicta.

Et ita, &c.

* Deciſiones in hac cauſa coram bon. mem. Motmanno, ſub diebus 28. Martij 1631 & 27. Iunij eiuſdem anni, & 30. Ianuarij 1632. habes ſupra deciſ. 31. 60. & 90.

¶ Et coram eodem R. P. D. Pirouano adſunt infra aliæ deciſiones nempè ſub die 30. Maij 1633. & 16. Ianuarij 1634.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Mercurii 19. Ianuarij. 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando dicatur valida, & iuſta, item quando è contra. Compenſatio, quando admittatur, & quando non, & nonnulla circa fidem teſtium.

SVMMARIVM.

1 *De re iudicatu dicitur conſtare, ob non interpoſitam appellationem, intra decem dies datos ad appellandum.*
2 *Sententia, quando eſt iuſta, & valida ſemper ceſſant cauſæ reſtitutionis in integrum.*
Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione num. 2.
3 *Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc locus eſt reſtitutioni.*
4 *Sententiæ nullitas probatur, quando Iudex proceſſit non viſis actis probatoriis. num.* 5.
6 *Præſumptio viſionis actorum, vt excludatur, quid maltùm referat.*
7 *Iudex præſumitur cuncta egiſſe, quæ incumbunt muneri, & officio boni Iudicis.*
8 *Sententia, quando eſt latu, & appellatio non fuit interpoſita, ſiuè verſemur circa rectitudinem facti, ſiuè proceſſus, ſemper præſumitur pro Iudice.*
9 *Auditores Rotæ non poſſunt expedire cauſu, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum.*
10 *Conſtitutiones Pii IV.* 83. *& Reform. Tribul. Pauli V. de Aud. Rotæ, declarantur.*
11 *Compenſatio excluditur quando debitum eſt illiquidum, & incertum, & num.* 23.
12 *Compenſatio admittitur, quando debitum eſt certum, & indubitatum, & num.* 19.
13 *Actor tenetur probare fundamentum ſuæ intentionis, etiamſi contineat negatiuam.*
14 *Actio, & exceptio vbi naſcuntur ab eodem inſtrumento, ſemper ab actore ſunt probandæ.*
15 *Negans duriori probatione tenetur.*
16 *Teſtes de auditu nullam fidem faciunt.*
17 *Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, qualiter deponere debeant.*
18 *Teſtis non concludens in ſuo dicto non attenditur.*
20 *Scripturæ magis fides adhibetur, quàm teſti.*
21 *Teſtis referens ſe ad aliquas ſcripturas, non creditur, niſi ille producantur.*
22 *Teſti intereſſimulia deponenti, non ſtatur.*
24 *Priuilegium ſimultaneæ expeditionis, quando intret.*
25 *Iudex non tenetur differre expeditionem actori, expectando finem reconuentionis.*

DECISIO CLXX.

LATA Sententia contra locum pium Sanctiſſimi
Roſarij hæredem claræ mem. Cardinalis Federici
Borromæi, cum ab ea non fuiſſet in tempore appella-
tum ex nouo commiſſionis reſcripto, quæſitum fuit,
an conſtet de re iudicata, vel de cauſis reſtitutionis in in-
tegrum; & non conſtare de cauſis fuit reſponſum.

Non enim de re † iudicata fuit dubitatum, ob non 1
interpoſitam appellationem intra decem dies datos ad
appellandum, *cap. Romana, §. ſi verò de appellat.*
Auth. *hodie. C. eodem tit. de appellat. cap. quodad con-
ſultationem, de re iud.* Rota *deciſ.* 492. *num.* 1. *coram
Papa Greg. XV. &* 396. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* & dum ea-
dem ſententia † eſt valida, & iuſta, ſemper ceſſant 2
cauſæ reſtitutionis: quia læſio non datur, ſuper qua
fundatur reſtitutio, Rot. *deciſ.* 1. *de reſt. in integr. in an-
tiq. &* 427. *in fine, par.* 3. *diuerſ.* 260. *num.* 7. *par.* 1. *&* 594.
num. 4. *part.* 2. *recent.*

Non obſtat, ſi ſententia † detegitur nulla, & iniuſta, lo- 3
cus ſit reſtitutioni, ex eiſdem ſupra allegatis.

Nullitatem vero probari: † quia Iudex proceſſit ad ſen- 4
tentiam non viſis actis probatorijs, *l. properandum, §. ſiqui-
dem, vbi* Bart. *C. de iudic. l.* 2. *vbi* Cagnol. *num.* 68. *verſ.
ſed oppoſitum, C. de eden.* Felin. *in cap. Eccleſia S. Mariæ,
num.* 17. *de conſtit.* ſcilicet non viſo proceſſu remiſſoria-
li poſt productionem accommodato Procuratori loci
Pij, † & ab eo non reportato, niſi poſt latam ſen- 5

tentiam quem defectum dicitur Rota ponderaſſe in
Aquen. penſionis, *coram bon. mem. Card. Sacrato*, penès
Marcheſ. *de commiſſ. par. 3. fol. 25. & 27.*

6 Quia ad excludendam præſumptionem viſionis † acto-
rum multùm refert, an proceſſus remiſſorialis ante latam
ſententiam non fuerit apertus, & in actis dimiſſus, prout
deciſiones Aquen. loquuntur: quia tunc ceſſat omnimo-
da cognitio cauſæ, ex quo proceſſus clauſi non poſſunt
examinari, & per Iudices timari; ſecùs verò, vt in præ-
ſenti, vbi proceſſus remiſſorialis fuit reproductus de
menſe Martij præuia citatione ad videndum aperiri, &
dicendum contra, & exinde apertus, & reſpectiuè Sum-
marium Teſtium partibus datum; vnde cum ab eo tem-
pore vſquè ad vltimas audientias interceſſerint tres men-
ſes, & vltra, & niſi die 17. Maij, fuerit accommodatus
proceſſus parti, ſicuti medio illo tempore potuerunt par-
tes illum examinare; idem potuit Iudex, ceſſante impe-
7 dimento, & † præſumitur cuncta egiſſe, quæ incum-
bant muneri, & officio boni iudicis, *l. 2. C. de offic. ciuil.
Iud* Bald. *in l. iubemus, §. ſanè ego ado. numer. 12. C. de
ſacroſanct. Eccleſ.* Alciat. *reg. 3. præſumpt. 9.* Menoch.
præſumpt. 67. num. 1. & 68. num. 4. lib. 2. latiſſimè compro-
bans & dicens, quando lata eſt ſententia, & appellatio
8 non fuit interpoſita, † ſinè verſemur circa rectitudinem
facti, quam appellamus Iuſtitiam, ſiuè circa rectitudi-
nem proceſſus, quæ reſpicit ſolemnitatem geſtorum, ſem-
per præſumi pro Iudice, ad validitatem, & iuſtitiam ſen-
tentiæ ſuſtinendum.

Et eò minùs pro nullitate deſeruire poteſt omiſſio diſ-
9 cuſſionis nouarum probationum † dato dubio, & voto
Dominorum expectato iuxta formam *Conſtitutionis Pij
Quarti, in ordine 83. in nouo Bullario, & Reformatio-
nis Tribunalium Pauli Quinti. tit. de Audit. Rotæ pro-
pter inſertionem Decreti irritantis nullitatem inferenti,
cap. ſi eo tempore. de elect. in 6.* Caſſad. *deciſ. 12. num. 6.
ſuper regul.*

10 Quia conſtitutiones † prædictæ non arctant ad diſ-
putationem dubiorum, quæ pro qualitate cauſarum
pendent ab arbitrio Iudicis; ſed quidem ad exquiren-
dum votum ſuper expeditione cauſarum, ſiuè illæ
ſint diffinitiuæ, vel interlocutoriæ vim habeant, quod
factum fuiſſe non dubitatur, antequàm Iudex in cauſa
pronunciaret.

Quò vèrò ad Iuſtitiam viſum etiam fuit de ea conſtare
ex fundamentis deciſionum cauſæ, in quibus firmatur
creditum hæredum Com. Ioannis Baptiſtæ aduersùs Car-
11 dinalem Federicum, & excluditur † compenſatio op-
poſita per eundem Cardinalem, tanquàm de credito in-
certo, & illiquido.

Non obſtat, quod Cardinalis creditum, nempè li-
brarum 1700. ad quæ quotannis Com. Ioannes Ba-
ptiſta tenebatur vigore pactorum in donatione anni
1582. inſertorum, ſit certum, & indubitatum ob non
ſolutionem ab eodem Com. Ioanne Baptiſta factam
12 vſquè ad annum 1596. in quo † deceſſit, per quod
abſorbetur creditum eiuſdem, & intrat compenſatio,
per *l. ſi conſtat, C. de compenſ. l. ſi debitor, ff. qui po-
tior. in pign. hab.* Surd. *deciſ. 117. num. 4. & 191. nu. 3.
& ſeq.*

Quia deciſio cauſæ 18. Iunij 1609. remouet obiectum;
nam cum in eodem Inſtrumento donationis data fuiſſet
facultas donatoribus eaſdem annuas præſtationes pro-
pria auctoritate exigendi ab affictuarijs datij Arronæ,
ſuper quo certa portio Com. Ioannis Baptiſta erat de-
13 bita, tenetur Cardinalis, & nunc eius hæredes † pro-
bare negatiuam non vſus facultatis, tanquàm funda-
mentum eorum intentionis, Innoc. *in cap. ſuper his, ſub
num. 10. de accuſat.* Iaſ. *in l. in illa, num. 14. ff. de verbor.
obligat.* Gabr. *de probat. concluſ. 6. num. 5.* Rota *deciſ. 13.
numer. 8. coram Papa Greg XV.* etiam quod negatiua hæc
reſpiceret exceptionem hæredum Cardinalis; quia vbi
14 actio, & exceptio naſcuntur † ab eodem inſtrumen-
to donationis, ſcilicet creditum annuæ præſtationis,
& facultas conſequendi creditum ſuper datio Arronæ,
ſemper ab actore eſt probanda, Iaſ. *in §. actionum. num.
128. Inſt. de act.* Caſſad. *deciſ. 10. de reſcript. numer.
10.* Cephal. *conſ. 387. numer. 13. & ſeq.* quibus accedit
non leuis præſumptio exactionis: quia mater, & tu-
trix tunc Cardinalis in eodem Inſtrumento donationis
profeſſa eſt ſe tunc fuiſſe in quaſi poſſeſſione exigendi an-
nuas illas præſtationes, & pro illis exigendi eandem
partem datij Arronæ fuiſſe per Com. Ioannem Bapti-
ſtam ſibi aſſignatam, quæ præſumptio operatur, vt † 15
negans duriori probatione teneatur, Bart. *in l. ei incumbit.
in fine, ff. de probat.* Gabr. *ead. concluſ. 6. num. 4. eod. tit.
de probat.*

Nec diſſoluta probatur facultas exigendi, propria au-
ctoritate, ex teſtibus vltimo loco examinatis vigore re-
miſſoriæ, & non ponderatis, vt prætenditur, ante latam
ſententiam.

Quia ex vndecim, qui fuerunt examinati, quartus
eſt Canonicus Sancti Nazarij, ſeptimus eſt Primicerius
Eccleſiæ Mediolani, & nepos Cardinalis; & nonus eſt
Pater Societatis IESV; ſed non dantur in Summario,
quia ex eorum dictis, & perſonis nihil concludens deſumi
poteſt.

Ex alijs verò primus, ſecundus, & tertius deponunt
de auditu à miniſtris, tàm Com. Ioannis Baptiſtæ,
quàm Com. Renati; quod poſt ſequutam donationem
de anno 1582. pro tempore, quo vixit dictus Com. Io-
annes Baptiſta exegit ſuam quartam partem datij
Arronæ, qui † pariter nihil probant, *cap. licet cau-* 16
ſam, cap. præterea, & cap. tam literis, de teſtib. Ro-
ta *deciſ. 379. num. 1. 517. numer. 14. & 572. num. 3. coram
Papa Greg. XV.* Surd. *conſ. 94. num. 76. & 135. numer. 96.*
Caputaq. *deciſ. 279 par. 1.*

Alij, nempè quintus, ſextus, & decimus deponentes
de publica voce, & fama exactionis quartæ illius partis
datij, vltra exceptiones, quæ dantur contra perſonas,
cum † non deponant de tempore ante litem motam per 17
verba, fuit publica vox, & fama, & illa continuauerit,
aſſerendo etiam eſſe, nullum gradum probationis fa-
ciunt, cum potuerit habuiſſe originem ab ipſiſmet inte-
reſſatis, Caputaquen. *deciſ. 9. par. 2.* Dec. *conſ. 82. num.
1.* Rota *deciſ. 335. numer. 5. par. 2. recent.* Gabr. *de teſtib.
concluſ. 3 num. 9.*

Remanent octauus, & vndecimus Teſtes, qui in † 18
eorum dicto nihil concludunt, octauus namquè deponit
de publica voce, & fama abſquè diſtinctione, an orta
fuerit ante vel poſt motam litem; & quàmuis ſubdat ſe
vidiſſe aliquas quietantias factas per Dom. Io. Baptiſtam,
Arrendatarijs dicti datij, attamen de quantitate non con-
cludit, † quæ neceſſaria, & certa debet eſſe, ad effe- 19
ctum compenſationis, & quod magis eſt, dicit quietan-
tias eſſe apud Datiarios, & eorum hæredes, quæ debuiſ-
ſent compulſari, omiſſo dicto huius teſtis, ex quo † ſcri- 20
pturæ maior fides adhibetur, quam teſti, Innoc. *in cap.
cum Ioannes. num. 6. de fid. inſtrum.* Pariſ. *conſ. 104. num. 46.
lib. 1.* Grau. *conſ. 54 n. 15.* Rot. *in recent. deciſ. 582. n. 6. p. 1.*

Similiter, & vndecimus teſtis deponit de auditu ab
eius patre, qui fuit Agens d. Com. Ioannis Baptiſtæ, &
proteſtatur ſe non vidiſſe Inſtrumentum donationis an-
ni 1582. nec locationibus interfuiſſe, & quoad quietan-
tias, quas dicit inter proprias ſcripturas reperijſſe ad nu-
merum triginta † ei non creditur, niſi relata producan- 21
tur, *l. ſi ita ſcripſero, ff. de cond. & demonſtr. Auth. ſi
quis in aliquo; C. de eden.* Surd. *conſ. 312. numer. 50.* vl-
tra quod deponit † inueriſimilia, tàm reſpectu exiſten- 22
tiæ; quia illæ remanent penès Datiarios ſoluentes; non
autem penès Agentes; quàm quantitatis, quia pro an-
nis quindecim, quos vixit Co. Ioannes Baptiſta ſufficiunt
quindecim: non autem ſunt neceſſarij triginta; atque
ita à primo ad vltimum, probatio crediti † remanet im- 23
perfecta, & inſufficiens ad compenſationem, & eius ef-
fectum, vt debitum ſanare poſſit.

Circumſcripta autem probatione crediti, non eſt im-
morandum ſuper petita reconuentione, quæ & ipſa fun-
datur ſuper veritate illius; & nihilominùs expeditioni
cauſæ huiuſmodi exceptio non obſtabat; neque nunc
obſtat; quia priuilegium † ſimultaneæ expeditionis 24
intrat, quando concurrit paritas probationis, & tem-
poris; nam ſi vnus fundat intentionem in Inſtrumen-
to, alter verò in probatione per teſtes; rurſus, ſi vnus
hodiè agat; alter verò poſt annum proponat ſuam actio-
dem, non tenetur Iudex † differre expeditionem acto- 25
ris, expectando finem reconuentionis, ita declarant
Gemin. *conſ. 139. in princ.* Fel. *in c. 1. n. 1. poſt. alios de mut.
petit.*

Quare, cùm Cardinalis multo poſt propoſuerit
ſuam actionem ex credito, & illam ex teſtibus co-
netur

netur probare, non erit expectandus pro ſimultanea expeditione.

Et ita &c.

Adeſt infra altera deciſio in eadem cauſa ſub die 18. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Pirouano.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana, ſeù Neapolitana Hæreditatis de Proyda.

Die Mercurij 19. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

De prohibitione detractionis Trebellianicæ tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi vniuerſali grauato competit detractio Trebellianicæ.*
2 *Trebellianica poteſt prohiberi.*
3 *Trebellianica etiam filiis primi gradus poteſt prohiberi.*
4 *Verbum, ſolum, eſt taxatiuum, & limitatiuum.*
5 *Dictio, tantumodò, habet vim priuandi.*
6 *Filius hæres inſtitutus, ſi teſtator iubeat, vt ſuam tantum legitimam habere poſſit, ex hoc videtur prohibita Trebellianica, ſi ſit grauatus reſtituere.*
7 *Trebellianica cenſetur prohibita quando teſtator vult, quod grauatus hæreditatem reſtituat ſine diminutione, & integram.*
8 *Trebellianicæ prohibitio ſufficit, quod fiat generaliter.*
9 *Diſponentis voluntas colligitur etiam ex verbis generalibus.*
10 *Fideicommiſſum, ſi conſiſtat in certis rebus ſolùm, ſequitur, quod illa ſint ſubiecta fideicommiſſo particulari.*
11 *Ac proinde non eſt locus detractioni Trebellianicæ.*
12 *Trebellianica, quando non poteſt detrahi, quia fideicommiſſum eſt particulare, tunc detrahenda eſt Falcidia.*
13 *Falcidia etiam tacitè probiberi poteſt.*
14 *In Trebellianica, quod eſt diſpoſitum, procedit etiam in Falcidia.*

DECISIO CLXXI.

INSIGNIS Iuriſconſultus, primariuſque in Romana Curia Aduocatus Ginneſius Proyda Hiſpanus, antequam in Ciuitate Neapolitana obtineret officium Conſiliarij, condidit in Vrbe Teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Franciſcum filium, adiecto in hæc verba fideicommiſſo: *Laſcia herede vniuerſale il ſuo dilettiſſimo figliuolo Franceſco Proyda, quale di bocca ſua propria nomina vniuerſale herede, però leuata la legitima; Nel reſto ſottopone al Fideicommiſſo tutti li Monti non vacabili, che eſſo Sig. Teſtatore diſſe tener in Roma, &c.* Inferiùs verò concedens ampliſſimam facultatem ſuo Executori, ſubdit: *E queſta podeſtà, ſubito che ſarà morto eſſo Sig. Teſtatore, e prima che l'herede accetti l'heredità, e prima che s'habbia notitia, e duri la poteſtà dopoi accettata l'heredità, perche non vuole che l'herede s'impacci in amminiſtratione veruna, ma che ſolamente habbia la ſua legitima da aſſegnarſele dall'Eſſecutore titulo honorabili inſtitutionis.*

Vnde cùm deceſſerit Franciſcus ſine filijs, & ſic factus fuerit locus fideicommiſſo, orta controuerſia inter illius hæredes, & fideicommiſſarios; An Trebellianica eſſet debita eidem Franciſco. Domini recedentes hodiè à reſolutis ſub die 26. Aprilis 1626. negatiuè reſponderunt;
1 Quia licet † hæredi vniuerſali grauato competat detractio Trebellianinæ, toto titulo, *ff. ad Trebell.* hoc tamen eſt verùm quando non eſt prohibita, prout communior
2 ſententia eſt, quod † Trebellianica poſſit prohiberi ex cumulatis per Craſſ. *in §. Teſtamentum, quæſt. 62. numer. 4. verſ. ſed an Trebellianica*, itaut talis prohibitio afficiat
3 † etiam filios primi gradus, ſecundum magis communem opinionem, vt teſtatur Bertrand. *in conſ. 130. num. 5. lib. 3. par. 3.* Molin. *de primogenit.* Hiſpan. *lib. 1. cap. 17. num. 52. verſ. contrariùm tamen*, cum alijs, qui eandem verſorem, & magis communem ſententiam dicunt, cumulati per Craſſ. *in d. §. Teſtamentum, quæſt. 62. numer. 5. verſ. contrariùm verò*, quam etiam opinionem Rota ſequitur, Caſſad: *deciſ. 4. de teſtam.* Sarnen. *deciſ. 94.* Creſcent. *deciſ. 2. de teſtam.* Simonet. *deciſ. 89.* prout ita paſſim Rota ipſa reſpondit, vt in cauſa *Fulginaten. fideicommiſſi 5. Decembris 1605. coram me.*

In propoſito autem Trebellianica videtur prohibita.
Quia cum Teſtator dixerit, *Ma che ſolamente habbia la*
ſua legitima da aſſegnarſeli dall' Eſſecutore, dictio illa, † 4
ſolamente, eſt taxatiua, & limitatiua. Dec. *conſ. 479. n. 2. lib. 2.* Corn. *conſ. 167. num. 9. vol. 3.* Pariſ. *conſil. 7. numer. 12. lib. 2.* ac prohibitiua, & excluſiua non expreſſorum, *l. 2. C. de patr. qui fil. ſuos diſtrax. l. 3. §. cum Titio, ff. de adim. legat.* Grat. *conſ. 137. numer. 18. lib. 2.*
habetque vim priuandi, ſicut dictio, † *tantummodo*, & 5
aliæ ſimiles, *cap. cum Eccleſiæ, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Itaut cum teſtator voluerit, quod filius † tantùm 6
haberet ſuam legitimam, perindè ſit ac ſi dixiſſet, hæreditatem habere reſtitui ſinè diminutione, totam, & in-
tegram † quibus caſibus cenſeri prohibitam Trebellianicam 7
certum eſt, ex Doctoribus, quos allegat Craſſ. *in §. Trebellianica quæſt. 8. numer. 3. cum alijs ſequentibus*,
cum enim non requiratur † ſpecifica prohibitio, ſed ſuf- 8
ficiat generalis, vt per Craſſ. loco modo citato *n. 2.* ſatis conſtat de voluntate generali Teſtatoris, ex quo voluit, filium debere habere ſolùm legitimam, & propterea etiam
iſta prohibitio videtur expreſſa, cùm voluntas † diſpo- 9
nentis colligatur etiam ex verbis generalibus, Bart. *in l. 1. ff. de vulgar.* Galiaula *in l. Centurio, numer. 401. ff. de vulgar. & pupilar.*

Non obſtant rationes alterius Deciſionis, quia mouetur ex primis illis verbis teſtamenti, ibi: *Però leuata la legitima*, quæ iure meritò reſpondit, de per ſe non eſſe æquipollentia expreſſæ prohibitioni, nec per neceſſe dictam inducere prohibitionem, quam quidem prohibitionem neceſſariò inducunt verba, quæ vlteriùs fuerunt hodiè ponderata, ibi: *Mà che ſolamente habbia la ſua legitima.*

Fuit inſuper conſideratum ex Inuentario, & ex teſtamento ſatis conſtare, quod teſtator habebat alia
bona, vndè cùm † fideicommiſſum fuerit in ſolis lo- 10
cis Montium, ſequitur quòd illa ſint ſubiecta fideicommiſſo particulari, ex notatis per Fuſar. *de ſub-*
ſtit. quæſt. 268. numer. 1. & ſeqq. ac † proinde non 11
ſit locus detractioni Trebellianicæ, *l. mulier, §. fin. ad Trebellian.* Peregr. *de fideicomm. art. 3. nu. 14.* Rota *deciſ. 394. lib. 3. par. 3.*

Neque obſtat, quòd ſi non eſt detrahenda Trebellia-
nica † ex eo, quòd fideicommiſſum ſit particulare, de- 12
trahenda eſt ſaltèm Falcidia, vt per Peregr. *loco citato*, & firmat Craſſ. *in §. Falcidia, quæſt. 3. nu. 2.* Nam omiſſo, quod hodiè agitur de Trebellianica, quatenùs etiam ageretur de detrahenda Falcidia, illa quoquè cenſeretur prohibita ex rationibus ſupra ponderatis circa Trebellia-
nicam, cùm & † Falcidia etiam tacitè poſſit prohiberi, 13
Craſſ. *in §. Falcidia, quæſt. 10. numer. 2.* qui ibidem ſentit
id, quod dictum eſt de Trebellianica, † procedere etiam 14
in Falcidia, & in *§. teſtamentum, quæſt. 62. numer. 2. in princ. & in fine.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Vrbeuetana Reſciſſionis Contractus.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Precium rei venditæ, ſi committatur in arbitrium perſonæ electæ, non ſecuta declaratione, tanquàm defecta conditione, ſub qua cenſetur celebratus contractus, nullo modo talis venditio ſuſtinetur, & plura, & pulchra circa hanc materiam afferuntur. Magiſtralis eſt deciſio, & legali eruditione plena, prout ſunt aliæ omnes deciſiones huius eminentiſſimi, ac ſelectiſſimi Auditoris, non tantùm admiratione, ſed potiù ſtupore, digni.

SVMMARIVM.

1 *Precium rei venditæ, ſi conferatur in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit precium definire, eo caſu venditio pro nihilo habetur.*

2 *Locationis merces, ſi ſit collata in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit mercedem definire, reſoluitur contractus.*

3 *Contractus emptionum, & locutionum æquiparantur, cum in vtruſque requiratur certum præcium.*

4 *Text. in l. fin. C. de contrab. empt. tanquàm ſingularis, & egregius à DD. valdè extollitur.*

5 *Precium in venditionis contractu, eſt de ius ſubſtantia.*

6 *In venditione precium eſt eſſentia, & radix originalis contractus.*

7 *In venditione, quando non apponitur precium, non dicitur contractus poſitus in eſſe perfecto.*

Ideò cum deficiat ſubſtantia ſuſtineri non poteſt. numer. 7.

8 *In venditione, quando non eſt appoſitum precium non poteſt dici contractam eſſe venditionem*

9 *Venditio facta pro precio declarando à tertio, cenſetur conditionalis, ideſt ſi ſequatur declaratio. Quæ conditio, ſi non purificetur, contractus non dicitur in in eſſe. num. 9.*

10 *In venditione, quando precium debet declarari à perſona nominata, tunc talis conditio inducit formam ſpecificam.*

11 *Venditor, antequàm ſequatur declaratio præcij perſonæ, ad hoc electæ, vllo modo dicitur obligatus.*

12 *Iudicis officium non poteſt implorari, quando non adeſt obligatio, ſeù actio, cui deſeruire poſſit.*

13 *In venditione, quando eligitur certa perſona, vt declaret precium, præſumitur electa illius induſtria, prudentia, integritas, & amor.*

14 *Vnde ab ea non eſt recedendum, nec recurritur ad arbitrium boni viri, in quem non poteſt tranſire animus, & iudicium perſonæ electæ.*

15 *Arbitri electi, ad æſtimandum precium rei venditæ, non poſſunt cogi ad arbitrandum, dum non acceptarunt arbitrium.*

16 *Deciſ. 235. coram Card. Mantic. declaratur.*

17 *Periti electi ad æſtimandum precium rei venditæ, tunc ſi illud non definiuerint non eſt recurrendum ad tertium peritum, & num. 45.*

18 *Vendentes, & ementes, quando eligunt certas perſonas ad declarandum precium rei venditæ, tunc præſumitur ipſos nolle contrahere, niſi ſecuta declaratione precij, per illaſmet præciſas perſonas.*

19 *Declaratio precij rei venditæ, quando non fuit collata in perſonas nominatas ſimpliciter, ſed tanquàm homines peritos.*

Tunc illis recuſantibus æſtimare, recurrendum eſt ad alios peritos, ab ipſi cōtrahentibus, vel à Iudice eligendos. n. 19.

20 *Soccin. in l. ſi quis arbitratu num. 25. & 26. ff. de verb. ſignif. declaratur.*

21 *In iudicando non eſt recedendum à communi opinione.*

22 *Contractus venditionis, quando eſt perfectus, tunc ſi remittatur aliquid accidentale contractus in arbitrium tertii, eo non arbitrante, recurritur ad arbitrium Iudicis, & num. 23. & 24.*

25 *Ad Iudicem in contractu venditionis ſolùm recurritur, quando aliquid acceſſorium, non autem ſubſtantiale contractus, fuit remiſſum arbitrio tertij.*

26 *Dominium, quando eſt translatum res non dicitur integra.*

27 *Caſtren. opinio in l. ſi merces. nu. 3. ff. locat. periculoſa appellatur, & declaratur num. 32. vna cum Alciat.*

28 *Bald. in l. fin. nu. 11. C. de contrab. empt. declaratur.*

29 *Dominij, & poſſeſſionis translatio recipit declarationem, & reſtrictionem ab ipſo contractu, cui adijcitur.*

30 *Dominia, & poſſeſſiones reſolubiliter transferri poſſunt.*

31 *In venditione translatio dominij fit per modum dationis in ſolutum.*

33 *Venditionis contractus ex tribus perficitur, conſenſu, re, & precio.*

34 *Traditio in venditione non ſupplet defectum, ex ſubſtantia certi precij.*

35 *Conditio declarationis precij in venditione, ſuſpendit illius perfectionem.*

36 *Venditori, & emptori, qualiter ſuccurratur, quando perſona electa ad arbitrandum precium, illud non definiuit, & num. 44.*

37 *Venditionis contractus, non ſecuta declaratione precij perſonæ electæ, ſi res fuit tradita, tranſit in contractum innominatum.*

38 *à Venditionis contractu ad contractum innominatum contra mentem contrahentium non licet tranſire.*

39 *Azo. in ſumm. titul locati. num. 2. & ſequacies declarantur.*

40 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura. & num. 42.*

41 *Indemnitati alicuius circa declarationem precij, quando aliter conſulis non poteſt, tunc in ſubſidium debet taxari per Iudicem.*

43 *Remedium l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. eſt omninò ſubſidiarium.*

46 *Venditio nulla, ex defectu ſubſtantialium, per obliquum, non debet ſuſcitari.*

47 *Venditio ab initio, dum precium eſt declarandum à perſonis electis, habet implicitum ſtatum validitatis.*

48 *Venditionis contractus pro ſui eſſentia, & ſubſtantia requirit certum precium.*

49 *Partes non poſſunt facere perfectum illum contractum, in quo deficit ſubſtantia*

50 *Contractus, quoad ſubſtantialia non poteſt regulari à voluntate contrahentium.*

51 *Partes, quod habuerint pro perfecto contractum venditionis, & deinde remiſerint perfectionem eius, nempè certitudinem præcij in tertium, hoc implicat contradictionem.*

52 *Venditio noua eſt facienda, quando prima non habuit effectum. & num. 53. vbi datur caſus.*

54 *Venditionis contractus data incertitudine precii de iure Ciuili reſoluitur, ſed de æquitate Canonica recurritur ad arbitrium boni viri.*

55 *Æquitas Canonica in terris Eccleſiæ, quod contractus venditionis non reſoluatur, quando precium non eſt definitum à perſonis electis, eſt præferenda, etiam in materia propbana.*

56 *In Leg. fin. C. de contrab. empt. non poteſt applicari æquitas Canonica, de qua ſupra.*

57 *Æquitas Canonica, quæ non reperitur ſcripta non facit, vt recedatur à ſanctionalibus Iuris Ciuilis.*

58 *Leges, vbi non ſunt contrariæ Canonibus, iudicandum eſt ſecundùm leges etiam in terris Eccleſiæ.*

59 *Iuris rigor ſeruandus eſt, vbicumquè æquitas non eſt ſcripta.*

60 *Iudices non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariam debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex lego ſcripta deducitur.*

61 *Leges poſtquàm ſunt conſtitutæ, non de eis iudicare licet, ſed ſecundùm ipſas.*

62 *Princips ſolum conceſſum eſt inter æquitatem, & ius ſcriptum interpoſitam interpretationem inſpicere.*

63 *In venditionis contractu, quando precium eſt incertum, tunc incertitudo de iure Canonico venit declaranda per Iudicem.*

64 *Conditionis natura hæc eſt, vt ſub certa conditione factum, ſub contraria cenſetur infectum.*

65 *Arbiter electus ad declarandum precium rei venditæ, ſi illud non declaret, deficit omninò conditio appoſita venditioni.*

66 *Æquitas non eſſet, ſed iniquitas tollere pacta, & conditiones contrahentium.*

67 *Contractus ſubſtantialia contra mentem contrahentium peruertere, eſt omninò nephas:*

68 *Æquitas dum habet locum, omninò eſt declinandum à captione, & dnimatione.*

69 *Æquitas verſatur in emmolliendo Iuris rigore, quoad ſolemnitates, quoad pœnas, & quoad quaſdam formulas, & ſubtilitates.*

Æquitas relaxat Iuris verborum anguſtias. num. 69.

70 *Æquitas, conſenſum partium nunquàm tangit, nec relaxat conditiones ob ipſis poſitas.*

Æquitas, legibus non dubiis ſcriptis, nunquàm aduerſatur. num. 70.

71 *Æquitas legibus ſcriptis non dubiis ſemper accedit, congruè interpretando, & ſenſus vberioris, ſed rationi, & ipſi legibus, non contrarios, accomodat.*

72 *Lex, quando ſpecialiter determinat caſum, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem, nunquàm licèt, ob æquitatem contrariam, à legis deciſione recedere.*

73 *Ius quæſitum, quando eſt parti, nunquam ob æquitatem conuenit, illud lædere, aut auferre.*

74 *Æquitas eſt congruentia quædam, in principiis iuris naturalis fundata.*

75 *Pacta, vt ſeruentur, nihil tàm naturale, & æquum eſt.*

76 L. fin

76 *L. fin. C. de contrab. empt. quid apertè determinet.*

77 *Doctores in l. vendentes, C. de contrab. empt. declarantur.*

78 *Precium rei venditæ, quando fuit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, an contractus valeat, & num. 79.*

80 *Ad arbitrium boni viri in terminis l. vendentis, C. de contrab. vendit. & non in caſu l. fin. C. eod. eſt licitum recurrere.*

81 *Archid. in cap. nulli 1. quæſt. 1. & alij declarantur. & num. 82.*

83 *Iudex in terminis l. fin. C. de contrahen. empt. non poteſt ſupplere defectum conditionis poſitæ.*

84 *Soccin. Menoch. Mantic. Caroc. & alij declarantur.*

85 *In terminis l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig quare recurratur ad arbitrium boni viri, & quando hoc non procedat. num. 86.*

87 *Doctores in l. ſi domus, ff. de legat. 1. & in l. 1. ff. de leg. 2. declarantur.*

88 *In vltimis voluntatibus, faciliùs receditur à perſona electa, quàm in contractibus.*

89 *In vltimis voluntatibus, liberaliter verba Teſtatoris, liberalitatem exercentis, ſunt accipienda.*

90 *In contractibus, verba ſtrictè ſunt accipienda, & non largè, prout, quando ſumus in vltimis voluntatibus.*

Quia contrahentes, ea humanitate ſe inuicem non proſequuntur, qua Teſtator hæredem, & legatarios proſequitur. num 90.

91 *In Teſtamentis verba benignè ex amoris dictamine accipienda ſunt, in contractibus verò ſtrictè, quia in contrahentibus deficit hæc charitas.*

DECISIO CLXXII.

VENTVRINI vendiderunt prædia Stephanucij,
pro precio declarando, intra certum tempus à duo-
bus Amicis de conſenſu Partium electis, ſcilicet Vin-
centio Roſato, & Marco Guidonio, mediante menſu-
ratione facienda; Quibus etiam Amicis, & Peritis, fa-
cultatem dederunt eligendi tertium, quatenùs ipſi in di-
cto precio non conuenirent; Cùm autem prædicti Roſa-
tus, & Guidonius recuſauerint ſtatuere precium, Du-
bitatum fuit, An contractus venditionis ſit reſolutus, &
Maior pars Dominorum, reſolutum fuiſſe, cenſuit; in-
nixa Conſtitutioni Iuſtiniani in *l. finali, C. de contraben-*
da emptione, vbi celebrem dubitationem à Priſcis pruden-
1 tiæ cultoribus agitatam decidendo ſanciuit; *Quod ſi †*
Aeſtimator noluerit, vel non potuerit præcium definire, tunc
pro nihilo ſit venditio, quaſi nullo precio ſtatuto, nulla con-
iectura, imò magis diuinatione in poſterùm ſeruanda, vtrùm
in perſonam certam, vel in boni viri arbitrium reſpiciendo,
contrahentes ad hæc pacta venerint; Quam, & repetijt in
§. precium inſtit. de empt. & vendit. Et idem multò ante
2 Iuſtinianum de † mercede locationis arbitranda per Ti-
tium reſponderat Caius I. C. *in l. ſi merces. ff. locat.* & fuit
deinde repetitum in principio *Inſtitut. locati*, in quibus
3 iuribus æquiparatur contractus locationis, † & vendi-
tionis, cùm in vtroquè requiratur certum precium, vt
etiam obſeruauit Fulgoſ. *in d. l. fin. num. 1.* Roman. *in d.*
l. ſi quis arbitratu. num. 12. in fin. ff. de verb. oblig. Curt.
Iun. *conſ. 36. num. 13. in princip.* Pancirol. *conſ. 34.*
num. 2.

4 Quæ conſtitutio † *l. finalis*, quemadmodùm ſingularis
communiter dicitur à ſcribentibus ibidem, & præſertim
à Caſtrenſ. *num. 1.* & tanquàm egregius textus multùm
extollitur à Mozz. *de empt. & vendit. tit. de ſubſtantial.*
empt. num. 25. Ita, & ſumma, cùm ratione videtur edi-
5 ta, nempè quia precium † eſt de ſubſtantia contractus
venditionis, vt inquit, *I. C. in l. pacta conuenta, ff. de*
contrahen. empt. ibi, *emptionis ſubſtantia conſiſtit ex pre-*
cio. l. 2. ff. eodem, l. empt. fides, C. de contrahen. empt. &
quidem certum, & in quantitate determinatum, *§. pre-*
cium, §. item precium, Inſtitut. de empt. & vend. & notat
Bald *in l. in vendentis, num. 4. & 6.* vbi, quod in hoc
6 † conſiſtit eſſentia, & radix originalis contractus,
Surd. *conſ. 225. num. 9. & 572. num. 8.* Et ideò non
7 appoſito † dicto precio, non dicitur contractus poſitus
in eſſe perfecto, & tanquàm defecta ſubſtantia ſuſti-
neri non poteſt, vt notant communiter *DD. in d. l. fin.*
C. de contrahen. empt. Gabr. *conſ. 64. num. 3. lib. 1.* Cornaz.
deciſ. 9. num. 4. Latart. *de decim. venalit. cap. 2. ſub num. 19.*
vbi, quod hoc caſu † non poteſt dici, contractam fuiſſe 8
venditionem, Molin. *de contract. diſp. 337. nu. 9.* Et hæc
venditio facta pro precio declarando, cenſetur † condi- 9
tionalis, ideſt, ſi ſequatur declaratio prædictorum, qui
fuerunt electi, qua conditione non purificata, contra-
ctus non deducitur in eſſe, Caſtr. *in d. l. fin. in fin.* Fulgoſ.
ante n. 1. Ruin. *in l. ſi quis arbitratu, nu. 28. ff. de verb.*
obligat & ibidem Soccin. Iun. *num. 24.* vbi, quod talis
† conditio inducit formam ſpecificam, implendam per 10
electum, non per alium, Aretin. *conſ. 108. num. 1.*
Rimin. Sen. *conſ. 83. num. 3. 10. & 11.* Soccin. Sen. *conſ.*
44. num. 9. lib. 1. Gabr. *conſ. 64. num. 4. lib. 1.* qui negat,
venditorem ante conditionis † euentum, vllo modo dici 11
obligatum, Manent. *conſ. 25. num 14. lib. 1.* D. Fachin.
conſil. 3. num. 5. lib. 2. Pancirol. *conſ. 34 num 4. & 5. conſ.*
177. num. 11. & 14. & fuit dictum in *Fauentina Pecunia-*
ria 31. Ianuarij 1620. coram Eminentiſſ. D. Cardinali Pam-
philio. Et ſic dum ob defectum conditionis non eſt orta
vlla obligatio, aut actio, conſequenter, nec implorari
poteſt † officium Iudicis, quia non adeſt actio, cui ha- 12
beat deſeruire, & per quod poſſit fieri taxatio precij,
loco Peritorum non declarantium, vt appoſitè ſcripſit
Caſtrenſ. *in l. fin. num. 1. verſ. ſi autem nullo modo, C. de*
contrahent. empt. & antea dixerat Bart. *in l. ſi quis arbitra-*
tu, num. 1. & ibidem Ruin. *num. 16. & 31.* Roman.
num. 13. verſ. & diuerſitatis ratio, Opizon. *num. 35.*
Soccin. Iun. *num. 32. ff. de verb. oblig.* Pancir. *conſ. 177.*
num. 12. Cenſeturque in dubio † electa induſtria perſona- 13
rum, & eorum prudentia, integritas, & amor, quibus
confiſi contrahentes in eorum arbitrium remiſerunt de-
clarationem precij, vt tradunt Soccin. Iun. *in l. ſi quis ar-*
bitratu, num. 26. Ruin. *num. 15. ff. de verb. oblig.* Menoch.
de arbitr. Iudic. caſ. 68. num. 11. & 12. & conſ. 93. num. 3.
& 4. Nicol. Moron. *de fid. tregu. & pac. quæſt. 92. num. 3.*
Vnde ab ijs non eſt † recedendum, nec recurritur ad ar- 14
bitrium boni viri, in quem tranſire non poteſt animus,
& iudicium arbitrorum, in quo ſubſtantia declarationis,
conſiſtit, iuxtà tradita per Bald. *conſ. 296 nu. 1. lib. 1.* Ni-
col. Moron. *de fid. tregu. & pac. d. quæſt. 92. num. 4. & 5.*

Imò, & ipſi Arbitri † nolentes arbitrari, nec etiam co- 15
gi poſſunt ad arbitrandum, dum non acceptarunt arbi-
trium, vt notat Bald. *in d. l. fin. num. 29.* Cyn. *in 5. quæſt.*
Angel. *in verſ. in gloſ. fin.* Salycet *num. 5. C. de contrab.*
empt. & hoc infert *text. in d. l. fin.* ibi, *ſi Aeſtimator no-*
luerit &c. in quo nec contradicit Card. † Mantic. *deciſ.* 16
135. in contrariùm allegata, loquitur enim, quando iàm
Periti declarauerant, & agebatur, vt Tertium eligerent
ſtante eorum diſcordia.

Et demùm huiuſmodi recurſum ſignanter reſpuit *Iuſti-*
nianus in dicta l. finali, C. de contrahenda emptione, ibi,
† *nulla coniectura in poſterum ſeruanda, vtrùm in perſonam* 17
certam, an in boni viri arbitrium reſpexerint contrahentes,
venditio pro nihilo habeatur; quaſi interpretata per Impe-
ratorem contrahentium voluntate, quod non ſequuta
declaratione † precij in conditione poſita, & præciſè fa- 18
cienda per tales amicos, ipſi non vendidiſſent, nec emiſ-
ſent. Quod præſertim dicendum eſt in caſu præſenti, vbi
hanc definitionem precij ab illis faciendam, partes con-
ditionem dixerunt, ibi, *etiam non adimpleta conditione,*
circa æſtimationem faciendam.

Quibus non obſtant plura obiecta, & limitationes,
quæ ad *d. l. finalem*, obijciebantur pro Venturinis:

Et primò, quod declaratio precij non fuerit collata in
perſonas nominatas ſimpliciter, & abſolutè, † ſed tan- 19
quàm in homines Peritos, vnde illis recuſantibus æſti-
mare, recurrendum ſit ad alios Peritos ab ipſis contrahen-
tibus, vel à Iudice eligendos, iuxta tradita per Soccin.
Sen. *in l. ſi quis arbitratu, num. 25. & 26. ff. de verb. oblig.*
Hoc enim in facto non iuſtificatur, licèt enim appellen-
tur Periti, iniunctum tamen eſt illis, vt menſurationem
præmittant, & ex alijs deprehenditur propriè non
eſſe Peritos, ſed Arbitratores precij. Et quicquid ſit de
hoc, certum eſt ipſis Roſato, & Guidonio fuiſſe remiſ-
ſa ſubſtantialia contractus, nempè certitudinem precij,
circa quod, non eſt recedendum à iudicio perſonæ ele-
ctæ ex rationibus ſupra deductis. Et Soccinus in loco
† præallegato, non videtur ſibi conſtans dum ſub eodem 20

num. 25. loquitur de qualitate, non de ſubſtantia contra-
ctus remiſſa arbitrio tertij, & in fine numeri, ait in iu-
21 dicando non † eſſe recedendum à communi opinione,
& deducta per ipſum eſſe pulchra in diſputando. Vera-
que eſt, & debet intelligi doctrina Soccin. (quàmuis aliqui
etiam in hoc diſſentiant) quando remiſſum fuit aliquid
accidentale contractus in arbitrium tertij, vt puta men-
ſuratio, præſtatio fideiuſſorum, liquidatio, & ſimilia,
22 tunc enim contractus † cum ſit perfectus, ſemper valet,
remiſſio huiuſmodi qualitatis accidentalis, quæ non ſub-
ſtantiat, nec de ſubſtantiat contractum, vt inquit Sa-
lycet. in hac l. fin. num. 4. verſ. opponoq. & num. 5. rectè per
Iudicem poteſt explicari, quaſi ad ipſum, iuris intelle-
23 cto, tanquàm ad bonum virum referatur remiſſio. † Ita
procedi, tex. in l. hæc venditio, ff. de contrahen. empt. &
notat gloſ. in l. in vendentis, C. eodem, & ibidem notat.
Alberic. verſ. Prædicta vera ſunt, Salycet. nu. 8. ſubdens
24 rationem, quod cum † ſubſtantia contractus non defi-
ciat, adeſt aliquid fundamentaliter ſufficiens pro implo-
rando Iudicis officio ad arbitramentum faciendum ſuper
accidentali, idem Salycet, in hac l. fin. num. 4. & 5. Bald.
num. 8. Caſtrenſ. num. 4. & in l. ſi quis arbitratu, num. 6.
vbi, & Roman. num. 9. Ruin. num. 28. Alciat. num. 25.
ff. de verb. oblig. Curt. Iun. conſ. 36. num. 1. Menoch. conſ.
93. num. 41. Card. Mant. de tacit. lib. 2 tit. 1. num. 34. &
benè declarat, atquè ita interprætatur doctrinam Soc-
cin. Anton. Queta conſ. 89. num. 2. & ſeqq. Valaſch. de
25 iur. emphit. quæſt. 11. num. 11. vbi quod recurritur † ad Iu-
dicem ſolùm, quando aliquid, nempè appendix, ſeù
acceſſorium, non autem ſubſtantiale contractus fuit re-
miſſum arbitrio tertij.

Secundò non obſtat, quod dominium fuerit transla-
26 tum in Stephanuccios, & ideò † cum res non ſit integra,
& contractus ab altera partium ſit impletus, recurren-
dum ſit ad arbitrium boni viri, nempè ad Iudicem, qui
arbitretur, Caſtrenſ. in l. ſi merces. num. 3. ff. locati, Al-
ciat. in l. ſi quis arbitratu, num. 27. ff. de oblig. Gabr. conſ.
64. num. 7. verſ. ſed recurri, & adiri lib. 1. Pariſ. conſ. 132.
num. 13. 14. & 15. lib. 4. qui ponderant hanc translationem
dominij.

27 Quoniam, miſſo hanc opinionem Caſtrenſis † pericu-
loſam appellari ab Alba. conſ. 251. num. 34. verſ. Huic fun-
damento, Aduertebant Domini Baldum in hac l. fin. num.
11. C. de contrahen. empt. ponere caſum, in quo fuerat de-
uentum ad traditionem rei, & tamen concludit vendi-
28 tionem reſolui, ſi Arbitres non declarauit precium, †
qui loquitur etiam in fortioribus terminis, nempè vbi
aliqua pars precij fuerat ſtatuta à contrahentibus, & re-
ſiduum fuerat remiſſum declarationi Arbitri, & Bald.
ſequitur Caſtrenſ. in l. ſi quis arbitratu, num. 6. Roman.
num. 11. & 13. de verbor. oblig. Et re vera translatio domi-
29 nij, ac poſſeſſionis † recepit declarationem, & reſtrictio-
nem ab ipſo contractu, cui adijcitur, vnde ſi contractus
iſte eſt conditionalis, quatenus ſequatur declaratio Ar-
bitri, conditionalis etiam erit ipſa translatio dominij,
& poſſeſſionis, & ſic erit dominium reſolubile, iuxta
tradita per Rot. decif. 694. num. 9. part. 1. recent. nec no-
30 num eſt, dominium, † vel poſſeſſionem reſolubiliter
transferri poſſe, l. 1. 2. & 3. C. de donat. quæ ſub. mod. l. fin.
C. de legat. Fabian. à Mont. de empt. & vend. q. 5. princi-
pal. num. 41. in fin. Card. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 3. num.
31 33. Præſertim in venditione, † quæ fit per modum da-
tionis inſolutum, gloſ. in l. qui à debitore, verbo obliga-
tum, ff. qui potior. in pignor. hab. Afflict. decif. 8. num. 1.
& decif. 16. num. 3. vbi etiam in additione, Doctoreſque
ſuperiùs allegati, & iura per eos ponderata loquuntur,
quando contractus eſt perfectus, & deinde accidentali-
ter remittitur in arbitrium tertij diminutio, ſeu additio
precij, iam inter partes ſtatuti, vt ſi poſt perfectam ven-
ditionem remittatur in arbitrium tertij alteratio precij,
ſi fundus reperiatur emphyteuticus, vel aliter ſeruitu-
32 tis oneri obnoxius, ita loquitur Caſtrenſ. † & Alciat.
in locis præallegatis, in quem ſenſum intelligenda ſunt
etiam deducta per Pariſ. d. conſ. 132. lib. 4. Gabr. conſ. 64.
lib. 1. quemadmodùm ita intelligit Anton. Quet: d. conſ.
89. num. 4. & per tot. In caſu autem præſenti tota ſub-
ſtantia precij, & abſolutè, non autem in certo aliquo
caſu, collata fuit in arbitrium tertij, & amplius
etiam Venturini dominium ſibi reſeruarunt ſuper præ-
dijs venditis vſquè ad integram ſolutionem precij, &

ſic res videtur adhuc integra, & contractus à neutra par-
te impletus; Sed quatenùs etiam res non eſſet integra,
ſed ſequuta traditio rei, & translatum dominium, non
inde ſequeretur validitas contractus venditionis, † qui 33
ex tribus ſubſtantialibus perficitur, conſenſu, re, & pre-
cio, l. conſenſu, ff. de action. & oblig. §. precium, §. item
precium, Inſtit. de empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2.
cap. 2. num. 1. & traditio non ſupplet defectum circa ſub-
ſtantiam † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non 34
transfert dominium, vt inquit Valaſch. de iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num. 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt contra-
ctus iàm nullus, aut purificari † conditio declarationis 35
precij, quæ ſuſpendit perfectionem venditionis, iuxta
tradita per Alex. in l. ſi quis arbitratu, num. 4. verſ. eſt in-
ueſtigatio, ff. de verb. oblig. Caroc. de loc. tit. de progreſſ.
& accident. locat. q. 4. num. 26. Surd. decif. 82. num. 14.
verſ. tunc enim, Laiart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5.
& in hoc caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionem 36
precij, venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ,
cum fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat Saly-
cet. in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt. & mox dedu-
cetur.

Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † declara- 37
tione precij, ſi tamen fuit tradita res, contractus vendi-
tionis tranſeat in contractum innominatum, quaſi fuerit
dictum, trado rem, vt tradas mihi precium, & ita agi
poſſe actione in factum, vel præſcriptis verbis, vt docuit
Azo in ſumma in tit. locati num. 1. verſ. nota tamen, quam
doctrinam multùm extollit, Bald. in l. contractus num.
16. verſ. modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. Sen. conſ.
44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1. Menoch. conſ.
93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 2. num. 33.
Nicol. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 97. Bertazzol.
de clauſ. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5.

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos contrà † 38
voluntatem contrahentium tranſire à contractu vendi-
tionis, ad contractum innominatum, dum ijdem con-
trahentes in Inſtrumento ſæpiùs nuncuparunt contra-
ctum emptionis, & venditionis, vt voluit Crot. in l. ſcien-
dum. num. 28. ff. de verb. oblig. Surd. decif. 82. num. 15. Pi-
nel. in rubr. de reſcind. vend. par. 2. cap. 1. ſub num. 25. in
fin. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt.
4. num. 26.

Reſpondebant Domini theoricam † Azonis, & ſequa- 39
cium, procedere, quando non dum ſequuta eſt traditio,
ſed & perfecta executio totius contractus, fructus per-
cepti, & res vſu conſumpta, itaut non poſſit ampliùs
redire in priſtinum ſtatum, tunc enim, ne quis locuple-
tetur cum † aliena iactura, & altera pars ſit in damno, 40
venditor, ſeù locator poteſt agere, ad rem, fructus,
atquè vſum quanti hæc æſtimabuntur ex æquitate, l.
quoties, ff. de præſcript. verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi
cert. pet. & hoc voluit re vera Azo dum dixit, dari hanc
actionem expleto vſu, vel impleto facto, & ponderauit,
Rota decif. 88. num. 24. verſ. ideò autem part. 2. diuerſ. atq.
Salycet. in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt. idquè etiam
meliùs comprobatur ex tex. in l. ſi tibi polienda, ff. de præ-
ſcript. verb. per Azonem deducto, ibi enim fullo tradide-
rat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò nè eſſet in dam-
no precium congruum; per Iudicem debebat taxari, & illi
erat aſſignandum pro mercede, aliàs ipſe fullo fuiſſet in
damno, & alter ſuperlucratus fuiſſet operas fullonis, cu-
ius indemnitati, nequè aliter ſuccurri poterat, † quam 41
per ſolutionem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſe-
parari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis, vt
benè conſiderant, Salycet. & alij alleg. per. Surd. decif. 82.
num. 14. & quidem Soccin. Sen. conſ. 44. num. 9. lib. 1. ac
Bertazzol. de clauſul. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Ni-
col. Moron de fid. tregu. & pac. quæſt. 97. ſignanter obſer-
uant, conſtitutum, hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne
quis locupletetur cum aliena iactura, & quia indemni- 42
tati alterius, aliter conſuli non poteſt, & Pinell. in rub.
de reſcind. vendit. part. 2. cap. 1. n. 23. ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutam facienti ius præſtare
ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente † id æquiſ- 43
ſima regula, l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. quod eſt re-
medium omninò ſubſidiarium, vt per Coſtam. de re-
med. ſubſidiar. remed. 12. In caſu autem præſenti commo-
dè conſuli poteſt venditori, atquè emptori, huic reſtituen-
do, quicquid pro futuro precio declarando datum fuit, † 44

illi rem

Illi rem illæſam cum ſructibus, iuxta dictum Salyc. *in*
l. fin. num. 7. C. de contrahen. empt. ità vt venditori com-
petat rei vindicatio ſi extat, in quod idem verè coinci-
dit ſententia Azonis, atquè ita illam intelliguut, An-
ton. Gomez. *var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9.* Pinel. *in rubr. C.*
de reſcind. vend part. 2. cap. 1. num. 22. Valaſch. *de iur. em-*
phyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc. *de locat. tit. de progreſſ. &*
accident. locat. quæſt. 4. num. 28. Molin. *de contract. diſput.*
337. nu. 17. ad fin. vbi prudenter animaduertit, nequè Va-
laſchum diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Go-
mezius diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis per-
peram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opinio-
ne Azonis. Siquè aliter diceremus nimis temerè elude-
45 retur Conſtitutio Iuſtiniani in *d. l. finali*, vbi expreſsè †
dicit contractum nullum, omnemquè coniecturam reij-
cit, an partes etiam ſenſerint de arbitrio boni viri, & ad-
mitteremus illam diuinationem, quàm ſignanter Iuſti-
nianus in dicta ſanctione reſellit, vt benè per Surd. *de-*
ciſ. 82. num. 12. in fine. Mauent. *conſ. 25. num. 6. in fin.*
46 *lib. 1.* Et per obliquum ſuſcitaretur † venditio, aliàs
nulla ex defectu ſubſtantialium, vt per Pinell. *vbi ſupra,*
num. 22.

Nequè dicatur conſumptum videri precium, dum cen-
ſus in ſolutum per emptorem ſuerunt aſſignati, adeò vt,
non videatur poſſe ſuccurri remedio prædicto reſtitutio-
47 nis precij. Quoniam, cùm ab initio contractus † fue-
rit in implicito ſtatu validitatis, dum poſtea non arbi-
trantibus electis, venditio pro nihilo habetur, vtiquè
cenſus reuiuiſcunt, Caſtrenſ. *in l. ſi quis aliam, num. 4.*
verſ. adde etiam, ff. de ſolut. & fuit reſolutum in *Romana*
Pecuniaria 20. Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D.
meo Pirouano.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto con-
tractum, dum dixerunt *titulo perfectæ venditionis*. Quia
48 ſi contractus † venditionis pro ſui eſſentia, & ſubſtan-
tia requirit certum precium, *l. hæc venditio, §. 1. ff. de*
contrahen. empt. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
49 *empt. & vend.* partes † non potuerunt facere perfectum
illum contractum, in quo ſubſtantia contractus deficie-
bat, ex Surd. *conſ. 52. num. 69.* vbi poſt Dec. tradit con-
50 tractus quoad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium, & applicantur deducta per Alban.
conſ. 15. num. 12. & implicat contradictionem, quod partes
51 habuerint pro perfecto contractum, † & deindè remiſe-
rint perfectionem eiuſdem contractus, nempè certitudi-
nem precij, in Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit facienda,
cùm prima non habuerit effectum, iuxta, Dec. *conſ 340.*
num. 4. circa med. verſ. poſtremo. Soccin. ſen. *in l. ſi quis arbi-*
tratu, num. 28. ff. de verb. obligat. Quoniam dictum Decij,
tunc demùm verum eſt, quando præceſſit promiſſio pura
de vendendo, & deinde ſequuta fuit venditio conditio-
nalis, ſcilicet pro precio taxando per Titium, tunc enim
Titio recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis, † eò quod per venditionem condi-
tionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni puræ, & libe-
ræ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè rectè agitur, vt
aliam venditionem faciat puram, & liberam, vt benè
declarat Ruin. *in d. l. ſi quis arbitratu, num. 27. præſertim in*
verſ. ſed quid erit tunc, ff. de verb. oblig. & conferunt dedu-
cta in *Romana de Caſtellanis, 23. Iunij 1631. coram Reueren-*
diſſimo Domino meo Decano.

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac incer-
titudine precij, licet de Iure Ciuili contractus ſit reſolu-
tus, tamen de æquitate Canonica recurratur ad arbi-
trium boni viri, Soccin. ſen. *l. ſi quis arbitratu, num. 18.*
verſ. poſtremò, Menoch. *de arbitr. Iud. quæſt. 55. num. 51. lib.*
1. & conſ. 93. num. 28. Moron. *de fid. tregu. & pac. quæſt. 98.*
num. 1. Card. Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 40.* Caroc. *de*
locat. tit. de progreſſ. & accident locat. quæſt. 4. num. 20. & 21.
Cephal. *conſ. 159.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 534. num. 15.*
Rot. *deciſ. 462. num. 2. part. 2. recent.* quæ æquitas Canoni-
55 ca † in terris Eccleſiæ præferenda eſt, etiam in materia
prophana, vt per Menoch. *d. conſil. 93. num. 28.* Caroc. *d.*
quæſt. 4. num. 21. in fin.

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C. de con-*
trahen. empt. non poſſe applicari hanc æquitatem Cano-
nicam, prout nec illam ſequuta eſt Rota *in Fauentina Pe-*
cuniaria 31. Ianuarij 1620. coram Eminentiſſimo Domino Car-
din. Pamphilio, & in Romana Fideiuſſionis 12. Ianuarij 1632.
coram R. P. D. meo Pirouano, licèt in vtraquè deciſione age-
retur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſumma
quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc † æquitas al- 57
legata per Venturinos, non reperitur ſcripta, nec ideò
recedendum eſt à tot ſanctionalibus Iuris Ciuilis, quæ
hunc contractum nullum faciunt, ſi non ſequatur decla-
ratio Arbitri, & vbi leges † non ſunt Canonibus contra- 58
riæ iudicandum, eſt ſecundùm leges etiam in materijs
Eccleſiaſticis, *cap. 1. de nou. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum in-*
ſtituta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuantur, &
notat. ibid. Ioan. Andr. *num. 5.* Anchar. *num. 9.* Abb. *num. 2.*
Sanchez *de matrim. lib. 1. diſputat. 6. num. 24.* Statquè regu-
la, quod Iuris rigor ſeruandus eſt vbicumquè † æquitas 59
non eſt ſcripta, DD. *in l. proſpexit, ff qui & à quib.* Franch.
deciſ. 219. num. 6 Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 254. num 9.*
Decian. *conſ. 36. num 43. lib. 1.* vbi, quod Iudices † non ſe- 60
cundùm æquitatem ſui capitis imaginariam debent pro-
nunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex lege ſcripta deduci-
tur; *poſtquàm enim † leges conſtitutæ ſunt, non de ipſis iudi-* 61
care licet, ſed ſecundùm ipſas, inquit Sanctus Auguſtinus
in libro de vera religione, hocquè ſolùm Principi conceſ-
ſum eſt, ex *l. 1. C. de legib.* ibi, *inter æquitatem, & ius*
ſcriptum † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, & 62
oportet, & licet inſpicere.

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt clariùs
appareat, animaduertendum eſſe dicebant Domini, nul-
litatem iſtius contractus, non ſequuta declaratione pre-
cij per Arbitros, non prouenire ſimpliciter ex incertitudi-
ne precij, † quæ incertitudo de iure Canonico venit regu- 63
lariter per Iudicem declaranda, Ruin. *in l. ſi quis arbitra-*
tu, num. 15. ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. *de empt. &*
vend. quæſt. 5. num. 28. Sed ex voluntate partium, quæ con-
ditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenus ſequatur de-
claratio per illam perſonam, cuius iudicium, probitas, &
peritia fuit inſpecta, nequè intellexerunt aliter ſe obliga-
re, quàm prout æſtimator ille arbitratus fuerit, cùm hæc
† ſit natura conditionis, vt ſub certa conditione factum, 64
ſub contraria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond.*
& demonſtr. Ruin. *conſ. 33. num. 3. lib. 3.* Natt. *conſ. 200.*
num. 5.

Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel quia 65
noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta eſt omni-
no conditio appoſita venditioni, tunc ius aliquod quæſi-
tum eſt venditori, ex quo libertatem aſſequitur, nec am-
pliùs cogi poteſt ad vendendũ, vndè non † æquitas, ſed ini- 66
quitas eſſet tollere pacta, & conditiones contrahentium,
ipſiſque inuitis extendere conſenſum ad actum contra-
rium, & peruertere contra † illorum intentionem ſub- 67
ſtantialia contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta*
conuenta, C. de contrahen. empt. & inquit Decian. *conſ.*
36. num. 45. lib. 1. quod non ſinè captione, & diuina-
tione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſequimur, 68
omninò eſſe declinandum monuit Vulpianus *in l. ſi ve-*
ro, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer. & expreſsè Iu-
ſtinianus vetuit in eadem *l. final.* & facit Decian. *vbi ſu-*
pra num. 44

Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iuris rigo- 69
re quoad ſolemnitates, quoad pęnas, quoad quaſdam for-
mulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam verborum angu-
ſtias, vt inquit Mar. Salomon. *in l. 1. ſub num. 16. ff. de Iuſtit.*
& Iur. Sed † tamen conſenſum partium, nunquàm tan- 70
git, nequè relaxat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus
ſcriptis non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus quidem
vberiores, ac benigniores, † ſed tamen rationi conſenta- 71
neos, & non contrarios ipſis legibus accommodando, vt
eleganter explicat Mar. Salomon. *in d. l. 1. num. 29. ff. de In-*
ſtit. & Iur. Bolognet. *in tract. de legib. iur. & æquit. cap. 31.*
num. 4. Hincquè fit, quod quando lex ſpecialiter determi-
nat caſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen- 72
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem,
nunquàm licet ob æquitatem contrariam à legis deciſio-
ne recedere, vt inquit Gambar. *de poteſt. Legat. à later. lib.*
10. num 66. & quando ius quæſitum † eſt parti, nun- 73
quàm ob æquitatem conuenit illud lædere, vel aufer-
re, Bart. *in extrauagan. ad reprimendum, verbo, videbi-*
tur, in fin. Aretin. *in l. ſi ſeruo, §. ſequitur, num. 12. verſ.*
ex quo infertur, ff. de verb. oblig. Corn. *conſ. 197. numer. 5.*
poſt princip. verſ. & quod notat, Bart. *lib. 2.* Felin. *in cap.*
ex parte il ſecondo num. 2. verſ. & Bart. *de offic. deleg.*

Afflict. *deciſ. 361. nu. 37.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 1. tit.*
74 *7. num. 29.* cùm enim † æquitas ſit congruentia quædam in principijs iuris naturalis fundata, vt definiuit Bald. *in l. ſi defunctus, C. de ſuis & legitim.* & ſequuti ſunt Mar. Salomon. *in d. l. 1. num. 29 ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet. d. tract.*
75 *cap. 31. num. 4.* Certè nihil † eſt tàm naturale, & equum, quàm, vt pacta ſeruentur, *l. 1. ff. de pact. l. hoc amplius, in fin. ff. de reg. iur. cap. 1. extra de reg. iur.* & ſic, quod non recedatur à conuentione partium circa precij definitionem, per Arbitros electos faciendam.

Doctores verò, qui ab Informantibus pro Venturinis deducebantur, non loquuntur in terminis, *l. finalis C. de*
76 *contrahen. empt.* quę tàm † apertè determinat contractum reſolui, vt non ſit locus ſubterfugio æquitatis, & vbi agitur de tollenda conditione, appoſita à contrahentibus, & de auferendo iure quæſito.

77 Nam ſcribentes † *l. in vendentis, C. de contrahen. empt. & alij alleg. per* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 534. num. 15.* loquuntur, quando precium fuit collatum in arbitrium alterius ex contrahentibus, qui contractus ſolùm de Iu-
78 re Ciuili nullus, quia cùm ex tali contractu † nulla videatur imponi neceſſitas, neque ideò contrahitur obligatio, vt tradunt *DD. in d. l. in vendentis, & notat* Surd. *decif. 82 num. 10. & conſ. 68. num. 2. & 136. num. 23.* Sed in tali caſu non reſiſtit contraria voluntas contrahen-
79 tium, immò præſumptio eſt, quod pronior futura † ſit voluntas vendentis, vt potius remittatur precium in arbitrium boni viri, & Iudicis, qui candidiore animo taxabit precium, quàm in arbitrium ipſiuſmet emptoris, de cuius intereſſe agitur, & nullitati ex diſpoſitione Iuris faciliùs derogari poteſt per æquitatem, quàm voluntati contrahentium, cùm mitiùs agatur cum lege, quàm cum homine, *l. Celſus, ff. de arbitr.* Neuizan. *conſ.*
80 *2. num. 40.* Menoch. *conſ. 227. num. 34.* & † licere in caſu, *l. in vendentis*, recurrere ad arbitrium boni viri, non autem in caſu, *l. finalis* præcisè notauit Opizon *in repetit. l. ſi quis arbitratu. num. 53. ff. de verb. oblig.*
81 *Archidiaconus verò in c.* † *nulli 1. q. 1.* Butt. *in c. ex parte, num. 7. de cenſ. decif.* Afflict. *337. n. 10.* Coraſ. *in l. qui liberos. num. 92. verſ. ad hæc, de rit. nuptiar.* Cæph. *conſ. 159. per tot.* loquuntur in promiſſione incerta, quæ nulla eſt, reſiſtente ſolùm Iure Ciuili, *l. triticum, l. ſi ita ſtipulatus, ff. de verb. obligat. & notat* Coraſ. *loc. præalleg. num. 88.* non autem voluntate contrahentium, & ſic eadem reſponſione tolluntur, & meritò æquitas intrat in hoc ca-
82 ſu, quia partes promittendo † triticum, aut nauim ſimpliciter, ſeù pro iuſto precio ſimpliciter, & vbi non ſit à determinata perſona declarandum, certè de aliquo tritico, & naui intellexerunt, & certa eſt voluntas contrahentium ex diſpoſitione legis, ſecundùm quam, Iudex ſcit quale ſit iuſtum precium, & ſic etiam mentem contrahentium, dum ſe retulerunt ad iuſtum precium, vt per Bald. *in l. 1. C. de commun. ſeru. manumiſſ.* Roman. *in l. ſi quis arbitratu. num. 8. in fin. ff. de verb. oblig.* Mozz. *de empt. & vendit. tit. de ſubſtantial. contract. empt. num. 27.* neque hic adeſt aliqua conditio poſitiua, quæ reſiſtat, quod ſecus eſt in terminis, *l. finalis, C. de contrahen. em-*
83 *pt.* in quibus Iudex non † poteſt ſupplere defectum conditionis poſitiuæ, nec inueſtigare mentem contrahentium, dum ad particularem Arbitratorum definitionem ſe retulerunt, in quo caſu æquitas aduerſaretur voluntati partium, quæ Aeſtimatoris certi declarationem voluerunt, quemadmodùm è contra fauet in caſu antecedenti, *l. triticum & l. ſi ita ſtipulatus.*

84 Soccinus *autem*, † Menoch. Card. Mantic. Caroc. Moron. *ſuperiùs alleg. in obiect. &* Rot. *decif. 462. num. 2 par. 1. recent.* loquuntur in terminis *l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig.* in quo caſu præcipua eſt ratio, vt recurratur ad arbitrium boni viri, & Iudicis, ibi enim Titius ædificauerat in damnum Caij, promiſerat Titius demoliri, vel reſarcire damnum, iuxta declarationem faciendam à Sempronio, vnde Sempronio non declarante, recurri-
85 tur ad arbitrium boni viri, † & ad Iudicem, non vigore promiſſionis factæ, ſed, quia etiam circumſcripta illa promiſſione, adhuc Titius tenebatur, vel demoliri, vel reſarcire damnum, & ita aderant duo fontes obligationum, primus manabat ex delicto Titij, alter verò ex illius promiſſione, & ſublato ſecundò, adhuc vigebat primus, nempè factum Titij, ex quo tenebatur, vel de opere demoliendo, vel emendatione damni: Immò in terminis etiam *d. l. arbitratu*, † non intrare æquitatem 86
pro recurſu ad Iudicem, quando apparet partes habuiſſe particularem confidentiam de illo Tertio, voluit Ruin. *in d. l. ſi quis arbitratu. num. 15. verſ. niſi fortè dicamus.*

Doctores demùm in † *l. ſi domus, ff. de legat. 1. & in l. 3.* 87
ff. de legat. ſecundo, & alij, non loquuntur in contractibus, ſed in vltimis voluntatibus, in quibus faciliùs recedit ur à perſona electa, † quàm in contractibus, vt dixit Bald. *in l. fin. num. 2. C. de contrahen. empt. & ibi Doctor. communiter*, Ruin. *in l. ſi quis arbitratu. num. 21.* Soccin. Iun. *num. 39.* Opizon. *nu. 41. ff. de verb. oblig.* Caſtill. quotid. *controuerſ. par. 2. cap. 6. num. 48. & 50.* 88

Et ratio eſt, quia in vltimis voluntatibus † liberaliter verba Teſtatoris liberalitatem exercentis, ſunt accipienda, & ſic arbitrium intelligitur pro arbitrio boni viri. In contractibus verò ſtrictè agitur, † quia contrahentes ea humanitate ſe ad inuicem non proſequuntur, qua Teſtator hæredem, & legatarios proſequitur, & ſic lex æquè famulatur, tàm contrahentium, quàm Teſtantium voluntati, diuerſimodè accipiendo verba, † in Teſtatoribus benignè ex amoris dictamine, in contrahentibus ſtrictè, quia in his deficit hæc charitas, *ita* Hug. Donell. *in d. l. ſi quis arbitratu. num. 15. verſ. contrahentes.* 89 90 91

Et ita vtraque parte informante poſt ſeriatam diſputationem reſolutum fuit &c.

Confirmata fuit iſta celebris deciſio coram eodem R. P. D. Merlino, vt habetur infra ſub die 12. Decembris 1633. ¶

R. P. D. M E R L I N O.

Alborchi Canonicatus.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Commiſſio facultatis abſoluendi, ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, contra Clericum, cum clauſulis, renunciato priùs &c. parito iudicato, & refectis expenſis, quando non ſuffragetur, & vt dictis clauſulis dicatur ſactiſtatum, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſulæ, parito iudicato, & refectis expenſis, important conditionem.*
2 *Iuriſdictio, quando eſt conceſſa ſub conditione, ſi non doceatur de implemento conditionis perinde eſt, ac ſi nulla eſſet conceſſa iuriſdictio.*
3 *Iudices Laici, ſunt omnino incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum cauſas.*
4 *Contra Clericum, qui ad Iudicem Laicum recurrit anſam præbet, vt immunitas Eccleſiaſtica violetur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali, temerè, iniuſtè, & de facto ſubijcere.*
5 *Clericus non poteſt trahi ad Iudicem Laicum cum ipſe à foro ſæculari de Iure Diuino, ante omnem conſtitutionem, exemptus ſit.*
Clericus à poteſtate Laicali exemptus eſt, non ſolum ex pluribus Conciliorum Canonibus, & Summorum Pontificum reſcriptis, ſed etiam ex Decretis diuinæ Legis. & num. 5.
6 *Libertatem Eccleſiaſticam, ſi quis violauerit, vt veniam & abſolutionem mereatur, quid agere debeat.*
7 *Et ſi non ſatisfecerit violatæ iuriſdictioni mulctari debet pœna cenſurarum.*
8 *Contra Recurrentes ad Iudices Laicos, ad effectum, vt non poſſint audiri, admittuntur probationes leuiores, & ſtatur ſcripturis etiam informibus.*
9 *Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſpretus eò magis inſurgit, & ex duplicatis recurſibus habitis ad Iudices Laicos contra clericum.*
10 *Verba non ſufficiunt, vbi opus eſt facto.*
11 *Affirmari non dicitur, quod factis negatur.*
12 *Recurſibus habitis ad Iudices Laicos, vt quis dicatur renunciaſſe ad effectum obtinendi abſolutionem, quid requiratur. & num. 13.*

14 *d Velun-*

14 *à Voluntate Principis ea, quæ pendent, an reputentur impoſſibilia.*
15 *Renunciatio verbalis, ſi ſufficeret ad effectum obtinendi abſolutionem ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, facillimè imponeretur Eccleſiaſticæ iuriſdictioni, dum illius violatores, ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferente, contumacem animum, tegerent.*
16 *Obreptio, & ſubreptio ex quo oriatur.*
17 *Commiſſio facultatis abſoluendi, cum narratiua recurſus ſemel tantùm ad Iudices Laicos habiti, non ſuffragatur, dum iterùm recurſus noui fuerunt habiti, cum recurrens nouo excommunicationis vinculo innodatus ſit.*
18 *Venia minus eſt dignus is, qui poſt petitam veniam, iterum in idem crimen incidit, eandem culpam admiſit.*

DECISIO CLXXIII.

DOMINI reſponderunt Didacum non eſſe abſoluendum.

Quoniam cum a Sanctiſſimo Domino noſtro per Breue commiſſa mihi fuerit eiuſdem abſolutio, cum clauſulis, *Renunciato priùs per Didacum attentatis in vim recurſus, parita iudicato, & refectis expenſis*, quæ clauſulæ
1 † important conditionem, *l. atteſtatore, ff. de cond. & demonſtr.* Pariſ. *conſ. 41. num. 14. lib. 4.* Verall. *deciſ. 130. num. 2. par. 1.* Card. Seraph. *deciſ. 655. num. 4.* Dum per Didacum non docetur de purificatione, & implemento huiuſmodi
2 conditionum, ſuſpenſa remanet mihi † data abſoluendi facultas; & perinde eſt, ac ſi hodiè nulla fuerit tributa iuriſdictio, Verall. *d. deciſ. 130. num. 5. par. 1.* Rot. *apud Card. Seraph. d. deciſ. 655. num. 1. & ſeqq. & apud Card. Mantic. deciſ. 343. num. 1. & coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 378. num. 1.*

De non implemento autem dictarum conditionum viſum fuit conſtare, ex eo, quia dum Petrus Paulus inſtetit coram Vicario Arboren. pro executione mandati Rotalis de manutenendo, idem Vicarius ſe excuſauit à munere exequendi, ob impedimentum Saluaguardiæ affixæ exiſtentis tàm in Choro, quàm in præbenda, vt in Summario eiuſdem Petri Pauli num. 2. vnde non amotis Saluaguardijs, non dicitur ſufficienter renunciatum recur-
3 ſibus, indeque Didacus, qui recurrendo † ad Iudices laicos omninò incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum cauſas, *cap. ſi diligenter, de for. compet. c.*
4 *Sacerdotibus, 11. quæſt. 1.* anſam præbuit, vt † Immunitas Eccleſiaſtica violaretur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali, temerè, iniuſtè, & de facto ſubijcere, atque Clericum à foro ſæculari de iure Diuino ante omnem humanam conſtitutionem ex-
5 emptum † ad Iudicem laicalem, non citra nefas trahere præſumpſit, nedum contra tot Conciliorum Canones, & Summorum Pontificum reſcripta, de quibus in *cap. ſolitæ, de maior. & obed. cap. denique 96. diſtin. cap. Iudex laicus, de ſent. excommun. in ſexto, c. noui. de Iudic.* & latiùs cumulatur per Gratian. *cauſ. 11. quæſt. 1. per tot.* ſed & contra tot diuinæ legis decreta relata per eundem Gratian. *c. continua, c. relatum, c. Sacerdotibus, 11. quæſt. 1. & c. futuram, 12. quæſt. 5.* Meritò niſi priùs ſatisfaciat violatæ iuriſ-
6 dictioni, & † libertati Eccleſiaſticæ penitùs retractando recurſus habitos à Iudices laicos, & impedimenta per Saluaguardias executioni mandati Rotalis præſtita, remouendo, ipſe Didacus admiſſæ culpæ veniam, & ab-
7 ſolutionem non meretur; ſed † pœna cenſurarum ab Eccleſiaſtica diſciplina vſurpata contra recurrentes ad Iudices laicos mulctari debet, iuxta *not. in cap. ſi autem, & c. nihil, 11. quæſt. 3.*

Præſertim verò, quia datur aliqualis fumus, & indicium, quòd ſecundos habuerit recurſus ad ſæcularem Magiſtratum, pro obtinenda fructuum perceptione, de quibus quærelatum, & proceſſatum fuiſſe per acta Notarij Auditoris Cameræ conſtat, ex fide Notarij data in Summario Petri Pauli num. 6. & in hac materia recurren-
8 tium † ad Iudices laicos, ad effectum, vt non poſſint audiri, admittuntur leuiores probationes, & ſtatur etiam ſcripturis informibus, & copijs, Card. Seraphin. *deciſ. 1094. num. 2. & 1296. num. 10.* Rot. *deciſ. 398. num. 3. poſt 2.*
9 *vol. conſ. Farin.* vnde maior † inſurgit Eccleſiaſticæ iuriſdictionis ſpretus, & eò magis deneganda eſt illi abſolutio, vt etiam conſiderauit in his terminis Rota *in Oſcen. Pœnitentiariæ die 10. Aprilis 1595. coram Card. Blanchetto.*

Non obſtat renunciatio à recurſibus facta per Didacum, & data in eius Summario num. 1. quoniam verba-
lis eſt illa renunciatio, verba † autem non ſufficiunt, vbi 10
opus eſt facto, *l. non omnes, §. final. ff. de re milit. l. peculium, in princ. ff. de pecul. cap. 1. & 2. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.*
nec dicitur affirmari, † quod factis negatur, ideoque non 11
ſuffragatur ſimplex ceſſio, ſeù renunciatio verbalis, ſed requiritur effectualis, & vera; itaut collitigans nullum habeat impedimentum pro adipiſcenda, vel retinenda
poſſeſſione, † quemadmodum in his terminis, ad effe- 12
ctum obtinendi abſolutionem, reſpondit Rota *in Calaguritana de Bransauilla 9. Iunij 1603. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Regien. Capellæ prima Iulij 1630. coram R. P. D.*
Pirouano; & ſignanter † curandum eſſe, vt remouerantur 13
arma, & inſignia regia, tollendaque eſſe omnia impedimenta; itaut nec de iure, nec de facto nocere poſſint; dixit Rota *in Cæſarauguſtana attentatorum coram Sarniente*, relatam per Lanceil. *de attent. cap. 29. num. 41. & deciſ. 503. num. 4. in fin. & 5. coram ſanct. mem. Greg. XV.*

Nec enim excuſatur ab impedimento; qui remouere poteſt impedimentum quemadmodùm in caſu præſentis Saluaguardiæ ad preces Didaci conceſſæ contrarias eiuſdem preces facilè fuiſſent reuocatæ; nec ideò dicitur hu-
iuſmodi conditio, vel † conſiſtens in voluntate Principis 14
impoſſibilis, prout in ſimili aptè ratiocinatur, Nart *conſ. 50. num. 10. vſque ad fin.* alioquin ſi verbalis ſufficeret re-
nunciatio † facillimè imponeretur Eccleſiaſticæ iuriſdi- 15
ctioni, dum illius violatores ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferente, contumacem animum tegerent, quod tolerandum non eſt, vt animaduertit in ſimili Rota *in Gerunden. iuriſdictionis, & plumborum 5. Decembris, 1629. & in Colonien. Monaſterij 26. Aprilis, 1630. coram me*, de quo contemptu ſuſpicari plurimùm licet in caſu præſenti, ſi Didacus poſt obtentam à Sanctiſſimo commiſſionem, pro abſolutione iterùm recurſus habuit ad ſæculares Iudices, de quibus ſecundis recurſibus non deſunt indicia, quibus datis, reſcriptum etiam pro habenda abſolutione redditur ſubreptitium, quia ſi Papa ſciuiſſet, poſt obtentam per Didacum commiſſionem facultatis abſoluendi, ab eodem fuiſſe habitos nouos recurſus, & illorum vigore perceptos fructus, quos ſe non percepiſſe narrauerat, pro dicta abſolutione, non
reſcripſiſſet, vt abſolueretur, † indeque oritur obreptio, 16
& ſubreptio, Felin. *in c. ſuper literis, num. 8. de reſcript.* Caſſad. *deciſ. 12. num. 14. de præbend.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſput. 21. num. 11. & 17. & diſput. 25. ſub num. 8. verſ. quod ſi dicas*, Dictaque commiſſio facultatis abſoluendi Didacum, cùm narratiua recurſus ſemèl tantùm ad Iu-
dices laicos habiti, ſuffragari non † poteſt, dum iterùm no- 17
uos habuit recurſus, indeq; nouo excommunicationis vinculo innodatus remanſit *ad text. in cap. cum pro cauſa, de ſent. excomm.* & ibi *Gloſ. in verb. tanquàm*, Butr. *num. 14.*
Panormitan. *num. 6.* Minùs enim eſt venia † dignus is, 18
qui poſt veniam petitam iterum in idem crimen incidit, eandemque culpam admiſit, *l. nemo, C. de Epiſc. aud. cum concord.*

Et ita ex defectu ſufficientis renunciationis ad recurſus, Didacum non eſſe abſoluendum, vtraque parte informante, hodiè per Dominos concluſum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Taurinen. Donationis.

Die Veneris 28. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Donatio conditionalis, an pendente conditione poſſit reuocari, & vtrùm hoc caſu pendente conditione, donatio dicatur perfecta. Donatio conditionalis, quando eſt purificata conditio, an retrotrahatur ad diem ſtipulatæ donationis.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas deducitur ex reuolutione actorum.*
2 *Acta verbaliter tantùm, & non citata parte producta, non ſunt transportanda.*
3 *Donatarij primi præferuntur ſecundis.*
4 *Donatio, quando eſt facta ſub conditione, tunc donatario ante euentum conditionis, nullum emolumentum, ſeù ius acquiritur.*
5 *Donatio prima, quando eſt imperfecta, rectè per ſecundam poteſt reuocari.*
6 *Donatio conditionalis, an poſſit reuocari.*
7 *Conditio ſuſpenſiua, quando pendet, nihil ponit in eſſe.*
8 *Ex obligatione conditionali oritur ſpes conſequendi rem obligatam, & debitam in euentum purificatæ conditionis.*
9 *Obligatio, ſeu contractus conditionalis, licet ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi non poſſit.*
10 *Donatio conditionalis pendente conditione reuocari non poteſt.*
11 *Promiſſio de donando ob ſpem, & ius futuræ donationis ipſi Donatorio quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt.*
12 *Menoch in conſ. 388. num. 34. & conſ. 92. num. 74. declaratur, & num. 17.*
13 *Donanti eſt permiſſum reuocare donationem conditionalem, quia donatarius non agit de damno vitando, ſed de lucro captando.*
14 *Per donationem ius transfertur magis irreuocabiliter, quàm per alios contractus.*
15 *Ex diſpoſitione quacunquè conditionali ius quæritur, & ſpes.*
16 *De donatione reuocanda, quando tractatur agitur de damno vitando.*
18 *Cephal. in conſ. 312. & Milan. deciſ. 1. num. 66. declarantur.*
19 *Contractus conditionalis, dicitur verus, & perfectus contractus in natura ſua, vt non ſit locus pœnitentiæ.*
20 *Donatio quando eſt conditionalis, expectandus eſt euentus conditionis, nec donatarius eſt priuandus illa ſpe, in qua ei fuit ius quæſitum.*
21 *Bart. opinio in l. qui Romæ §. Flauius, ff. de verb. oblig. declaratur, & num. 22. Vbi, quod iſta eius opinio, habet quamplures contradictores, & non eſt omnino tuta.*
23 *Donatio conditionalis, poſtquàm fuit purificata conditio, an retrotrahatur ad diem ſtipulati contractus, & num. 24. num 26. & num. 31.*
25 *Conditio illa dicitur caſualis, cuius euentus pendet à caſu.*
27 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, tempus futurum retrotrahit ad præteritum, atquè ad initium actus, & num. 32.*
28 *Retrotractio impeditur, quæ non ſit in præiudicium iuris, tertio quæſito.*
29 *Retrotractio, numquam ſit, quo ad dominium.*
30 *Cauſam ab eodem Domino, ſi duo habeant, melior conditio eſt illius, qui per traditionem rem accepit.*
33 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, operatur, vt fiat retrotractio, etiam in caſibus, qui de ſui natura non retrotraherentur.*
34 *L. quotiès, C. de rei vindic. declaratur.*
35 *Donatarij meritò, illi ſunt præferendi, qui, & titulo, & traditione rei ſunt anteriores.*
36 *Retrotractio ſit reſpectu hypothecæ.*
37 *Retrotractio, quoad hypothecam ſit, etiam in præiudicium tertij, ad cuius fauorem facta eſſet alia diſpoſitio*
38 *Conditionis implementum, ſi non fiat ob eam cauſam, ob quam impleri debet, non dicitur conditio purificata.*
39 *Debitor, ſi donet ſuo creditori, numquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi.*
40 *Clauſula, vltra, eſt incluſiua, & implicatiua præcedentium.*
Dictio, vltra, confirmat, quæ fuerunt inutiliter data, & diſpoſita, num. 40.
41 *Dictio, vltra, poſita in donatione facta à debitore creditori, excludit animus compenſandi cum debito.*
42 *Augendi voluntas non debet operare diminutionem.*

D E C I S I O CLXXIV.

HIERONYMVS Vagnonus de Anno 1617. ſub die 18. Decembris donauit Monacis Sancti Bernardi annuum cenſum ſcutorum 140. percipiendum poſt ipſius Donatoris obitum, caſu quo de illo tempore Monaci Donatarij non poſſiderent redditus ſcutorum 800. vt in ſummario Monacorum num. 1.

Deinde de Anno 1624. ſub die 22. Iunij, idem Vagnonus donauit prædictum cenſum PP. Bernabitis.

Et demùm ſub die 28. Octobris eiuſdem anni 1624. ipſe Vagnonus in teſtamento legauit PP. Bernabitis annuum redditum ſcutorum 1300. præcepto adiecto, vt renunciarent donationi cenſus eiſdem factæ ſub dicta die 22. Iunij, vt in Summario Monacorum num. 6.

Defuncto Vagnono, Monaci Sancti Bernardi per ſententiam Nuncij, & ſucceſſiuè A. C. Meltij obtinuerunt ſibi adiudicari dictum cenſum, donato viſquè de anno 1617. Quam ſententiam, cauſa in Rota introducta, vti validam, & iuſtam, confirmandam eſſe hodiè Domini reſponderunt.

Validitas deducitur ex reuolutione † actorum, ex quibus apparet fuiſſe ſeruata, omnia requiſita per Caputaq. *deciſ. 260. par. 2.* 1

Nec ſubſiſtit defectus transportationis actorum, eo quod deficiat Inſtrumentum, de quo in ſummario num. 5. Quoniam, cum illud Inſtrumentum fuiſſet tantùm verbaliter, † & non citata parte productum, non fuit opus illud transportare, vt reſpondit Rota *deciſ. 561. num. 1. par. 1. recent.* & onus transportationis videbatur incumbere PP. Bernabitis appellantibus. 2

Minùs obſtat defectus citationis, ex eo deductus, quod fuerit citatus ſolus Procurator Generalis, qui non poteſt comparere pro cœnobijs particularibus; quoniam immò fuiſſe citatum etiam D. Guidum de Serguidis, qui coram A. C. produxit ſententiam de partibus, & citationem cum inhibitione obtinuit, atquè oppoſuit de non integra transportatione actorum coram A. C. apparet in extractu pag. 1.

De iuſtitia verò conſtat ex d. Inſtrumento donationis cenſus factæ Monacis Sancti Bernardi, quæ cum ſit anterior per ſeptem ferè annos donationi factæ PP. Bernabitis, Iure merito Monaci † primi Donatarij in conſequutione cenſus donati, ſunt præferendi PP. Bernabitis poſterioribus Donatarijs, iuxta *l. qui potior, l. qui balneum, ff. qui potior. in pignor. habeantur.* Negui. *de pign. par. 5. membr. 2. num. 5.* Gomez. *de contract. tom. 2. tit. de empt. & vend. num. 20. verſ. ſecundò deducitur,* Card. Seraph. *deciſ. 187. num. 1.* 3

Non obſtat, quod donatio facta Monacis Sancti Bernardi eſſet conditionalis, quatenùs ſcilicèt non aſſequerentur redditum annuum ſcutorum 800. & quidem ſub conditione ſuſpenſiua, non reſolutiua, dum ſubſtantiæ donationis, adiecta fuit aſſequtio redditus ſcutorum 800. ante cuius non aſſecutionis euentum, Donatarij † nullum acquirebatur ex donatione emolumentum, nequè ius, ſed in ſuſpenſo remanebat donatio, iuxta *l. cum tale, §. 1. ff. de cond. & demonſtr.* Bald. *conſ. 219. num. 5. lib. 2.* Surd. *conſ. 527. num. 18.* Menoch. *conſ. 388. num. 15. & 27.* qui doctè explicat vim iſtius conditionis ſuſpenſiuæ. Et proptereà pendente hac conditione, cum Monaci Donatarij nullam dicerentur habere actionem, nequè ius pro cenſu donato, & donatio interim eſſet imperfecta, rectè per ſecundam donationem factam PP. Bernabitis, † prima illa donatio potuerit reuocari, iuxtà tradita per Cephal. *conſ. 312. num. 104. & ſeqq. & 134.* Menoch. *conſ. 92. num. 74. & d. conſ. 388. num. 24.* Milanenſ. *deciſ. 1. num. 66. & ſeqq.* Quemadmodùm ſi quis donet Titio fundum, & poſt eius mortem, vel euentum alicuius conditionis † fundum donet Caio, donationem hanc Conditionalem factam Caio liberè poſſe reuocari ſcripſit Bart. *in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. oblig.* quam opinionem veriorem eſſe, & communiorem poſt Menoch. & alios tradit, per Fab. de Anna Iun. *conſ. 52. num. 5. & ſeqq.* 4 5 6

Quoniam per Dominos reſponſum fuit, quod, quàmuis ex obligatione conditionali, conditione ſuſpenſiua,

quæ

7 quæ dicitur imperfecta obligatio,& † nihil ponens in eſſe,
nulla detur actio, & pendente conditione habeatur pro
non ſacta, *l. grege, ff. de pignor. l. pecuniam, ff. ſi cert. pet.* at-
8 tamen certum eſt, ex huiuſmodi obligatione † oriri ſpem
conſequendi rem obligatam, & debitam in euentum puri-
ficatæ conditionis, & talis ſpes poſè obligata, & donata
cenſetur, *§. ex conditionale, Inſtit. de verb. oblig & ibi DD.
omnes, & præſertim* Non. *num. 1. l. ſpem, C. de donat.* Aret.
conſ. 74. n. 9. verſ. ſed his non obſtantibus, & num. 10. Simon.
de Pret. *conſ. 72. num. 27. verſ. ſed inde dicitur donata ſpes,*
Laderch. *conſ. 42. num. 7.* Menoch. *conſ. 388 num. 38. & 39.* La-
ſart. *de decim. vendit. cap. 5. num. 5.* & propterea huiuſmodi
9 obligationem, & contractum conditionalem, † licet im-
perfectam, reſpectu executionis, quæ ante conditionis e-
uentum obtineri non poteſt, eſſe tamen perfectam ad effe-
ctum, vt ab ea recedi non poſſit, colligitur ex *l. neceſſario,
§. ſi ita res, ff. de peric. & commodo rei vendit. Gloſ. in l. 1. C. eod.
tit.* & tradit Bald. ac Salyc. *in l. 2. C. quando liceat ab empt. di-
ſceder.* Alex. *conſ. 40. num. 2. lib. 5.* Cephal. *conſ. 118. num.* 28.
Surd. *conſ. 38. num. 8. & 9. & conſ. 268. num. 50.* Giouagnon.
conſ. 71. num. 15. lib. 1. Bellon. Inn. *conſ. 85. num. 23.* Et in ter-
10 minis donationis conditionalis, † quod pendente conditio-
ne reuocari non poſſit, dixit Couar. *var. reſol. lib. 1. cap. 14.
num. 16. verſ. & ſi reſponderis*, & Rota *apud Card. Seraph.
deciſ. 724. num.* 11. Quemadmodùm etiam promiſſio de do-
11 nando † ob ſpem, ius futuræ donationis ipſi Donatario
quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio
temporis interuallo alterari poteſt, vt voluit *Gloſ. in l. per-
fecta, verbo, non capit, & ibid.* Fulgoſ. *num. 1.* Cyn. *in verbo,
Gloſa quærit,* Salyc. *in verbo, ſed poteſt ſaluari, C. de donat.* &
fuit dictum *in Romana Donationis de Caſtellanis 23. Iunij
1631. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Neque ab hac concluſione recedendum videtur ex eo,
quod Menoch. *conſ. 388. num. 34. & conſ. 92. num. 74.* contra-
rium conſuluerit, prout, & Cephal. ac Milan. in locis ſupra
12 allegatis. Quoniam, vltra quod viſum fuit † aliquibus,
Menochium loqui de conditione poteſtatiua, vt cenſuit
Rot. *in Romana de Mazzatoſtis 23. Iunij 1617. coram Eminen-
tiſſ. D. Card. Veroſpio*, certè parum valida ratione videtur
niti opinio Menochij, dum ſub *num. 40.* diſtinguit inter do-
nationem, & alios contractus, & putat permiſſum eſſe
13 Donanti † reuocare donationem conditionalem, quia Do-
natarius non agit de damno vitando, ſed de lucro captan-
do, & de amittendo dumtaxat beneficio munificentiæ Do-
natoris, non eſſe autem permiſſum alteri ex contrahenti-
bus reſilire, quia agitur de damno alterius, qui iacturam
iuris ex cauſa oneroſa quæſiti ſentiet, ſi reuocetur contra-
14 ctus; Quoniam cum per donationem † ſecundùm eius na-
turam ius transferatur magis irreuocabiliter, quàm ex a-
lio contractu, *arg. l. perfecta, C. de donat. l. penult. C. de donat.
quæ ſub mod.* & ex quacunque diſpoſitione conditionali ius
15 quæratur, † & ſpes, vt ſupra dictum fuit, vtique amiſſio
iuris quæſiti, & radicati, damnum reputatur, Dec. *in l. in eo,
quod velis num. 1. ff. de reg. iur.* Alex. *conſ. 89. n. 13. & conſ. 169.
n. 14. lib. 2.* Ipſeque Donans poſtquam donauit, ita remanet
irretitus hoc contractu, prout alio quocumque etiam ex
titulo oneroſo, & proinde non minùs à donatione, quam
ab alio quocumque contractu conditionali, pœnitentia, &
16 receſſus cenſeri debet prohibitus, cum † æque in donatio-
nis reuocatione agatur de damno. Sed, & in caſu præſenti
ceſſat difficultas, quia donatio iſta ſapit cauſam onero-
ſam, cum Monaci vice verſa obligarentur Donanti ad a-
lendum certum numerum Monacorum in Monaſterio,
prout latiùs in Inſtrumento donationis, in quo habetur,
viciſſim eſſe obligatos Monacos, & Hieronymum, vnde reſul-
17 tat contractus oneroſus, & ſic neque † aduerſatur diſtin-
ctio Menochij, quatenùs ſubſiſteret.

18 Cephal. vero *conſ. 312.* † quem ſequitur Milan. *deciſ. 1.
num. 166.* nequè obſtare videtur, quia conſuluit in caſu, in
quo contrahentes fecerant quædam pacta, & capitula in-
tra certum tempus approbanda, & de nouo facienda, vnde
in vim huiuſmodi reſeruationis, rectè fuit conſultum po-
tuiſſe d. pacta reuocari, & mutari, cum ex defectu volun-
tatis eſſent imperfecta, nec tranſiuiſſent in contractum
abſolutum, quod non videtur dicendum in donatione, &
contractu conditionali, qui dicitur verus, & perfectus
19 contractus, † in natura ſua æquè, ac purus contractus, ad
effectum, vt non ſit locus pœnitentiæ, Crauet. *conſ. 540. n. 6.*
Decian. *conſ. 3. num. 15. lib. 1.* Laderch. *conſ. 42. num. 5.* expe-
ctanduſque eſt euentus conditionis, nec interim priuan-
dus eſt † donatarius illa ſpe, & alea, & in qua fuit illi ius 20
quæſitum, & quidem conſiderabile, & idem Cephal. lo-
quitur, quando reuocatio facta eſt ex conſenſu vtrinſquè
contrahentium, & poſtquàm conditio defecit, vt *num.
105. & 137.*

Bart. verò *in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. oblig.* † non 21
applicatur, quia vult poſſe reuocari donationem factam
tertio abſenti, & non acceptanti, ſiquè fuerit a tertio ac-
ceptata, negat reuocari poſſe, vt plenè declarando Bart.
tradit. Crauet. *conſ. 19. num. 11.* Menoch. *conſ. 489. num. 21.*
atque etiam Fab. de Anna *d. conſ. 52. num. 6.* In propoſita
autem facti ſpecie Donatio facta fuit Monacis præſenti-
bus, & acceptantibus, quibus propterea ius ex tali acce-
ptationi quæſitum tolli minimè potuit, ex ſupradictis;
Vltra quod dicti Bartoli theoricam † quamplures habere 22
contradictores, nec eſſe omninò tutam monuit idem Me-
noch. *conſ. 92. n. 75. & conſ. 489. n. 20.* Galuan. *conſ. 5. n. 51.
verſ. ſed quoniam.*

Quibus poſitis, & firma manente concluſione, quod do-
natio facta Monacis pendente conditione reuocari non
potuerit, non videbatur opus ingredi diſputationem, an
donatio conditionalis, † poſtquam fuit purificata condi- 23
tio, retrotrahatur ad diem ſtipulati contractus; quia, ſi
pendente conditione talem firmitatem habuit, vt reſiſte-
ret cuicunquè poſteriori donationi, & illam irritaret, Do-
natarij primi quàmuis ſub conditione, non egent retrotra-
ctione, ad hoc, vt præferantur poſterioribus Donatarijs, ti-
tulum nullum validum habentibus, quippe, quod, ob ſpem
acquiſitam, & illius reſpectu, donatio ſemper fuit pura,
& ſimplex, quod animaduertendum † eſſe ad effugiendos 24
amfractum fictionis retrotractiuæ prudenter monuit Si-
mon. de Pret. *con. 72. num. 27. in fin.*

Cæterùm, quatenùs etiam ſuper retrotractione inſiſten-
dum eſſet, putabant Domini locum eſſe retrotractioni,
quia conditio illa quatenùs Monaci de tempore obitus
donatoris non haberent redditus, aſcendentes ad ſum-
mam ſcutorum 800. annuorum, eſt conditio caſualis, † 25
cum eius euentus penderet à caſu, *l. vni, § ſin autem, & ibi
DD. ff. de caduc. tollend.* Card. Mant. *de tacit. lib. 16. tit. 41. nu-
11.* Vnde talis conditio, quæ hodie eſt purificata, Monaci
enim non ſunt aſſequuti d. redditum, vt deponunt teſtes in
ſummario num. 6. 7. & 8. non eſt dubium, quod retrotra-
hitur † ad diem factæ donationis, ex vinculis ipſius con- 26
tractus, vt inquit, Bald. *in rubr. extra de ſumma Trinit. n. 17.*
Soccin. Sen. *conſ. 41. num. 1. lib. 4. latè* Pariſ. *conſ. 11. num. 70.
& ſeqq. lib. 1.* Neguſant. *de pign. 2. membr. 5. par. principal.
num. 10. & ſeqq.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 5. &
ſeqq.* Laderch. *conſ. 42. num. 4.* Rimin. Iun. *conſ. 529. num. 50.*
Menoch. *conſ. 851. nu. 38.* & fuit dictum in *Romana de Maz-
zotoſtis 22. Iunij 1626. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, &
conſequenter ſtante huiuſmodi retrotractione, donatio
anterior facta Monacis S. Bernardi ab initio in vim retro-
tractionis pura præualet omninò donationi poſteriori fa-
ctę PP. Bernabitis, vt ſupra fuit deductum.

Quod eò faciliùs admittendum videtur, quia in dona-
tione facta Monacis adeſt clauſula, ex † nunc prout ex 27
tunc, quæ tempus futurum retrahit ad præteritum, atquè
ad initium actus, Alex. *conſ. 111. num. 25. lib. 6.* Neguſant.
de pignor. 2. membr. 2. part. num. 5. Cephal. *conſ. 253. num. 21.*
Cencd. *ſingular. 14. num. 1.*

Nobobſtat, quod dominium cenſus, quod ob penden-
tiam conditionis in Monacos prædictos Donatarios tran-
ſlatum non fuerat, PP. Bernabitis purè per ſecundam
donationem, & realem traditionem fuerit acquiſitum, &
hinc duo ſequantur effectus. Primò, quod impeditur re-
trotractio, † quæ non fit in præiudicium iuris, tertio, quæ- 28
ſiti, ex trad. per Surd. *conſ. 382. num. 79.* Coſta *de retrotract.
cap. 8. caſ. 2. num. 10. & 11.* neque etiam fit † vnquàm retro- 29
tractio, quoad dominium, vt notant DD. *in l. quotiès, C. de
re vendic.* Marcabrun. ab Anguil. *conſ. 105. num. 18.* Coſta
de retrotract. d. cap. 8. caſ. 19. num. 1. Secundò, quod ex duo-
bus habentibus † cauſam ab eodem Domino melior ſit 30
conditio eius, qui per traditionem rem recepit, prout ſunt
Bernabitæ, quam alterius, licèt in titulo præuenerit, vt
ſunt Monaci S. Bernardi, iuxta diſpoſitionem *l. quoties, C.
de rei vendic.* Tiraquell. *de conſtitut. par. 5. num. 21.* Cabal.
conſ. 2. num. 1. lib. 2.

Quoniam quoad retrotractionem in præiudicium Iu-
ris, tertio, quæſiti, quicquid ſi reſpectu dominij ad effectum
conſequendi fructus pro tempore præterito, pendentis
condi-

31 conditionis, decurſos, circa quod æquitas † non patitur, vt
fiat retrotractio, & grauetur tertius poſſeſſor pro medio
illo tempore ſuæ poſſeſſionis, in quibus terminis loquun-
tur Marcabrun. ab Anguill. *d. conſ.* 105. *num.* 18. Co-
ſta *d. caſ.* 19. *numer.* 19. & ita videtur procedere dedu-
cta in *Romana de Mazzatoſtis* 22. *Iunij* 1626. *coram Reueren-
diſſ. Domino meo Decano*, certè ad effectum, vt primus do-
natarius poſt purificatam conditionem, tanquam Domi-
nus ſit præferendus ſecundo Donatario, in conſequtione
rei donatæ, nulla videtur repugnare æquitas, quod fiat
32 retrotractio dominij, ſtante clauſula, † ex nunc, prout
ex tunc, quæ retrahit futurum ad præteritum, vt ſupra
33 dictum eſt, & operatur, vt fiat † retrotractio etiam in
caſibus, qui de ſui natura non retrotraherentur, vt ani-
maduertit Card. Mantica *de tacit. lib.* 14. *tit.* 46. *nu.* 23. Mar-
cabrun. ab Anguill. *conſ.* 105. *num.* 16.

34 Quò verò ad diſpoſitionem † *l. quoties, C. de rei vendic.*
non obſtat Monacis S. Bernardi, quia in vim clauſulæ,
conſtituti, quàmuis conditionalis, iunctæ clauſulæ, ex
nunc, prout ex tunc, Inſtrumento donationis Monaco-
rum inſerti cenſetur in ipſos translata poſſeſſio, ac domi-
nium vſquè ab initio contractus donationis, non ſecùs, ac
ſi eiſdem res ipſa verè actualiter, ac realiter tradita fuiſſet,
35 & ſic meritò † ipſi ſunt præferendi Bernabitis, qui, & in
titulo, & in traditione rei dicuntur poſteriores, ad tradita
per Oldrad. *conſ.* 592. *num.* 3. *& conſ.* 139. *num.* 4. *& ſeqq.* Ri-
min. Iun. *conſ.* 592. *num.* 20. *& conſ.* 529. *num.* 36. *&* 39 Surd.
conſ. 221. *num.* 55. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 172 *num.* 18.
Aldobrand. *conſ. num.* 2. *lib.* 2. Coſta *de retrotract. cap.* 10. *nn.*
8. *&* 9. *benè* Franch. *deciſ.* 213. *num.* 1. Cabal. *conſ.* 2. *num.* 2.
lib. 2. vbi poſt Tiraquell. ait hanc eſſe concluſionem adeò
communem, vt vix contradictorem habeat.

Vel in omnem caſum indubitati iuris eſt, retrotractio-
36 nem † omninò fieri reſpectu hypothecæ, quæ rei primo lo-
co donatæ, cum ſit omninò annexa, rem ipſam ſequitur
in quemcumque poſſeſſorem illa tranſeat, & poſt purifi-
catam conditionem emergit tanquàm anterior, & præua-
let cuicunquè poſteriori hypothecæ, & ſic quòad hypo-
thecam fit retrotractio etiam in præiudicium tertij, ad
37 † cuius fauorem medio tempore fuiſſet facta alia dona-
tio, vel diſpoſitio, iuxta *l. ſi balenum, & ibi Gloſſ. in verb.
conueniſſent*, Caſtrenſ. *num.* 1. *ff. qui potior. in pignor. hab.*
Pariſ. *conſ.* 11. *num.* 83. *& ſeqq. lib.* 1. Gabr. *conſ.* 141. *num* 8.
lib. 1. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 23. *num.* 29. & hanc
ſententiam primo Rota amplexa fuit apud Mohedan.
deciſ. 1. *num.* 1. *de pignor.* & deindè pleniùs firmauit in *Ro-
mana de Mazzatoſtis* 23. *Iunij* 1617. *coram Eminentiſſ. D. Card.
Verospio, & in eadem cauſa ſub die* 27. *Iunij* 1622. *coram bon.
mem. Patriarca Manzanedo, & demùm ſub die* 22. *Iunij* 1626.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, vbi reprobatur Giouagn.
conſ. 35. *num.* 30. *& conſ.* 98. *num.* 11. *lib.* 1. & alij contrarium
ſentientes.

Non obſtat, quod ceſſare debeat retrotractio, eò quia,
nedum non fuit purificata conditio, illa quatenùs Mona-
ci non haberent redditus annuorum ſcutorum 800. ſed o-
mninò defecerint, dum ipſe Hieronymus Donator ſub
dicta conditione, poſtea donauit purè eiſdem Monacis a-
lium cenſum ſcut. 150. vel ſaltèm hinc deſumatur argu-
mentum, quod Donator voluerit hanc ſecundam dona-
tionem compenſari cum prima, & ab onere dictæ prioris
obligationis, factæ in ſupplementum annui redditus ſcu-
torum 800. ſemet eximere, & liberare.

Quoniam placuit reſponſio, quod, cum ex pluribus ap-
pareat, Hieronymum Donatorem non feciſſe ſecundam
donationem ad effectum extinguendi, aut perimendi con-
ditionem argumenti redditus ad ſcuta 800. defecta dici
non poteſt illa conditio, quemadmodùm ſi implemen-
38 tum † conditionis non fiat ob eam cauſam, ob quam im-
pleri debuit, non dicitur conditio purificata, *l.* 2. *in fin. ff. de
condit. & demonſtr.* Card. Mantic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 42. *n.* 18.

Non fuiſſe autem ſecundam donationem per Hiero-
nymum Donatorem factam animo extinguendi condi-
tionem, & compenſandi cum prima donatione cenſus, qui
deinde fuit in PP. Bernabitas translatus, Domini deſu-
mebant. Tùm ex eo, quod ſecundam hanc donationem
fecit per viam ſimplicis, ac puræ donationis inter viuos,
39 vnde benè intrat regula, quod ſi † debitor donet ſuo cre-
ditori, nunquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi,
& debitum extinguendi, *l. etiam, §. ſi debito, & l. ſi verò, ff. de
bon. quæ liber.* Alex. *conſ.* 12. *num.* 5. *lib.* 2. Soccin. ſen. *conſ.*
93. *num.* 21. *lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 142. *num.* 2. *lib.* 3. Tùm
quia Donator in Inſtrumento ſecundæ huius donationis,
aſſeruit, *ſe donare cenſum ſcutorum* 150. *vltrà alios reddi-
tus, ac cenſus iàm per ipſum Monacis donatos*, vt in Sum-
mario num. 5. quæ dictio, *vltrà*, † cùm ſit incluſiua, & 40
implicatiua præcedentium, operatur, vt in hac ſecun-
da donatione, omne id includatur, quod in prima fue-
rat comprehenſum, *l. ſi vltra, C. de fideiuſſ.* Rebuff *in l. ſi
quis ſic dixerit, verſ. Idem in dictione Vltra, ff. de verb. ſign.*
Cephal. *con.* 157. *num.* 11. Menoch. *præſumpt.* 145. *num.* 4. *lib.*
4. Surd. *deciſ.* 285. *num.* 9. *&* 12. vbi, quod confirmat quæ
fuerant inutiliter data, & diſpoſita, & *conſ.* 571. *num.* 1.
Giouagnon. *conſ.* 43. *num.* 18. *lib.* 1. Cened. *ſingul.* 40. *num.* 1.
Et quod per hanc dictionem † excludatur animus com- 41
penſandi cum priori debito, conſuluit Fuſar. *conſ.* 7. *num.*
12. Tùm demùm quia Donator in Teſtamento, poſt di-
ctam ſecundam donationem, condito, legauit PP. Ber-
nabitis ſummam annuorum ſcutorum 1300. præcepto a-
diecto, vt renunciarent donationi cenſus ijſdem factæ,
etiam priùs in fauorem Monacorum emanatæ, vt in
Summario Monacorum num. 4. ſignum, quod Teſtator
voluit donationem cenſus, factam Monacis, ſubſiſtere, &
effectum habere, non obſtante donatione facta PP. Ber-
nabitis, quam intellexit eſſe reſolutam, indequè exclu-
ditur præſumptio, quòd Teſtator voluerit primam dona-
tionem cum altera compenſari, è contra verò idem Te-
ſtator in eodem Teſtamento, pluriès aſſeruit, & profeſſus
eſt, ſe velle augere introitus Monacorum vltra ſcuta an-
nua mille, vt deponunt teſtes in Summario num. 2. &
3. vndè congruit illi enixæ voluntati præſumptio, quod
per ſecundam donationem non voluerit reuocare primam
cenſus donationem, ne voluntas † augendi operetur 42
diminutionem, contra *l. ſi à milite, §.* 1. *ff. de militar. teſta-
mento, l. legata inutiliter, ff. de leg.* 1. *l. cum tale, ff. de condit.
& demonſtr.* præſertim quia cum ſcutis 600. aſſignatis
pro erectione Monaſterij, iungendo vtramquè donatio-
nem, nempè primam ſcutorum 140. & ſecundam ſcu-
torum 150. conflatur ferè ſumma ſcutorum mille, ad
quam augere velle redditus Monacorum declarauit Te-
ſtator.

Et ità vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. DVNOZETTO.

Veruiana Fideicommiſſi.

Die Veneris 28. *Ianuarij* 1633.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum qualiter probetur. De-
monſtrationes, quæ non concludant iden-
titatem bonorum. Confuſio bonorum, ex
cuius facto accidit, tenetur bonorum i-
dentitatem probare.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorum, vt probetur, ſufficiunt duæ tantùm
demonſtrationes.*
2 *Demonſtrationes non concludunt identitatem certorum
bonorum, ſi alijs bonis conueniant, & num.* 3.
4 *Bonorum confuſione ſtante, concludens debet eſſe proba-
tio identitatis.*
*Demonſtrationes æquiuocæ, non ſufficiunt ad proban-
dam identitatem bonorum, num.* 4.
5 *Bonorum confuſio ex cuius facto proceſſit, ei incumbit
onus probandi antiqua confinia.*
6 *Auctoris dolus, non debet extendi ad ſucceſſores.*

DECISIO CLXXV.

IOANNES de Amatis vigore fideicommiſſi q. Bartho-
lomæi eius aui paterni, ex *remed. l. fin. C. de edict. D. Adr.
toll.* fauorabilem à D. de Roſis obtinuit ſententiam, per
quam ei conceſſa fuit immiſſio in poſſeſſionem Tenutæ,
nuncupatæ, *il Colle Mauſoleo*, per DD. de Philonardis
tertios poſſeſſores detentæ. Cauſa poſtmodùm in gradu
appellationis ad Rotam deuoluta, mihique commiſſa;

Dubitaui,

Dubitaui, an dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda.

Pro infirmatione pro parte DD. de Philonardis plura allegabantur, & præcipuè vltra nullitatem ex defectu citationis, dicebatur ſententiam eſſe iniuſtam. Primò, quia non fuit probata identitas bonorum, Secundò, quia erant priùs faciendæ detractiones, quæ Proſpero filio fideicommittentis, & auctori DD. de Philonardis competebant. Tertiò, ex quo prædictus Ioannes, vti hæres eiuſdem Proſperi venditoris bonorum controuerſorum, non potuit alienationem per eum factam ad fauorem prædictorum de Philonardis impugnare, cum vires hæreditatis ſuppetant.

Verùm DD. omiſſis alijs ſolummodò inſtiterunt ſuper identitate bonorum, de qua minimè conſtare reſponderunt; Ea moti ratione, quia licet ad illam pro-
1 bandam † plures concurrant demonſtrationes; quarum duæ tantùm regulariter ſufficiunt, iuxta theoricam, Bart. *in l. demonſtratio falſa, num. 14. & ſeq. ff. de condit. & demonſtr.* Crauett. *conſ. 112. num. 3.* Surd. *conſ. 44. num. 20.* Rot. *coram Greg. XV. deciſ. 575. num. 4. cum ſeq.* Tamen, cùm prædictæ demon-
2 ſtrationes † etiam alijs bonis in eadem Tenuta ſitis conueniant, non concludunt identitatem, quæ plenè probari debet, *deciſ. 295. num. 8. & ſeq. par. 1. rec.* Crauett. *conſ. 293. num. 7.* Rota *in Nucerina prædij 25. Iunij 1618. coram bon. mem. Sacrato, & in Ariminen. fideicommiſſi 20. Iunij 1622. coram bon. mem. Buratto.*

Maxime, cùm in præſenti caſu contraria concurrat præſumptio ex eo deſumpta, quod teſtes pro parte Ioannis examinati, vno ore concludunt, fideicommittentem in dicta Tenuta Mauſolei, vnicum tantùm prædium poſſediſſe, & tamen ex depoſitionibus eorundem teſtium ex inuentario, & ex confinibus ſpecificatis in eadem ſententia, de qua agitur conſtat, Ioannem vnum prædium in eadem Tenuta poſſidere; vnde niſi
3 doceat de titulo ſuæ poſſeſſionis, † ſemper contra eum militat præſumptio, quod d. prædium ſit illud idem, quod à fideicommittente poſſidebatur, Bald. *conſ. 89. num. 4. lib. 1.* Peregr. *de fid. art. 44. num. 22. & conſ. 48. num. 2. & 13. lib. 1.* Natt. *conſ. 235. num. 17.* Rot. *part. 2. recent. deciſ. 131. ſub num. 5.* Mareſc. *var. reſ. lib. 1. cap. 12. num. 36. & 49.*

Quæ omnia eò fortiùs viſa fuerunt in præſenti caſu procedere, quia prædium ſuper quo fuit data immiſſio, non reperitur diſtinctum, & ſeparatum ab alijs, prout à Ioanne non controuertitur, ſed illud fuiſſe confuſum,
4 & incorporatum cum alijs prædijs; Vnde hac ſtante † confuſione, concludens debet eſſe probatio identitatis, nec prædictæ demonſtrationes vti æquiuocæ, ſufficiunt, Grau. *d. conſ. 293. num. 7.* Mareſc. *var. reſol. lib. 1. cap. 12. num. 22.* & meliùs *num. 32. & 33.* Rot. *d. deciſ. 295. num. 8. & 9. par. 1. recent.*

5 Nec obſtat replicatio, quod confuſio † proceſſerit facto DD. de Philonardis emptorum, quo caſu eis incumbit onus antiqua confinia probandi, niſi immiſſionem pati velint in totum corpus bonorum, iuxta opinionem Angel. *in l. ſi in rem. num. 4. ff. de rei vend.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 618. num. 49* Adden. ad Greg. *deciſ. 575. num. 11. in fine,* Rot. *in Bononien. fideicommiſſi de Deſiderij. 7. Maij 1629. coram R. P. D. meo Merlino.*

Etenim placuit reſponſio, quòd, cùm confuſio primæua fuerit facta à Proſpero prædicti Ioannis patre, qui plura bona emit, & ſimul incorporauit, illaq. poſtea ſic incorporata vendidit Philonardis, confuſio prædicta non poteſt dd. Philonardis præiudicium afferre. Et ratio eſt, quia pœna, quæ per confuſionem irrogatur, fundatur in dolo, vel præſumpta culpa eius, qui malitio-
6 sè confinia mutauit. Qui † quidem dolus, licèt cadere potuerit in Proſperum emptorem dd. bonorum, non tamen extendi poteſt in Philonardos ſucceſſores, qui proptereà ad d. confinium indicationem non tenentur, Alber. *in d. l. ſi in rem. num. 5. in fin. ff. de rei vendic.* Angel. *loco ſupracit. num. 4.* Rot. *in Tudertina fideicommiſſi 16. Iunij 1608. coram bon. mem. Manzanedo, & in Romana de Spinoſis 10. Maij 1623. coram R. P. D. Pirouano.*

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fauentina, ſeù Cæſenaten. fideicommiſſi.

Die Lunæ 14. Februarij. 1633.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia euictionis, ſcilicèt, quando teſtator promiſit de euictione, an eius hæres ad hoc etiam teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Actiones tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeunt in, & contra hæredes.*
2 *De euictione, quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*
3 *Teſtator, quando de euictione tenetur, tunc non ſolùm eius hæres etiam ad hoc tenetur, ſed pariter hæres hæredis.*
4 *Probatio maior dari non poteſt, quàm propria confeſſio.*
5 *Promiſſio alicuius, quando ſuffragetur omnibus intereſſe habentibus.*
6 *Dos, quando incipit à traditione, non autem à promiſſione, ſi non conſtet de dolo, aut mala fide, dans non tenetur de euictione.*
7 *Euictio, quando eſt promiſſa expreſsè, tunc ſufficit, ad hoc, vt promittens obligetur.*
8 *Euictio, quando euenit ex natura rei, non venit in generali promiſſione de euictione.*
9 *Limita, niſi verba promiſſionis ſint vniuerſalia, & prægnantia.*

DECISIO CLXXVI.

IVLIA de Balneo in teſtamento ſub quo deceſſit, inſtituit hæredem Io. Paulum eius filium, cui ſine filijs decedenti pro medietate, ſubſtituit Lauram filiam, ac pro altera Conuentum S. Dominici de Cæſena: Nupſit deinde Laura Ioanni Maſino, cui Ioannes de Naldis pater dedit in dotem Prædium, de quo agitur, d. fideicommiſſo Iuliæ ſubiectum, quod tamen liberum eſſe, ac defendere, & disbrigare ab omni onere promiſit.

Obijt Io. Paulus ſinè filijs, obijt etiam Ioannes de Naldis, hærede inſtituto Alexandro fratre: Quare, cum Conuentus prætenderet fuiſſe purificatum fideicommiſſum ad ſui fauorem, egit pro vindicatione medietatis d. Prædij contra dd. Lauram, & Maſinum eius maritum, qui litem deinde intimarunt Horatio de Naldis hæredi Alexandri fratris, & hæredis d. Ioannis, qui de euictione promiſerat, qui Horatius lite in ſe ſuſcepta, cum dd. fratribus concordauit, ceſſionemque iurium ad ipſos ſpectantium ſuper d. fideicommiſſo reportauit. Vita functo Horatio, Franciſcus, & Alexander eius filij, & hæredes pulſati ad reddendam rationem de bonis Lauræ adminiſtratis per d. Horatium, fulti hac ceſſione Conuentus, exceperunt de d. fideicommiſſo prætendentes illius vigore medietatem d. Prædij ad ipſos ſpectare, & ſic non teneri de illa reddere rationem. Quapropter propoſito dubio, An conſtet de fideicommiſſo d. Iuliæ, quod eis ſuffragetur. Cenſuerunt DD. conſtare de fideicommiſſo, ſed tamen eis non ſuffragari.

De fideicommiſſo ſiquidem non poteſt dubitari, nam de eo conſtat ex publico inſtrumento, in quo d. Conuentus poſt obitum Ioannis filij teſtatricis ſine filijs legitur ſubſtitutus in medietate prædij, de quo agitur, & hoc vtraquè pars etiam videbatur admittere. Difficultas igitur reducebatur ad aliam partem dubij, nempè ad releuantiam d. fideicommiſſi, de qua, vt dixi, DD. dixerunt non conſtare ad fauorem dd. Ceſſionariorum.

Nam cum Ioannes de Naldis pater Lauræ promiſerit de euictione huius prædij, ſequitur quod filij Horatij eius vt ſupra hæredes de tali euictione teneantur, cum † 1
actiones tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeant in, &

contra

contra hæredes, vt *tot. tit. C. vt act. ab hæred. & cont.*
hæred. & ſic ipſis agentibus ex d. iure ceſſo ad hoc præ-
dium, obſtat huiuſmodi obligatio eorum authorum ex
2 *reg. Quem † de euict.* tenet actio, eundem agentem
repellit exceptio *l. vindicantem, ff. de except.* Surd. *conſ.*
15. *num.* 3. *& conſ.* 70. *num.* 16. Socc. Iun. *conſ.* 128. *nu.*
11. *lib.* 1. *& fuit dictum in vna Maceraten. ceſſionis* 17.
Martij præteriti coram R. P. D. meo Merlino: Quæ
3 quidem concluſio locum † habet non ſolùm in primo
hærede, ſed etiam in hærede hæredis, Barſi *dec. Bonon.*
dec. 64. *num.* 50. Mangil. *de euict. q.* 112. *num.* 3. Fuſar.
q. 557. *num.* 5.

Non obſtat, quod non probetur Horatium eſſe hæ-
redem Ioannis, ex quo non probatur Alexandrum ex
cuius perſona venit Horatius fuiſſe d. Ioannis hæredem,
quia vltra confeſſionem, de qua in tranſactione, io
qua ipſe ſe talem fatetur, datur etiam in Summario
alia confeſſio eiuſdem Horatij ſe pariter hæredem Ioan-
nis aſſerentis, Ex quibus duplicatis confeſſionibus reſul-
4 tat ſufficiens probatio, quod ſit hæres cum † nulla ma-
ior detur probatio confeſſione, *l. cum te, C. de tran-*
ſact. cap. per tuas, de probat. cap. ſi cautio, de fid. inſtr.
Rot. *coram Greg. XV. deciſ.* 143. *num.* 3. *& deciſ.* 98. *num.*
2. *part.* 2. *recent.*

Nec obſtat, quod bona Ioannis fuerint confiſcata de
anno 1533. & de anno 1543. d. Alexander emerit bona à
Fiſco, ex quo infertur ipſum Alexandrum fuiſſe ſucceſ-
ſorem io bonis Ioannis vigore acquiſitionis bonorum à
Fiſco, non autem titulo hæreditario: Quia cum teſta-
mentum Ioannis in quo inſtituitur hæres Alexander,
fuerit factum de anno 1549. & ſic poſt dictam confiſcatio-
nem, non implicat dictum Alexaodrum fuiſſe d. Ioan-
nis hæredem.

Minùs obſtat, quod euictio fuerit promiſſa Ioanni
Maſino marito Lauræ, non autem ipſi Lauræ, ideò-
què talem promiſſionem hæredinus Lauræ non ſuffraga-
ri; Quia † cum d. promiſſio habeat clauſulam, Pro
5 quibus &c. & obligatio ſit in forma Cameræ, in qua
Notarius ſtipulatus fuit pro omnibus intereſſe habeoti-
bus, ea ſuffragatur, Grat. *conſ.* 12. *num.* 7. *vol.* 1. *&*
fuit dictum in cauſa Rom. fid. 28. *Ianuar.* 1577. *coram*
Robuſterio, & apud Zacch. *deciſ.* 97. *num.* 1. Et pro-
pterea cum dicta ſtipulatio Lauram etiam implicitè
afficiat, illi etiam d. promiſſio fauet, & eius hære-
dibus.

6 Nec releuat, quod quando † dos incipit à traditio-
ne non autem à promiſſione ſi noo conſtat de dolo aut
mala fide, daos non tenetur de euictione, *l. final. C.*
de iur. dot. Quia cum in hoc caſu adſit expreſſa pro-
miſſio de euictione, non eſt opus aggredi hanc quæſtio-
7 nem, cum ſufficiat dicere euictionem † fuiſſe expreſsè
promiſſam, & propterea promittentem ligare ad *tex. in*
cap. qualiter, de pact.

Demum non obſtat, quod euictio in cauſa fideicom-
8 miſſi tanquàm proueniens ex natura † rei non veniat
generali promiſſione euictionis, Rot. *deciſ.* 152. *num.*
4. *& deciſ.* 211. *num.* 5. *part.* 2. *diuerſ.* Quia quan-
do verba promiſſionis ſuot vniuerſalia, & prægoan-
tia, qualia ſunt iſta (promiſit eſſe liberum, & defen-
dere, liberare, & diſbrigare ab omni onere, &c.) †
9 comprehenditur etiam caſus euictioois prouenientis ex
fideicommiſſo, vt in iiſdem deciſionibus admittitur cum
ibi alleg.

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria in cauſa prophana, vt conce-
datur, quid ſufficiat. Articuli, quan-
do non ſint admittendi. Et afferuntur
nulla ſigna ex quibus probatur, quod
aliqua Eccleſia ſit Cathedralis. Tradi-
tiones à maioribus confirmatæ ſunt ir-
refragabiles, & in Eccleſijs particula-
ribus ſuam habent auctoritatem, vt in
iure obtinent conſuetudines, moribus
utentium receptæ.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſoria in cauſa prophana, vt concedatur, non requiritur releuantia omnium articulorum, cum vnius releuantia ſufficiat.*

2 *Remiſſoria in cauſa prophana, quando conceditur non requiritur fumus probationis.*

Probatio, probationem non excludit. num. 2.

3 *Remiſſoria non denegatur propter præſumptionem ſolius calumniæ.*

4 *Articuli non ſunt admittendi, quorum probationes non concluderent ad victoriam cauſæ.*

5 *Feſtum dedicationis Eccleſiæ in Eccleſia Cathedrali celebratur.*

6 *Decimas exigendi facultas in toto Territorio ſpectat ad Eccleſiam Cathedralem.*

7 *Sacramentorum omnium indiſtincta adminiſtratio pertinet ad Eccleſiam Cathedralem.*

8 *Obſeruatio traditionum Eccleſiaſticorum Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſententijs, & auctoritatibus, quanta ſit.*

9 *Traditiones à maioribus confirmatæ ſunt irrefragabiles.*

10 *Traditiones in Eccleſijs particularibus ſuam habent auctoritatem, vt in iure obtineat conſuetudines, moribus vtentium receptæ.*

DECISIO CLXXVII.

CVM pro parte Capituli Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ
peteretur remiſſoria ſuper articulis continentibus
actus, geſta, priuilegia, conceſſiones, enunciatiuas,
ritus, & cæremonias, denotantia illus maioritatem, &
prærogatiuam: die 21. Iunij ſuperioris anni * propoſui
dubium: An ſuper huiuſmodi articulis danda eſſet re-
miſſoria. Et Domini ex rationibus tunc deductis, ne-
gatiuè reſponderunt. Verùm propoſita ſæpiùs cauſa ſu-
per ijſdem, nonnulla videbaotur ſuadere conceſſionem
remiſſoriæ: videlicet qualitas † cauſæ: quæ cùm ſit 1
prophana, non exigit releuantiam omnium articulo-
rum: cùm voius, vel alterius articuli releuantia ſuffi-
ciat. Minuſquè requirit fumum † probationis: ſed con- 2
cedi, & expediri conſueuit, etiamſi probationes alte-
rius partis contrarium concludant: ea ratione, quod
probatio probationem non excludit. Attento præſertim,
quòd cauſa coram me vertatur in tertia inſtantia, quod-
què per ſolius † calumniæ præſumptionem remiſſoria in 3
hoc Tribunali non ſoleat denegari.

Aliqui verò ex Dominis conſiderabaot, quod quàm-
uis contenta in huiuſmodi articulis tenderent ad eluden-
dum pleraquè admioinula, adducta pro parte Eccleſiæ
B. Mariæ de Pilari: attamen Deciſio Reuerendiſſimi
Domini Decani, * ſuper qua emanatunt ſententiæ, vi-
detur iuſtineri poſſe ex alijs probationibus diuerſis, à ma-
teria articulata. Ideoquè † ne admitterentur articuli 4
quorum probationes oon concluderent ad victoriam cau-
ſæ, *l. ad probationem, C. de probat. l.* 1. *ff. de inoff. te-*
ſtam. cap. cum contingat, vbi gloſ. & Bald. *num.* 1. *de offic.*
deleg. Old. *conſ.* 316. *num.* 1.

Fuit hodiè reſolutum, vt circumſcriptis pro nunc pro-
bationibus Eccleſiæ B. Mariæ, quoad contenta in arti-
culis datis, iterùm ſuſcipiatur diſputatio ſuper negocio
principali.

Quàmuis enim ſublatis Codice Moralium Sancti Gre-
gorij: denominatione Aulæ Valerianæ, in memoriam
reſideotiæ Valerij Epiſcopi Cæſarauguſtani ædificatæ: ac
inſcriptione appoſita ſub lapideo ſigno Agni gerentis ve-
xillum: necnon exiſteotia Cappellani Maioris, & Cam-
panæ, quam vocant interdicti, de quibus in dictis arti-
culis, videantur corruere pleraquè adminicula in Deci-
ſione Reuerendiſſimi Domini Decani, ex præmiſſis con-
geſta ad firmandum, quod Eccleſia B. Mariæ antiquitùs
fuerit

fuerit Cathedralis. Nihilominùs ex alijs, quæ in dictis
articulis non continentur, ſuperſunt adhuc argumenta:
quibus idem ſtatus Cathedralitatis prætenditur poſſe pro-
bari: nimirùm antiqua traditio, tàm Hiſtoricorum,
quàm aliorum Scriptorum narrationibus, ac teſtimonijs
comprobata: inſcriptura extrà Codicem Moralium conſi-
derata: ſimplex dicti Agni ſignum, circumſcripta il-
lius inſcriptione, conſideratum: enunciatiuæ in literis
Apoſtolicis, maximè Gelaſij Secundi, ſimul cum lite-
ris Pet. Librani Epiſcopi, ac ſententijs antiquis conten-
5 tæ: conſuetudo inueterata celebrandi Feſtum † Dedi-
cationis Eccleſiæ B. Mariæ ipſo eodem die, quo Dedica-
6 tio Eccleſiæ Cathedralis celebratur: facultas exigendi †
Decimas in Territorio Cæſaraugustano: mutua in ſe-
peliendis vtriuſquè Eccleſiæ Canonicis officia: omnium
7 Sacramentorum, prout in Cathedrali † indiſtincta ad-
miniſtratio: ac deniquè prærogatiuarum, & præemi-
nentiarum in proceſſionibus, & ſeſſionibus æqualitas:
quæ omnia etiam teſtibus iudicialiter examinatis fuerunt
comprobata.

Ex his igitur videbitur, an ſufficienter firmari poſ-
ſit, quod de traditione dictæ antiquæ Cathedralitatis
Eccleſiæ B Mariæ, quaſi per manus acceptæ referunt
vltrà 50. authores, non modò Hiſpani, ſed etiam alia-
rum nationum Hiſtorici, cumulati in dicta Deciſione
Reuerendiſſimi Domini Decani: quod ſcilicèt ab aduen-
tu S. Iacobi Apoſtoli, & miraculoſa B. Mariæ, quam
ipſe meruit, apparitione ſumpſerit initium. Et an
huic traditioni deferendum eſſe ſuadeat conſtans de ea
8 Eccleſia in Hiſpaniis profeſſio: itaut in caſu propoſito †
applicari poſſint, quæ de obſeruatione traditionum Ec-
cleſiaſticorum Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſen-
tentijs, & auctoritatibus, vt S. Auguſtini in Epiſtola ad
Ianuarium, relata *in c. Catholica, vbi gloſ. 11. diſtinct.*
Sancti Hieronymi ad Lucinam, relata *in cap. vtinam, di-
ſtinct. 76.* Nicolai Magni Pontiſ. *in cap. ridiculum, 12. di-
ſtinct.* & aliorum, quos cumulat Greg. Tholoſ. *in repub.
lib. 12. cap. 9. ſub num. 4.* ex Baſilio Magno docens, tradi-
9 tiones † à maioribus confirmatas, eſſe irrefragabiles.
10 Quas etiam in Eccleſijs particularibus ſuam habere † au-
ctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus
vtentium receptæ, tradit Azor. *Inſtit. Moral lib. 8. cap. 4.
quæſt. 4.* & in terminis Pater Murilio lib. de hac Eccleſia,
latè proſequitur materiam *cap. 1. 2. 3. & 5.*

Quòd ſi ex præmiſſis fortè reſultaret ſufficiens proba-
tio Cathedralitatis dictæ Eccleſiæ, à Diuo Apoſtolo in-
ſtructæ, quo tempore Chriſtianis in vno eodemquè lo-
co, vel Ciuitate, nequè amplas, neque plures Eccleſias
habere permiſſum erat: inde faciliùs quoquè capi poterit
reſolutio: Quòd præſumptio primordialis ac originariæ
Cathedralitatis Eccleſiæ S. Saluatoris, vſquè ab initio
referri debeat ad initium illorum temporum, quæ ſub-
ſecuta fuerunt ſtatum Cathedralitatis alterius Eccleſiæ:
quodque Eccleſiæ S. Saluatoris, eorundem poſteriorum
temporum reſpectu, conueniat antiquitas, de qua in de-
nominationibus antonomaſticis, & alijs in dicta Deciſio-
ne Reuerendiſſimi Domini Decani latè deductis.

Et ita vtraquè, &c.

* Et deciſio 142. ſupra in hac eadem parte.

* Ideſt ſub die 1. Martij 1630. & eſt deciſio 353. par. 5.
recent.

EMIN.[mo] ET REV.[mo] D. CARD. VBALDO.

Romana Cæſalis de Caualerijs.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Diſpoſitio captatoria, an valeat, & quæ
dicatur.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia tranſitum facit in rem iudicatam, ob non
interpoſitam appellationem intra tempus præfixum.*
2 *Reſtitutioni in integrum non eſt locus, quando clara
eſt validitas, & iuſtitia ſententiæ.*
3 *Sententiæ validitas, redditur clara, ex reuolutione a-
ctorum.*
4 *Diſpoſitio captatoria eſt à iure improbata.*
5 *Diſpoſitio, quando dicatur captatoria.*
6 *Diſpoſitio, ſi recipiat conſeruationem agnationis, ideò
tanquàm facta ad bonum finem, & effectum, non
cenſetur captatoria.*
7 *Ruin. in conſ. 20. num. 10. & ſeqq. lib. 2. declara-
tur.*
8 *Bonus finis, & effectus non ſuffragatur ad ſuſtinen-
dum actum à iure improbatum.*
9 *Captatoria voluntas, nec ad fauorem piæ cauſæ ſu-
ſtinetur.*
10 *Bart. opinio reijcitur.*
11 *Text. in cap. cum tibi de teſtament. declaratur. &
num. 12.*

D E C I S I O CLXXVIII.

VISVM fuit Dominis conſtare de re iudicata, non
autem de cauſis reſtitutionis in integrum. Ratio pri-
mi dicti fuit, quia cum ſententia lata fuerit ſub die 27 Se-
ptembris, Appellatio autem fuerit interpoſita ſub 12. O-
ctobris, euidenter conſtat dictam appellationem non † 1
fuiſſe interpoſitam intra legitima tempora, nempè intra
decem dies, & conſequenter dictam ſententiam tranſitum
feciſſe in iudicatum Auth. *hodiè, C. de appellat. c. quod ad
conſultationem, de re iudic.* Ratio autem ſecundi dicti fuit,
† quia cum clara ſit validitas, & iuſtitia eiuſdem ſenten- 2
tiæ non eſt locus reſtitutioni in integrum. Rot. *deciſ. 1. de
reſtit. in integr. deciſ. 132. num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 134.
num. 1. poſt 2. volumen conſil.* Farinac. & Add. *ad deciſ. 459.
ſub num. 11. ſan. mem. Gregorij.* Validitas † quidem reddi- 3
tur clara ex reuolutione actorum, iuxtà *vulgatam deciſ.
260. part. 2.* apud Verall. Iuſtitia quoque eſt euidens ex
deciſ. in hac cauſa facta coram me ſub die 25. Iunij ſupe-
rioris anni, * in qua fuit concluſum Octauio denegandam
eſſe immiſſionem vigore ſubſtitutionis olim factæ per
Bernardinum in ſuo teſtamentum cum dicta diſpoſitio
Bernardi ad fauorem filiorum Domitij concepta ſub con-
ditione quatenùs Domitius ſimilem ſubſtitutionem face-
ret ad fauorem filiorum ipſius Bernardi, fuerit † captato- 4
ria, ideoquè à iure improbata ex latè deductis in eadem
deciſ. quibus addi poſſunt Caſtill. *quotid. controuerſ. iur.
par. 2. cap. 6. num. 3. & 4.* vbi contra Caſtren. *in l. captato-
riæ, ff. de legat. 1.* & infinitos illius Aſſeclas, quos ipſe
Caſtill. enumerat ad finem, latè defendit ſolam diſpoſi-
tionem, de qua in caſu iſto, † dici propriè captatoriam, ex- 5
cluſis eis quæ in alienæ voluntatis arbitrium, vt alterius
mentis ſecretum conferuntur, quas non eſſe captatorias
pluribus proſequitur, cuius etiam opinionis fuit Anto-
nius Faber *de errorib. Pragmaticorum par. 3. decad. 51. er-
ror. ad med. 4. verſ. Atq. in eo primum, & error. 5.*

Nec obſtat, quod dicta diſpoſitio reſpiceret conſerua-
tionem bonorum in agnatione, † Ideoque tanquàm ad 6
bonum finem, & effectum facta, non cenſeatur captato-
ria vt in puncto tenuit Ruin. *conſ. 20. num. 10. 11. & 12.*
Quia vel opinio iſta Ruin. non eſt tuta, cum in contra-
rium expreſsè vrgeat diſpoſitio iuris, & communis Docto-
rum opinio; † Vel intelligenda eſt, vt poſſit procedere, vbi 7
quis per viam liberè diſpoſitionis, ac per modum conſilij
inuitat; non autem, quando, per viam expreſsè conditio-
nis coarctat, ac elicit alteriùs diſpoſitionem, ſibi, vel ſuis
fauorabilem, vt ponderatum fuit in dicta deciſione. Bo-
nus enim † finis, & effectus non ſuffragatur ad ſuſtinen- 8
dum actum à iure improbatum, prout in his terminis
conſtat quamplures tenuiſſe captatoriam voluntatem,
nequè † etiam ad fauorem piæ cauſæ ſuſtineri. Bald. *in l.* 9
captatorias. num. 2. & 7. C. de milit. teſtam. cum alijs quos
enumerat Tiraquell. *de Priuileg. piæ cauſ. priuileg. 64.
verſ. Contrariùm,* quibus addi poſſunt Caſtill. *controu. iur.
part. 2. cap. 5. num. 7. &* Antonius Faber *de error. Prag-
matic. par. 3. decad. 5. d. error. 4. ante medium, verſ. ſicut,
& fauore.*

Nec obſtare videtur contraria opinio Bartoli, † quem 10
ſequitur *in d. l. captatoriæ, num. 2. verſ. vel quia etiam, ff. de
leg. 1.* & alij latiùs enumerati per eundem Tiraquell. *de
Priuileg. piæ cauſæ, d. priuileg. 64. in princ.* Quia Bart. fun-
dat ſententiam ſuam in *text. cap. cum tibi, de teſtam.* in cu-
ius intellectu hallucinatum fuiſſe Bartolum, reprobata
eiuſdem Bartoli opinione apertè profitetur Bald. *in d. l. ca-
ptatorias, d. num. 2. & 7. C. de militar. teſtam.* ea demum ra-
tione,

11 tlone, † quia *text. in d. cap. cum tibi*, loquitur de com-
miſſione diſtributoria, non autem de voluntate diſpoſito-
ria, itaut ad captatoriam diſpoſitionem nullatenus trahi
12 poſſit Caſtill. & Faber *locis præcitatis*, à cuius quidem †
Textus congrua interpræatione articuli iſtius admodùm
obſcuri reſolutionem pendere fatetur ipſemet Tiraqueli.
d. priuileg. 64. in fin.

Et ita concluſum voica tantùm parte informante, &c.

* Habes hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator ex quibus præſumatur vocaſſe etiam fœminas ad fideicommiſſum. Monaſterium ex perſona profeſſi ſuccedere volens ad bona fideicommiſſo ſubiecta, quando excludatur. Monaſterium non habetur loco filij veri, ſed ficti.

SVMMARIVM.

1 *Hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis appellatione veniunt omnes in infinitum.*
2 *Hæredis nomen non minùs fœminis conuenit, quàm maſculis.*
Hæredis nomen eſt commune, tàm maribus, quàm fœminis, num. 2.
3 *Clauſula, ſi ſine filijs, poteſt etiam adaptari fœminis.*
4 *Nepsis ex filio facit deficere conditionem, ſi ſine filijs &c.*
5 *Maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus, dummodò non ſit habita ratio conſeruandæ agnationis. & num. 7.*
6 *Agnatio per fœminas non poteſt conſeruari.*
8 *Agnationis conſeruandæ ratio, non cenſetur habita à Teſtatore, dum deficientibus hæredibus, expreſsè ſubſtituit fœminas.*
9 *Dictio, omnis, neminem excludit.*
10 *Dictio, omnis, ita comprehendit omnia, ac ſi de ſingulis facta eſſet expreſſa mentio.*
11 *Dictio, omnis, prædicatur de pluribus, quàm de duobus.*
12 *Dictio, vt ſupra, eſt repetitiua omnium præcedentium, cum ſuis qualitatibus, & temporibus, & num. 13.*
14 *Teſtator, quotiès ordinauit, quod eueniente caſu ſubſtitutionis, certa pars bonorum deueniat ad cauſam piam, tunc Monaſterium excluditur.*
15 *Confraternitas eſt cauſa pia, ſi ſit congregatio perſonarum inſtituta ad exercitium pietatis.*
16 *Teſtator, quando vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam, tunc loco filij non venit Monaſterium.*
17 *Monaſterium, dicitur ſolùm filius, per fictionem.*
18 *Monaſterium non poteſt dici filius verè, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus, & naturalis.*
19 *Teſtatoris verba verè, & naturaliter non autem fictè ſunt intelligenda.*

DECISIO CLXXIX.

IVLIVS Cæſar Roſatus facto fideicommiſſo ad fa-
uorem filiorum maſculorum, & eorum hæredum in
caſum, in quem eius filij, & hæredes decederent ſine fi-
lijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis, in medietate hæ-
reditatis ſubſtituit filias ſoemioas, & earum hæredes, &
ſucceſſores in ſtirpem, in altera verò medietate reſidui, &
ſic quarta totius hæreditatis filios, & hæredes maſculos q.
Terentij fratris, & eorum hæredes, & ſucceſſores, & in re-
liqua parte, hoc eſt alia quarta, Ven. Confraternitatem
Sanctiſſimi Corporis Chriſti Terræ Viſſi. Deceſſerunt
omnes hæredes maſculi Teſtatoris, ac demùm Daria, &
Flauia profeſſæ in Monaſterio Sanctæ Margaritæ de Vr-
be, per quarum obitum finita etiam linea fœminarum,
DD. cenſuerunt purificatum fideicommiſſum ad fauo-
rem Confraternitatis, & Conſortum.

De exiſtentia fideicommiſſi realis, perpetui, & abſoluti,
nedum fauore vocatorum, ſed etiam, ſubſtitutorum, & ſic
ad fauorem Confraternitatis & Conſortum, dubitari non
poteſt, quia ex lectura tàm Teſtamenti, quàm Codicilio-
rum, ſatis, ſuperque apparet Teſtatorem voluiſſe conſti-
tuere fideicommiſſum perpetuum, vt propterea omnes
vocati teneantur per fideicommiſſum alteri reſtituere,
donec hæreditas perueniat ad vltimum ſubſtitutum, cum
conditio, ſi ſine filijs, fuerit adiecta non ſolùm primis hæ-
redibus, ſed etiam vlterioribus, & eorundem hæredum
ſucceſſoribus, vt fuit reſolutum coram *R. P. D. meo Vbal-
do 27. Nouembris 1628.* * *& 30. Aprilis 1629.* * *in deciſio-
nibus in hac cauſa factis.*

Vocationem verò dictarum Monialium, deſumpſerunt
DD. non ſolùm ex verbis Teſtamenti, & Codicillorum,
in quibus Teſtator non ſolùm vocauit filios priori loco,
ſed etiam eorum hæredes, & ſucceſſores; quorum appel-
latione venire deſcendentes, & ſucceſſores ſanguinis, &
in eis inductum fuiſſe fideicommiſſum deſcenſiuum, fir-
mauit Rot. in ſupradictis deciſionibus coram R.P.D. meo
Vbaldo, cum † hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis ap- 1
pellatione veniant omnes in infinitum, vt in ſpecie notat
Eugen. *conſ. 21. num. 21 & ſeqq. lib. 2.* mentio enim, & no-
men hæredis non minùs fœminis conuenit, quàm maſcu-
lis, † tanquàm communis ad mares, & fœminas, Alex. 2
conſ. 140. num. 22. & ſeqq. Et in indiuiduo de Daria, & Fla-
uia, dixit Rota in hac cauſa 7. Nouemb. 1629. coram me
ad fin. *verſ. Quod autem Daria*. Sed etiam ex conditione,
& clauſula, *ſi ſine filijs*, † quæ poteſt etiam conuenire fi- 3
liabus Herculis licèt fœminis, ſiquidem attentis verbis
Teſtamenti, ibi, *Voluit, & mandauit, quod ſi quis dictorum
eius filiorum tàm natorum, quàm poſthumorum moreretur,
quandocumquè in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque
ſine filijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis, ſuccedat
vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes & ſucceſſo-
res in ſtirpem in omnibus & per omnia, & ſine aliqua dimi-
nutione, &c.* apparet fœminas deſcendentes, ex vocatis in
defectum maſculorum eſſe admittendas ad hæreditatem,
cum vt fuit firmatum in d. deciſione 7. Nouembris 1629.
in hac cauſa coram me facta, neptis † ex filio faciat defi- 4
cere conditionem; ſi Inſtitutus deceſſerit ſine filijs, ex re-
gula, quod in fideicommiſſis, & vltimis voluntatibus,
maſculinum concipit † fœmininum, dummodo non fue- 5
rit habita ratio conſeruandæ agnationis, quæ non poteſt † 6
conſeruari per fœminam, *l. pronunciatio, in fin. ff. de verb.
ſignif.* ibi, *mulier autem familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt*,
l. familiæ, in fin. ibi, *quia qui naſcuntur patris, non matris
familiam ſequuntur, eod. tit.* Nec de contraria mente Te-
ſtatoris appareat, *l. 1. C. de condition. inſert.* ibi, *niſi alia
defuncti voluntas euidenter probetur, l. ſi plures, ff. de vulg.
& pupillar.* ibi, *niſi fortè alia † fuerit mens Teſtatoris, quod* 7
*vix credendum eſt, niſi euidenter fuerit expreſſa, l. libertas
quæ, §. vlt. ff. de manumiſſ. teſtam.* ibi, *niſi aliud ſenſiſſe pa-
tremfamilias, manifeſtiſſimis rationibus, is, à quo libertas
relicta eſt probauerit, l. nuptura, ff. de iur. dot.* ibi, *niſi eui-
dentiſſimè contrarium probetur*, quæ militant in præſenti,
cum ex ſupradictis verbis non conſtet de contraria mente
Teſtatoris in præiudicium fœminarum, neque fuerit ha-
bita † ratio conſeruandæ agnationis, dum deficientibus 8
hæredibus, & ſic linea deſcendentium fideicommittentis,
expreſsè ſubſtituit fœminas, & Confraternitatem penitùs
extra necam. Comprobatur etiam talis vocatio, attentis
verbis Codicillis, ibi, *& eorum hæredes, & ſucceſſores fi-
lios ex eis deſcendentes, &c.* cum vigore ſubſtitutionis ſuc-
ceſſerint ſupradictæ Moniales, & ex relatis verbis pariter
ponderatis in allegata deciſione 7. Nouembris, apparet re-
ciprocam ſubſtitutionem, compræhendere omnes deſcen-
dentes ex filijs ſubſtitutis.

Supradicta tantò magis procedunt ponderando verba,
quibus vſus eſt Teſtator, cum ex eis declaretur ipſius
mens, nam verba illa, *Et ſi omnes dicti eius filij, &
hæredes, decederent*, vt ſupra, tanquàm vniuerſalia
ſunt apta comprehendere etiam filias poſitas in conditio-
ne, quia illa dictio vniuerſalis, † *Omnes*, neminem ex- 9
cludit, *l. 1. ff. de leg. 1.* & idem operatur, ac ſi de ſingulis
eſſet

10 eſſet facta expreſſio † ſpecialis, Bart. *in l. 2. ff. de noua-*
tioa. Aym. *conſ.* 308 *num.* 6. Cephal. *conſ.* 156. *nu.* 22. &
ſi referretur ad inſtitutos taotùm, eſſet contra naturam
11 verbi, *Omnes*, † quod prædicatur de pluribus, quàm de
duobus *l. non diſtinguimus*, §. *ſi plures. ff. de arbitr.* Innoc.
in cap. quia propter. num. 5. de elect. Item addidit verbum,
12 vt ſupra, † quod eſt repetitiuum omnium præcedentium
cum ſuis qualitatibus, & temporibus, Rol. *conſ.* 56. *num.*
25. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 421. *num.* 16. Rota *in Romana dotis* 7.
Februarij 1624. *coram R. P. D. meo Merlino*; vta vt eo-
dem modo cenſeatur intellexiſſe de filijs, & hæredibus
in conditione, quo in diſpoſitione præcedenti. Et que-
madmodùm in ſubſtitutione præcedenti, illius conditio,
non legitur limitata ad tempus mortis perſonatum primi
gradus, ſed eſt indeterminatè relata ad tempus mortis
omnium hæredum, & ſucceſſorum, vt fuit reſolutum in
deciſionibus factis coram R. P. D. meo Vbaldo, ita intel-
13 ligi † debet vltima ſubſtitutio, vt ſcilicet referatur ad mor-
tem omnium ſucceſſorum cuiuſcunquè gradus. Si igitur
ex ſupradictis apparet, Teſtatorem ſupra appoſuiſſe con-
ditionem, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis,
ſub eadem conditione dicendum eſt etiam grauaſſe om-
nes, & ſic etiam dictas Dariam, & Flauiam Moniales in
fideicommiſſo comprahenſas.

Nec dicatur, quod ſupradictæ ſucceſſerint ſolùm tan-
quàm filiæ poſitæ in conditione, non autem vti grauatæ,
quia dum Teſtator dixit, quod ſi omnes filij, & hæredes
decederent &c. deindeque dixerit, ſi autem omnes d. eius
filij maſculi, & fœminæ decederent, vt ſupra &c. omnes
vocauit, & omnes eodem modo grauauit, ſi decederent
ſine filijs, & eodem modo quo iſtæ neptes, tanquàm in
conditione poſitæ, & vocatæ, excluſerunt, ſubſtitutos
poſt mortem Iulij Cæſaris vltimi grauati, eodem etiam
modo videntur grauatæ in caſu, quo & ipſæ decederent
ſine filijs, ne ſint melioris cooditionis, quàm ipſe Iulius
Cæſar, qui primo loco ſucceſſerat illis excluſis, illarum
enim exiſtentia, potuit quidem vocationem ſubſtituto-
rum ſuſpendere, non autem facere deficere, ex iiſdem ra-
tionibus, ex quibus nec exiſtentia Iulij Cæſaris fecerat
expirare ſubſtitutionem, etiamſi vocationem ſubſtituto-
rum ſuſpenderit, donec vixit.

Præmiſſis non obſtat, quod in Codicillis eiuſdem Te-
ſtatoris habeatur mentio de maſculis, ita vt ſcriptura Te-
ſtamenti debeat recipere loterprætationem excluſiuam
fœminarum; Quia ex lectura eorundem Codicillorum
non conſtat de excluſione fœminarum; Nam quàmuis
qualitas maſculinitatis ſit adiecta filijs, ac nepotibus,
ita vt, illis exiſtentibus excludantur fœminæ, non tamen
vltra proceſſit Teſtator ad excluſionem fœminarum, &
extraneorum, illis deficientibus. Quinimò, vt ſupra di-
ctum fuit, illas expreſsè vocauit ſub nomine filiorum, &
exiſtentia maſculorum non in perpetuum excluſit fœ-
minas, ſed ad tempus, vt primò ſuccedant maſculi, &
deindè fœminæ.

Non obſtat, quod Monaſterium S. Margaritæ, In quo
dictæ Daria, & Flauia profeſſionem emiſerunt, præten-
dat ſuccedere ab inteſtato io boois dicto fideicommiſſo
ſubiectis; Quia ſtante fideicommiſſo, & clara ſubſtitu-
tione ad fauorem Confraternitatis, & litis conſortum,
Monaſterium remanet excluſum; Et licet in alia deciſio-
ne coram me, dicatur Monaſterium eſſe admittendum,
tamen hoc debet intelligi, durante vita fœminarum, poſt
quarum obitum expirauit ius Monaſterij, propter purifi-
cationem dicti fideicommiſſi ad fauorem prædictæ Con-
14 fraternitatis. Quotiès enim † Teſtator ordinauit, quod
eueniente caſu ſubſtitutionis, certa pars bonorum perue-
niat ad piam cauſam, tunc Monaſterium excluditur
Curt. Iun. *conſ.* 187. *num.* 33. Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 83.
num. 51. Fuſar. *de ſubſtitution. quæſt.* 429. *num.* 41. nec vi-
15 detur poſſe dubitari, quin † Confraternitas ſit cauſa Pia,
cum ſit Congregatio perſonarum inſtituta ad exercitium
Pietatis, vt dictum fuit *Bergomea. Cappellaniæ* 18. *Maii*
1629. *coram R. P. D. meo Merlino*: & in Eccleſia de con-
ſenſu Epiſcopi, Gabr. *conſ.* 162. *num.* 7. *lib.* 1. Fuſch. *de*
viſit. lib. 2. *cap.* 14. *num.* 4. *&* 5. Gabr *de pia cauſ. concluſ.*
1. *num.* 22. *& ſeqq.*

Supradictis accedit, quod Teſtator vſus fuit verbis de-
16 notantibus † veram filiationem, non fictam, ex quo vo-
cauit filios legitimos, & naturales ex ſe natos, tàm in
Teſtamento, quàm io Codicillis, quæ qualitas non poteſt
adaptari Monaſterio, quod ſolùm † dicitur filius per fi- 17
ctionem, Peregr. *de fideicom. art.* 28. *num.* 78. *& ſeqq.* Ru-
ſtic. *in l. cum auo lib.* 5. *cap.* 1. *au.* 44. *& ſeqq. ff. de cond. &*
demonſt. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 7. *n.*
6. Couar. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 6. latè Fuſar. *d. q.*
429. *nu.* 27. *& ſeqq.* cum verè, & † naturaliter non poſſit 18
dici filius ex ſuo corpore natus, nec filium legitimus, &
oaturalis, & verba Teſtatoris ſunt intelligenda verè, &
naturaliter, non autem fictè *l. fideicommiſſum. ff. de cond.*
& demonſtr.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

* Prima eſt deciſio 216. & ſecunda eſt 269. part. 5. recent.

Infra adſunt aliæ deciſiones in hac cauſa ideſt ſub die 30. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & ſub die 4. Decembris 1634. coram R. P. D. Merlino.

R. P. D. MERLINO.

Cluſina Hæreditatis.

Die Veneris 18. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi vocauerit plures perſonas ad eius hæreditatem, quando cenſeatur eas vocaſſe in capita, & quando in ſtirpes. Filij diuerſorum fratrum, quando ſuccedant patruo in capita, & quo caſu in ſtirpes, declaratur. Sententia non conformis, libello, & rei petitæ eſt nulla.

SVMMARIVM.

1 *Vocati, quando ſunt plures ex vna parto, & vnus ex altera nominatus eſt nomine proprio, tunc ſiune duæ partes hæreditatis, & tantùm habet ille ſolus, quantùm illi plures, & num. 2.*

3 *Repræſeatatio id operatur, vt filius aſſumat gradum ſuccedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia.*

4 *Vocatas, quaado quis eſt ad partem cenſetur regulariter ad dimidiam portionem vocatus.*

5 *Vocatio, & ſacceſſio per ſtirpes, videtur rationabilior, quàm per capita.*

6 *Filij diuerſorum fratrum, quando ſigillatim ſunt hæredes inſtituti, proprijs nominibus expreſſis, tunc non in capita, ſed in virili portione ſinguli cenſentur ad ſucceſſionem inuitati, & num. 7.*

8 *Inſtitutioni facto pluribus hæredibus, ſi ſit adiecta dictio, æquè, ſeù pro æquali portione, & rata, eo caſu ſucceſſio diſtribuitur in viriles inter omnes vocatos.*

9 *Et hoc procedit, etiam ſi vnus nomine proprio, alij vero collectiuo nomine vocati ſint.*

10 *Teſtator præſumitur in dubio, ſe omnino voluiſſe conformare, cum diſpoſitione Iuris communis.*

11 *Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, non autem in ſtirpes, ſi cum alio patruo non concurrant.*

12 *Accurſ. in Auth. ceſſante ſuper verb. in ſtirpes, C. de legit. hæred. refutatur.*

13 *Text. in l. interdum, ff. de hæred. inſtitut. declaratur, & alij DD. num. 14.*

15 *Ad ſucceſſionem, quando plures in pari gradu exiſtentes veniunt, tunc ipſi, proprio Iure, & ex propria perſona dicuntur ſuccedere, & non repræſentatiuè.*

16 *Repreſentatio datur ſolum inter diſpares, in gradu.*

17 *Partis appellatione, licet regulariter non expreſſa certa portione intelligatur de dimidia, tamen ſecus eſt, ſi adiungatur adiectiuo, æqualis, & n. 18.*

19 *Clauſula, æqualiter; tunc importat vocationem in capita, quando plures eodem verborum contextu ſunt instituti æqualiter.*
20 *Clauſula, pro æqualibus portionibus qualiter ſit intelligenda.*
21 *Sententia non conformis libello, & ſuper non petitis lata eſt omninò nulla.*
22 *Sententia non conformis libello, eſt adeò nulla, quod etiam ſi ratificata ſit, non valet.*
23 *Hæredes plures, quando ſunt condemnandi ad aliquid faciendum, tunc non vnus tantum eſt inſolidum condemnandus, ſed omnes pro rata.*

D E C I S I O   CLXXX.

CIOLVS de Ciolis in teſtamento hæredes ſibi
ſcripſit nepotes ex duobus fratribus per hæc ver-
ba: *Instituit hæredes, &c. Alexander, & Perſium fra-*
trem illius, natum, ex Petro de Ciolis fratre germano
dicti teſtatoris ex vna parte, necnon etiam Auguſti-
num de Ciolis natum ex Stephano ſimiliter eius fratre ger-
mano pro æquali rata, & portione, &c. Auguſtinus
vigore d. teſtamenti per tres ſententias conformes obti-
nuit Immiſſionem in dimidia parte hæreditatis d. Cioli,
& hodie cauſa in Rota introducta, Propoſui dubium,
An illæ ſint exequendæ, & per Dominos negatiuè reſ-
ponſum fuit.
Quàmuis enim Domini non eſſent concordes, An in
propoſita facti ſpecie Nepotes ſuccedere deberent Ciolo
patruo in capita, & pro virili, an verò in ſtirpes, ſeù pro
dimidia.
Aliqui enim exiſtimabant ſucceſſionem verè eſſe in
duas partes diuidendam, & vnam partem aſſignandam
eſſe Alexandro, & Perſio, alteram verò partem Augu-
ſtino, quia quando vocati ſunt plures ex vna parte, &
1 vnus ex altera parte nominatus eſt nomine proprio, †
duæ fiunt partes, & tantùm habere debet iſte ſolus, quan-
tùm illi plures, apparet enim tunc de quadam ſectione
hæreditatis, & videntur facta duo corpora, & duæ deno-
minationes iuxta diſpoſitionem *tex. in l. Interdum in fin.*
ff. de hæred. inſtit. l. Titius fundi, ff eodem l. planè in pri-
ma, §. primo, ff. de leg. 2. Peregr. *de fideicom. art. 17.*
num. 20. & 21. Card. Mantic. *de con. vlt. vol. lib. 4. tit.*
11. num. 6. Laderch. *conſ. 18. num. 1.* ſiquè teſtator in
capita vocare voluiſſet Nepotes in tres partes æquales
hæreditatem ſecaſſet, & vnamquamquè ſingulis viritim
aſſignaſſet, ſed duas tantùm hic fecit partes, ponderan-
do etiam quod illa verba, *ex vna parte*, ſunt appoſita
duobus Nepotibus Alexandro ſcilicet, & Perſio, quos
ſi in capita admiſiſſet, non dixiſſet ex vna parte, ſed ex
duabus.
Ex quibus etiam deducitur, quod teſtator videtur Ne-
potes conſideraſſe tanquàm repræſentantes eorum Pa-
trem, & ſic in ſtirpes, qua poſita repræſentatione, cer-
tùm eſt duas fieri partes, nec attendi, quod ex vna par-
2 te duo extent, & ex alia vnus tantùm, nam † tantùm
habere debet iſte vnus ſuccedens in locum ſui patris, quan-
tùm illi duo ſuccedentes pariter in locum patris, cum re-
3 præſentatio id operetur, † vt filius aſſumat gradum ſuc-
cedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui
cohærentia, & quæ competerent parentibus ſi viuerent
§. ſi igitur. auth. de hær. ab inteſt. venien. §. cum filius.
Inſtitut. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Menoch. *conſ.*
413. num. 39. & præſum. 95. num. 2. lib. 4. cum alijs per
Caſtill. *quotid. controuerſ. c. 19. num. 8 & ſeqq. par. 3.*
latè Gabr. *conſ. 1. per tot. lib. 2.* Dumquè ad partem quis
4 vocatur, † regulariter ad dimidiam portionem cenſetur
vocatus, *l. nomen. §. portionis. ff. de verb. ſignific.* Ti-
raq. *in l. ſi vnquàm, verbo partem, num. 8. C. de reuocat.*
don. Decian. *conſ. 41. num. 140. lib. 1.* Card. Mant. *de co-*
niect. vltim. vol. lib. 9. tit. 2. num. 24. Sim. de Præt. *de in-*
terpret. vltim. volunt. fol. 388. num. 7. Surd. *conſ. 507.*
5 *num. 1. & 508. num. 8.* & vocatio, † ac ſucceſſio per
ſtirpes videtur rationabilior, quàm per capita, vt in-
quit, Bald. *conſ. 199. ſub libro num. 4. lib. 3.* Rimin. Iun.
conſ. 326. num. 17.
Alij verò ex Dominis putabant, ſucceſſionem defe-
6 rendam eſſe in capita. Tum quia ſingillatim † dicti Ne-
potes inſtituti ſunt hæredes non quidem nomine collecti-
uo Nepotum, ſed proprijs nominibus expreſſis, & vnicui-
què eorum diſtributis, vnde in capita, † & pro virili por- 7
tione ſinguli videntur ad ſucceſſionem inuitati, vt con-
ſuluit, Bald. *conſ. 243. lib. 2.* Corn. *conſ. 72. num. 6. lib. 2.*
Laderch. *conſ. 18. num. 8.* Tum etiam quia dictæ Inſtitu-
tioni † adiecta eſt dictio, *æquè, ſeù pro æquali rata, &* 8
portione, quæ diſtribuit ſucceſſionem in viriles inter om-
nes vocatos, etiam ſi vnus nomine proprio, † alij verò col- 9
lectiuo nomine vocati fuiſſent, vt ponderant, Bart. Imol.
& Caſtr. *in l. fin. & præſertim*, Iaſ. *num. 4. C. de impuber.*
& alijs, ſubſt. Corn. *conſ. 75. num. 6. in fin. lib. 1.* Dec. *conſ.*
382. num. 2. & 597 num. 9. Gabr. *conſ. 130. num. 11. & 18.*
lib. 1. Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 4. tit. 11. nu.*
6. Laderch. *conſ. 18 num. 2. planè* Giouag. *conſ. 23. num. 1.*
& conſ. 24. num. 11. & 12. lib. 1. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 477.*
num. 20.
Quæ ſententia eò magis illis Dominis recipienda vide-
batur, quia, hac retenta, teſtator dicitur ſe omninò
conformaſſe † cum diſpoſitione Iuris communis, prout 10
in dubio cenſeri debet, ex Bart. *in l. Iuſiurandi, §. ſi li-*
berti, ff. de oper. libert. Alex *conſ. 15 num. 5. lib. 4.* Al-
dobr. *conſ. 102. num. 2. lib. 1.* de iure enim communi filij di-
uerſorum † fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab 11
inteſtato in capita, non in ſtirpes, quando cum alio
patruo non concurrunt, ſtant quot ſunt filij, tot ſint
partes, prout, reiecta † Accurſij opinione, & compro- 12
bata Azonis ſententia, cumulatè docet poſt alios Theſ.
deciſ. 162. num. 2. & 3. quàm Iuribus, rationibus, & con-
geſtis auctoritatibus doctè defendit Cephal. *conſ. 341. per*
tot. D. Facchin. *controuerſ. Iur. cap. 3. per tot lib. 6. latiſſi-*
me Caſtill. *quotidian. controuerſ. cap. 19. nu. 81.* Giouagn.
d. conſ. 23. numer. 8. & ſequuta fuit Rota *in deciſ. 27.*
per tot. par. 1. recent. & poſt modern. Forolitulen. *de*
legitim. deciſ. 24 numer. 5. & in Florentina fideicom.
de Cambijs 9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Duno-
zetto.
Nequè deducta in contrarium obſtare videbantur,
quia † *tex. in l. Interdum, ff. de hæred. inſtit.* procedit, 13
quando vnus ex Nepotibus eſt vocatus nomine proprio,
alij autem nomine collectiuo, & quando non eſt addita
dictio, *æquè*, aut alia clauſula æquipollens, & impor-
tans diuiſionem in viriles, vt expreſsè habetur in d. l. In-
terdum in fine, ibi, *qua detracta*, & ità etiam loquuntur
† DD. in prima ſententia adducti, quemadmodùm benè 14
declarat Giouagnon. *d. conſil. 23. n. 1. & conſil. 24. num. 8.*
ad 12.
Quæ autem dicebantur de repræſentatione non appli-
cari putabant, quia quando plures † in pari gradu exi- 15
ſtentes veniunt ad ſucceſſionem, tunc ipſi proprio Iure,
& ex ſua propria perſona dicuntur ſuccedere, non au-
tem repræſentatiuè, quæ repræſentatio † datur ſolum 16
inter diſpares gradu, vt puta ſi Nepotes vna cùm patruo
concurrant ad ſucceſſionem alterius patrui, iuxta *text.*
in auth. poſt fratres, C. de legit. hæred. §. ſi igitur il 2. in
fin. auth. de hæred. ab inteſt. ven. quos textus appoſitè pon-
derat D. Facchin. *controu. iur. d. cap. 3. verſ. quod au-*
tem ex nouella lib. 6. & ſeqq. Caſtil. *quotidian. contron.*
d. cap. 19. num. 83. partis † verò appellatio, quàmuis re- 17
gulariter non expreſſa certa portione intelligatur de di-
midia, attamen quando iungitur adiectiuo, † *æqualis*, 18
non pro dimidia, ſed viritim omnes admittit, etiamſi
vocatos ſub nomine collectiuo, vt poſt Gabr. *conſ. 130.*
num. 18. & 19. lib. 1. benè declarat. Coſt. *de portion. rat.*
præmiſſ. 6. num. 7. & 8.
Sed Domini, qui primam opinionem tuebantur, reſ-
pondebant † clauſulam, *æqualiter, ſeu pro æquali portio-* 19
ne, tunc importare vocationem in capita, & pro virili,
quando plures eodem verborum contextu ſunt inſtituti
æqualiter, vt puta ſi ſit dictum, Titius, & filij Caij
æquè mihi hæredes ſunto, ſecus verò dum non eodemmet
verborum contextu facta eſt Inſtitutio, tunc enim Titius
ex ſemiſſe, & filij Caij ex alio ſemiſſe intelliguntur inſti-
tuti, vt poſt Caſtr. *in d. l. Interdum, & Dec. conſ. 597. n. 9.*
declarat. Card. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib. 3. tit. 11.*
nu. 6. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 477. nu. 21. & 23.* Rot. *deciſ.*
308. nu. 3 part. 2. recent. Et in tali caſu clauſula, *pro æquis*
portionalibus, † intelligenda eſt quòad corpora, non quò- 20
ad perſonas, ità vt Titius faciat vnum corpus, & filij Caij
aliud corpus, quemadmodùm intellexit Rota *deciſ. 770.*
n. 2. part. 2. diuerſ.

Cæte-

Cæterùm, quicquid ſit in hoc articulo, qui aliam, & particularem diſputationem poſtulat, Domini oullitatem, & iniuſtitiam ſententiarum, de quarum exequutione agitur, aliunde deducebant.

Nullitas ex eò deſumitur, quia Auguſtinus in libello, Summario num. 4. petijt cohæredes condemnari ad ſoluendum prælatum ſcut. 60. à Ciolo teſtatore ſibi factum, & ad traden. medietatem bonorum mobilium eiuſdem teſtatoris, narraos iam ſe immiſſum io poſſeſſionem dimidiæ hæreditatis, Iudex verò pronunciauit Auguſtinum eſſe immitten. in poſſeſſione dimidiæ partis omnium bonorum relictorum in hæreditate Cioli, vt in
21 Summario num. 5. Vnde huiuſmodi † ſententia non cooformis libello, & ſuper non petitis, eſt omoino nulla, *l. vt fundus, ff. com. diuid.* Iaſ. *in l. vinum, n. 23. ff. ſi cert. pet.* vbi, quod Iudex pronuncians, vltra petita in libello, dicitur fatuus; Felin. *in cap. licet* Hel. *num. 18. de Simon.* Alex *conſ. 17. num. 10. lib. 6.* Ruin. *conſ. 62. num. 25. 22.*
22 *& 26. lib. 5.* vbi quod talis ſententia, † etiam quod ſit ratificata, non valet, Surd. *conſ. 273. num. 11.* Rota *in recent. deciſ. 275. num. 7. & deciſ. 571. num. 4. part. 1. & deciſ. 307. num. 3. par. 2. & apud* Cenc. de cenſ. *deciſ. 187. num. 6. & 7.*

Iniuſtitia autem in dd. ſententijs reſultat ex eo, quod condemoatur ſolus Alexander ad dimittendum medietatem bonorum hæreditariorum, vna cum fructibus, & tamen Perſius, etiam vna cum Alexandro, erat institu-
23 tus hæres, vndè ſolus Alexander io ſolidum † non erat condemnandus, ſed vouſquiſquè pro virili, & portione hæreditaria tenebatur, iuxta *tex. in l. pro hæreditarijs, & ibi gloſ. &* DD. *C. de hæred. act.* Bald. *conſ. 194. lib. 4.* Gomeſ. *var. reſol. tom. 2. cap. 19. num. 3. & 4.* Surd. *conſ. 415. num. 14.* Theſ. Iuo. *quæſt. Forenſ. cap. 67. num. 10. lib. 2.* Rota *coram ſanctæ memoriæ Gregorio XV. deciſ. 442. num. 3. & 5.*

Et ità Petro, & fratribus de Ciolis tantum informaſi reſolutum fuit, &c.

¶ In eadem vide infra ſub die 12. Maij 1634. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Legati.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Hæres doloſè omittens deſcribere aliqua bona in inuentario, an ex iſta omiſſione priuetur beneficio inuentarij, doctè declaratur. Procurator, ſi aliquid omittat deſcribere in inuentario, an hoc præiudicet hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adiens hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, præſeruatur ab omni damno, itaut nec in obolo quidem teneatur. & num. 22.*

2 *Hæres ſi doloſè non omittit aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio inuentarij, itaut de proprio teneatur.*

3 *Pœnam non merentur, ea, quæ per ignorantiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittantur.*

4 *Hæres ſi in inuentario doloſè aliquid omittit deſcribere per occultationem, ſubreptionem, vel amotionem, cum in iſtis caſibus dolus cadat manifeſtus, d. hæres à lege non priuatur beneficio inuentarij, ſed puniendus venit tantùm in duplum. & num. 5. n. 10.*

6 *Text. in l. vltima, §. licentia, de iur. deliber. qualiter ſit intelligendus. & num. 9.*

7 *Inuentarij forma indiuidua, & minimo violata deficit.*

8 *Pœna dupli, quando hæres aliquid doloſè non deſcribit in inuentario, an ſit pœna addita, & adducta propter delictum, ad euitandas fraudes.*

11 *Pœna impoſita à lege ſuper aliquo delicto, non eſt multiplicanda.*

12 *Inuentarij forma non deſtruitur, ſi hæres aliquid doloſè omittat deſcribrre in d. inuentario.*

13 *Hæres, vt priuetur beneficio inuentarij ob doloſam omiſſionem deſcripsiptionis bonorum concludenter hoc probandum eſt.*

14 *Ad quem effectum non ſufficit quælibet probatio.*

15 *Actio de dolo non poteſt dirigi contra hæredem, ſi ipſe deputauit procuratorem ad conficiendum inuentarium bonorum defuncti; & ipſe procurator doloſè omiſit aliquid deſcribere, ſi in mandato hoc non continebatur.*

16 *Procurator delinquendo non poteſt præiudicare Domino, cum totum id agat ſine mandato.*

17 *Procuratoris negligentia in omittendo in omni materia præiudicat Domino, qui fuit in culpa ob malam perſonæ electionem.*

18 *Procurator in omittendo non præiudicat Domino.*

19 *Procuratoris omiſſio, quando eſt doloſa, non præiudicat principali.*

20 *Teſti non eſt credendum, ſi eius dictum contineat exonerationem propriæ culpæ.*

21 *Hæres, ſi aliquid omiſit deſcribere in inuentario, ſi poſtquàm eſt detecta omiſſio, id non deſcribat, an per hoc amittat beneficium inuentarij.*

DECISIO CLXXXI.

REVIDETVR deciſio Cauſæ 17. Decembris 1629. * in qua ſuit firmatum, D. Marchionem non teneri ad ſolutionem Legati ſcutorum 400. ex Teſtamento paterno, cum adiuerit hæreditatem cum beneficio † Legis, 1
& Inuentarij, & præſeruetur ab omni damno; itaut de ſuo, nec in obolo quidem teneatur erga Legatarios, Inuentariumquè ab eo, & ſeù eius procuratore factum fuiſſe validum, tàm quòad iuris ſolemnitatem, quàm quòad ommiſſorum exceptionem, & hodiè negocio partibus informantibus, iterùm diſcuſſo, dictum fuit ſtandum eſſe in iam reſolutis.

Non enim fuerunt controuerſa fundamenta deciſionis, quòad validitatem Inuentarij reſpectu ſolemnitatum iuris; ſed tantummodò circa ſecundam partem quòad ſcienter, & doloſè omiſſa, quæ debebant ſcribi in Inuentario, ad quorum comprobationem poſt reſolutionem ſupradictam fuerunt per D. Coſmum examinati noui teſtes in Curia, & noua iura producta, quæ tamen adhuc non releuare viſa fuerunt ad terminos principalis diſputationis, vt D. Marchio teneatur de ſuo inſolidum aduerſus Creditores & Legatarios.

Nam certum eſt, ac indubitatum, † omiſſionem non 2
doloſam priuare non poſſe hæredem beneficio Inuentarij, itaut de proprio teneatur, Angel. *in l. 1. §. hæc ſtipulatio. num. 23. verſ. & ſi dictus hæres, ff. cui plus quam per l. falcid.* Bald. *in l. finali, §. cum igitur. nu. 8. C. de iur. delib.* Dec. *conſ. 633. num. 10.* Roman. *conſ. 276. num. 8.* Bellon. *conſ. 30. num. 6.* Menoch. *conſ. 471. num. 1.* Honded. *conſ. 59. num. 15. lib. 1.* Surd. *deciſ. 222. num. 13.* & cum hac opinione Rota ſemper tranſiuit in Romana de Carauaſchinis, Rauennaten. Saluiani, Ciuitatis Caſtelli bonorum, & alijs in prima Deciſione allegatis, quæ enim † per igno- 3
rantiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittuntur, pœnam non merentur vt dicit *gloſ. in l. ſi ſeruus, §. prætor ait, ff. de acquir. hæred.*

Præterea ſi deſcribenda io Inuentario doloſè fuiſſent omiſſa deſcribi, per occultationem, ſubreptionem, vel amotionem, cum in prædictis caſibus, in quibus cadit dolus manifeſtus, † & inexcuſabilis, & à lege hæres non 4
priuetur beneficio Inuentarij; ſed puniendus veniat tantummodò in duplum, prout ſunt verba expreſſa, *l. vlt. §. licentia, C. de iure delib.* ibi: *illo videlicet obſeruando; vt ſi ex hæreditate aliquid hæres ſubripuerit, vel celauerit, vel amouendum curauerit, poſtquàm fuerint conuicti, in duplum hoc reſtituere, vel hæreditatis quantitati computare compellantur*; certè iura, & teſtes de nouo producta nihil releuabunt ad priuationem † Pri- 5
uilegij prouenientis ex Inuentario, etiam quod probent

R a dolum;

dolum; quia ſufficiet condemnatio in duplum eius, quod
doloſè omiſſum fuerit deſcribi in Inuentario.
Non obſtat, quod ſuper intelligentia verborum dicti
6 † §. *licentia* ſint opiniones Doctorum, vt ex pœna dupli
non tollatur pœna amiſſionis beneficij Inuentarij tan-
7 quàm dependens ex forma † Inuentarij, quæ indiuidua
eſt, & in minimo violata deficiat, & hanc ſequuti fue-
rint Accurſ. *in §. ſaacimus, in verbo non fortè*, ibi, *non pri-
uilegium meretur amittere, & in §. ſi verò, in verbo honora-
ri, in fine*, ibi, *hæredes ſurripientes careant toto, in* Auth.
de hæred. & falcid. & alij viginti duo Doctores relati per
Menoch. *conſ. 471. num. 37.* quibus accedunt Honded &
alij ab eo allegati *conſ. 34 num. 4. & ſequen. vol. 1.* ſuſti-
8 nendo, quod pœna † dupli ſit pœna addita, & adaucta
propter delictum contingens, & ſeparatum ab ipſa forma
à lege data in conficiendo Inuentario pro beneficio Credi-
torum ad fraudes euitandas, non autem, vt hæres libere-
tur ab alia pœna nullitatis actus.
Quia contraria opinio Dominis viſa fuit verior, & ſe-
9 quenda, ponderando eadem verba dicti † §. *licentia*, quæ
alium ſenſum, quàm doloſæ omiſſionis recipere non
10 poſſunt; nam ſurripere, celare, † amouere continent
fraudem, & dolum implicitum, & tamen pœna dupli,
& non alia pœna puniuntur, quæ pœna, alio ab ipſa lege
11 non † expreſſo non multiplicatur, & hanc opinionem ſe-
quuti ſunt triginta tres Doctores enumerati per Menoch.
conſil. 471. num. 38. vbi articulo diſcuſſo reſpondet omni-
bus contrarijs, & ſignanter, quod forma Inuentarij non
12 deſtruitur, † quia remanent ſolemnitates iuris obſer-
nandæ, & fraudibus ſufficienter prouiſum remanet: quia
in duplo condemnantur, quod indemnitatem creditorum
ſuperat, & prædictis accedunt Surd. *deciſ. 222.* plenè arti-
culum examinans, Peregr. *de fideicom. art. 3. n. 83.* Coſta
de facti ſcien. & ignor. cent. 1. diſt. 37. num. 22. & Rota
penes Puteum *in correct. deciſ. 266. nu. 8. lib. 3. & 72. n. 9.
par. 2. diuerſ. 199. nu. 4. impreſſa poſt ſecundum vol. conſ.*
Farinac. & nouiſſimè in *Romana de Caualerijs coram D.
meo Decano 4 Februarij* 1630.
Et nihilominùs mouiter deducta, & probata per D.
Coſmum, nec alia prius producta viſa fuerunt talia, ex
quibus dolus circa omiſſa concludenter probetur, prout
13 neceſſarium † eſt ad priuationem beneficij iam ex Inuen-
tario quæſiti, *d. l. vlt. §. licentia, C. de iure delib.* ibi,
14 *commiſi*, ad quem effectum non ſufficit † quælibet pro-
batio, Bald. *conſ. 250. nu. 1. lib. 1.* Phanut. *de inuent. par.
3. n. 50.* Honded. *conſ. 35. n. 12. lib. 1.* Rota *deciſ. 169 nu. 1.
coram Papa Greg. XV.* Surd. *deciſ. 222. n. 11.* Peregr. *conſ.
19. num 33. lib. 4.*
Præmittitur enim, Inuentarium inchoatum fuiſſe, &
perfectum per Darium Stangam Procuratorem D. Mar-
chionis, non autem per ipſummet Marchionem, contra
15 quem actio † de dolo dirigi non poteſt; quia mandatum
non continet ordinem de doloſè omittendo deſcriptiones
16 rerum hæreditariarum; vt propterea Procurator † delin-
quendo non poſſit Domino præiudicare, cum totum id
agat ſine mandato, Rolan. *conſ. 71. num. 41. lib. 1.* Pariſ.
conſ. 100. n. 7. vol. 3. & idem fuit per Rotam ponderatum
in Romana de Carauaſchinis 27. *Iunij* 1609. *coram bon. mem.
Penia*.
Nequè dicatur, quod hoc modo aperta eſſet via fraudi-
bus, & præiudicijs Creditorum, vt non ab hæredibus, ſed
à Procuratoribus conſtitutis, vel conſtituendis confician-
tur Inuentaria, itaut de dolo contra eos nunquàm exci-
17 pi poſſit, & nihilominùs in omni † materia negligentia
Procuratoris in omittendo præiudicat Domino, qui fuit
in culpa ob malam perſonæ electionem, Bart. *in l. vnica,
§. ſi procurator, n. 4. ff. ſi quis ius dicenti non obtempr.* Iaſ. *in
l. ſi procurator, n. 8. C. de procur.* Creſcen. *deciſ. 3. de appel.
&* Surd. *deciſ. 181. num. 3.*
Quia hic non agitur de ſimplici omiſſione, prout eſſet
ſi Creditores non eſſent citati ſed de omiſſione, quæ tra-
hit originem ab occultatione, ſubreptione, & amotione
rerum hæreditariarum, vt in conſequentiam non deſcri-
18 bantur, quo caſu † Procurator non præiudicat Domino,
vt admittit idem Surd. *dec. 181.* & vlteriùs, quando omiſ-
19 ſio Procuratoris eſſet etiam doloſa, Domino † non præiu-
dicaret, Mohed. *deciſ. 2. de appell. cum alijs per* Mareſc.
adductis, lib. 1. variarum, c. 86. n. 15.
Quod autem idem Stanga Procurator in iudicio exa-
minatus dixerit omiſiſſe deſcriptionem propter iuſſum
D. Marchionis, ita fuit reſponſum in prima Deciſione
non eſſe illi † deferendum, cum contineat exoneratio- 20
nem propriæ culpæ, & quod magis eſt non poterat recuſa-
re deſcriptionem, quia Dominus Coſmus erat cita-
tus, & poterat cogere illum ad deſcribendum omnia
reperta in hæreditate, cum eſſet præſens confectioni
Inuentarij.
Igitur ſi propter doloſam Procuratoris omiſſionem de-
ſcriptionis rerum hæreditariarum prætenditur priuatio,
aut amiſſio priuilegij Inuentarij, & illa qualiſcunquè ſit
non ſufficit contra D. Marchionem conſtituentem;
aut contenditur, quod cum hodiè ſit detecta omiſſio, &
non fuerit addita in Inuentario, iuxtà formam obligatio- *
nis Procuratoris de addendo reperienda, & quod propte-
reà D. Marchio ob eam non factam † cadat à beneficio 21
Inuentarij, & nequè ex iſta ſuperuenienti omiſſione per-
didiſſe beneficium firmauit, Bald. *in d. l. vlt. §. cum
igitur num. 5. de iur. delib.* Phanut. *de Inuentario par. 3.
num. 46.* Rolan. *eod. tract. par. 3.* & eo minùs ſi à prin-
cipio D. Marchio, aut non tenebatur, aut poterat ſe ex-
cuſare ponere eadem in Inuentario, prout ex qualitate
rerum, quæ exponuntur in compendio bonorum omiſ-
ſorum viſum fuit reſpectiuè non teneri, & excuſari poſſe.
Nam quoad equos D. Marchio prætendit donationem,
iocalia verò non eſſe hæreditaria, ſed materna, capſam
ſcripturarum continere titulos, & prærogatiuas Fami-
liæ, Bona Pitiliani fuiſſe eidem Marchioni prælegata,
exiſtentiam animalium in Comitatu Pitiliani, Sorani,
& Caſtri Vitotij in genere fuiſſe poſita in Inuentario, &
in ſpecie illorum exiſtentiam non probari per D. Coſ-
mum ex vnico teſte, & quietantia facta Sereniſſimo Ma-
gno Duci, cum illa reperiatur facta ad bonum compu-
tum animalium, ac deniquè bona pignorata ad Hebreos
ſaluum eſſe ius partis, ſiuè ſit Creditor, ſiuè Legatarius,
cum iam ſint detecta. Quæ omnia cum nihil inferant ad
priuationem beneficij ex Inuentario quæſiti, tanquàm
dolo carentia propter iuridicam D. Marchionis præten-
ſionem, vt ſupra ab initio fuit firmatum, ſi etiam pro
probatis admittantur, ſemper remanet firma concluſio,
quod D. Marchio † gaudere poteſt beneficio Inuentarij 22
ad ſe eximendum ab obligatione ſoluendi legata de pro-
prio.
Et ita, &c.
* Eſt deciſio 331. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana prætenſæ deuolutionis Domus.

Die Lunæ 21. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Emphyteuta alienans bona emphyteutica in aliquem, cum conſenſu expreſſo proprietarij, qui voluit, vt ille, in quem eſt facta alienatio eum recognoſceret in Dominum directum cum promiſſione ſoluendi Canones, & pactum deuolutionis in caſu ceſſationis, hoc caſu linea d. alienantis habetur pro extranea, & attenditur linea acquirentis.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteutica vendens bona emphyteutica, cum expreſſo conſenſu Domini directi, tunc linea ementis attendenda, & non vendentis.*

2 *Dictio, reſpectiuè, facit, vt ſingula ſingulis ſint referenda.*

3 *Venditionis veræ vim, quæ verba habeant.*

4 *Emphyteuta abdicans à ſe omne ius ſuper re emphyteutica, & illam in alium transferens, cum conſenſu domini directi, eo caſu illius linea ampliùs non attenditur.*

5 *Et hoc procedit etiamſi d. alienatio fuerit facta, per viam ſublocationis.*

6 *Sublocatio de ſui natura ab alienante non aufert ius rei conductæ, in totum.*

7 *Sublocatio rei emphyteuticæ ab emphyteuta, quando fit,*

do ſit, an dominium, vtile ſubalternatumque remanet penès eum.

8 *Iure datoris extincto, reſoluitur etiam ius acceptoris.*

9 *Cald. de extinct. emph. lib. 1. quæſt. 16. num. 20. declaratur.*

10 *Dominium vtile ſicuti transfertur per emphyteuſim, ita etiam per locationem ad longum tempus.*

11 *Bald. in l. ſi quas ruinas, numer. 7. & 8. C. de ſacroſ. Eccleſ. declaratur.*

12 *Emphyteuta alienans bona emphyteutica cum conſenſu Domini directi, iſta alienatio ſimul cum recognitione acquirentis, promiſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet vim renouationis.*

13 *Et ad hunc effectum iſte conſenſus ſufficit abſquè alia inueſtitura, ſeù renouatione, cuius inſtrumentum ſit ad maiorem cautelam.*

DECISIO CLXXXII.

CAPITVLVM Baſilicæ Lateraneñ de anno
1490. conceſſit in emphyteuſim ad tertiam generationem Domum de qua agitur in Via Peregrini Iachetto,
cuius filius nomine Gulielmus, poſtea de anno 1528.
eamdem Domum vendidit Thomæ, & Ioanni fratribus
de Iunctis, quam venditionem non ſolum prædictum
Capitulum approbauit, ſed etiam pro eodemmet Canone dictis fratribus de Iunctis ad aliam tertiam generationem de nouo conceſſit, & locauit.

De anno verò 1548. idem Ioannes de Iunctis vnus ex
prædictis acquirentibus vendidit, & ſublocauit Dominis
Bernardino, & Baptiſtæ de Odeſchalchis Domum prædictam, & ſimiliter aliam Domum liberam, prout latiùs in Inſtrumento.

Extincta linea illorum de Iunctis, Capitulum cæpit
prætendere Domum prædictam eſſe deuolutam, ac DD.
de Odeſchalchis tantummodò fuiſſe conceſſam commoditatem percipieñ fructus durante vita Dominorum de
Iunctis; & propterea moto iudicio coram Eminentiſſimo
Cardinali dictæ Baſilicæ Archipresbytero, placuit conſulere Rotam ſuper dubio; An in caſu, de quo agitur ſit
attendenda linea DD. de Odeſchalchis, vel dd. de
Iunctis.

Et Domini reſponderunt, eſſe attendendam lineam
de Odeſcalchis, quia alienatio prædictæ Domus in Inſtrumento dicti anni 1548. legitur à præfato Ioanne expreſsè facta, cum conſenſu dicti Capituli, quod voluit
etiam ab eiſdem de Odeſchalchis in dominum directum
recognoſci, cum promiſſione ſoluendi Canones, & pacto
deuolutiones in euentum ceſſationis, quo caſu linea di-
1 cti Ioannis alienantis † habetur tanquàm extranea, &
attenditur linea DD. de Odeſchalchis acquirentium, inter quos, & dominum directum emphyteuſis ſolum remanſiſſe dicitur, Andr. Iſern. *in cap. 1. qui ſucc. tenean. num. 8. verſ. alij dicunt*, Anchar. *conſ. 63. in princ. verſ. nam mutatione perſonæ de conſenſu Domini*, Caſtren. *conſ. 329. num. 2. verſ. ſed in ſecunda parte lib. 2.* Soccin. Sen. *conſ. 96. num. 1. circa fin. verſ. ſed his non obſtantibus, & num. 2. & ſeqq. lib. 3.* Burſatt. *conſ. 137. num. 52. verſ. ac rurſus tertiò*, Rimin. Sen. *conſ. 124. num. 21. & ſeqq.* Afflict. *deciſ. 112. in fin.* Magon. Lucen. *deciſ. 14. num. 44.* latè poſt alios Peregr. *conſil. 31. num. 3. verſ. concluſio vera eſſet, & num. ſeq. lib. 1.*

Non obſtat, quod cum Ioannes ſimul alienauerit dictam Domum emphyteuticam, ac aliam Domum liberam, in dicto Inſtrumento legantur huiuſmodi verba,
(vendidit, & ſublocauit reſpectiuè) illud verbum vendidit referri debeat Domui liberæ, verbum verò ſublocauit Domui emphyteuticæ, de qua agitur. Nam quic-
2 quid ſit an per illam dictionem, † reſpectiuè, ſingula
ſingulis referenda ſint, iuxta tradita per Rotam *coram bon. mem. Caual. deciſ. 581. num. 3.*

Reſpondetur, quod in caſu iſto præter ſupradicta adſunt talia verba ampliſſima, & ſæpiùs geminata, nempè, dedit ceſſit, conceſſit, transtulit, &c. omnia, & ſingula iura, omneſquè actiones reales, & perſonales, vtiles, & directas, tacitas, & expreſſas, meras, & maximas, & alias quaſcunquè, quas dictus Ioannes habet, ac
ſibi competunt, & competere poſſunt, quomodocunquè
in futurum ſuper dictis domibus, cum clauſula ad haben.
&c. quæ verba † negari non poteſt, quin habeant vim 3
veræ venditionis. Vnde fit, quod cum Ioannes omne
ius ſuper dicta Domu emphyteutica à ſe abdicauerit; illudquè in Dominos de Odeſchalchis transtulerint de conſenſu Domini directi, & cum recognitione, promiſſione 4
Canonis, & pacto deuolutionis ſupradictis; linea ipſius
ampliùs conſiderari non poſſit, ſed linea Dominorum de
Odeſcalchis acquirentium, Caſtrenſ. *dicto conſ. 329. num. 2. verſ. nec obſtat, & num. 44.* Etiam quod id fuerit
† per viam ſublocationis, Peregr. *conſ. 31. num. 6. lib. 1.* 5

Nec releuat, quod Capitulum præſtiterit ſolum conſenſum contractui ſublocationis, non autem venditionis, vt colligitur ex verbis conſenſus, & per conſequens
cum ſublocatio † de ſui natura non auferat ab alienan- 6
te ius emphyteuticum in totum debet attendi linea alienantis, non autem acquirentium.

Nam reſponderunt, quod id procederet ſi Ioannes ſublocator iuxtà naturam ſublocationis retinuiſſet apud ſe
aliquas reliquas maioris penſionis, ſeù partem rei ſublocatæ, & ſimilium, tunc enim penès † eumdem ſublo- 7
catorem remanſiſſet dominium vtile mediatum, &
ſubalternum, vt per Cald. *de renouat. emphyt. lib. 1. quæſt. 13. num. 20. & ſeqq.* & in DD. de Odeſchalchis commoditas tantùm percipiendi fructus durante linea ipſius alienantis translata diceretur, & extincto Iure datoris † ex- 8
tingueretur ius acceptoris, iuxta *l. lex vectigalis, ff. de pign. cap. nuper de donat. inter vir. & vxor.* Et in his
terminis procedere debent tradita per eumdem † Cald. 9
de extinct. emphyt. lib. 4. cap. 15. num. 17. & ſeqq. & cap. 21. num. 2. cum ſimilibus, ſed in caſu iſto ex conuentione
expreſſa ipſorum contrahen. penès Ioannem nullum ius,
nullaquè actio remanſit, vt in venditione, ibi, *Nullo iure, nullaquè actione dicto D. Ioanni, ſuper illis quomodolibet de cætero reſeruatis*, Soccin. Sen. *conſ. 96. ſub num. 2. & 3. lib. 3.* Proptereà cum Ioannes omnia iura, &
actiones in Dominos de Odeſcalchis transtulerit, ceſſant ſupradicta. Et facit, quod ſicut † per emphyteu- 10
ſim, ità per locationem ad longum tempus, vtile dominium transfertur, Valaſch. *de iure emphyt. quæſt. 29. numer. 28.* Seraph. *deciſ. 272. num. 8. & deciſ. 286. numer. 3.* Et de ſublocatione poſt alios Card. *de renouat. emphyt. lib. 5. d. quæſt. 13. num. 15. & pluribus ſequentibus.*

Deniquè non obſtat, quod poſtquàm Gulielmus filius
Iachetti primi emphyteutæ hanc domum vendidit ſupradictis fratribus de Iunctis, ipſi fratres obtinuerint à Capitulo nedùm conſenſum, ſed etiam nouam inueſtituram pro ſe, ſuiſquè hæredibus ad tertiam generationem.
Et proptereà idem facere tenebantur Domini de Odeſcalchis, iuxtà doctrinam Bald. *in auth. ſi quas ruinas, num. 7. & 8. C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Nam reſpondetur doctrinam Baldi † eſſe intelligeñ 11
de alienatione facta ſine conſenſu Domini, vt ex illius
lectura apparet, & prout explicant Caſtren. Anchar.
Peregr. & alij, locis ſupra citatis. Vnde non poteſt applicari alienationi, de qua agitur, factæ cum conſenſu
† Domini directi, qui ſimul cum recognitione ipſorum 12
acquirentium, promiſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet vim renouationis, vt per *cap. potuit, de locat. l. vlt. C. de iur. emphyt.* Mantic. *de tacit. & amb. lib. 22. tit. 35. num. 2.* Et ſufficit ad iſtum effectum abſquè
alia inueſtitura, ſeù renouatione, cuius Inſtrumentum
fit ad maiorem cautelam, Caſtren. *dicto conſ. 329. num. 2. in fin. & ſeq. lib. 2.* Peregr. *conſil. 31. num. 5. lib. 1.*

Vltra quòd ex abundanti dicitur, quod fratres de Iunctis potuerunt petere nouam inueſtituram, quia fortaſſè dubitabant, quod emendo Domum à Iachetto, & ius
ſpectans ad ipſum, eam non acquireretur niſi ad ſecundam generationem cum iam à die conceſſionis finita eſſet
prima generatio ipſius Iachetti. Et ideo cum ipſi fratres
de Iunctis vellent eſſe certi de conceſſione vſquè ad tertiam generationem illam de nouo petierunt. Hoc autem
ceſſat in Dominis de Odeſcalchis cum alienans eſſet vnus
ex primus acquirentibus, alienatio vigeret vſquè ad tertiam generationem.

Et ita fuit deciſum vtraque parte informante, &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus , & Canonicatus.

Die Veneris 25. Februarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij , an liget manus Papæ , quando beneficium vacat in menſereſeruato.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſionem , vt quis obtineat vigore ſubrogationis gratioſæ , quid ſufficiat , quod probet .*
2 *Indultum , ſi non ſit conceſſum in limine fundationis beneficij , non procedit in prouiſionibus Apoſtolicis. & num. 6.*
3 *Garz. de benefic. par. 6. cap. 6. n. 176. declaratur .*
4 *Illegitimus , quis non præſumitur , quando petit adiudicationem beneficij .*
5 *Prouiſus de Prioratu Monachali , debet facere conſtare de profeſſione .*
7 *Beneficium debitum certo generi perſonarum , cadit ſub reſeruatione cum ſua cauſa .*
8 *Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij , non ligat Papam , quando beneficium vacat in menſe reſeruato .*
9 *Studium quinquennale requiritur in eo , qui Doctoratus gradum aſſumere vult .*
10 *Doctoratus gradum habens , illi ſuffragatur , etiam non docto de ſtudio quinquennali .*

D E C I S I O CLXXXIII.

IN Indulto Pauli Tertij conceſſo Eccleſiæ Tridentinæ quoad Canonicatus diſponitur , quod ex decem , & octo Canonicos duodecim debent eſſe ex natione Germanica , & ſex Itali , qui quidem ſex Itali debeant eſſe ſubiecti Iuriſdictioni Eccleſiæ Tridentinæ , & tres ex illis Magiſtri , ſeù Doctores , vel Licentiati , reliqui verò tres licèt nobiles , vel graduati non fuerint , ex bonis tamen parentibus geniti , literiſque & bonis moribus inſtructi ; Quò verò ad Decanatum ità diſponitur . Ac Decanus eiuſdem Eccleſiæ ex Germanicis , aut Italis , modo ſupradicto qualificatis eſſe debeat .

Vndè , cum per obitum Itali vacauerit Canonicatus , & Decanatus , & vigore reſeruationis , quæ non controuertitur , prout controuerti non poteſt ex abundè deductis coram me in alijs deciſionibus * Sanctiſſimus D. N. prouiderit D. Ioannem Tudeſchinum Italum , qui expeduit ſubrogationem gratioſam ad partes , Dubitaui , an ei danda eſſet immiſſio , & per Dominos fuit affir-
1 matiuè reſolutum , cum † probet reſeruationem , & Clericatum , quæ ſufficiunt , vt quis obtinere poſſit immiſſionem vigore ſubrogationis gratioſæ , vt latè fuit deductum in alijs deciſionibus .

Non obſtat , quod Iannes non probet ſe habere requiſita in dicto Indulto Pauli Tertij , quia huic obiecto datæ
2 fuerunt duę reſponſiones , Prima eſt , quod cum illud † Indultum non fuerit conceſſum in limine fundationis , non procedit in prouiſionibus Apoſtolicis , vt per Abb. *in c. cum in cunctis , §. inferiora . n. 9. de electi.* Rota *deciſ. 18. de reſcript. in antiq.* Put. *deciſ. 301. lib. 1. in correct. & deciſ. 11. de conſtit. & 5. in tit. de menſibus .* Anton. Auguſt. *in Epitom in regula de octo menſibus . num. 15. fol. mihi 179.*

3 Nec in contrarium faciunt deducta † per Garz. *de benef. par. 6. cap. 6. num. 176* quia loquitur , quando legitimus contradictor opponit contra prouiſum petentem canonizatoriam , ſeù adiudicatoriam ea , quæ ſunt de neceſſitate ad obtinendum beneficium , videlicet , quod quis non ſit legitimæ ætatis , quia hoc reſpicit habilitatem , aut
4 quod eſt illegitimus , † quod non eſt præſumendum , quando quis petit adiudicationem , vt per Rota *deciſ. 1. de præſumpt. in antiq.* aut quod non conſtat de profeſſione , quando quis impetrat Prioratum Monachalem ,
quam prouiſus † probare tenetur , vel quando quis im- 5
petrauit tanquàm filius patrimonialis , quia tunc ſe talem eſſe tenetur probare , & caſus , de quo agitur , eſt diuerſus , quia requiſita in Indulto Pauli Tertij non ſunt de
eſſentia beneficij , quia † non fuerunt conceſſa in limine 6
fundationis , & ideò non ligat Papam , vt teneatur conferre perſonis ita qualificatis , vt ſupra deductum fuit .

Minùs etiam obſtat , quod beneficium † debitum cer- 7
to generi perſonarum , cadit ſub reſeruatione cum ſua cauſa , vt ſcilicet conferatur illi generi , vt per Seraphio. *deciſ. 1420. num. 3. cum alleg. in deciſione in hac cauſa facta 5. Iulij ſuperioris anni .* quia aliud eſt , quod beneficium debeatur ex Indulto perſonis qualificatis , quia in primo caſu ex natura beneficij debetur illi generi , in ſe-
cundo verò caſu debetur perſonis qualificatis † ex In- 8
dulto , quod non ligat Papam , quando beneficium vacat in menſe reſeruato , vt ſupra probatum fuit .

Secundo dicto Indulto principaliter fuit reſponſum , quod etiamſi prouiſio fuiſſet facta ab Ordinario , nihilominùs ſuſtineretur , nam reſpectu Canonicatus cùm vacet per obitum Itali , & Ioannes ſit Italus , ſiuè ſit ex illius tribus , qui requirunt Doctoratum , ſiuè ex alijs tribus , Ioannes habet intentum , cum ſit Doctor ; nec offi-
cit , quod Indultum Pauli Tertij requirat ſtudium † 9
quinquennale , quod etiam eſt de Iure , vt in *l. iubemus , & in l. petitionis C. de Aduoc. diu. Iud.* Rebuff. *de priuil. ſchol. priu. 84.* quia quatenùs hoc ſtudium quinquennale non poſſet probari , nihilominùs cum Ioannes habeat
gradum , illi ſuffragatur etiam † non docto de ſtudio 10
quinquennali , cum non probetur alios exiſtere qualificatos , *argumento. l. vt gradatim. ff. de muner. & honor.* Rebuff. *ſuper concord. in rub. de collat. §. præterea , in verb. ſtuduerint , ante finem . verſ. & proderit illi gradus ,* & quoàd Decanatum proderunt etiam prædicta , cum dictus Decanatus debeat conferri Germanis , aut Italis modo prædicto qualificatis , vt ſupra dictum eſt .

Accedunt alia deducta in alijs Deciſionibus , à quibus propterea Domini non eſſe recedendum reſoluerunt , &c.

* Ideſt die 5. Iulij 1632. & 26. Nouembris pariter 1632. prima eſt ſupra deciſ. 153. Altera adeſt infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum .

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Veneris 25. Februarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumentum , quando dicatur eſſe in forma probanti . Notariatus qualiter probetur quando in inſtrumento antiquo verſamur , & plura circa hanc materiam , necnon circa inſtrumenta antiqua .

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum continens diem , menſem , annum , indictionem , Pontificatum , rogitum , ac denique publicationem , negari non poteſt , quin ſit in forma probanti . num. 2.*
3 *Inſtrumentum dicitur antiquum , non obſtante modici temporis defectu ad aſſequendum ad tempus 100. annorum .*
4 *Et iſto caſu nulla requiritur probatio Notariatus , aut manus recognitio .*
5 *Inſtrumentum vt antiquum dicatur de rigore requiritur lapſus 100. annorum .*
6 *In inſtrumento ad effectum probationis Notariatus , & recognitionis manus , ſi ſit vltra 90. annos , admittuntur præſumptiones , & coniecturæ .*
7 *Quæ præſumptiones eò , magis admittuntur leuiores , quò magis accedit ad 100. annos .*
8 *Ex contrahentium aſſertione , quando oriatur concludens probatio Notariatus .*
9 *Cōfeſſio auctoris nocet omnibus habētibus cauſā ab eo .*

10 Par-

10 *Partes, quando approbant, atquè auctorizant perſonam, & legalitatem Notarij, qudad aliquod inſtrumentum, præſumitur etiam hoc velle, qad ad omnia inſtrumeata.*

11 *Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere.*

12 *Notarij conuenientia debeo verificari per duas demonſtrationes.*

13 *Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimùm augeatur. & num. 14. & 15.*

16 *Notariatus aſſertio, quando ſit omnino attendenda, & cenſeatur veriſſima.*

17 *Inſtrumento, ad hoc, vt dicatar aatiquum ab eo non detrabitar tempus litis, quaado pro adminiculo deducitur. & num. 18.*

19 *Notariatus aſſertio, dum quæritur principaliter ſuper eo, non probatur per ſimplicem enunciatiuam.*

20 *Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur.*

21 *Pluralitas non præſumitur.*

22 *Actus vnus recipis declarationem à verbis prolatis in alio acta, quando inuicem concordant.*

23 *Teſtes deponentes aliquem fuiſſe Notarium, & vti talem palàm, & publicè fuiſſe reputatum, eiuſque ſcripturis fidem adhibitam, benè ſuffragantar.*

24 *Teſtium depoſitiones benè coadiuuantur ex adminiculis.*

25 *Teſtes recipiunt iaterpretationem, & declarationem, à ſcriptura de qua deponunt.*

26 *Teſtes in materia admodùm antiqua, vt probent Notariatum ſufficis, quod generaliter deponant de fama diuturna.*

27 *In inſtrumentis antiquis ad probandam aliquem eſſe Tabellionem ſufficit fama inueterata.*

28 *Fama, & communis opinio, quod aliquis ſit Notarius, dat robur officio.*

29 *Cognominis omiſſio, dum cæteræ demonſtrationes nominis, & patriæ concurrunt, non præiudicat identitati perſonæ.*

30 *Cognomine omiſſo, deſumuntur perſonarum demonſtrationes, à ſolo nomine, & patria.*

31 *Plures eiuſdem nominis, patriæ, ac exercitij in aliqua Vrbe inuenire difficile eſt.*

32 *Obſeruantia, maximè, cum curſu longiſſimi temporis coniuncta, plurimùm fidei tribuit ſcripturæ, quoad contenta in ipſamet ſcriptura, etiam informi.*

33 *Quod procedit præſertim contra eum, qui ſcripturam approbauit, vt propterea non poſſit illius fidem impugnare.*

34 *Enunciatiuæ repertæ ia inſtrumento, etiamſi non ſiat admodùm aatiquæ, faciunt tamen magnam præſumptionem.*

35 *Enunciatiuæ emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi ſint adminiculatæ, probant.*

36 *Et præſertim ſi emanauerint ante motam litem.*

37 *Præiudicium eſt leuiſſimi momenti, ſi pendeat à remotiſſima incertitudine, vix præcogitandi euentus.*

38 *Adminicula ea, magis operare debent, quæ primordia veritatis habeant, ſerie facti inſpecta.*

39 *Laceratio non conuenit publico inſtrumento.*

40 *Notarius, ſi probetur, quod non ſit de ſcriptus in Archiuio Rom. illius inſtrumenta non probant.*

41 *Notarij deſcriptio in matricula præſumitur ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia actorum, etiamſi nullibi reperiatur enunciata d. deſcriptio.*

42 *Negatiua probanda concludenter eſt ab eo, qui in ea, ſe fundat.*

43 *Approbatio auctoris, non poteſt ab habentibus cauſam ab eo, reiici, aut impugnari.*

44 *Partes de communi conſenſu poſſunt dare robur ſcripturæ, etiam informi.*

45 *Notariatus, quando eſt probatus, tunc defectus non matriculationis, nullatenùs attenditur ex æquitate, ne tot, tantæque laudabiles diſpoſitiones pereant.*

46 *Notariatu probato adhuc fides præſtatur inſtrumentis Notarij non matriculati.*

47 *Conſtitut. Sum. Pont. requirentes, quod Notarij debeant eſſe matriculati, ad hoc, vti inſtrumenta ab eis rogata habeant fidem, de conſenſu ſaltem tacito ſuperiorum non fuerunt obſeruatæ.*

DECISIO CLXXXIV.

COMMISSA mihi cauſa reſtitutionis in integrum aduersùs ſententiam Rotalem ab Eminentiſſimo D. meo Cardinali Veroſpio, latam, contra exiſtentiam fideicommiſſi, de quo agitur, quæ tranſitum fecerat in iudicatum; Dubitaui an de cauſis præfatæ in integrum reſtitutionis conſtaret; Et Domini circumſcripta releuantia ſuis loco, & tempore videnda, hodiè reſponderunt Inſtrumentum anni 1517. eſſe in forma probanti; Quia cum † dictum Inſtrumentum contineat 1
diem, menſem, annum, Indictionem, Pontificatum, rogitum, ac deniquè publicationem, ad trad. per *glaſ. in l. generali, in verb. ſcrutate, verſ. item ordo, de tab. lib. 12. & latè per* Bertazz. *de clauſ. in proem. a. 3. & ſeqq.* Negari non † poteſt quin habeat faciem publicæ ſcriptu- 2
ræ, & ſit in forma probanti, vt in puncto dixit Rota *in cauſa Farfen. Territorij 13. Maij 1604. coram bo. me. Card. Millino.*

Nec obſtare ampliùs videbantur ea, quæ aliàs coram eodem Eminentiſſimo D. Cardinali Veroſpio, ac etiam coram me, contra idem Inſtrumentum deducebantur circa defectum probationis Notariatus, ac recognitionis manus ſer Franciſci de Altro, qui legitur de d. Inſtrumento rogatus, vt in deciſionibus emanatis ſub die 7. Februarij 1620. & 14. Iunij 1623.

Quia hodiè animaduertebant Domini, quod aut admittimus ex lapſu 97. annorum à die confecti Inſtrumenti, vſquè ad tempus motæ litis decurſorum, nos verſari in terminis centenariæ ad firmandam antiquitatem eiuſ-
dem Inſtrumenti, † non obſtante defectu modici tempo- 3
ris trium annorum, ex eo, quod Rota ſimili ſpatio videtur aliàs fuiſſe contenta, ex quadam æquitate, vt apud Put. *deciſ. 204. nu. 1. & 5. & deciſ. 349. num. 6. lib. 2. in correctis, & deciſ. 193. num. 13. verſ. non obſtat deciſio Neapolitana. par. 2. diuerſ. & in Florentina Canonicatus 12. Decembris 1613. coram bon. mem. Buratto, in Lancianen. Archpresbyteratus 2. Maij 1616. in Ianuen. Abbatiæ 13. Ianij 1625. coram eodem, in Bargi S. Donnini Iuriſpatronatus 20. Iunii 1622. coram R. P. D. meo Merlino, & in Aliphana Iuriſpatronatus 4. Iulii 1629. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* Et iſto caſu nul-
la † requiritur probatio Notariatus, aut manus re- 4
cognitio, Put. *deciſ. 146. lib. 1. in correctis, & d. deciſ 349. num. 4.* Rota *deciſ. 613. num. 3. par. 2. recent. & d. deciſ. 193. num. 8. par. 2. diu.* ſed ſufficit ſola fides de antiquitate ſcripturæ, Afflict. *deciſ. 245. ſub num. 3. & deciſ. 251. ſub num. 6.* & fuit reſolutum in cauſa *Romana fideicommiſſi de Valle 4. Maii 1562. coram Oradino, in Ferrarien. Palatii 3. Iulii 1602. & in d. Farfen. territorii 13. Maii 1604. coram Card. Millino,* & priùs *in Tudertina Caſtri S. Angeli coram bon mem. Card. Lancellotto ſeniore,* quam citant Add. *ad deciſ. 389. num. 7. ſanct. mem. Gregor.* Vel quatenùs
etiam rigori videretur inhærendum, † vt requireretur 5
integrè lapſus 100. annorum iuxta terminos, deciſionis in dicta cauſa *Farfen. territorii 19. Martii 1607. coram bon. mem. Penia, & coram Millino, cum aliis adductis per* Add. *ad deciſ. ſanct. mem. Gregor. loco proximè citato, &* Afflict. *d. deciſ. 245. num. 4.* Et adhue conſiderabant Domini, quod cum agatur de ſpatio non ſolum vltra 60. ſed etiam vltra 90. annos ad vtrumq; effectũ
ſcilicet † probationis Notariatus, & recognitionis ma- 6
nus admittuntur præſumptiones, coniecturæ, & adminicula, Cyn. *inter conſ.* Bald. *conſ. 400. nu. 5. verſ. præterea illud exemplum, lib. 4.* Put. *d. deciſ. 46. lib. 1. in correctis,* Caputaq. *deciſ. 5. par. 3.* Rot. *deciſ. 693. num. 7. par. 2. recent. & deciſ. 683. num. 1. par. 3. diuerſ.* Seraph.

decif. 1481. *num.* 2. *& decif.* 928. *in princ.* Quæ quidem
adminicula eo leuiora ſufficiunt, quo lapſus annorum
7 † centenarij magis accedit; ita vt de rigore aliquid ſit di-
mittendum; vt notat in ſimili Dec. *in cap.* 1. *ſub num.* 47.
verſ. & iſta concluſio vera eſt, de appell. Aym. *de antiq.
temp. par.* 1. *in princ. ſub num.* 5. *verſ. placet tamen*, &
paſſim obſeruaſſe Rotam videmus in deciſionibus Putei,
& alijs primo loco deductis.

Adminicula verò hic quidem plura, & vrgentia con-
currere videbantur; Concurrit enim primò Inſtrumen-
tum concordiæ nouiter poſt dictam ſententiam reper-
tum, in quo de anno 1523. ijdemmet Fratres de Caeta-
nis filij Raymundi, de quibus in præfato Inſtrumento
anni 1517. præ cæteris omnia Iura, Inſtrumenta, &
diſpoſitiones inter ſe ipſos tunc hactenus factas per quas,
& quæ dicta concordiæ diſpoſitio impediretur, & contra-
diceretur per quemcunque Notarium rogatas, & factas,
& maximè per ſer Franciſcum de Alatro, quòad dictum
effectum ſolum, & dumtaxat &c. irritant, & annul-
8 lant. Ex qua quidem contrahentium aſſertione non †
quidem incidenter, ſed conſultò ratione diſpoſitionis,
cui inhærebat emanata, inſurgit concludens probatio
Notariatus præfati ſer Franciſci de Alatro, etiam ante
ipſum annum 1523. maximè in præiudicium non modo
9 eorundem contrahentium † à quibus tanquàm talis fuit
approbatus, ſed etiam ſucceſſorum, ac ab ipſis ſucceſſori-
bus cauſam habentium, quales ſunt hodie hæredes D.
Proſperi, Ruin. *conſ.* 141. *num.* 8. *in fin. lib.* 5. Rota *deciſ.*
776. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* & in his terminis fuit dictum
in prefata *Farfea. Territorii coram Penia, & etiam coram
Card. Millino, & priùs in Ferrarien. bonorum, ſeù Pala-
tii* 3. *Iulii* 1602. *coram eod. Card. Millino*, vbi, quod
huiuſmodi adminiculum in inſtrumentis concernentibus
idem ſactum ſufficit ad effectum iudicandi ſcripturam eſ-
ſe in forma probanti. Vnde conſequenter reſultat eoſ-
demmet contrahentes approbaſſe, atquè auctorizaſſet
perſonam, & legalitatem eiuſdemmet ſer Franciſci de
10 Alatro quòad omnia inſtrumenta, † & præſertim quòad
iſtud anni 1517. tanquàm particulariter præcisè, ac ſpe-
cificè in dicta aſſertione contemplatum, Bald. *in l. ſi quis
teſtibus, ſub num.* 4. *verſ. idem ſi velit, C. de teſtibus*, quem
ſequuntur Alex. *in conſ.* 133. *num.* 14. *in eodem verſ. idem
ſi velit. lib.* 7. *&* Natt. *conſ.* 146. *num.* 1. *relati per* Man-
tic. *deciſ.* 75. *num.* 3. & fuit dictum in præfata *Farfea. co-
ram Card. Millino*. Quod enim Inſtrumentum anni
1517. fuerit ſpecificè, particulariter, ac præcisè ab ipſis
contrahentibus in eadem aſſertione contemplatum, ſatis
colligitur ex eo, quod verificantur plurimæ demonſtra-
11 tiones, cum † tamen ad effectum vt probata dicatur
ſcripturæ identitas, conuenientia in duobus ſufficiat ad
theoricam, Bart. *in l. demonſtratio falſa. num.* 20. *verſ.
idem, ff. de cond. & demonſtr.* Alex. *conſ.* 84. *num.* 4. *lib.*
7. Crauett. *conſ.* 198. *num.* 2. Rota *deciſ.* 457. *num.* 1. *par.
1. recent.*

Verificatur enim in primis conuenientia Notarij de il-
12 lo rogati, nempè dicti ſer Franciſci de Alatro † in duabus
demonſtrationibus, vt in puncto Afflict. *deciſ.* 245. *ſub
num.* 5. *verſ. ideò tale Inſtrumentum*. Secundò verificantur
diſpoſitiones in dicto poſteriori inſtrumento enunciatæ,
quæ in præfato anteriori adamuſſim continentur, vt in
d. Farſen. coram Card. Millino. Tertiò conuenit identi-
tas perſonarum, quæ ſub eadem partium formalitate
diuiſæ contraxerunt, tàm in primo, quàm in ſecundo.
Quarto conuenit conuenientia, tàm quòad ætatem
Chriſtophori vnius ex contrahentibus, quàm etiam
quòad curam, & dotem Catherinæ matris, & quòad
aliàs circumſtantias latiùs ponderatas ab informantibus;
13 Ex quibus omnibus † verifimilitudinibus plurimùm au-
getur robur ad adminiculandam ſcripturæ legalitatem,
Rota *apud bon. me. Card. Caualer. deciſ.* 79. *num.* 2. *verſ.
primò concurrit*.

Hoc autem adminiculum, quod deſumitur ex præſa-
ta aſſertione Notariatus ſer Franciſci de Alatro tantò
fortiùs inualeſcit, quo dictum Inſtrumentum anni 1523.
14 eſt maximè qualificatum; Primò ratione † legalitatis,
tanquàm rogatum ſtipulantibus in ſolidum duobus No-
tarijs cognitis, ac deſcriptis in Vrbis Archiuio, & muni-
15 tum eiuſdem Archiuij legalitate. † Secundò reſpectu
perſonarum, quæ illius fidem propria præſentia auctori-
zarunt, cum fuerit ſtipulatum non ſolum adſtantibus
ſex Cardinalibus, & Conſeruatoribus Vrbis, ſed etiam
coram ipſo Summo Pontifice Adriano Sexto, qui cauſa
cognita decretum, & Apoſtolicam auctoritatem interpo-
ſuit, itaut præfata aſſertio, atquè approbatio Notariatus
dicti Franciſci de Alatro omninò † ſit attendenda, & 16
cenſeatur veriſſima recipiens maiorem legalitatem, ac
fidem ex qualitate perſonarum auctoritatem, ac præ-
ſentiam preſtantium, vt in puncto de ſcientia Superio-
ris ad effectum probandi Notariatum conſiderat Ioſeph.
Ludouic. *deciſ.* 115. *num* 12. *&* 13. Tertiò ratione tem-
poris cum ſit antiquiſſimum, & habeat ad ſui fauorem
pluſquàm centenariam, à qua tempus litis non detrahi-
tur, cum inſtrumentum † iſtud deducatur pro admini- 17
culo, vt paſſim Rota reſpondit, & precipuè declarauit in
*dicta Tudertina Caſtri S. Angeli coram Card. Lancelotto
ſeniore*, vt teſtatur Add. *ad d. deciſ.* 389. *num.* 7. *ſan.
mem. Greg.* ac propterea tantò magis ſuffragatur, cum
verſemur in antiquis, & vt dictum eſt † illud produca- 18
tur per viam adminiculi, vt fuit conſideratū *in d. Lancian.
Archipresbiteratus* 2. *Maij* 1616. *coram bo. me. Baratto*.

Non obſtat, quod huiuſmodi aſſertio ſit ſimplex enun-
ciatiua, per quam ſolam non poteſt probari notariatus
enunciatus, † dum queritur principaliter ſuper eo, 19
Butr. *in cap. illud. nu.* 3. *de præſcrıpt.* Crauett. *conſ.* 29.
num. 3. *verſ. reſpondeo etiam*, Dec. *conſ.* 348. *in fine*.
Quia pro reſponſione animaduerſione animaduertebant
Domini, quod inſtrumentum iſtud Concordie anni
1523. deducitur ſolummodo ad effectum, vt afferatur
probatio notariatus Franciſci de Alatro, que percutiat
tempus inſtrumenti rogati de anno 1517. de quo nunc
agitur; Non autem pretenditur eam eſſe vim dictæ aſſer-
tionis, vt ab ea ſola pendere debeat probatio einſdem no-
tariatus, ſuper quo non deficiunt depoſitiones teſtium in-
feriùs in tertio adminiculo ponderande, que quidem de-
poſitiones viſe ſunt in præteritis deciſionibus. Ex hoc ſo-
lum non poſſe ſuffragari, quod non percuterent tempus
dat. Inſtrumenti de 1517. Ac propterea benè intrat con-
cluſio, quod probata ſubſtantia † notariatus, qualitas 20
temporis per leuiores probationes probatur; vt latè per
Surd. *conſ.* 168. *num.* 7. *& conſ.* 286. *num.* 11.

Secundum adminiculum deſumitur ex alio Inſtru-
mento anni 1531. nouiter in forma tranſumptato, quod
ſub die 9. Februarij proximè preteriti firmatum fuit eſſe
in forma probanti, cum enim in prefato Inſtrumento per
eoſdemet de Caetanis caſſentur omnes contractus, exce-
pto contractu concordiæ, & diuiſionis initæ inter Fran-
ciſcum, Petrum, & Ioannem Vincentium ex vna, &
Nicolaum, Honoratum, & Chriſtophorum ex alia;
admodùm veriſimilè eſt huiuſmodi concordiam, atquè
diuiſionem ſic exceptuatam eſſe contractum cele-
bratum in prædicto Inſtrumento anni 1517. de quo nunc
agitur, non ſolum quia de ſimili contractu inter illos nul-
libi conſtat, quàm in dicto Inſtrumento anni 1517. nec
pluralitas † præſumitur, ſed etiam quia conueniunt plu- 21
res demonſtrationes, nempè ſpecies, & qualitas contra-
ctus, ac identitas perſonarum, ſub iſta factionum diuiſio-
ne contrahentium, ex Bart. *d. l. demonſtratio falſa*, &
alijs ſuperiùs allegatis.

Et quàmuis nomen notarij omiſſum fuerit, attamen
concurrentibus demonſtrationibus, ac veriſimilitudini-
bus ſuperiùs ponderatis illud clarè ſuppletur per † di- 22
ctum Inſtrumentum anni 1523. exprimens rogitum
Franciſci de Alatro, à quo quidem inſtrumento iſtud po-
ſterius anni 1531. recipit declarationem, Crauett. *conſ.*
231. *num.* 12. Rota *deciſ.* 91. *num.* 5. *par.* 1 *recent.* cum
inuicem adamuſſim concordent ad demonſtrandam lega-
litatem anterioris huiuſce inſtrumenti, anni 1517. vt in
d. Farfen. coram Card. Millino.

Tertium præſtant adminiculum teſtes † aliàs exami- 23
nati, qui tanquàm deponentes Franciſcum de Alatro
fuiſſe notarium, & vti talem palam, ac publicè fuiſſe re-
putatum in Ciuitate Alatri, eiuſque ſcripturis fidem ad-
hibitam benè ſuffragantur, ad tradita per Caſ. *in l. Scri-
niarios, C. de teſtam. milit.* Bald. *in l. Barbarius. num.* 11.
& ibid. Alberic. *num.* 33. *ff. de Offic. Prætor.* Afflict. *de-
ciſ.* 251. *num.* 3. *in fine*, & dictum fuit in præfata *Farfen.
coram Cardinali Millino*.

Nec obſtat, quod in præteritis Deciſionibus fuerint
reiecti ex eo, quod in propriodicto præcisè non percutiant
tempus Inſtrumenti iſtius, rogati de anno 1517. Quia cum
hodiè

hodiè ex primo adminiculo ſuperiùs ponderato reſultet
probatio notariatus dicti Franciſci de Alatro, quæ per-
cutit præcisè præfatum tempus anni 1517. eorundem te-
24 ſtium † depoſitio benè coadiunatur ex eodemet primo ad-
miniculo, vt in ſimili ex Lanfranc. *de Oriano in cap.
quoniam contra. cap. 19. num. 10. de probat.* admiſſum
fuit in eadem Farſen. *coram Card. Millino.* A quo qui-
25 dem adminiculo teſtes ipſi recipiunt † declarationem, at-
què interpretationem, Butr. *in cap. ad audientiam, num.
12. de præſcript.* Farin. *de teſtibus, quæſt. 8. nu.* 59. quos
refert, & ſequitur Rota *apud bon. mem. Card. Caualer.
deciſ.* 651. *nu.* 4. maximè in hac materia admodùm anti-
26 qua, in qua ſufficit, † quod generaliter deponant de fa-
ma diuturna, Bald. *in d. l. Barbarius, numer.* 30. *verſ.
qualiter autem probetur ff. de offic. prætor*, vbi in inſtru-
27 mentis antiquis ad proban. quem eſſe † tabellionem ſuf-
ficeret famam inueteratam, & fuit dictum in *Toletana de-
cimarum* 8. *Februarij* 1588. *coram Orano, & in ead.* 4. *De-
cembris* 1615. *coram Andrea*, etiamſi ad certum tempus ſe
non reſtringant. Soccin. *conſ.* 89. *n.* 19. *lib.* 1. Garz. *de be-
28 nef. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 480. fama enim, † & communis
opinio, quod aliquis ſit notarius dat robur Officio, vt
inquit Bald. *in d. l. Barbarius, nu.* 31. Afflict. *d. deciſ.* 251.
num. 3. *ante fin.*

Neque etiam obſtat, quod notarius, qui dicitur roga-
tus de hoc Inſtrumento anni 1517. tàm in articulis, quàm
à teſtibus illis, nuncupetur Franciſcus Columna de Ala-
tro, non autem Franciſcus de Alatro ſimpliciter, vt le-
gitur in præfato rogitu. Quia pro reſponſione conſidera-
bant Domini, quod cum verba illa: *de Columna deſi-
27 gnent cognomen ipſius*, illius omiſſio, dum cæteræ † de-
monſtrationes nominis, & patriæ conueniant, non præ-
iudicat identitati perſonæ ex latiſſimè deductis per Ber-
tazz. *de clauſ. clauſ. 3. gloſ. 3. n. 6. cum pluribus ſeqq.* & in
his terminis aduertit Rot. *in Lunen. Sarzanen. Cappella-
niæ 5. Martij 1610. coram D. Attrebaten & 7. Iunii 1619.
coram Eminentiſs. D. meo Cardinali Pamphilio*; Quod
maximè procedit ex ſtylo, & conſuetudine Curiæ, cu-
30 ius vſus admittit vt † omiſſo cognomine deſumantur per-
ſonæ demonſtrationes à ſolo nomine, & patria, vt in
Alexandro Ciuitatenſi, ac Angelo Balneoregienſi cele-
berrimo, vtroquè in Curia Phiſico, & in Bernardino de
Fara Notario, ac alijs paſſim ſeruatum videmus; ea de-
31 mùm ratione, quia non ita facilè eſt inuenire † hic in Vr-
be plures eiuſdem nominis, patriæ, ac exercitij; ex qui-
bus duabus demonſtrationibus, quæ alijs ita præcisè
conuenire non poſſunt, vel ſaltem difficillimè, reddi-
tur ſatis certa identitas perſonæ, Surd. *conſ.* 44. *numer.*
14. & 18.

Quartum deducitur adminiculum ex obſetuantia Ip-
ſiuſmet Inſtrumenti diuiſionis anni 1517. ſucceſſiuè ema-
nata, quoàd bona in eodem Inſtrumento contenta, cum
ipſi contrahentes, & eorum deſcendentes, iuxta præfa-
tæ diuiſionis Inſtrumentum poſſederint; idquè præcipuè
verificetur in Palatio Piperni, Franciſco, & fratribus
in eademet diuiſione aſſignato, quod poſtmodùm de
anno 1534. fuiſſe ab ipſo Franciſco poſſeſſum, conſtat ex
Inſtrumento venditionis cuiuſdam prædij, quod qui-
dem Inſtrumentum legitur Actum Piperni in Palatio Il-
luſtriſſimi D. Franciſci Caetani; Ac proindè dicta obſer-
32 uantia † maximè cum curſu tanti temporis coniuncta,
plurimùm fidei tribuit ſcripturæ, quoàd contenta in ipſa-
met ſcriptura, etiam informi, Cyn. *inter conſ.* Bald. *d.
conſ.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. Aym. *alios cumulans in conſ.* 101.
num. 4. Grat. *diſcept.* 951. *num.* 8. & 9. Rot. *deciſ.* 928. *in
fin. apud* Seraph. & *deciſ.* 640. *numer.* 9. & *deciſ.* 651.
num. 4. & *deciſ.* 122. *num.* 4. *apud bon. mem. Card. Ca-
ual.* Rot. *deciſ.* 703. *num.* 8. *par.* 2. *recent.* quod procedit
33 præſertim contra eum † qui ſcripturam approbauit,
vt propterea non poſſit illius fidem impugnare. Bald.
conſ. 402. *num.* 9. *lib.* 5. Peregr. *conſ.* 64. *num.* 19. *lib.*
1. quos refert, & ſequitur Rota *in dicta deciſ.* 640.
num. 10. apud Card. Caualer. & *deciſ.* 502. *num.* 2. *par.*
1. *recent.*

Quintum deniquè, ac poſtremum adminiculum deſu-
mi poſſe etiam videbatur ex ſupplicatione per DD. Ale-
xandrum, ac Chriſtophorum de anno 1616. Sanctiſſimo
porrecta pro obtinenda derogatione fideicommiſſi, vt
prætenditur in hoc Inſtrumento anni 1517. contenti,
quæ quidem ſupplicatio licet non ſit admodùm antiqua
conſiderabilem † tamen probet præſumptionem ad ad- 34
miniculandam ipſiuſmet Inſtrumenti legalitatem, vt de
enunciatiuis firmat Rota *deciſ.* 371. *num.* 3. *par.* 1. & *deciſ.*
694. *n.* 2. *verſ. concurrunt etiam, par.* 2. *recent.*

Nec officit, quod illa emanauerit à perſonis, vt præ-
tenditur in eodem fideicommiſſo vocatis, † & ſic omninò 35
ſuſpectis, quia ex alijs, quæ abundè concurrunt, vt pro-
batum eſt, purgatur omnis ſuſpicio. Achil. *deciſ.* 149. *nu.*
1. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 75. *num.* 3. & *deciſ.* 91. *num.* 2. *in fin. par.*
1. *recens.* maximè cum emanauerit de præfato anno 1606.
& ſic per plures annos † ante litem non ab ipſis DD. Ale- 36
xandro, & Chriſtophoro, ſed ab ipſomet D. Proſpero
motam & ſic de tempore nullatenus ſuſpecto, cum D.
Proſper tunc eſſet iuuenis robuſtiſſimus, & haberet non
ſolum filios maſculos iam natos, ſed alios ab vxore inter
fæcundam adoloſcentiam in diem ſperare poſſet naſcitu-
ros; itaut tunc temporis intereſſe DD. Alexandri, &
Chriſtophori quoàd Caſtra per Dominum Proſperum
poſſeſſa, vt erat remotiſſimæ ſpei, ſic etiam eſſet † nul- 37
lius, vel ſaltem leuiſſimi momenti, ac conſiderationis,
tanquàm pendens à remotiſſima vix præcogitandi euen-
tus incertitudine ad *sext. in l. 1. C. de pact.* Mant. *deciſ.* 13.
nu. 16. & *deciſ.* 21. *num.* 7. Imò cum ageretur de canoni-
zando fideicommiſſo, quod æquè principaliter bona ipſo-
rum etiam DD. Alexandri, & Chriſtophori compræhen-
debat, non eſt veriſimile, quod ad parandam adeò ſibi è
longinquo actionem præſertim in actu, venditionis ipſo-
rummet bonorum noluiſſent in conſultò pro euentuali,
& vix cogitabili incertitudine, certum ſibi parare præiudi-
cium ſubijciendo, oneri fideicommiſſi bona, quæ erant in
venditione cum diminutione precij, ac obligationibus re-
inueſtimenti, & multiplici, necnon obtinere derogatio-
nem non ſine impenſa, ac difficultate intuitu remotiſſi-
mæ ſucceſſionis, ad quam vix poterant animo aſpirare.

Non obſtant inueriſimilitudines contra huiuſmodi
inſtrumentum anni 1517. ponderatæ; Quia † vel nul- 38
lius ſunt momenti, vel omninò tolluntur ab admini-
culis ſuperiùs ponderatis, quæ ſerie facti inſpecta tan-
quàm veritatis, habentia primordium, operari potentiùs
videbantur.

Non etiam obſtat, quod in hoc eodem Inſtrumento
diuiſionis anni 1517. non legantur inſertæ Capitulatio-
nes, & præcipuè conuentio illa, vt Homines Rocchæ
Curgæ tenebantur accedere ad Molendinum Magentiæ,
quam tamen conuentionem, & Capitulationes non
controuertitur fuiſſe firmatas in quadam diuiſione inter
eoſdem filios Raymundi, ac proindè reſultet argumen-
tum conſtare de alia diuiſione ad quam dd. Inſtrumenta
anni 1523. & 1531. referri poſſunt, ita, vt tàm primùm,
quàm ſecundum adminiculum conſequenter corruat:
Quia reſponſum fuit non probari, quod dicta conuentio,
& Capitulationes fuerint in ipſo diuiſionis Inſtrumento
inſertæ. Imò potius, quod omninò ſeiunct.æ fuerint, atq;
ſeparatæ ſatis probant Epiſtola bonæ memorię Petri Cae-
tani, aliàs à bon. mem. Antonio Auo, & auctore D. Proſ-
peri producta in cauſa Terracinen Iuris molendi coram
bon. mem. Orano in qua idem Petrus offert ſe laceratu-
tum huiuſmodi Capitulationes, quæ quidem † laceratio 39
non conuenit publico Inſtrumento.

Secundò ad ipſum comprobat ſententia condemnans
præcisè eundem bon. mem. Antonium ad earundem Ca-
pitulationum exhibitionem, ſignum euidens, quod penes
ipſum ſolum tanquàm ſcriptura priuata, non verò publi-
co alicui inſtrumento Inſertæ ſeruabantur.

Non officit tandem, quod Franciſcus iſte de Alatro, † 40
non probetur deſcriptus in Archiuio Romano, ideoque
illius inſtrumenta non probent ex *decimaquinta Conſtitu-
tione Iulii Secundi innouata per Leonem Decimum in Bulla-
rio Conſtitutione 6.* Quia multipliciter fuit reſponſum.
Et primò, quod cum DD. Alexander & Chriſtophorus
habeant fundatam intentionem in notariatu; ac lega-
litate illius Franciſci de Alatro ex ſuperiùs deductis,
abundè adminiculata, nec vllibi probata appareat di-
cta non deſcriptio, † immò illa præſumatur ex lapſu 30. 41
annorum, iuncta obſeruantia, de qua in quarto admi-
niculo, etiam ſi nullibi reperiatur dicta deſcriptio enun-
ciata, Crauett. *de antiq. temp. par.* 3. *ſect.* 1. *numer.*
105. Put. *deciſ.* 345. *num.* 10. *lib.* 1. *in correct.* Seraph.
deciſ. 1027. *n.* 9. & *deciſ.* 1042. *n.* 2. & 3. & *bon. mem. Card.
Caualer. deciſ.* 122. *num.* 3. Pars aduerſa tenetur conclu-
denter

42 denter † probare huiuſmodi non deſcriptionem, cum ſit
fundamentum propriæ intentionis, Innoc *in cap. ſuper*
bis. n. 10. vbi Felin. *num. 16. de accuſ.* Rot. *deciſ. 502. nu.*
7. par. 1. & deciſ. 19. num. 2. par. 2. rec. Gabr. *de pro-*
bat, concluſ. 1. num. 1. Secundò fuit reſponſum, quod cum
idem Franciſcus de Alatro per dd. filios Raymundi, vt
43 ſupra contrahentes fuerit tanquam legalis Notarius †
approbatus, prout ſuperiùs latè probatum fuit in primo
adminiculo non poteſt hodiè per habentes cauſam ab iiſ-
dem contrahentibus tanquàm minus legalis reijci aut im-
pugnari, *l. Pomponias. ff. de negot. geſt.* Crauet. *conſ.*
341. num. 11. Surd. *conſ. 451. num. 41.* Rota *deciſ. 776. nu.*
1. par. 1. diuerſ. & d. deciſ. 502. num. 2. par. 1. recent. cum
alijs per Rot. *d. deciſ. 640. num. 10. apud bon. mem. Card.*
44 *Caualer.* Maximè † cum trita ſit in iure regula, quod
partes de communi conſenſu poſſunt dare fidem ſcriptu-
ræ etiam informi, *ſan. me. Greg. deciſ. 292. in fin.* vbi Add.
nu. 6. Tertiò reſpondebatur, quod probato notariatu, de-
45 fectus † huiuſmodi non deſcriptionis nullatenus attendi-
tur ex æquitate, ne tot, tantæque laudabiles corruant
diſpoſitiones vt reſpondet Rota in cauſa *Romana officij*
notariatus 15. Maij, & 10. Maij 1610. coram bon. mem.
46 *Penia*, prout in puncto, quod probato † notariatu ad-
huc fides præſtetur Inſtrumentis notarij, quàmuis non
matriculati, nec deſcripti in Archiuio eſt, Dec. Mohed.
2. & 5. de teſtam. & Put. *296. num. 1. lib. 1. in correct.*
& facit Angel. *in l. vniuerſos. C. de decur. lib. 10.* Quar-
47 tò etiam reſpondebatur † huiuſmodi Conſtitutiones de
conſenſu ſaltèm tacito ſuperiorum non fuiſſe obſeruatas,
vt expreſsè dicunt Put. *d. deciſ. 296. lib. 1. in correct. &*
deciſ. 17. de fid. inſtr. Mohed. *d. deciſ. 5. de teſtam.* Than.
deciſ. 113. incipit. Bulla Archiuij, & fuit dictum in præ-
fata *Romana officij 10. Maij 1610. coram Penia*; Pro-
ut etiam aduertit *Compilator Bullarij ad dictam Con-*
ſtitutionem 15. Iulij II & meminit etiam *Sanctiſſimus*
D. Noſter in Bulla Erectionis Archiuij 53. in im-
preſſ. §. 2.

Et ita concluſum parte vtraquè informante &c.

¶ Adſunt infra aliæ deciſiones in hac cauſa, ideſt ſub diebus 30. Ianuarij ſequentis anni 1634. & 7. Iunij eiuſdem coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. MOTMANNO.

Arimineñ Spolij.

Die Veneris 4. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Vigore mandati de auferendo bona certi valoris, in eius executione, vt illa fiat ad effectum liitcationis, & ſubhaſtationis, procedendum eſt, non autem ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem, & alia de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutionis beneficium datur, quando de læſione conſtat.*
2 *Mandati de auferendo bona vigore, non eſt procedendum ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem.*
3 *Immiſſio ex primo decreto, ad quem effectum detur.*
4 *Poſſeſſionis veræ ſigna, quæ ſint.*
5 *Ex vſu cenſetur, quis aliquid approbare.*
6 *Immiſſio vigore mandati executiui iuxta ſubiectam materiam, eſt detentatio, & non vera poſſeſſio.*
Deciſ. in cauſa Peruſina Bonorum, coram Reuerendiſſ. Coccin. Decan. in quibus terminis procedat, n. 6.
7 *Stylus in ſpecie facti propoſiti, debet probari, vt veniat attendendus.*
8 *Vtile, per inutile non vitiatur.*
9 *In indiuiduis vtile vitiatur per inutile.*
10 *Probationes, quæ conſiſtunt in ſcriptura, teſtibus præualere debent.*
11 *Pars poteſt appellare à mandato executiuo.*
12 *De euictione, quem tenet actio, eundem agentem, eiuſque hæredem repellit exceptio.*
13 *Actus agentis non debet aliquid operari, vltra eius intentionem.*
14 *Mandatum relaxatum ex falſa cauſa, non meretur executionem.*
15 *Fideicommiſſario non currit tempus conficiendi inuentarium, ante quàm hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio.*
16 *Hæres poteſt impugnare factum defuncti à iure improbatum.*
17 *Hæres tenetur approbare factum defuncti limita ve num. 16.*

DECISIO CLVI.

FRANCISCVS creditor obtinuit ab A. C. relaxari
mandatum executiuum ſub conſueta formula, *aufe-*
rantur de domo Sebaſtiani debitoris, bona valoris ſcutorum
3600. *pro extinctione cuiuſdam cenſus, ac alia bona valo-*
ris 450. pro fructibus decurſis, & non ſolutis. In cuius
mandati executionem, fuit idem Franciſcus primo loco
immiſſus, ac aſſociatus in poſſeſſionem duorum præ-
diorum, & ſucceſſiuè recepit ſextaria 82. frumenti,
vltra quandam quantitatem leguminum; Demùm
ſupradicta prædia fecit ſubhaſtari, ac pro ſumma ſcu-
torum 6000. deliberari perſonæ ſuppoſitæ, quæ pro
eodem pretio illa ceſſit Hieronymo. Dictus verò Seba-
ſtianus Spolij actionem intentauit, & coram R. P. D.
meo Merlino, non ſolùm ſuccubit, ſed etiam cauſæ ap-
pellationis proſequutionem neglexit. Illius autem hæ-
redes, præſentato mihi reſcripto, cum clauſula reſtitutio-
nis in integrum, obtinueront diſputari dubium, *An con-*
ſtet de cauſis reſtitutionis, ad quod Domini affirmatiuè reſ-
ponderunt. Quia conſtat de iniuſtitia ſententiæ, vnde re-
ſultat † læſio, propter quam datur beneficium reſtitutio- 1
nis, Benintend. *deciſ. 85. nu. 8.* & fuit dictum in *Recanaten.*
Spolij 14. Aprilis 1614. coram Emmentiſſimo D. Card. Pam-
philio, ſententia enim abſoluit Hieronymum à iudicio
Spolij per Sebaſtianum intentato, ac proptereà denegat
reſtitutionem bonorum, quæ poſt captam eorum poſſeſ-
ſionem vigore mandati de auferendo bona certi valoris,
fuerunt ſubhaſtata, cùm tamen in huiuſmodi mandati
executione ità eſſet procedendum, vt illa fieret ad effe-
ctum licitationis, & ſubhaſtationis, † non autem immiſ- 2
ſionis in poſſeſſionem, iuxta *l. 2. cum ſeqq. C. ſi in cauſ. iu-*
dicat. l. non eſt mirum. ff. de pignor. act. Grammat. *deciſ.*
51. n. 3. Rot. *coram Seraphin. deciſ. 937. n. 2. & in Romana*
Spolij 2. Iunij 1595. coram Gypſio.
Non obſtat, quod ex relatione Executoris conſtet, di-
ctum Franciſcum mediante perſona Procuratoris immiſ-
ſum fuiſſe in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur
pro ſumma debita, ac in mandato contenta, & conſe-
quenter, † ex primo decreto ad effectum ſubhaſtandi, non 3
autem acquirendi poſſeſſionem, iuxta *l. poſſidere, §. vlt.*
& l. ſi quis nate, §. 1. ff. de acq. poſſ. Quia alius executor
in ſua relatione poſtea facta, profitetur, ſe vigore eiuſ-
dem mandati, *aſſociaſſe, ac immiſiſſe Laurentium dicti cre-*
ditoris filium, vti coniunctam perſonam, ac Procuratorem
in eorundem bonorum poſſeſſionem, claudendo, & aperien-
do ianuas, & glebas, & arborum folia contrectando, cum
expulſione colonorum in ſignum veræ poſſeſſionis, & præ-
cepto iiſdem colonis facto, vt ipſum, ac eius patrem in
Dominos recognoſcerent, quæ ſunt † ſigna veræ poſſeſſio- 4
nis, *l. qui vniuerſas, §. quod per colonum, ff. de ſolut.*
Aym. *conſ. 107 num. 2.* Rot. *deciſ. 131. num. 3. part. 1. re-*
cent. Et cum ipſe creditor in proſequutione iudicij vſus
† fuerit eadem poſteriori relatione, illa attendi de- 5
bet, *l. ſi filius fam. la 2. ff. ad Senat. Conſult. Maced.* Bart.
in l. cum tabernam, §. idem quæſiuit, in fin. ff. de pignor.
Gozzad. *conſ. 23. num. 10.* Rot. *coram Card. Caualerio,*
deciſ. 26. num. 4. quicquid ſit de ſtylo, de quo atteſtantur
Curiales Ariminenſes, quod ſcilicet vigore mandati exe-
quutiui creditores aſſociantur, ac immittuntur in poſſeſ-
ſionem bonorum debitoris, quæ iuxta ſubiectam mate-
riam † eſt detentatio, non vera poſſeſſio, in quibus termi- 6
nis procedit Rotæ *deciſ. in Peruſina Bonorum de*

Alphanis

Alphonis 5. Iunii 1621. coram Reuerendiſs. D. meo Decano, & habetur in deciſione huius cauſæ facta 9 Februarij 1629. coram R. P. D. meo Merlino, * non enim teſtantur de facto Executoris immittentis quatenus vlteriùs proceſſit ad actus correſpondentes veræ poſſeſſioni, iuxta rece-
7 ptam concluſionem, quod † ſtylus in ſpecie facti propoſiti debeat probari, vt veniat attendendus, Seraph. *deciſ. 78. num. 2.*

Ex præmiſſis ceſſat quoquè obiectum, quod per exceſſum Executoris non vitietur mandatum, in quo huiuſmodi exceſſus non continetur, iuxta regulam, *quod*
8 † *vtile per inutile non vitietur, cap. vtile, de regul. Iur. in 6.* Qui ad effectum Spolij ſufficit creditorem poſſidere prædia, de quibus agitur, poſſeſſione indiuidua, vt ſcilicet per partem vitioſam, in qua fuit exceſſum, a itera eodem vitio cenſeatur infecta, & ita intrat limitatio dictæ
9 regulæ, quod ſcilicet in † indiuiduis *vtile vitietur per inutile*, de qua per Dyn. *in dicto cap. vtile n. 4. de reg. iur. in 6. & in terminis poſſeſſionis.* Argel. *de legit. contrad. quæſt. 10. art. 9. nu. 148. cum ſeqq.*

Prætereà conſtat de iniuſtitia eiuſdem ſententiæ dum in ea declaratur, fructus per creditorem vigore prædicti mandati biennio ante ſubhaſtationem perceptos, & pecunias ſimiliter exactas in ſummam debitam, non eſſe imputanda, nequè reſtituenda, ea ſcilicet ratione, quod aliqui teſtes depoſuerint, eos perceptos fuiſſe per ipſummet debitorem, vel quod intra triennium fuerint percepti, non præſumuntur conſumpti. Nam vtrumquè obiectum remanet ſublatum, ex quietationibus factis per creditorem recipientem pecunias, & fructus, & ex confeſſione eiuſdem creditoris in poſitionibus emanata, ac ex tenore ſententiæ arbitramentalis pro diminutione penſionis, ratione dictorum prædiorum lata ad fauorem conductoris bonorum ipſius debitoris, & deniquè ex tenore ſententiæ abſolutoriæ creditoris à reſtitutione fructuum, quos ille percepit, & ab imputatione pecunia-
10 rum, quas exegit. Huiuſmodi † autem probationes quæ conſiſtunt in ſcriptura, teſtibus præualere debent, *l. cenſus, ff. de probat. gloſ. in cap. 1. §. procurationes, in verbo, in ſcriptis, in fin. de cenſ. in 6.* & veritati cedere debet præſumptio, *l. nuptura filios, ff. de iur. dot. & l. ſi extraneus, ff. de condict. cauſ dat.* Dum verò eadem ſententia declarat Sebaſtianum, ſiuè illius hæredes, non eſſe in totum, vel pro aliqua parte reſtituendos ad poſſeſſionem bonorum, quæ fuerunt diſtracta pro ſumma ſcutorum ſex milium, controuerti non poteſt quin contineat magnum exceſſum ſupra ſummam debitam ſcu-
11 torum 4050. in † mandato expreſſam, cuius ratione quemadmodùm appellatio non fuiſſet denegata, *vt auctoritate* Surdi *in conſ. 39. num. 29. probat dicta deciſ. huius cauſæ emanata 9. Februarii 1629.* ità attentis omnibus præmiſſis debet eſſe locus reſtitutioni ad fauorem partis grauatæ.

Nequè obſtat, quod hæredes debitoris, qui hodie agunt, per conſtitutionem Procuratoris ad tranſigendum ſuper fideicommiſſo dicti Franciſci creditoris ad eorum fauorem purificato, & bonis illi ſuppoſitis, cenſeantur ſimpliciter adiuiſſe eius hæreditatem; ac propter confuſionem actionum dictam deliberationem impugnare mini-
12 mè poſſint, iuxta regulam, *quod † quem de euictione tenet actio, eundem agentem, eiuſquè hæredes repellit exceptio, l. vendicantem, ff. de euict. l. cum à matre, C. de rei vendic.* Quia inſpecta forma dictæ conſtitutionis ad tranſigendum, cum poſſeſſoribus bonorum fideicommiſſi, cui non fuit ſatisfactum per tranſactionem inita cum alio, qui non poſſidebat, vt hæreditas dicatur adita per
13 huiuſmodi conſtitutionem, debet, qui in † ea ſe fundat, concludenter probare, quod omnes qualitates, ſub quibus facta eſt conſtitutio, adſint in tranſactione, ne fiat contra iuris regulam, *quod actus agentis non debet aliquid operari vltra eius intentionem, l. non omnis, ff. ſi cert. pet. l. obligationum ſubſtantia, §. vlt. ff. de oblig.* Vnde man-
14 datum A. C. vigore † eiuſdem tranſactionis relaxatum, non mereri executionem, dixit Rota *in Ariminen. Nullitatis Obligationis* 10. *Decembris 1631. & 4. Februarii ſequentis anni 1632. coram Domino Cucipe.* Nequè an-
15 te reſtitutam fideicommiſſarijs hæreditatem, † aut finitam illius quæſtionem, potuit currere tempus conficiendi inuentarium, *vt notant* Bald. *in l. defenſionis nu. 11. C. de Iur. fiſci*, Paul. de Caſtr. *in l. 1. §. ait Prætor num. 9. ff. de Iur. delib.* Cuman. *conſ. 129. in fin.* Roland. *in tract. de inuent. part. 3. quæſt. 2. numer. 3. & ſeqq.* Phanut. *eod. tract. part. 1. num. 31.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 4. num. 9.* Et quatenùs etiam abſquè inuentario dicerentur adiuiſſe, nihilominus ſupradictam defuncti deliberationem tanquam † actum à iure improbatum im- 16
pugnare poſſunt (vt limitando regulam) † *quod hæres* 17
tenetur approbare factum defuncti in terminis d. l. cum à matre, C. de rei vendicat. & ſimilium, tradunt Aym. *in conſ. 200. nu. 8. & latè* Phanut. *in eod. tract. par. 4. nu. 157. cum ſeqq.*

Et ità vtraquè, &c.

* Eſt deciſ. 248. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 4. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Penſionis reſeruatio, quando fit ſuper beneficij Iuriſpatronatus, vt ſuſtineatur, quid requiratur. Valor beneficij ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua Principis non eſt à parte iuſtificanda.*
2 *Verba, vt aſſeris, in narratiua Principis appoſita, demonſtrant, quod ſit narratiua partis.*
3 *Conſenſus patronorum neceſſariò debet conſtare, quando agitur de validitate penſionis ſuper beneficio iuriſpatronatus.*
4 *Conſenſus neceſſarius patroni pro ſuſtinenda validitate penſionis non requiritur, quotieſcunquè conſtat Papæ, beneficium ſuper quo, fit reſeruatio eſſe de iurepatronatus.*
5 *Conſenſus patroni requiritur in prouiſione de iurepatronatus.*
6 *Reſignatio iuriſpatronatus facta ſine conſenſu patroni, habet ſtatum implicitum validitatis.*
Itaut ſi ipſe illam ſciat, & taceat, valida manet, & firma. num. 6.
7 *Patroni ſcientia de reſignatione iuriſpatronatus, ex quibus probetur.*
8 *Locationes multæ, & arrendamenta, concurrentibus adminiculis, probant valorem Beneficiorum, & num. 16.*
9 *Conducere non ſolent homines, res, multò pluris, quàm poſſint percipere.*
10 *Arrendamenta regulariter non probant valorem terrarum.*
11 *Locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile, tunc probant valorem rerum.*
12 *Argumentum à ſolito procedit.*
14 *Locationes, & conductiones plures reſpectiuè ſi ſint inter ſe vniformes, præſumuntur factæ pro iuſta, & conſueta mercede.*
15 *Valor Beneficij ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus.*
17 *Penſionarius non præſumitur, ſi penſio fuiſſet exceſſiua, illam ſoluere voluiſſet, & ſic conſtituere illum, cui debetur penſio, in quaſi poſſeſſione exigendi.*
18 *Reſignatio non licet, quod reſignanti non licebat.*
19 *De Locationum effectuatione non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuè.*
20 *Valor de tempore antecedenti, & ſubſequenti, quando probatur, idem tunc debet cenſeri, de valore medij temporis.*
21 *Fructus præſumuntur potiùs aucti, quàm diminuti.*

22 Di-

22 *Dictio , vel circa , quid importet .*
23 *Officiali publico eſt credendum , ſuper rebus , quæ ſpectant ad eius officium .*
24 *Dictio , ſemper , compræhendit omne tempus .*

DECISIO CLXXXVI.

CVM DVBITARETVR , An per Translatarios
bon. mem. Archiepiſcopi Sanuitalis iuſtificaretur valor Abbatiæ Sancti Petri ad Curtim expreſſus in gratia penſionis reſeruatæ ad fauorem ſupradicti Sanuitalis , quam deinde idem tranſtulit ad fauorem quinquè eius Familiarium, pro ſumma tantùm ducatorum Regni 600. Domini , attentis locationibus, & alijs infra dicendis cenſuerunt valorem expreſſum in ducatis 710. auri de Camera probari , & ſic gratiam reſeruationis penſionis eſſe iuſtificatam.

Primò , quia ex datis in ſummario pro Translatarijs probantur narrata in literis reſeruationis , quod bon. mem. Sanuitalis obtinebat Secretariatum , vt ex fide Secretarij , Item Abbatiam nuncupatam Annunciationis Beatæ MARIÆ Virginis della Geronda , vt ex prouiſione in actis producta , quodquè ei reſeruata erat medietas fructuum Parrochialis Eccleſiæ Sancti Benedicti , & hoc pariter iuſtificatur ex reſeruatione , & literis deſuper expeditis .

Narratur quoquè in dictis literis , quod Eccleſia Sancti
Petri ad Curtim ſit de iurepatronatus Laicorum Nobilium , ſed cum hæc ſit narratiua , & aſſertiua Papæ ,
dum dicit ſe reſeruare penſionem ſuper dicta Abbatia ,
quæ de iurepatronatus ex ſundatione , vel dotatione exi-
1 ſtit , † non eſt iuſtificanda à penſionarijs , qui de hoc nul-
lum verbum , Innoc. *in c. inter dilectos . de fid. inſtr.* Aret.
conſ. 76. num. 5. Natt. *conſ. 160. num. 19.* Seraphin. *deciſ.*
330. *nu. 3.* Rota *in recent. deciſ. 666. num. 5. part. 2.* Ne-
2 què ſubſiſtit , quod attentis illis verbis , † vt aſſeris , ſit
narratiua partis , cum fuerint appoſita reſpectiuè ad ex-
preſſionem valoris .

Non obſtat , quod non conſtet de conſenſu patronorum
3 neceſſario pro ſuſtinenda , validitate † penſionis ex diſ-
poſitione *reg. 42. de derogat. iuriſpatr.* & ex conditione
appoſita dummodò patronorum conſenſus accedat , itaut
non iuſtificato conſenſu , Carolus , qui eodem reſigna-
tionis die ad fauorem Sanuitalis reſeruationi penſionis
conſenſit , non potuerit tanquàm carens titulo , & poſ-
ſeſſione conſentire , quia non eſt neceſſarius conſenſus
4 patroni † pro ſuſtinenda validitate penſionis , quotieſ-
cunque conſtat Papæ Beneficium ſuper quo ſit reſeruatio
eſſe de iurepatronatus , Gig. *de penſ. quæſt. 23. n. 8.* Rebuff.
in 3. par. ſignaturæ , in verb. necnon iuriſpatronatus , num.
28. *&* 48. Seraphin. *deciſ. 1264. numer. 1.* Rota *in Lucanu
Penſionis 4. Nouembris 1579. coram de Rubeis , & in alia
Lucanu Penſionis 17. Februarii 1592. coram Orano* , &
in præſenti caſu , ſtante prædicta aſſertiua Papæ de
Iurepatronatus Laicorum , non poteſt dubitari , quin
Papa habuerit ſufficientem notitiam iuriſpatronatus ;
5 conſenſus † autem patroni requiritur in prouiſione de
iurepatronatus , quæ iuxta prædictam regulam non po-
teſt fieri ſine illius conſenſu , & ſemper certum eſt , quod
6 reſignatio † facta etiam ſine conſenſu patroni , habet ſta-
tum implicitum validitatis Card. *in Clem. 1. de ſupplen.
neglig. Prælat. nu. 11.* Felin. *in cap. cum* Bertoldus , *num.*
10. *& 14. de re iudic.* Rot. *deciſ. 77. par. 1. diuerſ. cum
alijs alleg. per* Modern. *in prax. iuriſpatronatus , par. 2.
lib. 12. cap. 5. num. 2. & ſeqq.* Itaut ſi patronus illam ſciat,
& taceat , valida remaneat , & firma , Abb. *in cap. cum
Eccleſia , n. 12. de elect.* Mandoſ. *in reg. 32. q. 24.* Put. *deciſ.*
412. *lib. 1. in fin.* Mohedan. *deciſ. 27. num 2. de cauſ poſſeſſ.
& propriet.*

De contradictione autem patronorum nullibi conſtat ,
Imò admiſſo , quod de ipſorum conſenſu non conſtet ex
fide Notarij Cancellariæ ſuper conſenſu præſtito per pro-
curatorem Lucretiæ Mormillæ , nequè ſufficienter pro-
betur ſcientia reſignationis factæ à Decio in Carolum ,
neque ex diuturnitate temporis , quo poſſedit Carolus ,
nequè ex qualitate facta , cum ageretur de beneficio inſi-
gni , ſeù Abbatia Reali , & graui ipſorum præiudicio , ex
7 quibus probari † ſcientiam tradit Corn. 268. *num. 11. lib.*
4. Aym. *conſ. 868. num. 5.* Decian. *reſponſ. 10. num. 87.
lib. 1.* Attamen videtur ceſſare omnis difficultas eo ipſo ,
quod Patroni approbantes reſignationem factam per Ca-
rolum in Vincentium Pignatellum in neceſſarium ante-
cedens ius ipſius ſciuerunt , neque contradixerunt , imò ap-
probarunt , cum aliàs tanquàm ad beneficium adhuc va-
cans potuiſſent ſimpliciter præſentare .

Maior tamen difficultas reſtringitur ad probationem
valoris Abbatiæ expreſſi in literis , quem DD. ſufficienter
probari cenſuerunt ex multis locationibus , & arrenda-
mentis datis pro parte Translatariorum † quæ concurren- 8
tibus adminiculis probant , *vt in Veronen. Penſionis 23.
Maij 1607. coram bon. mem. Cardinali Sacruto* , allegata
per Adden. *ad ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 101. num. 5.* at-
tenta pluralitate locationum , quæ dantur continuatæ ,
vnde corroboratur ratio d. deciſionis , quod † homines non 9
ſolent eſſe fatui ad conducendum res , multò pluris , quam
poſſint percipere , & licet regulariter arrendementa non
† probent valorem terrarum . Sarnen. *in reg. de valore ,* 10
quæſt. 15. Seraphin. *deciſ. 1009. num. 1.* Mantic. *deciſ. 290.
num. 4.* Caſſad. *deciſ. 20. num. 1. ſuper reg. ſan. mem. Greg.
XV. deciſ. 359. num. 7.* Attamen quotiès locationes † ſunt 11
plures , & continuatæ per tempus conſiderabile , fallit
ſuper dicta regula , & excluditur præſumptio affectionis ,
quæ cadere poteſt in vno , vel altero homine non autem
in pluribus .

Adminicula autem deſumi poſſunt à ſuliro , tàm loca-
torum , quàm conductorum pro eadem ſumma , & pro ijs ,
quæ fieri conſueuerunt , † vnde procedit argumentum à 12
ſolito . Decian. *conſ. 66. num. 18. lib. 3.* ſolitum autem , &
conſuetum à quinquè , vel pluribus annis citra † ad effe- 13
ctum penſionis , & liquidationis fructuum attendendum
eſſe cenſuit , Rota *in Veronen. Penſionis 26. Martii 1629.
coram R. P. D. meo Pirouano .*

Item à præſumptione , quod cum tot conductiones , &
locationes reſpectiuè ſint inter ſe vniformes , † præſumun- 14
tur factæ pro iuſta , & conſueta mercede , vt per Carocc.
de locat. quæſt. 2. num. 6.

Item , quod locationes prædictæ leguntur factæ dedu-
ctis oneribus , vnde probatur alterum requiſitum † in 15
probatione valoris ad effectum de quo agitur . Rot. *deciſ.*
444. *num. 4. in fine , par. 2. recent. ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ. 170. num. 4.* vbi Addent. *num. 10.* vt patet ex lectu-
ra locationum de bonis ſitis in Territorio Ciuitatis Sa-
lernitanæ in quibus deducuntur ducati 57. pro celebra-
tione Miſſarum pro feſtiuitate S. Petri ad Curtim , S.
Antonij , & pro alijs ſeruitijs , & oneribus ipſius Abba-
tiæ . Et in affictu bonorum poſitorum in Territorio No-
ceræ deducuntur ducati 8. quolibet anno ſoluendi Cap-
pellano , itaut dici non poſſit , quod in Arrendamentis
non fuerint onera deducta .

Prætereà concurrunt ſolutiones factæ † per Carolum 16
Caracciolum ſpatio multorum annorum abſque tergiuer-
ſatione . Rota *deciſ. 293. num. 2. par. 1. diuerſ.* ſignum
euidens , quod penſio de qua agitur non erat exceſſiua ,
imò fructus Abbatiæ correſpondebant arrendamentis ,
cum non ſit veriſimile , quod † ſi penſio fuiſſet exceſſiua 17
iactando ſuum voluiſſet penſionarium conſtituere in
quaſi poſſeſſione exigendi : Accedit , quod Dominus Pi-
gnatellus habet cauſam ab ipſo Carolo vti ipſius Reſi-
gnatario , quo caſu conſenſus præſtitus à Reſignante , no-
cet etiam Reſignatario , † cui non licet quod Reſignanti 18
non licebat . Caputaquen. *deciſ. 89. nu. 4. par. 3.* Rot. *in
recent. deciſ. 57. num. 3. par. 2.*

Omnia autem ſupradicta magis procedunt ſtante effe-
ctuatione dd. locationum , de qua non poteſt dubitari , † 19
cum ſint plures , & ſucceſſiuæ , Menoch. *de retinen. remed.
3. n. 573.* Caroc. *de locat. par. c. tit. de probat. quæſt. 11. n. 13.*
Seraphin. *deciſ. 1601. n. 3.* præſertim ſtante illarum anti-
quitate . Seraph. *vbi ſupra ,* Menoch. *d. remed. n. 574.* Socc.
conſ. 89. num. 18 lib. 1.

Minùs obſtant , quæ deducuntur ad excludendam pro-
bationem valoris de tempore datæ gratiæ anni 1606.
ex eo , quod locatio Bonorum Salerni pro ducatis 510.
licèt fuerit facta de anno 1606. 20. Decembris , tamen
illius effectus non ſortitur niſi in anno ſequenti 1607.
quia probato valore † de tempore antecedenti , & ſubſe- 20
quenti idem cenſeri debet de valore medij temporis non
modo , quia eſt modicum , in quo variatio cadere non po-
tuit , verùm etiam , quia fructus præſumi debent † potius 21
aucti , quam diminuti , imò ex eo , quod Conductor de an-
no 1606. celebrauit contractum pro futuro anno 1607.

insurgit

inſurgit probatio, quod de eodem anno 1606. fructus aſcenderent ad ſummam expreſſam in ipſo Inſtrumento, cum ex præſenti arguamus ad id, quod de proximo eſt futurum, præſertim in fructiferis; Accedit, quod pro parte Translatariorum fuit probatus tantùm valor corporum, quæ conſueuerunt locari, & tamen ex Inſtrumentis locarionum conſtat præter bona locata adeſſe alia bona, & emolumenta, quorum valor non eſt computatus; Legitur enim in Inſtrumentis locationum, Abbates vltra affictus ſibi reſeruaſſe eleemoſynas oblatas pro Miſſis, & oblationes, quæ fiunt Eccleſiæ S. Antonij, Coronam lignaminum, quæ ex circa poſſeſſionem della Sala, & Porcos, ſuper quibus etiam cadit penſio reſeruata ſuper fructibus, & emolumentis vniuerſis qui pariter augerent valorem.

Neque obſtant, quæ de nouo pro parte Titularis inculcantur ad deſtruendam iuſtificationem valoris narrati, quia penſio fuit verè, & realiter reſeruata in ducatis Regni 800. quorum valutatio facta in literis reſeruationis ad ducatos de Camera 560. vel circa, non videtur poſſe deſtruere probationem facta, ea ratione, quod ſi ducati de Regno 800. reſeruati pro penſione conſtituunt ſummam ducatorum 560. de Camera, conſequens ſit, vt ducati de Camera 750. valoris expreſſi per aſcenſum ſeſpondere debebeant ducatis Regni 1014. quia penſio fuit inter partes conſtituta in ſumma certa, & fixa ducatorum de Regno, valutatiu verò ad ducatos de Camera fuerit adiecta propter intereſſe Officialium, quibus emolumenta debentur ad rationem ducatorum de Camera, non autem ducatorum Regni, adeòut ipſi Officiales Datariæ, ſi quando vident in ſupplicatione valutationem factam præter eorum calculum particularem, tunc ſupplicationes in ea parte emendent, vel cogant ſollicitatores vt augeant expreſſionem, qui propterea conſue-
22 runt addere dictionem, † *vel circa*, vt excludant quantitatem quam ignorant eſſe certam, & propterea non videtur poſſe ex tali valutatione deſumi aliquod argumentum ad valutationem valoris fructuum expreſſi per aſcenſum ad ducatos de Camera 710. cuius ratione Domi-
23 ni dixerunt ſtandum calculo D. Riualdi, cui † vti publico officiali eſt credendum, Rota *deciſ.* 525. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & 573. *num.* 6. *part.* 3. *diuerſ.* qui computat 75. ducatos de Camera pro centum Regni, non autem Mercatorum, qui in huiuſmodi computationibus propter intereſſe tranſmiſſionum, ac prouiſionum ſunt rigoroſiores.

Non obſtant, quod fides D. Riualdi ſit de recenti, tanquàm facta de anno 1626. & ſic per 20. annos poſt annum gratiæ, tùm quia eſt magis antianus præ omnibus Officialibus Cancellariæ, & Cameræ Apoſtolicæ, tùm etiam quia atteſtatur de omnibus alijs Officialibus, & in
24 omnibus caſibus cum dictione, † *ſemper*, itaut dicendum videatur, quod capiat etiam tempus gratiæ, de qua agitur, quæ quidem atteſtatio eſt tantò magis attendenda, quia in loco beneficij non currunt ducati de Camera, itaut poſſit dici; quod valor in reſeruatione expreſſus in ducatis intelligitur, prout currit in loco beneficij; Neque ſubſiſtit, quod dicta fides ſolùm loquatur de ſolutione Annatarum in Curia, quia etiam atteſtatur quoad penſiones, ibi, *tàm in ſolutione Annatarum in expeditione literarum Apoſtolicarum, Prouiſionum beneficiorum, ſeù reſeruationum penſionum, &c.* ex quibus reſultat probatio valoris fructuum in ſumma ducatorum Regni 960. cum ſecundùm ſtylum ducati centum monetæ Regni conſtituant ſummam ducatorum 75. auri de Camera, qui non ſolum æquant, ſed etiam excedunt expreſſionem valoris ducatorum de Camera 710. factam in litteris Reſeruationis.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

¶ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die 30. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

R. P. D. PIROVANO.

Aretina Commendæ.

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Executionem paratam habent literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ. Et quando dicantur iuſtificatæ.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, ſi ſint iuſtificatæ retinent priuilegium viæ executiuæ. & num. 17.*

2 *Beneficia omnia de iure præſumantur ſimplicia.*

3 *Beneficium tunc multò magis præſumitur ſimplex, ſi ſolitum fuit obtineri per Clericos ſæculares.*

4 *Beneficium, quod ſit de iurepatronatus ſi narretur, iſta narratiua probatur, ſi partes ad inuicem illud fateantur quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur.*

5 *Teſtes probant mortuum aliquem eſſe, ſi deponant illum vidiſſe mortuum.*

6 *Quæ ratio cum verſetur circa obiectum viſus, non eget alia eiuſdem dicti expoſitione.*

7 *Fructuum perceptio eſt præcipuum ſignum poſſeſſionis.*

8 *Valor beneficij ad effectum iuſtificationis gratiæ probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, tàm de præterito, quàm de præſenti.*

9 *Clericatus probatur ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, & qualiter probetur idoneitas. num. 10.*

11 *Subrogatio in beneficio datur propter litem.*

12 *Lis non poteſt dubitari, quin ſit conteſtata, ſtante commiſſione, & citatione, cum inhibitione decreta, & executa, & in actis reproducta.*

13 *Lis, vt dicatur conteſtata per commiſſionem, & citationem cum inhibitione, neceſſarium eſt, vt conſtet de mandato illius, ad hoc, vt lis pro abſente dicatur introducta.*

14 *Mandatum probari poteſt præſumptionibus, & coniecturis.*

15 *Scientiæ, & cauſæ informatio aliunde quàm ab ipſo principali ortum habere non præſumitur.*

16 *Mandatum præſumitur ex impenſa, non leui, veluti quia excedit ſummam iuliorum 10.*

DECISIO CLXXXVII.

PENDENTE lite in Rota inter Franciſcum Grazinium, & Comitem Rotellium ſuper Cappellania S. Martini, & ea poſtmodùm, adhuc lite non terminata, vacante per obitum d. Comitis de menſe Iunij 1630. Franciſcus obtinuit ſubrogationem in forma commiſſaria per literas Apoſtolicas Vicario Aretino directas, à quo primùm fuit pronunciatum literas pro tunc non eſſe iuſtificatas, litemque in ſacro hoc Auditorio, inter ſupradictos Franciſcum, & Comitem non apparere legitimè introductam, quæ etſi fuerit reuocata, & deinde in tertia inſtantia, prima etiam confirmata nihilominùs ad Rotam deuoluta, quæſitum fuit. An ſententiæ contra Grazinium latæ ſint infirmandæ, & affirmatiuè eo ſolo informante per DD. fuit reſponſum.

Quia illarum iniuſtitia probatur ex iuſtificatione narratorum in literis, cum quibus etiam mandata de ſubrogando ſunt exequenda, quia quando ſunt iuſtificata retinent † priuilegium vitæ executiuæ, *c. ſi quando de reſer.* 1
cap. ſi capitulo. cum gloſ. in verb. exequatur. de conceſſ. præben. in 6. Sarnen. *in tract.* Breu. *num.* 4. Mohed. *deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Gig. *de penſ. q.* 81. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 506. *num.* 1. & 558. *num.* 2. *par.* 1. *recent.*

Quod enim primò fuit narratũ Cappellaniam, de qua agitur eſſe beneficium ſimplex probatur ex tribus teſtibus datis in cauſa ſcientiæ benè concludentibus, quia alter

eorum

voluntas, *l. error, C. de Iur. & fact. ignorant.* Crauett. *conſ.* 257. *num.* 2. Decian *conſ.* 54. *num.* 73. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 114. *num.* 20. *& deciſ.* 130. *num.* 1. Rota apud Cæſar. de Graſſis *deciſ* 1. *num.* 2 *de tranſact. & in Romana Domorum* 9. *Iunij* 1617. *coram bon. mem. Andrea.*

Quod autem ſit erronea confeſſio deducitur ex eo, quia habet relationem ad Inſtrumentum factum de anno 1569 & de anno 1562. ibi, & aliàs prout conſtare aſſeritur in Inſtrumento rogato 8. Iunij 1569 In quo Inſtrumento de anno 1562. relato, & approbato in d. Inſtrumento de anno 1569. Venditio iſtius vineæ facta fuit ad cenſum perpetuum, & pluriès contractus enunciatur cenſualis, non emphyteuticus, vnde error eſt pa-
4 tens, † dum relatum verè aliter ſe habet, quàm in referente fuerit præſuppoſitum, Alex. *conſ.* 9. *num.* 12. *lib.* 5. Surd. *deciſ.* 114. *num.* 17. *ad fin* Rota *deciſ.* 158 *num.* 4. *par.* 2. *recent. & in Reatina Cenſus* 27. *Nouembris* 1617. *coram bon. mem. Baratto*, vbi quod hic eſt verus modus probandi errorem.

Non obſtat, quod Inſtrumentum prædictum de anno 1562. non ſit attendendum, vtpotè factum à Procuratore habente mandatum concedendi vineam in emphyteuſim tantùm, non autem ad cenſum, vt in Summario D. Octauiæ num. 9

Quoniam imò ex inſpectione d. Inſtrumenti colligitur Puccios Dominos directos habuiſſe animum concedendi vineam etiam ad cenſum, ibi, *Pro maiori eorum vtilitate, ac minori diſpendio velint eam alienare, & ad perpetuum annuum cenſum dare, & concedere, &c.* & paulò ante, ibi, *Quæ vinea, & bona pro maiori parte ſunt data in emphyteuſim, & ad cenſum perpetuum, &c.* ac paulò poſt, *Domini fratres de Puccijs conſueuerunt, & ſoleat annuum cenſum recipere, &c.* Quæ verba videntur ſatis clara, quod cenſualis contractus de hac vinea fieri poſſet.

Nec contrarium inferunt verba illa, *concesſerunt facultatem, &c. locandi eo modo, & forma, prout habent ferè omnia alia eorum bona in Vrbis Territorio exiſtentia &c.* Quæ bona cùm ſint conceſſa in emphyteuſim, vt conſtat ex pluribus Inſtrumentis datis in Summario D. Octauiæ num. 10. vtiquè etiam hæc vinea deberet concedi in emphyteuſim.

Quia, cùm antea dixiſſent Domini directi, bona ſua pro maiori parte fuiſſe data ad emphyteuſim, & cenſum, & quod volebant vineam alienare, & ad perpetuum annuum cenſum concedere, per clauſulam ſubſequentem eo modò, & forma, &c. cenſeri non debet reſtricta facultas ad concedendum dumtaxat in emphyteuſim, ne
5 † detur incontinenti contrarietas, & repugnantia in contractibus, de iure non admittenda, *l. vbi repugnantia, ff. de reg. Iur.* Soccin. Iun *conſ.* 102. *n.* 35. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 545. *num.* 5. 6. & 16. Surd. *deciſ.* 276. *num.* 3. Et dum vna pars bonorum concedebatur ad cenſum, & alia pars in emphyteuſim, vt infertur ex copula, &, ibi,
6 *ad emphyteuſim, & cenſum*, quæ † copula interdum diuidit pro dimidia, *l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duobus reis, l. cum pater, §. hæreditatem, ff. de leg.* 2. *§. ſi plures, Inſtit. de hæred. Inſtit.* Rectè Procurator potuit vineam concedere ad cenſum, & dicitur etiam conceſſiſſe eo modo, & forma, quo aliqua bona eorumdem de Puccijs ſolita erant concedi, dum ex aſſertione eorumdem concedebantur ad emphyteuſim, & cenſum: Præſertim verò, quia in mandato dabatur facultas concedendi perſonæ, & perſonis, & precio, ac precijs Procuratori benè viſis ad cenſum annuum perpetuum; vndè infertur eò magis licuiſſe Procuratori ad cenſum concedere, quia ſic viſum fuerit illi ſic magis expedire, nec dici vllo modo poteſt exceſſiſſe fines mandati.

Non obſtant enunciatiuæ Inſtrumentorum anni 1564 & 1577. in Summ. n. 3. & 4. in quibus venduntur plures petiæ iſtius vineæ, poſitæ ſub proprietate Dominorum de Puccijs, cùm reſeruatione canonis, conſen-
7 ſus Domini directi, ac Laudemij; quia † huiuſmodi enunciatiuæ, quàmuis antiquæ, non probant, quando, vt in caſu præſenti, agitur principaliter de enunciato, vt pluriès dixit Rota *in deciſ.* 405. *num.* 5. *& deciſ.* 606. *num.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 568. *num.* 4. *ac deciſ.* 580. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Præſertim verò, quia non conſtat fuiſſe ſolutum Laudemium, & præſtitum conſenſum, prout in dictis Inſtrumentis fuerat reſeruatum, & ſic effectuatas eſſe illas venditiones, & in illo de anno 1577. reſeruationi conſenſus adiecta eſt clauſula, quàtenus † opus ſit, 8
quæ conditionem importat, nihilquè ponit in eſſe, vt in alia Deciſione dictum fuit.

Minùs obſtant continuatæ ſolutiones pro canone per 30. annos, & vltra continuatæ, † ex quibus ſatis proba- 9
tur rem eſſe emphyteuticã, iuxta tradita per Siluan. *conſ.* 57. *num.* 42. Card. Mantic. *deciſ.* 57. *num.* 1 Quoniam, ſi per ſingulos 30. annos ſingillatim dictę ſolutiones factæ fuiſſent, poſſet indè reſultare aliqua probatio rei emphyteuticæ, eò quod talis præſumitur † conceſſio, qua- 10
lis apparet diuturna ſolutio, vt inquit Mantic. *d. deciſ.* 57. qui non de 30. annis ſed de ſolutionibus longiſſimi temporis loquitur, ſed datur ſolutio vna vice facta per Cardinalem Detum, pro canone debito pro 30. annis præteriti, quæ haberi debet, † pro vnica ſolutione, 11
dum vnico contextu de pluribus ſummis, non autem diuerſis temporibus, & per ſingulos annos, per ſeparatos actus, non fuit facta, Bald. *in l. quicumquè num.* 3. *C. de apoch. public. lib.* 10. Iaſ *in l. ſi certæ, num.* 4. *verſ. quartò notabiliter, C. de pact.* Gabr. *de præſumpt. concluſ.* 11. *num.* 13. Capell. Tholoſan. *quæſt.* 236 *num.* 3. Menoch. *præſumpt.* 139. *num.* 24. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 369. *num.* 15. Piſtor. *obſeruat.* 195. *num.* 4. Et per R. P D. Vecchiarellum dantur aliæ ſolutiones factæ in cauſam cenſus, ex quibus videtur tolli præſumptio, ex continuatis ſolutionibus deducta, & ſaltem eliduntur inuicem, indequè poſtea ſemper viget præſumptio Iuris, vt potiùs cenſualis, quàm emphyteuticus cenſeatur contractus.

Demùm non obſtat, quod ſimul iungendo enunciatiuas de anno 1564. & 1577. datas in Summario D. Octauiæ num. 3. & alias de anno 1538. 1572. 1589. 1595. datas in Summario num. 10. deſumatur interpretatio tamquàm ex antecedentibus, & ſubſequentibus, quod contractus ſit emphyteuticus, quoniam, quoad enunciatiuas de anno 1564. & 1577. ſupra ſatis fuit reſponſum, quò verò ad aliàs enunciatiuas datas in Summario num. 10. illę non loquuntur de hac vinea, de qua agitur, ſed de alijs diuerſis, & † non eſt opus recurrere ad interpretatio- 12
nem, & coniecturas, aut adminicula, dum in Inſtrumento de anno 1562. expreſsè conceſſio fuit facta ad cenſum, & huic expreſſioni adſtipulantur pacta, & Iuris præſumptio, in alia deciſione latiùs deducta.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit; &c.

* Eſt deciſio 110. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Anconitana Iuris redimendi.

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Emens fundum ab aliquo, cum promiſſione illum infra certum tempus eidem retrouendendi, an iſte vendens poſſit illud ius redimendi alteri cedere.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reaolutione actorum.*
2 *Tranſmiſſibile, quicquid eſt hæredibus, alteri cedi poteſt, & num.* 3.
4 *Obligationis Cameralis effectus operatur etiam ad fauorem ceſſionarij.*
5 *Dictiones, dictus, & idem, ſunt perſonaliſſimæ, declara, num.* 6.
7 *Ius, quod à contrahentibus effectum fuit tranſmiſſibile, cedi poteſt.*
8 *Iudici procedenti ad exequutionem contra obligatòs in forma Cameræ, licet pro ſuo arbitrio, adhibere quæcunquè remedia, contenta in ipſa obligatione.*
9 *Fructus recompenſationi, quando ceſſent.*
10 *Dominus cenſus præteritur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus Cenſus.*
11 *L. quoties, C. de rei vindic. declaratur.*

12 Iure

12 *Iure datoris reſoluto, reſoluitur etiam ius acce-*
ptoris.
13 *Ius poſterior habenti in aliqua re; non licet præ-*
occupare alterum habentem in eadem re, ius priùs
petendi.
14 *Per prouiſionem hominis ceſſare debet, prouiſio legis.*

DECISIO CLXXXIX.

SIMON emit prædium à Polo, & Antonio Ma-
ria fratribus pro pretio ſcutorum 600. cùm promiſſio-
ne illud infra certum tempus eiſdem fratribus retrouen-
dendi pro pretio ſcutorum 400. Poſtea huiuſmodi præ-
dium vendidit Bonarello ementi nomine Leonardi eius
fratris, pro eodemmet pretio ſcutorum 600. & cum eo-
dem onere promiſſæ retrouenditionis. Deinde Bellolius
idem prædium à ſupradictis Polo, & Antonio Maria
fratribus emit pretio ſcutorum mille, reportauitquè ceſ-
ſionem Iurium aduersùs Simonem, & alios ab eo, cau-
ſam habentes, & introducto deſuper iudicio obtinuit per
Iudicem prioris inſtantiæ pronuntiari, Inſtrumentum
promiſſionis prædictæ contra Simonem fore, & eſſe exe-
quen. quæ ſententia per A. C. in ſecunda inſtantia etiam
contra Bonarellos fratres venientes pro eorum intereſſe,
fuit confirmata, & demùm in tertia inſtantia coram me
Domini hodie cenſuerunt dictam A. C. ſententiam pa-
riter tàm ex capite validitatis, quàm iuſtitiæ eſſe confir-
mandam.

1 Nam de validitate conſtat † ex reuolutione actorum,
in quibus continentur ſubſtantialia requiſita per Capu-
taq. *deciſ. 260. par. 2.* & nulla de ijs apud partes eſt con-
trouerſia, iuſtitia verò quòad Simonem deducitur ex eo,
quòd hęc poſterior ſententia confirmat priorem latam ſu-
per executione Inſtrumenti promiſſionis de retrouenden-
do prædium poſt factam pretij reſtitutionem ad fauorem
Bellolij Ceſſionarij dictorum Poli, & Antonij Mariæ
fratrum, ad quorum eorumquè hæredum fauorem, f..e-
rat facta promiſſio, quicquid enim ex ea promiſſione ip-
2 ſis fratribus competebat, queàdmodum † tranſmiſſibi-
le erat ad eorum hæredes, *l. 2. & ibi gloſ. in verb. ſiue, C.*
de pact. inter. empt. & vendit. l. ſi neceſſarius, § de venden-
3 *do, ff. de pign. act. et leg. ſi pactum, ff. de probat.* ita †
alteri cedi potuit, vt per *text. in l. ex pluribus, ff. de*
peric. & adminiſtr. tut. reſpondit Paul. de Caſtr. *in conſ. 1.*
num. 2. volum. 2. cuius opinionem ſecuti ſunt Dec. *in con-*
ſil. 164. in fine, & conſ. 614. num. 14. Aym. *conſil. 191.*
num. 2. Roland. *conſ. 28. n. 28. lib. 2.* Cagnol. *in d. l. 2. n.*
36. & 37. C. de pact. int. empt. & vendit. eamquè tan-
quàm veriorem, & magis communem extollunt, Ti-
raq. *de retract. lignag. § 26. gloſ. 3. n. 1.* & Fachin. *Con-*
trouerſ. Iur. lib. 2. c. 11. quod etiam comprobauit Rota
deciſ. 502. num. 2. & deciſ. 347. nu. 5. part. 2. recent.
Nequè ex parte illorum de Bonarellis iuſtitia dictæ ſen-
tentiæ controuerti poteſt, cum onus de obſeruando pa-
ctum retrouendendi in ſe ſuſceperint, cum obligatione
4 Camerali, † cuius effectus operatur etiam ad fauorem
ceſſionarij Surd. *conſ. 444. num. 52.* Galleſ. *ad form.*
Camer. oblig. quæſt. 4. & quæſt. 5. vbi Add. *cumulat.*
num. 2. Rota *in Peruſina pecuniaria 10. Maij 1628. &*
in Romana exequutionis 2. Iunij ſequentis coram R. P. D.
meo Vbaldo.

Non obſtat, quòd promiſſio de retrouendendo fuerit
nominatim facta fratribus de Polis, cum dictione, dictis,
5 & dictione eiſdem, † quæ dicuntur perſonaliſſimæ,
itaut promiſſio ad perſonam Ceſſionarij extendi non poſ-
ſit Aym. *conſ. 98. num. 8.* cum alijs adductis per Rota
deciſ. 669. nu. 1. par. 1. recent. Quia obiectum procedit
6 in diſpoſitionibus † continentibus reſtrictionem ad per-
ſonam ſolius diſponentis, vel contrahentis, vt de reſer-
uatione facultatis retrahendi ad beneplacitum alienan-
tium, habetur in cauſa *d. deciſionis 669. par. 1. recent.*

In caſu verò præſentis contractus conſtat dictam pro-
miſſionem factam fuiſſe non ſolum fratribus venditori-
bus; ſed etiam eorum hæredibus, & ideo tanquàm ius,
7 quod à † contrahentibus effectum fuit tranſmiſſibile,
cedi potuit Bellolio, vt per Bart. *l. ſi mulier, §. ex aſſe,*
ff. de Iur. dot. & alios Doctores ſupra allegatos.

Nequè obſtat quod Iudex prioris inſtantiæ in ſententia
mandauerit per dictum ceſſionarium iuxta conuentio-
nem ſolui ſcuta 400. Simoni, ſeù Bonarello, cum tamen
ex eodem Inſtrumento conſtet ſummam ſcutorum 440.
eſſe in obligatione. Nam obiectum remouetur ex tenore
ipſius Inſtrumenti. In quo pretium venditionis verè re-
ſtituendum eſt ſcutorum 40 ratione domus, tempore
initi contractus ædificandæ, tunc demum fuiſſet debita,
vbi de adimplemento dictæ ædificationis apparuiſſet, eo
enim non ſequuto nihil debetur.

Minùs dari poteſt de iniuſtitia, ex eo quod Simon fue-
rit condemnatus ad deponendum in ſacro Monte Pieta-
tis ex pretio ſibi per Bonarellum ſoluto, ſummam ſcuto-
rum 550. donec ſuæ promiſſioni de retrouendendo ſa-
tisfaceret, & ſic contra tenorem dicti Inſtrumenti, in
quo nulla prorſus continetur promiſſio de faciendo ali-
quod depoſitum. Nam † Iudici procedenti ad exequu- 8
tionem contra obligatos in forma Cameræ, licuit pro ſuo
arbitrio adhibere quæcumquè remedia contenta in ipſa
obligatione, & cum prætereà dicta condemnatio ad depo-
nendum, in ſententia habeatur tanquàm Caput à con-
demnatione de exequendo contenta in Inſtrumento, di-
ſtinctum, & ſeparatum, viſum fuit Dominis ipſam ſen-
tentiam habita ratione fructuum recompenſatiuorum † 9
à die factæ Iudicialis oblationis pretij reſtituendi, eſſe in
hac parte reformandam vt in gradu appellationis fie-
ri deberet docet Bald. *in l. 5. numer. 6. C. de error.*
calcul.

Deniquè non obſtat, quod Bonarelli non modò tan-
quàm poſſeſſores prædij *iux. l. quoties, C. de rei vendic.*
ſed etiam tanquàm † Domini cenſus ſcut. 50. ſuper eo 10
impoſiti in illius alienatione ſint præferendi *Iux. Pij V.*
Conſtitutionem 79. in ordine Bullarum nou. apud Laertium.
Quia *text.* † *in d. l. quoties*, procedit in re ſimpliciter 11
vendita duobus, quorum alteri poſſeſſio priùs fuerit tra-
dita, ſecus verò quando primus emptor habebat ius, &
poſſeſſionem reſolubiliter ex retractu, & ad certum tem-
pus, quæ vltra limites in conuentione expreſſos, ipſe in
ſecundum transferre non potuit. Vnde reſoluto † iure 12
datoris, ex pacto retrouendendi poſt tempus, reſolutum
quoquè eſſe dicitur ius acceptoris, *l. 3. ff. quib. mod. pig.*
vel hypot. l. lex vectigali, ff. de pignor. Dec. *in l. aliud*
eſt vendere, §. vltim. ff. de reg. iur. attenta verò *dicta Pij*
V. Conſtitutione. In concurſu prælatio deberetur Bellolio
ceſſionario alterius cenſus ſcutorum centum ſuper eodem
prædio impoſiti de anno 1586. non autem Bonarellis, ha-
bentibus dictum Cenſum de anno 1590. & ſic de tempo-
re poſteriori, ac in minori ſumma conſtitutum † nemi- 13
ni enim habenti ius poſterius, in concurſu licet præoccu-
pare alterum habentem ius prius petendi, vt per *tex. in l.*
in operis, ff. locat. tradit. Bart. *in l. ſi pluribus, num. 1. ff.*
de legat. 2. cuius dictum in terminis retractus probauit
Rot. *deciſ. 475. num. 14. par. 1. diuerſ. & deciſ. 308. apud*
Modern. *de Cenſibus.* Nequè Bellolio venienti ex obliga-
tione particulari Bonarelli ad fauorem dictorum fratrum
eius auctorum preferri poſſet idem Bonarellus ex diſpoſi-
tione legis, cum per prouiſionem † hominis ceſſare de-
beat prouiſio legis vt in terminis concurſus retractum
fuit reſolutum in *Bononien. prætenſi Retractus 7. Februa-*
rij 1624. coram bon. mem. Buratto.

Et ità vtraquè, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 8. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitus ſuper bonis minorum, ſi
non ſit celebratus cum ſolemnitatibus ſta-
tutarijs in contractibus eorum requiſitis,
non ſubſiſtit, & ſi cauſa expreſſa in eo in
parte ſit nulla, in totum reputatur nullus
contractus, & etiam decretum Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Contractus minorum ipſo iure ſunt nulli, data*
cauſæ falſitate, & perinde eſt, ac ſi nullum per
Iudi-

Iudicem fuerit interpoſitum decretum, & hoc, tàm ex' diſpoſitione iuris communis, quàm ſtatut. Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. num. 2.

3 *Statuta Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. ad dignoſcendam validitatem contractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda.*

4 *Veritas rerum ſimulationibus inſtrumentorum non vitiatur.*

5 *Contractus dicitur initus ad commodum illius, ad cuius manum peruenit pecunia, & ille eſt verus, & principalis debitor.*

6 *Cauſa in contractibus minorum, ad hoc vt dicatur vera, Iudici conſtare debet, & hoc caſu non ſtatur aſſertioni Tutoris pupilli, & contrahentium.*

7 *Enunciatiuæ ſimplices partium, non probant.*

8 *Abſurdum non tollitur ex multiplicatione abſurdi.*

9 *Argumentum à ſolito non admittitur, quando aliquid adijcitur obligationi tertij.*

10 *Scriptura in vno vera, & in alio præſumitur vera.*

11 *Cauſa expreſſa in contractibus minorum ſi partim ſit vera, & partim falſa, totus contractus corruit, & decretum inibi interpoſitum remanet in totum nullum.*

12 *Quod ampliatur etiamſi potuiſſet decretum validè ex alia cauſa non expreſſa interponi.*

13 *Mater tutrix ex præſumpta charitate in filios, & ſtante illius nobilitate, & integritate, non præſumitur conſpiraſſe in deceptionem filiorum.*

14 *ex Affinitatis, vel conſanguinitatis coniunctione cum pupillis, quod præſumatur contractus, geſtus fuiſſe in commodum, & vtilitatem pupillorum, hoc nullo iure cauetur.*

15 *Materna charitas non releuat ab obſeruantia ſolemnitatum, & cauſa à ſtatuto exigita in contractibus minorum.*

16 *Pater, nec admittitur ad authorizandum perſonam filiorum, ſi agatur de propria vtilitate, & commodo ipſius patris.*

17 *De Damno pupillorum, quando clarè conſtat, eò, quod cum pecunijs illorum fuit extinctum debitum alienum, non eſt amplius inſiſtendum ſuper coniecturis.*

18 *Mulier ob ſexus imbecillitatem ſeduci, & decipi poteſt, ad faciendum id, quod verum non eſt.*

19 *ob Mulierum imbecillitatem ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 151. exigit in eorum actibus, eaſdem ſolemnitates, quas in contractibus minorum ob ætatis defectum, requirit.*

20 *Ex procuratoris ſcientia non rectè infertur ad ſcientiam principalis.*

21 *Procurator non poteſt tacitè ratificare actum, licet id poſſit facere principalis.*

22 *Contractus, quando eſt nullus, ad hoc, vt per eius ſcientiam ratificetur, requiritur, quod ſit certa, & indubitata. & num. 32.*

23 *Fructus, & vſuras ſoluens, quando contractus non ſubſiſtit, non inde ſequitur ratificatio, cum præſumatur id facere ad effectum differendi reſtitutionem ſortis principalis, quæ facilè non habebatur in promptu.*

24 *Ratificatio, vt excludatur ſufficit, cauſa metus, & quælibet alia cauſa leuis.*

25 *de Contractus ratificatione inducenda ex ſolutionibus dum agitur, opus eſt in illis adhiberi omnes ſolemnitates requiſitas in principio illius contractus.*

26 *Contractus mulierum ratificatio eaſdem ſtatuti ſolemnitates requirit, quaſi ipſe contractus.*

27 *Eccleſia, ſi contrahat cum minoribus, vel mulieribus, cum ſit æquè priuilegiata non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ. &c.*

28 *Hanc opinionem pro conſtanti Rota exiſtimat retinendam eſſe.*

29 *Priuilegiatus, quando agit cum æquè priuilegiato, potior eſt cauſa illius, qui agit de damno vitando, & conuenitur.*

30 *Nam tunc is rectè opponit de priuilegijs ſibi competentibus.*

31 *Contractus, quando eſt nullus ex cauſa falſitatis, nunquàm illius ratificatio inducitur, ſi non conſtet, quod ratificans non ignorauit nullitatem prouenire ex d. falſitate.*

DECISIO CXC.

PLACVIT DD. Deciſio in hac cauſa facta ſub die 13. Februarij 1632. coram me, * atquè hodiè rurſus viſum fuit, impoſitionem Cenſus factam
per Virginiam Tutricem nomine filiorum Tiberij pupillorum; pro extinguendo eorumdem ære alieno in Societatibus officiorum contracto, irritam eſſe, ac nullam, quippè quod cauſa æris alieni non iuſtificatur, & apparet in dictis Societatibus officiorum debitores fuiſſe Vincentium, & Felicem fratres de Americis, non autem filios Tiberij, qua poſita falſitate cauſæ, contractus Cenſus
† remanet ipſo iure nullus, & perinde eſt, ac ſi nullum 1
per Iudicem fuerit interpoſitum decretum, tàm ex diſpoſitione iuris communis *in l. minorum, §. ob æs, ff. de præd. minor. l. magis puto, §. non paſſim, ff. de reb. eorum*, & præter allegatos in alia deciſione benè *Eugen. poſt alios conſ. 6. num. 37. lib. 2.* Quam etiam ex † diſpoſitio- 2
ne Statuti Vrbis *cap. 113. & 151. lib. 1.* & pluriès reſpondit Rota, & ſignanter *in deciſ. 34. num. 4. & deciſ. 41. num. 5. poſt* Pic. *ad ſtatut. Vrb. & deciſ. 218. per*
tot. par. 2. recent. vbi, quod dd. capita ſtatuti 113. † & 3
151. ad dignoſcendam validitatem contractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda, & in terminis impoſitionis Cenſus dixit Rota *deciſ. 385. per tot. & deciſ. 678. num. 2. & ſeqq. part. 1. & deciſ. 775. nu. 1. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod Virginia Tutrix Cenſum impoſuerit pro extinguendis Societaribus officiorum pro pupillorum commoditate, non autem illorum nomine factis, & ideò non videatur falſa cauſa ex eo, quod dictæ Societatis ſunt ſub nomine † Vincentij, & Felicis de Americis, quia adhuc pecuniæ illæ potuerunt conuerti in vtilitatem pupillorum, & in eorum commodum impendi, quàmuis in Inſtrumento ſit appoſitum nomen alterius, *arg. l. pupillus, §. fin verſ. ſanè ſi ipſe, ff. de auctor. tutor. l. eum propria, vbi* Bald. *num. 1. C. ſi quis alteri, verſ. ſibi, l. optimam, verſ. cum itaquè, C. de contrahen. & committ. ſtipulat.*

Quoniam, cum ex earumdem Societatum inſtrumentis appareat, pecunias non perueniſſe ad manus illorum
de Americis, vtiquè, & † in eorum commodum dici- 5
tur initus contractus, ipſiquè ſunt veri, & principales debitores, *ad l. ſed Iulianus, §. item ſi duos, ff. ad S.C.* Maced. Paſett. *conſ. 126. num. 11.* Gabr. *conſ. 63. num. 2. lib. 2.* Rota *deciſ. 153. numer. 6. par. 2. diuerſ.* dumquè verſio pecuniarum in vtilitatem ipſorum pupillorum non iuſtificatur, non poteſt dici vera cauſa Iudici expoſita, cui
de tali commoditate, † & verſione conſtare debebat, 6
nequè circa veritatem cauſæ ſtandum eſt aſſertioni Tutoris pupilli contrahentium *iuxta l. magis putò, ff. de rebus eorum, l. ob æs, de C. præd. minor.* & notauit Dec. *conſ. 403. num 22. ad fin.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 4. tit. 6. nu. 8.* & latiùs fuit deductum *in Leodien. Coloniæ 20. Februarij* 1630. *coram me.*

Nequè commoditas allegata, & verſio in vtilitatem pupillorum probatur ex pluribus coniecturis hodiè per informantes deductis.

Prima enim deſumpta à ſolito Virginiæ Tutricis, quę cum pecunijs acceptis ad Cenſum extinxit aliàs Societates vſquè ad ſummam ſcutorum 2000. in quibus erant ſcripti debitores Felix, & Vincentius de Americis, non autem pupilli, Summario num. 5. Nihil releuat, quia apparet aliàs Societates fuiſſe factas in renouatione aliarum Societatum in quibus debitor erat Tiberius pater pupillorum, de qua renouatione, & debito antecedenti pupillorum non conſtat in Inſtrumento Societatum, quæ per Virginiam cum pecunijs pupillaribus fuerunt extinctæ, & de quibus modo agitur, & ſic non ſubſiſtit ſolutum allegatum, imò nec probatur cum adnotationes datæ in
ſummario num. 5. videantur ſimplices † enunciatiuæ 7
partium, & quatenùs probaretur, non obſtaret, cum ex
mutiplicatione † abſurdi non tollatur abſurdum, & ar- 8
gumentum à ſolito non admittatur, quando aliquid † 9
adijceretur obligationi tertij, vt poſt *gloſ. &* Bart. *in l. cum venditor, §. in commiſſarium, ff. de leg. commiſſ. trad.* Cardin. Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 9. num. 78.* quemadmodùm fieret in caſu præſenti, quia ex hoc imponeretur pupillis obligatio ſoluen. fructus.

Minùs obſtat ſecunda coniectura deducta ex eo, quod cauſa æris alieni per Tutricem expreſſa reſpectu Societatis Caroli Mazzei ſit vera, & ſic cenſeri etiam debeat
vera reſpectu Societatis Amodei, cum ſcriptura † vera 10
in vno præſumatur, & in alio vera, ex Surd. *deciſ. 199. num. 3.* quia vltra, quod nec etiam quoàd dictam Societa-

tem cauſa videbatur ſatis iuſtificata, ex deductis in *deciſ.*
ſub die 13. Februarij 1632. *coram me*, certi iuris eſt, quod
11 in contractibus † minorum, ſi cauſa expreſſa partim
ſit vera, & partim falſa, totus contractus corruit, &
decretum inibi interpoſitum in totum remanet nullum,
Dec. *conſ.* 351. *num.* 7. Pariſ. *conſ.* 85. *num.* 41. *lib.* 3. Ro-
land. *conſ.* 7. *numer.* 86 *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 207. *numer.* 84.
12 vbi quod hoc eſt verum, etiamſi potuiſſet † decretum
validè ex alia cauſa non expreſſa interponi, Manent.
deciſ. 8. *numer.* 17. Modern. Mantuan. *controuerſ. forenſ.*
cap. 257. *num.* 15. *& ſeqq.* & dixit Rota *in deciſ.* 852. *nu-*
mer. 2. *par.* 4. *diuerſ. cum alijs per* Adden. *ad ſan. me. Gre-*
gor. XV. deciſ. 496. *num.* 13. nec poteſt eſſe locus dictæ præ-
ſumptionis, quia ex publicis Inſtrumentis, partitis Ban-
chi DD. de Ruſpolis, & alijs in dicta deciſione deductis
conſtat de contrario.

Tertia nec aduerſatur coniectura deſumpta, tùm ex
affinitate illorum de Americis cum pupillis, qui cum eſ-
ſent auunculi, & diuites, pupilli autem pauperes, præ-
ſumendum ſit, quod ipſi ſe conſtituerint principales debi-
tores Societatum, & deinde breui manu pecunias eroga-
uerint in nepotum vtilitatem, omiſſa recognitione bo-
næ fidei, quam facere debuiſſent ijdem nepotes: Tùm
13 etiam † ex præſumpta charitate Virginiæ tutricis in fi-
lios, illiuſque nobilitate, & integritate, ob quam maritus
remiſit redditionem rationum, adeòut non ſit credendum
illam conſpitaſſe in deceptionem filiorum, præſertim,
quia in libro Tutelari tanquàm debitum proprium pu-
pillorum adnotauerat hanc Societatem officij.

Quoniam, omiſſo quod ea, quæ dicuntur de prætenſa
paupertate pupillorum, & diuitijs illorum de Americis in
facto non ſatis iuſtificaotur, nullo iure cautum reperitur
14 ex † affinitatis, vel conſanguinitatis coniunctione cũ pu-
pillis præſumi contractum geſtum fuiſſe in commodum,
15 & vtilitatem pupillorum, prout nec † materna chari-
tas releuat ab obſeruantia ſolemnitatum, & cauſa à Sta-
tuto exigita in contractu minoris, præſertim cum aga-
tur de propria dictorum affinium vtilitate, & commo-
16 do, quo poſito, nec etiam † Pater admittitur ad autho-
rizandum filij perſonam, ex traditis per Pariſ. *conſ.* 97.
numer. 21. *& ſeqq. lib.* 3. Rota *apud* Pic. *ad* Stat. *deciſ.* 59.
numer. 9. *& in recent. deciſ.* 218. *numer.* 7. *part.* 2. Et dum
17 clarè conſtat de damno pupillorum, eò quod cum † pe-
cunijs illorum fuit extinctum debitum alienum, non vi-
detur inſiſtendum ſuper coniecturis, *arg. l. continuus*, §.
cum ita, *ff. de verb. oblig. l.* 2. *C. de legib.* Ipſaquè Virgi-
18 nia mater ob ſexus imbecillitatem † ſeduci, & decipi po-
tuit, tàm ad Cenſum imponendum, quàm ad deſcriben-
dum in libro Tutelari Societatem Amodei, tanquam æs
19 alienum pupillorum, ob quam ſexus † imbecillitatem,
ſtatutum Vrbis cap. 151. exigit in actibus mulierũm eaſ-
dem ſolemoitates, quas requirit in contractibus minorum
ob ætatis defectum, vt appoſitè etiam obſeruauit Rota
deciſ. 723. *numer.* 13. *par.* 2 *recent.*

Quarta demùm nec officit coniectora deducta ex ob-
ſeruantia iſtius contractus, & ſolutionibus fructuum per
plures annos factis per Herſiliam, & Panthaſileam, poſt-
quàm habuerunt notitiam de nullitate Cenſus, de qua
expreſsè oppoſuerant de anno 1592. & poſtea ſuſcepto ter-
mino ſoluerunt, & continuarunt etiam in ſolutione ſe-
quentibus annis, ſic ratificarunt contractum.

Quoniam de tali ſcientia dd. mulierum ſoluentium
fructus non docetur, niſi ex proteſtatione Procuratoris fa-
20 cta de anno 1592. ſummario num. 13 ex qua † Procura-
toris ſcientia non rectè infertur ad ſcientiam Domini *l.*
item veniunt, §. *petitam*, *& ibi DD. ff. de petit. hæredit.*
Soccin. Sen. *conſ.* 87. *num* 8. *in fin. lib.* 3. Surd. *conſ.* 183. *nu.*
33. *& fuit dictum in Romana hæreditatis* 19. *Ianuarij præ-*
teriti coram me; nec ideò inde poteſt induci ratificatio,
21 & approbatio contractus, cum † Procurator non poſ-
ſit tacitè ratificare actum, licet id poſſit facere princi-
palis, vt dixit Rota apud Creſcent. *deciſ.* 8. *num.* 5. *de*
ſent. & re iud. Caſtill. *deciſ.* 111. *numer.* 14. In principa-
22 li verò ad hunc effectum † requiritur certa, & indubi-
tata nullitatis ſcientia, *gloſ. in cap. contrauentioni*, *ver-*
bo ſciuerit, *de appellat. in* 6. Rota *in deciſ.* 3. *num.* 1. *poſt*
Pic. *ad Stat. Vrb.* cum alijs allegatis in alia deciſione in
hac cauſa facta. Et quatenùs dd. mulieres habuiſſent ſuf-
ficieotem nullitatis notitiam, nec ſuffragaretur. Tùm
23 quia ſoluens fructus, & † vſuras neceſſariò ratificare non
cenſetur præſumitur id facere ad effectum differendi reſti-
tutionem ſortis principalis, quę facilè non habebatur in
promptu, ad tradita per Bart. *in l. ſi non ſortem*, §. 1. *ff.*
de condict. indeb. Menoch. *conſ.* 1184. *num.* 9. *& ſeqq.*
Rot. *deciſ.* 291. *num.* 10. *part.* 4. *diuerſ.* pręſertim dum,
vt in caſu iſto, ſolutiones factę fuerunt pręuijs mandatis
executiuis, & † ſic illorum metu, quæ metus cauſa, 24
& quęlibet alia cauſa leuis ſufficit pro ratificatione exclu-
denda, vt inquit Bart. *in l.* 2. *num.* 10. *C. de ijs quæ vi*,
metuſue cauſ. Gabr. *conſ.* 36. *num.* 57. *lib.* 1. Tùm etiam
quia dum agitur † de inducenda ratificatione contractus 25
ex ſolutionibus, opus fuiſſet in illis adhiberi ſolemni-
tates à ſtatuto in contractibus mulierum exigitas, cum
ratificatio contractus eaſdem † ſtatuti ſolemnitates re- 26
quirat, quas ipſe contractus, vt per Innoc. *in cap. cum*
dilecti, *num.* 1. *in fin. de empt. & vendit.* Surd. *deciſ.* 159.
num. 7. *&* 21. Boccac. *ad Conſtit. March. gloſ.* 8. *num.* 63. Pic.
ad Stat. Vrb. gloſ. 7. *num.* 86. Moder. Aretin. *ad idem Sta-*
tut. inſpect. 1. *part.* 2. *deciſ.* 7. *num.* 1. *& dixit* Rota apud
Card. Seraphin. *deciſ.* 1242. *num.* 1. *& poſt* Cenc. *de cenſ.*
deciſ. 31. *num.* 11. *& in Romana legati* 22. *Iunij* 1607. *coram*
bon. mem. Patriarcha Manzanedo.

Nec viſum fuit obſtare, quod Cenſus fuerit impoſitus
ad fauorem Canonicorum, & Capituli Eccleſię San-
cti Marci, & quod ijſdem fuerint factæ ſolutiones
prędictę, & ſic in contractu, ſeù quaſi contractu mu-
lierum, ſeù minorum priuilegiatorum, † cum Eccle- 27
ſia ęquè priuilegiata, non fuiſſe neceſſarias ſolemnita-
tes ſtatutarias, iuxta Verall. *deciſ.* 172. *num.* 9. *& deciſ.*
194. *part.* 3.

Quoniam, quàmuis Domini exiſtimarent pro conſtan-
ti † retinendam eſſe hanc opinionem Veralli, quam com- 28
probant etiam Cephal. *conſ.* 109. *num.* 108. Graout. *theo-*
rem. 25. *num.* 37. Caball. *conſ.* 180. *num.* 51. *lib.* 1. & ſequuta
fuit Rota *deciſ.* 461. *num.* 11. *part.* 1. *recent. & in Toletana*
Pecuniaria 26. *Ianuarij* 1590. *coram Comitulo*, *& in Roma-*
na dotis 29. *Maij* 1602. *coram Ortembergo*, quicquid in con-
trarium dicat Pic. *ad Stat. Vrb. gloſ.* 7. *num.* 81 *&* Manent.
deciſ. 6. *num* 6. *& ſeqq.* qui latiſſimè conatur ſuam ſenten-
tiam probare.

Attamen viſum fuit in caſu pręſenti intrare limitatio-
nem, quod quando agitur inter † ęquè priuilegiatos, po- 29
tior eſt cauſa illius, qui agit de damno vitando, & conueni-
tur, is † enim rectè tunc opponit de defectu ſolemnitatum 30
Statuti, Lambertengh. *de contract. minor. ad fin. num.* 125.
Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 164. *num.* 6. *vbi* Add.
num. 12. *& deciſ.* 473. *num.* 13. *&* 14 *& deciſ.* 282. *nu.* 10. *par.*
4. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 218. *num.* 6. *part.* 2. & ſemper
ſubſiſtit, quod † ratificatio non potuit induci, dum nulli- 31
tatem ex falſitate cauſę mulieres ignorarunt, de qua nul-
litate, nec intellexit Procurator in proteſtatione † facta, 32
vt patet ex eius lectura, vbi ſolùm aſſeruit non teneri mu-
lieres ad ſolutionem Cenſus, quia non apparebat, pecunias
fuiſſe verſas in earum vtilitatem.

Et ita vtraque parte informante DD. perſtiterunt in
deciſis.

* Eſt deciſ. 98. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ Separationis Thori.

Die Lunæ 11. Aprilis 1633.

A R G V M E N T V M.

Thori ſeparationi, vt ſit locus, quid ſit neceſ-
sè probare, & plura circa materiam te-
ſtium deponentium de ſæuitia viri erga
vxorem.

S V M M A R I V M.

1 *Ad thori ſeparationem, vt deueniatur, quid requiratur. & num.* 2. *& num.* 27.

3 *Ad thori ſeparationem, vt deueniatur ſufficiunt odia, & inimicitiæ capitales, quæ ſuperueniunt in progreſſu litis, ſuper tali ſeparatione. & num.* 28.

4 *Teſtes de auditu, & maximè à parte aduerſa, non probant.*

5 *Viro*

5 *Viro leuior correctio eſt permiſſa in vxorem.*
6 *Actus duo ſoli ſufficiunt ad inducendam frequentiam.*
7 *Probationes illæ ſunt admittendæ, ad probanda ea, quæ in ſecreto fiunt, & natura rei, ac negotii qualitate inſpecta, quæ haberi poſſunt:*
8 *Probatio, vbi eſt difficilis, ſtatur etiam atteſtationibus, quæ haberi poſſunt de auditu, vel etiam ſolis coniecturijs.*
9 *Probationes in occultis, non requiruntur in genere ſuo adeò perfectæ, & ita adamuſſim approbatæ.*
10 *Ex præparatorijs rectè infertur ad principale.*
11 *Ex ſubſequentibus rectè infertur ad antecedens.*
12 *Circumſtantiarum conſideratio dat notitiam veritatis.*
13 *Ex Circumſtantiis deſumuntur legitimæ probationes ad probandam ſæuitiam viri in vxorem.*
14 *Æquiuocatio tollitur ex facti circumſtantijs, rem ipſam clarè aperientibus.*
15 *Æquiuocatio ceſſat ex natura rei, negotiique qualitate.*
16 *Probationes, quando ſunt imperfectæ, ſupplentur per publicam vocem, & famam, quæ ſemiplenam facit probationem. num. 17.*
18 *Teſtis vnus cum fama, concurrentibus adminiculis in criminalibus, & in cauſa matrimoniali, plenam facit probationem.*
19 *Teſtes, qui deponunt de fama, eorum fides non minuitur, ſi non ſpecificent, ſeu non referant auctorem famæ.*
20 *Teſtes probant famam, ſi dicant publicè audiuiſſe, licet non dicant à quibus.*
21 *Teſtis repellitur per exceptionem inimicitiæ.*
22 *Inimicitiæ exceptio in teſte non attenditur, quando fuit affectata, & ſtudioſè procurata.*
23 *Teſtes, qui apertè conuincuntur ab aliis teſtibus, non probant.*
24 *Domeſtici, & familiares ſunt meliùs informati, de his, quæ domi fiunt, quàm extranei.*
25 *Teſtibus, qui deponunt de affirmatiua, magis creditur, quàm deponentibus de negatiua.*
26 *Teſtes, vt excuſentur à vitio falſitatis fœdere diſtinctionis locorum, ac temporum, reduci poſſunt ad concordiam.*

DECISIO CXCI.

PERSISTENTES hodiè Domini VNANIMITER in vltimo loco reſnlutis coram me ſub die 24. Nouembris ſuperioris anni, * iterùm cenſuerunt locum eſſe ſeparationi thori, itaut recedendum ſit à deciſione aliàs in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. coram bon. mem. Remboldo.

Etenim ex latè deductis in eadem poſteriori deciſione negari non poteſt, quin concurrat primò ſæuitia præteri-
1 ta, † & quidem ratione verberationum, ex quibus illa de-
2 ducitur, frequens ſimul, ac magna; Secundò † talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri: quæ dun per neceſſè requiruntur ex parte vxoris, vt diuertens à Vim nbtinere poſſit in iudicin ſeparationis thori Prout etiam ſufficienter conſtat prædictis accedere, non ſolùm præſumptionem capitalis odij, quæ inter litos coniuges reſultat ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito, ſed acerbiſſima etiam odia, & capita-
3 les inimicitias, † qnæ inter eaſdem partes in diuturnæ litis proceſſu ſuperuenerunt, quæ ſnla cauſa etiam ad thori ſeparatinnem ſufficeret, prout in iure probantur hæc omnia ex iuribus, & Doctoribus in eadem poſtrema deciſione latiùs cumulatis.

Nec obſtat, qnod verberationes, ex quibus deducitur frequentia, ac magnitudn ſæuitiæ præteritæ nullatenùs iteratæ, & multiplices probentur per teſtes vxoris, in quo præſentis inſpectionis tota vis, ac difficultas conſiſtit.

Nam quantùm attinet ad poſtremam verberationem vxori inflictam de menſe Iulij 1618. quemadmodùm illius probatio non controuertitur, ita nec eiuſdem, cæterarumque controuerti poteſt magnitudn, prout non iniuriæ ſolùm, ſed perſonæ etiam qualitate inſpecta, maturè ponderatur in eadem vltima deciſione. Nec Virum excuſat cauſa reſiſtentiæ, quæ ipſi per vxorem data prætenditur in hac poſtrema verberatinne; Quia præter id, quod cauſa prædicta nullibi iuſtificatur, niſi ex quibuſdam
4 teſtibus † de auditu, quorum etiam fides tantò magis imminuitur ex eo, quod id non potuerunt audiuiſſe, niſi à Vim, prædicta facilè ad ſui exonerationem euulgante, in omnem euentum, quatenùs etiam probaretur, cenſebant Domini illam non poſſe Viro ſuffragari; tùm quia non eſt talis, quæ ipſum ad tantam atrocitatem commouere debuerit, tùm quia vbi etiam talis eſſet, quæ vxorem ſæuioris pœnæ, ac caſtigationis Iudicio ream ſubijceret, relinquenda eſſet grauior correctio Iudici, † 5
cuius partes non debet ſibi vir aſſumere, niſi pro leuiori correctione, toto *tit. vt nemini lic. ſe ſine iudice* Aldobr. *conſ. 71. num. 4.* Guttier. *Canon. quæſt. lib. 1. cap. 24. nu. 12. cum alijs in prædicta deciſione congeſtis.*

Quantùm verò attinet ad præcedentem aliam verberationem menſis Septembris anni 1617. quæ ſecundo loco ponderatur in deciſione, viſum fuit Dominis illam ſufficienter probari ex depoſitione primi, & tertij Teſtis in Summario Vxoris, quod hodiè datur Num. I. & II. Qui Teſtes inter ſe benè conuenientes deponunt de facto proprio, ac certa ſcientia ſuper circumſtantijs, quæ factum ipſius verberatinnis comitatæ ſunt, nempè ſuper acceſſu mariti ad thalamum vxoris, abductione famulorum è domn, amandatione ancillarum ad cubitum, vxoris ad manſiunculas inferiores deſcenſu, clamore, ac prolatu vxoris audito, ac deniquè ſuper plagis, ac liuoribus incontinenti viſis, ſuper quibus quidem liuoribus concordat pariter de viſu decimuſtertius Teſtis, & alij plures de auditu in eodem Summarin Num. I. II. & III.

Tertia autem verberatio, omnium prima in ordine, vtpotè quæ maritali huiuſmodi ſæuitiæ initium fuit, duobus poſt menſibus à traductione vxoris in domum viri, cingulo inflicta deducitur ex depoſitione primi, ſexſti, noni, decimi, & decimitertij, & aliorum Teſtium in eodem Summario Num. VI. qui in circumſtantijs deponunt de facto proprio, ac certa ſcientia prout, primus, qui hanc, & quintam, de qua inferius, verberationem iuſſu vxnris ad ipſiuſmet vxoris patrem teſtatur detuliſſe. Sextus deponens de gemitu vxoris à ſe exaudito, & conſanguineorum acceſſu ad domum viri, ac eorumdem npera pro componendis diſſidijs, quæ ex huiuſmodi verberationibus erant inter ipſos coniuges exortæ, ac tandem decimuſtertius deponens de eiſdem diſſidijs, ac diſſenſionibus facto proprin compoſitis.

Quarta, quadrageſimali tempore inflicta arundine iodica, & cinguln, cum comminatione ſtrangulandi ipſam vxorem, tunc prægnantem, elicitur ex primo, ſecundo, tertio, quinto, octaun, decimotertio, decimoquarto, decimonono, & vigeſimooctauo in eodem Summ. Num. XII. quorum primus, ac tertius deponunt de ſenſu proprio ſuper quibuſdam verbis ab vxore proiatis, & quidem factum verberationis inferentibus, prout etiam teſtantur de ex audim à ſe clamore, & gemitu vxoris, in quo alij omnes Teſtes domeſtici concordant. Circa autem minas ſuffocationis, quamuis deponant de ſnln auditu ab vxore: non parùm tamen illorum fides adminiculatur ex circumſtantia inſolitæ pernoctationis matris, cum ipſa vxore, vt illam à marito nocte illa, ſecuram redderet, in quo omnes circa factum d. pernoctationis, & cauſam conueniunt.

Quinta, cui cauſam dedit cœna cubiculariæ, probatur ex quinque Teſtibus, & cooadiuuatur iurata ipſius vxoris depoſitione in eodem Summ. Num. XIV. vbi conſtat vxorem pugnis, colaphiſque hac de cauſa impetitam; & circumſtantias deponunt, vel de facto, vel de viſu, aut ſenſu proprio, prout de ſenſu auditus circa ipſas percuſſiones, & clamorem concordant primus, qui factum detulit ad patrem vxoris, de eiuſdem vxoris mandato, & vigeſimuſſeptimus, & de compoſitis diſſidijs, ac contentionibus, hac de cauſa hos inter coniuges exortis, conueniunt de facto proprio decimuſtertius, & decimuſquintus, qui etiam de viſu concordant circa liuores.

Sexta, cui præbuit occaſionem tractatus ſuper inſtruendo thoro puerperij, elicitur, ex tribus Teſtibus in eodem Summ. Num. XVI. inter quos vigeſimuſſecundus teſtatur de viſu, circa alapas, & ſuper cauſa verberationis, ac circa liuores concordat primus pariter de viſu.

Septimam, cuius ignoratur cauſa, ex concludentibus facti circumſtantijs probant in eodē Summ. ſub Num. XVIII. nouem Teſtes de viſu, ac certa ſcientia circa

ipſas circumſtancias, quæ rem optimé aperiunt, nem-
pé perturbatio animi, qua ſe cum vxore vir in cubiculum
violenter recepit, & vehemens alteratio corporis, ac la-
chrymæ, inter quas vxor aperto tandem cubiculo inuen-
ta eſt in lecto decumbens, & implorans auxilium Con-
feſſarij, ac Medici, qui fuit accerſitus, vt deponunt
quartus, & quintus, tumor, ac liuor non ſolum in ocu-
lo, in quo omnes de viſu concordant, ſed etiam in bra-
chio, & ſuper humero, vt dicunt idem quintus, & de-
cimuſtertius: Veſtes inuentæ per cubiculum ſparſim pro-
iectæ, & calce deturpatæ: ſubſecutæ denique apud quam
plures eiuſdem vxoris ſuper hoc lamentationes, vt teſtan-
tur decimuſtertius, decimuſquartus, & decimuſquintus,
& quàmuis huiuſmodi liuorum cauſa per ipſam vxorem
relata fuerit ad lapſum in balneo, id tamen de viri man-
dato vxorem confinxiſſe conſtat ex his, quæ ponderant
ijdem omnes Teſtes.

Octaua verberatio ſequuta de menſe Maij, vt dicitur
con occaſione di accomodar li manichetti, deducitur tàm
ex depoſitione iurata ipſius vxoris, quàm quatuor Te-
ſtium in eodem Summ. Num. XXII. inter quos ſecundus
de viſu deponit de duabus alapis, & ſubſequutam eadem
die de ſero aliam verberationem concludit ex pluribus cir-
cumſtantijs, in quibus cum ipſo concordat etiam quar-
tus Teſtis.

Plures aliæ etiam verberationes deducuntur, quæ
quàmuis non adeò plené videri poſſint probatæ, negari
non poteſt, quin plurimùm ſuffragentur ad adminicu-
6 landam frequentiam, ſæuitiæ, † cùm duo ſoli actus ad
inducendã frequentiam ſufficiant, ex Bart. *in l. de pupillo.
§. ſi quis. n. 15. vt etiam alij ff. de non. oper. nunc.* Abb. *in
cap. fin. num. 4. verſ. nunquid autem* vbi pariter Dec. *num.
12. verſ. non tamen. de appell.* Sanchez. *de matrim. lib. 4.
diſp. 1. num. 22. in princ.*

Non obſtat igitur, quod circa præfatas verberationes,
feré omnes deponant de ſimplici auditu, vel ab ipſa vxo-
re, vel a domeſticis, quia conſiderabant Domini.

7 Primò, quod cum agatur † de probatione rei clan-
culo, & remotis arbitris geſtæ, à cuius oculari fide vt
ſæpiùs denudatæ vxoris honeſtas, ita ſemper acurata vi-
ri prouidentia omnes excludebat, pro illius iuſtificatione
admittendæ ſunt illæ probationes, quæ natura rei, ac
negocij qualitate inſpecta, haberi poſſunt, ex pondera-
tis in præterita deciſione; Vbi enim difficilis eſt proba-
8 tio, † ſtatur etiam atteſtationibus, quæ haberi poſ-
ſunt de auditu, vel etiam ſolis coniecturis, Bald. *in c. cau-
ſam matrimonij. numer. 4. in fin. de offic. deleg.* Bertrand.
conſ. 26. num. 8. ad finem lib. 3. par. 2. Monter. *in reſp. pro
vxor. amit. par. 3. nu. 209. impreſſ. poſt deciſ.* 45. laté Gra-
nut. *Theorem.* 23. *num.* 15. vbi ex Alex. *conſ.* 24. *num.* 42.
9 *lib.* 2. & alijs, pro conſtanti firmat, quod in † occultis
& difficilioribus probationibus non requiruntur proba-
tiones in genere ſuo adeò perfectæ, & ita adamuſſim pro-
batæ, Menoch. *de arbitr. caſ.* 475. *num.* 18. cum alijs rela-
tis per Ant. Gomez. *var. reſol. tom. 3. cap. 12. rubr. de pro-
bat. delict. numer. 21. verſ. item adde.* Farinac. *de teſtib. q.
62. lim. 1. num. 28.* Quod maximé procedit in caſu iſto, in
quo, vt viſum eſt, ijdem Teſtes circa ipſas circumſtantias,
quando facto ipſi per concomitantiam inhærent de viſu,
facto proprio, certaque ſcientia deponunt: quemadmo-
10 dùm † enim ex præparatorijs rectè infertur ad principa-
le, Menoch. *de præſumpt. lib. 7. præſump. 3. num. 4. verſ.*
11 *cum itaque*, & inferiùs *numer.* 13. Ita etiam † ex ſubſe-
quentibus bené arguitur ad antecedens, *l. ſi ſeruus plu-
rium. §. 1. ff. de legat. 1. cum vulgar.* Circumſtantiarum
12 enim conſideratio † dat notitiam veritatis, *cap. occidit
23. q. vltim.* quem *tex.* ad hoc ponderat Io. à Capiſtr. *in
Speculo Conſcientiæ. verſ. reſtat nunc reſpondere num. 69.
in fine*, & laté D. m. Ludouicus Carbo. *in ſuo tract. de re-
pacific. titul. de circumſtantijs cap. 5.* & in puncto ex ſimi-
13 libus circumſtantijs † deſumunt legitimas probationes ad
ſæuitiam, Card. *conſ. 9. num. 7. & 8. &* Aldobr. *conſ. 71.
num. 49. ante finem verſ. & quod ipſa. lib.* 1. Nec dicatur,
quod circumſtantiæ vociferationum, colliſionum, liuo-
rum, aliorumque huiuſmodi, ſint ſigna æquiuoca, quæ
cum aliundé poſſint euenire, non concludunt neceſſariò
verbera, ac percuſſiones à viro inflictas, vt in his termi-
nis conſiderat Roland. *conſ. 27. numer. 9. verſ. aut funda-
mentum. lib. 3.* & aduertit Rota *dec. 441. num 3. par. 1. rec.
& dec. 371. numer. 9. poſt 2. volum. conſ. Far.* Quia tollitur
omnis † æquiuocatio, primo ex alijs facti circumſtan- 14
tijs rem ipſam claré aperientibus, quæ per Teſtes ponde-
rantur ad *trad. in ſimili. per* Farin. *de teſtib. q. 68. §. 1. nu. 56.*
Secundo ex ipſa † rei natura, negotijque qualitate idem 15
Farin. *loco alleg. num. 57.*

Secundò, principaliter conſiderabant Domini, quod
quatenùs etiam citra veri præiudicium † aliquæ ex præ- 16
fatis probationibus imperfectæ poſſent videri, abundé
ſupplerentur per publicam vocem, & famam, quæ † ſe- 17
miplenam facit probationem *gloſ. in cap. 1. in verſ. fama
de appellat. Card.* in puncto *d. conſ. 9. nu. 8.* & innuit Bald.
conſ. 176. num. 2. verſ. item poteſt. eſſe lib. 1. & facit Verall.
deciſ. 288. *par.* 3. vbi, quod Teſtis vnus cum fama, † 18
concurrentibus alijs adminiculis in criminalibus, & in
cauſa matrimoniali plenam facit probationem, de qua
quidem publica voce, ac ſæuitiæ fama deponunt octo Te-
ſtes in Summ. vxoris dati in præterita poſitione ſub Num.
VI. Nec huiuſmodi teſtium fides † imminuitur ex eo, 19
quod auctorem famæ non referant ad tradita per Bart. *in
l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſt.* Quia ſufficit, quod
ijdem Teſtes † dicant ſe publicé audiuiſſe, licet non di- 20
cant à quibus, iuxta opinionem Bald. *in c. præterea. col.
1. in fine, & in princ. 2. col. de Teſtibus.* quam ſequitur, &
ſeruat Rota, prout teſtatur Caſſad. *deciſ. 3. de prob.* &
ita tentum fuiſſe in vna *Bononien. bonorum de Buchis co-
ram Decano 20. Maij* 1552. refert Verall. *deciſ. 7. par. 2. &
repetit. deciſ. 289. p. 3.*

Non obſtat exceptio † inimicitiæ, quæ primo, & 21
tertio Teſtibus obijcitur, ex quærela furti ad *not. per* Fa-
rinac. *de teſtib. q. 53. num. 3. & ſeqq.* Quia præter id, quod
talis inimicitia aperté negatur per eoſdem Teſtes, aſſe-
rentes ſe eſſe amicos, & beneuolos marito, ex detecta
poſtmodùm innocentia, ac ſubſecuta eorundem Teſtium
liberatione, viſum fuit Dominis huiuſmodi inimicitiam,
† potiùs fuiſſe affectatam, & ſtudioſé procuratam ad im- 22
minuendam ipſorum fidem, quo caſu dictæ inimicitiæ
exceptio non attenditur, ex latiſſimé congeſtis per Farin.
ead. q. 53. n. 64.

Aliæ exceptiones conſanguinitatis, affinitatis, dome-
ſticitatis, ac etiam ſingularitatis, abundé fuerunt ſubla-
tæ in præterita deciſione. Prout aliæ etiam exceptiones,
quæ nimis accurata indagatione in eorundem Teſtium
dictis veſtigantur, viſæ ſunt Dominis leuiores, quæ at-
tenta præſertim negotij natura, reique qualitate, ac ſerie
æquiori iudicio parſpecta facilé euaneſcunt, prout etiam
bené tolluntur per informantes.

Non obſtant Teſtes viri deponentes de bona tractatio-
ne vxoris; quia quicquid ſit de exceptionibus, quæ con-
tra illos dantur: In † omnem euentum, vel aperté con- 23
uincitur à Teſtibus vxoris, quibus magis ſtandum eſt:
Primò, quia tanquàm domeſtici, ac familiares, & † aſ- 24
ſiduè coniugum lateri, ac ſeruitio reſpectiuè inhærentes,
ſunt meliùs informati, ad laté notat per Farinac. *de te-
ſtib. q. 5. p. 3. num.* 165. Secundò, quia ſuper † ſæuitia de- 25
ponunt de affirmatiua, contrarij verò de negatiua, Fa-
rin. *ibid. n.* 200. vel vt euitetur contrarietas † ad effectum 26
excuſandi eoſdem Viri Teſtes à falſitate, fœdere diſtin-
ctionis locorum, ac temporum reduci poſſunt ad concor-
diam Farinac. *ead. q. 65. par. 2. per totum, & præſertim
num.* 54. itàut cum Vxor non pretendat ſe perpetuò malé
tractatam, ſed certis temporibus tantùm, de his loquan-
tur ipſius Vxoris Teſtes, De reliquo autem tempore, Vi-
ri Teſtes intelligantur.

Vnde ex his, & alijs in præterita deciſione latiùs pon-
deratis, cùm non deficiat † ſæuitiæ præteritæ probatio, 27
ac conſequenter controuerti non poſſit talis timor futuræ,
vt mulieri trepidanti nõ poſſit ſufficiens ſecuritas prouide-
ri, Domini VNANIMITER non ſolùm ex hoc capite
iterùm cenſuerunt, locum eſſe ſeparationis thori, ſed
tantò libentiùs inhæſerunt alteri etiam fundamento deci-
ſionis, deducto † ex capitali odio, & inimicitijs, quæ 28
diuturno litis proceſſu inter partes ſuperuenerunt.

Et ita concluſum, parte vtraque acerrimé informan-
te, &c.

* Eſt deciſ. 155. ſupra in hac eadem parte.

R.P.D.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Donationis.

Die Lunæ 11. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Inſinuatio in donatione, quando non ſit neceſſaria, & nonnulla circa materiam donationis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ob cauſam reſpicientem conſeruationem familiæ, ſub certa lege primogenituræ in infinitum, non eget inſinuatione.*
2 *Donatio, quando eſt ſimplex, & non ob cauſam, tunc requirit inſinuationem.*
3 *Cauſa Finalis in donatione, quando excludatur.*
4 *Verbum, inanimare, idem importat, quàm mouere animum.*
5 *Cauſa, in donatione pro contrahendo matrimonio incerto, & euentuali, & ad libitum Donatarij, non dicitur finalis.*
6 *In donatione, cauſa, quæ reſpicit conſeruationem familiæ, & legem primogenituræ iam erectæ, dicitur finalis.*
7 *Donatio continens mixturam, oneris, & grauaminis reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem.*
8 *Deciſ. in cauſa Romana de Cuppis. coram Card. Pamph. ſen. & aliæ declarantur & nu. 9. & 10.*
11 *Molin. de primog. lib. 2. cap. 8. nu. 18. & alij declarantur. num. 12.*
13 *Verba in contractibus prolata per modum cauſæ important diſpoſitionem, & obligationem.*
14 *Caſtren. in conſil. 324. nu. 2. lib. 1. reprobatur.*
15 *Donatio, quando ſuſtineatur pro iure, quàm quis habet in re donata.*
16 *Donatio de re aliena ignoranter facta, non valet, & inutilis remanet:*
17 *L. Iulianus 66 ff. de legat. 3. declaratur.*
18 *Donans cenſetur donare ius, quod habet, in re donata.*
19 *Affectio tanta non cadit in re pignorata, ſicuti cadit in re propria.*
20 *Donatio, vel legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ tenet, etiam ſtante ignorantia rei alienæ.*

DECISIO CXCII.

DECISIONI * reuidendæ eadem obijciuntur, quæ
in prima diſputatione opponebantur, nempe defectus
ſolemnitatis ob inſinuationem, in donatione
omiſſam, & carentia voluntatis in Ioanne Antonio donante,
quibus non attentis adhuc in Deciſis Domini perſtiterunt.

Inſinuationem non fuiſſe neceſſariam ex eo, in prima
deciſione fuit firmatum: quia donationem hanc exiſtima-
1 runt ob cauſam reſpicientem conſeruationem † familiæ,
ſub certa lege primogenituræ in infinitum, in qua ſolemnitas
inſinuationis neceſſaria non eſt. Bald. *in l. illud nu. 8. C. de ſacroſ. eccleſ.* Clar. *in §. donatio quæſt.* 17. Ant.
Gabr. *de donat. concl. 1. nu. 62* Becc *conſ. 20. nu. 9.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 8. num. 15.* Surd. *conſ. 361. num. 6.* qui latiſſimè hanc concluſionem comprobant.
2 Non obſtat, quod hæc donatio ſit † ſimplex, non au-
tem ob cauſam; quàmuis in ea enuntiatur cauſa matrimonij,
& conſeruationis familiæ, per continuationem
primogenituræ, ex quo non continet neceſſitatem, aut
commodum, & vtilitatem ex parte donantis, quæ ſolent
impedire effectum liberalitatis, aut expreſſam voluntatem,
quod illa cauſa eſſet finalis, ſcilicet per verba
ſignificatiua, vel æquipollentia, non aliter, nec alio
3 modo, & ſimilia, prout hæc omnia † ad excludendam
cauſam finalem, & denominationẽ donationis, ob cauſam
reſpectiuè ponderantur per Oldrad. *conſ.* 5. Crauett.
conſ. 85. numer. 2. Surd. *latiſſimè conſ. 361. numer. 14. lib.* 3. Mantic. *de contract. lib. 13. tit. 4. num.* 11. Monter. *deciſ. 10. num. 6.* Rota *in Romana de Cuppis coram bon. me. Cardinali Hieronymo Pamphilio, quæ eſt 22. impreſſa per Picum ad Coment. Statutorum Vrbis, & Interamnen. Donationis 21. Maij 1625. coram bo. me. Buratto, & nouiſſimè in deciſionibus de Incaſatis 26. Iunij 1626. & 12. Februarij 1629. coram D. meo Merlino.*

Quia aduerterunt Domini, duas tantùm cauſas in
donatione fuiſſe expreſſas, & quidem nudas, & ſimplices,
ibi, *Anzi per inanimare il Signore Bertoldo ad accaſarſi con Gentildonna di qualità, promette, e ſi obliga, &c.* alteram, ibi, *per douere peruenire il ſudetto Caſtello dopò la morte del Primogenito nel Secondogenito del medeſimo Signore Bertolde, e continuare in infinito, ſaluo ſempre la legge di primogenitura* in prima ad ſuſtinendam
cauſam finalem non fuit conſtitutum fundamẽtum,
Quia in verbis, & in ſubſtantia apparet impulſiua;
nam verba, *per inanimare*, † idem important, quod mo- 4
uere animum, quæ cùm non imponent neceſſitatem ad
contrahendum matrimonium, deficit cauſa finalis, Bart.
in l. 2. §. finali. numer. 2. ff. de donat. Crauett. *conſ. 85. num.* 2. & in ſubſtantia ipſa cauſa pro contrahendo matrimo-
nio incerto, & euentuali, & ad libitum † Donatarij, 5
tàm reſpectu perſonæ; quàm temporis, non conſideratur
pro finali: quià ceſſat intereſſe certæ perſonæ, cum qua
matrimonium eſt contrahendum, & ſola commoditas
Donatarij, & honor contempletur, Fontanell. *de pact. nuptial. clauſul. 4. gloſ. 1. nu. 16. & 17.* Molin. *de ritu nuptiar. lib. 3. cap. 12. num.* 22. Gratian. *diſcept. 984. num.* 22. Secun-
dam verò reſpicientem conſeruationem familiæ, & legem
primogenituræ iam erectæ verè finalem † exiſtimarunt, 6
Port. Imol. *conſ. 81. num.* 28. Molin. *de primog. lib. 2. cap. 8. numer.* 18. Peregr. *de fideicom. art. 51. numer.* 64. Gratian.
diſceptat. 924. numer. 26. & 31. & in his terminis
primogenituræ idem ſenſerunt Domini in cauſa *Camerinen. bonorum de Ottonibus 17. Februarij 1623. coram ben. mem. Remboldc, & in Romana hæreditatis de Matthæis 21. Maij 1627. coram D. Card. Virili*, quæ alle-
gantur in prima deciſione, & mouentur ea ratione: quia
vbi donatio † continet mixturam oneris, & grauaminis 7
reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem,
ita vt ſimplex, & pura dici non poſſit, ſed modalis,
& qualificata, & per conſequens ab ipſa ſolemnitate iuris
exempta, & quàmuis deciſio † Romana de Cuppis, & 8
aliæ duæ Romana de Incaſatis ſupra allegatæ ponderent
conſeruationem familiæ, enunciatam in caſibus propoſitis,
& nihilominùs ſuſtineant donationes tamquàm puras,
& ſimplices, & inſinuationi obnoxias; in illa tamen
† de Cuppis num. 13. dicitur. Non obſtant cauſæ hono- 9
ris familiæ, & aliæ ab informantibus ponderatæ, quę
non ſunt ſufficientes ad effectũ, vt donatio dicatur ob cauſam,
quæ verba cùm intelligantur poſita ad conſequentiam
donationis ob matrimonium contrahendum, ſicuti
cauſa principalis, non eſt finalis in eo caſu, ità nec etiam
conſequentia honoris familiæ; ſecus eſt, quando vt in
præſenti grauamen eſt certum, & de per ſe ſubſiſtens excludens
fundamentum liberalitatis, in quo conſiſtit ef-
fectus cauſæ finalis; aliæ verò † deciſiones Donatio- 10
nis de Incaſatis, ideò cauſam conſeruationis agnationis
non admiſerunt pro finali, quia donans profeſſus eſt ſe
ſponte, & ex ſua liberalitate donare ob amorem, & benemerentiam
fratris, quia ſic ſibi placebat; & vlteriùs eidem
donanti commodum afferebat propter onus Donatario
impoſitum ſoluendi certam quantitatem Donatori
ſingulis menſibus; vt non mirum ſi cætera videantur
appoſita ad colorandam donationem, ſequendo dictum
Oldradi *in d. conſ.* 5. & aliòrum qui Oldradum ſequuti
ſunt, & in ipſis deciſionibus recenſentur, quod non legitur
in donatione de qua agitur, in qua nuda, & ſimplex
cauſa oneris conſeruationis familiæ habetur.

Non obſtat Molinam, † & alios ſupra allegatos lo- 11
qui, quando in ipſa donatione fuit erecta primogenitura,
quod aſſerebatur, Marchionem Ioannem Antonium
non feciſſe, ſed præſuppoſuiſſe ex vi ceſſionum Montis
Pietatis Florentiæ, Caſtrum deuenire de primogenito in
ſecundogenitos in infinitum, quod pro diſpoſitione, &
grauamine deſeruire non poteſt, Caſtr. *conſ. 324. num. 2. & 3. lib.* 1. Peregr. *de fideicom. d. art. 51. num* 60.

Quia idem † Peregr. *dicto num. 60. verſ. hic ſubſiſten-* 12
dum puto, reprobato Caſtrenſ. *in conſ. ſupra allegato*,
firmat in contractibus verba prolata per modum cauſæ
importare † diſpoſitionem, & obligationem, allegan- 13
do Pariſ. *conſ. 26. n. 126. lib. 2. &* Crauett. *de antiq. temp.*
in §. ampliatur. num. 46. qui Caſtrenſis diſtinctionem † 14
pariter reprobant, Mantic. *de contract. lib. 2. tit. 6. nu.* 16.

Alb. *conſ.* 223. *numer.* 5. Odd. *conſ.* 64. *numer.* 57.
Quoad ſecundum deciſionis fundamentum, quod do-
nator per illa verba, *Dona irreuocabilmente ogni rata, &*
portione, che ſe aſpetti al predetto Sig. Marcheſe del
15 *ſudetto Caſtello*; donare voluerit † etiam ius quod habe-
bat in dote Virginiæ matris, vt inde ſuſtineatur donatio,
dicebatur probari ex textu *l. Iulianus* 66. *ff. de legat.* 3. ibi,
prædium Seianum omne, eam quo partem fundi ſupra-
ſcripti, quaſi ad ſe pertinentem videri per fideicommiſ-
ſum reliquiſſe, quam ex cauſa pignoris nactus eſſet, &
per illum textum idem firmant Abb. *in cap. filius num.* 4.
& Couarru. *num.* 2. *de teſtam.* Mant. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 1.
num. 15. Alex. *conſ.* 47. *num.* 4. *lib.* 3:
Non obſtat, quod regula ſit in contrarium in donante
rem alienam, prout erat huiuſmodi Caſtrum, credens
Marchio in parte eſſe ſuum, cùm tamen eſſet Alexan-
16 dri hæreditarium, † vt donatio non valeat, & inutilis
remaneat, §. *non ſolum, Inſt. de legat. l. vnum ex fami-*
lia, §. *ſi rem tuam, ff. de legat.* 2. cum alijs in prima
deciſione allegatis, diſpoſitionem autem *l. Iulianus* in
17 diuerſis terminis loqui aſſerebatur, † quando ſcilicet le-
gans habebat partem rei propriam, & aliam ſcienter hy-
pothecatam; ſecùs verò vt in præſenti quando nullam
partem ratione dominij habebat, nec ſcientiam partis iu-
re pignoris ſibi ſpectantis, & ſic intret totaliter defectus
intentionis.
18 Quia attenta poſſeſſione donantis rei † donatæ, li-
mitatur præcedens regula, vt cenſeatur donans transfer-
re ius, quod habet in ipſa re, Rom. *conſ.* 503. *numer.* 10.
Gomeſ. *variar. reſol. tom.* 2. *cap.* 4. *de donat.* Alex. *conſ.*
47. *num.* 2. *lib.* 3. Surd. *deciſ.* 172. *n.* 6. Seraph. *deciſ.* 123. *n.* 3.
ratio autem *l. Iulianus* propter vniuerſalem dictionem,
omnis, benè conuenit caſui de quo agitur: quia Marchio
poſſidens, ſi dominium habuiſſet in parte donata, non
poſſet opponi defectus voluntatis; ità multò minùs in
19 parte pignorata, in qua non cadebat † tanta affectio, ar-
guendo à maioritate rationis, prout eſt ſenſus Alex. *in d.*
conſ. 47. *num.* 4. in declaratione dictæ *l. Iulianus*, propter
effectum poſſeſſionis retinendi pignus, donec fuerit ſatisfa-
ctus Donatarius de rata ad Donatorem ſpectante reſpe-
ctiuè ad æſtimationem Caſtri.
Eamdemque regulam declararunt Domini data etiam
20 ſcientia, aut ignorantia rei alienæ; † vt legatum con-
currente ſanguinis coniunctione, quæ non deficit in præ-
ſenti inter patruum, & nepotem, vt tunc donatio ſuſti-
neatur, *l. cum alienam, C. de leg.* Mantic. *de coniect. vltim.*
volunt. lib. 9. *tit.* 9. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. caſu* 146. *nu.*
1. *& ſeq. & præſum.* 116. *numer.* 2. *& ſeq. lib.* 4. qui ſi lo-
quantur in caſu, quando abſolutè res reperitur aliena,
multò magis procedere debet, quando donans ius aliquod
habet in ipſa re donata.
Et ità, &c.

☞* Ideſt ſub die 26. Aprilis 1632. eſt deciſ. 118. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis.

Die Veneris 15. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus, licèt poſſit cogi ad præ-
ſtandam cautionem, de non dilapidan-
do bona fideicommiſſo ſubiecta, tamen
hoc non procedit, quando ſumus in bo-
nis immobilibus, quia ſi dicta bona
alienentur, vocatus habet viam execu-
tiuam, & ſummariam ad ea recupe-
randa.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius vniuerſalis, aut particularis, in diem, vel ſub conditione poteſt cogere hæredem ad fideiuſſionem præſtandam.*
2 *Hoc tamen non procedit, quando agitur de bonis ſtabilibus:*
3 *Cautio de bonis immobilibus, quæ præſtabatur ab hærede ad fauorem fideicommiſſarij, receſſit ab aula, & nu. 12.*
4 *Et ratio, eſt propter facilitatem, quam habet vocatus, recuperandi d. bona, ſi fuerint alienata, & num. 5.*
6 *Cautio fruſtra petitur, dum ex ea, quis non eſt ſufficienter prouiſus.*
Hæres grauatus non poteſt cogi ad cauendum, niſi pro ſua poſſibilitatem, num. 6.
7 *Satiſdari vbicunquè idoneè non poteſt, tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quancunquè cautionem.*
8 *Hæres, quando alienat bona ſubiecta fideicommiſſo, & ſic conſtat de dilapidatione, tunc neceſſariò cautio eſt præſtanda.*
9 *Hoc tamen non intellige, quando dictæ alienationes ſunt à lege permiſſæ.*
10 *Hæres, quando doloſè alienat, tunc ob metum futuræ dilapidationis cogitur præſtare cautionem.*
11 *Deciſ. in cauſa Romana de Formicinis 29. Maij 1630. coram Reuerendiſſ. Durano declaratur.*
13 *Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur.*
14 *Sed hoc non intelligitur, quando allegatur conſuetudo paſſim ſeruata in forenſibus iudiciis.*
15 *Cautionem, quis non tenetur præſtare, ſi petenti vtilitatem non afferat.*
16 *Æqualitas in iudicio eſt ſeruanda.*
17 *Actus vnicus contrarius, non tollit vniuerſalem contrariam conſuetudinem legitimè præſcriptam.*

DECISIO CXCIII.

PRÆTENDENTIBVS Gaſpare, Io. Baptiſta, &
fratribus de Glauarinis, ſe fuiſſe vocatos ad fideicom-
miſſum Alexandri Senioris factum anno 1539. necnon
ad alterum fideicommiſſum Alexandri Iunioris, & An-
tonij fratris, petebant ab Equite Gherardo grauato ſub
prætextu, quod vſquè adhuc in ſpretum prohibitionum,
plura alienaſſet corpora ſubiecta fideicommiſſo, præſtari
cautionem de reſiduo non alienato conſeruando, ſed quic-
quid ſit de exiſtentia ſupradictorum fideicommiſſorum,
de vocatione dd. fratrum de Glauarinis, & detractioni-
bus, ex quibus Eques Gherardus defendit alienationes à
ſe factas, in præiudicium vocatorum, ſuper quibus oc-
current plures articuli, in hac cauſa diſcutiendi, cauſa
ſupradicta die à me propoſita in Rota, fuit dictum, non
eſſe locum petitæ cautioni.
Et licet fideicommiſſarius † vniuerſalis, aut particula- 1
ris in diem, vel ſub conditione poſſit cogere hæredem ad
fideiuſſionem præſtandam, *l. cum artemidoram. C. vt in*
poſſeſſionem, legatorum l. ſi is à quo, §. *fin ff. de eod.* cũ alijs per
Peregr. *de fideicom. art.* 40. *n.* 10. Cæphal. *conſ.* 381. *n.* 92. *lib.* 2.
Rota *in Romana Fideicommiſſi de Formicinis* 29. *Maij* 1630.
coram R.P.D. meo Durano, Attamen † cùm agatur de bo- 2
nis ſtabilibus, quorum reſpectu cautio de bonis conſeruan-
dis, & reſtituendis propter plura ſummaria, & executiua
remedia, ea recuperandi, tàm ab hæredibus grauati vltimi
defuncti, quàm à tertijs poſſeſſoribus, quæ † de iure dan- 3
tur, inutilis hodiè reputetur, & ab aula receſſerit, non
eſt præſtanda cautio, per Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 15.
num. 35. Peregr. *de fideicom. d. artic.* 40. *num.* 14. *in fine*,
verſ. hanc tamen cautionem, Gratian *diſcept.* 822. *num.* 2.
& 3. Modern. Mantuan. *controuerſ. forenſ.* 282. *num.* 34.
& firmauit Rota *coram Eminentiſſ. Card. Virili in Roma-*
na de Sabellis 10. *Aprilis* 1628. in qua, Rota tunc ſe-
cuta fuit atteſtationes ſupradictorum, & hoc potiſſimum
propter duas rationes, alteram ſupradictam, quam com-
muniter ponunt Doctores propter facilitatem, † quam 4
habet vocatus recuperandi bona alienata, alteram, quod
à grauato, fideicommiſſo vniuerſali, non poſſit exigi
cautio talis, quæ ſufficiat, & correſpondeat valori bo-
norum, ſuper quibus vlteriores vocati ſucceſſionem ex-
pectant, ſemper enim hæc cautio minor erit † ſecurita- 5
te, quam habet vocatus recuperandi bona à quibuſcun-
què poſſeſſoribus, & ita fruſtra petitur hæc cautio, dum
ex ea non eſt ſufficienter † prouiſum, nec poſſit graua- 6
tus cogi ad cauendum, niſi pro ſua poſſibilitate. Et licet
vbicunque idoneè ſatiſdari non poteſt, liberetur is, à quo
† cautio petitur, præſtando quancunque cautionem, vt 7
Alber. *in l. de creationibus. C. de Epiſcopali audientia col.* 2.
ad med. Molin. *vbi ſup. num.* 18. *&* 19. Peregr. *de fideic. eod.*
art. ſuper. alleg. num. 18. *verſ. pro poſſibilitate tamen*, Caſ-
ſan. *ſuper conſuetud.* Burgund. *rubr.* 6. §. 4. *in fin. verb. cum*
cautione ſufficienti, attamen cùm talis cautio non corre-
ſpondeat tanquàm minima, non ſufficit.

Et quàm-

8 Et quamuis replicetur Equitem † Gherardum alienaſſe plura bona, & ſic conſtare de dilapidatione. Itaut neceſſariò ſit præſtanda cautio. Attamen cùm ſit poſſibile,
9 alienationes fuiſſe factas † in caſibus à lege permiſſis, videlicet pro debitis ipſius Teſtatoris pro funere, vel pro legatis ab eo relictis perſoluendis, atque alijs de quibus per Peregr. *alleg. art. 40. num.* 18. inde ſequitur non probari Equ. Gherardum malè fuiſſe verſatum ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo. Quinimò plures oſtenduntur cauſæ, ex quibus alienationes factæ ſuſtineri poſſunt, ne-
10 que eædem alienationes oſtenduntur doloſè, † vt opus eſſet ad hoc, vt dici poſſet hæc cautio peti ex timore futuræ dilapidationis, non obſtante d. communi conſuetudine in contrarium ad *text. in l. Imperator, ff. ad Trebell.* Imò omnes alienationes habent ſuam cauſam, vt latè deducitur in reſponſione per D. Campidorum.
11 Non obſtat, quod Rota in allegata † Romana de Formicinis reſoluerit pro præſtatione cautionis, quia procedit in mobilibus, & tempore petituris, non in ſtabilibus, in quibus vſus cautionis receſſit ab auia ex ſupradictis vti
12 onoroſæ grauato, † & non plenè profuturæ vlteriori grauato. Et in caſu illius deciſionis non fuerat confectum Inuentarium de quo tamen in caſu noſtro conſtat ex datis in ſummario Equitis Gherardi, ex cuius lectura apparet bona fideicommiſſi ſubiecta conſiſtere in ſtabilibus, & immobilibus, non autem in mobilibus, vel ſemouentibus.
13 Non obſtat, quod non credatur † Doctori atteſtanti de conſuetudine, vt per Gabriel. *de probation. concl.* 4. *num.* 1. Becc. *conſ.* 7. *num.* 29. & hanc opinionem tenuit Rota *coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 274. *num.* 5. Mohed. *deciſ.* 2. *&* 3. *de conſuet.* Quia non agitur de probanda conſuetudine particulari vnius loci, in quibus terminis loquuntur auctoritatem ſupra allegatæ, ſed allegatur
14 vniuerſalis † conſuetudo paſſim obſeruata in forenſibus Iudicijs, & ſic intrat diſtinctio Surd. *conſ.* 74. *num.* 14. deducta per Adden. *ad ſan. mem. Gregor. XV. ſupradicta deciſ.* 274. *num.* 8. *&* cum ſupradicti Doctores ſint plures, & de diuerſis partibus, omneſque in hoc conueniant, quod petita cautio non ſit in vſu quòad ſtabilia, illorum atteſtationi eſt ſtandum, quòad omnes partes, & omnia loca, non tàm ex conſuetudine, quàm ex ſupradicta ratione, quia hodiè propter executiuam,
15 † & ſummaria remedia, quæ de iure dantur vtilitatem non affert.
16 Pariter nihil facit, quod ad æqualitatem † in Iudicio ſeruandam Eques Gherardus teneatur preſtare cautionem, ex eo, quia fuit præſtita in ſimili ab aduerſarijs, ex *tit. ff. quod quiſq. Iuris.* Quia vnicus actus contrarius
17 non tollit vniuerſalem † contrariam conſuetudinem legitimè præſcriptam ex traditis per Natt *conſ.* 636. *num.* 118. Et ſibi imputent, ſi egerunt id, ad quod de iure non poterant cogi ex ſupra deductis.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 15. *Aprilis* 1633.

ARGVMENTVM.

Obligatio Cameralis, quam vim habeat Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis, quid poſſit facere. Ratificatio, quid operetur, & quando præſumatur interueniſſe.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & ius tribuit contrahentibus pro obtinendo mandato executiuo, etiam contra hæredes obligati.*
2 *Cenſus non conſtitutus in pecunia numerata, eſt nullus.*
3 *Papa poteſt ſupplere omnes defectus, & de hoc dubitare nefas eſt.*
4 *Fideiuſſor in cenſu non dicitur, qui recognouit bonam fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab initio ipſe cenſum impoſuiſſet.*

5 *Procurator poteſt meliorem facere conditionem mandantis, & mandatum pinguiùs, & vtiliùs adimplere.*
6 *In mandato clauſularum amplitudo operari ſolet, vt exceſſus in Procuratore conſiderari non poſſit.*
7 *Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis ea poteſt facere, quæ poſſet ipſe conſtituens.*
8 *Ratificatio æquiparatur mandato.*
9 *Ratificatio præſumitur interueniſſe ſpatio 30 annorum.*
10 *Facto meliùs, quam verbis, aliquid declaratur.*
11 *In mandato mens, & effectus, verbis præferri debet.*
12 *Procurator non poteſt obligare Dominum ad fauorem ſui ipſius.*
13 *Ratificatio ſupplet vices mandati, etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur.*
14 *Ratificatio nihil operatur, niſi data ſcientia, eius, quod ratificatur.*
15 *Scientia ex quibus præſumatur.*

DECISIO CXCIV.

CELSVS de anno 1578. impoſuit ſuper quodam ſuo Caſali annuum Cenſum ſcutorum 38 ÷ & illum vendidit Lauiniæ precio ſcut. 550. quæ ſcuta 500. promiſit Lauinia, ſiue eius nomine Iulianus Procurator, ſoluere ſtatim, ac per Celſum præſentarentur certi fideiuſſores, quemadmodùm inter alios, fideiuſſor acceſſit D. Comes Dulcius de Corbaria, miniſterio R. P. D. Valerij fratris, & Procuratoris, & pactum inter alia fuit adiectum, De renouando cautionem banchariam de trienio in triennium, vt in Summario D. Antonij Franciſci nu. 1. Deinde eodem anno 1578. idem D. Com. Dulcius, mediante etiam facto R. P. D. Valerij Procuratoris, recognouit bonam fidem in dicto contractu Cenſus, & pecunias ad ſuas manus perueniſſe faſſus fuit, vt in dicto ſummario num. 1. in fin. Cumque hodie D. Catharina filia, & hæres Lauiniæ, cenſus emptricis, inſtaret pro renouatione cautionis, ſeù cedulæ bancharia, & pro fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis, dubitaui, An ſit relaxandum mandatum contra hæredes Com. Dulcij de Corbaria, & fuit per DD. affirmatiuè reſponſum.

Quoniam Inſtrumentum impoſitionis Cenſus, in quo adeſt clara conuentio de renouando cautionem de triennio in trienoium, & de ſoluendo fructus, fuit Camerali obligatione vallatum, † quæ habet exequutionem para- 1
tam, & ius tribuit contrahentibus pro obtinendo mandato executiuo, etiam contra hæredes obligati, Galleſ. *de oblig. Camer. q.* 4. *num.* 12. *& ibi* Adden. *num.* 6. *&* 13. Rot. *deciſ.* 641. *num.* 15. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 69. *num.* 1. *&* 74. *num.* 10. *poſt eundem* Galleſ. *de obligat. Camer. cum alijs.*

Neque obſtat, quod dictus Cenſus ſit nullus, † eo 2
quia non fuit conſtitutus in pecunia numerata, quemadmodùm in hac cauſa reſolutum fuit ſub die 12. Maij 1625. coram me. Quoniam per Sanctiſſimum D. N. in Signatura Gratiæ ſanata fuit, & ſublata hæc nullitas, & data mihi facultas procedendi ad exequutionem Inſtrumenti, reiecta dicta nullitate, vt in ſummario num. 3. adeò ut ſuper ea non ſit ampliùs inſiſtendum, & de validitate
dubitare ſit † nefas, cum Papa poſſit ſupplere omnes de- 3
fectus, *cap.* 1. *vbi DD. de tranſact. c. inter dilectos. de fid. inſtr. cap. propoſuit. de conceſſ. præb.* Aldobr. *conſ.* 1. *num.* 56. *lib.* 1.

Nec releuat, quod in Commiſſione ſanataria adſit clauſula, *citra præiudicium fideiuſſorum*, quæ ſuffragari debet etiam Com. Dulcio fideiuſſori. Quoniam dicta clauſula præſeruat iura fideiuſſoribus, qui in actu numerationis, vel poſt eam ſe obligarunt, qualis non eſt Com. Dulcius, qui ſe obligauit in actu celebrationis Inſtrumenti, ſine pecuniæ numeratione ſtipulati; ſed nec re
vera Com. Dulcius fideiuſſor dici † debet, cum recogno- 4
uerit bonam fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab initio ipſe Cenſum impoſuiſſet, Bart. *in l. in duobus, §. fin. num* 15. *vbi, &* Caſtr. *nu.* 2. *de duob. reis.* Cremenſ. *ſing.* 39. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 701. *n.* 5. Rota *deciſ.* 153. *n.* 6. *part.* 2. *diuerſ. & in Vrbeuetana Cenſus* 10. *Maij* 1628. *coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Minùs obſtat, quod R. P. D. Valerius frater, & Procurator Com. Dulcij, haberet ſolum facultatem imponendi Cenſum ſuper bonis proprijs mandantis, vt in Summario nu. 4. & ſic non potuerit recognoſcere bonam fidem

Cenſus, impoſiti ſuper bonis alienis; Quoniam placuit
reſponſio, quod Procurator in vim dicti mandati potuit
5 Cenſum imponere etiam ſuper bonis alienis † dum me-
liorem faciebat conditionem mandantis, & mandatum
pinguiùs, atque vtiliùs adimplebat, Tiraq. *de retract.*
lignag. §. 36. *gloſ.* 2. *num.* 59. Rot. *deciſ.* 32. *num.* 1. *part.* 2.
diuerſ. & *in Peruſina ratificationis* 11. *Martij* 1622. *coram*
me. Præſertim attentis clauſulis ampliſſimis, mandato
inſertis, nempè, faciendi quaſcunquè conuentiones, &
quæcunque Inſtrumenta, cum conuentionibus, & obli-
gationibus Procuratori beneuiſis, & cum plena, ampla,
libera, & omnimoda facultate, & poteſtate, pleno am-
plo, libero, generali, & omnimodo mandato, promit-
6 tens, releuans &c. quæ † clauſularum amplitudo opera-
ri ſolet, vt exceſſus in Procuratore conſiderari non poſſit
7 & quod Procuratur † ea poſſit facere, quæ poſſet ipſe
Conſtituens, *l. ſi Procurator, vbi* Caſtr. *n.* 3. & 4. *C. de Proc.*
Alex. *conſ.* 133. *num.* 10. *lib.* 6. Gratian. *deciſ. Marcb.* 76.
num. 2. & *diſcept. forenſ. cap.* 196. *num.* 13. & fuit dictum in
præallegata Peruſiana ratificationis coram me.

Sed quatenùs etiam R. P. D. Valerius non habuiſſet
mandatum ſufficiens ad recognoſcendam bonam fidem
/ Cenſus, impoſiti ſuper bonis alienis, attamen cum Com.
Dulcius geſta per Procuratorem poſtea ratificauerit, ſu-
8 blatus fuit omnis defectus mandati, ratificatio † enim
æquiparatur mandato, *cap. ratihabitionem, vbi DD. de*
reg. iur. in ſexto Dec. *in l. ſemper quo non probibet. nu.* 6. *ff.*
de eodem. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 10. *n.* 64. & 66.
Honded. *conſ.* 38. *num.* 4. *lib.* 1. Rota *coram ſan. mem. Greg.*
XV. deciſ. 295. *num.* 4. & 525. *num.* 4. De qua ratificatione
9 † ſatis conſtat, nedùm ex lapſu 30. & vltra annorum,
iuxta *trad. per* Rot. *deciſ.* 159. *num.* 6. *par.* 1. *recent.* Sed eò
magis ex Inſtrumento dato in Summario nu. 5. vbi Com.
Dulcius, præuia narratione impoſitionis Cenſus, & obli-
gationis per eum, & alios factæ, in exequutionem pacti
appoſiti in Inſtrumento Cenſus, renouauit fideiuſſores
in locum demortuorum, & ſic propriam obligationem,
10 † & recognitionem fidei factam per Procuratorem, ite-
tum agnouit, & ratificauit, vt per Dec. *conſ.* 583. *num.*
4. Becc. *conſ.* 168 *num.* 5. Surd. *conſ.* 405. *num.* 34. Rot. *co-*
ram bon. mem. Card. Caualerio deciſ. 100. *nu.* 7. quam obli-
gationem nec vllo modo videtur poſſe inficiari Com.
Dulcius, dum pecunias recepit, & conſequutus fuit ef-
11 fectum, ad quem, mandatum dederat, † mens enim
& effectus in mandato, verbis præferri, debet, Bald. *in*
rubr. de offic. deleg. num. 10. *verſ. nota quod verba*, Tiraq.
in l. ſi vnquàm, verb. libertis num. 59. *C. de reuoc. donat.*
Rot. *in Bononien. Quadernæ* 22. *Aprilis* 1611. *coram Card.*
Lancellotto, & *in Bononien. Cenſus* 10. *Aprilis* 1628. & 26.
Febr. 1631. *coram R. P. D. meo Dunozetto*.

Nec dicatur R. P. D. Valerium Procuratorem C. Dul-
cij omninò exceſſiſſe fines mandati, dum recognouit bo-
nam fidem, & pecunias recepit nomine proprio, & ad
ſui commodum etiam, non autem ad commodum ſolius
12 Com. Dulcij mandantis, & Procurator † non poteſt obli-
gate Dominum ad fauorem ſui ipſius, DD. in *l. creditor*,
§. *huius*, *ff. mandat.* Rot. *deciſ.* 190. *num.* 1. *poſt* Cenc.
de Cenſ. Quoniam ratificatio Com. Dulcij ſubſecuta, &
ſuperiùs ponderata, tollit etiam hunc defectum, & ſup-
13 plet † vices mandati, etiam in his, in quibus ſpeciale
mandatum requiritur, Rota *coram ſan. mem. Gregor. XV.*
deciſ. 525. *num.* 5. Add. *ad deciſ.* 295. *num.* 6. *coram eodem*.
14 Nec obſtat, quod non poſſit dari † ratificatio, niſi pro-
betur ſcientia in Com. Dulcio obligationis, quæ præ-
tenditur ratificata; quoniam in Inſtrumento renouatio-
nis fideiuſſorum, præſupponitur ipſum Com. Dulcium
eſſe informatum, & habere plenam notitiam de præce-
dentibus obligationibus, & ibi dicitur, fideiuſſores in
renouatione præſtitos habuiſſe notitiam ab eodem Com.
Dulcio de contentis in Inſtrumento Cenſus, ſummario
15 num. 5. & ex † diuturnitate temporis, multiplicatis ſo-
lutionibus fructuum, & alij ſcientia etiam benè deduci-
tur, DD. *in c. cum Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſ. & propr.*
Rot. *deciſ.* 685. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* & *coram ſan. mem.*
Gregor. XV. deciſ. 325. *num.* 22. ſiquè pecunias verè Com.
Dulcius non recepiſſet, & obligationes initas à Procura-
tore ignoraſſet, non certè fideiuſſores, & quidem proprios
filios, pro renouatione conuenta, præſtitiſſet.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Lauretana Cenſus.

Die Veneris 15. *Aprilis* 1633.

ARGVMENTVM.

Libro priuato, ſtante veriſimilitudine, & qualitate ſcribentis, ac quod ſit ſcriptus ante motam litem, eſt deferendum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando ſit clara, & quando eius iuſtitia. num.* 2.
3 *Inſtrumentum facit rem notoriam. & num.* 4.
5 *Libro ſcripto à viro fide digno, & ante motam litem eſt credendum.*
6 *Liber priuatus non ſolum probat contra ipſum ſcribentem.*
7 *Sed etiam contra eius ſucceſſores.*
8 *Nemo, quod ſuum eſt, præſumitur velle iactare, ſed acquirere potiùs, & ditari.*
9 *Summa ſcutorum mille dicitur notabilis, ſicuti etiam ſumma aureorum* 500.

DECISIO CXCV.

CVM INTER Bartholomæum filium, & hære-
dem q. Michaelis impoſitoris Cenſus, de quo agi-
tur, ac Philippum eius fratrem, & cohæredem, ſiuè
Marchum ab illo cauſam habentem, & recuſantem ſol-
uere fructus pro rata prædij cenſuati, ac per ipſum Bar-
tholomæum poſtea redempti, orta eſſet controuerſia
ſuper eo, quod in actu impoſitionis dicti cenſus non in-
teruenerit numeratio pecuniæ per Conſtitutionem Pij V.
requiſita, idem Bartholomæus ſub narratiua, quod præ-
dictus Michael emerat portionem hæreditariam Vli-
xis eius fratris pro pretio ſcutorum mille infra certum
tempus ſoluendorum, & deinde cenſum ſuper quodam
prædio impoſitum, eidem Vlixi vendiderat pro pretio
etiam mille ſcutorum, quæ faſſus fuerat ſibi numerata
fuiſſe, obtinuit per Paulum V. fel. record. reſcribi Vica-
rio Epiſcopi Lauretani, vt conſtito ſibi de vero credito,
inſtrumentum huiuſmodi cenſus etiam quoad fructus de-
curſos perinde ac ſi in illius impoſitione pecunia coram
Notario, & teſtibus numerata fuiſſet, valere, & ſuffra-
gari concederet, à quo ſucceſſiuè ſententiam huiuſmodi
cenſus reualidatoriam reportauit. Demùm poſt latam
ab A. C. aliam ſententiam prioris confirmatoriam obti-
nuit in gradu appellationis ex aduerſo interpoſitæ, hodie
coram me diſputari dubium, An poſterior hæc ſententia
eſſet confirmanda, ad quod Domini, Bartholomæo tan-
tùm informante affirmatiuè reſponderunt, tùm quia
ex infra dicendis eſt iuſta, tùm etiam, quia de illius va-
liditate † non dubitatur, concurrentibus omnibus ſubſtan- 1
tialibus proceſſus, de quibus per Capuaq. *dec.* 260. *par.* 2.

Iuſtitia ex eo deducitur manifeſta, quod conſtat de
credito, quo verificato controuerti † non poteſt, quin 2
gratia nullitatis ſanatoria remoueat dictam exceptionem
vt per Rot. *apud* Cenc. *de Cenſibus deciſ.* 73. *num.* 3. Dicti
autem crediti veritas probatur per Inſtrumentum vendi-
tionis ab Vlixe factæ, de portione hæreditatis, quod † 3
probat, imò facit rem notoriam, *l. fin. C. de reb. cred.*
Bald. *in cap.* 1. *de not. feud.* Tiraq. *de retract. lignag.* §. 2.
gloſ. 1, *num.* 20. Greg. *deciſ.* 195. *num.* 1. Et cum de ſolu-
tione dictæ ſummæ debitæ aliunde non conſtet, præter-
quàm ex confeſſione † Michaelis, qui impopoſuit cen- 4
ſum, neceſsè eſt, vt in illa verificetur, attento, quod
vtrumque inſtrumentum, ſcilicet venditionis portionis
hæreditariæ, ac impoſitionis inter eaſdem perſonas, ac
eiuſdem ſummæ ſcutorum mille intra terminum promiſ-
ſæ ſolutionis fuit celebratum. Quibus accedit annotatio
Michaelis conſcripta in liberculo rationum, tàm de
venditione portionis hæreditariæ, quàm de cenſu, cum
relatione ad eadem inſtrumenta additis prætereà parti-
tis ſolutionum, quibus propter veriſimilitudinem tran-
ſmiſſionis ad Vlixem in Aula Principis commoran-
tem, & † qualitatem Ioannis ſcribentis, ac ante motam 5
litem defuncti eſt credendum, vt per Bald. in *conſ.* 117.
vol. 2.

vol.2.num.2. Rot. *deciſ.813.par.1.diuerſ.* Gregor. *deciſ.468.*
6 *num. 11. cum ſeq.* Dictus autem liber quàmuis † ſit priua-
tus probat non modo contra ipſum ſcribentem, *l. penult.*
ff. de probat. l. generaliter in fin. C. de non num. pec. ſed etiam
7 contra dictos Philippum, & Marcum † illius ſucceſſores,
l. publia, §. fin. ff. depoſit. Aretin. *in conſ. 112. num. 2.* Maſcard.
de probat. concluſ. 974. num. 12. Gait. *de credit. cap. 2. tit. 5.*
num. 975. Genua. *de ſcript. priuat. lib. 4. tit. 1. num. 111.* & non
leue præſtat adminiculum veritatis ſcriptura conformis
dictæ annotationi, in qua idem Vlixes profitetur ſe à Mi-
chaele fratre ſummam ſcutorum mille pro pretio bono-
rum venditorum accepiſſe eademquè ſcuta mille in em-
ptionem cenſus, de quo agitur, impendiſſe.

Præterea concurrunt ſolutiones fructuum factæ, tàm
per Michaelem patrem, quàm per Bartholomæum eius
filium, qui integrum quoquè reſtituit pretium, cum ne-
8 mo, † quod ſuum eſt iactare velle præſumatur, *ad text. in*
l. cum de indebito, ff. de probat. ſed potiùs acquirere, & di-
tari, Maſcard. *concluſ. 557. num. 2. eod. tit.* attenta præſer-
9 tim ſumma † notabili ſcutorum mille, vt de ſumma au-
reorum 500. reſpondit, Surd. *in conſ. 80. num. 1.*

Et ita vna, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bituntina Damnorum, & Intereſſe.

Die Lunæ 18. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria, licèt ſoleat denegari, quando aliquid per ſcripturas poteſt probari, tamen quando id fallat, & non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria quibus concurrentibus non poſſit denegari.*
2 *Ad damna, & intereſſe, quæ quis paſſurus erit occaſione alicuius negotiationis, ſi aliquis ſe obligauerit, conſtito de eis tenetur ad illorum refectionem.*
3 *Pacta, & obligationes, quam vt ſeruentur, atque opere compleantur nihil tam naturale eſt.*
4 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
5 *Remiſſoria dari ſolet, ceſſante calumnia, etiam ad probandum per teſtes, id quod poſſet probari per ſcripturam.*
6 *Probatio inſurgens ex ſcripturis corroborari, & ſuppleri poteſt ex teſtium depoſitionibus.*
6 *Epiſtolæ, vt aliquid probent, omninò indigent recognitione teſtium, & nihil probant, ſi non fuerint recognitæ.*
8 *Scriptura, quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quid remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas.*
9 *Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc vt remiſſoria non denegetur.*
10 *Damna, & intereſſe, quæ quis paſſus eſt, non poſſunt probari niſi per teſtes.*
11 *Interpellatio extraiudicialis non poteſt probari niſi per teſtes, & num. 13.*
12 *Interpellationes ſolent fieri in ſcriptis.*

DECISIO CXCVI.

DOMINVS COMES Conuerſani ad effectum
probandi ſocietatem initam cum Reuerendiſſimo
Bituntino ſuper negotiatione emptionis frumenti, & o-
bligationem eiuſdem ad damna, & intereſſe erga ipſum
D. Comitem, necnon & liquidandi damna, atque inte-
reſſe pacta, petijt remiſſoriam, quam Domini dandam
eſſe reſponderunt.

Quia verſamur in cauſa prophana, in prima inſtantia,
1 & articuli ſunt releuantes, quibus concurrentibus † nun-
quam denegatur remiſſoria. Caputaq. *deciſ. 68. part. 3.*
Cæſ de Graſſ. *deciſ. 1. de dilat.* Rota *coram Cardinali Caua-*
lerio deciſ. 170. num. 1. & coram ſanct. mem. Gregorio XV. de-
ciſ. 403. num. 3. & 4. cum alijs.

Quod autem articuli ſint releuantes conſtat ex eo, quia
2 ſi † D. Comes probauerit obligationem D. Epiſcopi ad
damna, & intereſſe, occaſione negociationis frumenta-
riæ, & liquidauerit damna, quæ paſſus fuit, & interpel-
latione præceſſiſſe oſtenderit, vtiquè tenebitur ad illo-
rum refectionem, cum † nihil ſit tàm naturale, quàm vt 3
pacta, & obligationes ſeruentur, atque opere complean-
tur, *l. 1. ff. de pact. l. cum amplius, in fin. ff. de reg. Iur. c. 1. ext. de*
regul. Iur. & officium † ſuum nemini debeat eſſe damno- 4
ſum, *l. inter officium, ff. de rei vendic. l. cum quidam, C. de*
adminiſtr. tutel. c. cum non doceat, de elect. in 6. Surd. *conſ.*
19. num. 12.

Non obſtat quod ſocietas, & obligatio prædicta Epiſco-
pi probari poſſit per epiſtolas, cum & per epiſtolas factum
fuiſſe huiuſmodi contractum poſuerit in articulis D. Co-
mes; Quoniam ceſſante calumnia, quæ hic † conſidera- 5
ri non poteſt, remiſſoria ſolet dari etiam ad probandum
per teſtes id, quod poſſet probari per ſcripturas, quia pro-
batio inſurgens † ex ſcripturis corroborari poteſt teſtium 6
depoſitione, & ſuppleri, iuxta tradita per Cagnol. *in l. 2.*
num. 233. C. de reſcind. vend. Rota *deciſ. 463. num. 2. part. 1. di-*
uerſ. & in Caſalen. domus 13. Ianuarij 1612. coram bon. mem.
Vbaldo. Ex qua ratione in ſimili caſu Rota remiſſoriam
non denegauit apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 11. de di-*
lat. & in Turritana bonorum, 23. Febrarij 1615. coram bon.
mem. Vbaldo, atque in Meleuitana pecuniaria 15. Maij 1620.
coram eodem: Præſertim verò quia in caſu præſenti non
agitur de probatione deducenda ex publicis Inſtrumento-
rum documentis, ſed ex epiſtolis, quæ omnino † indi- 7
gent teſtium recognitione, & nihil probant, ſi non fue-
rint recognitæ, *l. rationes, §. exemplo. C. de probat.* Menoch.
de arb. Iud. caſ. 94. num 9. cent. 1. lib. 2. cum alijs; Vndè cum
ſcriptura ſola de per ſe non probet, † ſed indigeat etiam 8
probatione teſtium pro recognitione, non intrat obie-
ctum; Et in omnem caſum lateſt, quod vnicus articu-
lus probari poſſit per † teſtes ad effectum concedendi re- 9
miſſoriam, Rota *in recent. deciſ. 677. num. 1. p. 1. & apud*
ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 124. num. 30. & deciſ. 413. num. 7.
& quidem in caſu iſto, vltimus articulus continens da-
mna, & intereſſe paſſa per D. Comitem, non poteſt pro-
bari † niſi per teſtes, prout etiam quintus articulus conti- 10
nens pretium grani, & ſecundus continens extraiudicia-
lem † interpellationem, videntur omninò exigere te- 11
ſtium probationem.

Nec aduerſatur quod interpellatio † ſoleat fieri in ſcri- 12
ptis, vel ſi ſit extraiudicialis non releuet, quoniam agi-
tur de probanda extraiudiciali, non autem iudiciali inter-
pellatione; quæ ſine ſcriptis facta fuit, † & non niſi per 13
teſtes probari poteſt; & dari poteſt caſus, quod D. Epiſco-
pus teneretur ad damna, & intereſſe ſtatim ac fuiſſet ex-
traiudicialiter interpellatus, & ſic releuantia eſt clara.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Lunæ 18. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Pœna l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. ceſſat accedente conſenſu filij ſuper tranſitu matris ad ſecunda vota, & an iſtæ conſenſus eliciatur ex illius cohabitatione cum matre, & quid hoc caſu requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat.*
2 *Text. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. non procedit, quando filius tacitè, vel expreſsè conſenſit, quod mater tranſiret ad ſecunda vota.*
3 *Filius, an dicatur tacitè conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota, propter cohabitationem illius cum matre.*
4 *Filius, ad hoc vt dicatur conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota propter cohabitationem cum illa, quid requiratur.*
5 *Ignorantia præſumitur ratione minoris ætatis.*
6 *Inſtrumentum minoris celebratum ſine interuentu proximiorum,*

miorum, qui commodè in illius celebratione poterant interuenire, à vitio nullitatis excuſari non poteſt.
7 *Inſtrumentum redditur nullum ex defectu non adimplementi in eo narratorum.*
8 *Rationes, ſine quibus reddi non poſſint.*

DECISIO CXCVII.

SVB die 10. Ianuarij præteriti * fuit reſolutum (Aurelia tantùm informante) ſententiam ab A. C. latam, per quam fuit declaratum nullum inſtrumentum, de quo agitur, eſſe confirmandam, quia Decretum Iudicis, quod in dicto inſtrumento interuenerat, fuerat interpoſitum ex falſa cauſa, quæ falſitas cauſæ ex eo dedocebatur, quia fuerat ſuppoſitum, legitimam vnius ex fratribus Aureliæ Religionem Cappuccinorum profeſſi deueniſſe ad Plautillam matrem, alteri autem fratri, qui vltimo loco deceſſit, Plautillam matrem, & dictam Aureliam ſororem ab inteſtato ſucceſſiſſe, quod tamen non
1 ſubſiſtebat, ex quo ipſa mater legitimam, † & ſucceſſionem per tranſitum ad ſecundas nuptias amiſerat ex diſpoſitione *tex. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt.* hodiè repropoſita cauſa ſuper eiſdem, & altera quoquè parte informante DD. ſteterunt in deciſis.
2 Non obſtat, quod diſpoſitio d. tex. † non procedat, quando filius tacitè, vel expreſsè conſenſit, quod mater tranſeat ad ſecundas nuptias, ex quo propter d. conſenſum cenſetur remiſſa iniuria illata per matrem primo viro defuncto, iuxta opinionem *gloſ. aut. de non elig. ſecund. nub. in verbo copulantur.* Bald. *in auth. ex teſtamento, num. 3. verſ. modo quæritur, C. de ſecund. nupt.* Caſtill. *de vſufruct. cap. 2. num. 93. & 94.* Grat. *diſceptat. 40. num. 3. cum ibi alleg.*
3 & hic prætendatur adeſſe tacitum † conſenſum Aureliæ, propter cohabitationem illius cum Plautilla matre, ex trad. per dd. Caſtill. & Grat. *loco ſupracit.* Pariſ. *conſ. 29. num. 84. lib. 3.* Rolan. *conſ. 81. num. 18. verſ. item de tacit. lib. 3.* Surd. *inter dec. ſen.* Mantuan. *deciſ. 99. num. 12.* quia quicquid ſit, an in præſenti caſu ſufficiat conſenſus expreſſus, vel tacitus, fuit reſponſum ex ſola cohabitatio-
4 ne elici, † non poſſe approbationem, ſeù conſenſum Aureliæ abſque ſcientia, & certioratione iuris ſibi quæſiti ex diſpoſitione *d. tex.* Aym *conſ. 142. num. 11. & 20.* Iaſ. *conſ. 55. num. 10. lib. 1.* Menoch. *conſ. 237. num. 28.* Rot. *deciſ. 638. num. 6. & 8. par. 1. recent.* De qua tamen ſcientia
5 hic nòn conſtat, quinimò ignorantia † præſumitur tàm ratione ſexus, *l. reg. ff. de iur. & fact. ignor.* Aym. *d. conſ. 142. num. 11.* Capyc. *deciſ. 159. num. 22.* Cephal. *conſ. 34. num. 39. lib. 1.* quàm ex eo, quod eius bona ab alijs adminiſtrabantur.

Non obſtat, quod narratiua dicti inſtrumenti, dum dicitur, legitimam ſpectaſſe ad Plautillam, & alteri fratri, Ipſam, & Aureliam ſucceſſiſſe ab inteſtato, debeat intelligi, & declarari, quoad vſumfructum, non autem quoad proprietatem ad ſuſtinendum actum, quia verba dicti inſtrumenti hanc declarationem non patiuntur, dum ſimpliciter dicitur in eo, quod in bonis Bernardini reſpectu legitimæ ſucceſſit Plautilla mater, & in reliquis Franciſcus frater; Franciſco verò defuncto, Plautilla mater, & Aurelia ſoror &c. quæ dictio (in reliquis) tanquàm exceptiua denotat ſucceſſionem Plautillæ fuiſſe reſpectu proprietatis; maximè cum DD. & iura ſemper diſcretiuè loquantur de legitima, & de vſufructu legitimæ, tanquàm de diuerſis.
6 Præterea aliquibus ex DD. videbatur, d. † Inſtrumentum non poſſe excuſari à vitio nullitatis, tam ex eo, quod non fuit celebratum cum interuentu proximiorum Aureliæ, cum de illo tempore ex teſtibus, qui dantur, conſtat aliquos adfuiſſe in Vrbe, commodèque potuiſſe ac-
7 cedere, quàm † etiam ex defectu non adimplementi narratorum, ex parte Thomæ, quia in d. Inſtrumento d. Thomas aſſeruit ſe reddere rationem ſuæ adminiſtrationis &c. & tamen apparet nullum per eum fuiſſe exhibi-
8 tum calculum, inuentarium, & librum rationis, † ſinè quibus ratio reddi non poterat, Grat. *diſcept. 71. num. 1.* & Seraph. *deciſ. 1473. num. 1.*

Et ita vtraquè &c.

* Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 5. Decembris 1633. coram R. P. D. Merlino.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommiſſi da Carradoris.

Die Veneris 22. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Interpretatio ſi ſit contraria verbis teſtamenti non eſt attendenda. Subſtitutio, quando non ſuffragetur. Verborum generalitas, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio de directo contraria verbis teſtamenti, non eſt attendenda.*
2 *Relatum cenſetur in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
3 *Subſtitutio non ſuffragatur vocato poſt obitum alicuius, ſi caſus nondum euenit.*
4 *Verborum generalitas nihil incompræhenſum reliquit.*
5 *Dictio, ſupradictus, cuius ſit naturæ.*

DECISIO CXCVIII.

PER binas Deciſiones emanatas in hac cauſa reſolutum fuit, Ludouicam filiam Accurſij vigore teſtamenti Mariæ non poſſe agere ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, ea ratione, quia cum in dicto teſtamento fuerint vocati tàm Accurſius, quàm Ludouicus, eorumque filijs æquis portionibus, ſequitur Ludouicam filiam Accurſij eſſe vocatam ad portionem, quæ peruenit ad eundem Accurſium, non autem ad alteram portionem peruentam ad Ludouicum, & eius filios, vt firmatur in vtraquè deciſione; cui reſolutioni non acquieſcente Ludouica; placuit DD. pro tertia vice audientiam concedere; quapropter repropoſito hodie eodem dubio; DD. in deciſis perſtiterunt ex ijſdem rationibus in vtraquè deciſione deductis.

Quibus non viſum fuit obſtare, quod ſubſtitutio ad fauorem filiorum Ludouici fuerit addita à teſtatrice ſuaſionibus Philippi, qui in inſtrumento communionis bonorum, factæ cum fratribus pro exoneratione ſuæ conſcientiæ declarauit mentem teſtatricis fuiſſe, vt filij Ludouici nihil habere deberent ex bonis Mariæ teſtatricis, quæ declaratio fuit poſteà à Ludouico, & eius filijs acceptata pro vera, vnde iuxta illius tenorem ſubſtitutio prædicta perinde habetur, ac ſi facta non fuiſſet, & ſic Ludouicam ad vtramquè portionem eſſe admittendam.

Nam quoad declarationem Philippi ſeparatim ſumptam, placuit reſponſio aliàs data in dictis duabus deciſionibus, quod † cum illa ſit de directo contraria verbis te- 1
ſtamenti, non veniat attendenda ad trad. per Tiraquell. *in l. ſi vnquàm, verb. libertis, num. 13. C. de reuoc. donat.* Surd. *conſ. 179. num. 47.* Crauett. *conſ. 84. num. 13. & conſ. 194. num. 4.* Rot. *deciſ. 229. num. 4. par. 2. recent.*

Quò verò ad acceptationem reſpondetur, quod cum non ſit facta ſimpliciter, ſed relatiuè ad fideicommiſſum conuentionale factum ad fauorem maſculorum domus de
Carradoris, debet † intelligi iuxta tenorem dicti fidei- 2
commiſſi conuentionalis, ad *text. in l. cum quærit, ff. de adminiſtrat. tut.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 301. num. 57.* Dec. *conſ. 47. num. 1.* Ruin. *conſ. 127. num. 4. lib. 2.* Greg. XV. *deciſ. 522. num. 10.* & conſequenter non poteſt Ludouicæ ſuffra-
gari, † cum in eo ſint vocatæ fœminæ poſt obitum maſcu- 3
lorum, qui caſus nondum euenit, *l. ex facto, §. ſi quis autem, ff. ad Trebell. l. in teſtamento, vbi gloſ. &* Bart. *ff. de condit. & demonſtr.* Peregr. *de fideic. art. 16. num. 116.*

Nec obſtat, quod in dicto fideicommiſſo conuentionali non ſint compræhenſa bona relicta per Mariam teſtatri-
cem. Quia imò contrarium apparet, non ſolùm ex † ge- 4
neralitate verborum, ibi, *tutti li beni in qualſiuoglia luogo,* quæ nihil incompræhenſum reliquit Pedroch. *conſ. 6. num. 48. & conſ. 7. num. 98.* Alex. *conſ. 118. num. 5. lib. 5.* Decian. *conſ. 84. num. 13. lib. 3.*

Verùm etiam ex ſpecifica mentione facta de illis, ibi,

mettono

mettono in vnione tutti li beni , che ſi ritrouaſſero tanto
ſtabili &c. come quelli laſciatili da Maria , & inferiùs.
Item che tutti li ſopradetti beni non ſi poſſino alienare ,
ma che debbano ſtare perpetuamente per li figli maſchi
della ſopradetta caſa de Carradori , ponderata dictio-
5 ne † , *li ſopradetti* , quæ operatur , vt bona Mariæ
ſupranominata cenſeantur indiuidualiter in dicto fidei-
commiſſo conuentionali repetita , *l. 1. §. hoc edicto* , &
ibi Bart. *ff. de poſtul.* Bart. *in l. talis ſcriptura* , *§. fin.*
verſ. quæro ergo, *ff. de leg. 1.* Crauett. *conſ. 98. num.* 8.
Ruin. *conſ. 55. num. 4. lib.* 3. Rot. *deciſ. 713. nu. 2. & ſeqq.*
part. 1. diuerſ. Seraph. *deciſ. 584. num.* 8.
Et ita vtraquè &c.

* Vnam ex his ſub die Lunæ 3. Martij 1629. habes
ſupra deciſ. 257. part. 5. recent. Alteram vide infrà , pro-
ut in Indice poſito in fine Deciſionum.

EMIN.[MO] ET REV.[MO] CARD. VBALDO.

Romana Penſionis.

Die Mercurij 27. Aprilis 1633.

A R G V M E N T V M.

Obligatio Cameralis , ſicuti etiam Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam . Nouatio , quando non dicatur inducta , & quando è contra. Scriptura , quando ſit neceſſaria , vt contractus ſit perfectus.

S V M M A R I V M.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *Literæ Apoſtolicæ , de quarum iuſtificatione non dubitatur de ſui natura habent executionem paratam.*
3 *Nouatio , quando non dicatur inducta.*
4 *Nouatio inducta cenſetur ex contractu in compatibili cum primò.*
5 *Teſtis , plures patiens exceptiones , nihil probat.*
6 *Teſtis de auditu non releuat.*
7 *Teſtis nihil affirmatiuè , ſed imaginariè deponens , non attenditur.*
8 *Ex minuta confectione neceſſè non infertur , quod contractus ſit perfectus.*
9 *Contractus non poteſt dici , quod habeatur pro concluſo , ſed imperfectus remanet , vſquè ad actualem ſtipulationem mediante ſcriptura vide num. 10.*
10 *Ad contractus perfectionem regulariter non requiritur ſcriptura , attamen requiritur , quando inter partes hoc fuit conuentum.*
11 *Concordia , in qua adeſt pactum reſolutiuum , ipſo iure reſoluitur in totum ob non adimplementum.*
12 *Pactum reſolutiuum æquiparatur pacto l. commiſſoriæ, & in omnibus contractibus fieri poteſt.*
13 *Conſenſus nouus non requiritur in gratia reualidatoria , ſed ſufficit primus ab initio præſtitus , qui præſumitur durare , niſi contrarium probetur.*

D E C I S I O CXCIX.

ORTA controuerſia inter partes ſuper ſolutione
penſionis , de qua agitur , fuit de anno 1626.
à D. Michaeli Angelo Penſionario obtentum relaxa-
ri mandatum pro terminis decurſis ſcut. 150. pro quo-
rum ſolutione fuerunt eidem Michaeli Angelo per
Sorbellum Titularem aſſignati introitus eorumdem
beneficiorum ſuper quibus penſio reſeruata fuit, nec-
non fuerunt aſſignatæ duæ annuæ penſiones eidem
Sorbellio debitæ , aſcendentes ad ſcut. 36. annua, &
in hac aſſignatione Sorbellius conſtituit Michaelem
Angelum Procuratorem irreuocabilem vti in rem pro-
priam ad exigeñ Fructus dd. beneficiorum, & dd. an-
nuas penſiones , donec fuerit de dicta ſumma ſcuto-
rum 150. tunc decurſorum , & pro tempore decur-
rendorum integrè ſatisfactus, ſed cum d. aſſignamen-
tum non fuiſſet executioni demandatum iuxta for-
mam Inſtrumenti, Michael Angelus conuenit denuò
Sorbellium coram Vicario S. Mariæ Maioris, coram
quo mediante compromiſſo , & laudo ſubſecuto, ter-
minatæ fuerunt differentiæ dictæ exactionis termino-
rum penſionis decurſorum.

Poſt hæc Michael Angelus conuenit d. Sorbellium
coram eodem Vicario Sanctæ Mariæ Maioris , pro
ſolutione terminorum Penſionis decurſorum à die
compromiſſi citra, & obtinuit decretum relaxationis
mandati , quod prætendit Sorbellius expediri non
poſſe , tàm propter d. aſſignamentum, quàm ob præ-
tenſam concordiam poſtea inter partes ſubſequutam
poſt compromiſſum , ſed hodie coram me propoſito
hoc eodem dubio , an ſit relaxandum mandatum pro
terminis penſionis decurſis, & non ſolutis à die com-
promiſſi citra , Domini relaxandum eſſe dixerunt ,
& moti ſunt ; quia Michael Angelus habet funda-
tam intentionem in literis reſeruationis Penſionis ,
cui conſenſit Sorbellius , cum obligatione Camerali,
† quæ habet exequutionem paratam , Rot. *deciſ.* 1
620. *num. 1. in fin. part. 1. recent.* prout illam pari-
ter habent de ſui natura literæ Apoſtolicæ , de † 2
quarum iuſtificatione non dubitatur , Gig. *de penſ.*
quæſt. 85. num. 2. Rot. *diuerſ. deciſ.* 301. *num. 2. par.*
1. & in recent. 387. num. 1. part. 2.

Non obſtat igitur ſupradictum aſſignamentum red-
dituum, & penſionum donec de ſumma terminorum
decurſorum , & pro tempore decurrendorum fuiſſet
Michael Angelus integrè ſatisfactus , cum mandato
irreuocabili , &c. Quia huiuſmodi aſſignamentum ,
vt patet ex lectura Inſtrumenti, quod datur in Sum-
mario num. 2. non fuit datum in ſolutum , ſed po-
tiùs pro maiori cautela Penſionarij creditoris , vt fa-
ciliùs poſſet de ſuo credito ſatisfieri, ibi , vt de præ-
dicto eius credito ſatisfieri poſſit, † in eius perſonam, 3
infraſcriptum procuræ mandatum facere decreuit, quo
caſu nec fuit inducta nouatio , nec receſſum ab obli-
gatione perſonali , nec à via execuutiua , Rot. Ia-
nuen. *deciſ. 2. num.* 13. Modern. Peruſ. *de cenſib.*
part. 3. cap. 1. quæſt. 3. art. 5. nu. 16. fol 235. Rot.
poſt d. tract. deciſ. 287. num. 1. in fin. cum ſeqq. &
deciſ. 289. num. 3. poſt med. & latè comprobatur *in*
Mediolanen. Penſionis 17. Iunij 1630. coram D. meo Du-
rano.

Deinde ceſſat difficultas , quia à prædicto contra-
ctu aſſignamenti, & mandati fuit receſſum per com-
promiſſum , & ſucceſſiuè per laudum à Vicario la-
tum , & per partes acceptatum , necnon etiam per
licentiam , quam ipſemet Sorbellius petijt , & obti-
nuit coram Iudice deputato colendi bona dd. benefi-
ciorum , eorumdem fructus percipiendi , & penſio-
nes exigendi , prout cum effectu ſequuta fuit dd. be-
neficiorum locatio , & penſionum aſſignatio ad fa-
uorem D. Vrſini , vt ex Inſtrumento affictus , cu-
ius particula datur in Summario num. 6. quæ ſunt
de directo contraria aſſignamento facto Michaeli An-
gelo , quod facit , † vt perinde ſit , ac ſi nunquàm 4
factum fuiſſet propter euidentem incompatibilitatem,
quæ parit nouationem , Put. *deciſ. 282. in fin. lib. 2.*
in nou. Rot. *diuerſ. deciſ. 262. num 5. part.* 2.

Non obſtat prætenſa concordia facta poſt laudum
ſupradictum . Quia non ſumus in terminis concor-
diæ concluſæ, ſed ſolùm tractatæ abſquè effectuatio-
ne , vt colligitur ex depoſitionibus Teſtium , qui
dantur pro parte eiuſdemmet Sorbelli ad illam pro-
bandam , nam primus , quàmuis videatur deponere,
non ſolum de tractatu, ſed etiam de concluſione con-
cordiæ , & acceptatione partium, attamen ex lectu-
ra totius depoſitionis colligitur , quod nimis affecta-
tè , & animosè deponit de hac concordia , & eſt v-
nicus , & non omni † exceptione maior , cum ſit 5
Procurator , & familiaris d. Sorbelli, Aym. *conſ.* 56.
num 4. lib. 1. Farin. *de teſtib. quæſt.* 60 *numer.* 203.
Secundus teſtis , qui fuit inductus ad iurandum à d.
primo teſte , ſolùm deponit de auditu à Sorbellio , 6
& à d. primo teſte iuxt. 17. Interrogatorium , & iu-
xta 12. & 13. apertè dicit ſe neſcire , an d. concor-
diæ tractatus fuerit ſtabilitus , quinimò deponit de
non concluſione , adducendo cauſam auditam à Sor-
bellio , & Alexandro Fabrono primo teſte , nempe
quia non interuenerat Canonicus Tetellinus , prout
Sorbellus volebat . Tertius verò teſtis , qui eſt No-
tarius

7 tarius † nihil affirmatiuè, ſed immaginariè deponit de concluſione in his verbis; *M'imagino che il trattato della ſudetta concordia fuſſe tra dette parti, mediante le ſudette perſone ſtabilito, perche come hò detto di ſopra, mi fecero far la minuta nlla preſenza delle ſo-*
8 *Pradette perſone*, quæ ratio nequè † concludit cum non inferatur pernecesſè ex confectione minutæ, quod contractus ſit perfectus, cum ſæpè fiaot minutæ, & contractus non effectuentur. Idquè tantò magis cum idem teſtis ſubiungat; *Che 'in minuta in continente le fù leuatn dalle mani, dal Procuratore del Signor Michel Angelo, che voleua moſtrarla al detto Signor Canonico*; Et hoc ad ſatisfacieñ Sorbellio, qui omninò requirebat interuentum ipſius, vt colligitur ex depoſitione dd. teſtium, & præſertim tertij, iuxta 19. dum dicit, quòd Michael Angelus non promiſit facere accedere d. Canonicum, ſed ſolùm, *Che l'haueria ricerento, e fatto ricercare dal Signor Agabito ſuo Procuratore*, quòd arguit partes non fuiſſe omninò concordes, ſed tractatum remanſiſſe in ſuſpenſo, habito reſpectu ad interuentum dicti Canonici. Et quod re vera verſemnr in ſimplici tractatu, colligitur etiam, quia iuxta depoſitionem dd. reltium requirebatur, vt in actu ſtipulationis Inſtrumeoti concordiæ ſoluerentur ſcut. 250. Ideò dici non poteſt concordiam habitam fuiſ-
9 ſe pro concluſa, † ſed imperfectam remanſiſſe vſquè ad actualem ſtipulationem mediante ſcriptura, quæ licèt regulariter non requiratur ad perfectionem con-
10 tractus, † attamen requiritur, quando ioter partes hoc fuit conuentum, vt aliquid ſoluatur, in actu ſtipulationis *gloſ. in l. contractus, C. de fid. inſtr.* Gabr. *de pact. concluſ. 3. num. 1.* Rot. *deciſ. 520. num. 4. par. 2. in recent.*

Accedit prædictis pactum reſolutiuum io euentum in qnem non ſoluerentur per totum menſem Ianuarij ſcut. 325. quæ cum non fuerint per d. Sorbellium ſo-
11 luta remanet concordia † in totum ipſo iure reſoluta, quando etiam daretur illius perfectio, & concluſio, Caſtr. *in l. qui abſenti, §. 1. col. fin. verſ. tu potes po-*
12 *nere, ff. de acq. poſſ.* vbi quod pactum † huiuſmodi reſolutiuum æquiparatur pacto, *l. commiſſoriæ* & in omnibus contractibus fieri poſſe ſequitur, Iaſ. *in conſ. 528. vol. 5. verſ. idem tenet*, Paul. *lib. 4.* Morot. *reſp. 6. num. 24. & 25.* Rot. *deciſ. 1. num. 4. & 5. part. 2. in recent.*

Non obſtant verba illa, in exequutione della concordia ſeguita, appoſita in mandato ſolutionis faciendæ ſcut. 250. Quia cum iſta ſumma non eſſet ſoluenda, oiſi poſt concordiam firmatam, & abſolutam non poterat aliter fieri ordo, & mandatum, & ex hoc non infertur pernecesſè ad concluſionem, & perfectionem contractus.

Noo obſtat, quod dicitur de non expeditione literarum infra ſex menſes, & quod in gratia reualidatoria non interuenerit nouus conſenſus, qoia iſte nouus
13 conſenſus non requiritur in gratia reualidatoria, † ſed ſufficit primus ab initio præſtitus, qui præſumitur durare, niſi contrarium probetur, vt firmauit, Rot. *in Leodieñ Canonicatus 15. Martii 1610 coram bon. mem. Cardinali Sacrnto*, ſequentem deciſionem Caputaq. *213. part. 1.*

Et ita, &c. vtraqnè, &c. parte informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Superuiuentiæ.

Die Lunæ 2. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando dicatur nulla, & iniuſta, item etiam, quando executio, Tempus, ſi reperiatur præfixum in gratia, quando incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Sententia eſt nulla, & iniuſta, quando fuit lata non iuſtificatis, & verificatis narratis in Breui. & num. 2.*

3 *Eccleſia, licèt teneatur pro expenſis factis per Abbatem in ingreſſu Monaſterii, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam.*

4 *Executio eſt nulla, & iniuſta, ſi oriatur ex ſententia nulla, & iniuſta, & ſic ex radice infecta. Exequutor debet ad vnguem ſeruare formam Breuis. num. 4.*

5 *Reſcripta Papæ non capiunt perſonas non expreſſas.*

6 *Gratia impetrata à Papa de locando bona beneficii, quando locantur, quæ ſolemnitates requirantur.*

7 *Tempus præfixum in gratia, quando eſt expreſſum, incipit currere à die datæ Breuis.*

8 *Temporis adiectio in gratiis, quando ſiet taxatiuè.*

9 *in Beneficiis onus ſeruitutis non debet prorogari arbitrio tertii.*

10 *Et hoc maximè, ſi d. onus fuerit impoſitum, cum dictione aliqua limitatiua temporis.*

11 *Beneficium habere aliud eſt, & aliud habere eius fructus.*

12 *Locatio eſt ipſo iure nulla, quando certa merces non fuit conſtituta.*

DECISIO CC.

CINTHIVS Clemens ſub prætextu, quod pro monachanda Maria Iſabella eius filia, æs alieoum contraxiſſet vſquè ad ſummam ſcut. 2000. ad effectum illud extinguendi, obtinuit à S. D. N. Vrbaoo VIII. feliciter regnante, facultatem locañ fructus quioquè Beneficiorum, quæ obtinebat, per hæc verba; Nobis propterea humiliter ſupplicari feciſti, vt pro extinguendo dùmtaxat ære alieno ſcut. 2000. huiuſmodi per te, vt præfertur, contracto, omnia, & ſingula, fructus, redditus, prouentus, iura, obueotiones, & emolumenta Eccleſiarum, & Beneficiorum præfatorum per te, ſeù Procuratorem tuum infra ſex menſes proximos voi, vel pluribus perſonis meliorem conditionem offerentibus, pro iuſto tamen, & rationabili pretio, in vna, vel pluribus vicibus locare, & arrendare, ſeù ad annuam, ſeù aliam penſionem concedere &c. necnon fructus, & redditus huiuſmodi &c. eiſdem, qui pecuniam tibi crediderint pro dicta ſumma, dùmtaxat obligare, & hypothecare, vel in ſolutum, ſeù aliàs dare &c. Cuius Breuis vigore fuit facta locatio à Procuratore Cinthij, quæ locatio non habuit effectum. Vita poſtea functo Cinthio, Reuerendiſſ D. Alterios fuit prouiſus de tribus ex dd. quinquè beneficijs, & biennio, poſtquam per ipſum fuiſſet adepta illorum poſſeſſio, creditores d. Cinthij d. Breue ei intimarunt, illumque coram A C. conuenerunt, à quo fauorabilem ſententiam reportarunt pro eius exequutione, cuius ſententiæ vigore per ipſos fuit capta poſſeſſio bonorum beneficiorum, & ſucceſſiuè facta noua locatio fructuum beneficiorum, ſequuta etiam illorum exactione, à qua ſententia, & exequutione, cùm fuiſſet appellatum pro parte D. Alterij, & cauſa mihi commiſſa. Dubitaui, An d. exequutio eſſet reuocanda, & DD. cenſuerunt eſſe reuocandam, via ordinaria.

Et moti fuerunt, primò ex eo, quod viſum fuit conſtare de euidenti nullitate, & iniuſtitia ſententiæ A. C. quia fuit lata † non verificatis, & inſtificatis 1
narratis in Breui per d. D. Cinthium, *cap. 2. vt lit. pend.* Mohed. *deciſ. 303. de renunc.* Caputaqu. *deciſ. 27. num. 3. par. 1.* quod præcipuè iuſtificare debuerat in ea parte, qua narratur, debita fuiſſe contracta ex præciſa cauſa monachationis filiæ, adeò vt ſi appareant † con- 2
tracta ex alia cauſa voluotaria ſucceſſor non teneatur Innoc. *in c. ad hæc de ſolut.* Butr. *in cap. penult. num. 9. verſ. ſi autem recipitur de fideiuſſ.* Menoch. *de arbit. lib. 2. centur. 5. caſ. 432. num. 18.* Nauar. *de ſpol. Cleric. §. 10. num. 6.* benè Caſtrenſ. *conſ. 337. num. 1.* vbi quod licet Eccleſia † teneatur pro expenſis factis per 3
Abbatem in ingreſſu Monaſterij, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam, &

faciunt

faciunt tradit per Redoan. *de ſpol. Cleric. quæſt.* 10. *num.* 38.

Fuit etiam exequutio ;oulla , & Iniuſta , nedum
4 quia oriebatur ex ſenteotia iniuſta , & ſic ex † radice infecta , verùm etiam , quia in multis exequutor exceſſerat formam Breuis , quæ ad vnguem erat ſeruanda , *cap. cum dilecta*, *& ibi notat. de reſcript. de offic. deleg. cap.* Piſanis *de reſt. ſpol.* Caputaq *deciſ.* 43. *num.* 5. *par.* 3.

Exceſſus autem primò deducebatur , ex quo cum facultas locandi fructus beneficiorum eſſet directa ipſi Cinthio , vel eius Procuratori , oon poterat exer-
5 ceri per eius creditores . Reſcripta enim Papæ † non capiuot perſonas non expreſſas , *cap.* 1. *&* 3. *de offic. deleg.* veriſimiliter enim Papa voluit confidere de legitimo Titulari , aut de perſona ab eo deputata circa actum locatioois ;, qui propterea non poterat explicari per alium , *arg. text. in cap. fin.* §. *is autem* , *& ibi notat. de offic. deleg. cap. is cui* 12. *de reſcript. in* 6.

Viſum eſt etiam fuiſſe exceſſum , quòad ſolemnitates omninò adhibendas in locatione , quæ iuxta formam Breuis debuiſſet fieri iuſto , & rationabili
6 pretio , de quo nimirùm legitimè † conſtitiſſet præuia affixione edictorum , pro inueniendo maiori oblatore in loco beneficij , vt io terminis ſimilis gratiæ interprætata fuit Rota *deciſ.* 325. *num.* 18. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac. vbi recenſet idem fuiſſe dictum lo *Viglieuaneñ Locationis* 22. *Noaembris* 1600. *coram boa. mem. Pacen. & in Beneuentana reſeruatioais fructuum* 12. *Ianuarij* 1609. *coram bon. mem Penia.*

Præterea locatio omninò fieri debuit infra ſex men-
7 ſes † proximos , quod intelligebatur à die datæ Breuis , iuxta *reg. text. ia cap. eam te . de reſcript. in* 6. Oldrad. *conſ.* 56. *num.* 1. *&* 2. Ideòque lapſo dicto tempore coofumpta erat facultas , nec poterat deueniri ad nouam locationem in præiudicium Titu-
8 laris , quia † adiectio temporis in ſimilibus gratijs ſtat taxatiuè Archid. *in cap. ſi propter tua debita ex num.* 7. *de reſcript.* Abſurdum enim fuiſſet , quod
9 creditores potuiſſent differendo † vſum gratiæ , pro ſuo arbitrio prorogare onus ſeruitutis in beneficijs , Io. Andr. *in addit. ad Specul. ſup. rub. de Cler. non reſid. verb. vide Summiſtas* , vbi notat hoc præcipuè habere locum ſi , prout in caſu noſtro , diſpoſitioni
10 Papæ ſit adiecta † dictio aliqua limitatiua temporis, & ponderauit Rota *d. deciſ.* 325. *num.* 16. *poſt* 2 *vol. conſ.* Farin.

Præterea conſiderabaot Domini lo vim dicti Breuis non potuiſſe creditoribus decerni mandatum in poſſeſſionem bonorum beneficiorum ; aliud enim eſt
11 † habere fructus , & aliud poſſidere beneficia, vt explicat *gloſ. in d. cap. ſi propter tua debita . de reſcript. in* 6. *in verb. fructuum* , *vbi* Butr. *num.* 5. *venio ſuccinctè* , *gloſ. in cap. ſi tibi coaceſſo* , *ia verb. fructus* , vbi diuerſificat gratiam , quæ ſit de beneficijs ab ea , quæ ſit de illorum fructibus, *de coaceſſ. præben. eod. lib.* 6. Caputaq. *deciſ.* 34. *num.* 4 *part.* 3.

Non obſtat locatio facta per Henricum Falconium Procuratorem Cinthij adhuc viuente , tùm quia hæc non fuit effectuata , tùm etiam , quia hæc quoquè
12 fuit ipſo iure nulla , ex quo non fuit conſtituta † certa aliqua merces , quæ eſt de ſubſtantia locationis , §. 1. *inſtit. de locat. l. ſi merces . ff. eod. tit.* Mantic. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 6. & quæ in caſu noſtro debuerat conſtitui , adhibitis diligentijs pro inueniendo maiori oblatore , iuxta tradit. per Rot. *d. deciſ.* 325. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin.

Minùs viſus fuit obſtare conſenſus præſtitus locationi per Reuerendiſſimum Alterium , cum is referuauerit ſibi expreſsè facultatem dandi de eios oullitate , & proſequendi iniuſtitiam ſententiæ , & illius exequutionis in petitorio.

Ex quibus Domini vnanimes vtraquè parte informante , cenſuerunt ſententiam , & illius exeqoutionem eſſe reuocandam , via ordinaria.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Teſtamenti.

Die Mercurij 4. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum primum, in quo adeſt derogatoria poſterioris voluntatis , vt tollatur per ſecundum teſtamentum , quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum ipſo ſublatur per ſecundum.*
2 *Clauſula derogatoria omnium aliarum voluntatum in primo teſtamento appoſita , non admit facultatem teſtatori ab eo recedendi.*
Intellige tamen , vt niſi primum teſtamentum reuocetur in poſteriori , deficiat voluntas , & conſenſus teſtatoris . num. 2. *&* 3.
4 *Teſtamentum poſterius , quando reddatur ſuſpectum.*
5 *Derogatio generalis , & ia confuſo prolata non eſt ſufficiens ad effectum , vt inde ſumi poſſit coniectura mutationis volantatis , quæ fieri debuit , cum ſpecialitate.*
6 *Clauſula , non obſtante quocunquè alio teſtamento , non ſufficit ad reuocationem prioris teſtamenti habentis clauſulam derogatoriam , & num.* 7. *vbi de clauſula caſſans . amplia num.* 8.
9 *Clauſularum , & verborum generalitas non ſufficit ad tollenda ſpecialia.*
10 *Clauſula , omni alio meliori modo , non ſufficit ad effectum ;, vt per ſecundum teſtamentum reuocetur primum.*
11 *Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam , vt tollatur per ſecundum an requiratur , vt in indiuiduo fiat mentio d. derogatoriæ.*
12 *Voluntatis priori- derogatio , ex quibus coniecturis deprehendatur.*
13 *Derogatio ſpecialis , & expreſſa , quando non dicatur ſublata , per alias derogationes.*

DECISIO CCI.

TESTATOR ſaous corpore , & mente , nuncupatiuum primo loco condidit teſtamentum , quod Notario clauſum conſignauit in præſentia teſtium , qui vna cum ipſo teſtatore , in plicatura exteriori , oomina ſua adſcripſerunt . Poſtmodùm ipſe corpore infirmus aliud teſtamentum etiam nuncupatiuum , oon tamen clauſum condidit , ſub quo deceſſit . Et quàmuis regulariter primum † teſtamen- 1
tum ipſo iure ſublatum eſſe dicatur per ſecundum §. *poſteriore* , *inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. l.* 2. *ff. de iniuſt. rupt. & irrit. teſtam. & l. ſancimus . C. de teſtam.* Attamen cum In primo adſit clauſula derogatoria poſterioris voluntatis ſub his verbis . *Mi proteſto , che queſta mia diſpoſitione noa s'intenda mai riaocata , aacorche ia altra diſpoſitione caſſaſſi particolarmente in ſpecie queſta con claaſole derogatorie , & derogatorie delle derogatorie , ſe in detta altra mia diſpoſitione aoa vi ſarà ſcritto l'Oratione Angele Dei &c. & ſottoſcritta di propria mano* , quæ quidem oratio in dicto ſecundo teſtamento poſt clauſulam *coſſans &c.* non fuit deſcripta , nequè in eo apparet ſubſcriptio teſtatoris, ſed id ſolummodò additum fuit, quod ipſe teſtator voluit teſtamentum hoc poſterius cæteris alijs præualere . Hinc quæſitum fuit ; Vtrùm prædictorum teſtamentorum præualeat , & propoſito per me dubio , Domini hodie primum teſtamentum præferendum eſſe cenſuerunt.

In primo enim habetur ampliſſima clauſula dero-
gatoria, † quæ licèt facultatem ab eo diſcedendi non 2
adimat , tamen operatur , vt niſi primum expreſsè reuocetur in poſteriori deficiat voluntas , & conſenſus teſtatoris , *l. ſi quis in principio teſtamenti . cum gloſſ. magn. ff. de legat.* 3. *l. ſi mihi & tibi* , §. *in legatis* , *vbi gloſ. in verb. aon valebit* , & Paul. de Caſtr. *num.* 2. *ff. de legat.* 2. Salycet. *in d. l. ſancimus . num.* 6.

C. de

C. de teſtam. Natt. *conſ.* 531. *num.* 38. *& conſ.* 639. *num.* 3.
Neuizan. *conſ.* 63. *num.* 18. *& ſeq.* eamque concluſionem
communiter eſſe receptam teſtantur, Clar. *ſentent. lib.* 3.
§. teſtamentum, quæſt. 99. *in princ. verſ. primus caſus*, Sua-
rez *in theſaur. comm. opin. verſ. teſtamentum, num.* 70.
Vaſq. *de ſucceſſ. lib.* 2. *§.* 17. *num.* 71. Molin. *de iuſt. & iur.*
tract. 2. *diſp.* 153. *num.* 16. Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *de-*
ciſ. 1. *num.* 1. *de teſtam. & in recent. deciſ.* 721. *num.* 1. *par.*
2. Ac præterea in eodem teſtamento ſequuntur illa ver-
ba, *Perche ogni altra diſpoſitione ch' io faceſſi, non ſa-*
rebbe mia volontà, mà ad inſtigatione, & compiacenza d'
altri per forza; quæ important veram cauſam, & ra-
3 tionem propter quam appoſita † eſt clauſula derogatoria
futuræ diſpoſitioni, quam rationem in ſimilibus termi-
nis conſiderant Doctor. vt Franc. Aret. *in conſ.* 314. *nu.*
2. Bart. Soccin. *in l. Gallus, §. illud credendum, num.* 3.
ff. de liber. & poſth. & in conſ. 98. *num.* 6. *vol.* 3. ac
4 inde ſuſpectum † reddi poſterius teſtamentum, notat
idem Soccin. *in d. l. ſi mihi, & tibi, §. in legatis num.*
6. *ff. de legat.* 1. Gozad. *in conſ.* 98. *num.* 10. Aym. *conſ.*
25. *num.* 11.

Poſterius verò teſtamentum, in quo habetur clauſu-
la, *caſſans omne aliud teſtamentum quomodolibet forſan*
factum, cum declaratione, *quod hoc cæteris alijs præua-*
leat omni meliori modo, nullam facit ſpecialem mentio-
nem de primo teſtamento per quam ſuaderi poſſit, quod
teſtator voluerit priori eius voluntati derogatum eſſe, &
propterea Domini cenſuerunt non eſſe attendendum.
5 Nam dicta derogatio † generalis, & in confuſo prolata
non eſt ſufficiens ad effectum vt inde ſumi poſſit conie-
ctura mutationis voluntatis, quæ fieri debet cum ſpe-
cialitate, iuxta *text. in d. l. ſi quis in principio teſtamenti.*
ibi, niſi ſpecialiter dixerit, ff. de legat. 3. *vt poſt* Dyn. *in*
cap. quod ſemel placuit num. 22. *& ſeq. de reg. iur. in* 6. *not.*
Paul. de Caſtr. *in auth. hoc inter liberos. num.* 4. *&* 5. *C. de*
6 *teſtam.* vbi de clauſula, non obſtante † quocunquè alio
teſtamento, quam dicit non ſufficere ad reuocationem
præcedentis teſtamenti habentis clauſulam derogato-
7 riam, & de clauſula † caſſans omne aliud teſtamentum,
idem Caſtrenſ. *in conſ.* 408. *vol.* 2. ac de clauſula, *caſſans*
quodcunquè teſtamentum præcedens manu cuiuſcunquè No-
tarii, & ſub quacunquè verborum forma conceptum, Natt.
8 *conſ.* 639. etiamſi clauſula huiuſmodi fuerit † concepta
per verba geminata, vel potiùs inculcata, vt in caſu
Neuizan. *dicto conſ.* 63. vel cum verbis voluerit hoc om-
nibus alijs retroſactis præualere, vt per Alex. *conſ.* 7. *vol.*
4. & Ruin. *conſ.* 10. *num.* 3. *vol.* 2. quarum clauſularum,
9 & verborum generalitatem non † ſufficere ad tollenda
ſpecialia *de Oratione Angele Dei &c.* & ſimilibus, in
priori teſtamento appoſitis reſpondit Federic. de Sen. *in*
conſ. 47. *num.* 1. in quibus etiam terminis quod clauſula,
10 *omni alio meliori modo*, non ſufficiat ad † effectum, vt
per ſecundum teſtamentum reuocetur primum, dixit
Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 239. & hanc eſſe com-
munem affirmant Alex. *d. conſ.* 7. *num.* 8. Couarr. *in ru-*
br. de teſtam. part. 2. *num.* 19. *verſ. tertium*, Clar. *d. quæſt.*
99. *num.* 7. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 166. *nu.*
13. Sim. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.* 4. *interpret.*
3. *dub* 2. *num.* 67. Guidop. *deciſ.* 127. *verſ. & quod ſpecia-*
lis, Mart. *de clauſ. par.* 3. *clauſ.* 6. *num.* 7. Eamque appro-
bauit Rota *d. deciſ.* 721. *num.* 1. *part.* 2. *recent. & in Roma-*
na fideicommiſſi de Iacobutijs 10. *Aprilis* 1617. *coram bon.*
mem. Remboldo.

11 Et quàmuis non requiratur, vt in indiuiduo † fiat
mentio derogatoriæ appoſitæ in priori teſtamento per ea,
quæ latè tradit Alexan. *in conſ.* 134. *lib.* 1. quem ſecuta
eſt Rota coram Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *de teſtament.* nul-
lius tamen hic mentio facta fuit, qualitatis veluti diei,
vel Notarij, aut derogatoriæ, ſeù verborum dicti prio-
12 ris teſtamenti. Vnde ſaltem per relationem ad aliud, †
vel per circumſtantias conſtare poſſit de mente Teſtato-
ris, ex directo contraria, vt requirit Angel *in conſ* 365.
num 3. *& poſt eund.* Alex. *in præallegato conſ.* 134 *lib.* 1. *&*
Soccin. *qui communem dicit in conſ.* 163. *num.* 7. *lib.* 2. *ſe-*
quitur Natt. *conſ.* 639. *num.* 9. & Rot. coram Cæſ. de
Graſſ. *d. deciſ.* 7. *de teſtam. & inter recent. d. deciſ.* 721.
num. 7. *part.* 2.

Ex eo autem, quod in poſteriori teſtamento dictus te-
ſtator Dominicum ex ſecundo matrimonio, in priori ve-
rò Margaritam ex primo matrimonio filiam inſtituerit
hæredem, quodque in eòdem poſteriori teſtamento dixe-
rit ſe eſſe creditorem generi, quem in priori dictæ filiæ
ſubſtituit in vſuſfructu bonorum, talis derogatio non re-
ſultat, vt alia magis ſpecialis non requiratur, niſi enim
tot clauſulæ, ac tam prægnanter in ſecundo inſerantur
quot, & quales habentur in præcedenti, non eſt ratio-
ni congruum, vt per dicta ſimul iuncta, clauſulæ in
forma communi, † & generali tollatur derogatio ſpe- 13
cialis, & expreſſa, ad tradita per Dec. *in conſ.* 475.
num. 12. Aym. *conſ.* 25. *num.* 11. & Neuizan. *d. conſ.* 63.
num. 17.

Nequè obſtant deducta ad probandam falſitatem prio-
ris teſtamenti reſpectu ſubſcriptionis teſtatoris eò, quòd
in pluribus quietantijs eius nomine confectis, ac aliena
manu ſcriptis enuncietur eum neſciuiſſe ſcribere. Quia
huiuſmodi aſſertiones verificantur in eo, quod quietans
neſciret expeditè ducere calamum, vti ex inſpectione
protocolli in Rota exhibiti, & ruditate characteris licuit
deprehendere.

Et ita vtraquè, &c.

Adeſt infra altera deciſio in hac cauſa ſub die 12. Decem-
bris huius anni 1633. coram eodem bon. mem. Motman-
no.

EMIN.[Mo] ET REV.[Mo] CARD. VBALDO.

Leopolien. Separationis Thori.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

A R G V M E N T V M.

Ad Thori ſeparationem, vt deueniatur probanda eſt viri ſæuitia præterita, & iuſtus timor futuræ, & quando dicantur hæc probata. Propter adulterium eſt locus ſeparationi Thori.

S V M M A R I V M.

1 *Thori ſeparationi eſt locus, quando probatur ſæuitia viri præterita, & iuſtus timor futuræ.*
2 *Viri ſæuitia præterita, quæ pariat metum ſufficientem ad Thori ſeparationem, arbitrio Iudicis relinquitur.*
3 *Metus iuſtus ille dicitur, qui poteſt cadere in conſtantem virum.*
Quando imminet timor mortis, aut cruciatus corporis, vel vulnerationis, num. 3.
4 *Metus probatur etiam per teſtes ſingulares.*
5 *In Metu multùm inſpici debet qualitas perſonarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt.*
6 *Metus minor ſufficit in muliere, quàm in homine.*
7 *Metus ſemper dicitur durare, dum eius cauſa etiam durat.*
8 *Thori ſeparationi eſt locus propter adulterium.*
9 *Adulterium, quando agitur ciuiliter ad effectum ſeparationis Thori, & reſtitutionis dotis, probatur etiam per teſtes ſingulares.*
10 *De Cauſis ſeparationis Thori ſatis dicitur conſtare, ex pluribus rebus ſimul iunctis, & conſideratis.*

D E C I S I O C C I I.

FVERVNT in partibus latę duę ſententię ad fa-
uorem Dominę Felicianę, quę pretendebat ſepara-
tionem Thori propter ſęuitiam, & adulteria mariti, &
commiſſa mihi cauſa in tertia inſtantia, propoſui du-
bium, An eſſet locus ſeparationi Thori, & Domini af-
firmatiuè reſponderunt. Quia ex pluribus teſtibus, qui
dantur in Summario num. 3 probatur, & ſęuitia præ-
terita † mariti, & iuſtus timor futurę, quo caſu mulier 1
non eſt committenda cautioni, ſed ſeparanda, vt illius
ſecuritati ſufficienter prouideatur, Abb. *in cap. ex*
tranſmiſſa, & cap. literas de reſtit. ſpol. Hoſtien. *in*
ſumma, eod. tit. §. in caſibus, num. 4. *verſ. Decimo,*
Lup. *in cap. per veſtras in* 3. *not. nu.* 7. *de donat. inter vir.*
& vxor. Barboſ. *in Rub. ff. ſolut. matrim. par.* 2. *num.* 22.
Couar. *de Sponſ. par.* 2. *cap.* 7. *§.* 5. *num.* 1. 2. *&* 3. Sanchez.
de matr. lib. 10. *diſput.* 18. *num.* 16. Gabr. *conſ.* 161. *num.* 8.
diuerſ.

vol. 1. Aym. *conſ.*31.*num.*4.Seraph. *deciſ.*226.*num.* 3. Rot.
diuerſ. deciſ. 706. *num.* 2. *in fine,part.*1. *in recent.* & fuit
etiam firmatum in Ianuen. Separationis Thori 24. No-
uembris 1632. coram R. P. D. meo Decano.

Conſtat enim ex dictis Teſtium deponentium de viſu,
& certa ſcientia maritum pluriès minatum fuiſſe mortem
vxori, & quod minas exequutioni demandaſſet, niſi
fuiſſet à ſeruis detentus, & impeditus, idquè cum ma-
ximo furore, dirigendo in eam ſciopos, & fugientem il-
lam inſequendo euaginata framea, minando etiam,
quod illam volebat comburere, capite priuare, vel aquis
ſuffocare, & cum quotidie rixarentur, & maritus pro-
curaret cum hominibus armatis ingredi domum mulieris,
& vice verſa famuli mulieris illam defenderent gladijs,
& bombardis, in huiuſmodi rixatione aliquando puer
eiuſdem mulieris egreſſus, fuit multis vulneribus ſau-
ciatus, & multæ bombardæ fuerunt exoneratæ in hoſpi-
tium, & quartus Teſtis deponit, quod in hac inuaſione
fuit occiſus vnus famulus, & alius globo traiectus ex
2 bombarda; Ex quibus † ſufficienter remanet probata
præterita ſæuitia viri, quæ parit metum ſufficientem ar-
bitrio Iudicis remiſſus, an ſit iuſtus, Pariſ. *conſ.* 5. *num.*
162. *lib.* 4. *& conſ.* 53. *num.* 6. *lib.* 4. *& conſ.* 60. *num.* 25.
eod. lib. Seraph. *deciſ.* 771. *num.* 3. & tunc dicitur iuſtus
3 etiam, qui cadere poteſt in conſtantem virum, † quan-
do imminet timor mortis, vulnerationis, vel corporis
cruciatus, vt hic, *cap. cum dilectus, de his quæ vi met.
cauſ. fin.* Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 51. *& conſ.* 58. *num.* 64. *lib.* 4.
Surd. *conſ.* 513. *num.* 31. Honded. *conſ.* 29. *num.* 36. *&* 40.
4 *lib.* 1. & in hac † probatione ſufficiunt ſupradicti Teſtes
etiam ſi ſint ſingulares, Surd. *poſt alios conſ.* 395. *num.* 26.
lib. 3. *& d. conſ.* 513. *num.* 33. Et cum multùm inſpici ſo-
5 leat qualitas perſonarum, † quæ metum patiuntur, &
incutiunt, *gloſ. &* Innoc. *in cap. cum dilectus, de eo quod
met. cau.* Calder. *conſ.* 1. *num.*2. *eod. tit.* Mandel. de Alb.
conſ. 77. *num.*2. Dec. *conſ.*30. *num.* 24. *lib* 4. Honded *conſ.*
29. *num.*28. *in fin. vbi de communi lib.*1. Menoch. *de arbitr.
caſ.* 135. *num.*4. *&* 5. Surd. *deciſ.* 194. *num.* 29. *&* 30. Se-
raph. *d. deciſ.* 771. *num.* 3. clarè in caſu noſtro conſtat ex
ſupradictis maritum eſſe virum furioſum, terribilem,
ac paratum minas exequutioni demandare, & Felicia-
nam tanquàm fœminam eſſe facilem ad metum ſuſci-
6 piendum, cum in † fœmina minor metus etiam ſuffi-
ciat, Pariſ. *conſ.*26. *num.*64. *lib.*3. vt experientia docuit
in hac muliere, quæ propter ſupradictas rixationes, &
minas fuit morbo apopletico correpta, vt deponit Deci-
mus, & Decimuſprimus Teſtis, & cum cauſa ſæuien-
di in vxorem ea fuerit, quod ipſa noluit omnia bona
ſua donare marito, vt deponit Decimus, Decimuſpri-
mus, & Decimuſtertius Teſtis, & iſta cauſa contro-
7 uerſiæ adhuc duret, dicendum eſt quod etiam adſit, †
& duret timor futuræ ſæuitiæ, Rol. *conſ.*2. *num.* 87. *lib.*
1. *conſ.* 95. *num.* 32. *lib.* 1. Calder. *d. conſ.* 1. *tit. quod
cauſ. num.* 4. Marſil. Singul. 325. Surd. *conſ.* 301. *num.*
23. Honded. *conſ.* 23. *num.* 41. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.*881.
num. 1. *&* 1177. *num.* 1. itaut ſit locus Separationi ex ſu-
pra allegatis.

8 Deindè intrat Separatio Thori ex alio † capite adulte-
rij, Rolan. *conſ.* 50. *num* 5. *lib.* 1. Sanchez. *de matrim. lib.*
9. *diſput.* 3. *num.* 6. illud enim eſt concludentiſſimè proba-
tum per Teſtes, qui dantur in Summario num. 4 depo-
nentes, quod viderunt maritum dormire, & multos a-
ctus facere impudicitiæ, & luxuriæ cum diuerſis mulie-
9 ribus, & † cum agatur ciuiliter ad effectum Separationis
Thori, & reſtitutionis dotis, ſufficiunt etiam Teſtes ſin-
gulares, & coniecturæ. Bertazz. *conſ.* 20. *num.* 18. *&
ſeqq.* & latiùs *in conſ.* 273. *num.* 7. Farin. *de teſtib. quæſt.*
64. *num.* 229. Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 62. *lib.* 4. & cum adulte-
rium ſit coniunctum cum ſupradicta mala tractatione
vxoris, & nimia ſæuitia, ex quibus augetur odium inter
coniuges, omnibus præſertim ſimul iunctis, & conſide-
10 ratis viſum † eſt Dominis ſatis ſuperque conſtare de cau-
ſis Separationis Thori, iuxta *deciſionem* Seraph. 226. *per
tot.*

Et ita, &c. vna tantum, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Cremoneñ. Donationis de Montanis.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

In donatione, ſi ſit appoſitum pactum reuerſiuum in caſu contrauentionis, quando illi ſit locus, & quid ſi donatio, facta ſit pluribus ordine ſucceſſiuo, an ex vnius contrauentione, omnes alij vocati priuentur.

SVMMARIVM.

1 *Pacto reuerſiuo, quoad omnia bona donata eſt locus, ſtante contrauentione donatarij.*
Siuè pacta in donatione appoſita importabant conditionem, ſiuè modum. num. 1.
2 *Et hoc procedit etiamſi donatarius in minimo deficiat.*
3 *Donatio facta cum conditione de non alienando, ſi donatarius alienet, dominium rerum donatarum ipſo iure reuertitur in donantem.*
4 *Et præſertim, quando in donatione adeſt clauſula, non aliàs aliter &c.*
5 *Datio in ſolutum dicitur vera alienatio, etiam in pœnalibus.*
6 *Actus dicitur merè voluntatis, quando, quis ad eum minime cogi poteſt.*
7 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
8 *Probatio maior dari non poteſt, quàm propria confeſſio.*
9 *Donantis voluntati, quando ſit contrauentum.*
10 *Identitas, vt probetur, ſufficiunt duæ tantùm demonſtrationes.*
11 *Alienari, vbi res prohibetur, ex tacita legis diſpoſitione, poteſt eadem res permutari, & in aliam rem conuerti.*
12 *Sed hoc tamen permittitur, ſi fiat permutatio in rem vtiliorem, & commodiorem.*
13 *Donator, quando prohibet expreſsè, alienationem rerum donatarum, tunc non poſſunt commutari, & conuerti in alias res. & vide num.*14.
15 *Promittens, tenetur ſeruare pacta ſpecificè, vt promiſit, & non alio modo.*
16 *Verba in donatione, quando ſint diſtributiuè, & vniuerſaliter concepta. & vide num.* 17. *&* 18.
19 *In Donatione modus præſcriptus, quando eſt inobſeruatus, mora non poteſt purgari.*
20 *Mora purgari non poteſt, ſtante pacto reuerſiuo.*
21 *Donatio facta alicui, cuiuſquè filiis, & deſcendentibus, præſumuntur tot donationes, quot ſunt perſonæ.*
Itaut filii habeant independenter à parte. num. 21.
22 *Et ideò factum partis, non poteſt illis præiudicare.*
23 *Clauſula, non alias, aliter, nec alio modo, conditionem inducit.*
24 *In donatione facta alicui, & eius filiis, & deſcendentibus, quando adeſt pactum reſolutiuum, tunc nullus ſucceſſiuè vocatus poteſt prætendere ius ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione.*
25 *Donationis reuerſio in caſu contrauentionis, quando ſtipulata eſt per verba ſignificantia conditionem, habet locum etiam in præiudicium vocatorum.*
26 *Donationis reuerſio, quando non ſit ratione pœnæ, ſed ſolùm ex defectu conditionis, vel modi, tunc non reſpicitur illa æquitas, quæ in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam conſideratur.*
27 *Implementi defectus, etiam in minimo conſideratur. & num.* 28.
29 *Donatio, vt reſoluatur ſufficit modicus defectus.*

DECISIO CCIII.

DONAVERAT Dominus Claudius Montanus
Hieronymo filio, plures, & diuerſos cenſus ſub cer-
tis pactis, & conditionibus, & inter cętera, quòd in to-
tum, nec in partem vllo modo alienari poſſent, & caſu
quo ad aliquem alienationis actum, vel qui naturam alie- 1
nationis quoquo modo ſapere poſſet, dictus Donatarius
deuenire tentauerit, aut preſumpſerit, Tunc, & eo caſu
dominium

dominium dictorum Cenſuum donatorum ipſo Iure, & ipſo facto, ad ipſum donantem reuertatur.

Sequuta ergo alienatione trium ex prædictis cenſibus, cæpit prætendere D. Claudius contractum donationis fuiſſe in totum reſolutum. Vnde propoſito per me du-
1 bio, reſponderunt Domini, eſſe † locum pacto reuerſiuo, quoad omnia bona donata, ſiuè pacta in donatione appoſita importarent conditionem, ſiuè modum, vt ſunt text. expreſſ. in l. 1. C. de donat. quæ ſub mod. l. fin. C. de renoc. donat. Bald. conſ. 250. ſub num. 1. verſ. imò ſecundum, lib. 3. Corn. conſ. 90. num. 5. & ſeq. lib. 4. Aym. conſ. 131. num. 8. verſ. itaq. & conſ. 659. ſub num. 1. Surd. conſ. 269. num. 25. prope fin. verſ. nec minùs facit. cum
2 ſeqq. lib. 3. vbi ait hoc procedere † etiamſi in minimo Donatarius deficiat. Becc. conſ. 58. num. 14. verſ. 3. cum ſeqq. lib. 1. Peregr. conſ. 77. num. 9. & 14. lib. 3. vbi in ſpecie loquitur de prohibitione alienandi, & probat do-
3 minium † ipſo iure reuerti in donantem. Cyriac. contron. 239. num. 2. & pluribus ſeqq. Theſaur. deciſ. 270. num. 21. in fin. & ſeq. Rot. deciſ. 338. part. 4. recent. & fuit reſolutum in Carpentoraton. Donationis 17. Maij
4 1617. coram bon. mem. Buratto. Præſertim † cum in donatione adſit clauſula. Et non aliàs, aliter, &c. quo caſu dominium reuertitur ipſo iure. Surd. vbi ſupra. Rot. deciſ. 612. par. 3. recent.

De alienationibus autem non videtur poſſe dubitari, cum primò appareat donatarium dediſſe in ſolutum Liuio Boſio, vnum ex dictis cenſibus ſcut. 300. in ſorte, pro parte pretij vnius prædij per ipſum empti, quæ datio
5 † in ſolutum dicitur vera alienatio etiam in pœnalibus. Iaſ. in l. Senatus, quam repetit in l. cætera, §. ſed ſi paruerit. num. 10. in 7. & 8. not. de leg. 1. Alber. de ſtat. part. 2. q. 2. col. 1 verſ. ex prædictis. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 14. ſub num. 3. verſ. vbi probatur. Gratian. diſcept. 321. num. 8.

Secundò retrouendidit cenſum ſcutorum mille Deputatis Fabricæ Cappuccinarum, receptis ſcutis ſeptingentis, & pro reſiduo, quod eſt ſcut. 300. recepit in ſolutum alium cenſum, ex qua receptione arguitur in Hieronymo
6 † actus merè voluntarius, cum ad illam cogi minimè poſſet, iuxta tradit. per Honded. conſ. 61. num. 23. verſ. & non ſolum cenſeo lib. 1.

Tertiò alienauit alium cenſum ſcutorum 150. titulo puræ venditionis aliquibus de Romualdis, de quibus om-
7 nibus alienationibus conſtat ex publicis Inſtrumentis, † quæ faciunt probationem probatam. Dec. conſ. 36. num. 2.
8 Ruin. conſ. 128. num. 1. lib. 4. tùm etiam † ex ipſa confeſſione donatarij, qua nulla maior probatio. l. com. ſic C. de probat. cum vulg.

Nec obſtat, quod dictus cenſus ſcut. 1000. fuerit affrancatus per cenſuarios, & cum iſte caſus ſit exceptus in donatione, & de iure inſit, non poſſit conſiderari in donatario aliqua contrauentio; nam obiectum procederet, ſi verſaremur in affrancatione, & redemptione neceſſaria, de qua intellexit donator, nimirùm ſi in illa concurrerent ſolemnitates requiſitæ à Bulla Pij Quinti, ſed in caſu no-
9 ſtro apparet, redemptiones fuiſſe merè voluntarias, † & penitùs contra formam dictæ Bullæ, & eſſe omninò contrauentum voluntati donantis, per ea, quæ tradit Gratian. diſcept. 636. num. 10. verſ. quod autem, & facit declaratio gloſ. in l. cum fidei. verbo. quod, verſ. vel ibi ex perſona, & in l. quædam. verb. quoquo modo, C. de fideicommiſſ. libert. ad text. in l. rogo. verſ. idem probandum. quem ibidem recepit Alber. in verſ. ibi non voluntaria. C. eod.

Nec facit, quod non conſtet de identitate cenſus vendidit ſcut. 150. cum in alienatione aſſeratur cenſum fuiſſe venditum à Franciſco Sanctis aliàs Proto. Cenſus verò in donatione expreſſus dicatur impoſitus à Franciſco Bartolino; Quia reſpondetur, quod licèt Hieronymus in alienatione nominauerit Franciſcum ſub diuerſo cognomine, tamen concordatis omnibus alijs expreſſis, tàm in inſtrumento cenſus, quàm diſtractionis illius, identitas patet ad oculum, cum in vtroquè exprimatur nomen Franciſci debitoris, patris, & patriæ, nomen, & cognomen fideiuſſoris obligati in ipſo cenſu, nomen Notarij, qui de inſtrumento ſe rogauerat, ac demùm quantitas cenſus: ex quibus omnibus indubitanter iden-
10 titas reſultat; cum tamen ad hunc effectum † duæ tantùm demonſtrationes ſufficerent. Iuxtà theoricam Bart. in l. demonſtratio falſa, num. 14. ff. de cond. & demonſtr. Farinacc. in fragment. part. 2. verb. identitas. num. 12. Rota recent. part. 2. deciſ. 119. num. 2. Accedente præſertim, quòd Hieronymus in hac, ſicut etiam in alijs alienationibus expreſſit ſe donatarium patris, referendo ſe ad inſtrumentum confirmationis iſtius donationis, quod non feciſſet, ſi non ageretur de re donata.

Nequè eſt attendendum, quod ſaltim Hieronymus ex pecunijs redactis ex ipſis cenſibus aſſeruerit, & declarauerit emiſſe tot bona ſtabilia, illaquè ſuppoſuiſſe, & ſubrogaſſe in locum pretij dictorum cenſuum; Quia licèt
vbi res † prohibetur alienari, ex tacita legis diſpoſitione, 11
poſſit permutari, ſeù conuerti in aliam rem, iuxta doctrinam Bart. in l. Imperator, §. cum autem de leg. 3. At-
tamen præterquàm, quod id non permittitur, † niſi 12
conuerſio fiat in rem vtiliorem, & commodiorem, quod non eſt in caſu noſtro; vlteriùs limitatur etiam præ-
dicta regula, vt non procedat, † quando adeſt expreſſa 13
donantis prohibitio, ex Peregr. de fideicommiſ. art. 40. num. 33. vel quando prohibitio alienationis cadit ſub certa re, vt tradit idem Peregr. vbi ſupra num. 34. Quæ duæ qualitates omninò concurrunt in caſu noſtro; Nam donator dedit certam legem in caſu neceſſariæ affrancationis, ſeù redemptionis dictorum cenſuum, iuxta quam deberet fieri reinueſtimentum, ſcilicet primò in alijs cen-
ſibus, ſecundò in bonis ſtabilibus, † qui ordo non fuit 14
ſeruatus, cum tamen omninò eſſet ſeruandus, per ea quę in propoſito conſiderauit Rim. conſ. 301. num. 26. & eſt reg. in l. cum pater, 79. § à te peto. vbi gloſ. verb. ordin. ff. de leg. 3. Peregr. conſ. 92. num. 199. & ſeqq. lib. 2. Hiero-
nymus † enim tenebatur adimplere pacta ſpecificè, vt 15
promiſit, non autem alio modo. Surd. conſ. 369. num. 3. ad fin. & ſeqq. & ſub num. 45. & ſeqq. Rota deciſ. 612. ſub num. 1. & ſeqq. part. 3. recent. & in quocunquè caſu
affrancationis, † cum verba in donatione ſint diſtributi- 16
uè & vniuerſaliter concepta. Bart. in l. hoc articulo, num. 7. verſ. quædam ſunt diſtributiuæ, ff. de hæred. inſtit. Iaſ. in l. quodcunquè, num. 2. ff. de verb. oblig. Bart. conſ. 57. num. 3. lib. 1. Atquè ideò ſecuta neceſſaria affrancatione
ad hoc, vt pecuniæ ſuam identitatem, † ac hypothecam 17
retinerent, nec aliquod ius ſuper illis à creditoribus donatarij acquirerentur, debebant ſtatim illamet reinueſtiri. Rota deciſ. 42. num. 1. verſ. quod etiam part. 1. recent. Gratian. d. diſcept. 616. num. 10. verſ. prædictn, vſquè ad
finem. Ex quibus † aſſerta ſubrogatio facta ex interuallo 18
fuit inutilis ad effectum dictæ potioritatis. arg. l. licèt, verſ. ſtatim, vbi Bellap. in fin. & Sicard. num. 7. verſ. prædictn. C. qui pot. in pig. hab. Gratian. d. diſcept. 616. num. 15. vltra quod nec dictum aſſertum reinueſtimentum eſt pro tota ſumma alienata, vt latè deducitur in facto.

Nec refragatur, quod hodie ſaltem ſit locus purgationi moræ, quia cum ex ſupradictis modus præſcriptus in donatione fuerit inobſeruatus, tam in alienando,
quàm in reinueſtiendo, † Domini cenſuerunt non eſſe 19
locum huiuſmodi purgationi. Bald. conſ. 250. num. 2. lib. 3. Corn. conſ. 101. num. 2. prope fin. verſ. tamen bis minimè refragantibus, cum ſeqq. lib. 1. latè Cyriac. d. controu. 239. à num. 15. in fin. verſ. ampliùs ad num. 22. verſ.
diſcedendo. Reſoluta † etiam donatione, ceſſat con- 20
ſenſus donantis, qui non poteſt ſuppleri, ex quo defectus moræ remanet impurgabilis, etiam de Iure Canonico, iuxta deciſ. Put. 66. lib. 3. Gregor. deciſ. 559. num. 6. vbi Addent. num. 10. verſ. limitatur tertiò. Rota deciſ. 869. in fin. par. 4. diuerſ. & in impreſſ. per Pacif. deciſ. 282. num. 10. & 11.

Minùs releuat, quod donatio fuerit facta Hierony-
mo, eiuſquè filijs, & deſcendentibus maſculis, & ideò † 21
tot intelligantur factæ donationes, quot perſonæ, & gradus, itaut filij habeant independenter à patre, vt poſt alios Gratian. diſcept. 332. num. 5. & 751. num. 23. ideòquè fa-
ctum Hieronymi † illis præiudicare minimè potuerit. 22
Rota deciſ. 683. num. 9. part. 1. diuerſ. & deciſ. 494. num. 1. part. 2. recent.

Reſpondetur enim nos verſari in donatione facta ſub
conditione reuerſionis ad donantem † in caſu alienatio- 23
nis, cum clauſula: & non aliàs, aliter, nec alio modo, quæ conditionem inducit. Olaſc. deciſ. 165. num. 3. Verall. deciſ. 82. num. 3. part. 3. Seraphin. deciſ. 838. num. 3. & ſeqq. Rot. in recent. deciſ. 286. num. 2. part. 2.
ex qua forma donationis nullus † ſucceſſiuè vocatus po- 24
teſt prætendere Ius ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione re-

ne reſolutiua. *ad text. in l. de rebus eorum & l. ſi autem.*
cum ibi not. per Bald. & Iac. *de ſancto Georg. ff. de pact. ex*
quibus Peregr. *conſ. 77. num 8. lib. 3.* vbi etiam *num. 14.*
verſ. ſed tamen, & in terminis fuit reſolutum in *Car-*
pentoraten. Donationis, 17. Maij 1617 coram bo. mem.
Buratto. Et quod quando reuerſio in caſu contrauentio-
nis ſtipulata eſt per verba conditionem ſignificantia, ope-
25 rentur † reuerſionem etiam in præiudicium ſequentium.
Surd. *deciſ. 101. num. 7.* Peregr. *d. conſ. 77. num. 19. lib. 3.*
Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 582. num. 21.* Nec applicantur,
quod in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam ſolet
26 inſpici æquitas quædam naturalis, † quia reſolutio illius
donationis non fit ratione pœnæ, ſed ſolùm ex defectu
conditionis, & modi. Theſaur. *deciſ. 270. num. 25.* vel
ex eo, quod fuit delata cum illo onere. Rota *deciſ. 22.*
n. 3. par. 1. diuerſ.

Quibus ita firmatis, Domini dixerunt intrare pactum
reuerſiuum non ſolùm, quoàd bona alienata, ſed quoàd
omnia bona donata, cum donans voluerit dominium
cenſuum donatorum ad ſe reuerti, non ſolùm in caſu ve-
27 ræ, & conſumatæ alienationis, † ſed ſi ſuper aliqua parte
fuerit attentata alienatio. Cuman. *conſ. 41. num. 4. ſuper*
3. quæſit. verſ. hoc tamen non obſtan. Dec. *conſ. 667. num. 6.*
Bero. *conſ. 122. in princip. iuncto num. 5. & ſeqq. lib. 1.*
Corn. *conſ 90. num. 5. lib. 4.* Surd. *conſ. 369. num. 36. lib.*
28 *3* vbi conſiderat ad hoc, defectum implementi † etiam
in minimo. Peregr. *d. conſ. 77. num. 7 & 14. lib. 3.* loquens
in ſpecie de inobſeruantia prohibitionis alienandi appoſi-
tæ, in donatione habentes plures conditiones. Cyriac.
controu. 239. nu. 26 in fin. verſ. & nihilominùs cum ſeqq.
29 vbi dicit ſufficere † modicum defectum ad reſoluendam
donationem. Bellon. Iun. *conſ. 17. num. 20. verſ. tamen*
quando, Caputaq. *deciſ. 313. numer. 2. part. 2.* Magon.
deciſ. Flor. 19 num. 9. in fin. verſ. niſi dictum. Theſaur.
Iun. *quæſt. forenſ. 50. numer. 4. lib. 3.* Rota *d. deciſ.*
612. ſub num. 2. par. 3 recent. & fuit reſolutum in *Ce-*
ſenaten. Bonorum 6. Aprilis 1590. coram bonæ memoriæ
Plato.

Et ita fuit concluſum parte vtraque informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Terrarum.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Immiſſio vigore Saluiani interdicti, quando denegari non poſſit. Tranſactio quid operetur, Aſſignatio, quando non dicatur legitimè facta.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio denegari non poteſt, quando omnia extrema in Saluiano interdicto ſunt iuſtificata.*
2 *Extremum primum in Saluiano eſt creditum cum hypotheca.*
3 *Extremum primum in Saluiano probatur per inſtrumentum.*
4 *Extremum ſecundum in Saluiano probatur per ſuſtentationem litis.*
5 *Tranſactio non ſolum extinguit litem taliter, quod non dicatur ampliùs habere ſtatum.*
6 *Sed etiam adimit iuriſdictionem à Iudice.*
7 *Cenſus, quando dicantur potius ſimulati, quam veri.*
8 *Aſſignatio non dicitur legitimè facta, quando non interuenit ille, de cuius intereſſe agebatur.*
9 *Rectoris negligentia, nec Eccleſiæ, nec ſucceſſori in beneficio poteſt præiudicare.*
10 *Circuitus ſunt euitandi.*
11 *Rector beneficij non poteſt reconueniri ſuper re, quæ antea fecit, vti perſona priuata, & nomine proprio, ſi poſtea agat, vti Rector, & neceſſitate officij Rectoris.*

DECISIO CCIV.

FRANCISCVS Morellus in ſuo, cum quo deceſſit
teſtamento mandauit conſirui Cappellam, & pro
ea expendi ſcuta 100. pro dote verò voluit aſſignari ſcuta
400. erogan. in emptionem Cenſus, vel bonorum ſtabi-
lium. Poſt d. Franciſci mortem Petrus Antonius Morel-
lus eiuſdem teſtatoris frater mediante concordia inita
cum hærede Franciſci teſtatoris ſuſcepit in ſe onus con-
ſtruendi, & dotandi d. Cappellam, cui obligationi pro ma-
iori cautela vti principalis, & inſolidum acceſſit Carolus
Morellus alter frater, qui prædicta omnia adimplere pro-
miſit ſub obligatione omnium ſuorum bonorum

Cumque hodie D. Angelus Lucianus modernus Re-
ctor d. Cappellæ prætenderet Cappellam non fuiſſe dota-
tam, nec in illius conſtructione fuiſſe impenſa ſcuta 100.
iuxta diſpoſitionem teſtatoris, egit iudicio Saluiani pro
adimplemento contra Pantaleonem de Pantaleonibus
poſſeſſorem bonorum Caroli, qui ad prædicta ſe obliga-
uerat. Vndè propoſito à me dubio, an ei eſſet danda Im-
miſſio, DD. affirmatiuè reſponderunt. Quia cum pro
parte ipſius † omnia extrema in Saluiano requiſita 1
iuſtificentur, illa ei denegari non poteſt, Roian. à Val-
le *conſ. 114. num. 13. lib. 1.* Rot. *deciſ. 25. numer. 4.* poſt
Statil. de Salu. Greg XV. *deciſ. 491. n. 6.* Seraphin. *deciſ.*
685 num. 1.

De credito enim cum † hypotheca ad fauorem Cappel- 2
læ, quod eſt primum extremum requiſitum in Saluiano
conſtat ex Inſtrumento dato in Summario D. Luciani n.
3. in quo legitur d. Carolum promiſiſſe fideiuſſorio nomi-
ne, mediante obligatione omnium ſuorum bonorum, do-
tare d. Cappellam, quod quidem † Inſtrumentum probat 3
primum extremum, Rot. *deciſ. 13. num. 1.* poſt Statil.
de ſalu. & deciſ. 34. num. 6. & deciſ. 55. num. 6. poſt Cenc.
de Cenſ.

Quod Carolus de tempore d. obligationis poſſideret
bona controuerſa, & quod hæc eadem bona nunc poſſi-
deantur à Pantaleone iuſtificatur ex altero Inſtrumen-
to, in quo Carolus bona prædicta aſſignauit Pantaleo-
no, vt in Summ. num. 7. iuncta etiam † ſubſtentatione 4
litis, quæ omnia plenè probant ſecundum extremum,
Rot. *deciſ. 19. nu. 2. deciſ. 20. nu. 2. & deciſ. 202. n. 1.* poſt
Statil. *de Salu.*

Nec obſtant exceptiones pro parte Pantaleonis allega-
tæ & primò non releuat defectus iuriſdictionis ex eo de-
ductus, quod D. Lucianus fuerit admiſſus ad cauſam
verten. inter Carolum, & Pantaleonem in ſtatu, & ter-
minis, in quibus reperiebatur, quæ quidem cauſa fuerat
antea terminata per tranſactionem initam inter eoſdem
Carolum, & Pantaleonem, & propterea idem Lucia-
nus non poſſit nunc audiri in Rota ſine noua Commiſ-
ſione, cum tranſactio non † ſolum extinguat litem tali- 5
ter, quod non dicatur habere ampliùs ſtatum, Mohed.
deciſ. 3. de tranſact Rota coram Greg. XV. *deciſ. 354 n. 7.*
ad med. ſed etiam adimat † Iuriſdictionem à Iudice, Bald. 6
in rubr. de tranſact. num. 7. in decret. Rota apud Thom de
Than *deciſ. 5. incip. nam tranſactio.* Etenim obiectum
viſum fuit ceſſare ex facto, quia tranſactio non habuit ef-
fectum, ex quo cauſa fuit poſtea proſequuta in Rota, vt
patet ex deciſione emanata de anno 1628. 28. Iunij coram
Eminentiſſimo Cardinali Virili.

Minùs obſtat, quod Creditum cum hypotheca
fuerit extinctum per dotationem factam à Morellis
præuia conſignatione Cenſuum, & bonorum ſtabi-
lium, vt ex Inſtrumento, quod datur in Summario
Pantaleonis num. 2. Præmiſſo enim quod de exiſten-
tia dd. Cenſuum non conſtat cum in Inſtrumento aſſi-
gnationis non enuncietur, de quo tempore fuerint im-
poſiti, & à quo Notario fuerint rogati, & ſic † potius 7
ſimulati, quàm veri præſumuntur. Placuit DD. reſ-
ponſio data per Informantes pro D Luciano ſcilicet d.
aſſignationem non fuiſſe legitimè factam † cum in 8
ea non interuenerit perſona legitima, ſcilicèt Epiſ-
copus, vel Rector Cappellæ, de cuius intereſſe age-
batur, ſed illam fuiſſe factam fratribus, in quorum
Eccleſia fuit fundatum Altare, & ſic illa non po-
teſt ſuffragari, Bart. *in l. Theopompus, num. 4. ff. de dot.*
præleg. & in l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. obligat. & conſ.
154. nu 8. lib. 1.

Nec releuat, quod Rectores anteceſſores nunquàm

d. aſſignationem inpugnauerint, quia eorum negligentia
9 † nec Eccleſiæ, nec Succeſſori in beneficio potuit præiu-
dicare, *cap. Epiſcopi, & ibi* DD. *de reb. Eccl. non alien, cap. 2. de præcar.* Abb. *in cap. accepimus num. 5. de ætat, & qualit.*

Denique non obſtat, quod idem Lucianus poſſideat
prædium ei venditum à Carolo, quod quidem cum eſſet
prius hypothecatum ad fauorem Pantaleonis, poſſit
nunc in Iudicio reconuentionis ab eo vendicari, & pro-
10 pterea, † vt circuitus euitetur, veniat ei deneganda
Immiſſio, fuit enim reſponſum, quod cum ipſe non ha-
buerit prędium in hanc cauſam, ſed nomine proprio vti
perſona priuata, & antequam eſſe Rector Cappellæ, non
11 poteſt hodie in hoc Iudicio Saluiani reconueniri, † dum
non agit nomine proprio, ſed tanquam Rector Capellæ,
& ex neceſſitate officij Rectoris, Butr. *in cap. cum olim n. 7. de teſt.* Socc. *in cap. ex literis, num. 27. verſ. & prædicta proceduat. de mut. petit.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Ordinarius licèt habeat intentionem fundatam ſuper iure conferendi beneficia exiſtentia intra fines ſuæ Diocæſis, tamen quando d. iuri dicatur derogatum. Et aliqua circa enunciatiuas, & ſcripturas.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio perſonalis non extenditur ad realem.*
2 *Genus quamlibet ſpeciem ſub ſe contentam, amplectitur.*
3 *Expreſſum eodem modo dicitur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum.*
4 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ, quando probent.*
5 *Beneficia præſumuntur dotata de bonis proprijs eiuſdem Eccleſiæ.*
6 *Datum cenſetur ab eo, qui tenebatur dare.*
7 *Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui iam fundauit intentionem ſuam.*
8 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ aptæ ſunt ad probandam famam, & ex fama dominium.*
9 *Enunciatiuæ, quando ſunt contrariæ, ad inuicem ſe eliduntur, & obſcurantur.*
10 *Fama vna deſtituit aliam.*
11 *Scripturæ, quando ſunt diuerſæ fidem ad inuicem ſibi derogant.*
Et hoc procedit, ſiue ab vno, ſiue à pluribus producantur, num. 11.
12 *Scripturæ plures, quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuiquè ſtatur in ſuis terminis.*
13 *Conſtitutiones poſteriores derogant prioribus.*
14 *Obſeruantia, quando in aliquo caſu allegatur, in illo ſpecialiter eſt probanda.*

DECISIO CCV.

DOMINI iàm reſoluta ſub die 2. Iunij 1631. * & 26. Nouembris 1632. * confirmarunt ex eiſdem rationibus, & fondamentis, reſpectiuè ad vtramquè partem, exemptionis ſcilicet, & dotationis, de beneficijs, & bonis ad Collegiatam ſpectantibus. Quibus non obſtant, quæ hodiè in contrarium fuerunt replicata

Non enim releuant, quæ ad limitandam ampliſſimam exemptionem tàm reſpectu perſonatum, quàm bonorum, officiorum, & beneficiorum ponderata fuerunt. Quia cùm ſint eadem deducta in anteriori diſputatione, ex reſponſionibus deciſionum fuit illis ſatisfactum. Nec vim facit, quòd in vtriuſquè literis tam Cle-
mentis VII. quàm Sixti V. non fuerit facta mentio de
Cameraria, ſed de Camerario itaut de perſonali † exem- 1
ptione, ſcilicet Camerarij non ſit facienda extenſio ad
realem, nempè Camerariam, *cap. per exemptionem, §. verùm, de priuil. in 6. vbi* Gemin. & Franc. Rota *deciſ. 556. num. 6. par. 1. recent.* Quia exceptio benè procederet, niſi aliundè Cameraria probaretur exempta, ſed in ampliſſima exemptione legitur compræhenſa, ergo facillimè euitatur obiectum. Nam & Clemens, & Sixtus exemerunt Monaſterium, Eccleſiam, Dignitates, Officia, Canonicales portiones, ac beneficia, perſonas, & loca ab omni iuriſdictione, dominio, & ſuperioritate, omninò, totaliter, & perpetuo, vt in ſecunda deciſione cauſæ, *verſ. Quia verba ampliſſima*, fuit ponderatum. Vnde ſiuè Cameraria ſit dignitas, ſiuè beneficium, ſiuè officium, curſus ſiue beneficium collatiuum, & perpe-
tuum, ſiuè manuale, ſemper in verbis legitur comprehen-
ſa Cameraria. Quia † genus, quamlibet ſpeciem ſub ſe 2
contentam amplectitur, & eodem modo dicitur expreſ-
ſum id quod verbis † generalibus exprimitur, ac ſi ſpecia- 3
liter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum, *Bart. in l. in principio, ff. de vulgar.* Ripa poſt Iaſ. *ibidem num. 49. 67. & 75.* latiſſimè Menoch. *conſ. 287. num. 7. & ſeqq.* declarans, & comprobans hanc concluſionem.

Similiter nequè obſtant, quæ de nouo adducuntur ad
reprobandam ſecundam partem deciſionis ex eo, quòd
Cameraria fuerit dotata de bonis ad Ordinarium, non
autem ad Collegiatam ſpectantibus. Et probari diceba-
tur, quia Eccleſiæ de Magallon. & Borata ſuberant Epi-
ſcopo, prout enuntiantur in literis Eugenij III. ſub data
menſis Auguſti 1147. Adriani IV. menſe Iunij 1158. Ale-
xandri III. menſe Februarij 1171. quæ enunciatiuæ † an- 4
tiquiſſimæ ſolent probare, quando ſunt ipſius Papæ per
verba, *duximus exprimenda vocabulis*, vt *in Theatina Iuriſdictionis*, & alijs in ſecunda deciſione allegatis pro Collegiata, ad probandum ſimile dominium Collegiatæ.

Quia deciſio ſecunda fundat ſe principaliter in diſpoſi-
tione iuris, quòd in Collegiaris beneficia † præſumun- 5
tur dotata de bonis proprijs eiuſdem Eccleſiæ, Abb. *in cap. cùm Eccleſia Vulterana, num. 8. de elect.* Put. *deciſ. 314. num. 3. lib. 2. in nou.* Caputaq. *deciſ. 226. part. 2.* Selua *de benefic. quæſt. 22. num. 13. part. 2.* Et eò magis, cùm agatur de erectione officij, aut beneficij pro veſtiario Canonicorum, pro quorum indigentijs Collegiata, non
autem Eccleſia Cathedralis tenetur prouidere, & tunc
datum † cenſeatur ab eo, qui tenebatur dare, Alciat. 6
de præſump. reg. 1. præſump. 50. num. 1. Surd *de aliment. tit. 6. quæſt. vlt. num. 11.* Si igitur prætendatur dotatio de
bonis, non pertinentibus ad Collegiatam, huiuſmo-
di probatio debet eſſe plena, † & concludens contra 7
eum, qui iam fundauit intentionem ſuam, Ægid. *deciſ. 56.* Rota *deciſ. 628. num. 3. par. 1. diuerſ.* Seraph. *deciſ. 332. num. 2.* Gavl. *lib. 2. obſeru. 13. num. 5.* Sed talis non affertur, quia Bullæ Eugenij, Adriani, & Alexandri non ſunt productæ, & adhuc ſi productæ eſſent, non releuarent, ex quo pro Collegiata dantur indulta eiuſdem Alexandri de eodem anno 1171. menſis Aprilis & 1179. eiuſdem menſis, in quibus contrariùm enuncia-
tur, nempè Eccleſias de Magallon, & de Borata eſſe de
dominio Collegiatæ. Vndè quàmuis † antiquiſſimæ 8
aptæ ſint ad probandam famam, & ex fama dominium, Caſſad. *deciſ. 2. num. 2. de probat. & deciſ. 432. num. 1.*
par. 1. recent. attamen quando ſunt contrariæ, † ad in- 9
uicem eliduntur, & obſcurantur, itaut † vna fama de- 10
ſtituat aliam, Bart. *in l. ſi poteſt, num. 23. ff. de acquir. hæred.* Dec. *in cap. 1. num 2. de appell* Rota *deciſ. 160. num 12. part. 1. recent.* Et quando ſcripturæ ſunt diuer-
ſæ, † fidem eodem modo ſibi ad inuicem derogant, *l. ſcri-* 11
pturæ, C. de fid. inſtrum. Alex. *conſ. 70 num 5. lib. 1.* Bero. *conſ. 1. numer. 36. vol 2.* Surd. *conſ. 141. numer. 4. lib. 1.* idem affirmans ſiuè ab vno, ſiuè à pluribus producantur.

Et nihilominùs, quia indulta Alexandri, producta
per Collegiatam, ſunt compatibilia cùm Bullis Eugenij,
Adriani, & eiuſdem Alexandri, † adhuc cuiquè ſtatur in 12
ſuis terminis, & pro maiori probatione Collegiatæ deſeruire poſſunt, Salic. *in d. l. ſcripturæ, num 4. C. de fide inſtrum.* Surd. *d. conſ. 141. num. 5.* Et alijs omiſſis, compatibilitas ſatis colligitur ex eo, quòd Eccleſia Cæſarau-

guſtana potuit recipi ſub protectione B. Petris, cum vniuerſis ſuis, & Eccleſiarum ſuæ Diœceſis bonis, & tamen ex alia ſubſequenti exemptione ſuſcipi etiam potuit Collegiata B. Mariæ de Pilar, cum omnibus ſuis bonis ſub protectione B. Petri. Et prout indulta Alexandri III. tamquàm poſteriora datæ, tàm eiuſdem anni 1171. quàm
13 ex alio de anno 1179. hanc de iure † recipiunt interpretationem, vt prioribus derogatum fuerit, *l. vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pact. l. pacta nouiſſima. C. eod. tit. de pact. l. cùm plures, §. locator horrei, ff. locati*, Surd. *conſ.* 145 *num.* 24. *vol.* 1.

Demùm non obſtat obſeruantia ex collationibus, quæ dantur in Summatijs Pauli. Quia deciſio ſecunda remouet obiectum, diſtinguendo, quòd aut agitur de collationibus aliorum beneficiorum, & obſeruantia ſuffragari non poteſt, quia debet probari in ſpecie de Cameraria,
14 † non autem de alijs in genere, Surd. *conſ.* 354. *num.* 26. cum alijs, in eadem deciſione allegatis. Aut reſpiciunt eamdem Camerariam, & ex illis duæ ſunt remotiſſimæ, & non effectuatæ, altera verò non ſufficit, & vlteriùs fuit ſublata per exemptionem Sixti V. Quæ propterea deſeruire non poteſt ad comprobandam dotationem factam ab ipſo Archiepiſcopo, quàmuis non euenerit caſus nouæ collationis poſt conceſſam exemptionem, ex quo ante illam ius Ordinarijs probatum non erat.

Et ita, &c.

* Prima eſt deciſio 43. ſupra in hac eadem parte.
* Secunda eſt deciſio 157. pariter ſupra.

R. P. D. MERLINO.

Bononien Succeſſionis.

Die Veneris 13. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Limitatio poſita in fine Statut. Bononien lib. 4. de ſucceſs. ab inteſt. aſcend. & coll. ad quid ſit referenda declaratur, & plura circa hanc materiam adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Fratres, & ſorores vocantur æqualiter, cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum.*
2 *Monterent. interpretatio ad Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. in verb. exceptis, vti contraria regulis iuris, & multùm iniqua, & ineptè reſpuitur.*
3 *Clauſula in fine poſita refertur ad omnia, & ſingula antecedentia.*
4 *Relatio debet fieri ad omnia, quando aliqua clauſula eſt poſita in fine diſpoſitionis, etiam, quod ſint diuerſa capitula, & præſertim, quando militat eadem ratio. num. 5.*
6 *Frater vtrinquè coniunctus participat, de vtraquè coniunctione, & num. 7.*
8 *Diſpoſitum in ſimplici habet etiam locum in mixto, data maioritate, vel identitate rationis.*
9 *In Statuto, mixtum continetur in diſpoſitione de ſimplici, dum mens ſtatuentium, & ratio adaptatur. num. 13.*
10 *Qualitas adiecta, & mixta tollit ius, & vim ſimplicis, niſi ſit incompatibilis, & contraria ipſi ſimplici.*
11 *Vinculum paternum circa ſucceſſionem non contradicit vinculo materno, ſed potentiùs, & efficaciùs illud reddit.*
12 *Mixtum aſſumit, quod vtiliùs ſibi, & fauorabiliùs eſt in altero ex ſimplicibus.*
14 *Funiculus duplex arctius ligat, & magis debet operari.*
15 *Soror coniuncta ex vno latere, quod ſit melioris conditionis, quàm vtrinquè coniuncta, tollerari non poteſt, & irrationabile eſt. num. 23. & num. 27.*
16 *Statuta debent reduci ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt iniquitatem non contineant.*
17 *Dictionis, vel, propriam eſt ampliare orationem.*
18 *Statutum, quando dubium eſt, tunc pro illius interpretatione recurrendum eſt ad ius commune.*
19 *Sorores æqualiter ſuccedunt cum fratribus, in hæreditate fratrum defunctorum.*
20 *Soror vterina habetur quaſi pro extranea.*
21 *Soror vtriaquè coniuncta eſt de agnatione, & quamdiù ipſa viuit dicitur paternam agnationem retinere.*
22 *Statutum excluſiuum fœminarum totum eſt poſitum in motiuo conſeruandæ agnationis.*
24 *Differentia inter maſculos, & fœminas circa ſucceſſionem, eſt de iure communi ſublata.*
25 *Statutum excluſiuum fœminarum anxiè ſolum inſiſtit in conſeruatione familiæ, maſculorum reſpectu bonorum paternorum.*
26 *Caſtren. in auth. itaquè. C. comm. de legat. & alij declarantur.*
28 *Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. &c. qualiter intelligatur.*
29 *Statutum non debet eſſe mancum.*
30 *Alex. opinio in conſ. 144. num. 12. lib. 6. vti captioſa exploditur.*
31 *Superfluum, quando aliquid non dicatur.*
32 *Renunciatio, quid ſufficit, vt contineat.*
33 *Renunciationes ſunt ſtrictiſſimè interpretandæ.*
34 *Renunciatur faciliùs ſpei futuræ, quam iuri quæſito.*
35 *Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum.*

DECISIO CCVI.

NON ambigebatur; quin attento Iure communi D. Blanca admittenda eſſet ad quintam partem hæreditatis Georgij fratris defuncti ab inteſtato reſpectu bonorum Pellegrinæ matris, iuxta diſpoſitionem *auth. defuncto. verſ. ſed ſi cum parentibus, C. ad Senat. Conſ. Tertullian.* vbi fratres, & sororores † vocantur æqualiter cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum: Sed diſ- 1
ficultatem faceſſere videbatur *Statutum Bononiæ lib. 4. tit. de ſuceſſion. ab inteſt. aſcendent. & callateral.* in *§. dicti verò.* Vbi circa ſucceſſionem tranſuerſalium ab inteſtato decedentium ſic ſancitum eſt. *Dicti vero fratres mares ex vtroquè parente, vel ex patre tantum coniuncti filijq; maſculi eorum, ſeù alter ex eis præferantur ſororibus defunctæ perſonæ etiam vtrinquè coniuncti, eorumque liberis etiam maſculis, ac filiabus fratrum maſculorum, & earum liberis, etiam maſculis, & etiam fratribus, & ſororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis etiam maſculis, Exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt ſupra à matre, vel coniuncta perſona, per matrem dd. ſororum, vel vterinorum, in quibus talibus ius commune ſeruetur, &c.* Et Monterentius Gloſſator ibi, verb. *Exceptis*, interpretatus eſt exceptionem illam non eſſe referendam ad principalem diſpoſitionem, & ad regulam generalem poſitam, quod à fratribus excludantur ſorores, ſed referendam eſſe ad ampliationem immediatè poſitam circa vterinos; itaut ſit ſenſus Statuti ſorores vterinas æqualiter admitti, cum fratribus ad ſucceſſionem alterius fratris in bonis maternis, non autem ſororem vtrinquè coniunctam, qualis eſt D. Blanca.

Verùm hanc interpretationem Gloſſatoris, † vti 2
contrariam regulis Iuris, & multùm iniquam, & ineptam reſpuit Rota ſub die 10. Ianuarij præteriti coram me,* & hodie per omnes DD. diligenter examinato dicto Statuto, nedum in hac cauſa, ſed & in alia Bononien Dotis coram R. P. D. meo Dunozet, Iterùm Rota reſpuit d. interpretationem Monterentij, & cenſuit D. Blancam admittendam eſſe, & ſtandum in deciſis. Agitur enim de ſuccedendo fratri in bonis maternis, & ſic exceptio illa Statuti intrat, itaut ſeruanda ſit diſpoſitio iuris communis, quàmuis D. Blanca non ſit vterina tantũ, ſed vtrinq; coniuncta, & regula eſt, quod clauſula
† in fine Statuti poſita referri debet ad omnia, ſingula ſin- 3
guli referendo, *gloſ. fin. in l. negotium, C. de negoc. geſt. & in*

l. fin. in verb. Vniuerſitotis C. de fidcicom. Dec. *conſ.* 186.
num. 4. *& conſ.* 384. *nu.* 6. *verſ. illud verò grauamen*, Ri-
min. Iun. *conſ.* 31. *num.* 99. Surd *conſ.* 379. *num.* 1. vbi
4 quod relatio † debet fieri ad omnia, etiam, quando ſunt
plura capitula inter ſe diſtincta, & *conſ.* 565. *num.* 17.
& ſeqq. qui loquitur ſuper Statuto Bononiæ; Vnde li-
mitatio Statuti non eſt reſtringenda ad ſolas ſorores vte-
rinas, immediatè ante limitationem poſitas, ſed eſt re-
feren. ad omnes ſorores, de quibus in principali diſpoſi-
tione fit mentio præſertim, cum eadem militet ratio,
5 † immò maior in vtrinquè coniunctis, quam militet in
ſororibus vterinis dumtaxat, quo caſu relatio fit ad om-
nia antecedentia, *l. fin. ff. de reb. dub. l. ſi tibi purè. ff.
de leg.* 1. Crauett. *conſ.* 149. *num.* 8. *& conſ.* 155. *num.* 10.
Menoch. *conſ.* 334 *num.* 17. Rim. Iun. *conſ.* 567. *num.* 66.
& in alia deciſione latiùs fuit firmatum.
Prætereà D. Blanca verè dici poteſt, & debet ſoror
vterina Georgij, cum ambo ex D. Pellegrinæ vtero nati
ſint, nequè hanc vterinitatis qualitatem diceſi eſt ſuiſſe
ſublatam, vel diminutam, eò, quod agnoſcant in com-
munem patrem D. Vlixem, hinc enim fit, quod ſint
vtrinquè coniuncti, non autem quod alterum vinculum
ſcilicet maternum fuerit diſſolutum, vel debilitatum,
6 & qui † vtrinquè coniunctus eſt participat de vtraque
7 coniunctione, & ſic vterinus æque dicendus † eſt, ac
conſanguineus, vt benè per Caſtrenſ *in auth. itaque. nu.*
2. *in fin. c. comun. de ſucceſſ.* & data maioritate, vel iden-
8 titate rationis, quod eſt † diſpoſitum in ſimplici locum
etiam habet in mixto, Alex. *in l. ſi extraneus, in fin. ff.
de cond. ob cauſ.* Bolognett. *in l.* 2. *nu.* 51 *& ſeqq. & num.*
72. *& ibidem* Alciat. *nu.* 10. Galliaul *num.* 20. *ff. de verb.
ſignif.* Sapia *in repet. l. ſi mancipat. num.* 69. *C. de collat.*
Surd. *conſ.* 33. *num.* 29 *& conſ.* 315. *num.* 58 *& fuit di-
ctum in Romana domus, ſeù retractas* 26. *Februarij* 1590
coram Penia, & in rec. deciſ. 385. *num.* 4. *par.* 2. & in
terminis huius Statuti Bonon. quod mixtum continea-
9 tur in diſpoſitione de † ſimplici, dum mens ſtatuen-
tium, & ratio veriſimilis adaptari poteſt dixit Alex. *conſ.*
144. *num.* 9 *lib.* 6. *& conſ.* 141. *num.* 13. *lib* 7. Rota Bo-
non. *deciſ.* 99. *num.* 13. *&* 18. Nec qualitas adiecta, &
10 mixta tollit ius, † & vim ſimplicis, niſi ſit incompati-
bilis, & contraria ipſi ſimplici, itaut illam omninò de-
ſtruat, & elidat, *l.* 1. *§. interdictorum, ff. de interd. l. in
tribus. ff de ruſtic. l. Titiæ Textores, §.* 1. *ff. de leg.* 1. &
dictos textus ponderando appoſitè docet Bolognett. *in d.
l.* 2 *num.* 46. *&* 54 *&* 65 Alciat. *ſub num.* 23. *ff. de verb.*
11 *oblig.* quod non contingit in caſu preſenti, in † quo
vinculum paternum, non contradicit vinculo materno,
nec illud eneruat, ſed potentius, & efficacius reddit,
ſuntque duo ſimplicia potiùs ſimul iuncta non repugnan-
tia, quàm nouam ſpeciem mixti ſimplicium deſtructi-
uam conſtituentia, iuxtà tradita per Bolognet. *d. l.* 2. *nu.*
51. *&* 55. *ff. de verb. oblig* Et quatenùs noua ſpecies mix-
12 ti diceretur, attamen huiuſmodi mixtum † aſſumit,
quod vtilius ſibi, & fauorabilius eſt in altero ex ſimplici-
bus, vt inquit Anchar. *conſ.* 70. *num.* 1. *verſ. pro cuius
euidentia*, Tiraq. *de retract lignag. §.* 30. *gloſ.* 1. *num.* 30.
Barboſ. *in l. quia tale.* 14. *num.* 50. *ff. ſolut. matr.* Modern.
Mantuan. *controu. forenſ. cap.* 4. *num.* 62. dumq; æqui-
13 tas, aut mens † ſtatuentium ſuggerit, continetur ſub
diſpoſitione de ſimplici, vt benè per Angel. *conſ.* 257.
num. 1. Alciat. *in d. l.* 2. *num.* 34. *&* 35. *ff. de verb. oblig.*
vnde, ſi informantes pro D. Co. Alexandto admittunt in
bonis maternis ſtatutum deferre ſucceſſionem æqualiter
ſororibus vterinis ſimpliciter, ergo debent etiam idem ad-
mittere in ſororibus vtrinquè coniunctis, quæ vtrinquè
coniunctio eſt quoddam mixtum, ex iiſdem parentibus
compoſitum.
Identitas autem, imò maioritas rationis in hoc caſu
patens eſt, quia ſi ſoror vterina tantùm, & ſic per vnum
vinculum coniūcta Georgio, idem ſucceſſiſſet cum fratri-
bus, multo magis ſuccedere debet Blanca, quæ, & vteri-
14 na eſt, & conſanguinea, & † duplex ſuniculus arctius li-
gat, & magis debet operari, *cap.* 1. *de tregua, & pace,
l. ſi non ſex, ff. de hæred inſtit. l. penult. §. ſi verò, C. de
adopt. auth. itaque C. commun. de ſucceſſ §. affinitatis in-
ſtit. de nupt.* nec tolerari poſſet illud iniquum, quod con-
15 iuncta † ex latere materno tantùm, melioris eſſet con-
ditionis, & ſic ſucceſſura, quam quæ coniuncta eſt ex
16 latere materno, & paterno; Statuta † autem reduci
debent ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt iniquitatem non
contineant.
In qua ſententia eò libentiùs permanſerunt DD. per-
penſis, & ſtructura verborum, in alia deciſione exami-
nata, & epitome, ſeù ſummario, quod eidem Statu-
to præpoſitum fuit, vbi illa limitatio, *exceptis*, non con-
tinuatiuè cum immediata ampliatione connectitur, ſed
ſeparatim per modum nouæ orationis poſita eſt, vt ſic in-
dicaretur, quod per illam limitabatur principalis diſpo-
ſitio, & regula Statuti, non autem immediata ampliatio.
Et ponderatis etiam poſtremis verbis Statuti, ibi, *A
matre, vel coniuncta perſona per matrem dd. ſororum,
vel vter norum.* Ex quibus infertur, quod ſi hæc limita-
tio Statuti ſolutum reſpiceret fauorem ſororum vterina-
rum, ſat fuiſſet dicere, *vterinarum*, at dum dixit, *Di-
ctarum ſororum, vel vterinarum*, benè aſſequimur Sta-
tutum intellexiſſe, & de ſororibus vtrinq; coniunctis, &
de vterinis tantùm, attenta præſertim dictione † illa 17
vel, cuius proprium eſt ampliare orationem, Cra-
uett. *conſ.* 326. *num.* 2. Rota *coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ.* 21. *num.* 2. *& in recent. deciſ.* 69. *nu.* 5. *par.* 1.
Et quatenùs Statutum eſſet † dubium, pro illius in- 18
terpretatione recurrendum eſt ad ius commune, quo in-
ſpecto D. Blanca æquè ſuccedit Georgio, † vt alij fra- 19
tres, quod eò magis dicendum eſt, quia Statutum in hoc
caſu mandat ſeruari ius commune, ita Bolognin. *conſ.* 69.
num. 18. Maluaſ. *conſ.* 51. *nu.* 3 *verſ. ſed etiam*, La-
derch. *conſ.* 54. *nu.* 7 *verſ. quartus eſt caſus*, Rota *in
Bonon. ſucceſſionis* 19. *Nouembris* 1627. *coram R. P. D.
meo Durano.*
Non obſtat diuerſitas illa rationis inter ſorores vteri-
nas tantum, & vtrinquè coniunctas conſiderata pro D.
Co. Alexandro, quod ſcilicet † vterina habeatur quaſi 20
pro extranea, Bald *conſ.* 30. *nu.* 4. *lib.* 1. Soccin Sen. *conſ.*
24. *num.* 9. *lib.* 2. Laderch. *conſ.* 54. *num.* 7. *§. quartus eſt
caſus verſ. vterinus autem.* Vtrinquè verò coniuncta ſit
de agnatione, & † quamdiù ipſa viuit dicatur pater- 21
nam agnationem retinere, *l. pronunciatio, ff. de verb.
ſignif. cum concord.* & Statutum excluſiuum fœmina-
rum † totum ſit poſitum in motiuo conſeruandæ agna- 22
tionis, ex traditis per Menoch. *conſ.* 6. *nu.* 11. *& conſ.* 95.
nu. 60. Rot *deciſ.* 461. *nu.* 5. *part.* 2. *recent. cum alijs.*
Quoniam hæc conſideratio magis iniquam facit inter-
pretationem Monterentij Gloſſatoris, irrationabile † 23
enim eſt, & abſonum, quod fratri in bonis maternis ſucce-
dat vterina tantùm, quæ eſt veluti extranea, & ſoror,
quæ eſt vterina, & conſanguinea excludatur, & ſic potio-
ris conditionis ſit extranea, quàm agnata.
Verùm obſeruandum eſt, quod Statutum, dum in re-
gula, & in principali diſpoſitione excludit ſorores extan-
tibus fratribus, innititur quidem fauore agnationis, quæ
per maſculos conſeruatur, ſed eiuſdem Statuti limitatio
circa bona materna in quibus mandat ſeruari ius com-
mune non conſiderat agnationis conſeruationem, Ius
enim commune reſpicit † ſolum æqualitatem in vtro- 24
què ſexu, & veluti piaculum, ac naturæ reputat accuſa-
tionem, differentiam conſtituere inter maſculos, & fœ-
minas, *l. maximum vitium. C. de lib. præter. l. lege* 12. *ta-
bul. C. de legit. hæred.* Vnde ratio limitationis Statuti to-
ta poſita eſt, non in agnatione, ſed in quadam, æquitate,
& congruentia, vt bona, quæ à fœmina ſcilicet à matre
deriuarunt, ad fœminas etiam, & ſic ſorores, æque, ac
ad maſculos deferantur, Statutumque anxiè inſiſtit † 25
ſolùm in conſeruatione familiæ maſculorum reſpectu
bonorum, qu à parentibus maſculis prouenerunt, *arg.
l. ſi vnus, §. pactus, ff. de pact.* Alex. *conſ* 85 *num.* 17.
& ſeq. lib. 4. Soccin. Iun. *conſ.* 23. *n.* 52. *lib.* 1 Surd. *deciſ.*
9. *n.* 9. *& ſeqq* quæ congruentia, & æquitas militat magis
in ſororibus vtrinq; coniunctis, quàm in vterinis tantum.
Ex quibus ceſſat etiam motiuum † deductum ex Ca- 26
ſtrenſ. *in auth. itaque. C communia de ſucceſſ.* Ruin. *conſ.*
20. *num.* 8. *lib.* 3 *& alijs*, quaſi quod Statutum voluerit
canonizare illorum doctrinam. Quia non procedit ſtan-
te hoc Statuto, ex cuius contextu, verbis, & ratione ſu-
pra ponderatis, apparet admiſiſſe ſorores, nedum vteri-
nas, ſed & conſanguineas, in ſucceſſione fratris reſpectu
bonorum maternorum; & iniquitas ab eodem Caſtrenſ.
& alijs conſiderata, intollerabilis eſſet ſi admitteremus
† vterinam, & excluderemus illam, quæ inſimul vte- 27
rina eſt, & conſanguinea, vt in alia deciſione fuit ponde-
ratum,

ratum, & Caſtrenſ. & alij loquuntur, quando agi-
tur de ſuccedendo matri, hic verò agitur de ſuccedendo
fratri, licet in bonis maternis, & inter hos caſus eſt ma-
gnum diſcrimen.

28 Minùs verò obſtat, quod Statutum † hoc intelligatur
de bonis, quæ à matre dotante, non autem ex ſucceſ-
ſione, & titulo hæreditario peruenerint ad filium, quem-
admodùm ſuper hoc Statuto Bonon. conſuluit Alex. *in
conſ. 144. num. 12. lib. 6.* Quoniam, hac data interpræta-
29 tione, mancum † eſſet Statutum, & prouideret ſolùm
ſucceſſioni filiarum, quibus mater conſtituiſſet dotem,
non autem ſucceſſioni maſculorum, quibus dos non aſ-
30 ſignatur, & ideo communiter reprobatur dicta opinio †
Alexandri, & vti captioſa exploditur ab *Addent. bus ibi,
in verb. exceptis, & à Monterentio ſub litera*, H, La-
derch. *conſ. 34. num. 7. verſ. quartus eſt caſus*, à Rot. Bon.
ſuper Stat. Bonon. *deciſ. 84. n. 3. & ſeqq.* ſed meliùs, &
latiùs à Rota *in Bonon. ſucceſſionis 19. Nouemb. 1627. co-
ram R. P. D. meo Durano*.

Nec obſtat renunciatio totiès ab informan. pro D. Co.
Alexandro obiecta, quia in hoc deciſio R. P. D. mei Du-
31 nozetti benè ſatisfacit, & ſuperfluitatis † euitandæ argu-
mentum, eſt frigidum, vt per Alciat. *in l. 3. num. 3. ff.
de leg. 1.* Peregr. *de fideic. art. 14. num. 21.* Surd. *conſ. 325.
nu. 14.* & ſat eſt quod renunciatio aliquid plus contineat,
32 vel magis declaret, † vel nouum vinculum iniungat,
quam quod in Statuto fuit diſpoſitum, iuxta notata per
Eugen. *conſ. 88 num. 110. & 111. lib. 1.* & per Rotam
in Bonon. *de Armis 18. Aprilis 1622. coram me*, & re-
33 nunciationes ſunt † ſtrictiſſimè intelligendæ. Illudquè
motiuum multùm vrgens viſum fuit, quod D. Blanca
renunciauit expreſsè ſucceſſioni Franciſci, & Alexandri
fratrum viuentium; De hæreditate verò iam delata
Georgij non meminit, ſignum quod Blanca voluit retine-
re hanc ſucceſſionem Georgij iam ſolidatam, eò quod faci-
34 liùs renunciatur † ſpei futuræ, quàm iuri iam quæſito,
totoque Cœlo diſtat obuiare principio acquiſitionis, me-
diante renunciatione hæreditatis deferendæ, & renuncia-
re hæreditati delatæ, in quo cadit abdicatio iuris quæſiti,
Bald. *in l. illud. n. 11. C. de ſacroſ. eccleſ.* & plenè fuit di-
ctum *in Signina Caſtrorum 22. Ianuarij 1622. coram bo. me.
Remboldo, & 13. Nouembris 1630. & 14. Februarij 1631.
coram Reuerendiſs. D. meo Decano*.

Exceſſus demum obiectus contra ſententiam, eò, quod
ſolùm Co. Alexander fuerit condemnatus, ad hanc quar-
tam partem, aſſignatam D. Blancæ, & non Marchio
Franciſcus frater, non releuat, quia Marchio Franciſcus
ſolum fuit inſtitutus hæres in legitima à Co. Vlixe mari-
to D. Pellegrinæ; Co verò Alexander fuit hæres vniuer-
ſalis, at ſi Comes Vlixes erat debitor dotis eiuſdem Pelle-
grinæ ad fauorem Georgij pro eius rata, ideo huiuſmodi
totum debitum ſpectabat ad eundem Co. Alexandrum
tanquam hæredem in totum Co. Vlixis patris, legitima
35 † enim debita D. Marchioni Franciſco filio non erat quo-
ta hæreditatis Co. Vlixis; ſed bonorum, *l. Papinianus,
§. quarta, ff. de inoff. teſtam. l. cum quæritur, l. ſcimus,
§. repletionem, C. eodem*, Afflict. *deciſ. 382. num. 2.* Rot.
coram bo. me. Cardinali Caualer. *deciſ. 325. num. 2. cum
alijs*. Siq. Marchio Franciſcus pro ſua legitima plus de-
traxit, quam ei deberetur, attenta hac portione, debita
D. Blancæ, ipſe Co. Alexander experiatur iura ſua pro
repetitione indebiti.

Et ita vtraquè parte informante DD. ſteterunt in de-
ciſis.

☞ * Eſt deciſio 167. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Narnien. Iuriſpatronatus.

Die Veneris 13. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Gratiam, quando dicatur, quis iuſtificaſſe.
Iuſpatronatus, quando ſit tranſitorium ad quoſcunquè hæredes etiam extraneos.
Conſenſus Ordinarij in donatione Iuriſpatronatus, quando requiratur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quod vacauerit per mortem alicuius, probatur ex eo, quod pars venit ex eadem vacationem.*

2 *Mors alicuius iuſtificatur ex fide Parrochi.*

3 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*

4 *Iuſpatronatus tranſit cum Vniuerſitate bonorum, pro rata hæreditaria.*

5 *Sub donatione omnium bonorum non veniunt ea, quæ ſunt ſubiecta fideicommiſſo. vide num. 6.*

7 *Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum eſt tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam extraneos. & num. 8. vbi de dictione, in perpetuum.*

9 *Donatarius vniuerſalis eſt loco hæredis.*

10 *Agnationis contemplatio excluditur, quando fœminæ ſunt vocatæ.*

11 *Clauſulæ, necnon quæcunquè iura, & omnia bona, in donatione appoſitæ intelligantur de ſimilibus rebus eiuſdem naturæ.*

12 *Donatio facta per verba prægnantiſſima, tunc per generalitatem verborum in ea, etiam compræhenditur iuſpatronatus.*

13 *Dictio, qualitercumquè, compræhendit, omnia, vltra expreſſa.*

14 *Iuſpatronatus donari non poteſt ſine conſenſu Ordinarii.*

15 *Sed hoc procedit in particulari donatione, puta ex legato, vel fideicommiſſo particulari.*

16 *Iuſpatronatus, quando donatur, in vniuerſali donatione omnium bonorum, & iurium, non requiritur conſenſus Ordinarii.*

DECISIO CCVII.

VACANTE Cappellania, de qua agitur de Iurepatronatus hæredum q. Nicolai Arcæ fuit de ea à Sanctiſſimo prouiſus Dominicus Boncambius, vti præſentatus à Dionyſio Caſtellio pro medietate, Patrono, cum derogatione dicti Iuriſpatronatus pro altera medietate; Cumquè de eodem beneficio fuiſſet ab Ordinario inſtitutus Romulus Iacobutius ab hæredibus Victorię neptis dicti Nicolai fundatoris tanquàm aſſertis in totum Patronis, Dubitaui, an Gratia Dominici ſit iuſtificata, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Exiſtentia ſiquidem dicti Iuriſpatronatus probatur ex Inſtrumento fundationis, & dotationis, nec partes in hoc diſcordant.

Vacatio verò Cappellaniæ per obitum Iulij Coronæ vl-
timi poſſeſſoris probatur pariter ex eo † quod altera pars 1
venit ex eadem vacatione per obitum dicti Iulij, Ægid.
deciſ. 320. Seraphin. *deciſ. 144. n. 9.* Caual. *deciſ. 55. nu. 3.*
& iuſtificatur etiam † ex fide Parochi. Rot. *deciſ. 321. n. 3.* 2
deciſ. 621. n. 4. & deciſ. 700. n. 4 par. 1. recent.

Clericatus patet ex † literis patentibus Eminentiſſi- 3
mi Cardinalis Vicarij. Abb. *in c. niſi, num. 7. de probat.*
Rot. *deciſ. 16. de probat. in antiq. & deciſ. 523. num. 1. par.
2. recent.*

Valor per non exceſſum ducatorum 24. ſatis videtur iuſtificari ex fructibus ipſius beneficij prouenientibus ex ipſa dote adſcendente ſolùm ad ſummam ſcutorum 650. quæ iuxta mentem fundatoris fuit inueſtita in tot ſtabilibus, & cenſibus, quorum fructus non excedunt dictum valorem.

Pertinentia denique dicti Iuriſpatronatus ſpectantis pro medietate ad dictum Dionyſium, circa quam difficultas reſtringebatur, probatur, quandoquidem Nicolaus Arca, qui hoc beneficium fundari mandauit, hæredem inſtituit Talphinam eius ſororem, eique ſubſtituit Victoriam, & Poſthumiam eius ex illa neptes, quæ tamen cum prædeceſſerint, dictæ Talphinæ, dicta ſubſtitutio fuit caducata, & ſic bona Nicolai remanſerunt libera apud d. Talphinam, vt fuit firmatum in deciſione R. P. D. mei Pirouani ſub die 23. Iunij 1631. Cumquè d. Talphina donauerit omnia ſua bona præſentia, & futura, & quęcumquè iura, & actiones dd. Victoriæ, & Poſthumiæ eius filia-

filiabus, & dictus Dionyſius ſit hæres dictæ Poſthumiæ
ex perſona Catharinæ eius filiæ, benè ſequitur per dictam
donationem Iuſpatronatus tranſiſſe pro medietate in di-
4 ctum Dionyſium hæredem Poſthumiæ, quia † Iuſpatro-
natus tranſit cum Vniuerſitate bonorum pro rata hære-
ditaria. Lambert. de Iurepatr. par. 2. lib. 1. quæſt. 2. art.
24. num. 7. & 16. part. 3. lib. 2. quæſt. princip. artic. 5.
num. 5.

Non obſtat, quod tempore donationis adhuc viuerent
dd. Victoria, & Poſthumia, ad quarum fauorem d. Tal-
phina erat grauata reſtituere hæreditatem, & ſic in dicta
5 † donatione compræhendantur tantùm bona propria
ipſius Talphinæ, non autem illa Nicolai reſtitutioni
ſubiecta Peregr. de fideicomm. art. 6. num. 12 Seraphin.
deciſ. 693 num. 6. & deciſ. 969 num. 8. part. 1. recent. Ete-
nim obiectum iſtud iam fuit ſublatum in d. deciſione R.
P. D. mei Pirouani, in qua plenè fuit firmatum d. fidei-
commiſſum, quod prætendebatur adhuc extare ad fauo-
rem filiorum Victoriæ tanquàm in conditione poſitorum
non obſtare, reijciendo omnes coniecturas pro dicto fi-
deicommiſſo ponderatas, necnon ſub dicta donatione
compræhendi etiam bona Nicolai ſtante dicta generalita-
6 te verborum, qualitercunquè ſpectan, & † ex clauſula,
etiam ſi talia forent, quæ ſub generali loquutione non
viuerent, & ex alijs ampliſſimis clauſulis in donatione ap-
poſitis, ibi, necnon omnia iura quandocunquè, & quali-
tercunquè, competen, & competitura, in dicta deciſione pon-
deratis.

7 Eoquè magis, quia cum dictum † Iuſpatronatus fuerit
relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, vti-
què eſt tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam ex-
traneos, & ſic ad d. Dionyſium Molin. de primog. lib.
1. cap. 20. num. 7. Seraph. deciſ. 364. num. 1. & deciſ. 378.
num. 1. Gratian. diſcept. 577. num. 48. Rot. deciſ. 707. nu.
8 10. par. 1. recent. ſtante maximè † dictione, in perpe-
tuum. Caſtr. conſ. 239. col. 1. verſ. breuiter, lib. 1. Soccin.
conſ. 266. nu. 37. verſ. ſecundò permiſſa, lib. 2. Fuſar. quæſt.
9 339. nu. 18 Donatarius autem vniuerſalis † eſt loco hæ-
redis. Boer. deciſ. 204. n. 43. Bellarm. deciſ. 31. Celſ. Vgon.
conſ. 13. num. 22.

Hinc non facit, quod deciſio coram R. P. D. Piroua-
no, cum pro coniectura vocationis filiorum in conditione
poſitorum adduceretur dicta diſpoſitio, quod Iuſpatrona-
tus ſpectaret ad hæredes, & ſucceſſores in perpetuum,
reſponderit legatum eſſe quidem perpetuum conſer-
uandum apud omnes hæredes teſtatoris, ſed ex illo ad
fideicommiſſum vniuerſale non eſt arguendum. Quia
non propterea deciſio ſenſit adeſſe fideicommiſſum ſuper
Iurepatronatus, ſed imò illud tranſire ad omnes hæredes
teſtatoris, & ſic cum hæreditate vocatorum quouſque du-
rat vocatio mox ad extraneos iuxta naturam Iuriſpatro-
natus, & vocationis ſucceſſorum in infinitum ex ſupra
10 alleg. Idquè † magis ſtante etiam vocatione fœminatum,
quæ excludit contemplationem agnationis, & confirmat
Patronatum eſſe hæreditarium non gentilitium. Rot. d.
deciſ. 707. n. 6. par. 1. recent. Gratian. d. diſcept. 577. n. 46.
& in Piſcen. Beneficij 7. Nouembris 1629. coram R. P. D.
Vbaldo.

Non obſtat, quod donatio loquatur de bonis propha-
nis, videlicet domibus, prædijs, vineis, ſiluis, & huiuſ-
11 modi, & clauſulæ, † necnon quæcunquè iura, & omnia
bona, &c. intelligantur de ſimilibus eiuſdem naturæ,
ac propterea non compræhendatur Iuſpatronatus Couar.
lib. 3. var. cap. 13. num. 4. Lambert. de Iurepatr. lib. 1. par.
2. quæſt. 5. art. 14. Rota coram Auguſtino part. 2. lib. 3. de-
12 ciſ. 1152. Quia cum dicta † donatio ſit concepta per
hæc verba prægnantiſſima, Donant omnia iura quando-
cunquè, & qualitercunquè ſpectan. & quomodolibet
competitura, non poteſt cenſeri reſtricta ad ſimilia, ſed
propter generalitatem dd. verborum compræhenditur
etiam Iuſpatronatus. Put. qui d. deciſ. 1152. declarat in
deciſ. 341. lib. 1. Seraphin. deciſ. 725. numer. 3. Barboſ.
dict. 300. & 308. in Lugd. impreſſ. & de dictione qua-
13 litercunquè, † quod compræhendant omnia vltra ex-
preſſa. Seraphin. deciſ. 317. num. 3 Barboſ. d. clauſ.
300. numer. 3. Eoquè magis, cum ſub hac verborum
vniuerſalitate fuerit tranſlata in donatarium hæreditas
Nicolai fundatoris, vt in d. deciſ. R. P. D. Pirouano fir-
matum fuit.

Non obſtat, quod in dicta donatione non interuenerit
conſenſus † Ordinarij, ſinè quo Iuſpatronatus donari 14
non poteſt, Adden. ad Greg. XV. deciſ. 420. cum alijs ibi
cumulat. Quia hoc procedit in particulari donatione Iu-
riſpatronatus, † puta ex legato, vel fideicommiſſo par- 15
ticulari. Io. Andr. in cap. cum ſæculum, n. 2. de Iurepatr.
Alex. de Neuo conſ. 63. num. 2. Anchar. in clem. plures.
de Iurepatr. col. 4. in fin. Secus autem eſt in donatione
vniuerſali † omnium bonorum, & iurium, in qua con- 16
ſenſus Ordinarij minimè requiritur. Abb in cap. illud n.
4. c. cum ſæculum, & c. ex literis, ſub nu. 12. de Iurepatr.
Barboſ de Epiſc. alleg. 71. nu. 10. par. 3. Lambert. de Iu-
repatr. 1. quæſt. princ. num. 3. in fin. verſ. ſed nec hæc reſ-
ponſio, & in 2. art. 1. quæſt. princ. n. 1. & 3. art. 1. qu. princ.
nu. 1. 2. part. 1. lib.

Nequè iuſtificatio gratiæ ceſſat prætextu, quod præ-
ſentatio facta non fuerit in termino edicti. Quia place-
bant reſponſiones datæ per Informantes, cum quibus DD.
tranſierunt.

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen. Hæreditatis.

Die Mercurij 18. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi purè legatum reliquerit alicui, & poſtea diſponat, quod ex facto, vel non facto tertij, illo priuetur, an teneat talis diſpoſitio. Pupillus non eſt educandus pœnes eum, qui eidem ſuccedere debet.

SVMMARIVM.

1 *Pater, tanquàm legitimus adminiſtrator bonorum filij poteſt pro eo tranſigere.*

2 *Et hoc multò magis procedit, quando tranſactio eſt vtilis.*

3 *Legatum, quando eſt purè relictum, & poſtea teſtator diſpoſuit, quod legatarius eo priuetur ex culpa aliena, tunc talis ademptio non tenet.*

4 *De Tranſactionis nullitate ille dare non poteſt, qui non habet intereſſe.*

5 *Legatum ſi ſit purum, & illius ademptio pendeat à facto tertij, non tenet talis diſpoſitio & num. 8.*

6 *Grauari aliquem ex facto tertij, Lex iniquum exiſtimat.*

7 *Pœna, ſi apponatur inobedienti, tenet, ſed ſi apponatur obedienti ex facto, vel non facto tertij, non tenet.*

9 *Legatum, ſi ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolutiua, non poteſt illa conditio reſolui ex facto tertij.*

10 *Et an hoc procedat, quando ille tertius conſequitur commodum, & num. 11.*

12 *Filius ex facto patris, non poteſt priuari hæreditate, ſibi relicta.*

Hæreditate, quis priuari non poteſt ex facto extranei, num. 12.

13 *Matris voluntas attendenda eſt, in materia educationis filiorum, cum præſumatur meliùs exteris proſpexiſſe vtilitati filiorum.*

14 *Pupilli non ſunt educandi pœnes eos, ad quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis, & num. 15.*

16 *Pupillus, ſi ſit educandus pœnes ſubſtitutum, lex mandat Iudici, quod inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio.*

17 *Pupillus non eſt educandus pœnes eum, qui ei ſuccedere debet.*

18 *Mente capti non habent, nec velle, nec nolle.*

DECISIO CCVIII.

DOMINI Cenſuerunt non eſſe recedendum, à deci-
ſione facta coram me 16. Ianuarij 1632.* Nam quod
attinet ad primam partem concernentem tranſactionem,
eam validam cenſuerunt, quia cum ſit facta per Iulium,
1 qui tanquàm † Pater, & legitimus adminiſtrator bono-
rum ipſi Hectori, & Iacobo fratribus à Borgnina Teſta-
trice, quòad proprietatem relictorum, potuit benè tran-
ſigere, vt ex pluribus, quos refert, Surd. *conſ. 451. num.*
20. Paſchal. *de patr. pot. par. 1. cap. 2. num.* 3. Quod eò
2 magis, dicendum eſt, quia tranſactio † facta, eſt vtilis,
ex latè deductis in alia deciſione. Verum, cum reuocatio
legati purè relicti, filijs Borgninæ mentecaptis acquiſite
facta ſub conditione, & præcepto adimpiendo à tertio per
huiuſmodi verba, & caſu quo dicti ſui filij non mane-
rent, aut eis permiſſum non eſſet manere apud ſuprano-
minatos hoc in caſu, & non aliter dicta Teſtatrix reuo-
3 canit legatum † vſus fructus factum in fauorem filiorum,
& voluit pertinere ad dictos ſuos hæredes vniuerſales,
&c. ſit inualida, *ad text. in l. Pater familias, ff. de hæred.
inſtit.* cum alijs allegatis in deciſione, & firmatis inibi al-
legata *Cæſanaten̄ primogenituræ*, 26. *Iunij* 1630. *coram Re-
uerendiſſ. D. Decano*, confirmata 2. *Iunij anni ſequentis*,
non eſt neceſſè, in hoc multum immorari, nam hoc præ-
ſuppoſito, cum vſusfructus remaneat pœnes ipſos men-
tecaptos, ceſſat quæſtio; An Iulius potuerit tranſigere
in præiudicium filiorum hæredum Borgninæ matris men-
tecaptorum, quibus ſolùm in caſu reuocationis, & ad-
emptionis legati, debebatur vſusfructus, & quia adem-
4 ptiu legati non valuit, vt fuit reſolutum, propterea †
nullum habent intereſſe, nec poſſunt dare de nullitate
tranſactionis.

Quod attinet ad dictam reuocationem legati, pariter
fuit confirmata deciſio, cum legatum vſusfructus priùs
5 factum ad fauorem filiorum ſit purum, † & illius adem-
ptio ex facto tertij non valeat *per d. l. Paterfamilias, ff. de
hæred. inſtit. vbi* Bart. & alij, iniquum enim exiſtimauit,
6 † lex aliquem alterius facto pergrauari, *l. ſi quis in ſuo*,
§. legis, C. de in off. teſtam. quam ſententiam ſequitur,
Bald. *in l. vnic. num. 10. C. de his, quæ pœn. nom.* vbi diſtin-
7 guendo firmant, aut potuit apponi Inobedienti, † &
tenere, aut obedienti ex facto, vel non facto alterius
inobedientis, & non valere, per dictum *text. in l. Pa-
terfamilias*. In præſenti autem verſamur in hoc caſu,
quia teſtatrix reliquit vſumfructum purè filijs ſuis men-
tecaptis, quòad vixerint, & deindè ademit in caſu, quo
non alerentur in domo Iulij, ſeù aliorum, quibus ordi-
nauit, vt ex ſupra relatis verbis Teſtamenti, vnde
8 dicendum eſt ademptionem dicti † legati fuiſſe nullam, &
intrare diſpoſitionem *text. d. l. Paterfamilias*, quia cum
legatum ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolu-
9 tiua, † quatenùs filij, non manerent, aut eis non eſſet
permiſſum manere, &c. non poteſt illa conditio reſolui
ex facto tertij, & licèt Surd. teneat contrariùm quando
10 ille tertius † conſequitur commodum *ex text. in l. 1. ff. de
his, quæ pœn. nom. vt in deciſ.* 101. *num.* 9. *& ſeqq.* quem
refert, & ſequitur Fular. *quæſt.* 582. *num.* 22. nihilomi-
11 nùs † contrariùm tenet Peregr. *conſ. 31. num. 15. & ſeqq.
& in tract. de fideicom. art. 11. num.* 150. *&* 90. nam cer-
12 tum eſt, quod ex facto Patris † non poteſt filius priua-
ri hæreditate ſibi relicta, prout nec ex facto extranei,
ad *text. in d. l. Paterfamilias, ff. de hæred. inſtit.* per quem
textum, vt fuit dictum ſupra, ita firmauit, Bald. *in l.
1. C. de his, quæ pœn. nom.* & eum ſequuta ſunt Alex.
Ruin. Cephal. & alij relati à Peregr. *in d. art. 11. num.* 159.
nec in hoc caſu intrat ratio Surdi, nam quòad Gabrielem
Curatorem mentecaptorum nullam omninò conſequi-
tur vtilitatem ex diſpoſitione Borgninæ Teſtatricis, in
qua nullo modo fuit nominatus. Et quoad Iulium licet
ei iuiſſet relictum, quod ſupererat præſtitis alimentis,
attamen cum non conſtet quantùm in hæreditate reman-
ſerit, impoſſibile eſt firmare, quod vltra alimenta ali-
quid pro Iulio ſupereſſet. Non obſtat quod in materia
13 educationis filiorum ſit attendenda voluntas † matris,
cum præſumatur ſemper meliùs exteris proſpexiſſe vti-
litati filiorum, *l. nec in ea, ff. de adulter.* Menoch. *conſ.*
64. *num.* 12. Ioſeph. Ramonius *conſ. 4. num. 15. & ſeqq.*
14 quia cum † filij Iulij fuerint exempiariter mentecaptis
ſubſtituti, iuſſus matris non eſt attendendus, & ſic iſti
pupilli mentecapti non ſunt educandi † pœnes eos, ad 15
quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis, *l. 1. §. 1. verſ.
deniquè, ff. vbi pupillus educari debeat*, vbi loquendo in
ſubſtituto mandat, † lex Iudici quod inquirat, ſi ex ſuc- 16
ceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio, *& in l. final. C. eod.*
generaliter firmatur pupillum non eſſe † educandum 17
pœnes eum, qui ei ſuccedere debet, Bald. *conſ. 487. in
principio, verſ. ſecundò debet aduertere, vol. 5.* Surd. *de ali-
ment. tit. 4. quæſt. 13. num. 30. Idem* Ioſeph. Ramonius, *d.
conſ. 4. num. 50. lib. 2.*

Quare cum conditio reſolutiua ex facto tertij, ſi non
habitauerint in domo Iulij, &c. ſit nulla, & inualida,
& à Iure reprobata, ex ſupradictis, & alijs latiùs dedu-
ctis in alia deciſione, 16. Ianuarij 1632. Domini reſolue-
runt vtraq; parte informante eam non obſtare filijs men-
tecaptis, † qui cum non haberent, neque velle, neque 18
nolle, non poterant priuari legato ſibi à Matre facto ſub
conditione dependente à facto tertij, &c.

* Eſt deciſ. 86. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen̄ Pecuniaria.

Die Veneris 18. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Creditum, quando eſt probatum, vt fiat executio contra debitorem, quid ſufficiat allegare. Reconuentionis priuilegia, quando habeant locum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Creditum, quando eſt probatum, ſufficit allegare non ſolutionem, vel non exactionem, vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio.*
2 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*
3 *Exceptio, quæ prouenit ab eodem fonte, ex quo actio oritur, repellit agentem.*
4 *Creditum, quando eſt probatum, vt ſequatur condemnatio, ſufficit allegare non ſolutionem.*
5 *Exigendi facultas propria auctoritate non liberat debitorem, tanquàm poſito in arbitrio, non autem in neceſſitate creditoris.*
6 *Deciſ. in cauſa Romana Canonum coram Manzaned. declaratur.*
7 *Confeſſio ob veriſimilitudinem probat in ijs caſibus, in quibus, aliàs non probaret.*
8 *Reconuentionis priuilegia, quando non intrent. & numer. 11.*
9 *Reconuentio, an habeat ſua priuilegia, quando non introducitur in ipſa litis conteſtatione.*
10 *Reconuentio gaudet ſuis priuilegijs, quando in ipſo litis conteſtatione, vel immediatè poſt ipſam fuit oppoſita.*

DECISIO CCIX.

VISVM fuit ſtandum eſſe in deciſis 19. Ianuarij præteriti: * quia nullitates oppoſitæ ſententiæ Rotali ceſſant ex reſponſionibus datis in vltima deciſione; & Iuſtitia deſumitur ex veritate crediti hæredum, Com. Ioannis Baptiſtæ quod ſublatum non fuit ex credito Cardinalis non probato; de quo excipiebatur compenſari, vel retentionem dari petebatur.

Non obſtat, quod creditum Cardinalis probetur ex in-
ſtrumento, ſibi promiſſæ annuæ ſolutionis librarum 1700
ſtipulato de anno 1582. & in eo ſe fundent hæredes Car-
dinalis; non autem in negatiua vſus facultatis exigendi
ſuper portione Datij Arronæ ad eumdem Comitem Io-
annem Baptiſtam ſpectante; prout deciſio videtur innue-
re; & propterea ſufficiat † allegare non ſolutionem, vel 1
non exactionem, vt ſequatur condemnatio, niſi probe-
tur ſolutio, ex eiſdem Innoc. & Gabr. *de probat. concl. 6.
num. 5.* & alijs in deciſione allegatis, & concordantibus
additis.

Quia deciſio vltima non ſe fundat in ſimplici conclu-

ſione, quòd hæredes Cardinalis teneantur probare nega-
tiuam non ſolutionis debitæ per Com. Ioannem Bapti-
2 ſtam, tanquàm † fundamentum eorum intentionis; ſed
in non vſu facultatis datæ, & conuentæ, ac acceptatæ
exigendi annuas libras 1700. ſuper portione Datij Arro-
næ, & confeſſatæ per Cardinalem, & nunc locum Pium
eius hæredem per productionem dicti inſtrumenti, ex quo
3 deſumitur actio annuæ ſolutionis librarum 1700. & † in-
ſimul exceptio hæredum Com. Ioannis Baptiſtæ, ex Caſ-
ſad. *deciſ. 10. de reſcript.* Iaſ. *in §. actionum. de action. num.*
128, *&* Cephal. *conſ. 387. num. 13.* itaut creditum quidem
Cardinalis probetur per inſtrumentum, ſed nihilominùs
& facultas exigendi propria auctoritate ſuper Datijs Ar-
ronæ, quod reſpicit exceptionem hæredum Com. Ioan-
nis Baptiſtæ inſimul connexam, cum actione, ea eo-
dem inſtrumento producto, reſultante, & ex hac exce-
ptione, quam hæredes Com. Ioannis Baptiſtæ non tenen-
tur probare, deſumitur fundamentum negatiuæ non
vſus facultatis exigendi, non autem ea negatiua non ſo-
lutionis, vt Informantes pro loco Pio exiſtimant, ea ge-
4 nerali † concluſione, quod ſufficiat allegare non ſolutio-
nem, quando creditum eſt probatum, quam Domini
non ignorant.

Nequè obſtat, quod illa facultas exigendi propria au-
5 ctoritate non liberet debitorem, † tanquàm poſita in ar-
bitrio; non autem in neceſſitate creditoris, per *l. quàm-
uis. ff de pignor. act.* Bald. *conſ. 343. lib. 4.* Surd. *conſ. 98.
num. 1.* & idem videatur firmatum in *Romana Canonum
16. Martij 1607. coram bon. mem. Patriarcha Manza-
nedo.*

Quia hodie non agitur, vt per aſſignationem, aut fa-
cultatem datam liberati ſint hæredes Com. Ioannis Ba-
ptiſtæ, tanquàm ex nomine debitoris ceſſo, & inſolutum
6 dato; vt præſupponit, † & diſtinguit allegata deciſio Ro-
mana Canonum; ſed an vſi ſint facultate, quod ex ſignis,
& coniecturis non dubitabant Domini; quia per decen-
nium, nempè ab anno 1582. quo contigit donatio vſquè
ad annum 1592. quo Cardinalis recepit ſummam contro-
uerſam à Com. Ioanne Baptiſta, & ſe obligauit ad reſti-
tutionem, non probatur fuiſſe impeditam facultatem
prædictam, & Mater tutrix tunc Cardinalis faſſa eſt in
eodem inſtrumento donationis de anno 1582. ſe fuiſſe
in poſſeſſione exigendi illas annuas præſtationes ſuper
Datijs Arronæ, & abindè citra, quo lis mota fuit, nun-
quàm Cardinalis conqueſtus eſt de Impedimento, & quod
magis eſt in obligatione: dum recipit ſummam prædi-
ctam, & ſe obligauit ad reſtitutionem, termino anno-
rum duodecim, nullum verbum fecit de proprio credito,
aut illius compenſatione, quæ omnia ex veriſimili argu-
unt vſum facultatis datæ, & probant, in caſibus, in
7 quibus etiam aliàs non probarent, † vt dicitur de confeſ-
ſione. Salyc. *in l. ſi mater. C. de contrahen. empt.* Tiraq. *in l.
ſi vnquàm, in verſ. donatione largitus, num. 100. C. de re-
uoc. donat.* Surd. *deciſ. 325. num. 5.*

Ad quod aduertens Cardinalis, & nunc ſui hæredes
conati ſunt ex teſtibus vigore remiſſoriæ examinatis, pro-
bare eamdem ſummam à Co. Ioanne Baptiſta viuente
fuiſſe exactam, vt ideò per ſolam aſſignationem nomi-
nis non remanſerint liberati; ſed eiſdem teſtibus ponde-
ratis in eadem deciſione, fuit reſponſum hanc partem non
concludere: quia de auditu, & fama recenti deponebant;
& nunc additur, quod illorum depoſitio de auditu ab in-
tereſſatis prouenit; & ſimiliter fama ortum habuit ab ei-
dem, vt eò minùs fides illis ſit adhibenda.

Ex quibus omnibus videbatur ſuperfluum ingredi diſ-
putationem terminorum Reconuentionis; dum Cardi-
nalis creditum non probatur, & nihilominùs dicebatur
8 non intrare † priuilegia Reconuentionis, ſcilicèt ſimul-
tanei proceſſus, & ſententiæ: quia deficiebat parilitas
actionis, & temporis, allegando Gemin. *conſ.* 139. *num.*
1. non mendoſè tranſcriptum, vt dicunt Informantes,
ſed minùs diligenter ab eis examinatum, qui ſub *num.* 1.
9 *verſ. item reconuenire.* dubitat, † an Reconuentio habeat
ſua Priuilegia, quando non introducitur in ipſa litis con-
teſtatione, allegando Bart. *in Auth. & conſequenter, C.
quomodo, & quando Iudex*, & eandem ſententiam reſ-
pectu temporis ante litis conteſtationem, vel in ipſa,
10 † vel immediatè poſt ipſam intrent priuilegia Reconuen-
tionis, & non in quacunquè parte Iudicij oppoſita, te-
nuerunt Felin. *in cap. 1. num. 2. de mut. petit.* dicens hanc
eſſe communem opinionem. Lapus *alleg. 3. verſ. ſecundò
dubitatur* Maranta *in praxi. par. 4. diſtinct. 6. num. 5.* Ma-
rian. Soccin. *in cap. 1. num. 14. de mut. petit.* vbi ad partes
articulum diſputat Menoch. *de arbitr. quæſt. 44. num. 3.* &
de parilitate proceſſus idem firmant Soccin. & Felin. lo-
cis ſupra citatis, & Marant. *eod. loc. num. 11.* in propoſito
autem caſu; cum appareat longè poſt litem conteſtatam
fuiſſe oppoſitam Reconuentionem, & pares non eſſe in
probatione: quia hæredes Com. Ioannis Baptiſtæ habent
creditum liquidum ex Inſtrumento iurato; hæredes ve-
rò Cardinalis nituntur credito † ex inſtrumento, & teſti- 11
bus non releuantibus; indè ceſſant priuilegia Recon-
uentionis.

Non obſtat, quod hæredes Com. Ioannis Baptiſtę re-
nunciauerint mandato A. C. & egerint ex integro.

Quia inde non ſequitur, quod ante, vel ſtatim poſt
litis conteſtationem propoſuerint actionem pro ſuo credi-
to competentem; aut liquidum creditum deducant,
prout fecerunt ſupradicti hæredes.

Et ita, &c.

* Eſt deciſio 170. ſupra in hac parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 30. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Mulier pro reſtitutione ſuæ dotis habet inten-
tionem fundatam in Authores quæ. C.
comm. de leg. itaut ſi fideicommiſſarij aſſe-
rant adeſſe bona libera, eis incumbit onus
probandi adeſſe talia bona, & illorum exi-
ſtentiam debent probare de tempore reſti-
tutionis dotis.

SVMMARIVM.

1 *Dos vxoris, quando non adſunt bona libera mariti, eſt
detrahenda de bonis fideicommiſſo ſubiectis. & nu-
mer. 6.*
2 *Dos, quando probatur ſoluta marito per confeſſionem
receptionis, præcedente promiſſione, tunc excludi-
tur præſumpta donatio in fraudem.*
3 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*
4 *In fideicommiſſo facto ab aſcendente, intrat concluſio,
quod bona illi ſubiecta, tàm pro conſtituenda, quàm
pro reſtitutione dotis valdè obligari, & alienari poſ-
ſunt, declara. num 10.*
5 *Et hoc procedit, etiam ſi grauamen fideicommiſſi, fue-
rit impoſitum ante receptionem dotis.*
7 *Mulier cùm habeat intentionem fundatam in Auth. res
quæ. C. comm. de legat. fideicommiſſarijs incumbit
onus probandi exiſtentia aliorum bonorum liberorum.*
8 *Fideicommiſſarij debent probare exiſtentiam bonorum
liberorum, de tempore reſtitutionis dotis, ad hoc,
vt non intret Auth. res quæ. C. comm. de legat.*
9 *Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ.*
11 *Prohibitio alienationis certorum bonorum, non reſtrin-
git fideicommiſſum vniuerſale, nec facit, vt parti-
culare cenſeatur.*
12 *Ex prohibitione particulari alienationis bonorum, non
cenſetur inductum nouum fideicommiſſum.*
13 *Alienationis expreſſa prohibitio per fideicommittentem
facta, non impedit alienationem neceſſariam pro dotis
reſtitutione.*
14 *Alienationis bonorum fideicommiſſorum, quando à te-
ſtatore certis caſibus ſunt permiſſæ, nedùm inducunt
fideicommiſſum particulare, ſed generale deſtruunt.*
15 *Ad Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debent
in eius odium retorqueri.*

DECISIO CCX.

CVM DOMINI cenſuerint, Dotem Roſatæ Vxo-
ris Iulij Cæſaris filij Herculis † eſſe detrahendam 1.
de bonis fideicommiſſo, ſubiectis iuxta *Authent. Res quæ,*

C. com-

C.commun.de legat. per conſequens dixerunt, non eſſe con-
cedendam immiſſionem petitam pro parte fideicommiſ-
ſariorum in poſſeſſionem Domus alienatæ pro reſtitutio-
ne ſupradictæ dotis, cùm hæc dos probetur ſoluta eidem
2 Iulio Cæſari per confeſſionem receptionis, † quæ præce-
dente promiſſione, & alijs etiam concurrentibus admini-
culis excludit præſumptam donationem in fraudem, *l.in
contractibus*, *§.ſed quoniam*, vbi Cyn. & alij, *C. de non nu-
merat. pecun. cum alijs apud ſanct.mem.Gregor.XV. deciſ.62.
num.6.* & ab illo poſtea reſtituta Azonis, qui probarunt hæ-
redes Roſatæ, in quorum Iure ex ceſſione ſibi facta ſuc-
ceſſerunt Patiani; Cum ergo ijdem Patiani ſint in poſſeſ-
ſione huius domus, non vti hæredes Iulij Cæſaris, ſed ex
titulo particulari, & ceſſione ſibi facta à tertio; Quæ di-
cuntur ſuper non confectione inuentarij, vltra quod in fa-
cto non ſubſiſtunt, vt ex fide, quæ datur; ſiue de opulen-
tia hæreditatis Iulij Cæſaris Senioris fideicommittentis,
non poſſunt nocere eiſdem Patianis, qui non veniunt ex
perſona Iulij Cæſaris, ſed ex ceſſione facta ab hæredibus
Roſatæ, ideò ad hunc effectum deberet priùs impugnari
reſtitutio eiuſdem dotis, tanquàm malè, & nulliter facta
in præiudicium fideicommiſſi, & ad hoc neceſſarium eſſet
probari, quod ex alijs bonis potuerit fieri eadem reſtitu-
3 tio, quod controuerti non poteſt, † quin ſit fundamen-
tum ipſorum fideicommiſſariorum, ex notat. per Pere-
grin. *de fideicomm.art.42.num.73.* Couar *var.reſol. lib.2.cap.
6. num. 3.* & alij, qui referuntur per Fuſar. *de ſubſt. quæſt.
131.num.123.* vbi teſtatur de communi, & tenentes contra-
rium fœdere diſtinctionis conciliat.
4 Vnde cum ſimus in fideicommiſſo facto † ab Aſcen-
dente intrat concluſio, quòd bona illi ſubiecta, tàm pro
conſtituenda, quàm pro reſtituenda dote validè obligari,
& alienari poſſunt, iuxta diſpoſitionem *Auth.res quæ*, *C.
commun.de legat*. Peregrin. *de fideicomm.art.42. num.1.&* 3.
Couar. *var.reſol.lib.3.cap.6. num.10.* Surd. *deciſ. 62. num. 1.
5 &* 2. etiamſi grauamen † fideicommiſſi fuerit impoſitum
ante receptionem dotis, Dec. *conſ. 376. num. 11.* Gozad.
conſ.97.num.10. & quàmuis talis concluſio intelligatur in
ſubſidium, quando grauatus non habet alia bona, quia
6 ſi † bona libera extarent, dos eſſet de illis detrahenda, vt
probat *text.in §.ſi verò, in Auth.de reſtit. & ea quæ par.* ibi,
aliam non habens ſubſtantiam, idem probat *d. Auth. res quæ
ibi ſed ſi liberis portio legitima non ſufficit ad dotis &c.* At-
7 tamen cum mulier pro ſuæ dotis reſtitutione habeat †
fundatam intentionem in d. *Auth. res quæ*, fideicommiſ-
ſarijs, vt fuit dictum ſupra, incumbit onus probandi e-
xiſtentiam aliorum bonorum, dum ipſi de ea opponunt,
Curt. ſen. *conſ. 25. num. 17. verſ. ergo incumbit hæredibus*,
Rota *coram Mant.deciſ.152.in fin. & deciſ. 66. num.4.par.1.
recent.* & talis probatio debet percutere tempus reſtitutio-
8 nis dotis, † itaut non ſufficiat, ſiuè ante, ſiuè poſt do-
ceatur de exiſtentia aliorum bonorum, vt not. Paul. de
Caſtr. *in d.Auth.res quæ, verſ.ſed pone, idem conſ. 131.* Dec.
conſ. 519. num.6. verſ. quia ad hoc reſpondetur, & firmauit
Rot. *in Romana Dotis de Paulutijs 24. Ianuarij præteriti co-
ram R.P.D. meo Motmanno* Ex quibus apparet non ob-
ſtare, quod pro parte fideicommiſſariorum dicatur adfuiſ-
ſe plura bona fundacalia, ac decem alia corpora ſtabilium,
ex quibus potiùs, quàm ex domo, & vinea, in quibus
petitur immiſſio, debebat fieri reſtitutio, quia non con-
ſtat illud adfuiſſe de tempore reſtitutionis dotis, prout
conſtare deberet ad effectum de quo agitur: ſed ex abun-
danti, quòad d. decem corpora ſtabilium, quæ Iulius Cæ-
ſar de anno 1598 recuperauit à Catharina eius Amita, ap-
paret de anno ſequenti illa reſtituiſſe eidem Catharinæ
ex cauſa neceſſaria in exequutionem concordiæ, & pro-
pterea ſatis eſt, quod de tempore reſtitutionis dotis Ro-
ſatæ non adeſſent alia bona præter domum, & vineam,
vt probatur ex fide Communitatis Terræ Viſſi ex libro
Cataſtri, aſſereñ Iulium Cæſarem non poſſediſſe à tem-
pore, quo contraxit matrimonium cum Roſata, vſquè
9 ad obitum alia † bona præter domum, & vineam, de qui-
bus agitur, & talis fides benè probat negatiuam iuxta tra-
dita per Bart. *in l. 1. in princ. C. de exact. tribut. lib. 10.* Bar-
bat. *conſ. 18. num.38. lib. 2.* Crauett. *conſ. 615. num. 7.* Surd.
conſ.151. num 35. Menoch. *conſ. 395. num. 14. & præſumpt.
91. num. 51. lib. 3.* Vndè tantò magis fideicommiſſarij te-
nentur probare extitiſſe de anno 1624. alia bona libera pro
dictæ dotis reſtitutione.
10 Pariter non obſtat quod ſupradicta concluſio † proce-
dat in fideicommiſſo vniuerſali, non autem in particula-
ri, & ſic non applicetur caſui, de quo agitur, ex quo ver-
ſamur in fideicommiſſo particulari domus, & vineæ, quia
ex lectura teſtamenti colligitur contrarium, cum teſta-
tor ſubiecerit fideicommiſſo omnia bona ſua, mobilia, ſta-
bilia, actiones, & iura præſentia, & futura, & licèt in di-
cto teſtamento fideicomittentis legatur expreſſa prohibi-
tio alienationis domorum, & vinearum, ex hoc tamen
non ſequitur, quòd domus, & vinea particulari tantùm,
non autem vniuerſali fideicommiſſo ſubiaceant, certo-
rum † enim bonorum alienationis prohibitio vniuerſale 11
fideicommiſſum non reſtringit, nec facit, vt particulare
cenſeatur, Curt. Iun. *conſ.13.num.5.* Rota *deciſ.67.num.3.
par.1.recent.& 41.num. 5.par.2.* Nec per dictam particula-
rem prohibitionem ſubſequentem cenſetur † inductum 12
nouum fideicommiſſum, cum regulariter illa ſit conſe-
quutiua fideicommiſſi præcedentis iuxta *conſ.* Decij 636.
quod ſequitur Rota præcipuè *deciſ.44.num.5.par.1.recent.*
Nec dicta expreſſa † alienationis prohibitio per fideicom- 13
mittentem facta impedit alienationem neceſſariam pro
dotis reſtitutione ex diſpoſitione dictæ *Auth. res quæ*, &
ibi notatis communiter per Doctores.
Quinimmò cum fideicommittens voluerit, quod do-
mus, de qua agitur, & vinea potuerint alienari inter ipſos
de familia, & ſi ipſi de familia requiſiti emere recuſaue-
rint, liceat alteri, quam inter ſe ipſos cui voluerint vendi,
& alienari, talis expreſſa prohibitio reſoluitur hoc caſu in
permiſſionem alienandi, & ſic tantùm abeſt, quod per
hanc prohibitionem teſtator voluerit inducere aliquod fi-
deicommiſſum particulare, vt immò liqueat apertiſſimè
fuiſſe tantùm modificatam tacitam illam generalem pro-
hibitionem reſultantem, ex natura fideicommiſſi gene-
ralis, indulgendo, quod filij, & hæredes ea non obſtante
poſſent inter ipſos, & ipſis requiſitis alienare cuilibet ex-
traneo, ſicut etiam permiſit alienationem bonorum in
caſibus beneuiſis tutoribus filiorum de communi ipſo-
rum quatuor tutorum interuentu, & voluntate, quæ † 14
permiſſiones non inducunt fideicommiſſum particulare,
ſed generale deſtruunt.
Difficultas excitata ex eo, quod dos Roſatæ non fuerit
inueſtita, ſicut fuerat promiſſum in capitulis matrimo-
nialibus Dominis viſa fuit non obſtare, quia talis conuen-
tio fuit appoſita ad † maiorem cautelam illorum de Azo- 15
nis, & propterea inducta ad illorum fauorem, non debet
in odium retorqueri ad *l.quod fauore*, *C.de legib.* Iaſ. *in l.le-
gata inutiliter, num.8.& ſeq.ff. de legat. primo.* Soccin. ſen.
conſ. 241. num.16. lib.2. Ita vt omiſſio reinueſtimenti illis
præiudicet: maximè quia talis conuentio non excludit
generalem hypothecam, & obligationem aliorum bono-
rum pro reſtitutione dotis, ſed fuit adiecta ad maiorem
cautelam, & ſecuritatem, vt ex illis verbis *(oltre alla
generale hipoteca &c. per maggior cautela, & ſecurezza
&c.)* neque ex tali omiſſione reſultat præſumptio, quod
dos verè, & realiter non fuerit ſoluta, poſſunt enim ſta-
re, quod dos fuerit ſoluta, inueſtimentum fuerit omiſſum.
Quòad alias deteſtationes dotis Prudentiæ, & melio-
ramentorum factorum in vinea, & domo hæreditaria, de
eis poterit particulariter videri, ſi opus erit &c.

In eadem cauſa, vide aliam deciſionem ſub die 4. Decem-
bris 1634. coram R.P.D. Merlino. ¶

R. P. D. M E R L I N O.

Mediolaneñ Bonorum.

Die Lunæ 30. Maij 1633.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula ad habeñ &c. an ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, & maximè ſi ſimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Emphyteuſis, quando conceditur, tunc cenſetur ſemper habita relatio ad primam inueſtituram. Et nonnulla circa naturam clauſularum,

Ad

Ad habeñ, & ſimilium. Inueſtitus non poteſt alienare bona emphyteutica in Eccleſias, vel loca Pia.

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteuſis hæreditaria eſt traaſitoria ad hæredes etiam extraneos.*

2 *Emphyteuſis conceſſa ex pacto, & prouidentia, nequè in hæredes extraneos, nec per generalem hæredis inſtitutionem, ia non comprehenſos in iaaeſtitura transferri poteſt.*

3 *In emphyteuſi eccleſiaſtica hæredum appellatione veniunt ſolum hæredes ſangainis, & deſcendentes.*

4 *Emphyteuſis eccleſiaſticæ conceſſio ſi fuerit facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, non tranſit in extraneos.*

5 *Relatio operatur indiuiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem contentorum in termino relato.*

6 *Emphyteuticarum conceſſioaum natura eſt, vt ſemper ad primam inueſtituram, tanquam ad radicem contractus cenſeatur habita relatio, & illa eſt attendenda.*

7 *Clauſulæ, Quibus dederit, Ad habendum, & in perpetuum, poſitæ in conceſſione emphyteuſis, ſingulæ earum adeo ſubſtantiaat emphyteaſim, vt ſi ſit ex pacto, & prouidentia, transfundant eam in emphyteuſim hæreditariam.*

8 *Emphyteuſis, quando coaceditur, & probibetur alienatio in certis caſibus, tunc clauſulæ, Quibus dederit &c. & ſimiles, temperantur intra terminos antecedentis ſtipulationis.*

9 *In emphyteuſis conceſſione, clauſulæ, Quibus dederit, & ſimiles generales, vt plurimùm ex ſtylo à Notarijs apponuntur.*

10 *In conceſſione emphyteſius, quando verba illa, cum pactis &c. apponuntur, ſtant reſtrictiuè, ita vt vim clauſulæ, ad habendum, &c. & aliarum, omnino coerceaat, & extenuent.*

11 *Clauſula, Ad haben. &c. poſita in conceſſione emphyteuſis, ſi noa ſit coacepta, cum verbis denotantibus facultatem alienandi, non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos.*

12 *Clauſula, Ad haben &c. poſita in conceſſione emphyteuſis, debet intelligi ſecundùm nataram emphyteuſis.*

13 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura, non eſt traaſitoria ad hæredes extraaeos.*

14 *In emphyteuſi Eccleſiaſtica per poſteriores iaueſtituras nunquàm ceaſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtiturarum, niſi de hoc fiat mentio*

15 *Emphyteuſis Eccleſiaſticæ antiqua inueſtitura, quando mutatur, & vllo modo alteratur, requiritur Beaeplacitum Apoſtolicum.*

16 *In emphyteaſi Eccleſiaſtica, ea interpretatio ſumenda eſt, quæ eſt fauorabilis ipſi Eccleſiæ concedenti, ad quam faciliùs bona conceſſa reuertantur.*

17 *Probibitio alienationis in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio, & num. 21.*

18 *Legati titulus eſt ſingularis, & non vniuerſalis.*

19 *Verbum, alienari, an reſtringatur ab antecedentibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus.*

20 *Hæredis iaſtitutio venit etiam ia probibitione alienandi.*

22 *Emphyteuta aon poteſt alienare emphyteutica bona in locum Pium, aut Eccleſiam.*

23 *Probibitio duplex, vbi adeſt, ſi ceſſet vna, non tamen ceſſat altera.*

24 *Incluſio in probibitione aliquorum caſuum, non eſt excluſio aliorum caſuum, ſi illi ex diſpoſitione iuris ſiat excluſi.*

25 *In caſu ommiſſo, quando verſatur eadem ratio, quæ in incluſo, ille caſus dicitur etiam incluſus.*

26 *Emphyteutica bona ſi transferantur in loca Pia, vel Eccleſias, ceſſat ſpes reuerſionis, & laudemiorum. Eccleſiæ, & loca Pia aunquàm moriuntur. num. 26.*

27 *Ia emphyteuſis conceſſione, quando apponitur clauſula, Ad habendum, &c. videtur permiſſa alienatio in caſibus non exceptis.*

28 *Alienatio, quando eſt probibita, cenſetur etiam probibita ea, quæ ſit per hæredis inſtitutionem.*

29 *Emphyteuſis expreſsè probibetur legari, & dimitti in Eccleſias, & loca Pia. & num. 32.*

30 *Et an iſta bona poſſint tranſire ad Eccleſias, & loca Pia, ad effectum vendendi perſonæ babili, & æſtimationem conſequendi. vide num. 35.*

31 *Probibitio legis, quando concurrit cum probibitione hominis, tunc principium acquiſitionis non datur.*

33 *Emphyteuſis translatio in Eccleſias, vel loca Pia, non eſſet nulla, ſi operaretur beneficium acquiſitionis, æſtimationis, loco ipſius emphyteuſis.*

34 *Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua n. 143. declaratur.*

D E C I S I O CCXI.

CAPITVLVM, & Primicerius Mediolaneſi de anno 1552. conceſſerunt in emphyteuſim Lampugoano prædia quædam, ſita in territorio Ligoani, *pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus*, cum clauſula, *Ad habendam, &c.* pacto tamen adiecto, ne bona prædicta poſſiot alienari, legari, vendi, donari, & cum expreſſa relatione ad antiquas iouestitoras, io quibus adeſt expreſſa probibitio alienaodi in Eccleſias, & loca Pia, vt in Summario Capituli num. 6. & 7. & num. 1. & 2.

Quæ bona Lignani deinde cum pactis, modis, & formis contentis io antiquis iouestituris deuenerunt in Antonium de Marchis, & ab hoc in Herculem Pagoaoum, & ab Hercule in Nicolaum, vt in dicto Summario Capituli oum. 8. 9. & 10. Qui Nicolaus, ſine deſcendentibus vita functus, cum hæredem ſcripſiſſet Venerabilem Fabricam Sancti Celſi, Capitulum, & Primicerius egerunt ad deuolutionem ex capite lineæ finitæ, & duas ſententias fauorabiles in partibus obtinuerunt, quas, cauſa in Rota mihi commiſſa, confirmandas eſſe hodie Domini reſponderunt.

Non controuertebatur enim dominium directum Capituli, & Primicerij, ſuper bonis Lignani, de quibus agitur, nec obitus Nicolai vltimi iouestiti ſine deſcendentibus, ſed difficultas reſtringebatur, Ao bona prædicta fuerint † conceſſa in emphyteuſim hæreditariam, quo 1 caſu in hæredes extraneos tranſire potuiſſent, & ſic non eſſet locus deuolutioni, Calderin. *conſ. 6. de locat.* Menoch. *conſ. 200. num. 50. & ſeqq. & præſumpt. 95. num. 41. lib. 4. cum alijs.* An verò conceſſa fuerint in emphyteuſim ex pacto, & prouidentia, & non hæreditariam, quo caſu nequè io hæredes extraoeos, † nec per generalem hæredis 2 inſtitutionem in non comprahenſos in iouestitura transferri potuiſſent, iuxta doctrinam Bart. *in l. ſi patroni, num. 3. ff. ad Trebell.* Surd. *deciſ. 93. per tot.* Rot. *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 271. num. 5. vbi Add. num. 27.* Et Dominis non eſſe hæreditaria viſum fuit.

Quoniam iſta bona Lignani, licet conceſſa fueriot Lampugnano pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, tameo, cum verſemur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, † hæredum 3 appellatione veniunt ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendentes, & ſic emphyteuſis dicitur ex pacto, & prouidentia, adeò vt in extraneos tranſire oon poſſit, Guido-bon. *deciſ. 5. in manuſcript.* Ruin. *conſ. 160. num. 9. lib. 1.* Roland. *conſ. 96. num. 8. lib. 1.* Surd. *deciſ. 11. num. 8.* Honded. *conſ. 92. num. 19. & ſeqq. lib. 1.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 351. num. 17.* Card. Maotic. *de tacit. lib. 22. tit. 19. num. 5. verſ. & banc.* Card. Seraph. *deciſ. 868. num. 2.* Et io his terminis, ſi conceſſio † fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus, quod 4 noo tranſeat ad extraneos, docuerunt Imol. *in l. quod dicitur, ff. de verb. oblig.* Roiand. *conſ. 96. num. 6. & ſeqq. lib. 1.* Gabr. *conſ. 76. num. 11. & conſ. 84. num. 51. & 52. lib. 2.* vbi de receptiori teſtatur, Rimio. ſen. *conſ. 437. n. 4.* Rimin. iun. *conſ. 44. n. 4.* Berett. *conſ. 32. n. 6.* Caldas *de nominat. emphyteut. lib. 2. q. 22. n. 27.* Cardin. Mant. *de tacit. d. lib. 22. tit. 19. num. 20.* Additumqoe eſt in iouestituris prædictis pactum expreſſum de non alienando, & per relationem ad antiquiores inueſtituras, repetita cenſetur probibitio expreſſa de non alieoando io Eccleſias, & loca Pia, qoalis eſt ſabrica Sancti Celſi, relatio † enim operatur indi- 5 uiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem contentorum io termino relato, Grauett. *conſ. 45. num. 4.* Menoch. *conſ. 1043. num. 7.* Rota *apud Card. Mant. deciſ. 373. num. 9. & apud Card. Seraph. deciſ. 1496. num. 3. & 4.* præſertim verò in conceſſionibus emphyteuticis, de quarum natura eſt, vt ſemper ad primam iooeſtituram, † tanquàm ad radicem contractus, cenſeatur 6

habita

habita relatio, & illa ſit attendenda, Bald. in l. 1. num. 39.
C. quando non petent. part. Surd. conſ. 5. num. 62. & conſ.
105. num. 26. & 31. Rota deciſ. 555. num. 11. part. 2.
recent.
Non obſtant tres clauſulæ per informantes pro ſabrica
ponderatæ, & in conceſſionibus ſactis per Capitulum, &
Primicerium, Lampugnano, inſertæ, nempè clauſula,
Quibus dederit, &c. clauſula ad habendum, &c. & clau-
7 ſula in perpetuum, &c. quarum ſingulæ † adeò afficiunt
ſubſtantiam emphyteuſis, vt illam de emphyteuſi ex
pacto, & prouidentia, transfundant in emphyteuſim
hæreditariam, prout de clauſula, Et quibus dederit, &c.
tradit Curt. Iun. conſ. 4. num. 5. Rota deciſ. 642. num 4.
part. 1. & deciſ. 152. num. 1. par. 2. recent. & de clau-
ſula ad habendum, &c. plenè Laderch. conſ. 1. per tot.
Rota d. deciſ. 642. par. 1. & deciſ. 152. & 293. part. 2.
recent. Et de clauſula in perpetuum, &c. eſt deciſio 294.
num. 3. par. 2. recent. & in Mediolanen. bonorum de Bu-
falaria 7. Iunij 1585. coram Bubalo.
Quoniam reſponſum fuit, quod cum in dictis inueſti-
turis, tàm per relationem ad antiquas inueſtituras,
quàm per particularem expreſſionem in illis ſactam, di-
ſtinctè, & ſpecificè prohibeatur alienatio, ex hac prohi-
8 bitione, & pacto eliditur, vel ſaltem ita † temperatur
virtus dd. clauſularum, vt tribuant quidem facultatem
diſponendi, ſed intra terminos antecedentis ſtipulatio-
nis, & ſic inter perſonas compræhenſas, & deſcendentes,
non autem in extraneos; eſtquè magis attendenda, &
plùs influit in emphyteuſim prohibitio alienandi, quàm
9 dictæ † clauſulæ generales, vt plurimum ex ſtylo à
Notarijs appoſitæ, ita Dec. conſ. 171. nu. 3. verſ. 4. &
vlt. Curt. Iun. conſ. 130. nu. 6. Bero. conſ. 66. num. 13. &
14. lib. 1. Gabr. conſ. 91. nu. 12. & 13. lib. 1. Menoch.
conſ. 61 num 29. & conſ. 93. num. 47 & fuit dictum in Ro-
mana domus, & hoſpitij 7. Iunij 1592. coram bon. mem.
Card. Blanchetto, & in Imolen. bonorum 22. Iunij 1592.
coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Romana do-
mus 9. Martij 1609. coram bon. mem. Patriarcha Man-
zanedo, & in Foroſempronien. emphyteuſis 28. Decem-
bris 1631. coram me. Et verba illa, cum pactis, &c.
10 † ſtant reſtrictiuè, ita vt vim clauſulæ ad habendum, &c.
& aliatum omninò coerceant, & extenuent, vt benè
inquit Alex. conſ. 9. num 9. verſ. & per hoc patet, &
num. ſeq. lib. 2 Rota deciſ. 11. num 5. verſ. in ſecunda
par. 1. diuerſ. Gratian. diſcept. forenſ cap. 344. nu. 11.
Quod eò magis dicendum videtur reſpectu bonorum,
quę per Primicerium Mediolanen. conceſſa ſuerunt in
emphyteuſim, quia in inueſtitura de illis facta, & data
in Summ num. 7. adeſt ſolùm clauſula ad habend. &c. &
11 hęc quidem non eſt † concepta cum verbis importanti-
bus facultatem alienandi, ſed ſuit ſimpliciter dictum,
dictus emphyteuta habeat, &c. quę clauſula ſic concepta
non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos, Grat.
conſil. 17. num. 49. lib. 1. Creſcent. deciſ. 6. num 8. de Te-
ſtament. Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano, deciſ.
75. num. 9. & notat Mart. de clauſ. par. 1. clauſ. 5. num. 7.
12 ſed tunc talis clauſula † intelligitur ſecundùm ſubie-
ctam materiam, & ſecundùm naturam emphyteuſis,
vt habeat ſcilicet iure emphyteutico, Dec. conſ. 614. nu-
mer. 2. & 6. Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano d.
deciſ. 75. num. 9.
Hancquè ſententiam eò faciliùs retinendam eſſe puta-
bant Domini, quia verſamur in emphyteuſi Eccleſiaſti-
13 ca, † quæ de ſui natura non eſt tranſitoria ad hæredes
extraneos, Alex. conſ. 89. in princ. lib. 4. Rota coram
ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 529. num. 1. & in ipſa em-
14 phyteuſi Eccleſiaſtica per poſteriores inueſtituras † nun-
quàm cenſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtitu-
rarum, nequè ab illis receſſum, niſi de hoc receſſu facta
ſit mentio, Dec. conſ. 390. num. 3 Curt. Iun. conſ. 108.
num. 18. & ſuit plenè deductum in Banonien bonorum em-
phyteuticorum 18. Aprilis 1597. coram bon. mem. Card.
15 Pamphilio. Immò nec ſolitum antiquarum † inueſtitu-
rarum vilo modo alterari poteſt ſine Beneplacito Apo-
ſtolico, & ſic nequè concedi facultas alienandi ex clauſu-
la, ad habendum,, quæ facultas in antiquis inueſtituris
expreſsè denegata ſuit, vt cenſuit Curt. Iun. de feud. par.
2. quæſt. 6. Dec. in authentica. Qui rem, num. 2. & ibi
Cagnol. num. 58. C. de ſacroſ. Eccleſ. Alex. conſ. 9. nu-
mer. 2. lib. 3. & fuit dictum in Rota Rauennaten. emphy-
tenſis 28. Maij 1628. coram Reuerendiſs. D. meo Decano,
& in Romana domus 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. meo
Durano, præſertim verò, quia hæc interpretatio eſt fa-
uorabilis ipſi Eccleſiæ concedenti, † ad quam faciliùs 16
bona conceſſa reuertuntur, dum non ſunt tranſibilia ad
extraneos, vnde hæc in dubio eſt amplectenda, vt in his
terminis tradunt, Grat. conſ. 130. num. 20 lib. 1 Cephal.
conſ. 345. num. 24. & 25. Magon. deciſ. Lucenſ. 12. num.
13. Bardell. conſ. 41. num. 2. & 3.
Non obſtat quod prohibitio alienandi videatur limita-
ta ad certos caſus, tàm in inueſtitura facta per Capitu-
lum Summ. num. 6. Ibi, non poſſint vendi, obligari, aliena-
ri, donari, legari, aut in dotem dari, &c. quàm in inue-
ſtitura facta per Primicerium Summ. num. 7. ibi, non poſ-
ſint obligari, alienari, nec donari, &c. & propterea in
† caſibus non exceptis, & ſic per vniuerſalem hæredis 17
inſtitutionem conceſſa dicatur facultas diſponendi, vt
pluriès reſpondit Rota, & ſignanter in deciſ. 287. num. 2.
part. 1. recent. & Imolen. bonorum 8. Martij 1596. coram
bon. mem. Card. Pamphilio, etiam ſi in inueſtitura Ca-
pituli adſit verbum, legari, quod importat diſpoſitio-
nem ex titulo † ſingulari, non autem ex titulo vniuer- 18
ſali prout eſt hæredis inſtitutio, Anchar. conſ. 420. ſub
num. 2. Gabr. conſ. 76. num. 17. lib. 2. Mantic. de tacit.
lib. 22. tit. 19. num. 36.
Quoniam, omiſſo quod non deſunt Auctores, qui
cenſuerunt verbum, alienari, † non reſtringi ab ante- 19
cedentibus, aut ſubſequentibus verbis, contractum im-
portantibus, quippe quod illa ſtent potius ampliatiuè,
quàm reſtrictiuè, & ſic in huiuſmodi prohibitione com-
prehendi etiam diſpoſitionem per vltimam voluntatem,
vt conſuluit Peregr. conſ. 36. lib. 5. vbi reprobat Surd. de-
ciſ. 124. Bertazzol. conſ. 36 num. 21. & alij relati per Fu-
ſar. de ſubſtit. quæſt. 712. num. 3. Dumquè eadem militat
ratio in diſpoſitione per contractum, ac in diſpoſitione
per vltimam voluntatem, tunc † in prohibitione alie- 20
nandi, venit etiam hæredis inſtitutio, Pariſ. conſ. 7. num.
53. & ſeqq. lib. 1. Odd. de prohibit alien. quæſt. 17. num.
74. & quæſt. 24. num. 33. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 712. nu.
22. & 35.
At, eſto etiam citrà veri præiudicium, quod prohibitio
ſit reſtricta ad certos caſus, & dum non fuit † incluſa in 21
prohibitione, diſpoſitio per vltimam voluntatem, illa di-
catur permiſſa, & à prohibitione excluſa; Adhuc tamen
non potuerunt inueſtiti diſponere ad fauorem loci Pij,
aut Eccleſiæ, quia † de iure prohibita eſt in eas alie- 22
natio, gloſ. in cap. potuit, verbo prohibeatur, & ibi
Abb. num. 10. Imol. num. 25. extra locati, Clar. in §. em-
phyteuſis q 22. Bertazzol. conſ. ciu. 36. n. 1. & 2. Burſatt.
conſ. 199 num. 42. verſ. tertia. Et propterea intrat conclu-
ſio, quod vbi adeſt duplex † prohibitio legis, & homi- 23
nis, & ſic duplex impedimentum alienationis, ſi ceſſat
vnum, nempè prohibitio hominis, non tamen ceſſat al-
terum, hoc eſt prohibitio legis, l. ſi non lex, ff. de hæred.
inſtit. §. affinitatis, inſtit. de nupt. Alex. conſ. 62. num. 1. lib.
2. Surd. conſ. 118. num 9. & 136. num. 37. Et incluſio † in 24
prohibitione aliquorum caſuum, nempè venditionis,
donationis, &c non eſt excluſio caſus diſpoſitionis
per vltimam voluntatem in loca Pia, dum hic caſus
alio iure, nempè ex diſpoſitione legis, eſt excluſus, iuxta
doctrinam Salicet. in l. de crimine, C. qui accuſar. non poſſ.
Bero. conſ. 93. numer. 24. Menoch. conſ. 86. numer. 30.
Surd. conſ 25. num. 35. & conſ. 56. num. 38. dumquè in
caſu omiſſo † verſatur eadem ratio, quæ in incluſo, ille 25
etiam caſus dicitur incluſus, gloſ in l. cum Prætor. ff. de
Iudic. Pariſ. conſ. 111 num. 39 Becc. conſ. 82. nu. 16. Surd.
d. conſ. 25. num. 34 & conſ. 56. num. 37. Prout in præ-
ſenti facti ſpecie eadem, immò maior militat ratio,
vt bona in emphyteuſim conceſſa non transferantur
per vltimam voluntatem in Eccleſias, & loca Pia,
quàm vt non transferantur per contractum in alias perſo-
nas priuatas, & ordinarias, quia dum transferuntur † 26
in Eccleſias, & loca Pia, ceſſat ſpes reuerſionis, & lau-
demiorum, nunquàm enim illæ moriuntur, quæ ratio
non vrget in alijs perſonis priuatis, per quarum obitum
bona reuertuntur ad Dominum directum, & ob alias
cauſas, ex quibus fit locus deuolutioni: vndè meritò di-
cendum eſſe cenſeri prohibitam etiam hæredis inſtitu-
tionem, licèt prohibitio ſit reſtricta ad certos caſus, &
ex vi clauſulæ, ad habendum, † videatur permiſſa in 27
caſibus

caſibus non exceptis, vt in his terminis conſuluerunt
Ruin. *conſ.* 143. *num.* 10. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 1. *num.* 2. &
fuit de mente Rotæ in illa *Imolen. bonorum* 8. *Martij* 1596.
coram bon. mem. Card. Pamphilio impreſſa apud Gio-
uagnon. poſt *conſil.* 43. *lib.* 2. *n.* 78. *in* §. *&* *ceſſat*
omnis difficultas, *verſ. per viam verò vltimæ volun-*
tatis.

Quæ Interpretatio potiſſimùm eſt amplectenda reſpe-
ctu inueſtituræ ſactæ per Capitulum, in qua prohiben-
28 tur etiam bona legari, & prohibitum legare, nec †
etiam poſſe hæredem inſtituere, exploſa contraria opi-
nione, communiter tenent Ruin. *in rubr. de legatis pri-*
mò num 17. Soccin. Iun. *num.* 15. Torniell. *num.* 21. Bolo-
gnett. *num.* 113. Alciat. *in l. legit verbis num.* 4. *ff. de verb.*
ſignif. Cephal. *conſ.* 53. *num.* 30. Menoch. *conſ.* 11. *num.*
12. latè *Galia*, *ad conſuetud.* Alexandr. *in verbo legare*
quæſt. 4. *num.* 12. *vſquè ad fin.* Modern. Neapolit. qui
de communi teſtantur *in tract. de ſucceſſ. par.* 3. *quæſt.*
12. *art.* 2. *num.* 9. Et in antiquis Inueſtituris *Summ. num.*
29 1. *&* 2. bona prohibentur expreſsè legari, † & dimitti
in Eccleſias, & loca Pia, in quibus terminis prohibitam
dici etiam hæredis inſtitutionem, plenè conſuluit Ber-
tazzol. *conſ. ciu.* 36. *num.* 12 *&* *ſeqq. &* *per tot.*
30 Demùm non obſtat, quod bona † iſta tranſire poſſint
ad ſabricam S Celſi, ſaltem ad effectum vendendi per-
ſonæ habili, & æſtimationem conſequendi, iuxta opi-
nionem Speculat. *tit. de locat.* §. *nunc aliqua*, *nu-*
mer. 143.
31 Quoniam, quando vltra prohibitionem † legis con-
currit prohibitio hominis, & pactum expreſſum in con-
tractu, & inueſtitura, tunc vis pacti reſiſtit principio ac-
quiſitionis, adeo vt Eccleſia, & alia loca incapacia; nec
etiam poſſint acquirere ad effectum vendendi, & æſtima-
tionem conſequendi, vt plenè conſuluit Aldobrand. *conſ.*
40. *num.* 9. *lib.* 1. Burſatt. *conſ.* 199. *num.* 48. *lib.* 2. Ca-
uagnol. *conſ.* 48. *num.* 9. *&* *ſeqq. lib.* 1. & ſequuta fuit
Rota apud *ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 529 *num.* 10. Et
32 cum ex diſpoſitione Iuris communis † prohibita ſit trãſ-
latio emphyteuſis Eccleſiæ in aliam Eccleſiam, vt ſu-
pra dictum eſt, ſi de ſacto translatio fiat, vel aliqua di-
ſpoſitio, tunc illa remanet omninò nulla, & inefficax,
33 itaut † nec operari poſſit beneficium æſtimationis reci-
plendæ loco ipſius emphyteuſis, qui aliàs non eſſet om-
ninò nulla, ita Soccin. Iun. *conſ.* 74. *numer.* 17. *lib.* 1.
Rimin. Iun. *conſ.* 454 *num.* 10. *&* 11. Burſatt. *conſ.* 199.
num. 42. *verſ. tertiò hæc*, *lib.* 2. Cauagnol. *conſ.* 48. *num.*
9. *&* 10.
34 Et Doctrina Speculatoris vera † eſſe poteſt, reſpe-
ctu vocatorum, vel hæredis, qui vt adimpleant volun-
tatem teſtatoris diſponentis de emphyteuſi Eccleſiaſtica
In ſauorem alterius Eccleſiæ, tenentur tunc ipſe hæres,
vel vocati ad eandem emphyteuſim, tradere eidem Ec-
cleſiæ, in cuius ſauorem fuit diſpoſitum, vel tantundem
in bonis allodialibus, & ſic æſtimationem conſignare,
vel permittere, vt alijs poſſit vendere, re ento ſibi pre-
tio; in prȩiudicium verò Eccleſia Dominæ directæ ap-
probari non poteſt doctrina Speculatoris, quoniam ſi per
mortem illius diſponentis aperta eſt emphyteuſis ipſi Ec-
cleſiȩ Dominȩ directȩ, hoc emolumentum ab ea auferri
non poteſt, nec debet, cogendo vt tradat ȩſtimationem,
vel permittat alijs vendi, hoc enim modo priuaretur illa
acquiſitione, quam aſſequuta eſt per mortem diſponen-
tis, non ſuperſtite alia perſona comprȩheoſa, & capa-
ci, ita luculenter, & benè explicat Burſatt. *d. conſ* 199.
num. 43. *verſ. quintò materia*, *&* *num* 44. *verſ. ſecun-*
dò negatur, *&* *num.* 45. *viden. &* *num* 46. *&* 48. quod
maximè retinendum eſt in emphyteuſi Eccleſiaſtica,
iuxta diſpoſitionem *text. in cap ſilius*, *extra de teſtam.*
35 quicquid † eſſet in emphyteuſi laici, vt notat Burſatt.
ibidem num. 45. *verſ* *&* *dicam Speculatorem*, *&* *num.* 47.
verſ. reſpondendo, Maſtrill. *deciſ.* 128. *num.* 18. *verſ. his*
diſcuſſis, & idem ſenſit Rota *in illa Ferrarien. bono-*
rum 29. *Decembris* 1611. *coram Reuerendiſſ. D. meo De-*
cano, *quæ eſt deciſio* 268. *num.* 4. *par.* 1. *recent. confirma-*
ta ſub die 9. *Aprilis* 1612. *coram eodem*, *&* *ſub die* 3. *Ia-*
nij 1619. *coram bon. mem. Rembo do*, *&* *in alia Ferra-*
rien. bonorum de Sebianchis 28. *Aprilis* 1617. *coram Emi-*
nentiſſ. D Card. Pamphilio iuniore.

Et Ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Feudi.

Die Lunæ 30. *Maij* 1633.

ARGVMENTVM.

Territorij feudalitas, ex quibus probationi-
bus poſſit excludi, itaut ad probandam al-
lodialitatem eius rectè poſſit concedi re-
miſſoria.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in materia prophana regulariter ſine fumo*
conceditur.

2 *Et hoc maximè, quando ſumus in tertia inſtantia, nec*
adhuc per teſtes facta eſt probatio.

3 *Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc,*
vt remiſſoria detur, quoad omnes.

4 *Feudalitas excluditur, poſita continua poſſeſſione, &*
ſtatu allodialitatis.

5 *Conceſſio an ſit feudum, vel mera, & ſimplex dona-*
tio, ex quibus dubitetur.

6 *Obſeruantiæ ſubſecutæ probatio, per quam declara-*
bitur quatenùs ſit mens dubia contrahentium certè
eſt admittenda.

7 *Allodialitas territorii ex quibus inferri poſſit.*

8 *Territorium, quod ſit ſolitum alienari ſine alicuius*
licentia, hoc importat præſumptionem allodiali-
tatis.

9 *Obſeruantia immemorabilis excluditur, datis actibus*
contrarijs.

10 *Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius,*
quod fuit probatum per ſcripturas.

11 *Verba, quando non ſunt præciſa, & clara, poſſunt*
recipere interpretationem.

12 *Ad Cautelam ea, quæ obtinentur non præiudicant.*

13 *Territorium, quando quis alienauit, & ad cautelam*
obtinuit licentiam ab aliquo, illud alienandi, ex ea
licentia non elicitur probatio adeò patens, vt ſit
ineuitabilis pro feudalitate.

DECISIO CCXII.

POSTQVAM per duas ſententias Rotales fir-
mata fuit feudalitas territorij, de quo agitur, cauſa
in tertia inſtantia mihi commiſſa, petita fuit per Hya-
cinthum remiſſoria, ad effectum probandi allodialita-
tem, quam Domini, putarunt non eſſe denegandam.
Verſamur enim in cauſa prophana, in qua regulari-
ter, etiam ſine fumo † datur remiſſoria, Caſſad. *de-* 1
ciſ. 3 *de dilat.* Caputaq *deciſ.* 59. *&* 68. *par.* 3. Rota *co-*
ram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 124. *num.* 1. *&* *deciſ.*
403. *num.* 3. ſumus in tertia inſtantia, nequè vſquè adhuc
ex parte Hyacinthi ſacta fuit † vlla probatio per teſtes, 2
ad quam propterea e nunc admittendus, *ex trad. per*
Cardin. Seraphin. *deciſ.* 300. *num.* 2. *&* *coram ſan. mem.*
Gregor. XV. deciſ 83. *num.* 5. Et articuli ſunt releuantes,
quorum tamen † ſat eſt vnum eſſe talem, vt detur re- 3
miſſoria quoad omnes, Rota *deciſ.* 677. *num.* 1. *par.* 1. *&*
deciſ. 661. *num.* 4 *par.* 2. *recent.*
Releuantia autem articulorum videtur patens. Pri-
mus enim, & ſecundus articulus continentes obſeruan-
tiam per tempus immemorabile, quod territorium iſtud
fuit habitum pro merè allodiali, & vti tale poſſeſſum
à Hyacintho, & eius anteceſſoribus, & reputatum, ac
tentum pro tali à Magnis Magiſtris, & ab omnibus ali s,
certè ſunt releuantes, quia poſita hac † continuata poſ- 4
ſeſſione, & ſtatu allodialitatis, excluditur feudalitas, Iſer.
In cap. 1. §. *quidam tamen. ſub num.* 3. *&* *de controue ſ.*
inter maſcul. & *fœmin.* Menoch. *conſ.* 395. *num.* 12. Bel-
lon Iun. *conſ.* 44. *num.* 11 *verſ. ſecunda verò coniectura*;
Prȩſertim verò, quia in inſtrumento, ex quo deduci-
tur feudalitas, habetur conceſſionem fieri pleno iure, & ex
cauſa donationis remuneratoriȩ, cum vniuerſis, & ſingu-
lis iu-

ſis iuribus, reſeruata ſolùm recognitione annui cenſus
ad fauorem regiæ Curiæ, quæ verba, licèt non excludant
omninò feudalitatem, ſaltem inducunt aliquam conie-
5 cturam allodialitatis, † itaut dubitari poſſit, an hæc
conceſſio ſit feudum, vel mera, & ſimplex donatio, *ex
tradiſis* per Oldrad. *conſ.* 159. *per tot.* Rolaod. *conſ.* 50.
num. 18 *lib.* 3. Thob. Non. *conſ.* 1. *num.* 39. Peregr. *conſ.*
6 16. *num.* 8. *lib.* 5 vode tantò magis eſt admittenda †
probatio obſeruaotiæ ſubſequntæ, per quam declarabi-
tur quatenùs ſit dubia mens contrahentium, Bald.
conſ. 245. *num.* 2. *lib.* 3. Aym *conſ.* 10 I. *num.* 3. Roſental.
de feud. cap. 5. *gloſ.* 5. *num.* 16. Rota *deciſ.* 499. *num.* 3. *par.*
1. *recent.*

Tertius articulus, continens alienationes iſtius Ter-
ritorii, ſeù prædij factas fuiſſe vti de bonis allodialibus,
ſine licentia Regum Siciliæ, & Dominorum Inſulæ Me-
leuitanæ, & quod emptores illud poſſiderunt ſcientibus,
& patientibus Regibus, & Magni Magiſtris, pariter eſt
7 releuans, † quia ex hoc probato, poterit fortaſſe inferri
allodialitas, Iſern. *de feud. in cap.* 1. §. *quidam tamen, ſub
n.* 3. *de controuerſ. inter maſcul. & fœmin.* Roland. *conſ.* 50.
n 39. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 135. *nu.* 36. *& conſ.* 151. *nu.* 31. Bellon.
Iun. *dicto conſil.* 44. *nu.* 12.

Quartus articulus etiam releuat, dum habet hoc præ-
dium eſſe ruſticale, & competere ſine Caſtro, & Iuriſdi-
ctione, abſquè præſtatione ſeruitij, & alia prædia hu-
iuſmodi ſine licentia, & conſenſu Domioorum conſue-
8 uiſſe alienari, † quæ conueniunt allodialibus, & im-
portant præſumptionem allodialitatis, *ex traditis* per
Menoch. *conſ.* 395. *num.* 5. Surd. *conſ.* 311. *num.* 6. Bellon.
Iun. *conſ.* 44. *nu.* 4.

Non obſtat, quod ex inſtrumento Inueſtituræ, & ex
9 licentia data Stephano de alienando Territorium † in
ſuos deſcendentes tantùm, excluda ur obſeruantia imme-
morabilis articulata in primo, & ſecundo articulo & ex-
cludatur probatio tertij articuli; cootinentis alienationes
fieri ſine licentia Dominorum Inſulæ Meleuitanæ, & ſic
10 non ſit danda remiſſoria † ad probandum contrarium
eius, quod ſuit probatum per ſcripturas, Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 1 *num.* 6 *de dilat.* Rota *deciſ.* 714. *n.* 1 *par.* 1. *recent.*
Quooiam quòad inueſtituram, verba illius non ſuot
11 adeò præciſa, & clara, vt probata obſeruantia, † de qua
in articulis, non poſſint ab illa recipere ioterpretationem
pro allodialitate, iuxta tradita per Pariſ. de Put. *de rein-
tegr. feud. cap.* 10. *num* 17. Bellon. Iun *conſ.* 26 *num.* 15.
12 *&* 16. Quò verò ad licentiam † cum illa potuerit ob-
tineri ad cautelam, & ſit vnica, ex ea non elicitur
probatio adeò patens, & ineuitabilis, vt dicatur om-
13 ninò conſtare † de feudalitate, ad effectum exclu-
dendi contrariam probationem per teſtes, & eò magis,
quia Hyacinthus obtinuit ſententiam fauorabilem in
partibus pro allodialitate, & vt ſupra fuit ponderatum
hactenùs in hoc iudicio nullas alias fecit pro-
bationes.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit
&c.

¶ Vide infra in hac cauſa ſatis notabilem deciſionem ſub
die 17. Nouembris præſentis anni 1634. coram eodem R.
P. D. Merlino.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Lunæ 30. *Maij* 1633.

ARGVMENTVM.

Conſenſus patronorum in reſignatione Iuriſpatronatus ex quibus probetur interueniſſe. Reſignatio iuriſpatronatus facta ſpretis patronis, an valeat. Valor fructuum beneficij narratus in literis reſeruationis penſionis, qualiter iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus patronorum in reſignatione Iuriſpatronatus, ex quo probetur, quod fuerit præſtitus.*
2 *Regul. de præſtandis conſenſibus non eſt de dandis.*
3 *Conſenſus patroni in reſignatione iuriſpatronatus eo ipſo probatur, ſi doceatur patronos eidem reſignationi non contradixiſſe.*
4 *Patronis à die reſignationis, aperitur locus præſentandi alios.*
5 *Iuriſpatronatus reſignatio facta ſpretis patronis, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda, quatenùs Dominus contradicat.*
6 *Et interim dicitur habere ſtatum implicitum validitatis.*
7 *Conſenſus expreſſus dicitur, non ſolùm, quod verbis exprimitur, ſed etiam, quando per ſigna exteriora demonſtratur.*
8 *Conſenſus dicitur, etiam ille, qui reſultat ex taciturnitate temporis, quo quis potuit contradicere.*
9 *Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione.*
10 *Patroni conſenſus non eſt neceſſarius in reſeruatione penſionis. & num.* 19.
11 *Ex reſignationis nullitate infertur ad nullitatem penſionis.*
12 *Regul. de præſtan. conſenſibus intelligitur de habentibus ius in beneficio.*
13 *Ius in beneficio, quis non poteſt dicere, quod aliquem non habeat, ſi illud acceptauerit per eius reſignationem.*
14 *Beneficium impetrans, tenetur iuſtificare gratiam ſui authoris.*
15 *Rot. deciſ.* 57. *num.* 4. *par.* 1. *in recent. declaratur.*
16 *Lap. allegat* 89. *quando iatret.*
17 *Reſignans manens in poſſeſſione per triennium, non eſt amplius locus oppoſitioni alicuius defectus.*
18 *Beneficij reſignatio, & reſeruatio penſionis ſunt gratiæ omninò ſeparatæ.*
20 *Valor rei regulariter non probatur ex locationibus.*
21 *Limita concurrentibus adminiculis.*
22 *Beneficium præſumitur capax penſionis ſuper illo impoſitæ, ſi ſpatio plurium annorum abſquè tergiuerſatione fuerit ſoluta. & num.* 23.
24 *Locatione ſi ſint plures, & ſucceſſiuæ præſumantur effectuatæ.*
25 *Locationum effectuatio ex quo appareat.*
26 *Penſio, ſi fuerit inter partes conſtituta in ſumma certa, & determinata certarum pecuniarum, tunc reſpectu illius ſummæ eſt attendendus valor dd. pecuniarum, inter partes conuentus.*
27 *Dictio, in circa, excludit certam quantitatem.*
28 *Officialibus Datariæ emolumenta debent ad rationem ducatorum de Camera.*

DECISIO CCXIII.

CONTRA Deciſionem, * in qua fuit reſolutum
gratiam reſeruationis penſionis eſſe iuſtificatam, eò,
quia valor expreſſus in ducatis 710 auri de Camera ſit
probatus, tria denuò pro parte D. Abbatis Pignatelli op-
ponuntur, ex quibus prætendit reſultare nullitatem re-
ſeruationis; Primò, quod in reſignatione non interue-
nerit conſenſus medietatis Patronorum, qui à Sanctiſſi-
mo fuit reſeruatus, ibi dummodò ad hoc alterius medie-
tatis Patronorum accedat aſſenſus; Secundò, quod non
ſit iuſtificatus valor fructuum Abbatiæ narratus, in lite-
ris reſeruationis in ducatis 710 auri de Camera. Tertiò,
quod aliqua iura, quæ fuerunt producta pro parte transla-
tariorum non ſint in forma probanti; Prædictis tamen non
obſtantibus Dñi cenſuerunt ſtandum in deciſis, ſub die 4.
Martij proximè præteriti.

Nam quoad primum attinet ad computum patronorum di-
ctus conſenſus † probatur ex expeditione literarum, quas 1
Officiales Cancellariæ non expediuiſſent, niſi conſenſus
à Papa in ſupplicatione requiſitus, fuiſſet præſtitus,
Caputaq. *deciſ.* 140. *par.* 1. Put. *deciſ.* 419 *in fin. lib.* 1.
in correct. bon. mem. Cardin Caual. *deciſ.* 561. *nu.* 4.
Mart. *clauſ.* 3. *num.* 3. Pariſ. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.*
8. *num.* 83. *& lib.* 9 *quæſt.* 22. *num.* 8. & ideò regula † 2
de præſtandis conſenſibus, non eſt de dandis, Caſſad.
deciſ. 1. *num.* 6. *de renunciatione*, Creſcent. *deciſ.* 9. *de*

Procu-

Procuratoribus, Seraphin. *deciſ.* 1465. *num.* 7. Rot. *deciſ.*
3 396. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* Secundò quia iſte conſenſus †
dicitur interueniſſe eo ipſo, quod probatur patronos ei-
4 dem reſignationi non contradixiſſe, quia patronis † à die
dictæ reſignationis apertus fuit locus præſentandi alium,
Garz. *de benefic. par.* 11. *cap.* 3. *num.* 35 Si tamen præſen-
5 tare voluerint, aliàs ſecus, cum † reſignatio facta ſpre-
tis patronis non ſit nulla ipſo iure, ſed venit annullanda,
quatenùs patronus contradicat, Ægid. *deciſ.* 87 *&* 163.
Mohed. *deciſ.* 8 *de iur. patron.* & interim dicitur habe-
6 re † ſtatum implicitum validitatis, Felin. *in cap. cum
Bertoldus. num.* 8. *&* 14. *de ſent ent. & re iudic. & in
tract. quando literæ Apoſtolicæ. ampliat.* 9. Rocch *de
iurep. in verb. ius honorificum. quæſt.* 3. *num.* 8. Couar.
pract. quæſt. cap. 36. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 4. *num.* 5. *par.* 2.
recent.

Non obſtat, quod propter clauſulam, dummodò ad
hoc alterius medietatis patronorum accedat aſſenſus, re-
quiratur conſenſus expreſſus, & tacitus non ſufficiat,
7 quia conſenſus † expreſſus, dicitur non ſolùm, quando
verbis exprimitur, ſed etiam quando per ſigna exteriora
demonſtratur, Pariſ. *de reſign. lib.* 8. *quæſt.* 10. *num.* 22.
8 *verſ. ſecunda modo*, & In terminis, quod conſenſus † di-
catur ille, qui reſultat ex taciturnitate temporis, quo quis
potuit contradicere Rot. *deciſ.* 336. *num.* 7. *verſ. non obſtat
par.* 2. *recent.*

Nec obſtat, quod iſta procedant data ſcientia in patro-
no, quia ad hunc effectum ſufficit ſcientia præſumptiua
9 † quæ oritur ex eo, quod patroni nunquam reclamarunt
Garz. *de benef. par.* 10. *cap.* 3. *nu.* 38. maximè, quod fa-
ctum eſt notabile, cum agatur de beneficio Inſigni, ſeù
Abbatia Regali magni valoris, & dicta clauſula cenſetur
10 appoſita reſignationi beneficij, non autem † reſeruatio-
ni penſionis, in qua non eſt neceſſarius conſenſus patro-
ni, in puncto Seraphin. *deciſ.* 1264. *num.* 1. cum alijs ad-
ductis in deciſione, quæ reuidetur *verſ. quod non obſtat*,
11 *quod non conſtet*, & quàmuis ex nullitate † reſignationis
inferatur ad nullitatem penſionis ex eo, quod remaneat
reſeruata de conſenſu non habentis ius in beneficio, ta-
men obiectum procederet, quando adfuiſſet alia perſona
præter Carolum Caracciolum, quæ potuiſſet d. penſio-
ni conſentire, ſecus autem, quia de illo tempore nullus
12 alius habuit ius in beneficio, quia regula † de præſtandis
conſenſibus, intelligitur de habentibus ius in beneficio,
Rot. *in Caſentina penſionis coram Litta, apud Marcheſ.
par.* 1. *fol.* 621. *num.* 4.

Prætereà D. Abbas Pignatellus non poteſt allegare
13 Carolum non habuiſſe ius in beneficio, † ſed illud acce-
ptando per eius reſignationem videtur ius illius magnifi-
caſſe, Rot. *deciſ.* 299 *part.* 1. *recent.* & ideò impetrans
14 beneficium tenetur † iuſtificare gratiam ſui authoris,
Put. *deciſ* 181. *& deciſ.* 499. *lib.* 2. *in correct. latè* Rota *in
Hiſpalen. beneficiorum* 10. *Iunij* 1611. *coram Eminentiſſimo
Card. Pamphilio.* Quinimò conſenſus Caroli reputatur
conſenſus Pignatelli, non ſecus, ac ſi ipſe penſioni con-
15 ſenſiſſet, † Rot. *deciſ.* 57. *num* 4. *par.* 2. *recent.* quæ lo-
quitur in terminis penſionis, quæ petebatur à Reſigna-
tario. Et in omnem euentum Carolus fuit in poſſeſſio-
16 ne Abbatiæ ſpatio trium annorum & vltra, † & ita in-
trat allegatio Lapi. 89 Ita ut hodie non poſſit dari de de-
17 fectu † conſenſus dd patronorum, nec de alio defectu,
Rot. *diuerſ.* 779. *num.* 1. *& per tot. lib.* 3. Pariſ. *de reſign.
lib.* 11. *quæſt.* 6 *nu.* 96 Mareſcott. *var. lib.* 1. *cap.* 41. *nu.*
1. Tantò magis, quia ijdem patroni de omnibus inſtr-
mati conſenſerunt vltimæ reſignationi factæ per Caro-
lum ad fauorem Pignatelli, abſquè eo, quod vnquàm
dederint de contemptu primæ reſignationis factæ ad fa-
uorem Caroli à Decio, dum aſſecutus fuit Archiepiſco-
patum Barenſem; Vnde tantùm abeſt, vt contradixe-
rint, quod imò potiùs ſequitur, vt ius Caroli ſciuerint,
& approbauerint, quod quidem non feciſſent, niſi ab ini-
tio de omnibus geſtis notitiam habuiſſent.

18 Deinde ſupponendum eſt, quod cum reſignatio † Ab-
batiæ, & reſeruatio penſionis ſint gratiæ omninò ſepa-
ratæ, ex Put. *deciſ.* 98. *lib.* 2. *& deciſ.* 226. *num.* 16. *lib.* 3.
Rot. *deciſ.* 456. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* conſenſus erat pro-
bandus à Carolo, ad cuius fauorem reſignatio fiebat,
hodie verò non eſt quæſtio cum Carolo, vel cum pa-
tronis ſuper validitate reſignationis, qui nunquàm re-
clamarunt, ſed cum moderno Abbate ſuper validitate
penſionis, quæ validè dicitur † impoſita cum potuerit fieri 19
abſquè alio patronorum conſenſu, Seraphin & alij *ſupra
allegati*.

Quantùm ad verificationem valoris Abbatiæ expreſſi
in ducatis 710. auri de Camera, quàmuis † ille regulari- 20
ter non probetur ex locationibus, Mantic. *deciſ.* 290.
num. 4. ſanct memor Gregor. XV. *deciſ.* 101. *num* 1. *&
ſeqq. & deciſ.* 147. *num.* 2. *& deciſ.* 159. *num.* 7. Tamen
iſtud limitatur † concurrentibus adminiculis, vt in *Ve-* 21
ronen. penſionis 23. *Maij* 1607 coram bon. mem. Cardinali
Sacratu, *citata* per Adden. *ad d. deciſ.* 101. ſan. mem.
Greg. XV. *num.* 5.

Quod autem in caſu de quo agitur, concurrant admi-
nicula apparet, ex deductis in deciſione, quæ reuidetur
verſ. adminicula autem, & præter illa, tunc ponderata;
Alterum hodie cæteris, vrgentiùs additur, quod ſcilicet
penſio reſeruata ad fauorem Sanuitalis, dum reſignauit
Archiepiſcopatum Bareñ Decio Caracciolo fuit ducato-
rum 800 & fuit ſoluta per d. Carolum ſpatio multorum
annorum abſquè tergiuerſatione, & nihilominùs cum
tranſlatio non fuerit facta, niſi in ducatis 600. inde reſul- 22
tat clara probatio fructus Abbatiæ eſſe capaces nedùm
ſummæ reſeruatæ, ſed etiam maioris penſionis, & ſic cor-
reſpondere arrendamentis, nam † aliàs ipſe Carolus re- 23
clamaſſet, nec ſoluiſſet ſpatio tanti temporis, Rot. *in ter-
minis deciſ.* 293. *per tot. par.* 1. *diuerſ.*

Quod de vero valore beneficij non fuerint deducta one-
ra, in alia ſatis fuit reſponſum contrarium apparere ex
lectura ipſarum locationum, in quibus expreſsè onera
deducuntur.

Ex quod locationes, ex quibus deducitur valor non
probentur continuatæ, nec effectuatæ, tollitur, quia cum
ſint plures, † & ſucceſſiuæ, præſumuntur effectuatæ, ex 24
allegatis in alia deciſione, quod tantò magis procedit ſtan-
te illarum antiquitate, ſed cum dentur locationes ab an-
no 1591. vſquè ad annum 1613 quæ percutiunt, & inclu-
dunt tempus reſignationis factæ de anno 1606. iunctis ad-
miniculis per DD. ponderatis, iuſtificatio valoris benè de-
ducitur, & quia de continuatione locationum ſatis con-
ſtat per annos ſubſequentes, & ſucceſſiuos; De effectua-
tione verò apparet ex renouatione eorumdem affictuum, 25
facta eiſdem affictuarijs.

Subſiſtit quoquè iuſtificatio valoris fructuum ex-
preſſi per aſcenſum in ſumma ducatorum 710 auri
de Camera, ex eo; quod reſpondet probationi factæ in
ſumma ducatorum Regni 960. ad rationem ducatorum
100. de Regno pro ſingulis ducatis 75 auri de Camera,
iuxtà atteſtationem D. Riualdi, quæ eſt attendenda tan-
quàm magis certa, & fundata; ſuper communi æſtima-
tione, & ſolito potiùs, quam fides Mercatorum, qui
curſu cambiorum pretium monetæ augent, & minuunt,
& computant intereſſe tranſmiſſionum, & prouiſionum;
nec eſt attendenda penſionis expreſſio, in ducatis monetæ
Regni 800. quia placuit reſponſio deciſionis, quod penſio
† fuit inter partes conſtituta in ſumma certa, & deter- 26
minata ducatorum Regni 800. & reſpectu iſtius ſummæ
eſt attendendus valor eorumdem ducatorum, inter eaſ-
dem partes conuentus. Reſpectu verò valoris fructuum,
expreſsè in parte inferiori in ducatis 710. auri de Camera
non eſt attendendus valor ſupradictus, ſed valor iuxta
communem æſtimationem, vt in ſupradicta atteſtatione
Riualdi, & eò minùs valor ſupradictus eſt attendendus,
quia partes illum non firmarunt taxatiuè, dum expreſſio
fuit facta dubitatiuè, cum additione clauſulæ in circa,
quæ dictio, † in circa, excludit certam quantitatem, 27
Ruin. *conſ.* 10. *nu.* 3. *lib.* 5. Corn *conſ* 179 *num.* 4. *lib.* 3.
Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 290. *num.* 3.
& 558. *num.* 1. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 7. *num.* 3 *de præben.*
Valutatio verò ad ducatos auri de Camera fuit adiecta
propter intereſſe officialium Datariæ, † quibus emolu- 28
menta debentur ad rationem ducatorum de Camera.
Vnde inferri non poteſt, quod Papa ſe fundauerit in tali
æſtimatione incerta, & recipiente augumentum, vel
diminutionem.

Prout non obſtat fides Officialis ſucceſſoris Riual-
di, quia ex ea nihil aliud colligitur, niſi, quod in literis
fit expreſſio in ducatis auri de Camera, & de hoc non du-
bitatur, quomodò autem reducatur, ſeù æſtimatur
moneta, ſeù valor monetæ, aliarum partium nihil dicit,
& ideò ſtandum eſt dicto communi valori ducatorum 75.

auri

auri de Camera pro ducatis 100. Regni.

Quę dicuntur de iuribus, quòd non ſint in forma probanti, fuerunt ſublata in deciſionibus ſuper hoc particulariter factis, nec translatarij vtuntur iuribus informibus, ſed inſtrumentis authenticis in forma probanti, & canonizatis in pręcedentibus deciſionibus.

Et ita conſidetatis oppoſitionibus deductis per D. Abbatem, iterùm fuit reſolutum conſtare de ſufficienti iuſtificatione literarum reſeruationis penſionis, & ſic gratiam ad fauorem translatariorum eſſe iuſtificatam, &c.

* Ideſt ſub die 4. Martij huius anni 1633. Eſt deciſ. 186. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 30. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Atteſtationibus extraiudicialibus, an ſtetur. Confeſſio extraiudicialis, licèt de equitate Canonica attendatur, tamen vbi eſt ſeruandum ius ciuile, & rigor, non attenditur. Societas, ex quibus actibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Tutor ſoluens indebitum, quando non excuſetur, vigore l. cum indebitum, ff. de condit. indebit. quo minùs actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi.*

2 *Atteſtationes extraiudiciales adminiculatæ ex depoſitionibus teſtium, formiter examinatorum, & alijs præſumptionibus ſufficienter, probant.*

3 *Atteſtationibus regulariter non creditur.*

4 *Teſtibus, & non atteſtationibus ſtandum eſt.*

5 *Atteſtationi extraiudiciali, ſtandum non eſt, quantùmuis illa ſit qualificata, & iuramento roborata coram Notario, & teſtibus, & vide num. 6.*

7 *Teſtibus in concernentibus proprium intereſſe ſtandum non eſt.*

8 *Teſtis de audita, nullum gradum probationis facit, & num. 9.*

10 *Confeſſio extraiudicialis, facta abſente parte, de rigore Iuris Ciuilis, non probat, licèt ſecùs ſit de Iure Canonico.*

11 *Romæ ſeruatur ius ciuile, & rigor, attento ſtatuto Ciuitatis cap. 42. lib. 1.*

12 *Confeſſionem extraiudicialem, vt teſtes probent, requiritur, vt ſint conformes de tempore, loco, & verbis.*

13 *Probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de probando id, quod conſiſtit in voluntate ſolius alicuius.*

14 *Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ, quando ſunt, coniungi non poſſunt.*

15 *Societas probatur ex actis, qui citra ius, & nomen ſocietatis fieri nequeunt.*

16 *Procuratores, & inſtitores, ſemper ſubiacent cenſuræ reddendæ rationis.*

17 *Adminiſtrator quilibet rei alienæ debet reddere rationem adminiſtrationis.*

18 *Lucrum, an præſumatur eſſe in ſocietate.*

19 *Contra Adminiſtratorem extat præſumptio potiùs lucri, quàm damni.*

20 *Tutor non poteſt cogi ad ſoluendum debitum Patris pupilli, ſi non fuerit probatum.*

DECISIO CCXIV.

IN DECISIS * perſtiterunt Domini, quia inter Sanctem Fencium, & Ioannem Antonium de Acumulo eius famulum, non probatur ſocietas in Macello, nec lucri quantitas, vt propterea non licuerit Tutori abſque alia crediti iuſtificatione, ſoluere ſcuta 755. Ioanni Antonio in pupillarum præiudicium, & damnum, nec † minùs excuſari per *l. cùm indebitum, ff. de cond.* 1
indeb. vt indè actio repetitionis dirigatur aduersùs illum, qui pecunias pupillares recepit, non autem contra Tutorem.

Non obſtant, quæ denuò replicantur ad probandam ſocietatem, primò namquè fides, & ſeù atteſtatio trium lanionum, vſquè de anno 1629. quæ, licèt extraiudicialis, aſſerebatur tamen adminiculata ex depoſitionibus teſtium † formiter examinatorum, & alijs 2
præſumptionibus, ita vt pro ſufficienti probatione deſeruire poſſit, Rot. *deciſ. 122. num. 7. part. 1. recent. cum alijs allegat.*

Quia ſi de atteſtationibus agatur, † regulare eſt, quod 3
illis non creditur, quando quidem † teſtibus, & non at- 4
teſtationibus ſtandum eſt, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 2. num. 12. de Sponſal.* Seraph. *deciſ. 106. num. 3. & 260. num. 5. 298. num.* 10. coram Papa Gregor. XV. quæ concluſio tenenda eſt etiam, quod fides proueniat à perſona, † 5
quantùmuis qualificata, & Iuramento roborata coram Notario, & teſtibus, Menoch. *conſ. 322 num. 45.* dicens ideò atteſtationibus non eſſe ſtandum, quia illorum † depoſitio debet recipi parte citata, quod ſi aliter 6
factum ſit, nullam fidem faciunt, *cap. in nomine Domini, de teſtib.* vbi Felyn. *num.* 3. poſt alios latiſſimè comprobat.

Depoſitiones autem teſtium, non etiam pro adminiculo ſeruire poſſunt, nàm ponderati in deciſione, quæ reuidetur, nullam fidem faciunt, nam primus eſt Ioannes Antonius famulus, cum quo prætenditur contracta ſocietas, & idem qui à tutore pecuniam recepit, & quietantiam fecit, tanquàm creditor ſocialis, cui † in con- 7
cernentibus proprium intereſſe, non creditur, *capit. tuas, cap. nuper, cap. inſuper, de teſtib.* Secundus verò eſt vnicus, & de auditu ab alijs Macellarijs, qui ſolus † 8
gradum probationis non facit, *c. veniens c. vniuerſis de teſtib. c. licèt numerus, eod. tit.* & eò minus per relationem ad † aliorum dictum *c. licèt ex quadam, de teſtib.* Caputaq. 9
deciſ. 264. num. 8. part. 3.

Non obſtant teſtes de nouo dati, nempè primus coram A. C. & primus in Rota examinati, deponentes de auditu ab eodem Sancte patre pupillarum, poſuiſſe Ioannem Antonium in ſocium negocio Macelli, quæ Sanctis confeſſio dicebatur, quod quamuis de rigore † Iuris ciui- 10
lis abſente parte non probet, ſecus tamen eſſe de æquitate Canonica, Felyn. *in c. p. ſi cautio, num. 27. de fid. inſtrument.* Gabr. *de confeſſ. concluſ. 1. num.* 46. Marant. *in prax. par. 6. verſ. quintus actus.*

Quia in Vrbe ſeruatur † ius ciuile, & rigor, attento 11
ſtatuto Ciuitatis *cap. 42 lib.* 1. & vlteriùs teſtes dati non ſunt conteſtes de † loco, tempore, & verbis, & agi- 12
tur de materia obligatoria, non autem liberatoria, aut de re, quæ pendeat a voluntate ſolius confitentis, in † quibus admittuntur leuiores probationes, vt Gabr. 13
d. concluſ. 1. num. 30. 50. & 51. de confeſſ. latiſſimè comprobat.

Deniquè ſi ad præſumptiones recurratur, iam dictum fuit in deciſione, quæ reuidetur, † illas non releuare, & 14
in ſua ſpecie eſſe imperfectas.

Non obſtat, quod ſocietas probetur etiam ex actis, qui fieri ſolent, non niſi † à ſocijs, & dominis, nec fie- 15
ri poſſint citra Ius, & nomen ſocietatis, Caſtr. *conſ. 73. num. 1. & ſeqq. part. 2* Felic. *de ſociet. cap. 11. num.* 12. & probari dicebatur ex eiſdem teſtibus aſſerentibus Ioannem Antonium liberè adminiſtraſſe pecunias capſæ paruulæ, & omnia pro libitu ſuo in negocio geſſiſſe, annuente Sancte.

Quia & prædicta conueniunt Procuratori, & inſtitori, † qui tamen ſemper ſubiacent cenſuræ reddendæ 16
rationis, ſicut quilibet adminiſtrator, rei † aut 17
negocij alieni *l. 2. ff. de negot. geſt.* Soccin. ſen. *conſ. 73. num. 1. & 2.* Crau. *conſ. 218. num.* 1. Rot. *deciſ. 30. n. 4. & 187. n.* 1. coram Papa Gregor. XV. Magon. *deciſ. Flor. 1. n. 29. & 42. num.* 1.

Deficiente autem probatione ſocietatis, ſuperfluum eſt quærere de lucro Ioannis Antonij famuli, aut de præſumptione Iuris, † an in dubio præſumatur lucrum 18
in ſocietate, niſi contrarium probetur, ex Soccin. Sen. *conſ. 24. num. 41. lib. 5.* & alijs allegatis per Felin. *de*

Sociel.

Societ. cap. 20. *num.* 12. *& ſeqq.*
Et nihilominùs hæc præſumptio vrget ſemper contra
adminiſtratorem, non autem pro eo, dum excipit de
damno, vt interim non poſſit impedire conſocium ad re-
19 cuperandum ſortem in ſocietate poſitam, † quia contra
adminiſtratorem extat præſumptio magis lucri, quàm
damni.
Ex quibus omnibus Iterum, Domini concluſerunt,
deficere in tutore iuſtam cauſam credendi, teſtatorem eſ-
ſe debitorem Ioannis Antonij, ad quem ſpectabat onus
20 probandi ſocietatem, & ex ſocietate lucrum, † & ſinè
probatione non poterat compelli ad ſoluendum debi-
tum.
Et ita, &c.

* Ideſt ſub die 14 Ianuarij præteriti, & vide ibi in fine
alias deciſiones in ha cauſa.

R. P. D. PIROVANO.

Hortana Fideicommiſſi.

Die Veneris 3. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Maſculinum, quando non concipiat fœmininum, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Liberorum appellatione veniunt etiam filiæ fœminæ.*
2 *Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſinè filijs deceſſerint, expirat, ſi hæres relictis filijs decedat.*
3 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de maſculis, & poſtea de per ſe de fœminis.*
4 *Qualitas non poteſt ſtare ſinè ſubiecto.*
5 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando ſequeretur aliquod abſurdum.*
6 *Monachus, ſi pendente lite, ſi aliquod fideicommiſſum ad eum ſpectet, vtrùm illud etiam non agnitum tranſmittat ad Monaſterium.*
7 *Monaſterium ſuccedit in bonis Monachi.*
8 *Inter vocatos in fideicommiſſo collectiuè, ſemper inter eos intrat reciproca ſubſtitutio ad aliorum excluſionem.*

DECISIO CCXV.

CAVSA Iterùm ſuper eiſdem propoſita * Domini
idem ſenſerunt ſcilicet conſtare de fideicommiſſo ex
teſtamento Iorij de Planis ad fauorem filiarum Bernardi-
ni, quæ ſunt abneptes eiuſdem fideicommittentis, quia
teſtator expreſsè voluit, quod deficiente linea maſculina
quandocumquè ſine liberis legitimis, & naturalibus in
dictum caſum, & euentum ſuccedere debeant filiæ fœ-
minæ, vt ſupra naſcituræ ex filijs, & nepote hæredibus
inſtitutis, quales ſunt hodiè filiæ Bernardini, extincta
iàm linea maſculorum vocata.
Non obſtat, quod hæc fœminarum vocatio poſita fue-
rit ſub conditione deficientis lineæ maſculinæ, quando-
cunq; ſine liberis legitimis, & naturalibus quorum libero-
1 rum appellatione, cum † fœminæ etiam ex proprietate
verborum comprehendantur, *l. liberorum ff. de verb. ſi-
gnif.* Menoch. *conſ.* 420. *n.* 26. Peregr. *conſ.* 44. *num.* 1. *lib.* 1.
& fideicom. art. 25. *num.* 8. *cum alijs per* Fuſar. *quæſt* 326.
per tot. & Petrus Paulus vltimus ex maſculis deceſſerit
relicta Antonina filia dicebatur vel adhuc conditionem
non eſſe purificatam ex quo iſtæ fœminæ habebant An-
toninam eas excludentem, vel omnino conditionem de-
2 feciſſe; quia Petrus Paulus deceſſit cum liberis † ſcilicet
Antonina filia ſequendo rationes Oldrad. *conſ.* 21. paſſim
per Rotam receptas.
Quia ex contextu eiuſdem teſtamenti colligitur reſ-
ponſio nam teſtator paulò ſupra voluit, quod tam filiæ
ipſius natæ, & superuiuentes, quam ex filijs ſuis, &
nepote hæredibus vniuerſaliter inſtitutis, vel aliquo ip-
ſorum naſcituræ quoquomodo non poſſint ſuccedere in
eius hæreditate, & bonis, ſed dotentur; Deinde limi-
tando eandem ſuam diſpoſitionem voluit, quod deficien-
te linea maſculina quandocunquè ſine liberis ſuccedant
fœminæ, vt ſupra naſcituræ, ex qua diſcretiua diſpoſitio-
ne, & vocatione, cum apertè conſtet etiam filias maſcu-
lorum hæredum eſſe excluſas durante linea maſculina
vocatorum, & per conſequens Antoninam filiam Petri
Pauli vltimi grauati exinde † venire non poteſt ſub gene- 3
rali comprehenſione verbi collectiui, tanquàm, quod
fuerit illi particulariter prouiſum ſcilicet de competenti
dote, Bald. *in l. multis ff. de ſtat. homin.* Molin. *de primo-
gen. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 55. Gabr. *de verb. ſignif. concl.* 6. *nu.*
63. Peregr. *de fideicomm art.* 25. *num.* 45. cum alij relatis
per eundem Fuſar. *q.* 311. *num.* 37. *&* 95. Itaquè ſenſus
erit, quod deficiente linea maſculina ideſt vltimo graua-
to ſine liberis maſculis ſuccedant fœminæ, vt euitentur
abſurda; quia aliàs teſtator vocaſſet fœminas vltimi ma-
ſculi, & fœminas aliorum hæredum, illis non exiſtenti-
bus, & tamen voluit in caſum extinctionis lineæ maſcu-
linæ, quod ſuccedant fœminæ naſcituræ ex filijs, & ne-
pote, in quorum numero Antonina poſita eſt, & ita ſi-
ue extaret, ſiue non extaret diceretur † vocata contra re- 4
gulas non entis, cui qualitates applicari non poſſunt,
l. eius qui in Prouincia ff. ſi cert. pet. Surd. *deciſ.* 117. *num.*
6. *& conſ.* 34. *num.* 13. *&* 236. *nu.* 15. & ad euitanda † ab- 5
ſurda ſemper ſumitur interpretatio excluſiua fœmina-
rum, Alex. *conſ.* 45. *num.* 12. *lib.* 7. Ant. Gabr. *ead. concl.*
6. *num.* 115. Menoch. *præſumpt.* 84. *nu.* 18. *lib.* 4.
Non obſtat, quod adhuc his poſitis ſolæ fœminæ filiæ
Bernardini non ſint vocatæ, ſed inſimul ſucceſſio Anto-
ninæ, vel eis qui hodie eorum perſonam repræſentant ſit
debita proportionabiliter, & æquis portionibus in ſtirpes,
& non in capita iuxta tenorem teſtamenti ex quo ipſa
Antonina, eſt de fœminis hæredum, quæ poſt teſtamen-
tum nata eſt, & maſculis extinctis, vocata cum alijs fœ-
minis.
Quia ſi excipitur de ſola exiſtentia Antoninæ cum non
probetur adhuc ſuperuiuere euaneſcit exceptio, ſi vero
contendatur ex perſona Monaſterij, in quo profeſſionem
emiſit, & pendente lite † obijt & ius quæſitum per An- 6
toninam in inſtanti mortis patris, etiam non agnitum
tranſmiſſum fuit Gabr. *conſ* 121. *num.* 21. *lib.* 1. ſucce-
datque † tanquàm capax *l. Deo nobis*, *§. & hoc præſens* 7
Auth. *de ſanctis Epiſcopis*, adhuc Monaſterium dicta-
rum ſororum vocationem quòad totam hæreditatem im-
pedire non poteſt Antonina mortua, quicquid eſſet ſi
adhuc viueret nam dato ſubſtituto, vt in præſenti vbi de-
ficeret linea fœminina ſuccedat Hoſpitale, vel fiat vnum
Hoſpitale in Ciuitate Hortana inter † fœminas collecti- 8
uè vocatas ſemper intrat reciproca ſubſtitutio, Monaſte-
rium excludens Caſtr. *in l. cum in ita §. in fideicommiſſo nu.*
2. *ff de legat.* 2. Crau. *conſ.* 22. *numer.* 24. Ruin. *conſ.* 139.
num. 12. *lib.* 3. Menoch *conſ* 420. *num.* 16. Barz. *deciſ.* Bo-
nien. 6. *num.* 41. Et ita vtraquè &c.
* Propoſita fuit hac cauſa ſub die 15. Decembris 1632. eſt
deciſ. 162. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Tractatur de Extrauag. Iulij III: quæ eſt in antiq. Bullar. conſtit. 33. Circa apprehendentes poſſeſſionem beneficiorum à Sede Apoſtolica obtentorum literis non expeditis.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Iulij III. annullat omnes prouiſiones inferiorum collatorum literis non expeditis, obtentas.*
2 *Beneficium vacat ob retentionem plurium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtolica.*
3 *Narrata, quando ſunt plura alternatiuè, ſufficit*

eit alterum verificare. & num.4.
5 *Constitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. determinat, quod beneficio impetrato à Sede Apoſtolica, impetrans non poſsit ordinaria, vel quamuis alia auctoritate poſſeſsionem beneficij apprendere, niſi literis expeditis.*
6 *Et decernit eos, non poſſeſſores beneficiorum, ſed meros, & nudos detentores, & violentos, ac ſine titulo intruſos.*
7 *Beneficiorum impetratorum à Sede Apoſtolica, ſi poſſeſſio capiatur abſquè literis expeditis de iure, & facto vacant, & poſſunt alijs conferri, & commendari.*
8 *Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. inficit titulum, & poſſeſsionem annalem, & triennalem.*
9 *Negatiua probatur ex diligentijs factis in libris, vbi ſcriptum eſſe debebat. & num.10.*
11 *Supplicationes dantur de ſtylo Curiæ ſub die vacationis, etiam ſi poſt offerantur.*
12 *Ante ſupplicationem ſignatam de ſtylo præſtatur conſenſus paruus.*
13 *Probatio non concludit data poſsibilitate contrarii.*
14 *Gratia dicitur perfecta admiſſa regiſtratione.*
15 *Conſenſus plenè probatur per rogitum Notarii.*
16 *Conſtitut. Iulii III. in Bull. antiq. 33. quando ceſſat.*
17 *De legis caſu non eſt hæſitandum.*
18 *Deciſ. 369. par. 3. diuerſ. declaratur.*
Deciſ. in cauſa Placentina Capellania. declaratur. & numer. 18.
19 *Iurepatronatus Laicorum regulariter non cadunt ſub reſeruatione.*
20 *Extrauag. Iulii III. quibuſuis verbis generalibus concepta, non comprehendunt beneficia de iurepatronatus.*
21 *Verba vniuerſalia poſita in lege omnia includunt.*
22 *Beneficia etiam de iurepatronatus in aliquibus caſibus non poſſunt obtineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica propter diſpenſationes pluralitatis beneficiorum, & reſeruationes penſionum.*

DECISIO CCXVI.

DICTVM fuit gratiam Marci Antonij eſſe iuſtificatam.

Tria enim in ſuis literis narrault Primum Præpoſituram, de qua agitur vacare vti obtentam contra formam
1 † Conſtitutionis Iulij III. annullantem omnes prouiſiones inferiorum collatorum poſt Apoſtolicam literis non expeditis obtentas. Secundum eandem Præpoſituram
2 vacare ob retentionem † plurium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtolica, ac demum quia Paulutius tempore præſentationis non erat actu Sacerdos, prout ex lege fundationis requirebatur, ex quibus ſi vnum ex narratis
3 iuſtificetur, † cum alternatiuè vacationes fuerint narratæ ſufficit, *cap. in alternatiuis 70. de reg. iur. in 6. l. is, qui ducenta, §. vtrum, ff. de reb. dub. l. cum quærebatur, ff. iud. ſolu. l. ſi hæredi plures, ff. de cond. inſtit.* Surd. *conſ.* 339. *num.* 10. 393. *num.* 9. & 426. *num.* 26. & in his terminis
4 ſufficere † alternatam, vel æquè principalem narratiuam in eadem tamen gratia renuit Rota *coram me in Pacen. Canonicatus 4. Iunij 1612.*

Iuſtificari autem primam vocationem ſufficienter viſum fuit, quia Conſtitutio Iulij III. in antiquo Bullario
5 33. clarè † determinat beneficio impetrato à Sede Apoſtolica literis non expeditis, impetrantem non poſſe ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij
6 apprehendere † decernendo ipſorum beneficiorum non poſſeſſores, ſed meros, & nudos detentores, & violen-
7 tos, & ſinè aliquo titulo intruſos, beneficiaquè ipſa † tanquam de iure, & facto vacantia alijs poſſe conferri, & commendari.

Et tamen Paulutius obtinuit prius ſupplicationem ſuę prouiſionis, ſeù inſtitutionis Apoſtolicæ die 4. Iulij 1627. & die 5. immediatè ſequenti conſenſit penſionibus in ſupplicatione reſeruatis, qui conſenſus ne dum probatur ex ipſa narratiua ſupplicationis, ibi, *cuius ad hoc expreſſus accedit conſenſus*, ſed etiam ex rogitu Notarij à tergo ſupplicationis notati, ac demum pro totali expeditione eadem ſupplicatio die 14. eiuſdem menſis Iulij fuit miſſa ad regiſtrum; poſt hæc autem literis nequè tunc, nequè in hanc vſquè diem expeditis, ſub die 19 eiuſdem menſis Iulij obtinuit ſe inſtitui ad eandem Præpoſituram per obitum Bonioannis vltimi poſſeſſoris, & die 21. eiuſdem menſis Iulij poſſeſſionem beneficij adeptus eſt. Ex quibus omnibus cum appareat Paulutium poſt obtentam prouiſionem Apoſtolicam vigore alterius prouiſionis inferioris poſſeſſionem accepiſſe literis non expe-
ditis, ſemper intrat † Conſtitutio ſupradicta inficiens 8
titulum, & poſſeſſionem etiam annalem, & triennalem, vt in terminis eiuſdem Bullæ admiſit Rota *coram ſanct. me. Clemento VIII. in Colonien. Canonicatus. quæ eſt* 205. *num.* 3. *part.* 1. *diuerſ.* & comprobant Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 15. *in princip. num.* 98. & Garz. *de benef. part.* 4. *cap.* 2. *num.* 26.

Nec dubitari poteſt de concludenti huius negatiuæ probatione, quod litteræ, nequè tunc ante adeptam poſſeſſionem, nequè in hanc vſquè diem fuerint expeditæ.

Quia dantur diligentiæ factæ in omnibus officijs vbi literæ expediuntur, & vlterius in Secretaria Breuium ſecretorum, cum atteſtationibus Officialium,
quod ſimilem expeditionem non reperierint, † qui 9
modus probandi negatiuam per diligentias quotidiè practicatur, Dec. *conſ.* 496. *numer.* 7. Hercul. *de prob. neg. numer.* 167. & 176. Surd. *deciſ.* 231. *numer.* 1. & 300. *numer.* 11. Rota *deciſ.* 139. *numer.* 5. *coram Papa*
Gregorio XV. & ſemper concludit probatio, † donec 10
in contrarium non probatur, quod aliunde potuerit literæ expediri, vt firmatum fuit in *deciſ.* 287. *num.* 4. *coram eod. Gregor. Papa XV.*

Non obſtat conſequentiam non eſſe neceſſariam, ſi dicatur, legitur in ſupplicatione, Data ſub die 5. Iulij: Ergo præceſſit prouiſionem Ordinarij, quæ contingit
ſub die 19. eiuſdem, ex quo ſupplicationes † datantur 11
in Curia de ſtylo ſub die vacationis, etiam quod longè poſt offerantur, Put. *deciſ.* 2. *de probat.* vel ſub die præ-
ſtiti conſenſus † parui, qui de ſtylo præſtatur ante ſi- 12
gnatam ſupplicationem, itaut data poſſibilitate contra-
rij † probatio non concludat, *cap. in præſentia. de* 13
probat. l. non hoc, C. vnde legit. Rota *deciſ.* 262. *coram Papa Greg. XV. cum alijs alleg.*

Quia etiam quod allegatus ſtylus eſſet attendendus tàm in primò, quàm in ſecundo caſu; indubitanter tamen conuincitur veritas Datæ ſub die 5. Iulij, ex eo quod ſupplicatio fuerit regiſtrata die 14. dicti menſis Iulij, & ſic ante inſtitutionem, & Ordinarij prouiſionem.
Nam admiſſa regiſtratione, † gratia dicitur perfecta, 14
nec poteſt dubitari, quod aliquando ſupplicationes lacerentur; quia exeunt de manibus Datarij, Sarnen. *in reg. de iur. quæſ. non toll. qu.* 6. *num.* 2. & *q.* 20. *in fin.* Pariſ. *de reſig. lib.* 2. *qu.* 24. *nu.* 6. & 7. Gonzal. *in reg.* 8. *gloſ.* 15. §. 2. *num.* 33. Gonz. *de benef. par.* 4. *cap.* 2. *num.* 16.

Nec euitari poteſt huiuſmodi præuentio ad effectum conſtitutionis ſupradictæ, ex eo, quod ſupplicatio fuerit porrecta nomine Penſionariorum quaſi Paulutio inſcio, & ignorante legatur ſupplicatum.

Quia ex tenore ſupplicationis contrarium colligitur; in ea enim narrantur, quæ à Penſionarijs præcogitari non poterant, nempè ipſius Paulutij ætas, Doctoratus, & Beneficia, quæ obtinebat ad Scalas ſanctas, & in Marſicana Diœceſi, & quod magis eſt ſuper eadem
ſupplicatione præſtitit conſenſum, qui † plenè proba- 15
tur per rogitum Notarij, Crau. *conſ.* 65. *num.* 6. Couar. *pract. q. cap.* 20. *in fin.* Caputaq. *deciſ.* 421. *part.* 2.

Non obſtat, quod Paulutius non obtinuerit poſſeſſionem vigore ſolius ſupplicationis ſignatæ, ſed vigore inſtitutionis Ordinari, nulla habita relatione ad ſup-
plicationem, † quo caſu aſſerebatur non intrare con- 16
ſtitutionem. Rot. *deciſ.* 369. *part.* 3. *diuerſ. in Aquilana Capellæ 25. Iunij 1610. coram bon. mem. Penia, & in Placentina Capellaniæ 21. Maij 1601. coram Card. Hieronymo Pamphilio.*

Quia hodiè non eſt quæſtio de vacatione ob poſſeſſionem ſubſequutam, cum ſola ſupplicatione, ſed de eo, qui omiſſo titulo Apoſtolico, adit Ordinarium, vel alium inferiorem Collatorem, & expreſsè ex prouiſione poſtea ſubſequuta capit poſſeſſionem, in quibus terminis ex-
preſsè loquitur Conſtitutio, & tanquàm de † caſu le- 17
gis non eſt heſitandum, *l. illam, C. de collat. l. ancillæ, C. de furt.* Oſaſch. *deciſ.* 28. *num.* 13. Surd *conſ.* 333. *num.* 12. Mandoſ. *loquens de hac Conſtitutione regul.* 27. *de non iud. iuxta formam ſupplicat. quæſt.* 3. *num.* 3. propte-
reà, quia in ſupradicta † *deciſ.* 369. conſtabat de anteriori 18
titulo habito ab Ordinario, & in Placētina Capellanię nō

conſtabat de anterioritate tituli Apoſtolici, meritò in vtroquè caſu fuit reſolutum, non intrare d. Conſtitutionem.

Deniquè fundamentum conſtitui non poteſt ſuper
19 qualitate beneficij de Iurepatronatus † laicorum, quę regulariter non cadunt ſub reſeruationibus Apoſtolicis, Couar. *pract. quæſt. cap.* 36. Put. *deciſ.* 311. *lib.* 1. *in nou.* Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 590. & per conſequens dicebatur, nec ſub conſtitutione prædi-
20 cta, quibuſuis verbis † generalibus concepta, quæ non compræhendunt beneficia de Iurepatronatus, Franc. *in c.* 2. *n.* 8. *de præben. in* 6. Lap. *alleg.* 96. *n.* 3. *cum alijs alleg.*

Quia verba Conſtitutionis ſunt ampliſſima, ibi, *quomodocumquè, & qualitercumquè qualificatorum*, quæ
21 cum poſita † in lege reperiantur, indiſtinctè omnia beneficia comprehendunt, etiam patronalia; modo, eadem ratio concurrat, Caputaq. *deciſ.* 36. *num.* 4. *& ſeq. par.* 3. Lambert. *de iurepatr. par.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 5. *art.* 11. Pariſ. *de reſign. lib.* 11. *q.* 3. *nu.* 15. Concurrere autem eandem rationem in beneficijs de iurepatronatus, ſicut in alijs liberę collationis, fraudandi, ſcilicèt emolumenta Principis, dubitari non poteſt, quia in multis caſibus,
22 beneficia † etiam de iurepatronatus non poſſunt obtineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica, propter diſpenſationes pluralitatis beneficiorum, & reſeruationes penſionum, quæ omnia in Paulutio concurrebant; propterea non potuit conſumpta vacatione per ſupplicationem ſignatam, & regiſtratam, ea omiſſa adire Ordinarium pro inſtitutione, & burſale emolumentum Principis fraudare, contra formam Conſtitutionis, in ſui ratione omnia beneficia comprælendentis.

Quò verò ad alia narrata, ſcilicèt Clericatum, penſiones, quibus Præpoſitura reperitur grauata, & quod ſit ſecunda dignitas, nempè prima poſt Archipresbyteralem, perſonalem reſidentiam non requirens, & Iurepatronatus Excellentiſſimæ familiæ de Perettis ex fundatione, & dotationes, & alia de quibus in literis, viſum fuit non egere alia diſcuſſione, cum omnia iuſtificentur ex teſtibus, & authenticis ſcripturis datis in Summario Marci Antonij.

Et ita &c.

¶ In eadem cauſa adſunt infrà aliæ deciſiones ſcilicèt ſub diebus 17. Martij 1634. & 7. Iunij eiuſdem anni coram eodem R.P.D. Pirouano.

R. P. D. PANZIROLO.

Florentina Parochialis à Sala.

Die Veneris 10. *Iunij* 1633.

ARGVMENTVM.

Plura notanda, circa materiam conceſſionis Iuſpatronatus facta alicui, & ipſius filijs hæredibus, & deſcendentibus.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filijs alicuius, qui eſſent etiam illius hæredes, tunc requiritur in eis vtraquè qualitas.*
2 *Nomen, filii, iniunctum cum nomine, hæredes, abſquè copula, &, illud reſtringit, vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis, & vide num.* 8.
3 *Deſcendentium appellatione, veniunt nedùm maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum.*
4 *Dictio, &, æqualiter copulat, vt idem ſit de vno, quàm de altero ex copulatis.*
5 *Verbum, hæres, intelligitur, tàm de hæredibus ſanguinis, quàm de extraneis. & num.* 12.
6 *In iurepatronatus, an ſuccedat hæres extraneus.*
7 *Dictio, necnon, reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes.*
9 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, non tranſit ad hæredes extraneos, niſi expreſsè dicatur, vel ex coniecturis colligatur.*
10 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica ad alios, quàm ad liberos tranſire non poteſt.*
11 *Hæreditaria qualitas tertio gradui adiecta, debet eſſe eiuſdem conditionis, prout aliæ antecedentes ſunt.*
13 *Correctio incontinenti non eſt præſumenda.*
14 *Hæredes extraneos fratrum, velle præferre hæredibus extraneis proprijs abſurdum eſt.*
15 *Deciſiones in cauſa Florentina Subdiaconatus coram R.P. D. Durano declarantur.*
16 *Iuſpatronatus gentilitium, aut mixtum, nullo modo poteſt tranſire ad hæredes extraneos.*
17 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & eſt apud quæcunquè in ſolidum.*
18 *Portio deficiens per ius non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia teſtatoris, non autem tranſit ad extraneos.*
19 *Iuri non decreſcendi eſt locus, quando vna portio deficit.*
20 *Iuſpatronatus conceſſum alicui, & eius filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc illi, qui ſuccedere volunt, ſufficit, quod ſint hæredes primi donatarij.*
Et hoc mediante perſona ſuorum anteceſſorum, licèt non ſint hæredes vltimo loco defuncti, num. 20. *vide num.* 21.

DECISIO CCXVII.

CVM IN hac cauſa dubitaretur, an eſſet inſtituendus præſentatus à Dominis de Venturis, vel præſentatus a. D. Octauia Cappona, & reſolutio penderet ex diſcuſſione qualitatis iuriſpatronatus, an ſcilicet eſſet gentilitium, ſeù mixtum, vt prætendunt Domini de Venturis, vel hæreditarium, vt aſſeritur pro parte D. Octauiæ; Cauſa, per quinquè vices propoſita, & maturè diſcuſſa, tandem ſub die 21. Aprilis anni præteriti 1632. coram R.P.D. meo Queipo, * concluſum fuit, Cæſarem præſentatum à DD. de Venturis eſſe inſtituendum. Cui reſolutioni, cum D. Octauia non acquieſceret, & D. meus Queipus in Hiſpaniam redijſſet, propoſita per me cauſa ſuper eiſdem, Domini cenſuerunt, ſtandum eſſe in deciſis, attentis, & conſideratis verbis confirmationis Alexandri VI. de anno 1493. emanatæ ad fauorem Antonij Puccij, & Laurentij Cardinalis eius filij, qui Antonius, & Laurentius vigore donationis Parochianorum Villæ Sancti Bartholomæi, d. Iuſpatronatus acquiſiuerant, licèt de ipſa donatione aliunde non appareat, quam ex d. confirmatione ſub verbis ſequentibus concepta, nimirum. *Antonio genitori tuo, tunc in humanis agenti, & ipſius Antonij filijs hæredibus, & deſcendentibus; Nec non tibi pro te, tuiſquè fratribus, eorumdemquè fratrum, & cuiuslibet eorum filiis, & hæredibus recipienti, reſpectiuè liberaliter donarunt.*

Et quidem, quoad primam partem d. enunciatiuæ, quæ dirigitur in perſonam Antonij, viſa eſt, quod clarè loquatur de filijs, † qui eſſent etiam hæredes, & ſic ha-
berent vtramquè qualitatem, vt tradit Pariſ. *conſ.* 48. *ſub* 1
num. 9. *& ſeqq. lib.* 4. Guttier. *conſ.* 2 *numer.* 5. *& conſ.* 4. *num.* 1. Seraph. *deciſ.* 604. *num.* 5. & fuit dictum in *Romana Capellaniæ* 4. *Maij* 1580. *coram ſan.mem. Clemente VIII.* Attento præſertim, quod nomen, † filijs, iniunctum
cum nomine hæredibus, abſque copula, &, illud reſtrin- 2
git, & magis qualificat, itaut non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis, Pinell. *in l.* 1. *par.* 3. *num.* 90. *verſ. inde etiam infertur, C. de bon. mater.* Aret. *conſ.* 11. *num.* 15. *&* 22. Gabriel. *conſ* 69. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 2. Rota *apud Reuerendiſſ. D. meum* Coccin. *deciſ.* 137. *ſub numer.* 12. *& in recent. par.* 1. *deciſ.* 663. *num.* 17. *verſ. quod maximè procedit*, Gratian. *diſcept.* 530 *num.* 44. & fuit reſolutum in cauſa *Imolen. bonorum* 17. *Iunij* 1616. *coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato.*

Et prædicta confirmarunt ex eo, quod fortè ad tollendum æquiuocum, An nomine filiorum veniant nepotes, & alij deſcendentes, poſt illa verba, filijs hæredibus, additum eſt aliud verbum, & deſcendendibus, † quorum
appellatione ex proprietate ſermonis veniunt, nedùm 3
maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum, Alex. *conſ.* 160. *num.* 2. *verſ. ſed his non obſtantibus. lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 72. *lib* 4. Quod quidem verbum intelligendum eſt de deſcendentibus hæredibus, quia † dictio, & æqua-
liter copulat, vt idem ſit de vno, ac de altero ex copula- 4
tis, *l. ſi mihi, & Titio, ff. de verb. oblig. & l. reos, §. cum tabulis, ff. de duobus reis*, Menoch. *conſ.* 56. *num.* 35. *Cæned. ſign.* 30. *num.* 8. Et ſic apparet donantium voluntatem fuiſſe etiam donandi deſcendentibus hæredibus, cum illud verbum, hæredibus, ſit quodammodo colligatum, cum prædictis verbis, filijs, & deſcendentibus.

Tota igitur difficultas reducebatur ad illa verba, quæ loquuntur de Laurentio, ibi, *Necnon tibi pro te, tuiſq. fratribus, eorumdemq; fratrum, & cuiuslibet eorum filius, &*

hære-

hæredibus recipienti &c. Cum enim verbum, hæres in-
5 telligatur, † tàm de hæredibus ſanguinis, quàm de ex-
traneis, quando agitur de re, quæ ſit tranſmiſſibilis ad
quoſcumquè hæredes; Ideò contingit dubitari, quod ad
6 ſuccedendum in iurepatronatu, † de quo agitur, ſuf-
ficeret, an d. D. Octauia eſſet hæres extranea, non au-
tem ſanguinis, prout in emphyteuſi tradit Bart. *in l. gal-
lus, §. & ſi parente, ff. de lib. & poſth.* Alex. *in l. ſed ſit
hæc, §. liberos, numer. 3. ff. de in ius voc*, cum alijs pro
parte D. Octauiæ allegatis.

Attamen; magis placuit Dominis contraria ſententia
in caſu iſto, quia prædicta verba confirmationis viſa ſunt
continere eamdem penitùs diſpoſitionem, quæ conti-
netur in prima nominatione. Ex eo enim, quod omnes,
quibus fuit facta donatio, ſunt filij, & deſcendentes An-
tonij, pernecesſè ſequitur, quod non fuerunt contempla-
ti, vt hæredes ſimpliciter, ſed vti liberi, & ideò, ne di-
7 catur, diſpoſitionem continere contrarietatem, † dictio
illa, necnon, quæ reſoluitur in copulam, repetit omnes
qualitates precedentes, Bart. *in l. Seio. §. Caio. ff. de fid.
inſtr.* Nauiz. *conſ. 72. num. 14.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 132. nu.
5.* Gonzal. *reg. 8. gloſ. 5. §. 7. num. 78.* Gratian. *diſcept. 70.
num. 32. & diſcept. 147. num. 18.*

Cum igitur, idem contineatur in prima, quod in ſe-
cunda diſpoſitione, ipſa ſecunda non alteratur, ex illis
verbis, *Et cuilibet eorum filijs, & hæredibus*, ponderan-
8 do dictionem, &, † poſitam inter filios, & hæredes;
quia, in hoc etiam caſu, ex prædicta ratione, verbum,
Hæredibus, cenſetur coniunctum, cum verbo, *Filijs*,
etiam quod adſit copula, &, quia hoc loco non ampliat
diſpoſitionem, ſed potiùs copulat vtramquè qualitatem,
prout etiam cenſetur coniunctum ſtante copula, in con-
9 ceſſione emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ de ſui natura
non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, niſi expreſsè di-
catur, vel ex coniecturis colligatur, vt tradit Bald. *in l. 2.
num. 14 & 15. de iure emphyt.* Salyc. *in l. 2. num. 30. in fin.
verſ. interdum conceditur, C. eodem* Couar. *var. lib. 2. cap.
18. numer. 3.* vbi de communi, idem Bald. *conſ. 455. lib. 3.*
Pariſ. *conſ. 48. ſub numer. 10. lib. 4.* Soccin. Iun. *conſ. 58.
numer. 10. lib. 2.* Dec. *conſ. 194. numer. 4.* Bero. *conſ. 95.
num. 3. lib. 1.* Alex. *conſ. 44. num. 1. lib. 1. & conſ. 56. num.
3. lib. 2.* vbi etiam de communi, Surd. *conſ. 395. num. 12.
lib. 3.* Corbul. *de canſ. priuat. ob. mor. ciuil. numer. 5.* Clar.
§. emphyteuſis, quæſt. 22. num. 27. & ſeqq. vbi dicit quod,
10 † ad alios, quàm liberos tranſire non poteſt *& quæſt. 23.
num. 22.* Mant. *de coniecturis lib. 8. tit. 14. num. 11.* Franch.
deciſ. 153. num. 13. Seraphin. *deciſ. 604. ſub. num. 5.* vbi di-
cit contrariam opinionem Bartoli eſſe communiter dam-
natam, Gratian. *diſcept. 530. ſub num. 43.* Mareſcott. *lib.
1. cap. 2. num. 19.*

Hec autem corroborantur ex alijs vrgentiſſimis conie-
cturis, quarum vna eſt, quod Donatores reſpectu Lau-
rentij, conſtituerunt tres gradus ſucceſſionis illis verbis,
*Tibi pro te, tuiſquè fratribus, eorumdemque fratrum
filijs, & hæredibus*; & tamen dum loquitur de Lau-
rentio, & fratribus, non fit mentio qualitatis hæredita-
11 riæ, ſed ſolùm in tertio gradu Signum euidens, † quod
qualitas hæreditaria adiuncta tertio gradui, ex intentio-
ne donantium, debuit eſſe eiuſdem qualitatis, prout duæ
antecedentes, nempè de hæredibus ſanguinis, Decian.
conſ. 31. num. 97. in fin. lib. 1. Pariſ. *conſ. 57. num. 10. lib. 2.*
Menoch. *conſ. 958. num. 8. lib. 4. præſumpt. 69. numer. 10.*
Surd. *conſ. 241. num. 13.* Rota *par. 1. recent. deciſ. 193. nu.
4.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 339. num. 63.* Et ratio eſt, quia
cum vocatio deſcendentium, & hæredum extraneorum
non compatiantur, ſit per neceſsè, quod verbum hæres,
12 † quod eſt commune ad extraneos, & ad hæredes ſan-
guinis, reſtringatur, vt ſignificet ſolùm hæredes ſangui-
nis, de quibus ſupra mentio facta fuit, ne aliàs donan-
13 tes, ſe immediatè † correxiſſe videantur, quod non eſt
dicendum. Soccin. Iun. *conſ. 57. nu. 5. lib. 3.* & fuit reſo-
lutum in *Maceraten. Iurispatronatus 6. Nouembris 1628.
coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Alia etiam coniectura deſumitur ex eo, quod cum Lau-
rentius eſſet Sacerdos, non fuit ſtipulatus pro hæredibus
proprijs, quod tamen veriſimiliter feciſſet, ſe voluiſſet vo-
care hæredes extraneos, ſed ſolummodò ſtipulatus fuit
pro hæredibus fratrum ſuorum, qui fortaſſe habebant
vxores, & filios, & ſic ſub nomine hæredum, voluit ſo-
lùm compræhendere hæredes ſanguinis. Aliàs ſeque-
retur abſurdum, quod Laurentius voluiſset pręferre † 14
hęredes extraneos fratrum, hęredibus extraneis pro-
prijs, ad quod euitandum, debet dici, intelligi debere
de hæredibus ſanguinis, non autem de extraneis, vt
tradit Bart. *in d. l. gallus, §. & ſi parenti. nu. 5. ff. de lib.
& poſth.*

Nec prædictis obſtat, quod Iuſpatronatus duarum
dumtaxat Eccleſiarum fuerit donatum Antonio, illiuſ-
què deſcendentibus ſanguinis; reliquarum verò Eccleſia-
rum, Laurentio, &. fratribus, eorumquè hæredibus,
etiam extraneis, prout videtur poſſe colligi ex inſtru-
mento donationis dato in ſummario D. Octauiæ num. 2.
Quia ex d. confirmatione Apoſtolica conſtat de contrario,
nimirum iuſpatronatus omnium Eccleſiarum fuiſſe do-
natum Antonio pro filijs, hæredibus, & deſcendentibus,
ſicut etiam Laurentio, & fratribus; Vnde ſiuè velimus,
quod iuſpatronatus omnium Eccleſiarum, fuerit dona-
tum vnico inſtrumento, ſiuè pluribus, hoc nihil ad
rem, cum ſemper verùm ſit dicere, quod Antonio com-
petat iuſpatronatus omnium Eccleſiarum, prout cantat
confirmatio Apoſtolica, à qua non eſt recedendum, ni-
ſi conſtet de contrario per alia inſtrumenta; Inſtrumen-
tum verò de nouo repertum, de quo d. ſummario num.
2. nihil penitùs concludit, quia licèt ex eo appareat, do-
nationem duarum primarum Eccleſiarum fuiſſe factam
Antonio, non tamen ex hoc argui poteſt, quod aliæ Ec-
cleſiæ fuerint donatæ ſoli Laurentio, & pro hæredibus ex-
traneis, nam hoc eſt mera diuinatio, ſtante d. enunciati-
ua confirmationis Apoſtolicæ.

Nec aliquid releuant deciſiones factæ in † Florentina 15
Subdecanatus 22. Maij, & 20. Decembris 1628. coram
R. P. D meo Durano. Quia Subdecanatus eſt in diuer-
ſa Eccleſia, nec eſt de beneficijs comprænenſis in donatio-
ne, de quibus loquitur d. confirmatio, & de quibus hodie
eſt quæſtio.

Quibus ſic firmatis, crediderunt Domini, quod Ru-
bertus de Puccis Iunior, non potuit inſtituere D. Octa-
uiam extraneam, ad effectum, vt ei competat iuſpatro-
natus gentilitium, † aut mixtum, quod nullo modo po- 16
teſt tranſire ad hæredes extraneos, quouſquè ſupereſt ali-
quis de familia. Nam, † cum iuſpatronatus ſit indiui- 17
duum, eſt apud quemcumquè inſolidum, *gloſ. in cap. 5.
vbi* Abb. *num. 6. & 7. de iurepatr.* Portio † enim deficiens 18
per ius non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia
teſtatoris, non autem tranſit ad extraneos, iuxta tradita
per Io. Andr. *in Add. ad Specul. in rub. de feud. col. 2. verſ.
propter hoc*, Iaſ *in l. re coniuncti num 272. ff. de leg. 3. vbi*
Rip. *num. 125. & 158.* & fuit dictum in *Aretina Capella-
niæ 1. Iunij 1584. coram bonæ mem. Bubalo.*

Quæ quidem concluſio de plano procedit in caſu iſto,
quia Donatores non diuiſerunt voces; quando enim illas
diuiſiſſent, & vnam lineam alteri non ſubſtituiſſent, non
eſſet locus iuri non decreſcendi, † quia tunc illi locus eſt, 19
quando vna portio deficit, vt per Doctores *in rub. C. quan-
do non pet. part. & in l. re coniuncti*, *vbi* Iaſ. *num. 220. de
leg. 3.* & fuit dictum in allegata *Aretina Capellaniæ. co-
ram bon. mem. Bubalo.*

Deniquè non obſtat, quod Venturij non ſint hæredes
Roberti Iunioris. Quia ſufficit † quod ſint hæredes pri- 20
mi Donatarij mediante perſona ſuorum anteceſſorum,
licèt non ſint hæredes vltimo loco defuncti, vt eſt magis
communis opinio, de qua *Clar. §. feudum, quæſt. 9. num.
5. in fin.* latiſſimè poſt alios, quos cumulat Blaſ. Robles
Salzedo *de repræſentat. lib. 3. cap. 18. num. 112.* quicquid
dicat Surd. *conſ. 317. num. 9. & conſ. 475. num. 9.* Et hanc
opinionem tenuit Rot. *in Paduana feudi 4. Februarij
1602. coram bon. mem. Card. Lancellotto.* Et opus † eſſet, 21
vt ad effectum, quod non poſſent ſuccedere, quod hære-
ditas fuiſſet delata, & repudiata, vt fuit reſolutum in
*Taruiſina feudi 14. Iunij 1628. coram Reuerendiſſimo D. meo
Coccino Decano.*

Ex quibus (parte vtraquè informante) viſum fuit iuſ-
patronatus eſſe mixtum, & properreà Cæſarem pręſenta-
tum à Domini de Venturis eſse inſtituendum, cum ipſi
ſint ex deſcendentibus; non verò pręſentatum à Domina
Octauia, quę eſt hęres extranea &c.

* Eſt deciſ. 112. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Iauuen. Abbatiæ.

Die Lunæ 13. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur illa regula, quod producens vnum titulum, ex hoc oritur præſumptio, vt meliorem titulum non habeat. Titulorum multiplicitas, & in beneficialibus admittitur, & etiam in prophanis aliquando datur Iuſpatronatus qualiter probetur ex fundatione, & dotatione.

SVMMARIVM.

1 *Ex Productione vnius tituli oritur præſumptio, quod producens non habeat meliorem, & num. 7.*

2 *Text. in cap. dudum de decim. quando habeat locum.*

3 *Titulum meliùs eſt non producere, quàm infectum, aut inualidum producere.*

4 *Quod procedit, quando ab eodem produceretur, volente titulum iuſtificare, ſecus verò ſi à tertio, contra quem poteſt ſemper excipere ſe alium titulum habere.*

5 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica, plenè probat.*

6 *Quodquè multò magis procedit concurrentibus adminiculis.*

8 *Actor vt probet ſuam intentionem, probatio debet concludere per neceſsè.*

9 *Confeſſio non releuat, quæ de neceſſitate non concludit.*

10 *Dominij multiplicitas non poteſt concurrere in eodem ſubiecto.*

11 *Conceſſio in totum dicitur gratioſa, quando illud, quod datur, non æquiualet conceſſioni, num. 13. & 29.*

12 *Eccleſia etiam eo caſu, quo eſt dotata, an admittatur acquiſitio iuriſpatronatus ex dotatione.*

14 *Titulorum multiplicitas in beneficialibus datur, & hæc eſt indubitata iuris concluſio.*

15 *Titulorum multiplicitas in prophanis aliquando datur, nempè à principio, quando ſimul concurrunt.*

16 *Item, quando pinguius prouideretur per ſecundam cauſam, quàm per primam.*

17 *Item, quando dubium eſt de prima, an poſſit durare, tunc res mea poteſt ex noua cauſa acquiri.*

18 *Item, quando tituli non concurrunt, quoad ius creandum, ſed ad illud confirmandum, & defendendum, quia tunc tanquàm diuerſa poſſunt concurrere, nec eliduntur vnum ab altero tanquàm contrarij.*

19 *Dominus ſemel, non poteſt effici iterum Dominus.*

20 *Actor, licèt non poſſit iuuari alio titulo, quàm intentato, agendo, benè poterit iuuari, defendendo, & ſic per viam exceptionis.*

21 *Titulorum multiplicas admittitur, quando ſimul concurrere poſſunt, & non contrariantur.*

22 *Iuſpatronatus benè probatur ex fundatione, & dotatione ex continuata quaſi poſſeſſione præſentandi vltra 100. annos, in perſonis priuatis.*

23 *Patronum illum non poteſt negari eſſe, cuius anteceſſores, iam per centum annos præſentarunt, & hæc concluſio ſemper in Rota fuit recepta, num. 24.*

25 *De Obſeruantia continuata præſentandi, quando non poſſit dubitari.*

26 *Actus præſumitur geſtus vigore tituli præambuli.*

27 *Obſeruantia magis interpretationem recipere debet, ab alia præcedenti, & proxima, ac clara, quàm à præſumpta, & incognita.*

28 *Elatio nunquàm admittitur ex diuerſis.*

30 *Iurepatronatus Laicorum, quibus non eſt derogatum, remanent ex fundatione, & dotatione, à regulis in eorum contextu exempta.*

31 *Priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa, quando Papa ſoleat derogare.*

32 *Prouiſiones nullæ, & correctæ non habentur in conſideratione.*

33 *Ex ſcripturarum coniunctione declaratur facti veritas.*

34 *Iuſpatronatus dignoſcitur fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dum in omnibus prouiſionibus, dicitur ex priuilegio Apoſtolico. vide, num. 35.*

36 *Priuilegium Apoſtolicum impetrari poteſt tempore fundationis iuriſpatronatus pro conſenſu Papæ, vti Ordinarij Ordinariorum.*

37 *In Eccleſia Regulari, ad hoc vt poſſit reſeruari Iuſpatronatus, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis.*

Nec per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis, num. 37.

38 *Iuſpatronatus, quod ſit ex fundatione, & dotatione, præſumitur ex obſeruantia, & præſentationibus.*

39 *Ab Actu, cui ius reſiſtit, non poteſt ſumi interruptio præſcriptionis, nec curſus obſeruantiæ.*

40 *Iuribuſpatronatus Laicorum ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis conceſſo, hactenus in aliquo non reperitur derogatum, & vide nu. 43. 46. 47. 48. & 50.*

41 *Poſſeſſionis cauſam mutare licet ex titulo ſuperuenienti.*

42 *Poſſeſſionis cauſam mutari poteſt ex titulo ſuperuenienti, abſquè alia declaratione.*

44 *Obſeruantia noua aliqua non poteſt dici, ſi conſtet ab initio ita fuiſſe obſeruatum.*

45 *Conſuetudinis continuatio ad hoc vt releuet, debet eſſe clara, & certa, non autem dubia, & incerta.*

49 *Patronatibus Principum per regulas non ſolet derogari.*

51 *In Iurepatronatus materia, ſtante centenaria conſuetudine poteſt allegari priuilegium Apoſtolicum, & quilibet titulus poſſibilis, & fauorabilis ad ſuſtinendum Iuſpatronatus, & num. 53.*

52 *In Iurepatronatus, ſi ab initio requireretur poſitiua probatio dotationis, vel fundationis, ſtante centenaria conſuetudine præſentandi, fruſtra recurreretur ad præſumptum titulum ex d. conſuetudine.*

DECISIO CCXVIII.

VAcante huiuſmodi Abbatia de anno 1622. menſe
Iulij per obitum Ioannis Baptiſtæ Pallauicini, de
eadem D. Ciprianus ab Ordinario Ianuen. fuit prouiſus
ad præſentationem Babilani Pallauicini eius Patris, vnici
(vt aſſerebatur) patroni, poſſeſſione tunc ſubſequuta,
& de eadem Abbatia, tanquam de reſeruato ratione
menſis, fuit prouiſus à Sede Apoſtolica bon. mem.
Cardinalis Gozadinus, eoquè defuncto ante adeptam
poſſeſſionem, Sanctiſſimus D. N. illam motu proprio
conceſſit R. P. D. Saulio; Cauſa poſtmodùm in hoc
ſacro Tribunali introducta, eoquè petente immitti, &
D. Cipriano de patronatu excipiente, primò ſub die 24.
Maij 1624. * reſponſum fuit conſtare de Iurepatronatus,
ex literis Leonis X de anno 1513. qua reſolutione reuiſa,
quia deciſio firmabat ex productione literarum Leonis
per Babilanum coram Ordinario Ianuen. facta, indè oriri
conſequentiam, † quod nullum meliorem titulum 1
habebat, ſequendo dictum Innoc. *in cap. dudum. de decim.* Domini ſub die 3. Martij 1625. * in iam reſolutis permanſerunt,
addito tamen, poſſe D. Ciprianum iuuari
alio titulo, de cuius de releuantia reſeruarunt videre in
ſeparata diſputatione, exindè poſita hac parte reſeruata
ſub die 13. Iunij eiuſdem anni 1625. * reſponſum fuit,
conſtare de alio titulo, qui ſuffragatur Cipriano, & cum
hac reſolutione emanauit ſententia Rotalis, de cuius validitate,
& iuſtitia dum quæreretur in gradu appellationis,
ſub die 14. Decembris 1626. * propter diuerſas Dominorum
ſententias dilata fuit reſolutio, & ſæpiùs in ſequentibus
annis cauſa repropoſita, indeciſa remanſit.
Deniquè hodiè iterum eodem dubio accuratè examinato,
concluſum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam,
quia D. Ciprianus, non obſtante productione literarum
Leonis in partibus coram Ordinario facta, poteſt alio titulo
iuuari, & titulus ab eo allegatus illi ſuffragatur ad
excludendam reſeruationem in hoc iudicio adipiſcendæ
per R. P. D. Saulium intentato.

In facto enim verùm eſt, quòd præſentatus Reus eſt,
& poſſeſſor, & in iudicio Rotali literas Leonis X. non
produxit; ſed prouiſus Apoſtolicus proceſſum coram Ordinario,
cum quo fuit Ciprianus inſtitutus, exhibuit; vnde,
eo excipiente de patronatu ex fundatione, & dotatione,
diuerſo à patronatu ex cauſa augumenti tertiæ partis,
vt literæ Leonis X concedunt, audiendus eſt: quia
regula, & † ſeù præſumptio, *cap. dudum. de decim.* de 2
exhibente titulo infecto, & inualido, eo tantùm caſu procedit,
quando à poſſeſſore in eodem iudicio, & inter eaſdem
partes, & ad eundem effectum producitur, & in eo
ſe tuetur; non autem quando ab alio, & ſeù aduerſario
in alio iudicio, & ad fundandam ipſius intentionem pro
excluſione iurium rei conuenti, exhibetur; ita diſtinxit
Rota apud Creſcen. *deciſ. vlt. de probat.* dicens, † quod 3
etſi meliùs ſit titulum non producere, quàm infectum
aut inualidum producere; attamen illud procedere,

† quan-

4 † quando ab eodem produceretur, volente titulum Iuſti-
ficare; ſecus ſi à tertio, contra quem poteſt ſemper exci-
pere ſe alium titulum habere: & exindè cum hac diſtin-
ctione in alijs cauſis reſpondit *in Cæſarauguſtana de Maella*
8. Nouembris 1589. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pam-
philio, & 731. n. 19. par. 1. diuerſ. 489. num. 4 par. 2 recen. in
cauſa Caſalen. Canonicatus 14. Maij 1617. coram bo. me. Pa-
triarcha Manzanedo, & 353. num. 13. coram Papa Gregor.
XV. Nec informantes pro prouiſo Apoſtolico diſſentiunt
ab hac declaratione, ſed ſe fundant in confeſſione, ac ra-
tificatione, & commodo ex inſtitutione, & poſſeſſione,
literarumque Leonis X. productione per præſentatum
reportata, qui actus dicebantur referendi ad tacitam ex-
cluſionem melioris tituli.

Non obſtat igitur replicatio excluſionis melioris tituli
ex actibus prædictis ſubſequutis, ex quibus quàmuis ex-
5 traiudicialibus, † & parte abſente emanatis, nihilomi-
nùs de æquitate Canonica plenè excluſio probata diceba-
tur, Gabr. *de confeſſ. concl. 1. num. 46.* Put. *deciſ. 12. lib. 2. in*
nou. Achill. *de confeſſ. deciſ. 1.* maximè (vt dicebatur)
6 † concurrentibus adminiculis, Curt. ſen. *conſ. 70. num. 3.*
Natt. *conſ. 547. num. 24.*

Quia Pallauicinus non negat Priuilegium Leonis X.
neque illius exiſtentiam; ſed impugnat conſequentiam,
7 quòd meliorem † non habeat titulum, & eo vti non poſ-
ſit, excipiendo contra prouiſum Apoſtolicum, & ſatis
operatur hæc confeſſio ex productione literarum prædi-
ctarum coram Ordinario reſultans in agnoſcendo titu-
lum ex cauſa augumenti tertiæ partis, abſque eo, quod
deſumatur excluſio alterius tituli: quia hoc non includi-
8 tur † pernecesſè, prout deſideratur in actore ad illius intē-
tionem fundandam, *l. non hoc, C. vnde legitimi, c. in præſen-*
tia, de probat. Bald. *in l. ad probationem, la ſeconda, C. eod. tit.*
de probat. Natta *conſ. 520. num. 13.* Becc. *conſ. 52. num. 101.*
Surd. latiſſimè comprobans *conſ. 5. num. 45. & ſeq.* & di-
9 cens, quod † ex confeſſione deſumi non poteſt fundamen-
tum, quando aſſumptum non includitur pernecesſè, ſe-
quendo interpretationem in fauorem confitentis, prout
de iure tenemur, Butr. *in c. ex literis, il primo, in fine, de*
ſponſal. Dec. *conſ. 278. num. 10. & 493. num. 16.* Matant. *in*
praxi, par. 6. tit. de confeſſ. num. 32.

Neque poteſt deſumi argumentum ab impoſſibili,
quòd ſcilicet, dato patronatu ex cauſa augumenti tertiæ
parti, alter dari non poſſit ex cauſa totalis, vel coæqua-
lis dotationis, tàm propter narratiuam literarum Leonis,
10 quàm per incompatibilitatem † multiplicitatis dominij
in eodem ſubiecto, per regulam, *l. primæ, §. ex pluribus, ff. de*
acquir. poſſeſſ. & c. inter dilectos, de fid. inſtrument.

Nam etſi narratiua literarum Leonis videatur præ-
ſupponere dotationem primæuam, dum exprimitur va-
lor in ducatis 150. de Camera, & priùs huiuſmodi Mona-
ſterium reperiatur adnotatum in libris Cameræ in flore-
nis 42. cum duobus tertijs, ac etiam fundationem, & con-
ſtructionem, cùm iam eſſet fundatum, & conſtructum,
dum pauperes, & miſerabiles perſonæ in hoſpitali recipie-
bantur, ſecundùm earumdem literarum narratiuam, &
11 indè † dicatur, quòd datum æquiualeat conceſſioni, ſo-
lùm eo caſu, quando Eccleſia totaliter dotatur, aliàs con-
ceſſio reputatur in totum gratioſa, Rot. *deciſ. 457. n. 17. par.*
5. diuerſ. & 58. n. 8. par. 1. recent.

Attamen hoc non tollit poſſibilitatem tituli coæqualis
dotationis, quæ deſumitur ex æquali dotis conſtitutione,
12 nam eo caſu, etiam quòd † Eccleſia ſit dotata, admittitur
acquiſitio patronatus ex dotatione, propter cauſam one-
roſam, quæ prouenit ex iuſtitia, non autem ex gratia, vt
ponderatum fuit in *Peruſina de Confinio 3. Decembris, 1596.*
coram Papa Clemente VIII. idem fuit determinatum in *Va-*
lentina Beneficij de Carlet. 4. Maij 1601. coram Cardinali Ho-
ratio Lancellotto, & in Cæſarauguſtana Parochialis de Mael-
la, verſ. in noſtro autem caſu, 6. Nouembris 1617. coram D.
meo Decano, ac comprobant Garzias *de benefic. part. 5. cap.*
9. num 120. & 127. vbi ponit per extenſum deciſionem Va-
lentinam de Carlet. & Adden. *ad deciſ. 397.* Papa Gregorij
XV. eaſdem deciſiones referunt, admittuntque coæqua-
litatem dotis; nec contradicunt poſſibilitati huius tituli,
deciſ. 58. & 88. par. 1. recent. quæ fuerunt factæ in cauſa
Campſanct. Iuſpatronatus coram bon. me. Litta. & 457. p. 1. di-
uerſ. quia firmant tantummodò, quando illud, quod datur
13 † non æquipollet conceſſioni, Iuſpatronatus remanet ex
priuilegio, quod admitti poteſt, ſed quando æquipollet,
non negatur acquiſitio Iuriſpatronatus ex dotatione, pro-
ut in eum modum allegatæ deciſiones declarantur in ea-
dem *Cæſarauguſtana de Maella.*

Ceſſat ſimiliter incompatibilitas ratione multiplicita-
tis dominij, quia in beneficialibus indubitata † eſt con- 14
cluſio, dari titulorum multiplicationem, Caſſad. *deciſ.*
21. num. 5. ſuper regul. Selua *de benef. part. 3. quæſt 19. num. 2.*
Caputaq. *deciſ. 339. num. 5. par. 1. & 305. part. 3.* & pro indu-
bitata admittit Rota *in cauſa Mutinen. Plebis, ſeù Iuriſpatro-*
natus, 27. Iunij 1625. coram D. meo Decano.

In prophanis autem in multis, eadem concluſio proce-
dit, qui conueniunt poſſibilitati, & vſui tituli allegati † 15
nempè quando à principio ſimul concurrunt, Bart. *in l. 3. §.*
ex pluribus, num. 9. ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. *in §. ſic itaquè, nu.*
16. Inſt. de act. Dec. & Cagnol. *in l. non vt ex pluribus, de regul.*
Iur. Surd. *conſ. 305. num. 56.* ſimiliter quando † pinguius 16
ſubueniretur per ſecundam cauſam, quàm per primam,
Felin. *in cap. inter dilectos, num. 18. de fide inſtrum.* Tertiò,
quòd magis conuenit caſui controuerſo, † quando eſſet 17
dubium de prima cauſa, an poſſet durare, tunc res mea
poteſt ex noua cauſa mihi acquiri, Oldrad. *conſ. 23. in fi-*
ne. Tiraqu. *de retract. conſang. §. 1. gloſ. 7. num. 69.* Surd.
eod. conſ. 305. num. 59. ac demùm, quando tituli non con-
currunt quoad † ius creandum, ſed ad illud confirman- 18
dum, & defendendum, quia tamquàm diuerſa poſſunt
concurrere, nec eliduntur vnum ab altero, tanquàm con-
trarij, Abb. *in cap. Abbate, num. 11. de verbor. ſignif.* Dec.
conſ. 271. In caſu tranſmiſſo de Hiſpania, quod ponitur cum al-
tero reddito Florentiæ, num. 19. & ideò ſi non poſſit ſe iu-
uari alio titulo agendo ex eo, † quòd ſemel Dominus non 19
poſſit effici alter Dominus, benè tamen poterit iuuari
defendendo, † & ſic per viam exceptionis. 20

Quare, ſiuè ista materia Iuriſpatronatus dicatur bene-
ficialis, ſiuè prophana, ſemper Pallauicinus poterit iu-
uari alio titulo, nedum, quia prima cauſa ex literis Leo-
nis redditur dubia, *ex Conſtitutionibus Innocentij VIII.*
Adriani VI. & Tridentini Concilij, verùm etiam, quia
ſe defendit, & excipit contra prouiſum Apoſtolicum de
titulo ſibi competenti ex centenaria conſuetudine præ-
ſentandi, qui non contrariatur conceſſioni Leonis X. ſed
† cum eo concurrere poteſt, vt firmat idem Dec. *d. conſ. 271.* 21
num. 19. & allegata deciſ. Mutinen. Iuriſpatronatus coram
Domino meo Decano, & benè comprobat Gonzal. *ſuper*
reg. 8. gloſ. 53. num. 45. & ſeqq.

Principalis ergo difficultas reducitur ad probationem
tituli, ex quo Pallauicinus poſſit iuuari ad ſuſtinendum
Iuſpatronatus in regulis reſeruatorijs non compræhen-
ſum, quam Domini exiſtimarunt ceſſare, ex præſenta-
tionibus effectuatis, & obſeruatis ſpatio centum anno-
rum, & vltrà, nempè ab anno 1514. vſquè ad annum
1622. quo contigit vltima vacatio, per quam Pallauicinus
obtinuit præſentationem, & inſtitutionem ab Ordina-
rio Ianuenſi.

Vera enim eſt, & recepta concluſio ex continuata
quaſi poſſeſſione præſentandi vltrà centum annos † pro- 22
bari Iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione, cùm ſi-
mus in perſonis priuatis, Abb. *in cap. querelam, num. 9.*
in fine, de elect. Federic. de Sen. *conſ. 234. col. 3. verſ. ſic*
ad propoſitum, dicens, negari non poſſe illum eſſe patro-
num cuius † anteceſſores iam per annos centum præſen- 23
tauerunt, cuius dictum refert, & ſequitur Caſſad. *deciſ.*
2. num. 5. de probat. Gabr. *conſ. 192. num. 9. & 198. num. 5.*
lib. 2. Dec. *conſ. 174. num. 4.* Pariſ. *conſ. 114. num. 4. lib. 4.*
& hæc concluſio in hoc ſacro Tribunali † ſemper fuit re- 24
cepta, vt patet ex *deciſ. 211. num 1. 312. num. 4 part. 1.*
recent. & in Parmen. Prioratus, 23. Iunij 1621. coram bon.
mem. Archiepiſcopo Seleucienſi, in qua aliæ deciſiones al-
legantur. Nec dubitari poteſt de obſeruantia continuata † 25
præſentandi, quia dantur tres præſentationes effectuatæ,
nempè de anno 1514. 1528. 1583. quæ vltima durauit vſ-
què ad annum 1622. in qua Babilanus pater præſentauit
Ciprianum filium.

Neque obſtat, quod tempus abſquè obſeruantia non
ſuffragetur, obſeruantia autem ex præſentationibus de-
ducta non poſſit referri ad alias literas, quam Leonis X.
nedum † ratione tituli præambuli veri, & non præſum- 26
pti, & de quo tunc non apparebat, *gloſ. in l. quædam. mu-*
lier, ff. de rei vendic. Becc. *conſ. 6. num. 6.* ſed etiam ex
coniecturis, & præſumptionibus, dum Babilanus ſe-
nior tanquàm primogenitus vocatus in literis Leonis præ-

ſentat in ſequentibus, & Hector ex patronis deſcenden-
tibus, vigore literarum eiuſdem Leonis, de anno 1528 præ-
27 ſentatur; poſſeſſione ſubſequuta, † itaut obſeruantia ma-
gis interpretationem recipere debeat à præcedenti, & pro-
xima, ac clara, de qua conſtabat, quàm à præſumpta
tunc incognita, Seraph. *deciſ.* 491. *num.* 1. *&* 626 *num.* 1.
cum alijs allegatis.

Quia ex eiſdem ſupra allegatis, tunc ſumitur interpræ-
tatio ex præcedenti titulo, quando non conſtat de alia
28 cauſa ſed ſi de ea † conſtet, ceſſat relatio, quæ nunquàm
admittitur ex diuerſis. *l. Papinianus, ff. exuli, ff. de minor.*
Ruin. *conſ.* 174. *num.* 4. *lib.* 1. Rota *diuerſ. deciſ.* 262. *num.* 1.
par. 2. diuerſa autem eſt conceſſio Leonis anni 1513. ex
cauſa tertiæ partis augumenti, ab ea, quæ præſupponi-
tur in prouiſione eiuſdem Leonis de anno ſequenti 1514.
ſcilicet de Iurepatronatus Laicorũ ex priuilegio Apoſtoli-
co, cui non eſt hactenùs in aliquo derogatum, nam prima
ſubiacet regulis, propter Conſtitutionem Innocentij VIII
emanatam de anno 1485. qua fit mentio per Modern. *de
re beneficiaria lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 14. quandoquidem patro-
natus ex cauſa, tertiæ partis augumenti non æquiualent
29 conceſſioni, & vbi † non æquiualent, conceſſio in totum
reputatur gratioſa, ſubiacet regulis, Rot. *dec.* 457. *num.*
17. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 58. *&* 88. *par.* 1. *recent.* Secunda ve-
rò non ſubiacet regulis reſeruatorijs, quia Iurepatrona-
30 tus laicorum, quibus † non eſt derogatum, remanent ex
fundatione, & dotatione à regulis in earum contextu,
exempta, & ex hac aſſertiua Papæ, propter non deroga-
tionem, innuitur eſſe ex fundatione, & dotatione, vt in
his terminis declarat Pariſ. *conſ.* 114. *nu.* 4. *lib.* 4. Gabr. *conſ.*
192. *num.* 9. *lib.* 2. aliàs conſequentia non teneret, quia Pa-
31 pa in totum † derogaret, quando non habeat ſupradictam
qualitatem, Put. *deciſ.* 382. *in correct. lib.* 2. Seraph. *deciſ.*
518. *num.* 6. Ceſſant pariter coniecturæ, & præſumptiones
deductæ ex prouiſione Hectoris, cum aſſertiua literarum
32 Leonis X. de anno 1513. quia tamquàm nullæ, † & ab eo-
dem Hectore correctæ, & reuocatæ, vt infra dicetur, non
poteſt certum deſumi relationis argumentum, maximè,
quia in ſubſequentibus prouiſionibus anni 1528. & 1583.
idem repetitur, prout in prima, & ſic † ex coniunctione
33 ſcripturarum, vt dicit Seraph. allegatus in *deciſ.* 491. *&*
626. declaratur facti veritas.

Quòd ſi replicetur adhuc, patronatum dignoſci
34 fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dum in omnibus † proui-
ſionibus dicitur, *ex priuilegio Apoſtolico*, quod exindè re-
uocatum fuit *ex regula Adriani VI.* edita de anno 1522. &
ex *Concilio Tridentino, c.* 9. *ſeſſ.* 25.

Reſpondetur neceſſariam non eſſe conſequentiam, pri-
35 uilegium Apoſtolicum fuit conceſſum, ergo † patrona-
tus non poteſt eſſe ex fundatione, aut totali, & ſeù æquali
36 dotatione, cum potuerit † impetrari priuilegium tempo-
re fundationis pro conſenſu Papæ, vel Ordinarij Ordina-
riorum, vt dicit Gabr. *conſil.* 192. *n.* 9. *lib.* 2. ſed prætereà in
37 hoc caſu, neceſſarium † erat priuilegium, cum verſemur
in Eccleſia regulari, in qua requiritur priuilegium Apo-
ſtolicum in limine fundationis, nec per illud tollitur qua-
litas fundationis, & dotationis, Put. *deciſ.* 382. *lib.* 2. *in nou.*
Rot. *dec.* 572. *n.* 1. *&* 573. *n.* 3. *par.* 4. *diu.* quod quidem etiam
38 præſumitur † ex obſeruantia, & præſentationibus prædi-
ctis, vt in cauſa *Regien. Prioratus.* 9. *Maij, &* 23. *Iunij* 1583.
coram bon. mem. Hieronymo Cardinali Pamphilio.

Demùm non obſtat, quod ille curſus centenarius pro-
bari non poſſit Pallauicinum, nec minùs vniformis obſer-
uantia, continuata, & probatus, non poſſit allegari pro-
pter qualitatem huius Abbatiæ, anteriorem ſtatum li-
bertatis reſpicientem.

Quia quòad metam temporis centum annorum benè
probatur ex tribus præſentationibus datis ab anno 1514.
vſquè ad annum 1622. quo contigit vltima vacatio, quæ
centenaria non fuit interrupta per Hectoré de anno 1528
inſtitutum, vigore priuilegij eiuſdem Leonis conceſſi de
anno 1513. itaut ab eo anno citrà numerus centenarius
perfectus non remaneat, quia cum præſentauerit ſeipſum
coram Ordinario, & ſub illa præſentatione obtinuerit
39 inſtitutionem tamquàm ab † actu, cui ius reſiſtit, *c. finali
de inſtit.* Dec. *in c. licet de euitanda, num.* 18. *de elect.* Caſſad.
deciſ. 18. *num.* 3. *de præben.* non poteſt deſumi interruptio
præſcriptionis, nequè curſus obſeruantia *per regulam, non
præſtat, de regul. in* 6. Rot. *deciſ.* 689. *in fin par.* 1. *recent.* &
quod magis eſt, idem Hector, narrando hæſitationem ſuæ
præſentationis ſub alia narratiua diuerſa, quòd Monaſte-
rium huiuſmodi eſſet de Iurepatronatus laicorum, ſcilicet
familiæ Pallauicinorum ex fundatione, & dotatione,
obtinuit nouam prouiſionem à Clemente VII. & deindè
anno ſequenti eandem Abbatiam reſignauit Cipriano ſe-
niori, cum narratiua, *quod erat † de Iurepatronatus laico-* 40
rum, ex priuilegio Apoſtolico, ratione dotationis conceſſo, cui
non eſt hactenus in aliquo derogatum, ex quibus infertur
nedum ſuum errorem correxiſſe quod potuit. Put. *dec.* 136.
lib. 3. *in nou.* Rot. *in Mutinen. Plebis.* 27. *Iunij* 1625. *coram D.
meo Decano*, ſed etiam ex hac † vltima valida prouiſione, 41
poſſeſſionem ſibi mutaſſe, Put. *dec.* 442. *in nou. lib.* 1. Achill.
dec. 4. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Mantic. *deciſ.* 71. *n.* 1. cum
alijs allegatis in *Alexandrina Archipresbyteratus*, 18. *Iunij*,
& 24. *Nouembris* 1627. *cor. D. meo Merlino*, & eam † mu- 42
tationem fuiſſe factam abſq; alia declaratione, firmatur
in *Cæſaraugustana de Maella* 8. *Nouembris* 1599. *coram Car-
dinali Pamphilio ſeniore.*

Ex hac autem declaratione conſequitur vniformis ob-
ſeruantia cœpta de anno 1514. tamquam de patronatu lai-
cali, † cui per regulas non fuit derogatum, & continuata 43
vſq; ad annum 1622. quæ non erit noua † obſeruantia at- 44
tento initio, quamuis poſſit dubitari, an ſit noua poſſeſ-
ſio, ad effectum regulæ de triennali, vt exiſtimat Probus
ad Monachum in *cap. licet Epiſcopus nu.* 4. *de præben. in* 6.

Nec alia difformitas in verbis ad euitandam continua-
tionem conſuetudinis viſa fuit releuans, † quaſi incertum 45
ſit, quid fuerit obſeruatum, vt ponderat Surd. *poſt alios,
conſ.* 393. *num.* 23. *lib.* 3. licèt enim prima inſtitutio de anno
1514. ſimpliciter dicat, *ex priuilegio Apoſtolico*, cui non † 46
eſt hactenus in aliquo derogatum, ſequentes verò de anno
1528. & 1583. dicant *ex priuilegio Apoſtolico ratione dota-
tionis*, cui non eſt hactenùs in aliquo derogatum, atta-
men illa verba *ratione dotationis*, non mutant ſubſtantiam
gratiæ poſſibilis, & præſumptæ, ſed magis illam declarant
quia † tantum eſt dicere, *de Iurepatronatus ex priuilegio* 47
Apoſtolico, cui hactenùs in aliquo non eſt derogatum, quã-
tum exprimere *ex priuilegio Apoſt. ratione dotationis*, † cui 48
non eſt hactenùs in aliquo derogatum, quia ſufficit, quòd
exprimatur per regulas non fuiſſe derogatum, dum hoc
contingere non poſſit, niſi in † patronatibus Principum, 49
quibus per regulas non ſolet derogari, vel in priuatis infe-
riorum laicorum, ex priuilegio ratione dotationis, vel 50
fundationis, quibus ſimiliter non fuit derogatum, vt de-
clarat. Put *deciſ.* 382. *lib.* 2. *in nouis.* Couarr *pract. quæſt. cap.*
36. *nu.* 5. Gonzal. *gloſſ.* 29. *in fine ad regul.* 8.

Denique titulus poſſibilis ex coæquali dotatione ſem-
per allegari poterit, etiam quod conſtet de ſtatu libero an-
teriori, ex quo, prout in immemorabili, concurrente cen-
tenaria conſuetudine, † in hac materia Iuriſpatronatus 51
poteſt allegari priuilegium Apoſtolicum, & quilibet titu-
lus poſſibilis, & fauorabilis ad ſuſtinendum Iuſpatrona-
tus. Rot. *deciſ.* 254. *n.* 10. *p.* 3. *diuerſ. &* 312 *n.* 4. *p.* 1. *rec.* quòd
† ſi requireretur ab initio poſitiua probatio dotationis, aut 52
fundationis, fruſtrà recurreretur ad præſumptum titulum
ex centenaria conſuetudine præſentandi deſumptum & de
poſſibilitate tituli ab initio dubitari non poteſt, quia ſicut
Leo X. conceſſit priuilegium ex cauſa augumenti tertiæ
partis dotis, ita eadem die, eodem menſe & anno potuit
aliud concedere, ex cauſa coæqualis dotationis, quod ho-
die ex † decurſu temporis præſumitur, & huic familiæ de 53
Pallauicinis Domini exiſtimant legitimè deberi.

Et ità omnibus Dominis votantibus fuit concluſum.

* Deciſ. iſtæ quatuor ſunt coram bo. me. Buratto, &
inter eius impreſſ. ſunt deciſ. 792. 846. 875. & 938.

Adeſt infra alia deciſ. in ead. cauſa ſub die 2. Decembris
huius anni 1633. cor. eod. R. P. D. Pirruano.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Legitimæ.

Die Veneris 17. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione declaratur, quando legitima matris ſit tertia pars omnium bonorum, & quando tertia eius portionis, quàm ipſa habitura eſſet ab inteſtato.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ad partem, qui admittitur, facit partem.*
2 *Legitima matris eſt tertia totius, non autem tertia eius portionis, quam habitura eſſet ab inteſtato.*
3 *Quod procedit in caſu, quo ſorores, vel fratres ſunt omninò præteriti, vel totaliter excluſi. Secùs verò ſi aliquid fuerit ei relictum num. 4*
5 *Legitima matris non eſt tertia totius, quando fratribus, & ſororibus aliquid relinquitur.*
6 *Legatum relictum fratribus, vel ſororibus non titulo inſtitutionis, habentur tanquam extranei, & ideo non faciunt partem in legitima matris.*
7 *Frater, vel ſoror, vt faciat partem in legitima matris, ſufficit, vt aliquid ſit ei relictum, ſiue titulo inſtitutionis, ſiue titulo legati.*
8 *Filij, & cæteri, qui ſunt neceſſariò inſtituendi, dicuntur præteriti, etiamſi eis factum ſit legatum.*
9 *Fratres, & aliæ perſonæ, quæ non ſunt neceſſariò inſtituendæ, non poſſunt dici præteritæ, ſi aliquid ei, etiam ſolo titulo legati relinquatur.*
10 *Frater, quando eſt neceſſariò inſtituendus, vt non dicatur præteritus, ſufficit, quod aliquid etiam ſolùm titulo legati relinquatur.*
11 *Legitima parentibus eſt de iure debita.*
12 *Mater, quando non defraudetur ſua legitima.*
13 *Legatum, vti debitum voluntarium detrahi debet poſt legitimam, vti debitum neceſſarium, & quando hoc procedat. num. 14*
15 *Legitima matris in tantum illa augetur, in quantùm excluditur ſuccedens cum matre ab inteſtato, non autem in quantùm eidem relinquitur.*
16 *Deciſiones in cauſa Romana de Vrſinis declarantur.*
17 *Frater ex vno latere tantùm coniunctus, de iure non concurrit in ſucceſſione matris.*
18 *Legitima matris non habentis concurrentem in ſucceſſione eſt tertia totius.*
19 *Soror à Statuto excluſa propter exiſtentiam maſculorum ſi aliquid ei relinquatur, non tamen admittitur, vt faciat partem in legitima matris, ſecùs verò ſi maſculi non extarent. n. 20.*

DECISIO CCXIX.

DECESSIT Maria condito teſtamento, in quo inſtituto vniuerſali hærede Alexandro Cherubino eius marito, legauit ſorori ſcuta 2000. & alia nonnulla mobilia: matri verò ſcuta 1000. iure inſtitutionis pro ſua legitima reliquit: Cumq. d. mater ageret pro ſupplemento legitimæ; Dubitati quanta illa eſſe debeat, & an illa ſit detrahenda ex tota hæreditate; an verò prius ſit detrahendum legatum ſorori relictum; & DD. legatum priùs eſſe detrahendum reſponderunt, & ſic legitimam eſſe trientem reſidui.

Ratio reſolutionis fuit. Quia cum ſoror non fuerit à teſtatrice omninò præterita, vel totaliter excluſa, ſed fuerit agnita mediante legato illi relicto, non poteſt haberi pro mortua, & ſic neceſſe eſt, vt matri partem faciat in
1 eò, quod recipit, licèt diuerſo iure accipiat, quia † qui admittitur ad partem facit partem, §. *ſed noſtra. inſtit. de ſucceſſ. liber. l. planè. §. ſi duobus. l. huiuſmodi. §. ſi Titio. ff. de legat. 1.*

Ceſſat etenim in hoc caſu fundamentum Butrigarij di-
2 centis contra Bartholum, legitimam † matris eſſe tertiam totius, non autem tertiam eius portionis, quam habitura eſſet ab inteſtato; nam eius opinio, quam aliàs, relecta opinione † Bartoli, Rota ſequitur, procedit in caſu, quo
3 ſorores, vel fratres ſunt omninò præteriti, vel totaliter excluſi, tunc enim quia habentur pro mortuis, nec admittuntur ad partem, non faciunt partem, ex iuribus ſupra allegatis, ſed in caſu, de quo agitur, in quo ſoror non fuit omninò præterita, aut totaliter excluſa, ſed fuit aliquid ei † relictum, negari non poteſt, quin ſit agni-
4 ta vel ſoror, ac propterea res eodem modo ſe habet ea teſtamento, prout ſe haberet ab inteſtato, adeò vt, ſicut d. ſoror matri partem faceret in cauſa inteſtati, ita partem faciat in cauſa teſtati, & matrem impediat, ne integram † tertiam omnium bonorum habeat, ſicut eam
5 impediret, ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet, ita Bald. *in auth. nouiſſima. in fin. verſ. & per hoc in quæſt. C. de inoff. teſt.* Corn. qui Baldum explicat *in conſ. 197. n. 7. lib. 3.* Gabr. *conſ. 94. n. 20. & ſeqq. lib. 1.* vbi teſtatur de communi, & opinionem Butrigarij explicat Berett. *conſ. 85. n. 3. & ſeqq.* Decian. *conſ. 2. n. 128. ante med. verſ. prætereà ub 5.* Burſatt. *conſ. 115. n. 6. & ſeqq. lib. 1.* Peregr. *de fideic. art. 38. n. 13. verſ. tertius caſus,* Theſaur. *deciſ. 172. n. 6. latè* Mareſcot. *var. l. 1. cap. 10. n. 8. ad fin.* vbi de communi Grat. *diſcept. 178. n. 9. & 448. n. 18. & ſeqq.* Mart. *de ſucceſſ. par. 1. q. 25. art. 2. n. 23.* Paſchal. *de patr. poteſt. par. 2. cap. 4. n. 41.* Merlin. *de legit. lib. 1. tit. 4. quæſt. 7. n. 16.* Card. Tuſc. *tom. 5. pract. concluſ. litt. L. concl. 185. num. 19. verſ. ſecùs ſi aliquid eis eſt relictum,* Matth. Berlich. *concl. 12. lib. 3. n. 54. verſ. deinde hæc aſſertio limitatur,* & hanc opinionem ſecuta Rota *in Romana Legitimæ de Menichellis 13. Aprilis 1579. coram Vicecomite, & in Aſculana legitimæ 2. Decembris 1588. coram Bubalo apud* Merlin. *de legit. dec. 39. & in deciſ. 421. num. 8. par. 4. diuerſ. & in Romana legitimæ 8. Nouemb. 1593. coram Card. Arrigonio apud eundem* Merlin. *deciſ. 69. num. 1. & in Peraſina de Oddis 23. Maij 1594. coram Card. Millino.*

Non obſtat, quod d. legatum non fuerit relictum titulo Inſtitutionis, & ſic d. ſoror habeatur † tanquàm ex- 6
tranea, quæ non facit partem in legitima, Panzirol. *conſ. 143. n. 4. & ſeq.* Fabian. de Gnocch. in Auth. nouiſſ. *num. 42. in 4. quæſt. C. de inoff. teſt.* Surd. *conſ. 404. n. 8. cum alijs in contrarium alleg.* Quia ad hoc vt ſoror dicatur agnita, & faciat partem, non attenditur, quo iure accipiat, † iure 7
ſcilicet, inſtitutionis, aut iure legati, nam etiamſi capiat iure diuerſo à matre, non tamen habetur pro mortua, ſed matri partem facit, eiuſq. legitimam minuit, ita vt tantò minùs dicatur eſſe in hæreditate, quantùm importat legatum, Gabr. *d. conſ. 94. num. 23. lib. 1.* Beroi. & Burſatt. vbi ſupra Theſaur. *d. deciſ. 172. num. 6. in 1. caſu,* Corn. *d. conſ. 150. num. 2. ad med.* & in ſpecie ponderauit Rota *in d. Aſculana legitimæ coram Bubalo, & in d. Romana de Menichellis coram Vicecomite.* Quàmuis enim filij, & cæteri,
† qui ſunt neceſſariò inſtituendi, dicantur præteriti etiam 8
ſi eis factum ſit legatum: Attamen fratres, aliæq. perſonæ, quæ non ſunt neceſſariò inſtituendæ, † non poſſunt 9
dici præteritæ, ſi aliquid eis etiam ſolo titulo legati relinquatur, Dec. *in l. 2. n. 5. verſ. & vlterius conſiderandum, C. de bon. poſſ. contr. tab.* Tob. Non. *in §. 1. inſtit. de exheredat. n. 8.* Mart. *de ſucceſſ. leg. par. 1. q. 26. art. 2. n. 20.* Mareſcott. & Gratian. *vbi ſupra.* Imò etiam, quando frater eſſet neceſſariò inſtituendus, vtpote quando eſt inſtituta turpis perſona, † quod non requiratur titulus Inſtitutionis, & non 10
dicatur præteritus etiam ſi aliquid ſolùm titulo legati ei relictum fuerit, tenent Natt. *conſ. 478. n. 13. lib. 3.* Merlin. *de legit. lib. 3. tit. 1. q. 20. per tot.* Angel. *de acquir. poſſ. q. 3. n. 964.*

Neque obſtat abſurdum ab informantibus pro matre ponderatum, nempè, quod alioquin eſſet in poſſe filiorum priuare parentes legitima † illis de iure debita, relin- 11
quendo fratribus, vel ſororibus pingue legatum; Quia pro reſponſione ſufficit dicere, legatum, de quo agitur, eſſe longè infra portionem ipſi ſorori ab inteſtato debitam
† vnde benè poteſt deduci ante legitimam matris, quia eo 12
deducto, matri, adhuc remanet tertia pars eius, quàm habuiſſet ab inteſtato, vt benè ad propoſitum Gab. *d. conſ. 94. nu. 23. ad med. verſ. quia diſpoſitio teſtatoris, &* Theſaur. *d. deciſ. 172. n. 6. in 4. caſu.*

Nec obſtat, quod d. † legatum vti debitum volunta- 13
rium detrahi debeat poſt legitimam vti debitum neceſſarium, Bertrand. *conſ. 224. nu. 2. lib. 4.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 751. n. 13.* Merlin. *de legit. lib. 2. tit. 1. q. 10. num. 3.* Quia
hoc † procedit in legato facto extraneo, non autem in 14
legato facto, prout hic, ſuccedenti ab inteſtato cum matre intra portionem ipſi ſuccedenti debitam, quia in hoc caſu legitima matris non minuitur, regulando eam à ſucceſſione ab inteſtato, ſed ſolùm impeditur augumentum illius, ex quo in tantum illa augetur, † in quantùm excluditur ſuccedens, cum matre ab 15
inteſtato, non autem in quantùm eidem relinquitur, vt tradunt *DD. ſup. alleg. & dixit* Rota *in d. deciſ. coram Vicecomite.*

Denique non obſtant deciſiones in † *Romana de Vrſinis* 16
91. 92. & 38 *poſt* Merlin. *de legit.* in quibus licet ſoror fuerit agnita titulo legati, tamen Rota cenſuit legitimam matris eſſe tertiam totius hæreditatis. Quia in caſu duarum priorum inſtitutus erat frater ex vno tantùm latere
coniunctus, † qui cum de iure non concurreret in ſucceſ- 17
ſione cum matre, iuxta *auth. defuncto, C. ad* Tertull. legitima matris non habentis concurrentem in ſucceſſione;

18 erat tertia † totius, quæ proindè præſeruata intelligitur,
vt illis reſpondeodo aduertit Rota *in d. Aſculana legitimæ,*
poſt Merlio. *de legit. deciſ. 39. num. 17. firmans num.* 18. con-
trariùm, quando fuiſſent inſtituti vtrinquè coniuncti.
19 In tertia verò fuit relictum legatum ſorori à † Siaruro ex-
cluſæ propter exiſtentiam fratrum, ac propterea cum ſo-
ror non potuiſſet ab inteſtato vna cum matre in ſucceſſio-
ne concurrere, ſtantibus maſculis, habebatur pro mortua,
& ſic non poterat minuere legitimam matris, vt fuit con-
ſideratum in d. *Aſculana legitimæ*. Secùs autem eſt in ca-
20 ſu noſtro, in quo cum non adeſſent maſculi, † ſoror non
erat excluſa, ſed vna cum matre ab inteſtato concurre-
bat, ac proinde, quia d. legatum ſuccedit loco portionis
debitæ ab inteſtato, meritò viget paritas teſtati, & inte-
ſtati ſupra conſiderata.

Et ita vtraquè parte informaote fuit reſolntum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fauentina Vicariæ.

Die Lunę 20. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Beneficium nouum, quando erigitur ex fructibus alicuius beneficij, tunc beneficium nouum dicitur de Iurepatronatus illlius beneficij, ſed ſecus eſt quando ex vnico beneficio, duo creantur, quia tunc quilibet ſtat de per ſe.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vnum, quando dotatur ex fructibus alterius beneficij, remanet de iurepatronatus primi beneficij declaranam.* 2.
3 *Erectio duorum beneficiorum, quando fit ex vno, tunc vnum ſtat de per ſe, nec aliud pendet ab alio.*
4 *Ex præbenda vna, ſi duæ fuerint factæ, ſunt duo beneficia, & vnumquodquè ſtat de per ſe.*
5 *Iudicium de beneficijs nouiter erectis idem eſt, quod de beneficijs antiquis.*
6 *Vicaria erecta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, & reputatur, ac ſi eſſet beneficium antiquum.*
7 *Beneficia ſi ſint fundata in aliqua Ecceleſia, nihilominus collatio non ad Rectorem, ſed ad Epiſcopum ſpectat.*
8 *Cap. ad audientiam. el terzo de Eccl ædifican. declaratur.*
9 *Iuſpatronatus. demùm tunc acquiritur ex dotatione, quando dos procedit ex mera liberalitate.*
10 *Beneficio, ſi quis dotem aſſignet ex cauſa neceſſaria, non acquirit illius iuſpatronatus.*
11 *Congrua Vicario, quanda aſſignatur conſiderari debent locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia.*

DECISIO CCXX.

ECCLESIA Plebania nuncupata S. Agathæ Fauentinæ Diœceſis, com eſſet Parochialis, fuit de anno 1605. à ſao. mem. Paulo V. facta beneficium ſimplex, & ex parte fructuum illius fuit erecta Vicaria perpetua cum curæ animarum, quæ anteà ſpectabant ad dictam Parochialem S. Agathæ. Hodiè fuit propoſitum dubium, An Iuſpatronatus dictæ Vicariæ ſpectet ad Rectorem, ſiue Titularem dictæ Eccleſiæ, etiam quod ſit beneficium ſimplex, DD. negatiuè reſponderuot.

1 Nam licèt quando vnum † beneficium dotatur ex fru-
ctibus alterius beneficij remaneat de iurepatronatus primi
beneficij, *iuxta text. in cap. ad audientiam. el tertio de Eccl.*
ædif. hoc tameo procedit, quaodo Eccleſia, ex qua fuit
facta diſmembratio pro dote, remanet matrix in eodem
2 ſtato, † at in præſenti caſu non ita contingit, quia Recto-
ria, de qua agitur, fuit effecta beneficium ſimplex, & fuit
3 erecta etiam Vicaria, cui fuit aſſignata congrua; vnde †
verſamur potiùs io erectione duorum beneficiorū ex vno,
Quare vonum ſtat de per ſe, oec aliud dependet ab alio, *vt*
in c. vacante. 26. de præben. vbi dicitur, quod ſi ex vna præ-
benda effectæ fuerint duæ, ſi legitimè fuit facta ſeparatio,
4 ſunt † duo beneficia, & voumquodqoe ſtat de per ſe, &
ideo collatio ſpectat ad Epiſcopum, prout ſpectabat priùs,
Rot. *diu. dec. 17. n. 4. & 5. p. 2. & in rec. dec. 600. n. 3. & 4. p. 2.*
vbi ad hoc allegat Imol. *in c. cum M. ſub. n. 1. verſ. & ſic non*
exped. de conſtit. vbi firmat quod idem eſt iudicium † de be- 5
neficijs oouiter erectis, & de beneficijs antiquis, & Vital.
in clem. fin. de reſcript. vbi firmat vlteriùs, quod Vicaria ere-
cta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, ſed
reputatur, † ac ſi eſſet beoeficium antiquum, & ad idem 6
eſt *deciſio 296 verſ. nec etiam. par. 1. diuerſ.* & hoc idem di-
cit Abb. *in c. ſuggeſtum. n. 3. de iurepatr.* & io fortiori, quod
licèt beneficia ſint fundata † in aliqua Eccleſia, nihilomi- 7
nùs quod collatio non ſpectet ad Rectorem, ſed ad Epiſ-
copum, latè fuit firmatum in *Vrbeuetana beneficij 9. Iunij*
1627. coram R. P. D. meo Durano.
Prætereà aduertebaot DD. † *text. in d. c. ad audientiam,* 8
non habere locum in caſu, de quo agitur, Iuſpatronatus
tunc demùm acquiritur † ex dotatione, quaodo dos proce- 9
dit ex mera liberalitate dotantis, Lamb. *de Iurepatronatus*
par. 1. lib. 2. n. 4. q. 7. Rot. *dec. 167. n. 5 par. 2. diu.* At hic nō pro-
ueoit dos ex mera liberalitate, ex quo Rectoria erat effecta
beneficium ſimplex, † vnde opus fuit, quod daretur Cōgrua 10
ex neceſſitate Vicario, per quam aſſignationē non acquiri-
tur Iuſpatronatus, Rot *cor. ſa. me. Greg. XV. dec. 397 per tot.*
Nec obſtat, quod Congrua aſſignata d. Vicario, videa-
tur excedere quantitatem taxatam à Bulla Pij V. Quia
cum in aſſignanda Congrua debeaot † conſiderari locus, 11
quantitas fructuum, & onerum; qualitas perſonæ, & ſi-
milia, noo refert ſi Congrua per Papam in maiori ſumma
fuerit aſſignata, Rebuff. *de Congr. q. 4. in princ.* Rot. *deciſ.*
420. num. 3. par. 1. recent. & deciſ. 16. num. 2. diuerſ. part. 2.
Et ita vtraquè &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Cremen. Archipresbyteratus.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, quod ſit Collegiata, quando non apparet de initio erectionis Eccleſiæ, quibus ſignis, & coniecturis probetur, quod ſit talis. Eccleſia, quando ſit habitu, licèt non actu Collegialis.

SVMMARIVM.

1 *Collegialitas probatur etiam indicijs, & coniecturis, vbi alias non conſtat de initio erectionis Eccleſiæ.*
2 *Electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos facit inditium pro Collegialitate. & num.* 11.
3 *Eligendi ius citra Prælaturam non infert pernecesſè Collegium.*
Actus, quando fit collegialiter, dicitur inducere ius Collegij. num. 3.
4 *Receptio in Canonicum, & fratrem, non poteſt fieri citra nomen Collegij.*
5 *Ex aſſignatione Stalli in Choro, & loci in Capitulo arguitur collegialitas.*
6 *Enunciatiuæ, quàmuis antiquæ habent ſolummodò vim famæ.*
7 *Enunciatiuæ, quando ſunt numero plures, & vna illarum appareat effectuata ex lapſu temporis ſupra 100. annos, poteſt præſumi etiam, quod altera habuerit effectum.*
8 *Statu antecedenti probato, præſumitur ille continuatus, ſi non afferatur aliquid in contrariùm.*
9 *Quod procedit, etiam quod agatur de re, multùm remota.*
10 *Extremis probatis, media præſumuntur, quando in medio non adeſt obex, vel interruptio.*
12 *Poſſidere, quis præſumitur titulo præambulo, ſi aliud non appareat.*
13 *Collegialitas, an probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*
14 *Fidus extraiudiciales priuatæ, non merentur fidem.*
15 *Atteſtationes teſtium extraiudicialiter factæ abſq. iuramento, & partis citatione non attenduntur.*
16 *Teſtium atteſtationes, quæ non ſunt in actis, nec apparet, de quo tempore, & à quo, ac ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt.*
17 *Cardinalibus aliquibus interdùm conceduntur ampla indulta conferendi beneficia, & quid inde inferatur.*

18 *Præſcri-*

18 *Præſcriptio quadragenaria requiritur ad mutationem ſtatus.*
19 *Eccleſia, quando docet de primæuo ſtatu Collegialitatis, in illo debet conſeruari.*
20 *Papa cenſetur conferre beneficia iuxta illorum naturam.*
21 *Collegium diſſoluitur tribus modis, nempè.*
Vel volentibus Collegialibus.
Vel etiam inuitis, ex facto ſuperioris.
Vel caſu per mortem omnium.
22 *Eccleſia Collegiata nunquàm poteſt dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali ſuppreſſione auctoritate ſuperioris.*
23 *Et ita, & taliter, vt nullo modo poſſit reuiuiſcere.*
Cyn. & Bald. in l. non ampliùs, ff. de legib. in quibus terminis loquantur, num. 23.
24 *In Senatore Vrbis ampliùs non conſeruatur dignitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actus.*
25 *Eccleſia remanet Parochialis habitu, licèt omnes Parochiani moriantur, vel recedant.*
26 *Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolùm, & multò magis in duobus. num. 27.*
28 *Decretum ſi appareat notoriè erroneum, & iniuſtum, attendi non debet.*
29 *Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum Eccleſiæ, & de non Collegiata, facere Collegiatam.*
30 *Epiſcopus non poteſt facere Eccleſiam Collegiatam, non Collegiatam.*

DECISIO CCXXI.

VACANTE Archipresbiteratu in Eccleſia Sanctæ MARIÆ loci de Offanengo Cremen. Diœ-
ceſis per obitum q. Tullij Zurlæ, Fortunatus Foppa fuit
de eo prouiſus à Sanctiſſimo Domino Noſtro, vti de pri-
ma dignitate in Collegiata olim actu, & nunc habitu. Et
ab Ordinario, vti de ſimplici Parochiali Ioannes Paulus
Teſinus. Vnde cum dubitaretur an gratia Fortunati eſſet
iuſtificata poſt plures cauſæ propoſitiones, Domini pro
1 Iuſtificatione reſponderunt; Quia † cum Collegialitas
probetur etiam Inditijs, & Coniecturis, vbi aliàs non
conſtat de initio erectionis Eccleſiæ, vt per Hoſt. Ioan.
Andr. Abb. *& alios in cap. nobis, de Iurepatron.* Innoc. *in
cap. poſtulaſti, eodem tit.* Alex. *poſt alios conſ. 75. ſub num. 2.
lib. 4.* Decian. *conſ. 6. ſub num. 1. & 2. lib. 2.* Rot. *diuerſ. deciſ.
584. num. 2. & 585. ſub num. 2. par. 4. diuerſ.* Mantic. *deciſ.
315. ſub num. 1.*

Satis in caſu iſto viſa ſunt adeſſe Inditia, ac ſigna ſuffi-
cientia, ex quo in inſtrumento confirmationis celebrato
de anno 1449. apparet, quod vacante vno ex Canonicati-
bus exiſtentibus in hac Eccleſia, Canonici, & Capitu-
lum elegerunt in locum defuncti Franciſcum de Guac-
cijs, ac Inſtrumentum electionis præſentarunt Epiſcopo
Cremeñ tunc temporis dicti Loci Ordinario pro Confir-
matione obtinenda, qui Ordinarius recepto d. proceſſu
poſtquam mandaſſet expediri literas, & edictum in for-
ma, illudquè affigi, facta relatione de affixione, electio-
nem ſupradictam confirmauit, mandando inſuper dictis
Canonicis, & Capitulo, vt dictum Franciſcum ſic ele-
ctum reciperent in fratrem, & Canonicum, aſſignando
eidem Stallum in Choro, & locum in Capitulo, cum Iuris
Canonicalis plenitudine, &c.

Hæc autem verba Confirmationis viſa ſunt indicare
2 Collegialitatem, tùm † ex electione facta per Capitu-
lum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos, Abb.
dicto cap. nobis, ſub num. 8. de Iurepatr. Decian. *conſ. 6. ſub
num. 11. lib. 2.* Caſſad. *deciſ. 22. num. 3. in princ. & per tot. de
præben.* Achil. *deciſ. 10. eodem tit.* licèt enim ius eligendi
3 citra † Prælaturam non inferat per neceſsè Collegium,
tamen quando actus fit collegialiter, dicitur inducere ius
Collegij, Anch. *d. cap. nobis, num. 16. column. 2. in princ.* vbi
Ioann. Andr. *num. 9. de iurepatr.* Tùm ex mandato Epi-
4 ſcopi recipiendi dictum Franciſcum in Canonicum, † &
fratrem, quod fieri non poteſt citra nomen Collegij, Fe-
deric. de Sen. *conſ. 61. in princ. & num. 5.* Ponderando præ-
ſertim illud nomen (fraternitatis) quam circumſtan-
tiam Doctores plurimi faciunt in hac materia, Anchar.
d. cap. nobis, num. 18. Hoſtien. *num. 2. colum. 2.* Ioann. Andr.
5 *num. 11. de iurepatr.* Tùm denique † ex aſſignatione Stal-
li in Choro, & loci in Capitulo, vt aliàs conſiderauit
Rota *coram Mantica, deciſ. 215. ſub num. 1.* his etiam
accedit, & fuit in puncto deciſum in *Placentina Ar-
chipresbyteratus 17. Martij 1623. coram R. P. D. meo Pi-
rouano.*

Et eò magis dicta narratiua eſt attendenda, quia ap-
paret fuiſſe executioni demandata. Ex quo vacante alio
ex dd. Canonicatibus dictus Franciſcus Guaccius, vt ſu-
pra electus, & confirmatus, interuenit in electione Bar-
tholomæi de Carnito, vt conſtat ex alia ſimili confirma-
tione Ordinarij de anno 1472. Et quàmuis † enunciatiuæ 6
antiquæ habeant ſolummodò vim famæ, ad tradita per
Caputaq. *deciſ. 344. num. 2. & deciſ. 347. ſub num. 5. part. 3.*
Seraphin. *deciſ. 1025. ſub num. 14.* Tamen cum ſint nume-
ro plures, & vna illarum appareat effectuata † ex lapſu 7
temporis ſupra centum annos, poteſt præſumi, quod al-
tera etiam habuerit effectum, Alex. *d. conſ. 75. num. 3. lib.
4.* Decian. *d. conſ. 6. ſub num. 6. & 7. lib. 2.* Et ſic benè pro-
bant Seraph. *dicta deciſ. 1025. num. 14.*

His accedit, quod licèt ab hoc anno 1472. vſque ad an-
num 1552. non detur aliquis actus pro collegialitate; at-
tamen dum ex parte Ioannis Pauli non affertur aliquid
in contrarium, † ſtat præſumptio pro continuatione ſta- 8
tus antecedentis, DD. *in l. ſiuè poſſidetis, C. de probat.*
Rota *deciſ. 4. de probat.* & ibi *Add. & deciſ. 4. num. 12. part. 2.
diuerſ.* latè Menoch. *lib. 6. præſumpt. 64.* quod procedit e-
tiam, quod † agatur de re multum remota, Rot. *in Co- 9
men. decimarum 11. Martij 1611. coram bon. mem. Cardinali
Sacrato circa fin.* Et facit regula, quod probatis † extre- 10
mis media præſumuntur, quando in medio non adeſt
obex, vel interruptio, quæ impediat continuationem,
Rot. *dicta deciſ. 4. num. 14. part. 2. diuerſ.* Cæſ. de Graſſ. *de-
ciſ. 7. num. 6 de cauſ. & propriet.*

Poſt dictum verò tempus datur quoquè aliud inſtru-
mentum alterius electionis capitulariter factum à Cano-
nicis ad fauorem Vicomercati, † ad Canonicatum, tunc 11
vacantem de anno 1552. in quo enunciatur, quod Ar-
chipresbyter, & tres Canonici integrum Capitulum re-
præſentantes, ad ſonum campanæ iuxta ſolitum in
Choro Eccleſiæ ſolito loco congregationis Capituli tra-
diderunt actualem poſſeſſionem dicti Canonicatus per
conſignationem Stalli in Capitulo, & in Choro, tradi-
tionem vociſque coadiuuatiò Canonicorum ad ſonum
campanæ, vltra prædicta fuit conſiderata in cauſa
*Aſculana Plebaniæ 12. Ianuarij 1624. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Confirmatur etiam ſtatus prædictus Collegialitatis
ex literis Apoſtolicis reſtitutionis in integrum ad publi-
candam reſignationem de anno 1595. emanatis ad fauo-
rem Ioannis Petri Zurlæ, in quibus narratur promiſſio
ſibi facta de hoc Archipresbyteratu Eccleſ. olim actu,
nunc habitu Collegiatæ; Et quàmuis ex aduerſo oppona-
tur, quod Ordinarius prohibuit Zurlæ quominùs vtere-
tur dicta prouiſio, attamen cum Zurla continuauerit
pacificè poſſidere ab anno 1595. vſquè ad annum 1617.
nec appareat de aliqua alia collatione illi facta ab Ordina-
rio, intrat præſumptio, † quod poſſiderit titulo præam- 12
bulo, & ſic Apoſtolico, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 5. num. 5. de
cauſ. poſſ. & propr.* Rota *diuerſ. part. 1. deciſ. 363. num. 3.* &
fuit dictum in *Mutinen. Canonicatus, 13. Iunij 1614. coram
bon. mem. Vbaldo.*

Demùm dantur teſtes examinati, tàm de anno 1617.
coram A. C. quàm de præſenti in Rota † deponentes 13
de publica voce, & fama ſuper Collegialitate, Innoc.
in c. poſtulaſti, num. 1. in princip. de iurepatr. Felin. *in cap.
accedentes, num. 1. verſ. & nota, de præſcript.* Roman.
conſ. 436. ſub num. 6. Alex. *d. conſ. 75. num. 14.* Decian. *d.
conſ. 6. num. 7. verſ. 5. probat.* Mantic. *deciſ. 175. ſub num.
2. in fine.*

Nec dicta teſtium conquaſſantur, ex alijs atteſtationi-
bus, vt prætendit Ioannes Paulus, quia atteſtationes
primo loco per ipſum allatæ, non ſunt depoſitiones te-
ſtium † iudicialiter factæ, ſed fides priuatæ, quæ non 14
merentur fidem, Menoch. *conſil. 322. num. 45.* Seraphin.
deciſ. 106. num. 3. Gregor. *deciſ. 214. num. 2.* Et ſunt factæ
extraudicialiter † abſque iuramento, & partis citatione, 15
latè Gratian. *diſcept. 677. num. 8. & ſeqq.* Et quæ fuerunt
ſecundo loco datæ in ſummario num. 4. non ſunt † in a- 16
ctis, nec apparet de quo tempore, à quo, & ad cuius in-
ſtantiam fuerunt receptæ.

Nec

Nec ſupradicta, quaſi poſſeſſio Collegialitatis viſa eſt
poſſe elidi per contrariam poſſeſſionem reſultantem ex
prouiſionibus factis de eadem Eccleſia, vti de ſimplici
Parochiali ab anno 1595. quia vltrà quod bon. mem. Car-
dinalis Sanctæcrucis fateretur ſe conferre non ſolùm in
vim poteſtatis Ordinariæ, ſed etiam ſuorum indultorum,
17 quæ cum aliquibus † Cardinalibus interdum concedan-
tur magis ampla, Caſſad *deciſ. 3. in fin. de priuil.* potue-
runt forſaſſe amplecti primam dignitatem; Tollitur om-
ninò difficultas, ex quo collationes ſupradictæ ſunt intra
18 ſpatium † 40. annorum, cum ab anno 1558. vſque ad an-
num 1595. non intercedant, niſi anni 37. Felin. *in cap. in
noſtra, num. 47. de reſcript.* Rot. *diuerſ. par. 1. deciſ. 208. num.*
2. Seraph *deciſ. 1227. ſub num. 16.* Gregor. *deciſ. 434. ſub num.*
16. & fuit reſolutum in dicta *Placentina Archipresbytera-*
19 *tus coram Domino meo Pirouano.* Vnde cum † ex prædi-
ctis, conſtito de primæuo ſtatu Collegialitatis, in il-
lo debet conſeruari, Innoc. *in d. c. poſtulaſti, ſub num. 1.*
Io. And. *num. 8. ad fin.* Anch. *num. 17. in fin. tit. eod.* Fed. *d.
conſ. 61. n. 2. 4. & 5.* Decian. *d. conſ. 6. ſub num. 1. a. lib. 2.*

Concurrente præſertim prouiſione Apoſtolica de anno
1617. facta vti de prima dignitate in Collegiata Habitu,
20 & non Actu, quæ licet non mutet ſtatum, † cum Papa iu-
xta naturam beneficij conferre præſumatur, Felin. *in
cap. in noſtra, num. 45. de reſcript.* Seraphin. *deciſ. 799.
1273. num. 2.* Nihilominus negari non poteſt, quin ſal-
tem deſeruiat pro declaratione Gregor. *deciſ. 77. num. 9. &
482. num. 1.*

Minùs releuat, quod licèt olim dicta Eccleſia fuit a-
ctu Collegiata, hodie ſaltem non poſſit dici habitu, cum
Canonicatus reperiantur ſuppreſſi per vnionem vnius ex
illis, Seminario Gregoriano Ciuitatis Venetiarum, &
alterius officio Sanctæ Inquiſitionis Cremæ, Nam cum
21 tribus † modis diſſoluatur Collegium, vt tradunt DD.
in c. dilecta, de exceſſ. prælat. nempè, vel volentibus
Collegialibus, vel illis etiam inuitis ex facto ſuperioris,
vel caſu per mortem omnium, nullus ex his modis ap-
plicatur caſui noſtro. Nam quicquid ſit de iſtis vnioni-
22 bus, certum eſt, quod dicta Collegiata † nunquam po-
tuit dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali
ſuppreſſione auctoritate ſuperioris, *gloſſ. in c. ſtatutum num.
22. verbo, Collegiata, de elect. in 6.* Gemin. *in c. licet, num. 6. an-
te fin. verſ. 3. caſu, eod. tit.* Felin. *in c. acceden. num. 2. verſ. po-
nit etiam de iſtis ſignis, de præſcript.* Rot. *par. 1. rec. deciſ. 163.*
23 *ſub num. 4.* Ita, & taliter † vt nullo modo poſſit amplius
reuiuiſcere, in quibus terminis intelligenda eſt doctrina
Cyni, & Baldi *in l. non ambigitur, de legibus* ex aduerſo al-
legata, vbi affertur exemplum Senatoris Vrbis; nam in
24 eo † non conſeruatur ampliùs dignitas antiqui Senatus
habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actu. In ca-
ſu autem noſtro non ſolùm poteſt eſſe, quod dictæ Vnio-
nes aliquando diſſoluantur, itaut Eccleſia redeat ad ſta-
tum Collegialitatis antiquum ex Alex. *d. conſil. 74. & 75.*
25 *lib. 4.* vt in ſimili dicitur de Parochianis, † vel mortuis, vel
alias recedentibus, quod nihilominus remanet Eccleſia
habitu Parrocchialis, cum poſſint redire, qui receſſerunt,
vel alij accedere in locum defunctorum, vt per *Cardina-
lem in c. de multa, num. 6. de præben.* Iuxta opinionem, quam
dicit veriorem *num. 6.* à quo ſimili argumento ad caſum
noſtrum Collegialitatis ibidem Abb. *num. 24.* Sed cum in
ea remanſerint Archipresbyter, vt eſt in confeſſo apud
partes, & vnus Canonicus, vt apparet ex partita extimi,
dicendum eſt remanere Collegialitatem habitu: Dum
26 enim † Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolum,
Innoc. *in d. c. poſtulaſti, ſub num. 1. vbi* Boich. *num. 5. de iure-
patr.* Abb *in c. paſtoralis, §. quoniam, num. 1. de reſcript.* mul-
27 tò † magis admittendum eſt conſeruari in duobus, *gloſ.
magiſtralis in cap. 1. verbo duo, de elect.* vbi Abb. *num. 5. &
ſeqq.* & poſt alios Dec. *ibidem num. 13.* Idem Abb. *conſ. 25.
num. 2. par. 2.* Nauar *conſ. 6. de elect.* Rot. *deciſ. 208. ſub num.
3. par. 1. diu. & par. 3. rec. dec. 768. num. 6.*

Tandem non releuat, quod ſtatu Collegialitatis fuerit
deſtructus ex decreto in Viſitatione facta de anno 1602.
In qua Epiſcopus declarauit Eccleſiam, de qua agitur
non eſſe Collegiatam, ſed ſimplicem Parochialem. Quia
vltra quod dictum Decretum non po. eſt dici deſtructi-
uum antiqui habitus Eccleſiæ. Reſpondetur etiam,
28 quod cum ex prædictis appareat † notoriè erroneum, &
iniuſtum non debet attendi, ſi enim Epiſcopus non poteſt
29 mutare ſtatum Eccleſiæ, & † de non Collegiata facere
Collegiatam, Felin. *in c. cum acceſſiſſent, ſub num. 17. verſ.
per hoc de conſtit.* Garz. *de benef. c. vlt. num. 4.* multò minùs
potuit de Collegiata facere † non Collegiata, maximè 30
quod dictum Decretum non habuit effectum, vt patet ex
ſubſequentibus prouiſionibus Apoſtolicis de ſtatu Colle-
giatæ. Rot. *deciſ. diu. par. 1. deciſ. 438.*

Reliqua verò, quæ per Fortunatum fuerunt narrata in
gratia viſa ſunt etiam optimè iuſtificati, nec pars aduerſa
aliquid contra illa oppoſuit

Et ita fuit deciſum parte vtraque &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Vrbeuetana Pecuniaria.

Die Mercurij 22. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia, quod, quando fideiuſſor ſoluit, debet conſeruari indemnis à principali, & quæ actiones competant fideiuſſori contra eum. Mandati actio, quando habeat locum, & quando ſecus. Obligatio de præſentando aliquem, an poſſit vocari fideiuſſio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecundus confirmans primam ſententiam nullam, ipſa quoquè ſententia confirmatoria eſt nulla.*

2 *Iudicium non debet incipere à ſequeſtro. & num. 3.*

4 *Fideiuſſor, ex eo, quod ipſe fuit executiuè exactus, an habeat quoquè ius paratæ executionis ad conſequendum, id, quod ſoluit.*

5 *Fideiuſſor, quando ſoluit, non poteſt aliter conſeruari indemnis, quàm mediante pecuniarum ſolutarum reſtitutione.*

6 *Fideiuſſor, debet à principali indemnis ſeruari, etiam ſi ab eo, id expreſsè promiſſum non fuerit.*

7 *Fideiuſſor ex officio ſuo, & fide, damnum ſentire non debet.*

8 *Fideiuſſor diſpendium ſentire debet, vnde præmium meruiſſe videtur.*

9 *Fideiuſſori ſoluenti, & illius hæredi competit actio mandati contraria aduerſus principalem debitorem, ad repetendum id, quod ſoluit, & indemnitatem conſequendam.*

10 *Fideiuſſori ad recuperandum id, quod ſoluit, etiam actio negotiorum geſtorum contra principalem competit.*

11 *Mandati actio non competit, quando non præceſſit mandatum.*

12 *Mandati actio etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſumpta. & num. 17.*

13 *Mandatum præſumptam ſufficit, etiam vbi à lege, vel ſtatuto expreſsè requiritur.*

14 *Ablatiui abſoluti important conditionem.*

15 *Conditiones debent adimpleri in forma ſpecifica.*

16 *Mandatum ex quibus præſumatur præceſſiſſe.*

18 *Obliganti ſe ad negotium ſpectans ad alium, ſi non adſit, nec mandatum, nec ratificatio, competit actio negotiorum geſtorum.*

19 *Obligatio de præſentando aliquem, ſi non adſit obligatio principalis, non videtur propriè, ac strictè fideiuſſio.*

20 *Fideiuſſio de præſentando aliquem, eſt proxima fideiuſſioni de iudicio ſiſti.*

21 *Obligatio de præſentando aliquem largè, & impropriè poteſt dici fideiuſſio.*

22 *Fideiuſſor condemnatus ad ſoluendum, repetit à principali.*

DECISIO CCXXII.

DOMINI cenſuerunt ſententiam A. C. quòd ſcuta 500. vti validam, & iuſtam eſſe confirmandam, reſeruato, vt quòad prætenſas, expenſas, damna, & intereſſe particulariter videatur.

Nec viſæ fuerunt obſtare nullitates, quæ contra ſententiam, ſiue Decretum Prætoris Vrbis Veteris obijcieban-

1 bantur, ex quibus inferebatur nullam † quoquè fuiſſe
dictam ſententiam A. C. illius confirmatoriam, vt per
Rot. *deciſ.* 361. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 141. *num.* 4. &
deciſ. 346. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Siquidem prima deducta ex eo, quod cœptum fuerit à
2 † Sequeſtro contra diſpoſitionem *text. in l. vnica, C. de pro-
hib. ſequeſtr. pecun. vbi Gloſ.* & Bald. *num.* 2. Salicet. *num.* 4.
& *alij tollitur*. Quia licet ab initio Georgius Vaſchienſis
pro aſſecuratione iudicij ſequeſtrari fecerit in manibus
Fabiani Depoſitarij pecunias ad Dominum Comitem
Franciſcum Saracinellum ſpectantes, nihilominus po-
ſtea mediante petitione, legitimè intimata, iudicium in-
ſtituit contra ipſum Dominum Saracinellum principa-
3 lem debitorem, illudque fuit proſequutus, † & de ſuo
credito ſufficienter docto ſer. ſer. Decretum prædictum
obtinuit, ſuper ipſarum pecuniarum conſignatione, iuxtà
tradita per Rebuff. *in Conſtit. Reg. tom.* 1. *tit. de litter. obliga-
tor. art.* 6. *gloſ.* 3. *num.* 64. & Carocc. *de ſequeſtr. par.* 3. *quæſt.*
37. *num.* 1.

Secunda verò ex defectu citationis ceſſat ex facto, con-
ſtat enim illam fuiſſe perſonaliter exécutam contra Pau-
lum Petrum Lottum eiuſdem Saracinelli Procurato-
rem, qui tanquàm talis ſemper in iudicio comparuit, &
cauſam defendit, & de cuius mandato procuræ conſtat ex
fide publica inſtrumenti ipſius mandati ad omnes, & ſin-
gulas lites, tàm ciuiles, quàm criminales motas, & mo-
uendas in eius perſonam facti, de anno 1615. pro parte
D. Com. Polidori vltimo loco data.

Tertia, ex eo quod Vaſchienſis neque vti filius, &
hæres Iacobi fideiuſſoris, neque tanquàm Fiſci, & Ca-
meræ ceſſionarius via executiua contra dictum Saraci-
nellum agere potuerit, ex quo ille, nec ad dicti Iacobi, nec
ad Fiſci cedentis fauorem erat vllo modo in forma Ca-
meræ obligatus, ceſſat pariter ex facto, quoniam ex di-
cta petitione, & reuolutione proceſſus apparet non qui-
dem executiuè actum fuiſſe, ſed ſummariè, iuxtà diſpo-
ſitionem *Statuti Vrbeuetani lib.* 2. *rubr.* 43. de quo in eadem
petitione expreſſa mentio facta fuit, adeò vt non ſit opus
4 diſcutere, an ex eo, quod † ipſe fuit executiuè exactus,
ius quoquè paratæ executionis habuerit ad conſequen-
dum id, quod ſoluit, vt affirmarunt Bart. *in l. fin. in fin. C. de
vſur. re iudic.* Bald. *in l. cum eorum, circa princ.* vbi Angel.
num. 3. *C. de ſent. & interl.* & *in d. l. fin* & *ibi* Caſtr. *in §.* &
cum antiquitas num. 2. *C. de vſur. re. iudic.* Boer. *deciſ.* 277.
num. 4.

Quarta deniquè deducta ex prætenſa diſcordantia de-
creti præd. à Sequeſtro non eſt conſiderabilis, quia in ef-
fectu, ac ſubſtantia aliqua diſcordantia, non adeſt, poſt-
quàm enim Vaſchienſis ſoluerat non poterat aliter inde-
5 mnis releuari, † quàm mediante pecuniarum ſolutarum
reſtitutione, quas Iudex illi conſignari mandauit, ad
text. in cap. 2. & *ibi gloſ. in verb. ſeruent indemnem, de fi-
deiuſſ.*

De iuſtitia verò decreti prædicti, & ſic ſententiæ A.
C. illius confirmatoriæ ſatis conſtat ex eo, quia cum Va-
ſchienſis vti filius, & hæres dicti Iacobi fideiuſſoris fuiſ-
ſet coactus ſoluere Fiſco dicta ſcuta 500. Iudex iuſtè de-
creuit, ac mandauit illas ſibi reſtitui, & tantùndem
conſignari pro illius indemnitatis releuatione, tàm ex
clara dicti Statuti Vrbeuetani, quàm etiam ex iuris com-
munis diſpoſitione, de natura namquè fideiuſſionis eſt,
6 † vt fideiuſſor indemnis à principali debitore conſerue-
tur, etiamſi ab eo id expreſsè promiſſum non fuerit, vt
ex *text. in c.* 2. *de fideiuſſ.* docet Bald. *in l. Conſtitutionib. in
princ. C. de vſur.* Marſil. *in rubr. de fideiuſſ. num.* 193. Bec.
conſ. 57. *num.* 2. *lib.* 1. & fuit dictum *in Romana releuationis
indemnitatis* 4. *Februarij* 1602 *coram Lancellotto*, non
7 enim debent fideiuſſores † ex ſuo officio, ac fide da-
mnum ſentire, *l. ſi ſeruus, §. quod vero, ff. de furt.* Gra-
tian. *diſcept.* 459. *num.* 20. Nec diſpendium pati vnde
8 præmium † meruiſſe videntur, vt inquit *tex. in d. cap.* 2.
de fideiuſſ.

Ideoque iura illis, eorumque hæredibus per varias
actiones, ac beneficia, ſiue remedia conſuluerunt, &
9 ſignanter per actionem mandati contrariam, quæ † fi-
deiuſſori, & illius hæredi competit aduersùs principa-
lem debitorem ad repetendum id, quod ſoluit, & inde-
mnitatem conſequendam, *l. qui fide*, & *l. ex mandato, ff.
mand. l. ſi fideiuſſor, C. eod. §. ſi quid autem, inſtit. de fide-
10 iuſſ.* Ac etiam per † actionem negotiorum geſtorum, *d.
l. ex mandato, §.* 1. *ff. mand. l. ſed videamus*, & *l. liberto, ff.
de neg. geſt.*

Neque obſtat, quod dictus Iacobus ſub pœna dicto-
rum ſcut. 500. toties, quoties repræſentare † promiſerit 11
dictum Saracinellum tunc abſentem, & conſequenter
mandati actio non poſſit competere cum non anteceſſerit
mandatum, vt inquit *text. in d. l. ex mandato, ff. mand.*
Quia hoc procedit quando nullum mandatum interceſ-
ſit. Secùs verò ſi aliundè conſtat † de mandato ſaltem ta- 12
cito, vel præſumpto, *iuxt. text. in l. qui patitur, ff. mand.*
Mantic. *de Tacit. lib.* 16. *tit.* 22. *num.* 33. Maur. *in tract. de fi-
deiuſſ. ſect.* 4. *cap.* 1. *num.* 12. & 13. mandatum enim † præ- 13
ſumptum ſufficit, etiam vbi illud à lege, vel Statuto
expreſsè requiritur, Curt. Iun. *conſ.* 4. *num.* 17. Rota *apud
ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 44. *num.* 6. & *deciſ.* 86. *num.* 3. In
propoſito verò ſatis conſtare viſum fuit de huiuſmodi
mandato, quia apparet Saracinellum præces porrexiſſe,
& ſub die 22. Ianuarij 1611. reſcriptum, & gratioſam re-
ſtitutionem obtinuiſſe, habita tamen Pace ab offenſo,
& ſolutis ſcutis 400. monetæ, ac data cautione de ſe re-
præſentando toties quoties ſub pœna dictorum ſcut. 500.
vt in Summ. Polidori num. 1. & poſtea die 5. Februarij
dicta ſcuta 400. effectualiter perſoluiſſe, & ſucceſſiuè die
proximè ſequenti d. Iacobum illum repræſentare pro-
miſiſſe iuxta formam ſupradicti reſcripti, vt in eodem
Summar. num. 2. & gratiam ſuum plenarium habuiſſe
effectum, ex quibus, & alijs facti circumſtantijs DD.
præſumendum exiſtimarunt mandatum Saracinelli, vt
Iacobus ſe obligaret pro adimplemento conditionis appo-
ſitæ in reſcripto per † abſoluum illud abſolutum, data 14
cautione &c. importatæ, iuxta *text. in l. ſi debitor, §.* 1. *ff.
quibus mod. pign. vel hypot. ſolu.* quæ in forma ſpecifica † ad- 15
impleri debebat, *l. qui hæredi*, & *l. Meuius, ff. de condit. &
demonſtr.* cum alijs per Surd. *conſ.* 186. *numer.* 19. aliàs
ipſe gratia prædicta nullatenùs frui potuiſſet. Nec etiam
eſt veriſimilè dictum Iacobum ſpontè, & irrequiſitum
ſe obligaſſe, ex † veriſimilitudine autem concurrenti- 16
bus præſertim alijs adminiculis, prout in caſu propoſito,
abundè concurrere DD. cenſuerunt mandatum præceſ-
ſiſſe præſumitur, Mantic. *de tacit. lib.* 7. *tit.* 6. *num.* 1. Rota
coram ſanct. mem. Gregor. XV. d. deciſ. 44. *num.* 1. & *ſeqq.* & *de-
ciſ.* 275. *num.* 3.

Præterea cum Saracinellus dictam Gratiam accepta-
uerit, eaquè poſtea per plures annos vſus, ac gauiſus
fuerit, neceſſario etiam acceptauit, ac ratificauit d. Ia-
cobi obligationem pro illius adimplemento factam, rati-
ficatio † autem poſtea ſubſecuta etiam ſine alio præce- 17
dente mandato ſufficit, vt per Caſtr. *conſ.* 244. *num.* 2. *lib.* 1.
& per Henrig. *de fideiuſſ. cap.* 25. *num.* 84.

Deniquè etiam ſi nec mandatum, nec ratificatio adeſ-
ſet nihilominùs cum d. Iacobus ſe obligauerit, pro nego-
cio ad d. Saracinellum ſpectante, & ad effectum, vt ipſe
d. gratia frui poſſet, in omnem euentum competijſſet, &
competeret † actio negotiorum geſtorum, vt eſt *text. aper- 18
tus in d. l. ex mandato, §. fideiuſſori, ff. mand.* & *in l. ſed vi-
deamus, ff. de neg. geſt.*

Neque obſtat, quod obligatio de præſentando facta per
Vaſchienſem, cum non præceſſerit, nec fuerit ſubſecu-
ta obligatio Saracinelli principalis non videatur poſſe dici
propriè, † ac ſtrictè fideiuſſio, iuxta tradita per *gloſ. in l.* 19
2. *§. ſi quis, ff. qui ſatiſd. cog.* Mant. *de tacit. lib.* 16. *tit.* 1. *num.* 8.
Quoniam vltra quod in terminis fideiuſſionis de iudicio
ſiſti cui proxima † eſt illa de præſentando ex Caſtr. *in l.* 1. 20
ff. ſi quis in ius voc. non ier. Farinac. *conſ.* 57. *num.* 27. *lib.* 1.
contrarium ſentit Bart. *l.* 2. *§. in fideiuſſorem, ff. qui ſatiſd.
cog.* Mant. *d. tract. ſect.* 2. *cap* 1. *num.* 15. Reſpondetur dici
fideiuſſionem † ſaltem largè, & impropriè, vt dicit ipſo- 21
met Mantic. *vbi ſupra*, quod ſufficit ad effectum, vt ſibi
competat actio negotiorum geſtorum, ac etiam mandati,
quando conſtat ex præſumptionibus illud præceſſiſſe, vel
ſaltem fuiſſe ſubſecutam ratificationem iuxta ſuperiùs
alleg. Non eſt enim vis in verbis, ſed in eo quod ſe obliga-
uit pro negocio ad alium ſpectante.

Demum nec etiam viſa fuerunt obſtare, quæ dicebàn-
tur de prætenſa iniuſtitia mandati contra d. Vaſchienſem
ad inſtantiam Fiſci relaxati pro dictorum ſcutorum 500.
ſolutione, nam quicquid ſit de hoc ex datis in Sùmmario
benè conſtat Vaſchienſem ſe defendiſſe opponendo om-
nes exceptiones, quas ſibi competere exiſtimauit, & de-
inde etiam appellaſſe, & nihilominùs his non obſtantibus

fuiſſe

22 fuiſſe carceratum, & ſoluere coactum, † quod ſufficit
ad hoc vt illud, quod ſoluit repetere valeat, Bald. *in l. venditor, §. ſolet, ſub num. 1. verſ. hunc textum, ff. de hær. vel act. vendit.* Salicet. *in l. ſi pro ea, num. 17. verſ. ſed contrarium, C. mand.* Marſil. *in rubr. de fideiuſſ. quæſt. 24. num.* 186. Abb. *conſ. 60. num. 1. verſ. 4. præſuppono.* Menoch. *conſ.* 244. *num. 65. lib.* 3. Surd. *conſ. 345. num.* 22.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Mercurij 22. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnita, incorporata, applicata, & annexa alicui alteri Eccleſiæ Parochiali, vt hoc dicatur validè geſtum quidnam ſit neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Diſmembrationes beneficiorum, cum ſapiant alienationem, in eis debet interuenire ſolemnitas, & cauſa.*

2 *In Alienatione rerum Eccleſiæ copulatiuè requiritur, & iuxta cauſa, & ſolemnitas.*

3 *In Alienatione rerum Eccleſiæ, ſi copulatiuè non interuenit iuſta cauſa, & ſolemnitas, indubitanter de illius nullitate dicitur conſtare.*

4 *Solemnitates requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ.*

5 *Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnienda, & incorporanda alteri Eccleſiæ, ſunt vocandi Patroni, &c. & etiam Parochiani, cum de eorum intereſſe principaliter agatur.*

6 *Beneficij curati diſmembratio quando remaneat nulla.*

7 *Beneficiorum diuiſiones regulariter prohibentur.*

8 *Eccleſiæ malo ſtatu firmato, locus eſt ſuppreſſioni.*

9 *Beneficij vnio ſi fiat, ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates.*

10 *Ad Beneficij ſuppreſſionem deueniri non debet, ſi aliunde ei ſubueniri non poſſit.*

11 *Cap. ad Audientiam, de Eccleſ. ædificand. quando procedat.*

12 *Beneficiorum diſmembrationibus ius commune reſiſtit, & ideo habens facultatem diſmembrandi hoc aliter quàm, per ſolam aſſertionem probandum eſt.*

13 *Aſſertioni Ordinarij non creditur ſi ſit contraria diſpoſitioni Iuris communis.*

DECISIO CCXXIII.

DE menſe Octobris 1632. Vicarius Bonon. Cardinalis Ludouiſij tunc Archiepiſcopi Bonon. de licentia, iuſſu, ordine, & mandato, vt ipſe aſſerit, eiuſdem Cardinalis Archiepiſcopi, ſuo diffinitiuo decreto Curam animarum ſubditarum Eccleſiæ Sancti Gregorij Duglioli Bonon. Diœceſis, abſtraxit & diſmembrauit à Rectore, ſeù Archipresbytero d. Eccleſiæ, & illam perpetuò vniuit, incorporauit, applicauit, & annexit Curæ Rectoris Eccleſiæ Sancti Michaelis de Mezzolaria, & declarauit impoſterùm curam prædictam eſſe, & ſpectare ad dictum Rectorem Eccleſiæ Sancti Michaelis prædicti, prohibens dicto Archipresbytero Sancti Gregorij, ne de cœtero amplius ſe ingereret in adminiſtratione dictæ Curæ, ſed teneretur ſoluere quot annis Rectori Sancti Michaelis, pro adminiſtratione dictæ Curæ lib. 100. monetæ Bonon. declarans inſuper, quod impoſterùm d. Eccleſia Sancti Gregorij Duglioli, & beneficium illius ſit, & ſemper habeatur pro beneficio ſimplici, & abſque cura, à quo decreto interpoſita appellatione à Parochianis Sancti Gregorij, à die habitæ notitiæ, & cauſa appellationis commiſſa in Rota, tranſportatis actis, ſuper dicta diſmembratione factis, & dato dubio ſoper validitate ſupradictæ diſmembrationis curæ, & eius tranſlationis DD. eam inualidam, cum omnibus inde ſecutis, cenſuerunt, & cum adeſſet decretum factum in Viſitatione de anno 1630. vt in loco apto, & ab aquarum inundationibus tuto conſtrueretur Eccleſia, ſumptibus Patronorum, Rectoris Eccleſiæ, & Parochianorum, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. illud ſeruari reſoluerunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia in diſmembratione Curæ animarum non interuenit ſolemnitas, & iuſta cauſa,
quæ ſunt neceſſaria † in huiuſmodi diſmembrationibus, 1
cum ſapiant alienationem, Lap. *allegat. 66. num. 3. & 5.* Abb. *in c. ad audientiam, il primo, in primo not. num. 2. de Eccleſ. ædific.* Rot. *deciſ. 239. num. 1. par. 1. rec.* vbi aliæ deciſiones referuntur, & cum vnum abſque alio non ſuffragetur,
† ſed copulatiuè requirantur, *c. 1. de reb. Eccleſ. non* 2
alien. in 6. Clem. prima, eod. tit. cum alijs per Rot. *deciſ.* 119. *num. 12. verſ. duo nempè, part. 1. recent. & in Marſicana Diſmembrationis penès* Garz. *de benef. part. 12. cap. 3. num.* 4. in-
dubitanter videtur † de illius nullitate ſufficienter con- 3
ſtare, Seraph. *deciſ.* 1062 *num.* 1. ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ. 504. num 4. cum ſeq.* vbi Add. *num.* 8.

Solemnitas requiſita in alienatione † rerum Eccleſiæ, 4
Rot. *deciſ. 1. de reb. Eccl. non alien. in nou.* non fuit adhibita, quia ex ijs, quæ dantur in ſummario apparet non fuiſſe vocatum Rectorem S. Gregorij, nec alios compatronos, quos Eques Bologninus vnus ex Patronis nominauit in actu oblationis per eum factæ, pro reparatione Eccleſiæ, quatenùs eſſet locus reædificationi, nec fuerunt vocati
Parochiani, † de quorum intereſſe principaliter agebatur, 5
ſed fuit proceſſum ad diſmembrationem de facto, & ad inſtantiam certorum Parochianorum, qui nomine ſuo tantùm dederunt mandata, non autem vti Syndici Communitatis, nec eorum mandatum continet præcisè, quod fiat diſmembratio, ſed qood aliqualiter prouideatur, ita
quod ex † defectu mandati procuræ, & ſolemnitatum, 6
diſmembratio curæ remanet nulla.

Cauſæ autem enumeratæ in ipſa diſmembratione, quod ſcilicet Eccleſia, vna cum eius Domo adiacente minaretur ruinam, ac eſſet ſubiecta inundationibus aquarum tempore hyemali, proptèr quas redderetur inhabilis ad adminiſtrationem Sacramentorum; DD. non viſæ fuerunt ſufficientes ad diſmembrationem Parochiæ, & illius ſuppreſſionem, quia his poterat prouideri, vel per reſtaurationem dictæ Eccleſiæ, vel per erectionem alterius in commodiori ſitu, intrà tamen fines eiuſdem Parochiæ, non ſuppoſito inundationibus, ſtante quod, vt fuit dictum ſupra, Eques Bologninus, vnus ex patronis, qui iam obtulerat ſcuta 300. & proteſtatus fuerat contra alios Patronos, illiuſque proteſtationes fuerunt intimatæ, vt apparet ex ſummario, & propterea non erat ſic de facili ad diſmembrationem, & diuiſionem de-
ueniendum † cum regulariter huiuſmodi beneficiorum 7
diuiſio prohibeatur, *c. maioribus, c. vacante de præbend. c. 1. vbi gloſſ. de reb. Eccl. non alien.*

Neque poterat eadem vnio facta Eccleſiæ Sancti Michaelis, & ſuppreſſio Eccleſiæ S. Gregorij iuſtificari ex
malo ſtatu Eccleſiæ † ſuppreſſæ, itaut eſſe deberet locus 8
diſpoſitioni, *c. ad audientiam, de Eccl. ædific.* cuius diſpoſitio renouata fuit ex decreto Sac. Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de*
reform. c. 24. quaſi ſubſiſtente legitima † cauſa vnionis fa- 9
ciendæ, non fuerit opus aliqua ſolemnitate, quæ etiam præter cauſam de Iure communi requiritur in huiuſmodi diſmembratione, ex iuribus ſupra allegatis, quia adhuc hæc cauſa non poteſt dici iuſtificata, ſtante oblatione Equitis Bolognini de illam reædificando, & Decreto viſitationis facto 3. Octobris 1630. vt dictæ Eccleſiæ ruinæ conſuleretur ex ſumptibus Patronorum, & Rectoris eiuſdem
Eccleſiæ, atque etiam Parochianorum, vndè † ad hanc 10
ſuppreſſionem deueniri non poterat, niſi quando hæc omnia ceſſaſſent, *vt fuit reſolutum in Gerunden. Diſmembrationis 13. Martij 1623. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & 19. Decembris 1625. coram R. P. D. meo Merlino.* Diſpoſitio autem Concilij Tridentini, *& c. ad audientiam*, non
applicatur, † quia procedit quando aliter prouideri non 11
poteſt, ideò cum per ſupradictum decretum Viſitationis ſatis fuiſſet prouiſum, niſi talis prouiſio deficeret non intrabat remedium tranſlationis.

Non obſtat, quod in eadem diſmembratione ipſe Vicarius aſſeruit ſe deueniſſe ad tranſlationem vigore Indultorum, quibus tunc gaudebat bo. me. Cardinalis Ludoui-
ſius, quia cum huic † diſmembrationi reſiſteret Iuris di- 12
ſpoſitio, alitèr hæc facultas, & poteſtas d. diſmembrationem faciendi, probanda erat, quàm ex aſſertione

eiuſdem

eiuſdem Vicarij Can. 4. *in fine* 12. *quæſt.* 2. Gemin. *in c. primo. de reb. Eccleſ. non alien.* ex quo in ijs, quæ ſunt
13 contraria diſpoſitioni Iuris † communis, non creditur
aſſertioni Ordinarij. Oldrad. *conſ.* 261. *num.* 2. Pariſ. *conſ.* 36. *num.* 11. *lib.* 4.

Ex quibus cum per decretum factum in Viſitatione iuxta diſpoſitionem Concilij, ſatis fuiſſet prouiſum, in Rota fuit concluſum diſmembrationem non ſuſtineri, ſed eſſe locum executioni decreti &c.

¶ Habentur infra aliæ Deciſiones in eadem cauſa ſub diebus 14. Iunij 1634. 10. Nouembr. eiuſdem anni, & 11. Decemb. pariter 1634. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio. Et adſunt etiam aliæ, ſed non in hac parte, nempe ſub diebus 5. Ianuarij 1635. & 19. eiuſdem menſis, & anni. & 25. Iunij eiuſdem anni & 4. Iulij pariter eiuſdem anni, coram eodem.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Præcedentiæ.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

in Præeminentiarum materia, quid potiſſimùm inſpiciendum ſit, Rector, an poſſit allegare, & vti poſſeſſione ſuorum anteceſſorum &c. Bulla aliqua, quod non ſit originalis, ex quibus conuincatur. Antiquitas ſcripturæ, quando ſuffragetur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo in materia præeminentiarum totum facit, etiam iuris communis diſpoſitioni repugnet.*
2 *Conſuetudo in materia præeminentiarum, tunc multò magis eſt attendenda, dum verſamur in conſuetudine antiquiſſima, & amplia num. 3.*
4 *Conſuetudo in præeminentiarum materia, tunc maximè ſeruanda eſt, ſi ei ius commune non reſiſtat.*
5 *Prælatorum anteceſſorum quaſi poſſeſſio, abſquè alia apprehenſione in ſucceſſorem continuatur.*
6 *Rector, ſemper nomine Eccleſiæ, ſi non proprio, poteſt inſiſtere in poſſeſſione apprehenſa vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ, quacunquè actione competente eidem Eccleſiæ, vindicare, & conſeruare poteſt.*
7 *Actus facultatiui conſuetudinem obligatoriam non conſtituunt.*
8 *Præſumptio facultatiua excluditur ex multiplicitate actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium, geſtorum.*
9 *Præeminentiarum materia multùm æſtimatur.*
10 *in Præeminentiarum materia, an aliquid geſtum ſit ex facultate, multùm tribuitur facti coniecturis, & arbitrio Iudicis.*
11 *Actus facultatiui præſumptio, ex quibus excludatur.*
12 *Bulla non præſumitur originalis, nec in forma probanti, ſi careat plumbo, & nec locus appenſi plumbi inſpiciatur.*
13 *Bulla aliqua, quod non ſit originalis ſuſpicio multò magis augetur, ſi ſcriptura, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio Cardinalium S. R. E. diuerſæ ætatis, valetudinis, & nationis, vno, eodemque atramento, calamo, & caractere exarata ſint.*
14 *Scriptura, vbi ab vno tantùm eſt abſoluenda, ſi diuerſo caractere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem.*
15 *Scriptura aliqua, quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit.*
16 *Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multò minùs eſt attendenda.*
17 *Sumptum de ſumpto fidem non facit, quamuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum*
18 *Sumptum Bullæ multò minùs probat, ſi careat die, & anno.*
19 *Scripturis antiquitas non ſuffragatur, dum vitia illarum, ſunt viſibilia, & euidenter apparent.*
20 *Notarii aſſertioni, quod Bullæ ſumptum exemplauerit ex Bulla authentica, quando non credatur. amplia num. 21.*
22 *Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia.*
23 *Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi numquàm habita fuerit pro originali.*
24 *Negligens, quis non eſt præſumendus in eo, quod ſibi honoris gradum, & præeminentias afferre poterat.*
25 *Acquieſcentia non poteſt conſiderari non data ſcientia.*
26 *Conſuetudo aliqua legitima ſpatio longiſſimi temporis induci poteſt, quamuis illi ius reſiſtat; adeo vt nec titulo opus ſit, ſed ſufficit allegare d. longiſſimum tempus ſine titulo. num. 27.*
28 *Titulus ex curſu 100. annorum, in aliqua obſeruantia præſumitur.*
29 *ex Obſeruantia diuturna, cenſetur ſublatum totum id, quod in contrarium faciebat.*

DECISIO CCXXIV.

PLVRIES in diſputationem reuocata deciſione, emanata ſub die prima Februarij 1623. coram me, reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis, nempè laudum contra Rectorem S. Donini promulgatum, eſſe reuocandum.

Conſtat enim ferè per 300. annos Rectores Sancti Donini præcedentiam habuiſſe in Congregationibus Rectorum Placentiæ, in ipſiſque tanquàm Archipresbyteros, præfuiſſe, vt ex inſtrumentis à moderno Rectore exhibitis, quæ conſuetudo in materia præeminentiarum † totum facit, etiamſi iuris communis diſpoſitio- 1
ni repugnet, *gloſ. in cap. 2. verb. auſcultetur in fine. de offic. Archidiacon.* Rota *deciſ.* 595. *num.* 10. *part.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 288. *num.* 5. *ante finem. part.* 1. *ac deciſ.* 238. *num.* 1. *& in Burgen. Magiſtri Capellæ* 23. *Maii* 1596. *coram Card. Blanchetto*, quæ eò magis ſibi locum vendicant, dum verſamur † in antiquiſſima conſuetudine 2
300. annorum, & dantur tot actus, quod ipſe Rector ſemper præerat, priori loco nominabatur in Albo Rectorum congregatorum, & † pinguiora etiam emolumenta 3
in ducendis funeribus, & in alijs actibus ipſi Rectori preſtabantur, vt in prima deciſione, & iſti actus potiſſimum ſunt attendendi, quia illis interfuerunt cæteri Parochi, & ſemper continuarunt per hoc longiſſimum tempus ferè 300. annorum, nec † ius reſiſtit huic præeminentiæ 4
Rectoris S. Donini.

Non obſtat non dari actus præeminentiarum in moderno Rectore S. Donini, quia poſſeſſio Prælatorum † 5
anteceſſorum, abſquè alia apprehenſione, in ſucceſſorem continuat, Felin. *in cap. conſtitutus, num.* 19. *de reſcript.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 26. *num.* 3. *& in Theatina S. Ioannis in Venere*, 10. *Maij* 1621. *coram eodem*, & luculenter fuit dictum *in Colimbrien. præſtimoniorum* 10. *Decembris* 1631. *&* 18. *Iunij* 1632. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, ſemperque nomine Eccleſiæ, ſi non proprio nomine, poteſt Rector inſiſtere 6
in poſſeſſione apprehenſa, vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ, quacunque actione competente eidem Eccleſiæ, vindicare, & conſeruare, *c. literæ. de dilat. & ibi* Abb. *num.* 3. Vetall. *deciſ.* 170 *num.* 9. *part.* 3. Card. Seraph. *deciſ.* 1417. *num.* 3. Adden. *ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 116. *num.* 4 *&* 5. & fuit deductum in præallegata *Colimbrien. præſtimoniorum. coram R. P. D. Dunozetto*.

Nequè obſtat, iſtos actus præeminentiarum exercitos à Rectoribus S. Donini, † tanquàm facultatiuos, con- 7
ſuetudinem obligatoriam non conſtituiſſe: Nam huiuſmodi præſumptio facultatiua excluditur ex † multiplici- 8
tate tot actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum, Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina, num.* 55. *de cauſ. poſſ. & propr.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 3. *eod. tit.* Card. Seraph. *deciſ.* 212. *num.* 2. *&* 323. *num.* 4. Adden. *ad ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 162. *num.* 16. *verſ.* 2. *excluditur*, *& in Toletana Confraternitatum de Paſtrana* 2. *Decembris* 1611. *coram bo. mem. Vbaldo ſeniore*: Præſertim cum verſemur in mate-

ria,

ria, quæ multi æſtimatur, nempè † præeminentiarum, & prærogatiuæ inter tot Rectores, vix enim fieri poteſt, quod ex eorum humanitate proceſſerit, vt per 300. annos tot Rectores ſpontè conſenſerint, vt vni, & eidem Rectori S Donini tot ſigna, & emolumenta
10 præeminentiæ exhiberentur, & † in hac materia, an quid geſtum fuerit ex facultate multùm tribuitur facti coniecturis, & arbitrio Iudicis, vt per Bald. *in l. 1. ſub num. 9. C. de ſeruit. & aqua*. Ripa *in d. cap. cum Eccleſia Sutrina. num. 55. in fin de canſ. poſſ. & propr.* Theſaur. *deciſ. 16. ſub num. 4. in fin.* Modern. Mantuan. *controuerſ. forenſ. cap. 28. num. 23.* quod & comprobatur ex eo, quia Rectores Placentini nunquàm elegerunt Rectorem S. Donini in Archipresbyterum ipſorum, itaut eiſdem acceptas referre deberet iſtas præeminentias Rector S. Donini, ſed eo ipſo, quod erat Rector S. Donini, in conſequentiam præheminebat in Congrega-
11 tione, † & illorum Archipresbyter nuncupabatur, & ſic excluditur præſumptio actus facultatiui.

Minùs obſtat aſſerta Bulla Alexandri III. nam quòad illam, quæ ſub die 2. Decembris 1622. producta fuit, cum oculis Dominorum ſubijceretur, non viſa fuit ori-
12 ginalis, nec in forma probanti, † caret enim plumbo, nec locus appenſi plumbi inſpicitur, & ideo pro originali reputari non poteſt, ad *text. in c. licet, de crim. falſ.* Caſſad. *ſuper regulis deciſ. 4. num. 3.* Card. Mantic. *deciſ. 50. num. 4.* Garz. *de benef. part. 4. cap. 2. num. 56. & fuit dictum in Tiraſonen. parrochialis de Ablitus. 4. Maij 1616. coram bon. mem. Andrea*, & quod ma-
13 gis auget ſuſpicionem illud eſt, quod & ſcriptura † principalis, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio quatuordecim Cardinalium, & Subdiaconi S. R. E. diuerſæ ætatis, valetudinis, & nationis, attamen vno, eodemquè atramento, calamo, & caractere exarata ſunt, & ideo excluditur omninò, quod ſit originale,
14 quemadmodùm, vbi ſcriptura ab vno † tantùm eſt abſoluenda, ſi diuerſo caractere, & atramento ſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem. Felin. *in c. inter dilectos, num. 5. de fid. inſtrum.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 101. num. 9.* nec aſſequi
15 poſſumus fuiſſe extractam † legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus, iuxta requiſita *in cap. fin. de fid. inſtrum. vt per* Rotam *deciſ. 628. per tot. part. 2. recent. &* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 268. num. 12. & ſeqq.*

Quò verò ad alteram copiam exhibitam de anno 1628. eſt ſimplex ſumptum, eodemque viſibili vitio refertum, ſcilicet vno, eodemque caractere conſcriptum, &
16 ſignanter ibi dicitur, quod † eſt exemplatum à ſcriptura præcedenri producta de anno 1622. quæ vt dictum fuit, non eſt originalis, vnde hoc vltimum eſt ſumptum
17 de ſumpto, † quod fidem non facit, quàmuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum, Dec. *in auth. ſi quis in aliquo, num. 30. C. de eden.* Caputaq. *deciſ. 234. part. 3.* qui loquitur de ſumpto Bullæ Alexandri VI. Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 550. num. 1.* præſertim cum,
18 & careat † die, & anno, Bart. *in auth. ad hæc. C. de fid. inſtrum.* Rot. *cor. bo. me.* Card. Caual. *dec. 193. n. 2.*

Nec hiſceè informibus ſcripturis ſuffragatur antiqui-
19 tas temporis dum † vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparent. Innoc. *in cap. inſinuatione, de appellat.* Felin. *in cap. ſicut, num. 33. de ſent. & re iud.* Peregr. *conſ. 60. num. 18. lib. 2.* D. Fachin. *conſ. 10. num. 33. lib. 1.* Gratian *diſcept. forenſ. cap. 268. num. 4* Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 393. num. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 101. num. 7.* nequè aſſer-
20 tio Notarij, quòd ſumptum exemplauerit ex Bulla † authentica cum plumbo pendente attendi debet, cum ille Notarius ratione ſui officij non appareat, quod tale originale cuſtodiuerit, Felin. *in cap. fin. num. 13. de fid. inſtrum.* Boer. *deciſ. 36. num. 4. & 5.* Peregr. *d. conſ. 60. nu. 20. lib. 2. plenè* Gratian. *diſcept. forenſ. d. cap. 268. num. 34. & 35.* Rota *coram bon. mem.* Card. Caual. *deciſ. 25. nu.*
21 *1.* Eò magis, quia non conſtat quanam auctoritate, † & ad quorum inſtantiam hæc exemplatio facta fuerit ab illo Notario.

Sed quod tollit dubitationem, antiquitas poſſet ſuf-
22 fragari, † ſi cum ea concurreret obſeruantia, iuxtà trad. per Crauett. *de antiq. temp. §. 4. limitatur num. 16. & conſ. 101. num. 4.* Card. Seraph. *deciſ. 928. num. 2.* Gratian. *diſcept. forenſ. d. cap. 268. num. 55.* ſed vice verſa, dum apparet non fuiſſe obſeruatam ab ipſis Rectoribus, quorum fauorem reſpiciebat dicta Bulla, hinc benè deprahenditur fidem non mereri, nec † illam recipere ab an- 23
tiquitate temporis, nec vnquàm habitam fuiſſe pro authentica, Abb. *conſ. 53. num. 4. lib. 2.* Natta *conſ. 574. num. 4. & 8.* Rota *deciſ. 703. num. 8. in fine, part. 2. recent. & in Florentina bonorum 7. Maij 1599. coram bon. mem. Card. Pamphilio*, quin enim credi poteſt ita ſegnes, & abiecti animi † fuiſſe tot Rectores, vt in- 24
dultum ſibi conceſſum à Pontifice neglexerint, & ſponte honoris gradum, & præeminentias conceſſerint Rectoribus S. Donini.

Non obſtant aliqui actus dati per Rectores, in quibus non habetur Rectorem S. Donini præfuiſſe, quia vltra, quod iſti ſunr pauci, & plures, & poſteriores ſunt actus geſti in fauorem Rectoris S. Donini, ceſſat obiectum, quia in illis actibus deductis per Rectores, non datur ſcientia Rectoris S. Donini, vnde remoto interuentu Rectoris, & illius ſcientia, † non poteſt con- 25
ſiderari acquieſcentia, per quam dicatur ſibi præiudicaſſe, Rota *apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 417. num. 2. & per Adden. ad deciſ. 249. num. 6. & in recent. deciſ. 717. num. 3. part. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 26. num. 4.*

Aliquibus etiam ex Dominis placebat, quod etiam dato, citrà veri præiudicium, Bullam eſſe in forma probanti, attamen non inde excluditur, quin poſt Bullam Rector S. Donini titulum Apoſtolicum, vel alium ſufficientem obtinere potuerit pro iſtis præeminentijs, vt adhuc Archipresbyter Congregationis nuncuparetur, & eſſet, quemadmodùm in prima deciſione fuit conſideratum, cum ſpario ferè 300. annorum, quò viguit obſeruantia in fauorem Rectoris S. Donini introduci † 26
potuerit legitima conſuetudo, quàmuis etiam illi ius reſiſteret, *cap. fin. & ibi gloſ. in verb. legitima, de conſuetud.* Gabr. *de præſcript. concl. 1. num. 9.* Rota *deciſ. 355. num. 2. part. 1. recent.* adeò vt nequè † titulo opus 27
ſit, ſed ſufficiat allegare hoc longiſſimum rempus ſinè titulo, Caſtrenſ. *conſ. 423. num. 2. lib. 1.* Bellon. *ſen. conſ. 1. num. 5.* Rota apud Card. Mantic. *deciſ. 227. num. 11. & in recent. deciſ. 11. num. 2. part. 2.* qui quidem titulus ex curſu nedùm † centum, ſed 300. anno- 28
rum præſumitur, Alex. *conſ. 6. num. 1. lib. 1.* Gabr. *de præſcript. concl. 1. num. 7.* Card. Seraph. *deciſ. 707. num. 2. & in recent. d. deciſ. 11. num. 2. part. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 32. num. 16.* & ex hoc tempore, & diuturna obſeruantia † ſublatum cenſeri 29
poteſt, quodcunquè ius eligendi competens vigore dictæ Bullæ Alexan. III. ipſis Rectoribus, iuxta trad. per Bald. *de præſcript. part. 1. 5. par. principal. qu. 8. num. 5.* Rota *deciſ. 65. num. 11. part. 1. recent.*

Et ita, quater diſputato articulo, vtraquè parte informante, reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

* Vide infrà hanc deciſionem, prout In Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Exiſtentia alicuius rei de recenti penès aliquem probata, præſumitur etiam de tempore præſenti, niſi negans contrariùm probauerit. Præſumptio continuationis poſſeſſionis de tempore præterito ad præſens, quando procedat. Teſtium ſingularitas, quando non attendatur, & ante teſtes non idonei, vel patiens exceptiones, poſſit adiuuari præſumptionibus, & coniecturijs.

SVMMARIVM.

1 *Amiſſio, ſeù ſubtractio rerum non præſumitur.*
2 *Mutatio ex modico interuallo non præſumitur.*
3 *Exiſtentia de proximo recenti, penès aliquem probata conſequens eſt, vt is, qui negat teneatur probare amiſſionem.*
4 *Præſumptio continuationis poſſeſſionis de præterito, ad tempus præſens, quando habeat locum.*
5 *Animum alterius quis non poteſt declarare.*
6 *Poſſeſſio de recenti, præſumitur durare, niſi negans probauerit contrarium.*
7 *Actus poſſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſsè.*
8 *Actus geſtandi pretioſa, in muliere notæ notabilitatis non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt comparatæ, eſt ſucceſſiuus.*
9 *Teſtium ſingularitas in loco, & tempore quorum conſideratio ad ſubſtantiam actus non pertinet, dicitur probatio adminiculatiua, & non obſtatiua.*
10 *Iudex teſtibus ſingularibus poteſt fidem adhibere, ſi concurrant præſumptiones, & coniecturæ ipſorum dicta adiuuantes.*
11 *Teſtes non idonei, vel patientes exceptiones coniecturis, vel præſumptionibus poſſunt adiuuari.*
12 *In rebus mobilibus non procedit præſumptio de tempore præterito, ad præſens, quotieſcunquè, qui habuit, negat habere.*
13 *Speculator in tit. de act. ſeù petit. §. ſequitur. num. 32. declaratur.*
14 *Mutatio, ſeù amiſſio rerum non præſumitur.*
15 *Vxor ea, quæ ſub claue cuſtodire ſolet, ipſa, non autem maritus, tenetur reddere rationem.*
16 *Fontanell. in tract. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 3. num. 17. declaratur.*

DECISIO CCXXV.

PLACVIT Dominis deciſio huius cauſæ, in qua
ſub die. 9. Februarij ſuperioris anni * dictum fuit,
conſtare de exiſtentia Iocalium penès D. Comitiſſam ex
teſtibus, quorum aliqui, videlicèt Secundus in Curia, &
alius vigore remiſſoriæ in partibus examinati, reſpectu
quidem gemmarum deponunt, ſe illas penès ipſam vidiſſe
dumtaxàt ante obitum Comitis Molſæ eius viri, quò verò
ad lineam Margaritarum pretioſarum, etiam poſt dictum obitum, & ſic vtrumquè tempus percutiunt. Reliqui verò deponunt, ſe illa vidiſſe penès D. Comitiſſam,
eaquè ſub illius cuſtodia cum propria claui extitiſſe vno,
vel duobus menſibus ante huiuſmodi obitum, & ſic de
tempore recenti. Cum quibus concurrit aſſertio eiuſdem
Comitis, qui codicillando prædictæ Comitiſſæ, reliquit,
non ſolùm mobilia domus, ſed etiam gemmas, & Margaritas, & ſimiliter concurrit probatio deſumpta ex confeſſione ipſius vxoris, quod Iocalia ante prædictum obitum
viri habuerit, atquè geſtauerit. Hæc autem omnia ſimul
iuncta faciunt plenam probationem, quæ per probationes
pro parte Dominæ Comitiſſæ adductas, non conquaſſatur. Nam dum teſtes ad illius inſtantiam examinati, deponunt de exiſtentia Iocalium penès ipſam, addentes
1 nunquàm vidiſſe illa diſtrahi, vel alijs tradi, inde † excluditur amiſſio, vel ſubtractio, quæ non præſumitur, *l. ſi creditor, C. de pign. act.* cum alijs allegatis per Menoch. *conſ. 336. num. 10.*

Et quàmuis huiuſmodi exiſtentiam ex eo conentur excludere, quod per vnum, vel alterum menſem ante dictum obitum illa non viderint, nulla tamen inde reſultat
2 probatio aduerſus præſumptionem, † quod in tàm modico interuallo, non interuenerit mutatio, de qua Paul. de
Caſtr. *in l. ſiuè poſſidetis, de probat.*

Probata igitur exiſtentia de proximo recenti penès ali-
3 quem, conſequens † eſt, vt is, qui negat, teneatur probare amiſſionem, vt poſt Euerard. in Topic. in loco de tempore ad temp. *num.* 16. declarat addit. ad Alciat. *reg. 2. præſumpt.* 21. à quibus non diſſenſit Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 64. num 38. & ſeqq.* vbi quàm-
4 uis declaret præſumptionem † continuationis poſſeſſionis
de præterito, ad tempus præſens obtinere, quando ad
commodum eius qui dicitur poſſidere, non autem, quando ad illius damnum allegatur à tertio, vel ab aduerſario,
5 † qui animum alterius partis declarare non poteſt.

Nihilominùs dum ibi num. 46. addit, quod contra allegationem partis, ad cuius fauorem militat præſumptio
continuationis poſſeſſionis, vſque in tempus præſens allegari poteſt alia præſumptio, magis efficax, quod imò non
poſſideat, vtiquè non excludit ſimilem præſumptionem
aduersùs negantem, ſe hodiè poſſidere iuxtà limitationem
de qua per Doctores communiter in *d. l. ſiuè poſſidetis, C.
de probat.* quod ſcilicèt † poſſeſſio de recenti præſumatur 6
durare, niſi negans probauerit contrarium, vt etiam tenet *gloſ. 4. l. 10. tit. 14. recop. partis. 3. ex ſententia,* Cyn.
Bald. & Paul. de Caſtr. *in d. l. ſiuè poſſidetis, C. de probat.*

Nequè teſtes Comitiſſæ coarctant negatiuam exiſtentiæ, dicendo fieri non poſſe, quin ipſe aliàs de tempore
obitus, & poſtea huiuſmodi Ioacalia vidiſſent, eò, quod
inſpexerint repoſitoria Scrinij in quo gemmæ, & ſimilia
pretioſiora aſſeruabantur, quodquè ad latus Comitiſſæ,
vel eius famulæ fuiſſent aſſiduæ. Quia nihilominùs poſſibilitatem repoſitionis in alio loco extrà Scrinium, &
famularum aſpectum non excludunt, actus † autem poſ- 7
ſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſsè, Paul.
de Caſtr. *conſil. 20. num. 1. lib. 1.* Rot. *decis. 323. nu. 4. par. 2. recent.*

Prædictis verò teſtibus pro parte Comitis Beuilaquæ
examinatis, non obſtat ſingularitas eò, quòd ſinguli deponunt de temporibus, & locis, quibus viderunt Comitiſſam geſtare Ioacalia. Quia deponunt † de actu geſtandi 8
pretioſa, quæ in muliere claræ nobilitatis, non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt
comparatæ eſt ſucceſſiuus, *arg. tex. in l. quàmuis ibi,* quibus mulieres venuſtatis, & ornatus cauſa vti cœperunt,
ff. de aur. & arg. legat. in quo actu tanquàm in vna ſubſtantia manifeſtum eſt omnes teſtes conuenire, Ita vt ſin- 9
gularitas in loco, & tempore, quorum conſideratio ad ſubſtantiam dicti actus non pertinet, dicatur probationis adminiculatiua, & cumulatiua non autem obſtatiua, iuxta
diſtinctionem de qua per *gloſ. & Doct. in l. ob carmen, §.
ſi teſtes, ff. de teſtib.* Bald. *in rubr. de controuerſ. inueſtit. nu. 2. vbi addit. litera G.* Felin. *in c. licèt ex quadam. col. 5.
verſ. eſt enim duplex ſingularitas, de teſtibus,* quod etiam
admittit Gabr. *in conſ. 40. lib. 2. vbi ſub num. 37.* concludit
Iudicem † teſtibus ſingularibus poſſe fidem adhibere, ſi 10
concurrant coniecturæ, & pręſumptiones ipſorum teſtium
dicta coadiuuantes, quę in pręſenti caſu non deficiunt, &
in alia huius cauſę deciſione, quę reuidetur, fuerunt etiam
ponderata. Et quod teſtes etiam † non idonei, vel patien- 11
tes exceptiones coniecturis, & pręſumptionibus coadiuuari poſſint, tenuit Rot. coram Cęſ. de Graſſ. *decis. 4. nu. 2. de ſponſal. & coram bo. mem. Buratto in Colimbrien. Matrimonij 14. Decembris 1615.*

Deniquè non obſtat, quod in rebus † mobilibus, vt ſunt 12
Iocalia non procedat pręſumptio de tempore pręterito, ad
pręſens, quotieſcunquè, qui habuit negat ſe habere, ſecundùm Specul *tit. de act. ſeù petit. §. ſequitur, nu. 32.* Quia
opinio Speculatoris, † & ſequacium locum obtinet in ca- 13
ſu illius, qui negat ſe hodiè poſſidere, & oppoſitum non
probatur, ſecùs verò, quando vt in caſu de quo agitur iuſtificatur probatio poſſeſſionis rei mobilis de recenti, cuius
mutatio, † vel amiſſio non pręſumitur, vt contra Specul. 14
tenet Abb. *in c. cum ad Sedem, num. 15. vbi Apoſtill. litera
D. de reſtit. Spol.* & in ſimilis facti ſpecie de gemmis, &
rebus pretioſis repoſitis in Scrinio ferreo, reſpondit Menoch. *conſ. 353. num. 18.*

Præmiſſis adſtipulantur deciſio Senatus Cathalonię,
in qua habetur, quod eorum, † quę mulier ſub claui cu- 15
ſtodire ſolebat, ipſa, non autem maritus teneatur reddere rationem, de qua teſtatur Fontanell. *in tract. de pact.
nuptial. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 7. num. 16.* qui licèt † num. ſe- 16
quenti ſubdat in eo cautè eſſe procedendum attento,
quod vir vxorem poſſit decipere, nullam tamen inde duxit pręſumptionem excluſiuam exiſtentię, ſed in eo caſu
requirit, quod probetur conſumptio.

Hic verò omnis conſumptionis, vel ſubtractionis ſuſcipio ceſſat, dum ex eorundem teſtium depoſitionibus, iuncta ipſius Comitiſſę confeſſione, conſtat, quod de tempore
obitus viri, tàm domi numeratæ, quàm vigore mandatorum ad bancherios in notabili ſumma pecunię erant exigendę.

Et ita vtraquè &c.

* Eſt deciſio 97. ſupra in hac parte.

In eadem

In eadem cauſa adſunt infra duę alię deciſiones ſub die 20. Februarij 1634. & ſub die 26. Iunij eiuſdem anni, coram eodem bon. mem. Motmanno.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Colimbrieñ Præſtimoniorum.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſio ciuilis, qualiter retineatur. Iudex, quando priuet aliquem ſua poſſeſſione. Prælatus non ſolum poteſt agere nomine proprio, ſed etiam Eccleſiæ, &c. Necnon plura adducuntur circa materiam poſſeſſoriam, & præſertim, quando quis dicatur, vel non dicatur amiſiſſe poſſionem ciuilem.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio ciuilis, quando dicatur amiſſa.*

2 *Poſſeſſio ciuilis animo retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius ſcilicèt, qui noſtro nomine naturaliter poſſidet, ſiuè detinet.*

3 *Poſſidendi animus deficit per obliuionem, quam longum tempus affert, ideſt lapſus 10. annorum.*

4 *Literæ Apoſtolicæ cenſentur iuſtificatæ ſpatio 30. annorum.*

5 *Poſſeſſione omni, quando quis dicatur priuatus.*

6 *Iudex ritè, & rectè immittendo alium in poſſeſſionem, priuat alterum ſua poſſeſſione, etiam ſine expulſione.*

7 *Et Iudicis auctoritas operatur, quod primus poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli.*

8 *Ex præſumptione non poteſt oriri alia præſumptio.*

9 *Præſumptio poteſt oriri ex alia præſumptione, ſi vna veniat in conſequentiam alterius. & num. 12.*

10 *L. ſciendum de verb. ſignif. loquitur de fictione, licèt extendatur ad præſumptionem.*

11 *Fictio vna oritur ex alia, quando venit in conſequentiam alterius.*

13 *Rector Eccleſiæ, poteſt agere nomine ipſius Eccleſiæ, & ſic non tantum nomine proprio. & num. 14.*

15 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penès ipſam Eccleſiam, non autem penès Prælatum ſimpliciter. Et iſta eſt verior, & communior opinio. num. 16. & reſpectu ciuilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore. num. 17.*

18 *Eccleſiæ poſſeſſio ſemper dicitur plena, & nunquàm vacat.*

19 *Prælato nomine Eccleſiæ debita eſt manutentio.*

20 *Prælato, ſi nomine Eccleſiæ conceditur rei vendicatio, quæ dominium præſupponit ad vindicandum Eccleſiæ bona, à fortiori debet concedi manutentio. num. 21. & 46.*

22 *Poſſeſſione naturali ſpoliatus, quando retinet ciuilem, cum per dictam ſpoliationem turbari dicatur in poſſeſſione ciuili, poteſt intentare interdictum, retinendæ.*

23 *à Poſſeſſione deiectus, licèt amittat poſſeſſionem naturalem, ciuiliter tamen hoc eſt ciuili interpretatione, & quoad ius agendi non amittit eam, niſi habeat ſe pro ſpoliato, quia ſpem certam habet ſe à Magiſtratu in poſſeſſionem, à qua eiectus eſt, reſtituendum putat.*

24 *de Poſſeſſione, ſi quis eiectus ſit, perinde haberi debet, ac ſi poſſideret, cum interdictum, recuperandæ poſſeſſionis, ſcilicet, facultatem habeat.*

25 *Eccleſia, & pupilli non poſſunt perdere poſſeſſionem.*

26 *Eccleſia nunquàm deſinit poſſidere, & nunquàm moritur.*

27 *Poſſidere animo, non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat ſe poſſidere, ſed animo poſſidere eſt ea mente, atquè opinione eſſe, vt quis ſe ſolùm putet poſſidere.*

28 *de Poſſeſſione, qui vi eiectus eſt, fieri non poteſt, vt animo non deſierit poſſidere.*

29 *de Poſſeſſione, ſiuè etiam corpore, ſiuè animo poſſidens quis deiectus eſt palam eſt etiam vi deiectum videri.*

30 *Prohibitus, ſi quis ſit ingredi domum, è qua proceſſit, nemine ſuorum relicto, à poſſeſſione dicatur eiectus.*

31 *à Poſſeſſione, quando quis deijcitur, non ſtatim animo dicitur deſinere poſſidere, ſed tunc demùm ſi nolit, vel non poſſit in fundum, vel edes reuerti, quod vim maiorem vereatur.*

32 *Hoc eſt, ſi affectum, & facultatem retinendæ poſſeſſionis amittat, quod inde manifeſtum fiet, ſi omne exercitium, tàm perſequendæ, quàm retinendæ poſſeſſionis ipſo facto deponat.*

33 *Poſſeſſio ſicuti nulla acquiritur, niſi animo, & corpore, ita nulla amittitur, in qua niſi vtrumquè actum ſit. & num. 34.*

35 *In Poſſeſſorijs interdictis, non tàm de iure, quàm de facto, quæritur an videlicet quis poſſideat, an itinere, vel actu ſit vſus.*

36 *Poſſeſſio durare intelligitur, quamdiù ipſum durat poſſeſſionis exercitium, quod etiam in defendenda, & proſequenda poſſeſſione conſiſtit.*

37 *Serui fugitiui poſſeſſionem retinemus quamdiù facilem eius recuperationem credimus, eumquè proſequimur.*

38 *Serui fugitiui ab alio poſſeſſi, tunc demùm poſſeſſionem amiſiſſe videamur, ſi non facilis ſit eius recuperatio.*

39 *Interdictum, vti poſſidetis, non denegatur ei, qui rem vindicauit, non enim videtur poſſeſſionis renunciaſſe, qui rem vindicauit.*

40 *ad Poſſeſſionem perdendam requiritur taciturnitas per decennium, imò, & minùs tempus ſufficit, quando quis ſcit alium poſſidere, & tacet.*

41 *Requiritur tamen, quod ſuſpicetur ſe poſſe repelli.*

42 *Interdictum, vti poſſidetis, datur etiam deiecto, vel turbato, eunti ad Iudicem, ſi modò eo animo ſit, quod nolit, vel nequeat repelli, ſed quod per Iudicem velit manuteneri.*

43 *E Poſſeſſione eiectus, vel turbatus, ſi adeat Iudicem, ſuam poſſeſſionem non amittit, ſed continuare, & conſeruare cupit, vnde, & meritò manutenendus eſt, & de hoc nemo dubitat.*

44 *Rectori nomine Eccleſiæ non poteſt denegari manutentio, ex eo, quia illa retinet ciuilem poſſeſſionem.*

45 *de Bonis Eccleſiæ occupatis mortuo Prælato, quando agitur, Eccleſiæ competit interdictum, Vnde vi.*

47 *Interdictum, vti poſſidetis, id continet, quod deiectus à naturali poſſeſſione, tueatur in ciuili, & per conſequens reſtituatur ad naturalem.*

48 *E Poſſeſſione deiectus, ſi obſtinato animo ſit, & ea ſpe recuperandi poſſeſſionem, auctoritate propria, non excedit, ſed poſſeſſionem animo retinere dicitur. & vide nu. 49. 50. & 51.*

52 *ex Poſſeſſione Eccleſiæ non cenſetur capta poſſeſſio bonorum, quando Eccleſia vacante, quis cœpit poſſeſſionem, ſed hoc intellige verum, de poſſeſſione naturali.*

53 *Prælatus nomine proprio impunè poteſt occupare poſſeſſionem vacantem bonorum Eccleſiæ.*

54 *Prælatus poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem vacantem, quando fuit ſibi occupata.*

55 *Poſſeſſionem ſuam vacantem, qui inuenit, ſi eam occupet, neminem ſpoliare dicitur. & 56.*

DECISIO CCXXVI.

FELICIS recordationis Paulus Tertius ex Prioratu Sanctæ Catharinæ loci de Nobra, anno 1541. diſmembrauit duas ex tribus partibus fructuum, illaſquè applicauit Præſtimonio in eadem Eccleſia erecto, cui quidem diſmembrationi factus fuit locus de anno 1546. quo tempore D. Aluarus de Mello, cœpit poſſionem dd. quarum partium fructuum diſmembratarum, in qua ipſe, & ſucceſſores in d. Præſtimonio, continuarunt vſquè ad annum 1609. quo tempore vacante d. Præſtimonio, Sebaſtianus de Affonſeca tunc Prior de Nobra cœpit poſſeſſionem earumdem duarum tertiarum partium; Cum verò idem Sebaſtianus fuiſſet aſſecutus aliam Parochialem Illuſtriſſ. D. Don Rodericus de Mello, prouiſus de eodem Præſtimonio, vacante adhuc Prioratu cœpit pariter poſſeſſionem dd. duarum tertiarum partium, quas occupauerat d. Sebaſtianus; Petrus autem de Figueredo, prouiſus de eodemet Prioratu, egit coram Archidiacono Viſen. & obtinuit de menſe Aprilis 1612. mandatum de manutenendo in poſſeſſione, in qua erat præfatus Sebaſtianus de Affonſeca, adiuit Ordinarium Colimbrien. & obtinuit ſimile mandatum, quod d. D. Don Rodericus 22. Maij eiuſdem anni obtinuit per d. Ordinarium reformari, vt illud intelligeretur pro tertia parte fructuum, & cum ſucceſſiuè idem Petrus obtinuerit tres conformes ſuper reſtitu-

reſtitutione ad poſſeſſionem , in qua erat d. Sebaſtianus,
cauſa reſtitutionis io iotegrum commiſſa in Rota coram
R. P. D. oieo Dunozetto, per binas deciſiones ſub diebus
10. Decembris 1631. * & 18. Iunij 1632. * fuit reſolutum,
conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, & iuxtà ſty-
lum Rotæ procedendo ad vlteriora , non autem proouo-
ciando ſuper eo, quod competat reſtitutio in integrum,
idem R. P. D. meus Dunozettus protulit ſententiam
ſuam, in qua reuocanit ſententias de partibus latas, ſu-
per reſtitutione Petri; Quare commiſſa mihi cauſa appel-
lationis, dubitaui, And. ſententia Rotalis eſſet confir-
manda, & ſolo D. Don Roderico informante , fuit af-
firmatiuè reſolutum, ex benè, & doctè deductis io præ-
fatis duabus deciſionibus , & ex alijs mox deducen-
dis.

Et pro reſolutione firmarunt primò Domini, de anti-
qua poſſeſſione Prioratus de tempore diſmembrationis,
nullam eſſe habendam rationem ex duplici fundamento.
Ptimò, quia cum diſmembratio habuerit effectum de an-
no 1546. & Præſtimonium pacificè poſſederit , vſque ad
annum 1609. & ſic ſpatio 63. annorum, & ſi prætendere-
tur , quod poſſeſſio ciuilis remanſerit penès Prioratum,
1 attamen cum † per taotum tempus negligens fuerit in re-
cuperanda naturali amiſit ciuilem, quam à lege habe-
bat, arg. *text. in l. furtum . §. vlt. ff. de vſucap. & in l. ſi de eo . §. ſi fortè. & in l. ſi quis animo. & in l. ſi id quod. ff. de acquir. poſſeſſ. & in l. 1. C. de ſeru. fugit. & in l. vlt. C. vnde vi, gloſ. in c. Clerici. in verb. hoc verùm*, 16. *quæſt.* 3. Bald. *conſ.* 150. *num. penult. verſ. capio . lib.* 2. Anchar. *conſ.* 133. *num.* 3. Iaſ. *in l.* 3. *§. ex contrario . num.* 40. *ff de acquir. poſſ.* Aretin. *in l. ſi de eo.* §. 1. *num.* 18. *ff. eod.* Dyn. *in cap. ſine poſſeſſione . ad fin. de reg. iur. in* 6. Et ratio eſt
2 ſecundùm prædictos DD. quia poſſeſſio † ciuilis animo
retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius
videlicèt, qui noſtro nomine naturaliter poſſidet , ſiuè
detinet, *l.* 3. *§. ſaltus, ff. de acquir. poſſeſſ.* qui animus de-
3 ficit per obliuionem, † quam longum tempus affert, id-
eſt, lapſus decem annorum, *gloſ. magna in l. 1. C. de ſeru. fug.* quam pluribus confirmat Meres *de Maior. part.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 2. Velaſquez *de Auendano ad l.* 45. *Tauri, gloſ.* 7. *num. vltim.* Chriſtophor. de Paz. *de Tenuta , part.* 1. *cap.* 17. *num.* 26. *& part.* 2. *cap.* 71. *num.* 2. *&* 3. Secun-
dò, quia cum adſit obſeruantia dictæ diſmembrationis
4 vltra 30. annos, † literæ diſmembrationis præſumuntur
iuſtificatæ, vt fuit reſolutum io cauſa *Lucana Decanatus* 21. *Maij* 1578. *coram ſan. mem. Clemente VIII. & in deciſ.* 431. *num.* 10. *ſan. mem. Gregor. XV. vbi* Addent. *nu.* 14. *al-*
5 *legant concord.* & ideò Prioratus fuit † omni poſſeſſione
priuatus, Mohed. *deciſ.* 4. *num.* 4 *de reſtit. ſpol. deciſ.* 141. *num.* 2. *& deciſ.* 802. *num.* 6 *par.* 1. *diuerſ.* Iudex enim ri-
6 tè, & rectè immittendo alium in † poſſeſſionem, priuat
alterum ſua poſſeſſione , etiam abſquè alia expulſione,
Seraph. *deciſ.* 1325. *numer.* 1. *vbi* Add. *dat plures concord.* Rot. *deciſ.* 525. *num.* 3. *& deciſ.* 557. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*
7 Cuius etiam Iudicis auctoritas † operatur, quod primus
poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli ; Honded. *conſ.* 20. *num.* 18. *lib* 1. Rot. *deciſ.* 631. *num.* 7 *part.* 1. *dia.* Nec
8 dicatur, quod hoc modò ex præſumptione † orirerur præ-
ſumptio contra regulam, de qua in *l.* 1. *cum gloſ. C. de dot. promiſſ.* Ruin. *conſ.* 66. *num.* 10. *verſ. ex quo igitur lib.* 3. Alex *in l. cum aliquam . numer.* 21. *ff. de acquir. poſſeſſ.*
9 Quia hæc regula non procedit, † quando vna præſum-
ptio venit in conſequentiam alterius , Chriſtophor. Ca-
ſtellion. *in repet. l. ſciendum n.* 9. *ad finem ff. de verb. oblig.* & hoc probatur euidenti ratione , quia *text. in d. l.* 1. ex
10 quo deſumitur , † prædicta regula ioquitur de fictione,
licèt extendatur ad præſumptionem, Ruin. *in d. conſ.* 66. *num.* 19. *lib.* 3. *& in conſ.* 90. *circa fin. lib.* 1. Vnde que-
11 madmodùm vna fictio oritur ex alia , † quando venit in
conſequentiam alterius, *l. ſingularia . ff. ſi cert. pet.* Bart. *in l. ſub conditione . numer.* 3. *ff. de ſolut. & in l. ſi quis pro emptore . nu.* 71. *ff. de vſucap.* Bald *in l.* 1. *in fin. ff quand. lic. ab empt. diſced.* Alex. *conſ.* 117. *num.* 3. *lib.* 5. Ita ſimi-
12 liter vna præſumptio poteſt oriri ex alia , quando † venit
in conſequentiam alterius, vt in caſu iſto, prout benè
arguit, Card. Mantic. *in deciſ.* 21. *num* 3.

Hoc poſito, ſatis patet , quod ſententiæ de partibus,
quæ concedunt reſtitutionem Petro, ſunt iniuſtæ ; quia
Præſtimonio erat debita manutentio, ad quam d D. Don
13 Rodericus poterat † agere nomine ipſius Præſtimonij,
Verall. *deciſ.* 182. *num.* 9. *par.* 3. Seraph. *deciſ.* 1417. *nu.* 3.
Et quia etiam erat debita ipſimet D. Don Roderico , ita
vt poſſet ad illam agere, non † ſolùm nomine Eccleſiæ, 14
ſed etiam nomine proprio, vt ſtatim dicetur . Nomine
quidem Eccleſiæ poterat agere , & obtinere, quia , vt
benè conſideratur in deciſionibus D. mei Duoozet-
ti , poſſeſſio bonorum Eccleſiæ, † eſt penès ipſam Ec- 15
cleſiam, oon autem ſimpliciter penès Prælatum vt per
DD. in l. 1. *ff. de acquir. poſſ.* & de veriori, † ac commu- 16
niori opioione Alex. *in conſ.* 81. *num.* 17. *vol.* 3. Pariſ. *conſ.*
24. *num.* 5. *vol.* 1. & reſpectu † ciuilis poſſeſſionis concluſio 17
eſt ſine contradictore, Bolognett. *in d. l.* 1. *num.* 324. *verſ. in Prælato , Mattheſ. ſingul.* 166. *& ibi apoſtill.* cum alijs
concordantibus , qui in ſecunda deciſione latiſſimè alle-
gantur; Et quod poſſeſſio † ſemper dicatur plena , & 18
nunquàm vacare , Rip. *in c. ſæpè . num.* 17. *de re-*
ſtit. ſpol. Ideò D. Don Roderico nomine † Eccleſiæ erat 19
debitum mandatum de manutenendo, Menoch *de retin. poſſ. remed.* 3. *num.* 127. vbi quod ſi Rectori conceditur rei
† vendicatio, quæ dominium præſupponit , ad vendi- 20
candum Eccleſiæ bona, *l. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccleſ.*
à fortiori debet † concedi manutentio . Et meritò qui- 21
dem, quia ſpoliatus poſſeſſione oaturali, quando retinet
ciuilem, cum per dictam ſpoliationem † turbari dicatur 22
in poſſeſsione ciuili , poteſt intentare interdictum reti-
nendæ, Menoch. *de recuper. remed.* 3. *num.* 35. *per gloſ. in l.* 1. *verbo, nec vi, C. vti poſſidet, & per l.* 1. *§. vi poſſidere, l. vim facit, ff. de vi, & vi armat. & l. ſi duo, §. hoc interdictum, & §. cum inquilinus, & §. item videmus, in fine, ff. quod vi, aut clàm.* Nam & ſi is, qui deiectus
eſt, naturaliter amittat poſſeſſionem, † ciuiliter tamen, 23
hoc eſt ciuili interpretatione, & quòad ius agendi , non
amittit eam, niſi habeat ſe pro ſpoliato , quia ſpem cer-
tam habet, ſe à Magiſtratu in poſſeſſionem, à qua iniu-
ſtè deiectus eſt, reſtituendum, per *text. in l. ſi quis vi.* 17. *ff. de acquir. poſſ.* vbi , ſi quis vi de poſſeſſione , eiectus
ſit, † perindè haberi debet, ac ſi poſſideret, cum inter- 24
dictum de vi recuperandæ poſſeſſionis (ſcilicèt oaturalis,)
facultatem habeat , & beneſacit Bart. *in l.* 1. *numer.* 1. *ff. vti poſſid.* Papien. *in form. libelli pro turbatione poſſeſſionis , gloſ.* hodiè tenet , & poſſidet *num.* 3.
qui dicunt , quod interdicturus ſatis habet , vt poſ-
ſideat, ſiuè ciuiliter, ſiuè naturaliter; Et quod præ-
ſtimonium non habuerit ſe pro ſpoliato , ſatis patet,
† cum Eccleſia, & pupillus non poſſint perdere poſ- 25
ſeſſionem, Bart. *in l.* 1. *§. ſi vir . vxori, num.* 3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Pariſ. *d. conſ.* 24. *numer.* 7. *volum.*
1. vbi quod Eccleſia nunquàm , † deſinit poſſidere, 26
& ounquàm moritur.

Nequè obſtat, quod Cuiaccius *ad l.* 4. *verſ. vacuam poſſeſſionem, ff. de vſucap.* dicat , quod animo poſſidere,
† non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat, ſe poſſi- 27
dere; ſed animo poſſidere, eſt ea mente, atquè opioione
eſſe, vt quis ſe ſolùm putet poſſidere , atquè ideò, qui
vi deiectus eſt fieri non poteſt, † vt animo non deſierit 28
poſſidere, & mouetur pro *l. clam poſſidere,* 6. *in fine, ff. de acquir. poſſeſſ. & per l.* 1. *§. ſiuè autem corpore, ff. de vi, & vi armat.* vbi habetur , quòd ſiuè etiam cor-
pore, ſiuè animo poſſidens, quis † deiectus eſt , palàm 29
eſt etiam vi deiectum videri; Idcircoquè ſi quis de agro
ſuo, vel de domo proceſſiſſet , nemine ſuorum relicto
mox reuertens , prohibitus ſit ingredi ipſum prædium,
vel ſi quis eum in medio itinere detinuerit, † & ipſe poſ- 30
ſederit, vt deiectus videatur, ademiſti enim (ſubdit Cu-
iacius) ei poſſeſſionem, quam animo retinebat, & ſi
non corpore; Vnde poteſt inferri , quod non tantùm
ex animo , quo ſpoliatus poſſeſſionem ſibi ciuilem , ſa-
tis diù imaginari poſſet , ſed potiſſimùm , & ſimul ex
facto aliquo corporali huius interdicti , vti poſſidetis,
poſſeſſione metiemur; Nam huic fundamento reſpon-
detur , quod , † qui deijcitur , non ſtatim animo de- 31
ſijt poſſidere , & tunc demùm , ſi nolit , vel poſſit in
fundum , vel ædes reuerti , quod vim maiorem ve-
reatur , *& l. ſi nolit . 7. ff. de acquir. poſſ.* Hoc eſt,
vt poteſt argui ex *l. ſeq.* ſi affectum , † & faculta- 32
tem retinendæ poſſeſſionis amittat , quod indè mani-
feſtum fiet , ſi omne exercitium , tàm perſequendæ,
poſſeſſionis ipſo facto deponat ; Quemadmodùm
enim nulla poſſeſſio acquiri † oiſi animo , & corpore po- 33
teſt , Put. *deciſ.* 215. *num.* 1. *lib.* 3. *in correct.* Ita nulla

amittitur , in qua niſi vtrumquè in contrarium actum
34 eſt; facto † enim, & indicijs hic opus eſt, quibus animus
qui aliàs in oculto, declaratur ; In poſſeſſorijs enim in-
35 terdictis, non tàm de iure , quam de facto † quæritur,
an videlicet quis poſſideat , an itinere, vel actu ſit vſus,
l. de ſeruitutibus, 2. §. fin. & ibi not. ff. de offic. Proconſul. Innoc. in c. quærelam, in gloſ. fin. de elect. Hoſt. *in ſum. de cenſib. §. ſi quis cenſus, verſ. & ceaſ.* Contard. *ad l. vnic. C. ſi de momen. poſſ. lim. 2. ratione mixturæ . num.* 14. Factum-
36 que hoc durare † intelligitur, quamdiu ipſum durat poſ-
ſeſſionis exercitium, quod etiam in defendenda, & pro-
37 ſequenda poſſeſſione conſiſtit; Hinc † ſerui fugitiui poſ-
ſeſſionem retinemus, quamdiù facilem eius recuperatio-
nem credimus, eumquè proſequimur, *l. Pomponius*. 13.
in princ. ff. de acq. poſſeſſ. & ita intelligenda eſt *l. 1. §. per*
38 *ſeruum, eod. tit.* vt ſerui fugitiui ab alio † poſſeſſi , tunc
domùm poſſeſſionem amiſiſſe videamur, ſi non facilis ſit
eius recuperatio, & hinc in *l. naturaliter. 12 ff. de acquir.*
39 *poſſeſſ.* dicitur, quod non denegatur interdictum , † vti
poſſidetis, ei, qui rem vendicauit , non enim videtur
poſſeſſioni renunciaſſe, qui rem vendicauit. Et propte-
reà dicunt DD. vt in principio relatum fuit, quod ad per-
40 dendam † poſſeſſionem requiritur taciturnitas per decen-
nium, imò, & minùs tempus ſufficit , quando quis ſcit
alium poſſidere, & tacet, Aym. *conſ. 235. num.* 1. Requi-
41 ritur tamen, quod ſuſpicetur, † ſe poſſe repelli, *l. ſi quis l. quod meo. ff. de acq. poſſeſſ.* Et propterea omnes conclu-
dunt, quod etiam deiecto, vel turbato eunti ad Iudi-
42 cem, † hoc interdictum, vti poſſidetis, detur, ſi modò
iſte hoc animo ſit, quod nolit, vel nequeat repelli, ſed
43 quod per Iudicem velit manuteneri. † Eundo enim ad Iu-
dicem, ſuam ille poſſeſſionem non amittit, ſed continua-
re, & conſeruare cupit, vnde, & meritò manutenen-
dus eſt, Afflict. *deciſ.* 395. *num.* 7 Put. *deciſ.* 409. *num.* 2. *lib. 2. in correct.* Ruin. *conſ.* 58. *num.*6. *lib.* 4. Mandel. *conſ.* 78. *num.* 13 Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 22. *& ſeqq.*
vbi, quod nullus de hoc dubitat ; Quare cum D. Don
Rodericus ſtatim translato Sebaſtiano ad aliam Parochia-
lem, cœperit poſſeſſionem dictarum duarum tertiarum
partium fructuum, ab ipſo Sebaſtiano occupatarum, &
vocatus in tempore coram Iudice ſe oppoſuerit , vtiquè
44 ſaltem nomine Eccleſiæ ex eo , † quod illa retinebat ci-
uilem poſſeſſionem , non poterat ei denegari manuten-
tio, imò , & nomine etiam proprio ex ipſa poſſeſſione
capta, Prioratu vacante, vt ſtatim dicetur.

Non obſtat, quod cum agatur de bonis Eccleſiæ occu-
45 patis , mortuo Prælato , † Eccleſiæ competit interdi-
ctum, vnde vi, *cap. quærelam. vbi Abb. in fine, de elect.*
cum allegatis in deciſionibus D. mei Dunozetti . Quia,
vt rectè dicit Menoch. ſupra allegatus *remed.* 3. *num.* 127.
46 ſi Prælato competit rei † vendicatio , eò magis competit
manutentio. Secundò reſpondetur , prout in eiſdem de-
ciſionibus D. mei Dunozetti , reſponſum fuit, quod in-
47 terdictum, † vti poſſidetis, id continet, quod deiectus
à naturali poſſeſſione tueatur in ciuili, & in conſequentiã,
quod reſtituatur in naturali, Bald. *l. vti poſſidetis. num.* 12. *in fine, verſ. reſpondet interdictum. C. vti poſſid.* Bart. *ibid. num. 4. verſ. & aduerte* , Azo. *in ſumm. C. vti poſſid. num. 12. in fine*, cum allegatis in vtraquè deciſione D. mei
Dunozetti, quibus poteſt addi *text. 10 l. ſi duo. in princ ff. vti poſſid.* quem in puncto conſiderat Ioanne Tanard. *de interdictis, in expoſitione l. vnic. C. vti poſſid. num.* 5. vbi
48 ſi deiectus † obſtinato animo ſit , & ea ſpe recuperandi
poſſeſſionem auctoritate propria, non excedit, ſed poſ-
ſeſſionem animo retinere dicitur; & hoc interdictum re-
49 ctè experitur, per quod conſequetur , vt poſſeſſio † cor-
poralis amiſſa, ſibi reſtituatur, & ciuilis, quæ ſolo ni-
tebatur animo, conſeruetur, & ſubdit, hanc eſſe ſen-
tentiam, *d. l. ſi duo in princ.* Et quod in hoc caſu admitta-
50 tur cumulatio, vt petatur, & decernatur, † ſupplican-
tem ciuiliter, hoc eſt animo poſſidentem, non modo tur-
bari, ſed etiam reſtitui, Calcan. *conſil. 76. num. 3. latè*
Menoch. *de retinen. remed. 3. & ſeqq* Sed potiùs ſatiùs
eſt, atquè rectiùs, prout apud nos ſeruatur, quod peta-
tur, & decernatur mandatum de manutenendo, quo iu-
beatur aduerſarius , vt ſupplicantem non turbet, ab
51 eiuſquè poſſeſſione diſcedat; † cum enim hoc caſu ſup-
plicans poſſeſſionem non modò ciuilem, ſed, & natura-
lem animo retineat , optimè petitur ſola manutentio,
nihil dicendo de reſtitutione, & in vtraquè deciſione D.
mei Dunozetti, hoc fundamentum ſatis dilucidè tracta-
tur, & reſpondetur obiecto, quod ex † poſſeſſione Eccle- 52
ſiæ non cenſetur capta poſſeſſio bonorum , quando Ec-
cleſia vacante, quis cœpit poſſeſſionem, quia hoc intel-
ligitur de poſſeſſione naturali, & optimè etiam reſponde-
tur ad deciſiones , quæ poſſent allegari in contra-
rium , ac propterea ſuper hoc non eſt immoran-
dum.

Secundò principaliter, vt dictum eſt D. Don Roderi-
cus nomine proprio poteſt petere manutentionem , quia
cum, vt liquet ex deductis in principio, Prioratus poſſeſ-
ſionem amiſerit propter diſmembrationem factam à fel.
rec. Paulo Tertio , & poſtea exequutam, licèt vacante
Præſtimunio Sebaſtianus occupauerit dictas duas tertias
partes fructuum, nihilominùs vacante poſtmodùm Prio-
ratu potuit D. Don Rodericus impunè occupare † poſſeſ- 53
ſeſſionem earumdem duarum tertiarum partium fru-
ctuum, cum ad d. Præſtimonium ſpectarent , vigore d.
diſmembrationis; *cap. cum dilectus. §. verum. vbi* Butr. *in 4. not ſub num. 4. verſ. ſed habenti. de ord. cognit.* Alex. *conſ. 94. num. 6. volum.* 5. Bald. *conſ.* 387. *ſub num. 1. col. 2. poſt med. verſ. & ſi diceretur, vol.* 1. vbi, quod Prælatus
potuit auctoritate propria capere poſſeſſionem naturalem
† vacantem, quando ſibi ſuit occupata, ea ratione, quia 54
qui inuenit ſuam poſſeſſionem vacantem, neminem ſpo-
liare dicitur, cum alijs enè ponderatis in ſecunda deci-
ſione D. mei Dunozetti.

Vlteriùs fuit conſideratum , quod Præſtimonium ci-
uiliter poſſidebat , & Sebaſtianus naturaliter ; Vnde
poſtquàm Sebaſtianus dimiſit Prioratum , vacauit illa
poſſeſſio naturalis; Vnde D. Don Rodericus ex poſſeſ-
ſione Præſtimonij, † cenſetur quoquè cœpiſſe poſſeſſio- 55
nem naturalem bonorum eiuſdem, cum alius non poſſi-
deret, Couar. *var. lib. 3. cap. 16 num.* 13. Rot. *deciſ.* 19. *num. 7. & 8. par. 2. diuerſ.* quæ alios DD. cumulat, & fuit
conſideratum in ſecunda deciſione D. mei Duno-
zetti.

Ex quibus fuit concluſum ſententiam Rotalem , quæ
reuocat ſententias de partibus prolatas, ſuper reſtitutio-
ne D. Petri ad duas tertias partes fructuum diſmembra-
torum, eſſe confirmandam.

* Prima e ; deciſio 78. ſupra in hac parte.
* Altera eſt deciſio 139. pariter ſupra.

Videatur infra in eadem cauſa alia deciſio ſub die 28. A- ¶
prilis 1634. coram eodem Reuerendiſſimo Coccino De-
cano.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Pecuniaria, ſeù Mercium.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

A R G V M E N T V M.

Solutio facta vero Procuratori liberat debitorem, ſecus tamen ſi falſo Procuratori ſit facta. Creditum, quando reddatur illiquidum, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio facta alicui de ordine creditoris, perinde eſt, ac ſi ipſi fuiſſet facta.*
2 *Solutio non facta vero Procuratori, non liberat debitorem.*
3 *Creditum, non poteſt dici liquidum, dum fundatur ſuper falſitate, in qua lis pendet.*
4 *Et præſertim, quando d. lis non poteſt intra terminum executionis faciendæ, finiri.*
5 *Tranſmiſſio, & receptio literarum Cambij per ſe ſolæ non pariunt liberationem.*
6 *Quietantiæ propter imaginarias ſatisfactiones fieri non ſolent.*
7 *Peritorum aſſertioni eſt ſtandum.*
8 *Factum cuiquè ſuum, & non aduerſario nocere debet.*

9 *De*

9 *De illiquido ad liquidam non admittitur compenſatio.*

DECISIO CCXXVII.

CVM IAM Beſpini obtinuiſſent per duas Sententias Rotales eorum creditum firmari cuntra Excellentiſſimam D. Cetherinam, vti hæredem bo. me. Cardinalis Deti, fuit poſteà coram me reſolutum, eſſe locum Statuto Vrbis de duabus conſormibus; Vndè ad retardandam executionem vigore rei iudicatæ, d. D. Catherina obiecit de compenſatione, ſub pretextu, quòd cùm dictus D. Cardinalis conſtituiſſet Procuratorem in Ciuitate Cremonæ, Martinum Ciprianum de Rota, ad exigendos redditus Prioratus Sanctorum Stephani, & Gabricilis, d. Beſpini pro Martino Procuratore fideiuſſerunt, & ſub obligatione Camerali promiſerunt ſoluere quicquid ad eius manus perueniſſet. Vndè cum conſtet Procuratorem exegiſſe libras quadragiota ſeptem mille, & centum, non videbatur deneganda compenſatio, dùm quantitas per dictum Martinum exacta longè abſorbet ſummam, Beſpinis per ſenteotias Rotales, adiudicatam.

Verùm, propoſito dublo, Domini reſponderunt non eſſe locum compenſationi, quia ex eiſdemmet ſcripturis, per quas probatur exactio facta à Procuratore, viſum eſt etiam conſtare de remiſſione eiuſdem prorſus quantitatis ad manus dicti Domini Cardioalis, qui ſucceſſiuè, ac ſingnlis vicibus, remiſſis litteris Cambij ad manus Beſpinorum, medijs quietantijs, confeſſus fuit habuiſſe, & recepiſſe à Beſpinis ſummam cambiatam, & remiſſam, & ſub eiſdemmet quietantijs dedit ordinem, pro ſolutione facienda à Beſpinis per hæc verba, *Et per noi, piacerà pagarli à Gio: Battiſta Sanctio noſtro Maſtro di Caſa, &c.* qui Sanctius poſtea confeſſus fuit, recepiſſe à Beſ-
1 pinis eandem ſummam, itaut † dicendum ſit, quòd ſolutio facta Sanctio, perinde liberaoerit Beſpinos, ac ſi fuiſſe facta D. Cardinali, *l. verò Procuratori. l. qui hominem. §. ſi Titium. ff. de ſolution.* Adden. ad Gregor. *deciſ. 539 aum. 7. verſ. ad exigendum.*

Nec obſtat, quod D. Cardinalis dictas quieotantias, ac ordines de ſoluendo Saoctio, noo ſolùm vti falſos impugnauerit, quinimmò quærelam criminalem contra ipſum exſpoiuerit, ob quam etiam ouoc in carceribus deti-
2 netur, & ſic ſolutio, vti facta † non vero Procuratori, Beſpinos oon libetauerit, ex not. *in l. ſi ego. ff. de neg. geſt. & in d. l. vero Procuratori. ff. de ſolution.* Nam reſpondetur, quòd cum Fiſcus, ac Dominus Cardinalis illi adhæreas, conati ſint probare per teſtes dictos Ordines eſſe falſos, & Saoctius è contra pro ſua parte peritos induxerit ad probandum, quòd Ordines, qui falſi dicuntur, ſunt eiuſdem manus cum illis, qui pro veris habentur, clarè conſtabat, quòd eueatus Iudicij eſt adhuc dubius, cum ex probationibus hinc indè factis, poſſit Sanctius, tàm à Iudice abſolui, quàm condemnari, atquè ita hæc facti dubietas, viſa eſt ſatis ſuperquè ſufficiens ad reddendum turbidum, & illiquidum Creditum Domini
3 Cardioalis, dum † fundatur io falſitate, ſuper qualis etiam durat, Surd. *conſ. 246. ſub nam. 4. lib. 2.* & fuit reſolutum *in Romana Pecuniaria 15. Febraarij 1615. coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio*; Præſertim, cum dicta
4 lis terminari † non poſſit intra terminum executionis faciendæ, iuxta tradita per Felin. *in cap. ſuborta. num. 2. verſ. aduerte ſecuudo. de re iudic. DD. in l. final. & in l. ſi conſtat. de compenſat.* Med. *de compenſat. par. 1. quæſt. 13. num. 1.* Anna *alleg. 8. num. 14. lib. 2.* Alexand. *conſ. 93. ſub n. 1. & conſ. 94. ſub n. 3. & 4. & conſ. 95. n. 3. & 4. lib. 4.*

Nec facit, quod conſtito de exactione pecuniarum facta à Procuratore, ſolutio debet plenè, & concludenter pro-
5 bari, cum tranſmiſſio, † & receptio literarum Cambij per ſe ſolæ non pariant liberationem, iuxta *deciſ. Gregorij 217. ſub num. 1.* Quia in caſu iſto ſolutio, & extinctio debiti non fundatur in ſola traoſmiſſione, & receptione literarum Cambij, ſed in quietaotijs Domini Cardinalis ac Ordinibus de ſoluendo Sancto eaodem ſummam, vt ſupra dictum eſt, & ita ſolutio debet dici plenè, & con-
6 cludenter probata, † cum qoietantiæ propter immaginarias ſatisfactiones fieri non ſoleant, iuxta *text. in cap. 1.* & ibi Abb. *n. 4. de Cler. non reſid.* Caputaq. *deciſ. 196. lib. 1.* Rot. *poſt Cenc. de Cenſibus deciſ. 252. ſub num. 6.* Seraph. *deciſ. 450. num. 3. & deciſ. 1339. ſub nu. 2.* & fuit reſolutum in *Ceſaraaguſtana Penſionis 31. Ianuarij 1589. coram bon. me. Gipſio*, & in *Romana Affictus 17. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Minùs releuat, quòd dd. quietantiæ non fuerint recognitæ per Beſpinos, & ſic non debeant attendi: Quia reſpondetur quietantias originales fuiſſe captas à Fiſco è manibus Beſpinorum ad quærelam ipſius Cardinalis, vnde cum ipſe quietantiarum exiſtentiam admiſerit, ac ſolùm illarum falſitatem allegauerit, & ex alia parte, Periti ſupradicti illas adiucauerint ſubſcriptas fuiſſe manu Domini Cardinalis, hæc † aſſertio Peritorum, ſeù reco- 7
gnitio viſa eſt ſuſtinere ad hoc, vt creditum Domini Cardinalis, oon dicatur liquidum, cum in hoc Iudicio principaliter non agatur de credito, ſeù de veritate quietaotiarum, ſed an ſtante Iudicio criminali, & probationibus, hinc, indè factis, creditum Domini Cardinalis poſſit compenſari cum credito reſultante ex duabus conformibus. Maximè quia Beſpini nunquàm fuerunt requiſiti ad faciendam dictam recognitionem, immò potiùs impoſſibilitati dùm quietantiæ originales fuerunt poſitæ in proceſſu criminali, ad ioſtantiam Domini Cardinalis; aliàs iniquum eſſet, quod ex vna parte Cardinalis ad fundandam inteotionem ſuam contra Sanctium extrahi fecerit de manibus Beſpinorum originalia, ad effectum inſerendi in proceſſu criminali, & ex alia parte hodiè obligare velit ipſos Beſpinos ad ea recognoſcenda in Iudicio ciuili, in quo produci non poſſunt, & ſic † reportando com- 8
modum ex impedimento per ipſum præſtito. ad *text. in l. factum, ff. de regul. iur. cum vulg.*

Et ex his omnibus ſaltèm ſimul iunctis, viſum eſt negari non poſſe, quin creditum Domini Cardinalis egeat magna diſcuſſione, quòd ſufficit, ne cum credito † liqoi- 9
do compenſari poſſit, *l. finali,* vbi Bald. *num. 4. verſ. ſecando nota.* Caſtren. *aum. 2. C. de compenſat.* Alexand. *conſ. 93. num. 1. lib. 4.* Surd. *deciſ. 184. nam. 6.* Afflict. *deciſ. 381. num. 6.* Seraph. *deciſ. 1455. aum. 5.* & fuit reſolutum in *d. Romana Penſioniaria 13. Februarii 1615. coram Eminentiſs. Card. Veroſpio.*

Et ita fuit deciſum vtraquè parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Cortoneſi Plebaoiæ.

Die Veneris 1. Iulij 1633.

ARGVMENTVM.

Decretum, quando ſit infirmandum. Papa eſt Ordinarius Ordinariorum. Supplicatio ſola, quando probet abſquè literis. Dilatio, quando incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Decretum emanatum ex falſa cauſa eſt infirmandum. & num. 10.*

2 *Prouiſio Papæ facta de beneficio iuriſpatronatus vigore præſentationis, tanquàm Ordinarij Ordinariorum, ſufficit pro inſtitutione.*

Et habet præuentionem in concurſu, cum quolibet Ordinario, & num. 3.

4 *Regul. de non iudicando, iuxtà formam ſupplicationis, quando obſtet.*

5 *Regul. de non iudicando, & clauſula, verificato priùs, declarantur.*

6 *Supplicatio ſola abſquè literis probat, quando non agitur de iuſtificatione tituli.*

7 *Decretum eſt nullum, ſi ſit factum pendente dilatione.*

8 *Dilatio non currit, niſi ab intimatione.*

9 *Citatus non cogitur comparere, ſi terminus ei præfixus ſit nimis anguſtus.*

DECISIO CCXXVIII.

DECRETVM Vicarij Epiſcopi Cortoneſi quo pro-
nunciauit pro Inſtitutione ad fauorem Bernardini
de Signorellis præſentati per Vniuerſitatem, & homines
Villæ Ceglioli ad Plebaniam Sancti Euſebij, tanquàm
emanatum ſub falſa cauſa, quod Bernardinus Bricchius
primò præſentatus ad dictam Plebaniam, electionem de
ſe factam non acceptaſſet, & quod eidem fuerit intima-
tus terminus 15. dierum ab eo præfixus ad acceptan. vel
1 renunciandum, tale † decretum infirmandum cenſue-
runt Domini, cum corruat ex falſa cauſa, Caſtr. *in l.
cum hi, §. ſi Prætor. de tranſact.* Rot. *deciſ. 529. numer. 1.
part. 1. diuerſ.*

Ratio reſolutionis fuit, quia ex facto, conſtat de ac-
ceptatione eiuſdem Bricchij; primò ex aſſertione Vni-
uerſitatis, de qua in inſtrumento electionis: ſecundò ex
aſſertione Vicarij in edictis affixis, & demùm ex ſuppli-
catione ad eius fauorem per Sanctiſſimum ſignata vigore
electionis, & nominationis de ipſo factæ ab ipſa Vniuer-
ſitate, cum diſpenſatione etiam de aſſenſu ipſius Epiſco-
pi enunciato in Breui Sanctiſſimi D. N. quod durante ſe-
xenio poſſet Plebaniam retinere per Cappellanum amo-
uibilem, per eundem Epiſcopum approban. & quod in-
terim Eccleſia non vacaret, quibus ſtantibus non potue-
runt Patroni variare præſentando Signorellum poſt præ-
2 ſentationem factam de Bricchio, cum † prouiſio Papæ,
vigore dictæ præſentationis, tanquam Ordinarij Ordi-
3 nariorum, ſufficiat pro inſtitutione, & habeat † præ-
uentionem in concurſu cum quolibet Ordinario, *c. du-
dum. §. nos igitur, & c. ſi à Sede Apoſtolica de præben. in
6.* cum alijs plenè per Garz. *de benef. cap. 1. num. 9. & alijs
ſeqq.* Neque poteſt dubitari de huiuſmodi prouiſione, cum
ea probetur ex litteris Apoſtolicis datis.

Non obſtat, quod in gratia Papæ adſit clauſula, veri-
ficato priùs coram Ordinario Iurepatronatus, & quod
4 † non exhibitis literis, obſtet regula de non iudicando
iuxtà formam ſupplicationis, quia ad ſubſtantiam gra-
tiæ non requiritur, quod literæ fuerint coram Ordinario
exhibitæ, ſed ſufficit hodiè illas exhibere ad docen. de ac-
ceptatione præſentationis, vt decretum fundatum in eo,
quod Bricchius non acceptaſſet, corruat ex defectu falſæ
5 cauſæ. Nec obſtat † regula de non iudicando, & clauſu-
la *verificato priùs, &c.* cum principaliter non agatur de
iuſtificatione Tituli, & iuris patronatus in petitorio, ſed
6 ſolùm de acceptatione, † ſuper cuius negatiua fundatur
decretum Vicarij Cortoneſi, Caputaq. *deciſ. 235. & 301.
par. 3.* Mant. *deciſ. 355. num. 2.* vbi aliæ cumulantur *ſan.
mem. Greg. XV. deciſ. 540. num. 6. & ibi* Adden. *plenè
num. 8.*

Præterea cum præfixio termini 15. dierum ad acceptan-
dum fuiſſet facta cum conditione intimationis faciendæ,
7 & de ea non conſtet, decretum eſt ipſo iure † nullum,
tanquàm factum pendente dilatione, & adhuc currente
tempore ad intimationem faciendam, cum dilatio non
8 currat, † niſi ab intimatione, vt in puncto præfixionis
termini cum intimatione firmauit Rota *coram* Put. *deciſ.
174. lib. 1. & in Imolen. ſeù Fauentina bonorum 25. Ianii
1593. in fin. coram Litta impreſſ. per* Saluſt. *in prax. lib. 3.
fol. 358.* Vltra quod præfixio 15. dierum Bricchio in Vrbe
commoranti, videtur nimis anguſta, cum à Ciuitate
Cortonæ ad Vrbem propter impedimenta notoria epydi-
miæ, non veniant Tabellarij ſolita celeritate, quo
9 † circa, terminus adeò breuis non potuit ipſum arctare,
Afflict. *deciſ. 124. nu. 3.* Caſſad. *deciſ. 6 num. 3. de dol. &
contumac.* Caputaq. *deciſ. 263. num. 7. par. 2.* Rota *in An-
conitana bonorum 23. Aprilis 1622. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Nec dubitari poteſt, quod Vicarius inductus fuerit ad
pronunciandum decretum, de quo agitur cum ſupradi-
ctis ſuppoſitis, quia ex eiuſdem decreti lectura, conſtat
11 in eis feciſſe fundamentum, † hæc enim cauſa in decreto
exprimitur Alex. *conſ. 89. num. 12. & 14. lib. 2.* Menoch.
conſ. 231. num. 17. atquè ita dum Vicarius ſe mouit ad il-
lud faciendum, eò quia Bricchius non acceptauerat etiam
poſt intimationem termini aſſignati, & de vtroquè in
contrarium conſtet, Decretum prædictum eſſe infirman-
dum, reſoluerunt Domini vtraquè parte informante,
&c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Aſſecurationis.

Die Veneris 1. Iulij 1633.

ARGVMENTVM.

Contractus aſſecurationis mercium, & illius iuſtitia, cum in totum, & per totum conſiſtat in incertitudine, & in alea fortunæ, ideo æquum, & conueniens eſt, quod dictus contractus minimè ſuſtineatur, data ſcientia, vel eius veriſimili notitia interitus mercium, de tempore, quo petita fuit aſſecuratio &c. Singularis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Intentionis fundamentum eſt concludenter & omninò iuſtificandum.*

2 *Tempore autumnali, ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt nauigatio & expeditum eſt iter equitantibus.*

3 *Notitiæ poſſibilitate data de aliquo periculo mercium tempore aſſecurationis, non eſt locus promiſſioni in caſu non habitæ notitiæ intra certum tempus.*

4 *Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ, Rota deferre ſolet.*

5 *Conditio ſuper facto præterito attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis conditionis de tempore promiſſionis.*

6 *Ex loci diſtantia, & temporis interuallo & qualitate itineris, deducitur ſcientia tempore aſſecurationis, de ſtatu mercium.*

7 *Aſſecurationis contractus, & illius iuſtitia totus poſitus eſt in certitudine, & in alea fortunæ, vt quippè lucrum, vel iactura iſtius contractus, pendet à maris, & ventorum arbitrio.*

8 *Aſſecurationis contractus dicitur venditio ſuſceptionis periculi & æquiparatur iactui retis, & ſponſioni.*

9 *In Aſſecurationis contractu de tempore aſſecurationis requiritur totalis incertitudo: de tempore aſſecurationis.*

10 *Inter Mercatores præcipuus candor, & vndiquè ſincera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet.*

11 *Fidei candor inter Mercatores læderetur, ſi leuis ſuſpicio doli daretur.*

12 *Fraudibus modis omnibus eſt obuiandum, & tollenda eſt omnis occaſio ſupplantandi.*

13 *Aſſecurationem mercium illi, qui petunt, ſolent eſſe diligentiores in perquirendo notitiam mercium, quàm ipſi aſſecuratores eum, vt plurimùm de toto aſſe aſſecurari ingatur, in interitu nauis. & num. 14.*

15 *Aſſecurationis contractus fieri poteſt etiam ſuper re iàm perempta.*

16 *Sed hoc intellige dummodò talis rei interitus tempore aſſecurationis ſit incognitus.*

17 *Aſſecuratio nauis iàm peremptæ valet, dummodò tamen notitia deperditionis haberi non potuerit de tempore aſſecurationis.*

18 *Aſſecurationis contractus non tenet: ſiuè ille, qui petijt aſſecurationem, ſciebat iacturam mercium, ſiuè id præſumatur.*

19 *Aſſecurationis contractus, dum dicitur, quod poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, vt etiam iàm perempta Naue, aſſecurator teneatur de interitu.*

20 *Et nec hoc caſu teneretur aſſecurator, ad integrum precium mercium deperditarum.*

21 *Aſſecurationis contractus non tenet, dum adeſt poſſibilitas,*

bilitas, ac præſumptio notitiæ, quod merces erant deperditæ. & n. 22.

Et inſuper, ſi ceſſet pactum expreſſum, quod ſolet apponi per illam clauſulam, perita, vel non perita &c.

23 *Gregor. XV. deciſ. 126. quo caſu procedat & nu. 27.*

24 *Nauis poſt diſceſſum è portu, eſt expoſita tempeſtatibus, & alijs periculis.*

25 *Nauis etiam dum in littore, vel in portu conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat, &c.*

26 *Portus fallit, & ipſe fidem, & ſæpiùs auditur Naues in ipſo portu quieſcentes, interire.*

28 *Valaſc. dec. 64. nn. 6. 9. & 10. & Molin. de contract. diſput. 307. num. 4. declarantur.*

29 *Mercium deperditarum notitia, an quis ante petitam aſſecurationem habere potuerit, hoc totum arbitrio Iudicis ex circumſtantijs regulando, remittendum eſt. & vide num. 35.*

30 *Pro Aſſecuratore mercium in dubio iudicandum eſt.*

31 *Aſſecurati, dum probauerunt intentionem ſuam, nempe, quod venerit caſus aſſecurationis, incumbit aſſecuratoribus onus probandi eorum exceptionem.*

32 *Reus eſt actor in ſua exceptione, & actor, poſtquam fundauit intentionem ſuam, non tenetur probare, id, quod eſt de exceptione rei.*

33 *Scientia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitiæ &c.*

34 *Actoris probatio ſat eſt, quod reddatur dubia ex probationibus rei, dum rei exceptio tendit non ad deſtruendam intentionem actoris, ſed ad demonſtrandam intentionem non eſſe fundatam, & ſic ad elidendam illius probationem.*

36 *Mercatorum iudicio Rota plurimum tribuit in materia mercaturæ.*

37 *Rota Ianuen. deciſ. 102. quo caſu loquatur.*

DECISIO CCXXIX.

MERCATORES Romani ſub diebus 23. 24. 25. 26. & 27 menſis Nouembris anni 1630. aſſecurarunt lanas, *caricate, ò da caricarſi, e dall' hora, che ſaranno caricate, ò cominciate à caricarſi in Alicante*, ſuper quauis Naue, exceptis tantùm Nauibus nuncupatis *S. Pietro, e Diamante*, & ſe obligarunt ad ſolutionem precij lanarum, altero ex duobus caſibus; Primò, ſcilicet, caſu, ſequuto naufragio, vel alio nauium interitu; Secundo caſu, *ſe ſi ſteſſe ſei meſi, che di dette lane non ci foſſe vera notitia.*

Die 21. Octobris eiuſdem anni 1630. onerata fuit Nauis S. Pauli, ballis 90. lanarum, & ſub die 23. eiuſdem menſis fuit onerata Nauis S. Michaelis ballis lanarum 140.

Hæc Nauis S. Michaelis fœliciter appulit Venetias, de Naue autem S. Pauli adhuc incertum eſt, quid acciderit.

A principio Aſſecuratoribus fuit intimatum naufragium huius Nauis S. Pauli, & proteſtatum, quod elapſis duobus menſibus, ipſi Aſſecurati volebant conſequi ſummas aſſecuratas. Verùm poſtea coram A. C. pulſabantur Aſſecuratores ex ſecundo caſu, ſcilicet, quod poſt ſex menſes adhuc de hac Naue S. Pauli nihil innoteſceret, & per A. C. fuit decretum mandatum; A quo interpoſita appellatione, dum in Signatura Iuſtitiæ diſcuteretur cauſa, & concors non eſſet Patrum opinio circa modum reſcribendi, placuit Eminentiſſimo Domino D. meo Cardinali Antonio Barberino Præfecto, vt me proponente conſuleretur Rota ſuper iuſtitia mandati, quæ hodie reſpondit, dictum mandatum non eſſe relaxandum.

Quoniam neuter ex caſibus compræhenſis in aſſecuratione euenit, nec commiſſa eſt ſtipulatio.

Non primus circa naufragium, vel alium interitum, nulla quippe adducitur concludens probatio; Immò Informantes pro aſſecuratis ſe reſtringunt ad ſecundum caſum, quod ſcilicet de Naui S. Pauli infra ſex menſes non fuerit habita notitia.

Quò verò ad hunc ſecundum caſum, nec etiam affertur plena probatio iſtius negatiuæ non habitæ notitiæ, & ta-
1 men cum ſit fundamentum intentionis actorum, † qui ſunt Aſſecurati, erat omninò concludenter iuſtificanda, *l. illa, & ibi ſcribentes, ff. de verb. oblig.* Natt. *conſ.* 648. *n.* 6 Rota Ianuen. *deciſ.* 173. *n.* 7. Gabr. *de probat. concl.* 6. *n.* 12. Herculan. *in tract. de negatiua, n.* 2. & 16.

At, eſto nihil certi poſt tot menſes allatum eſſe de Naui S. Pauli, attamen non intrat obligatio, nec dicitur commiſſa ſtipulatio ex ſecundo hoc capite, in quo duo ſunt animaduertenda; Primùm, quod oneratio lanarum in Portu Alicantis præceſſit 33. vel 38. diebus promiſſioni factæ hic Romæ ab Aſſecuratoribus; Alterum quod Alicantes diſtabat ab Vrbe noningentis milliaribus, velis rectà per altum datis, ſeu vt dicitur *à golfo lanciato*, mille verò, & ducentis longa propè littus nauigatione, ſiuè vt aiunt *à coſta*, & quod ſingulis horis tria milliaria peraguntur, itaut ſpatio 20. dierum, vel circiter, commodè nuncius, vel permutatis, & concitatis equis, vel Naui ocyter permeante vectus ex Alicante Romam peruenire potuerit, & onerationem, nec non interitum aliquem Nauis S. Pauli referre Domino Lanarum, vel eius Procuratori Romæ degenti, vt apud Peritos rei nauticæ compertum eſt, & habetur in Capitulis Conſulatus Barchinonen. & nouiſſimè in his terminis dixit Rota in Romana *Aſſecurationis Mercium* 23. *Maij præteriti* coram R. P. D. meo Panzirolo, præſertim verò attento † tempore autumnali, 2
quo ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt nauigatio, & expeditum eſt iter equitantibus.

Data autem poſſibilitate notitiæ de aliquo periculo mercium tempore aſſecurationis, † non eſt locus promiſ- 3
ſioni in caſu non habitæ notitiæ, intra certum tempus, quemadmodùm hanc obligationem ita temperandam, & reſtringendam eſſe cenſuerunt Mercatores Florentini.
† quorum Iudicium in hoc articulo ſequuta fuit Rota 4
apud ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 126. *per tot. & præcipuè in princip. & num.* 9. *& confert text. in l. cum ad præſens, ff. ſi cert. pet.* v. conditio ſuper facto præterito
† attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis 5
conditionis de tempore promiſſionis, Strad. *de aſſecurat. gloſ.* 27. *num.* 1. & 2. vbi ex diſtantia loci, † & temporis 6
interuallo, & qualitate itineris deducit ſcientiam tempore aſſecurationis de ſtatu mercium, Scacc. *de commerc. par.* 2. *q.* 7. *ampliat.* 10. §. 1. *num.* 29 ibi, *Si aſſecuratus nouerat, ſeù præſumatur noviſſe*, & idem etiam tradit Gamma *deciſ. Luſitan.* 181. *num.* 1. vbi ponderat diſtantiam itineris, & temporis ſpatium, & ſequitur Coſta *de iur. & facti ſcient. & ignorant. centur.* 1. *diſtinct.* 71. *n.* 2.

Idquè ſumma ratione, & æquitate fultum videtur, contractus enim aſſecurationis, & † illius iuſtitia totus 7
poſitus eſt in incertitudine, & in alea fortunæ, vt quippe lucrum, vel iactura illius contractus pendet à maris, & ventorum arbitrio, vt ſcripſit Caſtrenſ. *in l. in naui ſaſili ff. locati*, Alex. *in l. à Titio. ff. de verb. obligat.* Anan. *in c. nauiganti. q.* 13. *de vſur.* Dec. *conſ.* 115 *num.* 2. & 4.
& ideò dicitur † venditio ſuſceptionis periculi, & æqui- 8
paratur iactui retis, & ſponſioni, Molin. *de contract. diſput.* 507. *num.* 2. & 4. Et propterea totalis incertitudo re-
quiritur † de tempore aſſecurationis; itaut tunc ceſſet in 9
aſſecurato omnis ſuſpicio, & poſſibilitas notitiæ, cumq;
res verſetur inter Mercatores, præcipuus candor, † & vn- 10
dique ſyncera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet, vt per Bart. *in l. fideiuſſor, § quædam, ff. mandati*, Dec. *in l. in omnibus, num* 3 *ff. de reg. iur.* Stracch. *de mercatur. in vltima parte, n.* 1. Surd. *conſ* 382. *nu.* 21. & *conſ.* 328. *num.* 7. qui ſa-
nè fidei candor læderetur, ſi & † leuis ſuſpicio doli, vel 11
poſſibilitas notitiæ poſſet ſuboriri, & fraudibus modis † 12
omnibus eſt obuiandum, & tollenda omnis occaſio ſupplantandi, *l.* 1. *ff. de dol. cap. ſedes. de reſcript. Clem.* 1. *de vſur.* & in his terminis notat Rota Ianuen. *deciſ.* 36.
ſub num. 12. & illi, qui petunt † aſſecurationem ſolent 13
eſſe diligentiores in perquirendo notitiam mercium,
quàm ipſi Aſſecuratores, cum vt plurimùm † de toto 14
aſſe aſſecurati agatur in interitu Nauis, vt obſeruat Rota Ianuen. *d. deciſ.* 36. *num.* 12.

Non obſtat, quod aſſecuratio † fieri poſſit ſuper re 15
iam perempta; quoniam id intelligendum eſt, dummo-
dò talis interitus mercium tempore aſſecurationis ſit † 16
ignotus, Valaſch. *deciſ. Luſit.* 64. *n.* 6 & 8. Ricc *in collectam deciſ. collect.* 838 *in fin. par.* 4. Gamma *deciſ.* 181. *num.* 1. Odd. *conſ.* 31. *n.* 42. Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *c.* 28. *dubit.* 4. *num.* 25. Molin. *de contract. diſput.* 507. *num.* 3.

verſ. quare, Rota Ianuen. deciſ. 36. num. 6. & deciſ. 102.
17 num. 4. vbi refert Conſulatum maris, vt valeat † aſſe-
curatio Nauis iam peremptæ, dummodò tamen notitia
deperditionis haberi non potuerit, tempore aſſecuratio-
nis, Stracch. de aſſecurat. gloſ. 27. n. 1. & ſeqq. & Scacc.
de commerc. par. 2. q. 7. ampliat. 10. § 1 nu. 20. qui idem
18 aſſerunt † ſiuè Aſſecurator ſciat iacturam mercium,
ſiuè præſumatur ſcire, Coſta de iur. & facti ſcient. &
ignor. cent. 2. diſtinct. 71. n. 4. & ſeqq. Et qui contrariam
19 ſequuntur opinionem, † loquuntur quando aderat pa-
ctum expreſſum, vt etiam iam perempta Naue, aſſecu-
rator teneatur de interitu, vt explicat Decius conſ. 115.
num. 4. verſ. præterea ſi non, & Rota Ianuen. deciſ. 102.
num. 4 in fin. Valaſc. d. deciſ. 64. num. 7. Neque hoc caſu
20 † teneretur aſſecurator ad integrum precium mercium
deperditarum, vt per Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 28.
dubit 4. num. 26. Vndè ad caſum præſentem minimè ap-
21 plicatur obiectum, quia & adeſt † poſſibilitas, ac præ-
ſumptio notitiæ, & ceſſat pactum expreſſum, quod ſo-
let apponi per clauſulam illam, Perita, vel non Perita,
&c. vt per ſan. mem. Gregor. XV. d. deciſ. 126. num. 8.

Verba autem illa, caricate, ò da caricarſi, eamdem
interpretationem, & moderamen Florentinis Mercato-
ribus, & à Rota allatam, recipiunt, vt caricate, intel-
22 ligantur † dummodò ità proximè aſſecurationi præceſ-
ſerit oneratio, vt in ipſa aſſecuratione notitia haberi non
potuerit de ſtatu lanarum, iuxta text. in d. l. cum ad præ-
ſens, & in l. ſequens, ff. ſi cert. pet. ibi, An quantum in
natura hominum ſit, poſſit ſciri, & notat Stracch. de aſ-
ſecurat. gloſ. 27. num. 1. & ſeqq. Rota Ianuen. d. deciſ.
36. num. 10.

Non obſtat quod deciſio 126. coram ſanct. mem. Gregor.
23 XV. † verſetur in caſu, quo, iam Nauis ſoluerat è por-
tu, hic verò non conſtet de diſceſſu; Quoniam caſuum
quidem adeſt diuerſitas aliqua, ſed eadem ratio, & ſic
etiam eadem recipienda eſt interpretatio, ibi enim pro-
miſſio aſſecurationis incipiebat à diſceſſu, hic autem ab
24 oneratione, & quemadmodùm poſt diſceſſum è portu †
expoſita eſt Nauis, tempeſtatibus, & alijs periculis, ità
25 & dum in littore, vel in portu conſidet † obnoxia eſt
itidem periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſol-
uatur, incendio pereat, vt contigit in caſu deciſionis
emanatæ coram R. P. D. meo Panzirolo, & verè dixit
26 aliquis, † fallit portus, & ipſe fidem, ſæpiuſquè audi-
uimus Naues in ipſo portu quieſcentes interijſſe.

Nec in caſu deciſionis 126. ſan. mem. Gregor. XV. con-
27 ſtabat de naufragio, † vel alia deperditione mercium,
vt ex eius lectura apparet, ſiquè de naufragio conſtitiſ-
ſet, perperam ibi, Moyſes aſſecuratus recurriſſet ad ſti-
pulationem ex capite non habitæ notitiæ, cum ex caſu
naufragij facilior fuiſſet victoria, & tutior.

28 Neque prædictis aduerſantur Valaſch. † deciſ. Luſi-
tan 64. n. 6. 9. & 10. & Molin. de contract. diſput. 507.
num. 4. verſ. quomodo, &c. quoniam iſti admittunt Aſ-
ſecuratorem non teneri, ſi Aſſecuratus ſciebat merces
fuiſse deperditas, & admittuntur notitiam probari ex
tempore, quod interceſſit, non tamen rigidè imputando
24. leucas pro vnoquoquè die, ſed in præſenti caſu com-
putatio itineris, & temporis, quod interceſſit inter one-
rationem, & aſſecurationem, non eſt ita anguſta, & ri-
gida, vt à Valaſcho, & Molina improbari videatur, quia
29 hoc † totum arbitrio Iudicis ex circumſtantijs regulan-
do remittitur: Interceſſit enim hic ſpatium 33. dierum,
& 38. reſpectiuè, & tamen iter confici poterat 20. vel cir-
citer diebus tempuſque commodum erat nauigationi, &
30 terreſtri itineri, & in dubio pro Aſſecuratore † pronun-
ciandum eſſe monet idem Valaſch. d. deciſ. 64 num. 11.
tunc enim neuter eſt in damno, & Aſſecurator reſtituit
mercedem acceptam pro aſſecuratione, vt idem Valaſch.
vbi ſupra.

Demùm non obſtat quod Aſſecurati, qui ſunt Acto-
res, probauerint eorum intentionem, quæ conſiſtit in
hoc, quod intra ſex menſes poſt onerationem Nauis, de
31 ea notitia certa † non fuit habita, quo probato, incum-
bit Aſſecuratoribus Reis, onus probandi eorum exce-
ptionem, ſcilicet tempore aſsecurationis habitam fuiſse
notitiam ab Aſsecurato de ſtatu Nauis, l. 1. vbi Bart.
num. 3. ff. de except. l. in exceptionibus, ff. de probat. Pariſ.
conſ. 45. num. 2. lib. 1. Rota coram ſanct. mem. Gregor.
XV. deciſ. 228. num. 2. & in his terminis Rota Ianuen.
deciſ. 102. num. 3. Reus enim † eſt Actor in ſua exceptio- 32
ne, & Actor poſtquàm probauit ſuam intentionem non
tenetur probare id, quod eſt de exceptione Rei, ex
præallegatis.

Quoniam Aſsecuratores opus non habent probandi
poſitiuè ſcientiam Aſſecurati de ſtatu mercium tempore
aſſecurationis, † ſed ſufficit ſola poſſibilitas notitiæ, 33
quæ poſſibilitas concludenter deducitur ex ſpatio tempo-
ris, quod interceſſit inter onerationem, & aſſecuratio-
nem, & ex diſtantia Alicantis ab Vrbe, hæc verò ſola
poſſibilitas elidit probationem Actoris, & temperat obli-
gationem factam in caſu non habitæ notitiæ, & ſat eſt
quod probatio † Actoris reddatur dubia ex probationi- 34
bus Rei, dum Rei exceptio tendit non ad deſtruendam
intentionem Actoris, ſed ad demonſtrandum non eſſe in-
tentionem fundatam, & ſic ad elidendam illius probatio-
nem, vt benè poſt Soccin. & Ruin declarat Surd conſ.
505. num. 6. ſub verſ. nec dicatur, Mandel. conſ. 451. num.
3. & conſ. 452. num. 44. & hanc diſtinctionem in alio caſu
approbauit Rota in Bononien Fideicommiſſi de Deſiderijs
14. Martij 1629. coram me. Et tunc ſolum intraret obli-
gatio illa in caſu non habitæ notitiæ, & Actorum ſolidè
fundata eſſet intentio, ſi ipſi Aſſecurati, qui ſunt Acto-
res, incolumitatem mercium probaſſent vel tempore aſ-
ſecurationis, † vel alio tàm proximo aſſecurationi, vt 35
in actu dictæ aſſecurationis de ipſis mercibus notitia ha-
beri non potuerit, & ſic ceſſaret ſuſpicio doli, & frau-
dis, & hic fuit ſenſus † Mercatorum Florentinorum, 36
quem Rota in illa deciſione 126. coram ſanct. mem. Greg.
XV. & hodiè coram me, plurimi fecit.

In caſu autem deciſionis 102. Rotæ Ianuen. † exclu- 37
debatur poſſibilitas notitiæ de tempore aſſecurationis, at-
tenta longitudine loci, & aſperitate Itineris, vt ibi nu.
2. in fin.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. Parrochialis.

Die Veneris 1. Iulij 1633.

A R G V M E N T V M.

Congrua debetur Vicario, ſeù Rectori exer-
centi curam animarum, & iſta, quanta eſ-
ſe debeat.

S V M M A R I V M.

*1 Congrua debetur Rectori, ſeù Vicario exercenti cu-
ram animarum.*

*2 Congrua, quæ debetur Rectori exercenti curam ani-
marum, non debet eſſe maior 100. nec minor 50.
ſcutorum annuorum.*

*3 Computatis etiam incertis emolumentis, ſi habeant
quamdam certitudinem.*

*4 In congrua Rectoris exercentis curam animarum, non
imputantur emolumenta omninò incerta, vt ſunt
eleemoſynæ Altaris, funeralium &c.*

*5 Venter non debet pendere ab incerto, cum venter non
patiatur dilationem.*

*6 Congrua à principio, quando ſemel eſt aſſignata, de-
bet Vicarius illa eſſe contentus.*

*7 Et ideò ipſe ſibi imputet, ſi accidat, quod congrua ſit
nimis tenuis, fallit, num. 8.*

D E C I S I O CCXXX.

ADEST res iudicata ſuper eo, Eccleſiam S. An-
dreæ eſſe Regularem, & ipſam ſpectare ab Ab-
batiſſam, & Moniales S. Andreæ, atque ad eaſdem
ſpectare curam animarum Parrochianorum eiuſdem
Eccleſiæ, exercendam per Rectorem, ſeù Vicarium
à dictis Monialibus ad earundem nutum amouibilem,
& ad Archiepiſcopum approbationem tantùm pertinere,
abſquè alio concurſu. Vnde ſtante iſta re iudicata, Du-
bitaui, An, & quanta congrua debeatur Vicario præ-
dicto, & an literæ patentes factæ eidem Vicario, per Vi-
carium

carium generalem D. Archiepiſcopi ſint corrigendæ.
1 Et quantùm attinet ad primùm, quod † congrua debeatur Re::ori, ſeù Vicario exercenti curam animatum non eſt dubium, *c. extirpandæ, §. qui verò, vbi gloſſ. de præben.* Conc. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 7. de reform. & ſeſſ. 25. cap. 15. pariter de reform.* Rebuff. *de congrua q. 4. in princ.* Cæſ. de Graff. *deciſ. 6. n. 7. de præben.* Mantic. *deciſ. 269. num. 3.* Rot. *deciſ. 16. num. 1. par. 1. diuerſ. & in recent. deciſ. 420. nu. 3. par. 1. & deciſ. 449. num. 5. part. 2. & fuit dictum in cauſa Pampbilonen. congruæ 29. Ianuarij 1590. coram bo. me. Comitulo Epiſcopo Peruſino*, ſan. me. Greg. *deciſ. 429. num. 1.*

Quantùm attinet ad ſecundùm, quanta ſcilicèt debeat eſſe iſta congrua, ſanct. me. Pius V. *in ſua Conſtitutione 45. Ad exequendam. in nouo Bullario in §. 1. & 2.* quia Ordinarij excedebant mentem Concilij in aſſignan-
2 dis congruis, declarat quantitatem † congruæ non eſſe debere maiorem 100. nec minorem 50. ſcutorum annuorum computatis etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi ſolitis, quod eſt intel-
3 ligen de incertis, † quæ habent quamdam certitudinem, vt ſunt decimæ frumenti, & vini, alijque fructus emolumenta, & obuentiones, quæ penès Vicarium ſunt incertæ, quantùm ex illis percipere poſſit, non autem,
4 hoc eſt intelligendum † de omninò incertis, vt ſunt eleemoſynæ Altaris, funeralium, & ſimilium, quia iſta non computantur in congruam, Rebuff. *de congrua n. 83. & 86.* Mantic. *deciſ. 269. n. 6.* Rot. *deciſ. 5. n. 3. par. 2. diuerſ. & d. deciſ. 449. n. 6. & d. deciſ. 420. ſub n. 2.* vbi red-
5 ditur ratio, quia venter † non debet pendere ab incerto, cum venter non patiatur dilationem; Et ideò Domini ſequendo mediam viam, cum Moniales ſuſtineant omnes impenſas, viſum fuit Dominis iſtam congruam eſſe taxandam ad ſcuta 75. annua.
6 Nequè obſtat, quod quando † congrua à principio ſemel fuit aſſignata, debet Vicarius illa eſſe contentus, Mant. *d. deciſ. 269. nu. 1.* Rot. *d. deciſ. 449. num. 5.* ſanct. mem. Greg. *deciſ. 429. num. 3.* vbi dicitur, quod Vicarius ſibi imputare debet, ſi beneficium minùs tenue accepta-
7 uit, † quia hoc non procedit, quando congrua eſt ita tenuis, vt Vicarius non poſſit ſe ſubſtentare, & ſuſtinere onera Eccleſiæ; tunc enim non habet locum illa ratio,
8 quod ſibi debeat imputare, cum non agatur ſolùm † de præiudicio perſonæ, ſed præiudicio Eccleſiæ, & ordinis Clericalis, vt egregiè declarat Rota *in d. deciſ. 420. nu. 4. par. 1. in recent.* vbi dicitur ita eſſe intelligen. præcitatam *deciſionem ſanct. mem. Greg.* & latiùs hoc idem dicit Rota *in d. deciſ. 449. ſub num. 5.* Vnde cum in hoc caſu Moniales ſuſtineant omnia onera d. Eccleſiæ, & in ea huiuſmodi congrua, hactenùs formiter conſtituta non fuerit, ipſæ animaduertentes ad præiudicium ordinis Clericalis ſuper illius taxatione à ſcutis 50. ad ſcuta 100. remiſerunt ſe iudicio Rotæ, & propterea viſum fuit Dominis omnibus conſideratis pro congrua deberi dicta ſcuta 75.

Quantùm attinet ad tertium, An literæ patentes datæ per Vicarium D. Archiepiſcopi Ioanni Baptiſtæ Stratæ moderno Rector., ſeù Vicario dictæ Eccleſiæ, ſint corrigendæ, viſum fuit Dominis, quod ſic, quia excedunt fines rei iudicatæ, & formam mandati de manutenendo Monialibus præcedenter conceſſi. Nam vltrà approbationem proceſſit ad inſtitutionem, & tamen ſolùm ei eſt permiſſum examen, & approbatio, iuxtà eamdem Conſtitutionem ſanct. mem. Pij V. in §. 3. cui ſe conformauit res iudicata Rotalis.

Et ita concluſum &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. Separationis Thori.

Die Lunæ 4. Iulij 1633.

A R G V M E N T V M.

Maritus ſi conueniatur ab vxore ad dotis reſtitutionem, quando gaudeat priuilegio, deducto nè egeat, & quando illo ſpolietur.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier, quando conuenit maritum propter dotis reſtitutionem, tunc non condemnatur, niſi in quantùm facere poteſt.*
2 *Mulier non præſumitur habere, niſi dotem ſuam. Mulier, excepta dote, præſumitur pauper. num. 2.*
3 *Prima charitas incipit à ſe ipſo.*
4 *Altare vnum non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur.*
5 *Perſonæ duæ priuilegiatæ, vbi concurrunt, tunc illa præfertur, quæ tractat de damno vitando.*
Perſonis, qui tractant de damno vitando, magis fauendum eſt, num. 5.
6 *Bald. in l. quod nomine, ff. de condit. indeb. defenditur.*
7 *Maritus, quando gaudeat priuilegio nè egeat, ſi dos debeat reſtituere.*
Actori ſatis eſt, quod contra Iuris rigorem agat modificato modo, num. 7.
9 *Capitis diminutio non liberat quem à naturali obligatione.*
10 *Maritus gaudet priuilegio nè egeat, quando locus eſt reſtitutioni dotis, propter eius vergentiam ad inopiam.*
11 *Maritus non gaudet beneficio, nè egeat, dum Thori ſeparatio eſt ſecuta propter eius ſæuitiam, & num. 13.*
12 *Beneficium, nè egeat, ſi alicui competat, tunc illo, non poteſt vti, quando fuit ingratus.*
13 *Vir ingratus vxori perdit beneficium annalis reſtitutionis dotis, cum reliquis lucris.*
14 *Vir, quando fuit ingratus vxori, tunc illa duo æquiparantur, ſcilicet priuatio lucri dotalis, & beneficium reſtitutionis, quoad tempus.*

D E C I S I O CCXXXI.

POST latam ſententiam ſuper ſeparatione Thori * ad fauorem D. Barbaræ, vna cum relaxatione mandati pro reſtitutione dotis. D. Marchio illius maritus proteſtatus fuit, quod cum non haberet, niſi bona in Regno
Neapolitano, non poterat ſuper illis fieri executio, † niſi 1
deducto ne ipſe, & filij egeant, iuxta textum in *l. maritum, 13. ff. ſolut. matrim* & notant ibidem communiter DD. latè Caſtagna *in ſuo tract. deducto ne egeat. q. 1. per tot.* & fuit reſolutum in cauſa *Recanaten. Separationis Thori, 26. Februarij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano.* Cæterùm cum feriæ inſtarent, hodie in vltima audientia in relationibus cauſarum ſuper hoc feci verbum cum Dominis, qui viſis memorialibus vtriuſquè partis, reſponderunt, quod etſi prædicta concluſio veriſſima ſit, & approbata à Rota in caſu ſuo. in dicta cauſa *Recanaten.* nihilominùs non applicatur ad caſum, de
quo agitur, quia cum de iure † præſumatur, quod D. 2
Barbara non habeat, niſi ſuam dotem, & ſic, quòd excepta dote ſit pauper. Theſaur. *deciſ. 43. num. 5.* Vinc. de Franc. *deciſ. 490. num. 28. in fine, part. 3,* Caſtagna in iſtis terminis, & ad hunc effectum, *d. quæſt. 1. fallentia 4. num. 7.* Maritus non gaudet :eneficio, deducto ne egeat: admiſſo etiam ſine veri præiudicio, quod conſtaret de illius paupertate, de qua tamen non conſtat reſpectiuè ad vxorem, cum, & ipſa vxor ſit pariter pauper, nec habeat aliunde præter ſuam dotem, pro qua debet propte-
reà præferri, quia † prima charitas incipit à ſe ipſo, *l. præ-* 3
ſes, C. de ſeruit. & acq. & in pari cauſa neceſſitatis præfertur mulier, *l. aſſiduis, §. exceptis, C. qui pot. in pign.*
habeant, & vnum † Altare non eſt diſcooperiendum, vt 4
alterum cooperiatur, *l. verum, §. penalt. ff. de minor.* & ità in puncto tenent Iacob. de Arena, *in l. ſi maritus. 54. num. 1. ff. ſolut. matrim.* quem ibidem ſequitur Bart *nu. 2.* vbi etiam Imola *num. 2.* qui de veriori opinione, idem Bart. *d. l. maritum, 13. num. 1. eodem tit.* vbi de communi te::atur, prout de magis communi teſtatur etiam ibidem Alexan. *num. 1. ante finem, verſ. &*

quantum Franc. Aret. *num.* 1. qui rationem ex eo dedu-
5 cunt, quòd quando concurrunt † duæ perſonæ priuile-
giatæ, illa præfertur, quæ tractat de damno vitando: illi
enim magis eſt fauendum. Bald. *in l.* 2. *num.* 5. *C. quod
cum eo, & in l. ſi quis creditoris. num.* 1. poſt Gulielmum
de Cuneo, *ff. de pactis*, qui expreſsè loquitur in puncto,
quando mulier repetit dotem propter ſeparationem Tho-
ri, idem Bald. *in l. quod nomine, num.* 1. *in fin. ff. de condit.
indeb.* dum arguit pro, & contra, & poſteà ſe remittit
ad ea, quæ notat Iacobus de Arena *in d. l. ſi maritus*, qui
tenet hanc ſententiam, vt ſupra relatum fuit, & pro-
6 ptereà Bald. † non eſt ſibi contrarius, vt putauit Franc.
Aret. loco ſupra citato. Padilla *in d. l. præſes, num.* 8. *ff.
de ſeruit. & acq.* Greg. Lopez, *l.* 15. in verbo Biuir, *in
fine tit.* 10. *par.* 5. Couar. *in regula poſſeſſor, de reg. iur. in
6. par* 2 *§.* 2. *nu.* 4. *in fine verſ. hinc etiam deducitur* Mat-
theus Brun. *de ceſſione bonorum q.* 4 *principali, q.* 13. *num.*
5. *& q.* 20. *num.* 30. Campeg *de dote part.* 3. *q.* 241. Re-
buff. *ad Regias Conſtitutiones tom.* 2. *de lit. dilat. art.* 1.
num. 25. Surd. *de alimentis tit* 1. *q.* 78. *num.* 34. *& tit.* 8.
quæſt 84. *num.* 3. vbi de magis communi, prout de com-
muni pluriès teſtatur Barboſ. *in d. l. maritum* 13. *num.* 96.
& 97. *ff. ſolut. matrim.* licèt ipſe contrariùm teneat.
Marſil. *ſing.* 99 Fontanella *de pactis nuptialibus par.* 2.
clauſula 7. *gloſ.* 2. *nu.* 92 Gutierr. *de iuram. confir. cap.* 15.
num. 4. vbi de magis communi Vrſillus ad Afflictum
deciſ. 221. *num.* 4 *& deciſ.* 222. *num.* 3. vbi quod ita fuit
iudicatum, Molfeſius *ad conſuetud. Neapolitan. part.* 6.
quæſt. 9. *num.* 2. Intrigliol. *de caſibus conſcientiæ caſu*
35. *numer.* 74. Ant. Monac. *de execut. in veſtibus,
cap.* 12. *num.* 61. Caſtagna *qui alios congerit d. li-
mit.* 4. *per tot.* & alij DD. Moderni alios conge-
runt.
7 Neque obſtat, quod propter mutationem † ſtatus de-
bet maritus gaudere hoc priuilegio, cum ſatis ſit acto-
ri, quod contra iuris rigorem agat modificato modo, vt
per Bald. *in d. l.* 2. *num.* 6. *in fine, C. quod cum eo. Mat-
thæus Brunus locis ſupra allegatis* Intrigliolus *de caſibus,
conſcientiæ loco pariter ſupra allegato*. Caſtagna *d. limit.*
4. *in fine*: quia hoc dictum procedit, quando propter mu-
tationem ſtatus viri, mulier agit ad dotem, & ita
8 loquuntur DD. prædicti, & ità intelligit Bald. † Ad-
ditio ad ipſum in verbo, *iuris rigor*, vbi inquit, quod
hoc dicit propter *leg.* 2. *§.* 1. *ff. de capit. dimin.* vbi
9 dicitur, † quod capitis diminutio non liberat quem
à naturali obligatione, nec eum impedit poſtea ciui-
liter obligari, & iſte non eſt caſus noſter, quia non
agitur de mutatione perſonæ, vt quia vir ſit banni-
tus, aut deportatus, & licèt etiam ſupradicta limi-
10 tatio ſublimitetur, † quando eſt locus reſtitutioni do-
tis ob vergentiam viri ad inopiam, vt per Caſtagn. qui
alios refert *d. limit.* 4. *num.* 8. attamen etiam extra iſtos
terminos verſamur.
Nec diſplicebat aliquibus ex DD. quod cum ſepara-
11 tio Thori fuerit facta ob ſæuitiam viri, & ſic † ipſe fue-
rit ingratus erga vxorem, dum agitur contra ipſum ad
reſtitutionem dotis, propterea non poteſt gaudere dicto
priuilegio, ne egeat, vt per doctrinam Iaſonis *in §. ſunt
præterea, in verbo ſed ſi quis num.* 5. *verſ. prædicta intel-
12 lige vera, Inſtit. de actionibus*, vbi vult quod ille, † cui
competit beneficium, deducto ne egeat, non poteſt
illo vti, quando fuit ingratus, quia quemadmodùm
propter ingratitudinem perdit alimenta, per conſe-
quens debet perdere etiam hoc beneficium, & hoc di-
13 ctum quando † vir fuit ingratus vxori, quod ipſe vir
non poſſit vti beneficio, ne egeat, applicat, ad caſum
noſtrum Surd *de alim. tit* 1. *quæſt.* 78. *in fine*, vbi dicit
hunc caſum ab alijs DD. non fuiſſe conſideratum, &
Surdum ſequitur Fontanella *de pactis nuptialibus, clauſu-
la* 7. *gloſ.* 3 *num.* 94 dicens hanc limitationem practica-
bilem, & remittit ſe ad ea, quæ dixit ſupra *eadem gloſ.* 3.
14 *num.* 10. vbi firmat, quod † maritus perdit beneficium
annalis reſtitutionis dotis, cum reliquis lucris, quando
fuit ingratus vxori, & allegat Viuium *deciſ.* 197. *num.*
14. & Stephan Gratian. *diſcept.* 405. *per totam*, &
benè etiam Molinus *de ritu nuptiarum lib.* 3. *quæſt.* 42.
num. 18. & meritò dictus Fontanella vtroque loco
15 æquiparat iſtos duos caſus, ſcilicet, † priuationis lu-
cri dotalis, & beneficio temporis reſtitutionis, quan-
do vir fuit ingratus vxori, & ſimiliter, quod vir non poſ-
ſit vti beneficio ne egeat, quando pariter fuit ingratus.

Et ita concluſum, viſis, & conſideratis rationi-
bus pro vtraque parte deductis in relationibus cauſa-
rum, &c.

* Deciſiones ſuper hac ſeparatione Thori habes ſupra in hac parte ſub diebus 14. Nouemb 1632. & 11. Aprilis 1633. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino, & ſunt deciſiones 155. & 191.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien Succeſſionis.

Die Lunæ 14. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Filia renuncians bonis, & hæreditati maternæ, qualiter intelligatur facta d. renunciatio. Renunciationes, qualiter ſint intelligendæ. Æqualitas, vt ſeruetur inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, ita ut hoc caſu plura permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. Et aliqua circa Statut. Bonon. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt.

SVMMARIVM.

1 *Filia in ſucceſſione bonorum matris ſimultaneè cum parentibus, & fratribus vocatur. & n.* 19.

2 *Statut. Bonon. de ſucceſſ. ab inteſt aſcenden. & Collater. lib.* 4 *non excludit fœminas à ſucceſſione perſonæ defunctæ, quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre.*

3 *Interpretatio ſemper eſt strictè facienda, quando agitur de materia proprij iuris abdicatiua, donationem, aut ſpeciem illius importante.*

4 *Renunciatum tantùm cenſetur, quantùm legitur expreſſum, nec poteſt ad alia trahi.*

5 *Ex Renunciatione ſola facta à filia bonis, & hæreditati maternæ includuntur bona, quæ ex eadem hæreditate prouenerant ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt. declara vt num.* 6. *&* 8.

7 *Soror, quæ renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quæ ad fratrem peruenerant ex paterna ſucceſſione.*

9 *Ceſſante cauſa, ceſſat effectus.*

10 *Renunciatio generalis facta à filia de bonis maternis, quid comprehendat.*

11 *Renunciatio non poteſt verificari in alijs bonis, quàm in expreſſis.*

12 *Renunciationis extenſio, vt impediatur, ſufficit, quid minimùm.*

13 *Statut. Bononien. lib.* 4. *de ſucceſſ. ab inteſt. aſcend. & Coll. declaratur.*

14 *Clauſula in fine ſtatuti poſita referri debet ad omnia, ſingula ſingulis referendo.*

15 *Coniunctio maior non debet eſſe cauſa excluſionis.*

16 *Dictio, vel, ſolet repetere, & diſtinguere ſubſtantiam diſpoſitionum.*

17 *Relatio fieri debet potiùs ad proxima, quam ad remota.*

18 *Statuta excluſiua fœminarum tanquàm fundata in ratione agnationis conſeruandæ, debent conſeruare id totum, quod pertinet ad agnationem conſeruandam.*

20 *Æqualitas, vt ſeruetur inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, & vrgent.*

21 *Æqualitas, vt ſeruetur multa includantur in diſpoſitionibus, quæ aliàs non includerentur.*

22 *Æqualitas, vt ſeruetur, recedendum eſt à proprietate verborum.*

23 *Interpretationi, & opinioni ſemper inhærendum eſt, quæ fauet æqualitati.*

24 *In Statutis excluſiuis fœminarum cauſa earum excluſionis ratione agnationis conſeruandæ, eſt fauorabilis.*

25 *Diſpo-*

25 *Diſpoſitio vna, & eadem diuerſo iura determinari non debet.*
26 *Cohæredum vnuſquiſquè tenetur ad onera hæreditatis, pro portionibus hæreditarijs.*
27 *Legitima non ſubiacet, oneribus, & debitis hæreditarijs.*
28 *In hæredem vniuerſalem tranſeunt iura actiua, & paſſiua.*

DECISIO CCXXXII.

IAM FVIT reſolotum ſob die 27. Iunij præteriti * ſententias Rotales eſſe confirmandas; cauſa ſuper eiſdem iterùm poſita, idem fuit concluſum.

1 Quia Com. Blanca in ſucceſſione bonorum † Peregrinæ matris ſimultaneè cum parentibus, & fratribus
vocatur per *Auth. defuncto, C. ad Tertull.* renunciatio autem per eamdem facta non comprehendit
caſum ſucceſſionis de qua agitur, & Statutum Bononię
de ſucceſs. ab inteſtato aſcenden. & Collateral. lib. 4. non
2 † excludit fœminas à ſucceſſione perſonæ defunctæ,
quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre,
prout hæc ipſa, quæ controuertuntur, prouenisſe probantur.

Non obſtant, quæ de nouo ponderantur contra verba renunciationis ad inducendam compræhenſionem.

Nam veræ ſunt concluſiones in deciſionibus, tàm primæ, quàm ſecundæ inſtantiæ firmatæ, quod ſi contextus inſtrumenti renunciationis non comprehendit ſpecificè bona, & hæreditatem Georgij eius Com. Blancæ fratris, qui iam ſucceſſerat in portione bonorum Peregrinæ communis matris, nequè exindè per clauſulas, quàmuis amplas, & generales, potuit talis hæreditas in-
3 cludi, cum agatur de materia † proprij Iuris abdicatiua, donationem, aut ſpeciem illius importante, quæ
ſemper recipit ſtrictam interprætationem, & tantùm
4 cenſetur renunciatum, † quantùm legitur expreſſum,
nec poteſt ad alia trahi, Natt. *conſ. 78. num. 5.* Becc. *conſ.
106. num. 45 & 111. num. 31.* Surd. *conſ. 431. num. 15.*
cum alijs allegatis in deciſionibus cauſæ, quę expreſſio
hæreditatis Com. Georgij, cum non legatur in dicto Inſtrumento, ſed tantommodò Marchionis Franciſci, &
Alexandri dicti Co. Georgij, & Com. Blancæ fratrum,
concluſio inconcuſſa remanet.

5 Quæ euitari non poteſt ex eo, quod ex ſola † renunciatione bonis, & hæreditati maternæ includantur bona,
quæ ex eadem hæreditate peruenerunt ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt, vtroquè iurè, tàm communi,
quàm municipali inſpectio per *auth ex teſtamento. C. de ſecund. nupt.* Gloſ. *in auth. poſt fratres in verb. filijs eorum C. de legit. hered.* & alijs per Graſſ *de ſucceſſ. ab inteſt. queſt. 32. nu. 1.* & in ipſo Statuto Bononiæ *de ſucceſſ. lib. 4. §. Aſcendentes*, in quibus reſpectiuè dicebatur conſeruari nomen paternorum, maternorum, & fraternorum bonorum, dum tranſeunt ad vtrinquè coniunctos,
vel vterinos.

Quia diſpoſitiones prædictæ veræ ſunt in ſuis caſibus,
6 ſed vbi non diſpònunt † per aditionem hæreditatis paternæ, aut maternæ, & perinde eſt, quòad bona materna, ac ſi nunquàm ad Georgium tranſijſſent, *l. 1. §. veteres. ff. de acquir. poſſeſſ. gloſ. in l. per hæreditarium. ff. de acquir. rer domin. l. hæres per ſeruum ff. de acquir. hered.* Bart. *in l. 3. in fin. princip. ff. de acquir. poſſeſſ.* ex
quibus infert Angel. *conſ. 52. col. 2. verſ. non obſtat*, ad
7 terminos noſtros dicens, quod ſoror, † quæ renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quæ ad fratrem peruenerunt ex paterna ſucceſſione, & ſequuntur Caſtr. Dec. & alij allegati per Surd
deciſ. 144. num. 15. & quod magis eſt eadem Iuris com-
8 munis † diſpoſitio ſtrictiſſimè ſolet recipi, vt nonniſi de
immediata ſucceſſione ſit intelligenda, non autem de mediata, prout articulo diſcuſſo, Rota tenuit in *Romana admus 10. Iunij 1616 coram bon. mem. Andrea, & in Bonon. de Arnis. 48. num. 6. inter imp eſſas* per Modern. *de legitima*. ſignum euidens, vt indiſtinctè bona materna
poſt aditam hæreditatem à ſuccedente non conſeruent
nomen auctoris, ſed in caſibus tantummodò ab ipſa
9 lege præordinatis; igitur dum non † probatur nos verſari in vno, vel altero caſu, ſecundùm Ius commune, aut municipale diſpoſito, facilè ceſſat hæc noua ponderatio.

Et eò minùs deſeruire poteſt ſecunda ponderatio ex neceſſaria compræhenſione deducta, quando ſcillicèt generalis illa renunciatio, & pro omni, & toto in alijs bonis
verificari non poteſt, quàm in peruentis ad Com. Georgium ex eadem materna ſucceſſione, tunc non obſtante
aditione remaneant † comprahenſa in illa generalitate, 10
tanquàm ad ſpeciem redacta, Caſſan. *conſ. 39. nu. 97. & 98.* Honded. *conſ. 63. num. 85. & ſeqq.* & in materia legitimæ magis priuilegiata idem dicitur reſolutum in cauſa
d. Bononien. hæreditatis de Arnis impreſſa poſt tract. Merlini *de legitima 48. in ordine num. 6.*

Nam quicquid ſit de hac concluſione ſufficit factum
non probari, quod renunciatio † in alijs bonis non poſſit 11
verificari, ex quo poteſt operari excluſionem dotis in ſubſidium in bonis maternis, aut ſupplementum eiuſdem,
quando bona paterna non ſufficerent, & per alia
multa per informantes excitata, & tamen quid
† minimùm ſufficeret ad impediendam extenſionem 12
renunciationis, *l. cum de indebito. ff. de probat.* idem fuit dictum *in deciſione 549. in fin. par. 1. recent.*

Tota igitur difficultas reducitur ad Statutum Bononię *lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. Aſcenden. & Collateral. §. dicti verò fratres*; cuius verba hæc ſunt formalia; *dicti verò fratres mares ex vtroquè parente, vel ex patre tantùm coniuncti, filijq; maſculi eorum, ſeu alter ex eis præferantur ſororibus defunctæ perſonæ etiam vtrinquè coniuncti, eorumquè liberis etiam maſculis, ac filiabus fratrem maſculorum, & earum liberis etiam maſculis, & etiam fratribus, & ſororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis etiam maſculis, exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt ſupra à matre, vel coniuncta perſona per matrem dictarum ſororum, vel vterinorum, in quibus talibus bonis ius commune ſeruetur.*

Senſus verborum à verbo, exceptis, vſquè ad finem
pro fratribus ad excluſionem Com. Blancæ † exponebatur exceptionem hanc non eſſe referendam ad principalem diſpoſitionem, & ad regulam generalem poſitam, 13
quod à fratribus excludantur ſorores, ſed habere relationem ad ampliationem immediatè poſitam circa vterinas;
itaut ſtatutum ſorores vterinas æqualiter admittat cum
fratribus ad ſucceſſionem alterius fratris in bonis paternis, non autem ſororem vtrinquè coniunctam qualis eſt
eadem Co. Blanca.

Cæterùm Dominis hæc interpretatio non placuit,
ſed contrariam ſequuti ſunt in vltimis duabus cauſæ deciſionibus, * & nunc eamdem admittunt, nempè relationem eſſe faciendam ad principalem diſpoſitionem,
vt omnes ſorores indiſtinctè vtantur diſpoſitione iuris
communis, vbi agitur, vt in præſenti de ſuccedendo in
bonis maternis per regulam, quod clauſula † in fine 14
Statuti poſita referri debeat ad omnia ſingula ſingulis referendo, concurrente maximè eadem ratione, & etiam
maiori in vtrinquè coniunctis, quam in vterinis dumtaxat, de maior † coniunctio vtriuſquè lateris, in qua erat 15
Com. Blanca eſſet cauſa excluſionis; gaudente vterina
ex latere materno tantùm coniuncta, libertate ſuccedendi, quem ſenſum, & ipſi ſtatuentes videntur habuiſſe in relatione qualitatis bonorum, quæ peruenerunt ad
defunctam perſonam, ibi per matrem dictarum ſororum,
vel vterinorum, quæ non poſſunt reſtringi ad vterinas
tantùm, propter relationem indiſtinctam perſonarum,
& dictionem, *vel*, † quæ ſolent repetere, & diſtinguere 16
ſubſtantiam diſpoſitionum, quæ rationes, & fundamenta, cum in vltimis deciſionibus fuerint diligentiſſimè, & plene comprobata non egent noua repetitione,
aut additione.

Non obſtat, quod relatio † fieri debeat potiùs ad pro- 17
xima; quàm ad remota. Corneus *conſ. 97 num. 2. lib. 1.*
Ruin. *conſ. 64. num 6. lib. 3.* Rota *deciſ. 384. num. 4. coram Papa Gregorio XV.* cum alijs allegatis, quia hanc concluſionem non ſimpliciter ſuſtinent, ſed data ratione diuerſitatis.

Quod ſi replicetur ex pluribus probari rationem diuerſitatis reſtringendi diſpoſitionem ad vterinas tantùm, ex
quo vterinæ non dotantur à patre perſonæ defunctæ,
prout

prout dotantur vtrinquè, vel ex vno latere coniunctæ, propter quam dotationem dicebatur benè poſſe intrare illarum excluſiunem per ſtatutum ad fauorem fratrum, & illa ceſſante non deberi auferri ſucceſſionem vterinis, quæ de iure illis competir in hæreditate materna, poſtquàm à patre ſororum coniunctarum nihil habuerunt,
18 ſed à proprio fuerunt dotatæ; Prætereà Statuta † Bo-
noniæ fęminarum excluſiua, tanquàm fundata in ratione agnationis conſeruandæ, debent quidem conſeruare id totum, quod pertinet ad agnationem impinguandam reſpectu ſororum ex eodem patre coniunctarum; ſed in vterinis idem non contingit, tanquàm in aliena familia poſitis, quæ non debent augere ſubſtantias diuerſæ familiæ, & eiſdem auctis, In maſculorum deficientiam ad eamdem ſucceſſionem reintegrati non poſſunt deficiente vinculo agnationis.

Vltra ponderata in vltimis deciſionibus ad euitandam
diuerſitatem, quòad primam rationem reſponſum fuit
fundamentum exceptionis non fuiſſe poſitum in eo,
quod Laterales dotentur à communi patre; Vterinæ ve-
rò nihil percipiant ab eodem patre; ſed in æqualitate ſer-
uanda, ne plùs percipiant vterinæ in ſucceſſione perſonæ
defunctæ de bonis ad eamdem perſonam ex hęreditate
materna peruentis, prout perciperent remoto concurſu
ſororum lateralium diuidendo cum minori numero per-
19 ſonarum, † ſcilicèt in capita cum fratribus, & aſcen-
dentibus tantùm, iuxtà diſpoſitionem *Auth. defuncto*,
C. ad Tertull. & in eamdem inęqualitatem fęminę con-
iunctę reincideret, ſi maſculis extinctis eſſent reintegran-
dę, ex quo plùs percipere non poſſunt, quam ad fratres
20 ſuos coniunctos perueniſſent; & tamen ad † ęqualita-
tem ſeruandam inter fratres, & ſorores iura ſemper in-
clinant, & vrgent, *l. pater. §. coſtis. ff. de leg. 2. l. fin.*
C. vtrioſque Iudic. Crauett. *conſ.* 605. *no.* 1. *lib.* 4. Pariſ.
21 *conſ.* a *num.* 27. *lib.* 3. & hinc ad ſuſtinendam † ęquali-
tatem multa includuntur in diſpoſitione, quę aliàs non
22 includerentur, & à proprietate etiam verborum † rece-
ditur pro ęqualitate ſeruanda, & interpretationi, opi-
nionique ſemper eſt inhęrendum, quę fauet ęqualitati,
23 prout hęc omnia, † alia priuilegia ponuntur, &
probantur per Honded. *conſ.* 29. *num.* 95. *& ſeq. & conſ.*
59. *num.* 60. *& ſeq. vol* 1.

Secunda verò ratio ralata ad agnationem conſeruan-
dam, & ipſa benè euitatur ex reſponſione data in vltima
deciſione in *verſ. verùm obſeruandum eſt*, nam vbi agitur
de bonis paternis, & de alijs, quæ ex illo latere perue-
nerunt, fratres, & alij enunciati in ſtatuto iuuari poſſunt
24 ratione agnationis † conſeruandæ ad ſuſtinendam cau-
ſam excluſionis fœminarum, tanquàm fauorabilem.
Specul. *in tit. de ſucceſſ. ab inteſt. in rubr.* Sfortia Odd.
conſ. 13. *num.* 22. *lib.* 1. cum alijs allegatis, ſed vbi agirur
de ſecunda parte, nempè de bonis maternis, & alijs,
quæ per matrem ad filios peruenerunt, in qua ſtaruen-
tes diuerſam diſpoſitionem fecerunt, ratio agnatiunis
conſeruandæ deſeruire non poteſt propter eamdem ratio-
nem æqualitatis, ne vterinæ ſibi ipſis acquirant, conſan-
25 gulneæ verò à fratribus excludantur, & ita vna, & † ea-
dem diſpoſitio diuerſo iure determinetur, contra regu-
lam *l. iam hoc iure. ff. de vulg l. eum qui edes. ff. de*
vſucap Menoch. *conſ.* 200. *num.* 33.

Quæ autem dicebantur contra ſententias Rotales de
exceſſu ex eo, quod Com. Alexander ſolus fuerit con-
demnatus ad reſtitutionem portionis debitæ Com. Blan-
cæ, cum tamen fuerint duo hæredes Vlixis patris, & de-
bitoris, nempè idem Com Alexander, & Marchio Fran
26 ciſcus, ex † quo vnuſquiſquè tenetur pro portionibus
hæreditarijs, *l. pro hæreditarijs. C. de hæred. act. o.* cùm
alijs per Surd. *conſ.* 415 *num.* 13. *lib.* 3. viſa fuerunt non
obſtare.

Quia Marchio Franciſcus, & ſi inter hæredes Vlixis
connumeretur, fuir nihilominùs inſtitutus in legitima,
27 quæ † non ſubiacet oneribus, aut debitis hæreditarijs,
dato alio hærede vniuerſali, ſed idem hæres vniuerſalis
28 † in quem iura actiua, & paſſiua tranſeunt, ſolus con-
uenitur, Cuman *conſ.* 37. *num* 3. Rip. *conſ.* 122. *num.* 7.
Surd *conſ.* 7. *num.* 25. *&* 112. *num.* 69. *lib.* 1.

Et ira vtraquè, &c.

* Habetur iſta Deciſio infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

* Ideſt ſub diebus 10. Ianuarij 1633. & 13. Maij eiuſdem anni coram R. P. D. Merlino, & ſunt Deciſiones 167. & 206. ſupra in hac parte.

R. P. D. MERLINO.

Arboren Canonicatus.

Die Mercurij 16. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Beneficij poſſeſſio, quæ ſit manutenibilis. Poſſeſſio Canonicatus ad hoc, vt ſit manutenibilis, requiritur, quod ſit capta capitulariter, & ad hoc vt dicatur capta capitulariter, quid requiratur. Poſſeſſio inſtrumentalis, quando non ſit manutenibilis, ſicuti nec etiam poſſeſſio capta auctoritate Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij poſſeſſio, capta à Commiſſario Cameræ, & poſtea ceſſa, illi, qui beneficium obtinait, eſt manutenibilis, & perindè eſt, ac ſi ab initio illam ipſemet apprehendiſſet.*

2 *Poſſeſſio inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſione, manutenibilis eſt.*

3 *Canonicatus poſſeſſio, ſi non ſit capta capitulariter manutenibilis non eſt.*

4 *Canicatns poſſeſſio, quando dicator capta verè capitalariter, & de manu Capitali, & num.* 5.

6 *Inſtramenta non dicuntor in probaoti forma, ſi non faerit recogaita.*

7 *Inſtrumeatam, quando dicotur eſſe in forma probaoti.*

8 *Iarium recognitio, de ſtylo Rotæ poteſt fieri, quandocumquè.*

9 *Poſſeſſio capta lite pendeate non eſt maaatenibilis.*

10 *Clauſula, ſine præiodicio literaram Apoſtolicarum, quid opereror.*

11 *Poſſeſſio inſtrumentalis poſterior copta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet maauteaeri.*

12 *Poſſeſſio capta auctoritate Iudicis, non eſt manatenibilis, quando aalliter, & iniuſtè proceſſit.*

13 *Poſſidens debet citari, quando alicui in ea poſſeſſione datur immiſſio.*

14 *Beaeficij poſſeſſio tradito contra formam literarum Apoſtolicarum iniuſta eſt.*

DECISIO CCXXXIII.

FVIT reſolutum Didaco dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione Canonicatus, de quo agitur, non autem Petro Paulo, & ſic recedendum à deciſis ſub die 8. Martij 1632. coram me. *

Conſtar enim de poſſeſſione ipſius Didaci, nedum ex
eo, quod Commiſſarius Cameræ ſub die 4. Februarij
1631. poſſeſſionem iſtius Canonicatus appræhendit, iux-
ta formam Conſtitutionis Pij IV. & deinde ceſſit Dida-
co, vt in Sum. n. 1. & 3. per quam ceſſionem foit in eundē
Didacum tranſlata poſſeſſio † iuxia tradita per Gonz. 1
ad reg. 8. gloſ. 34. no 118. *& fuit dictam in Neapolitana*
beneficij 10. *Maij* 1621. *coram bo. me. Remboldo, & in ea-*
dem 5. *Iunij* 1628. *coram Eminentiſſ. Card. Virile, & in*
Sqoilacen. Archipresbiteratas 11. *Decembris* 1630. *co-*
ram me.

Verùm etiam de poſſeſſione eiuſdem Didaci capta ſub
die 6 Maij 1631. apparet ex publico inſtrumento dato in
Sum. num. 3 quod alio † non poſſidente, prout præſu- 2
mirur, probat poſſeſſionem manutenibilem, iuxta *l.*
prædia, vbi DD. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Caputaq *dec.* 334.
nu. 6. *par.* 2. Put. *deciſ.* 661. *num.* 1. *par.* 1. *& dec.* 325.
nu. 1. *par.* 2. *rec.* & deciſum fuit in hac cauſa ſub d. die
8. Martij 1632.

Non obſtat, quod poſſeſſio Didaci non fuerit Capitu-
lariter † capta, ideòq; non ſit manutenenda; Quoniā de 3
contra-

contrario docetur, tum ex inſtrumento dato in Sum. num. 2. in quo habetur præſentibus omnibus Canonicis
4 captam fuiſſe poſſeſſionem, † & illis amplectentibus eundem Didacum, atquè in fratrem recipientibus, necnon & coram eiſdem præſtitum fuiſſe iuramentum de obſeruandis ſtatutis, tum & ex alio inſtrumento dato in reſponſionibus num. 2. ex quo probatur per Didacum emiſ-
5 ſam fuiſſe medio iuramento fidei profeſſionem † in manibus Canonicorum Capitulariter Congregatorum, ex quibus depræhenditur verè Capituraliter, & de manu Capituli acquiſitam fuiſſe poſſeſſionem.

6 Nec ſubſiſiit, quod inſtrumenta prædicta non † videantur eſſe in forma probanti, dum non fuerunt recognita; Quoniam in Sum. cum reſponſionibus dato, n. 1. docetur dicta inſtrumenta legalitate, & ſigillo Ciuitatis Callaris eſſe munita, habentque ſubſcriptionem, & ſi-
7 gnum Notarij publici, & ſic dicuntur † in forma probanti, Put. *decif.* 384. *lib.* 3. Verali. *decif.* 104. *par.* 2. Cumque originale Dominorum oculis fuerit exhibitum, ha-
8 bitum fuit pro authentico; vltrà quod iurium † recognitio de ſtylo noſtri huius Tribunalis, poteſt fieri quandocunquè, ex Cotta *decif.* 178 Peregr. *decif.* 309. *lib.* 2 & apud ſan. mem. Greg. XV. *decif.* 442. *nu.* 4. *& in recent. decif.* 522 *num.* 7. *par.* 3.

Minùs obſtat, quod poſſeſſio Didaci capta fuerit lite
9 † pendente, quæ fuerat introducta vſquè de anno 1630.
10 per commiſſionis præſentationem; Quia † clauſula, *ſine præiudicio executionis literarum Apoſtolicarum, & quod inhibitio non afficiat. ſi adſint literæ Apoſtolicæ*, præſeruauit poſſeſſionem Didaci à vitio attentati, iuxta notata per Gonz. *ad reg.* 8. *gloſ.* 7. *in annot. nu.* 224. Cardin. Seraph. *decif.* 1003. *n.* 3. Rota coram Reuerend. D. meo Decano *decif.* 144 *nu.* 7 *&* 8.

Non eſt danda autem manutentio Petro Paulo, & ſic recedendum eſt à deciſis, quia in facto non ſubſiſtit, quod de tempore captæ poſſeſſionis per Petrum Paulum,
11 alius non poſſideret, † ſed immò iuſtificatur per menſem ante poſſeſſionem dicti Canonicatus à Didaco appræhenſam fuiſſe, & ſic poſſeſſio inſtrumentalis Petri Paull poſterior capta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet manuteneri, *ex vulg. l. prædia. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *decif.* 63. *nu.* 1. *cum alijs.*

Nequè Petro Paulo ſuffragatur, quod d. poſſeſſionem nactus fuerit auctoritate Iudicis, & vigore monitorij A.
12 C. Quoniam cum † iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit, nec Didacus ſua anteriori poſſeſſione priuatus fuit, nequè Petro Paulo acquiſita fuit poſſeſſio manutenibilis, Anchar. *in c. fin. n.* 1. *de elect. in* 6. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *decif.* 9. *num.* 4. *&* 8. *& decif.* 549. *num.* 5. *& aliàs paſſim.*

Nulliter autem iudex proceſſit, quia Didacus in poſ-
13 ſeſſione exiſtens non fuit citatus, † prout requirebatur, dum Petro Paulo conceſſa fuit manutentio, Caputaq. *decif.* 337. *num.* 8. *par.* 2. Achill. *decif.* 32. *num.* 4. *de appell.* Menoch. *de adipiſcen. remed.* 6. *nu.* 22. Gonz. *ad reg.* 8. *gloſ.* 9. *in annot. n.* 254. *& ſeq.* Rota coram ſan. me Greg. XV. *decif.* 457. *n.* 3.

Iniuſtè etiam proceſſit Iudex, tùm quia nulla ſacta inquiſitione Franciſci Trogu, nec præuia priuatione, vt in literis Apoſtolicis præſcribebatur, manutentionem conceſſit Petro Paulo, tùm etiam quia eandem manutentionem conceſſit, quamuis Canonicatus vacaret per
14 obitum Franciſci Trogu, & tamen † in literis habebatur, Canonicatum conferri Petro Paulo, dummodò tamen non vacet per obitum, vt in Sum. num. 5. Vndè poſſeſſio tradita contra formam literarum Apoſtolicarum, & illis non iuſtificatis, fuit iniuſta, *ex notat.* per DD. *in cap.* 1. *de lit. conteſt. in* 6. Cæſ. de Graſſ. *decif.* 2. *de probat. decif.* 221. *num.* 3. *par.* 2. *diuerſ. & decif.* 251. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

Quæ dicebantur de recurſibus habitis per Didacum ad Iudices laicos, & de priuatione iuris, & poſſeſſionis eiuſdem, ob dictos recurſus, necnon de ſubreptione abſo utionis per Didacum obtentæ, viſum fuit Dominis non eſſe præſentis indaginis, ſed ſuffragari Didaco abſolutionem de ordine Dominorum illi conceſſam præuia deciſione, quæ, vtraquè parte informante, eman nit, ex qua iuſtificatur dicta abſolutin, & iuxta ſtylum huius Tribunalis deciſio prædicta in præſenti diſputatione eſt præſupponenda, neque incidenter in dubium reuocari debet.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit &c.

* Eſt deciſ. 107. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Vlixboneñ Iuris nominandi vel eligeñ Concionatorem.

Die Mercurij 16. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Concionatorem eligendi ius, ſeù poteſtas non eſt penès Parochum, aut alium quemcunquè, ſed benè priuatiuè penès Epiſcopum, cuius occaſione, ad id comprobandum, firmis, optimiſquè fundamentis, ex pluribus à ſacra pagina petitis teſtimonijs, ſacroſanctis Conciliorum decretis, Summorum Pontificum reſcriptis, & Sanctorum Patrum, Theologorum, Canoniſtarum, & Legiſtarum ſententijs, &c. non minùs egregiè & doctiſſimè prout eſt perpetuùm, tàm excelſi Auditoris, quàm indubitanter, & clariſſimè demonſtratur, quod Epiſcopi ſunt adſtricti, & tenentur ad prædicationis onus in ſua Diœceſi, ita vt Epiſcoporum proprium munus ſit prædicario, aliàs appellandi ſunt canes muti non valentes latrare, &c. Item pariter habetur, quod etiam Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, quod pariter multis auctoritatibus corroboratur, & quid ſi ſit impeditus, &c. Aurea eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi, quaſi tuba ceſſare non debent clamare, & exultare vocem ſuam, ac annunciare populo ſuo, peccata eorum.*

2 *Epiſcopus, ſi non annunciauerit iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem eius de manu ſua exquiret Deus.*

3 *Epiſcopus eſt poſitus ſpeculator, ſeu explorator Domus Iſrael, & quid indè ſequatur.*

4 *Epiſcopis magnæ pondus ſarcinæ, ex quibus appareat, quod ſit impoſitum.*

5 *de Epiſcopis non prædicantibus, dicitur illud Ezech. cap. 33. ex aduerſo, nequè oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini.*

6 *Epiſcopi non prædicantes increpantur, & appellantur canes muti, non valentes latrare.*

7 *Epiſcopis, quod ſit iniunctum onus prædicandi, benè obſeruatur ex Epiſtol. D. Paul. 2. ad Titum (qui erat Epiſcopus Cretenſium.) c. 4. dum ait: Tu verò vigila, & in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple, & num. 8.*

9 *Epiſcopos adhortatur Paulus Apoſtolus ad miniſterium Prædicationis, vt habetur 2. Epiſtolarum ad Thimoth. Epiſcopum Epheſinum cap. 4. ibi, Teſtificor coram Deo, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, prædica verbum, inſta, opportunè importunè, arguè, obſecra, &c.*

10 *Epiſcopis non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.*

11 *Epiſcopis alloquitur S. Petrus in Epiſt. 1. cap. 5.*

12 *Epiſcoporum cura, & ſollicitudo circa prædicationem, in Euangelijs multa extant, ſub parabolis diuina oracula, ex quibus ea deſignatur.*

13 *de Famulo illo, de quo apud Luc. cap. 19. cui concredita fuit pecunia, ad erogandum, hoc interpretatur diuini verbi diſpenſatio, & Euangelij pretioſa eloquia nummularijs, hoc eſt populis Chriſtianis,*

ſtituit, tradenda, & num. 15.

14 *Epiſcopi tenentur magno prædicandi pondere.*

16 *Epiſcopis, qui non prædicant, poteſt dici, quod lucernam diuini Verbi compreſſam ſub modio retentarunt, & non ſuper candelabrum, poſitam cunctorum oculis expoſuerunt.*

17 *Epiſcopi neceſſitas circa prædicationem exageratur, & increpationes, & minas ſacræ paginæ, quibus ipſi minimè prædicantes ſubijciuntur. expone S. Ambroſ. de Dignit. Sacerd. cap 1.*

18 *Epiſcopis diſtrictè iniungitur munus prædicandi à ſacroſanctis Concilijs.*

19 *Epiſcopus orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi tantummodò vacare debet; abiecta omni rei familiaris cura.*

20 *Epiſcoporum proprium munus eſt prædicatio.*

21 *Epiſcopi ſæpe numeroſi fuerunt excitati à Summis Pontificibus ad Paſtoralem curam prædicandi.*

22 *Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, hoc eſt miſſi ad prædicandum.*

Epiſcopi ſunt Euangelij nuncij, ac verbi Dei fideles diſpenſatores. num. 22.

23 *Epiſcopi munus eſt de prædicationis miniſterio ſemper cogitare.*

24 *de Prædicandi neceſſitate, quæ incumbit Epiſcopis fit mentio pluriès in Pontificum Epiſtolis decretalibus.*

25 *Epiſcopi proprium munus eſt docere Populum, & prædicare.*

27 *Epiſcopi, ſi non prædicent, eis poteſt dici illud Hierem. Paruuli petierunt panem &c.*

28 *Epiſcoporum non prædicantium pœnæ præponuntur. remiſſiuè.*

29 *Epiſcoporum pedes calciantur in conſecratione, in præparatione Euangelij, vt fiat, de quibus dicitur, quàm ſpecioſi ſunt pedes euangelizantium omni creaturæ.*

30 *in Epiſcopi conſecratione dicitur vade, & prædica Euangelium Dei.*

31 *Epiſcopatum, quotquot ſancti geſſerunt, nedum verbis, ſed exemplo atquè operis implemento, ſalubre prædicationis officium Epiſcopis eſſe neceſſarium, docuerunt.*

32 *Epiſcopi ex officio, & officij neceſſitate ad prædicandum ſunt adſtricti.*

33 *Epiſcopi non minus hodiè, quàm olim tenentur ad prædicandum, quia non minus hodie, quàm olim eis officium hoc in conſecratione imponitur.*

34 *Cardin. Federicus Borromeus edidit opus, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit, & quid in eo tractet.*

35 *Epiſcoporum prædicatione vigente, vigent virtutes, quæ intereunt, ea ceſſante.*

36 *Epiſcopi non prædicantes ſimulacra, & idola ſunt.*

37 *Epiſcopis non prædicantibus poteſt dici illud Baruch cap. vlt. Lingua eorum polita à Fabro, ipſa etiam inaurata, & argentata, & non poteſt loqui.*

38 *Epiſcopis officium prædicandi eſſe iniunctum etiam Iuriſconſulti de hoc verba faciunt.*

39 *per Epiſcopum, tanquàm medicum Eccleſiæ, ſibi commiſſæ prædicationis, vulneribus peccatorum eſt adhibenda medela.*

40 *Papa ſicut in plenitudine poteſtatis, ita, & Epiſcopi in partem ſollicitudinis, in decretis Ciuitatibus, & Diœceſibus ſunt aſſumpti.*

41 *Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, ſin minùs aſſumendus eſt Doctor idoneus.*

42 *Parochus in Regimine Eccleſiæ Parochialis ſibi, vel à Papa Epiſcopo vniuerſali, vel à loci Epiſcopo commiſſæ, vices ſuſtinet, & in quo.*

43 *Parochi ſunt eidem prædicationi oneri obnoxii, ſicut & ſunt Epiſcopi.*

44 *Epiſcopi quemadmodùm loco 12. Apoſtolorum, ita, & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti, ſubrogati dicuntur.*

45 *Presbyteri, ſeù Parochi typum gerunt 72. Diſcipulorum, qui in meſſem Domini fuerunt miſſi, & 46.*

47 *Apoſtolorum tempore omnes Presbyteri, & Rectores animarum nomine Epiſcopi appellabantur, ſed hodie ſecus, & excluditur quorundam falſa opinio, num. 48.*

49 *Parochi, quod teneantur prædicare, in hoc ſunt aperti canones.*

50 *Parochus, quod non teneatur per ſe, vel per alium prædicare, hoc non poteſt conſuetudine induci, quia eſſet animabus pernicioſa.*

51 *Parocho non prædicante, aſſumendus eſt doctor idoneus, ad hoc munus obeundum, & n. 52.*

53 *ex Beneficij fructibus poteſt perſolui congrua merces per Epiſcopum, aſſumpto ad prædicandum.*

54 *Parochus tenetur præſtare alimenta prædicatori, ad explendum prædicationis munus, aſſumpto, etiamſi redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius alimenta, & victum, quem ſibi comparare debet laudabili aliqua arte, ſeu exercitio.*

55 *Parochus acceptando parrochiam ſemet obligauit ad officium prædicationis curæ annexum, ſibique imputare debet, ſi tenue beneficium acceptauit.*

56 *Parochus diſtrictius tenetur ad prædicandum per ſe, vel per alium, quàm teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad quam non tenetur, niſi deductis prius alimentis neceſſarijs.*

57 *Parochi obligatio de reparando Eccleſiam eſt realis, & ſic quatenùs ſuppetunt redditus Eccleſiæ.*

58 *Parochi obligatio de prædicando eſt perſonalis inducta quodammodò ex quaſi contractu, dum ipſe Parrochus acceptauit parrochiam.*

59 *Parochiæ ſemper eſtque ab ea inſeparabile munus prædicandi.*

60 *Prædicatorem ius deputandi in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis, ſpectat ad Epiſcopum, & non ad Parochum.*

61 *Prædicationis officium vſurpantes ſine licentia Epiſcopi, vel Sedis Apoſtolicæ, anathemate feriuntur.*

62 *Prædicare tantummodò poſſunt miſſi ab Epiſcopo.*

63 *Monachis, & quibuſcunquè alijs munus prædicandi ſine Epiſcopi licentia interdictum eſt.*

64 *Epiſcopus, licèt curam Parochiæ commiſerit Parocho, adhuc tamen totius plebis ſuæ Diœceſis curam retinet.*

65 *Et ideo ad eum ſpectat prædicatoris deputatio, & non ad Parrochum, cuius poteſtas eſt imperfecta reſpectu Epiſcopi.*

66 *Parochus naturaliter, & ex Iure Diuino ſubditur poteſtati Epiſcopi.*

67 *Presbyteri, & Parochi ſunt opitulationes Epiſcoporum.*

68 *Parochi ita ſe habent ad Epiſcopum, vt Baliui, vel Præpoſiti ad Regem.*

69 *Epiſcopo ſolùm olim fuit permiſſum concionari, & id omnibus alijs denegatum.*

70 *ad Epiſcopos ſolùm ſpectat mittere, & vocare Presbytero ad concionandum.*

71 *Prædicandi poteſtas per manuum impoſitionem vſque de tempore Apoſtolorum ab Epiſcopis concedebatur.*

72 *Epiſcopis poteſtas aſſumendi viros idoneos ad ſanctæ Prædicationis officium ſalubriter exequendum, à pluribus Concilijs data fuit.*

73 *Parochis nulla conceſſa eſt facultas circa ius eligendi Prædicatores in Parrochijs proprijs.*

74 *Et ita fuit in caſu contingenti à ſacra Congregatione*

tione Epiſcoporum deciſum.

75 *Parochus poteſt dare licentiam prædicandi in ſua Parochia.*

76 *Sed hoc intellige, quod hoc poſſit cauſaliter, & in tranſitu recipere ad prædicandum in ſua Eccleſia Doctorem aliquem inſignem in Theologia.*

77 *Prædicationis ordinarium munus exercendi licentiam, dare non poteſt Parochus, ſed ſolùm Epiſcopus.*

78 *Prædicandi generalem licentiam, dat ſolus Epiſcopus.*

79 *Declaratio S. Congregat. Concil. quod onus eligendi Prædicatorem, incumbat Epiſcopo, vel Parocho, quem intellectus recipiat.*

80 *Poſſeſſio quadragenaria eligendi Prædicatorem, vna cum titulo, nempè licentia data per Epiſcopum, videtur æquipollere immemorabili, quæ præſeruata videtur in hoc à Concil. Trident.*

81 *Et an dicta poſſeſſio cum titulo in hoc caſu æquipolleat immemorabili.*

82 *Epiſcopus, ſi det facultatem quærendi eleemoſynam, & illam ſoluendi Prædicatori, non ex hoc cenſetur data facultas eligendi Prædicatorem. & num. 84.*

83 *Illatio fit ex diuerſis.*

DECISIO CCXXXIV.

DISSIDEBANT inter ſe Rector Eccleſiæ Parochialis S. Nicolai, & Officiales Confraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti in eadem Eccleſia exiſtentis, ſuper iure eligendi Concionatorem, & vnuſquiſquè ad ſe, Ius hoc ſpectare contendebat; Vnde controuerſia ad Rotam delata, dubitaui primò, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, in quaſi poſſeſſione nominandi Prædicatorem, & eo propoſito dubio mandarunt Domini, vt videretur de bono Iure, ſuper quo hodiè ſuſcepta diſputatione ijdem Domini tres ſtatuerunt concluſiones, ex quibus deinde inferebant non conſtare de bono Iure, Rectoris, nequè Confratrum. Primam, ſcilicèt munus prædicandi in tota Diœceſi, & in qualibet Eccleſia eiuſdem Diœceſis incumbere Epiſcopo. Secundam, Parochum poſſe, & teneri ad prædicationis officium in ſua Eccleſia parochiali, ſi non ſit impeditus, ſin minùs aſſumendum eſſe Doctorem idoneum. Tertiam, Ius deputandi Prædicatorem in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſia ſpectare ad Epiſcopum, non autem ad Parochos.

Primam concluſionem, quod ad Epiſcopum ſpectet officium prædicandi in ſua Diœceſi, deſumebant Domini ex pluribus à ſacra pagina peritis teſtimonijs, Sacroſanctis Conciliorum decretis, Summorum Pontificum reſcriptis, & Sanctorum Patrum Theologorum, & Canoniſtarum ſententijs.

In veteri enim teſtamento vrgentur Paſtores ad prædicandum verbum Dei, nempè *apud Iſaiam cap. 54.* clama
1 † ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuncia
populo meo, peccata eorum, quod monitum, vti ad
Epiſcopos, editum, inſerit *D. Gregorius in regiſtro Epiſtolarum lib. 1. epiſt. 24.* quam de onere Paſtorali ad Ioannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum ſcripſit, &
refert Gratian. *in cap. ſi rector 43. diſtinct. Et apud Ezechiel.*
2 *c. 13.* ſi non † annunciaueris iniquo iniquitatem ſuam,
ſanguinem eius de manu tua requiram; *& cap. 33.* po-
3 ſui te exploratorem, † ſeù ſpeculatorem domus Iſrael, ſi
dixero peccatori, morte morieris, & tu tacueris, & ille
in peccato ſuo mortuus fuerit, ille quidem in peccato
ſuo morietur dignè, & iuſtè, ſanguinem autem eius de
4 manu tua requiram; quibus verbis † magnæ pondus ſar-
cinæ ſibi, & omnibus Epiſcopis impoſitum fuiſſe ponde-
rat D. Auguſtinus *de anniuerſ. Epiſcop. ordinat. necnon* D.
Proſper *lib. 1. de vita contemplatiua, cap. 20. & rurſus apud
Ezechiel. d. cap. 33.* de Paſtorib. non prædicantibus con-
queritur Dominus, Non aſcendiſtis exaduerſo, nequè
5 † oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in præ-
lio in die Domini, *& apud Iſaiam cap. 56.* increpantur,
6 & appellantur † canes muti, non valentes latrare, prout
doctè explicat D. Gregor. *d. epiſtol. 24. relata per* Gratian.
dicto cap. ſi Rector. 43. diſtinct.

In nouo autem Teſtamento ſæpiùs etiam Epiſcopis E-
uangelij prædicatio præcipitur, † nam D. Paulus 2. 7
Epiſt. ad Tit. qui Epiſcopus erat Cretenſium, *cap. 4. ait*,
Tu verò vigila, † in omnibus labora, opus fac Euange- 8
liſtæ, miniſterium tuum implè; quibus verbis iniungi
Epiſcopis magnum miniſterium prædicandi Euangelium
obſeruant, ibidem Scribentes communiter, & ſub teſti-
ficatione metuenda, idem Apoſtolus ad idem munus or-
tatur Epiſcopos *in 2. Epiſt. ad Thimotheum Epiſcopum E-
pheſinum, cap. 4.* † Teſtificor coram Deo, qui iudicatu- 9
rus eſt viuos, & mortuos, Prædica verbum, inſta oppor-
tunè, importunè, arguè, obſecra, *& in actibus Apo-
ſtolorum, cap. 4. habetur*, Non eſt bonum nos derelinque-
re verbum † Dei, & miniſtrare menſis, quod ad offi- 10
cium prædicandi Epiſcoporum refert Card. Bellarmin.
*controuerſ. tom. 2. cap. 13. de Cleric. in fin. & D. Petrus in
Epiſtola 1. cap. 5.* alloquens † Epiſcopos ait, Seniores ob- 11
ſecro, conſenior, & teſtis Chriſti paſſionum, qui, &
eius, quæ in futurum reuelanda eſt gloriæ communica-
tor, paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei, hoc eſt verbo,
& prædicatione, quæ verum dicitur Chriſti fidelium pa-
bulum. Et demùm in † Euangelijs multa extant, ſub 12
parabolis diuina oracula, quibus Paſtoralis Epiſcoporum
Cura, & ſollicitudo circa prædicationem deſignatur, pro-
ut apud *Luc. cap. 19.* in † famulo illo, cui concredita fuit 13
pecunia ad erogandum, hoc eſt, diuini verbi diſpenſatio,
& Euangelij pretioſa eloquia nummularijs, hoc eſt Po-
pulis Chriſtianis tradenda, vt interpretantur *Diuus Ioan-
nes Chryſoſtomus, & Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, nec-
non D. Auguſtinus*, qui propterea ſe † terreri magno hoc 14
pondere aſſerit, *& apud Matth. cap. 25.* in eo, qui the-
ſaurum ſuſceptum in terra defodit, † hoc eſt corde ſuo oc- 15
culuit, nec prædicatione manifeſtauit, *& apud eundem
cap. 5.* in eo, qui lucernam diuini verbi compreſſam ſub
modio retentauit, & † non ſuper Candelabrum poſitam, 16
cunctorum oculis expoſuit, atquè alibi plurieś, vt re-
cenſentur *per D. Ambroſium in opuſculo de dignitate Sacer-
dotali capit.* 1. vbi præcepti huius neceſſitatem exa-
gerat, & † increpationes, ac minas ſacræ paginæ, 17
quibus Epiſcopi minimè prædicantes ſubijciuntur, ex-
ponit.

In ſacroſanctis etiam Concilijs, hoc idem prædicandi
† munus Epiſcopis diſtrictè iniungitur, prout *in Concilio* 18
*Lateranenſi ſub Alexandro III. cuius canon relatus eſt in c. in-
ter cætera, de offic. ordinar. & in Concilio Carthaginenſi
4. cap. 20.* vbi, quod Epiſcopus lectioni, † orationi, & 19
verbi Dei prædicationi tantummodò vacare debet, abie-
cta omni rei familiaris cura, & relatum fuit per Gra-
tian. *in can. Epiſcopus nullius rei. 88. diſtinct. & in* Concilio
Arelatenſi 4. *cap. 10.* & in Concilio Moguntino *cap. 25.* &
in Concilio Bracharenſi 2. *c. 1. rel. per* Gratian. *in c. pla-
cuit. 10. q. 1. quos canones ſequuta eſt, & innouauit ſacro-
ſancta Synodus Tridentina cap. 2. de reformat. ſeſſ. 5. & cap.
4. de reformat. ſeſſ. 24.* vbi prædicationis † munus Epiſco- 20
porum eſſe præcipuum aſſeritur.

Et inhærendo Conciliorum decretis, ſæpe numero
etiam Summi † Pontifices ad hanc paſtoralem curam ex- 21
citarunt Epiſcopos, Vrbanus enim Primus *in c. videntes.
12. q. 1.* & Vrbanus Secundus *in cap. quoniam vices. 68. di-
ſtinct. &* Anacletus *in cap. in nouo teſt* at. *diſtinct.* ſcripſe-
runt Epiſcopos † eſſe Apoſtolorum ſucceſſores, hoc eſt 22
miſſos ad prædicandum, & Euangelij nuncios, ac verbi
Dei fideles diſpenſatores, & D. Gregorius *in epiſt. 39. ad
Epiſcopum Carthaginenſem, ſcripta*, inquit, Epiſcopi
† munus eſſe de prædicationis miniſterio ſemper cogita- 23
re, *& plenius in epiſt. 24. lib. 2. vt in cap. ſi Rector 43. diſtinct.
&* Gregorius Nonus *in cap. ſicut. de hæretic.* atquè alibi
pluriès de neceſſitate prædicandi, † quæ incumbit Epi- 24
ſcopis, fit mentio in Pontificum epiſtolis decretali-
bus.

Demùm prædictis adſtipulatur etiam authoritas SS.
Patrum, Theologorum, & Pontificij Iuriſquè Cæſarij
Conſultorum, ſuperiùs enim D. Auguſtini, Gregorij, &
Ambroſij plura relata ſunt teſtimonia, & D. Ambroſius
etiam in *lib. 1. de officijs cap. 1.* diſertè probat Epiſcopi pro-
prium † munus eſſe docere Populum, & prædicare, 25
quibus accedit, & D. Hieron. *in Opuſc. de ſeptem ordini-
bus Eccleſiæ. cap. vlt.* vbi de officio Epiſcopi diſſerit,
& alibi in pœnam malorum operum † Populi tribuli 26

Epiſco-

Epiſcopum non prædicantem aſſerit, ſub quo famem, & ſitim patiatur populus, non famem panis, famem, nequè ſitim aquæ, ſed famem audiendi verbum Dei, *iuxtà*
27 *illud Hieremiæ* Paruuli † petierunt panem, &c. relatum per Gratian. *in cap. audacter*, 8. *q.* 1. *& D. Bonauentura in Luc. cap.* 6. *§. factum eſt autem verſ. moraliter de hoc etiam verba facit, necnon, & Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus, in oper. de neceſſar. Epiſcoporum re-*
28 *ſidentia, epiſt.* 5. vbi Epiſcoporum † non prædicantium pœnas proponit, vt in Bibliotheca Patrum tom. 3. fol. 210. & B. Petrus Damianus *par.* 2. *ſerm.* 70. obſeruat in
29 conſecratione Epiſcoporum calceari pedes † in præparatione Euangelij, vt ſit, de quibus dicitur, quàm ſpecioſi ſunt pedes Euangelizantium pacem, ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ, vt habetur Marc. *cap. vlt. quod reaſſumpſit Innocentius Tertius in c. cum ex iniuncto. extra. de hæretic. & notat* Ricc. *in praxi deciſ.* 546.
30 *ſub num.* 1. quod in conſecratione Epiſcopi † dicitur vade, & prædica Euangelium Dei, & priùs idem tradidit Caietan. & D. Thom 2. 2. *q.* 185. *art.* 3. *verſ. ad hoc quidem*; & quotquot Sancti Epiſcopatum geſſerunt, ne-
31 dùm verbis, † ſed exemplo, atquè operis implemento ſalubre prædicationis officium Epiſcopis eſſe neceſſarium docuerunt, quod idem tradunt communiter Theologi apud Magiſtrum *in lib.* 4. *ſent. diſtn.* 24. *& præſertim* Alex. de Alex. *q.* 108. *membr.* 4. *art.* 3. *& par.* 3. *quæſt.* 68.
32 *membr.* 3. *art.* 2. *§.* 3. vbi quod Epiſcopi ex officio, † & officii neceſſitate ad prædicandum ſunt adſtricti *& in* 2. 2. D. Thomæ *q.* 185 *art.* 3. vbi Caietan. aſſerit, quòd non
33 minùs hodiè, quàm olim † tenentur Epiſcopi ad prædicandum, quia non minùs hodiè, quàm olim eis officium hoc in conſecratione imponitur, *& nouiſſimè præclarme. Federicus Cardinalis Borromæus in luculento opere, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit*, prædicandi obli-
34 gationem, qua tenentur Epiſcopi, † congeſtis ſacris auctoritatibus ex diuinis literis deductis exemplis, & politicis humaniſque rationibus, demonſtrauit, & concordant *Canoniſtæ in cap. cum ex iniuncto, & in cap. excommunicamus. §. quia verò. extra de hæretic. præſertim verò* Io. de Anan. *& in cap. inter cætera, de offic. Ordinar.*
35 *vbi notat* Io Andr. quod vigente † Epiſcoporum prædicatione vigent virtutes, quæ intereunt ea ceſſante, Archidic. *in c. ſi Rector.* 43. *diſtinct.* vbi, quod Prælati non
36 prędicantes † ſimulacra, & Idola ſunt Prælatorum, de
37 quibus Baruch. *cap. vlt.* habetur, lingua † ipſorum polita à Fabro, ipſa etiam inaurata, & inargentata, & non poteſt loqui, & habetur etiam de his *in cap. niſi de renunc. & cap. omnes.* 28. *diſtinct. plenè Card. Turrecrem. in can. placuit. nu.* 7. 16. *q.* 1. & alij; Ex Iuriſconſultis autem de
38 hoc prędicandi officio † Epiſcopis iniuncto verba faciunt, Marquerd. *de ſuſ. de Iudæis. cap.* 4. *num.* 24. *& in tract. de cælibat. num.* 11. *plenè, & doctè* Petrus de Baiſio *in directorio electionum, cap* 49. *per tot.* Guilielm. Duran. *de modo general. Concil. celebrand. rubr.* 4. *num.* 56. *&* 60. vbi, quod per Epiſcopum, tanquàm medicum Eccleſiæ
39 ſibi commiſſæ, prædicatione † vulneribus peccatorum eſt adhibenda medela, iuxtà *Canonem qui aliquanti* 72. *diſtin. & in c. canonibus.* 16. *quæſt.* 1. *& in rubr.* 7. *num.* 2.
40 vbi, quod ſicut Papa † in plenitudinem poteſtatis, ita & Epiſcopi in partem ſollicitudinis in decretis Ciuitatibus, & Diœceſibus ſunt aſſumpti, *vt in c. ad honorem.* 2. *q.* 6. *& in c. qui ſe ſcit.* 9. *q.* 4. Gig. *de reſident. Epiſcopal. cap.* 13. *num.* 4. Surd. *conſ.* 254. *ſub nu.* 10. Leo *in Theſaur. for. Eccleſ. cap.* 8. *num.* 1. *&* 2. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 76. *nu.* 1. *& ſeqq. par.* 3.

Secunda concluſio, quod Parochus teneatur prædicare in ſua Eccleſia, ſin minùs aſſumendus ſit doctor ido-
41 neus, † qui hoc officium exequatur, quoàd primam partem comprobatur iiſdem ferè iuribus, rationibus, & auctoritatibus, quibus nititur prima concluſio, nam Pa-
42 rochus in regimine † Parochialis Eccleſiæ ſibi, vel à Papa Epiſcopus vniuerſali, vel à loci Epiſcopo commiſſæ vices ſuſtinet quoàd Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum curam eiuſdem Epiſcopi, & Paſtoris, &
43 ſic eidem prædicationis oneri eſt obnoxius, † ſuntq; & ipſi parochi in partem ſollicitudinis aſſumpti in ædificationem noſtra, vt inquit *Apoſtolus in* 2. *ad Corinth. cap.* 12. & quemadmodum Epiſcopi loco duodecim Apoſtolo-
44 rum, † ita, & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur, *vt in c. Corepiſcopi.* 68. *diſtinct. & in c. in nouo.* 21. *diſtinct.* vbi, quod Apoſtoli videntes meſ-
ſem eſſe multam, & † operarios paucos, rogarunt Do- 45
minum meſſis, vt mitteret operarios in meſſem ſuam, & indè electi fuerunt 72. Diſcipuli, quorum typum ge-
runt Præsbyteri, † ſeù Parochi, & notat etiam *gloſ. in* 46
Luc. cap. 10. *& Card. de Turrecrem. in can. placuit nu.* 8. 16. *q.* 1. & D. Thom. *in* 2. 2. *q.* 184. *art.* 6. *ad* 1. & tempo-
re Apoſtolorum omnes Præsbyteri, † & Rectores ani- 47
marũ nomine Epiſcopi appellabantur, *vt habetur in can. olim.* 95. *diſtinct.* & poſt D. Ioannem Chryſoſtomum, D. Thom. *in* 2. 2. *q.* 105. *art.* 6. *ad* 1. & alios, docet Card. Bellarmin. *controuerſ. tom.* 2. *lib.* 1. *de Cleric. cap.* 13. vbi
refellit hæreſim Aerij, aliorumque † ex dicta conſue- 48
tudine inferentium nihil intereſſe inter Epiſcopum, & Presbyterum, & propterea teſtimonia ex ſacra pagina, & ex Sanctorum Patrum monumentis deprompta, quibus demandatur Epiſcopis prædicandi officium, eadem
conueniunt † & Parochis, ſuntque ſuper hoc aperti 49
canones *in c. ſi Rector.* 43. *diſtinct. c. inter. cæteras extra. de offic. ordinar. c. quod Dei timorem, de ſtat. Monacorum. clement. dudum. §. verum, de ſepultur. c. adijcimus,* 16. *q.* 1. *can. ecce* 95. *diſtinct. cap.* 2. *de reformat. ſeſſ.* 5. *& cap.* 4. *de reformat. ſeſſ.* 24. *& notant Interpretes ſuper dictis canonibus*, & Petrus de Baiſio *in director. election. d. cap.* 49. *nu.* 6. *& ſeqq.* Marquerd. *de ſuſ. in tract. de Iudæis. c.* 4. *num.* 24. Barboſa *de offic. parochi. cap.* 14. *num.* 1. *& ſeqq. plenè* Surd. *conſ.* 244. *num.* 10. *& ſeqq.* vbi poſt Ripa & alios firmat, nec poſſe induci conſuetudi-
nem, † quod Porochus non teneatur per ſe, vel per 50
alium prædicare, quia eſſet animabus pernicioſa.

Quo verò ad ſecundam partem, vt Parocho non præ-
dicante aſſumatur doctor † idoneus ad hoc munus obe- 51
undum, decreuit *ſacroſancta Synodus Trideatina d. cap.* 2. *de reform. ſeſſ.* 5. *& cap.* 4. *ſeſſ.* 24 *de reform.* & priùs
ſtatutum fuerat † in Concilio Lateranenſi, *vt habetur* 52
in cap. inter cætera. de offic. ordinar. & notat in can. placuit. num. 5. *cauſ.* 16. *q.* 1. Leo *in theſaur. for. Eccleſiaſt. cap.* 8. *num.* 3. vbi, quod ex fructibus beneficij po-
teſt perſolui congrua † merces per Epiſcopum aſſum- 53
pto ad prædicandum, Barboſ. *de offic. Parach. cap.* 14. *num.* 6. *latè* Surd. *d. conſ.* 254. *num.* 10. *& ſeqq. num.* 14. vbi poſt Abb & Anan. tradit Parochum teneri præſtare
alimenta prædicatori † ad explendum prædicationis mu- 54
nus aſſumpto, etiamſi redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius almenta, & victum, quem ſibi comparare debet laudabili aliqua arte, ſeù exercitio,
quippè quod acceptando † Parochiam ſemel obligauit 55
ad officium prædicationis curæ annexum, ſibique imputare debet, ſi tenue beneficium acceptauit, & ſic diſtri-
ctius tenetur Parochus ad prædicandum † per ſe, vel 56
per alium, quam teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad quam non tenetur, niſi deductis priùs alimentis neceſſarijs, vt probatur *ex c. de his, de Ecleſ. ædificand. & ibi Canoniſtæ communiter*, Surd. *conſ.* 62. *num.* 11. *& ſeqq.* quod ea ratione ſtatutum videtur,
quia obligatio reparandi † Eccleſiam eſt realis, & ſic 57
quatenùs ſuppetant redditus Eccleſiæ, obligatio verò
prædicandi eſt perſonalis inducta quodammodò † ex 58
quaſi contractu, dum ipſe Parochus acceptauit paro-
chiam, cui ſemper cohæret, eſtque † ab ea inſepara- 59
bile munus prædicandi, vt ſupra dictum fuit.

Tertia concluſio, quod ius deputandi prædicatorem in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis ſpectet ad Epiſcopum,
non autem ad Parochum, benè deducitur † ex decre- 60
tali epiſtola *Innocentij III. in excomunicamus. §. quia verò, de hæretic.* vbi anathemate feriuntur prædicatio-
nis † officium vſurpantes, ſine licentia Epiſcopi, vel 61
Sedis Apoſtolicæ, & in *cap. cum ex iniuncto, eod. tit.*
quod miſſi tantummodò † ab Epiſcopo prædicare poſ- 62
ſunt, quod & ſcripſit *Gregorius Nonus ad Archiepiſcopum Mediolanenſem in c. ſicut. eodem tit. de hæretic. & S. Leo ad Epiſcopum Antiochenum epiſt.* 60. *rel. in c. adijcimus.* 16. *q.* 1. *atquè in Concilio Carthaginenſi* 4. *in Concilio Cæſarauguſtano, & in Concilio Vaſenſi* 2. interdi-
ctum fuiſſe †. Monachis, & quibuſcumquè alijs, 63
munus prædicandi ſine Epiſcopi licentia, obſeruat Conrad. Brun. *in tract. de hæretic. cap.* 4. *num.* 6. *& ſeqq.* probat Card. Turrecrem. *in cap. placuit. num.* 9. 16. *quæſt.* 1. qui reſpondet contrarijs, firmat, quod
licèt Epiſcopus † curam parochiæ commiſerit Paro- 64
cho,

cho , adhuc tamen totius plebis ſuæ Diœceſis curam
65 retinet, & ideò ad eum ſpectat † Prædicatoris deputa-
tio, & non ad Parochum, cuius poteſtas eſt imperfecta
66 reſpectu Epiſcopi, † & naturaliter, atquè ex Iure diui-
no ſubditur poteſtati Epiſcopi, *ex D. Dionyſio Areopagi-
ta, relat. per eundem Turrecrem. vbi ſupra*, atque etiam
tradit D. Thom. *in 2. 2. quæſt.* 184. *art.* 6 *ad* 2. aſſe-
67 rens, Presbyteros, & Parochos eſſe † opitulationes
Epiſcoporum, & D. Paul. 1. ad Corinth. 10. & ita ſe ha-
68 bere ad Epiſcopum, vt † Baliui, vel Præpoſiti ad Re-
gem, & participare de cura animarum, ſed primariò il-
69 lam incumbere Epiſcopo, † cui, & ſoli olim fuiſſe per-
miſſum concionari, & id omnibus alijs denegatum ſcri-
pſit *Nicephorus Caliſtus lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap.*
34. *&* Io. Iemen. *hiſtor. Eccleſ. lib. 2. cap. 19. &* Card.
Bellarm. *controuerſ. tom. 2. lib. 1. de Cleric. cap. 4. per tot.
& cap. 13. in fin.* miſſionem, & vocationem Presbyte-
70 rorum ad concionandum ad ſolos † Epiſcopum ſpectare
oſtendit, probatque etiam Card. Baron. *in annal. tom. 1.
ad annum 44. num. 75. et ſeqq* vſque de tempore Apo-
71 ſtolorum ab Epiſcopis † prædicandi poteſtatem per ma-
num impoſitionem dati conſueuiſſe, & hoc demùm
ſtatutum fuit *in Concil. Lateranenſi, vt in c. inter cætera.
de offic. ordinar.* & in Concil. Trid. *cap 2. de reform. ſeſſ.
5. & ſeſſ. 24. cap. 4.* A quibus Concilijs facta fuit Epi-
72 ſcopis poteſtas aſſumendi viros idoneos † ad ſanctæ
prædicationis officium ſalubriter exequendum in qui-
73 buſcunquè Eccleſiis, nec Parochis † vlla conceditur
facultas circa hoc, eligendi prædicatores in proprijs
74 Parochijs, & † ita fuiſſe in caſu contingenti *à S. Con-
gregatione Epiſcoporum deciſum, ſequè ita practicaſſe
teſtatur* Leo *in theſaur. for. Eccleſ. cap. 8. num. 4.*

Quibus poſitis rectè infertur in caſu præſenti, nec
conſtare de bono iure Parochi, nequè Confratrum.

Non obſtat, quod Io. Andr. *in c. excommunicamus,
§. quia verò, num. 20. de hæretic.* ſcripſerit Parochum
75 † poſſe dare licentiam prædicandi in ſua Parochia:
Quoniam doctrina Io. Andr. declaratur, vt poſſit qui-
76 dem † Parochus caſualiter, & in tranſitu recipere
ad prædicandum in ſua Eccleſia Doctorem aliquem
inſignem in Theologia, ſed dare licentiam exercen-
di ordinarium prædicationis munus, non poteſt Pa-
77 rochus, † ſed ſolum Epiſcopus, ita declarat Ancha-
ran. *in d. §. quia verò, num* 4. Io. de Anan. *num.* 2. vbi,
78 quod generalem prædicandi licentiam † dat ſolus Epi-
ſcopus, Henrich. Boich. *in cap. cum ex iniuncto, §. ſa-
per eo, num. 8 de hæretic. Archidiacon. in c. adijcimus,
verſ. quod intelligo caſualiter*, 16. *quæſt.* 1. Campanil.
in diuerſ. iur. canon. rubr. 12. *cap* 13. *num.* 11. Nauarr.
in ſumma. cap. 25. num. 141. Henric. *in ſum. Theolog.
moral. lib. 7. cap. 28. §. 8. verſ. Parochus*, Barboſ *de
offic. Paroch. cap. 14. num. 8.* in quem intellectum in-
79 cidit etiam allegata declaratio S Congregationis † Con-
cilij, dum habet onus eligendi Prædicatorem incum-
bere Epiſcopo, vel Parocho.

Minùs obſtat longæua, & quadragenaria poſſeſſio
Confratrum, quæ iuncta cum titulo, nempè licen-
80 tia data † per Epiſcopum videtur æquipollere imme-
morabili, quæ præſeruata fuit à S. Concilio Tridenti-
no; Quoniam, quicquid ſit, an in caſu præſenti
81 quadragenaria, cum titulo † vim haberet immemo-
rabilis, & an verſemur in facultatiuis, viſum fuit
Dominis non conſtare de allegata licentia deputandi
Prædicatorem data per Epiſcopum Confraternitati,
nam quæ datur in Sum. num. 2. importat quidem fa-
82 cultatem quærendi eleemoſynas, & illas † ſoluendi
Prædicatori pactis, & modis benè viſis, de electione
83 autem Prædicatoris nullum ſit verbum, † vnde ex
diuerſis non fit illatio, *l. Papinianus. ff. de minor.*
cum alijs, & pecunia illa ex piorum eleemoſynis col-
84 ligenda † de licentia Epiſcopi, eroganda erit pro Con-
cionatore, per eundem Epiſcopum, eligendo.

Et ita vtraquè parte informante, reſolutum fuit, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis.

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Romana Martiniana.

ARGVMENTVM.

Proximior de familia ſi ſit excluſus à legato particulari, ex hoc non infertur, quod cenſeatur etiam excluſus à ſubſtitutione vniuerſali facta à Teſtatore ad fauorem proximiorum.

SVMMARIVM.

1 *Excluſus ſemel à ſubſtitutione fideicommiſſaria, non cenſetur ad eam vocatus ex voluntate Teſtatoris, ſed perpetuò remanere debet excluſus.*

2 *Vide hanc concluſionem, quando non procedat, & num. 3.*

4 *Perſona vna, conſideratur tamquam duæ ſint perſonæ, quando iura duarum perſonarum in ea concurrunt.*

5 *Voluntatis mutatio ſtrictè eſt intelligenda, nec trahi poteſt erga ſuos terminos.*

6 *Ademptio ſolùm operatur, quod relictum non cenſeatur relictum, & datum non cenſeatur datum.*

7 *De Legato ſpeciali ad ſubſtitutionem vniuerſalem illatio non ſit.*

8 *Excluſus ab aliquo iure, vna via, poteſt venire ex alia, & tamquàm alius.*

9 *Subrogatio præſupponit, quod perſona ſubſtituta, ſeù ſubrogata ſit diuerſa ab ea, in cuius locum ſubrogatur.*

10 *Corrigere ſe, quis non præſumitur in continenti.*

11 *Excluſio vnius eſt, incluſio alterius.*

12 *Roman. conſ. 438. nu. 5. in fin. & ſeqq. declaratur.*

13 *Exhæredatio non poteſt dari, ſine cauſa inducente odium.*

DECISIO CCXXXV.

ALEXANDER Glauarinus Senior anno 1539. in Teſtamento hæredem inſtituit Gherardum filium, eiuſquè deſcendentes maſculos, quos ad inuicem ſubſtituit, quibus deficientibus ſubſtituit diſcendentes fœminarum, & illis ſubſtituit deſcendentes Laurentij del Carro eius ex Sorore Nepotis, præterquam quod prædium in Villa Cadriani nuncupatum la Ghiauarina, cum domibus, & pertinentijs ſuis, quod voluit vt in dicto caſu perueniret ad Ioannem Baptiſtam Glauatinum, illiuſquè deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos in infinitum, quibus deficientibus, ita, quòd non reperiretur in rerum natura aliquis de dicta progenie, tunc voluit, bona ſua diſtribui in operibus Pijs, prout in teſtamento. In Codicillis autem Teſtator mutando voluntatem aſſerens ſe pœnitentia deductum reuocauit Inſtitutionem, & ſubſtitutionem, dicti Laurentij del Carro, ac legatum prędij Cadriani factum Ioanni Baptiſtæ, & filijs, & in eorum locū ſubſtituit proximiores de Caſata ipſius D. Codicillantis, videlicèt, illorum de Glauarinis, tàm legitimos, quàm naturales æquis portionibus in ſtirpes, & non in capita, vt in Codicillis. Teſtatori ſucceſſit Gherardus filius, & huic Antonius, & Alexander Iunior, quorum vterquè fecit etiam fideicommiſſum, & in caſu deficientiæ eorum lineæ maſculinę, ſubſtituit Cęſarem, & Gaſparem filios dicti Ioannis Baptiſtæ. Et cum Antonius non habuerit filios, & ex filiis Alexandri Iunioris, & extet hodiè ſolum Eq. Gherardus Iunior, dicti Cęſar, & Gaſpar ſub prætextu eorum vocationis ad dictum fideicommiſſum inſtiterunt dari cautionem pro bonis fideicommiſſarijs, quæ cautio fuit ei deneganda, vt in *Deciſ. 15. Aprilis coram me.* * Et cùm dubitaretur an ſtante reuocatione facta in Codicillis, & ſubſtitutione ad fauorem proximiorum de Caſata filij, & deſcendentes Ioannis Ba-

nis Baptiſtæ poſſint hodie concurrere cum proximioribus
de Caſata, affirmatiuè fuit reſolutum, nempè Ioannem
Baptiſtam, & eius deſcendentes fuiſſe vocatos ſub voca-
tione proximiorum de Caſata, de qua in Codicillis, cùm
dictus Ioannes Baptiſta, & deſcendentes in caſu ſecuto,
nempè per mortem deſcendentium Teſtatoris ſit proxi-
mior de familia, & agnatione ipſius Teſtatoris, prout
inter partes non controuertitur.

Nequè obſtat, quòd Taſtator in teſtamento, quod
fecit ante dictos Codicillos ſubſtituerit Ioannem Bapti-
ſtam in prædio Cadriani, & quod deinde pœnitentia du-
ctus reuocauerit dictam ſubſtitutionem factam ad fauo-
rem Ioannis Baptiſtæ de dicto Prædio, quia cùm adem-
ptio non fuerit facta odio Teſtatoris aduersùs Ioannem
Baptiſtam, ſed ſolùm fauore proximiorum, non ſequi-
tur, quòd Teſtator qui ademit à Ioanne Baptiſta dictum
legatum, non voluerit illum compræhendi ſub nomine
proximiorum, quandoquidem, aut Teſtator reſpexit ad
proximiores de tempore, quo fecit Codicillos, aut ad pro-
ximiores de tempore, quo eueniret caſus fideicommiſſi
ad fauorem proximiorum, ſi primo caſu, aut non erant
alij in familia Teſtatoris præter Ioannem Baptiſtam, &
clarum eſt, quod illum voluit vocare ſub nomine proxi-
miorum, aut erant alij, qui erant proximiores, & hoc
caſu voluit Teſtator diſponere in Codicillis ad fauorem
dictorum proximiorum quòad prædium, de quo in teſta-
mento diſpoſuerat ad fauorem Ioannis Baptiſtæ. Itaut
non abſolutè illum pœniteret, quòd vocauerit Ioannem
Baptiſtam, ſed quòd ipſum prætulerit alijs proximiori-
bus, & ſolùm ad hunc effectum mutauit diſpoſitionem,
quam fecit in teſtamenro ad fauorem Ioannis Baptiſtæ,
ita quòd ceſſante dicto caſu, voluerit ipſum venire appel-
latiune proximiorum, quando ipſe reperiretur proximior
eueniente caſu fideicommiſſi. Aut verò reſpexit ad pro-
ximiores, qui tales erunt de tempore, quo eueniret caſus
fideicommiſſi, & idem dicendum eſt.

1 Non obſtat quod ſemel excluſus à † ſubſtitutione fi-
deicommiſſaria non cenſeatur ad eam vocatus ex volun-
tate Teſtatoris, ſed perpetuò excluſum remanere, etiamſi
ſit proximior, vel in æquali gradu, vt poſt Socc. *conſ.*
249. *num.* 31. *poſt med. in tertio fundamento*, *verſ. quæ
ſemel excluſæ* lib. 2. Rota *decif.* 72. *ſub num.* 4. *verſ. ex
hac coniectura par. diuer.* 1. quam ſequitur Surd. *conſ.* 370.
num. 16. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 484. *num.* 63. Gioua-
gnon. *conſ.* 22. *num.* 86. *lib.* 1. quia regula non applica-
tur, cùm ipſi ab vniuerſali ſucceſſione bonorum hære-
ditariorum, de qua hodie agitur, nunquàm fuerint
excluſi, & licèt ſtante dicta reuocatione ſint excluſi à
2 particulari legato Cadriani, tanquàm filij, & † de-
ſcendentes Ioannis Baptiſtæ, non propterea ſequitur
eſſe excluſos ad vniuerſali ſubſtitutione, ad quam vti
proximiores de Caſata Codicillantis ſunt expreſsè vocati,
Ruin. *conſ.* 153. *num.* 9. *lib.* 2. Surd *conſ.* 494. *ſub num.*
6 *verſ. prætereà licet*, non enim veniunt ad vniuerſa-
le fideicommiſſum omnium bonorum tantàm filij, &
deſcendentes Ioannis Baptiſtæ, & ex dicto particulari
legato, ſed tanquàm proximiores de Caſata, & Familia
de Glauarinis ex vniuerſali fideicommiſſo, ac ſubſtitu-
3 tione ad eorumdem fauorem facta, † & ſic alio nomine,
& ex nouo, ac diuerſo Iure, vt in ſpecie aduertit Rota *d.
decif.* 72. *ſub num.* 4. *in fin. verſ. quin reſpondetur*. Vn-
de in caſu iſto non conſiderantur tanquàm filij, & deſcen-
dentes Ioannis Baptiſtæ, quo caſu procedere poſſet obie-
ctum, ſed tanquàm proximiores de Caſata, & ſic magis
dilecti, & expreſsè vocati, & ſic non benè infertur,
quod ex eo, quod non poſſunt conſequi particulare le-
gatum tanquàm filij, & deſcendentes Ioannis Baptiſtę,
non debeant conſequi fideicommiſſum vniuerſale tan-
quàm proximiores de Caſata ipſius Codicillantis, ac ſub
4 diuerſa ratione conſiderati, & † qualitatem à Teſta-
tore contemplatam, ac requiſitam habentes, cùm ex
iſta qualitate in eis concurrente, conſiderentur vt diuer-
ſæ perſonæ Cardin. *cap. enim in tun. num.* 4. *de decimis*.
Abb. *in cap. Raynutius. num.* 26. *de teſtament.* Surd. *decif.*
153. *num.* 16 *& conſ.* 300. *num.* 13.

Et licèt Teſtaror in Codicillis pœnitentia ductus, re-
uocauerit legatum ad fauorem filiorum Ioannis Baptiſtę,
& in eorum loco inſtituerit, & ſubſtituerit proximiores de
familia, nihilominùs cum longè diuerſa ſit ſucceſſio in hæ-
5 reditate, & legatum, iſtaquè materia pœnitentiæ, † &
mutationis voluntatis ſtrictè intelligatur, nec trahi poſ-
ſit vltra ſuos terminos Menoch. *ac præſumpt.* 37. *num.* 33.
lib. 4. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 18. *num.* 33. Adem-
ptio legati facti, non inducit excluſionem à ſucceſſione,
ſed ſolùm tollit prædilectionem, quæ ex legato reſulta-
bat ad fauorem legatariorum, cùm ademptio † ſolùm 6
operetur relictum non eſſe factum, & datum non intel-
ligi. *l. legatum. ff. de adimen. legat.* Caball. *conſ.* 72. *num.*
18. *lib.* 2. Et illa verba (pœnitentia ductus) important
teſtatorem pœnituiſſe diſpoſitionis antea in teſtamento
factæ, per quam in caſu prædicto ſuum patrimonium di-
uiſerat, & proximiores de ſua agnatione, & Caſata de
Glauarinis ab vniuerſali ſucceſſione excluſerat, & ad
illam vocauerat Laurentium de Carro de aliena agnatio-
ne, ac familia, & ad ſucceſſionem prædij Cadriani ex
particulari legato ſimpliciter, & abſolutè vocauerat di-
ctum Ioannem Baptiſtam eiuſquè filios, & deſcendentes,
nulla habita conſideratione, an eſſent proximiores, vel
ne, ex qua mutatiune voluntatis ſolùm ſequitur omne
Ius, quod ipſis vti dicti Ioannis Baptiſtæ deſcendentibus
in vim dicti particularis legati ſuper dicto prædio Cadria-
ni abſolutè competebat, ſiuè eſſent proximiores, ſiuè
non, ac etiam Ius, quod ſuper omnibus alijs bonis
competebat Laurentio del Carro, eiuſquè filijs, & Ne-
potibus, ex vniuerſali ſubſtitutione ad eorum fauorem
in teſtamento facta fuiſſe ab ijſdem abdicatum, & tranſ-
latum in proximiores de familia, adeò vt ſi iſti deſcen-
dentes Ioannis Baptiſtæ tales non eſſent, quicquam præ-
tendere non poſſint, non autem vllo modo infertur, ip-
ſos vti proximiores, & ſic in locum dictorum legatario-
rum, & vniuerſalium ſubſtitutorum ſubrogatos, non
poſſe ex noua ſubſtitutione ad proximiorum fauorem
in Codicillis facta ſuccedere in caſu, quo teſtatoris de-
ſcendentes deficerent, cùm ſub iſta vocatione per nomen
collectiuum compræhendantur etiam deſcendentes Ioan-
nis Baptiſtæ. Nec à diſpoſitione † circa legatum ſpe- 7
ciale infertur ad ſubſtitutionem vniuerſalem Roman.
conſ. 100. *num.* 387. *verſ. Secus autem*, *& num.* 388. Ro-
ta *in Nurnien. bonorum* 23. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. meo
Pirouano*, & excluſus ab aliquo iure † vna via, poteſt 8
venire ex alia, & tanquàm alius, Bart. *conſ.* 129.
num. 3. *lib.* 1. Soccin. Sen. *conſ.* 130. *num.* 32. *lib.* 1. Cra-
uett. *conſ.* 625. *numer* 8. nec remanet perpetuò ex-
cluſus, vbi non viget eadem ratio Cephal. *conſ.* 161.
num. 28.

Nequè obſtat, quòd illa verba in eorum loco, &c. in-
ſtituit, ſubſtituit proximiores de Caſata, &c. impor-
tent ſubrogationem, quæ præſupponit quòd † perſona 9
ſubſtituta, ſeù ſubrogata ſit diuerſa ab ea, in cuius lo-
cum ſubrogatur, vt per Alex. *in l. & hæredi in princ.
in* 1. *notab. ff. de vulgar.* Cæphal. *conſ.* 620. *num.* 17. *&
ſeqq. lib.* 5. Caputaq *decif.* 227 *in princ. par* 3. quia no-
uatio, nouaquè diſpoſitio non negatur, ex quo vbi fue-
rant in hæreditate ſubſtituti extranei, excepto prædio
Cadriani Ioanni Baptiſtæ, eiuſquè deſcendentiæ legato,
reuocata in Codicillis vtraquè diſpoſitione, cùm ſubſti-
tuantur, abſolutè proximiores de Caſata, Prędium re-
manet cum hęreditate, in qua non magis dicta deſcenden-
tia, quàm alij, ſed abſolutè proximiores de Caſata ſub-
ſtituuntur, ſicquè loco extraneorum quòad vniuerſalem
ſucceſſionem, & loco Ioannis Baptiſtæ, eiuſque lineæ par-
ticularis quoad Prædium tota agnatio, & parentela fuit
in vniuerſum conſiderata, & ſic cùm hæredes Ioannis Ba-
ptiſtæ priùs eſſent, ſubſtituti ſub nomine particulari in di-
cto Prędio Cadriani priuatiuè quòd alios quoſcunq; etiam
proximiores, deindequè poſteà in Codicillis fuerint ſub-
ſtituti, non vti deſcendentes Ioannis Baptiſtæ, ſed ſub ge-
nerico nomine de Caſata apparet perſonan ſubrogatam
eſſe diuerſam, & diuerſo modo conſideratam, & ſic ceſ-
ſant abſurda, quod, ſcilicèt, in eadem parte Codicillorum
excluſerit, † & ſubſtituerit eaſdem perſonas, ſicquè in- 10
continenti ſe correxerit, contra *tex. in l. non ad ea, ff. de
condit. & demonſtr. cum ſimil.* Nam ſub diuerſa conſide-
ratione, & in ordine ad diuerſa id fieri poteſt, quinimò
cùm appareat teſtatorem habuiſſe rationem conſeruan-
dæ agnationis, & quod bona conſeruarentur in fami-
lia, vt denotant illa verba. Ita quod non reperiatur
in rerũ natura aliquis de dicta Proſapia, & progenie, &c.
concludendum eſt teſtatorem non reuocaſſe legatum in
Codicillis, ex eo quia dictum Ioannem Baptiſtam, eiuſq;
deſcen-

deſcendentes odio haberet, ſed potiùs ex eo, quia illos
tanquam de agnatione, & familia magis dilexit. Ideo-
què voluit non quidem particulari duntaxat legato, ſed
vniuerſali omnium bonorum ſucceſſione honorare, caſu,
quo deficientibus omnibus deſcendentibus proximiores
eſſe reperirentur.

Vnde cùm Ioannes Baptiſta, eiuſquè deſcendentia
11 nunquàm fuerit excluſa à ſucceſſione † in bonis, & hæ-
reditate teſtatoris, niſi eodem modo, quo alij de Caſata,
nempè tacitè per vocationem dicti Laurentij de Carro
extranei, iuxta tradita per Becc. *conſ. 54. num. 11.* Surd.
12 *conſ. 131. num. 55.* Ideò non obſtat † Roman. *conſ. 438.
numer. 5. in fin. & ſeqq.* quia præceſſerat exhæredatio,
ibi enim vnus filius fuerat exhæredatus, ſicquè excluſus
à ſucceſſione, & odio habitus, vt pro fundamento dedu-
13 cit *num. 6. in fin. & 7.* & cum exhæredatio † non poſ-
ſit dari ſinè cauſa inducente odium, ſi in illo caſu exhæ-
redatio facta fuiſſet non odij cauſa, ſed bono zelo, contra-
riùm firmaſſet Romanus, vt ipſemet deducit pro argu-
mento, quod comprehendatur, *num. 6. verſ. 2. quia ex-
hæredatio*, contrariùm firmans, quia fuit odioſus, quæ
ratio odij ex ſupradictis non poteſt conſiderari in caſu, de
quo agitur.

Quibus ſic poſitis cùm Alexander Senior in Codicillis, deficientibus deſcendentibus maſculis, ipſius Teſtatoris ſubſtituerit proximiores de Caſata ipſius Codicillantis, videlicet, illorum de Glauarinis, & Cæſar, & Gaſpar, deſcendentes Ioannis Baptiſtæ, ſint proximiores de Caſata, cauſa quinquiès propoſità, & ab omnibus Dominis maturè diſcuſſa, conſtare de fideicommiſſo ad eorum fauorem, vtraquè parte informante ſupradicta die fuit reſolutum.

* Eſt deciſ. 193. ſupra in hac parte.

R. P. D. MERLINO.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Bonorum identitatem, quando concludenter per teſtes probetur. Et ad illam probandam, quot demonſtrationes ſufficiant. Confinis, an ſit idem, quàm res confinata.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quandò benè concludant, ſuper bonorum identitate.*

2 *Demonſtrationes duæ ſpecificæ ſufficiunt ad probandum identitatem, & hanc Bart. Theoricam Rota paſſim ſequitur.*

3 *Demonſtratio vna generalis, & altera particularis aliquando probant rei identitatem, & hoc Rota non nunquam admiſit.*

4 *Poſſidere, eſt actus, qui cadit, ſub ſenſu corporis, nempè viſus.*

5 *Teſtes, quando deponunt, de his rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporis, probant, licèt rationem non reddant.*

6 *Fideicommiſſarius, ſi probetur, quod poſſidebat aliqua bona in eo loco, vbi ſunt ſita bona fideicommittentis, præſumuntur ea, quæ à dicto fideicommittente poſſidebantur, dum non docet de titulo ſuæ poſſeſſionis.*

7 *Confinis, non poteſt dici idem cum prædio confinato. Confinis ſeparat, & diſtinguit rem confinatam, n. 7.*

8 *Confinis, & res confinata ſunt inter ſe omninò diuerſa.*

9 *Confinis, & res confinata, ſi eadem ſignificarent, inepta eſſet expreſſio confinium, quando nominatur res confinata.*

10 *Per Confinium diuiſionem diſcernit, quod cuiuſquè eſt.*

11 *Confines, vbi abſunt, bona non poſſunt dici confuſa.*

12 *Prædiorum incertitudo tollitur, quando adſunt duæ demonſtrationes, licèt etiam ab aliquo latere confines ſint incerti.*

DECISIO CCXXXVI.

PROPOSVI dubium, An eſſet confirmanda, vel infirmanda ſententias Rotalis, in qua denegata fuit immiſſio Ioanni Amato in poſſeſſionem Tenutæ nuncupatæ *Il Colle Mauſoleo*, quam idem Ioannes remedio, *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* vendicare contendebat à DD. Philonardis tertijs poſſeſſoribus, vti ſuppoſitam fideicommiſſo Bartholomæi Aui paterni eiuſdem Ioannis, & cū deciſio ſub die 28. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Dunozetto, * cui innititur ſententia fundata ſit in defectu probationis circa identitatem d. Tenutæ; Hodie viſum fuit Dominis ex nouiter deductis ſatis conſtare de identitate.

Quoniam dantur tres teſtes in Summario Ioannis, qui,
poſtquàm ſuper articulis depoſuerunt fuiſſe poſſeſſam à
Bartholomeo fideicommittente Tenutam poſitam in
Colle Mauſoleo, certis finibus incluſam, nempè Primò
la via publica. Secundò, *li beni dotali della q. Liſa & Cate-
rina*. Tertiò, *li beni del. q. Giulio Ceſare de Angelis*. Quar-
tò, *li beni fideicommiſſarij poſſeduti da Giouanni Amato*.
Quinto, *la fontana del Vallone*; Deinde ijdem Teſtes
iuxta 3. & 7. interrogatorium, & ſuper 7. art. ſubdunt;
*che la detta poſſeſſione confinata come di ſupra, & poſ-
ſeduta prima da Bartholomeo, dopò la morte di lui è
ſtata poſſeduta dal Sig. Siluio Filonardi, & ſucceſſiua-
mente hora è poſſeduta dal Sig. Ennio, e Germanico de
Filonardi*, ex quorum teſtium † depoſitionibus reſul-
tat concludens identitatis probatio, cum plures verificen- 1
tur confines, & demonſtrationes, non quidem genera-
les, & alijs prædijs conuenientes, vt præſupponebatur
in dicta deciſione coram R. P. D. meo Dunozetto, ſed
ſunt ſpecificæ, & particulares, † quarum duæ tantùm
regulariter ſufficiunt, ex Theorica Bart. *in l. demon-* 2
ſtratio falſa, numer. 14. ff. de cond. & demon. & quam
paſſim ſequitur Rota, & amplexa fuit etiam in d. deci-
ſione R. P. D. mei Dunozetti, quinimò, & aliquando
Rota admiſit, ad † effectum probandæ identitatis, ſuf-
ficere vnam demonſtrationem generalem, & alteram 3
particularem, quandu hæc multùm indiuiduat, *vt in
Romana deuolutionis 26. Maij, & 14. Nouembris 1625.
coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs relatis in Ferra-
rien. ſeù Comaclen. bonorum 7. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Non obſtat, quod teſtes non reddant rationem ſui di-
cti, & cauſam ſcientiæ, quoniam dum non apparet fuiſ-
ſe interrogatos, & † poſſidere, cadat ſub ſenſu corporis
nempe viſus, † ſatis probant, licèt rationem non red- 4
dant, iuxta doctrinam Innoc. *in cap. cum cauſam. num. 3.* 5
vbi Butr. *num. 18. de teſtib.* Salicet. *in l. ſolam. num. 3. C. de
teſtib.* Farinac. *eod. tract. quæſt. 70. num. 22. & fuit dictum
in Valliſoletana prædiorum 23. Iunij 1608. coram bon. mem.
Patriarca Manzanedo, & in Portugallien. decimarum 15.
Aprilis præteriti coram me*.

Minùs obſtat, quod cum ex depoſitionibus eorumdem
Teſtium, & ex inuentario appareat Ioannem Actorem
poſſidere aliqua bona in d. Tenuta, vtiquè contra illum
militet præſumptio, quod † ſint eadem, quæ à fidei-
commitente poſſidebantur, dum non docet de titulo ſuæ 6
poſſeſſionis, iuxta Bald. *conſ. 89. numer. 4. lib. 1. cum alijs
alleg. in d. deciſ. R. P. D. mei Dunozetti*. Quoniam ſatis
videtur excludi huiuſmodi præſumptio, dum Teſtes ex-
primunt bona poſſeſſa per Ioannem, tanquàm finem
Tenutæ priùs poſſeſſæ per Bartolomeum, & modò per
Dominos de Philonardis detentæ, † finis autem non
poteſt dici idem cum prædio confinato, ſed illud ſeparat, 7
& diſtinguit, ſuntquè † inter ſe omninò diuerſa, iuxta
tradita per Hieronym. à Monte *de finib. cap. 15. numer. 2.* 8
*& ſeqq. & cap. 101. num. 4. & fuit dictum in Nucerina
prædij 29. Maij 1623. coram R. P. D. Nauarro*, & per ſe
patet, ſiquè fuiſſet idem † prædium inepta nimis fuiſ-
ſet illius expreſſio pro confine, vt in ſimili conſiderauit 9
Rota *in Ariminen. fideicommiſſi 7. Mai 1632. coram me*;
In inuentario verò fit mentio de quodam vado, ſeù colle
Mauſoleo, quod nihil habet commune cum Tenuta, de
qua agitur, quam teſtes dicunt arboribus conſitam, &
benè excultam.

Demùm non obſtat, quod dicta identitatis probatio deducta ex Teſtibus elidatur ex eo, quod non probetur quanta eſſet Tenuta, imò appareat illam fuiſſe confu-

ſam, & incorporatam cum alijs prædijs iure dominij ad Dominos Philonardos ſpectantibus, quoniam ex aſſignatione particularium finium per teſtes facta huic Tenutæ,
10 ſublata videtur oppoſita confuſio, † per finium enim diuiſionem diſcernitur, quod cuiuſque ſit, vt habetur in *cap. forus, de verb. ſignif.* & excluditur, quod alterius ſit, ſique adfuiſſet illa confuſin, non potuiſſent Teſtes tàm particulares confines, & demonſtrationes deſcribere, & duo Teſtes dati in Summ. Ioannis num. 12 deponunt Tenntam non eſſe auctam, neque imminutam, nec finibus immutatam, & in Summario num. 13. exprimunt confines bonorum emptorum per Proſperum, cum quibus prætenditur facta confuſio, ſignum patens, quod talis coofuſio non adeſt, vel facilè poſſunt bona diſcerni, & ſeparari, & quod eſt intra fines Tenutæ aſſigna-
11 ti † Ioanni, reliquo remanente Dominis de Philonardis; nec ex eo, quod ab aliquo latere confines ſint incerti, eliditur probatio identitatis, dùm cæteroquin conueniunt
12 † duæ demonſtrationes, & incertitudo oppoſita poteſt tolli ſeparando à Tenuta, de qua agitur, terras emptas à Dominis Filonardis, quæ vix aſcendunt ad vnum tubrum cum dimidio, vt de illis terris emptis nominatim, & diſtinctè deponunt Teſtes dati in Summ. Amati num. 13. & 15. quibus terris demptis certa remanet identitas, & quantitas Tenutæ ex ſupradictis.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

* Eſt deciſ. 175. ſupra in hac parte.

¶ In eadem canſa vide infra ſub diebus 7. Iunij 1634. & 26. eiuſdem menſis, & anni, & 20. Nouembris eiuſdem anni coram eodem R.P.D. Merlino.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Quarti Dotalis.

Die Sabbato 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. debet concludenter probare qualitatem ad hunc effectum a Statuto requiſitam, ſcilicet matrimonij conſummationem. Lucrum dotale non debetur, quando matrimonium eſt nullum ob impotentia perpetuam.

SVMMARIVM.

1 *Vxor, mortuo marito, poteſt prætendere lucrum dotale ex diſpoſitione Statuti Vrb. lib. 1. c. 131.*
2 *Statut. Vrb lib. 1. c. 131. vt habeat locum, requiritur matrimonij conſummatio.*
3 *Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. tenetur concludenter probare matrimonium fuiſſe conſummatum.*
4 *Confeſſio partis benè probat contra ipſam.*
5 *Matrimonium habetur pro conſummato ad effectum conſequendi lucrum dotale, ſi per coniugem ſuperſtitem non ſteterit, quominùs matrimonium conſummaretur.*
6 *Matrimonium eſt à principio nullum, propter impotentiam perpetuam.*
7 *Matrimonium vbi non adeſt, ibi nec dos, nec lucrum, ſeu donatio propter nuptias, eſſe poteſt.*
8 *Matrimonium, quando eſt nullum propter impotentiam viri, non debetur lucrum dotale.*

DECISIO CCXXXVII.

DOMINVS Alexander Cauetanus contraxit matrimonium ſolemnitèr cum D. Diana Grotta, cum qua cohabitauit per duos menſes circiter; deindè obijt, poſt eius obitum D. Diana vltrà reſtitutionem Do-
1 tis † cæpit prætendere lucrum dotale à D. Camillo Cauetano patre, & fideiuſſore, ex diſpoſitione Statuti Vrbis Cap. 131. lib. 1. Vndè propoſito à me dubio, an ei deberetur, DD. negatiuè reſponderunt.

Nàm fuit conſideratum d. Statutum, in quo D. Diana ſe fundat, requirere matrimonij conſummationem † 2
ad effectum lucrandi quartum dotale, vt ex eius lectura euidenter apparet. Vndè D. Diana quæ eſt actris, & petit dictum quartum, vigore dicti Statuti, deberet concludenter probare iſtam qualitatem à Statuto requiſitam, & ſic matrimonium verè † conſummatum fuiſ- 3
ſe: vt in terminis Statuti de lucro dotis. Pariſ. *conſ.* 34. *numer.* 10. *& ſeqq. lib.* 3. *& conſ.* 62. *numer.* 42. *lib.* 4. Rolan. à Vall. *conſil.* 46. *num.* 8. *lib.* 4. Bero. *conſ.* 40. *num.* 25. *poſt med. lib.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſput.* 19. *num.* 3. *&* 4 Rota *deciſ* 101 *nu.* 1. *par.* 2. *diuerſ.*

Ex his autem, quæ pro parte d. Dianæ deducuntur tantùm abeſt, vt probetur d. qualitas, quinimò de contrario conſtat, tàm ex propria eius confeſſione, de qua in Summario num. 9. aſſerentis, ſe nunquàm ab Alexandro carnaliter fuiſſe cognitam, quæ † confeſſio in his 4
terminis contra ipſam benè probat Rota *diuerſ. d. deciſ.* 101. *num.* 11. *par.* 2. Gregor. XV. *deciſ.* 357. *num.* 3. quàm ex relationibus Matronarum, quæ facta corporis inſpectione poſt contractum matrimonium eam virginem, & incorruptam eſſe retulerunt.

Non obſtat, quod per Dianam † non ſteterit quo- 5
minùs matrimonium conſummaretur, ſed per Alexandrum, ideoquè in hoc caſu illud haberi debeat pro conſummato, quod ſufficit ad effectum conſequendi lucrum dotale. Bald *in l. Deo nobis, ſub num.* 7. *verſ. ſed iuxta hoc, C. de Ep. & Cler.* Napodan. *in conſuet. Neap. in tit. de Iur. quart. fol.* 256. *ſub num.* 32. *& fol.* 258. *numer.* 43. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 32. *numer.* 18. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 18. Molfeſ. *ad conſuet.* Neap. *par.* 7. *tit. de Iure quart. quæſt.* 7. *per tot. & in addit. à num.* 15. *vſque ad numerum* 21. Gramm. *deciſ.* 103. *ſub num.* 87. *verſ. & licèt, cum ſeqq.* Gayil. *obſeruat.* 80. *num.* 11. *verſ. ſecundò limitatur, lib.* 2. & in terminis *Statuti Vrbis* Rota *deciſ.* 92. *&* 101. *par.* 2. *diuerſ.* Quia de contrario apparet ex depoſitionibus teſtium pro parte Alexandri examinatorum, aſſerentium, d. Dianam vt plurimùm repuliſſe Virum ad eam accedere volentem, & perſæpè ex lectn maritali ad matrem confugiſſe, ac demùm maximis diſſenſionibus illum è domo eieciſſe; Ex quibus potiùs conſtat de renitentia Dianæ, quàm de eius patientia.

Non obſtant deducta ad probandam impotentiam perpetuam D. Alexandri; nam omiſſo, an ex illis probetur, prout illam probari DD. non credebant; attamen dato, quod illa eſſent probata, adhuc tamen non deberetur dictum lucrum, cùm propter † dictam im- 6
potentiam matrimonium fuerit à principio nullum, *c.* 2. & ibi DD. *de frigid. & maleſ.* Sanch *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 92. *num.* 2. cum alijs adductis per Bonac. *de matrim. quæſt.* 3. *punct.* 13. *num.* 9. quo caſu ceſſat Statutum de lucr. dot. quia vbi matrimoninm † non adeſt, nec dos, 7
nec lucrum, ſeu donario propter nuptias eſſe poteſt, vt in terminis, quod lucrum non debeatur, quia matrimoninm eſt † nullum propter impotentiam Viri. Bald. 8
in c. Iurauit, num. 1. *de prob.* Phanut. *de lucr. dot. gloſ.* 3. *num.* 6. Gomez. *ad l* 50. *Tauri, nu.* 7. Barboſ. *in l.* 2. *ff. ſol. matrim. par.* 1. *n.* 158. Molpheſ. *ad conſuetud. Neap. tom.* 1. *par.* 7. *num.* 7. *& ſeqq.*

Et ita vtraque, &c.

In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 30. Nouembris 1634. coram eodem R. P. D. Dunozetto. ¶

R. P. D. MERLINO.

Ferrarieñ. Reſtitutionis Dotis.

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Statutum loci contrahentiùm, vel loci vbi celebratur contractus, quale ſit attendendum, declaratur. Magiſtralis eſt deciſio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In contractibus an ſint adhibendæ ſolemnitates ſtatuti loci contrahentium, vel ſtatutum loci, in quo geritur contractus.*

2 *Statutum loci contrahentium, ſi tollat facultatem contrahendi abſolutè, & ſubditos ſimpliciter inhabilitet, &c. tunc quocunque vadant, ſemper ſunt mancipati nexu iuriſdictionis ſuæ Ciuitatis.*

3 *Statutum loci contrahentium, ſi non arctet perſonam, nec eam inhabilitet preciſè, ſed ſolùm det formam contractibus, & præſcribat ſolemnitates in illis ſeruandas, tunc non ampliùs illius ſolemnitates ſunt adhibendæ, ſed attendi debent ſolemnitates loci, in quo celebratur contractus.*

4 *Et ab iſta opinione non eſt recedendum, & eam plùriès Rota amplexa fuit. vt num. 5.*

6 *Statutum Ferrar. lib. 2. c. 90. non procedit in muliere extra Territorium contrahente.*

7 *Statuentium intentio, & non cortex verborum, eſt attendenda, an verba ſtatutorum dirigantur in perſonam, vel in contractum.*

8 *Differentia deſumpta ex cortice verborum ſtatuti, an illius verba dirigantur in rem, vel perſonam, eſt reiicienda. vide num. 9.*

10 *Fraudis ſuſpicio ex quibus euitetur.*

11 *Mulier, quando conſtituit procuratorem, requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis, requiruntur.*

12 *Statutum nullum extat Bononiæ, vt mulieribus contrahentibus certas ſolemnitates præſcribat.*

13 *Mulier, ſi ſit maior, de iure communi non prohibetur contrahere ſine ſolemnitatibus, ſicuti Mares.*

14 *Ægidiana nihil diſponit circa contractus Mulierum.*

15 *Conſtitutiones particulares alicuius loci non egrediuntur Territorium illius loci.*

16 *Ægidianæ conſtitutione in toto ſtatu Eccleſiaſtico ſeruari debent.*

DECISIO CCXXXVIII.

NVPSIT Excellentiſſima Domina Duciſſa Felix, Domino Marchioni Erneſto Bonilacquæ, dotemque conſtituit in pecuniis, rebuſque æſtimatis, & Dominus Marchio promiſit aſſecurationem, cuſtodiam, & reſtitutionem dotis, & huic obligationi miniſterio Procuratoris, acceſſit clari nominis Donna Bradamantes Eſtenſis mater eiuſdem Marchionis, à qua, & factum Procuratoris fuit ratificatum, contractuſque peractus eſt Regii, vbi Domina Felix vidua ex primo matrimonio degebat; ſequuta morte Marchionis Erneſti mariti, actum fuit nomine d. Excellentiſſ. D. Felicis pro reſtitutione dotis, & pulſabatur primò Donna Bradamantes, & deinde poſt eius obitum Procurator Dominus litis effectus; & à D. Bottino Locumtenente Ferrariæ fuit pronunciatum pro exequutione dictæ obligationis Donnæ Bradamantis; cumque in gradu appellationis, cauſa fuiſſet in Rota introducta, & ſuper exequutione diſputaretur, informantes pro hæredibus Donnæ Bradamantis potiſſimùm inſiſtebant ſuper ſtatuto Ferrariæ lib. 2. cap. 90. quòd præſcribit in contractibus mulierum certas eſſe ſolemnitates adhibendas, nempè præſentiam, & conſenſum proximiorum, & illis deficientibus, præſentiam Iudicis Magiſtratus Sapientum Ferrariæ, quę ſolemnitates in obligatione Donnę Bradamantis non fuerunt ſeruatæ. Vnde ſuper hoc mandarunt Domini particulariter informari, & hodie articulo hoc diſcuſſo, reſponſum fuit, ſolemnitates ſtatuti Ferrariæ non fuiſſe neceſſarias in obligatione Donnæ Bradamantis, quàmuis ipſa Ferrarienſis eſſet.

Nam, omiſſo, quòd à pluribus annis, nec ipſa degebat Ferrariæ, ſed alibi contraxerat domicilium; Dominos præcipuè mouit, quod contractus geſtus eſt in Ciuitate Regij, & ſic extra Territorium, & Ditionem Ferrarienſium ſtatuentium. Et licèt Doctores ſibi non conſtent,
1 atque acriter inter ſe pugnent, an † in contractibus ſint adhibendæ ſolemnitates ſtatuti loci contrahentium, vel ſtatuti loci, in quo geritur contractus, atta-
2 men diſtinctio illa, veriori, & crebriori Doctorum calculo recepta eſt, vt ſi ſtatutum † contrahentium tollat facultatem contrahendi abſolutè, & ſubditos ſimpliciter inhabilitet, ita vt illis omninò interdicat contractus, & quodammodò adimat exercitium contrahendi, tunc ſubditi ſtatuto, non poſſint, egrediendo extra Territorium ſtatuentium, illorum iuriſdictionem, & leges eludere, contrahendo in aliena Ciuitate, & Ditione, quia ſtatutum impedimentum, & vinculum iniecit in ipſam perſonam, quæ quocunque vadat ſemper eſt mancipata nexu iuriſdictionis ſuæ Ciuitatis; At † ſi ſtatutum non 3
arctet perſonam, nec eam inhabilitet præciſè, ſed ſolùm det formam contractibus, & præſcribat ſolemnitates in illis ſeruandas, tunc non ampliùs ſolemnitates ſtatuti, cui ſubſunt contrahentes, ſunt adhibendæ, ſed attendi debent ſolemnitates exigitæ à ſtatuto illius loci, in quo celebratur contractus, ita egregiè diſtinguit Bart. *in l. cunctos populos. numer. 32. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Aretin. *conſ 54. numer. 2. verſ. tertia ratio principalis, & conſ. 73. num. 5. poſt med. & numer. 6. verſ. tunc ſuccedit elegans, & numer.* 8. vbi, quod non † eſt receden. à do- 4
ctrina Bart. Corn. *conſ. 421. numer. 4. lib.* 2. Ruin. *conſ. 201. num. 8. lib. 1.* vbi de veriori teſtatur, Grauett. *conſ. 271. num. 3. verſ. quinto*, Capra *conſ 144. num. 9. & ſeqq.* Gabr. *de ſtat. concl. 8. num.* 22. Alderan. Maſcard. *de gener. interpret. ſtat. concl. 6. num. 26. & ſeq.* Lamberteng. *de contract. gloſ. 2. numer.* 46. qui latiſſimè concluſionem probat, & de communiori teſtatur, Petr. Cabal. *conſ. 189. n. 44. lib. 1.* qui dicit veriſſimam; Eugen. *conſ. 25. numer. 46. lib.* 2. Turret. *conſ. 25. numer. 7. lib. 1. Pic. ad ſtat. Vrb. gloſ. 2. num.* 31. D. Facchin. *conſ. 22. nu. 7. & 8. lib. 3.*
Et pluriès † amplexa fuit Rota, *vt in deciſ. 580. n. 1. par. 1.* 5
& deciſ. 103. num. 19 par. 2. diuerſ. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 116. num. 2 & 7. & deciſ. 133. num. 2. & in rec. deciſ. 500. num. 4. par. 2. & in Romana obligationis 24. Febr. 1620. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in terminis ſtatuti Ferrariæ, quod non procedat † in muliere 6
extra Territorium contrahen. conſuluit Rim. Iun. *conſ. 42 num. 60. ad fin. & 75. & conſ. 437. numer. 36. & per tot.* vbi hanc diſtinctionem pluribus tuetur rationibus, & auctoritatibus, & contrarium ſentientes refellit, Bertazzol. *de clauſ. 7. gloſ. 19. num. 17.* qui teſtatur ſe ita obtinuiſſe in caſu contingenti Ferrariæ.

Et in hac materia non cortex † verborum ſtatuti, an 7
dirigantur in perſonam, vel in contractum, ſed intentio ſtatuentium inſpici debet, an ſcilicet voluerint tollere facultatem contrahendi, & ſimpliciter, atque abſolutè illos inhabilitari, vel ſolùm præſcribere certam formam eorum contractibus, & ipſos contractus modificare, ac illos irritare in caſu certæ formæ non ſeruatæ, diſponendo principaliter, & primariò de contractu, perſonis incidenter conſideratis, vt animaduertunt Aret. *d. conſ. 73. ſub num. 6.* benè Ruin. *d. conſ. 201 num. 8. lib. 1.* Lamberteng. *de contract. gloſ. 2. numer. 39. & 46.* appoſitè Maſcard. *de general. interpret. ſtat. d. concl. 6. num. 26. & 27.* vbi docet, reijciendã eſſe differentiam † deſumptam ex 8
cortice verborum, an dirigantur in rem, vel perſonam, Rim. Iun. *d. conſ. 437. num 2.* Eugen. *conſ. 25. num 46. & 49. lib. 2.* qui dicit eſſe obſeruandum, an perſona inhabilitetur ſimpliciter, vel ſecundùm quid, Turrett. *d. conſ. 25. nu. 7. lib. 1* D. Facchin. *d. conſ. 22. num. 8. lib. 3.* Rot. *deciſ. 500. nu. 4. part. 2. recent.*

In caſu autem præſenti viſum fuit Dominis, apparere de hac intentione ſtatuentium Ferrarienſium, quod noluerint inhabilitare perpetuò, & abſolutè ſubditos, ſed ſolùm dare certam formam, quia mulieres poſſunt contrahere adhibitis duobus conſanguineis, & illis deficientibus, vel abſentibus, cum pręſentia Magiſtratus Sapientum eiuſdem Ciuitatis Ferrariæ, vnde apparet non niſi contractus fuiſſe modificatos, non autem inhabilitatas perſonas, & proinde in contractu, de quo agitur non erant adhibendæ ſolemnitates ſtatuti Ferrarien; † quæ 9
nec adhiberi poterant Regij, cum nec ibi extarent conſanguinei Donnæ Bradamantis, nec adiri poſſet ille Iudex Magiſtratus Sapientum, vt conferunt tradita per Rimin. Iun. *d. conſ. 42. num. 75.* Rota *d. deciſ. 500. num. 3. part. 2. recent.*

In quam ſententiam eò procliuiores fuerunt Domini, quia nulla fraus conſiderari poteſt in contrahentibus, quod in Ciuitatem Regij receſſerint, vt clanculum effugerent diſpoſitionem ſtatuti Ferrarienſis, Domina enim Felix erat Imolenſis, & ignara ſtatuti Ferrariæ, D. Marchio multò antea Mutinæ degebat præfectus Cohor-

ti Militnm leuis armaturæ pro Sereniſſimo D. Duce Mu-
tinæ, & Donna Bradamantes Ferrariæ, ſed à multis
annis modò Mutinæ, modo Bononiæ commorabatur,
10 ex quibus excluditur ſuſpicio fraudis, vt conſiderant Rim.
iun. *conſ. 42. num. 34. & 36. verſ. quin, & nccedit, & conſ.
437. num. 4 & ſeqq.* Turrett. *conſ. 25. num 7. lib. 1* D. Fac-
chin. *d. conſ. 22. num 9. & 10. lib. 3.*
11 Nnn obſtat, quod ſaltem eſſent adhibendæ † ſulemni-
tates ſtatuti Ferrarienſi, dum Donna Bradamantes con-
ſtituit Procuratorem ad fideiubendum pro filio ad fauo-
rem D. Felicis in caſu reſtitutionis dotis, cum in conſtitu-
tione Procuratoris requirantur eædem ſulemnitates, quæ
in actibus pet Procuratorem gerendis, vt tenuit Rota *in
deciſ. 3. num. 4. poſt Pie. ndſtat. Vrb. & in Romana nullita-
tis donationis 3 Iulij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto*,
Quia nec Ferrariæ datum ſuit mandatum, nec ibi con-
ſtitutus Procurator ad fideiubendum, ſed Bononiæ, &
ſic intrant rationes ſupra deductæ; Bononiæ verò nullum
52 † extat ſtatutum, quod mulieribus contrahentibus præ-
ſcribat certas ſolemnitates, vt obſeruatum etiam fuit à
Rota *in Bonon. fideicommiſſi de Manzolis 26. Ianuarij
1632. coram Reuereudiſſ. D. meo Decnao*; Et de iure com-
13 muni mulier † ſi eſt maior non prohibetur contrahere
ſine ſolemnitatibus, prout Mares, *l. 2. vbi gloſ. in verb.
obligauit. C. de velleian. l. ſed ſi cum. l. aliquando. l. nec
intereſt. l. debitoris. ff. eod. tit. l. 1. C. ne vxor pro marito,
l. contractus, C. locati.*
14 Ægidiana autem nihil † diſponit circa contractus mu-
lierum; & Conſtitutin Carpenſis dat quidem certas for-
mulas pro mulieribus contrahentibus, ſed cum Rodul-
phus Cardinalis Carpenſis ſolùm Picæni Legatus eſſet,
15 eius † Conſtitutiones non egrediuntur Picænum, nec
a ſel. rec. Paulo III. fuerunt extenſæ vltra Legationem
eiuſdem Cardin. Carpen., prout extendit, ſeu potiùs
confirmauit Conſtitutiones Ægidianas, Ægidius quip-
pè Cardinalis Cari lus pro tota Italia, dum Summi Pon-
tifices degerent Auenione, Legatus fuit conſtitutus, vn-
16 dè meritò † in toto Statu Eccleſiaſtico ſeruantur eius
Conſtitutinnes, vt per Verall. *deciſ. 226. par. 1. & deciſ.
780. num. 4. par. 1. diu. & apud* Pacific. de Saluian. *deciſ.
208. numer. 5. & 6. & fuit dictum in Imolen. damnorum
22. Iunij 1631. coram bon. mem. Cardin. Sacrato, & notat
Adden. ad ſanct. mem.* Gregor. XV. *deciſ. 260. num. 17.
& in Cæſenaten. prædij 29. Maij 1626. coram bon. me. Pa-
triarca Manzanedo, & in Romana dotis 22. Nouembris
1630. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. ſeparationis Thori.

Die Lunæ 28. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Ad Thori ſeparationem deuenitur, vel ex magna, & frequenti ſæuitia viri, vel ex adulterio alterius coniugum, vel ex capitalibus, & grauiſſimis inimicitijs inter eos, ſubortis. Et vide plura circa probationem iſtarum cauſarum.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio fit ex ſæuitia viri, quando eſt frequens, & magna.*
2 *Thori ſeparatio fit, quando alter coniugum committit adulterium.*
3 *Thori ſeparatio fit, ex inimicitiis capitalibus, & grauiſſimis inter coniuges ſubortis, & num. 26.*
4 *Sæuitia viri erga vxorem, ex quibus ſufficienter ad thori ſeparationem probetur.*
5 *Iniuria ex facto oritur.*
6 *Teſtes de auditu præſumptionem faciunt, & adminiculum.*
7 *Sæuitia, quæ ſit ſufficiens ad thori ſeparationem.*
8 *Vxorem percutere pugno, non videtur immoderata ſæuitia. vide num 9.*
9 *Pugno percutere aliquem, non eſt leuis iniuria.*
10 *Vir poteſt ſeruire in vxorem, quando ob commiſſum ab ea impunè poteſt illam offendere.*
11 *Ictus cultri, cum tendat ad vulnerandum, & excedat legem, & moderatam correctionem inter actus ſæuitiæ numeratur, & admittitur ad thori ſeparetionem.*
12 *Carceratio ſine magna cauſa, & cum cibi ſubtractione maritis prohibita eſt.*
Et hæc reputatur magna ſæuitia, cum tendat, ad vitæ priuationem. & num. 12.
13 *Marito cum magna cauſa eſt permiſſum carcerare vxorem.*
15 *Teſtes deponentes de ſæuitia, vel non ſæuitia in concurſu illi præualent, qui deponunt affirmatiuè.*
16 *Teſtes, quando ſunt ſingulares in tempore, in aliquo non eſt eis credendum.*
17 *Teſtes ſingulares in tempore in materia ſeparationis thori, ſemper admittuntur, dummodò in qualitate conueniant.*
18 *Teſtes omni exceptione maiores requiruntur in materia ſeparationis thori, cum materia grauiſſima iudicetur.*
19 *Teſtes familiares, domeſtici, & conſanguinei admittuntur ad probandum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum extraneorum.*
20 *Extranei non poſſunt intereſſe geſtis inter coniuges, in priuatis domibus, & cubiculis.*
21 *De actibus intrinſecis impoſſibile eſt reddere rationem.*
22 *Actus intrinſeci probantur coniecturis per cauſas extrinſecas.*
23 *Actus intrinſeci non poſſunt vere probari per rerum naturam, niſi poſſibilis probatio admittatur.*
24 *Teſti ſunt adminiſtranda alimenta à producente, ſi ad effectum ſe examinandi degit in aliquo loco, & non per hoc minuitur eius fides, cum d. alimenta ei ſint de iure adminiſtranda.*
25 *Exceptiones contra Teſtes, quæ in actis non conſtat, non egent reſponſione.*
27 *Thori ſeparatione data, ſemper eſt locus reſtitutionis dotis, & omnium, quæ occaſione matrimonij tranſierunt ab vxore ad manus mariti.*

DECISIO CCXXXIX.

DVBIO propoſito, an ſit locus Separationi Thori, & reſtitutioni dotis, & extra dotis; Domina Principiſſa Benedicta ſola informante, affirmatiuè per Dominos fuit reſponſum; quia ſæuitia, adulteria, & grauiſſimæ, ac ineuitabiles imicitię, iàm contractæ; probantur; ex quibus inſimul, ac etiam ex vnaquaque earum, ſeparatio Thori non ſolet denegari, & inde dotes, & quicquid dotis, & extra dotis nomine maritis datum eſt; ſemper reſtituitur.

Ex ſæuitia ſeparari † thorum coniugum, quando 1
frequens eſt, & magna, apertè probant *cap. ex tranſ-
miſſa, & cap. litteras cum gloſ. fin. in verbo ſufficiens de
reſt. ſpol. cap. primum. §. verum,* vbi etiam *gloſ. in verb.
ſuſpectum. vt lit. non conteſt. §. mitiores auth. de nupt.*
Couar. *de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 5. numer. 1.* Gabr.
conſ. 161. numer. 7. lib. 1. Surd. *de lim. tit. 1. quæſt. 32. nu.
22.* Barboſ. *in rubr. ff. de ſolut. matrim. par. 2. num. 22.*
Lupus *in cap. per veſtras in tertio notab. num. 6. de do-
nat. inter vir. & vxor.* Sanchez *de matrim. lib. 10. diſp.
18. num. 16.* Theſaur. *deciſ. 130. num. 1.* Gratian. *diſcept.
738. numer. 47.* quod idem apud Nos fuit ſæpiſſimè rece-
ptum, vt in *Romana ſeparationis Thori 2. Aprilis 1604.
coram bon. mem. Penia, In Ianuen. ſeparationis Thori 24.
Nouembris 1632. coram D. meo Decano* in qua aliæ reſolu-
tiones reaſſumuntur.

Idem determinantur, quando alter † coniugum 2
committit adulterium, *l. conſenſu. C. de repud. cap. 1.
§. verùm vbi gloſ. in verbo ad ſeparationem contagij. vt lit.
non conteſt. cap tuæ §. ſi verò de procurat. vbi* Abb. *nu-
mer. 7. & in cap. fin. numer. 3. de adult. & in cap. plerumq.
num. 6. de donat. inter vir. & vxor.* Bald. *in l. vbi adhuc.
numer. 41. C. de iur. dot.* Cuman. *conſil. 175. in fin. verſ.
accuſabit igitur.* Corduba *in l. ſi quis à liberis. § ſi quis
ex his numer. 80 ff. de lib agnoſ.* Couar. *d. cap. 7. § 6. num.
6. verſ. imò poterit.* Barboſ. *in rubr. ſol. matr. par. 2. num. 17.
& in l. 2. part. 1. numer. 98. verſ. quæ tamen eod. tit.* Surd.
de alim. tit. 7. quæſt. 25. nu. 5. Oſaſch. *deciſ. 124. numer. 12.*
Gratian. *diſcept. 738. num. 50.* & ex hac eadem cauſa eſſe
locum ſeparationi Thori fuit ſæpè in hoc ſacro Auditorio
concluſum apud Seraph. *deciſ. 226. num. 2. in Pacen. Ma-*

trimo-

trimonij 5. Martij 1610. coram D. meo Cardinali Pamphilio in recent. decis. 441. num. 1. par. 1. & in Leopolien. ſeparationis Thori 9. Maij præteriti coram D. meo Vbaldo.

3 Similiter inimicitiæ capitales; † & grauiſſimæ inter coniuges ſubortæ idem operantur, & pro cauſa ſufficienti habentur ad ſeparationem Thori, *dicto cap. ex tranſmiſſa. §. ſi autem. de reſt. ſpol. cap. accedens il ſecondo, vt lit. non conteſt.* Aldob. *conſ. 71. num. 15. lib. 1.* Menoch. *conſil. 299. per tot.* Gabr. *conſ. 161. num. 8. lib. 1.* Valenz. *conſ. 41. num. 34. verſ. vnde ſuccedit.* Gratian. *diſcept. 738. num. 53.* Rot. *deciſ. 441. num. 1. & 706. n. 11. par. 1. recent.* & in eadem *deciſ. Ianuen. ſeparationis Thori. verſ. mouit etiam plurimùm Dominos.*

4 Sæuitia igitur viſa fuit ſufficienter, † & abundè probata cum frequentia, & iteratione actuum cum magna, & immoderata qualitate, quæ ad hanc probationis ſpeciem præcipuè ſolent deſiderari, Aldobr. *conſ. 71. num. 8. lib. 1.* Bertaz. *conſ. crim. 228. num. 14. lib. 1.* Bertaz. *eadem diſp. 18. num. 16.* Farinac. *conſ. 157. num. 4. cum alijs* pleniſſimè cumulatis in eadem deciſione *Ianuen. ſeparationis Thori verſ. & quantùm attinet ad ſæuitiam.*

Primò namquè teſtes dati in ſumm. nu. 3. apertè, & claris verbis deponunt, D. Principem ſæpiùs D. Benedictam eius coniugem pugnis percuſſiſſe, Quartus teſtis ſuper primo, ibi, *è verò, che il Signor Gieronimo più volte hà battuto la Signora Benedetta con pugni*, in cauſa ſcientiæ, *perche ſtauo in caſa d'eſſo Signor Prencipe per Paggio;* Sextus ſuper nono, ibi, *è verò, & hò viſto, che il Signor Gieronimo due, ò trè volte hà dato de pugni alla Signora Benedetta;* Septimus verò, & Octauus teſtes idem deponunt de auditu à domeſticis, quæ aſſertiones, cum non vnius, ſed plurium ſint de viſu, & comprobentur ab alijs de auditu, dubitari non poteſt, quin, & fa-
5 ctum, & ſæuitiam, per iniuriam, † quæ ex facto oritur, benè concludant, *l. vbi numerus. ff. de teſt. c. in omni negocio c. licèt, ibi primò eod. tit. Marſil. ſing. 47.* & comprobant Dec. *conſ. 342. in princ.* Surd. *conſ. 12. num. 33. & 34.* Quibus accedunt Septimus, & Octauus teſtes de au-
6 ditu, vt ſupra relati, qui præſumptionem † faciunt & adminiculum, quatenùs in aliquo fides teſtium de viſu diminueretur, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. num. 7. tit. qui filij ſint legitimi.* Rot. *deciſ. 248. num. 6. coram PP. Gregor. XV.* &
7 hanc eſſe ſæuitiam ad thori † ſeparationem ſufficientem reſponderunt Aldobr. *conſ. 71. num. 21. & ſeq. vol. 1.* Valen. *conſ. 41. num. 15. 19. & ſeq.* Monald. *conſ. 44. in princ. lib. 1. Gratian. diſcept. 738. num. 47.* & quàmuis percutere
8 vxorem pugno, non videatur † immoderata ſæuitia, prout exiſtimarunt, Bertazol. *conſil. 228 num. 12. & 13.* Theſaur. *deciſ. 130. num. 3.* Farin. *de delict. quæſt. 143. nu. 204.* attamen ijdem admittunt, quando percuſſio illa le-
9 uis iudicata, & permiſſa viris, conſumitur † ſine magna cauſa, & eſt iterata, vt in præſenti probat teſtes, ſemper dicitur ſæua, & ſufficiens Aldobr. *d. conſ. 71. nu. 4.* Tiraq. *de ll. conub. gloſ. prima. part. prima num. 22.* Sanchez. *de matrim. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* & latiſſimè comprobant idem Farinac. *dicta quæſt. 143. num. 184 & 203.*

Secundò de alapis in faciem eiuſdem D. Benedictæ ſæpius per virum illius illatis, de viſu deponunt primus teſtis, ibi, *quando fuſmontata di buſſola nel cortile, il Signor Gironimo era iui, ſe gli accoſtò, & gli dette vn ſchiaffo ſopra la faccia alla mia preſenza, & di altri ſeruitori;* Quartus ſuper primo dicens, *è vero, che il Sig. Gieronimo alla Signora Benedetta più volte hà battuto con ſchiaffi, & lo sò, perche ſeruiuo di paggio:* Sextus Teſtis ſuper nono, *hò viſto, che il Signor Gieronimo due, ò tre volte gli hà dato de ſchiaffi,* Septimus, & Octauus de auditu à domeſticis idem affirmant, quorum depoſitiones in dicto plenæ ſunt, vt ſupra firmatum fuit, & iniuriam non leuem indicant, per *l. prætor ait, §. atrocem in fin. de iniur.* quæ attenta qualitate nobilitatis, Ciuitatis, & innocentiæ D. Benedictæ, reddit iniuriam grauiorem, Pont. de Leon. *de matrimon. lib. 9. c. 25. n. 5. verſ. ſi enim illa nobilis;* & idem fuit ponderatum in alia *Ianuen. ſeparationis Thori 24. Nouembris 1632. coram Domino meo Decano in verſ. qualitas etiam perſonæ;* & hanc eandem inter cauſas ſæuitiæ ad Thori ſeparationem admittunt Aldobr. *in d. conſ. 71. n. 49.* Gratian. *diſcept 138. n. 47.* Valenz. *conſ. 41. n. 19.* Rot. *deciſ. 441. n. 3. par. 1. recent. & 250. n. 1. & 2. parte quinta;* quæ ſaluari non poteſt tanquàm leuis, & viro permiſſa, ex quo non ſimplex, ſed iterata, & ad eam infligendam maritus ſine cauſa magna deuenit, quæ cauſa magna à Canoniſtis tantummodò iu-
dicatur, quando † vir ob commiſſum à muliere impunè 10
poſſet illam offendere, Barboſ. *in repet. rubr. de ſolut. matr. part. 2. nu. 16.* & per *Hoſtienſ.* ponuntur exempla huius cauſæ, *in cap. quemadmodùm. n. 12. de iur. iur. quem ſequuntur Io. Andr. Anchar. Butr.* & alij relati per Farinac. *d. qu. 143. n. 199.* Ita vt aut nulla ſit probata, aut leuis ſine magna cauſa, ſemper remaneat iſta atrox, & immoderata.

Tertiò ijdem teſtes nempè quartus ſuper ſecundo dicit, *vna volta il Signor Gieronimo tirò vn coltello alla Signora Benedetta, & non la colſe;* & ſextus ſuper nono, *& io hò viſto, quando il Signor Gieronimo tirò vn coltello verſo la Signora Benedetta,* & Octauus de auditu, *hò inteſo anco, che l' habbi minacciata d' vn coltello*, qui ictus cultri, † 11
tanquàm tendens ad vulnerandum, cum excedat leuem, & moderatam correctionem, & ipſe inter actus ſæuitiæ numeratur, & admittitur ad thori ſeparationem, Aldobrand. *conſ. 71. nu. 34.* Monald. *conſ. 44. n. 1. lib. 1.* Valenz. *d. conſ. 45. nu. 15.*

Quartò eiuſdem D. Benedictæ carceratio in particulari cubiculo, cum alimentorum denegatione, & famulis pœnali prohibitione, nè illi victum ſubminiſtrarent, probatur ex depoſitione Quarti, & Quinti teſtis de viſu, & prohibitione ſuper ſecundo ex articulis, ſecundo loco pro-
ductis, quæ † carceratio ſine magna cauſa, & cum cibi 12
ſubtractione maritis prohibita, ſæuitiam acrem indicat, tanquàm ſubordinata ad vitæ priuationem per *l. necare. ff. de lib. agnoſ.* Aldobr. *d. conſ. 71. num. 50. & 54.* Monald. *d. conſ. 44. nu. 1.* Rot. *deciſ. 706. num. 2. par. 1. recent. & Farinac. d. quæſt. 143. num. 205. & 207.* referendo opiniones *Canoniſtarum in cap. quemadmodùm, de iur. iur.* ſuper facultate conceſſa maritis carcerandi vxores, & illas con-
ciliando, determinat id licere, † modo id fiat cum ma- 13
gna cauſa, referendo ſe ad exempla poſita per *Gloſ. in dicto cap. quemadmodùm*, & cum cibi ſubminiſtratione, quæ cauſæ narratæ *in d. gloſ.* non conueniunt honeſtati D. Benedictæ, nunquàm controuerſæ, & deficit cibi ſubminiſtratio, vt ideò nunquàm fuerit licita hæc carceratio, dicens hanc eſſe puram veritatem, & ita ſeruari.

Deniquè de mala tractatione continuatis temporibus facta per Dominum Principem erga D. Benedictam, deponunt ſex teſtes dati in ſumm. num. 4. vſquè ad num. 12. reſpectiuè deponentes de verbis iniurioſis, de prohibitione, ne parentes, nempè Battina mater, & Paris frater ad eam accederent officij cauſa, mandata præciſa, ne famuli inſeruirent dictæ Benedictæ, & quod multas infirmitates paſſa fuit ob malam tractationem, de minis illam occidendi, de præparata nauicula in littore, vt eam
abduceret in Regnum, & à parentibus ſepararet, † Qui- 14
bus nedùm in ſpecie, ſed etiam in genere, & de fama deponentibus multùm eſſe deferendum, & credendum, reſpondet idem Aldobrand. *d. conſ. 71.* Zabarell. *conſ. 9. n. 7. Farin. ead. q. 143. nu. 575.*

Nec teſtes pro D. Principe examinati aliquid releuant ad euitandam prædictorum teſtium depoſitionem, dum conantur concludere D. Benedictam à D. Principe fuiſſe benè tractatam, ipſumquè ei dediſſe poteſtatem adminiſtrandæ rei familiaris.

Quia vltra, quod non deponunt de continuato tempore, quod ſemper benè illam tractauerit, prout neceſſariùm eſt ad excludendam probationem D. Benedictæ, ni-
hilominùs in concurſu probationum de ſæuitia, vel non
ſæuitia, † magis creditur deponentibus affirmatiuam, 15
quàm negatiuam, quando probatio non coarctatur. Card. *d. conſ. 9. in fin.* Farin. *ead. quæſt. 143. num. 176. & ſeq.* Gratian. *diſcept. 738. num. 56. & 57.*

Non obſtat, quod teſtes D. Benedictæ † in tempore 16
ſint ſingulares, quibus propterea in aliquo non ſit deferendum, *cap. licèt cauſam. de prob.*

Quia in hac materia ſeparationis Thori, teſtes ſingula-
res in tempore modo † in qualitate facti conueniant ſem- 17
per admittuntur, cum agatur non de vnico actu ſæuitiæ, ſed de pluribus, ſucceſſiuis temporibus cõmiſſis. Card. *ead. conſ. 9. num. 5. & 8.* Farin. *d. quæſt. 143. nu. 173.* Grat. *ead. diſcept. 738. num. 51.* & latiſſimè fuit comprobatum in d. *Ianuen. Separationis Thori ſupra allegata in verſ. quia reſponſum fuit circa finem.*

Nequè ex eo, quod ſint domeſtici, & familiares aliquid
de eorum fide eſt diminuendum, quaſi † omni exceptione 18
maiores eſſe debeant, vbi agitur de materia ſeparationis Thori,

Thori, quæ grauiſſima iudicatur, Bertazol. *conſ.* 220. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 85. *num.* 3. Rota *in Ianuen. ſeparationis Thori*. 31. *Ianuarij* 1625. *coram bon. mem. Remboldo*.

Quia, & ſi aliqui diſſentiant, verior tamen opinio eſt
19 in contrarium, quod ſcilicet familiares † domeſtici, & conſanguinei admittantur in teſtes ad probandum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum extraneorum, qui inte-
20 reſſe † non poſſunt geſtis inter coniuges in priuatis domibus, & cubiculis Card. *d. conſ.* 9. *num.* 5. Farinac. *ead. quæſt.* 143. *num.* 168. & hanc vti veriorem Domini ſequuti ſunt in d. cta *deciſione Ianuen. ſeparationis Thori corã D. meo Decano*, in qua abundanter hæc opinio comprobatur rationibus, DD. auctoritatibus.

Secunda cauſa ſeparationis Thori verſatur circa adulteria ex parte D. Principis, cum pluribus fœminis commiſſa, de quibus deponunt teſtes dati in ſumm. D. Benedictæ nu. 16. nempè cum Iſabella Mariana de terra Compiani, & quòad hanc perſonam concordant Vndecimus, Duodecimus, & Decimus tertius teſtes, & eadem Iſabella fatetur adulterium, & commixtionem cum Principe. Secundò cum Camilla Spario, & Antonia Moretta de Ciuitate Hieraceſi, & alia muliere vxore Perocelli Notarij de Nicotera de terra Nouæ, de quibus nuncupatim deponunt, Primus, Secundus, Tertius, Quartus, & Quintus teſtes, & cum alia nuncupata Margarita Galla publica meretrice in Ciuitate Neapoli, deponit Sextus teſtis, & cum Catherina quondam Pauli concludunt Septimus, & Octauus teſtes, qui Octauus eſt eadem Catharina, quæ fatetur factum cum ipſa conſumatum, & omnes teſtes in dicto concludunt de tempore poſt contractum matrimonium, cum Domina Benedicta, quod contigit de anno 1609. & de actibus proximis ad co-
21 pulam, quod ſufficit, quia de † intrinſecis actibus impoſſibile eſt reddere rationem dicti, vt dicunt Bald. *in l. ſolam.*
22 *num.* 1. *poſt med. C. de teſt.* & id tantummodò † poſſe probari coniecturis, & præſumptionibus per cauſas extrinſecas, voluerunt *Addent. ad Abbatem in cap. cum cauſam. num.* 6. *verb. teſtem. verſ. adde, quod teſtis deponens ſuper adulterio*, & ibidem Felyn. *col.* 4. *ante finem de teſtib. Modern. de probat.* alios referentes *concluſ.* 65. *nu.* 10. *& concl.*
23 452. *n.* 2. *& ſeqq.* dicentes per † rerum naturam non poſſe verè probari, niſi poſſibilis probatio admittatur, Farin. *de opp. con. teſt. quæſt.* 70. *num.* 60.

Nec aliqua exceptione teſtes ſupradicti poſſunt remoueri; Quia, quòad familiaritatem, humilemq; illorum conditionem, ac ſingularitatem, iam fuit ſupra firmatum, ſimiles in hac ſpecie exceptiones non releuare; Quò verò ad Thomam Socianum, Iſabellam Marianam, & Catherinam pariter Marianam, quibus forſan obijci poſ-
24 ſet quod in Regno Neapolitano † viuerent expenſis Paridis, vt propterea eis non ſit deferendum, ſufficit reſpondere, de iure eiſdem alimenta debuiſſe ſubminiſtrari, ex quo ad inſtantiam D. Benedictæ in dicto Regno commorabantur, donec à Iudice remiſſoriali reciperentur earum depoſitiones *cap. ſtatutum*, *§. penult. de reſcript. in* 6. *l. quoniam liberi. C. de teſt.* Surd. *de alim. tit.* 5. *quæſt.* 62. *per totam*; Aliæ verò exceptiones, quòad alios teſtes, quod eſſent banniti, & eorum dictum reuocauerint, cum
25 adhuc in actis de † prædictis nihil conſtet, non egent alia reſponſione.

Tertiam cauſam conſiſtentem in grauiſſimis, & capi-
26 talibus inimicitijs, † & impoſſibili, & non tutæ reconciliationi, ſubiectis, manifeſtis rationibus probant teſtes, nempè, Quartus, Quintus, Sextus, parte 2. ſumm. nu. 17. Primò ex violenta abductione D. Benedictæ, dum rediret domum cum viro ſuo, & hoc de mandato Battinæ eius matris in facto præſentis; Secundò ex homicidio patrato in perſonam cuiuſdam Marchionis Malaſpinæ, qui mandatum ſuſceperat ad occidendum Paridem fratrem D. Benedictæ, de quo deponunt, Primus, Secundus, & Octauus teſtes ſumm. n. 10. Tertiò ex alio homicidio patrato in perſonam cuiuſdam Brocherij, & alterius Io. Antonij Spinulæ, qui pro agente in cauſis ſeruiebat D. Benedictæ; Ac demùm ex notorio facto in Curia, dum contra eumdem Principem per Sicarios tentatum fuit illum interfici, & loco illius miſerabilis quidam remanſerit occiſus; Ex quibus omnibus teſtes concludunt non poſſe D. Benedictam tutè ſe committere in manibus viri, quinimò cum indubitato ſuæ vitæ periculo, ſi hoc de mandato Iudicis ſequeretur.

Data autem ſeparatione Thori, ſemper † eſt locus re- 27
ſtitutioni dotis, & omnium, quæ occaſione matrimonij tranſierunt ab vxore ad manus mariti, per *l. conſenſu. §. ſi verò. C. de repud.* Abb. *in cap. tuæ. num.* 7. *de procur. & in cap. fin. ad finem de adult.* Bald. *in cap.* 1. *num.* 3. *vt lite non conteſt.* Roland. *conſ.* 50. *num.* 4. *lib.* 1. Clar. *in §. fin. in verb. Adulterium. num.* 15. Rot. *deciſ.* 706. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Seraph. *deciſ.* 1315. *nu.* 1. Et ita fuit per Dominos reſponſum, eſſe locum ſeparationi Thori, & reſtitutioni dotis, & extra dotis.

In eadem cauſa habentur infra aliæ duæ deciſiones ſci- ¶
licèt ſub diebus 5. Maij, & 3. Iulis 1634. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana prætenſæ Dotis.

Die Veneris 2. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Lucrum dotale debitum vxori in bonis defuncti mariti, vigore alicuius ſtatuti, an imputetur in eius dotem, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib.* 1. *c.* 131. *§. ſi verò maritus, declaratur.*

2 *Vſusfructus poſt vſufructuarij obitum reuertitur ad proprietatem.*

3 *Vſusfructus, quando finitur reuertitur ad proprietarium etiam ignorantem.*

4 *Ex detentione rei ad vſumfructum permiſſa, non cenſetur conceſſa vſufructuario proprietas.*

5 *Dictionis taxatiuè, tantùm, virtus eſt, vt vno incluſo, reliqua excludat.*

6 *Vſusfructus per mortem vſufructuarij conſolidatur cum proprietate.*

7 *Bona libera hæreditaria, quando adſunt, tunc ea ſunt imputanda in dotem, antequàm ſit locus Auth. res quæ C. comm. de legat. & nu.* 8. *&* 9.

11 *Sponſæ nobiles attenta Vrbis conſuetudine poſt celebrationem nuptiarum, ſolent permanere per aliquot dies apud ſuos parentes.*

12 *Dotis fructus non debentur marito de tempore non ſupportationis onerum matrimonij.*

13 *Aeſtimatio nudæ proprietatis fieri, & ea vendi poteſt.*

14 *Et vſufructuarius dictæ alienationi patientiam præſtare debet.*

DECISIO CCXL.

POST reſolutionem captam die 24. Ianuarij præteriti, * quod Hieronymæ petenti ſe dotari ex bonis fideicommiſſo ſubiectis iuxtà diſpoſitionem *Auth. res quæ C. comm. de legat.* ante omnia imputandus ſit Cenſus ſcutorum trecentorum, emptus ad fauorem Hæredum q. Iacobi eius Aui paterni vna cum alio cenſu ſcutorum duorum millium, & centum, ac legitima in bonis matris defunctæ ei debita, cum illius fructibus. Hodie proſequendo diſputationem ſuper partitis, quæ ſuperſunt ex reſeruatis, Domini reſponderunt in huiuſmodi dotem ſimiliter eſſe imputandum quartum dotale Victoriæ Auiæ Maternæ ipſius Hieronymæ in bonis dicti Iacobi eius viri ſuperlucratum; Nam ex libro adminiſtrationis tutelæ filiorum per dictam Victoriam ſuſceptæ, ac ex Inſtrumento cenſus ſcutorum mille, & trecentorum empti per eamdem Tutricem conſtat de partita ſcutorum duorum millium, & quingentorum ſibi ipſi de bonis mariti defuncti in huiuſmodi lucri cauſam perſoluta, cuius imputationem hæredes dictæ q. Hieronymæ hodie controuertere non poſſunt ex eo, quòd inſpecta Statuti Vrbis diſpoſitione vxori cum liberis ſuperſtiti vſusfructus quartæ partis dotis in bonis mariti prædefuncti debeatur vſquè ad ipſius vxoris ſuperſtitis obitum duraturus, adeò vt illius, tanquàm rei poſt obitum vſufructuarij minimè exiſtentis, nulla ratio haberi poſſit in conſtituenda dote dictæ q. Hieronymæ. Quia prædictum Statutum † 1
ſub *cap.* 131. *§. ſi verò maritus. li.* 1. ità de bonis mariti prædefuncti

defuncti

defuncti vxori ſuperſtiti defert vſumſructum, vt oolit
abdicare proprietatem ab eiuſdem viri hæreditate, ex
qua huiuſmodi vſusfructus fuerit extractus, dum diſpo-
nit, quod quarta pars de boois mariti ad vſumfructum
ſuperlucrata, finito vſufructu reſtituatur quibus de iure
2 debet reſtitui; De iure autem eſt, quod vſusfructus † poſt
vſuſtuctuarij obitum reuertatur ad proprietatem, *§. fini-
tur. inſtit. de vſufruct.* & cum illa conſolidetur, *l. ſi Titio*
3 *fructus. ff. eod.* Imò redeat † ad proprietarium etiam igno-
rantem, Bart. *l. ſi arrogator. num. 12. in 1. q. verſ. ſed ho-
die videtur. ff. de adopt.* & noo diſſentiunt verba Statuti
mandaotis quartam partem reſtitui, cum ex deten-
4 tione rei ad vſumſructum permiſſa, † & illius reſtitu-
tione facienda ab eodem Statuto non fit conceſſa vſufru-
ctuario proprietas, *l. cum heredes. in princ. ff. de ac-
quir. poſſ.* quod expreſsè voluerunt ſtatuentes diſponen-
do de vſufructu diſcretiuè ad bona, quæ venire non poſ-
ſunt appellatione vſufructus, præſertim cum dictione
5 taxatiua, † tantùm, cuius virtus eſt, vt vno incluſo re-
liqua excludat, atquè ita lucrum dotale non cenſea-
tur pleno iure vxori ſuperſtiti acquiſitum, vnde Rota
*in Romana quarti dotalis 16. Martij 1618. coram bon. mem.
Remboldo*, in ſimilibus terminis dicti Statuti cenſuit lu-
crum dotale auiæ neptibus nunquàm venientibus ex
perſona ipſius auiæ, vel propria non deberi, eadem
omninò ratione, quod poſt auiæ obitum ſacta exti-
6 tit conſolidatio † vſusfructus cum proprietate, quæ
permanſerat in hæreditate mariti acquiſita filijs maſ-
culis communis matrimonij, cuius deciſionis con-
cluſio clariùs fuit comprobata in *Romana de Caualerijs
22. Martij 1632. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino De-
cano.*

Cùm itaquè dicta ſumma ſcutorum duorum mil-
lium, & quingentorum permanſerit in hæreditate
ſopradicti q. Iacobi aui paterni Hieronymæ, con-
7 ſequens † eſt, vt in conſtituenda eius dote illi impu-
tetur, tanquàm hæreditaria, iuxta *deciſ.* Vincen. de
Franch. à Rota *in his terminis approbatam in dicta
Romana de Caualerijs. coram Reuerendiſſ. D. Deca-
no, & in Romana hæreditatis 26. Apr. 1632. coram
Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo*, antequàm remedio *di-
ctæ Auth. res quæ. C. comm. de legat.* ſit locus *per
8 textum in §. ſi verò*, ibi habens vnde † ſupplemen-
tum faciat. Author. *de reſtit. coll. 7.* Paris. *conſ. 63.
num. 49 vol. 2.* quem allegant, & hanc dicunt eſſe
communem opinionem Rol. *in conſ. 85. num. 9. vol.
1.* Petr. *de fideicom. q. 8. nu. 459.* Peregr. *art. 42. n. 66.
9 eodem tract.* ceſſat enim pro rata † huiuſmodi ratio
indigentiæ, & intrat limitatio ad dictam Auth. de
qua per Bart. *in l. mulier. §. cum proponeretur ff. ad
S. C. Trebell.* & alios DD. cumulatos coram Seraphio.
*deciſ. 1483. num. 5. & in deciſ. huius cauſæ coram me 13.
Iunij 1631.* *

Non obſtat, quod dicta Hieronyma nuptui tradita
fuerit viuente adhuc Auia vſufructuaria, quo tempore
nulla poterat haberi ratio nudæ proprietatis dictorum
10 ſcutorum † duorum millium, & quingentorum ad effe-
ctum dotationis, quæ oneribus matrimonij ſupportan-
dis reſponderet, iuxta text. expreſſum in *in l. ſi pater
mulieris. in fin. ff. de iure dot.* Quia cum dicta Auia
obierit quadrageſimo die poſt celebrationem nuptiarum
hoc temporis ſpatium attenta ſponſarum nobilium Vr-
11 bis conſuetudine permanendi aliquot † diebus apud ſuos
parentes, non eſt habendum in conſideratione ad effe-
ctum onerum matrimonialium, quibus nondum de
12 eo tempore † ſupportatis, nulli omninò fructus ma-
rito debentur, vt per *l. dotis fructus. ff. de iur. dotis, &
l. pro oneribus. C. eod. tit.* concludit Lud. Molina *de
contract. diuiſ. 432. num. 3.* Et in omnem caſum etiam
13 dictæ nudæ † proprietatis æſtimatio fieri, eaque vendi
potuit per *tex. in l. cum in fundo. §. vxor. ibi nudæ pro-
prietatis æſtimatio. ff. de iur. dot.* cuius proprietatis alie-
14 nationi † ad prædictum effectum ipſa vſufructuaria,
patientiam præſtare debuiſſet, vt per Mareſcott. *variar.
reſol. lib. 1. cap. 29. à num. 30. vſque ad 34.* & Fontanell.
de pact. nupt. clauſ. 7. gloſ. 3. par. 8. num. 16. & his con-
ferunt ea, quæ de fundo in dotem dato, cuius proprie-
tas eſſet vxoris, vſusfructus verò ad alium pertineret,
notat Gregor. Lopez *gloſ. 5. in l. 18. titul. 11. par 4.*

Et ita vtraque, &c.

Deciſ. Recent. Pars VI.

* Habetur hæc deciſio infra prout in Indice poſito in fine
Deciſionum.

* Eſt deciſio 49. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. P I R O V A N O.

Ianuen. Abbatiæ.

Die Veneris 2. Decembris 1633.

A R G V M E N T V M.

In materia Iuriſpatronatus, quale tempus habeat vim immemorabilis. Negligens, ſibi imputet, ſi aliquid in tempore non expediuit. Diligentiæ in reuoluendis regiſtris Datariæ pro aliquid inquirendo, qualiter concedatur. Negatiua exiſtentiæ ſcripturarum in Vrbe confectarum ante annum 1527. non probatur ex diligentijs, & quare.

S V M M A R I V M.

1 *Tempus centum annorum in materia iuriſpatronatus habet vim immemorabilis.*
2 *Negligens, ſibi imputet, ſi infra legitimum tempus diligentias non adhibuit.*
3 *Diligentiæ in reuoluendis Regiſtris Datariæ vt inquiratur aliqua ſcriptura, expediuntur ad inſtar remiſſoriæ.*
4 *Scripturarum exiſtentiæ negatiua, quæ emanarunt ante annum 1527. ex adhibitis diligentijs non probatur propter Vrbis excidium, ſeu deprædationem, quæ contigit de dicto anno.*

D E C I S I O   C C X L I.

CAVSA ſuper eiſdem de nouo propoſita, &
ſæpiùs dilata ad prouiſi Apoſtolici inſtantiam,
hodie tandem eadem parte informare recuſante, vi-
ſum fuit ſtandum eſſe in deciſis 13. Iunij præteriti *
ex eiſdem rationibus, & fundamentis, quia verè con-
ſtat de Iurepatronatus huius familiæ de Pallauicinis
ex fundatione & dotatione, deſumpto ex priuilegio
coæqualis dotationis enunciato in prouiſionibus Apo-
ſtolicis annorum 1514. 1528. & 1583. iuncta poſſeſ-
ſione præſentandi ſupra centum annos, † quod tem- 1
pus in materia Iuriſpatronatus habet vim immemo-
rabilis, Put. *deciſ. 206. lib. 1. in correct. &* Rot.
deciſ. 254. num. 10. par. 3. diuerſ. & alij per Garz.
par. 5. cap. 9. num. 107. & in deciſione quæ reuidetur,
allegatis.

Nec ad retardandam cauſæ expeditionem in hac
ſecunda inſtantia erat indulgendum dilationi peti-
tæ, ex eo, quod pendebant diligentiæ in reuol-
uendis Regiſtris Datariæ pro inquirendo priuilegio
ſopradicto coæqualis dotationis, quas Magiſtri Re-
giſtrorum tàm breui tempore expedire non confide-
bant.

Quia ſibi imputet prouiſus Apoſtolicus ſi fuit negli-
gens † in proſequendo diligentias per quinque ferè men- 2
ſes, ſed prætereà cum huiuſmodi diligentiæ † expedian- 3
tur ad inſtar remiſſoriæ eius, inſpectio differtur ad tertiam
inſtantiam, non retardata expeditione ſecundæ, &
quod magis eſt huiuſmodi diligentiæ propter Vrbis exci-
dium, & ſeu deprædationem, quæ contigit de anno 1527.
† non releuant ad probandam negatiuam exiſtentiæ ſcri- 4
pturarum, quæ ante illam emanarunt, prout in his ter-
minis Rota *tenuit in Albonen. Prioratus coram bo. me. Pe-
nia die 17. Nouembr. 1603.*

Et ita &c.

* Eſt deciſio 218. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Lunæ 5. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Falſitas cauſæ in contractibus, quid operetur. Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat. Rationes vt dicantur benè redditæ, quid ſit neceſſariùm, & alia circa text. in l. fœminæ. C. de ſecund. nup.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio eſt nulla, quando cauſa expreſſa eſt falſa.*
2 *Falſitas cauſæ adimit conſenſum contrahentium ab actu, & perinde eſt, ac ſi nullus contractus fuiſſet celebratus.*
3 *Mater tranſiens ad ſecunda vota, legitimam amittit, reſeruato illi dumtaxat vſufructu, donec vixerit.*
4 *Rationes, ſine quibus reddi non poſſint.*
5 *Tutor ad hoc, vt dicatur rationes reddidiſſe, ad hoc non ſufficit eius, vel pupilli aſſertio.*
6 *Text. in l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. procedit ſolum in bonis immediate prouenientibus ex ſubſtantia primi mariti.*
7 *Mater binuba tenetur reſeruare bona primi mariti, filijs eiuſdem matrimonij.*
8 *Matri ſecundo nubenti debetur legitima in bonis filiorum præcedentium, quoad bona fratrum præcedentium, in quibus ipſi filij ſucceſſerunt.*
9 *Filius vindicare poteſt bona ſui patris, à matre, quæ ad ſecundas nuptias tranſiuit.*
11 *Verba, in reliquis, ſimilitudinem important, atquè implicant qualitatem, & ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſitionem.*
12 *In text l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. DD. ſemper capiunt verbum, legitimæ pro proprietate.*
13 *Cauſa etiam in parte falſa vitiat contractum.*
14 *Text. in l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. ceſſat ſtante conſenſu filiorum ſuper tranſitu matris ad ſecundas nuptias.*
15 *Conſenſus expreſſus requiritur, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi in Iure ſcripti, nam hoc caſu non ſufficit tacitus.*
16 *Rationes vno oculi ictu reddi non poſſunt.*
17 *Iudex ſtante breuitate temporis non præſumitur cauſæ cognitionem adhibuiſſe.*

DECISIO CCXLII.

PER DVAS ſententias alteram R. P. D. Meltij A. C. locum tenentis, alteram Rotalem coram R. P. D meo Dunozetro, * pronunciatum fuit, Inſtrumentum tranſactionis initæ inter Thomam, & Aureliam, Vitricum, & priuignam, occaſione adminiſtrationis bonorum ipſius Aureliæ, per dictum Thomam geſtæ, nullum eſſe, & inualidum, cumquè per Thomam fuerit appellatio interpoſita, & adita Signatura cauſa mihi fuit commiſſa, cum clauſula conſtito de duabus conformibus, & quod ſit locus ſtatuto, exequatur; Vnde ſuper hoc propoſito dubio; DD. reſponderunt conſtare de duabus conformibus.

Validitas enim, & conformitas ſententiarum, necnon incolatus, & Ciuilitas colitigantium non controuertebatur, & quæ opponebantur contra Iuſtitiam viſum fuit non releuare.

1 Quoniam verè nulla fuit tranſactio, † dum falſa eſt
cauſa expreſſa, quæ cauſæ falſitas adimit conſenſum contrahentium ab actu, & conſenſum Iudicis à decreto, &
2 † perindè eſt, ac ſi nullum fuerit interpoſitum decretum
nec vllus celebratus contractus, *l. magis puto, §. non poſſim. ff. de reb. cor.* Dec. *conſ.* 317. *num.* 2. Rota *deciſ.* 34. *num.* 4. *poſt* Pic. *ad ſtat. Vrbis, & deciſ.* at 8. *part.* 2. *recent. & fuit dictum in Romana Cenſus* 8. *Aprilis præteriti coram me.*

Falſitas autem cauſæ ex duobus benè deducitur, primò quia Plautillæ aſſignata fuit certa portio bonorum pro le-
gitima illi debita, in ſucceſſione Bernardini, & Franci-
ſci filiorum prædefunctorum, & fratrum vtrinquè con- 3
iunctorum Aureliæ, & tamen † ob tranſitum ad ſecun-
das nuptias Plautilla Binubam dictam legitimam amiſe-
rat, reſeruato illi dumtaxat vſufructu donec vixerit, iu-
xta celebrem *text. in l. fœminæ. C. de ſecundis nupt. & plenè fuit deductum in Ceſenaten. Prædij* 12. *Decembris* 1631. *coram me, vbi nec ius Canonicum diſſentire à dicta Conſtitutione l. fœminæ comprobatum fuit.*

Secundò quia dicta tranſactio inita fuit occaſione Tu-
telæ ipſius Aureliæ per dictum Thomam adminiſtratæ,
& redditionis rationis, & tamen nullibi apparet ratio-
num Codicem, Inuentarium, Inſtrumenta, actus fuiſſe 4
productos, & rationes ipſas † legendas percunctandas,
& diſpungendas fuiſſe exhibitas, prout requiritur iuxta
tex. in l. ſi quis §. rationum. ff. de eden. l. cum ſeruus ff. de
condit. & demoſtrat. nec enim circa veritatem cauſæ ſtan- 5
dum eſt aſſertioni Tutoris, Pupilli, † & contrahentium
in Inſtrumento, ſed aliundè probari debet Dec. *conſil* 403.
num. 22. *ad fin.* Card. Mantic. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 6. *n.* 8. Card.
Caualer. *deciſ.* 225. *num.* 5. *& fuit dictum in Romana Cen-*
ſus 8. *Aprilis præteriti coram me.* 6

Non obſtat, quod imò Plautilliæ † deberetur legitima
eo quod *diſp. l. fœminæ C. de ſecundis nuptijs* procedit ſo-
lùm in bonis immediatè prouenientibus ex ſubſtantia pri- 7
mi mariti, quæ bona tenetur † Mater Binuba reſeruare
filijs eiuſdem primi matrimonij, qualis eſt Aurelia, ſed
quando filij primi matrimonij conſequuntur portionem
fratrum prædecedentium, & quæ ipſorum effecta fuerat
Patrimonium, & deinde ijdem filij prædecedunt Matri, 8
tunc cum bona non conſiderentur † ampliùs tanquàm
ſubſtantia primi mariti, ipſi matri debita ſit legitima,
in his bonis, vt fuit reſolutum *in Romana domorum* 10. *Iu-*
nij 1616. *coram bon. mem. Andrea*, quæ eſt *deciſ.* 771. *part.*
3. *recent.* & ſequuta fuit Rota *in Camerinen. bonorum* 10.
Februarij 1620 *coram Eminentiſs. D. Cardinali Verc̃pio, &*
in eadem 22. *Aprilis* 1624. *coram bon. mem. Vbaldo.*

Quoniam placuit reſponſio, quod in Inſtrumento tran-
ſactionis aſſeritur, Plautillam primò ſucceſſiſſe Bernar-
dino, qui fraternam, quidem hæreditatem Laurentij
conſequutus fuerat, ſed tamen habebat etiam propriam
portionem immediatè prouenientem ex ſubſtantia Fran-
ciſci Patris primi mariti Plautiliæ, & deindè ſucceſſit
etiam Franciſco Iuniori filio, qui licèt conſequutus fuiſ-
ſet partem bonorum Bernardini, tamen poſſidebat pro-
priam ratam immediatè ex Patris hæreditate ſibi obuen-
tam, & ſic reſpectu harum portionum Plautillæ aſſigna- 9
ta fuit legitima in † bonis immediatè prouenientibus ex
ſubſtantia primi mariti, quæ vindicari debent ab Aure-
lia filia, ex eodem primo matrimonio, & ſic benè appli-
catur *text. d. l. fœminæ C. de ſecundis nuptijs.*

Nequè congruit interpretatio allata per Informantes
pro Thoma, quod dum in Inſtrumento tranſactionis di-
citur, Plautillam ſucceſſiſſe in bonis Bernardini, debeat
intelligi reſpectu vſusfructus, quando verò dicitur ſuc-
ceſſiſſe in bonis Franciſci, debeat intelligi reſpectu pro-
prietatis in illa portione obuenta Franciſco ex ſucceſſio-
ne Bernardini, & Laurentij, in qua iuſtè ſuccedebat
Plautilla etiam quoad proprietatem, & ſic ſuſtineatur
tranſactio, & vera ſit cauſa expreſſa. Quoniam verba ip-
ſa tranſactionis omninò reſiſtunt huic intellectui, ibi,
Per ingreſſum religionis Bernardini, in ſuis bonis reſpectu
legitimæ ſucceſſit Plautilla eius Mater, & in reliquis Fran- 10
ciſcus eius frater, &c. ſi enim tàm Plautilia † quàm
Franciſcus ſucceſſerunt in bonis Bernardini, vtriuſque
ſucceſſio debet intelligi reſpectu proprietatis, & vtraquè
æqualiter determinari, ad *l. iam hoc iure. ff. de vulg.* Surd.
conſ. 242. *num.* 2. *& ſeqq.* ponderando præſertim illa verba, 11
In reliquis, † quæ æquipollent verbis in alijs, & ſimi-
litudinem denotant, atquè implicant qualitatem,
& ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſitio-
nem, ad *l quidem ſeruus. de reb. dub.* Surd. *deciſ.* 265. *num.*
24. Card. Seraph. *deciſ.* 716. *num.* 1. *&* 11. Vndè quemad-
modùm ſucceſſio Franciſci intelligitur reſpectu proprie-
tatis itidem, & debet intelligi ſucceſſio Plautillæ, alio-
quin inepta eſſet loquutio ſi pars reſeruata Plautiliæ non
eſſet eiuſdem ſpeciei, cuius eſt reliqua pars delata
Franciſco, & abſurdum eſt, vt verba illa *reſpectu*
legitimæ, intelligantur de vſufructu, cum in his termi-
nis *l. fœminæ*, *Doct.* † ſemper capiant verbum, *legi* 12
timæ,

timæ, pro proprietate, & contradiſtinguant ab vſufructu,
adeò vt ſi dicamus nomine *legitimæ*, poſſe intelligi vſum-
fructum peruertantur omninò termini quæſtionis, nec
ſubtilis hæc diſtinctio, quæ magis ingenioſa viſa fuit,
quàm vera, cenſetur potuiſſe cadere in mentem Aure-
liæ, quæ ſi ſciuiſſet non totam enunciatam legitimam
deberi Plautiliæ matri, non ita facili tranſegiſſet, & cer-
13 tum † eſt cauſam etiam in parte tantummodò falſam vi-
tiare contractum, & irritare Decretum inibi interpoſi-
tum, Dec. *conſ.* 351. *num.* 7. Cephal. *conſ.* 207. *num.* 84. Rot. *de-
ciſ.* 852. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ. & fuit dictum in præallegata Ro-
mana Cenſus 8. Aprilis præteriti coram me.*

Huncque eſſe verum, & germanum tranſactionis in-
tellectum videtur colligi ex euentu, & ſubſequuta ob-
ſeruantia, quandoquidem in Inſtrumento prædicto Plau-
tillæ non fuit aſſignata legitima proportionabiliter tan-
tùm ad ratas obuentas Bernardino, & Franciſco ea ſuc-
ceſſione fratrum prædefunctorum, quæ aſcendebat ad
ſcuta annua 37. 50. dumtaxat, vt calculatur ab Infor-
mante in facto pro Aurelia, & tamen aſſignata illi fue-
runt annua ſcut. 60. Imò, & in minori etiam ſumma,
quàm in ſcutis 37. videtur taxanda illius portio, ponde-
rando, quod Aureliæ non ſolum debebatur portio ſucceſ-
ſionis fratrum taxata in ſcut. 90. annuis, ſed etiam legiti-
mam in bonis paternis, & maternis, & reliquatus ex cau-
ſa adminiſtrationis Tutelæ geſtæ per Thomam, & tamen
pro omnibus hiſce cauſis ſimul iunctis ſolummodò ſcut.
annua 90. aſſignata fuerunt.

Nec releuat quod Thomas ext inſerit debita pro ſcutis
450. quoniam, omiſſo, quod non videtur conſtare de ve-
ritate dicti æris alieni, quatenùs verùm fuiſſet non to-
tum erat referendum in portionem Aureliæ, ſed, & pro
medietate ſpectabat ad Plautillam hæredem pro dimidia
filiorum prædeſunctorum, & hoc debitum erat compen-
ſandum cum credito ſcut 130. quod habebat Aurelia
contra Plautillam Matrem occaſione redditionis ratio-
nis, vt conſtat ea ipſius aſſertione in Inſtrumento dictæ
redditionis rationis.

Minùs obſtat, quod filij primi matrimonij conſenſe-
rint ſecundis nuptijs Plautillæ, dum cum ea poſtmodùm
14 cohabitarunt, quo poſito † conſenſu, ceſſat diſpoſitio,
l. fœminæ, C. de 2 nupt. Quoniam non ſufficit huiuſmodi
15 conſenſus tacitus filiorum, † ſed expreſſus requiritur,
quia agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione
beneficij certi in Iure ſcripti, quo caſu taciturnitas non
ſufficit, ſed expreſſus conſenſus eſt neceſſarius, vt per
Io: de Garonibus *in rubr. de nupt. num.* 2. Guttier. *de ma-
trimon. cap.* 109. *num.* 51. Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 89.
num. 44. Peregr. *conſ.* 78. *num.* 1 *&* 17 *lib.* 1. & reſoluit Rota
in d. Ceſenaten. Prædij 12. *Decembris* 1631. *coram me.*

Quæ, & eò facilius procedere putabant Domini, quia
ex alijs conijciebant poſſe ſuſpicari de læſione Aureliæ,
dum non fuit reddita ratio, & in principio Inſtrumenti
dicitur, *volens Thomas reddere rationem, &c.* & paulò
poſt aſſeritur, rationes fuiſſe redditas, & tamen non ita
16 confeſtim, nec uno † oculi ictu reddi poterant, ſed diu-
turniorem diſcuſſionem, & diſputationem exigebant, me-
diante librorum productione, & iuſtificatione partita-
17 rum, ex qua temporis breuitate † deducitur per Iudicem
abſque cauſæ cognitione fuiſſe interpoſitum Decretum,
& ſic etiam nulliter, Parif. *conſ.* 98. *num.* 19. *lib.* 1. Rota co-
ram bon. mem. Card. Caualerio *deciſ.* 257. *num.* 8. & indi-
catur, quod in hæreditate Franciſci Senioris extabat tria
loca Montium, & creditum ſcut. 130. de quibus nulla fit
mentio in tranſactione, & ſolùm Aureliæ aſſignantur
ſcuta 90. nec fuit adhibita præſentia conſanguinei Agnati
Aureliæ, ſed quorundam Affinium, ex quibus omnibus
ſimul iunctis augetur ſuſpicio, quod Aurelia fuerit de-
cepta, & læſa, & falſis permota cauſis tranſactioni con-
ſenſerit.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

* In hac cauſa deciſiones coram dicto R. P. D. Dunozet-
to ſub die 20. Ianuarij 1633. & ſub die 18. Aprilis eiuſdem
anni, habes primam infra pro vt in Indice poſito in fine
deciſionum, & altera eſt deciſio 193. ſupra.

R. P. D. PANZIROLO.

Meliten. ſeu Portugallien.

Die Lunæ 5. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtibus, quando adhibeatur fides, ſi non reddant rationem ſuæ depoſitionis, & alia circa hanc materiam depoſitionum teſtium.

SVMMARIVM.

1 *Teſtibus eſt adhibenda fides abſque alia redditione rationis, ſi deponant de rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporeo.*
2 *Teſtium approbatio ex quibus reſultet.*
3 *Oppoſitione non ſunt attendendæ, quando non ſunt probatæ.*
4 *Fraudibus via non eſt aperienda.*
5 *Pluralitas non præſumitur.*
6 *Teſtes, quando deponunt de re ſibi nota, non eſt neceſſe, quod remoueant actum à ſenſu.*
7 *Teſtes plenè probant negatiuam ſine alia coarctione, ſi deponant de re valdè eis nota.*
8 *Fides, quando plenè probent.*
9 *Fides Officialium, vna cum depoſitionibus teſtium faciunt rem carere omni dubitatione.*
10 *Equites Hieroſolymitani potiuntur iuriſdictione paſſiua.*
11 *Teſtium dicta ſunt interpretanda vt contrarietas euitetur.*
12 *Teſtes, ſi deponant de certa ſcientia, & facto proprio, magis probant.*
13 *Abſens, quando reputetur pro præſenti.*

DECISIO CCXLIII.

FVIT reſolutum conſtare de melioramentis factis per
D. Commendatorem Bernardum Pereira, iuxta ſta-
bilimenta Religionis Hieroſolymitanæ, prout de illis de-
ponunt teſtes examinati per Equites eiuſdem Ordinis, qui
proceſſum fabricarunt de mandato Aſſembleæ, quæ po-
ſtea legitimæ congregata, eadem melioramenta Vnanimi
omnium intereſſentium conſenſu approbauit. Et quidem
de illis viſum fuit non poſſe dubitari, cum teſtes deponant
quod antea Eccleſiæ, ac Domus Commendæ ruinam mi-
nabantur, & quod D. Commendatarius ſtatim poſt ade-
ptam poſſeſſionem ſumma ſolertia, & magno ſumptu il-
las reparauit, & pariter, quod Cabreum, ſeu Inuentarium
confecit de omnibus bonis ad ipſam Commendam ſpe-
ctantibus, qua deſcriptione mediante inuenit multa à
Laycis occupata, illaque recuperauit, ex qua bonorum
vindicatione reſultauit augumentum annui redditus ſcu-
torum octingentorum. Et de his omnibus factis cum im-
penſa circiter ſcutorum quatuor millium vti geſtis coram
ipſis, teſtes † deponunt, quo caſu illis eſt adhibenda fi- 1
des abſque alia ratione, cum agatur de rebus, quæ ca-
dunt ſub ſenſu corporeo, Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 7. *de probat.*
Gregor. *deciſ.* 325. *num.* 10. Rota *rec. par.* 3. *deciſ.* 391. *num.* 4.

Et tantò magis eorum depoſitio eſt attendenda, quia
ſententiæ latæ contra Dominum Commendatarium in
Conſilio Ordinario, & completo, nihil continent con-
tra dicta melioramenta, ex quo † videtur reſultare eo- 2
rum approbatio, iuxta Doctrinam Bald. *in l. tribunus, §.
cum aliquis, ff. de teſt milit. num.* 2. Roian. *conſ.* 61. *num.* 2. *lib.* 3.
Surd. *deciſ.* 195. *num.* 3. Sententiæ enim ſupradictæ conti-
nent tantummodò quaſdam † oppoſitiones factas contra 3
D. Commendatarium, quæ cum nullo modo fuerint
probatæ, viſæ ſunt non attendendæ, *c. accedens, de elect.*
Rota *deciſ.* 8. *&* 9. *de Except. in nouis, & par.* 2. *rec. deciſ.*
748. *num.* 4. Præſertim dum in contrarium deponunt te-
ſtes, vt ſupra dictum eſt. Aliàs enim ſi in ſimilibus caſi-
bus attendi deberent ſimplices, ac non probatæ, & in-
tereſſe habentium, oppoſitiones, † aperiretur via fraudi- 4
bus, & quotidiè præcluderetur aditus benemerentibus
aſcendendi ad maiores Commendas, quod nullo pacto eſt
admittendum.

Nec

Nec obſtat, quod in dicto proceſſu per Equites fabri-
cato, non fiat mentio cuiuſdam Eccleſiæ erectæ per præ-
deceſſorem in membro de Roſſos. Quia cum teſtes, in
Summ. num. 23. deponant in ſupradicto membro num-
quàm fuiſſe aliam Eccleſiam, præter parochialem, ere-
5 ctio facta per prædeceſſorem, de hac debet intelligi, †
cum aliàs pluralitas non præſumatur, Menoch. *lib. 6.
præſ. 15.* Rota *recent. part. 1. 587. num. 6.* Maximè com te-
6 ſtes ſupradicti probent negatiuam, deponendo de re † illis
nota, quo caſu non eſt neceſſe, quod remoueant actum à
ſenſu, vt latè Farin. *de teſt. quæſt. 66. num. 229.*

Pariter non obſtat, quod in Cabreo per Commendata-
rium fabricato dicatur omiſſa ſpecificatio iuriſdictionis
ſpectantis ad eamdem Commendam in membro de Froſ-
ſos. Hoc enim benè tollitur ex teſtibus, qui clarè depo-
nunt, in dicto loco, & in alijs eiuſdem Commendæ, nul-
lam extare iuriſdictionem ad Commendam pertinen-
tem, ſed totam ad Regem attinere, quæ negatiua dicitur
7 plenè probata † ſinè alia coarctatione, quia pariter agitur
de re valdè nota teſtibus, vt aduertit idem Farin. *vbi ſu-
pra.* Quorum dicta non mediocriter comprobant fides
Commendatariorum, idem atteſtantium, qui cum depo-
nant de re, cuius curam, & adminiſtrationem habuerunt,
8 & † quæ ad eorum officium ſpectauit, ſolæ fides datæ ple-
nè probant, Rota *recen. part. 2. deciſ. 525. num. 5.* vel ſaltèm
conſideratæ vnà cum depoſitionibus prædictorum te-
9 ſtium, † faciunt rem carere omni dubitatione, Rota *re-
cent. part. 1. deciſ. 122. num. 7. & deciſ. 323. num. 2. poſt ſecun-
dum vol. Conſ. Farin.* & dictum fuit *in Caetana beneficiorum
9. Februar. 1618. coram bo. me. Buratto.*

Nec facit, quod teſtes dicant D. Commendatarium
acriter defendiſſe iuriſdictionem. Quia dum ex prædictis
conſtat, Commendam nullam habere iuriſdictionem, te-
ſtium depoſitiones debent intelligi de defenſione iuriſdi-
ctionis paſſiuæ, ſcilicèt Exemptionum, & priuilegiorum,
10 quibus † Equites Hieroſolymitani potiuntur, non au-
11 tem iuriſdictionis actiuæ; nam teſtium † dicta ſunt inter-
pretanda, vt contrarietas euitetur, Butr. *in cap. cum te, vbi
omnes, de teſtibus,* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. num. 5. de teſtibus,*
Greg. *deciſ. 351. num. 38. & deciſ. 578. num. 7.*

Similiter non releuat, quod in Cabreo deſcriptum fue-
rit, Membrum Rimeon teneri ſoluere menſuras 983 fru-
menti, & aliorum leguminum, cum tamen nunquàm ta-
le onus fuerit per prædeceſſorem ſolutum. Siquidem de
contrario apparet ex teſtibus Sum. num. 25. qui affirmant,
onus huiuſmodi ſoluendi eſſe antiquum, atquè ab ipſis
ſolutum, dum erant Arrendatarij tempore anteceſſorum;
12 Vnde cùm † deponant de certa ſcientia, ac de facto pro-
prio, magis probant Aym. *conſ. 99. num. 6. & conſ. 178. n. 7.
poſt med.* Gabr. *de teſtib. concl. 4. num.* 20. & in terminis de
ſoluente Greg. *deciſ. 521. num. 2.*

Et deniquè ceſſat, quod obijciebatur, D. Commenda-
tarium non reſediſſe per quinquennium, prout tenebatur.
Quia omnes teſtes dati in Sum. n. 26. deponunt de reſiden-
tia facta ſupra quinquennium. Et licèt interdùm abſuerit
per ſpatium aliquorum dierum, hoc tamen ad effectum,
de quo agitur, non dicitur tempus conſiderabile; Maximè
13 dum teſtes deponunt, quod abſentia † ſemper erat pro
ſeruitio, ac defenſione Commendæ, ſicut pro miniſtran-
da iuſtitia partibus in Ciuitate Portugallien. in cauſis eiuſ-
dem Religionis, quarum cognitio ad ipſum ſpectabat, quo
caſu de iure debuit haberi pro præſente, *tex. in c. conquæ-
rente, & c. ex parte, el ſecondo, de Cler. non reſid.* Card. *in
clem. 1. q. 13. n. 22. de for. comp.* Gonz. *reg. 8. gloſ. 43. n. 2. & 62.*
Seraph. *deciſ. 662. num. 2.*

Et ita fuit deciſum informante tantùm D. Commen-
datario Pereira, cum altera pars ſæpiùs citata non com-
paruerit, &c.;

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Aſculana Societatis.

Die Lunæ 5. Decembris 1633.

A R G V M E N T V M.

Pecunia ſocij, licèt in dubio præſumatur propria, tamen hoc non procedit, ſi concurrant plura adminicula, & præſumptiones, de quibus hic in deciſione, quæ ſuadeant, quod ſit ſocialis.

S V M M A R I V M.

1 *Pecunia potiùs præſumitur propria, quàm ſocialis.*
2 *Pecunia ſocij præſumitur ſocialis, ſi concurrant præſum-
ptiones, & coniecturæ, quæ hoc ſuadeant. & num. 17.*
3 *Adminiſtrator præſumitur ſoluere non de pecunijs pro-
prijs, ſed de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat.*
4 *Literarum ignarus, licèt quis ſit, tamen poteſt eſſe ſagax,
diligens, practicus, &c. in negotijs peragendis.*
5 *Socius conſcribens literas cambij, ſub eius nomine pro-
prio, & conſocij, oritur præſumptio, quod pecuniæ
ſint communes.*
6 *Exactionem nemo præſumitur ſibi velle reddere dif-
ficiliorem.*
8 *Creditor non eſt veriſimile, quod diu differat exigere.*
9 *Confeſſio emanata à perſona de veritate facti inſtructa,
vehementem præſumptionem facit.*
Liber preſcribente non probat contra tertium. num. 9.
10 *Adminicula probationum deſumuntur ex ſcripturis e-
tiam informibus.*
11 *Stylus inter Mercatores eſt ſeruandus.*
12 *Liber, qui continet negotia ſocialia, inter ſocios plenè
probat.*
13 *Quod procedit etiamſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à depu-
tato nomine ſocietatis.*
14 *Libri Mercatorum quibus concurrentibus plenè pro-
bent.*
15 *Confeſſio extraiudicialis dicitur concludenter proba-
ta, ſi de ea doceatur per teſtes conteſtes de tem-
pore, & loco.*
16 *Præſumptio, vt inducatur, ſufficit probatio etiam per
teſtes minùs legitimos.*
18 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*
19 *Actus ſequens præſumitur factus in vim præcedentis
tractatus.*

D E C I S I O   C C X L I V.

CVM ſub die 12. Nouembris 1632. reuiderentur de-
ciſiones emanatæ in hac cauſa ad fauorem Franci-
ſci Bentiuoli firmantes ipſum non teneri reddere ratio-
nem Saiarum ſocietatis venditarum in nundinis Salerni;
fuit reſtricta difficultas ad pecunias per eundem Bentiuo-
lum exactas in Ciuitate Anconæ, ad quarum reſtitutio-
nem vti ſpectaſ ad ſocietatem DD. hodie dixerunt d.
Bentiuolum teneri.

De exactione enim illarum viſum fuit ſufficienter
conſtare per plura Inſtrumenta Quietantiarum, vltrà,
quod inter partes non controuertebatur.

Quod autem dd. pecuniæ fuerint communes, ac per-
tinentes ad ſocietatem, licèt Regula ſtet pro Bentiuolo,
† cum pecunia potiùs propria, quàm ſocialis præſuma- 1
tur, iuxtà doctrinam Bart. *in l. 2. num. 2. C. pro ſoc. & in l. ſi
patruus, num. 4. verſ. aut dubitatur, C. comm. vtriuſque iud.*
Bald. *in l. ſi reſtituenda, C. de petit. hæredit. num. 3. in fin.*
Alex. *conſ. 78. num. 4. lib. 2.* Attamen ab ea receditur,
† quando (prout in præſenti caſu) ex coniecturis, & 2
præſumptionibus apparet, illam eſſe communem, An-
char. *conſ. 149. n. 4. verſ. & licèt iſtam opinionem.* Ioſeph.
Lud. *concl. 53. verſ. & quando non apparet, iuncto verſ. ſeq.
& latè in verſ. fallit ſupradicta concluſio,* Mantic. *de tacit.
& ambig. lib. 6. tit. 17. n. 3. & ſeqq. & tit. 18. num. 8. & ſeq.* Se-
raph. *deciſ. 593. num. 4.*

Prima enim coniectura, quæ ſuadet pecunias, de qui-
bus agitur, fuiſſe ſociales, deducebatur ex qualitate ſo-
cietatis initæ inter Mercatores de vendendo ſaias in nun-
dinis Salerni communi nomine, cuius ſocietatis exiſten-
tia aliàs firmata fuit ſub die 11. Februarij 1628. coram
Eminentiſſimo Cardin. Virili, de qua nunc DD. non
dubitarunt iuncta deputatione facta in perſonas Benti-
uoli, & Franciſci Anibalis, in cuius locum fuit ſubro-
gatus Felix eius frater ad vendendum, vt pariter in ea-
dem deciſione firmatur, ex qua quidem Bentiuoli de-
putatione oritur præſumptio, quod idem pro haben-
dis literis cambij directis mercatoribus Anconitanis ſol-
uerit de precio ſaiarum † communium, non autem 3
de proprijs pecunijs, Aym. *conſ. 129. num. 3. quam ſe-
quitur*

quitur Ioſeph. Ludou. *d. concluſ. 53. verſ. fallit ſecun-*
do in fin.

Cui quidem coniecturæ non viſa fuit aduerſari altera
contraria deſumpta ex imperitia, & ignorantia Bentiuo-
li, qui cum legere, & ſcribere neſciret, inuериſimilè
eſt, quod fuerit ab alijs deputatus: quia præterquàm
quod deputatio Bentiuoli expreſsè legitur in Albarano,
ſeu contractu ſocietatis, ceſſare videtur omnis ſcrupulus
ex teſtibus tam pro parte Mercatorum, quàm pro parte
eiuſdem Felicis, & Bentiuoli examinatis, qui depo-
nunt, Bentiuolum licèt ignarum, fuiſſe nihilominus ſa-
gacem, diligentem, practicum, & aptum, ſimilia, &
maiora peragere negocia, ipſumque tanquàm talem fuiſ-
4 ſe pluries ad vendendum deputatum, † vnde nihil refert,
quod fuerit ignarus, dum erat ſagax, & practicus, ad *tex.*
in l. certi iuris, & ibi DD. C. de iudic.

Secunda oriebatur coniectura ex quo præfatas literas
cambij conſcribi curauit ſub nomine ipſiuſmet, & Ani-
balis conſocij, & condeputati, ex qua quidem conſcri-
5 ptione † facta communi nomine clara oritur præ-
ſumptio, quod pecuniæ fuerint communes, Bartol.
in l. rura. num. 5. C. de omn. agr. deſert. lib. 11. Roman.
conſ. 291. num. 7. Menoch. *conſ. 12. num. 15.* Mantic. *de*
tacit. lib. 6. tit. 17. nu. 30. Aym. *d. conſ. 129. nu. 3. verſ. in*
hac difficultate.

Coadiuuatur iſta præſumptio, ex quo Bentiuolus in
dd. literis ſummam ſuarum pecuniarum non ſpecificauit,
6 † quod veriſimiliter feciſſet, ſi pecuniæ propriæ, & non
communes fuiſſent, Natt. *conſ. 358. num. 11. circa med.*
& n. 12. circa fin. Aym. *d. conſ. 129. num. 8. circa med.*
Menoc. *conſ. 80 n. 5.*

Quod maximè venit dicendum, ex quo Bentiuolus in
negotijs peragendis erat accuratiſſimus, vt deponunt ſu-
pradicti teſtes; vnde nullo modo præſumi debet, quod
proprias pecunias abſquè declaratione, & ſpecificatione
quantitatis ipſum tangeſi cum alienis pecunijs commi-
7 ſcere, † illarumque exactionem per hanc commiſtionem
difficiliorem reddere voluiſſet, *ad text. in l. cum de indebi-*
to, ff. de probat. Aym. *d. conſ. 129. n. 6.*

Tertia pariter deducebatur coniectura, ex ſequeſtro
relaxato ad inſtantiam aliorum ſociorum iuncta negli-
gentia eiuſdem Bentiuoli, qui paſſus fuit pecunias per
8 quinquennium ſub d. ſequeſtro permanere, † quod veri-
ſimiliter tandiù non diſtuliſſet, ſi pecuniæ propriæ, &
non communes fuiſſent, *iuxta doctr.* Bart. *in l. gerit, num.*
21. verſ. in contrarium de acquir. hæred. Alex. *conſ. 55. n. 2.*
lib. 5. Aym. *conſ. 106. num. 9.* Rot. coram ſan. mem. Greg.
XV. *dec. 307. nu. 11. & dec. 521. n. 1.*

Pro quarta coniectura allegabatur confeſſio P. Angeli
fratris, & procuratoris Bentiuoli deſumpta ex iudiciali
proteſtatione per ipſum facta contra Mercatores ſocios,
inſcio decreto Iudicis d. procuratore præſente, & non
contradicente emanato ad Inſtantiam ſociorum de exi-
gendo dictas literas cambij ad effectum deponendi, donec
controuerſia inter ipſos terminaretur, ex qua quidem
confeſſione vel emanata à perſona de veritate facti inſtru-
9 cta, † vehemens oritur præſumptio, quod pecuniæ con-
tentæ in d. literis fuerint communes, & non propriæ Ben-
tiuoli, Abb. *in c. dilectus, n. 2. de procurat.* Luc. de Penn.
in l. 3. col. 5. verſ. 155. præſumpt. C. de apoc. publ. lib. 10.
Maſcard. *de probat. concl. 369. n. 1.*

Quia oriebatur ex liberculo ſocietatis ſcripto ab altero
deputato in dd. nundinis Salerni, in quo explicitè appa-
ret, pecunias contentas in præfatis literis cambij Merca-
toribus Anconitanis directis, redactas fuiſſe ex pretio ſa-
larum, illaſque ad ſocietatem pertinere, qui quidem liber
licèt regulariter pro ſcribente non probet contra tertium,
10 in propoſito autem non ſolùm † facit probationem præ-
ſumptiuam, cum ad id quælibet ſcriptura etiam infirmis
ſufficiat, *l. inſtrumenta domeſtica, C. de probat.* Caual. *deciſ.*
142. n. 4. Caputaq. *deciſ. 334. par. 1.*

Verùm ex eo oritur probatio plena tùm quia ex con-
ſuetudine, de qua deponunt teſtes in Summario ità rece-
11 ptum † eſt inter Mercatores Aſcolanos, Rot. *dec. 650. n.*
5. par. 5. recent. tùm quia continet ſolùm negotia ſocialia,
12 quo † caſu inter ſocios plenè probat, Seraph. *dec. 600. n. 1.*
13 Rot. *dec. 641. n. 5. par. 1. rec.* etiam quod † non ſit ſcri-
ptum à ſocio, ſed à deputato nomine ſocietatis, Socc.
conſ. 291. n. 14. lib. 2. Alex. *conſ. 186. n. 1. lib. 2.* Menoch.
de arbitr. lib. 2. caſ. 92. num. 9. Seraph. *deciſ. 1368. num. 4.*
Rot. *dec. 377. n. 3. & 5. par. 1. rec.* tùm etiam ex quo coa-
diuuatur ex deputatione antedicta, ac ex alijs præſum-
ptionibus, de quibus ſupra, † & infra dicetur, quo caſu 14
concludenter probat, Caual. *dec. 552. n. 1.* Greg. XV. *dec.*
302. n. 1. dec. 537. n. 1. & inter recent. dec. 287. n. 1. par. 2.
& nouiſſimè fuit firmatum *in Albanen. vineæ 5. Iunij* 1632.
coram R. P. D. meo Durano.

Tùm denique ex quo Bentiuolus in reuiſione Compu-
torum facta coram teſtibus mediatoribus ſingulas parti-
tas in d. liberculo deſcriptas approbauit, vt ijdem teſtes
deponunt vt in Summ. mercatorum n. 7.

Sexta denique, & vltima coniectura deſumebatur ex
confeſſione extraiudiciali eiuſdem Bentiuoli, qui coram
ijſdem teſtibus mediatoribus in actu reuiſionis computo-
rum ingenuè faſſus fuit, pecunias in ſupramemoratis li-
teris contentas prouenire ex pretio ſalarum communiũ,
eaſque reſtituturus, quotiès illi refectæ fuiſſent pecuniæ
furto ablatæ in Ciuitate Neapolis, ex qua quidem con-
feſſione clarè colligitur pecunias prędictas ad manus eiuſ-
dem Bentiuoli perueniſſe, cum aliàs eas reſtituere non
promiſiſſet, & cum iſta † confeſſio ſit probata per teſtes 15
contestes de tempore, & loco, & ſic admittitur pro ple-
na probatione, iuxtà opinionem Rotæ coram Puteo *dec.*
53. n. 1. lib. 3. & inter recent. dec. 406. n. 3. & deciſ. 711. n.
3. par. 2. multò magis in propoſito venit admittenda ad
inducendam præſumptionem, cum ad id quælibet † pro- 16
batio etiam per teſtes minùs legitimos ſufficiat, Greg. XV.
dec. 427. n. 5. & 6. cum alijs ibi congeſtis.

Quæ omnes coniecturæ eò clariùs probant communio-
nem dd. pecuniarum, quia inter ſe connectuntur, & ad
inuicem adminiculantur, & propterea ſimul iunctæ † 17
concludentiſſimè probant, quòd reuera pecuniæ fuerint
ſociales, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 505. n. 16. cum alijs*
cumulat. per Grauett. *d. conſ. 129. n. 8. in fin. verſ. ex quibus*
omnibus.

Nec obſtare viſum fuit vnicum fundamentum pro par-
te Bentiuoli deductum, quod ſcilicet pecuniæ prouene-
rint ex alijs mercibus, quas ipſe in nundinis Salerni vltrà
poſita in ſocietate aſportauit. Quia nec ex teſtibus pro
parte Bentiuoli examinatis, nec à ſcripturis compulſatis
viſum fuit DD. id fuiſſe ſufficienter probatum.

Teſtes enim, licèt probent tranſmiſſionem ſalarum,
non tamen deponunt quod Bentiuolus illas tranſmiſerit
ad computum proprium vltrà poſitas in ſocietate, prout
explicitè hanc † qualitatem tanquàm fundamentum 18
partis probare debebant, cum ſola tranſmiſſio ſine d. qua-
litate non releuet. *ad tradit.* per Bart. *in l. Felcinius, §. cum*
hoc nu. 1. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eat. Dec. *in cap. licèt cau-*
ſam, n. 180. & ſeqq. de probat. Felin. *in c. examinata, nu. 5.*
de iudic. Alex. *conſ. vlt. num. 2. lib. 2.* Rot. Ianuen. *deciſ.*
6. num. 5.

Partita verò extracta ex libro Gabellæ Caſtri S. Ægi-
dij probat quidem tranſmiſſionem ſalarum ad nundinas,
ſed non concludit qualitatem pro parte Bentiuoli articu-
latam, nec dicit quod illas tranſmiſerit ad computum
proprium vltrà poſitas in ſocietate, & ſic non releuat ex
iuribus ſupra proximè relatis.

Nec quicquam facit, quod Ballæ ſalarum fuerint ſigna-
tæ ſigno, ſeù marca propria ipſius Bentiuoli, quia cum in
Albarano, ſeù contractu ſocietatis nulla fuerit facta con-
uentio, quod ſocietas aliquo particulari ſigno vteretur,
vnuſquiſque ex ſocijs poterat proprium ſignum appone-
re, nec ex eo neceſſariò inferri poteſt ad illam qualita-
tem, quod Ballæ ſic ſignatæ fuerint tranſmiſſæ ad com-
putum proprium, vltrà poſitas in ſocietate. Quæ quali-
tas in præſenti caſu nec præſumi poteſt, quia ſtante præ-
cedenti conuentione inita inter ſocios de tranſmittendo
ſalas ad nundinas, illaſque vendendi communi nomine,
† tranſmiſſio cum venditione inde ſequuta præſumitur 19
facta in exequutionem præcedentis tractatus, & ſic com-
muni, non autem proprio, & particulari nomine Benti-
uoli, *iuxta l. is, qui ſuis, §. ſi ab ignoto, ff. de manumiſſ.* latè
Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 893. num. 45.* Mantic. *de tacit.*
& ambig. lib. 7. tit. 18. num. 16. Rota *deciſ. 104. num. 5.*
par. 2. diuerſ.

Et ita Felice Bentiuolo, & Mercatoribus informan-
tibus fuit reſolutum &c.

R. P. D.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Veneris 9. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè, vt concedatur immiſſio quid probare debeat. Reſeruationes Apoſtolicæ, quæ beneficia capiant, & quæ non. Et alia circa beneficia manualia.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè, vt non denegetur immiſſio, debet plenè, & indubitanter probare reſeruationem.*

2 *Menſes Aprilis, & Octobris ſunt menſes ſemper reſeruati Sedi Apoſtolicæ, ceſſante alternatiua.*

3 *Reſeruationes Apoſtolicæ non capiunt beneficia, ſeù Officia Clauſtralia, & manualia ad nutum Superioris amouibilia. & nu. 10.*

4 *Beneficiorum reſeruationem, quando Papa facit, eſt intelligenda de ea, quæ ſit perpetuò de beneficio, non autem de temporali.*

5 *Beneficiorum collatio debet intelligi de ſui natura perpetua.*

6 *Commenda licèt afficiat beneficium propter appoſitionem manus Papæ, tamen non ideò commenda afficit beneficium.*

7 *Commenda, quando vacat per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij, tunc inferior Collator poteſt de illo prouidere.*

8 *Commenda ceſſante, beneficium vacat, vt priùs.*

9 *Beneficia, ad hoc, vt cadant ſub reſeruatione, quid ſit inſpiciendum.*

11 *Beneficia manualia poſſunt fieri perpetua ex Pontificis priuilegio.*

12 *Interpretatio ſemper ea eſt ſumenda, quæ conuenit ſubiectæ materiæ.*

13 *Regularibus de iure non eſt conceſſum habere beneficia in titulum perpetuum, cum hoc repugnet voto paupertatis, & obedientiæ.*

14 *Regularium beneficia ſunt manualia.*

15 *Superiores Regulares non poſſunt conferre beneficia clauſtralia in titulum perpetuum.*

16 *Beneficia manualia de ſui natura non conferuntur in perpetuum.*

17 *Beneficia manualia, licèt aliquando durent ad vitam prouiſi, non ideò contigit, quia tituli ſint perpetui, ſed ex eo, quia à Superioribus non remouentur.*

18 *Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis, eſt conditionalis, ſcilicèt, ſi narrata ſint vera.*

19 *Papa, quando prouidet de beneficio reſeruato, cenſetur prouidere quatenùs probetur reſeruatum, aut affectum.*

20 *Papa non præſumitur velle mutare naturam beneficij abſquè expreſſione.*

DECISIO CCXLV.

CAMERARIA de qua agitor, per Sedem Apoſtolicam commendata fuit Io. Hieronymo de Funes Clerico ſeculari, de anno 1577. qoi vixit vſquè ad annum 1619. Eoquè poſtmodùm decedente in menſe Aprilis eiuſdem anni, Capitulum Eccleſiæ B. Mariæ del Pilar eandem dedit in adminiſtrationem Dominico Garziæ, Canonico profeſſo eiuſdem Eccleſiæ, poſſeſſione ſubſequuta. Cumquè de eadem Officina io Commendam prouiſus fuiſſet à Sede Apoſtolica Petrus Martel, lite iam Introducta, Capitulum concordauit, certa penſione eidem reſeruata: & Cameraria Garziæ remanſit: ſequutaquè confirmatione Apoſtolica, nouam poſſeſſionem aſſequutus fuit. Eandem autem dimittente Garzia de anno 1626 Capitulum ad illam elegit Canonicum Michaelem Perez de Cueuas, poſſeſſione ſubſequuta. Et per ſimilem dimiſſionem à Canonico Perez de anno 1628. factam, Capituiom eandem Canonico Ioanni de Campo contulit. Obijt poſtmodùm Garzias menſe Aprilis 1629. & Ordinarius Cæſarauguſtaoos illam contulit Paulo Seccanilla, Clerico ſeculari, contra qoem ſepiùs fuit reſolutum, * non eſſe illi adiudicandam Camerariam. Poſtremò deceſſit Ioaunez del Campo de menſe Octobris 1631. per cuiuz obitum Capitulum prouidit de dicta Cameraria Ioannem Cercitum, Canonicum profeſſum eiuſdem Eccleſiæ, poſſeſſione ſubſequuta.

Deindè Laurentius, Clericuz ſecularis eandem In Com-
mendam obtiuuit à Sede Apoſtolica, litteriz gratioſè ſub-
rogationis ad partem expeditis, & productis. Quarum
vigore cùm hodiè dubitaretur: Au illi eſſet danda immiſ-
ſio, negatioè per DD. ſuit reſponſum: Quia reſeruatio, 1
aut affectio non probatur per Laurentium: quæ ſunt præ-
cipua ad iſtum effectum: & debent eſſe clara, & indubi-
tata: Ita vt non poſſit alicui ioferri præiudicium, Rot. *dec.*
187. n. 1. 197. n. 5. & 600. n. 1. par. 2. *recent.* & coram PP.
Greg. XV. *deciſ. 58. n. 5.*

Non obſtat, quod ratione menſis reſeruatio ſit clara, † 2
& indobitata, ex quo Domioicus Garzias obijt de menſe
Aprilis anni 1629. & Ioannes del Campo de menſe Octo-
bris anni 1631. qoi menſes ſemper ſuot Apoſtolici, ceſſan-
te aiternatiua, quæ per Regulam octaoam Caucellariæ,
& ſeù nonam io modernis S. D. N. non datur inferioribus
collatoribus, vt in verbiz, regula ſe ipſam declarat, & com-
probat Gonzal. *ſuper ead. reg. gloſ. 42. n. 2.*

Quia, cum verſemur in beneficio, & ſeù officio clau-
ſtrali, & manuali, ad nutum † Soperioris amouibili vſ- 3
què ab initio, & in ſui erectione, & inſtitutione, quæ da-
tur in ſummario Capituli n. 1. reſeruationes Apoſtolicæ
non capiunt talia beneficia, ex defectu intentionis Papæ
reſeruaotis, Cald. *conſ. 26. de præb. dicens:* reſeruationem
† beneficiorum, quam fecir Papa, eſſet intelligendam de 4
ea, quę ſit perpetuò de beneficio, non autem temporaliter:
ex quo † collatio beneficiorum debet intelligi de ſui natu- 5
ra perpetua, Faicoo. *de reſeruat. quæſt. 3. prin. nu. 25.* Felin.
in c. per tuas. n. 4. verſ. intellige de maior. & obed. Mandoſ.
reg. 3. quæſt. 11. n. 3. verſ. redeunt ad principale quæſitum:
Addeu ad Simonet. *de reſeruat. quæſt. 8. nu. 3.* Caſſad. *dec.*
4. nu. 1. de præb. Ror. *deciſ. 739. num. 8. part. 1. diuerſ. &*
Achill. *deciſ. 9. de præb.* Qui loquens de beneficijs com-
mendatis, infert, quod licèt † Commenda afficiat bene- 6
ficium propter appoſitiooem mauuz Papæ; tamen uon
ideò Commenda afficit beneficium manuale, quia ceſſan-
te Commenda per ceſſum, vel deceſſum Commendata-
rij, † inferior Collator poſſit de illa prouidere. Quod 7
idem ſenſerunt Frauc. *in cap. nemo. num. 5. verſ. ſed quid
ſi Commenda. de elect. in 6.* Gonzal. *in reg. 8. gloſ. 5. §. 6. n. 22.*
& Rota *in Pampilonen. Theſaurariæ 13. Nouembris 1617.
coram D. meo Decano*. Ac demùm idem fuit indultum
Capituio per Conſtitutionem Pij Quarti, quæ datur: vt
ceſſantibuz Commendiz, beneficia ſecundùm ſuas facul-
tates conferre poſſit.

Nequè effectus manualitatis huius Camerariæ euitari
poteſt ex eo, quòd ex duabus autiquis prouiſionibus Or-
diuarij, effectuatis de anno 1513. & 1534. conſtet, quòd
hæc Cameraria coilata fuerit in titulum perpetuum, &
ſucceſſiuè de ilia proulſum in Commendam: qua † ceſ- 8
ſante, beneficium vt priùs vacauerit, Mohed. *deciſ. 4.*
num. 1. de præb. Caputaq. *dec. 144. par. 1.* Put. *dec. 13. lib. 3.*
in nou. Gonzal. *ſuper reg. 8 gloſ. 5. §. 8. nu. 49.* atque ita tan-
qoàm de perpetuo, non autem manuali facienda ſit pro-
uiſio ſecundùm regulas reſeruatorias menſium.

Quia, aut fundamentum conſtituitur In ſola col-
latione facta ab Ordinario, tauquàm de vltimo ſta-
to collatiuo, qui ſolet iuſpici ad effectum, vt videa-
tur, † an beneficium cadat ſub reſeruatione, Cald. 9
conſ. 23. de præb. Simonet. *de reſeruat. quæſt. 70.* Rot.
deciſ. 77. numer. 9. coram Gregor. XV. Et ille non
eſt vltimus ſtatus, ſed aiter, qui poſt annum 1619.
contigit per obitum Ioan. Hieronymi Funes. In
qua vacatione Capitulum contulit Camerariam Do-
minico Garziæ: & effectum habuit, cedente, Mar-
tello prouiſo à Sede, cum Apoſtolica confirmatio-
ne, & poſſeſſione ſubſequuta. Cui exindè per di-
miſſionem ſucceſſit Canonicuz Perez de anno 1626.
& de anuo 1628. per ſimilem dimiſſionem, Capitu-
lum, contulit Camerariam Canonico del Campo.
Atquè ita beneficium, & ſeù officium habuit vlti-
mum ſtatum per dimiſſionem Campi: & penulti-
mom ex perſona Perez. Ex qoorum perſoniz vaca-
tiones conſumptæ fuerunt per poſſeſſionem, & con-
tiooa,

ſuationem poſſeſſionis pacificæ ſubſequutam, etiam
per Laurentium ad fundandam eius intentionem alle-
gatam. Qui duo vltimi ſtatus, cum fuerint de manua-
10 li, ſatis indicant Camerariam non cadere † ſub reſerua-
tionibus Apoſtolicis, ſecundùm rationes *Calderini*, &
aliorum, qui ſuprà allegati fuere.

Aut verò contenditur, ex prædictis collationibus
1513. & 1534. probari ad quemcunquè effectum, ſta-
tum de collatiuo: & conuincitur contrarium ex ipſa
erectione Camerariæ de anno 1195. ex Indultis Summo-
rum Pontificum Pij IV. Clementis VII. Sixti V. ac
etiam ex prouiſionibus de eadem Cameraria factis à Ca-
pitulo B. Mariæ de Pilar per viam electionis, & de-
putationis: quæ omnia dantur in Summarijs Capituli,
& ponderata fuerunt in deciſionibus contra Seccanil-
lam ab Ordinario prouiſum factis. In quibus declara-
tum fuit non ius Ordinarij, & per conſequens nul-
litas, & inualiditas dictarum collationum, attenta
exemptione Collegiatæ ab omni iuriſdictione Ordina-
rij, & facultate conferendi per Summos Pontifices Ca-
pitulo indulta.

Non obſtat, Indultum Pij Quarti ex parte Capituli,
vt aſſeritur productum, in quo expreſsè videtur diſpo-
ſitum, Camerariam de qua agitur, cæteraquè officia,
& dignitates eiuſdem Eccleſiæ, conferri debere in titu-
11 lum. Quod dicebatur repugnare manualitati, † cum
perpetua fieri poſſint ex Pontificis priuilegio, Caſſad. *de-
ciſ. 12. num. 9. de præb.* Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 6. nu.
58. in fin.*

Quia ex Indulto, quòd officia, & dignitates confe-
rantur in titulum Canonicis Regularibus profeſſis, ne-
ceſſariò non excluditur manualitas; ex quo Papa po-
tuit intelligere de titulo perpetuo, & collatiuo, & de
titulo vti de manuali. Vnde ſemper ſumenda eſt inter-
12 pretatio, † quæ conueniat ſubiectæ materiæ, & ſic
13 qualitati Regularium; quibus † de iure non eſt conceſ-
ſum, vt poſſint habere beneficia in titulum perpetuum,
quia repugnaret Voto paupertatis, & obedientiæ; ſed
in titulum reſpectu temporis Superiori arbitrarium, ſe-
14 cundùm naturam beneficiorum † Regularium, quæ
ſunt manualia: Put. *deciſ. 80. num. 2. lib. 3.* Gonzal. *ſu-
per reg. 8. gloſ. 8. num. 11.* Pariſ. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 3.
num. 82. & ſeq.*

Sed prætereà aduerterunt Domini, Indultum reſpi-
cere merum fauorem Canonicorum huius Collegiatæ,
& excluſionem Clericorum ſæcularium, quibus offici-
næ, & ſeù officia clauſtralia anteà conferebantur, &
commendabantur, in graue præiudicium Ordinis Re-
gularis. Et indulgendo, quod Regularibus profeſſis
tantummodò conferantur; decernitur, quod eiſdem in
titulum per eos, ad quos ſpectat, iuxtà iuris diſpoſi-
15 tionem conferri debeant. De iure autem neque † Su-
periores Regularium poſſunt conferre beneficia clauſtra-
lia in titulum perpetuum, *cap. cum ad Monaſterium, §.
tales autem, ibi, nec alicui committatur aliqua obedien-
tia perpetua poſſidenda: de ſtat.* Monach. Mohed. *de-
ciſ. 10. num. 2. de cauſ. priu. & propriet.* Neque ma-
16 nualia † de ſui natura conferuntur in perpetuum, Cal-
der. *alleg. conſ. 26. de præb.* Ergò de collatione in titu-
lum, prout conuenit Regulari, non autem de perpetua
repugnanti, intelligendum eſt. Et licèt manualia ali-
17 quando duret † ad vitam prouiſi: non ideò contigit,
quia tituli ſint perpetui, ſed ex eò, quod à Superiori-
bus non remouentur.

Non obſtat, quod Papa intellexerit beneficium eſ-
ſe manuale, & voluerit conferre in titulum perpe-
tuum, dum Laurentius narrauit in ſuis litteris Ca-
merariam eſſe officium clauſtrale in Eccleſia B. Ma-
riæ del Pilar Regularis Ordinis S. Auguſtini, & ni-
hilominùs tanquàm de reſeruato contulit ratione men-
ſis.

Quia cùm verſemur in gratia ad ſupplicationem
18 partis, † in qua Papa prouidet ſub conditione, qua-
tenùs narrata ſint vera, atquè ita quatenùs Came-
raria caderet ſub reſeruatione, vel affectione, quod
impoſſibile non eſt conſtitutione, aut priuilegio Apo-
ſtolico, de Regulari beneficio diſponenti ſecundùm
Caſſad. & Gonzal. ſupra allegatos: ideò præſumitur
19 † Papam prouidiſſe, quatenùs Cameraria ſit, & pro-
20 betur reſeruata, aut affecta: ne incidenter mutet †
naturam beneficij abſquè expreſſione, præter volun-
tatem ſuam, *c. querimoniam, de iur. patr.* Calder. *conſ.
26. in fin. de præb.*

Quæ autem dicebantur de affectione propter litem,
quæ in Rota pendebat inter Campum, & Seccanil-
lam, reſpectiuè prouiſos à Capitulo, & Ordinario
Cæſarauguſtano; præſuppoſita manualitate Camera-
riæ iàm firmata, non egent alia reſponſione. Quia
ex eiſdem rationibus, & fundamentis tolluntur, qui-
bus reſeruatio impugnata fuit.

Et ita &c.

* Ideſt ſub diebus 2. Iunij 1631. & 26. Nouembris
1632. & 9. Maij 1633. ſunt deciſiones 43. 157. & 205. ſu-
pra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Meliten. Nauis.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Socius tenetur inſolidum ex rebus geſtis ab altero ſocio. Conſocij obligantur inſolidum ex contractu Inſtitoris. Et vide plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio facti alieni, dum non impletur, committitur ſtipulatio pro damnis, & intereſſe.*
2 *Inſolidum, quis poteſt condemnari, ſi ſit inſolidum obligatus.*
3 *Verba vniuerſalia, & indefinita reſtrictionem non recipiunt.*
4 *Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſsit.*
5 *Societatis natura eſt, vt quilibet ex ſocij conueniri poſſit inſolidum.*
6 *Societas, quando non eſt contracta, ſed ſolùm quædam communio, & participatio, tunc ille, qui ſic contraxit, non tenetur inſolidum, ſed pro rata, quam poſuit in participatione.*
7 *Societatis ſubſtantialia ſunt, ſociorum conſenſus, res, ſeù negocium particulare, & lucrum commune.*
8 *Socij ſunt rei obligati inſolidum, ex facto Inſtitoris.*
9 *Socij tenentur inſolidum ex contractu Inſtitutoris, nec refert, quam quiſquè partem in ſocietate habeat.*
10 *Socij ex contractu Inſtitoris, tenentur ſolum pro rata.*
11 *Socij ex contractu Inſtitoris, vnuſquiſquè pro rata inter ipſos tenentur, ſed hoc non procedit reſpectu tertij, & aliorum contrahentium.*
12 *Oſaſch. deciſ. 150. num. 8. & 9. declaratur.*
13 *Ancbar. conſil. 332. Pariſ. conſ. 93. numer. 32. & conſ. 94. num. 26. lib. 1. & alij reprobantur.*
14 *Socius quiſquè proponendo ſocietati certum Inſtitorem, ex tunc conſentit obligationibus per Inſtitorem contrahendis.*
15 *Socij ex facto inſtitoris tenentur inſolidum, etiam de bonis extra ſocietatem, & vltrà vires, & corpus ipſius ſocietatis.*
16 *Solidum id dicitur, quod eſt integrum, & cui nihil deeſt.*
17 *Iaſ. in conſil. 33. per tot. lib. 3. declaratur.*
18 *Negociationem ſolus, quis exercens tenetur pro debitis contractis illius occaſione, non ſolùm quatenùs ſuppetunt iura, & bona negociationis, ſed etiam aliunde.*
19 *Et ſic etiam eſt dicendum de ſingulis ſocijs, vt teneantur etiam de bonis extra ſocietatem.*
20 *Socio ſolidùm ſoluenti, ſubuenitur remedio diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios, ſed controuerſia iſta eſt valdè nodoſa num. 21.*
22 *Rota deciſ. 208. part. 4. in recent. declaratur.*
23 *Socius admiſſus ab alijs ſocijs poſt ſocietatem, non tenetur niſi pro rata, ſecùs quando ab initio cum eo*

fuit

fuit inita ſocietas.
24 *In ſocietatis contractu, verbum, participationis, intelligendum eſt pro ſocietate.*
25 *Teſtes deponentes de facto proprio plenè probant.*
26 *Probationes plures ſimul iunctæ, multò magis faciunt concludentem probationem.*
27 *Teſtes famuli pro Domino tunc admittuntur, quando veritas aliter haberi non poteſt.*
28 *Furti ſubſtantia probata, tunc eò facilius admittitur probatio, quoad quantitatem.*
29 *Probatio pluſquàm ſemiplena, quando eſt facta in materia difficilis probationis, tunc locus eſt delationi iuramenti.*

DECISIO CCXLVI.

THEDORVS Pirola, Paulus Attardus & alij de menſe Iunij 1630. nauim inſtruxerunt de Portu Melitæ, & conuenerunt, vt vnuſquiſquè eorum omnium participantium in armamento nauis, particeps eſſet emolumentorum prædationis contra Infideles faciendæ, pro rata pecuniæ in armamento collatæ, eidemquè naui regendæ præfectus fuit Theodorus Pirola, qui medio iuramento promiſit damnum, aut iniuriam nullam inferre Chriſtianis, nec eorum bona, aut merces prædari, & huic Theodori obligationi fideiuſſor, & ex promiſſor inſolidum acceſſit Auguſtinus Portella, vt in Summ. Laſcari, & Auguſtini num. 1. Soluit nauis è portu Melitæ, & alio commiſſa, appullit in oras Aſiæ maritimas, & deprædata eſt aliam nauim Saicam nuncupatam, oneratam mercibus Græcorum Chriſtianorum, Qui coram Inquiſitore Melitæ conuenerunt Auguſtinum fideiuſſorem Theodori, & Paulum Attardum, vnum ex armatoribus nauis, & contra eos inſolidum ſententiam fauorabilem obtinuerunt pro reſtitutione Saicæ, & mercium; de qua in Summ. num. 2. Cauſaquè ad Rotam delata dubitatum fuit, me proponente, An dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda; & Domini confirmandam eſſe reſponderunt.

Quicquid enim ſit de nullitatibus contra ſententiam oppoſitis, quibus de ordine Rotæ ceſſerunt Laſcarius, & litis conſortes, viſum fuit ſententiam eſſe iuſtam, tàm reſpectu Auguſtini, quàm reſpectu Attardi.

Etenim quoad Auguſtinum, patens eſt eius obligatio inſolidum de non deprædando naues Chriſtianorum, cui obligationi cum fuerit contrauentum, dum Saica Laſcari fuit direpta, vt deponunt teſtes eius Summ. num. 3. & 4. nec ab Auguſtino videtur controuerti, vtiquè com-
1 miſſa eſt ſtipulatio, & factus locus † reſtitutioni Saicæ, & mercium pro damnis, & intereſſe, prout pronunciatum fuit. *l. ſtipulatio iſta, l. ſtipulationes non diuiduntur, ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ.* 592. *num.* 6. Rota *coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 241 *num.* 2. *&* 3. potuitquè in-
2 ſolidum condemnari, cum ſit inſolidum † obligatus, & correus debendi, *l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duob. reis, l. ex duobus, ff. eod.* Surd. *deciſ.* 308. *num.* 2. Card. Seraph. *deciſ.* 1107 *num.* 3.

Non obſtat, quod obligatio Auguſtini ſit reſtricta ad nauigationem faciendam in partibus Africæ, quemadmodum fuit reſtricta licentia M. Magiſtri; ideòquè non ſit extendenda ad deprædationem ſequutam in partibus Aſiæ.

Quoniam in obligatione Auguſtini non ſit mentio licentiæ M. Magiſtri, à qua propterea nec recipere poteſt reſtrictionem, ſed eſt indefinita, & verbis vniuerſalibus concepta ibi; *Tàm in Terra, quàm in Mari*, quæ verba †
3 allegatæ reſtrictioni reſiſtunt, Alex. *conſ.* 46. *num.* 1. *lib.* 5. Corn. *conſ.* 147. *numer.* 10. *lib.* 3. Crauett. *conſ.* 135. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 323. *num.* 43. *& ſeqq.* præſertim verò, quia eadem ratio militat non diripiendi, aut deprædandi Chriſtianorum naues, & merces, tàm in oris Aſiæ, quàm Africæ, & hoc vbiquè vetitum eſt, tàm ex iuris communis diſpoſitione, quàm Apoſtolicarum Conſtitutionum, necnon & Armamenti, vndè & dicendum † eſt obligationem Auguſtini hunc caſum omni-
4 nò comprehendere, iuxtà tradita per Crauett. *conſ.* 45. *num.* 6. Surd. *conſ.* 359. *num.* 33. Rota *deciſ. recent.* 370. *num.* 3. *&* 714. *num.* 4. *part.* 2.

Quò verò ad Attardum inſolidum pariter condemnatum, iuſta etiam videtur ſententia, quia cum ipſe ſit vnus ex ſocijs nauigationis, pro geſtis à Theodoro conſocio, & nauis Præfecto, vtiquè tenetur inſolidum, cum
hæc † ſit natura ſocietatis, vt quilibet ex ſocijs conueni- 5
ri poſſit inſolidum, *per text. in l. ſi tamen plures, ff. de exercit. act.* Bald. *in rubr. C. de exercit. act. num.* 26. *& conſ.* 263. *num* 3. *lib.* 5. Surd. *deciſ.* 213. *numer.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 967. *num.* 35. Rota *coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 302. *num.* 1. *& ibi* Adden. *num.* 9.

Non obſtat, quòd inter Attardum, & Theodorum non fuerit contracta ſocietas, ſed ſolùm quædam com-
munio, & participatio, † & ſic non teneatur inſolidum, 6
ſed pro rata ſcutorum 69. dumtaxat, quam poſuit in participatione, *ad text. in l. vt ſit, & l. in conductionibus, ff. pro ſocio*, Rota Ianuen. *deciſ.* 24. *numer.* 131. *&* 132. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 547. *num.* 27. *& ſeqq.* Coſta *de portion. rat. quæſt.* 99. *nu.* 1. *& ſeqq.* Rota *deciſ.* 208. *num.* 8 *part.* 4. *recent.*

Quoniam viſum fuit Dominis, nos verſari in terminis veræ ſocietatis, non autem participationis, quia con-
currunt omnia ſocietatis requiſita ſubſtantialia, † nem- 7
pè ſociorum conſenſus, res, ſeù negocium particulare, hoc eſt nauigatio, & lucrum commune; de quibus *in l. coire, l. adijciuntur, & l. ſi coita, ff. pro ſocio, gloſ. in l. cum ſocietates, verbo, participare, ff. eod.* Hector Felic. *de ſociet. cap.* 2. *num* 14. *& ſeqq.* Quod & ex eo benè deducitur, quia negociationi, ſeù nauigationi præpoſitus fuit certus Inſtitor, ſiuè exercitor, nempè Theodorus, quando autem tacitè, vel expreſsè negociationi præpoſitus eſt Inſtitor, aut exercitor, tunc dicitur vera
ſocietas, & † omnes ſunt Rei inſolidum obligati in obli- 8
gationibus per Inſtitorem, ſeù exercitorem contractis, vt in his terminis nauigationis ſunt *text. in l.* 1. *§. fin. & l.* 2. *ne l.* 3. *ff. de exercit. act.* Bart. *in l. eandem, nu.* 9. *de duob. reis, & in Auth. hoc ita, num.* 11. *C. eod.* Oſaſch. *deciſ.* 150. *num.* 7. vbi de communi teſtatur, Peregr. *conſ.* 93. *num.* 8. *lib.* 3. Theſaur. *deciſ.* 136. *num.* 1. *&* 6. *in fin. & ibi* Adden. *notant, ita fuiſſe iudicatum*, Menoch. *conſ.* 410 *num.* 37. *& conſ.* 1185. *num.* 25. Valaſch. *conſultat.* 98. *num.* 10. Mozz. *de ſociet. tit. de natural. ſociet. num.* 18. vbi de communi, plenè Hector Felic. *de ſociet. cap.* 30. *num.* 31 *& ſeqq.* vbi tradit, & à Rota Ianuen. *deciſ.* 14. *in contrarium allegata admitti num.* 22. *& num.*
126. *ac* 127. ſocios teneri inſolidum ex contractu † In- 9
ſtitoris, ſeù exercitoris, nec referre quam quiſquè partem in ſocietate habeat, quando Inſtitor fuit expreſsè præpoſitus, vt in caſu præſenti liquet ex inſtrumento ſocietatis Summ. nu. 1. quod & firmat eadem Rota Ianuen. *deciſ.* 28. *ſub num.* 15.

Doctores autem, qui in contrarium allegabantur, † 10
aſſerentes ſocios teneri ſolùm pro rata, nempè Anchar.
conſ. 332. Pariſ. *conſ.* 93. *num.* 32. *& conſ.* 94. *num.* 26. *lib.* 1. 11
quos ſequitur Card. Mant. *de tacit. lib.* 6. *tit.* 22. *num.* 8 *& refert.* Felic. *de ſociet. d. cap.* 30. *num.* 32. Vel ſunt intelligendi, vt ſocij teneantur quidem pro rata viciſſim inter ipſos, non autem reſpectu tertij, & aliorum contrahen-
tium, † quibus vnuſquiſquè ſocius tenetur inſolidum, 15
vt idem Card. Mantic. admittit vbi ſupra *num.* 7. *verſ. & quamuis*, & ita diſtinguendum eſſe, & concordandas opiniones poſt Caſtren. *conſ.* 243. *lib* 1. *& alios, tradit* Rota Ianuen. *deciſ.* 97. *num.* 7. *& ſeqq.* Capyc. *deciſ.* 180. *num.* 3. Menoch. *conſ.* 410. *num.* 42. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 279. *num.* 9. *& c.* 967. *num.* 36. *& ſeqq* & fuit dictum *in Bononien. pecuniaria de Scappis* 24. *Nouembris* 1608. *coram Iuſto.* Vel eorum opinio procedit, vt quilibet ſocius teneatur quidem inſolidum, ſed tamen ſolummodò quatenùs aſcendit ſumma totius ſortis in ſocietate ab omnibus ſocijs expoſitæ, vna cum lucris, ex dicta ſorte perceptis, non autem vltrà corpus ſocietatis, cuius quan-
titatem, † & qualitatem debent inueſtigare contrahen- 12
tes, vt pro ratione adducunt prælleg. Doctores, ſignanter animaduertit Oſaſch. *deciſ.* 150. *nu.* 8. *&* 9. qui Oſaſchus propterea hinc inde ab Aſſocijs vtriuſquè opinionis adducitur, vt cum admiratione notat Felic. *de ſociet. d. cap.* 30. *num.* 34. *&* Oſaſchum *in hoc ſequuntur* Adden. ad Theſaur. *deciſ.* 136. vbi quod ita fuit iudicatum. Vel
demùm quatenus † Doctores illi ſimpliciter negant, ſo- 13
cios vſquàm teneri inſolidum, ſed ſolùm pro rata., certè loquuntur contra *text. in l.* 3 *ff. de exercit. act.* ibi; *nec quidquam facere, quòd quotam quiſquè portionem in naue.*

habent,

habeat, & alios textus ſupra allegatos, & contra com-
munem ſententiam, & communiter reprobantur, vt
14 docet Felic. *d. cap.* 30. *num.* 33. Verè enim quiſquè † ſo-
cius præponendo ſocietati certum Inſtitorem, ex, tunc
conſentit obligationibus per Inſtitorem contrahendis, &
radix obligationis indiuiſibiliter formatæ in perſona Inſti-
toris vnitiuè, & inſolidum deriuat in eos, vt inquit Bal.
*in rub. C. de exer. act. num.*26. *in fin.*

Immò vnus ex Dominis addebat, ſocios teneri inſoli-
15 dum † etiam de bonis extrà ſocietatem, & vltrà vires,
& corpus ipſius ſocietatis, vt conſuluit Iaſ. *conſ.* 33. *per
tot. lib.* 3. & videtur admiſiſſe Rota *d. deciſ.* 132. *num.* 24.
16 *part* 2. *diuerſ.* vbi quod ſolidum id dicitur, † quod eſt in-
tegrum, & cui nihil deeſt, alioquin pro credito exceden-
te vires ſocietatis, fraudarentur creditores; intelligendo
17 tamen Iaſ. † doctrinam veram eſſe in ſubſidium, non
extante capitali, & effectibus ſocietatis, & facta priùs
excuſſione nominum debitorum, & effectuum ipſius ſo-
cietatis, *vt poſt* Bald. *conſ.* 263. *lib.* 5. & alios perbellè, &
tradidit diſtinctè Gaſpar. Anton. Theſaur. *q. forenſ. l.* 4. *c.*
30. *num.* 6. vbi bis ita fuiſſe Iudicatum à Senatu Pedemon-
18 tano affirmat; Nam quemadmodùm qui † ſolus exercet
negociationem, tenetur pro debitis contractis illius oc-
caſione, non ſolùm quatenùs ſuppetunt iura, & bona
negociationis, ſed etiam aliundè; ita prorsùs idem vide-
19 tur dicendum † de ſingulis ſocijs, vt teneantur etiam de
bonis extrà ſocietatem in ſubſidium, & quatenùs iura
excuſſæ ſocietatis non ſuppetant, & ſicuti cum modico
capitali poſſunt facere magna lucra, ſic etiam damni
aleam ſubire debent, dum ſocietas grauatur ære alieno,
20 & deinde ſocio † ſolidum ſoluenti, ſubuenitur remedio
diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios, à quibus
conſequitur, etiam quod vltrà ſuam ratam creditoribus
ſocietatis perſoluit, vt inquit Rota Ianuen. *deciſ.* 14. *nu.*
22. Felic. *de ſociet. cap.* 31. *num.* 2. *& ſeqq.* Sed alij Domi-
ni putabant in pręſenti controuerſia non eſſe opus ingre-
21 di hanc difficultatem † nodoſam, & quę diſpoſitio-
nem particularem expoſcerit, cum in ea Doct. ſatis
inuolutè loquantur, vt aduertit Theſaur. *d. quæſt.* 30.
bona enim iſtius ſocietatis ſuppetunt, cum illa conſtet
ex ſcut. 2200. & modo agatur ſolùm de realibus 1170. de
octo.

Non applicantur termini participationis, de quibus
Rota *deciſ.* 208 *part.* 4. *recent.* quam ſequitur Gratian.
22 *d. cap.* 547. *num.* 27. Quia Rota † loquitur in caſu fa-
ctæ locationis, poſt quam perfectam admiſſus fue-
rat alius ad participandum, & ex qua admiſſione dicit
inſurgere participationem, quod & priùs fuit dictum in
deciſ. 132. *num.* 13. *part.* 2. *diuerſ.* vbi quod admiſſus,
23 † ab alijs ſocijs poſt ſocietatem, non tenetur niſi pro ra-
ta, secùs quando ab initio cum eo fuit in ita ſocietas, vt
in propoſita facti ſpecie, & in caſu *d. deciſ* 208. aliundè
colligebatur contrahentes intellexiſſe ſolùm de partici-
patione, vt declarat Gratian. *d. cap.* 547. *num.* 30.
24 qui & ante num. 27. ait in contractu † ſocietatis ver-
bum participationis intelligendum eſſe pro ſocietate,
quod & adnotauit Rota Ianuen. *d. deciſ* 14. *num.* 23.
& 127.

Non obſtat, quod non iuſtificetur valor Saicæ deprę-
datæ, nec quantitas mercium, & pecuniarum direpta-
rum, quoniam imò viſum fuit Dominis, quòad omnia,
ſufficientes afferri probationes.

Nam quòad Saicam duo teſtes deponunt, empta fuiſ-
ſe pro realibus de octo 640. & alter deponit de facto pro-
25 prio, † & numeratione pecuniæ ab eo facta, vt in Summ.
additionali littera A. & ſic plenè probant *l. vbi numeras*,
ff. de teſtibus cap. in omni negocio, *cap. in vniuerſis*, *eo-
dem tit.*

Quòad artepos 260. riſorum, ac ſardos tres Caſſarum,
linum, & alias merces valoris in totum realium centum
de octo, dantur duo teſtes d. Summ. litera B. & quatuor
alij teſtes examinati Alexandriæ Summ. num. 2. & alij
teſtes examinati ad inſtantiam Theodori Summ. num. 3.
deponunt de iiſdem mercibus in genere, daturquè inſtru-
mentum venditionis Saicæ, & mercium factæ Meſſanę,
vt in Summ. num. 6. vnde inſurgit concludens probatio,
26 ad *l. vbi numerus*, *ff. de teſtib.* præſertim † verò ex om-
nibus ſimul iunctis, *iuxtà reg. l. rationes*, *& l. inſtru-
menta*, *C. de probat. c. cauſam quæ*, *eod. tit. cum alleg. per*
Gabr. *de probat. concl.* 1. *num.* 1. *& ſeqq.*

Quòad reales de octo 370. probari eorum quantitatem
putarunt Domini itidem ex duobus Teſtibus d. Summ.
litera B, qui licèt ſint famuli † Laſcari, in cuius fauo- 27
rem deponunt, non tamen videntur repellendi à Teſti-
monio ferendo in his, quæ contingunt in mari, quæ ali-
ter probari non poſſunt, ad *text. in l. quoties*, *C. de nau-
frag. lib.* 11. *& tradit* Boer *deciſ.* 56. *nu.* 6. *in fin.* Stracc.
de naut. part. 5. *§. item quæritur*, *nu.* 1. Bertazzol *conſ.
crim.* 348. *num.* 10. *lib.* 2. Farin. *de pœn. quæſt.* 24. *numer.*
220 iunctis alijs Teſtibus deponentibus de Laſcari con-
quæſtione ob d. furtum, ex qua adminiculatur depoſitio
aliorum Teſtium, *ad tradita per* Marſil. *conſ.* 8. *numer.* 5.
Grammat. *conſ. crim.* 41. *num* 3 Farinac. *de furt. quæſt.*
176. *num.* 4. Et Teſtibus nautis Theodori prædonis, &
ab eo inductis, datis in Summ. num. 3. qui de furto pe-
cuniæ in genere deponunt; qua furti ſubſtantia proba-
ta, eò faciliùs quòad quantitatem ſtandum eſt dicto 28
aliorum Teſtium, vt ſupra adminiculato, *ad l. talis
ſcriptura*, *§. fin. ff. de leg.* 1. Natt. *conſ.* 3. *num.* 11. Surd.
conſil. 94. *num.* 26. Et demùm, cum ex allatis probatio-
nibus de furto concludenter conſtet, & quòad quantita-
tem inſurgat pluſquàm † ſemiplena probatio, locus eſ- 29
ſet iuramento actoris, in hac materia difficilis probatio-
nis, *ex trad. per* Surd. *conſ.* 24. *num.* 1. *& conſ.* 94. *nu.*
27. Farinac. *de furt. qu.* 176. *num.* 19. *& in fragm. in
verb. iuramentum*, *num.* 1239. Rota *deciſ.* 636. *num.* 6.
part. 2. *recent.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Teſtamenti.

Die Lunæ 12. *Decembris* 1633.

ARGVMENTVM.

**Teſtamentum primum, ſi habeat clau-
ſulam derogatoriam ad ſequentia, vt
per aliud teſtamentum cenſeatur illi de-
rogatum, quid ſit neceſſarium.**

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam de-
rogatoriam ad ſequentia, præualet poſteriori, non
habenti illam ſpecialem derogationem dictæ clauſu-
læ, & num* 3.
2 *Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam de-
rogatoriam ad ſequentia non tollitur per ſecundum,
niſi in eo inſerantur ſpecialia relatiua ad dictum pri-
mum teſtamentum.*
*Nam tunc poſterior diſpoſitio cenſetur facta per Te-
ſtatorem apparenter, & per ſimulationem. num.* 2.
4 *Gemin. in conſ.* 115. *& Menoch lib* 4. *præſumpt.* 166.
num. 52. *declarantur*, *& num.* 13.
5 *Teſtamento poſteriori multipliciter derogari ſolet. &
vide num.* 8. *&* 9.
6 *Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam,
non tollitur per ſecundum, ſi in eo non ſit facta
ſpecialis mentio primi. & num.* 12.
7 *Verba vniuerſalia appoſita in ſecundo teſtamento, non
habent vim ſpecialis derogationis clauſularum appo-
ſitarum in primo teſtamento.*
10 *Teſtamentum vltimum, ſi fuerit in poſterioribus codi-
cillis comprobatum, addita clauſula, quod debeat
valere omni meliori modo, tunc cenſetur derogatum
primo.*
11 *Pia cauſa cenſetur magis dilecta à Teſtatore, quàm
extraneus inſtitutus hæres.*
15 *Minor non cenſetur inſtigaſſe Teſtatorem ad ſe inſti-
tuendum hæredem.*
*Clauſula derogatoria in primo teſtamento, quare à Te-
ſtatoribus apponatur. num.* 15.
16 *Nouercæ aduersùs ſanguinem ſuum corrumpunt ma-
ritos.*
17 *Teſtamento, in quo eſt inſtitutus hæres filius maſcu-
lus magis eſt fauendum, quàm eo, in quo eſt in-
ſtituta hæres filia fœmina.*
18 *Voluntas ſine ſuperuenientia nouæ cauſæ, non præ-
ſumitur mutata.*
19 *Teſtamentum magis fauorabile liberis, ſiuè ſit primum,
ſiuè*

ſiuè ſit ſecundum , eſt attendendum . vide rationem num. 20. *&* 21.

22 *Et ſic in hoc caſu concurrit duplex derogatio vna à Teſtatore expreſſa , & alia tacita à lege.*

DECISIO CCXLVII.

DOMINI cenſuerunt non eſſe recedendum à Deciſione* huius cauſæ in qua firmatum fuit; quod primum teſtamentum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia præualeat poſteriori non habenti illam ſpecialem dictæ clauſulæ derogationem.

Clauſula enim illa caſſans omne aliud teſtamentum , quomodolibet de cætero factum, & conditum &c. in
1 poſteriori † appoſita, adeò verbis vniuerſalibus eſt concepta, vt nullo modo poſſit dici per eam ſpecialitati in primo appoſitæ derogatum , vt per *text. in l. ſi mihi , & tibi. §. in legatis. ff de leg.* 1. *concludit* Dyn. *in cap. Quod Semel. num.* 21. *de reg. iur. in* 6. *& facit gloſ. in cap.* 2. *in verb. indefinitè , de dol. & contum.* In quibus terminis ita reſponderunt Feder. *de ſent. conſil* 47. Paul. de Caſtr. *conſil.* 106. *vol.* 1. Alex. *conſ.* 7. *vol.* 4. Natt. *conſ.* 639. *num.* 9. Sim. de Præt. *de interpræt. vlt. vol. lib.* 4. *interpr.* 3. *dubit.* 2. *num.* 66. Card. Mantic. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 8. *num.* 7. qui teſtantur , quod magis recepta Doctorum ſit opinio, vt niſi in ſecundo teſtamento inſerantur ſpecialia relati-
2 ua † ad priorem diſpoſitionem, poſterior perinde haberi debeat, ac ſi Teſtator eam facere voluerit apparenter , & per ſimulationem, vt inquit Corn. *conſ.* 174. *num.* 10. *vol.* 2. *aeq. diſſeatit* Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 166. *num.* 30. *cum ſeqq.* vbi quàmuis dicat clauſulam, non obſtante alio teſtamento quocunquè modò facto, tanquàm vniuerſalem includere quemcunquè modum, & quamcunquè formam teſtamenti, & conſequenter etiam habentis clauſulam derogatoriam, hanc tamen conſequentiam
3 non ducit à dicta † clauſula vniuerſali ſimpliciter poſita, ſed cum aliqua alia adiectione, vtpotè imprecationis infortuniorum cuicunquè perſonæ, quæ poſteriorem diſpoſitionem impugnare tentaret, nam vt concludat clauſulam huiuſmodi habere vim ſpecialis derogationis ad futura, & inde ſumi poſſe coniecturam pro validitate ſecundi teſtamenti, vtitur authoritate Geminiani *in conſ.* 115. vbi habetur caſus teſtamenti cum clauſula reuocatoria omnium aliorum teſtamentorum, & Codicillorum factorum ſcripto vel verbo, vel alio quocunquè modò , per quam demonſtrari intentionem Teſtatoris, quod voluerit reuocare primum ſub quouis verborum modo illud fecerit, & ideò verba huiuſmodi referri ad clauſulam verbalem poſitam in primo teſtamento, probat per *text. in cap. dudum de ſepult.* & ad magis arguendam mutationem prioris voluntatis conſiderat imprecationem malorum dictæ clauſulæ adiectam, aduersùs contrauenientes. Vnde patet, quod tàm † Geminianus, quàm Meno-
4 chius procedunt in terminis reuocationis cum factę ampla expreſſione verborum, quæ non ſint ſuperflua , cum debeant aliquid operari , referenda ſunt ad mutationem prioris voluntatis Teſtatoris pro ſuſtinenda validitate poſterioris.

Nam ſicuti multipliciter conſueuit derogari ſecundæ voluntati , nempè generaliter , vt per clauſulam annullans omne aliud teſtamentum † quod Teſtator face-
5 ret in futurum, vel ſpecialiter, vt annullans omne aliud teſtamentum, & ſi aliquod fecerit nolit illud valere, niſi in eo fuerit inſerta oratio &c. quos modos ponit Gemin. *in dicto conſ.* 115. *num.* 1. Ita multipliciter fieri poteſt mentio huiuſmodi clauſulæ derogatoriæ in poſteriori teſtamento, hoc eſt generaliter, vt per clauſulam de qua in puncto, caſſans omne aliud teſtamentum de cætero factum. Et ſpecialiter vt caſſans omne aliud teſtamentum non obſtantibus clauſulis derogatorijs in eo inſertis ac in indiuiduo, vt caſſans non obſtante , quod voluerit in illo inſeri orationem &c. de quibus clauſulis tractant Doctores allegati per Clar. *lib.* 3. *Sent. in §. teſtamentum quæſt.* 99. *num.* 7. & generalem mentionem in ſecundo appoſitam ſufficere ad effectum , vt reuocetur primum teſtamentum habens clauſulam ſpecialem
6 derogatoriam , † indiuiduam verò non eſſe neceſſariam , ſed requiri tantùm ſpecialem , communi Dorum calculo, firmauit, Rot. *deciſ.* 721. *num.* 1. *part.* 2. *recent.*

In caſu autem teſtamentorum , de quibus agitur , verba ſecundi teſtamenti, ibi, Et hoc voluit eſſe ſuum vltimum teſtamentum, caſſans, irritans, & annullans omne aliud teſtamentum per ipſum quomodolibet de cętero forſan factum , & conditum , vltrà generalem derogationem nihil important, quod tollat ſpecialitatem in priori teſtamento contentam, ibi: *dichiaro , & proteſto , che queſta diſpoſitione non s'intenda mai reuocata per qualſiuoglia altra mia diſpoſitione , in qualſiuoglia modo, ch' io faceſſi, caſſaſſi, & annullaſſi particolarmente , & in ſpetie queſta mia diſpoſitione , con clauſule derogatorie , & derogatorie delle derogatoriali , Se in detta altra mia diſpoſitione non vi ſarà ſcritta à parola per parola queſta ſeguente oratione Angele Dei &c.* Et conſequenter, cum dicta verba in ſecundo teſtamento appoſita ad derogationem præcedentis voluntatis, quæ de iure etiam appoſita ſubintelligerentur, non contineant vllam ſpecialem mentionem eorum, quæ habentur in priori diſpoſitione , nulla ratione ſuaderi poteſt , quod per ſolam clauſulam generalem cenſeatur Teſtatorem mutaſſe priorem voluntatem, quæ eo ipſo, quod plura continent ſpecialia debet alteri præualere, nulla habita ratione
verborum † vniuerſalium clauſulæ poſterioris teſtamen- 7
ti , quæ vim derogationis ſpecialis, communi Doctorum conſenſu , obtinere non poſſunt , niſi aliqua maior expreſſio habeatur in eodem ſecundo teſtamento, vel alia concurrant , ex quibus clarè appareat , quod ea ſit intentio Teſtatoris , vt ordinata in ſecundo præualeant ijs, quæ fuerunt diſpoſita in priori teſtamento, quemadmodùm ex appoſitione pœnæ liberis non acquieſcentibus
poſteriori voluntati eam efficaciorem, † ac proinde magis 8
attendendam eſſe reſpondit Barbat. *conſ.* 89. *nu.* 4. *vol.*
4. & ſimiliter ex imprecatione malorum † enixam vo- 9
luntatem Teſtatoris ad reuocationem prioris diſpoſitionis deducunt Geminian. & Menoch. *in locis , vt ſuprà allegatis.*

Nequè verba, quæ in dicto ſecundo teſtamento : ſequuntur ibi: Et hoc cæteris alijs præualere voluit omni meliori modo, in hoc caſu ſunt adeò efficacia, vt obtineant vim reuocationis ad voluntatem præcedentem , quemadmodùm in caſibus ſuis reſponderunt Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 21. *& ſeqq. vol.* 1. cum alijs, quos allegat Menoch. *d. præſumpt.* 166. *num.* 21.

Quia allegati Doctores eam , tunc demùm huiuſmodi verbis tribuunt vim efficacis reuocationis ad priorem voluntatem, quando ex alijs efficacioribus verbis , ſeù coniecturis vehementibus , manifeſtè apparet de mutatione voluntatis Teſtatoris, vt in caſu Pariſ *poſt d. num.*
22. Vbi ponderatur , quod vltimum † teſtamentum in 10
poſterioribus codicillis fuerat comprobatum , addita clauſula, quod Teſtator volebat huiuſmodi voluntatem valere omni meliori, & efficaciori modo, mandando vt diſpoſita, tàm in dicto vltimo teſtamento, quàm in codicillis ſortientur effectum. Vel quando vt in caſu Burſat. *conſ.* 47. *vol.* 1. inſtituta fuit cauſa pia, quæ attenta
qualitate ſexus mulieris Teſtatricis cenſebatur magis † 11
dilecta, quàm extraneus inſtitutus in primo teſtamento, vbi etiam poſt verba, hoc cæteris præualere voluit, addita fuit clauſula; aut omni alio meliori modo via iure quibus meliùs, & efficaciùs &c. quæ verba propter appoſitionem illius dictionis, aut, omnes alios modos compræhendit, quibus valere poteſt teſtamentum , quod non operatur eadem clauſula ſimpliciter appoſita, vt in præſenti caſu appoſita ſinè dicta, vel alia ſimili dictione, aut, ſecuti docent idem Burſatt. *in d. conſ.* 47. *num* 21. *in*
fin. vol 1. *&* Thob. Non *conſ.* 22. *num.* 11. vbi † quod ex ea 12
clauſula ita poſita generalis tantùm inducitur reuocatio, quæ non eſt ſufficiens

Dicta verò Menochij † ſimiliter procedunt in terminis 13
clauſulæ habentis aliquod verbum ſignificatiuum præciſæ voluntatis mutandi teſtamentum, quod in loco præallegato *num.* 48. *in fin.* exemplificat in his verbis, volo omninò valere, quibus planè congruunt, quæ diſſerit Mant. *d. lib.* 12. *tit.* 8. *num.* 19.

Non obſtat, quod Teſtatori de tempore ſecundi teſtamenti adeſſet filius maſculus in minori ætate conſtitutus, cuius propterea importunitatem , vel ſuggeſtionem Margarita filia ex primo matrimonio in priori teſtamento inſtituta, allegare non poſſit, cùm ipſe Teſtator illum non timeret . Vndè quàmuis aliorum inſtigationem , &

compla-

complacentiam, ac etiam vim in primo expreſſerit, vti
cauſam dictæ clauſulæ derogatoriæ futuræ volutnatis,
14 Attamen ea ceſſante in pręſenti † caſus nullus conſide-
rari poſſet effectus dictæ clauſulę, vt reſpondet Sfort Odd.
in conſ. 89. num. 84. Quia cum ſimul adeſſet Liuia ſecun-
da vxor, ac dicti pupilli mater, & nouerca dictæ Marga-
ritæ, non poterat dici ſublatus timor importunitatis ip-
ſius nouercæ, & huiuſmodi importunitatem, vel ſugge-
ſtionem adſuiſſe ex eo depræhenditur, quod in poſterio-
ri diſpoſitione nulla fuit facta mentio filia prædicta, ne-
què filio inſtituto, illa, vel alius ab ea deſcendens fuit
ſubſtitutus, ipſa verò Nouerca omnium bonorum vſufru-
ctuaria fuit relicta, itaut licèt Odd. *in præalleg. conſ.* 89.
15 reſponderit † reſpectu minoris ceſſare timorem importu-
nitatis, vel ſuggeſtionis, cuius timoris cauſa clauſulam de-
rogatoriam à Teſtatoribus adhiberi ſolitam dicit, nihilo-
minùs, vltrà quod ex alijs etiam cauſis, quàm ex dicta mi-
noris qualitate in caſu ſuo mouetur, non ideò excludit in-
16 ſligationes Nouercæ † quibus aduerſusùs ſanguinē ſuum
corrumpit maritos, inquit *I. C. in l. 4. ff. de inoff. teſtam.*

Minùs obſtat, quod in primo teſtamento inſtituta
17 fuerit † filia fœmina, in ſecundò verò, maſculus, &
huic ſecundo magis ſauendum eſt, vel ratione maioris
dilectionis, vel tanquàm facto inter liberos. Quia cum
de tempore primi, adeſſet idem maſculus, ceſſat ratio
maioris dilectionis ad effectum arguendi mutationem vo-
18 luntatis, † quæ ſinè ſuperuenientia nouæ cauſæ non po-
teſt præſumi, vt poteſi Bald. *in l. ſancimus nu* 9. ibi noua
ratione motus ad teſtandum *C. de teſtam. & alios Docto-
res*, qui eum ſequuntur, conſiderat Card. Mant. *de coniect.
d. lib.* 12. *tit.* 8. *numer.* 17. Neque priuilegium teſtamen-
ti inter liberos conuenit huic diſpoſitioni, in qua maſcu-
lus, & fœmina non fuerunt ſimul inſtituti, quo caſu
non procedere concluſionem de duobus teſtamentis fa-
19 factis inter liberos, quod † ſcilicèt teſtamentum magis
fauorabile filijs, ſiuè ſit primum, ſiuè ſecundum præfe-
ratur alteri minùs fauorabili, reſpondit Rim Iun. *conſ.* 235.
numer. 25. Et quàmuis Bald. *& alij DD. eum ſequentes in
Auth. hoc inter liberos, C. de teſtam.* firment dictam con-
20 cluſionem propter † derogationem à iure tacitè ſubintel-
lectam, tamen cum loquantur in terminis teſtamento-
rum, quorum primum caret clauſula derogatoria ex-
preſſa, quo caſu tacita fauore liberorum de iure in vno
ſubintellecta, operatur reuocationem alterius minùs fa-
21 uorabilis, & ea ratione d. † concluſio in hoc caſu, in
quo primum teſtamentum habet expreſſam derogatio-
nem, non procedit, quia cum tacita concurrit expreſſa,
itaut alterum tantùm toliere non ſufficiat, ſicut expli-
cando dictos Doctores reſpondit Thob. Non. *in d. conſ.* 22.
num. 8. & 9. pro ſui dicti confirmatione allegat Alex. *in
conſil.* 163. *num.* 7. *vol.* 7. qui in eiſdem terminis conſiderat
22 adeſſe duplicem † derogationem, ideſt vnam à Teſta-
tore expreſſam, altera verò à lege inductam, & ideò
concludit requiri, vt in ſecundo teſtamento vtraquè tol-
latur derogatio, quod eſt de mente eiuſdem Bald *in d.
Auth. hoc inter liberos. in princ. obſeruat.* Greg. Lop. *gloſ.*
3. *leg.* 8. *tit.* 1. *par.* 6. & faciunt tradita per Soccin. iun. *in
conſ.* 163. *nu.* 14. *vol.* 2.

Et ita vtraquè &c.

☞ * Ideſt ſub die 4. Maij huius anni 1633. eſt deciſio 201. ſu-
pra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Emptionis, & venditionis contractus re-
ſoluitur, ſi Periti electi ad precium de-
finiendum, illud definire noluerint.

SVMMARIVM.

1 *Venditionis contractus reſoluitur, ſi periti electi ad defi-
niendum præcium, hoc facere recuſauerint.*

2 *L. fin. C. de contrahend. empt. eſt vna ex 50. Conſtitutioni-
bus, quibus Iuſtinianus diſſidia veterum Iuris Conſulto-
rum diremit. & vide nu.* 19.
3 *Emptionis, & venditionis contractus in ſuo eſſe conſtitui-
tur, per determinatum precium.*
4 *Precium in emptionis, & venditionis contractu, eſt ita
ſubſtantiale, ſicut conſenſus.*
5 *Emptionis, & venditionis contractus non deducitur in eſ-
ſe, ſi periti electi ad definiendum præcium, nolint æſti-
mationem obire.*
6 *Emptoris voluntas declarata circa precium, quando non
adeſt, ceſſat in venditore voluntas tradendi rem.*
7 *Peritus, quando eſt electus ad æſtimandum precium rei
venditæ, ſi ille non æſtimet, deficit ſubſtantia contra-
ctus, & non poteſt ſuſcitari recurrendo ad alias per-
ſonas. & quare. n.* 13.
8 *Arbitrium in contractibus bonæ fidei accipitur non pro
mero arbitrio ſed pro arbitrio boni viri.*
9 *Præcij taxatio in emptione, & venditione omninò exigi-
tur. & nu.* 11. & 12.
10 *Contractus, ſi ſemel conditione defecta, defecerit, ite-
rùm ſuſcitari non poteſt.*
14 *Text. in l. fin. C. contrah. emption. ſi recurreretur ad ar-
bitrium Iudicis, nunquam haberet locum.*
15 *Et hoc expreſsè prohibet etiam d. lex.*
16 *Iudicis officio, quando non ſit locus.*
17 *Iudicis officium fundatur ſuper obligatione contractus.*
18 *Conditionis implementum, ſi in contractu venditionis, ſit
collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, ſi iſte
non arbitratur, perinde ac ſi conditio impleta eſſet.*
20 *Æquitas eſt ſpectanda, quando iure deſtituimur, non au-
tem ad deſtructionem iuris clari.*
21 *Æquitas commiſci non licet, quando à lege, & pruden-
tum reſponſis abhorret.*
22 *Pacta obſeruare naturali æquitati maximè congruit.*

DECISIO CCXLVIII.

HODIE Domini, nullo diſſentiente, retinuerunt
ſententiam firmatam in Deciſione ſub die 24. Ia-
nuarij præteriti coram me, * ſcilicet contractum vendi- ☞
tionis fuiſſe reſolutum, cum enim Periti nominati in In-
ſtrumento emptionis recuſauerint precium definire, eua-
nuit conditio, & conſenſus ſub illa conditione æſtima-
tionis per peritos faciendæ, præſtitus, & ſic reſolutus † 1
eſt contractus, iuxta inſignem Conſtitutionem Iuſti-
niani *in l. fin. C. de contrahend. empt.* quam eſſe vnam ex
quinquaginta † Conſtitutionibus, quibus idem Iuſti- 2
nianus diſſidia veterum Iuris Conſultorum diremit, &
de quibus meminit in Proem. Codicis, obſeruant Vbert.
Ghiſan *in §. precium in verſ. ſed iſta deciſio, Inſtit. de empt.
& vend. & ibidem* Conradus Rittershuſius *in §. autem
verſ. hac de re apud veteres*, in qua Conſtitutione Iuſti-
nianus itidem approbauit opinionem Caij I. C. reſolutio-
nem contractus profitentis, relatam etiam per Triboni-
anum, *l. ſi merces. ff. locati*, vbi Tribonianus ſub nomine
Caij vſus eſt verbis præciſis *d. l. fin. C. de contrahend. empt.*
quemadmodùm animaduertit Cuiacius *in l. ſi quis arbi-
tratu.* 43. *poſt med. verſ. hæc taxatio precij, de verb. oblig.
&* Ant. Pichard *§. precium, verbo, alioquin, num.* 36. *Inſt.
de empt. & vend.*

Et verè dicta Conſtitutio ſolidiſſima ea nititur ratio-
ne, quod cum precium in quantitate certa determina-
tum, ſit de ſubſtantia emptionis, & venditionis, & dica-
tur illius forma, & vltima differentia, † per quam in ſuo 3
eſſe conſtituitur, & ab alijs contractibus diſcriminatur,
vt per Pichard. *d. §. precium, numer.* 7. *Inſt. de empt. &
vend.* Vacon *declarat. iur. cap.* 68. *numer.* 6. adeò vt
precium ſit ſubſtantiale, † æquè ac conſenſus, qui ſine 4
illo dicitur informis, nec ſubſtantiat contractum, iuxta
*gloſ. in l. pacta conuenta, verbo, ex precio, ff. de contra-
hend. empt.* Didac. Perez *ad l. Caſtell. lib.* 2. *tit.* 4. *verſ.
& adeò verum.* Vacon. *declarat. iur. d. cap.* 68. *ſub nu.* 6.
inde fit, vt ſi Æſtimatores electi à † contrahentibus no- 5
lint æſtimationem obire, & precium definire, contractus
non deducatur in eſſe, nec poſſit dici, quod interueniat
voluntas venditoris tradendi rem, dum non adeſt ſpecifi-
ca, & declarara voluntas emptoris, circa precium, &
ex copula voluntatum venditoris, ſcilicet tradendi rem
certam, † & emptoris certum conſtituentis precium, con- 6
ſiſtit contractus, vt in his terminis ratiocinatur, Bald. *in*

l. in vendentis, *nu. 5. & 31. C de contrab. empt.* & propte-
rea deficiente ſubſtantia contractus, non poteſt ille ſuſci-
tari recurrendo ad alias perſonas, & ad Iudicem loco bo-
7 ni viri, † de iudicio enim, & induſtria nominatorum ſo-
lum confiſi ſunt contrahentes, vt præter Doctores rela-
tos io alia deciſione bellè docuit Accurſius *in l. in perſo-
nam, §. generaliter in gloſ. magr. ff. de reg. iur.* Io. de Plat. *in
§. precium, verſ. 3. notn, & ibidem* Franciſ. Brœus, *num. 2.*
Bortholien. *numer.* 3. Conrad. Rittershuſius, *§. adeò verò*,
Vbert. Ghiſan. *nu. 2. Inſt. de empt. & vend.* Raguel. *in hac
l. fin. verſ. at nullius eſſe momenti, C. de contrab. empt. & be-
nè explicat* Cuiac. *in l. ſi quis arbitratu, circa med. verſ. ad-
denda eſt, ff. de verb. obl.* vbi poſtquàm generaliter tradidit
8 In contractibus † bonæ fidei arbitriom accipi non pro me-
ro arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri, & quod cum æquitas
certis perſonis non circumſcribatur, ſi is, cuius nomen in-
ſertum eſt, vel ſtatuere noiuerit, vel æquum non ſtatue-
rit, alterios arbitrio, vel Iudicis interuentu, res eſt peragen-
da; hanc deindè concluſinnem idem Cuiacius limitat in
9 terminis *d. l. fin. C. de contrab. empt.* & ita firmat † taxatio-
nem precij, omninò exigi in emptinne, & venditione, &
quod irrita ſit emptio, precium non definiente viro illo, ad
10 id † per contrahentes, electo, & idem ſentit Hugo Donell.
l. ſi quis arbitratu, num. 46. & ſeqq. & nu. 14. quod verùm
11 dicit nedùm in venditinne, † ſed etiam in cæteris contra-
ctibus etiam bonæ fidei, & ſequitur Duaren. *in d. l. ſi quis
arbitratu, verſ. quid ergo*, Morla *in empor. iur. par. 1. q. 9.
tit. de contrab. emp. nu. 6. & ſeq.* qui multos text io hac ma-
teria concordat, & declarat, Benedict. Ægid. *in l. hoc iure.
cap. 8. nu. 37. & ſeqq. ff. iuſt. & iur.* vbi latiſſimè materiam
enucleat octo concluſionibus à nu. 35. vſquè ad 62. & pon-
12 derat, quod ſi tertius precium † definire recuſat, illicò de-
ficit contractus, quaſi ſemel conditione defecta, nec ite-
rùm ſuſcitari, ſi poſtea velit declarare, Barboſ. *in l. æſti-
matis. 51. ſub nu. 2 verſ. ſed his non obſtantibus. ff ſol. mat.*
vbi, quod non poteſt recurri ad Iudicem, quia partes in-
13 tellexerunt de † æſtimatione facienda per homines ele-
ctos, non autem per legem, aut Iudicem, alioquin ſi re-
14 curreretur ad Iudicem, † nunquàm poſſet habere locum
diſpoſitio *d. l. fin.* Fontane', *de pact. nupt. clauſ. 5 glo. 8. num.*
15 3. qui ponderat præciſam prohibitionem dictæ † conſti-
tutionis circà recurſum ad Iudicem, Ant. Picard *in §. pre-
cium, in verbo, alioquin, num. 35. 36. & 37.* obſeruans non
16 eſſe locum officio Iudicis, † cum non adſit aliqua obliga-
tio, nec actio, cui dictum officium Iudicis poſſit deſerui-
re, quod, & notat Io. de Plat. *d. §. precium, verſ. nam hoc
caſu* aſſerens tertio non declarante precium, non ſubſtan-
17 tiari obligationem, † ſuper qua Iudicis officium fundari
poſſit, Helfricus Vlricus *in tract. de pact. cap. 6. q. 9.* qui reſ-
pondet iuribus, quæ huic Iuſtiniani deciſionis aduerſari
videntur, & conſiderat differentiam inter caſum, *l. in ven-
dentis. C. de contrahen. empt. l. in perſonam. ff. de reg. iur.* &
aliarum legum, & caſum huius legis finalis; Hic enim
conditionis implementum collatum eſt in extraneum, ibi
verò in vnam ex contrahentibus, qui ſi non arbitratu, pe-
18 rinde eſt, † ac ſi conditio impleta fuiſſet, quia per eum ſtat
quominùs ipſa conditio contractus exiſtat, & eſt *text. ele-
gans in l. hæc venditio in fin. ff. de contrab. empt.* ibi, *ſi
igitur rationes potuit accipere, & non accepit, vel ac-
cepit, fingit autem non accepiſſe, impleta conditio emptio-
nis eſt, & ex empto venditor conueniri poteſt*, & ponderat
etiam Hugo Donel. *in d. l. ſi quis arbitratu, num. 10. 11. &
12.* quæ ratio ceſſat, vbi arbitrium collatum eſt in extra-
neum, vt benè per Cuiac. *loco alleg.*
19 Et ſanè verba *d. l. fin. C. de contrab. empt.* irritantis †
emptionem, & venditionem, vbi precij æſtimatio col-
lata eſt io tertium, & is non declarauit, adeò aperta, &
præciſa ſunt, & tàm diſtinctè, qoamcunquè interpreta-
tionem prohibent, vt nec colore æquitatis, nec officio
Iudicis, aut alterius boni viri, nec alia ingenioſa Docto-
rum declinatione euitari, vel flecti poſſiot, vt in prima
deciſione latè oſtenſum fuit, & conferunt tradicta per
Ant. Fabr. *lib. 12. coniect. iur. cap.* 9. Hortaman. Piſtor.
*qq. iur. lib. 3. q. 16. num. 1. & q. 32. num. 29. lib. 2. & ob-
ſeruat. 222. n. 57. & 62.* Conan. *in comment. iur. lib. 1. cap. 11.*
20 qui Doctores monent æquitatem † eſſe ſpectandam,
quando Iure deſtituimur, non autem ad deſtructionem
Iuris ciari, cui ſemper famulari, & tanquàm leſbia re-
21 gula ſeſe accomodare debet, nec æquitate † comminiſci li-
cet, vbi à lege, & prudentum reſponſis abhorret, & quan-
do eſt reſolutus contractus, agiturquè de violaodis contra-
hentium pactis, quæ † obſeruare oaturali æquitati ma- 22
ximè congruit, *l. nihil tàm naturale. ff. de reg. iur.* & in alia
deciſione fuit etiam deductum.

Et ita &c.

* Eſt deciſio 172. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Tempus vocationis alicuius ad fideicommiſſum, quando dicatur veniſſe, & quid ſufficiat, vt probet ad obtinendam immiſſionem. Grauamen iniunctum hæredibus an cenſeatur repetitum in alijs vocatis. Ex alienationis prohibitione, an, & quando ad grauamen reſtitutionis non inferatur.

SVMMARIVM.

1 *in Teſtamento vocato debetur immiſſio in vim l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*

2 *de Identitate bonorum fideicommiſſariorum non eſt dubitandum, ſi ea probetur ex inuentario confecto à primo inſtituto, & de præſenti qualiter probetur. num. 3.*

4 *de Identitate perſonæ, quando non ſit dubitandum.*

5 *Fideicommiſſum factum pluribus ſucceſſiuè, ſi ſinè filijs &c. expirat ſi inſtitutus decedat cum liberis. & num. 16*

6 *ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam.*

7 *Quod maximè procedit, quando tranſuerſalis prætendit poſitos in conditione, eſſe grauatos reſtituere.*

8 *Hæredibus inſtitutis, ſi ſit iniunctum grauamen, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiam ſi filij eſſent vocati.*

9 *ab Oldrad. conſ. 21. licet ex coniecturis ſoleat recedi, tamen ad hunc effectum coniecturæ debent eſſe valdè vrgentes, & concludentes.*

10 *Nepotes, ſi ſint vocati ad portionem patruorum cenſentur etiam vocati ad portionem proprij patris. limita hoc vt num. 11.*

12 *ex Alienationis prohibitione non infertur ad grauamen reſtitutionis, quando prohibitio ſtat conſecutiuè ad fideicommiſſum antecedens.*

13 *Alienationis prohibitio, quando non inducat nouum fideicommiſſum.*

14 *Teſtator, ſi aliquid voluiſſet, id expreſſiſſet.*

15 *Ex Vocatione qua inducatur grauamen in vnoquoquè ex vocatis.*

17 *Conditio ſufficit, quod ſemèl adimpleatur, quicquid inde poſtmodùm euenerit.*

18 *Donatio bonorum fideicommiſſariorum non tenet, ſicut nec etiam fideicommiſſa, ſuper eis. & num. 19.*

20 *Detractio dotis vxoris ipſiuſmet fideicommittentis, quando non impediat immiſſionem fideicommiſſario.*

21 *Fideicommiſſario non retardatur immiſſio, propter detractiones oppoſitas, ſi illæ poſſint compenſari cum fructibus perceptis, ex bonis à die purificati fideicommiſſi, reſtituendis.*

Et hoc multò magis procedit, ſi hæreditas appareat opulenta, cum tunc faciliùs remoueatur dictum impedimentum.

DECISIO CCXLIX.

CVM D. Coſmus Barzellinus prætenderet eſſe purificatum ad eius fauorem fideicommiſſum, de quo in teſtamento Alphonſi, ei dandam eſſe immiſſionem io bonis eiuſdem Alphonſi fideicommittentis hodie poſſeſſis per D. Vincentium Barzellinum. per DD. fuit reſolutum, exceptis tamen Domo, & detractionibus, quæ

compe-

competebant Pyrro, cum de eis potuerit diſponere, &
fecerit fideicommiſſum ad fauorem Vincentij.
Ex actione, quia teſtamentum continet vocationem,
& ſunt probata omnia extrema, & requiſita, ex quo de-
ceſſerunt omnes inſtituti, & ſubſtituti ante Coſmum, vt
ex partitis librorum mortuorum, qui cum fuerit expreſ-
sè vocatus in teſtamento, in dicto caſu ei conſequenter
1 debetur † immiſſio in vim *l. fin. C. de edict.* D. Adr. tol-
lend. ſuper bonis in fideicommittentis hæreditate repertis,
2 de quorum identitate non poteſt dubitari, † cùm ea pro-
betur ex inuentario confecto ab Horatio fratre Alphonſi
primo hærede inſtituto, eademque met bona de præſenti
3 poſſideri à Vincentio patet, tam ex eiuſdem confeſſione
facta in poſitionibus per ipſum datis, quàm ex ſuſtenta-
tione litis, & aditione hæreditatis Horatij, à quo fuit
hæres inſtitutus, Caputaq. *deciſ.* 369. *numer.* 3. *par.* 2.
Et ex comparitionibus, & citationibus, & alijſque actis, de
quibus in proceſſu, remanet probata qualitas adiecta à te-
ſtatore nomini Coſmi Aſtorgij, vt propterea non ſit dubi-
4 tandum † de identitate perſonæ, maximè cùm non ap-
pareat, alium Coſmum extare in familia Barzellina, &
pluralitas non præſumatur.
Nec Dominis viſa fuit obſtare exceptio antiquorum fi-
deicommiſſorum, quæ capiunt bona relicta etiam in te-
ſtamento Alphonſi, nempè fideicommiſſum Virgilij,
Gaſparis, Pyrri, & aliorum, de quibus infra, deducta
per Vincentium reum conuentum, & poſſeſſorem.
Nam fideicommiſſum Virgilij de anno 1529. qui fi-
lios inſtituit, eoſque ad inuicem ſubſtituit, ſi ſinè filijs,
&c. Ita, quòd vno decedente quandocumquè ſinè filijs
maſculis, portio illius ſic decedentis deueniat ad alium,
ſeù alios ſuperuiuentes, & ipſis non extantibus ad eo-
rum filios in ſtirpes, & non in capita, & dd. eius filijs
quandocunquè ſine filijs deſcendentibus, plures alias
5 ſubſtitutiones facit, † Cùm filij Teſtatoris obierint cum
filijs, expirauit iuxtà *vulg. conſ.* Oldr. 21. cum adſit in
hoc fideicommiſſo vocatio filiorum cum reciproca ſub-
ſtitutione inter ipſos, & deinde adſit grauamen eorum-
dem filiorum in fauorem Nepotum, nempe Horatij,
Alphonſi, Pyrri, & aliorum; Et quàmuis iſti filij ſint
6 vocati, non ſunt tamen grauati reſtituere, cùm ex † vo-
catione actiua, non Inferatur ad paſſiuam, Pariſ. *conſ.*
31. *num.* 28. *lib.* 2. Soccin. Iun. *conſ.* 57. *numer* 4 *& ſeqq.*
lib. 4. Odd. *conſ.* 66. *numer.* 32. *& ſeqq.* Honded. *conſ.* 60.
num. 43. *lib.* 1. Rota *in recent. deciſ.* 486. *num.* 52. *par.* 1. &
latè fuit dictum *in Bonon. fideicommiſſi de Turri* 52. *Maij*
1622. *coram R. P. D. meo Merlino*, præſertim quando
7 tranſuerſalis † prætendit poſitos in conditione eſſe gra-
uatos reſtituere, ſiquidem grauamen iniunctum inſtitu-
8 tis, † non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſi-
tis, etiàmſi filij eſſent vocati, *l. ſub conditione*, *ff. de
hæred. inſt. l. ſi quis hæres ità*, *ff. de acquir. hæred. l. hæ-
redibus. in prin. ff. ad Senat. Conſult. Trebell.* Pereg. *de fi-
deicom. art.* 29. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 155. *numer.* 34. *&
plur. ſeqq. bon. mem. Card. Caualer. deciſ.* 513. *num.* 5. Ro-
ta *deciſ.* 491. *num.* 4. *par.* 4. *diuerſ.*
Et licèt ex coniecturis recedatur à d. conſilio Oltradi,
9 attamen, ad effectum recedendi ab eo, coniecturæ † de-
bent eſſe valdè vrgentes, & concludentes, Surd *conſ.*
448. *num.* 13. Fuſar. *conſ.* 17. *num.* 4. & ità pluriès cenſuit
Rota, quales Dominis non viſæ fuerunt coniecturæ al-
legatæ in præſenti; Dum enim dicitur, quòd Nepotes,
10 † cùm ſint vocati ad portionem patruorum, cenſentur
etiam vocati ad portionem proprij patris, iſta coniectura
11 ceſſat, quia † non ſunt vocati ſimpliciter, ſed in locum
ſui patris, & dato etiam, quod ſint vocati ad portionem
patris, cùm agatur de ſucceſſione Alphonſi, non ideò ſe-
quitur, quod ſit grauatus.
12 Neque ex prohibitione alienationis deduci † poteſt
iſtud grauamen, quia dicta prohibitio ſtat conſecutiuè ad
fideicommiſſum antecedens, non autem inducit nouum
13 † fideicommiſſum, cum non ſit veſtita, nec veſtimen-
tum deductum ſuffragetur, ex eo, quod legitur reſpectu
domus, non autem reſpectu reſidui hæreditatis, dùm
enim Teſtator diſtinxit domum à cæteris bonis, & in ea
conſtituit prohibitionem realem alienandi, per verba
in rem directa, cum ratione, & expreſſa vocatione
omnium deſcendentium in infinitum, & in alijs autem
bonis conſtituit prohibitionem nudam, & perſonalem,
reſtrictam ad filios hæredes inſtitutos, & ſubſtitutos,
ſtante hoc diſcretiuo modo loquendi, talis prohibitio non
afficit nepotes, quos in alijs bonis dempta domo non gra-
uauit, data præſertim ratione differentiæ, quia dum
grauabat filios, grauabat in fauorem nepotum deſcen-
dentium, ſi verò grauaſſet nepotes, hoc grauamen ten-
deret in fauorem Tranſuerſalium; nam ſi voluiſſet, † 14
expreſſiſſet, prout expreſſit in fideicommiſſo in domo
Rota *deciſ.* 607. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* Quando enim vo-
luit fideicommiſſum perpetuum, & ſic nedùm vocare fi-
lios, & alios deſcendentes, ſed etiam grauare, hoc dixit,
inducendo fideicommiſſum perpetuum inter deſcenden-
tes, ex qua † vocatione inducitur vocatio, & graua- 15
men in vnoquoquè.
Nec obſtant aliæ ſubſtitutiones factæ per teſtatorem in
infinitum, quia ſunt factæ ſi filij, ſine filijs deceſſerint, &
propterea cum obierint, cum filijs, † expirauit fideicom- 16
miſſum, & non purificata prima conditione, quod ſcilicèt
inſtituti deceſſerint ſine filijs, expirarunt cæteræ omnes
ſubſtitutiones, ſatis enim fuit, † conditionem ſemèl im- 17
pleri, quicquid indè poſtmodùm euenerit.
Donatio † autem Bartolomæi, & fideicommiſſa Gaſ- 18
paris, & Lectantij non releuant, quia cum illi per pa-
ternum fideicommiſſum Virgilij prætèr prohibitionem
alienationis quorumcunquè bonorum fuerunt grauati,
eadem reſtituere proprijs filijs, de ſola legitima diſponere
potuerunt, quam cùm vnuſquiſquè eorum conſecutus
ſit, ſpeciali alienatione conſumpſerit, vt deducebatur
in Summario partis aduerſæ, num. 8 & 9. & ex actis
probatur, prædicta donatio, † & fideicommiſſa immiſ- 19
ſionem non retardant, iuxtà firmata per *ſan. mem. Greg.
XV. deciſ.* 580. *numer.* 2. *& per R. P. D. meum Merlinum in
Bonon. fideicommiſſ. de Deſiderijs* 20. *Decemb.* 1628. 14.
Martij, & 55 *Iunij* 1629.
Nec obſtat detractio † dotis vxoris ipſiuſmet fidei- 20
commitentis, ea enim, vt ex inſtrumento dotali colligi-
tur, conſiſtebat in prædio communiter dicto (il Caſtelli-
no,) quod in inuentario hæreditatis Alphonſi deſcriptum
non legitur, nequè per Coſmum petitum fuit.
Reliquæ verò detractiones exaduerſò oppoſitæ, ſum-
mam librarum 2800. conſtituentes, vna cum impenſa
funeris, & infirmitatis Alphonſi, compenſandæ † ſunt 21
cum fructibus à ſexdecim annis, & vltrà per Vincentium
perceptis ex bonis à die purificati fideicommiſſi reſtituen-
dis, quæ cùm ſatis opulenta eſſe, ex dicto Inuentario
appareat, faciliùs remouetur huiuſmodi impedimentum
immiſſioni obiectum, Simon de Præt. *de interpræt. vlt.
volu.* 8. *lib.* 3. *interpræt.* 3. *dub.* 5. *ſolut.* 4. *num.* 31. & fuit fir-
matum *in Parmen. ſtatus* 14. *Decembris* 1629. *verſ. quan-
tùm verò attinet*, *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, *&
in alijs allegatis in Ferrarien. de Taſſonis* 17. *Iun.* 1630. *co-
ram R. P. D. meo Pirouano*.
Vnde cùm ex ſupradictis pateat inter nepotes Virgilij
Teſtatoris, non adeſſe reciprocam fideicommiſſariam,
ſed bona apud eos remanſiſſe libera quia talis reciproca
non legitur in teſtamento, niſi ſolùm inter filios primi
gradus, atquè ita cum Alphonſus potuerit liberè diſpo-
nere, prout diſpoſuit, Coſmo in omnibus bonis hæredita-
rijs fideicommittentis, iuxtà Inuentarium ab Horatio
primo hærede confectum, concedenda eſt immiſſio, dem-
ptis domo, alijs corporibus ab hæreditate Pyrri prouenien-
tibus, in quibus nec petitur à Coſmo.
Et ita vtraquè parte informante, &c.
In eadem cauſa adſunt infrà aliæ deciſiones, nempè ſub ¶
die 22. Martij 1634. & ſub die 7. Iunij eiuſdem anni coram
eodem R. P. D. Ghiſilerio, & ſub 20. Nouemb. eiuſdem
anni coram bo. me. Buccabella.

R. P. D. MERLINO.

Romana lucri Dotalis.
Die Veneris 16. *Decembris* 1633.

ARGVMENTVM.

Forenſis, vbi dicitur vxorem, ſtatim in patriam tradicturus, licèt circà materiam lucri dotalis, non attendatur ſtatutum loci vxoris, ſed ſtatutum loci mariti, tamen aliter procedit, vel quando dos non eſt reſtituenda ipſi vxoris diſceſſuræ,

ſed Patri, vel alteri donanti, vel quando aliter in capitulis matrimonialibus fuerit conuentum, Contrahentes quando ſe remittunt ad aliquod ſtatutum, talis remiſſio quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Mulier mortuo marito poteſt petere ſibi decerni lucrum dotale, iuxtà diſpoſitionem ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 131.*

2 *In Statut. Vrb. lib 1. cap. 131. expræſsè cauetur, vt altero ex coniugibus præcedente, ſuperſtes quartam partem dotis, per viam donationis propter nuptias, ſeu dotalis lucri lucretur.*

3 *Et hoc pactum ſemper in inſtrumentis dotalibus cenſetur appoſitum, niſi expreſsè de partium conſenſu fuerit remiſſum, aut aliter conuentum.*

4 *In Inſtrumentis dotalibus, ſemper partes cenſentur ſe conformaſſe cum ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 131. dum expreſsè contrario pacto, remiſſa non apparet lucri dotalis acquiſitio.*

5 *Forenſis, vbi dicit vxorem, illico in patriam traducturus, non attenditur ſtatutum loci vxoris, ſed ſtatutum loci mariti, quo mulier contractura eſt domicilium. limita num. 6.*

7 *Pater, ſeu extraneus dotans, non transfertur in forum domicilij viri. & num. 8.*

9 *A pactis contrahentium non eſt recedendum.*

10 *Contrahentes ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, præſumitur. vt omninò ſe d. ſtatuto voluerint conformare, & ſe et ſubijcere, quatenus eos tali caſu non legaſſet.*

11 *Contrahentes, quando in aliquo caſu referuntur ſe ad aliquod ſtatutum, talis relatio, quid operetur.*

12 *Contrahentes, ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, perindè eſt, ac ſi deductum eſſet in pactum, quod diſponitur à ſtatuto.*

13 *Pactis prioribus derogatur per poſteriores.*

14 *Dos, & quartum dotale differunt.*

15 *Interpretatio omnis eſt capienda pro euitanda contrarietate.*

16 *A conuentionibus partium, in tantùm dicitur receſſum, in quantum diſertis verbis fuit expreſſum.*

17 *Contrahentes ſemper præſumuntur permanſiſſe in prima voluntate, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur.*

18 *Capitulis, & contractibus eſt inhærendum, potiùs quàm inſtrumentis.*

Capitula, & contractus fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notarijs. num. 18.

19 *Ad Capitula ſemper eſt recurrendum tanquàm ad matricem, & originalem conuentionem.*

20 *In inſtrumento; quando contrarium diſponitur, eius quod fuit à contrahentibus priùs firmatum in Capitulis, ſolet vt plurimùm, vel in inſtrumenta de hoc receſſu fieri mentio, vel capitula deleri, aut laniari.*

21 *Statutum propriè venit appellatione iuris communis.*

22 *Circa dotis reſtitutionem, nempè modum, & tempus debet attendi ius commune, circa verò acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis attenduntur ſtatuta locorum.*

23 *Teſtes examinati vigore excommunicationis non probant, niſi fuerint repetiti cum interrogatorijs.*

24 *Teſtis dictum eliditur ex depoſitione alterius teſtis magis informati.*

25 *Contrahentium concluſio, & non tractatus debet attendi.*

26 *Mulieri acquiritur ius quæſitum ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus.*

DECISIO CCL.

DEFVNCTO Alexandro de Sugatroſcijs Tuderti-
1 no, Domina Catharina Lotteria Romana † petebat ſibi decerni quartum dotale, iuxta diſpoſitionem Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 131.* Et cum partes, me proponente, Rotæ iudicium exquirerent, hodiè reſponſum fuit, lucrum deberi.

Et moti ſunt Domini, tàm ex diſpoſitione eiuſdem Statuti, quàm ex pacto in Capitulis matrimonialibus inito, de ſeruando Statutum Vrbis circa quartum dotale.

2 Ex diſpoſitione Statutis, quia † ibi expreſsè cauetur
vt altero ex coniugibus præcedente, ſuperſtes lucretur
quartam partem dotis, per viam donationis propter nu-
ptias, ſeu dotalis lucri, quod pactum ſemper in inſtru-
mentis dotalibus cenſeatur appoſitum, niſi † expreſsè 3
de partium contrahentium voluntate fuerit remiſſum;
aut aliter conuentum, vnde inſurgit præſumptio, vt par-
tes † cenſeantur ſemper ſe conformaſſe cum huiuſmodi 4
Statuto, dum expreſsè contrario pacto remiſſa non ap-
paret dicta lucri dotalis acquiſitio, vt dixit Rota *coram
bon. mem. Cardinali Caualerio decif.* 318. *num.* 3. *& in Romana Cenſus* 8. *Nouembris* 1613. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato, impreſſa apud* Pacific. de Saluian. *decif.* 88. *a.* 5.

Et quàmuis, vbi forenſis ducit vxorem illico † in pa- 5
triam traducturus, non ampliùs attendatur Statutum
loci vxoris, & in quo contractum fuit matrimonium, ſed
attendendum ſit Statutum loci Mariti, quo mulier con-
tractura eſt domicilium, ad *l. exigere, & ibi Scribentes
communiter, ff. de iudic.* Cardin. Mantic. *de tacit. lib.* 3.
tit. 14. *numer.* 1. *& ſeqq.* Theſaur. Iun. *quæſtion. forenſ.
quæſt.* 6. *num.* 6. *lib.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 609.
numer. 24. Attamen hæc concluſio non ſibi locum † vin- 6
dicat, quotieſcunque dos reſtituenda eſt non ipſi vxori di-
ſceſſuræ, ſed patri, vel alteri dotanti, prout in caſu præ-
ſenti, & ſic Statutum Vrbis, non Tudertinum attendi
debet, cum Dominus Melchior fixas ædes Romæ ha-
beat, nec ſubijciatur Statutis Tudertinis, ita Bald. *in l.
vnica. num.* 3. *verſ. item non habet locum, C. de priuileg.
dot.* aſſerens, id ex ea ratione procedere, quia Pater, † 7
ſeu extraneus dotans non transfertur in forum, & domi-
cilium viri, Felin. *in cap.* 1. *num.* 27. *de ſponſal.* Iaſ. *in l.
cunctos populos in prima lectur. num.* 28. *verſ. tertiò limi-
ta. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol.* Purpurat. qui teſta-
tur de communi in Patre, † Matre, & quouis alio, in 8
dicta l. *cunctos populos. ex num.* 146. Roland. *de lucr. dot.
quæſt.* 17. *num.* 2. *&* 3. Phanuc. *eodem tract. gloſ.* 9. *numer.*
33. Campeg. *de dot. par.* 5. *quæſt.* 10. Carpan. *ad Stat. Mediolanen. cap.* 298. *num.* 220. Alderan. Maſcard. *de gener.
interpræt. Stat. concluſ* 7. *num.* 66. vbi de communi, Menoch. *conſ.* 672. *num.* 3. Aldouin *conſ.* 85 *num.* 30. Bim. *conſ.*
150. *num.* 72.

Sed pactum eſt clarum, (& hoc motiuum Dominis
magis placebat) quia in Capitulis matrimonialibus ex-
preſsè dicitur, *Rimettendoſi nel reſto alla diſpoſitione del
Statuto in materia di ſucceſſione, e del quarto*; vnde ab
hoc † pacto non eſt recedendùm, quicquid eſſet, ſi il- 9
lud non fuiſſet initum, vt in ſpecie obſeruant Felin. *in cap.
primo. n.* 30. *de ſponſal.* Barbat. *conſ.* 4. *num.* 7. *verſ. prætereà eſt aduertendum, lib.* 2. Caſſan. *conſ.* 7. *ſub num.* 4. Suarez. *ad ll. Regias tit. de las grauinas. num.* 42. *verſ. ſecundò
limitabis.* Barboſ. *in d. l. exigere dotem* 65. *num.* 107. *ff. de
iudic.* Alderan. Maſcard. *de gener. interpræt. Stat. dicta
concl.* 7. *num.* 61. *ad med.* Bim. *d. conſ.* 150. *nu.* 56 Aldouin.
d. conſ. 85. *nu.* 11. *ad fin.* Card Mant. *de tacit. lib.* 3. *tit* 14.
nu. 9. Giurb. *ad conſuetud.* Meſſan. *cap.* 1. *gloſ.* 7. *num.* 57.
verſ. declara non procedere.

Non obſtat, quod hæc remiſſio importet ſimplicem
enunciatiuam diſpoſitionis Statuti, & ſic per pactum in-
telligantur partes ſe remiſiſſe ad Statutum, quatenùs ſta-
tutum de ſui natura, & in tali caſu locum obtineret.
Quoniam hæc interpretatio non poteſt admitti; hoc enim
poſito, relatio, & remiſſio ad ſtatutum eſſet omninò
otioſa, & fruſtrà partes ſe remiſiſſent, ſi etiam omiſſa ta-
li remiſſione, & relatione, ſtatutum adhuc eodem prorſus
modò deberet attendi; ſed imò, & menti, & verbis
contrahentium magis congruit, vt omninò ſe ſtatuto vo-
luerint † conformare, & iuxta terminos illius paciſci 10
acquiſitionem lucri dotalis, ſeque ſubijcere nexui iuriſ-
dictionis ſtatuentium Romanorum, quatenùs etiam
aliàs ipſum ſtatutum tali caſu eos non ligaſſet, vt in ſpe-
cie conſiderant Alex. *conſil.* 150. *num.* 2. *verſ. quinimò da-
to, a.* 3. *lib.* 2. Fulgoſ. *conſ.* 203. *col* 1. *poſt med. verſ. tantò
magis*, aſſerens, relationem huiuſmodi, operari ac ſi no-
minatim pacto conuentum ſit, † quod à lege munici- 11
pali eſt diſpoſitum circa lucrum dotis, Dec. *conſ.* 195. *nu.*
1. *ad med.* Phanuc. *de lucr. dot. gloſ.* 9. *cap.* 35. *verſ. non eſt
verum* Torniel. *conſ.* 49. *num.* 5. *ad fin.* vbi, quod ſtan-
te huiuſmodi relatione eſt, ac ſi fuerit expreſsè deductũ in
pactum, quod diſponitur à ſtatuto, quod idem ſcripſit
Rim. Iun. conſ. 16. *num.* 17 & in indiuiduo relationis
habitæ ad ſtatutum Vrbis, in caſu quo maritus erat fo-
renſis, reſpondit Rota *ſiu Romana fructuum dotis* 27.
Februarij 1606. *coram Penia, quæ eſt decif.* 106. *nu.* 3.
par. 3. *recent.*

Quibus

Quibus accedit, quod Capitula matrimonialia, Ro-
mæ fuerunt inita inter Dominum Melchiorem patrem
Dominæ Catharinæ, & Alexandrum maritum, & Mat-
thæum illius fratrem, atquè etiam Æquitem Ioannem
Andream mediatorem, qui pro Martio abſente, patre
dicti Alexandri, ſe ſubſcripſit, ſequè obligauit, & poſt-
quàm dicta Capitula Tudertum, vt à dicto Martio ſub-
ſcribereotur, fuerunt tranſmiſſa, & antequàm reſtiue-
rentur ſubſcripta D. Melchiori, prædictus Æques me-
diator oomine Alexandri, Matthæi, & eiuſdem Martij
reclamauit à dicto pacto, circa quartum dotale, vt ipſe
mediator deponit, & tamen poſtea reſtituta fuerunt ea-
dem Capitula D. Melchiori munita ſubſcriptione Martij,
vnde aſſequimur, quod quatenùs etiam reclamatum fuiſ-
ſet à dictis Alexandro, Matthæo, & Martio, & à Statuto
Vrbis reſilire iſti tentaſſent, attamen deindè receſſerunt
ab hac reclamatione, & hæſerunt Capitulis, & Statuto
Vrbis circà quartum dotale; alioquio, vel ea laceraſſent,
vel certè non reſtituiſſent D. Melchiori ſubſcripra ab eo-
dem Martio abſente, & in omnem euentum verbis, non
dubijs declaraſſent in inſtrumento, quod non attendere-
tur Statutum Vrbis, & dictum Capitulum circa quartum
dotale expreſsè reuocaſſent.

13 Nequè obſtat, quod nouiſſimè lo Inſtrumento † do-
tali receſſum fuerit à Capitulis, dum ibi dicitur, maritum
hypotecare, promittere, conſeruare, & in quibuſcunquè
caſibus dotem reſtituere, iuxtà diſpoſitionem iuris com-
munis, & ideò non ampliùs Statutum Vrbis, ſed ius
commune attendi debeat; quooiam re vera, nec receſ-
ſum fuit à Capitulis matrimonialibus, nec recedi poterat.

Non fuit receſſum, ſe compatiuntur enim, & inſimul
conueniunt, quod debeatur quartum dotale, & in hoc
attendatur Statutum Vrbis, vt dicitur in Capitulis ma-
trimonialibus, & tamen quod fiat reſtitotio dotis, iuxtà
diſpoſitionem iuris communis, vt dicitur in inſtrumen-
to, nempè circà modum, & tempus reſtitutioni præſcri-
ptum à iure communi. Diſtinguuntur quippè inter ſe,
14 immò differunt dos, † & quartum dotale, qua data com-
patibilitate ceſſat repugnantia, ex traditis per Alex. *conſ.*
193. *num* 3. *lib.* 6. Crauett. *conſ.* 167. *nu.* 5. Siluan. *conſ.* 62.
num. 22. Rota *deciſ.* 571. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* eſtquè fa-
15 cienda omnis † interpræta tio pro euitanda contrarieta-
te inter Capitula matrimonialia, & inſtrumentum, Bald.
conſ. 465. *num.* 5. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 195. *ſub numer.* 3. Crauett.
conſ 70. *num.* 5. *&* 18.

Et opus eſſet, quod clarioribus verbis contrahentes
expreſſiſſent ſe recedere a pacto inito in iiſdem Capitulis
16 matrimonialibus, † à quibus in tantùm dicitur receſ-
ſum, in quantùm diſertis verbis fuit expreſſum, Dec.
dicto conſ. 195. *num.* 3. *verſ. ſed tamen prædictis*, Paul.
Montepic. *conſ.* 62. *numer.* 17. *ad med. & ſeqq.* Torniel.
conſ 49. *numer.* 35. *verſ. & dicta. & verſ. & ſi alia fuiſ-
ſet*, ſemper enim cenſentur contrahentes permanſiſſe
in prima voluntate, & ſi quid eſt omiſſum in poſte-
17 riori inſtrumento, † ex errore id præſumitur, & plùs
dictum, quàm ſcriptum intelligitur, Alex. *conſ.* 122.
numer. 2. *lib.* 2. *& conſ.* 156. *numer.* 9. *lib.* 6. vbi quod
18 Capitulis, & † contractui eſt inhærendum, quippè
quod hæc propriè fiunt à partibus, inſtrumentum ve-
rò à Notario, Cardin. Zabarell. *conſ.* 111. *numer.* 1.
Surd. *deciſ.* 71. *num.* 4. *& ſeqq. & conſ.* 202. *numer.* 19.
Paul. Montepic. *conſ.* 52. *num.* 19 Adden. *ad ſanct. mem.
Greg. XV. deciſ.* 168. *numer.* 8. & fuit dictum io *Romana
fructuum dotis* 10. *Iunij* 1606. *coram Penia*, *quæ eſt
deciſ.* 59. *numer.* 12. *par.* 4. *recent.* & in eadem cauſa ſub
die 10. *Martij* 1608. *coram eodem Penia*, vbi quod ſem-
19 per † eſt recurrendum ad Capitula tanquam ad matri-
cem, & originalem conuentionem, & vbi in inſtrumen-
20 to contrariùm diſponitur, † quàm fuerit à contrahenti-
bus priùs firmatum in Capitulis, ſolet vt plurimùm, vel
in inſtrumento de hoc receſſu fieri mentio, vel ipſa Capi-
tula deleri, aut laniari.

Aliquibus etiam ex Dominis placebat interpretatio,
vt pro excludenda repugnantia, dum in inſtrumento
dicitur, vt circa reſtitutionem dotis attendatur, diſpo-
ſitio iuris commuois, intelligatur de iure communi mu-
21 nicipali, appellatione † enim iuris communis propriè
venit ſtatutum, vt tradunt Bald. *in l. vnica numer.* 22.
ad fin. verſ. quinimò dico. C. de confeſſ. Iaſ. *in l. omnes popu-
li. num.* 5. *& ff. de iuſt. & iur.* Soccin. Sen. *conſ.* 81. *ſub num.*
3. *ad fin. verſ. ad prædicta facit*, Curt. Sen. *conſ.* 46. *num.*
15. *poſt med.* Surd. *conſ.* 343. *num.* 7. Modern. Foroliulen.
de legitim. lib. 3. *tit.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 72. *&* 76. qui teſtatur
de communi, & infert ad caſum promiſſionis reſtituen-
dæ dotis ſecundùm ius commune, & cenſuit Rota *in
Romana legitimæ* 21. *Iunij* 1621. *coram bon. mem. Cardina-
li Sacrato.*

Sed verè noo adeſt repugnantia, vt ſuprà dictum fuit,
quia † & ius commune circà reſtitutionem, nempè mo- 22
dum, & tempus attendi poteſt, circà verò acquiſitio-
oem, & quantitatem lucri dotalis, ſtatutum Vrbis ſer-
uari debet, ſolumquè dicuntur contraria, quæ ita inui-
cem pugnant, vt mutuò ſe expellaot, *ad l.* 1. *C. de furt.*
Neuiz. *conſil.* 66. *num.* 51. Surd. *conſ.* 230. *num.* 13. *& deciſ.*
24. *num.* 10. Siquè aliter ſenſiſſet Martius, nec ità ſimpli-
citer ſubſcripſiſſet apochæ matrimoniali, nec ambiguis
verbis vſus fuiſſet in inſtrumento, dum ſciebat expreſsè
in apocha matrimoniali cautum eſſe, vt quòad quartum
dotale, Statutum Vrbis attenderetur, neque D. Mel-
chiori reſtituta fuiſſent dicta Capitula ab eodem etiam
Martio ſubſcripta, & benè applicantur tradita per Surd.
d. deciſ. 71. *num.* 4. *& per tot. & in dicta Romana fructuum
dotis* 10. *Iunij* 1606. *coram bon. mem. Penia.*

Nequè obſtat depoſitio mediatoris metu cenſurarum
facta, quod ipſe nomine Alexandri, Matthæi, & Mar-
tij reclamauerit à pacto inito circà quartum dotale, quo-
niam ille † non fuit repetitus cum interrogatorijs, vt opus 23
erat, iuxtà tradita per DD. *in cap. per tuas*, *vbi* Felin.
num. 2. *de teſtib.* Abb. *in cap. cum cauſam*, *num.* 6. *eod. tit.*
Coſta *de iur. & fact. ſcient. & ignorant. cent.* 2. *diſt.* 55.
num. 11. Rota *coram bon. mem. Cardin. Caualerio deciſ.*
21. *num.* 3. *& in Tiburtina dotis* 22. *Iunij*. 1629. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & illius dictum eliditur
ex depoſitione † alterius teſtis magis informati, qui lu- 24
culentiùs rem totam exponit, & aſſerit, reclamaſſe qui-
dem Matthæum, Alexandri fratrem, qui ſe in eiſdem
Capitulis ſubſcripſerat, & obligauerat, ſed ipſum D.
Melchiorem adhuc enixè perſtitiſſe io pacto, vt ſeruare-
tur Statutum Vrbis circà quartum dotale; & ideo depo-
ſitio mediatoris non reſpicit, nec probat aliud, quàm di-
ctam reclamationem, & tractatum, miniſterio eiuſdem
mediatoris peractum, debet † autem attendi concluſio, 25
non tractatus, Alex. *conſ.* 28. *num.* 66. *lib.* 5. Surd. *deciſ.*
71. *num.* 1. *& conſ.* 202. *num.* 5. vbi loquitur de teſte, Ro-
ta *deciſ.* 104. *num.* 6. *part.* 2. *diuerſ.* Et vt ſuprà obſerua-
tum fuit, aſſequimur partes voluiſſe perſiſtere in iam
conuentis circa quartum dotale; quia dictorum Capitu-
lorum matrimonialium fuerunt confecta duo exempla,
quorum voumquodquè originaliter ſubſcriptum ab alte-
tutris contrahentibus, remanſit pœnès eos; & ſanè poſt
reclamationem factam à mediatore nomine Matthæi,
Alexandri, & Martij, non reſtituiſſent D. Melchiori
capitula à Martio etiam abſente ſubſcripta, ſi à pacto cir-
cà quartum dotale receſſum fuiſſet.

Nec etiam potuit recedi à Capitulis, quia, † ſi ius quæ- 26
ſitum fuit D. Catharinæ per dictum pactum de acquiren-
do lucro, D. Melchior non potuiſſet poſteà auferre hoc
ius, & præiudicare D. Catharinæ, *l. ſi mulier dotis*, *l. cum
maritus*, *ff. de pact. dotal.* Guttier. *quæſt ciuil. quæſt.* 126. *nu.*
2. Giurb. *ad conſuetud.* Meſſao. *cap.* 1. *glaſ.* 8. *num.* 42. & fuit
dictum in *Romana dotis* 1. *Iulij* 1611. *coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano*, & in terminis benè Rota *deciſ.* 741. *num.* 2.
part. 4. *diuerſ.* Quod maximè dicendum eſt io D. Mel-
chiore, qui & parens eſt, & egregius Iuriſconſultus; illum
enim paterna charitas monebat, ne filiam vellet lædere,
iuris ſcientia, vt intelligeret ſe non poſſe.

Et ita, vtraquè parte informante, reſolutum fuit, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Firmana Spolij.

Die Veneris 16. *Decembris* 1633.

ARGVMENTVM.

Agens actione ſpolij, vt obtineat, quid pro-
bare debeat. Alienatio rerum minoris, non
ſuſtinetur, ſi cauſa reperiatur falſa. Error
in contractibus, quid operetur, Accollatio,
quando perindè eſt, ac ſi non eſſet promiſſa.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio rerum minorum facta ex falſa cauſa, nulla eſt, & num. 6.*
2 *In ſpolio primum extremum, benè probatur ex inſtrumento cum clauſula conſtituti.*
3 *In ſpolio ſecundum extremum probatur ex litis, ſuſtentatione.*
4 *In ſpolio extrema neceſſaria ſunt, poſſeſſio ſpoliati de præterito, & poſſeſſio ſpoliantis de præſenti.*
6 *Error in contractibus poteſt remouere conſenſum ab actu.*
7 *Ita vt, nec attendatur iuramentum in eis interpoſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio.*
8 *Poſſeſſio non transfertur ex defectu conſenſus, & tunc agi poteſt remedio recuperandæ, & num. 9.*
10 *Contractus minoris, an reddatur nullus, ſi ex pluribus cauſis in eo adductis, vna reperiatur falſa.*
11 *Cauſa, in venditione, rerum minorum, ſi non ſubſiſtat, contractus vitiatur in totum.*
12 *Clauſula, conſtituti, transfert poſſeſſionem in emptorem.*
13 *A Poſſeſſione cadens facto proprio, non poteſt agere remedio reintegrandæ, vide num. 14.*
15 *Accollatio, ſi ſit promiſſa, perindè eſt, ac ſi non eſſet facta, ſi nunquàm fuit deducta ad aliquam certitudinem per indicationem alicuius debiti.*
16 *Accollationi, quando non ſit locus, & num. 17.*
18 *Indemnitatis releuatio, quid operetur.*
19 *Et ad quæ extendatur.*
20 *Intimatio facta poſt actum conſummatum, non poteſt parere aliquem effectum.*

DECISIO CCLI.

TROILVS Raccamadorus de anno 1587. nuptui
tradidit Hieronymam eius filiam Anibali Adamo, cui pro dote ſoluere promiſit Florenos tres mille, & ad alios Florenos bis mille teneri voluit Alexander eius Nepos.

In exequutionem igitur ſuæ promiſſionis dictus Troilus ſoluit d. Anibali in pluribus vicibus Florenos 2900 itaut per totum annum 1591. ſolum remanſerit debitor in Flor. centum, & Anibal dictas pecunias recepit, non obſtante, quod vſquè de anno 1588. vna cum Galeotio eius Patre, ceſſiſſet Marco Antonio Iuliuccio ſcuta mille tanquàm ſibi debita à Troilo ex cauſa prædictæ dotis Hieronymæ, & per hanc ceſſionem Iuliuccius de anno 1590. eundem cenſum aſſignaſſet in dotem Æquiti Torquato nobili, cui cum ſingulis annis exegerit ſcuta 80 annua pro fructibus, tandem de anno 1604 eundem cenſum retroceſſit eidem Iuliuccio.

Mortuo interim Troilo, Ludouicus Raccamadorus eius Nepos, dum in decimo octauo ætatis anno reperiebatur, aſſerens coram iudice, d. Troili hæreditatem reperiri grauatam d. cenſu ſcutorum mille, & fructibus decurſis, in ſumma ſcutorum ducentorum, Intendenſquè illam prædicto onere liberare, vendidit eidem Iuliuccio Cenſuario prædium, de quo agitur pro precio eſtimando, ad effectum extinguendi cenſum præfatum, & ſoluendi fructus.

Verùm cum poſteà Ludouicus maior factus certioratus fuiſſet, quod inter Troilum eius Auum Paternum, & Iuliuccium nunquàm fuerat creatus cenſus, ac proindè
1 alienationem dicti prædij † fuiſſe nullam, vti factam ex falſa cauſa, intentauit Iudicium ſpolij, & cauſa in Rota introducta, propoſito per me dubio, Domini dixerunt Ludouicum eſſe reintegrandum.

Si quidem, de primo extremo non videbatur dubitandum, cum de antiquiori ipſius poſſeſſione appareat ex Inſtrumento venditionis, per eum factæ ad fauorem Iu-
2 liuccij cum clauſula, conſtituti, ex quo † tale extremum benè probatur, Rota *diu. deciſ. 776. numer. 11. par. 1. Bononien. bonorum de Zaualijs 4. Iulij* 1612. *coram bon.*
3 *mem. Vbald.* Et de ſecundo † conſtat ex ipſa litis ſubſtentatione Soccin. Iun. *conſ* 18. *numer.* 17. *lib.* 2. Scapuccin. *de vtil.* Salu. *Interd. lib. 1. quæſt.* 25. *ſub numer.* 9. *par.* 1. Rota *recent. par. 4. deciſ.* 448. *num.* 4. *Rom. Legati 11. Februarij* 1602. *coram bon. mem. Card. Sacrato*; Quę
4 † duo ſunt neceſſaria in hoc Iudicio, vt tradunt Doct. & *præcipuè* Abb. *in cap. cum ad ſedem. de reſt. ſpol.* Couarr. *in reg. poſſeſſor. part. 3. §. primo, de reg. Iur. in 6.* Afflict. *deciſ.* 327. *num.* 2. Seraph. *deciſ.* 1055. *num.* 2.

Quod verò attinet ad cauſæ falſitatem; † illla viſa eſt 5
indubitanter apparere, ex quo Ludouicus in minore ætate conſtitutus, vendidit dictum prædium Iuliuccio pro extinguendo cenſu, & ſoluendis fructibus, cum tamen hic cenſus non reperiretur in rerum natura, vndè iſte error in † venditione potuit remouere conſenſum ab actu, 6
per text. in l. error. ff. de iur. & fact. ignor. itaut nec etiam † attendatur Iuramentum, vt tradit Paris *conſ.* 7
20. *num.* 114. *lib.* 1. Curt. Iun. *conſ.* 131. *numer.* 13. *verſ. prout etiam*, Rota *deciſ.* 540. *num* 8. *par. 2. recent.* nec admittitur aliqua limitatio, vt ſignanter aduertit Dec. *in l. nibil. conſenſu.* 116 *§. non videtur. numer. 2. verſ. & iſta regula ff. de reg. Iur.* Gregor *deciſ.* 179. *numer.* 5. Quò circa cum ex † defectu conſenſus Ludouici poſſeſſio 8
non potuerit transferri in Iuliuccium, vt per Achill. *deciſ.* 15. *numer.* 2. Rota *diu. deciſ.* 91. *numer. 2. part.* 2. Seraph. *deciſ.* 638. *numer.* 2. & 3. & *deciſ.* 1200. *num.* 2. Rota *in Eſina prædij* 20. *Nouembris* 1585. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, Agi † potuit remedio recuperan- 9
dæ Curt. Iun. *conſ.* 131. *num.* 13. Hond. *conſ.* 22. *numer.* 28. *lib.* 1. Put. *deciſ.* 277. *numer.* 3. & 6. *par.* 2. Seraph. *d. deciſ.* 638. *num* 2. & 3.

Nec refragatur, quod quando etiam cauſa cenſus ſit
falſa, † nihilominùs contractus venditionis debeat ſu- 10
ſtineri, ex quo non reperiontur falſæ aliæ cauſæ, nimirum quod hæreditas Troili eſſet grauata magno ære alieno, Reſpondetur enim quod cauſa cenſus non ſolum fuit principalis, ſed etiam vnica, dum fuit conuentum, quod precium dicti prædij ex computarentur in ſortem, & fructus dicti cenſus, & pro reſiduo Iuliuccius emptor teneretur conſignare tot cenſus Ludouico Venditor, quæ quidem conſignatio Reſidui in tot cenſibus, credendum eſt, in tantùm fuiſſe deductam in ſtipulationem, in quantùm, vel alia debita non aderant, vel ſaltem creditores non vrgebant, nam ſi inſtetiſſent pro ſatisfactione non fuiſſet pacta receptio reſidui in tot cenſibus, ſed in pecunia numerata, & inde manifeſtè apparet, quod
exſtinctio d. cenſus fuit cauſa vnica venditionis, † qua 11
propter cum non ſubſiſtat meritò contractus annullatur in totum, Rolan. *conſ. 7. numer* 86. & *ſeqq. lib.* 3. Rim. Iun. *conſ. 5. num.* 210. *lib.* 1. Ciriac. *contr.* 157. *num.* 17. & *ſeqq*

Nec obſtat, quod Lodouicus vendendo dictum præ-
dium † cum clauſula conſtituti quod transfert poſſeſ- 12
ſionem in emptorem, videatur facto proprio à poſſeſſio-
ne cecidiſſe, † cui propterea non competit remedium 13
reintegrandæ Ripa *in cap. ſæpe num.* 14. & *ibi* Burt. Imol. & *alij de reſt. ſpol. l. cum aleg per* Menoch. *de recuperand. remed.* 17. *num.* 14. & *fuit dictum in Romana Spolij domorum 4. Maij* 1611. *coram bon. mem. Card. Lancel otto*, & aliàs paſſim.

Quia reſpondetur hanc regulam procedere in contra-
ctu † nullo ex defectu ſolemnitatum à Iure requiſita- 14
rum, non autem quando contractus eſt nullus ex defectu conſenſus, vt eſt in caſu noſtro, per ſupradicta.

Nec relenat, quod dictus Troilus Auus, & Auctor Ludouici in Capitulis matrimonialibus ad computum dd. Florenorum trium millium promiſſorum Anibali Auctori Iuliuccij in ſe ſuſcepit onus extinguendi cenſum in ſorte ſcutorum mille, pro quo obligatus eſſet Romæ, aut alibi, Galeotus ipſius Anibalis Pater, ad rationem octo procentenario. Quia cum iſta ſuſceptio, nunquàm fue-
rit deducta † ad aliquam certitudinem, per indicatio- 15
nem, aut ſpecificationem cenſus, eſt. ac ſi non fuiſſet facta, *l. ſed. & quid. §. interdum, de vſufr. & l. duo ſunt Titij, de teſtam. tutel.* Gratian. *for. diſcept.* 324 *ſub nu.* 16. Greg. *deciſ.* 386.

Et tollitur penitùs difficultas, quia cum pecuniæ, ad quarum computum Troilus ſuſcipiebat in ſe onus extinguendi cenſum, fuerint poſtea eidem Galeotto ſolutæ, itaut ſolùm remanſit obligatus pro Florenis centum, non
erat ampliùs locus † alicui accollationi ad *trad. per* Caſtr. 16
in l. prim num. 9. C. de pact. inter Empt. & vend. Satis
enim eſt fuiſſe ſolutum † debitum in quantitate, vt re- 17
ſiduum illius non eſſet proportionatum oneri, pro quo proceſſum fuit ad venditionem, *l. quod ſi rem. ff. de in diem adiect.* Surd. *conſ.* 104. *num.* 8. & *ſeqq.* Gratian. *for. diſcept.* 301. *num.* 57.

Minùs facit, quod cum dictus Anibal eſſet Creditor

Ale-

Alexandri in Florenis duobus millibus, ex quo Troilus
de anno 1590. promiſit releuare indemnem dictum Ale-
xandrum: Quia reſpondetur; quod cum nihil fuerit
actum nomine Alexandri, non poteſt haberi vlla ratio
huius debiti, nec d. ceſſio poteſt vllo pacto verificari in
Florenis duobus millibus debitis per Alexandrum vigore
reuelationis factæ per Troilum, Quia releuatio ſecuta
eſt de anno 1590. & ceſſio facta fuit de anno 1588. de quo
tempore Troilum nondum releuauerat, & quando etiam
releuatio antecederet ceſſionem, nihil penitus operare-
tur, ex quo per illam non datur aliquod ius Creditori,
vt vigore ipſius promiſſionis potuerit agere contra pro-
18 mittentem, cum releuatio indemnitatis ſolùm † opere-
tur, quòad promittentem releuare, & releuatum, Alex.
conſ. 114. in princip. lib. 3. Boer. *deciſ. 22. num. 4. ante fin.*
Rota *poſt* Cenc. *de cenſibus deciſ.* 33. ante primum num.
verſ. ſed dato in propoſito. Quod procedit etiam quod in
releuatione adſit obligatio Cameralis, quæ habet clau-
ſulam pro omnibus, quorum intereſt, aut intereſſe po-
19 terit, † quia principalis Creditor in hac promiſſione non
habet Intereſſe, ſed habent Intereſſe hæredes illius, cui
facta fuit promiſſio releuationis Indemnitatis, Rota *poſt*
Cenc. ...*d. dec. 33. nu. 3.*

Nec debet attendi, quod cum Troilus de tempore
ceſſionis eſſet debitor Anibalis in Flor. 2100. poſt ceſ-
ſionem non potuit illos ſoluere cedenti, ſed Iuliuccio
Ceſſionario, quia hoc procederet ſi Iuliuccius intimaſ-
20 ſet Troilo d. ceſionem, antequàm ſoluerit, † ſed cum
intimatio facta fuerit de anno 1591. & ſic poſt ſolutio-
nem dd. Flor. 2900. non potuit parere aliquem effe-
ctum, *iuxta text. in l. 3. C. de nouat.* Bero, *conſ. 178. nu-
mer. 3. & ſeqq. lib. 1.* Gabr. *conſ. 155. num. 29. lib. 1.* Surd.
dec. 23. num. 5. & 6.

Et ita fuit deciſum vtraquè parte, &c.

R. P. D. MERLINO.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Veneris 16. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Præpoſiti alicuius Eccleſię Collegiatæ, quando habeant ius occupandi ſedes vacuas Canonicorum abſentium.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, immediatè, quid importet. & num. 4*
2 *Dictio, poſt, deſignat continuationem, & adhærentiam quocunque reiecto medio ac intermedio.*
3 *Exceptio firmat regulam in actibus non exceptis.*
5 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*
6 *Qualitas adiecta diſpoſitioni, illam diuerſificat, & infert ad plura.*
7 *Priuilegia omnia ſuppreſſorum, tranſeunt in ſubrogatos.*
8 *Perſona ſubrogata dicitur eadem, cum prima in cuius locum ſubrogata eſt, & ſub eadem diſpoſitione comprehenditur.*
9 *Dictio, ad inſtar, ſtat cauſatiuè.*
10 *Canonicales ſedes ſunt fructus Canonicatus, & ideò ad eos ſolos ſpectant.*
11 *Chori decentia, potiſſimùm in materia ſedendi, attendenda eſt.*
12 *In Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas.*
13 *Dignitatis æqualitas arguitur ex delatione æqualis habitus & æqualis inceſſu.*

DECISIO CCLII.

CONTROVERTEBATVR inter Canonicos, & Præpoſitos Eccleſiæ Valentinæ præheminentia circa locum ſedendi, & ſuper eo; An Præpoſiti poſſent occupare ſedes vacuas Canonicorum abſentium, nùm verò in particularibus, & perpetuis eorum ſedibus inferioribus, & diſtinctis à Canonicalibus reſidere deberent; Qua controuerſia Rotæ decidenda commiſſa, reſponſum hodiè fuit, Præpoſitos poſſe occupare ſedes vacuas Canonicorum, quia eiſdem Præpoſitis fauent literæ Apoſtolicæ, conſtitutiones capitulares, & decoris eccleſiaſtici ritus.

In literis enim erectionis Præpoſiturarum, de quibus

agitur, factæ per fœlicis recordationis Sixtum V. diſer-
tis verbis habetur, *vt Præpoſiti obtinere debeant ſtal-
lum in Choro, & locum in proceſſionibus Immediatè poſt
Canonicos*, vt in Summario Præpoſitorum, *numer. 1.
& 2.* Quod verbum, *Immediatè*, † importat, vt ſeſ- 1
ſio Præpoſitorum nullo medio interpoſito omnimodè
adhærere, & continuatiuè copulari debeat ſedibus Ca-
nonicorum, Bald. *in l. 1. numer. 3. C. de condit. inſert.*
Aretin. *conſ. 71. numer. 3. in fin. verſ. nam illud dicitur
immediatum*, Ruin. *conſ. 7. num. 7. verſ. primo enim, lib.
4.* Tiraquel. *in l. ſi vnquàm, verb. reuertatur, num. 125.
verſ. nam & ea, C. de reuoc. donat.* Decian. *conſ. 9. num.
10. lib. 2.* Chaſſan. *in cathalog. glor. mundi par. 1. conſide-
rat. 16.* Caputaq. *deciſ. 21. numer. 3. par. 3.* Quam pariter
continuationem, & adhærentiam, quocunquè reiecto
† medio, ac interuallo, infert dictio, Poſt, ita Gemin. 2
in cap. 1. num. 8. de reſtit. ſpoliat. Tiraquel. *in l. ſi vnquàm.
verb. poſtea, num. 12. C. de reuoc. donat.* Capic. *deciſ. 37.
num 1. & 2.* Et in iiſdem literis Apoſtolicis Præpoſitis con-
ceduntur omnes præheminentiæ, prærogatiuæ, & pri-
uilegia Canonicorum, exceptis Capitularibus, quæ ex-
ceptio † firmat regulam in actibus non exceptis, & ſic 3
circà locum ſedendi, vt ſcilicèt ſedere debeant in eodem
loco, & eodem modo, prout Canonici, *l. quæſitum, ff. de-
niquè, ff. de fund. inſtruct.* Ruin. *conſ. 41. num. 9. lib. 2.* Ro-
ta *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 257. num. 4.*

Non obſtat, quod in literis Apoſtolicis Sixti V. adſit
reſtrictio illa, *Iuxtà ordinem ad id eis præſcribendum, &c.*
quia verba huiuſmodi ſunt referenda ad ordinem ſeruan-
dum inter ipſos Præpoſitos, inter quos Pontifex cogita-
uit, poſſe oriri differentiam præcedentiæ, eo quod ali-
qui Theologiæ, alij eſſent Iuris Canonici profeſſores,
quas controuerſias, prout de iure definiendas, reliquit,
non autem referuntur ad ordinem ſedendi reſpectu Ca-
nonicorum, nàm Præpoſitis ſedem Canonicis immedia-
tam decreuit Sixtus V. vt ſupradictum fuit.

Minùs obſtat, quod verbum, † *Immediatè*, ſit re- 4
ferendum ad ſedes Canonicales, vt ſcilicèt poſt ordinem
ſedum Cannnicalium ſubſequi deberent ſedes Prępo-
ſitorum; quia hæc interpretatio videtur repugnare ver-
bis expreſſis literarum Apoſtolicarum, quæ directa
ſunt in perſonas Cannnicorum, non autem in ſedes
Canonicales; ibi, *IMMEDIATE POST CANONI-
COS*; Ideoquè præcisè † de perſonis intelligi debent, 5
iuxtà tradita per Surd *conſ. 453. numer. 53. cum alijs.*
Præſertim verò, quia, vt mox deducetur, Canonici non
habent particulares, & proprias ſedes, & ordinem ſeden-
di ab alijs diſtinctum.

Ex conſtitutionibus etiam Capitularibus datis in *Sum-
mario num. 4.* deducitur, Præpoſitos poſſe occupare ſe-
des vacuas Canonicorum, quoniam ibi ſtatuitur, vt Di-
gnitates in proprijs iàm ab antiquo deſignatis cathedris
ſedere debeant, Canonici verò incontinenti poſt Digni-
tates, & poſt Canonicos Præpoſiti, & deindè immedia-
tè Beneficiati; Vndè apparet ſolummodò Dignitatibus aſ-
ſignatas fuiſſe proprias, & perpetuas ſedes diſtinctas,
Canonicis verò, & Præpoſitis, deſtinata fuit ſucceſſiua,
& continua ſeſſio, non autem diſcreta, & ſeparata, itaut
deberent quidem primò ſedere Canonici, ſed non in lo-
co ſeparato, & diſiuncto à ſeſſione Præpoſitorum, & di-
ſcretiua illa, ac particularis diſpoſitio de proprijs ſedibus
Dignitatum, tribuit illis dumtaxat † diuerſam ſpe- 6
ciem, & qualitatem, non communem Canonicis, &
alijs, *iuxtà notata per* Surd. *conſ. 202. num. 8. & conſ.
321. num. 13. & conſ. 366. numer. 23.* Quod & ſuadetur ex
eo, quod idem eſt aditus Canonicis, & Præpoſitis ad ſe-
des, nec Præpoſiti ingrediuntur per diuerſos gradus, ſed
per eoſdem omninò, quibus incedunt Canonici ad ſedes
canonicales ſignum, quod nullum eſt diſcrimen inter ſe-
des canonicales, & Præpoſitorum, ſed cum ſint conti-
guæ, & annexæ ſinè vllo medio, rectè Præpoſiti ſubin-
grediuntur, & occupant ſedes Canonicorum abſentium
ad inſtar ipſorum Canonicorum.

Non obſtat, quod dicta conſtitutio loquatur de anti-
quis Præpoſitis, Quoniam in modernos Præpoſitos ſub-
rogatus per Sixtum V. in literis erectionis Præpoſitis
antiquis tranſeunt † omnia priuilegia ſuppreſſorum, 7
vt ſcripſerunt Petr. de Vbald. *in tract. de vnion. cap. 2.
nu. 3.* Garzias *de benefic. par. 12. cap. 5. num. 10.* & per-
ſona ſubrogatur dicitur eadem † cum prima, in cuius lo- 8

cum ſubrogata fuit, & ſub eadem diſpoſitione compræ-
henditur, *§. ſi igitur defunctus, auth. de hæred. ab inteſt.
venien.* Decian. *conſ. 52. num. 53. lib. 1.* Natt. *conſ. 346. nu.
3.* Verbaque illa, *ad inſtar Præpoſitorum antiquorum*, re-
lata in literis erectionis ſtant cauſatiuè, vt ſcilicet Præpo-
9 ſiti moderni debeant † ſedere immediatè, & inconti-
nenti poſt Canonicos, quemadmodùm ſedebant Præpo-
ſiti antiqui, *ex traditis per* Rotam *deciſ. 171. num. 4. par.
1. diuerſ. cum alijs*.

10 Nec releuat, quod ſedes canonicales † ſint fructus Ca-
nonicatuum, & ideò ad ſolos Canonicos ſpectent, ex
Seraph. *deciſ. 953. num. 2.* Quoniam admittitur ad ſolos
Canonicos ſpectare, quando ipſi interſunt, ſed in caſu
illorum abſentiæ, debent admitti Præpoſiti, qui nullum
præſtant impedimentum, aut præiudicium Canonicis,
nec eos ab hoc fructu ſedis excludunt.

Demùm Præpoſitis ſuffragatur etiam decoris Eccleſia-
ſtici ritus; quoniam cum ipſi Præpoſiti eundem deferant
habitum cum Canonicis, cumque illis incedant in pro-
ceſſionibus ſinè diſcrimine loci, nulloque interiecto me-
dio, & poſſet dari caſus notabilis diſtantiæ inter Canoni-
cos ipſos, & à Dignitatibus ob Canonicorum abſentiam,
11 vtiquè hæc omnia repugnarent decentiæ Chori, † quæ
potiſſimùm in hac materia ſedendi eſt attendenda, Ro-
ta *deciſ. 411. numer. 2. par. 2. recent.* diſcretaquè, & di-
ſtans, quæ contingere poſſet inter Canonicos ſeſſio, Pio-
rum intereſſentium oculis, & animo non ſatisfaceret, &
forſan præberet anſam inde arguendi in eiſdem Canoni-
cis, & Præpoſitis diſcrepantiam animorum in vnum non
12 cohærentium, in † Choro autem non debet eſſe aliqua
diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas, *vt dixit* Rota *co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 197. numer. 4.* Et
13 æqualis habitus delatio, & † inceſſus in proceſſionibus
æqualem exigit, & præheminentiam in ſedendo, ar-
guuntque Dignitatis æqualitatem, itàut ab vno benè in-
feratur ad alium, *ex traditis per* Gemin. *in cap. vt Apo-
ſtolicæ, num 2. vbi* Franch. *num. 2. de priuileg. in 6.* Boer.
in tract. de auctorit. magn. Concil. num. 29 & 42. Gratian.
*diſcept. forenſ. cap. 845. num. 5. & in Cæſaraugaſtana præ-
heminentiarum 29. Nouembris 1627. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano*.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

¶ In eadem cauſa habes infra alias deciſiones ideſt ſub die 12. Iun. 1634. coram eodem R. P. D. Merlino, & ſub die 15. Decemb. eiuſdem anni coram R.P.D. Ghiſilerio.

R. P. D. MERLINO.

Burgen. Iuris præſidendi.

Die Lunæ 19. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Plectendi poteſtas, cum iuriſdictionis ſit connexa, & cohæreat, atquè ab ea nunquàm ſeparetur, ideò conceſſa iuriſdictione, dicta etiam poteſtas dicitur conceſſa, nam alias ſine ea, iuriſdictio eſſet inanis, & eluſoria, & abſquè ea non defenderetur à ludibrio, & contemptu non obtemperantium.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictione mandata, aut conceſſa transferuntur ea omnia, ſine quibus iuriſdictio, nec eſſe, nec expediri poteſt.*

2 *Iuriſdictione conceſſa, cenſetur etiam translata modica coertio, hoc eſt poteſtas plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui ius dicenti non obtemperant.*

3 *Iuriſdictione mandata priuato, etiam imperium, quod non eſt merum, videtur mandari.*

4 *Imperij verbum ſignificat modicam coertionem ſine qua nulla, & inanis, & eluſoria eſſet iuriſdictio.*

5 *Poteſtas plectendi, iuriſdictioni ſemper cohæret, nec ab ea nunquàm ſeparatur, cum ſine ea iuriſdictio non poteſt expediri. num. 6.*

7 *Iuriſdictione mandata cenſetur etiam conceſſa, nedum verbalis coertio, ſed & perſonalis, ac realis multa, vinculis, & verberibus, tanquàm effectus mixti imperij, cum iuriſdictione cohærentis.*

8 *Pœnæ, & mulctæ, iuriſdictionis, & legum ſunt cuſtodes, & famulos erudite docent.*

9 *Iuriſdictio non poteſt conſiſtere ſine mulcta, & ſine ea magna eſſet peccandi illecebris transgreſſionum nutrix; & bonorum etiam ingeniorum corruptela.*

10 *Ius mulctandi eſt cum iuriſdictione complicatum, & neceſſarium eſt præſidium datum ius dicentibus, ad propriam iuriſdictionem tuendam.*

11 *Et hoc nedum de iure ciuili, ſed etiam de iure Canonico.*

12 *Mulcta eſt proprium remedium, vt contumax pareat, & ne ius dicentium decreto contemnantur, eorumque deludatur auctoritas.*

13 *Ius in Eccleſia, vel in Choro exercenti competit, & mulctæ indictio.*

14 *Iuriſdictio etiam ſine coertione, & mulcta datur.*

15 *Cap. cum contingat. de for. competent. quando procedat. & num. 17 & 20.*

16 *Correctio eſt ſemper connexa iuriſdictioni, & ab ea inſeparabilis, quoquomodò acquiratur iuriſdictio.*

18 *Iuriſdictio poteſt competere ſine coertione ſpirituali.*

19 *Iuriſdictio nec eſſe, nec expediri poteſt, ſine aliqua coertione temporali.*

21 *Excommunicatio eſt magna coertio.*

22 *Coertio modica, eſt illa, quæ fit per pignorum capionem, vel ſimilia.*

23 *Magiſtratus minores, & municipales, licèt mulctæ indictionem non habeant propriè.*

24 *Attamen habent aliquam coertionem nempè pignorum capionem, qua, iuriſdictionem ſuam expediunt, & defendunt à ludibrio, & contemptu non obtemperantium.*

25 *Magiſtratus etiam minores poſſunt irrogare incidenter mulctas, ad defenſionem iuriſdictionis ſibi conceſſæ.*

26 *Manutentio non datur, niſi ad limites poſſeſſionis.*

27 *Iuriſdictio aliquid faciendi, ſat eſt vt doceatur, ad hoc vt conſecutiuè veniat, & mulctæ indictio, tanquam connexa, & cohærens iuriſdictioni.*

28 *Iuris mulctandi poſſeſſio, comprehenditur ſub cauſa vniuerſali iuris dicendi.*

29 *ad Manutentionis effectum magis attenditur cauſa vniuerſalis actus, & iuriſdictionis actus, quàm illius exercitium.*

30 *Ius, & cauſa vniuerſalis non ſuffragatur ad effectum manutentionis totius, quotiès alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius actus.*

31 *Poſſeſſio non probatur ex actibus non effectum ſortitis, & ſine ſcientia eius, qui iam reperitur in poſſeſſione.*

32 *Iuriſdictio ſi non competat priuatiuè alicui, alius probata eius poſſeſſione poteſt manuteneri cumulatiuè.*

33 *Archipresbyter non habet ius mulctandi.*

34 *Deciſ. 129 par. 5. diuerſ. declaratur. & nu. 36.*

35 *Pœnæ indictio ſpectat cuicumquè habenti iuriſdictionem, tanquàm appendix, & acceſſorium ipſius iuriſdictionis.*

37 *Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis, habet longè maiorem iuriſdictionem, quàm habet Archipresbyter ruralis.*

DECISIO CCLIII.

PLVRIBVS deciſionibus decretum fuit Decano Burgenſi mandatum de manutenendo in iure, & quaſi poſſeſſione præſidendi in Choro, & ſilentium indicendi, ſub quo mandato cum ambigeretur, an veniret etiam ius mulctandi, & coercendi non obtemperantes eidem Decano, ius ſuum exercenti, conſulta Rota pro declaratione, affirmatiuè reſpondit.

Quoniam conceſſa, aut mandata iuriſdictione, transferuntur ea omnia, † ſinè quibus iuriſdictio nec eſſe, 1
nec expediri poteſt, ex reſponſo *Caſſi I. C. relato in l. 2. ff.
de iuriſd. omn. iud.* & ſic translata etiam cenſetur † mo- 2
dica coertio, hoc eſt poteſtas plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui ius dicenti non obtemperant, vt reſpondit Papinian. *in l. 1. §. vlt. ff. de officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio*, ibi *Paulus notat, & Imperium quod iuriſdictioni cohæret mandata iuriſdictione tranſire, quod verius eſt*, & dictum Pauli reſponſum habetur *in l. fin. §. fin. ff. eod. tit.* ibi, *man-
data iuriſdictione † priuato etiam imperium, quod non 3
eſt merum, videtur mandari.* Cuius, *Imperij*, verbo tradunt

† ibi-

4 † ibidem ſcribentes ſignificari modicam coerctionem ,
ſinè qua nulla , inanis , & eluſoria eſſet iuriſdictio , vt
ſubdit Paulus *in d. l. fin. §. fin. ff. de eo cui mandata eſt
iuriſdictio*: Et propterea poteſtas plectendi, iuriſdictio-
5 ni † ſemper cohæret , nec ab ea vnquàm ſeparatur ,
6 quia ſinè ea iuriſdictio † expediri non poteſt , vt elegan-
ter explicant Cuiac. *in l. 1. ff. de offic. eius*. Petr. Faber.
in l. nemo poteſt, ff. de reg. iur. Alciat. *lib. 2. paradox. cap.
1. num. 2.* vbi *contrariam antiquiorum explicationem re-
fellit* , Menoch. *conſ. 189. num. 16. benè* Bellon. iun.
de mandata iuriſdictione cap. 8. qu. 15. per tot. & præ-
7 *ſertim num. 16. & ſeqq.* vbi mandata iuriſdictione † con-
ceſſam cenſeri , nedùm verbalem correctionem , ſed &
perſonalem , ac realem mulctam , vinculis , & verbe-
ribus tanquàm effectum mixti imperij cum iuriſdictione
cohærentis , plenè probat , & Borel. *de magiſtrat. lib. 2.
cap. 8. num 1. & ſeqq.* qui mulctas , & penas iuriſdi-
8 ctionis , † & legum eſſe cuſtodes , & famulos eruditè do-
cet , & pleniùs Maſtrill *de Magiſtrat. lib. 3. cap. 10. num.
343. & ſeqq.* vbi teſtimonijs à ſacra pagina & è Philo-
9 ſophorum monumentis depromptis firmat , † iuriſdi-
ctionem non poſſe conſiſtere ſinè mulcta , & ſinè ea ma-
gnam eſſe peccandi illecebram , tranſgreſſionum nutri
cem & bonorum etiam ingeniorum corruptelam , *& in
Commentar. ad Indult. general. cap. 18. num. 3. & 10. &
ſeqq. poſt* Roland. *conſ 47. lib. 1.* Menoch. *& alios aſſe-*
10 *rit* ius mulctandi eſſe cum † iuriſdictione complicatum,
& neceſſarium eſſe præſidium , datum ius dicentibus
ad propriam iuriſdictionem tuendam , nedùm à iure ci-
uili *in l. unica. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper. & l. 2.
ff. ſi quis in ius vocat. non ierit , atque alijs legibus ſu-*
11 *prà allegatis* verùm † etiam à iure canonico *in cap 1. de
dol. & contumac. c. ex literis , c. prætereà , de offic. de
leg. c. Ghiliſarius , cap. inter. 23. qu. 4.* vbi ſcribentes no-
12 tant , mulctam eſſe † proprium remedium , vt contu-
max pareat , & ne ius dicentium decreta contemnan-
tur , eorumque deludatur authoritas , & in terminis ,
13 de quibus agitur , quod exercenti † ius in Eccleſia , vel
choro competat , & mulctæ indictio, cenſuit Rota apud
Card Seraph. *deciſ. 639. num. 8. & apud ſan. mem. Gregor.
XV. deciſ 66 num. 14.*

Neque aduerſatur prædictis *text. in cap. cum contin-
gat. de for. compet.* vbi Doctores communiter notant ,
14 dari etiam † iuriſdictionem ſinè coerctione , & ſinè mul-
cta , & ſequutus eſt Alex. *in l. 2. num. 4. ff. de iuriſdict.
omn. iud.* Quoniam quicquid ſit de reſponſione allata per
Abbat. *ibi num. 15 &* Io. de Imol. *num. 2.* quam, & am-
plectitur Alex. *vbi ſuprà* , vt ſcilicet diſpoſitio *d. cap.*
15 *cum contingat* , † procedat in iuriſdictione quæſita per
præſcriptionem , vel ex iure ſpeciali , quæ reſponſio
16 non videtur tuta , quia , ſi coerctio † eſt ſemper con-
nexa iuriſdictioni , & ab ea inſeparabilis , quoquomo-
dò acquiratur iuriſdictio , dicitur etiam competere coer-
ctio , & mulcta.

Placuerunt aliæ reſponſiones , & primò , quod dictus
17 textus † intelligitur de coerctione ſpirituali , ſinè qua
18 poteſt iuriſdictio † conſiſtere , non autem de aliquali
19 coerctione temporali , ſinè qua neceſſe , † nec expedi-
ri poteſt iuriſdictio , ita ſunt interpretati dictum *text.
in cap. cum contingat* , Anchar. *ibidem num. 6. in fin* Ho-
ſtien. *num. 1. verb. coercere* , Io. Andr. *num. 4.* Io. de
Anan. *num. 2.* Soccin. iun. *nu 5* qui Doctores ſubdunt ,
20 quod † aliter intelligendo , dictus textus expreſsè repu-
gnaret *cap. 1. & cap. ex literis, de offic. deleg. & l. fin. ff.
de offic. eius &c.*

Secundò etiam arriſit reſponſio , vt dictus textus ſit
21 intelligendus de magna coerctione , qualis eſt † excom-
22 municatio , non autem de modica coerctione , † vt per
pignorum capionem , vel ſimilem , ita Hoſtien. *in d.
cap. cum contingat , ſub num. 1.* Io. Andr. *num. 4.* Card.
Zabarell. *num. 9.* Anchar. *ſub num. 6.* Butr. *ſub num. 14.*
Soccin. iun. *ſub num. 5. in fin.* quemadmodùm dicitur
23 de minoribus , & municipalibus Magiſtratibus , † qui
licèt mulctæ indictionem propriè non habeant , vt ple-
nè probat Bellon. Iun. *de mandata iuriſdictione , cap. 8.
quæſt. 16. num. 21. & ſeqq.* attamen habent aliquam
24 coerctionem, nempè pignorum capionem, † qua , iu-
riſdictionem ſuam expediunt , & defendunt à ludibrio ,
& contemptu non obtemperantium , vt per Bellon. *d.
cap 8. qu. 16. num. 68. & ſeqq.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.
3. cap 10. num. 344. & 345. vbi poſt Afflictum* aſſerit
etiam minores Magiſtratus † poſſe mulctas irrogare in- 25
cidenter, ad defenſionem iuriſdictionis ſibi conceſſæ.

Non obſtat non probari quaſi poſſeſſionem Decani
mulctandi contumaces , & manutentio † non detur 26
niſi ad limites poſſeſſionis; quoniam ſat eſt probari iu-
riſdictionem indicendi ſilentium , cum qua conſecutiuè
† venit , & mulctæ in dictio, tanquam connexa , & co- 27
hærens iuriſdictioni , iuxtà tradita per Caſtrenſ. *conſ.
110. num. 2. & 3. lib 1. cum alijs ſuprà deductis* , &
poſſeſſio iuris † mulctandi compræhenditur ſub cauſa 28
vniuerſali , ius dicendi in Choro , adeò vt ad effectum
manutentionis magis attendatur cauſa vniuerſalis † , & 29
iuriſdictionis , quam illius exercitium , *iuxtà notata
per* Abbat. *in conſ. 71. num. 2. lib. 2.* Decian. *conſ. 22.
num. 33. & 34. lib. 1.* Card. Seraph. *deciſ. 1047. ſub num.
2. & coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 557. num. 2. vbi*
Adden. *num. 6.*

Nec ſubſiſtit , quod non ſuffragetur Ius , & cauſa
vniuerſalis, † quotiès alius reperitur in poſſeſſione par- 30
ticulari alicuius actus , vt ſunt quatuor Iudices in poſ-
ſeſſione iuris mulctandi ; Quoniam , omiſſo quod non
videtur probari hæc particularis † poſſeſſio ex actibus 31
non effectum ſortitis, & ſine ſcientia, & patientia De-
cani , ex deductis in poſtrema deciſione in hac cauſa fa-
cta coram me , eſto quod probaretur , adhuc Decano
cumulatiuè † danda eſt manutentio , cum in deciſio- 32
nibus fuerit firmatum Iudicibus non competere iuriſdi-
ctionem vllam priuatiuè , ſed ſolùm cumulatiuè cum
Decano.

Minùs obſtat , quod Archipresbyterum cuius vices
ſuſtinet Decanus , † non habere ius mulctandi, dixerit 33
Rota *deciſ. 129 poſt 2. volum. conſil.* Farin. Quoniam
deciſio † illa loquitur de iudiciali coerctione, & punitio- 34
ne, non autem de mulcta , cuius indictio † ſpectat cui- 35
cunquè habenti iuriſdictionem , tanquàm appendix ,
& acceſſorium ipſius iuriſdictionis , vt inquit Cardin.
Seraphin. *deciſ. 1040. num. 1. & deciſ. 1222. num. 4. &
d. deciſ. 129.* loquitur in † Archipresbytero rurali , & 36
in caſu præſenti agitur de Archipresbytero , ſeù Deca-
no Eccleſiæ Cathedralis , † qui habet longè maiorem 37
iuriſdictionem, quàm habet ruralis, vt aduertit Barboſ.
de canon. & dignit. cap. 16. num. 32.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugustana Diſtributionum.

Die Veneris 13. Ianuarij 1634.

A R G V M E N T V M.

Declaratoria , quibus ſeruatis , danda ſit; Et an propter ſolam contumaciam relaxari poſſit . Declaratoria , licèt non poſſit dari ante liquidationem , tamen hoc fallit in certis caſibus , hic narratis . Quando , quis tenetur principaliter reſpectu rei , tradendo rem , liberatur , & qualiter hoc procedat , declaratur.

S V M M A R I V M.

1 *Declaratoria datur contra aliquem , quando ei fuerunt intimatæ executoriales , prout de iure requiritur.*
2 *Citatio facta Capitulo congregato , dicitur ei legitimè facta.*
3 *Vniuerſitas citatur perſonaliter , quando citatur in loco , vbi congregata eſt.*
4 *Contumacia , vt euitetur debet conſtare de paritione.*
5 *Contumacia , eſt voluntaria inobedientia , qua quis monitionem Iudicis implere contemnit.*
6 *Declaratoria poteſt dari propter contumaciam.*
7 *Declaratoria , non poteſt dari ante liquidationem.*
8 *Declaratoria poteſt dari etiam ante liquidationem , quan-*

quando pars non comparet, vel ſi comparet non petit liquidationem, ſed aliud.

9 *Declaratoria poteſt concedi ante liquidationem, etiamſi pars compareat, & petat liquidationem, ſed non confecit libros rationum.*

10 *Cedendo rem, quis liberatur, ſi tenebatur principaliter reſpectu rei.*

11 *Legatus, ſi ſit alicui fundus, & rogatus dare Titio centum, ſi dicat, quod non valet tantùm, & vult dare fundum Titio, debet audiri.*

12 *Grauari in plus, quis non poteſt, quàm commodum ſentiat.*

13 *Tiraquell. in prim. retract. num. 20. & 21. declaratur.*

14 *Contra Adminiſtratorem ſolùm actio in factum pro ratione reddenda, competit. & num. 15.*

16 *Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita.*

17 *Capitulum habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum Eccleſiæ.*

18 *Adminiſtratio perpetua bonorum Eccleſiæ eſt apud Capitulum.*

19 *Gayl. obſeruat. 20. num. 1. de pign. declaratur.*

DECISIO CCLIV.

FVIT PER Dominos reſolutum dandam eſſe de- 1 claratoriam contra Capitulum, quia cum † ipſi fuerint intimatæ executoriales, prout de iure requiritur, Innoc. *in cap. fin. num. 3. verſ. aliàs autem, de eo, qui mitt. in poſſeſſ.* Roman *conſ. 482. nu. 5.* Rot. *deciſ. 15. de ſent. excomm.* 2 *in antiq.* & quidem legitimè, ex † eo, quòd intimatio fuit facta Capitulo congregato, *gloſ. in cap. ſi Capitulo in verb. factam, de conceſſ. præben. lib. 6. & in cap. bonum, il prim. verb. ſingulares de elect.* Cald. *conſ 11. de iurep.* Bald. *in l. prima. §. quod ſi verùm. ff. quod cuiuſquè vniuerſ. nomine*, 3 vbi quod dicitur Vniuerſitas citari perſonaliter, † quando citatur in loco, in quo eſt congregata, Alex. *conſ. 119. num. 2. & num. 11. vol. 1.*

Hinc reproductis executorialibus, & ſeruatis quatuor terminis ad docendum de paritione iuxtà ſtylum Rotæ, de quibus Felin. *in cap. Rodulphus. num. 41. de reſer.* Veſtr. *in prax cap. vltimo, lib 8. num. 19.* Peregr. *deciſ. 15. num. 3. lib. 1.* cum de paritione non conſtet, vt deberet conſtare ad euitandam † contumaciam, vt fuit reſolutum coram duo- 4 bus eximijs noſtri olim ordinis luminibus, Cardinali Seraphino, ſcilicèt in cauſa *Corduben. decimarum 27. Ianuarij 1595. & Hieronymo Cardinali Pamphilio,* in cauſa *Valentina emolumentorum 30. Maij 1597.* ſatis dicitur conſtare de 5 dicta contumacia, quæ † eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit, *l. contumaces non videntur, ff. de iud.* & propter quam contumaciam 6 † poteſt dari declaratoria, Marian. Soc. *in cap. nulli. num. 7. de ſent. excomm.* Abb. *in cap. 1. num. 10. de Iudic.* Caſſad. *deciſ. 5. num. 7. de conſtit. cap. abſit 11. quæſt. 3.* Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 1. de reform verſ. quod ſi, & ſeſſ. 25. cap 3. de reform. verſ. quod ſi executio.*

Nec eſt verùm, quod hic ceſſet contumacia ex eo, quod non præceſſerit liquidatio, quia huic fundamento reſponſum fuit, quod licèt regula † ſit ante liquidationem, non 7 dari declaratoriam, vt fuit reſolutum in dicta cauſa *Corduben. decimarum 27. Ianuarij 1595. coram eodem Cardinali Seraphino,* & in *Neritonen. penſionis 5. Nouembris 1601. coram Litta,* & in cauſa *Nouarien. decimarum 16. Ianuarij 1606. coram bon. mem. Cardin. Horatio Lancellotto,* hæc tamen regula duas habet præcipuas limitationes, quæ benè applicantur.

8 Prima eſt, quando pars non † comparet, vel ſi comparet non petit liquidationem, ſed aliud petit, Milis *in repertorio verb. excommunicatus* iuſtè. Rota *deciſ. 5. de re iudic. in nou.* Acchill. *deciſ. 1. in princ. de ſent. excommun.* & fuit reſolutum in cauſa *Dertuſen. decimarum 11. Maij 1629. coram bon. mem* Card Marcomontio. Marcus Antonius Genuen. *in prax. Curiæ Archiep. Neapol. cap. 29. nu. 24. & 25. in addit* in hoc autem caſu licèt Capitulum comparuerit, non tamen petijt liquidationem, ſed quatenùs Rota ſtet pro ſolutione trium regalium offert ſe ceſſurum adminiſtrationi, cum certis conditionibus, quæ oblatio, non releuat, vt ſtatim dicetur.

Secunda limitatio eſt, quod poteſt dari † declaratoria, 9 etiam pars compareat, & petat liquidationem, ſi eadem pars tenebatur conficere libros, ex quibus poterat fieri liquidatio, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 5. num. 5. de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum in cauſa *Barchinonen. confinium 18. Decembr. 1609. coram bon. mem. Card. Sacrato*; hic autem cum fuerit conceſſum mandatum de manutenendo in poſſeſſione percipiendi tria regalia qualibet die, vtiquè, cum omnia Capitula teneant libros reſidentiæ, ex illis liquidatio certa fieri poteſt, vt pro tempore reſidentiæ ſoluatur reſiduum, vſquè ad quantitatem & rationem iuliorum trium qualibet die, & ſi Capitulum non tenuit dictos libros, quod eſt inueriſimile, ſibi imputet, ex rationibus prædictis: nec applicatur limitatio, de qua in eadem deciſione bon. mem Sacrati, quod ſcilicèt ad hunc effectum opus eſſet, vt in dictis libris eſſent adnotati redditus, quia in hac cauſa per plures deciſiones firmatum fuit, quod fructus ſuperabundant, itaut tàm ſit facta liquidatio, quod introitus, & ſola difficultas reſtringatur ad quantitatem ſingulis debitam, quæ de facili liquidari poteſt ex libris ipſius reſidentiæ, vt modò dictum eſt.

Non obſtat, quod Capitulum fuit proteſtatum per hæc verba videlicèt, *quod ſi Dominis placuerit ſtare pro manutentione, Capitulum ex nunc, prout ex tunc, & è conuerſo cedit adminiſtrationi burſæ diſtributionum vſque ad concluſionem cauſæ, exhibendo ſeparatam reddere rationem de adminiſtratis, cum reſeruatione iurium in petitorio, & poſſeſſorio conſentiendo, quod Domini conſtituant tertium adminiſtratorem burſæ, qui eam adminiſtret vſque ad dictam concluſionem cauſæ*, Quia per Dominos fuit reſponſum, quod ſi huiuſmodi petitio admitteretur, eſſet de nouo cauſam cognoſcere, cum ſatis ſit, vt partibus auditis, & electis calculatoribus, ac negocio maturè diſcuſſo, Rota cognouerit, quod fructus ſuperabundant, vt patet in deciſionibus in hac cauſa, maxima cum maturitate, factis.

Nequè refragatur, quod quando quis tenetur principaliter reſpectu rei, cedendo rem, liberatur, Bald. *in l. creditor. num. 1. verſ. quia vbicunquè. ff. ſi cert. pet.* quia hic 10 Capitulum non cedit rei, ſed ſolùm vult cedere adminiſtrationi ad tempus, & licèt dicatur, hoc etiam poſſe facere, ex Caſtrenſ. *in l. filius familias. 117. §.* apud Marcellum. *num. 2. ff. de leg. 1.* vbi per illum *text.* firmat, quod ſi legatur mihi fundus, † & rogatus ſim dare Titio decem, 11 ſi dico, quod fundus non tantùm valet, & volo tradere fundum parti, debeo audiri; attamen, vt innuit Caſtren. audiri debeo ad effectum, vt ſi tanti non valeat fundus, tradendo fundum liberer, non obſtante acceptatione, cum non ſit æquum, vt poſſim in plùs grauari, † quàm com- 12 modum ſentiam, ſed ſi me audito, fundus plùs valet, non dicit Caſtrenſ. quod poſſim illum dimittere, imò ſentit contrarium, dum vult ſolùm, quod grauatus audiatur ſuper quantitate oneris, & in his terminis venit intelligendus † Tiraquell. *in primo retract. num. 20. & 21.* In hoc au- 13 tem caſu, vt dictum eſt, Capitulum ſatis fuit auditum.

Non obſtat, quod contrà † Adminiſtratorem ſolùm 14 competit actio in factum pro ratione reddenda, Rot. *deciſ. 68.* apud Statil *de Salatano,* quia fuit reſponſum id reſpicere merita cauſæ, quæ non venit diſcutienda in hoc articulo, ex abundanti tamen fuit dictum, hoc eſſe verum in Adminiſtratore ordinario, † ſecùs verò dicendum eſſe in 15 adminiſtratione ſpectante ad Capitulum, quod attenta omni diſpoſitione iuris communis, habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum, & reddituum Eccleſiæ, *gloſ. in cap. penult. in verb.* Aſſiſios. *de Cler. non reſiden. vbi* Butr *num 8.* Abb. *num 9 in fine, cap. relatum. 2. de teſtam.* & ibi Abb *num. 1.* expreſsè dicens, quod † Ca- 16 pitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita, & in terminis anniuerſariorum eſt deciſio Caputaq. 84. *lib.* 1. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & propterea non ſolùm Portionarij poſſunt petere redditionem rationis pro ſuo tantùm intereſſe, non autem vt Capitulum amoueatur † ab adminiſtratione, in qua de iure funda- 17 tam habet intentionem, vt dictum eſt, ſed etiam intentare poſſunt remedia poſſeſſoria contrà idem Capitulum, ex eo, quod adminiſtratio de iure communi eſt perpetua apud idem Capitulum, ità vt ab illa † non poſſit amoue- 18 ri, quod non eſt in alijs Adminiſtratoribus, & ad hunc caſum benè ex ſui ratione poteſt applicari *textus in l. 1. §. penult. ff. vti poſſid.* & ea, quæ notat Gayll. *obſeru. 20. num. 1. de pign.* † qui licèt loquatur, quando Condominus agit 19

contra

contra tertium turbantem, attamen, cum Capituli adminiſtratio ſit perpetua, ad hunc effectum, reſpectu perpetuæ adminiſtrationis, idem videtur dicendum, quod de tertio turbante.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

* Ideſt ſub die 9. Decembr. 1630. eſt deciſ. 413. part. 5. recent. & ſub die 26. Aprilis 1632. & ſub 24. Nouembris eiuſdem anni, ſunt deciſiones 115. & 156. ſupra in hac parte.

Vide etiam in eadem cauſa infra aliam deciſionem ſub 4. Decembris 1634. coram R.P.D. Panzirolo.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, ſeù Tudertina educationis.

Die Veneris 13. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris voluntas, apud quem eius filij impuberes ſint educandi, licèt ſeruanda ſit, tamen ab ea licitum eſt recedere iuſtis de cauſis. Et Iudex hoc ſtante arbitrabitur, vbi ſint educandi, qui omnia benè conſiderare debet.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris diſpoſitio, vbi pupillus educari debeat, ſeruanda eſt*

2 *Pupillus, pœnès quem ſit educandus, id omne in arbitrio Iudicis commiſſum eſt.*

Qui pro rei qualitate, omnibus rectè examinatis, ſtatuere debet, apud quem, ſit educandus, num. 2. & ei eſt permiſſum in hoc recedere à voluntate patris, num 3 & 5. & ſic iuxta contingentia caſuum ſuprema Tribunalia ſeruarunt, num 4.

6 *Pupillus, non eſt educandus pœnès illum, qui ſucceſſurus eſt ei.*

7 *Pupillus non eſt educendus pœnès ei ſubſtitutum, etiam ſi pater hoc diſpoſuerit, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi.*

8 *Text. in l.1 §. & non numquàm, ff. vbi pupill. declaratur.*

9 *Iudex debet iudicare, vt pupillus educetur in illa domo, vbi non adeſt vlla maligna ſuſpicio ſucceſſionis, & num. 10 & 12.*

11 *Pupillorum educatio, nulli magis, quàm matri committenda eſt, & quicquid ſi inter agnatos adſit controuerſia.*

13 *Suſpicio eſt illa, quæ animum alicuius, aliquo leui argumento, in aliquàm partem inclinat, & ſi non omnem excludat dubitationem.*

14 *Suſpicio eſt ſpecies quædam probationis inducens animum Iudicis ad aliquid credendum.*

Et non tamen habet probationis gradum, cum fixè non applicet animum Iudicis ad vnam partem, ſed cum ambiguum reddit. num. 14.

15 *Pupillus eſt educandus pœnès matrem, cum in ea nulla cadat ſuſpicio, propter affectionem, & charitatem.*

Et hoc maximè, quando mater eſt ſummæ honeſtatis. num. 15. & vide num. 16.

17 *Filius, quando non exceſſit ætatem trium annorum, leges inclinant, vt maternæ educationi committatur, propter indigentiam lactis.*

18 *Sed hoc non procedit, poſt mortem patris, quia etiam ſi filius excedat metam trium annorum, tamen apud matrem eſt educandus, ſi agnati, & ipſa concurrant.*

19 *Mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid fecerit, an ſit priuanda educatione filiorum pupillorum, & vtrum ſit committenda huiuſmodi educatio alteri conſanguineo, & viro probo.*

20 *Illatio non fit ad diuerſa.*

21 *Filij impuberes, vt educentur in loco, vbi nati ſunt, hoc multum conuenit & iuri, & æquitati, ac ſaluti filiorum.*

22 *Filij poſt mortem Patris, ſunt alimentandi de eius hæreditate.*

23 *Filios alere eſt onus Paternum.*

24 *Et hoc onus hæreditati paternæ iniunctum ad quoſcunquè tranſit, tamquàm paſſiuum, quòd per mortem patris non extinguitur.*

DECISIO CCLV.

DECRETVM A. C. à quo fuit appellatum, & de cuius validitate, & iuſtitia hodiè quæritur, tria continet; Sebaſtianum & Liuiam infantes educandos eſſe pœnès Catharinam eorum matrem, eidemquè eſſe conſignandos, data cautione de non abducendo eos à Ciuitate Tuderti, ac demùm eiſdem præſtanda eſſe alimenta de hæreditate paterna; & in omnibus eſſe confirmandum cenſuerunt Domini.

Nam, etſi ex teſtamento Alexandri Infantium patris, conſtare videatur de voluntate illius, vbi filij ſint educandi, dum mandauit ipſam D Catharinam in ſimul, & in communicum D. Cecilia ipſius Teſtatoris matre, ac Matthæo fratre, & ſororibus eiuſdem, proprijſquè filijs ad vnum panem, & vnum vinum in eadem
teſtatoris † domo viuere, eamquè eſſe ſeruandam deter- 1
minetur in *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. 1. §. quod natum erit, ff de ventr. inſpic. l. Quintus Mutius, ff. de ann. legat.* & comprobent Tib. Decian. *conſ. 49. num. 9. lib. 1. & conſ. 8. num. 1. lib. 2.* Surd. *de aliment. tit. 4 quæſt. 13. num. 2.* Seraph. *deciſ. 1157. num. 5.* & alij qui allegantur.

Attamen, In hoc etiam conueniunt, id omne Iudicis
arbitrio † eſſe commiſſum, qui pro rei qualitate, omni- 2
bus rectè examinatis, ſtatuere debet, pœnès quem meliùs, & ſecuriùs filij ſint educandi, per textum in eadem
l. 1. ff. Vbi pupill. educ. deb. vbi Prætori † permiſſum eſt 3
etiam recedere à voluntate patris, & clariùs in *l. pen. eod. tit. ſi diſceptetur, vbi morari, vel educari pupillum oporteat* (inquit textus) *id Præſidem ſtatuere oportebit*, & idem repetitur in *l. 1. C. eo tit. Vbi pupill. educ. deb.* & ſequuntur Bald. *conſ. 472. al. 487. incip. Pupilla morari debet, vbi Iudicis æquitati, & religioni videtur, cauſa cognita, vol. 5.* Caſtr *conſ. 127. num. 3 part. 1.* Crauett. *conſ. 190. num. 9.* Menoch. *de arbitr. caſ. 168. num. 1. & conſ. 62. num. 15.* Morot. *conſ. 4. num. 15.* Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 13.* Caualcan. *de Tutor. num 301.* Guttierez *eo tit. part. 2. cap 8 num. 6.* Molina *de Iuſt. & iur. tract 2 diſput. 224.* Port. Imol. *conſ. 150. num 25.* Valenzol. *conſ. 36. num. 35.* & ſuprema Tribunalia in con-
tingentia † caſuum ſemper vſi ſunt huiuſmodi arbitrio à 4
Lege indulto, inhærendo circumſtantijs traditis per Bald. *in alleg. conſ. 472 vol. 5.* Afflict. *deciſ. 183. nu. 5.* Grammatic. *deciſ. 55. num. 2.* Franch. *deciſ. 350.* Peregr. *deciſ. 28. num. 1.* Maſtrill. *deciſ. 230. num. 20 &* Rota apud Seraphin. *in Romana educationis de Columna, num. 3. quæ eſt in ordine 1357.* in quibus hoc ipſum firmatur, etiamſi
agatur de non obſeruanda voluntate teſtatoris, † ad eui- 5
tandum tamen pupilli periculum, & præiudicium, & in *Leodien. educationis prolium, 3. Iul. 1628. coram D. Durano, & priùs in Vrbenetana educationis 28. Mart. eodem anno coram D. Cardinali Vbaldo.*

Cauſæ autem, ex quibus Domini moti fuere ad arbitrandum, Infantium educationem pœnès matrem, plures fuerunt, inter eas tamen præcipuam exiſtimarunt, quia Matthæus ex teſtamento Martij patris ipſius, & Alexandri, legitur ſubſtitutus, & magis apertè vocatur ex ſtatuto Tudertino, ex quo ab inteſtato nedum Patrui ſuccedunt nepotibus, & ſorores carnales perſonæ defunctæ, prout ſunt ſorores Alexandri, cum quibus, & Matthæo Tutore, & patruo iubetur D. Catharina cum proprijs infantibus viuere, & vbi agitur de ſpe ſuccedendi pu-
pillis, † quod eis non ſit committenda cuſtodia educatio- 6
nis, expreſsè determinauerunt Imperatores in *l. fin. C. Vbi pupill. educ. deb.* deſumendo ſuſpicionem ab ipſa ſpe ſuccedendi Et in *l. 1 ff. eo tit.* idem determinauerunt,
etiam quod teſtator cauerit, † educandos apud ſubſtitu- 7
tum, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi, & exinde idem arbitrati ſunt Pariſ. *conſ. 56. num. 28. lib. 1.* Bero, *conſ. 180. num. 2. vol. 2.* Aretin. *in § actionum, num. 48. verſ. vnum tamen tene cordi, in Inſtit. de act.* Bertr. *conſ. 10. num. 4. verſ. quoniam reſpondeo vol. 5.* Menoch. *conſ. 62. num. 12. verſ. tertiò,* Caualc. *de Tutor. ſub num. 301.* Guttier. *eo tit. part 2. cap. 8. num. 8* Surd. *de alim. d. quæſt. 13. num. 30. & 31.* Valenz. *eod. conſ. 36. & num. 35.* dicens, hanc ſuſpicionem militare contra Patruum, & quoſcunquè agnatos, & exemplis malos euentus, qui ab eadem ſpe ſuccedendi prouenerunt, ampliſſimè comprobans.

Non obſtat, quod diſpoſitio † *l. 1. §. & nonnunquàm,* 8
ff. Vbi

ff. Vbi pup'll non ſimpliciter determinet, non poſſe pu-
pillos educari pœnès à patre ſubſlitutum, ſed quòd Præ-
tor, præſentibus cæteris propinquis liberorum, æſtima-
re debet, vt ſinè vlla maligna ſuſpicione educetur par-
tus, quæ maligna ſuſpicio ex circumſtantijs dicebatur
ceſſare, dum educatio non eſt abſolutè commiſſa Mat-
thæo ſubſtituto in ſola eius domo, ſed ſimul tanèe cum
Auia paterna, & agatur de viro probo, de cuius fide Ale-
xander pater infantium multùm confiſus eſt, deputando
illum in Tutorem, & curatorem, quibus concurrenti-
9 bus, Prætor æſtimare debeat, vt † ſinè vlla maligna ſuſ-
picione poſſit in illa domo fieri educatio, iuxtà paternum
iudicium, Decian. ex circumſtantijs motus *conſ. 49. num.*
10. 36. & ſeqq. vol. 1 & conſ. 8. num. 2. vol. 2.

Quia circumſtantia probitatis Matthæi, quæ poteſt
abſquè alia probatione admitti, & cæteræ de Auia pater-
na, & de tutela, non ſufficiunt ad eradicandam ab ani-
10 mo Iudicis ſuſpicionem propter ſpem † ſuccedendi nepo-
ti, ex qua non permittitur illi, vt plùs confidat de pa-
truo, vel agnatis in arbitranda educatione, quàm de
matre, ſunt verba eiuſdem *l. 1. C. vbi pupill. ibi, educa-*
11 *tio pupillorum tuorum † nulli magis, quàm matri commit-*
tenda eſt, quod ſi oriatur controuerſia inter agnatos, &
matrem, vel aſcendentes, Præſes debet æſtimare eum, qui
magis ad ſuſpicionem ex ſpe ſucceſſionis propior ſit, & il-
lum excludere, quæ pariter ſunt verba *l. vlt. C. eo tit. vbi*
pupill. Dato igitur concurſu Matthæi vel Auiæ cum ma-
12 tre in ipſa educatione, quis poterit euitare † ſuſpicionem
à Lege deductam ex proximitate Matthæi in ſuccedendo,
quam ſuſpicionem definit Bart. *in l. admonendi num. 21. ff.*
13 *de iureiur* eſſe illam quæ † animum Iudicis aliquo leui
argumento in aliquam partem inclinat, etſi non omnem
excludat dubitationem, & Geminianus in *cap. habuiſſe,*
in 3. tot. 33. diſtinct. diſtinguit, ſuſpicionem eſſe ſpeciem
quandam probationis, inducentem animum Iudicis ad
14 aliquid † credendum, non tamen habere eum probatio-
nis gradum, quo fixè applicet Iudex animum ad vnam
partem, ſed eum ambiguum reddere: Igitur niſi tolla-
tur fundamentum, & radix ſuſpicionis, quæ eſt ſpes ſuc-
cedendi, quàmuis agnatus ſit Vir bonus, & eximiæ pro-
bitatis, & Teſtatori confidens, ſemper remanebit in Iu-
dice illa ambiguitas, credendo aliquod, quamuis leue;
15 In matre † autem nulla cadit ſuſpicio, propter affectio-
nem, & charitatem, maximè in D. Catharina ſummæ
honeſtatis, quæ ſemper præponderatur ad filiorum vti-
litatem, vt aduertunt Salicet. *in d. l. 1. & 2. ad fin. C. vbi*
pupill. & alios referunt Menoch. *caſ. 168. num. 2. de arbitr.*
Surd. *de alim. ead. quæſt. 13. nu. 10. & ſeqq.* & in hoc con-
16 curſu Iudex debet † capere conſilium irreprehenſibile, ex-
cludendo perſonas, in quibus poteſt cadere etiam leuis ſuſ-
picio, & decernere educationem matri omni prorsùs ſuſ-
picione carenti, ſequendo Baldi præcepta in *alleg. conſ.*
472. verſ. ex quibus concludo vol. 5 quæ paſſim ab omnibus
ſupra allegatis obſeruantur.

Nequè iuſtitia decreti educandi filios pœnès matrem,
euitari poteſt ex eo quod Sebaſtianus filius, & hæres iàm
17 exceſſerit ætatem † trium annorum, quo tempore ceſ-
ſat indigentia lactandi filium, ad quem affectum Leges
inclinarunt, vt maternæ educationi filij committantur,
l. penult. C. de pat. poteſt gloſ. in l. 1. verb. ex tempore, ff.
vbi pupill. Couarr. *in epitom. de ſponſal. part. 2. cap. 8. § 6.*
num 13.

18 Quia hæc diſtinctio ætatis † non cadit poſt mortem pa-
tris, quando concurrunt agnati, & mater, quia Edicta
prodierunt de pupillis educandis, quorum ætas proculdu-
bio excedit metam trium annorum, vt omnes tradunt in
alleg. l. 1. ff. & C. vbi pupill educ. deb.

Et eò minùs videtur excludenda à facultate educandi
proprios filios propter receſſum à domo mariti teſtatoris,
19 contra eius † voluntatem & præceptum, & alteri con-
ſanguineo, vel probo viro committenda huiuſmodi edu-
catio, per ea quæ tradit Pariſ. *conſ. 36 num. 36. lib. 1.* quaſi
indignam ſe reddiderit, Decian. *conſ. 8. num. 15. lib. 2.*

Quia vltrà quòd recedendo à domo, ſui receſſus cauſas
narrauit, & proteſtando in ſcriptis, iura ſua, prout de
iure ſibi competebant, conſeruauit, attamen præcep-
20 tum, & pœna teſtatoris non eſt appoſita educationi, †
ſed vſufructui, à quo ad ipſam educationem filiorum in-
ferri, aut extendi non poteſt, Capra *conſ. 72. num. 10. &*
ſeqq.

Secunda verò pars decreti de conſignando infantes D.
Catharinæ matri, eſt primæ partis exequutio, & conſe-
quens neceſſarium; cautio verò de non abducendo † eos 21
de Ciuitate Tuderti multùm conuenit, & iuri & æqui-
tati, ac ſaluti filiorum, vt benè comprobat, & exornat
Valenz. *alleg. conſ. 36 num. 56. & ſeqq.*

Tertia deniquè pars de infantibus alimentandis ex hæ-
reditate † paterna, ab eodem fonte iuſtitiæ emanauit, 22
per *l. 3. ff. vbi pupill. educ. deb.* & ſicut eſt onus paternum
alere † filios, *l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, ff. de lib.* 23
agnoſc. Specul *in tit qui fil. ſint. legit. num. 13.* Surd. *de*
alim. tit. 1. quæſt. 1. in princ. ità & onus hæreditati pater-
næ † iniunctum ad quoſcunquè tranſit tanquàm paſ- 24
ſiuum, quod per mortem patris non extinguitur.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 16. Ianuarij 1634.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta, licèt de æquitate Canonica probet, ea tamen non attenditur, vbi ius Ciuile ſeruandum eſt, reliqua vide in Summarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio extraiudicialis parte abſente facta, de rigore iu-*
ris ciuilis non releuat.
2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 42. diſponens, quod in Vrbe ſerue-*
tur ius ciuile, illud non procedit, quando per ius Canoni-
cum eſt correctum. & num. 3. declaratur.
4 *Confeſſio abſente parte, non probat inter Romanos, inter*
quos eſt ſeruandum ius ciuile.
5 *Teſtis deponens non de propria ſcientia, ſed de auditu à*
parte aduerſa recepit reſponſionem, quod abſente parte
d. confeſſio non probat.
6 *Teſtis, ſi non reddat rationem ſcientiæ, non attenditur.*
7 *Adminiſtratio pecuniarum negotij conuenit etiam factori,*
& adminiſtratori.
8 *Dictum vnius, pro dicto nullius ſolet reputari.*
9 *Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, debent ex-*
primere, à quo audiuerunt.
10 *Fama recens an ſit ſufficiens ad probandum, quod quis*
erat ſocius alicuius, & quam probationem faciat. nu 11.
12 *Probatio ſolet augeri, ſi concurrant adminicula.*
13 *Negotiator quilibet rerum alienarum tenetur reddere ra-*
tionem ſuæ adminiſtrationis.

D E C I S I O C C L V I.

CENSVERVNT Domini ſtandum eſſe in deci-
ſis 30. Maij præteriti, * quia nec ſocietas Ioannis
Antonij cum Sancte Fencio concludenter probatur, nec
minùs quantitas lucri ex eadem ſocietate emanata, ex
quibus poſſit Tutor dici debitum pupillari ſoluiſſe, vel
ſaltem excuſari, vt inde actio repetitionis indebiti contra
eum non dirigatur, ſed contra eum, ad quem pecuniæ
peruenerunt.

Non obſtant replicata in hac tertia poſitione, quia cum
ſint eadem, dempto vnico teſte, poſt reſolutiones exami-
nato, & altero non dato in ſummarijs anteriorum reſolu-
tionum, eiſdem rationibus, & reſponſionibus tolluntur.

Duo enim teſtes fuerunt examinati coram A. C. quo-
rum alter eſt Ioannes Antonius, de cuius ſocietate agitur,
tres alij in Rota in ſecunda inſtantia, & vnus in hac tertia
poſt reſolutiones iam factas, & omnes fuerunt inducti ad
probandum hanc ſocietatem inter Sanctem, & Ioannem
Antonium.

Si igitur ſocietatem probari contendatur ex primo teſte
coram A. C. examinato, & tertio teſte in Rota recepto,
cuius depoſitio aſſeritur nunquàm in ſummario data, di-
centibus, audiuiſſe à Sancte, quod acceperat in ſocium
Ioannem Antonium, & hæc Sanctis confeſſio † extraiu- 1
dicialis parte abſente, teſtibus probata de rigore iuris ciui-
lis, quod in Vrbe ſeruatur, non releuat *ex ſtatuto Vrbis c.*
42. lib 1. & in deciſionibus cauſæ comprobatum fuit.

Non obſtat, quod huiuſmodi ſtatuti diſpoſitio de ſer-
uando

2 uando iure ciuili non procedat, † quando de iure canoni-
co illud correctum reperitur, vt dicitur de hoc particulari
ſtatuto reſolutum in *Peruſina bonorum 20. Aprilis 1592.
coram bon. mem. Penia.*
3 Quia concluſio eſt vera, ſed eiuſdem † concluſionis
conſequentia non probatur, quod in hac parte ſtatutum
Vrbis per Ius canonicum fuerit correctum, vt *ex eadem
deciſione* colligitur, quæ ponitur apud Picum *deciſ. 37.
num. 5.* quinimò in terminis eiuſdem ſtatuti, quod con-
4 feſſio abſente parte non † probet inter Romanos, inter
quos ex prædicto ſtatuto ſeruatur Ius ciuile, apertè Rot.
ſenſit coram Seraphin. *deciſ. 487. num. 13.* & comprobant
Adden. *ad deciſ. 408. num. 5. coram Papa Greg XV.*
Si verò eadem probatio deducatur ex primo teſte co-
ram A. C. iuxtà tertium, & primo in Rota iuxtà ſecun-
dum, & quintum deponentibus de eorum ſcientia di-
ctum Ioannem Antonium fuiſſe ſocium in Macello cum
Sancte, & iſti nullum gradum probationis faciunt, quia
5 primus coram A. C. non depouit de propria ſcientia, †
ſed de auditu à Sancte, & recepit eandem reſponſionem,
quod abſente parte nihil probet; ſecundus verò in Rota
examinatus iuxtà ſecundùm, & iuxtà quintum nullam
6 † reddit rationem ſcientiæ, & ſuper quarto allegat non
concludentem, quia adminiſtrabat pecunias negotij, ex
7 quo illa conuenit etiam ſactori, † & adminiſtratori, vt
in ſecunda poſitione fuit reſponſum; atquè ita nedùm
nihil releuant, quia alter de auditu deponit, & aliter ge-
8 neralem reddit rationem, ſed etiam quia vnicus eſt, † cu-
ius dictum pro nullius dicto ſolet reputari.
Demùm ſi fundamentum conſtituatur in publica vo-
ce, & fama, iunctis adminiculis in alijs reſolutioni-
bus ponderatis, & in præſenti repetitis, quicquid ſit an
illa probetur ex teſtibus datis, nempè ex primò coram
A. C. iuxta tertium *ſo che ſi diceua bene per tutta la Vac-
ca, che lui foſſe compagno*, & ex vltimo examinato, *&
ſi diceua à voce di Popolo, che detto Gio. Antonio era
compagno di Sante nel Macello*, ex quo, nec primus, nec
9 ſecundus † exprimunt à quo, audiuerit, prout debuiſ-
ſent ſecundùm multorum opinionem, qui recenſentur
per Modern. *de probat. concl. 748. num. 1. & ſeq.* & Fari-
nac. *de teſtib. quæſt. 47. num. 257. & 259.* in fama tamen
de recenti huiuſmodi probatio non eſt concludens, neque
10 ſufficiens ad probandam † ſocietatem in Macello, quia
de per ſe, aut coadiuuat tantummodò probationem iàm
factam, ſecundùm Bart. *in l. 3. §. eiuſdem, de teſtib.* Io.
Andr. *in addit. ad Specul. tit. de not. crim.* Abb. *in cap. ſu-
per eo, de conſang. & affin. idem* Modern. *de probat. concl.*
11 *750. num. 5.* vel † ad ſummum ſemiplenam probationem
facit *per eamdem l. 3. §. eiuſdem quoquè, cum gloſ. in verb.
confirmat. de teſtib.* Dec. *in cap. 1. num. 36. de appellat.* &
latiſſimè comprobat d. Modern. *ead. concluſ. 750. num. 5.*
12 *& ſequen.* & quàmuis ſi † concurrant adminicula proba-
tio ſoleat augeri, vt admittunt *allegati in eadem con-
cluſ. num. 19.* attamen, quia omnes adductæ in ſua ſpe-
cie appareut imperfectæ, prout in prima deciſione fuit
reſponſum, & probatum, ſemper iſta probatio de publi-
ca voce remanet inſufficiens, & imperfecta.
Cui tantò difficiliùs Domini adhæſerunt, ex quo Tu-
tor non tenebatur ſoluere ei, qui ſocietatem in prima in-
ſtantia non probauit, nec in ſecunda, nec in tertia; ſed
ea ſuppoſita abſtinere debebat, donec ab eo reddita fuiſ-
13 ſe ratio de adminiſtratis, ad † quam quilibet negocia
gerens tenetur. Menoch. *conſ. 209. num. 1.* Rot. Ianuen.
deciſ. 185. num. 5. Magon. *deciſ. Flor. 1. num. 29. & de-
ciſ. 42. num. 1.* Vt inde Tutor ſcire potuiſſet, & quan-
titatem lucri, & pro qua rata Ioannes Antonius ad par-
ticipandum eſſet admittendus, abſquè eo, quod à ſolu-
tione, tàm notabilis ſummæ inciperet.
Et ita &c.

* Eſt deciſ. 214. ſupra in hac eadem parte, & alias de-
ciſiones in hac cauſa habens in Apoſtilla ſupra ad de-
ciſ. 31.

R. P. D. MOTMANNO.

Ariminen. Spolij.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Executor, ſi tranſgrediatur, contenta in mandato, executio nullius erit momenti, Effectus immiſſionis ex primo decreto, cuius ſit.

SVMMARIVM.

1 *Ex actibus ſubſequentibus manifeſtatur qualitas actus præcedentis.*
2 *Mandati forma, ſi dicat, quod capiantur bona valoris &c. nequaquàm eſt illi conſona immiſſio in veram, & realem poſſeſſionem.*
3 *Poſſeſſio, quod ſit capta Iudicis authoritate, non præſumitur in dubio.*
4 *Iudicis authoritas requiritur ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem.*
Et cauendum eſt nè quis ſinè illa ingrediatur. num. 4.
5 *Poſſeſſionem capere non poteſt miniſter publicus ſinè Iudicis auctoritate.*
6 *Executor præuertens contenta in mandato, facit vt exequutio nullius ſit momenti.*
7 *Verbis non affirmatur, id quod factis negatur.*
8 *Facti repugnantia impedit, nè verba ad aliquid ſaluandum, poſſint impropriari.*
9 *Verba, quando ſunt clara, tunc non eſt opus coniecturis.*
10 *Immiſſionis ex primo decreto effectus eſt, in actione perſonali, vt immiſſus rem cum Domino teneat.*
11 *Immiſſus ex primo decreto in poſſeſſionem, non ità poſſidet, ità vt illa priuetur Dominus, vel inde repellatur.*
12 *Immiſſus ex primo decreto, ità poſſidet, vt Dominum, veluti canis leporem ſequatur, & ſolummodò habeat ius cuſtodiendi.*

DECISIO CCLVII.

CVM HIERONYMVS Detentor prædio-
rum, (de quibus agitur) non acquieſceret deciſio-
ni, in qua ſub die 4. Martij anni præteriti * fuit reſolu-
tum *conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum* aduersùs
ſententiam Rotalem d. Hieronymi, aliorumque litis
Conſortium abſolutoriam à iudicio ſpolij per Sebaſtia-
num debitorem intentato, iterùm propoſui cauſam, &
Domini pro maiori parte cenſuerunt, *non eſſe à d. deciſio-
ne recedendum.*
Nam, quod attinet ad primam inſpectionem, in eo
verſatur exceſſus, quod Iudex mandauit, *auferri de do-
mo Debitoris bona valoris, &c.* Exequutor, hac forma ne-
glecta, retulit, *ſe aſſociaſſe, ac impoſuiſſe Creditorem in
realem, actualem, & corporalem poſſeſſionem prædiorum,
oſtia domorum claudendo, & aperiendo, Colonos inde eiicien-
do, glebas, & folia, ac frondes arborum ibidem exiſtentium
contrectando, ac prætereà ſe iiſdem Colonis percepiſſe, vt d.
Creditorem ſic introductum in Dominum eorundem prædio-
rum recognoſcerent*, qui actus ſunt ſigna veræ poſſeſſionis:
idquè clariùs demonſtrant actus poſteà ſubſequuti, quod
ſcilicèt *idem Creditor noluerit approbare Colonum Debito-
ris; nequè exigere pecunias ab eius Affictuario, ſed fructus
ſibi à Laboratoribus tradi fecerit; ipſoſque Laboratores mu-
tauerit: ac deniquè Emptori prædiorum ne in eorundem præ-
diorum poſſeſſionem ingrederetur prohibuit*: ex quibus acti-
bus, ac † modis vtendi poſſeſſionem tradita, perſpicitur, 1
qualis in actu præcedentis immiſſionis fuerit voluntas
immittentis, ac immiſſi, *§. Panonum, inſtit. de rerum diuiſ.
cap. cum veniſſent, de inſtit.* Natt *conſ. 132. n. 4.* Rot. *dec. 629.
n. 7. par. 1. diuerſ.* & ex ſubſequentibus manifeſtatur quali-
tas actus præcedentis, Bart. *in l. cætera, §. ſed ſi ſeparauerint,
n. 4. ff. de legat. primo*, Dec. *conſ. 421. n. 13.* Siuè autem d. Cre-
ditor innitatur mandato, ſiuè conetur ſuſtinere illius
exequutionem, nullo modo euitari poteſt, quin malè fue-
rit proceſſum: Quia ſi mandati † forma inſpiciatur, *quod* 2
caperentur bona valoris, &c. nequaquàm eſt illi conſona
immiſſio

immiſſio in veram, & realem poſſeſſionem bonorum cum ex-
pulſione Colonorum, & præcepto eis facto de recognoſcendo
alios in Dominos Si verò inſpiciamus exequutionem, nulli-
3 bi apparet, *immiſſionem fuiſſe datam Iudicis authoritate*, †
quæ etiam in dubio præceſſiſſe non præſumitur, *l.1. C de*
mandat. princip Alciat. *de præſumpt. 23. præſumpt. 14. nu. 5.*
4 cum tamen ad effectum immiſſionis authoritas Iudicis †
adeò ſit requiſita, vt cauendum, ne quis ſine illa ingredia-
tur, admonuerit Bart *in l. ſi finita, §. Iulianus, num. 21 ff. de*
damn. infect. quem in iſtis terminis allegat, & ſequitur
Ruin *in conſ. 102. n. 11. lib. 5* Honded *conſ. 82. nu. 12. lib. 2.*
5 Neque Miniſter publicus † d poſſeſſionem capere po-
tuit ſine Iudicis commiſſione, *l. ſed ſi hac lege., §. prætor*
ait, ff. de in ius vocando, Bart. *in* Authent. *de quæſt. §. ſi ve-*
rò aliqui il 2, n. 3. Imol. *in cap. cum parati, nu. 8 de appellat.*
qui allegat Io Andr. *in magn. addit. ad* Specul. *de citat. §. ſe-*
6 *quitur.* Sed quicquid egit † præuertendo contenta in man-
dato, exequutio nullius cenſetur eſſe momenti, Gloſ. *in*
cap. quod ad conſultationem in verbo exceſſerit, vbi Abb.
n. 24 de ſent. & re iud. idem Abb. *in conſ. 3. n. 7. verſ. vndeci-*
ma quæſtio. lib. 2. Et non poteſt ſubſtineri ex eo, quod d.
Exequutor, cum habuerit expreſſam relationem ad præ-
dictum mandatum de capiendo bona, &c. cenſeatur im-
miſiſſe Creditorem ex primò decreto, & ſic ad effectum
ſubhaſtandi, non verò ad alium effectum, cui mandatum
non poterat deſeruire; quodque nihil aliud facere volue-
rit, quàm quod in eodem mandato contineretur: Quia li-
cèt verbo ſe retuliſſet ad dictum mandatum, tamen pro-
7 cedendo ad actus † meræ poſſeſſionis, per aliud factum,
receſſerat ab eodem mandato, cuius tenori repugnabat,
quod à Debitore Domino rei auferreretur poſſeſſio, vel ab
illa eijceretur, itàut perindè habeatur, ac ſi neutrùm fece-
rit, *vt per text. in l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur.* in iſtis ter-
minis concludit Abb. *d. conſ. 3 n. 7. verſ. non obſtat lib. 2.* quæ
8 quidem repugnantia † impedit, ne verba ad ſaluandam
exequutionem poſſit impropriari, notat Felin. *in c. audi-*
tis n. 3. verſ. hæc, & ſimilia de præſcript. poſſeſſ. Anchar. *in*
conſ. 33 qui addit huiuſmodi regulam procedere, quotieſ-
cunquè agitur de ſaluando actu verbis ambiguis concep-
9 tis, non † autem quando verba ſunt clara, quia tunc non
eſt locus coniecturis. Propriùs enim effectus immiſſionis
10 ex primo decreto in actione perſonali is † eſt, vt immiſſus
rem cum Domino teneat, *l. Prætor ait, §. 1. & d l. ſi finita, §.*
ſi plures cum ſeq. ff. de damn. infect. vbi ex eo, quod Creditor
immiſſus fuerit in poſſeſſionem, non propterea dicitur
11 miſſus † poſſidere, itàut illa priuetur Dominus, vel inde
expellatur, *l. is cui, in princ. ff. vt in poſſeſſ. legat.* Specul. *de*
primo decr. § iàm cum effecta, n. 6. Abb. *in c. contingit, n 5. de*
dolo, & contum. Neguſ. *de pign. 2. memb. 3 par. n. 6.* Menoch.
de retin. remed. 3. n. 226. vbi communem dicit, & reſpondet
contrarijs vſquè ad numerum 233. Sed potiùs vt cum ve-
12 lut † canis leporem ſequatur, & ſolummodò ius habeat
cuſtodiendi, vt dicit Specul. *in præalleg. §. iàm cum effectu.*
n. 21. Neguſ. *d. memb. 2. q. 3. nu. 6.* & faciunt latè tradita per
Petr. de Graſſ. *in tractatu de prim. & ſecun. decr.*

Similiter ſubſiſtit alter exceſſus in eo, quod poſt factam exequutionem d. mandati pro ſumma ſcut. 3600. ratione ſortis principalis, & 450 ratione fructuum, qui vſquè ad diem immiſſionis erant decurſi Franciſcus Creditor (mediante perſona Laurentij filij,) habentis ab eo mandatum ad exigendum, ac in inſtrumento cenſus (de quo agitur ſimul cum ipſo Patre obligati) exegit in pluribus partitis, videlicet, vna librarum 754. quæ conſtituunt ſummam ſcutorum 170. altera 250. ac tertia ſcutorum 276. & præterea vſquè ad diem ſubhaſtationis percepit fructus prædiorum, quæ tunc erant locata pro annua penſione ſoluenda in pecunia, & nihilominùs prædia huiuſmodi fuerunt ſubhaſtata pro integra ſumma in d. mandato contenta, perindè ac ſi prædictæ pecuniæ, ac fructus collecti, ex quibus ſumma debiti fuerat diminuta, non perueniſſent ad manus d. Creditoris; cum enim pecuniæ (vt ſuprà) exactæ iuſtificentur ex partitis datis in Summario Debitoris impreſſo, ſub num. 5. 6. & 7. ac perceptio fructuum ex eodem Summario remaneat probata; nullo pacto controuerti poteſt, quin ceſſerint in cauſam debiti (de quo agitur) ita vt ex eorum imputatione, ſumma in mandato contenta fuerit diminuta (vt infra) Non enim admitti poteſt, quin omnes d. partitæ ceſſerint in ſolutionem fructuum cenſus, quia à die relaxationis mandati, vſquè ad ſubhaſtationem fuerunt decurſi: quoniam poſt terminos decurſos, ac compræhenſos in eodem mandato, (quod fuerat relaxatum de menſe Iunij. 1610.) idem Creditor 27. Auguſti ſequentis (quo tempore alius terminus vix inceptus, non erat debitus) exegit d. ſcuta 170. quæ (nulla tunc ſubſiſtente cauſa debiti, ratione temporis nondùm decurſi) extenuauerant ſummam, de qua in d. mandato: deindè exegit prædictas duas partitas ſcutorum 250. & 276 de menſe Aprilis 1611. & 8. Iunij ſequentis, quæ quidem partitæ ſimul coniunctæ cum dd. fructibus prædiorum (vt ſupra) perceptis; conſtituunt ſummam ſcutorum 1920. & ſuperant ſummam ſcutorum 600. debitam, ratione fructuum cenſus, & quatuor terminorum, qui poſt relaxationem mandati, (vt ſuprà) erant decurſi. Ac poſtremò de menſe Iunij anni 1612. obtinuit relaxari aliud mandatum exequutiuum pro ſumma ſcutorum 500. pro dd. fructibus cenſus decurſis, quod exequutioni demandari curauit de menſe Septembris ſubſequentis ante ſubhaſtationem.

Ex quibus etiam ſubſiſtit alius exceſſus ſubhaſtationis duorum prædiorum ſeparatorum, cum tamen alterum eorum, quod eſt tornaturarum 137 eſſet ſufficiens; cum ad rationem ſcutorum 30. pro qualibet tornatura conſtitueret ſummam ſcutorum 4110. & nihilominùs integrum debitum ſcutorum 4050. in mandato contentum eſſet ſolutum cum prædicto vno ſolo prædio.

Et ita vtraquè parte informante, &c.

* Eſt deciſio 185. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana, ſeù Ianueſ. Aſſecurationis.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Aſſecurans merces alicuius Nauis, cum obligatione reficiendi omne damnum prouenienſ ex cauſa Maris, an teneatur, ſi merces fuerint deterioratæ, Et ſi dictum damnum ſit reficiendum, vtrùm ſit habenda ratio lucri, vel damni, necnon quando in iſta materia promiſſio aſſecurationis cenſeatur facta in ordinem ad lucrum.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *Promittens reficere omne damnum, quod habuerit aliqua merx ex cauſa Maris, non ſolùm tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis.*
3 *Nauis aſſecurata, ſi damnum patiatur, damnum eſt reficiendum ſecundùm precium Ciuitatis, ad quam ſalua erat traducenda.*
4 *Atteſtationi Peritorum in arte, plurimùm ſemper deferri debet.*
5 *Merx nauis aſſecuratæ, ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantùm ipſius damni.*
6 *Stracc. de aſſec. gloſ. 6. declaratur.*
7 *Merx, ſi fuerit aſſecurata, cum obligatione de reficiendo, quodcunquè damnum, an talis promiſſio intelligatur etiam in ordine ad lucrum facta.*

DECISIO CCLVIII.

NAVIS appellata Sanctus Iacobus, moderata à Capitaneo Villamarino, fuit in Ciuitate Ianuæ onerata libris 52 mill in tot. realibus, vt vulgò dicitur, da otto; ad effectum eundi in Arcipelagum; & emendi frumentum conducendum ad eamdem Ciuitatem Ianuæ; quam Nauim euntem, & redeuntem aſſecurauerunt mercatores diuerſorum, locorum, & ſignanter nonnulli in Vrbe pro ſcutis mille auri, ſuſcipiendo in ſe (prout in apocha dicitur) *ogni caſo di mare, diſaſtro, ò ſiniſtro impedimento, & ogni riſico dall'hora, che ſaranno carichi, inſino che ſaranno ſcharichi in terra, à buon ſaluamento di ritorno in eſſo Porto di Genua*, vt latiùs in apocha aſſecurationis.

De dictis libris 52. mil. emptum fuit in Arcipelago tot frumentum; de quo eadem nauis onerata; dum Ianuam

petebat,

petebat, in ſtatione Romana varias, paſſa eſt Maris tempeſtates, vt apparet ex teſtimonialibus *Summ. D. Vualdi n. 4.* donec ad d. Ciuitatem peruenta; & ibi exonerata, inuentum fuit, ſrumentum aſcendere ad minùs 4897. & ibi valere libras 20. pro qualibet mina, Itaut totum precium illius ſrumenti aſcenderet ad libras 97. mil. Verùm, quia ob dictas procelloſi Maris ingruentias deteriùs fuerat effectum, vendi non potuit, niſi lib. 70. mil & ſic damnum fuit æſtimatum in lib. 27. mil. vt ex calculo, & relatione peritorum, & Conſulum Maris in eodem Summ num. 5 ex quibus lib. 70. mil. ſolutæ fuerunt pro nolitu, gabella, alijſquè expenſis lib. 60. mil. itàut remanſerit pro mercatoribus aſſecuratis ſolùm libræ 10. mil.

Quò circà, cum aſſecurati introduxiſſent iudicium in partibus contrà aſſecuratores ibi degentes, illoſquè obtinuiſſent condemnari; egerunt poſtea contrà aſſecuratores Vrbis coram A. C. cui cum placuiſſet conſulere Rotam, ſuper relaxatione mandati, & pro qua ſumma; Reſponſum fuit, mandatum eſſe relaxandum pro damno paſſo ab aſſecuratis, ſecundùm precium ſrumenti Ciuitatis Ianuæ, in qua potuiſſet vendi lib. 97. mil. non autem ſecundùm precium loci, in quo fuit emptum, quod fuit librarum 52. mil.

Et quidem circa relaxationem mandati, nulla videba-
1 tur difficultas, † quia aſſecuratores, mediante obligatione Camerali, quæ habet executionem paratam, Caſſad. *deciſ. vnica, n. 2. de mutui. petit.* Galeſ. *ad formam oblig. Cam. ad 4. palam q. 1. n. 1. & ſeqq.* Antonius Canar. *de execut. inſtr. qu. 51. & ſeqq.* expreſsè promiſerunt reficere omne damnum,
2 proueniens ex cauſa Maris, ſicquè ne † dum ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis frumenti, vt per Strac. *de aſſecurat. gloſ. 19. n. 2.* Maſtr. *deciſ. 197. n. 1. & ſeqq.*

Quod autem ſumma deberet calculari habita ratione ad precium Ianuæ, ſcilicèt libr. 97. mil. non autem loci vbi emptio frumenti facta fuit in lib. 52. mil ſimiliter ſine difficultate res tranſire videbatur, cum per aſſecuratores fuerit promiſſa ſalus frumentorum per hæc verba, *ſi fanno aſſecurare dal Porto di Genua, in Arcipelago, & di ritorno fino in detto Porto di Genuo*, & inferiùs *ſi fanno aſſecurore dall'hora, che ſaranno carichi in ciaſcheduno di ſudetti lochi inſino, che ſaranno ſcarichi in terra à buon ſaluamento di ritorno in detto Porto*. Ex huiuſmodi enim promiſſionis tenore, clarè conſtat, frumentum ad Ciuitatem Ia-
3 nuæ ſaluum eſſe traducendum, † ac proinde damnum eſſe reficiendum ſecundùm precium eiuſdem Ciuitatis, *l. ſi ret. ff. de cond. tit. l. ſi laborante. §. ſed in his ff. ad l.* Rod. *de iact.* Strac. *de aſſec. gloſ. 6. num. 1. & 2.*

Sed quando etiam obligatin aſſecurantium non eſſet adeò clara, nihilominùs non aliter in caſu præſenti iudicañ eſſet ſtañ ordinibus Conſulatus maris ipſius Ciuitatis Ianuæ, ſi quidem in cap 95 diſponitur, quod ſi iactus eueniat ante quàm ipſa Nauis perueniat ad medium inter locum, ad quem curſum dirigit, merx quæ iacta fuit, æſtimari debeat ad rationem loci, à qun diſceſſit, ſed ſi proiectio ſequatur poſt medium iter, tàm merx, quæ iacta fuit, quàm reliqua, quæ permanſit æſtimari debeat ſecundùm valorem loci, ad quem Nauis appulere tenebatur; In caſu autem noſtro probatur, quod Nauis non ſolùm poſt medium iter ab Arcipelago, ſed in ipſa ſtatione Romana verſùs Pontiam Inſulam, per tres dies acerrimam ventorum rabiem paſſa eſt, ità vt intret dicti Conſulatus maris diſ-
4 poſitio, † quæ in ſimilibus materijs ſemper plurimùm debet attendi, vt de Conſulatu maris Barchinonæ, tenuit Rota *coram Gregor. XV. deciſ. 126 ſub n. 6. & in alia Romana Aſſecurationis mercium 23. Maij 1633. coram me.*
5 Non obſtat, quod in refectione damni, † paſſi ratio habenda ſit non lucri, ſed tantùm ipſius damni, ac proindè non debere conſiderari, quanti res deperdita, vel damnificata vendi poſſit, ſed quanti fuerit empta, per *text. in l. 2 §. portio ff. ad l.* Rod. *de iact. & tradit* Strac *de aſſec. verb.*
6 *ca icbe, ò da caricarſi, gloſ. 6.* quia Strac † loquitur de eo, qui habuit rem ſuam ſaluam ob iactum rerum, aliorum, quo caſu deperditæ debent æſtimari quanti fuerint emptæ, & res ſaluæ, quanti valent in loco ad quem, vt damnum reficiatur. Nos autem verſamur in caſu differenti, nam ſtante obligatione de reficiendo quodcunquè damnum, promiſſio debet intelligi de damno in ordine ad lu-
7 crum, cum frumentum fuit promiſſum † ſaluum, etiam in ordine ad lucrum, vt benè diſtinguit idem Strac. *d. gloſ. 7. nu 3. & ſeqq.* quodque videtur procedere in terminis noſtris, dum aſſicurati non agunt de damno reſpectu lucri; ſed de damno reſpectu Capitalis lib 52 mil. Nam licèt precium huius frumenti in Ciuitate Ianuæ eſſet librarum 97. mil. ſi totum ſaluum, ibi, perueniſſet, & in loco à quo fuiſſet emptum in libris 52. mil. & ſic ſuperſint libræ 45. mil. Iſtæ tamen libræ non fuerunt omnes ſuper lucratæ, quia ex dictis lib. 97. mil. debent detrahi lib. 27. mil. pro damno paſſo, & lib. 60. mil. quæ fuerunt ſolutæ pro gabella, nolito, & alijs expenſis, adeò vt pro aſſecuratis non remanſerint niſi lib. 10. mil.

Verùm in hac damni refectione, non parùm contingit dubitare, nam aſſecuratores prætendunt, quod ſicut damnum frumenti calculatur ſecundùm precium loci, ad quem, ſcilicèt in lib. 97. mil. ità etiam ſuper eo fieri debeat repartitio; Aſſecurati autem contendunt repartitionem eſſe faciendam ſuper capitale librarum 52. mil. cum quo fuit emptum ſrumentum in Arcipelago, quia hęc eſt maſſa poſita in riſico ab initio, & mercatores illam aſſecurarunt, diſtribuendo inter ſe precium lib 52. mil. itàut omnes ſimul aſſicurauerint totum frumentum valoris 52. mil. & receperint mercedem pro eadem quantitate ſtante igitur hac diuerſitate rationum, cum articulus ſit exemplaris Domini mandatunt, vt particulari diſpoſitione diſcutiatur.

Et ita fuit deciſum parte vtraquè &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Anconitana Dotis.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Dotis confeſſio facta à marito, conſtante matrimonio, quando præſumatur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virum & vxorem, & an talis confeſſio iuramento roboretur. Simulatio quando impediat executionem obligationis Cameralis.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confeſſio emanata conſtante matrimonio, & nulla præcedente promiſſione, veram, & realem ſolutionem non probat.*
2 *Donatio inter virum, & vxorem non valet. & num. 5.*
3 *Donatio excedens 500. aureos abſquè inſinuatione non tenet.*
4 *Mulier ad ſecunda vota cenſetur tranſire cum eadem dote, quàm in primo matrimonio conſtituerat.*
6 *Solutio, aut datio, quando eſt notabilis ſummæ, non eſt veriſimile, quin ſit facta ſine quietantia.*
7 *Mariti confeſſio de dote recepta, dum timet proximam confiſcationem, præſumitur facta in fauorem vxoris, & in fraudem Fiſci.*
8 *Simulatio incontinenti probata impedit etiam exequutionem obligationis Cameralis.*
9 *Confeſſio ſimulata mariti de dote recepta, nec etiam iuramento roboratur.*
10 *Dotis fructus ſpectant ad maritum, in recompenſationem onerum matrimonij.*
11 *Dotis fructus non augent ipſam dotem.*
12 *Teſtes, qui deponunt de eorum iudicio probationem aliquam non faciunt.*
13 *Teſtibus fides minùs adhibetur ſtante inueriſimilitudine.*

DECISIO CCLIX.

HIERONYMVS Fanellus de anno 1623. D. Franciſcam vxorem quietauit de ſcutis 2250. pro tota & integra Dote ſibi oretenùs promiſſa, & olim primo Viro conſtituta. De anno verò 1628. faſſus fuit habuiſſe, & recepiſſe pariter pro dote alia ſcuta 1750. à prædicta vxore prout ex Inſtrumento Summarij in dictæ Franciſcæ num. 10. Hieronymo mortuo vxor ſuperſtes egit coram A. C contra dicti ſecundi viri hæredes pro reſtitutione dotis, nempè ſcutorum 4000. & decretum obtinuit à quo per dd. hæredes fuit appellatum, & Signatura quòad dicta ſcuta 1750.

cum

cum clauſula, ſi quid exequendum, reſcripſit. Cauſamque
mihi commiſſa, Et cum hodie dubitauerim an prædictum
mandatum eſſet exequendum DD. negatiuè reſponde-
runt. Quia illud fuit relaxatum In vim Inſtrumenti, in
qun maritus poſt iàm quinquè annos à tempore contracti
matrimonij elapſos confitetur dicta ſcuta 1750. ſe pro do-
te recepiſſe, quæ quidem confeſſio emanata conſtante ma-
1 trimonio, nullaq; præcedente promiſſione veram, † & rea-
lem ſolutinnem non probat, cum facta potiùs præſuma-
2 tur ſimulatè in fraudem donationis, † quæ inter virum, &
vxorem eſt prohibita, *l.1. & 3. ff. de donat. int. vir. & vxor.*
Bart. *in l.2. §. creditum, ſub nu. 5. ff. ſi cert. pet* Alex. *conſ.142.*
num.1. & ſeqq. lib.5. Surd. *conſ.489. num.1. & ſeqq.* Mantic.
de tacit. lib.11. tit.20. nu.18. verſ. tertius eſt caſus. Rot. *deciſ.*
485. num.1. par.3. lib.3. diuerſ. Et quidem non ſolùm ratione
3 perſonæ, ſed etiam ratinne rei, cum excedat 500. † aureos,
adeout cum non fuerit inſinuata non poſſit dici confirma-
ta per mortem viri, iuxtà *l. donationis la prima verſ. nam*
amplioris quantitatis, vbi *gloſ. in verb. confirmari*, & Sali-
cet. *num.3. verſ. item nota. C. de donat. int. vir. & vxor.* Pariſ.
conſ.62. num.20 lib.1. cum alijs per Rot. *deciſ. 683. ſub num.*
10. *part.1. recent.*

Et ad hoc ità præſumendum eò facilius DD. inclina-
runt, qunniam plura concurrunt adminicula & coniectu-
ræ. Quarum præcipua oritur ex publico Inſtrumentn ce-
lebrato de anno 1623. inter dd Hieronymum, & Franciſ-
cam coniuges, dum In eo præuia narratiua dotis conſtitu-
tæ primo viro, nempè ſcutorum 2250. perdictam Franciſ-
cam aſſignantur & ceduntur dicto ſecundo marito omnia
iura, & actinnes ſibi vigore dicti Inſtrumenti dotalis con-
tra hæredes primi viri competentia; Qua ceſſione ſtanre
idem ſecundus maritus ipſam Franciſcam de tota, & inte-
gra dote ſibi verbotenus promiſſa exactione ſequuta, cum
clauſula ex nunc prout ex tunc & non aliàs, quietauit.
Vnde clarè apparet dictam Franciſcam eamdemmet do-
tem per primi viri hæredes reſtituendam permiſiſſe, & aſ-
4 ſignaſſe 2. viro, & eò maximè, quia † mulier cenſetur ad
ſecunda vota tranſire cum eadem dote, quam in primo
matrimonio conſtituerat, *l. ſi mulier l. dotemq. l. Diuus. ff. de*
iur. dot. Rol. *de lucr. dot. quæſt.75 num.1. & ſeqq.* Rot. *deciſ.*
136. num. 10 *par.2. diuerſ.* & fuit dictum *in Spolet. fructuum*
dotis 16 Maij 1633. coram R.P.D. meo Panzirolo. Et ideò
non videtur dubitandum quin ſubſequuta deinde poſt
quinquennium confeſſio de recepto dd. ſcutorum 1750. vl-
5 tra ſcuta 225n primo viro data, fuerit ſimulata, † & in
fraudem donationis quemadmodùm benè conſiderauit
Rot. *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 188 *num.2.*

Secunda verò reſultat ex eo, quod quemadmodùm di-
cta mulier cauta, & prudens reportauit per publicum In-
ſtrumentum quietantiam dotis ſimpliciter verbis aſſigna-
tæ, & nondum effectualiter traditæ, ita etiamſi de tempo-
re contracti matrimonij dediſſet dicta ſcuta 1750. procu-
raſſet id expreſsè in dicto Inſtrumento declarari, ſibique
6 particularem quietantiam fieri, nec talis datio ac ſolutio †
eſt veriſimilis ſine quietantijs, quandoquidem ſumma eſt
notabilis, vt ſimilirer animaduertit Rot. *in d. deciſ.* 188. *n.3.*

Tertia, Denique deſumitur ex eo, quod Inſtrumentum
fuit celebrarum tempore quod Hieronymus latitabat in
Conuentu S Auguſtini ob grauiſſimam cauſam crimina-
lem, pro qua timebat proximam confiſcationem, & ideò
7 ad illam euitandam, † & in fraudem Fiſci dicta confeſſio
ad vxoris fauorem facta præſumitur Bart. *in l. poſt contra-*
ctum, n.2. ff. de donat. & conſ.65. n 4. lib.1. Farinac. *q.25. n.133.*
& q.164. n.71. & ſeqq n.143. Honded. *conſ.46. n.19 & 25. lib.*
1. quod apertiùs etiam ſuadetur ex inhibitione paulò po-
ſteà expedita in Tribunali A. C. vigore eiuſdem dicti In-
ſtrumeoti.

Neque obſtat dictum Inſtrumentum eſſe Iuramento,
& obligatione Camerali vallatum, quia cum ſimulatin ex
aperta iuris præſumptione ex eodem Inſtrumento reſul
tante, in qun contineri legitur ſimplex confeſſio de recepto
facta per maritum conſtante matrimonio iunctis præſer-
8 tim ſupradictis coniecturis ſit concludenter, & † inconti-
nenti probata, impedit etiam exequutionem obligationis
Cameralis, ex traditis per Galleſ. *de oblig. Cam. q 18. n 5. &*
ſeqq. & ibi Zacch. n.3. Farinacc. *q 162 nu.63.* Cæſ. de Graſſ.
9 *deciſ.16. n.10. de prob.* Et operatur vt † confeſſin ipſa, nec
etiam iuramento firmetur, vt per Socc. *in l.1. nu.98. verſ. 2.*
concl. ff. ſolut. matr. Crauett *conſ.81. in princ.* Cephal. *conſ.*
563. n.21. Ruin. *conſ.130. n.3. lib.1. & conſ.137. n.3. lib.4.* Pur-
purat. *conſ.36. n.2.* Mantic. *lib.11. tit.20. num. 20. & 27.*

Minùs nbſtat quietantia fructuum dotis per vtramquè
Coniugem reſpectiuè facta de interuſurijs habitis à Caro-
ln Ceſſionario hæreditatis primi Viri in diuerſis vicibus,
& per manus diuerſarum perionarum, partim antè, par-
tim poſt contractum ſecundum matrimonium. Nam
quòad fructus decurſos antè matrimonium, quemadmo-
dùm ipſamet Franciſca illos veriſimiliter receperat, & in
ſe alendo conſumpſerat; Ita etiam de ijs quietantiam fecit
per dictam confeſſionem de recepto; Vndè ex tali quietan-
tia reſpectiuè facta per Vxorem non ſniùm non apparet
dicta interuſuria fuiſſe conſignata ſecundo marito ad
Computum dotis, ſed potiùs elicitur contrarium: Quò ve-
rò ad interuſuria decurſa poſt contractum Matrimonium,
quàmuis illa maritus recepiſſe confeſſus fuerit, non per † 10
hoc ſunt computanda in dotem, cum ad ipſum abſolute
ſpectent in recompenſationem onerum matrimonij. Nec
proindè † potuerint dotem augere *l. Dotis fructum, ff. de* 11
Iur. Dot. l. pro onerib. C. eod. Anchar. *conſ.150. n.4. verſ. tamen*
fateor. Surd. *de alim. tit.1. q 45. n.49.* Rot. *par.2. recent. deciſ.*
168 *n.2* Seraph. *deciſ.1423. n.2.*

Nec etiam releuat alia Confeſſio per dictum Hierony-
mum facta receptinnis ſcutorum 250. a prædicto Carolo,
quia illa cenſentur ſoluta ad Computum ſcutorum 2250.
à primn Viro, & illius hæreditate debitorum, de quibus
hodiè non agitur.

Denique non obſtant teſtes deponentes de aſportatio-
ne mobilium, & pecuniarum ad domum ſecundi Viri;
Quia v trà quod contra ipſorum perſonas plures oppone-
bantur exceptinnes, Viſum fuit DD. in dicto non conclu-
dere, cum quòad pecuoias nullus ex ipſis exprimat quan-
titatem, & aliqui ſolum deponant † de eorum Iudicin de- 12
ſumpto ex ſonitu intra Crumenam, ideoquè probatio-
nem aliquam non faciat. Alex *conſ.74. n.6. lib.1.* Pariſ *conſ.*
56. n.14. lib 2. Purpurat. *conſ.369. ſub n.4. & 5.* Giurb. *conſ.*
crim.71. n.15. Caual. *deciſ.375. num.3.* Quò verò ad mobilia
non deponant de aliqua conſignatione per vxorem dicto
Hieronymo facta in cauſam dotis, imò potiùs probare vi-
deantur oppoſirum ipſam ſcilicet claues capſarum pœnès
ſe retinuiſſe, & mortun viro dicta mobilia ſecùm tan-
quàm propria aſportaſſe, illaque hodie pœnès ſe habere,
præſertim, quia in contrariùm vrget etiam maxima inue-
riſimilitudo deducta ex eo, quod prædicta D. Franciſca pe-
cunias, & mobilia dicto Hieronymo eius viro in dotem
effectualiter dediſtet, ac conſignaſſet, vtiquè de hoc in di-
cto Inſtrumentn anoi 1623. mentionem fieri curaſſet iux-
tà ſuperiùs deducta † Inueriſimilitudn autem, facit, vt 13
Teſtibus fides minùs adhibeatur, ex Abb. *in c. quia veriſi-*
mile ad fin. & ibi Felin. *de præſumpt.* Socc. ſen. *conſ.44. nu.5.*
l.4. Decian. *conſ.109. n.64. & ſeqq.* Io. Franc. de Ponto *conſ.*
4. n.33. lib.1. Rot. *dec.100. n.13. impreſſ poſt 2. volum. conſ.* Fa-
rinacc. *& coram ſan. mem. Greg XV. dec.510. n.4. &c.*

Et ita fuit concluſum vtraque parte inſormante &c.

In eadem cauſa vide Infrà alteram deciſionem ſub die 14.
Iunij præſentis anoi 1634 coram eodem bon. mem. Buc- 9
cabella.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

A R G V M E N T V M.

Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum non ſolùm eſt ſuperſedendum in executione, ſed etiam eſt permiſſa ab eo appellatio. Minor vt validè contrahat, ſunt ſeruandæ ſolemnitates requiſitæ, ad hoc per Conſtitutionem Marchiæ, quæ comprehendit omnia loca ſtatus Eccleſiaſtici.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum, non modo in illius executione eſt ſuperſedendum, ſed etiam permiſſa eſt appellatio. num.2.*

3 *Minor validè contrahere non poteſt, ſinè ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchiæ. cap.25. lib.5.*

4 *Ægi-*

4 *Ægidianæ conſtitutiones, omnia loca ſtatas Eccleſiaſtici comprehendunt.*

5 *Maiores 20. annis in omnibus proindè habentur, ac ſi eſſent maiores 25. annis, & hoc procedit in Vrbe, vbi viget tale ſtatutum.*

6 *Statutum directum in perſonas ſubditas, non comprehendit perſonam non ſubditam.*

7 *Iuramentum operatur, vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annis.*

8 *Ægidiana in contractibus minorum, requirit copulatiuè iuramentum, & ſolemnitates.*

9 *Minor, ſi fuerit læſus in aliquo contractu, poſt curſum quinquennij poſt maiorem ætatem, non poſſit petere reſtitutionem in integrum declara num. 10.*

10 *Text. in l. fin. C. ſi maior. fact. alien. ſinè decret. in quibus terminis loquatur.*

11 *Cenſus contractus ab initio nulliter celebratus, non poteſt conualeſcere per ſolutiones cenſus poſtea ſubſequutas.*

12 *Cenſus nulliter conſtitutus, vt conualeſcat per ratificationem, quid requiratur, & num. 13.*

14 *Fides baptiſmatis probat ætatem.*

15 *Fides baptiſmatis extracta lite pendente à Parocho in locum defuncti deputato, probat.*

16 *Scripturæ formalis extractio, quando non requiratur.*

DECISIO CCLX.

DOMINI reſponderunt non eſſe locum Ægidianæ ad fauorem Gheraldini Domini Cenſus, de
1 quo agitur. Quia mandatum de aſſociando † in poſſeſſionem fundi ei conceſſum non eſt iuſtum, attenta nullitate impoſitionis dicti Cenſus. Vndè non modò in illius exequutione eſt ſuperſedendum, Seraph. *decis.* 425.
2 *num.* 5. Sed etiam permiſſa † eſt appellatio, vt in eadem Conſtitutione Ægidiana legitur, & in hoc Tribunali pluriès fuit reſolutum.

Nam quondam Clementinus, cum eſſent minor nullis adhibitis ſolemnitatibus, conſtituit Procuratorem ad imponendum Cenſum, quem idem Procurator nulliter impoſuit, eò quod, cum dictus Clementinus tunc temporis non eſſet infra legitimam ætatem conſtitutus, va-
3 lidè contrahere non † potuit, ſinè ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchiæ de forma ſeruanda in contractibus minorum *cap.* 25. *lib.* 5. quæ iuxtà Summorum Pontificum Sixti IV. & Pauli III. extenſiones,
4 omnia † loca Status Eccleſiaſtici comprehendit.

Non obſtat, quod conſtitutio dicti Procuratoris facta fuerit eo tempore quo Clementinus erat in Vrbe, vbi vi-
5 get Statutum, † quod maiores viginti annis in omnibus per inde habeantur, ac ſi eſſent maiores, 25. Quia cum
6 ipſe tanquàm ciuis Vrbeuentanus, non eſſet † perſona ſubdita Statuentibus, non poterat comprehendi ſub diſpoſitione dicti Statuti directi in perſonas ſubditas Bald. *in l. cunctos populos num.* 92. *C. de Summ. Trinit. & fid. cath.* Rota *decis.* 580. *num.* 5. *par.* 2. *diuerſ. & apud Pic ad ſtat. Vrb. decis.* 63. *num.* 17.

Nequè dicta impoſitio Cenſus ſuſtinetur, ex eo, quod prædicto Procuratori tradita fuiſſet facultas firmandi contractum iuramento in animam ipſius Conſtituentis, præſtando iuxtà iuris communis diſpoſitionem, quod
7 iuramentum † operatur vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annorum vt per *gloſ. &* Bald. *in Auth. Sacram pub. num.* 4. *C. ſi aduerſ. vend.* Quia prædicta Conſtitutio Marchiæ in huiuſmodi contractibus minorum copulati-
8 uè requirit † iuramentum, & ſolemnitates, itaut alterum non ſufficiat *l. hæredi plures, ff. de condit. inſtit.* Iaſon. *in l.* 1. *num.* 2. *ff. de iuſt. iur.* Et in his terminis Rota coram me *in Auximana nullitatis Donationis* 2. *Decembris anni præteriti.*

9 Minùs poſſunt ſuffragari taciturnitas, † & curſus quinqnenij poſt maiorem ætatem, ad *l. fin. C. ſi maior. fact. alien. ſine decret.* Quia inde potuit quidem ſuppleri defe-
10 ctus decreti Iudicis, non autem aliarum † ſolemnitatum, vt in terminis *d. l. fin.* intellexit Rota

coram Gregor. XV. *decis.* 260. *num.* 13.

Nequè per ſolutiones † Cenſus poſteà ſubſequu- 11
tas, contractus ab initio nulliter celebratus potuit conualeſcere, vel inde inferri poteſt ad illius ratificationem,
† cuius præſumptio; niſi data ſcientia omnium qnalita- 12
tum, & defectuum non admittitur, vt de ſimilibus ſolutionibus Cenſus nulliter creati, fuit à Rota *reſolutum decis.* 31. *num. fin. poſt tract. de cenſ. & in Romana Cenſus* 13. *Februarii* 1630. *coram R. P. D. meo Merlino.* Nullibi enim apparet, vel ipſum Clementinum, vel eius hæredes certam ſcientiam habuiſſe dictæ nullitatis Cenſus
in iure conſiſtentis, quę † vltrà genericam facti noti- 13
tiam, ad effectum inducendi ratificationem requiritur, Gregor. *d decis.* 260. *num.* 15. vbi Add. *num.* 22. cum alijs allegatis *in d. Rom. Cenſus, coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem d. Clementinus tunc temporis eſſet minor 25. annorum conſtat ex collatione Inſtrumenti celebrati de menſe Iunij 1587. cum fide baptiſmatis ſuſcepti
de menſe Nouembris Anni 1563. Quæ fides † probat 14
minoritatem, Reuerendiſſimus D. Decanus *decis* 334. *num.* 2. & cum ſit Parochi Succeſſoris eius qui contulit baptiſmum atquè concurrat teſtimonium Vicarij Epiſcopi atteſtantis partitam huiuſmodi baptiſmi ex libro baptizatorum eſſe extractam manu propria dicti ſucceſſoris, cumquè talem eſſe qualem ſe facit, ea eſt probatio
ſufficiens, non obſtante quod † extractio legatur facta 15
hac lite pendente, abſquè literis compulſorialibus, & alterius partis citatione, Caputaquen. *decis.* 351. *num.* 3. & 4. *dictus Reuerendiſſimus D. Decanus decis.* 89. *num.* 5. *cum*
ſeqq. & decis. 219. *num.* 6. formalis † enim extractio re- 16
quiritur quando non conſtat de qualitate extrahentis, vt in caſu deciſionis *Gregor. ſan. mem. XV.* 319. vbi fuerat producta fides prætenſi coadiutoris Parochi, quem non conſtabat eſſe talem, nequè vllo modo apparebat de illius deputatione.

Et ita vtraquè, &c.

In eadem cauſa adeſt infrà alia deciſio ſnb die 23. Iunij §
eiuſdem anni coram eod. bon. mem. Motmanno.

R. P. D. BVCCABELLA.

Terraconeſi. Primitiarum.

Die Veneris 27. *Ianuarij* 1633.

ARGVMENTVM.

Parochus habet intentionem fundatam ſuper perceptione primitiarum bonorum ſitorum in ſua Parochia. Primitiæ, quæ ſint, & cui debeantur. Bona, quod ſint ſita intrà fines alicuius Parochiæ, qualiter probetur. Teſtis aſſerens articulum eſſe verum, probat.

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet intentionem fundatam ſuper primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis ſuæ Parochiæ.*

2 *Primitiæ ſunt oblationes, quæ ſiunt de primis frugibus.*

3 *Primitiæ debentur Eccleſiæ Parochiali, vbi prædia ſita ſunt.*

4 *Bona, quod ſint intrà fines alicuius Parochiæ, benè probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama.*

5 *Teſtes probant bona aliqua adeſſe intrà fines alicuius loci, ſi deponant ex certa ſcientia, ex eo, quod ſint oriundi, & habitatores illius loci.*

6 *Teſtes, ſi ſimpliciter dicant, quod contenta in articulis, ſuper quibus interrogantur ſunt vera benè probant.*

7 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ excedentes metam centum annorum, probant.*

8 *Ius percipiendi primitias in locis ſitis in aliena Parochia, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium.*

DECISIO CCLXI.

CENSVERVNT DD. Parochum Loci Vim-
1 bodini habere fundatam intentionem † ſuper Primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis pro parte Parochi ſpecificatis, & alijs intrà fines ipſius Paro-
2 chiæ exiſtentibus, Primitiæ † enim quæ ſunt oblationes de primis frugibus, iuxtà tradita per S. Thom. 2. 2. *quæſt. 86. art. 4. & not. per* Doct. *in cap. 1. de Decim.* debentur
3 † Eccleſiæ Parochiali, vbi Prædia ſunt ſita, vt in puncto extat *deciſ.* Put. 169. *num. 1. & ſeqq. lib.* 3.

Quod autem bona indictis locis poſita ſint intra fines
4 dictæ Parochiæ, benè probatur † ex Teſtibus datis in Summario nu. 3. qui quòad illius fines deponunt etiam de publica voce, & ſama, quod ſufficit in hac materia, *cap. cum cauſam il* 3. & ibi Butr. *num.* 4. Imol. *num.* 3. *& 5 de prob.* & fuit dictum in *Bracharen. Decimarum* 19. *Ianuarii* 1601. *coram Card. Pamphilio*, & in *Aprutina Iuriſdictionis* 15. *Iunii* 1626. *coram bo. mem. Remboldo*; Et dein-
5 de affirmant loca prædicta intrà ipſos † fines contineri, idquè ex certa ſcientia, eò, quod ſunt oriundi, & habitatores Vimbodini, vt in d. Sum. num. 5.

Et vlteriùs etiam deponunt moderni Rectoris anteceſſores, ſuiſſe ſolitos huiuſmodi Primitias in articulatis locis exigere, aſſerentes non ſolùm ſe eas ſoluiſſe, ſed etiam fuiſſe ſolutas ab eorum anteceſſoribus, idquè de viſu, & auditu, & licèt aliquando ſimpliciter dicant con-
6 tenta † in articulis, ſuper quibus interrogabantur eſſe vera, adhuc tamen benè probant Bald. *conſ.* 10. *num.* 6. *lib.* 5. Caſſad. *deciſ.* 2. *ſub num.* 9. *de probat.* Rot. *deciſ.* 8. *in princ. part.* 5. *diuerſ. & in deciſ.* 588. *num.* 3. *coram ſanct. mem Gregor. XV.*

Cui confiniuum probationi accedunt duæ enunciatiuæ
7 in duobus inſtrumentis † antiquiſſimis, vt in d. Sum. n. 4. & 24. In quibus ijdem fines enunciantur, qui in articulis continentur, & de quibus deponunt ſupradicti Teſtes, quæ ſolæ ſufficerent, cum longè excedant metam 100. annorum, Gloſs. *in cap. cum olim. in verb. inſtrum. de cenſib.* Dec. *conſ.* 146. *num.* 14. Rota *coram Card. Seraph. dec.* 507. *num. 1. & deciſ.* 1061. *num.* 4.

Non obſtat deſcriptio in Capibreuio Monacorum, & Primitiarum exactio ab eis facta. Nam quòad deſcriptionem illa tanquàm ab ipſis procurata, & ad eorum inſtantiam, ac voluntatem factam, probationem aliquam non facit, nec Rectori præiudicat.

Quò verò ad exactionem, ſiuè prætenſam, quaſi poſſeſſionem exigendi, illa redditur ſaltèm valdè turbida, ac dubia ex dictorum Teſtium depoſitionibus de exactione facta ab anteceſſoribus Moderni Rectoris, etiam ex certa ſcientia, & de facto proprio atteſtantium, & in omnem caſum illa non releuat, nec ius aliquod tribuit, cum
8 non conſtet de particulari priuilegio, † aut immemorabili, vel quadragenaria cum Titulo, prout requiritur, quando agitur de iure percipiendi Primitias in locis ſitis in aliena Parochia, Rot. *coram Card. Seraphin. deciſ.* 899. *num. 5. & coram Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ.* 345. *num.* 6.

Et ità deciſum Rectore tantùm informante, Monacis tamen pluriès citatis, & informante non curantibus, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 30. *Ianuarij* 1634.

ARGVMENTVM.

Iuſta cauſa ignorandi creditum, eſt ſufficiens, vt creditor ſe excuſare poſſit à negligentia petendi creditum intrà tempus ab aliquo Statutum præfixum, & iſta cauſa ignorantiæ, qualis eſſe debeat, ad hoc, vt competat reſtitutio in integrum aduersùs dictum Statutum. Solutio, vt præſumatur ex lapſu temporis, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa iuſta ignorantiæ eſt ſufficiens, vt quis poſſit ſe excuſare à negligentia petendi debitum, & ideò eſt reſtituendus.*

2 *Cauſa deducta ex probabili ignorantia crediti, debet eſſe iuſta, & rationabilis, vt quis excuſetur, à negligentia illud petendi.*

3 *Scientia proueniens ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quòad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis, non autem quòad alia.*

4 *Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ non coniunguntur.*

5 *Iura ſua, quis teneatur inueſtigare.*

6 *Teſti vnico, ſi ſit ſtandum ad fauorem inducentis, ſic etiam erit ſtandum contra eum.*

7 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. euitatur ſtante interpellatione.*

8 *Solutio, vt præſumatur ex lapſu temporis, quid debent interuenire, & num.* 9.

10 *Liberationem à debito, quis poteſt conſequi beneficio temporis non interrupti.*

11 *Solutiones, quæ fiunt beneficio temporis, & illæ, quæ fiunt ſoluendo, quòad conſequendam liberationem non differunt, & quòad alia in quo differant vide num.* 12.

13 *Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.*

14 *Negligentia creditoris per Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. conſiderata, non pertinet ad cedentem.*

15 *Creditor verè poſt ceſſionem, quando quis non dicatur, & num.* 16.

DECISIO CCLXII.

RESPONSVM fuit ſub die 27. Iunij 1633. * Domino Creſcentino competere reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum temporis ſexdecim annorum ex *Statuta Vrbis* 158. *lib.* 1. inductum ad præſumendam ſolutionem; Hodie iterùm cauſa diſcuſſa, in eadem reſolutione Domini permanſerunt ex eiſdem rationibus; & fundamentis.

Quia concurrit in Saluſtia Cerrina vxore Octauiani, & ceſſionaria, & etiam Romulo adminiſtratore hæreditatis Saluſtiæ; Iuſta cauſa ignorandi creditum, de quo agitur contra Garzonium confideiuſſorem, quæ ſufficiens † eſt, vt poſſint ſe excuſare à negligentia petendi credi- 1
tum, vt propterea reſtitutio in integrum non poſſit denegari, ex Bart. *in l. 2. §. ſi quis propter. num. 2. ff. de itin. actuque priuat.* Balb. *de præſcript. 4. part. 4. quæſt. princ. quæſt. 29. cum aliis allegatis in deciſione.*

Non obſtat, quod huiuſmodi cauſa deducta ex † pro- 2
babili ignorantia crediti debeat eſſe iuſta, & rationabilis, nec quælibet ſufficiat, Anchar. *conſ.* 170. *nu. 7. verſ. tamen etiam opinio.* Balb. *ead. quæſt.* 29. *num.* 8. Tiraquell. *de retract. lig. §. 35. gloſ. 4 num.* 34. & talem non fuiſſe dicebatur probari, nedùm præſumptionibus, ſed, & teſtibus, qui dantur.

Quia quòad præſumptiones illæ quidem non obſtant; nam quæ deſumuntur ex ſimultanea cohabitatione Octauiani, & Saluſtiæ Coniugum, fuit ſublata in alia deciſione, & vlteriùs regula illa communiter declaratur, in concernentibus † iura ſanguinis, non autem, quòad 3
alia, & quòad permanentia, & habentia tractum ſucceſſiuum, non autem, quòd momentanea, Surd. *conſ. 7. num. 53. & conſ. 45. num. 51. vol.* 1. & Secunda, quæ fundatur in ſtipulatione ceſſionis ab eadem Saluſtia non eſt in ſua ſpecie concludens, † quia nullum verbum de 5
credito controuerſo, & generica de omnibus creditis non ſufficit Mohed. *deciſ. 4. de prob.* Surd. *conſ.* 150. *in fin. lib.* 1. Nec demùm Tertia ſuffragatur, quod Saluſtia haberet notulam debitorum, & Romulus adminiſtrator Archiuium ſcripturarum; ex quibus poterant, & tenebantur † inueſtigare iura ſua; Quia exiſtentia prædicto- 6
rum, vnico tantùm teſte probatur, cuius depoſitioni ſi ſtandum eſt pro Garzonio; vtiq; & contra eum erit ſtandum,

6 dum † deponit, quod pluriès fuit interpellatus ad ſol-
7 uendum, ex qua interpellatione † euitatur rigor Statu-
ti ſupra dicti; quandoquidem in hac parte dicta teſtium
ſcindi non poſſunt, Specul. *de teſt.* §. 1. *num.* 69. Card. *in
clem.* 1. *num.* 14. *eod. tit. de teſt.* & idem fuit firmatum in
Spoletana bonorum 18. *Maij* 1590. *coram bon. mem. Penia*.

Quò verò ad teſtes nempè primum ſuper octauo, & ſecundum ſuper primo de ſcientia certa nihil concludunt, quia in eorum depoſitionibus fatentur neſcire ad fauorem quorum ſocietates per ipſos enunciatas fuerint contractę, nec pro qua ſumma recordantur, & ſecundus teſtis ſimpliciter deponit de auditu, quod Gaſpar Garzonius erat debitor hæreditatis Salutiæ pro debito fideiuſſionis per eum ſoluto, ſed de quo tempore, & pro qua ſocietate non diſtinguit.

Deniquè non releuant, quæ de nouo ponderantur ad
ſuſtinendam diſpoſitionem ſtatuti ſupradicti in præſu-
menda ſolutione ex lapſu ſexdecim annorum, diceba-
tur enim, ex quo ceſſio facta per Octauianum de anno
1505. Cerinæ eius vxori, nunquàm fuit intimata Gar-
8 zonio, nec † interceſſit vnum de tribus relatis *in l.* 3. *C.
de Nouat.* ipſequè Octauianus de anno 1592. quo ſoluit
debitum commune cum Garzonio confideiuſſore ſuper-
9 uixit vſque ad annum 1618. ſicuti † ſoluendo primo cre-
ditori fuiſſet liberatus, per *d.l.* 3. *C. de nouat. l. ſi cum tem-
pore*, vbi Iaſ. *ff. de pact.* Specul. *de procur.* §. *ſequitur*.
10 *num.* 41. ità etiam potuit conſequi † liberationem bene-
ficio temporis non interrupti ex requiſitis in *d.l.* 3. *C. de
nouat.* ex quo iſtæ ſolutiones quòad conſequendam li-
11 berationem † inter ſe non differant Gratian. *diſcept* 52.
num. 18. & idem fuit firmatum in *Romana Pecuniaria* 10.
Iunij 1624. *coram Dominameo Merlino*.

Quoniam prædicta non differunt effectu, ſed ratione,
eodem enim modo liberatur debitor beneficio temporis,
ſicuti ſoluendo, ſed primo modo ex præſumpta ſolutione,
12 † ſecundo verò modo per actum indubitatum ſolutionis,
& de hoc poſtremo, quòad factum, quando verè actua-
13 liter ſoluitur debitum non eſt quæſtio, quia † ſolutione
eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, *l. ſol-
uendo. ff. de neg. geſt.* §. 1. *Inſtit. quib. mod. toll. oblig. l.
tale pactum.* §. *poſt diuiſionem*, vbi Caſtrenſ. *ff. ſi cert. pet.*
Surd. *deciſ.* 113. *num.* 2. & 308. *num.* 9. ſed primo modo
præſumptio, ad inducendam præſumptionem ſolutio-
nis poteſt diuerſimodè, ſe haberi, per negligentiam
ſcilicèt primi creditoris, & per negligentiam ſecundi,
qui eſt ceſſionarius in petendo, & exigendo creditum;
14 Primo caſu ad † credentem non pertinet negligentia in
exigendo per ſtatutum conſiderata, ibi, *ſi creditor fue-
rit negligens in petendo debitum per ſexdecim annos*,
15 quia ille verè † non eſt creditor poſt ceſſionem, ex quo
non habent directas actiones, & vtiles à ſe abdicauit,
nec reliquiæ illarum remanſerunt in Octauiano, ceden-
te, Bar. *in l. ex aſſe. num.* 3. *ff. ad Trebell.* Bertaz. *clauſ.*
26. *glaſ.* 4. Surd. *conſ.* 22. *num.* 36. *lib.* 1. Nec per conſe-
quens negligentia illius poteſt ſuffragari ex mente Sta-
tuti debitori non ſoluenti.

Nec vrget ratio in contrariùm ponderata, quod hoc modo debitor ceſſus propter ignorantiam facti alieni remaneret deceptus ſoluendo debitum cedenti.

Quia vtrunquè poteſt eſſe, & quod remaneat dece-
ptus, & quod ſtatutum nihil diſpoſuerit in eo caſu, ſed
16 tantummodò in creditore negligente, qualis † non po-
teſt dici cedens, habens tantummodò vtiles actiones ex
perſona alterius creditoris, prout habebat Octauianus.

Et ita vtraquè, &c.

* Vide infra hanc deciſionem prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Lunæ 30. *Ianuarij*. 1634.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti. Inſtrumentum habens tempus 100. annorum non eget alia probatione, niſi vt doceatur de tali antiquitate ſcripturæ, In inſtrumento antiquo vltra 60. annos ad effectum tàm probationis Notariatus, quàm recognitionis, admittuntur præſumptiones, &c. Et aliqua circa probationem identitatis Notariatus.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum dicitur eſſe in forma probanti, ſi concurrant omnia, quæ requiruntur ad effectum, vt dicantur habere faciem publicæ ſcripturæ.*

2 *Inſtrumentum habens metam centum annorum tunc in eo nulla requiritur probationotariatus, aut manus recognitio, ſed ſufficit ſola fides de antiquitate ſcripturæ.*

3 *Inſtrumentum antiquum vltra* 60. *annos ſi ſit, ad effectum, vt tunc probetur tàm Notariatus, quàm eius recognitio, ſufficiunt præſumptiones, coniecturæ, & adminicula.*

4 *Enunciatiua non incidenter, ſed conſultò, & per viam diſpoſitionis prolata, quid operetur, & num.* 5.

6 *Notarij identitas, vt probetur, præter nomen, requiruntur duæ demonſtrationes.*

7 *Demonſtratio patriæ alicuius, eſt aptiſſima pluribus conuenire.*

8 *Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomine, patria.*

9 *Demonſtrationes, licèt ſit generales, & aptæ pluribus conuenire in abſtracto, in concreto tamen conſideratæ ſcilicèt inter perſonas, à quibus ipſemet demonſtrationes emanarunt eam recipiunt reſtrictionem, ac ſpecificationem, quæ pluribus non ità facilè conuenire poſſunt.*

10 *Enunciatiua vnica, ſinè partium aſſertio, non probat notariatum dum principaliter quæritur ſuper eo.*

11 *Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes, probatur.*

12 *Notariatus, ſi probetur de aliquo tempore præciſo, talis probatio non ſuffragatur ad probationem eiuſdem Notariatus de præterito.*

13 *Alex. in conſ.* 198. *num.* 8. *vol.* 7. *& alij declarantur.*

14 *Ex præſenti iure meritò præſumitur in præteritum.*

15 *Prætenſiones, quando ſunt notabiles, non eſt veriſimile, quod adeò ſpretæ fuerunt, vt etiam ex memoria ipſa exciderent.*

16 *Adminiculo aliquo firmo remanentes, à quo vitam, ac ſpiritum deſumunt cetera adminicula, conſequenter corrunt alia omnia, quæ aduersùs illa adminicula deducuntur.*

17 *Adminicula, quando ſunt leuiora non egent particulari reſponſione.*

D E C I S I O CCLXIII.

SVB DIE 25. Februarij præteriti * reſolutum fuit Inſtrumentum anni 1571. eſſe in forma probanti, quæ ſententia hodiè etiam articulo iterùm maturè diſcuſſo, placuit Dominis.

I. Nam, vt latè deductum fuit in deciſione, quæ re-
uidetur, quantùm attinet ad ipſum Inſtrumentum, con-
currunt omnia; † quæ requiruntur ad effectum, vt di- 1
catur habere faciem publicæ ſcripturæ.

II. Quantùm verò attinet ad probationem Notariatus, ac recognitionem manus Ser Franciſci de Aiatro, qui legitur de eodem inſtrumenro rogatus, Aut ex lapſu 97. annorum à tempore rogitus vſquè ad diem motæ litis ſecundùm æquiorem quamdam inter interpretationem, à qua aliàs non abhorruit Rota, admittimus nos verſari

a In terminis centenariæ, hoc † caſu nulla requiritur pro-
batio Notariatus, aut manus recognitio, ſed ſufficit ſo-
la fides de antiquitate ſcripturæ, quæ hic quidem non de-
fecit; Vel quatenùs etiam rigori ſit inhærendum, vt ſci-
licèt ſequamur opinionem, quæ integrè lapſum 100. an-
norum exigit; cum agatur de inſtrumento antiquo, non
ſolùm vltrà 60. ſed etiam 90. annos, vtique ad effectum
3 tàm † probationis Notariatus, quàm recognitionis,
admittuntur præſumptiones coniecturæ, & adminicula,
quæ ſanè adminicula, & quidem vrgentia non deſunt in
caſu iſtò, vt latè prædicta omnia, ſublatis omnibus
contrarijs, in prædicta deciſione fuerunt latiùs fir-
mata.
III. Nec obſtant ea, quæ ſingulariter aduersùs præ-
fata adminicula deducuntur: Nam quantùm attinet ad
primum, negari non poteſt, quin ad comprobandum No-
tariatum præfati Ser Franciſci de Alatro de tempore ro-
gitus huiuſce inſtrumenti de anno 1517. initi inter filios
Raimundi de Caetanis inſurgat vrgens adminiculum ex
alio inſtrumento concordiæ inter eoſdemet fratres de an-
no 1523 celebrato in quo habetur clariſſima enunciati-
ua dicti Notariatus, dum præceteris omnia iura, inſtru-
menta, ac diſpoſitiones inter ſe ipſos tunc hactenùs fa-
ctas, per quas, & quæ dicta concordia impediretur, &
contradiceretur per quemcumquè Notarium, rogatas,
& factas, & maximè per Ser Franciſcum de Alatro,
quòad d. effectum ſolùm, & dumtaxat, &c. irritant, &
4 annullant, quæ, quidem enunciatiua † non incidenter,
ſed conſultò, ac per viam diſpoſitionis emanata, non ſo-
lùm ſuffragatur ad adminiculandam probationem Nota-
riatus d. Ser Franciſci de Alatro in genere, ac etiam in
ſpecie de tempore rogitus huiuſce inſtrumenti anni 1517.
5 vt dictum eſt, ſed in indiuiduo validiſſimum præſtat †
adminiculum pro iuſtificatione rogitus eiuſdemet inſtru-
menti anni 1517. tanquàm præcisè contemplati in ipſa
partium aſſertione, ex demonſtrationibus in alia deciſio-
ne ponderatis.
IV. Nec obſtat, quod ad inducendam † huiuſmodi
6 iuſtificationem, opus eſſet, quod identitas perſonæ dicti
Ser Franciſci eſſet expreſſa per duas demonſtrationes, I-
tra nomen, vt docet Bart. *in l. demonſtratio falſa, num.* 14.
ff. de condit. & demonſt. quem in puncto ſequitur Afflict.
deciſ. 245. *num.* 5. & 6. Alex. *conſ.* 153. *num.* 4. *lib.* 2. Dec.
conſ. 13. *num.* 9. hic autem vltrà nomen concurrat ſola
7 demonſtratio † patriæ, aptiſſima pluribus conuenire
quia omiſſo, quod conſuetudine, & ſtylo Curiæ de-
8 monſtrationes perſonæ ſæpiùs deſumuntur † à ſolo
nomine, & patria ex deductis in alia deciſione, fuit re-
ſponſum, hic vltrà nomen concurrere duas demonſtra-
tiones, nempè Patriam, & Notariatum, quæ licèt ſint
generales, & aptę pluribus etiam conuenire in abſtracto,
in concreto tamen conſideratæ ſcilicèt inter perſonas, à
quibus ipſæmet demonſtrationes emanarunt, eam reci-
9 piunt reſtrictionem, † ac ſpecificationem, quæ pluri-
bus non ità facilè poteſt conuenire, ponderando ſcilicet
ex Bart. *in d. l. demonſtratio falſa, num.* 19. *verſ. item ex
maiori*, maiorem notitiam, quàm contrahentes habe-
bant de perſona huiuſce Ser Franciſci de Alatro, cum
eſſet ſolitus rogari de inſtrumentis inter ipſos contrahen-
tes, prout realiter ſub iſta dumtaxat generalium demon-
ſtrationum expreſſione rogatus reperitur de hoc inſtru-
mento anni 1517. indequè ſequatur eò magis probatam
perſonæ identitatem per eaſdem demonſtrationes, quibus
ſpecificatur in inſtrumento, ad quod partes ipſe habue-
runt relationem; Vlteriùs animaduertebant Domini
ex demonſtrationibus latè ponderatis in alia deciſione ad
oſtendendam identitatem huiuſce Inſtrumenti anni 1517.
tanquàm particulariter ab ipſis partibus contemplati in
alio poſteriori inſtrumento anni 1523. coadiuuari demon-
ſtrationes, ex quibus identitas perſonæ d. Ser Franciſci
deducitur.
10 V. Nequè officit quod ſola † enunciatiua, ſiuè par-
tium aſſertio non probet Notariatum, dum principaliter
quæritur ſuper eo, ex Bart. *in c. illud n.* 3. *de præſcript. &
alijs in præt. deciſ. allegatis*: Quia adhuc Domini inhęre-
runt reſponſioni ibidem datę, quod ſcilicèt inſtrumentum
iſtud concordiæ anni 1523. non deducitur ad effectum
probandi ſimpliciter Notariatum; ſuper quo aliæ pro-
bationes non deficiunt, ſed ad effectum vt afferatur cer-
ta aliqua eiuſdem Notariatus probatio, quæ percutiat
præcisè tempus inſtrumenti, de quo agitur, rogati
de anno 1517. & ſic benè intret concluſio, quod
† probata ſubſtantia Notariatus, qualitas tempo- 11
ris per leuiores probationes probatur, vt latè per
Surd. *in conſ.* 168. *num.* 7. & *conſ.* 286. *num.* 11. nec valet
replicatio, quod talis enunciatiua licèt poſſit probare No-
tariatum de tempore, quo illud enunciat, † non poſ- 12
ſit tamen ſuffragari ad probationem eiuſdemet Notaria-
tus de præterito, maximè in diuturno interuallo ſex an-
norum Soccin. *in conſ.* 65. *ante num.* 1. *vol.* 3. Alex. *conſ.*
198. *num.* 8. & 4. *vol.* 7. Rol. *conſ.* 32. *num.* 9 *vol.* 2. Oſa-
ſch. *deciſ. Ledem.* 117. *num.* 5. Quia DD. † prædicti 13
non loquuntur, quando, vt in caſu iſto habetur certum
Inſtrumentum, in quo d. enunciatiua, quæ ad illud refer-
tur, benè poteſt verificari: quo caſu concurrit probabilis
ratio, ex qua contra regulam per ſupradictos DD. firma-
tam † ex præſenti iure meritò præſumitur in præteri- 14
tum, ad *not. per* Soccin. *conſ.* 89. *num.* 19. *lib.* 1. Garz. *de
benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 480. Rot. *deciſ.* 766. *num.* 7.
part. 1. *diuerſ.*
VI. Non obſtat, quòd cum in hoc inſtrumento anni
1523. caſſentur ſolùm inſtrumenta, & diſpoſitiones, per
quæ concordia eiuſdemet inſtrumenti impediretur, non
poſſit id intelligi de inſtrumento diuiſionis anni 1517. per
quod dicta concordia anni 1523. nullatenùs poteſt impe-
diri, ea demùm ratione, quod idem inſtrumentum anni
1517. non compræhendit bona, de quibus in præfato alio
inſtrumento anni 1523. Quia placuit reſponſio, quod
licèt bona contenta in inſtrumento d. diuiſionis anni
1517. non compræhenderentur principaliter, & tan-
quàm de ſubſtantia contractus in præfato inſtrumen-
to concordiæ anni 1523. continebantur tamen acciden-
taliter, tanquàm incidentia ipſius contractus principa-
li, ea ſcilicèt ratione, quia fratres de Caetanis auctores li-
tigantium, pro obſeruantia eorum, quæ in eodemet in-
ſtrumento 1523. promittebant, Duci Sermonetæ obliga-
bant Caſtra Normarum, Magentiæ, & Rocche Gurgæ,
de quibus in inſtrumento diuiſionis anni 1517. Ideoquè
ad iſtum dumtaxat effectum, vt d. obligatio aduertente
caſu promiſſionis ad fauorem Ducis, ſuſtineretur, opus
fuit, vt caſſeretur d. inſtrumentum anni 1517. in quo pa-
cta, & conuentiones de non alienando, & alia huiuſmo-
di, erant incompatibilia, cum dicta poſteriori obligatio-
ne, ad fauorem Ducis emanata.
VII. Nequè etiam officit, quod in eodemmet inſtru-
mento concordiæ anni 1523. ceſſio iurium Principis Ser-
monetæ ſuper Caſtro Normarum recipiatur, tàm à Fran-
ciſco, quàm, à Nicolao pro ſe ipſis, ac fratribus, quod ra-
pugnare videtur d. inſtrumento diuiſionis anni 1517. in
quo Nicolaus, & tres fratres ſub illius factione diuiſi, ex-
cluduntur à d. Caſtro, quod fuit aſſignatum Franciſco,
& duobus alijs fratribus ſub ipſius Franciſci factione com-
præhenſis; Quia reſponſum fuit, immò ex hoc clarius
comprobari veritatem d. inſtrumenti de anno 1517. cum
enim in eodemet inſtrumento anni 1517. dictum Ca-
ſtrum Normarum poſſet dubitari fuiſſe ſuppoſitum fidei-
commiſſo, ad fauorem totius agnationis, iure meritò d.
ceſſio debuit fieri, ſimulquè recipi etiam ad fauorem
Nicolai, & fratrum ipſius factionis, cum ipſi quoquè
poſſent prætendere, ſe in eodem fideicommiſſo eſſe com-
præhenſos.
VIII. Non obſtat tandem, quod in ſepius relato in-
ſtrumento diuiſionis anni 1517. præfati fratres de Caeta-
nis filij Raimundi, tunc inter ſe contrahentes nullam
mentionem fecerint de prætenſionibus, quas habebant,
& iudicialiter intentauerat ſuper Caſtro Sermonetæ, nec
etiam vice verſa de prætentionibus competentibus Duci
Sermonetæ ſuper Caſtro Normarum, quæ omnia † cum 15
eſſent notabilia, non eſt veriſimilè, quod adeò ſpreta
fuiſſent, vt etiam è memoria ipſa exciderint, hincquè ar-
guatur quam patum ſe inuicem compatiantur, & ſibi cō-
ſtet duo iſta inſtrumenta; Quia reſponſum fuit, quod
quantùm attinet ad prætenſiones ipſis contrahentibus
competentes, & iudicialiter motas, cum prædictum in-
ſtrumentum anni 1517. contineret ſolam diuiſionem eo-
rum, quæ tunc ipſi poſſidebant, dictæ prætenſiones tam-
quàm illiquidæ nec commodum diuiſionem admittentes,
& quæ ſolo iure nitebantur, non veniebant ſub diuiſio-
ne prædicta. Quò verò ad prætenſiones Duci Sermone-
tæ competentes, ijdemet contrahentes laboraſſent con-
trà pro-

trà proprium intereſſe, & commodum, ſi de illis mentionem feciſſent, quaſi Ius dicti Ducis, & bonam fidem erga ipſum agnouiſſent, actiones & iura paſſiua contra ſe canonizando.

IX. Firmo igitur remanente hoc adminiculo, quem-
16 admodùm ab illo † vitam, ac ſpiritum deſumunt cæte-
ra adminicula, ità conſequenter corruunt alia omnia,
17 quæ aduersùs illa deducuntur, cum vel tamquam † le-
uiora non egeant particulari reſponſione, vel ſatis ſuperq;
fuerint ſublata in præterita deciſione facta ſub d. die 25. Februarij præteriti, à qua viſum fuit Dominis nullatenùs eſſe recedendum, &c.

* Eſt deciſio 184. ſupra in hac eadem parte.

Et in eadem cauſa adeſt infra deciſio ſub die 7. Iunij 1634. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. DVNOZETTO

Peruſina Succeſſionis de Alphanis.

Die Mercurij 1. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Peruſinum ſub rub. 45. de dotat. mulier. excludens filias dotatas à ſucceſſione &c. intelligitur de dotatis iàm tempore delatæ hæreditatis, itaut ſuperueniens dotatio non tollat, nec auferre valeat ius antea quæſitum, & radicatum in eis, quæ iàm adiuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata.*

2 *Sententia contra ſententiam lata eſt valida, etiam contraria non reuocata, ſi de eius iniuſtitia appareat ex actis. & nu. 3.*

4 *Sorores æqualiter cum fratribus ſuccedunt in bonis maternis.*

5 *Statutum excludens mulieres dotatas à ſucceſſione parentum cenſetur eas excludere ob habitam dotem, ante delatam hæreditatem. n. 6. & 7.*

8 *Hæres, poſtquàm adiuit hæreditatem, ſi ab eo illa auferatur, non dicitur excluſus à ſucceſſione, ſed hæreditatis iam acquiſitæ verè priuatus.*

9 *Pater retinendo bona materna, cenſetur nomine filiorum infantium hæreditatem matris eiuſdem adiuiſſe.*

10 *Conſenſus præſumitur ex curſu longi temporis.*

11 *Pater, ex quibus præſumatur voluiſſe adire hæreditatem maternam nomine filiorum.*

12 *Poſſidentis aſſertioni ſtatur, quo iure, vel nomine poſſideat.*

13 *Statutis, cenſetur, quis ſe conformaſſe.*

14 *Excluſionis qualitas, quando ceſſat, pariter ceſſat ipſa excluſio.*

15 *Statut. Peruſin. ſub rub. 45. de dotat. mulier. §. item ſi quis etiam. declaratur. & n. 16.*

17 *Statut. Peruſin. ſub rub. 45. de dotat. mul. §. item ſi aliquis. declaratur. & 2. 22. 23. & 24.*

18 *Hæreditatis fructus, non niſi poſt eam aditam, debentur.*

19 *In ſtatutis excluſiuis fœminarum propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio.*

20 *Ita quod non ſufficiat identitas, ſed requiratur maioritas rationis.*

21 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*

25 *Fructus à die mortis veniunt in petitione hæreditatis.*

26 *Specificatio aliqua non dicitur ſuperflua, etiamſi tacitè inſit.*

27 *Singula ſingulis, congruè referenda ſunt.*

28 *Teſtes, vt probent aliquam obſeruantiam, quid deponere debeant.*

29 *Obſeruantia in materia excluſionis fœminarum ab hæreditate parentum, vt releuet debet eſſe certa. clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictor in iudicio obtenta.*

DECISIO CCLXIV.

OBIIT ab inteſtato Dianora Lamberta de Alphanis ſuperſtitibus Seuero, Martia, & Hortentia eius filijs, ac Capitaneo Raphaele eius viro, qui quidem Raphael retinendo dotem dictæ ſuæ vxoris longè poſt decennium nuptiu tradidit Capitaneo Balthaſſarri de Alexandris Martiam eius filiam cum dote ſcutorum 2000. poſtmodùm ipſe deceſſit inſtituto hærede vniuerſali Seuero filio.

Verùm cum dicta Martia portionem ſibi tangentem ex hæreditate Dianoræ matris prætenderet, immiſſionis iudicium contra Seuerum fratrem eiuſdem hæreditatis poſſeſſorem intentauit coram Locumtenente Gubernatoris Peruſiæ, à quo lata fuit ſententia abſolutoria, ſed commiſſa cauſa appellationis in Rota Peruſina, fuit non facta mentione prioris ſententiæ pronunciatum prout in prima, eidem Martiæ dandam eſſe immiſſionem, à qua quidem ſententia appellauit Seuerus, & obtinuit à Signatura cauſam mihi committi, cum clauſula (Conſtito quod ſit locus Aegidianæ) Vnde dato dubio An eſſet locus Aegidianæ, Cum pro parte Seueri deduceretur
etiam † nullitas ex eo, quod non fuerit reuocata prima 1
ſententia, *l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. cum alijs allegat.* Domini decima Maij 1632. mandarunt informari ſtrictè ſuper iuſtitia, quia ſi debetur ſucceſſio, & conſequenter eſt ex eiſdem iniuſta prima ſententia, valida eſt
ſecunda † illa non reuocata, & intrat Aegidiana, vt 2
in terminis tenet Rota coram Put. *dec. 4. de* Aegid. *& in Rauennaten. coram bon. me. Iuſto poſt* Paciſ. de Sain. *deciſ.*
144. *num. 4. & 5.* præſertim ſtante clauſula, † quam, & 3
quas, in commiſſione appellationis adiecta Rota *deciſ.* 201. *nu. 1. & 2. lib. 2. part. 3. diuerſ. coram Card. Caual. deciſ. 42. num. 3. & 5. & deciſ. 69. num. 1. & 2. & in Spoletana bonorum 20. Martij 1628. coram Eminentiſſ. Card. Virili*, & hodiè firmando etiam iuſtitiam locum eſſe Aegidianæ reſponderunt.

Iuſtitia enim dictæ ſententiæ fundatur in diſpoſitione iuris communis, qua attenta non poterat eidem Martiæ
vti hæredi ab inteſtato ſuæ matris immiſſio denegari, † 4
cum ea æqualiter cum fratribus eſſet admittenda ad *text. in l. maximum vitium. C. deliber. præter, cum concord.*

Tota difficultas reducebatur ad intelligentiam Statuti Peruſini excluſiui fœminarum ſub *rub. 45. de dotat. mulier.* An ſcilicèt illud pro excluſione filiæ à ſucceſſione matris requirat dotationem ante delatam, & aditam hæreditatem, vel ſufficiat dotatio ſuperueniens, quia ſi requiratur dotatio ante delatam, & aditam hæreditatem, non potuit Martia per dotationem factam à patre poſt delatam, & aditam hæreditatem maternam eadem hæreditate priuari, secùs verò ſi dotatio ſuperueniens ſufficiat.

Circà quam inſpectionem DD. ponderatis verbis eiuſdem Statuti in principio ibi (*ſi qua mulier fuerit, vel erit dotata &c.*) & inferiùs (*ipſa mulier dotata*), & poſteà (*excluſa muliere dotata &c.*) *habita dicta dote &c.* cen-
ſuerunt † Statutum non excludere niſi dotatas pro- 5
pter dotem, vt in terminis Statuti Peruſini tenent Corn. *conſ. 300. num. 7. lib. 4.* Eugen. *conſ. 4. num. 55. & ſeqq. lib. 2.* Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 565. num. 4. in Peruſina bonorum 27. Iunij 1597. coram Gypſio, & in Peruſina fideicommiſſi de Gratianis 28. Iunij 1630. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.* Quo caſu ad hoc, vt
ſit locus Statuto requiritur dotatio † ante delatam hæ- 6
reditatem, vt in terminis Statuti Peruſini tenent Bart. *conſ. 31. n. fin. lib. 1.* Corn. *conſ. 74. numer. 7. & 8. verſic. quod etiam alia ratione lib. 1. & conſ. 94. num. 12. lib. 2. & conſ. 300. num. 2. lib. 4.* & generaliter Cephal. *conſ. 5. num. 69.* Becc. *conſ.* una. *2. 20.* Roland. *conſ. 96. nu. 10. & ſeq. lib. 4.* Surd. *conſ. 95. nu. 33. in fin. & 40. & 41.* Sebaſt. Medic. *deciſ. Marchiæ 42. §. præterea, aliiq. cumulati.*

Multò magis dicendum † eſt, fuiſſe neceſſariam, ante- 7
quàm adita eſſet hæreditas materna, vt firmant Curt. ſen. *conſ. 44. n. 21.* Corn. *conſ. 188. n. 16. lib. 2.* Becc. *d. conſ.*

112. *num. 2. verſ. quod ſine dubio.* Theſaur. *deciſ.* 101. *nu.*
2. *& 6.* Sebaſt. Medic. *dict. deciſ.* 42. *in fin.* & in terminis
dicti Statuti Peruſini tenet Corn. *d. conſ.* 300. *num. 2. poſt*
med. verſ. & dato, quod non ſufficiat, & num. 3. cum
8 *ſeqq. lib. 4.* ea ratione, quia poſt aditam † hæreditatem
non eſſet excluſio à ſucceſſione, de qua ſolum loqui-
tur Statutum, ſed eſſet vera priuatio hæreditatis iam
acquiſitæ, vt explicat Iaſ. *in l. 1. §. veteres. nu. 31 & 33.*
ff. de acq. poſſ. Rota in Bonon. *de Armis poſt* Merlin. *de*
legit. deciſ. 47. n. 6.

Quod autem ante dotationem adita fuiſſet hæreditas
materna pro Martia viſum fuit iuſtificari ex eo, quod de
tempore obitus matris, erat in infantili ætate conſtituta,
9 quàpropter pater retinendo bona materna † cenſetur
nomine infantis hæreditatem matris eiuſdem adiuiſſe,
ad *text. in l. infanti. C. de iur. delib.* Surd. *d. deciſ.* 140.
num. 10. Medic. *d. deciſ. 42. verſ. nam reſpondetur* Mo-
tor. *reſp. 11. num. 1. Greg. XV. deciſ. 421. num. 7.* cum
10 præcipuè † retentio fuerit per longè vltrà decem an-
nos ante nuptias Martiæ, ex quo tempore præſu-
mitur etiam conſenſus ipſius Martiæ, Bartol. *conſ.*
129. *num. 2. lib. 1.* Corn. *d. conſ. 94. num. 12. & 15. lib. 2.*
Morot. *d. reſp. 11. num. 11.* cum alijs allegatis per Infor-
mantes.

Maximè attentis declarationibus factis ab ipſo patre,
dum in duobus Inſtrumentis vocauit Martiam, & alios
filios hæredes matris, & vti legitimus adminiſtrator il-
lorum tanquàm hæredum contraxit, quæ licèt tunc
temporis inducere non poſſent aditionem pro Martia,
tunc non infante, demonſtrant tamen ad ſenſum patrem
11 retinendo bona † materna vſque à principio habuiſſe ani-
mum adeundi hæreditatem nomine filiorum Rota *coram*
Gregor. XV. deciſ. 247. nu. 18. & in recent. dec. 448. num.
4. par. 3. & in propria materia aditionis in *Rom. hæred. &*
paragij dotis 20. Nouembris 1617. coram bon. mem. Buratto.
12 Et quod ſtetur aſſertioni † poſſidentis, quo iure, vel no-
mine ipſe poſſideat, tenent Alex. *conſ. 126. numer. 4.*
ad fin. lib. 7. Gregor. XV. deciſ. 460. num. 12. & firmatur
in *Auximana ſpolij 10. Februarij 1620. coram bon. mem.*
Buratto.
13 Nec releuat, quod pater ſtante Statuto excluſiuo †
fœminarum, cui cenſetur ſe conformare, cenſeatur adi-
uiſſe pro maſculo, non autem pro fœmina à dicto Statu-
to excluſa. Quia hoc procederet, ſi ſtatutum ſimpliciter
vſquè à principio filias excluderet, ſecùs quando (prout
hic) illas non excludit niſi dotatas, & poſt dotationem,
14 tunc enim cum † ceſſet qualitas exclusionis, & hæredi-
tas de iure tàm fœminæ, quàm maſculo deferatur, præ-
ſumitur patrem tàm pro maſculo, quàm pro fœmina
hæreditatem adiuiſſe, vt in terminis ſimilis ſtatuti pa-
trem cenſeri etiam pro fœmina adiuiſſe, firmant Corn.
conſ. 94. num. 14. lib. 2. Natt. *conſ. 74. num. 10.* Morot. *d.*
reſp. 11. num. 12. Medic. *loco ſuprà citato.* Et deſtruitur
prorsùs obiectum attentis declarationibus patris, vt ſu-
prà factis.

Non obſtat, quod ſtatutum in *§. item ſi quis etiam pater*
diſponat, quod mulier dotata de bonis paternis, & ma-
15 ternis excluſa remaneat ab hæreditate vtriuſquè. † Quia
ibi ſtatutum loquitur tantùm de dotata à patre de bonis
paternis, & maternis viuente, non autem (prout hic)
mortua matre, vt patet ex verbis ſubſequentibus, ibi
(declarantes quod mater per talem dotationem non poſſit cogi
ipſa viuente &c.) quæ verba per viam declarationis ema-
16 nata clarè oſtendunt, † ſtatuentes diſpoſuiſſe in eiſdem
terminis dotationis factæ matre viuente, non autem
ea mortua. Calder. *conſ. 16. in princ. de præb.* Caſtr.
conſ. 338. nu. 55. verſ. quinto quæro. lib. 1. Dec. *reſp. 8. nu.*
211. *lib. 1.*
17 Minùs obſtat, quod ſtatutum † *in §. item ſi aliquis pater.*
mandet, quod fœminæ etiam inuitæ poſſint à fratribus
dotari, & ſic videatur compræhendere dotationem non
ſolùm poſt delatam, ſed etiam poſt aditam hæreditatem,
ponderatis præſertim verbis ſubſequentibus ibi (exclu-
datur à ſucceſſione &c. ac etiam à facultate petendi fru-
ctus pro rata ſuæ hæreditatis pro tempore tunc præterito,
quæ verba videntur compræhendere etiam caſum aditio-
18 nis, cum † fructus non niſi poſt aditam hæreditatem de-
beantur.

Nam placuit reſponſio, quod ſtatutum ibi loquitur
particulariter de ſucceſſione in bonis patris, vel aui, &
ideò non poteſt trahi ad ſucceſſionem in bonis matris,
cum in his † ſtatutis excluſiuis non debeat fieri extenſio 19
Socc. *conſ. 9. nu. 7. & ſeqq. lib. 3.* Honded. *conſ. 1. nu. 13. &*
ſeqq. & 37. lib. 1. Rota *deciſ. 461. num. 4. verſ. & mouebatur, par. 2. recent.* vbi, quod non † ſufficit identitas, 20
ſed requiritur maioritas rationis, & in *Narnien. ſucceſſio-* 21
nis 26. Nouembris 1629. coram R. P. D. meo Merlino, &
in ſimili ſtatuto Medic. *d. deciſ. 42. verſ. vbi patet,* ſed
exceptio à ſupra firmata regula non excludi niſi dota-
tas, & ſic de tempore delatæ hæreditatis facta in caſi-
bus ibi expreſſis firmat regulam prædictam in caſibus
non exceptis, & ex permiſſione dotationis poſt dela-
tam † pro excludendo in dictis expreſſis, cenſetur pro- 21
hibere in alijs Hond. *conſ. 9. num. 4. lib. 2.* Gabr. *conſ.* 108.
nu. 33. lib. 2.

Nec releuant verba ſubſequentia, ibi (& habita dicta
dote ex tunc excludatur à ſucceſſione prædictorum pa-
tris, aui, & aliarum perſonarum, de quibus, & prout ſu-
pra dictum eſt. Quia † verba prædicta ibi (& aliarum 22
perſonarum) debent intelligi in caſu dotationis, ibi à ſta-
tuto expreſſæ, & de perſonis deſcendentibus à patre, vel
auo, de quorum bonis mulier dotata fuit, à quorum de-
ſcendentium ſucceſſione ſtatutum in principio limitatè,
prout ibi dicit, excludit, non autem vbi ſumus † extra 23
caſum dictæ dotationis, ibi expreſſæ, & de matre, vt
in terminis *Statutum in hoc §. declarat* Corn. *conſ.* 74.
num. 8. in fin. lib. 1. conſ. 156. num. 1. verſ. & materia videtur differens. lib. 2. & d. conſ. 300. ſub numer. 4. & per
tot. lib. 4.

Ideò non videbatur opus inſiſtere in alia reſponſione,
quæ placebat nonnullis ex Dominis, ſtatutum neque in
caſu mortis patris, vel aui, in quo loquitur, in hoc §. con-
cedere facultatem dotandi poſt aditam hæreditatem,
cum non exprimat, † & longè minor ſit ratio excluden- 24
di poſt aditionem per quam bona fuerunt effecta filiæ,
vt in puncto per plura firmat Corn. *d. conſ. 300. num. 2.*
verſ. & dato, & ſeq. lib. 4. non obſtante dicta excluſio-
ne à facultate petendi fructus, † quia cum fructus 25
à die mortis veniant in petitione hæreditatis, *l. item ve-*
niunt. §. fructus. ff. de petit. hæredit. ſtatuentes ad
maiorem cautelam ſpecificarunt excluſionem ab illis,
quę † ſpecificatio etiam quod tacitè ineſſet, non di- 26
citur ſuperflua Mantic. *de tacit. et ambig. lib. 2. titul.* 12.
num. 30.

Nequè facit *§. & ſi caſus euenerit.* Quoniam dum lo-
quitur quocumquè maſculo, vel fœmina decedente, di-
cendo obſeruetur, prout in pręſenti ſtatuto, intelligitur
iuxtà diuerſitatem caſuum ſupra expreſſorum † ſingula 27
ſingulis congruè referendo, vt dixit in ſpecie Eugen. *d.*
conſ. 4 num. 56. & 58. lib. 2. adeòut quoad ſucceſſionem
maternam excludatur ſi dotata fuerit, iuxtà principium
ſtatuti; Ex quo ſubſiſtere non poteſt dicta verba (pro-
ut in pręſenti ſtatuto, &c.) intelligi de pręcedenti §.
item ſi aliquis pater, cum in §. pręcedenti contineatur
tur caſus ſpeciales mortis patris vel aui, & iſte §.
loquatur decedente quocumque maſculo, vel fœmi-
na, vt dictum eſt; Pręſertim quia ſtatuentes vbi vo-
luerunt ſe referre ad certum §. id exprimebant, vt pa-
tet ex §. *item declaratur in fin. ex §. ſi autem aliquis,*
& alibi.

Nec demùm obſtare viſa fuit prętenſa contraria obſer-
nantia. Quia non probatur † ex teſtibus, cùm non ſpe- 28
cificent caſus, vt opus eſt, Alexan. *conſ. 45. num. 1. lib. 1.*
Pariſ. *conſ. 27. num. 37. lib. 1.* Rota *in Cæſaraugustana fru-*
ctuum 10. Iunij 1600. coram Corduba, & loquatur ſi acce-
ptata à muliere ſit dotatio de bonis paternis, & mater-
nis, vel ſi dotatio non acceptata excedat portionem do-
tatę tangentem, cum tamen † obſeruantia, vt releuet 29
in hac materia, debeat eſſe certa, clara, vniformis,
in caſu, de quo agitur, & in contradictorio obtenta,
iuxtà plenè firmata in dicta *Narnien. ſucceſſionis 22.*
Maij 1628. coram R. P. D. meo Merlino; & ſufficiat, ob-
ſeruantiam dici poſſe difformem, nè ſuffragetur, vt in fa-
cto, & in iure deducebatur per informantes, per quos
alias exceptiones contra immiſſionem tolli viſum fuit
Dominis.

Et ita &c. vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Veneris 10. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Agens ad pœnam, vt obtineat aduerſarium condemnati, non ſufficit probatio, per coniecturas, vel ſuſpicionem. Ex poſſeſſione præterita, quando oriatur ſuſpicio poſſeſſionis de præſenti, & quando ſecùs.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam, vt quis euitet ſtatur eius iuramento, & non attenditur præſumptio, adducta per aduerſarium.*

2 *Teſtis deponens aliquid in odium eius contra quem inducitur, non probat.*

3 *Teſtes, licèt ſint famuli producentis, tamen ſi ſiat numero plures, quàm illorum aduerſarij, & eorum depoſitiones tendant abſolutionem pœnæ Domini faciunt probationem.*

4 *Ex poſſeſſione præterita oritur præſumptio poſſeſſionis, etiam in tempus futurum.*

5 *Teſtes, vt probent exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, debent probare exiſtentiam de tempore motæ litis.*

6 *Suſpicio, cum ſit minus ipſa præſumptione, vim non obtinet probationis.*

Suſpicio ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, non releuantes, non eſt ſufficiens, numer. 6.

7 *Ad pœnam vbi agitur, non ſufficiunt coniecturæ.*

8 *Ex poſſeſſione de tempore proximo, vel de recenti, tunc demùm inducit præſumptionem poſſeſſionis in tempus preſens, quotieſcunquè Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentię quęritur probatio, id poterit arbitrari.*

9 *Vxor, preſumitur contractaſſe, ea, quę ſuat eius mariti, iure potiùs familiaritatis, quàm dominij.*

10 *Socij plures, ſi ſimul, & promiſcuè negocia geſſerunt, aliquis eorum non poteſt condemnari, vt alteri ſocio rationem reddat.*

11 *Exiſtentia aliquorum bonorum mariti, vt excludatur ea eſſe pœnès vxorem, ſufficit poſſibilitas, quod maritus prędicta bona alienauerit.*

12 *Perſonę honeſtate ſtante, eſt ſufficiens, vt in mitiorem partem prẹſumatur.*

13 *Suſpicio ſiniſtra alicuius perſonę, remouetur ſtante eius honeſtate.*

DECISIO CCXLV.

CVM D. Comitiſſa de mandato Rotæ iurauerit ſe de præſenti nun habere, nequè dolu deſijſſe habere, gemmas, & iocalia, de quibus agitur. Dominis hodiè viſum fuit per huiuſmodi iuramentum non modo purgari ſuſpicionem, ſed etiam tolli præſumptionem ex eo deductam, quod cum illa habuerit paulò antè viri ſui obitum, cenſeatur etiam habuiſſe poſt obitum, ac de tempore motæ litis, & proindè à deciſionibus huius cauſæ emanatis coram me 9. Februarij 1632.* & 27. Iunij anni ſequentis* eſſe recedendum.

Nam D. Comes Beuilacqua ideò conatur per teſtes deponentes de præterito probare exiſtentiam iocalium pœnès D. Comitiſſam, vt huiuſmodi probatione admiſſa, obtineat contra eandem proferri ſententiam declaratoriam excommunicationis contentæ in monitoriu expedi-
1 to, & intimatu pro reuelatione, & ſic agit ad pœnam, †
ad quam euitandam ſtari iuramento, non autem attendi præſumptionem, probat Dec. *in cap. 2. in prima lectura, verſ niſi agatur. de conſt.* Sed teſtium alter deponens de tempore poſt obitum viri conuincitur, quod in odium
2 ipſius Comitiſſæ, quæ illum è domo eiecerat, ita depoſuerit, idq; affirmant teſtes pro parte eiuſdem Comitiſſæ examinati, qui licèt ſint eius famuli, attamen cum ſint
3 tres, & ſic numero plures, † & eorum depoſitiones tendant abſolutionem Comitiſſæ, faciunt probationem, Spec. *de inquiſ. §. 1. verſ. ſed nunquid eas. n. 22.* Alex. *conſ. 5. num. 6. vol. 2.*

Alter verò teſtis cum indirectè deponat ſuper eo, quod viderit lineam Margaritarum pœnès Comitiſſam exiſtere poſt mariti obitum; † licèt ex eo oriatur præſumptio in 4
tempus præſens, non tamen † de tempore motæ litis, iu- 5
xtà *tex. cum gloſ. in l. non ignorabit, in verb. fuiſſe C. ad exibea.* ad affectum, vt attenta mala fide, d. Comitiſſa poſſet conuinci de continuatione. Vnde ſola remanet ſuſpicio exiſtentiæ de d. tempore motæ litis, quæ cum ſit quid
minùs ipſa præſumptione, † & proinde vim non obtineat 6
probationis, vt per Menoch. *conſ. 354. n. 16. & ſeqq.* ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, &
non reuelantes, non eſt ſufficiens. Vbi † enim agitur ad 7
pœnam non ſufficiunt coniecturæ: vt per *teſt. in l. in teſtamento. la prima. ff. de condit. & demonſtr. notat.* Bald. *in l. vnica. ſub n. 6. in 3. oppoſitione. C. de his quæ pœn. nom.* Dec. *in rubr. de prob. ſub. num. 14. verſ. & ideò, vbi aliqua pœna, & in l. factum. §. in pœnalibus. nu. 2. ff. de reg. iur.*

Tempus autem proximum, vel de recenti, tunc † de- 8
mùm inducit præſumptionem, quotieſcunquè Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentiæ quæritur probatio, id poterit arbitrari, vt per *text. in l. 1. ff. de iur. deliber.* tradit Salyc. *in d. l. non ignorabit. num. 4. verſ quando autem dicatur de recenti. C. ad exiben.* ac poſt eum Euerard. *in loc. de temp. ſub num. 16.* Cum verò in præſenti caſu ex teſtibus conſtet fuiſſe propria viri, eaquè extitiſſe, tàm penès ipſum, quàm etiam penès
coniugem, patet † dictam Comitiſſam ea contrectaſſe 9
iure potiùs familiaritatis, quàm dominij, vt in *l. ſicut certo §. interdùm. ff. comodat.* & nullam ex huiuſmodi promiſcua contrectatione poſſe oriri præſumptionem, per quam ſuper his, quæ deficiunt, alter ad alterius fauorem valeat iuſtè condemnari, ad inſtar duorum ſocio-
rum, qui † ea ratione, quod vt alteri rationem reddat, 10
non poteſt condemnari, vt reſpondit Paul. de Caſtr. *in conſ. 126. num. 1. vol. 2.* Rim. Sen. *conſ. 300. num. 59. etiam*
vol. 2. Sufficit enim † poſſibilitas, quod maritus gemmas 11
hodiè non exiſtentes alienauerit ad excludendam præſumptionem exiſtentiæ, *gloſ. 1. in l in ciuilem in verb. incidatis. C. de furt. vbi* Bald. *num. 3.* ad præſumendum in
mitiorem partem addit honeſtatem perſonæ, cuius † qua- 12
litatis conſideratio in perſona Comitiſſæ † remouet ſini- 13
ſtram ſuſpicionem: *ad text. in cap. niſi eſſent. de præbend.* Menoch. *conſ. 214. num. 74.*

Et ita vtraquè &c.

* Prima eſt deciſio 97. ſuprà in hac eadem parte.

* Altera verò eſt deciſ. 225. pariter ſuprà.

Adeſt infra alia deciſio in hac cauſa ſub die 26. Iunij huius anni 1634. coram eodem bon. mem. Motmanno.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Viceſi Collegij.

Die Lunæ 13. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Teſtes ijdem, vel alij, an in ſecunda, vel alia inſtantia poſſint recipi ſuper ijſdem articulis, vel alijs directò contrarijs.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis, in qualibet inſtantia, & abſquè fumo conceditur, ſi articuli ſint releuantes.*

2 *Teſtium ſubornatio non minùs in appellatione, quàm in principali cauſa eſt timenda.*

3 *Text. in l. per hanc diuinam. C. de tempr. appell. & alij declarantur. n. 4. 5. & 7.*

4 *Teſtes ijdem in ſecunda inſtantia, vel alij ſuper ijſdem articulis, vel directò contrarijs non ſunt admittendi.*

Sed hoc procedit de Iure Canonico.

5 *Teſtes in ſecunda inſtantia poſſunt denuò recipi ſuper ijſ-*

dem articulis, ſeù directò contrarijs, ſed hoc eſt verum de Iure Ciuili.

6 *Ius Canonicum in foro Eccleſiæ ſeruandum eſt.*

8 *Iure Canonico in vtroquè foro ſtandum eſt, quotiès aliquid iure ciuili dubium exiſtit, iure verò Canonico clarè eſt definitum.*

Vel etiam ſi iure ciuili clarum exiſtit, manifeſto tamen iure Canonico corrigitur. nu. 8.

9 *Teſtes examinati, ſi fuerint publicati, tunc multò minus ſunt iterum examinandi ſuper ijſdem articulis.*

10 *Et hoc procedit in qualibet Inſtantia, & ad hunc effectum, nec requiritur ſolemnis publicatio, ſed ſufficit, quod ſint didicita teſtificata. n. 11.*

12 *Articuli diuerſi, prioribus articulis indirectè, non verè directè contrarij admitti poſſunt in ſecunda inſtantia, & in alijs.*

13 *Remiſſoriam Rota concedit ſuper eiſdem articulis, ſuper quibus fuerunt examinati teſtes, quando continent materias, magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas. declar. vt nu. 14.*

15 *Remiſſoria faciliùs denegatur, quando inuerìſimile eſt, quod poſſit probari, id quod prætenditur.*

16 *Teſtes debent eſſe annorum 54. vt de immemorabili deponere poſſint, dempta tamen tempore litis. numer. 170*

18 *Viuere, quis præſumitur vſquè ad 100. annos, ſed hoc eſt tantum quædam præſumptio, & aliud quotidiana experientia docet.*

19 *Remiſſoria denegatur, quando materiæ videntur imaginariæ, potius ad effectum, vt articuli appareant releuantes, quam quod verè ita ſe habeat.*

20 *Remiſſoriæ petitio præſumitur ſuſpecta, ſi articuli appareant concepti ad euitandas deciſiones Rotales.*

DECISIO CCLXIV.

BENEFICIATI Eccleſiæ Viceñ poſt reportatas contrà ſe duas ſententias Rotales petebant remiſſoriam
ſuper duobus principaliter. Primò ſuper iure adminiſtrandi bona, & redditus miſſorum votiuorum, ac aliorum operum piorum, etiam in concernentibus curam
animorum, & celebrationem anniuerſariorum vt in primo, ſecundo, & tertio articulis. Secundò ſuper ſignis
collegialitatis, vtpote arca communi, ſigillo, Sacriſtia,
Archiuio, & ſimilibus, ipſoque more ſe congregandi,
vt in quarto, & cæteris articulis, ſuper quibus omnibus
1 articulabant immemorabilem, prætendentes non poſſe
ſibi remiſſoriam denegari, cum verſemur † in prophanis
in quibus in qualibet inſtantia, & abſquè ſumo, ſi articuli ſunt releuantes, illa paſſim conceditur, Cæſ. de
Graſſ. *dec. 1. num. 10. de dilat.* Verall. *dec. 68. par. 3.* Put.
dec. 212. nu. 3. lib. 1. in correct. Rot. *dec. 102. num. 1. part. 1.
diu. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 174. num. 2.* Rot. *deciſ. 122.
num. 1. in meis impreſſ. & deciſ. 348. nu. 1. par. 1. rec.*

Cæterùm Domini contrarium cenſuerunt, quia cùm
fuerit litigatum in partibus, & teſtes ſuper ijſdem articulis tunc examinati, & benè diſcuſſi in deciſione facta coram R.P.D. meo Motmaono *ſub die 7. Iunij 1632.* * in qua
concluditur, ipſos nihil, quod releuet probari, in ſecunda inſtantia, vel in alia cauſa appellationis, alij, vel
2 ijdem teſtes ſuper ijſdem, vel directò contrarijs articulis
ſunt nullatenùs recipiendi, cum non minùs † in appellatione, quàm in principali cauſa timenda ſit ſubornatio
Clem. *vlt. in 2. par. de teſtibus.* Bart. *in Auth. de teſtib. §.
quoniam verò. num. 5. verſ. quid autem ſit de iure Canonico.*
Bald. *in Auth. At qui ſemel. num. 5. verſ. ſed dicunt Canoniſtæ. C. de probat.* Myſinger. *in c. fraternitatis. nu. 6. verſ.
ſed contra hoc pugnat.* & ibi etiam Felin. *num. 3. & ſeqq. de
teſtib.* Ioann. Campeg. *de teſtib. reg. 269. in princ & reg. ſeq.*
Ioan. de Amiſſ. *conſ. 111. nu. 7.* Afflict. *deciſ. 216. in princ.*
Poplen. *in form. opponendi contra teſtes poſt publicationem,
§. ſuntq. publicati. num. 2. verſ. nam de Iure Canonico, &
num. 3. in fine* Goyl. *lib. 1. obſeru. 105. num. 2.*

3 Nec contrarium habetur † *in l. per hanc diuinam ſanctionem. C. de temper. appell.* vbi Bart. *num. 1. & ſeqq. & in l.
eius qui. num. 8. ff. de appell. recip. & in d. Auth. de teſtib.
loco cit.* Bald. *in d. Auth. at qui ſemèl, loco pariter alleg.
verſ. Legiſtæ dicunt contrarium.*

Nam huic fundamento dupliciter fuit reſponſum; Primò, quod prior † concluſio firmans, quod in ſecunda inſtantia non ſunt admittendi ijdem teſtes, vel alij ſuper ijſdem articulis, vel directò contrarijs procedi de iure canonico, ſecundo verò, † quod teſtes poſſint denuo recipi
ſuper ijſdem articulis, ſeù directò contrarijs de iure ciuili, & ità loquuntur omnes DD. prædicti, & ſignantur
Bart. *in d. l. per hanc diuinam. n. 3. verſ. dicunt quidam*, &
benè declarat. Angel. *conſ. 155. ante n. 1. & ſeqq.* Anguiſciol. *conſ. 155. num. 5. & 6. lib. 3.* Et ideò in foro † Eccle- 6
ſiæ ſeruandum eſt Ius Canonicum, Bald. *in l. eos qui. §.
quid autem. n. 3. & 4. & in d. l. per hanc diuinam ſanctionem.
nu. 15. C. de tempor. appell.* Myſinger. *cent. 1. obſeru. 41. ad
med.* Angel. *in punct. d. conſ. 155. ante d. num. 1.* Alberic. de
Molettis. Papien. *de teſtib. c. 7. num. 112. & ſeqq.* Papien.
loco cit. n. 4. in princ. Secundò fuit reſponſum, † cum quod 7
dubium ſit, an *text. in d. l. per hanc diuinam ſanctionem*, ſit
correctis per *d. Auth. de teſtib. §. quia verò*, Anguiſciol. *d.
conſ. 55. ſub num. 6.* ſeruandum eſt ius Canonicum, etiam
in foro ciuili, Bart. *in d. l. per hanc ſub num. 5. ad finem.
verſ. videtis Domini*, vbi, quod cum textus iuris Canonici dicat directò contrarium, *in d. c. fraternitatis. de teſtib.* ideò ſtaret illi decretali, Rip. *in l. is apud quem. num.
43. C. de edend.* Guidop. *deciſ. 14. & deciſ. 347. propè finem.* Caſtr. *conſ. 192. numer. 5. verſ. non immerit.* Bart.
lib. 2. Surd. latè *conſ. 8. num. 10.* Quoties enim † aliquid 8
iure ciuili dubium exiſtit, iure autem Canonico clarè definitum, vel ſi etiam iure ciuili clarum exiſtit, manifeſto tamen iure Canonico corrigitur, tunc ſtandum eſt
iuri Canonico in vtroquè foro, Myſinger. *d. obſer. 41.
poſt princ. & in d. c. fraternitatis. num. 7. c. 1. & ſeqq. vbi
gloſ. & DD.* communiter *de nou. oper. nunc.* Et ità in puncto dicunt. Myſinger. *d. obſer. 41. ad finem, & in dict.
c. fraternitatis. num. 7. & ſeqq.* & ibi etiam Pariſ. *numer.
20.* Hartman. Piſtor. contraria ſoluens, & infinitos cumulans *quæſt. 25. incip. In appellationis cauſa. num. 5. ad fin.
verſ. & quamuis deinde. & num. 6. ibi, alij verò contra,
& num. ſeqq. lib. 4.* late Alberic. de Molettis. *d. tract. de
teſtib. d. cap. 17. ſub num. 117. verſ. Imola tamen.* Hippolyt. de Marſil. *conſ. 43. num. 26. & conſ. 73. num. 20.* Crot.
de teſtib. part. 7. numer. 43. Bellon. *conſ. 25. numer. 7. & 8.*
Campeg. *de teſtib. d. regula 270. poſt principium.* Rolond.
à Valle *conſil. 45. numer. 8. quæſt. 19. & 20. vol. 2. vbi de
communi.*

Quæ tantò magis debent procedere in caſu iſto, in quo
† teſtes examinati in partibus fuerunt publicati, vt con- 9
ſideratur *in d. Clem. fin. de teſtibus, in par. 1. d. c. fraternitatis de teſtib. Auth. qui ſemèl. C. de probat.* Surd. *conſ. 8.
num. 10. & ſeqq.* dicens hoc † procedere in quolibet inſtan- 10
tia Farinac. *de teſtib. quæſt. 75. num. 68. cum ſeqq. ſanct. memor. Gregor. deciſ. 497. num. 1. & deciſ. 583. num. 1.* & fuit
dictum in *Nepeſina tutelæ 7. Iunij 1627. coram R.P.D. meo
Merlino.* Ad quem effectum, nec requiritur ſolemnis † 11
publicatio, ſed ſufficit, quod didicita ſint teſtificata
Farinac. *de teſtibus d. quæſt. 75. numer. 88.* Aut quod in poteſtate partis remanſerint depoſitiones teſtium, Bart. *in
d. Auth. qui ſemèl num. 18. verſ. ſed propter. C. de probat.*
Vitalin. *in clem. 2. num. 13. cum ſeqq. de teſtib. ſanct. mem.
Gregor. d. deciſ. 583. num. 2. verſ. non enim. cum ſeqq.* & fuit
dictum in *cauſa Cremonen. Prioratus 14. Ianuarij 1630. coram me.*

Nequè obſtat, quod in ſecunda Inſtantia, † & in alijs,
diuerſi articuli prioribus articulis indirectè, non verò di- 12
rectè contrarij admitti poſſunt Alberic. de Molettis *de teſtib. d. c. 7. num. 114. & num. 120.* Campeg. *eod. tract. reg.
269. verſ. 2. fallit.* Bald. *in d. l. per hanc diuinam. num. 4
in med. verſ. aut ſuper alio Capitulo, quo probato ſequitur
indirectè reprobatio*, vbi dicit de iure canonico hanc eſſe
veritatem, *in d. l. eoſ. §. ſi quid autem. numer. 0 verſic.
ſed Canoniſt. tenent. contrarium.* Imò Rota admittit; † 13
quòd ſuper ijſdem detur remiſſoria, quando continent
materias magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas, *vt
eſt mea deciſ. impreſſ. 23. numer. 2.* Caualer. *deciſ. 469. numer. 2. verſ. nequè videbatur obſtare. ſan. mem. Greg. deciſ.
191. num. 3.* & fuit reſolutum in cauſa *Hiſpalen. iuris nominandi 28. Nouembris 1612. coram Eminentiſſ. D. meo Card.
Pamphilio, & coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo in
cauſa Pacen. decimarum 12. Iunij 1613. & in cauſa Rauennaten. cenſus 8. Iunij 1618.*

Quia huic obiecto fuit reſponſum, nos non verſari in
terminis, quod materiæ ſint magis ſpecificatæ, ſed verſari in

ſarli in caſu, quo idem articulatur, mutato ſolo cortice
14 verborum, & ideo non † debent vllo pacto admitti huiuſ-
modi articuli, prout non admittuntur, quando immuta-
to ſolo verborum cortice primis articulis ſunt contrarij,
Bart. *in d. Auth. atqui ſemel. num. 24. C. de probat.* Abb.
*in c. fraternitatis. num. 8. verſ. ſed breuiter concludo. de
teſtib.* Aym. *conſ.* 134. *num.* 47. ſan. mem. Greg. *deciſ.*
497. *nu.* 3.

Et prædicta ſententia tantò magis placuit Dominis,
15 quia videtur inueriſimilè, quod poſſit probari id † quod
prætendunt Beneficiati, quo caſu remiſſoria faciliùs de-
negatur Rot. *deciſ. 23. de teſtib. in antiq.* Tiraquel. *in l. ſi
vnquàm. in præfat. n. 38. in fin. C. de reuoc. donat.* Imol. *in
c. quia veriſimilè. nu. 2. de præſumpt.* Specul. *de probat. §.
nunc dicendum, num.* 1. Thom. de Tanis *dec.* 86. ſan. mem.
Greg. *deciſ.* 414. *num.* 3. & fuit dictum in *Toletana por-
tionis 10. Maij 1595. coram bon. mem. Pacen. & in cauſa
Valentina parochialis de Carlet. 1602. coram bon. mem. Card.
Lancellotto.*

Inueriſimilitudo autem deducitur ex eo, quod hæc lis
fuit aliàs iam ſuſcitata de anno 1600. & proptereà cum te-
ſtes deponentes de immemorabili, quæ articulatur de-
ponere debeant de viſu per 40. annos, & ætas 14. anno-
16 rum requiratur in teſtibus, ac † proinde teſtes debeant
eſſe ætatis annorum 54. vt de immemorabili poſſint de-
ponere Franc. *in cap. 1. nu. 16. de præſcript.* Gabr. *concl.* t.
num. 83. *eod. tit.* ſan. mem. Greg. *deciſ.* 298. *nu.* 1. & ibi
Add. Seraph. *deciſ.* 1179. & 1102. *numer.* 5. Propterea
17 dempto † tempore litis, prout de iure demi debet, *c. li-
cèt. de teſtib.* Seraph. *deciſ.* 1460. teſtes deberent eſſe ad
minùs ætatis 88. annorum; Et licèt poſſint reperiri ho-
mines tantæ ætatis, attamen valdè inueriſimilè eſt,
quod reperiantur, cum quotidiana experientia doceat,
18 † hodiè non eſſe verum, quod quis viuat vſque ad 100.
annos, ſed quod iſta eſt potiùs quædam præſumptio, vt
benè conſiderat Menoch. *præſumpt. 49. num. 2. & 7. lib 6.*
Et quatenùs aliqui etiam poſſent in regionibus, de qui-
bus agitur inueniri, non eſt veriſimilè, quod iſti ſint ap-
poſitè informati de materijs, quæ articulantur, Et ideò
19 materiæ † videntur imaginariæ potiùs ad effectum, vt
articuli appareant releuantes, quàm quod verè res ità
ſe habeat, vt dixit Rota *in cauſa Hiſpalen. de Eceza 16.
Nouem. 1579. coram ſan. mem. Clem. VIII.* tunc Rotæ
Aud. ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 211. *numer.* 5. Præ-
ſertim cum nullus detur fumus, quod huiuſmodi teſtes
reperiantur, ad tradita per Tiraquel. *in d. l. ſi vnquàm.
d. num.* 38. Et ſic vehemens oriatur præſumptio, quod ar-
ticuli dentur ad euitandas deciſiones Rotales, in quibus
20 ſententiæ ſunt fundatæ, † Vnde tantò magis materia
præſumitur imaginaria, vt fuit dictum in cauſa *Mediola-
nen. bonorum 9. Maij 1597. coram non ſatis nunquàm laudan-
dæ memoriæ* Hieronymo Card. Pamphilio, & *in cauſa
Vlixbonen. iuris conferendi 7. Febr. 1607.* coram bon. me.
Horatio Card. Lancellotto. Add. ad *deciſ.* 211. *lit. C.
ſan. mem. Gregorij.*

Et ità concluſum remiſſoriam non eſſe conceden-
dam &c.

* Eſt deciſio 136. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. P I R O V A N O.

Aquilana Capellæ.

Die Veneris 17. Februarij 1634.

A R G V M E N T V M.

Tractatur de ſucceſſione in iurepatronatus mixto, ſcilicèt pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis. Et de præſcriptione Iuriſpatronatus.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ iniuſtitia ex eiſdem actis benè probatur, & ea ſubſiſtente, reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam.*
2 *Hæredibus, & ſucceſſoribus competit ius præſentandi, ſiuè iuſpatronatus ſit merè hæreditarium, ſiuè mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus. num. 3.*
4 *Iuſpatronatus poteſt transferri in aliquem ex teſtamento.*
5 *Patronatus poteſt liberè diſponere de iurepatronatus hæreditario.*
6 *In iurepatr. mixto de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus non poteſt quis ſuccedere niſi habeat vtramquè qualitatem.*
7 *Hæres ſeruare tenetur factum defuncti.*
9 *Iuſpatronatus remanet præſcriptum, prout aliæ actiones perſonales ſpatio 30. annorum.*
10 *Iuſpatronatus remanet præſcriptum cum titulo ex præſentationibus continuatis per 100. annos.*
11 *Centenarius curſus in præſcriptione dat titulum.*
12 *Sententia habet ſtatum rei iudicatæ propter effectum ſubſequutum.*
13 *Sententia iniuſta eſt reuocanda.*

D E C I S I O CCLXVII.

IN HAC cauſa duæ emanarunt ſententiæ: Prima ab
Ordinario Aquilano, in qua dicitur Iuſpatronatus
præſentandi, & nominandi Capellanum in Capellania
S. Matthæi, ſpectare, & pertinere pro medietate ad He-
ctorem, Franciſcum, Olimpiam, & Mariam de Ritijs,
& pro alia ad Ioannem Fœlicem de Ritis, legitimè de-
ſcendentes de familia, & domo Butij, nempè à Cola, &
Nicolao Butio vno ex quatuor filijs Rodulphi, Colæ
Butij, prælegatarij, necnon eadem ſententia pronun-
ciat Rodulphum, & Franciſcum Alexandri de Ritijs
excludendos eſſe, tanquàm non deſcendentes ex fami-
lia legitima dicti Colæ Butij, & iſti paritèr deſcendunt
ab Aurelio vno ex quatuor filijs dicti Rodulphi, ex
Alexandro tamen patre illegitimo, demùm in eadem
ſententia declaratur Petrum Sanutium præſentatum à
prædictis Hectore, Franciſco, Olimpia, & Ioanne Fœ-
lice eſſe inſtituendum.

Secunda verò ſententia Iudicis deputati ab A. C. reuo-
cat primam vti inualidam, & iniuſtam, & inſuper pro-
nunciat ius præſentandi ad Capellam prædictam ſpecta-
re, & pertinere ad prædictos, Franciſcum, & Rodul-
phum deſcendentes de familia quondam Rodulphi Senio-
ris, & exinde Franciſcum à dicto Rodulpho eius fratre
præſentatum eſſe inſtituendum.

Cauſa ad Rotam in gradu reſtitutionis deuoluta
quæſitum fuit, An conſtet de cauſis, & affirmatiuè
fuit reſolutum, quia Iniuſtitia huius ſecundæ † ſen- 1
tentiæ ex eiſdem actis benè probatur, & ea ſubſi-
ſtente, reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem
ab ipſa Iniuſtitia cauſatam, Benintend. *deciſ. 85. num.*
50. Rot. *deciſ. prima. de reſtitut. in integr. in nouiſ. &*
coram Papa Gregorio XV. *deciſ. 459. num. 1.* & ibi latiſ-
ſimè Adden.

Hector namquè Franciſcus, Olimpia, & Maria fun-
dant illorum intentionem tanquàm deſcendentes, & ſuc-
ceſſores Rodulphi Seniores prælegatarij Matthæi, qui
in Codicillis ſuis conditis de anno 1443. 28. Nouembris
mandauit, quod ius præſentandi Capellanum in dicta
Capellania ſit, & eſſe debeat in perpetuum Rodulphi filij
legitimi, & naturalis Butij Colæ, Blaſij de Collebrinco-
nio minoris geniti eiuſdem Butij, ac hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus ab ipſo Rodulpho deſcendentibus; Vndè cum
probauerint deſcendere à Nicolao Butio vno ex quatuor
filijs Rodulphi prælegatarij, mediantibus perſonis An-
tonij, Petri, Aloyſij, & Ioſephi, & ſint hæredes, † 2
ſemper eis debetur ius præſentandi, ſiuè illud ſit merè
hæreditarium ſecundùm opinionem Imolæ *in l. quod di-
citur. num. 8. verſ. vnde aduerte, ff. de verb. oblig.* Couar.
var. lib. 2. cap. 18. num. 2. Mantic. *de contract. lib. 22. tit.
19. num.* 26. Siuè mixtum de ſucceſſoribus † ſangui- 3
nis, & hæredibus, ſecundùm veriorem, de qua per Pa-
riſ. *conſil. 48. num. 9. lib. 4.* Seraph. *deciſ. 456. num. 5. &*
per Rotam *nouiſſimè approbatum in cauſa Florentina
Parochialis de Sala. primò coram D. Queipo 21. Aprilis
1632. & deinde coram D. meo Panzirolo 10. Iunij præ-
teriti.*

Non obſtat, quod imò patronatus de quo agitur iux-
tà tenorem ſecundæ ſententiæ ſpectet, & pertineat ad
Rodulphum, & Franciſcum deſcendentes Aurelij priua-
tiuè,

tiuè, quòad nominatos in prima ſententia, ex quo Ro-
dulphus Senior pater quatuor filiorum, nempè Maſſi-
mi, Nicolai, Iuſtiniani, & Aurelij illum prælegauit
Aurelio filio minori genito in ſuo teſtamento anni 1504.
4 per † quem actum potuit patronatum transferre, Cald.
conſ. 5. & 20. de Iur. patr. Lambertin. *eodem tit. lib. 1. par.
2. quæſt. 2. artic. 6. num. 9.* Rota *deciſ. 675. numer. 2. part.
prima recent.*

Quia plures datæ fuerunt reſponſiones, & primò Nos
5 non verſari in iurepatronatu merè hæreditario † de quo
Rodulphus poſſet liberè diſponere, Clement. *plures. de
Iurepatr.* Couar. *var. lib. 2. cap. 18. nu. 6.* Peregr. *conſ. 3. n.
3. vol. primo* Rota *eadem deciſ. 675. in princ.* Sed in mix-
to, dum fundator reliquit Iuſpatronatus Rodulpho, ac
hæredibus, & ſucceſſoribus ab ipſo Rodulpho deſcen-
6 dentibus, in cuius ſucceſſione † requiritur vtraque qua-
litas hæreditatis ſcilicèt, & ſanguinis, nec altera ca-
tente poreſt ſuccedere, vt ſupra fuit firmatum in *verſ.
Siue mixtum*, quo caſu Rodulphus non potuit illud re-
linquere ſoli Aurelio, excluſis Maximo, Nicolao, &
Iuſtiniano vocatis ex pacto, & prouidentia Matthæi
fundatoris, Dec. *conſ. 208. num. 4.* Pariſ. *d. conſil. 48. nu.
9. lib. 4.* Pinell. *in l. prima. part. 3. numer. 93. & 95. C. de
bon. mater. &* Clar. *in §. feudum. quæſt. 40. verſ. faciendn
eſt igitur generalis regula.* Surd. *conſ. 63. numer. 15. lib. 1.*
Nec videtur implicare contradictionem, quod patro-
nus ſuccedere volens cum qualitate hæreditaria, non
poſſit contrauenire facto vltimi, vel alterius, qui de pa-
tronatu particulariter contra formam datam à fundatore
re, diſpoſuit.

Quia in patronatu merè hæreditario benè intrat con-
tradictio etiam ſi ſuccedens confecerit Inuentarium, nam
aut prodeſt, & nihil reperitur in hæreditate, aut non
prodeſt, quia patronatus eſt in hæreditate diſponentis,
7 & † tenetur ſeruare factum defuncti cui ſucceſſit Menoc.
conſ. 89. num. 27. qui vtitur ſimili argumento, & Bellon.
Iun. illum ſequitur. *conſ. 48. num. 8.* in patronatu autem
mixto, prout eſt de quo agitur ſaluatur contradictio,
quando hæres, & ſucceſſor, vel conficit Inuentarium
ex veriori, de qua per Clar. *in §. feudum. queſt. 40.* &
alios relatos per eundem Bellon. *conſ. prȩallegato 48. nu.
43.* vel quando vocatus ea præordinatione fundatoris non
8 eſt hæres eius, qui contrauenit † fundationi, in qua ſuc-
ceſſores hæredes ſunt vocati, ex quo ille vltimus non
cogitur eſſe hæres prædeceſſoris immediati, ſed ſufficit
eſſe hæredem, & ſucceſſorem primi fundatoris, Pi-
nell. *in eadem l. 1. par. 3. num. 93. & 94. C. de bon. mater.*
Clar. *de feud. queſt. 9.* referens ità iudicatum in Senatu
Mediolani, Peregr. *conſ. 34. num. 1. vol. 1. & conſ. 19. nu.
1. volum. 2.* Valaſch. *de iur. emphit. queſt. 44. in fin.* Man-
tic. *de contractib. lib. 23. tit. 3. numer. 31.* Surd. *conſ. 63.
numer. 21. & conſ. 108. numer. 9.* propterea dicit Clar. *in
allegat. §. feudum. queſt. 40. verſ. faciendn, eſt ergò gene-
ralis regula*, in fine, quod poterit filius, vel agnatus
contrauenire facto hæredis mediati, qui ſibi ſoli potuit
præiudicare non autem alijs vocatis. Dato igitur, quod
Nicolaus, à quo deſcendunt nominati in ſententia Or-
dinarij Aquilani fuerit hæres Rodulphi, qui legauit
Aurelio alteri filio Iuſpatronatus, de quo agitur, nec
doceri poſſit de Inuentario præſeruante iurepatronatus;
attamen Rodulphus, & Franciſcus nominati in ſecun-
da ſententia, non probant Mariam, & Olimpiam, He-
ctorem, & Franciſcum fuiſſe hæredes Petri Aloyſij, &
Ioſephi reſpectiuè eorum patrum, nec ipſos parentes
Antonij patris hæreditatem adiuiſſe, nec eundem An-
tonium fuiſſe hæredem Nicolai, à quo deſcendit, &
præiudicium infertur propter teſtamentum Rodulphi,
in quo hæres inſtituitur cum cæteris fratribus: Itaut no-
minatis in prima ſententia hodie ſit præcluſa via omit-
tendi hæreditatem vltimi, & ſe hæredem fundatoris vo-
cari prout eis licere abſquè aliqua contradictione, iam
fuit firmatum.

Secundò principaliter fuit reſponſum, legatum de hu-
iuſmodi patronatu, Aurelio filio per Rodulphum pa-
trem factum non probari effectum aliquem ſortitum
fuiſſe ab anno 1504. quo idem Rodulphus teſtamentum
condidit vſque ad annum 1613. Sed potiùs contrarium,
dum Aurelius, vel nunquàm prȩſentauit per centum, &
vltra annos, & alios admiſerunt deſcendentes à Nicolao
fratre ad ſimul prȩſentandum, nam in ſummario, quod
datur ſub nu. 5. & ſeq. de eodem anno in vacatione tunc
occurrente idem Nicolaus, & Ioannes Bernardinus fra-
tres Aurelij proprijs nominibus, ac nomine Aurelij eorum
fratris abſentis præſentant Iuſtinianum eorum fratrem,
& filium Rodulphi communis Patris de anno 1508. &
1528. nullus expreſsè nominatur, qui præſentet, ſed enun-
ciatur, quod patroni præſentant, de anno autem 1594.
mortuo Aurelio, Nicolaus Rodulphi, & Rodulphus
quondam Aurelij præſentant ſimultaneè Ioannem Bapti-
ſtam, Aurelij filium, qui vixit vſquè ad annum 1613.
& in eadem vacatione orta lite ſuperuenit ſententia Vi-
carij Aquilani, qui datur eodem ſummario numer. 50.
declarans, Iuſpatronatus ſpectare ad Petrum Aloy-
ſium, & Ioſephum filios, & hæredes quondam An-
tonij filij Nicolai, qui habuit in patrem Rodulphum,
& ad Alexandrum vti Legatarium Rodulphi Iunio-
ris, & Ioannis Baptiſtæ filiorum Aurelij, & proinde
Baldaſſarem de Nardis eſſe inſtituendum, quæ ſen-
tentia ſuum habuit effectuum, quia vltima vacatio de
anno 1630. contigit per obitum dicti Baldaſſaris de Nar-
dis, & ex hoc ſtatu præſentandi benè euitantur rationes
ſecundæ ſententiæ.

Quia facultas agnoſcendi legatum Iuriſpatronatus † 9
præſcripta remanet, prout aliæ actiones perſonales ſpatio
triginta annorum præſcribuntur, *l. omnes, l. ſicut. l. acutiſ-
ſimi C. de præſcript. 30. annorum.* Gabr. *de præſcript. con-
cluſ. 6. & 7.* Paul. Citadinus, Rocchus de Curte, Lam-
bertin. & alij relati per Peregr. *conſ. 34. nu. 14. lib. 1.* qui in
his terminis per non vſum cohæredum latè confirmant,
intrare præſcriptionem.

Secundò quia ex præſentationibus continuatis per cen-
tum, & vlteriores annos acquiſitum † remanet Iuſpatro- 10
natus, cum titulo ſecundùm tenorem, & vſum præſen-
tationum, ac ſi conſtaret de fundatione, aut priuilegio,
ex quo illie † centenarius decurſus dat titulum, Caſſad. 11
deciſ. 2. de probat. Peregr. *conſ. 33. num. 21. volum. 1.* Rot.
deciſ. 211. num. 1. & 312. num. 4. par. 1. recent. & plenè
fuit confirmatum *in Ianuen. Abbatiæ coram me die 13.
Iunij 1633.*

Tertiò, & vltimò, quia ſententia † Vicarij anni 12
1613. habet ſtatum rei iudicatæ propter effectum ſub-
ſequutum ex præſentatione Baldaſſaris de Nardis,
per cuius obitum de anno 1630. vacauit hæc eadem Ca-
pellania ſecundùm rationes Oldr. *conſ. 229. paſſim per Ro-
tam receptus.*

Poſita autem veritate pertinentiæ, & qualitate Iu-
riſpatronatus Hectoris, & Franciſci, Olimpiæ, & Ma-
tiæ, Petrus ab eis præſentatus venit inſtituendus, &
ſecundam † ſententiam, tanquàm iniuſtam eſſe reuocan- 13
dam, & tàm patronos, quàm præſentatum ab eis in
integrum eſſe reſtituendos aduersùs prætenſam rem iu-
dicatam.

Et ità &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Veneris 17. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Beneficij impetrati à Sede Apoſtolica, capi non debet literis non expeditis ſub pœna vacationis Beneficij. Contraueniens, quando non ſit dignus excuſatione. Diligentiæ, quando non dicantur perfectæ ad effectum probandi negatiuam. Rota, quando admittat exceptionem diligentiarum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium à Sede Apoſtolica impetrans literis non expeditis, non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem d. beneficij appræhendere, & ſi aliàs fiat beneficium vacat.*

2 *Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica, ſi omiſſa expeditione literarum adeat inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſ-*

poſſeſſionem intret, dicitur hoc propriè facere in fraudem emolumentorum Cancellariæ.

3 *Excuſatio nulla cadere poteſt, quando contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis actui.*

4 *Beneficia iuriſpatronatus Laicorum an diuerſo modo conferantur, quàm alia beneficia Eccleſiaſtica.*

5 *Lex generalis omnia comprehendit indifferenter.*

6 *Beneficia iuriſpatronatus Laicorum etiam comprehenduntur in cap. auaritiæ. de elect. in 6. & cap. 1. & 2. vt lit. pend. & conſtit. de public. & cap. execrabilis.*

7 *Beneficia patrimonialia liberè abſquè præſentatione non poſſunt impetrari.*

8 *Diligentiæ non ſunt perfectæ ad effectum probandi negatiuam per omiſſionem perquiſitionis in eo loco, vbi id, quod quæritur poſſet inueniri.*

9 *Rota quando admittat, & quando secùs, exceptionem diligentiarum.*

10 *Materiæ debent adaptari ad poſſibilia, & ſolita, non autem ad impoſſibilia, & inſolita.*

11 *Leges ſolent diſponere poſſibilia, & ſolita.*

DECISIO CCLXVIII.

IN DECISIS * fuit reſolutum; Quia Conſtitutio Iulij Tertij in verbis decidit caſum controuerſum, impe-
1 trato ſcilicèt † beneficio à Sede Apoſtolica litteris non expeditis, non poſſe impetrantem, ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij apprehendere, decernendo, ſi ſecus fiat, beneficium vacare; Vnde cum Paulucius prædicta omnia fecerit, meritò intrat vacatio, & nouæ prouiſionis iuſtificatio.

Nequè obſtant, quæ hodie replicantur contra fundamenta deciſionis, & Primò, quod nos non verſemur in caſu iſtius conſtitutionis, quando ſcilicèt, vt in præſenti titulus inferioris, eſt quidem poſterior prouiſioni Apoſtolicæ, ſed præcedit poſſeſſionem, dum eadem conſtitutio videtur ſe reſtringere ad eos, qui poſſeſſionem ante titulum inferioris apprehenderunt, ità vt, nequè titulus inferioris, nequè poſſeſſio illius vigore ſubſecuta excludatur.

Quia conſtitutio prædicta ad effectum vacationis non ſe fundat in anteriori, vel poſteriori poſſeſſione capta, ſed in impetratione gratiæ Apoſtolicæ, expedita ſupplicatione, quæ licèt ſufficiens eſſet abſquè alia collatione inferioris, vt aduersùs quoſcunquè eſſet tutus; attamen
2 omiſſa expeditione litterarum † adiuit inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſſionem intrauit, quod propriè continet fraudem emolumentorum Cancellariæ, Gomeſ. *ſuper reg. Cancell. de non iudic. quæſt. 15. verſ. pro firmo. & verſ. non obſtat*, & hunc ſenſum Rota *habuit in alleg. deciſ. 205 parte prima diuerſ. coram Papa Clemente VIII.*

3 Et in hac parte non poteſt cadere excuſatio † quia contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis, quæ non admittit cauſam ignorantię, aut imperitię ad euitandam vacationem propter dolum ex mala fide, Bald. *in l. penult. C. de his. qui ſibi adſcrib.* Felin. *in cap. ſuper litteris. num. 5. de reſcript.* Olaſch. *deciſ. 260. nu. 11.* Surd. *conſ. 276. nu. 24.*

Quod ſi replicetur excuſationem fundari ſuper probabili ratione, dum non ſatuè potuit Paulucius credere
4 conſtitutionem non procedere, in † beneficijs iuriſpatronatus laicorum, in quibus dicebatur militare diuerſam rationem circa modum conferendi per Ordinarium non impeditum per appoſitionem manus Papę, Garz. *de benef. par. 5. n. 191.* Rota *in Firmana beneficij 13. Maij 1596.* coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, *& in Gerunden. beneficij 4. Maij 1624. coram bon. me. Buratto.*

Benè euitatur obiectum ex ipſa generalitate verborum conſtitutionis, & rationis identitate, ibi, quomodocunquè, & qualitercunquè qualificatorum, quæ tanquàm poſita in lege generali comprehendunt abſquè differentia
5 omnia † beneficia, Caputaq. *deciſ. 36. numer. 4. part. 3. cum alijs in prima deciſione allegatis*, & pręter eos idem firmant Calder. *conſ. 1. vt lit. penden.* Creſcen. *deciſ. 6. num. 10. de iur. patr.* qui omnes loquuntur in generali diſpoſitione, *cap. primi, & ſecundi, vt lit. penden. cap. auaritiæ de elect. in 6. & conſtitut. de publicand. & cap. execrabilis*, in † quibus comprehenduntur beneficia de iurepatronatus laicorum, quę ab alijs non diſtinguuntur ratione modi conferendi, ſeù euitandi fraudem emolumentorum Cancellarię, quando expeditiones ab eadem ratione ſubiectę materię ſunt leuandę, quę ratio omnibus ęquè conuenit. 6

6 Et quàmuis in eadem conſtitutione ſubdantur alia verba, † ſcilicèt, quod huiuſmodi beneficia, tàm ab eorum 7
Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica poſſint impetrari, quaſi non ſit ſermo de patronalibus, qui liberè abſquè pręſentatione non poſſunt impetrari, non propterea ſeparantur iſta de iurepatronatus per libertatem impetrandi, quę reſpiciunt vacationem, & Clericos impetrantes, non autem libertatem conferendi, quę per conſtitutionem non datur, & ideò in vacatione patroni pręſentant, & prout Marcus Antonius fuit præſentatus, & admiſſa pręſentatio per Officiales Datarię.

Demùm non obſtat, quod diligentię † non ſint perfe- 8
ctę ad effectum probandi negatiuam per omiſſionem perquiſitionis regiſtri in arce S. Angeli.

Quia Rota admittit † exceptionem diligentiarum reſ- 9
pectu locorum, in quibus ſolent regiſtrari expeditiones beneficiorum, non autem attendit loca inſolita ad cuſtodiam ſcripturarum concernentium grauiſſimum intereſſe Sedis Apoſtolicę deſtinata, quę non etiam ſemper poſſunt
per eoſdem Officiales adhiberi, & ità materię † debent 10
adaptari ad poſſibilia, & ſolita, non autem ad inſolita,
prout & † ipſę leges ſolent diſponere, *l. nam ad ea. ff. de* 11
leg. Menoch. *præſumpt. 12. lib. 3. & præſumpt. 89. nu. 123. lib. 4.*

Et ita vtraquè, &c.

* Ideſt ſub die 6. Iunij ſuperioris anni 1633. eſt deciſio ar6. ſupra in hac eadem parte.

Et in eadem cauſa adeſt infra alia deciſio ſub die 9. Iunij huius anni 1634. coram eod. R. P. D. Pirouano.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 17. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Legatarius in bonis Teſtatoris præfertur creditoribus hæredis. Hypotheca in legatis conditionalibus, quando incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Creditor hæreditarius, ſi concurrat cum creditore hæredis eſt præferendus ſuper bonis defuncti.*

2 *Hypotheca in legatis conditionalibus non incipit à die purificatæ conditionis, ſed à die mortis Teſtatoris.*

3 *Quod procedit etiam in præiudicium creditorum, qui medio tempore contraxerunt, ne ſit in facultate hæredis eludere legatarios pendente conditione.*

4 *In Legatis conditionalibus per pendentiam conditionis non ſuſpenditur natiuitas hypothecæ, ſed ſolum illius exercitium.*

5 *Legatum dotis filiæ relictum, etiam data facultate hæredi de negotiando in bonis teſtatoris, debetur, ſi ſuprædicta dos, fuit exceptuata, & n. 6.*

7 *Legata, nè reuocata præſumantur ſemper ſumenda interpretatio.*

DECISIO CCLXIX.

CAROLVS Ghezzius in ſchedula priuata condidit teſtamentum, in quo hæredes vniuerſales inſtituit ſex filios maſculos, ſcilicèt Ioannem Baptiſtam, & Iacobum, maiores viginti annis, Iulium, & Ioannem Antonium minores, Angelum, & Franciſcum pupillos, quatuor verò filiabus fœminis reliquit dotem ſcut. 3000. pro qualibet, ſi nupſerint ſin autem Monaſterium ingrediantur legauit dotem, quę ſolet Monialibus aſſignari, & vltrà dotem ſcuta 30. pro qualibet pro ſingulis annis, & vlteriùs propter magnum numerum filiorum voluit, ab he-

redibus

redibus continuari negocium ſundacarium pro ſubſtenta-
tione familiæ, & poſteà ſubiunxit hæc verba; *Ricordo a
mia moglie, e figli di venir cauando fuori del negotio di dana-
ri per le figlie femine, e non guardino, che non l'habbia fatt'io
per eſſermi ſempre troppo allargato ne i negotij, & hauere
hauuto molte diſgratie.*

Teſtatore vita functo, Ioannes Baptiſta, & Iacobus
natu maiores negocium paternum, ad quod viuente Pa-
tre ſe introduxerant continuantes, breui tempore deco-
xerunt; Vndè orta lite inter Creditores fundacarios erea-
tos tamen poſt mortem Caroli à prædictis filijs ex vna,
& inter filias legatarias ex altera, ſuper prælatione in bo-
nis teſtatoris, DD. reſponderunt, filias legatarias eſſe
præferendas Creditoribus prædictis, quia per legatum
1 paternum euaſerant Creditrices † hæreditatis, qua caſu
concurrentes cum Creditoribus hæredum veniunt præfe-
rendæ ſuper bonis defuncti *text. in l. 1. §. ſciendum. ff. de
ſeparat. gloſ. in verb. competunt. in fin. l. eos C. qui pot. in
pign. hab.* Surd. *deciſ.* 310. *num.* 4. *reſpondit* Rotam coram
bon. mem. Card. Caual. *deciſ.* 41. *per totam, & ſignanter*
2 *num.* 2. *& ſeqq.* Etenim hypotheca † pro dictis legatis non
incipit à die purificatæ conditionis, ſed à die mortis Te-
ſtatoris, Imol. *in l. ſi is, qui pro emptore. num.* 20. *in princ.
ff. de vſucap. & ibi Roman. numer.* 25. *verſ. ſed reſpondit,
&* Iaſ. *numer.* 312. Crot. *numer.* 34. etiam in præiudi-
3 cium Creditorum, † qui medio tempore contraxerunt,
ne ſit in facultate hæredum eludere legatarios pendente
conditione, *ad text. in l. qui Balenum §. ſed, & ſi hære-
des. ff. qui pot. in pign. hab. vbi gloſ. &* Dec. Dyn. *in cap.*
19. *vlt. de reg. Iur. in* 6. Aretin. *in l. ſtipulat. la grand. col.*
50. *vlt. ff. de verb. obligat.* Imol. *in l.* 1. *& ibi* Cuman. &
Ruin. *ſub num.* 87. Pariſ. *num.* 111. *verſ. moderni autem.*
Iacob. de Nigr. *num.* 135. *verſ. contrarium* Bolognett. *nu.*
308. *ff. de leg.* 1. *latè* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 612. *numer.* 2.
& ſeqq. & reſolutum fuit in Bononien. *legati ſeu Pa-
latij* 17. *Iunij* 1633. *coram R. P. D. meo Ghiſlerio*; nam
per pendentiam conditionis non ſuſpenditur natiuitas
4 hypothecæ † ſed tantùm illius exercitium, quod non
debet attendi ad effectum inducendi proprietatem, vt in
iſtis, terminis optimè ponderauit Fuſar. *d. quæſt.* 612. *n.* 18.
& conſil. 52. *num.* 18.

5 Nec viſum eſt obſtare, quod cum † negocium fundaca-
rium fuerit continuatum per Ioannem Baptiſtam, &
Iacobum, debita per ipſos poſtea contracta reputari de-
beant ipſiuſmet Patris, & conſequenter, eſſe præferenda
dotibus dd. filiarum, quia fuit reſponſum Carolum Pa-
6 trem voluiſſe quidem, † quod dicti filij continuarent ne-
gocium, ſed ſaluis dotibus filiarum, dum illis ordinauit,
vt dotes paulatim à fundaco ſepararent, ità vt voluerit
continuari fundacum; ſed ex reliquis hæreditatis ſine ali-
quo earum præiudicio, vt in iſtis terminis ſenſit Rota
7 apud Caual. *dictis deciſ.* 41. 51. 112. 132. ſemper enim †
ſumenda eſt interpretatio, ne legato reuocata præſuman-
tur, Alex. *conſ.* 169. *n.* 3. *lib.* 5. Natt. *conſ.* 483. *n.* 14. Cephal.
conſ. 62. *n.* 8. Menoch. *conſ.* 254. *n.* 50. Mantic. *de coniect.
lib.* 17. *tit.* 2. *num.* 2.

Nec obſtat ſi dicatur, quod ſi filiabus deberentur dotes ſecundùm diſpoſitionem paternam plùs haberent fœminæ, quàm maſculi, quia id ceſſare viſum eſt ex facto, dum negocium à Patre relictum aſcenderet ad ſcuta 30. mil. & ſtabilia ad ſcut. 6000. vt deponunt aliqui Teſtes ſum. filiarum 6. 7. & 10. ſed quando etiam tota hæreditas reduceretur ad ſcuta 30. mil. ad hue maſculi plus habuiſſent, quàm fœminæ, quia vna ex illis obierat Patre adhuc viuente, & aliæ duæ ab eodemet Carolo in Monaſterio collocatæ fuerant cum dote ſcutorum 750. pro qualibet, & ſic in totum habuerunt ſcuta 1500. nec hodie aliud petere poſſunt, quàm legatum annuum ſcutorum 30. pro qualibet, ſuperſunt poſtea aliæ duæ filiæ nubiles quarum ſingulis eſt legata dos ſcutorum 3000. Vnde facto computu nullo modo poteſt dici quod fœminæ ſint habituræ plùs quàm maſculi, &c.

Et ità parte vtraquè deciſum fuit, &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Recanaten. Saluiani.

Die Veneris 17. Martij 1634.

A R G V M E N T V M.

Præſcriptio ad petendam dotem incipit currere in præiudicium vxoris, quæ habebat vſumfructum in bonis mariti, ſtatim finito vſufructu: Melioramenta facta in fundo non poſſunt conſiderari ſeparatim ab ipſo fundo; & quando illa ad vſum Coloni ſunt conſtructa connumerantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias, itaut propter earum oppoſitionem retardari debeat immiſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Actioni ad conſequendum creditum ſpatio 30. annorum præſcribitur.*
2 *Præſcriptio non valenti agere non currit.*
3 *Præſcriptionis curſus non retardatur in præiudicium hæredis ſub prætextu impedimenti, ſi illud ex facto Teſtatoris cauſatum ſit.*
4 *Præſcriptione tutus non eſt, qui ſcit, ſe eſſe debitorem.*
5 *Præſcriptio fundatur in negligentia Domini negligentis recuperare rem ſuam, & ideò non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum.*
6 *Præſcriptio 30. annorum plenam poſſeſſori defenſionem parat etiam contra ignorantes. Et quid de præſcriptione 20. annorum, aut alia breuiori ex ſtatuto competen. num. 7.*
8 *Ignorantia in hærede præſumitur.*
9 *Mala fides præſumpta non ſufficit ad tollendam præſcriptionem triginta annorum, & hoc tàm de iure ciuili, quàm Canonico ex communi. n. 10.*
11 *Immiſſio retardari debet propter exceptionem melioramentorum oppoſitam.*
12 *Retentio rei melioratæ poſſeſſori datur, donec ſoluantur melioramenta.*
13 *Melioramenta ad vſum Colonorum conſtructa reputantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias.*
14 *Author excluſo proprio intereſſe venire non poteſt ex perſona ſucceſſoris, & vti iuribus illius. Et quando Authoris intereſſe non ceſſet. n. 15.*

D E C I S I O CCLXX.

CONFIRMARVT Domini in dubio, quod hodiè
propoſui ſententiam Rotalem, quæ confirmando
aliam ſententiam extrà Rotam latam, reuocauit ſenten-
tiam datam in partibus in iudicio Saluiani, quod Gaſpar,
& Minerua illius vxor mouerant contra Fabritium;
Cum autem nihil obijceretur contra validitatem dua-
rum poſteriorum ſententiarum, viſa fuit probari illarum
iuſtitia, ex iniuſtitia primæ ſententiæ, quam illæ reuoca-
runt, vt enim latè deductum fuit *in duabus deciſionibus fa-
ctis ſub die 21. Iunij anni 1630. & 24. Maij anni 1632. coram
R. P. D. meo Pirouano*, qui vltimo loco pronunciauit in hac
cauſa, non potuit ea immiſſio, quam Minerua ſimùl cum
Gaſpare obtinuit, illi concedi, dum ei non competebat ali-
qua actio ratione huius crediti, eò quia illud per † præſcri- 1
ptionem triginta annorum, & ampliùs, ſublatum fuiſſet,
ad notata per Dott. *in l. ſicut. C. de præſcript. triginta, vel
quadraginta annor. & in c. de quarta. de præſcript.*

Et non controuertebatur inter partes hoc tempus, ſuper quo fundabatur præſcriptio, cum in hoc omnes conuenirent, quod id creditum proueniret ex cauſa dotis, cuius Angelina auia, & auctrix Mineruæ cœpit eſſe creditrix vſquè de anno 1590. quo per mortem Chriſtophori ſui viri factus fuit locus reſtitutioni eiuſdem dotis; & ità cum non niſi de anno 1628. motum fuiſſet iudicium per Mineruam, & Gaſparem illius virum contra Fabritium poſſeſſorem prædij, quod de tempore obligationis detinebatur à Chriſtophoro, probatum erat in hac parte fundamentum præſcriptionis ex lapſu triginta, & octo annorũ, qui intercedebant inter mortem Chriſtophori, & diem moti iudicij.

Verùm

Verùm plura adhuc opponebantur ex parte Mineruæ,
ex quibus credebatur non potuiſſe incipere, vel fuiſſe in-
terruptum curſum eiuſdem præſcriptionis, quæ tamen
viſa fuerunt Dominis obſtare; Et prima obiectio erat,
quod tàm Angelina, quàm Doralices, & Cornelia il-
lius filiæ, & hæredes non potuerint hanc dotem petere,
dum ipſa Angelina fuit à Chriſtophoro relicta vſufru-
ctuaria omnium ſuorum bonorum, eiuſdem vero Ange-
linæ filiabus datus fuit curator in teſtamento matris, qui
eam dotem adminiſtraret, & illius fructus conuerteret in
certos vſus à teſtatrice deſtinatos; Indequè tàm Angeli-
næ durante vſufructu, quàm eius hæredibus viuente cu-
2 ratore non potuerit † currere præſcriptio tamquàm non
valentibus, aut impeditis agere, vt notatur *in l. 1. §. vltim. C. de annal. exception. c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præbend.*

Sed facilis viſa fuit reſponſio, quia reſpectu Angelinæ
ceſſauit impedimentum ceſſante vſufructu per eius obi-
tum de anno 1591. Quò verò ad illius hæredes, præter-
3 quàm non poterat id impedimentum retardare † curſum
præſcriptionis tanquàm cauſatum ex facto ipſius Angeli-
næ, præthereà neque poterant eædem hæredes dici impe-
ditæ, dum per ſolutionem legatorum, quam demanda-
uerat Teſtatrix adminiſtratori ſuæ hæreditatis, vt fieri
deberet de ſua dote, non fuit illis prohibitum, quin age-
re poſſent ad eiuſdem dotis recuperationem.

Non etiam viſa fuit obſtare ſecunda obiectio, quam
proponebant informantes pro Mineruа, vel circà ma-
lam fidem Chriſtophori debitoris, qui cum ſciret hoc
4 ſuum debitum, non poterat eſſet tutus † aliqua præſcri-
ptione, auctoritate *textus, in cap. ſi virgo 34 quæſt. 1. c. vltim. de præſcription. & notatur per Doctor. in c. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. & in c. 2. de exception. eod lib. vbi* Ioan.
Andr. *num.* 1. Geminian. *num.* 8 Franc. *num.* 5. Vel circà
præſumptam ignorantiam Doralicis, & Corneliæ ſuper
hoc ſuo credito, propter quam ſicut non poterat in illis
conſiderari aliqua negligentia, ità nequè potuiſſet con-
trà eas currere præſcriptio, quæ ſolùm fundatur in negli-
5 gentia Domini, non curantis recuperare rem ſuam *arg. text in c. vigilanti, de præſcript. & in c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præbend* & declarat Felin. *in d. cap. vigilanti. num.* 5. Petr. de Vbald. *in tract. de canon. Epiſcop. cap. 2. num. 25.* vbi declarat *l. vlt. C. de præſcripſ. long. temp* quæ videtur ſuſtuliſſe hanc differentiam ignoran-
tiæ, & ſcientiæ; Huic enim obiectioni reſponderunt
Domini, quod potuit eadem præſcriptio currere etiam
6 contrà ignorantes, † dùm erat longiſſimi temporis trigin-
ta annorum, per quam data cenſetur plena defenſio poſ-
ſeſſori, quicquid dici poſſet, ſi illa eſſet ſolius longi tem-
7 poris viginti annorum, † aut etiam breuioris competen-
tis ex diſpoſitione particularis ſtatuti, & notant *Doctores in authent. malæ fidei. C. de præſcript. longi temp.* & ha-
betur *in l. ſicut. C. de præſcript. 30. vel 40 ann.* notat Fe-
lin. *in d. cap vigilanti num. 2. de præſcript.* Specul. *in tit. de præſcript. §. 1. num. 14* Soccin. *in collect. regular. reg. 33. & in l. cum filius §. in hac, num. 9. in fin. ff. de verb. oblig.* Peregr. *conſ.* 103. *num.* 43. *lib.* 3. Quod verò attinet ad ma-
lam fidem Chriſtophori non potuit illa in eo conſiderari;
Quia cum factus fuiſſet locus reſtitutioni dotis Angelinæ
illius vxoris, poſt mortem eiuſdem Angelinæ, non po-
terat Chriſtophorus dici debitor d. dotis, donec vixit; in
illius verò hæredibus præſumi potuit ignorantia huius
8 debiti † eodem modo, quo ſupponebatur hæc ignorantia,
ratione proprij crediti in hæredibus Angelinæ, præſertim,
cum Chriſtophorus iunior (qui fuit nepos ex fratre Chri-
ſtophori mariti Angelinæ) fuiſſet inſtitutus hæres poſt
eiuſdem Angelinæ mortem, qui propterea iuſtè credere
potuit, quod fuiſſet illi de ſuo credito ſatisfactum, & in
omnem euentum, poſſet in hoc Chriſtophoro hærede
Chriſtophori ſenioris, conſiderari ſolùm mala fides præ-
9 ſumpta, quæ non ſufficeret ad tollendam † præſcriptio-
nem triginta annorum, vt voluit Bart. *in l. vltim. num. 11. C. vnde vi.* Abb. *in c. ſi diligenti. num. 16. de for. competent. & in c. ſollicitè. num 14 de reſtit. ſpoliat.* Vbi quod
in hac mala fide præſumpta, nulla eſt differentia inter
10 Canones, † & Conſtitutiones iuris ciuilis, quod etiam
voluit *in cap. 2. num. 7. de præſcript.* & de communi opi-
nione atteſtatur Ripa *in c. cum Eccleſia* Sutrina *num. 99. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Couar. *in c. poſſeſſor malæ fidei 2. part. relectior. §. 8. num. 3.* Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed. 13. quæſt. 10. num. 70. & remed. 15. quæſt. 33. num. 424.*

Ex altero etiam capite viſum fuit conſtare de iniuſtitia
ſententiæ latæ in partibus, quia ſcilicèt fuiſſet conceſſa
immiſſio Mineruæ, non habita ratione melioramento-
rum, quæ probabantur facta fuiſſe in hoc prædio, nam
propter hanc exceptionem, quę fuit oppoſita † antè im- 11
miſſionem conceſſam, retardari debuiſſet eadem immiſ-
ſio, dum licebat poſſeſſori retinere rem melioratam, do-
nec ſibi, ipſa melioramenta † reſtituerentur, iuxtà *l. ſi* 12
in aream. ff. de condic. indebit. notat Bart. *in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. num.* 3. Iaſon. *num. 10. ff. eod. tit.* Ne-
guſant. *de pignor. 5. memb. 5. par. num.* 8.

Nequè viſa fuit ſubſiſtere reſponſio, vt fuerit hęc im-
miſſio conceſſa ſuper ſolis terris diſtinctis à domibus, quę
fuerant conſtructę in prędio poſſeſſo per Fabritium, licèt
enim in ſententia reſtricta fuiſſet hęc immiſſio ad ſolas
Terras, quę (vt dicitur in eadem ſententia) nudæ erant;
Ex quo inferebant informantes, vt fuerint præſeruata
iura poſſeſſoris in parte prædij, quæ per ædificationem dd.
domorum dicebatur meliorata, quia tamen eædem do-
mus erant, non ſolùm ſuper eodem, & vnico prædio
del Piano, ſuper quo fuerat conceſſa immiſſio, ſed con-
ſtructæ fuerant ad vſum Colonorum, ſinè quorum opera
ſtare ipſum prædium non poterat, impoſſibile erat dare
hanc ſeparationem, dum illorum commodum reſunde-
batur in totam tenutam, & reputari debebant inter im-
penſas non ſolùm vtiles, ſed neceſſarias ad culturam † 13
eius prædij, vt probat textus *in l. diuortio §. impendia, vbi* Bart. *num. 2. ff. ſolut matrim. l. 1. §. inter neceſſarias impenſas, & l. impenſæ. ff. de impenſ. in reb. dotal. fact.*
Alexan *conſ. 162. num 7. lib. 1.*

Demùm non viſum fuit obſtare, quod Fabritius, qui
paſſus fuit immiſſionem acquieuerit ſententiæ datæ in
partibus, & immiſſioni in ea conceſſæ Mineruæ, vt non
potuerit Michelina autrix Fabritij appellare ab eadem
ſententia; Nàm licèt videretur ceſſare omne intereſſe
Michelinæ ex ea acquieſcentia Fabritij, & eo intereſſe
excluſo, dicendum videretur, quod non potuiſſet † ipſa 14
excipere, aut vti iuribus Fabritij, *argumento text. in l. 5. C. quorum appellat. non recip. & in l. ſi pupilli. §. videmus ff. de negot. geſt.* Tamen hæc difficultas ex facto remoue-
batur, quia vt conſideratum fuit in eiſdem deciſionibus,
non vna ſolùm ſententia data fuit occaſione eius immiſ-
ſionis, quam Mineruа obtinuit, ſed plures, nam cum
moto iudicio intimaſſet Fabritius moleſtias Andreę Cap-
pello, à quo ipſe emerat hoc prædium, ſuper quo pete-
batur immiſſio, & hic Andreas Cappellus eaſdem mole-
ſtias intimaſſet Michelinæ, ad quam ſpectabat principa-
lis defenſio, duas ſententias dedit Iudex prętereаm, cui
dicitur Fabritius acquieuiſſe, & in vna condemnauit
Cappellum ad reſtituendum Fabritio precium ſolutum,
in altera condemnauit Michelinam ad eiuſdem precij re-
ſtitutionem faciendam Cappello, & ità cum hoc iudi-
cium, licèt cæptum eſſet contra Fabritium, tamen ter-
minatum fuiſſet contra Michelinam, quæ alios releuare
tenebatur, non poterat negari illius intereſſe, cui non
potuit Fabritius præiudicare, non reclamandu à ſenten-
tia contra ſe lata, dum effectus eiuſdem ſententiæ † ſe 15
extendebat in præiudicium alterius, prout regulam fir-
mat Butr. *in c. ſi venditori. num. 1. in fin. de empt. & vendit. & in cap cum Ioannes. num. 33. de fid. inſtrum.* & pro-
bat textus *in l. ob exequutore. §. alio condemnato. ff. de appellat. & relat* quem latè explicat Couar. *pract. quæſtion. cap. 15. num. 4.*

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Ceſenaten. Prædij.

Die Veneris 27. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Datio in ſolutum facta pro maiori quantitate quàm verè deberetur, an corruat in totum, & quid ſtante falſitate cauſæ, in ea, expreſ-

expreſsè. Mater tranſiens ad ſecunda vota, licèt priuetur ſucceſſione filiorum prędefunctorum, tamen hoc non intellige quòad vſufructum.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier eò ipſo, quod tranſit ad ſecundas nuptias priuatur omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij.*

2 *Aſſignatio, ſeu datio inſolutum ſtante falſitate cauſæ corruit in totum. & num. 3.*

4 *Tranſactio, vitiatur in totum, quando cauſa in ea expreſſa reperitur falſa.*

5 *Cauſa in aſſignatione, ſeu in datione in ſolutum, ſi partim reperiatur falſa, & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur.*

6 *Text. in l. ſi ex falſis, C. de tranſact. declaratur, & num. 7. & 9.*

8 *Separatorum ſeparati ſunt effectus.*

Tranſactiones tot eſſe dicantur, quot ſunt Capitula, & res diſtinctæ. num. 8.

10 *Cauſæ plures, quando referuntur ad celebrationem actus, tunc ex vna cauſa, quæ ſit vera ſuſtinetur actus.*

Quod intellige, ſi alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendam actum, ſecùs, ſi per de ſe conſiderata ſit inefficax. num. 10.

11 *Datio in ſolutum facta pro maiori quantitatem, quàm re vera deberetur, vitiatur in totum.*

12 *Matri binubæ debetur vſufructus in filij prædefuncti bonis, ſaltem ratione legitimæ.*

13 *Mater binuba ſuccedit in vſufructu bonorum filiorum mortuorum primi matrimonij.*

14 *Mater binuba an ſuccedat in bonis primi viri, ſi mediatè ad eam perueniant.*

15 *Statuta recipiunt interpretationem à Iure communi.*

16 *Priuatio præſupponit habitum.*

17 *Verbum, quandocumquè, comprehendit omne tempus.*

18 *Mater, quando tranſit ad ſecunda vota funeſtat memoriam primi viri, iniuriat illius fœdat, & fauorem filiorum ex d. matrimonio receptorum.*

19 *Tranſactio, quæ continet euidentem calumniam eſt ipſo iure nulla.*

20 *Concordiæ, & tranſactiones, vt ſuſtineantur, iura multùm faueat.*

21 *Tranſactio verè non eſt, vbi nulla adeſt, lis, nec timore probabilis litis.*

In tranſactione requiritur, mutua recompenſatio. num. 21.

22 *Tranſactio nulla non ſuſtinetur ex falſis, & imaginarijs cauſis.*

23 *Mater tranſiens ad ſecunda vota obliuiſcitur officio, & pietate materna.*

24 *Tranſactio omninò reſpui debet ſtante dolo.*

25 *Dolus in tranſactione, quando arguatur.*

D E C I S I O CCLXXI.

AVRELIA dum primò nupſit Camillo de Abbatibus, pro dote aſſignauit fundum Vinciliaoum, æſtimatum in ſcutis 1200. & tali æſtimatione, quam facere venditionem, & indè translatum fuiſſe illius dominium irreuocabiliter in Camillum: pro Aurelia autem manſiſſe dotem in d. ſcutis 1200. iam fuit reſolutum 16. *Iunij 1631. coram me**.

Poſteà prædefuncto Camillo marito, ſuperſtitibus filijs huius primi mariti, eadem Aurelia contraxit ſponſalia cum Almerico ſub die 5. Februarij 1573. vt in apoca matrimoniali, & elapſis aliquot menſibus, nempè ſub die 27. Maij eiuſdem anni 1573. à filijs primi matrimonij obtinuit ſibi aſſignari, & dari inſolutum prædictum fundum Vincilianum, & cauſæ aſſignationis in Inſtrumento fuerunt expreſſæ, quod ſcilicèt tradebatur integer fundus matri pro ſua dote, & pro ſucceſſione filiorum Mutij, & Iuliæ ex primo matrimonio, qui ante ſecundas Matris nuptias prædeceſſerant; In hac verò aſſignatione, quam contrahentes concordiam appellant, conſtare de exceſſu Rota reſpondit *ſub die 12. Decembris 1631. coram me*, * & in eadem reſolutione etiam hodie DD. permanſerunt.

Exceſſus quippe eſt euidens; quia de tempore dictę aſ-
ſignationis, ſeù concordię Aurelia erat creditrix filiorum
primi matrimonij, ratione ſuę dotis pro ſcutis ſolum 1200.
ſtante dicta traditione ſundi ęſtimati, quæ fecit venditio-
nem, vt in prima deciſione, & tamen eidem Aureliæ
tranſeunti ad ſecunda vota fuit aſſignatus fundus Vinci-
lianus, qui tunc erat longè maioris æſtimationis, & va-
loris; cauſa verò ſucceſſionis filiorum Mutij, & Iuliæ
expreſſa in Inſtrumento, & quæ impulit filios, vt Ma-
tri loco quantitatis ſcut. 1200. traderent fundum Vincilia-
num, omninò falſa erat; neutri enim ex filijs prædefun-
ctis ſucceſſerat, & quatenùs ſucceſſiſſet, † illicò quod 1
ſecundas contraxit nuptias, penitùs priuata fuit omni
ſucceſſione, nedum ex diſpoſitione *l. fœminæ, C. de ſe-
cund. nupt.* ſed etiam *ex Statuto Ceſenæ lib. 1. pag. 96. verſ.
ſuperindè, ſub rubr. ſtantibus maſculis fœminæ non ſucce-
dant*, & fuit ponderatum *in ſecunda deciſ. verſ. nequè ob-
ſtat, & verſ. reſpectu verò.* poſita autem † hac falſitate 2
cauſæ corruit aſſignatio, & datio inſolutum d. fundi Vin-
cilliani, & quidem in totum, cùm verſamur † in indiui- 3
duis ratione conſenſus contrahentium, & decreti Iudicis,
quod fuit inibi interpoſitum, *l. magis puto, §. non paſſim,
ff de reb. eorum, l. ſed & ſi Præſes, C. de præd. minor.*
Curt. Iun. *conſ. 118. num. 10.* Capyc. *deciſ. 51. num. 1.* Bar-
dellon. *conſ. 2. num. 68. ad fin.* Rot. *deciſ. 601. num. 4. part.
3. recent.* Et in terminis † tranſactionis, ſi fuit erratum 4
in parte, cauſaquè expreſſa, ſi in parte ſit falſa, quod
in totum corruat tranſactio, dixit Angel. *in l. qui Romæ,
§. duo fratres, num. 8. ff de verb. oblig. & conſ. 94. num. 5.
& 6.* Bero, *conſ. 180. num. 40. & ſeqq. lib. 1.* Bertaz. *conſ.
ciuil. 88. num. 56* Bardellon. *conſ. 2 num. 56. & ſeqq.* Ma-
nent. *deciſ. 137. num. 68. & 69* Rota *apud* Cæſ. de Graſs.
*deciſ. 1. num. 1. 5. & 8. de tranſact. & deciſ. 160. num. 8. ac
deciſ. 458. num. 1. part. 1. diuerſ. & in Romana nullitatis
contractus 5. Decembris 1633. coram me.*

Nequè dicatur, quod, qua ratione æſtimatio fundi
Viniciliani, dum fuit datus Camillo primo marito, fe-
cit venditionem, & transtulit dominium in eundem Ca-
millum, ità pari ratione eiuſdem fundi aſſignatio facta
Almerico ſecundo viro per ſimilem æſtimationem fecerit
etiam venditionem, & indè in ipſum Almericum tranſ-
latum fuerit dominium, † ſaltem pro illa ſumma dotis 5
Aureliæ debita, licèt corruat aſſignatio, ſeù datio inſo-
lutum in reliquis, reſpectu ſcilicet ſucceſſionis Mutij, &
Iuliæ, argum. *l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* Quoniam ex
ſubiecta materia, & ex ſerie Inſtrumenti, Domini de-
præhendebant aſſignationem primariò, & principaliter
emanaſſe ex illa falſa cauſa, nempè ex prætenſa ſucceſ-
ſione Mutij, Iuliæ; patebat enim pro dote Aureliæ ſo-
lùm deberi ſcuta 1200. Vndè cùm loco iſtius quantitatis
datus fuerit inſolutum fundus longè maioris valoris, aſſe-
quimur contrahentes principaliter contemplatos fuiſſe il-
lam ſucceſſionem filiorum prædefunctorum, & ità nec
applicatur argumentum de prima aſſignatione ad ſecun-
dam, nec *text. in d. l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* † ſuper 6
quo informantes pro Almerico multùm inſiſtebant; Non
argumentum, quia per aſſignationem fundi factam Ca-
millo primo marito, iuncta illa æſtimatione, rectè in
Camillum fuit translatum dominium, & ſequuta ven-
ditio, nulla quippè iniuſtitia, vel nullitas obſtabat hu-
iuſmodi primæ aſſignationi, quod ſecùs eſt in ſecunda aſ-
ſignatione facta Aureliæ ſecundò nubenti; quia tunc
fundus Vincilianus magnoperè auctus erat in valore, &
ex falſa cauſa hæc ſecunda aſſignatio emanauit.

Nec applicatur † *text. in d. l. ſi ex falſis, C. de tranſact.*
quia ibi plures, & diſtinctæ res fuerant petitæ, & in tran-
ſactione relaxatæ, vt putà domus, prædium, nauis, &
alia, & ſuper vnaquaquè re fuerant exhibita diſtincta,
& particularia Inſtrumenta: vndè nil mirum, ſi poſteà
aliquibus ex dictis Inſtrumentis falſis detectis, ſolum re-
tractatur tranſactio in illis rebus, ſuper quibus Inſtru-

menta

menta falſa apparuerint, firmis alijs remanentibus, in
8 quibus falſitas non aderat; ſeparatorum † enim ſeparati
ſunt effectus, & quot ſunt Capitula, & res diſtinctæ,
tot cenſentur tranſactiones, vt benè per Alciat. *in d. l. ſi
ex falſis, colum 4. §. Ità demùm nu 40.* Hic verò vna tan-
tùm res, nempè fundus Vincilianus fuit aſſignatus Au-
reliæ tranſeunti ad ſecunda vota; & hæc aſſignatio ema-
nauit principaliter ex dicta falſa cauſa ſucceſſionis filio-
rum, cum vt ſuprà dictum eſt, ratione dotis, creditum
Aureliæ eſſet in ſcutis ſolùm 1200. & fundus Vincilianus
traditus fuit pro cauſa ſucceſſionis, ratione nim dotis
9 ſolùm fuiſſent reſtituenda ſcuta 1200. & † ſic euitatur di-
ſpoſitio *d. l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* quæ etiam ità de-
claratur *à Caſtr. ibid. num. 3. verſ. animaduerten. ab* Alciat.
colum. 4. & ſcitè à Bellon. Iun *conſ. 77. num.* 11. dumquè
10 plures cauſæ referuntur ad celebrationem † actus tunc ex
vna cauſa, quæ ſit vera, ſuſtinetur actus, quando illa
alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendum actum, ſe-
cus ſi de per ſe conſiderata, eſt inefficax, niſi ſit coniun-
cta, & dependens, vt inquit Rip. *in l. prima, num.* 125.
ff. ſol. matr. Iaſ *in l.* Lucius, *num.* 18. *in fin. ff. de vulg.* &
in terminis tranſactionis Cranett. *conſ.* 720. *num.* 10. *verſ.
5 quotiès,* Bardellon. *conſ* 2. *num.* 68. *verſ. reſpondetur
ſecundò.*

At ceſſat difficultas, quia attento augumento valoris
fundi Vinciliani, certum eſt pro dote ſcut. 1200. non po-
tuiſſe aſſignari, nec fuiſſe aſſignatum, ſeù datum inſolu-
tum totum fundum, ſed dationem inſolutum emanaſſe
etiam ex alia cauſa, nempè ſucceſſionis filiorum præde-
functorum, vndè intrat concluſio, quod datio inſolutum
11 † facta pro maiori quantitate, quàm verè deberetur, vi-
tiatur in totum, *iuxtà text. in l. ſi non ſortem, §. ſi cen-
tum, ubi* Bart. *num.* 6. Caſtr. *num.* 1. Iaſ. *num.* 2. *ff. de con-
dit. indeb.* Ruin. *conſ.* 136. *num.* 5. *lib.* 1. & *conſ.* 160. *num.*
25. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 45. *num.* 3. Henrig. *de fideiuſſor. cap.*
6. *num* 127.

Nequè obſtat, quod Aureliæ etiam binubæ deberetur
12 vſufructus † in bonis Mutij filij ex primo matrimonio,
ſaltèm ratione legitimæ, vt etiam admittitur in ſecunda
deciſione, & ideò in iſto vſufructu verificatur cauſa ſuc-
ceſſionis expreſſa in tranſactione. Quoniam, attenta
13 diſpoſitione Iuris † communis, mater binuba ſuccedit
quidem in vſufructu, At ſecùs attento Statuto Ceſenæ,
quod matrem binubam excludit *ab omni ſucceſſione, &
debito etiam Iure naturæ, atquè ab omni commodo, & ſuc-
ceſſione hæreditatis filiorum primi matrimonij*, quæ verba
comprehendunt etiam excluſionem ab vſufructu, & à
legitima.

Eadem etiam reſponſione tollitur, quod Aurelia licèt
excluderetur à ſucceſſione hæreditatis Mutij, in illius ta-
men bonis ſuccedebat, poſtquàm peruenerant in Iuliam,
14 & † ſic mediatè, non immediatè proueniebant ex ſuſtan-
tia primi viri, *iuxtà deciſionem in Romana domorum 10. Iunij
1616. coram bon. memor. Andreu,* quæ eſt *deciſ. 771. part.
3. recent.* quam ſequuta fuit Rota *in Romana nullitatis
contractus 5. Decembris 1633. coram me*; Quoniam hoc
verùm eſt in terminis Iuris communis, *iuxtà l. fœminæ,
C. de ſecund. nupt.* ſed Statutum Ceſenę excludit matrem
binubam ab omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij,
tàm immediata, quàm mediata, ibi, *& à petitione por-
tionis alterius ſuorum filiorum, ſeu liberorum præmortui
quandocumquè ab inteſtato perſonæ, quandocumquè eis, vel
alteri eorum debitæ.*

Nec obſtat quod Mutius prædeceſſerit, & poſteà Au-
relia tranſierit ad ſecunda vota, & ſic illius hæreditas de-
lata, & fortaſſe adita fuerit antè ſecundum matrimo-
nium, Quoniam in 2 *deciſione* in hac cauſa emanata,
verſ. verùm, fuit firmatum, nec de iure communi no-
uiſſimo conſtitui poſſe differentiam, an ſecundæ nuptiæ
antecedant, vel ſubſequantur mortem filiorum primi
15 matrimonij; & Statutum etiam Ceſenæ, † vltrà quod
recipit interpretationem à Iure communi, dum excludit
16 matrem binubam, vtitur verbo, *priuamus*, & ſic † ſup-
ponit habitum, & delatam fuiſſe hæreditatem filij, *l. de-
cem, ff. de verb. oblig. l. manumiſſionis, ff. de Iuſt. & Iur.
l. non poteſt, ff de reg. iur.* Surd. *conſ.* 52. *num.* 57. Et vti-
17 tur etiam verbò † *quandocumquè*, ideòquè comprehen-
dit omne, & quodcumquè tempus mortis filiorum primi
matrimonij, vt per Bald. *in l. ſi quis ad declinandum, nu.
8. C. de Epiſ. & Cler. & l. præcibus, num. 54. C. de impub.
& aliis ſubſtit.* Alex. *conſ.* 145. *numer.* 3. *lib.* 2. Boer. *deciſ.*
131. *num.* 21. & fuit dictum *in Lauden. penſionis 29. Ianua-
rij 1601. coram Penia.* Et ſolùm excipit caſum, quo ma-
ter ſoluto ſecundo matrimonio redierit ad viduitatem,
vndè alios caſus dicitur amplecti dictum Statutum, &
ſemper viget † eadem ratio funeſtationis memoriæ primi 18
viri, iniuriæ illius fœderis, & fauoris filiorum ex primo
matrimonio ſuſceptorum.

Minùs obſtat quod renunciatio Aureliæ in dicta aſſi-
gnatione ſit admodùm ampla; quia imò ventoſa eſt, nec
in aliquo erat profutura filijs primi matrimonij, cùm nul-
lum Ius haberet Aurelia, quod cedere poſſet in vtilita-
tem filiorum ſuperſtitum, à quibus tamen extorſit inte-
grum prædium, quod precio longè excedebat illius do-
tem, † & ſic tranſactio continet euidentem calum- 19
niam, propter quam redditur ipſo iure nulla, *l. in ſum-
ma ff. de cond. indeb.* Angel. *conſ.* 94. *num.* 6. Magon. *deciſ.
Floren.* 85. *num.* 4. & 6. *plenè* Bellon. Iun. *conſ.* 79. *numer.*
3. & 4.

Poſtremò, nec releuat, quod verſemur in concordia,
† & tranſactione, pro qua ſuſtinenda iura multùm fa- 20
uent; Quoniam verè non eſt tranſactio, Nulla enim ade-
rat † lis, nec timor probabilis litis, & filij remiſerunt 21
propria iura clara, ſine aliqua mutua recompenſatione
contra naturam tranſactionis, *l. 1. ff. de tranſact. l. tran-
ſactio nullo dato, l. ſi cauſa cogn. ta, C. eodem l. ſuus, C.
de repud. hæred.* & vani timoris nulla eſt habenda ra-
tio, vt inquit Alciat *in d. l. ſi ex falſis, num 1. C. de tran-
ſact.* nec ſuffragantur falſæ, † & ſimulatæ cauſæ, atquè 22
à contrahentibus confictæ ad ſuſtinendam tranſactionem,
Angel. *conſ.* 94. *ſub num.* 6 Alba *conſ.* 310. *num.* 11. Surd.
deciſ 185 *num.* 10. & 11. Bardellon. *conſ.* 2. *numer.* 59. &
ſeqq. Manent. *deciſ.* 137. *numer.* 84. Negusant *iun. quæſt.*
44. *num.* 28. prout confictas fuiſſe cauſas apparet in caſu
præſenti, & ille titulus tranſactionis ſtudiosè, & impro-
priè ad colorandum contractum aſſignationis fuit à matre
adhibitus, quæ obiita † eſt officij, & maternæ pietatis, 23
dùm pro exiguo credito ſcut. 1200. auulſit à filijs pupillis
prædium magni valoris, nec ſine dolo, & calliditate vi-
detur egiſſe in pluribus, & præcipuè dùm in Inſtrumen-
to aſſignationis iſtius prædij verecundè admodùm aſſeue-
rat, ſe forſan meditaturam eſſe ſecundas nuptias, & ta-
men per quatuor menſes antè cum Almerico apocham
matrimonialem inierat; vndè hoc tempore ſecundæ aſ-
ſignationis, recenti delinita coniugio nil mirum, ſi ma-
ternam erga primos filios exuerat charitatem; quo † ſtan- 24
te dolo, tranſactio omninò reſpui debet, *l. 1. §. fin. ff. ad
Tertull. l. in ſumma, verſ. ſin autem, ff. de condit. indeb.*
Bart. *in l. ſi ex falſis, num.* 2. Bald. *num.* 4. Angel. *num.* 1.
C. de tranſact. Bellon. *iun. d. conſ.* 77. *num.* 3. qui dolus
etiam detegitur ex eo, † quod nihil in tranſactione filijs 25
fuit datum, aut remiſſum; ſiquè iura ſucceſſionis filio-
rum euidentiſſima fuiſſent pro Aurelia, nihil aliud re-
portaſſet ipſa, quàm quod per illam confictam concor-
diam extorſit.

Et ità vtraquè parte Informante, Domini ſteterunt
in deciſis.

* Prima eſt deciſio 52. ſuper in hac eadem parte.
* Altera verò eſt deciſio 80. pariter ſupra.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien Bonorum de Barzellinis.

Die Mercurij 22. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Grauamen iniunctum filijs, an, & quando non cenſeatur repetitum in nepotibus, & alijs deſcendentibus. Subſtitutio quando expirat, ceſſant etiam omnia eius conſecutiua, & acceſſoria. Ex coniecturis, vt inducatur fideicommiſſum, quid requiratur.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Conditiones, quæ inducunt grauamen ſunt ſtrictè intelligendæ.*

2 *Subſtitutionum gradus non ſunt multiplicandi.*

3 *Subſtitutio facta omnibus filijs, & hæredibus deſcendentibus ſinè filijs, non cenſetur facta filijs filiorum.*

4 *Filiorum appellatione, quando tractatur de grauamine, ſeù onere non veniunt nepotes.*

5 *Subſtitutio fideicommiſſaria continet grauamen.*

6 *Subſtitutio facta filijs, quando non comprehendat nepotes.*

7 *Dictio dictis, eſt repetitiua præcedentium, cum omnibus ſuis qualitatibus.*

8 *Teſtator ex quibus eliciatur, quod voluerit grauare tantùm filios, & non nepotes.*

9 *Nepotes in diſpoſitione non includuntur, quando fuit habita ratio ad filios.*

10 *Decian. in conſ. 84. num. 10. lib. 3. Pariſ. conſ. 7. nu. 27. vol. 3. & alij declarantur. & num. 11.*

12 *ad Fideicommiſſum, quando ſunt vocati plures ſucceſſiuè per vulgarem, cum conditione, ſi ſine filijs, tunc vno decedente cum filijs, ceſſant cæteræ aliæ ſubſtitutiones. & num. 13.*

14 *Subſtitutionis digreſſio, ſi ſit poſita in parte actiua tantùm, tunc non attenditur ad effectum inducendi grauamen.*

15 *Subſtitutionum gradus, quando eſt vnicus tantum non releuat, vt recedatur à conſil. Oldrad. 21.*

16 *Alienationis prohibitio, quando ſit acceſſoriè, & conſecutiuè ad aliquam ſubſtitutionem, illa deficiente nihil operatur. & num. 17. & 18.*

19 *Agnationis conſeruandæ ratio, vt dicatur habita, non concluditur ex repetita qualitate maſculinitatis.*

20 *ex Subſtitutione reciproca in primo gradu, non infertur ad ſequentes vocatos.*

21 *ad Fideicommiſſum inducendum coniecturæ debent eſſe probabiles, neceſſariæ, & concludentes & num. 22.*

D E C I S I O CCLXXII.

PROPOSITO dubio 12. Decembris præteriti, * An D. Coſmo Barzellino eſſet danda immiſſio ex teſtamento Alphonſi fideicommittentis, in eius bonis hodiè poſſeſſis per D. Vincentium Barzellinum, affirmatiuè fuit reſolutum, quia conſtat de fideicommiſſo, & quòd euenerit caſus in perſonam Coſmi, & ex eo, quod identitas bonorum poſſeſſorum per Alphonſum, benè probatur ex deductis in illa poſitione Hodiè autem repropoſita cauſa ſuper ijſdem, dicta deciſio fuit confirmata, non obſtante exceptione antiquorum fideicommiſſorum, pro quibus prætendebatur detractio, & immiſſionem eſſe retardandam, quæ ſunt in duplici differentia, nempè, Virgilij ſenioris, qui fideicommiſſum conſtituit de anno 1529. poſtrema verò Gaſparis, Lactantij, & Bartholomæi.

Si de primo agatur, illud non obſtat, quia cum reciproca ſubſtitutio legatur tantummodò inter filios Virgilij primos inſtitutos, alij verò deſcendentes legantur vocati ſub ea conditione, ſi iſti primi deceſſerint ſinè filijs, ipſiq; obierint cum filijs, vtiquè euanuit omne fideicommiſſum propter defectum conditionis, quæ cum inducat
1 grauamen, † eſt ſtrictè intelligenda de filijs tantùm, nec afficit filios filiorum, quoniam verba, id non importat,
2 & gradus ſubſtitutionum non ſunt † multiplicandi, per ea, quæ notat Oldr. *conſ. 221.* Io. Andr. in Add. *ad Specul. in tit. de teſtam. §. 1. verſ. occurrit. in fin.* Crauet. *conſ. 561. per tot. lib. 1. &* Natt. *conſ. 191. num. 9. lib. 1.* quem ſequitur Cephal. *conſ. 433. num. 41. & ſeqq. lib. 3.* conclu-
3 dens ſubſtitutionem factam omnibus filijs, & † hæredibus decedentibus ſinè filijs, non cenſeri factam filijs filiorum, quia quicquid ſit, vbi ſubſtitutio continet fauorem, & prouiſionem filiorum, tamen vbi continet grauamen, † & onus, appellatio filiorum non comprehendit 4
filiorum filios, & ſic nepotes, & cum ſubſtitutio † fidei- 5
commiſſaria contineat grauamen, *l. ſi hæred. §. cum filiæ ff. de vulg. & pupill. l. cum patronus. ff. de legat. 2.* Ideò ſubſtitutio huiuſmodi facta † filijs, nepotes non compræ- 6
hendit.

Nequè obſtant coniecturæ, quæ allegantur pro perpetuo, & reciproco fideicommiſſo, quia prima deducta ex illis verbis, (& ſucceſſiuè dictis eius filij, vt ſuprà, hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis quandocunquè decedentibus ſinè filijs maſculis, legitimis & naturalibus &c.) ex quibus deducunt appellatione ſubſtitutorum venire nepotes, & indè illos eſſe grauatos, tollitur, quoniam, illa verba benè verificantur in filijs Virgilij, qui fuerunt inſtituti, & reciprocè ſubſtituti, nec indè poteſt inferri ad vllam extenſionem fideicommiſſi, cum extenſioni reſiſtat illa dictio † (dictis) repetitiua præcedentium, cum 7
qualitatibus ſuis, & eorum, quæ dicta ſunt ſuperiùs, Bart. *in l. 1. §. hoc edicto. ff. de poſtul. & in l. totalis ſcriptura. §. fin. verſ. quæro ego. ff. de leg. 1.* Vnde clarè elicitur
† ſolùm grauare voluiſſe filios, non autem nepotes, vt 8
benè probant Ruin. Burſatt. & Rim. Iun. *allegati per* Honded. *conſ. 60. num. 55. & ſeqq. lib. 1.* aſſerentes in diſpoſitione non includi nepotes, quando † habita fuit re- 9
latio ad filios, cum illa dictione (dictos) quæ ſtat reſtrictiuè ad prænominatos, Decian. *autem in conſ. 84. numer. 10 lib 3.* Pariſ. *conſ. 7. num. 27. vol. 3.* † & alij in contra- 10
riùm allegati loquuntur in caſu, in quo verbum, ſubſtituti, non poterat aliud operari, & propterea cum in caſu noſtro operetur hoc, quod oſtendat mentem teſtatoris fuiſſe grauare filios, nedùm tanquàm inſtitutos, ſed etiam tanquàm ſubſtitutos, illorum dicta non procedunt, prout procedere poſſent, quando nepotes eſſent ſubſtituti per fideicommiſſum, non autem quando non ſunt ſubſtituti, niſi per vulgarem, † vt benè Decianum decla- 11
rando firmat Pereg. *de fideic. art. 29. num. 41.* & in indiuiduo contrà Decianum conſuluit Fuſar. *conſ. 98. num. 6.*

Nec obſtat ſecunda coniectura dotationis fœminarum deſcendentium in infinitum, deſumpta ex verbis Teſtatoris, ibi (& caſu quo extarent filiæ fœminæ dictorum eius filiorum, & eorum deſcendentium in infinitum, tunc voluit, diſpoſuit, & mandauit eas debere dotari in ducatis mille auri, in auro pro qualibet earum, cum mobilibus, & apparatibus condecentibus &c.) Ex quibus apparet ne reddatur inutilis talis prouiſio ad fauorem fœminarum, in infinitum teſtatorem voluiſſe grauare filios Gaſparis perpetuo fideicommiſſo; Nam cum Teſtator poſtquàm inſtituit filios æquis portionibus, eoſquè inuicem ſubſtituit, ità quòd vno decedente quandocunquè ſinè filijs, portio ſic decedentis, deueniat ad ſuperuiuentes, & ipſis non extantibus ad eorum filios, ſucceſſiuè dictis eius filijs, vt ſuprà hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis decedentibus quandocunquè ſinè filijs tunc, & eo caſu eiſdem ſubſtituerit filias fœminas, hoc præceptum dotandi fœminas regulatur ab illa conditione, ſi ſinè filijs, prout omnes aliæ ſubſtitutiones, Ideòque cum filij
primi gradus obierint cum filijs, euanuit quodcunquè † 12
grauamen deſumptum ex onere dotationis, & euanuerunt omnes ſubſtitutiones, tanquàm dependentes iuxtà celebre *conſil.* Oldrad. 21. omnes enim ſubſtitutiones, & omnia onera, ſeù grauamina veniunt in conſequentiam non exiſtentiæ filiorum, aut eis decedentibus ſinè filijs, quæ propterea non applicantur, cum filij primi gradus obierint cum filijs.

Altera coniectura, pro perpetuo, & reciproco fideicommiſſo vocationis Ioannis Galeatij, & filiorum, tollitur eadem ſupradicta reſponſione, quia ob defectum conditionis, ſi ſinè filijs, pariter euanuit, prout alia de digreſſu ad plures remotos ſubſtitutionum gradus, quia
reſtringitur ab eadem conditione, † cum Teſtator fue- 13
rit digreſſus per ſolam vulgarem, nempè ſub illa conditione (& ipſis non exiſtentibus &c.) quæ vulgarem tantùm ſignificat, & fideicommiſſum excludit, *l. cum proponas. C. de hæred. inſtit.* Ruin. *conſ. 102. num. 5. & 11. & conſ. 125. num. 6. lib. 2.* Alex. *conſ. 170. numer. 3. libr. 5.* Bero. *conſ. 63. num. 29. lib. 2.* Menoch. *conſ. 399. num. 3. & 30.* Rota *in recent. 319. per tot. part. 1.* & cùm talis digreſ-
ſus ſit in parte † actiua tantùm, tunc non attenditur ad 14
effectum inducendi grauamen, ſiuè illud ampliandi in li-

oca

nea deſcendentium fauore tranſuerſalium, Atquè ità cùm ex tenore teſtamenti pateat Teſtatorem fuiſſe digreſſum ad plures gradus per ſolam, & meram vulgarem, tali caſu, ex quo per aditionem, vel agnitionem vnius,
15 expirant omnes vulgares ſubſequentes; † Inde ſequitur vt non plures, ſed vnicus tantùm ſit gradus, & conſequenter nihil releuare contra conſilium Oldradi, vt in terminis declarant poſt alios Fuſar. *conſ. 98. nu. 3. & ſeqq.* & Rota *in Ferrarien. fideicommiſſi 15. Decembris 1628. coram Eminentiſſ. Card. Vtrili, in tertia coniectura.*

Minùs releuat coniectura deducta ex prohibitione alienationis quia, vt fuit dictum in deciſione, quæ reui-
16 detur, † prohibitio ſtat acceſſoriè, & conſecutiuè ad ſubſtitutionnem ſi ſinè filijs, illaque deficiente nihil operatur, Menoch. *conſ. 760. num. 10. & 11.* Peregr. *de fideic. art. 29. num. 39.* Rot. *deciſ. 300. num. 20. & deciſ. 486. nu. 6. par. 1. recent. et deciſ. 236. numer. 1. part. 2. cum alijs.* Nec dictio (maximè) per quam facta eſt arctior prohibitio ſuper domo, extendit antecedentem genericam pro-
17 hibitionem, ſuper alijs bonis, data præſertim † diuerſitate rationis, quæ ob particularem Teſtatoris affectum militabat, vt illa conſeruaretur in agnatione, & benè applicantur deducta per Surd. *conſ. 330. numer. 23. et ſeqq.* vbi alios concordantes refert, & ex patenti diſertiua in prohibitione alienationis, dum diſtinxit domum à cæteris bonis, & in ea conſtituit prohibitionem realem alienandi per verba in rem directa, apparet prohibitionem ſpecialem, in qua diſcretiuè, ac diuerſimodè diſpoſuit,
18 non poſſe † extendere præcedentem generalem, prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis faciendi potiùs reale, ac perpetuum fideicommiſſum in domo antiqua familiæ, quàm in alijs bonis.

Vlteriùs cum deficientibus filijs ſinè filijs teſtator pro tertia parte ſubſtituerit fœminas, nulla habita ratione
19 agnationis, coniectura deſumpta ex ratione † agnationis ob repetitam qualitatem maſculinitatis, non ſuffragatur, Aym. *conſ. 250. num. 2.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. cap. 15. num. 9.* Hond. *conſ. 56. num. 14. lib. 1.* Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 5. num. 50.* Rota *coram ſa. mem. Greg. XV. deciſ. 433. num. 15. & ſeqq. & alibi ſæpiùs.*

Demùm deducta ex reciproca ſubſtitutione inter primos vocatos, cum vocatione filiorum præmortui non mi-
20 litat in ſequentibus gradibus, cùm ex reciproca † in primo gradu non inferatur ad ſequentes vocatos, vt in terminis tenuerunt Odd. *conſ. 66. num. 59. et conſ. 68. num. 3. et ſeqq.* Menoch. *conſ. 743. ſub numer. 4. et ſeqq.* Rota *in recent. deciſ. 45. num. 5. part. 1. coram* Seraph. *deciſ. 1023. n. 3. in d. Ferrarien. fideicommiſſi 15. Decembris 1628. coram Eminentiſſ. Card. Vtrili, et in Bononien. fideicommiſſi de Bentiuolis 5. Maij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*
21 Vndè cùm ad inducendum fideicommiſſum † coniecturæ debeant eſſe probabiles, neceſſariæ, atquè concludentes, *adnot. per* Bald. *in l. cum virum numer. 20. C. de fideicomm.* Caſt. *conſ. 58. num. 2. lib. 2.* Iaſ. *conſ. 66. col. penult. verſ. primò negando. lib. 3.* Alciat. *in reſponſ. 528. nu. 2.* & ex prædictis conſtet ſupradictas non eſſe tales; Indè
22 † ſequitur illorum prætextu non eſſe recedendum à vulgato *conſ. Oldr. 21.*

Poſtrema fideicommiſſa Gaſparis, Lactantij, & Bartholomæi, & prætenſæ detractiones non releuant, vt patet nedum ex lectura alterius deciſionis in hac cauſa factæ; verùm etiam ex publicis inſtrumentis hinc inde deductis in Summario, ex quibus probatur, quemlibet eorum habuiſſe in bonis patris portionem ſibi de iure debitam, quam ſolam afficiunt eorum fideicommiſſa, nequè hodiè Coſmus petit bona in eiſdem inſtrumentis deſcripta, ſed ſolùm immiſſionem ſuper alijs bonis prouentis ad Alphonſum, quorum identitas probatur ex inuentario confecto ab Horatio auctore Vincentij, adeòut, quæ dicuntur de firmando ſtatu hæreditatis, potiùs deducta appareant ad retardandam, & inuoluendam immiſſionem debitam Coſmo.

Minuſquè excipi poteſt de confuſione bonorum Horatij, Pyrri, Virgilij iunioris, & Marci Antonij, qui fuerunt fratres Alphonſi, quia inter ipſos fratres extant diuiſiones bonorum, tàm patris, quàm Virgilij fratris præmortui, ex quibus liquet, quænam fuerit vniuſcuiuſquè portio, & præſertim, quæ bona fuerint per Pyrrum poſſeſſa, quæ à Coſmo non petuntur, reliqua verò eiuſdem Virgilij; & Marci Antonij, qui ab inteſtato deceſſerunt, cum iure ipſo partim in Alphonſum, partim in Horatium eorum fratres deuenerint, Alphonſus vtiquè de eiſdem liberè diſponere potuit, & quænam illa ſint liquidiſſimè conſtat, ex prædicto Inuentario confecto ab Horatio auctore ipſius Vincentij, atquè ideò omnis ceſſat prætenſæ confuſionis, ſeù dubitandi ratio.

Quare cum præter deducta in præterita ex depoſitione vnius teſtis examinati in Curia ex publico inſtrumento dotis reſtitutæ per Coſmum Iſabellæ matri, & demùm ex depoſitionibus trium teſtium examinatorum in partibus magis concludenter probetur, Coſmum eſſe filium Aſtorgij, vt propterea non poſſit dubitari de identitate perſonæ vocatæ ad fideicommiſſum Alphonſi, iterùm Domini pro immiſſione ad eius fauorem reſponderunt vtraquè partè informante.

* Eſt deciſio 249. ſuprà in hac eadem parte.

Et in eadem cauſa, vide infra ſub die 7. Iunij 1634. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & ſub die 20. Nouemb. pariter 1634. coram bon. mem. Buccabella.

R. P. D. PANZIROLO.

Placentina prætenſæ Succeſſionis.

Die Veneris 31. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Filij nati, ex illis perſonis, inter quas matrimonium conſiſtere de iure non poteſt, quibus concurrentibus, dicantur legitimi. In radice matrimonij, quando Papa dicatur diſpenſaſſe. Omiſſio ſola denunciationum, an reddat matrimonium clandeſtinum. Doctiſſima eſt deciſio, & non mirum, cum extenſa ſit ab Auditore vndecunquè doctiſſimo, & inter clariſſimos, & peritiſſimos Iuris, celeberrimo.

SVMMARIVM.

1 *Pro Legitimitate magna præſumptio oritur, ex inſtitutione hæredis alicui facta vti filio legitimo, & naturali, iuncto tamen effectuatione.*

2 *De Illegitimitate, quando quis ampliùs dare non poſſit.*

3 *Filius, quando eſt natus in figura matrimonij palàm, & publicè contracti inter perſonas nobiles, & qualitate pares, hoc caſu, vt dicatur legitimus ſufficit bona fides alterius ex coniugibus.*

4 *Inter Coniuges bona fides de iure præſumitur adeſſe.*

5 *Matrimonium, dum fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, eo ipſo præſumitur error, & ignorantia impedimenti. vide num. 29. & 30.*

6 *Actus, quando palàm, & publicè geritur, ceſſat omnis ſuſpicio fraudis.*

7 *Mariti ſolent expedire diſpenſationes &c. abſquè eo, quod vxores aliquid ſciant ante gratiam obtentam.*

8 *Aſſertionibus, & atteſtationibus factis in commiſſione de ſtylo Rotæ aſtetur.*

9 *Scientia non probatur, niſi conſtet de mandato.*

10 *Vxoris mala fides impedimenti, ad effectum illegitimitatis non attenditur, ſi ſcientia non probetur de tempore conceptionis, vel natiuitatis.*

11 *in Matrimonij radice, quando dicatur diſpenſatum. & num. 12. 13.*

14 *in Matrimonij radice dicitur diſpenſatum, ſi in diſpenſatione adſit verbum, remaneant.*

15 *in Matrimonio nulliter contracto remanendi licentia, non inducit diſpenſationem in radice,*

cum requiratur nouus conſenſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum matrimonium, ſed iſta eſt opinio quorundam Doctorum reprobata, tanquàm minùs vera.

16 *Filiatio ſuſcipienda, ſi ſit legitimoro in radice matrimonij, ità etiam proles antea ſuſcepta erit legitimota, cum diuerſo iure cenſeri non debeant.*

17 *Dictio, exindè, quid importet.*

18 *Matrimonium contrahi non poteſt intra conſtitutos intra quartum gradum conſanguinitatis.*

19 *Papa ſine dubio poteſt diſpenſare ſuper matrimonio de facto contracto, remouendo impedimentum iuris tantùm Canonici.*

20 *Filiorum illegitimitas, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſublata dicta lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remaneat in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio.*

21 *Papa, ſicuti prohibendo matrimonium in certis gradibus, poteſt facere filios illegitimos, multò magis poterit illos legitimos reddere, remouendo impedimentum.*

22 *Et iſta eſt receptiſſima, & communis opinio:*

23 *Matrimonium, quod ſtante diſpenſatione in radice cenſeatur ab initio validum, ac quod filij nati ex illo matrimonio ſint illegitimi, iſta ſimul ſtare non poſſunt.*

24 *Gratiæ conualidatio, quid operetur. & num. 25.*

26 *Præiudicium tertij, ſi veniat conſecutiuè, quando non attendatur.*

27 *Matrimonium videtur clandeſtinum, ſi ſit contractum nullis præmiſſis denunciationibus.*

In Matrimonio propter præſumptionem affectatæ ignorantiæ, ceſſat bona fides. num. 27.

28 *Matrimonium, an reddat clandeſtinum, & tollat bonam fidem, ſola omiſſio denunciationum, iſta eſt valdè controuerſa opinio.*

29 *Matrimonium, quando fuit contractum in facie Eccleſiæ præſentibus pluribus conſanguineis, & nemine ſeriosè excluſo, & agitur inter perſonas nobiles, & conditione pares, illud non poteſt dici clandeſtinum.*

30 *Cum talis publicitas in effectu æquipolleat denunciationibus, & excludat omnem fraudis ſuſpicionem.*

Et iſta eſt communis opinio Theologorum, & Canoniſtarum. num. 31.

32 *Matrimonio, ſi opponatur, quod non fuit contractum coram proprio Parocho, nec de eius licentia, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugum cohabitatione. amplia num. 33.*

DECISIO CCLXXIII.

MARCELLVS Marazzanus poſt obitum primæ vxoris, ex qua plures liberos ſuſcepit duxit in ſecundam vxorem Corneliam de Mancaſolis de anno 1566. & poſtmodùm detecto quarto conſanguinitatis gradus impedimento, obtinuit diſpenſationem à ſan. mem. Pio V. quæ cum fuiſſet ſolùm executioni demandata 4. Aprilis 1570. interim iam de menſe Octobris 1569. d. Marcellus ex eadem Cornelia ſuſceperat Carolum filium, ac tandem cum de anno 1580. detectum fuiſſet aliud impedimentum in 3. affinitatis gradu, propterea fel. record. Gregor. XIII. aliam conceſſit diſpenſationem; Vnde conualidato matrimonio in eo prædicti Coniuges perſeuerarunt, vſquè ad annum 1588. de quo tempore deceſſit Marcellus relictis poſt ſe tribus filijs ex prima vxore, & ex dicta Cornelia tantùm Carolo, ſuſcepto de tempore, quo ſupra, illoſquè æquis portionibus, vti filios legitimos, & naturales hæredes inſtituit, iuſſitque ſuum teſtamentum ab illis omninò ſeruari, prout cum effectu ſeruarunt diuidendo, inter ſe bona amicabiliter, & agnoſcendo Carolum vti legitimum fratrem, & Marcelli filiū in omnibus actibus, & ſcripturis, prout in Summ. num. 4.

Verùm de anno 1605. poſt obitum duorum ex filijs primi Matrimonij, ſcilicet Io. Baptiſtæ, & Alexandri patris DD. Alexandri Iunioris, & Franciſci, eorum Mater, & Tutrix coram Ducali Conſilio intentauit iudicium contra dictum Carolum ſuper recuperatione bonorum hæreditatis paternæ, quæ illi in diuiſione obuenerant, eo ſub prætextu, quod vti illegitimus eſſet illorum incapax, quo iudicio poſtea de anno 1623. coram Ordinario Placentino reaſſumpto, fuit à quodam decreto pro parte filiorum Caroli appellatum, & cauſa ad Rotam deuoluta dubitatum fuit, An conſtet de illegitimitate Caroli, & DD. negatiuè reſponderunt, moti ex pluribus fundamentis.

Et quidem Primò quia vt ſupra dictum eſt, Marcellus
Pater tractauit Carolum vti filium legitimum, & naturalem inſtituendo illum hæredem in teſtamento, † quod 1
facit magnam præſumptionem pro legitimitate Caroli,
iuncta effectuatione ſubſecuta, Bald. *in l. filiam. ff. de*
his qui ſunt ſui, vel alien. iur. Soccin. Iun. *conſ. 89. num. 9.*
lib. 2. Mandel. *conſ. 180. nu. 2.* Mohed. *deciſ. 3. qui fil. ſint*
legit. Rot. *in recent. part. 1. deciſ. 406. ſub num. 5. & deciſ.*
434. n. 6. Et cum huiuſmodi Teſtamentum paternum approbatum fuerit ab alijs filijs, & Authoribus DD. Franciſci, & Alexandri, qui hodiè de illegitimitate opponunt
† proculdubiò contra ipſos oritur præſumptio ad fauorem 2
Caroli, per ea, quæ tradit Seraphin. *deciſ. 1000. num. 15.*
Gregor. *deciſ. 247. num. 17.* Rota *in recent. d. deciſ. 434. ſub*
num. 7. verſ. accedant etiam par. 1. & fuit dictum *in Parmen. Statas 14. Iunij 1623. & 10. Iunij 1626. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Secundò, quia Carolus natus fuit in figura matrimonij, palàm, & publicè contracti inter viros nobiles, &
qualitate pares, quo caſu † pro legitimitate prolis ſufficit 3
bona fides alterius ex coniugibus, *cap. ex tenore, & ibi*
Gloſſ. qui fil. ſint legitim. Gabr. *de legit. concl. 4. nu. 2.* Caputaq. *deciſ. 150. num. 7. & deciſ. 203. num. 3. part. 2.* Seraph. *deciſ. 1099. num. 2.* Rota *deciſ. 354. ſub numer. 3. verſ.*
quinimo poſt ſecundum vol. conſ. Farin.

Quod autem in hoc caſu adfuerit bona fides † non ſo- 4
lùm probatur ex præſumptione Iuris, Gemin. *conſ. 66.*
in 3. dub. Couar. *de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 1. numer. 4.* Rota
diuerſ. deciſ. 477. in fine par. 1. Greg. *deciſ. 461. numer. 3.*
Sed etiam quia fuit probata ignorantia impedimentorum, tàm iuramento ipſorum coniugum, quàm etiam
ex depoſitione plurium Teſtium, ac vlteriùs, quia † 5
dum matrimonium fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt, ex hoc ipſo præſumitur er-
ror, & ignorantia, ità vt ceſſet † omnis ſuſpicio fraudis, 6
Ruin. *conſ. 51. ſub num. 8. verſ. & quamuis. lib. 5.* Put. *deciſ. 95. n. 2. lib. 2.* Gregor. *d. deciſ. 461. n. 4.* Rota *poſt 2. vol.*
conſil. Farinac. *dicta deciſ. 354. ſub num. 4. verſ. ſed etiam.*

Nec officit, quod videatur excludi bona fides in vtroquè ex coniugibus, eò, quia in diſpenſatione vnuſquiſquè eorum nominatur pro Oratore, quia ex hoc non probatur concludenter ſcientia ſaltem vxoris, nam vltrà,
quod iſtæ diſpenſationes ſolent expediri à marito abſquè
eo, quod vxor aliquid ſciat † ante gratiam obtentam, 7
certum eſt etiam, quod de ſtylo Rotæ † non ſtatur huiuſ- 8
modi aſſertionibus, *iuxt. deciſ.* Put. *24. in fin. lib. 1. in correct.* & fuit reſolutum *in Valliſoletana Præeminentiarum*
23. Ianuarij 1604. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo
Pamphilio, & in Azianen. Archipreſbyteratus 17. Aprilis 1606. coram bonæ mem. Penia, & in Burgen. *Abbatiæ*
de Salas 20. Nouembris 1611. coram bon. mem. Vbaldo, vbi
† dicitur, quod niſi conſtet de mandato, ſcientia non 9
probatur.

Et quàmuis poſtea etiam vxor vſa fuerit dicta diſpenſatione, cum in illius executione fuerit cum ea, de nouo
ſolemnizatum matrimonium in facie Eccleſiæ, attamen
cum de illo tempore iam natus eſſet Carolus, ex hoc non
infertur ad ſcientiam eiuſdem vxoris, nec de tempore con- 10
ceptionis, nec de tempore natiuitatis, quod ad hunc effectum attendi ſolet. ad not. per DD. *in cap. fin. de clandeſt. deſponſ.* *Præpoſ. poſt* Butr. *in cap. 2. num. 5. verſ. Butrius aliter &c. & in cap. pen. nu. 3. qui fil. ſint legitim. vbi* Abb. *num. 3. in vlt. not.* Menoch. *conſil. 521. num. 4.* Peregr. *de fideicomm. art. 24. num. 50.*

Tertiò demùm principaliter, quia DD. viſum eſt in matri-

11 matrimonio † ſupradicto ſuiſſe diſpenſatum in radice,
nam ex litteris Pij V. clarè conſtat, quod ſupplicantes re-
manere volebant in eo matrimonio, quod nulliter, &
de ſacto contraxerunt, licèt non poſſent abſquè Sedis
Apoſtolicæ diſpenſatione, narrando inſuper Papæ, quod
12 † ſi diuortium fieret, grauia inter ipſos ſcandala oriri poſ-
ſent, vt in puncto tenuit, Rot. *deciſ. 687. ſub numer. 5.
par. 2. receat.* Et hoc etiam ſuadent verba ſubſequentia
eiuſdem diſpenſationis, ibi, *Propterea nobis humiliter
ſupplicari feciſtis, vt nobis in præmiſſis de opportuno ab-
ſolutionis remedio, & diſpenſationis gratia prouidere di-
gnaremur &c.* ponderando verbum, in *præmiſſis*, quod
refertur ad prius narrata, & ſic ad diſpenſationem ſuper
perſeuerantia Matrimonij nulliter contracti, & ideò Pa-
pa poſtea ſubdit, *Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus
inclinati, fraternitati tuæ committimus, quatenùs eoſdem
Marcellum, & Corneliam in vtroquè foro abſolaas, &
cum eiſdem Marcello, & Cornelia, vt impedimento ter-
tij, & quarti conſanguinitatis, gradus huiuſmodi non ob-
ſtante, Matrimonium de nouo inter ſe publicè, & ſeruata
forma Concilij Tridentini contrahant, & in facie Eccleſia
ſolemnizent, & in eo poſtmodùm, quoad vixerint remane-
re liberè, & licitè valeant*, & ſic conualidat primum
13 Matrimonium contractum, † & diſpenſat in ipſius ra-
dice, licèt cum hac conditione, vt denuò ſolemnizetur
ſeruata forma Concilij, prout in terminis Rota *in recent.*
14 *deciſ. 455. ſub num. 9. & 10. par. 1.* ex verbo † enim, *re-
manere*, tenent Doctores induci diſpenſationem in radi-
ce, Anton. de Roſſeil. *de legit. libr. 2. in princ. numer. 19.*
Celſ. Vgo *conſ. 31. num. 6. & 7.* Molin. *de primog.* Hiſpan.
lib. 3. cap. 2. numer. 12. Boer. *deciſ. 624. numer. 26. & ſeqq.*
Rota *diuerſ. deciſ. 207. par. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 24.
num. 79.* Rota *recent. dicta deciſ. 687. ſub numer. 11. par. 2.
vbi ſub num. 12.* reprobat ſententiam Couar. *ſuper 4. part.
2. cap. 8. §. 8. num. 13. quem ſequitur* Sanchez. *de matrim.
lib. 8. diſp. 7. num. 25.* qui videntur tenere, quod licentia
15 remanendi † in matrimonio ſic contracto non inducat
diſpenſationem in radice, cum requiratur nouus conſen-
ſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum ma-
trimonium, quia opinio iſta fuit reprobata tanquàm mi-
nùs vera, & hoc idem firmatur in dicta *deciſ. 455. ſub nu.
11. par. 1. recent.*

Vlteriùs viſum eſt Papam diſpenſaſſe in radice, etiam
propter illa verba, *Prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam
legitimam decernas, & declares &c.* Nam ſicuti Proles
16 ſuſcipienda erat ſine dubio † legitimata in radice matri-
monij, ità etiam proles antea ſuſcepta, cum diuerſo Iu-
re cenſeri non debeant, Rot. *in recent. deciſ. 166. ſub nu.
6. verſ. in tertio enim, & deciſ. 191. ſub numer. 2. verſ. ità
referendo, & d. deciſ. 455. ſub num. 12. part. 1. & part. 2.
deciſ. 687. ſub num. 14.* Quod etiam confirmatur propter
17 illam dictionem, *Ex inde*, cum † reſpectu prolis ſu-
ſceptæ non poſſet referri, niſi ad factum præcedens vide-
licèt ad matrimonium de ſacto contractum, Rota *in re-
cent. deciſ. 405. ſub num. 12. verſ. & confirmatur. part. 1.
& par. 2. dicta deciſ. 687. ſub num. 15.* Vnde cum ex ſupra-
dictis conſtet, quod diſpenſatio Caroli fuerit in radice,
ei ſuffragari debet in ſucceſſione paterna, qui eſt effectus
principalis huius diſputationis, nam cum dicti Coniu-
18 ges † de iure poſitiuo impedirentur contrahere matri-
monium, *c. non debet de conſaguinit. & affin.* in caſu
præſenti ſtante maritali affectu cum copula, vel matri-
monio de ſacto contracto, potuit ſinè dubio Papa remo-
19 uere huiuſmodi impedimentum, Iuris tantùm † Cano-
nici, diſpenſandu in radice Matrimonij, illudquè appro-
bando prout ex tunc, perinde, ac ſi ab initio nullum ex-
titiſſet impedimentum, ità Io. Andr. *in cap. per venera-
bilem. num. 30. qui fil. ſint legit.* Anchar. *num. 21. in fin. &
num. 22.* Alexander de Neuo. *num. 18.* Anchar. *conſ. 409.
num. 4. & 5.* Celſ. Vgo *d. conſ. 31. nu. 7.* Antonius de Roſ-
ſell. *d. tract. de legitim. libr. 2. in princ. numer. 19. & ſeq.*
Martin. Lauden. *eod. tract. num. 85. cum alijs adductis per*
Rot. *in recent. dicta deciſ. 191. ſub numer. 3. & 455. ſub nu.
2. & 3.*

Nec prædictis obſtat, quod cum Carolus ſit conce-
ptus, & natus poſt litteras Pij V. antè tamen illarum
exequutionem, non poteſt ei ſuffragari diſpenſatio, etiam
20 quod fuerit in radice, quia cum per legem † Canonicam
ſit inducta illegitimitas filiorum, ſublata dicta lege per
diſpenſationem, in radice remanent filij in eo ſtatu, in
quo reperirentur ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio,
per *text. in §. liceat. igitur.* Auth. *quib. mod. nat. effic. le-
git. & in §. ſi. quis ergo.* Auth. *quibus modis natur. effic.
ſui.* Et ratio eſt clara, quia ſi Papa prohibendo † Ma- 21
trimonium in certis gradibus, poteſt facere filios illegiti-
mos, multò magis poterit illos legitimos reddere remo-
uendo impedimentum, Hoſtien. *in cap. per venerabilem.
ſub num. 8.* Anchar. *conſ. 409. ſub num. 4. & 5.* Gugliel. *de
Benedict. in cap.* Raynutius. *verſ. & vxorem in princ.
num. 202. de teſtam.* Celſ. Vgo *d. conſ. 31. numer. 7.* Ceph.
conſ. 307. num. 51. & ſeqq. lib. 3. Gabr. *conſ. 21. numer. 17.*
vbi teſtatur de † communi, & hanc eſſe receptiſſimam 22
opinionem, *lib. 1.* Put. *deciſ. 472. ſub num 3. lib. 2. in nou.*
Rota *dicta deciſ. 455. ſub num. 2. verſ. ſicut potuit, & nu.
6. part. 1. recent.* Non enim † poſſunt ſtare ſimul, quod 23
matrimonium ſtante diſpenſatione in radice, cenſea-
tur ab initio validum, ac quod filij nati ex illo
matrimonio ſint illegitimi, & propterea dicta diſ-
penſatio ſuffragatur Carolo, etiam quod ſit concep-
tus, & natus poſt litteras Pij Quinti, & antè illa-
rum executionem.

Nec dicatur, quod litteræ Pij nihilominùs ſuffragari
non poſſint, cum poſt illas fuerit detectum, aliud in ter-
tio affinitatis gradu impedimentum, quia Gregorius vo-
luit litteras Pij valere in omnibus, & per omnia, perin-
de, ac ſi de impedimento tertij gradus affinitatis in illis
mentio ſacta fuiſſet, ac ideò litteræ † Pij ità conualidatæ 24
remanſerunt, ac ſi in illis ab initio præfata mentio ſacta
fuiſſet, Gemin. *conſil. 127. numer. 4.* Rebuff. *in prax. tit.
de reſcript. etiam periade valere. nu. 2.* & fuit dictum *in
Oſcen. Archidiaconatus 10. Martij 1603. coram bon. mem.
Horatio Card. Lancellotto*, itaut taciturnitas eiuſdem
tertij † gradus affinitatis in litteris Pij, ſtantibus litteris 25
Gregorij, nihil obſtet, per ea, quæ notat Put. *deciſ. 136.
libr. 3.*

Nec aliquid releuat præiudicium tertij, quod poſſit
conſiderari † ex iure ſucceſſionis deferendæ, ob impedi- 26
mentum contrahentium, quia ſublato impedimento per
diſpenſationem, præiudicium tertij, quod venit conſe-
cutiuè, non attenditur, vt in puncto Ruin. *conſ. 189.
num. 16. lib. 2.* Anchar. *conſ. 409. ſub num. 5. verſ. Canoni-
ca igitur conſtitutio.* Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum. ſub
num. 21. in 2. ampliat. verſ. adde, de conſtit.* Aymon. *conſ.
704. ſub num. 4. lib. 4.* Decian. *conſ. 5. num. 67. & ſeq. lib. 1.*
Put. *d. deciſ. 472. numer. 2. in nou.* Rota *in recent. d. deciſ.
455. ſub num. 8. par. 1. & par. 2. deciſ. 687. ſub. num. 16. &
ſeqq.*

Minùs obſtat, quod matrimonium fuerit contractum
nullis præmiſſis denunciationibus, ſicquè videatur clan-
deſtinum, in † quo propter præſumptionem affectatæ 27
ignorantiæ, ceſſat bona fides, iuxtà ea, quæ latè tradit
Sanchez. *de matrim. lib. 3. diſp. 42. num. 1. & ſeqq.* Nam
præter quàm quod hanc opinionem, quod ſola omiſſio † 28
denunciationum reddat Matrimonium clandeſtinum, &
tollat bonam fidem valdè controuerſam, dixit Rota *in
Valentina illegitimitatis coram Eminentiſſimo Cardinal.
Pamphilio, quæ eſt deciſ. 354. numer. 6. poſt 2. vol. conſ.*
Farinac. Et quando fuit contractum palàm, † & publi- 29
cè in facie Eccleſiæ, præſentibus pluribus conſanguineis,
ac nemine ſerioſè excluſo, & agitur inter perſonas nobi-
les, & conditione pares, prout hæc omnia concurrunt
in hoc caſu, illud clandeſtinum dici non poſſe, ex quo ta-
lis † publicitas in effectu æquipollet denunciationibus, 30
& excludit omnem fraudis ſuſpicionem, tenent relati
per eundem Sanchez. *lib. 3. diſput. 1 numer. 9. & innume-
ri apud* Maſchard. *de probat. concl. 1035. à numer. 4.* vbi
hanc dicit communem ſententiam Theologorum, † & 31
Canoniſtarum, quam etiam ex declaratione Congrega-
tionis Interpretum Sacri Concilij Tridentini amplexa
fuit Rota *in deciſ. 71. num. 11. part. 1. in recent. & in* Pa-
pien. *Matrimonij 1. Iunij 1594. coràm bon. mem. Cardinali
Millino.*

In propoſito viſa fuit DD. ceſſare omnis difficul-
tas ex tenore primæ diſpenſationis Pij V. in qua fuit
facta mentio expreſſa omiſſionis denunciationum,
*ibi, punito Parocho propterea, quod exponentes
non factis priùs in Eccleſia denunciationibus coniunxit*,
& nihilominùs Papa ea non obſtante diſpenſa-
re voluit prolem legitimam declarando, vt ſu-
pra.

Quæ autem fuerunt oppoſita, quod Matrimonium
32 non fuerit † contractum coram proprio Parocho, vel de
eius licentia viſum eſt DD. ſatis ſuperquè tolli, non ſo-
lùm ex diuturna coniugum cohabitatione, *iuxt. deciſ.*
33 Rot. *71. num. 1. part. 1. recent.* ſed etiam penitùs ceſſare †
ex eo, quod Matrimonium fuit poſteà in facie Eccleſiæ
ſolemnizatum, & conualidatum iuxtà tenorem diſpen-
ſationis, quæ fuit conceſſa in radice per ſupradicta.

Et ità fuit deciſum parte vtraquè &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Fauentina Dotis.

Die Lunæ 3. Aprilis 1634.

ARGVMENTVM.

Donatio facta abſenti, præter ſtipulationem Notarij, vt dicatur ei ius quæſitum, eſt neceſſaria acceptatio, & an iſta acceptatio præſumatur ex ſola ſcientia, quod in donatione non merè lucratiua intellige.

SVMMARIVM.

1 *Ex Teſtamento, in quo nullum vitium apparet competit actio legatario.*
2 *Teſtamentorum diſpoſitiones ſunt attendendæ.*
3 *Donationis acceptatio, vltrà ſtipulationem Notarij, eſt neceſſaria ad effectum, vt abſentibus pro quibus fuit ſtipulatum dicatur ius quæſitum.*
4 *Acceptatio in donatione non præſumitur ex ſola ſcientia, attenta donatione, non merè lucratiua, ſed mixta, & poſſibiliter damnoſa.*
5 *Donatio ſtipulata per Notarium pro abſente, cum aliquo onere, abſens non aſtringitur ad aliquid, niſi ſecuta eius ratificatione.*
6 *Donatio facta ſub conditione, aliàs donatio ſit nulla, & pro non facta, tunc conditione non adimpleta, nullum cenſetur translatum dominium propter vim impeditiuam d. pacti.*
7 *Et conſequenter rei donatæ dominium non abdicitur ab ipſo donante.*
8 *Termini diſcretiui in vna, eademquè oratione poſiti ſolent excludere, & ſeparare.*

DECISIO CCLXXIV.

PATER primo loco omnia bona ſua donauit Ioſepho,
& Camillo filijs abſentibus, cum onere illis iniuncto
de dotanda filia in ſumma ſcutorum 2000. Deindè nulla
facta mentione huiuſmodi donationis condidit teſtamen-
tum, in quo alios inſtituit, ac ſucceſſiuè ſubſtituit,
eoſquè prætereà grauauit, vt d. Ioſepho tunc ſuperſtiti
quotieſcunquè liberationem à banno capitali reportaſſet,
reſtituerent hæreditatem, filiæ verò prædictæ pro dote,
& paraphernis legauit ſummam librarum 16000. Vn-
de poſt reſtitutam d. Ioſepho hæreditatem in hac ter-
tia Inſtantia, quæ mihi commiſſa fuit contigit dubi-
tari, An filiæ petenti huiuſmodi legatum dotis ſuſ-
fragetur teſtamentum, & Domini affirmatiuè reſpon-
derunt.
1 Nam ex teſtamento in quo † nullum vitium apparet,
actio competit legatario, *l. p. C. Comm. de legat. §. noſtra.*
2 *Inſtit. od. tit.* & prædicti teſtamenti diſpoſitionem † at-
tendendam eſſe probatur per textum expreſſum in *auth.
de nupt. §. diſponat. col. 4.* Dum autem nulla poſt dictam
donationem factam filijs abſentibus ſubſecuta fuit acce-
ptatio, patet quod illi præualeat poſterior teſtamenti di-
ſpoſitio ex eo, quod acceptatio † vltrà ſtipulationem
3 Notarij ſit neceſſaria ad effectum, vt abſentibus pro qui-
bus fuit ſtipulatum dicatur ius quæſitum *l. ſi ego ff. de
neg. geſt.* & in terminis donationis Paul. de Caſt. *conſ.* 195.
num. 2. vol. 2. Dec. *conſ.* 598. *numer. 4.* Theſaur. *deciſ.* 70.
4 *num. 3. &* 50. Quæ quidem acceptatio † ex ſola ſcientia
præſumi non poteſt, attenta donatione, non merè lucra-
tiua, ſed mixta, & poſſibiliter damnoſa, vt dixit Rota
*in Romana donationis 18. Maij 1618. coram bona memoria.
Cardinali Sacrato.*

Nequè ad id ſola Notarij ſtipulatio ſufficit, attento di-
cto onere adiecto donationi, quod ſcilicèt donatarij tene-
rentur quot annis donatori ſoluere ſummam ſcutorum
400. pro ſuis alimentis, nulla enim ratio admittit † quem- 5
quàm abſentem per Notarium ſtipulantem alicui oneri
aſtringi, niſi ſubſequatur illius ratificatio. Molin. *Iuriſc.
de Primog.* Hiſpan. *lib. 4. cap. 2. & alter* Molin. *Theolog.
de contract. diſp. 264. numer. 12. verſ. quo verò.* Borgnin.
deciſ. 40. num. 21. par. 1.

Vltrà quod d. donatio perindè haberi debet, ac ſi non
eſſet facta, attenta clauſula immediatè appoſita poſt di-
ctum onus de ſoluendo certam ſummam donatori, vide-
licèt aliàs præſens donatio ſit nulla, & pro non facta ha-
beatur. Vnde ſequitur, † quod nullum cenſeatur tran- 6
slatum eſſe dominium propter dicti pacti vim translatio-
nis impeditiuam, vt in terminis ſimilis donationis Eu-
gen. *in conſil. 29. num. 35.* Rota *deciſ. 612. numer. 2. par. 3.
recent. &* conſequenter † rei donatæ dominium minimè 7
fuerit ab ipſo donatore abdicatum *l. nec vtilem ff. ex qui-
bus cauſ. maior.* Bart. *in d. l. ſi ego, num. 3. ff. ex de negot.
geſt.* Surd. *conſ. 16. num.* 18 Rota *in Romana donationis 29.
Aprilis 1614. coram bon. mem. Vbald.*

Nequè obſtat quod d. Ioſephus acceptauerit hæredita-
tem paternam cum expreſſa præſeruatione iurium ſibi ex
fideicommiſſis, donationibus, ac alijs quibuſuis diſpoſitio-
nibus competentium, quia ex verbis ſubſequentibus in
eadem præſeruatione manifeſtè patet, eam eſſe referen-
dam ad fideicommiſſa Auorum, aliorumquè Aſcenden-
tium, & Collateralium, non autem ad donationem Pa-
tris de cuius teſtamento, quod approbauit, diſcretiue in
eodem actu fuit locutus, termini enim diſcretiui in vna 8
eademquè oratione poſiti, propriùm eſt excludere, &
ſeparare, Surd. *conſ. 426. num. 1.* Rota *deciſ. 174. num. 6.
par. 4. recent.* Add. *ad Gregor. deciſ. 301. num. 18.*

Et ità vtraque, &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Colimbrieñ Præſtimoniorum.

Die Veneris 28. Aprilis 1634.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, quando eſt læſa, competit reſtitutio in integrum eius Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ, cum omnia iura competentia Eccleſiæ, competant etiam Prælato. Eccleſia cum numquàm deſinat ciuiliter poſſidere, ideò Prælatus propter d. ciuilem poſſeſſionem poteſt eijcere, & pulſare poſſeſſorem naturalem bonorum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Rota in reſtitutione in integrum qualiter procedat.*
2 *Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum, quando conſtat de Eccleſiæ læſione.*
3 *Poſſidenti ciuiliter debetur manutentio.*
4 *Poſſeſſio ciuilis penès duos eſſe non poteſt.*
5 *Poſſeſſor ciuilis, poteſt capere poſſeſſionem naturalem vacantem, efficiendo ſe verum poſſeſſorem.*
6 *Poſſeſſione alicuius rei adepta, cenſetur etiam capta poſſeſſio bonorum ad eam ſpectantium. & num. 19.*
7 *Eccleſiæ, competit manutentio ratione ciuilis poſſeſſionis, licèt alias occupauerit poſſeſſionem naturalem.*
8 *Eccleſia, & pupillus ſunt tales, vt non poſſint perdere poſſeſſionem ciuilem.*
9 *Interdictum, vnde vi, ſi alicui competat, multò*

magis

magis competit manutentio.

10 *Poſſeſſionem ciuilem, ſi quis retinuerit, ratione eiuſdem poſſeſſionis pulſare poteſt poſſeſſorem naturalem, & illo eiecto continuare poſſeſſionem naturalem primæuam.*

11 *Interdictum, vti poſſidetis, quod competit pro ciuili poſſeſſione, eſt quoddam iudicium habens ſimpliciter naturam retinendæ, & in conſequentiam recuperandæ,*

12 *Poſſeſſor naturalis non poteſt deſiſtere à turbatione, niſi reſtituat poſſeſſionem naturalem, habenti ciuilem, cui ipſe illam naturalem abſtulit.*

13 *Per poſſeſſionis naturalis retentionem, turbatur altera pars in ciuili.*

14 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis.*

15 *Interdictum, vti poſſidetis, datur ratione ciuilis poſſeſſionis.*

16 *Eccleſiæ iura omnia competentia, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio competunt eius Prælato nomine ipſius Eccleſiæ.*

17 *Prælato competit manutentio nomine Eccleſiæ, etiam ſi ipſe inciuiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit.*

18 *Per poſſeſſionis adeptionem alicuius loci, non cenſetur adepta poſſeſſio bonorum ad dictum locum ſpectantium, quando alius medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem dictorum bonorum.*

20 *Aret. in l. poſſideri. num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur.*

21 *Ex poſſeſſione ciuili, quæ remanet pœnès Eccleſiam, eſt debita manutentio eius Prælato, nomine ipſius Eccleſiæ.*

22 *Poſſeſſio ciuilis cenſetur amiſſa, ſi per decennium, quis tacuerit.*

23 *Poſſeſſio anteceſſoris non transfertur in ſucceſſorem ſinè noua apprehenſione.*

24 *Gratia præſumitur iuſtificata ſtante curſu 30. vel 40. annorum.*

25 *Executor ritè, & rectè præſumitur proceſſiſſe ad executionem.*

Præſumptio illa eſt admittenda, ſi veniat in neceſſariam conſequentiam alterius. num. 25.

26 *Interdictum, vti poſſidetis, poteſt præſcribi ex lapſu 30. vel 40. annorum.*

27 *Remedium, recuperandæ, remanet præſcriptum ſpatio 30. vel 40. annorum.*

DECISIO CCLXXV.

DISMEMBRATIO, de qua agitur fuit facta per fel. rec. Paulum Tertium de anno 1541. & habuit ſuum effectum de anno 1546. & ſinè controuerſia continuauit vſquè ad annum 1609. de quo tempore vacante præſtimonia, cui fuerat applicata dicta diſmembratio, Sebaſtiânus Prior Eccleſiæ de Nobra, à qua fuerat facta dicta diſmenbratio cœpit poſſeſſionem portionum diſmembratarum. Poſtmodùm vacante d. Prioratu, Illuſtriſs. D. Rodericus de Mello Præſtimoniarius cæpit poſſeſſionem dictarum portionum occupatarum. Tandem Petrus nouus Prior, per tres conformes obtinuit reſtitui ad poſſeſſionem, in qua erat d. Sebaſtianus, & propterea cum d. Præſtimoniarius commiſerit cauſam reſtitutionis in integrum in Rota R. P. D. meo Dunozetto, per binas deciſiones * fuit reſolutum conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, & hinc fuit lata ſententia reuocatoria dictarum ſententiarum de partibus, Rota enim ſic
1 † procedit, non enim pronunciat ſuper ipſa reſtitutione, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. de reſtit. in integr.* Mantic. *deciſ. 315. num. 5.* quam quidem ſententiam 27. Iunij ſuperioris anni fuit coram me * reſolutum eſſe confirmandam, & hodiè repropoſita cauſa, Domini perſtiterunt in reſolutis, quia cum d. Illuſtriſſ. D. Rodericus cœperit dictam poſſeſſionem vacantem, ei erat debita manutentio, & cum præſtimonium ipſum ciuiliter poſſideret, ipſi Præ-
ſtimoniario nomine ipſius præſtimonij erat debita manutentio, & ideò cum ex his conſtet de læſione, ipſi Præſtimoniario, vel nomine † proprio, vel nomine Eccleſiæ 2
competit reſtitutio in integrum, *cap. 1. vbi* Abb. *num. 2. de reſt. in integr. l. nam, & poſtea, §. ſi minor. ff. de iur. iur.*

Quod autem Præſtimoniario eſſet debita manutentio
† nomine proprio ſatis patet, quia cum Præſtimonium 3
ciuiliter poſſideret, vt mox probatur, non poterat Prioratus ſimiliter ciuiliter poſſidere, quia † poſſeſſio ciuilis 4
non poteſt eſſe pœnès duos *l. ſi. vt certo. §. ſi duobus vehiculum, vbi gloſ. in verb. dominium, &* Caſtren. *numer. 7. ff. commod.* & propterea licèt Sebaſtianus Prior occupaſſet poſſeſſionem naturalem bonorum diſmembratorum tamen cum per aſſecutionem alterius beneficij incompatibilis poſſeſſio naturalis dictorum bonorum vacaret, Præſtimoniarius potuit capere illam poſſeſſionem vacantem,
† cum dicta bona ad ipſum Præſtimonium ſpectarent, ità 5
vt fuerit effectus verus poſſeſſor, *c. cum dilectus. §. verùm, vbi* Butr *in 4. notab. ſub numer. 4. verſ. ſed habenti. de ordin. cognit.* Ideò cum Præſtimonium ciuiliter poſſideret, & de tempore, quo ipſe Præſtimoniarius cœpit poſſeſſionem ipſius Præſtimonij, poſſeſſio naturalis vacaret ex adeptione poſſeſſionis præſtimonij, cenſetur quo-
què † adepta poſſeſſio bonorum ad illud ſpectantium, 6
Couar. *var. lib. 3. c. 16. num.* Rota *deciſ. 19. numer. 7. & 8. part. 2. diuerſ. & fuit conſideratum in deciſ. facta 28. Iunij 1632. coram R. P. D. Dunozetto, & in alia coram me 27. Iunij ſuperioris anni.*

Quod verò eidem præſtimoniario competeret, manutentio nomine ipſius præſtimonij, ſatis probatur, nam
etſi Sebaſtianus Prior occupauerit † poſſeſſionem natura- 7
lem; nihilominùs præſtimonium retinuit poſſeſſionem ciuilem, Innoc. *in cap. cum ſuper num. 4. circà principium & verſ. propter hoc dicimus de cauſa poſſ. & propr. & in c. cum in officijs num. 6. verſ. ſi autem ſolummodò. de teſtam.* Bart. *in l. 1. §. fin. numer. 4. verſ. ſed in Collegio Eccleſiæ. ff. de acquir. poſſeſſ. cum infinitis cumulati in deciſ. facta 20. Iunij 1632. coràm R. P. D. meo Dunozetto, verſ. ſiuè verò agitur poſſeſſione Eccleſiæ,* namque Ec-
cleſia, † & pupillus, ſunt tales, vt non poſſint 8
perdere poſſeſſionem ciuilem, idem Bart. *in l. 1. §. ſi vir vxori, num. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* Pariſ. *conſ.*
24. num. 7. vol. 1. & propterea † ſicuti præſtimonio 9
competebat interdictum, vnde vi, *c. querelam, vbi* Abb. *in fin. de elect. idem* Abb. *in c. literæ tuæ num. 3. poſt. med. ibi, & etiamſi ſpolietur Eccleſia. de dilat.* Rot. *deciſ. 1. in princ. & ibi* Addentes *numer. 4. de reſtit. ſpol. in nou.* à fortiori competebat dicto præſtimonio manutentio, vt dicit Menoch. *retinend. poſſeſſ.*
rem. 3. num. 127. & meritò quidem, quia cum † præſti- 10
monium retineret poſſeſſionem ciuilem, vt dictum eſt, ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis pulſare, poterat d. Priorem, qui retinebat naturalem, illoque reiecto continuare poſſeſſionem primæuam naturalem, Bart. *in l. 1. §. interdictum num. 3. verſ. quandoquè per illam clandeſtinam apprehenſionem, ff. vti poſſidetis, & in l. 3. §. cum igitur. numer. 1. verſ. ideò in iſtis. ff. de vi, & vi armat.* Iaſ. *in l. clàm poſſidere. §. qui ad nundinas. num. 24. verſ. & ſi tenere, ff. de acquir. poſſeſſ.* variſ. *conſ. 24. numer. 24.*
vol. 1. Interdictum enim † vti poſſidetis, quod competit 11
pro ciuili poſſeſſione, eſt quodam iudicium habens ſimpliciter naturam retinendæ, & in conſequentiam recupe-
randæ, quia non poteſt pars à † turbatione deſiſtere, niſi 12
alteri parti reſtituat naturalem poſſeſſionem, quam ab-
ſtulit, per retentionem † enim naturalis, turbat aliam 13
partem in ciuili Bart. *in l. vti poſſidetis, numer. 4. verſ. & aduerte, vbi etiam* Bald. *num 12. in fin. verſ. reſpondet interdictum.* Azor. *in ſumm. C. eod. tit. tit. num. 12.* vbi ele-
ganter dicit dari interdictum, † vnde vi, ratione natu- 14
ralis poſſeſſionis, & dari interdictum, vti † poſſidetis, 15
propter ciuilem, quàm inquietat, & optimè etiam declarat Caſtr. *in l. clàm poſſidere. §. qui ad nundinas, num. 7. ff. de acquir. poſſeſſ. & benè fuit conſideratum in deciſ. facta 10. Decembris 1631. coràm R. P. D. meo Dunozetto.*

Cum igitur præſtimonio competeret manutentio ratione ciuilis poſſeſſionis, vt modò probatum fuit, manuten-
tio erat debita ipſi præſtimoniario, quia omnia iura † 16
competentia Eccleſiæ, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, etiam retinendæ competunt ipſi Rectori nomine

ipſius Eccleſiæ, *cap. litteræ de dilat. cap. olim 2. & 3. de reſtit. ſpol.* Abb. *in c. cumſuper. num. 19. 20. & 21. de cauſa poſſeſ. & propr. & in d. cap. litteræ num. 3. verſ. circà primum de dilat.* & iſta adeò vera ſunt, vt procedunt etiam
17 quod Prælatus † ioutiliter cootraxerit, & ſe pro ſpoliato
habuerit Bart. *in l. 1. §. ſi vir vxori num.* 28. Bolognett. *nu. 64. ff. de acquir. poſſeſſ.* Verall. *deciſ. 182. num. 3. part. 3. & fuit ſæpiſſimè reſolutum.*

Neque prædictis obſtat, quod per adeptionem poſſeſ-
18 ſeſſionis præſtimonij, non cenſeatur adepta poſſeſſio †
bonorum ipſius præſtimonij, quando alius medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem, Aretin. *in l. poſſideri. num. 8. verſ. hæc tamen nota ſunt ff. de acquir. poſſeſſ.* Quia huic fundamento dupliciter reſpondetur. Primò quod, vt ſuprà oſtenſum fuit, de tempore, quo Illuſt. D. Rodericus Præſtimoniarius cœpit poſſeſſionem præſtimonij;
19 poſſeſſio etiam naturalis bonorum vacabat, † & ideò
per adeptionem poſſeſſionis præſtimonij, cenſetur quoquè adepta poſſeſſio bonorum. Secundò fuit reſponſum,
20 quod doctrina † Aretini, procedit reſpectu poſſeſſio-
nis naturalis, ità vt illa non cenſatur adepta, quod non facit, quia ex ciuili poſſeſſione, quæ remanſit
21 pœnès præſtimonium, erat † debita manutentio præſti-
monio nomine ipſius Eccleſiæ, vt io puncto declarat Ancharan. *in reg. ſine poſſeſſione, num. 12. poſt med. verſ. ex bis infero,* & benè hoc fundamentum fuit euacuatum in vtraquè deciſione R. P. D. mei Duoozetti, in quibus latiſſimè reſpondetur ad deciſiones, quæ io contrarium allegantur.

Non obſtat antiquior poſſeſſio Prioratus de tẽpore diſmembrationis, factæ per Paulum III. Nam reſpondetur,
22 quod, aot illa conſideratur reſpectu Prioris, & cum †
ille tacuerit per decennium, cenſetur amiſiſſe poſſeſſionem ciuilem Aocharan. *conſ. 133. num 3.* Dynus *in cap. nam poſſeſſione. ad fin. de reg. iur. in 6.* & ſi Prior de tempore, quo fuit facta diſmembratio, aliquam poſſeſſionem habebat, non poteſt modernus Prior illa ſe iuuari,
23 cum poſſeſſio † Anteceſſoris non transferatur in ſucceſſo-
rem ſine noua apprehenſione, Verall. *deciſ. 135. & 420. par. 2. & fuit dictum in cauſam* Ariminen. *cenſus 10. Ianuarij* 1628. *coràm* R. *P. D. meo Merlino.* Aut verò conſideratur reſpectu Prioratus, & Prioris, & dicta aotiqua poſſeſſio ex duplici capite non ſuffragatur. Primò, quia cum adſit obſeruantia dictæ diſmembrationis longe vltrà
24 30 † annos, literæ diſmembrationis præſumuntur iuſti-
ficatæ, *ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 431. *num.* 10. vbi Addentes allegant concordantes, & ideò cum ex hoc præſumatur executorem ritè, & rectè proceſſiſſe, Prioratus
25 fuit † omni poſſeſſione priuatus, admittenda enim eſt iſta
præſumptio, cum veniat in neceſſariam conſequentiam alterius, Mantic. *deciſ. 21. num. 3.* Secundò fuit reſpon-
26 ſum, quod ex lapſu † taoti temporis, interdictum, vti
poſſidetis, potuit præſcribi, *l. 1. in princ. ff. vti poſſidet.* prout fuit præſcriptum, cum ſpatio 30. vel 40. annorum præſcribatur, *l. omnes C. de præſcript. 30. vel 40. annorum,* latè Menoch. *de retinend. rem. 3. quæſt 85. nu. 706. & ſeqq.*
57 prout fuit etiam præſcriptum † remedium recuperandæ
Seraph. *deciſ.* 1360. Et ita fuit reſolutum vna tantùm parte informante, expectata alia parte per anoum & vltrà, quæ nec hodiè curauit informare, prout nec ſub die 27. Iunij ſuperioris anni.

* Ideſt ſub die 10. Decembris 1631. & ſub 7. Iunij 1632. ſunt deciſiones 78. & 139. ſuprà in hac eadem parte.

* Eſt deciſio 226. pariter in hac parte.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Imolen. Saluiani.

Die Veneris 5. Maij 1634.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria, quando denegetur, Melioramenta, quando non impediant immiſſionem. Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem non admittuntur in iudicio Saluiani. Remiſſoria in executiuis, quibus caſibus concedatur.

S V M M A R I V M.

1 *Articuli, quando ſunt irreleuantes, remiſſoria non conceditur.*

2 *Remiſſoria denegatur, quando petitur ad probandum aliquid per teſtes, quod per ſcripturas poteſt probari. & num. 7.*

3 *Melioramenta non impediunt immiſſionem, ſi de illis non conſtet.*

4 *Et hoc multò magis procedit, ſi pars offerat cautionem de illis reficiendis, ſi vnquàm fuerint probata.*

5 *Creditor, qui habet omnia bona debitoris pignorata, poteſt eligere pignus ſibi benè viſum.*

6 *Cenſus extinguitur, quando illius dominus emit fundum illi ſuppoſitum.*

8 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*

9 *Articuli continentes inueriſimilia non ſunt admittendi.*

10 *Exceptiones, quæ percutiunt defectum dominij, non pertineat ad iudicium poſſeſſorium Saluiani. & num. 15.*

11 *Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem reſpuuntur in iudicio Saluiani.*

12 *Remiſſoria in executiuis conceditur, quando datur magnus fumus.*

13 *Remiſſoria in executiuis non denegatur, quando damnum eſt irreparabile.*

14 *Præiudicium irreparabile non poteſt conſiderari in iudicio poſſeſſorio, cum quis iura ſua, poſſit deducere in iudicio ordinario.*

DECISIO CCLXXVI.

FVIT PER Dominos reſolutum denegandam eſſe remiſſoriam, quia dum articularetur, quod Alexander erat derottus, & latitaret, hoc nihil facit cum ipſe impoſuerit cenſum, & pecunias recepiſſet, & etiam ſuper hoc adſit ſenteotia graduatoria; Vnde ſequitur, quod illis duobus articulis obſtent duo. Irreleuaotia ſcili-
cèt, & quod hoc poſſit † probari per ſcripturas; quando 1
enim articuli ſuot irreleuantes oon datur remiſſoria, Verall. *deciſ. 66. part. 3.* Aot. Auguſt. *deciſ. 123. lib. 1.* prout
nec quando petitur ad probandum per teſtes, † quod per 2
ſcripturas poteſt probari. Rot. *deciſ. 314. num. 1. part. 1. recent. cum ibi allegatis.*

Dum verò articulantur melioramenta, hoc non facit,
quia cum de illis nihil conſtet, † ooo impediuot immiſ- 3
ſionem, Pariſ. *conſ. 33. num. 53 lib. 1.* Rot. *deciſ. 312. nu. 4. par. 2. diuerſ. & deciſ. 610 numer. 3. par. 1. in recent.* &
ceſſat omnis difficultas, † cum pars offerat cautionem, 4
de illis reficiendis, ſi vnquam fueriot probata. Put. *deciſ. 461. in correct. lib. 2.* Rot. *deciſ. 140. num. 5. poſt Statiſum de Saluinno.*

Dum etiam articulatur, quod prædium venditum D. Marchioni non ſit ex cenſuatis, quicquid ſit de hoc nihil releuat: quia cum emptores cenſus habeant omnia bona
venditoris hypothecata, poſſuot † ſibi eligere vnum ex 5
pignoribus ipſis benè viſum, *l. creditoris ff. de diſtr. pign. l. qui generaliter ff. qui potior. in pign. hab.* Surd. *deciſ. 44. num. 6.* Aretio *conſ. 155. numer.* 10. Put. *deciſ. 207. libr. 1.* Neguſ. *de pignor. 4. membr. ſecundæ partis principalis nu.* 133. Rot. *deciſ. 294. num. 4. part. 1. recent.*

Dum verò præterea articulatur, quod ex tribus prædijs cenſuatis, duo fuerint data inſolutum eiſdem Quaino, & Papottis, licèt iſte articulus ex ſe videatur rele-
uans, quia iode † eſſet extinctus cenſus, ſaltem propor- 6
tionabiliter, niſi tertium prædium eſſet capax totius cenſus, *Cenc. de cenſib. par. 3. quæſt. 5 num. 1. & ſeqq.* Rot. *apud eundem deciſ. 299. num. 1.* Attamen cum hoc poſſit
probari † per ſcripturas non eſt danda remiſſoria, ad hoc 7
probañ. per teſtes, vt modò dictum fuit

Et quando vlteriùs articulatur, quod Clauari acceperint poſſeſſionem, & ſic fuerint ſatisfacti de fructibus decurſis, & articulatur, etiam quantitas fructuum perceptorum: ceſſat releuantia huius articuli, cum conſtet bona per Saxatellos locata fuiſſe annuo affictu correſpondenti

denti ad vngem quantitati fructuom cenſus. Vnde iuue-
8 riſimile eſt, quod conductores, voluerint iactare † ſuum, ſoluendo Clauatijs maiorem quantitatem pecuniarum quàm eſſet ilia, quæ fuerat conuenta inſtrumento affi-
ctus, *l. cum de indebito ff. de prob.* Et ideò eſt articulus,
9 tanquàm continens ioueriſimilia, non † eſt admittendus cum etiam nullius detur fumus, Rot. *dec. 23. de teſt. in antiq.* Tiraqueil. *in l. ſi vnquàm, in præfat. num. 28. in fin. C. de reuoc. donat* Imol. *in c. quia veriſimile, num. 1. de præſumpt.* & fuit reſolutum in cauſa *Tolet. portionis* 10. *Maij* 1595. *coram bon. mem. Pacen.* & in cauſa *Valentina Parochialis de Carlet. 8. Martij* 1602. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, quæ eſt deciſ. 99. part. 4. diuerſ.*

Licèt iuſuper articuletur ingens quantitas reddituom perceptorum per Papottos, & Quainum ex prædijs per ipſos habitis, ratione dationis in ſolutum, & emptionis, ac venditionis, attameu, neque hic articulus eſt releuaos, quia non poteſt parere imputationem fructuum in ſortem niſi præcedeute particulari iudicio ſuper nullitate dationis iu ſolutum, & emptionis: quare cum iſtæ exceptiones, percutiant defectum dominij, non pertinent ad hoc iudi-
10 dicium, † tanquàm requirentes altiorem indaginem, Statil. de Saluian. *inſpect. 2. cap. 2. num.* 113. Scacc. *de iudic. lib. 1. cap.* 102. *num.* 3.

Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia agi-
11 tur in iudicio Saluiani, in quo non † admittuutur exceptiones requirentes altiorem indaginem, vt modo dictum fuit, Rot. *deciſ. 367. coram ſan. mem. Gregor. XV. vbi* Adden. *num. 6.* & fuit reſolutum in cauſa *Ceſenaten. bonorum* 28. *Iunij* 1596. *coram bon. mem. Penia*, & in cauſa *Imolen. Saluiani coram bon. mem. Horatio Cardinali Lancellotto*, vt in copia quæ data fuit. Neque huic fundamento obſtat, quod commiſſa fuerit in Rota cauſa ad iuſtantiam partis, & ideò Marchio in partibus non potuerit facere ſuas pro-
12 bationes, quia hoc † poſſet conſiderari, ſi daretur aliquis fumus, quo caſu in *deciſ.* Seraph. 298. dicitur, quod etiam in executiuis dator remiſſoria, quando datur magnus fumus, & admiſſo, quod etiam in hoc caſu ſufficeret aliqualis fumus, tamen uullus hic datur. Et ſecundò dici-
13 tur etiam † in executiuis debere dari remiſſoriam, quando ſequitur damnum irreparabile, vt in cauſa *Toletana matrimonij 7. Iunij 1549. num. 4. coram Fabio, & eſt deciſ. mea 122. ad fin. in impreſſis.* Statil. de Saluian. *inſpect. 2.*
14 *cap. 2. nu.* 80. quia in hac facti ſpecie † non ſequitur damnum irreparabile, cum iu iudicio ordinario pars poſſit deducere iura ſua, & ex prædictis ceſſat, quod prætenditur Pappottos, & Quainum teneri refundere creditoribus Alexandri fructus perceptos ex prædijs uuiliter alie-
15 natis, & ea quæ † dicuntur de valore prædiorum, & fructuum perceptorum, quia iſta requiruut, vt dictum eſt altiorem iodaginem.

Et ità concluſum vtraquè parte informante &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Iauuen ſeparationis Thori.

Die Veneris 5. Maij 1634.

A R G V M E N T V M.

Reijciuntur nonnullę exceptiones contra teſtes oppoſitæ, & præſertim in materia ſeparationis Thori, & vide plura circa hanc materiam.

S V M M A R I V M.

1 *Notario non creditur, aſſerenti teſtem iuraſſe.*
2 *Teſtes, qui extra terminum iurarunt non probant.*
3 *Probatio iuramenti teſtium, ex quo doceatur. & num. 4. & 6.*
5 *Notario aſſerenti teſtes iuraſſe creditur, licèt non dixerit tactis ſcripturis, ſtantibus clauſulis cæteratis, & præſumatur interuiniſſe iuramentum eo modo, quo debuit. ampla num. 6.*
7 *Iurandi actus, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum ſemper illa aſſertio probat.*

8 *Citationes ad videndum iurare teſtes, ſi ſint pro ſingulis diebus, & horis, tanquàm ſeruitutis ſpeciem inducentes non videntur validæ.*
9 *Declara tamen, quod ſuſtinentur pro toto termino probatorio, intra quem ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruitutis.*
10 *Et deſeruiunt etiam pro toto termino prorogato.*
Terminus prorogatus, à primo non ſeparatur, & pro eodem ſolet reputari. num. 10.
Terminus examinandi teſtes, ſi ſit prorogatus, ſi ſit communis vtriquè parti & eis innotuit, non eſt opus intimatione. num. 10.
11 *Intimatio non eſt neceſſaria, ſtante ſcientia.*
12 *Teſtes examinati non ſeruata forma decreti, & ordinationis Iudicis, & proteſtationum partis ſunt nulliter examinati.*
13 *Forma ſolet colligi, ex precepto impediente actum alio modo geſtum, ſub pœna nullitatis.*
14 *Teſtes etiam nulliter examinati poſſunt deſeruire pro adminiculo.*
15 *Teſtes duo in qualibet materia ſufficiunt.*
16 *Teſtes domeſtici admittuntur ad probandam ſæuitiam virì erga vxorem.*
17 *Teſtes inimici eius contra quem deponere debent, non probant.*
18 *Teſtis amicus inimici non repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis, vel ità amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari, aliàs ſecus.*
19 *Teſtium numerus ſupplet diminutionem fidei. & nu. 20. & 22.*
21 *Teſtium dicta ſunt adiuuanda, & non cauillanda.*
23 *Teſtibus magis qualificatis, & in indiuiduo deponentibus ſunt præferendi alijs.*
24 *Teſtes, qui non coarctant negatiuam eam non probant vide num. 25.*
26 *Senſus ab actu, ex quibus verbis remoueatur.*
27 *Teſtes, illi, qui ſpecificè deponunt præualent illis, qui genericè deponunt.*
28 *Teſtes magis informati, præſumuntur veriſimiliora deponere.*
29 *Reconciliationis neceſſaria conſequentia, inter maritum, & vxorem, anoriatur, ex iteratis conceptibus.*
30 *Actus æquiuoci, & imperfecti non poſſunt coniungi ad conſtituendam plenam probationem.*
31 *Teſtes recepti abſquè partis citatione non releuant.*
32 *Cauſa, quando eſt commiſſa cum clauſula, quam, quas, & cum incidentibus &c. tunc omnia ad dictam cauſam ſpectantia comprehenduntur.*
33 *Adulterium, quando vir commiſit poſt diſceſſum vxoris abſquè cauſa, non eſt deueniendum ad ſeparationem Thori, & vir eſt excuſandus. & num. 34.*
35 *Vir non cogitur accipere vxorem adulteram.*
36 *Pariſ. conſ. 54. num. 4. lib. 4. Felin. in cap. irrefragabili de offic. Ord. declarantur.*
37 *Dotis reſtitutio ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis Thori.*

D E C I S I O CCLXXVII.

CENSVERVNT Domini ſtandum in deciſis in hac cauſa 28. Nouembris 1633. præteriti, * Quia teſtes 1
Dominæ Principiſſæ inducti ad probandam ſæuitiam, adulterium, & graues inimicitias ſubortas, ſunt validè examinati, probant in dicto, illorumquè fides, nec tollitur, aut diminuitur per exceptiones, contra perſonas oppoſitas, & iu concurſu cum examinatis per D. Principem eius maritum, præualent in ratione, & concluſione: prædictis autem probatis ſeparatio Thori denegari non poteſt, prout fuit iu deciſione, quæ reuideretur, plenè comprobatum.

Pluries pro parte D. Principiſſæ deuentum fuit ad examen teſtium; primò coram Ordinario, & ſeù eius Vica- 2
rio Iauuen. ſuper articulis datis de anno 1613. fuerunt examinati quindecim teſtes in Ciuitate Ianuæ; ſecundò ſuper articulis datis de anno 1614. per litteras remiſſoriales eiuſdem Vicarij fuerunt examinati alij octo teſtes in Ciuitate Neapoli; tertiò coram eodem in Ciuitate pariter Ianuen. de anno 1616. recepti fuerunt qua- 3

tuor te-

tuor teſtes; Deniquè in eadem Ciuitate, & coram eodem Vicario de anno 1517. alij duodecim fuerunt examinati.

Quòad receptos, tertio loco nihil reſpectu validitatis examinis opponitur, & illi non tangunt ſubſtantiam probationis ſæuitiæ, adulterij, & inimicitiæ, ſed tantummodò qualificant legalitatem teſtium Neapoli examinatorum.

Non obſtat igitur, quod primum examen corruat defectu iuramenti teſtium, ex eo quod, vel non probatur
1 eos iuraſſe, † dum non creditur Notario aſſerenti teſtem iuraſſe, Caputaq. *dec.* 246. *x.* 2. *par.* 2. *& dec.* 285. *&* 295 *par.* 3. vel ſi credendum ſit, tunc extrà terminum iura-
2 runt de † tempore depoſitionis, & ſic nulliter abſquè partis citatione, *l. vltim. §. fin. & ibi* Bart. *ff. quod vi. aut clam.* Crauett. *conſ.* 122. *num.* 17. Caputaq. *deciſ.* 285. *num.* 3. *par.* 3. Rot. *deciſ.* 429. *nu.* 5. *coram Papa Greg. XV.*
3 Quia probatio iuramenti teſtium † ſufficienter iuſtificatur ex proceſſu in quarta parte à fol. primo vſquè ad fol. 293. vbi in qualibet depoſitione eorum qui iurarunt legitur &c. & ſuo iuramento teſtificando dixit, non autem teſtis iuratus, nam hoc ſecundo caſu intrat enunciatiua de præterito, quæ non probat, vt dicunt deciſiones alle-
4 gatæ; in primo verò caſu probat talis aſſertio, † tanquàm diſpoſitiuè emanata, quam diſtinctionem facit Rota *dec.* 368. *num.* 5. *coram Papa Gregor. XV. &* 393. *numer.* 8. *par.* 1. *recent. vbi num.* 8. 9. *&* 12. *additur*, quod,
5 & ſi Notarius non dixerit tactis ſcripturis, † præſumitur nihilominùs propter virtutem clauſulæ ceteratæ interueniſſe, eo modo, quo debuit, ſequendo, Imol. *conſil.* 86. *num.* 1. *& ſeq. &* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 53. *&* 15. *de teſt.* &
6 eò magis † declarant ſubſiſtentiam iuramenti ſequentia verba, *& ſuo iuramento teſtificando dixit*, quæ pariter in eadem *deciſione* 393. *num.* 13. ponderantur, tanquàm appoſita per Notarium ad maiorem certitudinem præſtiti iuramenti, & quando actus ipſe iurandi potuit interue-
7 nire tempore † quo Notarius enunciat iuramentum, ſemper illa aſſertio probat. Abb *in cap. per inquiſitionem. nu.* 5. *de elect.* de qua poſſibilitate dubitari non poteſt, dum in verbis, cum iuramento loquuntur teſtes, eorum iuramento teſtificando.

Examen verò in termino factum, acta ipſa probant, nam primus terminus probationis, & qui fuit vtriq; parti communis, incipit die 26. Auguſti 1613. in proceſſu fol. 43. qui prorogatus fuit Iudice decernente cum intimatione, vel citatione, aut parte præſente reſpectiuè de tempore in tempus per menſes quadraginta, & dies tres, nempè vſquè per totam diem 16. menſis Martij 1617. fol. 175. intra quod tempus, teſtes omnes examinati reperiuntur, ex quo vltimus teſtis quarti examinis in proceſſu fol. 228. fuit receptus die 11. Martij ſupradicti 1617. & quàmuis citationes ad videndum iurare teſtes indefinitè legantur in
8 eodem proceſſu, † ſcilicèt pro ſingulis diebus, & horis, & tanquàm ſeruitutis ſpeciem inducentes de inualiditate videantur poſſe notari, Put. *deciſ.* 58. *num.* 1. *lib.* 1. Creſcent. *dec.* 10. *de dol. & contum.* Mohed. *deciſ.* 4. *de teſt.* at-
9 tamen ſemper ſuſtinentur pro toto termino probatorio † intrà quem ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruituris, Rota *deciſ.* 393. *num.* 6. *par.* 1. *recent.* Seraph. *deciſ.* 1498. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 71. 429. 466. *coram Papa Gregor. XV.* vbi etiam
10 firmatur deſeruire † pro toto termino prorogato, qui à primo non ſeparatur, & pro eodem ſolet reputari.

Nec releuat defectus intimationis prorogationum, quia
11 tanquàm communes innotuere vtriquè parti, & vſi † ſunt hinc inde terminis prorogatis, dum teſtes examinarunt, & tunc propter ſcientiam, quæ aliundè haberi non potuit, ceſſat onus indictæ intimationis, prout Rota reſoluit in cauſa *Legionen. Sancti Facundi* 19. *Martij* 1590. *coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, & in Aurien. Parochialis* 11. *Februarij* 1604. *coram bon. mem. Card. Seraphino.*

Secundò principaliter non releuant, quæ contra examen Neapoli receptum opponuntur, ſcilicèt teſtes remiſ-
12 ſoriales fuiſſe examinatos non ſeruata forma † decreti, & ordinationis Vicarij, & proteſtationum D. Principis, & conſequenter nullitatem intrare, Caputaq. *deciſ.* 143. *nu.* 5. *par.* 3. *Clem.* 1. *de vit. & honeſt. Cler.* Rot. *deciſ.* 1. *num.* 1. *& deciſ.* 518. *num.* 3. *coram Papa Gregor. XV.*

Quia litteræ remiſſoriales non dant hanc formam præ-
13 ceptiuam impedientem actum alio modo † geſtum ſub pœna nullitatis, ex qua ſolet colligi forma. Felyn. *in cap. cum dilecta, in quinto ſigno formæ, de reſcript.* Dec. *conſ.* 528 *num.* 11. Sarnen. *in reg. de Idiom. quæſt.* 8. *in princ.* nec à parte tempore examinis fuit reclamatum, proteſtatum, aut appellatum contra formam, & ordinem examinis, ex quibus poſſit inferri ad nullitatem vlterioris proceſſus; & proteſtationes D. Principis fuerunt admiſſæ ſub conditione ſi, & in quantum, de iure ſint admittendæ.

Quæ autem excipiebantur contra quartum examen coram Vicario Ianuæ factum, viſa fuerunt Dominis releuare; quia teſtes fuerunt examinati ſine partis citatione, & ſine eiuſdem interrogatorijs, & poſiti ab eodem Vicario ad partes, vnde ſuper eorum dicto nullum poteſt conſtitui fundamentum, niſi in caſu coadiuuandi alias
probationes, cum † poſſint etiam nulliter examinati de- 14
ſeruire pro adminiculo. Caputaq. *deciſ.* 206. *n.* 6. *&* 208. *num.* 8 *par.* 2.

Probare autem in dicto ex iam deductis in deciſione, quæ reuidetur, ſatis colligi poteſt, & nunc repetendo eadem ex ordine probatio magis plena, & concludens redditur, & primò quòad ſæuitiam immoderatam, & per actus iteratos.

De pugnis deponunt de viſu Secundus Nicolaus Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Tertius ſuper primo, qui eſt Io. Baptiſta Machiauellus primi examinis fol. 38. Quartus ſuper primo Petrus Antonius Botinus fol. 58. einſdem examinis, & ex ſecundo examine ſextus teſtis Nicolaus Ardouinus ſuper primo fol. 361. Septimus Vincentius Arpe ex eodem ſecundo examine fol. 421.

Alapas in faciem ſæpiùs illatas dicunt de viſu ex primo examine primus teſtis Bartholomeus Drabuccus ſuper primo fol. 1. Secundus Nicolaus Cauaceppi, ſuper primo fol. 22. Tertius ſuper primo Io. Baptiſta Machiauellus fol. 38. Quartus ſuper primo Petrus Antonius Botinus fol. 58. Decimus quartus ſuper primo Frater Aloyſius Ceua Ordinis Minorum fol. 257. & alij ex ſecundo examine idem concludunt de viſu, & de iteratis vicibus, & Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper primo fol. 361.

Ictom cultri de viſu concludunt teſtes ex primo examine Ianuæ recepto, Secundus Nicolaus Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 58. de auditu, & ex ſecundo examine Neapoli facto, Quintus Andreas Cauazza ſuper primo ex titulis ſecundo loco productis fol. 302. & Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper primo, fol. 361.

Carcerationem in priuato cubiculo domus inhabitatæ, cum denegatione alimentorum, & prohibitione ſubminiſtrationis eorumdem, deplorant, & probant de certa ſcientia teſtes, nempè primi examinis, Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 59. & ex ſecundo examine, Quintus Andreas Cauazza ſuper ſecundo fol. 305. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper interrogatorijs, fol. 364. Septimus Vincentius Arpe ſuper quinto, fol 422.

Malam autem tractationem in genere de voce, & fama continuatis temporibus ex diuerſis actibus. qui ſæuitiam indicant, benè concludunt teſtes ex primo examine de viſu, & certa ſcientia, nempè primus Bartholomæus Trabuccus ſuper primo, fol. 10. & ſeq. Secundus Nicolaus Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Tertius Io. Baptiſta Machiauellus ſuper primo fol. 38. Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 58 Decimus quartus Frater Aloyſius ſuper primo fol. 257. & ex ſecundo examine Iſabella Mariana, quæ eſt ſecundus teſtis ſuper octauo fol. 268. & ſeq. Quintus Andreas Cauazza ſuper octauo fol. 268. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper ſexto, & interrogatorijs fol. 345. & ſeq. Octauus Io. Baptiſta Bizagnus ſuper octauo, & interrogatorijs fol. 455.

Secundò principaliter ad probationem adulterij cum pluribus fœminis adducti fuerint teſtes deponentes de actibus proximis ad copulam, cum certis perſonis ab eiſdem nominatis, & poſt contractum matrimonium, tàm antè diſceſſum D. Principiſſæ, quàm poſt è domo ſui viri; ex primo namquè examine deponunt Vndecimus teſtis Antonius de Chio ſuper decimoquarto fol. 1020. Duodecimus Pelegrus Rolandelius fol. 209. & ſequ. Decimus tertius Lazarus Rolandelius fol. 238. aſſerentes actum ſequutum cum Iſabella Soriana in terra Compiani, ex ſecundo verò examine quòad eandem Iſabellam conuenionr, & vlteriùs cum Marietta pediſſequa eiuſdem D. Principiſſę; Thomas Soccianus primus teſtis ſuper

decimo-

decimoquarto fol 3. 19. & ſeq. Iſabella Mariana ſecunda
teſtis ſuper decimoquarto fol. 75. & ſeq. Tertius Cathari-
na Socciana ſuper decimoquarto fol. 137. & ſeq. Quin-
tus Andreas Canazza ſuper decimoquarto fol. 269. Sex-
tus Nicolans Ardouinus ſuper decimoquarto fol. 327.
Septimus Vincentius Arpe ſuper decimoquarto fol.
382. & ſeq.

Demùm quòad capitales inimicitias plenè concludunt
caſus in prima deciſione enunciatos, & non tutam re-
conciliationem, ac manifeſtum propriæ vitæ periculum,
ex primo examine Quartus teſtis Petrus Antonius Botti-
nus iuxtà 102. reſponſionem fol. 74. & 102. Quintus An-
tonius Caprettus ſuper decimo articulo fol. 87. & ſeq.
Sextus Ricobonus Galiardus ſuper decimo fol. 92. & ex
ſecundo examine Thomas Soccianus Primus teſtis ſuper
decimo fol. 3. & 32. Secundus Iſabella Mariana ſuper de-
cimo fol. 75. & 103. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper
decimo fol. 327. Septimua Vincentius Arpe ſuper decimo
fol. 381. & ſeq. Octauus Io. Antonius Bizagnus ſuper de-
cimo fol. 432. & 460.

Quorum omnium dicta viſa fuerunt releuare, & pro-
15 bationem concludentem facere, quia † in qualibet ſpe-
cie facti ſuper qua deponunt, plures ſunt, *l. vbi numerus,
ff. de teſt. cap. in omni negocio, cap. licèt. eodem tit.* cum
alijs in prima deciſione allegatis, & ab exceptionibus,
quæ ad illorum fidem diminuendam afferuntur, facilè
poſſunt defendi.

Non enim obſtant, quæ teſtibus ſuper percuſſione cum
pugnis deponentibus opponuntur, quod ſcilicèt Quartus
Petrus Antonius Bottinus de tempore examinis eſſet fa-
mulus Paridis fratris D. Benedictæ, ac capitalis inimici
D. Principis; Sextus verò Nicolaus Ardouinus eſſe pari-
ter famulus Paridis, & ſalſus, narrando conteſtes, qui po-
ſtea examinati neganti negant ſe talia audiſſe; Septimus
Vincentius Arpe, & Octauus Io. Antonius Bizagnus cri-
minoſi, quia primus fuit capitaliter damnatus; Secundus
Ianuæ decapitatus, & in patibulo dictum reuocauit.

Quia vltrà prædictos in idem conuenit Io. Baptiſta
Machiauellus primi examinis, cum Bottino, & Ardoui-
no, quibus obijcitur tantummodò famulatus Paridis de
16 tempore examinis, nam tanquàm domeſtici, † aut famu-
li ad probandam ſæuitiam, & ſeù actum ſæuitiæ non re-
pelluntur ex veriori firmata in prima deciſione, *verſ.
quia, & ſi aliquis diſſentiant*, de qua per Cardin. *conſ.* 9.
num. 5. Farinac. *quæſt.* 143. *num.* 167. quam ſequitur Rota
in iſtis materijs difficilis probationis, & plenè compro-
batur in alia *Ianuen. ſeparationis Thori coram D. meo Deca-
no*: Cæterùm, quod ſaltem tanquàm famuli Paridis
17 inimici Domini † Principis non ſint admittendi, Farinac.
tangit hanc quæſtionem in ſua praxi *quæſt.* 53. *num.* 42. &
declarat ex Salyc. Camp. Dec. & alijs, quod teſtis amicus
inimici non repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis,
18 † vel ità amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari,
aliàs ſecus, quales non ſunt ſupradicti teſtes famuli,
qui ad libitum à Domino recedunt, & in omnem ca-
ſum, licèt minor fides eſſet adhibenda, non tamen re-
pellantur, & numerus teſtium ſupplet diminutionem
19 illam † fidei, quæ poſſet in teſte conſiderati, Gabr. *de
teſt. concluſ.* 6. Caputaquen. *deciſ.* 206. *numer.* 5. *part.*
2. Rot. *deciſ.* 340. *numer.* 7. *coram Papa Gregorio XV.*
Nec aliqua falſitas poteſt imputari Nicolao ſupradi-
cto, ex eo, quod Iulia, & Marietta datæ in conte-
ſtes examinatæ contrarium dicant; Quia Marietta
eſt illa, quæ ſe commiſcuit cum Principe, & vlteriùs
non ſe reſtrinxit ad duas illas fœminas, ſed, & alios ſer-
uos in genere nominauit.

Similiter neque obſtant exceptiones datæ contra teſtes
de alapis deponentes, qui ſunt ſeptem, tàm ex primo,
quàm ex ſecundo examine; Nam quod Bartholomæus
Trabuccus conuincatur de mendacio ex eo, quod nomi-
nati in conteſtes, examinati contrarium depoſuerunt,
hoc quidem non probatur, quia illius depoſitio, quæ
datur Summario Principis num. 12. dicit, *alla mia pre-
ſenza, & altri ſeruitori*, & paulò infra nominat in ſer-
uos Iuliam, & Mariettam, Ioannem Baptiſtam, & duos
alios, quorum nomina non exprimit, & tamen Iulia,
Marietta, & Ioannes Baptiſta tantummodò fuerunt exa-
minati, qui non negant factum per Trabuccum narra-
tum, ſed ſimpliciter, & in genere, quod non viderunt, &
tamen alij contrarium dicunt, & viderunt; Exceptio-
nes verò, quæ dantur contra alios, nempè Bottinum,
Ardouinum, & Vercellum de famulatu, & inimicitia,
tolluntur ex eiſdem reſponſionibus ſupra datis in facto de
pugnis ſequutu.

Et eò minùs releuant, quæ dantur contra teſtes, ictum
cultri concludentes, inter quos impugnatur tantummo-
dò perſona Vercelli, eò quod fuerit bis examinatus,
nempè pro D. Principe, & depoſuerit de bono tracta-
tu, & poſtmodùm per D. Benedicta depoſuerit de acti-
bus ſæuitiæ, & contra cæteros allegentur exceptionea fa-
mulatus, inimicitiæ, & criminis, ſupra in alijs actibus
ſæuitiæ, oppoſitas.

Nam quòad alios quatuor tolluntur eiſdem reſpon-
ſionibus, & de contrarietate Vercelli in diuerſo exami-
ne apparente, fuit reſponſum eius perſonam non fuiſſe
connumeratam.

Carcerationem probant Bottinus, Ardouinus, Vincen-
tius, & Canazza, exceptiones, contra primo, ſecundo,
& tertio loco examinatos, tolluntur ex reſponſionibus
ſupra datis, & quòad quartum quicquid poſſit diminui † 20
de illius fide, ſuppletur ex numero aliorum teſtium, vt
iam dictum eſt.

Rursùm non obſtant, quæ opponuntur contra di-
ctum, & perſonas teſtium, ſuper malo tractatu in gene-
re, & voce, & fama deponentium, nempè Trabuc-
cum, Cauaceppi, Machiauellum, Bottinum, Fra-
trem Aloyſium, Iſabellam Cauazzam, Ardouinum,
& Bizagnum.

Quia quòad dictam illorum non eſt elaborandum in
reſpondendo ſingillatim ad ponderationes factas, ſed ſuf-
ficit dicere, quod illorum dicta, non ſunt cauillanda, ſed
potiùs coadiuuanda, † & concilianda, modis omnibus 21
quantùm fieri poteſt, & omnis poſſibilis interpretatio
ſeruanda eſt, Rot. *deciſ.* 230. *num.* 9. 309. *num.* 2. 344. *nu.*
14. 351. *num.* 38. *coram Papa Gregorio XV.* & quòad per-
ſonas, cum vtantur eiſdem exceptionibus, quibus ſu-
prà, & ſimiliter eiſdem reſponſionibus occurritur, ne ea-
dem ſæpè repetantur, & numerus † ſemper ſupplet de- 22
fectum aliorum.

Denique principaliter non obſtat, quod pro D. Prin-
cipe examinati fuerint quatuordecim teſtes concorditer
optimè deponentes de continuata bona tractatione, &
quod illam ſummoperè diligebat, de certa ſcientia, quia
practicabant in domo, & videbant bonas tractationes,
& actus ſummi amoris reciproci, & vlteriùs cum prædi-
ctis concurrunt alij vndecim teſtes examinati, quàmuis
ſine partis citatione, ac litteræ Cardinalis Pinelli, &
ipſiuſmet D. Benedictæ, & plures conceptus, quæ ab eo-
dem pro adminiculo, & vehementi præſumptione bonæ
tractationis dicebantur deſeruire, & in concurſu cum te-
ſtibus D. Benedictæ, † vti magis qualificatis, & in indi- 23
uiduo, tempora, & actus bonæ tractationis magis ſpeci-
ficantibus præualere. Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 4.
Roland. *conſ.* 27. *num.* 29. *in fin. lib.* 3. Bertaz. *conſ.* 228. *n.*
56. Farinac. *conſ.* 157. *num.* 3. Rota *in Ianuen. ſeparationis
Thori coram bon. mem. Remboldo* 13. *Ianuarij* 1625. *cum
alijs allegatis*.

Quia Primò fuit reſponſum, ſi agatur de concurſu
cum teſtibus per Dominam Benedictam examinatis ſu-
per bona tractatione in genere, & voce, & fama, & hoc
caſu, quia non coarctant negatiuam, remouendo ſenſum
ab actu, quod aliter contingere non potuerit, quin ipſi au-
diuiſſent, † & vidiſſent, aut intellexiſſent, ſemper præ- 24
ualet probatio generica ſuper affirmatiua ſæuitiæ, Card.
conſ. 9. *in fine.* Farinac. *d. qu.* 143. *n.* 176. Gratian. *diſcept.*
738. *nu.* 56. *&* 57.

Neque dicatur, quod prædicti teſtes coarctant negati-
uam totius temporis, & continuati, quo D. Benedicta
habitauit cum viro ſuo, quia demptis Barbara, & Ioan-
ne Baptiſta, de quibus dicetur, alij teſtes, cum non habi-
tarent in domo Principis, nullo modo poſſunt coarctare
negatiuam totius temporis, & continuati, ad excluden-
dum actus contrarios, † ex quo momenta, & tempora 25
obſeruare non potueſunt. Bald. *in l actor. numer.* 14. *C.
de probat.* Natt. *conſ.* 648. *numer.* 12. Rota *deciſ.* 325.
num. 8. *coram Papa Gregorio XV.* & Barbara quicquid di-
cat ſuper primo excludit temporis continuationem, dum
aſſerit ſe acceſſiſſe ad ſeruiendum D. Principi, qui per
annum ante duxerat in vxorem D. Benedictam, & per
alium annum continuauit in ſeruitijs eiuſdem, & dein-
de in-

de inſeruiuit D. Leliæ, & tamen ex articulis, & teſtibus
datis patet, quod D. Benedicta habitauit cum marito per
triginta menſes, & vlteriùs verba illius non remouent ſen-
ſum ab actu; quod aliter contingere non potuerit, quia
audiuiſſet, & intellexiſſet, ſtante enim ſimul, quod
ipſa nunquàm audiuit D. Principem malè tractaſſe vxo-
rem ſuam, & quod 2lij intellexerint id, quod ipſa non
intellexit, & quàmuis ſubdat, *& ſe l'haueſſe dato diſgu-
ſto, hò fatto qualche mali tradimenti, ſi ſaria detto per caſa,
& io ne haueria ſentito qualche coſa*, non tamen conclu-
dit, quod mali tractatus fieri non potuerint, quin ipſa
26 audire, & ſcire potuerit, † ex quibus verbis ſolet remo-
ueri ſenſus ab actu, Bart. *in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de
itin. actuq. priuat.* Rota *deciſ. 42. numer. 5. & 325. num.
4. coram Papa Gregorio XV.* & Io: Baptiſta Pomus,
detto il paggio, nihil aliud dicit, quàm ſe nunquàm vi-
diſſe, *che habbi hauuto diſguſto alcuno*, quod non per-
tinet ad coarctationem negatiuæ, quia alij potuerunt vi-
dere, quod ipſe non vidit.

Secundò fuit reſponſum, etiam ſi negatiuam iſti duo,
nempè Barbara, & Io. Baptiſta coarctaſent, in concurſu
tamen cum teſtibus de actibus ſæuitiæ particulariter, &
in indiuiduo deponentibus, conquaſſari, & infirmari,
27 & ſemper præualere † debent teſtes ſpecificè deponentes
illis, qui genericè deponunt. Natt. *conſ. 572. numer. 10.*
Seraph. *dec. 818. nu. 5.* Rota *deciſ. 27. nu. 8. par. 1. diuerſ.*
28 præſumuntur enim veriſimiliora † deponere, tanquàm
magis informati circa ſactum de quo deponunt, *c. præ-
tereà. de teſt. l. 3. eod. tit.* Rot. *deciſ. 239. num. 2. coram
Papa Gregorio XV.*

Nec fundamentum conſtitui poteſt ſuper adminiculis
aliorum teſtium nulliter examinatorum, litterarum
Cardinalis, & epiſtolæ propriæ D. Benedictæ, aut iterati
fœtus concepti, & dotis ſolutionis.

Quia teſtes non coarctant hanc negatiuam, ideò in ſua
ſpecie deficiunt, litteræ enim Cardinalis habentes datam
pro toto anno 1607. non percutiunt tempus ſæuitiæ, &
continent tantummodò verba curialia, cæteræ autem,
quæ emanarunt poſt annum 5607. alia continent nego-
cia; & illa, quæ habet datam de menſe Februarij 1608.
non percutit totum tempus, quo actus ſæuitiæ potuerunt
exerceri, & ſolutiones pro parte dotis D. Benedictæ non
potuerunt differri, nec etiam ſub prætextu pendentiæ li-
tis, de quo tempore D. Princeps eſt Dominus dotis, &
epiſtola Dominæ Benedictæ ſcripta eidem viro ſub data
menſis Septembris 1610. vltrà quod opponitur non eſſe
ſufficienter recognitam, attamen etiam recognita nihil
releuaret, quia eſt inuitatoria ad ſedandas turbulentias,
non autem diſpoſitiua ſuper abdicatione, & renuncia-
29 tione proprij iuris; ac demùm iterati conceptus non †
probant conſequentiam neceſſariam reconciliationis,
quia mulier etiam vi cognita, quàmuis rarò, attamen
poteſt concipere. Tiraq. poſt alios ab eo de more al-
legatos, *de leg. connub. ad l. 55. gloſ. prima, par. 55. num.
569.* atquè ità omnes actus tanquàm in ſua ſpecie reſpe-
30 ctiuè † imperfecti non poſſunt iungi alijs ad perfe-
ctam probationem conſtituendam. Bald. *in l. ſpado-
nem. §. ſi Ciuitatis. num. 1. ff. de excuſat. tutor.* Dec. *in
l. eum cauſam. num. 10. de probat.* Gabr. *eod. tit. concl. 5.
num. 31.*

Quò verò ad adulterium probatio ex teſtibus in de-
ciſione firmata, ex replicatis pro D. Principe euita-
ri non poteſt, & aduertendum eſt, quod teſtes depo-
nentes de crimine ſupradicto omnes ſunt ex primo,
& ſecundo examine, & ſeruatis ſeruandis recepti,
31 non † autem ex quarto examine abſque partis citatione
examinati.

Nec poteſt huiuſmodi probatio excludi tanquàm im-
pertinens ad iudicium ſuper ſæuitia iàm ceptum, ex
quo dicebatur portionem in libello eſſe reſtrictam ad ſæ-
uitiam.

Quia ex facto tollitur obiectum, nam cauſa eſt com-
miſſa in Rota cum clauſula, *quam, & quas, & cum*
32 *incidentibus*, ex quibus † omnia capita ad ſeparatio-
nem deſeruientia poſſunt complecti. Seraph *deciſ.
1241. num. 2.* Rota *deciſ. 546. num. 5. & 731. num. 5. part.
2. recent.*

Poſtremò non obſtat in omnem caſum adulterium
probari ſequutum poſt diſceſſum D. Benedictæ à proprio
33 viro, & † abſquè cauſa, quo caſu dicebatur non poſſe
Thorum ſeparari, & D. Principem fore excuſandum, *c.
ſi tu abſtines. 37. quæſt. 2.* & pro hac opinione allegantur om-
nes allegati per Sanch. *lib. 5. diſp. 5. n. 7.*

Quia cauſa diſcedendi † à viro iàm eſt probata, & idem 34
Sanchez. contrariam opinionem dicit veriorem, *eadem
diſputatione. n. 6.* & illum ſequuntur Guttier. *de matrim.
c. 129. n. 8.* Fariuac. *ead. quæſt. 143. nu. 12. per cap. ſignific.
de diuor.* vbi vir † non cogitur accipere vxorem adulte- 35
ram.

Ex quibus patet confirmatio tertiæ cauſæ Thorum
ſeparandi propter graues inimicitias, & ad reconciliatio-
nem impoſſibiles, & non tutas ex allegatis in prima de-
ciſione.

Quibus non obſtant † Pariſ. *conſ. 54. numer. 4.* Felin. *in* 36
c. irrefragabili de off. ordin. & alij allegati contrarium aſſe-
rentes.

Quia opinio eorum fortè poſſet eſſe dubitabilis, ſi D.
Benedicta abſquè cauſa receſſiſſet à domo viri, ſed ea pro-
bata, vt iàm dictum eſt, reſtitutio † dotis ſemper eſt con- 37
ſecutiua ad cauſam ſeparationis. Clar. *in §. fin. §. adulte-
rium. num. 15.* Rot. *deciſ. 706. n. 3. par. 5. recent.* Seraph.
deciſ. 1315. n. 1.

Et ità cauſa maturè diſcuſſa, vtraquè parte informante
fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis.

* Eſt deciſio 239. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Cluſina Hæreditatis.

Die Veneris 12. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Patruus cenſetur vocaſſe ad eius hæredita-
tem in capita nepotes diuerſorum fratrum,
quando eos inſtituit hæredes pro æquali ra-
ta, & portione, atquè hoc multò magis
procedit, quando vocatio hæredum fuit
facta nominibus proprijs expreſſis. Ne-
potes diuerſorum fratrum, tunc ſucce-
dunt patruo mortuo ab inteſtato, in capi-
ta, & non in ſtirpes, dum nemo alius pa-
truus, cum eis concurrit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia eſt nulla, ſi non ſit conformis libello.*
2 *Cohæredes, quando ſunt condemnandi ad aliquid dan-
dum, tunc non vnus tantùm inſolidum, ſed omnes pro
ſua rata hæreditaria condemnandi ſunt.*
3 *Hæredes plures, quando omnes intelligantur inſtituti pro
æquali rata, & portione, & nu. 23.*
4 *Hæredes, quando ſunt inſtituti, cum verbis, æquali-
bus portionibus, ſine dubio eis defertur hæreditas pro
virili.*
5 *Nepotes diuerſorum fratrum, ſi ab eius patruo ſint
inſtituti hæredes, eis vocatis nominibus proprijs
expreſſis, cenſetur eos inſtituiſſe æqualiter. &
num. 59.*
6 *Teſtamenti vna pars, aliam declarat.*
7 *Teſtatoris prædilectio erga vnum ex cohæredibus, ex
quibus arguatur.*
8 *Teſtator non præſumitur, quod voluerit, vt hæredes
minùs dilecti eſſent melioris conditionis, quàm illi,
qui ſunt ab eo prædilecti.*
9 *Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt
patruo ab inteſtato in capita, & non in ſtirpes,
quando nullus ex patruis concurrit cum eis. Ex-
ploſa contraria Accurſij ſententia, vti nugoſa, &
erronea num. 10.*
11 *Teſtator præſumitur ſe conformare voluiſſe, cum
Iuris communis diſpoſitione in ſucceſſione ſuæ hæ-
reditatis.*
12 *Nepotes, ſeù plurium fratrum præmortuorum filij, ſum-
ma æquitas eſt, cum in eis par vigeat ſanguinis ratio,
& naturæ priuilegium, vt æqualiter ad patrui hære-
ditate vocentur.*
13 *Omiſſo Iure commentitiæ, & fictæ repræſentatio-
nis,*

nis, ne vnus ſolus tantum accipiat, quantum plures alij ſimul.

14 *Teſtator, quando vocauit plures ex vna parte, & vnus ex altera parte nominatus eſt nomine proprio, tunc hæreditas diuiditur in duas partes, & vide num. 20.*

15 *Teſtator, ſi inſtituerit hæredes Titium, & filios fratris d. Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titium, & ſemiſſem filij fratrum.*

16 *Text. in l. interdum, ff. de hæred. inſtit. procedit, quando vnico verborum contextu plures hæredes ſunt inſtituti, & num. 18.*

Sed ſecùs eſt, quando ſunt inſtituti ſeparatis orationibus, num. 17.

21 *Adiectiuum qualificat ſubſtantiuum.*

22 *Teſtamenti verba, quando ſunt dubia recipere debent interpretationem à Iure communi, à præſumpta mente Teſtatoris, ab æquitate, & à poſterioribus alijs verbis d. teſtamenti.*

DECISIO CCLXXVIII.

PROPOSVI dubium, An ſit recedeñ à deciſis
ſub die 18. Februarij 1633. * coram me, & An in-
ter Alexandrum, & Perſium filios Petri, & Augu-
ſtinum filium Stephani in teſtamento Cioli patrui hære-
des ſcriptos, ſit ſuccedendum in capita, vel in ſtirpes,
qui articulus ob diſcrepantes Dominorum opiniones,
non fuit definitus in prima deciſione, ſed diſceptatus
hinc inde, vt ex rationibus pro vtraquè ſententia ibi
deductis, & hodie Domini.

Quoad primam inſpectionem, ſeu partem dubij per-
ſtiterunt in reſolutione capta, quod non ſint exequendæ
1 † ſententiæ, tàm ex capite nullitatis, eò quia non ſunt
conformes libello, argumento *l. vt fundus. ff. communi
diuid. & præter allegatos in alia deciſione* Rota
apud ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ. 176. num. 1.* & co-
ram Card. Caualerio, *deciſ. 467. num. 3.* quàm ex capite
2 iniuſtitiæ, quia cōdemnant inſolidum Alexandrum, † qui
tamen habebat cohæredem Perſium, & proindè non
inſolidum, ſed pro ſua tantùm portione hæreditaria
erat condemnandus, *ex text. in l. pro hæreditariis. C. de
hæred. action. cum aliis alleg. in 1. deciſ.*

Quoad ſecundam inſpectionem, Iterùm examina-
to articulo, Dominorum fuit ſententia ſucceſſionem in-
ter nepotes in propoſita facti ſpecie faciendam eſſe in ca-
pita, non in ſtirpes, quam ſententiam fulciebant ver-
bis teſtamenti, mente teſtatoris per coniecturas elicita,
æquitate, & ratione Iuris.

Verba quidem teſtamenti ſuffragantur, quæ ſunt,
*Inſtituit, hæredes, &c. Alexandrum, & Perſium
fratrem illius natum ex Petro de Ciolis fratre germano
dicti teſtatoris ex vna parte, ne non etiam Auguſtinum
de Ciolis natum ex Stephano ſimiliter eius fratre germa-
no pro æquali rata, & portione, &c.* ponderando,
quod tota hæredum inſtitutio, & vocatio vnio, & eo-
dem verborum contextu eſt concepta, regiturquè ab
vnico verbo, *inſtituit*, cum clauſula, *pro æquali ra-*
3 *ta, & portione*, vnde elicitur hæreditatem tali †
verborum ſtructuram delatam, cum adiectione clau-
ſulæ æqualitatem inferentis, ex ſuccedentium perſo-
nis, & numero eſſe diuidendam, & cuilibet capiti
æquam portionem hæreditatis pro virili eſſe aſſignan-
dam, vt benè declarat Caſtrenſ. *in l. interdum, num. 3.
ff. de hæred. inſtit.* ponderans vnitatem orationis, cum
dictione, *æquè*, Corn. *conſ. 240. num. 4. lib. 2.* Dec. *conſ.
597. num. 9.* Soccin. Sen. *conſ. 108. num. 2. lib. 3.* Gabr. *conſ.
130. num. 10. & 11. ac 18 lib. 1.* Menoch. *præſumpt. 18.
num 17. lib 4.* Afflict. *deciſ. 303. num. 1. 2. & 3. & cenſuit*
Rota apud Cæſar. de Graſ. *deciſ. 4. num. 7. & 8. de teſtam*
4 vbi habetur, verba, *æqualis portionibus*, ſemper † viſa
fuiſſe tollere omnē difficultatem, & importare ſucceſſio-
nem pro virili, cum alijs deductis in prima deciſione.
Hancquè eandem diuiſionem hæreditatis pro virili, & in
capita fundebat in caſu præſenti, vocatio hæredum,
5 facta † nominibus proprijs expreſſis, quorum ſingulis
propterea ſingula, & æquales ſucceſſionis partes vo-
luiſſe diſtribuere cenſeri debet, *iuxt.* Bald. *conſ. 243. lib.
2.* Corn. *conſ. 72. num. 6. lib. 2.* Ladereh. *conſ. 18.* [illegible] *8.*
Afflict. *d. deciſ. 309. num. 1.* vbi Ad[illegible] 4 Gloza-
gnon. *conſ. 24. num. 7. lib. 1. & in alia deciſione fuit deau-
ctum, verſ. alij verò ex Dominis.*

Mens teſtatoris etiam fauet huic ſententiæ, quod ſuc-
ceſſio fiat in capita, & eamdem portionem conſequan-
tur Alexander, nec non Perſius ſingillatim, quam con-
ſequeretur Auguſtinus alter nepos, Tum quia idem
teſtator prælegando alia bona prædictis tribus nepotibus,
voluit ea partiri in tres partes æquales, & ſucceſſionem
fieri in capita, vnde argumentum deſumi debet, quod
hoc idem ſenſerit in reliqua hæreditate, † cum vna pars 6
teſtamenti aliam declarat, *l. qui filiabus. l. ſi ſeruus
plurium, §. vlt. ff. de leg. primo*, Honded. *conſ. 70.
num. 9. lib. 1. cum aliis*, nec diuerſa ratio aſſignari pote-
rat, quod aliquam bona in tres partes ſecuerit, alia
verò in duas tantùm: Tum etiam quia apparet teſta-
torem prædilexiſſe Alexandrum, & Perſium, dum vl-
trà prælegatum factum eiſdem, & Auguſtino ſimul,
ampliùs ipſos honorauit alio prælegato vineæ, & co-
lumbarijs, & in caſu obitus Auguſtini ſine filijs ſubſti-
tuit Alexandrum, & Perſium, nulla facta reciproca ſub-
ſtitutione in fauorem Auguſtini, ſemperquè primo loco,
proprijs nominibus Alexandrum, & Perſium nuncupa-
uit, ſuiquè benemerito expreſſit, ex quibus omnibus
benè infertur † ad prædilectionem, & enixam ergà ip- 7
ſos voluntatem, *auth. hoc amplius C. de fideicommiſ.* Me-
noch. *præſum 16. num. 3. & 4. lib. 4.* Card. Mantic. *de
coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 1. num. 20. & 21.* Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt. 468. num. 8 & 15.* Et propterea non eſt præ-
ſumendum, quod poſteà voluerit eoſdem nepotes prædi-
lectos eſſe † deterioris conditionis, quàm Auguſtinus, 8
cui duplo maior portio hæreditatis deferretur, quàm
illis, ſi ſucceſſio fieret in ſtirpes, non autem in capita.

Demùm verbis teſtamenti, & coniecturæ teſtatoris vo-
luntati adſtipulantur Iuris ratio, & æquitas, de Iure
enim filii † diuerſorum fratrum præmortuorum ſucce- 9
dunt patruo ab inteſtatos in capita, non in ſtirpes,
quando non concurrunt cum patruo, vt ſunt textus, qui
hanc opinionem tueri videntur, *in l. ù. ff. ſi pars hæredit.
pet. l. poſt conſanguineot, §. hæreditas, ff. de ſuis, &
legit. hæred. §. ſi autem defuncti, §. huiuſmodi, authen-
tica de hæred. ab inteſt. venien.* & *fuit opinio* Azonis,
*quam, præter alleg. in alia deciſione, luculenter compro-
bat* Zaſ. *conſ. 3. per tot.* vbi contrariam Accurſij † ſen- 10
tententiam explodit, vti nugoſam, & erroneam, Ca-
bal. *conſ. 114. numer. 3. lib. 2.* Gratian. *diſcep. For. cap.
709. num. 30.* & Rota *perpetuò amplexa fuit in deciſioni-
bus congeſtis in alia deciſione*, & præter ibi deductas, *adde
deciſ. 391. & 392. par. 4. diuerſ. & in Peruſina ſucceſſio-
nis prima Nouembris 1615. coram Eminentiſſima D. Car-
dinali Veroſpio*, Cum quia Iuris communis diſpoſitio-
ne cenſeri debet † teſtatorem ſe conformare voluiſſe in 11
ſucceſſione ſuæ hæreditatis, ad *leg. cum de lanionis § item
cacabos, ff. de fund. inſtruct.* Card Mantic. *de coniect.
vltim. lib. 11. tit. 14. num. 15. & fuit dictum in Auxima-
na fideicom. 4. Martij 1630. coram me, & in prima de-
ciſione huius cauſæ*, ſummaque eſt æquitas, vt plures
nepotes, ſeù plurium fratrum filij, in † quibus par 12
viget ſanguinis ratio, eadem gradus prærogatiua, &
naturæ priuilegium, ad imparia non iudicentur, & vnuſ-
quiſquè eorum in illo gradu conſiſtat, in quo natura
illos conſtituit, veritate attenta; & omiſſo Iure com-
mentitiæ, & fictæ repræſentationis, ne vnus duntaxat
† in hæreditate patrui tantam portionem capiat, quan- 13
tam pluries alij inſimul, vt benè ratiocinatur Zaſ. *d. conſ.
4. num. 3 1. & ſeqq.* Senatus Dolanus *in deciſ. 130. num.
13 14. & 15. cum alijs.*

Non obſtant verba illa, *ex vna parte, &c.* adiecta
inſtitutioni Perſij, & Alexandri, ex quibus videtur † 14
inferri teſtatorem voluiſſe ſecare ſuam hæreditatem in
duas partes, & dimidiam aſſignare Perſio, & Alexan-
dro ſimul, alteram dimidiam Auguſtino ſoli, argumen-
to *leg. interdum, in fine principij, ff. de hæred. inſtit.
cum aliis deductis in prima deciſ. verſ. Aliquiênim.*

Quoniam vera eſt concluſio, † quod ſi Titius, & fra- 15
tris mei filij hæredes inſtituantur, ſemiſſem fratris filij,
ſemiſſem Titius habebit, vt inquit Vlpianus *in princip.
d. l. interdum. in finalibus verbis*, qui textus propterea
non incongruè adducebatur à ſectatoribus contrariæ ſen-

tentiæ

tentiæ in alia deciſione; Sed quando addita eſt dictio ,
æque, (vt in caſu præſenti) tunc omnes in virilibus par-
16 tibus eſſe inſtitutos ex Labeonis ſententia ſcripſit † Vl-
pianus *in d. l. interdum*, cuius textus diſpoſitio veriſſima
eſt, quando vnico verborum contextu vt ibi ſit, ſunt plu-
res æquè hæredes ſcripti, quod ſecus eſſet, ſi ſeparatæ eſ-
17 ſent orationes, vt putà, Titium ſubſtituo , & filios †
Caij æquis portionibus ſubſtituo , tunc enim æqualitas
refertur ad filios Caij, non autem reſpectu Titij, vt per
Caſtrenſ. *in d. l. interdum*, *num.* 3. Dec. *conſ.* 597. *num* 9.
Menoch *præſumpt.* 18. *num.* 17 *lib.* 4. Card Mantic. *de
coniect. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 11. *num.* 6. Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt.* 477. *num.* 21. *&* 23. Giouagnon. *conſ.* 25. *num.* 1. *&
conſ.* 24. *num.* 10. *&* 11. *lib.* 1. Rota *in recent decis.* 308.
18 *num.* 3. *part.* 2. & ità fuit † etiam declaratus hic textus
in alia deciſione, *verſ. Neque deducta* , *& verſ. ſed Do-
mini*, Multoque magis pro virili facienda eſt ſucceſſio ,
19 quando nepotes nomine proprio, † vt in caſu iſto, ſunt
vocati , non autem nomine appellatiuo , vt eſt caſus
propoſitus *in d. l. interdum* , & ſuperiùs fuit pondera-
tum.

20 Verba autem illa , *ex vna parte* , ſunt † appoſita ad
demonſtrandum deſcendentiam Alexandri, & Perſij ex
vno fratre, & ſic ex vno Colonello prouenientes, & ad
contradiſtinguendum eos ab Auguſtino nepote ex alio
fratre, tamquàm ab alio Colonello ſeparatos, non autem
ad ſignificandam diuiſionem hæreditatis, & ſucceſſionis,
quàm ſi teſtator partiri voluiſſet in duas tantùm partes ,
ſubdidiſſet *pro altera parte*, non autem *pro æquali rata*,
21 *& portione*, quod adiectiuum † *æquali*, tanquàm re-
latiuum ad alios duos nepotes, qualificat vocem *partis* ,
vt non de dimidia, ſed de tertia parte intelligatur, cum
tres ſint ſcripti hæredes, & implicaret contradictionem ,
quod haberet Auguſtinus medietatem, & æqualem por-
tionem cum illa in tertia conſiſtat, & benè applicantur
deducta per Gabr. *conſ.* 130. *num.* 18. *&* 19. *lib.* 1. Coſta
de portione ratæ, præmiſſ. 6. *n.* 7. *&* 8. *& fuit perpenſum
in alia deciſione, verſ. quæ autem dicebantur , in fine* .

22 Et quatenùs dubia eſſent verba , recipere † debent
interpretationem à Iure communi , à præſumpta men-
te teſtatoris, ab antiquitate , & à poſterioribus illis ver-
bis *pro æquali rata* , *& portione* , quæ verè vnicuiquè
23 nepoti æqualem, & ſic tertiam † partem videtur attri-
buere, nec iſta verba *pro æquali rata* , *& portione*, *&c.*
aliqua relationem habent , nec reſpondent illis verbis ex
ex vna parte , *&c.* ſed de per ſe faciunt æqualem diuiſio-
nem , cuilibet ex nepotibus virilem portionem aſ-
ſignando .

Et ita reſolutum fuit, &c.

* Eſt deciſio 180. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Bononien Fideicommiſſi de Lambertinis.

Die Lunæ 15. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione ſecundùm proprietatem ſermonis , non veniunt nepotes , & hoc præſertim, quando nepotes ſunt tranſuerſales . Et adducuntur nonnullæ coniecturæ , ex quibus deprehenditur , quando Teſtator vocando filios , non intellexit vocare, etiam nepotes .

SVMMARIVM.

1 *Nepotes , ſub diſpoſitione de filijs regulariter non veniunt .*
2 *Filiorum appellatio ex proprietate ſermonis non comprehendit vlteriores .*
3 *Nepotes , quando ſunt tranſuerſales , eo caſu in ſubſtitutione etiam actiuè conceptu pro filijs , non veniunt .*
4 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes , quando ex hoc induceretur grauamen filijs vocatis .*
5 *Filijs fratrum defunctorum eſt tantum priuilegium repræſentationis conceſſum , non autem nepotibus dd. fratrum in linea collaterali . Et hoc caſu filiorum appellatione non veniunt nepotes , & num.* 6.
7 *Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis .*
8 *Filiorum appellatione ex quibus coniecturis non veniunt nepotes , & num. ſeqq.*
9 *Teſtator , quando diſcretiuè locutus eſt de filijs , & de filiis filiorum , ideſt nepotibus , tunc certum eſt , quando filiorum appellatione non veniunt nepotes .*
10 *Teſtator , ſi ſemel locutus fuerit de filijs , & nepotibus , & poſteà fecerit aliquam ſubſtitutionem vocanda tantùm filios , eo caſu non poſſunt venire nepotes , & num.* 11.
12 *Homo , quando adhuc non eſt conceptus , vel natus , conſequenter eſt ignotus .*
13 *Affectio circa perſonas notas , non autem erga ignotas demonſtratur .*
14 *Nepotes fratrum , quando veniunt ad ſucceſſionem patrui , defertur hæreditas in ſtirpes , & non in capita .*
15 *Filiorum appellatione veniunt nepotes , quando vocatio filiorum eſt collata in tempus remotiſſimum .*
16 *Teſtatoris diſpoſitio collata in filios , quando poteſt impleri , & purificari in ipſis filiis , tunc ea diſpoſitio non extenditur , vt comprehendat etiam nepotes .*
17 *Dictio , per , eſt continuatiua .*
18 *Fœminæ , ſunt de familia , & agnatione , quàmuis non perpetuent conſeruationem ipſius familiæ .*
19 *Viuere , quis non poteſt vltrà* 100. *annos .*
Vocatio facta à Teſtatore , ſi fuerit collata in remotiſſimum tempus , liberè , nec aliquo termino proximo coarctata , ad quod tempus reſtringatur , num. 19.
20 *Teſtator , vocans filios cum qualitate maſculinitatis , videtur contemplatam fuiſſe agnationis conſeruationem .*
21 *Agnationis conſeruandæ ratio , vt cenſeatur à Teſtatore habita , debet eſſe certa , non præſumpta .*
22 *Dictiones , omnes , & quicumquè , tanquàm vniuerſales videntur operari concluſionem rerum , & perſonarum , quæ aliàs , ex propria vocabuli ſignificatione non comprehenderentur .*
23 *Dictio , omnes , eſt ſignum vniuerſale , quod etiam de duobus prædicatur .*
24 *Nepotibus ex fratribus non conuenit ſubſtitutio in capita , ſed in ſtirpes ſolummodò .*
25 *Filii legitimati , veniunt etiam appellatione filiorum legitimorum naturalium .*
26 *Teſtator , non cenſetur vocaſſe omnes deſcendentes ad ſucceſſionem , licèt vſus ſit verbo , quoſcumquè , niſi addiderit verbum , naſcituros .*
27 *Subſtitutio facta filiis , ſi ſit concepta , per verba inſtituit , & ſubſtituit , quæ cum ſint directa operantur , vt appellatione filiorum veniant nepotes .*
28 *Verbum , inſtituit , ſi ſit poſitum , gratia digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum , non autem in prima inſtitutione , importat ſubſtitutionem .*
29 *Clauſula , omni meliori modo , appoſita ſine dictione copulatiua , & , non alterat , vel auget diſpoſitionem , & num.* 30.
31 *Pro bonorum libertate eſt facienda interpretatio .*
32 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes , & hoc maximè , ſi ſimus in tranſuerſalibus .*

DECI-

DECISIO CCLXXIX.

FVIT reſolutum non conſtare de fideicommiſſo ad
fauorem Dominorum Franciſci, & Cornelij de
Lambertinis ex teſtamento Nob q. Mulieris Dialtæ
Lambertinæ de Ludouiſijs, nam verba teſtamenti ſunt
hæc. In omnibus alijs ſuis bonis ſibi hæredes vniuerſales
inſtituit Comites Ioannem, & Nicolaum fratres de Lu-
douiſijs, & filios olim Comitis Hippolyti ipſius teſtatri-
cis filij prædefuncti, & ex eodem Comite Hippolyto ſibi
nepotes æqualiter, & æquis portionibus, & quoſcumq;
eorum filios maſculos legitimos, & naturales, & de legi-
timo matrimonio natos, quos omnes ſibi inuicem ſubſti-
tuit quandocunquè vulgariter, pupillariter, & per fidei-
commiſſum, eiuſdemquè ſic ſubſtitutis quandocunquè
decedentibus ſinè filijs, & deſcendentibus maſculis legi-
timis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis,
& itàut nunquàm naturales, vel aliàs illegitimi, & extrà
legitimam vxorem nati quomodolibet, etiamſi legiti-
mentur à quocunquè ad id auctoritatem habente, etiamſi
à Principe non comprehendantur in præſenti teſtamento,
vel ſuccedere debeant, & vltimo eorum ſic inſtitutorum,
& ſubſtitutorum morienti abſquè deſcendentibus legiti-
mis, & naturalibus, vt ſuprà, & ſic linea legitima, &
naturali, & de legitimo matrimonio, vt ſuprà Comitum
Nicolai, & Ioannis finita, tunc & eo caſu ſubſtituit D.
Aldraghettum de Lambertinis vulgariter, & per fidei-
commiſſum, ſi vixerit, ſi non vixerit, & quandocun-
què naturaliter deceſſerit, tunc ipſa D. Teſtatrix inſti-
tuit, & ſubſtituit omnes, & quoſcunquè filios maſcu-
los legitimos, & naturales olim Dominorum Sertorij,
& Camilli de Lambertinis, in capita, & non in ſtirpes,
omni meliori modo.

Filij verò Sertorij, videlicèt Malateſta, & Guido An-
tonius, ac filius Camilli, ideſt Marcus Antonius de-
ceſſerunt antequàm per obitum Dominorum Comitum
Ioannis, & Nicolai de Ludouiſiis ſine filius, rec. mem.
Cardinalis Ludouiſius, & Excellentiſſimus Princeps Ve-
nuſinus fratres ex teſtamento eiuſdem Nicolai ſucceſſe-
rint, vnde hæc hæreditas debetur dicto Principi tanquàm
hæredi dicti Nicolai, non autem ſupranominatis Domi-
nis Franciſco, & Cornelio, de quibus nulla habetur
mentio in dicta ſubſtitutione Dialtæ facta de filijs Do-
minorum Sertorij, & Camilli; Quia non ſunt eorum
1 filij, ſed nepotes, † qui ſub diſpoſitione de filijs regu-
lariter non continentur, *l. quod ſi nepotes. ff. de teſtam.
tutel. §. fin. inſtit. qui teſtam. tut. dar. poſſ.* & filiorum ap-
2 pellatio ex † proprietate ſermonis non comprehendit
vlteriores, Bart. *in l. liberorum. in princ.* & ibi Rebuff.
verſ. & ſic per iſtum tex. ff. de verb. ſignific. Bald. *in l.
Gallus. §. inſtituens. num 6. ff. de liber. & poſthum.* Paul.
de Caſtr. *conſ. 97. num. 3. volum. 2.* Alex. *conſ. 1. num. 12.
vol. 1.* Dec. *conſ. 95. num. 6. & conſ. 567. num. 8.* Gozzad.
conſ. 36. num. 3. Abb *conſ. 312. num. 30.* Pariſ. *conſ. 89. nu.
22. vol. 2.* Natt. *conſ. 791. num. 10.* Roland. *conſ. 43. num.
25. & ſeqq. vol 4.* Sim. de Præt. *de interpræt. vlt. volunt.
lib. 3. interpræt 3. dubit. 4. ſol. 1. num. 36.* Valaſch *con-
ſult. 40. num. 4.* vbi dicit ſibi magis placere hanc regulam
negatiuam, eamquè eſſe communem dicunt. Gozzad.
d. conſ. 36. num. 11. Soccin *conſ. 74. num. 19 vol 4.* Alciat.
conſ. 479. num. 34. Honded. *conſ. 60. num. 61. volum. 1.*
Peregr. *de fideicom. art. 22. num. 62.* Mart. *de ſucceſſ.
legal. par. 1. quæſt. 2. art. 5. num. 23.* & plures alij, quos
poſt Menoch *in conſ. 215. num 95. recenſet* Fuſar *de ſub-
ſtit. cap 319. num. 3.* qui eam eſſe etiam longe magis com-
munem, quàm contraria dicit *in conſ. 25. num. 14* attento
3 præſertim, quòd iſti qui † agunt ad fideicommiſſum,
ſunt tranſuerſales, quo caſu etiam in ſubſtitutione acti-
uè concepta eandem opinionem negatiuam magis rece-
ptam eſſe dixit Rota *deciſ. 695. num. 4. par. 2. recent. cum
alijs relatis in Bononien. fideicommiſſi de Deſideriis 20 Mar-
tij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, & maximè vrget
ratio euitandi abſurdum, quòd teſtatrix data tali Inter-
4 prætatione, quod ſub nomine filiorum intellexiſſet † de
nepotibus, grauaſſet deſcendentes ſuos proximiores ad
fauorem tranſuerſalium, non autem ipſos tranſuerſales,
vt ponderant Bald. *conſ. 362. vol. 4* Corn. *conſ. 199. num.
34. verſ. nepotes autem. vol. 2.* Pariſ. *conſ. 89. num. 25. vol.
2.* Rota *coram Card. Seraph. deciſ. 1486. num. 9.*

Dicti autem Franciſcus, & Cornelius vti nepotes di-
ctorum quondam Sertorij, & Camilli, quos in tertio
conſanguinitatis gradu conſtat fuiſſe coniunctos teſtatri-
ci, quatenus venirent ab inteſtato non poſſunt † vti pri- 5
uilegio repræſentationis, quod alioquin filijs fratris defun-
cti tantùm, non autem nepotibus in linea collaterali eſt
conceſſum, *Auth. de hæred. ab inteſt. venien §. huiuſmodi
verò priuilegium*, vbi Aret. *num. 5.* Brun. *conſ. 169. num.
7. & conſ. 181. num. 8. volum. 2.* Curt. Iun. *conſ. 161. num.
1.* qui teſtatur de magis communi, cum Burſat. *in conſ.
170. num. 26. & 30.* & Odd. *conſ. 39. num. 27.* & in hoc
etiam † caſu nomine filiorum non comprehendi nepo- 6
tes, reſponderunt Alex. *conſ. 5. num. 17. volum. 3.* Me-
noch. *conſ. 591. num. 2. & de præſumpt. lib. 4. præſ. 94.
num. 18.* Vnde ſumitur coniectura efficax, quòd in ſuc-
ceſſione tranſuerſalium, excepto patruo, † teſtatores vo- 7
luerint ſeſe conformare diſpoſitioni iuris communis, &
ſic non vocare nepotes, vt docet Bart. *in l. hæredes §. cum
ita num. 4. ff. ad Sen. Conſ. Trebell.* Gabr. *de verb. ſi-
gnif. concluſ. 1. num. 6.* & poſt eum Card Mantic. *de con-
iect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 8. num. 4.* Simon de Præt. *d.
lib. 3. interpræt. 3. dubit. 4. ſol. 1. numer. 40.* & alij quos
congerit Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 321. num. 30.*

Prætereà concurrunt hic aliæ particulares coniecturæ,
ex quibus poteſt confirmari, quòd voluntas teſtatricis à
vocatione prædictorum nepotum fuerit aliena, & quas
ad firmandam ſupradictam concluſionem, † quòd appel- 8
latione filiorum non veniant nepotes, magnifaciunt
Bart. Alciat. Rebuff. & cæteri Doctores *in l. liberorum.
ff. de verb. ſignificat.* Cornel. *conſ. 290. num. 3. volum. 4.*
Soccin. Iun *conſ. 24. num 7. & conſ. 30. num. 7. volum. 4.*
Natt. *conſ. 551. num. 29.* Decian *conſ. 47. num. 15. volum.
7.* Menoch. *d. conſ. 215. num. 47. & præſumpt. 94. num. 3.
lib. 4.* Card. Mantic. *d. lib 8. tit. 8. num. 8.* Rota coram
Greg. *deciſ. 514. num. 6.* vbi etiam ponderatur diuerſitas
perſonarum in diuerſis ſubſtitutionibus. Dicta enim te-
ſtatrix in prima vocatione Ioannis, & Nicolai fratrum
eos appellauit filios quondam Hippolyti eius filij, & ex
eo ſibi nepotes, quibus deſcedentibus ſinè filijs, & deſcen-
dentibus, ſecundo loco ſubſtituit Aldraghettum, & huic
ſubſtituit Sertorii, & Camilli filios tantùm, non au-
tem filiorum filios, vt in priori ſubſtitutione. Vnde ap-
paret ipſam † teſtatricem diſcretiuè locutam fuiſſe de 9
filijs, & de filijs filiorum, adeò vt ſicut in prima ſubſtitu-
tutione vocauit filios filiorum, ideſt nepotes, ità in ſe-
cunda ſciuiſſet vocare nepotes Sertorij, & Camilli, ſi vo-
luiſſet, *l. vnica. ff. ſin autem ad deficientis. C. de caducit.
tollen* Rim. Iun. *conſ. 80 num. 21.* & cùm non fuerint
expreſſi, conſequens eſt, vt prouiſio facta circà filios, &
deſcendentes Ioannis, & Nicolai declaret, † quòd teſta- 10
trix in alia ſubſtitutione nomine filiorum noluerit com-
prehendere nepotes, ſed tantùm perſonas primi gra-
dus, *l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1.* Gozzad.
conſ. 29. num. 26. Soccin. *conſ. 132. num. 4 volum. 1. &
conſ. 73. num 21 volum 4.* Pariſ. *conſ 86. num. 47. volum.
2.* Surd *con. 534 num. 11.* Hond. *d. conſ. 60. num. 63. vo-
lum. 1.* Fuſar. *in dicto tractat. de ſubſtit. quæſt. 320. num.
80.* Rota *deciſ 507. num. 8. & deciſ. 6 7. num. 5. part. 2.
recent* Card Seraph. *deciſ. 1884. num. 12. & conferunt
deducta in Florentina fideicommiſſi de Guidacijs 21. Fe-
bruarij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto relata per*
Fuſar. *poſt conſ. 15.* & ſanè maximum eſſet abſurdum,
quòd teſtatrix, dum voluit vocare ſuos deſcendentes,
non fuerit contenta vti ſolo verbo filiorum, ſed addide-
rit, & recenſuerit præcisè filiorum filios nepotes, † & li- 11
neam, & tamen poſteà dum ad tranſuerſales tranſiuit
ſub ſimplici, & ſolo filiorum nomine intellexerit de filijs
filiorum, & de nepotibus.

Nequè vlla ſubeſt ratio propter quam, talis interpre-
tatio fieri debeat, vt dicta teſtatrix ſub nomine filiorum
Sertorij, & Camilli cenſeatur voluiſſe comprehendere
nepotes, iuxtà *l. iuſta interpretatione. ff de verbor ſi-
gnificat.* Quia cùm dictus Franciſcus, & Cornelius ne-
potes, † vt ſuprà de tempore teſtamenti, & mortis ip- 12
ſius teſtatricis non eſſent adhuc concepti, vel nati, &
conſequenter eſſent ignoti, *l. prima. § ſi quis proximior.
ff. vnde cognat.* ceſſat in ijs ratio affectionis, quæ erga
perſonas † notas, non autem erga ignotas demonſtra- 13
tur, vt ratione, & auctoritatibus probat Menoch. *conſ.
151. num. 1. & conſ. 286. num. 16* quo caſu procedere di-
ſpoſitionem *text. in dicta l. quod. ſi nepotem. ff. de teſtam.
tutel.*

tatel. reſpondet, ac latè etiam comprobat Roland. conſ.
43. num. 30. volum. 4. ſequitur Menoch. in d. conſ. 215. nu.
13. cum alijs copioſe allegatis per Fuſar. in conſ. 95. num. 8.
& de ſubſtit. d. cap. 321. num. 51. ac per Gratian. diſcept.
765. num. 5. eamquè coniecturam admiſit Rota in Auxi-
mana fideicommiſſi coram bon. mem. Patriarcha Manzaae-
do, quæ eſt 574. num. 9. par. 4. recent.

Aliæ etiam militant coniecturæ pro excluſione nepo-
tum nempè perſonalis vocatio Aldraghetti, qui ſi extitiſ-
ſet tempore finitæ lineæ deſcendentium fideicommiſſum
vlteriùs non progrederetur. Vndè ità etiam videtur di-
cendum de filijs Sertorij, & Camilli, itàut in ſolis eorum
perſonis reſtriogatur ſubſlitutio.

Concurrit etiam illa vocatio in capita, & non in ſtir-
14 pes, quia † ſi nepotes venirent, ſucceſſio deferetur per
diuiſionem in ſtirpes, & non in capita, vt ad hunc ef-
fectum deduxerunt Soccin. Sen. conſ. 104. in princ. lib. 3.
Petr. Caball. conſ. 181. num. 6. lib. 1. Rota in deciſ. An-
conitana fideicommiſſi 10. Decembris 1603. coram bon. me.
Ottembergo, §. non obſtat in fine.

Et huiuſmodi coniecturas pro excluſione nepotum non
deſtruit conſideratio vocationis filiorum Sertorij, & Ca-
milli collatæ poſt finitam lineam Comitum Ioannis, &
Nicolai de Ludouiſijs, & ſic in tempus remotiſſimum,
quod compræhendit nepotes, & alios gradus vlteriores,
ea ratione, quod teſtatrix potuerit probabiliter cogita-
re, quòd tempore dictæ lineæ finitæ filij, vt ſuprà vo-
15 cati non eſſent exituri, † quo caſu appellatione filiorum
veniunt nepotes, iuxtà doctrinam Imol. in l. dicta l. Gal-
lus. §. inſtituens. ff. de liber. & poſthum. firmauit Rota in
dicta Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs, quia teſta-
trix hic conſiderauit tempus vitæ filiorum, nepotum, &
deſcendentium, ac lineæ Dominorum de Ludouiſijs,
quod reſpectu ipſorum deſcendentium eſt remotiſſimum,
reſpectu verò aliorum Dominorum de Lambertinis, cum
deficientia dictæ lineæ contingere poſſet pluribus tempo-
ribus, & ſic de proximo, fuit in conſideratione teſtatricis
non tempus ſolùm remotiſſimum, ſed mediom, quo
ſupereſſent Aldraghettus, vel filij Sertorij, & Camil-
16 li. Vbi autem diſpoſitio collata in † filios poteſt im-
pleri, & purificari in ipſis filiis primi gradus, tunc eam
diſpoſitionem non extendi, vt comprehendat nepores,
ſuſtinuit Menoch. in ſæpedicto conſ. 315. num. 39. Deciſio
verò in dicta Bononien. de Deſiderijs, ideò affirmat
teſtatorem in ſubſtitutione facta de traſuerſalibus cum
clauſula (& bis non extantibus, eorum filios) ſenſiſſe
non ſolùm de filijs primi gradus, ſed etiam de nepotibus,
& alijs eorum deſcendentibus, quia plores ibi coniecto-
ræ efficaces concurrebant pro vocatione nepotum vltrà
probabilem cogitationem temporis valdè remoti, cuius
tamen conſiderationem ſolam non ſufficere dicit eadem
deciſio, niſi alijs concurrentibus coniecturis deſumptis
ex conſeruatione agnationis in teſtamento expreſſa, &
17 ex mentione lineæ maſculinæ cum dictione † continua-
tiua (per) quæ coniecturæ in caſu illius deciſionis fue-
runt præcipuæ, & valdè efficaces, vt Domini moue-
rentur ad eliciendum voluntatem teſtatoris, quæ faue-
ret nepotibus, vt ponderatur in dicta deciſ. R. P. D. mei
Merlini.

His autem omnibus caret vocatio Dominorum de
Lambertinis facta ſub nominibus proprij Sertorij, &
Camilli, itàut eorum perſonas, non autem familiam
dicatur teſtatricem fuiſſe contemplatam etiam reſpectu
aliorum filiorum, cum in illis terminauerit vocationem,
& vlteriùs non fuerit progreſſa ad perpetuandam bono-
rum conſeruationem in agnatione, nequè huiuſmodi
perpetuatio poteſt eſſe caoſa vocatione alicuius de fami-
18 lia, quemadmodùm dicitur quod fœminæ ſunt † de fa-
milia, & agnatione, quàmuis non perpetuent conſerua-
tionem ipſius familiæ, vt apud Gregor. XV. deciſ. 239.
num. 10. & ſeqq. & in cauſa de Deſiderijs progreſſio in
remotiſſimum tempus erat libera, nec aliquo termino
proximo coarctabatur, & reſtringitur ad tempus vitæ
19 Aldraghetti, qui vltrà † centum annos non poterat vi-
uere, & loco Aldraghetti fuerunt ſubrogati filii Sertorii,
& Camilli, & ſic ad oculum conſtat in hoc caſu reſpectu
tranſuerſalium ſubſtitutorum non poſſe conſiderari illud
remotiſſimum tempus, quod fuit conſideratum in de-
ciſione de Deſiderijs, quæ in ſuo caſu veriſſima eſt, ſed
multùm diſtat à præſenti caſu.

Nequè ex eo, quòd teſtatrix hic ſubſtituerit dictos fi-
lios cum † qualitate maſculinitatis poteſt concludi, 20
quod fuerit contemplata agnationis conſeruationem, at-
tenta non modica differentia, quàm inter dictam, quali-
tatem, & agnationem intercedere animaduertit Rota in
d. deciſ. 667. nu. 10. par. 2. recent. & coram Seraph. deciſ.
1216 num 6. ac poſt conſ. Farinac. deciſ. 350. num. 7.
Quò circà ratio conſeruationis debet eſſe expreſſa, † non 21
autem præſumi, vt in d. Florentina fideicommiſſi de Gui-
dacijs relata per Fuſar. conſ. 15. num. 25. & in Iauaea.
Iuriſpatronatus 13. Ianuarii 1612. coram Emineat. D. Card.
Pamphilio.

Minùs obſtat, quod eadem teſtatrix non ſimpliciter vo-
cauerit filios Sertorii, & Camilli, ſed omnes, † & quo- 22
ſcunquè, quæ dictiones vniuerſales videntur operari
concluſionem rerum, & perſonarum, quæ aliàs ex pro-
pria vocabuli ſignificatione non compræhenderent, vt per
Peregr. de fideicommiſſ. art. 22. num. 49. & Fuſar. d. quæſt.
320. num 66. Quia cùm vterquè baberet filios, hoc eſt
Sertorius vnum, Camillus verò plures; nulla efficax con-
iectura ſomi poteſt, quòd teſtatrix reſpexerit ad alios,
qoàm ad ipſos filios, in quorum numero proprietas vo-
cabuli, omnes, & quoſcumquè, poterat verificari, il-
lam enim dictio, omnes, eſt † ſignum vniuerſale, 23
quod etiam de duobus prædicatur, vt per Paul. de Caſtr.
in conſ. 123. volum. 1. & alia dictio quoſcumquè, ideò fuit
appoſita, quia eadem teſtatrix verbis immediatè ſubſe-
quentibus declarauit velle eos in capita, non autem in
ſtirpes ſuccedere, vnde valida præſumitur coniectura ex-
cluſiua nepotum, † quibus non coouenit ſubſtitutio in 24
capita, ſed ſolummodò in ſtirpes, vt per Soccin. Iun.
conſ. 30. num. 23. lib. 3. quem ſequitur Card. Mantic. d.
lib. 8. tit. 8. num. 10. Menoch. d. præſ. 94. num. 13. & Fu-
ſar. etiam dicta quæſt. 321. num. 85. cum ſequent. & ſuprà
etiam fuit conſideratum, vel etiam quia dum in ſuperio-
ri parte teſtamenti vocando deſcendētes Comitum Ioan-
nis, & Nicolai voluit eos eſſe legitimos, & naturales, ac
de legitimo matrimonio natos, itàut naturales, vel aliàs
illegitimi, & nati extra legitimum matrimonium quo-
modolibet in ea vocatione non compræhenderentur; in
hac poſteriori ſubſtituendo omnes, & quoſcunquè filios
maſculos legitimos, & naturales Sertorij, & Camilli,
cùm noluerit ab ea excludere filios legitimatos vſa eſt
ſigno vniuerſali quoſcunquè, vt compræhenderet etiam
ipſos legitimatos, † qui veniunt appellatione filiorum 25
legitimorum, & naturalium, vt ex communi Doct.
ſententia probat Peregr. de fideicommiſſ art. 23. num. 40.
& ſequent. Et huic interpretationi conferunt ea, quæ
in ſimilibus terminis ſubſtitutionis quorumcunquè filio-
rum tradunt Doct. quòd ſcilicèt ſub huiuſmodi verbis † 26
non cenſeantur teſtatores vocaſſe omnes deſcendentes,
niſi addiderint verbum, naſcituros, vel niſi vnus tan-
tùm teſtatori ſupereſſet filius de tempore teſtamenti, in
quibus caſibus coniectura voluntatis eſt teſtatorem ſen-
ſiſſe de nepotibus, quemadmodùm diſſerit Gazzad. conſ.
36. num. 9. ad fin. verſic. & licèt, Soccin Sen. conſ. 104.
num. 1. lib. 3. Card. Mantic. ſæpedicto lib. 8. tit. 8. num. 22.
& comprobat Menoch. ead. præſumpt. 94. num. 28. lib. 4.
Petr. Cabal. conſ. 181. lib. 1.

His ità firmatis ceſſat efficacia coniecturarum ſuaden-
tium, quòd appellatione filiorum in hoc teſtamento ve-
niant nepotes, quia ex vocatione Aldraghetti viuentes,
& ſenis poſt lineam Comitum Ioannis, & Nicolai de Lu-
douiſijs finitam, apparet teſtatricem cogitaſſe; quod
deficientia lineæ d. Ioannis, & Nicolai poſſet continge-
re poſt obitum eorumdem ſine filiis, quæ quidem poſſibi-
litas, vt ſupra fuit probatum, ſubuertit coniecturam
comprehenſiuam nepotum ex eo deductam, quòd ipſa
teſtatrix conſiderauerit tempus remotiſſimum, nequè
vocationem nepotum important dictiones omnes, &
quoſcunquè filios, attenta pluralitate filiorum, quæ
cum ſit indubitata in tribus filijs legitimis, & naturali-
bus, ac aliis fortaſſe illegitimis, vt ſupra fuit quoquè
conſideratum, non admittit coniecturam ad aliorum
compræhenſionem, præter expreſſos propter regula
quòd in claris ceſſant coniecturæ.

Neque demùm obſtat quod ſubſtitutio dictorum filio-
rum de Lambertinis fuit concepta per verba inſtituit, &
ſubſtituit, † quæ cum ſint directa, operantur, vt ap- 27
pellatione filiorum veniant nepotes l. Lucius Titius. in
ſecunda,

ſeconda, & ibi Doct. ff. de bæred. inſtit. Quia verbum il-
28 lud inſtituit tamquàm poſitum gratia digreſſus ad † plu-
res gradus ſubſtitutionum, non autem in prima inſtitu-
tione importat ſubſtitutionem, l. Titius, & Seius cum
l. ſequent. d. tit. ff. de bæred. inſtit. & l. vltima, C. eodem.
Seraph. deciſ. 409. num. 16. & 749. num. 16. Et ſimiliter
ad producendum nepotum redditur inefficax coniectura
29 deſumpta ex † clauſula, omni meliori modo, cum per
30 illius appoſitionem abſquè dictione copulatiua, & non
alteretur, vel augeatur diſpoſitio, Rota coram Achill.
deciſ. 1. de verb. ſignif. & coram Seraph. 1216. in fin. ac
demum coram Gregor. deciſ. 207. num. 4.

Et tandem Domini etiam animaduertebant, quòd
ſemper debent præferri coniecturæ pro excluſione nepo-
31 tum, & pro reſtrictione fideicommiſſi, quia ſemper †
facienda eſt interpretatio pro libertate bonorum, & pro
proprietate verborum, Roland conſ. 43. num. 11. Rimin.
Iun. conſ. 389. num. 49. & conſ. 390. num. 12. & 49. Rota
apud Cardin. Seraphin. deciſ. 1486. num. 16. & 17. cum
hinc inde coniecturæ, & pro vocatione nepotum, & pro
illorum excluſione deſumi poſſint, ad inuicem elidan-
tur, & conquaſſentur; quibus omnibus ſublatis rema-
32 net ſemper inconcuſſa regula generalis, † quod de proprie-
tate ſermonis, filiorum appellatione non veniant ne-
potes, præſertim dum agitur de vocatione tranſuerſa-
lium, & de grauamine inducendo deſcendentibus, & in
qua propemodùm videretur interpretatio, quòd tali
caſu appellatione filiorum venirent nepotes, ità Bald.
conſ. 362. circa med. verſ. nunc in propoſito. lib. 4. Corn.
conſ. 97. num. 4. verſic. ego diſtinguo. lib. 1. Rimin. Iun.
conſ. 75. num. 47 Menoch. d. conſ. 215. num. 22. & 25. Ro-
ta in Anconitana fideicommiſſi 10. Decembris 1603. coram
bon. mem. Ottembergo.

Et ità vtraquè parte informante, & diligente examinato articulo per Dominos reſolutum fuit non eſſe locum fideicommiſſo.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. Fructuum Dotis.

Die Lunæ 15. Maij 1634.

A R G V M E N T V M.

Separatio Thori, quando fit ex culpa mariti ob eius ſæuitiam, tunc ipſe non tantùm tenetur ad reſtitutionem dotis, ſed quoquè etiam tenetur ad reſtitutionem fructuum dotis, & qualiter iſta taxatio fructuum ſit facienda, quando in aliquo loco non adeſt ſuper hoc particulare Statutum.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio ob eius ſæuitiam ſecuta eſt.*

2 *Lis, facit conſtituere quem in mala fide; & num. 5. & 7.*

3 *Vir, ſi commiſerit in legem matrimonij, non debet ex eo aliquod commodum ſentire.*

4 *Vxori non debentur fructus dotis, ſi poſtquàm diuertit à viro habuerit alimenta, quando fructus dotis excedunt quantitatem alimentorum.*

6 *Rota ſeruat, quod quando aliquid iubet dari in diem, quod detur in cauſam declarandam per Rotam.*

8 *Sententia operatur, vt omnia retrahantur vſquè ab initio.*

9 *Deciſ. in hac cauſa facta coram Card. Pamphil. ſub die 15. Ianuarij 1621. declaratur.*

10 *Fructus dotis debentur vxori, durante lite ſuper ſeparatione Thori, etiamſi conſiſtant in pecunia numerata.*

Et quando hoc habeat locum, num. 10.

11 *Mulier ali debet de fructibus dotis, & non de proprietate.*

12 *Fructus dotis appellantur alimenta, & num. 13.*

14 *Maritus dicitur pro parte ſuſtinere onera matrimonij, ſi filios alat,*

Filios alendi onus computatur inter onera matrimonij, num. 14.

15 *Filios alere tenetur maritus, quando Thori ſeparatio ſequuta eſt ob eius culpam.*

16 *Vxor in ſubſidium ſolùm tenetur alimenta præſtare filijs.*

17 *Statut. Ianuenſe prohibet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolutionem.*

18 *Statutum contra ius, non eſt extendendum vltrà expreſſa.*

19 *Statutum particulare, vbi non adeſt in aliquo loco, tunc, recurrendum eſt ad conſuetudinem Regionis, & Ciuitatis.*

20 *Pecuniæ in Ciuitate Ianuen. non ſolent manere otioſæ, vide num. 21. & 22.*

DECISIO CCLXXX.

DVBITAVI. An, & ad quam ſummam debean-
tur, & veniant taxandi fructus dotis. Et quan-
tùm attinet ad primam partem dubij, cum ſeparatio
Thori † fuerit facta culpa mariti ob illius ſæuitiam, vti- 1
què ſicuti is tenetur ad reſtitutionem dotis, Bald. in cap.
1. num. 2. vt lit. non conteſt. Abb. in cap. 1. ſub num. 2.
de donat. inter vir. & vxor. Guttierez. lib. 1. qq. Canoni-
car. cap. 24. num. 14. Mandoſ. conſ. 46. ſub num. 5. Natt.
conſ. 616. num. 1. Valenzuol. conſ. 31. num. 42. Menoch.
conſ. 1024. num. 3. Seraph. deciſ. 1315. ità quoquè tene-
tur ad reſtitutionem fructuum, & ratio eſt, quia dum † 2
lis durauit, fuit in mala fide, & cum non ſuſtinuerit
onera matrimonij, non fecit fructus ſuos, cum den-
tur contemplatione dictorum onerum, Bald. in l. 1. num.
5. verſc. matrimonio autem. C. de priuileg. dot. & in l. vl-
tima in fin. C. de ſent. quæ ſine cert. quant. & in l. vlt.
§. ſed ſcimus. num. 1. verſ. cur autem 3. ff. de latin. libert.
toll. Rimin. Iun. conſ. 184. num. 47. & 48. lib. 1. poſt
Odofredum, & alios in l. cum dotem. §. ſin autem in ſæ-
uiſſimo, ff. de ſolut. matrim. Caualer. deciſ. 576. num. 3.
cum enim vir † commiſerit in legem matrimonij, non 3
debet ex eo aliquod lucrum conſequi, l. cum pater. §.
libertis. ff. de leg. 2. Bald. in l. vbi adſint. num. 21. C. de
iur. dot. & in l. ab hoſtibus. §. fin. ff. ſolut. matrim.
Surd. de aliment. num. 7. quæſt. 25. num. 2. & 3. Lupus
in rubric. de donat. inter vir. & vxor. §. 64. num. 12.
Oſaſch. deciſ. 124. num. 12. Cordub. in l. ſi quis à liberis.
num. 8. de liber. agnoſc.

Non obſtat, quod vxori non debeantur fructus † do- 4
tis, ſi poſtquàm diuertit à viro habuerit alimenta; ſi
fructus dotis excedunt quantitatem alimentorum, Ca-
ſtrenſ. conſ. 65. num. 3. circa medium. verſ. ſecundò, quia
non eſt vterum. lib. 1. Barboſ. in rubric. ff. de ſolut. ma-
trim. part. 2. num 45. Aymon. conſ. 31. num. 6. quia ex
ſupradictis, communis opinio ſtat in contrarium, & me-
ritò quidem, cum vir cenſeatur eſſe in mala † fide poſt 5
litem motam, nec ſuſtineat onera matrimonij, quæ li-
cèt videatur ſuſtinere, ex quo ſoluerit alimenta, tamen
cenſetur ſuſtinuiſſe onus ſolùm pro illa rata alimento-
rum, quæ debent ex computari inter fructus dotis pro ra-
ta, non autem hoc operatur, quod ex mala fide vir non
teneatur ad integros fructus dotis, & hinc Rota perpe-
tuò ſeruat, † quando aliquid iubet dari in diem, quod 6
detur in cauſam declarandam per Rotam. Nec ratio
Barboſæ mouet, ſcilicèt, quod lite pendente maritus ſit
dominus dotis, quia cum per litem motam † conſtitua- 7
tur in mala fide, & pronuncietur ſuper ſeparatione Tho-
ri ad fauorem mulieris, cum teneatur dotem reſtituere,
vtiquè, & fructus per ſupradicta, ſententia † enim ope- 8
ratur, vt omnia retrotrahantur vſquè ab initio. Roman.
conſ. 454. num. 26. & 27. Natt. conſ. 334. num. 12. Rota
deciſ. 693. num. 1. par. 1. recent.

Nec contrarium dicit † deciſio in hac cauſa facta 15. 9
Ianuarij 1621. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali
Pamphilio, quia ſolùm admittit dictum Caſtrenſ, & Bar-
boſæ, vt procedat lite pendente, finita autem lite hoc
non admittit.

Nequè obſtat, quod dos conſiſtat in pecunia numera-
ta, quia

10 ta, quia nihilominùs † fructus dotis durante lite de-
bentur, cum mulier non habeat aliundè vltrà dotem, &
fecerit diligentias pro dote habenda, ſtante lite mota ſu-
per ſeparatione Thori, Afflict. *deciſ.* 284. Theſaur. *deciſ.*
43. & fuit reſolutum in cauſa *Spoletana vſusfructus*
18. *Maii* 1589. coram bon. mem. Card. Mantic. & in cau-
ſa *Romana, ſeù Ceſenatea. fructuum dotis* 15. *Iunii* 1603.
coram Litta, & in cauſa *Romana fructuum dotis* 12. *Iunii*
1606. *coram bon. mem. Franciſca Penia*. Mulier enim de-
11 bet ali de † fructibus dotis, & non de proprietate. Abb.
in cap. ſalubriter. in primo notab. de vſur. & fuit dictum
in cauſa *Taurinea. liquidationis fructuum* 17. *Nouembris*
12 1595. *coram Mantic.* fructus † enim dotis, appellantur,
alimenta. Alex. *conſ.* 63. *num.* 3. *lib.* 1. *& conſ.* 280. *num.*
7. *lib.* 2. & ideò ſunt fauorabiles, quos propterea tolerat
ius Canonicum, *cap. ſalubriter. de vſuris* Rolan. *conſ.*
55. *num.* 18. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 64. *num.* 1. *& ſeqq. vol.* 4. &
fuit dictum in cauſa *Romana fructuum dotis* 9. *Ianuarii*
1598 *coram Orano*. Nec poteſt argumentum retorqueri,
13 quòd, ſi fructus dotis † appellentur alimenta, mulier
habuerit alimenta, & ideò intret opinio Caſtren. quia
alimenta habent ſuam latitudinem, & cum agatur de
muliere nobili, quæ fecit multas impenſas, vtiquè cer-
tum eſt ei deberi integros fructus dotis.

14 Non etiam obſtat, quod in parte D. Marchio † ſuſti-
nuerit onera matrimonij, cum filios aluerit. Quia fuit
reſponſum, quod, & ſi certum ſit, inter onera matri-
monii computari onus alendi filios. Attamen cum ſepa-
15 ratio † Thori fuerit facta culpa mariti, ad ipſum ſpe-
16 ctabat filios alere, non autem ad mulierem, quæ † ſo-
lùm in ſubſidium teneretur, *§. illud. Auth. vt liceat ma-
tri, & auiæ. Auth. ſi quando. C. de diuortiis*. Guttier.
Canonicorum. quæſt. lib. 1. *cap.* 24. *num.* 19. & fuit reſolu-
tum coram me in cauſa *Romana fructuum dotis* 12. *Maii*
1625.

17 Deniquè non obſtat Statutum Ianuenſe, † quod prohi-
bet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolutionem, quia
cum hoc Statutum ſit contra ius, vt patet ex prædictis,
18 non † debet extendi ad mulierem.

Quantùm attinet ad ſecundam partem dubij: ad
quam rationem fructus ſint taxandi, viſum fuit Domi-
19 nis eſſe taxandos ad rationem 6. † pro centenario, & an-
no, quia vbi non adeſt Statutum particulare; debent ta-
xari iuxtà conſuetudinem Regioni, & Ciuitatis, vt fuit
reſolutum in cauſa *Interamnea. fructuum dotis* 26. *Fe-
bruarii* 1597. *coram Gypſio, & in Senogallien. fructuum dotis*
20. *Nouembris* 1598. *coram bon. mem. Horatio Lancellotto,
in Aſculana Prædij* 22. *Iunii* 1609. *coram bon. mem. Penia,
& in Peruſina dotis* 9. *Iunii* 1614. *coram bon. mem. Franci-*
20 *ſco Vbaldo*. Agitur enim de pecunijs debitis † in Ciuita-
te Ianuen. in qua non ſolent remanere otioſæ, & propte-
reà viſum fuit taxationem deberi ad rationem ſex pro
centenario, quàmuis in *Peruſina dotis* 17. *Martii*, & 17.
Maii 1630. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, Rotæ placue-
21 rit taxari ad † rationem quinquè: quia dicta taxatio in
Ciuitate Peruſinæ videtur tollerabilis, quod non videtur
20 in Ciuitate † Ianuen, ſtante, quod ibi pecuniæ non ſo-
leant remanere otioſæ, vt dixi.

Et ità concluſum vtraquè parte informante.

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Firmana Dotis.

Die Mercurij 17. *Martij* 1634.

A R G V M E N T V M.

Læſio, vt reſcindat tranſactionem, qualis eſſe debeat. Tranſactio, vt ſuſtineatur, quid ſufficiat.

S V M M A R I V M.

1 *Obligationis Cameralis vis eliditur per pactum de non petendo.*

2 *Tranſactio, vt reſcindatur per læſionem, requiritur, quod ſit enormis.*

3 *Læſio, ſi pendeat à futuro euentu mortis alicuius iam ætate conſumpti, non videtur conſiderabilis pro reſcindenda tranſactione.*

4 *Lis, ſi ſuper aliqua rependeat incertum eſt, cui debeatur.*

5 *Læſio excluditur per incertitudinem.*

6 *Tranſactio, vt ſuſtineatur ſufficit litis timor etiam ex prætenſione non iuridica.*

D E C I S I O C C L X X X I.

RESOLVERVNT Domini ſententiam A. C.
eſſe confirmandam, & ratio reſolutionis fuit, quia
ſuper dotis prætenſione, & fructibus viuente D. Claudio
debitore D. Comes Franciſcus Maria, per tranſactionem
initam fecit pactum † de non petendo, quod elidit vim 1
obligationis Cameralis, Mohed. *deciſ.* 2. *et* 3. *de except.*
Rota *diuerſ. deciſ.* 1159. *par.* 2. & poſt Zacch. *de oblig.
Cam. deciſ.* 82. *nu.* 2. & fuit dictum in *Romana prætenſæ
executionis contractus* 27. *Maii* 1594. *coram bo. me. Litta*.

Nec videtur poſſe dubitari de tranſactionis vtilitate re-
ſpectu Comitis tranſigentis, dum in ea Claudius conſen-
ſit reſtitutioni bonorum captorum d. Comiti in pignus,
ob non factam reſtitututionem proceſſus originalis cum
remiſſione pariter quarumcunquè actionum, quas contra
eundem habebat ea de cauſa, cum obligatione de illum,
nec ciuiliter, nec criminaliter moleſtando, aut ab alijs mo-
leſtari conſentiendo. Et vice verſa d. Comes ſe obligauit
viuente Claudio dotem ſibi promiſſam non petere, ac fru-
ctus iàm decurſos, & decurrendos eiuſdem, Claudij vita
durante condonare; Ex quibus † videtur ceſſare enor- 2
mis læſio ad infringendam tranſactionem requiſita, *gloſ.
in l. Lucius. §. fin. ff. ad Trebell.* Bart. *in l.* 2. *num.* 7. *et* 8. *C.
de reſcript. vend. laud.* Gratian. *diſcep.* 851. *nu.* 4. Caual.
deciſ. 407. *num.* 1. & eò faciliùs iuerunt Domini in hanc
ſententiam, ex quo huiuſmodi pactum initum fuit du-
rante vita Claudij in † ſeptuageſimo ſuæ ætatis anno 3
conſtituti, Vnde cum læſio penderet à futuro euentu
mortis ipſius non fuit viſa conſiderabilis pro reſcindenda
tranſactione, Dec. *conſ.* 352. *num.* 11. Bero. *conſ.* 176. *nu.*
64. *lib.* 1.

Nec ſimiliter aliqua læſio potuit prætendi ſuper inte-
ruſurijs decurſis, & in tranſactione remiſſis. Quia cum
† ſuper illis adhùc lis penderet, incertum erat an debe- 4
rentur, per quam † incertitudinem læſio excluditur, 5
Bald. *in l. fin. §. ſed ſi quis. C. com. de leg.* Rolan. *conſ.* 28.
num. 24. *lib.* 4. Gratian. *forenſ. diſcept.* 861. *num.* 6. *et* 7.
Rota *in Gerunden. Anniuerſariorum* 14. *Nouembris* 1586.
coram bon. mem. Orano. vbi etiam fuit dictum, quod † 6
ad ſuſtinendam tranſactionem ſufficit lis de facto ex præ-
tenſione non iuridica.

Et ità Claudio ſolum informante deciſum fuit, &c.
Adeſt infra in eadem cauſa altera deciſio coram eodem
R. P. D. Panzirolo ſub die Lunæ 26. Iunij 1634.

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Vercellen. Membri.

Die Veneris 26. *Maij* 1634.

A R G V M E N T V M.

Ex apprehenſione poſſeſſionis Eccleſiæ, vt dicatur etiam apprehenſa poſſeſſio aliarum, rerum ad eam ſpectantium, quid requiratur. Ex poſſeſſione vniuerſali, quando inferatur, & quando è contra ad poſſeſſionem particularem, & quando infertur, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Manutentio concedenda eſt poſſidenti de tempore motæ litis.*

2 *Poſſeſſionis actualis apprehenſio probatur ex publico inſtrumento.*

3 *Emphyteutarum recognitio facit, vt quis præſumatur poſſeſſor.*

4 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis alio non exiſtente in poſſeſſione.*

5 *Manu-*

5 *Manutentio nullo modo dari poteſt ei, qui dimiſſioni poſ-
ſeſſionis conſenſit.*
6 *Poſſeſſio ſolo animo dimittitur.*
7 *Per poſſeſſionis adeptionem vnius loci, cenſetur etiam ca-
pta poſſeſſio omnium bonorum ad dictum locum ſpectan-
tium.*
8 *Ex poſſeſſionis adeptione vnius rei, non infertur ad
poſſeſſionem alterius rei, ab illa totaliter diſtincta. & num. 14.*
9 *Manutentio non poteſt dari, ſi de poſſeſſione non conſtet.*
10 *Ex poſſeſſione vniuerſali ad particularem infertur.*
*Ex poſſeſſione vniuerſali tunc non infertur ad particula-
rem, quando dubitatur rem particularem eſſe de perti-
nentibus Iuris vniuerſalis. num. 10. & 14.*
11 *Ex poſſeſſione vniuerſali, vt inferatur ad particularem,
inprimis debet conſtare de annexione, & incorporatio-
ne talis rei particularis.*
12 *Probatio debet concludere pernecesse.*
13 *Verbum, Grancia, ex communi vſu loquendi redditur
ambiguum, cum ex eo non inferatur vnio, & in-
corporatio.*
15 *Separatio, & diſtinctio vnius rei ab alia, ſi plenè, &
concludenter probetur tunc amplius, non eſt dicendum,
quod dictæ res ſint vnitæ.*
16 *Vnita, ſi eſſent aliqua bona alicui Eccleſiæ, &c. non quid
modicum, ſed omnes fructus, ad eam ſpectarent.*
17 *Cum tunc potiùs indicatur quædam ſubiectio quàm vnio,
& incorporatio.*
18 *In Bonis Eccleſiaſticis alienari ſolitis non requiruntur ſole-
mnitates, nec Beneplacitum Apoſtolicum.*
19 *Conceſſio facta à Papa cum clauſulis ampliſſimis, videtur
ſublata omnis alia ordinatio.*
20 *Clauſula, ſupplentes, appoſita in gratia, facit actum va-
lidum, etiamſi eſſet inualidus.*
21 *Clauſula, pro ſufficienter expreſſis, vnita cum clauſula;
non obſtantibus, facit vt omnia contraria cenſeantur
ſublata, etiamſi egerent ſpeciali mentione.*
22 *Clauſula, pro ſufficienter expreſſis, operatur, vt omnia
contraria cenſeantur expreſſa, & inſertas.*
23 *Ex clauſula, pro ſufficienter expreſſis, tollitur ſubre-
ptio.*

DECISIO CCLXXXII.

CVM SVB die 10. Februarij dubitaſſem an In
Membro Prioralis S. Iacobi della Pizzata Religio-
nis Hieroſolymitanæ danda eſſet manutentio Domino
Ciaiæ, vti moderno Priori Lombardiæ, vel potiùs fra-
tri Cæſari Cagnolo, vti de eo inueſtito vſquè de anno
1630. à Cataliano Caſato anteceſſore in d. Prioratu. Do-
mini ordinarunt, vt videretur de bono Iure etiam ad ef-
fectum manutentionis. Vnde iterùm hodie propoſita cau-
1 ſa, fuit reſolutum fratri Cæſari dandum eſſe † manda-
tum de manutenendo, vt poſſidenti de tempore motæ li-
tis, *vulgato §. retinendæ Inſt. de Interd.* Greg. *deciſ. 6. nu. 3.*
2 *cum ſimilibus*, probat † enim actualem apprehenſionem
ex publico Inſtrumento. Rol. *conſ. 46. num. 18. lib. 2. &
conſ. 6. num. 18. & 19. lib. 3.* Natta *conſ. 572. num. 15.* con-
3 currente præſertim recognitione ſubſecuta † Emphy-
teotarum Ruin. *conſ. 158. num. 22. lib. 1.* Afflict. *deciſ.
325. num. 3.* Rota *deciſ. 135. numer. 2. par. 1. recent.* Quæ
4 poſſeſſio inſtrumentalis alio in † ea non exiſtente abſquè
dubio eſt manutenibilis. Rota *deciſ. 21. de reſtit. ſpol. in
antiq.* Biſign. *deciſ. 8. eodem tit.* Caputaq. *deciſ. 334. num. 5.
par. 2. & aliàs paſſim.*

Et eò magis Domini putarunt dictum Cæſarem eſſe
manutenendum, quoniam de illius bono Iure viſum eſt
conſtare ex eo, quod cum de menſe Februarij 1630. per
obitum fratris Horatij Turigliæ dictum Membrum va-
caſſet, & per D. Catalianum Caſatum tunc temporis
Priorem Lombardiæ fuiſſet in perpetuam adminiſtratio-
nem conceſſum fratri Cæſari Cagnolo, cum expreſſa
conditione, quod huiuſmodi Conceſſio, vel à Summo
Pontifice, vel à Magno Magiſtro confirmaretur, non ſo-
lùm apparet de expreſſa confirmatione obtenta à Sanctiſ-
ſimò, cum ampliſſimis clauſulis, derogando ſtatutis, &
ordinationibus d. Religionis, etiam iuratis, ac Apoſtoli-
ca auctoritate roboratis, vt ex Breui dato in Summario
Cæſaris num. 2. Sed cum dictum Breue coram Eminen-
tiſſimo Magno Magiſtro eiuſquè Conſilio fuiſſet præſen-
tatum, ac iuſtificatum, nemine diſcrepante, non ſolùm
decretum fuit, vt regiſtraretur, ac debitæ executioni de-
mandaretur, ſed inſuper Bullæ dicti Membri ad fauo-
rem fratris Cæſaris in formâ nouæ Conceſſionis, quatenùs
opus eſſet expedirentur, prout expeditæ fuerunt d. Sum-
mario num. 3. Et illarum vigore de anno 1632. de menſe
Ianuarij fuit capta poſſeſſio, vt ſuprà dictum eſt. Sum-
mario num. 4. & 5. Quòcirca cum D. Antonius Maria
Ciaia Modernus Prior tamquàm vnus de Conſilio appro-
bauerit prouiſionem factam ab Anteceſſore ad fauorem
Cæſaris, ac conſenſerit executioni d. Breuis † Apoſtoli- 5
ci, & expeditioni nouæ Conceſſionis factæ per D. Ma-
gnum Magiſtrum nullo modo poteſt manuteneri, vt per
Alex. *conſ. 92. num. 4. & lib. 1.* Pariſ. *conſ. 1. num. 164. lib.
1.* Caſſad. *deciſ. 4. num. 6. de reſt. ſpol.* Verall. *dec. 172. nu.
4. & 6. par. 3.* cum † poſſeſſio ſolo animo amittatur *l. ſi* 6
quis, §. differentia: ff. de acq. poſſ. Alex. *in l. 3. §. in ommit-
tendo, nu. 5. ff. eod.* Bart. *in l. cum falſa, num. 2. verſ. ſecus
in poſſeſſore C. de iur. & fact. ignor.*

Nec obſtare viſum fuit, quod cum D. Prior Ciaia cœ-
perit poſſeſſionem Eccleſiæ S. Petri Commendæ Aſten-
ſis, quæ dicitur Membrum dicti Prioratus, dicendum
eſt cœpiſſe etiam poſſeſſionem Membri S. Iacobi; cum per 7
ademptionem poſſeſſionis ipſius Prioratus, cenſeatur cę-
piſſe poſſeſſionē omnium bonorum ad ipſam ſpectan-
tium, per ea, quæ tradit Innoc. *in cap. cum in literis. nu-
mer. 8. de reſtit. ſpol.* & poſt alios Rota *deciſ. 19. num. 7. par.
2. diuerſ.* Quia ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ S. Petri
vti dependens † à Commenda Aſtenſi non poteſt infer- 8
ri ad poſſeſſionem Eccleſiæ Sancti Iacobi totaliter ab ea
diuerſa, & ſeparata Gonz. *ad reg. de menſ. gloſ. 34. num.
109.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino. deciſ. 30 num.
3.* Et obiectum procederet, vbi conſtaret dictam Com-
mendam eſſe in poſſeſſione Membri, de quo agitur, † 9
vnde cum de tali poſſeſſione non conſtet, non poteſt dari
manutentio, Aret. *in l. 3. num. 8. verſ. hæc tamen dicta,
ff. de acq. poſſ.* Abb. *in cap. 1. num. 3. verſ. ſecùs au-
tem, de relig.* & fuit reſolutum *in Lucana optionis do-
mus 24. Aprilis 1606. coram bon. mem. Patriarca Man-
zanedo, & in Piſtorien. Prioratus 17. Martij 1615. co-
ram Card. Veroſpio*, licèt enim ex vniuerſali † poſſeſ- 10
ſione ad particularem inferatur, id tamen locum habet,
quando non dubitatur rem particularem eſſe de pertinen-
tibus Iuris Vniuerſalis, *ex doctr.* Bald. *in l. 1. in 2 Lect. num.
24. verſ. in dic. C. de emancip. libert. fil. in cap. auditis, nu-
mer. 19 poſt med. verſ. ceterum quia contra hoc, de præ-
ſcript.* Et ideò ad hunc effectum deberet priùs concluden-
ter † conſtare de annexione, & incorporatione, Add. 11
ad Greg. *deciſ. 54. num. 4. & deciſ. 364. num. 6. Verſ. item
Concluſio.*

Nec releuat, quod cum in conceſſione facta à dicto Ca-
teliano Caſato, & in Breue Sanctiſſimi enuncietur, Ec-
cleſiam S. Iacobi de qua agitur eſſe Membrem Commen-
dæ Prioralis, ſatis dicatur probata annexio, & incor-
poratio. Quia hæc expreſſio non concludit pernecesse,
cum poſſit eſſe quod † Membrum ſit ſubiectum Com- 12
mendæ, & tamen ab ea ſeparatum, & diſtinctum, Gre-
gor. *deciſ. 77. num. 5.* vel dicitur de Grancia, quod
ex ea non inferatur vnio, & incorporatio, cum ex
communi, vſu loquendi, verbum † illud reddatur 13
æquiuocum, vt fuit deciſum *in Caputaquen. Vnionis
24. Nouembris 1593. coram bon. mem. Penia, & in
Parmen. Prioratus 19. Aprilis 1600. coram eodem*; Et
ſic non probata ſufficienter Vnione iſtius † Membri ad 14
ipſum Prioratum non poteſt inferri ad poſſeſſionem iſtius
Eccleſiæ, Rota *coram Reuerendiſſ. Coccino Decano
deciſ. 212. num. 8.* Sed ceſſat omninò difficultas, quia re
vera apparet, nec Eccleſiam S. Petri, nec Prioratum
eſſe in poſſeſſione bonorum, & Iurium Membri S. Ia-
cobi, ex quo fuit ſolitum alijs dari, & concedi. Nam
cum de anno 1588. reperiretur dictum Membrum poſ-
ſeſſum à Perſonis laicis in præiudicium Religionis Hie-
roſolimitanæ, in Capitulo generali, ad preces Æqui-
tis Nicolai Simeoni, fuit illi per dictum generale Ca-
pitulum, & Magnum Magiſtrum conceſſum ſub annua
recognitione ſcuti aurei, ſoluendi ipſi Priori pro tempo-
re exiſtenti, vt in Summario num. 6 per cuius Nicolai
obitum illud poſtea obtinuit Fr. Gabriel Simeonus, &
poſteà per reſignationem fuit à Magno Magiſtro de eo
prouiſus Fr. Horatius Turriglia, cum eadem recognitio-
ne vnius auri, Summario numer. 7. per cuius obitum

Horatij fuit demùm prouiſus Fr. Cæſar Cagnolus, ex
quibus multiplicatis Vacationibus, ſeu Conceſſiónibus
15 factis diuerſis Perſonis, † videtur potiùs plenè, & con-
cludenter conſtare de totali diſtinctione, & ſeparatione
dicti Membri ab ipſo Prioratu, vt fuit dictum *in Caputa-
que Vnionis 27. Nouembris 1587. coram bon. mem. Bu-
balo*. Atquè hæc incorporatio, & annexio omninò ex-
cluditur, ex d. ſolutione vnius aurei, ſolita fieri quoli-
bet anno per obtinentes dictum Membrum Priori pro
tempore, nam ſi eſſet vnitum, non quid modicum, ſed
omnes fructus ſpectarent ad Prioratum, vt per Vitalin.
in Clem. 1. numer. 100. & ſeqq. de exceſſ. Prælat. Adden.
16 ad Greg. *deciſ. 77. numer.* 10. ex hac † enim ſolutione
potiùs iudicatur quædam ſubiectio, quàm incorporatio,
vt in terminis fuit reſolutum *in Taruiſina Parochialis,
31. Maij 1613. coram bon. mem. Vbaldo*. Et in omnem
17 caſum pro excluſione D. Prioris ſufficeret, † quod
vnio ſeu annexio reddatur dubia, vt in præallegata de-
ciſione *Piſtorien. Prioratus 7. Martij 1613. coram Card.
Veroſpio*.

Et ex his ceſſat vltimum obiectum fundatum in eo,
quod in penultimo Capitulo generali fuit condita ordina-
tio ſub *cap. 13. de Commend.* per quam generaliter fuit
ſublata omnis auctoritas Prioribus, alijſquè Commen-
datarijs concedendi Membra ſimilia, & per conſequens
conceſſionem factam Cæſari per dictum Catelianum Ca-
ſatum fuiſſe nullam, vti præiudicialem Cameræ Prio-
rali. Quia vel dicta Ordinatio debet intelligi de Mem-
bris annexis, & vnitis, non autem ſeparatis, ac ſo-
litis concedi, cum poſſit eſſe Membrum, & tamen
non vnitum, nequè incorporatum, vt ſuprà dictum eſt;
vel ordinatio debet verificari de Membris, quæ non
18 ſunt ſolita concedi, prout dicitur † de bonis Eccleſiæ
alienari ſolitis, in quibus non requiruntur ſolemnitates,
nec Beneplacitum Apoſtolicum, Hond. *conſ. 31. num. 1.
lib. 2.* Redoan. *de reb. Eccl. non alien. quæſt. 31. cap. 6.
numer. 1. & ſeqq.* Mohed. *deciſ. 8. de locat.* Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 3. numer. 4. de rebus Eccl. non alien.* Et in
omnem caſum cum conceſſio ſit confirmata à Papa,
19 cum ampliſſimis derogationibus videtur † ſublata di-
cta ordinatio. Staphil. *de eſpect. §. poſt prædicta, num.
1.* Rota *deciſ. 41. de conceſſ. præb. in antiq.* Rota *re-
cent. par. 1. deciſ. 306. num. 5.* Stante præſertim Clau-
20 ſula (*ſupplentes*) appoſita in ipſo Breui, quæ facit †
actum validum, etiam ſi eſſet inualidus, Abb. *conſ. 62.
numer. 4. verſ. & ſatis colligitur lib. 1.* Seraph. *deciſ.
21 1027. numer. 6. & deciſ. 1070. numer. 3.* Iuncta etiam †
Clauſula (*pro ſufficienter expreſſis*) quæ vnita cum
Clauſula (*non obſtantibus*) facit vt omnia contraria cen-
ſeantur ſublata, etiamſi ſpecialiter fuiſſent narranda, vt
22 *in d. deciſ. 306. ſub num. 5. par. 1. recent.* Ex ea enim †
fit, vt tenor omnium Statutorum habeatur pro expreſſo
& inſerto, Butr. *conſ. 2.* Felin. *in cap. ſi ſuper literis, nu.
9. de reſcript.* Gabriel. *concluſ. 5. num. 1. de clauſul.* Greg.
deciſ. 109. numer. 11. latè Gonz. *ad reg. de menſ. gloſ. 36.
23 num. 22. & ſeqq.* Et ex ea † tollitur ſubreptio. Gemin.
conſ. 126. numer. 6 Rota *in Ferrarien. de Taſſonis 14. Iunij
1621. coram bon. mem. Vbald.*

Ex quibus parte vtraquè informante, non ſolùm vi-
ſum eſt conſtare de poſſeſſione manutenibili Fr. Cæſaris,
ſed etiam de ipſius bono iure, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſine filijs, &c. expirat, vno decedente cum liberis. Fideicommiſſum, cum ſit odioſum, vt inducatur, non ſufficiunt quælibet coniecturæ, & quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum factum pluribus ſubſtitutis cum conditione ſi ſine filijs aliquis obierit &c. tunc ſi vnus decedat relictis filijs, fideicommiſſum expirat. & nu. 4. & 5.*

2 *Sed iſta opinio non habet locum, quando adſunt coniecturæ pro fideicommiſſo.*

3 *Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes coniecturæ ſufficiunt, ſed illæ duntaxat, quæ neceſſariò concludunt, & ex verbis à Teſtatore prolatis colliguntur.*

6 *Fideicommiſſum perpetuum non inducitur ex grauamine dotandi fœminas in infinitum.*

7 *Coniectura vnica non eſt ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum perpetuum, vbi tot alia verba teſtamenti repugnant.*

8 *Prohibitio particularis alienationis non extendit genericam, ſtante diuerſitate rationis.*

9 *Fideicommiſſum ſine neceſſitate, & vi verborum non eſt inducendum.*

10 *Inſtitutio cadit in hæredibus primi gradus, & reſpectiuè ſubſtitutio, dum ad inuicem, & reciprocè &c. fuerint ſubſtituti.*

12 *Fideicommiſſi extenſio non poteſt fieri de filijs grauatis ad nepotes non grauatos.*

13 *Copula (&) regulariter ponitur inter diuerſa.*

14 *Materia odioſa, non debet intelligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè, & qualificatiuè.*

15 *Copulæ (&) natura eſt repetere omnes qualitates præcedentis diſpoſitionis.*

16 *Hæredis confeſſio non eſt attendenda, ſi ex teſtamento conſtet, rem aliter ſe habere.*

17 *Confeſſio nocere debet confitenti, & habentibus cauſam ab eo.*

18 *Confeſſio, ſi detegatur erronea, non obſtat.*

DECISIO CCLXXXIII.

ITERVM propoſita cauſa ſuper Iiſdem tertio, fuit di-
ctum eſſe dandam immiſſionem Coſmo Barzellino in
bonis ex Teſtamento Alphonſi fideicommittentis, quæ
nunc poſſidentur per D. Vincentium Barzellinum, vt in
deciſionibus coram me factis in hac cauſa 12. Decem-
bri 1633. * & 22. Martij præteriti, * ex quarum
lectura probatur interuenire requiſita neceſſaria, ad hoc
vt competat remedium, *l. fin. C. de edict.* Diu. Adr. tollen.

Nec obſtare fideicommiſſum Virgilij ſenioris fuit di-
ctum, quia dum inſtituit Gaſparem, Bartholomæum, &
Lactantium filios, & eos inuicem ſubſtituit vulgariter;
pupillariter, & per fideicommiſſum, ità, quod vno dece-
dente, quandocunq; ſine filijs maſculis, portio illius ſic de-
cedentis deueniat ad alium, ſeù alios ſuperuiuentes, & ip-
ſis non extantibus ad eorũ filios in ſtirpes, & nõ in capita.
Vnus † autem ex dd. filijs inſtitutis, & ſubſtitutis obierit 1
cum filijs, expirauit fideicommiſſum, *l. ex facto. §. ſi quis
autem, vbi* Caſtrenſ. *ff. ad Trebell. l. cum vxorem, ff. quando
dies legat. cedat,* Oldrad. *conſ. 21.* Alex. *conſ. 139. lib. 6.* Dec.
conſ. 218. nu. 6. & ſeqq. Pariſ. *qui de communi teſtator conſ.
31. nu. 2. circa med. lib. 2.* & Aym. *conſ 67. nu. 8.*

Nequè obſtat, quod huiuſmodi communis opinio lo-
cum non habeat, † quando pro fideicommiſſo adſunt co- 2
niecturæ, Dec. *conſ. 480. num. 5.* Aym. *conſ. 326. num. 16.*
Gabr. *de fideicommiſ. concluſ. 7. num. 4.* ſi quidèm ad indu-
cendum fideicommiſſum, quod eſt onus, † non omnes 3
coniecturæ ſufficiunt, ſed illę dumtaxat, quæ neceſſa-
riò concludunt, & ex verbis à Teſtatore prolatis colli-
guntur, *l. huius. § tres hæredes. ad Trebell.* Pariſ. *conſ. 14.
num. 12. lib. 3.* Mantic. *de coniect. vlt vol. lib. 8. tit. 1. nu. 23.* in
deciſionibus autem factis, nec ex verbis, nec ex mente
Virgilij firmatur colligi coniecturas pro perpetuo fidei-
commiſſo, cum ſingulis deductis per Vincentium, fuerit
abundè reſponſum, quia verè non concludunt continua-
tionem fideicommiſſi iàm † per ſuſceptionem filiorum à 4
Gaſpare eiuſdem fideicommittentis filio, & exiſtentiam
de tempore eius mortis iàm extincti.

Illa enim deducta ex vocatione filiorum, & deſcen-
dẽtium Ioannis Galeatij in infinitum, tollitur ex eo, quod
procedit † data exiſtentia, & purificatione illorum ſub- 5
ſtitutionis. Ea verò deficiente ob defectum conditionis,
ſub qua fuit concepta non habet locum, qua ratione ceſ-
ſat, † & altera deſumpta ex grauamine dotandi fœminas 6
in infinitum, vt in puncto reſpondet Dec. *conſ. 313. ad
fin. verſ.*

fin. verſ. vltimò non obſtat, *& facit* Fuſar. *de ſubſtit. q. 480.*
7 *num.* 18. nequè ex ſe ſola ſufficiens † eſt ad inducendum perpetuum fideicommiſſum, vbi præſertim tot alia verba teſtamenti repugnant.

Prohibitio autem alienationis ſtat acceſſoriè, & conſecutiuè ad ſubſtitutionem, ſi ſinè filijs, & alia particularis
8 prohibitio ſupèr domo, non extendit antecedentem † genericam prohibitionem ſuper alijs bonis, ſtante diuerſitate rationis, ob particularem affectionem Teſtatoris, vt domus conſeruaretur in agnatione, iuxtà ponderata in alijs deciſionibus, in quibus etiam reſpondetur diſgreſſionis ad plures gradus ſubſtitutionum.

Non obſtat, quod dictum fideicommiſſum Virgilij non expirauit per obitum filiorum cum filijs, dum prætenditur nepotes etiam fuiſſe grauatos reſtituere deſcendentibus Io. Galeatij, ſi decederent ſinè filijs maſculis, ponderando verba illa teſtamenti (& ſucceſſiuè dd. eius filijs, vt ſuprà hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis decedentibus quandocunquè ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus,) quæ prætenditur non reſtringi ad filios hæredes teſtatoris, qui non ſubſtituit ſolùm filijs hæredibus inſtitutis, ſed etiam nepotibus ſubſtitutis, quoniam imò magis congruum eſt, vt dictum verbum (ſubſtitutis) referatur ad ipſos filios, qui fuerant inuicem, & reciprocè ſubſtituti, tùm, quia per hanc interpretatio-
9 nem excluditur onus fideicommiſſi, † quod ſine neceſſitate, & vi verborum, non eſt inducendum, tùm quia verba illa (dictis, vt ſuprà &c.) tanquàm reſtrictiua ad ſupranominatos, non debent inducere ampliationem, ſed potiùs limitationem ad filios primi gradus, iuxtà *tradita per* Dec. *conſ.* 377. *num.* 4. *in fine*, *& gloſ. in l.* Lucius. *ff. de hæred. inſtit.* Decian. *reſponſ.* 47. *num.* 28. *verſ. quin reſpondeo. lib.* 3. Menoch. *conſ.* 610. *num.* 2. *& ſeqq.* Surd. *conſ.* 230. *num.* 25. Fuſar. *conſ.* 98. *numer.* 6. *& conſ.* 99. *num.* 1. *& ſeqq.* & maior eſt ſuperfluitas, quod Teſtator vſus fuerit verbo, inſtitutis, dum de filijs filiorum intellexit, quam quod verbum, ſubſtitutis, adiunxerit eiſdem filijs, in quibus benè verificabatur ob reciprocam
10 ſubſtitutionem, quia in filijs primi gradus † cadit inſtitutio, & reſpectiuè ſubſtitutio, dum ad inuicem, & reciprocè vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum fuerint ſubſtituti altero ex dd. filijs quandocunquè decedente ſine filijs maſculis, & ideò contra Decian. *conſ.* 84. *num.* 10. *lib.* 3. *præter* Peregr. *de fideicomm. art.* 29. *num.* 41. *&* Fuſar. *conſ.* 98. *num.* 6. *allegatos in alia deciſiones* 22. *Martij* in hac cauſa tenuerunt Dec. Menoch. & Surd. *in locis ſupra alleg.* & propterea dum in eodem teſtamento ſequitur (& ſucceſſiuè dd. eius filijs, vt ſuprà hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis, decedentibus quandocunquè ſine filijs maſculis) clarè patet ſermonem fuiſſe ex dictione (dictis,) & relatione (eius) de proprijs filijs, qui verè erant inſtituti, & ſubſtituti, non autem de filijs filiorum, qui ſunt nepotes tantummodò vocati actiuè, non autem reciprocè inter ipſos; nepotes enim non grauantur; ſed filij tantùm, & quando adſunt verba re-
11 ſtrictiua per dictiones † demonſtratiuas (dictos) & relatiuas (eius) tunc nepotes non veniunt in capite ſeparato ſubſtitutionis, & ad hoc benè facit, quod notat Bart. *in l.* Gallus. *§. Inſtituens circa finem. ff. de lib. & poſthum.* Abb. *conſ.* 40. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 51. *in princ. lib.* 3. Dec. *con.* 217. *numer.* 9. *verſ. & iſta concluſio*, Surd. *conſ.* 464. *num.* 2. Honded. *conſ.* 60. *numer.* 33. *& ſeqq. ex* Ruin. Burſat. & Rimin. Iun. *per eum alleg.* extenſionem
12 autem fideicommiſſi † non poſſe fieri de filijs grauatis ad nepotes non grauatos fuit firmatum in alijs duabus deciſionibus, quæ reuidentur in prima in § nam fideicommiſſum Virgilij in ſecunda verò in § Nequè obſtant coniecturæ, in quibus per DD. fuit reſolutum, quod quando verba poſſunt aliquid operari nunquàm fit extenſio, prout benè operantur in propoſito caſu, dum, vt fuit demonſtratum, ſuprà, filij Virgilij Senioris reſpectiuè ſunt inſtituti, & ad inuicem reciprocè ſubſtituti, inſtituti, reſpectu ipſius Teſtatoris, ſubſtituti reſpectu reciprocæ ſubſtitutionis inter ipſos filios decedentes quandocunquè ſinè filijs maſculis.

Paritèr nihil faciunt deducta ex copulatiua, &, ibi (vt ſupra hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis decedenti-
13 bus c.) ſub prætextu, quod † regulariter ponatur inter diuerſa; Quia cum verſemur in materia fideicommiſſi
14 odioſa non poteſt † intelligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè, & qualificatiuè, vt latè per Honded. *conſ.* 2. *num.* 25. *& ſeqq. & conſ.* 8. *num.* 48. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 112. *num.* 3. *lib.* 5. Rol. à Val. *conſ.* 79. *num.* 45. *& ſeqq. lib.* 3. Rota *in recent. dec.* 596. *nu.* 4. *par.* 1. & ſic dicendum eſt poſitam inter verba Inſtitutionis, & ſubſtitutionis copulatiuè tamen ad repetendas omnes † qualitates præcedentis diſpoſitio- 15
nis, iuxtà naturam ipſius copulæ (&) *ad tex. in l. ſeruæ §. Cuio*, *vbi* Bart. *& DD. ff. de fund. inſtruct.*

Tandem declarationes Horatij, & Alphonſi ſuper perpetuitate fideicommiſſi nihil concludit in præiudicium Coſmi, quia cum ex Teſtamentis conſtet rem aliter ſe habere, quàm † ex dictis confeſſionibus confeſſi fue- 16
rint Horatius, & Alphonſus non ſunt attendendæ quinimò ipſis confitentibus non nocent, *l. ornamentorum. ff. de auro & argen. leg.* Bart. *in l.* 1. *ff. ſi cert. pet.* Surd. *conſil.* 403. *num.* 76. *& ſeqq.* Soccin. Iun. *conſ.* 180. *num.* 82. *lib.* 2. & in omnem caſum quatenùs † aſſertio Horatij poſſet 17
nocere, noceret habentibus cauſam ab eo, non autem Coſmo, qui non eſt hæres Horatij, & ità procedunt infra in contrarium relata, in quibus reſtringitur præiudicium ad confitentes, eiuſquè ſucceſſores, aſſertio † ve- 18
rò Alphonſi emanauit in alia cauſa, & ad alium effectum, & ex deductis in deciſionibus detegitur erronea, & ideò non obſtat.

Ex quibus DD. vtraquè parte informante confirmarunt ſupradictas duas deciſiones.

* Prima eſt deciſio 249. ſuprà in hac eadem parte.
* Altera verò eſt deciſio 272. pariter ſupra in hac parte.

In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 20. Nouemb. 1634. coram bo. me. Buccabelia.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Ex prohibitione alienationis bonorum, quando dicatur inductum fideicommiſſum abſolutum, ad fauorem illorum de domo, & familia. Fideicommiſſum reciprocum, quando, & quid requiratur, vt cenſeatur inductum. Dominij translatio impeditur ex prohibitione alienationis cum hypoteca, ſiuè ſit generalis, ſiuè ſit ſpecialis hypoteca, &c. Reſtitutio in integrum, quando poſt quadriennium etiam concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem illorum de familia ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia. amplia. num.* 2.

3 *Alienationis prohibitio in fideicommiſſo, quando ſtat conſecutiuè, licèt non inducat nouum fideicommiſſum, nihilominùs illud declarat.*

4 *Ratio continuati ſermonis inducit repetitionem ſupradictorum.*

5 *Fideicommiſſum, nedum inter viuos, ſed etiam in caſum mortis, cenſetur inductum, ex prohibitione alienationis facta in infinitum.*

6 *Verbum, alienare, eſt generale, & poteſt comprehendere alienationem non ſolùm inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate. & nu.* 7.

8 *Alienationis prohibitio, ſi per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, ac efficax, etiamſi non adiecta ſit cauſa, aut veſtimentum, ſi illa modo veſtiatur, vt hic, certum ex illa induci fideicommiſſum abſolutum etiam in caſu mortis. & numer.* 10. *&* 13.

Et hoc non intellige, ſi dicta probibitio alienationis per ſe non ſubſiſteret. nu. 9.

11 *Alienationis prohibitio, tunc eſt inefficax per ſe importare fideicommiſſum in caſu mortis, quando non eſt prouiſum de aliqua certa perſona, quæ in caſu alienationis per*

viam vltimæ voluntatis poſſet ad reuocandum admitti.

12 *Nec apparet perſona cuius contemplatione dici poſſit probibita alienatio per vltimam voluntatem.*

14 *Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur requiritur expreſſio.*

15 *Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, opus eſt. Primò, quod qui hoc prætendit, ſit expreſsè vocatus. Secundò, quod ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti. Tertiò, quod ſit facta in tota hæreditate.*

16 *Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur ſufficit tacita expreſſio, quæ elicitur ex coniecturis & num.17.*

18 *Fiedeicommiſſum reciprocum inducitur ex vnica coniectura, licèt non ſit grauis, ſed leuis.*

19 *Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, ſi fuerit diſpoſitum, quod bona perpetuò remaneant inter illos de domo, & familia.*

20 *Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, regulariter loquendo non inducitur.*

Et iſta eſt communis opinio, quam ſequitur Rota num.21.

22 *Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, tunc inducitur, quando d. prohibitio alienationis eſt facta extrà familiam maſculinam, & quod bona ad quemcunquè tranſeant cum eodem onere.*

23 *Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis inducitur inter prohibitos alienari.*

24 *Cum aliàs voluntas diſponentium ſuum effectum non ſortiretur.*

25 *Fideicommiſſum, tunc inducitur, quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad ſilnon finem, niſi ad effectum inducendi fideicommiſſum.*

26 *Fideicommiſſum, eo caſu cenſetur inductum, quando ſi illud non induceretur, Teſtatoris voluntas non ſeruaretur.*

27 *Fideicommiſſum, poteſt fieri etiam in contractibus.*

Fideicommiſſum, quando eſt validum, certum eſt, quod ad illud vocati ſunt admittendi,n.27.

28 *in Fideicommiſſo relicto familiæ, ſuccedunt proximiores, & deinde alij ordine ſucceſſiuo.*

29 *ex Deſcendentibus teſtatoris in gradu ſucceſſibili, ſi quis oſtendat ſe eſſe, præſumitur etiam proximior, ſi alius ex conſanguineis non concurrat cum ipſo.*

30 *Fideicommiſſum, ſi fuerit factum ad effectum, vt bona in perpetuum remaneant inter illos de domo, & familia, ſi maſculus de linea non adſit, tunc admittuntur maſculi remotiores alterius lineæ.*

31 *Alienationis prohibitio, ſi fuerit facta extrà familiam maſculinam &c. intelligi debet perneceſsè de maſculis*

32 *Bona, ſi fuerit diſpoſitum, quod remaneant inter illos de domo, & familia, videntur comprehenſi, tàm maſculis, quàm fœminæ.*

33 *Fideicommiſſi vna pars, recipit interpretationem, & intellectum ab altera parte.*

34 *Maſculi, etiamſi diſponatur, quod præferantur fœminis, nihilominùs fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ, ſed opinio iſta habet ſuos contradictores. num. 35.*

36 *Dictio, in perpetuum, ſemper operatur.*

37 *Dictio, ſemper ex vigore verborum, quid importet.*

38 *Factum non præſumitur, niſi probetur.*

39 *In fideicommiſſis factis in contractibus, ſi bona eis ſubiecta alienentur, non impeditur translatio dominij, & alienatio non eſt nulla, licèt alienans teneatur ad intereſſe erga vocatos, & num. 42. & 43.*

40 *Et hoc procedit, licèt in contractu ſit additum iuramentum.*

41 *Fideicommiſſum pro ſe eſſe clarum, quandò quis oſtendit, ſi poſſidens bona fideicommiſſaria, iactet ſe habere alium titulum, qui excludat titulum, fideicommiſſi, debet probare dictum titulum.*

42 *Alienatio bonorum fideicommiſſi, facti in contractu non ſuſtinetur, ſi cum prohibitione alienationis concurrat reſeruatio iuris in re prohibita alienari.*

43 *Et hoc caſu impeditur translatio dominij, & res poteſt vindicari.*

44 *Dominij translatio impeditur ex prohibitione alienationis rei, cum hypoteca bonorum, & licèt aliqui voluerint, quod requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorem opinionem ſufficit generalis hypoteca.num.45.*

46 *Dominij translatio ex prohibitione alienationis cum hypoteca tunc multò magis impeditur, quando adeſt iuramentum. & n. 47.*

48 *Verba, omnia, & ſingula, habent vim ſpecificæ expreſſionis.*

49 *Reſtitutio in integrum, ſi poſt lapſum quadriennij petatur, non debet dari, etiam prætextu læſionis.*

50 *Reſtitutio in integrum etiam poſt quadriennium conceditur, ſi de enormiſſima læſione conſtet, cum hoc caſu habenda ſit ratio, non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam patrimonij ſubſtantiam declara numer. 51. 52. & 53.*

54 *Læſio in reſtitutione in integrum non debet conſiderari reſpectu rei, quæ non fuit in lite.*

55 *In Reſtitutione in integrum, quando ſuprema Tribunalia non attendant lapſum quadriennij.*

56 *Quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile, & ideò non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcripturæ, ex quibus, quis ſcire potuit ius ſibi competere. & num. 57.*

58 *Res iudicata non afficit illos, qui non fuerunt citati.*

59 *Citatio per edictum, ſeù per proclama requiritur ad effectum præiudicij.*

DECISIO CCLXXXIV.

DVBIVM orginale In hac cauſa eſt: An conſtet de cauſis reſtitutionis in Integrum aduerſus rem iudicatam Rotalem, quod propoſui 25. Februarij ſuperioris anni,* & Rota tunc reſpondit inſtrumentum, ex quo prætendebatur fideicommiſſum, eſſe in forma probanti, reſeruato, quod de releuantia videretur, & iterùm propoſita cauſa 30. Ianuarij huius anni.* eadem ſententia placuit Dominis. Vndè hodiè reaſſumpto dubio principali ſuper reſtitutione in integrum Domini reſponderunt conſtare de cauſis reſtitutionis, quia cum ex nouiter deductis fuerit reſolutum dictum Inſtrumentum fideicommiſſi eſſe in forma probanti, & ex dicto inſtrumento fuiſſe vocatos DD. Alexandrum, & Chriſtophorum, vtiquè ſatis conſtat de læſione, ex qua competit reſtitutio in integrum, Caputaq. *deciſ. 94. par. 3.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 10. num. 12. de ſent. & re iudic.* Rota *dec. 351. num. 5. par. 1. diuerſ. & in recent. par. 1. deciſ. 492. num. 1. & par. 2. deciſ. 381. num. 1.* Vndè de duobus erit videndum. Primò an conſtet de fideicommiſſo. Secundò an, quatenùs ſic, ad illud ſint vocati Domini Alexander, & Chriſtophorus priuatiuè, & ad excloſionem Dominæ Magdalenæ Feliæ q. bonæ memoriæ Proſperi.

Et quantùm attinet ad primum, quod ex dicto inſtrumento conſtet de fideicommiſſo abſoluto & perpetuo, ac reciproco, ſatis patet, quia ſeptem fratres filij bonæ memoriæ Raimundi de Caetanis venerunt de anno 1517. ad diuiſionem certorum bonorum, & portionem Nicolai, Honorati, Iacobi, & Chriſtophori venerunt Caſtrum Magentiæ, & Inſulæ, necnon prata, & poſſeſſiones in territorio Piperni ſituata, cum omnibus, & ſingulis iuribus, & pertinentijs, In portionem verò Petri, & Franciſci, ac Ioannis Vincentij venerunt Norma, ac Rocca Curga, & domus poſita in Piperno, necnon poſſeſſio, quæ vulgariter appellatur l' Acqua del fico, vna cum iuriſdictionibus &c.

Et dicti fratres voluerunt, expreſsèque conſenſerunt, (Quod omnia, & ſingula bona huiuſmodi in perpetuum remaneant, & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis, & quod non poſſint, nec eis liceat, illa extrà familiam maſculinam dictæ domus de Caetanis quomodocumquè, & quandocumquè alienare, ſeù alias quomodolibet, & pro quibuſcumquè etiam vrgentiſſimis & arduis eorum, & cuiuslibet ipſorum negotijs, & neceſſitatibus eis incumbentibus, diſtrahere, vel diſmembrare &c.) Vnde inficiari non poteſt, quin ex prædictis verbis ſit inductum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum ad fauorem omnium de eadem domo, & familia Caetana, ponderando verba illa (quod omnia, & ſingula bona remaneant & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis &c.) Aliàs † enim
non potuiſſent omnia bona remanere inter illos de do- 1
mo, & familia de Caetanis, *l. cum ità. §. in fideicommiſſo, l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2.* Curt. Iun. *conſ. 145. num. 9. in fin. verſ. 1. quando.* Petra *de fideicom. qu. 5. num. 2. & ſeqq. verſ. eſt igitur.* Surd. *conſ. 247. num. 25.* Fuſar. *de ſubſtit. qu. 277. num. 6. & qu. 288. nu. 55.* Rot. *diuerſ. deciſ. 568. num. 1. & 2. cum ſeqq. part. 1. & deciſ. 121. num. 2. part. 2. & in recent. deciſ. 10. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 35. num. 13. & deciſ. 193. num. 2. part. 1. deciſ. 282. num. 8. & deciſ. 681. nu. 1. par. 2. recent.* & in ſimilibus

libus terminis Seraph. *deciſ.* 874. *num.* 1. & *coram me in Sa-*
binen. Caſtri Montis Rotundi 2. *Martij* 1622. & 29. *Maij* 1623.
2 quæ eò facilius procedunt, † cum contrahentes expreſ-
ſerint proprium nomen domus, & familiæ de Caetanis,
Odd. *conſ.* 46. *num.* 53. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 52. *nu.* 9. Gerius
Spir. *conſ.* 37. *num.* 2.

Et prædicta corroborantur ex prohibitione alienationis
etiam, quod dici poſſet, quod dicta prohibitio ſtet con-
3 ſecutiuè, † & quod propterea non inducat nouum fidei-
commiſſum, quia nihilominùs illud declarat Dec. *conſ.*
636. *num.* 7. & *ſeqq.* & fuit dictum in cauſa *Romanæ fidei-*
commiſſi de Fulchis 2. *Aprilis* 1601. *coram bon. mem. Cardin.*
Pamphilio in dicta prohibitione, quæ videtur veſtita ex
verbis antecedentibus ibi (bona in perpetuum remaneant,
& remanere debeant inter illos de domo, & familia de
Caetanis) dum immediatè ſubſequuntur verba (& quod
non poſſint, nec eis liceat illa extra familiam maſculinam
dictæ domus de Caetanis quomodocumquè, & quando-
4 cumque alienare) ratio † enim continuati ſermonis indu-
cit repetitionem, ſcilicèt, vt bona remaneant in familia,
& domo de Caetanis, *l. in repetendis*, & *ibi* Bart. *ff. de*
legat. 3. Ramon. *conſ.* 66. *num.* 11. & ex hac prohibitione
5 alienationis veſtita inficiari non poteſt, † quin regulariter
inducatur perpetuum & abſolutum fideicommiſſum ne-
dum in caſu alienationis inter viuos, ſed etiam in caſum
6 mortis, quia verbum † alienare eſt verbum generale, &
poteſt comprehendere alienationem nedum inter viuos,
ſed etiam in vltima voluntate, Couarr. *var. lib.* 3. *cap.* 5.
num. 4. *verſ.* & *eſt omnium* Mantic. *de coniect. vltim. volunt.*
lib 6. *tit. vlt. num.* 13. *cum infinitis cumulatis per* Fuſar. *q.*
688. *num.* 110. & hanc opinionem Rota pluriès ſequuta eſt
Seraph. *deciſ.* 1244. *num.* 4. & *deciſ.* 1373. *num.* 4. & *in re-*
cent. d. deciſ. 681. *num.* 1. *part.* 2. & *coram Caualer. deciſ.*
34. *nu.* 6. & *deciſ.* 167. *nu.* 1. & 2. & in iſtis terminis fidei-
7 commiſſi facti † in inſtrumento diuiſionis bonorum fuit
dictum coràm me in *d. cauſa Sabinen. Caſtri Montis Rotun-*
di 22. *Mart.* 1622.

Et quàmuis hæc opinio habeat ſuos contradictores ex
cumulatis per Fuſar. *loco citato n.* 111. tamen vt ipſe fate-
tur ibidem in vers Ego conſulendo, receptiſſima eſt, &
vt ſupra deductum fuit hanc opinionem Rota ſequitur.
Et in hoc caſu ceſſat omnis difficultas, quia cum prohi-
bitio alienationis per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, & efficax
etiam quod non fuiſſent adiecta cauſa, aut veſtimentum
8 ex illa, modo præmiſſo † veſtita ſine difficultate induci-
tur fideicommiſſum abſolutum etiam in caſu mortis, li-
9 cèt ſecùs eſſet, ſi prohibitio alienationis † non ſubſiſteret
abſquè dicto veſtimento, Soccin. ſen. *conſ.* 57. *n.* 2. *lib.* 3.
Curt. Iun. *conſ.* 516. *in princ.* Oſaſch. *deciſ.* 50. *nu.* 12. Me-
noch. *conſ.* 85. *num.* 103. *lib.* 1. latè Vegius *conſ. vlt. n.* 326.
& *ſeqq.* Siluan. *conſ.* 6. Berrett. *conſ.* 18. & latiſſimè Ri-
minald. Iun. *conſ.* 279. *num.* 35. & *ſeqq. lib.* 3. Decian. *conſ.*
50. *num.* 12. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 17. *num.* 22. *lib.* 1. Mantic.
de coniect. lib. 6. *tit.* 24. *n.* 24. Gerius Spirius *d. conſ.* 37. *n.* 3.

Quod autem dicta prohibitio alienationis per ſe ſubſi-
ſteret, & eſſet efficax etiam abſquè veſtimento, & quod
10 propterea importet † fideicommiſſum etiam in caſu mor-
tis, ſtante dicto veſtimento, ſatis patet, cum tunc dica-
tur inefficax, & non per ſe ſubſiſtens, quando non eſt
11 prouiſum de aliqua certa perſona, quæ † in caſu aliena-
tionis per viam vltimæ voluntatis poſſet ad reuocandum
12 admitti, nec apparet † perſona, cuius contemplatione
dici poſſit prohibita alienatio per vltimam voluntatem,
vt conſiderat Gerius Spir. *d. nu.* 3. *verſ. in propoſito autem*,
At in caſu iſto ſecùs eſt, ex fideicommiſſo abſoluto indu-
cto in princ. ante ipſam prohibitionem alienationis, vt ſu-
prà dictum fuit, & propterea prohibitio per ſe ſubſiſtere
etiam ſine veſtimento in euentum alienationis inter vi-
uos, quare cum ſit additum veſtimentum, & prouiſum,
quis deberet ſuccedere in euentum alienationis in vltima
voluntate, vtiquè per hanc prohibitionem alienationis
13 † veſtitam inducitur fideicommiſſum etiam in caſu mor-
tis, ex ſuprà deductis.

Quod autem ſit inductum reciprocum fideicommiſ-
ſum inter omnes de domo, & familia Caetana, ſatis pa-
14 tet. Nam etſi ad inducendum † fideicommiſſum recipro-
cum requireretur expreſſio, Caſtill. *deciſ.* 251. *num.* 17. *par.*
5. vel quod concurrant tria videlicèt, quod qui prætendit
15 reciprocum ſit † expreſsè vocatus, Secundo, quod ſubſti-
tutio ſit facta vltimo morienti, Tertiò, quod ſit facta in
tota hæreditate Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 55. *in-*
finitos allegat Surd. *conſ.* 315. & 329. *num.* 6. *lib.* 3. Tamen
nos verſamur † in primo caſu, quando adeſt expreſſio, 16
quia ſufficit tacita expreſſio, quæ elicitur ex coniecturis,
quæ in hoc caſu ſunt euidentiſſimæ, vt ſtatim dicetur,
Turretus *conſ.* 64. *num.* 8. & *ſeqq. vol.* 2. vbi dicit ſuffice-
re leuiores coniecturas, Burſatt. *conſ.* 227. *qui alios allegat.*
Surd. *conſ.* 336. *num.* 14. *vol.* 3. Sanch. *in l. hæredes mei.* §.
cum ità. num. 179. & *ſeqq. par.* 6. *ff. ad* Trebell. Menoch.
conſ. 1071. *num.* 31. *vol.* 1. Mantic *de coniect. lib.* 7. *tit.* 5. *n.*
55. *verſ. ex coniecturis*, Rauden. *conſ.* 22. *num.* 458. *vol.* 1.
qui dicit eſſe notum, quod reciprocum † fideicommiſſum 17
inducatur ex coniecturis. Paulus Leonius *conſ.* 27. *nu.* 88.
verſ. idem Crauett. *inter conſ. vltimar. volunt. lib.* 2. Caſtill.
deciſ. 153. *nu.* 52. & *ſeqq. par.* 2. & *deciſ.* 23. *par.* 1. vbi al-
legat. Peregr. *conſ.* 62. *num.* 2. Decian. *reſpond.* 3. *num.* 48.
& *ſeqq. lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 62. *numer.* 34. *lib.* 4. La-
derch. *conſ.* 169. *per totum.* Surd. *deciſ.* 162. *per tot.* vbi quod
hæc concluſio procedit, † etiam quod adſit vnica conie- 18
ctura, & quidem non grauis, ſed leuis latè Fuſar. *de ſub-*
ſtit. q. 471. *num.* 7.

Quod autem coniecturæ ſint euidentiſſimæ in hoc ca-
ſu, ſatis patet, quia fratres voluerunt, quod bona per-
petuò remaneant inter illos de domo, & familia de Cae-
tanis, & ex hoc ſequitur, quod ſit inductum † perpetuum 19
reciprocum fideicommiſſum cum onere reſtituendi ſuper-
ſtitibus, quia aliàs bona non poſſent perpetuò remanere
in domo, & familia de Caetanis Soccin. *conſ.* 43. *num.* 5.
lib. 3. Aymon. *conſ.* 130. *num.* 10. Curtius Iun. *conſ.* 145. *n.*
9. *in fin.* Soccin. Iun. *conſ.* 140. *num.* 8. *lib.* 3. Rolan. *conſ.* 23.
num. 21. *lib.* 4. & fuit dictum coram me in cauſa *Vrbeueta-*
na fideicommiſſi 27. *Nouembris* 1609. & priùs in cauſa *Bono-*
nien. de Sauignanis coram bo. me. Cardinali Seraphino, quæ
eſt ſupradicta *deciſ.* 1373. Secunda coniectura eſt ex prohi-
bitione alienationis, † ex qua licèt regulariter loquendo, 20
non inducatur reciprocum fideicommiſſum Soccin. ſen.
conſ. 69. *col. penult. verſ. igitur fortiùs lib.* 3. Ruin. *conſ.* 96.
num. 11. *lib.* 2. Caſtill. *d. deciſ.* 251. *num.* 21. *lib.* 1. & ita eſt
communis opinio, † quam etiam Rota ſequitur ex alle- 21
gatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 689. *n.* 1. tamen hæc com-
munis opinio non procedit in hoc caſu, Primò quia eſt fa-
cta † prohibitio alienationis extrà familiam maſculinam 22
de Caetanis: nam tunc ad quemcumquè res vadat tran-
ſit cum ſuo onere, Bald. *in l. precibus. num.* 49. & *ibi* Sa-
licet. *col. penult. de impuber.* & alijs *ſubſtit.* Alba. *conſ.* 87.
num. 13. Peregr. *de fideicom. art.* 13. *num.* 81. Fuſar. *d. quæſt.*
689. *num.* 7. Secundò non procedit dicta opinio in hoc ca-
ſu, in quo fratres † in veſtimento dictæ prohibitionis vt 23
ſupra conſideratum fuit, voluerunt, quod bona perpetuò
remaneant in familia, quia tunc inter prohibitos reſultat
reciproca ſubſtitutio, quia aliàs voluntas diſponentium
† quod bona perpetuò remaneant in familia non poſſet 24
ſortiri effectum Peregr. *de fideicom. art.* 13. *n.* 77. *poſt princ.*
& *nu.* 79. cum alijs cumulatis per Fuſar. loco proximè al-
legato num. 12. qui poſt DD. quos allegat num. 13. red-
dit rationem, quia fideicommiſſum inducitur, † quan- 25
do apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad alium finem, ni-
ſi inducendi fideicommiſſum, & quando hoc non induce-
retur, † voluntas diſponentis non poſſet ſortiri effectum, 26
vt fuit dictum in Perusina *fideicommiſſi de Baptiſtis coram*
R. P. D. meo Pirouano 27. *Martij* 1626.

Cum igitur conſtet de fideicommiſſo, quod inficiari
non poteſt, † quin ſit validum, etiam quod fuerit factum 27
in contractu *l. quoties*, & *l. in rerum C. de donat. quæ ſub*
modo, Surd. *conſ.* 227. *num.* 3. Peregr. *de fideicomm. art.*
1. *num.* 16. & *deciſ.* 828. *num.* 2. certum eſt ad dictum fi-
deicommiſſum eſſe vocatos Dominos Alexandrum, &
Chriſtophorum, cum ipſi ſint filij Petri quondam Chri-
ſtophori Senioris, qui fuit vnus ex illis, qui fecerunt
fideicommiſſum, vt patet ex iuribus in Summario
datis numer. 3. In fideicommiſſo † enim relicto fami- 28
liæ ſuccedunt proximiores, & deinde alij ordine ſuc-
ceſſiuo *l. cum ita.* §. *in fideicommiſſo. ff. de leg.* 2
Petra *de fideicommiſſ. quæſt.* 8. *numer.* 199. Menoch.
præſumpt. 97. *numer.* 6. *lib.* 4. Simon. de Pretis *de*
interpr. vlt. vol. fol. 290. *numer.* 78. Peregr. *de fidei-*
commiſſ. artic. 22. *numer.* 64. & *conſil.* 46. *numer.* 16.
17. & 18. *lib.* 2. Surd. *conſil.* 247. *numer.* 7. & 8.
Fuſar. *de ſubſtit. quæſtio.* 358. *numer.* 1. & *ſequ.*
& *fuit reſolutum in cauſa Aſculana fideicommiſſi de*

Pacificis 10. Decembris 1627. coram bon. mem. Card. Virili;
quales ſunt prædicti Domini Alexander, & Chriſtopho-
29 rus, quia ſufficit, quod † ipſi oſtendant eſſe in grado
ſucceſſibili, cum alius ex conſanguineis non concurrat
cum ipſis, Alex. in l. is qui putat. num. 15. verſ. concludo
igitur. ff. de acquiren. hæred. Rip. in l. in illa. num. 26. verſ.
quid tenendum, ff. de verb. oblig. Corn. conſ. 197. numer. 1.
vol. 4. Tiraquel. de retract. lignag. §. 11. gloſ. 1. num. 5. & 6.
& fuit dictum in cauſa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. co-
ram bon. mem. Card. Pamphilio, & in cauſa Tiburtina Cap-
pellaniæ, 16. Nouembris 1605. coram me, & nouiſſimè in
celebri deciſione in cauſa Papien. penſionis 17. Maij præteriti
coram Reuerendiſſimo D. meo Durano Epiſcopo Vrgellen. &
aliàs ſæpiſſimè.

Nequè obſtat, quod cum in dicto fideicommiſſo dictum
fuerit, quod bona in perpetuum remaneant, & rema-
nere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis,
hodie dicta filia bonæ memoriæ Proſperi non habens
30 maſculum ex eadem linea, † qui concurrat cum ſe
ad dicta bona, debeat præferri maſculis remotioribus
alterius lineæ, Bald. in l. in multis. in princ. ff. de ſtat.
homin. Petr. de Bellapert. & Iacobus de Aren. in l.
pater filium. §. quindecim libertis. ff. de leg. 3. Abb. in
cap. dilectus. num. 11. de arbitr. Roman. conſ. 98. Lupus
in repetit. rubricæ de donat. inter vir. & vxor. 69. numer.
26. Anton. Gomez. ad leg. 40 Tauri numer. 62. Couar.
var. lib. 3. cap. 5. numer. 5. verſ. rurſus ſeptimò. Grego-
rius Lopez. in l. 3. tit. 3. par. 6. verſ. Mugeres, Burgo de
Paz in probemio ll. Tauri n. 66. Molin. de primog. lib. 3. cap.
4. num. 4.

Huic fundamento, in quo tota vis huius articuli prin-
cipaliter conſiſtit, fuit reſponſum, quod in dictis con-
uentionibus poſt dicta verba generalia, fuerint addita
infraſcripta verba, videlicet. (Nec liceat eis bona ex-
tra familiam maſculinam alienare.) Vnde ſi fuit pro-
31 hibita alienatio † extrà familiam maſculinam, ergo pari
modo, quando ſuprà dictum fuit, bona in perpetuum
debere remanere inter illos de domo, & familia de Cae-
tanis, intelligi debet per neceſſe de maſculis, quia licèt
32 verba primo loco prolata ſcilicèt remaneant † inter illos
de domo, & familia de Caetanis videantur compræhen-
dere tàm maſculos, quàm fœminas, tamen intelligen-
33 da ſunt † ſecundùm ſignificationem, quæ reperitur in
alia parte diſpoſitionis expreſſa, & prout conſtat diſ-
ponentes accepiſſe, declaraſſe, & intellexiſſe, & ſic
in caſu iſto de maſculis propter clara verba ſequentis
prohibitionis alienationis l. ſi ſeruus plurium §. fin. l. qui
filiabus de legat. 1. Bart. in l. centurio, numer. 27. ff. de vul-
gar. & ità in puncto per iſtam, & alias ſimiles ratio-
nes reſpondit Tiber. Decian. conſ. 7. numer. 65. verſ.
2. quia, & numer. 66. lib. 1. Bero, conſ. 120. numer.
12. lib. 2. Cephal. conſ. 664. numer. 46. lib. 5. Gozadin.
conſ. 43. numer. 13. verſ. poſteà vltimo loco ſubſtituit,
Lauden. conſ. 35. numer. 60. & 83. lib. 1. Ludouic. de
Caſanate conſ. 47. nu. 66. qui num. 60. & ſeqq. exornat
concluſionem.

Nec iſtis, reſiſtit, quod etiamſi diſponatur vt maſculi
34 † præferantur fœminis, nihilominùs fœminæ vnius li-
neæ excludant maſculos alterius lineæ, Mulin. de pri-
mog lib. 3. cap. 5. num. 71. & c. 8 n. 8. Parlador. queſt. 1. poſt
ſequiſcent. different. n. 6. & alios congerit Ludou. de Caſa-
nate d. conſ. 47. num. 3.

35 Quia quicquid ſit de hac opinione, † quæ habet ſuos
contradictores, vt videre eſt apud Parlador. loco alleg. nu.
4. verſ. cuius ſententiæ, vbi allegat Couar. Gregor. Lo-
pez. & Burg. de Paz. Nos non verſamur in iſtis termi-
nis, quia in dictis pactis fuit dictum, quod bona in per-
petuum remaneant, & remanere debeant, inter illos
de domo, & familia de Caetanis, & propterea cum fue-
rit intellectum de maſculis, vt ſuprà probauimus, di-
36 ctio illa, † in perpetuum, excludit ſemper fœminas,
37 vt de dictione ſemper, † quæ ex rigore verborum ſem-
per, & in quocumquè gradu, & linea præfert maſculos,
fœminis, Peregr. de fideicom. art. 27. num. 3. & 5. dicens,
ità fuiſſe ſolemniter deciſum cauſa plenè diſcuſſa Anch.
conſ. 359. numer. 3. Caſtren. conſ. 300. num. 2. lib. 2. Gre-
gor. Lopez. in l. 3. tit. 13. part. 6. in gloſ. verſ. Mugeres col.
7. Menoch. conſ. 586. numer. 16. Alba conſ. 237. nu-
mer. 10. Panzir. conſ. 91. nu. 20. Caſanate dicto conſ.
43. numer. 67. vbi reſpondet contrarijs, & benè dicit
Parlador. loco ſuprà allegato n. 5. hanc eſſe, non quæ-
ſtionem iuris, ſed facti, ſcilicèt voluntatis diſponen-
tium.

Nequè etiam obſtat, quod prædicti Alexander, &
Chriſtophorus prætendant fuiſſe purificatum fideicom-
miſſum per obitum bon. mem. Proſperi qui notum eſt,
quod deceſſit ſine filijs maſculis, & tamen non conſtet,
quod dictus Proſper deſcenderit ab aliquo ex dictis fidei
committentibus, & ex dictis iuribus in Summario addu-
ctis, probetur ſolùm, quod dictus Proſper erat filius Fran-
ciſci q. Antonij, & nullus iſtorum erat ex dictis ſeptem
fratribus, qui fecerunt fideicommiſſum; Quia cum no-
tum ſit, vt dictum eſt, quod Proſper obij erit ſine fi-
lijs maſculis, & bona, de quibus agitur, ſint ſubiecta fi-
deicommiſſo, ad illa conſequenda rectè agunt Domini
Alexander, & Chriſtophorus vti proximiores, & ſi poſ-
ſidentes dicta bona prætendunt extare deſcendentes ex
dictis fratribus diuidentibus, tenentur hoc probare, cum
ſit † quid facti, quod non præſumitur, niſi probetur, Ri- 38
pa in l. ex facto §. ſi quis autem num. 9. ff. ad Trebell. & in
d. l. in illa num. 26. ff. de verb. oblig. Iaſon. conſ. 34. nu. 1. &
11. vol. 1. Caſſan. conſ. 19. num. 12. Put. deciſ. 43. lib. 1. in
correct. Cou. var. lib. 2. cap. 1. num. 6. verſ. quando primus
ſubſtitutus.

Nequè dicatur, quod ſit probanda deſcendentia Pro-
ſperi, quia cum verſemur in fideicommiſſo facto in con-
tractu, potuerit acquirere ex titulo emptionis, in ſimili-
bus † enim fideicommiſſis non impeditur translatio do- 39
minij, & alienatio non eſt nulla, licèt alienans teneatur
ad intereſſe ergà vocatos l. at ſi quis §. ex lege, vbi gloſ. ff.
de verb. oblig. l. ea lege C. de condit. ob cauſam, DD. in l. filius
familias §. diui, vbi Bart. num. 14. Ripa num. 85. & de com-
muni Soccin. num. 173. ff. de legat. 1. Surd. deciſ. 254. nu. 11.
vbi dicit hoc procedere, etiamſi † in contractu fuerit ad- 40
ditum iuramentum, licèt in hoc ſit ſibi contrarius in de-
ciſ. 225. num. 6. & 7.

Huic fundamento fuit reſponſum, Primò, quod cum
Domini Alexander, & Chriſtophorus oſtendant fidei-
commiſſum clarum, † ſi hodiè illi, qui poſſident dicta 41
bona, iactant ſe habere alium titulum, qui excludat ti-
tulum prædictorum fratrum, debent probare dictum ti-
tulum. Secundo fuit reſponſum, quod dicta concluſio
non habet locum, † quando cum prohibitione alienatio- 42
nis concurrit reſeruatio iuris in re prohibita alienari, pu-
tà hypoteca ad fauorem prohibentis, Sicard. in l. empto-
rem. num. 12. circa med. verſ. ergo ſi locatur. C. locati, Ti-
raquel. de retract. comment. §. 3. gloſ. vnica. n. 10. hoc enim
caſu impeditur translatio † dominij, & res poteſt vindica- 43
ri, vt eſt textus celebris in l. ſi creditor. §. fin. de diſtract. pi-
gnor. Secundum lecturam negatiuam, quæ eſt communis, vt
ibi per Bart. & in d. §. diui ſub num. 14. verſ. eſt alius caſus,
& in l. qui abſenti. §. 1. ff. de acquir. poſſeſ. ſequitur Opino
in d. §. diui n. 151. n. 163. vbi de communi Crot. ſub num. 94.
Soccin. Iun. nu. 179. vbi de magis comm. Gomez. ad ll. Tauri
l. 40. num. 18. Corn. conſ. 321. ſub num. 2. lib. 4. Mantic. de
tacit. & ambig. lib. 4. tit. 30. num. 5. & 6.

In caſu autem, de quo agitur, adeſt hypoteca in dicto
inſtrumento fideicommiſſi ibi. (Pro quibus omnibus, &
ſingulis præmiſſis firmiter adimplendis, & inuiolabiliter
obſeruandis dictæ partes hinc inde ſeſe ſuoſq. hæredes, &
ſucceſſores, bona mobilia, & immobilia, præſentia, &
futura vbicumq; exiſtentia in ampliori forma Cam. Apo-
ſtolicæ quibus, ſuprà nominibus obligantur, hypoteca-
runt &c.) quæ quidem hypotheca, † licèt generalis ſuffi- 44
ciat ad hunc effectum, nam licèt aliqui voluerint requiri
ſpecialem, ex allegatis per Ceuall. q. 673. num. 1. tamen
† quod ſufficiat generalis, probatur ex textu in dicta l. cre- 45
ditor. §. final. ff. de diſtract. pignor. quem ponderat Crotus
in d. §. diui. n. 96. Corn. d. conſ. 321. col. 2. verſ. ſed aduerten-
dum. lib. 4. & hanc opinionem tenet Soccin. Iun. in d. diui,
vbi alios adducit num 183. & in conſ. 129. num. 3. & 4. lib. 2.
Natt. conſ. 474. num. 15. lib. 2. Roland. conſ. 62. num 35. &
ſeqq. lib. 2. Alex. conſ. 59. num. 6. & ſeq. lib. 5. & in l. qui
abſenti. §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. & communem ac ab ea
non eſſe recedendum in conſulendo, & aduocando di-
cit Gratus conſ. 95. num. 12. lib. 2. & idem repetit Fran-
ciſcus Beccius conſ. 80. num. 6. lib. 1. & magis commu-
nem dicit Soccin. Iun. in conſ. 118. num. 20. vol. 2. & magis
veram dicit Suarez. in Theſaur. receptar. ſentent.
littera A. numer. 140. & magis etiam communem
dicit in

dicit in *littera B. n. 333. &* Io. de Amicis *conſ. 113.* miratur
de illis, qui tenent contrarium, & de communi, ac ve-
riori teſtatur Ceuali. *loco citato in fine*, & hanc opinionem
tenet Rota *in deciſ. 2. circa finem. de empt. & vendit. in an-
tiq. quam* allegat, & ſequitur Aymon. *in conſ. 381. num. 2.*
46 Et hæc concluſio eò magis procedit, quia † vna cum
hypotheca adeſt iuramentum, in fine inſtrumenti, Ro-
land. *d. conſ. 62. num. 39. & ſeqq.* vbi de magis communi
lib. 2. Soccin. Iun. *dicto conſ. 129. num. 11. lib. 2.* Crot. *in d.
§. diui. num. 97.* Marius Anguiſciol. *conſ. 216. ſub num. 26.
& ſeqq.* Seraph. *de priuileg. iurum. priuileg. 158. in fine.* Po-
lidor. Ripa, qui dicit in hoc omnes DD. conuenire *ſingu-
lar. obſeruat. 134. num. 9. & 135. num. 3.* Mantic. *de tacit. &
ambig. lib. 4. tit. 30. nu. 20.* vbi dicit non eſſe dubium, quod
47 ſi iuramentum † concurrit cum hypotheca generali bono-
rum impediat alienationem, & prædicta eò faciliùs ſunt
admittenda, quia videntur obligata omnia, & ſingula
bona, cum partes ſe obligauerint in forma Cameræ, vt
48 vt videre eſt in formula apud Galleſ. quia † dicta verba
omnia, & ſingula habent vim ſpecificatæ expreſſionis,
Soccin. *conſ. 3. nu. 17. verſ. propterea. lib. 3.* Ruin. *conſ. 76.
nu. 7. lib. 3.* Natt. *dicto conſ. 474. num. 15. lib. 2.* Berretta *qui
alios allegat. conſ. 42. nu. 13. col. 7.* Mantic. *d. tit. 30. nu. 18.*
49 Deniquè non obſtat, quod † petatur reſtitutio in inte-
grum poſt lapſum quadriennij, & ideò non debeat dari,
etiam prætextu læſionis, *cap. 1. & 2. de reſtit. in integr. in
6. cum alijs, ex adductis per* Giurb. *deciſ. 106. num. 1. &*
50 *ſeqq. & num. 5.* niſi † læſio ſit enormiſſima, Giurb. *dicta
deciſ. 106. num. 12. vbi infinitos allegat*, quo caſu habenda
eſt ratio non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam patri-
monij ſubſtantiam, Soccin. Senior. *conſ. 266. num. 24. &
ſeq. lib. 2.* Rot. *diuerſ. deciſ. 428. par. 1.* Verall. *deciſ. 151.
part. 2.* Achill. *deciſ. 84. aliàs 6. de reſtit. in integr. vbi, quod*
ità Rota ſeruat, & alias deciſiones refert Gonzal. *ad re-
gul. 8. gloſ. 21. nu. 21. & 22. cum alijs per* Giurb. *deciſ. 110.*
51 *nu. 3.* Quia fuit reſponſum, quod † quando agitur de re-
cuperando ablato per rem iudicatam videtur procedere
iſta concluſio, quia hoc caſu læſio debet conſiderari reſpe-
ctu patrimonij ablati, & remanentis, & in iſtis termi-
nis procedunt authoritates prædictæ. Quando verò non
52 agitur de recuperando † ablato, ſed de acquirendo illud,
quod fuit denegatum per rem iudicatam, tunc docto de
enormiſſima læſione non obſtante lapſu quadriennij datur
reſtitutio, & in hoc caſu non eſt conſideranda læſio reſpectu
53 † patrimonij remanentis, quia patrimonium non fuit læ-
ſum, ſed reſpectu illarum rerum, quæ per rem iudicatam
fuerunt denegatæ, quia in illis ſolùm concurrit læſio,
54 non autem in toto patrimonio remanente, quia aliàs †
læſio conſideraretur reſpectu rei, quæ non fuit in lite, in
55 hoc etiam caſu procedit id, quod dici ſolet, ſuprema †
Tribunalia non attendere lapſum quadriennij, & de ily-
lo Curiæ dicit Simonett. *deciſ. 26. & quod in* Rota *non at-
tendatur lapſus quadriennij* fuit dictum in cauſa *Burgen. le-
gati 15. Ianuarij 1610. coram Ottembergo, & in cauſa Va-
lentina iuriſdictionis 10. Februarij 1620. coram Buratto, &
in cauſa Romana reſtitutionis in integrum 10. Iunij 1624. &
18. Aprilis 1625. coram bonæ memoriæ Patriarcha Manza-
nedo.* Guidop. *deciſ. 368.* Cæſ. de Graſſ. *dicta deciſ. 10.
num. 12. de ſent. & re iudic.* & fuit dictum in cauſa *Auxi-
mana dotis 14. Martij 1575. coram bonæ memoriæ Cardinal.
Seraphino, & in cauſa Beneuentana Bonorum 22. Aprilis
1614. coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato.*
56 Secundò fuit reſponſum, quod quadriennium, † quod
conceditur ad petendam reſtitutionem eſt vtile, & ideò
non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcriptu-
57 ræ † ex quibus quis ſcire potuit ius ſibi competere, Bald.
in l. falſam. num. 3. C. ſi ex falſ. inſtrum. Abb. *in cap. 1. nu. 12.*
Felin. *n. 9. de præſcript.* Aretin. *conſ. 15. in fin.* Tiraquell.
de retract. lignag. §. 35. gloſſ. 4. nu. 11. & 43. & fuit dictum
in cauſa *Calaguritana Beneficij de Nagera 12. Februarij
1590. coram Orano*, & propterea cum non ſit lapſum qua-
driennium à die, quo dicti fratres de Caetanis habuerunt
notitiam inſtrumenti, ex quo Rota deduxit adminicu-
lum ad probandum, quod inſtrumentum fideicommiſſi
ſit in forma probanti ceſſat hoc fundamentum.
Tertiò fuit reſponſum, quod venerunt ad cauſam filij
Domini Alexandri minores, qui cum ſint vocati in eo-
58 dem fideicommiſſo, & non fuerint citati eos † non afficit
dicta res iudicata, Sallc. *in l. 1. num. 4. C. ſi aduerſus rem iu-
dic.* Bald. *in l. ab eo. num. 17. C. quomodò, & quando Iu-
dex*, & fuit dictum coram me in cauſa *Pampilonen. Paro-
chialis de Stella 8. Nouembris* 1602. & ad effectum † præiu- 59
dicij debuiſſet fieri citatio per edictum, ſeù per proclama,
Put. *deciſ. 91. lib. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 53. num. 52.*
Et ità conſideratis etiam deductis in prima propoſitione
dubij ſuper reſtitutione in integrum, fuit reſolutum vna
tantùm parte informante &c.

* Prima eſt deciſio 184. ſupra in hac ead. parte.
* Altera verò eſt deciſio 263. pariter in hac parte.

In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 17. No-
uembris 1634. coram eod. Reuerendiſſ.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana, ſeù Veneta Aſſecurationis.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Merces alicuius nauis, ſi ſint aſſecuratæ ab omni caſu Maris, Ignis, &c. ſi euenerit d. caſus Ignis, qualiter probetur, item etiam qualiter identitas nauis, clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali cuius ſit effectus, & quid contineat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes plenè probant incendium, ſi fuerint examinati in loco, vbi euenit caſus incendij.*
2 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem rei.*
3 *Demonſtrationes plures, quando concurrunt, tunc eò magis probatur rei identitas.*
4 *Fideiuſſorum obligationis non patiuntur extenſionem.*
5 *Locutio alternatiuè concepta ſufficit, quod in altera tantùm parte verificetur.*
6 *Mandatarij factum verè, & propriè eſt factum mandantis.*
7 *Fraudis ſuſpicio non cadit in ſcripturis Mercatorum, etiam tranſmiſſis, & quare.*
8 *Mut. deciſ. 3. num. 4. declaratur.*
9 *Clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali, operatur, vt ſit locus executioni contra obligatos etiam ad fauorem cuiuslibet intereſſe habentis non nominati.*
10 *Clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali, quid contineat.*

DECISIO CCLXXXV.

DOMINI dixerunt Apocham Aſſecurationis ab omni caſu Maris, Ignis, Naufragij, & aliorum, eſſe iuſtificatam. Quoniam in ea habetur mentio nauis roſtratæ Galeone Sancti Georgij nuncupatæ, ac gubernatæ, ſeù patroneggiatæ à Stephano d'Oliſta illius Capitaneo, lanis oneratæ, vel per manus cuiuſcunquè perſonæ onerandæ in portu Carthagenæ, necnon etiam fit mentio Pompei Maſſæ de Venetijs, ad quem, vel ad alium, lanæ huiuſmodi pertinerent.

Ex Apocha verò onerationis, vel quietantia ipſius Stephani patroni Nauis conſtat in eodem portu Carthagenæ dictam Nauem Sancti Georgij ab eodem Stephano gubernatam per manus Vincentij, & Deodati de Imperialibus, de ordine, & ad computum Ioannis Baptiſtæ Preue, lanis prædictis fuiſſe oneratam, ad effectum, vt illæ Venetijs præfato Pompeo conſignarentur de ordine, ac ad diſpoſitionem eiuſdem Ioannis Baptiſtæ; Quæ quidem Apocha fuit recognita per plures teſtes deponentes de viſu illius confectionis, ac ſubſcriptionis, tàm eiuſdem Stephani d'Oliſta, quàm Ioannis Torres Scribæ, & Notarij. Duo autem teſtes, qui ex incendio Nauis euaſerunt, deponunt cum ſupradictis circumſtantijs, ac demonſtrationibus, quod eadem Nauis die vigeſima prima Ianuarij anni 1630 exiſtens in Portu Alicātis, onerata vt ſupra, Igne quē ex feruēti Pice ad calefactā-

dam Puppim exterius admota, vis venti Occidentalis ex-
citauerat, ac intra ipſam Puppim, & inibi repoſitum pul-
uerem tormentarium intulerat, fuit cum lanis alijſque
1 rebus, ac pluribus etiam Nautis exuſta. Qui teſtes †
cum fuerint examinati à Regio Conſiliario, & Baiulo lo-
ci, vbi euenit caſus incendij plenè probant, *l. 2. & ibi*
Bart. *C. de naufrag. lib.* 11. Dec. *cap. 2. num. 26. de teſtib.*
Corſet. *ſingul. Incip. Teſtis in loco*; Gomez. *var. reſol. to. 3. c.*
12. *num.* 21. Rota *coram Card. Mantic. deciſ. 297. num. 2.*
Cum quibus concurrunt aliæ demonſtrationes ex alijs
teſtibus, quorum primus vti adminiſtrator deponit de ſo-
lutione Gabellæ Regi Catholico debitæ propter oneratio-
nem cum relatione ad librum, in quo ſolutio fuit anno-
tata. Cæteri verò teſtes deponunt ſe oneraſſe, ac vidiſſe
2 ipſam Nauim prædictis lanis onerari, quàmuis † ad pro-
bandam rei identitatem duæ demonſtrationes ſufficiant;
Bart. *in l. demonſtratio. num.* 13. *ff. de condit. & demonſtr.*
3 & cum in præſenti caſu plures concurrant, † eò magis
apparet probatam eſſe lanarum, ac totius negocij identi-
tatem, Alex. *conſ. 38. num. 6. vol. 5.* Et ex his quoquè pa-
tet ſufficienter conſtare de duobus ad iuſtificationem apo-
chæ aſſecurationis præcipuè requiſitis videlicèt oneratio-
nis lanarum, ac earum exuſtionis, iuxtà Rotæ deciſio-
nem 66. inter impreſſas Reuerendiſſimi D. mei Coccini
Decani.

Non obſtat, quod non videatur commiſſa ſtipulatio at-
tentis verbis, quæ in dicta apocha ita ſe habent. *Sia noto
come il Signore Giouanni Caſnedo per ordine, & conto del
Signore Pompeo Maſſa di Venetia ſi fa aſſicurare ſopra vna
certa quantità di lane attinenti à detto Pompeo, ò à chi più
veramente atteneſſero caricate, & da caricarſi per mano di
qualſiuoglia perſona*. Vnde apparet Aſſecurationem fa-
ctam fuiſſe de ordine, & ad computum Pompei, cum
tamen ex alia apocha onerationis, quæ vulgò dicitur di
Carico conſtet lanas oneratas fuiſſe de ordine, & ad com-
putum Ioannis Baptiſtæ Preue. Vnde attinentiæ dicta-
rum mercium reſultet incertitudo, quæ ea ratione vitiet
aſſecurationem, quod Aſſecuratores ſint fideiuſſores in-
4 demnitatis, quorum obligationes non patiuntur exten-
ſionem. Rot. Ianuen. *deciſ. 25. num. 6.* Maſtrill. *deciſ. 182.
num 7.* cum alijs relatis per Mut. *deciſ. 3. num. 4.* Quoniam
obiectum tollitur.

Primò ex contextu eiuſdem apochæ aſſecurationis in
illis verbis ibi *ſopra vna certa quantità di lane attinenti à
detto Signore Pompee, ò chi più veramente atteneſſero*.
5 Quæ locutio alternatiuè † concepta rectè in altera tan-
tùm parte, quod ſcilicèt ſpectent ad alium, ideſt ad præ-
dictum Ioannem Baptiſtam Preue verificatur, iuxtà na-
turam alternatiuorum, quod in altera ſui parte ſuſtine-
antur, *cap. in alternatiuis*, *vbi* Dyn. *de reg. iur. in 6.*
Quod autem merces ſpectarent ad prædictum Ioannem
Baptiſtam probatur. Tum per litteras, quibus Pompe-
us non ſemel, ſed pluries ſcribens de ſupradicta aſſecu-
ratione declarauit, eam Romæ obtinuiſſe ſuper lanis ip-
ſius Ioannis Baptiſtæ. Tùm etiam per alias litteras eiu-
ſdem Pompei ad prædictum Ioannem Baptiſtam, & Io-
annis Caſnedi ad eundem Pompeum ſcriptas de partitis
pecuniarum, quas ipſe Caſnedus ad computum Pompei
dedit aſſecuratoribus, & deinde per litteras Cambij ad
ferias Placentiæ tranſmiſſas ſibi reſtitui curauit, ac ſuc-
ceſſiuè dictus Pompeus in debitum præfati Ioannis Ba-
ptiſtæ cum eadem declaratione attinentiæ imputauit.
Tùm denique per ſolutionem naulum, & alios actus ab
eodem Ioanne Baptiſta re integra, hoc eſt ante euentum
infortunij geſtos, qui, important omnium præmiſſorum
ratihabitionem, & declarant ipſum Ioannem Baptiſtam
mandantem, Pompeum verò Caſnedum fuiſſe manda-
6 tarios. † Quorum factum verè, & propriè eſt factum
mandantis, Bald. *in l. vnica. §. ne autem num. 9. C. de caduc.
tollen.*

Ex quibus cum totum huiuſmodi aſſecurationis nego-
cium inter mercatores eſſet notorium ceſſant quoquè aliæ
obiectiones, quod dictæ litteræ Pompei ad Ioannem Ba-
ptiſtam de antidata ſint ſuſpectæ, vel quod eſſet in fa-
cultate eiuſdem Ioannis Baptiſtæ, cum poſſet non pro-
palare negocium aſſecurationis commiſſæ Pompeo,
vel etiam ipſe Pompeus, eò quod lanæ ad eius compu-
tum non fuiſſent oneratæ, recedere ab aſſecuratione, ac
ſolutas merces repetere, vbi Nauis ſalua perueniſſet Ve-
7 netias. Suſpicio † enim fraudis non cadit in ſcripturis
mercatorum etiam tranſmiſſis propter earum in libris,
cum dierum continuatione, ſubordinatas annotationes,
Neguſan. *de pignorib. 2. membr. 5. part. num. 48.* Rot. *poſt
2. vol. conſil.* Farinac. *deciſ. 26. num. 2.*

Nec applicari poſſun dicta † per Mut. *deciſ.* præallega- 8
ta, vbi habetur caſus aſſecurationis factæ ad computum
vnius, & onerationis ad computum alterius, in quo ea
ratione concludit non eſſe commiſſam ſtipulationem,
quia effectus fideiuſſionis non extendatur vltrà expreſſa;
Hic enim apocha expreſsè continet aſſecurationem lana-
rum ſpectantium non ad Pompeum, ſolùm, ſed etiam
ad alium, qui eſt Ioannes Baptiſta ad cuius computum
merces quoquè fuerunt inuectæ.

Idemquè obiectum ſecundò loco remouetur in præſen-
ti caſu per obligationem ipſorum Aſsecuratorum apochæ
aſſecurationis adiectam in forma Cameræ, cuius clauſu-
la † quorum intereſt, operatur, vt ſit locus executioni 9
contra obligatos etiam ad fauorem cuiuslibet intereſse
habentis non nominati, & ſic etiam dicti Ioannis Bapti-
ſtæ, de cuius intereſse, & quidem principali apparet ex
præmiſſis, Adden. ad Galleſ. *de oblig. Cameral. quæſt. 5.
num. 6.* Rota apud eundem *deciſ. 86. in fine*. Dicta enim
clauſula continet † ſtipulationem Notarij pro omnibus, 10
quorum intereſt, intererit, aut intereſse poterit, *vt in
Romana pretij officiorum 9. Iunij 1629. coram Reuerendiſſimo
D. meo Decano.*

Minùs obſtat, quod aſsecuratio in priori parte Apo-
chæ videatur limitata ad lanas Nauis in Portu Carthage-
næ imponendas, & nihilominùs conſtet Nauim in Por-
tu alicantis fuiſse delatam, & ibi iuxtà eius capacitatem
perficeret onerationem mercium, & Aſsecuratores, ideò
non teneantur ex ſua obligatione, quia forma aſsecura-
tionis ex altera parte non fuerit ſeruata, ſed illi contra-
uentum attentis verbis apochæ dictæ aſsecurationis, ibi,
*Potendo la detta Naue carica con dette lane vna, & più vol-
te entrare in ogni Porto, & luogo, & in ciaſcuno d' eſſi luo-
ghi, ſtare, partire, diſcaricare, & ricaricare*. Quæ qui-
dem verba non videntur admittere onerationem alibi,
quàm in portu Carthagenæ. Quoniam rectè inſpicienti
totum, contextum, dictæ Apochæ patet, Aſsecurato-
res tradidiſse ampliam Nauarco facultatem, tàm naui-
gandi ſub his verbis, *E nauigare innanzi, in dietro, à de-
ſtra, in ſiniſtra, à piacimento di detto Capitano*, quam
etiam onerandi in omnibus locis per illa verba ibidem
ſubſequentia, *Da all'hora, che la detta Naue, hauerà co-
minciato à caricare in ciaſchebduno de ſudetti luoghi, come
ſopra, ſi dice:* Superiora autem verba ſunt *in ogni Porto,
& luogo, & in ciaſchebduno d' eſſi luoghi*, quæ verba nullum
ex portubus locum excludunt, nequè aliarum mercium
onerationem in ijſdem locis, & quocumquè eorum, pro
Nauis capacitate incipiendam, & perficiendam prohibent
ſed exonerationem, & reiteratam onerationem ad lanas
tantùm ibi expreſsas non autem ad alia non expreſsa li-
mitant.

Et ità vtraquè parte informante.

Vide infra in eadem cauſa deciſionem ſub die 3. Iulij 1634.
coram eodem bon. mem. Motmanno.

R. P. D. M E R L I N O

Verulana Fidecommiſſi.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Bonorum fideicommiſſorum identitate pro-
bata debetur immiſſio fideicommiſſario.
Confine, & confinatum, & terminus ter-
minans, & terminus terminatus an ſint
idem. Scripturam aliquam, quod quis fal-
ſificauerit ex quibus ceſſet. Paupertas, vel
affinitas, quando non repellat teſtem à te-
ſtificando.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Confines noui debent concordare cum antiquis, vt probent rei identitatem.*

2 *Fideicommiſſarius poſſidens bona fideicommiſſaria, præſumuntur eſſe fideicommittentis, dum nouum titulum acquiſitionis non exhibet.*

3 *Confine, & confinatum non poteſt eſſe idem.*

4 *Terminus terminans aliud eſt, & aliud terminus terminatus.*

5 *Immiſſio dari non poteſt rei incertæ.*

6 *Confuſio euitatur, & excluditur per indicationem ſpecialem, & ſpecificam omnium confinium.*

7 *Falſitatis, & abolitionis præſumptio in aliqua ſcriptura, ceſſat contra aliquam perſonam, ſi illa vſa non fuerit, nec in ea ſe fundet.*

8 *Paupertas regulariter non repellit teſtem à teſtimonio ferendo.*

9 *Paupertas non adimit fidem teſti, ſi aliòquin ſit perſona honeſta.*

10 *Affinitas non adimit fidem teſti, ſi non ſit in gradu conſiderabili.*

11 *Affinitas ſolùm repellit à teſtificando, quando eſt per lineam aſcendentium, vel deſcendentium.*

12 *Teſtium contrarietates, quàm maximè fieri poteſt ſunt conciliandæ.*

DECISIO CCLXXXVI.

PERMANSERVNT Domini in deciſis ſub die 26.
Nouembris 1633. coram me, * videlicèt conſtare de
identitate Tenutæ nuncupata *il Colle Mauſoleo*, in cuius
poſſeſſionem *ex remed. l. fin. C. de edict.* D. Adr. *ſollen.* vigore fideicommiſſi Auiti, petit immitti Ioannes Amatus; nequè motiua deducta ab informantibus pro DD. de
Philonardis viſa fuerunt releuare ad effectum recedendi
ab eadem reſolutione.

Primò enim non obſtat, quod demonſtrationes, &
confinia recenſita in alia deciſione pro verificanda identitate Teuntæ, ſint omnia ab vno tantùm latere,
& ſic habenda pro vno confine, nequè apta diſtinguere tenutam ab alijs prædijs, & ſunt confinia iux-
1 tà † præſentem ſtatum, nequè antiqua concordant cum
nouis, prout requiritur, ex Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 447. *num.* 33.

Quoniam imò de contrario conſtat ex lectura depoſitionis eorumdem teſtium, nempè, quod exprimunt confines Tenutæ à multis lateribus, nam primus, & ſecundus teſtes examinati in partibus, deponunt à Bartholomæo fuiſſe poſſeſſam Tenutam *poſta nel Territorio di Bauco in contrada detta il Colle Mauſoleo, confina da vna la via publica, li beni dotali delle Sig. Liſa, e Caterina figliuole delli q. Sig. Bartolomeo, & Antonella de Amatis, confinante anco li beni del q. Sig. Giulio Ceſare de Angelis, quali beni ſono poſſeduti adeſſo dal Sig. Cinthio Filonardi, & da più lati, e bande, i beni del Sig. Gio. Amato, & la fontana del Vallone alla Vallerade.* Et alij duo teſtes examinati in Curia nempè primus, & tertius, enunciant Tenutam cum iiſdem confinibus exprimendo illa eſſe à pluribus lateribus, & ſignanter tertius ibi, *li loro confini di detta poſſeſſione erano queſti, cioè verſo Bauco da baſſo la ſtrada publica, confina anco col Colle Mauſoleo dall'altra parte, da piedi confina con la fontana del Vallone, e gli heredi del Sig. Cinthio Filonardi, &c.* Ex quibus apparet enunciata confinia conuenire Tenutæ non ab vno, ſed, à pluribus lateribus, vt diſertis verbis dicunt teſtes, & non ſolùm nouos fines, ſed etiam antiquos eſſe expreſſos, dum pro finibus adducitur nedùm *la via publica, la fontana del Vallone*, qui ſunt antiqui, ſed etiam bona, quæ primùm à perſonis defunctis, & deinde, vel ab hæredibus, vel ab alijs cauſam ab illis habentibus ſunt poſſeſſa, & vlteriùs tres ex dictis teſtibus præcisè aſſerunt, hanc Tenutam eſſe illammet olim poſſeſſam à Bartholomæo fideicommittente, & quæ hodiè poſſidetur à Dominis Philonardis, & eſſe arboratam, caſtaneis, quercubus, ac diuerſis arboribus fructiferis, prout, & iiſdem arboribus eſt conſita Tenuta nunc poſſeſſa à DD. Philonardis; vnde ex his omnibus plenè videtur probata identitas, ad quem effectum aliquando Rota cenſuit ſufficere vnam demonſtrationem generalem, & alteram particularem, vt fuit dictum in *Romana deuolutionis* 28. *Maij, & 14. Nouembris 1625. coram R. P. D. meo Piro ano, & in Ferrarien. bonorum de Naſellis 7. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. Domino meo Coccino Decano.*

Secundò non obſtat, quod ex eorundem teſtium depo-
ſitione appareat Ioannem Amatum in Colle Mauſoleo
poſſidere prædium, † quod præſumitur eſſe illud idem à 2
fideicommittente poſſeſſum, dum nouum titulum acqui-
ſitionis non exhibet.

Quoniam per eoſdem teſtes tollitur hoc obiectum,
dum prædium, ſeù bona poſſeſſa per Ioannem Amatum
enunciant pro confine tenutæ controuerſæ, & poſſeſſæ
per Dominos de Philonardis, & ſic † confine, & confi- 3
natum non poteſt eſſe idem, & aliud eſt † terminus ter- 4
minans, & aliud terminus terminatus, *l. cum ſeruo, ad fin. ff. de contrah. empt.* Bald. *in l. ſi fines agri, C. de euict. & conſ.* 422. *poſt princ. verſ. & ideò, lib.* 4. Hieron. à Monte *de Finib. cap.* 15. *num.* 2. *& cap.* 107. *num.* 4. eoque clariùs remouetur difficultas, dum dicunt prædium poſſeſſum per Philonardos eſſe illud ipſum, quod erat D. Bartholomæi, vnde ceſſat præſumptio, quòd ſit idem, quod poſſidetur per Ioannem, dum teſtes ità diſtinctè contrariam veritatem comprobant, & vnum prædium ab alio ſeparant, vti omninò diuerſum, & quod poſſidetur à Ioanne eſt modicæ omninò quantitatis, nec eſt intus Collem Mauſuleum, vt deponunt teſtes dati in Sum. præteritæ poſitionis num. 10.

Tertio non obſtat, quod tenuta controuerſa per DD.
Philonardos fuerit aucta, & cum alijs eorum proprijs bo-
nis, & ex titulo emptionis acquiſitis confuſa, vt conſtat
ex teſtibus datis in eorum Summ. n. 2. & ex inſtrumen-
tis emptionum d. Summ. nu. 3. adeò vt rei incertæ † dari 5
non poſſit immiſſio, Alber. *in l. in rem. num.* 5. *ff. de rei vendic. cum alleg. in deciſ. R. P. D. Dunozetti in hac cauſa facta.*

Quoniam placuit reſponſio alterius deciſionis in hac
cauſa coram me emanatæ, quod excluditur omnis con-
fuſio † per indicationem ſpecialem, ac ſpecificam om- 6
nium confinium, tàm antiquorum, quàm recentium d.
Tenutæ factam per teſtes, quos fines, tàm ſigillatim diſcernere, & ſpecificare non potuiſſent teſtes, ſi adfuiſſet oppoſita confuſio, & fieri poteſt fuiſſe quidem tenutam auctam alijs terris per Philonardos emptis, ſed non tamen ita confuſam, quin incrementum à tenuta ſeparari poſſit, & ſolùm tenutæ cohærere terras emptas, dumquè adſunt inſtrumenta emptionum ex illis liquidò poterit depræhendi, quæ ſint bona tenutæ annexa, illaquè etiam facilè ſeiungi ab ipſa tenuta, & ſic tolli omnis confuſio.

Nec releuat, quod per Ioannem Amatum in depoſitionibus teſtium fuerint cancellatæ, atquè abolitæ quædam dictiones negatiuæ, *Non*, ex qua caſſatione reſultat deficere probationem confuſionis, Nam vbi dicebant teſtes, *Non ſi vedono li confini*, deleta particula, *Non*, legitur, *ſi vedono li Confini.*

Quia in depoſitione illorum teſtium nullum fit fundamentum pro excludenda confuſione, ſed in alijs teſtibus datis in Summario præteritæ poſitionis num. 13. qui deſignant fines, quibus includuntur bona empta per Philonardos, & adiuncta tenutæ, quos fines deſignare non poſſent, ſi extaret incorporatio, & confuſio, cum quibus teſtibus concordant etiam inſtrumenta emptionum, vt ſuprà fuit ponderatum, & ideò quatenùs etiam ſubſiſteret oppoſita caſſatio, adhùc non obſtaret illis cum teſtibus non innitatur reſponſio deciſionis.

Sed nequè probatur caſſationem fuiſſe factam à Ioan-
ne, quem non conſtat proceſſum originalem vnquàm pe-
nès ſe retinuiſſe, & dicti teſtes per eum deleta dicta nega-
tiua nunquàm fuerunt deducti pro ſe; & ſic ceſſat præ-
ſumptio † abolitionis, & falſitatis contra ipſum, dum illa 7
vſus non fuit, nequè in ea ſe fundat, Boſſ. *in tit. de indic. n.* 58. *verſ. & ſi dicas*, Farinac. *de falſit. quæſt.* 153. *num.* 111. Imò in ſummario præteritæ poſitionis num. 17. fuerunt recenſiti tanquàm teſtes inducti à DD. Philonardis ſine dicta caſſatione.

Minùs facit, quod ex teſtibus inductis per Ioannem
aliqui ſint pauperes, alij affines eiuſdem, quia pauper-
tas regulariter non repellit teſtem à teſtimonio ferendo, 8
neque eius dicto † fidem adimit, dum aliòquin teſtes 9
ſunt

ſunt perſonæ honeſtæ, & probatę vitæ, *cap. ſi quis teſtium de teſtib.* Dec. *conſ.* 163. *n.* 6. Grauet. *conſ.* 249. *nu.* 11. affi-
10 nitas verò non eſt in gradu † conſiderabili, dum alter te-
ſtis deponit, *in che grado mi ſia parente non lo sò*, alter ve-
rò, *mi appartiene vn poco, in quinto, ò ſeſto grado*, & affi-
11 nitas ſolùm repellit, quando † eſt per lineam aſcenden-
tium, vel deſcendentium, Angel. *conſ.* 196. *numer.* 1. *in fin.* Marſil. *conſ.* 68. *numer.* 20. Rebuff. *de reprob. teſt. num.* 38. *verſ. notandum* Farinac. *de teſtib. quæſt.* 54. *num.* 27.

Demùm nec ſubſiſtunt, quę dicebantur de contrarie-
tate teſtium, quam tolli, tota eorum depoſitione perle-
cta, viſum fuit Dominis, & ex deductis in reſponſioni-
bus facti per Ioanne, cum quibus tranſierunt, præſertim,
12 quia † teſtium contrarietates, quàm maximè fieri poteſt
ſunt conciliandæ, Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 5. *de teſtib. & coram ſanct. mem. Gregor. deciſ.* 351. *num.* 38.

Et ità vtraquè parte informante &c.

* Eſt deciſio 236. ſuprà in hac eadem parte. Et aliàs deciſiones in hac cauſa vide ibi in Apoſtilla.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Veneris 9. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Conſtitutioni Iulij III. de non capienda poſſeſſione beneficij litteris non expeditis &c. vt ſit locus, quid ſufficiat. Item an dicta conſtitutio compræhendat beneficia patrimonialia Laicorum. Et vtrùm ad euitandam pœnam dictæ conſtitutionis proſit allegare ignorantiam.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Iulij III. de non capiend. benef. poſſeſſ. liter. non expedit. &c. quid requirat.*

2 *Deciſ. in cauſa Aquilana Præpoſituræ 10. Martij 1568. coram Rubeo, & aliæ declarantur. & n. 3.*

4 *Beneficia patrimonialia Laicorum non cadunt ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*

5 *Verborum generalitas, iuncta identitate rationis eſt ſufficiens omnia compræhendere.*

6 *Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic. liter. non exped. ſui ratione conuenit omnibus beneficijs, ſiuè liberæ collationis ſint, ſiuè ad præſtationem Laicorum.*

7 *Beneficia de Iurepatronatus non compræhenduntur in Beneficiali generali, etiam per viam legis emanata.*

8 *Beneficia de Iurepatronatus Regum, & Imperatorum expediuntur cum ſolutione taxarum, & annatarum, prout cætera beneficia, abſquè alia exceptione emolumentorum Datariæ.*

9 *Fraus in expeditione beneficiorum de iurepatronatus non minus cadere poteſt, quàm in alijs liberæ collationis.*

Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic. lit. &c. cum ſit ità prohibitiua, & pœnalis, ac generaliter concepta æqualiter debet determinare omnia, quæ ſubiacent ſolutioni emolumentorum. n. 9.

10 *Cap. auaritiæ, de elect. in 6. & cap. 1. & 3. vt lit. pend. quid determinent.*

11 *Conſtitut. ſupradict. Iulij III. nedùm imponit pœnam beneficiatis, ſed etiam inſimul prouidet, vt beneficia per talem priuationem vacantia, tàm ab Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica, poſſint liberè impetrari. & n. 12.*

13 *Ignorantia iuris nunquàm excuſat.*

14 *Ignorantia iuris, tunc præbet cauſam excuſationis, quando articulus eſt perplexus, & inter ſcribentes controuerſus, ità vt ſuper eo probabiliter potuerit dubitari.*

15 *Ignorantia Iuris an admittatur in terminis cap. auaritiæ de elect. in 6.*

16 *Deciſ. Card. Seraph. 1238. num. 10. & 546. num. 5. & 562. par. 4. diuerſ. declarantur.*

17 *Leges, quod ſuccurrant doloſo ignoranti, nunquàm eſt admittendum.*

DECISIO CCLXXXVII.

ADVERSVS iàm reſoluta * tria adhùc opponeban-
tur ad euitandam Iulij Tertij conſtitutionem, ſci-
licèt conſtitutionem duo † copulatinè requirere, poſſeſ- 1
ſionem appræhenſam litteris non expeditis, & quod ea-
dem ſit appræhenſa vigore ſupplicationis, ſecundò con-
ſtitutionem non compræhendere beneficia de iurepatro-
natus, Tertiò in omnem caſum Paulucium eſſe excuſan-
dam à pœna Conſtitutionis.

Primum viſum fuit nihil releuare, nam, & ſi deciſio-
nes † allegatæ *Aquilana Capellaniæ 10. Martij 1558. coram* 2
Rubeo. Aretino Parochialis 3. Martij 1561. coram Cotta. Placentina Cappellaniæ 21. Maij 1602. coram Cardinali Hieronymo Pamphilio. Calagurritana Beneficij 15. Iunij 1615. coram Remboldo, videantur hanc qualitatem deſiderare, quod poſſeſſio fuerit capta vigore ſupplicationis, & quæ qualitas non legatur in ipſo actu appræhenſionis facto per Paulucium.

Attamen in caſibus prædictarum deciſionum, † non 3
ideò includitur hæc qualitas, vt liberetur inſtitutus à pœna conſtitutionis, ſed vt reſpectiuè poſſit, vel non poſſit priuari alio titulo, quando ex propria confeſſione, vel non conuincitur, quod ingreſſus fuerit poſſeſſionem vigore ſupplicationis, vel quod auſus fuerit capere poſſeſſionem abſquè litteris, nam primo caſu excipiens de conſtitutione tenetur probare, quod prouiſus à Sede Apoſtolica litteris non expeditis conuolauerit ad prouiſionem Ordinari, vel alterius ſubcollatoris, prout Oddo probauit Paulucium, iàm impetrato beneficio à Sede Apoſtolica, conuolaſſe ad alium Collatorem, & inſtitutum fuiſſe. Secundo verò caſu idem excipiens de conſtitutione, liberatur ab hac probatione, quia ingreſſus poſſeſſionem faſſus fuit eandem cœpiſſe vigore ſupplicationis, quæ confeſſio excludit omnem caſum expeditionis litterarum, iuxtà formam prædictæ conſtitutionis.

Secundum continet minorem difficultatem, Nam
deciſiones cauſæ admittunt quidem beneficia † patrona- 4
lia laicorum non cadere ſub reſeruationibus Apoſtolicis, Couar. *pract. c.* 36. Garz. *de benef. §. 5. cap.* 1. *num.* 590. Put. *deciſ.* 311. *in correctis. lib.* 1. ſed reſpondent eandem conſtitutionem continere verba ampliſſima, vi-
delicèt quomodocunquè, & qualitercunquè qualifica-
torum, quorum generalitas iuncta † identitate ratio- 5
nis ſufficit ad compræhendendum omnes beneficiorum ſpecies, quando, vt in præſenti, poſita ſunt in lege generali, Lambert. *de iur. patr. part.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 5. *art.* 11. Calder. *conſ.* 1. *vt lit. pend.* Pariſ. *de reſign. lib.* 11. *q.* 3. *nu.* 15. Caputaq. *deciſ.* 36. *num.* 4. *part* 3. Creſcent. *deciſ.* 6. *de iur. patron. qui num.* 11. ponderat dictiones vniuerſales. *c. auaritiæ. de elect. in* 6. ad ſuſtinendam illius Conſtitutio-
nis † pœnam, quæ in ſui ratione conuenit omnibus be- 6
neficijs, ſiuè liberæ collationis, ſiuè ad Laicorum præſentationem.

Quæ rationes euitari non poſſunt ex allegata com-
muni opinione, etiam in conſtitutione generali per viam
legis emanata, quod beneficia † de Iurepatronatus non 7
compræhendantur, niſi de illis ſpecialis mentio facta fuerit, de qua per Mohed. *deciſ.* 11. *num.* 3. *eod. tit. de iur. patr. & deciſ.* 288. *num.* 1. *par.* 4. *recent. cum alijs alleg.*

Quia quicquid ſit, vbi agitur de materia reſeruatoria beneficiorum, aut iuris conferendi in quibus terminis regulæ illæ generales locum ſibi vindicant. Vbi tamen
conſtitutio verſatur circa expeditionem Bullarum, ſicu-
ti beneficia † de iurepatronatus etiam Regum, & Impe- 8
ratorum expediuntur cum ſolutione taxarum, & annatarum, prout cætera beneficia abſquè aliqua exceptione emolumentorum Datariæ, ità prohibitiua, & pœnalis conſtitutio generaliter concepta, æqualiter debet determinare omnia, quæ ſubiacent ſolutioni emo-
lumentorum, ex quo fraus † non minùs cadere poteſt 9
in expeditione beneficiorum de Iurepatronatus, quàm in alijs liberæ collationis, atque ità Papa non tangit

ius

ius patronorum, ſed conſeruat ius ſuum per præcepta, & pœnas, ne ab expeditoribus fraudetur, omiſſa litte-
10 rarum expeditione, quod idem † determinatur in *capit. auaritiæ. de elect. in 6. & cap. 1. & 3. vt lit. penden. in conſt. de public. & cap. execrabilis*, ponderatis in ſecunda deciſione cauſæ, *verſ. benè euitatur obiectum*, quæ non tolluntur per allegatam diuerſitatem huius conſti-
11 tutionis, in qua dicebatur, nedùm imponi † pœnam priuationis beneficiatis, ſed etiam inſimul prouideri, vt beneficia per dictam priuationem vacantia, tàm ab Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica poſſint liberè impetrari, quaſi libera impetratio non requiratur conſenſum, ſecundùm Abb. *in cap. de multa. num. 3. de præbend.* Roland. *conſ. 42. num. 19. lib. 2.* & per conſequens de patronalibus non fit ſermo, quæ conſenſu reguntur. Nam
12 in deciſionibus cauſæ fuit reſponſum, libertatem † impetrandi eſſe referendam ad vacationem, & Clericos impetrantes, non autem ad libertatem conferendi, quæ per conſtitutionem non datur Collatoribus, & idem repetitur, maximè attenta noua præſentatione, & per officiales admiſſa, quod pro maiori declaratione poteſt deſeruire, ſecundùm rationes Anchar. *in conſ. 239. num. 1.*

Tertium denique de excuſatione à pœna conſtitutionis, facilè euitatur ex verbis eiuſdem, quæ clara ſunt, & de conſtitutione dubitari non poteſt, Vnde ſemper
13 intrat concluſio, † quod ignorantia iuris, nunquàm excuſat, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor. cap. turbatur. 1. quæſt. 4.* Odd. *de reſtit. quæſt. 8. art. 11. num. 65. & conſil. 75. num. 15.* Seraph. *deciſ. 1006. nu. 8.* nec aliter ignorantia
14 iuris, † poteſt præſtare cauſam excuſationis, quaſi articulus fuerit perplexus, & inter ſcribentes controuerſus, itaut ſuper eo probabiliter potuerit dubitari, *capit. eum qui, cum gloſ. de præb. in 6.* Felin. *in c. de quarta. num. 33. de præſcript.* Corn. *conſ. 166. col. 5. lib. 4.* Rot. *dec. 520. num. 565. in fin. par. 1. diuerſ.* & talis perplexitas, aut Doctorum diſſenſu, ſuper interpretatione conſtitutionis, adhùc oſtenſa non eſt, per quam poſſet probabiliter dubitari de contrauentione ad euitandam fraudem emolumentorum Datariæ.

15 Non obſtat, quod ſimiles excuſationes ſoleant † admitti in terminis, *capit. auaritiæ. de elect. in 6.* Seraph. *deciſ. 1238. num. 10. & 546. num. 5. & 562. in fin. 4. par. diuerſ.*

16 Quia in eiſdem deciſionibus † ſemper præſupponitur probabile dubium iuris, ſuper quo cadat perplexa
17 determinatio, aliàs ſequeretur leges † ſuccurrere doloſo ignoranti, quod nunquàm admittitur Bald. *in l. penul. C. de his qui ſibi adſcrib. in teſtam.* Felin. *in capit. ſuper litteris. num. 5. de reſcript.* Rot. *deciſ. 121. num. 1. part. 3. recent.*

Et ita &c.

* Ideſt ſub die 6. Iunij 1633. & ſub die 17. Martij 1634. ſunt deciſiones 216. & 268. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Valentina Iuris Sedendi.

Die Lunæ 12. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

In aliqua Eccleſia Collegiata, ſi præter Canonicos, adſint etiam Præpoſiti, qui eumdem cum Canonicis habitum induunt, & in pari ordine æqualem, & eiuſdem generis, & materiæ ſedem obtinent, àn, & quo caſu liceat dictis Præpoſitis occupare ſedes vacuas Canonicorum in Choro non intereſſentium.

SVMMARIVM.

1 *Actus facti lite pendente nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius.*
2 *Teſtes vllam congruam, & concludentem rationem, ſi non reddant ſui dicti, non probant.*
3 *Ratio dat eſſe teſtimonio.*
4 *Canonicis cappa non datur, niſi in principio officij.*
5 *Teſtes, ſi indefinitè loquantur, recipiunt interpretationem, & reſtrictionem à teſtibus tempus exprimentibus certum.*
6 *Actus facti lite pendente non ſunt conſiderabiles.*
7 *Canonicales ſtalli, illi ſunt propriè, in quibus capitur poſſeſſio.*
8 *Canonicales ſedes ſunt ſtalli Canonicorum.*
9 *Canonici ſtallum ab alio inferioris ordinis, non poteſt occupari.*
10 *Batr. in cap. in literis. numer. 30. verſ. & ſi non ſint. de reſtit. ſpol. declaratur.*
11 *Canonici, dum habent ſedes fixas & proprias, tunc nunquàm ab alijs Canonicis, quàmuis contiguam, ſeſſionem habentibus occupari poſſunt.*
12 *A Dignitatibus ad Canonicos, quando non benè infertur.*
13 *Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi fateantur ſe parùm eſſe informatos in cauſa, ex his plurimùm eorum dicta eliduntur.*
14 *Priuilegium, quando quis habet aliquid faciendi, ſi ſit prohibitus id facere, & acquieſcat, tunc poteſt prætendi ab eo fuiſſe amiſſum tale priuilegium.*
15 *Clauſula, ſublata, & decretum irritans, inficiunt contrariam quamuis obſeruantiam, & poſſeſſionem.*
16 *Priuilegium conceſſum alicui cœtui, & corpori vniuerſali perſonarum, non poteſt ei præiudicium inferri, ex facto dictarum aliquarum perſonarum.*
17 *Eccleſiæ nomine permiſſum eſt, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio agere, & iura ſua vindicare Prælato, licèt ipſe expreſsè ad contrarium conſenſiſſet.*
18 *Ordines incongruum eſt, vt confundantur.*
19 *In præeminentiarum materia diſtinctio ordinum multùm eſt attendenda.*
20 *In Baſilica Vaticana Cappellani prouiſi Cappellanijs ab Innocentio VIII. erectis, quàmuis diuerſi, recentioris, & imparis ſint ordinis, diuerſos prouentus, & diſtributiones percipiant, tamen, quia eodem vtuntur habitu in Choro, immediatè ſedent poſt Beneficiatos, & eorum abſentium ſedes vacuas ſubingrediuntur, & occupant.*
21 *Baſilica Vaticana in ſacris cæremonijs, & Chori diſciplina omnium eſt exemplar, & Magiſtra Eccleſiarum.*
22 *Viri literis exculti, & cæteris digniores præponendi ſunt alijs, & hoc ſacri Canones paſſim pronunciant.*
23 *Conſtitutio prior cenſetur abrogata per poſteriorem contrariam.*

DECISIO CCLXXXVIII.

STETERVNT Domini in deciſis ſub die 16. Decembris præteriti coram me: * iterumque hodiè reſponderunt, licere Præpoſitis occupare ſedes vacuas Canonicorum, Choro non intereſſentium, ex rationibus in dicta deciſione adductis.

Quibus non obſtant Teſtes poſtremò in Curia examinati, ad effectum probandi contrariam obſeruantiam, & quòd Canonici habent proprias ſedes, quæ à Præpoſitis nunquàm occupantur: quoniam dicti teſtes hoc non probant, & quatenùs probarent, huiuſmodi etiam probatio non releuaret.

Non probant, quia non percutiunt tempus antè motam litem, quæ incœpit ab anno 1597. actus † autem facti lite 1
pendente, de quibus Teſtes deponunt, nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius in fauorem Canonicorum, *iuxtà tradita* per Abb. *in c. licet ex quadam, n. 3.* vbi Anchar. *n. 5. de teſt.* Dec. *conſ. 82. n. 1.* Rota apud Caputaq. *dec. 412. par. 2. & coram ſanct. mem.* Greg. *XV. deciſ. 325. n. 12. & deciſ. 382. n. 2. &* per Addent. *ad dec. 4. in prima addit. atquè in recent. deciſ. 409. n. 4. par. 2.* nec
vllam † congruam, & concludentem reddunt rationem 2
eorum dicti, quæ ratio † dat eſſe teſtimonio, *vt inquit* 3
Abb. *conſ. 105. n. 1. in fin. & 2. lib. 1.* Rot. apud Card. Mant. *deciſ. 48. n. 8.*

Nun enim concludit ratio illa, quòd vnus ex Canonicis occuparet decimam quintam ſedem, quaſi quod illa eſſet

eſſet limes, ac terminus ſedium canonicalium, atquè
aliæ ſedes intermediæ intra dictum numerum eſſent va-
cuæ, nequè à Præpoſitis occuparentur; quia continge-
re id potuit, ex eo, quod Canonici iàm aduenissent, ſed
non aſcenderint Chorum, vel receſſerint à Choro ſta-
tim redituri, cum primùm diuina inchoarentur officia,
quod & ſumi videtur ex depoſitione tertij teſtis, aſſe-
rentis ſe id vidiſſe, dum ſtabat ad portam Chori, ad ef-
4 fectum dandi cappam Domino ſuo, † quæ non datur,
niſi in principio officij, à quo teſtis dicto, certum tem-
pus exprimentis, videntur reſtrictionem, & interpre-
5 tationem † recipere alij teſtes indefinitè deponentes, Cæſ.
de Graſſ. *deciſ. 8. num. 10. de cauſ. poſſ. & propr.* Gabr.
de teſt. concl. 6. num. 10. & 11. Caputaq. *deciſ. 206. num. 5.
par. 2. & coram Reuer. D. meo Decano deciſ. 99. nu. 3.* & ex
eo, quod Canonicus exiſtebat in decima quinta ſede,
quaſi terminus, ne Præpoſiti occuparent anteriores ſe-
des, duo videntur poſſe inferri. Primò quod reuera, ſe-
moto impedimento, Præpoſitis conſueuerit liber dari
aditus ad illas ſedes ſuperiores. Secundò quod actus, de
quibus teſtes deponunt, ſunt geſti poſt motam litem, &
6 controuerſiam ſuper iure ſedendi, & ſic † non conſidera-
biles, vt ſuprà dictum fuit.

Minùs congruit alia ratio, quod dùm traditur poſſeſ-
ſio alicui recenter prouiſo Canonico, illa ſemper traditur
in 15. ſede, & ſic quòd nec illa ſedes, nequè anteriores
7 poſſunt vnquàm occupari à Præpoſitis, quia ſunt † ſtalli
canonicales proprij, dùm in his capitur poſſeſſio, ex
Butr. *in cap. in literis, num. 30. verſ. & ſi non ſint, de reſt.
ſpol. Roman. conſ. 482. num. 2. Card. Caual. deciſ. 198. num.*
8 1. Quoniam non controuertitur † ſedes canonicales eſſe
9 ſtalla Canonicorum, & ſtallum ab alio inferioris † ordi-
nis regulariter occupari non poſſe, ſed ex indulto Ponti-
ficis, & ex rationibus ponderatis in alia deciſione, per-
miſſum eſt Præpoſitis ſubingredi illas ſedes canonicales,
10 dùm à Canonicis non occupantur. Et doctrina † Butr.
atquè aliorum ſuprà allegata procedit quando Cano-
nici habent ſedes fixas, & proprias, prout in Cathe-
11 drali hac Valentina habent Dignitates, quarum †
ſedes propterea nunquàm à Canonicis, quamuis
contiguam ſeſſionem habentibus, occupari poſſunt,
12 & à Dignitatibus † ad Canonicos non benè infer-
tur, dum iſti non habent proprias, & diſtinctas ſedes
à Præpoſitis, quemadmodùm habent Dignitates, à
Canonicis.

Et demùm ex dictis Teſtibus aliqui deponunt de audi-
tu, aliqui de credulitate, & alij fatentur ſe parùm infor-
13 matos de prærogatiuis Præpoſitorum, quibus † exceptio-
nibus eorum dicta plurimùm eliduntur, & nullus ex di-
ctis Teſtibus aſſerit, Præpoſitos voluiſſe occupare ſedes
14 vacuas, & à Canonicis fuiſſe repulſos, † aut prohibitos,
ipſiquè prohibitioni acquieuiſſe Præpoſitos; quibus poſi-
tis reuera poſſet prætendi à Præpoſitis amiſſum fuiſſe ius,
& priuilegium facultatiuum occupandi vacuas ſedes Ca-
nonicorum Doct. *in l. 1. C. de ſeru. & acq.* Surd *conſ. 127.
nu. 21.* & dixit Rota *in Dertuſen. Vicariæ 22. Aprilis* 1624.
coram me.

Verùm quatenùs etiam ex teſtium depoſitione reſulta-
ret prætenſa probatio, non tamen ſuffragaretur Capitulo
aduerſùs Præpoſitos, tùm quia indultum Apoſtolicum
Sixti V. in quo decernitur, vt Præpoſiti ſedeant imme-
diatè poſt Canonicos, & ſic quod occupare poſſint etiam
ſedes Canonicorum dum illi abſunt à Choro habet clau-
15 ſulam, † *ſublata, &c. & decreti irritantis, &c.* per quas
inficitur contraria quæuis obſeruantia, & poſſeſſio,
Franch. *in c. cum de beneficio, de præbend. in 6.* Gabr. *de
clauſ. concluſ. 3. nu. 3.* Rota *coram Reuer. D. meo Decano
deciſ. 51. n. 2. & in rec. 152. nu. 4. par. 2.* tùm etiam quia,
cum prærogatiua hæc immediatæ ſeſſionis poſt Canoni-
cos in erectione Præpoſiturarum, fuerit ipſis Præpoſitu-
16 ris, & † Præpoſitorum cœtui, & corpori vniuerſali con-
ceſſa, non potuit ex facto aliquorum Præpoſitorum præ-
iudicium inferri, *gloſ. in cap. dudum, in verb. de veritate,
in fin. de elect.* Rom. *conſ. 374. nu. 5.* Menoch. *conſ. 3. num.
55.* Rota *deciſ. 13. de procurat. in nou. & in recent. deciſ.
705. nu. 7. in fin. & in Mediolanen. decimarum 9. Iunij* 1610.
coram R. P. D. meo Pirouano, & ſemper Præpoſitis, etiam
17 ſi expreſſè conſenſiſſent, † permiſſum eſt, tàm in peti-
torio, quàm poſſeſſorio, nomine Præpoſiturarum agere,
& illarum iura vindicare, *iuxta* Caputaq. *deciſ. 170. &
182. par. 3.* Addent. *ad ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 116.
num. 4. & 5. & fuit dictum in Colimbrien. Præſtimoniorum
10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo
Dunozet. & in eadem 17. Iunij 1633. coram Reuerend. D.
meo Decano, & in Placentina præcedentiæ 27. Iunij 1633.
coram me.*

Quæ dicebantur de maioribus Canonicorum prærogatiuis,
tiuis, & quod Ordine, & Dignitate ſunt ſuperiores Præ-
poſitis, qui reputantur ſimplices Beneficiati, vt in Sum.
Capituli num. 1. 2. & 3. ex quibus inferebatur † incon- 18
gruum eſſe, vt ordines confunderentur, quorum diſtin-
ctio in materia † præheminentiali multùm eſt attenden- 19
da, *l. 1. & 2. C. vt dignit. ord. ſeruet. lib. 12.* Menoch. *conſ.
126. num. 1.* Gratian. *cap. 845. num. 3.* viſa fuerunt Domi-
nis non releuare, quia in multis, Præpoſiti æquiparan-
tur Canonicis, & Dignitatibus, nempè in thurificationi-
bus, in pulſatione campanarum ad funerandum, & in
alijs; itàut ſimplices Beneficiati reputati non debeant, &
antiqui Præpoſiti in quorum locum ſunt ſubrogati iſti
Præpoſiti, dicebantur in dignitatibus conſtituti, vt ap-
paret ex conſtitutione Capitulari edita 21. Octobris 1500.
Incipien. Dudum Conſtitutione. Et ſatis eſt, vt Præpo-
ſiti in Choro eundem cum Canonicis habitum induant,
& in pari ordine æqualem, & eiuſdem generis, ac mate-
riæ ſedem obtineant: quæ magis proxima, & magis ſub-
ordinata ſunt ad ius ſedendi, vt potiantur prærogatiua
occupandi ſedes vacuas Canonicorum, & imparitas reſ-
pectu aliorum non videtur quicquam habere commune
cum iure ſedendi, nec implicat, vt Præpoſiti in aliquibus
impares, in alijs pares ſint Canonicis. Quemadmodum,
& in Vaticana † Principis Apoſtolorum Baſilica comper- 20
tum eſt, Cappellanos prouiſos Capellanijs ab Innocentio
VIII. erectis, quàmuis diuerſi recentioris, & imparis ſint
ordinis, diuerſos prouentus, & diſtributiones percipiant,
tamen quia eodem vtuntur habitu, in Choro ſedent im-
mediatè poſt Beneficiatos, & eorum abſentium ſedes va-
cuas ſubingrediuntur, & occupant, vt teſtabatur R. P. D.
mens Buccabella olim Canonicus eiuſdem Baſilicæ S.
Petri, quod exemplum, & ritum reſpicere debent Canoni-
ci Valentini, † cum ipſa Vaticana Baſilica in ſacris cære- 21
monijs, & Chori diſciplina omnium ſit exemplar, & ma-
giſtra Eccleſiarum. Et doctrinæ laus in Theologia, ac
iure Canonico, qua præcellunt Præpoſiti, & in publicis
profitentur gimnaſijs implere poteſt, ſi quæ deſunt illis ad
æquandam Canonicorum Dignitatem: viros quippè lite-
ris † excultos, cœteris digniores, & præponendos, ſacri 22
paſſim pronunciant canones, *vt in cap. ex parte, de conſtit.
cap. graue, de præben. cap. decorem, de Inſtit.* Ideoquè Ca-
nonicis graue eſſe non debet, vt ipſi Præpoſiti eiuſdem ſe-
dis conſortio aſſocientur, vltrà quod ſuper Maioritate
præheminentiarum inter Canonicos, & Præpoſi-
tos lis etiam pendet in Sacra Congregatione Ri-
tuum.

Minùs obſtare putarunt Domini conſtitutionem ſanct.
mem. Pij IV. confirmatoriam ſtatuti Eccleſiæ Valenti-
næ prohibentis, quemquàm admitti ad ſedes Canonica-
les, abſquè conſenſu Capituli, quia vel non comprehen-
dit Prępoſitos eundem habitum cum Canonicis geſtan-
tes, cum dicta conſtitutio excludat ſolùm non indutos
veſtibus canonicalibus; vel per poſteriorem conſtitutio-
nem Sixti V. in erectione † iſtarum Prępoſitarum edi- 23
tam, abrogata fuit, ſeù declarata diſpoſitio dicti Statuti,
& Bullę ſanct. mem. Pij IV. *ex traditis per* Berou. *conſ.
147. num. 28. verſ. & licèt lib. 3.* Roland. *conſ. 67.
numer. 26. libr. 3.* Rot. *deciſ. 506. numer. 5. part. 3.
recent.*

Quod autem dicebatur verba illa, *iuxta ordinem
ad id eis preſcribendum, &c.* inferre, quòd Sixtus
V. intellexerit locum ſedendi relinquere determina-
tioni ipſius Capituli, viſum fuit ſatis eſſe ſublatum
ex reſponſione data in alia deciſione. *verſ. non obſtat
quod in literis, &c.* cum qua etiam hodie Domini tran-
ſierunt.

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit.

* Eſt deciſio 252. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Legioneñ Canonicatus Magiſtralis.

Die Lunæ 12. Junij 1634.

A R G V M E N T V M.

Ad Præuentionis effectum, quid inter Auditores Rotæ ſeruetur, & quid circà hoc diſponat Ius commune. Ad electionem Canonicatuum in Eccleſijs Cathedralibus, vt validè procedatur, quid nam ſufficiat, & opponens de inualiditate dictæ electionis, quando audiatur, & quando ſecùs. Item etiam quo caſu electus non teneatur docere de validitate ſuæ electionis, & quo caſu è contra. Et alia plura circa hanc materiam in hac longè doctiſſima deciſione habes.

S V M M A R I V M.

1 *Inter Rotæ Auditores ad effectum præuentionis, attenditur commiſſionis præſentatio non autem citatio.*

2 *In Rota ſeruatur ad præuentionis effectum commiſſionis præſentatio.*

3 *Ad Præuentionis effectum de iure communi attenditur citatio, & ea inſpici debet.*

4 *Et iſta concluſio procedit etiam, quando vnus Iudex eſt Auditor Rotæ, alius verò extrà Rotam.*

5 *Præuentio, quæ inducitur ex præſentatione commiſſionis, non ex citatione habet tantùm locum inter Rotæ Auditores.*

6 *Citationis reproductio non eſt neceſſaria ad perpetuandam actionem, ſed ſolùm, vt Iudex poſſit procedere.*

7 *De præuentione, ſi coram Iudice fuerit oppoſitum, tollitur proceſſus Iudicis præuenti.*

8 *Iuriſdictio Iudicis delegati dicitur perpetuata per ſolam commiſſionem de citando.*

9 *Caſtren. in l. ſi quis poſteà. num. 4. ff. de Iudic declaratur.*

10 *Gratian. diſcept. 639. in princ. lib. 4. declaratur.*

11 *Ad Præuentionis effectum, an ſit opus, vel quod pars citata compareat, vel quod pars citans illi accuſauerit contumaciam.*

12 *Soccin. Sen. auctoritas magna eſt.*

13 *Contumacia non poteſt allegari, niſi citatio fuerit reproducta.*

14 *Signatura Iuſtitiæ, ſi nihil voluerit reſcribere in materia auocationis cauſæ, videtur ſenſiſſe, quod remaneat, coram eo Iudice, à quo petitur auocatio.*

15 *Iudicis, ſi ſub eodem Principe contendant ſuper præuentione, ad ipſum Principem debet recurri; eique ſupplicari, nè permittat partem vexari coram diuerſi Iudicibus; qui Princeps vni tantùm debet cauſam committere, & in dubio illi per quem fiet vberior locus Iuſtitiæ.*

16 *Signatura Iuſtitiæ nomine Papæ reſcribit.*

18 *Atteſtationi Epiſcopi, vel alterius Collatoris non ſtatur, quod in prouiſione Parochialis ſeruata fuerint debita requiſita.*

19 *Sicuti, nec quod interuenerint cæteræ qualitates ad hoc neceſſariæ.*

20 *Epiſcopo non creditur dicenti aliquem eſſe filium patrimonialem.*

21 *Confeſſio partis non probat iuſpatronatus in præiudicium Eccleſiæ.*

22 *Epiſcopus non ſeruans formam ei datam à Papa in facultate vniendi, vnio eſt nulla.*

23 *De Reſignatione, qui dat, tenetur docere de reſignatione valida, & publicata.*

24 *Publicatio eſt pars reſignationis.*

25 *In electione ad aliquod beneficium, regulariter loquendo, ſufficit electo oſtendere electionem, quam nec tenetur probare eſſe Canonicam.*

Electio in dubio præſumitur Canonica. num. 25.

26 *Electionem, ſi quis neget eſſe Canonicam, tenetur, iuris ordine ſeruato, hoc probare.*

27 *Electioni, ſi opponatur aliquis defectus, vt putà quod non ſit factum ſcrutinium, vel collatio &c. ipſe opponentes tenetur probare hanc negatiuam.*

28 *Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius poſſideat.*

29 *Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi præſumptio ſit contra electores.*

Electus non aſtringitur probare validitatem ſuæ electionis, niſi ius præcipiat hoc, vel niſi præcipiat, vt interueniat ſcriptura. num. 29.

30 *Eccleſia, quando viduatur, eſt ſeruanda in electione forma cap. quia propter de elect.*

Electio, quando eſt facienda ſecundùm c. quia propter. de elect. vota debent redigi in ſcriptis. num. 30.

31 *Caſus, in quibus requiritur ſcriptura enumerat gloſ. in c. 1. §. poſtquam, in verb. in ſcriptis. de Cenſibus.*

32 *Per Vniuerſitatem ea, quæ fiunt regulariter non eſt opus, vt vota ſingulorum reducantur in ſcriptis.*

33 *Edicta, non poſſunt fieri ſine ſcriptura.*

34 *In ſuprema electione Summi Pontificis non requiritur ſcriptura.*

35 *Arguere de maiori ad minus licet.*

36 *Appellatio in materia Electionis, cum ſit extraiudicialis, debet fieri ſecundùm cap. quia propter. de elect.*

37 *Cap. quia propter. de elect. habet etiam locum in beneficijs ſimplicibus.*

38 *In electionibus non eſt ſeruanda forma, cap. quia propter. de elect. ſed ſolùm, quando Eccleſia viduatur.*

39 *De electionis inualiditate opponens, quando non audiatur.*

40 *Opponens de inualiditate electionis vt audiatur, debet præcisè iurare vt diſponit cap. vt circa. de elect. & num. 41. & 78.*

42 *Appellatio, ſi peccet in forma, nulla eſt, & pro infecta, ſeù non emiſſa habetur.*

Cap. vt circa. de elect. declaratur num. 42.

43 *Appellatio in materia electionis, ſi nulliter fuerit emiſſa, etiamſi adeſſet tempus appellationis, non poteſt iterum appellari, cum electo ſit ius quæſitum.*

44 *Et hoc habet locum quamquàm appellans iuret obiectiones, quas intendit proponere ad ſe de nouo perueniſſe. vide num. 69.*

45 *Cap. vt circa. de elect. procedit, quando appellatur ad Papam, non ad alium.*

46 *Cap. vt circa. de elect. qualiter ſit intelligendum.*

47 *Appellatio non interpoſita intrà decem dies non valet.*

48 *Ignorantia non poteſt allegari ſuper aliqua re, quam quis fecit.*

49 *Appellari an poſſit in extraiudicialibus poſt decendium. & num. 50.*

51 *Textus ſuper aliqua controuerſia, quando eſt clarus, non eſt vlterius quærendum.*

52 *De electionis inualiditate opponens per procuratorem, in eius mandato ſingulariter, & clarè omnia contenta in c. vt circa. de elect. exprimi debent.*

53 *Mandatum ſpeciale requiritur, ad hoc vt procurator admittatur ad iurandum in eius animam.*

54 *Per Appellationis viam, ſi non poſſit opponi contrà electionem, poteſt agi per viam querelæ.*

55 *Actus extraiudiciales nunquàm tranſeunt in rem iudicatam, ſi per viam querelæ petatur, vt retractentur.*

56 *Text. in cap. concertationi. de appellat. procedit, quando fuit contradictum.*

57 *Ius querelæ non eſt perpetuum, ſed durat tantùm per annum. & num. 67.*

58 *Grauati à Peræquatore habent facultatem conquærendi per annum.*

59 *Minores, & abſentes Reipublicæ cauſa, ſi ſint grauati à Peræquatore etiam poſt annum, audiuntur.*

Text. in l. qui grauatos. C. de Cenſib. lib. 11. declaratur. num 59.

60 *Peræquator rationes reddere tenetur.*

61 *Cap. concertationi. de appellat. in appellatione extraiudicialis reſtringit tempus ad appellandum ad decendum.*

62 *Statu-*

62 *Statutum, ſi fuerit factum in odium alicuius certæ perſonæ, & illa non eligat viam appellationis ex quo non appellauit infra 10. dies, non poteſt poſt annum via querelæ agere, vt dictum Statutum reuocetur.*

63 *Ius querelæ non expirat, niſi per lapſum decennij, quando concerait intereſſe publicum.*

64 *Ius querelæ non expirat per annum, excipiendo.*

65 *Bart. in l. ambitioſæ. num. 31. ff. de decret. ab ordin. facien. declaratur.*

66. *Io. Baptiſt. de Sanct. Seuer. in l. omnes populi. num. 171. ff. de inſt. & iur. declaratur.*

68 *Decretum irritans, quando ſuum operetur effectum.*

70 *Iudex in materia electionis poteſt ſupplere non ſolùm ea, quæ ſunt iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti.*

71 *Lex, quod non dicit, nec dicere nos debemus.*

72 *Capitulum, poteſt agere nomine Eccleſiæ.*

73 *Appellationis via, non poteſt agi, dum appellatio infra decem dies non fuit interpoſita.*

74 *Mandatum ſufficiens eſt neceſſarium ad opponendum, prout requiritur de iure.*

75 *Eccleſia, & minor æquiparantur.*

76 *Capitulum, ſi contrà electionem ſe oppoſuit, & nihil contra electum, aut formam electionis probauit, ſi poſtea intendat agere nomine Eccleſiæ nequaquàm releuatur ab eodem onere probandi.*

77 *De Eccleſiæ læſione, vel ſtatutorum, ſi agatur, ſcilicèt ne quid agatur contra diſpoſitionem iuris, vel ſtatutorum Eccleſiæ, Capitulum poteſt ſe opponere.*

80 *Verba, quando ſtent conditionaliter, & non cauſatiuè.*

81 *Vicarius ex generali mandato non poteſt conferre ea beneficia, cuius collationes ſpectant ad Epiſcopum, ſed requiritur ſpeciale mandatum.*

82 *Beneficij collatio facienda vigore electionis, videtur actus neceſſarius. & num. 83.*

84 *Vicarius Capituli, ſede vacante, quo caſu, non poſſit conferre beneficia.*

85 *Capitulum ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo, in collatione beneficiorum.*

86 *Vicarius Capituli, aliud eſt, ſi conferat beneficia ſede Epiſcopali vacante, & aliud eſt, ſi ſit plena.*

88 *Auditor Rotæ in cauſis beneficialibus pendentibus in Rota, cum ſuccedat loco Ordinarij, collationem eorum beneficiorum facere poteſt.*

DECISIO CCLXXXIX.

LEO DECIMVS, ampliando diſpoſitionem Sixti Quarti, vt in Conſtitutionibus, de quibus apud Garziam *de benefic. part. 5. cap. 4. numer. 569. & ſeqq.* ſtatuit, *quod nullus ad Canonicatus Magiſtrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Caſtellæ, & Legionis, acnon Granatæ, & Nauarræ aſſumatur, niſi ex electione Archiepiſcopi, ſiuè Epiſcopi pro vno, eius vota computato, & Capituli per vota ſecreta præuio Edicto apponendo, ac publico examine, ac Iuramento de eligendo magis Idoneum*; vigore huius Conſtitutionis, cum vacaret Canonicatus Magiſtralis Cathedralis Legionen, præuijs Edictis, fuit factus concurſus, & præelectus Doctor Ioannes Santander, qui poſt obtentam à Vicario Epiſcopi collationem, cum à Capitulo petijſſet admiſſionem, idem Capitulum voluit fieri Informationes ſuper illius puritate iuxtà Statutum Eccleſiæ à ſan. mem. Pio Quinto confirmatum, quibus exhibitis, ac per Capitolum reiectis, Ioannes appellauit, cauſamque appellationis introduxit coram Reuerendiſſ. D. Nuntio Hiſpaniarum, qui tulit ſententiam pro puritate, à qua Capitulum appellauit, & cauſam Ordinario Ouetenſi commiſit citato Ioanne, citatione tamen non reproducta, Ioannes verò cauſam eiuſdem appellationis à ſententia Nuntij interpoſitæ, præueniendo reproductionem citationis, commiſit in Rota, & citauit ad dicendum contra; Vndè cum excitato apud nos articulo nedùm puritatis, ſed etiam incompetentiæ Iuriſdictionis, & defectus formæ in electione non ſeruatæ, fuerit pronunciatum ad fauorem dicti Ioannis, hodiè dubitaoi, An dicta ſententia Rotalis ſit confirmanda, cumqoe articulus puritatis iàm fuerit reſolutus ad fauorem dicti Ioannis, vt in deciſionibus factis 13. Iunij ſuperioris anni coram R. P. D. meo Motmanno, * & coram me 9. Decembris præteriti, * remanebant ſolùm alij duo articuli diſcutiendi, de quibus cum hodiè coram me fuerit dubitatum, poſtquàm cauſa fuit quatèr propoſita, & maturè diſcuſſa, capta eſt reſolutio ad fauorem Ioannis, & dictum, Sententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Quantùm enim attinet ad primum articulum in-
competentiæ Iuriſdictionis, pro parte Capituli dice-
batur, quod licèt inter Rotæ † Auditores ad effe- 1
ctum præuentionis attendatur Commiſſionis præſen-
tatio, non autem citatio, tàm ex ordine Vicecan-
cellarij dato in die S Stephani poſt prandium, *vſ-
què de anno 1375. vt in deciſ. 1. de Conſtitut. in antiq.*
prout ità † ſeruat Rota *deciſ. 6. de reſcript. in antiq.* 2
quàm vigore Innocentianæ, vt præter Caſſad. &
alios mox allegandos, dicunt Put. *deciſ. 460. lib. 2.
in correctis*, Thom. de Tanis *deciſ.* 57. Ant. Aug. *in
Epitom. in tit. de reſcript. §. 16.* Attamen de iure com-
muni ad effectum præuentionis, † citatio, quæ ſine 3
dubio in hoc caſu præceſſit coram Ouetenſi, debet at-
tendi *gloſ. in cap. vt debitus, in verb. aſſignante. de
appellat.* Caſſad. *deciſ. 5. de reſcript.* Veſtr. *in praxi
lib. 3. cap. 11. num. 1.* Mandoſ. *in praxi commiſſ. Si-
gnat. Iuſt. commiſſ.* 10 *Audiat qui præuenit, verſ. ter-
tiò pro intellectu Signaturæ præmiſſæ.* Scacc. *de Iudic.
lib. 1. cap. 12. num. 58. verſ. aut neuter*, vbi quod hæc
† concluſio procedit, quando vnus Iudex eſt Audi- 4
tor Rotæ, alios verò extrà Rotam, quia præuen-
tio, † quæ inducitur ex præſentatione Commiſſio- 5
nis, non ex citatione, habet tantùm locum inter
Rotæ Auditores, & ſubiungebatur, quod, & ſi ci-
tatio coram Ouetenſi non fuerit reproducta, reprodo-
ctio † tamen non eſt neceſſaria ad perpetuandam a- 6
ctionem, ſed ſolùm, vt Iudex poſſit procedere, pro-
ut declarat Caſtren. *in l. ſi quis poſtea num. 4. verſ. non
tamen requiritur. ff. de Iudic.* Gratian. *diſcept. 639. lib.
4. in princip.* Vnde inferebatur, quod cum in Rota
fuerit oppoſitum † de præuentione, proceſſus Ordi- 7
narij Ouetenſi præuenientis, tollebat proceſſum Ro-
tæ præuentæ, *d. l. ſi quis poſtea, ff. de Iudic. cap. pro-
poſuiſti, & ibi* Soccin. & alij *de for. compet.* Gabr. *con-
cluſ. 1. num. 18. tit. de Iudic.* Put. *deciſ. 234. lib. 2. in
correct.* Rot. *in recent. part. 2. deciſ. 451. num. 12. &
13. & poſt 2. vol. conſ.* Farinac. *deciſ. 287. & in Lau-
den. pecuniaria apud* Marcheſ. *part. 3. fol. 20. num. 1
& latè* Scacc. *de Iudic. lib. 1. c. 12. num. 57. verſ. & pro-
ceſſus præuenientis, & num. 66.*

Huic fundamento fuit reſponſum, quando agitur
coram Delegato, diuerſum eſſe dicere, perpetuatam
eſſe Iuriſdictionem, & eſſe præuentum. Iuriſdictio
† enim dicitur perpetuata per ſolam commiſſionem 8
de citando; itàut morte delegantis non expiret, Rot.
deciſ. 9. de dol. & contumac. in antiq. & in iſtis ter-
minis loquitur † Caſtren. loco præcitato, & de hoc 9
non dubitatur in hac facti ſpecie, ſed ſolùm de præ-
uentione, ad quem effectum requiritur citatio, quæ
ſit executioni demandata, Rot. *deciſ. 9. de dol. &
contum.* Antonius de Matthæis *de prorogation. iuriſ-
dict. &c. num.* 33. Scacc. *de Iudic. loco modo allegato
num. 59. verſ. ſed ne in prædictis decipiaris*: Vndè
punctus ſtat in eo; an requiratur reproductio, vel
ſufficiat ſola executio, circa quod nihil dicunt Doct.
prædicti, quia Caſtren. (vt dictum eſt) loquitur ad
effectum perpetuandi Iuriſdictionem, Gratian. † ve- 10
rò loquitur ad effectum, quod Iudex poſſit procede-
re, ſi pars compareat, etiam quod citatio non ſit
reproducta, & quod ad effectum † præuentionis ſit 11
opus, vel quod pars citata compareat, vel quod
pars citans illi accuſauerit contumaciam, in puncto
voluerunt Soccin. Sen. *in conſ. 41. Antequàm ad quæ-
ſtionem, num. 3. lib. 1.* cuius † magna eſt auctoritas, 12
Villalob. *in ſuis communibus opinion. litera I. verbo,
iuriſdictio num. 161. in fin. verſ. & nota ad intelligen-
tiam iſtius legis*, Farinac. *in quæſtion. criminal. lib. 1.
quæſt. 7. num.* 60 Scacc. *de Iudic. loco ſupra allegato,
num. 59. verſ. imò ſecundùm* Villalob. & propterea
cum nec dictus Ioannes, nec illius Procurator compa-

ruerit

ruerit coram Oueteñ, nec Capitulum accuſauerit il-
lius contumaciam, licèt fuerit executa citatio, non po-
teſt dici, fuiſſe præuentum, & contumacia non poterat
13 accuſari, niſi † fuiſſet reproducta citatio, vt Iudici con-
ſtaret, Ioaonem fuiſſe citatum, & contumacem eſſe in
comparendo.

Secundò fuit reſponſum, qood cum tàm Epiſcopus
Oueteñ, quàm Rota ſint ſub Iuriſdictione Apoſtolica,
& pars Capituli recurſum habuerit ad Signaturam Iuſti-
tiæ pro auocatione cauſæ à Rota. Patres illi oihil vo-
luerunt reſcribere, prout facere ſolent, quando, vt in
caſu iſto, petitur auocatio, & propterea nihil reſcriben-
14 do ſatis † videntur ſenſiſſe, quod cauſa remaoere debe-
ret in Rota, vel quia verum iudicarunt dictum Socci-
ni, & aliorum, vel quia ità voluit de abſoluta poteſta-
te, vt benè conſiderat Boſſius *in tit. de for. compet. num.*
15 *104. vbi, quod ſi Iudices ſub eodem † Principe contendant*
ſuper præuentione ad ipſum Principem debet recurri eique
ſupplicari, ne permittat partem vexari coram diuerſis Iu-
dicibus, qui quidem Princeps debet vni tantum cauſam re-
mittere, & in dubio, illi, per quem fiet vberior locus Iu-
ſtitiæ, & propterea, cum peteretur cauſam remitti ad
16 partes, & Signatura, † quæ nomine Papæ reſcribit,
non annuerit petitionibus Capituli, licèt oihil reſcripſe-
rit, cenſuit nihilominùs, cauſam debere remanere in
17 Rota, quia negando † auocationem à Rota, approba-
oit, quod cauſa in Rota deberet remanere, *cap. nonne.*
de præſumpt.

Quantùm attinet ad ſecundum articulum circà vali-
ditatem electionis, licèt verum ſit, non eſſe ſtaodum at-
18 teſtationi Epiſcopi, vel alterius Collatoris, quod † in
prouiſione Parochialis ſeruata fuerint requiſita, Rota
in Panormitana Archipresbyteratus, part. 4 recent. de-
19 *ciſ. 468* nec quod interuenerint † cæteræ qualitates, re-
quiſitæ in prouiſione, Caputaq. *deciſ. 308. part. 1. &*
deciſ. 289. part. 2. vbi quod non creditur Epiſcopo di-
20 centi aliquem † eſſe filium patrimonialem, Adden. *ad*
deciſ. ſan. mem. Greg. 452. vbi num. 22. quod confeſſio
21 partis non probat Iuſpatronatus in † præiudicium Ec-
cleſiæ, Cæſ. de Graſſ *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non alien.*
22 *num. 1.* vbi, quod ſi Epiſcopus † non ſeruat formam da-
tam per Papam io facultate vniendi, vnio eſt oulla. Et
23 qui dat † de reſignatione, tenetur docere de reſignatio-
24 ne valida, & publicata, quia publicatio † eſt pars reſi-
gnationis, & fuit reſolutum *coram ſan. mem. Clement.*
VIII. in Calaguritana Theſaurariæ 4. Februarij 1579.
& in cauſa Hiſpalen. & Corduben. Præſtimoniorum 14.
Iunij 1600. coram bon. mem. Cardin. Lancellotto, & in
Meten. Canonicatus 8. Martij 1609 coram R.P.D. meo
Pirouano, Seraphin. *deciſ. 1309.* Rota *diuerſ. deciſ.*
190. ſub num. 2. part. 2. Nihilominùs aduertendum
eſt, quod in hoc caſu verſamur in mareria electionis, in
25 qua † regulariter loquendo, ſufficit electo oſtendere
electionem, quam nec tenetur aliàs probare, eſſe Ca-
26 nonicam, cum talis præſumatur, & ſi quis † neget
eam eſſe Canonicam, tenetur iuris ordine ſeruato (cum
extraiudicialiter procedatur ad illam) hoc probare, vt
ſtatim dicetur. Lapus Abb. *in c. licèt Epiſcopus num.*
3. & ſeqq. de præben. in 6. Gemin. *ibid. num. 12. ſtatim*
poſt princ. verſ. & ſufficit, Io. Andr. *in cap. ſicut. num.*
11. verſ. ex hoc videtur. de ſent. & re iudic. vbi in pun-
cto, quod ſi aliquis defectus opponatur contra electio-
27 nem, vt putà, † quod non ſit factum ſcrutioium, vel
collatio, vel communis electio, ipſe opponens tenetur
probare hanc negatiuam, idem Io Andr. *in cap. 1. nu.*
1. de conceſſ. præben. in 6. Ægid. *deciſ. 76. num. 5. verſ.*
28 *modo ità*, & iſta adeò vera ſunt, vt ipſe † electus non
teneatur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius
poſſideat, Gemin. *loco citato, verſ. ſi autem poſſeſſor,*
& ſentit Ægid. *pariter loco citato*, Lap. Abb. *d. num.*
3. verſ. ſi autem poſſeſſor, Io. Andr. *in d. cap. 1. num. 1.*
29 vbi quod electus non † tenetur probare, niſi præſumptio
ſit contra Electores, *& in d. cap. ſicut, d. num. 11.* dicit
quod electus non tenetur probare, niſi Ius hoc præcipiat,
vel niſi Ius præcipiat, vt debeat interuenire in electione
ſcriptura, quia tunc Ius videtur velle, vt per electum
probeotur ſolemnitates. Io caſu autem noſtro, nec
adeſt poſſeſſor, nec præſumptio eſt contra Electores,
neque Ius, aut dd. Conſtitutiones Sixti, & Leoois hoc
præcipiunt, nec de Iure, aut ex dictis Conſtitutioni-
bus conſtat, quod ſcriptura debeat interuenire, in Iure
enim ſolùm reperitur diſpoſitum, quod † quando Ec- 30
cleſia viduatur: quo caſu eſt ſeruanda in electione for-
ma, *cap. quia propter. de elect.* vota debeant redigi in
ſcriptis, vt diſponitur in illo textu, Abb. *ibid. num 6. &*
7. verſ. octauus. Ioann. Andr. *num. 19.* Hoſtien. *num. 31.*
Innoc. *num. 6.* Imol. *num. 7. in fin. verſ. in cap. redacta*,
& 30. caſus, † in quibus requiritur ſcriptura, enumerat 31
gloſ. in cap. c. §. poſtquàm, in verb. in ſcriptis. de Ceaſib.
vbi in materia electionis, enumerat ſolum hunc ca-
ſum, quando ſeruatur forma dicti *cap. quia propter.* &
propterea meritò dicit Abb. *ibid. d. num. 6. quod debet col-*
ligi ex hoc per locum à ſpeciali, † quod regulariter in 32
alijs, quæ fiunt per Vniuerſitatem, non eſt opus, vt vota
ſingulorum redigantur in ſcriptis. Et licèt dictæ Con-
ſtitutiones loquantur de edictis proponendis, † quæ 33
non poſſunt fieri ſine ſcriptura, Attamen ſufficit, quod
citrà quamcumque ſolemnitatem de illis conſtet, prout
ſatis conſtat in caſu iſto, & ſummoperè notandum, quod
nec † in ſuprema electione Summi Pontificis requiratur 34
ſcriptura, Vnde ſi licèt arguere † de maiori ad minùs, 35
res videtur clara, quod in hac electione, ſcriptura non
ſit neceſſaria.

Hinc proindè ſequitur, quod licèt ab initio Capitu-
lum ſeruata forma Iuris appellando ad Sanctiſſ. D. N.
coram quo, hodiè cauſa pendet, potuiſſet impugnare
hanc electionem, oſtendendo illam minimè fuiſſe ca-
nonicam, hodiè tamen illi hoc ampliùs non liceat,
quia cum fuiſſet proceſſum ad electionem extraiudicia-
liter, ſi Capitulum prætendebat illam minùs legiti-
mam fuiſſe, opus erat, quod appellationem interpo-
neret, & cum iſta appellatio eſſet extraiudicialis, de- 36
buiſſet in ea ſeruari forma, de qua *in cap. vt circa. de*
elect. vt habetur *in cap conſtitutus 41. eod. tit. in 6.* qood
quidem *cap. vt circa*, propter illa verba, *& aliorum*
Eccleſiaſticorum prouiſio &c. habet † locum etiam in 37
beneficijs ſimplicibus *gloſ. ibidem in verbo, Eccleſiaſtico-*
rum, Archidiac. *num. 1. in eod. verb* Gemin. *num. 3.*
verſ. gloſ. ſuper verb. aliorum Eccleſiaſticorum, Gugliel.
de Monte Lauduno *in princ. verb. beneficiorum*, & ſic
etiam quod in electione non ſit ſeruanda forma *cap.*
quia propter. de elect. † quod habet locum, quando Ec- 38
cleſia viduatur, vt dicit Text. & omnes Doct. ibidem,
& in d. cap. vt circa. diſponitur per hæc verba: (Vt
circa electiones, poſtulationes, & prouiſiones Eccle-
ſiaſticas, viam malitijs, prout eſt poſſibile, præcluda-
mus, nè diutiùs vacent Eccleſiæ, vel Perſonarum Di-
gnitatum, & aliorum Eccleſiaſticorum prouiſio diffe-
ratur, edicto perpetuo prouidemus, vt ſi quando ali-
qui, electionibus, poſtulationibus, vel prouiſionibus
ſe opponunt, proponendo aliqua contra electionis, po-
ſtulationis, ſeù prouiſionis formam, aut perſonas eli-
gentium, vel electi, ſiuè illius, cui erat prouiſio fa-
cienda, ſiuè facta, & propter hoc contigerit appellari,
appellantes in Inſtrumento publico, ſeù literis appel-
latione confectis omoia, & ſingula exprimant, quæ
in formam intenduot objcere, vel perſonas, coram
perſonis authenticis, aut perſona, quæ ſuper hoc te-
ſtimonium perhibeant veritati corporali præſtito Iura-
menro, quod credunt ea, quæ ſic exprimunt eſſe ve-
ra, & poſſe probari; alioquin tàm opponentes, quàm
tempore appellationis interpoſitæ, vel poſtmodùm ad-
hærentes eiſdem objiciendi aliqua, quæ non fuerint in
huiuſmodi literis, vel Inſtrumentis expreſſa, poteſta-
tem ſibi nouerint interdictam; vnde clarè apparet, quod
Capitulum † ſuper inualiditate electionis non eſt au- 39
diendum, & concordat Text. *in cap. is qui. 19. & in*
cap. conſtitutus 41. de elect. in 6. Clem. *conſtitutionem. de*
elect. Rot. *deciſ. 17. in fin. de except. in antiq. & deciſ.*
36. de appellat. in nou. & ita præciſè debet † iurari, vt 40
diſponitur *in d. cap. vt circa*, itàut aliàs ſit deneganda
audientia, & non ſufficiat ſi opponens iuret, quod il-
la, quæ in appellatione expreſſit, vel ea, quæ de ex-
preſſis deberent ſufficere, vera eſſe credebat, † & ſe 41
poſſe probare, cum ſimpliciter non iurauerit, prout
diſponitur *in d. cap. vt circa*, & ità determioatur ad
literam *in d. cap. is qui contra. eod. tit. de elect. in 6.* &
refert quidam Modernus *in quodam ſuo tractatu part. 2.*
cap. 13. num. 242. io terminis Conſtitutionum Sixti,
& Leonis, quod cum non fuerit ſeruata forma *d. cap.*
vt cir-

vt circa, vidit periclitari tres appellationes emiſſas in
tribus electionibus Doctoralium, quia cum principale
24 fundamentum ſit † appellatio, & illa peccet in forma,
nulla eſt, & pro infecta, ſeù non emiſſa habetur, &
licèt *in d. cap. vt circa*, limitetur illius diſpoſitio, quod
non audiantur ſuper non expreſſis, niſi de nouo emergant,
vel ſuperueniant, hoc tamen intelligitur, quando
fuit appellatum, & hoc etiam non ſimpliciter, ſed
præuio iuramento, quod de nouo illa ſuperuenerunt,
qui non eſt caſus noſter; imò ſi hæc procedunt interpoſita
appellatione à mala electione, multò magis debent
procedere, quando nulla fuit interpoſita appellatio,
prout in caſu iſto.

Et prædicta adeò indubitata ſunt, quod ſi Capitulum
appellaſſet, & dictam formam omiſiſſet, quàmuis
eſſet infrà terminum ad appellandum, non poſſet
aliam appellationem iterato proponere, ſeruando in ea
43 formam, ex quo per † primam nulliter emiſſam, fuiſſet
dicto Ioanni ius quæſitum, *d. Clem. Conſtitutionem*.
44 *§. pen. de elect.* vbi, quod pars non debet audiri, † etiamſi
per Iuramentum affirmet obiectiones, quas intendit
probare ad ſe de nouo perueniſſe, Bonincontr poſt Mandagot.
quem allegat *de appellat. quæſt. 1. verſ. ad quæſtiones
igitur venimus*; licèt ſecus eſſet, ſi forma ſeruata
iuraſſet, vltrà oppoſita, *alia* de nouo ſuperueniſſe,
quæ priùs ignorabat, vt modò dictum fuit, & notat
Bonincontrus *loco citato*.

45 Non obſtat, quod diſpoſitio † *cap. vt circa*, procedat,
quando appellatur ad Papam, non ad alium, *vt
in cap. 1. & ibi gloſ. in verb. ad nos. de elect. in 6.* & ità
45 † intelligendus eſt *text. in d. cap. vt circa*, Lap. Abb.
ibid. num. 1. Gugliel. *de Monte Laudano poſt princip.
in verſ. & die appellanti*, Archidiac. *num. 1. col.* 2.
verſ. appellant, ibi, Et ſic appellari. Monach. *nu.*
3. Prob. *num.* 3. Rota *deciſ. 13. in fin. de teſtib. in
antiq.*

Quia fuit reſponſum, quod ab initio Capitulum non
appellauit à mala electione, nequè ad Papam, nequè
ad alium, ſed hæc fuerunt excogitata ab Agentibus in
Curia, ſolùm igitur D. Ioannes appellauit ad Reuerendiſſimum
D. Nuntium ſuper articulo puritatis, ſuper
qua fuerat reiectus à Capitulo, & obtinuit ſententiam
fauorabilem, à qua licèt appellauerit Capitulum,
& commiſerit cauſam Epiſcopo Oueten, & Ioannes
ob negligentiam Capituli commiſerit cauſam in
Rota, quæ commiſſio præualet, vt ſuprà dictum fuit,
adhuc dicitur appellaſſe ad Papam: Vnde cum nihil oppoſuerit
contra electionem, hodiè contra illam nihil po-
47 teſt opponere, cum † non appellauerit intrà decem
dies à die ſcientiæ electionis, quia non poteſt inficiari
48 Capitulum dictam electionem ſciuiſſe, † cum ab eo
fuerit facta. In appellationibus enim extraiudicialibus,
putà ab electionibus, prout eſt caſus noſter, poſtulationibus,
ac prouiſionibus, & ſimilibus debebat ap-
49 pellatio † interponi intrà decem dies ab illato grauamine,
quod quidem decendium incipit à die ſcientiæ, *cap.
concertationi. de appellat. in 6.* Franch. *in cap. bonæ.
num. 19. verſ. octauo. de appellat.* Lancellot. *de attent.
appellat. pend. limit. 50. num. 137. verſ. tertiò fallit*, &
ideò non eſt opus ingredi illam quæſtionem, an in ex-
50 traiudicialibus † poſſit appellari poſt decendium, de
qua Scacc. *de appellat. cap. 2. quæſt. 12. num.* 106. cum
51 habeamus textum † clarum, quod datur extraiudicialibus
decendium ad appellandum *in d. cap. concertationi*,
vt conſiderat Scacc. *loco citato verſ. quicquid
dicant*; ſed quatenùs etiam poſt decem dies potuiſſet
appellari, (quod nullatenùs eſt verum) adhuc appellatio
interponenda per Procuratorem non eſſet admittenda,
cum omnia diſpoſita *in d. cap. vt circa*, deberent
52 per ipſum Procuratorem præſtari, † qui vt idoneus cenſeatur,
opus eſſet, quod in eius mandato ſingulariter,
& clarè omnia contenta *in d. cap. vt circa*, eſſent expreſſa,
imò requireretur etiam ſpeciale mandatum ad
53 iurandum † corporaliter in eius animam, cuius Procurator
exiſtit, quod ipſe credit expreſſa huiuſmodi vera
eſſe, & poſſe probari, vt habetur *in c. Procurator.
de elect. in 6.*

Nequè facit, quod hodiè Capitulum poſſit agere per
54 viam quærelæ † ſi non per viam appellationis, quo
55 caſu actus extraiudiciales nunquàm tranſeunt † in rem
iudicatam, & quandocumquè etiam poſt decem dies poteſt
peti, vt retractetur, ſed tamen non per remedium
appellationis, vt in iſtis terminis *eſt text. in d. cap. concertationi,
in fin. vbi* Gemin. *num.* 6. Archidiac. *num.* 3.
Monach. *num. 4. & ibi Probus*, Franc. *in d. cap bonæ.
num. 19. in fin. verſ. ſed ſi agitur per viam quærelæ*. Lancellot.
de attent lit. pend. limit. 50. num. 74. Quia fuit reſ-
ponſum, quod textus prædictus procedit, † quando 56
fuit contradictum ibi, *ſed ſi per Contradictionem debitam,
& gloſ. ibi dicit*, vt ſi coram Superiore excipiatur, vel
caſſatio petatur, vel his ſimilia, & ſubdit textus, *vel
alia Iuris remedia petunt reuocari grauamen dummodò ei
medio tempore conſenſerit lapſus decendij non obſtat*, Vnde
omiſſo, quod medio tempore nunquàm Capitulum
impugnauerit electionem; ſed iſta ſunt excogitata (vt
dixi) in Curia, ſat eſt, quod ab initio nullam contradictionem
Capitulum fecerit, nec hodiè aliquid oſtendat, quod
releuet.

Et addebat vnus ex Dominis, quod iſtud ius † quæ- 57
relæ non eſt perpetuum, ſed durat tantùm per annum,
qui longè eſt elapſus in hoc caſu, *l. qui grauatos, C. de
Cenſib. lib* 11. vbi grauatus † à Peræquatore habet fa- 58
cultatem conquærendi intra annum, quo elapſo non
auditur vlteriùs, exceptis minoribus, † & abſentibus 59
Reipublicæ cauſa, & licèt ille textus non loquatur in
perpetua peræquatione, ſed in vna, quæ non duret,
niſi vſquè ad futurum cenſum, qui ſæpè ſolebat repeti,
l. omne territorium, C. eod. d. lib. 11. & ſic in caſu, quo
non erat tàm magnum præiudicium, & loquitur in pe-
ræquatore, † qui rationes reddere tenetur, quare me- 60
ritò ibi reſtringitur quærela illa temporaria ad annum,
ne contingant rationes talium Officialium nimis perturbari,
& impediri, vt notat eleganter Addit. *ad Dec.
cap. cum omnes, in litera. C. de conſtit.* quæ rationes benè
militant in caſu noſtro, vt colligitur *ex d. cap. vt
circa. de elect. in 6.* ibi, *viam malitijs*, & ibi *nè diutiùs
vacent Eccleſiæ, & in d. cap. concertationi*, in quo,
in appellatione † extraiudiciali reſtringitur tempus *ad* 61
appellaſi ad decendium ibi: *infra decem dies*, & in for-
tioribus videmus, quod ſi † ſtatutum fuerit factum in 62
odium alicuius certæ perſonæ, & illa non eligat viam
appellationis, ex quo non appellauit infra decem dies,
non poteſt poſt annum via quærelæ agere, vt dictum
ſtatutum reuocetur, vt per text. *in d. cap. qui grauatos,
tenent*. Bart. *in l. ambitioſæ, num. 31. ff. de decret.
ab Ordin. facien.* Balb. *de præſcript. 4. part. princ. quæſt.*
30. *num.* 6. Dec. *in c. cum omnes, num. 18. de conſtit. & in
cap. conſuluit. 3. in fin. de appellat.* Lancellot. *de attent.
appell. pend. limit. 50. num.* 75. Io. Bapt. de Sancto Seuerino
*in l. omnes populi. num. 171. verſ. oritur mihi circa
prædicta. ff. de Iuſtit. & Iur.* & licèt in terminis ſtatuti,
quando concernit intereſſe publicum, Ius † quærelæ 63
non expiret, niſi per lapſum decennij, vt per Bart. *loco
citato*, & quando concernit intereſſe priuatum, agendo
Ius quærelæ † expiret per annum, excipiendo tamen 64
ille, contra quem fuit factum ſtatutum, ſemper ſit tutus,
vt voluit Ioann. Baptiſta de S. Seuerino *loco allegato*,
tamen nos non verſamur in illis terminis, Bart. † 65
enim loquitur, quando de recenti fuit factum aliquod
ſtatutum, quod omnes tangit, & tunc poteſt per viam
quærelæ impugnari, niſi ſit lapſum decennium, & Ioan-
nes Baptiſta de Sancto Seuerino † loquitur in ſimili ſta- 66
tuto, quod tangit particulares, qui excipiendo, licèt
non agendo, poſſint etiam poſt annum opponere, & ſic
vtroquè caſu agitur de ſtatuto reuocando, qui (vt dictum
eſt) non eſt caſus noſter, cum non agatur de retrotractandis
Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſed ſolùm, An
Capitulum poſſit hodiè poſt lapſum annum per viam
quærelæ opponere, quod dictæ Conſtitutiones in electione
Domini Ioannis non fuerint ſeruatæ, & ex ſupradi-
ctis videtur dicendum, cum † ſit lapſus annus, via quæ- 67
relæ non poſſe agere.

Ex quibus parum refert, quod Bulla Leonis habeat
decretum irritans, vt voluit Garz. *d. cap. 4. num.* 177.
quia dictum decretum operaretur effectum ſuum, ſi Ca-
pitulum poſſet † oſtendere formam dictarum Conſtitu- 68
tionum non fuiſſe ſibi ſeruatam, Alex. *in l. 1. num. 11.
ſeqq. ff. de acq. poſſ.* & fuit reſolutum in cauſa *Parmen.
Prioratus 16. Ianuarij, & 16. Febraarij* 1598.
coram Orano, & in cauſa Cuſentina Capellaniæ 16.

Octo-

Octobr. 1601. coram rec. mem. Ioan. Garzia Cardinali Mel-
lino tunc Rotæ Auditore, & in cauſa *Nallius Canonica-*
tus, & Sacriſtæ eadem die coram bon. mem. Franciſco Pe-
nia.

Non obſtat, quod prædicta tollant tantummodò pro-
69 bationes † faciendas, non autem factas, vel quæ poſ-
ſent haberi ex confeſſione partis, *dict. Clement. Conſtitu-*
70 *tionem, §. fin. de elect.* quo caſu Iudex poteſt † ſupplere
non ſolùm ea, quæ ſunt iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti,
gloſ. in cap bonæ. in verb. curauimus allegare, de poſtul.
Prælat. Abb. *in c. cum nobis. de elect.* Nauar. *lib. 1. conſ.*
2. num. 2. tit. de elect. in non. quia fuit reſponſum, obie-
ctum non applicari, nam confeſſio in contrarium D. Ioan-
nis non adeſt, nec minùs alia probatio, & ſi enim ex
ſcripturis prætendatur probari, non interueniſſe iura-
mentum, & alia, nihilominùs hæc probatio non ſuf-
ficit, nec probat iſtam negatiuam, cum Conſtitutiones
71 † Sixti, & Leonis non dicant, quod de huiuſmodi ele-
ctionibus debeat fieri ſcriptura, vt per Ioan. Andr. *in*
d. cap. ſicut. num. 12. de elect. in 6. & ſupra dictum
fuit.

72 Neque officit, quod Capitulum poſſit † agere nomi-
ne Eccleſiæ, Caſſad. *decis. 7. num. 13. de cauſ. poſſ. &*
propr. Scraph. *decis.* 1417. *num.* 3. Add. *ad decis.* 116. *nu.*
5. ſan. mem. Gregorii, & fuit pluriès reſolutum. Quia
fuit reſponſum, quod aut vult agere via appellationis,
73 & non poteſt, quia infra † decem dies non fuit appel-
latum, prout requiritur ex ſuprà deductis, & quatenùs
poſſet agere, non adeſt ſufficiens mandatum ad oppo-
74 nendum, † prout de iure requiritur, vt etiam patet ex
ſupra deductis, & quatenùs adeſſet mandatum, nihil
probatur, quod releuet.

Aut vult agere via quærelæ, & licèt ex iàm dictis, ius
agendi quærela non expiret per annum fauore minoris,
75 † & ſic etiam fauore Eccleſiæ, vt ſupra admiſſum fuit,
Attamen contra dictam electionem, vt dictum eſt,
nihil probatur quod releuet; perſona, namq; electi eſt
conſpicua, & contra formam electionis nihil eſt dedu-
76 ctum, & † onus opponendi ex ſupra deductis, ſicuti
incumbit Capitulo, ità vt & etiam incumberet Ec-
cleſiæ.

Neque prædictis omnibus reſiſtit, quod Capitulum
vigore ſtatuti confirmati à ſan. mem. Pio Quinto poſſit ſe
opponere contra validitatem tituli, cum in dicto ſtatu-
to inſerto in dicta confirmatione habeatur, quod quo-
tieſcumque aliquis in Capitulo ad poſſeſſionem alicuius
dignitatis Canonicatus, &c. petendam veniret, de
quibus prouiſum ei ſit, *viſo priùs, & examinato eius*
titulo per Deputatos eiuſdem Eccleſiæ, iuxtà illius con-
ſuetudinem, & per illos in dicto Capitulo facta relatio-
77 *ne, &c.* & de iure etiam cum † agatur de læſione
Eccleſiæ, vel ſtatutorum, nè ſcilicèt quis admittatur
contra diſpoſitionem iuris, vel ſtatutorum Eccleſiæ,
Capitulum poteſt ſe opponere, *vt in cauſa Pacen. pu-*
ritatis 11. Decembris 1609. coram bon. mem. Patriarcha
Manzanedo, & in cauſa Tullen. Coadiutoriæ 13. Iunii
1629. coram R. P. D. meo Merlino. Quia fuit reſpon-
ſum, quod Capitulum tenetur probare obiecta, &
78 cum verſemur in electione, † eam impugnando debuiſ-
ſet iuris ordinem ſeruare, de quo ſuprà dictum fuit, &
ceſſante etiam materia electionis, onus probandi inua-
79 liditatem † tituli incumberet Capitulo, vt in dictis
Deciſionibus *Pacen. puritatis, & Tullen. Coadiutoriæ*,
& fuit dictum etiam in cauſa *Ratisbonen. Canonicatus 23.*
Iunij 1617. coram R. P. D. Pirouano. ſan. mem. Gregor.
decis. 221. num. 4. Imò cum agatur de electione vſquè ab
initio minùs ſolemniter impugnata, hodiè via probandi
eſt præcluſa, vt ſuprà dictum fuit, & addebat etiam
vnus ex Dominis, quod ſtatutum non ſuffragabatur
Capitulo, quia non probat conſuetudinem, quam te-
netur probare, cum verba illa, *iuxtà conſuetudi-*
nem, non referantur ad verbum *Concedimus*, ex quo
narrato ſtatuto, ſolùm Papa illud conformat, ſed ad exa-
men faciendi. Vnde eadem verba ſtant conditionaliter
80 (ſcilicèt) quatenùs adſit conſuetudo, † non autem cau-
ſatiuè, quia (ſcilicèt) adſit conſuetudo, *vt in cap. Abba-*
te S. Siluani 25. de verb. ſignific.

Denique non obſtat, quod collatio iſtius Canonicatus
81 Magiſtralis fuerit per Vicarium facta, † qui non potuit
hoc facere ex generali mandato, ſi collatio ſpectabat
ad Epiſcopum, ſed requirebatur ſpeciale, *vt in cap. fin.*
de offic. Vicar. in 6.

Quia cum agatur de collatione facienda † vigore ele- 82
ctionis, actus videtur neceſſarius, Io. Vuameſius *conſ.*
259. num. 24. & conſ. 260. num. 3. & conſ. 267. num. 2. &
late Garz. *de benef. d. par. 5. cap. 7. num. 55.* Et ideò iſto
caſu † facultas conferendi comprænhenditur in generali 83
mandato, vt videtur tenere, Prob. ad Monach. *in d. cap.*
fin. num. 5. verſ. pro præmiſſis, & in puncto *dicit* Garz.
de benef. d. part. 5. cap. 8. num. 109. verſ. ac conſequenter,
& hoc eò magis procedit, quia Vicarius Capituli, † ſe- 84
de vacante in iſto caſu poteſt conferre, vt per Doct. al-
legatos per Garz. *d. par. 5. cap. 7. num. 55.* & tamen Capi-
tulum † ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo in collatio- 85
ne beneficiorum, *cap. 2. ne ſede vacante, & cap. vnico,*
§. cum verò, eod. tit. in 6. & cap. 1. de inſtitut. eod. lib.
& licèt poſſet replicari, quod adſit diuerſitatis ratio,
quando ſedes † vacat, & ſedes eſt plena, videtur tamen 86
eadem ratio, quando Epiſcopus non reclamat, ſi verò
electio habet in hoc caſu vim collationis, vt aliqui volue-
runt, prout refert Garz. *de benef. part. 3. cap. 4. num. 219.*
D. Ioannes habet intentum, ſi verò Vicarius non potuit
conferre, & dicatur electionem non habere vim collatio-
nis, ſed requiri, quod poſt electionem Epiſcopus, & Capi-
tulum conferat, iuxtà conſuetudinem Hiſpaniarum,
vt refert Garz. *de benef. loco citato num.* 221. Ioannes pa-
riter habet intentum, quia † cum cauſa ſit deuoluta ad 87
Rotam ſi dictæ collationes non ſuffragantur, cum non
proptereà ſit vitiata electio, *cap. ſi poſtquàm. de elect. in*
6. Scraph. *decis.* 1011. *num. 3. & 4. & decis. 1274. num. 7.*
attenta dicta deuolutione ad Rotam, ipſe Rotæ Audi-
tor, † qui ſuccedit loco Ordinarij poteſt facere collatio- 88
nem, vt in *Clem. Auditor. de reſcript.*

Et ità concluſum vtraquè parte informante, &c.

* Habentur iſtæ Deciſiones infra, prout in Indice poſi-
to in fine Deciſionum.

R. P. D. BVCCABELLA.

Anconitana Dotis.

Die Mercurii 14. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Dotis confeſſio facta conſtante matrimo-
nio, quando multò magis præſumatur
ſimulata.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes conſanguinei, & affines non probant.*
2 *Teſtis repellitur, ſi ſit vilis, & pauper.*
3 *Teſtes ſingulares de loco, tempore, & rebus, nul-*
lam probationem faciunt.
4 *Probatio, vt releuet, debet concludere per neceſſè.*
5 *Vxor ex quibus excludatur, quod aliqua bona non*
dederit in dotem marito.
6 *Vxor non poteſt ea in dotem dare, quæ pœni-*
tùs amiſit.
7 *Velle dare id non præſumitur, quod non poteſt*
habere.
8 *Dos etiam conſtante matrimonio poteſt validè au-*
geri.
9 *Quod intellige, quando conſtat dotem fuiſſe verè,*
& realiter auctam.
10 *Vxor non præſumitur dediſſe marito notabilem*
quantitatem Dotis, & non curaſſe ab illo quie-
tantiam reportare.

DECISIO CCXC.

PERSTITERVNT Domini in Deciſis die 23.
Ianuarij præt. * ex dictis in deciſione contra quæ,
nihil releuans viſi fuerunt probare Teſtes dati pro parte
D. Franciſcæ. Tùm quia aliqui † ex illis ſunt ipſius 1
conſanguinei, & affines, alij verò viles, ac † paupe- 2
res, &

res , & plures alias patiuntur perſonales exceptiones .
3 Tum etiam quia ſuot † ſingulares, de loco, tempore ,
& rebus, & ideò probationem aliquam non faciunt ,
Crauet. *conſ.* 41. *num.* 7. Surd. *conſ.* 307. *num.* 12. Rota *de-
ciſ.* 261. *num.* 3. *par.* 5. *diuerſ.* Tum demùm, quia de-
ponunt tantùm de aſportatione nonoulIiorum bonorum
ad Domum viri, non autem probant effectualem conſi-
gnationem illi factam ad computum Dotis, cum illa ex
4 tali aſportatione neceſſariò non inferatur, & ſic † pro-
batio non concludat perneceſsè prout requiritur , vt per
Mohed. *deciſ.* 2. *de ſent. excomm.* Seraph. *deciſ.* 1372. *nu.*
2. Præſertim cum aliqui ex ipſis dicant , quod Claues
Capſarum detinebantur ab eadem Franciſca , & quod
5 ipſa mortuo viro eadem bona ſecum † tanquàm propria
aſportauit, illaque pœnès ſe retinuit , quod prætenſam
conſignationem ad effectum de quo agitur apertè ex-
cludit.

Et Præmiſſa tantò magis viſa fueruot Domiois indubitanter procedere . Quia non conſtat, nec eſt veriſimile D. Franciſcam potuiſſe tot pecun as , ac bona vltrà Dotem effectualiter habere, & Teſtes prædicti affirmare videntur, quod illa etant eademmet , quæ fuerant ſibi à primo Virò iure legati in Teſtamento relicta , hoc autem poſito ſecundo Viro in Dotem conſignari non potuerunt . Quia ilia relicta fuerant ſub expreſſa conditione , quod ipſa monialis fieret, & non aliàs, & caſu quo nuberet , caderet ab huiuſmodi legato , vndè cum ſe-
6 cundò nubendo Ius omne , quod in illis habebat † pe-
nitùs amiſiſſet , non potuit ea tanquàm propria in Do-
tem dare , & conſequenter arguendo à poteſtate ad vo-
luntatem , nec etiam cenſendum eſt voluiſſe, cum ne-
7 mo credatur † velle, quod non poteſt *gloſ. in l. Peto . in
princip. & ibi* Bald. *ff. de leg.* 2. Crauett. *conſ.* 76. *num.* 4.
cum aliis per Surd. *conſ.* 431. *num* 41. *& ſeqq.* Et vltrà
præmiſſa in cootrarium etiam maximè vrgent præſum-
ptiones, & inueriſimilitudines in alia deciſione ponde-
ratæ.

Præterea etiam ſi dici poſſet ſufficienter conſtare de effectuali aliquarum pecuniarum numeratione, & bonorum conſignatione, & præſertim illorum , quæ primus Teſtis datus in Summario ipſius Franciſcæ num. 18. dicit ſibi fuiſſe per Hieronymum vendita cum aſſertione, quod erant dotalia ſuæ vxoris, non tamen propterea ſequeretur illa fuiſſe data ad computum Dotis vltrà ſcuta 2250. cum oon appareat excedere ſcuta 250. de quibus fuit facta particularis quietantia .

8 Nequè obſtat quod Dos etiam conſtanre † matrimo-
nio poſſit validè augeri, *l. ſi conſtante, & l. cum multæ* ,
& ibi Alciat. *num.* 2. *C. de dotat. ante nupt.* Bald. *conſ.* 477.
num. 5. *vol.* 5. Fulgoſ. *conſ.* 207. *ante num.* 1. *verſ. cuius
rei gratia* : Quia hoc procedit quando aliunde conſtat
9 Dotem fuiſſe verè, † & realiter auctam , quod tamen
in caſu propoſito oullo modo probatur. Immò nec etiam
Inſtrumentum in quo D. Franciſca ſe fundat loquitur de
augmento Dotis poſteà facto, Hieronymus enim in eo
aſſerit , ac confitetur ſibi vſquè ab initio , & de tem-
pore contracti matrimonij , & ſic etiam per duos ao-
nos antè confectionem primi Inſtrumenti Dotalis lo-
quentis de tota , & integra dote ſcut. 2250. taotùm fuiſ-
ſe ſibi conſignatas pecunias , & mobilia, adeò vt Dos
ab initio fuerit io totum ſcutorum 4000. contra quam
propterea aſſertionem maximè vrgent præſumptio , &
inueriſimilitudo ex dicto primo Inſtrumento deducta ,
& in deciſione ponderata .

Nec quicquam facit quod d. primum Inſtrumentum loquatur de tota , & integra Dote verbotenùs promiſſa , & ſic non videatur excludere aliam prætenſam dotem conſtitutam per effectualem traditionem tempore contracti matrimonii in pecunijs; & mobilibus cooſiſtentem , Quia vltrà quod de effectuali traditione re vera non conſtat ; matrimonium enim fuerat contractum antequam Franciſca ad viri Domum accederet , & pecunias, ac mobilia , vt prætenditur, conſignaret, & conſequenter promiſſio facta de tempore contracti matrimonij, de qua d. Inſtrumentum loquitur, realiter , & cum effectu continebat totam , & integram Dotem, quæ in ipſa ſola promiſſione non autem traditione conſiſtebat, & in omnem caſum ſemper vrget inueriſimilitudo , ac præſumptio ex eo deducta , quod non eſt credendum D. Franciſcam adeò notabilem Dotis qualitatem mediante effectuali traditione marito dediſſe, & nihilomi-
nùs † de ea nullam omninò mentionem in Inſtrumen- 10
to prædicto fieri, nec quietantiam aliquam reportare cu-
raſſe, ex traditis per Rota coram ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ. 188. *num.* 3.

Et ità vtraquè parte informaote concluſum fuit , &c.

* Eſt deciſio 259. ſupra in hac eadem parte .

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Diſmembrationis.

Die Mercurij 14. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Eccleſia aliqua Parochialis, ſi ſit malè , & nulliter vnita, & incorporata alteri Eccleſiæ Parochiali, danda eſt manutentio Parochianis dictæ Eccleſiæ nulliter vnitæ in quaſi poſſeſſione percipiendi Sacramenta in ea, & alias functiones Parochiales, &c.

SVMMARIVM.

1 *Parochus Sacramenta Parochianis , & Parochi ab eo recipere debent .*
2 *Priuatio præſupponit præcedentem habitum .*
3 *Prohibitus , ſi quis ſit aliquid facere , ex hac prohibitione arguitur ad præcedentem poſſeſſionem .*
4 *Poſſeſſio transfertur etiam ex actu nulla , quando deuentum eſt ad realem traditionem .*
5 *De Eccleſia priuanda ſuo iure ex facto Rectoris , vel alterius , quando agitur , Eccleſia non dicitur priuata , ſed ſemper poteſt intentare manutentionem , & illa danda eſt .*
6 *Rector , Eccleſiæ non poteſt præiudicare , & licèt alienando bona Eccleſiæ , habeat ſe pro ſpoliato , nihilominùs Eccleſiæ competit manutentio .*
7 *In Eccleſia ſpeciale eſt , quod ex actu nulliter geſto à Rectore non remaneat priuata poſſeſſione .*
8 *Et hoc ea ratione , quia poſſeſſio non dicitur exiſtere pænès Parochum , ſed apud Eccleſiam .*
9 *Eccleſiæ datur interdictum , vnde vi , pro rebus malè à Prælato alienatis .*
10 *Ad præiudicij effectum conſenſus debet eſſe legitimus , id eſt cum ſcientia .*
11 *Communitati ſicuti non acquiritur poſſeſſio ex geſtis ſingularum perſonarum , ità nec eam amittit ex dd. perſonarum geſtis .*
12 *Actus recentes , & qui dederunt cauſam liti , non ſunt alicuius conſiderationis , nec aliquod ius conſiderabile tribuunt ad manutentionem obtinendam .*
13 *Ex poſſeſſione ciuili animo retenta , danda eſt poſſidenti manutentio .*

DECISIO CCXCI.

POSTQVAM Rota coram me 22. Iunij 1633. * reſoluit eſſe nullam diſmembrationem factam à Vicario Archiepiſcopi Bononieñ Curæ Animarum Eccleſiæ S. Gregorij Duglioli Bononieñ Diœceſis , necnon vnionem, & annexionem factam dictæ Curæ Eccleſiæ S. Michaelis de Mezzolaria , & declarationem , quod impoſterum dicta Eccleſia Sancti Gregorij Duglioli , & Beneficium illius eſſet, & haberetur pro Beneficio ſimplici , & abſq; Cura , hodiè dubitari contigit cui ſit dandum mandatum de manutenendo ; An Communitati , & Parochianis S. Gregorij in quaſi poſſeſſione percipieñ Sacramenta , & alias functiones Parochiales à Parocho dicti loci Duglioli , vel potiùs Rectori S. Michaelis de Mezzolaria exerceñ Curam Animarum in Domibus, locis, & per-

& perſonis dicti loci Duglioli. Et cum in hoc Iudicio ma-
nutentionis attendatur ſtatus de tempore motæ litis ,
& ex infra dicendis probetur Parochianos Duglioli rece-
piſſe Sacramenta in Eccleſia Sancti Gregorij ante de-
cretum diſmembrationis ideò ad fauorem Commu-
nitatis , & Parochianorum S. Gregorij fuit reſolu-
tum.

Illorum namquè poſſeſſio Iuſtificatur nedùm ex Iuris
aſſiſtentia , cum ex Iuribus , quæ dantur in Summario ,
1 conſtet Eccleſiam eſſe Parochialem , † ſecundùm quam
Parochus Sacramenta Parochianis adminiſtrare , & Pa-
rochiani ab eo recipere tenentur , *vt in cap. 1. de Celebr.*
Miſſar. & cap. cum perſonæ. de priuil. in 6. Iuncto præ-
ſertim antiquiſſimo Inſtrumento dotationis eiuſdem Ec-
cleſiæ , vſquè de anno 1519. vbi legitur Parochianos loci
Duglioli cœpiſſe recipere Sacramenta in Eccleſia , de qua
agitur , ſed etiam ex decreto diſmembrationis , in quo
præſupponitur eadem poſſeſſio adminiſtrandi Sacra-
menta , & recipiendi reſpectiuè , dum expreſsè Rectori
2 dictæ Eccleſiæ S. Gregorij prohibetur futura † Sacra-
mentorum adminiſtratio , quæ priuatio præſupponit præ-
cedentem habitum , *l. manumiſſis . ff. de Iuſt. & Iur. l. de-*
cem . ff. de verb. oblig. l. Titio vſusfructus . ff. de condit. &
demonſtrat. Rolan. *conſ. 32. num. 57. lib. 4. in terminis poſ-*
ſeſſionis. Quia ſi in futurum non poterit adminiſtrare
3 † Sacramenta , ex hac prohibitione arguitur ad huiuſmo-
di præcedentem poſſeſſionem , ſanct. mem. Gregor. XV.
decis. 402. num. 1. & 458. num. 2.

Non obſtat , quod per d. diſmembrationem priuati
fuerint ſua poſſeſſione , necnon per conſenſum eidem diſ-
membrationi præſtitum facto proprio ceciderint à poſſeſ-
ſione , quoniam quoàd diſmembrationem , cum illa fue-
rit nulla ex pluribus , vt cenſuit Rota coram me dicta die
22. Iunij 1633. inde fit non fuiſſe amiſſam per Parochia-
4 nos poſſeſſionem , & licèt etiam † ex actu nullo trans-
feratur poſſeſſio , quando deuentum eſt ad realem tradi-
tionem , Grat. *reſp. 50. num. 10. lib. 1.* Put. *decis. 276. nu.*
5 *5. lib. 3. in correctis* , Tamen vbi agitur de priuanda † Ec-
cleſia ſuo iure ex facto Rectoris , vel alterius , nullo , Ec-
cleſia non dicitur priuata , ſed manutentio ſemper poteſt
intentari , & illi eſt danda , Caputaq. *decis. 170. & 181.*
par. 3. ſanct. mem. Gregor. XV. *decis. 116. num. 1.* Rota
in recent. decis. 473. num. 2. part. 2. vbi aliæ deciſiones cu-
mulantur , & fuit latè deductum in *Colimbrien. Præſtimo-*
niorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunii 1632. coram R. P.
D. meo Dunozetto , confirmata 27. Iunii 1633. coram Re-
uerendiſs. D. meo Decano , & quàmuis Parochus habue-
6 rit ſe pro ſpoliato , cum non † poſſit præiudicare Eccle-
ſiæ , nec etiam in poſſeſſione , Eccleſiæ competit manu-
tentio . Seraphin. *decis. 1417. num. 3.* Rota *in Theatina*
Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 10. Maii 1621. coram Re-
uerendiſs. D. meo Decano , eſt enim ſpeciale in Eccleſia ,
7 † quod ex actu nulliter geſto à Rectore non remaneat
priuata poſſeſſione ; Bart: *in l. ſi vir. vxori .* Iaſ. *num. 28.*
ff. de acquir. poſſeſſ. Caputaq. *decis. 182. num. 8. par. 3.*
Rota *in Feretrana Parochialis 11. Februarii 1628. coram*
bon. mem. Cardinali Virili , ea ratione , quia poſſeſſio non
8 dicitur exiſtere † penès Parochum , ſed apud Eccle-
ſiam ex communi , & veriori , de qua per Alex. *conſ. 81.*
num. 17. lib. 3. Pariſ. *conſ. 24. num. 5. lib. 1.* Rota *decis. t.*
num. 1. de reſt. ſpol. in non. Caputaq. *decis. 170. nu. 4. par.*
9 *3.* & hinc eſt , quod datur interdictum , † vnde vi , Ec-
cleſiæ pro rebus alienatis per Prælatum , Abb. *in cap. cum*
ſuper de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Rota *decis. 227. & 542.*
in antiquior.

Nec eſt habenda ratio conſenſus præſtiti per Parochum
diſmembrationi , cum ex iam deductis pateat non potuiſ-
ſe præiudicare . Nec pariter poteſt fieri vis ſuper conſen-
ſu Parochianorum , quatenùs probaretur , dum nec mi-
nùs ab ipſis potuit præiudicari Eccleſiæ Communitati ,
alijſquè Parochianis ex geſtis , tàm ante , quàm poſt diſ-
membrationem , & cum ſaltem non doceatur de conſenſu
legitimo , hoc eſt cum ſcientia , & de ordine totius Com-
10 munitatis , prout requiritur ad effectum , † vt illi dica-
tur illatum præiudicium , quoàd poſſeſſionem , quem-
admodùm ex ipſorum geſtis non acquirebatur poſſeſſio
eidem Communitati , nec è contrà amiſſa fuit Hond.
conſ. 79. num 25. ad fin. cum ſeqq. lib. 1. Put *decis. 28.*
lib. 2. in correct. Rota *in recent. decis. 458. num. 2. par.*
1. & in ſpecie fuit deciſum in Tuſculana Siluarum 6. Iunii
1616. *coram Eminentiſs. Cardinal. Veroſpio.*

Non obſtat actus poſſeſſorii † facti per Rectorem S. 11
Michaelis de Mezolaria , quia ſunt recentes , & dederunt
cauſam liti , & vigore diſmembrationis emanarunt , ideò-
què eandem nullitatis labem ſortiuntur , itàut non ſint
alicuius conſiderationis , † nec ius aliquod conſiderabile 12
tribuerint pro manutentione obtinenda , Rota *in Adrien.*
decimarum 25. Iunii 1621. coram Cordubn. in Vlixbonen.
12. Nouembris 1604. coram Ortembergo , & coram ſanct.
mem. Gregor. XV. *decis. 4. num. 2.*

Quare , cum nec ab Eccleſia , nec à Communitate ,
ſeù Parochianis fuerit amiſſa poſſeſſio ſaltem ciuilis ani-
mo † retenta , Communitati , & hominibus S. Grego- 13
rij eſt danda manutentio , *§. retinendæ Inſtit. de interdict.*
l. 1. §. hoc interdictum . ff. vti poſſidet , cum aliis
vulgar.

Et ità vtraquè parte , &c.

* Eſt deciſio 223. ſupra in hac eadem parte , & ha-
bentur ibi in Apoſtollia aliæ deciſiones in hac cau-
ſa .

R. P. D. PANZIROLO.

Signigna Caſtrorum.

Die Lunæ 19. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Sententiæ plures , vt dicantur conformes ,
quid ſufficiat . Ciuis alicuius loci ex priui-
legio , eſt verè Ciuis , præcipuè , vt gau-
deat beneficio ſtatutorum . Repudiatio
Iuris nondum delati , ſed quærendi licèt
regulariter non ſuſtineatur , tamen fallit
in pluribus caſibus hic expreſſis . Inſinua-
tio in renunciatione fideicommiſſi con-
ditionalis an requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ dicuntur conformes , ſi ſecunda ſim-*
pliciter confirmet primam.
2 *Sententiæ plures dicuntur inter ſe conformes ,*
quando conueniunt in effectu , & ſubſtantia.
3 *Sententiæ duæ conformes habent vim trium , &*
faciunt rem iudicatam in Vrbe , ex diſpoſitione
ſtatut. d. Vrbis , lib. 1. cap. 180.
4 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. comprehendit con-*
formiter omnibus Curijs , & etiam in Rota
ſeruatur .
5 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. comprehendit ne-*
dùm originarios , ſed etiam Ciues , & num. 6.
7 *De gratiæ validitate non poteſt dubitari , dum*
conſtat de voluntate , & poteſtate concedentis .
8 *Ciuis , ex priuilegio dicitur verè , & propriè Ci-*
uis , præſertim ad effectum , vt beneficio ſtatu-
torum gaudeat .
9 *Poſſidens bona in aliquo loco , dicitur Ciuis il-*
lius loci .
10 *Statutum diſponens , vt duæ ſententiæ conformes*
habeant vim trium , eſt intelligendum de va-
lidis , & iuſtis .
11 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione acto-*
rum .
12 *Iura ſua remittenti , ad ea ampliùs non datur*
regreſſus .
13 *Repudiatio Iuris nondum delati , & renunciatio Iu-*
ris quærendi regulariter non valet .
14 *Repudiatio Iuris nondum delati facta cum clauſula ,*
ex nunc , prout ex tunc , & è contra poſtquam
delatum fuerit , valet , & num. 19.
15 *Repudiatio Iuris quærendi , facta medio iuramento*
ſuſtinetur .

16 *Repudiatio Iuris quærendi tenet, quando fit præſente, & acceptaate eo, ad cuius fauorem repudiatur.*

17 *Repudiatio Iuris quærendi tenet, quando fit per pactum expreſſum de non petendo.*

18 *Inſinuatio an requiratur in renunciationibus.*

20 *Per Renunciationem Iuris quærendi ſolùm principio acquiſitionis obuiatur.*

21 *Renuncians, dum non efficitur pauperior, non poteſt dici vera donatio conſiderata in ſtatutis ad effectum inſinuationis.*

22 *Statuta diſponentia, quod in donationibus requiratur inſinuatio, vt habeant locum, requiritur, quod donans fiat pauperior, & donatarius locupletior.*

23 *Inſinuatio non eſt neceſſaria in renunciatione Iuris quærendi.*

24 *Fideicommiſſi conditionalis ius ante purificatam conditionem, dicitur pendere à futuro incerto euentu.*

Cum fideicommiſſarius etiam iunior hæredem grauatum poſſit prædecedere, num. 24.

25 *Fideicommiſſo conditionali ante aduentam conditionis renuncians, non dicitur renunciare Iuri radicato aliqua certa ſpe.*

26 *Inſinuatio in donatione tunc multò minùs requiritur, ſtante incertitudine futuri euentus.*

27 *Donatio annua, quæ reſpectu ſingulorum annorum non aſcendit ad ſummam 500. ſed reſpectu plurium annorum longè illam excedat, ex quo donatarius ante completum primum annum decedere poteſt, ideo non requirit inſinuationem.*

28 *Læſio, in renunciatione iuris quærendi ex fideicommiſſo conditionali conſiderari non poteſt.*

29 *Ad Læſionis effectum in renunciationibus, attenditur tempus d. renunciationis.*

30 *Bart. in l. is poteſt. num. 11. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur.*

31 *Repudiatio, ſeù remiſſio fideicommiſſi conditionalis, an ſit donatio, ad effectum inſinuationis.*

32 *Donatio reſpectiua, & ob cauſam non requirit inſinuationem.*

33 *Donationes ob cauſam non compræhendantur in ſtatutis, de donationibus inſinuandis.*

35 *Confeſſio iurata deliberatè, & geminatè facta præualet depoſitionibus teſtium.*

36 *Teſtes non probant valorem alicuius rei, ſi deponant, de particulari affectione principalis, & qualiter deponere debeant, num. 37.*

DECISIO CCXCII.

PRO DOMINO Duce Saluiato informante Domini cenſuerunt, conſtare de duabus conformibus,
1 quæ ſint exequendæ, cum enim † ſecunda Reuerendiſſimi Domini mei Decani * ſimpliciter confirmet primam bonæ memoriæ Remboldi, * dicuntur inter ſe conformes, *gloſ. in Clem. prima, in verb. alicuius*, & ibi Doctores, *de re iudic.* Caualer. *deciſ. 387. num. 1. & deciſ. 647. num. 1. part. 2. recent.* cùm etiam ad hoc ſufficiat,
2 † quod conueniant in effectu, & ſubſtantia, Ruin. *conſ. 114. num. 10. lib. 5.* Gabriel. *de execut. rei iud. concl. 1. num. 33.* Surd. *conſ. 102. num. 8. & ſeqq.* Theſaur. *deciſ. 228. num. 2.* Rota *deciſ. 98. num. 3. part. 1. recent.*
3 & conſequenter exequendæ, quia duæ † ſententiæ habent vim trium, & faciunt rem iudicatam ad iſtum ef-
4 fectum, ex diſpoſitione Statuti Vrbis lib. 1. cap 180. † quod in omnibus Curijs, & etiam in Rota ſeruatur, vt fuit dictum in *deciſ. 452. in princ. par. 1. diuerſ. d. deciſ. 647. n. 1. & deciſ. 662. n. 2. par. 1. recent. coram* Caualer. *d. deciſ. 387. num. 2. & coram Reuerendiſs. D. meo Decano*
5 *deciſ. 427. num. 2.* & compræhendit, † nedùm D. Ducem de Comitibus originarium notorium.

Sed etiam D. Ducem Saluiatum, qui habet amplum priuilegium Leonis XI. fel. record. quod Pater, & eius
ſucceſſores etiam non habitantes in Vrbe, † perindè ac 6
ſi veri illius originarij eſſent, & in ea domicilium continuè haberent, omnibus, & quibuſcunquè priuilegijs, & facultatibus gaudeant, quibus Domicelli Romani in Vrbe continuè domicilium habentes de iure, & aliàs quomodolibet gaudent, itaut de voluntate, & poteſta-
te concedentis dubitari non poſſit, *iuxtà l. ciues, & ibi* 7
gloſ. verb. electio. C. de incol. lib. 10. cum alijs adductis per Aldobr. *conſ. 2. num. 71. lib. 1.* Decian. *conſ. 44. num. 64.*
lib. 4. Et facit, quia Ciuis † ex priuilegio dicitur ve- 8
rè, & propriè Ciues, præcipuè ad effectum, vt beneficio ſtatutorum gaudeat, Bart. *in l. ſi maritus. §. legis Iuliæ, ſub num. 1. ff. de adult.* Bald. *conſ. 461.* Ioannes *num. 3. lib. 1.* Rim. Iun. *conſ. 56. num. 46.* Burſatt. *conſ. 198. num. 45. verſ. 2. reſpondetur, & ſeqq.* Aldobrand. *d. conſil. 2. num. 72. & ſeqq. lib. 1.* Brun. *de ſtat. excluſ. fœm. art. 6. quæſt. 1. num. 3. in fin.* Rota *in Balneoregien. bonorum 5. Maii 1588. coram bon. mem. Orano.*

Et inſuper idem D. Dux Saluiatus poſſidet Caſtrum
Iuliani infra diſtrictum Vrbis, † cuius reſpectu dicitur 9
diſtrictualis, vti primus ipſius Caſtri Ciuis, Bald. *in l. obſeruare. §. proficiſci. num. 6. verſ. 8. quæra. ff. de offic. Proconſ.* Natt. *conſ. 44 num. 7. lib. 1.* Honded. *conſ. 84. num. 59. lib. 2.* Serader. *de feud. 2. part. quæſt. 1. princ. ſect. 3. num. 150. in fine.* Carauit. *rit. 30. num. 21. in fin. verſ. & hoc*, ſicquè etiam in dicto Statuto compræhenſus, vt aliàs ponderatum fuit per Rotam *in d. deciſ. 662. num. 2. par. 1. recent.*

Non obſtat, quod huiuſmodi Statutum † de duabus 10
conformibus, intelligatur de validis, & iuſtis, Quia ſententiæ in caſu iſto ex actis apparent latæ præceden-
tibus citationibus ad † ſententiam, mandatis Procu- 11
ratorum, & ſpecialibus commiſſionibus Rotalibus, prout de iure ad illarum validitatem requiritur, *iuxtà deciſ.* Caputaq. 260. *par. 2.*

Iuſtitia verò ſatis clara reſultare viſa fuit, ex quo ſententiæ declarant vexationes, & moleſtationes per D. Ducem de Comitibus ſuper Caſtris, de quibus agitur, D. Duci Saluiato præſtitas, fuiſſe iniuſtas, & indebitas, prout de iure declarare debebant; quia cum D. Dux de Comitibus iam deliberatè, & medio Iuramento declaraſſet, ſe nunquàm habuiſſe animum acceptandi ſubſtitutionem, ſeù legatum in dictis Caſtris à q. D. Maxima de Comitibus ad eius fauorem factum, illudquè propterea ex nunc, prout ex tunc, & è contra poſtquàm delatum fuerit, repudiaſſet, ac omni, & cuicumquè iuri, tàm in re, & ad rem, ſeù in ſpe de præſenti, quàm aliàs quomodolibèt ſibi competenti, ſeù competituro ad fauorem bon. mem. Cardinalis Saluiati hæredis grauati præſentis,
& acceptantis in publicis Inſtrumentis renunciaſſet, † 12
non potuit poſtmodùm ampliùs ad dicta iura habere regreſſum, tàm in vim repudiationis, *l. ſicut. & l. ſi quis. C. de repud. hæred.* quam etiam renunciationis, *l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de edil. edict. l. Herennius in princip. ff. de euict. cum aliis in deciſionibus ſub die 24. Ianuarii 1622. coram bon. mem. Remboldo, & 13. Nouembris 1623. & 4. Aprilis 1631. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano latè, & benè deductis.*

Nequè obſtat, quod repudiatio Iuris † non dum de- 13
lati, & renunciatio iuris quærendi regulariter non valeat. Quia placuit reſponſio, quod regula ceſſat quando
repudiatio † Iuris non dũ delati, eſt facta cum clauſula, 14
ex nunc, prout ex tunc, & è cõtra poſtquàm delatum fuerit, prout in caſu iſto, quia tunc trahitur ad tempus habile, ſicquè ad tempus purificati fideicommiſſi, & valet, iuxtà *text. in l. in tempus. ff. de hæred. inſtit.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 14. in fin. verſ. cui concluſioni, & num. 15. de præben.* Tiraq. *de iure conſtit. par. 3. lim. 2. num. 16. cum aliis d. die 13. Nouembris 1623. & 4. Aprilis 1631. in deciſ. deductis.*

Quò verò ad renunciationem Iuris † quærendi, re- 15
gula ſimiliter non procedit, quando prout in caſu iſto renunciatio eſt facta medio iuramento, quia tunc valet, Iaſ. *in l. is quis hæres. in princ. num. 31. ff. de acq. hæred. & in l. 1. num. 15. verſ. 3. limita* vbi etiam Rip. *num. 17. & alii. C. de pact.* Decian. *conſ. 39 num. 70. & ſeqq. lib. 2.* Peregr. *de fideicom. art. 52. ſub num. 11. verſ. aliam tra-*
dit limitationem, Maximè † quia eſt facta ipſi Cardina- 16
li grauato præſenti, & acceptanti, Decian. *poſt alios d.*

conſil.

conſil. 39. *ſub num.* 64. *lib.* 2. Graſſ. *in* §. *fideicom. quæſt.*
62. *num.* 2. Peregr. *de fideicom. d. art.* 52. *num.* 11. *& conſ.*
52. *nu* 16. *& ſeqq. lib.* 5. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 587. *nu.*
17 5. & per pactum expreſſum † de non petendo, *l. de fi-*
deicommiſſo, *C. de tranſact. l. cum proponas*, *la* 1. *C. de*
pactis, cum aliis adductis per Fuſar. *de ſubſtit. d. quæſt.*
587. *num.* 15.
Nec ſubſiſtit, quod ex huiuſmodi pacto, & ſimilibus
18 † renunciatio cenſeri debeat donatio ad effectum, vt io
ea habeat locum inſinuatio, ſubſcriptio, & læſio vltra
3. ex Statuto Vrbis *lib.* 1. *cap.* 148. 150. *&* 154. Quia vl-
19 trà quod repudiatio cum dicta clauſula † ex nunc prout
ex tunc, & è contra abſquè pacto, ipſius tameo Ducis
voluotate facta ſuſtinetur, Iaſ. *in d. l.* 1. *nu.* 1. *&* 3. *in fi-*
ne, *C. de pact.* Caſtr. *conſ.* 252. *circ. med. verſ. nam repu-*
diare. lib. 1. Surd. *conſ.* 244. *ſub num.* 18. *verſ. nec dicere*
20 *poſſumus*. Placuit reſponſio, quòd cum fuerit † renun-
ciatio Iuris quærendi, per quam principio ſolùm acqui-
21 ſitionis obuiatur, itàut reouncians noo efficiatur † pau-
perior, non poteſt dici vera donatio in dictis Statutis com-
præhenſa, pro qua duo copulatiuè requiruotur, ſcilicèt,
22 quod † donans fiat pauperior, & donatarius locuple-
tior, iuxtà *l. ſi ſponſus.* §. *hoc autem*, *&* §. *fin. & l.*
quod autem. §. 1. *ff. de donat. inter vir. & vxor.* Abb.
in c. donatio. num. 8. *verſ.* 2. *quæritur eod. tit.* Mantic.
de tacit. & ambig. lib. 21. *tit.* 4. *num.* 59. *cum alijs d. die*
13. *Nouembris* 1623. *in deciſ. adductis.*
23 Et quod in renunciatione Iuris quærendi † oon ſit ne-
ceſſaria ioſinuatio, aliàs in donationibus requiſita, ex
ſuſpenſione renunciationis, tradit Bald. *in l. illud num.* 6.
verſ. quid ergo dicemus. C. de ſacroſ. Eccleſ. Anton. de
Canar. *de inſinuat. par.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 21. Caſtren.
conſ. 459. *ſub num.* 1. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 29. *num.* 7. Fab. de
Ao. *conſ.* 212. *num.* 10. Gabr. *de donat. concluſ.* 1. *num.* 75.
Tiraq. *in l. ſi vnquàm, in verb. donatione largitus. num.*
147. *&* 180. & renunciatione fideicommiſſi conditiona-
lis, tradit Gomez *var. reſol. tom.* 2. *cap.* 4. *ſub num.* 10.
verſ. 2. *infero*, *& verſ. item etiam prædicta. Carpen. ad*
Stat. Mediol. cap. 324. *num.* 25. Galuan. *conſ.* 38. *in fin.*
verſ. ſecus eſſet. Matthieoſ. *ſuper* 5. *recopil. tit.* 10. *lib.* 7.
gloſs. 6. *num.* 8. *cum alijs d. die* 24. *Ianuarij* 1622. *in deciſio-*
ne deductis. Præſertim quia iſtud ius fideicommiſſi con-
ditionali, ante purificatam conditionem, dicebatur
24 pendere † à futuro incerto euentu, cum fideicommiſ-
ſarius etiam Iunior hæredem grauatum prædecedere po-
tuiſſet, *l. nam.*, *& ſi parentibus, in princ. ff. de inoffic.*
25 *teſtam.* itaut non † diceretur interim habere ius radica-
tum aliqua ſpe certa, iuxtà *l. ſubſtitutio. ff. de acquir. rer.*
domin. Et propter incertitudinem futuri euentus, tan-
26 tò † mioùs inſinuatio in donatione requiritur, vt de do-
natione annua, quæ reſpectu ſingulorum aonorum, non
27 aſcendit ad ſummam 500. ſed † reſpectu plurium anno-
rum longè illam excederet, ex quo donatarius ante com-
pletum primum annum decedere poterat, eſt *text. in*
l. ſancimus. §. *ſi quis autem talem. C. de donat. & tra-*
dit. Matthienſ. *ſuper* 5. *recopil. tit.* 6. *l.* 7. *gloſ.* 3.
num. 2.
Et ſupradicta faciliùs procedunt, quòad læſionem
28 † quam certum eſt in Iure quærendo ex fideicommiſſo
conditionali conſiderari non poſſe, vt per Anch. *d. cap.*
ſine poſſeſſione. num. 7. *in fine de reg. iur. in* 6. Rub.
Alex. *conſ.* 12. *num.* 6. *Peregr. dicto conſil.* 52. *num.* 3. *in*
fin. lib. 5. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 587. *ſub num.* 19. Rota
in Peruſina reintegrationis 24. *Aprilis* 1596. *coram bon.*
29 *mem. Penia.* Quod procedit licèt poſtmodùm idem †
Cardinalis prædeceſſerit, quia ad effectum læſionis at-
tenditur tempus renunciationis, Menoch. *conſ.* 1147. *nu.*
23. Seraph. *deciſ.* 1462. *num.* 3.
30 Nec aduerſatur Bart. † *in l. is poteſt. num.* 11. *ff. de*
acquir. hæred. cum aliis, qui illum ſequuntur, quia nec
ipſe, nec alij dicuot refutationem fideicommiſſi, præſer-
tim conditionalis eſſe donationem, nec loquuntur in ſta-
tuto de donationibus, ſed io terminis ſtatuti Peruſini,
quod habens Inſtrumentum teſtamenti alicuius rei valo-
ris decem librarum, debeat illud inſinuari facere, & quæ-
runt ao comprǽhendatur fideicommiſſarius, & com-
præhendi dicuot, ſi ſpes quam habet poteſt eſſe dictæ
æſtimationis, & ſic doctrina Bart. non videtur facere ad
31 punctum. An repudiatio, & remiſſio fideicommiſſi
conditionalis ſit donatio ad dictum effectum, in quo
negatiuam firmant io ſpecie, Gomez. *var. tom.* 2. *d. cap.*
4. *num.* 10. *verſ.* 2. *in foro.* cum alijs ſuprà alleg.
Prætereà, placuit etiam, quod cum D. Cardioalis
contemplatione, & iotuitu huiuſmodi renunciationis,
ad eius fauorem factæ ipſi renuncianti ſcuta 25000. per
ipſum ſibi, ac eius creditoribus ſoluta remiſerit, & con-
donauerit iſta oullo modo dici poſſit propriè † donatio, 32
ſed correſpectiua, & ob cauſam, quæ inſiouationem de
iure non requirit Soccio *conſ.* 48. *ſub num.* 8. *verſ.* 2. *eſt*
aduertendum. lib. 1. Alex. *conſ.* 20. *num.* 3. *verſ. eſt*
etiam aduertendum. lib. 3. Gratiao. *diſcept.* 82. *num.* 25.
Nec in ſtatuto † de donationibus ioſiouaodis compræ- 33
henditur, Alex. *conſ.* 167. *num.* 10. *lib.* 7. Rota *deciſ.*
723. *num.* 21. *part.* 2. *recent.* cum alijs adductis in ſupra-
dictis deciſionibus in hac cauſa factis, & facit; quia tunc
lucrum † certum de præſenti dicitur compenſatum, 34
cum damno incerto ex futuro euentu, vt per Aym. *conſ.*
11. *num.* 17. *& conſ.* 188. *num.* 4. Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.*
11. *num.* 7. *& ſeq.*
Minùs refragatur, quod imo D. Dux de Comitibus
ſemper magoifecerit huiuſmodi ſpem ſuccedendi, illam-
què æſtimauerit ſcutis 60000. & vltrà. Quia præter-
quàm quod teſtes pro d. D. Duce examinati, qui id depo-
nere conaotur, plures patiuotur exceptiones per Infor-
mantes deductas pro reſponſione, ponderatum fuit,
quod cum idem D. Dux de Comitibus aſſeruerit contra-
rium ſcilicèt, quod ipſi vti de dicta ſubſtitutione, ac de
alijs in dicto teſtamento contentis benè informatus oun-
quàm habuit animum illam, ſeù illa acceptandi, huiuſ-
modi † confeſſio tanquàm iurata, delibertatè, & gemi- 35
natè facta in publicis Inſtrumentis præualere debet teſti-
bus, Bald. *in l.* 2. *nu.* 6. *C. quando Fiſc. vel priuat.* Cæſ.
de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 2. *de teſtib.* Verall. *deciſ.* 283. *num.*
6. *part.* 3. Seraph. *deciſ.* 433. *num.* 7. *& deciſ.* 1318. *num.*
1. Gregor. *deciſ.* 444. *num.* 14. Caualer. *deciſ.* 284. *num.*
1. & *deciſ.* 375. *num.* 6. Tantò magis; quia dicti Teſtes
† deponunt de particulari affectione ipſius renunciantis, 36
& aliorum, noo autem de communi valore prout requi-
ritur, Bart. *in l. precia rerum. ſub num.* 2. *vbi* Alex. *nu.* 37
11. *ad l. falcidiam.* Soccin. Iun. *conſ.* 75. *num.* 3. *lib.* 2.
Sarnen. *reg de valore quæſt. fin. in fine.* Rota *deciſ.* 101.
num. 1. *& deciſ.* 570. *num.* 7. *coram Papa Gregor. XV. &*
deciſ. 648. *num.* 3. *part.* 1. *recent.*
Et ità deciſum vnica tantùm parte informante.

* Deciſiones in hac cauſa coram dicto Reuerendiſſimo
Coccino Decano, ſub die 13. Nouembris 1623. & ſub
die 4. Februarij 1631. habes primam infra prout in In-
dice poſito in fine Deciſionum, ſecunda verò eſt deciſio
12. ſupra io hac eadem parte.

* Deciſio in hac cauſa coram d. bon. mem. Remboldo
ſub die 24. Ianuarij 1622. habetur infra prout in Indice
poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononieñ Fideicommiſſi.

Die Veneris 23. *Iunij* 1634.

ARGVMENTVM.

Pœna priuationis impoſita à Teſtatore, non poteſt nocere alteri, qui illius voluntati non repugnauit, nequè poteſt hoc modo imponi, vt alium obliget, præter eum, qui eiuſdem voluntati non obtemperauit, & qua ratione hoc procedat ad interprætationem l. præterſam. ff. de hær. inſtit. Singularis eſt deciſio tamquàm extenſa ab Auditore magni nominis, & abſolutiſſimi, candidiſſimique ingenij.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditati nemo allegari debet, vel exhæredari facto alterius.*

2 *Priuationis pœnam non incurrit ob contrauentionem tertij. Filius inſtitutus propria contemplatione, non Patris.*

3 *Contrauentionem voluntati Teſtatoris excuſare ſolet proteſtatio, quia dictatur non credi, quod ex tali actu, qui geritur, voluntas impugnetur.*

4 *Contumacia, & animus delinquendi ceſſat, non exiſtente dolo.*

5 *Cauſa quælibet etiam iniuſta excuſat à dolo, & pœna priuationis.*

6 *Priuationis pœna ob contrauentionem facta, conſiderari non poteſt vbi non præcedat habitus, hoc eſt antecedens contrauentio.*

7 *Vocatio alicuius ſubſtituti per modum rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio, præſertim ſi verba rationis, ſeù cauſæ, non eſſent directa in perſonam hæredis grauati.*

8 *Contrauentio vltra expreſſa non extenditur.*

9 *Fideicommiſſum pœnale non inducitur, niſi verbis expreſſis, quæ omnem aliam interpretationem excludant.*

10 *Copula,* Et, *illa eſt natura, vt præcedens cum ſequenti capitulo coniungat, & omnes illius qualitates repetat.*

11 *Dictio,* Perche, *oſtendit cauſam præcedentis diſpoſitionis, & vide num. 12.*

13 *Pronomen,* queſti, *refertur ad proximè dicta, illaque ad oculum refert.*

14 *Sequentia declarant præcedentia.*

15 *Voluntatis mutatio, & contrarietas præſumenda non ſunt.*

16 *Priuationis pœna à Teſtatore adiecta fauore ſubſtituti in caſu contrauentionis, ſi ante hæredis nominationem fiat, cenſetur adiecta ad oſtendendam perſonam, quam illa tangere debeat, Et ſi poſt hæredis inſtitutionem repetatur adhuc probabiliter dicitur repetita ad eundem effectum.*

17 *Geminatio prohibitionis tanquàm, quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, vt ſuperflua.*

18 *Priuationis pœna facta filio in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris, mandantis bona ſua non alienari, & prohibentis vſumfructum Patri acquiri, reſtringenda eſt ad caſum, in quo filius permiſerit Patri frui vſufructu, ne porrigatur ad caſum in quo filius priuaretur hæreditate propter contrauentionem alterius.*

19 *Priuationis pœna ſemper intelligitur facta ijs, qui contrauenitint, quando id commodè fieri poteſt, ne ſequatur abſurdum, vel euerſionis fideicommiſſi, vel quod in alterius poteſtate ſit, hæredem priuare hæreditate.*

20 *Vocatus in caſu contrauentionis primi hæredis, ſi ſit poſitus poſt ſecundum, vel vlteriorem gradum hæredum, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutionis, propter contrauentionem ante aduentum ſuæ vocationis.*

21 *Pœna ſuos debet tenere authores.*

22 *Odij præſumpta ratio ob contrauentionem, propter quam veriſimilis redditur priuatio ſucceſſionis, ceſſat in eo, qui non contrauenit.*

23 *Caducitatis pœna, vt euitetur facienda eſt omnis interpretatio poſſibilis.*

D E C I S I O CCXCIII.

PROPOSVI hodiè dubium, ſuper confirmatione ſententiæ, quæ data fuit in partibus, & in qua
declaratum fuit, quod factus erat locus fideicommiſſo
Comitis Sigiſmundi Maluaſiæ ad fauorem Comitis In-
nocentij, & Cornelij de Maluaſia filiorum Herculis,
quos idem Sigiſmundus dicebatur vocaſſe in ſuo teſta-
mento ſub duplici conditione, nimirùm in defectum fi-
liorum Conſtantij, qui ſecundum gradum hæredum te-
nebant, & ſub ea conditione ſi diſpoſitis in eodem teſta-
mento contraueniſſet, tàm ipſe Conſtantius, quàm
Franciſcus Maria eiuſdem Conſtantij frater, & Neapo-
lio communis illorum parens, ac frater Teſtatoris,
cum verò caſus huius vocationis fauore filiorum Her-
culis deduceretur in ea ſententia, ex ſecundo hoc capite,
quod ſcilicet eidem teſtamento videretur contraueniſſe
Neapolio, dum vna cum alijs comparuit coram Iudi-
ce, & ſibi adiudicari obtinuit domum, & alia bona
emphyteutica, quæ licèt fuiſſent poſſeſſa à Sigiſmun-
do, dum viueret, erant tamen ſubiecta alteri fidei-
commiſſo Conſtantij, cuius filij erant ipſe, & Sigiſ-
mundus; Viſum fuit Dominis conſtare de iniuſtitia
eiuſdem ſententiæ ex duplici fundamento, & quia ea in-
ſtantia, quam fecit Neapolio vnà cum filijs non potuiſ-
ſet nocere hæredi inſtituto, qui cum natus non eſſet eo
tempore, quo Neapolio iudicium intentauit, non potuit
contrauenire voluntati Teſtatoris, & quia nequè hoc vo-
luiſſet Sigiſmundus, vt cenſeretur ſua hæreditas deuo-
luta ad filios Herculis, in caſu, quo Neapolio ſiuè alter
ex illius filijs, reſcindere tentaſſet, quæ ipſe ſtatuerat in
ſuo teſtamento.

Et primò non viſum fuit, vt ex iudicio moto per Nea-
polionem potuerit fieri aliquod præiudicium hæredi pri-
mo loco vocato. Tres enim gradus apparebat conſtituiſ-
ſe Sigiſmundum in ſuo teſtamento, & in primo ſucce-
dere debebat filius, qui priùs naſceretur ex Conſtantio
filio, ſiuè Franciſco Maria ſuis nepotibus ex Neapolione
fratre. In ſecundo, cui locus fieri debebat per mortem
ſine filijs, dicti filij naſcituri, vocati fuerunt Conſtan-
tius alter filius Neapolionis, & illius filij, ac deſcenden-
tes, & in eorum defectum in tertio gradu Cornelius,
& Innocentius filii Herculis Maluaſiæ, quorum fauore
lata fuit ſententia, vndè videbatur, quod locum habe-
re poſſet hoc caſu regula, quæ conſtituitur *in l. paterfam. ff. de hæred. inſtit.* vt propter factum alterius nemo † he- 1
reditati allegari, nequè exheredari poſſit, vt notat
ibi Bart. *num.* 2. quem alij ſequuntur Bald. *in l. vnic. C.
de his quæ pœn. nomin.* Imòcum filius, qui naſci debe-
bat ex Conſtantio, ſeù Franciſco Maria non fuiſſet
inſtitutus contemplatione proprij parentis, aut aui,
ſed fauore eiuſdem filij, ademerit Teſtator illius pa-
rentibus, & auo vſumfructum ſuæ hæreditatis, indè
potiùs probatur contraria voluntas in teſtatore, quod
noluiſſet ſua hæreditate priuare hæredem † propter con- 2
tumaciam, quam oſtendiſſent eiuſdem parentes im-
pugnando ſuam voluntatem, *iuxtà doctrinam* Bart.
in l. liberorum. num. 16. ff. de verbor. ſignif. quam in
his terminis ſequuti fuerunt Natta *in conſ. 470. num.*
25. Honded. *conſ. 72. num. 40. lib. 1.* Burſat. *conſ. 113.
num. 67. lib. 1.* Cephal. *conſ. 282. num. 25. lib. 2. &
deciſum fuit in Ceſenaten. primogenituræ 26. Iunij 1630.
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, & in Auenionen. hæreditatis 16. Ianuarij 1632. & 18. Maij 1633.
coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* Et hæc Domini conſi-
derarunt ſuper primo fundamento omiſſis ijs, quæ
dici poſſent pro excuſanda contumacia Neapolonis, &
filiorum, quia ex proteſtatione, quam illi † fece- 3
runt, dum intentarunt iudicium immiſſionis, quod
ſcilicet petendo bona ſubiecta fideicommiſſo Conſtantij,
non credebant ſe impugnare voluntatem Teſtatoris, vi-
debatur ceſſare omnis dolus, ſinè quo non poterat conſi-
derari contumacia, † aut animus contraueniendi, iux- 4
tà notata *l. ſi ſeruum. §. Prætor ait. ff. de acquir. hære-
dit.* & notat ibi *gloſ. in verbo non videri,* Bald. *in d. l.
vnic. C. de his quæ pœn. nom.* Dec. *conſ. 273. num. 2. in
fin. & conſ. 581. num. 11.* Verall. *deciſ. 233. num. 7. par.*
1. præſertim attento effectu, qui erat, vt cenſeretur in-
curſa pœna priuationis, à qua ſolet † excuſare quæli- 5
bet cauſa etiam iniuſta, vt per eundem Verall. *d. conſ.
233. & probat textus in l. plagij criminis. 14. cum gloſ. ibi
in verbo iuſta. C. ad l. Flauiam. de plagiar. & in l.
igitur. verſ. & generaliter. ff. de liberal. cauſ.* Hon-
ded. *conſ. 38. num. 37. & ſeq. lib. 1.* Rota *deciſ. 289 nu. 8.
par. 2.*

part. 2. recent. & coram Gregor. XV. deciſ. 288. numer. 4.

Sed neque id viſum fuit colligi ex Teſtamento Sigiſmundi, (& hoc erat alterum fundamentum huius deciſionis) vt propter contrauentionem Neapolionis, ſiue illius filiorum; priuari deberet hæres ſcriptus ſua hæreditate, ſiue quod eadem hæreditas deuolueretur ad filios Herculis, quod vt clariùs percipi poſſit recenſenda eſt diſpoſitio Sigiſmundi in ea parte, in qua dicitur fuiſſe impoſitam hanc pœnam priuationis contrà eos, qui illius voluntatem impugnarent, nam primò conſtitutum fuit in eiuſdem Teſtamento, vt prior filius, qui naſceretur ex Conſtantino, ſiue Franciſco Maria ſuis nepotibus, quique fuerat primo loco hæres inſtitutus, habitare deberet vnà cum eius filijs domum Teſtatoris ſeorſim ab alijs conſanguineis; & illis, ac alijs ſubſtitutis prohibuit quamcumque alienationem, ſiue permutationem bonorum, itàut nullus eorum, ſiue ex ſe, ſiue ſimul cum alijs vocatis contrà eamdem diſpoſitionem facere, aut venire auderet, declarans, vt cenſeretur incurſa ea contrauentio, & caducitas per quamuis comparitionem, aut actum iudicialem, ex quo impediretur, vel aliquo modo retardaretur exequutio huius diſpoſitionis etiam ex capite cuiuſcumque anterioris fideicommiſſi, aut inueſtituræ, & in ſingulis his caſibus priuauit tàm eumdem hæredem, quàm alios vocatos omni commodo ſuæ hæreditatis, perindè ac ſi non fuiſſent in eodem Teſtamento ſcripti, aut nominati, inſtituendo hæredes alios ſubſtitutos, quos eiſdem oneribus grauauit,

Secundò voluit Teſtator, vt fructus ſuæ hæreditatis cumulari deberent, quouſque primus hæres, qui natus tunc non erat, decimum quartum ſuæ ætatis annum expleuiſſet, & ideò priuauit viuſfructu eiuſdem hæreditatis, tàm Neapolionem auum ipſius hæredis naſcituri, quàm Conſtantium, ſiue Franciſcum Mariam illius parentes, & poſt hanc prohibitionem rogauit Cornelium, & Innocentium Maluaſiam, quos tertio loco ſubſtituerat, vt vellent curare, vt hæc ſua voluntas exequutioni mandaretur, adducendo rationem, quia in caſu, in quo Neapolio, vel illius filij ſuæ voluntati contrauenirent, illos hæredes inſtituerat: Et nè videretur hæreditas interim pendere quouſque naſceretur filius ex Franciſco, aut Conſtantino, inſtituit idem Sigiſmundus pendente conditione huius natiuitatis tres hæredes fiduciarios, tàm reſpectu vſusfructus, quàm proprietatis, quibus commiſit adminiſtrationem ſuæ hæreditatis ad fauorem futuri hæredis.

Ex hoc Teſtamento Sigiſmundi, duas illius partes conſiderabant Innocentius, & Cornelius filij Herculis Maluaſiæ, in quibus dicebant contineri ſuam vocationem; Sed reſpectu primæ partis, in qua prohibitus fuerat omnis actus, ex quo deueniretur ad alienationem hæreditatis adiecta pęna priuationis contrà eos, qui hoc facere tentarent, nullum viſum fuit conſtitui poſſe fundamentum pro filijs Herculis; quia ex lectura eiuſdem Teſtamenti colligebatur ſolùm voluiſſe Teſtatorem ſua hæreditate priuare eos, qui ſuæ voluntati ſe opponerent, & ideò ſatis erat, quod non daretur aliqua contrauentio hæredis naſcituri, nè dici poſſet illum commodo d. hæreditatis cecidiſſe, ſiue (quod huic conſequens erat,) quod factus fuiſſet locus ſubſtitutioni aliorum hæredum, dum
6 non poterat dari pœna priuationis, niſi præcederet † habitus, hoc eſt antecedens contrauentio eiuſdem hæredis, *ex regula l. decem. ff. de verb. oblig.* notat Bald. *in l. ſub condit. n. 2. ff. de ſolut. & in l. 1. ff. de diuort.*

Reſpectu ſecundæ partis poterat ſubeſſe aliqua dubitatio, quia vocatio Cornelij, & Innocentij videbatur in ea ſupponi pro indubitata in caſu contrauentionis, quam feciſſent ſiue Neapolio frater, ſiue Franciſcus, & Conſtantius illius filij & nepotes Teſtatoris; ſed neque voluit Teſtator aliquid in hac parte diſponere, dum ſolùm per
7 modum rationis, & cauſæ declarauit ſe vocaſſe † filios Herculis in caſu, quo ſuæ voluntati contrauenirent frater, & nepotes, non autem vocauit illos abſolutè, & expreſsè, præſertim cum ea verba non eſſent directa in perſonam hæredis grauati, ex his, quæ *poſt gloſ.* notant Doctores *in l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2.* Bart. *ibi nu. 5.* Imol. *num. 2.* Caſtr. *num. 1.* & alij relati per Peregr. *de fideicom. art. 1. num. 48.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 12. nu. 2.* Prætereà alius erat ſenſus, & in-

terpretatio eorum verborum, quia ſicut prohibitio, quam in ea parte Teſtamenti fecerat Teſtator fratri, ac
nepotibus erat reſpectu † vſusfructus ſuæ hæreditatis, 8
cuius fructus voluit integrè conſeruari, & inueſtiri fauore futuri hęredis, ità contrauentio, ob quam eſſe debebat locus ſubſtitutioni filiorum Herculis, intelligi debebat reſpectu eiuſdem vſusfructus.

Et hanc quidem interpretationem plura videbantur ſuadere; Nam pro hęrede naſcituro primò vrgebat, quod ageretur de fideicommiſſo pœnali, quod non poterat in-
duci, niſi per verba expreſſa, quę omnem aliam † inter- 9
pretationem excluderent, ex notatis per Bart. *in l. pater Seuerinam. num. 2. & in l. multa. num. 3. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in l. cum proponas. num. 23. C. de hæred. inſtit.* Alciat. *reg. 3. præſump. præſumpt. 45.* & in his terminis conſiderauit Peregr. *de fideicom. art. 18. num. 29. in fin.* Rota *deciſ. 429. num. 3. par. 4. diuerſ.* Secundò non poterat alia interpretatio admitti, conſiderato contextu eorum verborum in quibus dicebatur contineri hęc vocatio, *E perche contrauenendo queſto mio fratello, e nepoti chiamo heredi il Sig. Cornelio, & Innocenzo Maluaſia, la prego à voler ſapere come paſſa il gouerno, & aiutare queſta mia volontà.* Etenim non ſolùm erat de natura
eius copulę, &, coniungere † pręcedens capitulum 10
Teſtamenti, in quo actum fuerat de vſufructu cum ſequenti, & in eo repetere omnes illius qualitates ex notatis *in l. ſeiæ. §. Caio. ff. de fund. inſtr. & inſtrum. legat. &* Bart. *ibi numer. 1. & 2. & in l. ſi hæredi. ff. de condit. inſtit.* Felin. *in cap. 2. in verbo copula. num. 22. de reſcript.* Sed hoc idem oſtendebat dictio illa (*perche*) ſiuè
illa videretur reddere cauſam eius diſpoſitionis † & voca- 11
tionis filiorum Herculis, *vt in l. hæc actio. ff. de calumniat. & in l. ſi is, qui animo. ff. de acquir. poſſeſſ.* notat Bart. *in l. demonſtratio. §. quod autem. numer. 6.* Soccin. *num. 3. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in capit. quia propter. numer. 26. de elect.* ſiuè accipi deberet pro dictione,
quando, ſecundùm declarationem † Ang. *in conſ. 393.* 12
numer. 2. & voluit *gloſ. in l. vlt. in verbo quando. C. de edendo.* Bald. *in l. nec eos. C. de poſtlim. reuerſ.* itàut gerundium *contrauenendo*, quod fuit immediatè poſitum, reſolui deberet in verba futuri temporis, pręſertim iuncta proprietate illius pronominis, *queſti*, quod deindè ſequebatur in eodem teſtamento, quodque referri ſolùm
poterat ad ea, quę proximè dicta fuerunt eaque ad ocu- 13
lum referre, vt dixit idem Bart. *in l. 2. ff. de nou. op. nunciat. num. 12.* Dec. *in l. vnic. C. de ſent. quæ pro eo, quod int. in 1. lect. num. 13. & in 2. num. 45.* Pariſ. *conſ. 19. num. 7. & conſ. 35. nu. 20. vol. 2.* Surd. *conſ. 308. num. 16. & deciſ. 125. num. 1.*

Tertiò demùm coadiuuabatur hęc interpretatio ex alio fundamento, quod deſumebatur ex verbis immediatè ſe-
quentibus. † In ijs enim rogauit Teſtator filios Herculis, 14
vt vacare vellent adminiſtrationi ſuę hęreditatis, ac ſcire quomodò ea adminiſtratio procederet, quod quidem non poterat intelligi, niſi de tempore, quo hęres expleto 14. anno frui deberet hęreditate, & conſequenter poſſet à patre, aut auo turbari in perceptione vſusfructus, cum ante id tempus adminiſtratio eiuſdem hęreditatis commiſſa fuiſſet hęredibus fiduciarijs, de quorum diligentia, & fide, apparebat teſtatorem confidiſſe, & ſolùm in eorum defectum voluiſſet ipſe teſtator, vt filij Herculis ſuſciperent adminiſtrationem ſuę hęreditatis, vndè rectè ex ijs ſequebatur, quod non poterat alia interpretatio admitti,
† niſi etiam admitteretur, aut mutatio voluntatis, aut 15
manifeſta contrarietas in teſtatore, contrà *l. nam ad ea. ff. de cond. & demonſtr. & l. cum qui. ff. de probat.*

Neque viſę fuerunt obſtare duę coniecturę, quę pro euitanda hac interpretatione conſiderabantur ab Informantibus pro filijs Herculis; Quia illa, quę primo loco adducebatur, vt teſtator etiam in alia parte teſtamenti prohibuiſſet Parenti futuri hęredis vſumfructum ſuę hęreditatis, non concludebat, quod contrauentio, ob quam voluit fieri locum vocationi eorumdem filiorum, non eſſet intelligenda reſpecto eiuſdem vſusfructus, cum plura adduci poſſent, quæ ſuaderent neceſſitatem huius nouę prohibitionis. Etenim prior illa prohibitio legeba-
tur facta ante nominationem, & inſtitutionem † hęredis, 16
atque ità dum adhuc erat incerta perſona, quam illa tangere debebat; Et ideò poterat probabiliter dici, quod repetita fuiſſet poſt inſtitutionem hęredis, vt ſciretur quas

perſonas comprehendere deberet, idq. ex duplici ratione. Primò nè contingeret dubitari, An teſtator voluerit illa etiam teneri Conſtantium alterum filium Neapolionis, quem ſubſtituerat in defectum naſcituri. Secundò, quia in hac poſteriori prohibitione fuit non ſolùm nominata perſona parentis d. futuri hæredis, quod factum fuit in prima, ſed etiam perſona patris, & aui, de quibus nihil in alia dictum fuerat, quibus duabus rationibus poterat, & tertia addi, vt ea hac noua & geminata prohibitione clariùs, & magis enixè oſtenderetur voluntas teſtatoris,
17 quæ quidem ratio ex ſe ſola ſufficere poterat, vt eadem
repetitio non poſſet reprobari tanquàm ſuperflua, ex his, quæ notat Alciat. *in l. hęc verba. numer. 3. ff. de legat.* Peregr. *de fideic. art. 14. num. 21.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 6. num. 6. & lib. 8. tit. 18. n. 24. & probat text. in l. quæſitum. §. vlt. ff. de fund. inſtrum. & in l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. & argent. legat.*

Altera coniectura, quam conſiderabant Informantes, erat, quod non potuiſſent pater, & auus huius hæredis naſcituri conſequi vſumfructum ex hæreditate, niſi poſtquàm hæres eapieuiſſet annum 14. de quo tempore incipere debebat ius filijs, & conſequenter ius patris, & aui ſuper dicto vſufructu, vnde nè dici poſſet, vt ante id tempus nulla fuiſſet pœna impoſita contra impugnantes voluntatem teſtatoris, inde inſerebatur, quod vocatio filiorum Herculis non poterat cenſeri reſtricta ad ſuos caſus contrauentionis reſpectu vſusfructus, ſed quod potiùs intelligenda erat generaliter, & in quocumquè caſu, quo eidem voluntati repugnaſset Neapolio, & illius filij.

Verùm ex hoc fundamento viſum fuit potiùs conadiu-
18 uari, quàm † euerti interpretationem ſuperiùs datam,
vt ea contrauentio, cui nominatim adiecta fuit pœna priuationis, ſolùm intelligenda eſſet reſpectu vſusfructus cuius mentio anteà facta fuerat; Nàm cum intrà id tempus non poſſet conſiderari aliqua contrauentio hæredis in permittendo, quod pater, aut auus eumdem vſumfructum perciperet, rationabilior ex hoc reddebatur voluntas teſtatoris in priuando ſua hæreditate hæredem, qui patiendo, vt pater d. vſufructu frueretur, videbatur aliquo modo contraueniſſe voluntati eiuſdem teſtatoris, quàm ſi propter alterius culpam, cuius ille particeps non fuiſſet, intelligi deberet priuatus ea hæreditate, & ità ſimilem prohibitionem interpretata fuit Rota *in vna Nepeſina hæreditatis 26. Ianuarij 1609. coram Card. Lancellotto*, quam in eiſdem terminis ſequuta fuit *in Cæſenaten. primogenituræ 26. Ianuarij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & in ijs deciſionibus conſideratur illa etiam ratio
19 quia quando † id facere potuiſſet teſtator, tamen ea pœ-
na priuationis intelligi debebat impoſita ſolùm ijs, qui alienarent, ſi hoc commodè fieri poterat, & notauit Mangon. *in deciſ. Florentina 138. num. 20. & 21.* Modern. Mantuan. *controu. forenſ. lib. 2. cap. 289. num. 2.* Imò tollebatur ea hoc abſurdum, vt teſtator videretur voluiſſe, quod pendere deberet ea arbitrio fratris, aut nepotum priuare hæredem à ſe primo loco electum, & totam illius deſcendentiam ſua hæreditate, cum euerſione totius fideicommiſſi, vt conſiderauit in ſpecie Ruin. *in conſ. 122. num. 8. vol. 2. arg. text. in l. ſi ità quis. §. is cui. ff. de leg. 2. & l. fideicommiſſum. ff. de condit. & demonſtr.*

Et hæc Domini conſiderarunt ad effectum, vt ex teſtamento Sigiſmundi, non poſſet dici priuatum fuiſſe hæreditate hæredem ab eo primo loco inſtiturum propter cõtumaciam, quam oſtendiſſent, aut illius pater, aut Neapolio auus. Verùm ea alio etiam capite viſi fuerunt excludi filij Herculis, ad quos dicebatur deuoluta d. hæreditas, quia ſcilicèt illi non vocati fuiſſent in locum d. hæredis, ſed Conſtantiùs, & eius deſcendentes, & ideò quando etiam ea pœna priuationis intelligi deberet gene-
20 raliter impoſita † contra omnes, à quibus non ſeruaretur
voluntas teſtatoris, non tamen dici poterat, quod eueniſſet caſus, ſiuè conditio fideicommiſſi fauore eorumdem filiorum Herculis, cum illi potuiſsent ſolùm occupare vltimum locum, & gradum hæredum, in quo vocati fuerant poſt deſcendentes Conſtantij, quod quidem probabatur ex eodem teſtamento Sigiſmundi; Nàm in prima illius parte, in qua prohibitioni alienationis bonorum adiecta fuit pœna priuationis, apparebat ſolùm impoſitam fuiſſe eam pœnam contra alienantes; Vnde ex ea parte teſtamenti, debebat recipere interpretationem etiam hæc poſterior, in qua dicebantur vocati filij Herculis, itàut propter contrauentionem, quam feciſsent filij Neapolionis teſtamento Sigiſmundi, illi ſolùm incur-
rere deberent eam pœnam † priuationis, non autem deſ- 21
cendentes Conſtantij, iuxtà regulam, quæ generaliter ponitur *in l. ſi filiabus. in princ. & in l. ſi ſeruus plurium. §. vltim. ff. de leg. prim.* quam in his terminis adducit Mandell. *in conſ. 479. num. 6.* Cephal. *conſ. 282. num. 12.* Modern. Mantuan. *contrauerſ. forenſ. cap. 289. num. 2.* Et hæc interpretatio confirmari poterat tàm ex eo, quia in filio, & deſcendentibus Conſtantij ceſsabat ratio odij præſum-
pti, † ex qua reddi potuiſset veriſimilis illorum priuatio, 22
vt fuit in ſpecie conſideratum in adducta *deciſ. Cæſenaten. primogenituræ 26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. mea Decano, & in Auenionen. hæreditatis 18. Ianuar. 1632. coram R. P. D. Ghiſilerio*, quàm quia agebatur de pœna caducitatis, pro cuius excluſione ſumi debebat omnis † in- 23
terpretatio poſſibilis, vt notatur *in l. igitur ff. de liberal. cauſ. in §. & generaliter*, & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Iacobatijs 12. Maij 1606. & 5. Decemb. 1608. coram Gregor. XV. inter impreſſ. deciſ. 256. num. 2. & deciſ. 288. nu. 4 & in Maceraten. hæreditatis 3. Iunij 1609. coram bon. mem. Vbaldo.*

Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Veneris 23. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Statuta, tunc forenſes minimè comprehendunt, quando eorum verba ſunt directa in perſonas ſubditas. Forenſis, quando teneatur ſeruare in contractibus ſolemnitates Statuti loci vbi contrahit Conſtit. March. lib. 5. cap. 35. in contractibus Minorum quid requirat. Alia plura in Summarijs vide.

SVMMARIVM.

1 *Minoris contractus celebratus ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtit. Marchiæ in d. contractibus, nullus eſt.*

2 *Minor 25. annis, reputatur maior ad effectum contrahendi ſine ſolemnitatibus, & hoc procedit in Vrbe, ſic diſponente ſtatut. d. Vrb. l. 2. c. 47.*

3 *Statuta directa in perſonas ſubditas, non compræhendunt forenſes.*

Et iſta opinio tamquàm verior, æquior, ac magis communis, admittitur per plures DD. nu. 4.

5 *Statutum inhabilitans perſonam, non afficit forenſem.*

6 *Statuta non poſſunt diſponere de perſona ſibi non ſubdita.*

7 *Statutum loci contractus, quoad ſolemnitates eſt inſpiciendum, licèt contrahentes ſint forenſes.*

8 *Statutum loci contractus, tunc forenſis tenetur ſeruare, quando Statutum diſponit circa ſolemnitatem actus, qui reſpicit iuriſdictionem eius in cuius Territorio contrahitur.*

9 *Deciſ. in cauſa Roman. obligationis 14. Feb. 1620. coram Card. Sacrato declaratur.*

10 *Iuramentum interpoſitum in contractibus minorum, non tollit efficaciam Conſtit. March. de contractibus minor. cap. 25. lib. 5. & num. 11.*

12 *Conſtitut. March. lib. 5. cap. 25. in contractibus minorum quatuor copulatiuè requirit. ideſt. Præſentiam coniunctorum, Decretum Iudicis, ac Inſinuationem, & Iuramentum.*

13 *Statutum, quando aliquas ſolemnitates requirit in contractibus, & vlterius procedit irritando contractus, carentes huiuſmodi ſolemnitatibus, ſequitur, quod velit, illas eſſe de forma. Quæ nequè prætermitti, nequè per æquipollens adimpleri poteſt.*

14 *Statutum, ſi in contractibus duo copulatiuè requirat pro forma,*

pro forma, vtramquè adhiberi debet, & vnum ſine alio non ſuſtinetur, & n. 15. & 16.

17 *Gab. in conſ. 127. num. 16. vol. 1. & Hond. conſ. 42. nu. 14. vol. 1. declarantur.*

18 *Statuta Laicorum, ob defectum poteſtatis non poſſunt diſponere circà Iuramenta, & alia ſpiritualia, in quibus ſeruari debet diſpoſitio Iuris Canonici.*

19 *Conſtitutio Marchiæ, cum ſit ſpeciali confirmatione Summi Pontificis munita, dicitur Papalis.*

20 *Conſtitutio Marchiæ in contractibus minorum tollit vim non modo vnius iuramenti in d. contractibus interpoſiti, ſed etiam aliorum, ſi plura interuenerunt, quando aliæ ſolemnitates requiſitæ nequaquàm adhibitæ fuerunt, & num. 21.*

22 *Obligatio Cameralis in contractibus interpoſita tamquàm acceſſoria fortiùs ſtringit. non autem ampliat diſpoſitionem.*

23 *Obligatio Cameralis non importat aliud vinculum diuerſum ab eo, quod eſt expreſſum.*

24 *Abſolutio à iuramento contento in Inſtrumento obligationem Camerali vallato, comprehendit etiam iuramentum de non petendo abſolutionem in illa incluſum.*

25 *Minor in contractibus, ſi iuret ſe eſſe maiorem, in pœnam mendacij denegatur ei beneficium reſtitutionis in integrum.*

26 *Minor, ſi contrahendo, iuret ſe eſſe maiorem, an poſſit opponere de inualiditate contractus ex defectu ſolemnitatis non ſeruatæ.*

27 *De iuramento interpoſito in aliquo contractu, ſi non appareat, perinde haberi debet, ac ſi non fuiſſet præſtitum.*

28 *Contractus obſeruantia deducta ex pluribus actibus per 40. annos, facit vt præſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias.*

29 *Solemnitates in contractibus numquàm ex curſu temporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumquè in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ.*

30 *Solemnitates requiſitæ, pro forma in contractibus, ſi appareat eas à principio, non interueniſſe, temporis curſus non poteſt operari præſumptionem, vbi nulla adeſt probatio, & num. 31.*

31 *Præſumptiones omnes euaneſcunt, ſtante contraria probatione.*

32 *De contractus obſeruantia, quando fruſtrà opponatur.*

DECISIO CCXCIV.

ITERVM propoſui cauſam, & Domini cenſuerunt non eſſe recedendum à deciſione coram me emanata ſub die 23. Ianuarij preteriti * in qua firmatum fuit, non eſſe locum Conſtitutioni Ægidianæ attenta iniuſtitia mandati de aſſociando relaxati vigore Inſtrum. impoſitionis Cenſus nulliter factæ per q. Clementinum, & quod ipſe cum eſſet minor 25. annorum exiſtens
1 in Vrbe, non tamen Ciuis, vel incola dictæ † Vrbis, ſed Vrbeuetanus, ſic forenſis, nullis ſeruatis ex Conſtitutione Marchiæ *de contractibus minor. capit. 25. lib. 5.* ſeruandis ſolemnitatibus dederat Procuratori mandatum ad contrahen. Amellæ, & deinde contractum cenſus nullis pariter adhibitis ſolemnitatibus in eadem Vrbe adhuc exiſtens ratificauerat.

Nec viſum fuit huiuſmodi contractum poſſe ſuſti-
2 neri *ex ſtatuto Vrbis capit. 47. lib. 1.* in quo diſponitur †
quod maior annis viginti cenſeatur maior annis 25. Quia
illud tanquàm directum in perſonas ſubditas non com-
3 prehendit † forenſes, qui ſtatuentibus minimè ſunt ſubie-
cti iuxtà concluſionem firmatam in dicta deciſione
4 quam vel † veriorem, & æquiorem, ac magis commu-
nem admittunt Doctores copioſè allegati per Surd.
deciſ. 197. numer. 6. & per Gratian. *diſcept. 824. num. 32.
cum ſeqq.* & recepit Rota *deciſ. 103. num. 21. part. 2. diuer.*
5 eadem ratione quod † ſtatutum inhabilitans perſonam,
6 non afficiat forenſem, quia non poteſt † diſponere de
perſona ſibi non ſubdita, vt in terminis eiuſdem ſtatuti
Vrbis fuit firmatum in *Tudertina, ſeu Roman. nullit. obligationis 4. Iunij 1614. coram bo. me. Buratto, & prima Iulij 1615. quæ eſt deciſ. 709. par. 2. recent.*

Non obſtat alia concluſio, quod ſtatutum loci † con- 7
tractus quòad ſolemnitates ſit inſpiciendum etiam ſi fo-
renſes ibi contrahant, de qua per Bart. *in l. cunctos populos. num. 13. C. de ſum. Trinit.* Bald. *conſ. 389. vol. 1.* Alex.
conſ. 44. num. 20. vol. 5. Quia vt ijdem DD. tradunt hæc
concluſio procedit in † ſtatuto prouidente circa ſolem- 8
nitatem actus, qui reſpicit Iuriſdictionem eius in cuius
Territorio contrahitur, & ità præmiſſas concluſiones
diſtinguit idem Bart. *in d. l. cunctos populos. num. 26. C.
de ſumm. Trinit.* & diſtinctionem probauit Rota coram
Caputaq. *deciſ. 283. part. 1.* ac ſequuti ſunt Roland.
conſ. 24. num. 84. vol. 3. Surd. *conſ. 575. num. 34.* & alij
cumulati per Gratian. *diſcept. 409. num. 41. & diſcept.
824. poſt num. 32.* cum qua diſtinctione Domini dixerunt
debere declarari deciſionem emanatam † in *Romana obli-* 9
gationis 14. Februarij 1620. coram bon. mem. Cardin. Sacrato.

Neque obſtat, quod in contractu cenſus adſit Iuramen-
tum † cuius efficaciam non tollit dicta conſtitutio Mar- 10
chiæ *de contract. minor. cap. 25. lib. 5.* & proinde cum illud
vim ſuam retineat, ſupplet † alia eiuſdem Conſtitutio- 11
nis requiſita vt reſpondit Hieron. Gabr. *in conſ. 127. nu.
16. vol. 1.* ſequitur Honded. *conſ. 42. num. 14. cum ſeqq.
vol. 1.* & Ant. Gab. *de Iureiur. concl. 5. num. 14.* Quo-
niam reſponſum fuit, quod prædicta Conſtitutio poſt
illa † quatuor copulatiuè requiſita ad validitatem con- 12
tractus minoris, ideſt *PRÆSENTIAM CONIVNCTORVM. DECRETVM IVDICIS, AC INSINVATIONEM. ET IVRAMENTVM* vlteriùs procedit ir-
ritando contractus carentes huiuſmodi requiſitis, vnde
ſequitur, quod † velit illa eſſe de forma, quæ neque præ- 13
termitti, neque per æquipollens adimpleri poteſt, Bald.
in l. 1. num. 2. vbi etiam Iaſon. *num. 10. ff. de liber. & poſthum.* Curt. Iun. *conſ. 119. num. 12.* Rota *deciſ. 671. num.
2. part. 1. & deciſ. 385. in fin. par. 2. recent.* ac in *Ariminen. legatorum 27. Ianuarij 1625. coram bon. memor.
Manzanedo,* in qua eadem ratione, quod † a Conſtitu- 14
tione requiritur, vt copulatiuè vtrumquè adhibeatur
deciſum fuit iuramentum non ſupplere defectum in-
ſinuationis. Et prætereà fuit reſponſum quod quam-
uis dicta † Conſtitutio non impediat effectum iuramen- 15
ti, vt dictum fuit in *Viterbien. Terræ Vetrallæ 14. Martij 1614. coram R. P. D. meo Pirouano,* inde tamen non
ſequitur, quod alijs non concurrentibus iuramentum
vim ſuam obtineat ad effectum † ſuſtinendi contractus, 16
quos aliter celebratos nullam vult habere firmitatem,
Hier Gabr. verò, & Hond. præallegati † loquuntur 17
in terminis ſtatuti laicorum, qui ob defectum poteſta-
tis non poſſunt diſponere circa iuramenta, & alia ſpiri-
tualia, in quibus ſeruari † debet diſpoſitio Iuris Cano- 18
nici, ſecus autem dicendum de Conſtitutione Marchiæ
ſpeciali confirmatione Summi Pontificis munita, quæ 19
proptereà dicitur Papalis.

Minùs obſtat, quod in contractu cenſus, de quo agi-
tur adſit non modò iuramentum q. Clementini expreſ-
ſum pro illius obſeruatione, ſed etiam aliud ſimile de
obſeruando contenta in formula obligationis Cameralis,
Vnde alia † inſurgit conſideratio, quod ſicuti additio 20
Cardinalis Carpenſis ad d. Conſtitutionem tollit vim non
modo vnius iuramenti, ſed etiam aliorum, ſi plura in
vno, eodem inſtrumento fuerint à contrahentibus præ-
ſtita, ità in terminis eiuſdem Conſtitutionis, quæ † de 21
vnico iuramento loquitur ſi plura adſint iuramenta, vno
ceſſante cætera ſuum operentur effectum, vt reſpondit
Ruin. *conſ. 103. nu. 13. vol. 4.* Pariſ. *conſ. 97. nu. 18. & 54.
lib. 1.* Curt. Iun. *conſ. 118. nu. 4. vol. 2.*

Quia ſicuti obligatio Cameralis tanquàm acceſſoria
fortius † ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem, ità 22
iuramentum de obſeruando contenta in eadem obliga-
tione incluſum robur addit ſimili iuramento in inſtru-
mento explicito, nec importat † aliud vinculum diuer- 23
ſum ab eo, quod eſt expreſſum idque videtur ſenſiſſe Rot.
deciſ. 28. & ſeq. apud Zacch. *de obligat. Cam.* vbi habetur
quod abſolutio à Iuramento contento in † Inſtrumento 24
obligatione Camerali vallato comprehendat etiam Iu-
ramentum de non petendo abſolutionem in illa inclu-
ſum, Doctores verò in contrarium allegati loquuntur de
Iuramento minoris aſſerentis ſe eſſe maiorem, qui deinde
iura-

Iurauit omnia, & ſingula in Inſtrumento contenta, fir-
ma, rata, & grata habere, & adimplere, quorum Iura-
mentum vnum eſt de præſenti, alterum verò de futuro,
& ſic ſunt inter ſe longè diuerſa, & procedunt in minori
25 petente reſcindi contractum, non † obſtante, quod iura-
uerit ſe eſſe maiorem, cui in pœnam mendacij denegatur
beneficium reſtitutionis in integrum *l. ſi in alterius. C. ſi*
26 *min. ſe maior.* non autem firmant, quod † ille non poſſit
dicere de nullitate contractus, ex defectu ſolemnitatis
non ſeruatæ, vt per Roman. *conſ.* 12. *num.* 5. cuius dictum
eſt in terminis d. Conſt. & refert. Ruin. *in conſ.* 135. *num.* 1.
vol. 1. ac extollunt Cremen. *ſingul.* 162. & Hippol. de
Marſil. *ſingul.* 299.

Accedit, quod nulla ex d. Inſtrumento, per Conſtitu-
tionem irritato, ſumi poteſt probatio, quod interuenerit
27 Iuramentum, & cum aliter † de illo non appareat perin-
de haberi debet, ac ſi non fuiſſet præſtitum, vt in iſtis ter-
minis reſpondit Paul. de Caſtr. *in conſ.* 61. *n.* 1. *vol.* 2. quem
in ſimili caſu allegat. Rota *deciſ.* 8. *n.* 4. *par.* 3. *diuerſ. & re-
fert.* Grat. *diſcet.* 27. *n.* 29.

28 Deniquè non obſtat obſeruantia contractus † deducta
ex ſolutionibus fructuum cenſus, factis ſpatio 40. anno-
rum, & vltrà ità vt inde oriatur præſumptio quod in hoc
contractu interuenerint ſolemnitates à Conſtitutione re-
29 quiſitæ, Quia † nunquàm ex curſu temporis ſolemnita-
tes præſumuntur adhibitæ, quotieſcumquè in celebra-
tione contractus pro forma ſunt requiſitæ, nequè contra-
hentes poſſunt illis renunciare, vt notat Boccac. *ad d.
Conſtitutionem gloſ.* 8. *num.* 308. *& ſeqq.* cum ex lectura d.
30 Inſtrumenti appareat eas tempore † contractus non in-
teruenisse, curſus temporis non poteſt operari præſum-
31 ptionem, Vbique namquè adeſt † probatio, inde omnis
contraria præſumptio euaneſcit *l. cum de indebito §.* 1. *ff.
de probat. l. nuptura filio. ff. de Iur. dat. cap. qui contempta
veritate 8. diſtinc.* Paul. de Caſtr. *conſ.* 81. *nu.* 3. *vol.* 2. Natt.
conſ. 162. *num.* 29. *Et in his terminis* Rota *in Lucana Em-
phyteuſis* 10. *Ianuarij* 1625. *coram R. P. D. meo Pirouano*.
32 Stante autem clara † probatione negatiuæ ſolemnita-
tum fruſtrà opponitur de obſeruantia, quam nihilo-
minùs dubiam reddunt ſolutio plurimorum termino-
33 rum facta vnico † contexto per Tutorem, & priuata
adnotatio ſolutionum facta per creditorem Seraph. 1008.
in fin.

Et ità vtraquè.

☞ * Eſt deciſio 260. ſopra in hac eadem parte.

R. P. D. PANZIROLO.

Comen. nullitatis, ſeù Attentatorum.

Die Lunæ 26. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Gratia, ad hoc, vt non dicatur ſubreptitia, eſt neceſſaria iuſtificatio narratorum, Præſentatio ad aliquod iuſpatronatus ſi ſit facienda à pluribus coniunctim, & vti vniuerſis, vt validè fiat, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ dicuntur ſubreptitiæ ex defectu iuſtificationis narratorum.*
2 *Gratia non iuſtificata, gratiæ nomen non meretur.*
4 *Electio ad iuſpatronatus, quando eſt valida, tunc non eſt locus vlteriori electioni.*
5 *Præſentatio ad iuſpatronatus, dum eſt facienda à pluribus vti ab vniuerſis, eo caſu non ſuffragatur, ſi non ſit facta conciliariter.*
6 *Communitas aliqua, quando debet præſentare aliquem ad iuſpatronatus, non valet præſentatio, ſi homines non ſe congregarunt in loco ſolito, & ad ſonum campanæ, vel tubæ &c.*
7 *Præſentatio facta lite pendente perinde eſt, ac ſi non eſſet facta.*
8 *Patrono citrà vitium attentatorum non licèt præſentare lite pendente.*
9 *Præſentatio, quando eſt facienda à pluribus coniunctim, vt vnum corpus, non poteſt fieri ſeparatim.*
10 *Præſentatio eſt reijcienda, ſi ſit facta longè poſt tempus in edicto præfixum ad præſentandum.*
11 *Compatroni, ſi ſint interpellati ad præſentandum, quando declarant, quod nolunt concurrere ad præſentationem.*
12 *Tunc totum ius præſentandi remanet pœnès alios patronos.*
13 *Subreptio de facto proprio vitiat gratiam.*

DECISIO CCXCV.

FVIT reſolutum literas Apoſtolicas Maſſallos non
ſuffragari ex defectu iuſtificationis narratorum, † cum 1
ex hoc literæ dicantur ſubreptitiæ, Caſſad *deciſ.* 4. *num.*
8. *de præb.* Mantic. *deciſ.* 188. *num.* 1. *& deciſ.* 358. *num.* 4.
Rota *deciſ.* 511. *num.* 3. *par.* 4. *rec.* Et gratia non iuſtifica-
ta † gratiæ nomen non mereatur, vt in *Tiraſonen. Ca-* 2
pellaniæ 24. *Aprilis* 1598. *coram bo. me. Litta*, Maſſal-
lus namque narrauerat Papæ, ſe fuiſſe præſentatum
à maiori parte, ſeù medietate Patronorum, in diſ-
cordia alterius medietatis, vel minoris partis, & ta-
men apparet potiùs de contrario, dum Zambellus à vi-
gintiquatuor hominibus ad ſonum Campanæ in loco
ſolito congregatis nominatus fuit, & poſteà Maſſal-
lus tantùm à treſdecim informiter congregatis, &
ideo prædictis literis iuuari non poteſt; quia † Pa- 3
pa illas non conceſſiſſet, niſi Maſſallus verè & rea-
liter à maiori parte, vel à medietate Patronorum
præſentatus fuiſſet, ad tradita per Card. *conſ.* 69. *num.* 4.
verſ. ſufficit, & latè per Rotam *diuerſ. deciſ.* 167. *num.* 7.
part. 2.

Nec quicquàm facit, quod Maſſallos fuerit etiam
præſentatus ab alijs quatuor hominibus Comani; tùm
etiam, quia numerus Patronorum adhuc eſt infra medie-
tatem; tùm etiam quia præſentatio de perſona Maſſalli
fuit poſterior: cum præſentatio Zambelli emanauerit
de mane, die nona Aprilis ad ſonum Campanæ in loco
ſolito, & præſentatio Maſſalli partim eadem die poſt
prandium à dictis 13. hominibus, & partim poſteà: vn-
de ſtante priori electione † valida de perſona Zambel- 4
li, non erat locus vlteriori electioni *gloſ. in cap. auditis*,
verb. irritandam. de elect. Calder. *conſ.* 14. *de reſcript.*
Deci. *in cap. ex tenore. nu.* 18. *eod. tit.* tum demùm, quia
cum præſentatio eſſet facienda vt ab Vniuerſis; nomi-
natio facta de Maſſallo à dictis 13. hominibus, & poſteà
à quatuor † hominibus Communitatis Comani non ſuf- 5
fragatur, dum non fuit conciliariter facta, Lambertin.
de Iurepatr. lib. 2. *par.* 2. *q.* 2 *art.* 9. *nu.* 12. Nam homines
prædicti præſentantes Maſſallum non ſe congregarunt in
loco ſolito, † nec ad ſonum campanæ, vel tubæ prout re- 6
quirebatur, *gloſſ. in l. aliud, §. refertur, ff. de reg. iur.* Loſcus
de iure Vniuerſit. par. 1. *c.* 3. *n.* 66. *& ſeqq.* Corn. *conſ.* 224.
n. 13. *in princ. lib.* 4.

Nec releuant præſentationes factæ ſub die 17. Iulij ab
alijs hominibus Vniuerſitatis Porzæ, qui cum fuerint
decem & ſeptem, & ſint Compatroni, videtur, quod
Maſſallus verè fuerit præſentatus à maiori parte Patro-
norum. Quia hæc præſentatio fuit † facta lite pendente 7
inter Maſſallum, & Zambellum, & ideò perinde eſt, ac
ſi facta non fuiſſet; cum Patrono tunc citrà vitium at-
tentatorum † non liceat ampliùs præſentare, Caſſad. 8
deciſ. 3. *num.* 3. *vt lit. pend.* Rota *in Pampilonen. paro-
chialis* 2. *Aprilis* 1590. *coram bon. mem. Cardin. Pam-
philio, & in Zamoren. beneficij* 30. *Maij* 1568. *coram bon.
mem. Orano*, latè *in Lucana parochialis de Ripafracta* 5.
Iulij 1632. *&* 18. *Aprilis* 1633. *coram Reuerendiſſ. D. meo
Coccino Decano*. Maximè, quia cum ex alijs antiquis
præſentationibus de anno 1515. & 1595. appareat homi-
nes Porzæ, & Comani præſentaſſe coniunctim, vt
vnum corpus, † hodiè homines Porzæ ſeparatim non 9
potuerunt præſentare Abb. *in cap. ſcriptum.* 40. *num.*
6. *in fin. de elect.* Fel. *in cap. paſtoralis. numer.* 9. *verſ. duo
corpora. de reſcript.* Rota *in Taurinen. iuriſp.* 23. *Mar-
tij* 1584. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*. Et eò magis
præſentatio hominum Porzæ eſt reijcienda, † quo fuit 10
facta longè poſt tempus in Edicto præfixum ad præſen-
tandum, Old. *conſ.* 3. Fel. *in cap. cum Bertoldus. num.*
13. *verſ.*

13. verſ. conſiderabam. de re iud. Ricc. *in prax. Eccl. reſol. 145. par. 1.* Rota *in Valentina beneficij 27. Iunij* 1607. *coram bo. me. Peaia.*

11 Accedit, quod Vniuerſitas prædictæ † Terræ interpel-
lata ad præſentandum medijs Procuratoribus declarauit
ſe nolle concurrere ad præſentationem cuiuſuis ad hanc
12 Eccleſiam: vnde totum ius † præſentandi remanſit pœ-
nès homines Vniuerſitatis Comani, qui præſentarunt,
Abb. *in c. cauſis. num. 9. de elect.* Felin. *in c. paſtoralis. nu. 9. verſ. duo corpora. de reſcript.* Rota *in Geruaden. Canonicatuum 22. Iulij 1633. coram. R. P. D. meo Merlino.*

Et demùm viſum eſt gratiam eſſe pariter ſubreptitiam,
quia Maſſallus narrauerat Papæ, nullos fructus ex tali
Parochiali percepiſſe, & tamen contrarium conſtat, nam
13 iſta † ſubreptio vti de facto propr o vitiat gratiam, Mo-
hed. *dec. 8. de reſcript.* Accoramb. *decif. 17. lib. 1.*

Et ità parte vtraquè &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Beneuentana Attentatorum.

Die Lunæ 26. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Omnia, quæ facta ſunt poſt appellationem, ſunt attentata: Quæ regula procedit quàmuis cauſa, à qua fuit appellatum, dicatur fuiſſe deſerta, aut tranſijſſe in iudicatum, quia huius rei cognitio non poteſt ſpectare, niſi ad Iudicem appellationis: Inhibitio facta Procuratori, quando noceat Iudici, & è contra.

SVMMARIVM.

1 *Attentatum dicitur quicquid geritur poſt introductionem cauſæ appellationis, & inhibitionem ſubſequutam, Non obſtante quacumquè re iudicata, ſiuè appellationis deſertione. num. 2. Et quare. num. 4.*

3 *Appellatione deſerta cauſa redit ad primum Iudicem.*

5 *Cauſa an ſit deſerta, cognoſci debet à ſolo Iudice, cui, comiſſa fuit cauſa appellationis.*

6 *Iudex appellationis ex ſtylo Rom. Cur. ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel moderando inhibitionem, declarat cauſam eſſe deſertam, vel procedendo ad vlteriora, declarat illam durare.*

7 *Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatorum: ſed declara, vt num. 8.*

9 *Mandatum præſumitur in eo, qui iura produxit, & rubricaturam ſoluit.*

10 *Mandatum, quo Procurator vtitur nomine principalis, ex æquitate debet ſuffragari parti, vt illa poſſit contrà talem Procuratorem exequi citationes, & inhibitiones, quæ exequendæ eſſent contra principalem.*

DECISIO CCXCVI.

RESPONDERVNT Domini in dubio, quod hodiè propoſui, conſtare de Attentatis Etenim actus
carcerationis Conſtantini, qui dicebatur attentatus,
exequutus fuerat ad inſtantiam Camillæ occaſione man-
dati, quod illa obtinuerat ab A. C. pro credito, quod ha-
bebat occaſione ſuæ dotis contra hæreditatem Viti patris
Conſtantini; Cum autem idem mandatum expeditum
fuiſſet in exequutionem ſententiæ, à qua Conſtantinus
appellauerat, non poterat non dici attentatum, tàm di-
ctum mandatum, quàm carceratio facta in illius exe-
quutionem, poſtquàm introducta fuerat in Rota cauſa
1 † appellationis & illius vigore ſequuta fuerat inhibitio,
vt habetur *in cap. non ſolùm, & notat ibi gloſ. in fin. de appellat. lib. 6.* Rot. *decif. 20. eod. tit. in nou. & decif. 26. eod.*
tit. in antiq. Cæſ. de Graff. *decif. 6. num. 5. de cauſ. poſſ. &*
propr. Et quidem non obſtante quacumquè re iudicata, ſi-
uè deſertione appellationis, propter † quam cauſa vide- 2
retur redijſſe ad primum Iudicem, † iuxtà notata *in l.* 3
eos. C. de appellation. quia propter ſolam dubietatem ar-
ticuli, † An cauſa eſſet deſerta, poterat de eadem deſer- 4
tione cognoſcere ſolus Iudex, cui fuit commiſſa cauſa † 5
appellationis, vt notat Bart. *in l. eos. num. 8. & in l. properandum. §. illo. C. de Iudic.* Vitalin. *in Clementin. ſi appellationem. de appellat.* Mohed. *decif. 9. eod. tit. & decif. 3. de ſent. & re iud. in fin.* Quod maximè procedere viſum
fuit, attento ſtylo Romanæ Curiæ, quia cum in ea ſu-
per deſertione pronunciari non ſoleat † niſi quatenùs, vel 6
per moderationem inhibitionis, vel per proceſſum ad vl-
teriora tacitè declaratur, cauſam aut eſſe deſertam, aut
adhuc durare non poterat Iudex datus ſuper appellatione
de cauſa iudicare, quin etiam non cognoſceret ſuper ipſa
deſertione, vt aduertit Veſtrius *in prax. lib. 8. cap. vlt. n. 9. §. ſed hodiè, in fin.* Felin. *in c. ex parte. 12. nu. 10. verſ. ſecundò declara. de reſcript.* Rot. *decif. 59. de appellat. in nou.*

Nequè Domini dubitarunt, vtrùm inhibitio, quæ
probabatur hoc caſu facta Procuratori Camillæ, afficere
potuerit Iudicem à quo fuerat appellatum, quia licèt ex
ſcientia partis regulariter non inferatur ad ſcientiam Iu- 7
dicis ad hunc effectum attentatorum, vt tradit Lancel-
lott. *de attentat. lit pend par. 2. cap. 12. ampliat. 15. num. 26. poſt* Franc. *in c. ſi iuſtus metu. 73. nu. 50. de appell.* Hoc
tamen verum eſt, ſi ipſe † Iudex actum fecerit ex ſuo of- 8
ficio, secùs ſi ad partis inhibitæ inſtantiam, vt declarat
idem Lancell. *de attent. poſt inhibitionem ampliat.* 59. Lap. *allegat. 38. & tenuit* Rot. *coram* Greg *decif. 360. numer. 2. & in Romana Saluiani 14. Decembris 1598. coram Card. Lancellott.* Et viſum fuit ſatis eſſe mandatum, quod
præſumi debebat habuiſſe eumdem Procuratorem, cui
fuit inhibitum, quia cum nomine Camillæ produxiſſet
proceſſum factum in partibus, & ſoluiſſet illius rubrica-
turam, † ex ea iurium productione, & ſolutione, quam 9
fecit, poterat idem mandatum præſumi ex his, quæ no-
tat Iaſon. *in l. 1. numer. 12. C. de procurat.* Caſſad. *decif. 3. num 5. eod. tit. Roman. ſingul. 643. num. 4. & conſ. 446. nu.*
11. Et æquum erat proptereà, vt mandatum, quo ille
vſus erat ad eam † productionem faciendam ſuffragari de- 10
beret Conſtantino, vt poſſet eumdem Procuratorem ci-
tare loco ipſius Camillæ, illiquè inhibere, vt firmauit
Rota in his terminis *in decif. 185. nu. 3. par. 2. recent.* auctoritate textus *in l. ſeruum quoquè. §. æquum. ff. de procurat.* & regulam ponit Capr. *concluſ. 62. num. 1.*

Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 26. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Negans, rem aliquam mobilem poſſidere conuinci non poteſt per illam ſuſpicionem tantùm, quod eam de tempore motæ litis poſſideat, ſi exiſtentia d. rei de præterito, apud eundem fuerit probata. Poſſeſſor negans ſe poſſidere ex hoc definit ciuiliter poſſidere. Amiſſio rerum mobilium facilis eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio de præterito probata ſi fuerit, ex ea arguitur poſſeſſio eiuſdem de præſenti.*

2 *Mobilium rerum poſſeſſio facilè, ac etiam ſolo animo amittitur.*

3 *Poſſeſſio apud aliquem alicuius rei, ſi probata fuerit, quando d. poſſeſſor negat ſe poſſidere, dicitur animo dereliquiſſe ante habitam poſſeſſionem.*

4 *In animo, ea quæ conſiſtunt, nemo veriùs teſtimonium poteſt ferre, quàm is, de cuius animo quæritur.*

5 Poſ-

5 *Poſſeſſio de præterito apud aliquem ſi fuerit probata, ex ea præſumptione tantùm, conuinci non poteſt quod poſſideat ſi ille de præſenti neget ſe poſſidere.*

6 *Poſſeſſionis rei mobilis amiſſio non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis.*

7 *Limita hoc non procedere, quando de tempore motæ litis, non conſtat de poſſeſſione eius, qui d. rem olim poſſidebat. & num. 8.*

9 *Poſſeſſor deſinit ciuiliter poſſidere, ſi neget ſe poſſidere.*

10 *Iocalia, ac res præcioſæ frequenter ad pecunias ex eorum precio conficiendas, diſtrahi ſolent.*

11 *Amiſſio poſſeſſionis rerum mobilium facilis eſt.*

12 *Suſpicio eſt debilior præſumptione.*

Neganti medio iuramento, ſe aliquam rem non habere, potiùs eſt credendum quàm afferenti ſuſpicionem tantùm, exiſtentiæ dictæ rei apud eandem. num. 12.

13 *Suſpicio exiſtentiæ alicuius rei apud aliquem diluitur propter iuramenti vim, & potentiam, præſtiti ab illo, de non exiſtentia talis rei apud ipſum.*

14 *Ad exhibitionem rei petitæ, vt poſſit quis aſtringi, debet probari exiſtentia de tempore motæ litis. & num. 16.*

15 *Teſtium depoſitiones, ſi conquaſſentur à teſtibus contrarium affirmantibus, non releuant.*

D E C I S I O CCXCVII.

DOMINI dixerunt non eſſe recedendum à deciſione
huius cauſæ facta ſub die 10. Februarij præteriti, *
in qua firmatum fuit, non conſtare de exiſtentia ioca-
lium, ad effectum vt Comitiſſa iure valeat condemnari.
Nam etſi probetur ipſam Comitiſſam ante obitum viri
contrectaſſe, & geſtaſſe iocalia, de quibus agitur, &
inde videatur poſſe præſumi ad tempus non modo dicti
obitus, & motæ litis, ſed etiam ad tempus præſens, iux-
1 tà concluſionem, quod qui † olim poſſidebat, hodiè
etiam præſumitur poſſidere, quam latè examinat Alciat.
de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 21. & Menoch. *in eod.
tract. præſumpt. 64. lib. 6.* Attamen, quia rerum mobi-
2 lium poſſeſſio facilè, † ac etiam ſolo animo amittitur,
*l. 3. §. Nerua. l. ſi quis vi. §. differentia, & l. qui rem mobilem. ff. de acquir. vel amitt. poſſ. gloſ. vlt. in l. ciuilem.
C. de furt.* Ideò Comitiſſa cum neget ſe hodiè habere, di-
3 citur animo reliquiſſe † antea habitam poſſeſſionem io-
calium; eorum autem, quæ in animo conſiſtunt, nemo
4 † veriùs teſtimonium reddere poteſt, quàm is, de cuius
animo quæritur, *c. ſignificaſti. il primo. cum gloſſ. in ver.
ſi eſt ità, & c. ſignificaſti. il ſecondo, & ibi etiam gloſſ.
in margin. de homicid.* ità vt alteri parti, quæ aſſerit, in-
cumbat onus probandi magis concludenter, quàm per
5 præſumptionem deductam † à tempore præterito, quæ
ſola conuincere non poteſt eum, qui negat ſe poſſidere,
Butr. *in c. cum ad ſedem. numer. 25. verſ. ſi non conſtat. de
reſt. ſpol.* Rip. *in cap. cum Eccleſia* Sutrina. *numer. 27. de
cauſ. poſſeſ. & propr.* Paul. de Caſt. *in l. ſi minorem. num.
4. C. de in integ. reſt. min.* Et quàmuis Abb. *in d. cap. cum
6 ad ſedem, num. 15.* dicat, † quod amiſſio poſſeſſionis
rei mobilis non præſumatur, niſi probetur actus inter-
medius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis;
Nihilominùs quando de tempore motæ litis non conſtat
7 de poſſeſſione eius, † qui olim poſſidebat, & ſic quando
verſamur in dubio, tunc idem Abb. *in loco præallegato*,
firmat ſupradictam concluſionem excluſiuam præſum-
ptionis exiſtentiæ rerum mobilium, quam poſt *Vbertum
de Bobio tenet Specul. tit. de act. & petit. §. ſequitur numer.*
31. & eſſe veram, ac communem tenet Alciat. *d. reg. 2.
præſumpt. 21. num. 5. &* Menoch. *etiam d. præſumpt. 64.
8 num. 27. lib. 6.* vbi addit ea ratione † non apparere, quod
res mobilis ſit apud eum, qui negat ſe habere, quia non
conſtat eum naturaliter poſſidere, & ex eo, quod ne-
9 gat, ſtatim deſinit etiam † ciuiliter, hoc eſt, animo poſ-
ſidere.

Plura autem in præſenti caſu concurrunt ad excluſionem d. præſumptionis, nempè, quod Comes, dum viueret, vno, aut altero menſe ante obitum tractauerat cum auri fabro, quodque pecunijs indigeret, eique propoſita fuiſſet venditio lineæ margaritarum, vt deponunt teſtes, addentes pro cauſa deficientiæ pecuniarum difficultatem commeatus propter peſtem, tunc temporis in pluribus Italiæ Ciuitatibus graſſantem.

Inſuper, quod ex eorundem teſtium depoſitionibus conſtat, gemmas, & iocalia fuiſſe propria d. Comitis, & modo pœnès ipſum, modo pœnès d. Comitiſſam eius vxorem extitiſſe.

Deniquè concurrit iuramentum ab ipſa præſtitum,
quod iocalia non habeat, nequè dolo habere deſierit.
Quibus attentis, qualitas perſonæ, ac rei, & facti non
patitur, quod ab exiſtentia mobilium de menſe Ianuarij,
& Februarij, ante obitum Comitis inferatur ad exiſten-
tiam de menſe Aprilis ſubſequentis, quo obijt, præſer-
tim iocalium, † ac rerum pretioſarum, quæ frequenter 10
ad pecunias ex eorum precio conficiendas diſtrahi ſolent,
Ità in ſimilibus terminis de menſe Iunij, vel Iulij eadem
ratione, quod poſſeſſionis rerum † mobilium facilis eſt 11
amiſſio, quodque frumentum negotiationi frequentiſſi-
mè ſit ſubiectum, Rota *in Nepeſina tutelæ 22. Aprilis
1622. coram bo. mem. Vbaldo*, dixit non poſſe neceſſariò
inferri, quod idem frumentum extiterit de menſe Augu-
ſti ſubſequentis.

Cum itaquè non conſtet, quod prædicta iocalia de tem-
pore obitus viri extiterint pœnès Comitiſſam, ſed ſola re-
maneat ſuſpicio ex præcedenti eorum contrectatione,
quæ ſuſpicio eſt præſumptione debilior, credendum eſt
eidem neganti † medio iuramento ſe non habere, *l. vlt.* 12
§. ſané. C. de his, qui confug. ad Eccleſ. l. prætor. §. ſi ſeruus. ff. de edend. & per illum textum Salic. *in l. vlt. nu. 6.
C. de fid. inſtrum.* Menoch. *conſ. 354. num. 16. qui num.* 12.
ex eadem doctrina *Saliceti* pro ratione addit huiuſmodi † 13
ſuſpicionem dilui propter vim, & potentiam iuramenti,
eademque repetit *præſumpt. 61. num. 7. d. lib. 6.*

Non obſtat, quod Comes in codicillis, ſub quorum diſpoſitione deceſſit legauerit eidem Comitiſſæ omnes gemmas, & margaritas, ac alia pretioſa. Quia inde non poteſt deduci conſequentia neceſſaria ad exiſtentiam aliorum iocalium, quam, quæ in inuentario deſcripta fuerunt.

Nequè obſtat reſponſio ipſius Comitiſſæ ad poſitiones,
in qua fatetur ſe habuiſſe iocalia. Quia ex huiuſmodi
confeſſione limitata ad duos menſes ante obitum Comi-
tis, non ſequitur neceſſariò, quod eadem iocalia habue-
rit de tempore † d. obitus, & ante motam litem, ex al- 14
legatis *coram bo. me. Card. Caualer. deciſ. 82. num. 3.*

Minùs obſtant teſtes deponentes de exiſtentia dd. ioca-
lium pœnès ipſam Comitiſſam etiam poſt viri obitum,
tùm quia † eorum depoſitio per alios teſtes deponentes de 15
contrario conquaſſatur, tùm etiam, quia non percutiunt
† tempus motæ litis, ac deniquè patiuntur exceptiones 16
deductas in proximè dicta huius cauſæ deciſione.

Et ità vtraquè &c.

* Eſt deciſio 265. ſupra in hac eadem parte.

In eadem cauſa adſunt ſupra aliæ deciſiones coram eodem bo. me. Motmanno nempè ſub diebus 9. Februarij 1632. & 27. Iunij 1634. & ſunt in ordine deciſſ. 97. & 225.

R. P. D. M E R L I N O.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 26. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio fideicommiſſario quibus probatis, detur. Hæres ſi adeat hæreditatem ſine inuentario, & alienet bona, præſumuntur ſufficere pro detractionibus, & ſi contrarium aſſerat ei incumbit onus probandi. Hæres, quando poſſit venire contra factum defuncti.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſarius, poſtquàm docuit fideicommiſſi purificationem, & vonorum identitatem, poteſt petere immiſſionem, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr.*

2 *Vel ex vtili Saluiano, prout paſſim Rota reſpondit*

3 *Hæres ſi adiuerit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, & aliqua bona alienauerit, intrat concluſio, quod bona alienata præſumuntur abſorbero portiones detrahendas.*

Et ſi ipſe, vel habens cauſam ab eo contrarium aſſerat, ei incumbit onus probandi, quod non ſufficiant. num. 3.

4 *Hæres, non poteſt venire contra factum defuncti.*

5 *Hæres, cum beneficio legis, & inuentarij non confundit actiones cum defuncto.*

6 *Inſtrumento potiùs, vel rei iudicatæ eſt ſtandum quàm teſtibus.*

7 *Poſſeſſio præſumitur iure familiaritatis, quando non conſtat de altero titulo.*

8 *Hæredis aſſertio non poteſt præiudicare fideicommiſſario, venienti ex propria perſona, & iure proprio, & ab ipſo cauſam non habenti.*

D E C I S I O CCXCVIII.

DVBITAVI hodiè, An Ioanni de Amato eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem tenutæ poſitæ in Colle Mauſoleo per DD. Philonardos poſſeſſæ, & fuit affirmatiuè reſolutum.

Quia de fideicōmiſſo Bartholomæi aul, necnon de illius
purificatione ad fauorem Ioannis conſtat ex publicis do-
cumentis; identitas tenutæ fideicommiſſo ſuppoſitæ, &
quod illa modo ſit poſſeſſa per DD. Philonardos per duas
deciſiones coram me * firmata fuit, vnde, vel ex reme-
dio, *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* † vel ex vtili Saluia-
1 no concedenda eſt Ioanni immiſſio, † prout paſſim Ro-
2 ta reſpondit, *vt in deciſ. 131. num. 1. part. 1. recent. & coram Reuerendiſſ. D. Decano deciſ. 167. numer. 2. & in Recanaten. fideicommiſſi 29. Aprilis 1630. coram me, & alibi.*

Non obſtant detractiones legitimæ, & trebellianicæ,
quæ per DD. Philonardos, habentes cauſam à Proſpero
hærede grauato, prætendi poſſunt, quoniam cum Pro-
ſper nullo confecto inuentario hæreditatem adiuerit, &
multa bona alienauerit, de quibus deponunt teſtes in
Summ. num. 3. intrat concluſio, quod bona alienata
3 præſumuntur † abſorbere portiones legitimæ, & trebel-
lianicæ detrahendas, adeò vt hæredi grauato, vel ab eo
cauſam habentibus, incumbat onus probandi, bona
alienata non ſufficere pro prætenſis detractionibus, *ex* Natt. *conſ. 199 num. 21.* & pluriès dixit Rota in deciſionibus cumulatis per Addent. *ad ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 266. & in Romana fideicommiſſi de* Victorijs, in Bononien. *de Deſiderijs coram me, & in* Peruſina *de Gratianis coram Reuerendiſſ. D. Decano, relatis nuper in illa* Peruſina *fideicommiſſi de Meniconibus 13. Maij præteriti coram me.*

Non obſtat, quod cum Ioannes ſit hæres Proſperi,
4 non videatur poſſe † venire contra illius factum, quia
cum ſit hæres cum beneficio l. & inuent. non fuerunt con-
5 fuſæ actiones, † & eidem fuit præſeruatum ius agendi
ad fideicommiſſum, vti vocato per Bartholomæum fidei-
committentem, *l. fin. §. etſi. præfatam. C. de iur. delib.* Menoch. *conſ. 203 num. 27.* Surd. *conſ. 7. num. 31. & fuit dictum in Romana ſeparationis bonorum 24. Ianuarij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana pecuniaria* 21. *Iunij 1632. coram me.*

Nec releuat, quod per Ioannem poſſideantur bona hæ-
reditaria patris, vt deponunt teſtes, quoniam imò con-
ſtat illa poſſideri per Cæſarinam matrem Ioannis pro ſuis
iuribus dotalibus, vt ex mandato de manutenendo dato
6 in Summ. num 6. Vnde vel ſtandum eſt potiùs † inſtru-
mento, & rei iudicatæ, quàm teſtibus, *l. cenſus. ff. de probat.* Crauet. *conſ. 54. nu. 13.* Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 339. num. 7. & in recent. deciſ. 91. ſub num. 9. part. 1. ac deciſ. 266. num. 7. ac 687. num. 20. par. 2. recent.* vel te-
ſtium depoſitiones intelligendæ † ſunt de poſſeſſione iure 7
familiaritatis, iuxtà doct. Ang. *in l. aſſiduis. nu. 1. C. qui pot. in pig. hab.* Ruin. *conſ. 34. num. 13. lib. 1.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 239. num. 4. & in* Ariminen. *fideicommiſſi 7. Aprilis, & 19. Nouemb. 1633. coram me.*

Non obſtat, quod filij Proſperi aſſeruerit tenutam de
qua agitur fuiſſe alienatam ex cauſa dotis earundem, quia
nec id probatur ex illa ſimplici aſſertione filiarum, & de
contrario potiùs conſtat ex ſubhaſtatione tenutæ ſequu-
ta, quæ cantat ex cauſa affictus, & hoc etiam deponunt
primus, & tertius teſtes. Atquè in omnem caſum hæc fi-
liarum aſſertio præiudicare non poteſt Ioanni fideicom-
miſſario venienti ex propria † perſona, & iure proprio, 8
& ab ipſis ſororibus cauſam non habenti, *l. qui teſtamentum. ff. de prob.* Peregr. *de fideic. art. 53. num. 6. & fuit dictum in Romana fideicommiſſi de Victorijs 2. Iunij 1625. & in* Bonon. *fideicommiſſi de Deſiderijs 7. Maij 1629. coram me.*

Et ità &c.

* Id eſt ſub diebus 26. Nouembr. 1633. & 7. Iunij 1634. ſunt deciſiones 236. & 286 ſuprà in hac eadem parte.

¶ In eadem cauſa adeſt ſuprà alia deciſio coram R. P. D. Dunozetto ſub die 28 Ianuarij 1633. & eſt deciſio 175. & alia habetur infrà ſub die 20. Nouemb. 1634. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana Dotis.

Die Mercurii 28. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra Patrem pro conſignatione dotis, quam illi dederat contemplatione ptioris matrimonij, nec poteſt agere executiuè vigore primi Inſtrumenti, ſed debet implorare Iudicis officium via ordinaria, ex remedio Authent. ſed quamuis. C. de rei vxor. action. Dos ab extraneo data, vel promiſſa, quando cenſeatur donata.

S V M M A R I V M.

1 *Dos à Patre data, veluti profectitia, ſoluto matrimonio ad patrem reuertitur.*

2 *Plus iuris in alium transferre nemo poteſt, quàm ipſe habet.*

3 *Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra patrem pro conſignatione dotis, quam Pater ei dederat contemplatione matrimonij.*

4 *Filia ex remedio auth. ſed quamuis C. de rei vxor action. poteſt via ordinaria Iudicis officio petere occaſione ſecundarum nuptiarum eamdem dotem, quam habuerat in primo matrimonio, ſed non poteſt agere vigore primi inſtrumenti, & exequutiuè & num. 6.*

5 *Auth. ſed quamuis, C. de rei vxor. action. habet locum, tàm in dote à patre data, & ad eumdem reuerſa, quàm in promiſſa.*

7 *Pater ſemper durat in neceſſitate dotandi filiam.*

8 *Dos ab extraneo, & Patre ſimul aſſignata ſi matrimonio ſoluto ad patrem reuertatur; extraneus remanet liber ab onere aſſignandi, & nouus quoad eum requiritur conſenſus, vt teneatur dotem de nouo dare.*

9 *Dos ab extraneo promiſſa cenſetur donata, niſi ſtipuletur eam ſibi reddi.*

10 *Filius obligando ſe ad dotem ſorori aſſignandam vna cum Patre, cenſetur ſe obligaſſe vti fideiuſſor.*

11 *Dotis*

11 *Dotis promiſſio ab extraneo facta non videtur animo donandi facta , ſi fiat ſub pacto reuerſionis ad fauorem eius , cui de iure reſtituenda erit.*

DECISIO CCXCIX.

QVÆSITVM fuit in dubio propoſito, vtrùm concedenda eſſet executio mandati , quod Martius ab A. C. obtinuerat , cum à Decreto eiuſdem mandati appellaſſet Sebaſtianus , & mihi obtinuiſſet committi cauſam ſuæ appellationis , quæ ſignata fuit cum clauſula *Si quid exequendum* . Et reſponderunt Domini non poſſe concedi eam exequutionem , moti duplici fundamento , quia ſcilicet actio intentata per Martium non viſa fuit habere hoc priuilegium viæ exequutiuæ , & quia neque adeſſet aliqua obligatio Sebaſtiani , contra quem eadem actio mota fuit.

Et quod attinet ad primum fundamentum reſpectu viæ executiuæ , ſciendum eſt , quod Martius egit vti hæres Iulij, cui tanquàm hæredi Annæ ſuæ filiæ erat debita dos Victoriæ matris eiuſdem Annæ , & ſuæ vxoris; Eam verò dotem petebat Martius à Sebaſtiano, qui erat Pater Victoriæ ratione obligationis , quam ille fecerat ſimul cum Octauiano Patre ad fauorem ſuæ ſororis, quando illa primùm nupſit Ioanni Baptiſtæ , propter cuius obitum ſecundas nuptias deinde contraxit cum Iulio . Ex hoc autem facto rectè viſum fuit probari primum fundamentum ſuper excluſione viæ exequutiuæ, quia cum per mortem Ioann. Baptiſtæ dos Victoriæ tan-
1 quàm profectitia reuerſa fuiſſet ad Octauianum † illius Patrem, iuxtà *l. dos à Patre . C. ſolut. matrim. & l. vltim. C. communia vtriuſque iudic.* non ſolum extincta erat hæc actio, quæ potuiſſet competere Victoriæ , ſiuè illius Viro vigore inſtrumenti , in quo ea dos promiſſa fuerat , ſed expirauerat omnis promiſſio , & obligatio, quam fecerat Octauianus ſuper eadem dote , itàut ſicut non potuiſſet pro ea agere Victoria , ità neque Martius, qui erat hæres hæredis Annæ , cui ex perſona ſuæ matris dicebatur eadem dos debita , cum Iulius author
2 Martij non potuerit in eum plus Iuris † transferre, quàm ſibi competeret , vel Annæ ſuæ filiæ , ſiuè Victoriæ ſuæ Vxori; Et reſpectu huius fundamenti , ſiuè rationis adductæ pro illius comprobatione , vt Victoria non potuiſſet habere actionem aduersùs Patrem pro conſignatione eius dotis, Placuerunt Dominis rationes, quas in ſimili cauſa conſiderauit Rota *in Romana dotis de Preyda 8. Martij anni 1613. & 29. Aprilis anni 1616. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Veroſpio* , cum in ijs ſatisfie-
3 ret omnibus, † quæ in contrarium adduci poſſent , & eaſdem deciſiones ſæpiùs poſtea ſequuta fuerit, *& coram bon. mem. Vbaldo in deciſione facta in eadem cauſa ſub die 26. Aprilis anni 1629. & coram bon. memor. Patriarcha Manzanedo, in vna Romana reſtitutionis in integrum ſub die 20. Maij anni 1624. & die 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & in Romana dotis 12. Ianuarii anni 1629. coram bo. me. Card. Virili.*

Nec dicatur , quod ſaltim ſuffragari poterat Martio
4 priuilegium , quod competijſſet Victoriæ petendi † occaſione ſecundarum nuptiarum eam dotem , quæ ſibi promiſſa fuerat in contractu primi matrimonij , ex remedio *authenticæ , ſed quàmuis . C. de rei vxor. action.*
5 Cum remedium eius authenticæ † non ſolùm habeat locum in dote , quæ verè data fuerit , & poſtea reuerſa ad patrem ſoluto matrimonio per mortem primi viri , ſed etiam in dote promiſſa , quod accidit in caſu huius deciſionis, vt pluribus rationibus comprobat Dec. *conſ. 35. num. 14. & in l. vt liberis . num. 5. C. de collation.* & notant ſuper eadem authentic. Cyn & Salyc. *num. 5.* reprobata opinione *gloſæ*, quæ contrarium ibi ſuſtinet , Iaſ. in *l. filia legatorum . numer. 4. C. de legat.* Tiraq. *de retract. conuention. ad fin. tituli . num. 35.* Huic etiam obiectioni ſatisfactum fuit in deciſionibus factis *coram bon. mem. Manzaneda , & coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* quod licèt ex diſpoſitione eius authenticæ teneatur pater filiæ ſecundò
6 † nubenti conſtituere eamdem dotem , quam ei dedit in contractu primi matrimonij , non tamen poterat filia illam petere vigore primi inſtrumenti , prout factum fuit in caſu huius deciſionis , ſed ſolùm implorato officio Iudicis , quod ei concedebatur ex remedio d. Authenticæ . Et hoc ſatis erat , vt non potuiſſet agi executiuè , cum idem officium ſolum implorari potuiſſet in iudicio ordinario , quod tamen, neque hoc caſu petitum fuit, & idem firmatum fuit in dd. deciſionibus, & in ſpecie *in Romana reſtitutionis 16. Ianij 1628. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & tradit* Bart. *in d. l. ne quidquàm . §. vbi decretum . num. 3. ff. de off. Proconſ. & Leg. Spec. in tit. de libell. concep. § 9. num. 7.* Abb. *in cap. 2. num. 7. de off. Iud.*

Et ex his probatum erat alterum fundamentum ſuper obligatione Sebaſtiani, cum etiam contra illum, actum fuiſſet vigore primi inſtrumenti , cuius effectus, & omnis obligatio, quæ in eo continebatur, expirauerant ſoluto matrimonio per mortem Ioannis Baptiſtæ primi mariti Victoriæ , prout contigit in obligatione Octauiani , & viſa fuerunt eò magis admitti debere , quæ fuerunt conſiderata ſuper dicta obligatione Octauiani , dum agebatur de obligatione in perſona Sebaſtiani , quia non poterat huic conuenire ratio , quæ poterat conſiderari in Octauiano erga propriam filiam , vt teneretur illi dare eamdem dotem , quam habuit occaſione primarum nuptiarum, ſi iterùm ma-
trimonio locaretur, quia ſcilicèt in patre cenſeatur † du- 7
rare eadem obligatio dotandi, *vt in l. qui liberis . ff. de rit. nupt. & in l. vlt. §. vtramque C. de dot. promiſſ.* & latè probat Dec. *conſ. 35. numer. 5.* Menoch. *de arbitr. caſ. 58. lib. 2. numer. 39* Non enim poterat hoc dici de dote promiſſa ab extraneo , quia ille præſumitur ſe obligaſſe ex cauſa voluntaria , & ex hac ratione requiritur in eo no-
uus † conſenſus, vt cenſeatur obligatus pro eadem dote 8
occaſione ſecundi matrimonij, vt voluerunt , Cyn. *in d. auth. ſed quàmuis . num. 5.* Salyc. *numer. 7. poſt gloſſ. ibi, in verbo, fortaſſis, & probat. text. in l. cum Maritus . §. Titius . ff. de pact. dotal. & in l. ſtipulatio . 64 ff. de iur. dot.* & hanc differentiam inter Patrem , & extraneum, conſiderauit *Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuentionat. libr. 13. tit. 13. numer. 30.* Et licèt in dote promiſſa ab extraneo videretur conſiderari poſſe altera ratio , quæ deſumitur ex textu *in l. vnic. §. accedit . C. de rei vxor. action.* quia ſcilicèt eadem dos præſumi debeat donata,
niſi quia illam dedit , † aut promiſit, ſtipulatus fuerit 9
ſibi eam reddi , vt fuit conſideratum *in deciſ. coram bon. mem. Vbaldo ſub die 26 Aprilis anni* 1629. Quia tamen Sebaſtianus ſe obligauit ſimul cum Patre, ad quem ſpectabat onus eius dotis, non cenſetur pro illa ſe obligare vo-
luiſſe ſimpliciter , ſed ſolùm † vti fideiuſſor ſui Patris, 10
ex notatis per Gloſſ. *in l. vlt. C. de dot. promiſſ. & per* Bart. *ibi , num. 4.* Aym. *conſ. 91. num. 2.* Et ità in terminis declarat Bart. regulam propoſitam *in d. §. accedit in l. vlt. C. de dot. promiſſ. ſub eod. numer. 4.* Cornei. *conſ. 316. numer. 4. lib. 4 & conſ. 124. numer. 2. lib. 1.* Bald. *nouell. de dote. part. 6. priuil. 3. numer. 44.* Surd. *conſ. 290. numer. 19.* Præterea voluntas , & animus Sebaſtiani non donandi dictam dotem colligebatur ex eodem inſtrumento, in quo continebatur eiuſdem obligatio , quia promiſſio in illo facta non fuit ſimplex , & abſoluta, ſed ſub condi-
tione reuerſionis ad fauorem eius, † cui reſtituenda erat 11
ſecundùm iuris diſpoſitionem ; Vnde illa nunquàm fuit liberè acquiſita Victoriæ , ſed propter obitum Ioannis Baptiſtæ erat reſtituenda Octauiano , cui ſecundùm diſpoſitionem iuris intelligi debebat facta ea promiſſio , vt declarat Caſtrenſ. *in conſ. 11. num. 1. lib. 1. & latè comprobatum fuit in Romana dotis coram Eminentiſſ. D. meo Card. Veroſpio , præſertim in poſtrema deciſione facta ſub die 29. Februarij anni 1616. & in Romana reſtitutionis coram bon. mem. Manzanedo ſub die 18. Aprilis anni 1625.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Separationis Thori.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Ad Thori ſeparationem , ſi deueniatur ex culpa mariti , tunc ipſe vxori non ſolùm

lùm tenetur ad reſtitutionem dotis, ſed etiam fructuum d. dotis. Item etiam ad reſtitutionem fructuum bonorum extra dotalium, quæ marito conſignata fuerunt.

S V M M A R I V M.

1 *Dotis fructus de iure debentur vxori, quando ſeparatur thorum culpa mariti.*

2 *Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando thori ſeparatio accidit eius culpa.*

3 *Vxor, ſeparato thoro ob culpam mariti, vindicat dotem ab eo, tanquàm Domina contra incumbentem rei alienæ.*

Qui nedum rem ipſam, ſed & etiam fructus ex ipſa re redactos tenetur reſtituere, ex quo, re in iudicium deducta, ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis accepit. num. 3. & 4.

5 *Mala fides, quæ per litis conteſtationem contrahitur, impedit acquiſitionem dominij fructuum, quia poſſeſſor incipit ſcire rem ad alium pertinere.*

6 *Vir, ſi contra vxorem ſæuiat ſemper vrget præſumptio, quod vir in legem matrimonij deliquerit, & inde lucrum conſequi leges non permittunt.*

7 *Fructus bonorum extradotalium debentur vxori à marito, quando eius culpa, ſequuta eſt thori ſeparatio, & hoc procedit non tàm contra maritum, ſed etiam contra hæredes mariti. num. 9.*

8 *Dos, & augmentum dotis à pari procedunt in reſtitutione. & num. 10.*

11 *In taxandis fructibus dotis ſequenda eſt conſuetudo Regionis, & Ciuitatis, ſi non adſit particulare ſtatutum.*

12 *In Fructuum liquidatione Rota paſſim ſolet amplecti medium.*

D E C I S I O CCC.

LATA ſententia ſuper Thori ſeparatione, ac dotis, & extradotis reſtitutione, cum condemnatione ipſius mariti in quibuſcunque fructibus de iure debitis, hodiè contigit dubitari, an, & ad quam rationem debeantur, & ſint taxandi fructus dotis, & extradotis.

1 Quod fructus dotis de iure † debeantur, Domini non
2 dubitarunt, nam cum ſeparato thoro, mariti culpa, †
is ad reſtitutionem dotis teneatur Abb. *in cap. 1. de donat.*
inter vir. & vxor. Bald. *in cap. 1. numer. 2. vt lit. non conſt.*
Menoch. *conſ.* 1024 *num.* 3. Franc. *deciſ.* 244. *num.* 1. & 2.
Seraph. *deciſ.* 1315. *num.* 1. cum alijs in conſimili cauſa allegatis in *Ianuen. fructuum* 15. *Maij* 1634. *coram D. meo*
3 *Decano*, mulier tunc vindicat dotem, † tanquàm Domina contra incumbentem rei alienæ, qui tenetur nedùm rem ipſam, ſed & fructus ex ipſa re redactos reſti-
4 tuere, ex eo tempore † ex quo, re in iudicium deducta ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis accepit, *l. litigator. C. de fruct. & lit. expen. l. certum. C. de rei vindicat.* & ſem-
5 per mala † illa fides per litis conteſtationem contracta impedit acquiſitionem dominij fructuum, quia incipit ſcire rem ad alium pertinere, *l. ſed, & ſi pater. in fin. ff. ad* Macedon. *cap. ſi diligenti, cap. fin. de præſcript.* Bart. *in l. illud. ff. de pet. hæred.* Grauett. *conſ.* 116. *numer.* 60.
Oſaſch. *deciſ.* 160. *numer.* 2. Surd. *conſ.* 4. *numer.* 43. &
6 45. *vol.* 1. Nec iuuari poteſt † maritus aliqua æquitate, cum ſemper in vitum contra vxorem ſæuientem vrgeat, quod deliquerit in legem matrimonij, & inde lucrum conſequi leges non permittunt *l. cum pater. §. libertis. ff. de leg.* 2. Lup. *in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §.* 64. *num.* 12. Surd. *de alim. q.* 25. *num.* 2. & *ſeq.* Oſaſch. *deciſ.* 124. *num.* 12.
7 De fructibus pariter † extradotis, nempè librarum ſex millium Ianueſi idem fuit reſponſum, quæ cum à Paride fratre D. Principiſſæ Benedictæ D. Principi numeratæ fuerint in cauſam, & occaſionem extradotis ex Inſtrumento, quod datur numero ſecundo, & ſic in augumentum, eodem modo debentur prout de dote dictum fuit,
† cum à pari procedant in reſtitutione, dos, & illius au- 8
gumentum, *§. 1. auth. de æqual. dot.* Neuizan. *conſ.* 76. *numer.* 14. Neguſan. *de pignor.* 4 *memb.* 2. *part. prin. num.* 46. Decian. *conſ.* 52. *num.* 51. *vol.* 2 Rot. *deciſ.* 513. *num.* 3.
part. 4. *recent.* & † in fortioribus terminis, nedùm con- 9
tra maritum, ſed etiam contra hæredes mariti contra Afflict. *deciſ.* 291. vt fructus de augumento debeantur
† vxori, atteſtatur *Theſaurus deciſum in ſua deciſione* 45. 10
& apud Nos idem fuit determinatum *in Romana donationis propter nuptias* 31. *Ianuarij* 1601. *coram bo. mem. Iuſto, & in Romana dotis* 3. *Maij* 1606. *coram Card. Pamphilio.*

Quæ autem ratio ſit ponenda in taxandis fructibus Domini arbitrati ſunt eandem ſummam, quam taxatunt in alia *Ianuen. fructuum* 15. *Maij præteriti coram D. meo Decano*, nempè ſex pro centenario, & anno, ſe-
quendo conſuetudinem Regionis, † & Ciuitatis, in qua 11
non eſt particulare Statutum, prout in Vrbe, ſuper modo taxandi fructus dotis ex mora reſtituendos, nam, & ſi aliquando taxati fuerunt ad rationem quinquè, vt in *Peruſina dotis* 17. *Martij, &* 12. *Maij* 1630. *coram D. meo Dunozetto*, ſex cum dimidio, & aliquando octo, vt in caſu Theſaur. *deciſ.* 45. *num.* 3. attamen ſequendo me-
dium, quod † paſſim Rota ſolet amplecti in liquidatio- 12
ne fructuum Caputaq. *deciſ.* 299. *part.* 3. & idem fuit firmatum *in Firmana ſeu Maceraten. fructuum* 24. *Ianuarij* 1618. *coram me*, viſum fuit ſummam ſex pro centenario non eſſe excedendum, & ità fuit reſolutum D. Principiſſa Benedicta ſola Informante.

* Deciſiones ſuper hac ſeparatione Thori, ſub diebus 28. Nouemb. 1633. & 5. Maij 1634. habes ſupra, & ſunt deciſiones 239. & 277.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Interamneñ Fideicommiſſi de Simonettis.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſario in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quibus concurrentibus non denegetur immiſſio, in bonis fideicommiſſarijs, quando non liceat detrahi legitima, vel dos.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſio in bonis hæreditarijs non poteſt denegari hæredi, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad hunc effectum.*

2 *Mors alicuius probatur ex fide obitus extracta ex libro mortuorum.*

3 *Sine filijs, quis præſumitur deceſſiſſe, dum contrarium non probatur.*

4 *Inuentarium contra conficientem plenè probat,*

5 *De fideicommiſſo, ſi conſtet, & illius purificatione, atquè quod bona fuerint in bonis fideicommittentis de tempore obitus, & de illorum identitate, tunc vocato non denegatur immiſſio contrà grauatum.*

6 *Fideicommiſſario agenti vigore fideicommiſſi, competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*

7 *In Alienationibus bonorum defuncti factis per hæredem, eſt imputanda eius legitima.*

8 *Precium redactum ex alienationibus bonorum hæreditariorum præſumitur ſufficiens pro legitima, dum contrarium non probatur.*

9 *Filius, ſi ſe immiſcuerit in hæreditate patris, nullo*

lo confecto inuentario, intrat præſumptio ſatisfactionis pro legitima.

10 *In fideicommiſſo particulari non poteſt detrahi legitima.*

11 *Legitima, tam ſit certa ratione loci, & quotæ, non impedit immiſſionem pro indiuiſo fideicommiſſario.*

12 *Bona fideicommiſſaria, quando ſunt reſtituenda inter alia, debet fieri detractio dotis.*

13 *Dotis detractio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non poteſt fieri, quando adſunt bona libera.*

14 *Auth. res quæ. C. comm. de legat. ceſſat, quando adſunt bona libera.*

15 *Dos non poteſt detrahi ex fideicommiſſo particulari, & alleganti, quod bona libera non ſufficiant, incumbit onus probandi plenè, & concludenter.*

16 *Pro dote non poſſunt retineri bona fideicommiſſo ſubiecta, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis.*

17 *Exceptio turbida non impedit immiſſionem fideicommiſſario.*

18 *Immiſſio, vt fideicommiſſario non impediatur, non attenduntur exceptiones turbidæ.*

19 *Rota concedens manutentionem in poſſeſſione bonorum, attento ſtylo, non extenſa deciſione, cauſa non poteſt proponi ſuper immiſſione.*

20 *Poſſidere non dicitur is, qui petit ſe immitti in poſſeſſione.*

DECISIO CCCI.

CVM Domini cenſuerint eſſe Iuſtificata requiſita neceſſaria ad effectum immiſſionis in vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* reſoluerunt Galphio, Honuphrio, & fratribus filijs, & hæredibus q. Pauli de
1 Simonettis eſſe dandam † immiſſionem in bonis ſubiectis fideicommiſſo Hectoris Simonetti, ex infrà dicendis.

Quia de fideicommiſſo conſtat ex teſtamento Hectoris fideicommittentis non abolito, non cancellato, nec in aliqua ſui parte ſuſpecto, in quo dicti Galphius, Honuphrius, & eius fratres ſunt expreſsè vocati in caſu ſecuto, nimirùm quo alij filij Teſtatoris decederent ſine filijs, & deſcendentibus, prout deceſſerunt, ſiquidem de morte Galphij, & Tullij filiorum fideicommittentis ſine
2 filijs conſtat ex fide obitus, † extracta ex libro mortuorum, quam probare obitum, pluriès fuit reſolutum per Rotam *in recent. deciſ.* 321. *num.* 3. 621. *num.* 4. *& deciſ.* 770. *num.* 4. *par.* 1. *& deciſ.* 605. *numer.* 4. *part.* 2. *& coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 78. *numer.* 2. *ex* Imol. *conſ.* 110. *in fin. ex* Rebuff. *& alijs concordantibus*, eoſque deceſſiſ-
3 ſe ſine filijs † eſt præſumendum, dum contrarium non probatur, Alex. *conſ.* 20. *num.* 12. *lib.* 1. Bellon. *conſ.* 19. *num.* 3. Capyc. *deciſ.* 159. *num.* 11. *& tenuit* Rot. *in recent. deciſ.* 436. *num.* 3. *par.* 1. & licèt Trinius vnus ex filijs fideicommittentis deceſſerit cum filijs Clemente & Hectore iuniore, attamen cum nuper deceſſerint ſine filijs, vt ex arbore illorum exiſtentia non præiudicauit Galphio, Honuphrio & fratribus. Obitus autem Pauli, & dd. Clementis, & Hectoris comprobatur ex inſtrumento compromiſſi facti inter Galphium, Honuphrium, & fratres, filios & hæredes Pauli ex vna, & Honuphriam vxorem & hæredem Clementis q. Trinij ex altera. Quod bona controuerſa fuerint in bonis fideicommittentis, & per ipſum poſſeſſa de tempore obitus, probatur, tàm ex teſtamento, quàm ex diuiſione facta inter Paulum patrem Galphij, Honuphrij, & fratrum, & Clementem authorem Honuphriæ, & Hectorem filios Trinij. Identitas deinde probatur, quia agitur de fideicommiſſo particulari quatuor corporum, de quibus in dicto teſtamento, nempè ſuper domo habitationis ipſius Teſtatoris, & domo vulgò *detta l' hoſteria della Corona*, ſuper Carteria, & prædio ſeù poſſeſſione, quæ dicitur *S. Pietro in Campo*, quæ ex iàm dictis probatur poſſeſſa per Teſtatorem. De-
4 indè verò, quod Honuphria poſſideat, probatur ex † Inuentario bonorum Clementis facto per ipſam, vti hæredem, quod contra ipſam conficientem plenè probat, *l. fin. C. de arbitr. tut.* Caſt. *conſ.* 393. *num.* 2. *libr.* 2. Rom. *conſ.* 102. *num.* 3. *verſ. cum itaquè*, Rota *in* Ceſenaten. *de Aldinis 24. Ianuarij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, ex litis ſuſtentatione, & ex commiſſione per eum obtenta.

Stante itaquè quod conſtet de fideicommiſſo, † illiuſque 5
purificatione, & quod bona prædicta fuerint in bonis fideicommittentis de tempore obitus, & de illorum identitate, Simonettis vocatis non poteſt denegari immiſſio aduersùs Honuphriam habentem cauſam à Clemente grauato eo † quia illis agentibus vigore fideicommiſſi com- 6
petit remedium, *l. fin. C. de edict. Diu.* Adr. *toll. l. penult. §. cum autem*, *vbi* Bart. *in fin. & alii, C. de Sen. Conſ. Trebell.* Gabr. *conſ.* 44. *numer.* 6. *libr.* 2. Rot. *in rec. deciſ.* 237. *num.* 1. *par.* 1. *& coram ſan. mem. Greg. XV. dec.* 194. *nu.* 1. & fuit priùs dictum in Bononien. *de S. Petro 4. Maii 1588. coram* Platto *in Viterbien. fideicommiſſi 8. Martii 1602. coram Litta, & in Montisfaliſci fideicommiſſi 12. Maii 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio.*

Nequè Dominis viſæ fuerunt obſtare detractiones, quæ dicta Honuphria vti vxor Clementis nepotis teſtatoris ex Trinio filio prætendit. In primis non obſtat detractio legitimæ ex perſona Trinij, quia verſamur in fideicommiſſo particulari, non autem vniuerſali, & conſtat fideicommittentem reliquiſſe bona notabilis valoris; deinde probatur plures alienationes factæ per Trinium, † in 7
quibus eſt imputanda legitima, & precium ex eis redactum præſumitur eſſe † ſufficiens, dum contrarium non 8
probatur, vt benè firmauit Rota *in Peruſina fideicommiſſi de Gratianis 28. Iunii 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Vnde cum adſint alia bona, vt conſtat ex inſtrumentis, & in alijs iuribus, & ſe immiſcuerint in hæreditate nullo † confecto inuentario, intrat præſumptio 9
ſatisfactionis, vt in Maceraten. *legitimæ 22. Iunii 1629. & in Peruſina fideicommiſſi de Meniconibus 3. Decem. 1632. coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen. in Bononien. fideicommiſſi de Deſideriis 20. Decemb. 1628. coram R. P. D. meo Merlino*, & cum ſimus † in fideicommiſſo particulari ſu- 10
per eo non poteſt detrahi legitima, & In omnem caſum, cum legitima † ſit certa ratione loci & quotæ, non impe- 11
dit immiſſionem pro indiuiſo. Non etiam † obſtat detra- 12
ctio dotis quam prætendit Honuphria per *text. in Auth. res quæ, C. comm. de legat.* quia dato etiam, quod de ſolutione conſtaret † illa eſt detrahenda ſuper alijs bonis li- 13
beris, non autem de bonis ſtabilibus ſubiectis fideicommiſſo particulari, præcipuè cum conſtet ex inuentario hæreditatis q. Clementis, remanſiſſe alia bona, & † pro- 14
inde non vindicare ſibi locum diſpoſitionem *d. Authen. res quæ*, pluries firmauit Rota *in Foroliuien. dotis 20. Iunii 1614. coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio, & in* Bononien. *fideicommiſſi de Maluetiis 31. Martii 1628. coram bon. mem. Card. Virili*, & cum vt fuit dictum pluriès verſemur in fideicommiſſo particulari, quatenùs Honuphria allegaret † bona libera non ſufficere, ipſi incumbit onus probandi, 15
plenè & concludenter Bertrand. *conſ.* 161. *num.* 26. *libr.* 3. *par.* 2. Corn. *conſ.* 3. *num.* 8. *libr.* 3. Aym *conſ.* 77. *num.* 4. & ità reſoluit Rota pluriès, ſtante itaquè exiſtentia † 16
bonorum liberorum non poteſt Honuphria retinere bona fideicommiſſi pro detractione dotis, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis. Non obſtat tandem vltima detractio ſolutionis legatorum factorum per fideicommittentem, & æris alieni eiuſdem factæ per Trinium patrem Clementis authorem Honuphriæ, quia de tali ſolutione non conſtat, & † talis exceptio turbida non poteſt impedire immiſſio- 17
nem, quæ admittit exceptiones † turbidas & altiorem 18
indaginem requirentes, Rota *in Ciuitatis Caſtelli bonorum 9. Iunii 1598. coram bon. memor. Card. Mellino, & coram ſan. memor. Greg. XV. deciſ.* 194. *numer.* 22. & alibi paſſim.

Vlteriùs non obſtat, quod cum Rota † conceſſerit ma- 19
nutentionem in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur Honuphriæ, attento ſtylo non extenſa deciſione, cauſa non potuerit proponi ſuper immiſſione, quia non ſubſiſtit in facto, cum iàm deciſio eſſet extenſa, & propterea imputet ſibi pars ſi non inſtetit pro relaxatione mandati de manutenendo, ſed quia præſens dubium immiſſionis nihil commune habet cum manutentione, &

Gal-

Galphius Honuphrius, & ſtatres illam non impediant,
quinimo fateantur † non poſſidere, dum petunt immitti, Domini ſtantibus pluribus citationibus ad informandum, non obſtante dilatione petita, immiſſionem ſupradictis conceſſerunt.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana, ſeù Veneta Aſſecurationis.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

A R G V M E N T V M.

Æqualitas in iudicio eſt ſeruanda, ſed hoc non procedit ſtante diuerſitate iudicij. Acta geſta inter alios non nocent tertiò, nunquàm in eo iudicio citato. Obligatio Cameralis non vulneratur per ſententiam nullam.

S V M M A R I V M.

1 Obligatio Cameralis habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ.
2 Acta inter alios facta, non nocent tertio, nunquam in eo iudicio citato, vel nominato.
3 Iudicij diuerſitas excludit rationem æqualitatis ſeruandæ in eo. & nu. 12.
4 Appellare, ſi licuit vni ex collitigantibus, id quoque alteri parti licere debet.
5 Sententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti, quod ab alia perſona antea non vacata, in alio iudicio, hxhibetur.
6 Sententia eſt nulla, quoad non citatos, & quoad eos, nullos producit effectus.
Sententia nulla, non debet retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit. numero 6.
7 Actus vltrà intentionem mandatis, vel comparentis operari non debet.
8 Sententia, à quibus interpretationem recipias.
9 Deciſ. 78. inter impreſs. R. P. D. Coccin. Decan. declaratur, & num. 10. & ſeq.
11 Pars, quod obtinuit contra aduerſarium, id quoquè in ipſius perſonam obtinere debet ad alterius partis fauorem.

D E C I S I O CCCII.

POSTQVAM Rota cenſuit Apocham Aſſecurationis eſſe iuſtificatam, vt in deciſione huius cauſæ facta ſub die 7. Iunij præteriti. * Dubitaui an contra Aſſecuratores eſſet relaxandum mandatum executiuum, & Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia Ioannes Baptiſta Preue mercium Dominus, qui aſſecuratus eſt, agit vigore dictæ apochæ roboratæ vinculo obligationis Cameralis, † quæ propter ſuſceptionem cenſurarum, & mandati executiui, habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ, Paul. de Caſtr. *in l. poſt rem iudicatam. in fine. ff. de re iudic.* Galleſ. *ad form. oblig.* Camer. *quæſt. 2. numer.* 13. Gabr. *conſ. 67 num. 8. lib. 1.* Rota *deciſ. 686. num. 1. par. 2. recent.*
1

Non obſtat ſententia abſolutoria ipſorum Aſſecuratorum, lata à deputato A. C. contra Ioannem Caſnedum, & Nicolaum Maſſam prætenſum hæredem Pompei, per quam prætenditur dictam obligationem Cameralem eſſe vulneratam. Nam ex actis dictæ Inſtantiæ apparet, Caſnedum ſolum incœpiſſe litem, eamquè proſequutum fuiſſe, addito in aliquibus citationibus nomine dicti Pompei, & poſt illius obitum comparuiſſe procuratorem. Nicolai prædicti, nullo exhibito eius mandato procuræ ad lites: Sententiam verò latam, & conceptam fuiſſe contra dictum Caſnedum, tunc abſentem, non citato eius procuratore, cuius mandatum in actis fuerat exhibitum, & contra dictum Nicolaum, tanquam Pompei hæredem, & conſortes, cum tamen non conſtaret, eum eſſe talem, vel vocatum, aut Pompeium vnquàm Iudicio dum viueret comparuiſſe, per ſe, vel per procuratorem: Quæ ſententia † propterea tanquàm res inter 2
alios geſta non afficit dictum Ioannem Baptiſtam Preuem, Dominium lanarum, de quibus agitur nunquam in eo iudicio citatum, imò nec nominatum, *l. de vnoquoquè ff. de re iudic. l. nam ità ff. de adopt. & l. vltima. C. quib. res iudic. non noc.* Diuerſitas † autem iudicij excludit ra- 3
tionem æqualitatis ſeruandæ, quod nimirum, vbi vni partium licuit appellare, id alteri † quoquè collitiganti lice- 4
re debeat, quocirca ſententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti,
† quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio 5
exhibetur Rota *poſt dictum tract.* Galleſ. *deciſ. 65. num. 9. & 12. & deciſ. 159. nu. 8.* ſequitur Gratian. *diſcept. 765. numer. 43.* Eademquè ratione dicta ſententia non poteſt Pompeium Maſſam dicti Ioannis Baptiſtę mandatarium, quem Aſſecuratores in iudicio ſimiliter nunquàm vocarunt, nequè Iudex prædictis in ſententia nominauit, af-
ficere, & huiuſmodi ſententia cum ſit nulla, † quoad 6
non citatos, nullum quoad eos producit effectum, vt propterea non debeat retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit Rota apud Galleſ. *deciſ. 106. num. 1. & 2. & d. deciſ. 159. num 7.*

Nequè prædicti Ioannes Baptiſta, & Pompeius poſſunt dici litis conſortes, ex eo, quod procurator Nicolai, vnus ex hæredibus dicti Pompei notificando illius obitum, & dicti Nicolai voluntatem, de adeunda hæreditate, proteſtatus fuit ne Aſſecuratores alteri ſoluerent, quàm dicto Nicolao eius principali, quoniam vt præfertur de mandato dicti comparentis ad lites minimè conſtat, cum limitatè fuerit conſtitutus, ad notificandum, & faciendum proteſtationem, † qui actus vltrà intentionem 7
mandatis, vel comparentis operari non debet Rota *deciſ.*
500. num. 8. par. 2. recent. ex quibus dicta ſententia † re- 8
cipit declarationem, vt per Gloſ. *fin. in ca. dudum. de decim. &* Bald. *in l. 2. C. de iudic.*

Et ex his etiam ceſſat obiectum deciſionis 78. † inter 9
impreſſas Reuerendiſſimi D. mei Coccini Decani, in qua fuit reſolutum non eſſe concedendam executionem vigo-
re obligationis Cameralis, propter ſententiam † in prio- 10
ri inſtantia latam ad fauorem Aſſecuratorum, quàmuis iniuſtam. Quoniam dicta deciſio procedit in terminis ſententiæ latæ inter eaſdem partes appellantem ſcilicet, & appellatum, & ita vtraquè inſtantia vocatas, & nominatas, inter quas ideò ſeruanda erat æqualitas,
quia quod alter contra aduerſarium obtinuit, † id quo- 11
què in ipſius perſona obtinere ad alterius partis fauorem debet, iuxtà *l. primam ff. quod quiſquè iuris, &*
l. vltima. C. de fruct. & litis expenſ. quæ ratio † in 12
eo qui non fuit litigator eiuſdem iudicij conſiderari non poteſt, quod etiam in terminis dictæ deciſionis 78. ſenſit Rota *in Veneta donationis, quæ eſt præallegata deciſ. 159. in fine apud Galleſ.*

Et ita &c.

* Eſt deciſio 285. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Veneris 10. Nouembris 1634.

A R G V M E N T V M.

ad Declaratoriam quibus de ſtylo ſeruatis procedatur, & qualiter etiam prædictus ſtylus ſeruetur in mandato de manutenendo, vide diſtinctionem.

S V M M A R I V M.

1 Termini quatuor ad docendum de paritione, ſi ſint ſeruati, & de ea non doceatur, tunc niſi infra menſem de paritione oſtendatur, declaratoria contra inobedientes relaxatur de ſtylo. num. 2.
3 Et iſte ſtylus etiam in mandato de manutenendo ſeruatur, declara vt infra.
4 Mandatum de manutenendo, ſi contra aliquem relaxetur, qui teneatur aliquid præſtare, puta decimas &c. tunc reproducto mandato, ſi non conſtet de paritione

per effectualem præſtationem, datur declaratoria. vide rationem. num. 5.

6 *Sed ſi ille contra quem relaxatur d. mandatum non tenetur aliquid præſtare, ſed ſolum pati, cum teneatur ad ſolam patientia, tunc ſi non conſtet de paritione verbali, proceditur ad declaratoriam.*

7 *Impedimentum, quando excuſet, & quando non.*

DECISIO CCCIII.

CVM expedito mandato de manutenendo * ad fauorem Eccleſiæ Sancti Gregorij, & Communitatis Duglioli, eoquè in partibus, tàm Rectori Sancti Gregorij, quàm Rectori Sancti Michaelis de Mezolaria intimato, & ſucceſſiuè hic in actis reproducto, ſeruati fue-
1 rint † quatuor termini ſoliti ad docendum de paritione, de quibus per Veſtr. *in praxi lib. 8 cap. vlt. numer.* 19. nec de ea doctum fuerit. Viſum eſt DD. niſi infra menſem
2 paruerint dandam eſſe declaratoriam † contra contumaces, & inobedientes de ſtylo concedi ſolitam, *cap. primo in fin. vt lit. non conteſt.* Mohed. *dec. 1. in princ. de ſent. excom.* Caſſad. *deciſ. 6. numer. 10. de cauſ. poſſeſ. & propriet.* Rota *deciſ. 439. num. 1. & 478. par. 2. rec.* & paſ-
3 ſim in alijs, quem ſtylum † etiam in mandato de manutenendo obſeruari conſtat, *ex traditis in Brixien. Clericatus 26. Ianuarii 1598. coram Orano, in Alerien. beneficij 17. Iunii 1609. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Pamphilio, & in Vicen. Prioratus 19. Martii 1610. coram eodem, & in Cremonen. penſionis 28. Maii 1612. coram bo. me. Vbaldo.*

Hæc tamen concluſio ſimpliciter non procedit in mandato de manutenendo, ſed cùm hac diſtinctione, quod
4 aut ille contra † quem relaxatur, tenetur aliquid præſtare, vt decimas, penſionem, & quid ſimile, & tunc reproducto mandato, ſi non conſtat de paritione per effectualem præſtationem datur declaratoria, & ità loquuntur deciſiones prædictæ, prout etiam Seraph. 1113.
5 *numer.* 3. eò quia ſatis dicitur conſtare de † contrauentione, niſi quis per actus poſitiuos ſolutionis decimarum, ſeù penſionis oſtendat ſe paruiſſe Bart. *& alii in l. in illa. ff. de verb. oblig.* Aut verò ille contra quem mandatum relaxatur, non tenetur aliquid præſtare, ſed ſolùm pati, qui, vt eſt caſus noſter, quia fuit data manutentio in poſſeſſione Beneficij Eccleſiæ Sancti Gregorij, &
6 † hoc caſo altera pars tenetur ſolam patientiam præſtare, & nihil aliud, Ideòquè ſufficit paritio verbalis, *vt per* Caual. *dec. 364. num.* 3. Rota *in Theatina, ſeù nullius de Altiſſa 2. Aprilis 1618. & in Lunen. Sarzanen. beneficii 25. Iunii 1631. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,* & cum ex deductis non conſtet de paritione verbali, ex ſupradictis, ad declaratoriam procedendum.

Nequè eſt attendeñ, excuſatio dedocta, ex eo, quod Eccleſia Sancti Gregorij fuerit interdicta à Vicario Bonoñ propter diſmembrationem de ea factam, ac proindè in ea celebrari non poſſit; Tùm quia interdictum eſt nullum, ſicuti nulla fuit, & inualida per Rota declarata ipſa diſmembratio in deciſione in hac cauſa facta coram me 22. Iunij 1633. * Tùm quia non conſtat fuiſſe factas diligentias pro illo remouendo, † & remoueri non potuiſſe ſine quibus ſola impedimenti allegatio non rele-
7 uat Bart. *in l. quibus diebus in fin. vbi* Socc. *nu. 3. ff. de cond. & demonſtr.* Alex. *conſ. 49. nu. 5. lib. 2.* Natt. *conſ. 258. nu.* 6. Caputaq. *deciſ. 72. num. 5. par. 2.* Rota *coram Greg. XV. deciſ. 501. num. 2. & 5.*

Et ità fuit reſolutum &c.

* Deciſio ſuper hac manutentione ſub 14. Iunij 1634. eſt ſuprà 391.

* Eſt deciſio 223. pariter ſuprà.

¶ Et infrà in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 12. Decemb. 1634. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Veneris 17. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Fideicommittens, quando diſponit, quod omnia, & ſingula bona in perpetuum remaneant inter illos de domo, & familia, tunc dicitur inductum abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum. Sub verbis de domo, & familia, fœminæ quando comprehendantur, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, quando inducatur.*

2 *Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, tunc multò magis inducitur, quando adſunt verba importantia perpetuitatem.*

3 *Fideicommiſſum, quando fuit factum in contractu diuiſionis per plures fratres, ſignum euidens eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum.*

Aliàs abſquè eo, quod facerent fideicommiſſum potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſquè prouidere propriæ ſoboli, vel fideicommiſſum ad beneplacitum conſtituere. num 3.

4 *Et licet aliqui Doctor. contrarium teneant, tamen non ſunt attendendi, cum loquantur contra communem.*

5 *Fœminæ veniunt ſub illis verbis, de domo, & familia.*

6 *Fœminæ, licet veniant in fideicommiſſo ſub vocatione eorum de domo, & familia, tamen id non procedit, quando immediatè fuit facta prohibitio alienationis extra lineam maſculinam, & num. 7.*

8 *In fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo, veniunt etiam fœminæ ſaltem durante vita ſua.*

9 *Sed opinio iſta eſt valdè difficilis.*

10 *Fœminæ, ſub nomine illorum de domo, & familia non comprehenduntur in fideicommiſſo, quando fideicommittens intellexit de domo, & familia maſculina.*

11 *Ad fideicommiſſum, quando quis vocatur ſub nomine agnationis, tunc non attenditur, ſiuè ſit maſculus, ſiuè fœmina ſuccedens, dummodò ſit agnatus, vel agnata.*

12 *Ad fideicommiſſum, ſi vocentur maſculi agnati, tunc ſuccedere volens debet eſſe, & maſculis, & agnatus.*

13 *Alienationis prohibitio, quando ſubſequitur fideicommiſſum intelligenda eſt quòad perſonas, & caſus in fideicommiſſo comprehenſos.*

14 *Alienationis prohibitio, ſi ſtet de per ſe, & ſit veſtita, particulare fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis.*

DECISIO CCCIV.

DOMINI perſtiterunt in reſolutis 7. Iunij proximi præteriti, * ſcilicèt conſtare de fideicommiſſo reciproco inter maſculos de Caetanis: In inſtrumento namquè diuiſionis fuit conuentum, quod omnia, & ſingula bona in perpetuum remaneant, & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis; Hæc enim verba important † abſolutum, & recipro- 1
cum fideicommiſſum inter maſculos de Caetanis, Anchar. *conſ. 152. Plura ſunt dubia. num. 9.* Soccin. ſen. *conſ. 12. num. 13. & conſ. 43. num. 9. lib. 3.* Corn. *conſ. 38. col. 2. lib. 1.* Dec. *conſ. 23. numer. 3. & conſ. 372.* Ripa *reſponſ. 14. num. 24. de ſubſtit.* vbi teſtatur de communi opinione, Decian. *conſ. 1. num. 278. & ſeqq. & conſ. 3. num. 61. lib. 1.* quæ opinio eò magis procedit, ex quo adſunt † ver- 2
ba importantia perpetuitatem, ibi, in perpetuum, Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 2. num. 18.* & quia huiuſmodi fideicommiſſum fuit factum in contractu diuiſionis † per plures fratres, ſignum euidens eſt, 3
quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum, alias abſquè eo, quod facerent fideicommiſſum, potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſquè prouidere ſuæ ſoboli,

boll, vel fideicommiſſum ad peneplacitum conſtituere.
Neque ſuot attendendi DD. tenentes contrarium, quia
4 loquuntur contra communem, & quando non adeſt † verbum, remaneant, prout in caſu iſto, vt aduertit Fuſar. *de ſubſtit. 479. numer. 102. verſ. ſed aduerte*; nec loquuntur quando plures fratres in inſtrumento diuiſionis faciunt fideicommiſſum, pront ſuit factum in caſu iſto.
5 Nequè obſtat, quod ſub illis † verbis de domo & familia de Caetanis veniant etiam fœminæ, quia ſecùs dicendum eſt in caſu iſto, ex verbis in eadem oratione immediatè ſeqq. & quod non poſſit, nec eis liceat illa, ſcilicet, bona † extrà familiam maſculinam dictæ domus de
6 Caetanis, quomodòcunquè, & quandocunquè alienare, ſeù aliàs quòmodòlibet, & pro quibuſcunquè etiam vrgentiſſimis, ac arduis eorum, & cuiuslibet ipſorum negotijs, & neceſſitatibus eis incumbentibus diſtrahere, & diſmembrare, ex quibus dum diuidentes primo loco ſimpliciter dixerunt inter illos de domo, & familia, & in eadem oratione ſubdiderunt extra familiam maſculinam, dicen-
7 dum eſt, quod in prima † parte intellexerunt de domo, & familia maſculina, quicquid eſſet, ſi hoc ſuiſſet dictum in diuerſa oratione, Odd *de compend. ſubſtit. par. 6. art. 4. n. 5.* vbi dicit communiter hanc concordiam eſſe approbatam, & infinitos allegat. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 404. n. 8.*
8 Nequè obſtat, quod ex verbis illis remaneant, † & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis, veniant etiam fœminæ, ſaltem durante vita ſua, ex *alleg. per* Fuſar. *de ſubſtit. q. 346. nu. 19.* vbi exemplificat, quando ſunt vocati deſcendentes per lineam maſculinam,
9 vel virilis ſexus, vel per virilem ſexum, quia quicquid † ſit de hac opinione, quæ multùm difficilis eſt, vt patet ex adductis per ipſum Fuſar. *d. loco & num. ſeqq. & per* Peregr. *de fideic. art. 26. num. 29. verſ. vired verò ſecundùm*, in hoc caſu ſumus extra difficultatem, quia fratres diuidentes, vt dictum eſt, intellexerunt de domo, & familia ma-
10 ſculina, † & ideò indubitatum remanet fœminas excludi, vt benè per Caſtren. *in conſ. 190. num. 4. verſ. nam interdum. lib. 2.* qui inquit, quod aut quis vocatur ad aliquod
11 † commodum ſub nomine agnitionis, & tunc non curatur, an ſit maſculus, vel fœmina dummodò ſit agnatus, vel agnata, aut vocatur aliquis nomine maſculorum, &
12 tunc requiritur † vtraquè qualitas ſcilicèt, quod ſit agnatus, & maſculus, & hoc dictum ſequitur Peregr. *d. art. 27. num. 19. verſ. aut vocatur.*

Nequè facit, quod duo videantur fideicommiſſa, vnum in euentum mortis, in quo vocantur illi de familia, & domo, alterum in euentum alienationis, in quo cenſentur vocati maſculi de domo, & familia; quia fuit reſponſum, quod prohibitio alienationis, cum ſubſequatur fi-
13 deicommiſſum, aut eſt intelligenda † quoad perſonas, & caſus io fideicommiſſo comprehenſos, ex allegatis per Fuſar. *quæſt. 683. num. 1.* & ſolùm declarat fideicommiſſum præcedens, & quod intellexit ad illud vocare maſculos, vt dictum eſt, & penitùs ceſſat prædictum obiectum.
14 Aut verò † prohibitio alienationis cenſetur, *ſtare da per ſe*, & cum ſit veſtita, particulares fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis, Gabr. *conſ. 123. ante num. 1. verſ. etenim. cum prohibitio, vol. 1.* Berett. *conſ. 142. poſt num. 29. verſ. cum verò, latè* Menoch. *conſ. 348. num. 43.* vbi hac diſtinctione concordat omnes DD. inter ſe circà hoc diſſentientes, Petra *de fideicommiſſis quæſt. 11. num. 560.* & hanc diſtinctionem ſequitur Rota *deciſ. 23. ante numer. 1. verſ. reſpondetur, quod in caſu Decii, & deciſ. 45. num. 3. & deciſ. 568. num. 9. par. 1. diu. & fuit dictum in cauſa Ianuen. fideicommiſſi de Pallauicinis 24. Septemb. 1586. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in cauſa Peruſina de Bigazinis 14. Nouemb. 1605. coram Litta*, Odd. *de fideicommiſſis. quæſt. 10. art. 6. numer. 128.* Fuſar. *quæſt. 688. num. 7.* & fuit tentum io cauſa *Peruſina de Baptiſtis 27. Martii 1627. coram R. P. D. Pirouano*, & retento hoc intellectu pariter ceſſat obiectum.

Et ità vtraquè &c.

* Eſt deciſio 284. ſuprà in hac eadem parte, & ibi aliæ deciſiones in hac cauſa referuntur.

R. P. D. BVCCABELLA.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra ſententiam, licèt non valeat, tamen quando hoc non procedat. A ſententia lata in iudicio poſſeſſorio, quando detur appellatio, & ſic ceſſet Ægidiana.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, etiam abſque expulſione.*
2 *Et illam in alium transfert, etiam ad effectum manutentionis.*
3 *Sententia contra ſententiam lata non tenet, niſi prima infirmetur.*
4 *Iudex Commiſſarius, ſtante clauſula, quam, & quas, in commiſſione poſita, poteſt procedere, prout in prima, parte non opponente. & num. 9.*
5 *Iudex, ſtante clauſula, quam, & quas, poteſt procedere, tanquàm in prima, & etiam non ſuſpenſo petitorio. & num. 6.*
7 *à Sententia lata in poſſeſſorio datur appellatio, quando ea continet mixturam.*
8 *Cauſa ſemel facta appellabilis, ſemper remanet talis.*
10 *Appellatio eſt de ordinatorijs Iudicij.*
Ægidiana in iudicio poſſeſſorio denegat appellationem. num. 10.
Iudicij ordinatoria, ſunt ſeruanda iuxtà locum, vbi litigatur, non obſtantibus ſtatutis loci, vbi partes ſunt oriundæ. num. 10.
11 *Statutum Bononien. lib. 2. rubr. de appell. non habet locum quando fuit actum remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
12 *Verba, in ſententia lata in iudicio poſſeſſorio, quando non dicantur continere mixturam.*
13 *Ægidiana in ſententia lata in poſſeſſorio intrat ſi non contineat mixturam.*
14 *Clauſula, ſine præiudicio, præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo.*
15 *Clauſula, cum facultate manutenendi, quem de iure, quid operetur.*
16 *Poſſeſſionem pro turbida, quando habet Signatura, tunc admittit appellationem, cum facultate manutenendi, quem de iure.*
17 *Signatura, ſi aliquid voluiſſet in reſcriptis, id ſciuiſſet exprimere.*
18 *Argumentum ab vſu, ſeu ſolito de iure valet.*
19 *Signatura, quando ſimpliciter cauſam committit, tunc dicitur declaraſſe appellationem fuiſſe ab initio admittendam, & executionem nullam eſſe, & reuocandam.*

DECISIO CCCV.

CONCLVSVM fuit D. Coſmo dandum eſſe mandatum de manutenendo, quia ex deductis ſatis apparet ipſum obtinuiſſe immiſſionem in poſſeſſionem trium corporum bonorum, de quibus agitur, in vim ſententiæ, ob mandati Rotalis relaxati, pluribus præcedentibus Deciſionibus, * ſuper purificatione fideicommiſſi Alphonſi ad fauorem ipſius Coſmi, ac alijs ſeruatis de iure ſeruandis, ſicquè auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis, qui proptereà benè potuit D. Vin-
centium etiam † abſquè alia expulſione, eius an- 1
teriori poſſeſſione priuare, Ang. *in l. qui vniuerſas §. item cum* Prætor. *in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rota *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 9. num. 8. & deciſ. 69. num. 9. & ſeq.*
illamquè † in dictum Coſmum transferre *ad l. iſtè poſſi-* 2
det. ff. de acquir. poſſeſſ. etiam ad iſtum effectum manutentionis Rota *coram eod. Gregor. d. deciſ. 9. num. 4. & deciſ. 582. num. 2. & in cauſa Romana vineæ 25. Febr. & 14. Nouemb. 1633. coram R. P. D. meo Motman.*
Non obſtat, quod priùs eſſet confirmanda, † vel 3
infirmanda alia ſententia de partibus, iuxtà *l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* Quia fuit reſponſum, quod cum in commiſſione adſit clauſula, (quam, & quas,) &

4 † pro ommiſſione de nouo in Rota actum fuerit; Iudex
parte non opponente bene potuit procedere tanquàm in
prima, prout fecit Gabr. *conſ. 54. num. 8. lib. 1.* Pedem. *de-
ciſ. 1. num. 49.* Rota *in cauſa Bononien. Legati de Mareſcot-
tis 24. Nouemb. 1627. coram R. P. D. meo Dunozet*; Et
5 quod † ſtante commiſſione cum clauſula (quam, &
quas) poſſit Iudex procedere tanquàm in prima fuit reſo-
lutum *coram Card. Seraph. deciſ. 1241. num. 2. & in cauſa
Grolien̄ decimarum coram bo. me. Orano, vt in deciſ. relata
per* Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 174. num. 5. & in cauſa
Peruſina fideicommiſſi 16. Februarij 1615. coram Reueren-
6 diſſ. D. meo Decano*, vbi, quod hoc procedit † etiam non
ſuſpenſo petitorio *per doctr.* Bart. *communiter receptam in
l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 36. ff. de acq. poſſ. cum
alijs ibi alleg.*

Et ex his ceſſat, quòd ab eadem prima ſententia fuerit
appellatum, tàm in vim Statuti *lib. 2. rubric. de appell.*
7 quàm etiam ex quò ipſa ſententia † continet mixtu-
ram, cum condemnet Vincentium ad reddendam ratio-
nem de nominibus debitorum Alphonſi, & ad reſtitutio-
8 nem pecuniarum hæreditatis eiuſdem, & cauſa † ſemel
facta appellabilis ſemper duret appellabilis, ex pluri-
bus pro Vincentio allegatis: Nam quicquid ſit, an
huiuſmodi appellatio, & mixtura ſubſiſtant. Placuit
reſponſio, quòd dicta prima ſententia, & appellatio
ab ea interpoſita ad iſtum effectum ampliùs attendi
non debeat, ex quo in Rota proceſſum fuit tan-
9 quam in prima, quod bene † fieri potuit ex ſupradi-
ctis, ſicque non ſubſiſtit, quòd ita cauſa fuerit facta ſe-
mel appellabilis, cum in ea vna tantùm ſententia Rota-
lis emanauerit.

Neque obſtat, quod etiam ab huiuſmodi ſententia
Rotali in poſſeſſorio lata D. Vincentius ſemel appellare
potuerit vigore dicti Statuti Ciuitatis Bonon̄ *lib. 2. rubr.
10 de appellat.* Quia fuit reſponſum, quòd cum † ap-
pellatio ſit de ordinarijs iudicij, Ægidiana, quæ in iu-
dicio poſſeſſorio illam denegat ſtante dicta ſententia in
Rota lata prout in prima, eſt obſeruanda, non obſtan-
te ſtatuto loci, vnde partes ſunt oriundæ, vt per Con-
tard. *de moment. poſſeſſ. limit. 4. numer. 10. & ſeqq.* & de
huiuſmodi ſtatuto tenuit Rota *coram Robuſterio deciſ.
330. ſub num. 4. par. 2. diuerſ. & in cauſa Romana bono-
rum de Comitibus 2. Aprilis 1565. & coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano in alia Bononien. de Mangiolis 16.
11 Aprilis 1627.* vbi etiam fuit firmatum, quod † huiuſ-
modi ſtatutum non habet locum, quando actum fuit
remedio *l. fin. C. de edict. diu.* Adrian. tollen. ex pluribus la-
tè ibi adductis.

Nec ſubſiſtit, quod eadem ſententia Rotalis dicatur
continere mixturam. Quia dum reſeruat Vincentio
portiones bonorum Pirrhi prædefuncti, cum do-
mo magna ibi (*Reſeruatis portionibus bonorum ſigilla-
tim deſcriptis in diuiſionibus, &c. de quibus in actis*)
huiuſmodi verba viſa fuerunt prolata non per modum
diſpoſitionis, vel cauſæ, ſed relatiue ad dictas diuiſiones
12 certas alias factas, & in actis exhibitas, ac † etiam in-
cidenter, & enunciatiue, quæ propterea non inducunt
mixturam, Contard. *de moment. poſſeſſ. limit. 2. §. 5. num.
19.* Rota *in cauſa Auenionen, ſeu Carpentoraten̄ Iuris pa-
ſcendi 7. Iunij 1627. coram bo. me. Card. Virili*. Qua-
tenùs verò eadem ſententia condemnat Vincentium ad
fructus perceptos à die motæ litis, & ad expenſas legiti-
mè factas, ponderatum fuit ſententiam id facere per ca-
put ſeparatum ibi (*inſuper D. Vincentium in fructibus,
&c. & in expenſis condemnamus &c.*) quo caſu ſen-
tentia non dicitur continere mixturam quoad poſſeſſo-
13 rium, & † propterea illius reſpectu intrat Ægidiana,
vt per Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. 3. num. 8. verſ. idem deni-
que.* Barz. *deciſ. 45. numer. 2. cum alijs relatis per* Mo-
dern. Roman. *de appellat. quæſt. 17. limit. 6. membr. 9. num.
35. & faciunt tradita per* Gabr. *conſ. 35. ſub numer. 8.
verſ. primo quia, lib. 1.* Surd. *conſ. 102. num. 12.* Menoch.
de adipiſcend. remed. 4. num. 869. & ſeq. Contard. *de mo-
ment poſſ. limit. 1. num. 28.* Creſcent. *deciſ. 5. de appell. &
per d.* Modern. Roman. *poſt alios relat. de memb. 9. ſub. nu.
22. verſ. explica iſtam.*

Minùs releuat, quod licèt poſt ſententiam Rotalem
cauſa fuerit primo loco commiſſa cum clauſula ſinè præ-
iudicio mandati de immittendo, poſtmodùm tamen in
ſecunda commiſſione adiecta fuerit clauſula, cum facul-
tate manutenendi, quem de iure. Quia pro reſponſio-
ne ponderatum fuit, quod executio dictorum trium cor-
porum bonorum, de quibus agitur, fuerat legitimè fa-
cta poſt primam commiſſionem, cum dicta clauſula ſi-
ne præiudicio mandati de immittendo, † per quam di- 14
cebatur præſeruata iuriſdictio Iudicis, à quo, Rota *de-
ciſ. 182. num. 3. lib. 2. par. 3. diuerſ.* Add. *ad deciſ. Gregor.
XV. 91. num. 13.* & ante ſecundam, cum dicta clauſula,
cum facultate manutenendi quem de iure, † per quam 15
quicquid ſit, an dicatur ſuſpenſa iuriſdictio præfata, quò-
ad vlteriorem exequutionem faciendam, quoad execu-
tionem iam factam, illa fuit viſa nullo modo poſſe dici
per dictam clauſulam circumſcripta, vel reuocata,
niſi quatenùs fuiſſet minùs ritè, & rectè facta, de
quo Signatura voluit, quòd coram Iudice, ad quem,
cognoſci debeat, & ideò reſcripſiſſe dicitur cum dicta
clauſula, † quia habuit poſſeſſionem pro turbida, vt 16
Rota cenſuit *coram Cardin. Caual. deciſ. 615. numer.
3.* & ità obſeruauit pro manutentione poſſeſſoris legi-
timè immiſſi per Iudicem ad quem, ante commiſſio-
nem, cum huiuſmodi clauſula *in d. cauſa Romana vineæ
25. Februarij, & 14. Nouemb. 1633. coram R. P. D. meo
Motman.*

Quod etiam comprobatur, quia ſi per ſecundam com-
miſſionem Signatura voluiſſet † circumſcribi, & reuo- 17
cari executionem tunc iàm factam, id expreſſiſſet, pro-
ut quoad prædium Planorij, cuius poſſeſſio fuerat capta
poſt ſecundam commiſſionem, fecit in tertia, in qua re-
ſcripſit, vt circumſcripta, & reuocata poſſeſſione dicti
prædij in cauſa procedatur; argumentum † enim ab 18
vſu, ſeu ſolito de iure valet, *l. ſi ſeruus plurium. §. vl-
tim. ff. de legat. 1. cum alijs per* Rotam *coram Caual. de-
ciſ. 418. numer. 5. verſ. tertia & numer. ſeq.* Vel ſimpli-
citer cauſam commiſiſſet, quo etiam caſu dicitur decla-
raſſe † appellationem fuiſſe ab initio admittendam, & 19
executionem nullam, & reuocandam, iuxtà tradita
per Lancellot. *de attent. par. 2. cap. 12. limit. 6. num. 36.
& par. 3. cap. 24. quæſt. 31. num. 9. cum ſeq. & per* Rota
*in cauſa Mantuana Iuris paſcendi 26. Iunii 1628. coram bo.
me. Card. Virili, & in cauſa Ferrarien. pecuniaria 7. April.
1631. coram R. P. D. meo Motman.* cum alijs pro Vincentio
allegatis.

Et ità vtraque parte informante &c.

* Ideſt ſub diebus 12. Decemb. 1633. & 22. Martij 1634.
& 7. Iunij pariter 1634. coram R. P. D. Ghiſilerio, ſunt
Deciſiones 249. 272. & 283. ſuprà in hac parte.

R. P. D. M E R L I N O.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſario, quibus concurrentibus detur immiſſio. Remiſſoria denegatur ob calumniæ ſuſpicionem, item in iudicijs poſſeſſorijs, item etiam bis in eadem cauſa ſi petatur, non conceditur.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſarius, dum fideicommiſſi exiſtentiam, purifi-
cationem ad eius fauorem, & rei identitatem probat,
tunc ei immiſſio non poteſt denegari.*

2 *Remiſſoriæ petitio, videtur calumnioſa, quando petitur
in calculo ferendæ ſententiæ.*

Remiſſoria denegatur ob ſuſpicionem calumniæ num. 2.

3 *Remiſſoria non conceditur ad impediendam immiſſionem ex
remed. l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.*

4 *Remiſſoria denegatur in cauſis poſſeſſorijs cum in eis non
admittantur exceptiones requirentes altiorem inda-
ginem.*

5 *Remiſſoriæ petitio reijcitur in poſſeſſorio iudicio Saluiani
interdicti.*

6 *Remiſſoria, ſi in prima inſtantia fuit conceſſa, ſi in ſecunda
inſtantia iterùm petatur, denegatur.*

7 *Remiſ-*

7 *Remiſſoria in eadem cauſa bis regulariter non conceditur.*

DECISIO CCCVI.

ITERVM Domini reſponderunt Ioanni Amato fidei-
commiſſario Bartholomæi Aui non eſſe denegandum
remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. *toll.* vel vtilis Saluiani
interdicti pro adipiſcenda poſſeſſione tenutæ nuncupatæ
2 *Il Colle Mauſoleo*, dum † fideicommiſſi exiſtentiam, pu-
rificationem ad ſui fauorem, & identitatem tenutæ ple-
nè, ac concludenter probauit, iuxtà Rotæ opinionem
perpetuò retentam, *vt in decif. 131. num. 5. par. 1. recen. & in alijs relatis in decif. huius cauſæ ſub die 26. Iunij præteriti coram me*, * *atquè ſub hac eadem die fuit dictum in Terracenen. Pannorum coram me.*

Nec viſum fuit obſtare exceptionem ſæpè à DD. Philonardis deductam, & per duas deciſiones reiectam, nempè quod cum tenuta, cuius poſſeſſionem adipiſci Ioannes contendit, confuſa fuerit inter alia bona per DD. Philonardos acquiſita, conſequenter immiſſio ſuper re incerta, & fideicommiſſo in totum non ſuppoſita, concedi non poſſit, vel certè in adeptione poſſeſſionis oriri poſſit anſa ſcandali, dum vnuſquiſquè controuerſa bona ſibi debita eſſe defendet; quoniam teſtes, & inſtrumenta acquiſitionum excludunt quamcunquè incertitudinem, & ſeparant bona acquiſita à tenuta fideicommiſſo ſubiecta, aſſignando ſigillatim proprios, & particulares confines, tàm tenutæ, quàm prædijs, ſeù petijs terræ acquiſitis, itaut nulla poſſit cadere confuſio, & diſſidij occaſio, prout diſtinctè deductum fuit in deciſionibus ſub die 27. Nouembris 1633. * & 7. Iunij decurrentis anni 1634. coram me, * cum quibus etiam hodiè Domini tranſierunt.

Nec releuare cenſuerunt petitionem remiſſoriæ ad ef-
fectum firmandi ſtatum hæreditatis Bartholomæi fidei-
committentis, & probandi per Ioannem retineri multa
bona non ſubiecta oneri fideicommiſſi, & ſic obligata pro
euictione tenutæ per DD. Philonardos acquiſitæ; Quo-
2 niam huiuſmodi inſtantia † facta in calculo ferendæ ſen-
tentiæ, & poſtquàm per feriarum interſtitia probationes
neceſſarias inſtruere potuerunt, pluribuſq. diffugijs cau-
ſæ propoſitionem diſtraxerunt, ſapere videtur calum-
niam, ob cuius ſuſpicionem denegatur remiſſoria, Rota
dec. 322. lib. 3. par. 3. diuerſ. & coram ſan. mem. Greg. XV.
3 *deciſ. 336. num. 8. & aliàs paſſim.* Et ad † impediendam
immiſſionem, *ex remed. l. fin. C. de edict. diu.* Adr. *toll.* non
eſſe concedendam remiſſoriam, quia in huiuſmodi poſ-
4 ſeſſorijs non admittuntur exceptiones † requirentes altio-
rem indaginem, dixit Rota apud Card. Seraph. *deciſ.*
1364. *num. 1. qui loquitur de iud. ex l. final. C. de edict. diu.*
Adr. *tollen. & in recent. deciſ. 212. num. 7. ac deciſ. 424. nu.*
3. *par. 1. recent. & coram ſan. me. Greg. XV. deciſ. 367. num.*
5 1. *vbi Addent.* alias cumulant, & in † poſſeſſorio Saluia-
ni interdicto Rota ſequuta fuit dictas deciſiones nouiſſi-
mè in *Imolen. Saluiani 5. Maij, & 9. Iunij præteriti coram*
Reuerendiſſ. D. meo Decano. Maximè quia in prima inſtan-
6 tia † conceſſa fuit remiſſoria, vigore cuius ſex teſtes exa-
minati fuerunt, vnde intrat concluſio, quod in eadem
7 † cauſa remiſſoria regulariter bis non conceditur Rota
apud ſan. me. Greg. XV. deciſ. 367. num. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 392. num. 2.

Contra alia deciſionis fundamenta nihil fuit deductum ideoq. Domini perſiſtentes in deciſis ſub die 26. Iunij coram me, Ioanni Amato dandam eſſe immiſſionem reſponderunt.

* Eſt deciſio 298. ſuprà in hac parte.

* Sunt Deciſiones 236. & 286. etiam ſuprà in hac parte.

¶ Et in eadem cauſa pariter ſuprà adeſt altera deciſio ſub die 28. Ianuarij 1633. eſt in ordine 175.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Quarti Dotalis.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. vt habeat locum, debet ille, qui in eo ſe fundat probare matrimonij conſummationem. Dictio (iuxta) quando ſtet ſimilitudinariè, quando reſtrictiuè, quando cauſatiuè, vel demonſtratiuè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. defert lucrum dotis conſummatum matrimonium. n. 3.*

2 *Dotis lucrum, quando debetur ex ſtatuto, vel pacto, an debeatur non conſummato matrimonio. Quæſtio iſta inter Doctor. eſt valdè controuerſa.*

Et pro vtroquè caſu adſunt Doctor. qui de communi teſtantur.

4 *Dictio (iuxta) ſtat ſimilitudinariè, vt dictio, ſicut, tanquàm, ad inſtar, & ſimilia.*

5 *Dictio (iuxta) potiùs cenſetur ſtare demonſtratiuè, quam reſtrictiuè.*

6 *Dictio (iuxta) tunc multò magis dicitur ſtare demonſtratiuè, quando eſt adiecta diſpoſitioni, & prolata in materia, cuius natura ſit diſponere.*

7 *Dictio (iuxta) tunc ſtat cauſatiuè, non autem relatiuè, & reſtrictiuè, quando non conſtat de relato.*

8 *Dictio (iuxta,) quando conſtat de relato, tunc ſimilitudinariè, & reſtrictiuè ad relatum.*

9 *Lucrum dotale debetur vxori vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 231. ſi per ipſam non ſteterit, quominùs matrimonium conſummaretur.*

10 *Statuti vigore, ſi aliquis prætendat aliquid ad ſe ſpectare, debet probare, quod interueniant omnes qualitates à ſtatuto requiſitæ.*

11 *Teſtibus deponentibus ſuper affirmatiua magis credendum eſt.*

12 *Teſtes, ſi fuerint examinati in alio iudicio, & eorum depoſitiones non producantur, non merentur attendi.*

13 *Vxor debet præſtare patientiam ſucceſſiuam, ad hoc vt dicatur, quod per ipſam non ſteterit, quominùs matrimonium conſummaretur.*

DECISIO CCCVII.

PRÆTENDENTE Diana Grotta per obitum Ale-
xandri eius viri ſine liberis, vltrà reſtitutionem do-
tis ſibi deberi quartum dotale iuxtà diſpoſitionem ſtatuti
Vrbis cap. 131. lib. 1. illud ei non deberi DD. ſub die 26.
Nouemb. 1633. * reſponderunt, ea moti ratione, quia
ſtatutum † defert lucrum dotis poſt conſummatum ma- 1
trimonium, quæ conſummatio non probabatur, prout
nec etiam hodiè viſa fuit DD. probari, & propterea per-
ſtiterunt in deciſis.

Nam licèt quæſtio ſit multum controuerſa apud DD.
etiam quando lucrum † dotis debetur ex ſtatuto, vel pa- 2
cto, an debeatur non conſummato matrimonio, vt latè
per Ceuall. *q.* 110. Bernard. Greuius ad Gayll. *concl.* 80.
per tot. lib. 2. & pro vtraquè opinione adſint DD. atteſtan-
tes de communi opinione; attamen in præſenti caſu vi-
ſum fuit DD. nos verſari extrà iſtam difficultatem, quia
lucrum † dotis fuit promiſſum iuxtà diſpoſitionem ſtatu- 3
ti Vrbis, quod vt ſuprà dixi, defert lucrum dotis poſt
conſummatum matrimonium.

Et quod in iſto contractu partes ſe conformauerint cum
ſtatuto Vrbis, ſatis dignoſcitur ex ipſo inſtrumento do-
tali, in quo fuit dictum iuxtà formam ſtatuti, † illa ſi- 4
quidem dictio (*iuxta*) ſtat ſimilitudinariè, vt dictio, ſi-
cut, tanquàm, ad inſtar, & ſimilia, *l. ſi quis. C. de ſepulcr. viol. l. 1. C. de his, qui parent. vel liber. occid. l. leges, vt generales. C. de legib.* Bero. *conſ.* 38. *num.* 3. *vol.* 1.

5 Nequè obſtat, quod † iſta dictio (*iuxta*) potiùs cenſea-
tur ſtare demonſtrariuè, quàm reſtrictiuè, Bart. *in l. Cen-
turio. num. 39 & ibi* Iaſ. *num. 51.* Rip. *num. 173. ff. de vulg.
& pupill.* Rut. *dec. 27. num. 7. par. 2. diu.* maximè cum illa
6 ſit † adiecta diſpoſitioni, & prolata in materia, cuius na-
tura ſit diſponere, & ſic tantò magis ſtat cauſatiuè, Rot.
deciſ. 40. num. 3. par. 2. diu.

Quia hoc eſt verum, & benè procedit, quando non
7 conſtat de relato, quia, † tunc dictio (*iuxta*) ſtat cauſa-
tiuè, non autem relatiuè, & reſtritiuè, ſecùs verò quan-
do conſtat de relato, prout hic, quia conſtat de ſtatuto,
8 † quo caſu prædicta dictio ſtat ſimilitudinariè, & reſtri-
ctiuè ad d. ſtatutum Bart. *in extrauag. ad reprimendum.
verſ. prout ſub nu. 2.* Alex. *conſ. 106. numer. 21. lib. 3.* Dec.
*conſil. 63. numer. 6. & in l. edita numer. 84. in fin. & numer.
ſeqq. C. de eden.* Curt. Iun. *conſ. 92. numer. 10.* Ruin. *conſil.
25. numer. 11. lib. 1.* Soccin. iun. *conſ. 122. numer. 33. lib. 3.*
Grat. *conſ. 105. num. 2. vol. 2.* Rot. *d. deciſ. 40. num. 4. & 5.
part. 2. diuerſ.*

Non obſtat, quod non ſteterit per Dianam, quomi-
9 nùs † matrimonium conſummaretur, & propterea ei lu-
crum dotale denegari non poſſit, ex allegatis in deciſione
quæ reuideretur, & in his terminis ſtatuti Vrbis adſunt
deciſ. 92. & 101. part. 2. diu. Quia (vt ſuprà dictum eſt)
cum iſtud lucrum fuerit promiſſum iuxta literam Statu-
10 ti, Diana debet † *probare, quod interuenerint requiſita à
Statuto, & ſi ipſa prætendit per ſe non ſtetiſſe, quominùs
Matrimonium conſummaretur, hoc debet concludenter pro-
bare, vt vltrà alleg. in dec. tenent* Surd. *conſ. 130. nu. 1. poſt
med.* Gratian. *diſcept. 745. nu. 57. & fuit dictum in Romana
cenſus coram Reuerendiſſ. D. Decano impreſſ. apud* Pic. *ad
ſtat. Vrb. deciſ. 30. num. 4.*

Non obſtant teſtes examinati pro parte Dianæ depo-
nentes, quod vnanimi conſenſu per 40. dies iſti coniuges
inſimul decubuerunt, & quod de meridie in thalamo
11 claudebantur, quibus teſtibus vti † deponentibus ſuper
affirmatiua plurimum eſt deferendum ad probandam pa-
tientiam ipſius mulieris, Farin. *de teſtib. q. 65. num. 200.
& ſeqq.* Rot. *deciſ. 335. num. 2. par. 1. & dec. 619. num. 9.
part. 3. diu.*

Quia vltrà, quod dd. teſtes fuerunt examinati in alio
12 iudicio, nec eorum depoſitiones † fuerunt adhuc in Rota
reproductæ, & ſic non merentur attendi, non deponunt
de patientia ſucceſſiua præſtita ab ipſa Diana, quinimò
conſtat de contrario per alios teſtes pro parte Camilli exa-
minatos, qui deponunt, quod ipſa egrediebatur è lectu,
& ibat dormitum cum matre, & interrogata de hoc re-
ſpondebat (*che così li piaceua di fare*) prout deponunt ter-
tius, & quartus teſtes, & idem deponunt ſecundus, &
tertius dum dicunt, quod vir fuit eiectus è domo; vnde
clarè patet, quod Diana non probat intentionem ſuam,
ex quo dd. teſtes repugnant probationibus ipſius, & ex il-
lis apparet, ipſam non perſtitiſſe (vt dixi ſuprà) patien-
13 tiam, ſucceſſiuam, † quam præſtare tenebatur ad effe-
ctum, vt potuerit dici per eam non ſtetiſſe, quin matri-
monium conſummaretur, & traditur per Calder. *conſ. 5.
verſ. reſpondebat. de loc.* Beu. *conſ. 45. ſub nu. 19.* Socc. *conſ.
156. num. 10. lib. 2. verſ. primò enim.*

Non obſtat, quod Diana faſſa fuerit ſe eſſe virginem, & quod Camillus in ſuis poſitionibus dixerit Alex. eius filium iuiſſe ad vxorem, & per 40. dies cum ipſa cohabitaſſe, quia non exinde propterea probatur continua cohabitatio Dianæ cum Alex. toto tempore, quo durauit matrimonium, nec quod per ipſum ſteterit, quominùs fuerit conſummatum matrimonium.

Et ità ex ijs cum alijs deductis in alia deciſione vtraquè parte informante fuit reſolutum lucrum dotis non deberi.

* Eſt deciſio 237. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. V E R O S P I O.

Gienneñ. Theſaurariæ.

Die Lunæ 24. Nouembris 1634.

A R G V M E N T V M.

Coadiutoria ſub prętextu infirmitatis obtenta non iuſtificatur, niſi morbus ſit aptus impedire humanas functiones, nec ſufficit quæcumquè inhabilitas, aut praua habitudo dicentis indigere auxilio Coadiutoris Teſtis deponens ſuper grauitate morbi, quomodò deponere debeat.

S V M M A R I V M.

1 *Probatio vnius ex duabus qualitatibus copulatiuè expoſitis, non releuat, quàmuis qualitas, quæ probetur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiam obtinendam.*

2 *Coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu dolorum infirmitatis, valere non poteſt, niſi quatenùs illi ſint continui, & num. 17. & 23.*

3 *Capitis dolores ex communi Medicorum ſchola connumerari ſolent inter magnos, imò peſtiferos & acutos morbos.*

4 *Dolores, qui continui non ſint, dicuntur cronici.*

5 *Teſtis deponens ſuper magnitudine morbi, debet referre ſigna vehementiæ illius.*

6 *Morbi grauis ſigna perſpicua eſſe debent.*

7 *Morbi magni, quales ſunt acuti, magna ſolent producere ſymptomata.*

8 *Capitis dolores trahunt ſecum conſenſum totius corporis.*

9 *Teſtis ſuper magnitudine morbi deponens enumerando paraſiſmos in illius acceſſu venientes, non dicitur referre ſigna morbi magnitudinem ſignificantia.*

10 *Peritia in teſte perito eſt inſtar rationis, & nu. 13. quod quomodò intelligatur, vide nu. 14.*

11 *Teſti de auditu non debetur maior fides, quàm danda eſſet illi, à quo audiuit.*

12 *Teſtis deponens de rebus, quæ ſub eius ſenſu non cadunt, ſed ſignis externis deprehenduntur, debet referre ſigna, ex quibus iuſtificetur eius depoſitio.*

13 *Teſtis, licèt poſſit vti ſua peritia in cognoſcendo rem, ſuper qua deponit, eius tamen peritia non ſuffragatur, quando deponit, vt teſtis, nec fuerit à Iudice deputatus, tanquàm peritus.*

14 *Dolores, licèt verè & propriè non ſint morbus, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere.*

15 *Deriuans ab aliquo, tanquàm à cauſa, id etiam eius ſignum eſt.*

16 *Dolores, ſeu ſymptomata morbi, quæ nuncupantur leſæ actionis, vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui.*

17 *Coadiutoriæ gratia, & ſimiles valere non poſſunt, niſi Coadiutus nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcumquè inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio Coadiutoris.*

18 *Morbus, niſi ſit grauis, ac ſonticus, non dicitur impedire humanas actiones.*

19 *Fides deſumptę ex libris Capituli impugnari non poſſunt ab eo, qui eſt de gremio Capituli.*

20 *Infirmitas excuſat Canonicum non ſolùm ab onere reſidendi, ſed etiam illi conſeruat omnia priuilegia pręſentium, pro lucrandis diſtributionibus. declara vt num. 1.*

21 *Conſuetudo, ſecundùm quam abſentia Canonici non poſſit per alium ſuppleri reſpecta preſentię perſonalis in Choro, attendenda eſt.*

22 *Debilitas quomodo differat à morbo.*

23 *Coadiutoria vt obtineatur ſub prętextu infirmitatis, quæ infirmitas requiratur.*

24 *Morbus non ſolùm eſt habitus contra naturam, ſed habitus, qui corporis vſum deteriorem reddit.*

DECI-

DECISIO CCCVIII.

CVM ageretur de iuſtificatione gratiæ, in qua Chri-
ſtophorus Gomez obtinuit ſibi dari in Coadiutorem
Vitalem in adminiſtratione, & cura Theſaurariæ, quam
idem obtinebat in Eccleſia Gieunenſi, viſum fuit Do-
minis reſtringere difficultatem ad iuſtificationem narrati-
uæ eiuſdem gratiæ in ea parte, in qua expoſitum fuit,
quod cum ille à ſeptem annis eidem Eccleſiæ inſeruiſſet,
non poterat ampliùs inſeruire perſonaliter, vt decebat,
ob varias corporis infirmitates, quas anteà paſſus fuerat,
& tunc patiebatur, & præcipuè propter continuos capi-
tis dolores, quibus ità aſſiduè grauabatur, vt non poſ-
ſet ad Eccleſiam accedere in hebdomada ſibi contingen-
te, & obire alia onera eiuſdem Theſaurariæ: Cùm ve-
rò propoſita cauſa *ſub die 21. Iunij anni* 1621. non viſa
fuiſſent probari, quæ in ea narratiua continebantur. Et
iterùm propoſita cauſa *ſub die 22. Martij anni* 1624. con-
trarium firmatum fuiſſet, quod nimirùm gratia Chriſto-
phori erat in ea parte iuſtificata. Placuit Dominis ite-
rùm partes audire; Et propoſito hodie coram me dubio
confirmarunt deciſionem primo loco factam, quia pro-
bationes, quæ datæ fuerunt tàm pro parte Chriſtophori,
cui fuit conceſſus Coadiutor, quàm pro parte Vitalis,
qui in ea gratia deputabatur in Coadiutorem, non viſæ
fuerunt concludere, vel ipſam malam valetudinem, &
ægritudinem Chriſtophori ex capitis doloribus, vel qua-
litatem eorundem dolorum, vt nimirùm eſſent magni,
ità continui, vt non paterentur, quod poſſet intereſſe
ſeruitio Eccleſiæ, & exercere alia munera, & onera di-
ctæ Theſaurariæ.

Et quidem viſa fuit neceſſaria probatio eius qualitatis,
quæ fuit primo loco narrata reſpectu magnitudinis dolo-
rum, non ſolùm, quia fuit illa narrata copulatiuè, ac
ſimul cum altera qualitate, vt iidem dolores eſſent con-
1 tinui, quo caſu ſuccedit regula, vt non ſatis ſit † pro-
batio alterius qualitatis, quàmuis illa per ſe ſatis eſſe po-
tuiſſet ad ipſam gratiam obtinendam, iuxtà notata per
Aegidium *in deciſ.* 116. *& per* Doctor. *in c. exhibita. de iu-
dic. & in c. 2. de reſcript.* & in terminis huius gratiæ plu-
riès deciſum fuit *coram Verall. vt in illius deciſ.* 128. 129. *&*
130. *par.* 1. *& coram Put. deciſ.* 63. *lib.* 2. ſed quia neque po-
tuiſſet ſine ea qualitate deſerere ſeruitium Eccleſiæ, ſiuè
2 valere hæc gratia Coadiutoriæ, † quam idem obti-
nuit, vt fuit dictum *coram Verallo in adducta deciſ.*
130. *par.* 1. *& deciſ.* 240. *num.* 2. *ead. part. & notant* Do-
ctor. *in cap.* 2. *de Cleric. ægrotant. & in cap.* 1. *eod. tit.
lib.* 6.

Hæc autem grauitas, & magnitudo morbi non viſa
fuit probari ex depoſitione Teſtium, qui examinati fue-
runt ad inſtantiam Chriſtophori, & aſſerebant tales eſſe
dolores, quos ille patiebatur; Licèt enim dolores capi-
3 tis in magnis morbis connumerari † poſſint, vt docet
Galen. *de ſanitat. tuend. lib.* 6. *cap.* 12. *in claſſ.* 2. & cum eo
omnis ſchola Medicorum, ex quibus *Celſus* hunc mor-
bum connumerat inter peſtiferos, & acutos propter ve-
hementes exacerbationes, quæ eum comitari ſolent,
4 cum alioquin potiùs † cronicus dicendus ſit, ex ſenten-
tia eiuſdem Galeni, vt explicat *Hierem. Triuerus* dictum
Celſi lib. 4. *cap.* 2. *eiuſdem in tractat. de re medic.* Non ta-
men poterat ex eiſdem teſtibus deprehendi ea magnitu-
5 do morbi, cum nulla referrent ſigna huius † ægritudi-
nis, ſiuè vehementiæ ipſorum dolorum, quæ tamen
6 ſigna debuiſſent eſſe † perſpicua, tùm ſuppoſita magni-
tudine morbi, ex quo magna ſymptomata prodire de-
buiſſent, vt docet idem Galen. *lib.* 2. *de ſymptomat. cauſ.
cap.* 2. *claſſ.* 3. *& lib.* 1. *de dieb. decretorijs cap.* 6. *claſſ.* 4.
Exemplo morborum acutorum, qui cum magni ſint,
7 † magna etiam inditia præſeferunt, tùm habita ra-
tione partis affectæ, quæ tanquàm pars principalis
trahere debebat ſecum conſenſum totius corporis;
8 Vnde † impoſſibile erat, vt aliæ partes eo dolore
non afficerentur, & non darent aliqua ſigna huius
ægritudinis.

Neque hæc ſigna referebantur ab eiſdem teſtibus, qua-
tenùs, vel enumerabant paraſiſmos in acceſſu ipſius mor-
9 bi, † vt dicebatur facere ſextus Teſtis ſuper tertio arti-
culo, vel quatenùs in genere deponebant de vehemen-
tia eorumdem dolorum, dum ſeptimus Teſtis, qui id aſ-
ſerebat ſuper eodem articulo, erat Medicus, qui ipſum
Chriſtophorum curauerat, cui propterea ſatis eſſe vide-
batur pro ratione, † ſua peritia, ex notat. *in l. ſeptimo* 10
menſe. ff. de ſtat. homin. & per Bart. *in l.* 2. *num.* 3. *ff. de
teſtam.* & fuit animaduerſum *in* 2. *deciſ.* huius cauſæ
ſub die 22. Martij anni 1624. Nam dum dicebat ſextus Te-
ſtis, & primò, quod illum viderat aliquando exire à
Choro antequàm diuina officia explerentur, ſed quod
cauſa eius diſceſſus fuerint dolores, qui tunc temporis
moleſti eſſent, hoc, Teſtis referebat ex auditu ab eodem
Chriſtophoro, † cui propterea non poterat dici debita 11
maior fides, quàm illi danda eſſet, vt reperitur cautum
in c. licèt ex quadam. de teſtib. & notant *poſt gloſſ. ibi*
Doctor. *& in authent. ſi quis in aliquo C. de edend.*
Aym. *conſ.* 6. *num.* 67. Verall. *deciſ.* 264. *num.* 8. *part.* 3.
Secundò dicebat idem Teſtis, quod ex vehementia
eorum dolorum coactus fuerit ipſe Chriſtophorus in-
terrumpere ſacrificium Miſſæ quod præter quàm neque
ipſe viderat, ſed ab alijs audiuerat, præterea non
viſum fuit ſatis eſſe ad oſtendendam grauitatem eo-
rumdem dolorum, cum ſemel tantùm probaretur hoc
illi accidiſſe. Quod verò attinet ad poſteriorem te-
ſtem, primò eius depoſitio reddebatur ſatis incerta ex
ea ſola atteſtatione, quam faciebat, vt impoſſibile
eſſet, quod Chriſtophorus ad Eccleſiam accederet,
dum vexabatur ijs doloribus, quia cum non poſſent ca-
dere ſub illius ſenſu, ſed tantùm † ſignis externis depræ- 12
hendi; tenebatur referre eadem ſigna, ex quibus tam-
quàm ex rebus ſibi cognitis iuſtificaretur illius depoſitio,
ex notatis per Doctor. *in cap. cum cauſam. de teſtib.* Inno-
cent. *num.* 3. Bald. *numer.* 19. *& in l. ſolam. C. eod. tit.
vbi* Bald. *num.* 1. Salycet. *numer.* 3. Bart. *in tractat. de te-
ſtib. num.* 5. Neque poterat eidem teſti ſuffragari peritia,
quia dicebatur potuiſſe illum cognoſcere vim, & magni-
tudinem huius morbi, vt propterea illa videretur eſſe
inſtar rationis: † Quia opus fuiſſet, vt idem teſtis fuiſ- 13
ſet ad hoc electus à Iudice, & ſuper ijs deponeret tam-
quàm peritus, neque ſatis erat, vt deponeret tam-
quàm Teſtis, quàmuis vti potuiſſet ſua peritia in cogno-
ſcenda magnitudine eiuſdem morbi, prout concluſio-
nem ſuperiùs firmatam notabiliter limitat Felin. *in cap.
propoſuiſti. num.* 6. *de probat. & in c. ſignificaſti. num.* 3.
de homicid. vbi etiam Ioan. de Anan. *num.* 11. Bart. *in l. ſe-
mel. C. de re milit. lib.* 12. Ruin. *conſ.* 58. *num.* 11. *lib.* 5. Se-
cundò viſus fuit hic Teſtis ſibi ipſi aduerſari, quatenùs
in ſua depoſitione aſſerebat, quod ter vno anno curaue-
rat Chriſtophorum, & quod tempore eius depoſitionis
erant elapſi tres menſes, quibus ille nullos dolores paſſus
fuerat; licèt enim tàm hæc, quàm ea, quæ ſupra-
dicta ſunt de moleſtia, quam Chriſtophorus paſſus
fuit ex ijs doloribus in ſacrificio Miſſæ, viderentur
pertinere ad alteram qualitatem, quæ fuit narrata,
vt hi dolores eſſent continui, tamen non poterat
conſiderari grauitas morbi, cum intermiſſione, &
vacuitate dd. dolorum, quia licèt illi propriè non eſ-
ſent morbus, ſed ſymptomata morbi, † poterant tamen 14
oſtendere illius vim, & qualitatem, ea ratione, quia
quicquid † ab aliquo tanquàm a cauſa deriuat, id etiam 15
eius ſignum eſt, vt docet Galen. 5. *de locis affect.* 7. *&* 6.
Aphoriſmorum 16. imò tamquàm ex eo genere ſympto-
matum, quæ dicuntur † læſæ actionis, vix poterant 16
ab eodem morbo diſtingui, vt ex eodem Galen. & Auer-
reo declarat Fernell. *lib.* 2. *de ſymptomat. cauſ. cap.* 6.
& de ſignis, & illorum differentijs, cap. 6. *&* 8. Et hinc
illud obſeruatum eſt, non ſatis eſſe quamcumque in-
habilitatem, † aut prauam habitudinem illius, qui 17
aſſerat ſe indigere opera, & auxilio Coadiutoris, vt ſi-
miles gratiæ valere poſſint, ſed nominatim requiri mor-
bum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, vt ſta-
tutum eſt *in cap. primo. §. ſi verò Epiſcopus. de Cler.
ægrot. lib.* 6. & fuit deciſum coram Verallo *in deciſionib.
ſuperiùs adductis* 130. 131. *&* 140. *par.* 1. Et generaliter
receptum eſt in quocumque alio impedimento, quod
dicatur prouenire † occaſione alicuius morbi, vt non 18
cenſeatur tale impedimentum præſtare, niſi is mor-
bus, qui ſit grauis, ac ſonticus, hoc eſt, qui vim
nocendi habeat, vt traditur *in l. quæſitum. ff. de re iudi-
cat. & in l. vlt. ff. de ædil. edict.* & notant Cuiac. *lib.*
12. *obſeruation. cap.* 18. Alciat. *reg.* 1. *præſumpt. vlt. &
in l. morbus,* 113. *de verb. ſignif.* Men. *de arbitr. Iudic. lib.*
2. *cent.* 1. *caſ.* 60. Sarnen. *ad regul. de infirm. reſignan. q.* 70.

Ex his excludebatur probatio alterius qualitatis, quæ etiam fuit narrata in gratia, quam obtinuit Chriſtophorus, vt eſſent continui dolores capitis, quibus ille affiiciebatur, ad cuius qualitatis excluſionem datæ fuerunt pro parte Eccleſiæ plures aliæ probationes, ſed præcæteris plurimùm mouerunt Dominos duæ atteſtationes deſumptæ ex libris Capituli, quarum prima erat fides, quam faciebat vnus ex eodem Capitulo, cuius munus erat notare abſentes à ſeruitio Eccleſiæ, & in hac apparebat, quod ſpatio duorum annorum ante obtentam gratiam quatuor ſolis diebus defecerat Chriſtophorus à ſeruitio Eccleſiæ hoc eſt, ſemel *anno* 1618. & tribus diebus anno ſequenti. Ab *anno verò* 1619. quo fuit conceſſa eadem gratia, apparebat ex alia atteſtatione Secretarij Capituli, quod idem deſideratus fuerat ſolis diebus viginti ſeptem, nempè quattuor diebus *eodem anno* 1619. & tribus ac viginti diebus, ſpatio quindecim annorum, qui
19 elapſi fuerunt *ab anno* 1634. † quo fuit ſubſcripta poſterior hæc fides: Eæ autem atteſtationes viſæ ſunt plenè probare bonam valetudinem Chriſtophori, & quod ij dolores illum non potuerint impedire, quominùs ad Eccleſiam accederet, cum non poſſet Chriſtophorus impugnare fidem librorum, ex quibus eæ atteſtationes deſumptæ fuerunt, dum ipſe erat è gremio ipſius Capituli, ex notatis per Doctores in *l. admonendi. ff. de iur. iur. &* Bart. *ibi num.* 54. Felyn. *in c. ad audientiam. num. 16. de præſcript.* Aym. *de antiq. temp. par. 1. §. quid in libra Officialis. num.* 6. Verall. *deciſ. 156. par. 2. num. 1.* & in terminis probationis huius abſentiæ tenuit Rot. *deciſ. 629. num. 1. par. 2. recent.*

Neque dicatur, quòd vtraque ea atteſtatio reddi videbatur æquiuoca, dum potuit illius nomen omitti in libris Capituli propter hanc ipſam valetudinem, qua laborabat, vel quia haberi debuiſſet pro præſente, quamuis
20 verè abeſſet, dum eadem valetudo non ſolùm † poterat illum excuſare ab onere reſidendi, verùm etiam ei concedebat omnia priuilegia præſentium, pro lucrandis diſtributionibus, quarum cauſa, notabantur abſentes in eiſdem libris Capituli, vt ſtatutum eſt in *cap. 1. de Cleric. non reſiden. lib. 6.* & conſideratum fuit *in deciſion. ſub die 22. Martij anni* 1624. vel etiam quia potuiſſet ſuas vices alijs committere. Prior enim dubitatio remouebatur ex declaratione facta in priori fide ſuper conſuetudine Eccleſiæ notandi abſentes ex cauſa infirmitatis, addito nomine eiuſdem abſentis verbo, patitur, quo verbo dicitur in eadem fide ſolitum fuiſſe deſignari caſum abſentiæ ex infirmitate. Quod verò ſecundo loco dicebatur, vt omiſſum fuiſſet nomen Chriſtophori, eò quia alter potuiſſet eius loco inſeruire Eccleſiæ, tollebatur ex eiuſ-
21 dem Eccleſiæ conſuetudine, † quæ colligebatur ex eiſdem atteſtationibus, quia ex eis conſtabat, quod non poterat præſtari ab alijs hoc ſeruitium reſpectu præſentiæ perſonalis in Choro, ſed ſolùm reſpectu celebrationis Miſſarum, & hanc conſuetudinem potiſſimùm attendi in hac materia, notant Doctor. *in d. cap. 1. de Cleric. non reſiden. lib. 6.* & tenuit Rot. *coram* Caſsador. *deciſ. vnic. eod. tit.* Couar. *var. reſolut. lib. 3. cap.* 13.

Demùm non viſa fuit non obſtare differentia, quam faciebant vltimo loco informantes pro Chriſtophoro inter infirmitatem, & debilitatem, vt prima adducatur pro cauſa obtinendi coadiutoriam, neceſsè ſit, quod illa aggrauet corpus ſine ſpe futuræ proſperitatis; infirmitas verò poſſit eſſe cum aliquo interuallo quietis, vt dicebatur tenuiſſe Rotam *coram Verallo deciſ. 240. part. 1.* cuius auctoritatem ſequutus fuit Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 9. num. 85.* Quia licèt debilitas in hoc diſtinguatur à morbo, quod illa perpetua ſit, morbus verò cum acceſſu, diceſſuque tamen debet eſſe perpetuum im-
22 pedimentum, † quod ex eo morbo procedit ità, vt aptum ſit impedire cæteras functiones corporis etiam
23 pro tempore, quo ipſe morbus non eſt infeſtus, † quod ſolùm contingere poteſt in ægrotatione graui, qualem conſtat non fuiſſe eam, qua laborabat Chriſtophorus, vt colligitur ex eadem deciſione, & patet ex definitione morbi relata per Iuriſconſultum *in l. prima §. ſed ſciendum. ff. de edilit. edict.* cum in ea dica-
24 tur morbum non ſolùm eſſe habitum † corporis contra naturam, ſed qui vſum illius faciat deteriorem; quod etiam alibi dixit Iuriſconſultus in *l. qui tertiana. 53. & in l. vlt. ff. eod. tit* & explicando verba eius edicti declarauit Aul. Gell. *lib. 4. noct. attic. cap. 2.* quem ſequuti fuerunt Alciat. *in l. inter ſtuprum. §. verum. ff. de verb. ſignif.* Menoch. *de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. caſ. 60. numer.* 17.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Iuriſdictionis.

Die Veneris 24. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrantur in Eccleſia pertinet ad Capitulum; nec poteſt ad Beneficiatos pertinere, niſi probetur eorum proprietas, veluti quia anniuerſaria relicta fuerint contemplatione ipſorum Beneficiatorum, Legatum relictum Eccleſiæ, quandò cenſeatur relictum Eccleſiæ, vel illius Miniſtris ad interpretationem l. annua §. actia. ff. de annuis legat.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio ſuper anniuerſarijs non pertinet ad Beneficiatos, ſed ad Capitulum, niſi probetur Beneficiatorum proprietas. & nu. 4. & 6.*

2 *Statuta à Capitulo facta circa anniuerſaria communia Capitulo, & Beneficiatis ſimul, non præiudicant Beneficiatis.*

3 *Quod omnes tangit ab omnibus debet approbari.*

4 *Capituli appellatione Beneficiati non continentur.*

5 *Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuentibus iuriſdictionem.*

6 *Beneficiati ex quibus deducant ius ſuum, vt poſſint vti iuriſdictione ſuper anniuerſarijs vna cum Capitulo, & num. 7. & 8.*

9 *Legata ex quibus cenſeantur relicta contemplatione Beneficiatorum, vel Eccleſiæ.*

10 *Cauſa Eccleſiæ tamquàm coniuncta cum ſalute animarum, fauorabilior eſt quàm cauſa particularium prætendentium adminiſtrationem legatorum piorum. Præcipuè ſi perſonæ prætendentium nominatæ fuerint ad effectum deſignandi miniſterium. nu. 11.*

11 *Intellectus l. annua §. actia. ff. de annuis legat. & num. 12. 13. 15. & 16.*

12 *Adminiſtratio, ſeu officium, quando ſunt cauſa, vt legata relinquantur perſonæ, tunc teſtator cenſetur legaſſe intuitu miniſterij, non perſonæ, & numer. 13.*

14 *Hierophilacius idem eſt, quod Cuſtos ſacrorum, & latinè exponitur, hoc eſt, Editimus, ſeu Edituus.*

15 *Teſtator ex quibus cenſeatur legatum feciſſe ratione officij, vel perſonæ nominatæ.*

16 *Teſtator regulariter non videtur affectione moueri erga ignotos.*

17 *Intellectus c. requiſiuiſti. de teſtam.*

18 *Legatum potiùs præſumitur factum perſonæ, quàm Eccleſiæ in qua inſeruit perſona. declara vt numer. 15. & 16.*

DECISIO CCCIX.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod hodiè propoſui, deciſionem factam coram me * in hac cauſa, in qua dictum fuit, vt pertinere deberet ad Abbatem, & Capitulum ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrabatur in Eccleſia S. Fælicis Ciuitatis Gerundæ pro expiatione, & ſalute animarum Defunctorum, qui legata ad hunc effectum fecerunt, ſicut anteà declaratum fuerat in ſententia Rotali lata ſuper eadem cauſa: Cum verò pluriès fuiſſet hoc dubium propoſitum, & in diſputatione habita *ſub die 2. Decembris anni proximè præteriti* reſtricta fuiſſet difficultas ad eum articulum, vt videretur, vtrùm Beneficiati huius

Eccleſiæ

Eccleſiæ ius aliquod haberent ſuper ijs anniuerſarijs, eò
quia dicta legata dicerentur relicta Protectoribus Anni-
uerſariorum, qni illa adminiſtrabant communi nomine
Canonicorum, & Beneficiatorum (ex qnibus duobus
ordinibus, ijdem Protectores eligebantur) Placuit
Dominis pro deciſione huius dubij conſiderare fun-
damenta, quæ adducebant Beneficiati, vt ea lega-
ta non magis ſpectarent ad Capitulum, & Abba-
tem, quàm ad proprium ordinem, quia aliòquin potuiſ-
1 ſent illi † aliquod ius habere ſuper dictis anniuerſarijs,
niſi probata in parte illorum proprietate, vel qnia ea le-
gata fuiſſent ſibi in ſpecie relicta, vel quia ipſa Anniuer-
ſaria aliqno modo conſtituta fuiſſent ex proprijs redditi-
bus, vt deciſum fuit in Barchinonen. adminiſtrationis 28.
Aprilis 1552. coram Reomanno, quem ſequuta fuit
Rota coram Cæſ. de Graſſ. deciſ. 4. de his, quæ fiunt à
maior. part. Capitul. In quibus ea ratio conſiderata fuit,
2 quia cum ius adminiſtrandi † dd. anniuerſaria compete-
ret eo caſu Beneficiatis vti ſingulis, non vti vniuerſis,
non poterat eis præiudicinm fieri ex his, quæ ſuper illis
ſtatuiſſet Capitnlum, quàmuis eſſent eidem Capitulo
3 communia propter regulam, vt quod omnes tangit, † ab
omnibus debeat approbari, de qua in l. per fundum. ff. de
ſeru. vrb. præd. & in c. quod omnes. de regul. iur. lib. 6. notat
gloſ. in cap. cum omnes. & ibi etiam Abb. num. 5. Felin. nu.
15. in 6. fallent. Vitalin. in clement. vt hi. de ætat. & qua-
lit. num. 13.

Et ex duplici capite poterant Beneficiati hoc ſuum ius
deducere circumſcripta diſpoſitione iuris communis,
quæ erat fauore Capituli, ex rationibus, quæ fuerunt
in contrarium conſideratæ, in d. deciſ. Cæſ. de Graſſ.
4 quia ſcilicet † ceſſante ea proprietate, iuriſdictio erat ſo-
lius Capituli, cuius appellatione non continebantur Be-
5 neficiati, quod etiam dictum fuit † coram Verall. in
deciſ. 84. lib. 1. & in vna Valentina emolumentorum 2. De-
cembr. 1587. coram Bubalo, quam ſequuta fuit Rota
coram Card. Caualer. deciſ. 57. num. 4. & in Vicen. le-
gatorum 2. Decemb. 1624. coram R. P. D. meo Merlino, &
6 occaſione ſimilium † Anniuerſariorum inter Canoni-
cos, & Beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis Gerundæ de-
ciſum fuit coram Card. Seraph. vt in illius deciſ. 524. 538.
7 & 590. † Et primò data fuit ſententia arbitralis lata anno
1400. inter Canonicos, & Clericos Beneficiatos huius
Eccleſiæ, in qua plura conſtituta fuerunt, qnæ ſernare
deberent in poſterùm, tàm Beneficiati, quàm Canoni-
ci circà adminiſtrationem horum anniuerſariorum, ſed
nihil in ea ſententia declaratum fuit ſuper iure ſtatuen-
di, de quo iure ſolùm diſputatur in dubio propoſito;
nam perlecto toto tenore eiuſdem ſententiæ, quæ in plu-
ra capita diſtinguebatur. Primò in illa electi fuerunt
Protectnres, qui adminiſtrarent ea anniuerſaria in pri-
mo anno à die promnlgati laudi; in ſecundo illius ca-
pite præſcriptus fuit modus, qni in futurum ſeruari
deberet in electinne nouorum Protectorum, quæ
electio ex lege data in eadem ſententia debebat fieri
ſingulis binis annis, & ad eam curam aſſumi duo ex
ordine Canonicorum, & duo ex corpore Beneficiato-
rum: In ſeqnentibus verò capitibus firmata fuit aucto-
ritas, & poteſtas horum Protectorum, quæ ex forma
data in eadem ſententia verſari debebat in adminiſtra-
tione ipſorum anniuerſariorum, cum reſpicere, vel
exactionem pecuniarum, quæ fuerunt relictæ pro ijs
anniuerſarijs, vel illorum diſtributionem faciendam
inter Canonicos & Beneficiatos, à qnibus eadem anni-
uerſaria celebrabantur, vel demùm defenſionem, &
conſeruationem ipſorum legatorum, ad quem effectum.
Illud etiam legebatur in ea conſtitutum, vt eligi deberent
duo Procuratores, qui nomine Protectorum comparere
tenerentur in iudicio, tàm pro defenſione ipſorum le-
gatorum, quotiès occaſio id expoſceret, quàm pro illis
vendicandis, & exigendis, vbi eorum ſolutio dene-
garetur cum obligatione reddendæ rationis ipſis Pro-
tectoribus de pecunijs exactis: Vndè firma manebat ra-
tio, ſuper qua viſum fuit ſemper conſiſtere funda-
mentum huius cauſæ, vt nihil adduceretur pro parte
Beneficiatorum, quod tangeret ipſum ius ſtatuendi,
quia ex adminiſtratione, quam ſolùm illi probabant
habere communem cum Capitulo, non poterat ad id
ius inferri, dum eadem adminiſtratio poterat compe-
tere ratione participationis, quàm ipſi Beneficiati ha-
berent ſuper ijs anniuerſarijs. Et è contra ius ſtatuen-
di videretur ſupponere liberam † iuriſdictionem pœnès 8
ſtatuentes, vt fuit conſideratum in deciſionib. factis
in hac cauſa coram Reuerendiſſimo D. meo Decano ſub
die 12. Decembr. 1622. * & 11. Februar. 1628. * &
in d. Vicen. legatorum 4. Decembris coram R. P. D. meo
Merlino, quæ ſequuta fuit deciſiones factas in hac
cauſa.

Poterant ſecundò Beneficiati hoc ſuum ius deducere
ex qualitate legatorum, ex quibus ea Anniuerſaria con-
ſtabant, eò quia in ijs legatis fuiſſent nominatim † con- 9
ſideratæ eorum perſonæ, ſiuè Protectorum, non au-
tem Eccleſiæ, cui illi inſeruiebant, & in qua eadem An-
niuerſaria debebant celebrari. Sed conſideratis iuribus,
quæ data fuerunt pro parte Beneficiatorum, non pote-
rat ex ijs aliquod colligi, ex quo inferretur ad id ius
ſtatuendi, de quo agebatur in hoc dubio: Data enim
fuerunt plura inſtrumenta, in quibus exequutores, ſeù
manumiſſores, vt dicitur, teſtamentorum, quæ conti-
nebant ea legata, aſſignabant Protectoribus Anniuer-
ſariorum annuos redditus, ex quibus dd. Anniuerſa-
ria peragi, & celebrari debebant, verùm nihil in ijs in-
ſtrumentis concedebatur Protectoribus, ex quo eorum
perſona dici poſſet conſiderata fuiſſe in aſſignatione dd.
redditnum, & ſolùm apparebat in illis requiſita obli-
gatio eorumdem Protectorum pro celebratione dd. An-
niuerſariorum habita relatione ad teſtamenta, & le-
gata in illis relicta; Nequè poterat hoc colligi ex ipſis
legatis, ſinè modo, ac forma, quo illa relicta fuerunt,
quia licèt in ijs dicerentur nominati ipſi Protectores, ta-
men adhuc cenſeri debebant eadem legata facta Eccle-
ſiæ, non ſolùm quia illius cauſa prævalere debebat par-
ticulari † intereſſe, quod ipſi Protectores poterant ha- 10
bere ſuper ijs legatis, dum eadem cauſa erat coniuncta
cum ſalute animarum Teſtatorum, qui ea legata fece-
runt, & fuit conſideratum in deciſ. Cardinal. Seraph.
1149. numer. 6. & notat Bart. in l. Pater. §. Tuſculanus.
in fin. ff de leg. 3. Soccin. in l. 2. numer. 14. ff. de reb.
dub. Menoch. de præſumption. lib. 4. capitul. 112. numer.
7. ſed quia perſona Protectorum videbatur conſiderata † 11
fuiſſe ad effectum deſignandi miniſterium eorumdem
Protectorum, qui ijs Anniuerſarijs præeſſe debebant,
& ipſum miniſterium potiùs, quàm perſonas miniſtro-
tum, vt reſpondet Iuriſconſultus in l. annua. §. Actia. ff.
de annuis legat. & notant ibi ſcribentes, Bart. numer. 3.
Alberic. numer. 1. Socc. in d. l. 2. numer. 12. ff. de reb. dub.
Barbat. conſ. 1. numer. 8. lib. 4. Quod quidem confirmari
poterat ex duplici ratione, quam conſiderant Doctor.
in interpretatione illius textus, quarum vtraquè con-
uenire videbatur caſui propoſito; Cum enim admini-
ſtratio, quam Protectores habebant horum Anniuer-
ſariorum, † fuerit cauſa, vt illis ea legata relinqueren- 12
tur, ea adminiſtratio ſolùm dici debebat conſiderata à
Teſtatoribus, non autem perſona ipſorum Protecto-
rum; ſicut id, quod in caſu d. §. Actia. proponitur le-
gatum fuiſſe Sacerdoti nulla habita ratione illius perſo-
næ, ſed curæ ſacrorum, † quæ pœnès eum erat, vt oſten- 13
dit verbum illud Hierophilaci, quod exponitur cuſtos ſa-
crorum, & latinè id ſonat, † quod Editimus, ſiuè Edi- 14
tuus, quos à ſacris Ædibus tuendis, appellatos dicit Im-
perator Iuſtinianus in §. Tutores. Inſtit. de tutel & declarat
Barn. Briſſon. de verb. ſignific. lib. 1. in verb. Edituus. Ti-
raquel. in Add. ad Alex. lib. 5. genial. dierum capitul. 17.
vbi ipſe Alex. interpretatur hoc idem reſponſum Scæuo-
læ Iuriſconſulti, & notarunt pro ratione illius textus
Bart. d. numer. 3. Cuiac. lib. 33. ff. tit. 20. Berous in capit.
quoniam Abbas num. 82. de off. & poteſt. Iud. delegat. Abb.
conſ. 93. num. 2. lib. 2. Cardin. Mantic. de coniect. vlt. vo-
luntat. lib. 8. tit. 6. nu. 23. & tenuit Rot. in Valentina Emo-
lumentorum 12. Februarij 1596. coram Orano, & coram
Cardin. Seraphin. deciſ. 1149. numer. 7. Altera ratio
erat, quia perſonæ Protectorum, qui legata capere de- 15
bebant, non poterant eſſe notæ Teſtatori, dum ex for-
ma data in ſententia arbitrali debebant aſſumi noui Pro-
tectores in fine cuiuslibet biennij, quod etiam erat in caſu
d. §. Actia, quia legatum, quod ibi proponitur fuiſſe
relictum libertis, non fuit relictum libertis, qui eſſent
in Templo tempore, quo factum fuit legatum, ſed ijs
qui futuri erant in templo de nundinarum ergà quos
tanquàm ſibi ignotos † nulla potuit affectione 16
moueri

moueri Teſtatrix, quæ id legatum feciſſe proponitur, & hanc etiam eſſe rationem eius textus aduerterunt Soccin. *in l. ciuibus. num. 12. in quarta concluſione. ff. de reb. dub.* Card. Mantic. *de coniect. lib. 8. num. 22.* vbi ità reſpondet
17 ad authoritatem decretalis † *in cap. requiſiuiſti. de teſtam.* quatenùs in ea id firmari videtur, vt in dubio relictum
18 potiùs cenſeatur perſonæ, † quàm Eccleſiæ, quo etiam modo illi reſpondent Bart. *in d. l. ciuibus.* Soccin. *nu. 12. ff. de reb. dub.* Bero. *in c. quoniam* Abbas. *nu. 82. de off. & poteſt. Iud. deleg.*

Actum fuit in eadem deciſione ſuper alio iure, quod Beneficiati huius Eccleſiæ aſſerebant etiam ſe habere, vt poſſent pro eorum neceſſitatibus ſe congregare non impetrata aliqua licentia ex Abbate, ſed reſpectu huius iuris, & authoritatis, quam idem Abbas habebat impartiendi hanc licentiam placuerunt Dominis rationes deductæ in eadem deciſione, & in alijs duabus quæ fuerunt extenſæ in prima inſtantia coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.

Et ita &c.

* Ideſt ſub die 24. Nouembris 1632. quæ deciſio habetur infra prout in Indice poſito in fine deciſionum.

* Primam deciſionem vide infra prout in Indice poſito in fine deciſionum. Altera verò eſt deciſio 145. ſupra part. 5. recent. In qua parte habetur etiam in hac cauſa altera deciſio ſub die 22. Aprilis 1630. quæ eſt in ordine 370. Et in hac parte adeſt alia deciſio ſub die 28. Martij 1631. coram eodem Reuerendiſs. D. Coccino Decano, & eſt deciſio 32.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Feudi.

Die Lunæ 27. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Bona, licèt ſecundùm primæuum ſtatum naturæ omnia præſumantur allodialia, & libera, tamen ab iſta præſumptione, & generali regula receditur, quando adſunt plures coniecturæ, & indicia in contrarium, quæ feudalitatem arguant. Notabilis in hac materia eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Bona in dubio cenſentur allodialia, & libera iuxta primæuum ſtatum naturæ.*
2 *Seruitus ignota erat primæuo ſtatui naturæ.*
3 *Caſtra, & Oppida in dubio præſumuntur libera, & allodialia.*
4 *Iuriſdictio Caſtri, Oppidi, &c. præſumitur libera, quæ vti coherens rei liberæ, ſortitur eius naturam, & eandem allidialitatis præſumptionem.*
5 *pro Bonorum libertate ſemper præſumitur.*
Hominibus ingenuis libera præſumitur rerum poſſeſſarum diſpoſitio. num. 5.
6 *Iuriſdictionem, Vaſſallos, &c. ſi habeat Dominus ex hoc benè non infertur, quod ipſe alteri ſuperiori, vel Domino, ſit vaſallus, & ſubditus.*
7 *Argumentum illud ab Imperio actiuo, ad paſſiuum eſt iniquum.*
8 *Regionis, ſeù Prouinciæ totus ambitus, ſi ſit tributarius vni ſoli Principi, hoc caſu, nec intrat præſumptio, vt quicquid eſt intrà fines Regionis ſubſit quoad directum dominium ipſi Principi.*
Sed ſolùm hoc intelligitur, quoad iuriſdictionem, & protectionem. num. 8.
9 *Allodialitatis præſumptio tollitur, per plures, & efficaces coniecturas inferentes ad feudalitatem.*
10 *Territorium Gariexen. de quo agitur, originaliter fuit conceſſum in feudum per Reges Siciliæ.*
11 *Conſuetudo Principis bona concedendi in feudum, plurimùm operatur, vt recedatur à præſumptione allodialitatis, & feudalis præſumatur conceſſio.*
12 *Contractus talis eſt cenſendus, qualem verba pronunciant.*
13 *Verba enunciatiua, magnam præbent feudalitatis præſumptionem.*
14 *Territorium, hoc verbum in latitudine ſuæ ſignificationis poteſt compræhendere, & denotare naturam iuriſdictionis, & feudi.*
15 *Territorium, regulariter non proprietatem, & dominium prædiorum, ac rerum particularium, importat, ſed iuriſdictionem, & coerctionis ſuperioritatem.*
16 *Territorium propriè dicitur vniuerſitas agrorum, ſeù terræ ſpatium iuriſdictione munitum.*
17 *Territorium, ex eo dicitur, quia Magiſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat.*
18 *in Territorio ineſt iuriſdictio, tanquàm ſeruitus in fundo ſeruiente.*
Vel tanquàm nebula ſuper palude ſolis calore generata. num. 18.
19 *Territorio conceſſo intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio.*
20 *Alternatiua (ſeù) reſoluitur in declarationem verbi generici, quotiès ponitur inter genus, & ſpeciem.*
21 *Alternatiua (ſeù) ſemper tunc ſtat declaratiuè, & expoſitiuè, quando ſpecies ponitur poſt genus.*
22 *Alternatiua (ſeù) tunc etiam ſtat declaratiuè, quando ponitur inter verba idem ſignificantia. & num. 24.*
23 *Ex verborum geminatione verè aſſequitur mens contrahentium.*
25 *Enunciatiuæ antiquæ, pro feudalitate iuſtificanda, multùm ſunt ponderandæ.*
26 *Feudalitatis ſignum, nedùm ſolum eſt, quando conceditur territorium pro ſe, eiuſquè hæredibus deſcendentibus, ſed etiam eſt ſignum feudalitatis ex pacto, & prouiſione.*
27 *Vel ſaltem feudalitatis mixta ob factam mentionem hæredum.*
28 *Feudo conuenit annua recognitio.*
29 *Argumentum à præterito, in præſens valet.*
30 *Relatio in referente indiuiduam, refert rei relatæ repetitionem.*
31 *Allodium in aliqua re, ſi adfuiſſet, licentiam petere illam alienandi, non fuiſſet neceſsè.*
32 *Feudalitatis præſumptio ſurgit ex confeſſione, & agnitione Vaſſalli.*
33 *Feudalitatis recognitio ſi fiat à Vaſſallo non ſolum ei præiudicat, ſed etiam omnibus habentibus cauſam ab eo.*
34 *Vaſſallus, dum petit licentiam alienandi feudum, præſumitur hoc facere in vim præcedentis tituli, & obligationis feudalis, ad hoc, vt non intret deuolutio.*
35 *Verbum (fidelis) propriè conuenit Vaſſallis, & feudatarijs.*
36 *Fides, ſeù fidelitas ſemper habita fuit pro ſubſtantia feudorum, & in his exuberantiùs exigitur, quàm in alijs contractibus, & quis huius rei fueris origo. num. 37.*
38 *Vaſſallo, ſi per Dominum remittatur fidelitas, feudum corruit, nec ſubſiſtit.*
Accidens, ſinè ſubiecto ſubſiſtere non poteſt. nu. 38.
39 *Vaſſalli iurare debent fidelitatem Domino, illiquè auxilium, & tuitionem polliceri, & præſtare.*
40 *Vaſſalli iurare debent, iuxtà formulam iuramenti præſtiti per Othonem Regem Io. Papæ, quæ habetur in c. Tibi Domine, diſtinct. 63.*
41 *Feudum tenere, & in fide eſſe, idem eſt.*
42 *Feudale, quod ſit territorium plurimùm conducit ſi reperiatur deſcriptum in libro, vbi talia deſcribuntur.*
43 *Territorium præſumitur feudale, ſi quando poſſeſſor deceſſit, ad Principem reuerſum fuit, quia ſi fuiſſet allodiale ſpectaſſet ad hæredes defuncti, etiam extraneos.*
44 *Territorium præſumitur feudale, ſi fuit datum in excambium alterius territorij etiam feudalis. & num. 45.*

45 *vni Tertio, quæ æqualiter ſe habent, æqualia ſunt etiam inter ſe.*

46 *Mutuò, quæ ſibi congruunt, ſunt inter ſe æqualia, itaut, quod vni eſt, alteri quoquè ſit attributum.*

47 *Cambium debet eſſe iuſtum, par, & æquiualens.*

48 *Coniecturæ, & præſumptiones non ſunt diuiſim, & vnæ quæquè de per ſe conſiderandæ, ſed coaceruatim, itaut vna alteram coadiuuet, & viciſſim fulciantur, vimque & robur impartiantur ſibi.*

49 *Coniecturæ, atque indicia etiam leuiora ſufficiunt in antiquis.*

50 *Feudalis dicitur res, ſtante temporis antiquitate, ſola concurrente fama.*

51 *Inſtrumentorum publicorum iactura facilè fit, quando interceſſiunt plura bella, & dominantium mutationes.*

52 *Veritati tenebræ officiuntur, itaut difficulter deinde poſſit erui, ſtante multitudine bellorum, & dominantium mutationibus.*

53 *Coniecturæ debiliores non poſſunt tollere vrgentiores, & efficaciores.*

54 *Referens magis eſt attendendum, quàm relatum, vbi magis præcisè, & diſtinctè loquitur.*

Referens eſt magis attendendum, quàm relatum, vbi eadem facultas eſt in perſona referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem relatam fecit. nu. 54.

55 *Verba, pleno iure, poſita in conceſſione feudi, non repugnant illius naturæ.*

Verba, pleno iure, recipiunt reſtrictionem ſecundùm ſubiectam materiam. nu. 55.

56 *Feudi conceſſio facta, cum verbis, pleno iure, cenſetur conceſſum id totum, quod cadit ſub feudo, & vt vaſſalius habeat in eo plenum ius Vaſſalli.*

57 *Verba, donamus, & concedimus, poſita in conceſſione feudi, debent intelligi ſecundùm ſubiectam materiam, ideſt retenta natura feudi.*

58 *Verba donationem importantia poſita in conceſſione feudali, reſtringuntur ad cauſam feudi.*

59 *Oldrad. conſ. 159. intellectus.*

60 *Teſtes non probant feudalitatem, vel allodialitatem, ſi ignorent, quid ſit feudum, vel allodium.*

61 *Probatio per teſtes non præualet probationi per ſcripturas.*

62 *Veritati lux magis affulget in antiquis, ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium.*

DECISIO CCCX.

PRONVNCIATVM fuit per ſententias Rotales, Territorium de Gariexen. eſſe feudale, cumquè in tertia Inſtantia coram me pendente, dubitatum fuiſſet de Iuſtitia dictarum ſententiarum, validitas enim à partibus non controuertebatur, reſolutum fuit eſſe iuſtas, & confirmandas.

1 Quamuis enim in dubio bona cenſeantur † allodialia,
& libera, iuxtà primæuum naturæ ſtatum, cui ignota
2 fuit quælibet ſeruitus, † qualis eſt feudalitas, *cap. 1. §.
defuncto. tit. ſi de feud. defunct. contentio ſit inter Dom. &
Agnat.* Vaſſall. *cap. 1. tit. de controuerſ. inter maſcul. &
fœmin.* Gabr. *de feud. concluſ. 3. num. 1. & ſeqq.* Menoch.
præſumption. 91. num. 1. lib. 3. & conſ. 191. num. 21. Rot.
*deciſ. 409. num. 4. & 308. num. 1. par. 1. recent. & in Sabinen.
Montis Rotundi 25. Iunij 1629. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano.*

3 Idquè etiam procedit † in Caſtris, & Oppidis; Io. And.
in cap. fin. de Iudic. Abb. *in cap. nimis, num. 1.* Anchar. *nu.
4. de iure iur.* Crauett. *conſ. 662. num. 11. & conſ. 615. num.
5.* Menoch. *d. præſumpt. 91. num. 7.* Roſental. *de feud.
cap. 12. concluſ. 14. num. 15.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.
736. numer. 39. & fuit dictum in Viterbien. Caſtrorum
7. Februarij 1620. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

4 Itidem reſpectu † iuriſdictionis, quæ vti Caſtro cohærens,
ſortitur eius naturam, & eandem allodialitatis præſumptionem,
vt poſt Hoſtienſ. Innocent. Io. Andr. &
alios conſuluit Io. Andr. Georg. *alleg. 10. nu. 6* & Io. Franc.
à Pont. *deciſ. 2. nu. 5. & ſeqq.* vbi contrariam Caſtrenſis
ſententiam *in conſ. 179. lib. 1.* reprobat, & hanc opinionem
amplexa fuit, Rot. *in dicta Sabinen. Montis Rotundi,*
5 quia ſemper militat † illa ratio, vt præſumatur pro libertate
bonorum, & ingenuis hominibus libera ſit rerum
poſſeſſarum diſpoſitio, vt ſcripſit Caius *in l. 2. ff. ſi à parent.
quis fuerit manumiſſ.* Nec rectè infertur, Dominus † 6
habet iuriſdictionem, Vaſſallos, & Subditos, ergo, &
ipſe alteri Superiori Domino Vaſſallus, & Subditus eſt,
quemadmodùm enim in fideicommiſſis, ità & in hac
materia à iuriſdictione actiua, quam quis habet in Vaſſallos,
iniqua † eſt illatio ad Imperium paſſiuum, *ad 7
tradita per* Pariſ. *conſ. 72. numer. 54. lib. 4.* Cephal. *conſ.
251. numer. 40. lib. 2.* Menoch. *conſ. 16. numer. 3.* Surd.
conſ. 427. numer. 37. etiam vbi totus, & integer ambitus
alicuius Regionis, ſeù Prouinciæ vni tantùm, & ſoli
Principi eſt tributarius, quo caſu adhuc non intrat præſumptio,
vt quicquid eſt intra fines Regionis ſubditæ, vel
Regni, ſubſit quoad directum dominium † ipſi Principi, 8
ſeù Regi, ſed ſolum quòad iuriſdictionem, & quamdam
protectionem, prout animaduertit Petr. Gregor. *de feud.
part. 2. quæſt. 7. verſ. 3. limita,* Panzirol. *conſ. 63. numer.
26.* Bolognett. *conſ. 23. numer. 4.* Rimin. Iun. *conſ. 90.
num. 22. lib. 1.* Intrigol. *de feud. cent. 1. quæſt. 43. num. 91.
& ſeqq.*

Attamen in præſenti caſu ab hac præſumptione & vniuerſali
regula, Domini putarunt eſt recedendum, quia,
& verba Inueſtituræ reijciebant hanc allodialitatem, &
coniecturæ validiſſimæ vrgebant etiam pro feudalitate,
quæ coniecturæ † ſi plures ſint, & efficaces, rectè illam 9
inferunt, & tollunt allodialitatis præſumptionem, vt
monuerunt Alex. *conſ. 119. numer. 1. lib. 1.* Roland. *conſ.
82. numer. 37. lib. 2.* Natt. *conſ. 460. numer. 4.* Card. Mantic.
de tacit. & ambig. conuent. lib. 23. tit. 5. num. 1. Intrigol.
de feud. cent. 1. quæſt. 43. numer. 97. Bellon. Iun. *conſ.
44. numer. 43.* Weſembec. *conſ. 4. numer. 29.* Rota apud
Cardin. Seraphin. *deciſ. 894. numer. 1. & in Ciuitatis Caſtelli
bonorum 28. Februarij 1611. coram Ortembergo.*
Præſertim quia Territorium, † de quo agitur, originaliter 10
fuit conceſſum per Reges Siciliæ, in quo Regno
conſuetudo viguit concedendi Territoria in feudum,
quippè quod Monachius Emanuelis Conſtantinopolitani
Imperatoris nepos ab Auo de anno 822. in Siciliam
Vicarius miſſus, dominandi cupiditate allectus, poſtquam
Regnum occupauit, vt deindè ſibi Regni Procerum,
Vniuerſitatumquè animos conciliaret, illoſquè
in fidem, & clientelam reciperet, atquè obfirmaret,
feuda conſtituit, & Barones, ac Feudatarios creauit,
& Sicaniæ Territoria, quæ priùs erant Curiæ in feuda
conuertit, quem deinde morem, & Succeſſores in Regno
amplexi ſunt, *vt narrant* Cuman. *in prælud. feud.
cap. ſi aliquem, 40. & 4.* Petr. Gregor *de conceſſ. feud. par.
1. quæſt. 1. numer. 12. part. 4. quæſt. 1. numer. 7. & 8.* Intrigliol.
de feud. cent. 7. quæſt. 3. numer. 2. mos autem, & † 11
conſuetudo Principis bona concedendi in feudum plurimùm
facit, vt recedatur à præſumptione allodialitatis,
& feudalis dicatur conceſſiu, prout obſeruant Menoch.
præſumpt. 91. numer. 72. lib. 3. Intrigliol. *de feud. quæſt. 43.
num. 110.*

Verba quidem hanc feudalitatem videntur ſuadere,
quia vſquè de anno 1416. ab Infante Iuanne Regni Siciliæ
datum fuit hoc Territorium de Gariexen. in Inſula
Melitenſi poſitum titulo feudi, ibi, *quoddam territorium,
ſeu ſeudulum vocatum* Gariexen. &c. idquè pluribus in locis
repetitur ſub titulo, & nomine feudi, vnde † talis 12
cenſendus eſt contractus, qualem verba pronunciant,
capit. 1. tit. quid ſit Inueſtitura, cap. 1. in fin. de cognit. feud.
Alex. *conſ. 15. numer. 2. lib. 5.* Menoch. *d. præſumpt. 9. nu.
40. lib. 3.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 23. tit. 5. num. 15.* Intriglioſ.
de feud. d. quæſt. 43. numer. 43. & 62. Et antiqua
Principis aſſertio, etiam ſi per † verba enunciatiua 13
emanauerit, magnam præbet feudalitatis præſumptionem,
vt dixit Alex. *d. conſ. 15. numer. 2. lib. 5* Menoch.
d. præſumption. 91. numer. 45. & conſ. 745. numer. 8.
Crauett. *de antiq. temp. part. 5. in princip. numer. 10.*
Card. Mantic. *d. titulo 5. numer. 15.* Maſtrill. *deciſ. 105.
num. 8.*

Neque dicatur, non ſimpliciter dici feudum, ſed alternatiua
oratione ibi, *territorium, ſeu ſeudulum, &c.* Quoniam
cum illud verbum † Territorium in latitudine ſuæ 14
ſignificationis poſſit comprehendere, & denotare naturam
iuriſdictionis, & feudi, immò regulariter non proprietatem,
& dominium prædiorum, † ac rerum particu- 15
larium, ſed iuriſdictionem, quæ in his exercetur, &

coer-

coërctionis ſuperioritatem importet, *vt ſcripſit* Bart. *in l. ſi quam. in fin. C. de bon. vacan. lib.* 11. benè Oldr. *conſ.* 276. *numer.* 2. Dec. *conſ.* 483. *numer.* 10. Soccin. *conſ.* 207. *numer.* 5. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 437. *num.* 6. *& ſeqq.* Hieron. à Mont. *de finib. cap.* 6. *num.* 9. *& fuit dictum in Burgen. Iuriſdictionis* 4. *Decembris* 1593. *coram Orano*, Territorium
16 enim propriè dicitur † vniuerſitas agrorum, ſeu terræ ſpatium iuriſdictione munitum, ab eo dictum, quod
17 † Magiſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat, *vt habetur in l. pupillus*, §. *ſi territorium*, *ff. de verbor. ſignific.* Felin. *in capit. Rodulphus*, *numer.* 13. *&* 18. *de reſcript.* Boer. *deciſ.* 227. *numer.* 7. vbi quod iuriſdictio
18 † ineſt Territorio, tanquàm ſeruitus in fundo ſeruiente, ſeù tanquàm nebula ſuper palude Solis calore generata,
19 adeò vt Territorio conceſſo, † intelligatur etiam conceſſa iuriſdictio, Briſſon. *de verb. ſignific. in verbo Territorium*, Borell. *de Magiſtrat. cap.* 1. *numer.* 105. *& de Regis Catholici præſtantia*, *cap.* 71. *numer.* 290. *&* 291. Marta *de Iuriſdictione part.* 1. *cap.* 48. *numer.* 22. *& ſeqq.* Conſequenter, dum poſteà ſubditur, *ſeu feudulum*, quod nomen eſt præciſum, indicans ad oculum hoc eſſe feu-
20 dum, illa alternatiua, † *ſeù*, reſoluitur in declarationem generici illius verbi, *territorium*, cum eius dictionis, *ſeù*, natura ſit, vt quotieſcumquè ponitur inter genus, & ſpeciem, vt in caſu iſto, & ſpecies ponitur poſt
21 genus, † tunc ſemper ſtet declaratiuè, & expoſitiuè, pro, ideſt, *vt in capit.* 1. *de cognat. ſpiritual. in fin.* Zabarell. *in clem.* 1. §. *porrò*, *ante numerum primum*, *de Summa Trinit. & Fid. Catholic.* Alex. *conſ.* 125. *numer.* 2. *lib.* 7. *cum alijs per* Cened. *ſingular.* 15. *numer.* 9. Card.
22 Seraphin. *deciſ.* 393. *num.* 9. Eandemquè recipit † ſignificationem, quando, vt hic, ponitur inter verba idem ſignificantia, Corneus *conſ.* 261. *numer.* 16. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 22. *num.* 64. *& ſeqq. lib.* 3. Soccin. Sen. *conſ.* 50. *num.* 5. *lib.* 4. Cened. *d. ſingul.* 15. *numer.* 10. Quod eò magis dicendum eſt, quia in eodem inſtrumento per quinquè vices ſemper dicitur, *territorium*, *ſeù feudulum*,
23 vndè aſſequimur verè † concedentem intellexiſſe concedere in feudum, argumento *l. Baliſta*. *ff. ad Trebell.* Crauett. *conſ.* 20. *numer.* 2. Becc. *conſ.* 70. *numer.* 18. Surd. *conſ.* 10 *numer.* 34. Hicquè ſenſus, & mens Principis magis confirmatur, quia in inſtrumento de anno 1330. dum Stephanus vendidit hæc bona, nuncupauit illa abſolutè ſub nomine feuduli, nullo adiecto verbo
24 territorij, ſignum quod, dictio, † *ſeù*, non ſtabat alternatiuè, ſed declaratiuè, & contrahentes intelligebant Territorium pro feudu, vt ibi, *ſuæ intentionis fuerit*, *& ſit*, *feudulum prædictum vendere*, *&c.* & ibi, *Iudiciumquè euictionis*, *& defenſionis feudi prædicti*, *&c.* & in ipſa licentia obtenta de anno 1426. pluriès etiam aſſeritur ſimpliciter feudum de Garlexen. quæ
25 antiquæ enunciatiuæ † pro feudalitate iuſtificanda, multùm ſunt ponderandæ, *vt tradunt poſt* Barbat. Brun. & alios, Menoch. *præſumption.* 91. *numer.* 74. *lib.* 3. Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 43. *numer.* 112.

Coniecturæ autem pro feudalitate ſunt plures, & vrgentiſſimæ; Prima eſt, quia dictum Territorium, ſeù feudulum conceſſum fuit Stephano, eiuſquè hæredibus
26 de ſuo corpore legitimè deſcendentibus, † quod eſt ſignum nedum feudalitatis, ſed imò feudalitatis ex pacto, & prouidentia, vt cenſuit Iſern. *in capit.* 1. *tit. an agnat. vel filius*, Alex. *conſ.* 55. *numer.* 9. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 157. *numer.* 1. *& ſeqq.* Intrigliol. *de feud. d. quæſt.* 47. *numer.* 8. Schrad. *de feud. part.* 2. *capit.* 3. *numer.* 24. vel ſaltem feu-
27 dalitatis mixtæ, ob factam † mentionem hæredum, vt opinati ſunt alij relati per Surd. *conſ.* 5. *numer.* 17. Peregr. *conſ.* 9. *nu.* 9. *lib.* 1. *plenè* Bellon. Iun. *conſ.* 45. *nu.* 75. *& ſeqq.*

Secunda feudalitatis coniectura eſt annua recognitio
28 facienda Regiæ Cameræ, † quam pariter conuenire feudo deſumitur *ex capit.* 1. §. *ſi verò*, *titulo*, *quid ſit inueſtitura*, *& tradunt*, *Præpoſit. in rubric. feud. verſ.* 15. *notà*, Alciat. *conſ.* 13. *numer.* 13. *lib.* 5. Honded. *conſ.* 81. *numer.* 9. *lib.* 2. Præſertim quia reſeruata fuit recognitio ſolita
29 præſtari in antiquis inueſtituris, vndè † arguitur à præterito in præſens bona eſſe feudalia, vt per Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 3. *verſ. fallit.* 4. Menoch. *dicta præſumpt.* 91. *num.* 59. 60. *&* 61. Intrigliol. *de feud. quæſt.*
30 43. *num.* 106. & relatio illa in referente † indiuiduam infert relatæ feudalitatis repetitionem, Bald. *conſ.* 212. *nu.* 5. *lib.* 5. Mantic. *deciſ.* 336. *num.* 3. Bellon. Iun. *conſ.* 44. *num.* 59.

Tertia deducitur ex eo, quod aliàs ab Alphonſo Rege Aragoniæ de anno 1426. fuit data licentia alienandi hoc feudum, & territorium, quæ licentia nedum indicat obſeruantiam, quod poſſeſſores, & contrahentes habuerint contractum, & territorium pro feudali, quia ſi † 31
allodium extitiſſet huiuſmodi licentia non fuiſſet neceſſaria, *capit.* 1. *de prohibition. feud. alien. per* Lothar. *cap.* 1. *de prohibit. feud. alien.* per Federic. Cardin. Mantic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 5. *numer.* 25. Menoch. *d. præſumpt* 91. *numer.* 44. *benè* Bellon. Iun. *d. conſ.* 44. *numer.* 44. 45. 46. Sed etiam importat explicitam confeſſionem, & agnitionem Vaſſalli, quod hoc ſit feudum, ex qua inſurgere † videtur feudalitatis probatio, *vt dixerunt* Alex. 32
conſ. 29. *num.* 25. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 108. *numer.* 19. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 135. *numer.* 21. Gratian. *diſcept. forenſ. capit.* 736. *numer.* 54. *&* 55. Bellon. Iun. *d. conſ.* 44. *numer.* 53. Rota *deciſ.* 349. *numer.* 2. *par.* 2. *recent.* adeò vt huiuſmodi recognitio, † nedum præiudicet Vaſſallo recogno- 33
ſcenti, ſed etiam hæredibus, & ſucceſſoribus ab eo cauſam habentibus, Soccin. Sen. *conſ.* 50. *numer.* 8. *lib.* 4. Crauett. *conſ.* 29. *num.* 1. Roland. *conſ.* 2. *numer.* 109. *lib.* 1. *latè* Gratian. *diſcept. forenſ. capit.* 912. *numer.* 14. *& ſeqq.* Bellon. Iun. *d. conſ.* 44. *numer.* 54. *& fuit dictum in Ciuitatis Caſtelli bonorum* 28. *Februarij* 1611. *coram Ortembergo*.

Nec adhibita cenſeri debet huiuſmodi licentia ad cautelam, quaſi quod opus non eſſet, verba enim illa non recipiunt iſtam declarationem, ſed debent intelligi, vt emptor pro ſua ſecuritate petierit huiuſmodi conſenſum, & licentiam, ne à Regibus Aragoniæ prætendi poſſet deuolutio, & ſic in † vim præcedentis ti- 34
tuli, & obligationis feudalis, argumento *l.* 2. *C. de acquir. poſſ.* Menoch. *conſ.* 395. *num.* 30. Rota *coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.* 92. *num.* 5. nihilq. mirum ſi poſtea licentiæ ſucceſſiuis temporibus aliquando non fuerint impetratæ, hæc enim omiſſio, bellorum tumultibus adſcribi debet, quibus Inſula Melitenſis ſæpiùs vexata fuit, varijs ſubinde Dominijs ſuccedentibus, vndè facilè ignorantia irrepierit circà naturam iſtius Territorij, hincq. factum eſt etiam, vt interdùm ſolutio, & recognitio conuenta ſucceſſiuis temporibus fuerit prætermiſſa.

Quarta vrget coniectura, quia in inueſtitura aſſeritur, concedi dictum Territorium, ſeù feudulum, *quod aliàs per Regiam prouiſionem fidelibus dari ſolitum eſt*, qui terminùs † fidelium propriè conuenit Vaſſallis, & Feu- 35
datarijs, prout tali appellatione nuncupantur *in c.* 1. *ſi de inueſt. feud. fuer. controuerſ. in cap.* 1. §. *& quia diximus*, *de his qui feud. dar. poſſ. cap.* 1. §. *nulla*, *per quos fiat inueſt. & tradunt* Curt. Iun. *de feud. par.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 1. Bero. *conſ.* 65. *num.* 42. *lib.* 1. *cum alijs per* Intrigliol. *de feud. quæſt.* 2. *n.* 28. & in eadem inueſtitura adeſt fidelitatis reſeruatio, quæ quidem † 36
fides, ſeù fidelitas ſemper habita fuit pro ſubſtantia feudorum, & in his exuberantiùs exigita, quàm in alijs contractibus, ſiuè illorum origo auſpicanda ſit à more antiquo † Romanæ Reipublicæ, ſiuè à Romulo, ſiuè 37
ab Alexandro Seuero, vel à Longobardis, *vt Budeuſ. Zaſius*, *& alij diuerſimodè putarunt*, *vt explicat eruditè* Panzirol. *in theſaur. variar. lect. lib.* 1. *capit.* 9. D. Fachin. *lib.* 7. *controuerſ. for. cap.* 1. adeò vt ſi per Dominum
† Vaſſallo remittatur fidelitas, feudum corruat, nec 38
ſubſiſtere poſſit, vti accidens ſine ſubiecto, vt dixit Curt. Iun. *de feud. part.* 1. *quæſt.* 7. *in fine*, *latè* Intrigliol. *de feud. quæſt.* 2. *numer.* 13. Schrader. *eodem tract. part.* 2. *capit.* 2. *num.* 28. Vndè etiam emanauit † obligatio in 39
Vaſſallis Iurandi fidelitatem Domino, illiquè auxilium, & tuitionem pollicendi, & præſtandi, *iux. diſpoſit. cap.* 1. *de iuramento fidelitatis*, *vbi* Afflict. *numer.* 12. & iuxtà † formulam Iuramenti præſtiti per Othonem 40
Regem Io. Papæ, quod habetur *in capit. tibi Domine*, *diſt.* 63. *& poſt alios proſequitur* Intrigliol. *de feud. quæſt.* 56. *numer.* 179. *ad* 187. Budeuſ. *ad l. Herenius*, *ff. de euiction.* vbi, quod idem eſt feudum † tenere, & in fide eſ- 41
ſe, & propterea concurrente hoc feudi ſubſtantiali, & conuentione præciſa, feudalem omninò fuiſſe conceſſionem dicendum videtur.

Quin-

Quinta reſultat coniectura ex adnotatione iſtius Ter-
ritorij in libris Cameræ, in quibus deſcribuntur ſeuda,
& quidem hoc Territorium de Gariexen deſcribitur ſub
42 titulo, & nomine feudi, quæ † regiſtratio plurimùm con-
ducit ad notitiam, quod ſit feudale, Crauett. *conſ.* 276.
ante num. 1. Burſat. *conſ.* 10. *ſub num* 11. *& conſ.* 46. *nu.*
34. Grammatic. *deciſ.* 77. *num* 12. Mantic. *de tacit. lib.*
23. *tit.* 6. *num.* 44 *&* 45. Oſaſch. *conſ.* 7. *num.* 11. *lib.* 2. In-
trigliol. *d. quæſt.* 43. *num.* 104. *& fuit dictum in Aſten. feu-
di* 18. *Iunij, &* 14. *Iulij* 1584. *coram Bubalo, & in Sabi-
nen. Montis Rotundi* 25. *Iunij* 1627. *coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano.* Et quamuis ibidem etiam adnotarentur alia
bona, quæ non erant feudalia, non indè tamen tollitur
fides ſcripturæ, quia in illis rebus, quæ ſunt merè allo-
diales, non apponitur qualitas feudalitatis, & ſic potiùs
apparet cum delectu, & diſtinctione ſeparata fuiſſe allo-
dialia à feudalibus, ſinceramquè in omnibus, eſſe adno-
tationem libri.

Sexta adeſt coniectura, quia in eodem Inſtrumento
anni 1416. aſſeritur, quod hoc Territorium, ſeù feudu-
lum de Gariexen. reuerſum fuerat ad Cameram Regiam
per obitum Henrici de Sauſa, & Guillelmi de Guan-
43 tier, & ſic arguitur feudalitas, † quia aliàs, tamquàm
allodium, ſpectaſſet ad hæredes, etiam extraneos, non
autem ad Regiam Cameram, iuxtà naturam allodi, de
qua per Aluarott. *in cap.* 1. *§. inter filiam, ſi de feud. con-
trouerſ. ſucr. inter Dom. & Agnat. Vaſſalli*, Bald. *in cap.*
1. *num.* 1. *de allod.* Oldrad. *conſil.* 49. *in fin.* Surd. *conſ.* 15. *nu.*
11. *cum alijs*.

Septima coniectura, miſſis alijs, & hæc apud Domi-
nos erat magni ponderis, deſumitur ex eo, quod eidem
Stephano fuerat priùs conceſſum feudum nuncupatum
l'Imbachari, & hoc indubitatum eſt, fuiſſe feudum, &
dicitur quod in excambium dicti feudi *l'Imbachari*, con-
ceditur hoc Territorium, ſeù feudum de Gariexen. &
deinde cautum eſt, vt ſi à Stephano auocaretur hoc Ter-
ritorium de Gariexen. per Regiam Curiam, idem Ste-
phanus prouideretur *de æquiualenti excambio in rebus, &
bonis feudalibus*, vnde ſi & illud primum, in cuius lo-
cum ſubrogatur Territorium de Gariexen. eſt feudale,
44 & aliud pariter, quod in caſu euictionis † tradi debet,
itidem eſt feudale, conſequens eſt certum, quod & me-
dium, nempè territorium de Gariexen. ſit feudale, quæ
45 enim vni tertio † æqualiter ſe habent, æqualia ſunt e-
tiam inter ſe, iuxtà axioma traditum per Euclid. Geo-
metr. *lib.* 1. *de Notion. commun. not.* 1. & quæ mutuò ſi-
46 bi congruunt, ſunt inter ſe æqualia, † ità vt quod vni
eſt, alteri quoquè ſit attributum, vt per Euclid. *vbi ſu-
prà not.* 8. & Menochius *conſ.* 158. *num.* 49. *& conſe-
runt latè traditum per* Mandoſium *de priuilegiis. ad inſtar,
quæſt.* 2. *num.* 3. *& ſequentibus*, aliàs enim nec excam-
bium fuiſſet iuſtum, nec diceretur de æquiualenti re-
compenſa prouiſus Stephanus, ſi territorium de Ga-
riexen. non fuiſſet feudale, & cambium diſpar, non
autem æquale, vt cauetur in dicta conceſſione Ioannis
47 Infantis Regni Siciliæ, & vis † cambij cum re feudali
transfert qualitatem feudalitatis in re excambiata, Af-
flict. *in cap.* 1. *num.* 8 *de Vaſſall. decrepit.* Decian. *conſ.*
53. *num.* 34. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 320. *num* 47. Surd. *deciſ.*
78 *num.* 28. Frecc. *in ſubinfeud. lib* 2. *quæſt.* 21. Milan. *deciſ.*
5. *num.* 57. *part.* 1. *plenè* Gratian. *diſcept. foren. c.* 736. *num.*
51. *& ſeqq.*

Quæ coniecturæ, & præſumptiones non ſunt diul-
48 ſim, & vnaquæquè de per ſe, ſed † coacervatim conſi-
derandæ, ita vt vna alteram coadiuuet, & viciſſim ful-
ciantur, vimquè, & robur ſibi impartiantur, Gloſ *in
l.* 3. *§. eumdem, ff. de teſtibus*, Rom. *conſ.* 121. *in fin.* Cra-
uett. *conſ.* 73. *num.* 19. Schrader. *de feud. part.* 9. 2. *par.
ſect.* 13. *num.* 141. *& fuit dictum in Sabinen. Montis Ro-
tundi* 25. *Iunij* 1627. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*,
Præſertim cum verſemur in antiquis, in quibus leuio-
49 res etiam ſufficiunt † coniecturæ, & indicia, Soccin.
conſ. 205. *num.* 3. *lib.* 2. Couar. *pract. quæſt. cap.* 25. *num.*
7. Cardin. Seraph. *deciſ.* 462. *num.* 9. Immò cum tempo-
50 ris † antiquitate, ſola concurrente fama, probari rem
eſſe feudalem, voluerunt Dec. *conſ.* 269. *num.* 4. Gabr *de
feud. concluſ.* 3. *num.* 2. Menoch. *præſumpt.* 91. *num.* 65. *lib.*
3. *& conſ.* 409. *num.* 70. Cephal. *conſ.* 172. *num.* 13. Intri-
gliol. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 43. *num.* 50. maximè dum tot
51 bella, † & dominantium mutationes interceſſerunt, qui-
bus caſibus facilè ſit iactura publicorum documentorum,
& † veritati tenebræ officiuntur, ità vt difficulter deinde 52
poſſit erui.

Nec dici poteſt, quod prædictæ coniecturæ cum alijs
pro allodialitate deductis, conquaſſentur, † quia cum 53
iſtæ ſint vrgentiores, & efficaciores, contrarias de-
biliores tollunt, & allodialitatis præſumptionem gene-
ralem excludunt, *iuxta l. Diuus, ff. de ingen. & ma-
numiſſ.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 9. Rota *co-
ram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 62. *num.* 11. *& deciſ.*
247. *num.* 2. *&* 3.

Non obſtat, quod de anno 1372. hoc Territorium de
Gariexen. conceſſum fuit à Federico Rege Aragoniæ
Henrico de Souſa, nec dictum fuerit dari in feudum, ſed
ſimpliciter enunciatum Territorium; Quoniam vel, vt
dictum eſt ſupra, ſub nomine Territorij potuerunt intel-
ligere etiam concedere iure feudi, vel certè poſteriores
conceſſiones ad remouendam difficultatem explicitè di-
xerunt territorium, ſeù feudum, relationemquè facta
in poſterioribus conceſſionibus ad prædictam primam
conceſſionem Federici non ſtat reſtrictiuè, nequè ligauit
manus Regibus, ſucceſſoribus, quin, quod datum
fuiſſet forſitan in allodium, reuerſum poſteà ad Regiam
Cameram, concederetur in feudum, & referens magis
eſt attendendum, quem relatum, vbi magis præcisè, † 54
& diſtinctè loquitur, & vbi eadem eſt facultas in perſo-
na referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem rela-
tam fecit, Innoc. *in cap. inter dilectos, de fid. inſtrum.*
Ruin. *conſ.* 31. *num.* 7. *& conſ.* 231. *num.* 6. *lib.* 1. Surd.
conſ. 419. *num.* 23. *&* 24. *& conſ.* 423. *num.* 2. *plenè* Caſtill.
quotidian. controuerſ. cap. 43. *num.* 28. *& ſeqq. part.* 4.
Rota apud Cardin. Seraphin. *deciſ.* 1083. *num.* 2.

Minus obſtat, quod conceſſio de anno 1416. facta fue-
rit *pleno Iure*. Quoniam † verba huiuſmodi non repu- 55
gnant naturæ feudi, & recipiunt reſtrictionem à ſubie-
cta materia, ita ut cenſeatur conceſſum id totum, quod
cadit † ſub feudo, & in eo Stephanus haberet plenum 56
ius Vaſſalli, vt benè explicant Gozzadin. *conſil.* 58. *num.*
22. Ruin. *conſ.* 137. *num.* 8. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 21. *num.* 26.
Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 31. & fuit dictum
in *Viterbien. Caſtrorum* 21. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano*

Demùm nec obſtant verba, *donamus, & concedimus.*
Quia, & hæc benè poſſunt applicari conceſſioni, & do-
nationi iure feudi, quàmuis enim vberior fuiſſet dona-
tio, ſi Rex Siciliæ per viam allodij tranſtuliſſet in Ste-
phanum, tàm vtile, quàm directum dominium, non
inde tamen ſequitur, quin ſit etiam donatio, quàmuis
temperantior, dum ſolùm donauit vtile dominium, re-
ſeruato directo, † & ſic ſecundum ſubiectam materiam, 57
& retenta natura feudi, *cap.* 1. *§. donare, tit. qualiter
olim feud. pater alicuus.* Afflict. *in cap.* 1. *num.* 67. *ex qui-
bus cauſ. feud. ammit.* Dec. *conſ.* 193. *num.* 5. *& conſ.* 390.
num. 6. *plenè* Bero. *conſ.* 66. *num.* 8. *& ſeqq. lib.* 1. Card.
Mantic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 5. *num.* 37. Menoch. *conſ.*
202. *num.* 25. Roſental. *de feud. cap.* 6. *concluſ.* 27. *num.* 4.
vbi, quod verba donationem † importantia reſtringun- 58
tur ad cauſam feudi, Intrigliol. *eod. tract. cent.* 1 *quæſt.*
43. *num* 37.

Oldradus verò in conſilio 159. † quem informantes 59
pro Hiacyntho plurimùm extollebant, non multùm
inſiſtit in hoc motiuo, ſed deſcendit ad alia motiua, ne-
què in caſu illo verba, & coniecturæ vrgebant pro feu-
dalitate, prout hic militant, & ità conſiderabant etiam
Dec. *in d. conſ.* 390. Bero. *d. conſ.* 66. *num.* 6. *& ſeqq.
lib.* 1 Huicque obiecto, & alijs etiam fuit ſatis reſponſum
in deciſionibus R. P. D. mei Motmanni in hac cauſa e-
manatis.

Teſtes autem, qui nuper fuerunt exhibiti, nequè fa-
ceſſere videntur negocium, quia ferè omnes ignorant,
quid ſit † feudum, & allodium, & ſolum deponunt de 60
poſſeſſione illorum de Caſcijs, quæ intelligenda eſt ſe-
cundùm præambulum titulum feudalis conceſſionis, pro-
ut ſigillarim deducitur in facto pro Eminentiſſimo Do-
mino Magno Magiſtro, & in omnem caſum, conſtito
per ſcripturas, vt ſupra, de feudalitate, hæc probatio † 61
præferenda eſt omninò probationi per teſtes, *l. cenſus. ff.
de probat.* Rota *coram bon. mem. Card. Cauul. deciſ.* 294.
num. 1. *& coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 235.
num. 17. Præſertim cum verſemur in antiquis, † in qui- 62
bus

bus magis ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium lux veritatis affulget, vt inquit Crauett. *conſ.54. num.15.* Pariſ. *conſ.* 104. *num.46.lib.3* Rota *deciſ.* 266. *nu. 7. part.2. recent.*

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit.

* Deciſiones in hac cauſa ſub die 4. Decemb. 1630. & 10. Maij 1632. coram bon. mem. Motmanno habetur prima infrà prout in Indice poſito in fine Deciſ. altera verò eſt deciſ. 129. ſupra in hac ead. parte. Adeſt etiam altera deciſ. coram eodem R. P. D Merlino ſub die 3c. Maij 1633. eſt deciſ. 112. ſupra in hac parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Nouarienſis Decimarum.

Die Veneris 1. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus in exactione ſuæ quartæ concurrit cum Parocho iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, & negligente Parocho illas exigere ſuccurritur Epiſcopo officio Iudicis nobili contra Incolas debitores decimarum. Solutio decimarum, quando probet Eccleſiam eſſe curatam.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus in exigendo quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, concurrere dicitur cum eo, iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſiis ſibi ſubiectis.*

2 *Epiſcopus conſequitur quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho ex diſpoſitione Canonum, non ex conſuetudine.*

3 *Quarta Pontificalis debita Epiſcopo ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, præſcribi non poteſt, niſi ſimul accedat titulus.*

4 *Epiſcopus præſcribit contra Parochum ius decimandi alioquin ipſi Parocho debitum.*

5 *Ius decimandi poteſt ex conſuetudine alterari non ſolùm reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu qualitatis, aut modi.*

6 *Curæ ius, licèt ex ſola decimarum perceptione non probetur, tamen quando conſtat de illius exiſtentia, & ſolùm dubitetur ad quem illud ſpectet, tunc ex decimarum perceptione colligitur ſignum, vt percipiens decimas habeat etiam curam animarum.*

7 *Teſtis vnicus, ſed bonæ qualitatis, & cuius depoſitioni faueat iuris præſumptio magnam fidem meretur.*

8 *Eccleſia matrix in Parochiam erecta, conſeruat iura ſtatus antiqui in exigenda quarta funerali, iure decimandi & ſimilibus, quæ iura ab ea auelli non poſſunt. num. 12.*

9 *Eccleſia, quod contineat ſtatum antiquum probatur ex obſeruantia interpretatiua.*

10 *Eccleſia de iurepatronatus omninò habere debet dotem, quæ illi conſtitui non poteſt ex decimis.*

11 *Viſitationibus Ordinariorum plurimùm defertur in probatione ſtatus Eccleſiæ.*

DECISIO CCCXI.

CVM hæc cauſa in prima inſtantia agitaretur, petebat Epiſcopus Nouariæ à Commuoitate, ſeù Incolis Oppidi Cameri quartam partem omnium decimarum, quæ colligebantur intrà fines eius Oppidi, quam portionem illi denegabat Communitas, excipiendo de non iure Epiſcopi ex eo potiſſimùm fundamento, quod illi non competebat actio directa contra Incolas pro conſequutione huius quotæ, ſed tantùm contra Parochum, cui tenebantur Incolæ præſtare integram decimam ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, & hinc Rota examinauit huiuſmodi exceptionem Communitatis, & latè diſcuſſo articulo illam comprobauit *in deciſ. facta coram R. P. D. meo Pirouano ſub die 17. Decembr. anni 1627.* * in qua receſſum fuit ab alia deciſione *facta ſub die 7. Maij eiuſdem anni* *.

Cœterùm, quia Agentes pro Epiſcopo negabant in facto ſubſiſtere, vt Rector aliquas decimas exigeret, atquè ità quod ille poſſet hanc ſuam quotam à Rectore obtinere, Viſum fuit Dominis eidem Epiſcopo ſuccurrere per officium Iudicis nobile aduersùs ipſos Incolas, nè propter negligentiam, aut malitiam Rectoris, ſiuè ex quocumquè alio capite, ex quo ille negligeret, aut impediretur ſuam actionem proponere, Epiſcopus priuaretur ſuo iure, ac portione, quam habere debebat ſuper his decimis, & hoc eſt, quod pleniſſimè firmarunt *ſequentes deciſiones coram eodem R. P. D. meo Pirouano ſub die 5. Decembris anni* 1629. 11. *Martii, &* 10 *Iunii* 1630. Ad quorum formam poſteà lata fuit ſententia, & in ea condemnata Communitas, & homines Oppidi ad præſtandam Epiſcopo hanc quotam decimarum.

Deuoluta fuit ad me cauſa per appellationem interpoſitam ex parte Communitatis, & Rector Eccleſiæ Parochialis Oppidi Cameri duo mouit iudicia contrà Epiſcopum; in primo aſſiſtendo Communitati petebat retardari ſolutionem huius decimæ: in altero ius ſuum principaliter proſequebatur, ac ſibi petebat ſolui eamdem decimam, cum comparente ipſo in cauſa videretur deficere potiſſimum fundamentum ſententiæ, vt hæc portio à nemine exigeretur, ac propterеà remaneret indecimata apud eamdem Commuoitatem, ſiuè illius Incolas eiuſdem decimę debitores; vndè poſtquam Domini *ſub die 29. Aprilis anni proximè præteriti 1633.* * cenſuerunt conſtare de ſufficienti intereſſe Rectoris, propter quod ille deberet admitti in cauſa, quę vertebat inter Epiſcopum, & Communitatem. Dubitatum fuit ſuper iure eiuſdem Rectoris, quod ſub duplici dubio compręhenſum fuit, & in primo quęſitum, an eſſet confirmanda ſententia Rotalis; in altero, an Rectori deberetur decima, & pro qua parte.

Et propoſito hodiè vtroquè dubio, Reſponderunt Domini ſententiam eſſe iuſtam, dilata deciſione alterius articuli, an Rectori deberetur decima, ex quo viſum fuit dependere debere confirmationem eiuſdem ſententię, & fundamentum deciſionis fuit, quod licèt Rector comparеat hodiè in cauſa, ac in ſe ſuſceperit defenſionem Communitatis, non tamen docuit, quod ipſe vmquàm exegeris decimas in loco Cameri. Vnde ſubſiſtebat fundamentum ſententię, vt ſuſtineretur actio Epiſcopi contra Incolas in defectum Rectoris non exigentis; quicquid enim ſit, An idem Rector poſſit exigere eas decimas, (quod erat alterius inſpectionis, & propriè viſum fuit pertinere ad dubium reſeruatum) ſatis erat ad implorandum officium Iudicis nobile, vt hodiè de facto Rector non exigeret, etiam ſi id procederet ex ſola illius negligentia, ne ſinè
propria culpa Epiſcopus priuetur ſua quarta † Pontifica- 1
li, ad quam concurrebat ęqualiter, cum ipſo Rectore iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curę, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, iuxtà doctrinam Innoc. *in c. requiſiſti. de teſtam. ſub num.* 3 & notat Tyndar. *in tract. de decim. in princ. ſub num.70. & 71.* Monet *eod. tractat. d. cap.27. ſub num.24.* Rot. *deciſ.* 520. *num.1. part.1. recent.* adeò vt nequè dicatur illam conſe-
qui † ex conſuetudine, ſed ex diſpoſitione ſacrorum Ca- 2
nonum, vt in propoſito dixit Rota coram Card. Seraphin. *deciſ.* 1449. *num.* 4. Ex qua etiam ratione ita exiſtimatur
impręſcriptibilis, † niſi ſimul accedat titulus, vt notauit 3
Henric. Boich. *in d. c. requiſiſti. num.7. de teſtam.* Rot. *deciſ.* 262. *num.2. & 4. part.2. recent.*

Et quidem in pręſenti diſputatione non ſolùm ex parte Rectoris probatum non fuit, quod ipſe vel exigeret, vel vmquàm anteà exegerit decimas in hoc Oppido Cameri, quin potiùs ex parte Epiſcopi iuſtificatus fuit ſtatus contrarius, continuatus vſquè in pręſentem diem; vt ſcilicèt ab antiquiſſimo tempore, participatio harum decimarum fuerit reſtricta inter Capitulum Eccleſię Cathedralis Nouarię pro maiori parte, & Epiſcopos anteceſſores pro quarta eiſdem debita, quod fundamentum latè comprobatum fuit ex primo inſtrumento inueſtiturę

vnius

vnius partis decimę ſpectantis ad Epiſcopum; in quo e-
nunciata fuit hæc diuiſin, & participatio, quam ſuper
tota decima habebant Epiſcopus & Capitulum Secundò
probatum fuit idem fundamentum ex induitis Apoſtoli-
cis conceſſis Capitulo Eccleſiæ Cathedralis ſub Paulo II.
& Iulio II. in quibus fiebat meotin de hac poſſeſſione Ca-
pituli, & iure exigendi dictas decimas, quæ omnia fue-
tunt conſiderata io tribus deciſionibus factis *coram R. P.
D. meo Pirouano ſub die 12. Ianuarij, & 19. Februarij an-
ni 1629. & 27. Iunij 1631.* Ex eo verò ſtatu, & facto ex-
actionis, quod probabatut per ſpatium totius temporis,
4 certi iuris eſt, potuiſſe præſcribi † etiam Ius decimandi
contra Rectorem, quando eidem verè competeret, vt
probatut *in c. cum contingat. de decim.* in illis verbis; *ab
antiquo pertineat perceptio decimarum, & gloſ. ibi adno-
tat, & in cap. ſeq. cum in tua, vbi etiam notat gloſſ. in
verbo ab antiquo*, præſertim cum ſecundùm hunc ſta-
tum Epiſcopus ſemper exegerit quartam ſibi debitam im-
mediatè à Laicis, & illud quoquè certum ſit, poſſe id
5 ius † decimandi alterari ex conſuetudine non ſolùm reſ-
pectu quotæ, *vt in c. dilecti, & in c. in aliquibus, & ibi
gloſſ. in verbo loci conſuetudo, de decimis.* Felin. *in c. de
quarta in principio, de præſcription.* Rebuff. *de decimis
quæſt. 13. num. 57.* ſed etiam reſpectu qualitatis, aut mo-
di, vt notat Hoſtien. *in Summ. de decim. quæſt.* 16 Card.
Zabarell. *conſ. 146 num. 2. & ſeqq.* quem ſequuntur Fe-
lin. *in c. cum ex officio, num. 10. de præſcript.* Rebuff. *in
tractat. de decimis quæſt. 13. num.* 102. Couar. *var. reſol.
lib. 1. cap 17. num. 8. in 8. notabil.*

Ex hac poſſeſſione Capituli, ex qua excludebatut id
Ius in perſona Rectoris, probabatur etiam, quod cura
animarum in hoc Oppido olim pertinuerit ad idem Capi-
tulum, ità indicante facto perceptionis ipſarum decima-
6 tum; † quàmuis enim, vbi controuertitur ipſum ius
curæ, non videatut illud concludenter probati ex ea ſo-
la perceptione, vt ttadit poſt alios Hoſtienſis *in cap. quia
nonnulli. num. 6. de Cler. non reſid. & ibi etiam* Butr. *num.*
10. & reprobato Roman. *in conſ. 356. num. 3.* cenſuit
Rot. *deciſ. 52. num. 33. part. 2. diuerſ.* tamen quandò
certum eſt id ius in ſui ſubſtantia, eò quia ſupponatur
certa Parochia ſuis limitibus definita, & ſolùm dubite-
tur, cui ius illud applicari debeat, tunc hæc coniectu-
ra cenſetur eſſe maioris efficaciæ, & videtur inferre quo-
dammodò ſignum indubitatum, quod percipiens deci-
mas habeat etiam curam animarum, prout hoc ſignum
pluriès admiſit Rota, & in ſpecie *in Pampilonen. paro-
chialis Stella coram Card. Seraph. inter impreſſ. deciſ.* 1304.
*num. 1. & in Vlixbonen. iuris conferendi 12. Decemb. 1605.
coram Litta*, quæ eſt *deciſ. 102. num. 3. part. 1. recent.*
& in eadem cauſa 13. *Iunij 1617. coram Card. Lancellotto,
& in Capuana Rectoriæ 22. Aprilis 1613. coram Card. Sa-
crato*, & fuit doctrina originalis Guillielmi de Monte
Laudunn *in Clem. vnic. de offic. Vicar. num. 7. in 6. quæſt.*
quam ſequuti fuerunt Card. *in ead. Clem. num. 10. quæſt.*
9. Felin. *in c. poſtulaſti. num. 1. col. 2. de reſcript.* Rebuff.
de congr. portion. num. 108. quæ certiora etiam reddeban-
tut hoc caſu, accedente depoſitione vnius teſtis exami-
nati in cauſa, qui fuerat Præpoſitus in Eccleſia Cathe-
drali, & atteſtabatur de hoc exercitin curæ apud eam-
dem Eccleſiam; hic enim teſtis licèt vnicus, tamen vi-
7 ſus fuit magnam fidem mereri, † tàm ex coniectura ſæ-
piùs dedocta, quàm etiam attenta qualitate illios per-
ſonæ, ex traditis per Bart *in l 1. §. idem* Cornilio *num 3.
ff. de quæſt.* quod regulare eſſe in qualibet materia tradit
Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. num. 6. de probat.*

Hoc autem fundamentn conſtituto, vt in Eccleſia
Cathedrali reſideret ius curæ tanquàm in Eccleſia Matri-
cæ, poterat inde inferri etiam ad cauſam, ob quam
ſolutæ fuerint hæ decimæ eidem Eccleſiæ, poſtquàm
Eccleſia Oppidi Cameri erecta fuit in nouam Paro-
chiam; nam cum non poſſent eæ ſolutiones controuer-
ti, eò quia probarentur tùm ex pluribus inſtrumentis
locationum factis à Capitulo, tum ex depoſitionibus
teſtium, qui fuerant inducti à Communitate, & de-
ponebant de hoc ſolitn diuidendi dd. decimas inter Ca-
pitulum, & Epiſcopum tàm ante, quàm poſt erectio-
nem Eccleſiæ filialis, præſumi debebant eædem ſolu-
8 tiones factæ in vim ſtatus antiqui, † ac iuris, quod
conſeruatum cenſebatut in Eccleſia matrice, non ob-
ſtante erectione eiuſdem Parochiæ, vt reſpondit Rota
*in Mediolanen. decimarum de Variſio 12. Ianuarij 1608. co-
ram R. P. D. meo Pirouano*, & in terminis quartæ fune-
ralis *in Caſalen. quartæ 2. Februarij 1612 coram eodem*,
quæ eſt *deciſio 376. num. 3. part. 1. recent.* in qua illud
etiam dictum fuit, quod ad probandam continuatio-
nem † huius iuris, poterat ſatis eſſe obſeruaotia in- 9
terpretatiua, *vt in Conchen. decimarum de Villa noua
5. Martij 1600. coram Card. Pamphilio*, quæ confirma-
ri poterant ex eo, quia Eccleſia filialis tamquàm de iu-
repatronatus familiæ de Teſtis neceſſariò habere debe-
bat † ſuam dotem, quæ non potuit illi conſtitui ex 10
decimis, vt tradit Lambertinus *de iurepatron. lib 1.
part. 1. quæſt. 5. art. 21. num 22.* Rot. *coram Greg. XV.
deciſ.* 397. vt etiam quia probabatur hæc dos conſiſtere
in alijs redditibus, quos eadem Eccleſia habebat, &
fuit hoc in ſpecie oſtenſum ex viſitationibus Ordina-
riorum quibus plurimùm deferendum erat, † cum hæc 11
cura ad illorum officium pertineret, vt in propoſito
conſideratum fuit *in adducta Mediolanen. de Variſio,
& in Mediolanen. decimarum S. Donati 10. Martij
1612 coram R. P. D. meo Pirouano.* Imò hic caſus
videbatur vnus ex ijs, in quibus cenſeri debet ſemper
ſaluum ius Eccleſiæ matricis, ità vt illud nunquàm fue-
rit ab ea auulſum in erectione nouæ Eccleſiæ, iuxtà † 12
declarationem *gloſæ in cap. ad audientiam in verbo
obuentiones, de Eccleſ. ædif.* prout ità eamdem de-
clarationem interpretati fuerunt Butr. *in cap. cum con-
tingat, num. 8. de decim. in verſ. quandoque intrà limi-
tes Eccleſiæ matricis*, Lapus *allegat. 66. num. 5.* Tyn-
dar. *in tractat. de decimis num. 81.* Rebuff. *eod. tra-
ctat. quæſt. 6. num. 22.* Rota *deciſ. 448. num. 2. part.
1. recent.*

Et ità &c.

* Prima eſt deciſio 122. ſuprà part. 5. recent.
* Altera verò eſt deciſio 64. in eadem part. 5.

Et in hac cauſa, in eadem parte adſunt aliæ deciſiones
ideſt ſub diebus 12. Ianuarij 1629. & 19. Februarij
eiuſdem anni, & 5. Decembris pariter ann. 1629. & 11.
Martij 1630. coram eodem R. P. D. Pirouano, & ſunt
deciſiones 230. 253. 327. 357. Deciſionem verò ſub die 10.
Iunij 1630. coram eod. vide infrà prout in Indice poſito in
fine Deciſſ.

Et ſuprà in hac parte in eadem cauſa habentur aliæ deci-
ſiones hoc eſt ſub diebus 26. Februarij 1631. & 27. Iunij
eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Pirouano, ſunt de-
ciſiones 23. & 61.

* Vide eam infra prout in Indice poſito in fine Deciſio-
num.

R. P. D. MERLINO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 4. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria pro dotis conſtitu-
tione, vel reſtitutione rectè alienantur,
quod procedit etiamſi teſtator expreſsè
prohibuerit alienationem ex cauſa do-
tis, & ſiuè ſit hæres aſcendens, ſiuè
collateralis, vel alius etiam extraneus,
quod intellige etiam ſiuè fideicommiſ-
ſum ſit vniuerſale, ſiuè particulare.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommiſſariorum pro dotis re-
ſtitutione, dum non extant alia bona fieri permiſ-
ſum eſt. & quare num. 2.*
3 *Dotibus plurimùm lex fauet, ratione publicæ vtilita-
tis pro replenda liberis humana ſocietate.*
4 *Vtilitas publica præponenda eſt priuatis hominum pla-
citis.*
5 *Homines contexunt longas, & ambitioſas diſpoſitiones pro
conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familijs.*

Vtiliæ

Vtilia præponenda ſunt alijs . num. 5.

Nuptijs nihil eſt in hominum vita vtiliùs , vt quæ ſolæ homines procreare , & producere poſſint . num. 5.

6 *Alienationem bonorum licet teſtator prohibuerit etiam in caſu dotis reſtituendæ , vel conſtituendæ , adhuc tamen fideicommiſſa poſſunt diſtrahi*

7 *Pater , non poteſt tollere obligationem ſuam dotando filias , prohibendo in teſtamento , quod bona ſua , nec ex dotis conſtitutione alienentur . & num 19. vbi de veriori , & communiori ſententia.*

8 *Teſtator , non poteſt facere , quin leges habeant locum in ſuo teſtamento .*

9 *Auth. res quæ . C. commun. de leg. procedit tantùm in portione relicta hæredi ex perſona teſtatoris , non autem in portionibus aliorum cohæredum eidem ex reciproco fideicommiſſo peruentis.*

10 *Angel. in auth. res quæ . C. commun. de legat. in princip. verſ. & hoc patet . intellectus . & num. 24.*

11 *Auth. res quæ . C. commun. de legat. ſolùm procedit in deſcendentibus fideicommiſſo grauatis per aſcendentes .*

Iſti enim pro dotibus conſtituendis , & reſtituendis poſſunt alienare fideicommiſſa , cum cenſeantur facere id , quod fideicommittens facturus fuiſſet. num. 11.

12 *Fideicommittens , quando non tenetur dotem conſtituere , aut reſtituere tunc ceſſat Auth. res quæ . C. commun. de legat.*

13 *Peregr. de fideicom. art. 42. num. 55. & alij reijciuntur . & num. 22.*

14 *Auth. res quæ . C. comm. de legat. procedit æquè tàm in bonis mediatè , quàm in bonis immediatè prouenientibus ab aſcendente .*

15 *Teſtator cenſetur voluiſſe , vt hæres obliget bona pro reſtitutione dotis ad quam ipſe aſcendens coactus eſſet ſi vixiſſet .*

16 *Vtilitas publica eſt principalis ratio Auth. res quæ . C. comm. de legat.*

17 *Aſcendentium bona ſunt ſemper hypotecata pro dotium conſtitutione , & reſtitutione in fauorem deſcendentium .*

18 *Aſcendentium bona fideicommiſſo ſuppoſita , ſiuè ad collaterales tranſeant . ſiuè ad extraneos ſunt obligata in ſubſidium pro conſtitutione dotis deſcendentibus .*

20 *Teſtator , ſicuti expreſsè minimè poteſt diſponere ne bona ſua alienentur ex cauſa conſtitutionis dotis deſcendentibus .*

Ità nec tacitè id ei permiſſum eſt ex ſubſtitutione in fauorem collateralis , vel extranei .

21 *Auth. res quæ . C. comm. de legat. facilè eluderetur , ſi non haberet locum , quando collateralis , vel extraneus ſubſtitutus eſſet.*

23 *Dotandi onus eſt reale bonis inhærens penès quoſcumquè exiſtentibus .*

25 *Bona fideicommiſſaria in ſubſidium veniunt in generali obligatione bonorum fauore dotis .*

26 *Bona libera , ſi quis aſſerat , quod extant , ex quibus dos detrahi poſſit , ei incumbit onus probandi .*

27 *Fideicommiſſum particulare inducitur ex prohibitione alienationis bonorum in caſu alienationis.*

28 *Fideicommiſſum particulare non poteſt alienari in caſu reſtitutionis dotis , niſi in ſubſidium , ideſt quando non adeſt fideicommiſſum vniuerſale . & aſſerenti non extare bona vniuerſali fideicommiſſo ſubiecta , incumbit onus probandi .*

29 *Alienationis prohibitio , ſi ſit adiecta fideicommiſſo vniuerſali , & ad maius eius robur non inducit particulare fideicommiſſum , ſed iuxtà illius terminos regulatur .*

30 *In fideicommiſſo etiam particulari habet locum Auth. res quæ . C. comm. de leg.*

31 *Dos etiam detrahi poteſt ex re particulari per teſtatorem expreſsè alienari prohibita . ex Auth. res quæ . C. comm. de legat.*

32 *Mulieris priuilegium , de qua in Auth. res quæ . C. comm. de legat. pendet non à voluntate teſtatoris , ſed à lege , quæ dotibus fauet .*

33 *Mulier , ſicuti innixa priuilegio d. Auth. res quæ . agendo contra fideicommiſſum vniuerſale , non tenetur probare negatiuam , quod non extent bona libera , ſed hoc fideicommiſſario allegauti incumbit.*

34 *Ità dùm fideicommiſſo particulari dotem vindicare contendit , non eſt cogenda , vt probet non exiſtentiam bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum.*

35 *pro Dote diſtrahi poteſt tàm fideicommiſſum vniuerſale , quàm particulare , & ideò inter eos non eſt conſtituenda differentia.*

36 *pro Dotis conſtitutione , vel reſtitutione , tàm fideicommiſſum vniuerſale , quàm particulare in totum , vigore Auth. res quæ . C. commun. de legat. poteſt euerti .*

37 *Vxor , dum agit ad dotis reſtitutionem , ei obijci non poteſt , quod hæres grauatus non confecit inuentarium , ſed illi remanent illæſa iura , & actiones , etiamſi d. grauatus non confecerit inuentarium , & ſuas quartas conſumpſerit.*

38 *Dotem vxoris , ſi maritus non inueſtiuerit , ſi ad id tenebatur , & promiſſores dotis non procurarunt d. inueſtimentum , hoc caſu iſti promiſſores non liberantur ab obligatione ſoluendi , & perinde eſt , ac ſi dos ſoluta non fuerit , & num. 39.*

40. *Contractum adimplere is tenetur , in cuius perſonam verba ſunt directa.*

41 *In fauorem alicuius , ſi aliquid ſit inductum , id non debet in eius odium retorqueri .*

42 *Culpa vnius non debet imputari in culpam alterius.*

44 *In dotem , ſi fundus fuerit traditus , & maritus illum alienauerit , hæredes mariti ſi offerant dotem in pecunia , qua mediante fundus poteſt recuperari , an vxor poſſit cogi eas accipere .*

45 *Fideicommiſſarius non admittitur ad vindicandam rem alienatam pro reſtitutione dotis oblato precio tertio poſſeſſori , vel illi , cui res in dotem fuit aſſignata .*

46 *Dos ſemel ex fideicommiſſo diſtracta ex iuris remedio remanet ſemper libera .*

DECISIO CCCXII.

PER ſententiam Rotalem , præmiſſis pluribus de-
ciſionibus coram R. P. D. meo Ghiſilerio * emana-
tis , pronunciatum fuit Vener. Confraternitati San-
ctiſſimi Sacramenti , vocatæ ad Fideicommiſſum Iulij
Cæſaris Roſati ſenioris , non eſſe dandam immiſſionem
in poſſeſſionem Domus deteotæ per Patianos , quia
licet illa Domus extiterit in bonis fideicommittentis de
tempore ſcripti fideicommiſſi , tamen pro reſtitutione
Dotis Roſatæ vxoris Iulij Cæſaris iunioris fuit adiu-
dicata hæredibus eiuſdem Roſatæ , à quibus cauſam
habent Patiani , & ſic exempta fuit ab onere fideicom-
miſſi , iuxtà diſpoſitionem *Aueb. res quæ , C. comm.*
de leg. ex qua † permittitur alienatio bonorum per 1
patrem fideicommiſſo ſubiectorum , dum vxor filij ,
vel vlterioris deſcendentis petit dotis reſtitutionem , &
non extant alia bona libera , nedùm quia † patris , vel 2
aui voto , & mulieris pudicitiæ congruum id eſſe exiſti-
matur , vt in his terminis ſcripſit Vulpianus *in l. mu-*
lier. §. cum proponeretur . ff. ad Trebell. ſed & multò
magis ratione publicę vtilitatis † pro replenda liberis 3
humana ſocietate , quę propterea plurimùm fauet do-
tibus , & pręponenda eſt priuatis hominum † placitis 4
qui longas , & ambitioſas pro conſeruandis bonis per
fideicommiſſum , in familijs diſpoſitiones contexunt ,
vt habetur in ipſo text. *Auth. res quæ . in fin. & in Auth.*
de reſtitut. & ea , quæ parti in 11. menſe §. ſancimus ,
vnde fuit deſumpta *d. Auth. res , quæ , ibi , vt ea , quæ*
omnibus communiter proſunt , *ijs quæ ſpecialiter quibuſ-*
dam vtilia ſunt , præponantur , & ibi *maximè in nu-*
ptijs , quibus nihil eſt in hominum vita vtiliùs , † *vt* 5
quæ ſolæ homines procreare , & producere poſſint &c.
qua de cauſa ſcilicèt publicę vtilitatis , etiamſi teſtator
expreſsè prohibuerit alienationem bonorum in caſu
dotis † conſtituendę , vel reſtituendę , adhuc tamen 6
fideicommiſſa poſſe diſtrahi , iuxtà diſpoſitionem *d.*
Auth. res , quæ , dum agitur de † fideicommiſſo aſcen- 7
dentium , qui non poſſunt tollere obligationem ſuam
dotandi deſcendeotes , & facere † quin leges locum ha- 8
beant in ſuo teſtamento , tradunt poſt alios Surd. *deciſ.*
62. per tot. & Doctores , quos plenè congerit Fuſar. *de*
ſubſt. quæſt. 531. num. 71. & quæſt. 532. num. 20. & conſ. 7.
num. 17. Rouit. *conſ. 54. num. 10.* vbi cathalogum facit
aſſertorum huius opinionis , & eam latè comprobat ;
& ſępiùs Rota reſpondit , *vt in Romana dotis 30. Maij*
1618.

1618. coram Eminentiſſ. D. Curd. Veroſpio, in Romana dotis
14. Ianuarij 1628. coram bon. me. Card. Virile, & in Recu-
natenſis fideicommiſſi 29. Aprilis 1630. coram me.

Hanc ſententiam, cuius validitas non controuerteba-
tur, & iuſtitia deducitur ex diſpoſitione d. Auth. res, quæ
C. comm. deleg. hodiè Domini confirmandam eſſe reſpon-
derunt, & quatuor obiecta, quibus impugnabatur, vi-
ſum fuit non obſtare.

Primùm enim non obſtat, quod domus, de qua agi-
tur, pertineret ad Iulium Cæſarem Iuniorem ſolùm pro
quarta parte, cum tres alij nempè Ioannes, Paulus, &
Cinthius eſſent æquè, ac Herculis, & ſucceſſiuè etiam
Iulius Cæſar Herculis filius vocati ad fideicommiſſum,
9 & ideò diſpoſitio Auth. res, quæ, procedat ſolùm †
in portione relicta Iulio Cæſari ex perſona Herculis pa-
tris, non autem in portionibus aliorum cohæredum
eidem ex reciproco fideicommiſſo peruentis, iuxtà do-
ctrinam Angel. in d. Auth. res, quæ, in princ. verſ.
& per hoc patet, quem ſequitur Peregr. de fideicom. art. 42.
num. 55. Odd. de probibit. alienat. quæſt. 46. nu. 105. Fuſar. de
ſubſtit. qu. 532. nu. 42. & conſ. 166. nu. 4.

10 Quoniam Angel. † cuius dicto innituntur Peregr. &
alij, dicit, diſpoſitionem Auth. res, quæ, ſolùm procedere in
deſcendentibus fideicommiſſo grauatis per aſcendentes,
hi enim pro dotibus conſtituendis, & reſtituendis poſſunt
11 alienare † fideicommiſſa, quia cenſentur facere id, quod
fideicommittens facturus fuiſſet, & quodammodò ad-
implere votum, & officium aſcendentium erga deſcen-
dentes, ſecùs autem in collateralibus, & alijs extraneis
fideicommiſſo grauatis, quia tunc fideicommittens non
tenetur dotem conſtituere, aut reſtituere pro filijs extra-
12 nei grauati, † prout tenetur erga deſcendentes, ità An-
gelum benè declarat Caſtrenſ. in d. Auth. res, quæ, num. 4.
& in l. mulier. §. cum proponeretur, num. 2. & 3. ff. ad Tre-
bell. Petr. de fideic. quæſt. 8. num. 409. in princ. & concor-
dantes cumulat Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. nu. 95. & 114.
quæ doctrina, nedùm non aduerſatur, ſed imò prorſus
fauet præſenti caſui, quia Iulius Ceſar ſenior fideicom-
mittens eſt auus Iulij Cæſaris iunioris, vnde intrat o-
nus, & votum præſumptum aſcendentis pro dote in fa-
uorem deſcendentis.

13 Perperàm autem † Peregr. & alij, ex hac concluſio-
ne Angeli inferre videntur, fideicommiſſum poſſe di-
ſtrahi ſolùm pro portione immediatè relicta deſcenden-
ti, qui agit de dote conſtituenda, vel reſtituenda, non
autem pro portionibus cohæredum, ex fideicommiſſo
14 eidem peruentis; Quoniam imò ratio † Auth. res,
quæ, C. commun. deleg. æquè vrget, tàm in bonis me-
diatè, quàm in bonis immediatè prouenientibus ab a-
ſcendentes, ſiuè illa conſideretur, quod ſit præſumpta
mens fideicommittentis, qui cenſetur voluiſſe, vt hæ-
15 res † obliget bona reſtitutione dotis, ad quam ipſemet
aſcendens coactus fuiſſet, ſi vixiſſet, Crot. in l. filius fa-
milias, §. Diui, num. 57. ff. de leg. 1. Gabr. conſ. 153. num.
1. lib. 2. Intrigliol. decis. 4. num. 5. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.
531. num. 6. & 69. Rota decis. 889. numer. 3. par. 4. diuerſ.
16 ſiuè quod ſit publica † vtilitas, quæ verè eſt principalis
ratio d. Auth. & ob id bona aſcendentium ſunt ſemper
17 hypotecata † pro dotium conſtitutione, & reſtitutione
in fauorem deſcendentium, vt habetur in text. d.
Auth. in fin. & in Auth. de reſtit. & ea, quæ parit in 11.
menſ. §. quamobrem, & §. ſancimus, & tradunt Ca-
ſtrenſ. conſ. 15. numer. 2. lib. 1. Menoch. conſ. 33. num. 13.
19. & 23. Eugen. conſ. 54. numer. 23. lib. 1. Peregr. de fidei-
com. art. 42. num. 5. Thel. decis. 151. numer. 4. Surd. decis.
62. numer. 22. Rouit. conſ. 54. num. 16. vtraquè enim ra-
tio ſuadet, vt bona fideicommiſſo aſcendentis ſuppoſita,
18 † ſiuè ad collaterales pertranſeant, ſiuè ad extraneos,
ſint obligata in ſubſidium pro reſtitutione dotis datæ de-
ſcendentibus, à qua legis obligatione, quèmadmodùm
19 expreſsè non poteſt ſe eximere teſtator, prohibendo †
alienationem fideicommiſſi ex cauſa dotis, vt ex veriori,
& communiori ſententia ſuprà deductum fuit, ità mul-
tò minùs id permiſſum cenſeri debet tacitè ex ſubſtitutio-
ne in fauorem collateralis, vel extranei, dumquè per
obitum cohæredum bona omnia confluxerunt in Iulium
Cæſarem deſcendentem, effectaquè vnicum ipſius patri-
monium vigore reciprocæ ſubſtitutionis, perindè haben-
20 tur, † ac ſi immediatè ab auo fideicommittente deue-
nerint in ipſum, & ſemper fuerint eius portio, iuxtà
tradita per Corn. conſ. 229. num. 5. lib. 3. Pariſ. conſ. 5. nu.
27. lib. 2. Giurb. decis. 92. num. 12. & ſecuta fuit Rota
coram. ſan. mem. Greg. XV. decis. 337. numer. 3. & 4. Vndè
meritò ex vniuerſo fideicommiſſu dos detrahi debet, non
attento, an Iulius Cæſar immediatè, vel mediatè per
obitum cohæredum illud acquiſiuerit, & ſanè videtur
abſurdum intollerabile, quod potiùs attendatur medium
tempus, quo bona ſunt pœnès cohæredem collateralem,
quam primum tempus, & origo, quo hæc bona deri-
uarunt ab auo aſcendentes, cuius totum patrimo-
nium erat obnoxium pro reſtitutione dotis, & vltimum
etiam tempus, quo ex voluntate eiuſdem aui bona deue-
nerunt in Herculem patrem, qui etiam erat obligatus
ad hanc dotis reſtitutionem, nimiſquè facilè per huiuſ-
modi collateralis, vel extranei ſubſtitutionem eludere-
tur † diſpoſitio Auth. res quæ, in fauorem publicæ vti- 21
litatis fundata, vt monuit, & ita extenſam Angeli do-
ctrinam declarauit Petra de fideicom. quæ. 8. numer. 409.
verſ. hæc tamen declaratio; cuius interpretationem quam-
uis Peregr. de fideicom. d. art. 42. num. 55. dicat † eſſe 22
contra communem, & nulla legis auctoritate munitam,
tamen ex rationibus ſuprà deductis ſatis eſſe ſuffultam
Domini exiſtimarunt, & ſecundum hanc ſententiam ex
ea ratione, quod onus † dotandi eſt reale bonis inhæ- 23
rens pœnès quoſcunquè exiſtentibus reſpondit Rota de-
cis. 457. num. 2. verſ. non obſtat, quod hæc, quæ eſt repe-
tita in decis. 889. numer. 7. par. 4. diuerſ. ob cuius auctori-
tatem Fuſarius non eſt auſus firmare, & conſulere pro
opinione Peregrini, vt patet ex quæſt. 531. num. 154. &
conſ. 38. num. 10. & hanc opinionem ſecutus etiam fuit Ma-
reſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 69. numer. 6. Giurb. ad conſue-
tud. meſſ. cap. 3. gloſ. 5. nu. 17.

Præſertim verò, quia idem Fuſar. d. quæſt. 532. numer.
42. & alij, ſupponunt illationem Peregr. ex doctrina † 24
Angeli eatenùs eſſe veram, quatenùs dos fuit aſſicurata
ſuper portione mariti, & non cohæredum, & eius por-
tio ſufficiat pro reſtitutione, in caſu autem præſenti
adeſt obligatio Iulij Cæſaris ſuper omnibus bonis præ-
ſentibus, & futuris, & ſic cadit etiam ſuper portioni-
bus cohæredum vigore reciproci fideicommiſſi acquiſi-
tis, vel acquirendis, quæ † in ſubſidium veniunt in 25
generali obligatione bonorum fauore dotis, ex diſpo-
ſitione d. Auth. res, quæ, vt tradunt Caſtr. conſ. 15. nu.
2. & conſ. 219. in fin. Gozadin. conſ. 97. numer. 10. in fin.
Rol. conſ. 85. numer. 33. lib. 1. nec probatur portionem
ſolam Iulij Cæſaris ſufficere pro dicta dotis reſtitu-
tione, quæ probatio incumbit alleganti, † quèmad- 26
modùm dicimus aſſerenti extare bona libera, ex qui-
bus dos detrahi poſſit, incumbit onus id probandi, vt
per Curt. Iun. conſ. 27. numer. 17. Peregr. de fideicom.
art. 42. numer. 73. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. num. 123.
& fuit dictum in deciſionibus R. P. D. mei Ghiſilerij 30.
Maii 1633. & 23. Ianuarij 1634. in hac cauſa ema-
natis, atquè etiam coram Reuerendiſſ. D. meo Decano de-
cis. 143. num. 8. & in Auximana dotis 6. Februarij 1623.
coram bon. mem. Remboldo, & in Anconitana cenſuum
20. Februarij 1630. coram Reuerendiſs. Vrgellen. quod
eò magis nunc recipiendum eſt, dum iàm pro dote fuit
facta alienatio, & mulier, ſiuè ab ea cauſam habentes,
poſſident, vt ponderant Caball. conſ. 11. num. 10. lib. 2.
Paſcal. de patr. poteſt. cap. 7. num. 7. Fuſar. de ſubſtit. dicta
q. 531. num. 125. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 331. num. 22.
Raudenſ. decis. Piſan. 29. num. 177 Io. Baptiſta Coſta conſ.
89. nu. 9. cum ſeqq. & fuit dictum in Reatina bonorum 11. Ia-
nuarij 1623. coram R. P. D. meo Pirouano.

Secundum non obſtat, quod ſuper domo, de qua agi-
tur, vltra fideicommiſſum vniuerſale † fuerit etiam 27
particulare conſtitutum fideicommiſſum reſultans in ca-
ſu alienationis ex præciſa prohibitione alienandi domum,
Peregr. conſ. 64. num. 28. lib. 3. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 688.
num. 1. & propterea non potuerit diſtrahi domus ſuppo-
ſita fideicommiſſo particulari, niſi in ſubſidium, &
quatenùs non extarent alia bona, ſubiecta vniuerſali
fideicommiſſo, quæ negatiua non exiſtentiæ, aliorum
bonorum videtur probanda per mulierem, † vel haben- 28
tes cauſam ab ea, prout dicitur de hærede grauato, dum
non confecit inuentarium, iuxtà Natt. conſ. 199. cum
concordant.

Quoniam viſum fuit non extrare huiuſmodi fidei-
commiſſum particulare, & quatenùs extaret, non

obeſſe, quin ex domo dos detrahi potuerit.
Non adeſt fideicommiſſum particulare, quia, vel pro-
hibitio, tanquàm adiecta procedenti ſubſtitutioni, & ad
maius eius robur, non inducit particulare fideicommiſ-
29 ſum, ſed iuxtà illius terminos regulariter, † nec quic-
quàm operatur vltrà præcedentem ſubſtitutionem, Alex.
con. 59. num. 8. & 9. lib. 3. Ruin. *conſ. 134. num. 16. lib. 3.*
Peregr. *de fideicom. art. 14. num. 47. & conſ. 45. num. 8. &
22. lib. 1.* Surd. *conſ. 448. numer. 19. cum alijs per* Bellon.
Iun. *conſ. 12. num. 43. & conſ. 17. numer. 90.* Vel prohibi-
tio prædicta facta inter filios cenſetur extincta, dum ho-
diè nullus extat ex ipſis, qui fuerunt vocati in caſu alie-
nationis, *l. cum pater, §. libertis, l. qui ſolidum, §. præ-
dium, ff. de legat. 2.* Bellon. Iun. *conſ. 36. numer. 52.* Fuſar.
conſ. 110. nu. 14. & conſ. 172. num. 5.
Sed quatenùs etiam adeſſet hoc fideicommiſſum par-
30 ticulare non obſtat, quia diſpoſitio † *Auth. res, quæ,*
habet locum etiam in fideicom. particulari, vt ſcripſit
Bald. *ibidem num. 6.* Caſtrenſ. *num. 2.* Iaſ. *num. 32.* Padill.
num. 108 Peregr. *de fideicom. art. 42. num. 54.* Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt. 531. num. 58. & conſ. 75. num. 149.* Rota *de-
31 ciſ. 37. num 4. par. 1. diuerſ.* & in re etiam † particulari
per teſtatorem expreſsè alienari prohibita dos detrahi po-
teſt, *ex Auth. res, quæ, vt conſuluit* Decian. *conſ. 18.
num. 27. lib. 2.* Burſatt. *conſ. 179. num. 27.* Molin. *de iuſt. &
iur. to. 3. diſput. 648. numer. 2.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 532.
32 num. 20* pendet enim hoc priuilegium mulieris non † à
voluntate fideicommittentis, ſed à lege, quæ dotibus fa-
33 uet, vnde in huiuſmodi *Auth.* beneficio † innixa mu-
lier, quèmadmodum agendo contra fideicommiſſum
vniuerſale non tenetur probare negatiuam, quod non
extent bona libera, ſed hoc fideicommiſſario alleganti
incumbit, vt ſuprà dictum eſt, ità dum ex fideicommiſ-
ſo particulari dotem vindicare contendit, non eſt cogen-
34 da, † vt probet non exiſtentiam bonorum fideicom-
miſſo vniuerſali ſubiectorum, ex identitate rationis, *l.
illud, C. de ſacroſanct. Eccleſ. §. pari ratione, inſtit.
35 quibus mod. inſ. patr. poteſt. tollatur*, imò cum † tàm
vniuerſale, quàm particulare fideicommiſſum pro dote
poſſit diſtrahi, non videtur conſtituenda differentia, An
36 potiùs contra vnum, vel contra aliud dirigatur actio, †
cum vtrumquè pro dote etiam in totum, vbi opus ſit, vi-
gore *d. Auth. res, quæ,* poſſit euerti, *vt inquit* Bald.
ibidem num. 4. Caſtrenſ. *num. 5.* Padill. *num. 119. & alij per*
Fuſar. *de ſubſtit. d. quæſt. 532. num. 54. & conſ. 121. num. 5.*
Quæ autem dicebantur de non confectione inuenta-
rij, ad præſentem caſum facere non videntur, quia non
agit Iulius Cæſar hæres grauatus, ſed vxor eius pro
repititione dotis, cui omiſſio inuentarij objici non po-
37 teſt, ſed illi remanent illæſa iura, † & actiones, etiam-
ſi Iulius Cæſar inuentarium non confecerit, & legiti-
mam ſuam, ac Trebellianicam ex fideicommiſſo de-
traxerit, & conſumpſerit, vt conſuluit Caſtrenſ. *conſ.
55. numer. 1. lib. 1.* Gozadin. *conſ. 97. numer. 10.* Ro-
land. *conſ. 85. num. 44 lib. 1.* Mareſcot. *var. reſol. lib. 2. cap.
69. an. 22.* Fuſar. *d. quæſt. 531. num. 238. & conſ. 7. num. 22.
& 25. & dixit* Rota *apud Card. Seraph. deciſ. 68. in fin. ac
deciſ. 678. nu. 1. & deciſ. 457. num. 2. par. 4. diuerſ. ac deciſ. 37.
nu. 4. par. 1. diuerſ.*
Tertium non obſtat, quod cum Iulius Cæſar Iunior
non inueſtiuerit dotem vxoris, prout tenebatur, &
Azzonis promiſſores dotis, & hæredes Roſatæ non pro-
curauerint dictum inueſtimentum, vtiquè ipſi Azzoni li-
38 berati non fuerint ab obligatione ſoluendi, & † perin-
de ſit, ac ſi dos ſoluta non fuerit, *ad trad. per.* Gratian.
*diſcept. forenſ. cap. 45. num. 22. & 23. & in Romana dotis
7. Februar. 1624 coram me*, & conſequenter dum hodiè
agunt pro repetitione dotis ſint repellendi, vel exceptio-
ne non adimplementi, & non legitimæ ſolutionis dotis,
vel exceptione cedendarum, quia actiones contra alios,
competentes mulieri vindicanti dotem ex bonis fideicom-
39 miſſo ſubiectis debent † cedi, & ipſo iure ceſſæ intelli-
guntur fideicommiſſarijs, Fuſar. *conſ. 52. num. 56.* Rota in
*Peruſina dotis 8. Februarij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano.*
Quoniam placuit reſponſio, quod obligatio, & onus
inueſtiendi incumbebat ſoli Iulio Cæſari marito, vt ex-
preſsè habetur in capitulis matrimonialibus, vbi ſe obli-
gauit facere hoc inueſtimentum, cum conſenſu, & in-
teruentum fratrum Roſatæ vxoris, & verba ſunt dire-
cta in ipſum maritum, & illi iniunctum onus inueſtien-
di in vim modi, vnde fratres prædicti non tenebantur in-
ueſtire, nec † de huiuſmodi inueſtimento eſſe ſolliciti, 40
iuxtà tradita per Surd. *deciſ. 136. per tot.* Rota *coram ſan.
mem. Greg. XV. deciſ. 311. num. 9. & ità loquitur, & reſol-
uit* Rota *in illa Romana dotis ſuprà allegata, atquè in Re-
canaten. fideicommiſſi 29. Aprilis 1630. coram me.* Et
conſequenter ſtatim, ac Azzoni dotem ſoluerunt, ple-
nam ſunt conſecuti liberationem; præſertim quia in ijſ-
dem capitulis matrimonialibus habetur, Iulium Cæſa-
rem ſe obligare ad hoc inueſtimentum ad cautelam fauo-
re dotis reſtituendæ, & conſenſus fratrum vxoris fuit exi-
gitus, vel vt conſulerent circa qualitatem inueſtimenti,
vel vt inuigilarent pro indemnitate ſororis, ac propria,
vt ſemel ſoluta dos conſeruaretur, & proinde inducta in
eorum fauorem, & ad hoc, vt faciliùs poſſent † repe- 41
tere dotem, non debent in eorum odium retorqueri, ità-
ut priuentur actione dotis, *l. nulla ratio, ff. de leg. l.
quod fauorem, C. eodem, cap. quod ob gratiam, de reg.
iur. in 6.* & culpa Iulij Cæſaris ex commiſſione inueſti-
menti, non eſt in eorum pœnam imputandam, *ad l.
ſancimus. C. de pœn. cap. ſine culpa, de reg. iur. in 6. & in
bis ferè terminis dixit Petra de fideicom. quæſt. 8. numer.
457.* & Fuſar. *quæſt. 551. num. 30.* Rota *deciſ. 457. ſub num.
2. par. 4. diuerſ.* Prout non imputatur † eiſdem culpa 42
mariti, nedum in diſtractione ipſius dotis, ſed, & pro-
priæ legitimæ conſumptione, qua tamen non obſtante † 43
pro repetenda dote mulieri conceditur auxilium *Auth.
res, quæ, C. comm. deleg. vt ſuprà oſtenſum fuit.* Et prop-
tereà ceſſante in Roſata, & eius hæredibus obligatione
inueſtiendi, non implementi, aut cedendarum exceptio-
ne haud quaquàm repelli poſſunt.
Quartum non obſtat oblatio dotis hodiè facta per
Confraternitatem, & alios fideicommiſſarios in pecu-
nia, qua † mediante domum ex cauſa dotis diſtra- 44
ctam recuperare poſſe videntur, iuxta Peregr. *deciſ. Pa-
taui. 96. num. 3.* Fontanel. *de pact. nuptial. clauſ. 5. gloſ. 5.
par. 2. num. 64.*
Quoniam in contrarium ſtat verior, & communior
ſententia, quod fideicommiſſarius † non admittatur 45
ad vindicandam rem alienatam pro reſtitutione dotis
oblato precio, tertiò poſſeſſori, vel illi, cui res in dotem
fuit aſſignata, vt docuit Caſtr. *in d. Auth. res, quæ, num.
6.* Iaſ. *num. 11.* Aretin. *conſ. 20. num. 5.* Ruin. *conſ. 137. nu.
19. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm. art. 42. num. 22. & 23.* vbi
teſtatur ità per duas ſententias fuiſſe obtentum, Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 531. num. 56. & quæſt. 532. numer. 19. res
enim † pro dote ſemel, ex fideicommiſſo diſtracta ex iu- 46
ris remedio ſemper remanet libera, Soccin. ſen. *con. 23. nu.
58. lib. 3.* Fuſar. *d. quæſt. 532. num. 19.* Rota *deciſ. 209. num. 3.
par. 1. recent.*
Quæ dicebantur de exiſtentia cenſuum, & aliorum
bonorum liberorum in deciſionibus R. P. D. mei Ghiſile-
lerij abundè fuerunt ſublata. Et quod ſententia Rota-
lis denegauerit immiſſionem, nedum in domo, ſed
etiam in vinea, non ſubſiſtere in facto deprehenditur ex
lectura ipſius ſententiæ, quæ ad ſolius domus immiſſio-
nem reſtricta eſt.
Quam hodiè, vtraquè parte informante, reſolutum
fuit eſſe confirmandam.

* Ideſt ſub diebus 7. Nouembris 1629. & 14. Februarij
1633. & 30. Maij 1633. prima eſt deciſio 317. ſuprà par.
5. recent. Aliæ duæ ſunt ſuprà in hac eadem parte deci-
ſiones 179. & 210.
In eadem cauſa coram Eminentiſſ. D. Card. Vbal-
do adſunt duæ deciſiones videlicet ſub die 27. Nouembris
1628. & 30. Aprilis 1629. ſunt deciſiones 216. & 269. etiam
par. 5. recent.

R. P. D. PANZIROLO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 4. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

**Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & ter-
minis, &c. quando non valeat impedire**

exe-

executionem. Tertius veniens ad cauſam, quando admittatur, & quando reijciatur.

S V M M A R I V M.

1 *Iura Eccleſiæ non poſſunt dici neglecta ſi per longum tempus fuerint defenſa.*
Patroni intereſſe in defenſione Eccleſiæ dicitur potiùs ſecundarium, & remotum, quàm primarium, & proximum.
Quod procedit etiamſi ageretur de magno illius præiudicio. num. 1.
2 *De Præiudicio irreparabili non agitur, quando verſamur in ſummarijſſimo iudicio.*
3 *Mandatum de manutenendo reuocari poteſt quandocunquè prout magis, vel minus de poſſeſſione conſtat.*
4 *Tertius veniens ad cauſam in terminis, & ſtatu in quo reperitur, non poteſt impedire executionem, & hoc maximè ſtante clauſula, ſinè præiudicio.*
5 *Clauſula (ſine præiudicio) præſeruat facultatem exequendi Iudici à quo.*
6 *Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, &c. facit omnia acta ſua.*
7 *Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, ità facit omnia acta ſua perinde, ac ſi ipſe illa feciſſet.*
8 *Clauſula appoſita in commiſſione præcedenti, quando cenſeatur repetita etiam in ſubſequenti.*
9 *Tertius venire poteſt ad cauſam triplici tempore.*
Primò ante condemnationem,
Secundò poſt condemnationem, ſed ante actualem executionem conſumatam.
Tertiò poſt executionem factam.
10 *Tertius veniens ad cauſam non citatus ante condemnationem, vel poſt condemnationem, ſed non actualiter conſumatum, dicitur conſtituere triangularem proceſſum, & poſſe admitti non ſolum in prima, ſed etiam in ſecunda inſtantia.*
11 *Tertius veniens ad cauſam poſt executionem non admittitur, cum res non ſit integra.*
12 *Coſt. de re integ. diſtinct. 95. num. 13. declaratur.*
13 *Rota non ſolet, maximè extra Montes, & extra ſtatum Eccleſiaſticum relaxare mandatum, ſed tantùm relaxat executoriales, quibus ſi pars non pareat, procedit ad cenſurarum relaxationem.*
14 *Rota, poſtquam intimauit exequutoriales, & lapſum eſt tempus ad parendum, ſi pars non pareat, incurrit excommunicationem, & proceditur ad declaratoriam abſquè intimatione.*
15 *Mohed. deciſion. 19 de reſtitut. ſpoliat. & Put deciſ. 317. lib. 2. in correct. intellectus, & quando ceſſent. num. 16.*
17 *Deciſ. 17 part. 3. in recent. declaratur.*
18 *Seraph. deciſ. 906. intellectus.*

DECISIO CCCXIII.

CVM reſolutum fuiſſet coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano * Portionarios Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ eſſe manutenendos in poſſeſſione exigendi tria regalia ſingulo die de burſa communi iuxtà formam Statuti, Capitulum eiuſdem Eccleſiæ à mandati relaxatione appellauit, & Signatura cauſam mihi commiſit, cum ſolita clauſula ſinè præiudicio mandati de manutenendo, Cumquè nihilominùs parere recuſaſſet, fuit quoquè relaxata Declaratoria interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ cum ſuſpenſione à diuinis.

Dùm ergò Portionarij, propter nimiam Capituli contumaciam ſollicitè inſtarent, pro agrauatoria, iàmquè tres dignitates, & vnus Canonicus annuerent paritioni, Catholicus Hiſpaniarum Rex, qui in vim litterarum ſæculariȥationis dictæ Eccleſiæ habet nominationem ad Canonicatus vacantes in quatuor menſibus petijt, & obtinuit à Sanctiſſimo admitti ad cauſam, in ſtatu & terminis, in quibus ea reperitur, conſtito de intereſſe.

Verùm cum ſcribentes pro Rege prætenderent ſtante ipſius intereſſe, & admiſſione ad cauſam ſuperſedendum eſſe per Reuerendiſſimum Dominum meum Decanum in relaxatione aggrauatoriæ dato ſuper hoc particulari dubio, reſolutum fuit procedendum eſſe ad vlteriora viſum eſt enim, quod cum mandatum de manutenendo ſit relaxatum pro exequendo diſto Statuto, in quo condendo interuenit auctoritas Regis Prædeceſſoris potius ſua intererit, quod executioni demendetur, quam quod in eo ſuperſedatur, Idque eò magis quo hæc cauſa fuit vſquè ab anno 1611. tàm coram Ordinario, ac Nuntio Hiſpaniarum, quàm in Rota per Capitulum defenſa, ità-
ur dici non poſſit, quod iura Eccleſiæ fuerint neglecta,
præterquàm quod intereſſe ipſius Regis vtij Patroni dici-
tur potiùs † ſecundarium, & remotum, quàm prima- 1
rium, & proximum in defenſione Eccleſiæ, etiam ſi age-
retur, prout non agitur, de magno illius præiudicio, vt
firmat Lambert. *de iurepatr. quæſt. 2. princip. lib. 3. art. 10.*
num. 1. verſ. dicerem bene.

Et ex eo etiam minùs conſiderabile redditur intereſſe
Regis, dum verſemur † in ſummarijſſimo poſſeſſorio, 2
in quo non agitur de præiudicio irreparabili, cum man-
datum de manutenendo, quandocunquè reuocari poſ-
ſit † prout magis, vel minùs de poſſeſſione conſtat, Se- 3
raphin. *deciſ. 1295. num. 5.* Rota *deciſ. 404. num. 3. & 4.*
par. 2. recent.

Prætereà his etiam omiſſis viſum eſt, quod cum idem
Rex tanquàm tertiùs veniat ad cauſam adhærendo con-
demnatis, & ad illorum defenſionem in ſtatu, & termi-
nis, in quibus cauſa reperitur prout expreſsè dicitur in
Commiſſione, † non poſſit impedire executionem ſtan- 4
te Commiſſione Capituli cum dicta clauſula, ſinè præ-
iudicio, &c. per quam dicitur † præſeruata facultas exe- 5
quendi Iudici à quo, Lancellot *de attent. cap. 2. lim. 13.*
numer. 17. Rota *deciſ. 609. num. 1. part. 2. recent.* & ſicut
admiſſus ad cauſam † in ſtatu, & terminis facit om- 6
nia acta ſua Put. *deciſ. 71. lib. 3. in antiq.* Seraph *deciſ.*
996. ſub numer. 1. ſic faciet etiam ſuam commiſſionem
Capituli cum dicta clauſula, ſinè præiudicio, ità ut pe-
rindè † ſit ac ſi dicta clauſula fuiſſet appoſita in Com- 7
miſſione Regis, Rota *deciſ. 431. num. 5. & deciſ. 705.*
num. 4. par. 1. recent. & coram Gregor. XV. deciſ. 295. num.
1. & facit etiam quia clauſula appoſita in commiſſione
præcedenti † cenſetur repetita in ſubſequenti, Ægid. 8
deciſ. 45. & deciſ. 526. Caſtad. *deciſ. 8. nu. 5. de reſcr.* Rota
deciſ. 321. num. 1. par. 1 diuerſ.

Sed ad tollendam omnem difficultatem dixerunt Do-
mini diſtinguenda eſſe tria † tempora, Primum ſcilicet 9
ante condemnationem, ſecundum poſt condemnationem,
ſed antè actualem executionem conſummatam, tertium
poſt executionem factam, in duobus primis temporibus
fuerunt in voto quod † tertius non citatus veniens ad 10
cauſam conſtituere dicatur triangularem proceſſum, &
poſſe admitti non ſolùm in prima, ſed etiam in ſecunda
inſtantia, Laderch. *conſ. 21. nu. 4.* Wameſ. *conſ. 39. poſt*
princ. verſ. quam traditionem, ſed reſpectu tertij tempo-
ris, qui eſt caſus noſter, non † admittatur, cum poſt 11
factam executionem res non ſit integra Alex. *in l. à Diuo*
Pio §. ſuper rebus. num. 9. ff. de re iud. Magon. *deciſ. Flo-*
rentina 104. ad fin. Coſt. *de re integr. diſtinct. 95. num. 9. &*
ſeqq. & quàmuis Coſt. *ibidem ſub num. 13. & ſeqq.* videa-
tur diſtinguere inter venientem ad † cauſam, qui ſciuit, 12
vel non ſciuit cauſam agitari, proqua diſtinctione citat
Bart. Couar. & alios, hoc tamen putarunt verum in pri-
ma, vel ſecunda inſtantia, re adhùc integra, non autem
poſt ſactam actualem executionem, pro quo benè facit
deciſio in cauſa *Toletana decimarum de Capilla 19. Februa-*
rij 1593. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, quæ eſt
deciſ. 17. ſub num. 6. part. 3. recent.

Nec dicatur quod in caſu iſto non videatur facta actua-
lis executio, quia contrarium eſt verius, cum fuerint re-
laxatæ exequutoriales, & conceſſa declaratoria, & hodie
agatur de danda aggrauatoria, & iſta cenſetur realis exe-
cutio, ſecundùm ſtylum Rotæ, quæ non ſolet, maxi-
mè extrà montes, † & extrà ſtatum Eccleſiaſticum re- 13
laxare mandatum, ſed tantùm relaxat exequutoriales,
quibus ſi pars non pareat procedit ad cenſurarum relaxa-
tionem, & ideò videmus; quod intimatis exequutoria-
libus, † & lapſo termino dato ad parendum, incurritur 14
excommunicatio, & proceditur ad declaratoriam abſquè
alia intimatione, Puteus *deciſ. 324. ſub num. 3. & 4. lib.*
1. in correct. Mohed. *deciſ. 7. col. fin. in princip. verſ. nec*
obſtat. vt lit. pendent.

Nec obſtant allegata per † Mohed. *deciſ. 19. de reſt.* 15
ſpol. & Put. *deciſ. 317. lib. 2. in correct.* in quibus dum
ageretur inter duas Moniales ſuper Abbatiſſatu, Rex
Portugalliæ vti patronus illius Monaſterij veniens
ad cauſam pro ſuo iure, & intereſſe impediuit execu-
tionem trium conformium dum procedebatur ad cenſu-

ras contra vnam ex dictis monialibus, eò quia non paruerat litteris executorialibus: Nam fuit reſponſum, quod in caſu illarum deciſionum, Rex in tantum fuit admiſſus ad impediendam vlteriorem executionem, in quantum in continenti ideſt ex actis, vel ex probatione facienda in Curia poterat probare ſuum intentum, quod tamen non datur in caſu noſtro, in quo ſolùm adducitur aſſertus error in proprijs libris Capituli, qui tamen error euidenter excluditur ex eiſdem libris compulſatis ad inſtantiam ipſius Capituli, & translatis ad Curiam, & ex relationibus Peritorum, ac tot deciſionibus Rotalibus, & ideò cum nihil de nouo in continenti probari poſſit pro
16 retardanda executione, † ceſſant omninò prædictæ deciſiones, & potiùs intrat deciſio Verall. 253. *ante num.* 1. *& ſeqq par.* 3.

17 Nequè contra prædicta facit* dicta † *deciſ.* 17. *part.* 3. *recent.* quia in ea veniebat Dux Iure proprio tanquàm vocatus in Maioricatu, deducendo particulariter Ius ſuum, quod non habebat connexionem, cum iure liti-
18 gaſi, & ante executionem in † quibus terminis etiam loquitur *deciſio Seraphin.* 906. *ex aduerſo allegata*.

In caſu autem noſtro Rex non deducit aliquod Ius proprium, & à Capitulo ſeparatum, & ſic non valet retardare executionem, præſertim actualiter iàm factam ex prædictis.

Et ità parte vtraquè, &c.

* Ideſt ſub die 24. Nouembris 1632. eſt deciſ. 156. ſupra in hac ead. parte, & vide etiam deciſionem 254. pariter ſupra, vbi aliæ in hac cauſa deciſiones receſentur.

R. P. D. MERLINO.

Romana Dotis, ſeù Filiationis.

Die Lunæ 11. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quod probatio filiationis deſumi poteſt ex conſtanti nominatione, & ex frequentibus denominationibus patris, ex tractatu, quo quis ſe gerit erga aliquem adinſtar patris, & ex communi fama, & reputatione. Item ex ſimilitudinis typo filij, cum patre, cum d. ſimilitudo non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcatur.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio ad quem effectum probetur coniecturis, & præſumptionibus:*
2 *De Filiatione naturali ſimpliciter, probanda, quando agitur, admittuntur leuiores probationes.*
3 *Filiationis, ſeu ſobolis magnum argumentum eſt publica denominatio.*
4 *Pro Filiationis iuſtificatione non parui eſt facienda proteſtatio ab aliquo facta in extremo vitæ ſpiritu, quod talis ſit filius ſuus.*
5 *Depoſitioni vnius viri, qui eſt omni exceptione maior, quamuis teſtis ſit vnicus, plurimùm deferendum eſt arbitrio Iudicis.*
6 *Patrem quem eſſe oſtendunt, ea, quæ præſtantur alicui, ſi conueniant paternæ erga liberos pietati, & officio.*
7 *Alimenta præſtita nutrici pro educatione Infantis arguunt eum, qui præſtat illa eſſe progenitorem.*
8 *Filiationis tractatus, & probatio inducitur ex veſtibus, medicinis, alijſquè pro vitæ ſubſtentatione neceſſarijs exhibitis alicui.*
9 *Fama, atquè opinio eſt quoddam totius populi teſtimonium. Fama, & opinio publica plurimi fit à Doctoribus ad probandam filiationem num. 9.*
10 *Ex ſimilitudinis typo poteſt dignoſci filium eſſe illius, cuius faciem, formamue refert.*
11 *Garamantæ, & ſuperioris Libiæ populi, qui priuatim matrimonia neſciunt, & ob reiectam ex inceſti laſciuientis luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos ignorant ex ſimilitudine formæ ſolùm agnoſcunt.*
12 *Similitudo natorum non eſt leuis, ſed imò vrgentiſſima coniectura ad probandam filiationem.*
13 *Similitudo natorum non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcitur.*
14 *cum Concubina, ſi quis continuò ſolùm conuerſauerit, & & conſtat illam cum alijs conuerſationem non habuiſſe, ex hac conuerſationis aſſiduitate, præſumitur, quod filius natus ex illa, ſit illius, qui cum ea conuerſabat.*
16 *Teſtes ſingulares non probant, quando agitur de probando certo acta ſpeciali, ſed ſecus ſi in genere, quod reſultat ex actibus ſpecialibus,*
17 *Teſtes etiam ſingulares admittuntur ad probandum illos actus, ex quibus generalitas reſultat, & ſimul iunguntur ad plenam probationem conſtituendam.*
18 *De Filiatione probanda contra patrem, quando agitur, tunc ſolùm admittuntur coniecturæ, & præſumptiones.*
19 *Filiatio probari debet per vrgentiores probationes, quando agitur de conſequendo dotem, vel alimenta ex bonis fideicommiſſarijs contra tertium poſſeſſorem.*
20 *Deciſ. in cauſa Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram Vbaldo declarantur & num. 26.*
21 *Per Auum, bona fideicommiſſo ſubiecta in ſubſidium alienari poſſunt pro conſtituenda dote nepti etiam illegitimæ.*
22 *Et hoc tamen ſi velit nubere in ſæculo, quàm ſi cogitet profiteri in Monaſterio.*
23 *Bona fideicommiſſaria aſcendentium exiſtentia penès collaterales, vel extraneum ſunt oneri obnoxia deſcendentes dotandi.*
24 *Aui hæres in ſubſidium tenetur dotem aſſignare nepti ſpuriæ.*
25 *Filiatio, vt probetur, quando non eſt ſufficiens, tractatus, & nominatio patris, filiæ ſimilitudo cum patre, & aliæ ſimiles coniecturæ.*
26 *Deciſ. in Bononien. de Gargantibus impreſſ. inter recent. deciſ. 164. num. 7. & 8. part. 3. quando procedat.*
27 *Contra Teſtes. deponentes de filiatione, quæ exceptiones non minuant eorum fides.*

DECISIO CCCXIV.

MARGARITA ex Flauia matre orta, pulſauit D. Marcum Antonium Victorium fratrem, & poſſeſſorem bonorum bon. mem. Ioannis Baptiſtæ Victoris, quem progenitorem ſuum ipſa aſſerebat, vt alimenta præſtaret, & ſubinde etiam dotem; Decreto Auditoris Cameræ fuit D. Marcus Antonius ad huiuſmodi alimentorum præſtationem condemnatus, à quo cum poſt interpoſitam appellationem, & cauſam mihi commiſſam, negaretur Margaritam eſſe filiam Ioannis Baptiſtæ, dedi dubium, An conſtet de illius filiatione, quod per Dominos fuit hodiè affirmatiuè reſolutum.

Probatio enim filiationis deſumpta fuit ex conſtanti denominatione, & ex frequentibus aſſertionibus eiuſdem Ioannis Baptiſtæ, quibus dùm viueret, imò & in ipſo mortis articulo, teſtatus eſt, puellam hanc eſſe ſuam filiam; ex tractatu, quo ſe geſſit erga eamdem ad inſtar patris; & ex communi omnium reputatione, quod Ioannes Baptiſta ex Flauia, hanc filiam ſuſceperit, ex quibus, ſaltem ſimul iunctis, probari filiationem non ambigebatur, cum † ad hunc effectum admittantur, at- 1
què ſufficiant coniecturæ, & præſumptiones *gloſ. in l. Lucius, ff. de cond. & demonſtr. & in cap. Michael. verſ. conſtiterit, de filijs Præsbyt.* Anch. *conſ.* 225. *nu.* 6. Surd. *conſ.* 1. *numer.* 38. *&* 40. *& dixit* Rota *in Ciuitatis Caſtelli bonorum* 8. *Februarij* 1602. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, impreſſa apud modernos Forolinien. de legit. deciſ.* 51. *numer.* 4. *cum alijs relatis in Romana de Catalanis* 27. *Nouembris* 1630. *coram me*; præſertim vbi agitur † 2
de probanda filiatione ſimpliciter naturali, vt aduertit Natta *conſ.* 473. *num.* 29. Rota *in d. deciſ.* 51. *num.* 4. *verſ. Coniecturæ verò*.

Quod Ioannes Baptiſta ſæpè numero coram diuerſis perſonis profeſſus fuerit Margarita eſſe ſuam filiam; atquè illam vti filiam paſſim nuncupauerit palam, deponunt quinquè teſtes, in Summario eiuſdem Margaritæ

num.

3 num. 2. quam publicam † denomluationem magnum
eſſe veræ ſobolis, ſeù filiationis argumentum traduut,
gloſ. in l. etiam matris, verſ. Profeſſio, C. de probat. Bart.
in l. nequè profeſſio, num. 2. Bald. *numer.* 1. Caſtrenſ. *num.*
3. *C. de teſtament.* Surd. *conſil.* 1. *num.* 47. Paleott. *de notb.
& ſpur. capit.* 23. *numer.* 2. Giouag. *conſil.* 21. *numer.* 4. *lib.*
1. & eò magis, quia idem Ioannes Baptiſta ferè in extremo
vitæ ſpiritu, dum memor ſalutis æternæ, ſupremumquè
Dei iudicium timens, veritatem omninò aſſeruiſſe
præſumi debet, Viro Religioſo, cuius probata
fide, & conſilio in grauioribus vtebatur negotijs, teſtatus
eſt, hanc eſſe ſuam filiam, & eorauit, vt illam
commendaret eius fratribus, & protectioni bon. mem.
4 D. Cardinalis Burgeſij, quæ † proteſtatio eo tempore
emanata pro filiationis iuſtificatione magni facienda videtur,
arg. cap. litteras, de præſump. Ferrettus *conſ.* 150.
num. 15. Curtius Sen. *conſ.* 69. *numer.* 2. Grauett. *conſ.* 6.
num. 51. Menoch. *præſumpt.* 3. *num.* 1. *lib.* 5. *& ponderauit*
Rota *in Romana de* Bonellis 13. *Februarij* 1617. coram
bon. mem. Vbaldo, *atquè in d. Romana de Catalanis co-*
5 *ram me.* Et huius viri depoſitioni, † ob eius integritatem,
& quia videtur omni exceptione maior, quàmuis
teſtis vnici, plurimùm deferendum eſt arbitrio iudicis,
iuxtà tradita per Decian. *conſ.* 92. *numer.* 34. & 92. *lib.*
2. Fariu. *de teſtibus q.* 63. *nu.* 33. Card. Seraph. *deciſ.* 676.
nu. 1. & 2.

Tractatus, quo Ioannes Baptiſta proſequutus eſt
Margaritam tamquàm filiam, & ſe vti parentem geſſit
ergà illam, comprobatur ex eo, quod dum hæc puella
ſacro baptiſmatis lauacro fuit ablura, nomen Margaritæ,
quo nuncupabatur ipſius Ioannis Baptiſtæ mater,
imponi voluit, nutrici alendam tradidit, atquè eidem
pro alumna præſtitit alimenta, & ſalarium, veſtes,
medicinas, atquè omnia congrua pro decenti puellæ
ſubſtentatione ſuppeditauit, vt de his deponunt teſtes
dati in Summario numer. 2. quæ omnia paternæ ergà
liberos pietati, & officio conueniunt, & quem paren-
6 tem eſſe oſtendunt, prout † de nomine auito, & gentilitio
indito puellæ, quod filiationem indicet, tradunt
Surd. *conſ.* 1. *numer.* 45. Giouag. *conſ.* 21. *numer.* 2. *lib.* 1.
Rota *deciſ.* 332. *num.* 4. *part.* 5. *diuerſ. & in Romana de
Iauellis* 13. *Nouembr.* 1613. *coram bon. mem. Vbaldo.* De
7 alimentis præſtitis nutrici, † atquè educatione infantis,
quod arguant eum, qui præſtat, eſſe progenitorem,
aduertit Bald. *in cap. per tuas, numer.* 8. *de probat.* Pariſ.
conſ. 10. *numer.* 6. & 62. *lib.* 2. Surd. *d. conſ.* 1. *numer.*
46. Giouagnon. *d. conſ.* 21. *numer.* 3. Rota *d. deciſ.* 332.
numer. 5. & 11. *& in præallegata Romana de Iauellis.* Et
demùm ex veſtibus, medicinis, alijſquè pro vitæ ſub-
8 ſtentatione neceſſarijs exhibitis, inferri tractatum, † &
probationem filiationis eius, cui prædicta præſtantur,
ſcripſit Bald. *in d. cap. per tuas, num.* 5. Felin. *num.* 15. &
57. *de probat.* Pariſ. *conſ.* 10. *numer.* 60. & 70. *lib.* 2. Riminal.
Iun. *conſ.* 611. *num.* 30. & 33. Rota *deciſ.* 238. *num.* 9.
part. 1. *diuerſ. & deciſ.* 126. *num.* 13. *& deciſ.* 347. *num.* 2.
part. 1. *recent. & in Romana de Catalanis* 25. *Nouembris*
1630. *coram me.*

Prædictis adſtipulatur etiam publica vox, & fama,
atquè communis omnium reputatio, quod Margarita ſit
filia Ioannis Baptiſtę, de qua deponunt teſtes in Summa-
9 rio num. 2. quę fama, † atquè opinio, cum ſit quoddam
totius populi teſtimonium, quemadmodùm in omnibus
probationibus, ità pro iuſtificanda filiatione à DD. plurimi
fit, *arg. cap. per tuas, de probatio., gloſ. in cap.* Michael.
verſ. conſtiterit, de filijs Præsbyt. Caſtrenſ. *conſ.*
151. *num.* 1. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 5. *num.* 56. Giouagnon. *conſ.*
21. *num.* 5. Rota *deciſ.* 347. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & poſt
modern.* Forolinien. *de legit. deciſ.* 51. *num.* 4. iuncto etiam
pręcipuò, & planè paterno affectu, quo Ioannes Baptiſta
puellam proſequebatur, de quo in genere deponunt ijdem
teſtes; necnon effigie, & expreſſa ferè vultus Ioannis
Baptiſtę imagine, quam pręfert hęc filia, ex cuius ſimi-
10 litudinis † typo poſſe dignoſci filium eſſe illius, cuius faciem,
formamue refert, voluit Bald. *conſ.* 390. *lib.* 2. Decianus
conſ. 8. *num.* 117. *lib.* 3. Tiraq. *ad l.* 7. Connubial.
num. 52. *& ſeqq.* & ante illos docuerunt Ariſtotel. *lib.* 2.
politic. cap. 2. & Stobęus *ſerm.* 42. qui referunt, Gara-
11 mantas, † & ſuperioris Libię populos, qui priuatim matrimonia
neſciunt, & ob reiectam ex inceſti laſciuientis
luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos
ignorant, ex ſimilitudine formæ dumtaxat agnoſcere,
Gratian. *diſcept. Forenſ. cap.* 567. *numer.* 29. Moed. *deciſ.*
8. *& 2. qui filij ſint leg. & eruditè & luculenter docet D. Paulus*;
Zacchias q. q. Medic. leg. tom. 2. *tit.* 5. *quæſt.* 4. *per tot.*
vbi monet ſimilitudinem † natorum non eſſe leuem, vt 12
aliqui ex Iureconſultis autumant, ſed imò vrgentiſſimam
coniecturam, quia huiuſmodi ſimilitudo non à ſimplici
imaginatione, ſed magis † ab inſiti temperamenti 13
conuenientia regulariter proficiſcitur, quod philoſophicis
rationibus oſtendit.

Et eò vrgentior viſa eſt hæc coniectura, quando non
conſtat Flauiam eum alijs conſuetudinem habuiſſe, ſed
continuò ſolùm cum illa conuerſatum fuiſſe Io. Baptiſtam
de tempore ſuſceptæ ſobolis, & ante, vt deponunt
teſtes, † ex cuius conſeruationis aſſiduitate inſurgit 14
etiam præſumptio, quod Margarita ſit verè filia Ioannis
Baptiſtæ, Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 33. *lib.* 2. Surd. *conſ.*
1. *num.* 43. Menoch. *de arbitr. iud. caſu* 89. *num.* 26. *& fuit
dictum in Romana filiationis* 23. *Ianuarij* 1613. *coram bon. me.
Card. Marquemon.* atquè coadiuuatur præcedens coniectura
ea ſimilitudine formæ, quia ſtante hac continua conuerſatione
Io. Baptiſtæ, Flauia veriſimiliter alium imaginatione
non concipiebat, cui ſuſcepta proles poſſet aſſimilari;
quæ omnia, quatenùs † ſingula paterentur ali- 15
quam difficultatem, ſimul iuncta perfectam, atquè concludentem
conſtituunt probationem, vt mouuerunt, Anchar.
conſ. 225. *nu.* 6. Riminal. Iun. *conſ.* 615. *nu.* 41. Surd.
conſ. 1. *num.* 53.

Non obſtat, quod aliqui ex deductis teſtibus ſint ſin-
gulares, quoniam, quando non agitur de probando † 16
certo actu ſpeciali, ſed in genere, probandum eſt id,
quod reſultat ex actibus ſpecialibus, prout eſt filiatio,
& filiationis tractatus, ad concludendam hanc generalitatem,
admittuntur etiam teſtes ſingulares deponentes
de illis actibus, † ex quibus generalitas reſultat, & ſimul 17
iunguntur ad plenam probationem conſtituendam, *DD.
in cap. qualiter, & quando, de accuſat.* Grauet. *conſ.* 73.
num 3. *plenè* Riminal. Iun. *conſ.* 7. *num.* 27. *& ſeqq. & fuit
dictum in Romana filiationis* 23. *Ianuarij* 1613. *coram bon. me.
Cardinal. Marquemontio.*

Minùs obſtat, quod coniecturæ, & præſumptiones ſolùm
admittantur, vbi agitur de probanda filiatione con-
tra patrem, † ſecùs verò vbi agitur de conſequendo dotem, 18
& alimenta ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, contrà tertium
poſſeſſorem, prout eſt Dominus Marcus Antonius
tunc enim † requiruntur vrgentiores probationes, ob- 19
ſtante etiam fideicommiſſo, Rota *in recent. deciſ.* 289.
num. 1. & 8. *part.* 5. *& in Romana de Bonellis* 29. *Nouembris*
1613. *&* 28. *Nouembris* 1614. *coram bon. mem.
Vbaldo:* Quoniam quòad qualitatem probationum reſponſum
fuit, ex coniecturis in propoſita facti ſpecie,
propoſitis inſimul coaceruatis in materia filiationis, quæ
directò probari non poteſt, reſultare plenam, atquè concludentem
probationem contrà quoſcunquè, vt ex iuribus,
authoritatibus, & deciſionibus ſuprà deductis. † 20
*Deciſiones autem emanatas in cauſa de Bonellis coram bon. me.
Vbaldo, & aliàs,* loqui ad effectum ſuccedendi in vniuerſo
fideicommiſſo, & excludendi vocatos, aut venientes
ab inteſtato, qui non eſt caſus præſens, nec ibi tot inſimul
concurrebant coniecturæ, & ità efficaces, quot hic
adſunt.

Quo verò ad fideicommiſſum placuit reſponſio, quod
cum bona fideicommiſſo ſubiecta per Auum, † prout 21
erat Bernardinus fideicommittens in caſu propoſito, in
ſubſidium alienari poſſint pro conſtituenda dote nepti,
etiam illegitimæ, qualis aſſeritur Margarita, Angel. in
Auth. *res quę, numer.* 3. Iaſ. *numer.* 7. *C. com. de leg.* Peregr.
conſ. 815. *numer.* 3. *lib.* 5. Molin. *de Primog. Hiſpal.
lib.* 4. *cap.* 8. *numer.* 19. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 531. *numer.*
133. Rota *apud* Cardin. Seraph. *deciſ.* 58. *numer.* 5. tam ſi
velit nubere † in ſæculo, quàm ſi cogitet profiteri in Mo- 22
naſterio, Bart. in d. Auth. *res quæ, numer.* 7. Peregr. *de
fideicommiſſ. artic.* 42. *numer.* 57. Fuſar. *d. quæſt.* 531. *num.*
28. conſequenter eadem bona fideicommiſſo ſubiecta † 23
penès collateralem, vel extraneum exiſtentia ſunt eidem
oneri obnoxia, & pro dote alienari poſſunt, non
obſtante fideicommiſſo, vt plenè, diſcoſſo articulo, reſoluit
Rota *in Spoletana fideicommiſſi ſub die* 4. *præſentis
menſis coram me.* & hæredem, † Aui in ſubſidium te- 24
neri dotem aſſignare nepti ſpuriæ, conſuluit Abb.

conſ. 115. *in princ. lib.* 2. Mareſcott. *var. reſolut. cap.* 83. *n.* 38. *lib.* 2. Rota *apud* Card. Seraph. *deciſ.* 58. *num.* 6.

25 Demùm non aduerſatur, quod tractatum, † & nominationem patris, filiæ ſimilitudinem cum patre, atquè alias ex allegatis coniecturis non admiſerit Rota *in Bononien. de Gargantibus impreſſa inter recent. deciſ.* 164. *num.* 7. *&* 8. *part.* 3. *& in d. deciſ. de Benellis*; quoniam verùm eſt ſingulas ex dictis coniectoris non ſufficere, nequè plenum facere gradum probationis, & ſingulæ aliquando per Rotam fuerunt reiectæ, ſed ſimul iunctæ ſuffra-
26 gantur, & doctrinæ, & † deciſiones, quæ in contrarium allegari poſſunt, vel procedunt, vbi agitur ad effectum excludendi venientes ab inteſtato à tota ſucceſſione vel ad excludendam præſumptionem *l. miles*, *§. defuncto*, *ff. de adult. de qua in illa Romana de Catalanis coram me*, & vbi non apparet, quod nemo alius acceſſum haberet ad mulierem, quàm prætenſus genitor, & vbi mulier erat ſoluta.

Exceptiones contra teſtes, quod ſint creditores D. Mar-
27 ci Antonij, & ſimiles, † in hac materia non minuunt fidem eorum depoſitioni, vt reſpondit Rota *in Romana filiationis* 23. *Ianuarij* 1613. *coram Card. Marquemon. & in Romana filiationis* 10. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. meo Pirouano*; Et quod dùm deponunt de conuerſatione Ioannis Baptiſtæ cum Flauia, non percutiant tempus conceptionis, non ſubſiſtit in facto, quia imò deponunt de anno 1620. & 1621. de quo anno orta eſt Margarita.

Et ità vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Lunæ 11. *Decembris* 1634.

ARGVMENTVM.

Remiſſoriæ petitio, quando reſpuatur, in Beneficiorum diſmembratione coniunctim requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitas aliàs non ſuſtinetur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis conceditur data releuantia vnius articuli.*
2 *Remiſſoria non conceditur, eo ipſo, quod articuli non poſſunt ſuffragari ad victoriam cauſę.*
3 *Beneficij diſmembratio, vt ſuſtineatur copulatiuè requiruntur iuſta cauſa, & ſolemnitas, nec vnum ſinè alio ſufficit. & num.* 6.
4 *Remiſſoriæ petitio reijcitur ſtante impoſſibilitate, & improbabilitate probationis.*
5 *Remiſſoria non conceditur, quando articuli ſunt concepti ad euitandas rationes deciſionum factarum.*

DECISIO CCCXV.

DATIS articulis ad probandum malum ſtatum Eccleſiæ, & domus Rectoris S. Gregorij de Dugliolo, & cauſas propter quas fuit diſmembrata cura à dicta Eccleſia S. Gregorij, & vnita Parochiali vicinæ S. Michaelis de Mezzolaria, petebatur Remiſſoria, & licèt
1 in prophanis † data releuantia vnius ex articulis ſoleat concedi remiſſoria pro omnibus, Caſſad. *dec.* 5. *in fin. de ſequeſtr. poſſeſſ.* Seraph. *dec.* 1364. *num.* 3. *ſan. mem. Greg. XV. dec.* 124. *num.* 3. *&* 403. *num.* 3. Attamen cum eò ip-
2 ſo, quod articuli ſuffragatur † non poſſunt ad victoriam cauſæ, remiſſoria non decernatur, vt tenuit Rot. *in Veronen. Exemptionis* 4. *Maij* 1594. *coram bo. me. Card. Pamph. & in Papien. matrimonij* 27. *Febr.* 1595. *co. Mantica, inter eius impreſſ. deciſ.* 312. *numer.* 2. Ideò DD. examinatis articulis dixerunt remiſſoriam non eſſe concedendam.

Quia admiſſa probatione, quod Eccleſia, & domus, de quibus agitur ſint in malo ſtatu, quod in loco Duglioli non adſint aliæ Eccleſiæ capaces, in quibus valeant miniſtrari Sacramenta, quod ſonitus campanæ Eccleſiæ S. Michaelis de Mezzolaria, quo prætenditur tranſlata Parochialis Duglioli perueniat ad Incolas dicti loci Duglioli, quod Eccleſia S. Gregorij fuerit Interdicta ne in futurum in ea celebretur, & quod pro maiori parte anni ab aquarum inundationibus impediatur acceſſus ad eandem Eccleſiam, & domum, hacque de cauſa multi deceſſerunt ſine Sacramentis cum tamen † ad ſuſtinendam diſ- 3
membrationem, duo copulatiuè requirantur ſolemnitas, & iuſta cauſa, nec vnum ſine alio ſufficiat, *cap. primo, de reb. Eccleſ. non alien. cum alijs per* Rota *in recent. dec.* 119. *num.* 12. *verſ. duo nempè, par.* 1. *& in hac cauſa coram me* 22. *Iunij* 1633. * Data etiam probatione ipſorum articulorum ex illorum iuſtificatione, non probatur, quod interuenerit ſolemnitas requiſita pro validitate diſmembrationis, Vnde concurrente † impoſſibilitate, ſeù im- 4
probabilitate probationis intrant ſupradictę reſolutiones Rot. *in Veronen. exemptionis coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Papien. matrimonij coram Mantica*, & per conſequens remiſſoria deneganda eſt.

Et in hanc ſententiam eò libentiùs inclinarunt DD. cum ex lectura articulorum appareant † concepti ad eui- 5
tandas rationes ſupradictæ deciſionis coram me, in qua fuit reſolutum pro inualiditate diſmembrationis, ex defectu ſolemnitatis, & iuſtæ cauſæ, quæ † ſunt ne- 6
ceſſaria in huiuſmodi diſmembrationibus, quia tunc præſumitur materia imaginata, vt dixit Rot. *in Mediolanen. bonorum* 9. *Maij* 1597. *coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in Vlixbonen. Iuris conferendi* 7. *Februarij* 1607. *coram Cardinal. Lancellotto, & in Cracouien. Iuris legendi* 3. *Decembris* 1629. *coram me, & in Cæſaraugustana Cathedralitatis* 22. *Iunij* 1632. *coram R. P. D. meo Motmanno.*

Et ità DD. viſis iuribus hinc inde deductis reſoluerunt.

* Eſt deciſio 223. ſuprà in hac eadem parte, & vide in Apoſtilla alias in hac cauſa deciſiones.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ.

Die Lunæ 11. *Decembris* 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. ſuper excluſione fœminarum habet locum etiam condito teſtamento, licèt diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, & conſtituuntur quatuor caſus pro declaratione eiuſdem ſtatuti, & conciliatione plurium deciſionum Rotalium.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſionis cauſa ceſſante ceſſat actio ſuper legitima, eiuſque ſupplemento.*
2 *Legitima tanquàm portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, non poteſt dici debita in caſu, in quo iura ipſius ſucceſſionis non competunt.*
3 *Filijs ad alicuius ſucceſſionem venientibus per repræſentationem matris non poteſt competere maius ius, quàm competeret matri repræſentatæ.*
4 *Statutum Vrbis cap.* 145. *lib.* 1. *dum nominatim excludit filiam à ſucceſſione materna propter dotem habitam à patre, fratre, aut auo, non permittit ingredi difficultatem, an talis excluſio cenſeatur etiam facta ab hæreditate eorum, qui dotem non dederunt.*
5 *Statutum excludens fœminas dotatas à ſucceſſione eorum, qui dotem dederunt communiter hanc recipit interpretationem, vt eatenùs poſſit illas admittere ad hæreditatem eorum, qui dotem non dederunt, quatenùs ſtatutum vlteriùs non progreditur, nec protrahat excluſionem etiam ad illorum hæreditatem.*
6 *Statutū excludens fœminas à ſucceſſione propter dotem*

fortiùs

fortiùs locum habet, ſi perſona, de cuius ſucceſſione agatur, non appareat nominata, niſi in ea parte ſtatuti, in qua tractetur de filiæ excluſione, aut in qua mentio fiat de perſonis, quæ dotem dederunt, & num. 8.

7 *Dictio* prædicti *non poteſt verificari, niſi in perſonis ſuperius nominatis.*

8 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. filiam dotatam ab auunculo, non excludit à ſucceſſione paterna. & quare num. 9.*

Rota in deciſ. Romana de Corbinellis 15. Maij 1619. coram Coccino Decano declaratur, & numer. 9. & 10.

9 *Caſus omiſſus à ſtatuto remanet ſub diſpoſitione iuris communis. & nu. 10.*

11 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. procedit in ſucceſſione ab inteſtato.*

12 *Statuti diſpoſitio eò magis poteſt vim ſuam operari, quo habeat pro ſe teſtatoris voluntatem.*

13 *Filia, quæ velit ſuccedere in hæreditate paterna contra teſtamentum patris, non debet eſſe melioris conditionis, quàm illa, quæ petat admitti ad eandem ſucceſſionem ab inteſtato præter illius voluntatem. & num. 26.*

14 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus aliàquin excluſis à ſucceſſione inteſtati, ne poſſint conſequi legata in teſtamento relicta.*

15 *Filiorum appellatione à patre, vel alio aſcendente adhibita in hæredum inſtitutione veniunt fœminæ aliàquin à ſtatuto excluſæ.*

16 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus quamuis in teſtamento patris excluſis, ſi illæ ad paternam hæreditatem admitti petant defunctis maſculis.*

17 *Putei deciſ. 119. & 193. lib. 2. in quibus terminis procedunt.*

18 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non habet locum, quando in teſtamento aſcendentis inſtituti fuerint extranei. Et quare numer. 20. ſed declara, niſi extranei inſtituti aliàs ſucceſſuri eſſent ab inteſtato. numer. 27.*

19 *Cardin. Caualerij deciſio in Romana legitimæ 17. Iunij 1613. in quibus terminis procedat.*

20 *Statuti cauſa ceſſante, ceſſat & illius diſpoſitio.*

21 *Filia non cenſetur prohibita intentare bonorum poſſeſſionem contra tabulas teſtamenti paterni ceſſante diſpoſitione ſtatuti, quæ aliàs impediret.*

22 *Statutum Vrbis cap. 145. excluſiuum fœminarum tametſi diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, habet tamen locum condito teſtamento in quo filia ſit excluſa: Et hoc, non obſtante quod ſuper ſucceſſione ex teſtamento extet aliud particulare ſtatutum, & quare nu. 23. & 24.*

25 *Elcluſus ab inteſtato multò magis repellitur à ſucceſſione contra tabulas, & quare nu. 26.*

26 *Contra teſtamentum paternum veniens melioris conditionis eſſe non debet, quàm qui venit præter voluntatem patris.*

27 *Filia ex depoſitione ſtatuti excluſa, ſi in teſtamento patris ſit præterita, vel illi minùs legitima relinquatur, & inſtitutæ fuerint perſonæ aliàs ab inteſtato ſucceſſuræ ex diſpoſitione ſtatuti, non poteſt ſe opponere contra tabulas teſtamenti paterni. Et quare.*

DECISIO CCCXVI.

DVBITATVM fuit, An filijs ſulpitiæ deberetur
ſupplementum legitimæ ex perſona ſuæ matris in
bonis Autoninæ Auiæ maternæ, & propoſito hodiè du-
bio reſponderunt Domini, non deberi d. ſupplemen-
tum; Data enim fuerat Sulpitia à patre in matrimo-
nium Bruto cum dote ſcutorum quatuor millium; vn-
de propter eam dotem excludebatur non ſolùm à ſucceſ-
ſione patris, qui illam dedit, ſed etiam matris, &
auiæ ex diſpoſitione expreſſa *Statuti Vrbis in c. 145. lib. 1.*
1 † Ceſſante verò cauſa ſucceſſionis in bonis auiæ, ceſſa-
bat omnis actio ſuper legitima, ſiuè illius ſupplemento,
cum illa, tanquàm portio ſucceſſionis debitæ ab inteſta-
2 to, non poſſet dici † debita in caſu, quo ipſi Sulpitiæ
non competerent iura eiuſdem ſucceſſionis, vt interpræ-
tando idem ſtatutum dixit Rota *in vna Romana ſupple-
menti legitimæ coram Card. Arigonio ſub die 8. Februarij
1593.* & notant Doctores *in l. Gallus. §. & quid ſi tan-
tum. ff. de lib. & poſt.* & ibi Alex. *numer. 17.* Iaſ. *numer. 57.
& in l. quando. §. generaliter num. 11. C. de inoff. teſtam.*
Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 38. numer. 16.* neque poterat
hoc caſu maius ius competere filijs Sulpitiæ † in bonis 3
Antoninæ, quàm competeret eorum matri, quia cum
venirent repræſentando illius perſonam, non poterant
admitti, illa excluſa, ad eiuſdem ſucceſſionem, vt te-
nuit Rota *in eadem cauſa coram Card. Arigonio ex doctr.*
Bart. *in l. liberorum. ff. de verb. ſignif.* vbi id tradit *num.
14. & in l. 2. §. vltim. in fin. ff. ad Tertull.* Bald. *in l. maxi-
mum vitium. num. 4. C. de liber. præterit. & ibi etiam* Sa-
lyc. *num. 5.* & probat textus *in l. ſi viua matre. C. de bon.
matern. & l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acquir.
poſſeſſ.*

Et verò excluſio Sulpitiæ legebatur in verbis ipſius ſta-
tuti, quia in eo excluditur nominatim filia à ſucceſſio- 4
ne materna propter dotem, quam conſequuta eſſet à pa-
tre, fratre, aut auo, vnde non opus erat hoc caſu in-
gredi eam difficultatem, quæ communiter conſiderari
ſolet à Doctoribus ſuper interpretatione ſimilium ſtatu-
torum, an dum in ijs excluduntur fœminæ, quæ do-
tatæ ſint, cenſeatur facta excluſio etiam ab hæredita-
te eorum, qui dotem non dederunt, ità vt filia, aut ſo-
ror dici debeant priuatæ omninò hæreditate propter vni-
cam dotem, quam conſequutæ ſint in hæreditate patris,
aut fratris, ſiuè alterius in gradu aſcendentium, aut la-
teralium: Hæc enim difficultas remouebatur ex verbis
ipſius ſtatuti, quia ſtatuentes declararunt, à quarum
perſonarum hæreditate fœmina excludi deberet, quod
erat conforme declarationi traditæ ab eiſdem Docto-
ribus, cum illi tatenùs velint admitti poſſe fœminam ad
hæreditatem aliarum perſonarum, † quæ dotem non de- 5
derunt, quatenùs ſtatutum vlteriùs non progrediatur;
& excluſionem protrahi iubeat etiam ad earundem per-
ſonarum hæreditatem, vt conſtat ex dictis Bald. qui fuit
author huius opinionis *in l. 1. C. de legit. hæred.* quem ità
interpretatus fuit Caſtrenſ. *conſ. 91. lib. 2.* & eum etiam
ſequutus fuit Dec. *in l. vt liberis. num. 8. C. de collat. & in
conſ. 346. num. 4.* Albert. Brun. *ſuper ſtatut. excluſ. fœmin.
art. 8. num. 64.*

Et hoc quidem præcipuè dici poterat in caſu huius ſta-
tuti reſpectu ſucceſſionis maternæ, quia perſona matris
nunquàm legebatur in illo nominata, niſi in ea parte,
in qua agebatur de eius excluſione; & ità dici non pote-
rat, quod cauſa, vt filia non deberet ſuccedere in eiuſ-
dem hæreditate, fuiſſet dos, quam ab illa habuiſſet,
cum opus fuiſſet ad hunc effectum, † vt actum eſſet de 6
perſona matris etiam in ea parte ſtatuti, in qua fiebat
mentio perſonarum, à quibus tradi debebat dos ei-
dem filiæ ità excluſæ, vt conſiderauit Brun. *eodem art.
8. numer. 64.* Theſaur. *deciſ. 62. numer. 6.* & in terminis
huius ſtatuti tenuit Rota coram Cardin. Seraphin. *de-
ciſ. 1291. & in Balneoregien. ſucceſſionis 16. Maij 1594.
coram Cardin. Pamphilio*, imò non ſolùm omiſſa fuit
perſona matris in prima parte ſtatuti, in qua agebatur
de hac qualitate dotationis; Verùm in ſecunda parte ex-
preſsè conſtitutum fuit, vt non deberet filia admitti ad
hæreditatem matris etiam in caſu, quo ei fuiſſet tradi-
ta dos ab alijs perſonis, vt colligebatur ex verbis poſi-
tis in fine illius capituli, quia mandabatur in illis hæc
excluſio filiæ, tàm in bonis matris, quàm auiæ, etiam
in caſu, quo fuiſſet dotata ab vna ex perſonis prædictis,
quæ verba non poterant intelligi, † niſi de perſonis ſu- 7
periùs nominatis, in quibus mater non continebatur
arg. text in l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & no-
tant ibi Doctor. Bart. *numer. 7.* Alexand. *numer. 11.* & vo-
luit Theſaurus *in adducta deciſ. 62. numer. 5.* Corn. *conſ.
123. numer. 2.* Neque contrarium deciſum fuit in termi-
nis eiuſdem ſtatuti *in Romana vineæ de Corbinellis † ſub* 8
*die 15. Maij 1619. coram Reuerendiſſimo Dom. meo De-
cano*, quia licèt in ea deciſione firmatum fuiſſet, poſ-
ſe filiam ſuccedere in hæreditate paterna, non obſtan-
te dote, quam conſequuta fuerat ab auunculo, ta-
men aderat diuerſa ratio in perſona auunculi, cum
non facta fuiſſet eius mentio in prima parte ſtatuti, in
qua agebatur de dotatione filiæ; Vndè non poterat dos

ab eo tradita operari hunc effectum, vt eius neptis exclu-
deretur ab hæreditate patris, ſed tanquàm caſus omiſſus,
9 remanere debebat ſub diſpoſitione iuris † communis *arg.
text. in l. comodiſſimè. ff. de liber. & poſthum. & in l. ſi ex-
traneus. ff. de condit. cauſ. dat.* & notant ibi Bart. Bald. *in
l. quicunquè. num. 12. C. de ſeru. fugit. & in l. quod verò
num. 8. ff. de legib.* Contrarium tamen conſtitutum fuit
tàm reſpectu dotis datæ à patre, quàm in ordine ad ſuc-
ceſſionem maternam, quia non ſolùm ex diſpoſitione
eiuſdem ſtatuti poterat ſatis eſſe dos, quam pater dediſ-
ſet filiæ, vt illa excluderetur ab hæreditate alterius per-
ſonæ, ſed vt excluderetur nominatim, & in ſpecie ab
10 hæreditate matris; † neque alio argumento viſa fuit ea-
dem deciſio, vt perſona filiæ cenſeri deberet excluſa ab
hæreditate patris propter dotem, quam conſequuta fue-
rat ab auunculo, quàm quia expreſſum hoc fuiſſet in
ſtatuto, quando excluſio fœminæ dotatæ habere debebat
locum etiam in hæreditate aliarum perſonarum, quæ do-
tem non dederunt.

Neque dici poterat, vt diſpoſitio eius ſtatuti procede-
11 ret † ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato, vt filijs Sulpitiæ
nocere deberent, quæ eodem ſtatuto cauebantur, quò
minùs conſequi poſſent ſupplementum huius legitimæ
in hæreditate auiæ, cuius aderat teſtamentum, quàm-
uis in eo non fuiſſet plenè prouiſum iuri harum filiarum
in conſequutione legitimæ, vt dicebatur tenuiſſe Rota
in terminis eiuſdem ſtatuti *in vna Romana legitimæ 17.
Iunij 1513. coram Card. Caualerio ſequendo deciſionem Pu-
tei 119. & 193. lib. 2.* Huic enim obiectioni viſum fuit ſa-
tisfieri poſſe conſiderando, quod ſtatutum adhuc poterat
habere locum in hoc caſu, quòad præiudicium filiarum,
& nepotum, qui ex ijs deſcendebant, quia cum teſta-
trix vtroſquè excluſiſſet à ſua hæreditate, videbatur vo-
luiſſe adhærere excluſioni ſtatuti, vnde diſpoſitio ſtatu-
12 ti, eò magis poterat operari vim ſuam, † quo videba-
tur habere pro ſe etiam voluntatem teſtatoris, vt tenuit
Rota *in ead. Romana ſupplementi legitimæ coram Card. Ari-
gonio*, vbi Rota ad hunc effectum conſiderauit, quod
non debet eſſe melioris conditionis filia, quæ velit contra
13 teſtamentum parentis ſuccedere in eius hæreditate,
quam ea, quæ petat admitti ad eandem ſucceſſio-
nem ab inteſtato præter illius voluntatem, & ean-
dem opinionem tenuit in terminis huius ſtatuti *in
Romana dotis 14. Maij 1608. coram Greg. XV. inter im-
preſſ. deciſ. 358. ſub num. 4. & in Romana cenſus
de Mutis 24. Maij 1629. coram Reuerendiſſimo D. meo De-
cano.*

Neque contrarium firmatum *fuit in deciſione* Cardin.
Caualer. *aut in deciſione* Putei, quia pro declaratione hu-
ius concluſionis aliqui caſus conſiderandi ſunt: Primus
14 eſt, † quando ſtatutum excludens à ſucceſſione inteſtati
adducitur in præiudicium perſonarum excluſarum, nè
conſequi poſſint, quæ fuerunt illis relicta, aut legata
in teſtamento, & hoc caſu verum eſt nihil operari ſta-
tutum, cum non adimat facultatem aſcendentibus quo-
minùs vocare poſſint ad ſuam ſucceſſionem perſonas ex-
cluſas, vt fuit ſententia Bart. *in l. vltim. C. de pact. num.
8.* & voluit ibi Iaſ. *num. 20.* Alex. *conſ. 311. num. 2. lib. 1.*
Caſtr. *conſ. 288. num. 1. lib. 2.* & reſpondit Rota *in Ceſena-
ten. legat. 20. Febr. 1595. coram Gypſio, & in Recanaten.
ſucceſſionis. 26. Iunij 1617. coram Buratto*; imò ſi pater,
ſiuè alius ex linea aſcendentium inſtituerit filios ſibi hæ-
15 redes ſub generali nomine filiorum, quorum appellatio-
ne venire poſſunt tàm maſculi, quàm fœminæ, non
obeſſe filiabus ex hac ratione ſtatutum, voluit ſingula-
riter Bald. *in l. quicunquè. num. 13. C. de ſeru. fugit.* & in
terminis huius ſtatuti tenuit Rota *in add. Romana dotis co-
ram Gregor.*

16 Aliuscaſus eſt, cum filia fuit excluſa in teſtamento
patris, & nititur diſpoſitione ſtatuti, vt poſſit in illius
hæreditate ſuccedere, eò quia non fuerit perpetuò ex-
cluſa, ſed ad tempus nimirum quouſquè extarent filij
maſculi, & neque hoc caſu habebit locum diſpoſitio ſta-
tuti, quàmuis hic caſus ſit contrarius primo, cum adhuc
in eo vigeat eadem ratio ſeruandæ voluntatis paternę, &
17 hi ſunt termini, in quibus factæ fuerunt *deciſ.* Putei 119.
& 193. *lib. 2. in l. 2.* & voluit Bald. *num. 5. C. de legitim. hæ-
redib.*

Tertius caſus conſiderari poteſt, quando in teſtamen-
18 to aſcendentis fuerunt † inſtituti extranei, & neque
etiam hoc caſu poterit habere locum diſpoſitio ſtatuti, † 19
& in his terminis procedit *deciſio* Card. Caualer. & tra-
dunt Doctores *communiter in l.* Gallus *§. & quid ſi tantùm.
ff. de liber. & poſth.* & tradit ibi Soccin. *num. 11.* Imol. *nu-
mer. 54.* Dec. *in l. filiæ dotem. num. 5. C. de collation.* Ro-
man. *in l. vt liberis. num. 6. C. eod. tit.* Caſtrenſ. *conſ. 196.
num. 3. lib. 1. & conſ. 324. num. 1. eod. lib.* Et ratio ità de-
cidendi in hoc caſu eſt, quia cum ſtatutum vitatur in fa-
uorem agnationis, † ceſſante illius ratione propter inſti- 20
tutionem extraneorum, ceſſare debet etiam illius diſpo-
ſitio, vnde non poterit filia dici prohibita, quominùs
intentare valeat poſſeſſionem bonorum contra tabulas
† teſtamenti paterni, vt conſiderauit Soccin. *in d. l.* 21
Gallus Roman. *in d. l. vt liberis arg. text. in d. l. 2. §. ſed ſi
ſint ſui. ff. ad Sen. conſ. Tertull. & in l. 1. §. qui habebat. ff.
de bon. poſſeſſ. contr. tab. & voluit vtrobiquè* Bart. Rot. *in
Romana de Lante 11. Maij 1576. coram Aldobrandino in 1.
par. diuerſ. deciſ. 232. num. 5.*

Quartus erit caſus, qui eſt idem cum caſu huiusdeci-
ſionis, quando ſtatutum excludens fœminas ab inteſta-
to, † adducitur ad confirmandam diſpoſitionem factam 22
in teſtamento patris, in quo filia fuit excluſa, & hoc
caſu contrarius omnes ſentiunt, nimirùm ſtatutum ha-
bere locum etiam condito teſtamento, quàmuis diſpo-
nat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, quam ſenten-
tiam tenent Doctor *communiter in d. l.* Gallus. *§. & quid
ſi tantum*, & tradit ibi Soccin. *numer. 10.* Caſtrenſ. *numer.
10.* Iaſon. *num. 58.* Bald. *in l. maximum vitium. numer. 32.
C. de liber. præterit. & in l. poſthumus. §. ſi quis ex his. nu-
mer. 3. ff. de inoff. teſtam.* Alex. *in d. §. & quid ſi tantum.
numer. 16. & in l. filiæ dotem. num. 6. C. de collation.* vbi re-
probat Angel. qui tamen hanc opinionem tenuit in duo-
bus locis, nempè in *d. l.* Gallus. *num. 9. & in l. poſthu-
mus. §. ſi quis ex ijs numer. 3. ff. de inoff. teſtam.* & hanc opi-
nionem pluribus tuetur Albert. Brunus *ſuper ſtatut. ex-
cluſ. fœmin. art. 10. num. 32.* & atteſtatur ibidem de com-
muni *in verſ. quia ex prædictis*. Et hæc quidem proce-
dunt quàmuis extet aliud ſtatutum, quod particulari-
ter diſponat ſuper † ſucceſſione ex teſtamento, vt fa- 23
cit ſtatutum Vrbis, cum vnum videatur alteri famula-
ri, pro ſtabilienda excluſione filiæ, vt ſingulariter reſ-
pondit Bart. *in conſ. 20. numer. 2. lib. 1.* quia cum ius con-
tra † tabulandi ſit ab inteſtato, ideò edictum ſuper 24
vno, obtinebit locum etiam ſuper alio, & probat tex-
tus *in l. prima, §. rectè autem. ff. ſi tabulæ teſtamenti nullæ
extabunt, & inſtit. de bon. poſſeſſ. in princ.* Ideò ma-
ior ratio dicetur ſubeſſe in perſona excluſa ab inteſtato,
† vt repellatur etiam à ſucceſſione contrà tabulas, nè 25
ſcilicèt melioris conditionis ſit illa, quæ venit contra
voluntatem defuncti, quam ea, † quæ præter eius vo-
luntatem, vt conſiderauit Rota *in adducta deciſ. Roma-
na ſupplementi legitimæ coram Card. Arigonio*, & pro-
bat textus *in d. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. ff. de inoff.
teſtam. & in l. non eſt ambigendum. ff. de bon. poſſeſſ.*
In caſu verò huius deciſionis poterat etiam conſidera-
ri alia ratio, propter quam ille diſtinguebatur à caſu
proximè ſuperiori, quia in teſtamento Antoninę inſti-
tutæ fuerunt eædem perſonæ, quæ vocatæ erant ex diſ-
poſitione † ſtatuti, quæquè aliàs ei ſucceſſuræ fuiſſent 26
ab inteſtato; hoc enim caſu filia præterita, ſiuè cui reli-
ctum fuit minùs ſua legitima in teſtamento, non po-
tuit ſe opponere contra tabulas teſtamenti paterni, cum
potuiſſet eius pater eodem modo inſtituere expreſsè ve-
nientes ab inteſtato, ſicut potuiſſet illis tacitè relin-
quere decedendo ſine teſtamento. Vndè non habet fi-
lia, de quo quæratur, quia quando reſcindi opor-
teret idem teſtamentum, ſiuè alia ratione tolleretur
patris diſpoſitio, non tamen admitti poſſet ad illius hæ-
reditatem, à qua excludebatur ex diſpoſitione ſtatuti,
& hæc fuit ratio Bart. *in l. vlt. ff. ad Senat. conſult. Ter-
tull.* quem ſequutus fuit Bald. *in d. l.* Gallus. *§. & quod
ſi tantum. num. 9. ff. de lib. & poſtum. & in d. l. maximum
vitium. numer. 30. C. de liber. præterit.* & tradiderunt
Doctor. ſuperiùs relati, Imola *ſuper ead. leg.* Gallus *n. 54.*
Dec. *in l. filiæ dotem. numer. 4. C. de collation.* Ca-
ſtrenſ. *conſ. 324. num. 1. & in conſ. 276. numer. 2. lib. 1.*
Et hanc diſtinctionem inter hos duos caſus, quando
in teſtamento patris, contra quod filia ſe opponit, in-
ſtituti fuerunt agnati, ſeù extranei ſequutus fuit Ang.
in l. Gallus. *§. & quid ſi tantum. n. 9.* Alex. *num. 16.* Rom.

in l. vt

in l. vt liberis. num. 6. C. de collation. qui vtràmque opinionem conciliare conatur Rota coram Card. Seraph. *in vna Tudertina bonorum, eſt deciſ. 885. inter impreſſ.* & eandem diſtinctionem ſequuta fuit in terminis huius ſtatuti *in Romana de Mareſcottis 14. Decemb. 1615.* coram Card. Sacrato, *in 2. par. recent. deciſ. 770.* & in eadem cauſa *coram Reuerendiſſimo Vrgellen. ſub die 15. Iunij anni 1632.*

Et ità &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Meleuitana Granaminum.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an fratres ſeruientes armorum Religionis Hieroſolymitanæ, poſſint geſtare habitum, ſeu Crucem maiorem medietatis vnius Palmi, & Crucem auream, vel deauratam, & concluſio, quòad primam partem eſt affirmatiua, quòad ſecundam, eſt negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Precibus fruſtrà aliquid à Principe impetratur, quod à Iure Communi habetur conceſſum.*
2 *Milites Hieroſolymitani, vſquè ab initio naſcentis Religionis, omnes abſquè vlla diſtinctione; vniformis Crucis, geſtatio fuit. & n. 7.*
3 *Dictio (omnis) cum ſit vniuerſalis omnia compræhendit.*
4 *Teſtes deponentes de auditu, ſi ſimus in antiquis, benè probant.*
5 *Priuatio præſupponit habitum.*
6 *Ordinationes, ſeù renouationes, quæ non habuerunt effectum, non attenduntur.*

DECISIO CCCXVII.

FVIT IN Capitulo Generali habito anno 1631. facta per ſexdecim Capitulantes ordinatio, ac in ea prohibitum ne vllus ex fratribus, qui ſeruientes armorum appellantur habitum, ſeù Crucem Lineam Ordinis Hieroſolymitani maiorem medietatis vnius Palmi, & Crucem auream, vel deauratam deferre, aut geſtare poſſit. Et cum dubitaretur de validitate d. ordinationis. Placuit Dominis reſtringere diſputationem ad eum articulum, vt videretur, quis fuerit anterior ſtatus, quo diſcuſſu, fuit reſolutum non probari, quod antè ordinationem prædictam, dd. Fratres ſeruientes geſtaſſent Crucem Auream; probari tamen geſtaſſe Crucem lineam ordinariæ, & æqualis menſuræ, cum ea, quam deferre ſolent Milites, qui iuſtitiæ appellantur, de alijs verò dictum, vt particulariter videatur.

Fundamentum autem primæ partis reſolutionis fuit. Quia nulla viſa eſt Dominis pro parte Fratrum ſeruientium afferri probatio, quod ipſi dictam Crucem auream geſtauerint ante dictam ordinationem; Id enim deduci non poteſt ex Regula fratris Raymundi Podij, quia in ea ſolùm dicitur, quod omnes deferant Crucem albam, & nè verbum quidem ſit de Cruce aurea, nequè ex vſu cum teſtes per fratres ſeruientes inducti nihil ſuper hoc deponant, Immò ex parte Fratrum Militum in contrarium afferuntur aliquæ licentiæ datæ à Magno Magiſtro in diuerſis occaſionibus deferendi Crucem auream, vt patet ex Summario Militum in hac poſitione dato numer. 4. Quæ Licentiæ
1 minimè fuiſſent impetratæ † ſi potuiſſet ab omnibus militibus indiſtinctè Crux aurea deferri; quia fruſtrà petitur à Principe, quod de iure competit, *l. prima. C. de Theſ. lib. 10.* Ruin. *conſ. 136. num. 5. vol. 2.* Surd. *conſ. 215. num. 25.*

Quò verò ad ſecundam partem circa delationem Crucis Lineæ, quod ſcilicèt Fratres ſeruientes illam antiquitùs deferre conſuerint eiuſdem magnitudinis ſicut Æquites Militiæ, Viſum fuit Dominis probari ex eo, quod
vſquè ab initio † naſcentis Religionis fuit inter omnes 2
Milites vniformis dictæ Crucis geſtatio, vt patet. Tum ex ſtatuto dicti fratris Raymundi de Podio, de quo in Summario num. 3. Ibi *è conueniente tutti li fratelli dell'Oſpitale ſiano tenuti di portare vna veſte di colore negro con la Croce bianca.* Illa enim dictio † omnis, vti 3
vniuerſalis compræhendit omnes fratres, *l. 1. & ibi DD. ff. de leg. prim.* Surd. *conſ. 572. numer. 3.* Rot. *coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 315. numer. 11. & ſeqq.* & ſic etiam Seruientes, & nulla ibi ſit diſtinctio magnitudinis Crucis; Tùm ex Teſtibus pro Seruientibus inductis, qui deponunt, nonquàm fuiſſet ſeruatam aliquam diſtinctionem circa Crucis delationem inter eos, & fratres Milites, & id non ſolùm de viſu per ſexdecim annos, & ſic de tempore recenti, ſed etiam de auditu à maioribus per annos centum, & vltrà,
& vſquè à primordio Religionis, † qui teſtes licèt de- 4
ponentes de auditu, cum ſimus in antiquis benè probant. Alex. *conſ. 187. lib. 2.* Corn. *conſ. 35. num. 20. lib. 1.* Dec. *conſ. 638. num. 8.* Rot. *part. 4. diuerſ. deciſ. 143. num. 6.*

Quod etiam clariùs probatur ex Inſtantia facta Alexandro IV. & licentia per eundem conceſſa Conuentui Hieroſolymitano ſtatuendi aliquam differentiam circa veſtitum, & habitum inter Æquites, & fratres Seruien-
tes; Nam id † neceſſariò ſupponit, quod inter eos nulla 5
prius aderat differentia *ad not. in l. Decem. ff. de verb. oblig.* Bald. *in l. licèt in 3. oppoſit. C. de locat.* Surd. *conſ. 407. num. 11.*

Nequè dici poteſt ſaltem à d. tempore Alexandri IV. citrà fuiſſe inductam diuerſitatem delationis d. Crucis Lineæ inter Milites, & Seruientes, cum poſtmodùm vſquè ab anno 1569. fuerit in Capitulo Generali facta ordinatio ſuper menſura huius Crucis, & renouata in alijs Capitulis, quorum vltimum fuit de anno 1631. Quia ex
depoſitione dd. Teſtium patet, quod talis ordinatio, † 6
& illius renouationes non habuerunt effectum, ſed ijs non obſtantibus ſemper fratres Seruientes Crucem lineam æqualis magnitudinis cum Militibus ge-
ſtarunt, prout omnibus † ab ineunte Religione 7
fuerunt abſquè vlla diſtinctione conceſſum, An autem poſtea per dictas ordinationes induci potuerit prætenſa diuerſitas, erit particulariter videndum &c.

Et ità vtraquè parte informante fuit reſolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Tuſculana Saluiani.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſio de dote reſtituenda ſoluto, ſine liberis matrimonio, non expirat marito ſuperſtitibus liberis defuncto, quàmuis argumentum à contrario ſenſu deductum hoc ſuadere videatur ad interpretationem l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pact. dot. Fideiuſſor dotis conueniri poteſt inſolidum, nec habet beneficium diuiſionis. Creditori poſteriori conceditur immiſſio pro indiuiſo in fundo hypothecato pro rata eius quod ſupereſt de illius valore.

SVMMARIVM.

1 *Pro validitate ſententiæ ex ſtylo Rotæ requiruntur citatio ad ipſam ſententiam, iuriſdictio Iudicis, & mandatum vtriuſquè partis.*
2 *Saluiani interdicti extrema conſiſtunt in probatione crediti actoris cum hypotheca, & probatione poſſeſſionis tàm eius, ex cuius obligatione agitur,*

tur , quàm eius , qui conuenitur .
3 *Soluto matrimonio dicitur veniſſe conditio ,ſub qua præceſſit obligatio de dote reſtituenda .*
4 *Poſſeſſio eius , ex cuius obligatione agitur in iudicio Saluiani , ſatis cenſetur probata ,ſi teſtes dicant vidiſſe poſſidere .*
5 *Poſſeſſio tanquàm in facto conſiſtens poteſt benè percipi à teſtibus .*
6 *Poſſeſſio rei conuenti ſatis probatur ex ſola litis ſuſtentatione cum adminiculis .*
7 *Obligationis conceptæ in caſu, quo quis ſinè filijs decedit, deficere dicitur conditio , eo cum filijs mortuo .*
8 *Argumentum à contrario ſenſu ductum non procedit in deſtructionem diſpoſitionis in ſenſu directo conceptæ ad fauorem alicuius , & quarè ,*
9 *Item non procedit , quando ſequeretur abſonus intellectus , & legum correctio .*
10 *Dotes ſalua, & incolumes ſeruari publica ſuadet vtilitas .*
11 *Pactum . quod viuente vxore , dos maneat apud virum à iure improbatur .*
12 *Pactum , vt dos ſoluto matrimonio cum liberis remaneat apud virum , non habet locum ea viuente , ſed ſolùm illa defuncta .*
13 *Textus in l. inter ſocrum . §. cum inter . ff. de pact. dotal. varias habet expoſitiones , remiſſiuè : Sed ſecundùm magis communem probat in ſenſu contrario , quod dos ſoluto matrimonio acquiratur filijs vti hæredibus matris defunctæ , non quod cenſentur acquiſita marito . nu. 14.*
15 *Exequutio pro ſumma à duobus debita fieri debet in bonis obligatorum pro virili ; Quid in pluribus obligatis pro reſtitutione dotis , eod. & numer. 22. Quid in marito . num. 22. Quid in marito , & eius patre . num. 23.*
16 *Obligatio facta in acceſſionem alterius obligationis eſt paris efficaciæ , cuius eſt principalis obligatio .*
17 *Fideiuſſor dotis conuenitur inſolidum , & quare .*
18 *Obligationum diuiſio ſolùm habet locum inter duos reos æquè principaliter obligatos , vel inter duos fideiuſſores ex epiſtola D. Adriani . n. 20.*
19 *Textus in l. reos . § cum in tabulis . ff. de duob. reis , in quibus terminis procedat .*
21 *Epiſtola Diui Adriani non tribuit ius diuidendi obligationem , ſed exceptionem .*
Textus in l. ſi cum dotem . §. tranſgrediamur . ff. ſol. matr. intellectus .
22 *Maritus pro reſtitutione dotis ſemper conueniri poteſt inſolidum , quàmuis non illi , ſed alteri ſoluta fuerit dos . Quid in dote ſoluta ſocero & genero ſimul . nu. 23. & 24.*
25 *Creditor anterior amoueri non poteſt à poſſeſſione rei hypothecatæ , quàmuis valor rei poſſeſſæ ſuperet quantitatem debitam . nu. 28. ſed declara , vt verum ſit , ſi res ſit indiuidua . num. 29.*
26 *Ceſſionarius creditorum anteriorum non ſolùm obtinere debet in iudicio retentionis , ſed etiam in concurſu cum poſterioribus .*
27 *Hypothecα , quam habent poſteriores , non cenſetur ſublata reſpectu ſummæ , quæ deducto credito anteriorum , ſupereſt de valore rei hypothecatæ .*
30 *Creditori poſteriori Rota ſolet concedere immiſſionem pro indiuiſo in fundo hypothecato pro rata eius , quod ſupereſt de vero valore fundi hypothecati .*

D E C I S I O CCCXVIII.

CVM ex ſententia A. C. conceſſa fuiſſet Domitillæ, & Ioanni eius viro immiſſio pro indiuiſo in poſſeſſione vnius domus in Ciuitate Tuſculana , quæ hodiè detinetur per Bartholomæum, Dubitaui poſtquàm deuoluta fuit ad me cauſa appellationis , quæ nomine eiuſdem Bartholomæi interpoſita fuit , An eſſet ea ſententia confirmanda. Et propoſito hodiè dubio Domini reſponderunt pro illius confirmatione , cum viſa fuiſſet probari tàm validitas , quàm iuſtitia eiuſdem ſententiæ.

Et primò viſa fuit oſtendi illius validitas ex inſpectione actorum, in quibus apparebant ſeruata fuiſſe ea omnia, quæ dicuntur ſolemnia iudicij, & requiri ſolent ex
1 ſtylo † huius Tribunalis ad validitatem ſententiæ, nempè citatio ad ipſam ſententiam , iuriſdictio Iudicis , & mandatum vtriuſquè partis, iuxtà *decif. Verall. 260. par. 2.* Secundò viſa fuit probari iuſtitia eiuſdem ſententiæ: Cum verò illa conſiſtere deberet in probatione eorum , quæ ſunt extrema huius iudicijs, & interdicti Saluiani, quod fuit intentatum nomine † Domitillæ nimi- 2
rùm in probatione crediti cum hypotheca ad illius fauorem, & in probatione tàm antiquæ poſſeſſionis auctoris Bartholomæi, ex cuius obligatione actum fuit, quàm ipſius Bartholomæi, contrà quem propoſitum fuit interdictum, iuxtà notata per Bart. *in l. 5. numer. 3. ff de Saluiano* , & per Angel. Aretin. *in §. item ſeruiana . nu. 15. inſtitut. de action.* Actum fuit primò de credito , & hypotheca, quæ viſa fuerunt probari fauore Domitillæ , quia Franciſcus, cuius ſucceſſor eſt Bartholomæus in hac domo, poſt receptam dotem à Ioanne patruo Domitillæ ſe publico inſtrumento obligauit pro illius reſtitutione ſimul cum Antonio eius marito, & ſuo nepote ex filia, conſtituta ad hunc effectum hypotheca ſuper omnibus ſuis bonis, & ità, cum factus fuiſſet locus reſtitutioni dotis propter mortem Antonij , † dicebatur 3
eueniſſe conditio, ſub qua Franciſcus ſe , & ſua bona obligauerat , vt notatur *in l. ſi quidem , & in l. dotis actione . C. ſolut. matrimon. & in l. vnica . §. illo . C. de rei vxor. action.* & notat *ibi gloſ. & in l. in rebus . Cod. de iur. dot.*

Probata prætereà fuit poſſeſſio Franciſci ſuper hac domo , & de ea deponebant Teſtes examinati ad inſtantiam Domitillæ, qui deponebant de pluribus actibus poſſeſſorijs ab eo geſtis in hac domo, quàmuis ad hunc † 4
effectum ſatis eſſe potuiſſet, quod illi aſſererent ſe vidiſſe eundem Franciſcum poſſidere , dùm ea poſſeſſio tanquàm in facto conſiſtens benè poterat percipi † ab eis te- 5
ſtibus , ſecundùm *gloſ. in l. ſtipulatio iſta . §. hæc quoquè . ff. de verb. oblig.* quam ſequitur ibi Doctores Bart. *in l. 2. numer. 2. C. de acquirend. poſſeſſ. & in tractat. de teſtib. numer. 50.* Tertiò demùm probatur poſſeſſio Bartholomæi, cum ad hunc effectum potuiſſet ſatis eſſe † ſola 6
litis ſuſtentatio, cum adminiculis , vt in *decif. Verall. 370. par. 2. & coram* Cæſ. de Graſſ. *decif. 4. num. 2. de reſtit. ſpoliat.*

Neque hæc omnia ſuper quibus conſiſtebant , tàm fundamentum Domitillæ agentis hoc remedio poſſeſſorio , quàm etiam iuſtitia ſententiæ , viſa fuerunt tolli propter exceptiones, ex quibus Bartholomæus dicebat non conſtare de aliquo credito Domitillæ . Et primò non viſa fuit obſtare exceptio , quam ille primo loco proponebat , vt obligatio Franciſci de reſtituenda dote eſſet † concepta in caſu , quo Antonius primus mari- 7
tus Domitillæ deceſſiſſet ſine filijs , vt ſequuta illius morte cum filijs, videretur defeciſſe conditio, ſub qua, ea obligatio concepta fuerat , *argum. text. in l. qui teſtamento , ff. de teſtament. & in l. 1. ff. de off. eius* , & probat textus in his terminis *in l. inter ſocrum . §. cum inter. ff. de pact. dotal.* Hæc enim dicebantur procedere ex vi argumenti à contrario ſenſu, quod non viſum fuit poſſe locum habere in hoc caſu, cum ex ea conditione . quando illa ità intelligenda eſſet , acquiri deberet dos Franciſco in præiudicium Domitillæ ; Vnde ſuccedere videbantur duæ regulæ, ex quibus non poterat procedere hoc argumentum : Prima quod cum obligatio Franciſci in caſu , in quo concepta erat, nimirùm , vt ille dotem reſtituere teneretur defuncto Antonio ſine filijs † 8
eſſet inducta fauore Domitillæ ; non poterat operari contrarium effectum in caſu, quo Antonius deceſſiſſet cum filijs, quàmuis poſterior hic caſus videretur contrarius primo, vt probat textus *in l. legata inutiliter . ff. de adim. legat.* & tradit Bald. *in l. 5. numer. 3. C. de inutil. ſtipulat. & in d. §. cum inter. ff. de pact. dotal.* Altera quod vis eius argumenti ſemper cenſetur excluſa, quotieſcunquè ex ea ſequi poteſt abſonus intellectus, † aut 9
correctio legum , vt notant Doctor. *in l. 5. C. de condition. inſert. & in l. repræhendenda . C. de inſtitution. & ſubſtit.* Dec. *in l. 5. numer. 53. ff. de off. eius , & ibi etiam* Bartol. *num. 7.* Vtrumquè verò ſequebatur ſi dos remanere deberet apud Franciſcum viuente Domitilla , cum id eſſet non ſolùm contra publicam vtilitatem , quæ ſuadebat eam dotem ſaluam , † & incolumen eſſe debe- 10
re , vt

re, vt probat textus *in l. 2. ff. ſolut. matrimon. & in l. 2. ff.*
de iur. dot. ſed etiam contra diſpoſitionem Iuris, ex quo
11 reprobatus id pactum, † vt dos remanere debeat apud
virum viuente vxore, vt expreſſè *in l. 2. ff. de pact. do-*
tal. & in l. 1. ff. de dot. prælegat. adeò vt ſi conuentum
12 ſit, vt dos apud virum remanere debeat ſoluto † ma-
trimonio cum liberis, non poſſit id pactum habere lo-
cum viuente vxore, ſed ſolùm ea defuncta, vt notauit
gloſ. ſuper eodem textu in d. l. 2. Bald. *in prima lectura*, Alex.
in l. ſi ſocer. §. Lucius Titius. ff. ſol. matrimon. ſub numer.
6. & ibi etiam Imol. *numer.* 9. Neque contrarium pro-
13 bare videbatur textus *in d. §. cum inter*, † Quia præ-
ter varias expoſitiones, quæ ad eum afferri ſolent,
quæ referuntur per Alexand. *in l. ſi cum dotem. ff. ſolut.*
matrimon. ſub numer. 15. Illa videtur eſſe magis commu-
14 nis interpretatio, † vt in caſu contrario eius textus,
quo extent filij, non cenſeatur dos acquiſita marito, ſi-
cut opus eſſet ad effectum, vt concluderet argumentum
à contrario ſenſu, ſed ipſis filijs tanquàm hæredibus ma-
tris defunctæ. Et hæc fuit opinio Iacobi de Beluis: quem
ſequuti fuerunt Bartol. *in l. ſi cum dotem. numer.* 10. *ff.*
ſolut. matrimon. & in conſ. 130. *lib.* 1. Alexand. *ſuper ea-*
dem l. numer. 15. *& in l. poſt dotem. num.* 24. *ff. eod. tit.* Bald.
in l. quoniam nouella. numer. 7. C. de inoff. teſtamen. Curt.
Iun. *in l. 1. ff. de off. eius. num.* 39. Caſtr. *conſ.* 108. *numer.*
2. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 132. *numer.* 11. *lib.* 2. Gabr. *conſ.* 58.
num. 20. *lib.* 1.

Secunda exceptio erat, vt non poſſet peti exequutio
ſuper hac domo, quæ hodiè detinetur à Bartholomæo,
15 † quia licèt illa poſſeſſa fuiſſet à Franciſco tempore ſuæ
obligationis, tamen aderat etiam obligatio Antonij ſu-
per reſtitutione dotis Domitillæ, ſuper cuius bonis de-
buiſſet fieri exequutio ſaltem pro parte dimidia totius
quantitatis eiuſdem dotis, ex notatis *in l. reos, §. cum*
in tabulis. ff. de duob. reis, & in l. ſi cum dotem, §. tranſ-
grediamur. ff. ſolut matrim. vbi notant Doctores in his ter-
minis occaſione reſtitutionis dotis. Angel. *ibi num.* 4. Bald.
num. 6. Imol. *num.* 83. Alex. *num.* 2. *& in additione ad* Bart.
in l. in duob. §. vbi duo rei. ff. de duob. reis. ſub num. 15. *in*
littera D.

Sed hæc exceptio tollebatur ex qualitate obligationis
16 Franciſci, cum illa tanquàm facta in acceſſione † obliga-
tionis Antonij, ad quem ea dos ſpectare debebat, eſſet
paris efficaciæ, ſicut erat obligatio Antonij principalis
debitoris, & ità potuit ille conueniri in ſolidum pro reſti-
17 tutione eius dotis † eodem modo, quo pro ea agi potuiſ-
ſet contra Antonium, vt probat text. *in l. 4. cum l. ſeq. ff.*
de fideiuſſ. & in §. ſi plures. Inſtit. eodem titul. notant Do-
ctor. *in l. ſi ſeruum. §. nunc videamus. ff de verb. obligat.*
& in l. ſi duo rei, ff. de ſolut. Bartol. *in l. 1. ff. de reb. credit.*
18 *num.* 34. Ea verò diuiſo obligationum † ſolum poterat
19 habere locum inter duos reos æquè principaliter † obliga-
tos, qui propriè ſunt termini textus *in d. §. cum in tabulis*,
20 vel etiam inter † duos fideiuſſores ex epiſtola Diui Adria-
21 ni, quæ tamen † non cenſetur tribuere illis aliquod Ius,
ſed ſolum exceptionem, *vt in l. inter fideiuſſores. ff. de*
fideiuſſor. & notat. ibi gloſ. & in l. vltim. C. de conſtitution.
pecun. Neque dici poterat contrarium ſtatutum eſſe *in*
d. l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolut. matrim. Quia
22 diſpoſitio eius textus potiùs adduci poterat pro † fun-
damento deciſionis, cum in pluribus obligatis pro dote
ſolùm concedatur actio contra Maritum etiam, quod
ille dotem non recipiſſet, ſed alteri ſoluta fuerit de eius
voluntate, vt ſuper eodem textu notauit *gloſ.* Angel.
numer. 2. Alexand. *numer.* 3. Et licèt in dote ſoluta ſo-
cero, & genero ſimul, velint Doctores, qui ſuper eo tex-
23 tu † ſcripſerunt, diuidi poſſe obligationem, ità vt quili-
bet eorum teneatur pro virili, tamen hoc procedit in
perſona Patris propter Ius, quod ille habet in dote ſui fi-
lij, cuius cauſa præſumptione Iuris cenſetur ad vtrum-
que perueniſſe pecunia ſoluta, quod non poteſt dici reſ-
24 pectu alterius perſonæ extraneæ, † quæ ſe pro dote
obligauerit, cum ſemper Maritus reputari debeat pro
principali, ad quem verè ea dos ſpectat, vt tradit *gloſ.*
in l. reos. ff. de duob. reis. & notauit. Bartol. & Angel.
ibi num. 1. Baldus *in l. creditor. numer. 4. C. eodem titul.*
& ità declarauit diſpoſitionem eius textus Bartol. *in*
l. ſi conſtante. num. 34. *ff. ſolut. matrim.* Herig. *de fideiuſſor.*
cap. 6. num. 151. *& nu.* 196. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3.
præſump. 14.

Tertia exceptio conſiſtebat ſuper iniuſtitia ſententiæ,
eò quia non fuiſſet in illa habita ratio crediti, quod Bar-
tholomæus habebat longè anterioris, quàm eſſet hypo-
theca Domitillæ, cum propter idem creditum non po- 25
tuiſſet ille amoueri à ſua poſſeſſione, vt probat *text. in*
l. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. & in l. qui æquitate.
ff. de dol. mal. & met. except. & trad. Neguſ. *de pign. part.*
5. membr. 1. numer. 3. Rot. *coram* Mantic. *deciſ.* 69. *num.*
1. quæ ſæpiùs id deciſum fuiſſe reſtatur, & coram Card.
Seraphin. *deciſ.* 337. *numer.* 2. Et hæc exceptio eò magis
† obſtare poterat, cum ipſe Bartholomæus non ſolùm 26
eſſet poſſeſſor, ſed etiam obtinuiſſet ceſſionem à
Creditoribus Franciſci anterioribus, quibus de ſuo
ære ſoluerat, quia propter eam ſolutionem vide-
batur ſucceſſiſſe in locum eorumdem Creditorum, at-
que ita poterat vti non ſolùm beneficio retentionis, ſed
agere occaſione eius crediti, & obtinere in concurſu po-
ſterioris Creditoris, vt probat textus *in l. prima, & in l.*
ſi potiores. C. de his qui in priorum creditorum locum ſucced.
& notant ibi Doctor. *& in l. Ariſto. ff. quæ res pign. oblig.*
poſſ. & dixit Rota in Romana, ſeu Sabinen. *cenſus* 12.
Iunij 1623 coram Card. Caual. *inter impreſſ. deciſ.* 652.
numer. 1.

Verùm hæc exceptio viſa fuit tolli ex facto, quia li-
cèt creditum Bartholomæi eſſet occaſione ſolutionis,
quam ille fecit Societati Sanctiſſimi Sacramenti in Ciui-
tate Tuſculana, quæ erat creditrix Franciſci anterior,
quàm eſſet Domitilla; Tamen pecunia, quam ille ſol-
uit Societati non excedebat ſummam ſcutorum centum,
† vnde pro reliqua ſumma, quæ ſupererat ex valore eiuſ- 27
dem domus, non fuit ſublata hypotheca aliorum credi-
torum, vt probat textus *in l. quærebatur. ff. qui pot. in*
pignor. hab. & in l. cum qui à debitore. ff. eodem titul.
& notat ibi Bart. *poſt gloſ. & in l. prima. C. ſi antiquior.*
creditor. & rectè etiam conceſſa fuit in ea parte immiſſio
Domitillæ, quæ ſolùm cenſetur illi aſſignata fuiſſe in
ſententia ex ea immiſſione † pro indiuiſo. Neque pote- 28
rat eidem Bartholomæo hoc caſu ſuffragari poſſeſſio,
quam habebat, quaſi illius occaſione potuiſſet totam
domum retinere, quàmuis eius valor longè ſuperaret
quantitatem, pro qua obtinuit ceſſionem à ſocietate
creditrice Franciſci, *iuxtà notata in l. quandiù. C. de*
diſtraction. pignor. & in l. moſchis. ff. de iur. fiſc. nam id
procedere poſſet ſi materia † non eſſet diuidua, vt colli- 29
gitur *ex eadem gloſ. in d. l. quamdiù*, & declarauit Rota *in*
Romana legatorum de Columna 27. Iunij 1614. *coram* Card.
Sacrato *inter recent. deciſ.* 559. *par.* 1. *& deciſ.* 294. *num.*
14. *ead. part. 1. recent. & coram* Cardin. Caualer *deciſ.*
652. *numer.* 5. vbi in eadem deciſione atteſtatur hanc de-
clarationem ſæpius in Rota receptam fuiſſe: Et hanc
praxim ſeruare ſolet Rota † quotieſcumque conſtat de 30
iure poſſeſſoris in genere, ſi reſpectu certæ quotæ, vt con-
tigit in petente rem communem, vel in fideicommiſſa-
rio petente reſtitutionem hæreditatis aduersùs hæredem
grauatum, cui competat detractio legitimæ, aut alia,
quæ ſint eodem modo certa ratione quotæ, vt deciſum
fuit *in Interamnen. de Paradiſis 1. Iulij* 1602. *coram* Car-
din. Pamphilio, *& in Ceſenaten. fideicommiſſi de Aldi-*
nis 24. Ianuarij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,
& in alias Tuſculana fideicommiſſi 4. Ianuarij 1608. coram
eodem.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO

Valentina Iuris ſedendi.

Die Mercurij 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Obſeruantiæ interpretatiuæ, quando ſit lo-
cus, & quando non. Et quibus caſibus
remiſſoriæ petitio ſoleat reijci.

SVMMARIVM.

1 *Dictio (ad inſtar) quando ſtet cauſatiuè non autem rela-*
tiuè, aut conditionaliter.

2 Obſer-

2 *Obſeruantia interpretatiua ſolùm habet locum quando verba ſunt dubia. & nu. 3.*

4 *Obſeruantia interpretatiua non poteſt induci contra verba clara Legum, & nu. 14.*

5 *Obſeruantia interpretatiua dicitur illa, per quam contenta in aliqua Conſtitutione, effectuantur.*

Obſeruantia interpretatiua non dicitur illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium à Conſtitutione induceretur.

6 *Decretum irritans, & clauſula, ſublata, inficiunt quamuis poſſeſſionem in contrarium.*

7 *Decretum irritans, & clauſula ſublata, non admittunt facultatem interpretandi conſtitutionem, ſecùs quàm in verbis expreſſe habetur.*

8 *Remiſſoria non eſt danda ad probandam interpretationem contrariam, ab ea, quæ alicui Conſtitutioni data fuit à Rota.*

9 *Verba Conſtitutionum, quando ſunt clara, non eſt curandum de alia obſeruantia.*

10 *Conſtitutiones Pontificiæ in Curia, & non alibi ſunt interpretandæ.*

11 *Remiſſoria denegatur, quando materia articulata eſt imaginata, vt fiant articuli releuantes. & numer. 13.*

12 *Remiſſoriæ petitio reijcitur, quando articuli tendunt ad euitanda fundamenta Deciſionum in cauſa factarum. & nu. 19. & 21.*

15 *Obſeruantia aduerſus Conſtitutiones habentes clauſulam ſublato, & decretum irritans, vt inducatur requiritur ſpatium 40. annorum.*

16 *Remiſſoria non conceditur ſtante improbabilitate.*

17 *Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, obſeruantia contra ea, vt valeat requiritur tempus 40. annorum, cum ſit correctio, non autem interpretatio.*

18 *Remiſſoria denegatur ad probandum id per teſtes, quod contrarium conſtat ex ſcripturis.*

20 *Priuilegium conceſſum alicui perſonarum cœtui, non amittitur, ſi aliquæ perſonæ particulares contrariam faciant.*

DECISIO CCCXIX.

CVM fel. rec. Sixtus V. in bulla erectionis Præpoſiturarum in Eccleſia Valentina concedat nouis Præpoſitis habitum, & inſignia per olim Præpoſitos menſium deferri ſolita, adinſtar illorum ſtallum in Choro, necnon locum in proceſſionibus, cæteriſquè actibus publicis, & priuatis omnibus, & quibuſcunquè (non tamen capitularibus) dictæ Eccleſiæ Valentinæ, immediatè poſt illius Canonicos iuxtà ordinem ad id eis præſcribendum, & priuilegia, indulta, honores, præheminentias, & immunitates, quibus Præpoſiti menſium huiuſmodi, qui pro tempore fuerunt ratione Præpoſiturarum ſuppreſſarum frui, & potiri poterant, frui, & potiri pariformiter, & abſquè vlla prorsùs differentia poſſint. Datis articulis per Capitulum ad probandum modum ſedendi obſeruatum à Præpoſitis, & Canonicis, qui extiterunt, tàm ante, quàm poſt bullam Sixti V. & Canonicos habuiſſe ſemper proprias ſedes nunquàm à Præpoſitis occupatas petebatur remiſſoria; ſed cùm in deciſionibus R. P. D. mei Merlini 16. Decembris 1633. * & 12. Iunij 1634. * in hac cauſa in prima inſtantia factis optimè firmatur, quod tàm vigore conſtitutionum Eccleſiæ, quàm dictæ bullæ erectionis Præpoſiturarum, Præpoſiti debeant ſedere immediatè poſt Canonicos, itàut dictio, *poſt*, non debeat referri ad ſedes, ſed ad ipſos Canonicos: Domini examinatis articulis, tàm ex capite irreleuantiæ, quàm calumniæ, denegarunt remiſſoriam.

Irreleuantia deducitur ex eo, quod in litteris Sixti adſunt verba clara importantia ſeſſionem immediatam Præpoſitorum, non poſt ſedes vacuas Canonicorum, ſed poſt Canonicos abſquè interuallo ſedis vacuæ, cùm directa ſint in perſonas Canonicorum, cum dictionibus, *immediatè, & poſt*, quæ continuationem important, vt vnum, & idem ſit corpus continuatiuè, atquè huic intellectui conformis eſt conſtitutio capitularis, quæ poſtquàm Dignitatibus aſſignauit certas ſedes diſtinctas, Canonicis & Præpoſitis continuam ſeſſionem aſſignat: ſignum euidens ex hoc diſcreto, & ſeparato modo loquendi non fuiſſe mentem conſtituentium, vt Canonici, & deinde Præpoſiti in ſedibus ſeparatis ſederent, ſed potiùs continuatiuè tamquàm vnum corpus; vt benè fuit firmatum in ſupradicta prima deciſione Domini mei Merlini. Et licèt hæc conſtitutio loquatur de antiquis Præpoſitis, tamen cùm moderni ſint ſubrogati in omnibus, & per omnia, exceptis actibus capitularibus, vigore bullæ Sixti V. in eadem diſpoſitione comprehenduntur, quia verba illa *adinſtar antiquorum Præpoſitorum*,
ſtant cauſatiuè, † non autem relatiuè, aut condi- 1
tionaliter Caſtr. *in l. admonendi. numer. 16. &* Iaſon. *numer. 37. ff. de iur. iur.* Curt. Iun. *conſ. 97. numer. 3. & 4.* Bart. *in extrauag. ad reprimen. in verb. prout, & ad hoc facit text. in capit.* Abb. S. Syluani, *de verb. ſignif.*

Quibus ſic ſtantibus non ſolùm ceſſat releuantia † ob- 2
ſeruantiæ interpretatiuæ, quæ ſolummodò locum habet vbi verba ſunt dubia, Paul. de Caſtr. *in l. hæredes palam. §. ſi quid. poſt num. 1. ff. de teſtam. & conſ. 340 numer. 1. lib. 1.* Bert. *conſil. 3. num. 44. & ſeqq.* quia immediata ſeſſio Præpoſitorum abſque intermiſſione ſedis vacuæ poſt Canonicos non deſumitur ex interpretatione litterarum erectionis, ſed ea claro earundem tenore, ſiquidem verba illa *immediatè, poſt Canonicos*, directa ſunt, nulla deſumpta interpretatione ex primis, vel remotis, ad perſonas ipſorum Canonicorum non autem ad ſedes; quia litteræ erectionis non dicunt poſt ſedes Canonicorum, ſed poſt Canonicos; & ità cum loquantur,
& harum verba ſint † directa in perſonas, litteræ erectio- 3
nis ſunt intelligendæ, quod Sixtus V. voluerit Præpoſitos habere loca poſt Canonicos, & eorum perſonas, non autem poſt ſedes, aliàs eius verba direxiſſet in loca, & ſedes non autem in perſonas, Bartol. *in l. peto §. fratre numer. 2. verſ. dic. ergo, ff. de leg. 2. cum alijs adductis.*
Quapropter non eſt † locus obſeruantiæ interpretatiuæ 4
in contrarium, *Iuxta tradita per* Bart. *in l. nequè numer. 2. & in l. Diuturna in princ. ff. de leg.* Nauar. *conſ. 308. nu. 1.* Rota *in recentioribus deciſ. 136. numer. 9. & 196. numer. 9. verſ. vnde non poteſt par. 1. & in Burgen. præbemmentiarum 1. Decembris 1614. coram Reuerendiſſimo Domin.*
meo Decano. Obſeruantia enim interpretatiua † di- 5
ceretur illa, per quam contenta in dictis litteris effectuarentur; non verò illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur, *ad notat. per* Aret. *conſ. 115 numer. 2.* Rota *in recent. d. deciſ. 136. numer. 10. & deciſ. 196. numer. 6. & 7. verſ. obſeruantia enim part. 1.*
ſed etiam † propter decretum irritans, & clauſulam 6
ſublata inficitur quæuis poſſeſſio in contrarium Caſſad. *deciſ. 1. de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.* Rot. *in nou. deciſ. 3. de reſtitut. ſpol. numer. 1. & coram Reuerendiſſimo Domin. meo Decano deciſ. 51. numer. 2. & in recent. deciſ. 142. num. 4. part. 2. & in hac cauſa in dicta ſecunda deciſ. Domin. mei*
Merlin. Et non admittitur † facultas interpretandi con- 7
ſtitutionem, ſecùs quàm in verbis expreſſe habeatur Card. *in Clement. quia diligentia. verſ. 3. quæro. de elect.* Ruin. *conſ. 21. nu. 16. lib. 1.* Anchar. *conſ. 221. num. 2.* Mareſcott. *var. reſol. lib. 2. cap. 37. in princ.* Et ideò non eſt danda remiſſoria ad probandam interpretationem con-
trariam ab ea, † quæ dictæ conſtitutioni data fuit per 8
Dominos meos in ſupradictis duabus deciſionibus, *vt in puncto fuit reſolutum in Meliten. Bainliuatus 27. Nouembris 1617. coram D. meo Dunozetto, & in recent. deciſ. 212. num. 1. par. 1.*

Irreleuantia primi articuli continentis, quod Præpoſiti antiqui ſedebant in ſtallis ſeparatis, & quod duodecim ſedes ab vtraquè parte Chori, fuerunt reputatæ Canonicorum deducitur. Primo ea conſtitutionibus capitularibus, in quibus Præpoſitis antiquis conceditur ſeſſio immediatè poſt Canonicos. Secundò ea verbis litterarum Sixti V. in quibus Præpoſitis modernis eſt data ſeſſio immediate poſt Canonicos.

Secundus articulus, circà obſeruantiam conſtitutionum capitularium quoad ſedes, & non quoad Canonicos, & quod Præpoſiti ſederunt poſt duodecimam ſe-
dem, eſt irreleuans: quia attentis verbis † clari conſtitu- 9
tionum obſeruantia non attenditur vbi verba conſtitutionis ſunt clara ex ſupradeductis, & magis eſt ſtandum

verbis

verbis conſtitutionum, quàm teſtibus, & dum agi-
10 tur † de interpretatione conſtitutionis Pontificiæ, in Curia non alibi, eſt interpretanda, & eadem reſponſione probatur irreleuantia tertij, & quarti, articuli, maximè, quia in litteris erectionis extant clauſula, ſublata, & decretum irritans, de quibus fuit dictum ſuprà. Quintus, & vltimus tamquàm contrarius conſtitutionibus Capitularibus, & litteris erectionis Sixti V. non ſolùm eſt irreleuans, ſed calumnioſus ex infra dicendis.

Suſpicio verò calumniæ ad remiſſoriam denegandam
11 deducitur ex eo, quod immemorabilis † articulata in quinto articulo videtur potiùs imaginata, vt fiant articuli releuantes, quàm quod verè ità res ſe habeat, *vt fuit reſolutum in cauſa Hiſpalen. de Eceza 16. Nouembris 1579. coram ſanct. mem Clemente VIII. ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 211. num. 5.* Quod autem immemorabilis fuerit articulata, vt articuli appareant releuantes ſatis apparet; quia ad nullam alium effe-
12 ctum, articulatur dicta immemorabilis † niſi ad euitanda fundamenta dictatum deciſionum R. P D mei Merlini, in quibus latiſſimè fuit firmatum, litteras erectionis Sixti V. Præpoſituratum, de quibus agitur eſſe claras, & expreſsè diſponere, quod Præpoſiti immediatè ſedeant poſt Canonicos, vt latè in dictis deciſionibus firmatur, & propterea dicta immemorabilis videtur ima-
13 ginata, † qua caſu Rota ſæpe denegauit remiſſoriam, *vt in deciſionibus allegatis in Craconien. iurislegendi 3. Decembris 1629. coram me, & in Cæſaraugaſtana Cathedralitatis 21. Ianij 1632. coram R. P. D. meo Motmanno*, quæ calumnia tantò magis viget ex quo Capitulum curauit examinare teſtes ſuper hac eadem materia articulata, quos nihil probare reſoluit Rota in præallegata ſecunda deciſione 12. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Merlino, in qua etiam fuit firmatum, quod quàtenus ex teſtium depoſitione probaretur prætenſa obſeruantia, non
14 fuiſſet attendendum eorum dictum, quia † ſtante diſpoſitione clara litterarum Sixti V. non eſt opus alia obſeruantia interpretatiua.

15 Et cum aduersùs dictas conſtitutiones † obſeruantia nequeat aliàs ſuffragari, niſi præſcripta ſpatio 40. annorum, *ex not. per* Bart. *in l. habeo. ff. de ſupell. leg.* Soccin. ſen. *conſ. 211. num. 19. lib. 2.* Put. *deciſ. 15. num. 4. lib. 3.*
16 nec teſtes ſuper ea legitimè deponentes poſſint † inueniri, eſt improbabilis, & talis improbabilitas obſtat conceſſioni remiſſoriæ vt cenſuit Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 1460. num. 2. in Caputaqaca. Vnionis 20. Maij 1594. coram Pcaia, in Burgen. iuriſdictionis 3. Iunij 1595. coram Litta; & in Florentina ſubdecanatus 30. Aprilis coram Reuerendiſſ. D. Vrgellen.* & quod ſit improbabilis, tàm reſpectu conſtitutionis, & litterarum erectionis, quàm reſpectu teſtium ſatis probatur, nam reſpectu conſtitutionum Capitularium, quæ fuerunt editæ de anno 1576. obſeruantia contraria detegitur improbabilis, quia reſpectu editionis dictatum conſtitutionum de anno 1576. vſquè ad datam litterarum erectionis de anno 1585. interceſſerunt tantùm 9. anni, vt patet ex data conſtitutionum capitularium, & litterarum erectionis, quod tempus non ſufficit ad inducendam aliquam obſeruantiam præſcriptam, quæ requiritur, cum verba conſtitutionum ſint clara,
17 & in iſto caſu prætendatur correctio, † non autem interpretatio Caſt. *conſ. 340. vol. 1.* Becc. *conſ. 3. num. 44.* Surd. *conſ. 426. num. 45.* ſed tempus 40. annorum requiritur ex ſupra deductis. Eſt pariter improbabilis reſpectu litterarum erectionis, ex qua à tempore datæ litterarum erectionis de anno 1585. vſquè ad tempus motæ litis de anno 1597. non interceſſit niſi ſpatium 12. annorum. Eſt etiam improbabilis reſpectu teſtium, quia ſublato tempore litis annorum 37. & tempore quo ſunt editæ conſtitutiones capitulares, & litteræ erectionis emanatæ, teſtes deberent eſſe ætatis annorum 100. & vltrà, qui non reperiuntur, ſed dicta obſeruantia fuit ſublata ex litteris erectionis, in quibus Præpoſitis fuit conceſſa ſeſſio immediate poſt Canonicos.

Quoad quintum articulum, In quo Informantes pro parte Capituli vim faciunt, cum in eo prætendat probare, quod ab immemorabili tempore fuit ſemper obſeruatum, vt Canonici, ſeù ordo canonicalis habeat in Choro certas, & diſtinctas ſedes ſibi ſoli deſtinatas, & ſeparatas à Dignitatibus, & nulli alteri vnquàm communicatas, ſiue ſit Præpoſitus, ſiue Præbendatus einſdem Eccleſiæ, & quod ſi quando aliqui auſi ſint eas occupare fuerint à Canonicis repulſi, atquè prohibiti, & huiuſmodi prohibitioni acquieuerint, nec hunc articulum eſſe admittendum Domini cenſuerunt; quia cum iàm Rota firmauerit ſolas Dignitates habere proprias ſedes diſtinctas, non autem Canonicos, ſed ipſis, & Præpoſitis deſtinatam fuiſſe ſucceſſiuam, & continuam ſeſſionem, non autem diſcretam, & ſeparatam, vt in prima dicta deciſione D. mei Merlini fuit ponderatum, iſte articulus tamquam contrarius conſtitutionibus, & litteris erectionis redditur irreleuans, & cum conſtet de aſſignatione ſtalli facta per conſtitutiones capitulares, & quidem in terminis caſus, de quo agitur, contra diſtinguendo ſedes fixas Dignitatum ab alijs ſedibus non fixis nullo pacto venit conceden-
da † remiſſoria ad probandum per teſtes id cuius contra- 18
rium apparet ex conſtitutionibus, Bald. *in cap. cum cauſa. num. 3. de probat.* Aym. *conſ. 54. num. 1.* Ægid. *deciſ. 9.* Put. *deciſ. 331. & 339. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 1460. num. 3.* Vnde iſte quintus articulus præſumitur calumnioſus
tamquàm factus ad euadendum fundamentum factum † 19
in dicta deciſione D. mei Merlini. Et dato etiam quod aliquis ex Præpoſitis ſediſſet poſt ſedes Canonicales, non autem immediatè poſt Canonicos, non tamen potuiſſet alijs Præpoſitis præiudicare, cum priuilegium non ſit
conceſſum particularibus, ſed ipſis Præpoſitis, & toti † 20
cætui Præpoſitorum: Vnde hodiè contra quamcumquè obſeruantiam poſſunt vti eorum priuilegio erectionis, ſuper quo non dubitatur ex pluribus cumulatis in dicta ſecunda deciſione.

Quocirca cum ponderatis omnibus articulis manifeſtè appareat de eorum irreleuantia, quia ſi probaretur, quod articulatur non veniret attendendum ex ſupradi-
ctis, & non careant ſuſpicione calumniæ, † ex quo ſo- 21
lùm tendunt ad euadenda fundamenta dictarum deciſionum R. P. D. mei Merlini, Domini denegarunt remiſſoriam.

Et ità fuit deciſum vtraque parte informante, &c.

* Prima eſt deciſio 252. ſupra in hac eadem parte.
* Et ſecunda eſt deciſio 288. pariter in hac parte.

Sequuntur nonnullæ Deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ nondum impreſſæ quæ in ſuprà relatis Deciſionibus allegantur in eiſdem cauſis, factæ.

R. P. D. REMBOLDO.

Signina Caſtrorum.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1622.

ARGVMENTVM.

Repudiatio iuris conditionalis, licèt non teneat, tamen quando hoc non procedat. Repudiatio, vel renunciatio legati, vel fideicommiſſi nondum purificati, vt cenſeatur vera, & perfecta donatio ad hoc, vt ſubiaceat Statutis de inſinuandis donationibus, & diſpoſitioni text. in l. ſi vmquàm. C. de reuocand donat. quid requiratur, & quando talia requiſita non dicantur interuenire.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Ius conditionale, vel in diem renunciari non poteſt.*
2 *Repudiatio iuris conditionalis, vel in diem valet ſi ſit facta cum iuramento.*
3 *Repudiatio iuris quærendi valet, ſi ſit facta parte præſente, quia tunc habet vim pacti.*
Iuri de futuro renunciari poteſt in vim pacti. num. 3.
4 *Renunciatio innititur voluntati renunciantis tantùm, ſed pactum innititur conſenſui duorum.*
5 *Obligare, quis ſe poteſt, ſuper iure de futuro, quia obligatio eſt de præſenti.*
6 *Repudiatio, ſi tranſeat in donationem ſubiacet ſtatutis de donationibus inſinuandis.*
7 *Repudiatio ſi tranſeat in donationem, in ea intrat diſpoſitio l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*
8 *Renunciatio ſi fiat ante acquiſitam hæreditatem, hoc caſu repudiatio, & obuiat principio acquiſitionis, & tunc non eſt donatio ſaltem, vt egeat inſinuatione.*
9 *Maritus inſtitutus, ſi repudiauerit hæreditatem animo donandi vxori, quæ ſibi fortè erat ſubſtituta. repudiatio tenet, non obſtante, quod donatio inter virum, & vxorem ſit prohibita. & quare num. 10.*
11 *Renunciatio, ſi tollat ius confirmatum, & perfectè quæſitum, ſi ſit gratuita, eſt ſpecies donationis.*
12 *Repudiatio, ſi non fuit gratuita, nec ſubiacet ſtatuto de inſinuat &c. nec diſpoſitioni l. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. declara num. 13.*
13 *L. ſi ſponſus. ff. de donat. inter vir. & vxor. loquitur de renunciatione hæreditatis iam delatæ*
14 *Renunciatio, vt cognoſcatur an ſit donatio, quid ſit inſpiciendum.*
16 *Renunciatio, ſi ſit facta de iure quærendo, cum talis renunciatio non ſit donatio, non eſt opus inſinuatione.*
17 *Iuris quærendi non habetur tanta ratio, quanta iuris quæſiti.*
18 *Ius quærendum in nulla conſideratione eſt, amplia. num. 19.*
20 *Fideicommiſſarius, licèt iunior poteſt præcedere heredem grauatum, licèt ſeniorem.*
21 *Renunciatio, quando eſt facta de re, nulla certa ſpe radicata, non indiget inſinuatione, nec ſubiacet diſpoſitioni. l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*
22 *Inſinuatio non requiritur, quando quis renunciat hæreditati, ſeù legato, quod ſperat virtute fideicommiſſi.*
23 *Subſtitutio, quæ nondum competit, extra bona noſtra eſt.*
24 *Ius, ſeu ſpes, quæ renunciantur, ſi recipiat æſtimationem, & valeat pluſquàm aureis 500. opus eſt inſinuatione. & num. 30. & 31.*
25 *Succedendi ſpes ſi penitùs ſit incerta, idem videtur iudicandum de ea, quàm de iactu retis, qui nullam recipit æſtimationem.*
27 *Hæreditas etiam iam delata, ſine ſolemnitatibus repudiari poteſt, quia momentanea illa acquiſitio non habetur in conſideratione.*
28 *Acquiſitio earum rerum, quæ fiunt ſine facto noſtro, non videntur illa in effectu acquiſita, niſi mediante conſenſu, & ratificatione. poſtea ſubſecuta.*
29 *Ideòque, ſi quis nolit habere ratum, vel repudiet, videtur potiùs per talem repudiationem declarare acquiſitionem non fuiſſe factam.*
32 *Repudiatio facta ad fauorem certæ perſonæ, non eſt donatio, ſi nihil transferatur, in eam perſonam, ſed ſolùm refudiatur aliquod ius competen.*
33 *Donare aliud eſt, aliud verò lucrum non accipere, ſeu potiùs repudiare antequam illud deferatur.*
34 *Verbo repudio, vel renuncio, ſi quis vtatur in beneficium alicuius, magna differentia eſt.*
35 *in Donationibus, ſi ſtatutum requirat inſinuationem, non habet locum in remiſſione, ſeu donatione iuris quærendi.*
36 *Et hoc multò magis procedit, quando tale ius non eſt aliqua ſpe certa radicatum ideòque nec certa æſtimatione æſtimabile.*
37 *Iuramenta ſeruanda ſunt.*
38 *Donatio propter ſuperuenientiam liberorum, etiam non obſtante iuramento reuocetur.*
39 *L. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat. loquitur in donatione, & non in repudiatione iuris quærendi. & num. 40.*
41 *Repudiatio quando nullo modo ſubiaceat ſtatuto de inſinuan. &c. & diſpoſitioni l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat. etiamſi eſſet vera, & propria donatio.*
42 *Solutio aliqua, quando fuit facta paulò poſt renunciationem &c. præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutionis ſequutæ.*
43 *Liberatio facta per maritum præſumitur facta ſub ſpe futuræ promiſſionis incontinenti ſecutæ.*
44 *Clauſula, pro quibus omnibus &c. in inſtrumento appoſita, refertur etiam ad enunciata.*
45 *à Legati petitione, legatarius repellitur, ſi illud vendiderit.*
46 *Clauſulæ appoſitæ ad maiorem cautelam, ſi contractus ſubſtinetur, vt intendunt contrahentes dd. clauſulæ habentur pro non appoſitæ.*
47 *ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt, non debent immutare naturam præcedentis diſpoſitionis.*
48 *Donatio, quando non poſſit cenſeri vera donatio.*
49 *Donatio, quando eſt non gratuita, ſed potiùs quædam venditio non ſubiacet ſtatutis de inſinuandis, nec diſpoſitioni l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*
50 *Contractus primus reuocetur per ſecundum.*

Suprà ad Deciſionem 12. coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano, & ad Deciſionem 292. coram R. P. D. Panzirolo, & infrà ad Deciſionem 223. coram eodem Reuerendiſſ. Decano. 5

DECISIO CCCXX.

CVM Domini in diſputatione dubij ſæpiùs aliàs propoſiti vtrùm D. Duci agenti ad recuperationem Caſtrorum, de quibus agitur obſtet periurium, mandaſſent quod d. D. Dux audiretur ſuper ipſius iuribus dubium dedi, vtrùm d. D. Duci petenti immiſſionem in dd. Caſtris vigore ſubſtitutionis à q. Maxima de Comitibus ad ipſius fauorem in eius teſtamento factæ, obſtent inſtrumenta die 14. Aprilis, & 14. Nouembr. 1597. inter bon. mem. Cardinalem Saluiatum, & D. Ducem celebrata, quo ſæpiùs propoſito, Domini tandem re maturè diſcuſſa venerunt in ſententiam quod d. inſtrumenta D. Duci obſtent.

In primo enim inſtrumento d. die 14. Aprilis celebrato D. Dux ex certa ſcientia, & relatis verbis dictæ ſubſtitutionis ad eius fauorem factę declarauit, quod nunquàm habuit animum acceptandi dictam ſubſtitutionem, eamque propterea medio iuramento repudiauit, atquè omni tempore, & perpetuò effici caducam voluit, & ſibi nullo vnquàm tempore acquiri deberet, ac ſi numquàm facta fuiſſet, & ipſamque ſubſtitutionem, ſeù legatum, ac omnia in eo contenta per pactum expreſſum medio iuramento tactis, ex nunc prout ex tunc, & è contra poſtquàm delatum fuerit, refutauit, ac etiam omni, & cuicunquè iuri tàm in re, quàm in ſpe, ſeù ad rem certam de pręſenti, quàm qnomodocunquè competituro poſt mortem D. Cardinalis hęredis tunc viuentis ex nunc prout ex tunc, & è contra etiam per Aquilianam ſtipulationem, & acceptilationem, quatenùs opus ſit, & quocunquè alio validiori modo, renunciauit ad fauorem d. D Cardinalis pręſentis, & ſtipulantis &c. in ſecundo verò inſtrumento 14. Nouembris celebrato, fatendo ſe recipiſſe in remunerationem dictę repudiationis, & renunciationis à d. D. Cardinali ſcuta 25. mill. promiſit dd. ſcuta 25. mili. ampliùs non petere, & d. renunciationi non contrauenire cum obligatione Camerali, & alijs clauſulis & cautelis, de quibus latiùs in dd. inſtrumentis, adeò quod non videatur dubitari poſſe, quin hodiè D. Duci petenti legatum ſemel cum iuramento, & cum tot clauſulis repudiatum obſtent dd. inſtrumenta, ſeù refutationes, renunciationes, promiſſiones, & obligationes in eis contentę.

Nec obſtant quod prętenditur dictam repudiationem fuiſſe inualidam, nec iure teneri, cum † Ius conditionale, vel in diem validè renunciari non poſſit *ad text. in l. ſi ità ſcriptum. §. ſi ſub conditione. ff. de leg. 2. l. qui poteſt. §. quod quis. ff. de reg. iur. leg. 1. §. decretalis. ff. de ſucceſſ. edict.* 1

2 *edict.* quia obiectum hoc non procedit, nec quando † re-
pudiatio facta eſt cum iuramento, prout in caſu iſto,
nam tunc repudiatio ratione iuramenti tenet Cuman. *in*
l. is, qui hæres. num. 3. & ibi Alex. *num. 7. ff. de acquir.*
hæred. Rip. *in l. 1. num. 17. & ibid.* Cagnol. *num. 74.* Bolo-
gnett. *num. 33. C. de pact.* Dec. *conſ. 379. num. 10.* Seraph.
de priuileg. iuram. priuil. 109. num. 3. & ſeqq. cum alijs per
Peregr. *de fideicom. art. 52. num. 11.* nec quando facta eſt
3 parte † præſente, quia tunc habet vim pacti, & per viam
pacti poteſt repudiari ius de futuro, licèt repudiari non
poſſit per viam ſimplicis renunciationis, quia renuncia-
4 tio innititur † voluntati renunciantis tantùm, ſed pa-
ctum innititur voluntati, ſeù conſenſui duorum, & non
tendit ad abdicandum principaliter, ſed ad ſe obligan-
dum, poteſt autem quis ſe obligare ſuper iure de futuro,
5 † quia obligatio eſt de præſenti, ità Caſtren. *in d. l. ſi ità*
ſcriptam. §. ſi ſub conditione. ff. de leg. 2. Soccin. ſen. *conſ.*
114. num 6. lib. 1. & de communi inter alios per eos citatos
reſtatur Peregr. *de fideicomm. d. art. 52. num. 11.*

Nec obſtat, quod quatenùs repudiatio facta per D.
Ducem ſuſtineatur ratione iuramenti, vel etiam ex eo,
quod fuit facta parte præſente, non remanet ſimplex re-
6 pudiatio, ſed † tranſit in donationem, ſicque ſubiacet
7 ſtatuto Vrbis *cap. 149. & 150. lib. 1.* vel † ſaltem diſpoſi-
tioni, *l. ſi vnquàm. C. de reuocan. donat.* quia eſt aduer-
tendum, quod vel renunciatio fit antè acquiſitam here-
8 ditatem, † quo caſu dicitur repudiatio Afflict. *deciſ. 350.*
num. 13. Surd. *conſ. 244. num. 5.* & obuiat principio ac-
quiſitionis, & tunc non eſt donatio ſaltem, quę egeat in-
ſinuatione, vel ſubiaceat diſpoſitionibus loquen. de do-
nationibus, vt eſt bonus text. *in l. ſi ſponſus. in fin. ff. de*
donat. inter vir. & vxor. vbi ſi maritus inſtitutus repu-
9 diauerit † hereditatem animo donandi vxori, quę ſibi
fortè erat ſubſtituta, vel erat futura heres ab inteſtato
ipſius mariti; repudiatio prodeſt mulieri, nec irritatur
ex eo titulo prohibente donationem inter virum & vxo-
10 rem, quia † non dicitur maritus pauperior fieri, qui non
acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diminuit, & decla-
rat Card. Mantic. *de tacit. lib. 21. tit. 4. num. 57. & ſeqq.*
poſt Bald. *in l. illud. num. 10. in fine, & ſeq. C. de ſacroſ.*
Eccleſ. cum aliis relatis per Tiraquel. *in l. ſi vnquàm, in*
verbo donatione largitus num. 180. & ſeqq. C. de reuocand.
donat. Gabr. *de donat. concluſ. 1. num. 72.* & fuit dictum
in Recanaten. ſucceſſionis 16. Iunii 1618. coram R. P. D. meo
Baratto.

Aut renunciatio tollit ius confirmatum, & perfectè
11 quęſitum, etiam tunc ſi † eſt gratuita, eſt quędam ſpe-
cies donationis, *l. ſi quis delegauerit. ff. de nouat.* Bald. *in*
d. l. illud. num. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ.

Ac propter eà cum in caſu de quo agitur D. Dux re-
nunciauerit hereditati nondum delatę, nedùm perfectè
quęſitę, & imò ne dicta renunciatio, ſeù magis propriè
loquendo, repudiatio fuerit gratuita, vt infrà dicetur,
12 meritò † non ſubiacet dicto ſtatuto, nequè dictæ diſpo-
ſitioni, *d. l. ſi vnquàm*, aut alijs de donatione loquenti-
bus Bald. *in d. l. illud ſub nu. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Soc-
cin. ſen. *conſ. 114. num. 8. lib. 1.* Caſtr. *conſ. 419. ſub num.*
1. verſ. ſed repudians. lib. 2. Phanuc. *de lucro dot. gloſ.*
8. num. 17. in princ. & fuit dictum in vna *Viterbien. Ter-*
ræ Vetrallæ 14. Decembris 1615. coram me.

Nec obſtat, quod dicitur prædicta procedere in re-
nunciatione iuris, nec re, nec ſpe competenti, non
13 autem † in renunciatione iuris competentis ſaltem ſpe
probabili, putà, vt in caſu iſto ex fideicommiſſo cla-
ro, & indubitato, & probabiliter purificando, Gabr.
conſ. 6. num. 6. & ſeqq. num. 2. cum alijs à ſcribentibus
pro D. Duce cumulatis, quia imò *text. in d. l. ſi ſpon-*
14 *ſus* † loquitur de renunciatione hæreditatis iàm dela-
tæ, & ad dignoſcendum, an renunciatio ſit donatio,
15 inſpicitur † tantummodò, an renuncians abdicauerit à
ſe ius iàm ſibi perfectè quæſitum, ſeù potiùs renun-
16 ciauerit † iuri quærendo, nam ſi renunciauit iuri quæ-
rendo, tunc talis renunciatio non eſt donatio, ſed po-
tiùs omiſſio lucrandi, obuiat enim principio acquiſitio-
nis *d. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir.*
& vxor. ideòque nec in tali renunciatione, ſeu repu-
diatione, locum habent diſpoſita de donationibus,
17 quia non habetur † tanta ratio iuris quærendi, quàm
iàm quæſiti, Iaſ. *conſ. 236. num. 16 & ſeq. lib. 2.* Dec.
conſ. 269. ſub num. 6. verſ. & hoc præſertim. Curt. iun.
conſ. 147. num. 18. & ſeq. Alex. *conſ. 196. num. 5. verſ. &*
quia faciliùs, lib. 7. & imò ius quærendum in nulla pro-
pè conſideratione eſt, Natt. *conſ. 501. num. 45. in fin.* Ti-
raquell. *in d. l. ſi vnquàm, in verbo donatione largitus, nu.*
180. & 181. cum ibi cumul.

Quod, & tantò magis in caſu iſto locum ſibi vendi-
cat, † quia non ſolùm agitur de renunciatione hæredi- 18
tati nondum delatæ, & ſic iuri, nec perfectè, nec
imperfectè quæſito, vt dictum eſt, ſed etiam de re-
nunciatione iuri quærendo † non radicato vlla ſpe certa, 19
quia D. Dux licèt eſſet † ætate iunior, poterat tamen 20
præmori Cardinali, & per conſequens, nec habebat
ius radicatum vlla ſpe certa in dicto legato, *ad l. nam,*
etſi parentibus. ff. de inoff. teſtam. Bart. *in l. poſt emanci-*
pationem. §. illud. ff. de lib. leg. quo caſu omnes admit-
tunt, quod talis renunciatio non reuocatur † per ſuper- 21
uenientiam filiorum, nec ſubiacet diſpoſitionibus lo-
quentibus de donationibus, Rip. *in d. l. ſi vnquàm nu.*
20. & ſeq. C. de reuocand. donat. & in terminis, quod
† non requiratur inſinuatio, quando quis renunciat he- 22
reditati, ſeù legato, quod ſperat virtute fideicommiſ-
ſi, Gomeſ. *var. reſol. tom. 2. cap. 4. ſub num. 10. verſ. 2.*
infero, Ant. de Canar. *in tract. de inſinuat. 2. par. q. 16.*
num. 25. Carpan. *ad Stat. Mediolan. cap. 324. num. 25.*
Galuan. *conſ. 38. in fin. verſ. ſecus eſſet.* Gabr. *tit. de do-*
nat. concluſ. 1. num. 18. ſubſtitutio † enim, quæ nondùm 23
competit, extra bona noſtra eſt, *l. ſubſtitutio. ff. de ac-*
quiren. rer. domin.

Nec dicatur quod tale ius, ſeù ſpes qualis, qualis il-
la fuerit recipiebat æſtimationem, † & communi æſti- 24
matione valebat pluſquàm aureis 500. Ideòque in eius
ceſſione requirebatur inſinuatio, & ſolemnitas ſtatu-
taria *ex alleg. per* Gabr. *de donat. d. concluſ. 1. num. 84.*
quia, vt iàm dictum eſt, ſpes ſuccedendi, quam ha-
bebat D. Dux in dd. Caſtris poſt mortem D. Cardinalis
erat penitùs † incerta, ac propter eà idem videtur iudi- 25
candum de ea, quod de iactu retis, qui nullam recipit
certam æſtimationem, & videlicet nec d. ſpes fuit à D.
Duce donata Cardinali, ſed d. Dux declarauit cum iu-
ramento, quod nunquàm habuit animum acceptandi
ſubſtitutionem ad eius fauorem factam eamque repudia-
uit, nec vllo tempore ipſi acquiri voluit, vndè Doctores
in contrarium pro D. Duce allegati, vel non applican-
tur, quia loquuntur de iure, ſeù ſpe firma de certo † 26
effectu conſequente ad cauſam, ex qua talis ſpes ori-
tur, & quando ſpes ipſa ſeù ius, ex tali cauſa compe-
tens donatur, ad *l. ſpem. cum ibi not. C. de donat.* non au-
tem vbi ſpes, & quidem in certa, prout in caſu iſto, re-
pudiatur.

Vel certè non ſunt attendendi cum imò iuxtà verio-
rem opinionem poſſit † etiam hæreditas iàm delata ſi- 27
ne ſolemnitatibus repudiari, quia momentanea illa
acquiſitio non habetur in conſideratione, vt poſt Soccin.
conſ. 53. num. 27. & 28. vol. 4. quod Rota aliàs eſt ample-
xa, & in ſpecie *in vna Bonanien. de Papazonibus*, quæ
eſt deciſio 30. *inter impreſſ. diu. l. 2. part. 3.* concludit
Modern. *diſcept. forenſ. cap. 132. numer. 20. & ſeqq.*
Itaquè opinio innititur optima ratione, quia ſcilicet
ea, quæ ſinè facto noſtro acquiruntur, non videntur
† in effectu acquiſita, niſi mediante conſenſu, & ra- 28
tificatione poſteà ſubſequuta, ideòque ſi quis nolit ha-
bere ratum, & repudiet, videtur potiùs per talem re-
pudiationem declarare † acquiſitionem non fuiſſe fa- 29
ctam Dec. *in l. 1. num. 22. C. de pact.* nec dici poteſt,
quod huiuſmodi declaratio ſit donatio ex ſupra alleg.

Nec obſtat ſi denuò replicetur prædicta procedere in
repudiatione ſimplici, non autem † in repudiatione 30
facta ad fauorem certæ perſonæ præſentis, & acceptan-
tis, quia tunc talis repudiatio habetur pro donatio-
ne, & ſi ius repudiatum ſit † æſtimabile, ac commu- 31
ni æſtimatione valeat pluſquàm 500. aureis, talis re-
pudiatio ſubiacet diſpoſitionibus loquentibus de do-
nationibus, nam ex ſuprà deductis parent plures reſ-
ponſiones.

Et primò, quod repudiatio facta ad fauorem certæ
perſonæ non eſt † donatio, quando nihil transfertur 32
mediante huiuſmodi repudiatione in illam perſonam,
cuius contemplatione fit repudiatio, ſed vti in caſu iſto
repudians declarat tantummodò, & quidem ante aper-
tam ſubſtitutionem eius fauore factam velle illam ca-
ducam

33 ducam effici , nam † aliud eſt donare , aliud verò lu-
crum non accipere, ſeù potiùs repudiare antequàm illud
ſit delatum, etiamſi hoc fiat contemplatione certæ per-
ſonæ, *d. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. qui autem. ff. qui in fraud. credit.* Lap. *alleg.* 25. *nu.*
5. Vincent. de Franch. *deciſ.* 14. *num.* 24. vbi, quod magna
34 eſt differentia, vtrùm quis vtatur verbo † repudio , vel
renuncio, in beneficium alicuius.

Secundò , quod dato , quod talis repudiatio poſſet
aliquo modo dici donatio tamen illa ſubiaceret ſtatuto
35 diſponenti de donatione , quia ſtatutum locum † non
habet in remiſſione , ſeù donatione iuris quærendi , &
tantò minùs , quando tale ius non eſt aliqua ſpe certa
36 radicatum , ideòque † nec certa æſtimatione æſtimabile
ex ſupra alleg.

Tertiò , quod tria principaliter acta fuerint à D. Duce in iuſtrumento, de quo agitur. Primum eſt, quod D. Dux medio iuramento declaranit nunquàm habuiſſe animum acceptandi ſubſtiturionem , eamque proptereà voluit effici caducam . Secundùm , quod idemmet D. Dux legatum , & omnia in ſubſtitutione contenta refutauit ad fauorem Cardinalis præſentis , & acceptantis . Tertium quod ius ex dicto legato competens, quatenus opus eſſet , eidem Cardinali donauit , vnde quatenùs dicta refutatio , & donatio indiguiſſent inſinuatione , atque ità ob defectum d. inſinuationis D. Duci non obſtent , obſtat tamen repudiatio facta cum iuramento ex ſupra allegatis.

Nec obſtat , quod ex repudiatione ſimplici nihil fuiſ-
ſet acquiſitum D. Cardinali , quia imò eò ipſo quod
D. Dux cum iuramento declarauit nolle aquirere , bo-
na remanſetunt libera penès D. Cardinalem , & hodiè
petenti ſibi reſtitui dd. bona vigore ſubſtitutionis ad ip-
ſius fauorem poſt mortem Cardinalis factæ , obſtat
37 dictum iuramentum , † quod ſeruare tenetur , *cap. cum contingat. de iure iurau.* & in terminis renunciationis latè probat Seraph. *de priuileg. iuram. d. priuil.*
109. *num.* 3. *& ſeqq.* Peregr. *de fideicom. d. art,* 52. *num.*
11.

Minùs obſtat , quod ſi d. repudiatio non ſubiacet ſta-
tuto diſponenti de donatione , cenſetur ſaltem reuocata
38 propter ſuperuenientiam filiorum , † etiam non ob-
ſtante iuramento ad *l. ſi vnquàm . C. de reuocat. donat.*
39 quia d. lex loquitur † de donatione, & ſic non procedit
in repudiatione iuris quærendi, Cagnol. *poſt alios in l.* 1.
nu. 38. *verſ. ad tertiam limitutionem . C. de pact.* vbi quod
licet fortaſſis pater non repudiaſſet , ſi de filijs cogitaſ-
40 ſet, atque ità videatur militare † eadem ratio *l. ſi vnquàm*, tamen verba repugnant Ruin. *conſ.* 60. *num.* 14.
lib. 3. & maximè quando tale ius eſt incertum , & pen-
det à futuro euentu, Rip. *ind. l. ſi vnquàm. num.* 2. *& ſeq. C. de reuoc. donat.*

Et omnis difficultas tollitur , quia ex tota ſerie facti , & præcipuè ex inſtrumento 14. Nouembris 1597. inter d. D. Cardinalem , & D. Ducem celebrato in quo d. ſeries facti narratur , ſatis apparet quod dicta renunciatio non fuit gratuita , ſed quod illa facta fuit intuitu ſcutorum 25. mill. quæ à D. Cardinali ſolui debebant creditoribus D. Ducis prout in effectu ſoluta fuerunt.

Nam hoc ſtante , dubitari non poteſt , quia dicta re-
pudiatio nullo modo ſubiacet d. ſtatuto , & diſpoſitioni
41 *d. l. ſi vnquàm* , etiam ſi eſſet † vera , & propria dona-
tio , & de re æſtimabili pluſquam 500. aureis facta ,
Natt. *conſ.* 609. *num.* 9. *& ſeq.* Tiraq. *loco citato num.* 130.
Creſcent. *deciſ.* 1. *num.* 6. *de donat.* Rot. *deciſ.* 488. *num.* 4.
part. 1. *diuerſ.*

Quod autem dicta repudiatio non fuerit gratuita colligitur ex pluribus , & primò quia dd. ſcuta 25. mill. fuerit paulò poſt dictam repudiationem d D. Duci ſoluta .

Secundò , quia in dicto ſecundo inſtrumento explicitè narratur q. D Cardinalis ſoluit dd. ſcuta 25. mill. in recompenſationem renunciationis ſibi à D. Duce factæ .

Tertiò , quia ipſemmet D. Dux in d. ſecundo inſtrumento fatetur dd. ſcuta 25. mill. fuiſſe ei ſoluta in recompenſationem d. renunciationis.

Quartò , quia conſtat quod D. Dux tempore d. repudiationis præmebatur magno ære alieno , ità quod etiam ad effugiendam perſonalem exequutionem mandatorum contra ipſum relaxatorum laſtare cogeretur .

Quinto , quod idemmet Dux in eodem inſtrumento d. D. Cardinalem de dd. ſcut. 25. mill. quietat cum pacto ea ampliùs non petendi.

Ex his omnibus , ſaltem ſimul iunctis apparet , quod
nec d. D. Cardinalis ex mera eius liberalitate dictam re-
nunciationem compenſando donauit d. D. Duci ſcuta 25.
mill. nec minùs D. Dux in tali anguſtia conſtitutus gratis
dictam renunciationem fecit, & maximè quia eò ipſo ,
quod ſolutio fuit ſequuta paulò † poſt renunciationem, 42
præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutionis ſe-
quutæ Bart. *in l. penult. §. ſicut. ff. ſolut. matrim.* vbi quod
liberatio facta per maritum , præſumitur facta ſub ſpe
† futuræ promiſſionis incontinenti ſequutæ Alex. *conſ.* 43
148. *num.* 1. *& ibi Apoſtill. lib.* 5. Menoch. *lib.* 3. *præ-*
ſumpt. 12. *num.* 85.

Et quia D. Dux vtiquè non quietaſſet D. Cardinalem de dd. ſcutis 25. mill. nec promiſiſſet illa ampliùs non petere , ſi fuiſſent gratis ſoluta , & non præceſſiſſet priùs quidam tractatus , & promiſſio inter eos ſoluendi dd. ſcuta 25. mill.

Et in omnem euentum , quia in hoc ſecundo inſtru-
mento D. Dux non ſolùm quietauit D. Cardinalem de
dd. ſcutis 25. mill. cum pacto, vt dictum eſt de non am-
pliùs ea petendo, ſed videlicet etiam promiſit , cum in-
ſertione tenoris primi inſtrumenti, & renunciationi in
eo factæ non contrauenire, cum iuramento, & obliga-
tione Camerali, & cum † clauſulæ, pro quibus omnibus 44
&c. quæ refertur etiam ad enunciata . Alex. *conſ.* 17. *nu.*
2. *lib.* 1. Rot. *dec.* 741. *num.* 2. *par.* 1. *diu.* videtur quod ſaltem
hanc promiſſionem pro dd. ſcutis 25. mill. fecerit ſeù ſpem
ſuccedendi vendiderit, adeò quod huius † nouæ obliga- 45
tionis, ſeù potiùs venditionis vigore, poſſit à petitione d.
legati repelli.

Et ex his patet reſponſio ad id quod dicitur , quod pri-
mum inſtrumentum continet meram donationem, quia
imò, vt dictum eſt, continet repudiationem, vt ex verbis
ſuprà relatis apparet, & licèt in eo fiat mentio de donatio-
ne, tamen hoc fuit factum ad maiorem cautelam, & cum
clauſula quatenùs opus ſit , hoc eſt quatenùs repudiatio
non teneret, vt ſatis ex lectura d. inſtrumenti apparet, ac
propterea dum d. contractus ſuſtinetur abſque donatione ,
dd. clauſulæ habentur † pro non appoſitis, vt per Modern. 46
de clauſulis par. 3. *clauſ.* 68. & fuit dictum in *Montis Regalis iuriſdictionis* 16. *Decemb.* 1605. *coram bon. mem. Penia, & in Ferrarien bonorum* 11. *Martij* 1616. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano* quod enim fuit ad maiorem firmitatem a-
ctus factum, non debet immutare † naturam præceden- 47
tis diſpoſitionis, Bero. *conſ.* 176. *num.* 51. *lib.* 1. nec de directo
contrarium operari, faciendo repudiationem corruere; &
in omnem euentum ſi contineret donationem, nihilomi-
nùs talis donatio non eſſet donatio iuris, † nec perfectè , 48
nec imperfectè quæſiti, ſed donatio iuris quærendi , nec
vlla ſpe certa radicati.

Quinimò nec dici poſſet donatio gratuita, † ſed potiùs 49
quædam venditio iuris, ſeu ſpeciei ſuccedendi, & ſic talis
donatio nullo modo, nullaque ratione ſubiacet ſtatuto ,
nec diſpoſitioni dictæ *legis. ſi vnquàm.*

Et deniquè D. Dux repelleretur vigore nouæ obligatio-
nis factæ in ſecundo inſtrumento, quæ obligatio expreſsè
facta fuit pro ſcutis 25. mill. receptis à D. Cardinali, vt di-
ctum eſt, & per hunc ſecundum contractum, fuit primus
† reuocatus ad *not. per* Bart. Iaſ. & alios *in l. iuris gentium.* 50
§. adeò autem. ff. de pactis.

Et ità &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Gerundeſi Iuriſdictionis.

Die Lunæ 12. *Nouembris* 1622.

ARGVMENTVM.

Abbas , & Capitulum habent intentionem fundatam de Iure communi, quòad ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, & non Protectores eorumdem anniuerſariorum.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Abbati, & Capitulo competit ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum. & nu. 3. & 8.*
2 *Et in hoc habent intentionem fundatam de Iure.*
4 *Dictio, iuxtà, quando eſt relata ad aliquid, quod de eo conſtat, ſtat limitatiuè.*
5 *Laudum eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltrà caſum in eo compræhenſum.*
6 *Laudi verba ſtrictè prout iacent interpretari, & accipi debent.*
7 *Capitulum abſquè interuentu Beneficiatorum habet liberam diſpoſitionem.*
9 *Adminiſtrationis exercitium, quando alicui eſt conceſſum, per hoc non cenſetur conceſſa libertas ſtatuendi.*

¶ Suprà ad Deciſionem 309. coram R.P.D. Veroſpio.

DECISIO CCCXXI.

DVBITAVI, An Protectoribus Anniuerſariorum communium competat ius ſtatuendi ſuper di-
1 ſtributionibus eorundem anniuerſariorum, † vel potius
Abbati, & Capitulo priuatiuè, quòad ipſos, & DD. cenſuerunt
quòad Protectores negatiuè, & affirmatiuè autem
quòad Abbatem, & Capitulum, ratio deciſionis,
2 fuit, quia † Abbas, & Capitulum habent intentionem
fundatam de iure, Gloſ. *in c. conſtitutionem. §. cæterum,
in verb. ſtatutum. verſ. ſi verò ſtatuant. de verb. ſignif. in 6.
vbi* Franc. *num. 2. & probat text. in c. vnico, §. ſtatuimus.
de Clericis non reſiden in 6.* dicti autem Protectores nihil
3 oſtendunt, quod releuet eum, vt dictum eſt, ius † ſtatuendi
ſpectet ad Capitulum.

Nequè obſtat laudum ad fauorem Protectorum, quia
4 eſt reſtrictum per verba iuxtà † formam inferius denotatam,
& ſic ſtat limitatiuè ad denotata inferiùs, cum
de his conſtet Alex. *conſ. 66 num. 9. lib. 1.* Dec. *conſ. 63. numer.
6. & in l. edita. nu. 84. in fin. & ſeqq. C. de eden.* Curt.
Iun. *conſ. 92. num. 10.* Rota *deciſ. 40. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ.*
& in iſtis terminis facultatis alicui datæ, fuit reſolutum
in cauſa *Romana Pecuniaria 18. Iunii 1607. coram bo.
me. Franc. Pena Rota Decano*, denotata autem inferiùs
conſiſtunt in facultate reuocandi procuratores, nouoſquè
conſtituendi, eorumquè computa diffiniendi, ac priuandi
non intereſſentes, vel negligentes retinendi claues Thecæ,
ac demùm priuandi oblationibus, quare cum in laudo
nihil dicatur de facultate ſtatuendi, non cenſetur con-
5 ceſſa, cum laudum † ſit ſtricti iuris, nec extendatur vltra
caſum in eo compræhenſum, Ruin. *conſ. 116. num. 6.
lib. 4.* Roland. *conſ. 73. num. 13.* Surd. *conſ. 313. num. 14* &
6 eius † verba ſtrictè, & prout iacent interpretari, ac intelligi
debent, Pariſ. *conſ. 5. num. 19. lib. 2.* Roland. *conſ.
79 num. 12 & 14. lib. 3.*

Nequè eſt verum, quod ex communicatione adminiſtrationis
anniuerſariorum cenſeatur quoquè communicata
facultas ſtatuendi, cum hoc nullibi probetur, Capitulo
enim non competit ius ſtatuendi, ex quo habeat adminiſtrationem
anniuerſariorum, ſed quia habet liberam
7 † diſpoſitionem abſquè interuentu Beneficiatorum, Caputaq.
deciſ. 84. par. 1. & propterea cum Protectoribus
fuerit conceſſa tantùm adminiſtratio, nihil autem fuerit
conceſſum circa liberam diſpoſitionem, propterea non ſequitur
neceſſariò, quod ex conceſſione adminiſtrationis
8 cenſeatur etiam conceſſa libera facultas ſtatuendi † cum
ipſa remanſerit pœnès Abbatem, & Capitulum, ità vt
Protectores poſſint ſtatuere, Felin. *in cap. ex parte Decani.
num. 1. in princip. verſ. ſimiliter conſiderat, de reſcript.*
Iaſ. *in l. omnes populi. num. 6. ff. de iuſt. & iur.* Put. *deciſ.
191. num. 1. lib. 1. in nou.* & fuit in ſimilibus terminis reſolutum
in *cauſa Vicen. augmenti 16. Octobris 1589. coram bon.
mem. Card. Blanchetto.*

Nequè prædictis reſiſtit declaratio arbitrorum quod
vbi in laudo fit mentio de Protectorum poteſtate intelligatur,
quod plenam habeant poteſtatem, quia ſi fuit
9 conceſſum nudum † exercitium adminiſtrationis, vt patet
ex prædictis illa declaratio non poteſt opitulari, quia
ſtatuere non eſt de compræhenſis in laudo, vt iàm eſt probatum.

Et ità concluſum vtraquè parte Informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Præcedentiæ.

Die Mercurij 1. Februarij 1623.

ARGVMENTVM.

Laudum, quando veniat reuocandum. Præcedentia ex quibus ſignis, & coniecturis arguatur, & denotetur, & quid potiſſimùm in hac materia attendatur.

S V M M A R I V M.

1 *Laudum, ſi contineat notoriam iniuſtitiam eſt reuocandum.*
2 *Iniuſtitia notoria æquiparatur nullitati.*
3 *Actus conuocandi aliquos ad ſui libitum, denotat ſignum iuriſdictionis in eos.*
4 *ex Iuriſdictione denotatur ius præcedendi eos, ſuper quibus habet iuriſdictionem.*
5 *Præcedentia arguitur in eo, ſi eius nomen in ſcripturis ſemper præponatur alijs.*
6 *Subſcribens primò dignior reputatur.*
7 *Præcedentia arguitur, ſi quis in loco digniori ſedeat:*
8 *Portionem duplicatam, ſi quis habeat ex hoc arguitur præeminentia.*
9 *Præcedentia denotatur in eo, qui in proceſſionibus incedit in vltimo loco.*
10 *in Præeminentiarum materia conſuetudo ſolet præcipuè attendi.*
11 *Teſtes, ſi conuincantur à ſcripturis contrarium continentibus, non probant.*
12 *Scripturis, ſi agatur de re antiqua plùs fidei eſt eis adhibenda, quàm teſtibus.*
13 *Teſtes, ſi ſint adminiculati per ſcripturas eorum depoſitio redditur veriſimilior.*
14 *Teſtes, qui veriſimiliora deponunt ſunt præferendi alijs.*
15 *Bulla ad hoc vt probet, debet eſſe in forma probanti.*
16 *Conſuetudo in materia præcedentiæ, ſi ſit ad fauorem alicuius plenè comprobata, in ſuo robore manere debet.*
17 *Conſuetudo in materia præcedentiæ nedum rationabilis, verùm etiam ſi ſit repugnans iuris diſpoſitioni, ipſa eſt omninò tenenda.*

Supra ad Deciſionem 224 coram eodem R. P. D. Merlino. ¶

DECISIO CCCXXII.

ORTA controuerſia inter Congregationem Rectorum Parochialium Eccleſiarum ex vna, & Andream
Rectorem Eccleſiæ Sancti Donini ex altera ſuper
eo, An ipſe Rector S. Donini eſſet Archipresbyter, &
Caput Congregationis prædictæ, ità ut cæteris alijs Rectoribus
præcederet, concordi voto dicti Congregatio, & Rector
compromiſſerunt hanc differentiam in Epiſcopum,
qui laudum protulit declarando, Rectorem Sancti Donini
non eſſe Archipresbyterum Congregationis Rectorum,
nec in illa eidem competere aliquam ſuperioritatem,
vel prærogatiuam. Et cum ab huiuſmodi pronunciatione
per Andream fuerit appellatum, & appellationis
cauſa in Rota mihi commiſſa, dubitaui, An laudum
Epiſcopi ſit confirmandum, vel infirmandum; Et Domini
reſponderunt, illud eſſe infirmandum vti † conti- 1
nens notoriam iniuſtitiam, quæ æquiparatur † nullita- 2
ti, & in laudis operatur eorum reuocationem, *l. 4. §. condemnatum.
ff. de re iudic.* Dec. *conſ. 475. nu. 36.* Corn. *conſ.
190. num. 1. ad fin. lib. 4.* Anchar. *conſ. 207. num. 8.* Soccin.
Sen. *conſ. 101. num. 5. in fin. verſ. Præterea laudum, lib. 3.*
Fulgoſ. *conſ. 73. num. 4.*

Iniuſtitia verò apparebat ex quàmpluribus Inſtrumentis,
alijſquè ſcripturis allatis pro Andrea, in quibus
habetur, quod ab anno 1631. Rector Sancti Donini
fuit nuncupatus Archipresbyter Congregationis dictorum
Rectorum, atquè in enumeratione interuenientium
in Congregationibus fuit ſemper nominatus primo loco,
& vna cum cæteris Rectoribus de ſuo mandato conuocatis,
& Capitulariter congregatis in clauſtro Sancti
Donini tanquàm Archipresbyter interuenit, ipſiuſquè
præſentibus, & conſentientibus etiam vti talis, Archipresbyter
exercuit plures actus poſitiuos conſtituendo

Procuratores ad locandum, & diſlocandum bona com-
munia Congregationis, & alia agendo ad intereſſe Vni-
uerſitatis Rectorum ſpectantia. Quorum actuum pro-
batio benè concludit in fauorem dicti Rectoris S. Donini,
quòd ipſe ab antiquiſſimo tempore exiſtat in quaſi poſſeſ-
ſione præcedendi tanquàm Archipresbyter cœteris Re-
3 ctoribus, nam ius prædictum conuocandi † Rectores
ad ſui libitum ſatis videtur denotare aliqualem ipſius
conuocantis iuriſdictionem in dictos Rectores conuoca-
4 tos. Ex qua iuriſdictione † reſultat ius iiſdem præceden-
di, *ad l. iubemus, in fin C. de Epiſc. & Cleric.* Abb. *conſil.
21. num. 1. verſ. & primo adduco, part. 1.* Dec. *conſ. 161. nu.
2. verſ. ſeptimò iſta concluſio.* Villadieg *de leg. par. 1. quæſt.
9. nu. 59.* Rota *deciſ. 4 nu. 1. verſ. Præſertim propter iuriſdi-
ctionem. de elect. in nou.*

Prout huiuſmodi præcedentia rectè etiam arguitur ex
ordine ſolito ſeruari in ſcripturis ſupradictis, vt nomen
5 Rectoris Sancti Donini ſemper † anteponeretur no-
mini aliorum Rectorum *arg. l. 1. ff. de alb. ſcriben. gloſ. in
cap. bonæ quidem verſ. Cumquè verbo Mediolanen. 96. diſt.
& in cap. quorundam verbo Prædicatorum de elect. in 6.*
Dec. *in cap. Nicolao num. 7. & ſeqq. de appell. in cap. aua-
ritiæ. nu. 5. eod. tit. & d. conſ. 161. nu. 2. verſ. Nam ex ordi-
ne litteræ.* Bald. *in l. cum quidam. num. 3. C. de verb. ſignific.*
Rota *diuerſ. deciſ. 595. nu. 2. part. 4.*

Plurimumquè vltrà prædicta ſuffragantur dicto Re-
ctori Sancti Donini multæ ſubſcriptiones exhibitæ ante-
ceſſorum ipſius, quæ ſemper fuerunt appoſitæ priori lo-
co, inferius verò conſueuerunt ſubſcribere cæteri Re-
6 ctores. Primò † enim ſubſcribens dignior reputatur,
Io. Andr. *in cap. deliberatione. numer. 1. de offic. Leg. in 6.*
Felin. *in rubric. de maior. & obed. numer. 10.* Card. Zabar.
conſ. 30. num. 20. Caſſan. *in Catalog. glor. mund. par. 4. con-
ſid. 19.* Rota *d. deciſ. 4. numer. 1. verſ. Et ſic ſubſcribat de
elect. in nou.*

Et his accedunt depoſitiones duorum teſtium exami-
natorum pro eodem d. Rectore deponentium de præmi-
nentia Rectoris pro tempore Sancti Donini in Anniuer-
7 ſariorum ſolemnitatibus, nedum quòad conceſſum † in
loco digniori, quàm ſederint cæteri Rectores, verùm
8 etiam quòad diſtributiones, cum aſſerant † huic tres pa-
nes, & duas candelas, illis verò vnam dumtaxat cande-
lam pro quolibet, ac duos panes dari conſueuiſſe; At-
què inſuper quòad ordinem incedendi in Proceſſionibus
deponunt, Rectorem Sancti Donini ſemper inceſſiſſe vl-
9 timum † poſt omnes Rectores, qui modus incedendi be-
nè denotat præcedentiam, Caſſan. *in Catalog. glor. mund.
par. 4. conſid. 75.* Rota *deciſ. 595. nu. 3. par. 4. diuerſ.*

Ex quibus omnibus maximè ſimul iunctis viſum fuit
Dominis, ità concludenter probatam remanere ad fa-
uorem d. Andreæ Rectoris Sancti Donini antiquiſſimam
quaſi poſſeſſionem vſquè à d. anno 1351. in præfato iure
præcedendi, vt inde cenſuerunt, introductam, & præ-
ſcriptam fuiſſe conſuetudinem habendi talem præminen-
10 tiam aduerſus cæteros Rectores; Cui † conſuetudini
in hac materia præcedentiæ ſolet præcipuè deferri, *gloſ.
in cap. legimus, verbo Hæc altera 93. diſt.* Innoc. *in cap. 1.
ante num. 1. de maior. & obed.* Bald. *in cap. cum olim. nu-
mer. 1. de conſuetud. & in l. obſeruare. § antequàm. num.
3. ff. de offic. Proconſ.* Dec. *in l. cum quidam numer. 39. ff.
ſi cert. pet. & ibi* Cagnol. *numer. 54.* Rim. Sen. *conſil. 95.
numer. 22. lib. 1.* Ruin. *conſ. 19. num. 6. lib. 1.* Corn. *conſ.
193. numer. 14. lib. 2.* Mazzar. *conſ. 26. numer. 34.* Natt.
conſ. 577. numer. 3. Menoch. *conſil. 51. numer. 49. & ſeqq.
& conſil. 126. num. 2. & 3.* Burſatt. *conſ. 343. num. 4. lib. 4.*
Rota *deciſ. 4. numer. 3. de elect. in nou. apud. Card. Seraph.
deciſ. 404. num. 8. & deciſ. 964. num. 1. in Seguntina Præce-
dentiæ 8. Martij 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Sa-
lernitana Præcedentiæ 14. Martij 1614. coram R. P. D. meo
Caualerio.*

Nec exiſtimatum fuit obſtare teſtes pro Congregatione
de publica voce, & fama, necnon auditu à maioribus,
quod ipſa Congregatio ſemper fuerit recta per ſuos Syn-
dicum, & Maſſarios abſquè vllo capite, ſeù Archipreſ-
bytero; Quoniam dicta horum teſtium conuincuntur,
tùm ex ſcripturis authenticis pro Rectore Sancti Doni-
11 ni † productis, & contrarium vt ſuprà dictum eſt om-
ninò continentibus. Quibus ſcripturis cum agatur de
12 materia antiqua plus fidei † eſt adhibendum, quàm
teſtibus, Bald. *in cap. cum cauſam. numer. 3. vbi etiam*
Felin. *numer. 5. de probat.* Soccin. Senior. *conſ. 185.
numer. 18. lib. 2.* Dec. *conſ. 146. num. 15.* Crauett. *conſ.
54. numer. 15.* Pariſ. *conſ. 104. numer. 46. lib. 1.* Rota *de-
ciſ. 266. numer. 7. par. 2. recent.* Tùm etiam ex alijs te-
ſtibus examinatis, ac deponentibus pro dicto Rectore
Sancti Donini, quorum † atteſtatio vti adminiculata 13
ſuperiùs relatis ſcripturis veriſimilior eſt, ac inde præfe-
renda contrariæ diſpoſitioni teſtium † examinatorum 14
pro Congregatione, *cap. licet cauſam. verſ. Ex præmiſſis,
de probat. cap. ſi teſtes 4. quæſt. 3. gloſ.* Io. Andr. & Abb. *in
cap. in noſtra de teſtib. cum alijs allegatis per* Gabr. *concl. 4.
num. 28. de teſtib.*

Nec etiam obſtat Bulla Alexandri Tertij de anno
1173. in qua fuit conſtitutum, vt diem functo Rectore,
qui tunc temporis vocabatur Archipresbyter, & præerat
Congregationi Rectorum Placentiæ, nullus deinceps ex
ſucceſſoribus dicti Rectoris munus ſibi arrogaret, nequè
alius quiſpiam prætèr eum, quam ipſa Congregatio, vel
eius maior pars eligeret. Omiſſo enim, quod Conſti-
tutio prædicta non † ſatis viſa eſt in forma probanti, 15
reſponſum fuit, ex eadem non excludi, quin Rector
Sancti Donini poſt dictam Conſtitutionem potuerit po-
ſtea eligi in perpetuum Archipresbyterum, & ſuperio-
rem. Et in omnem euentum conſuetudo plenè † com- 16
probata ex ſupra deductis ſtat ſemper in ſuo robore
ad fauorem d. Rectoris Sancti Donini; Et cùm verſe-
mur in materia præcedentiæ, in qua conſuetudo nedùm
rationabilis, † verùm etiam ſi ſit repugnans iuris di- 17
ſpoſitioni, ipſa eſt omninò attendenda, Felin. *in cap.
ſtatuimus. num. 1. de maior. & obed. & dixit* Rota *in Oro-
len. Iuris ſedendi 24. Octobris 1586. coram bon. mem. Cardi-
nali Blanchetto allegata cum alijs apud Cardin. Seraphin.
deciſ. 964. num. 1.*

Et ità vtraquè parte informante &c.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Signa Caſtrorum.

Die Lunæ 13. Nouembris 1623.

A R G V M E N T V M.

Legatum, ſeu fideicommiſſum non dum purificatum ſi quis repudiauerit, an, & quando ſuſtineatur talis repudiatio, & plura habentur circa hanc materiam. Renunciationis natura qualis ſit. Inſinuationem ſi ſtatutum requirat in donationibus, de quibus donationibus ſit intelligendum. Donatio vera, quæ dicatur. Et aliqua circa materiam correſpectiuitatis.

S V M M A R I V M.

1 *Bona, ſi quis repudiauerit, non poteſt ampliùs ad ea redire.*
2 *Repudiatum, quod eſt ſemel non amplius reintegratur.*
3 *Hæreditatem, ſi quis ſemel adiuerit, non poteſt amplius eam adire.*
4 *Pœnitentiæ non eſt amplius locus poſt repudiationem.*
5 *Repudiatio, & ſi non poſſit dici priuatio iuris repudiati, tamen dicitur aliquo modo priuatio.*
Repudiatio tollit facultatem acquirendi, & acceptandi. num. 5.
6 *Hæreditatem repudians non dicitur priuari hæreditate.*
7 *Renunciationis effectus eſt priuatio illius iuris, quod à ſe quis per renunciationem abdicauit.*
8 *à Priuatione ad habitum non datur regreſſus.*
9 *Renuncianti non datur regreſſus ad ius renunciatum.*
10 *ad Renunciatum redire abſurdum eſt.*
11 *Renunciatio plùs operatur, quàm ſententia.*
Renunciatio pendet à ſpontaneo voluntate. n. 11.
Sententia eſt actus à conſenſu inuito pendens. num. 11.
12 *contra Cedentem poteſt excipi de repudiatione, & renunciatione.*
13 *Repudiatio ſit de iure iam delato.*
14 *Repudiare is poteſt, qui poteſt adire.*
15 *Repudiatio, quando eſt nulla eueniente caſu repudians*

dians poteſt iterùm repudiare, vel adire.
16 *Repudiatio iuris non dùm delati, quando valeat.*
17 *Dictio, poſtquàm, eſt conditionalis.*
18 *Dictio, ex nunc prout ex tunc, & è contra, non operatur à die datæ Inſtrumenti, ſed ſolùm à die purificatæ conditionis.*
Sed hoc limita, ſi actus ſit purus, ibidem, num.18.
19 *Repudiatio conditionalis ante purificationem conditionis nulla eſt.*
20 *Nomina demonſtrant voluntatem.*
21 *Repudiationis natura eſt, vt fiat poſt delatam hæreditatem ante acceptationem.*
22 *Repudiare verbum, refertur ad ius quærendum.*
23 *Hæreditas, quando alicui defertur debet acceptare, vel repudiare.*
24 *Repudiari dicitur hæreditas, cum abdicatur ipſa adeundi facultas.*
25 *Inſinuatio ſolùm requiritur, quando ſumus in vera, & propria donatione, non autem, quando ſumus in impropria:*
26 *ad Donationis veræ effectum requiritur copulatiuè quod donans fiat pauperior, donatarius vero locupletior.*
27 *Donatio non eſt vera, ſi donans non fiat pauperior, licèt donatarius efficiatur locupletior.*
28 *Donans tunc dicitur fieri pauperior quando tradit de ſubſtantia ſua, ità vt diminuat patrimonium, ſuum.*
Hæreditatem, ſi quis repudiet, non dicitur pauperior fieri, cum non minuat patrimonium ſuum. num.28.
29 *Pàuperior non dicitur quis fieri, ſi non acquirat.*
30 *Fideicommiſſum ſi quis repudiet ad effectum, vt remaneat penès hæredem grauatum, ex hoc non dicitur, quod repudians efficiatur pauperior.*
31 *Repudiatio hæreditatis, quando eſt facta per pactum, tunc in ea requiritur inſinuatio, & quod aliàs de iure non requireretur.*
32 *Clar. in §. Donatio. quæſt. 16. numer. 2. & 3. & alij declarantur.*
33 *Repudiatio fit, quando ius eſt delatum, an ille cuius delatum eſt velit acquirere, vel non.*
34 *Repudians ius ſibi delatum, fingitur illud nunquàm habuiſſe.*
35 *Repudiantis reſpectu, res nunquàm dicitur acquiſita.*
36 *Acquiſitio alicuius rei, vt dicatur facta, neceſſe eſt, vt hoc fiat per actus naturales, putà per voluntatem, & apprehenſionem naturalem num. 39. & tunc eius remiſio donatio eſt.*
37 *Acquiſitio propriè non inducitur per actus ciuiles, vt ſit donatio eius remiſſio.*
38 *Renunciatio non poteſt fieri, niſi de iure iàm acquiſito, vel acquirendo de cauſa de præſenti.*
40 *Refutatio eſt donatio.*
41 *Renunciatio Iuris futuri ex cauſa de præſenti regulariter fieri non poteſt.*
42 *Iuri de futuro dum renunciantur per pactum, ſi ſit ex ſpe de præſenti ſapit donationem.*
43 *in Renunciatione iuri de futuro, quando requiratur inſinuatio.*
44 *Inſinuatio requiritur in repudiatione facta per pactum.*
45 *Renunciatio iuri in ſpe de præſenti, & iuri de futuro ex dicta ſpe de præſenti, regulariter non valet.*
46 *Renunciatio facta per pactum, vallatur conſenſu duorum, renunciatio verò ſimplex vnius tantum voluntate.*
48 *Ius futurum, licèt per renunciationem non tollatur, hoc tamen fallit ſtante iuramento.*
49 *Remiſſio cenſetur donatio.*
50 *Remiſſio eget inſinuatione perinde ac ſi res tradita fuiſſet ex cauſa donationis.*
51 *Inſinuatione non eſt opus, quando remittitur ius futurum nondùm quæſitum.*
52 *in Remiſſione Iuris, quod eſt in ſpe non requiritur inſinuatio.*
53 *Ius quæſitum, quando remittitur requiritur inſinuatio.*
54 *Donatio eſſe intelligitur, quando remittitur ius quæſitum.*
55 *Donatio vera, & propria conſiſtit in iuris quæſiti remiſſione.*
56 *Remiſſio iuris quærendi non requirit inſinuationem, ſicut requirit iuris quæſiti remiſſio.*
57 *Remiſſio iuris quærendi, quando requirat inſinuationem.*
58 *Repudiatio, & refutatio pendent ab illa voluntate non acquirendi.*
59 *Dictio, propterea, denotat cauſam.*
Dictio, ideo, eſt ſignificatiua cauſæ. num.59.
60 *Donatio, vt cenſeatur remiſſio, debet inſpici animus donandi, & liberalitatem exercendi.*
61 *Donatio ibi non videtur eſſe, vbi non conſtat de animo donandi.*
62 *Refutatio, quando non poſſit dici donatio.*
63 *Remiſſio ſi fiat à Tutore principaliter non animo donandi, ſed pro commodo pupilli non cenſetur donatio, & talis remiſſio per Tutorem facta non valet, & tenet.*
64 *Donare is tantùm dicitur, qui ob nullam aliam cauſam donat, quam vt liberalitatem exerceat.*
65 *Refutatio legati non dicitur facta ob liberalitatem exercendam ſi refutans non habebat animum illud acquirendi.*
66 *Donatio non dicitur inducta ex verbo donationis, niſi principaliter interuenerit animus donandi.*
Donationis verbo, ſi Dominus remiſerit ſterilitatem anni non erit donatio ſed tranſactio. nu. 66.
67 *Verba accipiuntur ex qualitate contractus contrà propriam ſignificationem.*
68 *Contractus non debent à verbis denominari, ſed à principali contrahentium intentione, & illius effectum. & num.69.*
70 *Donatio, quando non poſſit negari quod ſit correſpectiua.*
71 *poſt Donationem, ſi donatarius obliget ſe ad aliquid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione illius donationis.*
72 *Donans aliquid alicui, & eadem die donatarius ſe obliget ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, ex actuum vicinitate.*
73 *Frater, licèt videatur dotare ſororem animo donandi, tamen ſi eadem die appareat Inſtrumentum quetationis factæ per ſororem fratri, præſumitur dotaſſe contemplatione illius quietationis.*
74 *Præcedentia declarant ſubſequentia.*
In Continenti ea, quæ fiunt ineſſe videntur.
75 *Actus præſumuntur correſpectiui, si fiant eadem die.*
76 *ad Correſpectiuitatem inducendam dicitur in continenti fieri, ſi fiat infra vnum diem.*
77 *Soror, ſi renunciet hæreditati paternæ ad fauorem fratrum, & alio die fratres illam dotent, præſumuntur actus correſpectiui.*
78 *Donatio ſi ſit correſpectiua, non eget inſinuatione.*
79 *Donatio illa propriè dicitur, quæ à mera liberalitate procedit.*
80 *Statutum loquens de donatione intelligi debet, de vera donatione.*
81 *Statutorum verba debent intelligi ſtrictè, & in propria ſignificatione.*
82 *Donatio, ſi ſit ob cauſam, & reciproca, non comprehenditur ſub ſtatuto loquente de donatione.*
83 *Inſinuatio in conuentionibus, quæ non continent donationem, non eſt neceſſaria.*
84 *in Donationibus non requiritur inſinuatio, ſi adſit iuramentum, ſecundum communem opinionem.*
85 *Correſpectiuitas in actibus quando præſumatur.*
86 *Correſpectiuorum natura eſt, vt quod ineſt in vno, inſit, etiam in altero.*
Ita vt vnus actus iudicetur, etiamsi diuerſæ ſint naturæ. nu.89.
87 *Mutuans alicui centum, si ſtatim deponat illa penès mutuantem, licet in depoſito non admittatur compenſatio, tamen ſecus eſt in hoc caſu quia depoſitum pendet à mutuo ratione correſpectiuitatis. & num.88.*
99 *Renunciatio, ſeù ceſſio poteſt reuocari per ſuperuenientiam Liberorum.*
91 *in Repudiatione non habet locum diſpoſitio l. si vnquàm C. de reuocand. donat.*
92 *Donatio, si non sit simplex, ſed ob cauſam ceſſat text. in l. si vnquàm C. de reuocand. donat.*
93 *Donatio ob cauſam non eſt vera donatio.*

Supra ad Deciſionem 12. coram eodem Reuerendiſſimo 5
P. D. Coccino Decano, & ad Deciſionem 292. coram R. P.D. Panzirolo.

DECISIO CCCXXIII.

BON. mem. Maxima de Comitibus ſub die 14. Aprilis de ann. 1592. reliquit Caſtra de quibus agitur claræ me. Antonio Mariæ Cardinali Saluiato; eiquè poſt eius obitum ſubſtituit Filios legitimos, & naturales Federici de Comitibus videlicet, Camillum, & Horatium, prædefuncto Horatio, Excellentiſſimus D. Damillus Dux Carpineti ſub die 14. Aprilis 1597. aſ-

ſens ſe benè informatum de predicto Teſtamento, ac
ſubſtitutione, declarauit ſe nunquàm habuiſſe, neque
habere animum acceptandi prædictam ſubſtitutionem,
neque ius accreſcendi, vel non decreſcendi ex morte Ho-
ratij fratris, & propterea repudiauit, & repudiat, vt in
inſtrumento dicitur, medio iuramento, &c. dictum ius
accreſcendi, vel non decreſcendi, & totam dictam ſub-
ſtitutionem fideicommiſſariam ſibi poſt mortem Cardi-
nalis hæredis factam, ipſamque ſubſtitutionem, ſeù
legatum perpetuò, & omni tempore effici caducum
voluit, & ſibi nullo vnquàm tempore acquiri debere,
ac nunquàm factum fuiſſet, ipſamquè ſubſtitutionem,
& ſeù legatum medio iuramento, &c. ex nùnc prout ex
tunc, & è contra poſtquàm delatum erit refutauit, &
repudiauit, & cuicunquè iuri tàm in ſpe, quàm in re,
ſeù ad rem certam de præſenti, quàm quomodolibet
competituro poſt mortem Cardinalis, ex nùnc prout
ex tùnc, & è contra, &c. renunciauit ad fauorem præ-
dicti Cardinalis pro ſe, & ſuis hæredibus, &c. illiquè fe-
cit finem, quietantiam, remiſſionem, & pactum per-
petuum de vlteriùs quicquàm non petendo vigore dicti
teſtamenti. Die ſequenti, videlicèt, die 15. Aprilis
eiuſdem anni 1597. idem Cardinalis per chirographum,
ſeù manuſcriptum promiſit, & ſe obligauit ſoluere ei-
dem Excellentiſſimo D. Duci ſcuta 20. mill. illaquè
numerare Creditoribus eiuſdem Ducis, qui cedere reſ-
pectiuè iura deberent eidem Cardinali, & poſtea ſub
die 4 Iunij eiuſdem anni prædictus D. Cardinalis ſcri-
pto declarauit ſuæ intentionis non fuiſſe reualendi ſe
vllo tempore de iſto credito contra ipſum D. Ducem
ſed dediſſe dictam ſummam in gratitudinem renunciatio-
nis ab eodem D. Ducæ factæ fideicommiſſo prædicto
prout hæc omnia narrata fuerunt in inſtrumento cele-
brato ſub die 14. Nouembris eiuſdem anni, in quo pa-
riter dicitur quod in ſignum gratitudinis addebat idem
Cardinalis ſcu. 5. mill.

His ſtantibus cum prædictus Excellentiſſimus D. Dux
peteret immiſſionem in Caſtra de quibus agitur ſub die
24. *Ianuarij* 1622. Rota reſoluit coram R. P. D. meo
Remboldo * obſtare dicto D. Duci dicta duo Inſtru-
menta ſub diebus 14. Aprilis, & 14. Nouembris an-
ni 1597. & lata ſententia contra D. Ducem, cum mi-
hi cauſa fuiſſet commiſſa in ſecunda inſtantia Dubi-
taui An Sententia Rotalis eſſet confirmanda, vel in-
firmanda, & Domi cenſuerunt, Sententiam eſſe con-
firmandam. Quia aut agitur de repudiatione, aut de
1 renunciatione; ſi de repudiatione, † nullo modo fas
eſt D. Duci ad bona repudiata redire, *l. ſicut, l. ſi quis
ſuus, C. de repud. hæred. l. 1. C. de repud. bonor. poſſ. l. 1.
§. ſed videndum eſt. ff. de ſucceſſ. edict.* Aym. *conſ.* 959.
2 *numer. 2. lib. 5.* quod enim ſemel repudiatum † eſt re-
dintegrari non poteſt, *l. fin. ad fin. C. de condit. inſert.*
Corn. *in l. bonorum, numer. 26. C. qui admitti*; Vndè hæ-
3 reditatem ſemel repudians † non poteſt amplius eam
adire, *l. ſi quis ſuus, C. de repud. hæred. vbi* Fulgoſ.
numer. 5. Alber. *in l. pro hærede, numer. 4. in fin. & num.
4 5. ff. de acquir. hæred.* Neque eſt † ampliùs locus pœni-
tentiæ, Ang. *in d. l. ſi quis ſuus, numer. 3. C. de repud.
5 hæred.* Nam, ſi repudiatio † non poſſit dici priuatio iu-
tis repudiati, quoniam repudians hæreditatem non di-
6 citur priuari hæreditate, quam nunquam † habuit, &
priuatio præſupponit habitum, tamen dicitur aliquo
modo priuatio, quia tollit facultatem acquirendi, &
acceptandi, ſi verò agitur de renunciatione, renun-
7 ciationis † effectus eſt priuatio illius iuris, quod à ſe
per renunciationem abdicauit, & propterea à priua-
8 tione ad habitum † non debet dari regreſſus, *l. homo
liber. ff. de ſtat. hom. §. quod autem, in fin. vbi* Ang. *nu-
mer. 5. verſ. nota, quod à priuatione. inſtit. de capit. di-
9 minut.* & hinc fit quod † renunciati non datur regreſ-
ſus ad ius renunciatum, *l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de
ædilit. edict. l. Herrennius 63. in princ. ff. de euict. l. ni-
hil 123. §. omnibus. ff. de leg. 1. l. ſi quis ius iurandum,
11. C. de reb credit.* vbi dicitur quod ſatis abſurdum
10 eſt redire † ad hoc, cui renunciandum putauit, & plus
11 operatur renunciatio † quàm ſententia, cum renun-
ciatio pendeat à ſpontanea voluntate, ſententia ve-
rò eſt actus à conſenſu inuito pendens, Oldrad *conſ.*
227. *num. 5.* Decian *reſponſ.* 39. *num. 44. lib. 2.* Et propte-
reà Rota benè reſoluit obſtare dicta Inſtrumenta, ſuper
qua reſolutione fuit lata ſententia, quia contra ceden-
tem poteſt excipi de repudiatione, & renunciatione, &
† quod propterea non competit actio, Aym. *conſ.* 191. 12
num. 3. Anchar. *conſ. 34. num. 8. & 9. verſ. & maximè
quia.*

Quod verò in hoc caſu dici poſſit, quod agitur de re-
pudiatione ſatis patet, quia D. Dux ſubſtitutionem,
ſeu legatum poſtquàm delatam erit refutauit, & repu-
diauit, quod propriè conuenit repudiationi, † nam re- 13
pudiatio fit de iure iàm delato, *l. 1. §. decretalis. ff. de ſuc-
ceſſ. edict. l. nec is. 17. in fin. ff. de acq. hær.* Et quàmuis
de tempore repudiationis legatum, ſeu fideicommiſſum
non eſſet delatum, & ideò non potuit repudiari, † is 14
enim poteſt repudiare, qui poteſt adire, *l. is poteſt. 18. ff.
de acq. hæred.* itàut aliàs repudiatio ſit nulla, & euenien-
te caſu repudians poſſit † iterùm repudiare, vel adire, *l. is* 15
qui hæres. 13. in princ. ff. de acquir. hær. & ibid. Bart. *nu.
1. & 3.* Imol. *num. 1.* Iaſ. *num. 5.* Surd. *conſ. 398. num. 12. &
conſ. 446. num. 3.* Nihilominus eſt aduertendum, quod
D. Dux non repudiauit ſimpliciter, ſed poſtquàm dicta
ſubſtitutio, ſeù legatum ſibi eſſet † delatum, & ideo 16
cum repudiatio fit conditionalis ſcilicèt poſtquàm ſubſti-
tutio, ſeù legatum erit delatum, quod denotat dictio
illa, † (poſtquàm) quæ eſt conditionalis, Bart. *in l.
quibus diebus. §. Termilius, num. 6. ff. de condit. & de-* 17
*monſtr. l. ſi ita. 45. §. fin. vbi gloſ. ver. 6. vbi ea. ff. de leg. 2.
l. ab hoſtib. 15. §. fin. ff. ex quib. cauſ. maior.* Rota *deciſ.
46. num. 2. part. 2. in recent.* dictio, ex nunc † prout 18
ex tunc, & è contra non operatur à die datæ inſtru-
menti, ſed ſolùm à die purificatæ conditionis, vt in
iſtis terminis clauſulæ, ex nunc, prout ex tunc, & è
contra in actu conditionali (licèt ſecùs eſſe dicendum ſi
actus eſſet purus,) & eſt deciſio Caſſad. 3. *num. 14. in
fin. verſ. cui concluſioni, & num. 15. per tot. de præb.*
Card. *in clem. 1. num. 9. verſ. oppono quod decretum,* Imol.
num. 10. de conceſſ. præb. Pariſ. *conſil. 82. num. 17. vol. 4.*
Gabr. *conſ. 185. num. 6. vol. 1. & eſt text. in clem. 1. vbi
gloſ. in verb. ex tunc, de conceſſ. præb.* & ratio eſt, quia
ante conditionem † purificatam nulla adeſt repudiatio, 19
l. labeo, 7. §. idem Tubero. ff. de ſuppellec. legat. vbi quod
nomina † demonſtrant voluntatem, *c. is autem 22.* 20
quæſt. 2. Caſſad. *in puncto, d. deciſ. 3. num. 15. de præb.*
Ex quibus cum repudiatio cenſeatur facta poſt delatam
hæreditatem eſt valida, talis enim eſt † natura repu- 21
diationis, vt dictum eſt, vt fiat poſt delatam hæredi-
tatem ante acceptationem, *d. l. 1. §. furioſi, & §. de-
cretalis. ff. de ſucceſſ. edict. l. qui poteſt, verſ. quod quis.
ff. de reg. iur.* Nam repudiare verbum refertur † ad ius 22
quærendum. Alciat. *in l. inter diuortium. 191. num. 1. ff.
de verb. ſignif.* quare cum alicui defertur hæreditas, † 23
vel legatum, vel aliud ſimile, debet quis acceptare,
vel repudiare, ne ius delatum, dum non acceptatur ha-
beatur pro derelicto; Vnde repudiari dicitur † hæredi- 24
tas, cum abdicatur ipſa adeundi facultas, vt in Rubr.
C. de repud. hæred. Corn. *conſ. 272. nu. 4. lib. 3.* Ruin. *conſ.
207. num. 3. lib. 1.*

Et quatenùs teneamus hanc eſſe repudiationem, non
eſt opus inſinuatione, quia illa ſolùm requiritur in vera,
† & propria donatione, non autem in impropria, Calder. 25
conſ. 2. de empt. & vendit. Curt. Iun. *conſ. 147. num. 7. &
in noſtris terminis* Gomez. *variar. tom. 2. cap. 4. num. 10.*
Azeued. *ad leges regias lib. 5 tit. 9. l. 9. num. 2. in fin. & nu 3.*
Quod autem iſta propriè, & verè non ſit donatio ſatis pa-
tet, quia ad effectum veræ † donationis, duo copulatiuè 26
requiruntur, alterum quod donans fiat pauperior, alte-
rum quod donatarius ſit factus locupletior. Sed in hoc ca-
ſu licèt recipiens ſit factus locupletior, † tamen donans 27
non eſt factus pauperior, & ſic non eſt propriè donatio, *l.
ſi ſponſus 5. §. conceſſa, verſ. hoc autem ex eo euenit, & §.
fin. incip. vbicunquè, ff. de donat. int. vir. & vxor. l. quod
autem 8. §. 1. ff. eod* Rot. *deciſ. 8. verſ in oppoſitum, de con-
ſuet. in antiq. latè* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 21. tit.
5. nu. 57.* tunc enim donans dicitur fieri † pauperior, quan- 28
do tradit de ſubſtantia ſua, itàut diminuat patrimonium
ſuum, ſecùs verò ſi repudiat hæreditatem, & deueniat
ad ſubſtitutum, nam tunc non † acquirendo non di- 29
citur fieri pauperior, vt habetur *in d. l. ſi ſponſus, §.
ſi maritus*, & benè declarat Abb. *in cap. donatio 15.
num. 8. verſ. 2. quæritur, de donat. inter vir. & vxor.*
Mant. *loco ſupra cit. num. 59.* Et idem eſt in caſu iſto
licèt

licèt non agatur, vt legatum deueniat ad ſubſtitutum,
30 † ſed vt remaneat pœnès grauatum à quo relictum eſt,
ſicut caducum, l. 1. §. pro 2. C. de cad. toll. vt benè ad pro-
poſitum conſiderat Caſtrenſ. in conſ. 135. num. 3. verſ. & ſi
dicatur lib. 1.

Neque obſtat, quod iſta repudiatio videatur facta per
31 pactum, vnde eſt locus inſinuationi, † etiam quod
aliàs de iure non requireretur, Clar. in §. donatio, quæſt.
16. numer. 2. & 3. de donat. concl. 1. num. 19. Seraph. de
priuil. iuram. priuil. 209. numer. 4. Nam fuit reſponſum,
32 quod iſti † Doctores loquuntur in renunciatione, ſe-
cùs autem dicendum eſt in repudiatione, & ratio dif-
33 ferentiæ eſt, quia cum † repudiatio fiat, quando ius
delatum, an ille cui eſt delatum velit acquirere, vel non
34 acquirere, pendet ab eius voluntate, vnde ſi † repudiat
fingitur nunquam habuiſſe, ex l. tibi homo, 88. §. cum
35 ſeruus, ff. de leg. 1. & ſic reſpectu eius nunquam eſt res †
acquiſita, & quod ſibi dominium ſit acquiſitum pendet
ex eius acceptatione, vnde non acceptando lex habuit,
vt acquirendum, non vt acquiſitum, quia eſſe acqui-
ſitum dependet etiam à poteſtate legis, & lex ipſa po-
36 tuit fingere non acquiſitum, tandem ad hoc, † vt res
dicatur acquiſita neceſsè eſt, quod hoc fiat per actus na-
turales, vt putà per voluntatem, & apprehenſionem
37 naturalem, & tunc eius remiſſio donatio eſt, † per actus
verò ciuiles non inducitur iſta propria acquiſitio, vt ſit
donatio eius remiſſio, & hic eſt verus ſenſus, d. l. ſi ſpon-
ſus, §. ſi maritus, ff. de donat. int. vir. & vxor. ità elegan-
ter, Add. ad deciſ. 119. Antonij Gamę, col. 1. verſ. in ma-
iore verò. At ſecus eſt in renunciatione, quæ non poteſt
38 fieri, niſi † de iure iam acquiſito, vel acquirendo ex cau-
ſa de præſenti vnde ſi fiat de iure acquiſito, clarum eſt,
39 quod iſta acquiſitio fit per actus naturales, † ſcilicèt per
voluntatem, & apprehenſionem naturalem, & ſic re-
40 futatio † eſt donatio, vt ſuprà dictum eſt, & benè Ca-
ſtren. in d. conſ. 135. numer. 3. verſ. ex quo igitur, lib. 1. Et
idem eſt in renonciatione iuris futuri ex cauſa de præſen-
41 ti, † quæ cum non poſſit regulariter fieri, l. ſi ità ſcriptum,
§. ſub conditione, ff. de leg 1. niſi fiat per pactum, l. 1. vn-
cta gloſſa magna poſt princ. ibi, primo quia adhuc non com-
petit, C. de pact. & latiùs infrà dicetur, enim renuncia-
42 tur † per pactum iuri de futuro, ex ſpe de præſenti ſapit
donationem, l. ſpem, C. de donat. Ruin. conſ. 204. numer.
4. lib. 1. & ideò nihil mirùm ſi requiritur inſinuatio, quia
eſt donatio, & in hoc caſu lex non fingit renunciantem
43 nunquàm habuiſſe † ius renunciatum, prout fingit, re-
pudiantem nunquàm habuiſſe hæreditatem, vel lega-
tum repudiatum, vt ſuprà dictum eſt, & ceſſat omnis
difficultas, quia vt ex mox dicendis apparebit etiam quod
44 in repudiatione † ex pacto requireretur inſinuatio, tamen
ſecùs dicendum eſt in hoc caſu.

Et in omnem euentum D. Duci obſtat renunciatio Iu-
ri de futuro ex ſpe de præſenti, quę clarè colligitur ex il-
lis verbis: Et cuicunquè iuri tam in ſpe, quàm in re, ſeù
ad rem certam de præſenti, quàm quomodolibèt compe-
tituro poſt mortem Cardinalis, ex nunc prout ex tunc,
& è contra renunciauit ad fauorem prædicti Cardinalis
pro ſe, & ſuis hæredibus, & cui fecit finem, quietan-
tiam, remiſſionem, & pactum perpetuum de vlteriùs
quicquàm non petendo, cum iuramento, &c. vnde,
& ſi renunciatio Iuri in ſpe de præſenti, & Iuri de futu-
45 ro ex dicta ſpe de præſenti † regulariter non valeat, nec
renunciatione tollatur, l. ſi ità ſcriptum, §. ſub conditio-
ne, ff. de leg. 2. Bart. in l. 2. numer. 3. C. de pact. vbi Bolo-
gnet. numer. 70. teſtatur de communi, per pactum tamen
tollitur, Bart. in d. l. 1. numer. 3. Afflict. deciſ. 381. num.
5. Miliſ. in repet. in verb. renunciari non poteſt iuri de fu-
turo, Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 9. num. 124. Et
46 ratio eſt, † quia renunciatio facta per pactum vallatur
47 conſenſu duorum, renunciatio verò ſimplex vnius †
tantùm voluntate, Butrig. in d. l. 1. in princ. verſ. item
oppono quod futurum, Tiberius Decian. reſponſ. 39. nu-
mer. 64. volum. 2. Hieronim. Schurff. conſ. 74. numer. 9.
& ſeqq. centur. 1. Iaſ. in d. l. 1. numer. 14. C. de pact. Et
prædicta eo magis procedunt, quia in hoc caſu ad-
48 eſt † iuramentum, quod per ſe ſufficeret, vt ius
futurum per renunciationem tollatur, Alexand. poſt
Cuman. in l. is qui hæres 13. num. 7. ff. de acquir.
hæred. Dec. in l. 1. num. 27. C. de pactis, & conſ. 31.
num. 5. in princ. & conſ. 379. num. 10. Ruin. conſ. 16. numer.
3. lib. 2. Gerard. ſingul. 18. num. 19. Tiraq. in l. vnquàm, in
præfat. num. 148. Gutier. de iuram. confirm. cap. 25. num. 2.
lib. 2. Seraphin. de priuil. iuram. priuil. 109. numer. 3. & per
tot.

Neque prædictis obſtat, quod remiſſio † cenſetur do- 49
natio, l. ſi quis delegauerit. 12. ff. de nouatio, l. ſi quis obli-
gatione 115. & ibi gloſ. in princ. & Dec. numer. 2. & ſeqq.
ff. de reg. iur. Et propterea eget Inſinuatione, perinde † 50
ac ſi res tradita fuiſſet ex donationis cauſa, Gloſ. in d. l.
ſi quis obligatione, in princ. verſ. ſi fiat, & in l. Modeſtinus
23. in princ. gloſ. vbi Bart. numer. 1. ff. de donat. Ruin. conſ.
133. numer. 5. lib. 4. Rolan. de lucr. dot. quæſt. 11. numer. 8.
Buſigell. in repet. l. 4. §. cato, numer. 35. ff. de verb. oblig.
Nam fuit reſponſum, quod in hac facti ſpecie non fuit
opus inſinuatione, quia illa non eſt opus † quando remit- 51
titur Ius futurum nondum quæſitum, prout eſt caſus no-
ſter, Bald. in d. l. illud, num 11. verſ. quid ergo dicemus,
C. de ſacroſ. Eccl. Tiraq. in l. ſi vnquàm, ver. donatione, nu-
mer. 180. Gomez. var. reſol. tom. 2. c. 10. numer. 10. verſ.
item etiam. Azeuedus ad leges regias, lib. 5. tit. 9. lib 9. nu-
mer. 2. & 3. Neque procedit in † remiſſione Iuris, quod 52
eſt in ſpe, prout etiam eſt caſus noſter, Roland. de lucr.
dot. q. 39. num. 24. Rebuff. in conſtit. lib. 2. tit. de donat. in-
ſinuan. art. 1. gloſ. 5. numer. 30. verſ. 10. Gomez. vbi ſupra
verſ. ſecundo infero; ſecùs autem † quando eſt ius quæſi- 53
tum Rebuſ. vbi ſuprà, Gab. concl. 1. de donat. numer. 82.
limit. 23. quia vbi ius † quæſitum remittitur, ibi donatio 54
eſſe intelligitur, Cali. in l. actione, numer. 2. C. de pact.
Dec. conſ. 86. numer. 5. verſ. quantum verò, Aym. conſil.
142. num. 7. planè donatio vera, & propria in iuris † quę- 55
ſiti remiſſione verſatur, Aym. conſ. 959. num. 5. & conſ.
618. numer. 3. Gabr. concluſ. 127. numer. 28. lib. 1. & conſ.
6. in princ. lib. 2. & propterea remiſſio iuris † quærendi 56
non exigit inſinuationem ſicuti requirit iuris quæſiti re-
miſſio, vt ſupradictum eſt.

Et quàmuis prædicta videantur eſſe vera, niſi alteri
† cedatur ſpes Iuris quærendi, prout fuit factum in 57
caſu iſto, cum ceſſio fuerit facta ad fauorem Cardinalis,
Ruin. conſ. 204. num. 4. lib. 1. per tex. in l. ſpem, C. de do-
nat. Socc. Sen. conſ. 82. in fin. lib. 4. Nihilominùs fuit con-
ſideratum, quod D. Dux in dicto primo inſtrumento
aſſeruit, ſe nunquàm habuiſſe animum, nec habere
ſubſtitutionem, & ius accreſcendi, vel non decreſcendi
acceptandi, & ſubditur: Et propterea repudiauit, &
refutauit, &c. renunciauit, & renunciat, &c. quæ
dictio (propterea) denotat quod propter illam cauſam,
ſcilicèt quia nunquàm habuit animum habere ſubſtitu-
tionem, & ius accreſcendi, quæ cenſetur finalis, & con-
iungit animum non acceptandi, cum repudiatione, &
refutatione, ità vt repudiatio, † & refutatio pendeant 58
ab illa voluntate non acquirendi, l. 2. ff. de vſur. Bald.
in l. cancellauerat. num. 1. ff. de his, quæ in teſtam.
delent, c. quia propter, de elect. Soccin. Sen. conſ. 156.
numer. 18. in princ. lib. 2. Rolan. conſ. 15. numer. 5. lib.
3. Seraphin. deciſ. 883. num. 7. & prædicta dictio denotat
expreſſam † cauſam repudiationis, & renunciatio- 59
nis, ſicuti dicitur de dictione, ideò, quæ idem impor-
tat, Soccin. Sen. conſ. 159. num. 21. lib. 2. Aym. conſ. 192.
num. 2. verſ. 3. arguitur. Vnde fit, quod cum in iudican-
da remiſſione, † vt ea cenſeatur donatio debeat inſpici 60
animus donandi, & liberalitatem exercendi, l. in ædi-
bus 9. in princ. ff. de donat. & vbi non conſtat † de ani- 61
mo donandi, tunc non videtur ibi eſſe donatio ob de-
fectum conſenſus; ideò cum refutatio non fuerit facta
ſimpliciter, ſed in conſequentiam † ex quo nunquàm 62
D. Dux habuit animum acquirendi, quod denotat di-
cta dictio (propterea) iſta non debet cenſeri donatio,
ſed liberatio ſinè cauſa, Angel. conſ. 94. num. 7. Roman
in l. Modeſtinus, num. 15. ff. de donat. Butrig. in l. pactum,
C. de pact. verſ. item opponitur, vbi quod ſi remiſſio fit
principaliter animo donandi cenſetur donatio, † ſi verò 63
ſit principaliter pro commodo pupilli non cenſetur dona-
tio, & talis remiſſio per Tutorem facta eſt valida, Ro-
man. ibid. num 4. Nam donare is demùm dicitur, † qui 64
ob nullam aliam cauſam donat, quam vt liberalitatem
exerceat, l. 1. ff. de donat. in princ. quare cum refutatio
non fuerit facta † ob liberalitatem exercendam, ſed ex 65
quo D. Dux non habuit animum acquirendi legatum

non dicitur donatio, itàut comprehĕdatur ſub diſpoſitione
Iuris Communis, vel Statuto de inſinuatione etiam quod
66 ſub verbo † donationis fuiſſet facta remiſſio, niſi princi-
paliter interuenerit cauſa donandi, *vt eſt tex. in l. ſi*
vno, 17. *in princ. ſeù in l. ex conducto* 16. §. Papinianus,
67 *ff. locati*, vbi quod ſi verbo donationis Dominus † ob ſte-
rilitatem anni remiſerit idem erit dicendum quaſi non
ſit donatio, ſed tranſactio, *& ibi gloſſ. in verb. ſed tran-*
68 *ſactio* notat quod ex qualitate contractus † verba acci-
piuntur contra propriam ſignificationem, & eſt clarum
in iure quod contractus non debet à verbis denominari,
69 ſed à principali † contrahentium intentione, & ab il-
lius effectu, *l. inſulam* 6. *ff. de præſcr. verb.* Pariſ.
conſil. 20. *numer.* 62. *& conſ.* 78. *numer.* 11. *lib.* 1. Va-
con. *declar. iur. declaration.* 69. *numer.* 10. Aym. *conſ.*
20. *numer.* 5. Ruin. *conſ.* 107. *numer.* 9. *lib* 4. Rolan. *conſ.*
63. *num.* 40. *& ſeqq. lib.* 3. Surd. *conſil.* 243. *numer.* 2.
& 43.

Præterea ſi admitteremus hanc fuiſſe donationem,
cum bon. mem. Cardinalis die ſequenti, poſt factam do-
nationem dederit Duci ſcut. 20. mill. & poſteà alia ſcut.
5. mil. negari non poteſt quin iſta ſolutio ſit correſpecti-
70 ua † ad ipſam refutationem, ſeù donationem, ſi illam
talem eſſe dicamus, ex tex. *in l.* 1. *§. quæ onerandæ*, *ff.*
quarum actio rerum non det per quem text. poſt Fulgoſ.
dicit Soccio. Sen. in terminis donationis, in *conſ.* 273.
71 *numer.* 4. *lib.* 2. quod ſi poſt donationem † donatarius obli-
gat ſe ad aliquid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione il-
lius donationis, & ſubdit quod Paulus de Caſtro conſul-
uit, quod ſi mulier donat aliquid Hoſpitali, & eadem
die Hoſpitale ſe obligat ad dandum Mulieri decem ſin-
72 gulis annis, † cenſetur hoc feciſſe contemplatione præce-
dentis donationis ex actuum vicinitate, & allegat quo-
73 què Bald. concludentem, quod licèt frater † videatur
dotare ſororem animo donandi, *l. vni*, *§. accedit*, *C. de*
rei vxor. act. tamen ſi eadem diem appareat inſtrumen-
tum quietationis factæ per ſororem fratri, præſumitur
dotaſſe contemplatione illius quietationis, quia præce-
74 dentia † declarant ſequentia, & quę in continenti
fiunt videntur ineſſe, & hoc dictum in noſtris terminis
donationis ad literam ſequitur Io. Iacob. Leonardus *in*
conſ. 118. *num.* 3. *& ſeq. inter conſ. feudalia* Bruni *lib.* 1. Et
quamuis prędicti Doct. loquantur de actibus factis eo-
75 dem die, nihilominùs † idem obtinet in caſu iſto, ex
quo promiſſio ſcut. 20. mil. fuit facta die ſequenti poſt
renunciationem, Anchar. *conſil.* 434 *numer.* 3 vbi quòd
76 ad inducendam † correſpectiuitatem, dicitur in continen-
ti fieri, ſi fiat infrà vnum diem, nam ſi ſoror renunciat
77 hęreditati paternę ad fauorem † fratrum, & alio die fratres
dotant ſororem pręſumuntur correſpectiui actus, ſequitur
Aym. *in conſ.* 356. *in princ.* Et ceſſat omnis difficultas ex
quinquè ponderatis in facto ſecundi Inſtrumenti in de-
ciſione *coram R. P. D. meo Remboldo.* Ex quibus clariſſimè
colligitur iſta correſpectiuitas. Quare cum iſti actus
78 ſint correſpectiui iſta donatio non † eſt pura donatio,
quæ ſubiaceat inſinuationi requiſitæ *à Statuo Vrbis Cap.*
149. *&* 150. *liber.* 1. quod tollit eam iuramentum,
79 cum donatio propriè † dicatur illa, quæ à mera
liberalitate procedit, *l.* 1. *ff. de donat.* & dicit *ibi* Bart. *in*
fin. quòd Statutum de donatione loquens intelligitur de
80 illa † propria donatione, quæ à mera liberalitate proce-
81 dit, quia verba Statutorum † debent intelligi ſtrictè, &
in propria ſignificatione, *l.* 1. *§. ſi quis nauem*, *ff. de exer-*
cit. actio. *l.* 3. *§. hæc verba*, *ff. de neg. geſt.* & idem in pro-
poſito notat Bart. *in l. filius familias*, *in ſecunda oppoſitio-*
ne ff. de donat. & Cyn. *in l. vt liberis*, *numer.* 2. *verſ. no-*
82 *ſtri autem*, *C. de collat.* Quare cum renunciatio † de qua
agitur quatenùs ſit donatio, non ſit ob liberalitatem,
ſed correſpectiua, ſaltem ad ſummam ſcut. 20. mill. &
propterea fuerit ob cauſam, & reciproca, non compre-
henditur ſub dicto Statuto, Alex. *in puncto conſ.* 167. *nu-*
mer. 10. *&* 14. *verſ. non obſtat*, *lib.* 7. vbi concludit, quod
iſtæ conuentiones non continent donationem ſaltem pro-
83 priè, † & quoad inſinuationem de iure communi re-
quiſitam (omiſſo quòd non requiritur in donatione re-
ciproca, vt de communi teſtatur Curt. Iun. *conſ.* 81. *nu-*
mer. 5. Clar. *in §. donatio*, *quæſt.* 16. *num.* 6. *verſ. ſed num-*
quid) ceſſat omnis difficultas, quia cùm interuenerit
84 † iuramentum non requiritur inſinuatio ſecundùm ma-
gis communem opinionem, de qua Iaſ. *conſ.* 169. *num.* 16.
lib. 4. Alexandr. *conſ.* 20. *num.* 4. *verſ. poſſet etiam dici*,
lib. 3. *& conſil.* 133. *numer.* 10. *verſ. quinimò etiam*, *lib.* 7.
Clar. *in d. §. donatio*, *quæſt.* 18. *verſic. contrariam autem.*

Nequè illa correſpectiuitas ceſſat, ex quo Cardinalis
promiſit numerare ſcut. 20. mill. Creditoribus D. Ducis,
qui cedere deberent iura ad fauorem ipſius Cardinalis,
quæ iura cùm Cardinalis poſſit exercere contra Ducem
ceſſat correſpectiuitas, cùm Dux ſemper remaneret de-
bitor. Nam fuit reſponſum quòd cum ex prædictis præ-
ſumatur correſpectiuitas Cardinalis † non poterat vt iu- 85
ribus ceſſis contra Ducem, licèt aliàs poſſet, vt benè
ad propoſitum, Bald. *in conſ.* 317. *incip. Ad euidentiam*
præmittendum per tot. & maximè in fin. lib. 3. vbi quod na-
tura correſpectiuorum eſt, † vt quod ineſt in vno, inſit 86
alteri, itàut vnus actus iudicetur, etiam ſi ſint diuerſæ
naturæ, nam ſi quis mutuauit alicui centum, & ſtatim
† illa depoſuit pœnès mutuantem, licèt in depoſitio, 87
non admittatur compenſatio, *l. fin. C. de compenſ.* ta-
men fallit in caſu iſto, quia depoſitum pendet à mutuo
† ratione correſpectiuitatis, & coniunctionis contra- 88
ctuum, ſic in propoſito licèt ſolutio facta per Cardina-
lem Creditoribus Ducis cùm reportatione ceſſionis ope-
raretur, quod Cardinalis poſſet vti illis iuribus ceſſis con-
tra Ducem, tamen ſecùs eſt in iſto caſu, ex quo ſolutio
facta Creditoribus fuit correſpectiua ad renunciationem
factam per Ducem, Vnde Cardinalis non poterat vti iu-
ribus ceſſis contra ipſum, cùm † ſolutio facta Creditori- 89
bus ratione correſpectiuitatis eſſet eiuſdem naturæ, prout
renunciatio facta per Ducem, *l. ſi eum*, *§ final. l. qui iniu-*
ria, *ff. ſi quis caution.* Bald. *vbi ſuprà ante fin. verſ. quia iſtud*
depoſitum. Et ceſſat omnis difficultas, cùm die 4. Iunij
eiuſdem anni 1597. Cardinalis agnoſcendo veritatem per
aliam ſcripturam declarauerit ſuæ intentionis non fuiſſe
reualendi ſe vllo tempore de iſto credito contra ipſum D.
Ducem, aut contra alios pro eo, ſed dandi Excellentiæ
ſuæ d. ſummam ſcut. 20. mill. in gratitudinem renuncia-
tionis ab eodem D. Duce factæ fideicommiſſo q. D. Ma-
ximæ, &c. vt etiam habetur in Inſtrumento celebrato
die 14. Nouembris 1597.

Nequè deniquè facit, quòd propter ſuperuenientiam
filiorum D. Dux potuit † reuocare iſtam ceſſionem, ſeu 90
renunciationem, ex *l. ſi vnquàm C. de reuoc. donat.* Nam
fuit reſponſum, quòd, aut agitur de repudiatione, aut de
renunciatione, ſi † de repudiatione non eſt locus reuoca- 91
tioni ex diſpoſitione, *d. l. ſi vnquàm*, *vt notat ibidem* Ri-
pa, *num.* 21. *& ibidem etiam* Tiraquel. *in verb. donatione*
largitus, *numer.* 180. *& ſequen.* Soccin. Sen. *in l.* 1. *in fin. C.*
de pact. vbi quod hoc eſt nouum dictum, Gomez *variar.*
tom. 2. *cap.* 4. *num.* 24. *verſ. ſeptimò infero*, qui dicit ſolùm
Soccinum hoc tenere. Si verò agitur de renunciatione,
quæ habet vim donationis, cùm iſta non ſit donatio ſim-
plex, † ſed ob cauſam, vt ſuprà probatum eſt, ceſſat in 92
ea diſpoſitio, *l. ſi vnquàm*, Alex. *conſ.* 29. *num.* 16. *lib.* 3.
Dec. *conſ.* 180. *in fin.* Pariſ. *conſ.* 28. *num.* 62. *lib.* 3. quia † 93
iſta non eſt propriè vera donatio, *vt ſuprà dictum eſt*, *ex*
Alexand. *conſ.* 167. *numer.* 14. *in fin. lib.* 7.

Et ità concluſum ſolo D. Marchione informante.

* Eſt deciſio 320. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. REMBOLDO.

Ianuen Separationis Thori.

Die Veneris 31. Ianuarij 1625.

ARGVMENTVM.

Mulier, ſi agat contra eius virum ad effectum ſeparationis Thori, ob illius ſæuitiam, cum tractetur de re grauiſſima, & ardua, & ne aperiatur via paſſim diuertendi cum rarò ſint coniuges inter quos aliquæ diſſentiones non oriantur, ideò vt in hoc iudicio obtineat, non ſufficit probatio cuiuslibet ſæuitiæ, & qualis requiratur, & probanda veniat, doctè explicatur in deciſione.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mulieri allegantí ſæuitiam viri incumbit onus probandi.*

2 *Mulier ſi alleget ſæuitiam viri ad effectum ſeparationis Thori, debet eam plenè, & concludenter probare.*

3 *Teſtes deponentes ſuper ſæuitia viri contrà vxorem, debent eſſe omni exceptione maioris.*

4 *Thori ſeparationis cauſa grauis eſt, & ardua.*

5 *Thori ſeparationis cauſa reputatur cauſa ſtatus.*

6 *Verberatio leuis permiſſa eſt viro in vxorem, præſertim ex cauſa.*

7 *Sæuitia mariti ergà vxorem non inducitur ex vnico actu.*

8 *Mulier ſi dicat, quod fuit verberata ſemel in decem annis à marito iſta non eſt ſæuitia, ſed correctio.*

9 *Vir ſapiens debet diecim malos moree corrigere, ne tranſeant in conſuetudinem.*

10 *ad Thori ſeparationem, vt deueniatur propter ſæuitiam viri, debet conſtare quod vir, ſit ſolitus frequenter ſeuire vltrà modum in vxorem.*

11 *Ad Thori ſeparationem vt deueniatur non ſufficit ſæuitia præterita, ſed neceſſè eſt, quod adſit probabilis timor, quod etiam in poſterum vir etiam ſæuiat in vxorem.*

12 *Es etiam requiritur, quod etiam mulieri trepidanti non poſſit per ſufficientem cautionem prouideri.*

13 *Teſtes viles, & patientes plures exceptionee non probant in materia ſeparationis Thori.*

14 *Teſtis ſingularis non probat.*

15 *Alaparum duarum inflictio, non eſt verberatio atrox & qualis requiritur ad ſeparationem Thori.*

16 *Alapis ſi maritus bis cæciderit vxorem, ex hoc non poteſt dici, quod ſit ſolitus eam alapis cæcidere.*

17 *Teſtes deponentes de eorum indicio nullum gradum probationis faciunt.*

18 *Teſtes de auditu non releuant.*

19 *Teſtes, ſi non reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, non poſſunt deſeruire ad effectum plenæ, & concludentis probationis.*

20 *Probatio præſumptiua non releuat in materia ſeparationis Thori.*

21 *Fama non dicitur probata, ſi teſtes ſuper ea deponentes, non ſint tales, quales requiruntur ad eam probandam.*

22 *Maritus ex quibus præſumatur, quod benè tractauerit ſuam vxorem. & num. 23. & 30.*

24 *Maritus, ſi percuſſerit vxorem, quando iſta percuſſio non ſit cenſenda atrox, ità vt non ſit inferendum ad ſæuitiam.*

25 *Sæuitia mariti contra vxorem ad effectum ſeparationis Thori debet eſſe magna, & talis ex qua probabiliter mortis periculum timeatur.*

26 *Maritus ex cauſa poteſt punire vxorem.*

27 *Diuortium, ſeù Thori ſeparatio ſit propter timorem futuri damni, ac propterea, vxor quæ diuertit à viro ad eundem redire debet, data cautione &c.*

28 *Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem ex hoc poteſt deſumi probabile argumentum, quod etiam inpoſterùm ſæuiat in ipſam.*

29 *Maritus, ſi ſemel percuſſerit vxorem, ſi dicta percuſſio non fuerit acris, & prouenerit ex inſolita iræ accenſione, cui vxor cauſam dedit, ceſſat coniectura, quod impoſterùm etiam crudelis contra eam ſit futurus.*

31 *ad Thori ſeparationis effectum requiritur, quod adſit timor magni mali, quodquè ſit talis, qui cadat in conſtantem virum.*

32 *Thori ſeparatio eſt res grauiſſima, ac propterea non eſt concedenda ob cuiuſcumquè mali timorem.*

33 *Et hoc ea de cauſa, quia daretur anſa paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges, inter quoe aliquæ diſſidiæ non oriantur.*

34 *Timoris rei leuis nulla habetur conſideratio in iure.*

¶ Supra ad Deciſiones 155. & 191. coram Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano.

DECISIO CCCXXIV.

DOMINI dixerunt non conſtare de ſæuitia D. Marcelli ad effectum ſeparationis Thori: Onus enim
1 probandi ſæuitiam viri incumbit † mulieri allegantí ſæuitiam, Pariſ. *conſ.* 54. *nu.* 13. *in fin. lib.* 4. Natt. *conſ.* 616.

Decis. Recent. Pars VI.

in princip. Roland. *conſ.* 27. *nu.* 2. *lib.* 3. cum alijs latè congeſtis per Farin. *in tract. de delict. carn. quæſt.* 143. *§. probatio ſæuitiæ. num.* 163.

Et requiritur ad d. effectum plena, † & concludens 2
probatio, Pariſ. *d. conſ.* 54. *nu.* 15. Roland. *d. conſ.* 27. *nu.* 10. Natt. *d. conſ.* 616. *ſub nu.* 1. *verſ. & in ea requiruntur*, Bertaz. *conſ.* 228. *nu.* 1.

Quodquè teſtes de ea deponentes ſint omni † exceptio- 3
ne maiores, Felin. *in rub. de ſponſal. num.* 5. Soccin. Iun. *conſ.* 86. *num.* 7. *& ſeqq. lib.* 2. Hipp. Rimin. *conſ.* 174.
num. 17. Natt. *d. conſ.* 616. *ſub num.* 1. Quia cauſa ſepara- 4
tionis eſt cauſa † grauis, & ardua, Hipp. Rimin. *d. conſ.*
174. *num.* 16. & reputatur † cauſa Status, Farinac. *loco* 5
citato numer. 164. Rot. *deciſ.* 441. *numer.* 2. *part.* 1. *in recent. in Romana ſeparationis Thori* 28. *Ianuarij* 1615. *coram bon. mem. Cardin. Sacrato*; Ideoquè etiam ſæuitia ad inducendam ſeparationem debet eſſe magna, Abb. *in capit. ex tranſmiſſa. in princ. & numer.* 4. *de reſtitut. ſpol.* Aldobr. *conſ.* 71. *numer.* 1. *lib.* 1. Farinac. *conſ.* 157. *numer.* 4. *lib.* 2. & fuit dictum in *Spoletana ſeparationis Thori* 15. *Aprilis* 1616. *coram bon. mem. Cardin. Sacrato*, *& in Neapolitana ſeparationis Thori* 28. *Iunij anni præteri-*
ti coram R. P. D. meo Buratto. Leuis † namquè verbe- 6
ratio eſt permiſſa viro, præſertim ex cauſa, Bald. *conſil.* 176. *numer.* 7. *lib.* 1. Roland. *d. conſil.* 27. *numer.* 13. *&* 17. *lib.* 3. Hipp. Rimin. *d. conſil.* 174. *numer.* 31. Aldobr. *d. conſ.* 71. *num.* 4. Farinac. *d. conſil.* 157. *numer.* 5. *& in d. tract. de delict. carn. d. quæſt.* 143. *numer.* 194. Sanchez. *de matrim. lib.* 10. *diſput.* 18. *ſub numer.* 16. cum alijs latè adductis per Tiraq. *de legib. connub. gloſ.* 1. *part.* 1. *num.* 22.

Nequè dicta ſæuitia inducitur † ex vnico actu, Ro- 7
land. *d. conſ.* 27. *num.* 12. Aldobr. *dicto conſ.* 71. *num.* 8. *lib.* 1. Bald. *d. conſ.* 176. *ſub num.* 3. *verſ. & ſi mulier*: Vbi, quod ſi mulier dicat, quod fuit verberata ſemel in decem
annis, iſta non fuit ſæuitia, † ſed correctio, quodquè 8
vir ſapiens debet dietim malos mores † corrigere, ne tran- 9
ſeant in conſuetudinem, cum alijs per Sanchez. *d. diſput.* 18. *ſub n.* 16. *verſ. adde ex vnica verberatione*; Sed debet
conſtare, † quod vir ſit ſolitus frequenter ſæuire vltrà mo- 10
dum in vxorem Farinac. *d. q.* 143. *num.* 203. & fuit firmatum in *d. Neapolitana ſeparationis Thori coram R. P. D. meo Buratto*.

Quinimò nec ſufficit ſæuitia præterita, & ſic, quod
præterito tempore ſæuierit atrociter † in vxorem, ſed 11
neceſſè eſt, quod adſit probabilis timor, quod etiam impoſterum vir ſæuiat in vxorem Abb. *in d. c. ex tranſmiſſa nu.* 2. *de reſtit. ſpol.* Sanchez. *d. diſput.* 18. *ſub nu.* 16. *verſ. ſecundò exiſtimo*.

Et deniquè requiritur, quod mulieri trepidanti † non 12
poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri, *c. in litteras.* 13. *in fin. & c. ex tranſmiſſa, & vtrobiquè* Doct. *de reſt. ſpol.* Aldobr. *d. conſ.* 71. *n.* 3 *lib.* 1.

In caſu autem iſto non probatur talis ſæuitia: Nam quòad tempus ante diem 29. Iulij 1618. vt apparet ex Summario, & iuribus aliàs datis pro parte Dominæ Barbaræ coram R. P. D. meo Pirouano, & ex toto proceſſu deficit probatio d. prætenſæ ſæuitiæ in omnibus; nequè enim ex toto proceſſu conſtat, quod vel ſemel ſæuierit D. Marcellus in D. Barbaram ante dictam diem 29. Iulij 1618.

Nec obſtant teſtes, qui conantur deponere de aliquibus actibus ſæuitiæ. Quia ex dd. Teſtibus, dum tantùm deponunt de viſu, alij verò de auditu & qui deponunt de viſu
ſunt mulierculæ viles, † & patiuntur plures alias exce- 13
ptiones, ſicquè non ſunt teſtes idonei ad probandam ſæuitiam: Ad hunc enim effectum requiruntur teſtes omni exceptione maiores, vt in puncto tradit poſt Pariſ. & alios ſuprà relatos Farinac. *d. conſ.* 157. *num.* 2. *& dicta quæſt.* 143. *numer.* 166. Roland. *conſ.* 50. *num.* 1. *&* 12. *lib* 1.

Præterea dato etiam, quod dd. teſtes eſſent idonei; Prima deponit tantùmmodò de duabus alapis, & quidem ſemel etiam tantùm inflictis, & eſt ſingularis: Secunda verò deponit de duabus alijs alapis alia vice inflictis, &
pariter † eſt ſingularis; vnde nec dicta verberatio eſt pro- 14
bata, *capit. licet, capit. veniens, & cap. iuſiuran. de teſtibus. l. iuriſiurandi. C. eodem tit.* Iaſ. *in l. ſi quando. num.* 11. *C. Vnde vi*: Nec quatenùs eſſet probata, poteſt inde inferri ad prætenſam ſæuitiam, quia dicta verberatio non eſt verberatio atrox, & qualis, vt ſuprà

dictum eſt requiritur. Nequè ex eo, quod Dominus
15 Marcellus ſemel, † aut bis cæciderit alapis D. Barbaram
reſultat, quod dictus D. Marcellus ſit ſolitus eandem
D. Barbaram ſine cauſa alapis excipere, quodquè iubſit
timor, quod impoſterùm etiam eandem alapis cædat,
16 † aut quod ſaltem non poſſit ſecuritati D. Barbaræ mediante
cautione prouideri: Sicquè deficiunt omnia requiſita
neceſſaria ad probandam ſæuitiam, qualis requiritur
ad effectum ſeparationis, vt ſuprà probatum
eſt.

Alij autem teſtes deponunt de eorum tantùm iudicio
17 † qui propterea nullum faciunt gradum probationis,
Bald. *in l. de quibus. numer.* 17. *ff. de leg.* Dec. *conſil.* 256.
numer. 5. Decian. *reſponſ.* 27. *numer.* 6. *lib.* 4. Pariſ. *conſil.*
104. *numer.* 37 *lib.* 1. Alex. *conſil.* 74. *numer.* 6. *lib.* 1. Curt.
18 Iun. *conſil.* 165. *numer.* 57. Vel de auditu † ab ipſamet D.
Barbara, ſiuè ab eius conſanguineis, Aym. *conſil.* 41.
numer. 2. *&* *conſil.* 112. *numer* 13. Farinac. *d. conſil.* 157.
numer. 6. *lib.* 2. *& in tract. de teſtib. quæſt.* 69. *num.* 85. Bertaz.
d. conſil. 228. *numer.* 2. *in fin.* Pariſ. *d. conſ.* 54. *num.* 17.
& 24 *lib.* 4. Rot. *coram Cardinali Mantica deciſ.* 162. *num.*
8. *& deciſ.* 170. *numer.* 2. *coram ſanct. mem. Gregor. XV. &*
deciſ. 762. *numer.* 6. *part.* 2. *in recent.* Nec reddunt ſuffi-
19 cientem † cauſam ſcientiæ, ideoque non poſſunt deſeruire
ad effectum plenæ, & concludentis probationis, prout
requiritur, *gloſ. in l. ſolam. C. de teſtib.* Felin. *in c. cum*
cauſam. numer. 3. *eod. tit.* Bald. *conſ.* 219. *numer.* 2. *lib.* 4.
Aym. *conſ.* 2. *numer.* 4 *& conſ.* 115. *numer.* 9.

Nec obſtat, quod ijdem teſtes, vel ſaltem aliqui eorum
dicant ſe vidiſſe liuores, & audiuiſſe ploratum Dominæ
Barbaræ, & ſonitum verberum: Quia, vltra alia ſupradicta,
quodq; dd. teſtes patiuntur plures exceptiones, de quibus
in Summario impreſſo Domini Marcelli, dicti liuores,
ploratus, & ſonitus non probant ſæuitiam, cum
potuerint prouenire ex alijs cauſis, quàm ex percuſſionibus
mariti, nec præſumi poteſt, quod dicti liuores,
quatenùs eſſent probati prouenerint ex percuſſionibus,
& ſæuitia D. Marcelli, ſed imò aſſcribendi eſſent cauſis
latè in facto pro D. Marcello deductis, & ſufficienter
20 probatis: Et in omnem euentum, nec iſta probatio †
præſumptiua releuaret, cum ad probandam ſæuitiam
non ſufficiat aliqua indicia ſæuitiæ apparere, eamquè
præſumptiuè probari, Pariſ. *d. conſ.* 54. *numer.* 13. *in fin.*
& ſeq. lib. 4. Rot. *deciſ.* 371. *numer.* 3. *poſt ſecundum vol.*
conſ. Farinac. cum alijs per eundem Farinac. *in d. tract. de*
delict. carn d. quæſt. 143. *numer.* 164.

Nec aliquid facit aſſerta fama, quod D Barbara fuerit
malè tractata à D. Marcello: Quia nec dicta aſſerta
21 fama probatur, cum ſex teſtes de ea deponentes † non ſint
quales ad effectum probandi famam requiruntur, iuxtà
trad. per Iaſ. & alios congeſtos per Surd. *conſ.* 151. *numer.*
77. Honded. *conſ.* 102. *numer.* 70. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 149.
num. 40. *& ſeq.*

Et omnis ſcrupulus tollitur ex quinquaginta teſtibus
longè dignioribus pro parte D. Marcelli examinatis, alijſquè
probationibus ab eo factis: Ex illis, namquè appa-
22 ret D. † Marcellum ſemper benè tractaſſe D. Barbaram,
eiquè ſummum ſemper honorem, & amorem exhibuiſſe,
quod etiam verum eſſe demonſtrat ſoboles ex D. Barbara
ſuſcepta, necnon, & aſpectus D. Marcelli, morumque
ſuauitas ſatis etiam in hac Vrbe omnibus nota:
Quibus multùm adſtipulatur propria etiam confeſſio D.
Barbaræ in reſponſionibus ad poſitiones D. Marcelli,
quod eſt verum, quod ante dictam diem 29. Iulij 1618.
23 non habebat cauſam vllam offenſionis, aut † ex qua ipſa
potuiſſet contriſtari, ibi, *E vero, che non ero altrimente
diſguſtata, nè poteua eſſer vero, che io foſſi in quei giorni
diſguſtata ſeco*, quod certè non didiſſet D. Barbara, ſi continuò
fuiſſet malè tractata à D. Marcello, ac verberibus
affecta.

Nec obſtat, quod ſaltem probetur ſæuitia ex o'mia,
immoderata percuſſione D. Barbaræ d. die 29. Iulij 1618.
Quia veritas eſt, eamquè ipſe Dominus Marcellus ingenuè
fatetur, quod orta quadam rixa inter dd. Nobiles
coniuges d. die 29. Iulij D. Marcellus percuſſit quadam
ferula Dominam Barbaram, quam eadem D. Barbara
voluit in actis pœnès Notarium conſeruari, cum expreſſa
proteſtatione, quod illa non reſtitueretur. Verùm ex
24 dicta percuſſione † non reſultat talis ſæuitia, quæ poſſit
præbere iuſtam cauſam ſeparationi, quia licèt fuerit à
ſcribentibus pro D. Barbara multùm aliàs amplificata, tamen
conſiderata rei veritate, & inſtrumento, quo dicta
D. Barbara fuit percuſſa, quod fuit oculis DD. ſubiectum,
non poteſt dicta percuſſio atrox percuſſio cenſeri,
& ſic non poteſt ex ea ad prætenſam ſæuitiam inferri, quę
ad effectum d. ſeparationis debet eſſe † magna, vt ſuprà 25
probatum eſt, &, vt plures ſentiunt, talis, ex qua poſſit
probabiliter mortis periculum timeri, ita poſt Ferrett.
& alios Barboſ. *in rubr. ff. ſolut. matr.* 2. *par. num.* 3. *&*
ſeqq. quò certè periculo nemo dixerit ſubeſſe Dominam
Barbaram eò, quod ſemel fuerit d. ferula percuſſa.

Præterea minùs poteſt d. percuſſio deſeruire ad probandam
d. ſæuitiam. Quia omiſſo, quod prætenditur D.
Barbaram non fuiſſe percuſſam abſquè cauſa, quo caſu
licitum eſt viro † vxorem punire, vt ſuprà dictum eſt, 26
conſtat ex facti circumſtantijs D. Barbaram prouocaſſe ad
iram D. Marcellum, quodque ipſe ſic accenſus ira eam
percuſſit, vnde talis percuſſio non prouenit ex praua
quadam conſuetudine D. Marcelli ſæuiendi in Vxorem,
ſed ex magna animi commotione, quo caſu non attenditur,
quia percuſſio mulieris quantumuis ſit atrox non attenditur,
quando illa contigit calo, vel ea ira, aut alia
inſolita animi commotione, nec ſubeſt † timor ſimilis 27
percuſſionis impoſterùm: Diuortium enim, ſeù Thori
ſeparatio fit propter timorem futuri damni, ac propterea
etiam tenetur vxor, quæ diuertit à viro, ad eundem redire
data ſibi ſufficienti futuræ incolumitatis cautione, *d.*
c. per litteras, & c. ex tranſmiſſa. de reſt. ſpol. latè Sanchez.
d. diſput. 18. *ſub numer.* 10. *poſt med. verſ. ſecundò exiſtimo.*

Non obſtat, quod etiam ex d. vnica † percuſſione poteſt 28
attenta D. Marcelli natura, probabilis coniectura deſumi
ſore, vt etiam impoſterùm ſæuiat in D. Barbaram.
Quia, quod D. Marcellus ſit crudelis, & pronus ad ſæuitiam
non probatur, nequè id colligi poteſt ex d. percuſſione,
cum, vt dictum eſt, illa † non fuerit acris percuſ- 29
ſio, & prouenerit ex inſolita iræ accenſione, cui eadem
Domina Barbara cauſam dedit: Quinimò, quod Dominus
Marcellus † ſit naturæ placidæ apparet, vt ſupra 30
dictum eſt, ex ipſius aſpectu, & moribus, & ex eo etiam,
quod conſtat eum ſemper in honore, & amore habuiſse
D. Barbaram: vnde ceſsat penitùs cauſa timoris ſæuitiæ
impoſterùm, qui poſset in conſtantem virum cadere.

Et nihilominùs D. Marcellus ad remouendum omnem
ſcrupulum, ſpontè ſua obtulit cautionem de bene tractando
D. Barbaram, qua ſtante, nullus certè ſupereſse
poteſt timor, nec leuis quidem mali, cum tamen ad effe-
ctum ſeparationis requiratur, quod † adſit timor mali 31
magni, quodquè ſit talis timor, qui cadat in conſtantem
virum, vt per Sanchez. *d. diſput.* 18. *numer.* 10. Vbi quod
diuertere eſt res † grauiſſima, ac propterea non eſt conce- 32
dendum ob cuiuſcunquè mali timorem, † quia daretur 33
anſa paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges inter quos
aliquæ diſcordiæ non oriantur, & † timoris rei leuis nul- 34
la habetur conſideratio in iure, *l. metus, ff. de eo quod met.*
cauſ. cum ſimilibus &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmeñ Nullitatis Ordinum.

Die Lunæ 19. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

De nullitate ſuſceptionis Ordinum ſacrorum, ex eo quod per metum ſuſcepti fuerint, quando quis dat, vt Iudex validè procedat ad annullationem, quid requiratur. Et vt quia admittatur ad cauſam propter eius intereſſe, qualiter ſufficiat, vt illud probet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in feudum ſuccedere non poteſt.*
2 *Feudorum incapaces ſunt conſtituti in ſacris Ordinibus.*

3 *Prin-*

3 *Princeps concedendo alicui ſeudi inueſtituram, non cenſetur velle præiudicare in ea vocatis, niſi expreſſè hoc dicat.*
4 *Principis inueſtitura de aliquo feudo præſumitur conceſſa ſine præiudicio tertij.*
5 *Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.*
6 *Ordines ſacros, dato, quod quis ſuſceperit per metum, quando dicatur purgatus talis metus.*
7 *Ordines ſacros ſi quis ſuſceperit per metum; ſi poſteà ſponte adminiſtret, dicitur purgatus metus.*
8 *Clauſula, vocatis vocandis, quod operetur.*
9 *ad Intereſſe docendum, ad effectum admittendi aliquem ad cauſam ſufficit, vt de eo appareat docеatur.*
10 *Intereſſe leuioribus probationibus ſufficit, vt doceatur, ad effectum admiſſionis ad cauſam.*

Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R.P. D. Ghiſilerio, & inſrà ad Deciſionem 331. & 343. coram eodem.

DECISIO CCCXXV.

A SENTENTIA de partibus ad fauorem Marchionis Malaſpinæ ſuper oullitate ſoſceptionis Ordi-
oum, & licentia oubendi interpoſita appellatione, Marchio Ludouicus obtinoit mihi committi cauſam reſtitu-
tionis io integrum cum clauſula, conſtito de illius inte-
reſſe, vnde cum de eo dubitarem, Domini affirmatiuè
reſponderunt, quoniam ex deductis io Summ. num. 2.
apparet illum eſſe compræhenſom inueſtitura Caſtrorum
Baſtiæ, Terræ Rubeæ, & pertineotiarum, ac proindè
ſoa intereſt, qood Marchio Hippolytos remaneat in ſa-
cris Ordinibus, vel vt ipſo adhuc viuente, inueſtitura di-
catur tranſijſſe io ſoi perſonam attenta confirmatione
Imperiali, per quam cum præcipuè reſpiciat ſeruitia præ-
1 ſtanda ſacro Imperio, † Clerici cenſentur excluſi, iuxtà
*text. in c. 1. de feud. fœmin. & in c. ſi Clericus, ſi de feud. de-
funct. fuerit controuerſ. cum alijs per* Roſeotal. *de feud. c. 7.
concluſ. 29. nu. 1. & ſeqq.*
Nec obſtat, quod Marchio Hippolytus, qoàmois aliàs
2 In ſacris Ordinibus conſtitutus, † & ſic incapax feudi,
de qoo agitur, fuerit ad illud admiſſus ab Imperatore, vt
io Summ. Marchionis Hippolyti ou. 7. Nam vltrà quod
admiſſio Imperatoris oon apparet, ceſſat obiectum, qoia
Marchio Lodouicus, vt dictum eſt, vocatus fuit in præ-
3 cedentibus inueſtituris, nec Princeps cenſetur † velle præ-
iudicare ſic vocatis, oiſi expreſsè dicat, Roſental. *de feud.
c. 6. concluſ. 69. & in gloſ. litera R, ad finem, cum alijs ibi*
4 *allegatis*, qoinimò præſumitor † conceſſa ſine præiudicio
tertij, Aochat. *conſ. 174. numer. 5.* Bero. *conſ. 69. num.
19. lib. 1.*
Non obſtat ſententia ſoper nollitate Ordinom. Pri-
5 mò, quia prætenditur oulla ex † defecto ioriſdictionis,
ex quo cauſa fuit auocata ab Ordioario, & commiſſa in
Rota. Secundò, quia teſtes de meto, deponuot de tem-
pore aſſecutionis Canonicatus, non autem ſuſceptionis
6 ordinis, & ex retentione Canonicatos, perceptione † fro-
ctuom per plures annos, necnon ex reſignatione cum pen-
7 ſione, prætenditur purgatio metus, oam ex ſpontaoea †
adminiſtratione, metus purgatur, Hoſtien. *in cap. maio-
res. nu. 38. de Baptiſmo.* Ioao. Andr. *nu. 17.* Butr. *nu. 8. in*
8 *fin.* Boich. *num. 7.* vbi ſuprà, tandem aderat clauſola, †
vocatis &c. & Ludouicus erat certus contradictor, cum
Hippolytos cum ipſo fecerit concordiam ſuper bonis
feudalibus, & tamen noo fuit citatus, ſoper qoibus
omoibus poſt admiſſionem ad cauſam, erit plenè diſcu-
tiendum.
Quare cum oon agatur de iotereſſe principaliter, ſed
incidenter ad effectum admiſſionis huiuſmodi, ſuccedit
9 concluſio, qood † ad docendum de intereſſe, in hoc caſu
10 ſufficit apparenter docere de iore, & dare ſumum † cum
admittaotur leuiores probationes, Felio. poſt Cardin.
*in c. ſuper. num. 2. de offic. deleg. & in cap. ſuper. num. 14.
& 16. de ſent. & re iudic.* Odd. *de reſt. in integr. part. 1. qu.
36. num. 36.* Rota *deciſ. 11. de reſcript. in antiq.* Biſignett.
deciſ. 1. eod. tit.
Et ità vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Veneris 26. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Manutenibilis non eſt poſſeſſio capta pendente termino dato ad appellandum. Ægidiana in rebus emphyteuticis Eccleſiaſticis non intrat. Pro ſpoliato non dicitur, qui ſe habere, ſi petat manutentionem.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis.*
2 *Poſſeſſio benè probatur ex confeſſione partis aduerſæ.*
3 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt nulla, & attentata.*
4 *Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis.*
5 *Appellatio in iudicijs poſſeſſorijs non datur ex diſpoſitione Ægidianæ.*
6 *Ægidiana non intrat, quando ſumus in re Eccleſiaſtica.*
7 *Decretum tranſit in rem iudicatam ob non interpoſitam à parte appellationem.*
8 *Decreto contra ſe lato, videtur quis acquieuiſſe, ſi ab eo non appellauit.*
9 *Manutentionem, quis petere non poteſt, ſi habuit ſe pro ſpoliato.*
10 *pro Spoliato ex acquieſcentia alicuius decreti, contra ſe lati, vt non dicatur, quis ſe habuiſſet, ſufficit, quod à die notitiæ reclamauerit, quando domi dimiſſa copia, & non perſonaliter ad illud fuerit citatus.*

Suprà ad Deciſiooem 46. coram eodem R.P.D. Dunozetto; & iofrà ad Deciſionem 330. coram eodem.

DECISIO CCCXXVI.

CENSVIT Rota Capocephalis, dandum eſſe mandatum de manu tenendo io poſſeſſione Vineæ, de
qua agitur, quia de eorum poſſeſſione tempore motæ li-
tis viſum fuit conſtare, nedum ex depoſitione teſtis pro
Strinis ex aduerſo examinati; † quæ ſola ſufficit ad effe- 1
ctum maoutentionis, Menoch. *de retinen. rem. vlt. nu. 34.*
Rota coram Greg. XV. *deciſ. 438. nu. 2.* verùm etiam ex
confeſſione eorundem de Strinis deſumpta ex † poſitioni- 2
bus, ſeù articulis per ipſos exhibitis, Crauett. *conſ. 150.
nu. 5.* Rot. coram Greg. XV. *deciſ. 458. nu. 4. & 5.* & aliàs
ſæpiſſimè.
Non obſtat poſſeſſio dd. de Strinis capta auctoritate Iu-
dicis vigore decreti, ſeù mandati de immittendo, quia
cum à d. decreto daretor appellatio poſſeſſio inde ſeqou-
ta † pendeote termino ad appellandum dicitur oulla & 3
attentata *cap. non ſolum. de app. in 6.* Rot. coram Greg.
XV. *dec. 503. nu. 1. & deciſ. 618. nu. 2. par. 2. recent.* &
conſequeoter † non eſt manuteoibilis, Rota *deciſ. 225. n.* 4
*4. par. 2. recent. & in Rom. melioramentorum 1. Decemb.
1616. coram D. meo Vbaldo.*
Quod autem à decreto prædicto daretur appellatio pa-
tet, nam licèt fuerit actum poſſeſſorio, ex ioterdicto † 5
quorum bonorum, io quo ex diſpoſitione Ægidianæ non
datur appellatio, tameo cum ageretur de vinea emphy-
teutica Eccleſiaſtica, prout inter partes non controuerti-
tur, † ceſſabat Ægidiana, & dabatur appellatio, Rot. 6
*deciſ. 32. n. 2. par. 1. & deciſ. 472. par. 2. recent. & in Romana domus ad S. Honufrium 29. Apr. 1626. & 16. Martij 1627.
coram R. P. D. Durano.*
Minùs obſtat, quod † decretum prædictum ob non io- 7
terpoſitam appellationem per dd. de Capocephalis tranſi-
erit in iudicatum, & ſic videantur acquieuiſſe, † & ſe 8
habuiſſe pro ſpoliatis, & propterea non poſſint nunc † 9
petere

petere manutentionem , quia reſpondetur , quod cum
Capocephalis non fuerint perſonaliter citati , ſed tantùm
10 domui dimiſſa † copia , ſatis eſt ad hoc vt non cenſeantur
ſe habuiſſe pro ſpoliatis , quod à die habitæ notitiæ reclamauerint & petierint manutentionem , Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 307. *nu.* 12. *& deciſ.* 546. *nu.* 14. *& deciſ.* 555. *num.* 1.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO,

Tullen. Reformationis.

Die Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Approbationis narratiua quando dicatur iuſtificata . Religionum reformatio cui ſit commiſſa . Narratiua quando ſufficiat , quod de facto iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum facit probationem probatam.*
2 *Narratiua aliqua benè iuſtificari poteſt ex inſtrumento publico .*
3 *Approbationis narratiua , ex quo benè dicatur iuſtificata .*
4 *Narratiua ea , quod reformatio alicuius Religionis abſque Sedis Apoſtolicæ beneplacito ſecurè ſubſiſtere non poſſit , non eget iuſtificatione .*
5 *Reformatio Religionum totaliter pendet à nutu Capituli generalis .*
6 *Capitula generalia Religionum , quòad obſeruantiam Regulæ habent omnimodam poteſtatem .*
7 *Narratiua ea ſufficit , vt de facto iuſtificetur , ſi in ea principalis intentio Papæ non conſiſtat .*
8 *Papa præſumitur habuiſſe plenam notitiam de his , quæ in literis Apoſtolicis conceſſionis inſertæ ſunt .*
10 *Narratiua Papæ non eſt iuſtificanda , cum eius aſſertioni ſit ſtandum.*

¶ Suprà ad Deciſionem 4. coram eodem R.P.D. Dunozetto , & ad ſequentem .

DECISIO CCCXXVII.

CVM moderni Abbates, & Conuentus Sanctæ Mariæ Maioris nuncupatæ Oppidi Muſſiponti , Iuſtimontis , ac Saliuæ vallis Meten. & Tullen. Dioc. reſpectiuè Præmonſtraten. Ordinis , Reformationem antiquæ eiuſdem Ordinis auſteritati , conformem ſuſcepiſſent , & dubitarent ne huiuſmodi Reformationis negotium deſtrueretur cum à Capitulorum generalium eiuſdem Ordinis nutu totaliter penderet, & vix ſtare poſſe exiſtimarent , niſi Sedis Apoſtolicæ auctoritate muniretur à fel. recor. Paulo Quinto Bullam Confirmatoriam huiuſmodi negocij obtinuerunt , & quia cum poſt profeſſionem dicti Abbates, & Conuentus nonnullas Leges, & Conſtitutiones , & Ordinationes ad conſeruationem dictæ Reformationis tuliſſent , dubitabant pariter ne huiuſmodi Conſtitutiones eiuſdem Capituli generalis cenſueris ſubiacerent , eaſdem a ſan. me. Greg. XV. obtinuerunt confirmari , ſed quia Abbas, & Capitulum generale Præmonſtraten. dictas Bullas impugnabant vti nulliter, & ſubreptitiè obtentas , Dubitaui An dictæ Bullæ eſſent iuſtificatæ, & Domini vnanimi conſenſu reſponderunt pro illarum iuſtificatione .

Et primò quòad Bullam Pauli Quinti , ea viſa fuit in omnibus iuſtificata , in ea enim primò narrabatur , quòd Abbas & Conuentus Oratores , ante aliquot annos Reformationem antiquæ eiuſdem Ordinis auſteritati conformem de conſenſu tunc exiſtentis Abbatis Generalis eiuſdem Ordinis ſuſceperunt . Secundò , quod iàm Abbates , & Conuentus pro illius reformationis obſeruantia Statuta , & ordinationes condiderunt . Tertiò quod ijdem in ipſa Reformatione illucuſque cùm conſenſu , & approbatione moderni Abbatis Generalis dicti Ordinis perſeuerarunt . Quartò , & vltimò quod Reformatio huiuſmodi ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate vix ſtare poſſit cum , à dicto Capituli generalis nutu penderet eam deſtruere , quæ omnia viſa fuerunt benè iuſtificari.

Nam quòad primùm , nempè quod Abbas , & Conuentus Oratores ante aliquot annos hanc Reformationem de
conſenſu tunc exiſtentis Abbatis generalis eiuſdem Ordi-
nis amplexi fuerint , illud abundè iuſtificatur ex approba-
tione Conſtitutionis dictæ Reformationis Communita-
tis antiqui rigoris facta de anno 1611. ab Abbate generali
tunc temporis , in qua enunciatur tàm Inſtitutio dictæ
Reformationis , quàm etiam conformitas primæuo Or-
dinis Inſtituto , vt ex Inſtrumento publico dato in Sum-
mario Communitatis Num. 4. ex quo cùm † faciat pro- 1
bationem probatam , *l. cum precibus* , *C. de prob.* Rot. *dec.*
60. *nu.* 1. *& deciſ.* 590. *n.* 1. *par.* 1. *recent.* benè remanet iu-
ſtificata † narratiua , quòd Reformatio fuerit introdu- 2
cta de conſenſu Abbatis Generalis , & ſecunda quòd fue-
rint condita Statuta , & Conſtitutiones.

Quòad tertiam verò narratiuam etiam ea benè iuſtifi-
catur , quia D. Petrus Groſſetus modernus Abbas Gene-
ralis dicti Ordinis de anno 1616. Conſtitutiones dictæ Re-
formationis examinauit , & approbauit , necnon cenſuit
illius † profeſſores ad earum obſeruantiam eſſe hortan- 3
dos , vt in Inſtrumento approbationis , quòd datur in eo-
dem Summario Num. 5. ex quo benè remanet iuſtificata
dicta tertia narratiua . Rot. *deciſ.* 17. *numer.* 7. *part.*
2. *recent.*

Quòad quartam & vltimam narratiuam , nempè quod
huiuſmodi reformatio † abſquè Sedis Apoſtolicæ aucto- 4
ritate ſecurè ſubſiſtere non poſſet , non indiget alia iuſti-
ficatione , cùm hoc ſit ſatis notum , † ex quo dicta Refor- 5
matio totaliter pendebat à nutu Capituli generalis , cui
etiam Sac. Conc. Trid. quòad † obſeruantiam Regulæ de- 6
dit omnimodam poteſtatem *c.* 1. *ſeſſ.* 25. *de regul.*

Quò verò ad Iuſtificationem Bullæ Greg. XV. in qua pariter tria , aut quatuor narrantur ea viſa fuit clara .

Siquidem in eo , primò narratur , quod literæ Pauli Quinti propter nonnulla impedimenta ſuum ſortiri effectum non potuerunt . Secundò , quod diſciplinæ veteris rigor à Capitulis generalibus anteà approbatus , & ſingulis Religioſis & integris Monaſterijs primùm permiſſus , deinde curæ Abbatis generalis traditus fuerit . Tertiò , quod idem Abbas generalis in viſitatione quaſdam Leges , & Ordinationes edidit ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ , quæ Ordinationes per extenſum in dictis literis ſunt inſertæ . Quartò , & vltimò narratur votum Congregationis Regularium ſuper dictis Ordinationibus .

Quòad primùm , quod dictæ literæ non fuerint exe-
quutioni demandatæ non indiget alia Iuſtificatione , † 7
quia in hoc principalis intentio non conſiſtit , & ſufficit ,
quod de facto verificetur Rota *deciſ.* 410. *n.* 4. *par.* 1. *recent.*
& hoc inter partes non controuertitur .

Secunda narratiua iuſtificatur , quia de anno 1618. Capitulum generale approbauit eaſdem Conſtitutiones Reformationis , & conceſſit facultatem omnibus Religioſis , & Monaſterijs integris eiuſdem Ordinis amplectendi reformationem , vt conſtat ex Inſtrumento dictæ Conceſſionis in eodem Summario Num. 8. ex quo benè iuſtificatur narratiua facta in his literis Gregor. quod diſciplinæ veteris rigor à Capitulo generali antea fuerit approbatus , & permiſſus.

Tertia narratiua , quòd Abbas generalis ex viſitatio-
ne Monaſteriorum Communitatis ediderit quaſdam le-
ges pro regimine , & manutentione Reformationis pro-
batur etiam ex publico Inſtrumento , quod datur in Sum- 8
mario num. 6. nec non ex quo dictæ Leges ſeù Conſtitu-
tiones fuerunt inſertæ in litteris Apoſtolicis , vndè appa-
ret † Papam de illis habuiſſe plenam informationem . 9
Soccin. *conſ.* 266. *nu.* 27. *verſ. confirmatur* , *lib.* 2. Alex. *conſ.*
54. *num.* 2. *lib.* 5.

Vltima deniquè narratiua de approbatione articulo-
rum , & ordinationum Reformationis facta à Sacra Con-
gregatione non eget aliqua probatione cùm ſit narratiua 10
ipſius Pontificis , cui aſſertioni eſt ſtandum Rota *dec.* 361.
n. 1. *dec.* 612. *nu.* 3. *in fin. par.* 2. *recen.*

Et ità vtraquè , &c.

R.P.D.

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Tulleu. Reformationis.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

A R G V M E N T V M.

Tractatur de iuſtificatione narratiuæ, quando ſcilicet benè dicatur iuſtificata. Reformationis alicuius Religionis approbatio per Monachos, ex quibus deduci poſſit.

S V M M A R I V M.

1 *Approbatio ſupponit exiſtentiam rei, quæ approbatur aliàs non potuiſſet approbari.*
2 *Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato.*
3 *De actu extraiudiciali ſibi commiſſo, ſi quis atteſtetur, an ei credatur ſine teſtibus.*
4 *Notarij legalitas cenſetur à partibus approbata, ſi ſint ſolitæ eo vti in extrahendis ſcripturis.*
5 *Epiſcopi informatio ſuper aliqua re ſibi commiſſa, præſumitur integra, donec contrarium probetur.*
6 *per Scripturæ ſubſcriptionem approbantur omnia, & ſingula in eo contenta.*
7 *Negatiua eſt probanda per eum, qui in ea, ſe fundat.*
8 *Redditus ad ius antiquum facilior eſt.*
9 *Diſciplina vetus, & regularis vbi collapſa eſt, inſtauranda venit.*
10 *Conſenſus præſtitus ab Abbatibus, Prioribus &c. cenſetur præſtitus non ſolùm vti ſinguli, ſed etiam conuentualiter.*
11 *Scripturis magis ſtandum eſt, quàm teſtibus.*
12 *Probatio per ſcripturas in concurſu cum teſtibus debet præualere.*
13 *Gratia. quando præſumatur obtenta ab eo, cuius nomine cantat.*
14 *Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium de transferri.*

¶ Supra ad Deciſionem 4. coram eodem R.P.D. Dunozetto.

D E C I S I O CCCXXVIII.

LITTERAS Reformationis fœl. rec. Pauli Papæ V. & Gregorij XV. iuſtificatas eſſe Domini ſub die 30. Martij præteriti, * & hodiè repropoſito dubio ſuper eiſdem vnanimiter reſponderuut per tationes ponderatas iu præcedenti deciſione, non obſtan. vitimo loco deductis pto parte Abbatis, & Capituli non acquieſcentium deciſioni prædictæ.

Non obſtat, quud narratiua ſuſceptæ Reformationis
de conſenſu Abbatis non poſſit iuſtificari, ex Iuſtrumento
confecto de anno 1611. in Summario Communitatis
in alia poſitione dato uum. 4. cùm Statuta videantut condita
de anno 1616. Quia obiectum ceſſat ex facto, ex
quo re vera ſtatuta emanauerant de anno 1611. quo tempore
Abbas Reformationi conſenſit; De anno verò 1616.
1 illa reuiſa, & approbata fuerunt à Generali, quæ † approbatio,
& reuiſiu præſupponit eorumdem Statutorum
præexiſtentiam, cùm aliàs non potuerint approbari, uec
augeri. *l. nam, & ſi, ff. de iniuſt. rupt. teſt. c. ad diſſoluendum,
ibi not. de ſponſ. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil.
& in c. ex parte de conſt.* Guidop. *dec. 629. n. 12. verſ. quia,
quod non eſt.*

Non obſtat, quod ſcriptura in qua nititut deciſio, quæ
reuidetur pro iuſtificatione primæ narratiuæ non ſit
2 in forma probauti, tanquàm extracta à Notario †
de illa non rogato, quia hodiè datut originalis Informatio
Epiſcopi Virdunen. capta de urdine Congregationis
Epiſcoporum, & Regularium, in qua eſt inſerta
de verbo, ad verbum dicta ſcriptura, quæ prætenditur
informis, cui origiuali informationi Epiſcopi fides
eſt adhiben. etiamſi teſtibus careret, cùm Epiſcopus atteſtetut
de actu † extraiudicialiter ſibi commiſſo à Con- 3
gregatione, Bero. *conſ. 88. num. 21. lib. 1.* Neuiz. *conſil.
vlt. num. 3. & 10.* Menoch. *conſ. 114. num. 10.* Præſertim,
quia, extracta fuit à Notario ſolito extrahere Inſtrumenta
etiam producta pro Abbate, & Capitulo, † itàut 4
illius legalitas cenſeatur à partibus approbata. Cardin.
Caual. *deciſ. 640. n. 10.* Quæ iuformatio Epiſcopi præſumitur
integra, donec per Abbatem, † & Capitulum con- 5
trarium probetur. Rot. *deciſ. 64. nu. 1. par. 1. diuerſ.* Card.
Caual. *dec. 335. n. 1. & deciſ. 572. n. 7.* Greg. XV. *dec. 59. n.
1. & ibi Adden.*

Narratiua, qund Abbas & Conuentus Iuſtimontis,
& Saliuæ vallis ſuſceperint Statuta, probatur
ex eadem informatione Epiſcopi; item ex mandato
procuræ facto Fratri Ægidiu Martino nomine Conuentus
Iuſtimontis ad acceptandam huiuſmodi Reformationem,
cuius vigore poſtmodùm per modernum
Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus
prædictæ Communitati, & Reformationi, cui adiunctioni
etiam dictus Abbas Iuſtimontis conſenſit, &
cùm omnibus Religioſis eiuſdem Conuentus ſe ſubſcripſit,
vt ex Iuribus in Summario Communitatis iu hac
poſitione dato num. 4. & 5. per † quam ſubſcriptionem 6
vtiquè acceptarunt omuia, & ſingula contenta in mandato,
Gabr. *concl. 3. numer. 1. de præſumpt.* Seraph. *deciſ.
973. num. 1.*

Non obſtat, quòd quàmplura, ex bis quæ fuerunt ſtatuta
non ſint conformia autiquu rigori, & non fuerint obſeruata,
quia contrarium apparet ex dicta relatione Epiſcopi
Virdunen. cui † eſt defereudum, niſi contrarium 7
probetut, quàmuis conſiſtat iu uegatiua. Alex. *conſ. 37.
nu. 13. lib. 2.* Rot. *deciſ. 362. nu. 2. par. 1. in recen.* Caualer.
deciſ. 315. nu. 5.

Nun obſtat, quod ſi dicti Summi Pontifices ſciuiſſent
prout ipſis fuit tacitum, Statuta antiqua fuiſſe modificata
per Iulium Secundum, quòad eſum carnium,
vtiquè dictam Reformationem non confirmaſſet;
Quia imò à dicta confirmatione non ſe retraxiſſent,
† cùm facilior ſit reditus ad ius antiquum, 8
*gloſ. in capit. ſtatutum, in verb. numerandum, de præben.
in 6. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de regul.* in illis
verbis *(vbi collapſa eſt vetus, † & regularis diſciplina in- 9
ſtauretur.)*

Non obſtat, quòd non doceatut de conſenſibus.
Conuentualiter præſtitis à Conuentibus Saliuæ vallis,
& Iuſtimoutis, quia contrarium apparet ex iuribus
datis iu Summario Communitatis uum. 5. in quo
legitut, quòd Abbates, & Conuentus prædicti dederuut
mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apoſtolica
confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato
ſuut ſubſcripti dicti Abbates, & Priores, & omnes
alij Fratres dd. Conuentuum. Qui † conſenſus propte- 10
reà cenſentut præſtiti, non ſolùm vti ſinguli, ſed etiam
Conuentualiter. Gabr. *conſ. 1. nu. 3. & 9. de cuiuſquè vniuerſ.
nom.*

Neque obſtant teſtes in Curia nuper examinati pro
parte Abbatis, & Capituli ad proban. non interueniſſe
conſenſum Abbatum, & Conuentuum, quia magis † 11
eſt ſtandum ſcripturis, quàm teſtibus, & præſertim
magis eſt credendum dictæ informationi datæ per Epiſcopum
Virdunen. de urdine Congregationis, prout magis
eſt ſtandum Confirmationi Statutorum factæ per
Abbatem Generalem, † & hæc probatio per ſcripturas 12
in concurſu cùm teſtibus debet præualere *l. Cenſus, ff.
de probat. conſil. 54. num. 15.* Ruta *deciſ. 582. nu. 6. par. 1.
recentior.*

Non obſtat, quòd objicitur contra litteras Gregorij
non probari Abbatem dediſſe mandatum ad ſupplican.
quia cùm expeditio non potuerit fieri abſquè expenſa,
& ſinè Abbatis conſenſus, gratia eſſet difficilis
conceſſionis, iſtis concurrentibus gratia præſumitnt
obtenta ab eo, cuius nomine cantat, iuxtà deciſiones
relatas ab Add. *ad deciſ. Gregor.* 331. *numer.* 19.
ſtante maximè exequutione dd. litterarum † ſubſecuta 13
iu partibus ad inſtantiam dicti Abbatis, qui hoc mndo
eaſdem litteras approbauit, & ſe fuiſſe oratorem faſſus
fuit, *l. filiusfamilias, ff. ad Maced.* Bart. *in l. cùm tabernam,
§. idem quæſitum, in fine, ff. de pign.* Caual. *deciſ.
26. ſub nu. 4.*

Deni-

Denique, non obſtat, quòd non poſſit iuſtificari narratiua, quòd Petrus, Claudius, & alij eſſent Monachi S. Pauli, & Saliuæ vallis, cùm doceatur iſtos emiſiſſe
14 profeſſionem in alijs Monaſterijs, quia † Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus, poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium transferri, *c. licèt quibuſdam, de regul.* & ſic ceſſat impotentia ex aduerſo allegata.

Et ità vtraque, &c.

Eſt Deciſio 327. ſupra, quæ eſt præcedens.

R. P. D. MERLINO.

Narnien. Succeſſionis.

Die Lunæ 26. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Statutum excluſiuum fœminarum, licèt in dubio interprætandum veniat, ne fœmina propter vnam dotem repellatur etiam ab hæreditate eorum, qui eam non dotarunt, & hoc ad euitandum magnum abſurdum, & quaſi intollerabile, quod aliàs ſequeretur. Tamen quando id concipi poteſt ex eiſdem ſtatutis & hoc præſertim ad interprætationem Statut. Narnien. cap. 40.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens dotatam cenſetur in dubio ſolum excludere eam ab hæreditate dotantis.*

2 *Sed hoc non procedit, quando vlteriùs progreditur, & ex contextu ipſius ſtatuti appareat eas voluiſſe excludere à cuiuſcunque hæreditate.*

3 *Ità vt excluſio prædicta non ſit correſpectiua ad dotem, quodque vna dos operetur omnium hæreditatum iacturam.*

4 *Fœmina excluſa à ſtatuto à ſucceſſione, vt excludatur ab omnium hæreditate, non ſufficit, quod ſtatutum enumeret plures perſonas, à quarum ſucceſſione inducit excluſionem.*

5 *Caſtren. in conſ. 91. num. 2. lib. 2. declaratur.*

6 *Bald. in l. 1. num. 4. C. de legit. hæred. declaratur. & num. 18. & 20.*

7 *Statutum fœminas excludent ab hæreditate, cenſetur ſolùm excludere ab hæreditate dotantis, etiamſi plures recenſeret perſonas.*

8 *Quia hoc caſu etiam viget illa æquitas, quod ſingula ſingulis referenda ſunt.*

9 *Fœmina, vt excludatur tantùm à ſtatuto ab hæreditate dotantis ſemper facienda eſt interprætatio, niſi verba ſtatuti valdè, vel ex toto, repugnent.*

10 *Quod procedit etiamſi verba ſint valdè prægantia.*

11 *Statutum ſi alternatiuè loquatur, alternatiuè debet intelligi, ſingula, ſingulis referendo, & nu. 17.*

12 *pro Fœmina in dubio pronunciandum eſt, quod non ſit excluſa à ſtatuto.*

13 *Statutum excludens fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum non extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſunt expreſſæ.*

14 *Et nec habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto formaliter expreſſus, tàm ad effectum excluſionis, quàm incluſionis.*

15 *Alternatiuæ natura eſt, vt vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat.*

16 *Copulę, &, natura eſt omnia ſimul connectere, & comprębendere.*

17 *Statutum excluſiuum fœminarum ſi in dotatione, & in excluſione loquatur alternatiuè, qualiter ſit intelligendum, & nu. 18.*

19 *Alternatiua abſonum eſſet, quod in vna parte acciperetur diuiſim, & in alia verò coniunctim.*

21 *Statutum ſi ſimpliciter dicat, mulierem dotatam non ſuccedere Patri, vel Matri, & alijs, tunc non recipie reſtrictionem ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat.*

22 *Et hoc caſu ſufficit, vt ab hæreditate cuiuſcunque dicatur excluſa, vt ab aliquo ſit dotata, nec perquirendum eſt à quo ſit dotata. & quare, num. 23.*

24 *Fœmina excluſa à ſtatuto, ab illius hæreditate cenſetur excluſa, à quo fuit dotata, & quando id procedat.*

25 *Statutum ſi ſit correctorium iuris communis, in eo, non ſunt intelligendæ perſonæ ibi non expreſſæ.*

26 *In ſtatutis omiſſum habetur pro omiſſo.*

27 *Excluſio ab hæreditate fratris, non eſt admittenda in ſtatutis excluſiuis fœminarum, niſi de hoc fiat mentio in dictis ſtatutis.*

28 *Exhæredatio non infertur, niſi vbi nominatim exprimitur.*

29 *Stututum, quando dicatur temperare rigorem excluſionis fœminarum.*

30 *Dictio, talis, eſt demonſtratiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem.*

31 *Dictio, dummodò, coarctat diſpoſitionem ſecundùm qualitates appoſitas.*

32 *in Statutis excluſiuis fœminarum abſurdum eſſet ingens, ſi vellemus addere excluſionem ab hæreditate fratris, quæ non legitur in ipſo ſtatuto.*

33 *Statutum Narnień excluſiuum fœminarum intelligendum eſt diuiſim, ideſt quod fœmina, ab illius tantùm hæreditate excludatur, à quo fuit dotata, & non ab alijs.*

34 *Statutum excluſiuum fœminarum, ſi ad eas excludendas contentetur vna dote, abſurdum eſſet, vt pro inducenda totali excluſione earum, exigamus bis, ter, quater, & pluriès dotes.*

35 *Fœmina excluſa à ſtatuto, abſurdum eſſet, vt propter vnam ſolam dotem excludatur à plurium hæreditatibus.*

36 *Statutum, ſi mandet, quod filia vnica dote contenta ſit, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit.*

37 *de Lucro captando agens minùs fauorabile eſt, quam agens de damno vitando.*

38 *Datio eſt actus reiterabilis.*

39 *Dos eſt loco legitimæ portionis, quę circumſcripto ſtatuto, debetur fœminæ.*

40 *Statutum, ſi excludat fœminam ab hæreditate patris, & aliorum ſi ſit dotata à fratre, quid inde inferatur. & num. 41.*

42 *Fœminis ſucceſſio fratris minùs debita eſt, quàm ſucceſſio parentum.*

43 *Fœmina, vt cenſeatur excluſa ab hæreditate dotantis ſic diſponente ſtatuto, vis non conſiſtit in hoc, quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ſed ex quibus bonis dotem præſtiterint.*

44 *Pater tenetur dotare filiam, & hoc munus, & obligatio propriè inhæret illi.*

45 *Patris bona ſunt obnoxia obligationi dotandi filias, & cum hoc onere tranſeunt in hæredem.*

46 *Dos habetur loco legitimæ portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione patris.*

47 *Frater, quando ex bonis paternis dotat ſororem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, ſed ex debito paterno.*

48 *Fratre, ſi ex bonis paternis dotet ſororem, licèt extrinſecè ſit dotata à fratre, tamen verè cenſetur dotata à patre.*

49 *Filia dotata à patre, ſicuti non ſuccedit patri, ità dotata à fratre, excluditur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius bonis dotata fuit.*

50 *Statutorum diſpoſitiones referri debent ad id, quod frequentiùs accidunt.*

51 *Soror, ſi ſit dotata à fratre de bonis ſuis Caſtrenſibus, hoc caſu excluſa remanet ab hæreditate fratris, non autem excluſa remanebit ab hæreditate patris, & aliorum, qui non dotarunt.*

52 *Fœmina cenſetur excluſa tantùm ab illa hæreditate, in qua habuit recompenſam, ſcilicèt dotem receptam à defuncto.*

53 *Statuta excludentia fœminas dotatas interprætanda ſunt, vt fœminæ non ſuccedant dotantibus.*

54 *Et potiùs debet admitti ſuppletio verbi, quàm admittatur illud abſurdum, quod fœmina ab vno dotata excludatur ab omnium ſucceſſione, ad quam de iure erat vocata,*

55 Fra-

55 *Frater eſt in primo gradu. Patruus verò in ſecundò.*
56 *Sorori, magis debita eſt ſucceſſio fratris, quàm patrui.*
57 *Frater in ſubſidium tenetur dotare ſororem.*
58 *Patruus non tenetur dotare neptem fratris, & hoc ſecundùm opinionem aliquorum.*
59 *Filius illicò ſequuta aditione hæreditatis paternæ, bona non conſiderantur ampliùs, vt paterna, ſed vt proprium patrimonium filij.*
60 *Succeſſio ab inteſtato regulariter fit per quotas, vel in vniuerſum, non autem per genera bonorum, & quare.*
61 *Matrimonium poteſt eſſe ſine dote.*
62 *Matrimonia, vt plurimum non ſolent eſſe ſine dote.*
63 *Statutum referri non debet ad caſum inſolitum.*
64 *Verbum maritare reſoluitur in dotationem.*
65 *Statuta excluſiua fœminarum, ſi ſint correſpectiua ad dotem, vt dicatur eis ſatisfactum, quid requiratur.*

NE admireris, quod Deciſio iſta replicetur, quia vt non ignoras iàm eam impreſſi in altera parte, quæ in ordine eſt deciſio 321. Sed, & quia ea, caſu, & culpa Typographorum enormiter fuit mutilata, & quia ſingularis eſt tanquàm Doctiſſimi Auditoris, ideò illa, priſtino nitori reſtituta, hoc in loco, læta fronte, fruere.

DECISIO CCCXXIX.

CONCORDIBVS ſuffragijs Domini approbarunt etiam hodiè reſolutionem emanatam ſub die 7. Februarij proximè præteriti coram me, * Helenæ ſcilicèt, & Magdalenæ ſororibus dandam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem bonorum q. Iacobi eorum Fratris, vnà cum Petro pariter fratre; Nec ſtatutum Narnieſi cap. 40. in quo totum difficultatis momentum poſitum erat, obſtare.

Veriſſimum eſt enim, & à nemine in controuerſiam
1 reuocatur axioma, quod ſtatutum † excludens dotatam
cenſetur in dubio ſolùm excludere ab hæreditate dotantis, vt in deciſione firmatum fuit; & quàmuis huiuſmodi
concluſio communiter limitetur, quando ſtatutum pro-
2 greditur vlteriùs, & ex contextu ipſius ſtatuti † apparet
Statuentes voluiſſe à cuiuſcunquè hæreditate excludere
3 fœminas, † nec excluſionem inductam correſpectiuam
eſſe ad dotem, quodque vnica dumtaxat dos operetur omnium hæreditatum iacturam, vt per Caſtr. *conſ. 91. nu. 2. lib. 2.* Aldobr. *latè conſ. 2. num. 123. & ſeqq. lib. 1. & alij in deciſione etiam congeſti, verſ. & quàmuis.*

Attamen aduertendum eſt, non ſufficere ad inducendam hanc excluſionem ab omnium hæreditate, quod ſta-
4 tutum enumeret † plures perſonas, à quarum hæreditate
inducit excluſionem, vt videtur ſenſiſſe Caſtrenſ. *d. conſ. 91. Quoniam* Bald. *in l. prima, num. 4. C. de legitim. hæred.*
5 qui huius opinionis anteſignanus eſt, & quo Caſtrenſ. †
innititur, hoc non dixit, ſed docuit ſtatutum accipiendum eſſe hoc temperamento, quod ſolùm excludat ab
hæreditate dotantis, niſi vlteriùs progrediatur, Et ideò
6 Bald. intelligi † debet, quando ex modo, vel ex forma
enumerationis, vel aliundè appareret, ſtatuentes ſenſiſſe excludere fœminas à cuiuſcunquè hæreditate, etiam non dotantis, vt benè perpendit Franc. Niconit. *alleg. 6. num. 37.* & Crauett. *conſ. 581. num. 2. verſ. ſecundò cre-*
7 *bior*, vbi, quod ſtatutum † excludens fœminas ab hæ-
reditate, cenſetur ſolùm excludere ab hæreditate dotantis, etiam ſi plures recenſeret perſonas, quia, & hoc ca-
8 ſu adhuc viget illa æquitas, vt ſingula † ſingulis refe-
rantur, Brun. *de ſtatut. excluſiu. fœmin. art. 8. num. 63.* vbi
firmet, quod & ſi verba ſtatuti valdè repugnent, niſi ex
9 toto repugnent † ſemper facienda eſt interpretatio, vt
fœmina excludatur tantùm ab hæreditate dotantis, Pa-
10 ſeth. *conſ. 69. num. 12.* vbi etiam ſi ſtatuti verba † ſint val-
dè prægnantia, & idem videtur cenſuiſſe Rota *in Auximana bonorum 17. Februarij 1620. coram bon. mem. Remboldo, verſ. Atquè hoc magis.*

In ſtatuto autem Narnieſi, Domini non aſſequabantur hanc voluntatem, & mentem excludendi fœminas à cuiuſcunque hæreditate, licèt enumeret plures perſonas, Immò ex multis, ſaltem ſimul iunctis, deſumi videbatur potiùs excluſionem inductam eſſe diſiunctim, & diuiſim ſingula ſingulis referendo, vt dotata à patre, non ſuccederet patri, dotata à matre, ab eiuſdem matris hæreditate excluderetur, & ſic de cæteris.

Primò, quia ſtatutum in parte excludente loquitur
alternatiuè, ibi, *nulla Mulier debeat habere regreſſum ad*
bona paterna, vel matris, vel patrui, vnde † alternati- 11
uè intelligi debet, & diſiunctim, ſingula ſingulis referendo, prout in alia deciſione, *verſ. Nihilominùs, &c.* vbi multi congeruntur Doctores, quibus addi poſſunt, Corn. *conſ. 48. num 9. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 49. num. 17. lib. 3.* Niconit. *alleg 6. num. 31.* Io. Vinc. Anna *alleg. 70. num. 32.* Gabr. *de ſtatut. concluſ. 5. num. 2. verſ. Contrarium, & num. 9.* Brun. *de ſtatut. excluſiu. fœmin. dicto art. 8. quæſt. 16. num. 67. cum ſeqq.* & rationes etiam in eadem deciſione fuerunt ponderatæ.

Quibus pariter accedit, quod filiæ fœminæ cauſa videtur fauorabilior, cum ipſa habeat intentionem fundatam in diſpoſitione iuris communis, & illius excluſio
non legatur in ſtatuto, & † in dubio pro fœmina, quòd 12
ſcilicèt à ſtatuto non ſit excluſa, pronunciandum eſt, vt plenè per Alex. Raudenſ. *conſ. 56. num 20. lib. 1.* Barz. *deciſ. Bononien. 98. num. 22. & ſeqq.* Et ſtatutum excludens
fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum † non ex- 13
tenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſint expreſſæ, vt per Bald. *in l. ſed, & Milites, num. 3. verſ. & facit, ff. de excuſat. tutor.* cuius dictum notandum eſſe dixit Marz. *conſ. 29. num. 20. & conſil. 30. num. 14.* Alb. *conſil. 349 num. 10. lib. 2.* Purpur. *conſ. 145. num. 3. lib. 1.* Manent. *conſ. 4. num. 5. lib. 1.* Modern. Mant. *controuerſ. forenſ. lib. 2. cap.*
400. num. 28. Nec † habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto 14
formaliter expreſſus, tàm ad effectum excluſionis, quàm inclusionis, Purpur. *d. conſ. 145. num. 3 lib. 1. latè* Honded. *conſ. 8. num. 13. & ſeqq. lib. 1.*

Secundò, quicquid ſit de prædicta opinione, quæ plurimos habet contradictores, vt fuit animaduerſum in deciſione, *verſ. Nec Dominos fugit &c.* In qua Doctorum diſſenſione, nec hodiè Domini putarunt opus eſſe aliquid deffinire; In ſtatuto Narnien. videtur ex pluribus circunſtantijs iàm ponderatis in deciſione, facilior reſolutio pro fœmina, quia ſtatutum loquitur alternatiuè, nedum in parte excludente, ſed etiam in parte, vbi de dotatione agitur, & quemadmodùm ſi in parte dotante loqueretur alternatiuè in excluſione verò coniunctiuè,
tunc ſufficeret † vna dos, quia alternatiuæ natura eſt; vt 1
vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat, *l. ſi quis ita ſtipulatus, ff. de verb. oblig. cap. in alternatiuis, de reg. iur. in 6.* Ità etiam excluſio reſultaret in omnium
nominatorum hæreditatibus, † virtus enim copula eſt 16
omnes in ſimul connectere, & comprehendere, *d. l. ſi quis ità ſtipulatus, ff. de verb. obligat.* prout in his terminis ratiocinatur Bald. *conſ. 73. Incipien. De iure communi nullum, verſ. & eſt conſiderandum. lib. 4.* Surd. *conſ. 100. num. 9.* Bellon. Iun. *conſ. 74. num. 48.* Sic etiam pari ratione, cum, & in dotatione, & in excluſione, ſtatutum
Narnieſ. loquatur alternatiuè, † interpretari debet, vt 17
pars excludens reſpondeat parti dotanti, & inſimul cohereant, & ſic, ſingula ſingulis referendo, ſtatutum diuiſim ſit accipiendum, vt dotata à patre non ſuccedat patri, & dotata à matre, ab eiuſdem hæreditate ſolummodò excluſa cenſeatur, vt per Becc. *conſ. 53. nu. 3. verſ. nam reſpondetur, & conſ. 112. num. 22. verſ. & maximè, lib. 1.* Brun. *de ſtatut. excluſ. fœmin. d. art. 8. num. 68.* Et certè hoc videtur ſenſiſſe Bald. *d. conſ 73. lib. 4.* dum pon-
derat vim alternatiuè † in parte, vbi de dotatione agi- 18
tur, quia eiuſdem virtutis eſſe debet eadem alternatiua in parte, vbi de excluſione agitur, & idem dixit Niconit. *d. alleg. 6. num. 31.* Pariſ. *conſ. 47. num. 3. lib. 3.* benè Alciat. *quis ità Bald. exponit, conſ. 5. num. 12. lib. 2.* Gabr. *de Statut. concluſ. 5. num. 9.* cum alijs. Et abſonum eſſet,
† quod eadem alternatiua in parte dotante acciperetur di- 19
uiſim, in parte verò, vbi de excluſione agitur, interpretaretur coniunctim.

Tertiò, quia ſtatutum Narnienſe in parte, vbi de dotatione agit, non loquitur in rem, in quibus terminis
loquitur, † Caſtr. vbi ſtatutum ſimpliciter dicebat, mu- 20
lierem dotatam non ſuccedere patri, vel matri, & alijs,
quia tunc ſtatutum † non poteſt recipere reſtrictionem ad 21
hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat, Et hoc caſu, vt mulier dicatur excluſa ab hære-
ditate † cuiuſcunquè ſufficit eſſe dotatam ab aliquo, nec 22
perquirendum à quo fuerit dotata, cum, & ſtatutum ipſum hoc neglexerit, & verba dirigat in rem, ſcilicèt dotationem, non autem in perſonas, hoc eſt dotantes,
vt benè

vt benè conſidetat Caſtr. *in dicto conſ.* 91. *num.* 2. Iaſ. *in*
l. vt liberis, *num.* 6. *verſ. ſecus ſi ſtatutum*, *C. de collat.*
Alex. *conſ.* 29. *num.* 6 *lib.* 1. Corn. *conſ.* 134. *num.* 2. *lib.* 2.
Brun. *de Statut. excluſin. d art.* 8 *quæſt.* 16. *num.* 67. plenè
Menoch. *conſ.* 873. *num.* 11. *verſ. tertius eſt caſus*, & *ple-*
niùs Aldobrand. *d. conſ.* 2. *num.* 127. & *ſeqq.* At ſecùs eſt
in caſu præſenti, quia ſtatutum enumerat perſonas, ne-
23 dum in parte, vbi de excluſione † diſponit, ſed etiam in
parte, vbi diſponit de dotatione, & ſic vim facit in per-
ſona dotantis, & conſequenter videtur admittenda æqui-
tas illa, quod eatenùs fœmina cenſeatur excluſa, quate-
24 nùs ab eodem fuerit † dotata, vt etiam videntur innuere
præalleg. Doctores.

Quartò quia ſtatutum non facit mentionem de fratre
in illa parte, vbi de excluſione agitur, & cum ſtatutum
25 ſit correctorium † iuris communis, nec in eo exprima-
tur ratio conſeruationis agnationis, niſi vrgente aliqua
cauſa, non ſunt ſubaudiendæ perſonæ, ibi non expreſ-
ſæ, vt in terminis ponderabat Capr. *conſ.* 73. *num.* 4. & 5.
in fine Corn. *conſ.* 97. *num.* 8. *poſt med.* & *in fine*, *ac num.*
9. *lib.* 1. & *conſ.* 305. *num.* 4. & 8. *lib.* 4. & latiùs fuit pon-
deratum in alia deciſione, *verſ. Altera circumſtantia*,
& confert *Addit. ad Theſ. deciſ.* 64. *in princip. verſ. cæte-*
rum, Præſertim, quia de fratre, ſtatutum mentionem
26 facit in prima † parte, vnde ſi omiſit in ſecunda parte,
pro omiſſa haberi debet, *ad l. vnicam*, *§. ſi autem*, *C. de*
caduc. tollen. Honded. *conſ.* 4. *num.* 77. *lib.* 1. & cum mi-
ſterin hoc feciſſe dicendum eſt, vt inferiùs probabitur,
27 cumquè excluſio ab hac hæreditate † fratris non lega-
tur in ſtatuto, non videtur vllo modo facienda aliqua
extenſio, hæc enim excluſio habetur loco exhæredatio-
28 nis, † quæ non infertur, niſi vbi nominatim exprimi-
tur, *l.* 1. & 2. *ff. de liber.* & *poſthum.* & ità arguit poſt
Alciat. *conſ.* 53. *num.* 23. Capr. *d. conſ.* 39. *num.* 15. Menoch.
conſ. 873. *num.* 8.

Quintò, in quo potiſſimùm vim faciebant Domini,
quia ſtatuentes, vt mitigarent rigorem excluſionis fœ-
minarum eatenùs ſolùm huiuſmodi excluſionem ipſa-
rum decreuerunt, quatenùs duo concurrerent, Primum,
quod extarent filij maſculi illius, de cuius ſucceſſione a-
gitur; Alterum quod idem defunctus dotauerit fœmi-
nam, quam maſculi intendunt excludere, ibi, *dum-*
modò ex tali patre, aut matre ſubſint filij maſculi, vel ne-
potes maſculi ex filio, & patruo ſubſiat filij, vel ex fratre
talis patrui maritantis exiſterent filij maſculi, quæ verba
29 plurimum temperant, † & reſtringunt excluſionem fœ-
minarum, ponderando dictionem illam (*de tali patre*)
30 quæ † dictio (*talis*) eſt demonſtratiua ad oculum, & re-
ſtringit diſpoſitionem, Dec. *conſ.* 300. *num.* 14. *verſ.* &
reaſſumendo, Cardin. Seraph. *deciſ.* 822. *num.* 2. Et dictio
31 † (*dummodo*) etiam ipſa coarctat diſpoſitionem ſecun-
dùm qualitates appoſitas, *l. cum ab eo*, *ff. de contrahend.*
empt. Dec. *in cap. ex literis*, *num.* 51. *verſ. Vnde* 2. *me-*
liùs, & *num.* 52. *de Conſt.* Rot. *deciſ.* 777. *num.* 6. *part.* 2.
diuerſ. & verba illa (*talis patrui maritantis*) præciſè in-
dicant ſolùm excluſionem fœminarum inductam fuiſſe
in hæreditate perſonæ maritantis, & ità etiam perpen-
dit, Corn. *d. conſ.* 305. *num.* 6 *poſt med. verſ. Item poteſt*,
32 *lib.* 4. Et ſanè abſurdum eſſet ingens, † ſi vellemus ad-
dere ſtatuto excluſionem ab hæreditate fratris, quæ
non legitur in ſtatuto, atquè etiam ſeparare qualita-
tem illam, quatenùs dotauerit, quæ in verbis expri-
mitur à ſtatuentibus, & vtrumquè requiſitum hic de-
ficit, quia nec extant filij maſculi Iacobi, nec ipſe dota-
uit ſorores.

Sextò, quia Capr. *conſil.* 73. *per tot.* & Corn. *conſ.*
97. *num.* 8. *lib.* 1. & *conſ.* 305. *num.* 4. & *ſeqq. lib.* 4. reſ-
ponderunt, hoc ſtatutum ſignanter Narnien. intelligen-
33 dum † eſſe diuiſim, ità ut, dotata à patre non ſuccedat
patri, dotata à matre, non ſuccedat matri, & dotata à
patre, ſiuè matre, adhuc ſuccedat fratri in iiſdem bonis,
quæ à patre in fratrem deuenerunt, & per aditionem
eiuſdem, fratris bona effecta ſunt, vt per eos, & Corn.
dicto conſil. 305 *num* 8. *verſ. Nec obſtat*, *vltimo*, *lib.* 4.
benè declarat hoc ſtatutum cap. 40. non poſſe dici ſu-
perfluum, & aliquid operari vltrà illud ſtatutum cap.
32.

Quibus non obſtat, quod abſonum videatur, vt pro
34 inducenda totali excluſione † fœminarum, exigamus
filiam bis, ter, quater, & pluriès dotari, cum tamen
ſtatutum contentetur vna dote, prout Aldobr. *d. conſ.* 2.
num. 134. *verſ. aliàs*, *lib.* 1. *Theſaur. deciſ.* 62. *numer.* 4. &
alij dixerunt; Quoniam immò magis abſurdum, & intol-
lerabiliùs videtur, quod filia, quæ † de iure naturæ, & ci- 35
uili æquè concurrit cum maſculo ad ſucceſſionem Patris,
ob vnam ſolam dotem excludatur à plurium hæreditati-
bus, Anchar. *d. conſ.* 80. *num.* 2. Angel. *conſ.* 126. *num.* 3.
vbi hoc dicit abſurdum, & Iniquum, Rimin. Iun. *conſ.* 31.
num. 84. Alciat *conſ.* 1. *num.* 46. *lib.* 2. Bott. *conſ.* 70. *num.* 8.
Brun. *d. art.* 8. *num.* 68. *verſ. item quia*, & *ſeqq.* Et dum
ſtatutum † mandat filiam vnica dote contentam eſſe, 36
procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit, Corn.
conſ. 57. *num.* 5. *verſ. ſed animaduerto*, *lib.* 2. Barz. *deciſ.*
Bononien. 98. *num.* 18. Et eo minùs hoc abſurdum permit-
ti debet, quia fœmina, dum concurrit cum maſculo, &
inſtat illius excluſionem reſtringi ad hæreditatem dotan-
tis, agit de damno vitando, quia aliàs, vt dicebatur, ip-
ſa de Iure æquè concurrit cum maſculo, dum verò is maſ-
culus Intendit excludere fœminam ab omnium hæredita-
te, † agit de lucro captando, quod minùs fauorabile eſt, 37
l. non debet, *vbi* Dec. *num.* 1. *ff. de reg. iur.* Alex. *conſ.* 55.
num. 18. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 120. *num.* 2. Immò nec eſt
ità ingens abſurdum, quod ſemel dotata iterùm dotetur,
† cum dotatio ſit actus reiterabilis, vt per Surd. *conſ.* 402. 38
num. 34. *verſ. eſt*, & *aliud*; maximè ad effectum excluſio-
nis, quia dos eſt loco legitimæ portionis, † quæ circum- 39
ſcripto ſtatuto, deberetur fœminæ.

Non obſtat, quod ſtatutum in parte dotante faciat
mentionem de fratre ibi, *à Patre, Matre, Auo*, & *fratre*,
in alia verò parte, vbi de excluſione agitur, non meminе-
rit de fratre, & indè deprehendatur, quod dotata à fratre,
ſaltem dici debeat † excluſa ab hæreditate Patris, & alio- 40
rum, & conſequenter verum ſit, ſtatutum intellexiſſe
propter dotem acceptam ab vno, excludere etiam ab hæ-
reditate alterius, quod motiuum magni fecit Curt. Iun.
conſ. 65. *num.* 3. *verſ. prætereà* & *fortiùs*, Alb. *conſ.* 98. *nu.*
4. *verſ. mouetur etiam*, Aldobr. *d. conſ.* 2. *num.* 131. Brun. *de*
ſtatut. excluſ. d. art. 8. *quæſt.* 16. *num.* 66. *verſ.* & *ſimile ſta-*
tutum, Honded. *conſ.* 10. *num.* 45. *lib.* 2. Et Informantes
pro Petro obiectum augebant ex eo, quod ſi fœminam † 41
dotatam à fratre excludere vult ſtatutum ab hæreditate
Patris, vel alterius Aſcendentis, multò magis dicendum
eſt, & fœminam dotatam à Patre excluſiſſe ab hæredita-
te fratris, cum minùs debita ſit ſucceſſio † fratris, quàm 42
ſucceſſio Parentum, Ruin. *conſ.* 43. *num.* 5. & 6. *lib.*
3. Put. *deciſ.* 127. *in fin. lib.* 3. Surd. *conſ.* 535. *num.* 15.
& *ſeqq.*

Quoniam pro reſponſione, admittitur quidem aſſum-
ptum, quod filia dotata à fratre excludatur ab hæreditate
Patris, nam verè filia dotata, etiam à fratre, excluditur
ab hæreditate Patris, ſed in hac materia, vt mulier cen-
ſeatur excluſa ab hæreditate, † dotantis, vis non conſiſtit 43
in hoc, quod Pater, vel frater, vel nepos dotauerit, verùm
ex quibus bonis dotem præſtiterint, vt per Bald. *in l. nequè*
Mater, *num.* 5. & 6. *in fin. C. de Iur. dot.* Crauet. *conſ.* 142.
num. 10. & *verſ. ideò ſtatutum*, Pariſ. *conſ.* 68. *num.* 7. *lib.* 2.
Surd. *conſ.* 402. *num.* 35. & *ſeqq.* Bott. *conſ.* 70. *num.* 7. *in fin.*
& *num.* 10. ſed clarius in propoſito Franc. Niconit. *d. alleg.*
6. *num.* 37. Brun. *de Statut. excluſ. d. art.* 8. *quæſt.* 16. *numer.*
59. & *ſeqq. Theſaur. deciſ.* 63. *num.* 3. *in princ.* & *numer.* 8.
Vndè, cum Pater teneatur dotare filiam, † & hoc mu- 44
nus, & obligatio propriè inhæreat illi, *l. qui liberis*, *ff. de*
rit. nuptiarum, *l. fin. C. de dot. promiſſ.* Seraph. *deciſ.* 451.
num. 9. bonaquè Patris ſunt huic obligationi obnoxia, &
tranſeunt in filium affecta, hoc † eodem onere dotandi 45
ſororem, ex ipſis bonis paternis, *arg. l. ſi quis à liberis*, *§.*
item reſcriptum, *ff. de lib. agnoſcen.* Caſtr. *in l. ſi marito*, *§. ſi*
voluntate, *ff. ſolut. matrim.* Card. Mantic. *de tacit.* & *am-*
big. lib. 12. *tit.* 18. *num.* 7. & *ſeqq.* quippè quod dos habetur
loco † legitimæ portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione Pa- 46
tris, *l. quoniam nouella*, *C. de inoff. teſt.* Caſtr. *in l. Titio cen-*
tum, *§. Titio genero*, *num.* 8. *in fin. ff. de condit.* & *demonſtr.*
Alex. *conſ.* 13. *num.* 12. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 36. *num.* 4. & *ſeqq.*
lib. 3. latè Tiraq. *in l. ſi vnquàm*, *in verbo*, *ſuſceperit*, *numer.*
112. *C. de reuoc. donat.* Et frater, quando dotauit ſoro-
rem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, † ſed 47
ex debito paterno, dotemquè hanc ſoror haud acceptam
refert fratri, ſed Patri, adeò vt propterea, licèt extrinſecè,
filia ſit dotata à fratre, tamen verè cenſeatur dotata à
Patre, iuxtà Doctores præallegatos, Statutum namquè
conſiderat

conſiderat Ius, & commodum reale, quod conſiſtit in
48 bonis paternis pro † dote filiæ traditis, non autem a-
ctum nudi miniſterij, quod præſtatur per fratrem, ſoluen-
do dotem ex bonis paternis, vt egregiè docet Bald. *in d. l.*
nequè Mater, num. 5. & 6. in fin. C. de Iur. dot. Ex his ſe-
quitur, quod, quemadmodùm filia dotata à Patre non ſuc-
49 cedit Patri, ità, & dotata † à fratre, excludatur itidem ab
hæreditate Patris, quia ex eius bonis fuit dotata, vt benè
per Odd. *conſ. 86. num. 2. & 3.* & hinc aſſequimur Sta-
tuentes, cum miſterin in parte excludente non meminiſ-
ſe, nec de fratre, nec de nepote ex filio, ſed ſolùm de Pa-
tre, Matre, vel Patruo, quia pro vno, & eodem habue-
runt Statuentes, quod filia fuerit dotata à Patre, vel à
filio, ſeu à nepote, præſuppoſuerunt enim iſtos ferè ſem-
per dotare ex bonis paternis, & ideò itidem ſemper ex-
cluſerunt ab hæreditate Patris ſiuè à Patre, ſiuè ab illius
50 deſcendentibus fœmina fuerit dotata; ſtatutorumquè †
diſpoſitiones referri debent ad id, quòd frequentiùs con-
tingit, ad *l. nam ad ea, ff. de legib.*

Si verò, frater ex proprijs bonis (quòd de raro contingit)
51 nempè ex peculio Caſtrenſi, † ſeù alio ſimili dotaſſet ſo-
rorem, hoc caſu excluſa quidem cenſebitur ab hæredita-
te fratris, quia ex bonis proprijs dotauit, non autem ex-
cluſa erit ab hæreditate Patris, vel aliorum, qui non dota-
runt, hoc enim ſuadet illa iuris æqua interpretatio, quod
ſingula ſingulis referantur, & quod fœmina excluſa cen-
52 ſeatur tantùm ab illa hæreditate, in qua habuit † recom-
penſam, ſcilicet dotem acceptam à defuncto, & huiuſmo-
di ſtatuta excludentia fœminas dotatas ſic interpretanda
53 ſunt, † vt fœminæ non ſuccedant dotantibus, Odd. *d.*
conſ. 86. num. 3. Manent. *conſ. 4. num. 19. lib. 1.* cùm alijs;
& ità in hac parte Statutum Narniæ intelligit Corn. *d.*
conſ. 305. num. 3. verſ. confert. &c. lib. 4. & ibidem poſt
Afflict. *tradit Theſaur. d. deciſ. 63. num. 8.* Et potiùs ad-
mitti debet ſuppletio verbi, quàm hoc magnum abſur-
54 dum, † quod à Doctoribus etiam iniquum appellatur, vt
fœmina ab vno dotata, excludatur à ſucceſſione alterius
non dotantis, ad quam de iure erat vocata.

Non obſtat, quod ab hæreditate Patrui excludat fœmi-
nam, nedùm ob exiſtentiam filiorum eiuſdem Patrui, ſed
etiam fratris ipſius Patrui, ibi, *& Patruo ſubſint filij, vel*
ex fratre talis Patrui maritantis exiſterent filij maſculi,
vndè, qua ratione excluditur filia fœmina ab hæreditate
Patrui ob exiſtentiam filij fratris eiuſdem Patrui, ità ob
exiſtentiam fratris excluſa cenſeatur ab hæreditate alte-
rius fratris; Quoniam non æqua eſt ratio inter fratrem,
55 & Patruum, † frater enim eſt in primo gradu, Patruus
56 verò in ſecundo, & minùs † debita eſt ſucceſſio Patrui,
57 quàm fratris, atquè frater in ſubſidium † tenetur dotare
ſororem, Bald *in l. fin. C. de dot. promiſſ. num. 9.* Siluan.
conſ. 13 num. 9. Barboſ. *in l. 1. part. 4. num. 128. ff. ſolut.*
58 *matrim. Theſaur. deciſ. 192. num. 7.* non autem † Patruus
neptem ex fratre, ſecundùm opinionem aliquorum, Alex.
conſ. 66. num. 3. lib. 4. Rip. *in l. prima, num. 86. ff. ſolut. ma-*
trim. Rom. *conſ. 413. num. 6. & aliorum*, Prætereà ſem-
per viget motiuum, quod ſtatutum non excludit fœmi-
nam ab hæreditate cuiuſcumque Patrui, ſed Patrui
dumtaxat maritantis, & obiectum fortaſſe intraret,
ſi Iacobus frater dotaſſet Helenam, & Magdalenam.

Non obſtat, quod bona Iacobi ſint eadem materiali-
ter, quæ erant bona Andreæ Patris, & ideò, cum ſtatu-
tum excludat à bonis Patris, intelligatur, & ab his bonis,
quæ in Iacobum deuenerunt, excluſiſſe fœminas; Quia
non conſiderantur ampliùs tamquàm bona paterna, &
59 illicò ſequuta aditione Iacobi, † effecta ſunt bona eiuſ-
dem, reſoluto pœnitùs priſtino ſtatu, vt in *l. 1. §. veteres,*
ff. de acquir. poſſeſſ. Bart. *in l. fin §. 1. num. 1. & 3. ff. ad Ter-*
tullian. & in his terminis Fab. de Anna *conſil. 45. num. 73.*
Et rectè dixit Corn. *conſil 97. num. 9. lib. 1. & conſil. 305.*
num. 6. lib. 4. quod regulariter ab inteſtato ſucceditur per
60 quotas, † vel in vniuerſum, non autem per genera bono-
rum, quia origo bonorum non attenditur, ſed ſtatus de
tempore delatæ ſucceſſionis, vt latè fuit in prima deciſio-
ne firmatum, & in terminis ſtatuti Narnien. hoc idem di-
xit Capr. *d. conſ. 73. num. 4.*

Denìquè non obſtat, quod illud verbum, *maritantis*,
non importet dotationem, ſed ſolùm collocationem in
61 matrimonium, † cum & matrimonium eſſe poſſit ſine
dote, vt per Brun. *de Statut. excluſiu. art. 6. quæſt. 18. num.*
184. Quoniam, cum regulariter, & vt plurimùm, matri-
monium † non ſoleat eſſe ſine dote, ſtatutum referri de- 62
bet ad id, quod frequentiùs † contingit, non autem ad ca- 63
ſum inſolitum, *d. l. nam ad ea, ff de leg.* Et quod verbum,
† maritare, ſoluatur in dotationem, dixerunt Iſernia, 64
relatus à Brunn vbi ſuprà, Gabr. *conſ. 140. num. 25. lib. 2.*
Bardellon. *conſ. 4. num. 90. & 95. in fin.* Bellon. Iun. *conſ.*
74. num. 41. & Corn. *d. conſ. 305. num. 6. & 8. lib. 4.* intelli-
git verbum illud ſtatuti, *maritantis*, pro verbo, *dotantis*,
& neceſſariò ſumi debet hæc Interpretatio, quia excluſio
ab hæreditate eſt coreſpectiua † ad dotem, & quod puella 65
fuerit in matrimonio collocata ſine dote, non æquiualet
excluſioni hæreditatum, & faciunt tradita per Bardellon.
d. conſ. 4. num. 94. Et demùm nec conſtat, quod Iacobus,
de cuius hæreditate modò agitur, in matrimonium collo-
cauerit Magdalenam, & Helenam, ſed pater ipſe collo-
cauit, vndè nullo modo ſuffragantur verba ſtatuti, *Patrui*
maritantis, &c. Nequè ſat fuiſſet ſorores in matrimonio
collocatas, & dotatas fuiſſe, quia, vt dictum eſt, † opus 66
erat, quod à Iacobo, de cuius hæreditate agitur fuiſſent
dotatæ, vt per Bald. *in d. l. nequè Mater, num. 5. & 6. in fin.*
C. de Iur. dot. Surd. *conſ. 45. num. 36. & ſeqq.* Manent. *conſ.*
4. num. 19. lib. 1. Et hoc idem importat genitiuus ille ſta-
tuti, *talis Patrui maritantis*, infert enim, quod defun-
ctus, de cuius hæreditate agitur, dotauerit fœminas,
&c.

Et ità, vtraquè parte Informante, vnanimiter Domi-
ni ſteterunt in deciſis.

* Eſt deciſio 247. ſupra parte 5. recent.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, licèt non ſit attentata, ſi pars non appellauerit, tamen eſt nulla, & talis nullitas operatur, vt non ſit manutenibilis &c.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio probari poteſt ex depoſitione vnius teſtis & ex confeſſione partis aduerſæ.*

2 *Poſſeſſio capta intrà terminum datum ad appellandum eſt attentata, & ſic non manutenibilis.*

3 *Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandum non eſt attentata, ſi poſteà à parte non fuerit appellatum.*

4 *Poſſeſſio pendente termino ad appellandum capta, licèt ob non interpoſitam appellationem non ſit attentata.*
Tamen ex quo fuit capta intra dictum terminum remanet nulla. num. 4.

5 *Poſſeſſionis nullitas operatur, vt ea non ſit manutenibilis.*

6 *pro Spoliato, ſi quis ſe habuerit, veluti ſi acquieſcat poſſeſſioni captæ à parte, non poteſt petere manutentionem.*

7 *pro Manutentione, ſi quis inſtet, non poteſt dici, quod habuerit ſe pro ſpoliato.*

8 *Actus, qui non habuerunt effectum, non nocent.*

Ad deciſionem 46. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXXX.

PLACVIT DD. deciſio emanata in hac cauſa co-
ram me ſub die 26. Ianuarij præteriti, * qua firma-
tum fuit Capocephalis, dandum eſſe mandatum de ma-
nutenendo in poſſeſſione vineæ de qua agebatur, quia
de eorum poſſeſſione viſum fuit conſtare ex depoſitio-
ne † vnius teſtis exaduerſò pro Strinis examinati, ac 1
pariter, ex confeſſione dd. de Strinis, ex iuribus in d. de-
ciſ. citatis.

Nec obſtare viſa fuit poſſeſſio dd. de Strinis capta vigo-
re decreti, ſeù mandati de immittendo, quia vt in alia
deciſione

deciſione dicebatur, cum à dicto decreto daretur appella-
2 tio poſſeſſio † inde ſequuta infra terminum datum ad
appellandum dicitur nulla, & attentata, & ſic non
manutenibilis, Rot. *deciſ.* 225. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* cum
alijs allegatis.

Nec releuat, quod à Dicto decreto de immittendo non
fuerit per Capocephalos appellatum, & propterea poſ-
3 ſeſſio inde ſequuta etiam intra † terminum ad appellan-
dum, non dicatur attentata, quia licèt poſſeſſio antedi-
cta, ob non interpoſitam appellationem non eſſet at-
4 tentata, † attamen ex quo fuit capta intra terminum
datum ad appellandum remanſit nulla, Mohed. *deciſ.*
11. *num.* 2. *verſ. & licèt poſtmodùm*, *de præben.* Cæſ. de
Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 3. *verſ. ſed placuit de appellat.* Seraph.
5 *deciſ.* 229. *num.* 4. quæ quidam † nullitas poſſeſſionis ope-
ratur, vt ea non ſit manutenibilis, Purp. *conſ.* 43. *num.*
14. *lib.* 1. Guidop. *conſ.* 208. *poſt num* 3. Menoch *de reti-
nen. poſſ. rem.* 1. *num.* 2. Caſtad. *deciſ.* 5. *in fin. de iurepatr.*
Rot. *deciſ.* 41. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.*

Minùs obſtat, quod dd. Capocephali poſt poſſeſſionem
captam per ſupradictos de Strinis paſſi fuerint deputari
ab A. C. alios Iudices, in eodem ſtatu & terminis in
6 quibus † cauſa reperiebatur, & ſic tacitè acquieuerint
dictæ poſſeſſioni captæ per dictos de Strinis, & ità ſe ha
buerint pro ſpoliatis. Quia placuit reſponſio, quod
cum prædictæ deputationes fuerint ad effectum cogno-
ſcendi ſuper manutentione, & Capocephali coram eiſ-
7 dem Iudicibus ſemper † inſteterint pro manutentione
non poteſt inde præſumi illos ſe habuiſſe pro ſpoliatis,
Rot. *coram Greg. XV. deciſ.* 555. *num.* 1. & ibi Addent. *num.*
11. *per totum.*

Deniquè non obſtat, quod altera ex dictis depoſitioni-
bus iudicium facta fuerit ab A. C ad effectum cogno-
ſcendi, ſuper petitorio, cum clauſula firmo remanen-
te mandato de manutenen. ad fauorem dd. de Strinis
8 relaxato qua obiectum viſum † fuit ceſſare ex facto,
ex eo, quia dicta deputatio non habuit effectum, cum
idem A. C. eos ab ea repoſuerit, & cauſam alteri Iudici
ſimpliciter commiſerit.

Et ità vtraquè &c.

* Eſt deciſio 326. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmeñ Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Deſcendentia ab aliquo qualiter probetur Filiationis probatio ex quibus coadiuuetur, Et reijciuntur nonnullæ exceptiones contra teſtium depoſitiones oppoſitæ.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentia alicuius ab aliquo ex quo remaneat iuſtificata.*
2 *Filius alicuius, an quis ſit probatur ex fide baptiſmi, quod intellige ſi ſit adminiculata. num* 3.
4 *Filiationis probatio coadiuuatur per teſtes deponentes, de publica voce, & fama.*
5 *Succeſſio in bonis paternis eſt actus proportionabilis conducens ad probationem filiationis.*
6 *Filij naturales tantùm non admittuntur in ſucceſſione feudorum.*
7 *ad Succeſſionem admiſſio, quæ competit filijs ſolis, probat legitimationem. & num* 8.
9 *Perſonæ identitas benè probatur ex identitate nominis, & cognominis.*
10 *Et hoc maximè ſi adiungantur indicia, & coniecturæ vrgentiſſimæ.*
11 *Oppoſitiones contra teſtes non releuant, ſi illorum fides ex alijs probationibus ſufficienter adminiculetur.*
12 *Teſtium contrarietas dùm dicunt, aliquando ſe neſcire, & non cognouiſſe, & poſteà dicant ſe cognouiſſe, & ſcire &c. poteſt ſaluari ſic, quod neſciebant de certa ſcientia, & ſcire de auditu.*
13 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, itàut ad concordiam reducantur, & contrarietas euitetur.*
14 *ad Deſcendentiam probandam ad effectum ſucceſſionis admittuntur leuiores probationes.*

Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & infrà ad Deciſionem 343. coram eodem.

DECISIO CCCXXXI.

COMMISSA cauſa reſtitutionis in integrum cum
clauſula conſtito de intereſſe aduersùs ſententiam de
partibus ſuper nullitate ſuſceptionis ordinum, & licentia
nubendi, DD. 19. Iunij 1628. * reſoluerunt conſtare de in-
tereſſe Ludouici ad effectum admiſſionis ad cauſam. Sed
cum in propoſitione dubij, An conſtaret de cauſis reſtitu-
tionis in integrum, Domini vuluerint quod legitimaretur
perſona Ludouici, hodiè propoſui, An conſtet de eius de-
ſcendentia; & de ea conſtare fuit reſolutum, † cum pro- 1
betur Ludouicum eſſe filium legitimum Iuliæ Malaſpi-
næ, & Iulium eſſe filium Floramontis, ac fratrem Ca-
milli Conradi, Fabritij, & Aſcanij de Malaſpina, qui de
anno 1574. conſtituerunt primogenituram ſuper feudis
Baſtiæ, & Terræ Rubeæ, & pertinentiarum, Imperiali
auctoritate, confirmatam.

Quod Ludouicus ſit filius Iulij Malaſpinæ, probatur † 2
ex fide baptiſmi, quæ datur in Summ num. 2. Rebuff. *in
tract. reg. ſen lib. baptiſm. gloſ. vaic. verſ. & ſic patet*, † 3
quæ adminiculata probat, Rota *coram bon. mem. Card.
Caualer. deciſ.* 128. *num.* 2. *& coram ſan. mem. Greg. XV. de-
ciſ.* 78. *num.* 2 *& aliàs ſæpè*. Neque deſunt adminicula,
quoniam id deponunt plures teſtes, de quibus in eius
Summ. num. 3. & 4. qui deponunt de viſu, tractatu, &
cognitione Ludouici, & quod fuit communiter † habi- 4
tus, tractatus, & reputatus tanquàm filius legitimus, &
naturalis Iulij, & Euridicis eius vxoris, & vt talis fuit
educatus, vocatus, & tractatus ab eius parentibus, &
quod talis erat publica vox, & fama, ex quibus probari
docet *text. in l. filium eum definimus. ff. de his qui ſunt ſui
vel alien. iur. l. non epiſtolis. C. de probat. c. per tuas, eod.
tit. c. tranſmiſſæ, qui filij ſint legitimi*, & pro hac deſcenden-
tia facit ſucceſſio † in bonis paternis, quę eſt actus propor- 5
tionabilis conducens ad probationem filiationis, Bald. *in
c. ex tranſmiſſa, num.* 4. *de reſtit. ſpol.* Felin. *in c. per tuas. nu.*
17. *de probat.* Rot. *deciſ.* 406. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* Ad quam
vti feudalem non † potuiſſet admitti ſi fuiſſet illegitimus, 6
iuxtà *text. in §. naturales.* 12. *ſi de feud. defunct. fuer. con-
trouerſ.* Roſental. *de feud. cap.* 7. *concl.* 19. *num.* 1. Admiſ-
ſio autem ad ſucceſſionem † ſolis filijs competentem pro- 7
bat legitimitatem, Bero. *conſ.* 19. *num.* 7. *lib.* 2. Menoch. *de
præſumpt. præſumpt.* 54. *num.* 38. *lib.* 6. *& conſ.* 490 *num.* 13.
& 14 *bon. mem. Card. Caualer. deciſ.* 123. *num.* 4. Rota *deciſ.*
434. *num.* 7 *part.* 1. *recent.*

Quod autem Iulius pater † Ludouici fuerit filius Mar- 8
chionis Floramontis, & frater Camilli, & Fabritij, pro-
batur ex ſecundo teſte num. 3. & ex primo, & ſecundo te-
ſte num. 4. & ex alijs num. 7. qui deponunt de filiatione
Iulij ex Floramonte, & coadiuuatur ex primogenitura, in
qua filius Floramontis, & frater Camilli, & aliorum ex-
preſsè appellatur, & ex literis inſtitutionis, & collatio-
nis Cappellaniæ, necnon ex inſtrumento dotationis eiuſ-
dem Cappellaniæ, ad quam ſimul cum alijs ſupradictis
præſentauit, deindeque † ex identitate nominis Iulij, & 9
cognominis Malaſpinæ benè probatur identitas perſonę,
Bart. *in l hac conſultiſſima, vbi* Iaſ. teſtatur de communi,
& ibi Dec. *num.* 18. *C. qui teſtam fac. poſſ.* Aym. *conſ.* 269.
num. 3. *bon. mem. Card. Caualer. deciſ.* 128. *num* 3. quibus
adiunguntur † indicia, & coniecturę vrgentiſſimę, ex 10
alijs actibus ad id proportionatis, deſumptę.

Nec Dominis viſa fuerunt releuare deducta contra te-
ſtes, † cum illorum fides ex alijs probationibus ſufficien- 11
ter adminiculetur, Cęſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 6. *de probat.*
Achil. *deciſ.* 1. *de confeſſ. ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 247.
num. 6. Rot. *in recent. deciſ.* 598. *num.* 6. *&* 772. *num.* 4 *part.* 2.
Quapropter ſtantibus tot probationibus non obſtat te-
ſtium pręſumpta contrarietas ex eo, quod aliquando di-
xerint ſe neſcire, † & non cognouiſſe, & poſteà di- 12
cant ſe cognouiſſe, & ſcire, quia poſſunt benè ſaluari
neſcire de certa ſcientia, & ſcire de auditu, Rota *in
recent.*

recent. decif. 321. num. 1. & 371. numer. 5. par. 2. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 487. num. 2. & 3. & 347. num. 5. & 57. num. 8. quinimò dicta teſtium non ſunt cauillanda, ſed coadiu-
13 uanda, itàut † concordiam reducandur, & contrarietas
euitetur, Pariſ. *conſ. 138. num. 18. lib. 4. ſan. mem. Greg. XV. d. deciſ. 487. nu. 2. & 547. n. 2.*

Vnde prædicta ſufficere ad probandam deſcendentiam
14 cenſuerunt Domini, cum leuiores † probationes ad effe-
ctum ſucceſſionis ſufficiant, Gemin. *conſ. 27. num. 8. & ſeqq. & conſ. 16. numer. 5. & 6. & firmauit Rota in Parmeñ ſtatus 26. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, vbi plura cumulantur.

Et ità vtraquè &c.

* Eſt deciſio 325. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Neapolitana Legati.

Die Lunæ 15. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Fatalia, ſi non prorogentur, ſententia tranſit in rem iudicatam. Breue emanatum lite pendente, quando laboret vitio ſubreptionis. Et quando Breuia intelligenda veniant ſinè præiudicio tertij.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum, ſi fatalia non prorogentur.*
2 *Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt.*
3 *de Fatalium prorogatione ſi non conſtet, ſuccedit regula text. in l. properandum, C. de iudic.*
4 *Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam eſt exequenda, ſi conſtet de eius validitate, & iuſtitia.*
5 *Sententia lata contra id, quod teſtator diſpoſuit eſt nulla.*
6 *Breue emanatum lite pendente laborat vitio ſubreptionis, ſi non fuerit narrata litis pendentia.*
7 *Reſcriptum corruit ſtante obreptione.*
8 *Breue, ſi ſit expeditum in forma Communi, & nec in eo fuerit derogatum regul. de iur. quæſit. non toll. non tollit ius alteri iam perfectè quæſitum.*
9 *Reſcripta ſimpliciter emanata, non operantur in præiudicium tertij.*
10 *Conceſſio facta à P. in forma communi abſquè derogatione regul de Iur. quæſit. &c. intelligitur ſinè præiudicio tertij.*

¶ Supra ad Deciſionem 11. coram eodem R P.D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXXXII.

IACOBVS Caſalex in ſuo teſtamento mandauit ſe
ſepelliri in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilar Regula-
rium Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuo-
rum, poſtquàm completa eſſet ædificari, cui iure legati
reliquit ducatos 800. quorum 400. deberent conuerti in
conſtruendo Altare maius, quàtenùs ſibi permitteretur à
Regularibus dictæ Eccleſiæ, ſin minùs in conſtruenda
alia Cappella in eadem Eccleſia, reliqua verò mandauit
inueſtiri, vt cum redditibus eorum celebrentur Miſſæ
perpetuæ pro eo, & ſuis. Verùm quia Fratres Ordinis
Eremitarum Sancti Auguſtini obtinuerunt Breue à fel.
rec. Sixto V. quo cauebatur, vt dictum legatum applica-
retur propriæ Eccleſiæ, in qua cadauer dicti Iacobi depo-
ſitarum reperiebatur; Pro executione dicti Breuis, ab
Archiepiſcopo Neapolitano executore delegato, obti-
nuerunt fauorabile decretum, ſed commiſſa cauſa nulli-
tatis Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio tunc temporis
Nuntio, per ſententiam, nullam pronunciauit Com-
mutationem voluntatis cum omnibus indè ſecutis, & di-
ctum Legatum ſpectauiſſe, & ſpectare ad Eccleſiam
1 Sanctæ Mariæ del Pilar, quæ † cum tanſitum fecerit
in iudicatum non prorogatis fatalibus, dubitaui an con-
ſtaret de re iudicata, quæ eſſet exequenda iuxtà for-
mam executorialis mihi directæ, De qua conſtare fuit re-
ſolutum, cum ſententia ob lapſum fatalium † à deſer- 2
tione excuſari non poſſit, *cap. cum ſit Romana de appellat. Auth. ei, & l. fin. C. de tempor. appell.* Put. *deciſ. 320. nu.* 2. Rota *deciſ. 156. num. 4. part. 2. recent.* Adeſt enim tran-
ſcurſus annorum ferè octo, ex quo dicta ſententia lata fuit
die 10. Auguſti 1622. Ideoquè cum non appareat de pro-
rogatione † fatalium, ſuccedit *reg. text. in l. properan-* 3
dum, de. Iudic. vbi Doct.

Eamquè exequendam reſoluerunt Domini, quia de
eius validitate † conſtat ex reuolutione proceſſus. Et 4
de Iuſtitia apparet ex ipſo teſtamento, & ex declaratione
facta ab vxore, dùm in vltima ſua voluntate mandauit
ſeruari diſpoſitionem Iacobi viri, & propterea iure meri-
tò fuit per eandem ſententiam pronunciatum legatum
debitum Monaſterio Trinitatis, & † nullam eſſe com- 5
mutationem factam de voluntate Teſtatoris.

Breue Sixti V. quod impetrarunt Fratres Eremitani,
cuius vigore voluntas Teſtatoris fuit commutata, & di-
ctum legatum applicatum propriæ Eccleſiæ nihil opera-
tur propter † ſubreptionem, quæ conſiſtit in taciturni- 6
tate litis pendentis, dum in eo non fuit narrata lis, & iudi-
cium ſuper conſecutione dicti legati coram Officialibus
Fabricæ, Innoc. *in cap. vlt. vt lit. pend.* Ægid. *deciſ. 102. nu. 3. & in terminis Breuis*, Rota *in recent. deciſ. 228. n. 3 part.*
1. & magis expreſsè propter obreptionem, quia † narra- 7
tum fuit Pontifici legatum fuiſſe relictum Eccleſię del Pi-
lar in tempus quo extitiſſet ædificata, & tamen contra-
rium apparet ex lectura Teſtamenti, ex quo conſtat duca-
tos 400. relictos fuiſſe ad altare maius faciendum, vel ad
aliam Cappellam in eadem Eccleſia conſtruendam, &
alios 400. nullam habere dilationem, ideo reſcriptum
corruit, *ex text. in cap. ſuper litteris. de reſcript.*

Deniquè conſiderabant Domini dictum Breue fuiſſe
expeditum † in forma communi, neq; in eo derogatum 8
regulæ de Iure quæſt. non toll. quod iàm erat perfectæ quæ-
ſitum Monaſteriò per obitum Teſtatoris Sarnen *de Iur. quæſt. non tollen. qu. 4. n. 12.* Sicquè † non potuiſſe operari 9
in præiudicium tertij, Cæſ de Graſ. *deciſ. 1. de verbor. ſign.*
Rot. *diuerſ. deciſ. 574. & 614. n. 9. par. 1. in recent. deciſ. 664. nu. 3. & 767. nu. 2. part. 2.* conceſſio enim in forma communi
abſquè ſupradicta † derogatione intelligitur ſinè præiu- 10
dicio tertij, *cap. quàmuis, in fin. de reſcript. in 6. l. 2. §. merito, & §. ſi quis à Principe, ff. nequid in flumin. vel loco public.* Rota *in recent. deciſ. 229. nu. 11. part. 2.*

Et ità concluſum Informantibus tantùm legatarijs, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tulleñ Reformationis.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Eſſentia Religioſi profeſſi in quibus votis conſiſtat. Et quando ſtabilitas in aliquo loco non ſit de eſſentia profeſſionis. Clauſulæ derogatoriæ qualiter ſint intelligendæ.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi profeſſi eſſentia, in quibus votis conſiſtat.*
2 *Stabilitas in loco certo non concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum.*
3 *Stabilitas in aliquo ordine, quando non ſit de eſſentia profeſſionis.*
4 *per Clauſulam, non obſtantibus quibuſcunquè, cenſetur derogatum omnibus in contrarium facientibus.*
5 *Clauſulæ derogatoriæ debent intelligi, quod derogent, niſi contrarium in diſpoſitione caueatur de aliqua re.*
6 *Scriptura ſi non ſit in forma probanti, non probat, & maximè ſi ſit ſuſcepta de falſo.*
7 *Acceptatio, & approbatio induci poteſt ex ſcientia, & patientia.*

Supra ad Deciſionem 4. coram eodem R. P. D. Dunozetto. ¶

DECISIO CCCXXXIII.

CVM per duas deciſiones * conformes fuiſſet fir-
matum Bulla fœl. recor. Pauli V. & Gregorij XV.
obtentas à Communitate antiqui rigoris Præmonſtra-
teñ ſuper Reformatione eſſe iuſtificatos, nihilominùs,
qnia dùm pro parte ipſius Communitatis peteretur hu-
iuſmodi iuſtificationem canonizari per ſententiam,
nonnulla motiua fuerunt in memorialibus pro retar-
danda expeditione pro parte Capituli, & Abbatis ge-
neralis datis, excitata, Placuit Dominis pro tertia vi-
ce ipſis Capitulo, & Abbati concedere audientiam ſu-
per iſtis motiuis; Vnde propoſito à me dubio, An
capita deducta in dictis memorialibus, quæ ad duo
præcipuè reducebantur, obſtarent, quominùs ad di-
ctam expeditionem deueniri poſſet, Domini negatiuè
reſponderunt.

Nam quoad primùm, nempè quod formula profeſſio-
nis Reformatorum non ſit conformis primitiuæ regulæ,
& antiquo rigori, prout requiritur in dictis Bullis, &
fuit etiam deciſum à Sacra Congregatione Regularium,
cùm inter alia, quæ præcipiuntur Religioſis per dictam
primitiuam regulam præcipiatur ipſis, vt affilientur illi
Eccleſiæ, à qua recipiuntur, & promittant ſtabilitatem
in illo loco, quod non præſtant moderni Reformati, ſed
genericam ſolùm ſtabilitatem promittunt in vniuerſa
Communitate.

Quoniam cum non differat in votis ſubſtantialibus
paupertatis, videlicet, caſtitatis, & obedientiæ, quæ
emittere debent Reformati, iuxtà Bullam Iulij II. in
1 quibus tribus † votis conſiſtit eſſentia Religioſi profeſſi,
c. cum ad Monaſterium de ſtat. Monach. & docet S. Thom.
2.2. q 186. *art.* 9. Sanch. *ſuper Decalog. lib.* 5. *cap.* 1. *num.*
16. *& lib.* 6. *cap.* 4. *num* 9. Nulla poteſt dici adeſſe diſcre-
2 pantia, nec ſtabilitas in loco † concernit ſubſtantiam
trium votorum à Religioſis emittendorum, Sanch. *ſu-
per Decalog. ſupra citato.* Quod tantò magis ſuadetur in
præſenti Religione Præmonſtrateñ, necdum ex d. Bul-
la, cuius vigore conceditur facultas Ordini Præmonſtra-
teñ totaliter mutandi Statuta, ſed etiam ex conceſſione
ipſiuſmet Capituli generalis de anno 1618 quod ſinguli
Religioſi poſſint tranſire ad Monaſteria Reformata
quemadmodùm re vera multi tranſlati fuerunt, quod
etiam firmatum fuit à Rota *in deciſione ſub die* 18. *Iunij*
3 1629. ſignum euidens, † quod dicta ſtabilitas in hoc or-
dine non eſt de eſſentia profeſſionis.

Et ceſſat omnis difficultas dum in literis ſanct. mem.
Gregorij XV. derogatur dictæ ſtabilitati in loco, & ex-
preſsè diſponitur per hæc verba, quod Religioſi Com-
munitatis antiquis rigoris ſint ita communes, vt nul-
lus magis huius, quàm illius Monaſterij dicatur, & ha-
4 beatur profeſſus, cum clauſula non † obſtantibus Con-
ſtitutionibus quibuſcunque, & ſpeciali ſtabilitate pro-
miſſa in profeſſione, ex quibus ſatis cenſetur derogatum
dictæ ſtabilitati in loco, Bero. *conſ.* 147. *n.* 28. *lib.* 3. Mart.
de clauſ. concl. 5. *num.* 12. Gonz. *gloſ.* 36. *nu.* 23. Rota *deciſ.*
506. *nu.* 5 *par.* 1. *recent.*

Non obſtant verba appoſita in literis Gregorij XV. ibi:
ſeruetur formula ſolita cum additione antiqui rigoris, quia
5 † illa debent intelligi præterquàm de illis, quæ in contra-
rium expreſsè in ipſis diſponuntur, Oldr. *conſ.* 330. *in fin.*
Pariſ. *conſ.* 70. *n.* 12. *lib.* 1. Marth. *conſ.* 33. *in fin. de clauſ. par.*
3. *clauſ.* 157. *nu.* 3. Put. *deciſ.* 183. *lib.* 3.

Quò verò ad ſecundum caput circa approbationem
Reformationis, & eius acceptationem factam à Capitulo
& Conuentibus, de qua non dicitur conſtare, niſi ex in-
ſtrumento conceſſionis Reformationis factæ per Abba-
6 tem generalem de anno 1618. quod prætenditur † non eſ-
ſe in forma probanti, ſed eſſe ſimplicem copiam ſuſpectam
de falſo, eò quia confecta fuit ſuper folio albo ſubſcripto ab
Abbate, ſine vero eius ſigillo, illud etiam non releuare
Domini dixerunt.

Nam viſum fuit ſufficienter conſtare de prædicta acce-
ptatione, & approbatione, nedùm ex dicta atteſtatione
Abbatis, ſed etiam ex alia fide Secretarij Capituli, & ex
pluribus actibus Capitularibus datis in Sum. num. 4. & 6.
7 iuncta obſeruantia Statutorum Reformationis † ſcien-
tibus, & patientibus Abbate, & Capitulo generali vſquè
ad annum 1628. de quo tempore fuit mota lis, *l. ſemper
qui non prohibet ff. de reg. iur.* Soccin. Iun. *conſ.* 139. *num.*
14. *lib.* 3 Surd. *conſ.* 28. *numer.* 22.

Neque obſtat, quòd imò appareat de expreſſa contra-
dictione Capituli, & Abbatis generalis vſquè de anno
1618. vt in Sum. Capituli numer. 2. 3. & 4. Quoniam
contradictio Capituli in eo verſabatur, ne ſcilicet per Re-
formationem obtentam in literis Pauli V. conſtitueretur
vnum caput ſpeciale præter Abbatem generalem, & re-
cederetur, ab vnitate, & iuriſdictione Ordinarij, ad
quod euitandum fuit decretum, vt Abbas Sanctæ Mariæ
Muſſipontanæ renunciare deberet huiuſmodi prætenſio-
ni, & ſe ſubmitteret Capitulo generali, prout renun-
ciauit, & proinde ceſſante huiuſmodi ſuſpicione diminu-
tionis auctoritatis Abbatis generalis, & defectionis ab
vnitate, & iuriſdictione Ordinarij, vtiquè ceſſarunt etiam
contradictiones ſupradictæ, & emanarunt ſecundæ lite-
ræ Gregorij XV. ſuperioritatem, & iuriſdictionem Ab-
bati generali reſeruantes.

Non obſtant alia deducta in dictis memorialibus,
quia illis viſum fuit Dominis ſufficienter ſatisfactum ex
reſponſionibus datis in primis deciſionibus, cum quibus
tranſierunt.

Et ità vtraquè, &c.

* Ideſt ſub die 30. Martij 1629. & ſub die 18. Iunij 1629.
Prima eſt deciſio 327. & altera 328. in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Lunæ 10. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus qualiter poſſit agere contra Lai-
cos ad hoc, vt conſequatur quartam de-
cimarum, ei debitam, & an Epiſcopo
competat iſta quarta, & verùm contra
eum illa poſſit præſcribi.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt agere officio Iudicis nobili contra Laicos ad quartam decimarum ſibi debitam.*
2 *Officium Iudicis nobile ſemper intrat, ne quis ius ſuum amittat pro carentia actionis.*
3 *Quarta decimarum præſcribi poteſt contra Epiſcopum.*
4 *Epiſcopo, quod debeatur quarta decimarum, Rota nunquàm dubitauit.*
5 *Parochiani in nihilo grauan o ſoluendo decimas potiùs Epiſcopo, quam Rectori, & vide nu. 9. & 10.*
6 *De iure tertij regulariter non licet dari.*
7 *De iure tertij dare poteſt, quando eſt excluſiuum ipſo iure intentionis agentis.*
8 *Qualitas iuris excluſiua ab allegante probari debet.*
11 *Epiſcopus habet intentionem fundatam in parte decimarum retenua, etiamſi ageretur contra ipſum Rectorem.*

Suprà ad Deciſionem 23. & 61. coram R.P.D. Piro-
uano, & infra ad deciſionem 311. coram R.P.D. Ve-
roſpio.

DECISIO CCCXXXIV.

TERTIO * cauſa poſita dictum fuit ſtandum eſſe in
deciſis; ſcilicet Epiſcopum poſſe officio Iudicis †
nobili agere contra homines Terræ Cameri ad quartam
decimarum ſibi debitam, quia illi debetur, & Parochus 1
illam non percepit; homines verò prædicti adhuc illam
retinet, & hinc Rectore non agente, aut non valente
agere, ſemper intrat officium Iudicis † nobile, ne 2
quis ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis,
vt plenè fuit firmatum in deciſionibus cauſæ 5. Decem-
bris, * & 11. Martij 1630.

Non obſtat, quod non conſtet de aliquo iure Epiſcopi
Rectore non citato, nec audito, qui poteſt † deducere
iura ſua, & in ſpecie præſcriptionem, *cap. de quarta.* 3
de præſcript. Couar. *in reg. poſſeſſor. in 2. relect* §. 2.
numer. 3. *de regul. in* 6. vel ſi de aliquo conſtet, non po-
teſt ex eo agere pro integra decima contra Rectorem,
nec per conſequens contra parochianos actione ſubſi-
diaria

diaria Iudicis officio nobili, dùm idem Rector non perci-
pit totam decimam; ſed alia Eccleſia, nempè Capitulum
duas partes ex tribus, pro qua rata Epiſcopus non poteſt
fundare intentionem contra Rectorem non poſſidentem,
ſed contra Capitulum, à quo verè percipiuntur, debet
ſuas actiones dirigere.

4 Quia de pertinentia † iſtius quartę Rota nunquàm du-
bitauit, ſiuè titulus deducatur ex canone *cap. quoniam*,
cap. dudum, de decim. cap. conquærente. de offic. ordin.
Rota *deciſ.* 31. *num.* 5. *par.* 2. *diuerſ.* ſiuè ex dominio, &
proprietate, quàm habent Epiſcopi Nouarienſes in iſta
decima; ſed tantummodò hęſitatum, fuit, an Epiſcopo
competeret actio agendi directè contra laicos pro iſta
quarta; propterea ſi parochiani exciperent de carentia
actionis Epiſcopi ex eo, quod Rector exegit totam decimā,
eſſent audiendi: quia nequè actio neq; officium Iudicis da-
retur contra parochianos per ſolutionem legitimè Rectori
factam, liberatos, ſed iſte non eſt caſus noſter, ſi verò con-
tenderent, quando Rector decimas non percepit, & pœ-
nès eodem adhuc remanet eadem quantitas per Epiſco-
pum prætenſa, & hoc caſu, qui verè eſt, de quo agitur Iu-
5 dicis officium denegari non poteſt, quia † parochiani in
nullo grauantur ſoluendo potiùs Epiſcopo, quàm Recto-
ri. Cæterùm quod tanquàm debitores decimarum exci-
piant ad excluſionem Epiſcopi de iure Rectorum ex poſſi-
bilitate præſcriptionis, vel de integra decima pœnès Re-
6 ctorem non exiſtente, faciiè repelli poſſunt: quia † re-
gulariter dari non poteſt de iure tertij, *leg. loci corpus*, *§.*
competit, ff. ſi ſeru. vend. l. ſi quis emptionis, *§. ſiu verò nul-*
lum, *C. de præſcript.* Theſaur. *deciſ.* 4. *in princ.* Cæſ. de
Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 1. *de conſtit.* Rota *deciſ.* 131. *nu.* 10 *par.*
7 2. *diuerſ.* & quàmuis à regula ſoleat recedi, † quando eſt ex-
cluſiuum ipſo iure intentionis agentis, quaſi excipiatur
non de iure Rectoris, ſed de non iure Epiſcopi agentis, *l.*
finali, C. de rei vend. Tiraq. *in l. ſi vnquàm, in verbo reuer-*
tatur, nu. 356. *C. de reuoc. donat. idem* Theſaur. *deciſ.* 4. *nu.*
8 2. Surd. *conſ.* 415. *nu.* 16 *&* 17. *attamen* † qualitas iuris ex-
cluſiua ab allegante probari debet, Cyn. *in l. cum ſeruum.*
poſt medium, C. de ſeru. fugit. Surd. *eod. conſ.* 415. *ante num.*
18. nec ſufficeret ſi altiorem requireret indaginem, Me-
noch. *de adipiſc. remed.* 4. *n.* 595. *&* 596. *verſ. declaratur hic*
caſus, vnde cum in præſenti homines de Camero non pro-
bent Rectorem, aut præſcripſiſſe hanc quartam, aut eſ-
ſe pœnès aliam Eccleſiam in quantitate prætenſa per Epi-
9 ſcopum, exceptione prædicta iuuari non poſſunt, & † eò
minùs ſi contrarium probatur per Epiſcopum, prout vi-
detur iuſtificatum fuiſſe pœnès Capitulum ex indultis
Pauli II. & Iulij II. & ſententijs Rotalibus, de quibus
fit mentio in *deciſ.* 98. *&* 104. *par.* 1. *diuerſ. & in alia*
Nouarien. decimarum 16. *Ianuarij* 1604. *coram Card.*
Lancellotto iuniore, & ex inſtrumentis locationum da-
tis in poſitione 7. Maij 1627. ex quibus apparet, quod
Capitulum percepit duas ex tribus pro indiuiſo, illaſ-
què locauit Communitati prædictæ pro ſaccis annuis 280.
biandarum, & libris 500. lini, Epiſcopi vero per tem-
pora locarunt eorum partem eiſdem hominibus pro
libris 70. vt patet ex Inſtrumentis per eandem Com-
munitatem exhibitis pro annis 1543. vſquè ad 1608.
ac demùm ex inſtrumento concordiæ anni 1478. in
quo enunciatur diuiſio iſtius decimæ inter Capitu-
lum, & Epiſcopum nulla mentione facta de parochia-
li Eccleſia oppidi de Camero, ex quibus benè infertur
in erectione dictæ parochiæ decimam hanc remanſiſſe
10 pœnès Capitulum, Epiſcopum, † vt non mirum, ſi
Rectores non egerint, aut agere potuerint contra homi-
nes prædictos pro conſequenda decima alteri Eccleſię de-
bita.

Et ex prædictis tollitur vltima difficultas, quod inten-
tio Epiſcopi cenſeatur fundata tantummodò in quarta
eiusquantitatis, quæ Rectori debetur, & ſic in duode-
cima, poſtquàm octo aliæ partes ſoluuntur Capitulo:
quia detegitur æquiuocum, quando vt in præſenti iſta
quota remanet pœnès Epiſcopum, & parochiali Eccleſiæ
11 non probatur quæſita in eius erectione, tunc † enim
Epiſcopus ſemper fundat intentionem in parte retenta,
etiamſi ageret contra ipſum Rectorem, vt in his termi-
nis firmauit Rota *in Mediolanen. decimarum de Variſio* 12.
Ianuarij 1618. *coram me.*

Et ità, &c.

Primò, propoſita fuit ſub die 7. Maij 1627.
Secundò, ſub die 17. Decemb. eiuſdem anni, & Tertiò,
ſub die 12. Ianuarij 1629. & ſunt deciſiones 64. 122. & 230.
ſup. par. 5. recent.

* Prima eſt deciſio 327. ead. par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 357. ead. par. 5.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Dotis receptionis confeſſio, licèt non pro-
bet actualem, & realem dotis ſolutio-
nem, tamen hoc fallit, quando pro ſo-
lutione concurrunt adminicula, & præ-
ſumptiones, de quibus hic.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio de recepto regulariter non probat veram ſo-
lutionem.*
2 *Confeſſio de recepto probat veram ſolutionem, quando
pro ea concurrunt coniecturæ, & adminicula.*
3 *Confeſſio de receptione dotis probat realem ſolutionem
ſi præceſſerit dotis promiſſio,*
4 *Qua ſtante non ſolùm contra maritum, & hæredes pro-
batur verà dotis numeratio,*
5 *Verùm etiam contra quoſcunquè etiam tertios credi-
tores.*
6 *Confeſſio de dote recepta, probat ſolutionem, ſi fuerit
facta cum decreto Iudicis.*
7 *Confeſſio de dote recepta comprobat ſolutionem, ſi adſit
receptio facta pro reſiduo.*

Supra ad Deciſionem 55. coram eodem R.P.D. Ghi- ¶
ſilerio.

DECISIO CCCXXXV.

POST contractum matrimonium inter Leonardum
Caſtelanum, & Lauiniam Gherlam, idem Leo-
nardus coram Iudice ratificando omnia à ſe geſta ante di-
ctum matrimonium confeſſus fuit habuiſſe ſcuta 59. bo-
non. 50. monetæ pro integra, & finali ſolutione ſcuto-
rum 500. ſibi in dotem promiſſorum, & prætendens
non potuiſſe obligari ex contractu, qui tendebat ad il-
lius læſionem, contigit dubitari, An conſtaret de tali
ſolutione, quæ ad fauorem Lauiniæ ſuffragetur, de qua
conſtare DD. cenſuerunt ex inſtrumento ab eo facto
videlicet 5. Februarij 1627. in quo fatetur ad bonum
computum ſcutorum 500. monetæ ſibi pro dote promiſ-
ſorum habuiſſe, & recepiſſe ab eius cognato ſcuta 300.
monetæ, de quibus &c. quietauit &c. & per pactum
&c. & ad cautelam renunciauit &c. Et ex quietantia
finali, qua probatur maritum pro integra ſolutione
dictæ ſummæ coram Iudice, Notario, & teſtibus 1.
Martij 1627. recepiſſe ſcuta 59. bon. 50. pro reſiduo ſupradi-
ctorum ſcutorum 500. ſibi in dotem promiſſorum, quæ
in tot iulius, & teſtonibus argenteis ad ſe traxit, tracta-
què de eis &c. ſe benè contentum vocauit, & de illis quie-
tauit &c. quamuis ſcuta 300. probentur per confeſſio-
nem de recepto, quæ regulariter † non probat veram 1
ſolutionem, hoc tamen non procedit, quando pro ea
concurrunt † coniecturæ, & adminicula, ita voluit 2
Bald. *in rubr. C. de priuil.* Soccin. *conſ.* 122. *numer.* 7. *lib.*
3. At in caſu noſtro plures concurrere coniecturas fuit re-
ſolutum, extat primò promiſſo † dotis præcedens, *fau.* 3
me. Greg. XV. deciſ. 62. *num.* 6. adducendo *legem in contra-*
ctibus, *§. ſed quoniam*, *vbi* Cyn. *& alijs*, *C. de non nu-*
mer. pecun. qua ſtante non ſolum contra maritum, & hæ-
redes † probatur vera dotis numeratio, Gabr. *de iur.* 4
dot. concluſ. 4. *numer.* 1. verùm etiam contra quoſcun-
què † etiam tertios creditores, Ruin. *conſ.* 183. *numer.* 5
4. *lib.* 1. Caſtr. *in l.* 1. *ſub numer.* 8. *ff. ſol. matr.* Guidop.
deciſ. 224. *nu.* 1. Afflict. *deciſ.* 402. *num.* 9 *fau. me. Greg XV.*
vbi ſuprà num. 6. Alia coniectura deſumitur, ex † ſo- 6

lutione partis, facta cum decreto Iudicis, quam Rota
magnificat *coram Greg. XV. d. deciſ. num. 7.* Dec. *conſ. 563.*
num. 10. Soccin. *conſ. 82. num. 2. lib. 3.* Item concurrit reſ-
ponſio patris eiuſdem Leonardi ad poſitiones de dote à fi-
lio habita, & impenſa in neceſſarijs.

Tandem comprobatur hæc eadem confeſſio ex allega-
7 ta † receptione facta pro reſiduo. Et ex his DD. reſol-
uerunt conſtare de reali numeratione, an autem conſtet
de nullitate, vel validitate contractus; in hoc nihil fuit
firmatum &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Tutor, ſi ſoluat indebitum, non pupullis, ſed ipſi imputari debet, ità vt eis teneatur ſoluere ſummam indebitè ſolutam. Tutor, quando ſoluendo debitum pupillorum, poſſit agnoſcere bonam fidem erga creditorem. Tutor debita tantum ſoluere debet.

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ priuatæ, ſi contineat inuereſimilia, non eſt credendum.*

2 *Conſuetudo eſt inter Laniones Vrbis non conſiciendi ſcripturam inter eos, & eorum famulos, ſed eis tantùm intra certum quid tempus ſoluunt ſalarium.*

3 *Pecunias alicuius, ſi quis in ſua poteſtate habebat, dato, quod iſte eſſet illius creditor, intrat præſumptio, quod de huiuſmodi pecunijs, ſibi ipſi ſatisfecerit de ſuo credito.*

4 *Tutor ſoluendo debitum pupillorum licitè, poteſt agnoſcere bonam fidem,*

5 *Quod intellige, quando debitum ſtante ſcriptura priuata, ſeu publica, aut confeſſione; aut teſtibus, vel denique ſententia iudicialiter lata, nullo modo tergiuerſari poteſt.*

6 *Tutor non poteſt plùs dare legatario, quàm teſtator ei reliquit.*

7 *Frater non tenetur dotare filiam fratris, vel ſororis.*

8 *Tutor munera nuptialia miſſa agnatis pupillorum ipſis pupillis imputare non debet.*

9 *Legatum, quando eſt ſolutum in vita Teſtatoris, legatum ipſum cenſetur ademptum.*

10 *Teſtator non præſumitur voluiſſe duplicare legatum.*

11 *Tutor, quod non eſt debitum, ſoluere non debet.*

¶ Suprà ad Deciſionem 31 coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCCXXXVI.

QVÆSITVM fuit, an ſententia A. C. condemnans hæredem Tutoris ad ſoluendum pupillis ſummam ſcutorum 1625. monetæ eſſet confirmanda, & die 25. Februarij præteriti Domini firmarunt partitam ſcutorum 814. ratione ſalarij ponendam eſſe ad creditum Tutoris, & conſequenter à ſumma prædicta eſſe detrahendam. Hodie verò proſequendo diſputationem cenſuerunt ſententiam prædictam eſſe confirmandam quoad ſummas hic expreſſas, quarum partitæ pupillis imputari non debent.

Nàm de ſumma ſcutorum 725. quæ Tutor ſcripſit ſol-
uiſſe vti debita inſtitori patris defuncti nulla ratio habe-
1 ri debet, quia huiuſmodi ſcripturæ, cùm ſit † priuata
propter inuerisſimilia, quæ continet, non eſt credendum,
vt in terminis dixit Bald. *conſ. 117. numer. 2. lib. 2.* Tira-
quel. *qui alios refert. in l. ſi vnquàm in præfat. numer. 52.*
C. de reuoc. donat. non enim eſt veriſimile, quod ſiuè is
fuerit famulus, ſiuè fuerit ſocius defuncti in exercitio
Macelli, ſumma huiuſmodi illi eſſet perſoluenda,
quia ipſemet inſtitor examinatus depoſuit, durante eius
famulatu ſalaria in ſingulas hebdomadas, vel ad ſum-
mum in ſingulos menſes ſibi à defuncto fuiſſe numera-
ta, & idem cùm alijs fieri ſolutum fuiſſe deponunt
teſtes. Vndè probatur obſeruantia, quæ facit præſumi 2
ſolutionem pecuniarum, de quibus ijdem teſtes † etiam
affirmant, non eſſe moris inter laniones. Vrbis, vt con-
ficiatur ſcriptura ad tradita per Corn. *conſ. 81. n. 11. verſ. &*
attento quod. lib. 4. Ioſeph. Ludou. *concl. 38. ver. inſertar. 144.*

Quatenùs verò ipſe inſtitor fuit in ſocietate cùm idem
depoſuerit, penès ſe extitiſſe claues capſulæ in qua re-
condebantur pecuniæ, cui depoſitioni conformia dixe-
runt ijdem teſtes examinati, affirmantes dictum inſtito-
rem adminiſtraſſe rem macellariam, ac habuiſſe faculta-
tem aperiendi, & claudendi arculam nummariam, in-
de † inducitur præſumptio, quod ex huiuſmodi pecu- 3
nijs ſibi ipſi ſatisfecerit de ſuo credito, *l. pecuniam, §. præ-*
tereà, verſ. nam vt elegantur, ff. de pecul. Afflict. *deciſ. 13.*
num. 16. Surd. qui plura congerit ad propoſitum *conſ. 290.*
num. 33. lib. 2. Seraph *deciſ. 1455. num. 5. verſ. in illis enim.*
Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 129. ſub nu. 21. verſ. nam con-*
ſtat, lib. 1. & fuit dictum in Interamnen. Legatorum 16. Iunij
1625. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.

Neque obſtat, quòd Tutor ſoluendo debitum † pu- 4
pillorum licitè agnouerit bonam fidem ergà inſtitorem,
cum nemo id facere prohibeatur *l. quoties. §. ſicut, in fin. ff.*
de adminiſtr. Tutor. l. ſi rem quam. in princ. ff. de euict. Man-
tic. *deciſ. 339. num. 7.* Quia concluſio procedit, quando de-
bitũ ſtante † ſcriptura publica ſeu priuata fidem faciente, 5
aut confeſſione, vel teſtibus legitimè receptis, vel deni-
què ſententia iudicialiter lata, nullo modo tergiuerſari
poteſt, per ea, quæ dixit Rota *in Romana de Ruſpolis 5.*
Iulij 1599. coram bon. mem. Litta.

Minùs admittenda eſt partita vnius ſummæ ſcutorum
21. & alterius ſcutorum 28. 52. — quæ Tutor ſimiliter in
libro tutelari ſcripſit impendiſſe pro ſeruitio † Cæciliæ 6
neptis Teſtatoris ex ſorore, tùm quia ipſe teſtator poſt-
quàm ei legauit ſcuta 300. ad aliud minimè tenebatur,
nec vllo iure reperitur cautum, quod frater teneatur do- 7
tare filiam fratris, vel ſororis Rip. *qui alios allegat. in l. 1.*
nu. 86. ff. ſolut. matrim. & hoc patere ex *text. in l. neq. ma-*
ter. C. de iur. dot. trad. Alex. *conſ. 66. ſub num. 2. lib. 4.* tùm
etiam quia tutor munera † nuptialia miſſa agnatis pu- 8
pillorum, ipſis pupillis imputare non debet. *l. Tutor ſe-*
cundùm, §. in ſoluendis, verſ. neq. nuptiale. de adminiſtr.
Tut. & in l. 1. §. ſed & ſi munus nuptiale ff. de tutel. & ra-
tion. diſtrah. Eſcubar. *de ratiocin. cap. 22. num. 47. ver. non*
tamen. Tutor.

Neque prædictis pupillis imputari debet ſumma ſcuto-
rum 100. quæ Teſtator reliquerat Margaritæ filiæ ipſius
Tutoris, cùm ex eodem libro tutelari conſtet ea fuiſſe
per eumdem Teſtatorem adhuc viuentem ſoluta ipſi
Margaritæ dum nupſit, vndè orta poſtmodùm iudiciali
controuerſia fuit lata ſententia abſolutoria pupillarum,
quia per ſolutionem legati † factam in vita Teſtatoris 9
legatum ipſum cenſetur ademptum *l. Lutius Titius, ff. de*
legat. 2. l. filia legatorum, C. de legat. neque præſumitur † 10
quòd Teſtator illud voluerit duplicare, *l. Seia, ff. de aur.*
& arg. legat. Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. 236. num. 1.*
cum. ſeqq.

Nulla ſimiliter habenda eſt ratio ſcutorum 24. quibus
idem Tutor etiam ſcripſit ſe reluiſſe alterius pignora, ne-
que ſcutorum 17. exactorum à debitoribus pupillarum in
tot vino, quia reſpectu primæ ſummæ non conſtat hu-
iuſmodi pignora fuiſſe hæbræis tradita pro debito hæredi-
tatis, vel in viſum pupillarum, & quod non eſt debitum,
† Tutor ſoluere non debet. *d. l. Tutor. ſecundùm, §. in ſol-* 11
uendis, ibi, ne cui non debitum ſoluat. *ff. de adminiſ. &*
peric. Tut. Reſpectu verò ſecundæ ſummæ non erat po-
nenda ad debitum tamquàm erogata in emptionem vi-
ni, niſi etiam poſita eſſet ad creditum tamquàm exacta
ex creditis pupillorum. Denique viſum fuit Dominis ex
ſumma ſcutorum 86. pro oleribus, ſeù lactucis emptis in
viſum pupillorum in libro tutelari deſcript. tertiam par-
tem adimendam eſſe.

Et ità vtraquè parte fuit deciſum.

Plures deciſiones in hac cauſa, vide ſupra ad d. deciſionem 31.

R.P.D.

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana Fideicommiſſi de Epis.

Die Veneris 21. Iunij 1630.

A R G V M E N T V M.

Manutentio concedi debet ei, qui doceat de ſua poſſeſſione exigendi, vel ex pluribus ſolutionibus titulo præambulo confirmatis, vel ex confeſſione partis aduerſæ, nec retardatur exceptione fideicommiſſi.

S V M M A R I V M.

1 *Manutentio competit probanti ſuam poſſeſſionem exigendi, vel ex ſolutionibus pluriès factis in vim tituli præambuli, vel ex confeſſione partis aduerſæ, numer. 2.*

3 *Exceptio fideicommiſſi tamquàm ea, quæ altiorem indaginem requirit non admittitur in iudicio manutentionis.*

4 *A bonis maternis tamquàm à diuerſis non infertur ad bona paterna.*

5 *Legitima grauari non poteſt onere fideicommiſſi.*

6 *Pater adijciens fideicommiſſum in bonis filio relictis non præſumitur voluiſſe filium grauare in legitima, niſi hoc expreſſè dixerit.*

¶ Supra ad Deciſionem 35. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

D E C I S I O CCCXXXVII.

EX teſtamento Melchioris de Epis, & ex lege data in eodem teſtamento, inueſtiri debebant ſcuta mille & quingenta pecunijs illi debitis pro dote materna ſuper precio caſalis venditi Laurētio Rogerio, vt ex eiuſdē inueſtimenti, & pecuniarum fructibus ſoluerentur quotannis ſcuta ſexaginta pro dote vnius puellæ, & nominauit idem Melchior exequutorem huius ſuæ voluntatis Lucam Antonium de Fabijs, qui ex facultate, quam habuit ab eodem Teſtatore reliquit ius nominandi puellas Societati S. Mariæ de Carmine, & Archiconfraternitati Sanctiſſimi Crucifixi, habuit exequutionem Teſtamentum, & Rogerius debitor pretij Caſalis Conſentiente hærede Melchioris; ſoluit ſemper ea ſcuta ſexaginta, vt docuit Archiconfraternitas ex pluribus ſolutionibus ſibi factis; ſed cum anno 1617. ſolutum fuiſſet à Rogerio integrum pretium Caſalis, illud inueſtitum fuit ſimul cum alijs pecunijs, è quibus emptus fuit annuus cenſus à Dominis de Naris pro ſumma ſcutorum decem millium, & ex hoc etiam inueſtimento exigit Archiconfraternitas ſummam ſcutorum ſexaginta, cùm quibus dotauit puellam quotannis iuxtà mentem Teſtatoris; Cum autem Ludouicus hæres ſubſtitutus Melchiori ex fideicommiſſo Bartholini illius patris commiſiſſet in Rota cauſam iactationis, Domini de Naris cœperunt apud Sacrum Montem Pietatis deponere pecunias, quas aliàs ſoluerant vtrique Societati; Vndè petijt Societas Crucifixi manuteneri in ſua poſſeſſione, & diſputato hodiè dubio Domini affirmatiuè, & pro eadem Societate responderunt.

Non enim poterat negari poſſeſſio Archiconfraternitatis, & illa eam oſtendebat, tàm ex ſolutionibus ſibi factis, quæ poterant ſatis eſſe in hoc iudicio, cum eſſent
1 numero † plures, & confirmarentur ex titulo, qui oriebatur ex teſtamento Melchioris *ex notatis per* Ripam *in c. ap. cum Eccleſia Sutrina num. 55. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & in l. naturaliter, §. nihil commune. num. 100. ff. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *in l. data opera. num. 69. C. de his qui accuſ. non poſſ.* Rot. *deciſ. 17. num. 1. par. 2. diuerſ. & coram* Gregor. *deciſ 412. nu. 2.* quàm ex confeſſione partis, quia in Inſtrumento cenſus, quem Domini de Naris impoſuerunt, & vendiderunt Lodouico vti hæredi Melchioris, acceptauit idem Lodouicus conditionem, quæ continebatur in illius teſtamento, vt ſoluerentur dotes puellarum ex pretio ſcutorum mille, & quingentorum, quorum creditor erat occaſione dotis maternæ; Et hæc etiam
† confeſſio poterat ſatis eſſe in hoc iudicio, *vt notant* Do- 2
ctores *in cap. cum veniſſent. de in integr. reſtit. & ibi* Innoc. *num. 2.* Imol. *n. 21.* Rot. *deciſ. 561. nu. 2. part. 1. recent. & coram Gregor. deciſ. 365. num. 1. & deciſ. 458. num. 6.*

Nequè obſtare poterat fideicommiſſum Bartholini, quòd adductum fuit pro Ludouico, Quia hæc exceptio fideicommiſſi non ſolet admitti in hoc iudicio poſſeſſorio, tam-
quàm ea, quæ † videtur requirere altiorem indaginem, 3
vt notant Doct. *in l. vlt. C. de edic. diu.* Adr. *& ibi* Bart. *nu. 22.* Dec. *num. 48.* Rip. in Rob. *ff. de pign. num. 19.* Menoc. *de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. num. 558. & numer. 630.* Præterea nihil obſtare poterat idem fideicommiſſum, quia inueſtimentum, quod Melchior fieri præceperat, factum fuit ex pretio caſalis, ſuper quò conſiſtebat pars dotis maternæ, quæ tamquam proprium patrimonium Matris
Melchioris nihil commune habebat cum † bonis, ex pa- 4
trimonio Bartholini illius Patris. *argum. text. in l. 3. §. ſed vtrum ff. de minor. 25. annorum, & tradit* Aym. *conſ. 39. num. 4.* Socc. ſen. *conſ. 25. num. 20. lib. 1.* Menoch. *conſ. 238. num. 4. & conſ. 286. n. 28.* Et quamuis Caſale eſſet in hæreditate patris, adhuc diſpoſitio Melchioris ſuſtineri po-
terat ratione legitimæ, † quæ non potuit grauari eo one- 5
re fideicommiſſi, vt notatur *in l. quoniam in prioribus, & in l. ſcimus. §. cum autem. C. de inoff. teſtam. & in l. ſi pater, & ibi gloſ. C. de inſtit. & ſubſtit.* & talis etiam præſumi debebat fuiſſe voluntas patris, dum non conſtabat de
contraria illius voluntate, quod † voluerit grauare filium 6
in legitima, *arg. text. in l. ſi pater. ff. quæ in fraud. credit. & tradit* Dec. *in conſ. 81. n. 1. & in conſ. 218. num. 3.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 4.*

E ità &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana de Fideicommiſſi de Guidis.

Die Veneris 28. Iunij 1630.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſarius poteſt agere contra hæredem grauatum, vt ſibi reſtituat hæreditatem, quàmuis habeat alios anteriores in gradu, quibus ipſe ex ſubſtitutione facta à teſtatore ſuccedere debet in fideicommiſſo, ſi habeat ceſſionem ab anterioribus vocatis.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſarius ſi habeat ceſſionem ab anterioribus agere poteſt, vt ſibi fiat reſtitutio hæreditatis, quam debet recipere nomine cedentis, & poſteà retinere poterit iure proprio ex vtilibus actionibus, quæ continentur etiam in ceſſione.*

2 *Idem facere poterit ex vi delegationis, quæ etiam continetur in ceſſione, ex qua cogere poterit hæredem, vt reſtituat hæreditatem fideicommiſſario ad propriam vtilitatem.*

3 *Identitas perſonarum ex quibus probetur, item ex quibus probetur identitas bonorum. nu. 6.*

4 *Exceptio, tu habes parem in gradu, non poteſt proponi à poſſeſſore contra vocatum, aut venientem ex illius perſona, cum illa reſpiciat ius tertij.*

5 *Præſumptio iuris, vt non viuat perſona, à qua actor excluderetur, iuuat ipſum actorem, quando reus non opponat exiſtentiam, aut mortem talis perſonæ.*

7 *Confeſſio in alio iudicio, & ad alium effectum facta, imò etiam extraiudicialis impugnari nequit, ſi præſumptionibus, & adminiculis iuuetur.*

Suprà ad Deciſionem 5. coram eodem R. P. D. Veſpio. ¶

DECISIO CCCXXXVIII.

POST vltimam deciſionem, quæ facta fuit iu hac cauſa *ſub die 25. Iunij anni præteriti*, in qua dictum fuit, quod Io. Lucas de Fabijs, & alij deſcendentes ex filiabus Autonij Guidi Teſtatoris probauerant eueniſſe caſum ſuæ vocationis, Dubitatum hodiè fuit, an illis eſſet concedenda immiſſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt ex ratiouibus, quæ in eadem deciſione, & alijs ſæpiùs deducta fuerunt, quia probabatur fideicommiſſum ex teſtamento Antonij, & quod eueniſſet conditio, ſub qua ijdem deſcendentes ex fœminis vocati erant; nam licèt illi vocati eſſent in defectum omnium agnatorum, tamen habebant ceſſionem iurium ab ijs agnatis, qui eos debebaut iu gradu præcedere.

Ex qua ceſſione ſublata eraut omnia, quæ in hac diſputatione repetebat Franciſcus de Alexandris, cui tanquàm reo, & poſſeſſori ſatis erat quocuuque modo excludere hos ſubſtitutos; ex ea enim ceſſabat, tàm illa exceptio, vt adeſſent alij anteriores in gradu, (quæ exceptio dicebatur probata ex ſententia A.C. lata contra eodem deſcendentes ex fœminis, qui hodiè agunt) quàm alia, vt poſſet Franciſcus proponere eaudem exceptionem, dùm illa videbatur reſpicere, & concludere non ius agentis; nam licèt ex ea ſeutentia, quæ tamen nou iuſtificabatur ex actis, videretur deſumi probatio huius exiſtentiæ, tamen non poterat ſuffragari Franciſco, quia hi deſcendentes poterant obtinere ex perſona eorum, quorum fauore dicebatur extitiſſe conditio eiuſdem fideicommiſſi, à quibus ipſi habebant ceſſionem, ſiuè id contin-
1 geret propter exercitium directarum actionum, † quod eis dabat eadem ceſſio, cum ex ijs actionibus obtinere poſſent, vt ſibi fieret reſtitutio hæreditatis, quam recipere debebant nomine cedentis, & poſteà ex vtilibus actionibus iure proprio retinere, *vt tradit* Ang. *in l. ſi vſusfructus. ff. de nouation* Bart. *in l. qui ità. §. 1. ff. ad Senat. Conſ. Trebell. & in l. ſi ſtipulatus. 76. num. 7. ff. de verb. obligat.* Alex. *ſuper ead. l. num. 8. & in l. apud Iulianum. §. vtrùm. num. 1. ff. ad* Trebell. *& ibi etiam* Imola *num. 10.*
2 *verſ. in ea gloſſa*, ſiuè hoc procederet ex delegatione, † quam habebat occaſione eiuſdem ceſſionis, ex qua poterat cogere hæredem, vt reſtitueret hæreditatem fideicommiſſario ad propriam tamen vtilitatem, vt probat *text. in l. ſeruo inuito. §. vlt. ff. ad* Trebell. *& tradit* Cagnol. *in l. 2. num. 39. C. de pact.* Peregr. *de fideicom. art. 31. num. 33.* Gabr. *conſ.* 121 *num. 48. & 49. lib. 1.*

Neque Domini dubitarunt, an illi, qui approbati fuerunt in ſententia tanquàm de agnatione Teſtatoris, eſſent ijdem, qui iura ſua ceſſerunt fauore horum deſcendentium ex fœminis, præter vnum Vincentium, cuius mors probata fuit; cum appellarentur eiſdem denomina-
3 tionibus, † quæ fuerunt expreſsæ in ſententia, nimirum patris, patriæ ac duplici cognomento familiæ Berniæ de Guidis, quæ ſatis eſſe poterant ad probationem identitatis perſonarum, *ex doct.* Bart. *in l. demonſtratio. ff. de cond. & demonſtr. & tradit* Menoch. *de præſumpt. præſump. 15. num. 40. & 45. lib. 6.* Præſertim in vna eademque agnatione, & familia, vt conſiderauit Cephal. *conſ. 90. num. 17. lib. 1.* Viu. *dec. 324. num. 1. lib. 2.* Imò ex ijs probatur aliud fundamentum deciſionis, quia cum ex
4 vocatis, & quorum fauore impleta erat conditio † fideicommiſſi, adeſſent, qui illud peterent, non poterat Franciſcus eos excludere, aut venientes ex illorum perſona. Licèt enim probarentur alij exiſtere prætèr eos, quos declarauit ſententia eſſe de agnatione Teſtatoris, quod tamen nuuquam probatum fuit, tamen non poterat negare Franciſcus reſtituere fideicommiſſum ijs, qui illud petebant cum hæc exceptio, vt adſint alij pares in gradu, tanquàm reſpiciens ius tertij non poſſit proponi à poſſeſſore, vt tenuit Rot. *in Tiburtina Caſtri S. Angeli 26. Nouemb. 1616. & in Viterbien fideicommiſſi 4. Decembris 1624. coram Card. Sacrato, & nouiſſimè in Romana domus, & Saluiani 23. Ianuarij, & 18. Martij 1630. coram R. P. D. meo Queippo:* Et poterat etiam probabiliter dubitari, an exiſtentia horum agnatorum eſſet probata, dum illa nunquàm fuit iuſtificata ex actis; ſicut etiam dubitari poterat, an illa obeſſe deberet deſcendentibus fœmina-
5 rum, quia cum illi non opponerent exiſtentiam eorumdem agnatorum, neque ſe fundarent in eorum morte, iuuari poterant præſumptione iuris, vt non ſupereſſent alij agnati, aut deſcendentes ex maſculis, à quibus ipſi excluderentur, vt tradit Ripa *in l. ex facto. §. ſi quis autem. num. 9. ff. ad Senat. Conſul. Trebell. & in l. in illa. numer. 26. ff. de verb. obligat.* Caſſan. *conſ. 19. num. 12.* Put. *deciſ. 43. lib. 1.* Rot. *deciſ. 862. num. 1. par. 3. diuerſ. & deciſ. 436. part. 1. recent.*

Non etiam poterat dubitari de † identitate bonorum, ſu- 6
per quibus petebatur immiſſio, quia datę fuerunt acquiſitiones omnium corporum factæ à Teſtatore, & primò ex tribus domibus, quæ hodiè à Franciſco poſſidentur deponebant teſtes examinati in cauſa de duabus, quod illæ poſſeſſæ fuerunt ab Antonio, & deinde à Io. Baptiſta illius filio, ac patre Antonij Iunioris, à quo ipſe Franciſcus cauſam habet, expreſſis omnibus illarum finibus; tertia verò, quæ eſt ſub proprietate Dominorum de Sorbellionibus probabatur ex eiſdem teſtibus eodem modo poſſeſſa à Teſtatore, ac præterea ex libro Domini directi, ex quo apparebat illam primùm conceſſam fuiſſe Antonio ſeniori, & per aliorum ſucceſſorum manus deriuatam hodiè poſſideri à Franciſco. Præterea probabatur hæreditarius cenſus ſcutorum quadraginta quatuor, cum ille emptus fuiſſet ex pretio vineæ hæreditariæ, & expreſſè in illius locum ſubrogatus. Tertiò probabautur prouenire ab eodem fideicommiſſo loca viginti ſeptem Montium, ex quibus ſexdecim erant Montis Feruetij vndecim Montis Sixti ſecundæ Erectionis, nam in mutatione literarum patentium, quam idem Franciſcus curauit fieri ad ſui fauorem tauquàm hæres Antonij expreſſè reſeruatæ fuerunt omnia onera, & conditiones fideicommiſſi Antonij Guidi ſenioris, quod etiam confeſſus fuit idem Franciſcus, dum tanquàm tutor Antonij negauit illum eſſe hæredem Io. Baptiſtæ patris, aut alia bona poſſidere, ex fideicommiſſo, & diſpoſitione aui, quam
confeſſionem non poterat hodiè impugnare † Franciſcus, 7
quaſi illa facta fuiſſet in alio iudicio, aut ad alium effectum, nimirùm contra creditores pupilli, cum confirmaretur alijs præſumptionibus, & adminiculis, quo caſu probare ſolet etiam confeſſio extraiudicialis, vt tenuit Rota *apud* Achill. *in deciſ. 1. de confeſſ. & in deciſ. 177. numer. 4. part. 2. diuerſ. & fuit dictum in Romana Laudi ſeù participationis 17. Aprilis 1617. coram bon. mem. Buratto.*

Et ex his dixerunt Domini dandam eſſe immiſſionem, quam hodiè petunt hi deſcendentes ex filiabus Antonij Teſtatoris pro indiuiſo, & ſaluo iure detractionum, quæ competerent Antonio authori Franciſci ex perſona Io. Baptiſtæ ſui patris, & filij Teſtatoris, cum probatum eſſet fideicommiſſum, & caſus ſucceſſionis fauore eorundem deſcendentium, ac demùm poſſeſſio Teſtatoris ſuper ijs bonis, ſuper quibus petitur immiſſio, quæ ſolùm ſolet exiſtimari neceſſaria ad effectum obtinendi in hoc iudicio, & interdicto poſſeſſorio, vt notatur *in l. vlt. C. de edict.* Diu. Adr. *& tradit ibi* Bart. *num. 9. & 11.* Menoch. *de adipſc. poſſeſſ. remed. 4. num. 56.*

Et ità &c.

In eadem cauſa adeſt ſuprà altera deciſio ſub die 29. Maij 1628. coram eodem R. P. D. Veroſpio, & eſt deciſio 180. par. 5. recent.

R. P. D. MERLINO.

ALBEN. GABELLÆ, SEV ONERVM.

Die Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quod bona Eccleſiaſtica, & Eccleſiaſticorũ libera ſunt, & immunia à collectis, tributis, & oneribus impoſitis per Cõmunitates, & Principes Laicos, & perpulchrè, & clarè demonſtratur, quod imunitas Eccleſiaſtica, non à iure poſitiuo, vt quidam minùs verè putarũt, ſed à iure ipſo Diuino originem ſuũ agnoſcit. & c. Et inſuper tradita docta, & marmorea diſtictione deciditur, quando Eccleſia teneatur, & quando

ſecùs,

ſecùs, ad ſolutionem tributorum de bonis, in quibus impoſita erant tributa Laicalia anteà quàm ad eam tranſierent.

Et nota, quod Sacra Congregatio Immunitatis Eccleſiaſticæ, in hac materia paſſim cum hac deciſione tranſit, & cum alia deciſione in cauſa *Brunduſina Gabellæ* 13. *Februarij* 1604. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Pegna Decano*, quæ etiam allegatur in præſenti deciſione, & extollitur ſub numer. 56.

Rota etiam hanc R.P.D. Merlini deciſionem pluriès ſequuta eſt, & præſertim *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano in cauſa Barchinonen. exemptionis* 20. *Iunij* 1636. Vbi teſtatur, quod materia iſta in hac deciſione non minùs doctè, quàm latiſſimè fuit deducta.

Magiſtralis, & Famigerata eſt iſta deciſio, & in hac materia ſingularis, cum & extenſa ſit à perquam doctiſſimo Auditore, & ab acerimo Defenſore Immunitatis Eccleſiaſticæ, ità vt in dicta Sacra Congregatione Immunitatis Eccleſiaſticæ non immeritò ſedeat, & in ea inter RR. PP. DD. Prælatos digniſſimus Decanus exiſtat.

S V M M A R I V M.

1 *Bona Eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos.*

2 *Conſules, & alij Magiſtratus, ſi Eccleſiaſticis, & eorum bonis collectas, & pedagia imponant, anathemate feriuntur.*

3 *Pontifices Romani quotannis in Bulla Cœnæ §. 18. imponentes, & exigentes pedagia ab Eccleſiaſticis cenſuris coercent.*

4 *Conſtantinus primus Imperatorum palàm Chriſtioais immunitatem Eccleſiaſticam, ſiue potiùs illius vſum exhibuit.*

5 *ex Imperatoribus orthodoxis, & illibatæ Religionis, nemo tributum ex bonis Eccleſiarum exegit.*

6 *Iuſtinianus Imperator etiam Clericorum immunitatem reſpectu bonorum edicto ſanciuit.*

7 *Immunitas Eccleſiaſtica etiam reſpectu bonorum, non à iure poſitiuo & Imperatorum liberalitate, ſed immediate à iure Diuino originem habuit.*

8 *Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ perſonæ, & res ipſorum, non ſolùm iure humano, quinimò, & diuino, à ſecularium perſonarum exoctionibus ſunt immunes.*

9 *Immnaitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus inſtitata eſt.*

10 *Immunitas Eccleſiaſtica, quod non ſit de iure Diuino, iſta opinio quorumdam, refellitur.*

11 *de Iure Diuino, vt aliquid dicatur eſſe ſat eſt, quod ex teſtimonijs, vel exemplis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur.*

12 *Ioſeph Prorex Pharaonis, Sacerdotes, & eorum agros etiam eis à Rege traditis, in primæua libertate admiſit.*

13 *Quàmuis reliquos totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit.*

14 *Eccleſia non decet minùs liberam eſſe de tempore Principum Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis.*

15 *Ethnici, Flamines, Augures Salios, Fœciales, alioſquè Sacerdotes, vnà cum bonis ipſorum immunes, & liberos à tributis reddebant.*

16 *Chriſtus, qui eſt filius Regum Regis eximitur à Tributo Principis, vt patet apud Matt. cap. 17.*

17 *Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ tanquàm ſponſa, familiareſquè, & domeſtici Chriſti, potiri debent eadem*

prærogatiua, ſcilicèt exemptione à ſolutione tributorũ.

18 *Immunitas Eccleſiaſtica circa ſolutionem tributorum, eſt de iure Diuino.*

19 *Bona dum Eccleſijs traduntur eò ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex ſpeciali iure, dominio Chriſti Domini conſtituuntur.*

20 *Chriſti dominium in rebus Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illiquè dicitur acquiſitum, tanquàm principali Domino.*

21 *Chriſtus Dominus ſi omninò immunis fuit à Tributis, conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato, & proximo dominio Chriſti Domini immunia eſſe à Tributis.*

22 *Et hoc eſt valdè conueniens Diuinitati, & Excellentiæ perſonæ ſuæ. ibidem num. 22.*

23 *Clericorum bona patrimonialia etiam Laicolia ſunt immunia ab oneribus Laicalibus, ob dignitatem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona.*

24 *Clerici perſona non poteſt dici plenè, & perfectè exempta à Tributis Laicorum, niſi etiam illius bona exempta ſint.*

25 *Bona Eccleſiarum perpetuò ſunt Eccleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinantur.*

26 *Eccleſiarum bona ſunt ipſius Domini patrimonium.*

27 *Clericorum bona patrimoaialia, ſunt quidem ſub eorum dominio, ſed hoc dominium illis competit, vti ciuibus non autem vti Clericis, & tamen propter ſacram qualitatem cohærentem perſonæ dicta bona ſunt immunia à tributis Laicorum.*

28 *Clerici antiquitus aliquando conſtat ſoluiſſe tributa Principibus Laicis, hancquè exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus.*

29 *Sed hoc intellige verùm, de tempore quo, non dum Principes ſacro Euangelij iugo ceruices ſubegerant.*

30 *Immunitatis Eccleſiaſticæ vſus, ſeù exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum ſanctionibus, & declara. vt num. 31.*

31 *Principes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potiùs detexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt.*

32 *inter Res Diuinas, & humanas faciendum eſt diſcrimen & rebus Diuinis competens prærogatiua cæleſti fauore conſeruanda eſt.*

33 *Immunitatem Eccleſiaſticam Imperator Iuſtinianus annuit non à ſua munificentia, quam alijs in rebus, & locis ſæpius glorioſus commemorat, ſed à dictamine diuino, & à natura effuxiſſe.*

34 *in Bonis, quæ tranſeunt in Eccleſiam ſi olim impoſita erant tributa Laicalia tranſeunt cum eodem onere.*

35 *Reintegratio tantùm debet reſtituere, quantùm abſtulit diſtractio.*

36 *Reintegratio retrotrahenda eſt perindè, ac ſi nunquàm fuiſſet facta diſtractio. & num. 37.*

38 *Bona ſemel à Laicis, etiam legitimè poſſeſſa, non ſemper cum onere tributi, & vectigalis tranſenat ad Eccleſiam, ſed cum diſtinctione de qua diſtinctione vide vſquè ad finem.*

39 *Bona, quæ poſſidet Eccleſia iure ſpirituali, & Diuino, vt decimæ, oblationes &c. iſta ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunquè oneribus ſecularibus, tàm præteritis, quàm faturis, & quare.*

40 *Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, quæ tamen ſunt deſtinata ad Cultum Diuinum, & officium ſpirituale, vt ſitus Eccleſiarum, & Cœmiterium, hæc ſunt immunia ab omnibus, & quibuſcunquè oneribus, & quare.*

41 *Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & Iure Ciuili, vt titulo emptionis, legati, &c. ſi tempore, quo ſunt apud Eccleſiam, onera imponantur, certum eſt, quod gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*

Et hoc caſu non poteſt dari aliqua cautela, quod Clericis, ſeù Eccleſijs pro eorum prædijs imponatur collecta, & qui contrarium ſentiret graue piaculum committeret. num. 41. & 51.

42 *Laici non poſſunt edere leges, per quas libertas Eccleſiaſtica infrigatur, & hoc omnes ſcriptores admittunt.*

43 *Bort. in l. reſcripto, §. fin. ff. de minor. dùm dat cautelam*

ex qua poſſet infringi libertas Eccleſiaſtica, fallitur & contra eum ſunt omnes, cum non dicat verum, & illius cautela non valet vnam feſtucam, & tandem eius dictum eſt damnatum per omnes & numer. 48. & 49.

44 *Contra Libertatem Eccleſiaſticam indirectè non eſt permittendum quod eſt directè prohibitum.*

45 *Territorium dum ſit tributarium pro collectis imponendis quid in hoc tacitè inſit.*

46 *Bona ad effectum, vt tranſeant ad Eccleſiam cum ſuis oneribus. dicta onera debent eſſe certa.*

47 *Tributum non poteſt conſiderari, niſi poſt indictionem, & ſpecificationem.*

50 *Fraudis ſuſpicione non caret, volens fingere, id quod non eſt.*

52 *Collecta dùm imponitur, tunc propriè vinculum iniectum eſt.*

53 *Tributaria non dicitur res, niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus.*

Actus quando dicatur perfectus, & conſumatus. numer. 53.

54 *Bona poſtquàm peruenerunt ad Eccleſiam, Laici ſuper eis non poſſunt imponere collectas, ex eo, quod à principio Territorium totum effecerunt tributarium pro collectis imponendis, quia res deuenit ad ſtatum à quo incipere non poteſt.*

55 *Eccleſia tenetur ad onera impoſita prædijs, antequàm ea ad Eccleſiam peruenirent, & ad hoc requiritur.*

Quod onera ſint realia, vera, prædijs infixa, impoſita ſuper bonis ſint propter bona, non autem perſonis propter bona. ibidem num. 55.

56 *Et quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem pro aliquibus vrgentibus cauſis, & illis ceſſantibus, remouenda.*

57 *Cap. Tributum, 23. quæſt. 8. in quibus terminis loquatur.*

58 *Vrbanus I. in cap. tributum 23. quæſt. 8. loquitur iuxtà morem ſui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia non dum ſibi libertatem actu vindicauerat.*

59 *Eccleſia, dùm ſoluit collectas de prædijs, quibus iam impoſitæ erant, quando ad eam peruenerunt, non ſoluit vti tributum, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem.*

61 *Et quemadmodùm erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab authoribus Laicis priùs impoſitæ eſſent.*

62 *Ità pari ratione tenebitur Eccleſia ad Tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex cauſa, & conuentione, Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius erant poteſtate, infixit.*

63 *Bona tranſlata in Eccleſiam tunc demùm retinent onus, & obligationem ſoluendi tributum, quatenùs hoc Tributum à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto, inter ipſum, & priuatos, inito illud ſoluendi, &c.*

64 *Secùs tamen eſt, ſi illud exigeret ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis.*

65 *Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ratione, pacti, vel conditione adiecta in legato, vel contractu, ad quas aliter non teneretur, & vide numer. 66. & 67.*

68 *in Catastro Laicorum ſi bona Eccleſiæ reperiantur deſcripta, illius Rector tenetur ad collectas, ſed declara, vt num. 72.*

69 *Eccleſia, ſi faciat æſtimum tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus, non autem ex vi iuriſdictionis Laicorum.*

70 *Sed hoc intellige ſi adſit conſenſus, & auctoritas Summi Pontificis.*

71 *Papæ intereſt communibus Eccleſiarum vtilitatibus prouidere.*

72 *Bald. in auth. ſed, & periculum num. 2. verſ. hoc verum, niſi Eccleſia. C. ſinè cenſu, vel reliquè, &c. declaratur.*

73 *Eccleſiæ non præiudicat ſolutio Tributorum facta à Laicis, de illis bonis, quæ poſtea ad eam peruenerunt, cum ceſſet ratio ſubiectionis, quæ in Laicis militabat.*

74 *Status rei mutatur, mutata perſona.*

75 *Res, quando non tranſeat cum ſuo onere.*

76 *Eccleſiæ, Rector non poteſt tollere priuilegium libertatis Eccleſiaſticæ.*

77 *Immunitas Eccleſiaſtica non eſt priuilegium perſonale, ſed ipſi Ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta priuatorum præiudicare non poſſunt.*

78 *Tributum Laicis, ſi de bonis Eccleſiæ ſoluat Rector, non indè tamen priuatus cenſetur ſua immunitate, quæ de Iure ei competit.*

DECISIO CCCXXXIX.

IVDEX Taurinenſis condemnauerat Archipresbyterum Eccleſiæ Gorzenij ad onera realia, ordinaria, certa, & inuariabilia, in fauorem Communitatis dicti loci, pro prædijs eiuſdem Eccleſiæ, quam ſententiam in hac parte omninò reuocandam eſſe Domini cenſuerunt. Certa eſt enim Theologorum, Canoniſtarum, & Iuriſconſultorum propoſitio, quam, & nemo ex Catholicis
audet impugnare, bona Eccleſiaſtica † immunia eſſe, 1
& libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos, Ità definitum eſt in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. *par. 1. cap. 19.* ſub Innocentio III. *cap. 46* & habetur in *cap. non minùs*, vbi
Conſules, & alij Magiſtratus, Eccleſiaſticis, † & eo- 2
rum bonis collectas, & pedagia imponentes, anathemate feriuntur, & in *cap. aduerſus, de immunit. Eccleſ.* & in *cap. 1. & 3. eodem tit. in 6.* & in *cap. quamquàm. de cenſibus, in 6.* & in Clem. *vnica, de immunit. Eccleſ.* quæ Sanctiones innouatæ fuerunt per ſacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 20. de reformat.* Romaniquè Pontifi-
ces, † quotannis in Bulla Cœnæ §. 18. huiuſmodi peda- 3
gia imponentes, & exigentes cenſuris coercent, & Con-
ſtantinus primus Imperatorum palàm Chriſtianis † Im- 4
monitatem hanc Eccleſiaſticam, ſiuè potiùs illius vſum exhibuit, vt *apud* Euſebium *lib. 10. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 7. & in orat. de laudibus Conſtantini*; Sublatiſquè Ethni-
cis, neminem ex orthodoxis, & illibatę, † Religionis 5
Imperatoribus tributum de bonis Eccleſiarum exegiſſe obſeruat Card. Baron. *tom. 3. Annal. ſub ann. 387. num. 13.*
& Iuſtinianus, † etiam hanc Clericorum Immunitatem, 6
vel reſpectu bonorum edicto ſanciuit, vt in *l. ſancimus, 20. C. de ſacroſ. Eccleſ. &* Federic. *in auth. Item nulla Communitas, C. de ſacroſſ. Epiſ.* Nec à iure poſitiuo, & Im-
peratorem liberalitate, ſed immediatè † à Iure Diuino or- 7
tum habuiſſe huiuſmodi Immunitatem reſpectu etiam bonorum fatendum eſt, vt diſertis verbis aſſeritur in *cap.*
quamquàm, de cenſib. ibi, *Eccleſiæ, † Eccleſiaſticæquè* 8
perſonæ, & res ipſorum, non ſolùm iure humano, quinimò, & Diuino, à ſæcularium perſonarum exactionibus ſint immunes, & in Concilio Tridentino dicta *ſeſſ. 25. cap. 20.*
de reformatione dicitur *Immunitas hæc, † Dei ordinatione,* 9
& Canonicis ſanctionibus, inſtituta eſt, quibus verbis apertè diluitur callida quorumdam interpretatio, qui puta-
runt verba, de quibus, *in d. c. quamquàm*, † ibi, *de Iure* 10
diuino, & humano, intelligi poſſe de Iure poſitiuo, ſcilicèt Canonico & Ciuili.

Nihilquè refert hanc Immunitatem reſpectu bonorum oculariter non legi ſcriptam in ſacris Scripturis, quia vt
iuris Diuini † dicatur, ſat eſt quod ex teſtimonijs, vel exē- 11
plis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccle-
ſiæ, deducatur, † prout egregiè hæc Immunitas deducitur 12
ex Geneſ. *c. 47.* vbi Ioſeph Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege traditos, in primæua li-
bertate dimiſit, † quàmuis reliquos totius populi ſeruitu- 13
ti Regis ſubegerit, & meminit etiam Ioſeph *de antiquit. Iudaic. lib. 2. cap. 4. &* Diodor. Sicul. *in 2. lib. hiſtor.* & Herodot. in Euterpe *lib. 2.* Hinc appoſita in dicto Cōcil. Lateranẽſi; de quo in *cap. non minùs, de immunit. Eccleſ. in 6.* inſertur, *non*
decere † Eccleſiam Dei minùs liberam eſſe tempore Principū 14
Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis, immò, & addi poteſt, tempore etiam Ethnicorum, qui Flamines, Au-
gures Salios, Fœciales, † alioſquè Sacerdotes vna cum bo- 15
nis ipſorum immunes, & liberos à tributo reddebant, vt obſeruat, & inde ad propoſitum noſtrum arguit, *Præpoſitus in cap. ſi tributum numer. 5.* & ibidem Card. *11. quæſt. 1.*

quæſt. 5. & ſequitur Io. Anton. de Nigro in repet. extra-
uag. vnicæ, num. 245. de vit. & honeſt. Cler. Piot. in addit.
ad vlt. conſ. Laudenſ. ſub numer. 8. Aliaque exempla de-
duci poſſunt ex primo Eſdr. cap. 7 & Numer. cap. 3. &
luculentiùs teſtimonium patet apud Matth. capit. 17.
16 vbi filius Regis, qualis † eſt Chriſtus, & qui eſt filius
Regum Regis, eximitur à tributo Principis; Eccle-
ſiam autem & Eccleſiaſticas perſonas, tanquàm ſpon-
17 ſam, † familiareſque, & domeſticos Chriſti, eadem
potiri prærogatiua, inſeruit D. Hieronym. ibidem,
& D. Auguſtin. lib. 1. qq. Euangelic. quæſt. 23. Io. Anton.
de Nigr. in repet. extrauag. vnicæ, num. 223. de vit. & ho-
neſt. Cleric. & doctè Suarez. ad Regem Angliæ, de Im-
munit. Eccleſ. lib. 4. cap. 5. numer. 12. & cap. 8. numer. 16.
quæ teſtimonia, & exempla ad hanc rem rectè perpen-
dunt Card. Bellarm. Controuerſ. tom. 2. lib. 1. de Cleric.
cap. 28. in 4. & 5. propoſitione, vbi pluribus comprobat,
18 hanc immunitatem † eſſe de Iure Diuino, & idem fir-
marunt Io. Montaig. de collat. parlam. part. 2. numer. 11.
Burſatt. conſ. 42. numer. 1. lib. 1. & conſ. 186. numer. 8. lib.
2. Borell. conſ. 74. numer. 1. Piot. in addit. ad vlt. conſ.
Laudenſ. num. 8. Euerard. conſ. 30. num. 23. ad fin. Ceual.
comm. contra commun. quæſt. 896. numer. 39. & 42. Cabed.
deciſ. 83. num. 19. part. 2. Thom. Bozz. de Iur. ſtat. Eccleſ.
libert. lib. 4. cap. 8. plenè Paulus Comitul. reſponſ. mo-
ral. lib. 1. cap. 97. numer. 6. & ſeqq. Suarez. ad Regem
Angliæ d. lib. 4. capitul. 8. num. 9. qui alios plures enu-
19 merat, & bona, dum Eccleſijs † tradunt, eò ipſo exi-
muntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex ſpe-
ciali iure ſub dominio Chriſti Domini conſtituuntur,
nec per metaphoram, ſed per omnimodam proprietatem,
ità vt tale dominium Chriſti, in his bonis Eccleſiarum
20 ſit † proximum, & immediatum, illiquè dicatur ac-
quiſitum, tanquàm principali Domino, vt per Inno-
cent. in capit. cum ſuper, numer. 3. de cauſ. poſſeſſ. &
propriet. & in cap. verum, num. 2. de for. comp. Afflict.
deciſ. 361. num. 22. & ſeqq. & poſt Suarez. d. l. 4. cap. 17.
numer. 9. & cap. 18. numer. 5. & 7. & cap. 21. numer. 5.
pluribus comprobat Comitul. reſponſ. moral. lib. 1. cap.
70. & 71.
21 Vnde ſi Chriſtus Dominus omninò immunis † fuit à
Tributis, vt ad literam habetur apud Matth. 17. &
ibi notant SS. Hieronym. Chryſoſt. & Ambroſ. atquè
alij per Suarez. d. lib. 4. cap. 5. num. 1. in fin. conſequens
eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato,
& proximo Dominio Chriſti Domini, immunia eſſe ab
omnibus Tributis, vt per eundem Suarez. lib. 4. cap. 18.
22 num. 5. & 7. & cap. 21. num. 5. vbi, quod hoc eſt valdè †
conſentaneum Diuinitati, & excellentiæ perſonæ ſuæ;
Prætereà ſi bona patrimonialia Clericorum, etiam laica-
23 lia, ſunt immunia ab † oneribus laicalibus ob dignitatem
perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem
24 in ipſa bona, illa enim adherent perſonæ Clerici, † nec
perſona dici poteſt plenè, ac perfectè exempta, niſi
etiam illius bona exempta ſint, ita Abb. Dec. Felin. &
alij Canoniſtæ communiter in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ,
& in cap. quæ in Eccleſiarum, de Conſtit. Bald. in l. 2. C. de
Epiſc. & Cleric. & alios refert, ac ſequitur Suarez. d.
lib. 4. cap. 25. num. 4. & ſeqq. Ergò multò magis idem
25 erit in bonis Eccleſiarum, tùm quia † perpetuò ſunt Ec-
cleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinantur;
tùm quia non Clericorum qui Chriſti famulatum agunt,
26 ſed ipſius Domini † patrimonium ſunt, &, vt dictum
eſt, ſub immediato Dominio Dei, patrimonialia verò
bona Clericorum, ſunt quidem ſub eorum Dominio,
27 ſed hoc Dominium illis competit vti ciuibus, † non au-
tem vti Clericis, & tamen propter ſacram qualitatem,
cohærentem perſonæ, bona ſunt immunia, quæ ratio
fortiùs vrget in bonis Eccleſiarum, vt perpendit Suarez.
vbi ſupra c. 16. n. 11. & c. 17. n. 1.
Nec quicquàm verò facit antiquitùs aliquando Cleri-
28 cos ſoluiſſe tributa Principibus † Laicis, hancquè exa-
ctionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus; quo-
niam id accidit tempore, quo nondùm Principes ſacro
29 Euangelij † iugo ceruices ſubegerant, & facultas ipſa,
ſeù immunitas à collectis & tributis Clero competebat
quidem de iure, ſed adhuc de facto, & malè exigeba-
tur, & ſic ipſa immunitas à Iure Diuino profecta eſt,
30 † Immunitatis autem vſus, ſeù exercitium emanauit
à Principum Orthodoxorum ſanctionibus, qui Princi-
pes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis
exemptionem conceſſerunt, ſed potiùs † detexerunt, & 31
in eam à Deo conceſſam conſenſerunt, illiuſque exerci-
tium iuſſere, & hoc benè agnouit Iuſtinianus d. l. ſanci-
mus 20. C. de ſacroſ. Eccleſ. ibi, cur enim non facimus diſcri-
men inter res diuinas, & humanas? & cur competens præ-
rogatiua Cæleſti fauori non conſeruetur? Et ſic annuit hanc 32
immunitatem, non à ſua munificentia, quam † alijs in 33
rebus, & locis ſæpiùs glorioſus commemorat, ſed à dicta-
mine Diuino, & à natura effluxiſſe, & benè ratiocinatur
Comitul. reſponſ. moral. l. 1. dicto cap. 96. numer. 11. vbi
etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa
hanc immunitatem recenſet, & ità pariter reſpondet Sua-
rez. ad Reg. Angliæ d. lib. 4. de Immunit. Eccleſ. c. 6. nu. 4. c.
21. nu. 3. & 8.
Nec obſtat potiſſimum fundamentum Communitatis,
quod hæc onera olim impoſita eſſent iſtis prædijs, quæ
poſtea in Eccleſiam peruenerunt, & ideò tranſiuiſſe † af- 34
fecta tributaria, & cum eodem onere ad quoſcumque,
quamuis priuilegiatos ſucceſſores, atque etiam in ipſas
Eccleſias, iuxta Can. tributum, 23. q. 8.
Quoniam pro reſponſione duo firmanda ſunt, vnum
in facto; alterum in iure; in facto, quod antiquitùs hæc
prædia erant eiuſdem Eccleſiæ Archipresbyteri Gorze-
nij; & paucis ſolummodò abhinc annis diſtracta in Lai-
cos, à quibus in Cataſtro Communitatis redacta ſunt,
derecta autem nullitate alienationis iure meritò Eccle-
ſia, & pro ea Archipresbyter modernus in iudicio ſpolij
fuit reintegratus, & proptereà, vt reintegratio ſuum ple-
narium conſequatur effectum, opus eſt, quod Eccleſia re-
cuperet prædia libera, & immunia à quibuſcunque one-
ribus, prout erant antequàm ab Anteceſſore diſtraheren-
tur, & conſequenter reuocanda ſunt, & deſcriptio in
Cataſtro, & impoſitio onerum, quæ tempore vſurpatio-
nis Laicorum ſequuta ſunt, tantùm enim † reſtituere 35
debet reintegratio quantùm abſtulit diſtractio, l. fin. §.
fin. & ibi Bartol. ac alij, C. de ſent. paſſ. l. quod ſi minor,
§. reſtitutio, ff. de minor. & notat Odd. de reſtit. in integr.
part. 1. quæſt. 44. art. 5. num. 23. & ſeqq. & retrotrahenda
eſt hæc † reintegratio, perindè ac ſi ſemper pœnes Eccle- 36
ſiam prædia permanſiſſent, ad l. 1. §. vlt. ff. de quæſt. l. 1. C.
de ſent. paſſ. Bald. in l. poſt editum, n. 1. C. de impub. & alijs
ſubſtit. Coſta de retrotract. c. 8. caſ. 17. nu. 2. & ſeqq. quæ ſi
† permanſiſſent nequè relata in Cataſtro, nequè onera 37
fuiſſent impoſita.
In iure autem illud notandum eſt, quod bona ſemel à
Laicis, etiam legitimè, poſſeſſa, † non ſemper cum one- 38
re tributi, & vectigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum
diſtinctione trium ſpecierum bonorum.
Prima eſt ſpecies bonorum, quæ habet, & poſſidet
Eccleſia Iure ſpirituali, & Diuino vt Decimæ, obliga-
tiones, & hæc ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à
quibuſcunque oneribus ſecularibus, tàm præteritis,
quàm futuris, quia immediatè habet à Deo, nec com-
miſcenda cum Laicis, vt in Num. c. 18 & notant Cano-
niſtæ communiter in c. ſi tributum, 11. quæſt. 1. & in c. ſe-
cundum, 23. quæſt. 8.
Alia ſunt bona, quæ à priuatis quidem habuit Eccle-
ſia, ſed ad Cultum Diuinum, & Officium ſpirituale
ſunt deſtinata, † vt ſitus Eccleſiarum, & Cœmeterium 40
pro ſepulturis, hortus iuxtà Eccleſiam, & ſunt hæc
pariter immunia ſemper ab omnibus tributis, & oneri-
bus, nedùm publicis, & Regijs; ſed quod magis eſt,
etiam priuatis, & præexiſtentibus ob eorum ſpecialem
ſanctitatem, vt habetur in d. c. ſecundum, 23. quæſt. 8. &
per Bald. in l. omnes, num. 15. C. de ſacroſ. Eccleſ. & doctè
tradit Turrecremat. cap. ſi tributum, 11. quæſt. 1. & in Sum-
ma de Eccleſ. lib. 1. c. 98. in reſponſione ad 7. argumentum,
Io. Anton. de Nigr. in repet. extrauag. vnicæ, num. 242. de
vit. & honeſt. Cler. Suarez. ad Reg. Angl. de Immunit. Ec-
cleſ. lib. 4. c. 17. n. 6. & 7. & c. 19. nu. 2. & 8. & latiùs cap.
20. num. 17.
Tertia eſt ſpecies bonorum, quæ poſſidet Eccleſia ſor-
te temporali, & iure ciuili, vt in titulo venditionis, le-
gati, vel alio ſimili, &c. Et in his etiam ſubdiſtinguen-
dum eſt, & quoad onera impoſita de tempore, quo pœ-
nès Eccleſiam bona reperiuntur, † certum eſt ipſi omni- 41
nò ſuffragari immunitatem, ex ſuperiùs deductis, &
Bart. in l. reſcripto, §. fin. num. 5. verſ. videte, ff. de minor.
ingenuè fatetur, nullum dari remedium, ſeù cautelam
quod

quod Clericis, ſeù Eccleſijs pro eorum prædijs imponą-
42 tur collecta, cum † Laici non poſſint edere legem,
per quam libertas Eccleſiaſticas infringatur, & Scri-
ptures omnes Catholicos ſine diſſenſione hoc admit-
tere monet Suarez. ad Reg. Angl. d. lib. 4. capitul. 20.
num. 2.

Fallitur autem idem Bart. d. loco dum ſubdit, poſſe
43 Laicos à principio efficere tributaria, & affecta † oneri-
bus omnia prædia eorum Territorij, ità vt agri, qui po-
ſtea ad Eccleſias peruenerint obnoxij ſint collectis impo-
44 nendis, quia indirectè permitteretur contra † libertatem
Eccleſiaſticam, quod directè omninò prohibitum eſt, c.
quæ in Eccleſiarum, de conſtit. Auth. Caſſa, C. de ſa-
croſ. Eccleſ. & alibi, & licèt eo tempore, quo vniuer-
ſum Territorium efficitur tributarium, prædia ſint ſub
Iuriſdictione Laicorum, attamen hoc tempus inſpici
non debet, ſed illud, quod ipſæ collectæ imponuntur,
tunc enim formam habent, & ſolummodò radicem ali-
quam cauſalem, & remotam habuerunt à Statuto, quod
etiam dum facit Territorium tributarium pro collectis
45 imponendis, † habet tacitam conditionem, ſcilicèt ſi
imponantur, quæ conditio cum ſit poteſtatiua, non re-
trotrahitur in præiudicium Eccleſiæ, quæ medio tem-
pore acquiſiuit nec tunc ſubiacent iuriſdictioni Laico-
rum, ità eleganter Bartolum impugnando, arguit Bald.
in l. omnes, num. 12. 13. & 14 cum ſeqq. C. ſine cenſ. vel re-
liq. fund. compar. non poſſ. & in l. placet, num. 10. vbi quod
Bart. in caſu, quem poſuit, non dicit verum. C. de ſa-
croſ. Eccleſ. & in l. neminem, numer. 4. C. eodem, vbi,
quod hæc onera tunc nec certa eſſent, prout tamen requi-
46 ritur ad effectum, † vt ad Eccleſiam tranſeant prædia
cum ſuis oneribus, & infrà dicetur, & conſ. 112. numer.
7. lib. 2. vbi quod, Bart. contra omnes, & non benè lo-
47 quitur, † nequè dicit verum, & quod illius cautela non
valet vnam feſtucam, quia non poteſt conſiderari tribu-
48 tum, niſi poſt † indictionem, & ſpecificationem, quæ
fieri nequit, poſtquàm res fecit tranſitum ad Eccleſiam,
Abb. in cap. fin. num. 13. de vit. & honeſt. Cleric. Iaſ. in d. l.
placet, numer. 21. vbi, quod dictum Bart. eſt falſum, &
49 damnatum per omnes, & idem teſtatur Guidopap. qu.
381. Ruin. conſ. 117. num. 8. lib. 4. Felin. in cap. Eccleſia
Sanctæ Mariæ. num. 76. de conſtit. Ploc. in addit. ad conſ.
vltim. Laudenſ. numer. 10. & 13. qui teſtatur ità fuiſſe de-
claratum à Senatu Mediolani pro Monialibus Sanctæ
Claræ Nouariæ, Alba conſ. 8. num. 4. & ſeqq. vbi, quod
50 huiuſmodi Statutum volens † prouidere oneribus quæ
adhùc non ſunt in rerum natura, & volens fingere id,
quod non eſt, non caret ſuſpicione fraudis, Siluan. conſ.
9. numer. 29. & conſ. 33. numer. 11. Maſcambrun. conſ.
40. num. 29. vbi dicit, communem eſſe hanc opinionem,
Paſeth. conſ. 31. num 8. Vegg. conſ. 7. numer. 11. Graſſ.
commun. opin. lib. 1. cap. 18. quæſt. 2. qui pariter de com-
muni teſtatur, Remig. Gony. de charit. ſubſid. quæſt. 62.
num. 16. vbi quod hæc tutior opinio, Card. Alban. de
Im. mun. Eccleſ. num. 92. aſſerens hanc eſſe opinionem
51 Legiſtarum, validiſſimis rationibus † confirmatam, &
quod graue piaculum committeret quicumquè contra-
rium ſentiret, Ceual. commun contra commun. quæſt. 899.
numer. 72. & 106. qui plures alios cumulat, Rimin. Iun.
conſ. 25. num. 23. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 13.
quæſt. 1. Theſaur. deciſ. 234. numer. 5. Io. Anton. Niger.
in repet. extrauag. vnica, de vit. & honeſt. Cleric. num. 190.
Alphonſ. de Montalu. in foro legum Caſtell. lib. 1. leg. 2.
verſ. in contrarium, Mattien. qui alios congerit, ad ll.
Hiſpan. lib. 5. l. 11. gloſ. 5. nu. 5. Guttier. pract. quæſt. lib. 2.
quæſt. 132. num. 5. vbi de veriori, & communiori opinio-
ne teſtatur, P. Sanchez. reſp. moral. lib. 2. cap. 4. dub. 57.
num. 6. vbi plures hanc Bartoli cautelam damnantes cu-
mulat.

Nec poteſt dici Statuentes tunc vinculum inieciſſe,
dum Territorium effecerunt tributarium, quo tempore
Iuriſdictionem habebant in prædijs, quæ poſtea ad Ec-
cleſiam peruenerunt, & ſic tranſire cum ſuo onere; quo-
52 niam vinculum † propriè iniectum eſt, dum collecta im-
ponitur, tunc enim declaratio illa de toto Territorio
tributario ſuum ſortitur effectum, cum tributum impo-
53 nitur, & res non dicitur eſſe tributaria, † niſi quando
re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis tem-
poribus, & contributio, vt, poſt alios, tradit, Alba
conſ. 8. numer. 5. & ſeqq. & tunc ſolùm dicitur actus
perfectus, & conſumatus, declarat Card. Alban. de Im-
munit. Eccleſ. numer. 70. & 71. hoc autem tempore bona
ſunt extra Iuriſdictionem Laicalem, & ſubiectum eſt in-
habile † ad recipienda onera Laicalia, reſquè dicitur de- 54
ueniſſe ad caſum, à quo non poſſet incipere, & conſe-
runt tradita per Bald. conſ. 112. num. 7. lib. 2. Alex. conſ.
210. n. 11. & conſ. 211. n. 4. lib. 2. Ruin. conſ. 204. n. 11. lib. 5.
Surd. deciſ. 20. n. 8. Alba d. conſ. 8. num. 4. Card. Alban.
vbi ſupra n. 70.

Quò autem ad onera impoſita, priuſquàm prædia ad
Eccleſiam peruenerint, ad hæc tunc ſolummodò tene-
tur Eccleſia, quando copulatiuè hæc omnia concurrunt,
† quod ſcilicèt onera ſint vera, realia, ipſis fundis infixa, 55
impoſita ſint bonis propter bona, non autem perſonis
propter bona, † quod ſint perpetua certa, & inuariabi- 56
lia, non autem ex aliquibus cauſis vrgentibus, & illis
ceſſantibus remouenda, ità docent Canoniſtæ in d. cap.
1. de immunitat. Eccleſię. in 6. vbi præcipuè Gemin. num.
9. Abb. in capit. fin. num. 52. de vit. & honeſt. Cleric. Tur-
recremat. in cap. ſi tributum, 11. quæſt. 1. verſ. alia verò,
Barbat. plenè conſ. 1. per tot. lib. 3. Felin. pleniſſimè conſ. 46.
in 4. dub. Niger. in repet. extrauag. vnicæ, de vit. & honeſt.
Cleric. numer. 247. cum pluribus ſeqq. Comitul. reſponſ.
Moral. lib. 1. cap. 94. numer. 3. vbi omnia iſta recenſet re-
quiſita, & ſat eſt allegare Magiſtralem deciſionem in
Brundiſina Gabellæ 13. Februarij 1604. coram bon. mem. Pe-
nia, quam, & paſſim ſequitur Sacra Congregatio ſuper
Controuerſijs Iuriſdictionalibus per Sanctiſſimum D.
N. Vrbanum VIII. magno Reipublicæ Chriſtianæ bo-
no, inſtituta, & in his terminis loquitur, † text. in cap. 57
tributum, 23. quæſt. 8. ibi, de Exterioribus Eccleſiæ, quod
conſtitutum eſt antiquitùs (nempè illud, quod antequàm
ad Eccleſiam peruenerint prædia) perſoluendum eſt,
& in capit. ſi tributum. 11. quæſt. 1. vt ibi per Turre-
crem. & per Comitul. reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 93. num.
16. Ceual. commun. contra comm. quæſt. 899. numer. 506.
Alphonſ. de Montalu. in for. leg. Caſtel. lib. 1. d. l. 2. verſ.
ad quorum corroborationem, fol. 13. col. 3. & Suarez ad
Reg. Angel. d. lib. 4. capitul. 2. numer. 13. qui etiam obſer-
uat, ibi Vrbanum Primum loqui iuxtà morem ſui tem-
poris, † quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia non- 58
dum ſibi libertatem actu vindicauerat ab huiuſmodi tri-
butis, & in hoc caſu, dum Eccleſia ſoluit collectas, non
ſoluit vti tributum, † & in recognitionem Dominij, 59
vel ſuperioritatis, quam regulariter † indicat tributi 60
exactio, vt ex capitul. 2. de cenſibus, ſed ob conditio-
nem inhærentem rei, & inſeparabilem, & quèmadmo-
dum erga priuatas perſonas ſolueręt cenſus, & teneretur
ad hypothecas, quæ ab eius † authoribus Laicis priùs 61
impoſitæ eſſent, ità pari ratione tenebitur Eccleſia ad tri-
buta, quæ, vel ex pactu, vel alia ex cauſa, & conuen-
tione, † Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius 62
erant poteſtatem, infinxit iiſdem prædijs, vt be-
nè per Franc. Ioan. de Neapol. Ordin. Prædicat. in
quæſt. Pariſien. quæſt. 39. puncto 3. ad quartum argu-
mentum.

Immò Cardinal. Albanus de Immunit. Eccleſ. Gutie-
rez. pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 3. numer. 15. verſ. prętereà,
& fuſiùs Suarez d. lib. 4. capitul. 20. numer. 6 quæſt. 11. &
ſeqq. vſquè ad fin. & videtur conuenire P. Sanchez reſp.
moral. l. 2. capitul. 4. dub. 57. numer. 3. aſſeuerant, tunc de-
mùm bona tranſlata in Eccleſias retinere onus, & obli-
gationem ſoluendi tributum, quatenùs hoc tributum † 63
à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto, in-
ter ipſum, & priuatos, inito, vel ex peculiari Dominio
illius prædij, itàut ipſe in priuatos tranſtulerit, hac ſibi
reſeruata penſione, cenſu, ſeù collecta, non autem ſi exe-
giſſet † ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis, hæc 64
enim tunc pœnitus expirat, cum bona ad Eccleſiam per-
ueniunt, & res deuenit ad ſtatum, qui incapax eſt illius
ſubiectionis tributi ergà Principem Laicum, quod ſecùs
eſt in pactis, & conuentionibus, per viam contractus
initis, quia vis illorum tranſit, & continuat in quibuſ-
cumquè perſonis, quomodocumquè exemptis, & priui-
legiatis, Felin. in capitul. Eccleſ. S. Mariæ, numer. 77. de
conſt. Vegg. conſ. 7. numer. 5. & ſeqq. Bellon. conſ. 40. num.
4. & 5. Feſtas de Collect. part. 4. capitul. 2. numer. 31. Al-
deran. Maſcard. de gen. interpret. ſtat. concluſ. 5. numer.
100. Azor. Inſtitut. moral. part. 1. lib. 5. capit. 53. quæſt. 1.
verſ. ſecundò ſciendum eſt, vbi, quod ratione pacti, vel
condi-

condictione adiecta in legato, ſiuè contractu, Eccleſia
65 † tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non tene-
retur, P. Sanchez. d. dub. 57. numer. 4 8. 9. & per Sua-
rez vbi ſuprà numer. 6. & 15. in fin. num. 28. vbi reſpondet
ad motiuum, quod res tranſit cum ſuo onere, & numer.
9. prudenter indicat, quomodò probari poſſit prædia
66 fuiſſe ſub particulari Dominio Principis, † vel tributum
ſolui ex conuentione, non autem ex ſolo iure vniuerſali
Principatus, quibus conſequens eſt, vt cum onera, de
67 quibus agitur, non ſint antiqua, † nec infixa eſſent, dùm
ad Eccleſiam primò hæc bona tranſiuerunt, & conuen-
tio omninò excludatur, nullatenùs Eccleſia ad illa onera
teneatur.

Non obſtat, hæc prædia deſcripta eſſe in Cataſtro
68 Laicorum, ex quo regulatur taxa onerum, & inde † Ar-
chipresbyterum teneri ad collectas, iuxtà doctrinam
Bald. in auth. ſed, & periculum, numer. 2. verſ. hoc ve-
rum niſi Eccleſia, C. ſinè cenſu, vel reliq. &c. vbi, quod
69 ſi Eccleſia facit æſtimum, † tenetur ad collectas in vim
ſui conſenſus, non ex vi iuriſdictionis Laicorum, quo-
niam hæc deſcriptio in Cataſtro non fuit facta de con-
ſenſu Rectoris, ſed illorum Laicorum, qui Eccle-
ſiam hiſce bonis ſpoliarunt, vt ſuprà dictum fuit; im-
70 mò, etiam ſi facta fuiſſet de Rectoris conſenſu, hoc †
non præiudicaret Eccleſiæ, ſed opus fuiſſet auctorita-
te, & aſſenſu Summi Pontificis, cuius intereſt commu-
71 nibus Eccleſiarum † vtilitatibus prouideri, vt in capitul.
aduerſùs, de immunitat. Eccleſ. Sanchez. d. l. 2. reſp. mo-
ral. cap. 4. dub. 55. numer. 27. qui dicit hanc ſententiam
omnino tenendam, & in Concilio Lateranen. ſub Leo-
ne X. idem fuiſſe iuſſum, & in puncto Abb. in d. capit.
aduerſùs. numer. 1. & 4. & in c. non minùs, num. 18. eod.
titul. & conſil. 13. numer. 1. & 2. lib. 2. Marant.
conſil. 99. numer. 2. Natt. conſil. 203. numer. 4. &
ſequentib. vbi declarat, doctrinam Baldi procedere
72 † data legitima deſcriptione in æſtimo; ſeù Ca-
taſtro, nempè quod acceſſerit auctoritas Sedis Apo-
ſtolicæ.

73 Non obſtant ſolutiones factæ, quoniam aut † proceſ-
ſerunt à Laicis, & tunc non præiudicant Eccleſiæ, Lai-
ci quippè, tanquàm ſubiecti, tenebantur ad collectas,
dùm verò extat perſona immunis ceſſat ratio ſubiectio-
74 nis, & ſic etiam obligatio, † mutata enim perſona mu-
tatur ſtatus rei, l. 1. C. de impoſit. lucr. deſ. lib. 10. Ge-
min. in capit. 1. num. 9. de immunit. Eccl. in 6. Anchar.
conſ. 129. ſub num. 2. Niger. in repet. extrauag. vnicæ,
de vit. & honeſt. Clericor. num. 224. Marant. d. conſil.
99. num. 3. & 4. Guttier. pract. quæſt. numer. 1. quæſt. 3.
num. 15. vbi poſt Mattiez. dicit hunc eſſe caſum mirabi-
75 lem, quo † res non tranſit cum ſuo onere, P. Sanchez.
reſp. moral. l. 2. cap. 4. dub. 57. num. 3. atquè, vt ſuprà di-
ctum fuit reintegratio conceſſa Rectori, debet abolere
quicquid poſt alienationem geſtum eſt in præiudicium
Eccleſiæ.

Aut verò ſolutiones prætenduntur factæ à Rectore,
76 & tunc nec etiam præiudicant, cum Rector † non po-
tuerit tollere priuilegium libertatis Eccleſiæ, non enim
eſt perſonale beneficium, ſed ipſi ordini Eccleſiaſtico,
& ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta priuato-
77 rum præiudicare † non poſſunt, & in hoc caſu opus fuiſ-
ſet aſſenſu Summi Pontificis, vt dictum fuit, & nota-
tur à Caſtr. conſ. 423. num. 2. lib. 2. Ceual. comm. contra
commun. quæſt. 899. numer. 107. ad fin. Sanchez. d. l. 2. dub.
55. nu. 27. & Modernus Rector, quatenùs ſoluiſſet, non
78 indè tamen priuatus cenſetur ſua Immunitate † ab hiſce
collectis, & oneribus, quæ de iure ſibi competit, ad text.
in l. voluntariè, C. de excuſ. tutor. Alex. conſ. 33. num. 2.
verſ. ſed ea mihi, lib. 5. Caſtr. d. conſ. 423. num. 2. Natt.
conſ. 447. nu. 16.

Et ità bis diligenter examinato articulo reſolutum
fuit.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romaua Simulationis Contractus.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

Contractus venditionis ex quibus probetur, quod veniat reſcindendus ex capite iniuſtitiæ precij.

SVMMARIVM.

1 *Precij iniuſtitia vltrà tertiam partem eſt ſufficiens ad reſcindendum contractum, & hoc ſecundùm ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 154.*

2 *Penſio domus non probat concludenter valorem domus.*

3 *Penſio, ſi calculetur ad rationem quinquè pro centenario prout calculari ſolet, clarè monſtrat valorem rei, ad dictam quantitatem aſcendere.*

4 *Precij iniuſtitia in contractu emptionis, & venditionis ex quibus augeatur.*

Suprà ad Deciſionem 17. coram eodem R. P. D. Du- ¶
nozetto.

DECISIO CCCXL.

PROPOSITO à me Dubio: An Contractus Vendi-
tionis domus initus inter D. Bartholomæum Qua-
drium, & Claudium Maonum ſit ſimulatus, Do-
mini omiſſo pro nunc Articulo ſimulationis reſponde-
runt. Illum ex capite iniuſtitiæ, precij eſſe reſcinden-
dum.

Iniuſtitia enim precij viſa fuit patens, nedùm vltrà
tertiam partem † quæ ſufficit ad reſcindendum contra- 1
ctum iuxtà Statutum Vrbis capitul. 154. lib. 1. verùm etiam
vltrà medietatem, quia Domus erat valoris ſcutorum
trium millium, & vltrà, & tamen Quadrius illam emit
pro ſolis ſcutis 1300.

Quòd autem eſſet valoris ſcutorum trium millium
deſumitur ex penſione ſcutorum 150. pro qua eadem do-
mus locari ſolet, vt ex fide locationum, & penſionis ſo-
lutionum extracta ex libris publicis Cameræ Apoſtoli-
cæ, in Summ. Ioannis num. 3. Quæ † quidem Penſio, li- 2
cèt de per ſe non probet concludenter verum valorem;
tamen ea calculata ad rationem quinque pro † Centena- 3
rio, vt calculari ſolet, iuxtà tradita per Natt. conſ. 198.
num. 6. & ſeq. Guid. Pap. conſ. 180. num. 1. Pariſ. conſ. 54.
num. 68. lib. 1. Rota in Romana domus de Prouanis Lunæ
31. Ianu. 1611. coram Reuerend. D. meo Decano, ſatis clarè
demonſtrat valorem illius aſcendere ad dictam quan-
titatem.

Maximè, quia dicta domus non tota, ſed pars illius
tantùm fuit locata, cum Quadrius retinuerit pro ſe ſtabu-
lum, & locum aptum ad reponendum Currum, vulgò la
rimeſſa, quæ ſi eſſent locata, vtique maiorem redderent
penſionem, & conſequenter eiuſdem domus maiorem
oſtenderent valorem, vt patet ad ſenſum.

Vltrà quod iniuſtitia dicti precij augetur etiam ex
pluribus pactis in dicto † contractu appoſitis, ſcilicet 4
quod maior pars dicti precij ſcutorum 1300. erogare-
tur in vtilitatem eiuſdem domus venditæ; & quod Clau-
dius venditor adhuc teneretur ſoluere medietatem Ca-
nonum, & Laudemij.

Et ità vna tantùm &c.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommiſſi de Cattaduris.

Die Mercurij 11. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Verba poſita in ſubſtitutione, quando nequaquàm ſunt etiam ad inſtitutionem referenda. Fœminæ, ſi ſint vocatæ, deficientibus maſculis, quando dicatur factus locus huic vocationi.

SVMMARIVM.

1 *Verba, quando ad immediatè cohærentia tantùm referenda ſint.*

2 *Verba in ſubſtitutione, non ſunt referenda ad inſtitutionem, ſi dicta relatiò commodè fieri non poſſit.*

3 *Per mortem filiorum, quando dicatur purificatum fideicommiſſum ad fauorem filiarum, &c.*

4 *Verba ſubſequentia non eſt inconueniens, vt declarent præcedentem ſubſtitutionem, & ſimul augendo ponant nouam ſucceſſiuam vocationem.*

5 *Fideicommiſſum dicitur conditio.*

6 *Verbum, deficientibus, ex ſui propria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem, & vocationem per fideicommiſſum ſignificat.*

7 *Vocatio alicuius per fideicommiſſum, quando clarè pateat.*

8 *Clauſula, & omni meliori modo, vertit etiam vulgarem ſubſtitutionem in fideicommiſſariam.*

9 *Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod filiæ fœminæ ſuccederent deficientibus maſculis, inter maſculos reſultat reciproca ſubſtitutio.*

10 *Et idem eſt, ac ſi dicta ſubſtitutio, facta eſſet vltimo, in toto eo, quòd eis fuit relictum, & vide num. 11. & 12.*

13 *Fœminæ, ſi ſint vocatę deficientibus maſculis, non ſuccedunt decedente quolibet ex maſculis, ſed expectanda eſt mors omnium.*

14 *Verba illa, deficientibus maſculis fœminę ſuccedant, intelliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, & ſic ſufficit deceſsiſſe filios maſculos teſtatoris licèt adſint filij filiorum, nam tunc fœminę intrant.*

15 *Et hoc ſine dubio eſt verùm in tranſuerſalibus, & amplia num. 16.*

¶ Ad Deciſionem 198. coram eodem Reu. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXLI.

CORAM bon. mem. Buratto ſub die 10. Martij 1623. fuit in hac cauſa reſolutum, conſtare de fideicommiſſo Mariæ eiuſque purificatione ad fauorem Ludouicæ filiæ Acurſij, & ſororis Baptiſtæ, niſi obſtaret ſuperextantia Ioſephi. Proponente me cauſam ſuper eiſdem, & ſuper reſeruatis ſub die 5. Martij 1629. DD. procedendo diſtinctè dixerunt, Ludouicam hodiè non poſſe agere ad portionem Ioſephi, nec ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, ſed poſſe agere ad portionem eorundem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptiſtam, de portione verò Accurſij mandarunt particulariter videri. Conceſſa partibus ſuper eiſdem audientia, cauſa (vt faciliùs diſcuteretur) per articulos diuiſa, placuit DD. vt priùs videretur, An Ludouica poſſet agere ad portionem Lelij, & Philippi patruorum, quæ peruenit ad Baptiſtam, itàut circa hoc eſſet ſtandum, vel recedendum à deciſis, quo dubio propoſito DD. Steterunt in hac parte in deciſis coram bon. mem. Buratto, & coram me.

Mouebatur, quia verba (ac etiam adiecta conditione,
quod deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant non
ſolùm modo prædicto, ſed etiam alio meliori modo) 1
non referuntur ad inſtitutos, ſed ad filios Accurſij, & Lu-
douici diſcretiuè ſubſtitutos, vt in dicta deciſione coram
me firmatum fuit, tanquàm immediatè coherentia dictæ
ſubſtitutioni filiorum, *ex allegatis, in ea*, & per Surd.
conſ. 315. ſub numer. 9. & 10. & quia diſtinctio, & rela-
tio commodè fieri † non poteſt circa inſtitutos; vt 2
in eadem deciſione, & poſt alios *d. conſil. 315. nu-
mer. 9.* & ex alijs in ea conſideratis, quæ DD. pla-
cuerunt.

Nec poteſt inde fieri, vocationem filiarum fœmina-
rum fuiſſe reſtrictam ad idem tempus vocationis filiorum
maſculorum, imò per dicta verba, DD. concluſerunt
† filias fœminas Accurſij, & Ludouici fuiſſe diſcretiuè 3
per fideicommiſſum vocatas poſt mortem filiorum maſ-
culorum cuiuſque atque ità per mortem Baptiſtæ vlti-
mi filij Accurſij, quòad portionem Lelij, & Philippi,
quæ ad eum peruenerat. fideicommiſſum fuiſſe ad fa-
uorem Ludouicæ purificatum, ex rationibus in deciſ.
coram bon. mem. Buratto deductis, & in alia coram me
confirmatis.

Vltra quòd prædicta reſtrictio clarè tollitur ex verbis,
ſub quibus vocatio fœminarum concepta legitur, nem-
pè. Primò ex verbis ibi (ac etiam adiecta) quæ † ſtant 4
argumentatiuè, & ampliatiuè, & ſingula ponderando
firmatur in prima, & comprobatur in ſecunda deciſione,
nec eſt inconueniens per illa verba declarari præceden-
tem ſubſtitutionem, & ſimul augendo poni nouam
ſucceſſiuam vocationem, *l. ea tamen adiectio, ff. de
leg. 3. & in Roman. fideicommiſſ. de* Gallis 19. *Mar-
tij 1596. coram bon. mem. Cardin. Pamph.* prout nec re-
pugnat verbum (conditione) † cùm, & fideicommiſſum 5
dicatur conditio *l. 1. C. de pact. vbi* Batt. *in 1. not.* Fulgoſ.
numer. 1. in 2. not. Grat. *conſ. 9. numer. 24. lib. 2.* Secundò
tollitur ex verbo ibi (deficientibus) quòd † ex ſui pro- 6
pria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem, &
vocationem per fideicommiſſum ſignificat, ex allegatis
in vtraquè deciſione, & per Menoch. *in conſ. 106. num.*
342. Cæphal. *conſ. 150. num. 15.* Rim. Iun. *conſ. 412. nu.
73. & ſeq.* Fuſar. *conſ. 68 num. 4. & conſ. 183. numer. 27.
in fin. & 28.* Tertiò tollitur etiam ex verbis, ibi (non
ſolùm modò præmiſſo, ſed etiam alio meliori) nàm dùm
modò præmiſſo vocantur fœminæ, & præmiſſus in præ-
cedenti clauſula continet expreſsè per fideicommiſſum,
clara patet vocatio illius per fideicommiſſum, Se-
raph. *deciſ. 934. num. 11.* cùm vigore huius clauſulæ verta-
tur etiam vulgaris ipſa † in fideicommiſſariam, ex allega- 8
tis in *deciſ. coram bo. me. Buratto verſ. ponderabatur, & co-
ram me verſ. nec obſtat.* & demum clauſula prædicta nè
dùm eſt ampliatiua, ſed habet proprium verbum diſpoſi-
tiuum, ſuccedant, & orationem perfectam.

Non obſtat, quòd ex Accurſio dicatur extitiſſe Felix,
& Baptiſta, & ſic portionem Lelij, & Philippi pro me-
dietate ab initio ad vtrumquè perueniſſe, & per mortem
Felicis ad Baptiſtam. Quia vbi hoc eſſet, dùm Teſta-
trix voluit, quòd filiæ fœminæ ſuccederent † deficien- 9
tibus filijs maſculis, inter filios maſculos cuiuſque & ſic
inter Felicem, & Baptiſtam reſultat reciproca, cùm ſint
vocati, & ſubſtitutio facta † illi deficientibus, quòd 10
idem eſt, ac ſi eſſet facta vltimo, & in toto eo, quòd il-
lis erat relictum bonis diuiſis in duas medietates Iaſ. *conſ.
33. num. 4. per tot. lib. 1.* Menoch. *conſil. 397. num. 12.*
Surd. *conſil. 344. num. 17.* qui ibi, & *num. 18.* confirmat re-
ciprocam ab abſurdo ex aduersò ponderato, ſi decedente
quolibet † ex filijs maſculis admitti debuiſſet fœmina, & 11
in *Romana ſeù Ferrarien fideicom. 29. Ianuarij* 1626. *coram
bon. mem. Buratto.* Vndè rueret prætenſio, quòd portio
Felicis libera peruenerit ad Baptiſtam, ſed adhuc to-
ta medietas † veniret in reſtitutione fideicommiſſi 12
ad fauorem Ludouicæ, Menoch. *præſumption. 193. num.
15. & 16. et ar. lib. 4.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 440. num. 15.
et 16.*

Præterea dicebant aliqui ex DD. etiam vbi poſſet de
reciproca dubitari, & Ludouica non potuiſſet fortaſſe
admitti portionem Felicis viuente Baptiſta; Tamen pu-
rificata † poſteà conditione deficientiæ per mortem Ba- 13
ptiſtæ, Ludouicam admittendam eſſe ad totum, quaſi
cuilibet fratri ſubſtitutam, ſuſpenſo effectu in tempus
mortis omnium, Ruin. *conſ. 134. num. 10. verſ. quinimò,*

et ad

& ad fin. verſ. ſed tunc, *& numer.* 11. *verſ. nec obſtat. lib.* 3. Zanch. *in l. hæredes mei*, *§. cùm ità*. *num.* 625. Decian. *reſp.* 26. *num.* 59. *lib.* 2. Peregr. *de fideicom. art.* 13. *num.* 9.

Nec facit extantia filiorum Ludouici, ex quo in-
14 ter lineas facta non fuit reciproca, & dicta † ver-
ba (deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant) in-
telliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, ſicque
ſufficit defeciſſe filios maſculos Accurſij, vt admit-
tatur Ludouica illius filia, & non linea Ludouici,
vt Rota in vtraquè deciſione intellexit; & per
Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 5. *ſub num.* 17. *verſ.*
15 *ſed multùm*, † vbi dicit eſſe ſine dubio in tranſuer-
ſalibus, de quibus hic agitur, Fuſar. *de ſubſt. quæſt.*
379. *num.* 45. *&* 56. Rota *deciſ.* 316. *numer.* 4. *part.*
16 1. *recent.* præcipuè cum præcedens ſubſtitutio † di-
uiſa fuerit in ſtirpes, & duas medietates, iſtaquè
habeat verba, modo prædicto, Crauett. *conſ.* 68.
num 12.

Alijs obiectionibus viſum fuit ſufficienter reſponſum in dictis duabus deciſionibus, Quas in iſta poſitione DD. confirmarunt.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meliuitana Expenſarum.

Die Mercurij 13. *Nouembris* 1630.

ARGVMENTVM.

Relationi Peritorum omninò ſtandum eſt, donec contrarium non doceatur, & maximè, ſi ſit facta vtraquè parte informante. Mandatarius debet ſeruari indemnis à mandante, & eidem debetur ſalarium ex opera ſua pro defenſione iurium mandantis.

SVMMARIVM.

1 *Relationi Periti electi à Iudice partibus conſentientibus, ſtandum eſt.*
2 *Peritorum relationibus in arte ſua ſtandum eſt omninò, dùm de errore non docetur.*
3 *Et eò magis iſta regula procedit quando Peritus retulit vtraquè parte informante.*
4 *Mandans tenetur ad expenſas factas per mandatarium.*
5 *Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſione iuriſdictionis alicuius.*
6 *Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas.*
7 *Sed hoc non procedit in eo, qui nunquàm anteà operas ſuas locauit ad hoc, vt teneatur probare hoc ſolitum.*

¶ Suprà ad Deciſionem 10. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXLII.

PRO liquidandis expenſis factis à Commendatore
Taurello, occaſione perturbationis Iuriſdictionis
Baiuliuatus ſancti Stephani fuerit electus D. Hiero-
nymus Valentinus procurator Curialis iuxtà reſolu-
tiones in hac cauſa factas 28. Maij 1629. & prima
Martij 1630. Cuius relationi ſtandum eſſe cenſuerunt
1 † Domini, vti Periti à Rota deputati partibus con-
ſentientibus, ad tradita per Bart. *in l.* 2. *num.* 10. *&*
cæteros ſcribentes. *C. de Iur. Fiſc. lib.* 10. Natt. *conſ.*
489. *num.* 3. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 96. *num.* 32. *lib.* 1. Rota
coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 220. *num.* 4. Regu-
la enim eſt, quòd relationibus Peritorum in arte ſua
2 ſtandum † omninò eſt, dùm de errore non conſtat,
l. 3. *C. fin. regund. cap. propoſuiſti*, *vbi* Abb. *numer.* 4.
Felin. *num.* 6. *de probat.* Rota *coram ſan. mem. Greg.*
XV. deciſ. 161. *num.* 8. *&* 3. *Iunij præteriti coram R.*
P. D. meo Merlino in Bononien. pecuniaria, cui regulæ
eò magis inhærendum eſſe viſum fuit in præſenti ca-
ſu, quia † Peritus retulit vtraquè parte informante, 3
& cum ex hac relatione appareat expenſas liquidas
aſcendere ad ſummam ducatorum 3569. 1. 15. fuit re-
ſolutum eas deberi Domino Commendatori, Quia
iàm cenſuerunt Domini 20. Decembris 1628. Prio-
rem Mazzingum teneri ad expenſas factas occaſione
dictæ Iuriſdictionis, cùm appareat de generali † man- 4
dato, ſcientia, approbatione, & ratificatione, vt
propterea teneatur ad dictas expenſas, *ex text. cap.*
cum pro cauſa, *de procur. & l. etiam*. *C. de manda-*
ti. Et licèt in alijs deciſionibus fuerit firmatum pro
expenſis ordinarijs ſuæ perſonæ, dùm vacauit in Vr-
be negocijs Baiuliuatus, ſibi debere ſcuta 50. quolibet
menſe; Attamen cùm vltrà dictum prætendat ſala-
rium, Domini arbitrati ſunt quolibet menſe durante
domicilio in Vrbe deberi ſcuta 60. Pro ſeruitio autem
præſtito in partibus ſcuta 50. quolibet menſe, cum
non poſſit negari ſalarium eſſe debitum in aliqua ſum-
ma Commendatori, qui † in defenſione Iuriſdictionis, 5
& adminiſtratione Baiuliuatus operam ſuam impende-
bat Mazzingo mandanti; nequè facit, quòd ei non
debeatur, † ex quo non probet eſſe ſolitum locare ope- 6
ras ſuas; Quia obiectum non procedit in Commenda-
tore, qui nunquàm anteà operas ſuas locauit † ad hoc, 7
vt teneatur ſolitum probare.

Non obſtat, quòd quatenùs debeatur ſalarium ſit taxandum ad ſummam ſcutorum 25. contentam in Epiſtola Prioris Mazzinghi, quia, & ſi Prior in ea promittat ſoluere dictam ſummam pro ſalario, tamen dicta Epiſtola non obſtat, cùm non conſtet de acceptatione Commendatoris. Verùm quia ex hac diuerſitate ſalarij hinc indè prætenſa; apparet difficultatem inter partes verſari, tantummodò in quantitate, non autem in eo an debeatur, Domini ità fuerunt arbitrati, reſeruato, vt videatur pro quo tempore, & de alijs partitis illiquidis ad effectum, vt meliùs poſſint teſtificari.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmen. Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 2. *Decembris* 1630.

ARGVMENTVM.

Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit à Papa auocata, & commiſſa in Rota. Iudex à quo non poteſt ampliùs in ea ſe intromittere ſub pœna nullitatis abſquè nouo reſcripto Papæ. Ordines ſacros quando non dicatur quis per metum ſuſcepiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum, vt obtineatur aduersùs ſententiam, ſufficit, vt doceatur de eius nullitate, & iniuſtitia, etiamſi non ſit notoria.*
2 *Sententia nulla, & iniuſta nunquàm tranſit in iudicatum.*
3 *Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit auocata, & commiſſa in Rota ille Iudex amplius non cognoſcit ſuper ea.*
4 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem requiritur, ad hoc vt commiſſio dicatur effecta communis.*
5 *Cauſæ auocationis vis non ſtat in facto impetrantis, aut ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ.*
6 *Papa ligat inferiorem abſquè alia inhibitione.*
7 *Papa ſi ab aliquo Iudice auocauerit cauſam, ille abſquè nouo reſcripto Papæ, non poterit amplius cauſam cognoſcere.*
8 *Iudicium ſoluitur, vetante eo, qui iudicare iuſſit.*
9 *Iudex commiſſarius formam reſcripti præcisè ſeruare debet.*

debet.

10 *Contradictor, quando eſt certus, tunc non ſuffragatur citatio per edictum contra intereſſe putantes, ſed requiritur citatio perſonalis.*

11 *Iniuſtitia ſententiæ benè concludi poteſt ex nullitate proceſſus.*

12 *de Timore vano non eſt curandum.*

13 *Metus non præſumitur, niſi iuſtificetur.*

14 *Clauſula, conſtito, requirit probationes in ſuo genere concludentiſſimas.*

15 *Teſtes nulliter examinati ſine citatione partis non probant.*

16 *Teſtes, quando non probent, quod quis per metum ſuſceperit ſacros Ordines.*

17 *Ordines ſacros, ad hoc, vt quis dicatur ſuſcepiſſe per metum, requiritur talis metus, vt cadat in conſtantem virum.*

18 *Ordines ſacros non poteſt dici, quod quis per metum ſuſceperit ſi tantum aliud fuerit perſuaſus.*

19 *Metus non eſt conſiderabilis, ſi facilè poterat remoueri.*

20 *Loci qualitas, poteſt remouere præſumptionem metus.*

21 *Ordines ſacros, dato, quod quis per metum ſuſceperit, ex quibus dictus metus dicatur purgatus.*

22 *Metus purgatur ex actis liberè geſtis abſquè vlla coactione.*

¶ Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R. P.D. Ghiſiletio.

DECISIO CCCXLIII.

POSTQVAM DD. cenſuerunt conſtare de intereſſe Marchionis Ludouici ad effectum admiſſionis ad cauſam, de indeque etiam reſoluerint probari eius deſcendentiam à Iulio filio Floramontis, vt ex deciſionibus 19. Iunij 1628.* & 11. Martij 1630.* Hodiè quoquè ad eius fauorem reſponderunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduersùs ſententiam de partibus latam ad fauorem Marchionis Hippolyti ſuper nullitate ſuſceptionis ordinum, & licentia nubendi, cum doceatur de nullitate, & iniuſtitia dictæ
1 ſententiæ, † quæ ſufficit ad hunc effectum qualiſcumquè ſit, etiam non notoria, Rota *deciſ.* 1. *de reſtitut. in integr. in nou.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 12 *de ſentent. & re iudicat.* Seraphin *deciſ* 251. *num.* 2. Caputaquen. *deciſ.* 94. *part.* 3. Rota *in recent. deciſ.* 492. *num.* 1. *part.* 1. & 307. *num.* 1. *part.* 2. quo caſu nun-
2 quàm † tranſit in iudicatum, vt per Put. *deciſ.* 401. *In cauſa Toletana, in fin. lib.* 1. Seraphin. *deciſ.* 988. *num.* 6. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 8. *de ſolut.*

Nullitas viſa eſt patens ex pluribus, & maximè quia cauſa iàm in Rota commiſſa reperiebatur vigo-
3 re † commiſſionis auocatoriæ à quibuſcuoque Iudicibus ad inſtantiam D. Hippolyti, qua auocatione ſtante à primo Iudice abſque noua commiſſione ampliùs in cauſa citrà vitium nullitatis, & iuriſdictionis defectu, procedi non potuit, Innoc. *in c. vt noſtrum. de appellat.* Gemin. *conſ.* 4 *numer.* 1. Barbat. *in cap. cum M. Ferrarien. num.* 186. *ad fin. de conſtit.* nec poteſt ſuſtineri ex eo, quod commiſſio non fuerit facta communis, cum non fuerit facta citatio ad dicendum
4 contra commiſſionem, quia talis citatio requiritur † quidem ad effectum, vt ſecundum reſcriptum efficiatur commune, non autem ad effectum auocationis à
5 primo Iudice, vis enim † auocationis non ſtat in facto impetrantis, aut ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ, *cap. paſtoralis. de offic. de-*
6 *leg. cap. vt noſtrum, de appellat.* quæ ligat † inferiorem abſque alia inhibitione, not. Doctor. *in cap.* 1. *de confirmat. vtil. vel inutil.* Gabr. *conſ.* 166. *numer.* 6.
7 *lib.* 1. Adeòut ſine nouo † reſcripto Papæ non potuerit cauſam cognoſcere, dictis iuribus ſuprà allegatis;
8 ſoluitur enim † iudicium eo vetante, qui iudicare iuſſit *l. iudicium ſoluitur. ff. de iudic.* Gemin. *d. conſ.* 47. *num.* 1.

Et quatenùs potuiſſet procedi vigore primæ commiſſionis adhuc nihilominùs huiuſmodi nullitas non poteſt excuſari ex defectu citationis, attento quod non fuerunt vocati vocandi, nec verificata verifican-
da † iuxtà formam reſcripti præcedentis commiſſio- 9
nis, quæ præciſè ſeruanda erat, *l. diligenter. ff. mandati. cap. cum dilecta. vbi omnes. de reſcript.* Abb. *conſ.* 41. *num.* 3. *lib.* 1. Gozzad. *conſ.* 67. *numer.* 2. Seraphin. *deciſ.* 327. *numer.* 6. debebat enim citari Ludouicus, cuius perſona fuerat approbata per Hippolytum mediante concordia inita cum ipſo ſuper bonis feudalibus, ità firmauit Rota 19. Iunij 1628. in hac
cauſa, & propterea cum eſſet † certus contradictor; 10
citatio per edictum contra intereſſe prætendentes non ſuffragatur, ſed requirebatur citatio perſonalis, *l. de vnoquoque. vbi gloſ. &* Doct. *ff. de re iudic.* Abb. *in cap. ex tua num.* 3. *de Cleric. non reſid.* Rot *deciſ.* 8. *de dol. & contumac. in nou.* Caputaq. *deciſ.* 117. *num.* 1. *part.* 1. Seraphin. *deciſ.* 972. *num.* 4 & 1276. *num.* 4. Rota *deciſ.* 624. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*

Iniuſtitia verò non † ſolùm concluditur ex nullita- 11
te proceſſus per ſuprà deducta, ſed præter ea non conſtat de metu, aut certè de tali metu, qui cadere po-
tuerit in conſtantem virum, vt requiritur, † alio- 12
quin de vano metu non eſt curandum, *cap. conſultationi, & cap. veniens. de deſponſ. impuber*, & non præſumitur, † niſi ab allegante iuſtificetur, *l. cum te.*
l. metu. vbi Doct. *C. de his, quæ vi, metuſue cauſa* 13
fiunt. Innoc. *in cap. cauſa matrimonij. numer.* 1. *in fine. de offic. deleg.* Surd. *conſ.* 329. *num.* 47. *lib.* 3. Caputaq. *deciſ.* 221 *num.* 1. *part.* 2. Mantic. *deciſ.* 142. *num.* 1. Rota *in recent. deciſ.* 463. *num.* 3. *part.* 2. & cum in commiſſione adſit clauſula conſtito, quæ re-
quirit † probationes in ſuo genere concludentiſſimas, 14
Felin. *in rubr. de probat. num.* 3. *vbi* Dec. *num.* 4. metus erat neceſſariò probandus.

Teſtes deponentes de metu non releuant, tùm quia
nulliter † examinati ſine citatione partis, *l. ſi quando* 15
§. ſed cum minimè oporteat. ibi gloſ. in verb. noluerit, & Bart. *num.* 7. & 8. *C. de teſtib. cap.* 2. *vbi* Doct. *communiter eod. tit.* Farinac. *de oppoſit. contra examen. q.* 72. *num.* 1. tùm quia nihil releuans deponunt circa me-
tum reſpectu ſuſceptionis † ordinis ſacri, ſed ſolùm 16
de perſuaſionibus, & minis in genere, non autem cum qualitatibus, de quibus *in l. interpoſitas, cum ibi not. C. de tranſact* & quod fuerint illatæ ab illo,
qui ſolet exequi minas, & tamen ad hunc effectum † 17
requiritur metus cadens in conſtantem virum, Ant. de Butr. *in cap. conſultationi. in* 4. *not. vbi Præpoſ. in vlt. notab.* Abb. *num.* 4. *de ſponſal.* Dec. *in cap. cauſa matrimonij. n.* 7. *de offic. deleg.* imò reſpectu ſuſceptio-
nis ordinis ſacri non deponunt, † niſi de perſuaſionibus, 18
quæ nullum pariunt effectum in caſu, de quo agitur; nequè deponunt eum fuiſſe tempore ſuſceptionis ordinis ſacris in loco iuriſdictionis fratris, ſed quia viuebat cum plena libertate in Ciuitate Parmæ, vbi reſidebant Princeps, Epiſcopus, & ſupremi Magiſtratus,
† ad quos facilis erat recurſus pro remouendo metu, 19
ob loci qualitatem militat † præſumptio iuris in con- 20
trarium Rolan. *conſ.* 135. *num.* 12 *lib.* 4. Seraphin. *deciſ.* 236. *num.* 4. Inſuper dictos teſtes plures pati difficultates cenſuerunt DD. latè deductas per informantes in facto.

Quatenùs autem metus probaretur, ex retentione
Canonicatus, † perceptione fructuum per plures an- 21
nos, necnon ex reſignatione cum penſione prætenditur purgatio metus, ità fuit reſolutum in hac cauſa in allegata deciſione 19. Iunij 1628. per quos actus ſubſe-
quentes ab Hippolyto liberè † geſtos abſquè vlla coa- 22
ctione, metus purgatur, Bart. *in l.* 2. *num.* 2. *C. de his, quæ vi, metuſue cauſ. f.* Alex. *conſ.* 98. *num.* 7. *lib.* 3. quia ſupradicti actus non poterant fieri citrà approbationem, & ratificationem ſuſcepti ordinis.

Et ità fuit reſolutum Ludouico tantùm informante &c.

*‡ Prima eſt deciſio 325. ſuprà in hac parte.
Altera eſt deciſio 331. pariter ſuprà.

R. P.D.

R. P. D. MOTMANNO.

Meliuitana Feudi.

Die Mercurij 4. Decembris 1630.

A R G V M E N T V M.

Territorium aliquod ex quibus arguatur, quòd ſit potiùs feudale, quàm allodiale. Principis conceſſio de aliquo territorio, quando dicatur feudalis, & non titulo donationis facta.

S V M M A R I V M.

1 *Verba conceſſionum, quando ſunt clara, non eſt ab eis recedendum.*
2 *Aſſertioni Principis præſertim in antiquis plurimùm deferendum eſt.*
3 *Territorium præſumitur feudale, ſi reperiatur deſcriptum in libro, vbi bona alicuius Regni deſcripta ſunt.*
4 *Territorium præſumitur feudale, ſi ad Cameram reuerſum eſt, propter obitum Vaſalli.*
5 *Territorium præſumitur feudale, ſi fuerit datum cum eadem recognitione, quæ ſolita erat dari ab alijs.*
6 *De Principis mente, quòd voluerit dare aliquod territorium in feudum, ex quibus arguatur, & num 7.*
8 *Territorij conceſſio non dicitur feudalis, ſi ſit facta ſub annua præſtatione tumulorum ſex victualium. &c. ſed potiùs dicitur contractus innominatus. vide numer 9.*
10 *Conceſſio Territorij, ſi ſit facta per verba, quæ indicant liberalem Principis conceſſionem non debent indicare, quòd dicta conceſſio ſit feudalis.*
11 *Verba damus, donamus, tradimus ex cauſa donationis &c. important veram, & realem donationem.*
12 *Territorij conceſſio, quando arguatur, quod ſit potiùs conceſſio feudalis, quàm donatio, licèt adſint verba importantia donationem.*
13 *Donatio ſecundum ſubiectam materiam debet intelligi.*
14 *Donare, verbum etiam adaptari poteſt ad conceſſionem feudalem.*
15 *Verba, pleno iure, arguunt rem liberam eſſe traditam, non autem in feudum conceſſa, declara vt num. 16.*
17 *Territorium præſumitur allodiale, ſi tanquàm liberum à pluribus fuerit poſſeſſum.*
18 *Obſeruantia, ad hoc vt declaret præcedentem alicuius voluntatem, quid requiratur.*
19 *Canonum ſolutiones, ſunt ſufficientes, pro retentione, & conſeruatione ſtatus præcedentis feudalitatis.*
20 *Quàmuis ad acquirendum de nouo huiuſmodi actus non ſufficerent.*

§ Suprà ad Deciſionem 129. coram eodem bon. mem. Motmanno, & ad deciſionem 212. & 310. coram R. P. D. Merlino.

DECISIO CCCXLIV.

IOANNES olim Regni Siciliæ Infans dedit cuidam Militi medietatem feudi l'Imbaccari nuncupati, ac poſtmodùm certior factus. quòd eadem medietas ſpectabat ad Stephanum ex conceſſione Regis Ferdinandi patris ſui, in illius vicem, & excambium dedit eidem Stephano, eiuſque hæredibus de ſuo corpore legitimè deſcendentibus, Territorium, ſeù feudulum vocatum de Gariexen. in Inſula Melitenſi ſitum. Quam conceſſionem declarauit ſe facere eodem Iure, & cùm eiſdem legibus, cùm quibus alij, per quorum obitum, vel deficientiam erat facta deuolutio, idem feudulum obtinuerunt. Nuper verò inter M. Magiſtrum Militum Sancti Ioannis Hieroſolymitani inſulæ prædictæ Dominum, & Hyacinthum Clericum, Territorij de quo agitur, poſſeſſorem, orta eſt controuerſia ſuper feudalitate dicti Territorij coram Ordinario, ad effectum cognoſcendi de deuolutione, qui declarauit conceſſiones factas de dicto Territorio, non importare ſtatum feudalitatis.

Deindè introducta coram me cauſa appellationis, dubitaui, An dictum Territorium de Gariexen ſit allodiale, vel feudale. Et Domini pro feudalitate reſponderunt;
Nam Princeps in pluribus locis dictæ conceſſionis, huiuſ-
modi Territorium nomine † feudi nuncupauit, quæ ver- 1
ba cùm ſint clara, ab eis non eſt recedendum, *l. non aliter, ff. de legat. 3. gloſſ. in cap. ad abolendam. in verbo. In ſecularibus, circà med. verſ. ſed à propria, de fil. præsb.* Corn. *conſ. 16. circa princip. lib. 1.* Alex. *conſ. 15. num. 2. lib. 5.* Aymon. *conſ. 276. in princip. & num. 1.* Roman. *conſ. 70. num. 2.* Natt. *conſ. 460. num. 7.* Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 5. numer. 15.* ac prætereà atteſtatus fuit illud à Regibus in feudum dari ſolitum
fidelibus; Principis autem aſſertioni, præſertim † in 2
antiquis plurimùm eſſe deferendum, probat Iaſ. *in conſ. 65. num 15. verſ. quando fortiùs, in atteſtatione Regis, lib. 3.* quem ſequitur Aym. *d. conſ. 276. num. 1. verſ. Immò pluùs valet teſtimonium.* Ruin. *conſ. 108. num. 20. lib. 2.*

Hanc atteſtationem confirmat deſcriptio eiuſdem Territorij inter feudalia Regni Siciliæ annotati, Vndè
probatur rem, vel † fundum feudalem eſſe, vt ex Iſern. 3
in cap. 1. in fin. Ex quib. cauſ. feud. amit. & ibid. Afflict. *num. 77.* reſpondit Menoch. *conſ. 395. num. 88. verſ. ſeptima, & vltima coniectura.*

Item ex ipſa conceſſione apparet dictum Territorium
fuiſſe reuerſum ad Regiam Cameram † per obitum Vaſ- 4
ſalli ſine filio hærede, iuxtà *text. in cap. 1. de benef. fratr. & in cap. 1. §. hoc quoquè. de ſucceſſ. feud.* Vndè oritur præſumptio, quòd ſit feudale. Afflict. *in cap. 1. nu. 79. verſ. Item præſumitur, ex quib. cauſ. feud. amit.* Menoch. *præſumpt. 91. num. 69 lib. 3.* Mantic. *d. lib. 23. tit. 5. num. 16.* Roſent. *in tract. de feud. cap. 6. concl. 74. num. 10.*

Et hanc præſumptionem augent alia verba conceſſionis relatiua ad præcedentem qualitatem, ibi (cùm eadem recognitione, cùm qua, & prout, alij ex Re-
gia † prouiſione, huiuſmodi Territorium poſſiderunt) 5
ex quibus ſubſequens prouiſio declaratur, *arg. l. ſi ego, §. quod tamen. ff. de publ. in rem. act. l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1.* Gozzad. *conſ. 84. num. 5.* Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 195. num. 6.* & apparet de mente
Principis, quod ipſe ſequens veſtigia † maiorum volue- 6
rit dare in feudum, vt conſiderat, Gozzad. *d. conſ. 84. num. 5. verſ quinto.*

Accedit, quòd idem Infans non modò dictam ſuam conceſſionem ſubrogauit in locum alteriùs feudi, per obitum vltimi poſſeſſoris ſine liberis ad Regiam Cameram deuoluti; ſed etiam iuſſit, quod in euentum ademptionis feudi ità ſubrogati, de alio excambio æquiualenti in rebus, ſeù bonis feudalibus ab eadem Regia Camera ipſi Stephano vel eius hæredibus prouideretur, quæ ſubrogatio, & prouiſio arguunt ipſius Infantis
conſtantem, & enixam voluntatem concedendi, cùm 7
omnibus qualitatibus, & conditionibus rei deficientis, *l. legatum ſub conditione. ff. de adim. legat.* Dec. *conſ. 433. num. 20.*

Præmiſſis ità firmatis non obſtat, quòd conceſſio fue-
rit facta ſub annua præſtatione tumulorum † ſex vi- 8
ctualium qualem non eſſe feudum, ſed potiùs alium contractum innominatum, notat. Bald. *in l. liberti. num. 42. C. de oper. libert.* Placuit enim reſponſio, quòd
impoſitio præſtationis realis non inconuenit feudo, † de 9
cuius ſubſtantia ex alijs conſtat, vt poſt *Præpoſ. in rubr. de feud.* reſpondit Hond. *conſ. 81. num. 9. lib. 2.*

Non obſtant verba appoſita in eadem conceſſione, quæ indicant liberalem Principis donationem pleno iure factam, non congruentem conceſſioni factæ in feu-
dum, † & ſic ob cauſam, *in x.* Old. *conſ. 159. num. 3.* 10
& ſeqq. ac alios allegatos *in deciſ. 672. num. 2. in fin. part. 2. recent.* Quia fundamentum conſultationis Oldradi conſiſtit in verbis, damus, donamus, tradimus
ex cauſa † donationis proprij motus, quæ important 11
veram, ac propriam, re, & nomine donationem, & alij Doctores poſt ipſum loquuntur de conceſſionibus, in quibus præualent, & magis vrgent media de donatio-

12 donatione , quàm verba , † quæ feudum deſignent ,
vt videtur etiam ſentire Menoch. *conſ.* 202. *num.* 25. In
caſu verò præſentis conceſſionis , non modò nomen
feudi fuit pluriès repetitum ; ſed præterea concurrunt
plurimæ circumſtantiæ ſuprà ponderatæ ; videlicet de-
nominatio ipſius Principis , deſcriptio , recognitio, re-
latio ad præcedentes conceſſiones , fidelitas , reuerſio
13 ad Cameram , † quæ omnia conueniunt feudo , ac
præualent præſumptioni donationis , cuius denomina-
tio in hac conceſſione propterea non venit aliter atten-
denda , quàm eo modo , quo poteſt intelligi de dona-
tione cùm qualitate feudalitatis , & aliorum , quæ de-
14 notant feudum , cùm præſertim † verbum donare
etiam adeptetur conceſſioni feudali , *cap.* 1. *§. dona-
re . qual. olim poſſ. feud. alien. cap.* 1. *§. huius . in quib.
conſ. feud. amit.* & faciunt tradita per Dec. *conſil.* 412.
num 5.

Neque obſtat , quòd verba pleno iure , arguant rem
15 liberè quòad omnia ſine vlla retentione , † aut reſer-
uatione eſſe donatam , non autem in feudum conceſ-
ſam , vt per Ruin. *conſ.* 219. *num.* 1. *in fin. cùm ſeq. lib.* 1.
Quia licèt dicta verba importent vtriuſquè dominij tranſ-
16 lationem , attamen d. conceſſio in † alijs per huiuſ-
modi clauſulam non alteratis , ſortita eſt naturam feu-
di , ſaltem irregularis , *text. cap.* 1. *de feud. non haben.
prod. notar.* Dec. *in cap. cæterùm , num.* 23. *in fin. cùm ſeq.
de Iudic. & in conſ.* 192. *num.* 5. *lib.* 1. Pariſ. *in conſ.* 23. *num.*
26. *etiam lib.* 1.

Minus obſtat , quod hoc Territorium à pluribus per-
17 ſonis per longiſſimum temporis ſpatium † tanquàm al-
lodiale fuerit poſſeſſum , & ad manus Hyacinthi mo-
derni poſſeſſoris à prædictis ità poſſidentibus deuenerit
ſine vlla Principis licentia , & inueſtitura , vndè de-
ducitur obſeruantia pro allodialitate , vt conſiderat Al-
ciat. *in conſ.* 199. *num.* 28. quem allegat , & etiam ſe-
quitur Menoch. *conſ.* 191. *num* 19. & Surd. *conſ.* 311.
num. 10. Quia non releuat obiectum , dùm nulla affer-
tur probatio alienationum , quæ non modò fuerint fa-
ctæ ſinè licentia ſucceſſorum Regum Siciliæ , & Domi-
norum Inſulæ Meleuitanæ , ſed etiam , quod ipſis
ſcientibus & patientibus dictæ perſonæ poſſederint ad
18 effectum inducendi † talem obſeruantiam , quæ decla-
ret præcedentem voluntatem , vt requirunt Doctores
allegati per Roman. *conſ.* 171. *num.* 3. & Menoch. *conſ.*
349 *num.* 15. Quinimò conſtat de contrario ex licentia ſe-
mel data eidem Stephano de Anno 1426. alienandi in
hæredes tantùm de ſuo corpore legitimè deſcendentes , &
non aliàs , de qua in Summario num. 2.

Deniquè allegata præſcriptio ceſſat ex eo , quod fue-
19 runt ſoluti canones , quorum præſtatio † eſt ſufficiens
20 pro retentione , & conſeruatione ſtatus præcedentis , †
quàmuis ad acquirendum de nouo actus huiuſmodi non
ſufficerent , vt in ſimilibus terminis ad conſeruandum
præcedentem ſtatum regularem Eccleſiæ , arguit Rota
deciſ. 208. *num.* 5. & *in fin. part.* 1. *diuerſ.*

Et ità vtraquè parte informante fuit deciſum .

R. P. D. PIROVANO.

Monti ſaliſci Penſionis.

Die Lunæ 31. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Penſionis reſeruatio facta ab Ordinario quando ſuſtineri non poſſit . Statuta confirmata à Papa , niſi ab eodem poſſunt tolli .

SVMMARIVM.

1 *Penſionis reſeruatio facta ab Epiſcopo ad fauorem eius , qui non eſt in lite , & cum onere perpetuo Commendæ ſinè Beneplacito Apoſtolico non ſuſtinetur .*

2 *Statuta aliqua ſi ſint confirmata à Papa cum clauſula ſublata , & decreto irritanti , ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate tolli poſſunt.*

Suprà ad Deciſionem 94. coram eodem R. P. D. Pirouano. 5

DECISIO CCCXLV.

INFORMANTIBVS tantummodò DD. Priore Gattinara , & Commendatore Filicaia , reſponſum fuit , penſionem ſcut. 130. auri in auro fratri Franciſco Lanfreduccio nepoti alterius fratris Franciſci Lanfreduccij in concordia reſeruatam , eſſe inualidam .

Quia reſeruatio penſionis ad fauorem nepotis , qui
non erat in lite , † & cum onere perpetuo Commendæ 1
ſinè Benplacito Apoſtolico non ſuſtinetur , *cap. cum pri-
dem . de pact. cap. conſtitutus , cap. ſuper , de tranſact.*
Couarr. *variar. lib.* 1. *cap.* 5. *num* 6. Garzias *de Benef.
part.* 1. *cap.* 5. *num.* 343. cum allegatis in alia deciſione
huius cauſæ 10 Iunij præteriti ; * Beneplacita autem
Linguæ , & Magni Magiſtri non ſuffragantur , ex quo
agitur de perſona , quæ non eſt in lite , & in multis e-
tiam eget diſpenſatione ratione ætatis , non reſidentis
in Conuentu , & profeſſionis , quæ enuntiantur in ip-
ſo inſtrumento Concordiæ , pro quibus facultates Lin-
guæ , aut Magni Magiſtri non ſufficiunt , vbi agitur
de † derogatione Statutorum , & Capituli generalis 2
per Papam confirmati cum decreto irritanti , & clau-
ſula ſublata , quæ ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate
tolli poſſunt , Gigas *de penſ. quæſt.* 5. *in princ.* Rebuff.
de pacif. poſſeſſor. num. 131. Garzias *ead. part.* 1. *cap.* 5.
num. 323.

Præterea concurrunt omnia fundamenta pro inualiditate huius penſionis , quæ pro nullitate augumenti eiuſdem vſquè ad ſcuta 300. auri in auro fuerunt deducta in alia deciſione 10. Iunij præteriti ; ex quibus de clara , & indubitata inualiditate hæſitari non poteſt.

Et ità , &c.

* Eſt deciſ. 386. ſuprà parte 5. recent.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 5. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. habet etiam locum in fideiuſſore, qui pro alio confideiuſſore ſoluit , & hoc non obſtante præceden̄. Statut. in cap 157. & quare . Mulier quando non reſtituatur aduerſùs præſcriptionem.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 158. *diſponit , quod ſi creditor ex cauſa mutui , depoſiti , vel cuiuſcumquè generis contractus , per annos* 16. *fuerit negligens in petendo creditum , præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio , niſi , &c.*

2 *Statutum in aliquo caſu , quando intrat tanquàm caſus legis poteſt allegari.*

3 *Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 158. *procedit etiam in contractibus iuratis , & obligatione Camerali munitis , & quare . num.* 4.

4 *Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 158. *adimit fidem , quibuſcumquè ſcripturis , ex quibus creditum probari poſſit .*

5 *Præſcriptio cepta contra cedentem currit etiam contra ceſſionarium , & poſt obitum eius continuat contra ſucceſſores .*

6 *Præſcriptio , quæ currit contra non petentem creditum , inhæret credito , & non perſonæ.*

7 *contra Hæreditatem etiam iacentem currunt tempora ad implendam præſcriptionem.*

8 *Statuti Vrb. lib.* 1. *cap.* 158. *ratio poſita eſt in negligentia creditoris in non exigendo creditum .*

9 *In creditore maior negligentia conſideratur , ſi iam obtinuit mandatum contra debitorem , ità vt nihil remaneat , niſi illud exequatur , & id neglexerit.*

10 *ſuper Omſſione executionis mandati poteſt noua incohari præſcriptio Stat. Vrb.lib.1.cap.158.*
11 *Mulieres, ordinaria reſtitutione in integrum ſubueniuntur aduersùs præſcriptionem, & hoc propter ſexus imbecillitatem,*
12 *Sed hoc non procedit, in facto proprio ipſius mulieris.*
13 *Mulier, ſi habitet cum eo, à quo notitiam veriſimiliter alicuius rei habere potuit, ceſſat excuſatio ad effectum obtinendi reſtitutionem in integrum*
14 *Dotis caſus eſt exceptus in ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158. de præſcript.*
15 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. procedit, nedum quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiamſi pro confideiuſſore.*
16 *Achill. deciſ. 1. de præſcript. & deciſ. in Romana ſaluiani Interdicti coram Pegn. declarantur.*
17 *L. 2. C. de nouat. non habet locum in eo qui neceſſariò, ſoluit ex cauſa oneroſa, & quare. nu 19.*
18 *Actionum ceſſio non liberat debitorem, vt ideò cedenti poſſit ſolui præterquàm, in tribus caſibus ſcilicèt.*
Si litem, ſit conteſtatus.
Si partem debiti receperit, ac demum ſi denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluerit.
20 *Tertius non poteſt contra creditorem principalem cui ſolutum fuit allegare præſumptam ſolutionem ex forma ſtatut. Vrb. lib. 1.cap.15.*
21 *Præſcriptio ſtatutaria aduersùs non petentem creditum, non procedit ſi fideiuſſor ſoluerit, & eidem fideiuſſori fuerunt ceſſæ actiones.*
22 *Fideiuſſor, ſi ſoluat pro confideiuſſore, & reportet ceſſionem contra quoſcumquè obligatos, an contra eum, ſi diu negligat exigere intret ſtatut. Vrb. lib.1.cap.158.*
Obligationi alienæ accedentes in ſolidum cenſentur vnus contemplatione alterius ſe obligaſſe, & inuicèm fideiuſſiſſe. num. 21.
23 *Statuti Vrb.lib.1.cap.157. verba de principali debitore loquentis conueniunt cuilibet perſonæ principalis debitoris repræſentantis.*
24 *Argumentum ab identitate rationis regulariter non procedit quando in eadē ratione colligitur caſuum difformitas.*
25 *Fideiuſſor ſoluendo, & reportando ceſſionē, verè efficitur creditor, & comprehenditur ſub ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158.*
26 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158 præſumit ſolutionem aduersùs creditorem negligentem in agendo.*
27 *Statut Vrb. lib.1. cap.157. excipiens caſum fideiuſſoris ſoluentis, non præſeruat iura illius contra quoslibet debitores, ſed contra eos qui eum indemnem ſeruare tenentur.*
28 *Fideiuſſor non tenetur ſeruare indemnem alterum confideiuſſorem à toto credito, ſed adempta illius portione.*
29 *Debitor principalis tenetur indemnem ſeruare ſuis fideiuſſorem ab omni damno, & ſic etiam à portione propria.*
30 *Indemnitatis conſeruatio, quid importet.*
31 *Statut. Vrb lib 1 cap. 157. non loquitur de eis, qui non tenentur conſeruare confideiuſſores indemnes.*

¶ Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R P. D. Pirouano, & infrà ad Deciſiones 353. & 360. coram eodem.

D E C I S I O CCCXLVI.

GASPAR Garzonius, Æques Octauianus Creſcentius, Ioannes Lilius vſquè de Anno 1588. ſeſè principaliter, & in ſolidum obligarunt in nonnullis ſocietatibus officiorum, pro Fabio Vrſino, poſteà de Anno 1592. idem Æques Octauianus Creſcentius ſoluit totum debitum ceſſione contra obligatos reportata, mandatumquè obtinuit contra Gaſparem Garzonium, & ex indè nihil actum fuit vſquequò de Anno 1623. Adminiſtrator Saluſtiæ Cerrinæ cui de Anno 1605. dictus Æques iura ceſſaret, cœpit vrgere D. Ioannem Baptiſtam filium, & hæredem dicti Caſparis pro ſolutione dicti crediti, dempta ipſius confideiuſſoris parte, & cum exciperetur de præſumpta ſolutione *ex ſtatuta Vrbis cap. 158. lib. 1.* Dubitatum fuit an mandatum ab A C. relaxatum eſſet exequendum, & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia clara ſunt verba prædicti *ſtatuti* 158. ibi ſi credi-
1 tor ex cauſa mutui, † depoſiti, vel cuiuſcumquè generis contractus per annos ſexdecim fuerit negligens in petendo creditum, præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio, niſi contrarium per creditorem legitimè probetur, vel niſi contraria præſumptio præponderans, ac

prçualens adducatur, vndè cum de lapſu temporis ſexdecim Annorum dubitari non poſſit ab Anno 1592. vſquè
ad Annum 1623. ſtatutum tanquàm † caſum legis alle- 2
gari poteſt, l. Ancillæ. *de furtis.* Oſaſc. *deciſ. 28. num. 13.* Surd *deciſ. 195. nu. 2.* Crauet. *conſ. 317. nu. 1.* Lancell. Gall.
conſ. 83. num. 6. quod proculdubio etiam † in contracti- 3
bus iuratis, & obligatione Camerali vallatis procedit,
cum tollat fidem quibuſcunquè † ſcripturis, ex quibus 4
creditum probari poſſit, ità vt ſemper deficiat probatio aſſiſtentiæ iuramenti, Surd. *conſ. 361. n. 12.* Seraph. *dec. 718. num. 1. & 3.* Bouius *de ſtatut. Vrbis præſcript. gloſ. 19. num. 2.* Put. *deciſ. 16. de conſtit.* Rota *deciſ. 104. nu. 2. part. 2. diuerſ. & idem fuit firmatum in Romana donationis coram D. meo Dunozetto die 3. Iulij 1628.*

Nequè iſte lapſus temporis ſexdecim Annorum videtur interruptus de Anno 1605. aut 1608. quia, & ſi Æques Octauianus intra tempus ſexdecim Annorum nempe de Anno 1605. ceſſerit Iura Saluſtiæ Cerrinæ ex cuius perſona nunc agit Creſcentius non propterea ceſſauit curſus temporis contra cedentem, qui ſuperuixit vſ-
què ad Annum 1618. quia † præſcriptio cœpta contra 5
cedentem currit contra ceſſionarium, Bald. *in l. per diuerſas, numer. 2. C. mand.* Cepoli. *in l. Creditores, numer. 2. C. de verb. ſignific.* Bouius *de ſtatut. Vrbis præſcript. gloſ. 19. numer. 48.* & poſt obitum Saluſtiæ ceſſionariæ continuauit contra ſucceſſores illius, tamquàm inhæ-
rens † credito, & non perſonæ Caſtrenſ. *in l. ea quæ §. ſi* 6
quando, numer. 52. de temp. in integr. reſtit. Soccin. Sen. *conſ. 61. numer. 19. vol. 1.* Balbus *de præſcript. 1. part. ſextæ, & vltimæ part. numer. 48. & idem* Bouius *d. gloſ. 19. numer. 85.* nec refert quod eadem Saluſtia deceſſerit de Anno 1608. & hæreditas, vſquè nunc etiam ſub Adminiſtratore iaceat quia adhuc intrant Anni ſexdecim per
ſtatutum requiſiti, & nihilominùs etiam contra † hæ- 7
reditatem iacentem currunt tempora ad implendam præſcriptionem, & ſeù ſtatuti præſumptionem, Bald. *in l. l.cèe, C. de Iure delib. & conſ. 48. lib. 1.* Soccin. Sen. *conſ. 61. numer. 19. lib. 1.* Durant. *de arte teſtañ. cant. 6. de acquir. hæred.* Caſtren. *in l. ea quæ, §. ſi quando. numer. 5. C. de temp. in integr. reſtit.* Bouius *eadem gloſ. 19. numer. 85.* nec ex eo, quod Æques Octauianus de eodem Anno 1592. obtinuerit mandatum contra Garzonium euitari poteſt ſtatuti diſpoſitio, quaſi ceſſet illius ratio poſita in negligentia petentis creditum, ibi ſi per ſexdecim Annos fuerit negligens in petendo debitum, quod
tamen verum non eſt, ſed magis aggrauatur † negli- 8
gentia cum nihil ſupereſſet pro credito conſequendo, quam ipſe actus exequendi, & nihilominùs creditor
neglexerit vlteriorem diligentiam ſuper qua † omiſſio- 9
ne nouam etiam poſſe inchoari præſcriptionem præſentis ſtatuti, fuit reſolutum *in Romana pretij viridarij 26. Nouembris 1618. & Romana pecuniaria 20. Nouembris 1619. coram bon. mem. Cardinali Sacrata, & nouiſſimè in alia Romana pecuniaria, 10. Iunii 1624. coram Domino meo Merlino.*

Et quàmuis hæc ceſſio facta de Anno 1605. dici poſſit intrà tempus ſexdecim Annorum, vt ſuprà admittebatur, & quidem Saluſtiæ Cerrinæ, quæ ob ſexus fragilitatem prætendere videatur, ſaltem in integrum eſſe reſtituendam, pro vt in ordinaria reſtitutione regulariter
† ſubueniuntur mulieres, attamen, quia agitur de fa- 10
cto proprio ipſius mulieris † non autem alieno, cum 11
ipſa receperit ceſſionem † dicti crediti, non intrat ex- 12
cuſatio ad effectum reſtitutionis, Pariſ. *conſ. 16. numer. 139. vol. 2.* & eò magis ceſſat excuſatio, quia habitabat
cum viro à quo recepit ceſſionem, & veriſimiliter † po- 13
tuit certiorari, Ancharan. *conſ. 92. num. 2.* Balbus *de præſcript 4. part. 4. partis principalis quæſt. 29. num. 8.* Menoch. *præſumpt. 24. lib. 6.*

Demùm non obſtat nos verſari in fideiuſſore, qui pro
ſuo debitore ſoluit, qui † caſus dicebatur in verbis ex- 14
ceptus ab ipſo ſtatuto, ibi exceptis dotibus, & eò quod ſuprà de fideiuſſoribus dictum eſt, nempè in præcedenti ſtatuto 157. ibi, & ſi ſoluerit fideiuſſor non obſtante temporis longinquitate, ſimiliter principales, & eorum hæredes cogere teneantur, ſcilicèt Senator, & eorum Iudices, & eadem ſtatuti diſpoſitionem pro-
cedere † nedùm quandò fideiuſſor ſoluit pro debitore 15
principali, ſed etiam ſi pro confideiuſſore ſoluerit, vt in præſenti, cum militet eadem ratio, iuxtà Achill. *deciſ. 1.*

de præſcript. & Romana Saluiani 22. Maij 1599. corambo. mem. Peuia, quæ eſt 9. impreſſa per Statil. de Saluiano.

16 Quia deciſio Achilis † pro vt altera Saluiani interdi-
cti, quæ illam ſimp iciter refert, & ſequitur, vel oon
agit de compræhenſione fideiuſſoris pro confideiuſſore ſol-
uentis, vel caret ratione ad id probandum, In prima
eoim parte ponit idem quod dicit *ſtatutum* 157. quod pręſ-
ſcriptio ſtatutaria aduersùs non petentem debitum non
procedit ſi fideiuſſor ſoluerit, & ei fideiuſſori ceſſæ ſint
actiones de hoc non dubitatur, ſequitur exindè am-
pliando dictum etiam quod de ſolutione non fuerit
17 facta intimatio debitori, afferendo rationem quia †
lex 2. C. de nouat. non habet locum in neceſſario ſol-
uente ex cauſa onerosa, quod eſt verum: quia non lex
2. ſed tertia, quæ diſponit quod ceſſio actionum non li-
berat debitorem, vt ideò cedenti poſſit ſoiui, præter-
18 quàm io tribus caſibus poſitis *in d. l.* 3. ſi creditor † li-
tem fuerit conteſtatus, ſi partem debiti receperit, ac de-
mùm ſi denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluat
19 verè locum † non habet in ſoluente ex neceſſitate, &
ex cauſa onerosa, iuxtà communem doctrinam Alex.
& Iaſ. *in l. ſi cum emptor*, & hic caſus io ſua extenſio-
ne non eſt noſter, quia non agitur de ſuſtinenda ceſſione
aduersùs debitorem cedentis eriam quod non concurrant
requiſita *d. l.* 3. ſed de fideiuſſore agente contra confi-
deiuſſorem ex iure ceſſo, portione ſua detracta, in ſe-
cuoda verò parte eiuſdem deciſionis, quod etiam locum
20 habet in quolibet ſoluente pro tertio, vt † tertius non
poſſit contra creditorem principalem, cui ſolutum fuit
allegare præſumptam ſolutionem ex forma ſtatuti, &
hæc pars aut continet extenſionem prioris ampliatio-
nis, & non pertinet ad caſum de quo agitur, aut eſt am-
pliatura primæ propoſitionis ſcilicèt quod præſcriptio
21 ſtatutaria aduerſus non † petentem debitum non pro-
cedat ſi fideiuſſor ſoluerit, & idem fideiuſſori ceſſæ
ſint actiones, vt etiam habeat locum in quolibet ſoluen-
te pro tertio, & nos non verſamur in alio ſoluente, qui
non ſit fideiuſſor ità vt ex hac deciſione *Achilis*, &
Romana ſaluiani nihil firmari poſſit quod pertineat ad
22 compræhenſionem fideiuſſoris † pro confideiuſſore ſol-
uentis, & ceſſionem reportantis contra quoſcumquè
obligatos, vt contra eum excipi non poſſit de præ-
ſumpta ſolutione pro vt à principali debitore dari non
poſſet.

Non obſtat igitur vnicum fundamentum ex identita-
23 te rationis deductum, quod ſicuti † accedentes alienæ
obligationi in ſolidum cenſeantur vnus contemplatione
alterius ſe obligaſſe, & inuicem fideiuſſiſſe, Cæphal.
conſ.220. nu. 9 Alex. *conſ. 41. numer. 2. lib. 5.* ſemper in
propria portione dicantur principales debitores quàmuis
fideiuſſores, & verba ſtatuti 157. de principali debitore
loquentis conueniant cuilibet perſonæ principalis debito-
ris repreſentantis.

24 Quia argumentum ab identitate † rationis regulari-
ter non procedit quando in eadem ratione colligitur ca-
ſuum difformitas.

25 In præſenti autem fideiuſſor ſoluendo, † & ceſſio-
nem reportando verè efficitur creditor, & compræhen-
26 ditur ſub ſtatuto 158. præſumente † ſolutionem ad-
uersùs creditorem negligentem in agendo, Bald. *in l. per
diuerſas, numer.* 21. & Salic. *ibidem numer. 14. C. mand.*
Roman. *conſil.* 142. & 202. *numer.* 1. Dec. *in l. 1. in 1. lect.
numer.* 31. *& in ſecunda numer. 99. ff. ſi cert. petatur* affir-
mans hanc eſſe veriorem opinionem. *Statutum autem*
27 157. excipiens caſum † fideiuſſoris ſoluentis non præ-
ſeruat iura illius contra quoslibet debitores principales,
ſed contra illos, à quibus poteſt, & debet indemnis con-
ſeruari, quæ verba non conueniunt confideiuſſori, pro
28 quo fideiuſſor ſoluit, † poſtquàm ille non tenetur con-
ſeruare indemnem alterum confideiuſſorem à toto credi-
to ſed dempta illius portione reſiduum ſoluere, *l. vt fi-
deiuſſor, ff. de fideiuſſoribus, l. cum alter. C. eodem tit.*
Ronchegall. *in l. reos in principio, numer.* 54. Enrig. *de
deiuſſor, cap 27. part. 3. num.* 10. Rota *deciſ. 732. num. 1.
part. 2. recent. & deciſ.* 190. *num. 4. vbi* Adden. *coram Pa-
pa Greg. XV.* principalis autem tenetur fideiuſſorem re-
29 leuare † ab omni damno, & ſic à portione etiam pro-
30 pria, cum hoc importet † conſeruatio indemnitatis à
ſtatuto præſcripta Surd. *conſ. 150. num. 5. & 6. lib.* 1. Oſaſc.
deciſ. 48. numer. 8. Couar. *variar. lib. 3. cap. 17. numer.* 7.
atquè ità cum exceptio de principali debitore, qui tenea-
tur conſeruare indemnem † fideiuſſorem firmet regulam 31
contrariam in alio quouis modo creditore, meritò aduer-
sùs illos qui non tenentur præſeruare confideiuſſores in-
demnes currere debet ſtatutaria præſcriptio, cum de illis
ſtatutum 157. non loquatur.

Et ità, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Proceſſus compulſorialis, quibus attentis non poſſit dubitari de eius inualiditate, & reijciuntur quædam oppoſitiones, contra eum.

SVMMARIVM.

1 *Iura, benè dicuntur compulſata, ſi fuerint exibita coram Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit citata ad dicendum contra iura producta, & ad eorum exemplationem faciendam, & videri collationari, & interueniente decreto Iudicis.*

2 *Quibus ſeruatis non poteſt dubitari de validitate proceſſus compulſorialis.*

3 *Iura, quando compulſantur, eorum copia non datur, ſed in Iudicijs datur.*

4 *Iudex compulſorialis non tenetur tradere copiam ſcripturæ compulſandæ parti, ſi id in literis non continetur.*

5 *Proceſſui compulſoriali non officit, quòd iura non fuerint per Iudicem diligenter iſpecta, cum ſatis ſit, vt ea coram Iudice compulſentur.*

6 *Teſtes, quando non poſſit dici, quòd iurarunt ſine citatione partis.*

Suprà ad Deciſiones 76. & 113. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio. 5

DECISIO CCCXLVII.

TRanſlatarij bon. mem. Archiepiſcopi Sanuitalis ad effectum Iuſtificationis gratiæ reſeruationis penſionis ſuper fructibus Abbatiæ Sancti Petri ad Curtium Salerni, Proceſſum compulſorialem vltimo loco factum produxerunt, quem eſſe validum fuit reſolutum.

Quia Protocolla, & alia Iura fuerunt exhibita coram
Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit ci-
tata ad dicendum contra iura producta, & ad eorum
exemplationem faciendam, & videri collationari, & † 1
interueniente Iudicis decreto fuerunt exemplata, & extra-
cta iuxtà requiſita in *cap. vlt. de fid. Inſtr. vbi gloſſ.* & tra-
dita per Couar. *practic. cap. 21. num. 3. Reuerendiſſimus D.
meus Decanus deciſ. 36. num.* 8. Rota *deciſ. 703. par. 2. re-
cent.* quibus attentis † oon poteſt dubitari de validitate 2
extractionis, ſed ſeruatis ſeruandis dicuntur extracta. *ſan.
me. Greg. XV. deciſ. 292. num. 2. vbi* Adden. *nu.* 5. Rota *deciſ.
355. num. 11. par. 1. recent.*

Non obſtat proteſtatio, quòd Iura non exemplaren-
tur, niſi tradita copia ad effectum opponendi, quia co-
pia datur in Iudicis, † non autem in compulſatione iu- 3
rium, & cùm Iudex de partibus eſſet tantùm merus exe-
cutor mandati Rotalis; † benè proceſſit ad exemplatio- 4
nem ſinè traditione copiæ, nec facere potuiſſet, cùm io
literis compulſorialibus non contineretur, ſed quòd Iu-
dici exhiberentur, qui ea compulſari faceret, & collatio-
nari ad effectum traſmittendi, prout nec releuat, quòd
† Iura non fuerint per Iudicem diligenter inſpecta, ſa- 5
tis enim eſt, quod Iura extrahenda coram Iudice com-
pulſentur, vt in *cap. fin. de fid. Inſtr. & in Anconitana,
ſeù Auximana Florum 15. Decembris 1617. coram bon. me.
Buratto.*

Decretum factum die 10. Februarij, quòd procede-
retur ad vlteriora, & quòd teſtes iurarent ſubſiſtit, quia
citatio ad videndum iurare Teſtes fuit executa die 7.

pro

pro prima die, & ſeqq. Die verò 10. teſtes ad delationem
Iudicis iurarunt in vim ſupradictæ citationis, & cum ſe-
6 mel fuerit citatus Procurator ad primam diem cùm ſe-
quentibus, rectè mandauit Iudex procedi al vlteriora, &
rectè detulit teſtibus iuramentum ſinè alia citatione.

Et ità fuit reſolotum vtraquè parte &c.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Veneris 19. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio, ſi ſit facta ſub conditione, deficiente conditione euaneſcit ſubſtitutio cum omnibus oneribus. Fideicommiſſa noua ne dicantur inducta facienda eſt interprætatio, & potiùs eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem.

SVMMARIVM.

1 *Subſt.tio, ſi ſit reſtricta ad certum tempus, vltrà non extenditur, & eo elapſo penitùs euaneſcit.*

2 *Conditio aliqua, quando eſt appoſita poſt ſecundam ſubſtitutionem, quando ſit referenda ad primam, & ſecundam ſubſtitutionem.*

3 *Conditio in prima ſubſtitutione appoſita, quando ſit referenda etiam ad ſecundam.*

4 *Subſtitutio ſi ſit facta ſub conditione, ſi conditio euaneſcit, expirat etiam ſubſtitutio cum omnibus ſuis oneribus.*

5 *Quia ea cenſentur appoſita eueniente caſu ſubſtitutionis, à quà dependent.*

6 *Referens plus continere non poteſt, quàm relatum.*

7 *ex Codicillorum ſcriptura referente, non poteſt quis plùs conſequi, quàm ex ſcriptura relata teſtamenti.*

8 *Teſtator, quando non præſumatur velle immutare diſpoſitionem teſtamentariam in codicillis.*

9 *ex Mutatione, ſeù adiectione aliquorum onerum facta in codicillis non infertur ad mutationem ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſub conditione.*

10 *Teſtatoris voluntatem claram, quando habemus, non vlteriùs ambigendum eſt.*

11 *Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, & non diſpoſitiuè.*

12 *Teſtatores ſoliti ſunt multa dicere, quæ abundant.*

13 *Argumentum à ſuperfluitate verborum, non concludit per neceſſè, & eſt debile argumentum.*

14 *Fideicommiſſum nouum, vt non inducatur, potiùs eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem.*

Soprà ad Deciſionem 168. coram eodem Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardin. Vbaldo.

DECISIO CCCXLVIII.

ANGELVS Lactantius in teſtamento, cum quo deceſſit, ioſtituit hæredem Carolum eius filium tunc in puppillari ætate conſtitutum, & ſi dictus Carolus deceſſerit vſquè ad annos qoatuordecim ſuæ ætatis, & completos, vt ſunt verba teſtamenti, tunc & eo caſu ſubſtituit in bonis ſtabilibus tantùm Auguſtinum Cocciolum, & nonnullos alios, quò verò ad ioca montium ad ſummam icut. 4000. ſubſtituit in eis, Monaſterium Sancti Matthæi, cum oneribus, de quibus in teſtamento; Deindè Teſtator fecit codicillos, in quibus facta explicita mentione de diſpoſitis in teſtamento: modo quo ſuprà ad fauorem Auguſtini, & Monaſterij ſubiungit. *Item vole, & dichiara, che ſubito che detto Carlo hauerà compiti li 14. anni della ſua età ſia libero, e poſſa diſporre delli beni ſtabili di eſſo Codicillante à ſuo beneplacito, ferma remanente la diſpoſitione fatta delli 4000 ſcudi in circa, e luoghi de monti, nelli quali ſoſtituiſce il Monaſterio, come in detto teſtamento, &c.*

Iſtis ſic ſtantibus deceſſit Carolus iàm pubes effectus in 18. anno ſuæ ætatis, relicto ſibi hærede in teſtamento D. Antonio Fido, contra quem moto Iudicio ad inſtantiam Monaſterij ſuper immiſſione dictorum locorum montium vigore ſupradictæ ſubſtitutionis, & introducta cauſa in Rota coram me, hodiè propoſui dubium, An ex teſtamento, vel codicillis dicti Angeli reſultet fideicommiſſum, quod Monaſterio ſuffragetur, & Domini negatiuè reſponderunt non adeſſe fideicommiſſum, quod ſuffragetur Monaſterio, nec in teſtamento, nec in codicillis.

Cum enim in teſtamento Monaſterium fuerit ſubſtitu-
tum Carolo ſi decederet vſquè ad 14. annum eius ætatis
completum, & Carolus dictam ætatem fuerit egreſſus,
& obierit in 18. anno, ſequitur, vt ſubſtitutio † ad 1
illud certum tempus reſtricta vltrà non extendatur, ſed
eo elapſo penitùs expirauerit, Iuxtà *text. in l. ſi quis ità,
ff. de vulg.* Bart. *in l. ſi mater, §. 1. ff. eodem.* Menoch. *conſ.
679. numer. 6.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. nu-
mer. 12.* Peregr. *de fideicom. art. 1. numer. 37. & art. 32.
numer. 3.* Surd. *conſ. 363. num. 7.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 457.
num. 1.* Rota *deciſ. 19. num. 1. par. 1. in recent. ſan. mem. Greg.
XV. deciſ. 338. num. 3.*

Nec obſtat, quod conditio ætatis 14. annorum ſit ap-
poſita primæ ſubſtitutionis factæ Carolo in bonis ſtabili-
bus, non autem ſit repetita in ſecunda ſubſtitutione fa-
cta ad fauorem Monaſterij de locis montium, qui cum
ſecunda ſubſtitutio ſit facta immediatè poſt præcedentem
ſine expreſſione alterius caſus, & perſonæ, & per dictio-
nem illam aduerſatiuam: *Quò verò ad loca montium &c.*,
inde ſequitur conditionem prædictam ætatis 14. aonorum
non ſolùm referri ad ſubſtitutionem ſtabilium, ſed etiam
ad ſubſtitutionem locorum montium, & quod propte-
reà † vtraquè ſubſtitutio facta cenſeatur ſi Carolus deceſ- 2
ſerit infra dictum tempus annorum 14. ex *doctr.* Bart. quæ
decidit caſum *in l. repetendis. col. 2. verſ. pone quod teſtator,
ff. de leg. 3.* Capr. *conſ. 60. numer. 3. & ſeqq.* Menoch. *præſ.
180. num. 21. & ſeqq. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 87. num. 36. & ſeq. lib.
2.* Soccin. Iun. *conſ. 83. numer. 10. & ſeqq. lib. 1.* Ruin. *conſ.
111. nu. 4. & ſeqq. lib. 3.* Crauett. *conſil. 208. num. 3.* Rota *de-
ciſ. 490. num. 1. & ſeqq. part. 4. diuerſ.*

Nec dictio illa, *tunc, & eo caſu* reſtringit tempus puber-
tatis ad primam ſubſtitutionem, † cum ex ſupradictis 3
conditio in prima ſubſtitutione appoſita cenſeatur repeti-
ta in ſecunda, *l. 1. ff. de vulg.* Rol. *conſ. 70. numer. 49. vol. 3.*
Surd. *conſ. 236. num. 46. & 47.*

Non obſtat perpetuitas onerum Monaſterio impoſito-
rum, ex qua poſt ſubſtitutionem pupillarem cenſeatur
etiam inducta fideicommiſſaria, qoia cum onera ſint poſi-
ta acceſſoriè, & conſequutiuè ad ſubſtitutionem Mona-
ſterij, quæ dependent ab illa conditione, ſi Carolus deceſ-
ſerit in pupillari † ætate, deficiente conditione prædicta 4
euaneſcunt etiam onera, quæ intelliguntur appoſita eue-
niente caſu ſubſtitutionis † à qua dependent, Cephal. *conſ.* 5
17. num. 9. verſ. tertio igitur loco, cum pluribus ſeqq. lib. 1. Fu-
ſar. *de ſubſtit. quæſt. 457. num. 4.* Rot. *diuerſ. deciſ. 490. num. 1.
& ſeq. part. 4. & in recent. deciſ. 19. num. 3. & ſeqq. & deciſ.
486. num. 7. & ſeqq. part. 1.*

Hoc igitur firmato, quod in teſtamento non adſit fi-
deicommiſſum, neque illud deduci poteſt ex codicillis
qui habent relationem ad ipſum teſtamentum ibi: *ferma
remanente la diſpoſitione fatta delli luoghi de monti, nelli
quali ſubſtituiſce il Monaſterio, come in detto teſtamento*;
non enim debet plus continere referens quam † rela- 6
tum, nec ex ſcriptura referente codicillorum poteſt plùs
conſequi † Monaſterium quàm ex ſcriptura relata teſta- 7
menti, Peregr. *de fideicom. art. 16. num. 111.* Rot. *diuerſ.
deciſ. 555. ſub num. 7. part. 2. in recent.* & benè ad hoc pro-
poſitum Curt. Iun. *conſ. 92. num. 8. lib. 2.* Celſ. Vgon. *conſ.
42. numer. 8. verſ. reſpondeo,* Menoch. *conſ. 459. numer. 19.
verſ. reſpondetur primo, & verſ. hic primum dicimus.* Et
ex hac relatione penitùs excluditur, quod teſtator vo-
luerit facere in codicillis oouam ſubſtitutionem, aut
nouum fideicommiſſum, ſtantibus præſertim prædictis
verbis *firma remanente diſpoſitione, &c.* quæ oſtendunt
† diſpoſitionem teſtamentariam minimè fuiſſe immu- 8
tatam, imò confirmatam, quòad modum ſucceden.
Dec. *conſ. 562. in princip. & per tot.* Berett. *conſ. 74. num. 33.
& ſeqq.* nec ex mutatione, ſeù adiunctione aliquorum
onerum † facta in codicillis iofertur ad mutationem 9
ſubſtitutionis factæ io teſtamento ſub illa conditione, *ſi
Carolus deceſſerit infra 14. annum, vt ſuprà,* *text. eſt in l.
alumnæ, §. qui filias, ff. de alim. leg.* & ibi Bart. Rol. *conſ. 31.*

nu 23. *vol.* 4. Pariſ. *conſ.* 108. *num.* 51. *& ſeqq. lib.* 3. *latè* Menoch. *conſ.* 452. *nu.* 11. Natt. *conſ.* 476. *num.* 14. *in fin. & ſeq.* Peregr. *de fideicom. art.* 16. *nu.* 49.

Non obſtat, quod ex licentia alienandi ſtabilia poſt pupillarem ætatem videatur teſtator in locis montium voluiſſe inducere fideicommiſſum, quia hoc procederet obiectum, niſi codicillans ſtatim, quoàd loca montium adieciſſet relationem ad ipſum teſtamentum, ex qua relatione,
10 cum habeamus † claram voluntatem teſtatoris non eſt vlteriùs de hoc ambigen. & ex hoc tollitur etiam aliud obiectum deſumptum ex verbo ſubſtituit, nam ſtatim ſubiungit, *come in detto teſtamento*; & ſic dicendum eſt huiuſmodi verba ſtare demõſtratiuè pro demonſtran. prio-
11 ri teſtamentaria diſpoſitione † circa loca montium, non autem ſtare diſpoſitiuè, prout etiam in dubio hoc idem dicendum eſſet. Bart. *in l. centurio, num.* 4. *ff. de vulg.* Menoch. *conſ.* 106. *nu.* 100. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod retenta hac interpretatione ſuperflua fuerit declaratio, quod firma remanere deberet diſpoſitio teſtamentaria circa loca montium; quia teſtatores ſoliti ſunt multa etiam adijcere, quæ abundant, *l. teſtamentum non ideò, C. de teſtam. l. non ſolent, ff. reg. iur.* Mant. *deciſ.* 14. *num.* 18. & in iiſdem codicillis teſtator ſuperfluè etiam declarauit, quod Carolus poſt 14. annum poſſet de bonis ſtabilibus diſponere, dum hoc etiam facere poterat vigore teſtamenti, vt ſuprà oſtenſum fuit, non
13 eſt igitur facienda vis in hoc † argumento deſumpto à ſuperfluitate, cum non concludat perneceſſe, & ſit debile argumentum, Mant. *de coniect. lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 4. *&* 8. Peregr. *conſ.* 57. *num.* 13. *lib.* 5. & potiùs tollerraretur ſuper-
14 uitas, † & admittatur repetitio eiuſdem, quàm nouum fideicommiſſum inducatur. A'ciat *conſ.* 36. *n.* 16. *verſ. fin. li.* 9. Rota *deciſ.* 490. *nu.* 7. *verſ. Nec etiam obſtat par.* 4. *diuerſ.*

Et ità vtraquè, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Vrbeuetana Succeſſionis.

Die Lunæ 24. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Traditur interpretatio Statuti Vrbeuetani à quo, data certa forma ſuccedendi ab inteſtato poſt lineam deſcendentium; & agnatorum vſquè ad tertium gradum ſecundùm computationem Iuris Canonici, vocantur proximiores conſanguinei ex latere patris in ipſius patrimonio, & in portione matris proximiores matri.

SVMMARIVM.

1 *Statuto ad ſucceſſionem vocante, eueniente vocationis caſu vocato competit interdictum quorum bonorum.*
2 *Conſanguinei, vox iſta variam habet in iure ſignificationem, in lata ſui ſignificatione continet quamcunque cognationem, ſiue illa proueniat à maſculis ſiue à fœminis, ſed in ſtricta, nonniſi ſolis fratribus conuenit, & quarè num.* 2. *&* 3.
3 *Fratres tantum dicuntur eodem ſanguine geniti.*
4 *Agnati ſoli ſub appellatione conſanguineorum compræhenduntur.*
5 *Cognati, reprobata ſententia Imolæ, non continentur ſub appellatione conſanguineorum, & num.* 6. *&* 9.
7 *Lineæ vox qualiter ſit interpretanda.*
8 *Dictio, Ex, quid ſignificet.*
10 *Agnati dici non poſſunt, qui ſunt poſiti in aliena familia.*
11 *Auunculus reſpectu nepotis ex ſorore non eſt conſanguineus, & quarè, & nu.* 12. *&* 13.
14 *Agnationis, & cognationis differentia de iure communi non conſideratur inter pares in gradu.*
15 *Aretinus in conſ.* 99. *declaratur, & nu.* 23.
16 *Mater iuris benignitate non excluditur à luctuoſa filij ſucceſſione.*
17 *Agnatorum, & cognatorum ad ſucceſſionem alicuius concurrentium, quare ratio habenda ſit, vbi ſtatutum diſponit, adhibita diſtinctione bonorum paternorũ à maternis.*
18 *Statutum quando in ſucceſſione diuidit bona paterna à maternis, an videatur mens ſtatuentium vt bona conſeruentur in eadem agnatione, & familia.*
19 *Agnationis iura nonniſi à patre deſcendunt.*
20 *Agnationis nomen deſcendentibus ex fœmina nõ conuenit.*
21 *Statutũ vocans proximiores ad ſucceſſionẽ patris, an loquatur de proximioribus ex parte, an verò ex linea patris.*
22 *Proximiorum ex parte patris appellatione, tunc omninò ſoli agnati veniunt, quando illis opponuntur conſanguinei ex parte matris.*
24 *Fœmina, familiæ, in qua nubit, principium facit.*
25 *Fœminæ ad inteſtatorum ſucceſſionem admitti poſſunt, & tanquàm proximiores, & tanquàm agnatæ defunctorũ.*
26 *Filij in ſucceſſionibus, quando nequeant occupare locum matris per repræſentationem.*
27 *Repræſentationis ius in tranſuerſalibus non porrigitur ad vlteriorem gradum à tertio.*
28 *Statutum vocans proximiorem ad ſucceſſionem alicuius intelligi debet de proximitate vera, non autem de ea, quæ fictè inducitur per repræſentationem, & nu.* 29.
30 *Fœminæ non ſolùm poſſunt retinere denominationem agnationis, & familiæ, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare.*
31 *Statuti vna pars alteram declarat.*
32 *Agnatorum nomine intelliguntur compræhenſæ, etiam fœminæ, quæ ſunt de agnatione.*
33 *Ceſſionario cõpetunt omnia iura, quæ competebant cedenti.*
34 *Ceſſionarius hæreditatis poteſt cedentis nomine obtinere immiſſionem illi debitam, & poſtquàm ſibi fuerit reſtituta hæreditas, poteſt illam retinere.*
35 *Minor in pupillari ætate decedens non poteſt propriè dici deceſſiſſe ſine teſtamento, ſed inteſtabilis.*
Statutum Vrbeuetanum loquens de ſucceſſionibus defunctorum ab inteſtato locum habet, & in ſucceſſionibus decedentium in pupillari, n. 35. *Vbi de ratione remiſſiuè.*

DECISIO CCCXLIX.

ACTVM fuit in hac cauſa ſuper interpretatione Statuti Vrbeuetani, à quo, poſt lineam deſcendentium, & agnatorum vſquè ad tertium gradum, quibus data fuit certa forma ſuccedendi ab inteſtato, vocabantur proximiores conſanguinei ex latere patris in patrimonio, & in matrimonio, & portione matris, proximiores eidem matri: Cum enim mortuo Ioſepho de auia montijs ab inteſtato quatuor contenderent ſuper illius ſucceſſione, & introducta coram me cauſa, peterent omnes ſibi concedi immiſſionem in poſſeſſione bonorum eiuſdem Ioſephi, ſiuè ex interdicto quorum bono-
rum, † quod competere ad fauorem vocati ex ſtatuto, 1
dictum fuit in *Ferrarien. de Taſſonis 18. Maij 1630. coram R.P.D. meo Pirouano, in Rauennaten. hæreditatis 14. Aprilis 1606. coram Card. Pamphilio, & in Rauennaten. bonorum 22. Aprilis 1616. coram bo. mem. Vbaldo*; ſiuè ex conditione eiuſdem ſtatuti, quod alijs excluſis dabat hanc ſucceſſionem proximioribus conſanguineis cum ea qualitate, vt eſſent ex latere patris: Ex duobus pendere viſa fuit deciſio huius dubij, quod hodiè propoſui ſuper immiſſione concedenda in poſſeſſione bonorum dicti Ioſephi; quid ſcilicèt intelligi deberet ſub eo nomine proximiorum ex parte patris, quos inuitabat ſtatutum ad paternam hæreditatem defuncti in caſu, quo non exiſteret aliquis ex agnatis intrà tertium gradum, & quibus ex his, qui eandem immiſſionem petebant, conueniret ea qualitas requiſita à ſtatuto.

Et quantùm ad primam inſpectionem, a qua dependebat etiam poſterioris deciſio, quàmuis notiu, ſiuè vis, & vſus huius vocis conſanguinei, varia ſit in iure no-
ſtro, † cum poſſit eadem vox in lata ſui ſignificatione 2
continere quamcunquè cognationem, ſiuè illa proueniat à maſculis, ſiuè à fœminis, quo modo communis vſus loquendi conſanguineos appellat, vt tradit Bart. *in l. cum quidam, §. quod dicitur num.* 1. *ff. de acquir. hæredit.* Curt. Iun. *conſ.* 46. *num.* 4. *& conſ.* 5. *num.* 16. Bero. *conſ.* 95. *nu.* 10. *vol.* 2. & pluribus auctoritatibus relatis firmat Peregr. *de fideicom. art.* 22. *num.* 35. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 4. *cum plurib. ſeq.* Capt. *conſ.* 37. ſicut ſtrictiùs ſumptum idem nomen ſolis fratribus videtur conuenire,
qui ſolùm dici poſſunt eodem ſanguine geniti, † in quo 3
ſenſu idem nomen vſurpatum reperitur in *auth. de conſang. & vterin. & in l. poſt conſanguineos. ff. de ſuis, & legit. in princ. & §.* 1. *& per gloſ. in l.* 1. *§. poſt ſuos, ff. eod. tit. & in l. amita C. comm. de ſucceſſion.* quod tamen ſoli agna-
ti ſub ea appellatione † propriè contineantur fuit Pauli 4
ſententia in *l. Iuriſconſultus, §.* 1. *ff. de gradibus, &* Vlpian. *in l. ſi*

in l. ſi ſpurius, *ff. vndè cognati*, vt illum textum ponderat
Peregr. *de fideicom. art.* 22. *nu.* 35. Vbi circumſcripto com-
muni vſu dubitat, quæ ſit vera huius vocis ſignificatio in
5 iure, & dicit non contineri † in ea cognatos reprobata
ſententia Imolæ *in l. cum quidam*, *§. quod dicitur*, *ff. de
acquir. hæred.* quam etiam dicit reieciſſe Aretin. *in d. l. cum
quidam notab.* 2. Mandell. *conſ.* 69. *num.* 2. Bero. *eod. conſ.*
95. *num.* 10. Et in terminis ſtatuti vocantis conſanguineos
ità hoc nomen intellexerunt Corn. *conſ.* 13. *num.* 15. *lib.*
2. *& conſ.* 222. *num.* 2. *lib.* 3. Brun. *ſuper ſtatuto fœm. excluſ.
art.* 12. *num.* 269. Simon. de Præt. *de interpræt. vlt. volunt.
lib.* 3. *fol.* 11. *num.* 21. Quod in caſu, de quo agitur, veriùs
viſum fuit, tùm propter eam diuiſionem patrimonio-
6 rum, ex † qua videbatur quoquè diſtincta, vtraquè li-
nea agnationis, & cognationis ex latè deductis per Bald.
conſ. 104. *lib.* 2. Tùm propter aliam qualitatem, quæ fuit
etiam ex ſtatuto requiſita in his conſanguineis qui in pa-
trimonio, & paterna defuncti hæreditate ſuccedere de-
bebant, vt ſcilicèt eſſent ex latere patris, cum ſub ea deſ-
7 criptione non poſſet venire, † niſi ſola eiuſdem patris li-
nea; interpretando hanc vocem lineæ, vel quatenùs
conuenire poteſt his ſolùm, qui ab eodem patre deſcen-
dunt, prout illam interpretatus fuit Bald. *in conſ.* 321.
lib. 1. Cùm hoc oſtendere videatur dictio illa, Ex, per
8 quam ſignificatur † quædam quaſi origo, & principium
in ipſo patre, vt ſequendo hoc idem conſilium Baldi vo-
luerunt Iaſ. *in rubr. ff. de nou. oper. nunciat. num.* 5. Ruin.
conſ. 23. *num.* 5. *verſ. videndum eſt*, *lib.* 3 Pariſ. *conſ.* 20. *n.*
38. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 234. *num.* 7. *&* 12. vel ſi etiam ex-
tendi debeat ad alios tranſuerſales, qui quamuis non ſint
ex eadem linea, continentur tamen in ea linea, ſub qua
eſt etiam parens, vt non egrediatur illius familiam, &
agnationem, cum ea adiectio non ſolùm reſtringere poſ-
ſit nomen conſanguinei, ſed etiam declarare nomen co-
9 gnati, † quaſi vnum ſit expoſitiuum alterius, vt conſi-
derauit Curt. *conſ.* 5. *nu.* 16. *&* 21. *& conſ.* 176. *num.* 6. *arg.
tit. inſtit. de legit. agnat. tutela*, *& de legit. agnat. ſucceſſio-
ne*, Ruin. *conſ.* 15. *num.* 4. *&* 11. *in princ. lib.* 3. Grat. *conſ.*
27. *num.* 24. *lib.* 1. *conſ.* 20. *num.* 1. *lib.* 2. Vbi quod ex eadem
adiectione cenſetur penitùs remota omnis dubitatio, &
in proprijs terminis huius ſtatuti Vrbeuetani conſuluit
Ang. *conſ.* 99. *num.* 4. Corn. *conſ.* 224. *vol.* 2.

Cùm ergo quæreretur, quibus, ex his, qui dictam
immiſſionem petebant, conueniret hæc qualitas, quam
requirebat ſtatutum; excludebantur primò ſecundùm
hanc diſtinctionem fratres de Teſtaſiccis, qui cum non-
niſi ex perſona Lucretiæ matris Ioſephi, & cuius ipſi
erant fratres, eſſent eidem Ioſepho coniuncti, non po-
10 terant dici illius agnati, † tanquàm poſiti in aliena fa-
milia, iuxtà *text. in §. vltim. inſtit. de patr. poteſt. & in
§.* 1. *inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* & in proprijs terminis de
auunculo dixit Bald. *conſ.* 269. *num.* 2. *vol.* 3. Ang. *conſ.*
11 293. *num.* 4. † quod ſcilicèt reſpectu nepotis, & filij ſuę
ſororis non ſit illi conſanguineus, & conſiderat opti-
12 mam huius rei rationem, quod † cum auunculus ſit ex
aliena familia non poteſt in eo conſiderari ratio, ex qua
videntur moti Statuentes, quod etiam tradit Pere-
gr. *de fideicom. art.* 22. *num.* 35. imò nequè dici pote-
rant proximiores eidem Ioſepho ex latere patris, ha-
13 bito reſpectu ad patrem, † de cuius ſucceſſione age-
batur cum proximitas, quam habebant cum Ioſe-
pho, deriuaretur à Lucretia illius matre, quæ in
eodem ſtatuto expreſsè diſtinguebatur à proximitate,
quæ à perſona patris cauſaretur, & ità ſimilia ſta-
tuta interpretanda eſſe dixit Ruin. *in adducto conſ.* 15.
num. 18. *cum plurib. ſeqq. lib.* 3. Mandell. *conſ.* 495. *num.*
12.

Nequè hæc proximitas requiſita à ſtatuto cum ea qua-
litate, vt eſſent ex latere patris, poterat intelligi in pa-
ritate gradus, ſicut contendebant fratres de Teſtaſiccis,
ea potiſſimùm ratione, vt quàm minimùm fieri poſ-
14 ſet, derogaretur diſpoſitioni iuris communis, † ex quo
non ſeruatur hæc differentia agnationis, & cognationis
inter pares in gradu, vt in *auth. poſt fratres. ſecunda in or-
dine*, *C. de legitim. hæredib.* & in terminis ſimilium ſtatu-
torum dicebant idem tenuiſſe Caſtrenſ. *conſil.* 47. *lib.* 1.
Gratiat. *conſ.* 19. *numer.* 42. *&* 43. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 1.
num. 33. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 316. *num.* 12. *& alij relati per*
Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 71. contrarium enim

voluit Bald. in terminis ſimilis ſtatuti, in quo fiat hæc
diuiſio bonorum paternorum, & maternorum in *conſ.*
104. *lib.* 2. cum data ea bonorum diſtinctione cenſeantur
Statuentes conſtituere voluiſſe duas ſucceſſionum cauſas
omninò diuerſas, & ſeparatas, inter duas non poterat
dari hic concurſus: nec † in contrarium erat auctoritas 15
Angeli, qui ità conſuluiſſe dicebatur ſuper hoc ſtatuto
Vrbeuetano *in conſ.* 99. cùm ſolum ibi concludat in fauo-
rem matris, nè illa excluderetur à luctuoſa ſui filij ſuc-
ceſſione, † in quam partem inclinauit etiam tanquàm 16
in partem humaniorem; in concurſu verò agnatorum,
& cognatorum inter ſe, † tenet præferri ordinem agna- 17
torum, vt videre eſt ex numero 5. Quod etiam conſidera-
uit Brun. *ſuper ſtatut. fœmin. excluſ. art.* 6. *num.* 163. & hoc
idem viſi ſunt ſenſiſſe Paril. *conſ.* 20. *num.* 40. *vol.* 2. Ruin.
conſ. 15. *num.* 18. *lib.* 3. Honded. *conſ.* 12. *num.* 6. *&* 26. *lib.*
1. & in terminis conſuetudinis Neapolitanæ huic ſtatuto
omninò ſimilis Molpheſ. *ad d. conſuet. part.* 4. *ſub tit. de
ſucceſſion. ab inteſt. queſt.* 45. *num.* 25. *& conſil.* 50. *numer.*
12. *& toto eo conſil.* Io. Franciſc. à Ponte *conſ.* 61. *num.* 63.
& conſuetudinis Dolanæ, Criuell. *deciſ.* 109. *numer.* 20.
& 25. qui omnes mouentur vna ea ratione, quod propter
eadem diſtintionem patrimoniorum videtur fuiſſe † mens 18
Statuentium, vt bona conſeruentur in eadem agnatio-
ne, & familia, & hanc rationem conſiderauit Rota *co-
ram Greg. deciſ.* 293. *num.* 7. *& inter recent. deciſ.* 417. *nu-
mer.* 4. *par.* 1.

Excludebatur ſecundo loco Galeacius Albericus, qui
licèt tanquàm frater Alphonſæ vxoris Attilij de Auia-
montijs contenderet ſe eſſe proximiorem Ioſepho ex par-
te patris, cum eſſet idem Ioſeph nepos Attilij & Fran-
ciſcus pater Ioſephi filius eiuſdem Attilij, & Alphon-
ſæ, non tamen habebat eam proximitatem, quam re-
quirebat ſtatutum; quod enim proximitas, quam
ab Alphonſa deriuabat Galeacius, non poſſet dici ea-
dem cum illa, quam conſiderarunt ſtatuentes in caſu
huius ſtatuti, præter hæc, quæ dicta iam ſunt, ex eo præ-
tereà deduci poterat, quia quando ſub eo nomine pro-
ximiorum ex parte patris intelligi poſſent vocati deſcen-
dentes ex fœminis, atquè ità etiam cognati, cum agna-
tionis iura † nonniſi à patre deſcendant, vt in *§. vulgo.* 19
inſt. de cognat. ſucceſſ. & in l. Iuriſconſultus. *§.* 1. *verſ. co-
gnationis origo.* *ff. de gradib.* tamen hoc non poterat in-
telligi, niſi de his, qui ex fœminis agnatis deſcenderent,
in quorum numerum ſunt filij Amitæ, quæ eſt patris
ſoror, ſeù filij ſororum aui, aut proaui, quæ Amita
magna, aut Proamita dicuntur, non autem de his, qui
eidem patri, auo, aut proauo coniuncti ſunt per fœ-
minas, cum illis nuptas, vt erat Galeacius, quia hoc ca-
ſu non ſolùm non poſſet dictis deſcendentibus conuenire
nomen agnationis, ſed nequè etiam dici poſſent ijdem
deſcendentes ex linea, ſiuè ex parte patris, dùm perſo-
na, per quam iunguntur ipſi patri, aut auo, neque erat
eiſdem agnata, vt benè † declarat Napodanus ſuper ea 20
conſtitutione Neapolitana cuius initium eſt. *Si quis, vel
ſi qua in rubr. de ſucceſſ. ab inteſt. in verbo ex parte
patris n.* 167. Rot. *dec.* 526. *n.* 1. *&* 8. *part.* 1. *diuerſ.*

Nequè contrarium poterat colligi ex eodem ſtatuto,
quatenùs hos conſanguineos, quos voluit ſuccedere in
portione bonorum paternorum defuncti ab inteſtato po-
ſuit, poſt expreſſam agnatorum vocationem, & in caſu
in quo ijdem agnati non extarent. Etenim quatuor
ſucceſſionum caſus, & gradus apparet conſideratos
fuiſſe in eodem ſtatuto. Primum deſcendentium, in
quo voluit, vt maſculi fœminis præferri deberent ſub
ea tamen conditione, vt ijdem maſculi fœminas do-
tare tenerentur. Secundum, in quo ſolæ fœminæ de-
ſcendentes ſupereſſent, & ab illis voluit excludi tàm
agnatos, quàm cognatos. In tertio caſu, in quo nulli
deſcendentes extarent, ſiuè maſculi, ſiuè fœminæ, vo-
cauit agnatos vſquè ad tertium gradum, ea etiam adie-
cta conditione, vt fœminæ in paritate gradus deberent
à maſculis excludi. Poſt agnatos verò vſquè ad tertium
gradum, & in quarto caſu vocauit in bonis paternis, &
patrimonio defuncti proximiores conſanguineos ex
parte patris, in matrimonio, ſeù bonis maternis pro-
ximiores conſanguineos ex parte matris; vndè licèt in
tertio caſu, & gradu ſucceſſionum fuerint vocati agna-
ti, non benè infertur, quod eoſdem agnatos noluerint

comprehendere ſtatuentes in quarto gradu, & capite ſuc-
ceſſionis, dùm in eo vocarunt proximiores conſanguine-
os ca parte patris, cum illis ſolùm viderentur conuenire
verba, quibus vſi ſunt, ad quem effectum præter iàm di-
cta conſiderarunt Domini, quod non ſolùm non poterat
conſtitui diſcrimen aliquod, vtrùm ex ſtatuto vocati eſ-
21 ſent † proximiores a patre, an verò ex linea patris, vt
ſupponit Bart. *in conſ.* 10. quem in hoc ſequuti fuerunt
Curt. Iun. *in ſæpiùs adducto conſ.* 5. *n.* 4. Ruin *conſ.* 23. *n.* 4.
lib. 3. & reprobat Caſtren. *in conſ.* 111. *tenuit* Rota *coram*
Cardin. Caualer. deciſ. 9. *num.* 2. Sed quod ij, qui in caſu
huius ſtatuti vocati erant ad bona paterna ſub ea deſcri-
ptione, vt eſſe deberent ex parte patris, fuerunt oppoſiti
alijs conſanguineis ea parte matris, ſub quo nomine com-
non poſſent contineri, niſi ſoli cognati, ità etiam nomi-
ne proximiorum ex parte patris ſoli agnati intelligi pote-
22 rant, † vt arguit in his terminis idem Curt. *in eod. conſ.* 5.
num. 16. & 21. Rot. *in Mediolanen. Iurispatronatus* 20. *No-*
uemb. 1616. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & explicando
verba huius ſtatuti ſenſit Ang. *in conſ.* 99. *num.* 5. Et in hoc
viſum fuit quod poſſet poſtremus hic gradus ſucceſſionis
diſtingui à ſuperiori, quod ſcilicèt eidem gradui non om-
nia bona defuncti reſeruata fuerunt, ſed ſolùm ea bona,
quæ idem defunctus haberet à patre, atquè etiam, quia
qui in eodem grado futuri erant, non poterant eodem mo-
do excludere matrem, ſicut agnati intrà tertium grâdum
23 † qui eſt caſus, ſuper quo conſuluit Ang. *in adducto conſ.*
99. interpretando hoc idem ſtatutum.

Non poterant tertio loco admitti Flaminius, & Fau-
ſtus de Mancinis, qui ex perſona Portiæ eorum matris ſe
iunctos dicebant Ioſepho, cum eadem Portia fuiſſet ſo-
ror Hectoris, qui fuit pater Attilij, & proauus eiuſdem
Ioſephi; nam & hæc illorum parentela tanquàm ea, quæ
24 deſcendebat à fœmina, quæ nupta in aliena familia †
eidem familiæ principium fecerat, nequè poterat dici,
quod haberet qualitates requiſitas à ſtatuto, vt habetur
in l. pronunciatio. in fin. & in l. familiæ appellatione. §. fœmi-
narum. ff. de verb. ſignif. & in l. aſſumptio. §. filius ff. ad mu-
nicipal. quicquid dici poſſet reſpectu ipſius Portiæ, quæ
25 licèt fœmina † potuiſſet admitti ad hanc Ioſephi hæredi-
tatem ea vtroquè capite, & tanquàm proximior, & tan-
quàm agnata, vt in verbis decidit *text. in l. conſanguinita-*
tis. C. de legit. hæred. & dicetur infra cum agetur de iuri-
bus Flaminiæ, quæ pariter aſpirabat ad hanc Ioſephi hæ-
reditatem.

Nequè in hac ſucceſſione poterant hi filij iuuari ex per-
ſona ſuæ matris, ità vt quamuis iure proprio excluderen-
26 tur tanquàm alterius agnationis, occupare † tamen poſ-
ſent per repræſentationem illius locum, & gradum, iux-
tà *notat. in §. cum filius. inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. de-*
fer. Non enim poterat eſſe locus huic iuri repræſentatio-
27 nis, tùm quia illud non datur † in tranſuerſalibus in vl-
teriori gradu à tertio, vt habetur in *auth. poſt fratres. C.*
de legit. hæred. & declarat præter alios Ang. *in §. reliquum.*
Auth. *de hæred. & Falcid. num.* 6. Menoch. *præſumpt.* 93.
num. 13. *lib.* 4. tùm quia in contrarium erat diſpoſitio ip-
ſius ſtatuti, tàm dum vocabat proximiores, cum eo ca-
ſu tradant communiter Doctores non poſſe attendi, niſi
28 naturalem proximitatem, † non autem eam, quæ fictè
inducitur ex repræſentatione, vt apparet, ex relatis per
Couar. *pract. quæſt. cap* 38. *num.* 4. Craſſ. *in §. fideicommiſ-*
ſum. quæſt. 11. *num.* 9. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt.*
lib. 8. *tit.* 9. *num.* 10. quàm dum apparebat ſpectatam ab eo
fuiſſe paternam lineam defuncti, vt reſpondit in his ter-
minis Grat. *conſ* 97. *num.* 8. *lib.* 1. & eſt generale, quando
29 præter † gradum, in quo ſucceditur, aſſumi etiam de-
bet altera qualitas, quam habebat perſona, quæ repræ-
ſentatur, ea ratione conſiderata per Bart. *in l. liberorum.*
num. 13. *ff. de verb. ſignif.* quam ſequuti fuerunt Caſtr. *in*
conſ. 47. *in* 2. *dubit. num.* 1. Iaſ. *conſ.* 221. *in* 2. *col. verſ. ſecun-*
dò mouetur lib. 2. Soccin. Sen. *conſ.* 296. *num.* 4. *lib.* 2.

Vltima inter hos omnes competitores, erat Flaminia
de Auiamontijs, quæ erat nepos ex fratre alterius He-
ctoris ſenioris, qui fuit auus Hectoris patris Attilij, &
ſexto gradu diſtabat à Ioſepho: & huic Domini dixerunt
dandam eſſe immiſſionem, ſiuè ex illius perſona Comiti
Petro de Auiamontijs, cui eadem Flaminia iura ſua ceſ-
ſerat poſtquàm alijs omnibus excluſis in ipſa ſolùm veri-
ficari poterat ea qualitas, proximioris, quam primo lo-
co requirebat ſtatutum in perſona, cui non exiſtentibus
agnatis intrà tertium gradum deferebat hæreditatem de-
functi, & alteri qualitati, quam etiam requirebat ſtatu-
tum, vt ea proximitas eſſe deberet ex latere patris obſta-
re non poterat ſola qualitas ſexus, dùm per eandem Fla-
miniam licèt fœminam, † poterat non ſolùm retineri de- 30
nominatio agnationis, & familiæ, ſed eiuſdem agnatio-
nis dignitas conſeruari, ex cumulatis per Peregr. *de fidei-*
com. art. 22. *num.* 34. & *art.* 14. *num.* 37. Bruo. *de ſtat. ex-*
cluſ. fœm. art. 6. *num.* 75. & 80. vbi de veriori, & magis
communi opinione & per Rota *in deciſ.* 587. *num.* 1.
par. 1. & *deciſ.* 282. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* & *coram*
Gregor. deciſ. 293. *num.* 7. & 23. vbi Addent alias
complures referunt. Quod cum generaliter procedat
vbicunquè materia exiſtimatur indifferens ſicut con-
ſtat eſſe hanc cauſam ſucceſſionis, quæ non magis
conuenit maſculis, quam fœminis, clarius etiam
fiebat hoc caſu ex verbis ipſius ſtatuti, quatenùs in
tertio capite, & grado ſucceſſionis in quo ſoli agnati
vocabantur, concedebatur prælatio maſculis aduer-
sùs fœminas: hinc enim colligere licebat, quæ fue-
rit mens ſtatuentium in hoc quarto grado ſucceſſio-
nis, in quo conſiderati fuerunt omnes alij agnati,
qui eſſent poſt tertium gradum, dùm in ſuperiori capi-
te, in quo mentio fiebat etiam de agnatis non fuit du-
bitatum, vtrùm ſub ea appellatione venire poſſet li-
nea fœminina agnatorum, & vna pars ſtatuti † alte- 31
ram declarare poterat, vt conſiderauit in his terminis
Baldus ad effectum ſcilicet, vt ſub nomine agnatorum
† intelligantur comprehenſæ etiam fœminæ, quæ ſint 32
de agnatione in *conſ.* 97. *lib.* 5. Soccin. Iun. *conſ.* 10. *num.*
52. *vol.* 2. his verò iuribus Flaminiæ, & omnibus illius
prærogatiuis, quorum cauſa † debebatur illi hæc ſuc- 33
ceſſio, poterat iuuari Comes Petrus, cum ex ea iurium
ceſſione, quam obtinuerat, non abdicauerit à ſe Flami-
nia directas actiones, ſed ſolùm illarum exercitium
tranſtuliſſet in Petrum, ex quo potuit idem nomine ip-
ſius Flaminiæ cedentis obtinere † immiſſionem illi de- 34
bitam, ſicut ea vtilibus, quas etiam ex eadem ceſſione
fuit conſequutus, poterit hanc eandem Ioſephi hære-
ditatem retinere, poſtquàm illa ſibi fuerit reſtituta,
vt declarat Angel. *in l. ſi vſusfructus. ff. de nouation.* Bart.
in l. qui ità. 66. *§. etiam. num.* 2. *ff. ad Senat. conſult. Trebell.*
Alex *in l. apud Iulianum.* 11. *§. vtrùm num.* 1. Imol. *num.* 10.
ff. eod. tit. Peregr. *de fideicom. art.* 31. *num.* 33. & fuit di-
ctum *in Tiburtina Caſtrorum* 15. *Martij* 1619. *coram bon.*
mem. Buratto, & *in Romana fideicommiſſi de Quidis* 28. *Iu-*
nij 1630. *coram me.*

Nequè dubitarunt Domini, vt habere poſſet locum
idem ſtatutum in hac Ioſephi hæreditate, quia quamuis
loqueretur idem ſtatutum de decedentibus, ab inteſtato,
& ipſe Ioſeph, qui in pupillari ętate deceſſit, propriè non
poſſet dici † deceſſiſſe ſine teſtamento, ſed potiùs inteſta- 35
bilis, vt videtur voluiſſe *I. C. in l.* 1 *§. planè. ff. de ſuis & legit.*
Adhuc tamen in eo locum habebat diſpoſitio ipſius
ſtatuti propter rationes, quas conſiderauit Bart. *in ead.*
l. 1. *num* 2. & *in conſ.* 141. *lib.* 1. in quo reſpondit ſuper
hoc eodem ſtatuto Vrbeuetano, Angelus, qui pariter
interpretatus fuit hoc ſtatutum in *conſ.* 99. *lib.* 2. & *conſ.*
211. *num.* 4. & hanc opinionem magis communem, & ve-
riorem eſſe atteſtati fuerunt Gabr. *conſ.* 14. *num.* 14. & 19.
lib. 1. Roman. *in conſ.* 32. *num.* 4. & *in conſ.* 4. *numer.* 5.
Craſſ. *in §. ſucceſſio ab inteſtato. quæſt.* 1. *numer.* 2.
Menoch. plures referens pro eadem opinione in *conſ.*
569. *nu.* 12.

Et ità omnibus informantibus &c.

RE-

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana de Caualerijs.

Die Veneris 25. Iunij 1632.

A R G V M E N T V M.

Captatoria diſpoſitio, quæ dicatur, & an valeat. Et an ſubſtitutio captatoria non ſub conditione, ſed ſub modo an teneat. Subſtitutio facta inter agnatos, per modum conſilij an dicatur captatoria.

S V M M A R I V M.

1 *Captatoria diſpoſitio eſt à iure reprobata, tàm in inſtitutionibus, quàm in legatis, & fideicommiſſis, & num. 13.*

2 *Diſpoſitio ſecunda facta intuitu captatoriæ non ſuſtinetur tanquàm dependens, & conſecutiua ad actum improbatum.*

3 *Diſpoſitio, quando clarè dicatur captatoria.*

4 *Diſpoſitio captatoria dicitur, ſi conferatur omninò in voluntatem alterius, vt puta, inſtituo te, ſi Titius voluerit.*

5 *Diſpoſitio dicitur captatoria, ſi quis mandauerit Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſtituat.*

6 *Teſtamentum debet fieri per ipſum teſtatorem.*

7 *Voluntas, ſeù diſpoſitio noſtra non debet pendere, ab alieno arbitrio.*

8 *Legata, licèt non poſſint pendere ab aliena voluntate, ex alieno tamen arbitrio, quod ad arbitrium boni viri reducitur, pendere poſſunt.*

9 *Teſtamentorum iura ab alieno arbitrio pendere non licèt.*

10 *Ruin. in conſil. 20. nu. 6. vol. 2. reprobatur, & num. 15. & 18. declaratur.*

11 *Captatoria dicitur diſpoſitio, ſi quis inſtituat, quem Titius voluerit.*

12 *Captatoria diſpoſitio eſt, quando quis aliquem inſtituit, vel ſubſtituit, ſub ſpe reciprocæ inſtitutionis, vel ſubſtitutionis.*

14 *Subſtitutio captatoria facta non ſub conditione, ſed ſub modo, an teneat.*

16 *Subſtitutio facta ad bonum finem, & honeſtum pro conſeruatione familiæ non videtur captatoria.*

17 *Fideicommiſſum reciprocum quando duo faciunt, tenet talis diſpoſitio.*

19 *Subſtitutio inter agnatos facta per modum conſilij non poteſt dici captatoria. & num. 20.*

20 *Actus, qui reſpicit publicam vtilitatem, ſi ab initio ſit à iure reprobatus, licèt contraueniens ex aliqua cauſa excuſari poſſit à pœna, non tamen actus, etiam partium conſenſus approbatur, valet.*

21 *Actus à iure reprobatus, quando ſit, pro non facto, habetur.*

¶ Suprà ad Deciſionem 178. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

D E C I S I O CCCL.

DOMITIVS de Caualerijs de anno 1684. hæredes vniuerſales inſtituit Antonium, Pompeum, & Octauium filios, quos ad inuicem ſubſtituit filios, & deſcendentes Bernardi de Caualerijs. Ità tamen, quod idem

Bernardus in ſuo teſtamento ſimilem ſubſtitutionē facere
deberet in fauorem maſculorum ipſius Domitij, & ab
eis deſcendentium, & non aliàs, aliter, nec alio modo:
De anno 1599. dictus Bernardus ſuum condidit teſtamen-
tum, in quo hæredes vniuerſales inſtituit Iacobum,
Horatium, & Fidericum filios, quos ad inuicem
ſubſtituit, inſertoquè tenore teſtamenti Domitij eiſ-
dem modo, & forma, ſubſtituit filios, & deſcenden-
tes illius, hac tamen adiecta conditione, quod ſi for-
tè diſpoſitio, & ſubſtitutio facta à Domitio non poſſet
locum habere, & ſortiri effectum de iure, quouis mo-
do, & cauſa in fauorem dd. filiorum, & deſcendentium
ipſius Bernardi, pariter dicta diſpoſitio, & ſubſtitutio
facta ab ipſo Bernardo in fauorem filiorum, & deſcenden-
tium dicti Domitij effectum non ſortiretur, & pro non
facta haberetur. Deceſſerunt omnes prædicti ſuperſtite
tantum D. Octauio de Caualerijs, eoquè poſt obitum
Federici vltimi ex Bernardi filijs prætendente immiſſio-
nem vigore ſubſtitutionis in dicto teſtamento Bernardi
factæ, Domini cenſuerunt, illi eſſe denegandam, quia
cum diſpoſitio † Domitij fuerit captatoria, & ſic à iure 1
reprobata; tàm in inſtitutionibus, quàm etiam in lega-
tis, & fideicommiſſis, vt de inſtitutionibus eſt *text. in l.
captatorias, & l. ſi quis Sempronium, ff. de hæred. inſtit. l.
captatoriæ, ff. de leg. 1. l. captatorias, C. de teſtam. l.
virùm, §. cum quidam, ff. de reb. dub.* & de legatis, &
fideicommiſſis, *eſt text. in d. l. captatoriæ, ff. de leg. 1.
gloſſ. &* DD. *in l. 1. ff. de leg. 2. l. nonnunquàm, ff. de con-
dit. & demonſtr. in fin.* clarè ſequitur, quod nec Bernardi
diſpoſitio ſuſtineatur, ſiuè ſequamur opinionem, quod
ſecunda † diſpoſitio facta intuitu captatoriæ non ſuſti- 2
neatur tanquàm dependens & conſecutiua ad actum im-
probatum, *l. non dubium, C. de leg.* Alex. *in l. cum donatio-
nis, num. 2. C. de donat.* quo caſu res eſt clara, ſiuè ſequa-
mur contrariam ſententiam, quod de iure, ſecunda diſ-
poſitio teneat, de quibus R. P. D. meus Duran. *in ſuo tra-
ctat. de condit. impoſſib. par. 3. cap. 5. num. 26. & ſeqq.* &
iſto etiam caſu res eſt clara, quia Bernardus noluit ſuam 3
diſpoſitionem valere, ſi diſpoſitio Domitij corrueret, vt
ſuprà relatum eſt, ad *text. in l. fin. ff. de conſtit. pecun.* Rom.
conſ. 175. num. 4. Socc. *conſ. 97. ante finem, verſ. ex quibus
poſtremo infertur, lib. 3.* Fular. *de ſubſtit. quaſt. 444 num. 3.
& ſeqq.*

Quod autem diſpoſitio Domitij fuerit captatoria, non
poteſt controuerti; pro cuius inſpectionis intelligentia
prænotandum eſt, captatoriam voluntatem tripliciter
dici. Primo † ſi diſpoſitio conferatur omninò in volun- 4
tatem alterius, vt putà, inſtituo, ſi Seius voluerit;
talis enim inſtitutio à iure reprobatur, *l. illa inſtitutio, ff.
de hæred. inſtit. l. captatorias, C. de milit. teſtam. vbi gloſ.
in verb. captatorias* communiter recepta, vt dicit Dec.
ibidem num 3. cum pluribus ſeqq. & ſub hoc membro
includitur etiam diſpoſitio, in qua † quis mandauerit 5
Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſtituat,
dicta l. ſi quis Sempronium, ff. de hæred. inſtit. Bald. *in l. exe-
cutorem, numer. 4. verſ. reſtat quærere, C. de execut. rei
iudic per d. l. illa inſtitutio.* Suarez. *in tractat. de capta-
tor. voluntate numer. 3* & ratio eſt, quia teſtamentum † 6
debet fieri per ipſum Teſtatorem, non per alium; cum
teſtamentum ſit noſtræ, non alienæ voluntatis iuſta
ſententia, vt in *l. 1. ff. de teſtam.* & voluntas, † ſeù diſpo- 7
ſitio non debeat ab alieno pendere arbitrio, *d. l. illa inſtitu-
tio, ff. de hæred. inſtit.* Mattienz. *lib. 5. tit. 4. l. 5. gloſ. 1. n. 2.
R. P. D. meus Duran. in d. tract. de condit. impoſſib. part.
3. capit. 5. num. 9 verſ. quare idem* Paulus Io. Deckerus
lib. 1. diſertat. 1. num. 7. In legatis autem licèt eorum
diſpoſitio pendere non debeat ab aliena voluntate, † ex 8
alieno tamen arbitrio, quod ad arbitrium boni viri
reducitur, pendere poteſt, vt probat Padill. *in l. 1 ff. de
leg. 2. num. 49* vbi numeris ſeqq. limitat, & licèt Ruin.
in conſil. 20. num. 6. vol. 2. teneat quod iſta diſpoſitio non
ſit captatoria, eam tamen vitioſam eſſe agnoſcit, cum
non liceat † teſtamentorum iura ab alieno arbitrio 9
pendere *d. l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtitut.* & in om-
nem euentum † Ruin. reprobant Couar. *in capitul. ſi tibi,
num. 3. verſ. qua in re cauendum eſt à* Carolo Ruino, *de
teſtam. Mattienz. loco ſupra allegato, numer. 3. ante finem.*
Fuſar. *quæſt. 503. & ſeqq.* vbi validiſſima fundamen-
ta, & DD. cumulat. Secundò modo † captatoria 11

 dici-

dicitur diſpoſitio, ſi quis inſtituat quem Titius voluerit, *gloſſ in d. l. captatorias, in eodem verſ. C. de milit. teſtam.* *vbi* Dec. *num.* 11. *&* 12. & iſta eſt communis ſententia.
11 Tertio captatoria dicitur diſpoſitio, quando quis † alium
inſtituit, vel ſubſtituit ſub ſpe reciprocæ inſtitutionis, vel ſubſtitutionis, vt inſtituo te hæredem, vel ſubſtituo, ſi me inſtitueris, vel ſubſtitueris; hæc eſt enim eſt captatoria voluntas. *l. ille autem, ff. de hæred. inſtit. gloſ. & DD. communiter in d. l. captatorias, C. de milit. teſtam.* teſte Dec. *ibidem, num.* 14. Couar. *in d. cap. cum tibi, num.* 1. *& ſeqq. de teſtam.* cum poſſit Teſtator alterum decipere
13 reuocando teſtamentum, ac propterea diſpoſitio † iſta
tanquàm captatoria reprobatur, Caſtrenſ. *in d. l. captatorias, num.* 4. *R. P. D. Duran. in d. tractat. de condit. impoſſib. par.* 3. *cap.* 5. *num.* 28. *ante fin.* vbi de communi teſtatur, & clariſſimè Fuſar. *alios allegans dicta quæſt.* 103. *a.* 1. vbi de communi Io. Deckerius *loco allegato*.

In hoc autem poſtremo caſu nos verſamur, cum Domitius ſubſtituerit filios, & deſcendentes Bernardi, quatenùs ipſe ſimilem diſpoſitionem fecerit.

14 Non obſtat, quod Domitius non fecit † ſubſtitutionem
ſub conditione, ſed ſub modo, ideoquè diſpoſitio tenet, ſecundùm ſententiam Ruin. *in d. conſ.* 20. *num.* 4. *vol.* 2. Peregr. *de fideicomm. art.* 33. *nu.* 63. *& ſeq.* vbi dicit, quod hæc declaratio iuuaret per viam exceptionis, *& conſ.* 34. *num.* 3. *& ſeqq. lib.* 3. quia contrà Ruin. tenent Couar. *in d. cap. cum tibi, num.* 18. *verſ. hæc tamen à viro doctiſſimo.* *Sarment. ſelectarum interpretat. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 4. *& ſeq.* Sued. *deciſ.* 68. *in fin. R. P. D. meus Duran. d. tract. de condit. impoſſib. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 20. *vſque ad fin.* Fuſar. *de ſubſtitutionibus, d. quæſt.* 503. *num.* 32. & hanc ſententiam tenuit Rota *apud* Seraphin. *deciſ.* 364. *in fine*, vbi dicitur quod DD. dixerunt ſententiam Couarruuiæ veriſſimam
15 eſſe, & quod Ruinus † fallitur in explicatione captato-
riæ, quæ *deciſio* Seraphin. habetur etiam *par.* 8. *diuerſ. deciſ.* 643.

Neque obſtat, quod Domitius ad bonum, & hone-
16 ſtum finem fecerit dictam ſubſtitutionem pro † conſerua-
tione agnationis, & ideò non videtur captatoria, vt in puncto conſuluit Ruin. *in d. conſ.* 20. *num.* 10. 11. *&* 12. *lib.* 2. cui neminem contradixiſſe in hoc adhærendo, dicit Menoch. *conſ.* 1233. *nu.* 7 quia pro reſponſione aduertendum
17 eſt: quod licet veriſſimum ſit, quando duo † faciunt fi-
deicommiſſum reciprocum, diſpoſitionem tenere, vt eſt *text. in l. captatorias, ff. de hæred. inſtitut.* Bart. *in l.* 1. *circa fin & ibi alij* DD. *C. de his, qui pro non ſcript. habent.* Bald. *in l. licèt. C. de pact. cum alijs per* Fuſar. *d. quæſt.* 503.
18 *num.* 25. Iſta tamen concluſio cui Ruin. † innititur, pro-
cedit quando id fit inter agnatus per modum conſilij, non autem per viam captatoriæ, prout fuit factum in caſu
19 iſto, & in his terminis, quando † ſcilicet fuit per modum
conſilij, non autem captatoriæ, poteſt ſaluari dictum Ruin. *in ſæpiùs prææalleg. conſ.* 20. *nu.* 11. *&* Peregr. *in conſ.* 34. *nu.* 2. *in fin. lib.* 5. dum volunt, quod ex interuallo poſſit inter duos fieri fideicommiſſum reciprocum, prout eos allegat Fuſar. *loco prææalleg. num.* 26. ſi enim quis dicat diſpoſui ad fauorem agnationis, ità quoquè diſponere debes nulla adeſt captio, & propterea ex prædictis diſpoſitio ſuſtinetur, vt benè declarat Antonius Auguſtinus *emend. lib.* 4. *cap.* 15.

Deniquè non obſtat, quod cum teſtamentum Domitij per 30. ferè annos præcedat teſtamentum Bernardi, clarè patet, quod Domitius noluit decipere Bernardum, prout verè non decipit, cum teſtamentū non reuocauerit, fueritquè in arbitrio Bernardi acceptare, & non acceptare teſtamentum Domitij, prout illud acceptauit, licèt con-
20 ditionaliter, quia in hac materia, † quæ reſpicit publi-
cam vtilitatem, ſufficit quod actus ab initio fuerit à iure reprobatus, quo caſu contrauenìens, licèt ex aliqua cauſa poſſit excuſari à pœna, non tamen actus etiam partium
21 † conſenſu approbatus valet, Feder. de Sen. *conſ* 85 *num.*
4. cum tanquàm à iure reprobatus pro non facto habeatur *à l. non dubium, C. de leg.*

Et ita concluſum cauſa ter propoſita, maturequè diſcuſſa.

R. P. D. V E R O S P I O.

Gerundeñ Iuriſdictionis.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Ius ſtatuendi ſupèr anniuerſarijs ſpectat ad Capitulum; Et quando illud ius prætendi poſſit à Beneficiatis. Ius ſe congregandi quarè non habeant Beneficiati.

S V M M A R I V M.

1 *Capitulum habet intentionem fundatam ſtatuendi ſupèr illis rebus, quæ propriæ Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt. & num.* 5.
2 *Beneficiati non repræſentant capitulum, ſed ſunt tamquàm ſerui, & miniſtri Eccleſiæ.*
3 *Ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs non ſpectat ad Beneficiatos, ſi non doceant ea conſtare, ex particularibus legatis ſibi relictis.*
4 *Legans aliquid Eccleſię in genere, cenſetur potiùs ſpectaſſe fauorem, & cultum Eccleſię, quàm particulare intereſſe illorum de Eccleſia.*
5 *Anniuerſariorum adminiſtratio communis Beneficiatis, & Capitulo, non infert ad proprietatem ipſorum anniuerſariorum in perſonis Beneficiatorum.*
6 *Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuente adminiſtrationem.*
7 *Obſeruantia, aut conſuetudo, quę adducitur pro ſola declaratione actus dubij non eget pręſcriptione.*
8 *Conſuetudo interpretatiua ceſſat, quando ex ea recedi debet ab expreſſa Iuris diſpoſitione.*
9 *Conſuetudo in quo potiſſimum differat à præſcriptione.*
10 *Ius publicum ſicuti ex conſuetudine conſtitui debet, ità etiam per eam omnibus acquiritur, ſine detrimento certarum perſonarum.*
11 *Beneficiati, quia ex ſe vnum corpus non conſtituunt, ſed conſiderantur, vt ſinguli, habere non poſſunt ius ſe congregandi.*
12 *Ius ſe congregandi competit ſolùm Vniuerſitati & Capitulo.*
13 *Beneficiati non poſſunt facere Congregationes, quia in hoc verſatur intereſſe Capituli, cui ipſi Beneficiati ſubiacent.*
14 *Confirmationis gratia propter vitium ſubreptionis non prodeſt.*

Suprà ad Deciſionem 309. coram eodem R. P. D. Verospio. 5

D E C I S I O CCCXLI.

DVO erant capita ſententiæ Rotalis de cuius confirmatione actum fuit in dubio, quod hodiè propoſui, ſicut duo erant iura, quæ Beneficiati Eccleſiæ Collegiatæ S. Fœlicis aſſerebant ſe habere in eadem Eccleſia: Continebatur in primo capite ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quod Ius dictum fuit in eadem ſententia pertinere ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè ad Protectores dd. anniuerſariorum, qui nomine Beneficiatorum eadem anniuerſaria adminiſtrabant: In altero, & ſecundo capite firmatum fuit aliud ius Abbatis ſuper licentia concedeñ Beneficiatis, vt ſe poſſent congregare, quam licentiam ijdem habere aſſerebant ex duabus conceſſionibus ſibi factis anno 1578. & anno 1581. à Benedicto, & Iacobo Epiſcopis Gerundeñ & illarum confirmatione Apoſtolica ſequuta anno 1604.

Et quantùm ad primum caput, & Ius, quòd Capitulum habere dicebat vnà cum Abbate ſuper eo iure ſtatuendi, non poterat negari, quod ſuper eodem Iure haberet Capitulum fundatam intentionem, cùm in his,
quæ † propriæ Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt (vt cenſe- 1
ri debebant hæc anniuerſaria) ſicut iuriſdictio erat

ſolius

ſolius Capituli iuxtà diſtinctionem *gloſſæ in capit. con-*
ſtitutionem, *§. cæterum num.* 3. Felio. *in cap. cum omnes*.
num. 10. *verſ. quartò eſt aduertendum. de conſtitut.* ità non
poterat idem ius pertinere ad Beneficiatos, à quibus
2 Capitolum non † repræſentatur, cùm illi tamquàm
miniſtri, & ſerui Eccleſiæ non faciant partem, cùm Ca-
pitulo, vt dicit *alia gloſſ. in capit. penult. in verbo aſſiſios.*
de Cler. non reſiden. & ea ea notant. Abb. *in capit. nouit.*
in princ. de his, quæ fiunt à Prelat. Andr. de Butt. *in*
capit. penult. num. 8. *de Cler. non reſid.* & *conſil.* 51. *num.*
1. Verall. *deciſ.* 84 *part.* 1. Rot. *deciſ.* 16. & *deciſ.* 183.
num. 1. *par.* 1. *recent.* Et de Eccleſia Gerundeñ dictum
fuit apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 4. *de his quæ fiunt à maior.*
par. capit.

Neque oſtendebant Beneficiati, quod ea anniuerſaria
conſtarent ex particularibus legatis, quæ fuiſſent relicta
ipſis Beneficiatis, ſiuè Protectoribus itàut ſuper eiſdem
anniuerſarijs tamquàm communibus etiam Beneficiatis
3 ceſſare † videretur ratio ſuperiùs conſiderata, & omnis
authoritas Canonicorum, & Abbatis iux. *deciſionem* Vi-
talin. *in clem. vt hi, qui. num.* 14 *de ætat. & qualit.* quam
ſequutus fuit in his terminis Cæſar. de Graſſ. *d. de-*
ciſ. 4. *de his, quæ fiunt à maior. part. capitul.* Pariſ. *conſ.*
90. *numer.* 12. *lib.* 4. & fuit dictum *in Vicell. legatorum*
4. *Decembris* 1624. & 24. *Nouembris* 1625. *coram R.*
P. D. meo Merlino. Etenim legata, ex quibus eadem
anniuerſaria conſtituebantur, quorum aliqua data fue-
runt in hac diſputatione, non apparebat, quòd fuiſſent
ipſis Beneficiatis expreſsè relicta, ſed ſolùm Eccleſiæ
4 in genere, quod † ſatis erat, vt ipſa Eccleſia dici debe-
ret conſiderata potiùs, quàm perſonæ Beneficiatorum,
quia quàmuis ea legata fuiſſent illis nominatim reli-
cta, adhuc cenſeri deberet ſpectatus cultus, & fauor
ipſius Eccleſiæ, tamquàm coniunctus, cùm ſalute
animæ eorum, qui eadem legata fecerunt potiùs quàm
particulare intereſſe eorumdem Beneficiatorum, ex
rationibus conſideratis per Anchar. *in capit. officij. num.*
16. Imol. *num.* 27. Barbat. *num.* 35. *de teſtam.* & *per* Ab-
baten. *in capit. requiſiſti numer.* 27. *poſt gloſſ. ibi in verbo*
ſecùs autem. cod. tit. de teſtam. Petr. de Vbald. *in tract.*
de Canonic. Epiſcop. cap. 7. *num.* 56. Lapus *de portion. Ca-*
non. capit. 12. *num.* 1. Ea adminiſtratione verò eorum-
dem anniuerſariorum, quam Beneficiati habebant com-
munem cùm Capitulo, multò minùs inferri poterat ad
proprietatem dd. anniuerſariorum, vt arguebant infor-
mantes pro Beneficiatis; Quia ſicut conſideratum fuit
in deciſione facta in hac cauſa ſub die 12. *Decembris anni*
1622.* non competebat Capitulo hoc ius ſtatuendi pro-
pter adminiſtrationem, quam idem haberet dictorum
5 anniuerſariorum, † cùm ea adminiſtratio reſpiceret ſo-
lùm vſum, & exercitium dd. legatorum, & potuiſ-
ſet Beneficiatis competere ea cauſa participationis,
quam ipſi habebant ſuper eiſdem legatis, vt conſidera-
tum fuit *in dicta Vicell. legatorum* 4. *Decembris* 1624. 4.
Nouembris 1625. & 25. *Februarij* 1630. *coram R. P. D.*
6 *meo Merlino*, ipſum verò ius † ſtatuendi ſupponeret li-
beram iuriſdictionem apud ſtatuentes, iuxtà notata
per Bartol. *in l. omnes populi, in prima quæſtione.*
ff. de iuſt. & iur. Iaſon. *numer.* 6. & *alios*, & di-
xit in his terminis. Felin. *in capit. ex parte* Decani.
33. *num.* 1. *de reſcript.* Put. *deciſ.* 353. *lib.* 1. & *deciſ.* 191.
num. 1. *lib.* 2.

Ex hac eadem ratione nihil facere poterat obſeruan-
tia, quæ à Beneficiatis adducebatur ad interpretatio-
nem dd. legatorum, dùm ipſa adminiſtratio tamquàm
diuerſa à iure ſtatuendi, nihil ad illius declarationem
conferre poterat, & ex alio etiam capite videri poterat
inutilis eadem obſeruantia, quia ſcilicet illa non oſten-
7 debatur legitimè præſcripta, licèt enim † vbicumque
obſeruantia, aut conſuetudo pro ſola declaratione ad-
ducitur, & ad interpretationem actus dubij, non ſit
opus præſcriptione, & ſatis ſit, quòd ità aliquo tem-
pore obſeruatum reperiatur, cùm eadem obſeruantia
tunc non deducatur, niſi vt ex ea probetur, ac decla-
retur, quid verè actum fuerit, vt notat Decius *poſt alios*
in capit. cùm M. Ferrarieñ. *num.* 26. *de conſtitut.* & *in cap.*
at ſi Clerici. *numer.* 75. *de Iudic.* Aret. *conſ.* 11. *numer.*
4. *in fin.* Corn. *conſ.* 188. *numer.* 11. *vol.* 4. Tamen aliud
ſeruatur vbi in iure cautum reperitur contrarium eius,
quòd dicitur inductum à conſuetudine, quia hoc ca-
ſu ceſſat omnis interpretatio, dùm ea eadem † con- 8
ſuetudine debet recedi ab expreſſa iuris diſpoſitione, vt
voluit *idem* Dec. *conſil.* 11. *numer.* 50. & *conſil.* 114.
numer. 5. *volum.* 1. Curt. Sen. *conſil.* 79. *numer.* 3. *in fin.*
Caſtrenſ. *in l. hæredes palam. §. ſi quid. numer.* 5. *de te-*
ſtam. Rot. coram Greg. *deciſ.* 162 *numer.* 4. & *deciſ.* 112.
numer. 2. *part.* 2. *recent. ad notata per gloſſ. & alios in cap.*
vltim in verbo legitimè, de conſuetud. & propriè conue-
niebant hic, termini præſcriptionis, cùm ageretur de
auferendo iure ſtatuendi à Capitulo, eoque dando Be-
neficiatis, quæ differentia conſiderari ſolet inter præ-
ſcriptionem, & conſuetudinem, eùm ſicut ex conſue-
tudine † ius publicum conſtitui debet, ità etiam per eam 9
omnibus acquiratur † ſinè detrimento, aut præiudicio 10
certarum perſonarum, vt poſt Doctores *communiter in*
d. capit. vltim. de conſuetud. notat. Aymon. *de antiquit.*
temp. par. 4. *ſect.* 1. *num.* 22. Card. Seraph. *deciſ.* 410. *num.*
1. & fuit deciſum *in Cordubeñ Redecimarum* 14. *Martij*
1608. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*. Et hæ fue-
runt rationes; & fundamenta primæ partis huius de-
ciſionis, ſub qua tamen Domini noluerunt compræ-
hendi ius Beneficiatorum ſuper adminiſtratione dd.
anniuerſariorum, & nè à ſtatutis, quæ fierent à Ca-
pitulo huic Iuri præiudicari poſſet, In altero, &
particulari dubio reſeruarunt videre quomodò idem Ca-
pitulum de dictis anniuerſarijs ſtatuere, aut diſponere de-
beret.

In altero capite ſuper iure ſe congregandi, ipſius Iu-
ris communis diſpoſitio viſa fuit eſſe contraria, & reſi-
ſtebat Beneficiatis, dùm illi non conſtituebant vnum
corpus in Eccleſia, ſed ſolùm poterant conſiderari tam-
quàm † ſinguli in eadem Eccleſia, *vt poſt gloſ.* Abb. no- 11
tauit *in cap. dilect. de exceſſ. prælat. nu.* 5. & *in c. nobis n.* 8.
de iur. patron. Rot. *deciſ.* 455. *par.* 1. *diuerſ.* & fuit deciſum
nouiſſimè *in Vicell. Collegij* 7. *Iunij* 1632. *coram R. P. D.*
meo Mormanno, neque poterat eis prodeſſe, quòd vel-
lent ad ſolum honeſtum finem in vnum conuenire, &
ſe congregare, quia hæc cauſa poterat illos excuſare à
pœna, non autem aliquod ius eis tribuere, ità vt cen-
ſeantur habere hanc facultatem iure proprio, quæ ſolùm
competit Vniuerſitati, & Collegio, vt his † terminis 12
reſpondit Aym. *conſ.* 4. *num.* 14. & 20. Bald. *conſ.* 320. *nu.*
12. *vol.* 2. & notatur *in l.* 1. *ff. de colleg. & corpor. illicit.* &
in l. 1. *ff. quod cuiuſque vniuerſit. nomin.* Bald. *in l. nulli*,
num. 2. Bartol. *numer.* 7. *ff. eodem titul.* Quæ eò magis pro-
cedunt, quando poteſt conſiderari alterius præiudicium
aut intereſſe, nè hæ Congregationes fiant, ſicut pote-
rat id præiudicium conſiderari hoc caſu reſpectu Capitu-
li, cui Beneficiati † ſubiacebant, vt fuit dictum *in Va-* 13
lentina iuris congregandi 23. *Ianuarij* 1595. *coram Card.*
Pamphilio, & in alijs relatis *in deciſione facta coram*
Reuerendiſſimo D. meo Decano 22. *Aprilis* 1630. quam
ſequuta fuit Rota *in d. Vicell. Collegij*. Et de Beneficia-
tis Eccleſiæ Gerundeñ dixit Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 4.
numer. 14. *de his, quæ fiunt à Prælat. ſinè conſenſ. capit.*
Neque pro hac licentia poterat eis deſeruire facultas,
quam illi oſtendebant ſibi fuiſſe datam à duobus Epiſ-
copis Gerundæ, Benedicto de Toccho anno 1578.
& 1581. & à Iacobo Caſſadoro anno 1588. quia ius
concedendi hanc facultatem ſpectabat ex ſententia ar-
bitrali ad Abbatem, vt fuit dictum *in adducta deciſione* 22.
Aprilis anno 1630. In qua deciſione prætereà reſponſum
fuit ad confirmationem Apoſtolicam, quam ijdem Be-
neficiati oſtendebant earum duarum conceſſionum, vt 14
non potuerit ex ea præiudicium fieri iuribus Abbatis, &
Capituli propter ſubreptionem gratiæ eiuſdem confir-
mationis.

Et ità &c.

* coram Reuerendiſſimo P. D. Coccino Decano, eſt deciſ.
321. ſuprà in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Veneris 26. Nouembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Subrogato gratioſè, quibus concurrentibus danda eſt immiſſio, Capitulum fundans ſe in Statuto Eccleſiæ requirente certam qualitatem in Canonicis, eſt legitimus contradictor.

S V M M A R I V M.

1 *Subrogato gratioſè debetur immiſſio probata reſeruatione, poſſeſſione defuncti, & Clericatu ipſius ſubrogati.*

2 *Dignitates primæ in Cathedralibus poſt Pontificalem ſunt reſeruatæ.*

3 *Singula ſingulis referenda ſunt.*

4 *Capitulum, quando ſe fundat in ſtatuto Eccleſiæ requirente certam qualitatem in Canonicis eſt legitimus contradictor, & non aliàs, & nu. 6.*

5 *Attamen onus probandi incapacitatem incumbit ipſi Capitulo.*

7 *Priuilegijs omnibus in contrarium facientibus cenſetur derogatum, ſtante clauſula, non obſtantibus priuilegijs.*

¶ Supra ad Deciſionem 183. coram eodem Reuerendiſs. Coccino Decano.

D E C I S I O CCCLII.

CVM VACAVERIT de menſe Septembris vnus ex Canonicatibus ſimul cum Decanatu Eccleſiæ Tridentinæ, & Sanctiſſimus D.N. de illis prouiderit Ioannem Tudeſchinum, qui expediuit literas ſubrogationis gratioſæ ad partes, quæſitum fuit, An ei deberetur immiſſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt,
1 cum ſint iuſtificata tria ad hunc effectum requiſita, † reſeruatio ſcilicèt, poſſeſſio defuncti, & Clericatus impetrantis. Seraph. *dec.* 1426. *nu.* 1. Rota *in recent. dec.* 154. *num.* 1. *par.* 3. & 197. *num.* 1. *par.* 2. De poſſeſſione defuncti, & Clericatu impetrantis ſatis conſtare ex deductis in alia deciſione.*

Reſeruatio etiam eſt clara, nam Canonicatus vacauit in menſe Septembris, qui eſt reſeruatus vigore con-
2 cordatorum, Decanatus verò eſt † prima dignitas poſt Pontificalem, & ideò eſt reſeruata vigore *Extrauag. ad Regimen.* & concordatorum, quæ in hoc ſunt conformia regulæ 4 Cancellariæ.

Non obſtant latè deducta circa qualitatem nobilitatis requiſitæ, quia quicquid ſit, an Ioannes Tudeſchinus probet iſtas qualitates, fuerunt datæ huic fundamento plures reſponſiones, Prima fuit quod reſpectu Canonicatus ex 18. Canonicis Tridentinis, duodecim debent eſſe ex Natione Germanica; & ſex Itali, vt in Conſtitutione Pauli III. & quicquid dicendum eſſet de Germanis, de ſex Italis in prædicta Conſtitutione diſponitur, quod debeant eſſe ſubiecti iuriſdictioni Eccleſiæ Tridentinæ, & tres ex iſtis, Magiſtri, ſeù Doctores, vel Licentiati, reliqui verò tres licèt nobiles, ſeù graduati non fuerint, ex bonis tamen parentibus geniti, litteriſquè, & bonis moribus ſint inſtructi.

Et ideò ex prædictis inferebatur, quod cum non ſit probanda nobilitas, quando agitur de Canonicis Italis, ex deductis Ioannes probat, Canonicatum vacate per obitum Itali, ſequè ipſum Italum eſſe, & ſubditum Epiſcopo, ac Iuris vtriuſque Doctorem, vt in priuilegio, quod modo datur in Summario, Quarè ſiuè Canonicatus ſit ex primis tribus, qui debentur Italis cum qualitate Doctoratus, ſiuè ex tribus ſecundis, qui non requirunt hanc qualitatem, Ioannes habet intentum, quia non repugnat, quando etiam Canonicatus eſſet vnus ex tribus ſecundo loco enumeratis, vt non poſſet illum obtinere ſi eſſet Doctor, imò magis ei debuiſſet conferri, & hoc etiam innuit Conſtitutio Pauli Tertij, ibi, *reliqui tres licèt nobiles, ſeù graduati non fuerint.*

Quantùm verò attinet ad Decanatum, nec etiam reſpectu Italorum requiritur nobilitas, vt colligitur ex dicta Conſtitutione Pauli Tertij, ibi, *Ac Decanus euiuſdem Eccleſiæ ex Germanicis, aut Italis, modo ſupradicto qualificatis omninò eſſe debeat*, cum enim † ſingula ſingulis 3
ſint referenda. Aym. *conſ.* 80. *num.* 11. verba illa, *modo ſupradicto qualificatis* importat, quod Germani, qui volunt obtinere Decanatum habeant qualitates in Germanis requiſitas, Itali verò habeant qualitates in Italis requiſitas, quas habere Ioannem ſupra oſtenſum fuit.

Secundò fuit reſponſum, quod, & ſi verum ſit, quod quando Capitulum ſe fundat in Statuto † Eccleſię requi- 4
tente certam qualitatem, ſit legitimus Contradictor, & non aliàs, attamen onus probandi † incapacitatem 5
incumbit ipſi Capitulo, vt in cauſa *Ratisbonen. Canonicatus* 23. *Iunij* 1617. *coram R.P.D. meo Pirouano*, Add. *ad deciſ.* 221. *num.* 11. *ſan. mem. Gregor. XV. & in cauſa Meleuitana Coadiutoriæ* 27. *Nouembris* 1624. *coram R.P.D. meo Merlino, & in cauſa Baſilien. Canonicatus* 57. *Martij* 1631. *coram R.P.D. meo Dunozetto*, in caſu autem iſto admiſſo, etiam ſine veri præiudicio, quod Capitulum poſſit ſe † opponere immiſſioni petitæ vigore ſub- 6
rogationis gratioſæ, tantùm abeſt, quod Capitulum probet ſuas exceptiones prouenientes ex Indulto Apoſtolico, quod imò Ioannes ex prædictis plenè probat ſuam intentionem.

Tertiò fuit reſponſum, quod in gratia Ioannis adeſt clauſula, *non obſtantibus priuilegijs Apoſtolicis eidem Eccleſiæ, illiuſquæ Superioribus, & perſonis ſub quibuſuis tenoribus, & formis, & cum quibuſcumque clauſulis, & decretis*, quibus omnibus etiamſi de illis ſpecialis mentio habenda foret Papa derogauit, & proptereà per viam derogationis cenſentur ſublata omnia priuilegia, † 7
quæ poſſent contra prouiſionem Apoſtolicam facere. Bart. *in Extrauag. ad reprimen. in verb. non obſtantibus*, *num.* 21. Iaſ. *conſ.* 250. *num.* 9. *lib.* 3. Ruin. *conſil.* 163. *num.* 17. & 18. *lib.* 5. Bero. *conſ.* 147. *num.* 128. *lib.* 3. Roland. *conſ.* 67. *nu.* 62. *lib.* 3. & *in puncto fuit reſolutum in cauſa Ratisbonen. Canonicatus* 13 *Ianuar.* 1617. *coram R.P.D. meo Pirouano.*

Et ità concluſum vtraquè parte informante.

* Ideſt ſub die 5. Iulij præteriti eſt deciſ. 153. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Fideiuſſor, ſi ſoluat pro alio fideiuſſore, & negligat exigere hoc creditum per 16. annos, intrat Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. tùm quia iſte caſus non excipitur in eo, tùm, quia ſtatutum præcedens ideſt 157. non loquitur in fideiuſſore, ſed in principali, qui, non obſtante quauis temporis longinquitate, tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem pro eo ſoluentem.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor, ſi per ſexdecim annos negligat exigere creditum, attenta diſpoſitione ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158. præſumitur ſolutum.*

2 *In Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. non fuit præſeruata confideiuſſorum obligatio, & nu. 5.*

3 *Fideiuſſor, ſi ſoluerit pro principali non obſtante temporis longinquitate principales, & eorum hæredes cogere poteſt, ad eum ſeruandum indemnem, vt habetur in ſtatut. Vrb. lib. 1. c. 157. & n. 7.*

4 *De-*

4 *Debitor principalis tenetur ſeruare indemnem fideiuſſo- rem. & nu. 25.*

6 *de Fideiuſſoribus prouiſio, ſimiliter conuenit confideiuſ- ſoribus ceſſionem iurium à principali debitore haben- tibus, cuius ceſſionis vigore fideiuſſor debet, & ipſe indemnis conſeruari, cum cenſeantur acceſſiſſe ratio- ne mutui periculi, & contemplatione.*

8 *Indemnitatis conſeruatio determinata à ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 157. quid importet.*

9 *Fideiuſſor, ſi agat contra confideiuſſores tanquàm ter- tiùs, vigore ceſſionis de credito ſibi factæ, & hoc caſu poteſt agere pro tota ſumma.*

10 *Et ſi agat tanquàm fideiuſſor non niſi propria portione dempta poteſt experiri.*

11 *Fideiuſſor à confideiuſſore non debet ſeruari indem- nis.*

12 *Cum teneatur ſolummodò dempta propria portione reſi- duum ſoluere.*

13 *Indemnitas indulta à ſtatuto lib. 1. cap. 157. fideiuſſori aduerſus principalem non conueuit eidem fideiuſſori aduersùs alterum fideiuſſorem non de lucro, ſed de communi damno certantem.*

14 *Indemnitas fideiuſſori ab altero fideiuſſore pro parte de- beri poteſt.*

16 *Hæreditas iacens tanquàm perſona ficta, & immagina- ria non compræhenditur ſub ſtatuto inducente præ- ſcriptionem.*

17 *Statutum, quando loquitur de perſona, puta, quicum- què, &c. tunc perſona ficta non compræhenditur nec Collegia, Vniuerſitates &c. num. 18.*

19 *Præſcriptio contra hæreditatem iacentem currit, & iſta eſt verior opinio, quando præſcriptio eſt inchoata cum defuncto, aut datus eſt curator hæ- reditati, nam tunc hæreditas adita videtur. & num. 20.*

21 *in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. compræhenditur etiam perſona ficta. & quare nu. 22.*

23 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 178. loquens de duabus ſententijs conformibus executioni mandandis, compræhendit Vniuerſitates, & Collegia.*

24 *Quia non repugnat proprietati verborum, quin de Collegijs, & Vniuerſitate dicantur, & ipſi Ciues.*

25 *Præſumptio ſolutionis negatiuæ, quando præualeat af- firmatiuæ ſolutionis.*

26 *Probatio extraiudicialis facit ſemiplenam probatio- nem.*

27 *Solutionis negatiua, ad effectum euitandi ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 158. non ſufficit, vt probetur per vnicum teſtem, ſed plenè eſt probanda.*

28 *Probatio imperfecta non poteſt impleri, ex illis admini- culis, ſi illa, quæ in contrarium deducuntur ea con- quaſſent, & in æquiuoca ponant.*

¶ Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R. P. D. Pirouano, & infrà ad Deciſionem 360. coram eo- dem.

DECISIO CCCLIII.

VISVM fuit Dominis ſtandum eſſe in deciſis ſub die
5. Maij 1631. * ex eiſdem rationibus, & fundamen-
tis, quia creditum D. Creſcentij pro ſoluto habetur, at-
1 tenta diſpoſitione ſtatuti Vrbis 158. lib. 1. ſolutione †
præſumente, ſi per ſexdecim annos non fuerit, prout
non fuit per creditorem petitum, & cum obligatio confi-
2 deiuſſorum non ſit præſeruata † in eodem ſtatuto 158.
nec excepta in ſtatuto antecedenti 157. per illa verba, &
3 ſi ſoluerit fideiuſſor non obſtante temporis † longin-
quitate, ſimiliter principales, & eorum hæredes cogere
teneantur; ideò ſtatuti præſumptio ſemper intrat, cum
4 non verſemur inter fideiuſſorem, & debitorem principa-
lem, cui præſtanda eſt indemnitas per eumdem principa-
5 lem ex tenore ſtatuti 157. ſed inter confideiuſſores, † pro
quibus ſtatuta nihil prouiderunt.

Non obſtat, quod prouiſio de fideiuſſoribus ſimiliter
conueniat confideiuſſoribus ceſſionem iurium à principa-
6 li debitore habentibus, cuius † ceſſionis vigore fideiuſſor
debet, & ipſe indemnis conſeruari, cum cenſeantur ac-
ceſſiſſe mutui periculi cauſa, & contemplatione, Gabr.
conſ. 63. nu. 14. lib. 2. Rot. in *Romana ſocietatis 24. Februarij
1612. coram bon. mem. Cardinali Sacrato, quæ eſt 17.* apud
Zacchiam *de ſocietat. offic. & deciſ. 502. num. 1. coram PP.
Gregor. XV.*

Quia ſiuè ſoluens reportet ceſſionem tanquàm tertius,
ſiuè tanquàm fideiuſſor, & vigore ceſſionis agat contra
principalem debitorem, aut eius hæredes ſemper pro to-
ta ſumma agit non obſtante quacumquè temporis longi- 7
tudine: quia debet indemnis à quocumque damno præ-
ſeruari etiam à portione propria, cum hoc importet † con- 8
ſeruatio indemnitatis à ſtatuto determinata, Surd. *conſ.
550. num. 5. & 6. lib 5. &* Oſaſc. *deciſ. 48. numer. 8.* ſi ve-
rò agat contra alium fideiuſſorem, tunc refert quidam
an experiatur tanquàm tertiùs, † qui emit creditum, 9
quo caſu poteſt pro tota ſumma agere, vel tanquàm
fideiuſſor, † & nonniſi propria portione dempta ex- 10
pediri poteſt, & hæc eſt quæſtio, quam examinant
ſupra allegatæ deciſiones, & meliùs diſcutitur per
Add. *in deciſ. 190. numer. 1. eiuſdem PP. Gregor. XV.*
ſed prædicta non pertinent ad caſum controuerſum,
in quo non agitur de fideiuſſore ſoluente, & præſerua-
to aduersùs principalem, & agente contra eumdem,
ſed de fideiuſſore facto creditore propter ceſſionem re-
portatam, & vrgente contra confideiuſſorem, à quo
non debet conſeruari † indemnis; nequè ex ſtatuen- 11
tium intentione, nequè ex iuris diſpoſitione, quando qui-
dem teneatur † ſolummodo dempta propria portione re- 12
ſiduum ſoluere, *l. vt fideiuſſor, ff. de fideiuſſor, l. cum alter,
C. eodem titulo.* Ronchegall. *in l. Reos. in principio, num. 54.
ff. de duobus reis*, & hæc eſt ratio diſtinctionis poſita in de-
ciſione cauſæ, quæ euitari non poteſt, ex quo indem-
nitas à ſtatuto † indulta fideiuſſori aduersùs principalem 13
non conuenit idem fideiuſſori aduersùs alterum fideiuſ-
ſorem non de lucro, ſed de communi damno certantem,
non dicatur, quod indemnitas etiam † pro parte deberi 14
poſſit, Surd. *conſ. 150. num. 74.* & in ea conueniat altero
fideiuſſori partem ſuam ſoluenti, quia vera eſt concluſio,
ſed conſequentia non tenet inter confideiuſſores; ſed qui-
dem benè † reſpectiuè contra principalem pro vniuſcuiuſ- 15
què indemnitate.

Non obſtat, quod ſi euitari non poſſit compræhenſio
ad præſumendam ſolutionem; adhuc deficiat qualitas à
ſtatuto requiſita, nempè tempus ſexdecim annorum,
quod lapſum non eſt pro tempore iacentis hæreditatis,
quæ † hæreditas, tanquàm perſona ficta, & immagina- 16
ria non compræhenditur ſub ſtatuto inducente præſcri-
ptionem, Bald. *in l. omnes populi, num. 91. ff. de iuſt. &
iur.* Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. cap. 112. num. 47. part. 1.*
aduertens, quando ſtatuta loquuntur de perſona, putà † 17
quicumquè, & in noſtro ſtatuto de verbo, ſi creditor,
Barbat. *in addit. ad* Bald. *in rubr. de ſucceſſ. edict. in litera
B. in verbo ſecundum decretum*, vt tunc ficta † perſona non 18
compræhendatur, prout nec Collegia, & Vniuerſitates
connumerantur, Roman. *conſ. 436. n. 3.* Gonzal. *ad regul.
8. gloſ. 37. n. 2. & ſeq.*

Quia quod contra hæreditatem iacentem currat præ-
ſcriptio, & ſi aliqui † dubitauerint; verior tamen eſt opi- 19
nio illorum, qui tenuerunt præſcriptionem currere, Spe-
cul. *de præſcript. in princip. num. 8 verſ. quid ſi poſſedi*,
Bald. & Caſtr. *in l. licèt, C. de iure delib.* Corn. *conſ. 97. n.
9. vol. 2. & conſ. 60. num. 3. vol. 3.* Bouius *de præſcript. gloſ.
19. num. 87.* Felin. *in cap. de quarta, in ſecunda fallentia,
num. 21. eod. titul. de præſcript.* nempè quando præſcriptio
eſt inchoata † cum defuncto, aut datus eſt curator 20
hæreditati, vt hîc; nam tunc hæreditas adita vide-
tur, vt expreſsè dicit Bald. *in conſ. 48. in fin. lib. 1.* Se-
cundò, quod hæc hæreditas tanquàm perſona ficta † in 21
ſtatuto 158. ſit compræhenſa veriùs etiam Domini exiſti-
marunt: quia verba ſtatuti prædicti, quæ dicunt ſi credi-
tor, non ſunt adeò abſtracta † à titulo hæreditatis, quin 22
poſſint illi conuenire; dum non refert, quod plures ſint
creditores ex perſona repræſentata, vel vnus ex perſona
propria ſit creditor, & per hanc rationem ſtatutum 178.
lib. 1. loquens de duabus † ſententijs conformibus exe- 23
cutioni mittendis, compræhendit Vniuerſitates, &
Collegia: quia non repugnat proprietati verborum, quin † 24
de Collegijs, & Vniuerſitate dicantur, & ipſi Ciues, Bart.
in l. 1. nu. 12 ff. de municip. & incol. Gonzal. *eadem gloſſ.
37. n. 41. & idem fuit firmatum in dec. 380. n. 2. par. 5 recent:*
in qua deciſione aliæ referuntur.

De-

Demùm nec impeditur curſus præſcriptionis ex mente
eiuſdem ſtatuti per contrariam præſumptionem prępon-
derantem, ac præualentem deſumptam ex depoſitione
vnius teſtis aſſerentis Romulum adminiſtratorem hære-
ditatis Saluſtiæ Cerrinæ ceſſionariæ, & D. Creſcentium
ſollicitaſſe Gaſparem Garzonium ad ſoluendam portio-
nem ſuam vti confideiuſſorem, qui iunctis alijs admini-
25 culis dicebatur conſtituere † præſumptionem præualen-
tem negatiuæ ſolutionis etiam quod interpellatio eſſet
extraiudicialis, Azeued. *ad l. Hiſpan. lib. 4. titul. 15. num. 43. lib. 9.*

Quia ſi de fundamenta negatiuæ ſolutionis ex reſpon-
ſione agendum eſt, ex quo deſumenda ſit probatio ſemi-
26 plena † extraiudicialis confeſſionis Gaſparis confideiuſ-
27 ſoris, vnicus teſtis non ſufficit; ſed † eſt plenè probanda,
Ant. Gabr. *de teſtibus concluſ. 1. in princip.* Hieron. Gabr.
conſ. 40. num. 57. lib. 2. Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 4. num. 4. de
ſent. & re iud.* & hoc ipſum fuit firmatum etiam in *Ra-
uennaten. Cambij 21. Aprilis 1625. coram D. meo Merlino*;
ſi verò probatio eſt implenda ex adminiculis ponderatis,
& illa non releuant propter concurſum aliorum, quæ
28 in contrarium deducta fuere, ex quibus † priora conquaſ-
ſantur, & in æquiuoco ponuntur, *l. pactũ nouiſſima, C.
de pactis*, Surd. *conſ. 145. num. 24. conſ. 202. numer. 1. &
conſ. 230. n. 8.*

Cætera autem, quæ pro reſtitutione in integrum fuerunt replicata, eum ſint eadem priùs deducta, Domini tranſierunt, cum reſponſionibus in prima deciſione datis.

Quare &c.

* Eſt deciſio 346. ſupra in hac parte.

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Lunæ 10. Ianuarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Decretum Iudicis ex falſa cauſa interpoſitum, corruit. Mater ſi tranſeat ad ſecundas nuptias non poteſt prætendere legitimam in bonis mortuorum, & quando, & qualiter.

S V M M A R I V M.

1 *Iudicis decretum interpoſitum ex ſalſa cauſa eſt inualidum, & nullum.*
2 *Mater, ſi de tempore obitus filiorum conuolauerit ad ſecundas nuptias, ei non debetur legitima.*
3 *Et hoc intellige exiſtentibus alijs filijs de primo matrimonio.*
4 *Et hoc caſu mater habebit ſolùm vſuſfructum in eo, qui vſuſfructus per eius obitum expirat.*

5 Suprà ad Deciſionem 197. coram eodem R. P. D. Dunozetto, & ad Deciſionem 242. coram R. P. D. Merlino.

D E C I S I O CCCLIV.

CVM deceſſiſſet Franciſcus Sangalius relictis tribus filijs maſculis, & Aurelia fæmina, Plautilla eius Vxor ſecundò nupſit Thomæ Iuſto, qui dd. filiorum curam ſuſcepit, ac bona adminiſtrauit, ex quibus maſculis duobus poſteà vita functis, & altero in religionem Cappucinorum ingreſſo, ſola Aurelia hæres remanſit.

Deceſſit quoquè Plautilla, relictis d. Aurelia ex primo, & alijs filijs ex ſecundo matrimonio, quos omnes in ſola legitima inſtituit, inſtituto hærede d. Thoma Iuſto eius ſecundo viro, qui à d. Aurelia quietantiam per Inſtrumentum publicum de adminiſtratis extorſit, nec non ſibi conſignari fecit ſcuta 60. ex annua reſponſione ſcut. 150. dicto Franciſco Sangallo eius Patri debita.

Cùm autem Aurelia prò nullitate d. Inſtrumenti ab A. C. ſententiam reportaſſet, fuit ab ea appellatum, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, an dicta ſententia ſit confirmanda, vel infirmanda; & DD. pro confirmatione reſponderunt.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia decretum Iudi-
cis, quòd in d. Inſtrumento interuenit, † fuit interpoſi- 1
tum ex falſa cauſa, & ſic illud remanſit inualidum, &
nullius roboris *l. ſed, & ſi Præſes. C. de preb. min. l. 1. §. hæc
verba, ff. nè fiat ei* Bart. *in l. iuſtè. ff. de acquir. poſſ.* Alex. *conſ.
69. n. 3. lib. 3.* Greg. *deciſ. 496. nu. 11.*

Falſitas verò cauſæ ſatis eluceſcit, quia fuit ſuppoſi-
tum, quòd legitima fratrum Aureliæ vtrinque coniun-
ctorum iàm prædefunctorum ab inteſtato deuenerat ad
Plautillam Matrem, quòd tamen non ſubſiſtit, quia
cùm † iàm ipſa de tempore eorum obitus ad ſecundas 2
nuptias conuolaſſet, d. legitima ipſi non erat ampliùs
debita, exiſtente † d. Aurelia filia ex prima Viro, vt diſ- 3
ponit *text. in l. fæminæ. §. illud. C. de ſecundis nupt. §. hinc
nos verſ. quod ſi inteſtatus.* Auth. *de nupt.* Aret. *conſ.* 40.
Alex. *conſ. 63. num. 2. lib. 5.* latè Menoch. *conſ. 237. nu. 7.
& ſeqq.* ſolùm enim in hoc caſu † habere debebat vſum- 4
fructum, qui per illius obitum expirauit. *d. l. fæminæ.
C. de ſecundis nupt. l.* Mater. *C. ad* Tertull. Bald. *conſ.
340. lib. 4.* Crau. *conſ. 513. & 523.*

Et ità vnà tantùm &c.

R. P. D. M O T M A N N O.

Romana Dotis de Paluzzis.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Filij viuentibus parentibus, nullam ſpem probabilem habent in legitima eis debita poſt illorum mortem, & quare. Legitimè, & lege approbante ea, quæ iàm facta ſunt, non ſunt amplius retractanda.

S V M M A R I V M.

1 *Mulieri petenti dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis iuxtà diſpoſitionem auth. res quæ. C. comm. de leg. obſtat, quod ipſa habeat aliunde vnde poſſit dotari.*
2 *Nepti debetur legitima in bonis Auiæ, in locum demortui patris ingreſſæ.*
3 *Filijs nullum ius competit in bonis parentum viuentium.*
4 *Et hoc propter poſſibilitatem, quòd filij parentibus præmoriantur.*
5 *Filius viuente parte non poteſt habere probabilem ſpem, in eo, quòd ſibi debetur pro legitima.*
6 *Legitima, ſi viuis parentibus filijs deberetur, tale ius qualiter tantùm poſſet conſiderari.*
7 *Sub conditione ea, quæ debentur, propter ſpem illa ad hæredes ſuos tranſmitti poſſunt.*
8 *Filius, ſi viuente patre decedat, non tranſmittit legitimam ad ſuos hæredes.*
9 *Filius, viuis parentibus, ſi decedat nullum ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum eis bonis competit.*
10 *Parentes poſſibile eſt, quod ante obitum bona conſument, & de illis ad libitum diſponant, & ſic ſpes quę habet filius in legitima poſt eorum mortem, nullo modo eſt certa, & quia etiam ipſe poteſt eis prędecedere.*
11 *Bonis liberis ſuper venientibus poſt dotationem effectuatam in bonis fideicommiſſi, debet fieri reintegratio, contrarium vide nu. 15.*
12 *Legitimę imputatio nõ admittenda ſit, quando mulier conſecuta eſt dotem, poſt contractum matrimonium, & num. 14.*
13 *Actus conſtituti ex iuſta cauſa, & lege approbante, non ſunt ampliùs retractandi.*

13 *Eſſe-*

15 *Effectus ſtatim ceſſare debet, ceſſante cauſa.*
Sed iſta regula non procedit in iure iàm quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia cauſæ, retinetur. num. 16.

¶ Suprà ad Deciſionem 240. coram eodem bon. mem. Motmanno.

DECISIO CCCXLV.

IN præcedentibus huius cauſæ diſputationibus * fuit reſolutum Hieronymæ petenti dotem ex bonis ſu-
1 biectis fideicommiſſi Angeli Senioris Proaui † iuxtà diſ-
poſitionem *auth. res quæ.* . *Com. de legat.* obſtare quòd
ipſa haberet vnde poſſit dotari, nempè legitimam ei
débitam in bonis matris defunctæ, cum fructibus eiuſ-
dem legitimæ, ac cenſum ſcutorum duorum millium,
& centum. Hodiè proſequendo diſputationem ſuper
allijs partitis in deciſione reſeruatis videlicet legitima Vi-
ctoriæ Auiæ paternæ, quarto dotali, eiuſdem Victoriæ
per mortem q. Iacobi coniugis ipſi ſuper lucrato, ac cenſu
ſcutorum 300. ad ſauorem hæredum eiuſdem Iacobi con-
ſtituto, nec non tota hæreditate Siluiæ matris, Domini
reſponderunt in huiuſmodi dotem imputandum eſſe cen-
ſum prædictum ſcutorum 300. non autem legitimam Vi-
ctoriæ Auiæ, reſeruato, vt de quarto dotali, & hære-
ditate Siluiæ particulariter videretur.

Nàm de dicto cenſu impoſito ad ſauorem hæredum q Iacobi prædicti, & ſic Angeli eius filij, cui Hieronyma filia, & hæres ſucceſſit manifeſtè conſtat ex Inſtrumento publico, de qua apud partes nulla eſt controuerſia.

Quò verò ad legitimam in bonis prædictæ auiæ pater-
2 næ debitam eidem † Hieronymæ in locum demortui pa-
tris ingreſſæ, ideò viſum fuit illius rationem non eſſe ha-
bendam in conſideratione dotis, de qua agitur, quo-
niam Auia adhuc viuente nupſit Hieronyma, quo
3 tempore nullum † ius ei competebat ad bona parentum
viuentium, *l. 1. §. ſi impubere. ff. de collat. bonor. l. 2.*
§. interdum. ff. de vulgar. l. Papinianus. §. quarta autem.
ff. de inoff. teſtam. l. cum quæritur. C. eod. tit. Auth. ſi
qua mulier, vbi gloſ & Doct. C. de ſacroſanct. Eccleſ.
4 propter poſſibilitatem, quod filius parenti † præmo-
riatur, vt ibidem conſiderat Bart. *num. 2. ſequitur* Abb.
in cap. in præſentia. num. 38. de probat. Felin. *in cap. Iu-*
dæi. il 2. num. 2. de Iudæis. Salicet. *in l. 2. in fin. num.*
5 286. *C. de pact.* vbi ſub num. ſequenti addit filium † vi-
uente patre non poſſe habere ſpem probabilem in eo,
quod ſibi debetur pro legitima, & allegat dictum Paul.
6 de Caſtr. *in conſ.* 32. *in antiq. aliàs* 21. *lib.* 2. quod † ſi
viuentibus parentibus legitima filijs deberetur, tale
ius aliter conſiderari non poſſet, niſi tanquàm debi-
7 tum ſub conditione † nimirùm ſi parentes ipſis filijs
præmorerentur, quodquè ea, quæ conditionaliter de-
bentur propter ſpem ad hæredes ſuos tranſmittantur,
§. ex conditionali, inſt de verb. oblig. & l. conditiona-
les. ff. de verb. ſignif. Verùm dum pater viuit, mor-
8 tuo, † aut de medio ſublato filio, legitima ad ſuos
hæredes ab eo non tranſmittitur, ſed locus fit ſequen-
ti gradui, vel alijs venientibus ab inteſtato per *text.*
in l. ſi qua pœna ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.
eaque ratione Caſtr. vbi ſuprà concludit veriùs, &
9 magis propriè dici, quod viuis † parentibus nullum
ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum
bonis competat filijs, & auctoritatem Doctorum aliter
ſentientium non poſſe præualere aſſerit Pinell. *in l. 1.*
num. 75. verſ. ex numero autem ſcribentium, C. de bon.
mat. ac per aliam rationem d. iuris excluſiuam quod ſci-
10 licèt † poſſibile ſit parentes antè obitum bona conſu-
mere, & de illis pro libitu diſponere idem ſentit Aym.
in conſ. 114. *num.* 13. & apud Doct. communem eſſe
ſententiam teſtantur Vaſq. *de ſucceſſ. part.* 3. *lib.* 2. *§.*
20. *num.* 283. Marant. *diſput.* 10. *num.* 22. Sual *in theſaur. recept. ſent. in verbo, legitima, num.* 67. Merlin.
de legit. lib. 5. *tit.* 3. *quæſt.* 1. *in princ. & apud eundem* Ro-
ta *deciſ.* 55. *num.* 22.

Non obſtat, quia ſicuti ſuperuenientibus bonis li-
11 beris poſt dotationem † effectuatam in bonis fideicom-
miſſi debet fieri reintegratio eiuſdem fideicommiſſi ex
bonis, quæ grauato aliundè ſuperuenerunt Ruin. *conſ.*
137. *num.* 19. *vol.* 2. Petr. *de fideicom. quæſt.* 8. *num.* 461.
Peregr. *eod. tit. art.* 42. *num.* 70. *& alij Doctores allega-*
ti per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 531. *num.* 53. ità in præ-
ſenti caſu admittenda ſit imputatio legitimæ, † quam 12
mulier conſecuta eſt poſt contractum matrimonium
in dotem. Quia motiuum quòad coniuges non proce-
dit attenta iuris regula quod ſemel conſtituta ex iuſta
cauſa, & † lege approbante, non ſunt retractanda, 13
cap. factum legitimè, de reg. iur. ſed tantummodò lo-
cum habet reſpectu Patris dotantis † aut filiæ, quæ 14
ſe ipſam dotauit, vt diſtinguit Peregr *d. art.* 42. *num.*
70. Nequè ex eo, quod mulieri iàm nuptæ bona ſuper-
uenerunt ſtatim debuit ceſſare effectus dotis ſibi † quæ- 15
ſitæ ſub prætextu, quod ceſſante cauſa ſubſidij ceſſet
quoque illius effectus, hæc enim regula non procedit
in iure iàm † quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia 16
cauſæ retinetur, *l. cum vxori, C. quando dies legat. l.*
fin. ff. vndè lib. Bald. *in l. filia, ff. de Senator.* Tiraq.
in tract. ceſſante cauſa limit. 11. *num.* 1. & in iſtis ter-
minis Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 289. *num.* 198.

Et ità vtraquè, &c.

* Ideſt ſub diebus 14. Ianuarij 1628. & 7. Iunij 1630. coram bon. mem. Card. Virili & ſub die 13. Iunij coram eod. bon. mem. Motmanno. Primæ duæ ſunt ſuprà deciſiones 128. & 239. part. 5. recent. altera eſt deciſio 49. in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Prateñ, ſeù Nullius Parochialis.

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum carens numero ſeptem teſtium eſt inualidum, cum dictus numerus non tantùm pro ſolemnitate, & probatione requiratur, ſed pro forma. Teſtamenti ſolemnitas, vt remittatur tempore peſtis quid ſit neceſſe. In teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi adſcribere legatum ſub pœna, l. Corneliæ de falſ.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ conditionem inferentes pleniorem probationem requirunt.*
2 *Teſtamentum, quod caret legitimo numero teſtium, oſtendere non poteſt, quæ fuerit Teſtatoris voluntas.*
3 *Teſtium legitimus numerus in teſtamento non ad ſolam ſolemnitatem, aut probationem, ſed pro forma requiritur.*
4 *Teſtamenti ſolemnitas, & numerus teſtium in eo requiſitus, propter inſtantem neceſſitatem calamitoſi temporis peſtis, cenſetur remiſſus.*
5 *Teſtamenti ſolemnitas, vt dicatur remiſſa propter peſtem, quid requiratur.*
6 *In Teſtamenti factis tempore peſtis, vt remittatur legitimus numerus teſtium quid ſit neceſſe.*
7 *Teſtamentum tempore peſtis factum vt valeat, numerus teſtium non debet eſſe minor quinquè, ſecundùm veriorem, & magis æquam ſententiam, numer. 8.*
9 *Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus valet, ſecundùm text. in cap. cum eſſes. de teſtam.*
10 *Textus in cap. cum eſſes. de teſtam. vt locum habeat plura requiruntur, remiſſiuè.*
11 *In Teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi legatum adſcribere prohibente hoc Senatus Conſult. Liboniano.*
12 *Legatum ſibi adſcribens in Teſtamento vel Codicillis tenetur pœna l. Corneliæ de Falſis, tamen effugiet, ſi patiatur reijci dictum legatum.*
13 *Legatum poteſt quis ſibi adſcribere in teſtamento nuncupatiuo. Et quare num. 14. & 15.*

16 *Iuſta-*

16 *Iuſpatronatus non poteſt alicui relinqui titulo particu-
lari ſinè confirmatione Ordinarij.*
17 *Iuriſpatronatus alienationi, vt Epiſcopus per Vica-
rium conſenſiſſe dicatur conſtare in primis debet de
ſpeciali mandato.*
18 *Clauſulæ, ſi & in quantum, quæ ſit virtus.*
19 *Confirmationis natura eſt, vt ſemper illa intelligatur
facta ſinè alterius præiudicio.*
20 *Rot. deciſ. 17. de Iurepatron. in antiq. declaratur,
& de veritate concluſionis in ea firmatæ dubitatur,
num. 21.*
22 *Hæres impugnare non poteſt factum defuncti.*

DECISIO CCCLVI.

DVBITAVI in hac cauſa, an eſſet iuſtificata gratia
Collationis Apoſtolicæ, quàm obtinuerat Paulus
Cyprianus, vna cum derogatione medietatis vocum de
hoc Beneficio, quod dicitur eſſe de Iurepatronatus Lay-
corum, poſtquàm ad idem Beneficium præſentatus fue-
rat à Ioanne Cypriano, & Thoma de Medices, & cum
in dubio, quod propoſui 19. Ianuarij præteriti, Domini
reſtringendo difficultatem mandaſſent, vt ſtrictè infor-
1 maretur ſuper pertinentia vocum, quas dicebantur ha-
bere Ioannes, & Thomas; Propoſito hodiè iterùm du-
bio, contra Paulum reſponderunt, quod ſcilicèt illius
gratia non eſſet iuſtificata. Nam quantùm ad vocem,
& ius Ioannis ſuper hoc patronatu illam deducebat Pau-
lus ab eò præſentatus ex legato eiuſdem vocis facto ipſi
Ioanni à q. Bertino de Guardianis, qui in eodem Patro-
natu dicebatur ſucceſſiſſe ex quarta parte, quæ olim pro-
babatur fuiſſe apud Petrum de Quartuccijs, cum ille eam
reliquiſſet in caſu, quo ſua deſcendentia ex linea maſcu-
lina deficeret, Petroq. Thomæ Lazzati fratri ſuo Vteri-
no, & illius deſcendentibus, & ab hoc Petro cauſam ha-
bere diceretur alter Bertinus ſenior de Guardianis, qui
fuit Auus Bertini authoris Cypriani; Quicquid enim
dici poteſt ſuper probatione, ſiuè pertinentia huius Iu-
riſpatronatus, ſiuè etiam quaſi poſſeſſione aliorum, qui
fuerunt antè Bertinum propter clauſulam illam, quæ
poſita legebatur in litteris, & gratia Pauli, vt verificato
priùs Iurepatronatus ex fundatione, & dotatione,
poſſet Ordinarius, cui directæ fuerunt eædem litteræ
1 hanc Eccleſiam Paulo conferre, † cum eadem clauſu-
la videretur inferre conditionem, & propterea pleniò-
rem probationem requireret, ex notatis *in l. Lucias,
ff. de conditien. & demonſtr. & per* Felin. *in cap. ſi con-
ſiterit, num. 5. de accuſat. & in cap. vlt. num. 33. de
præſumpt.* Decius *in rubr. de probation. num. 154.* Viſum
fuit ex eodem teſtamento Bertini, in quo legata fuit
Ioanni hæc vox; deduci non ius Ioannis, & excludi iu-
ſtificatio gratiæ Pauli, cum idem Teſtamentum, tam-
2 quàm carens legitimo † numero teſtium, non ſolùm
oſtendere non poſſet, quod ea fuerit voluntas Bertini,
vt *in l. hac conſultiſſima, § ex imperfecto, C. de teſtam.*
Verùm ex eodem Teſtamento numquàm potuerit ea
vox transferri in Ioannem de Cyprianis, dùm hic nu-
3 merus Teſtium non ad ſolam ſolemnitatem, † aut pro-
bationem, ſed pro forma ipſius Teſtamenti require-
batur, vt poſt Bart. *in l. nemo poteſt, ff. de legat. 1. &*
Bald. *in l. cum quis, C. de iur. & facti ignor. tenet* Co-
uar. *in expoſitione, cap. cum eſſes, num. 8. de teſtam.
Clar. in §. teſtamentum. quæſtion. 56. numer.* & fuit
dictum, *in deciſ. 734. numer. 8. part. 1. diuerſ.* quæ
deciſio atteſtatur de communi, & veriori opinione.

Nequè viſum fuit ſuffragari poſſe Ioanni de Cypria-
nis, ſiuè Paulo ab eo præſentato, vt teſtamentum
Bertini conditum fuerit tempore, quo peſtilentia graſ-
ſabatur in terra Prati, & ab ipſo Bertino eadem peſte
laborante, quæ colligi dicebantur ex teſtibus, qui fue-
rant examinati in alia cauſa inter Ioannem de Cypria-
nis legatarium Bertini, & Mariam illius hæredem; Vt
4 enim ea ſolemnitas, † & numerus Teſtium, quæ re-
quiruntur ex diſpoſitione Iuris Ciuilis in teſtamentis,
*vt in l. hac conſultiſſima, C. de teſtamen. & in §. ſed cum
paulatim inſtit. eod. tit.* remiſſa cenſeatur propter neceſ-
ſitatem temporis tàm calamitoſi, plura requirunt Do-
ctores, vt apparet ex notatis per Clar. *in §. teſtamen-
tum, quæſt. 56. num. 3.* Rip. *in tractat. de peſt. in tit. de
5 priu. vltim. volunt.* Primò vt ea lues magna ſit, ità † vt
non cenſeatur ſatis eſſe ſola ſuſpicio contagij, vt inter
cæteros aduertit idem Ripa *ſub d. tit. de priuil. vltim.
volunt. num. 10. in fin.* Boer. *deciſ.* 228. *num.* 11. Ad quem
effectum Domini conſiderabant tàm ea, quæ collige-
bantur ex teſtamento eiuſdem Bertini, in quo non ſo-
lùm narrata fuit hæc ſola ſuſpicio, verùm etiam quod
idem Bertinus in lecto decumberet ex febre, quæ pote-
rant confirmari ex depoſitione eorumdem Teſtium, cum
ex Summario dato conſtaret, quod duo ex ijs, qui ſe di-
cto teſtamento ſubſcripſerunt, acceſſiſſent ad Teſtato-
rem tamquàm ad amicum occaſione illum viſitandi, &
quod ibi reperirentur, cum alij duo teſtes accerſiti fue-
runt, vt eidem teſtamento intereſſent. Secundò re-
quirunt Doctores, † vt maior Teſtium numerus ha- 6
beri non poſſit, vt tenuerunt Iaſon. *in l. vltim. num. 3.
C. de teſtamen.* Alex. *conſ. 177. numer. 8. lib. 2. Clar. eod.
quæſt. 56. num. 3.* Et in hoc poterat etiam conſiderari
tàm qualitas terræ Prati, quod inter quatuor præcipua
Italiæ oppida numerat Lander Albertus *in ſua deſcri-
ptione Italiæ*, & non ampliùs quàm decem milliaribus
diſtabat à Ciuitate Florentiæ, quàm quod in omnibus
teſtamentis, quæ facta fuerunt eodem Anno 1631. quo
deceſſit Bertinus, ſemper adhibiti fuerint ſeptem teſtes,
vt conſtabat ex atteſtatione data plurium Notariorum
eiuſdem oppidi. Tertiò demùm requiritur, quod hic
numerus non ſit minor quinquè teſtibus, † vt apparet 7
ex notatis per eumdem *Clarum*, qui licèt dicat contra-
riam opinionem eſſe in iure veriorem, vt Teſtium nu-
merus nequè in tempore peſtilentiæ minui poſſit, † hanc 8
tamen opinionem, quod quinquè requirantur teſtatur
magis æquam, & fuit originalis Bald. vt ipſe *Clarus* te-
ſtatur *in l. vltim. C. de teſtamen.* eamquè ſequuti fuerunt
Io. Annibal. *in repetit. l. nemo poteſt, numer. 61. in fine
cum alijs ſeqq. ff. de leg. 1.* Angel. *in §. vltim. Inſtit. de te-
ſtamen.* Dec. *conſ. 284. num. 3. in fin.* Rip. *ſub eod. tit. de
priuil. vltim. volunt. num. 12.* Betran. *conſil. 170. lib. 1.
part. 2. numer. 1. & 2.* Afflict. *deciſ. 25. numer. 2.* & plu-
res quos refert Boer. *in d. deciſ. 228. num. 9. & 10.* Maſ-
card. *de probation. concluſ. 1352. numer. 23.* & Rota apud
Put. *deciſ. 382. num. 1.*

Nequè potuiſſet idem teſtamentum ſuſtineri ex au-
thoritate, *cap. cum eſſes de teſtamen.* cum ex forma data
in ea Decretali, legitimum † ſit teſtamentum factum 9
coram Parocho, & duobus teſtibus, etiam quod nulla
peſtis in loco deſeniat, vt notarunt, Boer. *in adducta
deciſ. 224.* Maſcard. *eodem concluſione 1352. num. 27.* Et-
enim plura requirebantur, vt poſſet eſſe locus diſpoſi-
tioni † eius Decretalis, vt apparet ex deductis per eum- 10
dem Boer. *in dicta deciſ. 228. num. 11. &* Clar. *in §. teſta-
mentum quæſt. 57.* Et quandò idem teſtamentum ſuſti-
neretur illius authoritate adhuc dubitari poterat, an va-
leret legatum huius patronatus, quod in eodem Teſta-
mento Bertini relictum fuerat Ioanni Cypriano; Quia
cum manu ipſius Cyprianus fuiſſet conſcriptum Teſta-
mentum, requirebat particularem ſubſcriptionem Te-
ſtatoris, qui legatum à ſe factum in ſpecie confirmaret
propter prohibitionem Senat. conſult. Liboniani, nè
quis poſſit ſibi ipſi adſcribere † legatum in Codicillis, vel 11
Teſtamento, quæ dictante Teſtatore propria manu con-
ſcripſerit, *vt in l. ſi teſtator, & ibi* Salycet. *in princip. C.
de his qui ſibi aſcribi in teſtamen. l. prima, §. ad teſtamen-
ta, & ibi gloſ. in verbo, inter filium, & in l. diuus §. pla-
cè, in verbo, ſpecialiter, ff. ad l. Corn. de falſ.* Duran. *de
art. teſtand. tit. 6. caus. 1. num. 2.* Adeò vt non aliter poſ-
ſit ignorans effugere pœnam, *l. Corneliæ*, quæ ab eodem
Senatus Conſulto, & Diui Claudij edicto irrogatur, † 12
quàm ſi patiatur reijci huiuſmodi legatum, vt *in l. Se-
natus Conſulto, C. de his qui ſibi adſcrib. teſtamen.* notat
*gloſa in verbo, dederunt, & in d. l. ſi teſtator in verbo
adſcripſit, & in l. Diuus, §. Titius, ff. ad l. Corn. de
falſ.* Et licèt hanc † diſpoſitionem non habere locum in 13
teſtamento nuncupatiuo voluerint Odofred. & Cyn. *in
d. l. 1. §. inter filium, ff. ad l. Corn.* Specul. *in tit. de inſtr.
edition. §. inſtrumentum, num. 28 verſ. quid ergò*, quos
refert Salycetus *in d. l. ſi teſtator, num. 4.* Alex. *conſ. 50.
num. 3. lib. 3.* ea ſcilicèt ratione, quia poſſet, qui ſibi
in dicto teſtamento legatum ſcripſit ſuam innocentiam
probare per Teſtes, † qui audiuerunt Teſtatoris volun- 14
tatem, quam rationem etiam conſiderauit Bald. *in d. l. ſi
teſtator in fine.* Cuman. *conſ. 79. numer. 2.* Duran. *de art.
teſtam.*

teſtam. caut. prim. tit. 6. num. 3. Tamen ea voluntas Te-
15 ſtatoris, † & veritas eiuſdem legati non aliter probaretur hoc caſu, quàm ex ſcriptura ipſius teſtamenti, Vndè idem omninò dicendum de eo erat, quod de teſtamento in ſcriptis, vt poſt Cyn. *in d. l. 1. C. de his qui ſibi adſcrib. in teſtam.* notauit Bart. *in l. 1. §. ex illa num. 1. ff. ad l. Corn. de falſ.* Salycet. *in d. l. ſi teſtator, num. 5.* Bald. *in l. dictantibus, num. 3. C. de teſtamen.* Roman. *conſ. 185. num. 12. & 13. vbi de commun.* Duran. *d. cautel. 1. num. 3.*

Præter hanc nullitatem, quæ ex teſtamento Bertini proueniebat, conſiderarunt prætereà Domini aliam rationem, vt Cyprianus ſuccedere non potuerit in ea portione, & voce, quam dicebatur habuiſſe Bertinus ſuper hoc patronatu, cum illa non fuerit relicta Cypriano
16 ex titulo vniuerſali inſtitutionis, † ſed ex iure particularis legati, quod ſinè confirmatione Ordinarij fieri non potuit *cap. quod autem. §. cætero, cap. illud cap. nullus* Laycus *de Iurepatron.* & notant communiter *Doctores in cap. cum ſæculum, & in cap. illud eodem tit.*

Neque viſa fuit remoueri hæc obiectio ex duabus confirmationibus, quas Paulus oſtendebat huius legati, & vocis relictæ Ioanni de Cyprianis; deducebat enim primò hanc confirmationem ex admiſſione facta à Vicario ſuæ præſentationis, cuius nullus poterat eſſe
17 effectus ex duplici capite, † & quia deficiebat in eodem Vicario mandatum ſpeciale, quod antè omnia neceſſarium erat, vt per eam admiſſionem dici poſſet conſenſiſſe alienationi, vt hæc erat iuriſpatronatus iuxtà notata, *in cap. 1. de off. Vicar. lib. 6. & per* Calder. *conſ. 1. eod. tit.* Ferrett. *conſ. 377. num. 7.* & fuit dictum *in Piſtorien. Patronatus 31. Martij 1628. coram R. P. D. meo Merlino*, & quia præter defectum poteſtatis, neque etiam apparebat de voluntate eiuſdem Vicarij recipiendi eam præſentationem, cum non admiſerit illum ſimpliciter, ſed cum clauſula, ſi, & in quantum, cu-
18 ius effectus erat, vt † ea præſentatio cenſeretur eatenùs admiſſa, quatenùs eſſet admittenda, vt ſuper eadem clauſula notat Bart. *in l. ſi quando, num. 4.* Angel. *num. 2.* Imol. *num. 1. ff. de leg. 1.* Roland. *in l. 1. num. 17. C. quomodò, quando Iud.* Et in proprijs terminis præſentationis admiſſæ cum hac clauſula, voluit Rota apud Card Seraph. *decis. 499. num. 2. & coram Greg decis. 417. num. 2.*

Altera etiam confirmatio oſtendebatur eiuſdem Vicarij in exequutionem approbationis factæ, ab Ordinario huius legati, in quo hoc Iuſpatronatus relictum fuit Ioanni, ſed neque poterat eadem confirmatio valere, quia tempore, quo illa ſuperuenit, aderat præſentatio aliorum patronorum, quæ operabatur, vt confirmatio trahi retrò non poſſet in præiudicium Tertij, cuius fauore facta fuit præſentatio, cum hæc ſit natura confir-
19 mationis, vt ſemper facta intelligatur, † ſinè alteriùs præiudicio, *cap. quamuis, cap. ſi pro te. de reſcript.* & notat poſt alios Bald. *in cap. 1. num. 10. de confirmat. vtil. vel inutil.* Io. Andr. *in cap. fiat culpa, num. 2. in 2. princip. quæſtion. in ſolutione ad contraria de reg. Iur. lib. 6.* Dec. *in cap. vlt. num. 57. de conſtit.* Imò obtinuerat Paulus hanc ſuam gratiam, in qua derogabatur medietati vocum, quod etiam ſatis erat, ne poſſet dici iuſtificata eadem gratia, cum tempore, quo illa obtenta fuit, non adeſſet hæc confirmatio, & quod huic conſequens erat, non verificaretur, quod Paulus fuiſſet præſentatus à medietate Patronorum, dum Ioanni, qui cum præſentauerat, adhuc quæſitum non fuerat Iuſpatronatus.

20 Neque in contrarium † facere viſa fuit authoritas Rotæ *in decis. 17. de Iurepatronat in antiq.* in qua deciſum fuit, quod ex conſenſu Epiſcopi ſequuto confirmari potuit donatio, quam etiam in præiudicium filij hæredis donatoris in caſu illius deciſionis quidam fecerat patronatus à ſe poſſeſſi, Vndè ex ea inferebatur ad euerſionem vtriuſque huius fundamenti quod conſideratum fuit pro nullitate huius ſecundæ confirmationis, & approbationis factæ ab Ordinario; Quia præterquàm de ve-
21 ritate concluſionis firmatæ † in ea deciſione viſa fuit dubitaſſe Rota coram Puteo *in decis. 18. lib. 2.* dum dixit contrarium ſenſiſſe Abbatem in ſua diſputatione, cui initium eſt, Augerio, quem cum argumentis, & rationibus in ea diſputatione adductis refert, & ſequitur Lambertin. *de Iurepatron. part. 2. quæſt. 1. principal. num. 17.* Aliam prætereà apparet fuiſſe rationem eius deciſionis, vt conſiderat *eadem deciſio coram Puteo*, quam ſequuta fuit Rota *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano in vna Pientina Iuriſpatronatus 23. Maij 1610. inter recent. part. 2. decis. 337. num. 7.* quia ſcilicèt tempore, quo ſuperuenit ea confirmatio Ordinarij, nondum veniſſet caſus vacationis, neque filius aliquem præſentaſſet, cum illud ſolùm in ea deciſione ſtatuatur, vt in concurſu præſentationis factæ à filio hærede Donatoris, & præſentationis factæ à Donatario, præferri deberet illa Donatarij; Cui rationi addi poteſt tertia, quæ deſumitur ex eadem deciſione 17. quod cum Ius filij ſuper eo patronatu proueniret ex diſpoſitione Patris, qui non potuiſſet venire contra donationem à ſe factam, eodem modo neque potuerit † filius impugnare eamdem 22
donationem, dum erat ſui patris hæres.

Et ità, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Nouarien. Decimarum.

Die Veneris 29. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Tertius admiſſus ad cauſam cum clauſula, conſtito de intereſſe, in ſtatu, & terminis, & ſinè retardatione ſolutionis, quomodò docere debeat de iure ſuo, & an poſſit impedire exequutione ſententiæ latæ fauore alterius ex litigantibus.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula conſtito de intereſſe, ſatis iuſtificatur ex eo, quod intereſſe allegantι aſſiſtat ius commune ſuper negotio controuerſa.*

2 *Clauſula, conſtito de intereſſe, continet conditionem, cui vt ſatiſfactum dicatur, non requiritur probatio omninò certa, aut neceſſariò concludens; ſed ſufficit præambula quædam probatio conducens ad præparationem cauſæ, & qua ſummariè, & apparenter doceatur de intereſſe numer. 3. Imò ſatis eſt, quod de eo conſtet ſola iuris præſumptione. num. 4.*

5 *Clauſulæ, ſinè retardatione ſolutionis, quæ ſit virtus.*

6 *Tertio venienti iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantium, quamuis acta inter eos facta non præiudicent; non tamen licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ fauore vnius litigatoris, qui ius ſuum probauit, & quare num. 7. & 8.*

9 *Clauſula, in ſtatu, & terminis facit, vt quis cenſeatur admiſſus ad actus impoſterùm faciendos, non autem, vt cum eo repeti debeant acta iàm facta.*

10 *Item operatur, vt denegata cenſeatur facultas appellandi, ſi cauſa erat in ſtatu, vt non poſſet eſſe locus appellationi.*

Suprà ad Deciſionem 311. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCCLVII.

POSTQVAM in hac cauſa firmatum fuit, vt ad Epiſcopum Nouarienſem ſpectaret quarta pars decimarum, quæ colligebantur in Territorio Oppidi de Camero, *vt in deciſionibus factis coram R. P. D. meo Pirouano ſub die 5. Decembris anni 1629.* * *11. Martij anni 1630.* * *& 10. Iunij anni 1630.* * lata fuit ſententia fauore Epiſcopi contra Communitatem, & homines eiuſdem Oppidi debitores dd. decimarum, cuius exequutioni ſe oppoſuit Rector Eccleſiæ Parochialis, & deuoluta ad me cauſa per appellationem interpoſitam nomine Communitatis, petebat ſe admitti ad proſequutionem

tionem eiuſdem cauſæ; Vndè datum ſuit dubium, an
conſtaret de aliquo intereſſe Rectoris, quod cum hodiè
coram me proponeretur, Domini reſponderunt conſta-
re de tali illius intereſſe, vt poſſit in hoc iudicio appella-
tionis deducere iura, quæ habebat pro conſecutione hu-
ius decimæ, non retardara exequutione ſententiæ latæ
fauore eiuſdem Epiſcopi.

Etenim petebat ille admitti ad cauſam vigore com-
miſſionis, quam obtinuerat ex ſpeciali reſcripto ſigna-
turæ, quæ ſignata fuit cum duplici clauſula, nimirùm,
conſtito de intereſſe eiuſdem Rectoris, *& ſine retardatio-
ne ſolutionis*; pro implemento autem primæ, ſatis viſa
1 fuit eſſe aſſiſtentia iuris, quam idem † Rector pro ſe
habebat ſuper decimis, quæ colligebantur intrà fines
ſuæ Parochiæ, vt notatur *in cap. cum contingat*, *& in
cap. cum in tua. de decim. & in cap. ſignificauit. de pa-
roch. & in cap. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. lib. 6.* Quia
2 vt diceretur ſatisfactum conditioni, † quæ continetur
ſub eadem clauſula, non requirebatur probatio, quæ
eſſet omninò certa, aut neceſſariò concluderet; ſed ea
3 dumtaxat, quæ eſſet præambula, † & conduceret ad
præparationem cauſæ, & ſatis erat, vt de eo intereſſe
ſummariè doceretur, & apparenter, vt notant Doctor.
in cap. veniens, *vbi* Abb. *num. 9.* Felin. *num. 13. & 38.
de teſtib. idem* Felin. *in cap. cum ſuper*, *num. 2. de off. de-
legat. & in cap. cum ſuper*, *num. 13. de ſent. & re iudicat.*
Vant. *de nullit. tit. quis dicere poſſit de nullitat. numer. 24.*
Rot. *deciſ.* 1. *de reſcript. in antiquior. per Biſignet.* Imò
4 ſatis erat, ſi de eo conſtaret ex † ſola iuris præſumptio-
ne, *vt fuit dictum in Elnen. Beneficij 1. Iunij 1615. coram
Reuerendiſſ. Seleucien.* & in his terminis decimarum Pa-
rocho competentium in *Taurinen. decimarum 22. Aprilis
1608. coram bon. mem. Manzanedo*, *& in deciſ. 193. num. 5.
part. 2. recent.*

Vt verò diceretur ſatisfactum conditioni, quæ conti-
nebatur ſub alia clauſula, vt Rector admitteretur ad
5 proſecutionem huius cauſæ *ſine retardatione ſolutionis*,
non poterat impediri eiuſdem cauſæ curſus, & effectus
ſententiæ latæ fauore Epiſcopi; Ad quem effectum Do-
mini conſiderarunt, quod licèt exceptio, quam Rector
proponebat, non reſpiceret defenſionem Communita-
tis, quam Epiſcopus obtinuit condemnari ad ſibi præ-
ſtandam partem decimæ, ſed veniret ipſe Rector iure
6 proprio, & diuerſo † à iure Communitatis excluden-
do, tàm Epiſcopum ab exactione eiuſdem decimæ,
quàm Communitatem ab illius retentione, qun caſu
acta facta inter Epiſcopum, & Communitatem non po-
terant eidem Rectori præiudicare, vt diſtinguit, Bart.
in l. ſi pro luſorio iudicio, *§. ſed & agere cauſam. ff. de
appellat.* Bald. *in l. ſi eo tempore*, *C. de remiſſion. pignor.*
quos ſequitur Couar. *pract. quæſtion. cap. 13. & cap. ſeq.
num. 3.* Tamen propter hanc illius exceptionem non po-
7 tuiſſe differri † expeditio cauſæ fauore Epiſcopi, dùm
ille probauerat ius ſuum aduersùs Communitatem, vt
tradit Bart. *in d. l. ſi pro luſorio iudicio*, *§. ſed & agere*,
ff. de appellat. & in l. à Diuo Pio, *§. ſi ſuper reb. ff. de re
iudic. & notant Doctor. in cap. veniens*, *38. de teſtib. vbi*
Innoc. & Hoſt. *num. 1.* Abb. *num. 6* & rationem ibi con-
8 ſiderant, quia hoc caſu, quo ius tertij † fit diuerſum
à iure aliorum, nullum fit illi præiudicium in expe-
ditione cauſæ fauore vnius ex litigantibus, cum non
poſſit ſua intereſſe, vtrùm res ſuper qua litigatur, ſit
potiùs apud vnum, quàm apud alium, vt conſiderat
Felin. *in d. cap. veniens*, *num. 9.* Rot. *deciſ. 4. de iudic. in
antiq.* Achill. *deciſ. 5. de exception.* & latè, ac pluribus
relatis tradit Couar. *in adducto cap. 14. pract. quæſt. num.
4. & cap. 16. in toto eo cap.* & idem ſuadebat hoc caſu
9 alia clauſula, † *in ſtatu*, *& terminis*, quæ legebatur
in commiſſione, quam Rector obtinuit, quia illius ef-
fectus erat, vt cenſeretur admiſſus ſolùm ad actus, qui
fieri debebant impoſterùm in cauſa non autem cum eo
repeti deberent acta iàm facta, & ſententia lata fauore
Epiſcopi, vt notat *gloſ. in cap. 2. vt lit. pend.* Franc. *num.
4* Innoc. *in cap. cum ſuper*, *num. 6. de ſent. & re iudicat.
& ibi etiam* Felin. *num 17.* Caſſador. *deciſ. 1 num. 3. de ex-
ception.* Put. *deciſ. 71. num. 1. lib. 3.* adeòut per admiſſio-
10 nem hoc modo conceſſam † cenſeatur denegata facultas
appellandi, ſi cauſa erat in eo ſtatu, vt non poſſet eſſe lo-
cus eidem appellationi, vt infert Put. *d. deciſ. 71.*

Et ità &c.

* Sunt deciſiones 327. 357. part. 5. recent. altera eſt 337. ſupra in hac eadem parte, & plures Deciſiones in hac cauſa, vide ad dictam deciſionem 311.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Donationis.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Donatio remuneratoria ſtante ſtatuto Vrbis dicitur læſiua, ſi vel merita non probentur aliundè, quàm ex inſtrumento donationis, vel illa non æquent valorem bonorum donatorum.

SVMMARIVM.

1 *Donatio reciproca nullam de iure ſolemnitatem expoſcit.*
2 *Donatio remuneratoria propriè non eſt donatio, ſed quædam accepti ſeruitij permutatio.*
3 *Donatio remuneratoria vt fiat, nulla cogit neceſſitas, ſed naturalis ratio impellit.*
4 *Statutum de donatione generaliter loquens non compræhendit donationem ob cauſam.*
5 *Quid in ſtatuto Vrbis.*
6 *Donare prohibitus propter fraudes, & damna, quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus facere donationem propter benemerita, cum in his dupliciter errari poteſt, vel circa eorum æſtimationem, vel circa æſtimationem rei, quæ donatur.*
7 *Statutum Vrbis requirit probationem meritorum aliundè, quàm ex ſola donatoris aſſertione.*
8 *Donatio ob cauſam facta à perſona non prohibita donare, ſecundùm communem, non requirit aliam probationem, quam eam, quæ ex ſola donatione colligitur, quia quando propter defectum probationum meritorum, non ſubſiſteret, ſuſtineretur tamen in vim iuramenti promiſſorij in inſtrumento donationis adiecti.*
9 *Secùs eſt in terminis ſtatuti Vrbis.*
10 *Inſtrumento ſublato, iuramentum quoquè in eo contentum, vt corruat, neceſſe eſt.*
11 *Statutum Vrbis non admittit donationes remuneratorias, quatenus merita ſunt inferiora valore bonorum donatorum, & quarè num. 12.*
13 *Gratiæ natura non eſt, vt illa patiatur ſe coerceri intrà limites ſeruitij accepti.*
14 *Statutum Vrbis improbans donationes mulierum, & minorum ſinè certis ſolemnitatibus faciendas, non inducit ſolemnitates ad reſtringendam facultatem donandi propter benemerita, ſed vt in eorum exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum.*
15 *Merita, propter quæ fit donatio, ſecundùm terminos Statuti Vrbis debent eſſe de præterito non autem de futuro, & quarè.*
16 *Gratia poſtquàm eſt collata, pro leui re ſolet haberi.*
17 *Ingratorum infinitus eſt numerus.*
18 *Læſio conſiderabilis eſt in donatione remuneratoria, quando merita ex diſpoſitione ſtatuti ſunt æſtimanda.*
19 *Seruitia magnæ conſiderationis ſuſtinere poſſunt donationem factam ad fauorem perſonarum, quæ aliàs ſeruire tenebantur.*
20 *Meritorum æſtimatio Iudicis arbitrio relicta eſt.*

Infrà ad Deciſionem 363. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCCLVIII.

CVM quæreretur in dubio hodiè per me propoſito de validitate donationis, quàm Virginia dicebatur feciſſe Liuiæ, ad duas difficultates viſum fuit Do-

minis

minis reſtringi poſſe deciſionem eiuſdem dubij, An ſcili-
cet neceſſariæ fuerint aliquę ſolemnitates in hac donatio-
ne, quæ in inſtrumento ſuper ea confecto inter partes di-
cebatur facta ob cauſam, & in remunerationem ſeruitio-
rum, quæ per ipſam Liuiam exibita fuerant donatri-
ci, & an probarentur eadem ſeruitia, quæ fuerunt cau-
ſa eiuſdem donationis.

Et quantùm ad primam difficultatem, ſiuè validita-
tem ipſius donationis poterat de hac quæſtione dubitari,
vel attenta diſpoſitione iuris communis, vel habita ra-
tione ſtatuti Vrbis, cuius diſpoſitioni ſubiacebant tam
Virginia, quæ donationem fecit, quàm ipſa Liuia, cui
donatum fuit; In primo caſu, vbicumque donatio ex ſo-
la diſpoſitione iuris communis, legem accipere debeat,
eſt ferè communis omnium ſententia, vt nullis ſolemni-
1 tatibus opus ſit in donatione reciproca, quam † poſt
gloſſ. in l. Aquilius Regulus. ff. de donation. tenuerunt ibi
Bart. *num.* 3. Imol. *numer.* 1. Bald. *in l. ſi donatione, ff.
de collation.* Iaſ. *in l. ex hoc iure. numer.* 53. *de iuſt.
& iur. & in l. mandata. numer. 9. ff. de offic. eius*, &
alij, qui referuntur per Tiraq. *in l. ſi vnquàm. in verbo
donatione largitus. numer.* 109. *C. de reuoc. donat.* Clar.
in §. donatio quæſt. 3. Viu. *com. opinion. lib. 1. opin.* 222.
nu. 2. qui omnes mouentur vna ea ratione, quod do-
2 natio remuneratoria non † ſit propriè donatio, ſed po-
tiùs quædam permutatio ſeruitij accepti, quia licèt
nulla neceſſitate ad eam donationem, quis cogi poſſit,
3 ſatis tamen eſt, vt ex naturali ratione ad eam † obli-
gatus videatur, vt conſiderauit inter cæteros Alex. *conſ.*
43. *numer.* 31. *lib.* 4. Curt. Iun. *conſ.* 67. *num.* 6. *par.* 1. Natt.
conſ. 609. *num.* 38. *vol.* 4. Couar. *in cap. cum in officijs num.*
9. *de teſtam.* Card. Mantic. qui de veriori, & magis com-
muni opinione teſtatur *de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 2. nu.*
9. *& tit. 15. num.* 19.

Hoc idem ſenſerunt Domini in ſecundo caſu, & de ea
donatione, quæ regulis, & diſpoſitioni ſtatuti ſubiace-
re debebat ex eadem ratione, quod in ſtatuto generali-
4 ter loquente de donatione non poſſit contineri † donatio
ob cauſam, vt inter cæteros voluerunt Oldrad. *conſ.*
139. *num.* 14. Alex. *conſ.* 43. *numer.* 31. *lib.* 4. Natt. *conſ.*
609. *numer. 9. &* 38. Becc. *conſ.* 55. *num.* 19. *lib.* 1. Put. *de-
ciſ.* 416. *lib.* 1. Carpan. *ſuper ſtatut. Mediol. cap. 328. nu-
mer. 5. par.* 1. & in terminis huius Statuti Romani Cre-
ſcent. *deciſ. 1. de donation. numer.* 6. Rota *in Romana do-
nationis de Cupis 5. Iunij 1602. coram Cardin. Pamphi-
lio*, & nouiſſimè *in vna Romana donationis de Caſtella-
nis 17. Martij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no*. Verùm ſuper hoc ſtatuto aliquando dubitauit Rota,
5 an illud compræhenderet hoc genus donationis † reci-
procæ propter rationem, quæ ab eodem ſtatuto conſide-
rabatur fraudis, & damni, quod minori, aut mulieri
contingere poſſet ex ea donatione; quæ ratio, negari
non poterat, quin conueniret etiam donationi remune-
ratoriæ, & ità deciſum fuit *in vna Romana hæreditatis,
& paragij dotis 12. Iunii 1615. & in vna Romana nul-
litatis donationis 4. Maij 1616. coram bon. mem. Buratto*,
imò maiori cautione videbatur indigere ea dona-
6 tio, † quæ facta aſſereretur ob benemerita, dùm pote-
rat in ea dupliciter errari, & circà æſtimationem ipſo-
rum meritorum, & circà æſtimationem rei, quæ dona-
tur, vt etiam Rota conſiderauit *in deciſ. 102. num. 7. par.
2. diuerſ. & coram Put. deciſ. 55. numer. 7. lib.* 3. & volue-
runt prætereà Bart. *in conſ. 90. num. 2. lib.* 1. Corn. *conſ.*
161. *num. 8. lib. 3. & in conſ. 197. num. 11. lib.* 4. Mandell.
conſil. 81. *num* 53. Vndè in hac opinionum, & deciſionum
diuerſitate, quæ ex hoc Tribunali prodierunt ex di-
uerſis cauſarum, aut factorum circumſtantiis, ità vi-
ſum fuit Dominis poſſe hanc quæſtionem terminari,
& componi inter ſe vtramquè ſententiam, ſi nihil
conſtituto ſuper ipſa donatione in vniuerſum, ſed ſo-
lùm conſideratis, quæ cuiuſquè controuerſiæ pro-
pria ſunt, attendatur qua ratione in vnaquaquè do-
natione, aut cauſa euitari poſſit ratio ipſius ſtatuti quod
fieri poſſe cõſiderarunt tribus potiſſimùm concurrentibus.

Et primùm requiri dixerunt, vt hæc merita aliundè
probentur, quàm ex ſola aſſertione ipſius donatoris,
7 † quia licèt in donatione facta à perſona, quæ non ſit
8 † prohibita donare, non requiratur alia probatio præ-
ter eam, quæ colligitur ex ipſa donatione, vt communem
opinionem eſſe teſtatur Clar. *in §. donatio qu. 3. nu.* 2. Me-
noch. *conſ. 1003. num.* 76. Card. Mantic. *de tacit. & ambig.
conuention. lib. 13. tit. 15. nu.* 42. Gabr. *de donat. concluſ.
1. num.* 63. Hoc tamen ideò contingit, quia poteſt dona-
tio, quam illa fecit, ſuſtineri in vim iuramenti promiſſorij
poſiti in inſtrumento eiuſdem donationis, quando non
ſubſiſterent merita, quorum mentio facta fuerit in eo in-
ſtrumento, vt conſiderauit idem Card. Mantic. *d. num.* 42.
Corn. *conſ. 104. num.* 13. Grat. *conſ. 63. num.* 24. Rip. *in
reſponſ. prim. de donat. num.* 11. quæ ratio non poteſt
conuenire ei donationi, quæ ex diſpoſitione ſtatuti cer-
tas † ſolemnitates requirat, ſi (prout contingit in 9
caſu ſtatuti huius Vrbis) in eo tollatur omnis proba-
tio inſtrumenti, in quo donatio facta ſit, cum ſublato
eodem inſtrumento, † neceſſe ſit etiam, vt corruat iu- 10
ramentum, quod in illo continetur, vt fuit doctrina
originalis Bart. *in l. omnes populi. num. 25. ff. de iuſt. & iur.*
quam ſequuti fuerunt Abb. *in c. cum contingat. num.* 26.
Imol. *num. 73. de iur. iur.* & fuit ſæpiùs deciſum in hoc
Tribunali, *vt in d. Romana donationis de Cupis 5. Iu-
nii 1602. coram Card. Pamphilio, & in aliis relatis in
deciſ. 153. num. 3. part. 1. recent. & in vna Romana do-
nationis 3. Iunii 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in
Bononien. cenſus 5. Iunii 1629. coram R. P. D. meo
Ghiſilerio*.

Secundò dixerunt requiri, vt merita donatatij non
ſint inferiora valore bonorum donatorum, cum in ea
parte, in qua † eadem bona ſuperabunt quantitatem 11
dd. meritorum, retinere debeat donatio nomen puræ,
ac ſimplicis † donationis, vt pluribus relatis compro- 12
banit Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuention. lib. 13.
tit. 15. num.* 28. Tiraq. *in l. ſi vnquàm in verba donatione
largitus. num. 8. C. de reuoc. donat.* Card. Seraphin. *de-
ciſ. 416. num. 20. & deciſ. 1170. num.* 5. & diſtinguit hic
etiam Card. Mant. vtrùm ipſa donatio poſſit per ſe va-
lere, quamuis nulla merita præceſſiſſent, An verò
ſuſtineri debeat propter ſola merita donatarij, ex qua
diſtintione reſponderi poterat ad obiectionem, quæ mo-
uetur à Tiraquell. quod non hæc videatur eſſe natura
gratiæ, vt ſe coerceri patiatur intrà limites ſeruitij ac-
cepti, dùm potiùs cum quodam quaſi fœnore responde-
re debet ei, qui primo beneficium dedit, exemplo
agrorum fertilium, qui multò plùs reddere ſolent,
quàm acceperunt, quia æquum eſt, † vt in hoc meri- 14
torum exceſſu habeatur ratio etiam perſonarum, à quibus
illa æſtimari poſſunt, ad quem effectum cenſeri debent
requiſitæ huiuſmodi ſolemnitates à ſtatuto, non au-
tem ad reſtringendam, aut limitandam facultatem do-
nandi, vt benè, & in propoſito conſiderauit Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 2. num. 19. de donat.* Rip. *in l. ſi vnquàm
in 15. quæſt. num. 31. C. de reuoc. donat.*

Tertiò demum viſum fuit neceſſarium eſſe, vt non
poſſit donationi obeſſe ratio huius ſtatuti, quod illa fa-
cta fuerit ob benemerita, & ſeruitia, quæ præceſſe-
rùnt, non autem propter ea ſeruitia, quæ donator ſibi 15
polliceatur in futurum ab eo, cui donauit, cuius rei li-
cèt plures rationes afferri poſſent, vna tamen ſatis erat,
quæ magis conuenire viſa fuit terminis huius deciſionis,
quia ſcilicèt faciliùs dubitari poteſt de læſione in æſtima-
tione dd. meritorum, quæ pendere debent ex futuro
euentu, cum in ea non ſolùm haberi deberet ratio per-
ſonarum, quibus donatur, eo quia nihil leuiùs ſit gratia,
† poſtquàm facta eſt, quam rationem viſus eſt conſide- 16
raſſe Pic. in terminis huius quæſtionis, dum dixit in-
finitum eſſe numerum ingratorum *in gloſſ. 7. num. 36.
ſuper cap. 151. ſtat. Vrb.* † ſed etiam ipſius euentus fu- 17
turi, dum plura contingere poſſunt, ob quæ non ſit
permiſſum donatario dicta ſeruitia rependere, vt in ſpe-
cie contigit in caſu huius donationis, quæ cum conti-
neret vtramquè cauſam videlicèt ſeruitiorum, quæ ipſa
donatrix à Liuia receperat, & quæ ab eadem in futu-
rum ſperabat, hæc tamen futura ſeruitia non potuerunt
per Liuiam exhiberi donatrici dùm eadem donatrix non
vixit longiori tempore quam trium menſium poſt do-
nationem à ſe factam, & cum his requiſitis viſum fuit
Dominis declarari poſſe vtramquè ſententiam, dum
ſuppoſita probatione, & æqualitate meritorum, † ni- 18
hil officere poſſet contraria ratio, quæ colligebatur ex
ſtatuto, vt ſcilicèt poſſibilis eſſet læſio etiam in ea dona-
tione, quæ facta eſſet intuitu, aut contemplatione me-
ritorum, vt in ſpecie conſiderauit Rota cor. Cæſ. de Graſſ.

deciſ. 2. de donat. & coram Card. Seraphin. deciſ. 1170. num. 5.

Hæc autem, quæ ita firmata fuerunt ſuper prima quæſtione, & natura donationis in genere, neceſſaria fuerunt etiam ad declarationem donationis, de qua agebatur in hoc dubio, quia pluribus modis illa oppugnabatur ab hæredibus Virginiæ; nam præter neceſſitatem, quam dicebant habuiſſe eam donationem, vt in illa ſeruatæ fuiſſent ſolemnitates ſtatuti, præterea negabant, quod extaret alia probatin ſuper meritis donatariæ, præter eam, quæ colligebatur ex inſtrumento ipſius donationis, & quod eadem merita reſponderent valori bonorum donatorum, vnde vtrumquè neceſſarium fuit ſtatuere, quali ſcilicèt probatione opus eſſet, vt diceretur conſtare de dictis meritis, & qualia, & quantæ deberent eſſe eadem merita, vt donationi, de qua quæritur, non videretur conuenire nomen puræ, ac ſimplicis donationis: & primæ obiectioni viſi fuerunt ſatisfacere teſtes dati à Liuia, dum deponebant ſuper ſeruitijs, quæ illa præſtitit Virginiæ ſpatio quinquè annorum occaſione valetudinis, ex qua non ſolùm in lecto ſemper dicto tempore decubuit, ſed ita grauata fuit, vt nequè ex eodem lecto mouere vnquàm ſe poſſet, nequè cibum proprijs manibus ſumere, qui teſtes reddebant pleniſſimam cauſam ſuæ ſcientiæ, quod ſcilicèt pluriès illam vidiſſent in lecto iacentem, & Liuiam, dum illam curabat, & ità inter cæteros aſſerebant tertius, & quartus teſtes examinati in prima inſtantia, & genus ſeruitiorum, quæ illi narrabant, exhibita fuiſſe donatrici in infirmate grauiſſima, ac moleſtiſſima ſatis eſſe poterat

19 ad ſuſtinendam donationem etiam † inter eas perſonas, quæ ad eadem ſeruitia ex propria obligatione tenentur nimirùm inter patrem, & filium, maritum, & vxorem, ſicut poſt Dec. *in conſ. 202. num. 6.* & Pariſ. *conſ. 90. num. 13. lib. 3.* firmat Tiraq. *in l. ſi vnquàm in verbo, donatione largitus. num. 108. C. de reuoc. donat.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 7 par. 2. num. 21.*

Super qualitate meritorum, quæ dicebantur fuiſſe cauſa huius donationis, Domini dubitarunt, vtrùm illa dici poſſent æqualia bonis donatis, tum habita ratione valoris eorumdem bonorum, quæ in ipſa donatione continebantur, tùm etiam conſiderata alia donatione, quam Liuia obtinuerat in ſumma ſcutorum ducentorum, & vltrà à Cinthio nepote ex fratre donatricis propter eandem cauſam ſeruitiorum, quæ ipſa Liuia præſtabat amitæ, & ideò tàm ex hoc capite, quàm quia ad futura etiam ſeruita viſa eſt reſpicere donatrix, quæ poſteà non recepit. Negarunt quod poſſet eadem donatio in omni ſui parte ſuſtineri; & conſiderato tempore, quo fuit Liuia occupata in dictis ſeruitijs, Domini arbitrati fuerunt, quod illa ſolùm confirmari deberet pro ſcutis trecentum, & quinquaginta, ſiuè pro dimidia parte vnius cenſui, qui eidem Liuiæ donatus fuit à Virginia, & pro omnibus bonis mobilibus, quæ etiam continebantur in eadem donatione, ſequendo in hoc arbitrium, quod

20 relictum eſt † Iudici in æſtimatione dd. meritorum, vt teſtatur Clar. *in § donatio. quæſt. 3. numer. 4.* Viu. *commun. opin. lib. 1. opin. 222. num. 13.* Menoch. *de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 2. caſ. 232. nu. 7.*

Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Legionen. puritatis ſanguinis.

Die Lunæ 13. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Capitulum, ſi elegerit aliquem in Canonicum, non poteſt deinde dictam electionem impugnare. Epiſcopo, de legitima collatione parochialis Eccleſiæ atteſtanti, quando credatur, & quandonon. Sanguinis puritas alicuius, quando concludenter dicatur probata.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij collatio præſumitur canonicè facta.*
2 *Canonici Tridentini, ſi eligant aliquem in Canonicum, iſta electio non indiget ſuperioris confirmatione.*
3 *Canonicatus collatio cenſentur facta iuxtà formam ſtatuti Eccleſiæ.*
4 *Beneficij collator non poteſt venire contra factum proprium.*
5 *Quod procedit etiam in eo, qui velit impugnare electionem, ratione formæ non ſeruatæ.*
6 *Epiſcopo atteſtanti de collatione parochialis Eccleſiæ facta præuio concurſu, & ſeruata forma Concilij Tridentini, non eſt ſtandum.*
7 *Sed hoc intellige verum, quando conſtat de contrario, veluti ſi conſtet concurſum habitum fuiſſe coram duobus tantùm examinatoribus.*
8 *ad Parochialem Eccleſiæ electio, quando eſt nulla patenter ex defectu formæ, ceſſat contraria atteſtatio Epiſcopi.*
9 *poſt Electi confirmationem, opponens, an audiatur contra formam electionis, & vide num. 10.*
10 *Anchar. in cap. cum dilecti. num. 1. de elect. quo caſu loquatur.*
Compromiſſarij poſſunt dare de nullitate perſonæ electæ, ſi contra formam compromiſſi fuerit electa.
11 *Canonicatus collatio, quando fit à Capitulo, debet conſtare, quinam Canonici erant præſentes.*
12 *Exemplo eſt ſtandum, ſi pars aduerſa habet in poteſtate originale, & illud non vult exhibere, & nu. 13. vbi de inſtrumento controuerſo inter priuatum, & Canonicos.*
14 *Sanguinis puritas in dubio præſumitur.*
15 *Teſtes ex quibus probent ſanguinis puritatem alicuius. amplius num. 16.*
17 *Teſtes deponentes de bona fama alicuius, præferuntur contrarium deponentibus.*
18 *Sanguinis puritas benè probari poteſt per famam.*
19 *Teſtes deponentes ſuper fama debent exprimere, à quo audiuerunt. & nu. 22.*
20 *Filiationis probatio coadiuuari poteſt ex fide Baptiſmi, in qua aſſeritur, quod quis eſt filius tali, &c.*
21 *Deſcendentiæ legitima probatio, ex quibus reſultet.*
23 *Deſcendentia, conſanguinitas, & parentela probari poteſt per inſtrumenta in quibus de illa enunciatiuè agitur.*
24 *ad Deſcendentiam probandam ſtantur enunciatiuis perſonarum coniunctarum, propter ſcientiam eius rei, quam habere præſumuntur.*
25 *ad Sanguinis puritatem probandam, multùm facit, quaſi poſſeſſio puritatis.*
26 *Teſtes, qui conuincuntur de mendacio non ſunt attendendi.*
27 *Sententiæ iudicialiter, & rigorosè latæ in cauſa ſtatus faciunt ius, quoad omnes.*

Suprà ad Deciſionem 289. coram Reuerendiſſ. D. Ciccino Decano, & infrà ad deciſionem 362. coram eodem.

DECISIO CCCLIX.

VACANTE Canonicatu Magiſtrali Eccleſiæ Legionen. Capitulum, & Canonici elegerunt D. Ioannem Santander, qui dicti Canonicatus ab eiſdem ſucceſſiuè collationem obtinuit, deinde commiſſum fuit examen ſuper qualitatibus requiſitis à ſtatuto dictæ Eccleſiæ, de Clericis, niſi ab antiquis, & puris Chriſtianis progenitis recipiendis quo peracto ei poſſeſſionem tradere recuſarunt, vnde alijs teſtibus pro parte electi coram Sedis Apoſtolicæ Nuncio in illis partibus commorante examinatis idem electus ſententiam ſuæ puritatis declaratoriam reportauit. Hodiè verò in gradu appellationis mihi commiſſæ, quæſitum fuit An conſtet de bono iure d. Ioannis, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Nam ex inſtrumento publico decretorum Capitulatium conſtat, quod Capitulum primo loco elegit Ioannem, dixitquè electionem eſſe Canonicam, deinde adhibito miniſterio Vicarij generalis, qui ex Bulla Leonis X. habet facultatem conferendi Canonicatum Magiſtrale, ac Primicerij, per bireti impoſitionem electo contulit Canonicatum, quæ quidem † collatio tanquàm 1
actus perfectus, iuris autem præſumi canonica, Hoſtien. *in c. ſicut col. 2. de ſent. & re iudic.* Gemin. *in c. licèt Epiſcopus.*

ſcopus. nu. 12. *verſ. & ſufficit. de præben. in* 6. quod etiam
dixit Rota *in Tridentina Canonicatus* 15. *Decembris* 1603.
& 13. *Febr.* 1604. *coram. Cardin. Mellino*, Io terminis ele-
ctionis ad Canonicatum Eccleſiæ Tridentinæ, quæ non
2 Indigebat † Superioris confirmatione, vt teſtatur Mo-
dern. *de reb. benef. lib.* 2. *quæſt.* 18. *numer.* 60. *cum ſeqq.* ne-
que ab ipſo Capitulo impugnari poteſt ſub prætextu,
quod non fuerint ſeruatæ ſolemnitatis in conſtitutionibus
Sixti Papæ Quarti, & Leonis X. de proponeñ edictis
examine præmitteñ, ac de iuramento Canonicorum eli-
3 gentium requiſitæ. Tùm quia actus collationis † cen-
ſetur factus iuxtà formam ſtatuti Eccleſiæ, & dd. con-
ſtitutionum, in qnibus conceſſa eſt Vicario generali fa-
cultas eligendi perſonam idoneam, & conferendi Cano-
nicatum, de quo agitur, vt per Abb. *in conſ.* 41. *num.* 2.
lib. 1. Card. Zabar. *conſ.* 118. *n.* 6. Rota *deciſ.* 309. *in fin. par.*
4 1. *diuerſ.* tùm etiam quia collator † contra factum pro-
prium venire non poteſt *cap. diuerſis fallacijs. cum gloſ.
in verb. non per tc. de cler. coniug. cap. cum non ignores.
de præben. cap. nulli, & ibi etiam gloſ. in verb. impugna-
re. de elect. in* 6. *vbi* Franc. *nu.* 1. notat concluſionem pro-
5 cedere etiam in eo, † qui velit impugnare electionem ra-
tione formæ non ſeruatæ.

Non obſtat, quod attenta forma in dd. conſtitutioni-
bus tradita, non ſit ſtandum atteſtationi Canonicorum
eligentium, quod electio ſit canonica quemadmodùm
6 † Epiſcopo atteſtanti de collatione parochialis Eccleſiæ
facta præuio concurſu, & ſeruata forma Sacri Concilij
Tridentini ſtañ non eſſe dixit Rota *in Panormitana Ar-
chipresbyteratus* 28. *Iunii* 1627. *coram bon. mem. Buratto*,
7 quia id procederet ſi conſtaret † de contrario, vt in ter-
minis concurſus habiti cum duobus tantùm examinato-
ribus, Rota *in Panormitana Archipresbyteratus* dixit
8 per huiuſmodi nullitatem patentem ex defectu formæ †
ceſſare contrariam atteſtationem. Eademquè reſponſio-
ne tollitur aliud obiectum, quod poſt electi confirmatio-
9 nem audiatur † opponens contra formam electionis,
quod notat Anchar. *in cap. cum dilecti num.* 1. *de elect.* cum
ex ea lectura in principio manifeſtum ſit dictum illius
10 Doctoris † procedere in caſu electionis factæ per Com-
promiſſarios de perſona, quæ contra compromiſſi for-
mam electa appareat.

Nequè obſtat, quod ex d. electionis inſtrumento nõ con-
11 ſtet, qui nam Canonici fuerint † in Capitulo præſen-
ſentes cum nomina ſingulorum in ea non legantur à No-
tario expreſſa *ad not. per* Bald. *in l.* 1. *ſub. numer.* 2. *ff. de
magiſt. conu.* quia inſtrumentum, de quo agitur non con-
tinenti aſſertionem aliquam Notarij, ſed ſolummo-
dò atteſtationem Secretarij ipſius Capituli de actibus
Capitularibus per ipſum in executionem mandati Iu-
dicis extractis, in quorum primo habentur huiuſmodi
verba, ſcilicèt hac prædicta die præfati DD. ad electio-
nem, ex quibus licèt depræhendere ſingulorum no-
mina in alia ſcriptura fuiſſe expreſſa. Cum autem
protocollum originale electionis dicatur, & præſuma-
tur eſſe in poteſtate Capituli, & Canonicorum, do-
12 nec illud † producant fides exemplo debet adhibe-
ri Bald. *in l. publicati. numer.* 8. *C. de teſtam.* & in ſimi-
13 libus terminis de inſtrumento controuerſo † inter priua-
tum, & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis reſpondit Dec.
in conſ. 36. *ante num.* 3.

Cum itaquè Ioannes habeat fundatam intentionem
in actu electionis à Capitulo approbatæ, & examinatis
quàm pluribus teſtibus ſatisfecerit ſtatuto Eccleſiæ requi-
14 renti † ſanguinis puritatem, pro qua militat iuris præ-
ſumptio, *cap. vltim. vbi* Felin. *numer.* 1. *de præſumpt.
gloſ. fin. in cap. vnic. de ſcrutin. in ord. fac.* Rota *co-
ram Gregor. XV. deciſ.* 498. *numer.* 1. *cum alijs ibi per
Add. cumulatis* viſum fuit de illius bono iure, quod
qualitatem requiſitam non poſſe dubitari produxit enim
83. teſtes quinquagennarios, & ſexagennarios, lociquè
originarios deponentes de publica voce & fama, & de
communi reputatione, quod ipſe ex puro ſanguine nulla
macula ſuorum maiorum tàm per lineam paternam,
15 quàm per lineam maternam aſcendentium in facto †
ſit oriundus, quodquè à ſuis maioribus idem dici audiue-
runt, & ſi contrarium eſſet verum, non potuiſſet fieri
quin ipſi id ſcirent vidiſſent aut audiuiſſent. Horum au-
tem teſtium depoſitiones concludunt, quod prædictus
Ioannes de Santander ſit filius legitimus, & naturalis Al-
phonſi de Santander Iunioris, & Catharinæ de Appari-
tio, quodquè dictus Alphonſus procreatus fuit ab Al-
phonſo Seniore, & Franciſca de Ouiedo coniugibus, qui
ſunt d. Ioannis aui paterni, & quod d. Catharina de Ap-
paritio mater ipſius Ioannis fuit filia legitima, & natu-
ralis Franciſci de Apparitio ac Luciæ Garziæ Palomo,
qui ſunt aui materni eiuſdem Ioannis. Item, quod om-
nes ſupranominati ex puris, & antiquis parentibus
Chriſtianis fuerunt progeniti quibus teſtibus tantò ma-
gis eſt credeñ, quod 20. alij teſtes ex parte Capituli exa-
minati, etiam ſeptuagenarij, & octuagenarij ex † no- 16
bilioribus, & antiquioribus loci eandem puritatis famam,
& communem exiſtimationem ſuis depoſitionibus com-
probarunt, & attento potiori numero, ac prærogatiua
famæ † bonæ, de qua atteſtantur in concurſu aliorum 17
teſtium Capituli deponeñ. de contrario ſunt præferen-
di, *l.* 3. *§.* 1. *& l. ob carmen. §. ſi teſtes. cum gloſ. ff. de teſt.*
Corn. *conſ.* 176. *circa fin. vol.* 4. Put. *deciſ.* 2. *numer.* 20.
lib. 3. & in ſimilibus terminis *Greg. XV. deciſ.* 455. *nu-
mer.* 4. Mant. *deciſ.* 254. *numer.* 11. *&* 317. *num.* 15. *Reue-
rendiſſ. D. meus Coccinus Decanus deciſ.* 68. *numer.* 17. &
per famam † ſufficienter probari ſanguinis puritatem in 18
terminis eiuſdem ſtatuti ſæpè dixit Rota *vt coram* Man-
tic. *d. deciſ.* 274. *&* 317. *& coram Greg. alleg. deciſ.* 910. *nu.*
4. *& nouiſſimè in Legioneñ puritatis* 26. *Maij* 1631. *coram
D. meo Queippo*.

Non obſtant teſtes affirmantes, quod d. mater Ioan-
nis non vocaretur Catharina de Apparitio, ſed Ca-
tharina de Rupero, ex eo quod huiuſmodi cognominis
de Rupero eſſet Franciſcus illius pater, quamuis pro-
pter ſeruitutem in domo Alphonſi, & Chriſtophori de
Apparitio præſtitam aſſumpſiſſet poſteà cognomen de
Apparitio, quia teſtes prædicti deponunt de ſimplici
auditu ab alijs ſine expreſſione nominum eorum à
quibus id audiuerunt, † & præftereà conuincuntur de 19
mendacio à teſtibus pro Ioanne, deponentibus dictum
Franciſcum fuiſſe ex familia de Apparitijs Oppidi de
Olmedo, ac ipſum vti talem, & ab eadem ſtipite de-
ſcendentem ſeſe habuiſſe, ac tractaſſe cum alijs ſuis
conſanguineis cognominatis de eadem familia de Ap-
paritijs eoſquè fuiſſe habitos, & reputatos, tanquàm
ex puro ſanguine antiquorum Chriſtianorum nulla ma-
cula infecto genitos, ac ipſum Ioannem ab eiſdem
quoquè vti conſanguineum haberi, & reputari, cogno-
men verò de Rupero, nequè inter ipſos, nequè in toto
Oppido præfato vllo vnquàm tempore fuiſſe, vel eſſe,
aut dici audiuiſſe.

Similiter de mendacio conuincuntur teſtes pro parte
eiuſdem Capituli examinati, deponentes, quod Lucia
auia materna non fuit cognominata de Garzia, ſed de
Barnabe de Palomo, quod cognomen ſit familiare He-
bræis, nam alij teſtes Ioannis affirmant à ſuis maioribus
audiuiſſe, quod N. Palomo mater Luciæ, & vxor An-
tonij Garziæ Barnabe eius patris ducebat originem ex lo-
co Nauas de Oro, quodquè tam ibi, quàm alibi ideſt in
Oppidis S. Mariæ de Nieba, & de Olmedo omnes eiuſ-
dem familiæ de Palomo deſcendentes fuerunt habiti, &
reputati, ac reputantur pro natis ex puro ſanguine pa-
rentibuſquè Chriſtianis, & antiquis. Et prætereà dictum
Luciæ matrem vnus ex eiſdem teſtibus Ioannis ſeptuage-
narius, ac familiæ de Palomo deponit ſe nouiſſe, ac vo-
catum fuiſſe Mariam de Palomo, ac illius patrem fuiſſe
Sebaſtianum de Palomo, quibus adminiculatur atteſta-
tio de Baptiſmate, † eiuſdem Mariæ, tanquam filiæ d. 20
Sebaſtiani ex libro Baptiſmatorum d. Oppidi Nauas de
Oro. Vnde † reſultat ſufficiens probatio deſcendentiæ, 21
vt dictum fuit in *Regien. Prioratus* 22. *Aprilis* 1592. *co-
ram bo. me. Card. Millino*.

Nequè puritatem ex parte Franciſcæ de Ouiedo,
auiæ paternæ Ioannis commaculant dd. teſtes Capituli,
dùm ſinè expreſſionem † à quibus audiuerunt, ſed ſim- 22
pliciter nullamquè ſui dicti reddentes rationem depo-
nunt, quod illa vocaretur Franciſca de la Rexia, quod-
què tanquàm nata ex Ancilla de genere Maurorum fue-
rit expoſita, iuxtà domum Mariæ de Ouiedo, quæ ex
commiſeratione eandem enutriuit. Quia teſtes pro par-
te eiuſdem Ioannis producti in eo conueniunt, quod
prædicta Franciſca erat neptis Mariæ de Ouiedo, quę mu-
lier cum eſſet nobilis nupſerat Ioannis Troche perpetuo
Oppidi de Olmedo Gubernatori, ipſamque Franciſcam

neptem nuptui tradidit prædicto Alphonſo de Santander
d. Ioannis, auo paterno tanquàm Chriſtiano antiqno, &
puri ſanguinis, & veritatem harum depoſitionum confir-
mat obligatio ipſius Mariæ de tradendo eidem Alphonſo
dotem dictæ Franciſcæ de Ooiedo. Clari autem iuris
23 eſt deſcendentiam conſanguinitatem, † parentela pro-
bari per inſtrumenta in quibus de illa enunciatiuè aga-
tur *gloſ. in cap. ſenes. in verb. inſtrumentum. de teſt.* Ma-
ſcard. *de probat. concl.* 411. *num.* 20. maximè attenta per-
ſona d. Mariæ eius emitæ, cuius enunciatiuæ tanquàm
24 coniunctæ eſt deferen propter ſcientiam, quam † perſonæ
couinnctæ dicuntur habere gradus, & deſcendentiæ Bart.
in l. qui duos. num. 2. Rol. *conſ.* 3. *num.* 110. *lib.* 1. Surd. *de-
ciſ.* 145. *num. vlt.*
25 Accedit quaſi poſſeſſio puritatis † in qua idem Ioan-
nes docet ſe exiſtere per atteſtationes de huiuſmodi ſuæ
qualitatis informationibus captis, & admiſſis à duobus
alijs Collegijs in quibus idem puritatis recipiendorum in-
quiſitio eſt requiſita.

Non obſtat, quod idem Ioannes à Collegijs Oxomeñ,
& de los Verdes, ac lite Sanctæ Mariæ Magdalenæ non
fuerit admiſſus, cuius rei cauſam prædicti teſtes Capitu-
li io ſuis depoſitionibus retulerunt ad ſanguinis impurita-
26 tem, quia huiuſmodi depoſitiones † de mendacio ſimi-
liter conuincuntur per atteſtationes ipſorum Collegia-
lium, aliorumquè teſtium in quibus continetur expreſſa
admiſſio per beneficium eiuſdem Ioannis ſuper puritate,
& excluſio refertur ad alias cauſa quia ipſe ſcilicèt erat, vel
ætate adultior, vel opulentior, vel diuerſæ nationis, aut
Prouinciæ, quàm à ſtatutis, & Conſtitutionibus eorum-
dem Collegiorum permitteretur, vel etiam quod relictæ
priori oppoſitæ illico, ſeù ad aliud Collegium oppoſuerit,
quod obtinuit.

Nequè obſtant teſtes deponentes de excluſione Hiero-
nymi de Villes eius cognati ex latere materno à Capitu-
lo loci de Olmedo, & de admiſſione Franciſci de Santan-
der fratris germani ipſius Ioannis, quia vtrumquè obie-
ctum tollitur ex ſententijs pro eorum puritate iudiciali-
ter, & rigoroſæ prolatis, quæ cum ſint ſuper ſtatu ad fa-
27 uorem dicti Ioannis, & ſuæ familiæ † ius faciunt inter
omnes, *l. ingenuum. ff. de ſtat. hom. gloſſ. in cap. quàm-
uis. de ſent. & de re iudic.* cum alijs allegatis per Rota *dec.*
494 *num.* 5. *par.* 1.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurii 27. Iunij 1633.

A R G V M E N T V M.

In Hærede, & Adminiſtratore hæreditatis cum præſumatur iuſta cauſa ignorantiæ, cum ſuccedant in ius alterius, ideò aduerſus præſcriptionem, datur eis reſtitutio in integrum. Et aliqua circa ignorantia iuris. Quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum, quando ab initio non currat.

S V M M A R I V M.

1 *In Hærede, ſiuè in Adminiſtratore hæreditatis, ſi concurrat iuſta cauſa ignorandi aliquod creditum, aduerſus eius præſcriptionem, datur eis reſtitutio in integrum.*
2 *Ceſſio generalis creditorum facta alicui, omnia credita compræhendit.*
3 *Scientia ad effectum amittendi, id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata.*
4 *Et ad hunc effectum non ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis, cum eo, qui vereſimiliter certiorare poteſat de negotio &c.*
5 *Obliuio, quanto tempore præſumatur etiam in facto proprio.*
6 *In Hærede, & Adminiſtratore, cum ſuccedant in iure alterius in eis præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum, vt reſtituatur in integrum.*
7 *Omiſſio deſcriptionis bonorum in inuentario, quando non præſumatur doloſa.*
8 *Ignorantia ex iuſta cauſa præſumitur ratione difficultatis materiæ.*
9 *Achill. deciſ. 1. de præſcript. & Pegn. deciſio in Romana Saluiani, quem intellectum diù retinuerunt.*
10 *Iuris dubij ignorantia, ſeù error ſolet æquiparari ignorantiæ, & erroris facti.*
11 *Ignoranti factum alienum, ſicuti datur reſtitutio ob iuſtam cauſam ità, & ignoranti ius perplexum, & obſcurum.*
12 *Reſtitutio in integrum, ſi alicui competebat, & tacuerit per quadriennium, ampliùs non auditur.*
13 *Reſtitutio in integrum vbicumquè datur ex clauſula generali, ob aliquam iuſtam cauſam, quadriennium ab initio non currit.*
14 *Et ratio eſt, quia aliàs eſſet dare reſtitutionem ad reſtitutionem obtinendam.*

Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R. P. D. Pirouano.

D E C I S I O C C C L X.

IN DECISIONIBVS cauſæ 5. Maij 1631. * & 15. Decembris 1632. * plura fuerunt firmata; nempè Æquitem Octauianum Creſcentium ſoluiſſe de anno 1592. totum debitum quorundam ſocietatum officiorum, in quibus coobligati erant Gaſpar Garzonius, & Ioannes Lilius, ceſſione contra omnes obligatos reportata, ac mandato obtento contra Ioannem Baptiſtam filium, & hæredem dicti Gaſparis, nihilquè actum fuiſſe vſquè ad annum 1623. ſecundo obſtare D. Creſcentio petenti creditum dempta ipſius confideiuſſoris parte, ſtatutum Vrbis 158 lib. 1. ſolutionem præſumens lapſis ſexdecim annis à dicto anno 1592. vſque ad annum 1623. Tertiò curſum præſcriptionis non fuiſſe impeditum ob iacentiam hæreditatis Saluſtiæ Cerrinæ ceſſionariæ Æquitis Octauiani, & auctricis D. Creſcentij, ac demùm aduersùs lapſum huiuſmodi temporis ſexdecim annorum nullam competere reſtitutionem in integrum; Hodiè admiſſa ſuper eiſdem noua diſputatione, cenſuerunt Domini competere D. Creſentio reſtitutionem in integrum, & in hac parte tantùm eſſe recedendum à deciſis.

In facto enim verùm eſt, quod Æques Octauianus
de ſupradicto anno 1592. ſoluit commune debitum, &
de anno 1605. creditum ceſſit Saluſtiæ Cerrinæ eius vxo-
ri, quæ deceſſit de anno 1608. relicto hærede, & hære-
ditate ſub poteſtate Adminiſtratorum, ac demùm ipſe
Æques Octauianus diem ſuum clauſit de anno 1618. qui-
bus ſtantibus omnes conueniunt, ſi concurrat cauſa in
hærede, aut Adminiſtratoribus ſe excuſandi à negligen-
tia petendi † creditum reſtitutionem in integrum non 1
eſſe denegandam, Bart in *l* 2. §. *ſi quis propter, numer.*
2. *ff. de itin. actuq. priu.* Felin. *in cap. vigilanti. num.* 2. *de
præſcrip.* Bald. *conſ.* 48. *verſ. & tunc aut præſcriptio lib.* 1.
Balb. *de præſcript.* 4. *par. quartæ par. principalis, quæſt.*
29. Rota *deciſ.* 11. *numer.* 10. & 171. *poſt tract. de Saluian.
impreſſ. in* 1. *editione, & deciſ.* 390. *in* 2. *editione num.* 6.

Et iuſtam cauſam ignorantiæ, & negligentiæ vi-
ſum fuit ſufficienter probari ex eo, quod in ceſſione
facta per Æquitem Octauianum Saluſtię vxori ſuæ nul-
lum verbum de credito contra Garzonium, & Lilium,
& quamuis ceſſio † illa eſſet generalis, & apta compræ- 2
hendere creditum prædictum; Attamen iſta ſcientia de-
bebat eſſe indubitata, non autem velata, & implicita
† ad effectum præiudicij *gloſ. in cap. conuerſationi in ver-* 3
bo, ſciuerit, de appell. in 6. Becc. *conſ.* 37. *num.* 23. Oſaſc.
deciſ. 176. *num.* 3. Surd. *deciſ.* 216. *numer.* 42. & *conſ.* 150.
in fine lib. 1. nec ſufficit coniectura vnica ſimultaneæ ha-
bitationis, cum viro ſuo cedente; vt veriſimiliter † 4
potuerit ab eo certiorari de mandato obtento, & credi-
to non exacto, Anchar. *conſ.* 92. *numer.* 2. Bald. *de præ-
ſcript.* 4. *par. quartæ par. principalis. quæſt.* 29. *numer.* 8.
Menoch. *præſump.* 4. *lib.* 6. quæ allegantur in prima deci-
ſione cauſæ; quia pugnat cum alia præſumptione, quod
ſicuti Æques Octauianus ab anno 1592. quo ſoluit to-
tum debitum, & mandatum obtinuit contra Garzonium
filium, & tacuit per treſdecim annos vſq; ad annum 1605.
quo contigit ceſſio; ità potuerit oblitus ſui iuris ſilere,
& tacere per triennium vſquè ad annum 1608. In quo ipſa
Saluſtia deceſſit cum minori tempore treſdecim † anno- 5
rũ obliuio præſumatur etiam in facto proprio *gloſ.* Bart. &
Bald.

Bald. *in l. 1. C. de ſeru. fugit.* Crauett. *conſ.* 65. *num.* 10.
Surd. *deciſ.* 222. *num.* 17. latiſſimè comprobans; præte-
reà oedùm requiritur ſcientia, & negligenria io Salu-
ſtia ceſſionaria; ſed & in hærede, aut adminiſtrato-
ribus hæreditatis illius, ex quo ipſa deceſſit ante com-
pletum tempus ſexdecim annorum, & præſcriptio im-
pleta eſt de tempore hæredis, & Adminiſtratorum,
6 io quibus † regulariter concurrit iuſta cauſa nempè
igoorantia tanquàm ſuccedentes in factum alienum, *l.
qui in alterius locum. de regul. iur.* vbi Dec. & Cagnol.
Rota *deciſ.* 300. *num.* 7. apud eundem *tract. de Saluian.
in ſcennda edit.* Odd. *de reſtitut. quæſt.* 8. *art.* 9. *per to-
tam*, quorum iuſta cauſa maximè coadiuuatur: quia
inuentarium fecerunt mortua Saluſtia, & in eo dili-
gentes fuerunt in deſcribendis corporibus, & iuribus
hæreditarijs nec huiuſmodi creditum deſcripſerunt; hanc
7 verò omiſſionem † non doloſam; ſed per igoorantiam
ex facto alieno, omnes admittunt, Surd. *deciſ.* 222.
num. 14. Rota *deciſ.* 169. *num.* 3. *coram Papa Gregor.
XV.*

Demùm hæc iuſta cauſa ex alio ſuadetur, tàm in
Saluſtia, quàm in hærede, & adminiſtratoribus hæ-
8 reditatis illius, † nempè ratione difficultatis materiæ;
nam *deciſio Achillis prima de præſcription. & coram
Penia in Romana Saluiani* 22. *Maij* 1599. vſquè in hanc
diem, quo declaratæ fuerunt, receperunt eum ſen-
ſum, ſtatutum non obſtare; nedùm, quando fideiuſ-
ſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiam quando ſol-
9 uit pro † coofideiuſſore; vndè ratione iuris dubij, quod
10 ſolet † æquiparari errori, & ignorantiæ facti, Felio.
in cap. de quarta, numer. 22. *de præſcription.* Put. *deciſ.*
118. *numer.* 19. *lib.* 2. Oſaſch. *deciſ.* 160. *numer.* 10.
Odd. *de reſtitut. quæſtion.* 8. *art.* 8. *numer.* 41. ſicuti
11 ignoranti factum datur † reſtitutio ob iuſtam cauſam;
ità & ignoranti ius perplexum, obſcurum, Odd. *ea-
dem quæſt.* 8. *& art.* 8. *in fine*, Rota *deciſ.* 603. *num.* 14.
part. 2. *recent.*

Deniquè non obſtat, quod in omnem caſum lapſum
12 ſit quadriennium ad petendam † reſtitutionem in in-
tegrum, itàut omnioò veniat denegandum huiuſmodi
remedium.

Quia vbicunquè datur reſtitutio in iotegrum ex clau-
13 ſula generali ob aliquam † iuſtam cauſam, quadrien-
nium ab initio non currit, Soccin. Sen. *conſ.* 266. *num.*
22. *lib.* 2. Odd. *de reſtitut. quæſt.* 20. *art.* 5. *num.* 59. ra-
14 tionem aſſignans: quia † aliàs eſſet dare reſtitutionem
ad reſtitutionem obtinendam, contra *l. interdùm, ff. de
minor. & l. primam. C. ſi ſep. Reſtit. poſtul.*

Et ità &c.

* Prima eſt deciſio 346. ſuprà in hac eadem parte.
* Altera verò eſt deciſio 353. pariter ſuprà.

R. P. D. PIROVANO.

Bononieñ Succeſſionis.

Die Lunæ 14. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia iuſta, & valida venit confir-
manda, & ex quibus probetur dicta
validitas, & iuſtitia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ iuſtæ, & validæ, ſunt confirmandæ.*
2 *ex Actorum reuolutione probari ſolet validitas, vel inualiditas ſententiæ.*
3 *Sententiæ iuſtitia benè oſtendi poteſt ex pluribus deciſionibus in cauſa factis.*
4 *Sorores per maſculos fratres vigore ſtatuti Bononiæ de ſucceſſ. ab inteſtatur à ſucceſſione matris ſunt excluſæ.*
5 *pro Sententiarum confirmatione, quando meritò reſponderi poteſt, etiam altera parte, tantùm informante.*

Suprà ad Deciſionem 232. coram eodem R. P. D. Pirouano.

DECISIO CCCLXI.

CAVSA per binas ſententias iàm terminata ad
fauorem Comitis Ferdinandi Barbatiæ, & in
hac tertia inſtantia iterùm examinata, ſolo Domi-
no Comite informante cenſuerunt Domini eaſdem eſ-
ſe confirmaodas, † quia validæ, & iuſtæ ex actis, 1
& deductis probantur. De validitate ex reuolutione
actorum conſtat, † ex quibus probari ſolet negati- 2
ua iouaſiditatis, quæ opponi poſſet, Bart. *in l. fi-
nali, C. de reb. credit.* Alciat. *præſumption.* 16. *regul.*
3. Hercul. *de prob. negatiu. num.* 167. *&* 176. Becc. *conſ.*
40. *num.* 2.

Iuſtitia ſimiliter eſt patens † ex deciſionibus in cau- 3
ſa factis, in quibus firmatum fuit partibus acerrimè
informantibus renunciationem Blancæ matris Comitis
Ferdinandi, eidem agenti pro quinta parte ex perſo-
na matris ad hæreditatem Comitis Georgij Bentiuoli
filij non obſtare, † nec ſimiliter ſorores per maſcu- 4
los fratres vigore Statuti Bononiæ *de ſucceſſ. ab in-
teſt. aſcend. & collateral. lib.* 4. à ſucceſſione matris
fuiſſe excluſas, & cum hodiè contra fundamenta,
& rationes vtriuſquè propoſitionis, aut data opera
non ioformando nihil fuerit oppoſitum, aut forſan
nihil releuans potuerit opponi, dum omnibus con-
trarijs clarè, dilucidè, † & concludenter fuit ſatis- 5
factum, vt ex lectura vltimæ, * & penultimæ * de-
ciſionis colligi poteſt, meritò etiam altera tantùm par-
te informante fuit reſolutum pro confirmatione ſenten-
tiarum.

Et ità, &c.

* Vltima eſt ſub die 13. Maij 1633. coram R. P. D. Merlino, penultima eſt ſub die 10. Ianuarij etiam 1633. coram eodem, & ſunt deciſiones 206. & 167. ſuprà in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis.

Die Veneris 9. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Sanguine purus, quilibet de Iure præſu-
mitur, & quando ſanguinis puritas po-
ſitiuè benè dicatur probata, & quan-
do quis releuetur ab iſta poſitiua pro-
batione. In quaſi poſſeſſione puritatis
ſanguinis, quando quis dicatur eſſe.

SVMAMRIVM.

1 *Sanguine purus quilibet ſecundùm præſumptionem iuris cenſetur.*
2 *Sanguinis puritas poſitiuè probatur ex publica voce, & fama.*
3 *Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem, & famam, iſta probatio vehementer adminiculatur, ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione puritatis.*
4 *Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione.*
5 *in Sanguinis puritate, quaſi poſſeſſione, quis dicitur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent.*
6 *in Quaſi poſſeſſione ſanguinis puritatis quis dicitur eſſe, ſi ſit admiſſus ad aliquod Collegium ad quod ſolùm ſanguine puri admittuntur.*

Suprà ad Deciſionem 289. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

DECI-

DECISIO CCCLXII.

CAVSA iſta in gradu appellationis mihi commiſſa dum dubitarem, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda vel infirmanda, Domini pro nùnc reſponderunt conſtare de puritate Ioannis, omiſſis vt de reliquis videatur.

Præfatus enim Ioannes ſuam oſtendit puritatem,
1 nedum præſumptiuè, † ex vulgata ſcilicèt præſumptione Iuris, qua quilibet purus eſſe cenſetur *ad text. in l. ab ea parte, ff. de probat. & in cap. fin. de præſumption.* Guttierez *pract. quæſt. lib. 3. quæſt. 14. num. 3.* & paſſim in his terminis admittit Rota, vt apud Mantic. *decif. 274. num. 1. & 307. num. 2. & deciſ.*
2 *182. num. 4. part. 1. recent.* ſed etiam † poſitiuè reſpectu Aſcendentium ſui ipſius ex publica voce, & fama Mantic. *deciſ. 317. num. 2. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 98. num. 4.* Rot. *d. deciſ. 8. num. 1. & 9. part. 1. recent.* de qua per gradus diſtinctos concludenter deponunt innumeri teſtes latè in præcedenti inſtantia ad firmandam eandem puritatem ponderati coram R. P. D. meo Motmanno in deciſione facta ſub die 13. Iunij ſuperioris anni. *

Quæ quidem publica vox, & fama puritatis vehementer adminiculatur ex eo, quod idem † Ioan-
3 nes, tàm reſpectu eorumdemmet ſuorum aſcendentium, ac etiam tranſuerſalium ab eodem nriginario Ioannis ſtipite deſcendentium, quàm † ſui ipſius,
4 eſt in quaſi poſſeſſione puritatis, quæ excuſat à poſitiua probatione. Mantic. *d. deciſ. 274. numer. 3. poſt princip. verſ. quod multò magis, & d. deciſ. 317. numer. 4. & fuit dictum in Cordubea. dimidiæ portionis 11. Februarij 1628. coram R. P. D. meo Durano.*

Reſpectu quidem Aſcendentium, ac aliorum Collateralium Ioannis, vt ſuprà, deducitur præfata quaſi poſſeſſio, Quia ijdem & dicuntur functi officijs, ac muneribus, † quæ non niſi puris, & no-
5 bilibus demandari conſueuerunt, Rot. *deciſ. 182. numer. 8. part. 1. & deciſ. 335. numer. 4. part. 2. recent.* Mantic. *d. deciſ. 317. num. 3. 4. & 9. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 498. numer. 10. vbi* Adden. *ſub numer. 18.* & fuit alibi etiam ſæpiùs admiſſum, vt in *Legionen. Canonicatuum 14. Iunij 1621. coram recol. me.* Alphnnſn Patriarcha Manzanedo, *in alia Legionen. puritatis 26. Maij 1631. coram R. P. D. Queipo, & nuper in ſimili Legionen. puritatis 23. Maij præteriti coram R. P. D. meo Pamzirolo.*

Reſpectu verò perſnnæ ipſius Ioannis eadem, quaſi poſſeſſio deducitur ex eo, quod ipſe fuit receptus in Collegium Sanctæ Mariæ Magdalenæ Salaman-
6 tin. † à qua vigore ſimilium Statutorum impuri omninò excluduntur. Mantic. *in dictis deciſ. 274. num. 2. & deciſ. 285. num. 4.* prout hæc omnia benè deducuntur ex eiſdemmet teſtibus puritatis famam, vt ſuprà concludentibus.

Non obſtant in contrarium deducta. Quia cum adamuſſim repetantur omnia aliàs oppoſita coram R. P. D. meo Motmanno, remanent abundè ſublata ex reſponſionibus datis in prædicta Deciſione ſub die 13. Iunij præteriti, quæ adhùc placuerunt Dominis, ideoquè cum aduerſarius illas & nihil noui afferat, ſuperfluum eſt illas tranſcribere, &c.

Et ità concluſum parte vtraque Informante, &c.

* Eſt deciſio 359. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Donationis.

Die Veneris 2. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Donatio remuneratoria, & ob cauſam non requirit aliquas ſolemnitates, ſi verè talis ſit, nequè vitiatur, ſi eæ ſolemnitates fuerint requiſitæ à contrahentibus, aut non rectè ſeruatæ; & aliqua traduntur ſuper interpretatione Statuti Vrbis c. 149. 150. & 151. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Donatio remuneratoria ſecundùm magis communem opinionem non expoſcit ſolemnitates, quæ aliàs requirerentur in donatione gratuita.*

2 *Statuſum Vrbis volens adhiberi certas ſolemnitates, vt occurratur fraudibus, & ſimplicitati mulierum, & minorum, non habet locum in contractu, in quo læſio conſiderari nequeat.*

3 *Donatio in ſe, & intrinſecè læſionem continere dicitur, & à ſtatuto Vrbis connumeratur inter contractus ſuaptè natura læſiuos.*

4 *Donatio ob cauſam verè donatio non eſt.*

5 *Statuti ratione ceſſante non ſolùm ceſſat eius diſpoſitio, ſed ab ea ratione ſtatutum interpretationem recipere debet.*

6 *Statuti lex, & effectus diſpoſitionis illius conſiſtere dicitur in ratione in eo expreſſa.*

7 *Statuti Vrbis fraudibus occurri volentis ratio generalis eſt, & comprehendit donationes etiam reciprocas, quatenùs mulier, & minor circumueniri poſſunt in æſtimatione meritorum, & æſtimatione rei donatæ.*

8 *Donatio læſionem continere nequit, quando merita aliundè probantur, quàm ex aſſertione contrahentium, illaque inferiora non ſint valore bonorum donatorum, & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerint.*

9 *Donatio reciproca ſolemnitates à ſtatuto Vrbis in cæteris contractibus requiſitas non expoſcit.*

10 *Solemnitas, quam contrahens vult adhiberi, ſecundùm aliquos dicitur neceſſaria, & ſignificat illius mentem fuiſſe, vt noluerit aliter contrahere.*

Sed contrarium veriùs eſt in iure num. 11. & quarè. num. 12.

12 *Actus validitas, quæ pendere debet ex alijs cauſis, non irritatur ex commiſſione ſolemnitatum, vel non ſeruatarum, vel minùs aptè adhibitarum.*

13 *Rntio fundata in ſenſu corporeo teſtis neceſſariò concludit.*

Suprà ad Deciſionem 358. coram eodem R. P. D. Ve- 9
roſpio.

DECISIO CCCLXIII.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod hodiè propoſui deciſionem, quæ facta fuit coram me *ſub die 6. Iunij anni proximè præteriti* ſuper validitate donationis, quam Liuia oſtendebat ſibi factam à Virgi-

à Virginia in remunerationem ſeruitiorum , quæ illi
præſtiterat , quæ donatio impugnabatur ab hæredibus
Virginiæ tanquàm deſtituta ſolemnitatibus , quas di-
cebant fuiſſe in ea neceſſarias tàm inſpecta diſpoſitione
ſtatuti Vrbis , quàm qualitate contractus ; & perſo-
natum inter quas , ille celebratus fuit : & quia duo
fuerunt in ea deciſione firmata , ipſa videlicèt ſumma ,
intrà quam viſum fuit hanc donationem confirmari de-
bere , & validitas donationis intrà dictam ſummam ,
de horum duorum fundamentorum veritate actum fuit
etiam in hoc dubio , cum vtrumquè impugnaretur
ab hæredibus donatricis , hoc eſt validitas donatio-
nis in ſumma taxata , & ipſum taxationis arbi-
trium.

Et quidem rationes , quæ fuerunt conſideratæ in de-
ciſione , non ſolùm concludebant validitatem huius do-
nationis , inſpecta diſpoſitione iuris communis, ſecun-
1 dùm quam † in donatione facta in remunerationem me-
ritorum non requiruntur ſolemnitates , quæ aliàs fuiſ-
ſent neceſſariæ , ſi agererut de donatione abſoluta , &
merè gratuita ex magis communi Doctorum ſententia,
qualem eam profitentut eſſe Clar. *in §. donatio quæſt.
3. num. 2.* Couar. *in cap. cum in officijs. num. 9. de te-
ſtamen. Viu. commun. opin. cap. 222. numer. 6.* ſed etiam
concludebant , vt huic donationi non videretur obſtare
diſpoſitio ſtatuti Vrbis , cuius diſpoſitioni ſubiacebant
tàm donatrix , quàm Liuia donataria , dùm non po-
2 terat in ea conſiderari aliqua læſio , † cuius cauſa re-
quirebantur eæ ſolemnitate à ſtatuto , vt fuit opinio
ſemper recepta in hoc Tribunali , & patet ex ratione
expreſſa in eodem ſtatuto occurrendi fraudibus , & ſim-
plicitati minoris , aut mulierum , prout fuit conſide-
ratum in eadem deciſione Creſcent. 4. *de conſtit. & co-
ram* Put. *deciſ. 158. lib. 1. & deciſ. 55. numer. 5. lib. 3.*
Rot. *deciſ. 619. num. 5. part. 2. recent.* Et licèt donatio
3 in ſe , & intrinſecè contineret hanc læſionem , † & ex
hoc fuerit illa in ſpecie nominata ſimul cum alijs tribus
contractibus reſutationis , quietationis , & pacti de
non petendo , quibus eodem modo videbatur ex pro-
pria cuiuſquè natura ineſſe eadem læſio ; hoc tamen in-
telligi debebat reſpectu eius donationis , cui verè id no-
4 men † conueniret , qualis non poterat dici donatio ob
cauſam , cum ceſſante ratione ſtatuti non ſolùm ceſſare
5 videretur illius † diſpoſitio , ſed ab ea ratione , quæ
legis anima dicitur , idem ſtatutum interpretationem
recipere deberet , ſecundùm Bart. *in prohemio. ff. in §.
hæc autem tria. numer. 3. & in l. non dubium numer. 10 C.
de ll.* imò in eadem ratione videbatur conſiſtere lex ip-
6 ſa , & effectus diſpoſitionis eiuſdem ſtatuti , vt habe-
tur in *l. cum ratio. ff. de bonis damnat. & in l. omni-
nis. ff. de verb. ſignificat.* notat Abb. *in cap. ratio nul-
la. de præbend.* Dec. *in cap. ſecundo requiris. numer. 4. de
appellat.*

Nequè viſa fuit obſtare diſtinctio , quam faciebant
informantes pro hæredibus Virginiæ inter ſubſcriptio-
nem , & inſinuationem , quæ duæ ſolemnitates requi-
runtur in donationibus factis à minore , aut muliere ex
diſpoſitione ſtatuti in *cap. 149. & 150. lib. 1.* & ſolem-
nitatem decreti Iudicis , & præſentiæ proximiorum ,
quas idem ſtatutum requirit *in cap. ſeq. 151.* non ſolum
in donatione , ſed etiam in alijs contractibus ibi expreſ-
ſis , vt nimirùm reſpectu duarum priorum ſolemnita-
tum , quæ requiruntur in donatione , procedere videan-
tur ea , quæ in donatione præterita obſeruata fuerunt
circà naturam donationis reciprocæ , non autem reſpe-
ctu poſteriorum , quæ communes erant etiam alijs con-
tractibus . Hæc enim diſtinctio non viſa fuit probari ,
nequè auctoritate , nequè ratione , quia licèt ratio vi-
7 tandi fraudes , quæ fuit per ſtatutum conſiderata † tan-
quàm generalis videretur latè patere , & compræhen-
dere etiam donationem reciprocam dùm poterat in ea
minor , aut mulier lædi , tàm in æſtimatione merito-
rum , quàm in æſtimatione rei donatæ , vt *in eadem
deciſione* conſideratum fuit , huius tamen læſionis poſſi-
8 bilitas excludebatur in caſu , † quo in donatione con-
currerent ea , quæ requiſita fuerunt *in deciſione* , ſi ni-
mirùm probarentur merita aliundè , quam ex aſſertione
contrahentium , ſi illa non eſſent inferiora valore bono-
rum donatorum , & demùm ſi non penderent à futuro e-
uentu , ſed præſtita iàm fuiſſent donatori , quæ ſatis viſa
fuerunt eſſe pro confirmatione præſentis dubij , cum talis
æſtimata fuerit donatio facta à Virginia , vt dicetur in ſe-
cunda parte deciſionis ſuper arbitrio in taxatione eiuſdem
donationis.

Nequè poterat hæc diſtinctio colligi , vel ex deciſioni-
bus , quæ datæ fuerunt , vel ex auctoritate aliorum
Doctorum , cum omnes loquerentur generaliter , ne-
què ſe reſtringerent ad ſolam inſinuationem , vel loque-
rentur in terminis ſolemnitatis decreti , & conſenſus
proximiorum , quæ nominatim requiruntur *in d. cap.
151.* & generaliter hoc firmauit Rota *in cauſa Roma-
na donationis de Serrano* , vt nimirùm † non requiran- 9
tur aliquæ ex dictis ſolemnitatibus in donatione re-
ciproca , quæ *deciſio eſt 2. ſub tit. de donat.* apud Cæſ.
de Graſſ. *& in Portuenſi bonorum de Columna 16. Octo-
bris 1569. coram Cardin. Seraphin. impreſſ. apud eundem
deciſ. 416. ſub numer. 7. & in 2. part. diuerſ. deciſ. 488.
ſub numer. 4. idem* Cardin. Seraphin. *deciſ. 1107. num.
4.* Put. *deciſ. 416. lib. 1.* & pluribus auctoritatibus ad-
ductis Alex. *conſ. 43. numer. 31. lib. 4.* Menoch. *conſ.
1095. numer. 26. lib. 11.* Natt. *conſ. 609. numer. 38. lib.
4.* Becc. *conſ. 55. numer. 19. lib. 1.* in ſpecie verò , & de
omiſſione decreti loquebantur Iaſ. *in l. mandata. numer.
9. ff. de officio eius.* Bero. *conſ. 61. numer. 21. & 33. vol.
1. Viu. com. opinion. cap. 222. num. 2.* & in terminis e-
iuſdem *cap. 151.* apparebat facta deciſio *in cauſa Ro-
mana nullitatis donationis 4. Maij 1626. coram bon. mem.
Buratto , & in Romana hæreditatis , & paragii dotis
coram eodem inter recent. deciſ. 723. part. 2.* quæ po-
ſteriores deciſiones non poterant dici in hoc articulo
contrariæ deciſioni huius cauſæ , quia licèt in vtraquè
firmatum fuiſſet neceſſarias , eſſe eas ſolemnitates ,
aliam tamen apparet fuiſſe illarum rationem , quia
ſcilicèt donationes , de quibus agebatur , non erant
ob cauſam , ſed puræ , non autem quod eædem ſo-
lemnitates fuiſſent neceſſariæ etiam in donatione re-
ciproca.

Nequè poterant eædem ſolemnitates dici neceſſariæ 10
eò quia donatrix illas adhibere voluiſſet , quaſi vide-
retur conſtare de illius animo , aliter non contrahen-
di , vt exiſtimauit Abb. *in cap. vltimo , de procurat.
numer. 9.* Felin. qui pluribus id comprobat *in cap. cum
ordinem. de reſcript. num. 2* & de hac voluntate dona-
tricis dicebatur apparere ex ipſo inſtrumento donatio-
nis , tàm in prima illius parte , in qua poſtquàm nar-
ratæ fuerunt cauſæ , ex quibus illa dixit ſe motam
fuiſſe ad eam donationem faciendam , declarauit quod
tanquàm mulier , & ſubiecta diſpoſitioni ſtatuti non
potuiſſet contrahere non ſeruatis ſolemnitatibus , quæ
eodem ſtatuto requirebantur , quàm in parte diſpoſiti-
ua , & reliquo inſtrumento eiuſdem donationis , in
qua conſtat fuiſſe eas ſolemnitates aliquo modo ſerua-
tas , licèt nulliter ; contrarium enim veriùs erat in iu-
re , vt non † fuiſſent eæ ſolemnitates neceſſariæ pro- 11
pter ſolam voluntatem teſtatricis , vt latè probat Fe-
lin. *in d. cap. cum ordinem. de reſcript. ſub eod. numer.
2.* quia cum validitas eius donationis pendere deberet
ex alijs cauſis , † non poterat non valere , eò quia non 12
fuiſſent ſeruatæ eæ ſolemnitates , aut etiam minùs ap-
tè adhibitæ fuiſſent , & notant Doctor. *in l. 1. C. de
rei vxor. act.* & auctoritate eiuſdem text. Iaſ. *in l. vi-
num. numer. 33. ff. ſi cert. pet.* Rip. *in l. 1. §. fuit quæſi-
tum. num. 3. ff. ad Sen. Conſ. Trebell.* Socc. Sen. *conſ. 99.
num. 5. & conſ. 101. numer. 20. lib. 4* Roman. *conſ. 497.
num. 7.* Rot. *deciſ. 647. num 6. part. 2. recent.*

Demùm non viſa fuerunt obſtare , quæ adduceban-
tur contrà arbitrium , quod Rota interpoſuit in æſti-
mañ. hac donatione ; impugnabatur enim idem arbi-
trium ex duplici ratione , & quia non probarentur
merita Liuiæ ex teſtibus , qui ab illa dati fuerunt ,
& quia Virginia non vixiſſet , niſi ſpatio trium men-
ſium , poſtquàm donationem fecit , cum tamen in
ea habita fuiſſet ratio non ſolùm præteritorum ſerui-
tiorum , ſed etiam eorum , quæ ſibi in futurum pol-
licebatur.

Sed quod attinet ad exceſſum donationis , non pote-
tat illæ deduci , eò quia Liuia non potuiſſet diutiùs in-
ſeruire donatrici , quia ideò illam Rota moderata fuit
in ſcutis tercentum , & quinquaginta ex ſcutis ſeptin-
gentis , quæ fuerunt donata Liuiæ ; nequè poterat di-

ci, vt

ci, vt arbitrium, quod in ea moderatione adhibitum fuit, contineret exceſſum, conſiderata tàm qualitate ſeruitiorum, quæ Liuia ante donationem præſtiterat donatrici, tàm illius infirmitate, ac ſenectute, ex quibus eadem non potuiſſet diutiùs viuere, aut longiori tempore indigere opera, & cura Liuiæ. Quod verò attinet ad teſtes non viſa fuit poſſe negari probatio, quæ ex illis deſumebatur, cum eſſent & plures numero, & ratio, quam ijdem adducebant, quod ſcilicet viderent Virginiam decumbentem in lecto, ac Liuiam illi inſer-
uientem videretur neceſſariò † concludere, tanquàm 13
fundata in ſenſu corporeo ex notatis *per gloſſ. in l. ſolam. C. de teſtib.* & tradit Innoc. *in cap. cum cauſam. num. 3. eod. tit.* Specul. *in tit. de teſte. §. nunc tractandum. numer. 14.* Bart. *in tract. de teſt. num. 13.*

Et ità &c.

FINIS SEXTÆ PARTIS.

INDEX

INDEX
RERVM, SEV MATERIARVM,
Quæ in hac Sexta Parte Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABBAS.

ABBAS, ſi in ingreſſu Monaſteril fecerit aliquas impenſas, ad eas tenetur Eccleſia, deciſ. 220. num. 3.
Quod intellige, niſi ſint exceſſiuæ, vel factæ ad meram pompam, ibidem.
Abbas non poteſt præiudicare Monaſterio, deciſ. 30. num. 9.
Abbati, & Capitulo competit ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, deciſ. 321. num. 1. 3. & 8. & In hoc habent intentionem fundatam de iure, ibidem, num. 2. Et quandn hoc ius poſſint prætendere Beneficiati, deciſ. 309. nnm. 1. 4. & 6. & deciſ. 351. num. 3.
ab Abbatibus, Prioribus, &c. conſenſus præſtitus non cenſetur vti ſinguli tantùm præſtitus, ſed etiam conuentualiter, deciſ. 328. num. 10.
ABBATISSÆ munere monialis fungi non potuiſſet, niſi anteà expreſſam profeſſionem emiſiſſet, deciſ. 121. numer. 14.

ABSENS.

Abſens reputatur pro præſenti, ſi cauſa eius abſentiæ, ſit ſeruitium, & defenſio ſui officii, deciſ. 243. num. 13.
Abſens à Ciuitate non præſumitur habere notitiam citationis eidem domi factæ, deciſ. 130. num. 34.
Abſente parte, ſi ſit facta confeſſio, non probat inter Romanos, cum inter eos ſeruetur ius ciuile, deciſ. 256. numer. 4.
pro Abſente, ſi per Notarium ſtipulata fuerit donatio cum aliquo onere, abſens non aſtringitur ad aliquid, niſi ſecuta eius ratificatione, deciſ. 274. num. 5.
pro Abſente, vt lis dicatur conteſtata, quid requiratur, deciſ. 287. num. 13.
Abſentes à Curia ſolent citari lu Curia, & huiuſmodi citatin arctat eos, ac ſi fuiſſent appræhenſi, & quando hoc procedat, deciſ. 304. num. 27.
Abſente parte, ſi ſit facta confeſſio de rigore iuris ciuilis non releuat, deciſ. 256. num. 1.
Abſenti, pro quo fuit ſtipulata donatio, vt dicatur ei ius quęſitum vltrà ſtipulationem Notarii, requiritur eius acceptatio, deciſ. 274. num. 3.
ABSENTIA Canonici, quod non poſſit ſuppleri per alium, reſpectu perſnnalis reſidentiæ in Choro, ſi adſit iſta conſuetudo, attendenda eſt, deciſ. 308. num. 21.

ABSOLVTIO.

Abſolutio à iuramento contentio in inſtrumento obligatione Camerali vallatn, compręhendit etiam iuramentum de non petendo abſolutionem in illa incluſum, deciſ. 294. num. 24.

ABSVRDVM.

Abſurdum non tollitur ex multiplicatione abſurdi, deciſ. 190. num. 8.
Abſurdum, & indecens eſt, quod Eccleſia ſit minùs libera de tempore Principum Orthodoxorum, quàm fuerit de tempore Pharaonis, deciſ. 339. num. 14.
Cum Ioſeph Prorex Pharaonis, Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege traditos in primæua libertate dimiſit, ibidem, num. 12.
Quàmuis reliquos agros totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit, ibidem num. 13.
Immò, & tempore Ethnicorum, Flamines, Augeres, aliique Sacerdotes, vnà cum bonis ipſorum erant liberi, & immunes à ſolutione Tributorum, ibidem num. 5.
Abſurdum eſſet ingens, ſi in ſtatutis excluſiuis fœminarum, vellemus addere excluſionem fœminarum ab hæredicate fratris, ſi ea non legatur in ipſo ſtatutn, deciſ. 329. numer. 32.
Abſurdum videtur, & quaſi intollerabile, vt fœmina excluſa à ſtatuto, propter vnam ſnlam dotem excludatur ab hæreditatibus nmnium eorum, ad quas de iure vocatur, ibidem num. 35.

ACCEPTATIO.

Acceptatio mandati procuræ eſt neceſſaria, deciſ. 104. n. 26.
Acceptatio expreſſa, ex quibus verbis dicatur facta, d. 12. n. 29.
Acceptatin, & approbatio induci poteſt ex ſcientia, & patientia, deciſ. 339. num. 7.
Acceptatio donationis vltrà ſtipulationem Notarii eſt neceſſaria, ad hoc vt dicatur abſentibus ius quæſitum, deciſ. 274. num. 3.
Acceptatio in donatione non præſumitur ex ſola ſcientia, attenta donatione non merè lucratiua, ſed mixta, & poſſibititer damnoſa, ibidem num. 4.
Acceptare, quis dicitur, ſi taceat in ſuum commodum, deciſ. 12. num. 29.
intrà ACCEPTI ſeruitii limites gratiæ natura non eſt vt ſe coerceat, deciſ. 358. num. 13.
Accepta poſtquàm eſt gratia pro ſoui re ſolet haberi, ibidem num. 10.

ACCOLLATIO.

Accollatio, ſi ſit promiſſa, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta, ſi nunquàm fuit deducta ad aliquam certitudinem per indicationem alicuius debiti. deciſ. 251. nu. 15.
Accollationi, quando non ſit locus, ibidem nu. 16.
Accollatio ſuccedit loco precii., & habet vim ſolutionis, deciſ. 135. num. 23.
Acquieſcentia non poteſt conſiderari non data ſcientia, deciſ. 224. num. 25.

ACQVISITIO.

Acquiſitio earum rerum, quæ fiunt cum facto noſtro, non videntur illa in effectu acquiſita, niſi mediante conſenſu, & ratificatione poſteà ſubſecuta, deciſ. 320. num. 28.
Ideoquè, ſi quis nolit habere ratum, vel repudiet, videtur potiùs per talem repudiationem declarare acquiſitionem nnn fuiſſe factam, ibidem num. 29.
Acquiſitionem dominii fructuum, impedit mala fides, quæ per litis conteſtationem contrahitur, quia poſſeſſor incipit ſcire rem ad alium pertinere, deciſ. 300. num. 5.
per Acquiſitionem poſſeſſionis vnius rei cenſetur etiam capta poſſeſſio omnium bonorum ad eam rem ſpectantium, deciſ. 282. num. 7. limita num. 8. 10. & 14.
Acquiſitioni iuris, cum ſolùm obuietur, quando renunciatur iuri quærendo, ideò non eſt donatio, deciſ. 12. num. 16.
Acquiſitionis initium non datur, ſi prohibitin legis concurrat, cum prohibitione hominis, deciſ. 211. n. 31.
Acquiſitio alicuius rei, vt dicatur facta, neceſſe eſt, vt hoc fiat per actus naturales, putà per vnlnntatem, & appræhenſionem naturalem, & tunc eius remiſſio donatio eſt, deciſ. 323. num. 36. & 39.
Acquiſitio propriè non inducitur per actus ciuiles, vt ſit donatin eius remiſſio, ibidem num. 37.
VCQVIRERE potiùs, & ditari quis præſumitur velle, & non ſuum iactare, deciſ. 195. num. 8.
non Acquirere, ſeù non augere aliud eſt, & aliud non diminuere, deciſ. 12. num. 28.
Acquiratur, vel detur alii noſtra non intereſt, deciſ. 93. nu. 8.

ACTA.

in Actis, ſi non ſint teſtium atteſtationes, nec appareat de quo tempore, & à quo, & ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt, deciſ. 221. num. 16.
Acta verbaliter tantùm, & non citata parte producta, non ſunt tranſportanda, deciſ. 174. num. 2.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, deciſ. 147. num. 1.
in Actis illæ ſcripturæ, quæ non ſunt, non attenduntur, deciſ. 91. num. 6.
Acta producta verbaliter non egent traſportatione, deciſ. 147. num. 3.
ex Actis eiſdem benè probatur iniuſtitia ſententiæ, & ea ſubſiſtente ſemper eſt danda reſtitutio propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam, deciſ. 267. num. 1.
in Actis, ſi non ſint exceptiones contra teſtes, non egent reſponſinne, deciſ. 239. num. 25.
Acta probatoria, quandn Iudex non vidit, ex hoc probatur nullitas ſententiæ, deciſ. 170. num. 4.
ex Actorum reuolutione probatur, an in ſententia interuenerint omnia requiſita, & ex quo appareat de eius iuſtitia,

decis. 7.

deciſ. 7. numer. 1. & 2.
Acta, quando non poſſint diei nulla, deciſ. 76. num. 27.
in Actis producuntur ſcripturæ de ſtylo Mediolani, & poſteà reportantur, deciſ. 120. num. 23.
in Actis, quæ non ponuntur aliquid non faciunt, deciſ. 91. num. 9.
Acta inter alios facta, non nocent tertio, nunquàm in eo iudicio citato, vel nominato, deciſ. 302. num. 2.
ex Actis declaratur ſententia, ad quæ refertur, deciſ. 14. num. 44.
Acta iàm facta non debent repeti, quandò quis eſt admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis in quo repetitur, deciſ. 357. num. 2.

ACTIO.

Actio de dolo non poteſt dirigi contrà hæredem, ſi ipſe deputauit procuratorem ad conficiendum inuentarium bonorum defuncti, & ipſe procurator doloſè omiſit aliquid deſcribe-re, ſi in mandato hoc non continebatur, deciſ. 181. nu. 15.
Actio mandati contraria datur fideiuſſori ſoluenti, aduerſùs debitorem ad repetendum id, quod ſoluit, & ad indemnitatem conſequendam, deciſ. 222. num. 9.
Actio etiam negotiorum geſtorum competit fideiuſſori contrà principalem, ad recuperandum id, quod ſoluit, deciſ. 222. num. 10.
Actio negotiorum geſtorum competit obliganti ſe ad negotium, ad alium ſpectant, ſi non adſit, nec mandatum, nec ratificatio, deciſ. 222. num. 18.
Actiones adminiſtratæ tutelæ ſunt dirigendæ contrà verum tutorem, deciſ. 3. num. 3.
Actiones adminiſtratæ tutelæ dirigendæ ſunt contrà eum, qui de facto adminiſtrauit tutorio nomine, deciſ. 3. nu. 4.
Actio ſolùmmodò in factum pro ratione reddenda competit contrà adminiſtratorem, deciſ. 254. num. 14.
Actione iniuriarum, licèt mulier verberata à marito, non poſſit agere contrà eum, ne efficiatur infamis, tamen agere valet actione in factum, vt puniatur, deciſ. 155. num. 20.
Actio mandati etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſumpto, deciſ. 122. nu. 12.
Actionem vnam, quando actor intentauit, tunc ad aliam redire ampliùs ei non eſt conceſſum, deciſ. 140. num. 6.
Actionum ceſſio non liberat debitorem, vt ideò cedendi poſſit ſolui, præterquàm in tribus caſibus ſcilicet.
Si litem, ſit conteſtatus.
Si partem debiti receperit, ac demùm.
Si denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluerit, deciſ. 346. num. 18. & 19.
Actiones, licèt ſecundùm aliquos connumerentur inter bona immobilia, nihilominus ſtabiles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ, deciſ. 116. num. 17.
Actiones, & iura non veniunt appellatione mobilium, & immobilium, deciſ. 83. num. 16.
Actio hypothecaria numquàm extinguitur, niſi creditor integrè fuerit ſatisfactus, deciſ. 161. num. 26.
Actio fideicommiſſarii, quando ſit ſufficiens ad impediendam manutenſionem, deciſ. 34. num. 4. & 5.
Actionem nullam, quando quis habet contrà aliquem, nimirùm nempè perſonalem, nec hypotecariam, nec actionem ſubſidiariam, nec demùm actionem ex dolo non poteſt contrà eum aliquid prætendere, deciſ. 77. numer. 1. & 2.
Actioni ſibi competenti pro ſeparatione Thori, quando videatur vxor renunciaſſe, deciſ. 155. num. 12.
Actio, ſeù obligatio, quando non adeſt, Iudicis officium non poteſt implorari, cum non adſit, cui deſeruiat, deciſ. 272. num. 12.
ad Actionem aliam non licèt conuolare, quando vnum iudicium eſt intentatum, & eſt ſententia lata, & executio conſummata, deciſ. 161. num. 2.
Actionem nullam, quis non poteſt prætendere contra eum, ſi inter ipſos nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proindè nulla oriri potuit perſonalis obligatio, deciſ. 77. num. 5.
Actio alicuius rei competit verò Domino, non autem gerenti eius vicem, deciſ. 169. num. 3.
Actio merè perſonalis non poteſt impedire immiſſionem fideicommiſſariis, deciſ. 9. num. 7.
Actiones, tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeunt in, & contrà hæredes, deciſ. 176. num. 1.
ex Actione quacumquè cui aliquid debetur, creditor is dicitur, deciſ. 93. num. 17.
Actionem non parit pactum nudum, de iure ciuili, deciſ. 58. num. 2.
Actionem vllam, ſi quis non habebat contrà defunctum ad aliquid dandum, ideò neque id poterit prætendere contra eius hæredem, deciſ. 77. num. 3.
Actio ſubſidiaria numquàm habet locum quando adſunt alia remedia, deciſ. 77. nu. 17.
ſine Actione perſonali non datur hypoteca, deciſ. 77. nu. 18.
per actionem perſonalem retentio, aut immiſſio impediri non poteſt, deciſ. 9. num. 4.
Actio omnis realis, & perſonalis ſpatio 30. annorum perimitur, deciſ. 52. num. 22.
Actione directa licèt Epiſcopus non poſſit laycos ad ſolutionem decimarum cogere, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſt ei, ne ius ſuum amittat, deciſ. 61. num. 1.
Actio, & exceptio vbi naſcuntur ab eodem inſtrumento, ſemper ab actore ſunt probandæ, deciſ. 177. num. 14.
Actioni ad conſequendum creditum ſpatio triginta annorum præſcribitur, deciſ. 270. num. 1.
Actiones humanas non dicitur impedire morbus, niſi ſit grauis, & ſonticus, deciſ. 318. num. 18.
Actio, & paſſio non cadunt in eodem ſubiecto, deciſ. 22. n. 32.

ACTOR.

Actor, cum ſit ille, qui petit reſtitutionem in integrum ideò quid probare grauetur, deciſ. 2. num. 5.
Actor priùs tenetur fundare intentionem ſuam, deciſ. 115. num. 1.
Actore non probante reus, & ſi nihil præſtiterit abſoluendus, deciſ. 105. num. 1.
Actoris probatio ſat eſt, quod reddatur dubia ex probationibus rei, dum rei exceptio tendit non ad deſtruendam intentionem actoris, ſed ad demonſtrandam intentionem non eſſe fundatam, & ſic ad elidendam illius probationem, deciſ. 229. num. 34.
Actor in executiuis, poteſt omiſſa via ſubhaſtationis bonorum, procedere ad capturam perſonæ, deciſ. 122. n. 15.
Actor in executiuis, poteſt relinquere viam inceptam, & ad aliam recurrere, deciſ. 122. num. 16.
Actor tenetur probare fundamentum ſuę intentionis, etiamſi contineat negatiuum, deciſ. 170. num. 13.
Actor poſtquàm plenè fundauit intentionem ſuam, reus pariter tenetur probare exceptionem ſuam, deciſ. 37. numer. 2.
Actor, licèt non poſſit iuuari alio titulo, quàm intentato agendo, benè poterit iuuari defendendo, & ſic per viam exceptionis, deciſ. 218. num. 20.
Actori ſatis eſt, quod contrà iuris rigorem agat modificato modo, deciſ. 231. num. 7.
Actor, vt probet ſuam intentionem, probatio debet concludere pernecesſe, deciſ. 218. num. 8.

ACTVS.

Actus, ità fieri debent, ne à ſapientibus redargui poſſint, deciſ. 95. num. 4.
ad Actum certum, ſi ſit reſtrictum mandatum non poteſt procurator extrà illud quicquàm facere, deciſ. 20. numer. 30.
Actus geſtandi precioſa, in muliere notæ nobilitatis non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt comparatæ, eſt ſucceſſiuus, deciſ. 225. num. 8.
Actus poſſidendi cadit ſub ſenſu corporis, nempè viſus, deciſ. 236. num. 4.
pro Actus validitate ſemper præſumitur, ideò fundans ſe in negatiua obſeruationis, tenetur illam probare, deciſ. 143. num. 5.
Actus retroſimilis, licèt requiratur in extinctione cenſus, non tamen requiritur pecunia numerata, deciſ. 148. numer. 3.
Actum validum, etiamſi eſſet inualidus, facit clauſula ſupplentes, in gratia appoſita, deciſ. 282. num. 20.
Actus à iure improbatus, vt ſuſtineatur, non ſuffragatur bonus finis, & effectus, deciſ. 178. num. 8.
ex Actuum multiplicitate per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum, excluditur præſumptio facultatiua, deciſ. 224. num. 8.
per Actus difformes, & æquiuocos non inducitur conſuetudo, deciſ. 136. num. 14.
ex Actibus, qui citra ius, & nomen ſocietatis fieri nequeunt, probatur ſocietas, deciſ. 214. num. 15.
Actus æquiuoci, & imperfecti non poſſunt coniungi ad conſtituendam plenam probationem, deciſ. 277. num. 30.
Actus facti lite pendente non ſunt conſiderabiles, deciſ. 285. numer. 6.
Actus facti lite pendente nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius, deciſ. 288. num. 1.
Actus facultatiui conſuetudinem obligatoriam non conſtituunt, deciſ. 224. num. 7.
ad Actus celebrationem, quando plures referuntur cauſæ, tunc ſtante veritate vnius cauſæ, ſuſtinetur actus, quod intellige, ſi illa de per ſe ſit ſufficiens ad ſuſtinendum dictum actum, ſecus verò ſi de per ſe conſiderata ſit inefficax,

ineſficax, deciſ. 271. numer. 10.
Actus geſtus, à procuratore reuocato, antè intimationem, vel ſcientiam reuocationis valet, & tenet, & quarè, deciſ. 130. num. 9. & 11.
Actus vnicus contrarius non tollit vniuerſalem contrariam conſuetudinem legitimè præſcriptam, deciſ. 193. numer. 17.
Actus vnicus cenſetur, res plures, quando ſunt factæ eodem contextu, deciſ. 110. num. 11.
Actus iurandi, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum, ſemper illa aſſertio probat, deciſ. 277. num. 7.
in Actibus illis operatur ratihabitio, qui ab initio non ſunt nulli, ſed in ſuſpenſo remanent, deciſ. 82. num. 13.
Actus poſſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſſè, deciſ. 225. num. 7.
Actus, quando fit collegialiter, dicitur inducere ius Collegii, deciſ. 221. num. 3.
Actus, quando palàm, & publicè geritur, ceſſat omnis ſuſpicio fraudis. deciſ. 273. num. 6.
de Actu extraiudiciali ſibi commiſſo, ſi quis atteſtetur, an ei credatur ſine teſtibus, deciſ. 328. num. 3.
ex Actu etiam nullo trasfertur poſſeſſio, quando deuentum eſt ad realem traditionem, deciſ. 291. num. 4.
Actu extraiudiciales ſunt, ſcribere, & informare in cauſa, deciſ. 104. num. 44.
Actus ſemper corruit, forma non ſeruata, deciſ. 143. num. 4.
Actibus contrariis datis, excluditur obſeruantia immemorabilis, deciſ. 212. num. 9.
Actus ſuſtinetur, ceſſante prohitione, deciſ. 216. num. 25.
in Actu aliquo, ſi certæ ſolemnitates deſiderentur, ſi non ſint de eius ſubſtantia, ſi non fuerint obſeruatę, non inualidant actum iàm perfectum, deciſ. 126. num. 35.
Actum tacitè non poteſt procutor ratificare, licèt id poſſit facere principalis, deciſ. 190. num. 21.
ab Actu, ſenſus ex quibus verbis remoueatur, deciſ. 227. num. 26.
Actus vitiatur, ex omiſſione formæ, quando ea reſpicit ordinem, & ſubſtantiam actus, deciſ. 124. num. 42.
ab Actu, cui ius reſiſtit non poteſt ſumi interumptio præſcriptionis, nec curſus obſeruantiæ, deciſ. 218. num. 39.
Actus præſumuntur correſpectiui, ſi fiant eadem die, deciſ. 323. num. 75.
poſt Actum conſumatum, ſi alicui fuerit facta intimatio, non poteſt parere aliquem effectum, deciſ. 251. num. 20.
Actus aliud eſt fieri capitulariter, & aliud fieri in loco Capituli, deciſ. 36. num. 9.
ex Actu quocunque, ſiuè proueniat ex facto, ſiuè non facto, ſiuè dicto, ſiuè ſcripto, elicitur animus adeundi volentis hæreditatem, deciſ. 22. num. 42.
Actus, qui reſpicit publicam vtilitatem, ſi ab initio ſit à iure reprobatus, licèt contrauenie(n)s ex aliqua cauſa excuſari poſſit à pœna, non tamen actus etiam partium conſenſus approbatus, valet, deciſ. 350. num. 20.
Actus conſtituti ex iuſta cauſa, & lege approbante, non ſunt ampliùs retractandi, deciſ. 355. num. 13.
pro Actus dubii declaratione, ſi adducatur aliqua conſuetudo, vel obſeruantia, non eget præſcriptione, deciſ. 351. numer. 7.
Actus à iure reprobatus, quando ſit, pro non facto habetur, deciſ. 330. num. 21.
Actus intrinſeci non poſſunt verè probari per rerum naturam, niſi poſſibilis probatio admittatur, deciſ. 239. numer. 23.
Actus conuocandi aliquos ad ſui libitum, denotat ſignum iuriſdictionis in eos, deciſ. 322. num. 3.
Actus, quando dicatur perfectus, & conſumatus, deciſ. 339. num. 53.
Actus acceptationis inſtrumenti, vna cum ſcientia præcedenti, plurimi facit ad eiuſdem inſtrumenti ratificationem, deciſ. 56. num. 5.
Actus renunciationis, ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione, tanquàm proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio, deciſ. 29. num. 20.
Actus an dicatur factus collegialiter, licèt ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum, deciſ. 55. num. 9.
ex Actibus ſubſequentibus maniſeſtatur qualitas actus præcedentis. deciſ. 257. num. 1.
Actus vnus recipit declarationem à verbis prolatis in alio actu, quando inuicem concordant, deciſ. 184. num. 22.
Actus dicitur merè voluntarius, quando quis ad eum minimè cogi poteſt, deciſ. 203. num. 6.
Actus recentes, & qui dederunt cauſam liti, non ſunt alicuius conſiderationis, nec aliquod ius conſiderabile tribuunt ad manutentionem obtinendam. deciſ. 291. numer. 12.
Actus agentis non debet aliquid operari, vltrà eius intentionem, deciſ. 185. num. 13.
Actus alio modo geſtus ſub pœna nullitatis ſi impediatur, ex hoc ſatis dicitur inducta forma, deciſ. 277. num. 13.
Actui conditionali, ſi ſit adiecta clauſula, ex nunc, prout ex tunc, quid operetur, deciſ. 12. num. 44.
in Actu aliquo forma ſubſtantialis requiſita non poteſt per æquipollens adimpleri, deciſ. 149. num. 13.
Actus vnicus contrarius ſufficit, vt excludatur ſtyli probatio, deciſ. 141. num. 14.
Actus cauſa in habentibus cauſam vniuerſalem magis attenditur, quàm illius exercitium, deciſ. 109. num. 13.
Actus præſumitur geſtus vigore tituli præambuli, deciſ. 218. num. 26.
Actus ſequens cenſetur factus in exequutionem præcedentis tractatus, deciſ. 120. num. 8.
Actuum pluralitas in dubio non præſumitur, deciſ. 134. n. 19.
Actus facultatiui præſumptio, ex quibus excludatur, deciſ. 224. num. 11.
Actus ſequens præſumitur factus in vim pręcedentis tractatus, deciſ. 244. num. 19.
ad Actum vitiandum, & annullandum, ſuperflua non ſunt apta, deciſ. 63. num. 9.
de Actu, à ſe geſto, ſi atteſtetur Papa, ei creditur, deciſ. 20. num. 1.
Actus intrinſeci probantur coniecturiis per cauſas extrinſecas, deciſ. 239. num. 22.
Actus conditionalis fieri non poteſt antè euentum conditionis, deciſ. 7. num. 4.
Actus vltrà intentionem mandantis, vel comparentis operari non debet, deciſ. 312. num. 7.
Actus agentium vltrà eorum intentionem effectum non producunt, deciſ. 93. num. 5.
Actus extraiudiciales numquàm tranſeunt in rem iudicatam, ſi per viam quærelæ petatur, vt retractentur, deciſ. 299. num. 55.
de Actibus intrinſecis impoſſibile eſt reddere rationem, deciſ. 239. num. 21.
Actus aliquis, ſi debeat fieri cum licentia alicuius, ſi fiat ſine licentia illius, non tamquàm attentus, ſed vti malè geſtus redargui poteſt, deciſ. 73. num. 6.
Actus, vbi per ſe non valet abſquè confirmatione, ſi ſequatur confirmatio attenditur tempus confirmationis, & non ipſius actus, deciſ. 27. num. 3.
Actus duo ſoli ſufficiunt ad inducendam frequentiam, deciſ. 191. num. 6.
Actus neceſſarii minorum ſinè ſolemnitatibus ſubſtinentur, deciſ. 77. num. 13.
Actus validitas, quæ pendere debet ex aliis cauſis, non irritatur ex omiſſione ſolemnitatum, vel non ſeruatarum, vel minùs aptè adhibitarum, deciſ. 358. num. 12.
in Actu neceſſario, quando ſumus ſufficit conſenſus maioris partis Capituli, deciſ. 20. num. 12.

ADEMPTIO.

Ademptio ſolùm operatur, quod relictum non cenſeatur relictum, & datum non cenſeatur datum, deciſ. 235. num. 6.

ADIECTIVVM.

Adiectiuum qualificat ſubſtantiuum, deciſ. 278. num. 21.
Adiectiuum adiunctum ſubſtantiuo quid operetur, deciſ. 167. num. 27.

ADIMPLEMENTVM.

ob non Adimplementum contractus ipſo iure reſoluitur, quando adeſt pactum reſolutiuum, deciſ. 199. numer. 11.
ob non Adimplementum incurſa caducitas cenſetur remiſſa ex multiplicatis receptionibus, deciſ. 25. num. 7.
Adimplere ſatis dicitur velle hæres, id quod præcipit teſtator, ſi petat immiſſionem iuxtà formam, & tenorem teſtamenti, deciſ. 140. num. 3.

ADITIO.

per Aditionem hæreditatis obligatio perſonalis non contrahitur, vltrà vires hæreditarias, deciſ. 2. num 19.
per Aditionem, hæreditas non eſt ampliùs hæreditas, & efficitur proprium patrimonium hæredis, deciſ. 144. numer. 3.
Aditio hæreditatis, nec in filio præſumitur, cum habeat beneficium abſtinendi, & ideò aditio probari debet. deciſ. 96. num. 4.
Vide infrà in verb. Hæreditas.

ADIVDICATIO.

ad Adiudicationis ſententiam, ſi executor nulliter procedat, non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ. 84. nu. 6.
Adiudicatio, & immiſſio tradita per executorem intrà termi-

terminum datum ad appellandum, & ſucceſſiuè capta per partem non ſolùm eſt nulla, ſed inſuper attentata, deciſ. 84. num. 7.

ADMINICVLVM.

Adminiculo aliquo firmo remanente, à quo vitam, ac ſpiritum deſumunt cætera adminicula, conſequenter corruunt alia omnia, quæ aduerſus illa adminicula deducuntur, deciſ. 263. num. 16.
Adminicula ad probandam identitatem coniunguntur, deciſ. 120. num. 20.
Adminicula ea, magis operare debent, quæ primordia veritatis habent, ſerie facti inſpecta, deciſ. 184. num. 38.
Adminiculis ſtantibus, teſtes ſingulares admittuntur, deciſ. 87. num. 6.
Adminicula probationum deſumuntur ex ſcripturis etiam informibus, deciſ. 244. num. 10.
Adminicula, quando ſunt leuiora non egent particulari reſponſione, deciſ. 263. num. 12.
pro Adminiculo, quando deducitur aliquod inſtrumentum ad hoc, vt illud dicatur antiquum, non detrahitur tempus motæ litis, deciſ. 184. num. 17. & 18.
Adminiculis concurrentibus teſtes ſingulares ſufficienter probant, deciſ. 66. num. 2.
Adminiculum magnum deſumi poteſt ex teſtibus examinatis ante motam litem, deciſ. 47. num. 2.
Adminicula imperfectam probationem validam, & perfectam reddere poſſunt, deciſ. 169. num. 13.

ADMINISTRATIO.

Adminiſtrationem, ſi vnus ex pluribus tutoribus datis, ſuſceperit, ille primò excutiendus eſt, deciſ. 3. num. 15.
Adminiſtratio, pecuniarum negocii, conuenit etiam factori, & adminiſtratori, deciſ. 256. nu. 7.
Adminiſtratio rerum ſuarum interdicta eſt minoribus, propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium, multis captionibus ſuppoſitum multorumquè inſidiis expoſitum, deciſ. 81. nu. 10.
Adminiſtratio ſi non ſit decreta à Iudice, tutor non dicitur validè adminiſtrare, & qualiter hoc procedat, vide diſtinctionem, deciſ. 3. num. 11. & 12.
Adminiſtratio perpetua bonorum Eccleſiæ eſt apud Capitulum, deciſ. 234. num. 18.
Adminiſtratio indiſtincta omnium Sacramentorum pertinet ad Eccleſiam Cathedralem, deciſ. 177. num. 7.
Adminiſtrationem tutelæ, ſi tutores inter ſe diuiſerint, adhùc tamen pupillus poteſt alterum eorum conuenire, deciſ. 3. num. 16.
Adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem, tutor finita tutela, deciſ. 3 num. 1.
Adminiſtratio, ſeù officium, quando ſunt cauſa, vt legata relinquantur perſonæ, tunc teſtator cenſetur legaſſe intuitu miniſterii, non perſonæ, deciſ. 309. num. 12. & 13.
Adminiſtrationis exercitium, quando alicui eſt conceſſum, per hoc non cenſetur conceſſa libertas ſtatuendi, deciſ. 321. num. 9.
Adminiſtrationem liberam ſupponit ius ſtatuendi, in eo, qui ſtatuit, deciſ. 351. num. 6.
Adminiſtrationis diuiſio inter tutores, ſi non fuerit, nec à Iudice facta, ſed ab eiſdem tutoribus, non valet in præiudicium pupilli, deciſ. 3. num. 18. Itàut ea non obſtante, quilibet eorum tenetur inſolidum, ibidem, num. 19.

ADMINISTRATOR.

In Adminiſtratore præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum reſtitutionis in integrum, deciſ. 360. num. 6.
Adminiſtratores Vniuerſitatis illam repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius debita, vel in bonis ipſius Vniuerſitatis, vel per indictionem Collectæ, deciſ. 143. numer. 17.
contra Adminiſtratorem extat præſumptio magis lucri, quàm damni, deciſ. 214. num. 19.
Adminiſtrator, curator, vel tutor, ſi conſtituant procuratorem, finita eorum adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis, expirat mandatum, etiam re non integra, deciſ. 38. num. 66.
Adminiſtrator quilibet tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, deciſ. 54. num. 13.
Adminiſtrator legitimus eſt pater bonorum filii, d. 86. n. 12.
Adminiſtrator præſumitur ſoluere, non de pecuniis propriis, ſed de pecuniis eius, cuius bona adminiſtrat, deciſ. 244. num. 3.
Adminiſtratores, quando reddunt rationem, debent aſſignare cauſam expenſarum, deciſ. 115. num. 16. & 17.
per Adminiſtratorem, mutuo facto non obligatur Collegium, niſi probata verſione pecuniarum in vtilitatem eiuſdem Collegii, deciſ. 143. num. 2. ſed hoc limita n. 3.
Adminiſtrationem tutelæ, ille qui ſuſcepit abſque decreto Iudicis, ſi eximeretur ab onere reddendi rationes, quid indè ſequeretur, deciſ. 3. num. 10.
Adminiſtrator, & tutor donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent, deciſ. 115. num. 10.
Et hoc procedit etiam in Syndico Reipublicæ, ac in quolibet alio Adminiſtratore, ibidem nu. 11. & 12.
Adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas in alium vſum, quàm in deſtinatum, deciſ. 115. numer. 13. & 14.
Adminiſtrator quilibet rei alienæ debet reddere rationem adminiſtrationis, deciſ. 214. nu. 17.

ADVERSARIVS.

Aduerſarius trahens coram alio Iudice, non poteſt allegare pendentiam litis, ſub prætextu, quod continentię cauſarum diuidi non debeant. deciſ. 91. num. 17.
Aduerſario nocere non debet factum alterius partis, ſed ſibi nocere debet. deciſ. 227. nu. 8.
Aduerſario ſuo pars non debet contrà ſe ipſum facere expenſas, deciſ. 115. num. 18.
contra Aduerſarium pars, quod obtinuit id quoquè in ipſis perſonam obtinere debet ad alterius partis fauorem, deciſ. 302. num. 11.

ADVLTERIVM.

Adulterium, quando agitur ciuiliter ad effectum ſeparationis thori, & reſtitutionis dotis, probatur etiam per teſtes ſingulares, deciſ. 202. num. 9.
ob Adulterium ſit locus ſeparationi thori, deciſ. 202. numer. 8.
Adulterium, quando vir commiſit poſt diſceſſum vxoris abſquè cauſa, non eſt deueniendum ad ſeparationem thori, & vir eſt excuſandus, deciſ. 277. nu. 33.

ÆDIFICIVM.

Ædificium cedit Domino, & proprietario, deciſ. 116. n. 5.
Ædificans ſcienter in re aliena, nec dominium acquirit, nec expenſas repetit. deciſ. 116. num. 6.
Ædificans ſcienter in fundo alieno, ædificium cedit Domino fundi, & nihil poteſt repeti, deciſ. 116. num. 44.

ÆGIDIANA.

Ægidiana in iudicio poſſeſſorio denegat appellationem, deciſ. 305. num. 10.
Ægidiana in ſententia lata in poſſeſſorio intrat, ſi non contineat mixturam, deciſ. 305. nu. 13.
Ægigiana nihil diſponit circa contractus mulierũ. d. 238. n. 14.
Ægidiana in contractibus minorum requirit copulatiuè iuramentum, & ſolemnitates, deciſ. 260. num. 8.
Ægidianę conſtitutiones omnia loca Status Eccleſiaſtici compræhendunt, deciſ. 260. num. 4.
Ægidiana non intrat, quando ſimus in re Eccleſiaſtica, deciſ. 326. num. 6.
Ægidianæ, vt non ſit locus opus eſt, vt ſententia ſit nulla, vel iniuſtę, deciſ. 88. num. 2.
Ægidianæ conſtitutiones in toto Statu Eccleſiaſtico ſeruari debent, deciſ. 238. num. 16.

ÆQVALITAS.

Æqualitas dignitatis arguitur ex delatione ęqualis habitus, & ex æquali in ceſſu. deciſ. 352. num. 23.
Æqualitas vt ſeruetur multa includuntur in diſpoſitionibus, quę aliàs non includerentur, deciſ. 232. num. 21.
Æqualitatem caſuum, denotat dictio, ſimiliter, deciſ. 49. num. 12.
Æqualitas, vt ſeruetur, inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, & vrgent, deciſ. 232. num. 20.
Æqualitas in iudicio eſt ſeruanda, deciſ. 193. num. 16.
Æqualitas vt ſeruetur, recedendum eſt à proprietate verborum, deciſ. 232. num. 22.
Æqualitati ſi aliqua interpretatio, & opinio faueat, ei inhærendum eſt, deciſ. 232. num. 23.
Æquales in gradu, ſimul ſuccedunt æqualiter in bonis defuncti, deciſ. 89. num. 5.

ÆQVITAS.

ſecundùm Æquitatem non ſui capitis imaginariam debent Iudices pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex lege ſcripta deducitur, deciſ. 172. num. 60.
Æquitas eſt ſpectanda, quando iure deſtituimur, non autem ad deſtructionem iuris clari, deciſ. 248. num. 20.
Æquitas, & ſincera vndique fides, & præcipuus candor inter Mercatores omiſſis iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet, deciſ. 228. num. 10.
Æquitas Canonica in Terris Eccleſiæ, quod contractus venditionis non reſoluatur, quandò precium non eſt diffinitum à perſonis electis, eſt præferenda, etiam in materia prophana, deciſ. 172. num. 55.
Æquitas, & ius canonicum in contractibus bonæ fidei ſeruari debet etiam in Terris Imperii, deciſ. 58. numer. 40.

Æqui-

Æquitas Canonica, quæ non reperitur ſcripta non facit, vt recedatur à ſanctionalibus iuris ciuilis. decil. 172. nu. 57.

Æquitas commiſci non licet, quando à lege, & prudentium reſponſis abhorret, deciſ. 248. num. 21.

Æquitas eſt congruentia quædam io principiis iuris naturalis fundata, deciſ. 172. num. 74.

Æquitas in contractibus bonæ fidei exuberare debet, deciſ. 58. num. 41.

Æquitas legibus ſcriptis non dubiis ſemper accedit, congruè interpretando, & ſenſus vberiores, ſed rationi, & ipſis legibus non contrarios accomodat. deciſ. 172. num. 71.

ob Æquitatem nunquàm conuenit lædere, aut auferre ius quæſitum alicui, deciſ. 172. num. 73.

Æquitas dum habet locum, omninò eſt declinandum à captione, & diuinatione, deciſ. 172. num. 68.

inter Æquitatem, & ius ſcriptum inter poſitam interpretationem inſpicere hoc, ſoli Principi conceſſum eſt, deciſ. 172. oum. 62.

Æquitas vbicumquè ſcripta non eſt, iuris rigor ſeruandus eſt, deciſ. 172. num. 59.

Æquitas, conſenſum partium nunquàm tangit, nec relaxat conditiones ab ipſis poſitas, deciſ. 172. num. 70.

Æquitas non eſſet, ſed iniquitas tollere pacta, & conditiones contrahentium, deciſ. 172. oum. 66.

Æquitas, legibus non dubiis ſcriptis, ounquàm aduerſatur, deciſ. 172. num. 70.

Æquitas verſatur in emolliendo iuris rigore, quòad ſolemnitates, quòad pœnas, & quòad quaſdam formulas, & ſubtilitates, deciſ. 172. nu. 69.

Æquitas relaxat iuris verborum anguſtias, deciſ. 172. numer. 69.

ÆQVIVOCATIO.

Æquinocatio tollitur ex facti circumſtantiis rem ipſam clarè aperientibus, decil. 91. num. 14.

Æquiuocatio ceſſat ex natura rei, negotiique qualitate, deciſ. 191. num. 15.

ÆS alienum ſemper minui hæreditatem, deciſ. 2. num. 16.

ÆTAS.

Ætas probatur ex partita libri Baptiſmi extracta, deciſ. 138. num. 2.

Et iſte eſt modus probandi concludenter ætatem, ibidem, num. 3.

Ætas 21. annorum, non eſt legitima ad ſubdiaconatum, deciſ. 147. num. 5.

Ætas 22. annorum, eſt legitima ad ſacros ordines Subdiaconatus, & Diaconatus, ſuſcipiendos, deciſ. 138. numer. 9.

Ætas probatur per fidam baptiſmatis, deciſ. 260. numer. 14.

Ætatem, vt probet fides baptiſmi, debet eſſe extracta à Parocho, aliàs non releuat, deciſ. 45. nu. 15.

Ætas in teſte debet attendi de tempore motæ litis, deciſ. 74. num. 18.

Ætas benè probant teſtes, ſi deponant de iudicio ſuo, vel per aſpectum, deciſ. 45. num. 12. & 13.

in Ætate pupillari non poteſt conſiderari dolus, deciſ. 77. num. 30.

Ætatis probatio, quæ deducitur, ex libro patris, non dicitur concludens probatio, ſed ſolùm præſumptio, aut ſemiplena probatio, deciſ. 81. nom. 18. & 19.

Ætas probari poteſt per teſtes ſingulares, deciſ. 45. numer. 11.

ÆSTIMATIO.

Æſtimatio nudæ proprietatis fieri, & ea vendi poteſt, deciſ. 240. num. 13.

Et vſufructuarius dictæ alienationi patientiam præſtare debet, ibidem, num. 14.

Æſtimatio facta à perito non releuat, ſi facta ſit à perito electo à parte abſque decreto Iudicis, & citatione partis, deciſ. 17. num. 1.

Æſtimatio rei io ſolutum acceptæ, debet fieri ſecundùm tempus quo creditor eam accepit, deciſ. 46. num. 8.

Æſtimatio bonorum immobilium fieri ſolet ad rationem quinquè pro centenario, deciſ. 81. num. 31.

Æſtimatio meritorum Iudicis arbitrio remiſſa eſt, deciſ. 358. num. 20.

circa Æſtimationem meritorum, & circa æſtimationem rei quæ donatur poteſt errari, quando ſumus in donatione remuneratoria, deciſ. 358. num. 6.

Et ideò donare prohibitus propter ſraudes, & damna quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus ſimpliciter facere donationes propter benemerita, ibidem, num. 6.

Æſtimi liber non probat in præiudicium tertii, deciſ. 120. num. 25.

AFFECTO.

Affectio tanta non cadit in re pignorata, ſicuti cadit in re propria, decil. 192. num. 19.

Affectio circa perſonas notas, non autem ergà ignotas demonſtratur, deciſ. 279. num. 13.

AFFINITAS.

Affinitas noo admit fidem teſti, ſi non ſit in gradu conſiderabili, deciſ. 286. num. 10.

Affinitas ſolùm repellit à teſtificando, quando eſt per lineam aſcendentium, vel deſcendentium, ibidem num. 21.

ex Affinitatis, vel conſanguinitatis coniunctione cum pupillis, qnod præſumatur, contractus, geſtus fuiſſet in commodum, & vtilitatem pupillorum, hoc nullo iure cauetur, deciſ. 190. num. 14.

Affines ſi ſint teſtes non probant, deciſ. 290. num. 1.

Affirmari non dicitur, qnod factis negatur, deciſ. 173. numer. 11.

per AFFIXIONEM citatio non ſuffragat, ſi fiat in loco vbi adeſt procurator, deciſ. 20. num. 22.

ab AGENDO, & ab excipiendo repellit exceptio, tua non intereſt, deciſ. 93. oum. 7.

AGNATVS.

Agnati proximiores, deficientibus deſcentibus, & aſcendentibus, ſuccedant defuncto, deciſ. 89. num. 3.

Agnati ſoli, tunc omninò ſolùm veniunt appellatione proximiorum, quando illis opponuntur conſanguinei ex parte matris, deciſ. 349. num. 22.

Agnatis proximioribus, & non hæredibus facienda eſt renouatio emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, deciſ. 74. num. 2.

Agnatorum, & cognatorum ad ſucceſſionem alicuius concurrentium, quæ ratio habenda ſit, vbi ſtatutum diſponit, adhibita diſtinctione bonorum paternorum à maternis, deciſ. 349. n. 17.

Agnati dici non poſſunt, qui ſunt poſiti in aliena familia, deciſ. 349. num. 10.

Agnati ſoli ſub appellatione conſanguineorum comprachenduntur, deciſ. 349. oum. 4.

Agnatorum oomine intelliguntur comprænenſæ, etiam fœminæ, quæ ſunt de agnatione, deciſ. 349. num. 32.

Agnatus non eſt frater vterinus ſorori vterinæ, cum ſit de aliena familia, deciſ. 137. oum. 17.

AGNATIO.

Agnationis denomioationem, non ſolùm fœminæ poſſunt retinere, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare, d. 349. n. 30.

de Agnatione eſt ſoror vtrinquè coniuncta, & quàmdiu ipſa viuit dicitur paternam agnationem conſeruare, deciſ. 206. num. 21.

Agnatio per fœminas non poteſt conſeruari, d. 179. n. 6.

Agnationis conſeruandæ ratio, vt cenſeatur in Teſtatore habita, debet eſſe certa, non autem præſumi, deciſ. 379. num. 21.

Agnationis ſecundum, vel tertium gradum, fœmina oon poteſt conſtituere, cùm careat qualitate maſculina, deciſ. 80. num. 8.

in Agnatione, ſi ſe nubat mulier, nec familiam amittit, nec gradum relinquit, deciſ. 89. num. 7.

Agnationis conſeruandæ ratio, an cenſeatur habita à teſtatore, ſi prætulerit nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia, deciſ. 106. num. 2.

Agnationis conſeruandæ ratio, vt dicatur habita, non concluditur ex repetita qualitate, maſculinitatis, deciſ. 272. num. 19.

Agnationis conſeruandæ ratio, quando fuit habita, tunc maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus, decil. 179. num. 5. & 7.

Agnationis contemplatio excluditur, quando fœminæ ſunt vocatæ, deciſ. 207. num. 10.

Agnatio, vt conſeruetur, eò tendit intentio ſtatuentium excludentium fœminas, deciſ. 137. num. 16.

de Agnatione, & familia ſunt fœminæ, quàmuis non perpetuent conſeruationem ipſius familiæ, deciſ. 279. n. 18.

Agnationis conſeruandæ ratio, non foit habita à teſtatore, dum deficientibus hæredibus, expreſsè ſubſtituit fœminas, deciſ. 179. num. 8.

Agnationis iura non niſi à patre deſcendunt, deciſ. 349. num. 19.

Agnationis nomen deſcendentibus ex fœmina non conuenit, ibidem, num. 20.

Agnationis conſeruandæ ratio, quando non fuit habita, tunc conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, &c. verificatur etiam in maſculis ex fœmina, deciſ. 106. numer. 1. & 5.

ſub Agnationis nomine, quando quis vocatur ad fidei-

commiſſum, tunc non attenditur, an ſit maſculus, vel fœmina ſuccedens, dummodò ſit agnatus, vel agnata, deciſ. 304. num. 11.
Agnationis conſeruandæ votum, non cadit ergà defunctum, ſed ergà ſuperſtitem, deciſ. 68. num. 11.
Agnationem cenſetur Teſtator contemplaſſe, ſi vocauit filios, cum qualitate maſculinitatis, deciſ. 279. numer 20.
Agnatio conſeruatur per viuos, & non per mortuos, deciſ. 68. num. 14.
Agnationis conſeruationem, ſi reſpiciat diſpoſitio, ideò tamquam facta ad bonum finem, & effectum non cenſetur captatoria, deciſ. 178. num. 6.
in Agnatione maſculina, ſi teſtator dixerit In teſtamento, quod vult, vt bona remaneant, & poſteà in codicillis dixerit in familia, nihilominùs de maſculina erit intelligendum, deciſ. 89. num. 24.
Agnationis, & cognationis differentia de iure communi non conſideratur inter pares in gradu, deciſ. 349. num. 14.
ex *Agnitione*, & confeſſione Vaſalli, inſurgit præſumptio pro feudalitate, deciſ. 310. num. 32.
abſque Agnitione tranſmittuntur ea, quæ competunt ex hæreditate alicuius titulo ſingulari, & non hæreditario, deciſ. 160. num. 13. & n. 14.
AGRI fertiles multò plus reddere ſolent, quàm acceperunt, deciſ. 358. num. 13.

ALAPA.

Alapis, ſi maritus his ceciderit vxorem, ex hoc non poteſt dici, quod ſit ſolitus eam alapis cecidere, deciſ. 324. numer. 16.
Alaparum duarum inflictio, non eſt verberatio atrox, & qualis requiritur ad ſeparationem Thori, deciſ. 324. numer. 15.
in ALEA fortunæ, & in incertitudine poſitus eſt totus aſſecurationis contractus, & illius iuſtitia, deciſ. 228. numer. 7.

ALIENATIO RERVM ECCLESASTICARVM.

in Alienatione rerum Eccleſiæ ex lapſu temporis omnia præſumuntur ritè, & legitimè geſta, deciſ. 14. num. 42.
Alienari, ſi ſint ſolita bona Eccleſiaſtica, tunc non requiruntur ſolemnitates, nec Beneplacitum Apoſtolicum, deciſ, 282. num. 18.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, facta ſine Beneplacito Apoſtolico eſt nulla, deciſ. 120. num. 24.
in Alienatione rerum Eccleſiæ, ſi copulatiuè non interuenerit iuſta cauſa, & ſolemnitas, indubitanter de illius nullitate dicitur conſtare, deciſ. 223. num. 3.
in Alienationes rei pertinentis ad Eccleſiam, ſi poſteà obtineatur Beneplacitum Apoſtolicum ſuper illius confirmatione, non eſt neceſſarium nouus conſenſus partium, deciſ. 82. num. 10.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, abſquè Beneplacito Apoſtolico habet implicitum ſtatum validitatis, ſaltem Eccleſia non reclamente, deciſ. 82. num. 11.
in Alienatione rerum Eccleſiæ copulatiuè requiritur, & iuſta cauſa, & ſolemnitas, deciſ. 223. num. 2.
Vide infrà in verb. Bona Eccleſiaſtica.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienationis prohibitio, tunc eſt in efficax per ſe importare fideicommiſſum in caſu mortis, quando non eſt prouiſum de aliqua certa perſona, quæ in caſu alienationis per viam vltimæ voluntatis poſſet ad reuocandum admitti, deciſ, 284. num. 11.
Nec apparet perſona cuius contemplatione dici poſſit prohibita alienatio per vltimam voluntatem, ibidem, numer. 12.
Alinationis prohibitio, quando non inducat nouum fideicommiſſum, deciſ. 249. num. 13.
Alienatio de Iure non eſt prohibita, deciſ. 118. nu. 18.
Alienationis prohibitio, ſi ſit adiecta fideicommiſſo vniuerſali, & ad maius eius robur non inducit particulare fideicommiſſum, ſed iuxtà illius terminos regulatur, d. 312. n. 29.
Alienatio emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, non inducit caducitatem, ſi ea fuerit neceſſaria, nimirùm ſi ſit facta auctoritate Iudicis, deciſ. 25. num. 12.
Alienationem bonorum, licet teſtator prohibuerit etiam in caſu dotis reſtituendæ, vel conſtituendæ, adhuc tamen fideicommiſſa poſſunt diſtrahi, deciſ. 312. num. 6.
ex Alienationibus bonorum hæreditariorum precium redactum, præſumitur ſufficiens pro legitima, dùm contrarium non probatur, deciſ. 301. nu. 8.
Alienans bona ſubiecta fideicommiſſo, facto in contractibus, non impeditur translatio dominii bonorum, & alienatio non eſt nulla, licet alienans teneatur ad intereſſe erga vocatos, deciſ. 284. num. 39. 42. & 43.
Alienatio bonorum fideicommiſſariorum, pro dotis reſtitutione, dum non extant alia bona fieri permiſſum eſt, & quare, deciſ. 312. num. 2.
ex Alienationis prohibitione certorum bonorum, non cenſetur inductum nouum fideicommiſſum, deciſ. 210. numer. 12.
in Alienationis prohibitione venit hæredis inſtitutio, deciſ. 211. num. 20.
Alienationis particularis prohibitio non extendit genericam prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis, deciſ. 283. num. 8.
ex Alienationis prohibitione inducitur fideicommiſſum inter prohibitos alienari, deciſ. 284. nu. 23.
Alienatio, quando eſt prohibita, cenſetur etiam prohibita ea, quæ fit per hæredis inſtitutionem, deciſ. 211. numer. 28.
Alienationis prohibitio in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio, deciſ. 211. num. 17. & 21. limita num. 24.
Alienationis prohibitio, quando ſubſequitur fideicommiſſum, intelligenda eſt quoad perſonas, & caſus in fideicommiſſo compræhenſos, deciſ. 304. num. 13.
Alienationis prohibitio, ſi ſtet de per ſe, & ſit veſtita, particulare fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis, ibidem, num. 14.
Alienationis ſpecies eſt impoſitio cenſus, deciſ. 98. num. 1.
Alienationis prohibitio certorum bonorum, non reſtringit fideicommiſſum vniuerſale, nec facit, vt particulare cenſeatur, deciſ. 210. num. 11.
in Alienationibus bonorum defuncti factis per hæredem, eſt imputanda eius legitima, deciſ. 301. num. 7.
Alienationes bonorum fideicommiſſorum, quando à teſtatore certis caſibus ſunt permiſſæ, nedùm inducunt fideicommiſſum particulare, ſed generale deſtruunt, deciſ. 210. numer. 14.
Alienationis expreſſa prohibitio per fideicommittentem facta, non impedit alienationem neceſſariam pro donis reſtitutione, deciſ. 210. num. 13.
Alienatio bonorum, ſi ſit enixè prohibita à Teſtatore, ex hoc cenſetur prohibuiſſe Trebellianicæ detractionem, deciſ. 3. num. 9.
ex Alienationis prohibitione, tunc cenſetur inductum fideicommiſſum, quando d. prohibitio alienationis eſt facta extrà familiam maſculinam, & quod bona ad quemcumquè cùm eodem onere tranſeant, deciſ. 284. num. 22.
Alienari, verbum, an reſtringatur ab antecedentibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus, deciſ. 211. num. 19.
ex Alienationis prohibitione, impeditur translatio dominii, & res poteſt vindicari, & licet aliqui voluerint, quod requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorem ſententiam ſufficit generalis hypoteca, deciſ. 284. num. 44.
Alienationis prohibitio, quando ſtat acceſſoriè, & conſecutiuè ad aliquam ſubſtitutionem, illa deficiente nihil operatur, deciſ. 272. num. 16. 17. & 18.
Alienationis prohibitio, ſi per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, ac efficax, etiamſi non adiecta ſit cauſa, aut veſtimentum, ſi illa modo veſtiatur, vt hic, certum eſt ex illa induci fideicommiſſum abſolutum etiam in caſu mortis, deciſ. 284. num. 8. 10. & 13.
Et hoc non intellige, ſi dicta prohibitio alienationis per ſe non ſubſiſteret, ibidem, num. 9.
Alienari, vbi res prohibetur, ex tacita legis diſpoſitione, poteſt eadem res permutari, & in aliam rem conuerti, deciſ. 203. num. 11.
Quod hoc tamen permittitur, ſi fiat permutatio in rem vtiliorem, & commodiorem, ibidem, nu. 12.
Alienationis prohibitio, ſi fuerit facta extrà familiam maſculinam, &c. intelligi debet perneceſsè de maſculis, deciſ. 284. num. 31.
ex Alienationis prohibitione non infertur ad grauamen reſtitutionis, quando prohibitio ſtat conſecutiuè ad fideicommiſſum antecedens, deciſ. 249. num. 12.
Alienatio bonorum fideicommiſſi facti in contractu non ſuſtinetur, ſi cum prohibitione alienationis concurrat reſeruatio iuris in re prohibita alienari, deciſ. 284. nu. 42.
Et hoc caſu impeditur translatio dominii, & res poteſt vindicari, ibidem, num. 43.
Alienationis prohibitio in fideicommiſſo, quando ſtat conſecutiuè, licet non inducat nouum fideicommiſſum, nihilominus illud declarat, deciſ. 284. num. 13.
Vide infrà in verb. Fideicommiſſum.
Alienationi feudi, qui tantùm conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæredes, deciſ. 50. num. 12. & 13.
Aliena-

Alienatio fundi dotalis, ſi ſit facta per maritum, hæredes mariti, ſi offerant dotem in pecunia, qua mediante fundus poteſt recuperari, an vxor poſſit cogi ad eas recipiendas, deciſ. 312. n. 44.

ex *Alienationis* iuxta cauſa, quod alienentur bona minoris, noo probatur ex eo, quòd alienans aſſerat alienare ad effectum extinguendi aliquod debitum, ſed aliundè debet probari, deciſ. 98. num. 5.

in Alienationis bonorum minoris, quando cauſa eſt falſa, reddit alienationem, & minoris obligationem, ac Iudicis decretum deſuper interpoſitum, ipſo iure, nullum, deciſ. 98. num. 6.

in Alienatione bonorum minoris, quòd non interueniret decretum Iudicis apertè dignoſcitur ex lectura inſtrumenti, deciſ. 81. num. 2.

Alienationis cauſam, diligenter inſpicere debet Iudex, quando rogatur interponere decretum in alienationibus rerum minorum, deciſ. 98. num. 18.

in Alienatione bonorum minoris pro validitate, copulatiuè requiritur, vtilitas vnà cùm decreto Iudicis, deciſ. 80. num. 29.

in Alienatione rerum minoris, ſi quis aſſerat conſtare de cauſà neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris, ei incumbit onus probandi, deciſ. 98. num. 22.

in Alienationis rerum minoris requiritur decretum Iudicis, deciſ. 81. num. 1.

Alienatio rerum minoris, vt valeat ſat non eſt, quod Iudex in celebratione contractus interuenerit, deciſ. 81. nu. 5.

Alienatio rerum minorum facta ex falſà cauſa, nulla eſt, deciſ. 251. num. 1.

in alienatione rerum minoris Iudex non debet moueri ad interponendum decretum, ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium, ſe in illa non habere intereſſe, deciſ. 98. num. 20.

in Alienatione rerum pupilli, ſi cauſa expreſſa ſit in aliquà parte falſa in totum reputatur nulla, deciſ. 98. numer. 16.

Et hoc propter decreti indiuiduitatem, ibidem.

Vide infrà in verb. Minor.

ab Alienante non aufertur ius rei conductæ in totum per ſublocationem, deciſ. 182. num. 6.

ALIMENTA.

Alimenta ſi non conſtet, quod maritus ſubminiſtrauerit vxori, ex hoc præſumitur, quod ei non fuerit fuit numerata dos ab eo confeſſata, deciſ. 55. num. 2.

Alimenta præſtare tenetur filiis, mater ſolùm in ſubſidium, deciſ. 280. num. 16.

Alimenta præſtita nutrici pro educatione Infantis arguunt eum, qui præſtat illa eſſe progenitorem, deciſ. 314. numer. 7.

Alimenta appellantur fructus dotis, deciſ. 280. n. 12. & 13.

Alere tenetur filios maritus, & non vxor, quando thori ſeparatio ſequuta eſt, ob culpam mariti, deciſ. 280. numer. 15.

ALLODIALITAS.

Allodialitas Territorii, ex quibus inferri poſſit, deciſ. 213. num. 7.

allodialitatis præſumptio oritur, ex quo Territorium, ſit ſolitum alienari ſine licentia alicuius, deciſ. 212. numer. 8.

Allodialitatis præſumptio tollitur, per plures, & efficaces coniecturas inferentes ad feudalitatem, deciſ. 310. numer. 9.

Allodialitatis ſtatu firmato excluditur feudalitas, deciſ. 212. num. 4.

ab Allodialitatis præſumptione, vt recedatur plurimùm operatur, conſuetudo Principis bona concedendi in feudum, deciſ. 310. num. 11.

Allodialitatem teſtes non probant, ſi neſciant, quid ſit allodium, deciſ. 310. num. 60.

Vide infrà in verb. Feudum, & in verb. Territorium.

ALTARE vnum non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur, deciſ. 231. num. 4.

ALTERNATIVA.

Alternatiua (ſeù) reſoluitur in declarationem verbi generici, quoties ponitur inter genus, & ſpeciem, deciſ. 310. num. 20.

Alternatiua (ſeù) ſemper tunc ſtat declaratiuè, & expoſitiuè, quando ſpecies ponitur poſt genus, ibidem, numer. 21.

Alternatiua (ſeù) tunc etiam ſtat declaratiuè, quando ponitur inter verba idem ſignificatiua, ibidem, num. 22.

Alternatiuæ natura eſt, vt vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat, deciſ. 329. num. 15.

Alternatiua, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, in coniunctiuam reſoluitur, deciſ. 129. num. 8.

Alternatiua abſonum eſſet, quod in vna parte acciperetur diuiſim, & in alia verò coniunctim, deciſ. 329. num. 19.

AMOR.

Amor, prudentia, integritas, induſtria, &c. cenſetur, in perſona electa à partibus ad æſtimandum precium rei venditæ, deciſ. 172. num. 13.

Vndè ab ea non eſt recedendum, nec recurrendum eſt ad arbitrium boni viri, in quem non poteſt tranſire animus, & iudicium perſonæ electæ, ibidem, num. 14.

ex Amoris dictamine benignè verba in teſtamentis ſunt accipienda, in contractibus verò ſtrictè, quia in contrahentibus deficit hæc charitas, deciſ. 172. num. 92.

AMISSIO.

Amiſſio, ſeù ſubtractio rerum noo præſumitur, deciſ. 225. num. 1.

Amiſſio poſſeſſionis rei mobilis non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis, deciſ. 297. num. 6.

ANIMA.

Animarum curam, ſi Rector, ſeù Vicarius exerceat, ei debetur congrua, deciſ. 230. num. 2.

Animarum curam, licèt habeant Vicariæ vnitæ, quando de Rectore ſunt prouidendæ, non exigitur concurſus, ſed deputatur ab eo, qui præeſt Eccleſiæ, cui eſt facta vnio, deciſ. 16. num. 12.

Animarum cura annexa Eccleſiæ, alicui conceſſæ, cùm omnibus ſuis pertinentiis, ſine dubio etiam ea dicitur conceſſa, deciſ. 21. num. 6.

Vide infrà io verb. Rector.

ANIMVS.

Animo poſſidere, non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat, ſe poſſidere, ſed animo poſſidere, eſt ea mente, & opinione eſſe, vt quis ſe ſolùm poſſidere putet, deciſ. 226. numer. 27.

Animo, quis non ſtatim dicitur deſinere poſſidere, ſi eiiciatur à poſſeſſione, ſed tunc demùm, ſi nolit, vel non poſſit in fundum, vel edes reuerti, quod vim maiorem vereatur, ibidem, num. 31. Et declara, vt num. 32.

Vide infrà in verb. Poſſeſſio.

Animus, pater, & caput mulieris, eſt vir, deciſ. 155. nu. 22.

Animus delinquendi, & contumacia ceſſat non exiſtente dolo, deciſ. 293. num. 3.

ab Animo, & voluntate mandantis ea, quæ pendent ſola reuocatio mandati, abſquè ſcientia, vel intimatione reuocationis impedit effectum mandati, deciſ. 130. num. 14.

Animus maleuolus non mutatur per ſatisdationem, deciſ. 155. num. 36.

Animo ſolo adiri poteſt hæreditas, deciſ. 144. num. 6.

Animum mouere idem importat, quàm inanimare, deciſ. 192. oum. 4.

Animum alterius, quis non poteſt declarare, deciſ. 225. numer. 5.

Animo ſolo poſſeſſio dimittitur, deciſ. 282. num. 6.

Animus vnius non poteſt tranſire in alium, deciſ. 272. nu. 14.

in Animo, ea, quæ conſiſtunt, nemo veriùs teſtimonium poteſt ferre, quàm is, de cuius animo quæritur, deciſ. 297. num. 4.

ANNIVERSARIA.

ſuper Anniuerſariis ius ſtatuendi non ſpectat ad Beneficiatos, ſi non doceant, ea conſtare ex particularibus legatis ſibi relictis, deciſ. 351. num. 3.

Anniuerſariorum adminiſtratio communis Beneficiatis, & Capitulo, non infert ad proprietatem ipſorum anniuerſariorum in perſonis Beneficiatorum, deciſ. 351. num. 5.

per *Annulum*, ſi quis poſſeſſionem Eccleſiæ capiat, ad quæ bona reſtringatur dicta poſſeſſio, deciſ. 78. num. 37.

Annorum confeſſio eius de cuius ætate quæritur, multùm concludit, deciſ. 45. oum. 14.

Annus Pontificatus in inſtrumento publico, non eſt neceſſarius, deciſ. 105. oum. 7.

ante Annum 25. quis non poteſt promoueri ad Presbyteratus Ordinem, deciſ. 45. num. 26.

ANTECEDENS.

Antecedentia plura denotantur ex pluribus ſubſequentibus, deciſ. 155. num. 11.

ex Aotecedentibus, & ſubſequentibus colligitur, quo animo aliquid ſit geſtum, deciſ. 64. num. 9.

Antecedentia etiam cenſentur commiſſa, quando alicui ſunt commiſſa ſubſequentia, deciſ. 64. num. 7.

Antecedens velle id neceſſario videtur, qui vult conſequens, deciſ. 51. num. 6.

Antecedente deſtructo corruit etiam illud, quod venit in conſequentiam, deciſ. 38. num. 5.

Anteceſſorum, & authorum recognitio plenè dominium probat in præiudicium ſucceſſorum, deciſ. 104. num. 10.

Aoteceſſoris poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem ſine

noua apprehenſione, deciſ. 75. num. 23.

ANTIQVITAS.

ab Antiquitate, ſcriptura non poteſt capere robur, dum numquàm habita fuit pro originali, deciſ. 224. num. 23.
in Antiquis veritatis lux, magis aſſulget ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium, deciſ. 310. num. 62.
Antiquitas ſcripturis non ſuffragatur, dùm vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparent, deciſ. 224. num. 19.
Antiquitate temporis ſtante, res dicitur feudalis, ſola concurrente fama, deciſ. 310. num. 50.
Antiquitas ſcripturæ ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia, deciſ. 224. num. 22.
in Antiquis ſufficiunt coniecturæ, ac indicia, etiam leuiora, deciſ. 310. num. 49.
Antiquum dicitur inſtrumentum, non obſtante modici temporis defectu ad aſſequendum tempus 100. annorum, deciſ. 184. num. 3.
Et hoc caſu nulla requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio, ibid. num. 4.
Vide ſupra in verbo inſtrumentum.
Apocham receptæ creditor de neceſſitate iuris tenetur facere debitori ſoluenti, deciſ. 77. num. 12.
Apocharum priuatarum recognitio de ſtylo Curiæ, qualiter fiat, deciſ. 76. num. 32.

APOSTOLI.

Apoſtolorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi, ideſt miſſi ad prædicandum, deciſ. 234. num. 22.
Apoſtolorum duodecim loco, ſicuti ſunt Epiſcopi, ità, & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur, deciſ. 234. num. 44.
Apoſtolus cauſas Eccleſiaſticas ad Eccleſiam præcepit deferri, & ibi determinari, dec. 42. num. 2.
Apoſtolorum tempore omnes Presbyteri, & Rectores animarum nomine Epiſcopi appellabantur, ſed hodiè ſecùs, & refellitur quorundam falſa opinio, deciſ. 234. num. 47.

APPELLATIO.

Appellatio requiritur a breuitate temporis in citatione appoſiti, deciſ. 104. num. 14.
Quod tamen intellige, quando citatio fuit perſonalis, vel per edictum, & veriſimile ſit, quod deuenerit ad notitiam citati, ibid. num. 14.
Et ſi de neutro conſtat, tunc nulla requiritur appellatio, & citatio remanet nulla, & non arctat citatum ad comparendum, nec in termino, nec poſt, ibid. num. 15.
Appellationis termini præfixio eſt tantæ conſiderationis, vt ex ea ſolùm cauſetur deuolutio, & edictum peremptorium abſque alia dilatione, dec. 124. num. 18.
Alii tamen contrarium ſentiunt, maximè quando appellatio interpoſita eſt à diffinitiua, ibid. num. 19.
Appellans iuxtà formam cap. vt circa de elect. in 6. quid ſeruare teneatur, deciſ. 124. num. 39. & 40.
Appellatio intrà decem dies de iure eſt interponenda, deciſ. 69. num. 1.
Appellationis ſcientia debet eſſe plena, & certa, itàut æquipolleat præſentiæ, & intimationi, deciſ. 124. num. 45.
Appellare debet pars, ſi aliquid decernatur à Iudice, qui caret iuriſdictione, deciſ. 11. num. 21.
Et quando id procedat, ibid. num. 21.
ad Appellationem proſequendam termini ſola præfixio, habet vim peremptorii, deciſ. 124. num. 12.
Appellatio in iudiciis executiuis non adimit iuriſdictionem Iudicis à quo, circa executionem ipſius ſententiæ, deciſ. 8. num. 12.
Appellans ad Papam tenetur proſequi cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratorem, cum ſufficienti mandato, deciſ. 124. num. 9.
Appellatio regulariter vtrumque effectum habet, deuolutiuum ſcilicèt, & ſuſpenſiuum, deciſ. 8. num. 11.
Appellari an poſſit in extraiudicialibus poſt decendium, dec. 289. num. 49.
Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa biennium, deciſ. 124. num. 14.
Et poſt hoc tempus pars ampliùs non auditur, niſi ex cauſa, ſaltem per viam reſtitutionis in integrum, ibid. num. 15.
Appellationis ſcientiam non præſumitur quis habuiſſe ex conſtitutione procuratoris, ſi non adſit clauſula reſtrictiua ad cauſas deuolutas, deciſ. 124. num. 40.
Nam reſtrictiua iſta inducit ſcientiam perneceſsè, ibidem, num. 49. 50. & 51.
Appellatio, ſi peccet in forma nulla eſt, & pro infecta, ſeù non emiſſa habetur, dec. 289. num. 42.
Appellationi, quando per Iudicem, aut per partem non deſertur, tunc non dicitur cauſa deuoluta ad Curiam, vt in ea poſſit tractari, deciſ. 124. num. 9.
Appellatio eſt de ordinatoriis Iudicii, dec. 305. num. 10.
Appellationis ſcientia non poteſt argui ex conſtitutione generali procuratoris, deciſ. 124. num. 62.
Appellatione deſerta, cauſa redit ad primum Iudicem, deciſ. 369. num. 3.
Appellatio datur ab Executore, ſi probetur, quod exceſſerit in exequendo, deciſ. 8. num. 5.
Appellationi, vt non ſit locus propter Ægidianam, requiritur, vt ſententia ſit nulla, vel iniuſta, deciſ. 88. num. 2.
Appellationis Iudex ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus, deciſ. 124. num. 24.
Appellationis, quando principalis cenſeatur habuiſſe notitiam, deciſ. 124. num. 3.
Appellationis via, non poteſt agi, dum appellatio infrà decem dies non fuit interpoſita, deciſ. 289. num. 73.
Appellationis intimationem expreſsè induxit, Clem. cauſam, de appellat. deciſ. 124. num. 21.
Appellatio in iudiciis poſſeſſoriis non datur ex diſpoſitione Ægidianæ, deciſ. 326. num. 5.
Appellare, ſi licuit vni ex collitigantibus, id quoquè alteri parti licere debuit, deciſ. 302. num. 4.
Appellabilis, ſi ſemel facta ſit cauſa, ſemper remanet talis, deciſ. 305. num. 8.
Appellationis ſcientiam non præſumitur quis habuiſſe, ſi conſtituerit procuratorem, antequàm ſententia lata ſit, deciſ. 124. uum. 13.
Appellationis Iudex ex ſtylo Romanæ Curiæ ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel moderando inhibitionem declarat cauſam eſſe deſertam, vel procedendo ad vlteriora, declarat illam durare, deciſ. 296. num. 6.
Appellationis terminum à iure præfixum Iudex poteſt ex cauſa abbreuiare, dec. 124. num. 16.
Appellationi, ſi pars aduerſa renunciauerit, non poteſt ampliùs de nullitate opponere de geſtis ab altera parte, cum tunc de dicta appellatione non ſit habenda ratio, ac ſi numquàm interpoſita fuiſſet, deciſ. 122. num. 3.
Appellationem ab initio eſſe admittendam, tunc dicitur hoc declaraſſe Signatura, ſi ſimpliciter cauſam commiſit, dec. 305. num. 15.
Appellatio non interpoſita intrà decem dies non valet, deciſ. 289. num. 47.
Appellationis admiſſio, quando habeat vim peremptorii, deciſ. 124. num. 6. 8. & 17.
Appellationis effectus ſuſpenſiuus perinde eſt, ac ſi ab initio eſſet inductus, eò ipſo, quod Signatura ſimpliciter committit cauſam, deciſ. 134. num. 7.
Appellatio datur à ſententia lata in poſſeſſorio, quando continet mixturam, deciſ. 305. num. 7.
Appellationis cauſa, cui eſt commiſſa, is ſolùm poteſt cognoſcere, an cauſa ſit deſerta, deciſ. 296. num. 5.
Appellationem denegat Ægidiana in iudicio poſſeſſorio, deciſ. 305. num. 10.
Appellatio, quando interponitur ab aliquo incidenti, tunc in commiſſione ſolet interponi clauſula, vnà cum toto negocio principali, deciſ. 104. num. 38.
Appellandi facultas cenſetur denegata ei, qui eſt admiſſus ad cauſam, in ſtatu & terminis &c. ſi cauſa ſit in eo ſtatu, vt non poſſet eſſe locus appellationi, deciſ. 457. num. 10.
Appellari poteſt à reprobatione examinatorum, dec. 147. n. 8.
Appellatio in materia Electionis, cum ſit extraiudicialis, debet fieri ſecundùm cap. quia propter de elect. dec. 289. n. 36.
Appellatio in materia electionis, ſi nulliter fuerit emiſſa, etiamſi adeſſet tempus appellationis, non poteſt iterum appellari, cum electo ſit ius quæſitum, deciſ. 289. num. 43.
Et hoc habet locum quamquàm appellans iuret obiectiones, quas intendit proponere ad ſe de nouo perueniſſe, ibidem num. 44. & 69.
Appellatione bonorum ſtabilium veniunt etiam loca montium, deciſ. 83. num. 15.
Appellatione conſanguineorum, qui veniant in hoc variæ ſunt opiniones, deciſ. 349. num. 3. & ſeq.
Appellatione deſcendentium, veniunt nedùm maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum, dec. 217. n. 3.
Appellatione filiorum, tunc maximè non veniunt nepotes, quando ſumus in tranſuerſalibus, deciſ. 279. num. 32.
Appellatione filiorum ex proprietate ſermonis non veniunt vlteriores, ſed ſolum ipſi filii, dec. 279. num. 2. 8. 9. 10. & 15.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando iniungeretur grauamen filiis vocatis, deciſ. 279. num. 4.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando tractatur de grauamine, ſeù onere, deciſ. 272. num. 4.
Appellatione filiorum legitimorum, & naturalium, veniunt etiam filii legitimati, deciſ. 279. num. 25.
Appellatione hæredum in emphyteuſi Eccleſiaſtica veniunt ſolùm hæredes ſanguinis, & deſcendentes, deciſ. 211. n. 3.
Appellatione mobilium, & immobilium non veniunt actiones, & iura, deciſ. 83. num. 16.
Appellatione Laicorum, in Luſitania apud Idiotas, veniunt

etiam

etiam Clerici; qui in ſacris Ordinibus non ſunt conſtituti, deciſ. 13. num. 29. & 31.

APPROBATIO.

Approbatio auctoris, non poteſt ab habentibus cauſam ab eo, reiici, aut impugnari, deciſ. 184. num. 43.

Approbatio priuilegii nullum ius de nouo tribuit, deciſ. 157. num. 2.

Approbatio præſumitur ex vſu, deciſ. 185. num. 5.

Approbatio non dicitur facta, ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia, dec. 98. num. 28.

Approbatio ſupponit exiſtentiam rei, quæ approbatur, aliàs non potuiſſet approbari, deciſ. 328. num. 1.

Approbationis narratiua, ex quo benè dicatur iuſtificata, deciſ. 327. num. 3.

Approbatione ſtante, teſtium dicta probant contra producentes dictos teſtes, deciſ. 48. num. 9.

de Approbatione, & ratificatione geſtorum per procuratorem, probari poteſt ex literis principalis, deciſ. 10. num. 2.

Approbari debet ab omnibus, quod omnes tangit, deciſ. 309. num. 3.

Approbare, nemo dicitur id, cuius præeſiſtentiam, ſeù implementum non preſupponit, deciſ. 358. num. 7.

Approbare omnia in ſcriptura cenſetur eam ſubſcribens, deciſ. 159. num. 12. quod intellige, quando ſciuit contenta in d. ſcriptura, ibid. num. 12.

Approbare laudum, quando quis dicatur, deciſ. 159. num. 7.

Approbatum ſemel, amplius non poteſt reprobari, deciſ. 51. num. 7.

Approbaſſe ſine dubio, is cenſetur contractum geſtum eius nomine, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit, d. 56. n. 3.

ARBITER.

Arbitri electi ad æſtimandum precium rei venditæ, non poſſunt cogi ad arbitrandum, dum non acceptarunt arbitrium, deciſ. 172. num. 15.

Arbiter electus ad declarandum precium rei venditæ, ſi illud non declaret, deficit omninò conditio appoſita venditioni, deciſ. 172. num. 5.

ARBITRIVM.

in Arbitrium tertii, ſi aliquid accidentaliter remittatur, poſtquàm contractus emptionis eſt perfectus, tunc eo non arbitrante, recurritur ad arbitrium Iudicis, deciſ. 172. num. 22. 23. 24. & 25.

ad Arbitrium Iudicis, ſi recurreretur in terminis, l. fin. C. de contrahend. empt. numquàm iſta lex locum haberet, deciſ. 248. n. 14. & hoc etiam expreſsè d. l. prohibet, ibid. n. 15.

Arbitrium Iudicis remittit rigorem iuris, deciſ. 104. num. 18.

ab Arbitrio ventorum, & maris pendet lucrum, & iactura contractus aſſecurationis nauium, deciſ. 229 num. 7.

Circa hanc materiam, vide ſupra in verbo Aſſecuratio, & infrà in verbo Nauis.

Arbitrio Iudicis relicta eſt meritorum æſtimatio, dec. 358. n. 20

Arbitrium relaxat rigorem iuris, ſic æquitate ſuadente, & hoc maximè quando dirigitur iuriſdictionem habenti, deciſ. 108. num. 2.

ab Arbitrium boni viri recurritur de æquitate Canonica, quando peritus electus ad definiendum precium in venditione, illud non vult definire, deciſ. 172. num. 54.

Arbitrium intelligitur de arbitrio boni viri, deciſ. 38. num. 18.

in Arbitrio Iudicis manet, vbi pupillus debeat educari, dec. 255. num. 2. 3. & 4. & vbi exiſtimare debet, vt educetur, ibid. num. 9. 10. & 12.

Arbitrium a iure eſt regulandum, deciſ. 108. num. 1.

Arbitrium non poteſt alteri committi, ſed benè aliquid certum à ſe prius declaratum, & quando id procedat, deciſ. 38. num. 31.

Arbitrio Iudicis, an probet peritus, ſi ſe remittat, deciſ. 10. num. 11.

Arbitrium in contractibus bonæ fidei accipitur non pro mero arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri, deciſ. 248. num. 8.

Arbitrium regulatur à iure, deciſ. 71. num. 1.

in Arbitrium tertii, ſi conferatur precium rei venditæ, tunc ſi ille noluerit, aut non potuerit precium definire, eo caſu venditio pro nihilo habetur, deciſ. 172. num. 1.

ad Arbitrium boni viri in terminis l. vendentis, C. de contrah. vendit. & non in caſu, l. fin. C. eod. eſt licitum recurrere, deciſ. 172. num. 8.

Arbitrium, vel nudum factum à ſe prius declaratum, quando dicatur alicui commiſſum, remiſſiuè, deciſ. 38. num. 29.

in Arbitrium vnius ex contrahentibus ſi ſit collatum precium rei venditæ, an contractus valeat, dec. 172. n. 78. & 79.

ad Arbitrium boni viri, quare recurratur in terminis, l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. deciſ. 172. num. 85. & 86.

ARCHIVIVM.

in Archiuio Romano, ſi Notarius non reperiatur deſcriptus, illius inſtrumenta non probant, deciſ. 184. num. 40.

ab Archiuio, ſi ſit extractum inſtrumentum fidem meretur, & probat etiam lite pendente, & abſque ſolemnitate exemplatum, dec. 47. num. 54.

ab Archiuio ſi ſit extractum inſtrumentum, vt dicatur in forma probanti, quid ſufficiat, deciſ. 125. num. 12.

ab *Archiuiſta*, ſi ſit extractum inſtrumentum, dicitur eſſe in forma probanti, ſi aſſerat ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarii defuncti, deciſ. 125. num. 11.

ab Archiuiſta, ſi ſit extractum inſtrumentum probat, licèt ſit conſcriptum aliena manu, & ſolummodò ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum, dec. 125. num. 14.

ARCHIPRESBYTER.

Archipresbyter non habet ius mulctandi, deciſ. 253. num. 33.

Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis habet longe maiorem iuriſdictionem, quàm habet Archipresbyter ruralis, deciſ. 253. num. 37.

ARGVMENTVM.

Argumentum illud ab Imperio actiuo ad paſſiuum, eſt iniquum, deciſ. 310. num. 7.

Argumentum, quando valeat de Falcidia ad Trebellianicam, deciſ. 5. num. 10.

Argumentum à contrario ſenſo ductum, non procedit in deſtructionem diſpoſitionis in ſenſu directo conceptæ ad fauorem alicuius, & quare, deciſ. 318. num. 8.

Item non procedit, quando ſequeretur abſonus intellectus, & legum correctio, ibid. num. 9.

Argumentum ab identitate rationis regulariter non procedit, quando in eadem ratione colligitur caſuum diſformitas, deciſ. 346. num. 24.

Arguere de maiori ad minùs licet, deciſ. 289. num. 35.

Argumentum à præterito in præſens valet, deciſ. 310. n. 29.

Argumentum à ſolito procedit, dec. 186. num. 12.

Argumentum à ſolito non admittitur, quando aliquid adiicitur obligationi tertii, dec. 190. num. 9.

Argumentum à ſuperfluitate verborum non concludit perneceſsè, & eſt debile argumentum, deciſ. 348. num. 13.

Argumentum ab vſu, ſeù ſolito de iure valet, dec. 305. n. 18.

ARTICVLVS.

Articuli, quando ſunt irreleuantes, remiſſoria non conceditur, deciſ. 276. num. 1.

Articuli continentes inueriſimilia non ſunt admittenda, deciſ. 276. num. 9.

in Articulis contenta, ſi teſtes ſimpliciter dicant, quod ſint vera, benè probant, deciſ. 261. num. 6.

Articuli diuerſi, prioribus articulis indirectè, non verè directè contrarii, admitti poſſunt in ſecunda inſtantia, & in aliis, deciſ. 266. num. 12.

Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc vt remiſſoria non denegetur, deciſ. 196. num. 9.

Articuli, ſi appareant concepti ad euitandas deciſiones Rotales, remiſſoria videtur calumnioſè petita, dec. 266. n. 20.

Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc, vt remiſſoria admittatur, quoad omnes, deciſ. 212. num. 3.

Articuli non ſunt admittendi, quorum probationes non concluderent ad victoriam cauſæ, deciſ. 577. num. 4.

ARRENDAMENTA regulariter non probant valorem terrarum, deciſ. 186. num. 10.

ASCENDENS.

Aſcendentium bona ſunt ſemper hypothecata pro dotium conſtitutione, & reſtitutione in fauorem deſcendentium, deciſ. 312. num. 17.

Aſcendentium bona fideicommiſſo ſuppoſita, ſiuè ad collaterales tranſeant, ſiuè ad extraneos, ſunt obligata in ſubſidium pro conſtitutione dotis deſcendentibus, ibid. n. 18.

ASSECVRATIO.

in Aſſecuratione Nauium, ſi ſint appoſita illa verba, (& fuſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe) ſunt adeò ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant, deciſ. 24. num. 8.

Aſſecurationi Nauis eſt factus locus, probata eius deprædatione, & ſtatim commiſſa dicitur illius ſtipulatio, & ex ea validè poteſt agi, deciſ. 54. num. 1.

Et hoc procedit etiamſi eadem Nauis à piratis recuperata ſit, ibid. num. 2.

Aſſecurationis caſus non dicitur eueniſſe, quando merces non ſunt deperditæ, deciſ. 24. num. 5.

Aſſecurationis contractus non tenet, dum adeſt poſſibilitas, ac præſumptio notitiæ, quod merces erant deperditæ, deciſ. 229. num. 21. & 22.

Et inſuper, ſi ceſſet pactum expreſſum, quod ſolet apponi per illam clauſulam, perita, vel non perita, &c. ibid.

Aſſecuratio Nauis, de vna Naui ad aliam non debet extendi, deciſ. 54. num. 3.

Aſſecurationis contractus non tenet, ſiuè ille, qui petiit aſſecurationem ſciebat iacturam mercium, ſiuè id præſumatur, deciſ. 229. num. 18.

in Aſſecuratione Nauium, dum ſuſceptum fuit omne impedimentum, & omne riſicum, quo vſque ad locum conuentum

uentum peruenirent merces, ea verba nullum caſum excludere videntur, deciſ. 24. num. 10.
Aſſecurationis tempore, data notitia de aliquo periculo mercium, non eſt locus promiſſioni factæ ab aſſecurante, deciſ. 229. num. 3.
Aſſecurationis contractus fieri poteſt etiam ſuper re iam perempta.
Sed hoc intellige dummodò talis rei interitus tempore aſſecurationis ſit incognitus, deciſ. 229. num. 16.
Aſſecuratio Nauis iàm peremptæ valet, dummodò tamen notitia deperditionis haberi non potuerit de tempore aſſecurationis, dec. 229. num. 17.
Aſſecurata, ſi ſit merx, ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantùm ipſius damni, deciſ. 258. num. 5.
Aſſecurationis contractus, dum dicitur, quod poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, vt etiam iam perempta Naue aſſecurator teneatur de interitu, deciſ. 229. num. 19.
Et nec hoc caſu teneretur aſſecurator ad integrum precium mercium deperditarum, ibid. num. 20.
Aſſecurationis tempore deducitur notitia de ſtatu mercium, ex loci diſtantia, & temporis interuallo, & qualitate itineris, deciſ. 229. num. 6.
Aſſecurata, ſi fuerit merx, cum obligatione de reſigiendo, quodcumquè damnum, an talis promiſſio intelligatur facta etiam in ordine ad lucrum, deciſ. 258. num. 7.
Aſſecurationis contractus, & illius iuſtitia totus poſitus eſt in incertitudine, & in alea fortunæ, vt quippe lucrum, vel iactura iſtius contractus pendet à maris, & ventorum arbitrio, deciſ. 229. num. 7.
Aſſecuratio Nauis quando eſt facta ab aliquo, ſi damnum patiatur, illud debet reficere ſecundùm precium Ciuitatis, ad quam ſalua erat traducenda, deciſ. 258. num. 3.
in Aſſecurationis contractu de tempore aſſecurationis requiritur tetalis incertitudo de tempore aſſecurationis, deciſ. 229. num. 9.
Aſſecurationis contractus dicitur venditio ſuſceptionis periculi, & æquiparatur iactui retis, & ſponſioni, deciſ. 229. num. 8.
Aſſecurationem mercium illi, qui petunt, ſolent eſſe diligentiores in perquirendo notitiam mercium, quàm ipſi aſſecuratores, cum vt plurimum de toto aſſe aſſecurati agatur, in interitu Nauis, deciſ. 229. num 13.
Aſſecurati, dùm probauerunt intentionem ſuam, nempe, quod venerit caſus aſſecurationis, incumbit aſſecuratoribus onus probandi eorum exceptionem, deciſ. 229 n. 31.
pro Aſſecuratore mercium in dubio iudicandum eſt, deciſ. 229. num. 30.

ASSERTIO.

per Aſſertionem alterius non poteſt immutari, aut alterari natura contractus iàm celebrati, deciſ. 14. num. 40.
ex Aſſertione contrahentium, quando non probantur merita donatarii, ſed aliundè, & illa merita non ſunt inferiora valore bonorum donatorum, & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerunt, tunc in donatione non poteſt conſiderari læſio, deciſ. 363. num. 8.
Aſſertionibus, & atteſtationibus factis in commiſſione de ſtylo Rotæ, an ſtetur, deciſ. 273. num. 8.
Aſſertioni poſſidentis ſtatur, quo iure, vel nomine poſſideat, deciſ. 264. num. 12.
per Aſſertiones eorum, qui habent poteſtatem vniendi cum poſſeſſione ſubſecuta, ſufficienter probatur vnio, deciſ. 56. num. 3.
Aſſertio donatoris circà probationem meritorum, non ſufficit ſecundùm ſtatut. Vrb. ſed aliundè requirit hanc probationem, deciſ. 358 num. 7. & quando ſtetur tali aſſertioni, ibidem.
Aſſertio Notariatus, quando omninò veniat attendenda, deciſ. 184. num. 16.
Aſſertioni Iudicis, & Notarii de actu coràm ſe geſto, in cauſa ſibi commiſſa, eſt omninò ſtandum, deciſ. 133. num. 11.
Aſſertio pupilli non ſufficit, ad hoc vt tutor dicatur reddidiſſe rationes, deciſ. 242. num. 5.
Aſſertioni Ordinarii non creditur, ſi ſit contraria diſpoſitioni iuris communis, deciſ. 223. num. 13.
Aſſertioni Principis præſertim in antiquis, plurimùm deferendum eſt, deciſ. 344. num. 2.
Aſſertioni Principis ſtandum eſt, deciſ. 81. num. 33.
Aſſerenti, quod aliqua res non ſit vendita iuſto precio, incumbit onus probandi, deciſ. 135. num. 17.
Aſſerenti plùs perueniſſe ad manus alterius, incumbit onus probandi, deciſ. 161. num. 29.

ASSIGNATIO.

Aſſignatio, ſeù datio in ſolutum, ſtante falſitate cauſæ, corruit in totum, deciſ. 271. num. 2. & 3.
Aſſignatio non dicitur legitimè facta, quando non interuenit ille, de cuius intereſſe agebatur, deciſ. 204. num. 8.
Aſſignatio ex falſa cauſa emanata non ſuſtinetur, deciſ. 80. num. 1.
in Aſſignatione, ſeù in datione in ſolutum, ſi cauſa expreſſa, reperiatur partim falſa, & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur, deciſ. 271. num. 5.
ex Aſſignatione ſtalli in Choro, & loci in Capitulo arguitur collegialitas, deciſ. 221. num. 5.
de ASSOCIANDO mandatum, quando eſt nullum, non modò in illius executione eſt ſuper ſedendum, ſed etiam eſt permiſſa appellatio, deciſ. 260. num. 5.

ATTENTATVM.

ad Attentatorum effectum, ſcientia partis non infert ad ſcientiam Iudicis, deciſ. 296 num. 7. ſed declara, vt num. 8.
Attentata debent reuocari, attenta facultate ea reuocandi, de qua in commiſſione, deciſ. 75. num. 8.
Attentatum dicitur quicquid geritur poſt introductionem cauſæ appellationis, & inhibitionem ſubſequutam, non obſtante quacumquè re iudicata, ſiuè appellatione, & quare, deciſ. 296. num. 1. & 2.
abſquè Attentatorum vitio licitum eſt hæredi vniuerſali lite pendente capere poſſeſſionem bonorum defuncti, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat apud defunctum, deciſ. 73. num. 3.
Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem, etiam pendente diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Signatura, deciſ. 134. num. 1.
Attentare, quando non dicatur hæres capiendo poſſeſſionem bonorum defuncti, lite pendente, deciſ. 73. num 3. & 4.
Attentata non dicitur executio facta in partibus ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit, deciſ. 134. num. 3.
citrà Attentatorum vitium, patrono non licet præſentare lite pendente, deciſ. 295. num. 8.
de Attentatis commiſſis appellatione pendente poſt rem iudicatam dari non poteſt, deciſ. 75. num. 6. & qualiter hoc procedat, vide ibid. num. 7.
de Attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum Iudicis, is dare non poteſt, qui eiuſdem Iudicis iuriſdictionem voluit declinare, pro vt dicitur de contumace, deciſ. 102. num. 2.
Attentati vitium ceſſat per acquieſcientiam partis, quæ procedendo in cauſa, præſumitur attentatis renunciaſſe, deciſ. 102. num. 1.
Attentatis renunciaſſe cenſetur Iudex, ſi ad vlteriora proceſſerit, deciſ. 102. num. 3.

ATTESTATIO.

Atteſtationes extraiudiciales adminiculatæ ex depoſitionibus teſtium formiter examinatorum, & ex aliis præſumptionibus ſufficienter probant, deciſ. 214. num. 2.
Atteſtationes teſtium extraiudicialiter factæ abſquè iuramento, & partis citatione non attenduntur, dec. 221. n. 15.
Atteſtationi Epiſcopi, vel alterius collatoris non ſtatur, quod in prouiſione Parochialis ſeruata fuerint debita requiſita, deciſ. 289. num. 18.
Sicuti, nec quod interuenerint cæteræ qualitates ad hoc neceſſariæ, ibid. num. 19.
Atteſtationi extraiudiciali ſtandum non eſt, quantumuis illa ſit qualificata, & iuramento roborata coram Notario, & teſtibus, deciſ. 215. num. 5. & 6.
Atteſtationibus regulariter non creditur, deciſ. 214. num. 3.

AVCTOR.

Auctoris dolus, non debet extendi ad ſucceſſores, deciſ. 175. num. 6.
Auctoris factum ſucceſſor tenetur ſequi, deciſ. 5. num. 13.
Auctor excluſo proprio intereſſe venire non poteſt ex perſona ſucceſſoris, & vti iuribus illius. Et quando Auctoris intereſſe non ceſſet, deciſ. 270. num. 14. & 15.

AVCTORITAS.

Auctoritate propria, poteſtas exigendi creditum, non liberat debitorem, tamquàm poſita in arbitrio, non autem in neceſſitate creditoris, deciſ. 209. num. 5.
Auctoritate propria, quando quis poteſt aliquid facere, tunc non intereſt ſiuè per ſe, ſiuè per alium faciat, dec. 38. n. 55.
ſiuè Auctoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione beneficia ſinè dubio non poſſunt erigi, deciſ. 157. num. 29.
Auctoritatem abſolutiſſimam certum eſt, quod Papa habet in beneficialibus, deciſ. 29. num. 2.
Auctoritatem, quando quis non habet in rebus ſuis propriis gerendis, eam certe non poterit præſtare in rebus alienis, deciſ. 81. num. 12.
Auctoritatem tantam non habet tutor in bonis pupilli, quantam habet in bonis filii, pater, deciſ. 86. num. 16.
Auctoritate legitima, quòd aliqua ſcriptura extracta ſit, & ab aliquo authentico, cùm debitis ſolemnitatibus, quando aſſequi non poſſit, deciſ. 224. num. 5.
Auctoritas ius dicentium ne contemnatur, & deludatur multa eſt proprium remedium, deciſ. 253. num. 12.

Auctoritas acceſsoris non debet eſse maior, quàm illa principalis, deciſ. 38. num. 68.

Auctoritas Iudicis requiritur ad hoc, vt quis immittatur in poſseſſionem, & cauendum eſt, ne quis ſine illa ingrediatur, dec. 257. num. 4.

Auctoritate Iudicis, quod poſseſſio ſit capta, hoc non præſumitur in dubio, deciſ. 257. num. 3.

ad *Audientiæ* effectum pro reſtitutione aduerſus rem iudicatam, quid ſufficiat docere, deciſ. 105. num. 9. & 10.

Auditor Cameræ negari non poteſt, quin ſit de primariis Iudicibus Curiæ, dec. 150. num. 13.

AVDITOR ROTÆ.

Auditores Rotæ omnes faciunt vnum corpus, & vnus dicitur alterius loco ſubrogatus, dec. 8. num. 4.

Auditores Rotæ non poſsunt expedire cauſas, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum, deciſ. 170. num. 9.

Auditores Rotæ faciunt vnum Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum, deciſ. 85. num. 9.

Auditor Rotæ in cauſis beneficialibus pendentibus in Rota, cùm ſuccedat loco Ordinarii, collationem dd. beneficiorum facere poteſt, deciſ. 289. num. 88.

Vide infrà in verbo Rota.

AVGENDI voluntas non debet operare diminutionem, deciſ. 174. num. 42.

AVGVMENTVM.

Augumentum, & dos à pari procedunt in reſtitutione, dec. 300. num. 8. & 9.

pro Augumento cultus diuini, ſi ſit facta vnio non ſubiacet regulæ reuocatoriæ vnionum, deciſ. 7. num. 7.

Augumentum dotis Eccleſiæ, vt dicatur iuxtà opinionem, quam ſeruat Rota, factum non debet eſse ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſsaria, dec. 109. num. 15.

Authenticarum aliquarum declarationem habes infrà in calce Indicis.

AVVS.

Auus paternus, quando adoptat nepotem ex filio emancipato, vel auus maternus adoptat nepotem ex filia, filius adoptatus tranſit in poteſtatem aui propter duplex vinculum ciuile ſcilicet, & naturale, deciſ. 88. num. 1.

per Auum bona fideicommiſso ſubiecta in ſubſidium alienari poſsunt pro conſtituenda dote nepti etiam illegitimæ. Et hoc tàm ſi velit nubere in ſæculo, quàm ſi cogitet profiteri in Monaſterio, deciſ. 314. num. 22.

Auum reliquiſse dotem nepti eius contemplatione, coniecturis, & præſumptionibus oſtenditur, deciſ. 145. num. 10.

Auus relinquendo dotem nepti iàm natæ, & per conſequens prædilectæ, an eius contemplatione cenſeatur relicta, ibidem, num. 11.

Auus, licèt propter filium diligat neptem, hoc tamen non eſt ſufficiens cauſa, vt dos ei relicta, dicatur relicta eius contemplatione, & non filii, ibid. num. 13.

Auus legans aliquid ſimpliciter nepti, an illud præſumatur relictum, cauſa compenſandi, cùm dote, ibid. num. 13.

Auus ſi relinquat dotem nepti, quæ adhuc non eſt nubilis, tunc præſumitur relicta eius contemplatione, ibid. n. 15.

Auus, vel pater in dubio præſumitur legare filiabus pro dote, ibid. num. 17.

Auum reliquiſse dotem nepti eius contemplatione, coniecturis vehementiſſimis debet oſtendi, ibid. num. 26.

ab Auo legatum factum neptibus, cenſetur relictum contemplatione filii, non autem ipſarum, deciſ. 146. num. 2.

Auus, quando dat nepti dotem, vel promittit eam, videtur id facere, vt tranſeat primò ad filium, & breui manu, ab eo in neptem, ibid. num. 3.

Auus, quando dat nepti dotem, non propter ſe, ſed pro filio, quando filius eam ſoluere tenetur, vel propter filium, qui ſoluere eam non poteſt, deciſ. 146 num. 4.

Et officium Aui in hac parte, circà neptem ſemper pendet ex officio patris ergà filium, ibid. num. 5.

Auus, quando ſoluit dotem nepti, dicta dos prouenit à patre, cuius contemplatione ſoluitur, vel promittitur, & ſemper eſt imputanda in legitimam illi debitam in bonis patris, ibidem, num. 6.

Auus dum dotat filiam, tenetur, & ipſa imputare eam in legitimam ſibi debitam in bonis ſui patris, ibid. num. 7.

Auus tenetur dotare neptem ex legali neceſſitate, ibid n. 8.

Auus, quando dotat neptem, an videatur eius perſonam principaliter contemplare, ibid. num. 10.

Auo viuente, pater non habet in poteſtate ſuos filios. ib. n. 12. Non tamen hinc concludi debet, quòd hoc caſu non teneatur dotare filias, ibid. n. 13.

Auus, ſi promittat, aut leget dotem nepti, præſumitur hoc facere contemplatione patris, deciſ. 145. num. 9.

Aui hæres in ſubſidium tenetur dotem aſſignare nepti ſpuriæ, deciſ. 314. num. 24.

Auunculus reſpectu nepotis ex ſorore, non eſt conſanguineus, dec. 349. num. 11. & quarè, & num. 12. & 13.

B

BANNITVS.

BAnnito exiſtente patre, ſi filius naſcatur, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filiis, &c. dec. 103. num. 3.

Banniti noſtri temporis non æquiparantur deportatis, ibid. num. 4.

Banniti noſtri temporis tantùm ciuitatem amittunt, Deportati verò amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem, ibidem, num. 4.

Banniti noſtri temporis, quocumquè modo ſint banniti, ſiuè perpetuò, ſiuè ad tempus, ſiuè cum publicatione bonorum, aut quòd poſſint impunè offendi tanquàm hoſtes patriæ, nunquàm æquiparantur deportatis, aut relegatis, ibidem num. 6.

Bannitus, cùm publicatione bonorum, & diſſidatione, quæ iura amittat, ibid. num. 7. & 8.

Bannitus extra territorium bannientis, non prohibetur agere, ibid. num. 10.

Bannitus amittit Iura Ciuitatis bannientis, ibid. num. 12.

Bannitus in alieno territorio eſt capax cuiuſcumquè actus legitimi ſibi competentis, ibid. num. 13.

ob *Bannum* matrimonium non diſsoluitur, ſed ſubſiſtit, deciſ. 103. num. 5.

Banni effectus non porrigitur extrà territorium, ibidem, num. 11.

BAPTISMVS.

Baptiſmi fides, ſi ſit extracta à tertio, cui non probatur fuiſſe conceſsam hanc facultatem contrahendi.

Quàmuis dicatur, eum, qui eam extraxit fuiſse presbyterum, & Vicarium loci, ſi non conſtet, quòd dictus presbiter, & vicarius cuſtodierit librum, nec ex eius perſona poteſt accipere robur dicta fides, deciſ. 45. num. 17. & 18.

Baptiſmi fides non releuat, ad probandam ætatem, ſi non fuit extracta à Parocho, nequè à Notario, vel ab aliquo, cui ex officio demandata eſset cuſtodia libri huiuſmodi, ibidem, num. 16.

Baptiſmi fides; tunc multò magis formiter eſt extrahenda, quando hoc ſpecialiter fuit à parte proteſtatum, ibidem, num. 22.

Baptiſmi fides extracta non à Parocho, ſed à tertio, ex quibus reddatur valdè inueriſimilis, deciſ. 45. num. 20.

BARO.

Baronis indignationem magis probabiliùs timet carceratus, quàm Iudicis, vel Officialis, deciſ. 26. num. 23.

cum Barone poteſt contrahere carceratus, poſtquàm è carcere eſt liberatus, & in plena libertate conſtituto, ibidem, num. 34.

Baro aſſimilatur Officiali perpetuo, non autem temporali, ibid. num. 28.

BASILICA.

Baſilica Vaticana in ſacris cæremoniis, & Chori diſciplina omnium eſt exemplar, & magiſtra Eccleſiarum, deciſ. 288. num. 21.

in Baſilica Vaticana Cappellani prouiſi Cappellaniis ab Innocentio Octauo erectis, quàmuis diuerſi, recentioris, & imparis ſint Ordinis, & diuerſos prouentus diſtributiones percipiant, tamen quia eodem vtuntur habitu in Choro, immediatè ſedent poſt Beneficiatos, & eorum abſentium ſedes vacuas ſubingrediuntur, & occupant, ibid. n. 20.

BENEMERITA.

ob Benemerita, ſi ſit facta donatio, dicitur facta ex titulo oneroſo, deciſ. 50. num. 3.

ob Benemerita, quis ſimpliciter, prohibitus ſit donare, & quarè, deciſ. 358. num. 6.

ob Benemerita donationes faciendas à minoribus, vel mulieribus ſtatutum Vrbis non reſtringit, ſed ſolùm diſponit, vt in exceſsu habeatur ratio perſonarum, quæ poſsunt æſtimare valorem meritorum, ibid. num. 14.

Vide infrà in verbo Donatio.

BENEFICIATVS.

Beneficiati, quod habeant priuilegium faciendi Collegium in Eccleſia Collegiata, quid probare teneantur, deciſ. 136. num. 3. & 4.

Beneficiati, in vna, eademquè Collegiata Eccleſia præter Canonicos debent conſiderari, vti ſinguli, qui non poſſunt facere Collegium, deciſ. 136. num. 1.

Beneficiati mandatum expirat per illius mortem etiam re non integra, deciſ. 38. num. 69.

Beneficiati, qui non conſtituunt Collegium, an poſſint ſe congregare ſine licentia Superioris, deciſ. 32. num. 1.

Beneficiati obitus in poſſeſſione beneficii, benè probatur ex confeſſione aduerſarii, quæ confeſſio ſuperat omnes alias probationes, deciſ. 45. num. 3

Beneficiati, ex quibus deducant ius ſuum, vt poſſint vti iuriſdictione ſuper anniuerſariis vnà cùm Capitulo, deciſ. 309. num. 6.

Beneficiatus an poſſit dare licentiam Epiſcopus, vt ſe congregent, ſi non faciant Collegium, deciſ. 32. num. 2.

Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium, non ſufficit hoc docere per actus æquiuocos, deciſ. 136. num. 9.

Beneficiati non repræſentant Capitulum, ſed ſunt tamquàm ſerui, & miniſtri Eccleſiæ, deciſ. 351. num. 2.

Beneficiati, quia ex ſe vnum corpus non conſtituunt, ſed conſiderantur, vt ſinguli, habere non poſſunt ius ſe congregandi, deciſ. 351. num. 11.

Beneficiati non poſſunt facere Congregationes, quia in hoc verſatur intereſſe Capituli, cui ipſi Beneficiati ſubiacent, deciſ. 351. num. 12.

Vide infrà in verbo Portionarij.

BENEFICIVM.

Beneficium habere aliud eſt, & aliud habere eius fructus, deciſ. 200. num. 11.

Beneficia plura, quis retinere non poteſt, dec. 119. num. 4.

Beneficium, in dubio præſumitur beneficium Eccleſiaſticum, deciſ. 13. num. 10.

Beneficium, quod ſit Eccleſiaſticum, quando iſta præſumptio multò magis intret, deciſ. 57. num. 1.

Beneficium, requirens aliquam qualitatem in accipiente, ſufficit, quod iſta habilitas interueniat intrà annum etiam à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, deciſ. 147. num. 6.

Beneficium requirens literaturam in Clerico, requiritur, quòd iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt, ibidem, num. 7.

Beneficiorum ſunt incapaces Laici, deciſ. 19. num. 16.

in Beneficiis tantùm habet locum Regula de valore, dec. 13. num. 12.

Beneficii affectio in coadiutoriis pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, per quam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam, deciſ. 45. num. 5.

Beneficium ex appoſitione manus Papæ, ità remanet affectum, vt nullus inferior ſe circà illud poſſit ſe intromittere, deciſ. 45. num. 21.

Beneficia clauſtralia in titulum perpetuum, non poſſunt conferre Superiores Regulares, dec. 245. num. 15.

Beneficia clauſtralia, manualia, & ad nutum Superioris amouibilia non cadunt ſub reſeruationibus Apoſtolicis, deciſ. 245. num. 3. & 10.

ad Beneficii collationem ſuſtinendam, quando non attendatur vltimus ſtatus, deciſ. 13. num. 21.

ad Beneficii collationem ſuſtinendam ſufficit vltimus ſtatus. Et prouiſus, non eſt remouendus etiamſi poſteà detegatur beneficium non eſſe conferibile, deciſ. 13. num. 16. & 17.

Neque collatio infringitur, aut retractatur ex ſuperuenienti probatione veræ qualitatis, & proprietatis beneficii, ibidem, num. 17.

in Beneficiorum collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi, habet etiam locum cap. conſultationibus de Iurepatr. licèt loquatur in præſentatione, deciſ. 13. num. 20.

Beneficii collatio à Vicario reuocato, facta ante ſcientiam reuocationis tenet, deciſ. 130. num. 6.

Beneficiorum collatio debet intelligi de ſui natura perpetua, deciſ. 245. num. 5.

ad Beneficii collationem ſuſtinendam ſufficit vltimus ſtatus reſultans ex quaſi poſſeſſione, deciſ. 57. num. 3.

Beneficii collatio facienda vigore electionis, videtur actus neceſſarius, deciſ. 289. num. 82.

Beneficii collator non poteſt venire contrà factum proprium, deciſ. 359. num. 4.

Quod procedit etiam in eo, qui velit impugnare electionem ratione formæ non ſeruatæ, ibid. num. 5.

Beneficia conferre non poteſt Vicarius Epiſcopi, deciſ. 157. num. 18.

Beneficium eſt de collatione illius Ordinarii intrà cuius fines Diœceſis ſita ſunt, deciſ. 43. num. 1.

Beneficia ſi ſint fundata in aliqua Eccleſia &c. nihilominùs collatio non ad Rectorem, ſed ad Epiſcopum ſpectat, deciſ. 220. num. 7.

Beneficii collatio præſumitur canonicè facta, deciſ. 359. num. 20.

Beneficia cenſetur Papa conferre iuxtà naturam eorum, deciſ. 221. num. 20.

Beneficii diſmembratio, vt ſuſtineatur copulatiuè requiruntur iſta cauſa, & ſolemnitas, nec vnum ſine alio ſufficit, deciſ. 315. num. 3.

Beneficiorum diſmembrationes, cum ſapiant alienationem, in eis debet interuenire, & iuſta cauſa, & ſolemnitas, deciſ. 223. num. 1.

Beneficii curati diſmembratio, quando remaneat nulla, deciſ. 223. num. 6.

Beneficiorum diſmembrationibus ius commune reſiſtit, & ideò habens facultatem diſmembrandi hoc aliter quàm per ſolam aſſertionem probandum eſt, deciſ. 223. num. 12.

Beneficiorum diuiſiones regulariter prohibentur, deciſ. 223. num. 7.

ad Beneficia plura obtinenda, ſi quis fuerit diſpenſatus, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis non priuentur obſequiis, quid ex hac clauſula inferatur, & qualiter ſit intelligenda, dec. 119. num. 6. & 7.

Beneficiorum duorum erectio, quando ſit ex vno, tunc ſtant de per ſe, nec vnum pendet ab alio, dec. 220. num. 3.

ad Beneficii noui erectionem ſola cauſa augendi numerum vnius Beneficiati ſatis non eſt, niſi fuiſſet hic numerus præciſe neceſſarius ad ſeruitium eiuſdem Eccleſiæ, deciſ. 6. num. 11.

Beneficia in Eccleſia Collegiata præſumuntur dotata de bonis propriis dictæ Eccleſiæ Collegiatæ, deciſ. 157. num. 25.

Beneficium ſi ſit erectum ab Epiſcopo, & dotatum de aliis bonis, ſeu beneficiis, quàm ad Eccleſiam Collegiatam ſpectan. non intrat ſimultanea collatio, dec. 43. num. 2.

Et eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi, ibid. n. 3.

Beneficiorum erectio, vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant regulæ reuocatoriæ, deciſ. 7. num. 8. 9. & 15.

Beneficio dos cenſetur conſtituta ab eo, qui ad id tenebatur, deciſ. 157. num. 30.

Beneficia præſumuntur dotata de bonis propriis eiuſdem Eccleſiæ, deciſ. 205. num. 5.

Beneficio, ſi quis dotem aſſignet ex cauſa neceſſaria, non acquirit illius iuſpatronatus, deciſ. 220. num. 10.

Beneficium, quando ſemel eſt exemptum à iuriſdictione Ordinarii, ſemper remanet derogatum iuri illi competenti, deciſ. 157. num. 1.

Beneficiorum fructus in ſtatu Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes, deciſ. 19. num. 12.

Beneficii fructus, ſi impetretur à Papa, vt poſſint locari, quæ ſolemnitates requiruntur, quando locantur, deciſ. 200. num. 6.

ex Beneficii fructibus poteſt perſolui congrua merces per Epiſcopum abſumpto ad prædicandum, deciſ. 234. n. 53.

Beneficiorum fructus inexacti pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia, deciſ. 19. num. 5.

Beneficium à Sede Apoſtolica impetrans, literis non expeditis, non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem d. beneficii apprehendere, & ſi alias fiat, beneficium vacat, deciſ. 268. num. 1.

Beneficia impetrans per obitum familiarium Cardinalium, tenetur exprimere nomen, & cognomen, & titulum Cardinalis patroni, & debet adhibere conſenſum dicti Cardinalis patroni, deciſ. 53. num. 7.

Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica, ſi omiſſa expeditione literarum adeat inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſſionem intret, dicitur hoc propriè facere in fraudem emolumentorum Cancellariæ, deciſ. 268. num. 2.

Beneficiorum impetratorum à Sede Apoſtolica, ſi poſſeſſio capiatur abſque literis expeditis de iure, & facto vacant, & poſſunt aliis conferri, & commendari, deciſ. 216. num. 7.

Beneficium impetrans, tenetur iuſtificare gratiam ſui authoris, deciſ. 213. num. 13.

Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica, non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficii capere, niſi literis expeditis, deciſ. 216. num. 5.

Beneficia ſine auctoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt, deciſ. 157. num. 29.

Beneficium vnum, quando dotatur ex fructibus alterius beneficii, remanet de iurepatronatus primi beneficii, deciſ. 220. num. 1. & 2.

Beneficia etiam de iurepatronatus in aliquibus caſibus non poſſunt obtineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica, vt propter diſpenſationes pluralitatis beneficiorum, & reſeruationes penſionum, dec. 216. num. 22.

Beneficia iuriſpatronatus Laicorum etiam comprehenduntur in cap. auaritiæ, de elect. in 6. & in cap. 1. & 2. vt lit. pend. & in conſtit. de public. & in cap. execrabilis, deciſ. 268. num. 6.

in Beneficiorum de iurepatronatus expeditione, fraus non minùs cadere poteſt, quàm in aliis liberæ collationis, deciſ. 287. num. 9.

Beneficia iuriſpatronatus Laicorum an diuerſo modo conferantur, quàm alia beneficia Eccleſiaſtica, deciſ. 268. num. 4.

Beneficia de iurepatronatus non comprehenduntur in conſtitu-

ſtitutione beneficiali generali, etiam per viam legis emanata, deciſ. 287. num. 7.
Beneficia de iurepatronatus Regum, & Imperatorum expediuntur cum ſolutione taxarum, & annatarum prout cætera beneficia, abſquè alia exceptione emolumentorum Datariæ, deciſ. 287. num. 8.
Beneficium, quod ſit de iurepatronatus, ſi narretur, iſta narratiua probatur, ſi partes ad inuicem illud fateantur, quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur, deciſ. 187. num. 4.
Vide infrà in verbo Iuſpatronatus.
Beneficia manualia, licèt aliquando durent ad vitam prouiſi, non ideo contigit, quia tituli ſint perpetui, ſed ex eo, quia à ſuperioribus non remouentur, deciſ. 245. num. 16.
Beneficii naturam Papa non præſumitur mutare voluiſſe abſquè expreſſione, deciſ. 245. num. 20.
Beneficia manualia poſſunt fieri perpetua ex Pontificis priuilegio, deciſ. 245. num. 11.
Beneficia manualia de ſui natura non conferuntur in perpetuum, deciſ. 245. num. 16.
Beneficia patrimonialia Laicorum non cadunt ſub reſeruationibus Apoſtolicis, deciſ. 287. uum. 2.
Beneficia patrimonialia liberè abſquè prçſentatione non poſſunt impetrari, deciſ. 268. num. 7.
Beneficium præſumitur capex penſionis ſuper illo impoſitæ, ſi ſpatio plurium annorum abſquè tergiuerſatione fuerit ſoluta, deciſ. 213. num. 22. & 23.
Vide infrà in verbo Penſio.
in Beneficiis nnus ſeruitutis non debet prorogari arbitrio tertii, deciſ. 200. num. 9.
Et hoc maximè, ſi d. onus fuerit impoſitum, cum dictione aliqua limitatiua temporis, ibid num. 10.
Beneficiorum permutatio eſt quidam contractus innominatus, deciſ. 130. num. 2.
Beneficium, ſi quis poſſederit triennio pacificè, intrat præſumptio cuiuſcunquè iuris melioris de mundo, dèciſ. 119. num. 4.
Beneficii poſſeſſionem ſi quis capiat, quando ſpoliatur, reſtituitur in integrum ad d. beneficium, deciſ. 78. num. 36.
Beneficii poſſeſſio capta à Commiſſario Cameræ, & poſtea ceſſa, illi, qui beneficium obtinnit, eſt manutenibilis, & perindè eſt, ac ſi ab initio illam ipſemet apprehendiſſet, deciſ. 233. num. 1.
Beneficii poſſeſſio tradita contrà formam literarum Apoſtolicarum iniuſta eſt, deciſ. 233. num. 14.
de Beneficio, prouiſo ſuffragatur quaſi poſſeſſio collatoris, cum bona fide conferendi, deciſ. 13. num. 18.
de Beneficio prouiſus, vt probetur, quod ſit de origine loci, vbi adeſt beneficium, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, dec. 92. nnni. 6.
Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ, deciſ. 63. num. 1.
Beneficia, quæ ſunt debita certo generi perſonarum, cadunt ſub reſeruatione cum ſua qualitate, deciſ. 153. num. 6.
Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, & decedentium intra duas dietas, ſunt reſeruata, deciſ. 130. num. 2. & 12.
Et iſta reſeruatio habet locum, ſiuè iſti ſint Curiales, ſiuè non, & nulla habita diſtinctione negotiorum, vide ibidem num. 5. & num. 11.
de Beneficio reſeruato, quando Papa prouidet, cenſetur prouidere, quatenùs probetur, quod ſit reſeruatum, aut affectum, deciſ. 245. num. 19.
ſuper Beneficio aliquo, ſi Papa apponat manus ex cauſa narratorum, ſi narrata non ſunt vera, Papa non intendit prçiudicare collatoribus, deciſ. 45. num. 7.
Beneficiorum reſeruationem, quando Papa facit, eſt intelligenda de ea, quæ ſit perpetuò de beneficio, non autem de temporali, deciſ. 245. num. 4.
Beneficium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub reſeruatione, probandum eſt, quod ſit vacabile, & conſeribile clerico, & erectum in titulum beneficii, deciſ. 53. num. 7.
Beneficium debitum certo generi perſonarum, cadit ſub reſeruatione cum ſua cauſa, deciſ. 183. num. 7.
Beneficiorum reſeruatio, quæ vacant apud Sedem eſt indubitata, & antiquiſſima, deciſ. 28 num. 1.
Et hoc non ſolùm per inueteratam conſuetudinem, verùm etiam, quia eadem conſuetudo eſt rodacta in ius ſcriptum, vt habetur in cap. 2. de præben. ibid. num. 2. & 3.
Beneficia, ad hoc vt cadant ſub reſeruatione, quid ſit inſpiciendum, deciſ. 245. num. 9.
Vide infrà in verbo Reſeruatio.
in Beneficiorum reſignationibus non habet locum ratificatio, deciſ. 82. num. 4.
Beneficium eſſe conferibile indicat reſignatio, dec. 13. n. 11.
Beneficium reſignatum, quod reſignatarius poſſederit, ex quibus ſatis ſuperque doceatur, deciſ. 63. num. 5.
Beneficii reſignatio, ſiue ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis, pendet à voluntate reſignantis, deciſ. 130. num. 17.
Beneficii reſignatio, & reſeruatio penſionis, ſunt gratiæ omninò ſeparatæ, deciſ. 213. num. 18.
Beneficii reſignationis publicatio benè dicitur facta intrà terminum requiſitum, data eius prorogatione, deciſ. 63. numer. 12.
Beneficia, quæ reſignantur, ſi reſignans infrà viginti dies decedat, cadunt ſub Regul. Cancell. de viginti, & quando incipiunt currere iſti 20. dies, deciſ. 100. num. 12.
Beneficium reſignanti, quando dicatur penitùs ſublata poteſtas pœnitendi, deciſ. 82. num. 14.
Vide infrà in verbo Reſignatio.
Beneficiorum ſimplicium ſunt capaces clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti, deciſ. 13. num. 30.
Beneficium tunc multò magis præſumitur ſimplex, ſi ſolitum fuit obtineri per Clericos ſæculares, dec. 187. num. 3.
Beneficia omnia de iure præſumuntur ſimplicia, deciſ. 187. num. 2.
Beneficii vltimus ſtatus ſemper attenditur, quando agitur inter ipſos prouiſos, vel præſentatos.
Verùm tamen eſt, ſi detegatur contrarius ſtatus, ità vt ad alium pertineat ius conferendi, impoſterùm reſeruatur tale ius vero collatori, deciſ. 13. num. 22. 23. & 24.
Beneficii vltimus ſtatus, vt non veniat attendendus ad effectum ſuſtinendi collationem, opus eſt probatione incontinenti, & liquidiſſima, ſcilicèt per rem iudicatam, vel per confeſſionem partis, deciſ. 13. num. 20.
Beneficii ſtatus antiquus, & de præterito præſumitur ſimilis vltimo, & ſemper talis continuatus, non conſtito de contrario, deciſ. 57. num. 10.
de Beneficii vltimo ſtatu collatiuo, quando non poſſit dubitari, deciſ. 57. num. 4.
Beneficii ſtatum non mutant prouiſiones beneficii, deciſ. 57. num. 6.
Beneficii vltimus ſtatus, ex quo doceatur, dec. 16. num. 6.
Beneficii vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio inſurgens ex prouiſione, quæ per 40. annos habuit effectum, ſine dubio ſuffragatur pro validitate collationis, & ſufficit pro eius iuſtificatione, dec. 57. num. 12.
Beneficii ſtatum, vt dicatur Papam voluiſſe immutare, debet conſtare de eius ſcientia, deciſ. 57. num. 5.
Beneficia in titulum perpetuum non eſt conceſſum habere Regularibus, cum hoc repugnet voto paupertatis, & obedientiæ, deciſ. 245. num. 3.
Beneficia regularia, regularibus conferenda ſunt, deciſ. 43. num. 1.
Beneficia regularium ſunt manualia, deciſ. 245. num. 14.
Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium ſunt reſeruata per regulam 3. hodie 4. Cancellar. deciſ. 53. num. 1.
Beneficium vacat, vt priùs ceſſante commenda, deciſ. 245. num. 8.
Beneficii vacatio in Curia reſultat ex reſignatione facta in manibus Papæ, deciſ. 63. num. 2.
Beneficium non vacat per mortem reſignantis, ſi ille viuens iàm ad fauorem alterius reſignauerit, deciſ. 92. num. 12.
Beneficia vacantia apud Sedem, ſi Papa non conſerat intrà menſem, expirat reſeruatio, deciſ. 150. num. 15. ſed hoc hodie eſt antiquatum, num. 16.
Beneficium, quando probetur, quod vacauerit per mortem alicuius, deciſ. 101. num. 1.
Beneficium, quod vacauerit per mortem alicuius, probatur ex eo, quod pars venit ex eadem vacationem, deciſ. 207. num. 1.
Beneficium vacat ob retentionem plurium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtolica, deciſ. 216. num. 2.
Beneficia, quæ vacant per obitum in loco Curiæ, indiſtinctè dicitur vacare apud Sedem, deciſ. 28. num. 7.
Beneficii prouiſio facit conſumere vacationem, deciſ. 71. num 4.
Beneficium dicitur vacare apud ſedem, ſi is, per cuius obitum in Curia vacat Beneficium, fuerit, vel necne Curialis, deciſ. 28. num. 5. 10. & 13.
Beneficii valor ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus, deciſ. 186. num. 15.
Beneficii valor, ſi ſit taxatus in libris Cameræ, non eget alia iuſtificatione, deciſ. 20. num. 20.
Vide infrà in verbo Valor.
Beneficii vnio ſi fiat, ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates, deciſ. 223. num. 9.
Vide infrà in verbo Vnio.
Beneficia plura ſi fuerint vnita, & vnio, quòad vnum effectuata fuerit, hoc ſufficit ad hoc vt etiam ad reliqua beneficia dicatur effectuata vnio, & qualiter hoc procedat,
deciſ.

decif. 109. numer. 4.
Beneficiorum voionis indioidnitas, In quo conſiſtat, decif. 109. num. 12.
in *Beneficialibus* attenditur vltimus ſtatus, dum agitur inter prouiſos, non autem inter collatores, & ſi principaliter non agatur ſuper ſtatu, ſed iure prouiſi, decif. 57. num. 2.
in Beneficialibus ſtatus vltimus collectus ex prouiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſione ex eiſdem collectus, quomodo attendatur, decif. 57. nom. 9.
io Beneficialibus tantùm procedit cap. 1. de elect. in 6. decif. 124. num. 30.
Beneficiali cauſæ, quando æquiparetur cauſa matrimonialis, decif. 124. num. 37.
Beneficium reſtitutionis in integrum perdit minor, ſi iuret ſe maiorem eſſe, & hoc in pœnam mendacii, decif. 293. n. 25.
Beneficium, ne egeat, ſi alicui competat, tunc illo, non poteſt vti, quando fuit ingratus, decif. 231. oum. 12.

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apoſtolicum præſomitur interueniſſe in alienationibus rerum Eccleſiæ ex curſu 30. annorum, & hoc ſiuè fuerit reſeruatum, ſiuè non, in inſtrumento vendilionis, decif. 25. num. 11.
Beneplacitum Apoſtolicum vbi requiritur præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum, decif. 32. num. 3.
ſub Beneplacito Apoſtolico, ſi ſiā celebratus contractus, ſi illud non obtineatur remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & Inualido, dec. 94. num. 1.
Beneplacitum Apoſtolicum, ſi poſt alienationem bonorum Eccleſiæ obtineatur, non eſt neceſſarius nouus conſenſus partium, decif. 82. num. 10.

BONA. ECCLESIASTICA.

Bona Eccleſiaſtica immunia ſuot, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos, decif. 339. nom. 1.
Bonis Eccleſiaſticis, ſi Magiſtratus pedagia imponunt, anathemate feriuntur, ibid. num. 2.
Bona dùm Eccleſiis tradontur, eò ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex ſpeciali inre domiuio Chriſti Domini conſtituuntur, ibid. num. 19.
Bona Eccleſiarum, ſunt ipſius Domini patrimoniom, ibidem, num. 26.
Bona ſemel à Laicis, etiam legitimè poſſeſſa, noo ſemper cum onere tributi, & veſtigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum diſtinctione, ibid. num. 36. de qua diſtinctione vide vſquè ad finem.
Bona, quæ poſſidet Eccleſia iure ſpirituali, & Diuino, vt decimæ, oblationes, &c. iſta ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſæcularibus, tàm præteritis, quàm futuris, & quare, ibid. num. 39.
Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, quæ tamen ſunt deſtinata ad Cultum Diuinum, & Officium ſpirituale, vt ſitus Eccleſiarum, & Cœmiterium &c. hæc ſunt immunia ab omnibus, & quibuſcumquè oneribus, & quare, ibidem, nom. 40.
Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & inre ciuili, vt titulo emptionis, legati, &c. ſi tempore, quo ſunt apud Eccleſiam onera imponantur, certum eſt, quod gaudent immunitate Eccleſiaſtica, ibid. num. 41.
Et hoc caſu non poteſt dari aliqua cautela, quod Clericis, ſeu Collegiis pro eorum prediis imponatur collecta, & qui contrarium ſentiret graue piaculum committeret, ibidem num. 41.
Bona ad effectum, vt tranſeat ad Eccleſiam cum ſuis oneribus dicta onera debent eſſe certa, ibid. n. 45.
Bona poſtquam peruenerunt ad Eccleſiam, Laicis ſuper eis non poſſunt imponere collectas, & nec eo, quod à principio Territorium totum effecerunt tributarium pro collectis imponendis, quia res deuenit ad ſtatum à quo incipere non poteſt, ibid. num. 54.
Bona tranſlata in Eccleſiam, tunc demùm retinent onus, & obligationem ſoluendi tributum, quatenùs hoc tributum à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto inter ipſum, & priuatos inito illud ſoluendi, &c. ibid. num. 63.
Secùs tamen eſt, ſi illud exigeret ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis, ibid. num. 64.
Vide infrà in verbo Immunitas.
circà Bona Eccleſiaſtica Laici quicquàm ſtatuere nequeunt ex defectu poteſtatis, dec. 42. num. 4.
Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio dicitur plena, & numquàm vacat, decif. 78. num 9.
Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio ciuilis eſt pœnès ipſam Eccleſiam, decif. 78. num. 9.
pro Bonis Eccleſiaſticis in Luſitania etiam ſoluuntur decimæ, decif. 13. num. 33.
de Bonis Eccleſiæ occupatis mortuo Prælato, quando agitur, Eccleſiæ competit interdictum, vnde vi, dec. 226. num. 45.
in Bonis Eccleſiaſticis alienari ſolitis, non requiruntur ſolemnitates, nec Beneplacitum Apoſtolicum, dec. 282. n. 18.
Bona Eccleſiæ, ſi Prælatus nulliter alienet, & habeat ſe pro ſpoliato, poteſt tamen agere nomine Eccleſiæ, decif. 78. num. 25.
Vide infrà in verbo Eccleſia, & in verbo Prælatus.
Bona Eccleſiæ, ſi occupentur per tertium Sede vacante, Eccleſiæ competit interdictum, Vnde vi, decif. 78. numer. 11. & 20.
io Bonorum Eccleſiæ alienatione ex lapſu temporis omnia præſumuntur ritè, & legitimè geſta, decif. 14. num. 42.
Bona Eccleſiarum perpetuò ſunt Eccleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinantur, decif. 339. num. 25.
Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio eſt pœnes ipſam Eccleſiam, & non ſimpliciter pœnès Prælatum, decif. 78. num. 8.
Bona aliqua, ſi alicui Eccleſiæ eſſent vnita, non quid modicum, ſed omnes fructus ad eam ſpectarent, decif. 282. numer. 6. & 7.
Bonorum Eccleſiæ poſſeſſiò præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel Dignitatis, niſi tertius, Eccleſia, vel Dignitate vacte cœperit poſſeſſionem, decif. 78. num. 30.
Bona Eccleſiaſtica, nec Indirectè ſobiiciontur iuriſdictioni, & iudicio Laicorum, dec. 42. n. 10.
Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio continuatur in Prælatum abſq; apprehenſione, decif. 139. num. 26.
in Bonis Monachi ſemper ſuccedit Monaſterium, decif. 215. num. 7.

BONA IN PROPHANIS.

Bona quęcunque, quæ acquiruntur iore ſeparato ab aditione hęreditatis, non reqnirunt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur ad hæredes, decif. 160. num. 14.
in Bonis, nec in perſona ſunt grauandi hæredes cum beneficio legis, & inuentarii, decif. 2. num. 7.
Bonorum occultationis præſumptio, ſi opponatur hæredi, ipſe tueri ſe poteſt ex inuentario, decif. 39. num. 17.
Bonis fratrum nominatorum, ſi renunciet ſoror, iſta renunciatio non debet extendi ad bona fratrum non nominatorum, decif. 144. num. 7.
pro Bonorum libertate ſemper pręſumitur, dec. 310. num. 5.
Bonorum immobilium ęſtimatio ſolet fieri ad rationem quinquè pro centenario, decif. 81. num. 31.
Bona, ſi quis repudiauerit, non poteſt ampliùs ad ea redire, decif. 323. num. 1.
Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non veniunt iura, & actiones, decif. 83. num. 16.
inter Bona immobilia, licèt ſecundùm aliquos, connumerentur actiones, nihilominùs ſtabiles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ, decif. 116. num. 17.
ex Bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti fructus, decif. 2. num. 8.
io Bonis maternis, filię debetur legitima, decif. 49. nom. 5.
in Bonis defuncti, ęquales in gradu ſimul ſuccedunt æqualiter, decif. 89. num. 5.
à Bonis maternis tamquàm à diuerſis non infertur ad bona paterna, decif. 337. num. 4.
cum Bonis datis, fœminæ tranſeunt in alienas familias, dec. 49. num. 10.
Bona, quæ ſunt partes circumſtantes, vel de pertinentiis bonorum emphiteuticorum dicuntur compręhenſa in eorum conceſſione, decif. 120. n. 22.
Bona, quando conceduotur ſub generalitate, adiecta aliqua ſpecialitate, tunc omnia cenſentur emphyteutica etiam ad effectum deuolutionis, decif. 164. num. 30. contrarium, vide oum. 31. & declara, vt num. 32. 33. 35. & 36.
Bona communia ſolent fratres, & alii inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plorimùm diuidere, & vnuſquiſquè ſciat partem ſuam, & nihilominùs deindè ſimul cohabitant, & vnuſquiſque partem alterius poſſidet iure familiaritatis, dec. 125. oum. 17. & 18.
Bonorum inſolutum datorum æſtimatio, debet fieri de tempore, quo creditor ea inſolutum accepit, decif. 46. num. 8.
Bona per hæredes, quando diuiduntur ea bona, quæ obueniunt voi ex cohæredibus, alius cohęres in eis amittit poſſeſſionem, dec. 125. num. 2.
Bona capta pro executione, ſi fuerint ſobhaſtata, & tradita emptori, non poteſt iterum creditor via executiua contrà eumdem debitorem agere, ex eodem contractu, decif. 122. num. 13.
de Bonis patrimonialibus, & non intuitu Eccleſię quæſitis, Clericis licitom eſt habere hæredes legitimos, & teſtamentarios, decif. 112. num. 12.
Bona, quod ſiot intrà fines alicuius Parochię, benè probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, decif. 261. num. 4.
cum Bonorum vniuerſitate tranſit ius honorificum, decif. 89.

ciſ. 89. num. 4.
in Bonis, ſi quis ſit inſtitutus, ad vtendum, & fruendum, quid importet talis inſtitutio, deciſ. 83. n. 7.
Bona non poſſunt dici confuſa, quando adſunt confines, deciſ. 236. num. 11.
Bonis paternis ſi filia renunciauerit, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis iiſdem, quæ ad eum ob paternam ſucceſſionem deuenerunt, deciſ. 232. num. 7.
Vide infrà in verbo Filia, & in verbo Renunciatio.
Bonorum appellatione propriè non veniunt nomina debitorum, ſed tertiam ſpeciem conſtituunt, deciſ. 140. num. 5.
in Bonis aliis non poteſt verificari renunciatio, quàm in expreſſis, deciſ. 232. num. 11.
Bona materna pater retinendo cenſetur nomine filiorum infantium hæreditates eorum matris adiuiſſe, deciſ. 264. num. 9.
Bonorum renunciationes debent tantùm intelligi de bonis, & perſonis ſpecificatis, deciſ. 144. num. 9.
de Bonis teſtatoris, dùm quis nullum commodum ſentit, cenſetur executor tantùm voluntatis, deciſ. 35. num. 8.
Bonorum certam quantitatem oſtendens emphyteuta, quæ ſit proportionata Canoni, tunc petens maiorem quantitatem probare eam tenetur, deciſ. 120. num. 14.
de Bonis quæ adminiſtrantur nemo poteſt exercere liberalitatem, deciſ. 115. num. 10. & 11.
in Bonis filiorum defunctorum mater ſuccedit poſt patrem, deciſ. 52. num. 24.
Bona omnia debitoris, ſi creditor habeat pignorata, poteſt eligere pignus ſibi benè viſum, deciſ. 276. num. 5.
Bonorum hæreditariorum fructus, quando veniant imputandi in credito dotis, deciſ. 5. num. 14.
Bona beneficio temporis poſſunt augeri, & deteriorari, deciſ. 120. num. 15.
Bonorum, dominium, niſi priùs fuerit formatum, fruſtrà quæritur eius identitate, deciſ. 164. num. 1.
cum Bonorum vniuerſitate tranſit iuſpatronatus, pro rata hæreditaria, deciſ. 207. num. 4.
Bona adeſſe intrà fines alicuius loci, quando teſtes benè probent, deciſ. 261. num. 5.
Bona exiſtentia intrà fines aliorum bonorum emphyteuticorum præſumuntur eiuſdem naturæ, & ſic empyteutica, deciſ. 128. num. 12.
Bona emphyteutica vendens, cùm expreſſo conſenſu domini directi, tunc linea ementis, & non vendentis attendi debet, deciſ. 182. num. 1.
Bona accipiens ſub qualitate emphyteuſis, & ſoluens canonem, non poteſt ampliùs emphyteuſim impugnare, deciſ. 128. num. 5.
Bona, ſimul ſtare poteſt, quod quis emat tamquàm libera, licèt ſint emphyteutica, & poſteà cognita veritate emptor bonam fidem agnoſcat, deciſ. 128. num. 14.
Vide infrà in Verbo Emphyteuſis.
Bonorum fideicommiſſariorum ceſſio ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione, deciſ. 5. num. 17.
Bonis liberis ſuperuenientibus poſt dotationem effectuatam in bonis fideicommiſſi, debet reintegratio fieri, deciſ. 355. num. 11.
in Bonis fideicommiſſo ſubiectis cenſus ſubſtineri poteſt, quando, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones, vel eſt impoſitus in parte libera, deciſ. 116. num. 24.
Bona, ſi fuerit diſpoſitum, quod remancant inter illos de domo, & familia, videntur compræhenſi, tàm maſculi, quàm fœminæ, deciſ. 284. num. 32.
Bona fideicommiſſaria, quando ſunt reſtituenda inter alia debet fieri detractio dotis, deciſ. 301. num. 2.
Bona libera adeſſe probare debet fideicommiſſarius, quando agit contrà tertios poſſeſſores ad vindicationem bonorum vinculatorum alienatorum ex cauſa dotis, deciſ. 154. numero 2.
Bona fideicommiſſaria in ſubſidiũ veniunt in generali obligatione bonorum fauore dotis, deciſ. 312. num. 25.
Bona libera hæreditaria, quando adſunt, tunc ea ſunt imputanda in dotem, antequàm ſit locus Auth. res. quæ C. comm. de legat. deciſ. 240. num. 7. 8. & 9.
Bona fideicommiſſaria non ſunt tota exhaurienda in dotibus contra expreſſam mentem fideicommittentis, deciſ. 49. num. 11.
Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt retineri pro dote, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis, deciſ. 301. num. 16.
Bona fideicommiſſaria aſcendentium exiſtentia penes collaterales, vel extraneum ſunt oneri obnoxia deſcendentes dotandi, deciſ. 314. n. 23.
Vide infrà in verb. Fideicommiſſum.
Bona hæreditaria debitoris, quando creditor retinet, ſi ea æquent ſortem, facit fructus ſuos, deciſ. 46. num. 6.
Bonorum hæreditariorum fructus ſpectant ad hæredem, deciſ. 51. num. 12.
Bonorum hæreditariorum identitas, ad effectum immiſſionis, ex quo benè probetur, deciſ. 140. num. 14.
Vide infrà in verbo Hæreditas.
Bonorum identitas, vt dicatur probata ſufficit verificatio duorum confinium, licèt in aliis adſit diuerſitas, & diſcrepantia, deciſ. 125. num. 20.
Bonorum identitas ad effectum deuolutionis an probetur ad effectum recognitionis, deciſ. 164. num. 27.
Vide infrà in verbo Identitas.
Bona libera, ſi quis afferat, quod extant, ex quibus dos detrahi poſſit, ei incumbit onus probandi, deciſ. 312. numero 26.
Bona libera, quando adſunt, ceſſat remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. deciſ. 301. num. 14.
Bona in dubio cenſentur allodialia, & libera, iuxtà primæuum ſtatum naturæ, deciſ. 310. num. 1.
Vide ſuprà in verbo Allodialitas, & infrà in verbo Feudum, & in verb. Territorium.
Bona minorum, quando non alienantur, ſed obligantur pro debito neceſſario, tunc non debent interuenire ſolemnitates requiſitæ in eorum alienationibus, deciſ. 145. numero 4.
ſuper Bonis minoris, quando cenſus imponuntur, ſunt ſeruandæ eædem ſolemnitates, quæ requiruntur in alienatione dictorum bonorum, & ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates, deciſ. 98. num. 5.
Bona minorum non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari, deciſ. 145. num. 5.
Bona minorum, quando alienantur copulatiuè requiritur vtilitas, vnà cùm decreto Iudicis, deciſ. 81. num. 29.
ſuper Bonis minorum, quando apponitur hypoteca etiam ſimplex, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 77. num. 22.
ſuper Bonis minorum, cenſus imponi non debent ad ſoluendum debita eorum, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſunt, deciſ. 98. num. 17.
Vide infrà in verbo Contractus, & in verbo Minor.
Bonorum filii, pater eſt legitimus adminiſtrator, deciſ. 86. num. 12.
Bonorum ſeparatio ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum eiuſdem legitimæ creditum, illius ſupplementum tantùm peti poteſt condictione ex lege, deciſ. 5. num. 3.
Bonorum ſeparatio ob legitimam, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima, deciſ. 5. numero 2.
à Bonorum propriorũ confuſione præſeruantur hęredes, & à quocumque damno, data inuentarii validitate, deciſ. 2. num. 3.
Bonorum confuſione ſtante, concludens debet eſſe probatio identitatis, deciſ. 175. num. 4.
Bonorum confuſio ex cuius facto proceſſit, ei incumbit onus probandi antiqua confinia, deciſ. 175. num. 3.

B R E V E.

Breue non eſt exequendum, niſi pręuia illius iuſtificatione, deciſ. 71. num. 2.
Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, fundantur in totum ſuper reſeruatione, ibid. num. 3.
Breue vtens in iudicio, non poteſt illud impugnare, quàmuis eius nomine impetratum non ſit, deciſ. 51. num. 8.
Breue aliquod, quòd fuerit productum, ex quibus benè dicatur conſtare, deciſ. 11. num. 10.
Breuis formam executor debet ad vnguem ſeruare, deciſ. 200. num. 14.
Breue, ſi ſit expeditum in forma communi, & nec in eo fuerit derogatum regul. de iur. quęſit. &c. non tollit ius alteri iàm perfectè quęſitum, deciſ. 332. num. 8.

B V L L A.

Bulla non pręſumitur originalis, nec in forma probanti, ſi careat plumbo, & nec locus appenſi plumbi inſpiciatur, deciſ. 224. num. 12.
Bulla aliqua, quod non ſit originalis ſuſpicio iſta multò magis augetur, ſi ſcriptura, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio Cardinalium S. R. E. diuerſæ ętatis, valetudinis, & nationis, vno eodemquè atramento, calamo, & charactere exarata ſint, ibidem num. 13.
Bullę ſumptum multò minùs probat, ſi caret die, & anno, ibidem, num. 18.
Bullę ſumptum, quod ſit exemplatum, ex Bulla authentica, ſi Notarius hoc afferat, quando ei non credatur, ibidem, num. 20. & amplia num. 21.
Bulla ad hoc, vt probet, debet eſſe in forma probanti, ibidem, num. 15.
Bullarum aliquarum declarationem habes infrà in calce Indicis.

C

CADVCITAS.

ad CAducitatem agens ob lineam finitam, dictum finem probare grauatur, deciſ. 25. num. 2. & 3.
ad Caducitatem agens, eam regulariter debet probare, deciſ. 25. num. 1.
Caducitas incurſa ob non adimplementum, cenſetur remiſſa ex multiplicatis receptionibus Canonum, deciſ. 25. numero 7.
Caducitas non inducitur ex alienatione emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, ſi dicta alienatio fuerit neceſſaria, deciſ. 25. uum. 12.
Caducitas non incurritur ex alienatione neceſſaria facta vigore Bullę Iuris congrui, deciſ. 25. num. 13.
Caducitatis pœna, vt euitetur facienda eſt omnis interpręt atio poſſibilis, deciſ. 393. num. 25.
à Caducitatis pœna, quis excuſatur ex iuſta ignorautia, deciſ. 25. uum. 15.

CALVMNIA.

Calumnię ſuſpicio ſolet retrahere Rotam à conceſſione remiſſorię, deciſ. 142. num. 9.
Calumnię pręſumptio ceſſat contrà eum, qui obtinuit ſententiam fauorabilem, deciſ. 70. num. 9.
Calumnię ſuſpicio, quotieſcumquè intrat, remiſſoria denegatur, deciſ. 111. num. 2.
Calumniam euidentem, ſi contineat tranſactio, eſt ipſo iure nulla, deciſ. 271. uum. 19.
Calumnię ſuſpicio levis, quando adeſt non denegatur remiſſoria, ſed ſecus eſt, quando non eſt leuis, & probabilis, deciſ. 111. num. 3.
Vide infrà in verbo Remiſſoria.

CAMBIA.

Cambiorum intereſſe, vt iuſtè dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris, deciſ. 134. num. 3.
Quod amplia etiamſi iſta atteſtatio eſſet iuramento roborata, ibidem, num. 4. limita num. 6. 7. & 8.
Cambiorum realitas regulariter probatur per literas, & partitas librorum mercantiliter tentorum, deciſ. 70. num. 2.
Sed hoc non procedit, quando altera pars negat realitatem partitę, & contendit eam cùm Mercatore verè non fuiſſe factam, ibidem, num. 3.
Cambiorum realitatis probatio, quando non prohibeatur fieri etiam per teſtes, deciſ. 70. num. 4.
in Cambiis veritas, & eorum ſubſtantia eſt attendenda, deciſ. 134. num. 5.
Cambiorum valor probatur per teſtes practicos, ſcilicèt per Mercatores, deciſ. 158. num. 5.
in *Cameram* Apoſtolicam tranſeunt omnia bona, & iura Religioſi decedentis extrà clauſtrà, deciſ. 121. num. 17. & qualiter hoc intelligatur, vide num. 18. & 19.

CANON.

Canonem, uiſi emphyteuta demonſtret pro quibus bonis ſoluat, tunc bona omnia præſumuntur emphyteutica, deciſ. 120. uum. 13.
Canonum ſolutiones per triginta annos ſequutæ probant dominium tamquàm præſcriptum etiam contra tertium, deciſ. 164. num. 5.
Canonis vox ſolet, quandoquè confundi cum cenſu, & ſynonimè accipi, deciſ. 110. num. 12.
Canonum ſolutiones, ſunt ſufficientes, pro retentione, & conſeruatione ſtatus præcedentis ſeudalitatis, deciſ. 344. num. 19.
Quàmuis ad acquirendum de nouo huiuſmodi actus non ſufficerent, ibidem num. 22.
Canonibus, quando leges nou ſunt contrarię, iudicandum eſt ſecundùm leges, etiam in terris Eccleſiæ, deciſ. 172. num. 58.

CANONICATVS.

Canonicatus collatio cenſetur facta iuxtà formam ſtatuti Eccleſię, deciſ. 359. num. 3.
Canonicatus collatio, quando fit à Capitulo, debet conſtare, quinàm Canonici erant præſentes, deciſ. 359. nu. 11.
Canonicatus poſſeſſio, quando dicatur capta verè Capitulariter, & de manu Capituli, deciſ. 233. num. 4.
Canonicatus poſſeſſio, ſi non ſit capta capitulariter manutenibilis non eſt, deciſ. 233. uum. 3.
Canonicatus valor computatis diſtributionibus, quod non excedat ſummam narratam, comprobari poteſt tùm ex teſtibus, tùm ex confeſſione aduerſarii emanata in litteris ſuę prouiſionis, deciſ. 92. num. 9. & 10.
Canonicales ſtalli, illi ſunt propriè, in quibus capitur poſſeſſio, deciſ. 288. num. 7.
Canonicales ſedes ſunt ſtalli Canonicorum, deciſ. 288. numero 8.

CANONICVS.

Canonicis cappa uon datur, niſi iu principio Officii, deciſ. 288. num. 3.
Canonicorum electio in Eccleſiis Regularibus ad Capitulũ, & Prælatum ſimul pertinet, deciſ. 72. num. 1.
Cauonicus, qui poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus, reperit occupantem, poteſt eum violenter expellere, deciſ. 78. num. 33.
Canonicorum duorum contumacia non poteſt impedire actiones, & acta Capitularia, ſed eis eſt imputandum, ſi non venerint, deciſ. 35. uum. 5.
Canonicales ſedes ſunt fructus Canonicatus, & ideo ad eos ſolos ſpectant, deciſ. 252. num. 10.
Canonici, dùm habent ſedes fixas & proprias, tunc numquàm à Canonicis quàmuis contiguam ſeſſionem habentibus occupari poſſunt, deciſ. 288. num. 11.
Canonici ſtallum ab alio inferioris ordinis, non poteſt occupari, deciſ. 288. num. 9.
Canonici, & Portionarii non faciunt vnum Collegium, deciſ. 115. num. 19.
Canonicus propter infirmitatem non tantùm ab onere reſidendi excuſatur, ſed etiam pręſeruantur ei omnia iura præſentium pro lucrandis diſtributionibus, deciſ. 308 num. 20.
Canouicorum electio in Eccleſiis Collegiatis eſt etiam ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum, deciſ. 72. uumero 2. 3. & 4.
Canonicis, & Portionariis diſtributiones debitæ, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum pręſentibus, & interreſsentibus, deciſ. 115. uum. 23.
in Canonicum, & fratrem receptio, non poteſt fieri citrà nomen Collegii, deciſ. 221. uum. 4.
Canonici Tridentini, ſi eligant aliquem in Canonicum, iſta electio non indiget ſuperioris confirmatione, deciſ. 359. uum. 2.

CAPITVLVM.

Capitulum, quando ſe fundat in ſtatuto Eccleſiæ requirente certam qualitatem in Canonicis eſt legitimus contradictor, & nou aliàs, deciſ. 352. uum. 4. & 6.
Attamen onus probandi incapacitatem incumbit ipſi Capitulo, ibidem num. 7.
Capitulum habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum Eccleſię, deciſ. 234. num. 17.
Capitula duo ſi ſimul conueniant, tamquàm vnum corpus, non tamquàm duo Corpora conſiderantur, deciſ. 15. numero 6.
Capitulum poteſt impedire Immiſſionem vigore litterarum Apoſtolicarum, quando allegat exceptionem reſultantem ex indulto Apoſtolico, deciſ. 27. num. 14.
Capitulum habet intentionem fundatam ſtatuendi ſuper illis rebus, quæ propriæ Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt, deciſ. 351. uum. 1.
Capituli appellatione, Beneficiati nou continentur, deciſ. 309. num. 4.
Capitulo congregato, ſi ſit facta citatio, dicitur legitime eſſe facta, deciſ. 254. num. 2.
Capitulum ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo in collatione beneficiorum, deciſ. 289. num. 85.
Capitulum abſquè interuentu Beneficiatorum habet liberam diſpoſitionem, deciſ. 321. num. 7.
ad Capitulum, & Prælatum ſimul ſpectat electio Canonicorum in Eccleſiis Regularibus, deciſ. 72. num. 1.
in Capituli loco fieri actus aliud eſt, & aliud fieri capitulariter, deciſ. 36. num. 9.
Capitulum, ſi debeat honorificè recipere aliud Capitulum, quid facere debeat, deciſ. 15. num. 8.
Capitulum, ſi contrà electionem ſe oppoſuit, & nihil contra electum, aut formam electionis probauit, ſi poſteà intendat agere nomine Eccleſię nequaquam reuelatur ab eodem onere probandi, deciſ. 289. num. 76.
Capitulum, poteſt agere uomine Eccleſiæ, deciſ. 289. numero 72.
Capitulo Eccleſię Cathedralis valdè intereſt, ne illius Beneficiati, & alii clerici inferiores, ius acquirant faciendi Collegium, deciſ. 136. num. 2.
Capitulum, vt dicatur legitiuus contradictor ad impediendam immiſſionem, ſufficit, quod alleget impedimentum reſpiciens obſeruantiam ſtatutorum Eccleſiæ, deciſ. 27. uum. 16.
Capituli maioris partis conſenſus ſufficit, quando non verſamur in acto voluntario, ſed in neceſſario, deciſ. 20. n. 12.
Capitulum habens facultatem augendi, & diminuendi diſtributiones Portionariorum, non poteſt illas diminuere, ceſſante legitima cauſa. deciſ. 156. uum. 10.

Capi-

Capituli duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem, deciſ. 36. num. 3.
Capituli totius conſenſus requiritur, quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario, deciſ. 20. numer. 5.
Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita, deciſ. 234. num. 16.
Capitulum ſi non poſſit fieri in loco ſolito, propter aliquam iuſtam cauſam, non propterea minùs poteſt conuocari in alio loco, deciſ. 36. num. 8.
de Capituli ſubſtantia certus locus non eſt, deciſ. 36. numer. 7.
Capitulum eſt adminiſtrator perpetuus bonorum Eccleſiæ, deciſ. 254. num. 18.
Capitulum totum, quando fuit vocatum, ſi aliqui non veniant, tota potentia Capitularis, remanet in illis, qui venerunt, deciſ. 36. num. 4.
Et geſta illius valet, tamquàm geſta à Capitulo, ibidem num. 4.
Capitulariter, quod aliquid fuerit conceſſum, ex quo probetur, deciſ. 36. num. 10.
Capitulariter, ſi Notarius atteſtatur, quod aliquid geſtum ſit, creditur, deciſ. 20. num. 6.
Capitula generalia Religionum, quòad obſeruantiam Regulæ habent omnimodam poteſtatem, deciſ. 327. numer. 6.
Capitulis, & contractibus eſt inhærendum, deciſ. 250. n. 18.
ad Capitula ſemper eſt recurrendum tamquam ad matricem, & originalem conuentionem, ibid. num. 19.
Capitula, & contractus fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notariis, deciſ. 250. num. 18.
Capitulorum aliquorum declarationem habes infrà in calce Indicis.

CAPVT.

Capitis dolores ex communi Medicorum ſchola connumerari ſolent inter magnos, imò peſtiferos, & acutos morbos, deciſ. 308. num. 3.
Capitis dolores trahunt ſecum conſenſum totius corporis, deciſ. 308. num. 8.
Capitisdiminutio non liberat quem à naturali obligatione, deciſ. 231. num. 9.
Caput, quando eſt impertinens, numquàm habendum eſt in conſideratione, quòad effectus producendos, deciſ. 89. num. 10.

CAPELLA.

Capellam dotanti acquiritur iuſpatronatus, & ius honorificum, deciſ. 89. num. 25.
pro Capella fabricanda, ſi teſtator aliquid reliquerit, hoc præſuponit exiſtentiam Eccleſiæ, deciſ. 11. num. 23.
Capellania, quod ſit beneficium Eccleſiaſticum probari poteſt ex multis ſimul iunctis, deciſ. 13. num. 25.
Capellania, quod ſit conferibilis, ex quo arguatur, deciſ. 13. num. 13.
Capellania in dubio præſumitur beneficium Eccleſiaſticum, deciſ. 13. num. 10.
Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad celebrandas Miſſas, non cadunt ſub regula reſeruatoria, deciſ. 13. numer. 8.
Quia non ſunt tituli beneficiales, niſi probetur, quod ſint erecti in titulum beneficii, ibid. num. 9.
Captatoria diſpoſitio, *vide in infrà verbo Diſpoſitio captatoria.*
ad *Capturam*, quando Iudex non dicatur iuſtè proceſſiſſe, deciſ. 26. num. 10.

CARCER.

Carceris iniuſtitia, non ſolùm deſumitur ex eo, quod carceratus debitor non eſt, nec reus obiecti criminis, ſed etiam quando licèt ſit debitor, & reus, non tamen iuris ordine ſeruato, captus fuit, deciſ. 26. num. 7. & 8.
in Carceribus, ſi facta ſit renunciatio præſumitur facta per metum, & ideo non ſuſtinetur, deciſ. 122. num. 6.
in Carceribus, quantùmuis ſit facta obligatio, ſuſtinetur, ſi quis fuerit iuſtè carceratus, deciſ. 122. num. 12.
in Carcere intelligitur eſſe, qui ſub fida cuſtodia manet, deciſ. 26. num. 41.

CARCERATIO.

ad Carcerationem, quod Iudex iuſtè proceſſerit, iſta præſumptio ex quibus ceſſet, ibid. num. 11.
Carceratio vxoris ſine magna cauſa, & cum cibi ſubtractione maritis prohibita eſt, deciſ. 239. num. 12.
Et hæc repetatur magna ſæuitia, cum tendat, ad vitæ priuationem, ibid. num. 12.
Carceratio in dubio præſumitur iuſta pro facto Iudicis, deciſ. 26. num. 9.
Carceratio ſi ſit iniuſta, & obligatio tendat in fauorem illius, qui carcerationem procurauit, tunc talis obligatio eſt ipſo iure nulla, nec etiam iuramento validatur, deciſ. 26. numer. 5. & 43.
Carceratio iniuſta probat metum cadentem in conſtantem virum, deciſ. 26. num. 5.
Carcerari tunc poſſunt Priores, & Conſules Vniuerſitatis, pro debito illius, quando ſunt in mora ſoluendi, deciſ. 143. num. 18.
Carcerari pro debito, ſi ſtatutum caueat, vt debeat debitor, idem dicendum eſt de hærede eius, quàmuis nulla in ſtatuto fiat mentio de hæredibus, deciſ. 39. num. 2.
Carcerati contractus cum Officiali, irritatur ob duplicem metum ſubiectionis ſcilicèt, & carcerationis, deciſ. 26. n. 21.
Carcerati obligatio valida eſt, & ſuſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus, deciſ. 26. num. 1.
Carcerati obligatio ad fauorem Iudicis, vel Officialis etiamſi iuſta ſit carceratio, non tenet, deciſ. 26. num. 12.
Carcerati teſtamentum factum ad fauorem Iudicis, vel Officialis, non tenet, deciſ. 26. num. 13.
Carcerati obligatio eſt valida, & ſuſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus, deciſ. 122. num. 7.
Carceratus probabiliùs formidat indignationem Baronis, quàm Iudicis, vel Officialis, deciſ. 26. num. 23.
Carceratus poſtquàm è carcere eſt liberatus, & eſt in plena libertate conſtitutus poteſt contrahere cum Barone, deciſ. 26 num. 34.
in Carcerato metum iuſtum ad contrahendum cum Barone, quæ inducant, deciſ. 26. num. 38.
Carceratus, vt quis dicatur, quid ſufficiat, deciſ. 26. n. 40.

CARDINALIS.

Cardinales in propriis Eccleſiis habent iuriſdictionem ordinariam, deciſ. 28. num. 20.
Cardinales abſentes à Curia, vt participent de mediis annatis, neceſsè eſt licentia abeſſendi cum prærogatiuis præſentium, quam Summi Pontifices non multum libenter concedunt, deciſ. 53. num. 16.
Quia non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non poſſint habere conſilium, maximè in arduis, ibid. nu. 16.
Cardinalibus aliquibus interdùm conceditur magis ampla facultas conferendi beneficia, quàm poteſtas ordinaria ſit, deciſ. 221. num. 17.
Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu, non opitulatur Regul. 32. Cancellar. deciſ. 53. num. 13.
Cardinalibus non ſuffragatur Regul. 33. Cancell. ſi indultum non habeant, deciſ. 53. nu. 11.
de Cardinali, quando eſt in Curia præſens, loquitur Regul. Cancellariæ 32. deciſ. 53. num. 12.
Cardinales abſentes à Curia non participant de mediis annatis, deciſ. 53. num. 15.
Cardin. Federicus Borromeus edidit opus, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit, & quid in eo tractet, deciſ. 234 num. 43.
Carthuſiani retinent ſtabilitatem in loco, tamquàm in perpetuum carcerem, deciſ. 95. num. 9.
Charitate materna deſtituuntur filii, dùm mater tranſit ad ſecunda vota, deciſ. 80. num. 23.

CASTRVM.

Caſtro conceſſo, cenſetur etiam conceſſa iuriſdictio, deciſ. 164. num. 18.
Caſtra, & Oppida in dubio præſumuntur libera, & allodialia, deciſ. 310. num. 3.
in *Cataſtro* Laicorum, ſi bona Eccleſiæ reperiantur deſcripta, illius Rector tenetur ad collectas, deciſ. 339. num. 68, & intellige, vt num. 72.

CASVS.

Caſus certos ſi conductor expreſſerit, in aliis omnibus tenetur, deciſ. 24. num. 2.
Caſu aliquo excepto, reliqui omnes comprehenduntur, deci. 24. num. 3.
Caſus, in quibus requiritur ſcriptura enumerat gloſ. in c. 1. §. poſtquàm in verb. In ſcriptis de cenſib. deciſ. 289. nu. 31.
Caſus omiſſus à ſtatuto remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ. 316. nu. 9. & 10.
Cato credebat ad inſtar ſacrilegii eſſe, mulieres verberare, deciſ. 155. num. 28.

CAVSA.

Cauſas non poſſunt expedire Auditores Rotæ, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum, deciſ. 170. num. 9. ſed declara vt num. 10.
Cauſa matrimonialis, quando æquiparetur cauſæ beneficiali, deciſ. 124. num. 37.
Cauſa deducta ex probabili ignorantia crediti, debet eſſe iuſta, & rationabilis, vt quis excuſetur, à negligentia illud petendi, deciſ. 262. num. 2.
Cauſa etiam in parte falſa vitiat contractum, deciſ. 242. n. 13
Cauſa in venditione rerum minorum, ſi non ſubſiſtat, contractus vitiatur in totum, deciſ. 251. num. 11.

Cauſæ informatio aliundè quam ab ipſo principali ortum habere non præſumitur, deciſ. 178. num. 15

Cauſa, & ratio adducta per teſtes, ſi non ſubſiſtat, corruit eorum dictum, deciſ. 6. num. 7.

Cauſa, ſiuè per appellationem, ſiuè per citationem, ſiue ex ſpeciali mandato fit in Curia, partes ſunt citandæ omnino ad totam cauſam, & ſingulos actus, vſquè ad diffinitiuam ſententiam, deciſ. 124. num. 25.

Cauſa finalis in matrimonio illa dicitur, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum, deciſ. 118. num. 10.

Cauſa poſteaquàm fuit commiſſa in Curia, cenſetur ad illam, cauſa deuoluta, & habet vim peremptorii ad totam cauſam, præcedente intimatione, abſquè alia citatione, & quid ſeruetur de ſtylo Rotæ, deciſ. 124. num. 1. & 2.

in Cauſa eadem, remiſſoria bis regulariter concedi non ſolet, deciſ. 306. num. 7.

Cauſa ſemel facta appellabilis ſemper remanet talis, deciſ. 305. num. 8.

de Cauſis ſeparationis thori ſatis dicitur conſtare ex pluribus rebus ſimul iunctis, & conſideratis, deciſ. 202. numer. 10.

Cauſam ab eodem Domino, ſi duo habeant, melior conditio eſt illius, qui per traditionem rem accepit, deciſ. 174. num. 30.

Cauſæ auocationis vis non ſtat in facto impetrantis, aut in ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ, deciſ. 341. num. 5.

Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit auocata, & commiſſa in Rota, ille Iudex ampliùs non cognoſcit ſuper ea, deciſ. 343. num. 3.

Cauſa Eccleſiæ tamquàm coniuncta cum ſalute animarum fauorabilior eſt, quàm cauſa particularium prætendentium adminiſtrationem legatorum piorum, & præcipuè ſi perſonæ prætendentes nominatæ fuerint ad effectum deſignandi miniſterium, deciſ. 309. num. 10.

Cauſam deuoluens ad Curiam Romanam, cum plena notitia principalis, tenetur intra menſem iter accipere ad Papam, deciſ. 124. num. 29.

Cauſa expreſſa in contractibus minorum ſi partim ſit vera, & partim falſa totus contractus corruit, & decretum inibi interpoſitum remanet in totum nullum, deciſ. 190. num. 11.

Quod ampliatur etiamſi potuiſſet decretum validè ex alia cauſa non expreſſa interponi, ibid. num. 12.

Cauſæ plures, quando referuntur ad celebrationem actus, tunc ex vna cauſa, quæ ſit vera ſuſtinetur actus, deciſ. 271. num. 10.

Quod intellige, ſi illa alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendum actum, secùs, ſi per de ſe conſiderata ſit ineſficax, ibid. num. 10.

Cauſa an ſit deſerta, cognoſci debet à ſolo Iudice, cui commiſſa fuit cauſa appellationis, deciſ. 196. num. 5.

ex Cauſa neceſſaria ea, quæ fiunt non ſubiacent regulis reuocatoriis, deciſ. 129. num. 17.

Cauſæ merita non diſcutiuntur in executiuis, ſed agitur de credito liquido omni diſcutione iuridica carente, deciſ. 161. num. 6.

Cauſæ falſitate ſtante, tranſactio non ſuſtinetur, deciſ. 52. num. 23.

Cauſam poſſe expediri, quando dubitatur, ſi tunc petatur remiſſoria, talis petitio reiicitur, deciſ. 111. num. 6.

Cauſa falſa in alienatione rerum minoris, reddit alienationem, ac minoris obligationem, & Iudicis decretum deſuper interpoſitum ipſo iure nullum, deciſ. 98. numer. 6.

in Cauſa impulſiua etiam cadit ſubreptio, deciſ. 6. num. 13.

ad Cauſam veniens tertius iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantium, quàmuis acta inter eos facta non præiudicent ei, non tamen eidem licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ ad fauorem vnius litigantis, qui ius probauit, deciſ. 357 num. 6 & quare ibidem num. 7. & 8.

Cauſæ cognitionem Iudex non præſumitur adhibuiſſe ſtante breuitate temporis, deciſ. 242. num. 17.

Cauſa aliqua, quando ſuum plenarium effectum habuit, nulla ſuper eſt executio facienda, deciſ. 11. num. 6.

Cauſa alienationis iuſta alienandi bona minorum non probatur, ex eo, quod alienans aſſerat alienare ad effectum extinguendi aliud debitum, ſed aliunde probari debet, deciſ. 98. num. 5.

Cauſa iuſta eſt ſufficiens, vt qui poſſit ſe excuſare à negligentia petendi creditum, & ideò eſt reſtituendus, deciſ. 262. num. 1.

Cauſa, quando eſt omninò Eccleſiaſtica ab Iudice Eccleſiaſtico, non autem à Laico eſt definienda, deciſ. 42. num. 1.

Cauſa antiqua, quando complicatur cum noua, tunc eadem excluſiua cenſetur repetita, quatenùs quis velit proſequi cauſam antiquam, ſecùs è contrà, deciſ. 104. num. 7.

Cauſa expreſſa in alienatione rerum pupilli, ſi in aliqua parte ſit falſa in totum redditur nulla, propter decreti Iudicis indiuiduitatem, deciſ. 98. num. 16.

Cauſa in contractibus minorum, ad hoc vt dicatur vera, Iudici conſtare debet, & hoc caſu non ſtatur aſſertiori tutoris, pupilli, & contrahentium, deciſ. 190. num. 6.

ex Cauſa oneroſa dicitur facta donatio, ſi facta ſit ob benemerita, deciſ. 50. num. 4.

Cauſa falſitate ſtante, & mala fide, præſcriptio 40. annorum non attenditur, deciſ. 80. num. 27.

Cauſa finalis in donatione, quando excludatur, deciſ. 192. num. 3.

Cauſæ expreſſæ veritas præſumitur, deciſ. 98. nu. 7.

in Cauſæ non poteſt eſſe teſtis procurator, deciſ. 66. nu. 14.

in Cauſa, ſcripturæ, & informationes, vt plurimùm non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam, deciſ. 104. num. 45.

Cauſa expenſarum aſſignare debent adminiſtratores, quando reddunt rationem, deciſ. 115. num. 16. & 17.

Cauſa non cenſetur deuoluta ad Curiam, niſi ad appellatum, eius notitia certa, & plena, intra tempus præfixum peruenerit, deciſ. 124. num. 52.

Cauſa cenſetur prophana etiam quod ſit ſpiritualis, dum non agitur ſuper titulo Beneficii, deciſ. 124. num. 7.

ex Cauſa vtili Eccleſiæ, & pro bono pacis, poteſt Ordinarius reſeruare penſiones, motu proprio, deciſ. 94. num. 6.

Cauſa deuoluta ad Curiam, poſtquàm eſt commiſſa, tunc ſufficit partis ſcientia quoquomodo probata, dummodò ſit plena, & certa, deciſ. 124. num. 54.

Et vnus ex modis probandi iſtam ſcientiam, eſt quando militer citatus conſtituit procuratorem ad illam cauſam. ibidem num. 55.

Cauſa dicitur ſolùm ſuper eo pendere, de quo principaliter fuit actum, non autem ſuper eo, quod incidenter fuit deductum, deciſ. 85. num. 7.

Cauſa in aſſignatione ſeù in datione inſolutum ſi partim reperiatur falſa, & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur, deciſ. 271. num. 5.

Cauſa in donatione pro contrahendo matrimonio incerto, & euentuali, & ad libitum Donatarii, non dicitur finalis, deciſ. 192. num. 5.

Cauſa pia, quando eſt ſubſtituta, Trebellianica non detrahitur, deciſ. 83. num. 4.

Cauſa, quando eſt commiſſa cum clauſula, quam, & quas, & cum incidentibus, &c. tunc omnia ad dictam cauſam ſpectantia comprehenduntur, deciſ. 277. num. 32.

Ceſſante *Cauſa* ceſſat effectus, deciſ. 232. num. 9.

ex Cauſa lucratiua, quando dicatur conceſſum feudum, deciſ. 50. num. 3.

Cauſæ cognitio non requiritur in citationibus, quæ emanant in principio iudicii, deciſ. 36. num. 13.

ex Cauſa valdè remota non inducitur metus, deciſ. 40. numer. 5.

Cauſæ beneficiales de ſui natura per appellationem ſunt tractandæ in Curia, deciſ. 124. num. 13.

Cauſæ beneficiales citò debent expediri, ne ex diurna vacatione damnum ſentirent Eccleſiæ, deciſ. 124. num. 30.

Cauſa Eccleſiaſticas Apoſtolus ad Eccleſiam præcepit deferri, & ibi determinari, deciſ. 42. num. 2.

Cauſæ Eccleſiaſticæ, quod à Iudice Eccleſiaſtico ſint determinandæ, nullus vnquàm Orthodoxus dubitauit, deciſ. 42. numer. 3.

Et ſi qui auſi ſunt impugnare meritò ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati, ibid. num. 3.

C A V T E L A.

ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt, non debent immutare naturam præcedentis diſpoſitionis, deciſ. 320. numer. 47.

ad Cautelam ea, quæ obtinentur non præiudicant, deciſ. 212. num. 12.

C A V T I O.

Cautio de bonis immobilibus, quæ præſtabatur ab hærede ad fauorem fideicommiſſarii, receſſit ab Aula, deciſ. 193. num. 3. & 12.

Et ratio eſt propter facilitatem, quam habet vocatùs recuperandi d. bona, ſi fuerint alienata, ibid. num. 4. & 5.

Cautio fruſtrà petitur dùm ex ea, quis non eſt ſufficienter prouiſus, deciſ. 193. num. 6.

ad Cauendum non poteſt cogi hæres grauatus, niſi pro ſua poſſibilitate, deciſ. 193. num. 6.

Cautio, quando neceſſariò præſtanda ſit ab hærede grauato, deciſ. 193. num. 8. & 9.

Cautionem, quis non tenetur præſtare, ſi petenti vtilitatem non afferat, deciſ. 193. num. 15.
Cautio nulla ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur, quando adeſt odium capitale inter virum, & vxorem, deciſ. 555. num. 43.

CENSVS.

Cenſus quando dicantur potiùs ſimulati, quàm veri, deciſ. 204. num. 7.
Cenſum non poteſt imponere vſufructuarius ſuper melioramentis factis in re vſufructuaria, deciſ. 116. numer. 30.
Cenſus nullitate data, attamen debentur fructus pro tempore, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic antè oppoſitionem de nullitate, deciſ. 41. num. 26.
Cenſus nulli, fructus, ſi ſint ſoluti, rectè repeti poſſunt per condictionem indebiti, deciſ. 99. num. 6.
Cenſus ſuſtineri poteſt ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, quando vel eſt in parte libera, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones, deciſ. 116. num. 24.
Cenſus impoſitus ſuper re empta, cum reſeruatione dominii ad fauorem venditoris eſt nullus, deciſ. 135. num. 20. & 25.
Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum requiruntur ea omnia, quæ ſunt neceſſaria in alienationibus dictorum bonorum.
Et ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates, deciſ. 98. num. 2. & 3.
Cenſus non conſtitutus in pecunia numerata, eſt nullus, deciſ. 594. num. 2.
Cenſus contractus ab initio nulliter celebratus non poteſt conualeſcere per ſolutiones cenſus poſtea ſubſequutas, deciſ. 260. num. 51.
Cenſus in re aliena imponi minimè poteſt, deciſ. 516. num. 52. & 34.
pro Cenſus nulli, fructibus, ſi ſint receptæ pecuniæ tanquam vſura, nunquàm tranſeunt in dominium recipientis, ex communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarum, deciſ. 99. num. 4.
Cenſus impoſitio eſt ſpecies alienationis, deciſ. 98. num. 1.
Cenſus imponi poteſt ſuper melioramentis, quando is, qui ea fecit Interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure, & bona fide poſſidet, deciſ. 116. num. 20.
Cenſus ſuper re aliena rectè non conſtituitur, deciſ. 116. numer. 58.
in Cenſus extinctione admittitur compenſatio, deciſ. 148. numer. 1.
Cenſus conſtitui non poteſt ſuper credito, deciſ. 116. nu. 14.
in Cenſus regulariter ſolet reſpondere fructibus rei cenſualis, ſolutio, deciſ. 110. num. 3.
Cenſus ſuper credito non fructifero conſtitui non poteſt, deciſ. 116. num. 39.
ex Cenſus appellatione non poteſt inferri contractum eſſe emphyteuticum, deciſ. 14. num. 33.
ex Cenſu nullo, fructus aliqui citrà labem vſurariæ prauitatis recipi nequaquàm poſſunt, deciſ. 99. num. 5.
Cenſus nomen eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſoluitur in recognitionem priſtini, & primæui dominii, deciſ. 14. num. 32.
in Cenſu extinctione, licèt requiratur actus retroſimilis, non tamen exigitur pecunia numerata, deciſ. 148. numer. 3.
Cenſus, creditore conſentiente, poteſt extinqui pro quacunquè ſumma, & eo inuito pro parte conſiderabili, deciſ. 148. num. 5.
in Cenſus extinctione non requiritur pecunia numerata, deciſ. 148. num. 2.
Cenſus non poſſet cedi, permutari, aut donari, ſi in eius extinctione requireretur pecunia numerata, deciſ. 148. num. 4.
Cenſus, quando eſt nullus, ſors remanet purum mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio, deciſ. 99. nu. 3.
Cenſus imponi poteſt ab emphyteuta, à feudario, & grauato per fideicommiſſum, & ab aliis, qui ad reſtitutionem bonorum melioramentorum non tenentur, deciſ. 516. numer. 19.
in Cenſu transfertur vtrumquè dominium, deciſ. 14. num. 31.
Cenſus, ſi fuerit nulliter impoſitus, non attenditur obſeruantia deducta ex fructuum ſolutionibus, deciſ. 98. num. 26.
Cenſus nulli, fructus ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti, nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto releuat, deciſ. 99. num. 7.
Cenſus nulliter conſtitutus, vt conualeſcat per ratificationem, quidnam requiratur, deciſ. 260. num. 12.
Cenſus extinguitur, quando illius Dominus emit fundum illi ſuppoſitum, deciſ. 276. num. 6.
Cenſus, ſuper bonis minorum imponi non debent ad ſoluendum eorum debita, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſint, deciſ. 98. num. 57.
Cenſus Dominus præfertur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus cenſus, deciſ. 189. num. 10.
in Cenſu fideiuſſor non ille, qui recognouit bonam fidem, ſed principalis, deciſ. 193. num. 4.
Cenſus non eſt validus, ſi ſit conſtitutus ſuper iuribus, deciſ. 16. num. 55.
Cenſus nulli, fructus, nec etiam à ſoluentibus recipi poſſunt, deciſ. 99. num. 5.
Cenſus debet imponi ſuper re immobili, & de ſui natura fructifera, deciſ. 116. num. 16.

CESSIO.

Ceſſio generalis creditorum facta alicui, omnia credita comprehendit, deciſ. 360. num. 2.
Ceſſionem iurium etiam ex interuallo poſt ſolutionem poteſt reportare fideiuſſor ſoluens pro principali, deciſ. 40. num. 1.
Ceſſio bonorum fideicommiſſariorum ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione, deciſ. 5. num. 57.
per Ceſſionem plùs iuris, quàm competit cedenti non tranſit in ceſſionarium, deciſ. 77. num. 4.
contrà *Cedentem* poteſt excipi de repudiatione, & renunciatione, deciſ. 323. num. 8.
Cedendo rem, quis liberatur, ſi tenebatur principaliter reſpectu rei, deciſ. 254. num. 10.
Cedi poteſt ius, quod à contrahentibus fuit effectum tranſmiſſibile, deciſ. 189. num. 7.
Cedi poteſt, quicquid eſt tranſmiſſibile eſt ad hæredes, deciſ. 589. num. 3.

CESSIONARIVS.

Ceſſionarius creditorum anteriorum non ſolùm obtinere debet in iudicio retentionis, ſed etiam in concurſu cum poſterioribus, deciſ. 349. num. 26.
Ceſſionarius repræſentat perſonam credentis, deciſ. 88. numer. 5. & 10.
Ceſſionarius ſuccedit in iuribus cedentis, & conſequitur omnia eius iura, deciſ. 88. num. 11.
Et poteſt omnia, quæ cedenti licebant, & ſic exigit à debitoribus etiam inuitis, id quod cedenti erat debitum, ibidem num. 12.
ad Ceſſionarii etiam fauorem operatur obligatio Cameralis, deciſ. 189. num. 4.
Ceſſionario competunt omnia iura, quæ competebant cedenti, deciſ. 349. num. 33.
Ceſſionarius hæreditatis poteſt cedentis nomine obtinere immiſſionem illi debitam, & poſtquàm ſibi fuerit reſtituta hæreditas, poteſt illam retinere, deciſ. 349. num. 34.

CHORVS.

Chori decentia potiſſimùm in materia ſedendi, attendenda eſt, deciſ. 252. num. 11.
in Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas, deciſ. 252. num. 12.
in Choro ius exercenti, ei competit ius mulctæ, deciſ. 253. num. 16.
in Chori diſciplina, & in ſacris cœremoniis Baſilica Vaticana eſt exemplar, & magiſtra Eccleſiarum, deciſ. 288. num. 2.

CHRISTVS.

Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis eximitur à Tributo Principis, vt patet apud Matth. cap. 17. deciſ. 339. numer. 16.
Chriſti dominium in rebus Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum, tanquàm principali Domino, deciſ. 339. num. 20.
Chriſtus Dominus, ſi omninò immunis fuit à Tributis, conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato, & proximo dominio Chriſti Domini, immunia eſſe à Tributis, deciſ. 339. num. 21.
Et hoc eſt valdè conueniens Diuinitati, & Excellentiæ perſonæ ſuæ, ibidem num. 22.
Circumſtantiarum conſideratio dat notitiam veritatis, deciſ. 191. num. 12.

CITATIO.

Citatio ad dicendum contrà commiſſionem requiritur, ad hoc vt commiſſio dicatur effecta communis, deciſ. 343. num. 4.
Citationes ad videndum iurare teſtes, ſi ſint pro ſingulis diebus, & horis tanquàm ſeruitutis ſpeciem inducentes, non videntur validæ, deciſ. 277. num. 8.
Declarat tamen, quod ſuſtinentur pro toto termino probatorio, intra quem, ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruitutis, ibidem num. 8.
Et deſeruiunt etiam pro toto termino prorogato, ibidem num. 9.

numer. 9. & 10.
Citatione niſi præuia, contrà hæredem non eſt agendum via executiua, deciſ. 39. num. 4.
Citato illegitima, cum notitia citati ſubſequuta, ità ligat, ſicuti legitima, & perfecta citatio, decil. 130. num. 22.
Citationis copiam nuncius debet relinquere, vel domi affigere, vel publicè, & palàm coram ſeruis, & vicinis citationem facere, eoſque certiorare, vt ſic ad notitiam citantis latitantis deuenire poſſit, deciſ. 130. nu. 27. & 28.
Citationis reproductio non eſt neceſſaria ad perpetuandam actionem, ſed ſolùm, vt Iudex poſſit procedere, deciſ. 289. num. 6.
Citatio facta Capitulo congregato, dicitur ei legitimè facta, deciſ. 254. num. 2.
Citatio à nullitate ſaluatur, ſi procurator citatus compareat, deciſ. 104. num. 19. & 20.
in Citationibus, quæ fiunt per edictum, duplicatur terminus dari ſolitus in aliis citationibus, deciſ. 104. numer. 27.
Citatio debet fieri ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, quando quis latitat, vel ſi ſit Beneficiatus, ad illius Eccleſiam debet fieri, deciſ. 130. num. 29.
Citationes factæ in audientia Summ. Pont. aut in Aula eius Palatii, poſtmodum affigendæ ſunt Ianuæ Maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana Curia reſidet, deciſ. 104. numer. 22.
Citatio, ſi fuerit facta parti, pro determinata hora, ſi compareat poſt dictum terminum, & Iudex iàm interpoſuit decretum, præſumitur, quod fuerit interpoſitum in termino citationis, & non anteà, deciſ. 76. numer. 28.
Citationis nullitas ſaluatur ex ſcientia citati, deciſ. 124. num. 5. & 65.
in Citatione debet dari competens terminus ad comparendum ſecundùm locorum diſtantiam, deciſ. 104. numer. 13.
Citationis nimis generalis, & vagæ defectus ſuppletur, per alias citationes particulariter in actu factas, deciſ. 20. numer. 31.
Citationis formam à Iure præſcriptam, Iudex non poteſt alterare, deciſ. 130. num. 37.
Citatio ad videndum determinari cauſam non ſufficit, ad hoc vt dicatur, quod citatio ſit facta ad ſententiam, deciſ. 152. num. 5.
Citatio generalis ſuppleatur per particularem in quolibet actu, deciſ. 133. num. 10.
circà Citationes faciendas non eſt recedendum à forma decreti Iudicis, deciſ. 165. num. 19.
Citationes in principio Iudicii poſſunt fieri etiam extrà Territorium, deciſ. 36. num. 14.
Citationis formula, quando iura ſunt exemplanda, traditur, deciſ. 76. num. 6.
pro Citato habetur latitans, deciſ. 130. num. 32.
Citatio originalis, quando legitur, non eſt dimittenda copia, deciſ. 104. num. 21.
Citatio non poteſt fieri extrà Territorium, deciſ. 36. numer. 12.
Citatio etiam defectuoſa, ſi per illam citandus certificatus eſt, perindè arctat, ac ſi ille legitimè citatus eſſet, deciſ. 36. num. 10.
Citationes in duobus locis Curiæ debent fieri, quando proceditur per edictum, deciſ. 104. numer. 8. & vide numer. 9. & 10.
Citatio eorum, de quorum intereſſe agitur, quando non ſit neceſſaria in legitimatione filiorum naturalium, deciſ. 51. num. 9.
in Citatione non attenditur locus, vbi eſt decreta, ſed locus pro quo ſit ad comparendum, deciſ. 36. num. 15.
Citatio noua, quando non requiratur, ſi poſt aliquod tempus fuit dilata publicatio ſententiæ, deciſ. 37. num. 10.
in Citationibus emanantibus in principio Iudicii non requiritur cauſæ cognitio, deciſ. 36. num. 13.
Citationis defectus ſuppletur per monitionem Iudicis partibus præſentibus facta, deciſ. 37. nu. 11.
Citationis defectus benè deprehenditur ex inſpectione, & reuolutione actorum, deciſ. 165. num. 20.
Citationes in principio Iudicii, poſſunt fieri etiam ab eo, qui non habet iuriſdictionem, deciſ. 36. num. 13. & 14.
Citatio per affixionem non ſuffragatur, ſi fiat in loco, vbi adeſt Procurator, deciſ. 20. num. 22.
Citatus per contradictas, quando quis eſt, ſi compareat eius Procurator, ipſe deindè eſt citandus in quolibet actu, deciſ. 20. num. 33.
Sed hoc limita, ſi comparuit, non vt citaretur, neque cum mandato ad defendendum, ſed ad inſinuandam cedulam recuſationis Iudicis, quo caſu non requiritur alia citatio, ibidem num. 34.
Citatio poteſt fieri ad domum communis habitationis, vel in qua citationis tempore, præcedente legitima citandi indagatione, habitat, deciſ. 130. num. 27.
Citatio ad domum eſt ſubſidiaria, quando quis per fraudem latitat, & non patitur ſe perſonaliter citari, deciſ. 130. num. 31.
Citatio ad domum non afficit exiſtentem extrà Ciuitatem, deciſ. 130. num. 30.
Citationis ad domum factæ coram ſeruis, & vicinis, latitans præſumitur habere notitiam, deciſ. 130. num. 33.
Citatio per edictum, ſeu per proclama requiritur ad effectum præiudicii, deciſ. 284. num. 59.
Citatio perſonalis, ſi fuerit facta in iudicio contradictarum, tunc aliæ poſſunt omitti, & ſi fiant, id ex honeſtate, & vrbanitate fit, deciſ. 20. num. 32.
Citatio perſonalis, quando præceſſit, vel citationes fuerunt factæ per edictum, tunc poteſt procedi per contradictas, deciſ. 104. num. 4. & 25.
Citatio dicitur fieri perſonaliter Vniuerſitati, quando citatur in loco, vbi congregata eſt, deciſ. 254. num. 3.
Citatio ad ſententiam, ſi non præceſſerit nominatim, ſententia non ſubſiſtit, deciſ. 141. num. 1.
Citatio non poteſt dici nominatim facta ad ſententiam, ſi ea facta fuerit ad viden. præuia reproductione omnium fauorabilium cauſarum expediri cum victoria expenſarum, deciſ. 141. num. 2. & quare num. 6.
Citatio ad ſententiam non circumducitur ex ſola proteſtatione partis, ita vt ſiſtat Iudex, quin ferat ſententiam, ſed eius decretum requiritur, deciſ. 69. num. 5. & 6.
poſt Citationem ad ſententiam, ſi Iudex admittat proteſtationem partis aduerſæ, fruſtrà ab eo petitur, vt ſententiam proferat, deciſ. 68. num. 8.
Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica, & præciſis verbis ad ſententiam concepta, deciſ. 141. num. 4.
Adeout nec virtualis comprehenſio, nec verba ſufficiant æquipollentia, ibidem num. 4.
Citatus non cogitur comparere, ſi terminus ei præfixus ſit nimis anguſtus, deciſ. 229. num. 9.
Citati, & vocati; ſi non ſint intereſſe habentes, & feratur ſententia, eis ea non nocet, deciſ. 11. nu. 28.
Citari non debet pars, quando examinatur quis ad effectum obtinendi aliquod beneficium, deciſ. 147. numer. 10.
Citari debet poſſidens, quando alicui in ea poſſeſſione datur immiſſio, deciſ. 233. num. 13.
Citare aliquem non tenetur executor merus, deciſ. 11. numer. 29.
Ciuilis poſſeſſio. *Vide in verbo Poſſeſſio.*

CIVIS.

inter Ciues, & forenſes inualidæ liuor regnare ſolet, deciſ. 165. num. 13.
Ciuis illius loci dicitur, qui in eo poſſidet bona, deciſ. 292. numer. 9.
Ciues ſuos olim Romana Ciuitas virgarum contumeliis, & & aliis opprobriis eximebat, deciſ. 155. num. 32.
Ciuis, ex priuilegio dicitur verè, & propriè Ciuis, præſertim ad effectum, vt beneficio ſtatutorum gaudeat, deciſ. 292. num. 8.
Ciuilitas alicuius loci ad effectum ſucceſſionis, nihil releuat, non probata habitatione, cum onerum ſuſtentatione, deciſ. 160. num. 28.
à *Ciuitate* abſens non cenſetur habere notitiam citationis domi factæ, deciſ. 130. num. 34.
extrà Ciuitatem exiſtentem citatio ad domum non afficit, deciſ. 130. num. 30.
ſub *Claue*, eà, quæ vxor cuſtodire ſolet, ipſa, & non maritus rationem reddere debet, deciſ. 225. num. 15.

CLAVSVLA.

Clauſula antecedens in qualibet ſcriptura explicatur, & intelligitur per ſequentem, deciſ. 79. num. 7.
Clauſulæ appoſitæ ad maiorem cautelam, ſi contractus ſuſtinetur, vt intendunt contrahentes dd. clauſulæ habentur pro non appoſitæ, deciſ. 320. num. 46.
Clauſula in fine poſita, perinde eſt, ac ſi ſingulis capitulis ſigillatim eſſet appoſita, deciſ. 167. num. 6.
Clauſulæ, & orationes per ſe ſtantes, ſolent inchoari grandiori charactere, deciſ. 167. num. 7.
Clauſula derogatoria omnium aliarum voluntatum in primo teſtamento appoſita non admit facultatem teſtatori ab eo recedendi, deciſ. 201. num. 2.
Intellige tamen, vt niſi primum teſtamentum reuocetur, in poſteriori deficiat voluntas, & conſenſus teſtatoris, ibidem num. 2. & 3.
Clauſulæ derogatoriæ, debent intelligi, quod derogant, niſi contra-

contrarium in diſpoſitione caueatur de aliqua re , deciſ. 333. uum. 5.
Clauſula derogatoria iu primo teſtamento , quare à teſtatoribus apponatur , deciſ. 247. num. 15.
Clauſularum , & verborum generalitas , non ſufficit ad tollenda ſpecialia , deciſ. 201. num. 9.
Clauſula in fine poſita , quando ad omnia ſuperiùs relata non poſſit referri , deciſ. 62. num. 9.
Clauſulis ad ſui fauorem appoſitis ; pars poteſt renunciare , deciſ. 91. num. 24
Clauſnla moderatoria in fine poſita , reſtringit diſpoſitionem alioqnin ampliſſimam , deciſ. 53. num. 2.
Clauſulæ conditionem inferentes pleniorem probationem requirunt , deciſ. 356. num. 1.
Clauſulæ præſeruatinæ , conſeruant alicui omne ius illæſum , deciſ. 110. num. 14.
Clauſulæ , quàmuis ampliſſimæ , appoſitæ in renunciatiouibus , non ſunt extendendæ ad uon nominata , deciſ. 167. num. 22.
Clauſula in fine ſtatuti poſita , referri debet ad omuia , ſingula ſingulis referendn , deciſ. 232. num. 14.
Clauſnla in fine poſita refertur ad omnia , & ſingula antecedentia , deciſ. 206. nnm. 3.
Clauſulæ appoſitæ iu prima commiſſione precedenti , quando cenſeantur repetitæ etiam in ſubſequenti , deciſ. 313. uum. 8
Clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione , cenſcutur repetitæ in aliis , dummodod. commiſſio , non ſit de medio ſublata , deciſ. 104. num. 6.
cum Clauſulis ampliſſimis ſi ſit conſtitutus procurator , an poſſit ea , quoque principalis , deciſ. 194. num. 7.
Clauſula , vt habeatur pro iurato , in inſtrumento appoſita habet vim iuramenti , deciſ. 26 uum. 42.
Clauſula generalis antecedens debet intelligi per ſequentem immediatam , deciſ. 79. num. 6.
Clauſula , *ad babendum* , ſi ponatur iu conceſſione emphyteuſis operatur , vt conceſſio videatur facta pro quibuſcunquè , deciſ. 74. num. 6.
Clauſula , *ad babendum* , poſita in conceſſione emphyteuſis , operatur vt ea ſit tranſitoria ad extraneos , etiamſi emphyteuſis ſit ex pactn , & prouidentia , ibidem num. 7.
Clauſula , *ad babendum* , in conceſſione emphyteuſis appoſita , reſtringitur inter terminos comprehenſos , ibidem uumer. 9.
Clauſula *ad babendum* , iu conceſſion e emphyteuſis poſita , debet interpraetari ſtrictè , & ſuffici , vt quid minimum operetur , ibidem num. 10.
Clauſula , *ad babendum* , poſita in conceſſione emphyteuſis , ſi nnn ſit concepta , cum verbis denotantibus facultatem alienandi , non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos , ibid. num. 11.
Clauſula , *ad babendum* , in emphyteuſi ex pacto , & prouidentia poſita , ſeruit de vento , ibid. num. 11.
Clauſula , *ad babendum* , poſita in conceſſione emphyteuſis , debet intelligi ſecundùm naturam emphyteuſis , deciſ. 211. num. 12.
Clauſulæ , *ad babendum* , virtus penitùs euacuatur , & eliditur , per prohibitinnem alienationis emphyteuſis , deciſ. 74. uum. 15.
Clautula , *conſtito* , requirit probationes in ſuo genere concludentiſſimas , deciſ. 343. num. 13.
Clauſula , *conſtito de intereſſe* , ſatis iuſtificatur ex eo , quod intereſſe alleganti aſſiſtat ius commune ſuper negotio controuerſo , deciſ. 357. uum. 1.
Clauſula , *conſtito de intereſſe* , continet conditionem , cui vt ſatisfactum dicatur , nou requiritur probatin omninò certa , aut neceſſariò concludens ; ſed ſufficit præambula quædam probatio conducens ad præparationem cauſæ , & qua ſummariè , & apparenter doceatur de intereſſe , imò ſatis eſt , quod de eo conſtet ſola iuris præſumptione , deciſ. 357. num. 2. 3. & 4.
Clauſulæ , *conſtituti* , vigore regulariter conceditur mandatum de aſſociandn , deciſ. 65 , num. 1.
ex Clauſula , *conſtituti* , denegatur mandatum de aſſociando , quando conſtitutarius poſt mortem conſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem , & patitur per alium occupari , deciſ. 34. num. 2.
Clauſula , *conſtituti* , transfert poſſeſſionem in emptorem , deciſ. 251. num. 12.
Clauſula , *conſtituti* , probat poſſeſſionem conſtituentis aduerſùs habentes cauſam ab eo , deciſ. 59. num. 4.
Clauſula , *conſtituti* , inutilis efficitur propter negligentiam , deciſ. 65. num. 2.
Clauſula , *conſtituti* , probat poſſeſſionem ad quemcumquè effectum , deciſ. 135. num. 2.
Clauſulæ , *conſtituti* , vigore regulariter datur mandatum de aſſociando , deciſ. 34. nu. 1.
Clauſulæ , *conſtituti* , *& ad babendum* de ſui natura ſolent importare dnminii translationem , deciſ. 132. num. 24.
Clauſula , *cum annexis* , *& connexis* , *&c.* in commiſſione appoſita , debet intelligi de his , quæ ſunt eiuſdem naturæ , cuius eſt ipſa cauſa , deciſ. 104. num. 41.
Clauſula , *cum facultate manutenendi* , *quem de iure* , quid operetur , deciſ. 305. uum. 15.
Clauſulę , *Deducens* , *&c.* *& omni meliori modo* , *&c.* ſunt aptæ deducere , & comprehendere omne ius , in eum modum , quo actori magis proficuum eſt , deciſ. 135. numer. 5.
Clauſula , *duntaxat* , omnia excludit , præter expreſſa , deciſ. 29. uum. 6.
Clauſula , *& omni meliori modo* , vertit etiam vulgarem ſubſtitutinnem in fideicommiſſariam , deciſ. 341. numer. 8.
Clauſula , *& omni meliori modo* , *&c.* poſita in ſententia operatur , vt iuſtineatur eo modo , quo eſt vtilius , deciſ. 123. num. 5.
Clauſula , *& pro potiori cautela* , poſita in confirmatione , nihil plùs tribuit , quàm ipſa confirmatio , ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem , abſquè cauſæ cognitione , & Principis vera ſcientia , deciſ. 157. num. 5.
Clauſula , *ex mera* , *pura* , *& gratuita voluntate* , *&c.* ex ſtylo Notarinrum ſolet opponi in qualibet donatione , deciſ. 65. num. 1.
Clauſulæ , *ex mera pura* , *& gratuita volutate* , *&c.* non facit donationem puram , non ſolùm , quando cauſa donandi eſt expreſſa , ibidem num. 11.
Sed etiam quando non eſt ſpecialiter expreſſa , dummodò aliter aſſignari poſſit cauſa , ibidem num. 12.
Clauſula , *ex nunc prout ex tunc* , operatur , vt fiat retrotractio , etiam in caſibus , qui de ſui natura non retrotraherentur , deciſ. 174. num. 33.
Clauſnla , *ex nunc* , *prout ex tunc* , ſi ſit addita actui conditionali quid operetur , deciſ. 12. num. 44.
Clauſula , *ex nunc* , *prout ex tunc* transfundit tempus præſens , iu futurum , deciſ. 7. uum. 6.
Clauſula , *ex nunc* , *prout ex tunc* , tempus futurum retrotrahit ad præteritum , atquè ad initium actus , deciſ. 174. num. 27. & 32.
Clauſula , *in ſtatu* , *& terminis* , facit vt quis cenſeatur admiſſus ad actus impoſterùm faciendos , non autem , vt cum eo repeti debeant acta iàm facta , deciſ. 357. numer. 9.
Item operatur , vt denegata cenſeatur facultas appellandi , ſi cauſa erat in ſtatu , vt non poſſet eſſe locus appellatioui , ibidem num. 10.
Clauſula , *iuramenti* , parit quidem effectum ciuilem iuramenti ergà hominem , ſed non inducit Sacramentum iuramenti formalis ergà Deum , deciſ. 26. num. 49.
Clauſulæ , *iure proprio* , & *in perpetuum* , important dominii translationem , deciſ. 52. num. 11.
Clauſula , *omni alio meliori modo* , non ſufficit ad effectum , vt per ſecundum teſtamentum reuocetur primum , & quando hoc procedat , deciſ. 201. num. 10.
Clauſnla , *omni meliori modo* , appoſita ſine dictione copulatiua , & , non alterat , vel auget diſpoſitionem , deciſ. 279. num. 29.
Clauſulæ , *necnon quæcumque iura* , *& omnia bona* , *&c.* in donatione appoſitæ intelliguntur de ſimilibus rebus eiuſdem naturæ , deciſ. 207. num. 11.
Clauſula , *non aliàs* , *aliter* , *vel alio modo* , conditionem inducit , deciſ. 203. num. 23.
Clauſula , *non aliàs* , *aliter* , *vel alio modo* , eſt adeò precìſa , vt ex ſui natura uullam interpretationem admittat à verbis ſeparatam , deciſ. 100. uum. 7.
Clauſula , *non aliàs* , *aliter* , *vel alio modo* , tollit conſenſum ab actu , perindè ac ſi non eſſet geſtus , deciſ. 104. numer. 34.
per Clauſulam , *non obſtantibus quibuſcumquè* , cenſetur derogatum omnibus in contrarium facientibus , deciſ. 333. num. 4.
Clauſula , *non obſtante quocumquè alio teſtamento* , non ſufficit ad reuocatinnem prioris teſtamenti habentis clauſulam , derogatnriam , deciſ. 201. uum. 6. & 7. vbi de clauſula caſſans , & amplia num. 8.
Clauſula , *non obſtantibus quibuſcumquè conſtitutionibus* , quid importet , deciſ. 4. uum. 9.
Clauſula , *non tamen iudicialiter illatarum* , appoſita in commiſſione iactationis , & iactationum , limitat , & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtationes extraiudicialiter illatas , deciſ. 91. num. 1.
Clauſulę , *parito iudicato* , *& refectis expenſis* , important conditionem , deciſ. 173. num. 1.

Clauſulæ, *parito iudicato, & refectis expenſis*, ſunt dilatoriæ, non autem peremptoriæ, deciſ. 91. num. 25.

Clauſula, *pleno iure*, reiicit omnem diminutionem, deciſ. 129. num. 15.

Clauſula, *pleno iure*, reſtringitur ſecundùm ſubiectam materiam, ibidem num. 18.

Clauſulæ, *prædictis* cuius ſit naturr, deciſ. 29. num. 5.

Clauſnla, *pro expreſſis*, babet vim indiuidualis expreſſionis, deciſ. 114. num. 8.

Clauſula, *pro quibus omnibus, &c.* in inſtrumento appoſita, refertur etiam ad enunciata, deciſ. 320. num. 44.

Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, vnita cum elauſula, *non obſtantibus*, facit vt omnia contraria cenſeantur ſublata, etiamſi egerent ſpeciali mentione, deciſ. 282. nu. 21.

Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, operatur, vt omnia contraria eenſeantur expreſſa, & inſerta, ibidem num. 22.

ex Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, tollitur ſubreptio, ibidem num. 23.

Clauſula, *quatenùs opus ſit*, eſt ſalutaris, deciſ. 12. numer. 42.

Clauſula, *quam, & quas*, ſi adſit in commiſſione, poteſt Iudex Commiſſarius procedere, prout in prima, parte non opponente, deciſ. 305. num. 4. & 9.

Clauſula, *quam, & quas*, in commiſſione appoſita, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur, deciſ. 85. num. 5.

Clauſula, *quatenùs opus ſit*, conditionem importat, & nihil ponit in eſſe, deciſ. 188. num. 8.

Clauſula, *Quibus dederis ad habendum, & in perpetuum*, poſitæ in conceſſione emphyteuſis, ſingulæ earum adeò ſubſtantiant emphyteuſim, vt ſi ſit ex pacto, & prouidentia, transfundant eam in emphyteuſim hæreditariam, deciſ. 211. num. 7.

Clauſula, *quorum intereſt*, adiecta in obligatione Camerali, operatur, vt ſit locus executioni contrà obligatos, etiam ad fauorem cuius libet intereſſe habentis non nominati, deciſ. 285. num. 9.

Clauſula, *quorum intereſt*, adiecta in obligatione Camerali, quid contineat, deciſ. 285. num. 10.

Clauſula, *quorum tenores*, operatur, vt non ipſa narratiua attendatur, ſed id, ad quod, fit relatio, deciſ. 14. num. 43.

Clauſula, *ſalua canonica iuſtitia alicuius*, non operatur, vt tollat expreſſè conceſſa, deciſ. 157. num. 15.

Clauſulæ, *ſi, & in quantum*, quæ ſit virtus, deciſ. 316. n. 18.

Clauſula, *ſine præiudicio*, præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo, deciſ. 305. num' 14.

Clauſula, *ſi ſine filijs*, poteſt etiam adaptari fœminis, deciſ. 179. num. 3.

Clauſula *ſine*, eſt priuatiua, negatiua, & excluſiua, deciſ. 115. num. 28.

Clauſula, *ſine præiudicio*, præſeruat facultatem exequendi Iudici a quo, deciſ. 313. num. 5.

cum Clauſula, *ſine præiudicio iurium vtriuſquè partium, &c.* ſi ſit data alicui poſſeſſio, quid operetur dicta clauſula, deciſ. 121. num. 7.

Clauſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis*, præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo, deciſ. 8. num. 1. & 13.

Et ad illum ſpectat cognitio, an fuerit modus exceſſus in exequendo, ibidem num. 2.

Clauſula, *ſine præiudicio literarum Apoſtolicarum*, quid importet, deciſ. 233. num. 10.

Clauſula, *ſine præiudicio*, quid operetur, deciſ. 115. num. 27.

Clauſula, *ſine præiudicio*, an tollat iuriſdictionem Iudicis, ad quem, deciſ. 8. num. 9.

Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis*, quæ ſit virtus, deciſ. 357. num. 5.

Clauſula, *ſublata, & decreto irritanti*, ſtantibus, Iudex non poteſt procedere in cauſa, ſine aperitione oris, deciſ. 109. num. 18.

Calufula, *ſublata, & decreto irritans*, inficiunt contrariam quamuis obſeruantiam, & poſſeſſionem, deciſ. 288. num. 13.

Clanſula, *ſublata*, Iudici aufert facultatem aliter iudicandi, deciſ. 62. num. 8.

Clauſula, *ſupplentes*, appoſita in gratia facit actum validum, etiamſi eſſet inualidus, deciſ. 282. num. 20.

Clauſula, *verificato priùs*, quid importet. deciſ. 228. n. 5.

Clauſula, *vltrà*, eſt incluſiua, & implicatiua præcedentium, deciſ. 174. num. 40.

Clauſula, *vocatis vocandis*, quid operetur, deciſ. 325. n. 8.

Clauſula, *vocatis vocandis*, facit executorem mixtum, deciſ. 84. num. 4.

C L E R I C A T V S.

ex Clericatu ſolo non deducitur capacitas penſionis, ſed etiam pia, & rationabilis cauſa requiritur, deciſ. 38. num. 11. & 50.

Clericatus probatur ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarii, & qualiter probetur idoneitas, deciſ. 187. num. 9.

Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarii, qui contulit ei Tonſuram Clericalem, deciſ. 101. num. 2.

Clericatus probatur ex literis patentibus ſui Ordinarii, deciſ. 20. num. 18. deciſ. 45. num. 2. eodem, deciſ. 92. nu. 5. deciſ. 138. num. 6. deciſ. 113. num. 9. & deciſ. 203. numer. 3.

C L E R I C V S.

Clericis, & eorum bonis, ſi Principes Laici, &c. imponant collectas, pedagia, &c. anathemate feriuntur, deciſ. 339. num. 2.

Clericorum immunitatem etiam reſpectu bonorum Iuſtinianus Imperator edicto ſanciunt, ibid. nu. 6.

Clerici perſona non poteſt dici plenè & perfectè exempta à tributis Laicorum, niſi etiam illius bona exempta ſint, ibidem num. 4.

Clericorum bona patrimonialia, etiam laicalia ſunt immunia ab oneribus Laicalibus, ob dignitatem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona, ibidem num. 23.

Clericorum bona patrimonialia, ſunt quidem ſub eorum dominio, ſed hoc dominium illis competit, vti ciuibus non autem vti Clericis, & tamen propter ſacram qualitatem cohærentem perſonæ, dicta bona ſunt immunia à tributis Laicorum, ibidem num. 27.

Clerici antiquitùs aliquando conſtat ſolniſſe tributa Principibus Laicis, hancquè exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus, ibidem num. 28.

Sed hoc intellige verum, de tempore, quo nondum Principes ſacro Euangelii iugo ceruices ſubegerant. ibidem num. 29.

Vide in verbo Immunitas.

contra Clericum, qui ad Iudicem Laicum recurrit, anſam præbet, vt immunitas Eccleſiaſtica violetur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali temerè, iniuſtè, & de facto ſubiicere, deciſ. 42. numer. 4.

Clericus non poteſt trahi ad Iudicem Laicum, cum ipſe à Foro Sæculari de Iure Diuino, ante omnem conſtitutionem, exemptus ſit, ibidem num. 5.

Clericus à poteſtate Laicali exemptus eſt, non ſolùm ex pluribus Conciliorum Canonibus, & Summorum Pontificum reſcriptis, ſed etiam ex Decretis Diuinæ Legis, ibidem num. 5.

Clerici forum ſequitur ſocius Clerici, ibid. num. 23.

Clerici, fructus, quos acquiſiuerunt ex propria induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ ad inſtar diſtributionum, ad hæredes ſuos tranſmittunt, deciſ. 91. num. 14. & vide num. 15.

Clericis de bonis patrimonialibus, & non intuitu Eccleſiæ quæſitis, hæredes legitimos, & teſtamentarios licitum eſt habere, deciſ. 112. num. 12.

Clericus, fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum, poteſt tranſmittere ad hæredes, aliàs non, deciſ. 19. num. 10.

Clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti ſunt capaces beneficiorum ſimplicium, deciſ. 13. num. 30.

Clericus in feudum ſuccedere non poteſt, deciſ. 325. n. 1.

C O A D I V T O R.

Coadiutor, quando immittitur in poſſeſſionem, non aufertur coadiuto, nequè titulus, neque poſſeſſio, deciſ. 133. nu. 4.

Coadiutoris poſſeſſio eſt compatibilis cum poſſeſſione coadiuti, deciſ. 133. num. 5.

Coadiutorem, ſi quis a Papa petierit, & coadiutoria ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando dicere ſe illo non egere, deciſ. 133. num. 7.

C O A D I V T O R I A.

Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria, deciſ. 114. num. 13.

Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria, deciſ. 20. num. 11.

Coadiutoriæ officium non habet exiſtentiam ad cuius poſſeſſionem poſſit dari immiſſio, deciſ. 133. nu. 8. & an hoc ſit verum vide ibidem, num. 9.

in Coadiutoriis beneficii affectio pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, perquam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam, deciſ. 45. num. 5.

per Coadintoriam prouidetur indemnitati Eccleſiæ ſtante infirmite Prælati, deciſ. 20. num. 7.

Coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu dolorum infirmitatis, valere non poteſt niſi quatenùs illi ſint continui, deciſ. 308. n. 2. 17. & 23.

pro Coadiutoria obtinenda, ſufficit conſenſus duarum partium ex tribus Capituli.

Quæ duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem, deciſ.

deciſ. 20. numer. 8.

Coadiutoria, vt obtineatur ſnb prætextu infirmitatis, quæ infirmitas requiratur, deciſ. 308. num. 23.

Coadiutoriæ cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa gratia coadiutoriæ, deciſ. 45. num. 6.

Coadiutoria non ſubiacet regul. de iure, quæſ. non toll. cum ſit gratia præiudicialis, deciſ. 114. num. 12.

per Coadiutoriam prouidetur Eccleſiæ indemnitati, deciſ. 35. num. 2.

Coadiutoriæ gratia, & ſimiles valere non poſſunt, niſi Coadiutus nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcumquè inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio Coadiutoris, deciſ. 308. num. 7.

Codex vetuſtiſſimus originalis Moralium S. Gregorii Papæ conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia BEATÆ MARIÆ de Pilar, deciſ. 142. num. 5.

CODICILLVM.

in Codicillis, ſi teſtator relinquat eamdem quantitatem alicui, quam relinquit in teſtamento, cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet, deciſ. 132. num. 22.

in Codicillis, quando confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore, non cenſetur receſſum ab eo, niſi in ſola parte alterata, & confirmata, deciſ. 51. num. 2.

ex Codicillorum ſcriptura referente, non poteſt quis plùs conſequi, quàm ex ſcriptura relata teſtamenti, deciſ. 348. nnm. 7.

Coerctio magna eſt excommunicatio, deciſ. 253. numer. 21.

Coerctio modica eſt illa, quæ fit per pignorum capionem, vel ſimilia, deciſ. 253. num. 22.

COGNATIO.

Cognationi ſi aliquid relictum ſit, idem eſt, ac ſi cognatis relictum ſit, deciſ. 38. num. 7.

Cognatio non eſt vniuerſitas, quæ vnam perſonam repræſentet, ideo ſi aliquid eis relictum ſit, cenſetur vti eis particularibus relictum, deciſ. 38. num. 8.

Cognati, reprobata ſententia Imolæ, non continentur ſub appellatione conſanguineorum, deciſ. 349. num. 5.

Cognominis omiſſio, dum cęteræ demonſtrationes nominis, & patrię concurrunt, non pręiudicat identitati perſonę, deciſ. 184. num. 29.

Cognomine omiſſo, deſumuntur perſonarum demonſtrationes à ſolo nomine, & patria, deciſ. 184. num. 30.

COHÆRES.

Cohęredes vnuſquiſquè tenetur ad onera hęreditatis pro portionibus hęreditariis, deciſ. 232. num. 26.

Cohęredes, quando ſunt condemnandi ad aliqnid dandum, tunc non vnus tantùm inſolidum, ſed omnes pro ſua ratá hęreditaria condemnandi ſunt, deciſ. 278. num. 2.

Vide infrà in verbo Hæres.

inter *Collaterales* ius reprę̈ſentationis dumtaxat habet locum, quando agitur de ſucceſſione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi, deciſ. 48. num. 17.

Collatoribus Papa non intendit pręiudicare, quando ex cauſa narratorum apponit manus ſuper aliquo beneficio, & narrata non reperiuntur vera, deciſ. 45. num. 7.

COLLECTA.

Collecta dùm imponitur, tunc propriè vinculum in iectum eſt, deciſ. 339. num. 52.

Collecta pro ſoluendis debitis Vniuerſitatis, quando ſit indicenda, deciſ. 143. num. 15.

ad Collectas, & onera realia non tenentur Emphyteutæ Eccleſiæ, ſi ſint impoſita per Statuta Laicorum, deciſ. 42. num. 17.

Collectæ indictio eſt modus à iure approbatus, &c. deciſ. 143. num. 16.

COLLEGIALITAS.

Collegialitas probatur etiam in indiciis, & coniecturis, vbi aliàs non conſtat de initio erectionis Eccleſiæ, deciſ. 221. num. 1.

pro Collegialitate indicium facit, electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos, ad hunc effectum congregatos, ibidem num. 2. & 11.

Collegialitas arguitur ex aſſignatione ſtalli in Chori, & loci in Capitulo, ibidem num. 5.

Collegialitas an probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, ibidem num. 13.

de Collegialitatis Eccleſiæ primo ſtatu, quando conſtat, in illo debet conſeruari, ibidem num. 19.

Collegialitas Eccleſiæ, vt dicatur extincta, quid requiratur, num. 22. & 23. ibidem.

Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolùm, & multò magis in duobus, deciſ. 221. num. 26. & 27.

Collegialiter an dicatur factus actus, licèt ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum, deciſ. 56. num. 9.

COLLEGIVM.

Collegium litigans cum aliquo de Collegio, ad hoc, vt ille teneatur contribuere ad expenſas litis, quid requiratur, deciſ. 115. num. 20.

Collegii Officialis, ſi vendat aliquid nomine d. Collegii, & promittat de rato, &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione, deciſ. 56. num. 1.

Collegium non obligatur ex mutuo facto per eius adminiſtratorem, niſi probata verſione pecuniarum in vtilitatem eiuſdem Collegii, deciſ. 143. nu. 2.

Collegium diſſoluitur tribus modis, nempe.
Vel volentibus Collegialibus.
Vel etiam inuitis, ex facto Superioris.
Vel caſu per mortem omnium, deciſ. 221. num. 21.

Collegium aliquod eſſe, vt probetur, debet conſtare de arca communi, deputata ad conſeruandum iura ipſius Collegii, deciſ. 136. num. 6. & num. 17. vide de ſigillo.

Collegii corpus repræſentatur per ipſos Officiales, deciſ. 143. num. 21.

Collegii ius inducitur ex actu, qui fit collegialiter, deciſ. 221. num. 3.

Collegium facere non poſſunt Beneficiati, in vna, eademquè Eccleſia Collegiata, cum conſiderentur vt ſinguli, deciſ. 136. num. 1.

Collegium, ſi non conſtituant Beneficiati, an poſſint ſe congregare ſinè licentia Superioris, deciſ. 32. numer. 1.

Collegium vnum non faciunt Canonici, & Portionarii, deciſ. 115. num. 19.

Collitigantium narratiua importat eorum confeſſionem, deciſ. 101. num. 4.

inter Collitigantes inimicitiæ, & iurgia oriuntur ex acri, & longa lite, deciſ. 165. num. 9.

COLONVS.

Colono vſufructuarii denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta, deciſ. 116. num. 8.

Colono vſufructuarii denegatur repetitio melioramentorum factorum in re condncta, quia præſpicere debebat reſolubilitatem Iuris Ipſius vſufructuarii, deciſ. 116. numer. 44.

Colonus, vt interuertat poſſeſſionem Domini, alium recognoſcendum in Dominum, quid requiratur, deciſ. 139. num. 20.

Colonus tradendo poſſeſſionem alteri, vel illum recognoſcendo in Dominum interuertit poſſeſſionem primi Domini. & hoc de Iure antiquo, ibid. num. 21.

Colonus non interuertit poſſeſſionem Domini, alinm recognoſcendo in Dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem, & hoc de Iure nouo, ibid. num. 22.

COMMENDA.

Commenda, licèt afficiat Beneficium propter appoſitionem manus Papæ, tamen non ideo commenda afficit Beneficium, deciſ. 245. num. 6.

Commenda, quando vacat per ceſſum, vel deceſſum commendatarii, tunc inferior collator poteſt de illa prouidere, deciſ. 245. nnm. 7.

Commenda ceſſante, Beneficium vacat, vt priùs, deciſ. 245. num. 8.

COMMISSARIVS.

Commiſſarius poteſt eligere incertum de certis, quod tamen procedit in diſpoſitione hominis, non autem legis, deciſ. 38. num. 33.

à Commiſſario Cameræ, ſi ſit capta poſſeſſio beneficii, & poſteà ceſſa ei fuerit, qui illud obtinuit, perinde eſt, ac ſi ipſemet illam à principio obtinuiſſet, deciſ. 233. num. 1.

COMMISSIO.

Commiſſio facultatis abſoluendi cum narratiua recurſus ſemel tantùm ad Iudices Laicos habiti, non ſuffragatur, dum iterùm recurſus noui fuerunt habiti, cum recurrens nouo excommunicationis vinculo innodatus, ſit, deciſ. 173. num. 17.

in Commiſſione, ſi adſit clauſula, quam & quas, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur, deciſ. 85. num. 5.

Commiſſionis tenor debet ſemper attendi ad effectum cognoſcendi, quam iuriſdictionem habeat Iudex, deciſ. 85. num. 1.

in commiſſione, ſi adſit clauſula, cum annexis, connexis, &c. debet intelligi de his, quæ ſunt eiuſdem naturæ, cuius eſt cauſa ipſa, deciſ. 104. nu. 41.

Commiſſio, perinde eſt ac ſi non emanaſſet, ſi Iudici delegato fuerit reſcriptum, vt ſuam moderetur inhibitionem,

deciſ. 11 num. 3. Et propterea à deindè geſta ab eo, ſunt nulla, ibidem num. 5.
Commiſſio Iactationis, eſt ipſo iure nulla, ob non factam mentionem litis pendentiæ, deciſ. 91. num. 33.
Commiſſio loquens de facultate procedendi per contradictas, non extenditur ad facultatem procedendi per edictum, deciſ. 104. num. 3.
Commiſſiones ſunt ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè interpretandæ, adeo vt id tantùm comprehendant, quod in eis expreſſum reperitur, deciſ. 85. nu. 4.
in Commiſſione prima, clauſulæ appoſitæ, cenſentur in aliis commiſſionibus repetitæ, dummodo dicta commiſſio non ſit de medio ſublata, deciſ. 104. num. 6.
in Commiſſione, ſi ſit poſitum verbum, annexis, de per ſe, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum, deciſ. 104. num. 42.
Commiſſiones in Rota ad quid deſeruiant, deciſ. 85. num. 6.
à Commiſſionis tenore pendet Iudicis delegati iuriſdictio, deciſ. 91. num. 18.
Commiſſio non eſt ſubreptitia ipſo iure, niſi à parte opponatur, deciſ. 91. num. 34.
Commiſſio etiam ſurreptitia tribuit iuriſdictionem, deciſ. 91. num. 35.
Commodum non debet quis conſequi ex propria culpa, deciſ. 91. num. 16.
Commodum aliquod ſperare poſſunt per accidens, filii in conditione poſiti, deciſ. 152. num. 10.
Commodum, ſi ſentiat teſtis ex propria depoſitione, non probat, deciſ. 156. num. 7.
ex Commodi perceptione, & ſcientia, ratificationis probatio corroboratur, deciſ. 56. num. 4.
Communicatio priuilegiorum intrat ſtante communi cauſa, & defenſiones, deciſ. 126. num. 7.
Communitas aliqua, quando debet preſentare aliquem ad iuſpatronatus, non valet præſentatio, ſi homines non ſe congregarunt in loco ſolito, & ad ſonum Campanæ, vel Tubæ, &c. deciſ. 295. num. 6.
Communitati ſicuti non acquiritur poſſeſſio ex geſtis ſingularum perſonarum, ità nec eam amittit ex dictarum perſonarum geſtis, deciſ. 291. num. 11.
Comparere non tenetur citatus, ſi terminus ei præfixus, ſit nimis anguſtus, deciſ. 228. num. 9.

COMPENSATIO.

Compenſatio excluditur quando debitum eſt illiquidum, & incertum, deciſ. 170. num. 11.
Compenſatio habet vim ſolutionis, deciſ. 148. num. 6.
Compenſatio non intrat, quando adhuc non conſtat de liquidatione facta, deciſ. 10. num. 17.
Compenſatio admittitur in extinctione Cenſus, deciſ. 148. num. 1.
Compenſatio admittitur, quando debitum eſt certum, necnon indubitatum, deciſ. 170. num. 12.
Compenſatio eſt ſolutio, deciſ. 148. num. 7.
Compenſandum, licèt veniat aliquod creditum, non tamén ex hoc eſt dicendum, quod non ſit creditor ille, qui compenſare debet, deciſ. 10. num. 18.

COMPROMISSVM.

Compromiſſo debet eſſe conforme laudum, deciſ. 49. numer. 13.
Compromiſſarii poſſunt dare de nullitate perſonæ electæ, ſi contrà formam compromiſſi fuerit electa, deciſ. 359. numer. 10.
Compromittere prohibitum eſt tutori bona minorum ſine debitis ſolemnitatibus, & hoc propter periculum alienationis, deciſ. 169. num. 11.

COMPVLSATIO.

Compulſatio, vt ſit valida, ſufficit ſola productio iurium, parte præſente, vel citata abſque traditione copiæ, deciſ. 76. num. 23.
Vide infrà in verbo Iura, & in verbo Inſtrumenta.
Compulſor eſt merus executor, deciſ. 76. num. 9.
Compulſor ſufficit, quod iura extrahenda inſpiciat ad effectum, vt exemplentur cùm deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali, deciſ. 76. num. 10.
Compulſor, vt rectè procedat ad ſcripturas compulſandas, ſufficit, quod adimpleat formam ſibi præſcriptam, deciſ. 76. num. 11.

COMPVTA.

ad Computorum ſolidationem, quis tenetur ſiuè ſit ſocius, ſiuè inſtitor, deciſ. 31. num. 1.
de Computorum ſolidatione, dùm non conſtat, ſciri non poteſt, an ſocius ſit creditor, vel debitor, deciſ. 31. numer. 2.
Vide infrà in verb. Socius.
Computorum ſolidatione, niſi facta ſocius à ſocio nihil prætendere poteſt, deciſ. 31. nu. 3.

CONCESSIO.

Conceſſio in totum dicitur gratioſa, quando illud, quod datur, non æquiualet conceſſioni, deciſ. 218. num. 12. 13. & 29.
per Conceſſionem actus facultatiui non cenſetur, quis velle ſibi præiudicare, deciſ. 136. num. 10.
Conceſſio facta à Papa in forma communi abſque derogatione de regul. Iur. quęſit. &c. intelligitur ſine præiudicio tertii, deciſ. 332. num. 10.
Conceſſio ad tertiam generationem magis conuenit emphytheuſi, quàm locationi, deciſ. 13. num. 6.
Vide infrà in verbo Emphyteuſis.
Conceſſiones, & priuilegia ità debent interprętari, vt gratiam contineant, deciſ. 119. num. 9.
Conceſſio debet ſortiri ſuum effectum, deciſ. 119. num. 10.
Conceſſio an ſit facta ex titulo oneroſo, vel non, habenda eſt ratio originis, & cauſa primordialis, deciſ. 19. num. 8.
Conceſſionis validitas, quando conſiſtit in aliqua narratiua, ea eſt plenè iuſtificanda, deciſ. 6. nu. 2.
Conceſſio talis præſumitur, quales demonſtrat diuturna ſolutio, deciſ. 188. num. 10.
Conceſſio noua, in conceſſione priuilegii non ſuffragatur, ſi non conſtet de priuilegio confirmato, deciſ. 157. num. 6.
Conceſſio perſonalis non egreditur perſonam, & ſic ad eius hæredem non tranſit, deciſ. 19. num. 20.
Sed hoc non procedit, quando hæres non petit id quod eſt conceſſum, iure proprio, ſed ex perſona defuncti tamquam ipſimet debitum, quod facere non eſt prohibitum, ibidem num. 21.
Conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa illius conceſſionis non poteſt extendi, aut trahi ad ſucceſſores, deciſ. 29. num. 12.
Conceſſio an ſit feudum, vel mera, & ſimplex donatio, ex quibus dubitetur, deciſ. 212. num. 5.
Conceſſio Territorii, ſi ſit facta per verba, quæ indicant liberalem Principis conceſſionem non debent indicare, quod dicta conceſſio ſit feudalis, deciſ. 344. num. 9.
Concedentis voluntas, & propoſitum ex quibus deprehendatur, deciſ. 157. num. 17.
Conceſſa expreſſe non tolluntur per clauſulam, ſalua canonica iuſtitia alicuius, deciſ. 157. num. 15.
Conceſſum ex perpetuo priuilegio competit ex officio, non ex miniſterio, deciſ. 38. num. 39.
Conceſſum plùs non eſt dicendum, quàm petitum fuerit, deciſ. 126. num. 32.

CONCILIVM.

contrà Concil. Trident. quando Papa diſponit, non habet opus, illi derogare, ſed ſufficit, quòd contra Concilium diſponat, deciſ. 71. num. 9.
à Concil. Trident. tradita, & præſcripta fuit cuſtodia librorum in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur, deciſ. 45. num. 21.
Conciliorum aliquorum declarationem habes infrà in Calce Indicis.

CONCORDATA.

Concordatis Papa poteſt derogare, deciſ. 114. num. 3.
Concordatis non videtur Papa taliter, & ita aſſenſiſſe, vt ſibi penitùs manus ligauerit. ibidem num. 4.
in Concordatis licet adſit decretum irritans, illud tamen ligat Papam, ibidem num. 5.

CONCORDIA.

Concordiæ, & tranſactiones, vt ſuſtineantur, iura multùm fauent, deciſ. 271. num. 20.
Concordia erronea non eſt attendenda, nec officit tranſigentibus, nec habentibus cauſam ab eis, deciſ. 110. num. 10.
Concordia, in qua adeſt pactum reſolutiuum, ipſo iure reſoluitur in totum, ob non adimplementum, deciſ. 199. numer. 11.
cum *Concubina*, ſi quis continuò ſolùm conuerſauerit, & conſtat illam cùm aliis conuerſationem non habuiſſe, ex hac conuerſationis aſſiduitate, præſumitur, quòd filius natus ex illa, ſit illius, qui cum ea conuerſabat, deciſ. 134. num. 4.

CONCVRSVS.

ob Concurſum non factum, gratia de beneficio Parochiali eſt nulla, deciſ. 71. num. 8.
Concurſus non requiritur in Vicaria vnita, quando eſt prouidenda de Rectore, cùm deputetur ab eo, qui præeſt Eccleſiæ, cui eſt facta vnio, deciſ. 16. num. 12.

CONDITIO.

ſub Conditione ea, quæ debentur, propter ſpem ad hæredes ſuos tranſmittuntur, deciſ. 355. num. 7.
Conditionem importat, & nihil ponit in eſſe dictio, quatenùs opus ſit, deciſ. 289. num. 8.
Conditio, quando certum eſt, quod eſt caſura non impedit tranſmiſſionem, deciſ. 22. num. 47.

Condi-

Conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, verificatur etiam in maſculis ex fœmina, quando non fuit habita ratio agnationis, deciſ. 106. num. 1.

ante Conditionis purificationem, repudiatio nulla eſt, deciſ. 12. num. 53.

Conditio negantium melior eſſe videatur, deciſ. 160. numero 23.

Conditiones in donatione appoſitæ, vt valeant, requiritur, vt incontinenti ſint appoſitæ, deciſ. 58. num. 43.

Vide infrà in verbo Donatio.

Conditio aliqua, quando eſt appoſita poſt ſecundam ſubſtitutionem, quando ſit referenda ad primam, & ſecundam ſubſtitutionem, deciſ. 348 num. 2.

Vide infrà in verbo Subſtitutio.

Conditionis natura hęc eſt, vt ſub certa conditione factum, ſub contraria cenſeatur infectum, deciſ. 172. num. 64.

Conditio in prima ſubſtitutione appoſita, quando ſit referenda etiam ad ſecundam, deciſ. 348. num. 3. & quando non, ibidem.

Conditionis implementum, ſi non fiat ob eam cauſam, ob quam impleri debet, non dicitur conditio purificata, deciſ. 174. num. 38.

Conditionis implementum, ſi in contractu venditionis, ſit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, ſi iſte non arbitratur, perinde eſt, ac ſi conditio impleta eſſet, deciſ. 248. num. 18.

Conditionis deterioris, quod ſit mater, quàm filii, iura valde abhorrent, deciſ. 106. num. 7.

Conditionem inducit, dictio, poſtquàm, deciſ. 7. numero 3.

Conditiones, quæ inducunt grauamen, ſunt ſtrictè intelligendæ, deciſ. 272. num. 1.

Conditio ſufficit, quòd ſemel adimpleatur, quicquid indè poſtmodùm euenerit, deciſ. 249. num. 17.

Conditio illa dicitur cauſalis, cuius euentus pendet à caſu, deciſ. 174. num. 25.

Conditio prioris ſubſtionis cenſetur repetita in ſecunda, quàmuis ſecunda videatur de per ſe perfecta, & ſeparata, deciſ. 168. num. 4.

Et quando iſta repetitio faciliùs cenſeatur inducta, ibidem, num. 6.

Conditiones appoſitæ in donatione iàm perfecta, nôn tenent, deciſ. 58. num. 42.

Conditiones debent adimpleri in forma ſpecifica, deciſ. 222. num. 15.

Conditiones in donatione, quando dicantur incontinenti appoſitæ, deciſ. 58. num. 44.

Conditio cauſalis, quando eſt ſublata, ceſſat etiam id quod eius vigore diſpoſitum fuit, deciſ. 86. num. 40.

Conditio ſuſpenſiua, quando pendet, nihil ponit in eſſe, deciſ. 174. num. 7.

Conditio in dubio potiùs præſumitur, quàm pœna, quæ ſupponit actum purum, deciſ. 86. num. 42.

Conditionem ſi verba importent, ex eis non probatur conſenſus, deciſ. 20. num. 3.

Conditio declarationis precii in venditione, ſuſpendit illius perfectionem, deciſ. 172. num. 35.

Conditio ſuper facto præterito attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis conditionis de tempore promiſſionis, deciſ. 229. num. 5.

Conditiones, & pacta licitum eſt apponere in donatione, quando adhùc non eſt perfecta, deciſ. 58. numero 1.

antè Conditionis euentum non poteſt fieri actus conditionalis, deciſ. 7. num. 4.

Conditionem importat, dictio, quatenùs, deciſ. 12. numero 37.

CONDVCTOR.

Conductor, ſi certos caſus expreſſerit, in aliis omnibus tenetur, deciſ. 24. num. 2.

Conducere non ſolent homines res, multò pluris, quàm poſſint percipere, deciſ. 186. num. 9.

CONFESSIO.

Confeſſio annorum eius, de cuius ætate quęritur, multùm concludit, deciſ. 45. num. 14.

Confeſſio nocere debet confitenti, & habentibus cauſam ab eo, deciſ. 283. num. 17.

Confeſſio emanata à perſona de veritate facti inſtructa, vehementem præſumptionem facit, deciſ. 244. numero 9.

Confeſſio, ſi detegatur erronea, non obſtat, deciſ. 283. numero 18.

Confeſſio partis non probat iuſpatronatus in prędiudicium Eccleſię, deciſ. 289. num. 21.

Confeſſio emanata in pręcibus plenè probat contrà confitentem, deciſ. 85. num. 10.

in Confeſſionibus nullum omninò eſt faciendum fundamentum, quando conſtat, quod ſunt erroneè, deciſ. 14. num. 36.

Confeſſio nedùm contrà confitentem probat, ſed & contrà habentes cauſam ab eo, deciſ. 188. num. 1.

Confeſſio facta in iudicio criminali, concurrentibus adminiculis in iudicio ciuili magni eſt momenti, & nocet tertio, deciſ. 69. num. 9.

Confeſſio non releuat, quæ de neceſſitate non concludit, deciſ. 218. num. 9.

Confeſſio in alio iudicio, & ad alium effectum facta imò etiam extraiudicialis impugnari nequit, ſi pręſumptionibus, & adminiculis iuuetur, deciſ. 298. num. 7.

Confeſſiones, & recognitiones Authorum nocent etiam ſucceſſoribus, deciſ. 164. num. 7. & 11.

Confeſſio, quæ ex productione iurium reſultat, non poteſt reuocari, niſi docto de errore, deciſ. 88. num. 23.

ex Confeſſione ſola, licèt non transferatur dominium, probatur tamen ex ea, deciſ. 128. num. 15.

Confeſſio partis, & Rotæ authoritas ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes cur potiùs coràm vno Auditore, quàm coràm alio proſequuta fuerit lis, deciſ. 85. num. 12.

Confeſſio, quando eſt acceptata ſemper operatur effectus ſuos, deciſ. 24. num 13.

ex Confeſſione propria alicuius, ſi conſtet, quod aliquid ad eum non pertinebat, non poteſt deindè id prætendere, deciſ. 5. num. 16.

Confeſſio probat contra confitentem, deciſ. 39. numero 12.

Confeſſio ob veriſimilitudinem probat in iis caſibus, in quibus aliàs non probaret, deciſ. 209. num. 7.

Confeſſio auctoris nocet omnibus habentibus cauſam ab eo, deciſ. 184. num. 9.

Confeſſio maximum adminiculum pręſtat ad probationem dominii, deciſ. 164. num. 6.

Confeſſio erronea non præiudicat confitenti, nec habentibus cauſam ab eo, deciſ. 188. num. 2.

Confeſſionis vim, & rei iudicatę habet obligatio Cameralis, deciſ. 302. num. 1.

Confeſſio propria vincit omnem aliam probationem, deciſ. 128. num. 10.

Confeſſio propria facit ceſſare omnem pręſumptionem, deciſ. 60. num. 2.

Confeſſio iurata deliberatè, & geminatè facta præualet depoſitionibus teſtium, deciſ. 292. num. 3.

Confeſſio hæredis non eſt attendenda, ſi ex teſtamento conſtet rem aliter ſe habere, deciſ. 283. num. 16.

Confeſſio partis benè probat contrà ipſam, deciſ. 237. numero 4.

Confeſſio facta in teſtamento pecunię receptę, vel debitę ab eo, vel ei cui Teſtator legare non poteſt, minimè valida eſt donatio, & legatum præſumitur factum in fraudem legis, deciſ. 55. num. 11.

Confeſſionem, & narrata in ſua gratia, quis impugnare non poteſt, deciſ. 92. num. 1.

Confeſſio abſente parte, non probat inter Romanos, inter quos eſt ſeruandum ius ciuile, deciſ. 256. numero 4.

Confeſſio adminiculata probat etiam in præiudicium Eccleſie, deciſ. 15. num. 16.

Confeſſionem extraiudicialem, vt teſtes probent, requiritur, vt ſint conformes de tempore, loco, & verbis, deciſ. 214. num. 12.

Confeſſio extraiudicialis parte abſente facta, de rigore iuris ciuilis non releuat, deciſ. 256. num. 1.

Confeſſio extraiudicialis de equitate Canonica probat contrà confitentem, & eius hęredes, etiam parte abſente, deciſ. 87. num. 2.

Confeſſio extraiudicialis facta abſente parte de rigore iuris ciuilis non probat, licèt ſecùs de iure Canonico, deciſ. 214. num. 10.

Confeſſio extraiudicialis dicitur concludenter probata, ſi de ea doceatur per teſtes conteſtes de tempore, & loco, deciſ. 244. num. 15.

Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica, plenè probat, deciſ. 218. num. 5.

Quodque multò magis procedit concurrentibus adminiculis, ibidem num. 6.

Confeſſio de receptione dotis probat realem ſolutionem, ſi pręceſſerit dotis promiſſio, deciſ. 335. num. 3.

Qua ſtante non ſolùm contrà maritum, & hęredes probatur vera dotis numeratio, ibidem num. 4.

Verùm etiam contrà quoſcunquè etiam tertios creditores, ibidem num. 5.

Confeſſio de dote recepta, probat ſolutionem, ſi fuerit fa-

ſta cum decreto Iudicis, deciſ. 335. num. 6.
Confeſſio de dote recepta comprobat ſolutionem, ſi adſit recept in ſacta pro reſiduo, deciſ. 335. num. 7.
Confeſſio, qualificata diuidi poteſt, ſtante vehementi præſumptione iuris in contrarium, deciſ. 97. num. 4.
Confeſſio qualificata non poteſt ſinè qualitate acceptari; quando præambula confeſſio ſuit ratio qualitatis, deciſ. 38. num. 15.
Confeſſio Prelati de actu geſto à ſe ipſo preiudicat Eccleſiæ, deciſ. 15. num. 17.
Confeſſio de recepto probat ſolutionem ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis, & hoc multò magis procedit, ſi adſit ſtylus, deciſ. 109. num. 6.
Confeſſio de recepto regulariter non probat numerationem, deciſ. 55. num. 1.
Confeſſio de recepto regulariter non probat veram ſolutionem, deciſ. 335. num. 1.
Confeſſio de recepto facta à procuratore non preiudicat Domino, niſi conſtet de reali ſolutione, deciſ. 109. numero 5.
Confeſſio de recepto probat veram ſolutionem, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & adminicula, deciſ. 335. num. 2.
Confeſſio ſimulata mariti de dote recepta, nec etiam iuramento roboratur, deciſ. 259. num. 9.
Confeſſiones factæ à tutoribus non debent præiudicare minoribus, deciſ. 35. num. 12.
Confeſſio vxoris, quæ non attenditur quòd vinculi ſolutionem, admittur quòad thori ſeparationem, deciſ. 155. numero 58.
Confidentia Teſtatoris erga tutorem debet eſſe circà vtilitatem pupilli, & non vt iactet patrimonium, deciſ. 169. num. 15.

CONFINIS.

Confinis ſeparat, & diſtinguit rem confinatam, deciſ. 236. num. 7.
Confinis non poteſt dici idem cum prædio confinato, deciſ. 236. num. 7.
Confinis, & res confinata ſunt inter ſe omninò diuerſa, deciſ. 236. num. 8.
Confinis, & res confinata, ſi eadem ſignificarent, inepta eſſet expreſſio confinium, quando nominatur res confinata, deciſ. 236. num. 9.
per Confinium diuiſionem diſcernitur, quod cuiuſquè eſt, deciſ. 236. num. 10.
Confines, vbi adſunt, bona non poſſunt dici confuſa, deciſ. 236. num. 11.
Confines noui debent concordare cum antiquis, vt probent rei identitatem, deciſ. 286. num. 1.
Confine, & confinatum non poſſunt eſſe idem, deciſ. 286. num. 3.

CONFIRMATIO.

Confirmationis natura eſt, vt ſemper illa intelligatur facta ſine alterius præiudicio, deciſ. 336. num. 19.
Confirmationis natura eſt, robur ſolùm addere confirmato; non autem illud ad ea, quæ in confirmato non reperiuntur, extendere, deciſ. 58. num. 30.
Confirmatione à Iudice, ſi tutor poſtquàm ſciuit, ſe tutorem datum negligat petere, & nec ſuſcipiat adminiſtrationem pupilli, dicitur eſſe in culpa, & ideo eum tenetur ſeruare indemnem, deciſ. 3. n. 13.
Confirmatio facta ex certa ſcientia operatur, vt ea, quæ valuerunt approbentur, & quæ valida non ſunt, recipiant robur ex confirmatione, deciſ. 157. num. 9.
Confirmationes augent robur, quòad ius in confirmati executione, non autem augent factum comprehendendo maiora expreſſis, deciſ. 126. num. 23.
Confirmatio ſemper præſupponit aliquid priùs eſſe, quod confirmetur, deciſ. 157. num. 3.
Confirmatio, quando dicatur emanaſſe ex certa ſcientia Principis, deciſ. 157. num. 8.
Confirmatio nihil de nouo concedit, ſed tantùm, pro vt eſt, confirmat, deciſ. 58. num. 29.
Confirmatio etiam ex certa ſcientia, non trahitur ad ignorata, deciſ. 157. num. 7.
Confirmationis gratia propter vitium ſubreptionis non prodeſt, deciſ. 351. num. 14.
Confraternitas eſt cauſa pia, cum ſit congregatio perſonarum inſtituta ad exercitium pietatis, deciſ. 179. num. 15.

CONFVSIO.

Confuſione bonorum ſtante, concludens probatio identitatis ſine dubio eſſe debet, deciſ. 175. num. 4.
Confuſio euitatur, & excluditur per indicationem ſpecialem, & ſpecificam omnium confinium, deciſ. 286. numero 6.
Confuſio bonorum ex cuius facto proceſſit ei incumbit onus probandi antiqua confinia, deciſ. 175. num. 5.
à Confuſione bonorum propriorum præſeruantur hæredes, & à quocumquè damno, data inuentarii validitate, deciſ. 2. num. 3.

CONGRVA.

Congrua debetur Rectori, ſeù Vicario exercenti curam animarum, deciſ. 230. num. 1.
Congrua tantùm debetur Vicario deputato à Monaſterio ad exercendam curam animarum, deciſ. 30. num. 7.
Congrua Vicario, quando aſſignatur, conſiderari debent locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia, deciſ. 220. num. 11.
Congrua à principio, quando ſemel eſt aſſignata, debet Vicarius illa eſſe contentus, deciſ. 230. num. 7.
Et ideò ipſe ſibi imputet, ſi accidat quod congrua ſit nimis tenuis, ſed fallit, vt ibidem num. 8.
Congrua, quæ debetur Rectori exercenti curam animarum non debet eſſe maior 100. nec minor 50. ſcutorum annuorum, deciſ. 230. num. 2. computatis etiam incertis emolumentis, quæ habent quandam certitudinem, ibidem, num. 3.

CONIECTVRA.

Coniecturæ debiliores non poſſunt tollere vrgentiores, & efficaciores, deciſ. 310. num. 53.
per Coniecturas & indicia probari poteſt ætas, deciſ. 45. numero 9.
Coniectura vnica non eſt ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum perpetuum, vbi tot alia verba teſtamenti repugnant, deciſ. 283. num. 7.
per Coniecturas rectè etiam inducitur ratificatio, deciſ. 56. num. 8.
per Coniecturas, vt inducatur fideicommiſſum, debent eſſe clare, probabiles, neceſſariæ, & concludentes, deciſ. 272. num. 21.
Coniecturæ, atquè indicia etiam leuiora ſufficiunt in antiquis, deciſ. 310. num. 49.
Coniecturis probatur furtum, ſtantes difficultate probationis, deciſ. 87. num. 16.
Coniecturæ, & præſumptiones non ſunt diuiſim, & vnaquæquè de per ſe conſiderandæ, ſed coaceruatim, ità vt vna alteram coadiuuet, & viciſſim fulciantur, vimq. & robur impartiantur, deciſ. 310. num. 48.
Coniecturæ debiliores tolluntur per validiores, deciſ. 22. num. 33.

CONIVNX.

inter Coniuges ad probanda vulnera admittuntur ſerui, & ancillæ, deciſ. 155. num. 51.
Coniuges rari ſunt inter quos aliquæ diſſidiæ non oriantur, deciſ. 324. num. 33.
Vide infrà in verbo Maritus, & in verbo Thori ſeparatio, & in verbo Vxor.

CONIVNCTIO.

Coniunctio maior non debet eſſe cauſa excluſionis, deciſ. 232. num. 15.
Coniunctiom præferri diſiunctò, quando hoc dicimus, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe vocatum, licèt poſt coniunctum, deciſ. 152. num. 2.

CONNEXITAS.

Connexitas, & complicatio maior eſt inter dominium directum, & vtile, quàm ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem, deciſ. 42. num. 14.
Connexitatis ratione idem debet eſſe iudicium, de vno connexorum, quàm de alio, deciſ. 15. num. 3.
Connexitatis ratio non intrat, quotieſcumquè per conſuetudinem aliqua diſſimilitudo inter connexa militat, deciſ. 15. num. 5.

CONSANGVINEVS.

Conſanguinei, vox iſta variam habet in iure ſignificationem, in lata ſui ſignificatione continet quamcunquè cognationem, ſiuè illa proueniat à maſculis ſiuè à fœminis, ſed in ſtricta, nonniſi ſolis fratribus conuenit, deciſ. 349. num. 2. & 3.
Conſanguineorum appellatione non veniunt cognati, deciſ. 349. num. 4. 5. 6. & 9.
in *Conſecratione* Epiſcopi dicitur vade, & prædica Euangelium Dei, deciſ. 234. num. 3.
Vide infrà in verbo Epiſcopus.

CONSENSVS.

Conſenſus ſpontaneus contrahentium in matrimonio requiritur, deciſ. 130. num. 15.
Conſenſus expreſſus requiritur, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficii certi in iure ſcripti, nam hoc caſu non ſufficit tacitus, deciſ. 242. numero 15.
Conſenſus expreſſus eſt neceſſarius, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficii certi, deciſ.

deciſ. 80. num. 21.
Conſenſus excluditur ab errore, deciſ. 189. num. 3.
de Conſenſu habente vim reſignationis ex quibus conſtet, deciſ. 20. num. 2.
Conſenſus præſumitur ex curſu longi temporis, deciſ. 264. num. 50.
Conſenſus plenè probatur per rogitum Notarii, deciſ. 216. num. 15.
Conſenſus perindè eſt, ac ſi ab initio interueniſſet, ſi ſubſequatur ratificatio, deciſ. 82. num. 6.
Conſenſus præſtitus ab Abbatibus, Prioribus, &c. cenſetur præſtitus non ſolùm vti ſinguli, ſed etiam conuentualiter, deciſ. 328. num. 10.
Conſeoſus nouus oon requiritur in gratia reualidatoria, ſed ſufficit primus ab initio præſtitus, qui præſumitur durare, niſi contrarium probetur, deciſ. 199. num. 13.
Conſenſus, quando eſt omninò nullus, non poteſt per ratificationis actum conualidari, ad effectum transferendi ius, quod non fuerat abdicatum, deciſ. 82. num. 21.
Couſenſus expreſſus dicitur, non ſolùm quod verbis exprimitur, ſed etiam, quando per ſigna exteriora demonſtratur, deciſ. 213. num. 7.
ex Conſenſus defecto poſſeſſio non transfertur, & tunc agi poteſt remedio recuperandi, deciſ. 251. num. 8. & 9.
Conſenſus non probatur ex eo, quod quis nominatur pro oratore in gratia, deciſ. 20. num. 13.
Conſenſus adimitur ex falſitate cauſæ, deciſ. 242. num. 2.
Conſenſus uon probatur, per verba conditionalia, deciſ. 20. num. 3.
Conſenſum ab actu, perinde ac ſi non interueniſſet remouet, clauſula noo aliàs aliter, nec alio modo, deciſ. 204. num. 34.
Conſenſus debet eſſe legitimus, ideſt cùm ſcientia ad effectum præiudicii, deciſ. 291. num. 10.
Conſenſus conditionalis non extenditur vltrà illum actum, deciſ. 166. num. 4.
Conſenſus dicitur etiam ille, qui reſultat ex taciturnitate temporis, quo quis potuit contradicere, deciſ. 213. numer. 8.
Conſenſus præſumitur durare, deciſ. 38. num. 83.
Conſenſu caret infans, deciſ. 47. uum. 16.
Conſenſus filiorum, quando mater tranſit ad ſecunda vota, requiritur quòd ſit expreſſus, & noo ſufficit tacitus, deciſ. 80. num. 20.
Conſenſus expreſſus pupilli non ſufficit, ad effectum inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum, deciſ. 80. num. 22.
Conſenſus impoberis cum licentia Tutoris, non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi, deciſ. 80. num. 24.
Conſenſus maioris partis Capituli ſufficit, quando non verſamur io actu voluntario, ſed in neceſſario, deciſ. 20. num. 12.
Conſenſum proximiorum in contractu minorum, ſi Statutum requirat, intelligendum eſt de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis, deciſ. 81. num. 14.
Conſenſus patronorum in reſignatione iurispatronatus, ex quo probetur, quod fuerit præſtitus, deciſ. 213. num. 1.
de Conſenſu patronorum neceſſariò debet conſtare, quando agitur de validitate penſionis, ſuper beneficio iurispatronatus, deciſ. 186. num. 3.
Cooſenſus patroni in reſignatione Iurispatronatus eò ipſo probatur, ſi doceatur patronos eidem reſignationi non contradixiſſe, deciſ. 213. oum. 3.
Vide infrà in verbo Reſignatio.
Conſenſus neceſſarius patroni pro ſuſtinenda validitate penſionis nou requiritur, quotieſcumquè conſtet Papæ, beneficium ſuper quo, ſit reſeruatio eſſe de iurepatronatus, deciſ. 186. num. 4.
Conſenſus patroni quòad reſignationem, quando dicatur effectuatus, deciſ. 101. num. 9.
Conſenſus patroni requiritur in prouiſione beneficii de iure patronatus, deciſ. 186. num. 5.
Vide infrà in verbo Iuſpatronatus, & in verbo Patronus.
Couſentire voluntariè quodammodò quis cenſetur, quotiès iuſtè cogitur ad aliquid, deciſ. 26. num. 4.
Conſilio alieno, cùm indigeat minor, ideò ipſe non poteſt interuenire ad validandum contractum alterius minoris, deciſ. 48. num. 3.
Conſobrinus eſt in quarto gradu, deciſ. 48. num. 3.
Conſobrino, vt ſuccedatur, non datur repræſentatio, deciſ. 81. num. 9.
Conſors minoris, aut pupilli, ratione iuris conſortii gaudet priuilegiis ipſius pupilli, & minoris, deciſ. 42. num. 24.
Conſtantinus primus Imperatorum palàm Chriſtianis immunitatem Eccleſiaſticam, ſiue potiùs illius vſum exhibuit, deciſ. 339. num. 4.
Conſules, & alii Magiſtratus, ſi Eccleſiaſticis, & eorum bonis, collectas, & pedagia imponant, anathemate feriuntur, deciſ. 339. num. 2.

CONSTITVTIO.

Conſtitutiones Pontificiæ in Curia, & non alibi ſunt interpretandæ, deciſ. 314. num. 10.
Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, non eſt curandum de aliqua obſeruantia, deciſ. 319. num. 9.
Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, obſeruantia contra ea, vt valeat requiritur tempus 40. annorum, cum ſit correctio, non autem interpretatio, deciſ. 319. num. 57.
in Conſtitutione aliqua ſe fundans omnia eius requiſita probare tenetur ad hoc, vt illa iuuetur, deciſ. 121. num. 20.
Conſtitutio prior cenſetur abrogata per poſteriorem contrariam, deciſ. 288. num. 23.
Conſtitutiones Sum. Pont. requirentes, quod Notarii debeaot eſſe matriculati, ad hoc, vt inſtrumenta ab eis rogata habeant fidem, de conſenſu ſaltem tacito Superiorum nun fuerunt obſeruatæ, deciſ. 184. num. 47.
Conſtitutio aliqua omninò debet ſeruari, ſi contineat decretum irritans, cùm clauſula ſublata, deciſ. 16. numero 13.
Conſtitutio aliqua, ſi habeat decretum irritans valens eſt nedum inficere titulum, ſed etiam ipſam poſſeſſionem, deciſ. 16. num. 17.
Conſtitutiones poſteriores derogant prioribus, deciſ. 205. num. 13.
Conſtitutio moderatiora Indultorum Cardinalibus conceſſorum, circà collationem beneficiorum ſuorum familiarium, Pauli V. in quo habeatur pro perpetua, deciſ. 53. num. 3.
Conſtitutio fundamentalis alicuius Eccleſiæ eſt attendenda, deciſ. 29. num. 1.
Conſtitutiones variæ circà mulieres, ſecundò nubentes editæ fuerunt, propter inconſtantiam Tribuniani, deciſ. 80. num. 12.
Conſtitutio Marchiæ, cùm ſit ſpeciali confirmatione Summi Pontificis munita, dicitur Papalis, deciſ. 294. numero 19.
Conſtitutiones particulares alicuius loci non egrediuntur Territorium illius loci, deciſ. 238. num. 15.
Conſtitutionem aliquarum declarationem babes infrà in Calce Indicis.
per Conſtitutionem procuratoris ad aliquid defendendum, etiam inducitur ratificatio, deciſ. 56. num. 7.

CONSVETVDO.

circà Conſuetudinis probationem alicuius loci deferendum eſt Curialibus, & Ciuibus illius loci, tamquàm veriſimiliter inſormatis, deciſ. 119. num. 11.
Conſuetudo, ſi ſit contrà Ius, & præiudicialis Eccleſiæ, debet ſtrictè interpretari, nec debet extendi, deciſ. 74. num. 25.
Conſuetudinis continuatio ad hoc, vt releuet, debet eſſe clara, & certa, non autem dubia, & incerta, deciſ. 218. num. 45.
de Conſuetudine, ſi teſtetur Doctor, quando ei credatur, deciſ. 593. num. 14.
Conſuetudo, in quo potiſſimùm differat à præſcriptione, deciſ. 351. num. 9.
Conſuetudo aliqua legitima ſpatio longiſſimi temporis induci poteſt, quamuis illi ius reſiſtat; adeò vt nec titulo opus ſit, ſed ſufficit allegare dictum longiſſimum tempus, ſine titulo, deciſ. 224. num. 26.
Conſuetudine, aut præſcriptione decimarum quota poteſt minui, deciſ. 23. num. 3.
Conſuetudo, ſecundùm quam abſentia Canonici non poſſit per alium ſuppleri reſpectu præſentiæ perſonalis in Choro, attendenda eſt, deciſ. 308. num. 21.
per Conſuetudinem quotieſcumquè aliqua diſſimilitudo inter connexa militat, ceſſat ratio connexitatis, deciſ. 15. num. 5.
Cooſuetudo Principis, bona concedendi in feudum, plurimùm operatur, vt recedatur à præſumptione allodialitatis, & feudalis præſumatur conceſſio, deciſ. 310. num. 11.
Conſuetudo eſt inter Laniones Vrbis non conficiendi ſcripturam inter eos, & eorum famulos, ſed eis tantùm intrà certum quid tempus, ſoluunt ſalarium, deciſ. 336. numero 2.
Conſuetudo, vt dicatur iotroducta per aliquem ſtylum, quid requiratur, deciſ. 141. num. 12.
Conſuetudo, aut præſcriptio non poteſt firmari ſub titulo locationis, deciſ. 23. num 2.
Conſuetudinem obligatoriam non conſtituunt actus facultatiui, deciſ. 224. num. 7.
Conſuetudo non inducitur per actus difformes, & varios,

rios, decif. 136. num. 14.

Conſuetudo interpraetatiua ceſſat, quando ex ea recedi deberet ab expreſſa iuris diſpoſitione, decif. 351. numero 8.

Conſuetudo immemorabilis non probatur, nec probari poteſt, quando conſtat de initio, deciſ. 115. numero 15.

Conſuetudo immemorabilis non probatur per teſtes ſuſpectos, deciſ. 74. num. 21.

Conſuetudinem immemorabilem teſtes, vt probent qualiter deponere debeant, deciſ. 136. oum. 5. & 6.

Conſuetudo plurimùm attenditur in materia praeeminentiarum, deciſ. 15. num. 13.

Conſuetudo io materia prçeminentiarum totum facit etiamſi iuris communis diſpoſitioni repugnet, deciſ. 224. numero 1.

Conſoetudo in materia prçcedentię, ſi ſit ad fauorem alicuius plenè comprobata, in ſuo robore manere debet, deciſ. 322. num. 16.

Conſuetudo in praeeminentiarum materia, tunc maximè ſeruanda eſt, ſi ei ius commune non reſiſtat, deciſ. 224. num. 4.

Conſuetudo valdè attenditur in prçemioentiarum materia, deciſ. 85. oum. 2.

Conſuetndo in materia praeeminentiarum, tunc moltò magis eſt attendenda, dum verſamur in conſuetudine antiquiſſima, deciſ. 224. num. 2. & amplia num. 3.

Conſuetudo in materia praecedentię neldùm rationabilis, verò m etiam, ſi ſit repugnans iuris diſpoſitioni, ipſa eſt omnino tenenda, deciſ. 322. nom. 17.

Conſuetudo vniuerſalis legitime praeſcripta non tollitur ex vnico actu contrario, deciſ. 193. num. 7.

Continere, quis tenetur, licèt per viam coactiuam ordines ſuſceperit, ſi ceſſante metu ratificauerit, id quod geſtum eſt, deciſ. 40. num. 10.

Veluti, ſi ſemel indutus ſponte cantauit Epiſtolam, ibidem, oum. 11.

Et quid ſi neſciebat nullitatem ordinis, ibidem, n. 12.

Continuationem, & adhaerentiam ſigoificat dictio, poſt, quocumquè reiecto medio, vel intermedio, deciſ. 252. oumero 2.

CONTRACTVS.

Contractus, & obligationes inuentę ſunt, vt vouſquiſquè acquirat, quod ſuum eſt, deciſ. 93. num. 8.

Contractus, quòad ſubſtantialia non poteſt regulari à voluntate contrahentium, deciſ. 172. num. 50.

Contractus non debent à verbis denominari, ſed à principali contrahentiom intentione, & illius effectu, deciſ. 323. num. 68. & 69.

in Contractu, ſi aliquid appoſitum ſit, quod non conueniat effectui contractus, pro non appoſito habetur, deciſ. 52. num. 16.

Contractos tunc irritantur, ſecundùm reformat. Pauli V. ex omiſſa atteſtatione per Notarium, quod cognoſceret contrahentem; quando negatur ab illo contrahente in inſtrumento obligato, ſe contraxiſſe, deciſ. 149. numero 20.

Vnde ceſſat diſpoſitio, dùm contrahens cootractum, & obligationem realem faſſus eſt, tunc enim non ſine dolo peteret annullationem contractus, ibidem num. 21.

Contractus talis debet ceoſeri, qualis à partibus nominatur, & non diuerſus, deciſ. 14. num. 4.

in Contractibus, ſi ſit appoſita obligatio Cameralis, tamquàm acceſſoria fortius ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem, deciſ. 293. num. 22.

Contractus à conucotione partium legem accipiunt, deciſ. 24. num. 4.

Contractibus verba prolata per modum cauſae important diſpoſitionem, deciſ. 192. num. 13.

io Contractibus error poteſt remouere conſenſom ab actu, itàut nec attendatur iuramentum io eis interpoſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio, deciſ. 251. oumer. 6. & 7.

Contractus obſeruantia noo ſuffragatur, quando conſtat de nullitate contractus, & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principii infectu, deciſ. 98. numero 25.

ad Contractus perfectionem regulariter non requiritur ſcriptura, attamen requiritur, quando inter partes hoc fuit conuentum, deciſ. 199. num. 10.

Contractus dicitur initus ad commodum illius, ad cuius manum peruenit pecunia, & ille eſt verus, & principalis debitor, deciſ. 190. num. 5.

in Contractibus an ſint adhibendae ſolemnitates ſtatuti loci, contrahentium, vel ſtatutum loci in quo geritur contractus, deciſ. 238. num. 1.

Contractus ex conuentione partium legem accipiunt, deciſ. 151. num. 16.

Contractus denominatur, ſecundùm qualitatem pactorum, quae magis inferunt vnum, quàm alium contractum, deciſ. 14. num. 6.

in Contractibus verba ſtrictè ſunt accipienda, & non largè, prout quando ſomus in vltimis voluntatibus. Quia contrahentes ea humanitate ſe inuicem non proſequuntur, qua teſtator haeredem, & legatarios proſequitur, deciſ. 172. num. 90.

Contractus commodum ad quem pertinet, ille dicitur principalis alii vero dicuntur fideiuſſores, deciſ. 41. numero 10.

in Contractibus, ſi fiat expreſſio hęredom, non importat, niſi quamdam mentionem eius, quod tacitè ineſt, deciſ. 12. oum. 34.

ex Contractu inito ſuper re hęreditaria probatur aditio haereditatis, deciſ. 22. nom. 44.

ex Contractu inutili non transfertur poſſeſſio bonorum Eccleſiae, deciſ. 78. num. 3.

Contractus non poteſt dici, quod habeatur pro concluſo, ſed imperfectus remanet, vſquè ad actualem ſtipulationem mediante ſcriptura, deciſ. 199. num. 9. & vide num. 10.

in Contractibus oulla melior capi poteſt interpraetatio, quàm ea, quae prouenit ex interpraetatione partium, deciſ. 24. num. 11.

Contractus, & pacti vigore ea, quae ſpectant, eorum effectus tàm actiue, quàm paſſiuè tranſit in haeredes, deciſ. 19. oum. 9.

Contractus, & capitula fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notariis, deciſ. 250. oum. 18.

Contractus vous tranſit in alium ex iuris miniſterio, deciſ. 52. oum. 4.

ad Contractus ſpeciem cognoſcendam pacta potiſſimùm ſunt inſpicienda, deciſ. 110. num. 2.

Contractum adimplere is tenetur, in cuius perſonam verba ſunt directa, deciſ. 312. num. 40.

Contractus talis eſt cenſendus, qualem verba pronunciant, deciſ. 310. num. 12.

Contractus primus reuocatur per ſecundum, deciſ. 320. numero 50.

Contractus obſeruantia deducta ex pluribus actibus per 40. annos, facit, vt praeſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias, deciſ. 294. num. 28.

in Contractibus potiùs inſpici debet effectus, & illud, quod conuenit naturae ipſius contractus, quàm nominatio, & verba, deciſ. 52. num. 15.

iuxtà Contractus naturam verba ſunt intelligenda, deciſ. 79. num. 11.

Contractus, quod ſit perfectus, pernecefsè non infertur ex minutae coofectione, deciſ. 199. num. 8.

Contractus talis iudicandus eſt, qualem, nedum pacta, & effectus, ſed & verba expreſſa, ac partium denominatio demonſtrat, deciſ. 110. num. 7.

Contractus ad hoc, vt cognoſcatur an ſit vtilis, vel necne, eſt attendendum tempus praeciſum contractus, deciſ. 81. num. 34.

Contractus iam celebrati natura non poteſt per alterius aſſertionem alterari, aut immutari, deciſ. 14. oom. 40.

Contractus quando ſtipulatur ſub beneplacito Apoſtolico, ſi illud non obtineatur remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & inualido, deciſ. 94. num. 1.

Contractus, quando eſt imperfectus, ex defectu ſubſtantiae, tunc partes non poſſunt facere illum perfectum, deciſ. 172. num. 49.

Contractus ſi ſit celebratus nomine alieno, ille ſinè dobio dicitur d. contractum approbaſſe, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit, deciſ. 56. num. 3.

ad Contractum ſpecificandum, quando quid exprimitur, illud attenditur, etiam quod illa ſpecificatio eſſet cauſa, quod contractus non valeret, deciſ. 38. num. 17.

in Contractu eodem, & coram eodem Notario, & teſtibus, quando eſt facta donatio cenſetur facta ex cauſa eiuſdem contractus, deciſ. 65. num. 8.

Contractus ſubſtantialia contrà mentem contrahentium peruertere eſt omninò nephas, deciſ. 172. num. 7.

in Contractibus omnibus poteſt apponi pactum reſolutiuum, deciſ. 199. num. 12.

io Contractibus etiam poteſt fieri fideicommiſſum, deciſ. 284. num. 27.

io Contractus loco denominationes multùm ſunt attendendae, deciſ. 54. num. 8.

io Contractibus bonae fidei aequitas exuberare debet, deciſ. 58. oum. 41.

in Contractibus bonae fidei arbitrium non accipitur pro mero

ro

ro arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri, deciſ. 248. oomero 8.

Contractus habetur pro cenſuali, tunc, quando fundus venditur, alienatur &c. & omne ius reperitur translatum, deciſ. 110. num. 5.

Contractus cenſualis, & emphyteuticus valdè inter ſe diſferunt, deciſ. 14. num. 34.

Contractus in dubio cenſetur potiùs cenſualis, quàm emphyteuticus, deciſ. 110. num. 1. & 13.

Contractus conditionalis, licèt ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi non poſſit, deciſ. 174. nom. 9.

Contractus conditionalis, dicitur verus, & perfectus contractus in natura ſua, vt non ſit locus pœnitentiæ, deciſ. 174. num. 19.

in Contractu dotalitio ſi ſit facta donatio, dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitij, deciſ. 127. num. 13.

in Contractu emphyteuſis diſpoſita, non debet trahi ad contractum locationis perpetuæ, deciſ. 14. num. 26.

Contractum eſſe emphyteuticum, non poteſt inferri ex cenſus appellatione, ibidem num. 33.

ex Contractus emphyteutici natura ſoluitur laudemium, ibidem num. 46.

Vide infrà in verbo Laudemium.

Contractus emptionum, & locationum æquiparantur, cum in vtriuſquè requiratur certum precium, deciſ. 172. numero 3.

Vide infrà in verbo Precium.

in Contractu filij familias non ſunt adhibendæ ſolemnitates, quando ei eſt vtilis, deciſ. 88. uum. 6.

Contractus locationis in perpetuum, & emphyteuſis admodùm inter ſe differunt, deciſ. 14. num. 18.

Vide infrà in verbo Emphyteuſis.

Contractus locationis in perpetuum habet naturam diſtinctam, & ſeparatam à contractu emphyteutico, deciſ. 14. num. 19.

in Contractibus innominatis re integra licita eſt pœnitentia, deciſ. 130. oum. 3.

Contractus minoris, an reddatur nullus, ſi ex pluribus cauſis in eo adductis, vna reperiatur falſa, deciſ. 251. numero 10.

in Contractibus minorum vigore ſtatuti Vrbis non poteſt deueniri ad conſtitutionem curatoris, niſi in defectum proximiorum conſanguineorum, & patris minoris, deciſ. 55. num. 5.

Et nequè propter impedimentum patris, vel conſanguineorum ad curatoris conſtitutionem deueniri poteſt, niſi approbata à Iudice cauſa, & iuſtitia impedimenti, ibidem num. 6.

Contractus minoris ſui conſanguinei, alius minor non poteſt authorizare, nè ſcillicèt ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eamdem foueam cadant, deciſ. 81. num. 12.

in Contractibus minorum, & mulierum non ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, quando in dictis contractibus non poteſt conſiderari læſio, deciſ. 363. num. 2.

Contractus minorum ipſo iure ſunt nulli, data cauſæ falſitate, & perinde eſt, ac ſi nullum per Iudicem fuerit interpoſitum decretum, & hoc tàm ex diſpoſitione iuris communis, quàm ſtatut. Vrb. c. 113. & 151. lib. 1. deciſ. 190. num. 1.

Contractus minoris, quando nedùm eſt nullus ex decreti defectu, ſed etiam ex quauis alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus, deciſ. 81. num. 16.

Et illa opinio eſt verior, & communior, ibidem numero 17.

in Contractibus minorum ſi ſit interpoſitum iuramentum, non tollit efficaciam Conſtitut. Marchiæ de tract. minor. cap. 25. lib. 5. deciſ. 293. num. 10. & 11.

Contractus celebratus cum minori ſine ſolemnitatibus ſtatuti, quàmuis ſit vtilis minori, adhuc non ſuſtinetur, deciſ. 98. num. 23.

Quæ concluſio eſt indubitata, quando de vtilitate euidenter non conſtat, ibidem num. 24.

Vide infrà in verbo Minor.

Contractus mulierum ratificatio eaſdem ſtatuti ſolemnitates requirit, quas ipſe contractus, deciſ. 190. numero 26.

Contractus nullitate, & falſitate ſtante, approbatio, & ratificatio non dicitur facta, niſi conſtet de vera, & certa ſcientia, deciſ. 98. num. 28

Contractus, quando eſt nullus ex cauſa falſitatis, nunquàm illius ratificatio inducitur, ſi non conſtet, quod ratificans non ignorauit nullitatem prouenire ex dicta falſitate, deciſ. 190. num. 31.

Contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, minor dicitur ratificaſſe, ſi maior factus per quinquennium tacuerit, deciſ. 81. num. 6. 7. & 8.

de Contractus nullitate, ille ſolus poteſt dare, ad cuius fauorem contractus eſt nullus, deciſ. 51. num. 4.

Contractus, quando eſt nullus, ad hoc, vt per eius ſcientiam ratificetur, requiritur, quod ſit certa, & indubitata, deciſ. 190. num. 22.

de Contractus obſeruantia, quando fruſtrà opponatur, deciſ. 294. num. 32.

Contractus initus cum Officiali ipſo iure eſt nullus, & meticulus cenſetur, cum contrahens poſſit ab Officiali compelli, deciſ. 26. num. 19.

Contractus initus cum Officiali, nec etiam iuramento firmatur, quod procedit etiamſi ſit renunciatum legibus id prohibentibus, deciſ. 26. num. 20.

Contractus Principis, & Baronis cum iniuſtè carcerato celebratus, non tenet, deciſ. 26. num. 37.

de Contractus ratificatione inducenda ex ſolutionibus dum agitur, opus eſt in illis adhiberi omnes ſolemnitates requiſitas in principio illius contractus, deciſ. 190. num. 25.

in Contractibus ſolemnitates numquàm ex curſu temporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumquè in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ, deciſ. 293. numero 29. & 30.

Contractus, qui ob non ſeruatas ſolemnitates, fauore certæ perſonæ requiſitas non eſt nullus, niſi demùm eadem perſona volente, ſi ipſa velit, quod actus ſuſtineatur, non tenetur ei nouum conſenſum adhibere, deciſ. 82. numero 9.

in Contractibus, ſi ſtatutum requirat aliquas ſolemnitates, & vlteriùs procedat irritando contractus carentes huiuſmodi requiſitis, ſequitur, quod velit illas eſſe de forma, deciſ. 293. num. 13.

in Contractibus, ſi ſtatutum duo copulatiuè requirat pro forma, vtrumquè debet interuenire, & ſi alterum deficiat, corruit contractus, deciſ. 17. nom. 3.

Contractus venditionis, quando eſt perfectus, tunc ſi remittatur aliquid accidentale contractus in arbitrium tertij, eo non arbitrante recurritur ad arbitrium Iudicis, deciſ. 172. num. 22. 23. & 24.

Contractus vitiatur etiam ex cauſa in parte falſa, deciſ. 242. nom. 13.

CONTRADICTÆ.

per Contradictas procedi poteſt vel quando præceſſit citatio perſonalis, vel citationes fuerunt factæ per edictum, deciſ. 104. num. 4.

in Contradictarum iudicio, ſi ſit facta citatio perſonalis, tunc aliæ poſſunt omitti, & ſi fiant, id fit ex vrbanitate, deciſ. 20. num. 32.

per Contradictas, quando quis eſt citatus, ſi compareat eius procurator, ipſe deindè eſt citandus in quolibet actu, deciſ. 20. num. 33. & limita pro vt num. 34.

CONTRADICTOR.

Contradictor, quando eſt certus, tunc non ſuffragatur citatio per edictum contra intereſſe putantes, ſed requiritur citatio perſonalis, deciſ. 343. num. 10.

Contradictor legitimus, non dicitur is, ad aliquid impediendum, dum non tangitur ſuum ius, deciſ. 147. numero 4.

Contradictor legitimus, quando non adeſt, & poſſeſſio eſt vacans, executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ. 71. num. 6.

contrà Contradictorem legitimum ordinariè eſt agendum, deciſ. 133. nom. 3.

à Contradictione, vt quis repellatur, ſufficit, quod ſemel conſenſerit, deciſ. 88. num. 25.

CONTRAHENTES.

Contrahentes ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, præſumitur, vt omninò ſe d. ſtatuto voluerint conformare, & ſe ei ſubijcere, quatenùs eos tali caſu non ligaſſet, deciſ. 250. num. 10.

Contrahentes, quando in aliquo caſo ſe referunt ad aliquod ſtatutum, talis relatio, quid operetur, deciſ. 250. numero 11.

Contrahentium notitiam antè confectionem inſtrumenti Notarius de iure commoni non eſt neceſſe, vt habeat, deciſ. 62. num. 1. & vide infrà in verbo Notarius.

Contrahentium mens verè aſſequitur ex geminatione verborum, deciſ. 310. nom. 23.

Contrahentes, ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, perindè eſt, ac ſi deductum eſſet in pactum, quod diſponitur à ſtatuto, deciſ. 250. num. 12.

ex Contrahentium aſſertione, quando oriatur concludens probatio Notariatus, deciſ. 184. num. 8.

Contrahentes ſemper præſumuntur permanſiſſe in prima volun-

voluntate, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur, deciſ. 230. num. 17.
Contrahentium concluſio, & non tractatus debet attendi, deciſ. 250. num. 25.
à Contrahentium voluntate non poteſt regulari contractus, quoad ſubſtantialia, deciſ. 172. num. 50.

CONTRARIETAS.

Contrarietas euitanda eſt, deciſ. 15. oum. 10.
Contrarietas, vt euitetur capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 250. num. 15.
Contrarietas & répugnantia in contractibus, in incontinenti de iure non admittitur, deciſ. 188. num. 5.
Contrarietas eſt effugienda, deciſ. 106. num. 4.

CONTRAVENTIO.

Contrauentio vltrà expreſſa non extenditur, deciſ. 393. numero 8.
In Contraoentionis caſus primi hæredis vocatus, ſi ſit poſitus poſt ſecundum, vel vlterinrem gradom hæredum, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutionis propter contrauentionem, ante aduentum ſuæ vocationis, deciſ. 294. oum. 20.
Contrauentio, quando eſt clara, excuſatio nulla cadere poteſt, deciſ 268. num. 3.
Contrauentionem voluntati Teſtatoris excuſare ſolet proteſtatio, vt ſi dicatur non eredi, quod ex tali acto, qui geritur, voluntas impugnetur, decid. 293. num. 3.

CONTVMACIA.

Contumacia, & aoimus deliquendi ceſſat, non exiſtente dolo, deciſ. 393. num. 3.
Contumacia, eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit, deciſ. 254. oumero 5.
Contumacia oon poteſt allegari, niſi citatio fuerit reproducta, deciſ. 289. num. 13.
Contumacia duorum Canonicorum non poteſt impedire actinnes, & acta capitularia, ſed eis eſt imputandum, ſi nnn venerint, deciſ. 36. num. 5.
Vide ſuprà in verbo Capitulum.
Contumacia, vt euitetur debet conſtare de paritione, deciſ. 254. num. 4.

CONTVMAX.

Contumax, vt pareat proprium remedium eſt mulcta, deciſ. 253. num. 12.
Cnntumax non poteſt dare de attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum Iudicis, deciſ. 102. oum. 2.

CONVENTIO.

Conuentiones de per ſe ſuper beneficio Eccleſiaſtico ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo commendæ ſemper ſunt improbæ, & ſimoniacæ, deciſ. 94. num. 2.
à Conuentionibus partium in tantum dicitur receſſum, in quantum diſertis verbis fuit expreſſum, deciſ. 250. numeru 16.
Conuentio legitima illa dicitur, quæ à lege coofirmata eſt, deciſ. 58. num. 15.

COPIA.

Copia iurium productorum parti petenti eſt danda, deciſ. 76. oum. 18.
Copiam rei productæ decernere aduerſario, partes ſunt Iudicis, non autem executoris, deciſ. 76. numero 24.

COPVLA.

Copula, &, interdùm diuidit pro dimidia, deciſ. 188. numero 6.
Copula (&) regulariter ponitur ioter diuerſa, deciſ. 283. num. 13.
Copula, &, ſi noo ponatur inter verbum filium, & verbum hæredes, non ponitur augumentatiuè, ſed qualificatiuè, deciſ. 112. num. 5.
Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, & cauſam, & cauſatum exponitur pro ideſt, deciſ. 38. numero 12.
Copulæ, &, illa eſt natura, vt præcedens cum ſequenti capitulo coniungat, & omnes illius qualitates repetat, deciſ. 293. num. 10.
Copula, &, quando apponitur in eadem oratione, efficit, vt qualitas in alio videatur repetita, deciſ. 112. numero 6.
Copulæ, &, natura eſt omnia ſimul connectere, & comprehendere, deciſ. 329. onm. 16.
Copula, &, poſita inter verba, lis, quæſtio, & differentia ſtat declaratiuè, deciſ. 38. num. 14.
Copulæ (&) natora eſt repetere omnes qualitates præcedentis diſpoſitionis, deciſ. 283. num. 15.
Copula, &, poſita inter illas duas dictiones maior, & ſanior pars, exponitur pro ideſt, deciſ. 38. num. 13.

CORRECTIO.

Correctio eſt ſemper connexa iuriſdictioni, & ab ea inſeparabilis quoquò modo acquiratur iuriſdictio, deciſ. 253. oumero 16.
Correctio leuior permiſſa eſt viro in vxorem, deciſ. 191. numero 5.
Vide infrà in verbo Maritus.
Correctio incontinenti non eſt præſumenda, deciſ. 217. numero 3.
Corrigere ſe, quis non præſumitur incontinenti, deciſ. 4. num. 11. & deciſ. 235. nom. 10.
Correi, & plures rei debendi dicuntur illi, qui acceſſerunt principaliter, & inſolidum, ſuſcipiendo in ſe alienam obligationem, deciſ. 41. num. 6.

CORRESPECTIVITAS.

Correſpectiuorum natura eſt, vt quod ineſt in vno, inſit etiam in altero, deciſ. 323. num. 86.
Ità vt vnus actus iudicetur, etiamſi diuerſæ ſint naturæ, ibidem oum. 86. & 89.
Correſpectiuitas ceſſat, ſtante longo temporis interuallo inter vnum contractum, & alium, deciſ. 90. numero 2.
ad Correſpectiuitatem indocendam dicitur incontinenti fieri, ſi fiat infra vnum diem, deciſ. 323. num. 6.
Correſpectiuitas in actibus, quando præſumatur, deciſ. 323. num. 85.

CREDITOR.

Creditoris dicitur, cui aliquid debetur ex quacumquè actione, deciſ. 83. num. 17.
Creditoris locn accipitur is, cui ex contractu, vel ex delicto, vel ex populari cauſa aliquid debetur antè litem conteſtatam, deciſ. 83. num. 18.
Creditor, ſi pecuniam ſibi debitam in extinctionem ſui crediti, receperit, illamque bona fide conſumpſerit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit ad reſtitutionem pulſari nullatenùs poteſt, deciſ. 77. num. 31.
Creditoribus anterioribus præfertur mulier agens hypotecaria, deciſ. 152. num. 3.
Creditori ſuo, ſi debitor aliquid donet, ounquàm cenſetur donaſſe aoimo compenſandi, & debitum extinguendi, deciſ. 174. num. 39.
Creditor immiſſus ex Saluiano, poſtquam ex fructibus ſatisfactus fuit, tenetur rem reſtituere, deciſ. 8. numero 15.
Creditor, quando probauit ſoum creditum, licèt illud veniret compenſandum, non ex hoc eſt dicendum, quod non ſit creditor, deciſ. 10. num. 18.
Creditores poſteriores differunt à fideicommiſſarijs, quòad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio, l. & inuentarij, deciſ. 2. num. 14.
in Creditoris facultate eſt, quando eſt auocata poſſeſſio boonorum à debitore, ſtatim agere petitorio, & ſi obtineat, poſteà agitare pro diſtractione pignorum, deciſ. 161. numero 17.
Creditores, quando ſeit adeſſe hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non facit fructus ſuos, deciſ. 2 num. 9.
ad Creditnrum commodum concurrentium poſſidens non tenetur dimittere glebam, niſi ipſo integrè ſatisfacto, deciſ. 135. num. 11.
Creditor poteſt retinere pignus etiam pro minimo reſiduo, deciſ. 135. num. 9.
Creditor de neceſſitate iuris tenetur debitori ſnluenti facere receputam, & quietationem, deciſ. 77. numern 12.
Creditores non ſolùm, illi dicuotur, qui pecuniam crediderunt, ſed omnes illi, quibus, ex quacunquè cauſa aliquid debetur, deciſ. 83. oum. 18.
Creditor immiſſus vigore Saluiani, anteaquàm reſtituat, debet creditum vſquè ad obulum ſibi ſatisfacere, deciſ. 8. num. 16.
Creditor ſi habeat bona debitoris ſequeſtrata, poteſt tamen petere creditum, quia noo eſt ſibi ſatisfactum.
Et hoc maximè procedit ſtante obligatione Camerali, ex tritiſſimo, & vſitato ſtylo, deciſ. 122. numer. 18. & 19.
in Creditore maior negligentia conſideratur, ſi iam nbtinuit mandatum coutrà debitorem, itaut nihil remaneat, niſi illud exequatur, & id neglexerit, deciſ. 346. oom. 9.
Creditor, quando aliquid accepit inſolutum, æſtimatio bonorum, debet fieri de tempore, quo creditor ea accepit, deciſ. 46. num. 8.
Creditor anterior amoueri non poteſt à poſſeſſione rei hypotecatæ, quàmuis valor nei poſſeſſæ ſuperet quantitatem debi-

debitum, deciſ. 318. num. 25. & 28. ſed declara, vt verum ſit, ſi res ſit indiuidua, num. 29.

Creditor hæreditatis, ſi concurrat cum creditore hæredis eſt præferendus ſuper bonis defuncti, deciſ. 263. num. 1.

ergà Creditorem in reo, nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur ergà Iudicem, & Superiorem ſuum, deciſ. 26. num. 15.

Creditor potens agere via executiua, ſi intentet iudicium ordinarium, tunc non licet illi eo relicto, conuenire reum in iudicio executiuo, deciſ. 161. num. 9.

Creditoris nimia diligentia, & cautela contrà omnem conſuetudinem reddunt pactum, & inſtrumentum ſuſpectum de vſura, deciſ. 132. num. 13.

Creditor, ſi bona hæreditaria debitoris retineat, ſi æquent creditum, facit fructus ſuos, deciſ. 46. num. 7.

Creditor teſtatoris, ſi ſit hæres, poteſt perſonam creditoris repreſentare, deciſ. 2. num. 18.

Creditor poſterior, vel alius ſi velit repetere, vel liberare pignus, non cogitur creditor anterior illud reſtituere, niſi ſoluatur totum creditum, deciſ. 135. num. 8.

Creditori poſteriori Rota ſolet concedere immiſſionem pro indiuiſo in fundo hypotecato pro rata eius, quod ſupereſt de vero valore fundi hypotecati, deciſ. 318. numero 30.

Creditor, qui habet omnia bona debitoris pignorata poteſt eligere pignus ſibi benè viſum, deciſ. 276. num. 5.

Creditor non eſt veriſimile quod diù differat exigere, deciſ. 244. num. 8.

Creditor habens pignus, vel procurare debet eius diſtractionem, deciſ. 132. num. 14.

Vel obtinere, vt ſibi inſolutum adiudicetur, ibidem num. 15.

Creditor niſi ſit integer ſatisfactus, numquàm extinguitur actio hypothecaria, deciſ. 161. num. 26.

Creditor procedens executiuè poteſt adire plures Iudices, donec realem executionem conſequatur, deciſ. 161. numero 6.

in Creditoris poteſtate, quando eſt iudicatum exigere, poſt executionem non currunt ampliùs vſuræ, deciſ. 132. numero 16.

CREDITVM.

Creditum hæredum, ſi ſuperet ſtatum hæreditatis, non poſſunt hæredes in dictis bonis, nec in perſona moleſtari, deciſ. 2. num. 15.

in Credito dotis, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum, deciſ. 5. num. 14.

Crediti incertitudine ſtante, ſi relaxetur mandatum eſt nullum, & iniuſtum, deciſ. 143. num. 7.

Creditum poteſt petere creditor, licèt habeat bona debitoris ſequeſtrata, quia per hoc non eſt ſibi ſatisfactum, deciſ. 122. num. 18.

Creditum, & debitum tanquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, & tanquàm vnum corpus, deciſ. 115. num. 7. 20. & 30.

Creditum, non poteſt dici liquidum, quando fundatur ſuper falſitate, ſuper qua lis pendet, deciſ. 227. numero 3.

Et præſertim, quando dicta lis non poteſt intrà terminum executionis faciendæ finiri, ibidem num. 4.

ad Creditum conſequendum actio ſpatio 30. annorum præſcribitur, deciſ. 270. num. 1.

Creditum ſoluens, mediante ſolutione, & precio numerato dicitur emere nomen, & actionem creditoris, deciſ. 77. num. 33.

Itàut habita ceſſione poſſit deinde contrà alios reos debendi agere, ibidem num. 33.

Creditum, quando eſt probatum, vt ſequatur condemnatio, ſufficit allegare non ſolutionem, deciſ. 209. numero 4.

Creditum, quis non poteſt prætendere, quod ad eum ſpectet, ſi ex propria eius confeſſione, appareat ad ſe non ſpectare, deciſ. 5. num. 16.

Creditum, cum hypoteca probatur ex inſtrumento, deciſ. 59. num. 2.

Creditum, quando eſt probatum, ſufficit allegare non ſolutionem, vel non exactionem, vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio, deciſ. 209. num. 1.

CVLPA.

in Culpa dicitur eſſe tutor, ſi poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, negligat petere confirmationem à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipere, deciſ. 3. num. 13.

in Culpa dicitur eſſe tutor, ſi habeat aliquam excuſationem, vt ſe à tutela excuſet, & eam negligat proponere, & ideò tenetur ſeruare indemnem ſeruare pupillum, deciſ. 3. numero 14.

Culpa vnius non debet imputari in culpam alterius, deciſ. 312. num. 42.

ex Culpa propria non debet quis commodum conſequi, deciſ. 91. num. 16.

ex Culpa aliena, quis patrocinium non debet exquirere, deciſ. 149. num. 12.

CVLTRI ictus, cum tendat ad vulnerandum, & excedat leuem, & moderatam correctionem, inter actus ſæuitiæ numeratur, & admittitur ad thori ſeparationem, deciſ. 239. num. 11.

pro CVLTVS diuini augumento, quando vnio eſt facta, non intrant regulæ reuocatoriæ, deciſ. 7. num. 7.

Vide infrà in verbo Vnio.

CVRAM, vel tutelam aliorum minor ſubire, aut gerere prohibetur, deciſ. 81. num. 11.

Curæ ius, licèt ex ſola decimarum perceptione non probetur, tamen quando conſtat de illius exiſtentia, & ſolùm dubitetur ad quem illud ſpectet, tunc ex decimarum perceptione colligitur ſignum, vt percipiens decimas habeat etiam curam animarum, deciſ. 311. num. 6.

CVRATOR.

Curator, ſi conſtituat procuratorem, finita eius adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis expirat mandatum etiam re non integra, deciſ. 38. num. 66.

ad Curatoris conſtitutionem in contractibus minorum vigore ſtatuti Vrbis, quando poſſit deueniri, deciſ. 55. numero 5. & 6.

Curator non dicitur legitimus, ſi inuentarium non confecerit, deciſ. 81. num. 20. & 22.

Curator furioſi poteſt pro eo, tranſigere, deciſ. 86. numero 11.

CVRIA.

ad Curiam, quando cenſeatur deuoluta cauſa, deciſ. 124. num. 1. & 2.

ad Curiam appellatio, vt teneatur, requiritur, vel quod ſit interpoſita parte præſente, vel quod interuenerit intimatio, deciſ. 124. num. 38. & 43.

ad Curiam, vel ad Vrbem, an quis veniat, hanc diſtinctionem ſtylus Datariæ numquàm attendit, quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacantium apud Sedem, quæ non ſunt ſita in Vrbe, deciſ. 150. num. 10.

Curia Romana, & Sedes Apoſtolica idem eſt, deciſ. 150. num. 7.

in Curia cauſæ beneficiales per appellationem ſunt tractandæ, deciſ. 124. num. 13.

CVRIALITAS.

Curialitatis diſtinctionem ſtylus Datariæ non obſeruat, niſi in Beneficiis ſitis in loco Curiæ, quòad reſeruationem Beneficiorum vacantium apud Sedem, deciſ. 28. numero 17.

Et dat prouiſiones indiſtinctè, vti de vacantibus apud Sedem, ibidem num. 17.

Curialitatis qualitas requiritur in decedente apud Sedem, ad hoc, vt eius beneficia ſita in Vrbe, ſint reſeruata, deciſ. 150. num. 14.

Curialibus, & Ciuibus eſt deferendum circà probationem conſuetudinis alicuius loci, tamquàm veriſimiliter informatis, deciſ. 119. num. 11.

ſub CVSTODIA fida, qui eſt, intelligitur eſſe in carcere, deciſ. 26. num. 41.

ex Cuſtodiæ ſuſceptione alicuius rei, per aliquem facta, arguitur, quod niſi probet, ſe reſtituiſſe, non poteſt dici, quod liberationem fuerit conſequutus, deciſ. 97. numero 7.

D

DAMNVM.

Damnum non debet ſentire fideiuſſor ex ſuo officio, & fide, deciſ. 222. num. 7.

Damnum fideiuſſor ſentire non debet, vbi præmium meruiſſe videtur, deciſ. 222. num. 8.

de Damno vitando, qui tractant magis fauendum eſt, deciſ. 231. num. 5.

Damnum nè ſentiat mandatarius ex ſuſceptione mandati, honeſtum eſt, deciſ. 10. num. 5.

Damnum irreparabile, quare non poſſit conſiderari in iudicio poſſeſſorio, deciſ. 276. num. 14.

Damna, & intereſſe, quæ quis paſſus eſt, non poſſunt probari, niſi per teſtes, deciſ. 196. num. 10.

ad Damna, & intereſſe, quæ quis paſſurus erit occaſione alicuius negotiationis, ſi aliquis ſe obligauerit, conſtituto de eis tenetur ad illorum refectionem, deciſ. 196. numero 2.

ad

ad Damnum totum vnuſquiſque ex pluribus tutoribus datis tenetur, deciſ. 3. num. 19.

Damoum omne, quod patietur aliqua merx ex cauſa maris, ſi quis promittat reficere, non ſolùm tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis, deciſ. 258. numero 2.

circà Damna, & intereſſe Iudex non tenetur ſtare declarationi partis propter dolum præſumptum, deciſ. 132. nu. 12.

de Damno hæredum ſemper, quando tractatur, ſemper ſuffragatur inueotarium; deciſ. 2. num. 4.

à Damno etiam minimo præſeruatur hæres, qui inuentarium confecit, deciſ. 131. num. 1.

de Damno pupillorum, quando clarè conſtat, eo, quod cum pecuniis illorum fuit extinctum debitum alienum, non eſt amplius inſiſtendum ſuper coniecturis, deciſ. 190 num. 17.

à Damno quocumquè præſeruantur hæredes, data validitate inuentarij, deciſ. 2. num. 3.

de Damno vitando agitur, quando tractatur de reuocanda donatione, deciſ. 174. num. 16.

Damnoſum nemini debet eſſe officium ſuum, deciſ. 196. n. 4.

Damnoſum non debet eſſe mandatario, id quòd nomine mandantis geſſit, deciſ. 70. num. 7.

D A T A R I A.

Datariæ ſtylus nunquàm attendit diſtinctionem an quis veniat ad Verbum, vel ad Curiam quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacantium apud ſedem, deciſ. 150. num. 10.

Datariæ Officialibus debentur emolumenta ad rationem ducatorum de Camera, deciſ. 213. num. 28.

DATVM, vel factum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur, deciſ. 58. numero 11.

D A T I O I N S O L V T V M.

Datio in ſolutum facta pro maiori quantitate, quàm re verè deberetur, vitiatur in totum, deciſ. 271. num. 11.

Datio in ſolutum dicitur vera alienatio, etiam in pœnalibus, deciſ. 203. num. 5.

Datio inſolutum ſtante falſitate cauſæ corruit in totum, deciſ. 271. num. 2. & 3.

Datio in ſolutum verè, & propriè facit emptionem, & transfert dominium, deciſ. 52. num. 10.

DEBILITAS quomodò differat à morbo, deciſ. 308. nu. 22.

D E B I T O R.

Debitor, ſi ſtatuto caueatur, quod debeat pro debito carcerari eodem modo dicendum eſt, de hærede defuncti debitoris, quàmuis nulla in ſtatuto fiat mentio de hæredibus, deciſ. 39. num. 2.

Debitor, ſi donet ſuo creditori, numquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi, deciſ. 174. num. 39.

Debitor principalis tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem ab omni damno, & ſic etiam à portione propria, deciſ. 346. num. 29.

Debitori ſoluenti creditor de neceſſitate Iuris tenetur facere receputam, & quietationem, deciſ. 77. numero 12.

Debitor non liberatur, ſi ſoluat non vero procuratori, deciſ. 227. num. 2.

Debitoris mora ceſſante, vſuræ ampliùs non debentur, deciſ. 132. num. 17.

Debitor principalis tenetur ſeruare indemnem fideiuſſorem, deciſ. 353. num. 4.

Debitorum pluralitas, ex quibus benè excludatur, deciſ. 132. num. 23.

Debiti liquidatio debet præcedere, ante relaxationem mandati etiam in obligationis Cameralis vim, deciſ. 24. numero 16.

Debitor ille dicitur, ad quem, peruenit pecunia, & pertinet commodum contractus, alij verò dicuntur fideiuſſores, deciſ. 41. num. 10.

Debitorem, ſi quis ſcit ſe eſſe, præſcriptione non eſt tutus, deciſ. 270. num. 4.

Debitor, vel creditor, an ſit ſocius non poteſt ſciri ante computorum ſolidationem, deciſ. 31. nom. 2.

Debitor ſpoliatus re ſua non debet iterùm via executiua pro eodem debito alijs bonis ſpoliari, deciſ. 122. numero. 14.

D E B I T V M.

Debitis hæreditariis non ſubiacet legitima, deciſ. 232. numero 27.

Debitum patris tutor non poteſt cogi ad ſoluendum, ſi non fuerit probatum, deciſ. 214. num. 20.

Debitum, & creditum tamquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, tamquàm vnum corpus, deciſ. 115. numer. 7.

Debiti identitas ex quo benè probetur, deciſ. 134. nu. 24.

pro Debito Vniuerſitatis ſunt dirigenda mandata aduersus eius bona, & eis non exiſtentibus, indicenda eſt collecta, deciſ. 143. num. 15.

à Debito liberationem quis conſequi poteſt beneficio temporis non interrupti, deciſ. 262. num. 10.

pro Debito, non liquido non poteſt fieri executio, deciſ. 161. num. 27.

D E C I M A.

Decimæ datæ in feudum ſecularibus, earum cauſæ, diſcutiendæ ſunt coràm Iudice Eccleſiaſtico, licèt dominium huiuſmodi decimarum ſcilicet fructuum illorum omnino ſpectet ad Laicos, & feudum cenſeatur ſeculare, deciſ. 42. num. 15.

Tamen, quia oritur, & dependet a iure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex Laicus de illis cognoſcere, ibidem num. 42.

Decimæ, ſi ſint conceſſæ alicui à Papa titulo oneroſo, tunc in eis non intrat Bulla Iulii III. de qua hic, nec diſpoſitio iuris communis, nempe quod ſi ille non fuerint exactæ in vitam non tranſeant in hæredem, deciſ. 19. num. 7.

Decimarum non ſunt capaces Laici, ſi proueniant ex titulo beneficii Eccleſiaſtici, deciſ. 19. num. 18.

Decimas omnes indiſtinctè recipere debet Parochus ratione curæ. deciſ. 30. num. 2.

à Decima ſibi debita, vt excludatur Parochus, quid requiratur, deciſ. 30. num. 13.

Decimas exigendi facultas in toto Territorio ſpectat ad Eccleſiam Cathedralem, deciſ. 177. num. 6.

Decimæ, quaodo ſine dubio dicantur ad aliquem ſpectare iure dominii, deciſ. 10. num. 1,

Decimarum ſua portione non eſt Parochus priuandus, vt Epiſcopo quarta ſoluatur, deciſ. 61. num. 3.

Decimæ de Iure ſpectant ad Eccleſiam Parochialem, declara, deciſ. 61. num. 16.

Decimæ conceſſæ alicui à Papa, quando dicantur acquiſitæ ex propria induſtria, & labore, deciſ. 19. num. 13.

Decimæ, ſi alicui fuerint debitæ ex titulo beneficii Eccleſiaſtici, hoc caſu ad hæredes tranſmitti nequeunt, ſi ſint inexactæ, deciſ. 19. num. 18.

in Decimarum materia præſcriptio, vt dicatur probata, quid requiratur, deciſ. 23. num. 4.

Decimæ pro bonis Eccleſiaſticis etiam ſoluuntur in *Luſitania*, deciſ. 13. num. 33.

Decimæ non dicuntur debitæ ex titulo beneficii Eccleſiaſtici, ſi quis eas habuit à Papa in recompenſationem laborum, & ſic ex titulo oneroſo, deciſ. 19. num. 9.

ex Decimis omnibus, & oblationibus debetur quarta Epiſcopo, deciſ. 6. num. 9.

Decimarum quota, vt præſcribatur, non ſufficit ſola poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabilem, cum fama priuilegii, deciſ. 23. num 1. & num. 2. vbi, quod ſaltim requiritur explicitus, cum quadragen.

Decimarum quota poteſt minui conſuetudine, aut præſcriptione, deciſ. 23. num. 3.

Decimarum fructus bene poſſunt Laicis ex cauſa concedi, deciſ. 19. num. 17.

ſuper Decimis non poteſt tranſigere Vicarius deputatus per Monaſterium ad curam animarum, cum ad hoc non habeat auctoritatem, deciſ. 30. num. 6.

D E C I S I O.

Deciſiones Rotæ vbi faciunt mentionem de Clem. cauſam, de appell. omnes debent intelligi de cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus, hoc eſt matrimonialibus, deciſ. 124. numer. 33.

Deciſiones ſunt intelligendæ iuxtà terminos deciſionum, quas allegant, deciſ. 139. num. 47.

Deciſio aliqua non obſtat, licèt aliquid in ea aſſeratur, dum poſteà apparet indubitanter probatum contrarium, deciſ. 121. num. 16.

Deciſionum aliquam declarationem habes infrà in Calce Indicis.

D E C L A R A T I O.

Declaratio pretii rei venditæ, quando non fuit collata in perſonas nominatas ſimpliciter, ſed tamquàm homines peritos, deciſ. 172. num. 19.

Tunc illis recuſantibus æſtimare, recurrendum eſt ad alios peritos, ab ipſis contrahentibus, vel à Iudice eligendos, ibidem num 19.

Declarationi mandantis, & præſertim in dubiis ſtandum eſt, deciſ. 63. num. 7.

Declaratio ità inhæret rei declaratæ, vt cenſeatur perinde, ac ſi in eadem re, & eodem tempore ab initio emanaſſet, deciſ. 100. num. 1.

Declarationi Principis gratiam concedentis eſt omninò ſtandum, deciſ. 114. num. 1.

Declaratio S. Congregat. Concil. quod onus eligendi Prædica-

dicatorem incumbat Epiſcopo, vel Parocho, quem intellectum recipiat.

Declarare quis noo poteſt animum alicuius, deciſ. 225. num. 5.

DECLARATORIA.

Declaratoria, quibus ſeruatis de ſtylo, relaxetur, deciſ. 203. num. 1. & 2. & vide num. 4. 5. & 6.

Declaratoria datur contra aliquem, quando ei ſuerunt iotimatæ executoriales, prout de iure requiritur, deciſ. 254. num. 7.

Declaratoria poteſt dari etiam antè liquidationem, quando pars non comparet, vel ſi comparet non petit liquidationem, ſed aliud, deciſ. 254. nom. 8.

Declaratoria poteſt concedi antè liquidationem, etiam ſi pars compareat, & petat liquidationem, ſed non confecit libros rationum, deciſ. 254. num. 9.

DECRETVM.

Decretum Iodicis, quod non interuenerit, in contractu minoris, aperte dignoſcitur ex lectura inſtrumenti, ſi illud in eo non legatur, deciſ. 81. num. 2.

Decretum Iudicis in alienatione rerum minorum, oon ſufficit quod ſit Interpoſitum ſolum ſuper admiſſione, & præſentia proximlorum, deciſ. 81. num. 5.

pro Decreto Iudicis ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter geſta, deciſ. 76. num. 13.

per Decretum ſi Iudex cauſam expediat, poteſt deinde parte iuſtaote illud reuocare, deciſ. 141. num. 6.

Decretum Iudicis, ſi fuerit omiſſum in contracto minoris, quando iſte defectus dicatur remiſſus, deciſ. 81. oum. 26. 27. & 28.

à Decreti Iudicis forma circa citationes faciendas non eſt recedendum, deciſ. 165. num. 19.

Decretum Iudicis requiritur, vt tutor validè adminiſtret, deciſ. 3. num. 2. & hoc qualiter procedat, vide ibidem ou. 11. & 12.

Decretum Iudicis requiritur in alienatione bonorum minoris, deciſ. 81. num. 1.

pro Decreto Iudicis ſtat præſumptio, deciſ. 98. num. 8.

Decretum Iudicis, & vtilitas requiruntur in alienationibus bonorum minorum, deciſ. 81. num. 29.

Decretum tranſit in rem iudicatam ob non interpoſitam à parte appellationem, deciſ. 326. num. 7.

Decretum aliquod, quod ſit ſcriptum à Notario in libro, ſed non interpoſitum à Iudice, ex quo argui poteſt, deciſ. 69. num. 7. & 8.

Decretum eſt oullum, ſi ſit factum pendente dilatione, deciſ. 228. oum. 7.

Decretum iniuſtum non opitulatur, deciſ. 139. nom. 18.

Decretum emanatum ex falſa cauſa eſt infirmandum, deciſ. 228. num. 1.

Decretum irritans radicitus inficit actum aliter geſtum, deciſ. 62. oum. 6.

Decretum irritans, & clauſula ſublata, non admittunt facultatem interpretandi Conſtitutionem, ſecus quam in verbis expreſſis habetur, deciſ. 319. onm. 7.

Decretum irritans cum clauſula ſoblata, ſi aliqua conſtitutio contineat, eſt omnino ſeruanda, deciſ. 16. nomero 13.

Decretum irritans, licèt adſit in Concordatis, tamen illud non afficit Papam, deciſ. 114. oum. 5.

Decretum irritans, quando ſuum operetur effectum, deciſ. 289. num. 68.

Decretum irritans corruit tanquàm acceſſoriom, quando gratia principalis oon ſuſtinetur, deciſ. 32. num. 12.

ex Decreto primo immiſſus in poſſeſſionem qualiter dicatur poſſidere, deciſ. 257. num. 10. 11. & 12.

Decreta ius dicentium ne contemnantur, & ne eorum deludatur auctoritas, mulcta eſt proprium remedium, deciſ. 253. oum. 12.

Decreto cootra ſe lato, videtur quis acquieuiſſe, ſi ab eo non appellaoit, deciſ. 326. oum. 8.

Decretum, ſi appareat notoriè erroneum, & iniuſtum, attendi non debet, deciſ. 221. num. 28.

ex DEFECTV intentionis Principis gratia non ſuffragatur, deciſ. 32. num. 11.

DEFVNCTVS.

Defunctus, licet ſoiſſet incola Vrbis, & ſobiectus Statuto Romano, non inde Vrbis ſtatutum excluſiuum fœminarum porrigitur ad perſonas exteras ſuccedere volentes, quę non cadunt ſub prouidentia ſtatuentium Romanorum, deciſ. 68. num. 10.

Defunctorum voluntates vt ſeruentur, debet ſumi omnis interpretatio, deciſ. 103. oum. 1.

contra Defunctum, ſi quis non habebat actionem vllam, non poterit aliquid prætendere contra eius hæredem, deciſ. 77. oum. 3.

Defunctus non conſeruat agnationem, ſed viuus, deciſ. 68. num. 14.

Defuncto ab inteſtato, eius proximior habet ius ſuccedendi, deciſ. 48. num. 4.

Et competit ei interdictum, quorum bonorum, contra alios, qui non ſunt hæredes, ibidem num. 5.

Defunctus ſi decedat ab inteſtato tunc danda eſt immiſſio proximiori hæredi, ſublata omni ſexus differentia, deciſ. 68. oum. 1.

Defuncti factum, eſt ipſius hæredis factum, deciſ. 39. numero 3.

Defunctorum voluntates, quando interpretantur mordicè, non debet inſiſti ſcrupuloſitati ſeù cortici, & calomniæ verborum, & ſubtilitatibus iuris, deciſ. 22. num. 36.

Et vide infrà in verb. Voluntates Defunctorum.

DELEGARI poteſt ſolum factum nudum, deciſ. 38. numero 21.

DELEGATIONIS ſuæ fines executor excedendo, dicitur nulliter proceſſiſſe, deciſ. 11. num. 19.

ex DELIBERANDI capite, vt tranſmittatur hæreditas non adita, quid requiratur, deciſ. 22. num. 41.

DELICTVM.

Delictum cum ſit latitatio concludenter eſt probanda, deciſ. 130. num. 36.

ob Delictum filij, quod pater priuetur feudo, ſi fiat tale pactum, non tenet, deciſ. 86. num. 54.

Delictum ſi ſapiat materia articulata, Rota ſolet denegare remiſſoriam, deciſ. 18. num. 4.

Delicta de iure non præſumuotur, oiſi probentur, deciſ. 33. num. 10.

DEMONSTRATIO.

Demonſtratio vna generalis, & altera particularis aliquando probat rei identitatem, & hoc Rota nonnumquam admiſit, deciſ. 236. oum. 3.

Demonſtratio patriæ alicuius, eſt aptiſſima pluribus coouenire, deciſ. 263. num. 7.

Demonſtrationes æquiuocæ non ſufficiunt ad probandam identitatem bonorum, deciſ. 175. num. 4.

Demonſtrationes plures quando concurrunt, tunc eò magis probatur rei identitas, deciſ. 285. num. 3.

Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem rei, deciſ. 285. num. 2.

Demonſtrationes duæ ſpecificæ ſofficiunt ad probandam identitatem: & hanc Bart. Theoricam Rota paſſim ſequitur, deciſ. 136. uum. 2.

Demonſtrationes noo concludont identitatem certorum bonorum, ſi alijs bonis conueniant, deciſ. 175. oumer. 2. & 3.

per Demonſtrationes duas tollitur prædiorum incertitudo, deciſ. 236. num. 12.

DENOMINATIONES in loco contractus multum ſunt attendendæ, deciſ. 54. num. 8.

DENVNCIATIONVM ſola omiſſio, an reddat matrimonium clandeſtinum, & tollat bonam fidem: iſta eſt valdè controuerſa opinio, deciſ. 273. oum. 28.

Denunciationibus nullis præmiſſis, ſi ſit contractum matrimonium, videtur clandeſtinum, deciſ. 273. num. 27. & limita hoc vt ibidem num. 29. 30. & 31.

DEPORTATI amittebant iura ciuilia, & Ciuitate, banniti noſtri temporis amittunt tantum Cioitatem, deciſ. 103. num. 4.

DEPOSITIONES teſtium valdè adminiculatæ, meliùs probant, deciſ. 156. oum. 5.

Depoſitioni vnius viri, qui eſt omni exceptione maior, quamois teſtis ſit vnicus, plorimum deferendum eſt arbitrio Iudicis, deciſ. 314. num. 5.

Depoſitum non inducit liberationem, ſi oon ſit liberum, deciſ. 161. nom. 28.

Depoſitum quando eſt conditionale, & non liberum, noo ſoffragatur, deciſ. 122. nom. 20.

DERIVANS ab aliquo tanquàm à cauſa, id etiam eius ſignum eſt, deciſ. 308. oum. 15.

DEROGATIO.

Derogationis natura ea eſt, vt licet non amplict gratiam, nequè ſuppleat defectum intentionis, attamen declaret voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeù concedentis, deciſ. 95. num. 2.

Derogationis eſt regulare vt non moltiplicentur, quando in vno caſo poſſunt habere effectum, deciſ. 126. oumero 21.

Derogatio generalis, & in confuſo prolata non eſt ſufficiens ad effectum, vt Inde ſumi poſſit coniectura mutationis voluotatis, quæ fieri debuit cum ſpecialitate, deciſ. 201. numero 5.

Derogatio ſpecialis, & expreſſa, quando non dicatur ſublata per alias derogationes, deciſ. 201. num. 13.

Derogatio non eſt opus in gratia de ſui natura præiudiciali, deciſ. 114. num. 11.
Derogatio Regulæ de iure quæſito non eſt neceſſaria, quando verſatur in gratia de ſui natura præiudiciali, deciſ. 11. num. 25.
Derogatio regul. de iur. quæſ. non toll. eſt neceſſaria in gratia facta lite pendente ad narratiuam partis, deciſ. 114. numero 10.
ad Derogationem Iuris Canonici, Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire abſquè approbatione Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 126. num. 19. & 31.
Derogatum vt dicatur iuri Canonico per ſtatutum, requiritur ſpecifica Papæ derogatio, & non ſufficit generalis in forma, ibidem num. 12.
Derogatum non cenſetur vltra intentionem derogantis, deciſ. 126. num. 16.

DESCENDENS.

Deſcendentes ſuos agnatos, impoſſibile eſt quod habeat mulier, deciſ. 89. num. 15.
ex Deſcendentibus teſtatoris in gradu ſucceſſibili, ſi quis oſtendat ſe eſſe, præſumitur etiam proximior, ſi alius ex conſanguineis non concurrat cum ipſo, deciſ. 284. numero 29.
Deſcendentes ex fœminis non veniunt appellatione familiæ paternæ, deciſ. 89. num. 17.
Deſcendentes omnes non cenſetur teſtator vocaſſe ad ſucceſſionem, niſi addiderit verbum, naſcituros, deciſ. 279. num. 26.
de Deſcendentibus quando agitur, vocatio cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, deciſ. 127. num. 18.
Deſcendentium vocatio ſimplex non poteſt confundi cum vocatione qualificata, deciſ. 89. num. 21.
Deſcendentium eſt prima cauſa ſucceſſionis de iure communi, reiecta omni ſexus differentia, deciſ. 5. num. 25.
Deſcendentibus, & aſcendentibus deficientibus ſuccedunt defuncto ab inteſtato agnati proximiores, deciſ. 89. numero 3.
Deſcendentium appellatione veniunt & deſcendentes ex fœminis, deciſ. 89. num. 16.
Deſcendentium appellatione, veniunt nedum maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum, deciſ. 217. num. 3.
Deſcendentium appellatione non veniunt tranſuerſales, deciſ. 68. num. 16.
Deſcendentium maſculorum appellatione, quando veniunt filij ex fœmina, ſi mater viuat, deciſ. 106. numero 6.

DESCENDENTIA.

Deſcendentiæ legitima probatio ex quibus reſultet, deciſ. 359. num. 21.
Deſcendentia alicuius ab aliquo, ex quo erat iuſtificata, deciſ. 331. num. 1.
ad Deſcendentiam probandam ſtantibus enunciatiuis perſonarum coniunctarum, propter ſcientiam eius rei, quam habere præſumuntur, deciſ. 359. num. 24.
ad Deſcendentiam probandam ad effectum ſucceſſionis, admittuntur leuiores probationes, deciſ. 331. numero 14.
Deſcendentia, conſanguinitas, & parentela probari poteſt per inſtrumenta, in quibus de illa enunciatiuè agitur, deciſ. 359. num. 22.
Deſcendentiæ verbum non differt ab ipſo nomine familiæ, deciſ. 79. num. 21.
DESTITVTIO ad quem pertinet, ad eundem etiam debet pertinere inſtitutio, deciſ. 123. num. 5.

DETENTATIO.

Detentatio pro poſſeſſione habetur, deciſ. 35. num. 17.
Detentatio habet ſua remedia poſſeſſoria, vt ſunt officium Iudicis, ad effectum tàm retinendæ, quàm recuperandæ poſſeſſionis, & interdictum, Vnde vi. deciſ. 135. numero 18.
Detentationem nudam acquirit, minoris rem occupans, deciſ. 35. num. 16.
Detentatio eſt, & non vera poſſeſſio, immiſſio vigore mandati executiui, deciſ. 185. num. 6.
ex DETENTIONE rei ad vſumfructum permiſſa, non cenſetur conceſſa vſufructuario proprietas, deciſ. 240. numero 4.

DEVOLVTIO.

ad Deuolutionis effectum, dominium non probatur ex ſola conceſſione, deciſ. 164. num. 2.
ad Deuolutionem, & caducitatem agens regulariter eam probare tenetur, deciſ. 25. num. 1.
ad Deuolutionem agens, ob non pacti adimplementum, dictum non adimplementum ipſe omninò probare tenetur, deciſ. 25. num. 5. & 6.
Deuolutio, quando non iuſtificetur, deciſ. 25. numero 8.
ad Deuolutionem agens ex vno capite, vt non obtineat ſufficit, quod eam ex illo capite non iuſtificet, deciſ. 25. numero 16.

DEVS.

DEI ordinatione, & Canonicis ſanctionibus inſtituta eſt immunitas Eccleſiaſtica, deciſ. 339. num. 9.
DEVS multitudine ſacrificiorum non propitiatur.
DEPORTATIS, an æquiparentur banniti noſtri temporis, deciſ. 103. num. 4. & num. 6.

DICTIO.

Dictiones aduerſatiuæ nedùm habent vim ſimplicis copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ, deciſ. 168 num. 9.
Dictiones vniuerſales nihil prorſus excludunt, deciſ. 120. num. 5.
Dictio, *adinſtar*, ſtat ſimilitudinarie, deciſ. 307. num. 4.
Dictio, *adinſtar*, quando ſtet cauſatiuè, non autem relatiuè, aut conditionaliter, deciſ. 219. num. 1.
Dictio, *adinſtar*, ſtat cauſatiuè, deciſ. 252. num. 9.
Dictio, *dummodo*, coarctat diſpoſitionem ſecundum qualitates appoſitas, deciſ. 329. num. 31.
Dictiones, *dictus*, *&* *idem*, ſunt perſonaliſſimæ, declara, deciſ. 289. num. 5.
Dictio, *&*, æqualiter, copulat, vt idem ſit de vno, quam de altero ex copulatis, deciſ. 217. num. 8.
Dictio, *&*, ſtante diuerſitate orationn, non eſt repetitiua, deciſ. 168. num. 8.
Dictio, *ex*, quid ſignificet, deciſ. 349. num. 8.
Dictio, *exinde*, quid importet, deciſ. 273. num. 17.
Dictio, *ex nunc*, *prout ex tunc*, & è contra, non operatur à die datæ inſtrumenti, ſed ſolum à die purificatæ conditionis, deciſ. 323. num. 18.
Sed hoc limita, ſi actus ſit purus, ibidem num. 18.
per Dictionem, *forſan*, quando aliquid eſt narratum, quo caſu dicta narratiua ſit iuſtificata, deciſ. 6. numer. 22. & 25.
Dictio, *in circa*, excludit certam quantitatem, deciſ. 213. num. 27.
Dictio, *ideò*, eſt ſignificatiua cauſæ, deciſ. 323. num. 59.
Dictionis, *itaquè*, natura eſt rem concludere, & tanquàm acceſſoria non ampliat, nec immutat ſuperius allegata, deciſ. 129. num. 17.
Dictio, *in perpetuum*, ſemper operatur, deciſ. 284. numero 36.
Dictio, *iuxtà*, quando eſt relata ad aliquid, quod de eo conſtat, ſtat limitatiuè, deciſ. 321. num. 4.
Dictio, *iuxtà*, ſtat ſimilitudinariè, vt dictio, ſicut, tamquàm, ad inſtar, & ſimilia, deciſ. 307. num. 4.
Dictio, *iuxtà*, potiùs cenſetur ſtare demonſtratiuè, quam reſtrictiuè, deciſ. 307. num. 5.
Dictio, *iuxtà*, tunc multò magis dicitur ſtare demonſtratiuè, quando eſt adiecta diſpoſitioni, & prolata in materia, cuius natura ſit diſponere, ibidem num. 6.
Dictio, *iuxtà*, tunc ſtat cauſatiuè, non autem relatiuè, & reſtrictiuè, quando non conſtat de relato, ibidem nu. 7.
Dictio, *iuxtà*, quando conſtat de relato, tunc ſtat ſimilitudinariè, & reſpectiuè ad relatum, ibidem num. 8.
Dictio, *nec non*, reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes, deciſ. 217. num. 7.
Dictio, *non*, aduerſatiua inducit repetitionem, quando ambæ orationes, ſunt de per ſe perfectè, deciſ. 168. numero 7.
Dictio, *omnis*, prædicatur de pluribus, quam de duobus, deciſ. 170. num. 11.
Dictio, *omnis*, ita comprehendit omnia, ac ſi de ſingulis facta eſſet expreſſa mentio, deciſ. 179. num. 10.
Dictio, *omnis*, neminem excludit, deciſ. 179. num. 9.
Dictio, *omnis*, ſi quid non includeret, non eſſet verum dicere, quod omnia includat, deciſ. 157. num. 20.
Dictio, *omnis*, eſt vniuerſalis, & nihil excludit, deciſ. 157. num. 19.
Dictio, *omnis*, cum ſit vniuerſalis, omnia comprehendit, deciſ. 317. num. 3.
Dictiones, *omnes*, *&* *quicunque*, tamquàm vniuerſales videntur operari incluſionem rerum, & perſonarum, quæ alias, ex propria vocabuli ſignificatione non comprehenderentur, deciſ. 276. num. 22.
Dictio, *omnes*, eſt ſignum vniuerſale, quod etiam de duobus prædicatur, deciſ. 279. num. 23.
Dictio, *Perche*, oſtendit cauſam præcedentis diſpoſitionis, deciſ. 393. num. 11. & 12.
Dictio, *poſtquàm*, inducitur conditionem, deciſ. 7. num. 3.
Dictio, *poſtquàm*, eſt conditionalis, deciſ. 323. num. 13.
Dictio, *prædicti*, non poteſt verificari niſi in perſonis ſuperiùs nominatis, deciſ. 316. num. 7.

Dictio, *propterea*, denotat cauſam, deciſ. 321. numero 59.
Dictio, *qualitercumque*, compræhendit omnia, vltrà expreſſa, deciſ. 207. num. 13.
Dictio, *quatenùs*, conditionem importat, deciſ. 12. nomero 37.
Dictio, *quatenùs*, eſt modificatiua, & intelligitur in quantum ſit opus, deciſ. 12. oum. 38.
Dictionis, *quo verò*, natura eſt repetere præcedentes qualitates ijs, quibus aduerſatur, deciſ. 168. num. 3.
Dictio, *poſt*, deſignat continuationem, & adhærentiam, quocumque reiecto medio, ac intermedio, deciſ. 252. num. 2.
Dictio, *reſpectiuè*, facit vt ſingula ſingulis ſint referenda, deciſ. 182. num. 2.
Dictio, *ſemper*, ex rigore verborum quid importet, deciſ. 284. num. 37.
Dictio, *ſemper*, compræhendit omne tempus, deciſ. 186. num. 24.
Dictio, *ſicut*, ſtat ſimilitudinariè, deciſ. 307. oum. 4.
Dictionis, *ſimiliter*, natura eſt, vt denotet caſuum æqualitatem, deciſ. 49. num. 12.
Dictio, *ſupradictus*, cuius ſit naturæ, deciſ. 198. oum. 5.
Dictio, *talis*, eſt demonſtratiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem, deciſ. 329. nom. 30.
Dictiones, *tàm*, *& quàm*, ſtant augmentatiuè, deciſ. 120. oum. 1.
Dictio, *tanquàm*, ſtat ſimilitudinariè, deciſ. 307. numero 4.
Dictio, *tantùm*, eſt taxatiua, deciſ. 117. num. 7.
Dictio, *tantummodò*, habet vim priuandi, deciſ. 171. numero 5.
Dictionis taxatiuæ, *tantùm*, virtus eſt, vt vno incluſo reliqua excludat, deciſ. 240. num. 5.
Dictio, *tunc*, denotat temporis extremitatem, deciſ. 12. oumero 5.
Dictio, *tunc*, operatur, vt diſpoſitio collata in tempus ſuſtineatur, deciſ. 12. num. 49.
Dictionis, *vel*, proprium eſt ampliare orationem, deciſ. 12. oum. 17.
Dictio, *vel circa*, quid importet, deciſ. 186. num. 22.
Dictio, *vel*, ſolet repetere, & diſtinguere ſubſtantiæ diſpoſitionem, deciſ. 232. num. 16.
Dictio, *vltrà*, poſita in donatione facta à debitore creditori, excludit animum compenſandi cum debito, deciſ. 174. oumero 41.
Dictio, *vltrà*, confirmat, quæ fuerunt inutiliter data & diſpoſita, deciſ. 174. num. 40.
Dictio, *vltrà*, eſt incluſiua, & implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus, deciſ. 62. num. 13.
Dictio, *vt ſuprà*, eſt repetitiua omnium præcedentium, cum ſuis qualitatibus, & temporibus, deciſ. 179. oumero 12.
DIETÆ legales ſolent computari viginti milliaria, pro qualibet die, deciſ. 150. num. 1.

DIGNITAS.

Dignitates primæ Cathedralibus poſt Pontificalem ſunt reſeruatæ, deciſ. 353. num. 2.
Dignitates Eccleſiaſticæ, quàmuis ſint electiuè, oihilominùs cadunt ſub reſeruatione, deciſ. 154. nom. 5.
Diguitatis æqualitas arguitur, ex delatione æqualis habitus, & æquali inceſſu, deciſ. 252. num. 13.

DILATIO.

Dilationem non patitur venter, deciſ. 230. num. 5.
Dilatione pendente, ſi ſit factum decretum, eſt nullum, deciſ. 228. num. 7.
Dilatio non currit, oiſi ab intimatione, deciſ. 228. numero 8.

DILIGENTIA.

ex Diligentijs factis in libris, vbi id quod quæritur, ſcriptum eſſe debeatur, probatur negatiua, deciſ. 216. numer. 9. & 10.
Diligentijs in reuoluendis regiſtris Datariæ, pro inquirenda aliqua ſcriptura, expediuntur adinſtar remiſſoriæ, deciſ. 241. nom. 3.
Diligentiæ non ſunt perfectè ad effectum probandi negatiuam per omiſſionem perqoiſitionis in eo loco vbi id, quod quæritur, poſſet inueniri, deciſ. 368. num. 8.
Diligentiarum exceptiouem quando Rota admittat, & quando non, deciſ. 268. num. 8.
Diligentias, ſi quis non adhibuit intrà legitimum tempus, ſibi imputet, deciſ. 241. oum. 2.
DIMINVERE aliud eſt, & aliud non augeri, ſiuè non acquirere, deciſ. 12. oom. 28.
DISCIPLINA vetus, & regularis, vbi collapſa eſt, inſtauranda eſt, deciſ. 328. num. 9.

DISMEMBRATIO.

Diſmembrationes beneficiorum, cum ſapian alienationem, in eis debet interuenire ſolemnitas, & cauſa, deciſ. 223. num. 1. & 12.
Diſmembrationis effectuatio, ex quibus minimè inficiari poteſt, deciſ. 139. num. 4.
Diſmembrationibus beneficiorum, cum ius commune reſiſtat, ideò habens facultatem diſmembrandi, hoc aliter, quàm per ſolam aſſertionem probandum, deciſ. 223. numero 12.

DISPENSATIO.

ex Diſpenſatione, non licèt arguere à maioritate rationis, deciſ. 94. oum. 5.
Diſpenſatio non debet remanere ſinè effectu, deciſ. 119. numero 8.
Diſpenſatus, ſi quis ſit ad effectum obtinendi plura beneficia, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis non priuentur obſequijs, quid ex hac clauſula inferatur, & qualiter ſit intelligenda, deciſ. 119. numer. 6. & 7.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio duplex, quando adeſt, & quis gerit duplicem perſonam, quid in hoc caſu ſit agendum, deciſ. 53. numero 5.
Diſpoſitio, ſi reſpiciat conſeruationem agnationis, ideo tamquàm facta ad bonum finem, & effectum, non cenſetur captatoria, deciſ. 178. num. 6.
Diſpoſitio reſtringitur ex veriſimilibus, quæ ex mente, & intentione partium deſumuntur, deciſ. 100. num. 1.
à Diſpoſitione iuris communis non eſt recedendum, propter obſeruantiam informem, deciſ. 74. nom. 22.
Diſpoſitionis vna pars alteram declarat, deciſ. 89. numero 23.
Diſpoſitio exorbitans ſolet ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantùm verba patiantur admittenda eſt extenſio, deciſ. 94. num. 4.
Diſpoſitio oon alteratur per ea, quæ tacitè inſunt, deciſ. 12. num. 35.
Diſpoſitio hominis facit ceſſare diſpoſitionem legis, deciſ. 160. num. 20.
Diſpoſitio vna, & eadem diuerſo iure determinari uon debet, deciſ. 232. oum. 25.
Diſpoſitio de vtroquè ſimplici facta ſeorſim, & de per ſe, habet locum etiam in caſo mixto, deciſ. 53. num. 6.
in Diſpoſitione qualibet, nollum verbum ſine effectu manere debet, deciſ. 112. num. 11.
Diſpoſitio noo alteratur, per ea, quæ narrata ſunt in parte diſpoſitiua, deciſ. 166. oum. 22.
in Diſpoſitionibus, quæ diem, & conditionem continent, propter diem non admittitur retrotractio, ſecùs tamen, quando vna cum die adeſt conditio, deciſ. 12. num. 51.
Diſpoſitio in tempus collata ſubſtinetur, cum ditione, tunc, deciſ. 12. num. 49.
Diſpoſitiones longas, & ambitioſas contexunt homines pro conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familijs, deciſ. 312. num. 5.
ex Diſpoſitione quacumquè conditionali ius quæritur, & ſpes, deciſ. 174. nom. 15.
ad Diſpoſitionem aliquam legalem limitandam non debent adduci probationes leues, ſed veheinentes, deciſ. 146. numero 14.
Diſpoſitio generalis, quando deficit, tunc etiam euaneſcuht omnia eius acceſſoria, deciſ. 168. oum. 15.
Diſpoſitio generalis antecedens reſtringitur, per ſpecialem ſequentem, deciſ. 79. oum. 9.
Diſpoſitio generalis limitatur, & reſtringitur per ſpecialem antecedeutem, deciſ. 73. num. 10.

DISPOSITIO CAPTATORIA.

Diſpoſitio captatoria eſt à Iure improbata, deciſ. 178. num. 4. & 5.
Diſpoſitio ſecunda, facta intuitu captatoriæ non ſuſtinetur tamquàm dependens, & conſecutiua ad actum improbatum, deciſ. 350. num. 2.
Diſpoſitio captatoria dicitur, ſi conferatur omoinò in voluntatem alterius, vt puta, inſtituto, ſi Titius voluerit, deciſ. 350. oum. 3.
Diſpoſitio dicitur captatoria; ſi quis mandauerit Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſtituat, deciſ. 350. num. 5.
Diſpoſitio dicitur captatoria, ſi quis inſtituat, quem Titius voluerit, deciſ. 350. num. 11.
Diſpoſitio eſt captatoria, quando quis aliquem inſtituit, vel ſubſtituit ſub ſpe reciprocæ inſtitutionis, vel ſobſtitutionis, deciſ. 350. num. 12.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributiones Portionariorum, ſi facultatem habeat

Capitulum augendi, aut minuendi, non poteſt illas diminuere ceſſante legitima cauſa, deciſ. 156. num. 10.

Diſtributiones ex eo, appellantur, quia diſtribuere, eſt ſuum vnicuiquè tribuere, deciſ. 115. num. 21.

Diſtributiones quotidianæ debitæ Canonicis, & Portionarijs, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum præſentibus, & intereſſentibus, deciſ. 115. num. 23.

Diſtributionum portio, quænam, cuiquè horæ Canonicæ, diuinoquè Officio, & Eccleſiaſticis functionibus aſſignanda ſit, Epiſcopo ſpectat ſtatuere, deciſ. 115. numero 24.

DIVERSITAS excludit comprehenſionem vnius rei, in alia, deciſ. 90. num. 3.

DIVINARE, quis non poteſt, deciſ. 124. num. 20.

D I V I S I O.

Diuiſio facta inter cohæredes, ex quibus benè appareat, quod habuerit effectum, deciſ. 125. uum. 5. & 13.

in Diuiſione bonorum inter fratres, ſi ſit factum fideicommiſſum, ſignum euidens eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum, deciſ. 304. oum. 3. & 4.

Diuiſiones beneficiorum regulariter prohibentur, deciſ. 223. oum. 7.

Diuiſionis beneficium poteſt opponere tutor, qui inſolidum etiam pro alijs tutoribus fuit conuentus ad ſoluendum, deciſ. 3. num. 21.

DIVORTIVM, ſeù Thori ſeparatio ſit propter timorem futuri damni, ac propterea, vxor quæ diuertit à viro ad eundem redire debet, data cautione, &c. deciſ. 324. numero 27.

Vide infrà in verbo Toori ſeparatio.

DOCERE Populum, & prædicare proprium munus eſt Epiſcopi, deciſ. 284. oum. 25.

Vide infrà in verbo Epiſcopus.

D O C T O R.

Doctor idoneus ad prædicandum aſſumendus eſt, Parocho non prædicante, deciſ. 234. num. 51.

Doctorum diſtinctio in l. principalibus, ff. ſi cet. pet. improbatur, deciſ. 26. num. 29.

Doctorum dicta recipiunt interpretationem à iuribus allegatis, deciſ. 155. num. 56.

Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur, deciſ. 193. num. 13.

Sed hoc non intelligitur verum, quando allegatur conſuetudo paſſim ſeruata in forenſibus iudicijs, ibidem numero 14.

Doctorum aliquorum declarationem habes infrà in calce Indicis.

Doctoratus gradus aſſumere, qui vult, requiritur ſtudium quinquennale, deciſ. 183. num. 9.

Doctoratus gradum habens, illi ſuffragatur, etiam non docto de ſtudio quinquennali, deciſ. 183. num. 10.

D O L O R.

Dolores, qui continui non ſunt, dicuntur cronici, deciſ. 308. num. 4.

Dolores ſeù ſymptomata morbi, qui nuncupantur læſæ actionis, vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui, deciſ. 308. numero 16.

Dolores, licèt verè, & propriè non ſint morbus, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere, deciſ. 308. num. 14.

ſub Dolorum infirmitatis prætextu, ſi ſit obtenta coadiutoria, valere non poteſt, niſi dolores, ſint continui, deciſ. 308. num. 2.

Dolores capitis trahunt ſecùm conſenſum totius corporis, deciſ. 308. num. 8.

Dolores capitis inter quos dolores connumerari ſoleant, deciſ. 308. oum. 3.

Vide ſuprà in verbo capus, & infrà in verbo Morb.

D O L V S.

Dolus tutoris non debet nocere pupillo, deciſ. 77. numero 28.

Dolo ſtante, tranſactio omninò reſpui debet, deciſ. 271. numero. 24.

Dolo ſtante non intrat diſpoſitio, l. fin. C. ſi maior fact. deciſ. 81. num. 23.

Quod procedit nedum in dolo verò, ſed etiam in dolo præſumpto, pro vt eſt dolus à ſtatuto, vel à lege præſumpto, ibidem num. 24.

Doli præſumptio ceſſat, & intrat præſumptio bonæ fidei ſtante diuturna poſſeſſione, deciſ. 41. unm. 27.

à Dolo, & pœna priuationis, cauſa qualibet etiam iniuſta excuſat, deciſ. 294. num. 5.

Vide ſuprà in caducitas, & infrà in verbo Pœna.

ex Dolo, & culpa aliena, quis patrocinium oon debet exquirere, deciſ. 149. num. 12.

Dolo non exiſtente ceſſat contumacia, & animus delinquendi, deciſ. 294 num. 4.

Dolo facere dicitur vſufructuarius, quando meliorat rem vſufructuariam, & quare deciſ. 116. num. 32.

Dolo non exiſtente, ceſſat contumacia, & animus delinquendi, deciſ. 293. num. 3.

Dolus in tranſactione, quando arguatur, deciſ. 271. numero 25.

Doli leuis ſuſpicio, ſi daretur, inter Mercatores fidei candor lederetur, deciſ. 229. uum. 11.

Dolus auctoris non debet extendi ad ſucceſſores, deciſ. 175. num. 6.

Dolus non poteſt conſiderari in ætate pupillari, deciſ. 77. numero 30.

DOMESTICI, & familiares ſunt meliùs informati, de his, quæ domi fiunt, quàm extranei, deciſ. 191. numero 24.

D O M I N V S.

Dominus fundi, non poteſt moleſtare illius poſſeſſores, ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio, cum bona fide, & iuſto titulo, decil. 46. num. 2.

Dominus ſemel, non poteſt effici iterum Dominus deciſ. 218. num. 19.

Domino volenti vindicare rem ſuam, ſi ab alio, ea res fuerit legitimè præſcripta, talis præſcriptio ei obſtat, deciſ. 46. num. 1.

Dominus abſolutus alicuius rei, ſi quis effectus fuerit tàm in vita, quàm in morte, meritò idem dominium cenſetur translatum in hæredes, deciſ. 19. num. 11.

Domino non poteſt præiudicare Procurator deliquendo, cum totum id agat ſinè mandato, deciſ. 181. numero 16.

Dominus cenſus præfertur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus cenſus, deciſ. 189. num. 10.

Vide ſuprà in verbo Cenſus.

D O M I N I V M.

Dominij translationem ſolent importare clauſulæ, conſtituti, & ad habendum, deciſ. 135. uum. 24.

Dominium vtile eſt verè, & propriè vna, eademquè res, cum dominio directo, & eius naturæ, vt directum ſemper ſequatur, deciſ. 42. num. 9.

Dominium ſequuntur fructus, deciſ. 47. num. 26.

Vide infrà in verbo Fructus.

Dominium ad effectum deuolutionis eſt plenè, & concludenter probandum, deciſ. 164. num. 3.

Dominij pars non eſt vſusfructus, vt ſeruitus, via, iter, &c. deciſ. 67. num. 5.

ad Dominij probationem confeſſio plurimum operatur deciſ. 164. num. 6.

Dominij probatio ad effectum obtinendi in remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non eſt neceſſaria ſed ſufficit, quod probetur poſſeſſio, deciſ. 125. num. 1.

Dominium non acquirit, nec expenſas repetit, ille, qui ædificat ſcienter in re aliena, deciſ. 116. num. 6.

Dominium vtile ſemper transfertur in locatione ad longum tempus, deciſ. 14. num. 35.

Dominij pars in multis eſt vſusfructus, deciſ. 67. numero 15.

Dominium vtile Vaſalli ſubijcitur, & famulatur directo dominio Domini principalis, decil. 42. num. 19.

Dominio ceſſante fructus deberi non poſſunt, deciſ. 47. numero 25.

Dominium vtile ſequitur dominium directum, ſicuti incrementum alluuionis, & inſulæ, deciſ. 42. nom. 9.

in Dominij directi recognitionem in emphyteuſi, quid minimum ſoluitur, deciſ. 110. num. 3.

Dominij vtilis translatio repugnat naturæ locationis perpetuæ, in qua non transfertur dominium, deciſ. 14. numero 29.

Dominium cenſetur acquiſitum titulo præambulo, deciſ. 125. num. 7.

Dominium rei emptę acquiritur emptori irreuocabiliter per emptionem, deciſ. 52. num. 5.

Dominium tamquàm præſcriptum etiam contrà tertium probatur ex Canonum ſolutionibus per 30. annos ſecutis, deciſ. 164. num 8.

Dominium vtile eſt complicatum, & connexum cum dominio directo, deciſ. 42. num. 9.

inter Dominium directum, & vtile è eſt maior connexitas, & complicatio, quàm ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem, deciſ. 42. num. 14.

Dominia, & proprietates rerum acquiri poſſunt ex longo temporis interuallo, deciſ. 128. num. 16.

Dominium bonorum rerum Eccleſiæ, non ſolùm ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis qualiter probetur, deciſ. 164. num. 9.

Dominium, licèt non transferatur ex ſola confeſſione, proba-

probatur tamen ex ea, deciſ. 128. num. 15.
Dominia, & poſſeſſiones reſolubiliter transferri poſſunt, deciſ. 172. num. 30.
Dominium anterius probatur etiam per duas enunciatiuas antiquiſſimas, deciſ. 137. num. 25.
Dominium ad effectum rei vindicationis probatur ex inſtrumento conceſſionis, concurrentibus adminiculis, deciſ. 164. num. 13. declara vt num. 14. 15. & 16.
Dominium vtile inhæret dominio directo, inſeparabiliter tamquàm in prima cauſa, ſinè qua nec ſubſiſtere poteſt, deciſ. 42. num. 20.
Dominium rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto precio, deciſ. 135. num. 21.
Dominium non probatur ex ſola conceſſione rei, ad effectum deuolutionis, deciſ. 164. num. 2.
Dominium vtile reſidet in materia, & re directa, veluti in ſuo ſubiecto, deciſ. 42. num. 22.
in Dominij priſtini recognitionem quid ſoluitur, comprehenditur ſub nomine cenſus, deciſ. 14. num. 92.
Dominium vtrumquè transfertur in cenſu, deciſ. 14. numero 31.
Dominium directum reſeruatur domino principali, in emphyteutico contractu, deciſ. 110. num. 6.
Dominij iure, quando alicui dicantur ſpectare decimæ, deciſ. 19. num. 1.
Dominij multiplicitas non poteſt concurrere in eodem ſubiecto, deciſ. 218. num. 10.
Dominium, quando eſt translatum, res non dicitur integra, deciſ. 172. num. 26.
Dominium ad effectum rei vindicationis non probatur ex Inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſſionibus, alijſquè huiuſmodi adminiculis, deciſ. 164. numero 12.
Dominium plenè probatur in præiudicium ſucceſſorum ex recognitionibus anteceſſorum, deciſ. 164. num. 10.
Dominij, & poſſeſſionis translatio recipit declarationem, & reſtrictionem ab ipſo contractu, cui adijcitur, deciſ. 172. num. 29.
Dominij translatio ex prohibitione alienationis cum hypoteca, tunc multò magis impeditur, quando adeſt iuramentum, deciſ. 284. num. 46. & 47.
Dominij translationem important clauſulæ, iure proprio, & in perpetuum, deciſ. 52. num. 11.
Dominium vtile ſaltèm actualiter non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo, deciſ. 42. num. 9.
Dominium vtile ſicuti transfertur per emphyteuſim ità etiam per locationem ad locum tempus, deciſ. 182. numero 10.
Dominium concurrentibus adminiculis etiam per inſtrumentum inueſtituræ probatur, tàm ad effectum caducitatis, quàm contrà tertium, deciſ. 164. num. 4.
Dominium rerum ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſſarijs acquiritur, deciſ. 83. num. 4.
Dominium ad quemcumque effectum concludenter probatur ex pluribus antiquis inſtrumentis conceſſionum, & effectum ſortitis, deciſ. 164. num. 5.
Dominij translatio impeditur ex prohibitione alienationis rei, cum hypoteca bonorum, & licèt aliqui voluerint, quod requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorem opinionem ſufficit generalis hypoteca, deciſ. 284. num. 44. & 45.
Dominium rerum, quæ liberis primi matrimonij ſeruantur, defuncta matre binube, vindicantur à liberis primi matrimonij, & ſolùm vſufructus matri, dum vixerit reſeruatur, deciſ. 80. num. 4.
Et hoc procedit etiam attenta Iuris Canonici diſpoſitione, ibidem num. 5.
Dominium directum, cum ſit dignius, & potentius debet trahere ad eius Iudicem, & forum diſcuſſionem ſuper dominio vtili, deciſ. 42. num. 21.
Dominium ſolet importare, clauſula liberè, deciſ. 19. numero 2.
Dominium transfert datio inſolutum, deciſ. 52. num. 10.
quoad Dominium numquam ſit retractio, deciſ. 174. numero 29.
Dominium vtile, & poſſeſſio, transfertur in locatione perpetua, ſicuti in emphyteuſi, deciſ. 14. num. 14.
de DONANDO pactum de iure antiquo erat inefficax, ſed ſecundùm ius nouum efficax eſt, deciſ. 58. num. 47.
de Donando pactum, idem operatur, quàm ipſa donatio, deciſ. 118. num. 9.
de Donando pactum nudum à lege confirmatur, & vtile erit, quàmuis fuerit ſimplex, deciſ. 58. num. 17.

D O N A N S.

Donans rem, quam quis neſciebat eſſe alienam, non valet, deciſ. 118. num. 20.
Donans tunc dicitur fieri pauperior, quando tradit de ſubſtantia ſua, itaut diminuat patrimonium ſuum, deciſ. 323. num. 28.
Donans aliquid alicui, & eadem die donatarius ſe obliget ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, ex actuum vicinitate, deciſ. 323. num. 72.
Donans cenſetur donare ius, quod habet, in re donata, deciſ. 192. num. 18.
Donantis voluntati, quando ſit contrauentum, deciſ. 203. num. 9.
Donanti eſt permiſſum reuocare donationem conditionalem, quia donatarius non agit de damno vitando, ſed de lucro captando, deciſ. 174. num. 13.
Donare, quando prohibet expreſsè alienationem rerum donatarum, tunc non poſſunt commutari, & conuerti in alias res, deciſ. 203. num. 13.
Donare is tantùm dicitur, qui ob nullam cauſam donat, quam vt liberalitatem exerceat, deciſ. 323. num. 64.
Donare prohibitus propter fraudes, & damna, quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus facere donationem propter benemerita, cum his dupliciter errari poteſt, vel circa eorum æſtimationem, vel circa æſtimatorem rei, quæ donatur, deciſ. 358. numero 6.
Donare, verbum etiam adaptari poteſt ad conceſſionem feudalem, deciſ. 344. num. 14.
Donare aliud eſt, aliud verò lucrum non accipere, ſeù potiùs repudiare, antequàm illud deferatur deciſ. 220. numero 33.
Donari etiam poteſt ſpes, deciſ. 12. num. 31.

D O N A T A R I V S.

Donatarius, dùm poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ipſa donatione, ſemper intrant termini l. Iulianus, ff. de legat. 3. deciſ. 188. num. 25.
Donatario per pactum de donando veſtitum ex cohærentia alicuius contractus, acquiritur ius quæſitum. Et an hoc procedat in actionibus bonæ fidei, vel ſtricti iuris, deciſ. 58. num. 20.
Donatarius vniuerſalis eſt loco hæredis, deciſ. 207. numero 9.
Donatarij primi præferuntur ſecundis, deciſ. 174. numero 3.
Donatarij meritò, illis ſunt præferendi, qui, & titulo, & traditione rei ſunt anteriores, deciſ. 174. num. 35.
Donatario non poteſt ius auferri, quando ei fuit irreuocabiliter acquiſitum, deciſ. 58. num. 45.

D O N A T I O.

Donatio non eſt promiſſio de donando, deciſ. 58. numero 3.
ad Donationis veræ effectum requiritur copulatiuè, quod donans fiat pauperior, donatarius verò locupletior, deciſ. 323. num. 26.
in Donatione Caſtrorum Conſtitut. Sixt. V. requirens licentiam Papæ, quando procedat, deciſ. 118. num. 17.
Donatio illa propriè dicitur, quæ à mera liberalitate procedit, deciſ. 323. num. 79.
Donatio facta ad fauorem perſonarum, quæ aliàs ſeruire tenebantur ſuſtinet ſtantibus ſeruitijs magnæ conſiderationis, deciſ. 358. num. 19.
Donatio non dicitur inducta ex verbo donationis, niſi principaliter interuenerit animus donandi, deciſ. 323. numero 66.
Donatio non eſt, nec poteſt dici, ſi renuncietur ius quærendum, deciſ. 12. num. 12.
Donatio, vt cenſeatur remiſſio, debet inſpici animus donandi, & liberalitatem exercendi, deciſ. 323. num. 60.
Donatio hodiè ſolo nudo pacto perficitur, etiam de iure ciuili, deciſ. 58. num. 14.
Donationis verbo, ſi Dominus remiſerit ſterilitatem anni, non erit donatio, ſed tranſactio, deciſ. 323. num. 66.
Donatio de re aliena tenet, quando fuit facta coniunctæ perſonæ, licet donator ignorauerit rem eſſe alterius, deciſ. 118. num. 27.
Donatio prima, quando eſt imperfecta, rectè per ſecundam poteſt reuocari, deciſ. 174. num. 5.
Donatio in totum corruit ex defectu voluntatis, deciſ. 118. num. 23.
Donatio intelligitur eſſe, non ſolùm ſi fiat per verba præſentis temporis, ſed etiam futuri, deciſ. 58. num. 13.
in Donatione, quod interuenerit ſtipulatio, ex quo probetur, deciſ. 118. num. 14.
Donatio facta verbis vniuerſalibus ſuſtinetur pro iure, quod donans habet in re donata, deciſ. 118. num. 21.
Donatio quando ſuſtineatur pro iure, quam quis habet in re donata, deciſ. 192. num. 15.

in Donatione qualibet, ex ſtylo Notariorum ſolet apponi clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate &c. deciſ. 65. num. 10.
Donatio, quando non poſſit negari, quod ſit correſpectiua, deciſ. 323. num. 69.
in Donatione, cauſa, quæ reſpicit conſeruationem familiæ, & legem primogenituræ iàm erectæ, dicitur finalis, deciſ. 192. num. 6.
in Donatione modus præſcriptus, quando eſt inobſeruatus, mora non poteſt purgari, deciſ. 203. num. 19.
Donatio de re aliena ignoranter facta non valet, & inutilis remanet, deciſ. 192. num. 16.
Donatio ob cauſam non eſt vera donatio, deciſ. 323. numero 93.
Donatio propter ſuperuenientiam liberorum, etiam cum iuramento, reuocatur, deciſ. 320. num. 38.
Donatio ob cauſam verè donatio non eſt, deciſ. 363. numero 4.
Donatio continens mixturam oneris, & grauaminis reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem, deciſ. 192. num. 7.
poſt Donationem, ſi donatarius obliget ſe ad aliquid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione illius donationis, deciſ. 323. num. 71.
Donationis reuerſio, quando non fit ratione pœnæ, ſed ſolum ex defectu conditionis, vel modi, tunc non reſpicitur illa æquitas, quæ in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam conſideratur, deciſ. 203. num. 26.
Donatio quando non poſſit cenſeri vera donatio, deciſ. 320. num. 48.
Donatio quando eſt perfecta, conditiones ex interuallo in ea appoſitæ non tenent, deciſ. 58. num. 42.
de Donatione reuocanda quando tractatur agitur de damno vitando, deciſ. 174. num. 16.
ad Donationis executionem non ſufficit, vt quis agat, niſi probet illam eſſe validam, deciſ. 34. num. 4.
Donatio, ex quo reſultat, quod non ſit ſimplex, deciſ. 65. num. 6.
Donatio facta in aliquo contractu cenſetur facta contemplatione illius contractus, etiamſi donatio fuerit poſita in articulo ſeparato, deciſ. 65. num. 9.
Donatio, ſecundum ſubiectam materiam debet intelligi, deciſ. 344. num. 13.
Donatio eſſe intelligitur, quando remittitur ius quæſitum, deciſ. 323. num. 54.
in Donationibus, ſi ſtatutum requirat inſinuationem non habet locum in remiſſione, ſeù donatione iuris quærendi, deciſ. 320 num. 35.
Et hoc multò magis procedit, quando tale ius non eſt aliqua ſpe certa radicatum, ideoquè nec certa æſtimatione æſtimabile, ibidem num. 36.
Donationes ob cauſam non comprehenduntur in ſtatutis, de donationibus inſinuandis, deciſ. 292. num. 33.
Donatio, quando eſt ſimplex, & non ob cauſam, tunc requirit inſinuationem, deciſ. 192. num. 2.
Donatio ſi non fit ob liberalitatem, ſed correſpectiua ad aliquid à donante receptum, non eſt inſinuanda, deciſ. 12. num. 43.
Donatio reſpiciens conſeruationem familiæ ſub certa lege Primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & exempta ab onere inſinuationis remanet, deciſ. 118. numero 11.
Donatio, ſi ſit facta alicui, & donatarius eodem die ſe obligat ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, deciſ. 65. num. 7.
Donatio excedens 100. aureos abſque inſinuatione non tenet, deciſ. 259. num. 3.
Donatio facta ob cauſam reſpicientem conſeruationem familiæ, ſub certa lege primogenituræ in infinitum non eget inſinuatione, deciſ. 192. num. 1.
in Donationibus non requiritur inſinuatio, ſi adſit iuramentum, ſecundum communem opinionem, deciſ. 323. numero 84.
Donatio ſi ſit correſpectiua, non eget inſinuatione, deciſ. 323. num. 78.
in Donationem tranſit renunciatio mixta cum inſinuatione, deciſ. 12. num. 39. & 41.
in Donatione an nihil operetur iuramentum, ſtante ſtatuto copulatiuè requirente iuramentum, & inſinuationem, deciſ. 58. num. 57.
Donationis vim ſi habeat renunciatio, non tenet, ſi careat inſinuatione, deciſ. 12. num. 11.
Donatio, quando eſt impropria, non eget inſinuatione, deciſ. 34. num. 6.
Donatio ex defectu inſinuationis, eſt nulla, deciſ. 65. num. 3.
Donatio non inſinuata, non valet, deciſ. 58. num. 47.
Donatio cum non ſit renunciatio iuris quærendi, non indiget inſinuatione, deciſ. 12. num. 16.
Donatio non valet, ſi careat inſinuatione de iure requiſita in donationibus excedentibus ſummam legalem, deciſ. 118 num. 5.
Donatio reſpectiua, & ob cauſam, non requirit inſinuationem. deciſ. 292. num. 32.
Donatio, quando ſuſtinetur abſque inſinuatione propter iuramentum in præiudicium tertij, deciſ. 58. num. 55.
Donatio ex defectu inſinuationis eſt nulla; deciſ. 34. numero 5.
Donatio in ſe, & intrinſecè læſionem continere dicitur, & à ſtatuto Vrbis connumeratur inter contractus ſuaptè natura læſiuos, deciſ. 363. num. 3.
Donatio læſionem continere nequit, quando merita aliunde probantur, quàm ex aſſertione contrahentium, illaque inferiora non ſint valore bonorum donatorum, & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerint, deciſ. 363. num. 8.
Donationes mulierum, & minorum Statutum Vrb. improbans, niſi ſint cum certis ſolemnitatibus, non inducit ſolemnitates ad reſtringendam facultatem donandi propter benemerita, ſed vt in eorum exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum, deciſ. 358. num. 14.
de Donatione, ſi generaliter loquatur aliquod ſtatutum, non comprehendit donationem ex cauſa, deciſ. 358. num. 4. & quid in ſtatuto Vrbis ibidem num. 5.
Donatio reciproca ſolemnitates à ſtatuto Vrbis in cæteris contractibus requiſitas non expoſcit, deciſ. 363. num. 9.
Donatio reciproca nullam de iure ſolemnitatem expoſcit, deciſ. 358. num. 1.
Donatio ſi fit ob cauſam, & reciproca, non comprehenditur ſub ſtatuto loquente de donatione, deciſ. 323. numero 82.
Donatio abſquè alia probatione dicitur remuneratoria, ſi in ea merita ſpecificè, & expreſsè referantur, deciſ. 50. num. 7.
Præterquàm vbi incapacitas in donatario, vel donante reperitur, & legis fraus præſumatur, ibidem num. 8.
Donatio, quando eſt facta ex mera, pura, & gratuita voluntate, & quia ſic voluit donans, non poteſt referri ad actum correſpectiuitatis, & ſic non poteſt dici ob cauſam, deciſ. 34. num. 7.
Donatio, ſi non ſit ſimplex, ſed ob cauſam, ceſſat tex. in l. ſi vnquàm, C. de reuocand. donat. deciſ. 323. num. 29.
Donatio omnis ob merita, & ſeruitia facta, connumeratur inter titulos oneroſos, deciſ. 50. num. 4.
Donatio remuneratoria, quatenùs ſeruitiorum æſtimationem excedat, ſimplex, & libera donatio dicitur, deciſ. 50. num. 6.
in Donatione remuneratoria læſio conſiderabilis eſt, quando merita ſecundum diſpoſitionem ſtatuti ſunt æſtimanda, deciſ. 358. num. 18.
Donatio remuneratoria ſecundùm magis communem opinionem non expoſcit ſolemnitates, quæ aliàs requirerentur in donatione gratuita, deciſ. 363. num. 1.
Donatio remuneratoria propriè non eſt donatio, ſed quædam accepti ſeruitij permutatio, deciſ. 358. num. 2.
Donatio remuneratoria vt fiat, nulla cogit neceſſitas, ſed naturalis ratio impellit, deciſ. 358. num. 3.
Donatio ob cauſam facta à perſona non prohibita donare, ſecundùm communem, non requirit aliam probationem, quam eam, quæ ex ſola donatione colligitur: quia quando propter defectum probationum meritorum non ſubſiſteret, ſuſtineretur tamen in vim iuramenti promiſſorij in inſtrumento donationis adiecti, deciſ. 358. numero 8.
Secùs eſt in terminis ſtatuti Vrbis, ibidem num. 9.
Donatio vt dicatur ex cauſa oneroſa, & non gratuita, & ex mera liberalitate donantis, ob generalem meritorum expreſſionem, eſt neceſſaria eorum probatio, deciſ. 50. num. 9.
Donatio non recipit naturam ſeruitij, deciſ. 129. num. 13.
Donationis reuerſio in caſu contrauentionis, quando ſtipulata eſt per verba ſignificantia conditionem, habet locum etiam in præiudicium vocatorum, deciſ. 203. numero 25.
Donatio inter virum, & vxorem licet ſit prohibita, id tamen procedit in iure quæſito, non autem in iure quærendo, deciſ. 12. num. 13.
Donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit ſimulata, & omninò præſumpta, iuramento non confirmatur, deciſ. 55. num. 15.
Donatio, quæ purè à marito collata eſt in vxorem ipſo

iure

iure non valet, deciſ. 12. num. 28.

Donatio inter virum, & vxorem prohibita eſt, & nulla, deciſ. 55. num. 13.

Donatio inter virum, & vxorem valet, ſi is, qui donat noo efficiatur pauperior, ideſt, ſi nihil diminuat de bonis ſuis, deciſ. 12. num. 2. & vide oum 26. & 27.

Donatio inter virum, & vxorem non valet, deciſ. 259. num. 2.

Donatio ibi non videtur eſſe, vbi non conſtat de animo donandi, deciſ. 323. num. 61.

Donatio noo eſt vera, ſi donans non fiat pauperior, licèt donatarius efficiatur locupletior, deciſ. 323. numero 27.

Donatio vera, & propria conſiſtit in iuris quæſiti remiſſione, deciſ. 323. num. 55.

Donatio quando eſt facta in eodem contractu, & coram eodem Notario, & teſtibus, cenſetur facta ex cauſa d. contractus, deciſ. 67. num. 8.

Donationis vim habet promiſſio de donando, deciſ. 58. numero 12.

Donatio vt reſoluatur, ſufficit modicus defectus, deciſ. 203. num. 29.

Donatio facta per verba prægnantiſſima, tunc per generalitatem verborum in ea, etiam comprehenditur iuſpatronatus, deciſ. 207. num. 12.

Donatio, vel legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ, tenet, etiam ſtante ignorantia rei alienæ, deciſ. 192. num. 20.

de Donando promiſſio, ob ſpem, & ius futuræ donationis ipſi donatario quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt, deciſ. 174. num. 11.

Donatio facta ex cauſa oneroſa dicitur, ſi ob benemerita dicatur facta, deciſ. 50. num. 3.

in Donatione, quando cauſa finalis excludatur, deciſ. 192. oum. 3.

Donationis, & permutationis appellatione, non venit hypotecæ, deciſ. 118. num. 19.

Donatio ſubſtineri non poteſt ex defecto ſtipulationis, & acceptationis pro abſente, & nondum nato, deciſ. 118. numero 13.

Donatio non efficitur pura ex clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate, &c. quando adeſt cauſa donandi expreſſa, deciſ. 65. num. 11.

Et hoc procedit, etiamſi ſpecialiter non eſſet expreſſa, dum cauſa aliter aſſignari poteſt, ibidem num. 12.

Donatio ois acceptatio vltra ſtipulationem Notarij, eſt neceſſaria ad effectum, vt abſentibus, pro quibus fuit ſtipulata, dicatur is quæſitum, deciſ. 274. num. 3.

Donatio ſtipulata per Notarium pro abſente cum aliquo onere, abſens non aſtringitur ad aliquid niſi ſecuta eius ratificatione, deciſ. 274. num. 5.

Donatio facta ſub conditione, alias donatio fit nulla, & pro non facta, tunc conditione non adimpleta, nullum cenſetur translatum dominium, propter vim impeditiuam d. pacti, deciſ. 274. num. 6.

Et conſequenter rei donatæ dominium non abdicatur ab ipſo donante, ibidem num. 7.

Donatio conditionalis, quando cenſeatur ſublata, deciſ. 12. num. 39. & 40.

Donatio facta cum conditione de non alienando, ſi donatarius alienet, dominium rerum donatarum ipſo iure reuertitur in donante, deciſ. 203. num. 3.

Et præſertim, quando in donatione adeſt clauſula, non aliàs, aliter, &c. ibidem num. 4.

Donatio conditionalis, an poſſit reuocari, deciſ. 174. numero 6.

in Donatione conditiones appoſitæ, vt valeant, requiritur quod in continenti ſint appoſitæ, deciſ. 58. num. 43.

Donatio quando eſt conditionalis, expectandus eſt euentus conditionis, nec donatarius eſt priuandus illa ſpe, in qua ei fuit ius quæſitum, deciſ. 174. num. 20.

in Donatione dicuntur in continenti conditiones appoſitæ, quando in ipſo contracto, vel poſt ipſum contractũ ſucceſſiuè, nullo medio temporis interuallo inſeruntur, deciſ. 58. num. 44.

Donatio, quando eſt facta ſub conditione, tunc donatario ante euentum conditionis oullum emolumentum, ſeù ius acquiritur, deciſ. 174. num. 4.

Donatio, quando non eſt perfecta, tunc in ea licitum eſt apponere pacta, & conditiones, deciſ. 58 num. 1.

Donatio conditionalis, pendente conditione reuocari noo poteſt, deciſ. 174. num. 10.

Donatio conditionalis, poſtquàm fuit purificata conditio, an retrotrahitur ad diem ſtipulati contractus, deciſ. 174. num. 23. & num. 14. nom. 26. & num. 31.

Donatio per pactum ſeù promiſſionem de donando, ità dicitur perfecta, vt non niſi de conſenſu donatarij in ea conditiones apponi poſſint, deciſ. 58. num. 46.

Donatio facta filijs alicuius, qui eſſent etiam illius hæredes, tunc requiritur in eis vtraquè qualitas, deciſ. 217. numero 1.

Donatio facta alicui, eiuſquè filijs, & deſcendentibus, præſumuntur tot donationes, quot ſunt perſonæ, deciſ. 203. oum. 21.

Ità vt filij habeant independenter à patre, ibidem nu. 21.

Et ideo factum patris, non poteſt illis præiudicare, ibidem num. 22.

Donatio facta filijs alicuius, vti hæredibus Patris, tunc ius habendi donationem eſt hypothecatum, ità vt tranſeat cum ſuo onere ad filios, deciſ. 127. nom. 1.

Secus verò eſt dicendum, ſi ſit facta vti filijs, ibidem oum. 2.

Donatio facta filijs naſcituris, etiam ſi ſit facta ab extraneo, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non autem ſimul, & ſemel, deciſ. 327. num. 21.

Donatio facta à patre filio contemplatione certi matrimonij, non poteſt reuocari etiam cum conſenſu filij in præiudicium coniugis, deciſ. 44. num. 4.

in Donatione facta alicui, & eius filijs, & deſcendentibus, quando adeſt pactum reſolutiuum, tuoc nollus ſocceſſiuè vocatus poteſt prætendere ius ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione, deciſ. 203. nom. 24.

Donationes inſinuari non debent, quando fiunt ex cauſa matrimonij, deciſ. 58. oum. 51.

Donatio, quando eſt non gratuita, ſed potius quædam venditio, noo ſubiacet ſtatutis de Inſinuandis, nec diſpoſitioni l. ſi vnquàm, C. de reuocand. donat. deciſ. 320. numero 49.

in Donationibus puris, & ſimplicibus requiritur inſiouatio, non autem in factis ob caoſam, deciſ. 65. num. 2.

Donatio annua, quæ reſpectu ſingulorum annorum non aſcendit ad ſummam 500. ſed ſi reſpectu plurium annorum longè illam excedat, ex quo donatarius ante completum primum annum decedere poteſt, non tamen requirit inſinuationem, deciſ. 292. num. 27.

in Donatione an requiratur inſinuatio ſtante iuramento, ardua eſt quæſtio, deciſ. 58. nom. 52. & quæ ſit communis, & magis commonis, ibidem oum. 53. & 54.

Donatio inter virum, & vxorem tunc iuramento confirmatur, quando ſumus in vera donatione, non autem in ſimulata, & præſumpta, quæ reſultat ex confeſſione dotis receptæ, deciſ. 55. num. 16.

Donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit iurata, ex ioramenti virtute videtur confirmata remanere, deciſ. 55. num. 14.

Donatio pura, ſeù directa inter maritos, non valet, deciſ. 12. num. 23.

Donatio caoſa mortis inter virum, & vxorem tenet, deciſ. 12. num. 23.

Donatio facta contemplatione futuri matrimonij in genere, vel extra capitula matrimonialia, an egeat inſinuatione, deciſ. 58. nom. 49.

Donatio facta contemplatione matrimonij, recipit naturam ipſius matrimonij, cujus reſpecto facta fuit, deciſ. 44. ou. 6. & quarè num. 7.

in Donatione matrimonium dicitur cauſa finalis, ſi certum matrimonium fuerit conſideratum, deciſ. 127. n. 12.

in Donatione facta ſponſo, & ejus filijs in capitulis matrimonialibus, conſideratur fauor prolis ex eo naſcituræ, deciſ. 127. oum. 4.

Et dd. filijs acquiritur ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris, ibidem num. 5.

Donatio poſita in contracto dotalitio dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitij, deciſ. 127. num. 13.

Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur reciproca reſpectu dotis, & quædam permotatio, & eſt contractus innominatus, deciſ. 127. num. 13.

Dotem ſi quis aſſignet beneficio ex cauſa neceſſaria, & non ex mera liberalitate, non acquirit illius iuſpatronatus, deciſ. 220. num. 9. & 10.

Dotis Eccleſiæ augmentum, vt dicatur, iuxtà opinionem, quam ſeruat Rota, non debet eſſe ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſſaria, deciſ. 109. num. 15.

Dos beneficio cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur, deciſ. 157. num. 30.

D O S

Dos eſt ſoluenda ipſi marito, pro oneribus matrimonij, deciſ. 12. num. 17.

in Dotem ſi fundus fuerit traditus, & maritus illum alienauerit, hæredes mariti ſi offerant dotem in pecunia, qua me-

diato fundus poteſt recuperari, an vxor poſſit cogi eas accipere, deciſ. 312. num. 44.
Dotem ſibi datam eſſe, quantumuis maritus fateatur in inſtrumento, nihilominus poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, deciſ. 55. num. 19.
Dos quando conſtituitur mulieri, ſpectandum eſt quid fuit datum perſonis ſimilium familiarum illius Vrbis, deciſ. 49. num. 3.
Dotis contractum, & donationem propter nuptias, non enumerat Statut. Vrb. lib. 2. cap. 151. inter contractus læſiuos, deciſ. 55. num. 7.
Dos, quando incipit à traditione, non autem à promiſſione, ſi non conſtat de dolo, aut mala fide, dans non tenetur de euictione, deciſ. 176. num. 6.
Dotem vxoris ſi maritus non inueſtiuerit, ſi ad id tenebatur, & promiſſores dotis non procurarunt d. inueſtimentum, hoc caſu iſti promiſſores non liberantur ab obligatione ſoluendi, & perinde eſt ac ſi dos ſoluta non fuerit, deciſ. 312. num. 38.
Detractio dotis vxoris ipſiuſmet fideicommittentis, quando non impediat immiſſionem fideicommiſſario, deciſ. 249. num. 80.
Dos vxoris, quando non adſunt bona libera mariti, eſt detrahenda de bonis fideicommiſſo ſubiectis, deciſ. 210. numero 1. & 6.
Dotem loco legitimæ, habet filia excluſa à ſtatuto, deciſ. 9. num. 10.
Dotes ſaluas, & incolumes ſeruari, publica ſuadet vtilitas, deciſ. 318. num. 10.
quoad Dotis amiſſionem, maritus non poteſt vxorem accuſare, ſi ipſa ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens commiſerit adulterium, deciſ. 155. num. 21.
Dos eſt loco legitimæ portionis, quæ, circumſcripto ſtatuto, debetur fœminæ, deciſ. 329. num. 39.
Dos, quæ datur ex diſpoſitione ſtatuti finalibus excluſis à ſucceſſione, quando non ſuccedat loco legitimæ, deciſ. 9. num. 3. & 4.
Dotibus plurimum lex fauet, ratione publicæ vtilitatis pro replenda liberis humana ſocietate, deciſ. 312. num. 3.
Dos, & quartum dotale differunt, deciſ. 250. num. 14.
Dotis, & matrimonij contractus ſunt bonæ fidei contractus, deciſ. 58. num. 24.
Dotem ſuam tantum mulier præſumitur habere, deciſ. 231. num. 2.
Dotem poſt annum mulier poteſt repetere, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram, deciſ. 131. num. 12.
Dos nec lucrum nec donatio propter nuptias eſſe poteſt, vbi matrimonium non adeſt, deciſ. 237. num. 7.
Dotis fideiuſſor conuenitur inſolidum, deciſ. 318. numero 81.
Dotis confeſſio emanata conſtante matrimonio, & nulla præcedente promiſſione, veram, & realem ſolutionem non probat, deciſ. 259. num. 1.
in Dotem, quando in actu traditionis dantur res æſtimatæ, non dicuntur res dotales, & ſoluto matrimonio non redduntur ipſæ res vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio, deciſ. 52. num. 2.
Dos, quando probatur ſoluta marito per confeſſionem receptionis, præcedente promiſſione, tunc excluditur præſumpta donatio in fraudem, deciſ. 210. num. 2.
Dotis detractio debet fieri, quando bona fideicommiſſaria ſunt reſtituenda, deciſ. 311. num. 12.
Dos, quando mulieribus eſt conſtituenda, inſpiciendum eſt, quid cum mulieribus de eadem familia obſeruatum fuit, deciſ. 49. num. 2.
Dos, & augmentum dotis, à pari procedunt in reſtitutione, deciſ. 300. num. 8.
in Dotem ea, mulier non poteſt dare, quæ pœnitùs amiſit, deciſ. 290. num. 6.
Dos debita alicui, ſolùm eſt præſtanda contractis nuptijs, & non anteà, deciſ. 80. num. 2.
Dos etiam conſtante matrimonio poteſt validè augeri, deciſ. 290. num. 8.
Quod intellige, quando conſtat dotem fuiſſe verè & realiter auctam, ibidem num. 9.
Dotis notabilem quantitatem vxor non præſumitur dediſſe, ſi in inſtrumento dotali nulla ſit facta mentio, deciſ. 292. num. 10.
Dotis lucrum, quando debetur ex ſtatuto, vel pacto, an debeatur non conſummato matrimonio. Quæſtio iſta inter Doctor. eſt valdè controuerſa, deciſ. 307. num. 17.
Et pro vtroquè caſu adſunt Doctor. qui de communi teſtantur, ibidem.
Dos, ſine matrimonio non debetur, deciſ. 9. num. 5.
ex Dotis ſola conſtitutione non dicitur conſtare de reali numeratione, deciſ. 55. num. 2.
de Dotis actuali ſolutione quando non conſtat; ſi eius ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa facta à marito, deciſ. 55. numero 10.
Dotis caſus eſt exceptus in Statut. Vrb. lib. 1. c. 158. de præſcript. deciſ. 346. num. 24.
Dos ab extraneo, & patre ſimul aſſignata, ſi matrimonio ſoluto ad patrem reuertatur; Extraneus remanet liber ab onere aſſignandi, & nouus quoad eum requiritur conſenſus, vt teneatur dotem de nouo dare, deciſ. 299. num. 8.
de Dotis actuali numeratione, quando non dicatur apparere, deciſ. 55. num. 3.
Dos habetur loco legitimæ portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione patris, deciſ. 329. num. 46.
in Dotis cauſa, quando minor ſe obligat, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 55. num. 7.
Dos non eſt veriſimile, quod fuerit liberè ſoluta marito iuueni, & minori, cum de facili potuiſſet eam conſumere, deciſ. 55. num. 23.
Dos ab auo data, vel legata nepti, patre eius viuente, an cenſeatur legata patris contemplatione, vel ſolius neptis intuitu, deciſ. 145 num. 7.
Dos conſtituta nepti ab auo, quibus ſignis colligitur eam reliquiſſe contemplatione filij, deciſ. 145. num. 19. 20. 21. 22. & 24.
Vide ſuprà in verbo Auus.
Dos non poteſt detrahi ex fideicommiſſo particulari: & allegranti, quod bona libera non ſufficiunt, incumbit onus probandi, & concludenter, deciſ. 301 num. 16.
Pro Dote non poſſunt retineri,
pro Dote diſtrahi poteſt tàm fideicommiſſum vniuerſale, quàm particulare, & ideò inter eos non eſt conſtituenda differentia, deciſ. 312. num. 35.
Dos, antea quàm poſſit detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, quid ſit inſpiciendum, deciſ. 49. num. 1.
Dos etiam detrahi poteſt ex re particulari per teſtatorem expreſsè alienari prohibita, ex d. Auth. res quæ, deciſ. 312. num. 31.
Dotis detractio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non poteſt fieri, quando adſunt bona libera, deciſ. 301. numero 13.
in Dotem priùs ſunt computanda bona libera, antequàm deueniatur ad remedium Auth. res quæ. C. commun. de legat. deciſ. 240. num. 7.
de Dote reſtituenda vxori quando agitur, ſemper intrat priuilegium Auth. res quæ. C. comm. de legat. deciſ. 154. numero 9. & 12.
pro Dotis conſtitutione, vel reſtitutione, tàm fideicommiſſum vniuerſale, quam particulare in totum vigore Auth. res quæ. C. commun. de leg. poteſt euerti, deciſ. 312. numero 36.
in Dotibus non ſunt exhaurienda bona fideicommiſſaria contra expreſſam mentem fideicommittentis, deciſ. 49. num. 11.
in Dotem, quando dantur res æſtimatæ, ex ipſa æſtimatione inſurgit quædam venditio inter coniuges, deciſ. 52. numero 3.
Quis cenſetur re ipſa per mulierem, vel eius parentes vendi v. g. fundum ſponſo, & precium eiuſdem fundi fingitur ſolutum vxori, & illico ex cauſa dotis idem precium breui manu datum marito, ibidem num. 3. 13. 18. & 19.
Dos, quando fuit tradita in fundo æſtimato, dicitur reuera conſiſtere in quantitate pecuniarum prædij æſtimati, & non in prædio, deciſ. 52. num. 6.
Dos à patre data, veluti profectitia, ſoluto matrimonio ad patrem reuertitur, deciſ. 299. num. 1.
Dos debita filiæ excluſæ à ſtatuto debetur ei tanquàm extraneæ, deciſ. 145. num. 2.
Dotandi onus eſt reale, bonis paternis inhærens penès quoſcumque exiſtentibus, deciſ. 312. num. 23.
ad Dotes filiarum teſtatoris, hæredes tenentur æquis portionibus, deciſ. 145. num. 6.
pro Dote præſumitur pater legare filiabus, deciſ. 145. num. 17.
Dotis fructus debentur vxori pendente lite ſuper ſeparatione thori, licèt dos conſiſtat in pecunia numerata, deciſ. 280. num. 10.
Dotis fructus ſpectant ad maritum in recompenſationem onerum matrimonij, deciſ. 259. num. 10.
Dotis fructus ſpectant ad maritum, & ideò vxor in eis non habet intereſſe, deciſ. 44. num. 11. 14. & 15.
de Dotis fructibus ali debet mulier, & non de proprietate, deciſ. 289. num. 11.
Dotis fructus non debentur marito de tempore non ſupportationis onerum matrimonij, deciſ. 240. num. 12.

in Do-

in Dotis fructibus taxandis, ſequenda eſt conſuetudo Regionis, ſi ſuper hoc non adſit in Ciuitate Statutum, deciſ. 300. num. 11.
in Dotis credito, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum, deciſ. 5. num. 14.
Dos ab extraneo promiſſa cenſetur donata, niſi ſtipuletur eam ſibi reddi, deciſ. 269. num. 9.
Dotis promiſſio ab extraneo facta non videtur animo donandi facta, ſi fiat ſub pacto reuerſionis ad fauorem eius, cui de iure reſtituendi erit, deciſ. 299. num. 11.
ad Dotis receptionem Moniales accedere, neque in Monaſterium ingreſſa adſtringi poteſt ad illam ſoluendam, ante Profeſſionem, & quare, deciſ. 121. num. 12.
Dotis receptio certiſſimum eſt, quod ſubiacet exceptioni non numeratæ dotis, deciſ. 55. num. 18.
de Dotis receptione confeſſio facta à marito, non conſtito de vera eius numeratione, eam vxori donare videtur in fraudem legis prohibentis donationem inter virum, & vxorem, deciſ. 55. num. 12.
Dotis receptio, ſi fuerit à marito confeſſata, præſumitur quod illa non fuerit numerata, ſi non conſtet quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta, deciſ. 55. num. 21.
Dotis receptionis iudicium eſt vniuerſale, deciſ. 73. numer. 5.
Dos, ſi conſiſtat in fundo dotali, & vxori ſoluto matrimonio ſit reſtituendus, non eſt acquirendus pro hæredibus mariti, deciſ. 52. num. 12.
pro Dotium aſcendentium reſtitutione alienari poſſunt bona fideicommiſſaria, deciſ. 153. num. 1.
ad Dotis reſtitutionem tenetur maritus, quando thori ſeparatio accidit eius culpa, deciſ. 300. num. 2.
circa Dotis reſtitutionem, nempe modum, & tempus, debet attendi Ius commune: circa verò acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis, attenduntur ſtatuta locorum, deciſ. 250. num. 22.
ad Dotis reſtitutionem tenetur maritus, quando thori ſeparatio ſecuta eſt ob eius ſæuitiem, deciſ. 280. num. 1.
Dotis reſtitutio ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis thori, deciſ. 277. num. 37.
Dotis ſolutio cenſetur facta principaliter marito, contemplatione tamen vxoris, deciſ. 52. num. 14.
de Dotis vera, & reali ſolutione facta marito, licèt adſit eius confeſſio receptionis, quando non conſtet, deciſ. 55. num. 20.
Dotium ſolutiones cum conditione inueſtiendi eas, ſere ſemper ad effectum dotes aſſecurandi fieri ſolent, deciſ. 55. num. 2.
Dotatio eſt Actus reiterabilis, deciſ. 329. num. 38.

E

EBRIETAS.

Ebrietas, vt adimat fidem teſtibus, neceſſario debet probari, quod de tempore examinis erant ebrij, deciſ. 45. num. 27.

ECCLESIA.

de Eccleſiæ præiudicio quando agitur, & de actu voluntario, requiritur conſenſus totius Capituli, deciſ. 20. num. 5.
Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatuto Vrb. lib. 1. capit. 24. in quo diſponitur, quod emphytheuſi finita bona relocentur ſucceſſoribus, deciſ. 59. nu. 31.
Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 154. in quo habetur quod ad reſcindendum contractum, ſufficiat docere de læſione vltrà tertiam partem, deciſ. 58. numer. 32.
Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 157. in quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam quòd non ſteterit in obligatione, deciſ. 58 num. 33.
pro Eccleſiæ neceſſitate datur coadiutoria, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria, deciſ. 20. num. 11.
Eccleſia, licèt teneatur pro expenſis factis per Abbatem in ingreſſu Monaſterij, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam, deciſ. 200. num. 3.
Eccleſiæ malo ſtatu firmato, locus eſt ſuppreſſioni, deciſ. 223. num. 8.
Eccleſiæ, aut dignitatis nomine poteſt Prælatus manutentionem obtinere in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis, & hoc etiam quod eorundem Iurium poſſeſſionem nunquam apprehendiſſet, deciſ. 29. num. 13.
Eccleſiæ bonorum dominium non ſolùm ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis, qualiter probetur, deciſ. 161. num 9.
Eccleſiæ vni, ſi teſtator aliquid reliquerit, dato quod Papa diſponat, quod illud alteri Eccleſiæ tribuatur, optimè dicitur Papam ſcire præiudicium, quod infertur dictæ Eccleſiæ, deciſ. 11. num. 27.
Eccleſiæ indemnitati prouidetur per coadiutoriam, deciſ. 36. num. 2.
Eccleſia, vel dignitate vacante ſi bona occupentur per tertium, Eccleſiæ competit interdictum Vnde vi. deciſ. 78. num. 11. & 20.
Ita quod non competat Eccleſiæ, vel dignitati manutentio, ibidem num. 12.
Eccleſia eſt talis, vt non poſſit pendere poſſeſſionem, pro vt eſt pupillus, deciſ. 78. num. 5.
Eccleſiæ nomine poteſt Prælatus agere tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio: quod procedit etiamſi ipſemet Prælatus fecerit contractum inutilem, & habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 78. num. 2. & 3.
Eccleſiæ poſſeſſio non eſt ciuiliſſima, ſed ciuilis, & eſt conſiderabilis ad effectum recuperandi naturalem, deciſ. 1. 9. num. 36.
Eccleſiæ poſſeſſio dum cognoſcitur, an ſit valida nec nè, poſſeſſor eſt manutenendus, deciſ. 139. num. 46.
Eccleſiæ nomine poteſt Prælatus ex vi poſſeſſionis ciuilis, quam Eccleſia apud ſe retinet, recuperare naturalem, & occupatorem expellere, deciſ. 78. num. 38.
Eccleſiæ iura omnia competentia, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, competunt eius Prælato nomine ipſius Eccleſiæ, deciſ. 275. num. 16.
Eccleſiæ Rector non poteſt præiudicare: & licèt alienando bona Eccleſiæ habeat ſe pro ſpoliato, nihilominus Eccleſiæ competit manutentio, deciſ. 291. num. 6.
in Eccleſiarum rebus, Chriſti dominium eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum, tamquàm principali Domino, deciſ. 139. num. 20.
Eccleſiæ nomine Prælatus poteſt agere iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem, deciſ. 139. num. 27.
Eccleſiæ bona ſi Prælatus malè alienet, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ, deciſ. 139. num. 28.
Eccleſia, quando eſt conceſſa alicui cum omnibus ſuis pertinentiis, certum eſt quod venit etiam cura animarum ipſi Eccleſiæ annexa, deciſ. 21. num. 6.
in Eccleſiæ ſuæ præiudicium non creditur Prælato, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probent, deciſ. 23. num. 9.
de Eccleſiæ vtilitate, & neceſſitate quando agitur, conſenſus Capituli ſufficit, quod detur à maiori parte, deciſ. 20. num. 9.
Eccleſia, ſi contrahat cum minoribus, vel mulieribus, cum ſit æquè priuilegiata, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 190. num. 27.
Hanc opinionem pro conſtanti Rota exiſtimat retinendam eſſe, ibid. num. 28.
Eccleſiæ Rector non poteſt tollere priuilegium libertatis Eccleſiaſticæ, deciſ. 339. num. 76.
Eccleſiæ identitati prouidetur per Coadiutoriam, ſtante infirmitate Prælati, deciſ. 20. num. 7.
in Eccleſijs particularibus traditiones, quam vim habeant, deciſ. 177. num. 10.
Eccleſiæ expedit habere magis vnum emphyteutam, quàm alium, deciſ. 42. num. 25.
Eccleſiæ poſſeſſionem qui conſequitur, etiam poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ conſequitur, deciſ. 78. numer. 31.
Eccleſiæ fauore præſtatio annua præſumitur ex cauſa Canonis, deciſ. 28. num. 11.
Eccleſiæ exiſtentia præſupponenda, etſi teſtator aliquid reliquerit pro Capella fabricanda, deciſ. 11. num. 23.
in Eccleſiæ foro ius Canonicum ſeruandum eſt, deciſ. 26. num. 6.
Eccleſiæ, ne ex diuturna vacatione damnum ſentirent, ideò cauſæ beneficiales citò ſunt expediendæ, deciſ. 124. num. 30.
Eccleſiæ pacto præiudiciali, quando teneatur ſtare Prælatus, & illi præiudicet idem pactum, quamuis nocere non poſſit Eccleſiæ, deciſ. 29. num. 16.
Eccleſiæ dedicationis feſtum in Eccleſia cathedrali celebratur, deciſ. 177. num. 5.
Eccleſiæ nomine competit Prælato manutentio, etiamſi ipſe inutiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit, deciſ. 275. num. 17.
Eccleſia, quando viduatur, eſt ſeruanda in electione forma cap. quia propter de elect. deciſ. 289. num. 30.
Eccleſiæ nomine permiſſum eſt, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio agere, & iura ſua vindicare Prælato, licet ipſe expreſ-

expreſsè ad contrarium conſenſiſſet, deciſ. 288. numer. 17
de Eccleſia priuanda ſuo iure ex facto Rectoris, vel alterius, quando agitur, Eccleſia non dicitur priuata, ſed ſemper poteſt intentare manutentionem, & illi danda eſt, deciſ. 291. num. 5.
Eccleſiæ dotis augmenti neceſſitas, ex quibus probetur, deciſ. 109. num. 16.
de Eccleſiæ læſione, vel Satutorum ſi agatur, ſcilicet ne quid agatur contrà diſpoſitionem Iuris, vel Statutorum Eccleſiæ, Capitulum poteſt ſe opponere, deciſ. 289. num. 77.
apud Eccleſiam, mortuo Prælato, remanet poſſeſſio ciuilis, & conſidersbilis, deciſ. 27. num. 9.
de Eccleſiarum ſuarum rebus præſumitur informatus Epiſcopus, deciſ. 30. num. 11.
Eccleſiæ Bona Prælatus nouus poſſidet abſquè apprehenſione, cum Eccleſia poſſideat, deciſ. 139. num. 25.
Eccleſiæ ſtatum præcedentem Ordinarius nou poteſt immutare, deciſ. 27. num. 10.
Eccleſia etiam eo caſu, quo eſt dotata, an admittatur acquiſitio iurispatronatus ex dotatione, deciſ. 218. numer. 12.
Eccleſia eſt pars Integralis, & neceſſaria ad conſtituendum Monaſterinm, deciſ. 21. num. 4.
Eccleſia numquam deſinit poſſidere, & uumquàm moritur, deciſ. 78. num. 6.
Eccleſia de inrepatronatus omninò habere debet dotem, quæ illi conſtitui non poteſt ex decimis, deciſ. 311. num. 10.
in Eccleſia ſpeciale eſt, qnod ex actu nulliter geſto à Rectore non remaneant priuata poſſeſſione, deciſ. 291. numer. 7.
Et hoc ea ratione, quia poſſeſſio uon dicitur exiſtere penès Rectorem, ſed apud Eccleſiam, ibid. num. 8.
Eccleſiæ datur interdictum. Vnde vi, pro rebus male à Prælato alienatis, deciſ. 291. num. 9.
in Eccleſijs Monialium habet etiam locum cap. 1. de Capell. Monach. deciſ. 21. num. 10.
Eccleſiæ præiudicat confeſſio Prælati de actu geſto à ſe ipſo, deciſ. 15. num. 17.
Eccleſia, & pupillus non poſſunt perdere poſſeſſionem, deciſ. 226. num. 26.
Eccleſia, & minor æquiparantur, deciſ. 289. num. 75.
Eccleſia retiuet apud ſe ciuilem poſſeſſionem, deciſ. 139. num. 9.
Et ideò ex hoc ſequitur, quod eadem ciuilis poſſeſſio non poteſt eſſe penès alium, ibidem num. 10.
Eccleſiæ, & loca Pia numquàm moriuntur, deciſ. 211. num. 26.
Eccleſia, quod contineat ſtatum antiquum, probatur ex obſeruantia intepretatiua, deciſ. 311. num. 9.
in Eccleſiæ præiudicium confeſſio adminiculata etiam probat, deciſ. 15. num. 16.
Eccleſia, cum retineat ciuilem poſſeſſionem, eam non perdit, ex eo quod quis ſibi occupet naturalem, deciſ. 139. numer. 15.
Ita vt ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis propulſare poſſit turbatores, illiſque reiectis naturalem primæuam poſſeſſionem continuare, ibid. nu. 16.
Et iſta propulſatio, quando fieri poſſit, ibid. nu. 17.
Eccleſiæ poſſeſſio ſemper dicitur plena, & numquam vacat, deciſ. 226. num. 18.
Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ perſonæ, & res ipſorum, non ſolum iure humano, quinimò, & diuino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſunt immunes, deciſ. 339. numer. 8.
Eccleſiam non decet minùs liberam eſſe de tempore Principum Chriſtianorum, quam fuerit tempore Pharaonis, ibid. num. 14.
Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ tamquàm ſponſa, familiareſquè, & domeſtici Chriſti, potiri debent eadem prærogatiua, ſcilicet exemptione à ſolutione tributorum, ibidem num. 7.
Eccleſiarum bona ſunt ipſius Domini patrimonium, ibid. num. 26.
Eccleſia tenetur ad onera impoſita prædijs, antequam ea ad Eccleſiam perueniret: & ad hoc requiritur.
Quòd onera ſint realia, vera prædijs infixa, impoſita ſuper bonis propter bona, non autem perſonis propter bona.
Et quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem pro aliquibus vrgentibus cauſis, & illius ceſſantibus remouenda, ibid. num. 55. 56.
Eccleſia, dum ſoluit collectas de prædijs, quibus iam impoſitæ erant, quando ad eam peruenerunt, non ſoluit vti tributum, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem, ibidem num. 59.
Et quemadmodùm erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab authoribus Laicis prius impoſitæ eſſent.
Ita pari ratione tenebitur Eccleſia ad Tributa, quæ vel ex pacto, vel ex alia cauſa, & conuentione, Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius erat, poteſtate, infixit, ibid. num. 61. & 62.
Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, vel contractu, ad quas aliter non teneretur, ibid. nu. 65. 66. & 67.
Eccleſia, ſi faciat æſtimum, tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus, non autem ex vi iuriſdictionis Laicorum, ibidem num. 69.
Sed hoc intellige, ſi adſit conſenſus, & auctoritas Summi Pontificis, ibid. num. 70.
Eccleſiæ non præiudicat ſolutio Tributorum facta à Laicis, de illis bonis, quæ poſteà ad eam peruenerunt, cum ceſſat ratio ſubiectionis, quæ in Laicis militabat, ibidem numer. 73.
Vide ſuprà in verbo Bona, & in verb. Clericus, & infrà in verb. Immunitas.
ad Eccleſiam Cathedralem ſpectat facultas exigendi decimas in toto Territorio, deciſ. 177. num. 6.
ad Eccleſiam Cathedralem pertinet Sacramentorum omnium indiſtincta adminiſtratio, deciſ. 177. num. 7.
Eccleſiæ Cathedralis Capitulo valdè intereſt ne illius Beneficiati, & alij Clerici inferiores ius acquirant faciendi Collegium, deciſ. 136. num. 2.
Eccleſia, quando docet de primæuo ſtatu Collegialitatis, in illo debet conſeruari, deciſ. 221. num. 19.
Eccleſia Collegiata nunquàm poteſt dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali ſuppreſſione auctoritate Superioris, ibid. num. 23.
Et ità, & taliter vt nullo modo poſſit reuiuiſcere, ibid. num. 22.
Eccleſia, ſi non ſit Collegiata, Epiſcopus facere non poteſt vt ſit Collegiata: ità etiam ſi ſit Collegiata, facere pariter non poteſt, vt non ſit Collegiata, ibidem numer. 29. & 30.
in Eccleſijs Collegiatis electio Canonicorum ad quem ſpectet, deciſ. 72. num. 2. 3. & 4.
in Eccleſijs Collegiatis, quando ſolus Ordinarius conferat, deciſ. 157. num. 24.
Eccleſiæ Collegiatæ beneficia cenſentur dotata de bonis proprijs ipſius Eccleſiæ, deciſ. 157. num. 25.
Eccleſia, quando non eſt curata, & poſteà efficitur Parochialis, &c. ad eam decimæ tranſire non poſſunt in præiudicium Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cum expreſſa mentione decimarum, deciſ. 61. num. 6.
Eccleſia Parochalis, ſi ſit vnienda, & incorporanda alteri Eccleſiæ, ſunt vocandi Patroni, &c. & etiam Parochiani, cum de eorum intereſſe principaliter agatur, deciſ. 283. num. 5.
Eccleſia remanet Parochialis habitu, licet omnes Parochiani moriantur, vel recedant, deciſ. 221. num. 25.
Eccleſia Parochialis incorporata Monaſterio, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Parochiæ, cum omnibus ſuis iuribus, deciſ. 30. num. 1.
in Eccleſia Parochiali Epiſcopus, quid poſſit viſitare, deciſ. 21. num. 9.
Eccleſiæ Parochiali debentur primitiæ fructuum, vbi prædia ſita ſunt, deciſ. 261. num. 3.
Eccleſia Parochialis, quando eſt regularis, deputatio Curati ſpectat ad Monachos, deciſ. 21. num. 1.
in Eccleſia Parochiali beneficiati duo ſatis ſunt, deciſ. 6. numer. 10.
Eccleſia matrix in Parochiam erecta, conſeruat iura ſtatus antiqui in exigenda quarta funerali, iure decimandi, & ſimilibus, quæ iura ab ea auelli non poſſunt, deciſ. 311. num. 8.
ad Eccleſiam parochialem de iure ſpectant decimæ, deciſ. 61. num. 16.
in Eccleſijs Regularibus electio Canonicorum pertinet ad Capitulum, & Prælatum ſimul, deciſ. 72. num. 1.
Eccleſia, ſi ſit ſita intra ſepta Monaſteri, præſumitur regularis, deciſ. 21. num. 3.
in Eccleſia Regulari, ad hoc vt poſſit reſeruari iuſpatronatus, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, deciſ. 218. num. 37.
Nec per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis, ibid. num. 37.
in Eccleſia regulari exercitium curæ animarum, quando eſt parochialis, poteſt exerceri per Vicarium ſæcularem, deciſ. 21. num. 8.

in Eccle-

in Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio, deciſ. 17. oum. 5.
Eccleſiæ vnitæ probatio, ex quo benè deducatur, deciſ. 16. num. 8.
Eccleſia vnita omninò ſuppreſſa remanet, & efficitur prædium Eccleſiæ, cum qua eſt vnita, deciſ. 16. num. 14.

EDICTVM.

per Edictum poteſt precedere ex ſua auctoritate Iudex Ordinarius de iure ciuili, deciſ. 104. num. 1.
Attamen hoc limita de iure Canonico, quia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptom Papæ, ibid. num. 2.
per Edictum non poteſt citari, ſtante generali mandato Papæ de citando, ſed requiritur ſpecialis mentio, deciſ. 104. oum. 5.
per Edictum quando proceditur, tunc citationes debent fieri io duobus locis in Curia, deciſ. 104. nu. 8.
Necnon in duobus locis vicinis in partibus, etiamſi non ſint de vicinioribus, ibid. n. 9.
Et citationes originales debent affigi, legi, & dimitti affixæ per aliquot horas, & iſta affixio debet fieri in Valuis Eccleſiæ maioris, ibidem num. 10.
Edicta non poſſunt fieri ſine ſcriptura, deciſ. 289. nu. 33.
EDVCATIONE filiorum an ſit priuanda mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid faciat, deciſ. 255. num. 19.
Vide infrà in verbo Pupillorum educatio.

ELECTIO.

Electio perſonæ incertæ, de certis poteſt committi, & ſuſtinetur, deciſ. 38. num. 19. & 20.
Electio in dubio præſumitur Canonica, deciſ. 289. numer. 27.
Electioni ſi opponatur aliquis defectus, vt puta, quod non ſit factum ſcrutinium, vel collatio, &c. ipſe opponens tenetur probare hanc negatiuam, ibid. num. 27.
in Electione ſuprema Summi Pontificis non requiritur ſcriptura, ibid. num. 34.
in Electionibus non eſt ſeruanda forma cap. quia propter. de elect. ſed ſolum, quando Eccleſia viduatur, ibidem num. 38.
de Electionis inualiditate opponens per procuratorem, in eius mandato ſingulariter, & clarè omnia contenta in c. vt circa de elect. exprimi debent, ibid. num. 52.
Electio Canonicorum in Eccleſijs Collegiatis eſt ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum, deciſ. 72. n. 2. 3. & 4.
Electio ad iuſpatronatus quando eſt valida tunc non eſt locus vlteriori electioni, deciſ. 295. num. 4.
de Electionis inualiditate opponens, quando non audiatur, deciſ. 289. num. 29.
Electio vitiatur per contemptum ſolum vnius, deciſ. 36. num. 1.
Electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos, facit Indicium pro Collegialitate, deciſ. 221. num. 2. & 11.
Electionem viæ inutilis ſi quis fecerit, ſibi imputet, deciſ. 7. num. 10.
poſt *Electi* confirmationem, opponens, an audiatur contra formam electionis, & vide oum. 10. deciſ. 359. num. 9. & 10.
Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius poſſideat, deciſ. 289. num. 28.
Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis niſi præſumptio ſit contra electores, ibid. num. 29.
BLIGENDI ſtatus ex quibus videatur legitimè ſtabilitus, deciſ. 72. oom. 5.
Eligendi facultas data ab homine de eligendo certum de incertis, tenet, & quare, deciſ. 38. num. 37.
Eligendi ius citrà Prælaturam, non infert per neceſſe Collegium, deciſ. 221. num. 3.
Eligere, eſt vnum, vel plures voluntariè capere, d. 38. n. 3.
Eligere incertum de certis, quando Commiſſarius poſſit id facere, deciſ. 38 num. 33.

EFFECTVS.

Effectus ſtatim ceſſare debet ceſſante cauſa; deciſ. 355. numer. 15.
Sed iſta regula non procedit in iure iam quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia cauſæ retinetur, ibidem numer. 11.
Effectus in contractibus potius inſpici debet, & illud quod conuenit naturæ ipſius contractus, quam nominatio, & verba, deciſ. 52. num. 15.
Effectom dummodo habeamus, ſperni poteſt forma, dum dicta forma inducta eſt ad certum effectum, deciſ. 142. numer. 41.
Effectum non producunt actus agentium vltrà eorum intentionem, deciſ. 93. num. 5.
de Effectuatione locationum non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuæ, deciſ. 186. num. 19.
EMENS loca Montium, & ſciens quod ſunt vinculata, quid ex hac ſcientia inferatur, deciſ. 77. num. 16. & 20.

EMOLOGATIO.

Emologatio operatur, vt laudum ſuſtineatur in vim pacti, deciſ. 159. num. 1.
Emologatio expreſſa deducitur ex ſubſcriptione laudi, ibid. num. 2.
Emologatio, ex ſubſcriptione laudi ante prolationem nulla deducitur, ſi ſubſcribens ignorabat quid contineri deberet in laudo, ibid. num. 3.
Emologatio tacita ſufficit de Iure Canonico, vt valeat in vim pacti laudum, ibidem num. 4.
Sed ſecus eſt de Iure Ciuili, ibid. num. 5.
Emologatio tacita, ad hoc vt faciat valere laudum in vim pacti, requiritur ſcientia nullitatis, ibid. num. 6.
EMOLVMENTVM eſt vſufructus, licèt in iure, & non in parte conſiſtat, deciſ. 67. num. 10.
Vide infrà in verbo Vſufructus.

EMPHYTEVSIS ECCLESIASTICA.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad hæredes extraneos, niſi expreſſe dicatur, vel ex coniecturis colligatur, deciſ. 227. num. 9.
in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, hæredum appellatione veniunt ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendentes, deciſ. 213. numer. 3.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ conceſſio ſi fuerit facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, non tranſit in extraneos, ibidem num. 4.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura, non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, ibid. nom. 13.
in Emphyteuſi Eccleſiaſtica per poſteriores inueſtituras nunquam cenſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtiturarum, niſi de hoc fiat mentio, ibid. num. 14.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ antiqua inueſtitura, quando mutatur, & vllo modo alteratur, requiritur Beneplacitum Apoſtolicum, ibid. num. 15.
Emphyteuſis expreſsè prohibetur legari, & dimitti in Eccleſias, & loca pia, ibid. nu. 29. & 32.
Et an iſta bona poſſit tranſire ad Eccleſias, & loca pia, ad effectum vendendi perſonæ habiti, & æſtimationem conſequendi, ibid. num. 30. & 35.
Emphyteuſis translatio in Eccleſias, vel loca Pia, non eſſet nulla, ſi operaretur beneficium acqoiſitionis æſtimationis, loco ipſius emphyteuſis, ibidem num. 33.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica ad alios, quàm ad liberos tranſire non poteſt, deciſ. 217. num. 10.

EMPHYTEVSIS IN PROPHANIS.

in Emphyteuſis conceſſione, quando apponitur clauſula, ad habendum, &c. videtur permiſſa alienatio in caſibus non exceptis, deciſ. 211. num. 27.
in Emphyteuſis conceſſione, clauſulæ, quibus dederit, & ſimiles generales, vt plurimum ex ſtylo à Notarijs apponuntur, deciſ. 111. oum. 9.
Emphyteuſis ſecunda conceſſio, & inueſtitura regularis debet ad normam, & exemplum primæ inueſtituræ, deciſ. 74. num. 4.
in Emphyteuſis conceſſione, ſi ponantur clauſula, ad habendum, operatur, vt conceſſio videatur facta pro quibuſcumquè, deciſ. 74. num. 6.
Emphyteuſis conceſſio, cum clauſula, ad habendum, efficitur tranſitoria ad extraneos, etiamſi emphyteuſis ſit ex pacto, & prouidentia, deciſ. 74. num. 7.
Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, eſt hæreditaria, & ad hæredes extraneos tranſitoria, deciſ. 112. nu. 3. Contrarium vide num. 4.
Emphytheuſis hæreditaria eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, deciſ. 211. oum. 1.
Emphytheuſis hæreditariæ renouatio eſt facienda hæredibus, & oon agnatis, deciſ. 74. num. 3.
Emphyteuſis dicitur ex pacto, & prouidentia, quando concepta eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum, deciſ. 74. num. 1.
Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia renouatio eſt facienda agnatis proximioribus, non autem hæredibus, deciſ. 74. num. 2.
in Emphyteuſis conceſſione ex pacto, & prouidentia, ſi ſit appoſita clauſula, ad habendum, deſeruit de vento, deciſ. 74. num. 11.
Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, proximioribus agnatis eſt renouanda, deciſ. 74. oum. 23.
Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, vel ex pacto, & prouidentia, vel mixta ſaltem eſt, deciſ. 212. num. 4.
Emphyteuſis conceſſa ex pacto, & prouidentia, neque in hæredes extraneos, nec per generalem hæredis inſtitutionem,

nem, in non compræhenſos in inueſtitura transferri poteſt, deciſ. 211. num. 2.

Emphyteuſis, & locatio ad longum tempus, valdè inter ſe differunt, deciſ. 14. num. 18.

Emphyteuſis renouatio ex iuris æquitate, ſit proximioribus agnatis, atque eiusdem generis, & conditionis perſonia, deciſ. 74. num. 12.

Emphyteuſis ſi locetur ad longum tempus, debetur laudemium, eo quia locatio ad longum tempus, dicitur alienatio, deciſ. 14. oum. 51.

Cum per eam dominium transferatur, & propterea ex ea locatione debetur laudemium, ibid. num. 52.

Emphyteuſis quando conceditur, & prohibetur alienatio in certis caſibus, tunc clauſulæ, Quibus dederit, &c. & ſimiles, temperantur intra terminos antecedentis ſtipulationis, deciſ. 211. nu. 8.

in Emphyteuſis primâ inueſtitura, quando fuit neglecta qualitas hæreditaria, de illa nec eſt curandum in ſecunda, deciſ. 74. num. 5.

Emphyteuſis probari poteſt per ſolutiones continuatas pro canone per 30. annos, deciſ. 189. num. 9.

Emphyteuſis cognoſcitur ex modica penſione, ex magna verò præſumitur locatio, deciſ. 14. num. 25.

Emphyteuſis, qualiter aduerſus emphyteutam benè probari poteſt, deciſ. 128. num. 4.

in Emphyteuſi, ſi ſit appoſita hypotheca de cenſu proprietarij, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem, deciſ. 127. num. 16.

in Emphyteuſi, &c. ſolent homines, hæredes appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur, deciſ. 112. num. 8.

ſub Emphyteuſis qualitatem recipiens bona, & non ſoluens Canonem, oon poteſt amplius emphyteuſim impugnare, deciſ. 128. num. 5.

Emphyteuſim, licèt partes nominent conceſſionem aliquam, cuius penſio correſpondet fructibus rei conceſſæ, nihilominùs reputatur locatio, deciſ. 14. num. 12.

per Emphyteuſim ſicuti transfertur dominium vtile, ita etiam transfertur per locationem ad longum tempus, deciſ. 182. num. 10.

ſic Emphyteuſi quando non agitur principaliter ad effectum deuolutionis, ſed Laudemii, & ſic incidenter, docetur leuioribus probationibus, deciſ. 128. num. 18.

Emphyteutica bona ſi ſint translata in aliquem cum conſenſu Domioi directi ſine præfinitione temporis, & neque fuit reſtricta ad vitam, neque generationem, ſed titulo perpetuæ emphyteuſis iure proprio; Tunc effecta eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, & hoc procedit etiamſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica, deciſ. 25. num. 9. & 10.

Emphyteuticus quando eſt contractus, ob eius alienationem ſine dubio debetur Laudemium, deciſ. 14. num. 1.

Emphyteuticum præſumitur quicquid inter limites emphyteuſis continetur, deciſ. 120. num. 10.

cum Emphyteutico contractu locatio in perpetuum habet magnam ſimilitudinem, deciſ. 14. num. 13.

ab Emphyteutico contractu, locatio in perpetuum habet naturam diſtinctam, & ſeparataro, deciſ. 14. num. 19.

Emphyteutici contractus propriam habent naturam, neque ad locationem, neque ad venditionem inclinant, ſed ſuis pactioaibus fulciti ſunt, deciſ. 14. num. 21.

Emphyteuticus contractus licet in multis conueniat cum contractu locatioois perpetuæ, non tamen in omnibus, & per omnia ſunt ſimiles, deciſ. 14. num. 27.

cum Emphyteutico contractu oon concordat locatio perpetua, deciſ. 14. num. 47.

Emphyteutica bona ex pacto, & prouidentia non ſunt de ſui natura alienabilia, & ſic non in pleno, & libero dominio diſponentia, deciſ. 74. num. 2.

Emphyteutica bona ſi transferantur in loca Pia, vel Eccleſias, ceſſat ſpes reuerſionis, & Laudemiorum, deciſ. 211. num. 26.

in Emphyteuticæ rei alienatione fien. per ſubemphyteutam, non eſt reqoirendus conſenſus proprietarij, nec illi ſoluendum Laudemium, deciſ. 128. num. 3.

Emphyteutico contractu conuenit pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis per trienoium, deciſ. 110. numer. 10.

Emphyteuticus dicitur contractus, ſi in venditione fundi reſeruetur conſenſus Domini proprietarij, limita deciſ. 110. num. 9. & 13.

Emphyteuticus ſi non ſit contractus, ſed conceſſio ad longum tempus, ſi ſequatur alienatio, non debetur Laudemium, deciſ. num. 2.

Emphyteuticarum conceſſionum natura eſt, vt ſemper ad primam inueſtituram, tanquàm ad radicem contractus cenſeatur habita relatio, & illa eſt attendenda, deciſ. 211. numer. 6.

in Emphyteutico contractu dominium directum reſeruatur domino principali, deciſ. 110. num. 6.

in Emphyteuticæ rei alienatione fienda per emphyteutam, eſt requirendus conſenſus proprietarii, & illi ſoluendum Laudemium, deciſ. 128. num. 2.

EMPHYTEVTA.

Emphyteutarum recognitio facit, vt quis præſumatur poſſeſſor, deciſ. 282. oum. 3.

Emphyteuta non poteſt alienare emphyteutica bona in locum Pium, aut Eccleſiam, deciſ. 211. num. 22.

Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per ſtatuta Laicorum ſuper rebus, & bonis impoſita, & hoc ratione coonexitatis dominij vtilis cum directo, & iſta eſt æqua, & ſecura opinio, deciſ. 42. numer. 15.

Emphyteutam voum, Eccleſiæ magis expedire, quam alium, deciſ. 42. oum. 25.

Emphyteuta, ſi non oſtendat pro quibus rebus ſoluat canonem, tunc bona omnia præſumuntur emphyteutica, deciſ. 120. num. 13.

Emphyteuta vendens bona emphyteutica, cum expreſſo conſenſu Domini directi, tunc linea ementis attendenda, & ooo vendentis, deciſ. 182. num. 1.

Emphyteuta abdicans a ſe omne ius ſuper re emphyteutica, & illud in alium transferens, cum conſenſu domini directi; eo caſu illius linea amplius non attenditur, deciſ. 182. oum. 4.

Et hoc procedit, etiamſi dicta alienatio fuerit facta per viam ſublocationis, ibid. nu. 5.

Emphyteuta alienans bona emphyteutica cum conſenſu Domini directa, ſimul cum recognitione acquirentis, promiſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet vim renouationis, deciſ. 182. num. 12.

Et ad hunc effectum iſte conſenſus ſufficit abſquè alia inueſtitura, ſeù renouatione, cuius inſtrumentum ſit ad maiorem cautelam, ibid. num. 13.

EMPTIO.

Emptionis, & venditionis contractus in ſuo eſſe conſtituitur, per determinatum preciom, deciſ. 248. nu. 3.

Emptionis, & venditionis contractus non deducitur in eſſe, ſi periti electi ad definiendum precium, nolint æſtimationem obire, deciſ. 248. num. 5.

Emptionem propriè facit datio io ſolutum, & traosfert dominium, deciſ. 52. num. 10.

EMPTOR.

Emptoris voluntas declarata circa precium, quando non adeſt, ceſſat in venditore voluntas tradendi rem, deciſ. 248. num. 6.

in Emptorem ſecundum, quando tranſeunt Loca Montium, liberè, & abſquè aliò onere tranſeunt: & hoc prouiſum eſt, ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium, deciſ. 77, num. 20.

Emptori eſt aperta via ad agendum pro reſtitutione precij ſoluti, quando euictio eſt ſecuta, deciſ. 143. num. 1.

Emptor euicta re, & poſſeſſione ablata, tunc agit ad damna, quæ ſunt ipſum precium ſolutum, deciſ. 143. num. 8.

ad Emptorem ſpectat periculum rei venditæ, ſi poſt contractum eueniat euictionis noua cauſa, deciſ. 143. numer. 12.

Emptori moleſtias illatas, ſi de iure, & facto non amoueat venditor, ſibi imputet, deciſ. 143. oum. 14.

Emptori acquiritur domioium rei emptæ, irreuocabiliter per emptionem, deciſ. 52. num. 5.

Emptor non poteſt agere de euictione, quando ab eo non euincitur, ſed auocatur poſſeſſio, deciſ. 135. num. 13.

Emptor non poteſt ſe tueri aduerſus priorem creditorem inquietantem, & qualiter ei ſuccurratur, deciſ. 135. numer. 14.

ENVNCIATIVA.

Enunciatiuæ, quamuis antiquæ, habeat ſolummodò vim famæ, deciſ. 221. num. 6.

Enunciatiuæ duæ antiquæ io diuerſis inſtrumentis excedentes centum annos, probant plenè, etiam contrà tertium, deciſ. 105. num. 12.

Enunciatiuæ, quamuis antiquæ non probant, quando principaliter agitur de enunciato, deciſ. 188. nu. 7.

Enunciatiua antiqua ſupra centum annos, quando habeat vim famæ ad implendam aliquam probationem, deciſ. 61. onm. 8.

Enunciatiuæ antiquæ, pro feudalitate iuſtificanda, multum ſunt ponderandæ, deciſ. 310. num. 25.

Enunciatiuæ repertæ in inſtrumento, etiamſi noo ſint admodùm antiquæ, faciunt tamen magnam præſumptionem, deciſ. 184. num. 34.

Enuncia-

Enunciatiuæ antiquiſſimæ aptæ ſunt ad probandam famam, & ex fama dominium, deciſ. 205. num. 8.

Enunciatiua vnica antiquiſſima ſemiplenam probationem facit, & concurrentibus adminiculis, plenam inducit fidem, deciſ. 105. num. 15.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ excedentes metam centum annorum probant, deciſ. 261. num. 7.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ, quando probent, deciſ. 205. num. 4.

ex Enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos vnio ipſa ſufficienter probatur, deciſ. 16. num. 2.

Enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, & metam ducentorum annorum excedentes, probant famam, & conſequenter dominium, deciſ. 201. num. 7.

Enunciatiua vnica, ſiuè partium aſſertio, non probat Notariatum, dum principaliter quæritur ſuper eo, deciſ. 263. num. 10.

Enunciatiua vnica impropria, vel erronea non attenditur, deciſ. 136. num. 15.

Enunciatiua aliqua, ſi contineatur in certa ſcriptura, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit talis ſcriptura exactam probationem, deciſ. 18. num. 8.

Enunciatiua non incidenter, ſed conſulto, & per viam diſpoſitionis prolata, quid operetur, deciſ. 263. no. 4.

Enunciatiuæ, quando ſunt contrariæ, ad inuicem ſe elidunt, & obſcurantur, deciſ. 205. nu. 9.

Enunciatiuæ, quando ſunt numero plures, & vna illarum appareat effectuata ex lapſu temporis ſuprà 100. annos, poteſt præſumi etiam, quod altera habuerit effectum, deciſ. 221. num. 7.

Enunciatiuæ ſimplices partium, non probant, deciſ. 190. num. 7.

Enunciatiuæ emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi ſint adminiculatæ probant, deciſ. 184. num. 35.

Et præſertim, ſi emanauerint ante motam litem, ibidem num. 36.

EPISCOPVS.

Epiſcopi, quaſi tuba ceſſare non debent clamare, & exaltare vocem ſuam, ac annunciare populo ſuo peccata eorum, deciſ. 234. num. 1.

Epiſcopus ſi non annunciauerit iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem eius de manu ſua exquiret Deus, ibidem num. 2.

Epiſcopus eſt poſitus ſpeculator, ſeù explorator domus Iſrael, & quid inde ſequatur, ibid. num. 3.

Epiſcopis magnæ pondus ſarcinæ, ex quibus appareat quòd ſit impoſitum, ibid. num. 4.

de Epiſcopis non prædicantibus dicitur illud Ezech. cap. 33. Exaduerſo neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini, ibid. num. 5.

Epiſcopi non prædicantes increpantur, & appellantur Canes muti non valentes latrare, ibid. num. 6.

Epiſcopis quod ſit iniunctum onus prædicandi, benè obſeruatur ex Epiſtol. D. Paul. 2. ad Titum, (qui erat Epiſcopus Cretenſium) cap. 4. To vero vigila, & in omnibus labora: opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple, ibid. num. 7. & 8.

Epiſcopos adhortatur Paulus Apoſtolus ad miniſterium Prędicationis, vt habetur 2. Epiſtola ad Timoth. Epiſcopum Epheſinum cap. 4. ibi: Teſtificor coram Deo, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, prædica verbum, inſta opportunè, importunè, arguè, obſecra, &c. ibidem num. 9.

Epiſcopis non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis, ibid. num. 10.

Epiſcopos alloquitur S. Petrus in Epiſtol. 1. cap. 5. ibidem num. 11.

Epiſcoporum cura, & ſollicitudo circa prædicationem, in Euangelijs multa extant, ſub parabolis Diuina oracula, ex quibus ea deſignatur, ibid. num. 12.

Epiſcopi tenentur magno prædicandi pondere, ibidem num. 14.

Epiſcopis, qui non prædicant, poteſt dici, quod lucernam diuini Verbi compreſſam ſub modio retentarunt, & non ſuper candelabrum poſitam cunctorum oculis expoſuerunt, ibid. num. 16.

Epiſcopi neceſſitas circa prædicationem exaggeratur, & increpationes, & minas ſacræ paginæ, quibus ipſi minime prædicantes ſubijciuntur, exponit S. Ambroſ. de Dignit. Sacerd. cap. 1. ibid. num. 17.

Epiſcopis diſtrictè iniungitur munus prædicandi à ſacroſanctis Concilijs, ibid. 18.

Epiſcopus orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi tantummodò vacare debet; abiecta omni rei familiaris cura, ibid. num. 19.

Epiſcoporum proprium munus eſt prædicatio, ibid. nu. 20.

Epiſcopi ſæpenumero fuerunt excitati à Summis Pontificibus ad paſtoralem curam prædicationis, ibidem numer. 21.

Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, hoc eſt miſſi ad prædicandum, ibid. num. 22.

Epiſcopi ſunt Euangelij nuncij, ac verbi Dei fideles diſpenſatores, ibid. num. 22.

Epiſcopi munus eſt, de prædicationis miniſterio ſemper cogitare, ibid. num. 23.

Epiſcopi proprium munus eſt docere Populum, & prædicare, ibid. num. 25.

Epiſcopi ſi non prædicent, eis poteſt dici illud Hierem. Paruuli petierunt panem, &c. ibid. num. 27.

Epiſcoporum non prædicantium pœnæ præponuntur remiſſiuè, ibid. num. 28.

Epiſcoporum pedes calciantur in conſecratione, in præparatione Euangelij, vt ſint, de quibus dicitur, Quam ſpecioſi ſunt pedes Euangelizantium omni creaturæ, ibidem num. 29.

in Epiſcopi conſecratione dicitur, Vade, & prædica Euangelium Dei, ibid. num. 30.

Epiſcopatum quotquot Sancti geſſerunt, nedum verbis, ſed exemplo atquè operis implemento ſalubre prædicationis officium Epiſcopis eſſe neceſſarium docuerunt, ibidem num. 31.

Epiſcopi ex officio, & officij neceſſitate ad prædicandum ſunt adſtricti, ibid. 32.

Epiſcopi non minus hodiè, quam olim, tenentur ad prædicandum, quia non minus hodiè, quàm olim, eis officium hoc in conſecratione imponitur, ibid. num. 33.

Epiſcoporum prædicatione vigente vigent virtutes, quæ intereunt ea ceſſante, ibid. num. 35.

Epiſcopi non prædicantes, ſimulacra, & idola ſunt Prælatorum, ibid. num. 36.

Epiſcopis non prædicantibus poteſt dici illud Baruch cap. vlt. Lingua eorum polita à fabro, ipſa etiam inaurata, & argentata, & non poteſt loqui, ibid. nu. 37.

Epiſcopis officium prædicandi eſſe iniunctum, etiam Iuris Conſulti de hoc verba faciunt, ibid. num. 38.

per Epiſcopum, tanquàm medicum Eccleſiæ ſibi commiſſæ prædicationis, vulneribus peccatorum eſt adhibenda medela, ibid. num. 39.

Epiſcopi quemadmodùm loco 12. Apoſtolorum, ità & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur, ibid. num. 44.

Epiſcopus, licet curam Parochiæ commiſerit Parocho, adhuc tamen totius Plebis ſuæ Diœceſis curam retinet, ibid. num. 64.

Et ideò ad eum ſpectat Prædicatoris deputatio, & non ad Parochum, cuius poteſtas eſt imperfecta reſpectu Epiſcopi, ibid. num. 65.

Epiſcopo ſolùm olim fuit permiſſum concionari, & id omnibus alijs denegatum, ibid. num. 69.

ad Epiſcopos ſolum ſpectat mittere, & vocare presbyteros ad concionandum, ibid. num. 70.

Epiſcopis poteſtas aſſumendi viros idoneos ad ſanctæ prædicationis officium ſalubriter exequendum, à pluribus Concilijs data fuit, ibid. num. 72.

Epiſcopus, ſi det facultatem quærendi eleemoſynam, & illam ſoluendi prædicatori, non ex hoc cenſetur data facultas eligendi prædicatorem, ibid. num. 84.

Vide infrà in verbo Prædicatori.

Epiſcopus in exigendo quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, concurrere dicitur cum eo, iure reali, & inabdicabili, ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, deciſ. 311. num. 1.

Epiſcopus conſequitur quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, ex diſpoſitione Canonum, non ex conſuetudine, deciſ. 311. num. 2.

Epiſcopus præſcribit contra Parochum ius decimandi alioquin ipſi Parocho debitum, deciſ. 311. nu. 4.

Epiſcopus poteſt agere officio Iudicis nobili contra Laicos ad quartam decimarum ſibi debitam, deciſ. 334. numer. 1.

Epiſcopo, quod debeatur quarta decimarum, Rota nunquàm dubitauit, deciſ. 334. num. 4.

Epiſcopus habet intentionem fundatam in parte decimarum retenta, etiamſi ageretur contra ipſum Rectorem, deciſ. 334. num. 11.

Epiſcopus, quamuis directa actione, Laicos conuenire non poſſit pro exactione decimarum, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſt ei, ne ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis, deciſ. 61. num. 1.

Epiſcopus fundat intentionem de iure in quarta integræ decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debitæ, deciſ. 61.

ciſ. 61. numer. 2.
Epiſcopo vt ſoluatur quarta decimarum, non eſt Parochus priuandus ſua portione, deciſ. 61. num. 3.
Epiſcopus officium Iudicis, quod Implorat contra Parochianos pro conſecutione decimarum, reſtringi debet ad id, quod aliàs exigeret ab ipſo Parocho, deciſ. 61. nu. 4.
Epiſcopo ſemper remanet integra actio pro ſua quarta decimarum, ſaltem officio Iudicis nobili, contra poſſeſſores quorundam prædiorum decimatoriorum, dum ſunt debitores, cum agatur de onere reali, deciſ. 61. num. 7.
ad Epiſcopum ſpectat executio piarum voluntatum, & hoc tam de Iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, deciſ. 32. num. 7.
Epiſcopus non poteſt facere Eccleſiam collegiatam, non Collegiatam, deciſ. 221. num. 30.
Epiſcopo creditur dicenti aliquem eſſe filium patrimonialem, deciſ. 289. num. 20.
Epiſcopus non ſeruans formam ei datam à Papa in facultate vniendi, vnio eſt nulla, deciſ. 289. num. 22.
ab Epiſcopo ſi ſit erectum beneficium aliquod, & dotatum de alijs bonis, ſeu beneficijs, quam ad Collegiatam ſpectan. hoc caſu non intrat ſimultanea collatio, & eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi, deciſ. 43. numer. 2. & 3.
Epiſcopo atteſtandi de collatione parochialis Eccleſiæ facta præuio concurſu, & ſeruata forma Concilij Tridentini; non eſt ſtandum, deciſ. 359. num. 6.
Sed hoc intellige verum, quando conſtat de contrario, veluti ſi conſtet concurſum habitum fuiſſe coram duobus tantum examinatoribus, ibid. nu. 7.
Epiſcopus in Eccleſia Parochiali, nedum poteſt viſitare Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & alia concernentia curam, deciſ. 21. num. 9.
Sed etiam corpus ipſius Eccleſiæ, & ordinare reparationes ordinarias, ibid. num. 9.
Epiſcopus an poſſit dare licentiam Beneficiatis ſe congregandi, deciſ. 32. num. 2.
Epiſcopus ſolus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli poteſt Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciendi Collegium, deciſ. 136. num. 8.
Epiſcopo ſpectat ſtatuere, quænam portio diſtributionum, cuique horæ canonicæ, diuinoque officio, Eccleſiaſticæne functioni, aſſignanda ſit, deciſ. 115. num. 23.
Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum Eccleſiæ, & de non Collegiata, facere Collegiatam, deciſ. 221. num. 29.
Epiſcopus non videtur æquum, vt idem Iudex ſit, quando agitur de cauſa ſuæ Eccleſiæ, deciſ. 165. num. 15.
Epiſcopi informatio ſuper aliqua re ſibi commiſſa, præſumitur integra, donec contrarium probetur, deciſ. 328. numer. 5.
Epiſcopo ſuſpecto exiſtente, rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari, deciſ. 165. num. 16.
Epiſcopus præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum, deciſ. 30. num. 11.
Vide infrà in verbo Ordinarius.

EPISTOLA.

ex Epiſtola reſponſiua arguitur præcedens epiſtola ante ſcripta, deciſ. 64. num. 8.
Epiſtolæ vt aliquid probent, omnino indigent recognitione teſtium, & nihil probant, ſi non fuerint recognitæ; deciſ. 196. num. 7.
Epiſtola Diui Adriani non tribuit ius diuidendi obligationem, ſed exceptionem, deciſ. 318. num. 21.

ERECTIO.

Erectio beneficiorum vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant regulæ reuocatoriæ, deciſ. 7. num. 8. 9. & 15.
Erectio duorum beneficiorum, quando ſit ex vno, tunc vnum ſtat de per ſe, nec aliud pendet ab alio, deciſ. 220. num. 3.

ERROR.

Error dicitur patens, dum relatum vere aliter ſe habet, quam in referente fuit præſuppoſitum, deciſ. 188. numer. 4.
de Errore donec non docetur, peritis iudicialiter electis credendum eſt, deciſ. 2. num. 6.
Error in contractibus poteſt remouere conſenſum ab actu, deciſ. 251. num. 6.
Itaut nec attendatur iuramentum in eis interpoſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio, ibid. num. 7.
Error excludit conſenſum, deciſ. 188. num. 3.
Error non poteſt conſtituere in quaſi poſſeſſione aliquem ad aliquid faciendum, deciſ. 16. num. 18.
Error in Indictione non vitiat, nec adimit fidem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 6.
Erroris prætextu, id quod fecit, ſi quis prætendat tollere, debet afferre contrarias probationes concludentes per neceſſe, non autem per poſſibile, deciſ. 128. num. 13.
per Errorem ſi ſit facta electio vnius viæ, non cenſetur renunciatum alteri viæ, deciſ. 110. num. 7.
de Errore confeſſionis quando conſtat, nulla ratio de ea habenda, deciſ. 4. num. 36.
Error Notarij non debet nocere parti, deciſ. 119. num. 3.
Errantis nulla eſt voluntas, deciſ. 188. num. 3.
ETHNICI, Flamines, Augures, Salios, Fœciales, alioſque Sacerdotes vna cum bonis ipſorum, immunes, & liberos à tributis reddebant, deciſ. 339. num. 15.

EVICTIO.

Euictio, quando eſt promiſſa expreſsè, tunc ſufficit ad hoc, vt promittens obligetur, deciſ. 176. nu. 7.
de Euictione non poteſt agere emptor, quando ab eo non euincitur, ſed auocatur poſſeſſio, deciſ. 135. num. 13.
de Euictione non tenetur, qui tantum conſenſit alienationi feudi, deciſ. 30. num. 13.
de Euictione non tenetur venditor, quando ſecuta eſt per Iudicis imprudentiam vel ex facto Principis, deciſ. 143. num. 10.
de Euictione, quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, deciſ. 176. num. 2.
de Euictione quando teſtator tenetur, tunc non ſolus eius hæres etiam ad hoc tenetur ſed etiam hæres heredis, deciſ. 176. num. 3.
de Euictione dans dotem non tenetur quando dos incipit à traditione non autem à promiſſione, ſi non conſtet de dolo, aut mala fide, deciſ. 176. num. 6.
Euictio quando eſt ſecuta, tunc emptori eſt aperta via ad agendum pro recuperatione precij ſoluti, deciſ. 143. num. 1.
Euictionis cauſa quando accidit ex cauſa præcedenti ante contractum, ad venditorem ſpectat periculum rei venditæ, deciſ. 143. num. 13.
Euictio quando euenit ex natura rei non venit in generali promiſſione de euictione, deciſ. 176. num. 8.
Limita, niſi verba promiſſionis ſint vniuerſalia, & prægnantia, ibid. num. 9.
Euictionis noua cauſa ſi euenerit poſt contractum, ad emptorem ſpectat periculum rei, venditæ, deciſ. 143. num. 12.
de Euictione, quem tenet actio, eundem agentem, eiuſque hæredem repellit exceptio, deciſ. 185. num. 12.
Euicta re, & poſſeſſione ablata, emptor tunc agit ad damna, & intereſſe, quæ ſunt ipſum precium ſolutum, deciſ. 143. num. 8.

EXACTIO.

Exactionem nemo præſumitur ſibi velle reddere difficiliorem, deciſ. 244. num. 6.
Exactum ſemel, quod iterum exigatur bona fides non patitur, deciſ. 5. num. 1.
Exigendi facultas propria auctoritate, non liberat debitorem tanquam poſita in arbitrio, non autem in neceſſitate creditoris, deciſ. 209. num. 5.
Exigere non veriſimile, quod diù differat creditor, deciſ. 244. num. 8.
ab Examinatorum reprobatione appellari poteſt, deciſ. 147. num. 8.

EXCEPTIO.

Exceptio declarat mentem Principis aliquid concedentis, deciſ. 95. num. 6.
Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem, reſpuuntur in iudicio Saluiani, deciſ. 276. num. 11.
Exceptio firmat regulam in non exceptis, deciſ. 264. num. 21.
per Exceptionem totalem à iuriſdictione, & imperio Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti, deciſ. 43. num. 4.
Exceptio, & reſeruatio vnius caſus, operatur comprehenſionem aliorum caſuum, deciſ. 24. num. 1.
Exceptiones contra Teſtes, quæ in actis non conſtant, non egent reſponſione, deciſ. 239. num. 25.
Exceptiones poſt rem iudicatam non admittuntur contra ſententias confirmatas, deciſ. 12. num. 13.
Exceptiones plures ſi patiatur teſtis, non probat, deciſ. 199. num. 5.
Exceptio, quæ prouenit ab eodem fonte, ex quo actio oritur, repellit agentem, deciſ. 209. num. 3.
Exceptiones, quæ percutiunt defectum dominij, non pertinent ad iudicium poſſeſſorium Saluiani, deciſ. 276. num. 10. & 5.
Exceptiones aliquorum teſtium tolluntur ex numero, & habilitate aliorum, deciſ. 156. num. 3.
Exceptio turbida non impedit immiſſionem fideicommiſſario, deciſ. 301. num. 17.
Exceptiones incontinenti probatæ admittuntur in qualibet
iudicio

indicio quantumcumque ſummario, & executiuo; deciſ. 86. num. 10.
Exceptio incontinenti probata impedit immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict. D. Andr. coll. deciſ. 88. num. 3.
Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis, deciſ. 156. num. 4.
Exceptio irreleuans non debet retardare expeditionem cauſæ, deciſ. 8. num 14.
Exceptio an bona alienata æquent valorem detractionum, non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 35. numer. 6.
Exceptio fideicommiſſi, tanquam ea, quæ altiorem indaginem requirit, non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 337. num. 3.
Exceptio litis pendentiæ, non eſt peremptoria, ſed declinatoria fori, deciſ. 91. num. 26.
Exceptio litis finitæ, aut litis pendentiæ, quando non impediat viam executiuam, deciſ. 121. num. 20.
Exceptionem litis finitæ, cum contineat tranſactio, ideò impedit litis ingreſſum, deciſ. 86. num. 1.
Exceptioni non numeratæ dotis certiſſimum eſt, quod ſubiacet dotis receptio, deciſ. 55. num. 18.
Exceptionem non numeratæ pecuniæ poteſt opponere maritus, quantumcunquè faſſus ſit in inſtrumento dotali, dotem ſibi dotem eſſe, deciſ. 55. num. 19.
Exceptio periurij non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio, deciſ. 55. num. 17.
Exceptio peremptoria poteſt opponi quandocumquè ante ſententiam, deciſ. 91. num. 27.
per Exceptionem redditionis rationis non impeditur immiſſio, ſi requirat altiorem indaginem, deciſ. 140. numer. 12.
Exceptio ſingularitatis contra teſtes non admittitur, quando deponunt de facto ſucceſſiuo, deciſ. 97. num. 1.
Exceptio, tua non intereſt, repellit ab agendo, & ab excipiendo, deciſ. 93. num. 7.
Exceptio, tu habes parem in grado, non poteſt proponi à poſſeſſore contra vocatum, aut venientem ex illius perſona, cum illa reſpiciat ius tertij, deciſ. 308. nu. 4.
EXCESSVS in executione ſententiæ non percutit ſententiam, ſed ipſam executionem, deciſ. 8. num. 7.

E X C L V S I O.

Excluſionis qualitas quando ceſſat, pariter ceſſat ipſa excluſio, deciſ. 264. num. 14.
Excluſio ab hæreditate fratris, non eſt admittenda in ſtatutis excluſiuis fœminarum, niſi de hoc fiat mentio in dictis ſtatutis, deciſ. 329. num. 7.
Excluſio vnius eſt incluſio alterius, deciſ. 235. num. 11.
Excluſus ab aliquo iure vna via, poteſt venire ex alia, & tanquam alius, deciſ. 235. num. 8.
Excluſus ſemel à ſubſtitutione fideicommiſſaria, non cenſetur ad eam vocatus ex voluntate Teſtatoris, ſed perpetuo remanere debet excluſus, deciſ. 235. num. 1.
Declara hanc concluſionem, quando non procedat, ibidem num. 2. & 3.
Excluſus ab inteſtato multò magis repellitur à ſucceſſione contra tabulas, deciſ. 316. num. 25. & quare num. 26.
EXISTENTIA aliquorum bonorum mariti vt excludatur ea eſſe penès vxorem, ſufficit poſſibilitas, quod maritus prædicta bona alienauerit, deciſ. 265. num. 11.
Exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, vt teſtes probent, debet deponere de exiſtentia de tempore motæ litis, deciſ. 265. num. 5.
EXCOMMVNICATIO eſt magna coerctio, deciſ. 253. num. 21.
Excommunicatus repellitur à limite iudicij; deciſ. 107. numer. 5.
EXCVSATIO nulla cadere poteſt, quando contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis actui, deciſ. 268 num. 3.
Excuſationem aliquam, ſi tutor datus habeat, & negat eam proponere, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum, deciſ. 3. num. 14.

E X E C V T I O.

Executio fieri non poteſt pro debito, cuius quantitas non eſt liquidata, deciſ. 161. num. 27.
in Executionem præcedentis tractatus, cenſetur factus actus ſequens, deciſ. 120. num. 8.
Executio nulla remanet facienda, quando cauſa aliqua ſuum plenarium effectum habuit, decil 11. num. 6.
Executioni non eſt demandandus contractus, antequam non ſit perfectus, deciſ. 145. num. 29.
Executionem non meretur mandatum, quando eſt relaxatum ex falſa cauſa, deciſ. 185. num. 14.
in Executione, Iudex non debet procedere pendente lite in Rota, & poſt Inhibitionem Rotalem, deciſ. 75. num. 2.
Executionem paratam ſine dubio habent literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, deciſ. 133. num. 1.
Executionem ſolum expectat res iudicata, deciſ. 69. numer. 3
Executio eſt nulla, & iniuſta, ſi oriatur ex ſententia nulla, & iniuſta, & ſic ex radice infecta, deciſ. 200. num. 4.
Executio pro ſumma à duobus debita, fieri debet in bonis obligatorum pro virili, deciſ. 318. num. 15.
Quid in pluribus obligatis pro reſtitutione dotis, & num. 21. Quid in marito, num. 22. Quid in marito, & eius patre, num. 23.
Executio etiam trium conformium poſt inhibitionem eſt attentata, decil. 75. num. 5.
pro Executione ſi fuerint capta bona, & ſubhaſtata, & tradita fuerint emptori, non poteſt iterùm creditor via executiua contra eundem debitorem agere ex eodem contractu, deciſ. 122. num. 13.
Executio facta in partibus ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit, non eſt attentata, deciſ. 134. num. 3.
Sed iſta ignorantia excluditur, quando ille ab initio coram Iudice in Curia conſtituit procuratorem, ibidem num. 4.
ad Executionem donationis non ſufficit vt quis agat, niſi probet illam eſſe validam, deciſ. 34. num. 4.
Executio piarum voluntatum, tàm de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum, deciſ. 32. num. 7.
Executionis moderatio in ea parte in qua fuit exceſſum, debet fieri, deciſ. 8. num. 8.
poſt Executionem, vſuræ amplius non currunt, quando in poteſtate creditoris eſt, iudicatum exigere, deciſ. 132. num. 16.

I N E X E C V T I V I S.

in Executiuis licita eſt variatio de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel ſi vno modo ſit facta executio, deciſ. 161. num. 4. & 5.
in Executiuis, quando concedatur remiſſoria, deciſ. 276. num. 12. & 13.
in Executiuis poteſt actor relinquere viam inceptam, & ad aliam recurrere, deciſ. 122. num. 16.
in Executiuis merita cauſæ non diſcutiuntur, ſed agitur de credito liquido omni exceptione iuridica carente, deciſ. 161. num. 5.
in Executiuis mora committitur, quando quis in termino mandati relaxati non ſoluit, deciſ. 143. num. 19.
EXECVTIVE ſi fideiuſſor fuerit exactus, ipſe quoque habebit ius paratæ contra principalem ad conſequendum id, quod pro eo ſoluit, deciſ. 122. num. 4.
Executiuè poteſt agi vigore obligationis Cameralis, deciſ. 161. num. 18.
Executiuè procedi poteſt ſtante obligatione Camerali, deciſ. 44. num. 3.

E X E C V T O R.

Executor præuertens contenta in mandato, executio nullius eſt momenti, deciſ. 257. num. 6.
Executor præſumitur omnia benè geſſiſſe, deciſ. 71. numer. 7.
Executor nulliter procedens ad ſententiam adiudicationis, & immiſſionis, non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ. 84. num. 6.
Executor præſumitur proceſſiſſe ad executionem, præuia iuſtificatione omnium narratorum, deciſ. 71. num. 5.
Executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, quando poſſeſſio eſt vacans, & non adeſt legitimus contradictor, deciſ. 71. num. 6.
Executor excedendo fines ſuæ delegationis, dicitur nulliter proceſſiſſe, deciſ. 11. num. 19.
Executor rite, & rectè procedendo priuat poſſeſſione, deciſ. 139. num. 7.
Executor voluntatis Teſtatoris quis cenſetur, dum nullum commodum de bonis ipſius ſenſit, deciſ. 35. num. 8.
Executor mixtus partes Iudicis tenetur aſſumere, deciſ. 84. num. 5.
Executor debet exequi per ſe, & non poteſt circa illud facere ſubexecutorem, deciſ. 38. num. 30.
ab Executore ſi probetur, quod ſit commiſſus exceſſus, ab eo datur appellatio, deciſ. 8. num. 5.
Executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ non expreſſa perſona, non poteſt ſubdelegare cum cenſeatur electa induſtria perſonæ, deciſ 38. num. 28.
Executor conſtitutus ad nominandum aliquos de familia, ſi illos non declarat, omnes de familia veniunt, deciſ. 38. num. 63.
Executor ritè, & rectè præſumitur proceſſiſſe ad executionem, deciſ. 175. num. 25.

Execu-

Executor merus eſt compulſor, deciſ. 76. num. 9.
ad Executionem ſuæ ſententiæ, quando Iudex à quo non poſſit procedere, deciſ. 124. num. 10.
Executor dicitur modum in exequendo excedere, quando in alia re in ſententia non comprehenſa executionem fecit, deciſ. 8. num. 6.
Executor debet ad vnguem ſeruare formam Breuis, deciſ. 200. num. 4.
Executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ, ſubdelegare poteſt, deciſ. 37. num. 28.
Executor merus de ſubreptione allegata cognoſcere minimè poteſt, deciſ. 11. num. 18.
Executor merus non tenetur aſſumere partes Iudicis, nec aliquem citare, deciſ. 11. num. 29.
Executorem mixtum facit clauſula, vocatis vocandis, deciſ. 83. numer. 4.
Executor teſtamentarius bene poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam ad hoc, vt aſſequatur voluntas Teſtatoris, deciſ. 35. num. 21.
Executoribus teſtamentarijs ſi Teſtator iubeat, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerit hæres, debeat dare 1000. hoc præceptum tamquam irrationabile, non ligat hæredem, deciſ. 86. num. 51.
EXEMPLO eſt ſtandum, ſi pars aduerſa habet in poteſtate originale, & illud non vult exhibere, deciſ. 359. num. 12. & 13.

EXEMPTIO.

Exemptionis gratia eſt de ſui natura præiudicialis, deciſ. 157. num. 13.
Exemptio debet reſtringi ad nominata tantum, deciſ. 30. num. 4.
Exemptio perſonalis non extenditur ad realem, deciſ. 205. num. 1.
Exemptione à ſolutione Tributorum, Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ perſonæ tamquam ſponſa, familiareſque Chriſti potiri debent, deciſ. 339. num. 17.
EXHÆREDATIO non infertur, niſi vbi nominatim exprimitur, deciſ. 320. num. 28.
Exhæredatio non poteſt dari, ſine cauſa inducente odium, deciſ. 235. num. 13.
ad EXHIBITIONEM rei petitæ vt poſſit quis aſtringi, debet probari exiſtentia de tempore motæ litis, deciſ. 297. num. 14.
EXISTENTIA de proximo recenti penès aliquem probata, conſequens eſt, vt is qui negat, teneatur probare amiſſionem, deciſ. 225. num. 3.

EXPEDITIO.

Expeditio cauſæ non debet retardari per exceptionem irreleuantem, deciſ. 8. num. 14.
in Expeditione beneficiorum de iurepatronatus fraus non minus cadere poteſt, quam in alijs liberæ collationis, deciſ. 287. num. 9.

EXPENSA.

ad Expenſarum refectionem, mandatario tenetur mandans, deciſ. 10. num. 4.
Expenſarum cauſam aſſignare debent adminiſtratores, quando reddunt rationem, deciſ. 155. num. 16.
ad Expenſarum condemnationem procedi poteſt per decretum, deciſ. 141. num. 9.
Expenſas factas in ædificio vſufructuarius poteſt recuperare, quatenus res eſt facta locupletior, deciſ. 116. nu. 36.
Expenſas factas in re vſufructuaria non repetit vſufructuarius, ſi fuerunt ad ſui ipſius vtilitatem, deciſ. 116. numer. 42.
Expenſas neceſſarias, quando principalis non poſſit controuertere, quin eius procurator facere potuerit, deciſ. 10. num. 6.
Expenſas factas in aliqua re, ſi ſit effecta pretioſior, quilibet tertius poſſeſſor poteſt repetere; deciſ. 116. num. 36. & de veritate huius opinionis, vide num. 38.
Expenſas factas occaſione litis, procurator vt prætendere poſſit, eas concludenter probare tenetur, deciſ. 10. num. 7.
Expenſæ litis debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ, deciſ. 10. num. 10.
Expenſæ litis debentur procuratori, ſi pro defenſione cauſæ eas fecerit, deciſ. 10. num. 8.
Expenſas litis contra ſe ipſum aduerſario ſuo, quis non tenetur facere, deciſ. 155. num. 18.
EXPOSITIO non diuerſificat eſſentiam nominum, ſed eamdem ſignificat, deciſ. 54. num. 10.

EXPRESSVM.

Expreſſum eodem modo dicitur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum, deciſ. 205. num. 3.
Expreſſum dicitur comprehenſum per verba generalia, deciſ. 15. numer. 2.
Expreſſum id ſatis dicitur, quod venit in neceſſariam antecedentiam, deciſ. 141. num. 3.
Expreſſa ea, quæ non ſunt in parte diſpoſitiua, non alterant diſpoſitionem, deciſ. 166. num. 2.
Expreſſionis vis indiuidualis vim habet clauſulæ pro expreſſis, deciſ. 114. num. 8.
EXTENSIO non eſt admittenda in diſpoſitionibus exorbitantibus, cum ſoleant recipere ſtrictam interpretationem, deciſ. 94. num. 4.
EXTENSIO appellatiua filiorum nunquam admittitur, quando filij cum aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem nominantur, deciſ. 162. num. 6.
Sed hoc intellige, quando dicta qualitas continet indiuiduum, puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum: ſecus vero quando Teſtator nominat filios naſcituros in genere, ibid. num. 7.

EXTRACTIO.

Extractionem iurium ſi aliquis petat, nihil intereſt vtrum iſte ſit malæ famæ, cum hoc totum pendeat à protocollo, deciſ. 18. num. 2.
Extractio inſtrumenti facta lite pendente, quando ſuffragetur etiamſi fuerit facta lite pendente, & abſque compulſorialibus, deciſ. 125. num. 13.
Vide infrà in verbo Iura.

EXTRANEVS.

Extraneus penitus excluditur in iurepatronatus gentilitio, deciſ. 112. num. 3.
Extranei non poſſunt intereſſe geſtis inter coniuges in priuantis domibus, & cubiculis, deciſ. 239. num. 20.

EXTREMA.

Extremum primum in Saluiano, eſt creditum cum hypotheca, deciſ. 204. num. 2.
Extremum ſecundum in Saluiano probatur per ſubſtentationem litis, deciſ. 204. num. 4.
Extremum primum in Saluiano probatur per inſtrumentum, deciſ. 204. num. 3.
Extremis probatis media præſumuntur, quando in medio non adeſt obex vel interruptio, deciſ. 221. num. 10.

F

FACTVM.

FActum nudum, vel arbitrium à ſe priùs declaratum, quando dicatur alicui commiſſum, deciſ. 38. numer. 29.
ex Facto ſuperioris extinguitur Collegium, etiam multis collegialibus, deciſ. 221. num. 21.
ex Facto oritur iniuria, deciſ. 239. num. 5.
ob Factum tertij an legatarius poſſit priuari legato, deciſ. 86. num. 37.
Factum defuncti hæres poteſt impugnare, ſi ſit à iure improbatum, deciſ. 185. num. 16.
Facto melius, quam verbis, aliquid declaratur, deciſ. 194. num. 10.
ex Facto ipſo benè probatur infirmitas alicuius, ſi ille ex ea deceſſerit, deciſ. 45. num. 30.
Factum excedens centum annos improbabile eſt per teſtes, deciſ. 18. num. 11.
de Facto proprio ſi teſtes deponant, cæteris alijs præferuntur, deciſ. 156. num. 1.
Factum quando quis promittit, ei incumbit onus probandi, quod id adimpleuit, & agenti ad implementum ſufficit negatiuam proponere, deciſ. 44. num. 21.
Facto alterius, iniquum eſt quòd quis prægrauetur, deciſ. 86. num. 89.
Factum auctores, ſucceſſor tenetur ſequi, deciſ. 5. numer. 13.
Factum defuncti, hæres cum beneficio leg. & inuentarij tenetur ratum habere, quantum vires hæreditariæ ſuppetunt, deciſ. 83. num. 26.
ex Facto tertij nemo hæreditate priuari, aut exhæredari conuenit, deciſ. 86. num. 45.
Facti repugnantia impedit, ne verba ad aliquid ſaluandum poſſit impropriari, deciſ. 257. num. 8.
Factum, vel datum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur, deciſ. 58. num. 11.
de Facto antiquo probando quando agitur, ſcripturæ ſunt præferendæ teſtibus, deciſ. 142. num. 1.
Factum tutoris reputatur, factum pupilli, deciſ. 169. num. 2. & vide quando id procedat, num. 5.
Factum cuique ſuum ſibi, & non aduerſario nocere debet, deciſ. 227. num. 8.
Factum mandatarij verè, & propriè dicitur factum mandantis, deciſ. 285. num. 6.

Factum proprium non poteſt quis impugnare, deciſ. 30. num. 14.
in Facto cum conſiſtat ſcientia, cum non præſumatur, ideò venit probanda, deciſ. 130. num. 25.
Factum, vel non factum mente captis non poteſt tribui, deciſ. 86. num. 36.
de Facto ſucceſſiuo ſi deponant teſtes, præſumuntur conteſtes, deciſ. 97. num. 2.
Facto proprio ſi quis cadat à poſſeſſione, non poteſt agere remedio reintegrandæ, deciſ. 251. num. 13. & vide num. 14.
Factum non præſumitur, niſi probetur, deciſ. 284. numer. 38.
Factum nudum ſolum poteſt delegari, deciſ. 38. num. 21.
Facere aliquid per alium, per ſe ipſum facere videtur, deciſ. 38. num. 58.

FACVLTAS.

Facultas exigendi propria auctoritate non liberat debitorem, tamquàm poſita in arbitrio creditoris, non autem in neceſſitate, deciſ. 209. num. 5.
Facultas data ab homine ad eligendum incertum de certis, tenet, quia in vltimis voluntatibus cauſa efficiens eſt ſolus teſtator, deciſ. 38. num. 37.
Facultatem ſi quis habeat aliquid augendi, aut minuendi, intelligitur ſecundum arbitrium boni viri, deciſ. 146. num. 11.
Facultas, & licentia præſupponunt prohibitionem, deciſ. 136. num. 11.

FALCIDIA.

in Falcidia etiam procedunt, diſpoſita in Trebellianica, deciſ. 171. num. 14.
Falcidia etiam tacitè prohiberi poteſt, deciſ. 171. num. 13.
de Falcidia ad Trebellianicam, quando valeat argumentum, deciſ. 5. num. 10.

FALSITAS.

Falſitate contractus ſtante, vt inducatur eius ratificatio, quidnam ſit neceſſarium, deciſ. 190. num. 31.
Falſitas cauſæ adimit conſenſum contrahentium ab actu, & perinde eſt, ac ſi nullus contractus fuiſſet celebratus, deciſ. 242. num. 2.
Falſitas narratiuæ, quando non vitiet gratiam, deciſ. 166. num. 6.
Falſitate cauſæ ſtante, & mala fide, præſcriptio 40. annorum non attenditur, deciſ. 80. num. 27.
Falſitatis, & abolitionis præſumptio in aliqua ſcriptura ceſſat contra aliquam perſonam, ſi illa vſa non fuerit, nec in ea ſe fundat, deciſ. 286. num. 7.
Falſitas, & contrarietas in teſte ſolum attenditur in ſubſtantialibus, deciſ. 87. num. 7.

FAMA.

Famam probant, & conſequenter dominium, enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, & metam ducentorum annorum excedentes, deciſ. 101. num. 7.
Fama probari poteſt per enunciatiuas antiquiſſimas, & ex fama dominium, deciſ. 205. num. 8.
Fama vna deſtruit aliam, deciſ. 205. num. 10.
Famæ vim ſolummodò habent enunciatiuæ, quamuis antiquæ, deciſ. 221. num. 6.
Fama debet habere originem à perſonis fide dignis, deciſ. 18. num. 12.
Fama recens an ſit ſufficiens ad probandum, quod quis erat ſocius alicuius, & quam probationem faciat, deciſ. 256. num. 10.
Probatio ſolet augeri, ſi concurrant adminicula, ibidem num. 12.
Famam teſtes probant, ſi dicant publicè audiuiſſe, licet non dicant à quibus, deciſ. 191. num. 20.
Famæ vim quando habeat enunciatiua antiqua ſupra centum annos, ad inferendam aliquam probationem, deciſ. 61. num. 8.
Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem, deciſ. 155. nu. 7.
Fama, & communis opinio, quod aliquis ſit Notarius, dat robur officio, deciſ. 184. num. 28.
Fama affirmatiua, vel præualet negatiuæ, vel illam conquaſſat, deciſ. 18. num. 13.
Famam, & publicam vocem vt teſtes probent, debent deponere à quo audiuerunt, deciſ. 256. num. 9.
Fama, atque opinio eſt quoddam totius populi teſtimonium, deciſ. 314. num. 9.
Fama, & opinio publica plurimi fit à Doctoribus ad probandam filiationem, deciſ. 314. num. 9.
Fama non dicitur probata, ſi teſtes ſuper ea deponentes, non ſint tales, quales requiruntur ad eam probandam, deciſ. 324. num. 21.
Famam ſui viri non præſumitur vxor voluiſſe lædere, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare; & hoc præſertim, quando eſt nobiliſſima, & prudens, deciſ. 155. num. 15.
Famam, & publicam vocem, vt teſtes probent, qualiter deponere debeant, deciſ. 170. num. 17.
Fama antiquiſſima iuriſpatronatus habetur pro titulo, deciſ. 101. num. 6.

FAMILIA.

Familiæ appellatione venire etiam intelliguntur fœminæ, & eius deſcendentes, deciſ. 101. num. 13.
à Familiæ nomine, non differt verbum deſcendentiæ, deciſ. 89. num. 21.
in Familiæ paternæ appellatione fœminæ non ſunt compræhenſæ, deciſ. 89. num. 19.
Familiæ paternæ appellatione non veniunt deſcendentes ex fœminis, deciſ. 89. num. 17.
de Familia omnes veniunt, ſi executor conſtitutus ad nominandum aliquos de familia, neminem nominauerit. deciſ. 38. num. 63.
de Familia, & agnatione ſunt fœminæ licet non conſeruent conſeruationem ipſius familiæ, deciſ. 279. num. 18.
Familiæ conſeruationem reſpiciens donatio ſub certa lege primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & exempta remanet ab onere inſinuationis, deciſ. 118. num. 11.
in Familia aliena, quando mulier ſe nubit, tunc eſt finis lineæ, alias non, deciſ. 89. num. 13.
per Familiarium Cardinalium obitum beneficia vacantia ſunt reſeruata per regulam Cancell. hodie quartam, deciſ. 53. num. 1. & vide in verbo Beneficium.
in Familiam aliquid transferens, cenſetur in omnes de familia tranſtuliſſe, deciſ. 38. num. 6.
in Familias alienas vnà cum bonis tranſeunt fœminæ, deciſ. 49. num. 18.
de FAMVLO illo, de quo apud Luc. cap. 19. cui concredita fuit pecunia ad erogandum, hoc interpræcatur Diuini Verbi diſpenſatio, & Euangelij pretioſa eloquia nummularijs, hoc eſt Chriſtianis tradenda, deciſ. 234. num. 13. & 15.
Famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt, deciſ. 155. num. 16.
de FATALIVM prorogatione ſi non conſtet, ſuccedit regula text. in l. properandum, C. de iudic. deciſ. 332. numer. 3.

FAVOR.

ad Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debent in eius odium retorqueri, deciſ. 210. num. 15.
Fauori pro ſe inducto quilibet poteſt renunciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio, deciſ. 91. num. 2.
Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare, deciſ. 91. num. 28.
In Fauorem alicuius, ſi aliquid ſit inductum, id non debet in eius odium retorqueri, deciſ. 312. num. 41.
FESTVM Dedicationis Eccleſiæ in Eccleſia Cathedrali celebratur, deciſ. 177. num. 5.

FEVDVM.

Feudorum Laicorum incapaces ſunt, conſtituti in ſacris Ordinibus, deciſ. 325. num. 2.
Feudum non apertum, & ex gratia conceſſum primus inueſtitus non poteſt reuocare in præiudicium vocatorum, deciſ. 50. num. 1.
Cum non ab ipſo, ſed à Domino inueſtiente ius ſuccedendi conſequantur, ibid. num. 1.
Feudum ſi ſit conceſſum ex cauſa oneroſa, tunc primo inueſtito licitum eſt præiudicare vocatis, ibid. num. 2.
Feudum tenere, & in fide eſſe, idem eſt, deciſ. 310. nu. 41.
Feudi conceſſio facta, cum verbis pleno iure, cenſetur conceſſum id totum, quod cadit ſub feudo, & vt vaſſalus habeat in eo plenum ius vaſſalli, deciſ. 310. numer. 56.
Feudum, qualiter probetur, deciſ. 129. num. 9.
in Feudum ſi decimæ dentur ſæcularibus, nihilominus earum cauſæ ſunt cognoſcendæ coram Iudice Eccleſiaſtico, & quare, deciſ. 42. num. 15. & 42.
In Feudo mixto hæres primi inueſtiti alienantis, alienationem reuocare non poteſt, & quando id non procedat, deciſ. 50. num. 11. 12. & 13.
Feudi alienationi, qui tantum conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæres, deciſ. 50. num. 12.
Feudum dicitur conceſſum ex cauſa lucratiua, ſi appareat, in compenſationem pecuniam, neque datam, neque promiſſam, nec conuerſam fuiſſe cum ſit neceſſaria, ad hoc vt dicatur ex cauſa oneroſa acquiſitum, deciſ. 50. num. 3.
à Feudo, quod pater cadat ob delictum filij, ſi fiat tale pactum, non tenet, deciſ. 86. num. 54.
Feudo conuenit annua recognitio, deciſ. 310. num. 28.
Feudale eſt, quicquid continetur intra feudum, deciſ. 164. num. 33.

Feudalis dicitur res, ſtante temporis antiquitate, ſola con- [illegible], deciſ. 310. nu. 50.
in Feudali conceſſione, ſi ſunt poſita verba donationem importantia intelligi debent ſecundum naturam feudi, deciſ. 310. num. 56.
Feudalis quòd aliqua res ſit, ſi quis aſſerat, id probare tenetur, deciſ. 164. num. 34.
Feudale quod ſit territorium, plurimum conducit, ſi reperiatur deſcriptum in libro, vbi talia deſcribuntur, deciſ. 310. num. 42.
Feudalitatem teſtes non probant, ſi neſciant, quid ſit feudum, deciſ. 310. num. 60.
Feudalitatis præſumptio ſurgit ex confeſſione, & agnitione Vaſſalli, deciſ. 310. num. 32.
Feudalitatis recognitio ſi fiat à Vaſſallo, non ſolùm ei præiudicat, ſed etiam omnibus habentibus cauſam ab eo, deciſ. 310. num. 33.
Feudalitatis ſignum nedum ſolum eſt, quando conceditur territorium pro ſe, eiuſque hæredibus deſcendentibus, ſed etiam eſt ſignum feudalitatis ex pacto, & prouiſione.
Vel ſaltem feudalitatis mixtæ ob factam mentionem hæredum, deciſ. 301. num. 26. & 27.
pro Feudalitate non elicitur probatio ineuitabilis, ſi quando territorium fuit alienatum ad cautelam obtenta fuit licentia ab aliquo illud alienandi, deciſ. 212. numer. 13.
Feudalitatis qualitatem probant narrata à Principe in priuilegio antiquiſſimo, deciſ. 129. num. 4.
Feudalitatis præſumptionem magnam præbent, verba enunciatiua pro feudalitate, deciſ. 301. num. 13. & 25.
Feudalitas excluditur, poſita continua poſſeſſione, & ſtatu allodialitatis, deciſ. 212. num. 4.
Feudatarijs propriè conuenit verbum, fidelis, deciſ. 310. numer. 35.

FICTIO.

Fictio vna oritur ex alia, quando venit in conſequentiam alterius, deciſ. 226. num. 11.
per Fictionem monaſterium dicitur ſolum filius, deciſ. 179. num. 17.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienationis, permittendo detractionem Trebellianicæ, alienando cenſetur alienare in ipſum hæredem, deciſ. 5. num. 11.
Fideicommiſſarij actio quando ſit ſufficiens ad impediendam manutentionem, deciſ. 35. num. 4. & 5.
Fideicommiſſarij actio, quando eſt turbida, tunc ſi reus, & poſſeſſor aliquid alienauerit, ſatis eſt ei reſpondere quod bona, quæ dicebantur alienata, ſibi non ſufficiunt pro ſuo credito legitimæ, deciſ. 35. num. 5.
Fideicommiſſarius poſſidens bona fideicommiſſaria, præſumuntur eſſe fideicommittentis, dum nouum titulum acquiſitionis non exhibet, deciſ. 286. nu. 2.
Fideicommiſſarij debent probare exiſtentiam bonorum liberorum de tempore reſtitutionis dotis, ad hoc vt non intret Auth. res quæ C. comm. de legat. deciſ. 210. numer. 8.
Fideicommiſſarius vniuerſalis, aut particularis, in diem, vel ſub conditione, poteſt cogere hæredem ad fideiuſſorem præſtandum, deciſ. 193. num. 1.
Hoc tamen non procedit, quando agitur de bonis ſtabilibus, ibid. num. 2.
Fideicommiſſarius, dum fideicommiſſi exiſtentiam, purificationem ad eius fauorem, & rei identitatem probat, tunc ei immiſſio non poteſt denegari, deciſ. 306. numer. 2.
Fideicommiſſario non retardatur immiſſio, propter detractiones oppoſitas, ſi illæ poſſint compenſari cum fructibus perceptis ex bonis à die purificati fideicommiſſi reſtituendis, deciſ. 249. num. 21.
Et hoc multò magis procedit, ſi hæreditas appareat opulenta, cum tunc facilius remouetur dictum impedimentum, ibid. num. 21.
Fideicommiſſarius, ſi probetur, quod poſſidebat aliqua bona in eo loco, vbi ſunt ſita bona fideicommittentis, præſumuntur ea, quæ à dicto fideicommittente poſſidebantur, dum non docet de titulo ſuæ poſſeſſionis, deciſ. 236. num. 6.
Fideicommiſſario non poteſt concedi immiſſio, niſi priùs hæres grauatus fecerit ſuas detractiones, deciſ. 88. numer. 4.
Fideicommiſſario agenti vigore fideicommiſſi, competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. deciſ. 301. numum. 6.
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per eum, qui titulum nullum habet, deciſ. 67. num. 22.
Fideicommiſſariorum bonorum identitas, ex qua probetur, deciſ. 220. num. 16. 17. & 18.
Fideicommiſſarius, poſtquam docuit fideicommiſſi purificationem, & bonorum identitatem, poteſt petere immiſſionem, vel ex l. fin. C. de edict.
Vel ex vtili Saluiano, prout paſſim Rota reſpondet, deciſ. 298. num. 2.
Fideicommiſſarijs non eſt impedienda immiſſio, per oppoſitionem actionis perſonalis, deciſ. 9. num. 7.
Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem, non eſt ei illa deneganda, ſi hæres ſe opponat pro legitima, & multo minus pro illius ſupplemento, deciſ. 121. num. 1.
Fideicommiſſarius, quando immittitur in poſſeſſionem pro indiuiſo cum grauato, quia detractiones ſunt faciendæ, poteſt reſtituere eas in pecunia numerata: & quando id procedat, & quando non, deciſ. 88. num. 32.
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per exceptionem ſupplementi legitimæ, & quare, deciſ. 121. num. 9.
Fideicommiſſario debetur immiſſio in bonis defuncti probata eius poſſeſſione, abſquè eo quod diſcutiatur dominium eorundem bonorum, deciſ. 67. num. 25.
Fideicommiſſario datur immiſſio pro indiuiſo, quando detractiones ſunt certæ, deciſ. 88. num. 29.
Et hoc intellige, quando datur certitudo generalis ratione loci, & quotæ, aliàs non datur immiſſio, ibid. num. 4.
Fideicommiſſario datur immiſſio in bonis teſtatoris probata eorum identitate, deciſ. 93. num. 13.
Fideicommiſſario non eſt impedienda immiſſio per oppoſitionem inualidam, deciſ. 121. num. 10.
Fideicommiſſario quis non poteſt impedire immiſſionem, ſi in eo deficiat fundamentum, ideſt titulus, deciſ. 47. num. 3.
Fideicommiſſario competit remedium l. fin. C. de edict. diu. Adrian. toll. deciſ. 83. num. 2.
à Fideicommiſſarijs differunt poſteriores creditores, quoad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij, deciſ. 2. numer. 14.
Fideicommiſſarius licet iunior, poteſt prædecedere hæredem grauatum licet ſeniorem, deciſ. 320. num. 20.
Fideicommiſſi repudiatio, ſi fuerit facta tempore inhabili, ſcilicet antequam illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempus habile, ſuſtinetur, deciſ. 12. numer. 45.
Fideicommiſſum ſi quis repudiet ad effectum, vt remaneat penès heredem grauatum, ex hoc non dicitur, quod repudians efficiatur pauperior, deciſ. 323. num. 30.
Fideicommiſſario non currit tempus conficiendi inuentarium, antequam hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio, deciſ. 185. num. 15.
Fideicommiſſarius ſi habeat ceſſionem ab anterioribus, agere poteſt, vt ſibi fiat reſtitutio hæreditatis, quam debet recipere nomine credentis, & poſteà retinere poterit iure proprio ex vtilibus actionibus, quæ continentur etiam in ceſſione, deciſ. 398. num. 1.
Idem facere poterit ex vi delegationis, quæ etiam continetur in ceſſione, ex qua cogere poterit hæredem, vt reſtituat hereditatem fideicommiſſario ad propriam vtilitatem, deciſ. 398. num. 2.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, tunc multo magis inducitur, quando adſunt verba importantia perpetuitatem, deciſ. 304. num. 2.
Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, quando inducatur, deciſ. 304. num. 1.
Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem illorum de familia ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia, deciſ. 284. num. 1. & amplia numer. 2.
Fideicommiſſum in bonis filio relictis, ſi pater conſtituat, non præſumitur filium velle grauare in legitima, niſi id expreſsè dixerit, deciſ. 337. num. 6.
Fideicommiſſum dicitur conditio, deciſ. 341. num. 5.
Fideicommiſſo conditionali ante aduentum conditionis renuncians, non dicitur renunciare iuri radicato aliqua certa ſpe, deciſ. 292. num. 25.
Fideicommiſſi conditionalis ius ante purificatam conditionem, dicitur pendere à futuro incerto euentu, deciſ. 292. num. 24.
Cum Fideicommiſſarius hæredem grauatum prædecedere poſſit, ibid. num. 24.
ex Fideicommiſſo particulari dos non poteſt detrahi, & allegant, quod bona libera non ſufficiant, incumbit onus probandi plenè, & concludenter, deciſ. 301. num. 15.
Fideicommiſſum perpetuum non inducitur ex grauamine dotandi fœminas in infinitum, deciſ. 83. num. 6.

Fidei-

Fideicommiſſum pœnale non inducitur, niſi verbis expreſſis, quæ nmnem aliam interpretationem excludaot, deciſ. 393. num. 9.
Fideicommiſſum particulare inducitur ex prohibitione alienationis bonorum in caſu alienationis, deciſ. 312. numer. 27.
Fideicommiſſum particulare non poteſt alienari in caſu reſtitutionis dotis, niſi in ſubſidium, ideſt quando non adeſt fideicommiſſum vniuerſale: & aſſerenti non extare bona vniuerſali fideicommiſſo ſubiecta, incumbit onus probandi, ibid. num. 28.
ex Fideicommiſſo particulari oon poteſt detrahi dos, & alleganti, quod libera bona noo ſufficiunt, incumbit onus probandi, deciſ. 301. oum. 15.
de Fideicommiſſo ſi cnnſtet, & illius purificatione, atque quod bona fuerint in bonis fideicommittentis de tempore obitus, & de illorum identitate, tunc vocato noo denegatur immiſſio contra grauatum, deciſ. 301. oum. 5.
Fideicommiſſum reciprocum vt indocatur, ſufficit tacita expreſſio, quæ elicitur ex coniecturis, deciſ. 284. oum. 16. & 17.
Fideicommiſſum reciprocum inducitur ex vnica coniectura, licet oon ſit granis, ſed leuis, deciſ. 284. nom. 18.
Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur, requiritur expreſſio, deciſ. 284. num. 14.
Fideicommiſſum reciprocum, quando duo faciunt, tenet talis diſpoſitin, deciſ. 350. oum. 17.
Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, tunc inducitur, quando dicta prohibitio alienationis eſt facta extra familiam maſculinam, & quod bona ad quemcumque tranſeant cum eodem onere, deciſ. 284. numer. 22.
Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienatioois, regulariter loquendo non inducitur, deciſ. 284. num. 22.
Ex iſta eſt communis opinio, quam ſequitur Rota, ibidem num. 21.
Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductom, ſi fuerit diſpoſitum, quod bona perpetuo remaneant inter illos de domo, & familia, deciſ. 284. uum. 19.
Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, opus eſt, Primò, quod qui hoc prætendit, ſit expreſsè vocatus: Secundò, quod ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti: Tertio, quod ſit facta in tota hæreditate, deciſ. 284. num. 15.
Fideicommiſſi renunciatio non poteſt dari, antequam illud deferator, deciſ. 12. num. 54.
ad Fideicommiſſum, ſi vocentur maſculi agnati, tunc ſuccedere volens debet eſſe, & maſculus, & agnatus, deciſ. 304. num. 12.
à Fideicommiſſo detrahi debet dos tamquam æs alienum, deciſ. 35. num. 11.
Fideicommiſſum ſine neceſſitate, & vi verborum non eſt inducendum, deciſ. 283. nom. 9.
in Fideicommiſſo valet pactum de non ſuccedendo, & quare, deciſ. 12. oum. 7.
Fideicommiſſum poteſt fieri etiam in contractibus, deciſ. 284. num. 27.
in Fideicommiſſo relicto familiæ, ſuccednnt proximiores, & deinde alij nrdine ſucceſſiuo, deciſ. 284. num. 28.
Fideicommiſſum, quando eſt validom, certum eſt quod ad illud vocati, ſunt admittendi, deciſ. 284. num. 27.
Fideicommiſſum tunc inducitur, quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad alinm finem, niſi ad effectum inducendi fideicommiſſum, deciſ. 284. num. 25.
Fideicommiſſum, co caſu cenſetur inductum, quandn ſi illud non induceretur, teſtatoris voluntas non ſeruaretur, deciſ. 284. num. 26.
Fideicommiſſi vna pars, recipit interpretationem, & intellectum ab altera parte, deciſ. 284. num. 33.
ad Fideicommiſſum inducendum coniecturæ debent eſſe probabiles, neceſſariæ, & concludentes, deciſ. 272. nu. 21. & 22.
Fideicommiſſo bona ſobiecta ratione commoditatis valide cedi poſſunt, non obſtante alienationis prohibitione, deciſ. 5. num. 17.
per Fideicommiſſum vocatus non ſuccedit grauato, ſed teſtatori, deciſ 83. nom. 3.
Fideicommiſſum in vltimo de familia expirat, deciſ. 88. numer. 9.
Fideicommiſſo non poteſt grauari legitima, deciſ 35. num. 2.
Fideicommiſſum factum pluribus ſucceſſiuè, ſi ſine filijs, &c. expirat ſi inſtitutus decedat cum liberis, deciſ. 249. nu. 3. & 10.
Fideicommiſſum ſi conſiſtat io certis rebus ſolum, ſequitur, quod illa ſint ſubiecta fideicommiſſo particulari, deciſ. 171. oumer. 10.
Ac proinde non eſt locus detractioni Trebellianicæ, ibid. num. 11.
Fideicommiſſa vt non admittantur, potius ſunt tolerandæ ſoperfluitates, deciſ. 168. num. 18.
Fideicommiſſum nouum, quando non inducatur ex prohibitione alienationis, deciſ. 249. num. 13.
Fideicnmmiſſum nouum non cenſetur inductum ex prohibitione particulari alienationis bonorum, deciſ. 210. on. 12.
ex Fideicommiſſn antea quàm dos poſſit detrahi, quid ſit inſpiciendom, deciſ. 49. num. 1.
Fideicommiſſi extenſio non poteſt fieri de filijs grauatis ad nepotes nnn grauato, deciſ. 283. num. 12.
ad Fideicommiſſum, quando quis vocatur ſub nomine agnationis, tunc non attenditur, ſiue ſit maſculus, ſiue fœmina ſuccedens, dummodo ſit agnatus, vel agnata, deciſ. 304. num. 11.
Fideicommiſſi conditionalis remiſſio an dicatur donatio ad effectum inſinuationis, deciſ. 292. num. 31.
Fideicommiſſum nondum agnitum, an Monachus tranſmittat ad Monaſterium, deciſ. 215. num. 6.
in Fideicommiſſo, ſeu legato conditinnali per fideicommiſſum, non ſuperſtiti, ſed defunctn ſucceditur, deciſ. 12. nu. 6.
Fideicommiſſn ſubiecta non veniunt in donatione omnium bonorum, deciſ. 208. num. 5. & 6.
in Fideicommiſſo, quando omnes re coniuncti ſunt, tunc quilibet ex ſocijs ſtante ſociorum mora, vel oegligentia poteſt totum fideicommiſſum petere, deciſ. 93. numer. 1.
Sed hoc tamen intellige, quod non poſſit ſociorum partem alienare, neque ad alienandum procuratorem conſtituere, ibid. num. 2.
Fideicommiſſom etiam inducitur in caſu mortis, ex prohibitione alienationis, ſi ſtet de per ſe, & ſit veſtita, deciſ. 304. num. 14.
Fideicommiſſum, quando ſit factum in contractu diuiſionis per plures fratres, ſignum euidens eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum, deciſ. 304. oumer. 3.
Alias abſque eo, quod facerent fideicommiſſum, potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſque prouidere propriæ ſoboli, vel fideicommiſſum ad beneplacitum conſtituere, ibid. num. 3.
Et licet aliqui Doctor. contrarium teneant, tamen non ſunt attendendi, cum loquantur contra communem, ibidem oum. 4.
Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſine filijs deceſſerint, expirat ſi hæres relictis filijs decedat, deciſ. 215. oum. 2.
Fideicommiſſum nouum vt non inducatur, potius eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem, deciſ. 348. oum. 14.
Fideicommiſſum remanet extinctom in perſonam hæredis vltimi vocati, deciſ. 89. nom. 20.
in Fideicommiſſo id tantum, quod hæres grauatus inuenit, tenetur reſtituere, deciſ. 88. num. 27.
in Fideicommiſſis factis in contractibus, ſi bona eis ſubiecta alienentur, oon impeditur translatio dominij, & alienatio non eſt nulla, licet alienans teneatur ad intereſſe erga vocatos, deciſ. 284. num. 39. 42. & 43.
Et hoc procedit, licet in contractu ſit additum iuramentum, ibid. oum. 40.
Fideicommiſſum factum pluribus ſubſtitutis cum conditione ſi ſine filijs aliquis nbierit, &c. tunc ſi vnus decedat relictis filijs, fideicommiſſum expirat, deciſ. 283. uum. 1. 4. & 5.
Sed iſta opinio non habet locum, quando adſuot coniecturæ pro fideicommiſſo, ibid. num. 2.
Fideicommiſſum, ſi fuerit factum ad effectum, vt bona in perpetuum remaneant inter illos de domo, & familia, ſi maſculus de linea non adſit, tunc admittuntur maſculi remotiores alterius lineæ, deciſ. 284. num. 30.
Fideicommiſſum, nedum inter viuos, ſed etiam in caſu mortis, cenſetur inductum, ex prohibitione alienatinnis facta io infinitum, deciſ. 284. num. 5.
Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis inducitur ioter prohibitos alienari, deciſ. 284. oum. 23.
Cum aliàs voluntas diſponentium ſnum effectum non ſortiretur, ibid. oom. 24.
Fideicommiſſi onere legitima noo poteſt grauari, deciſ. 337. nom. 5.
ad Fideicommiſſum, quando ſunt vocati plures ſucceſſiuè per vulgarem cum conditione, ſi ſine filijs, tunc vno decedente cum filijs, ceſſant ceteræ aliæ ſubſtitutiones, deciſ. 272. num. 12. & 13.
Fideicõmiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes conie-

ſturæ ſufficiont, ſed illæ dumtaxat, quæ neceſſario concludunt, & ex verbis à Teſtatore prolatis colliguntur, deciſ. 283. num. 3.
Fideicommiſſi exceptio, tamquam ea, quæ requirit altiorem indaginem, non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 337. num. 3.
io Fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo, veniunt etiam fœminæ, ſaltem durante vita ſua, deciſ. 304. num. 8.
Sed opinio eſt iſta eſt valdè difficilis, ibid. num. 9.
ad Fideicommiſſum inducendum non ſufficit coniectura vnica, maximè ſi verba teſtatoris ad hoc repugnent, deciſ. 283. num. 7.
Fideicommittens, quando non tenetur dotem conſtituere, aut reſtituere, tunc ceſſat Auth. res quæ. C. comm. de legat. deciſ. 312. num. 12.

FIDEIVSSIO.

Fideiuſſio de præſentando aliquem, eſt proxima fideiuſſioni de iudicio ſiſti, deciſ. 222. num. 20.

FIDEIVSSOR.

Fideiuſſor ſi ſoluat pro confideiuſſore, & reportet ceſſionem contra quoſcunque obligatos, an contra eum, ſi diu negligat exigere, intret Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. deciſ. 346. num. 21.
Fideiuſſor ſoluendo, & reportando ceſſionem, verè efficitur Creditor, & comprehenditur ſub Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. deciſ. 346. num. 23.
Fideiuſſores, & rei debendi, differunt inter ſe: illi tenentur acceſſoriè, hi autem principaliter, deciſ. 41. num. 7.
Fideiuſſor in dubio non præſumitur voluiſſe tollere, niſi propriam obligationem, alioquin ſoluendo grauiter ſibi præiudicaſſet, deciſ. 41. num. 12.
Fideiuſſori ſoluenti, & illius hæredi competit actio mandati contraria aduerſus principalem debitorem, ad repetendum id, quod ſoluit, & indemnitatem conſequendam, deciſ. 222. num. 9.
Fideiuſſor ſoluens pro principali, poteſt reportare ceſſionem iurium etiam ex interuallo poſt ſolutionem, deciſ. 42. numer. 1.
Fideiuſſor non tenetur ſeruare indemnem alterum confideiuſſorem à toto credito, ſed dempta illius portione, deciſ. 346. num. 28.
Fideiuſſor, ſi agat contra confideiuſſorem tamquam tertios, vigore ceſſionis de credito ſibi factæ, hoc caſu poteſt agere pro tota ſumma, deciſ. 353. num. 9.
Et ſi agat tamquam fideiuſſor, non niſi propria portione dempta poteſt experiri, ibid. num. 10.
Fideiuſſor ſoluens pro principali, talis ſolutio eſt potius precium emptæ actionis, quam liberatio debitoris, deciſ. 41. num. 3.
Fideiuſſor à confideiuſſione non debet ſeruari indemnis, deciſ. 353. num. 11.
Cum teneatur ſolummodo dempta propria portione reſiduum ſoluere, ibidem num. 12.
Fideiuſſori ad recuperandum id quod ſoluit, etiam actio negociorum geſtorum contra principalem competit, deciſ. 222. num. 10.
Fideiuſſor quando ſoluit nomine tantum fideiuſſionis, & non intellexit aliorum obligationem eradicare, & interimere, non intrat diſpoſitio l. Modeſtinus, ff. de fideiuſſor, deciſ. 41. num. 21.
Fideiuſſor, quando ſoluit, non poteſt aliter conſeruari indemnis, quam mediante pecuniarum ſolutarum reſtitutione, deciſ. 222. num. 5.
Fideiuſſor, ſi ſoluerit pro principali, non obſtante temporis longinquitate, principales, & eorum hæredes cogere poteſt, ad eum ſeruandum indemnem, vt habetur in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. deciſ. 353. num. 3.
Fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen debitoris, deciſ. 41. num. 2.
de Fideiuſſoribus prouiſio, ſimiliter conuenit confideiuſſoribus ceſſionem iurium à principali debitore habentibus: cuius ceſſionis vigore fideiuſſor debet, & ipſe indemnis conſeruari, cum cenſeantur acceſſiſſe ratione mutui periculi, & contemplatione, deciſ. 353 num. 6.
Fideiuſſor debet à principali indemnis ſeruari etiamſi ab eo id expreſſe promiſſum non fuerit, deciſ. 222. num. 6.
Fideiuſſor poſtquam ſoluit, adhuc obligationis ſubſtantia durat, & viuit, & debitor tantum eximitur reſpectu creditoris, ſed debitum non eradicatur, illiuſque actio in ſoluentem transfertur, deciſ. 41. num. 18.
Fideiuſſor, ſi ſit acceſſoriè obligatus, ſi ſoluat, illi ceſſio poteſt fieri poſt ſolutionem ex interuallo, deciſ. 41. numer. 4.
Fideiuſſor ſoluens expreſsè nomine proprio ad extinguendam, & eradicandam propriam obligationem, non autem principalis, hoc caſu non intrat diſpoſitio l. Modeſtinus ff. de ſolut. deciſ. 41. num. 15.
Fideiuſſor in dubio, dum ſoluit nullo expreſſo nomine, cenſetur ſoluere nomine proprio, & ad ſui vtilitatem, deciſ. 41. num. 5.
Fideiuſſor dotis conuenitur inſolidum, deciſ. 318. numer. 17.
Fideiuſſor dilationem petendo à creditore, dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem, deciſ. 149. num. 7.
Fideiuſſor dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem, ſi ſoluerit partem debiti, deciſ. 149. num. 8.
Fideiuſſor aliquis quòd ſe obligauerit in aliquo contractu, ex quibus reddatur certum, deciſ. 149. num. 9.
Fideiuſſor ſoluens, mediante ſolutione emit actiones creditoris aduerſus principalem debitorem, & confideiuſſores, deciſ. 41. num. 14.
Et ideo iure poteſt, quandocumque lubet, petere, vt cedantur ſibi actiones numero pretio venditæ, ibidem numer. 14.
Fideiuſſorum obligationes non patiuntur extenſionem, deciſ. 285. num. 4.
Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſſit, deciſ. 246. num. 4.
Fideiuſſor iniuſtè condemnatus ad ſoluendum, repetit à principali, deciſ. 222. num. 22.
Fideiuſſor ex eo, quod ipſe fuit executiuè exactus, habet quoque ius paratæ executionis ad conſequendum id, quod ſoluit, deciſ. 222. num. 4.
Fideiuſſor diſpendium ſentire non debet, vnde præmium meruiſſe videtur, deciſ. 222. num. 8.
Fideiuſſor in cenſu non dicitur, qui recognouit bonam fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab initio ipſe cenſum impoſuiſſet, deciſ. 194. num. 4.
Fideiuſſor ex officio ſuo, & fide damnum ſentire non debet, deciſ. 222. num. 7.
FIDELITATEM Domino vaſſalli iurare debent, deciſ. 310. num. 39.

FIDES.

Fides ſincera vndique, & præcipuus candor inter mercatores, omiſſis iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet, deciſ. 120. num. 10.
Fides Baptiſmi ſi non extrahatur à Parocho, vt probet, ſaltem debet extrai cum compulſoria parte citata, deciſ. 4. num. 19. & vide ſupra in verbo Baptiſmi.
Fides adhiberi debet annotationi Secretarij Locorum Montium nomine publico deputati, deciſ. 129. num. 11.
Fides bona in eo negari non poteſt, ſi non ſit in lite, nec eam ſoluit, deciſ. 39. num. 9.
Fides bona non patitur, vt quis petat id, quod ſubitus habet, deciſ. 64. num. 11.
Fides bona non patitur, vt bis idem exigatur, deciſ. 5. numer. 1.
Fidem nullam quando non facit ſcriptura, perinde eſt ac ſi non adeſſet, deciſ. 51. num. 5.
Fidei bonæ præſumptio intrat, & ceſſat præſumptio doli, ſtante diuturna poſſeſſione, deciſ. 41. num. 27.
Fidem non faciunt ſcripturæ, quando ſunt ſimplices, & à perſonis ſuſpectis emanarunt, deciſ. 142. num. 10.
Fides teſtis augetur ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere, deciſ. 155. num. 5.
Fidei candor inter Mercatores læderetur ſi leuis ſuſpicio doli daretur, deciſ. 229. num. 11.
Fides deſumptæ ex libris Capituli impugnari non poſſunt ab eo, qui eſt de gremio Capituli, deciſ. 3. num. 19.
Fides mala, & falſitate cauſæ ſtante, præſcriptio 40. non attenditur, deciſ. 80. num. 27.
Fides bona inter coniuges de iure præſumitur adeſſe, deciſ. 273. num. 4.
Fides, ſeu fidelitas ſemper habita fuit pro ſubſtantia feudorum, & in his exuberantius exigitur, quam in alijs contractibus: & quis huius rei fuerit origo, deciſ. 310. numer. 36.
Fides baptiſmatis probat ætatem, deciſ. 260. num. 14.
Fides, quando plene probent, deciſ. 243. num. 8.
Fides, qui deponunt de fama, eorum fides non minuitur, ſi non deponant aut referat auctorem famæ, deciſ. 191. numer. 19.
Fidem & ipſe Portus fallit, & ſæpius auditur Naues in ipſo portu quieſcentes interire, deciſ. 229. num. 26.
mala Fides præſumpta non ſufficit ad tollendam præſcriptionem triginta annorum, & hoc tam de Iure Ciuili, quàm Canonico ex communi, deciſ. 270. num. 9.
Fides baptiſmi, vt releuet, debet eſſe extracta à Parocho, alias non releuat, deciſ. 45. num. 15.
Fides baptiſmatis extracta lite pendente à Parocho in locum deſun-

defuncti deputato, probat, deciſ. 260. num. 15.
Fides Officialis publici in forma probanti, probat, deciſ. 24. nom. 17.
Fides Officialium, vna cum depoſitinnibus teſtium faciunt rem carere omni dubitatione, deciſ. 243. nom. 9.
Fides extraiudiciales priuatæ, non merentur fidem, deciſ. 221. num. 14.
Fides non poteſt in totum abrogari teſtibus, deciſ. 87. nu. 8.

FILIATIO.

Filiatio ad quem effectum probetur coniecturijs, & præſumptionibus, deciſ. 314. nom. 1.
de Filiatione naturali ſimpliciter probanda, quando agitur, admittuntur leuiores probationes, deciſ. 314. num. 2.
Filiationis, ſeu ſobolis magnom argumentum eſt publica denominatio, deciſ. 314. num. 3.
pro Filiatinnis ioſtificatione nnn parul eſt facienda proteſtatio ab aliquo facta in extremo vitæ ſpiritu, quod talis ſit filius ſuus, deciſ. 314. num. 4.
Filiationis tractatus, & probatio inducit ex veſtibus, medicinis, alijſque pro vitæ ſubſtentatinne neceſſarijs exhibitis alicoi, deciſ. 314. nu. 8.
Filiatin probari debet per vrgentiores probationes, quando agitur de cnnſequendⁿ dotem, vel alimenta ex bonis fideicommiſſarijs contra tertium poſſeſſorem, deciſ. 314. numer. 19.
de Filiatione probanda contra patrem quando agitur, tunc ſolum admittuntur coniecturæ, & præſumptiones, deciſ. 314. num. 18.
Filiatio, vt probetur, quando non eſt ſufficiens tractatus, & nominatio patris, filiæ ſimilitudo cum patre, & aliæ ſimiles coniectoræ, deciſ. 314. num. 25.
Filiationis probatio coadiuuatur per teſtes deponentes de publica voce, & ſama, deciſ. 331. num. 5.
Filiationis probatio coadiuuari poteſt ex fide baptiſmi, in qua aſſeritur quod quis eſt filius talis, &c. deciſ. 359. numer. 20.
Filiatin ſufficienter probatur, ex actu nominationis filij cum inſtitutione hæredis, deciſ. 51. num. 1.
de Filiatione ſi prius ſit facta mentio, & poſtea addatur qualitas hæreditaria, iſta qualitas hæreditaria intelligitur, vt ſermo ſit de hæredibus ſanguinis, deciſ. 166. num. 21.

FILIA.

Filiarum appellatione, quando veniant nepotes etiam vlterioris gradus, deciſ. 162. num. 3.
Filiæ fœminæ, appellatinne liberorum etiam veniunt, deciſ. 215. num. 2.
Filias dotandi onus ſpectat ad patrem, deciſ. 145. num. 1.
Filias dotare tenetur pater, licet ipſe ſit ſub poteſtate ſui patris, deciſ. 146. num. 13.
Filia dotata à patre, ſicuti non ſuccedit patri, ita dotata à fratre, excluditur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius bonis dotata fuit, deciſ. 329. num. 49.
Filia dntata, ſi renunciet in manibus patris futuræ illius ſucceſſioni cum iuramento, hæredes Patris non tenentur iſtam rennnciationem inſinuaro, deciſ. 12. numer. 17.
Cum dicta renunciatio obuiet principio acquiſitionis, & non eſt donatio, ibid. num. 18.
Filia ſolnta matrimonio non habet actionem contra patrem pro conſignatione dotis, quam Pater ei dederat contemplatinne matrimonij, deciſ. 299. num. 3.
Filia excluſa à ſtatuto habet ſuam dotem loco legitimæ, deciſ. 9. num. 10.
Filia ex diſpoſitione ſtatuti excluſa, ſi in teſtamento patris ſit præterita, vel illi minus legitima relinquatur, & inſtitutæ alias fuerint perſonæ ab inteſtato ſucceſſuræ ex diſpoſitione Statuti, non poteſt ſe opponere contra tabulas teſtamenti paterni.. Et quare, deciſ. 316. num. 27.
Filia in ſocceſſione bonorum matris, ſimoultaneè cum parentibus, & fratribus vocatur, deciſ. 231. num. 1. & 19.
Filiæ excluſç à ſtatuto debetur dos, tamquam extraneæ, deciſ. 145. oum. 2.
Filiæ fœminæ, licet ſint excluſæ à ſtatuto ab hæreditate patris, faciunt tamen numerum in legitima ad fauorem filiorum, vt legitima ſit pingoior, deciſ. 160. num. 18. & 19.
Filiæ fœminæ excluſæ à ſtatuto à ſucceſſione patris, cum eis dos ſuccedat loco legitimæ, faciunt partem in maſculorum legitima, deciſ. 137. num. 9.
Filiæ fœminæ excluſæ à ſtatuto computantur in numero liberorum, & faciont numerum, & partem in legitima, quando hoc filijs prodeſt, deciſ. 137. num. 13.
Filiæ debetur legitima in bonis matris, deciſ. 49. num. 5.
Filia excluſa à ſtatuto, à ſucceſſione patris ob exiſtentiam filiorum, non poteſt in eius bonis prætendere legitimam, deciſ. 9. num. 2.
Filiæ fœminæ à ſtatuto excluſæ à ſucceſſione matris an faciant numerum in legitima ad fauorem maſculorum, deciſ. 137. num. 8. 10. & 15.
Filia ex remedio auth. ſed quamuis C. de rei vxor action. poteſt via ordinaria Iudicis officin petere occaſinne ſecundarum nuptiarum eamdem dotem, quam habuerat in primo matrimonio, ſed non poteſt agere vigore primi inſtrumenti, & executiuè. deciſ. 299. num. 4.
Filia, quæ velit ſuccedere in hæreditate paterna contra teſtamentum patris, non debet eſſe melioris conditinnis, quàm illa, quæ petat admitti ad eandem ſucceſſionem ab inteſtato præter illius voluntatem, deciſ. 316. num. 13. & 26.
Filia non cenſetur prohibita intentare bonorum poſſeſſionem contra tabulas teſtamenti paterni, ceſſante diſpoſitione ſtatuti, quæ aliàs impediret, deciſ. 316. num. 21.
Filias dotandi officium principaliter pertineret ad patrem, quando poteſt dotem dare, deciſ. 146. num. 11.
Filia an conferre teneatur ſuam dotem commodo ſororis, dum habuit vſomfructum à teſtatore titulo particularis legati, non autem tamquam illius hæres, deciſ. 9. numer. 9.
ex Filia propria nepos eſt magis dilectus ſecundum ordinem charitatis, quam nepos ex fratre, deciſ 106. num. 3.
inter Filiam, & patrem, quando aliquid geſtum eſt, præſumitur quod fuerit omiſſa quietatio, deciſ. 31. num. 4.
Filia, ſi renunciauerit bonis, & hæreditati maternæ, an includantur etiam bona, quæ ex eadem hæreditate peruenerunt ad filios, & de filijs ad filios, tranſeunt, deciſ. 232. num. 5. 6. & 8.
Filias mater non tenetur dotare, deciſ. 127. num. 19.

FILIVS.

Fillorum appellatione veniunt nepotes, quando vocatio filiorum eſt collata in tempus remotiſſimum, deciſ. 279. numer. 15.
Filiorum appellatione veninut nepotes, quando teſtatoris verba ſe referunt ad tempus incertum ab eo ignoratum, deciſ. 162. num. 1.
Filiorum appellatio ex proprietate ſermonis non comprehendit vlteriores, deciſ. 279. num. 2.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & hoc maximè, ſi ſimus in tranſuerſalibus, deciſ. 239. num. 32.
Filiorum appellatione ex quibus coniecturijs non veniant nepotes, deciſ. 279. num. 8.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando ex hoc induceretur grauamen filijs vocatis, deciſ. 279. numer. 4.
Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando teſtator ſubſtituit quoſcumque filios naſcituros, deciſ. 162. numer. 2.
Filiorum appellatione à patre, vel alio aſcendente adhibita in hæredum inſtitutinne, veniunt fœminæ alioquin à Statuto excluſæ, deciſ. 316. num. 15.
Filinrum appellatiui extenſio, quando nunquam admittatur, deciſ. 162. num. 6.
Filius, ſi loco legitimæ acceptauerit ius formalis vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe legitimæ quin poſſit ad illius ſopplementum aot implementum agere, deciſ. 47. numer. 21.
Propterea in æſtimando vſufructu, vel non eſt habenda ratio portionis fructuum legitimæ, ibid. nu. 22.
Vel ipſum ius vſusfructus formalis, & in hæreditate conſiſtens, tamquam augens hæreditatem, ad commodum eius eſt imputandom, ibid. num. 23.
Filius hæres inſtitutus, ſi teſtator iubeat, vt ſuam tantum legitimam habere poſſit, ex hoc videtur prohibita Trebellianica, ſi ſit grauatus reſtituere, deciſ. 176. num. 6.
Filij ex taciturnitate an admittant legitimam, deciſ. 137. num. 3.
Filij impuberes, vt educentur in loco vbi nati ſunt, hoc multum conuenit, & iuri, & æquitati, ac ſaluti filiorum, deciſ. 255. num. 21.
Filij legitimati, veniunt etiam appellatione filiorum legitimorum, & naturalium, deciſ. 279. num. 25.
Filios alendi onus computatur inter onera matrimonij, deciſ. 180. oum. 14.
Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota, non operatur, vt dicatur remiſſum damnum, & iactura, quæ ipſis filijs irrogaretur, ſi bona eorum patris cederent in vtilitatem nouercæ, ac vitrici, deciſ. 80. num. 19.
Filiorum conſenſu ſtante ſuper tranſitu matris, ad ſecunda vota, non procedit text. in l. fœminæ C. de ſecund. nupt. deciſ. 242. n. 14. & qualis debeat eſſe conſenſus,

Ibidem num. 15.
in Filiorum deceptionem non cenſetur conſpiraſſe mater tutrix, ex præſumpta charitate in eos, deciſ. 190. num. 13. 14. & 15.
Filius, quando conſentit tacitè, vel expreſsè vt eius mater transeat ad ſecunda vota, tunc non intrat l. fœminæ C. de ſecund. nupt. deciſ. 197. num. 2.
Filijs primi matrimonij, mater, quando tranſit ad ſecunda vota, tenetur conſeruare, quicquid habuit à primo viro, vel à filijs eiuſdem matrimonij, deciſ. 52. num. 25.
Filius, an dicatur tacitè conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota, propter cohabitationem illius cum matre, deciſ. 197. num. 3.
Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota, operatur quo ad remiſſionem iniuriæ, & contumeliæ, qua afficiuntur iidem filij, deciſ. 80. num. 17.
Filiorum etiam expreſſus conſenſus in tranſitu parentes ad ſecunda vota, non tollit beneficium l. fœminæ C. de ſecundis nupt. niſi expreſsè ſit renunciatum eidem legi, deciſ. 80. num. 14.
Filij, quando conſentiunt, vt mater tranſeat ad ſecunda vota, ceſſat l. fœminæ C. de ſecund. nupt. deciſ. 80. nu. 13.
Filij, quando parentes tranſeunt ad ſecunda vota, propter reuerentiam eidem debitam non audent contradicere, deciſ. 80. num. 16.
Filij deſtituuntur materna charitate, quando mater tranſit ad ſecundas nuptias, deciſ. 80. nu. 23.
Filios alere eſt onus paternum, deciſ. 255. num. 23.
Et hoc omni hæreditati paternæ iniunctum ad quoſcumque tranſit, tanquam paſſiuum, quod per mortem patris non extinguitur, ibid. num. 24.
In Filio, nec etiam præſumitur aditio hæreditatis, cum habeat beneficium abſtinendi, & ideo aditio probari debet, deciſ. 96. nu. 4.
Filius ex facto patris non poteſt priuari hæreditate, ſibi relicta, deciſ. 208. num. 12.
in Filiorum electione eſt, an velint, quod filiæ excluſæ à ſtatuto faciant numerum in eorum legitima, deciſ. 137. num. 15.
Fili in conditione poſiti, poſſunt aliquod commodum ſperare, per accidens, deciſ. 152. num. 10
Filij fratrum defunctorum repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris, deciſ. 5. num. 22.
Filio adoptiuo debetur legitima in bonis patris adoptantis, deciſ. 52. num. 11.
Filius in fideicommiſſo, cuius dies ceſſit viuente patre, ex quo admittatur ad commoditatem fructuum, qui in vita eius patris decurrerunt, deciſ. 5. num. 18.
Filijs primi gradus prohiberi poteſt detractio Trebellianicæ non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, deciſ. 5. nu. 6. & de communi teſtatur, num. 7.
Filius non poteſt eſſe hæres patris viuentis, deciſ. 266. numer. 14.
Filiorum conſenſus, quando mater tranſit ad ſecunda vota, requiritur quod ſit expreſſus, & non ſufficit tacitus, deciſ. 80. num. 20.
Filius nō eſt in poteſtate matris, nec ſuus, ac neceſſarius hæres dici poteſt, ſed verè voluntarius, & ideo iura non agnita non tranſmittit, deciſ. 160. num. 3.
Filijs fratrum defunctorum eſt tantum priuilegium repræſentationis conceſſum non autem nepotibus ad fratrum in linea collaterali. Et hoc caſu filiorum appellatione non veniunt nepotes, deciſ. 279. num. 5.
Filij poſt mortem patris, ſunt de eius hæreditate alimentandi, deciſ. 255. num. 22.
Filius præſumitur à patre magis dilectus, quam nepos ex eo, deciſ. 143. num. 14.
Filios ſi pater aluerit, dicitur pro parte ſubſtinuiſſe onera matrimonij, deciſ. 280. num. 14.
Filius vindicare poteſt bona ſui patris, à matre, quæ ad ſecundas nuptias tranſiuit, deciſ. 242. num. 9.
Filius obligando ſe ad dotem ſorori aſſignandam vna cum patre, cenſetur ſe obligaſſe vti fideiuſſor, deciſ. 299. numer. 10.
Filijs ſi ſit legatus vſusfructus, non acquiritur patri, cum non detur ſeruitus ſeruitutis, declara, deciſ. 86. num. 26. 27. 28. & 32.
Filius, dum perſonam patris ingreditur, ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videtur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur, deciſ. 5. num. 23.
in Filijfamilias contractu, ſi interuenerit decretum Iudicis, præſumitur actum cautè geſtum, deciſ. 86. num. 23.
Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando alioquin extranei admitterentur excluſis ipſis nepotibus.
Cum alioquin abſurdum eſſet includere extraneum per excluſionem deſcendentis, deciſ. 262. num. 4. & 5.
Filijs etiam primi gradus prohiberi poteſt detractio Trebellianicæ, deciſ. 5. num. 5.
Filij tàm primi, quàm ſecundi matrimonij, in bonis proprijs paternis, vel maternis æqualiter ſuccedunt, deciſ. 160. num. 24.
pro Filijs cenſetur pater vtiliter tranſegiſſe, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs, deciſ. 86. num. 25.
Filius legitimam non agnitam tranſmittit ex iure ſpeciali, non attento iure patriæ poteſtatis, deciſ. 160. numer. 5.
Filius eſt neceſſarius hæres patris, & in eo continuatur dominium, & ideò tranſmittit abſque agnitione, deciſ. 160. num. 2.
Filio ſi pater promittat aliquid contemplatione certi matrimonij, ſequitur ius irreuocabile quæſitum eſſe, nedum filio, ſed etiam nurui, deciſ. 44. num. 1.
Filios alere tenetur maritus, quando thori ſeparatio ſequuta eſt ob eius culpam, deciſ. 280. num. 15.
Filijs ſpectant lucra nuptialia de iure, licet non ſint hæredes patris, vel matris, deciſ. 117. num. 10.
ad Filios, quando fuit habita ratio in diſpoſitione, non comprehenduntur nepotes, deciſ. 292. num. 9.
Filij, & cæteri, qui ſunt neceſſario inſtituendi, dicuntur præteriti, etiamſi eis factum ſit legatum, deci. 219. n. 8.
pro Filio abſente, & naſcituro pater ſtipulare poteſt, deciſ. 118. num. 16.
Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, non autem in ſtirpes, ſi cum alio patruo non concurrant, deciſ. 180. num. 11.
Filius, quando eſt infans, tunc patri adminiſtratio illius bonorum admittitur, quamuis non habeat vſumfructum, deciſ. 103. num. 16.
Filius, quando eſt natus in figura matrimonij palam, & publicè contracti inter perſonas nobiles, & qualitate pares, hoc caſu, vt dicatur legitimus, ſufficit bona fides alterius ex coniugibus, deciſ. 273. num. 3.
Filius illico ſequuta aditione hæreditatis paternæ, bona non conſiderantur amplius vt paterna, ſed vt proprium patrimonium filij, deciſ. 329. num. 59.
Filius, quando non excedit ætatem trium annorum, leges inclinant, vt maternæ educationi committatur, propter indigentiam lactis, deciſ. 255. num. 17.
Sed hoc non procedit, poſt mortem patris, quia etiam ſi filius excedat ætatem trium annorum, tamen apud matrem eſt educandus, ſi agnati, & ipſa concurrant, ibidem n. 18.
Filiorum legitima non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum, deciſ. 206. num. 35.
Filios tantum, & non nepotes, ex quibus deprehendatur, quod teſtator voluerit grauare, deciſ. 272. nu. 8.
Filius alicuius an quis ſit, probatur ex fide baptiſmi, deciſ. 331. num. 2. quod intellige ſi ſit adminiculata, ibidem num. 3.
pro Filio nemo præſumitur capere vtilius conſilium, quam eius pater, deciſ. 86. num. 19.
Filius ad alicuius ſucceſſionem venientibus per repræſentationem matris, non poteſt competere maius ius, quàm competeret matri repræſentatæ, deciſ. 316. num. 3.
Filius verè, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus, & naturalis, poteſt dici Monaſterium, deciſ. 179. num. 18.
Filius ſi viuente patre decedat, non tranſmittit legitimam ad ſuos hæredes, deciſ. 325. num. 8.
Filijs nullum ius competit ab bona parentum viuentium, deciſ. 351. num. 3.
Et hoc propter poſſibilitatem, quod filij parentibus præmoriantur, ibid. num. 4.
Filius viuente patre non poteſt habere probabilem ſpem in eo, quod ſibi debetur pro legitima, deciſ. 355. num. 5.
ſine Filijs quis præſumitur deceſſiſſe, dum contrarium non probatus, deciſ. 302. num. 3.
Filius, ſi ſe immiſcuerit in hæreditate patris, nullo confecto inuentario, intrat præſumptio ſatisfactionis pro legitima, deciſ. 301. num. 9.
Filijs ſi ſit relictus vſusfructus, cenſetur potius relictus contemplatione filiorum, quam patris, deciſ. 86. numer. 26.
Filiorum legitima eſt ſemis, quando excedunt numerum quatuor, deciſ. 137. num. 4.
Filijs naſcituris, ſi ſit facta donatio, etiamſi ab extraneo facta ſit, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non autem ſimul, & ſemel, deciſ. 127. num. 21.
Filius, & pater cenſentur ſimul, & ſemel vocati, deciſ. 127. num. 20.
Filius ſuccedit loco patris defuncti tantum, quando agitur de ſucceſſione aui, vel patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis, deciſ. 48. num. 19.

ad Filio-

ad Filiorum perſonam authorizandam non admittitur pater, ſi agatur de proprio commodo patris, deciſ. 190. numer. 16.

Filij, quando ſunt plus quam quatuor, legitima eſt ſemis, & fiunt tot partes, quot ſunt filij, deciſ. 447. num. 27. 28. & 29.

Filio debetur legitima, nedum legis beneficio, ſed & titulo ſingulari, deciſ. 160. num. 12.

Filij in ſucceſſionibus, quando nequeant occupare locum matris per repræſentationem, deciſ. 349. num. 26.

Filijs debetur quartum dotale ex Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. vti hæredibus, & non vti filijs, deciſ. 117. num. 5. 6. & 7.

Filio defuncto ab inteſtato mater poſt patrem ſuccedit, deciſ. 52. num. 24.

Filij primi matrimonij, æqualiter cum filijs ſecundi matrimonij admittuntur in ſucceſſione matris, deciſ. 137. numer. 1.

Filij ſine dubio tranſmittunt legitimam, ſeu ius illam petendi, ad eius filios, ſeu hæredes, deciſ. 137. nu. 2.

Filijs alicuius ſi ſit facta donatio, vti hæredibus patris, tunc ius habendi donationem eſt hypothecatum, itaut tranſeat cum ſuo onere ad filios; ſecus verò ſi ſit facta vti filijs, deciſ. 127. num. 1. & 2.

Filijs debetur legitima, etiam contra voluntatem patris, deciſ. 160. num. 21.

Filius viuis parentibus ſi decedat, nullum ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum bonis competit, deciſ. 355. num. 9.

Filijs ſi ſit facta ſubſtitutio, quando non comprehendat nepotes, deciſ. 272. nu. 6.

per Filiorum ſuperuenientiam non reuocatur renunciatio iuris quærendi, deciſ. 12. num. 19.

Filiorum illegitimitas, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſublata d. lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remanent in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio, deciſ. 273. num. 20.

Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, deciſ. 152. num. 2.

Filius, propriam filiam non habet in poteſtate, viuente auo, deciſ. 146. num. 12.

Non tamen ex hoc concludi debet, quod pater hoc caſu non teneatur ad dotandam filiam, ibid. num. 13.

Filij naturales tantum, non admittuntur in ſucceſſione feudorum, deciſ. 331. num. 5.

Filij verbum iniunctum cum nomine, hæredes, abſque copula, & illud reſtringit vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis, deciſ. 217. num. 2. & 8.

FINIS.

Bonus Finis, & effectus non ſuffragatur ad ſubſtinendum actum à iure improbatum, deciſ. 178. num. 8.

FOEMINA.

Fœminæ ſi ſunt vocatæ, excluditur ratio conſeruandæ agnationis, deciſ. 207. num. 10.

Fœmina excluſa à Statuto à ſucceſſione, vt excludatur ab omnium hæreditate, non ſufficit quod ſtatutum enumeret plures perſonas, à quorum ſucceſſione inducit excluſionem, deciſ. 340. num. 4.

in Fœminarum ſtatutis excluſiuis propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio ex identitate rationis, ſed requiritur maioritas rationis, deciſ. 274. numer. 19. & 20.

Fœmina excluſa à Statuto, abſurdum eſſet, vt propter vnam ſolam dotem excluderetur à plurium hæreditatibus, deciſ. 329. num. 35.

Fœminas, ſi Statutum excludat omnino non ſolum à ſucceſſione ab inteſtato paterna, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici, quod loco legitimæ ſuccedat dos, deciſ. 9. num. 3. Quam idem Statutum dari volebat Fœminis ita excluſis, ibid. num. 4.

Fœmina excluſa à Statuto, ab illius hæreditate cenſetur excluſa, à quo fuit dotata, & quando id procedat, deciſ. 329. num. 24.

Fœmina, vt excludatur tantum à Statuto ab hæreditate dotantis, ſemper facienda eſt interpretatio, niſi verba ſtatuti valde, vel ex toto repugnent, deciſ. 329. num. 9.

Quod procedit etiamſi verba ſint valde prægnantia, ibidem num. 10.

Fœminarum ſtatutum eſt poſitum in motiuo conſeruandæ agnationis, deciſ. 206. num. 22.

in Fœminarum excluſionis materia ab hæreditate parentum, obſeruantia vt releuet, debet eſſe certa, clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictorio iudicio obtenta, deciſ. 264. num. 29.

Fœminæ licet ſint admiſſæ ad præſentandum, hoc non repugnat qualitati gentilitiæ iuriſpatronatus, cum etiam fœminæ ſint de familia, deciſ. 166. num. 15.

Fœminæ etiam veniunt in fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo, deciſ. 304. num. 8.

Fœminæ licet veniant in fideicommiſſo ſub vocatione eorum de domo, & familia, tamen id non procedit, quando immediate fuit facta prohibitio alienationis extra lineam maſculinam, deciſ. 304. num. 6.

Fœminæ veniunt ſub illis verbis, de domo, & familia, deciſ. 304. num. 5.

Fœminæ ſi ſint vocatæ deficientibus maſculis, non ſuccedunt decedente quolibet ex maſculis, ſed expectanda eſt mors omnium, deciſ. 341. num. 13.

Fœminæ ſub nomine illorum de domo, & familia non comprehenduntur in fideicommiſſo, quando fideicommittens intellexit de domo, & familia maſculina, deciſ. 304. numer. 10.

Fœminæ gradus non eſt in conſideratione, vbi maſculus procedit, deciſ. 89. num. 9.

Fœminam propter patruelem Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum non excludit, deciſ. 68. num. 3.

Fœminæ, & eius deſcendentes veniunt etiam appellatione familiæ, deciſ. 101. num. 13.

Fœminæ etiam poſſunt eſſe teſtes in teſtamento, Iure Canonico, deciſ. 126. num. 15.

pro Fœmina in dubio pronunciandum eſt, quod non ſit excluſa à Statuto, deciſ. 329. num. 12.

Fœminarum ſtatutum excluſiuum, vt liget, requiritur vtraque ſubiectio, deciſ. 137. num. 7.

Fœmina, vt cenſeatur excluſa ab hæreditate dotantis, ſic diſponente Statuto, vis non conſiſtit in hoc quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ſed ex quibus bonis dotem præſtiterint. deciſ. 329. num. 43.

Fœminæ non ſunt comprehenſæ in familiæ paternæ vocatione, deciſ. 89. num. 19.

ex Fœminis deſcendentes, veniunt etiam appellatione deſcendentium, deciſ. 89. num. 16.

per Fœminas non poteſt confirmari agnatio, deciſ. 179. numer. 6.

Fœminæ ſunt de familia, & agnatione, quamuis non perpetuent conſeruationem ipſius familiæ, deciſ. 279. numer. 18.

Fœmina non poteſt intrare ad conſtituendum ſecundum, vel tertium gradum agnationis, cum careat qualitate maſculina, deciſ. 89. num. 8.

Fœminæ cum bonis datis tranſeunt in alienas familias, deciſ. 49. num. 10.

Fœmina non eſt finis lineæ, niſi quando nupſit in aliena familia, deciſ. 89. num. 13.

Fœmina familiæ, in qua nubit, principium facit, deciſ. 349. num. 24.

Fœminæ ad inteſtatorum ſucceſſionem admitti poſſunt, tanquam proximiores, & tanquam agnatæ defunctorum, ibidem num. 25.

Fœminæ non ſolùm poſſunt retinere denominationem agnationis, & familiæ, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare, ibid. num. 30.

FORENSIS.

inter Forenſes, & Ciues inuidiæ liuor regnare ſolet, deciſ. 165. num. 13.

Forenſes debent ſeruare ſolemnitates Statuti loci in eorum contractibus, deciſ. 293. num. 7. & vide num. 8.

Forenſes non afficit Statutum, ſi verba Statuti directa ſint in perſonas ſubditas, & iſta eſt verior, & communior opinio, deciſ. 293. nu. 4. & 5.

Forenſes non ſubiacent Statuto Romano circa excluſionem fœminarum, etiamſi bona in territorio Romano exiſtant, deciſ. 68. num. 5.

Forenſis vbi ducit vxorem, illico in patriam traducturus, non attenditur Statutum loci vxoris, ſed Statutum loci mariti, quo mulier contractura eſt domicilium, deciſ. 250. num. 5.

FORMA.

Forma in aliquo contractu, ſi ſit inducta ad certum effectum, ſat eſt quod ſatisfiat menti Legiſlatoris illam formam inducentis, & ille ab eo cogitatus effectus ſequatur, deciſ. 149. num. 14.

Forma aliqua in contractu, quando eſt inducta à lege ad certum effectum, obuiandi ſcilicet fraudibus, poteſt per æquipollens adimpleri, & adimpleta, quando dicatur, deciſ. 149. num. 5.

Formam quando Statutum minime inducat, deciſ. 126. n. 24.

Forma inuentarij eſt indiuidua, & ideo in minimo violata deficit, deciſ. 181. num. 7.

Forma ſubſtantialis in aliquo actu requiſita, non poteſt per æqui-

æquipolens adimpleri, deciſ. 149. num. 13.
in Forma ſpecifica ſeruari debet iuramentum, deciſ. 58. num. 6.
Forma inducta ad certum effectum poteſt ſperni, dummodo habeamus effectum, deciſ. 124. num. 41.
Forma requiſita in contractibus, neque pretermitti, neque per æquipollens poteſt adimpleri, deciſ. 293. num. 13.
Forma non ſeruata, ſemper actus corruit, deciſ 143. nu. 4.
Forma ſolet colligi ex præcepto impediente actum alio modo geſtum, ſub pœna nullitatis, deciſ. 277. num. 13.
Forma quando reſpicit ordinem, & ſubſtantiam actus, debet ſeruari, & eius omiſſio vitiat actum, deciſ. 124. numer. 42.
Forma literarum remiſſorialium eſt ſeruanda, deciſ. 36, num. 11.
in Forma ſpecifica debent adimpleri conditiones, deciſ. 222. num. 14.
FORVM ſortiri, & Statutis ligari, paria ſunt, deciſ. 42. num. 7.
Forum Clerici ſequitur ſocius Laicus ipſius Clerici, deciſ. 42. num. 23.

FRATER.

Fratres, & alij, inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plurimum ſolent bona communia diuidere, vt vnuſquiſque ſciat partem ſuam. Et nihilominus deinde inſimul cohabitant, & vnuſquiſque partem alterius poſſidet iure familiaritatis, deciſ. 125. num. 27. & 18.
Fratres, & ſorores vocantur æqualiter cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum, deciſ. 206. numer. 1,
Frater vtrinque coniunctus participat de vtraque coniunctione, deciſ. 206. num. 6. & 7.
Frater tenetur in ſubſiduum dotare ſororem, deciſ. 145. numer. 3.
Frater ſi ſit paratus dotare ſororem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris, ſecundum Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. deciſ. 83. num. 23.
Frater non tenetur dotare filiam fratris, vel ſororis, deciſ. 336. num. 7.
Frater ex vno latere tantum coniunctus, de iure non concurrit cum ſucceſſione cum matre, deciſ. 219. num. 17.
Frater licet videatur dotare ſororem animo donandi, tamen ſi eadem die appareat iuſtrumentum quietationis factæ per ſororem fratri, præſumitur dotaſſe contemplatione illius quietationis, deciſ. 323. num. 73.
Frater quando eſt neceſſario inſtituendus, vt non dicatur præteritus, ſufficit quòd aliquid etiam ſolum titulo legati relinquatur, deciſ. 219. num. 10.
Frater in ſubſidium tenetur dotare ſororem, deciſ. 329. numer. 57.
Frater, quando ex bonis paternis dotat ſororem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, ſed ex debito paterno, deciſ. 329. num. 47.
Fratres tantum dicuntur eodem ſanguine geniti, deciſ. 349. num. 3.
Fratres, & aliæ perſonæ, quæ non ſunt neceſſario inſtituendæ, non poſſunt dici præteritæ, ſi aliquid ei etiam ſolo titulo legati relinquatur, deciſ. 219. num. 9.
Frater ſi ex bonis paternis dotet ſororem, licet extrinſece ſit dotata à fratre, tamen verè cenſetur dotata à patre, deciſ. 329. num. 48.
Frater, vel ſoror, vt faciat partem in legitima matris, ſufficit vt aliquid ſit ei relictum, ſiue titulo inſtitutionis, ſiue titulo legati, deciſ. 219. num. 7.
Fratres germani, ſiue patrui, ſecundum Statutum Vrb. cap. 145. lib. 1. tenentur dotare ſorores, vel neptes de paragio, deciſ. 49. num. 4.
Fratres vterini non tenentur dotare ſorores vterinas, deciſ. 137. num. 19.
Fratres vterini non ſunt agnati ſororis vterinæ, cum ſint de alia familia, deciſ. 137. num. 27.
Fratrum, & ſororum gradum non egreditur ius repræſentationis inter collaterales, deciſ. 48. num. 18.
Fratrum defunctorum filij repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris, deciſ. 5. num. 22.
inter Fratres, & ſorores, vt æqualitas ſeruetur, iura ſemper inclinant, & fauent, deciſ. 232. num. 21.
propter Fratrem ſi ſtatutum excludat ſororem, intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus, deciſ. 68. num. 4.
ſub Fratris, vel matris poteſtate, quis non eſt, deciſ. 40. numer. 6.

FRAVS.

Fraus in expeditione beneficiorum de iurepatronatus non minus cadere poteſt, quam in aliis liberæ collationis, deciſ. 247. num. 9.
Fraus ſuppoſitionis perſonæ, quando in aliquo contractu non poſſit conſiderari, deciſ. 149. num. 6.
Fraudis ſuſpicio non cadit in ſcripturis Mercatorum, etiam tranſmiſſis, & quare, deciſ. 285. num. 7.
Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat, quando actus geritur palam, & publicè, deciſ. 273. num. 6.
Fraudis ſuſpicio ex quibus euitetur, deciſ. 238. num. 10.
Fraudis ſuſpicione non caret, volens fingere id quod non eſt, deciſ. 339. num. 50.
Fraudes legibus multæ fiunt ſub mutui contractu, deciſ. 26. num. 27.
Fraudibus modis omnibus eſt obuiandum, & tollenda omnis occaſio ſupplantandi, deciſ. 229. num. 12.
Fraudibus via non eſt aperienda, deciſ. 243. num. 4.
ad FREQVENTIAM inducendam ſufficiunt duo actus ſoli, deciſ. 191. num. 6.

FRVCTVS.

Fructus, quos percepit hæres cum beneficio legis, & inuentarij, an faciat ſuos, vel cedant in commodum creditorum, deciſ. 131. num. 2. & 3.
Fructus præſumuntur potius aucti, quam diminuti, deciſ. 286. num. 21.
Fructus hæreditatis non poteſt hæres acquirere poſt dictum debitum, deciſ. 131. num. 10.
Fructus aliqui citra labem vſurariæ prauitatis, ex cenſu nullo recipi non poſſunt, deciſ. 99. nu. 1.
Fructus conſtituunt duplicatam ſortem in 20. annis, deciſ. 2. num. 10.
Fructus quæſiti à Clericis ex induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ percepti, ad inſtar diſtributionem pertinent ad hæredes defuncti, deciſ. 19. num. 14.
Et hoc ſiue ſuccedant ab inteſtato, ſiue ex teſtamento; & non ad ſucceſſorem in beneficio, ibid. nu. 15.
Fructus non debentur, ceſſante dominio, deciſ. 47. numer. 25.
Fructus ad rationem quinque pro centenario reddant ſtabilia, ſecundum præſumptionem Iuris, deciſ. 135. num. 18.
Fructus ſuos non facit hæres beneficio legis, & inuentarij, quando ſcit adeſſe creditores, deciſ. 2. num. 9.
Fructus non gignunt iura de per ſe, deciſ. 116. nu. 15.
Fructus qua ratione pro tempore ſufficienti à poſſeſſione rei fructiferæ percepti æquant ſortem, deciſ. 47. num. 33.
Fructus, ex bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti, deciſ. 2. num. 8.
Fructus ſequuntur dominium, deciſ. 47. num. 26.
Fructus, & vſuras ſoluens, quando contractus non ſubſiſtit, non inde ſequitur ratificatio, cum præſumatur id facere ad effectum differendi reſtitutionem ſortis principalis, quæ facile non habebatur in promptu, deciſ. 190. num. 24.
Fructus ex corporibus hæreditarijs ille præſumitur percepiſſe, qui ea poſſedit, deciſ. 47. num. 19.
Fructus ab hærede percepti ante motam litem, eidem acquiruntur concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios extare, deciſ. 131. num. 7.
Quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tum ex bona fide, tum ex eo, quod ſaltim abſit mala, ibidem num. 8. & 9.
Fructus ex re hæreditaria percepti non dicuntur hæreditatis, deciſ. 131. num. 6.
Fructus cenſus nulli ſoluti, rectè repeti poſſunt per conditionem indebiti, deciſ. 99. num. 6.
Fructus cenſus nulli, ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti, nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto releuat, deciſ. 99. numer. 7.
Fructus imputantur in ſortem, data nullitate cenſus, & hoc ex legis miniſterio, & ſine facto hominis, deciſ. 99. numer. 2.
Fructus bonorum hæreditariorum, quando veniant imputandi in credito dotis, deciſ. 5. num. 14.
Fructus recompenſatiui, quando ceſſent, deciſ. 189. numer. 9.
Fructus beneficiorum in ſtatu Mediolani, tam in teſtamento, quam ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes, deciſ. 19. num. 12.
Fructus bonorum hæreditariorum ſpectant ad hæredem, deciſ. 51. num. 13.
Fructus beneficiorum inexacti non ſpectant ad hæredem defuncti, deciſ. 19. num. 6.
Fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum, clericus poteſt tranſmittere ad hæredes, deciſ. 19. num. 10.
Fructus cenſus debentur, etiam data eius nullitate, pro tem-

pore tamen, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic ante oppoſitionem de nullitate, deciſ. 41. numero 26.
Fructus bonorum extradotalium debentur vxori à marito, quando eius culpa, ſequuta eſt Thori ſeparatio, & hoc procedit non tam contra maritum, ſed etiam contra hæredes mariti, deciſ. 300. num. 7.
Fructus à die mortis veniunt in petitione hæreditatis, deciſ. 264. num. 25.
Fructus beneficiorum inexacti pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia, deciſ. 19. num. 5.
Fructus cenſus nulli, nec etiam à ſoluentibus recipi poſſunt, deciſ. 99. num. 5.
Fructus dotis de iure debentur vxori quando Thori ſeparatio fit culpa mariti, deciſ. 300. num. 1.
Fructus dotis ſpectant ad maritum, & ideo vxor in eis non habet intereſſe, deciſ. 44. num. 11. 14. & 15. ſed contra vide num. 12.
Fructus dotis appellantur alimenta, deciſ. 280. numero 12.
Fructus dotis debentur vxori, durante lite ſuper ſeparatione Thori etiamſi conſiſtat in pecunia numerata, deciſ. 280. num. 10.
Et quando hoc habeat locum, ibidem num. 10.
Fructus dotis non augent ipſam dotem, deciſ. 259. numero 11.
de Fructibus perceptis poſt interpellationem hæres tenetur reddere rationem, deciſ. 131. num. 13.
in Fructuum liquidatione Rota paſſim ſolet amplecti medium, deciſ. 300. num. 12.
in Fructibus non licet patri legitimam filio aſſignare, deciſ. 47. num. 5.
de Fructibus dotis ali debet mulier, & non de proprietate, deciſ. 280. num. 11.
in Fructibus legitimæ conſumptio, ſtante ſic præcepto teſtatoris, indubitanter intrat per perceptionem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori ſpatio impleatur ſors, deciſ. 47. num. 7.
in Fructibus dotis taxandis ſequenda eſt conſuetudo Regionis, & Ciuitatis, ſi non adſit particulare Statutum, deciſ. 300. num. 11.
ex Fructibus rei poſtquam creditor immiſſus vigore Saluiani fuit ſatisfactus de ſuo credito, tenetur rem reſtituere, deciſ. 8. num. 15.
Fructuum perceptio eſt præcipuum ſignum poſſeſſionis, deciſ. 187. num. 7.
Fundamentum ſuæ intentionis, qui tenetur probare, deciſ. 215. num. 6. & deciſ. 209. num. 2. & 210. num. 3. & deciſ. 244. num. 18.

FVNDATIO.

ex Fundatione Eccleſiæ acquiritur Iuſpatronatus, etiamſi non ſit facta referuatio, deciſ. 83. num. 2.

FVNDVS.

Fundus vnicus interdum prædium eſt, ſi partes ſibi in prædio Dominij non diſcernat, deciſ. 164. numero 21.
Fundum totum noſtrum eſſe dicimus licet vſusfructus alienus ſit, deciſ. 67. num. 5.
FVNICVLVS duplex arctius ligat, & magis debet operari deciſ. 206. num. 14.
FVNERIS impenſas hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis, deciſ. 5. num. 15.
FVRIOSI curator poteſt pro eo tranſigere, deciſ. 86. numero 11.
FVRTI ſubſtantia probata, tunc eo facilius admittitur probatio, quoad quantitatem, deciſ. 246. num. 27.

G

GARAMANTÆ POPVLI.

GAramantæ, & ſuperioris Libyæ populi, qui priuatim matrimonia neſciunt, & ob reiectam ex incæſti laſciuientis luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos ignorant, ex ſimilitudine formæ ſolum agnoſcunt, deciſ. 314. num. 15.

GEMINATIO.

ex Geminatione verborum vere aſſequitur mens contrahentium, deciſ. 310. num. 23.
Geminatio prohibitionis tamquàm, quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, vt ſuperflua, deciſ. 393. num. 17.

GENVS.

Genus quamlibet ſpeciem ſub ſe contentam, amplectitur, deciſ. 205. num. 2.
Genus eſt in qualibet ſpecie, & in quolibet indiuiduo, deciſ. 54. num. 6.
Genus comprehendit ſub ſe multas ſpecies ſubiectiuè, deciſ. 164. num. 26.
Generi per ſpeciem derogatur in omni genere negotiorum, deciſ. 79. num. 8.
inter Genus, & ſpeciem ſi ſit appoſita alternatiua, in coniunctiuam reſoluitur, deciſ. 129. num. 8.
GESTA ab aliquo nomine alieno, quando dicatur, ab eo id ratificatum, deciſ. 56. num. 2.
Geſta poſt Inhibitionem Rotalem omnia ſunt attentata, etiam pendente diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Signatura, deciſ. 134. num. 1.

GRATIA.

Gratia non iuſtificata, gratiæ nomen non meretur, deciſ. 295. num. 3.
Gratia Perinde valere, non ſubiacet regul. de iur. quæſito non toll. quando eſt merè præiudicialis, deciſ. 114. numero 14.
Gratia præſumitur iuſtificata ſtante curſu 30. vel 40. annorum, deciſ. 275. num. 24.
Gratia impetrata à Papa de locando fructus beneficij, quando locantur, quæ ſolemnitates requirantur, deciſ. 300. numero 6.
Gratia dicitur perfecta, admiſſa regiſtratione, deciſ. 216. num. 14.
in Gratia, quando tempus præfixum eſt expreſſum, incipit currere à die datæ Breuis, deciſ. 200. num. 7.
Gratia coadiutoriæ ceſſare debet ceſſante cauſa, ob quam coadiutoria fuit conceſſa, deciſ. 45. num. 6.
Gratia exemptionis eſt de ſui natura præiudicialis, deciſ. 157. num. 13.
Gratia non ſuffragatur ex defectu intentionis Principis, deciſ. 32. num. 11.
Gratia, quæ non iuſtificatur, eſt nulla, deciſ. 27. numero 4.
in Gratia reualidatoria an requiratur nouus conſenſus, deciſ. 199. num. 13.
Gratia, quæ continent meram declarationem facti, non ſubiacet regul. de iur. quæſit. non toll. deciſ. 114. numero 15.
Gratia vna, ſi plures gratias contineat, & nihil inter ſe habeant commune, tunc ex validitate ſeu effectuatione vnius non poteſt inferri ad validitatem, ſeu effectuationem alterius, deciſ. 109. num. 9. & 10.
Gratia emanata motu proprio non indiget iuſtificatione, deciſ. 109. num. 21.
Gratia plures res continens dicitur quoad modum vniuerſalitatem continere, ita vt effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ dicatur omnes aliàs comprehendere, deciſ. 109. num. 2.
Gratia, quando non poſſit eſſe in parte valida, & in parte non, deciſ. 109. num. 10. & 11.
in Gratia præiudiciali, non eſt opus derogare regulæ de Iure quæſit. non tollend. deciſ. 114. num. 11.
in Gratia, licet quis nominetur pro Oratore, non tamen ex hoc probatur eius conſenſus, deciſ. 20. numero 14.
Gratia Papæ per ſolam Signaturam perficitur, & litteræ requiruntur tantum ad probationem gratiæ, deciſ. 38. numero 80.
Gratia Papæ, cum clauſula quatenus ad hoc idoneum repereris, conceſſa, ceſſante idoneitate, executio gratiæ ſemper impeditur, deciſ. 138. num. 1.
Gratiam vt contineant, ita debent interpretari priuilegia, & conceſſiones, deciſ. 119. num. 9.
in Gratia de ſui natura præiudiciali quando verſamur, non eſt neceſſarium derogare Regulæ de iure quæſito non tollendo, deciſ. 11. num. 25.
Gratia amplius de ſubreptione non poteſt impugnari, quando conſtat de poteſtate, & voluntate Principis, deciſ. 114. num. 7.
Gratia, quando eſt plenè iuſtificata, prouiſo eſt concedenda immiſſio & litteris Apoſtolicis executio, deciſ. 92. numero 11.
Gratia ſecunda, vt valeat, ſufficit quod ſint narrati defectus, quos patiebatur prima gratia, deciſ. 114. numero 9.
Gratia, quando præſumatur obtenta ab eo, cuius nomine cantat, deciſ. 328. num. 13.
Gratia, ſi laboret vitio ſubreptionis, non prodeſt, deciſ. 351. num. 14.
Gratia poſtquam eſt collata, pro leui re ſolet haberi, deciſ. 358. num. 16.
Gratia de beneficio Parochiali eſt nulla, ob non factum concurſum, deciſ. 71. num. 8.

Gratiæ, quando corruit, corruit quoque decretum irritans in ea poſitum, tamquam acceſſorium deciſ. 32. numero 12.
Gratia tota, & validitas conceſſionis, quando in aliqua narratiua conſiſtit, ea eſt plenè iuſtificanda, deciſ. 6. oum. 2.
Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis, eſt conditionalis, ſcilicet ſi narrata ſint vera, deciſ. 245. numero 18.
Gratiæ iuſtificatio non poteſt controuerti ſtante lapſu longiſſimi temporis, iuncta obſeruantia, cum litteræ conceſſionis præſumantur iuſtificatæ, deciſ. 139. num. 6.
Gratiæ conualidatio, quid operetur, deciſ. 273. numero 24.
Gratiam alicui Princeps concedendo, ſi aliquid voluiſſet, vt adimpleretur id expreſſiſſet, deciſ. 114. num. 16.
Gratiam totam principalem tenetur iuſtificare, qui petit immiſſionem ex capite reſeruationis, deciſ. 153. numero 2.
De Gratiæ validitate non poteſt dubitari, dum conſtat de voluntate, & poteſtate concedentis, deciſ. 292. oumero 7.
in Gratia ſua, narrata, quis impugnare non poteſt, deciſ. 92. num. 1.
in Gratia non eſt facienda mentio de ea lite, quæ agitur inter diuerſas perſonas, & de re diuerſa, deciſ. 11. numero 17.
in Gratijs temporis præfixio, quando ſtet taxatiuè, deciſ. 200. num. 8.
per Gratiæ viam, quando Papa procedit, & ſcit, quod alicui præiudicat, oon poteſt dari de eius ignorantia, deciſ. 11. oum. 26.

GRAVAMEN.

Grauamen vltra vires hæreditarias non poteſt inſerri hæredibus cum beneficio legis, & iouentarij, deciſ. 2. numero 17.
Grauamen, ſi inducant conditiones, ſtrictè ſunt intelligendæ, deciſ. 272. num. 2.
Grauamen hæredibus inſtitutis ſi ſit iniunctum, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiamſi filij eſſent vocati, deciſ. 249. num. 8.
ex Grauamine dotandi filias in iofinitum, inducitur fideicommiſſum perpetuum, deciſ. 283. num. 6.
GRAVARI aliquem ex facto tertij, lex iniquum exiſtimat, deciſ. 208. num. 6.
Grauari in plus, quis non poteſt, quam commodum ſentiat, deciſ. 204. num. 12

GRAVATVS.

Grauatus reſtituere, & emphyteuta priuarentur dominio, & iure vtendi re, ſi eis in illis bonis interdictum eſſet imponere cenſus, deciſ. 116. num. 27.
Grauati à Pærequatore habent facultatem conquærendi per annum, deciſ. 283. num. 58.
S. GREGORII Papæ codex vetuſtiſſimus originalis Moraliũ conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia S. MARIÆ de Pilari, deciſ. 142. num. 4.

H

HÆREDITAS.

HÆreditas defuncti diuiditur inter parentes, fratres, & ſorores, excluſa omni differentia ſexus, deciſ. 167. num. 1.
Hæreditas ſemper minuitur ab ære alieno, deciſ 2. numero 16.
Hæreditas ſolo animo aditur, deciſ. 144. num. 6.
Hæreditas per aditionem deſinit eſſe, & efficitur proprium patrimonium hæredis, deciſ. 144. num. 3.
Hæreditas non adita non poteſt tranſmitti, deciſ. 22. numero 39.
Hæreditas non adita in aliquibus caſibus tranſmittitur, nempe iure ſuitatis, iure ſanguiois, & iure deliberandi, deciſ. 22. num. 40.
Hæreditas ſolo animo aditur, & animus hoc caſo elicitur ex quocumque actu, ſiue proueniat ex facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto, deciſ. 22. num. 43.
Hæreditas non adita, vt traoſmittatur ex capite iuris deliberandi, quid requiratur, deciſ. 22. num. 41.
Hæreditas, quando alicui defertur, debet acceptare vel repudiare, deciſ. 323. num. 23.
Hæreditas iacens, tanquam perſona ficta, & imaginaria non comprehenditur ſub Statuto indocente præſcriptionem, deciſ. 353. num. 15.
Hæreditas etiam iam delata, ſine ſolemnitatibus repudiari poteſt, quia momentanea illa acquiſitio non habetur in conſideratione, deciſ. 320. num. 27.
ab Hæreditatis aditione iure ſeparato bona quæcumque quæ acquiruntur, non requirunt agnitionem, ad effectum, vt libere tranſmittantur, deciſ. 160. num. 24.
Hæreditatis aditio probatur ex contracto inito ſuper re hæreditaria, deciſ. 22. oum. 44.
Hæreditatis tranſmiſſio non impeditur per conditionem, quæ eſt omnino caſura, deciſ. 22. num. 47.
Hæreditatis aditio probatur ex actu, qui citra ius, & nomen hæredis expediri non poteſt, deciſ. 22. num. 42.
Hæreditatis aditio, quando præſumatur, deciſ. 101. numero 17.
Hæreditatis fructus, non niſi poſt eam aditam, debentur, deciſ. 264. oum. 18.
Hæreditati nemo alligari debet, vel exhæredari facto alterius, deciſ. 393. num. 1.
Hæreditatem repudians non dicitur priuari hæreditate, deciſ. 323. oum. 6.
Hæreditatis repudiatio intra triennium poteſt reuocari, deciſ 96. num. 11.
Hæreditatem, ſi quis ſemel adiuerit, non poteſt amplius eam adire, deciſ. 323. oum. 3.
Hæreditatem, ſi quis repudiet, noo dicitur pauperior fieri, cum non minuat patrimonium ſuum, deciſ. 323. numero 28.
Hæreditate quis priuari non poteſt ex facto extranei, deciſ. 208. num. 12.
ad Hæreditatem vna poſt aliam, quando perſona cenſeantur vocatæ, deciſ. 152. nom. 6.
contra Hæreditatem etiam iacentem currunt tempora ad implendam præſcriptionem, deciſ. 346. numero 7.
cum Hæreditate ipſa traoſit iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, deciſ. 96. num. 8.
de Hæreditate viuentis pacta ſunt inualida, etiam inter filios, & quoad filios, quamuis ſint iuramento firmata, deciſ. 33. num. 6.
de Hæreditate viuentis pactum non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſque ad mortem perſeueranerit, deciſ. 33. nom. 1.
de Hæreditate viuentis pactum, eſt omni iure improbatum, ideo iuramento validari non poteſt, deciſ. 33. num. 7.
de Hæreditate coniuncti ex latere materno, quando agitur tunc exceptio illegitimitatis non releuat, deciſ. 48. numero 15.
in Hæreditate patris, ſi filius ſe immiſcuerit oullo confecto iooentario, intrat præſumptio ſatisfactionis pro legitima, deciſ. 301. num. 9.
per Hæreditatis aditionem obligatio perſonalis, ſtante inuentario non contrahitur vltra vires hæreditarius, deciſ. 2. oum. 19.
ſuper Hæreditate viuentis pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis, oon validatur iuramento, deciſ. 33. num. 9.
Hæreditaria corpora ſi quis poſſederit, præſumptio eſt, quod omnes fructus perceperit, deciſ. 47. num. 19.
Hæreditaria qualitas tertio gradui adiecta debet eſſe eiuſdem conditioois, prout aliæ antecedentes ſunt, deciſ. 217. numero 11.
Hæreditaria qualitas, quando in prima inueſtitura emphyteuſis eſt neglecta, de illa nec eſt curandum in ſecunda, deciſ. 74. oum. 5.

HÆRES.

Hæres ob alterius culpam non poteſt hæreditate priuari, ſed ex ſua mera voluntate, deciſ. 86. num. 58.
Hæres inſtitutus poſt mortem alicuius intelligitur, ſi ſuper vixerit, deciſ. 22. oum. 5.
Hæres hoc verbum, intelligitur tam de hæredibus ſanguiois, quam de extraneis, deciſ. 213. num. 5. & 12.
Hæres præſeruatur à quocumque damno per inuentarij confectionem, deciſ. 39. num. 10.
Hæres hæredis proprietarij, finito vſufructu per mortem vſufructuarij, hæreditatem capit non iure tranſmiſſionis ſeu fideicommiſſi, ſed iure deuolutionis, ſeu conſolidationis, deciſ. 22. oum. 20.
Hæres inſtitutus purè, & directè per mortem mulieris relictæ vſufructuariæ, etiamſi prædeceſſerit dictæ vſufructuariæ, poteſt hæreditatem tranſmittere ad hæredem, deciſ. 22. num. 17.
Hæres grauatus, niſi priùs fecerit ſuas detractiones, non poteſt concedi immiſſio fideicommiſſario, deciſ. 88. numero 4.
Hæres, ſi quis ſit inſtitutus ab aliquo, & iubeat, vt pater eius non eum moleſtet, & io caſu moleſtiæ priuet eum hære-

hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet, deciſ. 86. numero 53.

Hæres ſi quis non ſit, non poteſt præſentare, ſi iuſpatronatus ſit hæreditarium, deciſ. 96. num. 16.

Hæres, qui non adiuit hæreditatem, non poteſt illam transſmittere, ſed dicitur caducatum ius illius, deciſ. 22. numero 6.

Hæres grauatus non poteſt detrahere funeris impenſas, ſi de eis non conſtet in actis, deciſ. 5. num. 15.

Hæres licet ſit certus, tamen ſi teſtator eum non nominet, & talis nominatio requiratur pro forma, non ſufficit talis certitudo, niſi expreſſe ſit nominatus, deciſ. 38. numero 34.

Hæres cum beneficio l. & inoentarij tenetur ratum habere factum defuncti, quantum vires hæreditariæ ſuppetunt, deciſ. 83. oum. 26.

Hæres non poteſt impugnare confeſſionem Teſtatoris, deciſ. 60. onm. 3.

Hæres, ſi doloſè omittat aliquid deſcribere in inuentario, non per hoc iouentarij forma deſtruitur, deciſ. 181. numero 12.

Hæres, poſtquam adiuit hæreditatem, non poteſt ſe eximere ab obligatione contracta, ex eo quod hæreditas non ſit notoriè ſoluendo, deciſ. 39. num. 5.

Vel quod probauerit ad eum nihil perueniſſe, vel quia ipſe ſit creditor hypothecarius Teſtatoris, pro quo actiones non confunduntur, ibidem num. 5.

Sed hæc poſſunt opponi contra fideicommiſſarios, non autem legatarios, & creditores, ibidem.

Hæres, ſi in inuentario doloſè aliquid omittit deſcribere, per occultationem, ſubreptionem, vel amotionem, cum in iſtis caſibus dolus cadat manifeſtus, d. hæres à lege oon priuatur beneficio inuentarij, ſed puniendus venit tantum in duplum, deciſ. 181. num. 5. & 10.

Hæres grauatus non poteſt cogi ad cauendum, niſi pro ſua poſſibilitate, deciſ. 193. num. 6.

Hæres adiens hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, præſeruatur ab omni damno, itaut nec in obolo quidem teneatur, deciſ. 181. num. 1.

Hæres poſt aditam hæreditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hærede, & vti de re ſua perceptos, deciſ. 141. num. 4.

Nec ſubiacet imputationi pro vero debito hæreditario, ibidem num. 5.

Hæres, quando dicatur attentare, deciſ. 73. num. 4.

Hæres vniuerſalis cenſendus eſt ille, non autem ſimpliciter ſubſtitutus, licet aliquis ſit relictus hæres vſufructuarius, & vnico contextu ille ſit relictus hæres vniuerſalis proprietatis, deciſ. 67. num. 3.

Quod procedit etiamſi adſint verba, poſt mortem, quia cenſentur appoſita, vt vſufructuarius libere ſcuatur vſufructu, ibidem num. 3.

Hæres de fructibus perceptis ab hæreditate, ante interpellationem creditorum non tenetur, deciſ. 131. numero 11.

Hæres contra debitum detectum acquirere non poteſt fructus hæreditatis, deciſ. 131. num. 10.

Hæres de fructibus perceptis poſt interpellationem, tenetur reddere rationem, deciſ. 131. num. 13.

Hæres, quando dicatur inſtitutus tantum in vſufructu, deciſ. 83. num. 6.

Hæres ſi coofecerit inuentarinm, quid probare debeat, ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua, deciſ. 39. num. 9.

Hæres grauatus tantum, id tenetur reſtituere, quod inuenit in fideicommiſſu, deciſ. 88. num. 27.

Hæres, quando confecit inuentarium, in proprio grauari non poteſt, tamquam præſeruatus à lege à quocnmque damno etiam minimo, deciſ. 131. num. 1.

Hæres, cum beneficio l. & inuentarij adita hæreditate, fructus quos percipit ex ea, non facit ſuos, ſed cedere debent ad commodum creditorum, deciſ. 131. num. 2.

Hoc tamen oon intellige, quando creditores detecti non ſunt, nec vrgent, inſtant, aut interpellant hæredem, nec hæres ex dd. fructibus locupletior eſt factus, ibidem numero 3.

Tunc enim fructus medio tempore percepti, acquiruntur hæredi, ibidem num. 3.

Hæres impugnare non poteſt factum defuncti, deciſ. 356. num. 22.

Hæres aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum tueri ſe poteſt ex inuentario, deciſ. 39. numero 17.

Hæres adeundo hæreditatem non poteſt impugnare teſtamentum defuncti, deciſ. 80. num. 25.

Hæres, quando omittit aliquid deſcribere in inuentario, pœna dupli quare fuerit introducta, deciſ. 181. num. 8.

Hæres vſufructuarius tenetur conficere inuentarium, deciſ. 85. num. 25.

Hæres inſtitutus ſub conditione, ſi iurat ſe facturum aliquid vel daturum, eſt hæres, ſtatim quod iurauit, deciſ. 58. num. 10.

Hæres patris neceſſarius eſt filius, & in eum continuatur dominium, ideoque tranſmittit, abſque agnitione, deciſ. 160. num. 2.

Hæres, ſi ſit creditor teſtatoris, poteſt perſonam creditoris repræſentare, deciſ. 2. num. 18.

Hæres, ſi non confecerit inuentarium, vel ſi minus legitimè confecerit, poteſt agi contra eius bona, & perſonam eadem via, & modo, quo poterat agi contra defunctum, deciſ. 38. num. 1.

Hæres, licet ſit liberatus à præſentatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij, non tamen ex hoc dicitur inſtitutus in proprietate, deciſ. 83. num. 12.

Hæres proprietarius quis dicitur ex eo, quod teſtator conceſſit facultatem alienandi ſtabilia, deciſ. 83. numero 8.

Hæres an dicatur proprietarius, ſi teſtator illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & cooſectione inuentarij, deciſ. 83. num. 10.

Hæres cum beneficio inuentarij oon facit fructus ſuos, quando ſcit adeſſe creditores, deciſ. 2. oum. 9.

Hæres vniuerſalis incontinenti eſt hæres, licet alius ſit reſictos vſufructuarius, deciſ. 67. num. 4.

Hæres, cum beneficio legis, & inuentarii, non confundit actiones cum defuncto, deciſ. 298. num. 5.

Hæres, ſi aliquid omiſit deſcribere in inuentario, ſi poſtquam eſt detecta omiſſio, id non deſcribat, an per hoc amittat beneficium inuentarij, deciſ. 181. numero 21.

Hæres, ſi confecerit inuentarium, quo ad euitandum damnum perinde eſt, ac ſi hæreditatem non adiuiſſet, deciſ. 39. oum. 11.

Hæres, non poteſt venire contra factum defuncti, deciſ. 298. num. 4.

Hæres, poſtquam adiuit hæreditatem, ſi ab eo illa auferatur, non dicitur exclnſus à ſucceſſione, ſed hæreditatis iam acquiſitæ verè priuatus, deciſ. 264. num. 8.

Hæres, ſi adiuerit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, & aliqua bona alienauerit, intrat concluſio, quod bona alienata præſumantur abſorbere portiones detrahendas.

Et ſi ipſe, vel habens cauſam ab eo contrarium afferat, ei incumbit onus probandi, quod non ſufficiant, deciſ. 298. num. 3.

Hæres, quando doloſè alienat, tunc ob metum futuræ dilapidationis cogitur præſtare cautiooem, deciſ. 193. numero 10.

Hæres extraneus non poteſt admitti ad iuſpatronatus, ſi extet aliquis hæres ex familia teſtatoris, quando vtraque qualitas in eius ſucceſſione requirebatur, deciſ. 93. numero 18.

Hæres poteſt impugnare factom defuncti à iure improbatum, deciſ. 185. num. 16.

Hæres, quando alienat bona ſubiecta fideicommiſſo, & ſic conſtat de dilapidatione, tunc neceſſario cautio eſt præſtanda, deciſ. 193. num. 8.

Hoc tamen non intellige, quando dictæ alienationes ſunt à lege permiſſæ, ibidem num. 9.

Hæres, ſi doloſè non omittit aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio inuentarij, ita vt de proprio teneatur, deciſ. 181. num. 2.

Hæres, vt priuetur beneficio inuentarii, ob doloſam omiſſionem deſcriptionis omnium bonorum, concludenter hoc probandum eſt, deciſ. 181. num. 13.

Ad quem effectum non ſufficit quælibet probatio, ibidem uum. 14.

Hæres tenetur approbare factum defuncti, deciſ. 181. n. 17. & limita, vt num. 16.

Hæredis confeſſio non eſt attendenda, ſi ex teſtamento conſtet rem aliter ſe habere, deciſ. 283. numero 16.

Hæredis aſſertio non poteſt præiudicare fideicommiſſario venienti ex propria perſona, & iure proprio, & ab ipſo cauſam non habenti, deciſ. 298. num. 8.

Hæredis bona non veniunt in generali obligatione Teſtatoris, deciſ. 131. num. 6.

Hæredis mentio quoties fit, non videtur electa induſtria perſonæ, deciſ. 38. num. 61.

Hæredis inſtitutio venit etiam in prohibitione alienandi, deciſ. 211. nom. 20.

Hæredis

Hæredis nomen non minus ſceminis conuenit, quam maſculis, deciſ. 179. num. 2.

Hæredis nomen eſt commune tam maribus, quam ſceminis, ibidem num. 2.

Hæredi vniuerſali grauato competit detractio Trebellianicæ, deciſ. 171. num. 2.

Hæredi vniuerſali licitum eſt pendente lite, poſſeſſionem bonorum defuncti, abſque vitio attentatorum apprehendere, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat pœnes defunctum, deciſ. 73. num. 3

Hæredi immiſſio in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur, quod aliqua bona erant teſtatoris, deciſ. 67. numero 28.

Hęredi vniuerſali cum onere reſtituendi poſt mortem, competit detractio legitimæ, deciſ. 22. num. 29.

Hæredi à ſe ipſo legari non poteſt, deciſ. 22. numero 32.

Hæredi ſi ſit facta remiſſio confectionis inuentarij, & liberatio præſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non ſubſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi, deciſ. 83. num. 12.

Hæredi, vt competat immiſſio ſuper certis bonis defuncti, ſufficit quod fuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto, deciſ. 67. num. 30.

Hæredi competit interdictum, Quorum bonorum, contra eum, qui pro hærede vel pro poſſeſſore poſſidet, deciſ. 48. num. 6.

Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi exhibeat teſtamentum non abolitum, neque cancellatum, deciſ. 67. num. 1.

Hæredi non poteſt denegari immiſſio propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ. 67. num. 26.

Hæredi datur immiſſio vigore leg. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 32. num. 1.

Hæredi, quando non poſſit denegari auxilium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 140. num. 1.

Hæredes extraneos fratrum, velle præferre hæredibus extraneis proprijs, abſurdum eſt, deciſ. 217. numero 14.

Hæredes æquis portionibus tenentur ad legatum dotium filiarum ipſius teſtatoris, deciſ. 145. num. 6.

Hæredes, qui oſtendunt teſtamentum non abolitum, nec cancellatum, competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. deciſ. 83. num. 1.

Hæredes plures, quando omnes intelligantur inſtituti pro æquali rata & portione, deciſ. 278. num. 3.

Hæredes pro virili, ad præſtanda legata tenentur, deciſ. 146. num. 1.

Hæredes, quando ſunt inſtituti cum verbis, æqualibus portionibus, ſine dubio eis defertur hæreditas pro virili, deciſ. 278. num. 4. ibid. num. 5.

Hæredes plures, quando vnico verborum contextu inſtituti ſunt, habet locum l. interdum ff. de hæred. inſtit. ſecus vero.

Hæredes cum beneficio l. & inuentarii adeundo hæreditatem, per imaginariam ſolutionem præſumuntur ſibi ipſis ſatisfeciſſe de corporibus hæreditarijs, deciſ. 2. numero 11.

Et fructus faciunt ſuos ratione dominij, ibidem numero 12.

Hæredes ſi Teſtator inſtituerit Titium & filios fratris dicti Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titius, & ſemiſſem filij fratrum, deciſ. 278. num. 15.

Hæredes cum beneficio inuentarij, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant, non iuuantur inuentario, deciſ. 2. num. 5.

Hæredes plures, quando teſtator vocauit ex vna parte, & vnus nominatus eſt ex altera parte nomine proprio, tunc hæreditas diuiditur in duas partes, deciſ. 278. num. 14. & 20.

Hæredes cum beneficio l. & inuentarij vltra vires hæreditarias grauari, aut conueniri non poſſunt, deciſ. 2. numero 17.

Hæredes patris non tenentur inſinuare renunciationem factam à filia dotata cum iuramento de hæreditate Patris, deciſ. 12. num. 17.

Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij non ſunt grauandi neque in bonis, nec in perſona, deciſ. 2. numero 6.

Hæredes plures, quando non ſunt inſtituti, non procedit ius accreſcendi, deciſ. 83. num. 21.

Hæredes legitimos, & teſtamentarios clericis licitum eſt habere, de bonis patrimonialibus, & extra intuitu Eccleſiæ quæſitis, deciſ. 112. num. 12.

Hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis appellatione veniunt omnes in infinitum, deciſ. 179. num. 2.

Hęredum expreſſio in contractibus non importat, niſi quamdam mentionem eius, quod tacite ineſt. deciſ. 12. numero 34.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, non alterat diſpoſitionem, deciſ. 12. num. 35.

Hæredum creditum, ſi ſuperat ſtatum hæreditatis, non poſſunt hæredes in d. bonis, nec in perſona moleſtari, deciſ. 2. num. 15.

Hæredibus, & ſucceſſoribus competit ius præſentandi, ſiue iuſpatronatus ſit merè hæreditarium, ſiue mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus, deciſ. 267. numero 2. & 3.

Hæredibus inſtitutis ſi ſit iniunctum grauamen, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiam ſi filij eſſent vocati, deciſ. 249. num. 8.

Hæredibus pluribus inſtitutioni factæ ſi ſit adiecta dictio, æquè, ſeu pro æquali portione, & rata, eo caſu ſucceſſio diſtribuitur in viriles inter omnes vocatos, deciſ. 180. numero 8. amplia num. 9.

Hæredibus ſuis, etiam quis præſumitur voluiſſe prouidere, deciſ. 12. num. 32.

Hæredibus ſemper ſuffragatur inuentarium, vbi contingit tractari de damno eorumdem, deciſ. 2. numero 4.

Hæredes præſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocumque damno, data inuentarij validitate, deciſ. 2. num. 3.

Hæredibus, & non agnatis facienda eſt renouatio emphyteuſis hæreditariæ, deciſ. 74. num. 3.

ab Hærede, cautio illa quæ præſtabatur ad fauorem fideicommiſſarij de bonis immobilibus, receſſit ab Aula, deciſ. 193. num. 3. & 12. & quare vide ibidem numer. 4. & 5.

ab Hærede tantum petendum eſt legatum illud, cuius vſusfructus alienus eſt, deciſ. 67. num. 9.

ab Hærede fructus percepti ante motam litem eidem acquiruntur, concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios ſpectare, quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tum ex bona fide, tum ex eo, quod ſaltim abſit mala, deciſ. 131. num. 7. 8. & 9.

ad Hæredem non tranſit conceſſio perſonalis, deciſ. 19. numero 20.

ad Hæredem ſpectant fructus bonorum hæreditariorum, deciſ. 51. num. 12.

ad Hæredes non tranſmittitur portio non adita, deciſ. 96. num. 5.

ad Hæredes poteſt clericus tranſmittere ea, quæ non habent dependentiam à titulo beneficiorum, deciſ. 19. num. 10.

ad Hæredes etiam extraneos, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica ſit tranſitoria, deciſ. 25. num. 9. & 10.

ad Hæredes extraneos non tranſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, deciſ. 217. num. 9.

ad Hæredes, ſi non ſit tranſitorium aliquod mandatum, per mortem mandantis, etiam re non integra expirat, deciſ. 38. num. 66.

ad Hæredes, & contra hæredes ſtipulatio omnis tranſit, deciſ. 12. num. 33.

ad Hæredes non pertinent fructus beneficiorum inexacti, deciſ. 19. num. 16.

contra Hæredem non poteſt dirigi actio de dolo ob omiſſionem deſcriptionis bonorum in inuentario, ſi ipſe deputauit procuratorem ad talem actum & ipſe ſine mandato omiſerit deſcribere, deciſ. 181. num. 15.

contra Hæredem non eſt agendum via executiua, niſi præuia citatione, deciſ. 39. num. 4.

contra Hæredem etiam via executiua agi poteſt, licet inuentarium fuerit confectum, & quando id procedat, ibidem num. 7. & 8.

de Hæredis re, poteſt teſtator expreſſe diſponere, deciſ. 83. num. 24.

in Hærede, ſiue in adminiſtratore hæræditatis, ſi concurrat iuſta cauſa ignorandi aliquod creditum, aduerſus eius præſcriptionem datur eis reſtitutio in integrum, deciſ. 360. num. 1.

in Hærede, & Adminiſtratore, cum ſuccedant in iure alterius, in eis præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum, vt reſtituantur in integrum, ibidem num. 6.

In Hęrede præſumitur ignorantia, deciſ. 270. numero 8.

in Hæredes extraneos emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura non tranſit, deciſ. 211. num. 13.

in Hęredem vniuerſalem tranſeunt iura actiua, & paſſiua, deciſ. 232. num. 28.

in Hęredes Clericorum tranſmittuntur fructus beneficiorũ

in

io Statum Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato, deciſ. 19. num. 12.

in Hæredes actiuè, & paſſiuè tranſeunt ea, quæ competunt vigore contractos, vel pacti, ibidem num. 9.

in Hæredes etiam extraneos eſt tranſitoria emphyteuſis hæreditaria, deciſ. 211. num. 1.

in Hæredibus primi gradus cadit inſtitutio, & reſpectiue ſubſtitutio, ſi ad inuicem, & reciprocè fuerint ſubſtituti, deciſ. 283. oum. 10.

in Hæredibus, quando prælatio non poſſit conſiderari, deciſ. 152. num. 1.

per Hæredes quando bona diuiduntur, tunc ea, quæ obueniunt vni ex cohæredibus, alius cohæres in eis amittit poſſeſſionem, deciſ. 125. num. 3.

HIEROPHILACIVS idem eſt, quod Cuſtos ſacrorum, & latinè exponitur, hoc eſt, Editimus, ſeù Edituus, deciſ. 309. num. 14.

H O M O.

Homo quando adhuc oon eſt conceptus, vel natus, conſequenter eſt ignotus, deciſ. 279. num. 12.

Homines contexunt longas, & ambitioſas diſpoſitiones pro conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familijs, deciſ. 312. oum. 5.

Homines diſtinguuntur inter ſe ex proprio nomine, quamuis toti ſint homines, deciſ. 151. num. 13.

Hominibus ingenuis libera præſumitur rerum poſſeſſarum diſpoſitio, deciſ. 310. num. 5.

HONESTAS morum, & vitæ integritas præſumitur, vbi contrarium non probatur, deciſ. 138. num. 8.

Honeſtatem morum alicuius, quando teſtes probent, ibidem num. 7.

HOSPITALIS libro conſuetum eſt adhiberi fides ad effectum probandi mortem alicuius, deciſ. 13. numero 4.

H Y P O T H E C A.

Hypotheca, quam habent poſteriores, non cenſetur ſublata reſpectu ſummæ, quæ deducto credito auteriorum, ſupereſt de valore rei hypothecatæ, deciſ. 318. numero 27.

Hypotheca io legatis conditionalibus non incipit à die purificatæ conditionis, ſed à die mortis Teſtatoris, deciſ. 269. num. 2.

Quod procedit etiam in præiudicium creditorum qui medio tempore contraxerunt, ne ſit in facultate hæredis eludere legatarios pendente conditione, ibidem numero 3.

Hypotheca appoſita in re emphyteutica de conſenſu proprietarij, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem, deciſ. 127. num. 16.

Hypotheca non venit appellatione permutationis, & donationis, deciſ. 118. num. 19.

Hypotheca etiam ſimplex, quando imponitur ſuper bonis minorum, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 77. num. 22.

Hypothecæ reſpectu fit retrotractio, deciſ. 174. numero 36.

Hypothecæ natura eſt, vt in ipſo contractu ſit indiuidua, deciſ. 135. num. 10.

Hypothecam non recipiuot Loca Montium, dum liberè reſignantur, & in emptorem abſque vllo onere transferuntur, deciſ. 77. num. 19.

Hypothecaria, ſi agat mulier, præfertur creditoribus anterioribus, deciſ. 152. num. 3.

Hypothecariæ iudicium eſt petitorium, deciſ. 161. numero 16.

Hypothecare quis non poteſt ea, quæ ſunt ſub alieno dominio, deciſ. 135. num. 22.

I

I D E N T I T A S.

IDentitas vt probetur, ſufficiunt duæ tantum demonſtrationes, deciſ. 203. num. 10.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex eo, quod grauati poſſident in loco, in quo Teſtator poſſidebat, præſumptione ſcilicet tituli præambulis contrarium, deciſ. 120. num. 16. 17. & 18.

Identitas, tunc maximè probatur leuioribus probationibus, quando res eſt antiqua, & multo magis ſi antiquiſſima ſit, deciſ. 164. num. 38.

Et ad iſtum effectum non requiritur antiquitas vltra centum annos, ibidem num. 39.

Identitas bonorum vt probetur, ſoſſiciunt duæ tantum demonſtrationes, deciſ. 175. num. 1.

Identitas bonorum bene probatur per duos confines, deciſ. 59. numero 5.

Identitas probatur, & verificatur ex duabus demonſtrationibus, etiamſi in alijs adſit diuerſitas, ſine diſcrepantia, deciſ. 98. oum. 9. & 10.

Identitas probatur leuioribus probationibus, & coniecturis, deciſ. 194. oum. 37.

Identitas quando certior reddatur, deciſ. 151. numero 2.

Identitas bonorum probatur per duos confines, deciſ. 125. num. 19.

Identitas bonorum emphyteuticorum qualiter probatur, deciſ. 120. num. 9.

Identitas booorum recte arguitur ex bene congruenti qualitate, ibidem num. 19.

Identitas debiti, ex quo bene probetur, deciſ. 132. numero 24.

Identitas Notarij, vt probetur præter nomen, requiruntur duæ demonſtrationes, deciſ. 263. num. 6.

Identitas perſonarum ex quibus probetur, item ex quibus probetur ideotitas bonorum, deciſ. 398. num. 3.

Identitas bonorum fruſtrà quæritur, dum non conſtat de bonis, deciſ. 164. num. 1.

Identitatem bonorum non concludunt demonſtrationes illæ, quæ conueniunt alijs bonis, deciſ. 175. numero 2.

ad Identitatem bonorum probandam non ſufficiunt demonſtrationes æquiuocæ, deciſ. 175. oum. 4.

ad Identitatem probandam adminicula coniunguntur, deciſ. 120. num. 20.

ad Identitatem probandam ſufficit vna demonſtratio generalis, & altera particularis, & hoc Rota nonnunquam admiſit, deciſ. 236. num. 3.

circa Identitatem bonorum, enunciatiua Notarij facta in teſtamento, quando plurimi facienda ſit, deciſ. 125. num. 7. & 8.

de Identitate perſonæ, quando non ſit dubitandum, deciſ. 249. num. 4.

in Identitate bonorum probanda, ſufficiunt leuiores probationes, & hoc maxime ſi ſimus in materia antiquiſſima, deciſ. 58. num. 14.

I G N O R A N T I A.

Ignorantia Iuris habens mixturam facti, excuſat, deciſ. 159. num. 13.

Ignorantiam Iuris nunquam excuſat, deciſ. 287. numero 13.

Ignorantia præſumitur in ſuccedente in ius alterius, deciſ. 25. num. 14.

Ignorantia Iuris non excuſat, deciſ. 159. num. 8.

ex Ignorantia iuſta, quis excuſatur à pœna caducitatis, deciſ. 25. num. 15.

Ignorantia ex iuſta cauſa præſumitur ratione difficultatis materiæ, deciſ. 360. num. 8.

Ignorantia præſumitur ratione minoris ætatis, deciſ. 197. num. 5.

Ignorantia Iuris dubij valdè æquiparatur ignorantiæ facti, deciſ. 159. num. 9.

Et hoc maxime, quando agitur de damno vitando, ibidem num. 10.

Ignorantia, quando eſt probabilia, & iuſta, datur reſtitutio in integrum, deciſ. 59. num. 9.

Ignorantia non poteſt allegari ſuper aliqua re, quam quis ſcit, deciſ. 289. num. 48.

Ignorantia iuſta quando adeſt, tunc habet locum l. indebitum, ff. de condit. indeb. deciſ. 169. num. 4.

Ignorantia an admittatur in terminis cap. iuris auaritiæ de elect. in 6. deciſ. 287. num. 15.

Ignorantia non præſumitur in perſona qualificata, deciſ. 42. num. 14.

Ignorantia Iuris, tunc præbet cauſam excuſationis, quando articulus eſt perplexus, & inter ſcribentes controuerſus, itaut ſuper eo probabiliter potuerit dubitari, deciſ. 287. num. 14.

Ignorantiæ iuſta cauſa circumſcripta, non eſt amplius locus l. cum indebitum, ff. de condit. indeb. deciſ. 169. numero 17.

per Ignorantiam ea quæ fiunt, pœnam non merentur, deciſ. 181. num. 3.

Ignoranti doloſo, quod leges ſoccurrant, nunquam admittendum eſt, deciſ. 287. oum. 17.

Ignoranti factum alienum, ſicuti datur reſtitutio ob iuſtam cauſam, ita & ignoranti ius perplexum, & obſcurum, deciſ. 360. num. 11.

I L L A T I O.

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ. 255. num. 20.

Illatio à diuerſis, & ſeparatis non fit: deciſ. 7. numero 11.

Illa-

Illatio nunquam admittitur ex dioerſis, deciſ. 218. nomero 28.

Illatio oon fit ad diuerſa, deciſ. 116. nnm. 46.

Illatio, & coniunctio antecedentis cum ſobſequenti, diſpoſitione, quando reddatur eluſoria, deciſ. 98. numero 21.

ILLEGITIMITAS.

Illegitimitas filiorum, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſubiata dicta lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remanent in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adſuiſſet Canonica prohibitio, deciſ. 273. numero 20.

de Illegitimitate quando quis amplius dare non poſſit, ibidem num. 2.

Illegitimus quis noo præſumitur, quaodo petit adiudicationem beneficij, deciſ. 183. num. 4.

Illegitimitatis exceptio non releuat, ſi agatur de hæreditate coniuncti ex latere materno, deciſ. 48. oumero 15.

de ILLIQVIDO ad liquidum non admittitur compenſatio, deciſ. 227. nom. 9.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis ceſſat, quando actus ſunt impoſſibilis probationis, & denegatur remiſſoria, deciſ. 142. num. 6.

Immemorabilem vt probent teſtes, debent percutere tempus ante motam litem, ibid. num. 5.

IMMISSIO.

Immiſſio dari non poteſt rei incertæ, deciſ. 285. onmero 5.

Immiſſio vigore mandati executiui, iuxta ſubiectam materiam eſt detentatio, & noo vera poſſeſſio, deciſ. 185. oumero 6.

Immiſſio denegari non poteſt, quando omnia extrema in Saluiano ioterdicto ſunt iuſtificata, deciſ. 204. numero 1.

Immiſſio io veram, & realem poſſeſſionem nequaquam eſt conſona formæ mandati, quod capiantur bona valoris &c. deciſ. 257. num. 2.

Iommiſſio impediri non poteſt per actionem perſonalem, deciſ. 5. num. 4.

Immiſſio fideicommiſſario non poteſt concedi, niſi prius hæres grauatus ſecerit ſuas detractiones, deciſ. 88. oumero 4.

Immiſſio ex primo decreto, ad guem effectum detur, deciſ. 185. num. 3.

Immiſſio debetur hæredi in bonis defuncti, probata eius poſſeſſione abſque eo, quod diſcutiatur domioium eorumdem bonorum, deeiſ. 67. nnm. 25.

Immiſſio non poteſt impediri fideicommiſſario per exceptioonem inualidam, deciſ. 121. num. 10.

Immiſſio hæredi in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur quod aliqua bona erant Teſtatoris, deciſ. 67. numero 28.

Immiſſio vt competat hæredi ſuper bonis defuncti, ſufficit quod ſuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto, ibidem numero 30.

Immiſſi vt fideicommiſſario non impediatur, non attenduntur exceptiones turbidæ, deciſ. 301. num. 18.

Immiſſio ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. impeditur per exceptionem incontinenti probatam, deciſ. 88. numero 3.

Immiſſio adinſtar l. fin. C. de edict. D Adr. toll. datur, quando literæ Apoſtolicæ ſunt iuſtificatæ, deciſ. 133. numero 2.

Immiſſio retardari debet propter exceptionem melioramentorum oppoſitam, deciſ. 270. num. 11.

Immiſſio in bonis hæreditarijs non poteſt denegari hæredi, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad hunc effectum, deciſ. 301. num. 1.

Immiſſio fideicommiſſarijs non eſt impedienda per actionem perſonalem, deciſ. 9. oom. 7.

Immiſſionis, ex primo decreto effectus eſt, in actione perſonali, vt immiſſus rem cum Domino teneat, deciſ. 257. num. 10.

Immiſſio pro legitima, vel Trebellianica, quando hæreditas reſtituitur, conceditur pro indioiſo, quando ſunt certæ ratione loci, & quotæ; alias non, deciſ. 51. numero 15.

Immiſſio quando non impediatur ob exceptionem melioramentorum, deciſ. 276. numer. 3. amplia numero 4.

Immiſſioni petitæ ſemper obſtat tranſactio, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſa, deciſ. 86. numero 9.

Immiſſionem petens inſurgit præſumptio, quod antea non poſſideret, deciſ. 7. num. 4.

Immiſſionem ſi qois petat, ex capite reſeruationis, tenetur iuſtificare totam gratiam principalem, deciſ. 153. numero 2.

Immiſſionem vigore Literarum Apoſtolicarum Capitulum poteſt impedire quando allegat exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtoiico, deciſ. 27. num. 14.

Immiſſionem vt quis obtineat vigore ſubrogationis gratioſæ, quid ſufficiat, quod probet, deciſ. 183. oum. 1.

ad Immiſſionis effectum identitas bonorum hæreditariorum ex quibus benè probetur, deciſ. 104. num. 14.

ad Immiſſionis effectum, principale requiſitum eſt poſſeſſio, deciſ. 118. num. 1.

ad Immiſſionem in poſſeſſionem proceditur vigore mandati de auferendo bona, deciſ. 185. num. 2.

Immiſſus ex primo decreto in poſſeſſionem, ita poſſidet, vt Dominus, ſed veluti Canis Leporem ſequatur, & ſolummodo habeat ius cuſtodiendi, deciſ. 257. numero 12.

Immiſſus ſemel in poſſeſſionem, debet agere remedio retinendæ, vel recuperandæ, deciſ. 153. num. 15.

Immiſſns ex primo decreto in poſſeſſionem, non ita poſſidet, itaut illa priuetur Dominos, vel inde repellatur, deciſ. 257. num. 11.

Immiſſus in poſſeſſionem per ſubhaſtationem, præuia Iudicis auctoritate, iuſte poſſidet, deciſ. 122. numero 2.

IMMOBILIVM appellatione oon veniunt iura, deciſ. 116. num. 15.

Immobilibus comparantur res mobiles pretioſæ, deciſ. 97. num. 11.

IMMVNITAS.

Immunitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & Canonieis ſanctionibus inſtituta eſt, deciſ. 339. num. 9.

Immunitas Eccleſiaſtica etiam reſpectu bonorum non à iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate, ſed immediatè à Iure Diuino originem habuit, ibid. num. 7.

Immunitas Eccleſiaſtica non eſt priuilegium perſonale, ſed ipſi ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta priuatorum præiudicare non poſſunt, ibid. num. 77.

Immunitas Eccleſiaſtica circa ſolutionem Tributorum eſt de Iore Diuino, ibid. num. 18.

Immunitatis Eccleſiaſticæ vſus, ſeu exercitium emanauit à Principum orthodoxorum ſanctionibus, ibidem numero 30.

Immunitatem Eccleſiaſticam Conſtantinus primus Imperatorum palam illius vſum exhibuit, ibidem numero 4.

Immunitatem Eccleſiaſticam Imperator Iuſtinianus aomſit non à ſua munificentia, quam alijs in rebus, & iocis ſæpius glorioſus commemorat, ſed à dictamine Diuino, & à natura effluxiſſe, ibidem oum. 33.

IMPEDIMENTVM ſi quis præſtiterit, ne valide conficeretur teſtamentum, ei denegantur omnes actiones, ſiue ſint legitimi hæredes, ſiue ſcripti in alio teſtamento, deciſ. 126. num. 36.

IMPENSVM id, quod verè ſuit in melloramentis, ſolum recuperatur, & attenditur id quod minus eſt, deciſ. 116. num. 2.

Impenſas ſuneris hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis, deciſ. 5. num. 15.

IMPERATOR.

ab Imperatorum liberalitate, vel à iure poſitiuo, non deriuauit immunitas Eccleſiaſtica etiam, reſpectu bonorum, ſed immediate à iure Diuino origioem habuit, deciſ. 339. num. 7.

ex Imperatoribus ortodoxis, & illibatæ Religionis nemo tributum ex bonis Eccleſiarum exegit, ibidem numero 4.

IMPERIVM.

Imperium etiam conceſſum præſumitur, ſi iuriſdictio alicui ſit conceſſa, deciſ. 253. num. 3.

Imperij verbum ſignificat modicam coerctionem, ſine qua nulla, & inanis, & eluſoria eſſet iuriſdictio, deciſ. 252. oum. 4.

IMPLEMENTVM.

ad Implementum agenti ſufficit negatiuam proponere, nam ad promittentem incumbit onus probandi quod adimpleuit, deciſ. 44. oum. 21.

Implementi defectus, etiam in minimo conſideratur, deciſ. 203. num. 27. & 28.

Implementum probandi onus pertinet ad adimplere debentem, deciſ. 64. num. 1.

INCERTVM, & nullum æquiparantur, deciſ. 37. numero 4.

Iocer-

Incertitudo in appellatiuis genericis cauſatur, deciſ. 151. numero 3.

INCENDIVM teſtes plenè probant, ſi fuerint examinati in loco, vbi caſus incendij euenit, deciſ. 285. numero 1.

INCLVSIO in prohibitione aliquorum caſuum, non eſt excluſiuo aliorum caſuum, ſi illi ex diſpoſitione iuris ſint excluſi, deciſ. 211. num. 24.

Incluſio vnius eſt excluſio alterius, deciſ. 152. numero 14.

Hoc tamen non procedit quoad ea, in quibus, vel eadem, vel maior ratio includendi militat, ibidem num. 15.

INCORRIGIBILITATIS præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in male faciendo, deciſ. 155. num. 36.

INDEBITVM ſi tutor ſoluat, quando non excuſetur vigore l. cum indebitum ff. de condit. indebit. quominus actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi, deciſ. 214. num. 1.

Indebitum, quando quis ſoluit, dicitur iactare, deciſ. 169. num. 6.

Indebitè ſi tutor aliquid ſoluat, contra quem actio indebiti ſit dirigenda, 169. num. 1.

INDEMNITAS.

Indemnitas fideiuſſori ab altero fideiuſſore, pro parte deberi poteſt, deciſ. 353. num. 14.

Indemnitatis releuatio, quid operetur, deciſ. 251. numero 18.

Indemnitati alicuius circa declarationem pretij, quando aliter conſuli non poteſt, tunc in ſubſidium debet taxari per Iudicem, deciſ. 172. num. 41.

Indemnitatis conſeruatio, quid importet, deciſ. 346. numero 30.

Indemnitatis conſeruatio determinata à Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. quid importet, deciſ. 353. num. 8.

Indemnitas indulta à Statuto lib. 1. cap. 157. fideiuſſori aduerſus principalem, non conuenit eidem fideiuſſori aduerſus alterum fideiuſſorem non de lucro, ſed de communi damno certantem, deciſ. 353. num. 13.

in INDIVIDVIS vtile vitiatur per inutile, deciſ. 185. num. 8.

INDVLTVM.

Indultum habens ad aliquid faciendum, quando euenit caſus, non eſt opus nouo indulto, deciſ. 94. numero 3.

Indulta etiam cum ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt beneficia vacantia apud Sedem, niſi ſit facta præciſa mentio, deciſ. 28. num. 23.

Indultum, ſi non ſit conceſſum in limine fundationis beneficij, non procedit in prouiſionibus Apoſtolicis, deciſ. 183. num. 2.

Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij, non ligat Papam quando beneficium vacat in menſe reſeruato, deciſ. 183. num. 8.

ex Indulto Apoſtolico, ſi Capitulum alleget exceptionem, eſt valens impedire immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum, deciſ. 27. num. 14.

INDVSTRIA.

Induſtria perſonæ non videtur electa, quoties ſit mentio heredis, deciſ. 38. num. 61.

Induſtria perſonæ, quando eſt electa, tunc non intrat regula, Quod poſſum per me, deciſ. 38. num. 54.

Induſtria perſonæ, ad hoc vt dicatur electa, requiritur, quod negotium ſit magnum, non autem paruum, deciſ. 38. num. 44. & 46.

Induſtria perſonæ, vt ex commiſſione nudi miniſterij cenſeatur electa, requiritur quod miniſterium ſit induſtriale, deciſ. 8. num. 48.

Induſtria perſonæ quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi, deciſ. 38. numero 24.

Induſtria perſonæ cenſetur electa, quando agitur de eligenda perſona incerta, deciſ. 38. num. 36.

INFERIOR non poteſt reuocare, nec moderari ea, quæ ſunt diſpoſita à Superiore, deciſ. 115. numero 26.

INFIRMITAS.

Infirmitas excuſat Canonicum non ſolum ab onere reſidendi, ſed etiam illi conſeruat omnia priuilegia præſentium, pro lucrandis diſtributionibus, deciſ. 308. numero 20.

Infirmitas alicuius benè dicitur probari ex facto ipſo, ſcilicet ſi ille ex ea deceſſerit, deciſ. 45. numero 30.

Infirmitas alicuius bene probatur ex teſtibus, & maximè ſi inter eos adſunt medici, qui illum curarunt, deciſ. 45. num. 28.

INGRATVS.

Ingratus quando fuit vir vxori, perdit beneficium annalis reſtitutionis cum reliquis lucris, deciſ. 231. numer. 13. & 14.

Ingratus ſi quis fuit, ſi in reſtitutione alicuius competebat ei beneficium ne egeat, tunc illo ſpoliatur, deciſ. 233. num. 12.

INHIBITIO.

Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit, ſemper eſt timenda, deciſ. 75. num. 4.

Inhibitionem moderari, quando Pontifex Iudici delegato ordinauit, perinde eſt ac ſi priores literæ, & commiſſio non emanaſſet. Et inde colligitur intentio Pontificis fuiſſe tollen̄ in totum iuriſdictionem in primis literis demandatam, deciſ. 11. num. 7.

poſt Inhibitionem eſt attentata executio etiam trium conformium, deciſ. 75. num. 5.

pro Inhibitionis moderatione, quando quis ſemper inſtetit, non dicitur in iuriſdictionem Iudicis conſenſiſſe, deciſ. 11. num. 22.

INIMICITIÆ.

Inimicitiæ exceptio in teſte non attenditur, quando fuit affectata, & ſtudioſè procurata, deciſ. 191. numero 22.

Inimicitiæ capitales cenſentur contractæ inter coniuges, ſi vxor cum marito litiget circa maiorem partem bonorum, deciſ. 155. num. 44.

Inimicitiæ, & iurgia oriuntur inter collitigantes ex acri, & longa lite, deciſ. 165. num. 9.

per Inimicitiæ exceptionem teſtis repellitur, deciſ. 191. numero 21.

INIQVITATIS alterius inſtrumentum non debet eſſe Iudex, cum ius, & iuſtitiam adminiſtrare teneatur, deciſ. 26. num. 47.

Iniquitatis, & malitiæ vinculum non debet eſſe iuramentum, deciſ. 33. num. 8.

INIVRIA.

Iniuria leuis non eſt, percutere aliquem pugno, deciſ. 239. num. 9.

Iniuria ex facto oritur, deciſ. 239. num. 5.

Iniuriam, quam facit mater filiis propter tranſitum ad ſecunda vota, leges valde deteſtantur, deciſ. 80. numero 18.

Iniuriæ acerbitas vehementer aggrauatur ex perſonæ qualitate, deciſ. 155. num. 30.

INIVSTITIA.

Iniuſtitia notoria æquiparatur nullitati, deciſ. 322. numero 2.

de Iniuſtitia rei iudicatæ conſtituto, datur reſtitutio in integrum, deciſ. 1. num. 1.

de Iniuſtitiæ rei iudicatæ fumo tenetur docere petens aduerſus eam reſtitutionem in integrum, deciſ. 1. num. 3. & iſta eſt communis opinio, ibidem num. 4.

Iniuſtitia ſententiæ bene concludi poteſt ex nullitate proceſſus, deciſ. 343. num. 11.

Iniuſtitia reſpectu fructuum non influit iniuſtitiam in totam ſententiam, deciſ. 167. num. 25.

INOBEDIENS.

Inobedienti, ſi pœna apponatur tenet, ſed ſecus ſi apponatur obedienti ob factum, vel non factum Inobedientis, deciſ. 86. num. 50.

Inobedienti pęna ad eius incommodum rectè iniungi poteſt, deciſ. 86. num. 61.

Inobedientia voluntaria eſt contumacia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit, deciſ. 254. numero 6.

INQVILINVS propriè ille dicitur, qui inhabitat mediante contractu locationis, & conductionis, deciſ. 14. num. 3.

INSOLIDVM, quis poteſt condemnari, ſi ſit inſolidum obligatus, deciſ. 246. num. 2.

INSTANTIA noui termini reprobatorij, non eſt attendenda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi cauſa ſit in termino ferendæ ſententiæ, deciſ. 133. num. 16.

ad Inſtantiæ reſtaurationis effectum pars non eſt audienda, ſi nihil releuans ad hunc effectum deducat, deciſ. 1. numero 6.

INSTRVMENTVM.

Inſtrumentum obligationis Camerali vallatum habet executionem paratam, deciſ. 161. num. 1.

Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta probat, licet ſit conſcriptum aliena manu, dummodo ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum, deciſ. 125. num. 14.

Inſtrumentum extractum ab Archiuio vt dicatur in forma pro-

probanti , quid ſufficiat , deciſ. 125. num. 12.

Inſtrumentum alienationis bonorum pupilli Iudex , qui Interpoſuit decretum , non præſumitur vidiſſe , ſi dies , & anous , ac nomina & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta , deciſ. 98. num. 19.

Inſtrumentum publieum facit probationem , deciſ. 203. numero 7.

Inſtrumentum , ſi ſit ſumptum ſumpti , nullam fidem retur. deciſ. 125. num. 9.

Inſtrumentum facit probationem probatam , deciſ. 327. numero 1.

Inſtrumentum non in forma probanti exhibitum non probat , deciſ. 47. num. 13.

Inſtrumentum dicitur eſſe in forma probante , ſi concurrant omoia , quæ requiruntur ad effectum , vt dicatur habere faciem publicæ ſcripturæ , deciſ. 263. num. 1.

Inſtrumentum habens metam centum annorum , tunc nulla requiritur probatio Notariatus , aut manus recognitio , ſed ſufficit ſola fides de aotiquitate ſcripturæ , deciſ. 263. num. 2.

Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta , aſſerente ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarij defuncti , & cum ſuo originali collationaſſe , dicitur in forma probanti , deciſ. 125. num. 11.

Inſtrumentum , ſi ſit extractum lite pendente ſine compulſoria , non probat , deciſ. 125. num. 10.

Inſtrumentum , quando dicatur eſſe in forma probanti , deciſ. 233. num. 7.

Inſtrumentum continens diem , menſem , annum , indictionem , Pontificatum , rogitum , ac denique publicationem negari non poteſt , quin ſit in forma probanti , deciſ. 184. num. 1. & 2.

Inſtrumentum dicitur antiquum , noo obſtante modici temporis defectu , ad aſſequendum ad tempus 100. annorum.

Et iſto caſu nulla requiritur probatio Notariatus , aut manus recognitio , deciſ. 184. num. 3. & 4.

Inſtrumentum , facit probationem probatam , deciſ. 122. num. 1.

Inſtrumentum habetur pro euidentl probatione , deciſ. 136. num. 1.

Inſtrumentum vt antiquum dicatur , de rigore requiritur lapſus 100. annorum , deciſ. 184. num. 5.

Inſtrumentum redditur ſuſpectum de vſura propter nimiam diligentiam , & cautelam contra omnem conſuetudinem creditoris , deciſ. 132. num. 12.

Inſtrumentum antiquum vltra 60. annos ſi ſit , ad effectum , vt tunc probetur tam Notariatus , quam eius recognitio , ſufficiunt præſumptiones , coniecturæ , & adminicula , deciſ. 263. num. 3.

Inſtrumentum publicum facit rem claram , & manifeſtam , deciſ. 59. num. 3.

Inſtrumentum , quando clarè loquitur , tunc non eſt recurrendum ad interpretationem , & coniecturas , deciſ. 188. num. 12.

Inſtrumentum minoris celebratum ſine interuento proximiorum , qui commode in illius celebratione poterant interuenire , à vitio nullitatis excuſari non poteſt , deciſ. 197. num. 6.

Inſtrumentum redditur nullum ex defectu non adimplementi io eo narratorum , deciſ. 197. num. 7.

Inſtrumentum diuiſionis bonorum hæreditariorum probat contra hæredes , & ſucceſſores eorum , & cauſam ab eis habentes , deciſ. 125. num. 3.

Inſtrumentum extractum ab Archiuio fidem meretur , & probat etiam lite pendente , & abſque ſolemnitate exemplatum , deciſ. 47. num. 14.

Inſtrumenti fidem non vitiat , nec adimit in Indictione error , deciſ. 105. num. 6.

Inſtrumenti extractio facta lite pendente , quando ſuffragetur , licet ſit facta ſine compulſoria , deciſ. 125. num. 13.

Inſtrumento ſoblato , iuramentum quoque in eo contentum , vt corruat , neceſſe eſt , deciſ. 358. num. 10.

Inſtrumento publico non conuenit laceratio , deciſ. 184. numero 39.

Inſtrumento potius ; vel rei iudicatę eſt ſtandum , quam teſtibus , deciſ. 298. num. 6.

In Inſtrumento publico Pontificatus annus non eſt neceſſarius , deciſ. 105. num 7.

Inſtrumento non æquipollent litteræ miſſiuæ , deciſ. 106. num. 9.

Inſtrumento plena fides adhibetur , ſi ſit confectum à Notario publico , & diem , menſem , annum , teſtes , & Notarij ſignum continent , deciſ. 105. num. 1.

Inſtrumenta ſubſequentia rogata cum præſentia Iudicis , & Teſtium deſcriptorum in alijs Inſtrumentis immediate præcedentibus , dicuntur habere eaſdem ſolemnitates , quas habent d. inſtrumenta præcedentia , deciſ. 113. numero 13.

Quod intellige , ſi prædicta inſtrumenta concordarent in data cum inſtrumentis immediatè præcedentibus , vel ſi contioerent verba repetitiua earuodem ſolemnitatum in eis contentarum : ſecus ſi è contra , ibidem num. 4 & 5.

Inſtrumenta , vt ſubſtineantur , requiritur ſecundum declarationem reformationis Pauli V. vt Notarius , vel vnus ex teſtibus cogooſcat alterum ex contrahentibus , deciſ. 62. num. 11.

Inſtrumenta ad effectum , vt dicantur in forma probanti , opus eſt , vt conſtet de Notariatu illius , qui rogauit ea , & eius manus recognoſcatur , deciſ. 113. num 12.

Inſtrumenta publica indubitanter faciunt probationem probatam , & manifeſtam , deciſ. 16. num. 1.

Inſtrumenta non dicuntur in probanti forma , ſi non fuerint recognita , deciſ. 233. num. 6.

Inſtrumenta plura conceſſionum antiqua , ac effectum ſortita , concludenter probant dominium ad quemcumque effectum , deciſ. 164. num. 5.

Inſtrumenta , quaſi ad nihilum deducerentur , ſi Notarius deberet cognoſcere contrahentes , deciſ. 62. numero 3.

Inſtrumenta dicuntur eſſe in forma probanti , ſi habeant requiſita neceſſaria , ſcilicet annum , menſem , teſtes , & Iudicem , deciſ. 113. num. 2.

Inſtrumenta dotalia oon ſolent fieri clam , prout nec ipſum inſtrumentum , deciſ. 58. num. 50.

Inſtrumentorum imbreuiaturæ , quando rediguntur in publicam formam , tunc in eis omnia neceſſaria ſupplentur per Notarium , deciſ. 113. num. 10.

Inſtrumentorum publicorum iactura facilè fit , quando interceſſerunt plura bella , & dominantium mutationes , deciſ. 310. num. 51.

in Inſtrumentis antiquis indubitata lucis veritas aſſiſtit , deciſ. 147. num. 2.

in Inſtrumentis requiritur ſubſcriptio Iudicis , & Teſtium ſecundum conſtit. Reg. Neapolitani , deciſ. 113. numero 9.

ad Inſtrumentum aliquod ſe obligans per relationem , cogi poteſt ad adimplendum id , quod in eo continetur , deciſ. 77. num. 21.

ab Inſtrumento , ad hoc vt dicatur antiquum , noo detrahitur tempus litis , quando pro adminiculo deducitur , deciſ. 184. num. 17.

ad Inſtrumenti perfectionem neceſſarium requiſitum , eſt verbum , Actum , deciſ. 113. num. 6.

de Inſtrumento à ſe non rogato , ſi Notarius faciat fidem , non ſtatur eius atteſtationi , deciſ. 141. numero 17.

ex Inſtrumento publico bene dicitur conſtare de mandato dato alicui , ad aliquid peragendum , deciſ. 10. numero 1.

ex Inſtrumento probatur creditum cum hypotheca , deciſ. 59. num. 1.

in Inſtrumento ad effectum probationis Notariatus , & recognitionis manus , ſi ſit vltrà 90. annos , admittuotur præſumptiones , & coniecturæ , deciſ. 134. numero 6.

Quæ præſumptiones eo magis admittuntur leuiores , quo magis accedit ad 100. annos , ibidem num. 2.

in Inſtrumento , ridiculum eſt , quod vtrique parti data ſit facultas abſque vlla cauſa reſiliendi à contractu , deciſ. 52. num. 20.

in Inſtrumento , quando contrarium diſponitur , quod fuit à cootrahentibus prius firmatum in Capitulis , ſolet vt plurimum , vel in inſtrumento de hoc receſſu fieri mentio , vel capitula deleri , aut laniari , deciſ. 250. numero 20.

in Inſtrumentis antiquis ad probandum aliquem eſſe Tabellionem , ſufficit fama inueterata , deciſ. 184. numero 27.

in Inſtrumentis dotalibus , ſemper partes cenſentur ſe conformaſſe cum Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. dum expreſsè contrario pacto remiſſa non apparet lucri dotalis acquiſitio , deciſ. 250. num. 4.

in Inſtrumentis conceſſionum , ſi ſint poſita verba illa , teneant , & poſſideant , quid importent &c. deciſ. 129. num. 14.

in Inſtrumentis , ſi per ſtatutum requiratur pro forma , vt exprimatur nomen , agnomen , & cognomen contrahentium , ſatisfactum illi cenſentur , ſi nominentur con-

contrahentes, aliquo nomine ſingulari, ex quo æquè bene habeatur identitas perſonæ, & ſic per æquipollens, deciſ. 149. num. 15. & 16.
per Inſtrumentum publicum præſentationis probatur, an quis ſit præſentatus in tempore, deciſ. 101. numero 3.

INTENTIO.

Intentionis ſundamentum eſt concludenter, & omnino iuſtificandum, deciſ. 229. num. 1.
Intentionem ſuam quilibet tenetur probare, non per præſumptiones, ſed plenè, & concludenter, deciſ. 27. num. 14.
Intentionem fundatam dicitur habere, qui nititur tranſactione, deciſ. 86. num. 3.

INTERDICTVM.

Interdictum Quorum bonorum competit hæredi contra eum, qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet, deciſ. 48. num. 6.
Interdictum Retinendæ, cœpit eſſe obuium, ac frequentius practicari non multis ab hinc annis, prout hodie paſſim practicatur, deciſ. 139. num. 43.
Interdictum Retinendæ, antiquitus raro practicabatur, & hoc probatur ex deciſ. Biſignet. vlt. de reſtit. ſpoliat. vbi Capitulum, cui fuerunt denegatæ candelæ, quas percipere ſolebat, intentauit iudicium ſpolij, deciſ. 139. numero 42.
Interdictum, Vnde vi, quando alicui competit, an poſſit petere manutentionem, deciſ. 78. num. 15.
Interdictum, vnde vi, datur Eccleſiæ, pro rebus à Rectore malè alienatis, deciſ. 291. num. 9.
Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ: & Interdictum, vti poſſidetis, ratione ciuilis, deciſ. 78. num. 19.
Interdictum, vnde vi, ſi alicui competat, multo magis competit ei manutentio, deciſ. 275. num. 9.
Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis, ibidem num. 14.
Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ, deciſ. 139. num. 33.
Interdictum, vti poſſidetis, datur propter ciuilem poſſeſſionem, quam aduerſarius inquietat, ibidem numero 33.
Interdictum, vti poſſidetis, poteſt præſcribi ex lapſu 30. vel 40. annorum, deciſ. 275. num. 26.
Interdictum, vti poſſidetis, habet duos effectus, alterum principalem pro conſeruatione ciuilis poſſeſſionis. Alterum vero conſequutiuum pro recuperatione naturalis ab alio occupatæ. Et in hoc æquiparatur Interdicto recuperandæ, deciſ. 139. num. 31.
Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet tamen vim recuperandæ poſſeſſionis naturalis, quod eſt mirabile, ibidem num. 34.
Interdictum, vti poſſidetis, habet naturam mixtam, nempe ciuilis retinendæ, quæ eſt penes actorem, & recuperandæ naturalis ab aduerſario occupatæ, deciſ. 192. numero 32.
Interdictum, vti poſſidetis, non datur poſſidenti, deciſ. 78. num. 23.
Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis, ibidem num. 16.
Interdictum, vti poſſidetis, id continet, quod deiectus à naturali poſſeſſione tueatur in ciuili, & per conſequens reſtituatur ad naturalem, deciſ. 226. num. 47.
Interdictum, vti poſſidetis, quod competit pro ciuili poſſeſſione, eſt quoddam iudicium habens ſimpliciter naturam retinendæ, & in conſequentiam recuperandæ, deciſ. 275. num. 11.
Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis, ibidem num. 15.
Interdictum, vti poſſidetis, non denegatur ei, qui rem vindicauit, non enim videtur poſſeſſioni renunciaſſe, qui rem vindicauit, deciſ. 226 num. 39.
Interdictum, vti poſſidetis, datur etiam deiecto, vel turbato eunti ad Iudicem, ſi modò eo animo ſit, quod nolit, vel nequeat repelli, ſed quod per Iudicem velit manuteneri, deciſ. 226. num. 42.
Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ, poſſeſſionis, habet vim recuperandæ, quod eſt mirabile, deciſ. 78. numero 18.
INTENTIONEM fundatam dicitur habere, qui habet pro ſe regulam, deciſ. 151. num. 8.
vltra Intentionem agentis actus non debet operari, deciſ. 302. num. 7.

INTERESSE.

Intereſſe leuioribus probationibus ſufficit vt doceatur, ad effectum admiſſionis ad cauſam, deciſ. 325. numero 9. & 10.
Intereſſe cambiorum vt iuſte dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris: quod procedit etiamſi atteſtatio eſſet iuramento roborata, deciſ. 132. num. 3. & 4. & 6. 7. & 8.
Intereſſe ſi quis non habeat, non poteſt dare de nullitate tranſactionis, deciſ. 208. num. 4.
Intereſſe liquidatio, quando non ſit neceſſaria, deciſ. 58. num. 26.
ad Intereſſe tenetur, qui promiſſa non adimplet, deciſ. 58. num. 25.
circa intereſſe, vel damna Iudex non tenetur ſtare declarationi partis, propter dolum præſumptum, deciſ. 132. numero 12.
de Intereſſe Parochianorum agitur, quando Eccleſia Parochialis eſt vnienda alteri Eccleſiæ: & ideo, quando hoc faciendum eſt, ſunt vocandi dd. Parochiani, deciſ. 223. num. 5.

INTERPELLATIO.

Interpellatio extraiudicialis non poteſt probari, niſi per teſtes, deciſ. 196. num. 11.
Interpellatio iudicialis, quando fuit facta, tunc mora committitur, deciſ. 143. num. 19.
Interpellatione ſtante, euitatur Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. deciſ. 262. num. 7.
Interpellationes ſolent fieri in ſcriptis, deciſ. 169. numero 12.

INTERPRETATIO.

Interpretatio omnis eſt ſumenda, vt voluntates defunctorum ſeruentur, deciſ. 103. num. 1.
Interpretatio omnis eſt facienda pro iuſtitia ſententiæ, deciſ. 177. num. 30.
Interpretationem recipere poſſunt verba, quando non ſunt præciſa, & clara, deciſ. 212. num. 11.
Interpretatio facienda eſt, ne legata cenſeantur reuocata, deciſ. 269. num. 7.
Interpretatio ea videtur capienda, ne teſtator videatur incontinenti ſe correxiſſe, deciſ. 9. num. 11.
Interpretatio omnis eſt capienda pro euitanda contrarietate, deciſ. 250. num. 15.
Interpretatio nulla melior capi poteſt in contractibus, quam ea, quæ prouenit ex declaratione contrahentium, deciſ. 24. num. 11.
Interpretationi, & opioni ſemper inhærendum eſt, quæ fauet æqualitati, deciſ. 232. num. 23.
Interpretatio ſemper eſt ſtrictè facienda quando agitur de materia proprij iuris abdicatiua, donationem aut ſpeciem illius importante, deciſ. 232. num. 3.
Interpretatio præſumptiua non eſt admittenda quando verba ſunt clara, & pluries repetita, deciſ. 14. numero 5.
Interpretatio vnius partis teſtamenti deſumitur ex altera parte, deciſ. 5. num. 26. & quando idem non probetur, ibidem num. 27.
Interpretatio ea capienda eſt, per quam ſuſtinetur tranſactio, deciſ. 86. num. 4.
Interpretatio de directo contraria verbis teſtamenti, non eſt attendenda, deciſ. 198. num. 1.
ad Interpretationem aliquam aſſequendam, multum confert obſeruantia, deciſ. 15. num. 11.
Interpretationem nullam à verbis ſeparatam non admittit clauſula, non aliàs, aliter, nec alio modo, deciſ. 100. num. 7.

INTIMATIO.

Intimatio non eſt neceſſaria, ſtante ſcientia, deciſ. 277. numero 11.
Intimatio facta poſt actum conſummatum, non poteſt parere aliquem effectum, deciſ. 231. num. 20.
Intimationem appellationis expreſsè induxit Clem. cauſam appellationis, deciſ. 124. num. 71.
INTROITVS eſt annexus exitui, itaut ab eo ſeparari non poſſit, deciſ. 155. num. 9.
INTRVSIO non datur ſine poſſeſſione, deciſ. 153. numero 17.

INVENTARIVM.

Inuentarium contra conficientem plenè probat, deciſ. 301. num. 4.
Inuentarium hæredibus ſemper ſuffragatur, vbi contigit dubitari de damno eorumdem, deciſ. 2. num. 4.
Inuentarium ſi hæres confecerit, quid probare debeat ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua, deciſ. 39. num. 9.
Inuentarium vſufructuarij non poteſt ſuffragari proprietario limita, ibid. num. 14. & 15.
Inuentarium tenetur conficere hæres vſufructuarius, deciſ. 83. num. 25.

Inuentarium ſi non confecerit curator, non dicitur legitimus, deciſ. 81. num. 20. & limita vt ibidem numero 22.

Inuentarium ſi confecerint hæredes, non ſunt grauandi nec in bonis, nec in perſona, deciſ. 2. num. 7.

Inuentarium ad hoc vt dicatur valide confectum, quid requiratur, ibidem num. 12.

Inuentarium conficiendi tempus non currit fideicommiſſario, antequam hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio, deciſ. 185. num. 15.

Inuentarium quando hæres conficit, in proprio grauari non poteſt, & ſeruatur à quocunque damno, etiam minimo, deciſ. 131. num. 1.

Inuentarij beneficio vt priuetur hæres ob doloſam omiſſionem deſcriptionis, hoc eſt concludenter probandum, deciſ. 181. num. 13. & 14.

Inuentarij confectionis remiſſio, & liberatio præſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ſi ſit remiſſa hæredi, non ſuſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi, deciſ. 83. num. 12.

Inuentarij forma indiuidua, & in minimo violata deficit, deciſ. 181. num. 7.

Inuentarij beneficium præſeruat hæredem à quocumque damno, deciſ. 39. num. 10.

Inuentarij præſumptio habet locum tam in reo, quam in actore, ibidem num. 16.

Inuentarij validitate data, hæredes præſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocumque damno, deciſ. 2. num. 3.

Inuentarij forma non deſtruitur, ſi hæres aliquid doloſè omittat deſcribere in d. inuentario, deciſ. 181. numero 12.

ex Inuentario hæres tueri poteſt aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum, deciſ. 39. numero 17.

Inuentario, ſi hæres doloſè omittat deſcribere aliqua bona, qua pœna afficiatur, deciſ. 181. numer. 4. 5. & 10.

Inuentario confecto etiam poteſt agi via executiua contra hæredem, non ſolum, quoad bona hæreditaria, ſed etiam contra bona, & perſonam hæredis, deciſ. 39. num. 7.

Quod intellige, ſi ex ſua mora, & contumacia non comparuerit, ſe defendendo, opponendoque de beneficio inuentarij, ibidem num. 8.

Inuentario non iuuantur hæredes, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant, deciſ. 2. numero 5.

Inuentario non confecto, vel minus legitimè, poteſt agi contra bona, & perſonam hæredis, eadem via executiua, & modo, quo poterat agi contra defunctum, deciſ. 39. numero 1.

de Inuentarij ſubſiſtentia non eſt dubitandum, quando illud conſtat per publica documenta, ibidem num. 13.

in Inuentario ſi hæres doloſè omittat aliquid deſcribere, non priuatur beneficio inuentarij, itaut de proprio teneatur, deciſ. 181. num. 2.

in Inuentario confecto de rebus tempore obitus teſtatoris, in hæreditate repertis, per ſuam declarationem non poteſt tutor quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere, deciſ. 99. num. 6.

INVESTITVRA.

Inueſtitura conceſſa de bonis omnibus exiſtentibus in Territorio, tunc omnia cenſentur conceſſa, niſi prius à priuatis fuiſſent poſſeſſa, deciſ. 120. num. 12.

Inueſtituram ex cauſa lucratiua acquiſitam, primus acquirens non poteſt alterare in præiudicium vocatorum, deciſ. 50. num. 10.

per Inueſtituræ inſtrumentum probatur dominium concurrentibus adminiculis, tam ad effectum caducitatis, quàm contra tertium, deciſ. 164. num. 4.

INVESTITVS primus non poteſt reuocare feudum ex gratia conceſſum in præiudicium vocatorum, deciſ. 50. num. 5. & quare vide ibid. num. 1.

IOCALIA, ac res pretioſæ frequenter ad pecunias ex eorum precio conficiendas diſtrahi ſolent, deciſ. 297. numero 10.

IOSEPH Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege traditis in primæua libertate dimiſit, deciſ. 339. num. 12.

Quamuis reliquos totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit, ibidem num. 13.

I V D E X.

Iudex formam citationis à Iure præſcriptam alterare non poteſt, deciſ. 130. num. 37.

Iudex ſtante clauſula, quam, & quas, poteſt procedere, tanquam in prima, & etiam non ſuſpenſo poſſeſſorio, deciſ. 305. num. 5.

Iudex quando eſt conciuis collitigantis, poteſt forenſis allegare eum ſuſpectum, quando eſt delegatus, deciſ. 165. num. 14.

Iudex quando allegatur ſuſpectus, non requiritur probatio cauſæ recuſationis, ſed ſat eſt, quod talis proponatur cauſa, quæ ſi fuerit probata ſufficiat, & ſit legitima pro recuſatione, ibidem num. 6.

Iudex compulſorialis non tenetur tradere copiam ſcripturæ compulſandæ parti, niſi id in literis non continetur, deciſ. 347. num. 4.

Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, etiam abſque expulſione, deciſ. 305. numero 1.

Et aliam in alium transfert, etiam ad effectum manutentionis, ibidem num. 2.

Iudex commiſſarius formam reſcripti præcisè ſeruare debet, deciſ. 343. num. 9.

Iudex non tenetur differre expeditionem actoris expectando finem reconuentionis, deciſ. 170. num. 25.

Iudex præſumitur, quod fuerit diligens in ſuo officio, deciſ. 76. num. 8. & 30.

Iudex pronuncians vltra petita, dicitur fatuus, deciſ. 180. num. 21.

Iudex in materia electionis poteſt ſupplere non ſolum ea, quę ſunt Iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti, deciſ. 289. numero 70.

Iudex Laicus non poteſt cognoſcere ſuper emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiamſi inter ſolos emphyteutas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod penes Laicos exiſtit, deciſ. 42. num. 8.

Iudex ſuſpectus recuſatus, pendente recuſatione ſuperſedere debet in cauſa, deciſ. 165. num. 4.

Iudex vltimo loco pronuncians, poteſt ferre ſententiam ſuper omiſſis ab alijs iudicibus, deciſ. 135. numero 6.

Iudex vt cognoſcatur, quam habeat iuriſdictionem, ſemper tenor commiſſionis inſpici debet, deciſ. 85. num. 1.

Iudex ſi poſt citationem ad ſententiam admittat proteſtationem partis aduerſæ, fruſtra ab eo petitur, vt ſententiam proferat, cum d. citatio ſit circumducta, deciſ. 69. numero 8.

Iudex poteſt allegari ſuſpectus, ſi litigetur cum eo, qui eſt ſub d. Iudicis protectione, deciſ. 165. num. 15.

Iudex moueri non debet ad interponendum decretum in alienatione rerum minoris ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium ſe in illa non habere intereſſe, deciſ. 98. num. 20.

Iudex quando dicatur non ritè proceſſiſſe ad capturam, deciſ. 26. num. 10.

Iudex debet exiſtimare, vt pupillus educetur in illa domo, vbi non adeſt vlla maligna ſuſpicio ſucceſſionis, deciſ. 255. num. 9. 10. & 12.

Iudex diligenter inſpicere debet iura extrahenda, deciſ. 76. num. 7.

Iudex in terminis l. fin. C. de contrahen. empt. non poteſt ſupplere defectum conditionis poſitæ, deciſ. 172. num. 83.

Iudex ritè, & rectè immittendo alium in poſſeſſionem, priuat alterum ſua poſſeſſione, etiam ſine expulſione, deciſ. 226. num. 6.

Et Iudicis auctoritas operatur, quod primus poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli, ibidem num. 7.

Iudex teſtibus ſingularibus poteſt fidem adhibere, ſi concurrant præſumptiones, & coniecturæ ipſorum dicta adiuuantes, deciſ. 225. num. 10.

Iudex vt allegetur ſuſpectus, ſufficit quælibet modica cauſa ſuſpicionis, deciſ. 165. num. 7.

Iudex ſemper præſumitur rectè proceſſiſſe, & contrarium dicenti incumbit onus probandi, deciſ. 76. num. 14.

Iudex non debet procedere ad vlteriora in executione, pendente lite in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem, deciſ. 75. num. 2.

Iudex inferior non poteſt cognoſcere de iuribus inhibitionis Iudicis ſuperioris, ibid. num. 3.

Iudex ſtare non tenetur declarationi partis circa intereſſe, vel damna, propter dolum præſumptum, deciſ. 134. numero 12.

Iudex ſi cauſam expediat per decretum, deinde parte inſtante poteſt illud reuocare, deciſ. 141. num. 6

Iudex quando legitimè fuit recuſatus ſuſpectus, ſi ad vlteriora procedat, & ferat ſententiam, tunc omnia geſta, ſunt ex defectu iuriſdictionis nulla, deciſ. 165. num. 2.

Stante præſertim appellatione vltra recuſationem interpoſita, ibid. num. 2.

Iudex ſecundus confirmans primam ſententiam nullam ipſa quoque ſententia coofirmatoria eſt nulla, deciſ. 222. oumero 1.

Iudex delegatus non poteſt procedere contra abſentem, abſque noua citatione, deciſ. 124. nom. 22.

Iudex poteſt ex cauſa abbreuiare terminum appellationis à lege præfixum, ibidem num. 16.

Iudex ſi remoueat teſtamentarium tutorem, vel vti ſuſpectum, vel quia ſe legitime excuſauerit, hoc agit vt alium det tutorem, non autem vt aperiatur locus legitimo tutori, deciſ. 123. oum. 4.

Iudex eommiſſarius, ſtante clauſula, quam, & quas, in commiſſione poſita, poteſt procedere, proot io prima, parte non opponente, deciſ. 305. oum. 4.

Iudex ſi non habeat iuriſdictinnem, per proceſſum ad viteriora ex inualido proceſſu non poteſt ſc qui tacita valida pronunciatin, deciſ. 11. num. 20.

Iudex ex cauſa litis cum eo habitæ, & inimicitiæ cum eo habitæ poteſt allegari ſoſpectus, deciſ. 165. num. 10. & amplia num. 11.

Iudex à quo, quando non poſſit procedere ad executionem ſnæ ſententiæ, deciſ. 124. num. 10.

Iudex appellationis ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus, ibidem num. 24.

Iudex teſtibus ſingularibus, quando poſſit adhibere fidem, deciſ. 225. nom. 10.

Iudex ſi grauauerit partem ſuper aliquo iocidenti, & appellatur, tunc Iudex ad quem, poteſt etiam cognoſcere ſoper negotio principali, deciſ. 104. num. 39. & 40.

Iudex ex quibus conuincatur ad concedendum petenti, vt ſcriptura in publica forma redigatur, deciſ. 126. numero 4.

Iudex procedens ad vlteriora, cenſetur attentatis renonciaſſe, deciſ. 102. num. 3.

Iudex Ordinarius de iure ciolli poteſt ex ſua auctoritate procedere per edictum, deciſ. 104. oum. 1.

Attamen hoc limita de Iure Canonico, qnia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptum Papæ, ibidem num. 2.

Iudex appellationis ex ſtylo Rom. Cur. ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel moderando inihibitionem, declarat cauſam eſſe deſertam, vel procedendo ad vlteriora, declarat illam durare, deciſ. 306. nom. 6.

Iudex præſumitur cuncta egiſſe, quæ incumbunt moneri, & officin boni Iudicis, deciſ. 170. num. 7.

Iudex quando inter loquitur ſuper excuſatione tutoris, ſemper eſt iocus tutelæ datiuæ, deciſ. 123. num. 12.

Iudex in decernendo tutorem pupillis, ſi vult poteſt ſequi conſilium matris ad deputandum eis tutorem, deſerendo ei propter amorem erga filios, ibidem num. 14.

Iudex non præſumitur vidiſſe inſtrumenta alienationis rerum minoris, ſi dies, & annus, ac nomina, & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta, deciſ. 98. oumero 19.

Iudex quando oon habet iuriſdictionem, ſi aliquid ſtatuat, pars debet ab eo appellare, & quaodo id locum habeat, deciſ. 11. nom. 21.

Iudex non poteſt moueri ex iſs, quæ extra acta exiſtunt, deciſ. 91. num. 7.

Iudex quando interponere rogatur decretum in alienatione rerum minorum, diligenter cognoſcere debet cauſam alienationis, deciſ. 98. num. 18.

Iudex quod ad capturam ioſte proceſſerit, ex quibus iſta pręſumptio ceſſet, deciſ. 26. num. 11.

Iudex qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, inſtrumentum alterius iniquitatis eſſe noo debet, deciſ. 26. nomero 47.

Iudex ſtante clauſula, ſublata, & decreto irritantl, non poteſt procedere ſine aperitione oris, deciſ. 109. numero 18.

Et hoc intellige verum, quando conſtat, quod caſus de quo agitur comprehenditur ſub conſtitutione, in qua adeſt dicta clauſula, ſublata, & decretum irritans, ibidem num. 19.

Iudicis partes executor mixtus debet ſumere, deciſ. 83. numero 5.

Iudicis officium non poteſt implorari, quando non adeſt obligatio, ſeù actio, cui deſeruire poſſit, deciſ. 172. oumern 12.

Iudicis partes ſunt, non aotem executoris, decernere copiam parti rei productæ, deciſ. 76. nom. 24.

Iodicis decretum interpoſitum ex falſa cauſa, eſt inualidum, & nullum, deciſ. 354. num. 1.

Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautinne, & quæ cautio hoc caſu dicatur ſufficiens, deciſ. 155. num. 17.

per Iudicis monitionem partibus præſentibus factam, quod tali die feret ſententiam, ſuppletur defectus citationis, deciſ. 37. num. 11.

Iudicis Laici ſententia in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda, deciſ. 37. oum. 7.

Iudicis decretum ſi interuenerit in contractu filij ſamilias, facit præſumi actum fuiſſe cautè factum, deciſ. 86. oumero 23.

Iudicis, vel Officialis maieſtas maiorem incutit timorem reo, quam creditor, deciſ. 26. oum. 14.

Iudicis arbitrio relinquitur an oegocium ſit magnom, vel paruum, deciſ. 38. num. 47.

Iudicis partes non tenetur aſſumere, nec aliquem citare executor merus, deciſ. 11. num. 29.

Iudicis recuſatin non tenet, ſi tantum ſit facta coram Notario, & teſtibus, & ſine iuramentn, quod omninò ad hoc eſt neceſſarium, deciſ. 20. num. 26.

Et nec poſt prætenſam recuſationem fuit appellatum ab vlteriori proceſſu, ibid. num. 27.

Iudicis delegati iuriſdictio pendet à tenore commiſſionis, deciſ. 91. num. 18.

Iudicis delegati iuriſdictio non expirat mortuo mandante, re non integra, deciſ. 38. oum. 71.

Iudicis non miniſterio, quando ceſſat tutela, an tunc ſit locus tutelæ legitimæ, deciſ. 123. num. 12.

Iudicis, & teſtium ſubſcriptio requiritur, ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis, deciſ. 113. num. 8.

Iudicis offieio, quandn non ſit locus, deciſ. 248. numero 16.

Iudicis officium fundatur ſuper obligatione contractus, deciſ. 248. num. 17.

Iudicis recuſatio non attenditur, ſi tanquam friuola, & calomnioſa fuerit eiecta, deciſ. 20. num. 25.

Iudicis, & Notarij aſſertioni de actu coram ſe geſto eſt omnino ſtandum, deciſ. 133. num. 11.

Iudicis officium debet quieſcere, donec à Superiore cognoſcatur, an ſit admittenda appellatio, deciſ. 134. nomero 2.

Iudicis ſecundi proceſſus valet, non obſtante litis pendentia coram alio Iudice, parte non opponente, deciſ. 91. oumero 10.

Iudicis recuſationis exceptio naturali ratione, & iuris naturalis dictamine pro omnium deſenſione nixa eſt, deciſ. 165. oum. 5.

Iudicis præſentia oon ſuffieit, vt valida dicatur alienatio bonorum minorum, ſed poſitiuè requiritur eius decretum, deciſ. 81. nom. 5.

Iudicis auctoritas reqo iritur ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem, deciſ. 257. num. 4.

Et cauendum eſt, ne quis ſine illa ingrediatur, ibidem num. 4.

Iudicis miniſterio, ſi tutor agat ad ſe eximendum ab onere tutelæ, tunc Iudex vtrumque agit, nam eximit, & de alio prouidet, deciſ. 123. num. 9.

Iudici delegato, quando fuit reſcriptum vt ſuam moderetur inhibitionem perinde eſt ac ſi primum reſcriptum non emanaſſet, deciſ. 11. oum. 5.

Iudici procedenti ad exequutionem contra obligatos in forma Cameræ, licet pro ſuo arbitrio adhibere quæcunque remedia contenta in ipſa obligatione, deciſ. 189. numern 8.

Iudice ſuſpecto recuſato, ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio, deciſ. 165. oum. 3.

Iudices Laici, ſont omnino incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum caoſas, deciſ. 173. numero 3.

Iudices non ſecundum æquitatem ſui capitis imaginariam debent pronunciare, ſed ſecundum eam, quæ ex lege ſcripta deducitur, deciſ. 173. oum. 60.

Iudices, ſi ſob eodem Principe contendant ſuper præuentione, ad ipſum Principem debet recurri, eique ſupplicari ne permittat partem vexari coram diuerſis Iudicibus,

qui Princeps vni tantum debet cauſam committere, & in dubio illi, per quem fiet vberior iocus iuſtitiæ, deciſ. 289. num. 15.

Iudicibus delegatis de ſtylo ſolet committi, ne impediatur executio, quod moderentur Inhibitiones, quo ad effectum ſuſpenſiuom, deciſ. 11. num. 8.

à Iudice carente iuriſdictione, ſi ſit lata ſententia, non eſt attendenda, & maxime, ſi ab ea fuerit appellatum, deciſ. 57. num. 14.

à Iudice admitur iuriſdictio per tranſactionem, deciſ. 204. num. 6.

à Iudice Eccleſiaſtico omnino cauſa eſt cognoſcenda, quando eſt Eccleſiaſtica, deciſ. 42. num. 1.

à Iudice Eccleſiaſtico, cauſæ Eccleſiaſticæ ſunt determinandæ,

nandæ, & qui auſi ſunt dicere contrarium, ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati, deciſ. 41. num. 3.
à Iudice, cui cauſa appellationis fuit commiſſa, cognoſci debet, an cauſa ſit deſerta, deciſ. 297. num. 5.
à Iudice Eccleſiaſtico etiam poſſeſſorium matrimonij eſt definiendum, deciſ. 42. num. 16.
ad Iudicis legitimam recuſationem proponendam, quæ requiritur, deciſ. 165. uum. 1.
ad Iudicem in contractu venditionis ſolum recurritur, quando aliquid acceſſorium, non autem ſubſtantiale contractus, fuit remiſſum arbitrio Tertij, deciſ. 172. numero 25.
ad Iudicem primum reuertitur, quando cauſa appellationis eſt deſerta, deciſ. 297. uum. 3.
ad Iudices Laicos clericus recurrens excommunicatus eſt, deciſ. 107. num. 4.
coram Iudice, apud quem cauſa non pendet, geſta ſubſtinentur, ſi pars non opponat de pendentia iudicij coram alio Iudice, deciſ. 85. num. 8. & 10.
coram Iudice debent interponi appellationes, deciſ. 20. uumero 29.
coram Iudice compulſore, quare producantur iura, deciſ. 76. num. 2.
coram Iudice iura producuntur ad effectum probationis, deciſ. 76. num. 20.
coram Iudice iſlo ſunt faciendæ probationes, qui cauſam cognoſcit, deciſ. 8. num. 3.
per Iudicem, tutor eſt confirmandus, vt validè adminiſtret, deciſ. 3. num. 2.
pro Iudicis decreto ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter acta, deciſ. 76. num. 13.

I V D I C I V M.

Iudicinm ſoluitur, vetante eo, qui iudicare iuſſit, deciſ. 343. num. 8.
Iudicium de beneficijs nouiter erectis, idem eſt, quod de beneficijs antiquis, deciſ. 220. num. 5.
Iudicium non debet incipere à ſequeſtro, deciſ. 222. uum. 2. & 3.
Iudicium vnum, quando eſt intentatum, & eſt ſententia lata, ac executio conſummata, tunc non licet conuolare ad aliam actionem, deciſ. 161. num. 2.
Iudicium vbi eſt cæptum, ibi debet terminari, deciſ. 91. num. 19.
Iudicium factum contra quoſcumque, omnibus intereſſe habentibus poteſt nocere, & prodeſſe, deciſ. 48. numero 10.
Iudicium ordinarinm eſt Saluianum interdictnm, licet ſummarium, deciſ. 161. num. 10.
Iudicium hypothecariæ eſt petitorinm, deciſ. 161. numero 16.
Iudicinm repetitionis dotis, eſt iudicium vniuerſale, deciſ. 73. uum. 5.
Iudicii diuerſitas exclndit rationem æqualitatis ſeruandæ in eo, deciſ. 302. num. 3. & 12.
Iudicij ordinatoria, ſnnt ſeruanda iuxta locum, vbi litigatur, non obſtantibus Statutis loci, vbi partes ſunt oriundæ, deciſ. 305. num. 9. & 10.
Iudicij viam inutilem, ſi quis elegerit, ſibi imputet, deciſ. 2. num. 10.
à Iudicij limine repellitur excommunicatus, deciſ. 107. numero 5.
In Iudicij principio citationes etiam poſſunt fieri ab eo, qui non habet iuriſdictionem, deciſ. 36. numer. 13. & 14.
in Iudicio manutentionis non admittuntur exceptiones contra teſtes, deciſ. 156. num. 4.
in Iudicio ſummariſſimo, & exequutiuo non diſcutiuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ. 41. numero 28.
in Iudicio poſſeſſorio non poteſt conſiderari damnum irreparabile, cum quis iura ſua poſſit deducere in iudicio ordinario, deciſ. 276. num. 14.
in Iudicio quolibet quantumcumque ſummario, & executiuo, exceptiones incontinenti probatæ admittuntur, deciſ. 86. num. 10.
in Iudicio Ciuili magni eſt momenti, & nocet tertio, confeſſio facta in iudicio criminali, concurrentibus adminiculis, deciſ. 69. num. 6.
in Iudicijs executinis appellatio non adimit iuriſdictionem Iudicis à quo circa executionem ipſius ſententiæ, deciſ. 8. num. 12.
in Iudicatum ſi tranſiuerit ſententia, pro ea præſumitur, alio non probato, quod rite fuerit lata, deciſ. 143. numero 11.
in Iudicando non eſt recedendum à communi opinione, deciſ. 172. num. 21.
Iudicio proprio, & non certitudinaliter ſi deponant teſtes, non probant, deciſ. 66. uum. 12.
Iudicia poſſeſſoria ſemper ordinaria ſunt, deciſ. 161. numero 11.
Iudicia vniuerſalia non impediunt particularia, deciſ. 73. num. 2.

I V R A M E N T V M.

Iuramentum confirmatorium tractatus non operatur in præiudicium Tertij, deciſ. 58. num. 56.
Iuramentum in donatione an nihil operetur, ſtante Statuto requirente copulatiuè iuramentum, & inſinuationem, deciſ. 58. num. 17.
Iuramentum eſt omnino neceſſarium in recuſatione Iudicis, deciſ. 30. num. 26.
Iuramentum in donatione, quando adeſt, non requiritur inſinuatio, etiamſi per Statutum illa requiratur, deciſ. 118. num. 7.
Iuramentum non poteſt eſſe vinculum malitiæ, & iniquitatis, deciſ. 33. num. 7.
Iuramentum debet ſeruari in forma ſpecifica, deciſ. 58. num. 6.
Iuramentum operatur, vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annis, deciſ. 260. num. 7.
Iuramentum, quod ſine diſpendio æternæ ſalutis ſeruari poteſt, Iudicis officio compelli quis debet, vt exequatur, deciſ. 26. num. 48.
Iuramentum omne, quod ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt, ſeruandum eſt, deciſ. 58. num. 7.
Inſtrumentum neceſſe eſt vt corruat, ſublato inſtrumento, in quo illud continebatur, deciſ. 358. num. 10.
Iuramentum interpoſitum in contractibus minorum non tollit efficaciam Conſtitut. March. de contractibus minorum cap. 25. lib. 5. deciſ. 294. num. 10. & 11.
Iuramenti vim habet clauſula in inſtrumento appoſita, vt habeatur pro iurato, deciſ. 26. num. 42.
Iuramenti materia, quando tractatur, etiam ſi agatur in terris Imperij, eſt ſeruandum Ius Canonicum, deciſ. 58. uum. 38.
Iuramento non poteſt firmari pactum de hæreditate viuentis, cum omni iure ſit improbatum, deciſ. 33. numero 7.
Iuramento non obſtante adhuc locus eſt probationi contrariæ, deciſ. 134. num. 9.
Iuramento non firmatur donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit omnino ſimulata, deciſ. 55. numer. 15. & 16.
Iuramento ſi ſit vallatum pactum nudum, parit actionem nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili, deciſ. 58. num. 18.
Iuramento firmatur donatio inter virum, & vxorem, deciſ. 55. num. 13.
Iuramenta ſeruanda ſunt, deciſ. 320. nnm. 37.
à Iuramento contento in obligatione Camerali de non petendo abſolutionem, comprehenditur etiam in abſolutione à iuramento, quæ obtinetur ab Inſtrumento in obligatione Camerali contento, deciſ. 293. numero 24.
circa Iuramentum, Statuta Laicorum non poſſunt diſponere ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 293. nnm. 18.
cum Iuramento promittens, ſe obligaturum ad decem, dicitur ſe obligaſſe, deciſ. 58. num. 8.
de Iuramento interpoſito in aliquo contractu, ſi non appareat, perinde haberi debet, ac ſi non fuiſſet præſtitum, deciſ. 294. num. 27.
IVRARI debet omne verum, & non falſum, deciſ. 58 num. 9.
Iurandi actus, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum, ſemper illa aſſertio probat, deciſ. 277. num. 7.
IVRGIVM nouum non debet ſuſcitari ex ſopita iam materia, deciſ. 86. num. 6.

I V R I S D I C T I O.

Iuriſdictio cenſetur conceſſa, conceſſo Caſtro, deciſ. 164. num. 18.
Iuriſdictio, qualiter conceſſa intelligatur, deciſ. 32. numero 8.
Iuriſdictio ſi non competat priuatiuè alicui, alius probata eius poſſeſſione poteſt manuteneri cumulatiue, deciſ. 253. num. 32.
Iuriſdictio aliquid faciendi, ſat eſt vt doceatur, ad hoc vt conſecutiuè veniat & mulctæ indictio, tamquam connexa, & cohærens iuriſdictioni, deciſ. 253. num. 27.
Iuriſdictio nec eſſe, nec expediri poteſt, ſine aliqua coerctione temporali, deciſ. 253. num. 19.
Iuriſdictio Iudicis delegati dicitur perpetuata per ſolam commiſſionem de citando, deciſ. 298. nu 8.

Iuriſ-

Iuriſdictio poteſt competere ſino coertione ſpirituali, deciſ. 253. num. 18.

Iuriſdictio venit appellatione iurium, deciſ. 164. numero 19.

Iuriſdictio, quando eſt conceſſa ſnb conditione, ſi non doceatur de implemento conditionis; perinde eſt, ac ſi nulla eſſet conceſſa iuriſdictin, deciſ. 173. num. 2.

Iuriſdictio etiam ſine coertione, & mulcta datur, deciſ. 253. nnm. 14.

Iuriſdictio non poteſt conſiſtere ſine mulcta, & ſine ea magna eſſet peccandi illecebris tranſgreſſionum nutrix, & bonorum etiam ingeniorum corruptela, deciſ. 253. numero 9.

Iuriſdictio ſemel alicui competenti conceſſa, non cenſetur reuocata, donec ipſe reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit, deciſ. 130. num. 5.

Iuriſdictio tribuitur etiam ex commiſſione ſnbreptitia, deciſ. 91. num. 35.

Iuriſdictio tota eſt Papæ, in Rota, deciſ. 91. num. 35.

Iuriſdictio Iudicis delegati, pendet à tenore commiſſionis, deciſ. 91. num. 18.

Iuriſdictio ſuper anniuerſarijs non pertinet ad Beneficiatos, ſed ad Capitulnm, niſi probetur Beneficiatorum proprietas, deciſ. 309. num 1. 4. & 6.

Iuriſdictio adeſt in Territorio, tamquam ſeruitus in fundo ſeruiente, vel tamquam nebula ſuper palude, ſolis calore generata, deciſ. 310. num. 18.

Iuriſdictio etiam cenſetur conceſſa, conceſſo Territorio, deciſ. 310. num. 19.

Inriſdictio Caſtri, Oppidi, &c. præſumitur libera, quæ vti cohærens rei liberæ, ſnrtitur eius naturam, & eandem allodialitatis præſumptionem, deciſ. 310. numero 4.

Iuriſdictio Iudicis delegati non expirat, mortuo mandante re non integra, deciſ. 38. num. 71.

Inriſdictionis nullitatis defectus, euitari non poteſt, deciſ. 91. num. 2.

Inriſdictionis defectus proteſtatio non poteſt opponi poſt ſententiam latam, deciſ. 91. nnm. 14.

Iuriſdictionis nullitas dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit ſtante commiſſione reuocatoria, à quibuſcumque Iudicibus de partibus, deciſ. 40. numero 2.

Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſpretus eo magis inſurgit, ex duplicatis recurſibus habitis ad Iudices Laycos contra clericum, deciſ. 173. nnm. 9.

Iuriſdictionem nnn habenti, priuati non poſſunt dare, deciſ. 124. num. 4.

Iuriſdictionem non habens officialis poteſt libere contrahere cum ſnbditis, dummodo ratione nfficij non poſſit compellere contrahentes ad ſic ſaciendum, deciſ. 26. numero 25.

Iuriſdictionem habenti, quando dirigitur arbitrium, tunc multo magis relaxat rigorem iuris, deciſ. 108. num. 2.

Inriſdictionem Iudicis à quo, an tollat clauſula, ſine præiudicio, &c. deciſ. 8. num. 9.

Iuriſdictionem Iudicis à quo, in iudicijs executiuis non admittit appellatio, circa executionem ipſius ſententiæ, deciſ. 8. num. 12.

Iuriſdictionem Iudicis à quo, præſeruat clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, deciſ. 8. num. 1. & 13. & ad illnm ſpectat, num. 14.

Iuriſdictionem, vaſſallos &c. ſi habeat Dominus, ex hoc benè non infertur quod ipſe alteri Superiori, vel Domino ſit vaſſallus, & ſubditus, deciſ. 310. num. 6.

Iuriſdictione conceſſa cenſetur etiam tranſlata modica coertio, hoc eſt poteſtas plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui iuſdicenti non obtemperant, deciſ. 252. num. 2.

Iuriſdictione mandata cenſetur etiam conceſſa, nedum verbalis coertio, ſed & perſonalis, ac realis mulcta vinculis & verberibus, tamquam effectus mixti imperij cum iuriſdictione cohærentis, deciſ. 253. num. 7.

Iuriſdictione ſi careat Iudex, & ferat ſententiam, talis ſententia non eſt attendenda, & maximè ſi ab ea fuerit appellatum, deciſ. 57. num. 14.

Iuriſdictione mandata priuatn, etiam imperium, quod non eſt merum, videtur mandari, deciſ. 252. num. 3.

Iuriſdictione mandata, aut conceſſa transferuntur ea omnia, ſine quibus inriſdictio, nec eſſe, nec expediri poteſt, deciſ. 253. num. 1.

à Iuriſdictione pendet ſubdelegandi poteſtas, deciſ. 38. numero 26.

à Iuriſdictione, & imperio Ordinarij ſi ſit quis totaliter exemptus, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti, deciſ. 43. num. 4.

de Iuriſdictionis defectu in ſententia quando dicatur conſtare, deciſ. 11. num. 4.

ex Iuriſdictione denotatur ius præcedendi eos, ſuper quibus habet iuriſdictionem, deciſ. 322. num. 4.

ex Iuriſdictionis defectu ſtatuta non poſſunt extendi extra territorium, deciſ. 68. num. 8.

ex Iuriſdictionis defectu proteſtatio debet repeti in quolibet actu, deciſ. 91. num. 13.

in Iuriſdictionem Iudicis non dicitur quis conſenſiſſe, ſi ſemper inſtetit pro moderatione inhibitionis, deciſ. 11. num. 22.

ſine Ioriſdictione non datur remiſſoria, deciſ. 11. num. 1.

ſine Iuriſdictione leges tolli nequeunt, deciſ. 126. num. 11.

IVSPATRONATVS.

Iuſpatronatus non poteſt alicui relinqui titulo particulari ſine confirmatione Ordinarij, deciſ. 356. numero 16.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, & reale, cum ipſa hæreditate tranſit, deciſ. 98. num. 8.

Iuſpatronatus non acquiritur ex modico legato relicto alicui Capellæ, deciſ. 101. num. 11.

Iuriſpatronatus gentilitij qualitas, & natura poteſt probari ex longiſſima obſeruantia, quod deſcendentes iure ſanguinis ſemper præſentarunt, deciſ. 166. num. 9. & amplia numero 10.

Iuriſpatronatus qualitas hæreditaria vt probetur, quid requiratur, deciſ. 101. num. 16.

Iuſpatrnnatus benè probatur ex fundatione, & dotatione, ex continuata quaſi poſſeſſione præſentandi, vltra 100. annos in perſonis priuatis, deciſ. 218. num. 22.

Iuriſpatronatus exiſtentia, & ſubſtantia quando non controuertitur, ſed ſolum pertinentia, hoc caſu ad illud probandum ſnfficiunt leuiores probationes, deciſ. 166. num. 11.

Iuſpatronatus gentilitium in ipſo vltimo vocato aſſumit qualitatem hæreditariam, ac liberam, & effectum tranſitorium in quoſcumque, quod idem vltimus vocaſſet, deciſ. 166. num. 18.

Iuſpatronatus tranſit cum Vniuerſitate bonorum, pro rata hæreditaria, deciſ. 207. num. 4.

Iuſpatronatus poteſt transferri in aliquem ex teſtamento, deciſ. 267. num. 4.

Iuſpatronatus remanet præſcriptum, prout aliæ actiones perſonales ſpatin 30. annorum, deciſ. 267. num. 9.

Iuſpatronatus remanet præſcriptum cum titulo ex præſentationibus continnatis per 100. annos, deciſ. 267. numero 10.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, quis non poteſt præſentare, niſi ſit hæres, deciſ. 93. nnm. 16.

Iuſpatronatus hæreditarium non poteſt tranſire ad hæredes extraneos, donec ſupereſt aliquis de agnatione, ſtante ſic præcepto fundatoris, deciſ. 93. num. 17.

in Inrepatr. mixto de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus non poteſt quis ſuccedere, niſi habeat vtramque qualitatem, deciſ. 267. num. 6.

Iuſpatronatus, licet ſit gentilitinm, nihilominus primus eius fundator poteſt ſequentibus præiudicare, & illud donare, vel relinquere extraneo, qui non ſit de familia, ſeu parentela, deciſ. 166. num. 7.

Iuriſpatronatus gentilitij vltimus patronus poteſt illud transferre in quem voluerit, deciſ. 166. num. 16.

Iuriſpatronatus reſignatio facta ſine conſenſu patroni habet implicitum ſtatum validitatis, itaut ſi ipſe illam ſciat, & taceat, valida maneat, & firma, deciſ. 186. numero 6.

Iuſpatronatus hæreditarium defertur in ſtirpes, & non in capita, deciſ. 37. num. 1.

Iuriſpatronatus qualitas gentilitia ſi ſit probata ex multis præſumptionibus, non tollitur ex vnica tantum præſumptione pro qualitate hæreditaria adducta, deciſ. 166. numero 23.

Iuſpatronatus probatur ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis, ac inſtrumentis publicis, quæ iunctis præſentationibus ſpatio 100. annorum effectuatis probant illius titulum, deciſ. 101. num. 5.

Iuſpatronatus poteſt tranſire in aliquem per ius accreſcendi, deciſ. 96. num. 6.

Iuriſpatronatus qualitas hæreditaria ex quo bene inferatur, deciſ. 166. num. 20.

Iuſpatronatus gentilitium, aut mixtum nullo modo poteſt tranſire ad hæredes extraneos, deciſ. 217. numero 16.

Iuſpatronatus dignoſcitur fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dum in omnibus prouiſionibus dicitur, ex priuilegio Apoſtolico, deciſ. 218. num. 34. & 35.

Iuſpatronatus donari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij, deciſ. 207. num. 14.

Sed hoc procedit in particulari donatione, puta ex legato, vel fideicommiſſo particulari, ibid. num. 14.

Iuſpatronatus, quando donatur, in vniuerſali donatione omnium bonorum, & iurium, non requiritur conſenſus Ordinarij, deciſ. 207. num. 16.

Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & eſt apud quemcumque inſolidum, deciſ. 217. num. 17.

Iuſpatronatus, tunc acquiritur ex dotatione, quando dos procedit ex mera liberalitate, deciſ. 220. numero 9.

Iuſpatronatus mixtum etiam in extraneum transferri minimè poteſt, deciſ. 166. num. 24.

Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, eſt tranſitorium ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos, deciſ. 207. num. 7. & vide num. 8. vbi de dictione, in perpetuum.

Iuſpatronatus conceſſum alicui, & ius filiis hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc illi, qui ſuccedere volunt, ſufficit quod ſint hæredes primi donatarij, deciſ. 217. numero 20.

Et hoc mediante perſona ſuorum anteceſſorum, licet non ſint hæredes vltimo loco defuncti, ibidem num. 20. & num. 21.

Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium, deciſ. 89. num. 1.

Iuſpatronatus acquiritur ex ſundatione Eccleſiæ, etiamſi non ſit facta reſeruatio, deciſ. 89. num. 2.

Iuſpatronatus, quando aliquis acquirat, etiam ſine fundatione, & dotatione, deciſ. 101. num. 12.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, non poteſt conuenire ei, nec eius hæredi, quando in eis deficit qualitas hæreditaria, deciſ. 96. num. 1.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, citra eius, & nomen hæredis non poteſt de eo diſponi, deciſ. 96. numero 10.

Iuſpatronatus quis non acquirit, ſi aſſignet dotem alicui beneficio ex cauſa neceſſaria, deciſ. 220. num. 10.

Iuſpatronatus præſumitur, quod ſit gentilitium, & non hæreditarium, ſi ſint admiſſi ad præſentandum aliquid de familia, qui hæreditatem aſcendentis iam repudiauerant, deciſ. 166. num. 13.

Iuſpatronatus ſemper competit hæredibus, & ſucceſſoribus, ſiue ſit merè hæreditarium, ſiue mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus, deciſ. 267. num. 2. & 3.

Iuſpatronatus, quando comprehendatur in donatione generali, deciſ. 207. num. 12.

Iuſpatronatus, quod ſit ex fundatione, & dotatione, præſumitur ex obſeruantia, & præſentationibus, deciſ. 218. num. 38.

Iuſpatronatus laicorum licet non ſit proprie ſpirituale, attamen quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat, deciſ. 42. numero 12.

Iuſpatronatus alienationi, vt Epiſcopi per Vicarium conſenſiſſe dicatur, conſtare in primis debet de ſpeciali mandato, deciſ. 356. num. 17.

Iuſpatronatus laicorum beneficia, an diuerſo modo conferantur, quam beneficia Eccleſiaſtica, deciſ. 268. numero 4.

Iuriſpatronatus pertinentia bene probatur per confeſſionem partis aduerſæ, quæ probat contra confitentem, & hæredes, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ. 96. numero 14. & 15.

Iuriſpatronatus ſtatus firmatur, quoad omnes per ſententiam, deciſ. 96. num. 13.

Iuriſpatronatus fama antiquiſſima habetur pro titulo, deciſ. 101. num. 6.

Iuriſpatronatus reſignatio facta ſpretis patronis, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda, quatenus Dominus contradicat, deciſ. 213. num. 5.

Iuripatronatus gentilitio non præiudicat, quod fœminæ ſint admiſſæ ad præſentandum, cum etiam fœminæ ſint de familia, deciſ. 166. num. 15.

Iurapatronatus laicorum etiam comprehenduntur in cap. auaritiæ de elect. in 6. & in cap. 1. & 2. vt lit. pend. deciſ. 268. num. 6.

Iurapatronatus laicorum, quibus non eſt derogatum, remanent ex fundatione, & dotatione, à regulis in eorum contextu exempta, deciſ. 18. num. 30.

Iurapatronatus laicorum regulariter non cadunt ſub reſeruatione, deciſ. 216. num. 19.

Iuribuſpatronatus laicorum ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis conceſſo, hactenus in aliquo non repetitur derogatum, deciſ. 218. num. 40. & 45. 46. 47. 48. & 50.

ad Iuſpatronatus præſentatio, quando eſt facienda à pluribus vti vniuerſis, qualiter ſit facienda, deciſ. 295. num. 5. & 6.

ad Iuſpatronatus non poteſt admitti hæres extraneus, ſi extet aliquis hæres ex familia teſtatoris, quando vtraque qualitas in eius ſucceſſione requirebatur, nempe quod ſit hæres, & agnatus, deciſ. 96. num. 18.

de Iurepatronatus conſtat ex ſucceſſiuis præſentationibus, & inſtitutionibus, deciſ. 101. num. 10.

de Iuriſpatronatus beneficio prouiſio facta à Papa, vigore præſentationis, tanquam Ordinarij Ordinariorum, ſufficit per inſtitutionem, deciſ. 218. num. 2.

de Iurepatronatus beneficia in certis caſibus non poſſunt obtineri, niſi à Sede Apoſtolica, deciſ. 216. num. 22.

de Iurepatronatus hæreditario patronus poteſt liberè diſponere, deciſ. 267. num. 5.

de Iurepatronatus ſi narretur, quod ſit aliquod beneficium, iſta narratiua probatur, ſi partes inuicem illud fateantur, quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur, deciſ. 187. num. 4.

in iuriſpatronatus materia tempus centum annorum habet vim immemorabilis, deciſ. 241. num. 1.

in Iurepatronatus an ſuccedat hæres extraneus, deciſ. 217. num. 6.

in Iuriſpatronatus materia, ſtante centenaria conſuetudine, poteſt allegari priuilegium Apoſtolicum, & quilibet titulus poſſibilis, & fauorabilis ad ſubſtinendum iuſpatronatus, deciſ. 218. num. 51. & 53.

in Iurepatronatus, ſi ab initio requiratur poſitiua probatio dotationis, vel fundationis, ſtante centenaria conſuetudine præſentandi, fruſtra recurretur ad præſumptum titulum ex dict. conſuetudine, deciſ. 218. numero 52.

in Iurepatronatus, in emphyteuſi &c. ſolent homines hæredes appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur, non attendentes ad alia bona, nec ad nomen hæredis, deciſ. 122. num. 8.

in Iurepatronatus gentilitio extraneus penitus excluditur, deciſ. 112. num. 2.

I V S.

Ius honorificum tranſit ad vocatos, deciſ. 89. num. 26.

Ius honorificum tranſit cum vniuerſitate bonorum, deciſ. 89. num. 4.

Ius honorificum non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed remanet penes primum hæredem, deciſ. 89. num. 27.

Ius conditionale, vel in diem renunciari non poteſt, deciſ. 320. num. 1.

Ius percipiendi primitias in locis ſitis in aliena Parochia, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium, deciſ. 261. numero 8.

Ius repræſentationis, ſuper quo ſit ſundatum, deciſ. 5. numero 21.

Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuente adminiſtrationem, deciſ. 351. num. 6.

Ius querelæ non expirat per annum, excipiendo, deciſ. 289. num. 64.

Ius querelę non eſt perpetuum, ſed durat tantum per annum, deciſ. 289. num. 57. & 67.

Ius querelæ non expirat, niſi per lapſum decennij, quando concernit intereſſe publicum, deciſ. 289. num. 63.

Ius quæſitum alicui de iure ſpeciali, vel de iure communi, non poteſt ei tolli abſque derogatione regulæ de iur. quæſit. deciſ. 157. num. 11.

Ius quæſitum quando eſt parti, nunquam ob æquitatem conuenit illud lædere, aut auferre, deciſ. 172. numero 73.

Ius quæſitum acquiritur mulieri ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus, deciſ. 250. num. 26.

Iuris quæſiti renunciatio eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione, deciſ. 12. num. 15.

Ius accreſcendi non procedit, quando plures hæredes non ſunt inſtituti, deciſ. 83. num. 21.

Ius decimandi poteſt ex conſuetudine alterari non ſolum reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu qualitatis, aut modi, deciſ. 311. num. 5.

Ius plus conſequi non poteſt ſucceſſor, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet, deciſ. 5. num. 18.

Ius nondum delatum repudiari non poteſt, deciſ. 12. numero 4.

Ius repræſentationis inter collaterales non egreditur gradum fratrum, & ſororum, deciſ. 48. num. 18.

Ius quærendum in nulla conſideratione eſt, deciſ. 320. numero 18. & 19.

Ius de nouo nullum tribuunt Innouationes, confirmationes, & approbationes priuilegiorum, deciſ. 157. num. 2.

Ius,

Ius, quod habet vſufructuarius, eſt multo debilius, quam ius emphyteutæ, & grauati, deciſ. 116. num. 29.
Ius mulctandi eſt cum iuriſdictione complicatum, & neceſſarium eſt præſidium datum ius dicentibus ad propriam iuriſdictionem tuendam, deciſ. 253. num. 10.
Et hoc nedum de iure Ciuili, ſed etiam de iure Canonico, ibid. num. 11.
Ius omne illæſum conſeruant clauſulæ præſeruatinæ, deciſ. 110. num. 14.
Ius inter partes facit ſententia, ſi tranſiuerit in Iudicatum, deciſ. 60. num. 4.
Ius patriæ poteſtatis eſt de iure Ciuili Romanorum, deciſ. 103. num. 9.
Ius quæſitum quando remittitur, requiritur inſinuatio, deciſ. 323. num. 53.
Ius, ſeu ſpes, quæ renunciatur, ſi recipiat æſtimationem, & valeat plus quam aureis 500. opus eſt inſinuatione, deciſ. 320. num. 24. & 31.
Ius futurum licet per renunciationem non tollatur, hoc tamen fallit ſtante iuramento, deciſ. 343. num. 48.
Ius in Eccleſia, vel in Choro exercenti, competit & mulctæ indictio, deciſ. 253. num. 13.
Ius, & cauſa vniuerſalis non ſuffragatur ad effectum manutentionis toties, quoties alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius actus, deciſ. 253. num. 30.
Ius quodcumque aptum eſt comprehendere verbum, perpetuo, & totaliter, deciſ. 157. num. 12.
Ius, quod reſultat ex vnione, eſt vniuerſale ac indiuidnum, deciſ. 109. num. 3.
Ius, qnod à contrahentibus effectum fuit tranſmiſſibile, cedi poteſt, deciſ. 189. num. 5.
Ius omne comprehendere, & deducere in eum modnm, quo actori magis proficuum eſt, aptæ ſunt clauſulæ, deducens &c. & omni meliori modo, deciſ. 135. numero 5.
Ius in re, dat ſupplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa, deciſ. 92. nnm. 8.
Ius poſterius habenti aliqua re, non licet præoccupare alterum habentem in eadem re, ius prius petendi, deciſ. 189. num 13.
Ius qnæritur, & ſpes ex diſpoſitione quacumque conditionali, deciſ. 174. num. 15.
Ius quæritur intereſſe habenti in contractn ex ſtipulatione Notarij, pro omnibus, quibus intereſt, coutenta in obligatione Camerali, deciſ. 44. num. 19.
Ius ſe congregandi competit ſolum Vniuerſitati, & Capitulo, deciſ. 351. num. 12.
Ius ſtatuendi ſnpponit liberam in ſtatuentibus iuriſdictionem, deciſ. 308. nnm. 5.
Ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs non ſpectat ad Beneficiatos, ſi non doceant ea conſtare ex particularibus legatis ſibi relictis, deciſ. 351. num. 3.
Ius transſertur per donationem magis irreuocabiliter, quam per alios contractus, deciſ. 174. num. 14.
Iuris exequutio nec metum, nec iniuriam incutit, deciſ. 26. nnm. 3.
Iuris negatiui quaſi poſſeſſio conſiſtit in contemptu prohibitionis, ſen contradictionis præcedentis, deciſ. 136. num. 12. & 13.
Iuris qnærendi non habetur tanta ratio, quanta iuris quæſiti, deciſ. 320. num. 17.
Iuris dubij ignorantia, ſeu error, ſolet æquiparari ignorantiæ, & errori facti, deciſ. 360. num. 10.
Iuris proprij ſpontanea dimiſſio, eſt reſignatio, deciſ. 130. num. 18.
Inris quærendi renunciatio non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum, deciſ. 12. uum. 19.
Iuris quærendi renunciatio ex fideicommiſſo conditionali, ſubſtinetur, deciſ. 12. num. 4.
Iuris præſentandi quaſi poſſeſſio patris non tranſit ad filios ſine noua apprehenſione, deciſ. 166. num. 2.
Iuris mulctandi poſſeſſio, comprehenditur ſub cauſa vniuerſali iuriſdicendi, deciſ. 253. num. 28.
Iuris cuiuſcumque melioris de mundo intrat præſumptio, ſi qnis triennio poſſederit beneficium, deciſ. 119. numero 4.
Iuri de futuro dum renunciatur per pactum, ſi ſit ex ſpe de præſenti, ſapit donationem, deciſ. 323. num. 42.
Iuri non decreſcendi eſt locus, quando vna portio deficit, deciſ. 217. num. 19.
Iuri de futuro renunciari poteſt in vim pacti, deciſ. 3. numero 3.
Iuri nondum delato pendente conditione poteſt renunciari, & ſuper eo paciſci, deciſ. 12. nnm. 5.
Iuri ſuo nemo cenſetur velle præiudicare per conceſſionem actus facultatiui, deciſ. 136. num. 10.
Iure datoris reſoluto, reſoluitur etiam ius acceptoris, deciſ. 189. num. 12.
Iure datoris extincto, reſoluitur etiam ius acceptoris, deciſ. 182. num. 8.
Iure diuerſo poſſeſſor non poteſt habere rem eamdem, deciſ. 110. num. 8.
ad Iuris deſtitutionem æquitas ſpectanda eſt, deciſ. 248. numero 19.
de Iure tertij dari poteſt, quando eſt excluſiuum ipſo iure intentionis agentis, deciſ. 334. num. 7.
de Iure tertij regulariter non licet dari, deciſ. 334. numero 6.
ex Iuris miniſterio contractus vnus tranſit in alium, deciſ. 52. num. 4.
inter Ius quæſitum, & quærendum iura conſtituunt differentiam, deciſ. 12. num. 14.
per Ius accreſcendi poteſt iuſpatronatus tranſire in aliquem, deciſ. 96. num. 6.
per Ius non decreſcendi portio deficiens cui debeatur, deciſ. 218. num. 18.
ad Ius remiſſum renuncianti non datur regreſſus, deciſ. 12. num. 3.
plus Iuris in alium transferre nemo poteſt, quam ipſe habet, deciſ. 299. num. 1.

I V R A.

Iura exemplanda, praxis non requirit, vt deſignentur parti aduerſæ in citatione ad diceñ contra, deciſ. 76. numero 5.
Iura coram Iudice producuntur ad effectum probationis, deciſ. 76. num. 20.
Iura per ſe fructus non gignunt, deciſ. 116. num. 15.
Iura extrahenda, debent per Iudicem diligenter inſpici, deciſ. 76. num. 7.
Iura ſua per renunciationem, ſi quis amittat, hine oritur exceptio litis finitæ, deciſ. 92. num. 16.
Iura qui produxit, & rubricaturam ſoluit, præſumitur mandatum in eo, deciſ. 297. num. 10.
Iura ſua renunciantibus non datur amplius regreſſus ad illa, deciſ. 122. num. 5.
Iura, quæ non ſunt de actis, nec in forma probanti, non releuant, deciſ. 67. num. 27.
Iura coram Iudice compulſore prodncuntur ad effectum ſolius extractionis, & tranſumptationis, deciſ. 76. numero 21.
Iura originalia iuxta formam compulſoriæ non ſunt exhibenda parti, ſed Iudici, deciſ. 76. num. 19.
Iura Eccleſiæ non poſſunt dici neglecta, ſi per longum tempus fuerint defenſa, deciſ. 313. uum. 1.
Iura quando compulſantur, eorum copia non datur, ſed in indicijs datur, deciſ. 347. num. 3.
Iura, & actiones uon veniunt appellatione bonorum mobilium, & immobilium, deciſ. 83. num. 16.
Iura omnia cedentis tranſeunt in ceſſionarinm, deciſ. 88. numero 11. & poteſt omnia, quæ cedenti licebant, & ſic exigit à debitoribus etiam inuitis, id quod cedenti erat debitum, ibid. num. 12.
In Teſte, tempus antiquum eſt quando agitur de probatione 60. annorum, deciſ. 88. num. 16.
Iura duarum perſonarum quando in vna concurrunt, conſiderantur tanquam duæ perſonæ, deciſ. 235. numero 4.
Iura extrahenda ſufficit, quod compulſor inſpiciat ad effectum, vt exemplentur, cum deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali, deciſ. 76. num. 10.
Inra, quando extrahuntur, ſi pars ſit præſens, non eſt opus atteſtatione quod Iudex illa viderit, deciſ. 76. numero 16.
Iura non veniunt appellatione immobilium, deciſ. 116. numero 15.
Iura bene dicuntur compulſata, ſi fuerint exhibita coram Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit citata ad dicendum contra iura producta, & ad eornm exemplationem faciendam & videñ collationari, & interueniente decreto Iudicia.
Quibus ſeruatis, uon poteſt dnbitari de validitate proceſſus compulſorialis, deciſ. 347. num. 1. & 2.
Iura ſua remittenti, ad ea amplius non datur regreſſus, deciſ. 292. nnm. 12.
Iura ſua quis tenetur inueſtigare, deciſ. 262. num. 5.
Iurium productio ſi fuerit facta nimis generaliter, an valeat, deciſ. 76. nnm. 1.
Inrium compulſatio vt ſit valida, quid ſufficiat, deciſ. 76. num. 23.
Iurium extractionem ſi quis petat, nibil intereſt, an iſte ſit malæ fidei, deciſ. 18. num. 2.
Iurium productio recipitur, etiamſi producantur iura in

ſaeculo exiſtentia, deciſ. 76. num. 4.
ex Iurium productione illa confeſſio, quæ oritur, non poteſt reuocari niſi docto de errore, deciſ. 88. num. 23.
Iurium productorum copia parti petenti danda eſt, deciſ. 76. num. 18.
Iurium recognitio de ſtylo Rotę poteſt fieri quandocumque, deciſ. 233. num. 8.
Iurium appellatione venit Caſtrum, deciſ. 164 num. 19.

IVS CANONICVM ET CIVILE.

Ius Canonicum in foro Eccleſiæ ſeruandum eſt, deciſ. 266. num. 6.
Ius Canonicum, & æquitas in contractibus bonæ fidei ſeruari debet etiam in Terris Imperij, deciſ. 58. numero 40.
Ius Canonicum, cum in Vrbe non ſit ſeruandum in concurſu Statuti, vel Iuris Ciuilis, per implicitam negatiuam & prohibitionem intrat derogatio per repugnantiam, cum non poſſint ſimul ſtatuta, & ius Canonicum ſeruari, deciſ. 126. num. 28.
Iuri Canonico in vtroque foro ſtandum eſt, quoties aliquid iure Ciuili dubium exiſtit, iure vero Canonico clare eſt definitum, deciſ. 266. num. 8.
Vel etiam ſi iure ciuili clarum exiſtit, manifeſto tamen iure Canonico corrigitur, ibid. num. 8.
de Iure Diuino vt aliquid dicatur eſſe, ſat eſt, quod ex teſtimonijs, vel exemplis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur, deciſ. 339. num. 11.
Ius Ciuile in teſtamento requirit ſeptem teſtes puberes maſculos, & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione, deciſ. 126. num. 14.
Ius Ciuile ſeruandum eſt inter Ciues Romanos, & incolas, deciſ. 58. num. 2. & 27.
Ius Ciuile, & rigor Romæ ſeruatur, attento Statuto Ciuitatis cap. 42. lib. 1. deciſ. 214. num. 11.
Ius publicum ſicuti ex conſuetudine conſtitui debet, ita etiam per eam omnibus acquiritur, ſine detrimento certarum perſonarum, deciſ. 351. num. 10.
Iuris communis appellatione propriè venit Statutum, deciſ. 250, num. 21.
Iuris rigor ſeruandus eſt, vbicumque æquitas non eſt ſcripta, deciſ. 172. num. 59.
Iuris ambagibus, & ſubtilitatibus ſolum nititur l. Modeſtinus ff. de ſolut. & digna eſt ethnico, non autem pio, & litium oſore legislatore, deciſ. 41. num. 23.
contra Ius ſi ſit conſuetudo, eſt ſtrictè interpretanda, & non debet extendi, deciſ. 75. num. 25.
iuxta Iuris communis diſpoſitiones; ſi Statutum dicat, quod aliquid ſit faciendum, debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ loquitur in terminis ſtatuti, deciſ. 117. numero 11.
IVSTE quotiès quis cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè conſentire, deciſ. 26. num. 4.
IVSTIFICATIO gratiæ, quando non poſſit controuerti, deciſ. 139. num 6.
Iuſtificatione non indiget gratia emanata motu proprio, deciſ. 109. num. 21.
IVSTINIANVS Imperator etiam Clericorum immunitatem reſpectu bonorum edicto ſanciuit, deciſ. 339. numero 6.

IVSTITIA.

pro Iuſtitia carcerationis præſumitur, deciſ. 122. num. 11.
ad Iuſtitiam debent reduci ſtatuta, & ita interpretari, vt ab eis arceatur iniuſtitia, deciſ. 206. num. 16.
Iuſtitia diſtributiua dicitur, quia iuxta vniuſcuiuſque qualitates, & merita diſtribuit, deciſ. 115. num. 22.
in Iuſtitiæ ſatisfactionem, quoties aliquid fit, non eſt dicendum, quod incutiatur metus, deciſ. 26. num. 2.

L

LACERATIO.

LAceratio non conuenit publico inſtrumento, deciſ. 184. num. 39.

L Æ S I O.

Læſio excluditur per incertitudinem, deciſ. 281. numero 5.
Læſio ſi pendeat à futuro euentu mortis alicuius iam ætate conſumpti, non videtur conſiderabilis pro reſcindenda tranſactione, deciſ. 281. num. 3.
Læſio in renunciatione iuris quærendi ex fideicommiſſo conditionali conſiderari non poteſt, deciſ. 292. numero 28.
Læſio in reſtitutione in integrum non debet conſiderari reſpectu rei, quæ non fuit in lite, deciſ. 284. numero 54.
Læſio aduerſus ſententiam opponi non poteſt, ſi conſtet de eius iuſtitia, & validitate, deciſ. 69. numero 10.
Læſi eſt fundamentum reſtitutionis in integrum, deciſ. 66. num. 1.
Læſio quando non dicatur contineri in donatione, deciſ. 363. num. 8.
Læſio conſiderabilis eſt in donatione remuneratoria, quando merita ex diſpoſitione Statuti ſunt æſtimanda, deciſ. 358. num. 18.
ad Læſionis effectum in renunciationibus, attenditur tempus dictæ renunciationis, deciſ. 292. num. 29.
per Læſionem vt reſcindatur tranſactio, requiritur quòd ſit enormis, deciſ. 281. num. 2.

L A I C V S.

Laicus ſocius Clerici, ſequitur forum eiuſdem Clerici, deciſ. 242. num. 23.
à Laico nullo poteſt cognoſci cauſa Eccleſiaſtica, ibidem numero 2.
Laici ſuper bonis Eccleſiaſticis ius dicere, & ſententiam proferre non poſſunt, ibidem num. 6.
Laici quidquam ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis, ibid. num. 4.
Laici non poſſunt edere leges, per quas libertas Eccleſiaſtica infringatur, & hoc omnes Scriptores admittunt, deciſ. 339. num. 42.
Laici ſunt incapaces beneficiorum, deciſ. 19. numero 16.
Laici non ſunt capaces decimarum, ſi proueniant ex titulo beneficij Eccleſiaſtici, ibid. num. 18.
Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire ad derogationem Iuris Canonici abſque Sedis Apoſtolicæ approbatione, deciſ. 126. num. 19. & 31.
Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis, anathematis pœna feriuntur, deciſ. 42. num. 6.
Laicorum appellatione apud Idiotas in Luſitania, veniunt etiam Clerici, qui in ſacris Ordinibus non ſunt conſtituti, deciſ. 13. num. 29. & 31.
Laicorum iudicio, & iuriſdictioni bona Eccleſiaſtica non ſubijciuntur, nec indirecte, deciſ. 42. num. 10.
Laicorum iuſpatronatus, licet non ſit propriè ſpirituale, attamen quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat, ibidem numero 12.
Laicis ex cauſa rectè poſſunt concedi fructus decimarum, deciſ. 19. num. 17.
Laicis etiam Religioſis obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nullaque de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas. Et in his quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere, deciſ. 42. numero 5.

LATITATIO.

Latitatio eſt difficilis probationis, deciſ. 130. numero 35.
Latitatio cum ſit delictum, debet concludenter probari, deciſ. 130. num. 36.
LATITANS præſumitur habere notitiam citationis ad domum factæ coram ſeruis, vel vicinis, deciſ. 130. num. 33.
Latitans habetur pro citato, deciſ. 130. num. 32.

LAVDEMIVM.

Laudemium ſoluitur ex ipſa natura contractus emphyteutici, deciſ. 14. num. 2.
Laudemium non debetur, quando conceſſio non eſt emphyteutica, ſed ad longum tempus, deciſ. 14. numero 2.
Laudemium ſine dubio debetur, quando ſumus in conceſſione emphyteutica, deciſ. 14. num. 1.
Laudemium ſine emphyteuſi non debetur, deciſ. 128. numero 1.
Laudemium eſt ſoluendum proprietario, quando emphyteuſis alienatur, deciſ. 128. num. 2.
Laudemiorum, & reuerſionis ſpes ceſſat, quando bona emphyteutica tranſeunt in Eccleſias, & loca pia, deciſ. 211. num. 26.
ad Laudemij ſolutionem quando agatur, tunc emphyteuſis probatur leuioribus probationibus, deciſ. 128. numero 18.

L A V D V M.

Laudum quando quis dicatur approbaſſe, deciſ. 159. numero 7.

Lau-

Laudum vt ſubſtineatur in vim pacti, operatur emologatio, deciſ. 159. num. 1.
Laudum nullum vt valeat in vim ex tacita emologatione, requiritur ſcientia nullitatis, deciſ. 159. num. 6.
Laudum debet eſſe conforme compromiſſo, deciſ. 49. numer. 13.
Laudum ſi contineat notoriam iniuſtitiam, eſt reuocandum, deciſ. 322. num. 1.
Laudum eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltra caſum in eo comprehenſum, deciſ. 321. num. 5.
Laudi verba ſtrictè prout iacent interpretari, & accipi debent, ibid. num. 6.
Laudi ſubſcriptio quando ſit nulla, deciſ. 159. num. 3.
ex Laudi ſubſcriptione deducitur expreſſa emologatio, ibid. num. 2.

LEGATARIVS.

Legatarius tunc facto tertij poteſt priuari legato, ſi ante rem quæſitam factum ſit adimplendum per tertium; quo caſu ſi tertius non adimpleat, ceſſat legatum, deciſ. 86. numer. 38.
Legatarius an poſſit priuari legato ob factum tertij, deciſ. 86. num. 37.
Legataria ſolum cenſetur vxor, ſi ei à marito ſit relictus vſusfructus, & hoc ſine titulo inſtitutionis, deciſ. 22. numer. 8.

LEGATVM.

Legatum quando eſt ſolutum in via Teſtatoris, legatum ipſum cenſetur ademptum, deciſ. 336. num. 9.
Legatum potius præſumitur factum perſonæ, quam Eccleſiæ, in qua inſeruit perſona, deciſ. 309. num. 18. declara vt num. 15. & 16.
Legatum ſibi adſcribens in teſtamento, vel codicillis tenetur pœna l. Corneliæ de Falſis: tamen effugiet eam, ſi patiatur reijci dictum legatum, deciſ. 356. num. 12.
Legatum, cuius vſusfructus alienus eſt ab hærede, tamen petendum eſt, deciſ. 67. num. 9.
Legatum poteſt quis ſibi adſcribere in teſtamento nuncupatiuo, deciſ. 356. num. 13. & quare num. 14. & 15.
Legatum ſi teſtator alicui pure relinquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu, quo illud non faciat, diſponat quod legatarius priuetur legato; an valeat tale præceptum, deciſ. 86. num. 41.
Legatum vſusfructus quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem cauſalem, deciſ. 86. num. 41.
Legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ valet, etiam ſtante ignorantia d. rei alienæ, deciſ. 192. num. 20.
Legatum quando eſt pure relictum, & poſtea teſtator diſpoſuit, poſtea legatarius eo priuetur ex culpa aliena, tunc talis ademptio non tenet, deciſ. 208. num. 3.
Legatum purè, & ſimpliciter ſi teſtator alicui reliquerit, & deinde ſubiunxit, quod ſi Titius hoc, vel illud fecerit, vel non, &c. illud adimo: modò ſi Titius non adimpleuerit voluntatem Teſtatoris, an legatarius veniat priuandus, deciſ. 86. num 44.
Legatum relictum ad certum effectum, ſi teſtator ipſe in vita adimpleuit, non debetur, deciſ. 60. num. 1.
Legatum dotis filiæ relictum, etiam data facultate hæredi de negotiando id bonis teſtatoris, debetur ſi ſupradicta dos fuit exceptuata, deciſ. 269. num. 5.
Legatum ab Auo nepotibus factum, contemplatione filij, non autem eius filiorum cenſetur factum, deciſ. 146. numer. 2.
Legatum ſi ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolutiua, non poteſt illa conditio reſolui ex facto tertij, deciſ. 208. num. 9.
Et an hoc procedat, quando ille tertius conſequitur commodum, ibid. num. 11.
Legatum ſi ſit purum, & illius ademptio pendeat à facto tertij, non tenet talis diſpoſitio, deciſ. 208. num. 5. & 8.
Legatum, & debitum voluntarium, detrahi debet poſt legitimam, vti debitum neceſſarium: & quando hoc procedat, deciſ. 219. num. 13.
Legatum relictum fratribus, vel ſororibus non titulo inſtitutionis, habentur tamquam extranei, & ideo non faciunt partem in legitima matris, deciſ. 219. num. 6.
Legati titulus eſt ſingularis, & non vniuerſalis, deciſ. 211. num. 18.
Legati Eccleſiæ facti tranſlatio valet, in pœnam adminiſtratorum ipſius Eccleſiæ; qui teſtatoris iuſſa non adimpleuerunt, deciſ. 86. num. 59.
Legati temporalis natura, quæ ſit, deciſ. 22. num. 21.
Legati refutatio non dicitur facta ob liberalitatem exercendam, ſi refutans non habebat animum illud acquirendi, deciſ. 323. num. 65.
Legata ex quibus cenſeantur relicta contemplatione Beneficiatorum, vel Eccleſiæ, deciſ. 309. num. 9.
Legata, ne reuocata præſumantur ſemper ſumenda interpretatio, deciſ. 269. num. 7.
Legata plura pia ſi teſtamentum contineat, poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra hæredem Laicum, deciſ. 126. num. 6.
Legata licet non poſſint pendere ab aliena voluntate ex alieno tamen arbitrio, quod ad arbitrium boni viri reducitur, pendere poſſunt, deciſ. 350. num. 8.
à Legati petitione legatarius repellitur, ſi illud vendiderit, deciſ. 310. num. 45.
ad Legata præſtanda hæredes pro virili tenentur, deciſ. 146. num. 1.
de Legato ſpeciali ad ſubſtitutionem vniuerſalem illatio non fit, deciſ. 235. num. 7.
ex Legato modico relicto alicui Capellæ non acquiritur iuſpatronatus, deciſ. 301. num. 11.
in Legatis conditionalibus hypotheca non incipit à die purificationis conditionis, ſed à die mortis teſtatoris, deciſ. 169. num. 2 & amplia num 3.
in Legatis conditionalibus per pendentiam conditionis non ſuſpenditur natiuitas hypothecæ, ſed ſolum illius exercitium, deciſ. 269. num. 4.
Legatus ſi ſit alicui fundus, & rogatus dare Titio centum, ſi dicat, quod non valet tantum, & vult dare fundum Titio, debet audiri, deciſ. 234. num. 11.
LEGANS aliquid Eccleſiæ in genere, cenſetur potius ſpectaſſe fauorem, & cultum Eccleſiæ, quàm particulare intereſſe illorum de Eccleſia, deciſ. 351. num. 4.
Legans, ſeu donans rem, ſciens non eſſe ſuam, ſed ſibi hipothecatam, ſubſtinetur pro iure, quod habet in re, deciſ. 118. num. 22.
LEGATVS Sedis Apoſtolicæ priuilegio regul. 32. Cancell. non gaudet, deciſ. 53. num. 14.

LEGITIMA.

Legitima ſi implenda ſit per vſumfructum, qui ſi deficiat, ceſſat & ſubiectum ſatisfactionis eiuſdem legitimæ, deciſ. 47 num. 32.
à Legitima, & omni eius ſupplemento ſi Statutum excludat fœminas, non poteſt dici, quod illius loco ſuccedat dos, quam idem Statutum aſſignat fœminis ita excluſis, deciſ. 9. num. 3. & 4.
Legitima ſemel ſoluta, non poteſt valor æſtimatus ex futuro euentu variari, & non attenditur quid ex poſt facto ſequitur, deciſ. 47. num. 21.
Legitima debetur filiæ in bonis maternis, deciſ. 49. numer. 5.
Legitima ſi viuis parentibus filijs deberetur, tale ius qualiter tantum poſſet conſiderari, deciſ. 355. num. 6.
Legitima fideicommiſſo grauari non poteſt, deciſ. 35. num. 2.
Legitima eſt certa ratione loci, & quotæ, deciſ. 51. numer. 14.
Legitima, cum ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, ceſſat ceſſante inteſtati ſucceſſione, deciſ. 9. num. 1.
Legitima debetur filio adoptiuo in bonis patris adoptantis, deciſ. 51. num. 11.
Legitima tanquam portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, non poteſt dici debita in caſu in quo iura ipſius ſucceſſionis non competunt, deciſ. 316. num. 2.
Legitima non poteſt detrahi in fideicommiſſo particulari, deciſ. 301. num. 10.
Legitima, cum ſit certa ratione loci, & quotæ, non impedit immiſſionem pro indiuiſo, deciſ. 301. num. 21.
Legitima non prius debetur, quàm deducto ære alieno, deciſ. 121. num. 2.
Et ideo ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri poſſit, quantum debeatur ab hærede; nec filius, nec habens cauſam ab eo, poteſt non facta liquidatione, agere, ibidem num. 3.
Legitima eſt quota bonorum, & non hæreditatis, ibidem num. 3.
Legitimæ detractionis oppoſitio, quando ſit valens ad impediendam immiſſionem petitam à fideicommiſſario, deciſ. 121. num. 3.
Legitima detrahi non poteſt ex fideicommiſſo particulari, deciſ. 301. num. 9.
Legitima debetur filijs etiam contra voluntatem parentum, deciſ. 160. num. 21.
Legitima ſiue ſit quota bonorum, ſiue etiam hæreditatis, ſemper vſusfructus formalis ratione temporis æquat ſortem in quantitate debitam, deciſ. 42. num. 18.
Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt quatuor, deciſ. 160. num. 27.
Legitima matris in tantum illa augetur, in quantum excluditur ſuccedens cum matre ab inteſtato, non autem in

quantum

quantum eidem relinquitur, deciſ. 219. num. 18.
Legitima matris non habentis concurrentem in ſucceſſione eſt tertia totius, deciſ. 219. num. 18.
Legitima matris eſt tertia totius, non autem tertia eius portionis quam habitura eſſet ab inteſtato, deciſ. 219. numer. 2.
Quod procedit in caſu, quo ſorores, vel fratres ſunt omnino præteriti, vel totaliter excluſi, ſecus vero ſi aliquid fuerit ei relictum, ibid. num. 4.
Legitima, tamquam æs alienum, à fideicommiſſo detrahi debet, deciſ. 35. num. 11.
Legitima ex taciturnitate filij non amittitur, niſi ex proprio facto, vel niſi prohibitionem detractionis approbauerit, vel aliter conſenſerit, deciſ. 137. num. 3.
Legitima parentibus eſt de iure debita, deciſ. 219. numer. 11.
Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed portio bonorum, deciſ. 160. num. 12.
Legitima non ſubiacet oneribus, & debitis hæreditarijs, deciſ. 232. num. 27.
Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt numerum quatuor, deciſ. 137. num. 4.
Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum, deciſ. 206. num. 35.
Legitima debetur filio, ne dum legis beneficio, ſed & titulo ſingulari, deciſ. 160. num. 12.
Legitima debetur ipſo iure à Lege vocatis, deciſ. 160. num. 4.
Legitima matris non eſt tertia totius, quando fratribus, & ſororibus aliquid relinquitur, deciſ. 219. num. 5.
Legitima eſt ſemis, quando ſunt plus quam quatuor filij, & fiunt tot partes de ea, quot ſunt filij, deciſ. 47. num. 27. 28. & 29.
Legitimæ debitum poteſt extingui ab vſufructu percepto in executionem voluntatis ipſius teſtatoris, deciſ. 9. numer. 6.
Legitimæ tranſmiſſio non eſt fundata in potentia ſuitatis, aut iure patriæ poteſtatis, ſed in particulari priuilegio legitimæ, deciſ. 160. num. 4.
Legitimæ tranſmiſſio fit ex ſpeciali iure, deciſ. 160. nu. 9.
Legitimæ titulus, licet ſit ſingularis, attamen defertur iure, & nomine hæreditario, deciſ. 160. num. 15.
Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſufructu per Teſtatorem filio relicto, deciſ. 47. num. 1. contrarium vide num. 15.
Legitimæ imputatio an admittenda ſit, quam mulier conſecuta eſt poſt contractum matrimonium in dotem, deciſ. 355. num. 12. & 14.
Legitimæ loco ſi pater reliquerit filio vſumfructum formalem, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſinat eſſe Dominus legitimæ, non eſt habenda ratio fructibus, deciſ. 47. num. 25. & 30.
Legitimæ conſumptio in fructibus, ſtante ſic præcepto teſtatoris, indubitate intrat per perceptionem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori ſpatio impleant ſortem, deciſ. 47. num. 7.
Legitimæ loco, ſi filius acceptauerit ius formalis vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe legitimæ quin poſſit ad illius ſupplementum, vel implementum agere, deciſ. 47. num. 21. Et vide num. 22. & 23.
Legitimæ ſubſtantia euacuatur ſpatio 20. annorum, deciſ. 47. num. 10.
Legitimam neque mater binuba, in bonis filiorum præmortuorum, niſi quoad vſumfructum retinet, deciſ. 80. num. 6.
Legitimam non agnitam filius traſmittit ex iure ſpeciali, non attento iure patriæ poteſtatis, deciſ. 160. num. 5.
Legitimam, ſeu ius illam petendi, ſine dubio filij tranſmittuntur ad eius filios, ſeu hæredes, deciſ. 137. num. 2.
Legitimam fœminis Statutum poteſt tollere ex iuſta cauſa, prout, quando aliundè ſunt dotatæ, deciſ. 137. numer. 12.
Legitimam non poteſt prætendere filia in bonis patris, ſi Statutum eam excludat à ſucceſſione illius ob exiſtentiam filiorum, deciſ. 9. num. 2.
ad Legitimam etiam debitam in bonis filij matri, extenditur l. fœminæ C. de ſecund. nupt. deciſ. 80. num. 8.
ex Legitimæ cauſa ſi fuerit facta ſeparatio bonorum, ſi ea bona non ſufficiant pro credito legitimæ, tunc illius ſupplementum tantùm peti poteſt condictione ex lege, deciſ. 5. num. 3.
de Legitimæ tranſmiſſione in bonis patris vbi agitur, tunc abſque precedenti agnitione tranſmiſſio recipitur propter effectum ſuitatis, deciſ. 160. num. 1.
in Legitimam imputatur vſusfructus legatus, non autem imputantur fructus, deciſ. 51. num. 12.
in Legitima ſorores vterinæ non faciunt partem ad fauorem fratrum vterinorum, deciſ. 160. num. 27.
in Legitimæ computatione debet haberi ratio, tam filiorum maſculorum, quam fœminarum, deciſ. 137. num. 5.
ob Legitimam ſi fuerit facta ſeparatio bonorum per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima, deciſ. 5. num. 2.

LEGITIMATIO.

Legitimationi perſonarum, quando non dicatur ſatisfactum, deciſ. 141. num. 18. & 19.
Legitimatio perſonarum in omni iudicio quamuis priuilegiato plenè, & concludenter facienda eſt, deciſ. 141. num. 16.
in Legitimatione filiorum naturalium, quando non ſit neceſſaria citatio eorum, de quorum intereſſe agitur, deciſ. 51. num. 9.
LEGITIMVM quis debet ſe probare, ſi intendat ſuccedere defuncto ab inteſtato, tamquam proximior, deciſ. 48. num. 13.
pro LEGITIMITATE magna præſumptio oritur ex inſtitutione hæredis alicui facta vti filio legitimo, & naturali, iuncta tamen effectuatione, deciſ. 273. num. 1.
Lex, quando ſpecialiter determinat caſum, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem, numquam licet ob æquitatem contrariam, à legis deciſione recedere, deciſ. 172. num. 72.
Lex generalis omnia comprehendit indifferenter, deciſ. 268. num. 5.
Lex quod non dicit, nec dicere nos debemus, deciſ. 289. num. 71.
Lex longe plus tribuit patri, quam tutori, deciſ. 86. num. 15.
Legis virtus dominans, & intrinſeca, & ratio finalis, deciſ. 149. num. 4.
Legi Canonicæ vt dicatur derogatum per Statutum, ſemper requiritur ſpecifica Papæ confirmatio, nec ſufficit generalis in forma, deciſ. 126. num. 12.
Leges valde abhorrent iniuriam, quam facit mater filijs propter tranſitum ad ſecunda vota, deciſ. 80. num. 18.
Leges poſtquam ſunt conſtitutæ, non de eis iudicare licet, ſed ſecundum ipſas, deciſ. 172. num. 61.
Leges, quod ſuccurrant doloſo ignoranti, numquam eſt admittendum, deciſ. 287. num. 17.
Leges, vbi non ſunt contrariæ Canonibus, iudicandum eſt ſecundum leges, etiam in terris Eccleſiæ, deciſ. 172. num. 58.
Leges ſine iuriſdictione tolli nequeunt, deciſ. 126. num. 11.
Leges ſolent diſponere poſſibilia, & ſolita, deciſ. 268. num. 11.
Leges antiquæ ſine voluntate, nec mutantur, nec corriguntur, deciſ. 126. num. 10.
à Lege quando eſt inducta aliqua forma in contractibus ad certum effectum, ſcilicet vt obuietur, fraudibus, poteſt per æquipollens adimpleri, & adimpleta, quando dicatur, deciſ. 149. num. 5.
de Legis caſu non eſt hæſitandum, deciſ. 216. num. 17.
in Lege ſi ſint poſita verba vniuerſalia, omnia includunt, deciſ. 216. num. 21.
Legum aliquarum declarationem, vide in Calce Indicis.

LIBER.

Liber priuatus non ſolum probat contra ipſum ſcribentem, deciſ. 195. num. 6.
Sed etiam contra eius ſucceſſores, ibid. num. 7.
Liber æſtimi non probat in præiudicium tertij, deciſ. 120. num. 25.
Liber ſcribentis pro ſcribente probat concurrentibus adminiculis, veluti
Legalitas ſcribentis,
Mors illius,
Iuſtificatio maioris partis deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia, deciſ. 1. num. 8.
Liber quando probatur quod continet partitas duplicatas, in cæteris etiam partitis fidem admittit, etiam quod defectus per errorem imputetur, deciſ. 1. num. 10.
Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, licet adſint aliqua adminicula, quæ ſuadeant, vt illi pro eo credatur, quando probatur quod eſt defectuoſus, deciſ. 1. num. 9.
Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, & hæc eſt certa concluſio, deciſ. 1. num. 7.
Liber priuatus, quando cum eo concurrunt adminicula, bene probat, deciſ. 13. num. 6.
Liber, qui continet negotia ſocialia, inter ſocios plene probat, deciſ. 244. num. 12.
Quod procedit etiamſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à deputato nomine Societatis, ibid. num. 13.
Liber pro ſcribente non probat contra tertium, deciſ. 244. n. 9.

Libro Hoſpitalis conſuetum eſt adhiberi fides ad effectum probandi mortem alicuius, decif. 13. num. 4.

Libri Mercatorum quibus concurrentibus plene probent, decif. 244. num. 14.

Librorum cuſtodia, in quibus baptizatorum nomina decribuntur, tradita, & præſcripta fuit à Concil. Trident. decif. 45. num. 21.

per Librum Confratrum probari poteſt mors alicuius, ſi ad eos ſpectet opus ſepeliendi mortuos, decif. 13. numer. 1. & 3.

in Libro quòd Notarius ſcripſerit decretum, & quod illud à Iudice non fuerit interpoſitum, ex quibus argui poteſt, decif. 69. num. 8.

LIBELLO ſi non ſit conformis ſententia, eſt nulla, decif. 278. num. 1.

ex LIBERALITATE mera, dos debet procedere, quando dotatur beneficium, ad hoc vt acquiratur eius iuſpatronatus, decif. 220. num. 9.

LIBERATIO.

Liberationem non pariunt de per ſe literarum cambij tranſmiſſio, & receptio, decif. 227. num. 5.

Liberatio non inducitur ex depoſito non liquido, decif. 161. num. 28.

Liberatio facta per maritum præſumitur facta ſub ſpe futuræ promiſſionis incontinenti ſecutæ, decif. 320. numer. 43.

Liberationem à debito, quis poteſt conſequi beneficio temporis non interrupti, decif. 262. num. 10.

LIBERI.

ad Liberos tantum poteſt tranſire emphyteuſis Eccleſiaſtica, decif. 217. num. 10.

Liberorum appellatione veniunt etiam filiæ fœminæ, decif. 215. num. 1.

LIBERTAS.

pro Libertate bonorum, facienda eſt interpretatio, decif. 279. num. 31.

Libertatem Eccleſiaſticam ſi quis violauerit, vt veniam, & abſolutionem mereatur, quid agere debeat; & ſi non ſatisfecerit violatæ iuriſdictioni, mulctari debet pœna cenſurarum, decif. 173. num. 6.

contra Libertatem Eccleſiaſticam Laici non poſſunt edere leges, decif. 339. num. 42.

contra Libertatem Eccleſiaſticam indirectè non eſt permittendum, quod eſt directè prohibitum, decif. 339. numer. 40.

LICENTIA.

Licentia præſupponit prohibitionem, decif. 136. num. 11.

Licentia ſimpliciter data, conceſſa intelligitur cumulatiuè, decif. 32. num. 9.

cum Licentia alicuius ſi debeat fieri aliquis actus, ſi ſine ea fiat non tanquam attentatus, ſed vti male geſtus redargui poteſt, decif. 73. num. 6.

LINEA.

Lineæ vox qualiter ſit interpretanda, decif. 349. num. 5.

Lineæ inueſtiti defectus probari debet ab eo, qui agit ad deuolutionem, decif. 25. num. 4.

ob Lineam finitam ad caducitatem agens, dictum finem probare teneatur, decif. 25. num. 2. & 3.

LIMITATA cauſa, limitatum producit effectum, & ad illum reſtringitur, decif. 93. num. 4.

LIQVIDATIO.

Liquidatio debiti debet præcedere ante relaxationem mandati, etiam in obligationis Cameralis vim, decif. 24. num. 16.

Liquidatio circa intereſſe non eſt neceſſaria, ſi promiſſio ſit de certa quantitate pecuniarum, decif. 58. num. 26.

ante Liquidationem non poteſt dari declaratoria, decif. 254. num. 7. & quando poſſit dari, vide ibidem num. 8. & 9.

ante Liquidationem non debetur legitima, decif. 121. num. 8.

de Liquidatione quando adhuc non conſtat, non poteſt intrare compenſatio, decif. 10. num. 17.

in Legitimatione fructuum Rota paſſim ſolet amplecti medium, decif. 300. num. 12.

LIS.

Lis ſi ſuper aliqua re pendeat, incertum eſt, cui debeatur, decif. 281. num. 4.

Lis vt dicatur conteſtata per commiſſionem, & citationem cum inhibitione, neceſſarium eſt, vt conſtet de mandato illius, ad hoc vt lis pro abſente dicatur introducta, decif. 187. num. 13.

Lis non poteſt dubitari quin ſit conteſtata, ſtante commiſſione, & citatione, cum inhibitione decreta, & executa, & in actis reproducta, decif. 187. num. 12.

Lis facit conſtituere quem in mala fide, decif. 280. num. 2.

Lis ſeu controuerſia non poteſt amplius moueri ſuper his, quæ continentur in ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum, decif. 60. num. 5.

Lis ſuper titulo beneficij opus eſt, quod ſit ad validitatem ſubrogationis gratioſæ, decif. 71. num. 10.

Lis ſufficit, vt eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata ad effectum vt ſubrogatio gratioſa habeat locum, decif. 71. num. 12.

Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, ex coniectura tunc poteſt præſumi maritum futurum eſſe ſæuiorem, decif. 155. num. 6.

Lis vbi non adeſt, nec probabilis timor litis, tranſactio verè non eſt, decif. 271. num. 21.

Lis adeò extinguitur per tranſactionem, vt non dicatur amplius ſtatum, decif. 204. num. 5.

Litis expenſæ debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ, decif. 10. num. 10.

Litis finitæ exceptio oritur ex eo, quod quis renunciauit iuribus ſuis, decif. 92. num. 16.

Litis ingreſſum impedit tranſactio, cum ſit exceptio litis finitæ, decif. 86. num. 1.

Litis timor ex prætenſione etiam non iuridica, ſufficit vt ſuſtineatur tranſactio, decif. 281. num. 6.

Lite pendente coram vno Iudice, non poteſt procedi coram alio, decif. 91. num. 20.

Lite pendente, licitum eſt hæredi vniuerſali capere poſſeſſionem bonorum defuncti, & continuare ius quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penès defunctum, decif. 73. num. 3.

Lites non ſunt inſtaurandæ, ſi ſemel per tranſactionem fuerint extinctæ, decif. 86. num. 5.

à Lite qui eximitur, ſatis lucratur, decif. 86. num. 21.

à Lite eo ipſo quod diſceditur, probatur vtilitas tranſactionis, decif. 86. num. 20.

de Lite ea, in gratia non eſt facienda mentio, quæ agitur inter diuerſas perſonas, & de re diuerſa, decif. 11. numer. 17.

in Lite ſi quis non eſt, nec eam ſeluit, non poteſt negari in eo bona fides, decif. 35. num. 9.

LITERÆ APOSTOLICÆ.

Literæ Apoſtolicæ, ſi non ſint iuſtificatæ, nequaquam ſunt exequendæ, decif. 166. num. 1.

Literæ Apoſtolicæ, ſi ſint iuſtificatæ, retinent priuilegium viæ executiuæ, decif. 187. num. 1.

Literæ Apoſtolicæ dicuntur ſubreptitiæ ex defectu iuſtificationis narratorum, decif. 295. num. 1.

Literæ Apoſtolicæ cenſentur iuſtificatæ ſpatio 30. annorum, decif. 226. num. 4.

Literæ Apoſtolicæ, de quarum iuſtificatione non dubitatur, de ſui natura habent executionem paratam, decif. 199. num. 2.

Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſine dubio habent executionem paratam, decif. 133. num. 1.

Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, vel pro talibus habentur, non eſt locus clauſulæ arbitrio, propter paratam executionem, decif. 109. num. 22.

Literæ Apoſtolicæ propter ſui reuerentiam habent executionem paratam, decif. 27. num. 1.

Literæ Apoſtolicæ tunc habent executionem paratam quando ſunt iuſtificatæ, decif. 27. num. 2.

Literarum Apoſtolicarum vigore, immiſſionem Capitulum poteſt impedire, ſi allegat exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtolico, decif. 27. num. 14.

Literis Apoſtolicis danda eſt executio, & prouiſio immiſſio, quando gratia eſt plenè iuſtificata, decif. 92. num. 11.

pro Literis Apoſtolicis iuſtificatis competit immiſſio ad inſtar l. fin. C. de Adict. D. Adr. toll. decif. 133. num. 2.

in Literis prouiſionis beneficij reſignati non fit mentio de conditionibus ad fauorem reſignantis, ſed talis mentio fit in literis reſeruationis penſionum, decif. 63. num. 11.

Et iſte eſt ſtylus Officialium Curiæ, qui ſtylus attendendus eſt, ibid. num. 11.

Literarum remiſſorialium forma eſt ſeruanda, decif. 36. num. 11.

Literarum Cambij tranſmiſſio, & receptio, de per ſe non pariunt liberationem, decif. 227. num. 5.

Literas Cambij ſi ſocios ſcribant ſub eius nomine, & conſocij, ex hoc oritur præſumptio, quod pecuniæ ſint communes, decif. 244. num. 5.

per Literas, & particas librorum mercantiliter tentorum regulariter probatur realitas cambiorum, decif. 66. nu. 2. & quando id non procedat, vide ibid. num. 3.

Literæ miſſiuæ non æquiualent inſtrumento, decif. 100. num. 9.

Literæ plenè probant intentionem ſcribentis, decif. 10. num. 3.

Literę miſſiuę plenè probant contra ſcribentem, decif. 20. n. 19.

per Li-

per Literas miſſiuas poteſt fieri ratificatio, deciſ. 82. num. 5.
Literarum ignarus, licet quis ſit, tamen poteſt eſſe ſagax, diligens, practicus, &c. in negocijs peragendis, deciſ. 244. num. 4.
LITERATVRAM in Clerico ſi requirat beneficium, requiritur, quod iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt, deciſ. 147. num. 7.

L O C A.

Loca Montium, quando qui emit, vel inſolutum recipit, & ſcit, quod ſunt vinculata ad ſanorem tertij, ex tali notitia ſolum inferri poteſt, Quod recipiens non valeat excipere de re ſibi libere non tradita; non autem, quod perſonaliter ad dictum onus ſe obligauerit, deciſ. 77. num. 16. & 20.
Loca Montium veniunt etiam appellatione bonorum ſtabilium, deciſ. 83. num. 15.
Locorum Montium vinculatorum liberam reſignationem, ſi Secretarij admittant, in quam pœnam incurrant, deciſ. 77. num. 34. 35. & 36.
Locorum Montium Secretarij. *vide infrà in verbo Secretarij Locorum montium*.
Loca Montium tranſeunt in ſecundum emptorem libere abſque vllo onere; & boc prouiſum eſt, ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium, deciſ. 77. numer. 20.
Loca Montium dum libere reſignantur, bypothecam non recipiunt, & in ſecundum emptorem abſque vllo onere transferuntur, deciſ. 77. num. 19.
Loca Pia, & Eccleſiæ, nunquam moriuntur, deciſ. 211. num. 26.

L O C A T I O.

Locatio cenſetur ſacta pro penſione correſpondente fructibus, & ſic præſumendum eſt, dum contrarium nou probatur, deciſ. 14 num. 10.
Et tunc intrat præſumptio pro contractu locationis, non autem emphyteutici, ibid. num. 11.
Locatio licet aliqua conceſſio reputetur, tamen eſt emphyteuſis, ſi locatio fuerit facta pro modica penſione, ibid. num. 8.
Et hoc vt ſit verum, debet probari dicta modica penſio, ibidem num. 9.
Locatio ſi poteſt fieri in perpetuum, multo magis poterit fieri ad tempus, ſcilicet ad tertiam, & quartam generationem, ibid. num. 7.
Locatio eſt quædam conceſſio in emphyteuſim viribus, & effectu, ibid. num. 15.
Locatio perpetua non concordat cum contractu emphyteutico, ibid. num. 47.
Locatio in perpetuum, & emphyteuſis ex precio annuo, ſeu annua penſione, differunt, & cognoſcuntur, ibid. num. 24.
Locatio eſt ipſo Iure nulla, quando certa merces nou fuit conſtituta, deciſ. 200. num. 12.
Locationes ſi ſint plures, & ſucceſſiuæ, præſumuntur effectuatæ, deciſ. 213. num. 24.
Locationes multæ, & arrendamenta, concurrentibus adminiculis probant valorem beneficiorum, deciſ. 186. numer. 8. & 16.
Locationis, & conductionis contractu mediante, qui domum inhabitat, propriè dicitur inquilinus, deciſ. 14. num. 3.
Locatio in perpetuum babet magnam ſimilitudinem cum contractu emphyteutico, adeout de vtroque promiſcuè loquantur Iuris conditores, ibid. num. 13.
Et id procedit, quia vtriuſque eadem eſt ratio, ibidem num. 14.
Locationis contractus ſi partes conficere voluerint, minimè contractus ille emphyteuticus erit, neque eius legibus ſubijcietur, ibid. num. 20.
Locationis perpetuæ naturæ repugnat translatio vtilis dominij, ibid. num. 20.
Locationi naturæ an conueniant reſeruatio directi dominij, ibid. num. 28.
Locationi perpetuæ conuenit reſeruatio dominij directi, in qua non tranſfertur directum, ſed vtile tantum dominium, ibid. num. 30.
Locationis naturæ, optimè congruit promiſſio faciendi in domo repartitiones, & neceſſaria melioramenta, ibidem num. 37. 38. & 39.
Locationi non propriè conuenit conceſſio ad longum tempus, ſed bene emphyteuſi, ibid. num. 6.
Locationis merces, ſi ſit collata in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit mercedem diffinire, reſoluitur contractus, deciſ. 172. num. 2.
Locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile, tunc probant valorem rerum, deciſ. 186. num. 11.
Locationes, & conductiones plures reſpectiuè ſi ſint inter ſe vniformes, præſumuntur ſactæ pro iuſta, & conſueta mercede, ibid. num. 14.
Locationes perpetuæ ſunt contractus emphyteutici noſtri temporis, deciſ. 14. num. 23.
Locationum effectuatio ex quo appareat, deciſ. 213. num. 25.
Locationum, & exactionum actus poteſt fieri in qualibet parte loci generalis: & ideò, quando ſuper boc celebratur inſtrumentum, non videtur de neceſſitate exprimendus locus loci particularis, deciſ. 113. num. 7.
ad Locationem perpetuam non debet trahi id quod eſt diſpoſitum in emphyteuſis contractu, deciſ. 14. num. 26.
de Locationum effectuatione non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuæ, deciſ. 186. num. 19.
ex Locationibus non probatur verus valor rerum, deciſ. 46. num 12.
ex Locatione In perpetuum trensſertur poſſeſſio, & vtile dominium, ſicuti accidit in emphyteuſi, deciſ. 14. uum. 16. & 17.
in Locatione perpetua nou habet locum l. fin. C. de iur. emphyt. ibid. num. 22.
LOCATOR non ſibi ſed Domino poſſidet, deciſ. 23. num. 7.
LOCVPLETARI quis non debet cum aliena iactura, deciſ. 172. num. 40. & 42.
Locupletior, & ditior, quis præſumitur in dies effici, deciſ. 115. num. 3.

L O C V S.

Locus, vbi eſt decreta citatio, non attenditur, ſed locus, pro quo ſit ad comparendum, deciſ. 36. num. 15.
Locus certus non eſt de ſubſtantia Capituli, ibid. num. 7.
Locus omnis, vbi Capitulum congregatum eſt, dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus, ibid. num. 6.
Loci ſtatuta particularia ſunt ſeruanda non autem generalia Prouinciarum, deciſ. 145. num. 28.
Loci qualitas poteſt remouere præſumptionem metus, deciſ. 343. num. 20.
de Loci origine, vbi quis impetrauit beneficium, quòd ſit probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ. 92. num. 6.
ex Loci diſtantia, & temporis interuallo, & qualitate itineris deducitur ſcientia tempore aſſecutionis de ſtatu mercium, deciſ. 229. uum. 6.
in Loco ſolito ſi non poſſit congregari Capitulum propter aliquam iuſtam cauſam, non propterea minus poteſt conuocari in alio loco, deciſ. 36. num. 8.
LOCVTIO alternatiuè concepta ſufficit quod in altera tantum parte verificetur, deciſ. 285. num. 5.

L V C R V M.

Lucrum ab onere formatur, & deſcendit, deciſ. 19. num. 8.
Lucrum an præſumatur eſſe in ſocietate, deciſ. 214. num. 18.
Lucrum dotale debetur vxori vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. ſi per ipſam non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur, deciſ. 307. num. 9.
Lucrum dotale non debetur, quando matrimonium eſt nullum ob impotentiam viri, deciſ. 237. num. 8.
Lucrum dotale prætendens vxor vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. concludenter tenetur probare matrimonij conſummationem, deciſ. 237. num. 3. & vide num. 5. 6. 7. & 8.
Lucrum dotale vxor prætendere poteſt mortuo marito, ſtante Statuto Vrbis lib. 1. cap. 131. deciſ. 237. num. 1. & deciſ. 250. num. 1.
Lucra nuptialia ſpectant de iure ad filios, licet non ſint hæredes patris, vel matris, deciſ. 117. num. 10.
Lucrum dotale ſemper debetur vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. niſi expreſsè ſit remiſſum, deciſ. 250. num. 3. & 4.
Lucrum dotale, & dos differunt, deciſ. 250. num. 14.
de Lucro captando agens minus fauorabile eſt, quàm agens de damno vitando, deciſ. 329. num. 37.
Lucratur ſatis, qui eximitur à lite, deciſ. 86. num. 21.

M

M A G I S T R A T V S.

MAgiſtratus etiam minores, poſſunt irrogare incidenter mulctas ad defenſionem iuriſdictionis ſibi conceſſæ, deciſ. 254. num. 25.
Magiſtratus minores, & municipales, licet mulctæ indictionem non habeant propriè, deciſ. 253. num. 23.
Attamen hebent aliquam coerctionem, nempe pignorum captionem, qua iuriſdictionem ſuam expediunt, & defendunt à ludibrio, & contemptu non obtemperantium,

tium, ibidem num. 24.

MAIOR.

Maiores 20. annis in omnibus proinde habentur, ac ſi eſſent maiores 25. annis, & hoc procedit in Vrbe, vbi viget tale ſtatutum, deciſ. 266. num. 5.
Maiori oumero perſonarum fauendum magis eſt, deciſ. 160. num. 32 & 29.

MANDANS.

Mandans tenetur ad expenſas factas per mandatarium, deciſ. 342. oum. 4.
Mandans regulariter tenetur ad refectionem expenſarum mandatario, deciſ. 10. oum. 4.
Mandans, qui poſtquam procuratorem ſuum conſtitutum ad acceptandum beneficium certi valoris, ſciuit acceptaſſe beneficium minoris, & fructus illius exegit, dicitur coonſenſiſſe tali acceptationi, deciſ. 82. num. 4.
Mandans, & mandatarius, quando ambo ſunt mercatores, verba mandati ſunt accipienda, iuxta id, quod eſt ſolitum inter mercatores, deciſ. 158. num. 6.
Mandans tenctur conſeruare indemnem mandatarium, deciſ. 158. num. 2.
Mandantis declarationi ſtandum eſt, & maximè in dubiis, deciſ. 63. oum. 7.
Mandantis mens quando eſt probata, ſi in mandato adſint verba directè contraria eius menti, pro non appoſitis ſunt habenda, deciſ. 63. oum. 8.
MANDATORES per procuratorem non obligantur, oiſi circa contenta in mandato, deciſ. 79. num. 12.

MANDATARIVS.

Mandatarius fines mandati excedens aliud negotium gerere videtur, ad quod mandatum non habet, deciſ. 79. uum. 3. & 6.
Mandatarius id quod nomine mandantis geſſit, non debet ei eſſe damnoſum, deciſ. 70. num. 7.
Mandatarius debet ſeruari indemnis in eo, quod ſoluit cauſa mandati, deciſ. 70. oum. 1.
Mandatarij factum verè, & propriè eſt factum mandantis, deciſ. 285. nnm. 6.
Mandatarius, qui ſuſcepit, & adimpleuit mandatum, non eſt honeſtum vt damno afficiatur, deciſ. 10. oum. 5.
Mandatarius non eſt releuandus à mandante, quando geſſit rem minus vtiliter extra fines mandati, & mandantis intentionem, deciſ. 158. onm. 4.
Mandatarius vt conſeruetur indemnis à mandante, quid requiratur, deciſ. 158. num. 3.

MANDATVM.

Mandatum præſumitur ex impenſa non leui, veluti quia excedit ſummam iuliorum 10. deciſ. 187. num. 16.
Mandatum procuratoris, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quicquam facere, deciſ. 20. oumer. 30.
Mandatum de aſſociando, regulariter vigore clauſulæ conſtituti conceditur, deciſ. 65. num. 1.
Mandatum de aſſociando regulariter conceditur vigore clauſulæ conſtituti, deciſ. 34. num. 1.
Mandatum de aſſociando, ex clauſula conſtituti denegatur quando conſtitutarius poſt mortem conſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem, & patitur per alium occupari, deciſ. 34. num. 2.
Mandatum de re, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes, per mortem mandaotis etiam re noo integra, expirat, deciſ. 38. oum. 66.
Mandatum probari poteſt præſumptionibus, & coniecturis, deciſ. 187. num. 14.
Mandatum ſimpliciter ad reſignandum poteſt reuocari, deciſ. 130. oum. 1. & 30.
Mandatum de præſentando à patrono factum, ſi reuocetur, & ante ſcientiam reuocationis ille præſentet, tenet talis præſcotatio, deciſ. 130. oum. 7.
Mandatum poteſt acceptare procurator non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi, deciſ. 104. num. 35.
Mandatum poteſt procurator pinguius, & vtilius adimplere, faciendo meliorem conditionem Domini, deciſ. 194. num. 5.
Mandatum ſufficiens eſt neceſſarium ad opponendum, prout requiritur de iure, deciſ. 289. num. 74.
Mandatum ſpeciale requiritur, ad hoc vt procurator admittatur ad iurandum io eius animam, deciſ. 289. num. 53.
Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum, oon modo in illius executione eſt ſuperſedendum, deciſ. 260. oum. 1.
Sed etiam eſt permiſſa appellatio, ibid. num. 2.
Mandatum eſt nullum, & iniuſtum propter crediti incertitudinem, deciſ. 143. num. 7.
Mandatum præſumitur ex productione iurium, & impenſa, deciſ. 104. num 43.
per Mandatum generale de citando à Papa factum, non poteſt per edictum citari, ſed requiritur ſpecialis mentio, deciſ. 104. num. 5.
Mandatum præſumptum ſufficit, etiam vbi à lege, vel ſtatuto expreſſè requiritur, deciſ. 222. num. 13.
Mandatum relaxatum ex falſa cauſa non meretur executionem, deciſ. 185. num. 14.
Mandatum ſi procurator ſuſceperit, cogi poteſt ad illud exequendum, deciſ. 64. num. 3.
Mandatum ex quibus præſumatur præceſſiſſe, deciſ. 222. oum. 16.
Mandatum datum alicui ad aliqnid peragendum, bene dicitur conſtare ex inſtrumento publico, deciſ. 10. numer. 1.
Mandatum ſufficit vt impleatur, quomodo poſſibile eſt, ſi aliter impleri non poſſit, deciſ. 64. oum. 5.
Mandatum generale habens procurator, ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud ad ſpeciem, deciſ 124. num. 57. & 58.
Mandatum ſi procurator non acceptauerit, nec eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea, deciſ. 166. num. 14.
Mandatum debet reſtringi ad id, quod fieri poteſt, deciſ. 93. num. 2.
Mandatum poteſt procurator pinguius, & vtilius adimplere, deciſ. 64. num. 6.
Mandatum procuræ præſumitur ex notabili impenſa per comparentem facta, & ex productione iurium, deciſ. 37. num. 8.
Mandatum contra aſſecuratores nauium obligatos in forma Cameræ relaxatur quando non fuit impleta promiſſio, deciſ. 24. num. 15.
Mandatum per compulſum procuratores cauti producunt, & poſtea illud in certa cauſa acceptant, deciſ. 174. numer. 33.
Mandatum ad eligendum perſonam incertam de certis, expirat morte mandantis, deciſ. 38. num. 70.
Mandatum de manutenendo reuocari poteſt quandocumque, prout magis, vel minus de poſſeſſione conſtat, deciſ. 313. oum. 3.
Mandatum re integra reuocari poteſt, deciſ. 24. num. 12.
Mandatum præſumitur in eo qui iura produxit, & rubricaturam ſoluit, deciſ. 395. num. 9.
Mandatum, quo Procurator vtitur nomine principalis, ex æquitate debet ſuffragari parti, vt illa poſſit contra talem procuratorem exequi citationes, & inhibitiones, quæ exequendæ eſſent coutra principalem, deciſ. 396. numer. 10.
Mandatum io vim obligationis Cameralis non poteſt relaxari, niſi præcedat liquidatio debiti, deciſ. 24. oum. 16.
Mandati vices ſuſtinet ratificatio, etiam in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum, deciſ. 194. num. 13.
Mandati procuræ acceptatio eſt neceſſaria, deciſ. 104. oum. 36.
Mandati expreſſa reuocatio oon intimata non releuat, deciſ. 130. oum. 4.
Mandati defectus bene tollitur ex pluribus comparitionibus, & ex impenſa facta io proſequutione litis, deciſ. 102. num. 4.
Mandati fines ſi procurator excesserit, quando principalis dicatur id ratum habere, deciſ. 82. oum. 3.
Mandati actio etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſopto, deciſ. 222. num. 12.
Mandati actio non competit, quaodo non præceſſit mandatum, deciſ. 222. oum. 11.
Mandati de auferendo bona vigore, non eſt procedendum ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem, deciſ. 185. num. 2.
Mandati forma, ſi dicat, quod capiaotur bona valoris, &c. nequaquam eſt illi conſona immiſſio in veram, & realem poſſeſſionem, deciſ. 257. num. 2.
Mandati formam procurator diligenter obſeruare debet, ad hoc vt validè agat, deciſ. 79. num. 4.
Maodati fines, quando procurator excedit, oon remanet obligatus Dominus, deciſ. 79. num. 1.
Mandati ad negotia expreſſa reuocatio, ante intimationem, vel ſcientiam non ſortitur effectum, deciſ. 23c. num. 8.
Mandati verbis quando liceat procuratori præferre mentem ipſius mandantis, deciſ. 63. num. 6.
Mandato præambulo quando multo magis æquipollat ratificatio, deciſ. 82. oom. 8.
Mandati fines per procuratorem non ſunt negligendi, deciſ. 82. num. 2.
Mandati præambulo æquipollet ratificatio, deciſ. 82. num. 7.
Mandato æquiparatur ratificatio, deciſ. 194. num. 8.
à Mandato exceſſiuo pars appellare poteſt, deciſ. 185. num. 11.
ad Mandati limites præſumitur reſtricta aliqua obſeruantia,

quando

quandoad illud obſeruandum, quis fuit compulſus per cenſuras, deciſ. 15. nnm. 12.
ex Mandati defectu ſententia non annullatur, ſi de eo mandato ex coniecturis conſtet, deciſ. 1. nnm. 12.
in Mandati præcedentis vim præſumitur procurator omnia in dubio geſſiſſe, deciſ. 64. num. 4.
Et hoc procedit etiamſi de dicto mandato non ſit facta mentio, ibid. num. 4.
in Mandato mens, & effectus, verbis præferri debet, deciſ. 194. num. 11.
in Mandato contenta, ſi executor præuertat, exequutlo nullius eſt momenti, deciſ. 257. num. 6.
in Mandato aliquo verba quantumuis præciſa, debent regulari ſecundnm mentem mandantis, deciſ. 100. num. 8.
in Mandato clauſnlarum amplitudo operari ſolet, vt exceſſus in procuratore conſiderari non poſſit, deciſ. 194. num. 6.
in Mandato, ſi ſint appoſita verba illa, & generaliter omnia, &c. reſtringuntur, per illa, in præmiſſis neceſſaria, deciſ. 79. nnm. 13.
MANVALIA Notariorum ſunt, quæ diuerſorum manibus ſunt conſcripta, & continent acta, & proteſtationes iudiciales, deciſ. 113. nnm. 1.
MANVS Notarij recognoſci debet, vt inſtrumentum dicatur eſſe in forma probanti, deciſ. 113. num. 12.
Manus dextræ conceſſioneiu vtrum neceſſario importet receptio honorifica, deciſ. 15. num. 7.

MANVTENTIO.

Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis, deciſ. 326. nnm. 1.
Manutentio non datur, niſi ad limites poſſeſſionis, deciſ. 253. num. 26.
Manutentio concedenda eſt poſſidenti de tempore motæ litis, deciſ. 282. num. 1.
Manutentio poſſeſſori non poteſt denegari, deciſ. 107. num. 2.
Manutentio datur ad limites poſſeſſionis, deciſ. 25. numer. 13.
Manutentio competit Prælato nomine Eccleſiæ, etiam ſi ipſe inutiliter contraxerit, & habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 275. num. 17.
Manutentio non poteſt dari, ſi de poſſeſſione non conſtet, deciſ. 282. num. 9.
Manutentio nullo modo dari poteſt ei, qui dimiſſioni poſſeſſionis conſenſit, deciſ. 282. num. 5.
Manutentio debetur poſſidenti ciuiliter, deciſ. 275. num. 3.
Manutentio competit Eccleſiæ ratione ciuilis poſſeſſionis, licet alius occupauerit naturalem, deciſ. 375. num. 7.
Manutentio competit probanti ſuam poſſeſſionem exigendi, vel ex ſolutionibus pluries factis in vim tituli præambuli, vel ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ. 337. num. 1.
Manutentionis effectus per quas exceptiones non impediatur, deciſ. 35. num. 3.
in Manutentionis iudicio non admittuntur exceptiones contra teſtes, deciſ. 156. nnm. 4.
Manutentionem an poſſit petere ille, cui competit interdictnm, vnde vi, deciſ. 78. num. 13.
Manutentionem quis petere non poteſt, ſi habuit ſe pro ſpoliato, deciſ. 326. num. 9.
à Manutentione petita vt quis repellatur, ſufficit renunciatio, vtcumque facta, deciſ. 122. nnm. 8.
ad Manutentionem ea quæ reſpiciunt, in his ſufficit vnicus teſtis, deciſ. 15. num. 14.
ad Manutentionem obtinendam nnllum ius tribuunt actus recentes, & qui dederunt cauſam liti, deciſ. 191. numer. 12.
ad Manutentionis effectum non ſuffragatur ius, & canſa vniuerſalis, quoties alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius rei, deciſ. 253. num. 30.
ad Manutentionem impediendam quando actio fideicommiſſarij ſit ſufficiens, deciſ. 35. nnm. 4. & 5.
ad Manutentionis effectnm magis attenditur cauſa vniuerſalis actus, & iuriſdictionis actus, quam illius execitium, deciſ. 253. num. 29.
in Manutentionis iudicio, exceptio an bona alienata æquent valorem detractionnm, non admittitur, deciſ. 35. num. 6.
in Manutentionis iudicio ſufficiunt leuiores probationes, deciſ. 156. num. 2.
pro Manutentione ſi quis inſtet, non poteſt dici, quod habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 330. num. 7.
MANVTENENDA non eſt poſſeſſio vitioſa, deciſ. 84. numer. 8.

MARITVS.

Maritus dicitur pro parte ſubſtinuiſſe onera matrimonij, ſi filios aluerit, deciſ. 280. nnm. 14.
Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio accidit eius culpa, deciſ. 300. num. 2.
Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio ob eius ſæuitiam ſecuta eſt, deciſ. 280. numer. 1.
Maritum diuitem intereſt vxori habere, vt ſibi poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem ornatum ſuppeditare, deciſ. 44. num. 12.
Maritus, licet fateatur ſe recepiſſe dotem, tamen quando non conſtet de eius vera, & reali ſolutione, deciſ. 55. numer. 20.
Maritus non gaudet beneficio, ne egeat, dum Thori ſeparatio eſt ſecuta propter eius ſæuitiam, deciſ. 231. num. 11.
Maritus non poteſt accuſare vxorem, quo ad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa ab eo propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit, deciſ. 155. num. 21.
Maritus gaudet priuilegio ne egeat, quando locus eſt reſtitutioni dotis, propter eius vergentiam ad inopiam, deciſ. 231. num. 10.
Maritus, quando gaudet priuilegio ne egeat, an dotem debeat reſtituere, deciſ. 231. num. 7.
Maritus quantumcunque confiteatur in inſtrumento dotandi dotem ſibi datam eſſe, poteſt nihilominus exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere, deciſ. 55. num. 19.
Maritus ex quibus præſumatur, quod benè tractauerit ſuam vxorem, deciſ. 323. num. 22. 23. & 30.
Maritus ex cauſa poteſt punire vxorem, deciſ. 324. numer. 16.
Maritus ſi percuſſerit vxorem, quando iſta percuſſio non ſit cenſenda atrox, ita vt non ſit inferendum ad ſæuitiam, ibid. num. 24.
Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem, ex hoc poteſt deſumi probabile argumentum, quod etiam in poſterum ſæuiet in ipſam, ibid. num. 28.
Maritus inſtitutus, ſi repudiauerit hæreditatem animo donandi vxori, quæ ſibi forte erat ſubſtituta, repudiatio tenet, non obſtante quod donatio inter virum, & vxorem ſit prohibita, & quare, deciſ. 320. num. 9. & 10.
Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem, ſi dicta percuſſio non fuerit acris, & prouenerit ex inſolita iræ accenſione, cui vxor cauſam dedit, ceſſat coniectura, quod in poſterum etiam crudelis contra eam ſit futurus, deciſ. 324. numer. 29.
Maritus pro reſtitutione dotis ſemper conueniri poteſt inſolidum, quamuis non illi, ſed alteri ſoluta fuerit dos. Quid in dote ſoluta ſocero, & genero ſimul, deciſ. 318. num. 21. 23. & 24.
Mariti bona, vxor cenſetur contrectaſſe potius iure familiaritatis, quam dominij, deciſ. 265. nnm. 9.
Mariti confeſſio ſimulata de dote recepta, nec etiam iuramento roboratur, deciſ. 259. num. 10.
Mariti confeſſio facta de receptione dotis non conſtituto de vera eius numeratione, eam quantitatem vxori donare videtur in fraudem legis prohibentis donationem inter virum, & vxorem, deciſ. 55. num. 12.
Mariti confeſſio de dote recepta, dum timet proximam confiſcationem præſumitur facta ad fauorem vxoris, & in fraudem fiſci, deciſ. 259. num. 7.
Mariti ſolent facere expedire diſpenſationes, &c. abſque eo quod vxores aliquid ſciant ante gratiam obtentam, deciſ. 273. num. 7.
Mariti, quod dent occaſionem vxoribus renouandi legem reputationis, peſſima res eſt Reipublicæ, deciſ. 155. numer. 27.
Mariti aduerſus ſanguinem ſuum corrumpuntur à nouercis, deciſ. 247. num. 16.
Marito non præſumitur fuiſſe numeratam dotem ab eo confeſſatam, ſi non conſtet, quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta, deciſ. 55. num. 21.
Marito iuueni, & minori non eſt veriſimile, quod libere ſit ſoluta dos, cum de facili potuiſſet eam conſumere, deciſ. 55. num. 23.
Marito vergente ad inopiam ſi vxor accipiat aliqua bona dicti mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis, deciſ. 46. num. 5.
Marito ipſi eſt ſoluenda dos pro oneribus matrimonij, deciſ. 52. num. 17.
Marito non debentur fructus dotis de tempore non ſupportationis onerum matrimonij, deciſ. 240. num. 12.
Marito cum magna cauſa eſt permiſſum carcerandi vxorem, deciſ. 239. num. 13.
Marito cenſetur facta principaliter dotis ſolutio, contemplatione tamen vxoris, deciſ. 52. num. 12.
Maritum quod mulier conuenit, vt ei reſtituat dotem, tunc non condemnatur niſi in quantum facere poteſt, deciſ. 231. num. 1.
à Marito ſi pure ſit collata donatio in vxorem, eſt ipſo iure nulla,

nulla, deciſ. 12. num. 28.
ad Meritum ſpectant fructus dotis in recompenſationem onerum matrimonij, deciſ. 259. num. 10.
ad Maritum ſpectant fructus dotis, & ideo vxor in eis non habet intereſſe, deciſ. 44. num. 11. 14. & 15. Sed contra vide num. 12.
inter Maritum, & vxorem reconciliationis neceſſaria conſequentia an oriatur ex iteratis conceptibus, deciſ. 277. numer. 29.

MASCVLINVM.

Maſculinum non concipit fœmininum, quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de maſculis, & poſtea de per ſe de fœminis, deciſ. 215. num. 3.
Maſculinum non concipit fœmininum, quando ſequeretur aliquod abſurdum, deciſ. 215. num. 5.
Maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus, dummodo non ſit habita ratio conſeruandæ agnationis, deciſ. 179. num. 5. & 7.
ex MASCVLINITATIS qualitate repetita non concluditur, quod fuerit habita ratio ad conſeruationem agnationis, deciſ. 272. num. 19.

MASCVLVS.

in Maſculis etiam ex fœmina verificatur conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, &c quando non fuit habita ratio conſeruandæ agnationis, deciſ. 106. num. 1. & 5.
Maſculi, etiam ſi diſponatur, quod præferantur fœminis, nihilominus fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ; ſed opinio iſta habet ſuos contradictores, deciſ. 284. num. 34. & 35.
inter Maſculos, & fœminas differentia circa ſucceſſionem, eſt de iure communi ſublata, deciſ. 206. num. 24.

MATER.

Mater tranſiens ad ſecunda vota legitimam amittit, reſeruato illi dumtaxat vſufructu donec vixerit, deciſ. 242. numer. 3.
Mater, quicquid conſequitur ex ſobſtantia primi viri, & ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij, tenetur reſeruare eiſdem filijs primi matrimonij, non autem filijs alterius matrimonij, deciſ. 80. num. 3.
Mater binuba tenetur reſeruare bona primi mariti, filijs eiuſdem matrimonij, deciſ. 242. num. 7.
Mater tutrix ex præſumpta charitate in filios, & ſtante illius nobilitate, & integritate, non præſumitur conſpiraſſe in deceptionem filiorum, deciſ. 100. num. 13.
Mater binuba ſuccedit in vſufructu bonorum filiorum mortuorum primi matrimonij, deciſ. 271. num. 13.
Mater binuba an ſuccedat in bonis primi viri, ſi mediantè ad eam perueniant, deciſ. 271. num. 14.
Mater binuba, nec etiam legitimam in bonis filiorum præmortuorum, niſi quoad vſufructum, retinet, deciſ. 80. num. 6.
Mater tranſeundo ad ſecunda vota, funeſtatur prima proles, & deſeritur, deciſ. 80. num. 9.
Mater non tenetur dotare filias, deciſ. 137. num. 11.
Mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum, alium tuturem nominare non poteſt, deciſ. 123. num. 13.
Mater, quando viuit, appellatione deſcendentium maſculorum non veniunt filij ex fœmina, deciſ. 106. num. 6.
Mater, quando tranſit ad ſecunda vota, tenetur conſeruare filijs primi matrimonij quicquid babuit à primo viro, vel à filijs eiuſdem matrimonij, deciſ. 80. num. 9.
Matre excluſa, omnes ſunt excluſi, qui per matrem coniunguntur, deciſ. 89. num. 11.
Mater, quod ſit deterioris conditionis, quam filij, Iura valdè abhorrent, deciſ. 106. num. 7.
Mater tranſiens ad ſecunda vota tenetur ſemper reſeruare quicquid conſequuta eſt ex bonis primi viri, filijs eiuſdem matrimonij, ſiue ſecundæ nuptiæ præcedant, ſiue ſubſequantur mortem dd. filiorum, deciſ. 80. num. 10.
Mater ſuccedit in bonis filiorum defunctorum poſt patrem, deciſ. 52. num. 24.
Mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid fecerit, an ſit priuanda educatione filiorum pupillorum, & vtrum ſit committenda huiuſmodi educatio alteri conſanguineo, & viro probo, deciſ. 255. num. 19.
Mater tranſiens ad ſecunda vota obliuiſcitur officio, & pietate materna, deciſ. 271. num. 23.
Mater, quando tranſit ad ſecunda vota, funeſtat memoriam primi viri, iniuriat illius fœdus, & fauorem filiorum ex d. matrimonio receptorum, deciſ. 271. num. 18.
Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat, deciſ. 197. num. 1.
Mater, dum tranſit ad ſecunda vota, filij deſtituuntur materna charitate, deciſ. 80. num. 23.
Mater, quando non defraudetur ſua legitima, deciſ. 219. num. 12.
Mater iuris benignitate non excluditur à luctuoſa filij ſucceſſione, deciſ. 349. num. 16.
Mater, quando tranſit ad ſecunda vota, filiorum acquieſcentia operatur quoad remiſſionem iniuriæ, & contumeliæ, qua afficiuntur ipſi filij, deciſ. 80. num. 17. & vide ibidem num. 19. 20. & ſeqq.
Mater, ſi de tempore obitus filiorum conuolauerit ad ſecũdas nuptias, ei non debetur legitima, deciſ. 354. num. 2.
Et hoc intellige exiſtentibus alijs filijs de primo matrimonio, ibid. num. 3.
Et hoc caſu mater habebit ſolum vſumfructum in eo, qui per eius obitum expirat, ibid. num. 4.
Matris legitima non habentis concurrentem in ſucceſſione, eſt tertia totius, deciſ. 219. num. 18.
Matris legitima, quando non ſit tertia totius, deciſ. 219. numer. 5.
Matris legitima in tantum augetur, in quantum excluditur ſuccedens cum matre ab inteſtato, non autem in quantum eidem relinquitur, deciſ. 219. num. 15.
Matris voluntas attendenda eſt in materia educationis filiorum, cum præſumatur melius exteris proſpexiſſe vtilitati filiorum, deciſ. 208. num. 13.
Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio, deciſ. 155. num. 6.
in Matris legitima, quando fratres, & ſorores non faciunt patrem, deciſ. 219. num. 6. & 7.
in Matris ſucceſſione æqualiter filij primi matrimonij cum filijs ſecundi matrimonij admittuntur, deciſ. 137. numer. 1.
ſub Matris, vel fratris poteſtate quis non eſt, deciſ. 40. num. 6.
Matri ſecundo nubenti debetur legitima in bonis filiorum prædecedentium, quoad bona fratrum prædecedentium, in quibus ipſi filij ſucceſſerunt, deciſ. 242. num. 8.
Matri potius, quam nulli alijs eſt committenda educatio pupillorum, & quid ſi inter agnatos ſit controuerſia, deciſ. 255. num. 11.
Matri binubæ debetur vſusfructus in filijs prædefuncti bonis, ſaltem ratione legitimæ, deciſ. 271. num. 12.
Matris legitima, quanta ſit, deciſ. 219. num. 2. 3. & 4.
apud Matrem eſt educandus pupillus, & quare, deciſ. 255. num. 15.
MATERNA charitas non releuat ab obſeruantia ſolemnitatum, & cauſa à Statuto exacta in contractibus minorum, deciſ. 190. num. 15.
MATERTERA eſt in tertio gradu, conſobrinus vero in quarto, deciſ. 48. num. 3.
Matertera præferenda eſt in ſucceſſione nepoti ab inteſtato defuncti, cum ſit prior in gradum filijs aliarum materterarum, inferioris gradus, deciſ. 48. num. 21.

MATERIA.

Materia debet adaptari ad poſſibilia, & ſolita, non autem ad impoſſibilia, & inſolita, deciſ. 268. num. 10.
ex Materia iam ſopita non debet nouum iurgium ſuſcitari, deciſ. 86. num. 6.
in Materia probatoria ſingula, quæ non proſunt, ſimul collecta iuuant, deciſ. 88. num. 13.
Materia odioſa non debet intelligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè, & qualificatiuè, deciſ. 283. num. 14.

MATRIMONIVM.

Matrimonium vbi non adeſt, ibi nec dos, nec lucrum, ſeu donatio propter nuptias eſſe poteſt, deciſ. 237. num. 7.
Matrimonium, quando eſt nullum propter impotentiam viri, non debetur lucrum dotale, deciſ. 237. num. 8.
Matrimonium eſt à principio nullum propter impotentiam perpetuam, ibid. num. 6.
Matrimonium dicitur cauſa finalis in donatione, quando fuit conſideratum certum matrimonium, deciſ. 127. numer. 12.
Matrimonium propter bannum non diſſoluitur, ſed ſubſiſtit, deciſ. 103. num. 5.
Matrimonium an reddat clandeſtinum, & tollat bonam fidem ſola omiſſio denunciationem, iſta eſt valde controuerſia opinio, deciſ. 273. num. 28.
Matrimonium contrahi non poteſt intra conſtitutos intra 4. gradum conſanguinitatis, ibid. num. 18.
Matrimonium videtur clandeſtinum, ſi ſit contractum nullis præmiſſis denunciationibus, ibid. num. 27.
Matrimonium, & inſtrumenta dotalia non ſolent fieri clam. deciſ. 58. num. 30.
Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, deciſ. 329. num. 61.
Matrimonium, dum fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, eo ipſo præſumitur error, & ignorantia impedimenti, deciſ. 273. num. 5. 29. & 30.
Matrimonium, quod ſtante diſpenſatione in radice cenſeatur ab initio validum, ac quod filij nati ex illo matrimonio ſine

illegi-

illegitimi, iſta ſimul ſtare non poſſunt, deciſ. 273. numer. 23.
Matrimonium ſicut reuocari non poteſt, ita nec aſſignatio facta eius contemplatione, deciſ. 44. num. 5.
Matrimonium, ad hoc vt dicatur, quod per vxorem non ſteterit, quominus conſummaretur, debet ipſa præſtare patientiam ſucceſſiuam, deciſ. 307. num. 13.
Matrimonium, quando fuit contractum in facie Eccleſiæ præſentibus pluribus conſanguineis, & nemine ſerioſe excluſo, & agitur inter perſonas nobiles, & conditione pares, illud non poteſt dici clandeſtinum, deciſ. 273. num. 29.
Cum talis publicitas in effectu æquipolleat denunciationibus, excludat omnem fraudis ſuſpicionem, ibidem num. 30.
Matrimonium habetur pro conſummato ad effectum conſequendi lucrum dotale, ſi per coniugem ſuperſtitem non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur, deciſ. 237. num. 5.
poſt Matrimonium conſummatum ex Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. debetur lucrum dotis, deciſ. 307. num. 1. & 3.
Matrimonij cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quoad vinculum, quam ſi agatur de thori ſeparatione tantum, deciſ. 155. num. 57
Matrimonij futuri contemplatione ſi ſit facta donatio, an egeat inſinuatione, deciſ. 58. num. 49.
Matrimonij cauſa ſemper cenſetur finalis, quando aliquid in nuptijs datur, deciſ. 127. num. 15.
Matrimonij contractus, & dotis ſunt bonæ fidei contractus, deciſ. 58. num. 24.
Matrimonij certi vigore, ſi pater aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret, deciſ. 44. num. 2.
Matrimonij occaſione ſi fuerit appoſitum pactum de donando, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cum eo confunditur, deciſ. 58. num. 39.
Matrimonij poſſeſſorium, quamuis agatur inter perſonas mere laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico, deciſ. 42. num. 16.
Matrimonij conſummatio requiritur, vt Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. habeat locum, deciſ. 237. num. 2.
de Matrimonij fœdere quando agitur, tunc ſtatutum in cauſis beneficialibus habet etiam locum in eo, deciſ. 124. numer. 35.
ex Matrimonij cauſa ſi ſit facta donatio, non eget inſinuatione, deciſ. 58. num. 58.
in Matrimonij radice, quando dicatur diſpenſatum, deciſ. 273. num. 11. 12. & 13.
in Matrimonij radice dicitur diſpenſatum, ſi in diſpenſatione adſit verbum Remaneant, ibid. num. 14.
in Matrimonij legem ſi vir commiſerit, non debet ex eo aliquod commodum conſequi, deciſ. 280. num. 4.
inter Matrimonij onera computatur onus alendi liberos, deciſ. 280. num. 14.
pro Matrimonij oneribus marito ipſi eſt ſoluenda dos, deciſ. 52. num. 17.
Matrimonio conſtante dos validè poteſt augeri: quod intellige quando conſtat dotem fuiſſe verè, & realiter auctam, deciſ. 290. num. 8. & 9.
Matrimonio ſi opponatur, quod non fuit contractum coram proprio Parocho, nec de eius licentia, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugum cohabitatione, deciſ. 273. num. 32.
in Matrimonio propter præſumptionem affectatæ ignorantiæ, ceſſat bona fides, ibid. nu. 27.
in Matrimonio illa dicitur cauſa finalis, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum, deciſ. 118. num. 10.
in Matrimonio ſpontaneus conſenſus contrahentium interuenire debet, deciſ. 130. num. 15.
de Matrimonio annullando quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur, deciſ. 155. num. 53.
ſine Matrimonio non debetur dos, deciſ. 9. num. 5.
pro Matrimonio annullando admittitur matris teſtimonium, deciſ. 155. num. 6.
in Matrimonio nulliter contracto remanendi licentia, non inducit diſpenſationem in radice, cum requiratur nouus conſenſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum matrimonium. Sed iſta eſt opinio quorumdam Doctor. reprobata, tanquam minus vera, deciſ. 273. num. 19.
in Matrimonij radice ſi ſit legitimata filiatio, ita etiam proles antea ſuſcepta erit legitimata, cum diuerſo iure cenſeri non debeant, ibid. num. 16.
Matrimonialia, vt plurimum non ſolent eſſe ſine dote, deciſ. 329. num. 62.

MEDICI.

Medicorum Colegij Officiales, non habent facultatem imponendi Collectas, pro ſoluendis debitis eiuſdem Collegij, abſque licentia Pontificis, deciſ. 143. num. 21.
vltra MEDIETATEM emptor, quando dicatur læſus, deciſ. 81. num. 31.

MELIORAMENTA.

Melioramenta facta à grauato in bonis fideicommiſſo ſubiectis non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed per viam detractionis remanent penès ipſum, deciſ. 116. numer. 23.
Melioramenta donec ſoluantur, datur poſſeſſori retentio rei melioratæ, deciſ. 270. num. 12.
Melioramenta ad vſum Colonum constructa reputantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias, deciſ. 270. numer. 13.
Melioramenta, quæ ſunt ab emphyteuta, vel feudatario facta, non dicuntur feudalia aut emphyteutica, etiamſi principale ſubiectum ſit feudale, vel emphyteuticum, deciſ. 116. num. 25.
Sed tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ, vel feudatarij melioramentis, ibid. num. 26.
Melioramenta non impediunt immiſſionem, ſi de illis non conſtet, deciſ. 276. num. 3.
Et hoc multò magis procedit, ſi pars offerat cautionem de illis reficiendis, ſi vnquam fuerint probata, ibid. num. 4.
Melioramentorum factorum in re conducta repetitio denegatur colono vſuſructuarij, deciſ. 116. num. 8.
ob Melioramentorum exceptionem retardari debet immiſſio, deciſ. 270. num. 11.
ex Melioramentis in rebus factis augetur earum valor, deciſ. 46. num. 11.
in Melioramentis ſolum recuperatur id, quod vere fuit impenſum, & non id quod inutiliter fuit erogatum, deciſ. 116. num. 3.
in Melioramentis, ſi minus impenſum ſit quàm melioratum, ſolum debetur, & attenditur id quod minus eſt, ibid. num. 2.
in Melioramentorum materia non attenditur quod impenſum fuit, ſed quid fuit melioratum, ibid. num. 1.
ſuper Melioramentis cenſus imponi poteſt, quando is qui ea fecit, interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure, & bona fide poſſidet, deciſ. 116. num. 20.
Meliorationes, & ædificium cedunt Domino, & proprietario ſoli, deciſ. 116. num. 5.
ex MEMBRORVM deformium confuſione inducitur monſtruoſitas, deciſ. 15. num. 4.
in MENDACII pœnam, ſi minor iuret ſe eſſe maiorem, perdit beneficium reſtitutionis in integrum, deciſ. 293. num. 25.
MENSES Aprilis, & Octobris ſunt menſes ſemper reſeruati Sedi Apoſtolicæ, ceſſante alternatiua, deciſ. 245. num. 2.
MENTECAPTIS non poteſt tribui factum, vel non factum, deciſ. 86. num. 36.
Mente capti non habent nec velle, nec nolle, deciſ. 208. numer. 18.

MERCATOR.

Mercatores æquinocè, & ſynonimè proferunt nomina Nauis, & Vrcæ, deciſ. 54. num. 9.
inter Mercatores ſtylus eſt ſeruandus, deciſ. 244. numer. 11.
inter Mercatores præcipuus candor, & vndique ſincera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet, deciſ. 229. num. 10.
per Mercatores probari poteſt cambiorum valor, deciſ. 158. num. 5.
Mercatorum Libri regulariter non probant pro tertio contra tertium, deciſ. 98. num. 13.
Mercatorum libri, quando ſunt adminiculati, probant, deciſ. 98. num. 14.
Mercatorum iudicio Rota plurimum tribuit in materia mercaturæ, deciſ. 229. num. 36.
Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ Rota diferre ſolet, deciſ. 229. num. 4.
in Mercatorum ſcripturis non cadit ſuſpicio fraudis, etiam tranſmiſſis, deciſ. 285. num. 7.

MERITA.

Merita propter quæ ſit donatio, ſecundum terminos Statuti Vrbis debent eſſe de præterito, non autem de futuro, & quare, deciſ. 358. num. 15.
Merita in donatione ſi ſpecificè, & expreſſe referuntur, non eſt opus alia probatione ad docendum, quòd d. donatio ſit remuneratoria, deciſ. 15. num. 7. & intellige, vt num. 8. & 9.

Meritorum æſtimatio Iudicis arbitrio relicta eſt, deciſ. 358. num. 20.
Meritorum probatione aliunde, quam ex aſſertione Donatoris requirit Statutum Vrb. deciſ. 358. num. 7.
ob Meritorum generalem expreſſionem vt donatio dicatur ex cauſa oneroſa, & non gratuita, quid requiratur, deciſ. 50. num. 9.

M E R X.

Merx ſi fuerit aſſecurata, cum obligatione de reficiendo quodcumque damnum, an talis promiſſio intelligatur etiam in ordine ad lucrum facta.
Merx nauis aſſecuratæ, ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantum ipſius damni.
Merces quando ſunt deperditæ minimè, non dicitur euenisſe caſum aſſecurationis, deciſ. 24. num. 5.
Mercium deperditarum notitia probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitiæ, deciſ. 229. num. 33.
Mercium deperditarum notitia an quis ante petitam aſſecurationem habere potuerit, hoc totum arbitrio Iudicis ex circumſtantiꝭ regulando remittendum eſt, deciſ. 229. num. 29. & 35.
pro Mercium aſſecuratore in dubio Iudicandum eſt, deciſ. 228. num. 30.
Mercium aſſecuratio ſi fuerit facta ſuper vna, & certa Naui, ſi merces ſuerunt delatæ ſuper diuerſa, & merces fuerint deprædatæ, contra aſſecurantem agi non poteſt, deciſ. 54. num. 18.

M E T V S.

Metus non poteſt dici incuti, quoties aliquid in ſatisfactione iuſtitiæ fit, deciſ. 26. num. 2.
Metus probatur etiam per teſtes ſingulares, deciſ. 202. num. 4.
Metus non eſt conſiderabilis, ſi facilè poterat remoueri, deciſ. 343. num. 19.
Metus minor ſufficit in muliere, quam in homine, deciſ. 202. num. 6.
Metus iuſtus ille dicitur, qui poteſt cadere in conſtantem virum: veluti, Quando imminet timor mortis, aut cruciatus corporis, vel vulnerationis, deciſ. 202. num. 3.
Metus talis, vt cadat in conſtantem virum, requiritur ad hoc, vt Ordines ſacri dicantur nulliter ſuſcepti, deciſ. 40. num. 3.
Metus non inducitur ex cauſa valde remota, Ibid. num. 5.
Metus non probatur, ſi non allegetur cauſa metus, vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicuius hæreditatia, vel ſimilis, ibid. num. 5.
Metus ſemper dicitur durare, dum eius cauſa etiam durat, deciſ. 202. num. 7.
Metum iuſtum non inducunt ſola Principis dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, ſed etiam minæ requiruntur, deciſ. 26. num. 36.
Metus cauſa, edictum Prætor edidit afflatu diuino, deciſ. 26. num. 6.
Metum ſufficientem indicit ſola Principis præſentia abſque minis, quando adeſt timor coarctionis, ad annullandum contractum cum ipſo initum, deciſ. 26. num. 39.
Metum iuſtum in carcerato ad contrahendum cum Barone, quæ inducant, deciſ. 26. num. 38.
Metum cadentem in conſtantem virum probat carceratio iniuſta, deciſ. 26. num. 5.
Metum cadentem in conſtantem virum teſtes, quando non probent, deciſ. 40. num. 4.
in Metu multum inſpici debet qualitas perſonarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt, deciſ. 202. num. 5.
Metu quod factum eſt, eatenus retractatur, quatenus contra iuſtitiam id proceſſit, deciſ. 26. num. 3.
Metu cauſatiuo ſi ſint ſuſcepti ſacri Ordines, quid inde ſequatur, deciſ. 40. num. 16. 17. & 18.
Metum eſſe falſo non dicitur, cuius non poteſt vlla pars diei alterius, deciſ. 67. num. 6.
MILITES Hieroſolymitani vſque ab initio naſcentis Religionis, omnium abſque vlla diſtinctione, vniformis Crucis geſtatio fuit, deciſ. 317. num. 2.
MINISTROS plures, non ſemper expedit habere, deciſ. 6. num. 12.
MINISTERIALIS nudus indiſtinctè non poteſt ſubdelegare poteſtatem ſibi competentem, deciſ. 38. numer. 32.
MINISTERIVM nudum habens non poteſt ſubdelegare, deciſ. 38. num. 27.

M I N O R.

Minor in pupillari ætate decedens non poteſt propriè dici deceſſiſſe ſine teſtamento, ſed inteſtabilis, deciſ. 349. num. 35.
Minor non poteſt auctorizare contractum alterius minoris ſui conſanguinei, ne ſcilicet ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eadem foueam cadant, deciſ. 81. num. 12.
Minor ſi contrahendo, iuret ſe eſſe maiorem, an poſſit opponere de inualiditate contractus ex defectu ſolemnitatis non ſeruatæ, deciſ. 294. num. 26.
Minori in contractibus, ſi iuret ſe eſſe maiorem, in pœnam mendacij denegatur beneficium reſtitutionis in integrum, deciſ. 294. num. 25.
Minor non poteſt interuenire in contractu alterius minoris, cum ipſe etiam indigeat alieno conſilio, deciſ. 81. num. 9.
Minor non cenſetur inſtigaſſe teſtatorem ad ſe inſtituendum hæredem, deciſ. 247. num. 15.
Minor ſi maior factus tacuerit per quinquennium, dicitur ratificaſſe contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, celebratum in minori ætate, deciſ. 81. num. 6. 7. & 8.
Minor aliorum curam, aut tutelam ſubire, & gerere prohibetur, deciſ. 81. num. 11.
Minor in contractu quando appareat læſus, deciſ. 81. numer. 30.
Minor quando recipit in ſolutum bona immobilia obligationibus, & hypothecis implicata cum eius læſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates Statutorum, deciſ. 77. num. 14.
Minor vt præferatur maiori in aliquibus caſibus, inconueniens non eſt, deciſ. 85. num. 3.
Minor poteſt diſponere de rebus ſuis, cum decreto Iudicis, & auctoritate Tutoris.
Et quando tale decretum non requiratur, deciſ. 77. num. 19. & 20.
Minor valide contrahere non poteſt ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchiæ cap. 25. lib. 5. deciſ. 160. num. 3.
Minor aliquando etiam præfertur maiori, deciſ. 91. num. 4.
Minor vt cenſeatur maior 25. annis, operatur iuramentum, deciſ. 260. num. 7.
Minor qui adultus eſt, & minor qui pupillarem ætatem non excedit, differunt, deciſ. 35. num. 13.
Minor quando ſe obligat ex cauſa dotis, ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 55. num. 7.
Minor ſi fuerit læſus in aliquo contractu, poſt curſum quinquennij poſt maiorem ætatem non poteſt petere reſtitutionem in integrum, deciſ. 260. numer. 9. declara vt numer. 10.
Minoris contractus celebratus ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtit. Marchiæ in d. contractibus, nullus eſt, deciſ. 294. num. 1.
Minoris contractus an reddatur nullus, ſi ex pluribus cauſis in eo adductis vna reperiatur falſa, deciſ. 251. numer. 10.
Minoris ætatis ratione ignorantia præſumitur, deciſ. 197. num. 6.
Minoris inſtrumentum, quando non poſſit ſaluari à vitio nullitatis, deciſ. 197. num. 8.
Minoris rem occupans acquirit ſaltem detentationem nudam, deciſ. 35. num. 16.
Minoris contractus, quando nedum eſt nullus ex defectu decreti Iudicis, ſed in quauis etiam alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus, deciſ. 81. num. 16.
Minoris bonorum alienatione, ſi quis aſſerat conſtare de cauſa neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris, ei incumbit onus probandi, deciſ. 98. num. 22.
Minoris conſors, ratione iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius minoris, deciſ. 24. num. 24.
Minoris bona non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari, deciſ. 145. num. 5.
in Minoris contractu ſi defecerit tantùm decretum Iudicis, iſte defectus quando dicatur remiſſus, deciſ. 81. num. 26. 27. & 28.
cum Minori ſi ſit celebratus contractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, quamuis ſit vtilis minori, adhuc non ſuſtinetur, deciſ. 98. num. 23.
Minores, & abſentes Reipublicæ cauſa, ſi ſint grauati à Peræquatore, etiam poſt annum audiuntur, deciſ. 289. numer. 59.
Minorum contractus vt valeat, requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitates requiſitæ, itaut altero deficiente alterum corruat, neque vnum ſuppletur ab altero, deciſ. 77. nunum. 10.
Itaut ſi minor pulſetur à contrahente ad præſtandum id, quod eſt promiſſum, rectè inſiſtat nullitati obligationis, & pulſantem repellat, ibid. num. 11.
in Minorum bonorum alienatione, quando Iudex rogatur Interponere decretum, debet diligenter inſpicere cauſam dictæ alienationis, deciſ. 98. num. 18.

in Minorum contractibus cauſa vt dicatur vera, Iudici hoc conſtare debet, & non eſt ſtandum in hoc aſſertionibus Tutoris pupilli, & contrahentium, deciſ. 190. num. 6.
Minorum bonorum alienatio vt valeat, ſat non eſt præſentia Iudicis, ſed poſitiue decretum eius requiritur, deciſ. 81. num. 3. & 4.
Minorum bona quando alienantur, pro validitate requiritur copulatiue vtilitas, vna cum decreto Iudicis, deciſ. 81. numer. 29.
Minorum bona ſi alienentur ſine auctoritate curatoris, dicta alienatio eſt nulla, deciſ. 81. num. 23.
Minorum actus neceſſarij, ſine ſolemnitatibus ſuſtinentur, deciſ. 77. num. 13.
Minorum bona ſtabilia, quando non alienantur, ſed ſolum obligantur pro debito neceſſario, tunc interuenire non debent ſolemnitates, deciſ. 145. num. 4.
Minorum contractus vt valeant, debent in eis ſeruari ſolemnitates Statutariæ, deciſ. 55. num. 4.
in Minorum contractibus non requiruntur ſolemnitates neceſſariæ, quando ſunt eis vtiles, deciſ. 55. num. 3.
in Minorum contractibus, ſi Statutum requirat conſenſum proximiorum, intelliguur de habentibus intellectum perfectum, & non de deſoſtnoſis, deciſ. 81. num. 14.
in Min orum contractibus Ægidiana copulatiuè requirit iuramentum, & ſolemnitates, deciſ. 260. num. 8.
in Minorum contractu an adſit vtilitas nec ne, eſt præciſe attendendum tempus contractus, deciſ. 81. num. 34.
in Minorum contractibus non requiruntur ſolemnitates neceſſariæ, quando ſunt eis vtiles contractus, deciſ. 51. num. 3.
in Minorum contractibus, ſi cauſa expreſſa ſit partim vera, & partim falſa, contractus corruit in totum, & decretum inibi interpoſitum remanet nullum, deciſ. 190. num. 11. & amplia num. 12.
io Minorum contractibus Conſtitut. Marchiæ lib. 5. cap. 25. quatuor copulatiuè requirit.
Ideſt præſentiam coniunctorum.
Decretum Iudicis,
Inſinuationem, & iuramentum, deciſ. 293. num. 12.
ſuper Minorum bonis, quando hypotheca etiam ſimplex apponitur, debent adhiberi ſolemnitates Statutariæ, deciſ. 77. num. 22.
Minoribus eſt interdicta adminiſtratio rerum ſuarum propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium multis captionibus ſuppoſitum, multorumque inſidijs expoſitum, deciſ. 81. num. 10.
Minoribus plura priuilegia à Iure conceſſa ſunt, deciſ. 52. num. 21.
Minoribus non debeot præiudicare confeſſiones tutorum, deciſ. 35. num. 12.
cum Minoribus ſi Eccleſia contrahat, non ſunt ſeruandæ ſolemnitates Statutariæ, deciſ. 190. num. 27.
ex MINVTÆ confeſſione per neceſſe non infertur, quod contractus ſit perfectus, deciſ. 199. num. 8.
MIXTVM ſub diſpoſitione de ſimplici, quando contineatur in Statuto, deciſ. 206. num. 9. & 13.
Mixtum aſſumit, quod vtilius ſibi, & fauorabilius eſt in altero ex ſimplicibus, deciſ. 206. num. 12.
MOBILIVM rerum poſſeſſio facile, ac etiam ſolo animo amittitur, deciſ. 297. num. 2.
res Mobiles pretioſæ comparantur immobilibus, deciſ. 97. num 11.
MODERATIO executionis, in ea parte in qua fuit exceſſum debet fieri, deciſ. 8. num. 9.
ex difformi MODO ſcribendi, difformis etiam ſenſus elicitur, deciſ. 167. num 9.

MONACHVS.

Monachus, ſi pendente lite, an aliquod fideicommiſſum ad eum ſpectet, vtrum illud etiam non agnitum tranſmittat ad Monaſterium, deciſ. 215. num. 6.
Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium transferri, deciſ. 328. numer. 14.
Monachus, & quibuſcumque aliis munus prædicandi ſine Epiſcopi licentia interdictum eſt, deciſ. 234. num. 63.
ad Monachos ſpectat deputatio Curati, quando Eccleſia Parochialis eſt regularis, deciſ. 21. num. 2.

MONASTERIVM.

Monaſterium ſubſtituendo teſtator, videtur illud ſubſtituiſſe fauore animæ, deciſ. 168. num. 13.
Monaſterium non poteſt dici filius vere, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus, & naturalis, deciſ. 179. num. 18.
Monaſterium, dicitur ſolum filius per fictionem, deciſ. 179. num. 17.
Monaſterium ſuccedit in bonis Monachi, deciſ. 215. num. 7.
Monaſterium non venit loco filij, quando Teſtator vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam, deciſ. 279. num. 16.
intra Monaſterij ſepta ſi adſit Eccleſia, præſumitur regularis, deciſ. 21. num. 3.
Monaſterium ſi ſit incorporata Eccleſia Parochialis, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Eccleſiæ, cum omnibus ſuis iuribus, deciſ. 30. num. 1.
Monaſterio non poteſt præiudicare Abbas, deciſ. 30. numer. 9.
ad Monaſterium conſtituendum Eccleſia eſt neceſſaria, deciſ. 21. num. 4.
ad Monaſterium inuita cogi non poteſt intrandum mulier, quæ ob viri ſæuitiam, cum licentia Ordinarij receſſit ab eius domo, deciſ. 108. num. 3.
Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſocianda ſuis parentibus, vel conſanguineis, ibid. num. 3.

MONIALIS.

Monialis profeſſa ſemper caret facultate teſtandi, deciſ. 121. num. 11.
Monialis munere Abbatiſſæ fungi non potuiſſet, niſi expreſſam ante profeſſionem emiſiſſet, deciſ. 121. numer. 14.
Moniales oblatæ non aſtringuntur ad ammittendam profeſſionem, & clauſuram obſeruandam, deciſ. 121. numer. 15.
MONSTRVOSITAS inducitur ex deformium membrorum confuſione, deciſ. 15. num. 4.
MONTIVM loca. *Vide ſupra Loca Montium.*
MONVMENTVM facere quando quis iurauit, illud cum effectu tenetur extruere, deciſ. 38. num. 9.

MORA.

Mora debitoris ceſſante, vſuræ amplius non debentur, deciſ. 134. num. 17.
Mora in via executiua committitur, quando quis in termino mandati relaxati non ſoluit, deciſ. 143. nom. 19.
Mora committitur, quando fuit facta interpellatio iudicialis, deciſ. 143. num. 19.
Mora purgari non poteſt, ſtante pacto reuerſiuo, deciſ. 203. num. 20.
MORALIVM Codex originalis vetuſtiſſimus S. Gregorij Papæ, conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia Beatæ MARIÆ de Pilar, deciſ. 142. num. 4.

MORBVS.

Morbus, niſi ſit grauis, ac ſonticus, non dicitur impedire humanas actiones, deciſ. 308. num. 18.
Morbus non ſolum eſt habitus contra naturam, ſed habitus, qui corporis vſum deteriorem reddit, deciſ. 308. numer. 24.
Morbus, licet vere, & proprie non ſint dolores, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere, deciſ. 308. num. 14.
Morbi grauis ſigna perſpicua eſſe debent, deciſ. 3. num. 6.
ſuper Morbi magnitudine ſi teſtes depoount, debent referre ſigna vehementiæ illius, deciſ. 308. num. 5.
à Morbo ipſo vix diſtingui poſſunt dolores ſeu ſymptomata morbi, quæ nuncupantur læſæ actiones, deciſ. 308. numer. 16.
à Morbo, quomodo differat infirmitas, deciſ. 308. numer. 22.
inter Morbos magnos, imo peſtiferos, & acutos connumerari ſolet dolor capitis, deciſ. 308. num. 3.

MORS.

Mors alicuius probari poteſt per Librum confratrum, ſi ad eos ſpectet opus ſepeliendi mortuos, deciſ. 13. num. 1. & 3.
Mors alicuius probatur ex partita libri illius, ad quem ſpectat onus ſepeliendi mortuos, deciſ. 57. num. 15.
Mors alicuius probatur ex fide obitus, extracta ex libro mortuorum, deciſ. 301. num. 2.
Mors probatur ex partita libri extracta per Parochum, deciſ 153. num. 3.
Mors alicuius iuſtificatur ex fide Parochi, deciſ. 207. num 2.
Mortem Parochiani adnotanti creditur Parocho, quia ad eum ſpectat adnotatio, deciſ. 13. num. 2.
Mortem ſui conſanguinei benè probat conſanguineus, ſi pro ratione aſſignet quod propter illius mortem pulla veſte fuit indutus, deciſ. 13. num. 5.
per Mortem omnium de Collegio extinguitur Collegium, deciſ. 221. num. 21.
per Mortem etiam ciuilem extinguitur vſusfructus, puta maxima, & media capitis diminutione, deciſ. 67. numer. 20.

poſt Mortem alicuius ſi quis fuerit inſtitutus bæres, intelligitur, ſi ſuperuixerit, deciſ. 22. num. 5. & vide num. 9. 10. & 11.
per Mortem vſufructuarij extinguitur vſusfructus, deciſ. 67. oum. 19.
per Mortem habentis penſionem, ſi extinguatur, illa, non teoet illius t ranslatio, deciſ. 38. oom. 1.
per Mortem filiorum quando dicatur purificatum fideicommiſſum ad fauorem filiarum, deciſ. 341. num. 3.
Morte vſufructuarij, vſusfructus finitur & non ad hæredes tranſmittitur, deciſ. 116. num. 2.

MOTVS PROPRIVS.

Motu proprio ſi ſit cooceſſum priuilegium, non eget ioſtificatione, deciſ. 153. num. 7.
Motu proprio ſi gratia emanata ſit, non indiget iuſtificatione, deciſ. 109. num. 21.
MVLCTÆ, & pœnæ, Iuriſdictionis, & legum ſunt cuſtodes, & famulos erudite docent, deciſ. 153. num. 8.
Mulcta eſt proprium remedium, vt contumax pareat, & ne ius dicentium decreta contemnantur, eorumque deludatur authoritas, deciſ. 253. num. 12.

MVLIER.

Mulier relicta Domina, Patrona, Maſſaria, iſta verba de ſoi natura important abſolutum dominium, deciſ. 22. numer. 34.
Mulier relicta Domina, Patrona, &c. ſi iſta verba reſtringantur à verbo vſufructuaria, vel donec vixerit, cenſetur relictum ei dominium vtile, & liber diſpoſitio fructuum, cum præeminentia, deciſ. 22. oum. 35.
Mulier non præſumitur habere, oiſi dotem ſuam, deciſ. 231. num. 2.
Mulieres dotatas ſi Statutum excludat à ſucceſſione parentum, cenſetur eas excludere ob habitam iam dotem, ante delatam, deciſ. 263. num. 5. 6. & 7.
Mulier quare renuociare poſſit Velleiano, deciſ. 91. oumer. 32.
Mulier, cum habeat intentionem fundata in Auth. res quæ C. comm. de legat. fideicommiſſarijs incumbit onus probandi exiſtentiam aliorum bonorum liberorum, deciſ. 210. num. 7.
Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociam, & adiutorium viri conceſſa eſt, deciſ. 156. num. 26.
Mulier excepta dote, præſumitur pauper, deciſ. 231. num. 4.
Mulier, ſi ſit maior, de Iure communi noo prohibetur contrahere ſine ſolemnitatibus, ſicuti Mares, deciſ. 238. oum. 13.
Mulier, quando conſtituit procuratorem, requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis requiruntur, deciſ. 238. num. 11.
Mulier inſtituta vſufructuaria, donec vixerit, conſequitur dumtaxat vſumfructum morte finiturum, deciſ. 22. numer. 24.
Mulier agens hypothecaria præſertur creditoribus, deciſ. 152. num. 3.
Mulier inſtituta io vſufructu, multo magis cenſetur inſtituta in proprietate, ſi ei vſusfructus ſit relictus titulo legati, deciſ. 22. num. 3.
Mulier relicta Domina, & Patrona, iſta verba videntur importare idem, ac ſi eſſet relicta hæres proprietaria, deciſ. 22. num. 4.
Mulier ſicuti innixa priuilegio Auth. res qoæ, agendo contra fideicommiſſum vniuerſale, non tenetur probare negatioam quod non extent bona libera, ſed hoc fideicommiſſario alleganti incumbit, deciſ. 312. nom. 33.
Ita dum ex fideicommiſſo particulari dotem vindicare contendit, non eſt cogenda, vt probet non exiſtentiam bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum, ibidem num. 34.
Mulier poſt annum poteſt repetere dotem, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram, deciſ. 131. nom. 12.
Mulier ſi ſe oubat io agnatione, nec gradum, nec familiam amittit, deciſ. 89. num. 7.
Mulier ob ſexus imbecillitatem ſeduci, & decipi poteſt, ad faciendum id, quod verum non eſt, deciſ. 190. oumer. 18.
Mulier impoſſibile eſt, quod habeat ſuos deſcendentes agnatos, deciſ. 89. num. 15.
Mulier maior de Iure communi abſque aliqua ſolemnitate poteſt contrahere, deciſ. 88. num. 7.
Mulier, ſi dicat, quod fuit verberata ſemel in decem anois à marito, iſta non eſt ſæuitia, ſed correctio, deciſ. 324. num. 1.
Mulier ſi habitet cum eo, à quo ootitiam veriſimiliter alicuius rei habere protuit, ceſſat excuſatio ad effectum obtinendi reſtitutionem in integrum, deciſ. 346. num. 13.
Mulier ſi alleget ſæuitiam viri ad effectum ſeparationis Thori, debet eam plenè, & concludenter probare, deciſ. 324. num. 2.
Mulier ali debet de fructibus dotis, & noo de proprietate, deciſ. 280. num. 21.
Mulier mortuo marito poteſt petere ſibi decerni lucrum dotale iuxta diſpoſitionem Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. deciſ. 259. oum. 2.
Mulier ad ſecunda vota cenſetur tranſire cum eadem dote, quam in primo matrimonio conſtituerat, deciſ. 259. numer. 4.
Mulier relicta vſufructuaria, donec ipſa vixerit vita naturali, non debet extendi ad ipſius hæredem, deciſ. 22. oumer. 23.
Mulier eo ipſo, quod tranſit ad ſecundas nuptias, priuatur omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij, deciſ. 271. num. 1.
Mulier familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt, deciſ. 89. oumer. 18.
Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarum non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur, deciſ. 155. num. 20.
Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. tenetur concludenter probare matrimonium fuiſſe conſummatum, deciſ. 237. num. 2.
Mulier perhorreſcens futuram, & admodum probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam propter cautionis fragilitatem, deciſ. 155. oum. 38.
Mulier quando ob viri ſæuitiam receſſit ab eius domo, ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent diligenti cura, tunc non ſolum liberatur à clauſula, deciſ. 108. num. 5.
Sed ſi eſſet iam ingreſſa, educenda eſſet, & liberè ad ſuos conſanguioeos remittenda propter naturalem propriæ vitæ defenſionem, & curam, ibid. num. 6.
Mulier maior de Iure communi poteſt contrahere ſine vlla ſolemnitate, & hoc non obſtante Conſtit. Marchiæ, cum loquatur de minore, deciſ. 88. oum. 8.
Et additio, quæ loquitur de mulieribus, eſt Cardinalis Carpenſi quæ non habet locum extra Prouinciam Marchiæ, ibidem num. 8.
Mulier prima ex latere primæui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro, deciſ. 155. num. 2.
prima Mulier in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico, deciſ. 155. oum. 25.
Mulier inſtituta in vſufructu ſolummodo, ſi ei nullus alius cohæres in vita datus fuerit, cenſetur hæres io totum, tam io vſufructu, quam in proprietate, deciſ. 22 oumer. 1.
Et iſta quæſtio eſt valde anceps, & DD. ingenia multum torſit, ibid. num. 7.
Mulier quæ ob viri ſæuitiam cum licentia Ordinarij, receſſit ab eius domo, non poteſt inuita cogi ad intrandum Monaſterium, deciſ. 108. num. 3.
Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſocianda ſuis parentibus, vel conſanguineis, Ibid. num. 3.
Periti iudicio in arte ſua eſt ſtandum, deciſ. 108. num. 4.
Mulieris animus, patet, & caput eſt vir, deciſ. 155. numer. 22.
Mulieris priuilegium, de qua in Auth. res quæ, C. comm. de legat. pendet non à voluntate Teſtatoris, ſed à lege, quæ Dotibus fauet, deciſ. 312. num. 32.
Mulieri acquiritur ius quæſitum ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus, deciſ. 250. num. 26.
Mulieri petenti dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis iuxta diſpoſitionem auth. res quæ, C. comm. de leg. obſtat, quod ipſa habeat aliunde vnde poſſit dotari, deciſ. 355. numer. 1.
Mulieri ſiue titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis fuerit relictus vſusfructus, cenſetur ſolummodo legataria, deciſ. 22. nom. 8.
in Muliere minor metus requiritur quam in homine, deciſ. 202. oum. 6.
Mulieres dum contractus ratificant, quæ ſolemnitates ſint neceſſariæ, deciſ. 190. num. 26.
Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat, deciſ. 155. oum. 28.
Mulieres ordinaria reſtitutione in integrum ſubueniunt aduerſus præſcriptionem, & hoc propter ſexus imbecillitatem, deciſ. 346. oum. 11.
Sed hoc non procedit in facto proprio ipſius mulieris, ibid. num. 12.
Mulierum obligatio ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs oon tenet, deciſ. 98. oum. 29.

contra Mulierum contractus Ægidiana nihil diſpoſuit, deciſ. 328. num. 24.
ob Mulierum imbecillitatem Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. exigit in eorum actibus eaſdem ſolemnitates, quas in contractibus minorum ob ætatis defectum requirit, deciſ. 190. num. 19.
Mulieribus quando eſt conſtituenda dos, inſpiciendum eſt, quid cum mulieribus de eadem familia obſeruatum eſt, deciſ. 49. num. 2.

MVTATIO.

Mutatio volnntatis ſtrictè eſt intelligenda, nec trahi poteſt erga ſuos terminos, deciſ. 325. num. 5.
Mutatio voluntatis, & contrarietas præſumendæ non ſunt, deciſ. 294. num. 15.
Mutatio ex modico interuallo non præſumitur, deciſ. 225. num. 2.
Mutatio, ſeu amiſſio rerum non præſumitur, ibid. num. 14.
Mutatio voluntatis non præſumitur, deciſ. 130. num. 12.
Mutationis voluntatis præſumptio non datur ſine noua cauſa, deciſ. 247. num. 18.
ex Mutatione perſonæ, non mutatur titulus, & poſeſſio, quam quis acquiſiuit, deciſ. 35. num. 14.
ex Mutatione, ſeu adiectione aliquorum onerum facta in codicillis, non infertur ad mutationem ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſub conditione, deciſ. 348. num. 9.

MVTVVM.

Mutuum purum remanet ſors cenſus, quando eſt nullus, in quo non cadit fructuum perceptio, deciſ. 99. num. 3.
Mutui contractum iura valde abhorrent in obligationibus ſubditorum, & carcerati erga officiales, decil. 26. numer. 26.
ſub Mutui contractu multa illicita committuntur, & ſub illius nomine fraudes legibus fiunt, deciſ. 26. num. 27.
MVTVANS alicui centum, ſi ſtatim deponat illa penes mutuantem, licet in diſpoſito non admittatur compenſatio, tamen ſecus eſt in hoc caſu, quia depoſitum pendet à mutuo ratione correſpectiuitatis, deciſ. 323. num. 87. & 88.

N

NARRATA.

Narrata in gratia quando omnia videantur correſpectiuè facta, itaut gratia dicatur iuſtificata, deciſ. 20. num. 13.
Narrata in gratia vt iuſtificentur, admittuntur leuiores probationes, deciſ. 63. num. 3.
Narrata in Breui ſi non iuſtificentur, & feratur ſententia, ea eſt nulla, & iniuſta, deciſ. 200. num. 1. & 2.
Narrata quando ſunt plura alternatiuè, ſufficit alterum verificare, deciſ. 216. num. 3.
ad Narrata in gratia iuſtificanda ſufficit quælibet leuis probatio, deciſ. 20. num. 22.
in Narratorum iuſtificationis materia ſufficit ſemiplena probatio, deciſ. 20. num. 17.
Narratorum omnium præuia iuſtificatione, præſumitur executor proceſſiſſe ad executionem, deciſ. 71. num. 5.

NARRATIVA.

Narratiua Principis non eſt à parte iuſtificanda, deciſ. 186. num. 1.
Narratiua aliqua bene iuſtificari poteſt ex inſtrumento publico, deciſ. 327. num. 2.
Narratiua etiamſi conſiſtat in negatiua, eſt iuſtificanda, deciſ. 27. num. 21.
Narratiua ea ſufficit, vt de facto iuſtificetur, ſi in ea principalis intentio non conſiſtat, deciſ. 327. num. 7.
Narratiua quælibet eſt ante omnia iuſtificanda, deciſ. 27. num. 3.
Narratiua ea, quod reformatio alicuius religionis abſque Sedis Apoſtolicæ beneplacito ſecure ſubſiſtere non poſſit, non eget iuſtificatione, deciſ. 327. num. 3.
Narratiua ipſa non eſt attendenda, ſed id ad quod ſit relatio, ſtante clauſula, quorum tenores, &c. deciſ. 14. num. 43.
Narratiuæ falſitas ſi ſit ſuperflua, non vitiat gratiam quando nihilominus Papa eodem modo conceſſiſſet dictam gratiam, deciſ. 166. num. 6.
in Narratiua Principis, verba, vt aſſeris, appoſita demonſtrant, quod ſit narratiua partis, deciſ. 186. num. 2.

NAVIS.

Nauis quando aſſecuratur, non intelligitur aſſecurata ea, quæ à proprietate verbi Nauis diſcordat, deciſ. 151. numer. 4.
Nauis quælibet ſuo nomine proprio nominatur, vt euitetur incertitudo, quæ in appellatiuis genericis cauſatur, deciſ. 151. num. 3.
Nauis poſt diſceſſum è portu, eſt expoſita tempeſtatibus, & alijs periculis, deciſ. 229. num. 24.
Nauis etiam dum in littore, vel in Portu conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat, &c. deciſ. 229. num. 25.
Nauis aſſecurata, ſi damnum patiatur, damnum eſt reficiendum ſecundum precium Ciuitatis, ad quam ſalua erat traducenda, deciſ. 258. num. 3.
Nauis nomen certam, & indiuiduam ſpeciem nauigij non continet, ſed magis generis eſt comprehendens plures ſpecies Nauium ſub ſe, deciſ. 151. num. 6.
Nauis denominatio in conuentione appoſita, ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem, aut indiuiduum, ſed pro nomine generico accipitur, deciſ. 54. num. 4.
Nauis nomen eſt genericum, & conuenit pluribus Nauigijs, deciſ. 151. num. 11.
Nauis, & Vrcæ nomina Mercatores æquiuocè proferunt, deciſ. 54. num. 9.
Nauis expreſſio in contractu appoſita non diſtinguit qualitatem à qualitate, ſed omne genus Nauigij apta comprehendere, dummodo apta ſit, &c. deciſ. 54. num. 7.
Naues deferunt tormenta bellica, & milites in maiori numero, & quantitate, quam Vrcæ, deciſ. 54. num. 11.
Nauium Aſſecuratores procul dubio magis difficiles redditi fuiſſent ad aſſecurandam Vrcam ex qualitate Nauigij minus tutam, quam Nauim, deciſ. 54. num. 12.
NAVIGATIO tempore autumnali ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt, & expeditum eſt iter equitantibus, deciſ. 229. num. 2.
NECESSITAS augmenti dotis Eccleſiæ ex quibus probetur, deciſ. 109. num. 16.
NEGANS duriori probatione tenetur, deciſ. 170. numer. 15.
Neganti medio iuramento, ſe aliquam rem non habere potius eſt credendum, quam aſſerenti ſuſpicionem tantum, exiſtentiæ dictæ rei apud eumdem, deciſ. 297. num. 12.
Negantium melior videatur eſſe conditio, deciſ. 160. numer. 23.

NEGATIVA.

Negatiua eſt probanda per eum qui in ea ſe fundat, deciſ. 328. num. 7.
Negatiua non exiſtentiæ ſcripturarum probatur ex reuolutione actorum, deciſ. 91. num. 5.
Negatiua probanda concludenter eſt ab eo, qui in ea ſe fundat, deciſ. 184. num. 42.
Negatiua quod aliquid non adſit in aliqua ſcriptura, probatur ex eius inſpectione, deciſ. 85. num. 6,
Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ, deciſ. 210. num. 9.
Negatiua probatur ex diligentijs factis in libris, vbi ſcriptum eſſe debebat, deciſ. 216. num. 9. & 10.
Negatiuam quando teſtes probent ſine aliqua coarctione, deciſ. 243. num. 6.
ad Negatiuam probandam, quando diligentiæ non dicantur perfectæ, deciſ. 268. num. 8.
in Negatiua obſeruationis ſe fundans, tenetur illam probare, alias ſemper præſumitur pro validitate actus, deciſ. 143. num. 5.
NEGLIGENS ſibi imputet, ſi infra legitimum tempus, diligentias non adhibuit, deciſ. 241. num. 2.
Negligens quis non eſt præſumendus in eo, quod ſibi honoris gradum, & præminentias afferre poterat, deciſ. 224. num. 24.

NEGLIGENTIA.

Negligentia creditoris per Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. conſiderata non pertinet ad cedentem, deciſ. 262. num. 14.
Creditor verè poſt ceſſionem quando quis non dicatur, ibidem num. 15.
Negligentia Rectoris, nec Eccleſiæ, nec ſucceſſori poteſt præiudicare, deciſ. 204. num. 9.
propter Negligentiam efficitur inutilis clauſulam conſtituti, deciſ. 65. num. 2.
à Negligentia petendi creditum, ſi quis iuſtè ſe excuſet, reſtituendus eſt, deciſ. 262. num. 1.
ex Negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio, quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam, deciſ. 34. nu. 3.
in Negligentia Domini negligentis recuperare rem ſuam fundatur præſcripto, & ideo non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum, deciſ. 270. num. 5.

NEGOTIVM.

Negotium aliud gerere videtur procurator, ſi excedat fines mandati, ad quod mandatum non habet, deciſ. 79. nu. 3. & 16.
Negotium an ſit magnum, vel paruum, relinquitur arbitrio Iudicis, deciſ. 38. num. 47.
Negotium alienum nemo præſumitur gerere, deciſ. 93. n. 9.

Nego-

Negotium aliquod, ſi alicui ſpectabat tantum pro medietate, niſi pro illa parte præſumitur voluiſſe mandatum dare, & ſe obligare, ibid. num. 10.

Negotium ſibi commiſſum quis poteſt ſubdelegare, ſi partes conſentiunt, deciſ. 38. num. 45.

Negotia duo, quando ſunt inter ſe diſtincta, indeque tanquam duo officia, quæ ad vnum finem tendunt, non prohibetur vnus ſimul exercere, deciſ. 10. num. 14.

Negotia duo, quando quis gerit duo ſalaria conſequi debet, deciſ. 10. num. 13.

in Negotijs peragendis, quis poteſt eſſe ſagax, diligens, practicus, &c. licet ſit literarum ignarus, deciſ. 244. numer. 4.

in Negotijs omnibus generi per ſpeciem derogatur, deciſ. 79. num. 8.

NEGOTIATIONEM ſolus quis exercens tenetur pro debitis contractis illius occaſione, non ſolum quatenus ſuppetunt iura, & bona negotiationis, ſed etiam aliunde, deciſ. 246. num. 18.

Et ſic etiam eſt dicendum de ſingulis ſocijs, vt teneantur etiam de bonis extra ſocietatem, deciſ. 246. num. 19.

NEGOTIATOR quilibet rerum alienarum tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, deciſ. 256. numer. 13.

NEMO, quod ſuum eſt, præſumitur velle iactare, ſed acquirere potius, & ditari, deciſ. 195. num. 8.

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habeat, deciſ. 127. num. 3.

N E P O S.

Nepos ex propria filia eſt magis dilectus ſecundum ordinem naturalis charitatis, quam nepos ex fratre, deciſ. 106. num. 3.

Nepos ex filio emancipato, quando ab auo adoptatur, tranſit in poteſtatem aui ex duplici vinculo, ſcilicet ciuili, & naturali, deciſ. 88. num. 1.

Nepotes non veniunt appellatione filiorum, & hoc maximè, quando ſumus in tranſuerſalibus, deciſ. 279. num. 32.

Nepotes, quando ſunt tranſuerſales, eo caſu in ſubſtitutione etiam actiuè concepta pro filijs, non veniunt, ibidem num. 3.

Nepotes in diſpoſitione non includuntur, quando fuit habita ratio ad filios, deciſ. 272. num. 9.

Nepotes fratrum, quando veniunt ad ſucceſſionem patrui, defertur hæreditas in ſtirpes, & non in capita, deciſ. 279. num. 14.

Nepotes, ſi ſint vocati ad portionem patruorum, cenſentur etiam vocati ad portionem proprij patris, deciſ. 249. num. 10. ſed limita num. 11.

Nepotes, quando veniant appellatione filiorum, deciſ. 162. num. 1. & per tot.

Nepotes veniunt appellatione nepotum, quando vocatio filiorum eſt collata in remotiſſimum tempus, deciſ. 279. num. 15.

Nepotes, ſub diſpoſitione de filijs regulariter non veniunt, ibid. num. 1.

Nepotes, ſeu plurimum fratrum præmortuorum filij, ſumma æquitas eſt, cum in eis par vigeat ſanguinis ratio, & naturæ priuilegium, vt æqualiter ad patrui hæreditatem vocentur.

Omiſſio iure commentitiæ, & fictæ repræſentationis, ne vnus ſolus tantum accipiat, quantum plures alij ſimul, deciſ. 279. num. 13.

Nepotes diuerſorum fratrum, ſi ab eius patruo ſint inſtituti hæredes, eis vocatis nominibus proprijs expreſſis, cenſetur eos inſtituiſſe æqualiter, deciſ. 288. num. 5. & 19.

Nepotibus ex fratribus non conuenit ſubſtitutio in capita, ſed in ſtirpes ſolummodo, deciſ. 279. num. 24.

N E P T I S.

Neptis ex filio facit deficere conditionem, ſi ſine filiis, &c. deciſ. 179. num. 4.

Neptis eſt dotanda ab auo ex legali neceſſitate, deciſ. 146. numer. 14.

Nepti debetur legitima in bonis auiæ, in locum demortui patris ingreſſe, deciſ. 355. num. 2.

Neptes ſub nomine progenici comprehenduntur, deciſ. 146. num. 9.

Nepti ſi ſit legata dos ab auo, patre eius viuente, an cenſeatur legata potius contemplatione patris, vel ipſius neptis, deciſ. 144. num. 7.

Et vide ſupra in verb. Auus.

NOBILITATIS prærogatiua admodum augetur ex quo quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, & libera Ciuitate, deciſ. 155. num. 31.

N O M E N.

Nomen filij iniunctum cum nomine hæredes, abſque copula, & illud reſtringit, vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis, deciſ. 217. num. 2. & 8.

Nomine alieno quando quis aliquid geſſit, caſu quo dicatur id ratificatum ab eo, deciſ. 56. num. 2.

Nomine proprio diſtinguuntur homines inter ſe, quamuis toti ſint homines, deciſ. 151. num. 13.

Nomina debitorum propriè non veniunt appellatione bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpeciem, deciſ. 140. n. 5.

Nomina demonſtrant voluntatem, deciſ. 323. num. 20.

Nominum eſſentia non diuerſificatur ex expoſitione, deciſ. 54. num. 10.

NOMINANDI facultas per ſe competens ex gratia Principis, non poteſt per alium explicari, cum ſit perſonalis, deciſ. 38. num. 62.

N O M I N A T I O.

Nominatio, quando eſt facienda in materia indifferenti, debet ſpecificè fieri, deciſ. 38. num. 2.

ex Nominationis actu, cum inſtitutione hæredis, ſufficienter probatur filiatio, deciſ. 51. num. 1.

Nominationem puellarum nominandarum ſi teſtator alicui reliquerit, debet intelligi relicta cum effectu, deciſ. 35[illegible] num. 20.

NOSTRA non intereſt, vt alijs detur, vel acquiratur, deciſ. 93. num. 8.

N O T A R I A T V S.

Notariatus non probatur per vnicam enunciatiuam, dum principaliter agitur ſuper eo, deciſ. 263. num. 10.

Notariatus, quando eſt probatus, tunc defectus non matriculationis nullatenus attenditur ex æquitate, ne tot tantæque laudabiles diſpoſitiones pereant, deciſ. 184. num. 45.

Notariatus ſi probetur de aliquo tempore præciſo, talis probatio non ſuffragatur ad probationem eiuſdem Notariatus de præterito, deciſ. 263. num. 12.

Notariatus officio aſſumi, & exerceri debet impleta pubertate, deciſ. 105. num. 4.

Notariatus aſſertio quando ſit omnino attendenda, & cenſeatur veriſſima, deciſ. 184. num. 16.

Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur, ibid. num. 20.

Notariatus aſſertio, dum quæritur principaliter ſuper eo, non probatur per ſimplicem enunciatiuam, ibid. num. 19.

Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur, deciſ. 263. num. 11.

Notariatu probato adhuc fides præſtatur inſtrumentis Notarij non matriculati, deciſ. 184. num. 46.

de Notariatu illius qui rogauit inſtrumentum conſtare debet, & eius manus debet recognoſci, ad hoc, vt inſtrumentum dicatur in forma probanti, deciſ. 113. numer. 12.

N O T A R I V S.

Notarius, vel vnus ex teſtibus ſufficit, quod cognoſcat alterum ex contrahentibus, vt inſtrumenta ſuſtineantur, & hoc ſecundum declarationem Reformat. Pauli V. deciſ. 62. num. 11.

Notarius, quod appoſuerit aliquod decretum in Libro, & quod à Iudice non fuerit interpoſitum, ex quibus argui poteſt, deciſ. 69. num. 7. & 8.

Notarius, ſi probetur quod non ſit deſcriptus in Aruio Rom. illius inſtrumenta non probant, deciſ. 184. num. 40.

Notarius de iure communi ſat eſt, quod habeat notitiam contrahentium eo modo, quo haberi poteſt videndo perſonas ipſorum aſſerentium, ſe tales, deciſ. 62. num. 7.

Notarius, ſi deberet cognoſcere contrahentes, eſſet quaſi ad nihilum deducere inſtrumenta, ibid. num. 3.

Notarius ſolus poteſt apponere manum in protocollis, deciſ. 113 num. 9.

Notarius an quis ſit, probatur ex matricula Notariorum, deciſ. 18. num. 3.

Notarius fidem facere debet, quod iura extrahenda, fuerint à Iudice diligenter viſa, & recognita, deciſ. 76. numer. 12.

Sed hoc de conſuetudine non ſeruatur, ibid. num. 13.

Notarius de Iure communi non eſt neceſſe vt habeat notitiam contrahentium ante confeſſionem inſtrumenti, deciſ. 62. num. 1.

Notarius, vel vnus ex teſtibus, ſi non cognoſcat contrahentem, ſecundum Reformat. Paul. V. contractus non ſubſtinetur, & requiritur quod de cognitione fiat mentio in inſtrumentis, deciſ. 149. num. 1.

Et iſta conſtitutio nititur tantum ratione illa, vt obuietur fraudibus, & ſuppoſitioni perſonarum Notario ignotarum, ibid. num. 2.

Notarius copiam citationis debet relinquere, vel domi affigere, deciſ. 130. num. 27.

Vel publicè, & palam coram ſeruis, vel vicinis, citatio-

nem facere, eoſque certiorare, vt ſic ad notitiam citati latitantis poſſit citatio peruenire, ibid. num. 28.

Notarij aſſertioni, quod Bullæ ſumptum exemplauerit ex Bulla authentica, quando non credatur, deciſ. 204. num. 20. & 21.

Notarij enunciatiua facta in teſtamento circa identitatem bonorum, quando plurimi facienda ſit, deciſ. 185. oum. 7. & 8.

per Notarij rogitum conſenſus plenè probatur, deciſ. 216 num. 15.

Notarij error non debet nocere parti, deciſ. 179. num. 3.

Notarij atteſtationi fidem facientis de inſtrumento à ſe non rogato, non ſtatur, deciſ. 141. oum. 17.

Notarij identitas vt probetur, præter oomeo requiruotur duæ demonſtrationes, deciſ. 263. num. 6.

Notarij conuenientia debet verificari per duas demonſtrationes, deciſ. 184. oum. 12.

Notarij deſcriptio in matricula præſumitur ex lapſo 30. annorum iuncta obſeruantia actorum, etiamſi nullibi reperiatur enunciata d. deſcriptio, deciſ. 184. num. 41.

Notarij ſtupulatio pro omnibus, quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti, deciſ. 77. oum. 6.

Notarij ſtipulatio pro omoibus quibus intereſt, facit vt contractus poſſit minimè reuocari in præiudicium intereſſe habentis, deciſ. 104. num. 20.

Notarij iniuria non debet nocere parti, deciſ. 104. oumer. 31.

Notarij legalitas cenſetur à partibus approbata, ſi ſint ſolitæ eo vti in extrahendis ſcripturis, deciſ. 328. num. 4.

ex Notarij aſſertione, qui extraxit ſcripturam, probatur eius exiſtentia, deciſ 18. oum. 7.

Notarij ſecundum reformationem Pauli V. non poſſont rogare, ſeu ſtipulare obligationes aliquas, vel contractus, niſi beoè noſcant contrahentes, deciſ. 62. num. 4.

Et de tali cognitione in inſtrumentis facere debent mentionem, deciſ. 62. num. 5.

Notarij ex ſtylo ſolent in qualibet donatione apponere clauſulam, ex pura, mera, & gratuita voluntate, &c. deciſ. 65. num. 10.

Notarij, quod debeant cognoſcere contrahentes, ſecundum reformationem Pauli V. copulatinè dicta coostitutio continet pœnam damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, & annullationis actus reſpectu partium, ibid. num. 12.

Notario non creditur aſſerenti teſtem iuraſſe, deciſ. 277. num. 1.

Notario, ſi atteſtetur, quod aliquid capitulariter fuerit factum, creditur, deciſ. 20. num 6.

Notario, qui aliquid annotauit, tanquam Officiali publico debet fides adhiberi, deciſ. 129. num. 10.

Notario creditur de geſtis coram eo, & noo ab eo, deciſ. 113. num. 12.

Notario aſſeronti teſtes iuraſſe creditur, licet non dixerit tactis ſcripturis, ſtantibus clauſulis ceteratis, & præſumitur interueniſſe iurameotum eo mòdo quo debuit amplia, deciſ. 277. num. 5.

Notario creditur, ſi deponat de his, quæ ad eius officium ſpectant, deciſ. 75. num. 1.

Notariorum manualia, quæ ſint, deciſ. 113. nom. 8.

N O T I T I A.

Notitia maior dari non poteſt, quam illa, quæ per demonſtrationes fuit deſcripta, & quæ alteri rei conuenire non poteſt, deciſ. 54. num. 13.

Notitia alicuius rei, quando ad aliquem non peruenit, ipſe diuinare non poteſt, deciſ. 124. num. 20.

Notitiæ poſſibilitate data de aliquo periculo mercium tempore aſſecurationis, non eſt locus promiſſioni in caſu non habitæ notitiæ intra certum tempus, deciſ. 229. numer. 3.

N O V A T I O.

Nouatio inducta cenſetur ex contractu incompatibili cum primo, deciſ. 199. nom. 4.

Nouatio, quando non dicatur inducta, deciſ. 199. num. 3.

NOVERCÆ aduerſus ſanguinem ſuum corrumpunt maritos, deciſ. 247. oum. 16.

N V L L I T A S.

Nullitas ex defectu iuriſdictionis euitari non poteſt, deciſ. 91. num. 2.

Nullitas ſententiæ ex defectu mandati non obſtat, ſi ex coniectoris de illo appareat, deciſ. 1. num. 12.

Nullitas iuriſdictionis dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit, ſtante commiſſione auocatoria à quibuſcumque Iudicibus de partibus, deciſ 40. num. 2.

Nullitas ordinis ſuſceptionis, vt valide declaretur, requiritur metus talis, qui cadat in conſtantem virum, deciſ. 40. num. 8.

Nullitatis profeſſionis ordinis per vim, & metum, ignorantia iſta non præſumitur, cum ſit ignorantia iuris, deciſ. 40. num. 15.

à Nullitatis vitio ſententia poſterior lata contra priorem ſaluari non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel reuocatione prioris, deciſ. 249. num. 1.

ad Nullitatem citationis ſanandam ex cauſa ſcientiæ requiritur, quod ſit certa, deciſ. 124. num. 59.

de Nullitate primæ, vel ſecundæ ſententiæ confirmante dari non poteſt poſt rem iudicatam, deciſ. 1. num. 13.

de Nullitate ſententiæ ex defectu iuriſdictionis, quando dicatur conſtare, deciſ. 11. num. 4.

de Nullitate tranſactionis ille dare non poteſt, qui non habet intereſſe, deciſ. 208. num. 4.

à Nullitate ſaluatur citatio, ſi procurator citatus compareat, deciſ. 104. num. 19. declara num. 20.

de Nullitate contractus, quis dare poſſit, deciſ. 51. numer. 3.

de Nullitate cenſus antea quam detur, debentur fructus, deciſ. 41. num. 26.

NVLLVM, & incertum æquiparantur, deciſ. 38. numer. 4.

NVMERATIO regulariter non probatur per confeſſionem de recepto, deciſ. 55. oum. 1.

de Numeratione reali dotis non dicitur conſtare ex ſola dotis conſtitutione, deciſ. 55. num. 2.

NVMERVS ingratorum eſt infinitus, deciſ. 258. numer. 17.

NVNCII reuocatio ante ſententiam, vel intimationem reddit actum poſtea geſtum nullum, deciſ. 130. numer. 16.

N V P T I Æ.

Nuptijs contractis, & non antea, ſoluenda eſt dos debita alicui, deciſ. 80. num. 2.

Nuptijs nihil eſt io hominum vita vtilius, vt quæ ſolæ homines procreare, & producere poſſint, deciſ. 312. numer. 5.

In Nuptijs, quando aliquid datur, ſemper cauſa matrimonij dicitur finalis, deciſ. 227. num. 25.

O

O B I T V S.

OBitum alicuius teſtes probant, ſi deponant quod illum viderunt mortuum, deciſ. 187. num. 5.

Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij probari poteſt ex confeſſione aduerſarij, quæ probatio ſuperat omnes alias probationes, deciſ. 45. oum. 5.

ex Oblationibus, & decimis omnibus debetur quarta Epiſcoſcopo, deciſ. 6 num. 9.

O B L I G A T I O.

Obligatio de præſentando aliquem, ſi non adſit obligatio principalis, non videtur propriè, ac ſtrictè fideiuſſio, deciſ. 222. num. 10.

Obligatio non tribuitur efficax, ex pacto, deciſ. 58. numer. 16.

Obligatio nulla perſonalis, quando non oriatur, deciſ. 77. num. 5.

Obligatio facti alieni non impletur, committitur ſtipulatio pro damnis, & intereſſe, deciſ. 246. num. 1.

Obligatio carcerati eſt valida, & ſuſtinetur, qooties quis iuſte ſoit carceratus, deciſ. 128. num. 7.

Obligatio quantumuis in carceribus facta ſuſtinetur, ſi quis iuſte fuerit carceratus, deciſ. 122. num. 12.

Obligatio tutorum eſt indiuidoa, & omnes, & ſinguli tenentur inſolidum, deciſ. 3. num. 17.

Obligatio, ſeu contractus conditionalis, licet ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi noo poſſit, deciſ. 174. num. 9.

Obligatio de renunciando, idem operatur, quod ipſa renunciatio, deciſ. 118. num. 8.

Obligatio vniuerſalis omnia comprehendit, deciſ. 127. nu. 17.

Obligatio molierum ſine ſolemnitatibus Statutarijs non tenet, deciſ. 98. num. 29.

Obligatio carcerati valida eſt, & ſubſtinetur, quoties quis iuſte fuit carceratus, deciſ. 25. num. 1.

Vide in verbo Carceratus.

Obligatio Carcerati ad fauorem Iudicis, vel Officialis non tenet, etiamſi carceratio ſit iuſta, deciſ. 26. num. 12.

Obligatio ſecunda, quando poſſit dici tranſfuſa in ſecundam, deciſ. 29. num. 7.

Obligatio perſonalis per aditionem hæreditatis, ſtante inuentario non contrahitor vltra vires hæreditarias, deciſ. 2. num. 19.

Obliga-

Obligatio facta in acceſſionem alterius obligationis eſt paris efficaciæ, cuius eſt principalis obligatio, deciſ. 318. numer. 16.

Obligatio de præſentando aliquem, largè, & impropriè poteſt dici fideiuſſio, deciſ. 222. num. 21

Obligationis caſus quando euenit, tunc ſtatim dicitur commiſſa ſtipulatio, & ex ea agi poteſt, deciſ. 151. numer. 1.

Obligationis conceptæ in caſu, quo quis ſine filijs decedit, deficere dicitur conditio, eo cum filijs mortuo, deciſ. 318. num. 7.

Obligationi alienæ accedentes in ſolidum cenſentur vnus contemplatione alterius ſe obligaſſe, & inuicem fideiuſſiſſe, deciſ. 346. num. 22.

Obligationi tertij, quando aliquid adijcitur, non admittitur argumentum à ſolito, deciſ. 190. num. 9.

Obligationem fideiuſſoriam, fideiuſſor dicitur fateri, ſi petat ſolutionis dilationem à creditore, deciſ. 149. num. 7.

Obligationem propriam ſolum cenſetur fideiuſſor ſoluendo, voluiſſe tollere, alioquin grauiter ſibi præiudicaſſet, deciſ. 41. num. 12.

ab Obligatione naturali quis non liberatur propter capitis diminutionem, deciſ. 231. num. 9.

ab Obligatione contracta per aditionem hæreditatis hæres non poteſt ſe eximere, deciſ. 39. num. 5.

in Obligatiune neceſſaria non habet locum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. deciſ. 55. num. 9.

in Obligatione generali Teſtatoris non veniunt bona hæredis, deciſ. 131. num. 6.

ex Obligatione conditionali oritur ſpes conſequendi rem obligatam, & debitam in euentum purificatæ conditionis, deciſ. 174. num. 8.

Obligationes fideiuſſorum non ſunt extendendæ, deciſ. 285. num. 4.

Obligationes, & contractus inuentæ, vt vnuſquiſque acquirat, quod ſuum eſt, deciſ. 93. num. 6.

Obligationes recipere, & contrahere prohibetur Officialis cum ſubditis, deciſ. 26. num. 16.

Obligationum diuiſio ſolum habet locum inter duos reos æque principaliter obligatos, vel inter duos fideiuſſores ex epiſtola D. Adriani, deciſ. 318. num. 18. & 20.

in Obligationibus ſubditorum, & carceratorum iura valde abhorrent contractum mutui erga Officiales, deciſ. 26. numer. 26.

Obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti, deciſ. 77. num. 6.

Ita vt per dictam ſtipulationem Notarij acquiratur ius, & actio tertio, ibid. num. 7. & 8.

Obligatio Cameralis habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ, deciſ. 307. num 1.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ. 199. num. 1.

Obligatio Cameralis non vulneratur per ſententiam nullam, & ideo vigore illius ſententię non poteſt impediri eius executio, deciſ. 302. num. 6.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ. 258. num. 1

Obligatio Cameralis non tranſit ad tertium, deciſ. 161. numer. 19.

Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & ius tribuit contrahentibus pro obtinendo mandato executiuo, etiam contra hæredes obligati, deciſ. 194. numer. 1.

Obligatio Cameralis in contractibus interpoſita tamquam acceſſoria fortius ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem, deciſ. 294. num. 22.

Obligatio Cameralis non importat aliud vinculum diuerſum ab eo, quod eſt expreſſum, deciſ. 294. num. 23.

Obligationis Cameralis effectus operatur etiam ad fauorem ceſſionarij, deciſ. 189. num. 4.

Obligationis Cameralis vis eliditur per pactum de non petendo, deciſ. 181. num. 1.

Obligationis Cameralis vigore poteſt agi executiue, deciſ. 161. num. 18.

in Obligationis Cameralis vim, non poteſt relaxari mandatum, niſi præcedat liquidatio debiti, deciſ. 24. num. 16.

Obligatione Camerali ſtante executiue procedi poteſt, deciſ. 44. num. 3.

ex Obligatione Camerali ius quæritur intereſſe habenti in contractu ex ſtipulatione Notarij, pro omnibus quibus intereſt, deciſ. 44. num. 19.

in Obligatione Camerali, ſi ſit appoſita clauſula, quorum intereſt, operatur, vt ſit locus executioni contra obligatos etiam ad fauorem cuiuslibet intereſſe habentis non nominati, deciſ. 285. num. 9.

OBLIGATVS.

Obligatus, quando eſt inſolidum, poteſt inſolidum condemnari, deciſ. 245. num. 2.

Obligati quando ſunt plures principaliter, ſi vnus ſoluat per ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, & ſoluenti fieri poteſt ceſſio, etiam ex interuallo, deciſ. 41. num. 16.

Obligati, quando ſunt plures in eadem ſcriptura pro re diuidua, tunc intelliguntur obligati ſinguli pro virili, deciſ. 79. num. 14.

Et vt inſolidum ſinguli obligati exiſtant, requiritur, vel quod adijciatur verbum, inſolidum, vel quod caueatur promiſſores eſſe correos debendi, ibid. num. 15.

contra Obligatos in forma, ſi Iudex procedat licitum eſt ei pro ſuo arbitrio adhibere quæcumque remedia contenta in ipſa obligatione, deciſ. 189. num. 8.

Obligans ſe per relationem ad aliquod inſtrumentum, cogi poteſt ad adimplendum id quod in eo continetur, deciſ. 77. num. 21.

Obliganti ſe ad negocium ſpectans ad alium, ſi non adſit nec mandatum, nec ratificatio, competit actio negociorum geſtorum, deciſ. 222. num. 18.

Obligare Dominum ad ſui fauorem non poteſt procurator, deciſ. 194. num. 12.

Obligare quis ſe poteſt, ſuper in re de futuro, quia obligatio eſt de præſenti, deciſ. 320. num. 5.

Obligaſſe ſe ad ea omnia cenſetur fideiuſſor, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſſit, deciſ. 246. num. 4.

OBLIVIO, quanto tempore præſumatur etiam in facto proprio, deciſ. 360. num. 5.

OBSERVANTIA.

Obſeruantia, aut conſuetudo, quæ adducitur pro ſola declaratione actus dubij, non eget præſcriptione, deciſ. 351. numer. 7.

Obſeruantia plurimum confert ad aliquid interpretandum, deciſ. 15. num. 10.

Obſeruantia immemorabilis excluditur, datis actibus contrarijs, deciſ. 212. num. 9.

Obſeruantia debet probari in ſpeciali caſu, de quo agitur, deciſ. 157. num. 31.

Obſeruantia magis interpretationem recipere debet ab alia præcedenti, & proxima, ac clara, quam à præſumpta, & incognita, deciſ. 218. num. 27.

Obſeruantia non præſumitur exceſſiua, ſed reſtricta ad limites mandati, quando ad illud obſeruandum quis fuit compulſus per cenſuras, deciſ. 15. num. 12.

Obſeruantia noua aliqua non poteſt dici, ſi conſtet ab initio ita fuiſſe obſeruatum, deciſ. 218. num. 44.

Obſeruantia erronea, veritati non poteſt præiudicare, deciſ. 16. num. 16.

Obſeruantia quando in aliquo caſu allegatur, in illo ſpecialiter eſt probanda, deciſ. 205. num. 14.

Obſeruantia contractus non ſuffragatur, quando conſtat de nullitate contractus, & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principij infecti, deciſ. 98. num. 25.

Obſeruantia ſtante, difficilius reſcinditur tranſactio, deciſ. 86. num. 8.

Obſeruantia contractus deducta ex pluribus actibus per 40. annos facit, vt præſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias, deciſ. 293. num. 28.

Obſeruantia deducta ex fructuum ſolutionibus non attenditur, ſi cenſus fuerit nulliter impoſitus, deciſ. 98. num. 26.

Obſeruantia ad hoc vt declaret præcedentem alicuius voluntatem, quid requiratur, deciſ. 344. num. 18.

Obſeruantia aduerſus Conſtitutiones habentes clauſulam ſublata, & decretum irritans, vt indicatur requiritur ſpatium 40. annorum, deciſ. 219. num. 15.

Obſeruantia in materia excluſionis fœminarum ab hæreditate parentum, vt releuet, debet eſſe certa, clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictorio iudicio obtenta, deciſ. 264. num. 29.

Obſeruantia maxime cum curſu longiſſimi temporis coniuncta, plurimum fidei tribuit ſcripturæ, quoad contenta in ipſamet ſcriptura, etiam informi, deciſ. 184. num. 32.

Quod procedit præſertim contra eum, qui ſcripturam approbauit, vt propterea non poſſit illius fidem impugnare, ibid. num. 33.

Obſeruantia interpretatiua ſolum habet locum quando verba ſunt dubia, deciſ. 219. num. 2.

Obſeruantia interpretatiua non poteſt induci contra verba clara legum, ibid. num. 4. & 14.

Obſeruantia interpretatiua dicitur illa per quam contenta in aliqua Conſtitutione effectuantur, ibidem. num. 5.

Obſeruantia interpretatiua non dicitur illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium à Conſtitutione induceretur, ibid. num. 5.

Obſeruantiæ nulla eſt vis, dum non probatur conformis, decif. 29. num. 8.
Obſeruantiæ ſubſecutæ probatio, perquam declarabitur, quatenus ſit mens dubia contrahentium, certe eſt admittenda, decif. 212. num. 6.
Obſeruantiam interpretatiuam bene poteſt inducere executor teſtamentarius, ad hoc vt aſſequatur voluntas Teſtatoris, decif. 35. num. 21.
ad Obſeruantiam firmandam, ſeu aliquod ius, nullius ſunt roboris actus facti lite pendente, decif. 288. num. 1.
Obſeruantia difformi ſtante, non eſt recedendum à diſpoſitione Iuris communis, decif. 74. num. 22.
de Obſeruantia quando conſtet, tunc multo minus venit reſcindenda tranſactio, decif. 86. num. 7.
de Obſeruantia continuata præſentandi, quando non poſſit dubitari, decif. 218. num. 25.
ex Obſeruantia diuturna, cenſetur ſublatum totum id, quod in contrarium faciebat, decif. 224. num. 29.
OBSERVATIO traditionum Eccleſiaſticarum, ſacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſententijs, & auctoritatibus, quanta ſit, decif. 177. num. 8.
in Obſeruationis negatiua ſe fundans tenetur illam probare, alias ſemper præſumitur pro validitate actus, decif. 143. num. 5.

OCCVPATOR.

Occupator ſi reuertentem dominium non admiſerit, vl magis videtur poſſidere, quam clam. decif. 78. num. 21.
Occupatores expellere, & recuperare naturalem poſſeſſionem, poteſt poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis, decif. 78. num. 24.
OCCVPANTEM ſi Canonicus poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus reperiat, poteſt eum violenter expedire, decif. 78. num. 33.

ODIVM.

Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito, decif. 155. num. 40.
Odium capitale quando adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur, decif. 155. num. 43.
Odium vxoris in Lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij, decif. 155. num. 42.
Odij præſumpta ratio ob contrauentionem, propter quam veriſimilis redditur priuatio ſucceſſionis, ceſſat in eo, qui non contrauenit, decif. 303. num. 12.
in Odium eius, contra quem inducitur, ſi teſtis deponat, non probat, decif. 265. num. 2.
Odia acerbiſſima, & inimicitiæ capitales, quæ oriuntur in iudicio ſeparationis Thori, ſunt cauſæ ſufficientes, vt deueniatur ad Thori ſeparationem, decif. 155. num. 41.

OFFICIALIS.

Officialis quod metu inducat ad contrahendum, lex ſemper ſuſpicatur, & præſumit ex parte ſubiecta deeſſe liberum conſenſum, decif. 26. num. 17.
Officialis non habens iuriſdictionem liberè poteſt contrahere cum ſubditis, dummodo ratione officij non poſſit compellere contrahentes ad ſic faciendum, decif. 26. num. 25.
Officialis dum videt ſe eſſe perpetuum, facilius inducitur in tyrannidem, ibid. num. 31.
Officialis prohibetur contrahere, & obligationes recipere à ſubditis, ne dum quando ſunt carcerati, ſed etiam quando in plena libertate exiſtunt, ibid. num. 16.
Officialis perpetuus eſt magis formidabilis quàm temporalis, qui breui eſt remouendus, & ſyndicandus, ibidem num. 30.
Officialis alicuius Collegij, ſi vendat aliquid nomine d. Collegij, & promittat de rato, &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione, decif. 56. num. 1.
Officialis perpetuus ſi haberet interdictum commercium de non contrahendo cum ſubdito, pœnæ quodammodo addictus videretur, decif. 26. num. 32.
Officialis prohibitio, quod non poſſit contrahere cum ſubdito, vbi poſita eſt, ibid. num. 4.
Officialis maieſtas maiorem incutit timorem Reo, quam creditur, ibid. num. 14.
Officiali publico eſt credendum, ſuper rebus, quæ ſpectant ad eius officium, decif. 186. num. 23.
Officiali publico creditur in his, quæ ſpectant ad eius officium, decif. 64. num. 10.
Officiali perpetuo aſſimulatur Baro, non autem temporali, decif. 26. num. 28.
ab Officiali ſemper præſumitur terror inferri, ibidem num. 18.
cum Officiali ſi ſit initus contractus, ipſo iure eſt nullus, & meticuloſus cenſetur, ſi contrahens poterat ab Officiali compelli, ibid. num. 19. & amplia num. 20. & 28.
Officiales ſimplex habent vltorem Dominum, ſeu Baronem, ibidem num. 24.
Officiales Collegij Medicorum non habent facultatem imponendi Collectas pro ſoluendis debitis eiuſdem Collegij abſque licentia Pontificis, decif. 143. num. 21.
per Officiales ipſos repræſentatur corpus Collegii, decif. 143. num. 22.
Officialium contractus cum ſubditis leges reprobantes quando eſſent, decif. 26. num. 35.
per Officialium atteſtationem quando aliquid probari poteſt, denegatur remiſſoria, decif. 18. num. 9.
Officialibus Datariæ emolumenta debentur ad rationem ducatorum de Camera, decif. 213. num. 28.

OFFICIVM.

Officium Iudicis in terminis l. Modeſtinus, ff de ſolut. non eſt denegandum, ex æquitate, & epicheia quadam, decif. 41. num. 25.
Officium Iudicis nobile ſemper intrat, ne quis ius ſuum ammittat pro carentia actionis, decif. 344. num. 2.
Officium vnicum ſi quis habet, non poteſt prætendere duplicatam portionem, decif. 29. num. 3. & 4.
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, decif. 296. numer. 4.
Officium Iudicis debet quieſcere, donec à ſuperiore fuerit reiecta appellatio, decif. 134. num. 2.
Officium Iudicis, quod implorat Epiſcopus contra Parochianos pro conſecutione partis ſibi debitæ decimarum, reſtringi debet ad id, quod alias exigeret ab ipſo Parocho, decif. 61. num. 4.
Officium Iudicis competit detentori ad effectum tam retinendæ, quam recuperandæ poſſeſſionis, & Interdicti, vnde vi, decif. 35. num. 18.
Officio Iudicis quando non ſit locus, decif. 248. numer. 16.
Officio, & pietate materna obliuiſcitur mater, dum tranſit ad ſecunda vota, decif. 271. num. 23.
in Officio ſuo Iudex præſumitur quod fuerit diligens, decif. 76. num. 8. & 10.
ob Officium publicum tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ, decif. 123. num. 1.

OMISSIO.

Omiſſio deſcriptionis bonorum in inuentario, quando non præſumatur doloſa, decif. 360. num. 7.
ſuper Omiſſione executionis mandati poteſt noua inchoari præſcriptio Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. decif. 346. numer. 10.
ab ONERE formatur, & deſcendit lucrum, decif. 19. num. 8.
ad Onera realia, & collectas non tenentur emphyteutæ Eccleſiæ, ſi ſint impoſita per Statuta Laicorum, decif. 42. num. 17.
ab OPINIONE communi non eſt recedendum in iudicando, decif. 272. num. 21.

OPPOSITIO.

Oppoſitiones contra teſtes non releuant, ſi illorum fides ex alijs probationibus ſufficienter adminiculetur, decif. 331. num. 10.
Oppoſitiones contra teſtes non ſunt attendendæ, quando non ſunt probatæ, decif. 243. num. 3.
OPPONENS de inualiditate Electionis vt audiatur, debet præcisè iurare vt deponit c. vt circa de elect. decif. 289. num. 40. 41. & 78.

ORATIO.

Oratio imperfecta perficitur ex præcedenti, vel ſequenti, ſi hoc congruè fieri poteſt, decif. 120. num. 2.
Oratio præſumitur vnica ſtante vnica coniunctione, quamuis quælibet oratio habeat ſuum particularem ſenſum, decif. 168. num. 10.
Orationis vna pars, alteram partem dubiam declarat, decif. 129. num. 5.
Orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi Epiſcopus tantummodo vacare debet, abiecta omni rei familiaris cura, decif. 134. num. 29.

ORDINARIVS.

Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ poteſt motu proprio reſeruare penſiones, decif. 94. num. 6.
Ordinarius non poteſt ex ſe, immutare præcedentem ſtatum Eccleſiæ, decif. 27. num. 10.
Ordinarius præſumitur bene informatus de qualitate perſonarum reſignantium, decif. 27. num. 13.
Ordinarius in Collegiatis, tunc ſolus confert, quando beneficium vacans non ſint dotatum de beneficijs ad Eccleſiam pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiam, decif. 157. numer. 24.
Ordinarius in Collegiatis non confert, ſed vacantia ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum, decif. 157. num. 22. & 23.

Ordi-

Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem eorum, qui non ſunt reſignantes, ſed omnino requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas, deciſ. 94. num. 8.

Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones pacto contrahentiuio firmatas, ſed egent tanquam improbæ auctoritate Apoſtolica, deciſ. 94. num. 7.

Ordinarij aſſertioni non creditur, ſi ſit contraria diſpoſitioni iuris communis, deciſ. 223. num. 13.

Ordinarij conſenſus non requiritur in donatione iuriſpatronatus, quando ſumus in donatione omnium iurium, & bonorum, deciſ. 207. num. 16.

ab Ordinarij iuriſdictione quando beneficium ſemel eſt exemptuio, ſemper remanet derogatum iuri competenti, deciſ. 157. num. 1.

de Ordinarij illius collatione eſt illud beneficium, intra cuius fines Diœceſis ſita ſunt, deciſ. 43. numero 1.

Ordinarij præſumuntur bene informati de ſtatu, & qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis, deciſ. 13. numero 14.

Ordinariorum enunciatiuis in probatione iuriſpatronatus ſolet Rota multum deferre, quia præſumuntur ſcire qualitates beneficiorum, deciſ. 166. num. 12.

Atque, vt plurimum ſe reddunt difficiles ad inſtituendum, ibidem.

Reliqua vide in verbo Epiſcopus.

ORDINARIE eſt agendum contra legitimum contradictorem, deciſ. 133. num. 3.

ORDINATIONES, ſeu renouationes, quæ non habuerunt effectum, non attenduntur, deciſ. 317. num. 6.

ORDINATORIA Iudicij ſunt ſeruanda iuxta locum vbi litigatur, non obſtantibus ſtatutis loci, vbi partes ſunt oriundæ, deciſ. 305. num. 10.

de Ordinatorijs Iudicij eſt appellatio, deciſ. 305. numero 10.

ORDO.

Ordines incongruum eſt, vt confundantur, deciſ. 288. num. 18.

Ordines vt dicantur nulliter ſuſcepti, requiritur metus talis, vt cadat in conſtantem virum, deciſ. 40. num. 5.

Ordines ſacri, ſi conſtaret quod fuerint ſuſcepti per metum, hoc non officit, ſi pariter conſtet de ratificatione, deciſ. 40. num. 18.

Ordines ſacros, quando, licet quis ſuſceperit per viam coactiuam, teneatur continere, deciſ. 40. numero 10. & ſeq.

Ordines ſacros ſi quis ſuſceperit per metum, ſi poſtea ſponte adminiſtret, dicitur purgatus metus, deciſ. 325. numero 7.

Ordines ſacros, dato quod quis ſuſceperit per metum, quando dicatur purgaſſe talem metum, deciſ. 325. numero 6.

Ordines ſacros ad hoc vt quis dicatur ſuſcepiſſe per metum, requiritur talis metus, vt cadat in conſtantem virum, deciſ. 343. num. 17.

Ordines ſacros non poteſt dici quod quis per metum ſuſceperit, ſi tantum ad id fuerit perſuaſus, ibid. num. 18.

Ordines ſacros dato, quod quis per metum ſuſceperit, ex quibus dictus metus dicatur purgatus, deciſ. 343. numero 21.

Ordines ſacros ſuſcipiens per vim, & metum cauſatiuum, ordinatur quidem, ſed non tenetur continere, deciſ. 40. num. 16.

Et propterea ſi poſt ordinem taliter ſuſceptum ſemel vtatur, & ſine cautione aliqua, puta ſi ſemel indutus ſolemniter cantauit Epiſtolam, clauſa eſt ſibi porta contradicendi, ibidem num. 17.

Ordinum character non imprimitur ſtante coactione præciſa, ſed ſi ſit conditionalis, imprimitur, deciſ. 40. numero 7.

Ordinum diſtinctio in præeminentiarum materia multum attendenda eſt, deciſ. 288. num. 19.

Ordines ſuſcipiens, ſi character imprimatur, an teneatur continere, ſi per viam coactiuam eos ſuſceperit, deciſ. 40. num. 8 & 9.

ORIGINALIS quod non ſit aliqua Bulla, ex quibus bene deducatur, deciſ. 224. num. 12. & 13.

P

PACTVM.

PActum nudum de Iure Ciuili non parit actionem, deciſ. 58 num. 2.

Pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis per triennium, conuenit contractui emphyteutico, deciſ. 110. num. 17.

Et etiam tale pactum apponi poteſt in contractu cenſuali, cum non ſit contra naturam ſubſtantialem cenſus, ibidem num. 18.

Pactum de non ſuccedendo in fideicommiſſo valet, & quare, deciſ. 18. num. 7.

Pactum factum in fraudem vſurarum, aut quoquomodo de vſura ſuſpectum, nullius eſt roboris, deciſ. 134. num. 10.

Pactum reſolutiuum æquiparatur pacto l. commiſſoriæ, & in omnibus contractibus fieri poteſt, deciſ. 199. numero 12.

Pactum non valet, quod pater cadat à feudo propter delictum filij, deciſ. 86. num. 54.

Pactum, quod viuente vxore dos maneat apud virum, à iure improbatur, deciſ. 318. num. 11.

Pactum, vt dos ſoluto matrimonio cum liberis remaneat apud virum, non habet locum ea viuente, ſed ſolum illa defuncta, deciſ. 318. num. 12.

Pactum nudum, iuramento vallatum, nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili parit actionem, & obligationem, deciſ. 58. num 18.

Pacta appoſita in donatione iam perfecta, non tenent, ibid. num. 42.

Pactum nudum de donando, à lege confirmatur, & vtile erit, quamuis fuerit ſimplex, ibid. num. 27.

Pactum vt quis ſeruet, non ſolum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili compelli poteſt, ibid. num 4.

per Pactum de non petendo eliditur vis obligationis Cameralis, deciſ. 281 num. 6.

Pactum redimendi, eſt onus imponens ſeruitutem rei, deciſ. 19. num. 8.

Et facit eam minus valere, quam ſibi libera vendita eſſet, ibid. num. 8.

Pactum de donando idem operatur, quod ipſa donatio, deciſ. 118. num. 4.

Pacta potiſſimum ſunt inſpicienda, ad cognoſcendam ſpeciem contractus, deciſ. 110. num. 2.

Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in tertia parte, deciſ. 17. num. 4.

Pactum de retrouendendo temporale, non minuit valorem rei in tertia parte, quando eſt limitatum in damnum venditoris, ibid. num. 7.

Pactum de hæreditate viuentis eſt omni iure improbatum, ideo iuramento validari non poteſt, deciſ. 33. num. 7.

Pactum de retrouendendo minuit valorem rei in tertia parte, quando eſt perpetuum, & liberum quandocumque ad libitum venditoris, deciſ. 17. num. 5.

Pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis ſuper hæreditate viuentis, non validatur iuramento, deciſ. 33. num. 9.

Pactum ſolum de donando, de iure antiquo erat inefficax, ſed ſecundum nouum ius efficax eſt, deciſ. 58. num. 47.

Pactum de donando, ſi fuerit appoſitum occaſione matrimonij, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cum eo confunditur, ibidem num. 39.

Pactum de retrouendendo temporale, minuit etiam valorem rei in tertia parte, habita ratione temporis, deciſ. 17. num. 6.

Pactum redditur ſuſpectum de vſura, ſtante nimia diligentia, & cautela partis contra omnem conſuetudinem, deciſ. 132. num. 12.

Pactum de hereditate viuentis non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſque ad obitum perſeuerauerit, deciſ. 33. num. 1.

Et ex tali conſenſu nullum ius parti acquiritur, & quando cenſeatur reuocatus, num. 3. & an ſufficiat tacita reuocatio, num. 4. & vtrum iſta procedant ſtante iuramento, num. 5.

per Pactum de donando veſtitum ex cohærentia alicuius contractus, donatario acquiritur ius quæſitum, deciſ. 58. num. 20. & 21.

Pacto præiudiciali Eccleſiæ, quando Prælatus teneatur ſtare, deciſ. 29. num. 16.

Pacto nudo hodie donatio perficitur etiam de Iure Canonico, deciſ. 58. num. 14.

ex Pacto, & prouidentia dicitur emphyteuſis, quando conceſſa eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum, deciſ. 74. num. 1.

ex Pacto regulariter tribuitur obligatio efficax, deciſ. 58. num. 16.

in Pacto de retrouendendo, pro tempore, quo res vendita non poteſt redimi, nullum poteſt conſiderari onus, & conſequenter nulla poteſt fieri diminutio veri valoris, deciſ. 17. num. 9.

Pacto reuerſiuo, quoad omnia bona donata eſt locus ſtante contrauentione donatarij, deciſ. 203. numero 1.

Siue pacta in donatione appoſita importarent conditionem, ſiue modum, ibidem.

Et hoc procedit etiamſi donatarius in minimo deficiat, ibid. num. 2.

ex Pacto patris filius non poteſt priuari hæreditate ſibi relicta, deciſ. 208. num. 12.

Pacta vt ſeruentur, nihil tam naturale, & æquum eſt, deciſ. 172. num. 75.

Pacta, & conditiones licitum eſt apponere in donatione, quando non eſt perfecta, deciſ. 58. numero 1.

Pacta, & obligationes, quam vt ſeruentur, atque opere compleantur, nihil tam naturale eſt, deciſ. 196. num. 3.

Pacta dicuntur pars pretij, deciſ. 77. num. 15.

Pacta debent cuſtodiri, deciſ. 38. num. 5.

Pacta obſeruare naturali æquitati maximè congruit, deciſ. 240. num. 22.

Pacta de hæreditate viuentis ſunt inualida etiam inter filios, & quoad filios, quamuis ſint iuramento firmata, deciſ. 33. num. 6.

ex Pactorum qualitate inſpicitur qualis contractus ſit celebratus à contrahentibus, deciſ. 14. num. 6.

Pactis prioribus derogatur per poſteriora, deciſ. 250. numero 13.

à Pactis contrahentium non eſt recedendum, deciſ. 250. numero 9.

ex Pactis inſolitis contra naturam contractus detegitur ſimulatio, deciſ. 17. num. 10.

Pacti, & contractus vigore ea quæ ſpectant, eorum effectus tàm actinè, quàm paſſiuè tranſeunt in hæredes, deciſ. 19. num. 9.

P A P A.

à Papa ſi quis coadiutorem petierit, & coadiutoria ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando dicere ſe illo non egere, deciſ. 133. num. 7.

Papa ſi alicui concedat decimas, quando dicantur acquiſitæ ex propria induſtria, & labore, deciſ. 19. numero 13.

Papa, ſi ordinet Iudici delegato, vt moderetur ſuam inhibitionem, perinde ac ſi priores literæ non emanaſſent, quid præſumitur quod Papa voluerit, deciſ. 11. num. 7.

Papa ſine dubio poteſt diſpenſare ſuper matrimonio de facto contracto, remouendo impedimentum iuris tantum Canonici, deciſ. 273. num. 19.

Papa non præſumitur velle mutare naturam beneficij abſque expreſſione, deciſ. 245. num. 20.

Papa, ſicuti prohibendo matrimonium in certis gradibus, poteſt facere filios illegitimos, multo magis poterit illos legitimos reddere remouendo impedimentum, deciſ. 273. num. 21.

Et iſta eſt receptiſſima, & communis opinio, ibidem num. 22.

Papa, ſi beneficia vacantia apud Sedem intra menſem non conferat, expirat reſeruatio, deciſ. 150. numero 15.

Papa poteſt ſupplere omnes defectus, & de hoc dubitare nefas eſt, deciſ. 194. num. 3.

Papa, quando prouidet de beneficio reſeruato, cenſetur prouidere quatenus probetur reſeruatum, aut affectum, deciſ. 245. num. 19.

Papa præſumitur habuiſſe plenam notitiam de his, quæ in literis Apoſtolicis conceſſionis inſerta ſunt, deciſ. 327. numero 3.

Papa cenſetur conferre beneficia iuxta illorum naturam, deciſ. 221. num. 20.

Papa ſicut in plenitudine poteſtatis, ita & Epiſcopi in parte ſollicitudinis, in decreti Ciuitatibus, & Diæceſibus ſunt aſſumpti, deciſ. 234. num. 40.

Papa ligat inferiorem abſque alia inhibitione, deciſ. 343. num. 6.

Papa, ſi ab aliquo Iudice auocauerit cauſam, ille abſque nouo reſcripto Papæ, non poterit cauſam cognoſcere, ibidem num. 7.

Papa, vt dicatur voluiſſe immutare ſtatum beneficij, debet doceri de eius præciſa ſcientia, animo, & intentione, deciſ. 57. num. 7. & 8.

Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem, deciſ. 38. num. 76.

Papa non habet opus, quando diſponit contra Concil. Trid. illi derogare, ſed ſufficit, quod contra Concilium diſponat, deciſ. 71. num. 9.

Papa ſi committat alicui, vt conferat beneficium Titio, iſte poterit ſubdelegare, cum perſona ſit certa, deciſ. 38. num. 41. & 42.

Papa poteſt derogare concordatis, deciſ. 114. numero 3.

Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem, ibid. num. 2.

Papa non videtur taliter aſſenſiſſe Concordatis, vt ſibi penitus manus ligauerit, ibid. num. 4.

Papa, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij, debet conſtare de eius ſcientia, deciſ. 57. num. 5.

Papa non dicitur alteraſſe teſtatoris voluntatem, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerando ordinata ab eo, deciſ. 11. num. 14.

Papa in beneficialibus certum eſt, quod habet abſolutiſſimam auctoritatem, deciſ. 29. num. 2.

Papa, ſi per viam gratiæ diſponat, vt legatum relictum à Teſtatore vni Eccleſiæ, alteri Eccleſiæ tribuatur, dicitur optimè ſcire præiudicium, quod ſit dictæ Eccleſiæ, deciſ. 11. num. 27.

Papa quando ex cauſa narratorum manus apponit ſuper aliquo beneficio, ſi narrata non ſunt vera, Papa non intendit præiudicare collatoribus, deciſ. 45. numero 7.

Papa per ſolam citationem executam in Curia, & nulla alia præcedente citatione, arctat citatum ad comparendum, deciſ. 104. num. 30.

Et hoc procedit pariter in alio, qui hoc ſpeciali mandato Papæ hoc facit, ibid. num. 31.

Papæ gratia per ſolam Signaturam perficitur, & literæ requiruntur tantum ad probationem gratiæ, deciſ. 38. numero 80.

Papæ ſpecifica confirmatio, & non ſufficit generalis in forma, vt per Statutum dicatur derogatum Iuri Canonico, deciſ. 126. num. 12.

Papæ prouiſiones non mutant ſtatum beneficij, deciſ. 57. num. 6.

de Papæ poteſtate non eſt dubitandum, deciſ. 102. numero 8.

de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alieni ſemper præiudicari, deciſ. 11. num. 26.

in Papæ manibus ſi fiant reſignationes de Eccleſijs receptitijs, quando ſubſtineantur, deciſ. 27. num. 6.

Papæ creditur, ſi atteſtetur de actu coram ſe geſto, deciſ. 20. num. 1.

Papæ intereſt communibus Eccleſiarum vtilitatibus prouidere, deciſ. 339. num. 71.

Papam repræſentat Signatura, deciſ. 102. num. 7.

ad Papam appellans, quid facere debeat, deciſ. 124. numero 9.

per Papam benè commutantur vltimæ voluntates, ſi non poſſint adimpleri in certo caſu, deciſ. 11. num. 12. & 13.

P A R E N S.

Parentes quando tranſeunt ad ſecunda vota, filij propter reuerentiam eiſdem debitam, non audent contradicere, deciſ. 80. num. 16.

Parentes poſſibile eſt, quod ante obitum bona conſumant, vt de illis ad libitum diſponant: & ſic ſpes quam habet filius in legitima poſt eorum mortem, nullo modo eſt certa, & quia etiam ipſe poteſt eis prædecedere, deciſ. 355. num. 10.

PARIA ſunt aliquid non fuiſſe factum, vel non habuiſſe effectum, deciſ. 7. num. 13.

de PARITIONE debet conſtare, vt contumacia euitetur, deciſ. 254. num. 4.

P A R O C H I A.

Parochiæ curam licet Epiſcopus commiſerit Parocho, adhuc tamen totius plebis ſuæ Diœceſis curam retinet, deciſ. 234. num. 64.

Parochiæ ſemper inhæret, eſtque ab ea inſeparabile munus prædicandi, deciſ. 234. num. 59.

PAROCHIALIS.

in Parochiali Eccleſia beneficiati duo ſatis ſunt, deciſ. 6. numero 10.

ad Parochialem Eccleſiam electio quando eſt nulla patenter ex defectu formæ, ceſſat contraria atteſtatio Epiſcopi, deciſ. 359. num. 8.

PAROCHIANI.

Parochiani in nihilo grauantur ſoluendo decimas potius Epiſcopo, quam Rectori, deciſ. 334. num. 5.

Parochiani licet omnes moriantur, vel recedant, nihilominus Eccleſia remanet parochialis habitu, deciſ. 221. num. 25.

Parochiani ſunt vocandi, quando Eccleſia parochialis eſt vnienda alteri Eccleſiæ, quia agitur de eorum intereſſe, deciſ. 223. num. 5.

PAROCHVS.

Parochus Sacramenta Parochianis, & Parochi ab eo accipere debent, deciſ. 291. num. 1.

Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, ſin minus aſſumendus eſt Doctor idoneus, deciſ. 234. numero 41.

Parochus naturaliter, & ex Iure Diuino ſubditur poteſtati Epiſcopi, ibid. num. 66.

Parochus in Regimine Eccleſiæ parochialis ſibi, vel à Papa Epiſcopo vniuerſali, vel à loci Epiſcopo commiſſæ vices ſuſtinet, & in quo, ibidem num. 42.

Parochus quod non teneatur per ſe, vel per alium prædicare, hoc non poteſt conſuetudine induci, quia eſſet animabus pernicioſa, ibidem num. 50.

Parochus tenetur præſtare alimenta Prædicatori ad explendum prædicationis munus aſſumpto, etiamſi redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius alimenta, & victum, quem ſibi comparare debet laudabili aliqua arte, ſeu exercitio, ibid. num. 54.

Parochus, & duo teſtes de Iure Canonico ſufficiunt in teſtamentis, deciſ. 126. num. 26.

Parochus ratione curæ debet indiſtinctè recipere omnes decimas, deciſ. 30. num. 2.

Parochus non eſt priuandus ſua portione decimarum vt quarta Epiſcopo ſoluatur, deciſ. 61. num. 3.

Parochus vt excludatur à decima ſibi de iure debita, quid requiratur, deciſ. 30. num. 13.

Parochus poteſt dare licentiam prædicandi in ſua Parochia, deciſ. 234. num. 73.

Sed hoc intellige, quod poſſit caſualiter, & in tranſitu recipere ad prædicandum in ſua Eccleſia Doctorem aliquem inſignem in Theologia, ibid. num. 76.

Parochus habet intentionem fundatam ſuper primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis ſuæ Parochiæ, deciſ. 261. num. 1.

Parochus diſtrictius tenetur ad prædicandum per ſe, vel per alium, quam teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad quam non tenetur, niſi deductis prius alimentis neceſſarijs, deciſ. 234. num. 56.

Parochus acceptando Parochiam ſemet obligauit ad officium prædicationis curæ annexum, ſibique imputare debet, ſi tenue beneficium acceptauit, ibidem num. 55.

Parochi obligatio de prædicando eſt perſonalis, inducta quoadmmodo ex quaſi contractu, dum ipſe Parochus acceptauit Parochiam, ibid. num. 58.

Parochi obligatio de reparando Eccleſiam eſt realis, & ſic quatenus ſuppetunt redditus Eccleſiæ, ibidem numero 57.

Parochi, & teſtium proceſſus examinis, qui in aliquo teſtamento interuenerunt, fieri debet coram Iudice ſæculari, non autem Eccleſiaſtico, deciſ. 126. num. 5.

Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur, quia ad illum ſpectat adnotatio, deciſ. 13. num. 2.

Parocho non prædicante, aſſumendus eſt Doctor idoneus ad hoc munus obeundum, deciſ. 234. numero 51.

coram Parocho, & duobus teſtibus ſi ſit confectum teſtamentum, poteſt, & debet ad inſtantiam ne dum hæredum, ſed etiam legatariorum aliorum quorumcunque in publicam formam redigi ad perpetuam rei memoriam, deciſ. 126. num. 3.

coram Parocho, & duobus teſtibus ſi ſit factum teſtamentum, ſi verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius Canonicum ſeruatur, nedum ſuſtinetur vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ, deciſ. 126. num. 1. & 2.

coram Parocho proprio, nec de eius licentia, ſi opponatur quod ſit contractum matrimonium, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugum cohabitatione, deciſ. 273. num. 32. ampliа num. 33.

Parochi quod teneantur præiudicare, in hoc ſunt aperti Canones, deciſ. 234. num. 49.

Parochi ita ſe habent ad Epiſcopum, vt Baliui, vel Præpoſiti ad Regem, deciſ. 234. num. 68.

Parochi ſunt eidem Prædicationis oneri obnoxij, ſicut & ſunt Epiſcopi, deciſ. 234. num. 43.

Parochis nulla conceſſa eſt facultas circa ius eligendi Prædicatores in parochijs proprijs, deciſ. 234. numero 73.

Et ita fuit in caſu contingenti à ſacra Cógregatione Epiſcoporum deciſum, ibidem num. 74.

PARS.

Pars ſi non opponat de pendentia litis coram alio Iudice, geſta coram Iudice, coram quo cauſa non pendet, valent, deciſ. 85. num. 8. & 10.

Pars ſi petat inſtantiæ reſtaurationem, ſi nihil releuans deducat, repellenda eſt, deciſ. 1. num. 6.

Pars poteſt renunciare clauſulis ad ſui fauorem appoſitis, deciſ. 91. num. 24.

Pars poteſt appellare à mandato exceſſiuo, deciſ. 185. numero 11.

Pars non eſt citanda, quando examinatur quis, ad effectum obtinendi aliquod beneficium, deciſ. 147. numero 10.

Pars citata debet eſſe certa, quando Iudex vult ferre ſententiam, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cum amplius reuocari non poſſit, deciſ. 141. num. 8.

Pars ſi ſit præſens, quando iura extrahuntur, non eſt opus atteſtatione, quod Iudex illa viderit, deciſ. 76. num. 16.

Pars quod obtinuit contra Aduerſarium, id quoque in ipſius perſona obtinere debet ad alterius partis fauorem, deciſ. 302. num. 11.

Pars ſi fuerit citata pro determinata hora, quando comparet poſt dictum terminum, & Iudex iam interpoſuit decretum, tunc præſumitur interpoſitum in termino citationis, & non antea, deciſ. 76. num. 18.

Pars citata, ſi intra determinatum tempus non compareat, ſi perquiratur, hoc fit ex vrbanitate, deciſ. 76. num. 26.

Pars non debet aduerſario ſuo contra ſe ipſum facere expenſas litis, deciſ. 155. num. 18.

Pars in toto continetur, deciſ. 129. num. 7.

Partis ſola proteſtatio non poteſt circumducere citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam deciſ. 69. num. 5. ſed requiritur decretum Iudicis, ibid. num. 6.

Partis ſcientia non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatorum, deciſ. 297. numer. 7. & declara numero 8.

ad Partis ſupplicationem ſi Papa concedat aliquam gratiam, eſt conditionalis, ſcilicet, ſi narrata ſint vera, deciſ. 245. num. 18.

Parti ita clauſula, ſublata, claudit os, vt nec admitti poſſit ad probandum contrarium, deciſ. 62. numero 7

Parti non debet nocere error Notarij, deciſ. 119. numero 3.

Parti decernenda eſt copia iurium productorum, cum termino opponendi ad effectum, vt illa probent, deciſ. 76. num. 22.

ad Partem quando quis eſt vocatus, cenſetur regulariter vocatus ad dimidiam, deciſ. 180. num. 4.

ad Partem qui admittitur, facit partem, deciſ. 219. numero 1.

in Partem mitiorem vt præſumatur, ſufficiens eſt perſonæ honeſtas, deciſ. 265. num. 12.

Partes, quod habuerint pro perfecto contractum venditionis, & deinde remiſerint perfectionem eius, nempe certitudinem pretij in tertium, hoc implicat contradictionem, deciſ. 172. num. 51.

Partes, quando approbant, atque auctorizant perſonam, & legalitatem Notarii, quo ad aliquod inſtrumentum, præſumitur etiam hoc velle, quo ad omnia inſtrumenta, deciſ. 184. num. 10.

Partes de communi conſenſu poſſunt dare robur ſcripturæ, etiam in formi, deciſ. 184. num. 44.

Partes, ſi conſenſerunt in peritum electum à Iudice, ſtandum eſt ei, deciſ. 10. num. 12.

Partes non poſſunt facere perfectum illum contractum, in quo deficit ſubſtantia, deciſ. 172. num. 49.

à Partibus qualis nominatur contractus, talis debet cenſeri, & non diuerſus, deciſ. 14. num. 4.

Partibus non eſt danda occaſio ſuplantandi Viros primarios, & ſic eos excludendi ab alterius partis ſuſcipiendo patrocinio, deciſ. 163. num. 3.

PAR-

PARTICIPIVM reſoluitur in relatiuum & in verbum ſui temporis, deciſ. 167. oum. 26.

Participium præſentis temporis reſoluitur io relatiuum, & verbum præſentis temporis, & importat conditionem, & præcedentem diſpoſitionem reſtringit, deciſ. 164. numero 29.

Participia quando reſolountur in verbum præſentis temporis cuio ſuo relatiuo, non important conditionem, deciſ. 120. num. 6.

P A T E R.

Pater, & filius cenſentur ſimul, & ſemel vocati, deciſ. 127. num: 20.

Pater, & filius, ſi ſimul ſiot admiſſi ad præſentandum, hoc non conuenit iuri patronatus hæreditario, deciſ. 166. numero 14.

Pater tamquam legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis filij, pcteſt nomine eius tranſigere, deciſ. 86. num. 14.

Pater poteſt ſtipulari pro filio abſente, & pro naſcituro, deciſ. 118. num. 16.

Pater oon habet vſumfructum in bonis filij, ſi filius veniat ex priuatione patris, deciſ. 103. num. 15.

Pater ſemper durat in neceſſitate dotandi filiam, deciſ. 299. num. 7.

Pater vſufructum habens In boois filiorum, ſi quid in eis impendat, vel ædificet, non ſibi acquirit, ſedelioratum, & ædificatum ſpectat ad filsos, deciſ. 116. num. 11.

Pater, ex quibus præſomatur voluiſſe adire hæreditatem maternam nomine filiorum, deciſ. 264. numero 11

Pater vtiliter, & prudenter cenſetur pro filijs tranſegiſſe, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs, deciſ. 86. numero 25.

Pater retinendo bona materna, cenſetur nomine filiorum infantium hæreditatem matris eiuſdem adiuiſſe, deciſ. 264. num. 9.

Pater præſumitur magis diligere filiom, quam nepotem ex eo, deciſ. 145. num. 14.

Pater, quando cenſeatur adire hæreditatem maternam filio delatam, deciſ. 144. num. 5.

Pater, nec admittitur ad authorizandom perſonam filiorum, ſi agatur de propria vtilitate, & commodo ipſius patris, deciſ. 190. num. 16.

Pater in dubio cenſetur ſtipulari filijs vti hæredibus, & oon vti filijs, deciſ. 127. num. 7.

Sed ab iſta regula receditur, quando ex coniecturis aliud apparet, & quæ ſint iſtæ cooiecturæ, ibidem num. 8. 9. 10. & 11.

Pater, tamquam legitimus adminiſtrator bonorum filij, poteſt pro eo tranſigere, deciſ. 208. num. 1.

Et hoc multo magis procedit, quando tranſactio eſt vtilis, ibidem num. 2.

Pater, vel Auus in dubio præſumitur legare filiabus pro dote, deciſ. 145 nom. 17.

Pater, ſi intuitu certi matrimonij contrahendi, promittat aliqoid filio, ſequitur ius irreuocabile quæſitum fuiſſe, nedum filio, ſed etiam Nurui, deciſ. 44. oom. 1.

Pater adijciens fideicommiſſum in bonis filio relictis non præſumitur voluiſſe filium grauare io legitima, niſi hoc expreſſe dixerit, deciſ. 337. num. 6.

Pater eſt legitimus adminiſtrator booorum filij, deciſ. 86. num. 12.

Pater, ſi donet aliqoid filio contemplatione certi matrimonij, non valet pater poſtea eam reuocare etiam cum cooſenſo ipſius filij, deciſ. 44. num. 8. & 9.

Pater, ſi aliquid donet filio pro contrahendo certo matrimonio, dicta donatio non poteſt reuocari etiam cum conſenſu filij io præiudicium coniugis, deciſ. 44. num. 4.

Pater, ſi vigore certi matrimonij aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret, deciſ. 44. oum. 2.

Pater tenetur dotare filiam, & hoc munus, & obligatio proprie inhæret illi, deciſ. 329. num. 44.

Pater, ſeu extraneus dotans non transfertur in forum domicilij viri, deciſ. 250. num. 7. & 8.

Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, non ſolum eam reuocare nou poteſt conſentiente etiam filio, ſed nec noua conditio adijci poteſt, per quam deterior aliquo modo fieret conditio vxoris, deciſ. 44. oumero 10

Pater, animus, & caput mulieris eſt vir, deciſ. 155. oum. 22.

Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, tunc donatio non poteſt reuocari, neque ex ingratitudioe per filium commiſſa. deciſ. 44. oum. 16.

Neque per crimen à filio perpetratum in fiſcum tranſit, ob præiudicium vxoris, cui irreuocabiliter fuit ius quæſitum: & ad hunc effectum, quid ſufficiat, vt dicatur ci ius quæſitum, ibidem num. 18.

Pater ſi loco legitimæ reliquerit filio formalem vſumfructum, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſinat eſſe Dominus legitimæ, non eſt habenda ratio de fructibus, deciſ. 47. num. 25. & 30.

Pater quod cadat à feudo, propter delictum filij, ſi fiat tale pactum non tenet, deciſ. 86. num. 54.

Pater non poteſt tollere obligationem ſuam de dotando filias, prohibendo io teſtamento, quod bona ſua, nec ex dotis conſtitutione alienentur: vbi de veriori, & communiori ſententia, deciſ. 312. oom. 7. & 19.

Patris bona ſunt obnoxia obligationi dotandi filias, & cum hoc onere tranſeunt in hæredem, deciſ. 329. oumero 45.

Patris bona filius vindicare poteſt à matre, quæ ad ſecunda vota tranſiuit, deciſ. 242. nom. 7.

Patris quaſi poſſeſſio Iuris præſentandi non tranſit in filium ſine apprehenſione, deciſ. 166. oum. 2.

Patris defuncti loco, tunc tantum ſuccedit filius, quaodo agitur de ſucceſſione aui, vel patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis, deciſ. 48. numero 19.

Patri permittitur adminiſtratio bonorum filij iofantis, quamuis non habeat vſumfructum io eius bonis, deciſ. 103. num. 16.

Patri longè plus tribuitur, quam tutori, deciſ. 86. oumero 15.

Patri non licet aſſignare legitimam filio in fructibus, deciſ. 47. nom. 5.

Patrem quem eſſe oſtendunt, ea quæ præſtantur alicui, ſi conueniant paternæ erga liberos pietati, & officio, deciſ. 314. num. 6.

ad Patrem ſpectat onus dotandi filias, deciſ. 145. oumero 1.

inter Patrem, & filium, quando aliquid actum eſt, præſumitur, quod fuerit omiſſa quietatio, deciſ. 31. num. 4.

Patre exiſtente bannito, ſi filius naſcatur, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c. deciſ. 103. numero 3.

PATRIA poteſtas ſola non ſufficit, vt habeat pater à lege pleniſſimum mandatum agendi in iudicio, niſi ſimul habeat vſumfructom in boois filij, deciſ. 103. oum. 14.

Patriæ poteſtatis ius eſt de iore Ciuili Romanorum, deciſ. 103. num. 9.

PATRIÆ alicuius demonſtratio eſt aptiſſima pluribus conuenire, deciſ 263. oum. 7.

PATRIMONIVM proprium hæredis efficitur hæreditas, poſtquam eam adiuit, deciſ. 144. nom. 3.

Patrimonium mulieris, ſi ſit effecta dos, irreuocabiliter apud eam manere debet, deciſ. 35. num. 10.

P A T R O N V S.

Patronus poteſt liberè diſponere de iurepatronatus hæreditario, deciſ 267. uum. 5.

Patroous, ſi non ſit primus acquirens, & fundator iuris patronatus gentilitij, per contractum, vel vltimam voluntatem præiudicare non poteſt ſucceſſoribus, & io extraneum transferre in præiudiciom vocatorum, deciſ. 166. num. 8.

Patroous vltimus iuſpatronatus gentilitij, cum amplius non extent vocati de familia, quibus inferatur præiudicium, poteſt in quem voluerit illud transferre, deciſ. 166. num. 16.

Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij poteſt de eo libere diſponere, quemadmodum primus fundator facere potuiſſet, deciſ. 166. nom. 17.

Patroni conſenſus neceſſarius, pro ſuſtinenda validitate peoſionis ſuper beneficio ioſpatronatus, quando non requiratur, deciſ. 186. num. 4.

Patroni intereſſe in defenſione Eccleſiæ dicitur potius ſecundarium, & remotum, quam primarium, & proximum, deciſ. 314. nom. 1.

Quod procedit, etiamſi ageretur de magno illius præiudicio, ibidem.

Patroni ſcientia de reſignatione ioriſpatronatus, ex quibus probetur, deciſ. 186. num. 7.

Patroni conſenſus non eſt neceſſarius in reſeruatione penſionis, deciſ. 213. num. 10.

Patroni conſenſus, quosd reſignationem quando dicatur effectuatus, deciſ. 101. num. 9.

Patro-

Patrono citra vitium attentatorum non licet præſentare lite pendente, deciſ. 295. num. 8.

Patronum illum non poteſt negari eſſe, cuius anteceſſores iam per centum annos præſentarunt: & hæc concluſio ſemper in Rota fuit recepta, deciſ. 218. numero 23.

Patronorum conſenſus in reſignatione iuriſpatronatus, ex quo probetur quod interuenerit, deciſ. 213. num. 1. & vide num. 3. & 5.

de Patronorum conſenſu neceſſario conſtare debet, quando agitur de validitate penſionis, ſuper beneficio iuriſpatronatus, deciſ. 186. num. 3.

Patronis à die reſignationis, aperitur locus præſentandi alios, deciſ. 223. num. 4.

COMPATRONI, ſi ſint interpellati ad præſentandum, quando declarant, quod nolunt concurrere ad præſentationem, deciſ. 295. num. 11.

Tunc totum ius præſentandi remanet penes alios patronos, ibid. num. 12.

PATRONATIBVS Principum per regulas non ſolet derogari, deciſ. 218. num. 49.

propter PATRVELEM, Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum, non excludit fœminam, deciſ. 68. numero 3.

PATRVVS non tenetur dotare neptem fratris, & hoc ſecundum opinionem aliquorum, deciſ. 329. numero 58.

Patrui, ſiue fratres germani, ſecundum Statut. Vrb. cap. 15. lib. 2. tenentur dotare neptes, ſeu ſorores de paragio, deciſ. 49. num. 4.

PAVLVS I.C. in l. 36. ff. de fideiuſſor. improbat dictum Modeſtini, eo quod fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen debitoris, deciſ. 41. num. 2.

PAVPER præſumitur mulier excepta dote, deciſ. 31. numero 2.

Pauperior non dicitur quis fieri, ſi non acquirat, deciſ. 323. num. 29.

Pauperior non fit, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſpoſuit, deciſ. 12. num. 13.

PAVPERTAS non adimit fidem teſti, ſi alioquin ſit perſona honeſta, deciſ. 285. num. 9.

Paupertas regulariter non repellit teſtem à teſtimonio ferendo, deciſ. 286. num. 8.

PECCANDI magna eſſet illecebris, transgreſſionum nutrix, & bonorum etiam ingeniorum corruptela, ſi iuriſdictio ſtaret ſine mulcta, deciſ. 253. num. 9.

P E C V N I A.

Pecuniam ſibi debitam, in extinctionem ſui crediti quando quis recepit, illamque bona fide conſumpſit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt, deciſ. 77. num. 31.

Pecunia numerata non eſt neceſſe in extinctione cenſus, licet requiratur actus retroſimilis, deciſ. 148. num. 3.

Pecunia numerata non requiritur in extinctione Cenſus, deciſ. 148. num. 2.

Pecunia numerata, ſi requireretur in extinctione cenſus, daretur etiam, quod cenſus non poſſet vendi, permutari, aut donari, deciſ. 148. num. 4.

Pecunia potius præſumitur propria, quã ſocialis, deciſ. 244. num. 1.

Pecuniæ loco eſt datio in ſolutum, & pagamentum, deciſ. 52. num. 8.

pro Pecunia mutuo petita, conſenſu partium poteſt tradi iumentum, & adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda, deciſ. 52. num. 9.

in Pecunia numerata ſi non ſit conſtitutus cenſus, eſt nullus, deciſ. 193. num. 2.

Pecuniæ in Ciuitate Ianuen. non ſolent manere otioſæ, deciſ. 280. num. 20. 21. & 22.

Pecuniæ ſi dentur marito pro dote, ei acquiritur plenum dominium, remanente vxori dumtaxat actione ad conſequendam dotem, deciſ. 73. num. 1.

Pecuniæ præſumuntur ſubtractæ ab eo, in cuius cubiculo, & in cuius poſſe reperiebantur, deciſ. 87. num. 11.

Pecuniæ receptæ pro fructibus cenſus nullius tanquam vſuræ, nunquam tranſeunt in dominium recipientis, ex communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarum, deciſ. 99. num. 4.

Pecuniarum ſolutarum reſtitutione mediante, ſolum fideiuſſor poteſt conſeruari indemnis, deciſ. 222. numero 5.

Pecunias alicuius, ſi quis in ſua poteſtate habebat, dato quod iſte eſſet illius creditor, intrat præſumptio, quod de huiuſmodi pecunijs ſibi ipſi ſatisfecerit de ſuo credito, deciſ. 356. num. 3.

P E N S I O.

Penſio, ſi fuerit inter partes conſtituta in ſumma certa, & determinata certarum pecuniarum, tunc reſpectu illius ſummæ eſt attendendus valor dd. pecuniarum, deciſ. 213. num. 26.

Penſionis tranſlatio ſi non ſit perfecta, non poteſt poſt mortem transferentis perfici, deciſ. 38. num. 81.

Penſio, ſi calculetur ad rationem quinque pro centenario, prout calculari ſolet, clare monſtrat valorem rei, ad dictam quantitatem aſcendere, deciſ. 340. numero 3.

Penſio domus non probat concludenter valorem domus, ibidem num. 2.

Penſionis reſeruatio facta ab Epiſcopo ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo Commendæ, ſine Beneplacito Apoſtolico non ſuſtinetur, deciſ. 345. numero 1.

Penſionis, non omnes ſunt capaces, deciſ. 38. numero 10.

Penſionis reſeruatio, & beneficij reſignatio, ſunt gratiæ inter ſe diſtinctæ, deciſ. 213. num. 18.

Penſionis capacitas non deducitur ex ſolo Clericatu, ſed etiam ex cauſa pia rationabilique, deciſ. 38. numero 11.

Vel propter paupertatem, vel propter benemerita, aut vtilitatem, quam Eccleſia ſperat à penſionario, ibid. num. 11. & 50.

Penſionis impoſitæ ſuper aliquo beneficio, quando dicatur capax, deciſ. 215. num. 22. & 23.

Penſionis tranſlatio eſt tranſportatio de perſona ad perſonam deciſ. 38. num. 22.

Penſionis tranſlatio facta cum clauſula, ſi, & poſtquam Clericali charactere fuit inſignitus, non expirat morte transferentis, & quando hoc procedat, deciſ. 38. nu. 74. & 75.

Penſionis tranſlatio non tenet, quando penſio per mortem habentis penſionem extinguitur, ibid. num. 1.

in Penſionis tranſlatione conſenſus poteſt præſtari per procuratorem etiam poſt obitum, ibidem numero 77.

Penſionem tranſlatarius non conſequitur à transferente, ſed immediate à Papa, qui ius antiquæ penſionis extinguit, ibidem num. 23.

Penſiones pacto contrahentium firmatas Ordinarius non poteſt reſeruare, ſed egent tanquam improbæ auctoritate Apoſtolica, deciſ. 94. num. 7.

ad Penſionis nullitatem infertur ex nullitate reſignationis, deciſ. 213. num. 11.

ex Penſione annua differunt, & cognoſcuntur locatio in perpetuum, & emphyteuſis, deciſ. 14. numero 24.

Penſiones non poteſt reſeruare Ordinarius ad fauorem eorum qui non ſunt reſignantes, ſed omnino requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas, deciſ. 94. numero 8.

Penſiones motuproprio poteſt reſeruare Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ, deciſ. 94. numero 6.

PENSIONARIVS non præſumitur, ſi penſio fuiſſet exceſſiua, illam ſoluere voluiſſe, & ſic conſtituere illum, cui debetur penſio, in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 186. num. 17.

PERÆQVATOR rationes reddere tenetur, deciſ. 289. num. 60.

P E R I T V S.

Peritus, quando eſt electus ad æſtimandum pretium rei venditæ, ſi ille non æſtimet, deficit ſubſtantia contractus, & non poteſt ſuſcitari recurrendo ad alias perſonas: & quare, deciſ. 248. num. 7 & 13.

Peritus an probet, ſi ſe remittat arbitrio Iudicis, deciſ. 10. num. 11.

Periti æſtimatio non releuat, ſi ſit facta à Perito electo à parte, abſque decreto Iudicis, & citatione partis, deciſ. 17. num. 1.

Perito electo à Iudice, & in quem partes conſenſum præſtiterunt, ſtandum eſt, deciſ. 10. num. 12.

Periti electi ad æſtimandum pretium rei venditæ, tunc ſi illud non definiuerint, non eſt recurrendum ad tertium peritum, deciſ. 172. num. 17.

Periti electi ad aliquid referendum, debent facere id quod habent in mandatis, deciſ. 115. num. 8.

Peritorum relationibus in arte ſua ſtandum eſt omnino, dum de errore non docetur, deciſ. 342. num. 2.

Ex eo magis iſta regula procedit, quando Peritus retuliſ vtra-

vtraque partis informante, ibidem num. 3.
Peritorum aſſertioni eſt ſtanduni, deciſ. 227. num. 7.
Peritis in arte ſtatur. deciſ. 151. num. 14.
Peritis in arte eſt fides adhibenda, decit. 105. num. 8.
Peritis iudicialiter electis credendum eſt, donec de errore non doceatur, deciſ. 2. num. 6.
PERITIA in teſte perito eſt inſtar rationis, deciſ. 308. num. 10. & num. 13. quoqnomodo intelligatur, vide uumero 14.
PERIVRII exceptio non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio, deciſ. 55. num. 15.
ob Perinrium commiſſum, teſtes non probant, deciſ. 66. num. 6.

PERMVTATIO.

Permutatio beneficiorum eſt quidam contractus innominatus, deciſ. 130. num. 2.
ex Permutationis titulo oneroſo, ſi ſit facta vnio, non cadit ſub regulis reuocatorijs, deciſ 30. num. 12.
Permutationis, & donationis appellatione non venit hypotheca, deciſ. 118. num. 13.
PERPETVVM dum ſe videt Officialis, facilius inducitur in tyrannidem, deciſ. 26. num. 31.
ex PERSEVERANTIA in male agendo, inſurgit præſumptio incorrigibilitatis, deciſ. 155. num. 37.

PERSONA.

Perſona quando eſt electa ad prouidendnm aliquem de certo beneficio, tunc ſolum agitur de executione circa factum, deciſ. 38. num. 43.
Perſona vna, conſiderantur tanquam duæ ſint perſonæ, quando iura duarum perſonarum in ea concurrunt, deciſ. 235. num. 4.
Perſona vna in diuerſis gradibus eſſe poteſt, deciſ. 162. nnmero 8.
Perſona Eccleſiaſtica non comprehenditur ſub ſtatuto Laicorum, deciſ. 58. uum. 28.
Perſonarum numero maiori fauendum magis eſt, deciſ 160. num. 22. & 29.
Perſonarnm qualitas multum iuſpicitur in metu probando, deciſ. 202. num. 5.
Perſonarum valida legitimatio non dicitur facta per productionem fidei, maximè ſtante proteſtatione partis aduerſę, quod legitimè fieret, deciſ. 141. num. 19.
Perſonam duplicem quando quis gerit, & adeſt duplex diſpoſitio, qualiter hoc caſu ſit agendnm, deciſ. 53. num. 5.
Perſona ſubrogata dicitur eadem cum prima, in cuius locum ſnbrogata eſt, & ſub eadem diſpoſitione comprehenditur, deciſ. 252. num. 8.
Perſooæ identitas ex quibus bene remaneat probata, deciſ. 48. num. 12.
Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomiue, & patria, deciſ. 263. num. 8.
Perſonæ honeſtate ſtante, eſt ſufficiens vt in mitiorem partem præſumatur, deciſ. 265. num. 12.
Perſonæ induſtria vt dicatur electa, quid requiratur, deciſ. 38. num. 44.
Perſonæ coniuoctæ ſi ſit facta donatio rei alienæ, valet, licet donator ignorauerit rem eſſe alienam, deciſ. 118. numero 27.
Perſonæ ſiniſtra ſuſpicio remouetur ſtante eius honeſtate, deciſ. 265. num. 13.
Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ acerbitatem, deciſ. 155. num. 29.
Perſonæ induſtria, vt ex commiſſione nudi miniſterij cenſeatur electa, requiritur quod miniſterium ſit induſtriale, deciſ. 38. num. 48.
Perſonas identitas bene probatur ex identitate nominis, & cognominis, deciſ. 331. num. 8.
Et hoc maximè ſi adiungantur indicia, & coniecturæ vrgentes, ibid. num. 9.
Perſooæ ſuppoſitionis fraus, quando non poſſit conſiderari in aliquo contractu, deciſ. 149. nnm. 6.
Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomine, & patria, deciſ. 263. num. 8.
Perſonæ incertæ electio de certis, poteſt committi, & ſuſtinetur, deciſ. 38. num. 19. & 22.
ex Perſonæ mutatione, non mutatur titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit, deciſ. 35. num. 14.
Perſonæ duæ priuilegiatæ vbi concurrunt, tunc illa præfertur, quæ tractat de damno vitando, deciſ. 231. num. 5.
Perſonam cedentis repræſentat Ceſſionarius, deciſ. 88. numero 5. & 10.
Perſonæ induſtria quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi, deciſ. 38. num. 24.
Perſonam creditoris poteſt hæres repræſentare, ſi ſit creditor teſtatoris, deciſ. 2. num. 18.
de Perſonæ identitate, quando non ſit dubitandnm, deciſ. 249. num. 4.
Perſonam non egreditur conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa eiuſdem conceſſionis, deciſ. 29. numero 12.
Perſonam certam ſi teſtator nominet ad faciendam certam eleemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſonæ, deciſ. 38. num. 35. & 64.
Perſonam ſi inhabilitet ſtatutum, non comprehendit forenſem, deciſ. 293. num. 4. & 5.
in Perſona, nec in bonis ſunt grauandi hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, deciſ. 2. num. 7.
in Perſona qualificata non præſumitur ignorantia, deciſ. 40. num. 14.
de Perſona ad Perſonam non extenditur ſtatutum, ſed coarctatur ad perſonas ibi expreſſas, deciſ. 68. numero 17.
Perſonæ omnes, inter quas Teſtator declarat ſe velle ſeruari prærogatiuam, cenſentur vocatæ ad hæreditatem vna poſt aliam, deciſ. 152. num. 6
Perſonarum legitimationi non dicitur ſatisfactnm per fidem, quia dnm integra non exhibentur inſtrumenta, non poteſt reus contra illa proponere exceptiones ſibi competentes, & indagare quem gradum probationis contra ſe faciant deciſ. 141. num. 18.
Perſonarum, & rerum incluſionem videntur operari dictiones, omnes, & quicumque, tanquam vniuerſales, licet aliud dicendum eſſet, ſi attenderetur vocabuli ſignificatio, deciſ. 279. num. 22.
Perſonarum legitimatio in omni iudicio, qnamuis priuilegiato, plene, & concludenter facienda eſt, deciſ. 141. num. 16.
Perſonis, qui tractant de damno vitando, magis fauendum eſt, deciſ. 231. num. 5.
Perſonas non expreſſas Breuia Papæ non capiunt, deciſ. 200. num. 5.
ad Perſonas, & bona ſpecificata tantum debent referri renunciationes, deciſ. 144. num. 9.
in Perſonas ſnbditas ſi ſit directum Statutum, non comprehendit perſonam non ſubditam, deciſ. 260. numero 6.
à Perſonis fide dignis debet habere originem fama, deciſ. 18. num. 12.
PETERE id, quod quis ſubtus habet, bona fides hoc non patitur, deciſ. 64. num. 11.
PETITIO ſuſtinetur ſecundnm verba, quæ congruentius, & vtilius exprimi potniſſent, ſtante clauſula, omni meliori modo, poſita in fine libelli, deciſ. 154. num. 10.

PIGNVS.

Pignus poteſt retinere creditor, etiam pro minimo reſiduo, deciſ. 135. num. 9.
Pignus ſi creditor habeat, vel procurare debet eius diſtractionem, vel obtinere vt ſibi adiudicetur, deciſ. 132. nu. 14. & 15.
Pignora quando ſubhaſtantur, ſemper requiritur licentia Principis, deciſ. 161. num. 15.
PIA cauſa cenſetur magis dilecta à Teſtatore, quam extraneus inſtitutus hæres, deciſ. 247. num. 11.

PLVRALITAS.

Plnralitas non præſumitur, deciſ. 243. uum. 5. & deciſ. 184. num. 21.
Plnralitas probanda eſt ab eo, qui in ea ſe fundat, deciſ. 134. num. 20.
Pluralitas debitorum ex quibus excludatur, deciſ. 134. numero 23.
Pluralitas in dubio non præſumitur, deciſ. 98. nnm. 11.
PLVRES eiuſdem nominis, patriæ, ac exercitij in aliqua Vrbe inuenire difficile eſt, deciſ. 184. num. 31.
Plura quando obſtant, ſi vnum remoueatur, attamen alia remaneot, deciſ. 24. num. 7.
PODERIVM eſt nomen generale, tam poſſeſſionis, quam agri, deciſ. 164. num. 20.

POENA.

Pœna ſuos debet tenere authores, deciſ. 393. mim. 21.
Pœna l. ſœmiose, C. de 2. nupt. extenditur etiam ad legitimam debitam matri in bonis filij, deciſ. 80. numero 8.
Pœna tenet culpæ authores, non alios, deciſ. 86. numero 52.
Pœna ſi apponatur innobedienti, tenet, ſed ſecus ſi apponatur obedienti ob factum, vel non factum alterius inobedientis, deciſ. 86. num. 50.

Pœna Anathematis damnantur Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis, deciſ. 42. num. 6.

Pœna impoſita à lege ſuper aliquo delicto, non eſt multiplicanda, deciſ. 181. num. 11.

Pœna dupli, quando hæres aliquid doloſè non deſcribit in inuentario, an ſit pœna addita, & adducta propter delictum, ad euitandas fraudes, deciſ. 181. num. 8.

Pœna ſi apponatur inobedienti, tenet, ſed ſi apponatur obedienti ex facto, vel non facto tertij, non tenet, deciſ. 208. num. 7.

Pœna priuationis ob contrauentionem, quando non poſſit conſiderari, deciſ. 294. num. 6.

Pœna inobedienti ad eius incommodum rectè iniungi poteſt, deciſ. 86. num. 60.

Pœnam non merentur ea, quæ per ignorantiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittuntur, deciſ. 181. num. 3.

Pœnæ indictio ſpectat cuicunque habenti iuriſdictionem, tanquam appendix, & acceſſorium ipſius iuriſdictionis, deciſ. 253. num. 35.

Pœnam impoſitam à lege ſi quis ſoluat, ſi poſtea eam poſſet ab alijs repetere, certe illam ipſe haud lueret, deciſ. 77. num. 38.

Pœnam vt quis euitet, ſtatur eius iuramento, & non attenditur præſumptio adducta per aduerſarium, deciſ. 265. num. 1.

ad Pœnam vbi agitur, non ſufficiunt coniecturæ, deciſ. 265. num. 7.

à Pœna caducitatis quis excuſatur ex iuſta ignorantia, deciſ. 25. num. 15.

Pœnæ, & mulctæ, iuriſdictionis, & Legum ſunt cuſtodes, & famulos eruditè docent, deciſ. 253. num. 8.

in POENALIBVS ſolutio, quid operetur, deciſ. 77. num. 37.

POENITENTIA.

Pœnitentia eſt licita in contractibus innominatis, deciſ. 130. num. 3.

Pœnitentiæ non eſt amplius locus poſt repudiationem, deciſ. 323. num. 4.

Pœnitentiæ non eſt locus in contractu conditionali, cum ad hunc effectum dicatur perfectus, deciſ. 174. num. 19.

PONTIFICES Romani quotannis in Bulla Cœnæ, §. 18. imponentes, & exigentes pedagia ab Eccleſiaſticis, cenſuris coercent, deciſ. 339. num. 3.

Pontificatus annus in inſtrumento publico non eſt neceſſarius, deciſ. 205. num. 7.

PORTIO.

Portio portioni accreſcit, & non perſonæ, deciſ. 96. num. 7.

Portio deficiens per ius non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia teſtatoris, non autem tranſit ad extraneos, deciſ. 217. num. 18.

Portio non adita ad hæredes non tranſmittitur, deciſ. 96. num. 5.

Portio à qua excluditur fœmina à Statuto, acquiritur maſculo, cuius contemplatione excluditur, ſi illi, qui ad eam concurrunt, non conſeruant agnationem, deciſ. 137. num. 18.

Portioni ſimilis eſt vſusfructus, licet non ſit portio, deciſ. 67. num. 16.

Portionem duplicatam quis prætendere non poteſt, ſi vnicum habeat officium, deciſ. 29. num. 3. & 4.

PORTVS fallit & ipſe fidem, & ſæpius auditur Naues in ipſo Portu quieſcentes interire, deciſ. 229. numero 26.

in Portu, vel in littore etiam dum Nauis conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat, ibid. num. 25.

POSSESSIO.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non transfertur ex contractu inutili, deciſ. 78. num. 5.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam non autem penes Prælatum ſimpliciter, & iſta eſt verior, & communior opinio num. 16. & reſpectu ciuilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore, deciſ. 226. num. 15. & 17.

Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & vitioſa, deciſ. 84. num. 3.

Poſſeſſio ſolo animo dimittitur, deciſ. 282. num. 6.

Poſſeſſio ſicuti nulla acquiritur niſi animo, & corpore, ita nulla amittitur, in qua niſi vtrumque actum eſt, deciſ. 226. num. 33. & 34.

Poſſeſſio capta auctoritate Iudicis, non eſt manutenibilis, quando nulliter, & iniuſtè proceſſit, deciſ. 233. num. 12.

Poſſeſſio inſtrumentalis poſterior capta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet manuteneri, ibidem numero 11.

Poſſeſſio capta lite pendente non eſt manutenibilis, ibidem num. 9.

Poſſeſſio præſumitur iure familiaritatis, quando non conſtat de alterius titulo, deciſ. 298. num. 7.

Poſſeſſio plurium pro indiuiſo diuerſis reſpectibus poſſidentium compatibilis eſt, deciſ. 135. num. 15.

Poſſeſſio bonorum præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel dignitatis, niſi tertius Eccleſia, vel dignitate vacante ceperit poſſeſſionem, deciſ. 78. numero 32.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ continuatur in Prælato abſque noua apprehenſione, deciſ. 139. num. 26.

Poſſeſſio durare intelligitur, quamdiu ipſum durat poſſeſſionis exercitium, quod etiam in defendenda, & proſequenda poſſeſſione conſiſtit, deciſ. 226. numero 26.

Poſſeſſio rerum, quę ſolo temporis curſu non conſumuntur, ſemel probata, vtique illa de præſenti præſumitur, deciſ. 97. num. 5. amplia num. 6.

Poſſeſſio de præterito probata ſi fuerit, ex ea arguitur poſſeſſio eadem de præſenti, deciſ. 297. numero 1.

Poſſeſſio manutenibilis probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 107. numero 1.

Poſſeſſio quod ſit capta Iudicis auctoritate, non præſumitur in dubio, deciſ. 257. num. 3.

Poſſeſſio apud aliquem alicuius rei, ſi probata fuerit quando dictus poſſeſſor negat ſe poſſidere, dicitur animo reliquiſſe ante habitam poſſeſſionem, deciſ. 297. num. 3.

Poſſeſſio de præterito apud aliquem ſi fuerit probata, ex ea præſumptione tantum conuinci non poteſt ſi ille de pręſenti negat ſe poſſidere, deciſ. 297. num. 5.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione, manutenibilis eſt, deciſ. 233. num. 2. & deciſ. 282. numero 4.

Poſſeſſio non probatur ex actibus, non effectum ſortitis, & ſine ſcientia eius, qui iam reperitur in poſſeſſione, deciſ. 233. num. 31.

Poſſeſſio ciuilis cenſetur amiſſa per decennium, ſi quis tacuerit, deciſ. 275. num. 22.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione, ſatis illam probat, deciſ. 153. num. 10.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non transfertur ex inutili contractu, deciſ. 78. num. 3.

Poſſeſſio naturalis cum ciuili remanet conſolidata quando vſusfructus ceſſat, deciſ. 131. num. 5.

Poſſeſſione omni quando quis dicatur priuatus, deciſ. 226. num. 5.

Poſſeſſio ciuilis quando dicatur amiſſa, deciſ. 226. numero 1.

Poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolum cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem Laicus, deciſ. 42. numero 13.

Poſſeſſio ciuilis penes duos eſſe non poteſt, deciſ. 275. num. 4.

Poſſeſſio ſufficienter probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 84. numero 1.

Poſſeſſio ciuilis animo retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius ſcilicet qui noſtro nomine naturaliter poſſidet, ſiue detinet, deciſ. 226. num. 2.

Poſſeſſio de recenti præſumitur durare, niſi negans probauerit contrarium, deciſ. 225. num. 6.

Poſſeſſio an transferatur ſtante nullitate contractus, & an iſta exceptio admittatur in iudicio manutentionis, deciſ. 35. num. 15.

Poſſeſſio, quando eſt vacans, & adeſt legitimus contradictor, tunc executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ. 71. num. 6.

Poſſeſſio quadragenaria eligendi Prædicatorem, vna cum titulo, nempe licentia data per Epiſcopum, videtur æquipollere immemorabili, quæ præſeruata videtur in hoc à Concilio Tridentino, deciſ. 234. numero 80.

Et an dicta poſſeſſio cum titulo in hoc caſu æquipolleat immemorabili.

Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandum non eſt attentata, ſi poſtea à parte non fuerit appellatum,

deciſ.

decis. 330. numero 3.

Poſſeſſio attentata uon eſt manutenibilis, deciſ. 326. numero 4.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt nulla, & attentata, ibidem uum. 3.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, licet non ſit attentata, ſi pars non appellauerit, tamen eſt nulla, & talis nullitas operatur, vt nou ſit manutenibilis &c. ibid. num. 4.

Poſſeſſio probari poteſt ex depoſitione vnius teſtis, & ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ. 330. uum. 1.

Poſſeſſio anteceſſoris uou transfertur in ſucceſſorem ſine noua apprehenſione, deciſ. 275. uum. 23.

Poſſeſſio pendente termino ad appellandum capta, licet ob non interpoſitam appellationem uon ſit attentata, deciſ. 330. num. 4.

Tamen ex quo fuit capta intra dictum terminum, remanet nulla, ibidem num. 4.

Poſſeſſio bene probatur ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ. 326. num. 2.

Poſſeſſio naturalis poteſt recuperari ex vi ciuilis, deciſ. 78. num. 34.

Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandum eſt attentata, & ſic non manutenibilis, decil. 330. numero 2.

Poſſeſſio ciuilis cum reſideat, ſeu conquieſcat ſuper naturali, ideò ſi quis naturalem amiſerit, cenſetur amiſiſſe omnem poſſeſſionem, deciſ. 139. num. 19.

Poſſeſſio rei conuenti ſatis probatur ex ſola litis ſuſtentatione cum adminiculis, deciſ. 318. num. 6.

Poſſeſſio eius, ex cuius obligatione agitur in iudicio Saluiani, ſatis cenſetur probata, ſi teſtes dicant vidiſſe poſſidere deciſ. 318. num. 4.

Poſſeſſio ciuilis non amittitur, quando non interuenit aliqua negligentia Domini, in recuperanda naturali, deciſ. 139. num. 23.

Poſſeſſio tanquam in facto conſiſtens poteſt benè percipi à teſtibus, deciſ. 318. num. 5.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſism, & Prælaturam, & uon ſimpliciter penes Prælatum, deciſ. 78. num. 8.

Poſſeſſio ipſa eſt initium præſcriptionis, deciſ. 23. numero 8.

Poſſeſſio cenſetur amiſſa ex negligentia, quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam, deciſ. 34. numero 3.

Poſſeſſio eſt principale requiſitum ad effectum immiſſionis, deciſ. 118. num. 1.

Poſſeſſio, & titulus, quem quis acquiſiuit, non mutatur ex perſonæ mutatione, deciſ. 35. num. 14.

Poſſeſſio habita cum clauſula, ſine præiudicio iurium vtrarumque partium &c. operatur, vt immiſſus non habeatur pro poſſeſſore ad præiudicium partis de iure ſuo probantis, deciſ. 121. uum. 7.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ dicitur plena, & nunquam vacat, deciſ. 78. num. 10.

Poſſeſſio ſufficit probari ad effectum obtinendi in remedio l. fin. C. de edict. D Adr. deciſ. 125. num. 1.

Poſſeſſio ciuilis bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam, deciſ. 78. num. 9.

Poſſeſſio ciuilis ſpatio 10. annorum perditur, ibidem num 41.

Poſſeſſio iunior non eſt manutenenda, cum præſumatur clandeſtina, & turbatiua, ibidem num. 1.

Poſſeſſio amittitur per renunciationem coactam, & renuncians debet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu factum, ex dicto. Quod metus cauſa, deciſ. 122. numero 9.

Poſſeſſio, & vtile dominium transfertur in locatione perpetua, ſicuti accidit in emphyteuſi, deciſ. 14. numero 15.

Poſſeſſio ciuilis minori ſpatio, quam decem annorum præſcribitur, quando quis eſt capax voluntatis, & ſcit alium poſſidere, & tacet, deciſ. 78. num. 42.

Poſſeſſio naturalis poſterior tertij non eſt ſufficiens ad effectum ſummariſſimi poſſeſſorij, ſtante poſſeſſione ciuili Eccleſiæ anteriori, deciſ. 139. num. 37. & 39.

Poſſeſſio vitioſa non eſt mauutenibilis, deciſ. 84. numero 8.

Poſſeſſio transfertur etiam ex actu nullo, quando deuentum eſt ad realem traditionem, deciſ. 291. numero 4.

Poſſeſſio non transfertur ex defectu conſenſus, & tunc agi poteſt remedio recuperandæ, deciſ. 251. uumer. 8. & num. 9.

Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata vſque ad obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum obtinendi ſubrogationis gratioſæ immiſſionem, deciſ. 45. uumero 4.

Poſſeſſio, quæ nunquam vacat, ſemper eadem eſt, & variationi non ſubijcitur, deciſ. 29. num. 15.

Poſſeſſionis rei mobilis amiſſio non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis, deciſ. 297. num. 6.

Poſſeſſionis præcipuum ſiguum eſt fructuum perceptio, deciſ. 187. num. 7.

Poſſeſſionis ciuilis ratione competit interdictum, vnde vi, deciſ. 78. uum. 16.

Poſſeſſionis veræ ſigna, quæ ſint, deciſ. 185. num. 4.

per Poſſeſſionis adeptionem alicuius loci, non cenſetur adepta poſſeſſio bonorum ad dictum locum ſpectantium, quando alius medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem dictarum rerum, deciſ. 275. num. 18.

per Poſſeſſionis adeptionem vnius loci, cenſetur etiam cœpta poſſeſſio omnium bonorum ad dictum locum ſpectantium, deciſ. 282. num. 7.

Poſſeſſionis actualis apprehenſio probatur ex publico inſtrumento, ibid. num. 2.

ex Poſſeſſionis adeptione vnius rei, non infertur ad poſſeſſionem alterius rei, ab illa totaliter diſtincta, ibidem numero 8.

Poſſeſſionis dimiſſioni ſi quis conſenſerit, nullo modo poteſt ei dari manutentio, ibid. num. 5.

Poſſeſſionis nullitas operatur, vt ea uon ſit manutenibilis, deciſ. 330. uum. 5.

Poſſeſſionis cauſa mutare licet ex titulo ſuperuenienti, deciſ. 218. num. 41.

Poſſeſſionis cauſa mutari poteſt ex titulo ſuperuenienti abſque alia declaratione, deciſ. 218. numero 42.

Poſſeſſioni ſi quis coactè renunciauerit, non debet agere poſſeſſorio ad recuperandum, ſed actione, Quod metus cauſa, ad illum actum reſcindendum, deciſ. 122. uumero 9.

Poſſeſſionem capere non poteſt miniſter publicus ſine Iudicis auctoritate, deciſ. 257. num. 5.

ad Poſſeſſionem perdendam requiritur taciturnitas per decennium, imo & minus tempus ſufficit, quando quis ſcit alium poſſidere, & tacet, deciſ. 226. numero 40.

Requiritur tamen, quod ſuſpicetur ſe poſſe repelli, ibid. uum. 41.

Poſſeſſionem recuperans ſuam, habet commodum retentionis, nec contra eum poteſt competere interdictum Vnde vi, deciſ. 139. num. 14.

Poſſeſſionem ſuam vacantem, qui inuenit, ſi eam occupet, neminem ſpoliare dicitur, deciſ. 226. nu. 55 & 56.

Poſſeſſionem ciuilem ſi quis retinuerit, ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis pulſare poteſt poſſeſſorem naturalem, & illo eiecto continuare poſſeſſionem naturalem primæuam, deciſ. 275. num. 10.

in Poſſeſſionem ſemel immiſſus, debet agere remedio retinendæ, vel recuperandæ, deciſ. 153. num. 15.

iu Poſſeſſionem quando mittitur coadiutor, non auſertur coadiutor, neque titulus, neque poſſeſſio, deciſ. 133. num. 4.

Poſſeſſionem ciuilem apud ſe retinet Eccleſis, & quid inde ſequatur, deciſ 139. num. 9. & 10.

Poſſeſſionem vt probent teſtes, debent deponere de tempore præciſo dictæ poſſeſſiouis, deciſ. 46. num. 4.

Poſſeſſionem ad quemcumque effectum probat clauſula conſtituti, deciſ. 135. num. 2.

Poſſeſſionem bonorum deſuncti, licitum eſt hæredi vniuerſali capere lite pendente abſque vitio attentatorum, & continuare ius quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penes defunctum, deciſ. 73. num. 3.

Poſſeſſionem Eccleſiæ qui conſequitur, bonorum poſſeſſionem etiam eiuſdem Eccleſiæ conſequitur, deciſ. 78. num. 31.

Poſſeſſionem ſuam vacantem qui reaſſumit, neminem ſpoliare dicitur, deciſ. 139. num. 13. & 24.

Poſſeſſionem naturalem, ſi quis tautum habebat in aliquo beneficio, illa euaneſcit per aſſecutionem alterius beneficij, deciſ. 139. num. 11. & vide num. 12.

de Poſſeſſione eiectus, vel turbatus, ſi adeat Iudicem, ſuam poſſeſſionem non amittit, ſed continuare, & conſeruare cupit, vude & merito mauutenendus eſt, & de hoc nemo dubitat, deciſ. 226. num. 43.

ex Poſſeſſione de tempore proximo, vel de recenti, tunc demum inducitur præſumptio poſſeſſionis in tempus præſens, quotieſcumque Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentiæ quæritur probatio, id poterit

terit arbitrari , deciſ. 265. num. 8.

Poſſeſſione naturali ſpoliatus , quando retinet ciuilem , cum per dictam ſpoliationem turbari dicatur in poſſeſſione ciuili poteſt intentare interdictum retinendæ , deciſ. 67. numero 6.

à Poſſeſſione deiectus , licet amittat poſſeſſionem naturalem , ciuiliter tamen , hoc eſt ciuili interpretatione , & quoad ius agendi non amittit eam , niſi habeat ſe pro ſpoliato , quia ſpem certam habet ſe à magiſtratu in poſſeſſionem , à qua eiectus eſt , reſtituendum , deciſ. 226. numero 23.

de Poſſeſſione ſi quis eiectus ſit , perinde haberi debet , ac ſi poſſideret , cum interdictum recuperandæ poſſeſſionis ſcilicet facultatem habeat , deciſ. 226. numero 24.

Poſſeſſione alicuius rei adepta , cenſetur etiam cœpta poſſeſſio bonorum ad illam ſpectantium , deciſ. 75. numer. 9. & 19.

ex Poſſeſſione Eccleſiæ non cenſetur capta poſſeſſio bonorum , quando Eccleſia vacante , quis cœpit poſſeſſionem . Sed hoc intellige verum de poſſeſſione naturali , deciſ. 226. num. 52.

Poſſeſſione habita , auctore Prætore quis iuuari poteſt , deciſ. 121. num. 6.

è Poſſeſſione deiectus , ſi obſtinato animo ſit , & ea ſpe recuperandi poſſeſſionem , auctoritate propria , non excedit , ſed poſſeſſionem animo retinere dicitur , deciſ. 226. num. 48. & vide num. 49. 50. & 51.

ſine Poſſeſſione non datur intruſio , deciſ. 153. numero 17.

ex Poſſeſſione ciuili , quæ remanet penès Eccleſiam , eſt debita manutentio eius Prælato , nomine ipſius Eccleſiæ , deciſ. 275. num. 21.

de Poſſeſſione , ſiue etiam corpore , ſiue animo poſſidens quia deiectus eſt , palam eſt etiam vi deiectum videri , deciſ. 226. num. 29.

in Poſſeſſione ciuili non poteſt quis tueri ſine reſtitutione poſſeſſionis , deciſ. 78. num. 17.

Poſſeſſionem pro turbida quando habet Signatura , tunc admittit appellationem , cum facultate manutenendi quem de iure , deciſ. 305. num. 16.

ex Poſſeſſione vniuerſali tunc non infertur ad particularem , quando dubitatur rem particularem , eſſe de pertinentibus iuris vniuerſalis , deciſ. 282. numero 10. & 14.

ex Poſſeſſione vniuerſali vt inferatur ad particularem , in primis debet conſtare de annexione , & incorporatione talis rei particularis , ibid. num. 11.

à Poſſeſſione cadens facto proprio , non poteſt agere remedio reintegrandæ , vide , deciſ. 251. num. 13.

Ex poſſeſſione vniuerſali ad particularem infertur , deciſ. 282. num. 10.

Ex poſſeſſione præterita oritur præſumptio poſſeſſionis etiam in tempus futurum , deciſ. 265. numero 4.

Poſſeſſione ablata , & euictare , tunc emptor agit ad damna , quæ ſunt ipſum pretium ſolutum , deciſ. 143. num. 3.

de Poſſeſſione qui vi eiectus eſt , fieri non poteſt vt animo non deſierit poſſidere , deciſ. 226. numero 28.

ex Poſſeſſione ciuili animo retenta , danda eſt poſſidenti manutentio , deciſ. 291. num. 13.

de Poſſeſſione amplius quæri non poteſt , probato defectu proprietatis , deciſ. 35. num. 1.

de Poſſeſſione alicuius ſi teſtes deponant , & conſtet , quod ille nullum habebat titulum poſſeſſionis , vtique dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis , deciſ. 125. num. 18.

à Poſſeſſione quando quis deijcitur , non ſtatim animo dicitur deſinere poſſidere , ſed tunc demum ſi noiit , vel non poſſit in fundum , vel ædes reuerti , quod vim maiorem vereatur , deciſ. 226. num. 31.

Hoc eſt , ſi affectum , & facultatem retinendæ poſſeſſionis amittat : quod inde manifeſtum fiet , ſi omne exercitium , tam perſequendæ , quam retinendæ poſſeſſionis ipſo facto deponat , ibid. num. 32.

P O S S E S S O R.

Poſſeſſor ſoluens aliquid , ad hoc vt liberet rem emptam , illud venditori compenſatur cum pretio , deciſ. 135. numero 12.

Poſſeſſor quilibet tertius repetere poteſt expenſas factas in aliqua re , ſi res ſit effecta pretioſior , deciſ. 116. num. 36. & de veritate huius opinionis vide numero 38.

Poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis poteſt recuperare naturalem , & expellere occupatores , deciſ. 79. numero 24.

Poſſeſſor naturalis non poteſt deſiſtere à turbatione , niſi reſtituat poſſeſſionem naturalem habenti ciuilem , cui ipſe illam naturalem abſtulit , deciſ. 275. numero 12.

Poſſeſſor deſinit ciuiliter poſſidere , ſi neget ſe poſſidere , deciſ. 297. num. 9.

Poſſeſſor tertius poteſt opponere exceptione , quod melioramenta , ſuper quibus appoſitus eſt Cenſus , non ſunt de dominio imponentis , deciſ. 116. numero 12.

Poſſeſſor non poteſt diuerſo iure habere rem eamdem , deciſ. 110. num. 8.

Poſſeſſor eſt manutenendus , dum cognoſcitur an poſſeſſio ſit valida , deciſ. 139. num. 46.

Poſſeſſor ſemel , ſemper præſumitur poſſeſſor vſque ad obitum , deciſ. 153. num. 11.

Et hæc præſumptio habet locum , quando allegatur ab ipſo poſſeſſore , vel eius ſucceſſore : quod procedit etiam in ſubrogato gratioſe , ibid. num. 12.

Immiſſus ſemel in poſſeſſionem , non poteſt iterum petere immiſſionem , deciſ. 153. num. 14.

Poſſeſſor ciuilis poteſt capere poſſeſſionem naturalem vacantem , efficiendo ſe verum poſſeſſorem , deciſ. 275. num. 5.

Poſſeſſori defenſionem plenam parit præſcriptio 30. annorum , etiam contra ignorantes , deciſ. 270. num. 6. & vide num. 7.

Poſſeſſori ex æquitate hoc a lege indultum reperitur , vt abſque pacto , aut ceſſione poſſit rem emptam retinere , & quando id procedat , deciſ. 135. num. 7.

Poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione priuat Iudex rite , & recte procedens , & hoc etiam abſque expulſione , deciſ. 305. num. 1. & illam in alium transfert etiam ad effectum manutentionis , ibidem numero 2.

in Poſſeſſore etiam , & reo , ſola præſumptio non transfert onus probandi in aduerſarium , deciſ. 37. numero 1.

Poſſeſſores Dominus fundi non poteſt moleſtare , ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio cum bona fide , & iuſto titulo , deciſ. 46. num. 2.

P O S S E S S O R I V M.

Poſſeſſoria remedia habet detentatio , vt ſunt officium Iudicis , ad effectum tam retinendæ , quam recuperandæ poſſeſſionis , & interdictum , vnde vi , deciſ. 35. numero 18.

in Poſſeſſorijs interdictis , non tam de Iure , quam de facto quæritur , an videlicet quis poſſideat , an itinere , vel actu ſit vſus , deciſ. 226. num. 35.

P O S S I D E N S.

Poſſidens non tenetur dimittere glebam ad commodum creditorum concurrentium , niſi ipſo integre ſatisfacto , deciſ. 135. num. 11.

Poſſidens debet citari , quando alicui in ea poſſeſſione datur immiſſio , deciſ. 233. num. 13.

Poſſidens bona in aliquo loco , dicitur Ciuis illius loci , deciſ. 292. num. 9.

Poſſidentis aſſertioni ſtatur , quo iure , vel nomine poſſideat , deciſ. 264. num. 12.

Poſſidenti ciuiliter debetur manutentio , deciſ. 275. numero 3.

aduerſus Poſſidentem pro hærede , vel pro poſſeſſore , datur remedium , quorum bonorum , deciſ. 68. num. 2.

POSSIDERE animo , non eſt animum ſic inſtituere , vt quis fingat ſe poſſidere , ſed animo poſſidere eſt ea mente , atque opinione eſſe , vt quis ſe ſolum putet poſſidere , deciſ. 226. num. 27.

Poſſidere poſſunt plures eamdem rem diuerſis reſpectibus , deciſ. 133. num. 6.

Poſſidere quis præſumitur titulo præambulo , ſi aliud non appareat , deciſ. 221. num. 12.

Poſſidere non dicitur is qui petit ſe immitti in poſſeſſionem , deciſ. 301. num. 20.

Poſſidere numquam deſinit Eccleſia , & numquam moritur , deciſ. 78. num. 6.

Poſſidere , eſt actus , qui cadit ſub ſenſu corporis , nempe viſus , deciſ. 236. num. 4.

Poſſidere vi dicitur occupator , ſi reuertentem dominum non admiſerit , deciſ. 78. num. 22.

Poſſidere vt quis poſſit ſufficit certitudo generalis , deciſ. 88. num. 32.

Poſſidendi animus deſſicit per obliuionem , quam longum tempus affert , ideſt lapſus 10. annorum , deciſ. 226. num. 3.

P O T E S T A S.

Poteſtas ſubdelegandi pendet à iuriſdictione, deciſ. 38. numero 26.

ſub Poteſtate matris, vel fratris quis non eſt, deciſ. 40. numero 6.

Poteſtas plectendi iuriſdictioni ſemper cohæret, nec ab ea nunquam ſeparatur, cum ſine ea iuriſdictio non poteſt expediri, deciſ. 253. num. 5.

ex PRÆBENDA vna ſi duæ fuerint factæ, ſunt duo beneficia, & vnumquodque ſtat de per ſe, deciſ. 220. numero 4.

P R Æ C E D E N T I A.

Præcedentia arguitur in eo, ſi eius nomen in ſcripturis ſemper præponatur aliis, deciſ. 322. num. 5.

Præcedentia declarant ſubſequentia, deciſ. 323. numero 74.

Præcedentia denotatur in eo, qui in proceſſionibus incedit in vltimo loco, deciſ. 322. num. 9.

Præcedentia arguitur, ſi quis in loco digniori ſedeat, deciſ. 322. num. 7.

Præcedentia ex pluribus capitibus oriri poteſt, deciſ. 91. num. 3.

PORTIONEM duplicatam ſi quis habeat, ex hoc arguitur præeminentia, ibid. num. 8.

P R Æ D I C A T I O.

Prædicatio eſt proprium munus Epiſcoporum, deciſ. 234. num. 20.

Prædicationis Officium vſurpantes ſine licentia Epiſcopi, vel Sedis Apoſtolicæ, anathemate feriuntur, deciſ. 264. num. 61.

Prædicationis ordinarium munus exercendi licentiam dare non poteſt Parochus, ſed ſolum Epiſcopus, deciſ. 234. num. 77.

Prædicandi generalem licentiam, dat ſolus Epiſcopus, deciſ. 234 num. 78.

de Prædicationis miniſterio ſemper cogitare eſt munus Epiſcopi, ibid. num. 23.

Prædicatione Epiſcoporum vigente, vigent virtutes, quæ intereunt, ea ceſſante, ibid. num. 35.

PRÆDICARE tantummodo poſſunt miſſi ab Epiſcopo, ibid. num. 62.

Prædicandi poteſtas per manuum impoſitionem vſque de tempore Apoſtolorum ab Epiſcopis concedebatur, ibid. num. 71.

de Prædicandi neceſſitate, quæ incumbit Epiſcopis, fit mentio pluries in Pontificum epiſtolis decretalibus, deciſ 232. num 24.

PRÆDICATOREM ius deputandi in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis ſpectat ad Epiſcopum, & non ad Parochum, deciſ. 234 num. 60.

PRÆDIORVM incertitudo tollitur, quando adſunt duæ demonſtrationes, licet etiam ab aliquo latere confines ſint incerti, deciſ. 236. num. 12.

P R Æ E M I N E N T I A.

Præeminentiarum materia multum æſtimatur, deciſ. 224. num. 9.

in Præeminentiarum materia diſtinctio ordinum multum eſt attendenda, deciſ. 288. num. 19.

in Præeminentiarum materia conſuetudo ſolet præcipue attendi, deciſ. 322. num. 10.

in Præeminentiarum materia conſuetudo totum facit, etiamſi iuris communis diſpoſitioni repugnet, deciſ. 224. num. 1. & vide ibid. num. 3. 4.

in Præeminentiarum materia conſuetudo valde attenditur, deciſ. 85 num. 2.

in Præeminentiarum materia, an aliquid geſtum ſit ex facultate, multum tribuitur facti coniecturis, & arbitrio Iudicis, deciſ. 224. num. 10.

in Præeminentiarum materia conſuetudo plurimum attenditur, deciſ. 15. num. 14.

P R Æ I V D I C I V M.

Præiudicium tertij, quod venit conſecutiuè, quando non attendatur, deciſ. 273. num. 26.

Præiudicium irreparabile non poteſt conſiderari in iudicio poſſeſſorio, cum quis iura ſua poſſit deducere in iudicio ordinario, deciſ. 276. num. 14.

Præiudicium eſt leuiſſimi momenti, ſi pendeat à remotiſſima incertitudine vix præcogitandi euentus, deciſ. 184. num. 37.

ad Præiudicij effectum conſenſus debet eſſe legitimus, id eſt cum ſcientia, deciſ. 291. num. 10.

de Præiudicio quando agitur, requiritur ſcientia certa & indubitata, deciſ. 130. num. 26.

de Præiudicio notabili quando agitur, eſt neceſſarius conſenſus expreſſus, deciſ. 80. num. 21.

de Præiudicio irreparabili non agitur, quando verſamur in ſummariſſimo iudicio, deciſ. 313. num. 2.

de Præiudicio perpetuo Eccleſiæ agitur, quando bona vnius beneficij applicantur nouo beneficio erecto, deciſ. 6. numero 3.

Præiudicialis eſt de ſui natura materia commutationis vltimæ voluntatis, deciſ. 220. num. 25.

P R Æ L A T I O.

Prælatio in hæredibus, quando conſiderari non poſſit, deciſ. 152. num. 1.

Prælatio non inducit ex neceſſitate vocationem, deciſ. 152. num. 7.

Prælatio non cadit, niſi inter perſonas habentes ius in eo, in quo prælatio datur, deciſ. 152. num 4.

ex PRÆPARATORIIS recte infertur ad principale, deciſ. 191. num. 10.

P R Æ L A T V S.

Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ agere iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem poſſeſſionem, deciſ. 139. num. 27.

Prælatus nomine proprio impune poteſt occupare poſſeſſionem vacantem bonorum Eccleſiæ, deciſ. 226. numero 53.

Prælatus poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem vacantem, quando fuit ſibi occupata, deciſ. 226. numero 54.

Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ, aut dignitatis obtinere manutentionem in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis; & hoc etiam ſi eorumdem iurium poſſeſſionem nunquam apprehendiſſet, deciſ. 29. num. 13.

Prælatus, ſi fuerit negligens in recuperanda poſſeſſione naturali per decennium, eadem naturalis poſſeſſio amittitur, deciſ. 139. num. 47.

Prælatus quando nulliter alienat, etiam quod habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccleſiæ, deciſ. 78. numero 25.

Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ, & expellere occupatorem, & ex vi poſſeſſionis ciuilis recuperare naturalem, deciſ. 78. num. 38.

Prælatus quando teneatur ſtare pacto præiudiciali Eccleſiæ, & illi donec vixerit præiudicet idem pactum, quamuis nocere non poſſit Eccleſiæ, deciſ. 29. num. 16.

Proteſtatio nihil præſeruare poteſt, ſi nihil eſt, quod præſeruetur, ibid. num. 17.

Prælatus nomine Prælaturæ, & Eccleſiæ, poteſt petere manutentionem, deciſ. 78. num. 4.

Prælatus ſi male alienet bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ, agere interdicto retinendæ: & hoc plus eſt, quam ſi poſſeſſio naturalis occupetur Sede vacante, deciſ. 139. num. 28.

Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ agere poteſt tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recuperandæ, quàm retinendæ: deciſ. 78. num. 2.

Prælatus nouus poſſidet bona Eccleſiæ abſque alia apprehenſione, quia Eccleſia poſſidet, deciſ. 139. numero 25.

Prælati infirmitate ſtante prouidetur indemnitati Eccleſiæ per coadiutoriam, deciſ. 20. num 7.

Prælati, & tutores ſubſtinent vices Eccleſiæ, & pupilli, deciſ. 86. num. 60.

Prælati confeſſio de actu geſto à ſe ipſo, præiudicat Eccleſiæ, deciſ. 15. num. 17.

Prælato nomine Eccleſiæ debita eſt manutentio, deciſ. 222. num. 19.

Prælato nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum, deciſ. 78. num. 7.

Prælato mortuo, penes Eccleſiam remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis, deciſ. 78. num. 13.

Et hoc ſufficit ad effectum interdicti recuperandæ poſſeſſionis, ibid. num. 14.

Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ, competit reſtitutio in integrum, quando conſtat de Eccleſiæ læſione, deciſ. 275. num. 2.

Prælato competit manutentio nomine Eccleſiæ, etiamſi ipſe inutiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit, deciſ. 275. num. 17.

Prælato non creditur in præiudicium ſuæ Eccleſiæ, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probent, deciſ. 23. num. 9.

Prælato ſi nomine Eccleſiæ conceditur rei iudicatio, quæ dominium præſupponit ad vendicandum Eccleſiæ bona, à fortiori debet concedi manutentio, deciſ. 226. numer. 20. 21. & 46.

ad Prælatum, & Capitulum ſimul ſpectat electio Canonicorum in Eccleſia Regulari, deciſ. 72. num. 1.

Præ-

Prælatorum anteceſſorum quaſi poſſeſſio abſque alia apprehenſione in ſucceſſorem continuatur, deciſ. 224. numero 5.

PRÆLATVRA, & Eccleſia, prout pupillus, ſunt tales, vt non poſſunt perdere poſſeſſionem, deciſ. 78. num. 5.

PRÆSCRIPTIO.

Præſcriptio 30. annorum plenam poſſeſſori deſenſionem parat, etiam contra ignorantes. Et quid de præſcriptione 20. annorum, aut alia breuiori ex ſtatuto competen. deciſ. 270. num. 6. & 7.

Præſcriptio, quæ currit contra non petentem creditum, inhæret credito, & non perſonæ, deciſ. 346. num. 6.

Præſcriptio cepta contra cedentem currit etiam contra ceſſionarium, deciſ. 346. num. 5.

Et poſt obitum eius continuatur contra ſucceſſores, ibidem.

Præſcriptio non valenti agere non currit, deciſ. 270. num. 2.

Præſcriptio ſtatutaria aduerſus non petentem creditum, non procedit ſi fideiuſſor ſoluerit, & eidem fideiuſſori fuerunt ceſſæ actiones, deciſ. 346. numero 21.

Præſcriptio 40. annorum non attenditur ſtante falſitate cauſæ, & mala fide, deciſ. 80. num. 26.

Præſcriptio quadragenaria requiritur ad mutationem ſtatus deciſ. 221. num. 18.

Præſcriptio, aut conſuetudo non poteſt firmari ſub titulo locationis, deciſ. 23. num. 6.

Præſcriptio interrumpitur ex actibus contrarijs, deciſ. 72. num. 6.

Præſcriptio in materia decimarum, vt dicatur probata, quid requiratur, deciſ. 23. num. 4.

Præſcriptio non datur ſine poſſeſſione, deciſ. 23. num. 5.

Præſcriptio obſtat Domino volenti vindicare rem ſuam, deciſ. 46. num. 1.

Præſcriptio legitima ſi ſtet pro poſſeſſoribus fundi, Illius Dominus non poterit eos moleſtare, deciſ. 46. num. 2.

Præſcriptio contra hæreditatem iacentem currit, & iſta eſt verior opinio, quando præſcriptio eſt inchoata cum defuncto, aut datus eſt curator hæreditati, nam tunc hæreditas adita videtur, deciſ. 353. num. 19. & 20.

Præſcriptionis curſus non retardatur in præiudicium hæredis ſub prætextu impedimenti, ſi illud ex facto Teſtatoris cauſatum ſit, deciſ 270. num. 3.

Præſcriptione tutus non eſt, qui ſcit, ſe eſſe debitorem, ibid. num 4.

Præſcriptio fundatur in negligentia Domini negligentis recuperare rem ſuam, & ideo non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum, ibid. num. 5.

Præſcriptioni Saluiani Interdicti ſpatio decem annorum non eſt locus, quando ſumus in non valente agere, vel quando competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ, deciſ. 59. num. 7. & 8.

ad Præſcriptionem 30. annorum tollendam mala fides præſumpta non ſufficit, & hoc tam de Iure Ciuili, quam Canonico, deciſ. 270. num. 9.

Præſcriptione, aut conſuetudine decimarum, quota poteſt præſcribi, deciſ. 23. num. 3.

in Præſcriptione dat titulum curſus centenarius, deciſ. 267. num. 11.

PRÆSCRIPTIBILE eſt can. reintegrandæ remedium, ſecundùm communem ſententiam, deciſ. 139. numero 8.

PRÆSENTATIO.

Præſentatio facta per modum prouiſionis, non conſtituit præſentantem in aliqua quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ. 166. num. 3.

Præſentatio eſt reijcienda, ſi ſit facta longe poſt tempus in edicto præfixum ad præſentandum, deciſ. 295. num. 10.

Præſentatio facta lite pendente, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta, deciſ. 295. num. 7.

Præſentatio facta per modum prouiſionis non extendit vires vltra eam præſentationem, itaut quoad futuras præſentationes nihil operetur, deciſ. 166. numero 4.

Præſentatio quando eſt facienda à pluribus coniunctim, vt vnum corpus, non poteſt fieri ſeparatim, deciſ. 295. num. 9.

Præſentatio facta lite pendente non videtur potuiſſe inducere ſtatum aliquem beneficij, & poſſeſſionem conſiderabilem, deciſ. 166. num. 5.

Præſentatio ad Iuſpatronatus dum eſt facienda à pluribus vel ab vniuerſis, eo caſu non ſuffragatur, ſi non ſit facta conciliariter, deciſ. 295. num. 5.

in Præſentatione licet loquatur cap. conſultationibus de Iurepatr. habet tamen etiam locum in collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi, deciſ. 13. numero 20.

ex Præſentationibus continuatis per 100. annos, remanet præſcriptum iuſpatronatus cum titulo, deciſ. 267. numero 20.

ex Præſentationibus ſucceſſiuis, & inſtitutionibus dicitur conſtare de Iurepatronatus, deciſ. 101. numero 10.

abſque Præſentatione beneficia patrimonialia liberè non poſſunt impetrari, deciſ. 268. num. 7.

PRÆSENTATVS.

Præſentatus ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, eſt inſtituendus, deciſ. 16. num. 5.

Præſentatus quod aliquis fuerit intra tempus à iure præfixum, probatur per publicum inſtrumentum præſentationis, deciſ. 101. num. 3.

Præſentato quando non poſſit denegari inſtitutio, deciſ. 112. num. 1.

PRÆSENTARE ad iuſpatronatus quando Communitas vult, quid requiratur, deciſ. 295. numero 6.

ad Præſentandum poſt repudiationem, quando quis eſt admiſſus, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus deciſ. 96. num. 12.

Præſentandi quaſi poſſeſſio defuncti an ſuffragetur ſucceſſori, deciſ. 37. num. 3.

ad Præſentandum ſi ſint interpellati compatroni, ſi declarent, quod nolunt concurrere ad præſentationem, tunc totum ius præſentandi remanet pœnes alios patronos, deciſ. 295. num. 11.

PRÆSENTIA Iudicis non ſufficit, vt valida dicatur alienatio bonorum minoris, ſed poſitiuè requiritur eius decretum, deciſ. 81. num. 3. & 4.

ex PRÆSENTI iure meritò præſumitur in præteritum, deciſ. 263. num. 14.

pro Præſenti quando abſens reputetur, deciſ. 243. numero 13.

PRÆSIDENTES, & Adminiſtratores Vniuerſitatis illam repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius debita, vel in bonis eiuſdem Vniuerſitatis, vel per indictionem collectæ, deciſ. 143. num. 17.

PRÆSTATIO annua fauore Eccleſiæ, in dubio præſumitur ex cauſa canonis, deciſ. 128. num. 11.

Præſtatio annua de iure præſumitur ex alia cauſa, quam emphyteuſis, deciſ. 120. num. 7.

Sed limita hoc, ſi circumſcripta emphyteuſi, illa non fieret, ibid. num 8.

Et illa regula procedit in dubio, non autem in claris, Ibid. num. 9.

PRÆSVMPTIO.

Præſumptio iuris, vt non viuat perſona, à qua actor excluderetur, iuuat ipſum actorem, quando reus non opponat exiſtentiam, aut mortem talis perſonæ, deciſ. 398. num. 5.

Præſumptio illa eſt admittenda, quæ venit in neceſſariam conſequentiam alterius præſumptionis, deciſ. 275. num. 25.

Præſumptio ſtat pro decreto Iudicis, deciſ. 98. num. 8.

Præſumptio pro Iudice, quod carceratio præſumatur iuſta, ceſſat, quando conſtat Iudicem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſſe, deciſ. 26. numero 11.

Præſumptio ſola, etiam in reo, & poſſeſſore, non transfert onus probandi in aduerſarium, deciſ. 37. numero 5.

Præſumptio facultatiua excluditur ex multiplicitate actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum, deciſ. 224. num. 8.

Præſumptio calumniæ ceſſat contra eum, qui reportauit ſententiam fauorabilem, deciſ. 70. num. 9.

Præſumptio omnis ceſſat, ſtante confeſſione partis, deciſ. 60. num. 2.

Præſumptio vt inducatur, ſufficit probatio etiam per teſtes minus legitimos, deciſ. 244. num. 16.

Præſumptio poteſt oriri ex alia præſumptione, ſi vna veniat in conſequentiam alterius, deciſ. 226. num. 9.

Præſumptio ſolutionis negatiuæ, quando præualeat affirmatiuæ ſolutionis, deciſ. 353. num. 25.

Præſumptio continuationis poſſeſſionis de præterito ad tempus præſens, quando habet locum, deciſ. 225. numero 4.

Præſumptio in rebus mobilibus non procedit de tempore præterito ad præſens, quotieſcumque qui habuit, negat habere, deciſ. 221. num. 12.
Præſumptio exiſtentiæ rerum de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eamdem perſonam, non procedit in mobilibus, deciſ. 97. num 9.
Sed boc non intellige in rebus precioſis, quarum poſſeſſio non poteſt dici vilis, & neglecta, ibidem num. 10. & 12.
Præſumptio de tempore præterito ad præſens, non habet in rebus mobilibus locum, quotieſcumque qui habuit, negat habere, deciſ. 225 num. 12.
Præſumptio viſionis actorum, vt excludatur, quid multum referat, deciſ. 170. num. 6.
Præſumptio vehemens oritur ex confeſſione emanata à perſona de facti veritate inſtructa, deciſ. 244. numero 9.
Præſumptiones ceſſant in claris, deciſ. 86. num. 43.
Præſumptiones omnes euaneſcunt, ſtante contraria probatione, deciſ. 294. num. 31.
Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ quando ſunt, coniungi non poſſunt, deciſ. 214. num. 14.
Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ non coniunguntur, deciſ. 262. num. 4.
ex Præſumptione non poteſt oriri alia præſumptio, deciſ. 226. num. 8.
ex Præſumptionibus, & coniecturis probari poteſt mandatum, deciſ. 1. num. 12.
PRÆTENSIONES quando ſunt notabiles, non eſt veriſimile, quod adeo ſpretæ fuerint, vt etiam ex memoria ipſa exciderent, deciſ. 263. num. 15.
Prætendere quis non poteſt aliquid ab eo, ſi contra eum nullam actionem habet, nimirum neque perſonalem, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam.
Nec demum actionem ex dolo, deciſ. 77. numero 1. & 2.
PRÆTOR afflatu diuino, edictum, Quod metus cauſa, edidit, deciſ. 26. num. 6.
PRÆVENTIO, quæ inducitur ex præſentatione commiſſionis, non ex citatione, habet tantum locum inter Rotæ Auditores, deciſ. 289. num. 5.
de Præuentione ſi coram Iudice fuerit oppoſitum, tollitur proceſſus Iudicis præuenti, ibid. num. 7.
ad Præuentionis effectum, an ſit opus, vel quod pars citata compareat, vel quod pars citans illi accuſauerit contumaciam, ibid. num. 11.
ad Præuentionis effectum de iure communi attenditur citatio, & ea attendi debet, ibid. num. 3.
Et illa concluſio procedit etiam, quando vnus Iudex eſt Auditor Rotæ, alius verò extra Rotam, ibidem num. 4.
PRECIBVS fruſtra aliquid à Principe impetratur, quod à iure communi habetur conceſſum, deciſ. 317. num. 1.

P R E C I V M.

Precium in venditionis contractu eſt de eius ſubſtantia, deciſ. 172. num. 5.
Precium rei venditæ, ſi conferatur in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit precium diffinire, eo caſu venditio pro nihilo habetur, deciſ. 172. numero 1.
Precium, & rem, quis ſimul habere non debet, deciſ. 135. num. 19.
Precium in emptionis, & venditionis contractu, eſt ita ſubſtantiale, ſicut conſenſus, deciſ. 248. num. 4.
Precium certum quando non eſt conſtitutum, tunc locatio eſt ipſo iure nulla, deciſ. 200. num. 12.
Precium redactum ex alienationibus bonorum hæreditariorum, præſumitur ſufficiens pro legitima, dum contrarium non probatur, deciſ. 301. num. 8.
Precium rei venditæ, quando fuit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, an contractus valeat, deciſ. 172. num. 78. & 79.
Precium, quando non ſuccedat loco rei, deciſ. 77. numero 32.
Precij taxatio in emptione, & venditione omnino exigitur, deciſ. 248. num. 9. 11. & 12.
Precij pars dicuntur pacta, deciſ. 77. num. 15.
Precij iniuſtitia vltra tertiam partem eſt ſufficiens ad reſcindendum contractum, & hoc ſecundum Statut. Vrb. lib. 1. c. 154. deciſ. 340. num. 1.
Precij iniuſtitia in contractu emptionis, & venditionis, ex quibus augeatur, deciſ. 340. num. 4.
Precij loco ſuccedit accollatio, & habet vim ſolutionis, deciſ. 135. num. 23.
Precij paucitate ſtante, & pacto de retrouendendo, contractus dicitur ſimulatus, deciſ. 17. num. 3.
Precio iuſto quod res non ſit vendita, ſi quis hoc aſſerat, ei incumbit onus probandi, deciſ. 135. numero 7.
per Precium determinatum, contractus emptionis, & venditionis conſtituitur in ſuo eſſe, deciſ. 248. numero 3.
Precio iuſto res cenſetur vendita, deciſ. 135. numero 16
ex Precio annno ſeu annua penſione differunt, & cognoſcuntur locatio in perpetuum, & emphyteuſis, deciſ. 14. num. 24.
pro Precij ſoluti recuperatione agere poteſt emptor, ſequuta euictione, deciſ. 143. num. 1.
Precia rerum in dies variantur, deciſ. 46. num. 10.
PRESBYTERI, ſeu Parochi typum gerunt 72 Diſcipulorum, qui in meſſem Domini fuerunt miſſi, deciſ. 234. num. 45. & 46.
Presbyteri, & Parochi ſunt opitulationes Epiſcoporum, deciſ. 234. num. 6.
PRESBYTERATVM alicuius teſtes bene probant, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumentum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt, deciſ. 63. num. 4.
ad Presbyteratus ordinem promoueri quis non poteſt ante 25. ætatis annum ex diſpoſitione S. Concil. Trident. deciſ. 45. num. 23.

P R I M I T I Æ.

Primitiæ ſunt oblationes, quæ fiunt de primis frugibus, deciſ. 261. num. 2.
Primitiæ debentur Eccleſiæ parochiali, vbi prædia ſita ſunt, deciſ. 261. num. 3.
Primitias percipiendi ius in locis ſitis in aliena parochia, vt præſcribatur, quid requiratur, ibid. num. 8.
ſuper Primitijs fructuum ſuæ parochiæ, parochus habet intentionem fundatam, ibid. num. 1.

P R I N C E P S.

Princeps concedendo gratiam alicui, ſi voluiſſet vt aliquid adimpleretur, id expreſſiſſet, deciſ. 114. numero 16.
Princeps aliquid concedendo, cenſetur ſibi maiorem poteſtatem reſeruaſſe, deciſ. 114. num. 6.
Princeps iubens quod ſtatuta aliqua obſeruentur, hoc intelligitur præterquam in ijs, quorum contrarium fuit ſpecifice expreſſum, deciſ. 4. num. 10.
Princeps concedendo alicui feudi inueſtituram, non cenſetur velle præiudicare in ea vocatis, niſi expreſſè hoc dicat, deciſ. 325. num. 3.
Principis licentia ſemper requiritur, quando pignora ſubhaſtantur, deciſ. 161. num. 15.
Principis aſſertioni ſtandum eſt, deciſ. 81. num. 33.
Principis declarationi gratiam concedentis eſt omnino ſtandum, deciſ. 114. num. 1.
ex Principis defectu intentionis, gratia non ſuffragatur, deciſ. 32. num. 11.
à Principis voluntate ea quæ dependent, an reputentur impoſſibilia, deciſ. 173. num. 14.
à Principis tributo, Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis, eximitur, vt patet apud Matth. capit. 17. deciſ. 339. num. 16.
de Principis mente, quod voluerit dare aliquod territorium in feudum, ex quibus arguatur. deciſ. 344. num. 6. & 7.
Principis mens aliquid concedentis declaratur ex exceptione deciſ. 95. num. 6.
ex Principis certa ſcientia, quando dicatur emanaſſe confirmatio, deciſ. 157. num. 8.
Principis concedentis certa ſcientia, & quòd de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur, deciſ. 129. num. 2.
Principis inueſtitura de aliquo feudo præſumitur conceſſa ſine præiudicio tertij, deciſ. 325. num. 4.
Principis ſola dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, non inducunt iuſtum metum, ſed etiam minæ requiruntur, deciſ. 26. num. 36.
Principi ſolum conceſſum eſt, inter æquitatem, & ius ſcriptum interpoſitam interpretationem inſpicere, deciſ. 172. num. 62.
à Principe, vel cum Principis auctoritate fiunt repræſaliæ, deciſ. 24. num. 8.
Principes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potius detexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt, deciſ. 339. num. 31.
Principium Chriſtianorum tempore non decet Eccleſiam

ſiam minus liberam eſſe, quam fuerit tempore Pharaonis, deciſ. 339. num. 14.

PRINCIPALIS.

Principalis cenſetur habuiſſe notitiam appellationis interpoſitæ, ſi eius procurator producat mandatum in actis illius cauſæ, deciſ. 124. num. 3.
Principalis præſumitur certioratus à ſuo procuratore, deciſ. 134. num. 6.
Principalis quando non poſſit controuertere, quin eius procurator neceſſarias expenſás facere potuerit, deciſ. 10. numero 6.
PRIORES, & Conſules Vniuerſitatis, tunc pro debito illius poſſunt carcerari, quando ſunt in mora ſoluendi, deciſ. 143. num. 18.

PRIVATIO.

Priuatio præſupponit præcedentem habitum, deciſ. 291. num. 2.
Priuatio præſupponit habitum, deciſ. 271. num. 16.
Priuatio præſupponit habitum, deciſ. 317. num. 5.
Priuatio eſt finis, ſeu effectus priuationis, deciſ. 12. numero 1.
Priuatio nihil in renunciatione relinquit, deciſ. 12. numero 1.
Priuatio in certo, & ſpeciali caſu, præſupponit vocationem in alijs caſibus, deciſ. 152. num. 13.
Priuationis pœna à Teſtatore adiecta fauore ſubſtituti in caſu contrauentionis, ſi ante hæredis nominationem fiat, cenſetur adiecta ad oſtendendam perſonam, quam illa tangere debeat: Et ſi poſt hæredis inſtitutionem repetatur, adhuc probabiliter dicitur repetita ad eumdem effectum, deciſ. 393. numero 16.
Priuationis pœna ob contrauentionem facta, conſiderari non poteſt, vbi non præcedat habitus, hoc eſt antecedens contrauentio, ibidem num. 6.
Priuationis pœnam non incurrit ob contrauentionem Patris, filius inſtitutus propria contemplatione, non Patris, ibid. num. 7.
Priuationis pœna ſemper intelligitur facta ijs, qui contraueniunt, quando id commodè fieri poteſt, ne ſequatur abſurdum, vel euerſionis fideicommiſſi, vel quod in alterius poteſtate ſit, hæredem priuare hæreditate, ibidem num. 19.
Priuationis pœna facta filio in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris mandantis bona ſua non alienari, & prohibentis vſumfructum patri acquiri, reſtringenda eſt ad caſum, in quo filius permiſerit patri frui vſufructu, ne porrigatur ad caſum, in quo filius priuaretur hæreditate propter contrauentionem alterius, ibidem numero 18.
à Priuationis pœna, qualibet cauſa etiam iniuſta excuſat, deciſ. 294. num. 5.
à Priuatione ad habitum non datur regreſſus, deciſ. 323. num. 8.
à Priuatione ad habitum non datur regreſſus, deciſ. 12. numero 2.
PRIVANDI vim habet dictio, tantummodo, deciſ. 171. num. 5.
PRIVATI non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti, deciſ. 124. num. 4.

PRIVILEGIVM.

Priuilegium ſimultaneæ expeditionis, quando intret, deciſ. 170. num. 24.
Priuilegium, quando eſt mere perſonale, tunc eius occaſione expedienda non poſſunt alteri committi, deciſ. 38. numero 61.
Priuilegium, quando eſt tranſitorium ad ſucceſſorem dignitatis, non videtur electa induſtria perſonæ, deciſ. 38. num. 60.
Priuilegium conceſſum alicui perſonarum cætui, non amittitur, ſi aliquæ perſonæ particulares contrarium faciant, deciſ. 319. num. 20.
Priuilegium conceſſum motu proprio non eget aliqua iuſtificatione, deciſ. 153. num. 7.
Priuilegium conceſſum alicui cætui, & corpori vniuerſali perſonarum, non poteſt ei præiudicium inferre ex facto aliquarum perſonarum, deciſ. 288. numero 16.
Priuilegium quando quis habet aliquid faciendi, ſi ſit prohibitus id facere, & acquieſcat, tunc poteſt prætendi ab eo fuiſſe amiſſum tale priuilegium, deciſ. 288. numero 14.
In Priuilegii confirmatione ſi ſit appoſitæ clauſulæ, & pro potiori cautela, nihil plus tribuit, quam ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Principis certa ſcientia, deciſ. 157. num. 5.
Priuilegio introducto fauore publico, non poteſt quis renunciare, deciſ. 61. num. 31.
Priuilegio, ne egeat, quando maritus gaudeat, ſi dotem debeat reſtituere, deciſ. 231. num. 7.
Priuilegio introducto ſecundario propter fauorem publicum, quis poteſt renunciare, deciſ. 91. num. 32.
Priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa, quando Papa ſoleat derogare, deciſ. 218. num. 31.
Priuilegio ne egeat, non gaudet maritus, ſi Thori ſeparatio ſecuta eſt propter eius ſæuitiam, deciſ. 231. numer. 11. & 13.
ex Priuilegio perpetuo conceſſum competit ex officio, non ex miniſterio, deciſ. 38. num. 39.
Priuilegia omnia ſuppreſſorum tranſeunt in ſubrogatos, deciſ. 252. num. 7.
Priuilegia, & conceſſiones ita debent interpretari, vt gratiam contineant, deciſ. 119. num. 9.
Priuilegia plura minoribus conceſſa ſunt, deciſ. 52. numero 21.
Priuilegia ad futura non extendontur, deciſ. 157. num. 4. & 16.
Priuilegiorum communicatio intrat, ſtante cauſa, & defenſione, deciſ. 126. num. 7.
Priuilegiorum innouationes, confirmationes, & approbationes, nullum ius de nouo tribuunt, deciſ. 157. numero 2.
Priuilegijs omnibus in contrarium facientibus cenſetur derogatum, ſtante clauſula, non obſtantibus priuilegijs, deciſ. 382. num. 7.
Priuilegijs ipſius minoris, vel pupilli gaudet conſors minoris, vel pupilli, deciſ. 42. num. 24.
PRIVILEGIATVS, quando agit cum æque priuilegiato, potior eſt cauſa illius, qui agit de damno vitando, & conuenitur, deciſ. 190. num. 29.
Nam tunc is recte opponit de priuilegijs ſibi competentibus, ibid. num. 30.
Priuilegijs ſuis quando gaudeat reconuentio, deciſ. 209. num. 8. 9. & 12.
Priuilegium Apoſtolicum impetrari poteſt tempore fundationis iuriſpatronatus pro conſenſu Papæ, vti Ordinarij Ordinariorum, deciſ. 218. num. 36.

PROBATIO.

Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio, deciſ. 64. num. 2.
Probatio ratificationis corroboratur ex commodi perceptione, & ſcientia, deciſ. 56. num. 4.
Probatio per ſcripturas in concurſu cum teſtibus debet præualere, deciſ. 328. num. 12.
Probatio, quæ per neceſſe non concludit, attendi non debet, deciſ. 91. num. 8.
Probatio non debet eſſe poſſibilis, ſed neceſſaria, deciſ. 151. num. 7.
Probatio, quæ reſultat ex publico inſtrumento, dicitur probatio probata, deciſ. 92. num. 2.
Probatio maior nulla dari poteſt, quam propria oris confeſſio, deciſ. 133. num. 18.
Probatio imperfecta non poteſt impleri ex vilia adminiculis, ſi illa, quæ in contrarium deducuntur, eam conquaſſent, & in æquiuoco ponant, deciſ. 353. numero 28.
Probatio, ſi reſpiciat tempus, quod hominum memoriam exiſtere non poteſt, eſt improbabilis, deciſ. 18. numero 11.
Probatio per teſtes non præualet probationi per ſcripturas, deciſ. 310. num. 61.
Probatio pluſquam ſemiplena, quando eſt facta in materia difficilis probationis, tunc locus eſt delationi iuramenti, deciſ. 246. num. 29.
Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio, deciſ. 203. num. 8.
Probatio non concludit data poſſibilitate contrarij, deciſ. 216. num. 13.
Probatio nulla eſt maior, quam propria oris confeſſio, deciſ. 153. num. 4.
Probatio iuramenti teſtium, ex quo probetur, deciſ. 277. num. 3. & 6.
Probatio debet concludere per neceſſe, deciſ. 282. numero 12.
Probatio per vnicum teſtem eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis. deciſ. 87. num. 12.
Probatio ſemiplena ſufficit in materia iuſtificationis narratorum, deciſ. 20. num. 17.
Probatio præſumptiua de iure per neceſſe non concludit, & ea non ſufficit ad obtinendum per viam actionis, deciſ. 115. num. 5.

Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui iam fundauit intentionem ſuam, deciſ. 205. numero 7.
Probatio inſurgens ex ſcripturis corroborari poteſt teſtium depoſitione, & ſuppleri, deciſ. 196. num. 6.
Probatio ætatis, quæ deducitur ex libro patris, an dicatur concludens, deciſ. 81. num. 18. & 19.
Probatio vbi eſt difficilis, ſtatur etiam atteſtationibus, quę haberi poſſunt de auditu, vel etiam ſolis coniecturis, deciſ. 191. num. 8.
Probatio vnius ex duabus qualitatibus copulatiue expoſitis, non releuat, quamuis qualitas, quæ probetur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiam obtinendam, deciſ. 308. num. 1.
Probatio probationem non excludit, & hoc procedit etiam in terminis remiſſoriæ, deciſ. 70. num. 8.
Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio, deciſ. 176. num. 4.
Probatio præſumptiua non releuat in materia ſeparationis Thori, deciſ. 324. num. 20.
Probatio plena inducitur ex enunciatiuis duabus antiquis diuerſorum inſtrumentorum excedentibus centum annos, deciſ. 105. num. 12.
Probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio, deciſ. 107. num. 7.
Probatio per ſcripturas, teſtibus præualere debet, deciſ. 95. num. 12.
Probatio extraiudicialis facit ſemiplenam probationem, deciſ. 353. num. 26.
Probatio, vt releuet, debet concludere per neceſſe, deciſ. 290. num. 4.
Probationis nullum gradum faciunt teſtes examinati ſine validа citatione, deciſ. 20. num. 24.
Probationis difficilis eſt ætas de ſui natura, deciſ. 45. num. 8.
ad Probationis effectum iura coram Iudice producuntur, deciſ. 76. num. 20.
Probationis vim non obtinet ſuſpicio, cum ſit minus ipſa præſumptione, deciſ. 265. num. 6.
Probationi contrariæ adhuc eſt locus, iuramento non obſtante, deciſ. 132. num. 9.
Probationem in contrarium nullam admittit ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum, deciſ. 60. num. 6.
Probationem nullam faciunt teſtes, ſi ſint ſingulares de loco, tempore, & rebus, deciſ. 290 num. 3.
ad Probationem contentorum in ſcriptura priuata trino teſte ſubſcripta ſufficit ſi reperiatur recognita, deciſ. 118. num. 4.
Probationem ſemiplenam facit enunciatiua vnica antiquiſſima, & concurrentibus adminiculis, plenam inducit fidem, deciſ. 115. num. 11.
circa Probationem conſuetudinis alicuius loci deferendum eſt Curialibus, & Ciuibus illius loci, tanquam veroſimiliter informatis, deciſ. 119. num. 11.
Probationes, quando ſunt imperfectæ, ſupplentur per publicam vocem, & famam, quæ ſemiplenam facit probationem, deciſ. 191. num. 16. & 17.
Probationes non leues, ſed vehementes adduci debent ad limitandam aliquam legalem diſpoſitionem, deciſ. 146. numero 14.
Probationes leuiores ſufficiunt quando non agitur de ſubſtantia rei, ſed de quantitate, deciſ. 87. numero 13.
Probationes in occultis, non requiruntur in genere ſuo adeo perfectæ, & ita adamuſſim probatæ, deciſ. 191. num. 9.
Probationes non ſunt coanguſtandæ ad ſcripturas tantum, deciſ. 70. num. 6.
Probationes inuicem ſe adminiculantur, & implentur, etiam ſi aliquæ deficiant in aliquo, deciſ. 47. num. 17.
Probationes, quæ conſiſtunt in ſcriptura, teſtibus præualere debent, deciſ. 185. num. 10.
Probationes plures ſimul iunctæ multo magis faciunt concludentem probationem, deciſ. 246. num. 27.
Probationes illæ ſunt admittendæ, ad probanda ea quæ in ſecreto fiunt, quæ natura rei, ac negocij qualitate inſpecta, haberi poſſunt, deciſ. 191. num. 7.
Probatio actoris, quando ſatis ſit, quod reddatur dubia, ex probationibus rei, deciſ. 229. num. 34.
Probationes ſunt faciendæ coram eo Iudice, qui cauſam cognoſcit, deciſ. 8. num. 3.
Probationes concludentes per neceſſe, & per poſſibile afferre debet ille, qui prætendit aliquid feciſſe prætextu erroris, deciſ. 128. num. 13.
Probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de probando, id, quod conſiſtit in voluntate ſolius alicuius, deciſ. 214. num. 13.
de Probatione ſcripturarum non eſt amplius quærendum, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abunde fuerunt diſcuſſæ, deciſ. 142. numero 11.
Probationum copia non eſt reſtringenda, deciſ. 18. numero 1.
PROBARI quando aliquid poteſt partim per teſtes & partim per ſcripturas, tunc non ſolet denegari remiſſoria, deciſ. 70. num. 5.
Probari quando aliquid poteſt per ſcripturas, non eſt opus ſubire maximos labores, & ſumptus remiſſoriæ, deciſ. 142. num. 7.
à Probandi onere, quis releuatur ex poſſeſſione, deciſ. 154. num. 3.
Probari debet actio, & exceptio ab actore, vbi naſcuntur ab eodem inſtrumento, deciſ. 170. num. 14.
ad Probandum aliquid, quod eſt difficile probatu, tunc ſufficiunt teſtes, qui non ſint omni exceptione maiores, deciſ. 87. num. 15.
Probatum non poteſt dici aliquid, ſi pendeant probationes, & ſententia expectetur, deciſ. 161. num. 30.

PROCESSVS.

Proceſſus remiſſorialis, quando dicatur valide fabricatus, & num. 13. & ſi adſit aliquis defectus, ex quo ſuppleatur, deciſ. 133. num. 12.
Proceſſus quando dicatur in forma probanti, deciſ. 133. numero 15.
Proceſſus qui extra territorium factus eſt, non valet, deciſ. 36. num. 12.
Proceſſus examinis Parochi, & teſtium, qui in aliquo teſtamento interuenerunt, fieri debet coram Iudice ſæculari, non autem Eccleſiaſtico, deciſ. 126. num. 5.
Proceſſus ſecundi Iudicis valet, non obſtante litis pendentia coram alio, parte non opponente, deciſ. 91. num. 10.
Immo nedum requiritur oppoſitio, ſed etiam neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori proceſſu, ibidem numero 11.
de Proceſſus eſſentia, & ſubſtantia per contradictas, quid ſit, deciſ. 104. num. 24.
Proceſſui compulſoriali non officit quod iura non fuerint per Iudicem diligenter inſpecta, cum ſatis ſit vt ea coram Iudice compulſentur, deciſ. 347. numero 5.
ex Proceſſu inordinato, non poteſt ſequi tacita valida pronunciatio, deciſ. 11. num. 20.

PROCVRATOR.

Procuratoris negligentia in omittendo, in omni materia præiudicat Domino, qui fuit in culpa ob malam perſonæ electionem, deciſ. 181. num. 17.
Procurator vt negocium iuxta mandatum perficiat, eius formam diligenter obſeruare debet, deciſ. 79. numero 4.
Procurator ſi terminos mandati excedat, nulliter agit deciſ. 93. num. 11.
Procurator in omittendo an præiudicet Domino, deciſ. 181. num. 18.
Procurator pinguius, & vtilius adimplere poteſt mandatum, deciſ. 64. num. 6.
Procurator non poteſt eſſe teſtis in cauſa, deciſ. 66. numero 3.
Procurator an poſſit in eadem cauſa ſcribere in diuerſo articulo pro alia parte, deciſ. 163. num. 5.
Procurator quando excedit fines mandati, tunc Dominus non remanet obligatus, deciſ. 79. num. 1.
Procurator, vt poſſit prætendere ſibi deberi expenſas factas occaſione litis, vel de ordine principalis, id concludenter debet probare, deciſ. 10. num. 7.
Procurator præſumitur omnia geſſiſſe in dubio vigore præcedentis mandati, quamuis de illo non fuerit facta mentio, deciſ. 64. num. 4.
Procurator qui mandatum ſuſcepit, cogi ad illud exequendum poteſt, ibidem num. 3.
Procurator quin expenſas neceſſarias facere potuerit, quando principalis id controuertere non poſſit, deciſ. 10. numero 6.
Procurator quando non poteſt omnia adimplere per ſe ipſum, quæ erant neceſſaria pro ſeruitio litis, ibid. nu. 9.
Itaut opus fuerit id adimplere per interpoſitas perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum occaſione illarum perſonarum factarum, ibid. num. 9.
Procurator qui non acceptauit mandatum, & non eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea, deciſ. 66. num. 14.

Pro-

Procurator poteſt meliorem facere conditionem mandantis, & mandatum pinguius, & vtilius adimplere, deciſ. 194. num. 5.
Procurator ſi fines mandati exceſſerit, quando principalis dicatur id ratom habuiſſe, deciſ. 82. num. 3.
Procurator delinquendo non poteſt præiudicare Domino, cum totum id agat ſine mandato, deciſ. 181. num. 16.
Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis ea poteſt facere, quæ poteſt ipſe conſtituens, deciſ. 194. num. 7.
Procuratnr non poteſt tacitè ratificare actum, licet id poſſit facere principalis, deciſ. 190. oum. 21.
Procurator habens generale mandatum, ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud mandatum ad ſpeciem, deciſ. 124. num. 57. & 58.
Procurator de omnibus cenſetur certiorem feciſſe ſuum principalem, deciſ. 102. num. 5.
Procurator conſtitutus ad reſignandom, ſi non ſeruauerit formam ſibi præſcriptam, reſignatio corruit, deciſ. 82. num. 1.
Procurator poſt longum tempus eorum, qoæ ſcripſit in aliqua cauſa, quoad eius merita, præſumitur oblitus, deciſ. 163. num. 1.
Camillus Andrianus laudatur, ibidem onm. 2.
Procurator poteſt acceptare mandatum non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi, deciſ. 104. num. 35.
Procurator habens oiandatum ad tranſigendum, ſi illius fines excedat, Dominus non obligatur, deciſ. 79. numer. 2. & 6.
Procurator non poteſt obligare Dominum ad fauorem ſui ipſius, deciſ. 194. nnm. 12.
Procurator fines mandati excedendo, aliud negocium gerere videtur, ad quod mandatum non habet, deciſ. 79. oom. 3. & 16.
Procuratoris conſtitutio generalis, eſt ambigua, & indifferens, itaut ex hoc oon poſſit argoi ſcientia appellationis, oiſi aliud concurrat, deciſ. 124. oom. 62.
Procuratoris omiſſio, quando eſt doloſa, non præiudicat principali, deciſ. 181. num. 19.
per Procuratoris conſtitutionem ad aliqoid defendendum, etiam inducitur ratificatin, deciſ. 56. oom. 6.
Procuratoris mandatum, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quidquam facere, deciſ. 20. numero 30.
Procuratoris promiſſio extra fines mandati emanata, Domioo nocere non debet, deciſ. 100. num. 11.
ex Procuratoris ſcientia nnn rectè infertur ad ſcientiam principalis, deciſ. 190. num. 20.
Procuratori non vero ſi fuerit facta ſolutio, non liberat debitorem, deciſ. 227. num. 2.
Procuratnri quando liceat verbis mandati præferre mentem ipſius mandantis, deciſ. 63. num. 6.
Procuratores, & inſtitores ſemper ſubiacent cenſuræ reddendæ rationis, deciſ. 214. num. 16.
Procuratnres eauti producunt mandatum, per compulſum, & poſtea in certa cauſa illud mandatum acceptant, deciſ. 104. num. 33.
Procuratori debentur expenſæ litis, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ, deciſ. 10. num. 10.
Procuratori debentur expenſæ factæ occaſione litis, quæ ſuper defenſione iurium ſui principalis pendebat, ibidem num. 8.
Procoratnrem quando mulier conſtituit, requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis requiruntur, deciſ. 238. oum. 11.
per Procuratorem mandatnres non obligantur, circa niſi cootenta in mandato, deciſ. 79. oum. 12.
per Procuratorem quis poteſt id facere, quod poteſt per ſe ipſum, deciſ. 38. num. 52.
per Procuratnrem geſta quod ipſe principalis ratificauerit, probari poteſt ex eiuſdem literis, deciſ. 10. numero 2.
à Procuratore ſi ſit facta confeſſio de dote recepta, non præiudicat Domino, niſi conſtet de reali ſolutione, deciſ. 109. oum. 5.
à Procuratore ſuo principalis cenſetur certioratus, deciſ. 134. num. 6.
à Procuratore reuocato actus geſtus, ante intimationem, vel ſcientiam reuocationis valet, & tenet, & quare, deciſ. 9. oom. 11.

PRODVCTIO.

Productio Iurium, ſi ſit facta nimis generaliter, an valeat, deciſ. 76. nnm. 1.
Productio quando dicatur facta verbaliter, deciſ. 147. num. 2.
Productio ab aliquo facta, ei, & non tertio debet præiudicare, deciſ. 14. num. 41.
Productio facta per compulſum non præiudicat in iuribus alienis: ſed hoc non procedit, ſi ſic producens dd. iuribus ſit vſus, deciſ. 88. num. 22.
Productio Iurium recipitur, etiamſi producantur iura io ſaccnio exiſtentia, deciſ. 76. oum. 4.
PRODVCENS ſcripturam oon propriam, ſed alienam, ſibi nnn præiudicat, deciſ. 104. num. 32.
Producens aliquas ſcripturas fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera, deciſ. 88. num. 20.
Quod procedit etiam in productione facta à procuratore, ibid. num. 21.
ex Productione vnius tituli oritur præſumptio, quod producens non habeat meliorem, deciſ. 218. num. 1.
ex PROEMIO mens, & ratio finalis legiſlatoris apprime colligitur, deciſ. 149. num. 3.

PROFESSIO.

ad Profeſſionem emittendam, & clauſuram obſeruandam, Moniales oblatæ noo aſtringuntur, deciſ. 121. num. 15.
Profeſſio aliqua eſt, quando quis Deo vouet in manibus Epiſcopi, aut alterius Superioris, ſe obſeruaturum religionem, quod ad tria vota ſubſtantialia, deciſ. 4. onmero 1.
Profeſſio non nolla eſt, quæ fit in indiuiduo, ideſt quoad certam Regulam, & certum Monaſterium, deciſ. 4. num. 4.
Profeſſio oulla non ratificatur ab eo, qui illius nullitatem neſciebat, deciſ. 40. num. 13.
Prnfeſſin alia eſt, per quam quis profitetur non quidem in genere, ſed in ſpecie promittendo, ſe nbſeruaturum certam aliquam Regulam, deciſ. 4. num. 3.
Profeſſio quando fit de certa Regula, & certo Monaſterio, iſta profeſſio implicat ſtabilitatem io loco præciſo Monaſterij, cui Religioſus adſcribitur in limine profeſſionis, deciſ. 4. num. 6.
ante Profeſſionem emiſſam, Monialis cogi non poteſt ad ſoluendam dotem, & quare, deciſ. 121. num. 12.
de Profeſſione debet facere conſtare ille qui eſt prouiſus de Prioratu Monachali, deciſ. 183. nnm. 5.

PROHIBITIO.

Prohibitio legis quando concurrit cum prnhibitione hominis, tunc principium acquiſitionis non datur, deciſ. 211. num. 31.
Prohibitin alienationis in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio, deciſ. 211. oum. 17.
Prohibitio particularis alienationis non extendit genericam prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis, deciſ. 283. nomero 8.
Prnhibitio alienationis certorum bonorum, non reſtringit fideicommiſſum vniuerſale, nec facit vt particulare cenſeatur, deciſ. 210. num. 11.
Prohibitio duplex vbi adeſt, ſi ceſſet vna, non tamen ceſſat altera, deciſ. 211. num. 23.
Prohibitionis geminatio, tanquam quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, tanquam ſuperflua, deciſ. 294. num. 17.
Prohitionem præſopponunt facultas, & licentia, deciſ. 136. nnm. 11.
Prohibitione ceſſante, actus ſubſtinetur, deciſ. 126. nnmero 25.
ex Prohibitione particulari alienationis booorum nnn cenſetur inductnm nouum fideicommiſſum, deciſ. 210. num. 12.
PROHIBITVS ſi quis ſit aliquid facere, ex hac prohibitinne arguitur ad præcedentem poſſeſſionem, deciſ. 291. num. 3.
Prohibitus ſi quis ſit ingredi domum, è qua proceſſit, nemine ſnorum relicto, à poſſeſſione dicitur eiectus, deciſ. 236. num. 30.

PROMISSIO.

Promiſſio de donando ob ſpem, & ius futuræ donationis, ipſi Donatario quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt, deciſ. 174. num. 11.
Promiſſio de donando, non eſt donatio, deciſ. 58. num. 3.
Promiſſio de donando habet vim donationis, deciſ. 58. nom. 12.
Promiſſin procuratoris extra fines mandati emanata, Domino nocere non debet, deciſ. 100. num. 11.
Promiſſio alicuius, quando ſuffragetur omnibus intereſſe habentibus, deciſ. 176. nom. 5.
Promiſſio faciendi in domo repartitiones, & neceſſaria melioramenta, optimè congruit naturæ locationi, deciſ. 14. num. 37. 38. & 39.

PROMITTENS.

Promittens tenetur ſeruare pacta ſpecificè, vt promiſit, & non alio modo, deciſ. 203. num. 15.

Promittens cum iuramento ſe obligaturum ad decem dicitur ſe obligaſſe, deciſ. 58. num. 8.

Promittens reficere omne damnum, quod habuerit aliqua merx ex cauſa maris, non ſolum tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis, deciſ. 258. num. 2

Promittens alicui aliquid facere, ſi promiſſum non adimpleat, tenetur ad intereſſe, tanti ſcillicet, quanti eius intereſt, cui promiſſio fuit facta, deciſ. 58. numero 25.

Promittens aliquid adimplere, ſi faciat quantum in ſe ipſo eſt, vt promiſſionem obſeruet, perinde eſt ac ſi adimpleuiſſet, deciſ. 140. num. 2.

Promittens aliquem ratificaturum, non tenetur id procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur in inſtrumento, vel mandato, id quod promiſit, deciſ. 100. numero 10.

PRONOMEN, *queſti*, refertur ad proximè dicta, illaque ad oculum refert, deciſ. 393. num. 13.

PROPRIETAS.

Proprietas quando abſorbeat quaſi poſſeſſionem, deciſ. 13. num. 27.

Proprietas quod accreſcat vſufructui, impoſſibile reputatur, deciſ. 22. num. 19.

Proprietas non cenſetur conceſſa vſufructuario, ex detentione rei ad vſumfructum permiſſæ, deciſ. 240. numero 4.

Proprietatis nudæ æſtimatio fieri poteſt, & vendi, & vſufructuarius tali alienationi patientiam præſtare debet, ibidem num. 13. & 14.

Proprietatis defectu probato, de poſſeſſione amplius, quæri non poteſt, deciſ. 35. num. 1.

inter Proprietatem, & poſſeſſionem non eſt tanta connexitas, & complicatio, quanta eſt inter dominium directum, & vtile, deciſ. 42. num 14.

cum Proprietate conſolidatur vſusfructus, quando finitur, deciſ. 117. num. 13.

In Proprietate non dicitur inſtitutus hæres, licet ſit liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij, deciſ. 83. num. 11.

in Proprietate hæres inſtitutus dicitur, ſi teſtator ei dederit facultatem alienandi bona ſtabilia, deciſ. 83. numero 8.

Sed intellige prout, ibidem. num. 9.

Proprietates, & dominia rerum, poſſunt ex longo temporis ſpatio acquiri, deciſ. 128. num. 16.

PROPRIETARIO non ſuffragatur inuentarium vſufructuarij, deciſ. 39. num. 14. & limita prout num. 15.

ad Proprietarium etiam ignorantem reuertitur vſusfructus, quando finitur, deciſ. 240. num. 3.

PROROGATIO non poteſt amplius operari, quam ipſa res principalis prorogata, deciſ. 141. numero 11.

PROTESTATIO.

Proteſtatio in quolibet actu debet repeti, deciſ. 29. numero 19.

Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis debet repeti in quocunque actu, deciſ. 91. num. 13.

Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis non poteſt opponi poſt ſententiam latam, ibidem num. 14.

Proteſtatio generalis contra, præſeruat ius excipiendi quandocunque, ibid. num. 15.

Proteſtatio nihil operatur, ſi clam fuerit facta, deciſ. 29. numero 18.

Proteſtatio ſola partis non poteſt circumducere citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam, deciſ. 69. numero 5.

Sed requiritur decretum Iudicis, ibid. num. 6.

per Proteſtationem tolli quando poſſit renunciatio, deciſ. 29. num. 21.

PROTESTANS ſi non repetat in omnibus actibus proteſtationem, cenſetur ab ea receſſiſſe, deciſ. 91. numero 12.

in PROTOCOLLIS nemo poteſt apponere manum, præter ipſum Notarium, deciſ. 213. num. 9.

In Protocolli principio ſi extet generalis ſubſcriptio ſcilicet, In hoc protocollo ſubſcribentur inſtrumenta à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio, ibid. num. 11.

PROVISIO.

Prouiſio Papæ facta de beneficio Iuriſpatronatus vigore præſentationis, tanquam Ordinarij Ordinatiorum, ſufficit pro inſtitutione, deciſ. 228 num. 2.

Et habet præuentionem in concurſu cum quolibet Ordinario, ibid. num. 3.

in Prouiſionis Beneficij reſignati literis non fit mentio de conditionibus ad fauorem reſignantis, ſed talis mentio fit in literis reſeruationis penſionum, deciſ. 63. num. 11.

Prouiſo de beneficio ſuffragatur quaſi poſſeſſio collatoris cum bona fide conferendi.

In qua quaſi poſſeſſione eſt confouendus, nec attenditur præcedens ſtatus contrarius, quatenus adeſt, quia collatio interim ſpectat ad poſſeſſorem tanquam fructus Iuris conferendi, deciſ. 13. num. 18. & 19.

per Prouiſionem hominis ceſſare debet prouiſio legis, deciſ. 189. num. 14.

Prouiſiones nullæ, & correctæ, non habentur in conſideratione, deciſ. 218. num. 31.

PROVISVS de Prioratu Monachali, debet facere conſtare de profeſſione, deciſ. 183. num. 5.

Prouiſus ab Ordinario de Beneficio vacato apud Sedem, non habet titulum coloratum, deciſ. 28. numero 4.

inter Prouiſos ipſos, vel præſentatos quando agitur, ſemper attenditur vltimus ſtatus beneficij, deciſ. 13. numero 22.

PROVIDERE quis præſumitur velle ſibi, & hæredibus ſuis, deciſ. 12. num. 32.

PROXIMVS.

Proximiorum ex parte patris appellatione, tunc omnino ſoli agnati veniunt, quando illis opponuntur conſanguinei ex parte matris, deciſ. 349. num. 22.

Proximitas præter gradus prærogatiuam ſpectari oportet in ſucceſſionibus, & fideicommiſſis, deciſ. 5. numero 24.

Proximior defuncto quis præſumitur, ſi ſit in gradu ſucceſſibili, & nullus alius conſanguineus cum eo concurrat, deciſ. 284. num. 29.

PVBLICATIO reſignationis beneficij bene dicitur facta intra terminum requiſitum, data eius prorogatione, deciſ. 63. num. 12.

Publicatio ſententiæ ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio, deciſ. 37. numer. 9. & quando talis citatio non requiratur, ibidem num. 10.

Publicatio eſt pars reſignationis, deciſ. 289. numero 24.

PVBLIVS Cato pro tergo Ciuium, ne cui impunè inſultare liceret, legem tulit, deciſ. 155. numero 33.

PVELLARVN dotandarum nominationem ſi teſtator alicui reliquerit, debet iſta nominatio intelligi cum effectu relicta, deciſ. 35. num. 20.

PVGNO percutere aliquem, non eſt leuis iniuria, deciſ. 239. num. 9.

Pugno percutere vxorem non videtur immoderata ſæuitia, deciſ. 239. num. 8.

PVPILLVS.

Pupillus eſt educandus penes matrem, cum in ea nulla cadat ſuſpicio, propter affectionem, & charitatem, deciſ. 255. num. 15.

Et hoc maximè quando mater eſt ſummæ honeſtatis, ibid. num. 15.

Pupillus non eſt educandus penes illum, qui ſucceſſurus eſt ei, deciſ. 255. num. 6

Pupillus non eſt educandus penes ei ſubſtitutum, etiamſi pater hoc diſpoſuerit, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi, deciſ. 255. num. 7.

Pupillus non eſt educandus penes eum qui ei ſuccedere debet, deciſ. 208. num. 17.

Pupillus non poteſt per tutorem obligari ex cauſa voluntaria deciſ. 145. num. 8.

Pupillus ſi ſit educandus penes ſubſtitutum, lex mandat Iudici, quod inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio, deciſ. 208. num. 16.

Pupillus, & Eccleſia ſunt tales, vt non poſſint perdere eiuſdem poſſeſſionem, deciſ. 275. numero 8.

Pupillus nec tacite, nec expreſſe poteſt ſe obligare per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem tertij, ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum, deciſ. 77. num. 9.

Pupillus penes quem ſit educandus, id omne in arbitrio Iudicis commiſſum eſt, deciſ. 255. numero 2.

Qui pro rei qualitate, omnibus rectè examinatis, ſtatuere debet, apud quem ſit educandus, ibid. num. 2. & ei

eſt

eſt permiſſum in hoc recedere à voluntate patris, ibidem num. 3. & ſic iuxta contingentiam caſuum ſuprema Tribunalia ſeruarunt, ibidem. num. 4.
Pupilli bona iactare non poteſt tutor, deciſ. 169. num. 6.
Pupilli, aut minoris conſors ratione iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius pupilli, & minoris, deciſ. 42. nu. 2.
Pupilli pecunias, quando tutor præſumatur conuertiſſe in proprium vſum, deciſ. 90. num. 1.
Pupilli conſenſus, cum licentia Tutoris non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi pupillo, deciſ. 80. num. 24
Pupilli expreſſus conſenſus non ſufficit, ad effectum inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum, deciſ. 80. num. 22.
Pupillo non debet nocere dolus tutoris, deciſ. 77. num. 28.
Pupillo acquirit tutor, ſi contrahat nomine, & pecunijs ipſius pupilli, deciſ. 49. num. 6.
Pupillum tenetur præſtare indemnem tutor, ſi poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, negligat petere ſe confirmari à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipere, cum dicatur eſſe in culpa, deciſ. 3. num. 13.
Pupilli non ſunt educandi penes eos, ad quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis, deciſ. 208. num. 14. & 15.
Pupillorum educatio nulli magis, quam matri committenda eſt, & quid ſi inter agnatos adſit controuerſia, deciſ. 255. num. 11.
Pupillos quod tutor noluerit defraudare, hoc infertur ſtante eius probitate, deciſ. 90. num. 6.
de Pupillorum damno quando conſtat, non amplius inſiſtendum eſt ſuper coniecturis, deciſ. 190. num. 17.

Q

QVADRIENNIVM.

QVadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile, & ideo non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcripturæ, ex quibus quis ſcire potuit ius ſibi competere, deciſ. 284. num. 56. & 57.

QVALITAS.

Qualitas adiecta diſpoſitioni, illam diuerſificat, & infert ad plura, deciſ. 252. num. 6.
Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto, deciſ. 215. num. 4.
Qualitas illa quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam, deciſ. 155. num. 31.
Qualitas naturalis, ſeu ratio naturalis conſideranda eſt, & non accidentalis, deciſ. 112. num. 9.
Qualitas contemporanea confeſſioni, & actui principali, non poteſt ab eo ſeparari, deciſ. 128. num. 6.
Qualitas iuris excluſa, ab allegante probari debet, deciſ. 334. num. 8.
Qualitas potentior in aliqua re vincit, deciſ. 129. numer. 12
Qualitas ſæuitiæ viri erga vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur, deciſ. 155. num. 29.
Qualitas iuriſpatronatus gentilitij, qualiter poteſt probari, deciſ. 166. num. 9.
Qualitas hæreditaria iuriſpatronatus vt probetur, quid requiratur, deciſ. 101. num. 16
Qualitas feudalitatis an probetur ex narratis à Principe in antiquiſſimo priuilegio, deciſ. 129. num. 4.
Qualitas excluſionis quando ceſſat, ceſſare etiam debet ipſa excluſio, deciſ. 264. num. 14.
Qualitas adiecta, & mixta tollit ius, & vim ſimplicis, niſi ſit incompatibilis, & contraria ipſi ſimplici, deciſ. 206. num. 10.
Qualitatem aliquam ſi beneficium requirat in accipiente, ſufficit quod iſta qualitas interueniat intra annum à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, deciſ. 147. num. 6.
cum Qualitate ſua cadunt beneficia ſub reſeruatione, deciſ. 153. num. 6.
Qualitates ſtatuti quilibet tenetur probare, qui in eo ſe fundat, deciſ. 307. num. 10.
ex Qualitatibus duabus copulatiuè expoſitis probatio vnius non releuat; quamuis qualitas, quæ probatur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiam obtinendam, deciſ. 308. num. 1.
QVANTITAS certa excluditur per dictionem in circa, deciſ. 213. num. 27.
de Quantitate, & non de ſubſtantia rei, quando agitur, tunc probationes leuiores ſufficiunt, deciſ. 87. num. 13.

QVARTA.

Quarta Pontificalis debita Epiſcopo ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, præſcribi non poteſt, niſi ſimul accedat titulus, deciſ. 311. num. 3.
Quarta decimarum præſcribi poteſt contra Epiſcopum, deciſ. 334. num. 3.
Quarta ex omnibus decimis, & oblationibus, Epiſcopo debetur, deciſ. 6. num. 9.
QVARTVM dotale ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 131. debetur filijs, vti hæredibus, & non vt filijs, deciſ. 117. num. 3. & 6. & vide rationem num. 7.

QVASI POSSESSIO.

Quaſi poſſeſſio Prælatorum anteriorum, abſque apprehenſione in ſucceſſorem continuatur, deciſ. 224. num. 5.
Quaſi poſſeſſio amittitur per renunciationem, deciſ. 122. num. 4.
Quaſi poſſeſſio, quando abſorbeatur à proprietate, deciſ. 13. num. 27.
Quaſi poſſeſſio iuris negatiui conſiſtit in contemptu prohibitionis, ſeu contradictionis præcedentis, deciſ. 136. numer. 12.
in Quaſi poſſeſſione ſanguinis puritatis quis dicitur eſſe, ſi ſit admiſſus ad aliquod Collegium, ad quod ſolùm ſanguine puri admittuntur, deciſ. 362. num. 6.
in Quaſi poſſeſſione quis non conſtituitur ad aliquid faciendum, ſi id quod factum fuit, per errorem fuit factum, deciſ. 16. num. 18.
QVIETANTIÆ propter imaginarias ſatisfactiones fieri ſinn ſolent, deciſ. 227. num. 6.
ſine Quietantia non cenſetur quis ſoluiſſe notabilem ſummam pecuniarum, deciſ. 259. num. 6.
QVIETATIO præſumitur, quod fuerit omiſſa quando aliqua res fuit acta inter patrem, & filium, deciſ. 31. num. 4.

R

RASVRA.

RAſuræ, & mendæ ſunt deſignandæ in ſcripturis compulſatis, prout ſunt in earum originalibus, deciſ. 76. num. 29.

RATIFICATIO.

Ratificatio etiam per coniecturas rectè deducitur, deciſ. 56. num. 8.
Ratificatio tunc multo magis æquiualet præambulo mandato, quando actus non erat omnino nullus, ſed habebat implicitum ſtatum validitatis pendentis à futuro conſenſu, deciſ. 82. num. 8.
Ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia, deciſ. 98. num. 28.
Ratificatio æquiualet præambulo mandato, deciſ. 82. n. 7.
Ratificatio inducitur ſtante longo temporis ſpatio, quo quis aliquo vſus ſit, deciſ. 56. num. 7.
Ratificatio æquiparatur mandato, deciſ. 194. num. 8.
Ratificatio contractus nulli ex cauſa falſitatis, vt inducatur, quid requiratur, deciſ. 190. num. 32.
Ratificatio reſignationis factæ per tertium abſque mandato ad conſentiendum, non admittitur, deciſ. 82. num. 17.
Ratificatio etiam inducitur per conſtitutionem procuratoris ad aliquid defendendum, deciſ. 56. num. 7.
Ratificatio contractus nulli, an inducatur ex ſolutione fructuum, & vſurarum, deciſ. 190. num. 23. & 25.
Ratificatio in neceſſariam conſequentiam venit ex vſu, deciſ. 88. num. 26.
Ratificatio operatur vt conſenſus poſtea præſtitus, perinde habeatur ac ſi ab initio interueniſſe, deciſ. 82. num. 6.
Ratificatio inducitur ex vſu, deciſ. 88. num. 24.
Ratificatio non habet locum in reſignationibus beneficiorum, deciſ. 82. num. 15.
Ratificatio nihil operatur, niſi data ſcientia eius, quod ratificatur, deciſ. 194. num. 14.
Ratificatio poteſt fieri per literas miſſiuas, deciſ. 82. numer. 5.
Ratificatio vt excludatur, ſufficit cauſa metus, & quælibet alia cauſa leuis, deciſ. 190. num. 24.
Ratificatio præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum, deciſ. 194. num. 9.
Ratificatio ſupplet vices mandati, etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur, ibid. num. 13.
Ratificationis probatio corroboratur ex commodi perceptione, & ſcientia, deciſ. 56. num. 4.
Ratificationem alicuius rei, ſi quis ab aliquo promittat procurare, non tenetur eam procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur quod id factum fuit, deciſ. 100. num. 10.
ad Ratificationem contractus nulli, quæ ſcientia ſit neceſſaria, deciſ. 190. num. 22.

ad Ratificationem inſtrumenti celebrati ab aliquo nomine alieno, plurimi facit actus acceptationis eiuſdem, vna cum ſcientia præcedenti, deciſ. 56. num. 5.
per Ratificationem, vt conualeſcat contractus cenſus nulliter conſtituti, quid requiratur, deciſ. 260. num. 12. & 13.
de Ratificatione, & approbatione geſtorum per procuratorem, probari poteſt per literas principalis, deciſ. 10. num. 2.
de Ratificatione ſufficienti, quando non poſſit dubitari, deciſ. 56. num. 11.
ex Ratificatione vt induceatur reſignatio, requiritur auctoritas Papæ, deciſ. 82. num. num. 18.
RATIHABITIO operatur in, actibus, qui cum ab initio non ſint omnino nulli, in ſuſpenſo remanent, ibidem num. 13.

RATIO.

Ratio naturalis, ſeu qualitas naturalis eſt conſideranda, & non accidentalis, deciſ. 112. num. 9.
Ratio fundata in ſenſu corporeo teſtis, neceſſariò concludit, deciſ. 363. num. 13.
Ratio dat eſſe teſtimonio, deciſ. 288. num. 3.
Ratio continuati ſermonis inducit repetitionem ſupradictorum, deciſ. 284. num. 4.
Ratio adducta à teſte ſi corruat, corruit etiam eius dictum, deciſ. 6. num. 7.
Ratio eadem cenſetur inducta, vbi eadem militat diſpoſitio, deciſ. 91. num. 23.
Rationis reddendæ cenſuræ ſemper ſubiacent procuratores, & inſtitores, deciſ. 214. num. 16.
per Rationis modum, ea quæ deducuntur non diſponunt, deciſ. 49. num. 14.
per Rationis redditionis exceptionem immiſſio non impeditur, ſi requirat altiorem indaginem, deciſ. 140. numer. 12.
Rationi finali, quæ eſt Intrinſeca, & prædominans virtus legis, quando ſatiafit, excluditur fraus, & contractus ſubſiſtentur, deciſ. 149. num. 4.
Rationem, vt ſocius alteri ſocio reddat, non poteſt condemnari, ſi ſimul, & promiſcuè negotia geſſerunt, deciſ. 265. num. 10.
Rationem adminiſtrationis ſuæ, tutor tenetur reddere finita tutela, deciſ. 3. num. 1.
Rationem adminiſtrationis, quilibet adminiſtrator rei alienę tenetur reddere, deciſ. 214 num. 17.
Rationem reddere ſi omittant hæredes, vel ſi eam ſufficienter non reddant, eis non ſuffragatur inuentarium, deciſ. 2. num. 5.
ad Rationem reddendam adminiſtrationis cogi poteſt vt. ille reddat, qui pro tutore ſe geſſit, deciſ. 3. num. 6.
Rationes, ſine quibus reddi non poſſint, deciſ. 242. numer 4.
Rationes vno oculi ictu reddi non poſſunt, ibidem num. 16.
Rationes, ſine quibus reddi non poſſint, deciſ. 197. numer. 8.
Rationibus tutoris credendum eſt, inſpecta eius perſona, & ſtante veriſimilitudine, deciſ. 31. num. 5.
RECEPTIO in Canonicum, & fratrem, non poteſt fieri citra nomen Collegij, deciſ. 221. num. 4.
Receptio honorifica vtrum neceſſario importet conceſſionem manus dexteræ, deciſ. 15. num. 7.
RECEPTAM, & quietationem de neceſſitate iuris tenetur facere creditor, debitori ſoluenti, deciſ. 77. num. 12.
RECOGNITIO annua conuenit naturæ feudi, deciſ. 310. num. 28.
Recognitio apocharum priuatarum, de ſtylo Curiæ qualiter fiat, deciſ. 76. num. 32.
Recognitione non egent ſcripturæ antiquiſſimæ, deciſ. 105. num. 3.
RECONCILIATIONIS neceſſaria conſequentia inter maritum, & vxorem, an oriatur ex iteratis conceptibus, deciſ. 277. num. 29.

RECONVENTIO.

Reconuentionis priuilegia, quando non intrent, deciſ. 209. num. 10. & 11.
Reconuentio an habeat ſua priuilegia, quando non introducitur in ipſa litis conteſtatione, ibid. num. 9.
Reconuentio gaudet ſuis priuilegijs, quando in ipſa litis conteſtatione, vel immediatè poſt ipſam fuit oppoſita, ibidem num. 10.

RECTOR.

Rector Eccleſiæ, poteſt agere nomine ipſius Eccleſiæ, & ſic non tantum nomine proprio, deciſ. 216. num. 13. & 14.
Rector Eccleſiæ non poteſt præiudicare, & licet alienando bona Eccleſiæ habeat ſe pro ſpoliato, nihilominus Eccleſię competit manutentio, deciſ. 291. num. 6.
Rector ſemper nomine Eccleſiæ, ſi non proprio, poteſt inſiſtere in poſſeſſione apprehenſa, vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ quacumque actione competente eidem Eccleſiæ vindicare, & conſeruare, deciſ. 224. num. 6.
Rector beneficij non poteſt reconueniri ſuper re, quam antea fecit, vti perſona priuata, & nomine proprio, ſi poſtea agat vti Rector, & ex neceſſitate officij Rectoris, deciſ. 204. num. 11.
Rectoris negligentia, nec Eccleſiæ, nec ſucceſſori in beneficio poteſt præiudicare, ibid. num. 9.
Rectori congrua quæ debetur, quanta eſſe debeat, deciſ. 130 num. 2. 3. 4. 5.
Rectori nomine Eccleſiæ non poteſt denegari manutentio, ex eo, quia illa retinet ciuilem poſſeſſionem, deciſ. 226. num. 44.

RECVRSVS.

Recurſus ad Iudices laicos præſumitur factus de ordine, & mandato eius, qui eſt nominatus in literis, & cuius intereſt, deciſ. 107. num. 6.
Recurſibus habitis ad Iudices laicos, vt quis dicatur renunciaſſe ad effectum obtinendi abſolutionem, quid requiratur, deciſ. 173. num. 12.
contra RECVRRENTES ad Iudices laicos, ad effectum vt non poſſint audiri, admittuntur probationes leuiores, & ſtatur ſcripturis etiam informibus, ibid. num. 8.

RECVSATIO.

Recuſatio Iudicis legitima vt proponatur, quid requiratur, deciſ. 165. num. 1.
Recuſatio Iudicis non attendenda eſt, ſi tanquam friuola, & calumnioſa fuerit reiecta, deciſ. 20. num. 25.
Recuſationis Iudicis ſufficiens cauſa ex quo inſurgere poſſit, deciſ. 165. num. 12.
Recuſationis Iudicis inſinuatio non habet vim appellationis coram Iudice interponendæ, deciſ. 20. num. 28.
Recuſationis Iudicis exceptio, naturali ratione iuris naturalis dictamine, pro hominum defenſione nixa eſt, deciſ. 165. num. 5.
Recuſationis Iudicis materia eſt fauorabilis, deciſ. 165. numer. 8.
RECVSATVS legitimè quando fuit Iudex, ſi ad vlteriora procedat, omnia ſunt nulla ex defectu iuriſdictionis, ibid. num. 2.
in Recuſatione Iudicia omnino eſt neceſſarium iuramentum, deciſ. 20. num. 26.

REDDITVS.

Redditum diminutio eſt quoddam accidens, & propterea non præſumitur, deciſ. 115. num. 2.
Redditum diminutio non præſumitur: ſed hoc intellig., ſi præſumptio non ſit in contrarium. deciſ. 115. nu. 4.
Reditus ad ius antiquum facilior eſt, deciſ. 328. num. 8.

REFERENS.

Referens magis eſt attendendum, quam relatum, vbi magis præciſè, & diſtinctè loquitur, deciſ. 310. num. 54.
Referens plus continere non poteſt, quam relatum, deciſ. 348 num. 6.
Referens eſt magis attendendum, quam relatum, vbi eadem facultas eſt in perſona referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem relatam fecit, deciſ. 310. num. 52.
REFORMATIO Pauli V. prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in vna cauſa, in eadem pro alia patrocinari, declaratur, deciſ. 163. num. 4.
Reformatio Religionum totaliter pendet à nutu Capituli generalis, deciſ. 327. num. 5.
Reformatio Pauli V. ſuper commiſſionibus iactationum, quid requirat, deciſ. 91. num. 30.
REFVTATIO eſt donatio, deciſ. 323. num. 40.
Refutatio, quando non poſſit dici donatio, ibid. num. 62.
REGIONIS, ſeu Prouinciæ totus ambitus, ſi ſit tributarius vni ſoli Principi; hoc caſu, nec intrat præſumptio, vt quicquid eſt intra fines Regionis, ſubſit quoad directum dominium ipſi Principi, deciſ. 310. num. 8.
Sed ſolum hoc intelligitur, quoad iuriſdictionem, & protectionem, ibid.
REGRESSVS non datur renuncianti, ad ius remiſſum, deciſ. 12. num. 3.

REGVLA.

REGVLAM habens pro ſe, dicitur habere intentionem fundatam, deciſ. 151. num. 8.
REGVLARIBVS ſunt conferenda beneficia regularia, deciſ. 43. num. 1.
Regularium beneficia ſunt manualia, deciſ. 245. num. 14.
Regularibus de iure non eſt conceſſum habere beneficia in titulum perpetuum, cum hoc repugnet Voto paupertatis, & obedientiæ, deciſ. 245. num. 13.
REINTEGRATIO retrotrahenda eſt perinde ac ſi numquam

quam fuiſſet facta diſtractio, deciſ. 339. num. 36.
Reintegratio tantum debet reſtituere, quantum abſtulit diſtractio, deciſ. 339. num. 35.
REIPVBLICÆ peſſima res eſt, quod mariti dent occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, deciſ. 155. num. 27.

RELATIO.

Relatio fidei debet potius ad proxima, quam ad remota, deciſ. 232. num. 17.
Relatio in referente indiuiduam refert rei relatæ repetitionem, deciſ. 310. num. 30.
Relatio regulariter eſt facienda ad principalem diſpoſitionem.
Et hoc maximè, ſi id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis, deciſ. 267. num. 3. 4. & 10.
Relatio regulariter fit ad proxima, & immediatè præcedentia, non ad ea, quæ longe diſtant, deciſ. 62. num. 10.
Relatio operatur indiuiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem contentorum in termino relato, deciſ. 221. num. 5.
Relatio debet fieri ad omnia, quando aliqua clauſula eſt poſita in fine diſpoſitionis, etiam quod ſint diuerſa capitula, & præſertim, quando militat eadem ratio, deciſ. 106. nu. 4. & 5.
Relationi periti electi à Iudice, partibus conſentientibus, ſtandum eſt, deciſ. 342. num. 1.
RELATVM cenſetur in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 198. num. 2.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 14. nnm. 45.
Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 76. num. 2.

RELIGIO.

Religionis Hieroſolymitanæ ſolitum eſt, quod vnicuique exercenti plura diſtincta, & ſeparata officia, diuerſa aſſignentur ſalaria, deciſ. 10. num. 16.
Nec Religio miſcet propria cum negotijs particularium equitum, ibid. num. 16.

RELIGIOSVS.

Religioſus, ſi decedat extra clauſtra, omnia eius iura, & bona tranſeunt in Cameram Apoſtolicam, deciſ. 121. num. 17.
Religioſus, quod non ſit magis vnius Monaſterij, quam alterius, hoc repugnat ſtabilitati in loco, cuius vigore Religioſus aſcribitur vni præciſo Monaſterio priuatiueque ad aliud, deciſ. 4. num. 7.
Religioſi profeſſi eſſentia, in quibus votis conſiſtat, deciſ. 333. num. 1.
Religioſi tanto magis exercent officia promptæ obedientiæ, quo pluribus ſucceſſiue ſuperioribus in diuerſis locis coguntur obedire, deciſ. 95. num. 11.
Religioſi, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed clauſuram obſeruant, ex obedientia à ſuperiore iniuncta, varijs de cauſis permittitur tranſitus de vno loco ad alium, deciſ. 95. num. 10.
Religioſorum ſciſſuris eſt tempeſtiue occurrendum, ibid. num. 7.

REMEDIVM.

Remedium Auth. res quæ C. comm. de leg. eſt ſubſidiarium, quatenus mulier non reperiatur dotata, deciſ. 49. numer. 7.
Quod procedit etiamſi fideicommittens expreſſe iuſſiſſet dotari de bonis ipſius fideicommiſſi, ibidem num. 8. & 9.
Remedium l. ſi me, & Titium ff. ſi cert. pet. eſt omnino ſubſidiarium, deciſ. 172. num. 43.
Remedium, Quorum bonorum, datur aduerſus poſſidentem pro hærede, vel poſſeſſore, deciſ. 68. num. 2.
Remedium recuperandæ remanet præſcriptum ſpatium 30. vel 40. annorum, deciſ. 275. num. 27.
Remedia aliqua quando adſunt, nunquam datur actio ſubſidiaria, deciſ. 77. num. 27.
Remedia executiua omnia tendunt ad eundem finem, & alterum ab altero non impeditur ratione præiudicij ex diuerſis ſententijs reſultantis, deciſ. 161. num. 7.
Remedia plura ſi quis habeat, eligendo vnum non præcludit ſibi viam ad aliud, deciſ. 122. num. 15.

REMISSIO.

Remiſſio iuris quærendi, quando requirat inſinuationem, deciſ. 323. num. 57.
Remiſſio cenſetur donatio, ibid. num. 49.
Remiſſio iuris quærendi non requirit inſinuationem, ſicut requirit iuris quæſiti remiſſio, deciſ. 323. num. 56.
Remiſſio eget inſinuatione, perinde ac ſi res tradita fuiſſet ex cauſa donationis, ibid. num. 50.
Remiſſio ſi fiat à Tutore principaliter non animo donandi, ſed pro commodo pupilli, non cenſetur donatio, & talis remiſſio per Tutorem facta valet, & tenet, ibid. num. 63.
in Remiſſione iuris, quod eſt in ſpe, non requiritur inſinuatio, ibidem num. 52.

REMISSORIA

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod poſtquam fuit probatum, non releuat, deciſ. 18. num. 14.
Remiſſoria denegatur propter vehementem calumniæ ſuſpicionem reſultan. ex diuturni temporis taciturnitate, deciſ. 111. num. 4.
Remiſſoria denegatur ei, qui diu litigauit in partibus, & non probauit, cum veriſimile ſit, quod ſi potuiſſet probare in partibus, vtique probaſſet, ibidem. num. 5.
Remiſſoria denegatur, quando aliquid poteſt probari per ſcripturas, deciſ. 18. num. 6. & 16.
Remiſſoria non datur ſine iuriſdictione, deciſ. 111. num. 1.
Remiſſoria in cauſa prophana vt concedatur, non requiritur releuantia omnium articulorum, cum vnius releuantia ſufficiat, deciſ. 177. num. 1.
Remiſſoria denegatur, quando materiæ videntur imaginariæ, potius ad effectum, vt articuli appareant releuantes, quam quod vere ita ſe habeat, deciſ. 266. num. 19.
Remiſſoria in executiuis conceditur, quando datur magnus fumus, deciſ. 276. num. 12.
Remiſſoria in executiuis non denegatur, quando damnum eſt irreparabile, ibidem num. 13.
Remiſſoria denegatur, quotieſcumque intrat ſuſpicio calumniæ, deciſ. 111. num. 2.
Remiſſoria non conceditur ad impediendam immiſſionem ex remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 306. nu. 3.
Remiſſoria denegatur ob ſuſpicionem calumniæ, deciſ. 306. num. 2.
Remiſſoria, ſi in prima inſtantia fuit conceſſa, ſi in ſecunda inſtantia iterum petatur, denegatur, deciſ. 306. nu. 6.
Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius, quod fuit probatum per ſcripturas, deciſ. 212. num. 10.
Remiſſoria in eadem cauſa bis regulariter non conceditur, deciſ. 306. num. 7.
Remiſſoria in cauſa prophana, quando conceditur, non requiritur fumus probationis, deciſ. 177. num. 2.
Remiſſoria denegatur in cauſis poſſeſſorijs, cum in eis non admittantur exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ. 306. num. 4.
Remiſſoria denegatur, quando articuli tendunt ad ſubuertendum id quod per deciſiones fuit firmatum, deciſ. 142. num. 3.
Remiſſoria facilius denegatur, quando inuerisimile eſt, quod poſſit probari id quod prætenditur, deciſ. 266 num. 15.
Remiſſoria denegatur, quando petitur ad probandum aliquid per teſtes, quod per ſcripturas poteſt probari, deciſ. 276. num. 2.
Remiſſoria non conceditur, eo ipſo, quod articuli non poſſunt ſuffragari ad victoriam cauſæ, deciſ. 315. num. 2.
Remiſſoria in prophanis conceditur data releuantia vnius articuli, deciſ. 315. num. 1.
Remiſſoria non conceditur, quando articuli ſunt concepti ad euitandas rationes deciſionum factarum, ibid. num. 5.
Remiſſoria, quibus concurrentibus non poſſit denegari, deciſ. 196. num. 1.
Remiſſoria dari ſolet, ceſſante calumnia, etiam ad probandum per teſtes, id quod poſſet probari per ſcripturam, deciſ. 196. num. 5.
Remiſſoria præſumitur ſuſpecta, ſi articuli appareant concepti ad euitandas deciſiones Rotales, deciſ. 266. num. 20.
Remiſſoria non denegatur propter ſimplicem ſuſpicionem calumniæ, ſed ſecus eſt, quando eſt vehemens, & probabilis, deciſ. 111. num. 3.
Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia, deciſ. 70. num. 10.
Remiſſoria denegatur, quando articuli, ſuper quibus petitur, non faciunt ad cauſam, deciſ. 111. num. 9.
Remiſſoria denegatur, quando probatio fieri poteſt per atteſtationem Officialium, deciſ. 18. num. 9.
Remiſſoria non datur ad probandum id per teſtes, quod probari poteſt per ſcripturam, deciſ. 111. num. 10.
Remiſſoria non debet concedi, ad probandum id, quod poſtquam fuerit probatum, non releuat, ibid. num. 8.
Remiſſoria non eſt danda ad probandam interpretationem contrariam ab ea, quæ alicui Conſtitutioni data fuit à Rota, deciſ. 319. num. 8.
Remiſſoria non conceditur ſtante improbabilitate, deciſ. 319. num. 16.
Remiſſoria denegatur ad probandum id per teſtes, quod contrarium conſtat ex ſcripturis, deciſ. 319. num. 18.
Remiſſoria denegatur, quando materia articulata eſt imaginata, vt fiant articuli releuantes, deciſ. 319. num. 11. & 13.

Remiſ-

Remiſſoria denegatur ad probandum id, quod per hiſtorias, vel ſimilia documenta probari poteſt, deciſ. 18. num. 15.

Remiſſoria in prophanis, in qualibet inſtantia, & abſque ſumo conceditur, ſi articuli ſint releuantes, deciſ. 266. num. 1.

Remiſſoria non denegatur propter præſumptionem ſolius calumniæ, deciſ. 177. num. 3.

Remiſſoria, quando non denegetur ad probandum per teſtes, id quod poteſt per ſcripturas probari, deciſ. 196. num. 8.

Remiſſoria in materia prophana regulariter ſine ſumo conceditur, deciſ. 212. num. 1.

Et hoc maxime, quando ſimus in tertia inſtantia, nec adhuc per teſtes facta eſt probatio, ibid. num. 2.

Remiſſoria conceditur ſtante releuantia vnius tantum articuli, deciſ. 18. num. 1.

Remiſſoria non conceditur, ad probandum, quod aliquid ita fuit deciſum in Rota, cum hoc probari poſſit per exhibitionem deciſionum Rotalium, ibid. num. 10.

Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſi fuerit petita, quando dubitatur cauſam poſſe expediri, deciſ. 111. num. 6.

Remiſſoriæ petitio reijcitur ſtante impoſſibilitate, & improbabilitate probationis, deciſ. 315. num. 4.

Remiſſoriæ maximos labores, & ſumptus non eſt opus ſubire, dum aliquid probari poteſt per ſcripturas, deciſ. 142. num. 7.

Remiſſoriæ petitio reijcitur in poſſeſſorio iudicio Saluiani interdicti, deciſ. 306. num. 5.

in Remiſſoriæ etiam terminis, procedit illa regula, quod probatio probationem non excludit, deciſ. 70. num. 8.

Remiſſoriæ petitio in calculo ſententiæ ferendæ præbet vehementem ſuſpicionem calumniæ, deciſ. 111. num. 7.

Remiſſoriæ petitio reicitur, quando articuli tendunt ad euitanda fundamenta Deciſionum in cauſa factarum, deciſ. 319. num. 12. 19. & 21.

contra Remiſſoriæ formam ſi teſtes ſint examinati, dicuntur nulliter examinati, deciſ. 156. num. 6.

Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa, quando petitur in calculo ferendæ ſententiæ, deciſ. 306. num. 2.

à Remiſſoriæ conceſſione ſuſpicio calumniæ retrahere ſolet Rotam, deciſ. 142. num. 9.

Rimiſſoriam Rota ſolet denegare in materia, quæ ſapit delictum, deciſ. 18. num. 4.

Remiſſoriam Rota concedit ſuper eiſdem articulis, ſuper quibus fuerunt examinati teſtes, quando continent materias, magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas, declara deciſ. 266. num. 13.

RENOVATIO.

Renouatio emphyteuſis quibus perſonis ſit facienda, deciſ. 74. num. 12.

Renouatio emphyteuſis hæreditariæ facienda eſt hæredibus, non autem agnatis, deciſ. 74. num. 3.

Renouatio emphyteuſis ex pacto, & prouidentia eſt facienda agnatis proximioribus, non autem hæredibus, deciſ. 74. num. 2.

RENVNCIANS dum non efficitur pauperior, non poteſt dici vera donatio conſiderata in ſtatutis ad effectum inſinuationis, deciſ. 292. num. 21

Renuncianti non datur regreſſus ad ius renunciatum, deciſ. 3. num. 9.

Renunciantis ad ius remiſſum non datur regreſſus, deciſ. 12. num. 3.

de Renunciando obligatio, idem operatur, quod ipſa renunciatio, deciſ. 118. num. 8.

RENVNCIARE expreſſè, vel tacite hæreditati, non poteſt hæres, niſi viſo, & oculariter perlecto teſtamento, deciſ. 140. num. 8.

Renunciare fauori pro ſe inducto quilibet poteſt renunciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio, deciſ. 91. num. 22.

Renunciatur facilius iuri de futuro, & incertæ ſpei, quam iuri quæſito, & hæreditati delatæ, deciſ. 167 num. 23.

Renunciatur, vel paciſcitur quoquomodo de rebus futuris, quæ nondum nobis delatæ ſunt, deciſ. 12. num. 10.

Renunciatur facilius ſpei futuræ, quam iuri quæſito, deciſ. 206. num. 33.

Renunciari poteſt iuri nondum delato, pendente conditione, deciſ. 12. num. 5.

Renunciari poteſt priuilegio introducto ſecundario propter fauorem publicum, deciſ. 91. num. 32.

Facilimè imponeretur Eccleſiaſticæ Iuriſdictioni, dum illius violatores, ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferente, contumacem animum tegerent, deciſ. 273. num. 15.

RENVNCIATIO.

Renunciatio non poteſt verificari in alijs bonis, quam in expreſſis, deciſ. 232. num. 11.

Renunciatio Iuris ex fideicommiſſo conditionali quærendi ſubſtinetur, deciſ. 12. num. 4.

Renunciatio vt cognoſcatur an ſit donatio, quid ſit inſpiciendum, deciſ. 320. num. 15.

Renunciatio Iuris quærendi non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum, deciſ. 12. num. 19.

Renunciatio iuris quæſiti eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione, deciſ. 12. num. 15.

Renunciatio innititur voluntati renunciantis tantum, ſed pactum innititur conſenſui duorum, deciſ. 320. num. 4.

Renunciatio ſi habeat vim donationis, non tenet, ſi careat inſinuatione, deciſ. 12. num. 11.

Renunciatio ſi ſit facta de Iure quærendo, cum talis renunciatio non ſit donatio, non eſt opus inſinuatione, deciſ. 320. num. 16.

Renunciatio non poteſt fieri, niſi de iure iam acquiſito, vel acquirendo de cauſa de præſenti, deciſ. 323. num. 38.

Renunciatio ſi tollat ius confirmatum, & perfecte quæſitum, ſi ſit gratuita, eſt ſpecies donationis, deciſ. 320. num. 11.

Renunciatio pendet à ſpontanea voluntate, deciſ. 323. numer. 11.

Renunciatio quando eſt facta de re, nulla certa ſpe radicata, non indiget inſinuatione, nec ſubiacet diſpoſitioni l. ſi vnquam, C. de reuocat. donat. deciſ. 320. num. 21.

Renunciatio facta per pactum vallatur conſenſu duorum, renunciatio verò ſimplex vnius tantum voluntate, deciſ. 323. num. 46. & 47.

Renunciatio iuris quærendi, cum non ſit donatio, non eget inſinuatione, deciſ. 12. num. 15.

Renunciatio fideicommiſſi non poteſt dari, ante quam illud deferatur, & quando id non procedat, ibid. num. 54.

Renunciatio cum ſit odioſa, & ſtricti iuris, non inducitur niſi verbis, vel ſi neceſſario ex antecedenti inferatur, deciſ. 80. num. 15.

Renunciatio quid ſufficit vt contineat, deciſ. 206. num. 32.

Renunciatio generalis facta a filia de bonis maternis quid comprehendat, deciſ. 232. num. 10.

Renunciatio ſororis de bonis fratrum nominatorum non extenditur ad non nominatos, deciſ. 144. num. 7.

Renunciatio facta in carceribus præſumitur facta per metum, ideò non ſuſtinetur, deciſ. 122. num. 6.

Renunciatio bonorum debet tantum referri ad bona, & perſonas ſpecificatas, deciſ. 144. num. 9.

Renunciatio Iuris ſub conditione quærendi valet, nec eſt, nec poteſt eſſe donatio, deciſ. 12. num. 12.

Renunciatio iuri in ſpe de præſenti, & iuri de futuro ex dicta ſpe de præſenti, regulariter non valet, deciſ. 323. numer. 45.

Renunciatio Iuris futuri ex cauſa de præſenti regulariter fieri non poteſt, ibidem num. 41.

Renunciatio, ſeu ceſſio poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum, ibid. num. 90.

Renunciatio plus operatur, quam ſententia, ibidem num. 21.

Renunciatio ſi fiat ante acquiſitam hæreditatem, hoc caſu repudiatio, & obuiat principio acquiſitionis, & tunc non eſt donatio, ſaltem vt egeat inſinuatione, deciſ. 320. n. 8.

Renunciatio vtcunque facta, ſufficit vt quis repellatur à petita manutentione, deciſ. 122. num. 8.

per Renunciationem coactam amittitur poſſeſſio, & renuncians debet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu factum ex edicto, Quod metus cauſa, ibid. num. 9.

Renunciationis extenſio vt impediatur, ſufficit quid minimum, deciſ. 232. num. 12.

Renunciationis materia ſtrictè venit interpretanda, deciſ. 144. num. 1.

Renunciationis finis, ſeu effectus eſt priuatio, deciſ. 12. num. 1.

Renunciationis effectus eſt priuatio illius iuris, quod à ſe quis per renunciationem abdicauit, deciſ. 323. num. 7.

Renunciationis actus ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione tanquam proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio, deciſ. 29. num. 20.

ad Renunciationem iurium pro pupillis competentium, non ſufficit eorum expreſſus conſenſus, deciſ. 80. nu. 22.

per Renunciationem Iuris quærendi ſolum principio acquiſitionis obuiatur, deciſ. 292. num. 20.

per Renunciationem Iura ſua, ſi quæ habet renuncians, amittit, & hinc oritur exceptio litis finitæ, deciſ. 92. num. 16.

per Renunciationem amittitur quaſi poſſeſſio, deciſ. 122. num. 4.

per Renunciationem Iuris quærendi cum ſolum obuietur acquiſitioni Iuris, non eſt donatio, deciſ. 22. num. 16.

de Renunciatione Beneficij certi quando agitur, eſt neceſſa-

rius

rius conſenſus expreſſus, deciſ. 80. num. 21.
ex Renunciatione ſola facta à filia bonis, & hæreditati maternæ, includuntur bona, quæ ex eadem hæreditate prouenerunt ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt, deciſ. 232. num. 5. 6. & 8.
in Renunciatione iuri de futuro, quando requiratur inſinuatio, deciſ. 323. num. 43.
in Renunciatione Iuris quærendi fideicommiſſi conditionalis, non poteſt conſiderari læſio, deciſ. 292. num. 28.
io Renunciatione priuatio nihil reliquit, deciſ. 12. num. 1.
in Renunciatone ad effectum læſionis conſiderari debet tempus dictæ renunciationis, deciſ. 292. num. 29.
in Renunciatione ea tantum veniunt, quæ ſunt expreſſa, deciſ. 144. num. 2.
in Renunciatione filiarum de bonis paternis, & maternis non veniunt ea, quæ per aditionem ſunt effecta proprium patrimonium fratrum, deciſ. 144. num. 4.
Renunciationes ſunt ſtrictiſſime interpretandæ, deciſ. 206. num. 33.
Renunciationes ſunt ſtrictiſſimi iuris, neque vllo modo ſunt extendendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ ibi ocu-lariter non leguntur, deciſ. 167. num. 21:
in Renunciationibus etiam habet locum l. de bis, ff. tranſact. deciſ. 140. num. 9.
in Renunciationibus ao requiratur inſinuatio, deciſ. 292. num. 18.
RENVNCIATVM tantum cenſetur, quantum legitur expreſſum, nec poteſt ad alia trahi, deciſ. 232. num. 4.
ad Renunciatom redire abſordum eſt, deciſ. 323. num. 10.
REPETITIO non inducitur per dictionem aduerſatiuam, quando ambæ orationes ſunt de per ſe perfectæ, deciſ. 198. num. 7.
REPLICATIO quando emanat ab eodem fonte, à quo deducitur exceptio rei, quid operetur, deciſ. 61. num. 5. & 9.
REPRÆSALIÆ fiunt à Principe, vel cum Principis au-ctoritate, deciſ. 24. num. 8.

REPRÆSENTATIO.

Repræſentatio id operatur, vt filius aſſumat gradum ſuccedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia, deciſ. 180. num. 3.
Repræſentatio non datur, quando minime agitur de ſucceſſione patrui qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedendo conſobrino, qui eſt in quarto gradu, deciſ. 48. num. 20.
Repræſentationis ius admittitur ſemper in hæreditate aſcendentis, quocunque modo illa ex diſpoſitione legis, aut hominis deferatur, deciſ. 5. num. 20.
Repræſenaationis ius in trasuerſalibus non porrigitur ad vlteriorem gradum à tertio, deciſ. 349. num. 27.
Repræſentationis ius, ſuper quo ſit fundatum, deciſ. 5. num. 20.
Repræſentationis ius, quibus tantum ſit conceſſum, deciſ. 279. num. 5. & 6.
Repræſentationis ius inter collaterales non egreditur gradum fratrum, & ſororum, deciſ. 48. num. 28.
Repræſentationis effectus eſt, vt dum filius perſonam patris ingreditur, ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videatur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur, deciſ. 5. num. 23.
Repræſentationis ius inter collaterales dumtaxat habet locum quando agitur de ſucceſſione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi, deciſ. 48. num. 17.
REPVDIANS ius ſibi delatum, fingitur illud nunquam habuiſſe, deciſ. 323. num. 34
Repudiantis reſpectu, res nunquam dicitur acquiſita, ibid. num. 35.
REPVDIARE verbum, refertur ad ius quærendum, ibidem num. 22.
Repudiari dicitur hæreditas, cum abdicatur ipſa adeundi facultas, ibid. num. 24.
Repudiare is poteſt, qui poteſt adire, ibid. num. 14.
Repudiari oon poteſt ius nondum delatum, deciſ. 12. nu. 4.

REPVDIATIO.

Repudiatio in iure conſiſtit, deciſ. 12. num. 9.
Repudiatio infringit, & penitus tollit qualitatem hæreditariam, deciſ. 96. num. 2.
poſt Repudiationem, quando quis eſt admiſſus ad præſentandum, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus, ibidem num. 12.
Repudiatio mixta cum donatione indiget inſinuatione, ibidem num. 36.
Repudiatio hæreditatis intra triennium poteſt reuocari, deciſ. 96 num. 11.
Repudiatio nulla adeſt, ante purificationem conditionis, deciſ. 12. nu. 53.
Repudiatio fideicommiſſi facta tempore inhabili, ſcilicet antequam illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempore habile, ſubſtinetur, ibid. num. 45.
Repudiatio mixta cum donatione ex pacto de non petendo operatur, vt renunciatio tranſeat in donationem, ibid. num. 39. & 41.
Repudiatio conditionalis, ante purificationem conditionis nulla eſt, deciſ. 323. num. 19.
Repudiatio hæreditatis, quando eſt facta per pactum, tunc in ea requiritur inſinuatio, & quod alias de iure non requireretur, ibid. num. 31.
Repudiatio ſi tranſeat in donationem, ſubiacet ſtatutis de donationibus inſinuandis, deciſ. 320. num. 6.
Repudiationis natura eſt, vt fiat poſt delatam hæreditatem ante acceptationem, deciſ. 323. num. 21.
in Repudiatione non habet locum diſpoſitio l. ſi vnquam C. de reuocand. donat. ibid. num. 91.
Repudiatio iuris quærendi valet, ſi ſit facta parte præſente, quia tunc habet vim pacti, deciſ. 320. num. 3.
Repudiatio, & refutatio pendet ab illa voluntate non acquirendi, deciſ. 323. num. 58.
Repudiatio iuris nondum delati quando valeat, deciſ. 323. num. 16.
Repudiatio facta ad fauorem certæ perſonæ, non eſt donatio, ſi nihil transferatur in eam perſonam, ſed ſolum repudiatur aliquod ius competens, deciſ. 320. num. 32.
Repudiatio fit, quando ius eſt delatum, an ille cui ius delatum eſt, velit acquirere, vel non, deciſ. 323. num. 33.
Repudiatio quando nullo modo ſubiaceat ſtatuto de inſinuand. &c. & diſpoſitioni d. l. ſi vnquam C. de reuocand. donat. etiamſi eſſet vera, & propria donatio, deciſ. 320. num. 41.
Repudiatio fit de iure iam delato, deciſ. 323. num. 13.
Repudiatio tollit facultatem acquirendi, & acceptandi, ibidem num. 5.
Repudiatio etſi non poſſit dici priuatio iuris repudiati, tamen dicitur aliquo modo priuatio, deciſ. 323. num. 5.
Repudiatio, quando eſt nulla, eueniente caſu repudians poteſt iterum repudiare, vel adire, ibidem num. 5.
Repudiatio ſi tranſeat in donationem, in ea intrat diſpoſitio l. ſi vnquam C. de reuocand. donat. deciſ. 320. num. 7.
Repudiationem iam factam, quis poteſt reuocare, re adhuc integra, deciſ. 96. num. 9.
Repudiatio iuris quærendi tenet, quando fit præſente, & acceptante eo, ad cuius fauorem repudiatur, deciſ. 292. num. 16.
Repudiatio iuris nondum delati facta cum clauſula, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, poſtquam delatum fuerit valet, ibidem num. 14.
Repudiatio iuris quærendi tenet, quando fit per pactum expreſſum noo petendo, ibid. num. 17.
Repudiatio iuris quærendi, facta medio iuramento ſubſtinetur, ibid. num. 15.
Repudiatio, ſeu remiſſio fideicommiſſi conditionalis, an ſit donatio ad effectum inſinuationis, ibid. num. 31.
Repudiatio iuris nondum delati, & renunciatio iuris quærendi regulariter non valet, ibid. num. 3.
Repudiatio iuris conditionalis, vel in diem valet, ſi ſit facta cum iuramento, deciſ. 320. num. 2.
Repudiatio, ſi non fuit gratuita, nec ſubiacet ſtatuto de inſinuat. &c. nec diſpoſitioni l. ſi vnquam, C. de reuocand. donat. ibid. num. 12. & 13.
REPVDIATVR tantum id. quod noſtrum eſt, vel nobis delatum, vel acquiſitum eſt de præſenti, deciſ. 12. numer. 9.
REPVDIATVM quod eſt ſemel, non amplius reintegratur, deciſ. 323. num. 2.

R E S.

Res iudicata, hoc ſolum expectat, vt executioni demandetur, deciſ. 69. num. 3.
Res iudicata non afficit illos, qui non fuerunt citati, deciſ. 284. num. 58.
Res iudicata non ſolum obſtat ſuper negotio principali, ſed etiam ſuper cauſa, & quando, deciſ. 32. num. 5. & 6.
de Rei iudicatæ iniuſtitia conſtito, datur reſtitutio in integrum, deciſ. 1. num. 1.
de Re iudicata dicitur conſtare, ob non Interpoſitam appellationem intra decem dies datos ad appellandum, deciſ. 170. num. 1.
poſt Rem iudicatam non poteſt opponi amplius de nullitate primæ, vel ſecundæ ſententiæ confirmatæ, deciſ. 1. numer. 13.
poſt Rem iudicatam non poteſt dari de attentatis commiſſis, appellatione pendente, deciſ. 75. num. 6.
Quod intellige, ſi io ſpecie non fuerit cauſa ſuper re iudicata, & reuocatione attentatorum, ſecus vero ſi ſpecialiter fuerit commiſſa, ibidem num. 7.

Res, quæ eſt in alieno dominio, quis non habet poteſtatem eam hypothecandi, deciſ. 135. num. 22.

Res inter alios acta, non nocet tertio, deciſ. 51. num. 10.

Res, quando non tranſeat cum ſuo onere, deciſ. 339. num. 75.

Res mea, mihi ſeruire non poteſt, deciſ. 67. num. 12.

Res non ſubſtinetur, quando venit ad caſum, à quo incipere non poteſt, deciſ. 38. num. 73.

Res communi mihi ſeruire non poteſt, deciſ. 67. num. 13.

Rei loco, quando non ſuccedat precium, deciſ. 77. numer. 32.

Rem, & pretium, quis ſimul habere non debet, deciſ. 135. num. 19.

in Re aliqua, quando duplex ſignificatio concurrit, illa eſt attendenda, & ſequenda, quæ eſt magis propria, deciſ. 151. num. 5.

ſuper Re aliena recte non conſtituitur cenſus, deciſ. 116. num. 18.

Res ita fieri debent, ne à ſapientibus redargui poſſint, deciſ. 95. num. 4.

Res æſtimatæ, quando dantur in dotem ſoluto matrimonio, non redduntur ipſæ res, ſed ipſarum æſtimatio, deciſ. 52. num. 2. & vide ſupra.

Res plures, quando ſunt factæ eodem contextu, cenſetur vnicus actus, deciſ. 110. num. 11.

Rerum exiſtentiæ præſumptio, de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eamdem perſonam, non procedit in mobilibus, deciſ. 97. num. 9. & limita vt num. 10.

inter Res diuinas, & humanas faciendum eſt diſcrimen, & rebus diuinis competens prærogatiua celeſti fauore, conſeruanda eſt, deciſ. 339. num. 32.

de Rebus futuris, quæ nondum nobis delata ſunt, renunciatur, vel paciſcitur quoquo modo, deciſ. 12. num. 10.

in Rebus his, quæ ab animo, & voluntate mandantis pendent, ſola reuocatio mandati abſque ſcientia, vel intimatione impedit effectum mandati, deciſ. 130. num. 14.

in Rebus ſuis, quando quis non habet auctoritatem, eam certe non poterit præſtare in rebus alienis, deciſ. 81. num. 12.

RESCRIPTVM.

Reſcriptum verificatione non eget ſtantibus geminatis confeſſionibus, & in eo vtraque pars eſt ſupplicans, deciſ. 20. num. 16.

Reſcriptum corruit ſtante obreptione, deciſ. 332. num. 7.

Reſcripta Papæ non capiunt perſonas non expreſſas, deciſ. 200. num. 5.

Reſcripta ſimpliciter emanata non operantur in præiudicium tertij, deciſ. 132. num. 9.

RESERVATIO.

Reſaruatio dicitur notoria, ex reſignatione beneficij in manibus Papæ, deciſ. 100. num. 6.

Reſeruatio directi dominij an repugnet naturæ locationis, deciſ. 14. num. 28.

Reſeruatio cap. 2. de præben. multò fortiùs procedit in loco ipſius Curiæ, deciſ. 28. num. 11.

Reſeruatio vacationis apud Sedem, non requirit qualitatem Curialitatis in defuncto, & hæc eſt firma, & perpetuò conſtans opinio Rotæ, deciſ. 28. num. 18.

Quod non intellige, quando agitur de Beneficijs ſitis in loco Curiæ, ibid. num. 19.

Reſeruatio, & exceptio vnius caſus operatur comprehenſionem aliorum caſuum, deciſ. 24 num. 1.

Reſeruationis ex reſignatione iuſtificatio plena reſultat, firmata validitate conſenſus ſemel præſtiti, deciſ. 100. num. 4.

ad Reſeruationis effectum, cap. 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam inter Vrbem, & Romanam Curiam de morientibus apud Sedem, niſi in limitationibus ibi poſitis in ſecunda parte, deciſ. 15. num. 8.

ex Reſeruationis capite, ſi quis petat immiſſionem tenetur iuſtificare totam gratiam principalem, deciſ. 153. num. 2.

ad Reſeruationem probandi effectum teſtes de publica voce, & fama probant obitum, quando non agitur contrà prouiſum ab Ordinario, deciſ. 92. num. 3.

ſub Reſeruatione cum ſua qualitate cadunt beneficia, deciſ. 153. num. 6.

ſub Reſeruatione non cadunt iurapatronatus laicorum, deciſ. 216. num. 19.

ſub Reſeruatione cadunt dignitates Eccleſiaſticæ, quamuis ſint electiuæ, deciſ. 153. num. 5.

ſub Reſeruatione clauſula in corpore Iuris cadunt beneficia, quæ vacant in Curia, deciſ. 63. num. 2.

ſub Reſeruatione, vt cadat aliquod beneficium, quid ſit probandum, deciſ. 13. num. 7.

ſub Reſeruatione cadunt beneficia cum ſua cauſa, deciſ. 183. num. 7.

ſub Reſeruatione, vt cadant beneficia, quid ſit inſpiciendum, deciſ. 245. num. 9.

ſuper Reſeruatione fundantur in totum Breuia, de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, deciſ. 71. num. 3.

Reſeruationes Apoſtolicæ non capiunt beneficia, ſeu Officia Clauſtralia, & manualia, ad nutum ſuperioris amouibilia, deciſ. 245. num. 3. & 10.

Reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel eius augmenti, excipiuntur à regula reuocatoria vnionum, deciſ. 109. numer. 15.

ſub Reſeruationibus Apoſtolicis non cadunt beneficia patrimonialia Laicorum, deciſ. 287. num. 4.

Reſeruatum ſufficit quod ſit beneficium, ad validitatem ſubrogationis gratioſæ, deciſ. 71. num. 11.

Reſeruata ſunt beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, & decedentium intra duas dietas, & hoc abſque vlla diſtinctione perſonarum, & negotiorum, deciſ. 150. num. 2. & 3.

RESIGNANS.

Reſignans beneficium, ſi non ceciderit à iure ſuo, neque reſignatario fuerit nullum ius quæſitum dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem reſignantis vera inducta fuerit vacatio, deciſ. 92. num. 15.

à Reſignantis voluntates pendet beneficij reſignatio, ſiue ſit ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis, deciſ. 130. numer. 17.

per Reſignantis mortem non vacat beneficium, ſi ille viuens iam ad fauorem alterius reſignauerit, deciſ. 92. num. 12.

Reſignanti beneficium, quando dicatur ſublata penitus facultas pœnitendi, deciſ. 82. num. 14.

à Reſignante beneficium ius non dicitur abdicatum, ſi reſignatio non fuit effectuata, deciſ. 92. num. 3.

ad Reſignandum ſi ſit datum mandatum, an poſſit reuocari, deciſ. 130. num. 1.

RESIGNATARIVS.

Reſignatarius manens in poſſeſſione per triennium, non eſt amplius locus oppoſitioni alicuius defectus, deciſ. 313. num. 17.

Reſignatarius, quod poſſederit beneficium reſignatum ex quibus ſatis ſuperque probetur, deciſ. 63. num. 5.

Reſignatario non licet, quod reſignanti non licebat, deciſ. 186. num. 18.

RESIGNATIO.

Reſignatio beneficij, ſi ſit nulla, iſta nullitas, quando incontinenti probatur, eſt apta impedire immiſſionem, deciſ. 27. num. 8.

Reſignatio corruit, ſi formam præſcriptam in reſignando, procurator non ſeruauerit, deciſ. 82. num. 1.

Reſignatio iuris patronatus facta ſine conſenſu patroni, habet ſtatum implicitum validitatis, deciſ. 186. num. 6.

Ita vt ipſe illam ſciat, & taceat, valida maneat, & firma, ibidem num. 6.

Reſignatio, vt inducatur ex ratificatione, requiritur auctoritas Papæ, deciſ. 82. num. 18.

Reſignatio eſt ſpontanea dimiſſio iuris proprij, deciſ. 130. num. 18.

Reſignatio indicat beneficium eſſe conferibile, deciſ. 13. num 11.

Reſignatio facta à Procuratore non ſeruata forma mandati, ſi reſignans eam ratificauerit, poſt ſubſecutam ratificationem prout ex tunc ſuum ſortitur effectum, deciſ. 82. num. 12.

Reſignatio beneficij, quando eſt nulla, iſta nullitas, ſi incontinenti probetur, eſt apta impedire immiſſionem, deciſ. 27. num. 8.

Reſignatio beneficij, quando ſortita fuit ſuum effectum, omne ius dicitur abdicatum à reſignante, ita vt nihil dicatur apud ipſum remanſiſſe, quod poſſit vacare per eius obitum, deciſ. 65. num. 10.

Reſignationis ratificatio factæ per tertium, abſque mandato ad conſentiendum, non admittitur, deciſ. 82. num. 17.

Reſignationis beneficij publicatio benè dicitur intra terminum requiſitum, data eius prorogatione, deciſ. 63. numer. 12.

Reſignationis gratia, quando fuit expedita in forma Dignum, per eam datur ſolum mandatum de prouidendo, quatenus reſignatarius reperiatur idoneus, deciſ. 92. numer. 13.

Ex nullum tribuitur reſignatario ius in re, nec à reſignante ius primæuum abdicitur, niſi poſtquam gratia mediante collatione facta reſignatario, fuerit executioni demandata, ibidem. num. 14.

ex Reſignationis nullitate infertur ad nullitatem penſionis, deciſ. 213. num. 11.

Reſignatione beneficij ſtante in manibus Papæ, dicitur dictum beneficium reſeruatum, deciſ. 63. num. 1.

de Reſignatione qui dat, tenetur docere de reſignatione valida, & publicata, deciſ. 289. num. 23.
ex Reſignatione facta in manibus Papæ, reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris, deciſ. 63. num. 2.
ex Reſignatione beneficij facta in manibus Papæ, reſultat vacatio in Curia, deciſ. 100. num. 5.
Reſignationes de Eccleſijs receptitijs factæ in manibus Papæ, quando ſubſtineantur, deciſ. 27. num. 6.
in Reſignationibus beneficiorum non habet locum ratificatio, deciſ. 82. num. 15.

RESTITVTIO.

Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione, deciſ. 87. num. 1.
Reſtitutio in integrum ſi poſt lapſum quadriennij petatur, non debet dari, etiam prætextu læſionis, deciſ. 284. num. 49.
Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione, deciſ. 170. num. 2.
Reſtitutio in integrum, vt obtineatur aduerſus ſententiam, ſufficit vt doceatur de eius nullitate, & iniuſtitia, etiamſi non ſit notoria, deciſ. 343. nu. 1.
Reſtitutio in integrum non datur, quando non conſtat de læſione, deciſ. 21. num. 2.
Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ, & probabilis ignorantiæ concedi ſolet, deciſ. 59. num. 9.
Reſtitutio in integrum non denegatur vbicunque adeſt nullitas, vel iniuſtitia, deciſ. 40. num. 1.
Reſtitutio in integrum ſi alicui competebat, & tacuerit per quadriennium, amplius non auditur, deciſ. 360. numer. 12.
Reſtitutio in integrum, conſtito de iniuſtitia rei iudicatæ, tunc multo magis detur ſi conſtat, quod ſententia ſit etiam nulla ex defectu mandati procurationis, deciſ. 1, num. 2.
Reſtitutio in integrum vbicunque datur ex clauſula generali ob aliquam iuſtam cauſam, quadriennium ab initio non currit, deciſ. 360 num. 14.
Et ratio eſt, quia alias eſſet dare reſtitutionem ad reſtitutionem obtinendam, ibid. num. 14.
Reſtitutio in integrum etiam poſt quadriennium conceditur, ſi de enormiſſima læſione conſtet, cum hoc caſu habenda ſit ratio, non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam patrimonij ſubſtantiam, deciſ. 284. num. 50. 51. 52. & 53.
Reſtitutio non datur ſine læſione, deciſ. 69. num. 9.
Reſtitutio rei habitæ vigore Salniani antequam fiat à creditore, debet ſibi ſatisfacere vſque ad obolum, deciſ. 8. num. 16.
Reſtitutio in integrum datur conſtito de iniuſtitia rei iudicatæ, deciſ. 1. num. 1.
Reſtitutio dotis ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis Thori, deciſ. 277. num. 37.
Reſtitutio vxoris non eſt facienda viro, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem, deciſ. 155. num. 39.
Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt læſio, deciſ. 66. num. 1.
Reſtitutionis in integrum beneficium perdit minor, ſi iuret ſe eſſe maiorem, & hoc in pœnam mendacij, deciſ. 293. num. 25.
Reſtitutionis beneficium datur, quando de læſione conſtat, deciſ. 185. num. 1.
Reſtitutionis in integrum cauſæ ſemper ceſſant, quando ſententia eſt iuſta, & valida, deciſ. 170. num. 2.
Reſtitutioni in integrum non eſt locus, quando clara eſt validitas, & iuſtitia ſententiæ, deciſ. 178. num. 2.
Reſtitutioni in integrum vt ſit locus, requiritur, vt de iniuſtitia ſententiæ, & læſione plenè conſtet, deciſ. 66. num. 7.
Reſtitutionem in integrum petens, cum in hoc ille, qui petit ſit actor, propterea ipſe tenetur probare hanc ſuam intentionem, ſcilicet ex qua cauſa ei competat reſtitutio in integrum, deciſ. 1. num. 5.
Reſtitutionem in integrum petens aduerſus rem iudicatam, vt audiatur debet docere de fumo iniuſtitiæ, ibid. num. 3.
Et iſta eſt communis opinio, ibidem num. 4.
ad Reſtitutionem in integrum petendam quadriennium eſt vtile, & ideo non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcripturæ, ex quibus, qui ſcire potuit ius ſibi competere, deciſ. 284. num. 56.
circa Reſtitutionem dotis, nempe modum, & tempus, debet attendi ius commune: circa vero acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis attenduntur ſtatuta locorum, deciſ. 290. num. 22.
ad Reſtitutionem nullatenus creditor pulſari poteſt, ſi pecuniam ſibi debitam in extinctionem ſui crediti receperit, illamque bona fide conſumpſerit, & quod ſuum eſt conſecutus fuit, deciſ. 77. num. 31.
in Reſtitutione aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ, ſufficit docere de bono iure, etiam ſemiplene, deciſ. 105. num. 9.
Immo ſufficit conſtare de bono fumo cauſæ, vel etiam læſionis fumus ſatis eſt, ibid. num. 10.
in Reſtitutione in integrum, quando ſuprema Tribunalia non attendant lapſum quadriennij, deciſ. 284. num. 55.
in Reſtitutione in integrum Rotæ qualiter procedat, deciſ. 275. num. 1.
RESTITVERE id ſolum tenetur hæres grauatus, quod inuenit in fideicommiſſo, deciſ. 88. num. 27.
RESTRICTIONEM non recipiunt verba vniuerſalia, & indefinita, deciſ. 246. num. 3.
RETENTIO aut immiſſio impediri non poteſt per actionem perſonalem, deciſ. 5. num. 4.
Retentio rei melioratæ poſſeſſori datur, donec ſoluantur melioramenta, deciſ. 270. num. 12.

RETROTRACTIO.

Retrotractio fit reſpectu hypothecæ, deciſ. 174. num. 36.
Retrotractio impeditur, quæ non fit in præiudicium iuris tertio quæſiti, ibid. num. 28.
Retrotractio quoad hypothecam fit, etiam in præiudicium tertij, ad cuius fauorem facta eſſet alia diſpoſitio, ibidem num. 37.
Retrotractio nunquam fit, quoad dominium, ibid. num. 29.
REVOCARE quis poteſt repudiationem iam factam re adhuc integra, deciſ. 96. num. 9.
Reuocari an poſſit donatio conditionalis, deciſ. 174. num. 6.
REVOCATA non cenſetur iuriſdictio alicui data, donec ipſe reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit, deciſ. 130. num. 5.

REVOCATIO.

Reuocatio vnionum, vt impediatur, ſufficit gratiam eſſe in parte effectuatam, deciſ. 109. num. 1.
Reuocatio expreſſa mandati non intimata non releuat, deciſ. 130. num. 4.
Reuocatio expreſſa cuiuslibet mandati ad negocia, ante intimationem, vel ſcientiam non ſortitur effectum, ibidem num. 8.
REVOCATORIIS regulis vnionum, non ſubiacent ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria, deciſ. 109. num. 17.

REVS.

Reus in ſua exceptione eſt actor, deciſ. 164. num. 28.
Reus eſt actor in ſua exceptione, & actor poſtquam fundauit intentionem ſuam, non tenetur probare id quod eſt de exceptione rei, deciſ. 229. num. 32.
Reo maiorem incutit timorem maieſtas Iudicis, vel Officialis, quam creditor, deciſ. 26. num. 14.
in Reo etiam, & poſſeſſore ſola præſumptio non transfert onus probandi in aduerſarium, deciſ. 37 num. 6.
in Reo erga creditorem nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur erga Iudicem, & Superiorem ſuum, deciſ. 26. num. 15.
Rei plures debendi quando adſunt, tunc vno ſoluente liberantur cæteri alij, deciſ. 41. num. 8.
Rei plures debendi, & correi, qui dicantur, Ibidem num. 5.
Rei debendi, & fideiuſſores differuntur inter ſe, nam illi tenentur inſolidum, hi autem principaliter, ibidem num. 7.
ROMÆ ſeruatur Ius Ciuile, & rigor attento Statuto Ciuitatis cap. 42. lib. 1. deciſ. 214. num. 11.
Romana Ciuitas olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atque opprobrijs eximebat, deciſ. 155. num. 32.
Romana Curia, & Sedes Apoſtolica idem eſt, deciſ. 150. numer. 7.
Romanorum ſtatuentium partes non ſunt conſulere exteris agnationibus, deciſ. 68. num. 7.
inter Romanos Ciues, & incolas ſeruandum eſt Ius Ciuile, deciſ. 58. num. 2. & 27.

ROTA.

Rota concedit remiſſoriam ſuper articulis eiſdem, ſuper quibus teſtes fuerunt examinati, quando continent materias magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas, deciſ. 266. num. 13. declara num. 14.
Rota nunquam exequitur ſententias neque lauda, niſi conſtito de Iuſtitia, deciſ. 150. num. 15.
Rota ſeruat quod quando aliquid iubet dari in diem, quod detur in cauſam declarandam per Rotam, deciſ. 280. numer. 6.
Rota in reſtitutione in integrum qualiter procedere, deciſ. 275. num. 1.
Rota concedens manutentionem in poſſeſſione bonorum, attento ſtylo, non extenſa deciſione, cauſa non poteſt proponi ſuper immiſſione, deciſ. 301. num. 19.
Rota quando admittat, & quando ſecus, exceptionem diligentia-

gentiarum, deciſ. 268. num. 9.

Rota poſtquam intimauit exequutoriales, & lapſum eſt tempus ad parendum, ſi pars non pareat, incurrit excommunicationem, & proceditur ad declaratoriam abſque intimatione, deciſ. 313. num. 14.

Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium niſi cognita earum iuſtitia, & validitate, deciſ. 69. num. 4.

Rota ſolet deferre Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ, deciſ. 229. num. 4.

Rota ſolet denegare remiſſoriam, quando materia ſapit delictum, deciſ. 18. num. 4.

in Rota quod aliquid ita deciſum fuit, non conceditur remiſſoria ad id probandum, cum hoc probari poſſit per exhibitionum deciſionum Rotalium, ibid. num. 10.

Rota in liquidatione fructuum paſſim ſolet amplecti medium, deciſ. 302. num. 12.

Rota retrahi ſolet à conceſſione remiſſoriæ ob ſuſpicionem calumniæ, deciſ. 142. num. 9.

In Rota etiam ſeruatur Statut. lib. 1. cap. 180. de duabus conformibus, deciſ. 292. num. 4.

Rota non ſolet, maxime extra Montes, & extra Statum Eccleſiaſticum relaxare mandatum, ſed tantum relaxat executoriales, quibus ſi pars non pareat, procedit ad cenſurarum relaxationem, deciſ. 313. num. 13.

Rotæ Auditores vnum faciunt Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum, deciſ. 91. num. 37.

Rotæ omnes Auditores faciunt vnum corpus, & vnus dicitur alterius ſubrogatus, deciſ. 8. num. 4.

Rotæ authoritas, & confeſſio partis ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes, cur potius coram vno Auditore, quam coram altero, proſecuta fuerit lis, deciſ. 85. num. 12.

inter Rotæ Auditores ad effectum præuentionis, attenditur commiſſionis præſentatio, non autem citatio, deciſ. 289. num. 1.

In Rota ſeruatur ad præuentionis effectum commiſſionis præſentatio, ibid. num. 2.

in Rota tota iuriſdictio eſt Papæ, deciſ. 91. num. 36.

S

SACERDOS.

SAcerdotes, & eorum agros Ioſeph Prorex Pharaonis in primæua libertate dimiſit, & etiam eos à Rege traditos, quamuis reliquos totius populi ſeruituti Regis ſubegerit, deciſ. 339. num. 12. & 13.

SACRAMENTORVM omnium indiſtincta adminiſtratio peruenit ad Eccleſiam Cathedralem, deciſ. 177. numer. 7.

SACRIFICIORVM multitudine DEVS non propitiatur, deciſ. 6. num. 12.

In SACRIS conſtitutus quis non præſumitur, niſi probetur, cum ſit quid facti, deciſ. 27. num. 12.

SÆVITIA.

Sæuitia viri erga vxorem, ex quibus ſufficienter ad Thori ſeparationem probetur, deciſ. 239. num. 4.

Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore indigna arbitratur eſſe, deciſ. 155. num. 19.

Sæuitia leuis, & modica permiſſa eſt marito ex cauſa ad vxoris emandationem, ibidem num. 4.

Sæuitia, quæ ſit ſufficiens ad Thori ſeparationem, deciſ. 239. num 7.

Sæuitia mariti contra vxorem ad effectum ſeparationis Thori debet eſſe magna, & talis, ex qua probabiliter mortis periculum timeatur, deciſ. 324. num. 25.

Sæuitia mariti erga vxorem non inducitur ex vnico actu, deciſ. 324. num. 7.

Sæuitia præterita, ad hoc vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis Thori, requiritur vt actus, ex quibus illa deducitur, ſint plures, deciſ. 155. num. 2.

Item etiam requiritur quod ſit magna, & immoderata, ibidem num 3.

Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur, ibid. num. 29.

Sæuitiæ viri in vxorem legitimæ probationes deſumuntur ex circumſtantijs, deciſ. 191. num. 13.

ex Sæuitiæ, & iniuriarum cauſis de præterito, oritur odium capitale inter coniuges, deciſ. 155. num. 40.

SALARIVM.

Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſionem iuriſdictionis alicuius, deciſ. 342. num. 5.

Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas, deciſ. 342. num. 6.

Sed hoc non procedit in eo, qui nunquam antea operas ſuas locauit, ad hoc vt teneatur probare hoc ſolitum, ibidem num. 7.

in Salarij conſtitutione ſolitum eſt attendendum, deciſ. 10. num. 15.

Salaria duo quis tenetur conſequi, ſi duo negotia gerat, ibidem num. 13.

SALVIANVM.

Saluianum Interdictum eſt iudicium ordinarium, quamuis ſummarium, deciſ. 161. num. 10.

Saluianum interdictum, quibus probatis intret, deciſ. 59. num. 1.

Saluianum interdictum ſpatio decem annorum præſcribitur, ibidem num. 6.

Sed hoc non procedit contra valentem minime agere, ibid. num. 7.

Nec quando competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ, ibidem num. 8.

Saluiani Interdicti extrema conſiſtunt in probatione crediti actoris cum hypotheca, & probatione poſſeſſionis tam eius, ex cuius obligatione agitur, quàm eius, qui conuenitur, deciſ. 318. num. 2.

Saluiani Interdicti natura, quæ ſit, deciſ. 161. num. 3.

Saluiani vigore in aliqua re quando creditor eſt immiſſus, debet creditum vſque ad obolum ſibi ſatisfacere, deciſ. 8. num. 16.

Saluiano Interdicto repugnat quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolum de fructibus illius rei creditor ſibi ſatisfiat, deciſ. 161. num. 14.

In Saluiano Interdicto vltimum extremum probatur ex ſubſtentatione litis, deciſ. 135. num. 4.

ex Saluiano ſi creditor ſit immiſſus, tenetur rem reſtituere poſtquam ex fructibus fuit ſatisfactus, deciſ. 8. num. 15.

SANGVIS.

Sanguinis iure hæreditas etiam non adita traſmittitur, deciſ. 22. num. 40.

Sanguinis puritas bene probari poteſt per famam, deciſ. 359. num. 18.

Sanguinis puritas in dubio præſumitur, ibid. num. 13.

Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem, & famam, illa probatio vehementer adminiculatur ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione.

Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione, deciſ. 362. num. 4.

Sanguinis puritas poſitiue probatur ex publica voce, & fama, deciſ. 362. num. 2.

ad Sanguinis puritatem probandam, multum facit quaſi poſſeſſio puritatis, deciſ. 359. num. 25.

In Sanguinis puritatis quaſi poſſeſſione, quis dicitur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent, deciſ. 362. num. 5.

Sanguine purus quilibet ſecundum præſumptionem Iuris cenſetur, ibid. num. 1.

SATISDARI vbicunque idoneè non poteſt tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quamcunque cautionem, deciſ. 193. num. 7.

SATISDATIO non mutat maleuolum animum, deciſ. 155. num. 36.

SCIENTIA.

Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatarum, deciſ. 396. num 7. & 8.

Scientia prouenienſ ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quoad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis non autem quoad alia, deciſ. 262. num. 3.

Scientia certa, & indubitata requiritur ad ratificationem contractus nulli, deciſ. 190. num. 22. & 23.

Scientia cum conſiſtat in facto, non præſumitur niſi probetur, deciſ. 130. num. 25.

Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in præiudicialibus, ibid. num. 26.

Scientia abſque intimatione reuocationis mandati ad reſignandum non ſuffragatur, ibid. num. 20. 23. & 24.

Quod procedit etiam in reuocatione iuriſdictionis, ibidem num. 21.

Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione, deciſ. 213. num. 9.

Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi nullitatem citationis, deciſ. 124. num. 59.

Scientia certa Principis concedentis quodque de conceſſione plene doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur, deciſ. 129 num. 2.

Scientia ex quibus præſumatur, deciſ. 194. num. 15.

Scientia non probatur niſi conſtet de mandato, deciſ. 273. num. 9.

Scientia niſi detur eius, quod ratificatur, tunc ratificatio

nihil operatur, deciſ. 194. num. 14.
Scientia Papæ debet conſtare, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij, deciſ. 57. num. 6. & vide num. 8
Scientia non data, non poteſt conſiderari acquieſcentia, deciſ. 224. num. 25.
Scientia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitiæ, &c. deciſ. 229. num. 33.
Scientia appellationis debet eſſe certa, & plena, itaut æquipolleat præſentiæ, & intimationi, deciſ. 124. num. 45.
Vide in verbo Appellatio.
Scientia certa requiritur ad Citationis nullitatem ſanandam, deciſ. 124. num. 59.
Scientia ad effectum amittendi id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata, deciſ. 360. num. 3.
Et ad hunc effectum non ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis cum eo, qui veriſimiliter certiorare poterat de negocio, &c. ibid. num. 4.
Scientiæ, & cauſæ informatio aliunde quam ab ipſo principali ortum habere non præſumitur, deciſ. 187. num. 15.
Scientiam citationis defectuoſæ ſi citatus habuerit, perinde arctat, ac ſi legitime eſſet citatus, deciſ. 56. num. 10.
Scientia ſtante non eſt opus intimatione, deciſ. 277. num. 11.
de Scientia certa ſi non conſtet, ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus, deciſ. 98. num. 28.
ex Scientia citati, ſaluatur citationis nullitas, deciſ. 124. num. 5. & 65.
ex Scientia procuratoris non recte infertur ad ſcientiam principalis, deciſ. 190. num. 20.
ex Scientia ſola an præſumatur acceptatio in donatione, deciſ. 274. num. 4.
ex Scientia, & commodi perceptione, ratificationis probatio corroboratur, deciſ. 56. num. 4.

SCRIBENS.

Scribentis intentionem plenè probant literæ, deciſ. 10. num. 3.
Scribentis liber, pro eo non probat, & hæc eſt certa concluſio, deciſ. 1. num. 7. & vide num. 8. vbi quando pro eo probet.
contra Scribentem plenè probant literæ miſſiuæ, deciſ. 20. num. 19.
SCRIBERE in cauſa, & informare, ſunt actus extraiudiciales, deciſ. 104. num. 44.

SCRIPTVRA.

Scriptura ſi petatur, vt redigatur in publicam formam, quando Iudex ad hoc concedendum conuincatur, deciſ. 126. num. 4.
Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis, deciſ. 118. num. 2.
Scriptura pro intereſſe habente non probat, deciſ. 148. num. 8.
Scriptura aliqua quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit, deciſ. 224. num. 15.
Scriptura quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quod remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas, deciſ. 196. num. 8.
Scriptura in vno vera, etiam in alio præſumitur vera, deciſ. 190. num. 10.
Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta dicitur publica, ſi partes conueniant, & vim publici inſtrumenti habeat, deciſ. 118. num. 3.
Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi nunquam habita fuerit pro originali, deciſ. 224. num. 23.
Scriptura non requiritur ad contractus perfectionem, niſi hoc ſit conuentum inter partes, deciſ. 199. num. 10.
Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multò minus eſt attendenda, deciſ. 224. num. 16.
Scriptura ſi non ſit in forma probanti non probat, & maximè ſi ſit ſuſpecta de falſo, deciſ. 333. num. 7.
Scriptura vbi ab vno tantum eſt abſoluenda, ſi diuerſo charactere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem, deciſ. 224. num. 14.
Scriptura in qua continetur aliqua enunciatiua, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit exactam probationem, deciſ. 18. num. 8.
Scriptura perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit, deciſ. 51. num. 5.
Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato, deciſ. 328. num. 2.
Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia, deciſ. 224. num. 22.
Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere, deciſ. 97. num. 8.
Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere, deciſ. 184. num. 11.
Scripturæ formalis extractio, quando non requiratur, deciſ. 260. num. 16.
Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimum augeatur, deciſ. 184. num. 13. 14. & 15.
Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione Notarij, qui illam extraxit, deciſ. 18. num. 7.
Scripturæ productio facta ab aliquo, ei, & non tertio debet præiudicare, deciſ. 14. num. 41.
per Scripturæ ſubſcriptionem approbantur omnia, & ſingula in eo contenta, deciſ. 328. num. 6.
Scripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt, deciſ. 23. num. 10.
Scripturæ magis fides adhibetur, quam teſti, deciſ. 170. numer. 20.
Scripturam non propriam, ſed alienam producens, non ſibi præiudicat, deciſ. 104. num. 32.
in Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta contenta, vt dicantur probata, quid ſufficiat, deciſ. 118. num. 4.
in Scriptura eadem, ſi plores ſint obligati, intelliguntur obligati ſinguli pro virili, deciſ. 79. num. 14. & vt dicantur obligati inſolidum, quid requiratur, ibid. num. 15.
in Scriptura qualibet, clauſula antecedens debet explicari, per ſequentem, deciſ. 79. num. 7.
Scripturæ etiam informi partes poſſunt de communi conſenſu dare robur, deciſ. 184. num. 44.
Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de probando re antiqua, deciſ. 142. num. 1.
Scripturæ priuatæ ſi contineat inueriſimilia, non eſt credendum, deciſ. 335. num. 1.
Scripturæ, & informationes in cauſa vt plurimum non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam, deciſ. 104. num. 45.
Scripturæ plures quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuique ſtatur in ſuis terminis, deciſ. 205. num. 12.
Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur, deciſ. 91. num. 6.
Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur, deciſ. 120. num. 23.
Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione, deciſ. 205. num. 3.
Scripturæ, quando ſunt ſimplices, & emanarunt à perſonis ſuſpectis non faciunt fidem, deciſ. 142. num. 10.
Scripturæ, quando ſunt diuerſæ, fidem ad inuicem ſibi derogant, deciſ. 205. num. 11.
Et hoc procedit, ſiue ab vno, ſiue à pluribus producantur, ibidem.
Scripturarum exiſtentiæ negatiua, quæ emanarunt ante annum 1527. ex adhibitis diligentijs non probatur propter Vrbis excidium, ſeu deprædationem, quæ contigit de d. anno, deciſ. 241. num. 4.
de Scripturæ probatione non eſt amplius quærendum, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abunde fuerunt diſcuſſæ, deciſ. 142. num. 11.
ex Scripturarum coniunctione declaratur facti veritas, deciſ. 218. num. 33.
Scripturis antiquitas non ſuffragatur, dum vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparent, deciſ. 224. num. 19.
Scripturis, ſi agatur de re antiqua, plus fidei eſt eis adhibenda, quam teſtibus, deciſ. 322. num. 12.
Scripturis magis eſt ſtandum, quam teſtibus, deciſ. 32. num. 4.
Scripturas aliquas producens fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera, deciſ. 88. num. 20. quod procedit etiam in productione facta à procuratore, ibid. num. 21.
ad Scripturas compulſandas, vt compulſor rectè procedat, ſufficit quod adimpleat formam ſibi præſcriptam, deciſ. 76. num. 11.
ad Scripturas tantum non ſunt coanguſtandæ probationes, deciſ. 70. num. 6.
ex Scripturis etiam informibus deſumuntur adminicula probationum, deciſ. 244. num. 10.
in Scripturis compulſatis ſunt deſignandæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus, deciſ. 76. numero 29.
Scripturis magis ſtandum eſt, quam teſtibus, deciſ. 328. num. 11.

SECRETARII.

Secretarij Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorum reſignatorum, deciſ. 77. num. 34.
Et quidem ex propria culpa, & maleficio contrauueniendo diſpoſitioni legis, ibid. num. 35.
Hinc eſt quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum,

tractum, non poſſunt reportare ceſſionem translatiuam locorum, & acquirunt facultatem reportandi ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi, ibid. num. 36.
Secretarij locorum Montium annotationi, eſt fides adhibenda, deciſ. 129. num. 9.
Secretarij Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœnæ eis impoſitæ à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ, deciſ. 77. numer. 39.
SEDES Apoſtolica, & Romana Curia idem eſt, deciſ. 130. num. 7.
in SENATORE Vrbis amplius non conſeruatur dignitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actus, deciſ. 321. num. 24.
SENSVS ab actu ex quibus verbis remoueatur, deciſ. 277. num. 26.

SENTENTIA.

Sententia contra ſententiam lata eſt valida, etiam contraria non reuocata, ſi de eius iniuſtitia appareat ex actis, deciſ. 264. num. 2. & 3.
Sententia operatur, vt omnia retrotrahantur vſque ab initio, deciſ. 280. num. 8.
Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata, deciſ. 264. num. 1.
Sententia iniuſta eſt reuocanda, deciſ. 267. num. 13.
Sententia quando eſt lata, & appellatio non fuit interpoſita, ſiue verſemur circa reſtitutionem facti, ſiue proceſſus, ſemper præſumitur pro Iudice, deciſ. 170. numer. 8.
Sententia habet ſtatum rei iudicatæ propter effectum ſubſequutum, deciſ. 267. num. 12.
in Sententia lata in iudicio poſſeſſorio verba quando non dicantur continere mixturam, deciſ. 305. num. 12.
Sententia lata non vocatis, nec citatis intereſſe habentibus, eis non nocet, deciſ. 11. num. 28.
Sententia lata in vno iudicio impedit ingreſſum de ordinario iudicio ad executiuum, deciſ. 161. num. 12.
Sententia eſt actus à conſenſu inuito pendens, deciſ. 323. num. 11.
Sententia poſterior lata contra priorem, à vitio nullitatis defendi non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel ſaltim reuocatione prioris, deciſ. 119. num. 1.
Sententia vt condemnet ad fructus, quid requiratur, deciſ. 167. num. 24.
Sententia lata contra id, quod teſtator diſpoſuit, eſt nulla, deciſ. 332. num. 5.
Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, eſt exequenda, ſi conſtet de eius validitate, & iuſtitia, deciſ. 332. num. 4.
Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt, ibid. num. 2.
Sententia tranſit in iudicatum, ſi fatalia non prorogentur, ibidem num. 1.
Sententia Iudicis laici in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda, deciſ. 37. num. 7.
Sententia, ex quibus interpretationem recipiat, deciſ. 302. num. 8.
Sententia nulla, & iniuſta nunquam tranſit in iudicatum, deciſ. 243. num. 2.
Sententia declaratur ex actis, ad quæ refertur, deciſ. 14. num. 44.
Sententia contra ſententiam lata non tenet, niſi prius infirmetur, deciſ. 305. num. 3.
Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, deciſ. 11. num. 1.
Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc locus eſt reſtitutionis, deciſ. 170. num. 3.
Sententia eſt nulla, ſi non ſit conformis libello, deciſ. 278. num. 1.
Sententia lata pro vno, & poſterior lata pro alio, ac ex diuerſa cauſa, ſi poſterior ſit contraria prioris, non eget reuocatione, deciſ. 159. num. 2.
Sententia tranſitum facit in rem iudicatam, ob non interpoſitam appellationem intra tempus præfixum, deciſ. 178. num. 1.
Sententiæ validitas redditur clara ex reuolutione actorum, ibid. num. 3.
Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, pro ea præſumitur, alio non probato, quod fuerit ritè lata, deciſ. 243. num. 11.
Sententia requiritur vt ſit iniuſta, vel nulla, ad hoc vt non ſit appellationi propter Ægidianam, deciſ. 88. num. 2.
Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, nec meretur à Rota executionem, deciſ. 14. numer. 30.
Sententia, quando eſt iuſta, & valida, ſemper ceſſant cauſæ reſtitutionis in integrum, deciſ. 170. num. 2.
Sententia non ſubſiſtit, ſi nominatim non præceſſerit citatio ad ſententiam, deciſ. 141. num. 1.
Sententia quando eſt proferenda, requiritur citatio ad hoc ſpecifica, & præciſa, cum agatur de re magni præiudicij, deciſ. 141. num. 10.
Sententia ſi ſit nulla ex defectu mandati procuratoris, tunc multo magis danda eſt reſtitutio in integrum, conſtito de eius iniuſtitia, deciſ. 1. num. 2.
Sententia fauorabilis ab aliquo obtenta, contra eum ceſſat præſumptio calumniæ, deciſ. 70. num. 9.
Sententia nulla, non debet retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit, deciſ. 302. numer. 6.
Sententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti, quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio exhibetur, ibid. num. 5.
Sententia eſt nulla, quoad non citatos, & quoad eos, nullos producit effectus, ibidem num. 6.
Sententia ſi reuocet communionem aliquam teſtamentariam, eſt nulla, ſi fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici, deciſ. 11. num. 11.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, habetur pro veritate, & facit ius inter partes, deciſ. 60. num. 4.
Sententia tranſit in iudicatum, ſi pars intra biennium non fuerit proſecuta appellatione, deciſ. 69. num. 2.
Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt, adeo vt intrare videatur res iudicata, deciſ. 11. numer. 2.
Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 325. num. 5.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, operatur, vt ſuper in ea contentis non poſſit amplius moueri controuerſia, deciſ. 60. num. 3.
Sententia lata, quando eſt nulla, vel iniuſta, nunquam tranſit in rem iudicatam, deciſ. 11. num. 3.
Sententia lata à Iudice carente iuriſdictione non eſt attendenda, & maximè, ſi ab ea ſit appellatum, deciſ. 57. numer. 14.
Sententia eſt nulla, & Iniuſta, quando fuit lata non iuſtificatis, & verificatis narratis in Breui, deciſ. 200. nu. 1. & 2.
Sententia ſi tranſiuit in iudicatum, nullam in contrarium admittit probationem, deciſ. 60. num. 6.
Sententia eſt nulla, ſi nominatim citatio ad ea non præceſſerit, deciſ. 165. num. 18.
ex Sententiæ iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis in integrum, deciſ. 139. num. 1.
Et hoc multo magis procedit, quando conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiam non ſit notoria, ibid. num. 3.
Et hoc multo magis habet locum in ſupremis Tribunalibus, ibid. num. 3.
Sententia, ſi fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper d. cauſa lis fuerit conteſtata, tunc obſtat res iudicata non ſolum ſuper negotio principali, ſed etiam ſuper cauſa, deciſ. 32. num. 5.
Licet ſecus eſſet, ſi principaliter pars non fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ, ibidem num. 6.
Sententia, ſi ſit lata in vim commiſſionis iactationis, & inſinuationum, &c. ſi reum vocat actorem, non argui debet de aliquo defectu, deciſ. 102. num. 9.
Quia in hoc iudicio, ille, qui impetrauit commiſſionem, dicitur reus, & altera pars tamquam diffamans dicitur actrix, ibid. num. 10.
Sententiæ iuſtitia bene oſtendi poteſt ex pluribus deciſionibus in cauſa factis, deciſ. 361. num. 3.
Sententiæ nullitas ex defectu mandati non obſtat, quando concurrunt diuerſæ præſumptiones, & coniecturæ ad effectum illud præſumendi, deciſ. 1. num. 12.
Sententiæ iniuſtitia ex eiſdem actis bene probatur, & ea ſubſiſtente reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam, deciſ. 267. num. 2.
Sententiæ iuſtæ, & validæ ſunt confirmandæ, deciſ. 362. num. 2.
Sententiæ duæ conformes habent vim trium, & faciunt rem iudicatam in Vrbe ex diſpoſitione Stat. d. Vrbis lib. 1. cap. 180. deciſ. 292. num. 3.
Sententiæ publicatio ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio, deciſ. 37. num. 9.
Sententiæ iniuſtæ non attenduntur ad inducendam illarum conformitatem, deciſ. 134. num. 2.
Sententiæ nullitas probatur, quando Iudex proceſſit non viſis actis probatorijs, deciſ. 170. num. 4.
Sententiæ validitas deducitur ex reuolutione actorum

deciſ. 174. numer. 1.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ. 189. uum. 1.

Sententiæ duæ dicuntur conformes, ſi ſecunda ſimpliciter confirmet primam, deciſ. 292. num. 1.

Sententiæ, quando ſunt validæ, & iuſtæ, ſunt confirmandæ, deciſ. 7 num. 5.

Sententiæ validitas, quando ſit clara, & quando eius iuſtitia, deciſ. 195. uum. 1.

Inſtrumentum facit rem notoriam, deciſ. 195. num. 3. & 4.

Libro ſcripto à viro fide digno, & ante motam litem, eſt credendum, ibid. num. 5.

Sententiæ duæ conformes habent vim trium, deciſ. 11. numer. 9.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ. 292. num. 11.

Sententiæ plures dicuntur inter ſe conformes, quando conueniunt in effectu, & ſubſtantia, deciſ. 292. num. 2.

Sententiam primam nullam, ſi Iudex confirmet, ipſa etiam ſententia confirmatoria erit nulla, deciſ. 222. unm. 1.

Sententiam ſuper omiſſis ab alijs Iudicibus poteſt ferre Iudex vltimo loco pronuncians, deciſ. 135. num. 6.

Sententiam quando Iudex fert, pars citata debet eſſe certa, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cum amplius reuocari non poſſit, deciſ. 141. num. 8.

Sententiam non percutit exceſſus in executione eiuſdem, ſed ipſam executionem percutit, deciſ. 8. num. 7.

ad Sententiam quando non poſſit dici citatio nominatim facta, deciſ. 141. num. 2.

ad Sententiam citatio debet eſſe ſpecifica, & præciſis verbis ad ſententiam concepta; adeo vt, nec virtualis comprehenſio, nec verba æquipollentia ſufficiant, deciſ. 141. num. 4.

ad Sententiam citatio non circumducitur ex ſola proteſtatione partis, ita vt Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam, ſed eius decretum requiritur, deciſ. 69. num. 5. & 6.

Sententiæ iudicialiter, & rigoroſe latæ in cauſa ſtatus faciunt ius quo ad omnes, deciſ. 359. uum. 22.

per Sententiam firmatur iuſpatronatus, quo ad omnes, deciſ. 96. num. 13.

per Sententiam ſi fuerit facta ſeparatio bonorum ob legitimam, præſumitur facta pro integra legitima, deciſ. 5. num. 2.

pro Sententiæ validitate in dubio præſumi debet, deciſ. 85. num. 13.

pro Sententiarum confirmatione, quando merito reſponderi poteſt, etiam altera parte tantum informante, deciſ. 351. uum. 5.

de Sententiæ nullitate ex defectu iuriſdictionis, quando dicatur conſtare, deciſ. 11. num. 4.

de Sententiæ primæ, vel ſecundæ confirmatæ nullitate dari non poteſt poſt rem iudicatam, deciſ. 12. uum. 13.

de Sententijs validis, & iuſtis intelligendum eſt Statutum, ſi diſponat, quod ſententiæ duæ habeant vim trium, deciſ. 292. num. 10.

à Sententia lata in poſſeſſorio datur appellatio, quando continet mixturam, deciſ. 305. num. 7.

SEPARATIO, & diſtinctio vnius rei ab alia, ſi plene, & concludenter probetur, tunc amplius non eſt dicendum, quod dictæ res ſint vnitæ, deciſ. 282. num. 15.

Separatio bonorum pro legitima, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima, deciſ. 5. num. 2.

Separatio bonorum ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum legitimæ creditum, illius ſupplementum tantum peti poteſt condictione ex lege, deciſ. 5. num. 3.

SEPARATIO THORI.

SEPARATIONIS Thori cauſa reputatur cauſa ſtatus, deciſ. 324. num. 5.

ad Separationem Thori vt deueniatur, quid requiratur, deciſ. 191. num. 1. 2. & 27.

ad Separationis Thori effectum requiritur, quod adſit timor magnus, quodque ſit talis, qui cadat in conſtantem virum, deciſ. 324. num. 31.

ad Separationem Thori ſæuitia præterita vt ſuffragetur, quid requiratur, deciſ. 155. num. 2.

Vide infra in verbo Thori ſeparatio.

SEPARATORVM ſeparati ſunt effectus, deciſ. 271. numer. 8.

SERVI fugitiui ab alio poſſeſſi, tunc demum poſſeſſionem amiſiſſe videmur, ſi non facilis ſit eius recuperatio, deciſ. 226. num. 38.

Serui fugitiui poſſeſſionem retinemus, quamdiu facilem eius recuperationem credimus, eumque proſequimur, deciſ. 226. num. 37.

Serui, & ancillæ admittuntur ad probanda vulnera inter coniuges, deciſ. 155. num. 52.

SERVIRE mihi nou poteſt res mea, deciſ. 67. num. 12.

Seruire mihi non poteſt res communis, ibid. num. 13.

SERVITII naturam donatio non recipit, deciſ. 129. num. 13.

SERVITIA magnæ conſiderationis ſuſtinere poſſunt donationem factam ad fauorem perſonarum, quæ aliàs ſeruire tenebantur, deciſ. 358. num. 10.

SERVITVS.

Seruitus, cum ſit vſusfructus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars rei, deciſ. 67. num. 11.

Seruitus perſonalis eſt vſusfructus, deciſ. 67. num. 14.

Seruitus iguota erat primæuo ſtatui naturæ, deciſ. 310. uum. 2.

Seruitutis iure, & non iure dominij vſuſfructuarius dicitur frui re ipſa, deciſ. 116. num. 28.

Seruitutis onus in beneficijs non debet prorogari arbitrio tertij, deciſ. 200. uum. 9. & amplia num. 10.

SEQVENTIA declaraot præcedentia, deciſ. 393. nu. 14.

à SEQVESTRO iudicium uon debet incipere, deciſ. 222. oum. 2. & 3.

SIGNATVRA.

Signatura Iuſtitiæ, nomine Papæ reſcribit, deciſ. 289. num. 16.

Signatum repræſentat Papam, deciſ. 102. num. 7.

Signatura, ſi aliquid voluiſſet in reſcriptis, id ſciuiſſet exprimere, deciſ. 305. num. 17

Signatura quando ſimpliciter cauſam committit, tunc dicitur declaraſſe appellationem fuiſſe ab initio admittendam, & executionem nullam, & reuocandam, ibidem num. 19.

Signatura. quando habet cauſam pro turbida, tunc admittit appellationem cum facultatę manutenendi, quem de Iure, ibidem num. 16.

Signatura Iuſtitiæ, ſi nihil voluerit reſcribere in materia auocationis cauſæ, videtur ſenſiſſe, quod remaneat coram eo Iudice, à quo petitur auocatio, deciſ. 289. numer. 14.

Signatura eo ipſo quod ſimpliciter committit cauſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi declarauerit vſque ab initio per appellationem inductum fuiſſe effectum ſuſpenſinum, deciſ. 134. num. 7.

SIGNIFICATIO duplex quando concurrit in aliqua re, tunc magis propria eſt ſequenda, & tenenda, deciſ. 151. num. 5.

SIGNVM etiam eius eſt, deriuans ab aliquo tamquam à cauſa, deciſ. 308. nu. 15.

SIMILITVDO natorum nou eſt leuis, ſed imo vrgentiſſima coniectura ad probandam filiationem, deciſ. 314. num. 12.

Similitudo natorum non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcitur, ibidem num. 13.

Similitudinem important verba, in reliquis, deciſ. 242. num. 11.

dictio, SIMILITER, poſita poſt copulam, nullam magis congruam expoſitionem recipere poteſt, quam iuxta caſum præcedentem, vel eum de quo principaliter agitur, deciſ. 49. num. 15.

ex Similitudinis typo poteſt dignoſci filium eſſe illius, cuius faciem formamue refert, deciſ. 314. num. 10.

per SIMPLICITATEM ea quæ fiunt, pœnam non merentur, deciſ. 181. num. 3.

SIMVLACRA, & idola ſunt Epiſcopi non prædicantes, deciſ. 234. num. 36.

SIMVLATIO.

Simulatio incontinenti probata impedit etiam exequutionem Obligationis Cameralis, deciſ. 239. num. 8.

Simulatio detegitur ſtantibus pactis inſolitis contra naturam contractus, deciſ. 17. num. 10.

Simulationis præſumptio in nullo actu cadere poteſt magis, quam in confeſſione, deciſ. 132. num. 11.

Simulationibus rerum veritas non vitiatur, deciſ. 190. num. 4.

SINGVLA ſingulis referenda ſunt, deciſ. 352. num. 3. & deciſ. 264. num. 27.

Singula, quæ non pro ſunt, tunc iuncta iuuant, quando illa ſingula ſunt in ſua ſpecie perfecta, deciſ. 269. num. 14.

Singula, quæ nou proſunt, iuncta iuuant, deciſ. 169. num. 12.

SINGVLARITAS teſtium adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali, deciſ. 87. num. 4.

Et hoc non ſolum procedit ad effectum probandi, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi concurrant adminicula, ibidem uum. 5.

Soccini ſenioris auctoritas magna eſt, deciſ. 289. num. 12.

SOCIALIS in dubio non præſumitur pecunia Socij, deciſ. 244. num. 1.

S O C I E T A S.

Societas talis inter virum, & vxorem debet eſſe, qualis eſt inter filium, & patrem, deciſ. 155. num. 23.

Societas probatur ex actis, qui citra ius, & nomen ſocietatis fieri nequeunt, deciſ. 214. num. 15.

Societas, quando non eſt contracta, ſed ſolum quædam communio, & participatio; tunc ille, qui ſic contraxit, non tenetur inſolidum, ſed pro rata, quam poſuit in participatione, deciſ. 246. num. 6.

Societatis natura eſt, vt quilibet ex ſocijs conueniri poſſit in ſolidum, ibid. num. 5.

Societatis ſubſtantialia ſunt ſociorum conſenſus, res ſeu negotium particulare, & lucrum commune, ibid. num. 7.

in Societatis contractu, verbum, participationis, intelligendum eſt pro ſocietate, deciſ. 246. num. 24.

in Societate an præſumatur lucrum, deciſ. 214. num. 18.

S O C I V S.

Socius alicuius an aliquis ſit, vtrum poſſit probari ex fama recenti, deciſ. 256. num. 10.

Socius a ſocio nihil petere poteſt, niſi facta ſolidatione computorum, deciſ. 31. num 3.

Socius admiſſus ab ali s ſocijs poſt ſocietatem, non tenetur niſi pro rata, ſecus quando ab initio cum eo fuit inita ſocietas, deciſ. 246. num. 23.

Socius quiſque proponendo ſocietati certum Inſtitorem, ex tunc conſentit obligationibus per Inſtitorem contrahendis, deciſ. 246. num. 14.

Socius conſcribens literas Cambij, ſub eius nomine proprio, & conſocij, oritur præſumptio, quod pecuniæ ſint communes, deciſ. 244. num. 5.

Socius, dum non conſtat de ſolidatione computorum, ſciri non poteſt an creditor, vel potius debitor ſit, deciſ. 31. num. 2.

Socius ſiue quis ſit, ſiue inſtitor, tenetur ad ſolidationem computorum, deciſ. 31. num. 1.

Socij pecunia præſumitur ſocialis, ſi concurrunt præſumptiones, & coniecturæ, quæ hoc fundeant, deciſ. 244. num. 2.

Socio ſolidum ſoluenti, ſubuenitur remedio diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios: ſed controuerſia iſta eſt valde nodoſa, deciſ. 246. num. 20.

Socij ſunt rei obligati in ſolidum ex facto inſtitoris, deciſ. 245. num. 8.

Socij ex contractu inſtitoris, tenentur ſolum pro rata, deciſ. 246. num. 10.

Socij ex contractu inſtitoris, vnuſquiſque pro rata inter ipſos tenetur, ſed hoc non procedit reſpectu tertij, & aliorum contrahentium, deciſ. 246. num. 11.

Socij plures, ſi ſimul, & promiſcuè negotia geſſerunt, aliquis eorum non poteſt condemnari, vt alteri ſocio rationem reddat, deciſ. 265. num. 10.

Socij ex facto Inſtitoris tenentur inſolidum etiam de bonis extra ſocietatem, & vltra vires, & corpus ipſius ſocietatis, deciſ. 246. num. 15.

Socij tenentur in ſolidum ex contractu inſtitoris, nec refert, quam quiſque partem in ſocietate habeat, deciſ. 246. num. 9.

inter Socios, liber, qui continet negotia ſocialia plenè probat: quod procedit etiamſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à deputato nomine ſocietatis, deciſ. 244. num. 12. & 13.

S O L E M N I T A S.

Solemnitas, quam contrahens vult adhiberi, ſecundum aliquos dicitur neceſſaria, & ſignificat illius mentem fuiſſe, vt noluerit aliter contrahere, deciſ. 163. numer. 10.

Sed contrarium verius eſt in iure, ibidem num. 11. & quare num. 12.

abſque Solemnitate aliqua mulier maior poteſt de Iure communi contrahere, deciſ. 88 num. 7.

Et quid ſecundum Conſtitut. Marchiæ, vide num. 8.

Solemnitates deſideratæ in aliquo actu, ſi non ſint eius ſubſtantia, ſi ceſſent non inualidant actum iam perfectum, deciſ. 126. num. 35.

Solemnitates non ſunt adhibendæ in contractu minorum, quando eis eſt vtilis, deciſ. 88. num 6.

Solemnitates in contractibus nunquam ex curſu temporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumque in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ, deciſ. 294. numer. 29.

Solemnitates ſtatutariæ non ſunt neceſſariæ, quando minor obligat ſe ex cauſa dotis, deciſ. 55. num. 7.

Solemnitates aliquas, quando ſtatutum in contractibus pro forma requirat, deciſ. 293. num. 13.

Solemnitates requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ, deciſ. 223. num. 14.

Solemnitates ſtatutorum ſunt adhibendæ in contractibus minoris, quando recipit in ſolutum bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicita, cum eius læſione, deciſ. 77. num. 14.

Solemnitates, ſecundum leges humanas præſcriptas in teſtamentis, reijcit cap. cum eſſes, de teſtam. deciſ. 126. numer. 34.

Solemnitates requiſitæ pro forma in contractibus, ſi appareat eas à principio non interueniſſe, temporis curſus non poteſt operari præſumptionem, vbi nulla adeſt probatio, deciſ. 294. num. 30.

ſine Solemnitatibus de Iure communi mulier maior poteſt contrahere, ſicuti mares, deciſ. 338. num. 13.

SOLIDATIO computorum. *Vide ſupra in verbo Computa.*

SOLIDVM id dicitur, quod eſt integrum, & cui nihil deeſt, deciſ. 246. num. 16.

SOLITVM in conſtitutione ſalarij eſt attendendum, deciſ. 10. num 15.

SOLVENS pœnam impoſitam à lege, ſi poſtea eam ab alijs poſſet repetere, certè illam ipſe haud lueret, deciſ. 77. num. 38.

Soluens quis indebitum, dicitur iactare, deciſ. 169. num. 6.

SOLVERE adminiſtrator præſumitur non de pecunijs proprijs, ſed de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat, deciſ. 244. num. 3.

Soluiſſe non dicitur is, qui ita ſoluit, vt ſtatim recuperet, abſque eo quod venditori commodum obueniat, deciſ. 17. num. 2.

Solui non debet aliud pro alio, deciſ. 52. num. 7.

ad Soluendum ſi fideiuſſor fuerit iniuſtè condemnatus, repetit à principali, deciſ. 222. num. 22.

S O L V T I O.

Solutio, aut datio, quando eſt notabilis ſummæ, non eſt veriſimile, quin ſit facta quietantia, deciſ. 259. num. 6.

Solutio vt præſumatur ex lapſu temporis, quid debeat interuenire, deciſ. 262. num. 8.

Solutio facta à fideiuſſore pro principali, talis ſolutio eſt potius precium emptæ actionis, quam liberatio debitoris, deciſ. 41. num. 3.

Solutio in pœnalibus, quid ſolum operetur, deciſ. 77. numer. 37.

Solutio fructuum cenſus, facta à muliere, non ſaluat contractum à nullitate reſultante ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias, deciſ. 98. num. 27.

Solutio eſt quid facti, ideo cum non præſumatur, venit probanda, deciſ. 5. num. 12.

Solutio vnica vice, & vnico contextu facta de pluribus ſummis, habetur pro vnica ſolutione tantum, deciſ. 388. num. 11.

Solutio facta alicui de ordine creditoris, perinde eſt, ac ſi ipſi fuiſſet facta, deciſ. 227. num. 1.

Solutio non facta vero procuratori non liberat debitorem, ibidem num. 2.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis, & tractatus, deciſ. 98. num. 12.

Solutio ficta, per quam hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, habet vim iudicialis ſolutionis, cum auctoritate Iudicis deciſ. 2. num. 13.

Solutio aliqua, quando fuit facta paulo poſt renunciationem, & præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutionis ſequutæ, deciſ. 320. num. 42.

Solutio dotis principaliter cenſetur facta marito, contemplatione tamen vxoris, deciſ. 52. num 14.

Solutio probatur ex confeſſione de recepto ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis: & hoc multo magis procedit, ſi adeſt ſtylus, deciſ. 209. numer. 67.

Solutionis vim habet accolatio, deciſ. 135. num. 23.

Solutionis vim habet compenſatio, deciſ. 149. num. 7.

Solutionis negatiua, ad effectum euitandi ſtatutum Vrb. lib. 2. cap. 158. non ſufficit vt probetur per vnicum teſtem, ſed plenè eſt probanda, deciſ. 353. num. 27.

propter Solutiones imaginarias ſolent fieri quietantiæ, deciſ. 227. num. 6.

Solutionem ſufficit allegare, quando eſt probatum creditum, ad hoc vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio, deciſ. 209. num. 1.

poſt Solutionem etiam ex interuallo poteſt reportare ceſſionem fideiuſſor ſoluens pro principali, deciſ. 40. numer. 1.

per Solutionem imaginariam præſumuntur ſibi ipſis ſatiſfeciſſe hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, & faciunt fructus ſuos ratione dominij, deciſ. 2. num. 11. & 12.

Solutio-

Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatiu, deciſ. 262. num. 13.

de Solutione actuali dotis quando non conſtat, ſi eius ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa facta à marito, deciſ. 55. numer. 10.

Solutiones dotium cum conditione eas inueſtiendi, ferè ſemper fieri ſolent, & hoc ad effectum, vt dotes aſſecurentur, deciſ. 55. uum. 22.

Solutiones continuatæ pro canone per 30. annos probant rem eſſe emphyteuticam, deciſ. 188. num. 9.

per Solutiones cenſus poſtea ſubſecutas non poteſt conualeſcere contractus cenſus ab initio nullus, deciſ. 260. nu. 11.

Solutiones, quæ fiunt beneficio temporis, & illæ, quæ fiunt ſoluendo, quo ad conſequendam liberationem oon differunt, & in quo differant, deciſ. 262. num. 11. Et vide num. 12.

SOLVTO matrimonio dicitur veniſſe conditio, ſub qua præceſſit obligatio de dote reſtituenda, deciſ. 318. num. 3.

in Solutum quando minor recipit bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicita, cum eius læſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates ſtatutorum, deciſ. 77. nu. 14.

S O R O R.

Soror, quæ renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quæ ad fratrem peruenerunt ex paterna ſucceſſione, deciſ. 232. num. 7.

Soror vtrinque coniuncta eſt de agnatione, & quamdiu ipſa viuit, dicitur paternam agnationem retinere, deciſ. 206. num. 21.

Soror, ſi renunciet hæreditati paternæ ad fauorem fratrum, & alio die fratres illam dotent, præſumuntur actus correſpectiui, deciſ. 323. num. 77.

Soror de iure communi ſuccedit fratri ab inteſtato mortuo, vna cum fratribus, deciſ. 83. num. 22.

Soror vterina habetur quaſi pro extranea, deciſ. 206. numer. 20.

Soror à ſtatuto excluſa propter exiſtentiam maſculorum, ſi aliquid ei relinquatur, non tamen admittitur, vt faciat partem in legitima matris: ſecus verò, ſi maſculi non extarent, deciſ. 219. num. 19. & 20.

Soror ſi excludatur à ſtatuto propter fratrem, intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus, deciſ. 68. num. 4.

Soror vtrinque coniuncta participat de vtraque coniunctione, deciſ. 167. num. 13.

Soror, quando non habet vnde ſe dotet, tunc frater in ſubſidium tenetur illam dotare, deciſ. 145. num. 3.

Soror coniuncta ex vno latere, quod ſit melioris conditionis, quam vtrinque coniuncta, tolerari non poteſt, & irrationabile eſt, deciſ. 206. num. 15. 32. & 24

Soror ex vno latere tantum coniuncta, quod eſſet melioris conditionis quam ex vtroque latere coniuncta, iniquum eſſet, deciſ. 167. num. 11.

Et contra dictamen rationis naturalis, & iuris poſitiui, ibid. num. 12.

Soror, ſi ſit dotata à fratre de bonis ſuis caſtrenſibus, hoc caſu excluſa remanet ab hæreditate fratris, non autem excluſa remanebit ab hæreditate patris, & aliorum, qui non dotarunt, deciſ. 329. num. 51.

Soror cenſetur excluſa tantum ab illa hæreditate, in qua habuit recompenſam, ſcilicet dotem receptam à defuncto, ibidem num 52.

Sororis renunciatio de bonis fratrum nominatorum non extenditur ad non nominatos, deciſ. 144. num. 7.

Sorori vterinæ frater vterinus non eſt agnatus, cum ſit de aliena familia, deciſ. 137. num. 17.

Sorori magis debita eſt ſucceſſio fratris, quàm patrui, deciſ. 329. num. 56.

Sororem ſi frater ſit paratus dotare, ipſa excluditur ab hæreditate fratris ſecundum Statut. Vrb. deciſ. 83. num. 23.

Sorores vterinas frater vterinus nun tenetur dotare, deciſ. 137. num. 19.

Sorores æqualiter cum fratribus ſuccedunt in bonis maternis, deciſ. 264. num. 4.

Sorores, & fratres æqualiter vocantur cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum, deciſ. 206 num. 1.

Sorores vterinæ non faciunt numerum in legitima, ad fauorem fratrum vterinorum, deciſ. 160. num. 27.

Sorores æqualiter ſuccedunt cum fratribus in hæreditate fratrum defunctorum, deciſ. 206. num. 19.

Sorores per maſculos fratres vigore Statuti Bononiæ de ſucceſſ. ab inteſt. &c. à ſucceſſione matris ſunt excluſæ, deciſ. 36. num. 4.

SORS duplicata conſtituitur in 20. annis, deciſ. 2. num. 10.

Species multas ſub ſe ſubiectiuè continet genus, deciſ. 164. num. 26.

Specierum enumeratiu declarat, & reſtringit rem, de qua agitur, deciſ. 15. num. 9.

in Specie qualibet eſt genus, & in quolibet Indiuiduo, deciſ. 54. num. 6.

SPECIFICATIO aliqua non dicitur ſuperflua, etiam ſi tacitè inſit, deciſ. 264. num. 26.

SPES etiam donari poteſt, deciſ. 12. num. 31.

SPOLIATVS re ſua ſi ſit debitor, non debet iterum via executiua pro eodem debito alijs bonis ſpoliari, deciſ. 122. num 14.

SPIRITVALITATIS qualitas, qualitatem temporalitatis abſorbet, & ad ſe trahit, deciſ. 42. num. 13.

pro SPOLIATO ſi quis ſe habuerit, veluti ſi acquieſcat poſſeſſioni captæ à parte, non poteſt petere manutentionem, deciſ. 330. num. 6.

pro Spoliato ex acquieſcentia alicuius decreti contra ſe lati, vt non dicatur quis ſe habuiſſe, ſufficit quod à die notitiæ reclamauerit, quando domi dimiſſa copia, & non perſonaliter ad illud fuerit citatus, deciſ. 326. num. 10.

S P O L I V M.

Spolio agens tenetur probare primum extremum, & quidem concludenter, deciſ. 139. num. 4.

in Spolio primum extremum benè probatur ex inſtrumentu, cum clauſula conſtituti, deciſ. 251. num. 2.

in Spolio ſecundum extremum probatur ex litis ſubſtentatione, ibid. num. 3.

in Spolio extrema neceſſaria ſunt, poſſeſſio ſpoliati de præterito, & poſſeſſio ſpoliantis de præſenti, ibid. num. 4.

SPONSO, & eius filijs ſi ſit facta donatiu in capitulis matrimonialibus, quid in ea dunatione cenſeatur conſideratum, deciſ. 127. num. 4. & 5.

SPONSÆ nobiles, attenta Vrbis conſuetudine poſt celebrationem nuptiarum ſolent permanere per aliquod dies apud ſuos parentes, deciſ. 240. num. 11.

STABILIA ſecundum præſumptionem iuris reddunt fructus ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 135. num. 18.

S T A B I L I T A S.

Stabilitas requirit perpetuam permanentiam, deciſ. 95. num. 3.

Stabilitas in loco certo non concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum, deciſ. 333. num. 2.

Stabilitas in aliquo ordine, quando non ſit de eſſentia profeſſionis, ibid. num. 3.

STALLVM Canonici ab alio inferioris Ordinis non poteſt occupari, deciſ. 288. num. 9.

Stalli Canonicorum, ſunt ſedes Canonicales, ibid. uum. 8.

STATVENTIVM intentio, & uon cortex verborum eſt attendenda, an verba ſtatutorum dirigantur in perſonam, vel in contractum, deciſ. 238. num. 7.

Statuentium Intentio excludentium fœminas propter maſculos, eo tendit, vt agnatio conſeruetur, deciſ. 137. num. 16.

S T A T V S.

Status vltimus in beneficialibus collectus ex prouiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſio ex eiſdem collecta, quando attendatur, deciſ. 57. num. 9.

Status rei mutatur, mutata perſona, deciſ. 339. num. 74.

Status vltimus reſultans ex quaſi poſſeſſione, ſufficit ad ſubſtinendam beneficij collationem, deciſ. 57. num. 4.

Status vltimus, quando non attendatur, etiam ad effectum ſubſtinendi collationem beneficij, deciſ. 13. num. 21.

Status vltimus in beneficialibus quando non attendatur, deciſ. 13. num. 26.

Status antiquus, & de præterito beneficij præſumitur ſimilis vltimo, & ſemper tali continuatus, non conſtito de contrario, deciſ. 57. num. 10.

Et tunc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmodi vltimum ſtatum potius corroborant, & declarant, ibid. num. 11.

ad Status mutationem requiritur præſcriptio quadragenaria, deciſ. 221. num. 18.

Statum præcedentem Eccleſiæ Ordinarius non poteſt ex ſe immutare, deciſ. 27. num. 10.

Statu antecedenti prubato, præſumitur ille continuatus, ſi non afferatur aliquid in contrarium, deciſ. 221. num. 8.

Quod procedit etiam quod agatur de re multum remota, ibid. num. 9.

S T A T V T V M.

Statutum ſi ſit correctorium iuris communis, in eo non ſunt intelligendæ perſonæ ibi non expreſſæ, deciſ. 329. num. 25.

Statutum nun extenditur de perſona ad perſonam ſed coarctatur ad perſonas ibi expreſſas, deciſ. 68. num. 17.

Statutum, quando dicatur temperare rigorem excluſionis fœminarum, deciſ. 329. num. 29.

h 3 Statu-

Statutum ſi alternatiuè loquatur, alternatiuè debet intelligi, ſingula ſingulis referendo, deciſ. 329. num. 11. & 17.

Statutum in aliquo caſu quando intrat, tanquam caſus legis poteſt allegari, deciſ. 346. num. 2.

Statutum referri non debet ad caſum inſolitum, deciſ. 329. num. 63.

Statutum, ſi ſimpliciter dicat, mulierem dotatam non ſuccedere patri, vel matri, & alijs, tunc non recipit reſtrictionem ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem facit, ibid. num. 21.

Et hoc caſu ſufficit, vt ab hæreditate cuiuſcumque dicatur excluſa, quando ab aliquo ſit dotata, nec perquirendum eſt à quo ſit dotata, & quare, ibid. num. 22. & 23.

per Statutum ſi requiratur pro forma, vt in inſtrumentis exprimatur nomen, agnomen, & cognomen contrahentium, ſatisfactum illi cenſetur, ſi quis nominetur aliquo nomine ſingulari, ex quo æquè bene habeatur identitas perſonæ, & ſic per æquipollens, deciſ. 149. num. 15. & 16.

Statutum directum in perſonas ſubditas, non comprehendit perſonam non ſubditam, deciſ. 260. num. 6.

Statutum in cauſis beneficialibus, cenſetur idem ſtatutum in cauſis matrimonialibus, quando agitur de fœdere matrimonij, deciſ. 124. num. 35.

Statutum non fauet forenſibus, ſed ſubditis, deciſ. 137. num. 20.

Statutum inhabilitans perſonam, non afficit forenſem, deciſ. 294. num. 5.

Statutum quando dicatur minimè prohibitiuum, & nec formam inducat, deciſ. 126. num. 24.

Statutum ita interpretandum eſt, vt ab eo iniquitatem arceamus, & ne à ſapientibus poſſit iniquitatis redargui, deciſ. 167. num. 14.

Statutum particulare vbi non adeſt in aliquo loco, tunc recurrendum eſt ad conſuetudinem Regionis, & Ciuitatis, deciſ. 280. num. 19.

Statutum, quando redit ad diſpoſitionem iuris communis, eſt late interpretandum, deciſ. 167. num. 17.

Statutum, quando dicit, quod aliquid ſit faciendum iuxta diſpoſitionem iuris communis, debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ loquitur in terminis ſtatuti, deciſ. 117. num. 11.

Statutum quando dicatur permiſſiuum, non autem prohibitiuum, & annullatiuum actus aliter geſti, deciſ. 226. nu. 22. & 24.

Statutum loci contractus, quoad ſolemnitates eſt inſpiciendum, licet contrahentes ſint forenſes, deciſ. 294. numer. 7.

Statutum, quando dubium eſt, tunc pro illius interpretatione recurrendum eſt ad ius commune, deciſ. 106. numer. 18.

Statutum poteſt tollere legitimam fœminis ex iuſta cauſa, prout quando aliunde ſunt dotatæ, deciſ. 137. num. 12.

Statutum non debet eſſe mancum, deciſ. 206. num. 29.

Statutum contra ius, non eſt extendendum vltra expreſſa, deciſ. 280. num. 18.

Statutum propriè venit appellatione iuris communis, deciſ. 250. num. 21.

Statutum ſi fuerit factum in odium alicuius certæ perſonæ, & illa non eligat viam appellationis, ex quo non appellauit infra 10. dies non poteſt poſt annum via querelæ agere, vt dictum Statutum reuocetur, deciſ. 289. num. 62.

Statutum Laicorum ſi poteſt dirigere ſuos effectus ad ius ciuile, nec repugnet diſpoſitioni iuris Canonici, ſemper ceſſat voluntas derogandi illi, ceſſantibus verbis, & repugnantia ad inuicem diſponendi, deciſ. 126. num. 20.

Statutum loci contractus, tunc forenſis tenetur ſeruare, quando ſtatutum diſponit circa ſolemnitatem actus, qui reſpicit iuriſdictionem eius, in cuius Territorio contrahitur, deciſ. 294. num. 8.

Statuti vna pars alteram declarat, deciſ. 340. num. 31.

Statutum excludens dotatas cenſetur in dubio ſolum excludere ab hæreditate dotantis, deciſ. 329. num. 1.

Sed hoc non procedit quando vlterius progreditur, & ex contextu ipſius Statuti appareat eas voluiſſe excludere à cuiuſcumque hæreditate, ibid. num. 2.

Ita vt excluſio prædicta non ſit correſpectiua ad dotem, quodque vna dos operetur omnium hæreditatum iacturam, ibid. num. 3.

Statutum excludens fœminas dotatas à ſucceſſione eorum, qui dotem dederunt, communiter hanc recipit interpretationem, vt eatenus poſſit illas admittere ad hæreditatem eorum, qui dotem non dederunt, quatenus Statutum vlterius non progreditur, nec protrahat excluſionem etiam ad illorum hæreditatem, deciſ. 316. num. 5.

Statutum vocans proximiorem ad ſucceſſionem alicuius, intelligi debet de proximitate vera, non autem de ea, quæ ficte inducitur per repræſentationem, deciſ. 340. n. 28.

Statutum quando in ſucceſſione diuidit bona paterna à maternis, ea videtur mens ſtatuentium, vt bona conſeruentur in eadem agnatione, & familia, ibid. num. 18.

Statutum diſponens, vt duæ ſententiæ conformes habeant vim trium, eſt intelligendum de validis, & iuſtis, deciſ. 292. num. 50.

Statutum nullum extat Bononiæ, quod mulieribus contrahentibus certas ſolemnitates præſcribat, deciſ. 238. num. 12.

Statutum excludat fœminam ab hæreditate Patris, & aliorum, ſi ſit dotata à fratre, quid inde inferatur, deciſ. 329. num. 40. & 41.

Statutum excludens mulieres dotatas à ſucceſſione parentum, cenſetur eas excludere ob habitam iam dotem, ante delatam hæreditatem, deciſ. 264. num. 5.

Statutum excluſiuum fœminarum ſi in dotatione, & in excluſione loquatur alternatiuè qualiter ſit intelligendum, deciſ. 329. num. 17. & 18.

Statutum ad hæreditatem fratris admittens ſolum alium fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vterinum non habet locum in maternis bonis, deciſ. 167. num. 18.

Statutum, ſi in contractibus duo copulatiuè requirat pro forma, vtrumque adhiberi debet, & vnum ſine alio non ſubſtinetur, deciſ. 294. num. 14.

Statutum excluſiuum fœminarum totum eſt poſitum in motiuo conſeruandæ agnationis, deciſ. 206. num. 22.

Statutum præferens maſculos fœminis, eſt correctorium iuris Ciuilis, & ſic eſt ſtrictè interpretandum, deciſ. 167. num. 16.

Statutum, quando aliquas ſolemnitates requirit in contractibus, & vlterius procedit irritando contractus carentes huiuſmodi ſolemnitatibus, ſequitur, quod velit illas eſſe de forma.

Quæ neque prætermitti, neque per æquipollens adimpleri poteſt, deciſ. 294. num. 13.

Statutum loci contrahentium, ſi non afficit perſonam, nec eam inhabilitet præciſe, ſed ſolum det formam contractibus, & præſcribat ſolemnitates in illis ſeruandas, tunc non amplius illius ſolemnitates ſunt adhibendæ, ſed attendi debent ſolemnitates loci, in quo celebratur contractus, deciſ. 238. num. 3.

Et ab illa opinione non eſt recedendum, & eam pluries Rota amplexa fuit, ibid. num. 4.

Statutum excluſiuum fœminarum, ſi ad eas excludendas contentetur vna dote, abſurdum eſſet, vt pro inducenda totali excluſione earum, exigamus bis, ter, quater, & pluries dotes, deciſ. 329. num. 34.

Statutum fœminas excludens ab hæreditate, cenſetur ſolum excludere ab hæreditate dotantis, etiamſi plures recenſeret perſonas, deciſ. 329. num. 7.

Quia hoc caſu etiam viget illa æquitas, quod ſingula ſingulis referenda ſunt, ibid. num. 8.

Statutum requirens conſenſum proximiorum in contractu minorum, intelligitur de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis, deciſ. 81. num. 14.

Alias non intrat l. fin. C. ſi maior factus, ibid. num. 15.

Statutum ſi excludat filiam à ſucceſſione patris, ob exiſtentiam filiorum, non poterit ipſa filia in eius bonis prætendere legitimam, deciſ. 9. num. 2.

Statutum, ſi excludat omnino fœminas non ſolum à ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici quod illius loco ſuccedat dos, deciſ. 9. num. 3.

Quam idem Statutum dari volebat filiabus ita excluſis, ibidem num. 4.

Statutum, quando loquitur de perſona, puta, quicumque, &c. tunc perſona ficta non comprehenditur, prout nec Collegia, Vniuerſitates, deciſ. 353. num. 17.

per Statutum vt dicatur derogatum cap. cùm eſſes, de teſtam quid requiratur, deciſ. 126. num. 9.

Statutum vocans, proximiores ad ſucceſſionem patris, an loquatur de proximioribus ex parte, an vero ex linea patris, deciſ. 349. num. 21.

Statutum ſi mandet, quod filia vnica dote contenta ſit, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit, deciſ. 329. num. 36.

Statutum excluſiuum fœminarum, cui bona ſubiecta ſunt, non poteſt connecti cum alio ſtatuto, cui perſonæ ad ſucceſſionem contendentes ſunt ſubditæ, deciſ. 68. num. 9.

Statutum excluſiuum fœminarum vt liget, requiritur vtraque ſubiectio, deciſ. 137. num. 7.

Statutum excludens ſororem, & vocans fratrem; intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus, deciſ. 68. num. 4.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum

ſonarum non extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſunt expreſſæ, deciſ 329 num. 13.

Et nec habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto formaliter expreſſus tam ad effectum excluſionis, quam incluſionis, ibid. num. 14.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione propter dotem, fortius locum habet, ſi perſona, de cuius ſucceſſione agitur, non appareat nominata, niſi in ea parte ſtatuti, in qua tractetur de filiæ excluſione, aut in qua mentio fiat de perſonis, quæ dotem dederunt, deciſ. 316. num. 6.

Statuto ad ſucceſſionem vocante, eueniente vocationis caſu, vocato competit interdictum Quorum bonorum, deciſ. 349 num. 1.

Statuto excluſiuo fœminarum quando defunctus eſt ſubiectus, ſed ſucceſſionem prætendentes, ſunt forenſes, tunc fœm'ina non excluditur à maſculis, deciſ. 68. num. 11.

Statuta diſponentia, quod in donationibus requiratur inſinuatio, vt habeant locum, requiritur quod donans fiat pauperior, & donatarius locupletior, deciſ. 292. numer. 22.

Statuta excluſiua fœminarum, ſi ſint correſpectiua ad dotem, vt dicatur eis ſatisfactum, quid requiratur, deciſ. 329. num. 65.

Statuta excluſiua fœminarum, tamquam fundata in ratione agnationis conſeruandæ, debent conſeruare id totum, quod pertinet ad agnationem conſeruandam, deciſ. 232. num. 18.

Statuta excludentia fœminas dotatas interpretanda ſunt, vt fœminæ non ſuccedant dotantibus, deciſ. 329. oom. 53.

Et potius debet admitti ſuppletio verbi, quam admittatur illud abſurdum, quod fœmina ab vno dotata excludatur ab omnium ſucceſſione, ad quam de iure erat vocata, ibid. num. 54.

in Statutis de inſinuandis donationibus non comprehenduntur donationes ob cauſam, deciſ. 292. num. 33.

in Statutis excluſiuis fœminarum abſurdum eſſet ingens, ſi vellemus addere excluſionem ab hæreditate fratris, quæ non legitur in ipſo ſtatuto, ibid. num. 32.

in ſtatutis excluſiuis fœminarum, cauſa earum excluſionis, ratione agnationis conſeruandæ, eſt fauorabilis, deciſ. 232. num. 24.

Statuto poteſt induci, quod teſtamentum factum coram minori numero quam ſeptem teſtium, valeat, deciſ. 126. nu. 17. & vide num. 18.

Statuto ſi caueatur, quod debitor carcerari debeat pro debito, eodem modo dicendum erit de hærede illius, quamuis nulla in Statuto fiat mentio de hæredibus, deciſ. 39. numer. 2.

ſub Statuto Laicorum non comprehenditur perſona Eccleſiaſtica, deciſ. 58. num. 28.

in Statuto in dubio retinendus eſt ille intellectus, per quem reuertitur ad ius commune, deciſ 167. num. 15.

in Statuto mixtum continetur in diſpoſitione de ſimplici, dum mens ſtatuentium, & ratio adaptatur, deciſ. 206. nu. 9. & 13.

Statuta aliqua ſi Princeps iubeat quod obſeruentur, hoc intelligitur præterquam in iјs, quorum contrarium fuit ſpecifice expreſſum, deciſ. 4. nom. 10.

Statuta aliqua ſi ſint confirmata à Papa cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate tolli poſſunt, deciſ. 345. num. 2.

Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia, deciſ. 115. num. 25.

Statuta etiam confirmata à Papa quando non ſufficiant ad derogationem iuris Canonici, deciſ. 126. num. 31.

Statuta directa in perſonas ſubditas non comprehendunt foreoſes, deciſ. 294. nnm. 3.

Et iſta opinio tanquam verior, æquior, ac magis communis admittitur per plures, ibid. nnm. 4.

Statuti vis, & effectus diſpoſitionis illius conſiſtere dicitur in ratione io eo expreſſa, deciſ. 136. nnm. 6.

Statuti ratione ceſſante non ſolùm ceſſat eius diſpoſitio, ſed ab ea ratione ſtatutum interpretationem recipere debet, deciſ. 363. num. 5.

Statuti diſpoſitio eò magis poteſt vim ſuam operari, quo habet pro ſe teſtatoria voluntatem, deciſ. 316. num. 12.

Statuti vigore ſi aliquis prætendat aliquid ad ſe ſpectare, debet probare, quod interueniant omnes qualitates à ſtatuto requiſitæ, deciſ. 307. num. 10.

Statuta recipiunt interpretationem à Iure communi, deciſ. 271. num. 15.

Statuta particularia loci ſunt ſeruanda, non autem generalia Prouinciarum, deciſ. 145. num. 28.

Statuta debent reduci ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt iniquitatem non contineant, deciſ. 206. num. 16.

Statuta non poſſunt diſponere de perſona ſibi non ſubdita, deciſ. 294. num. 10.

Statuta Laicorum, ob defectum poteſtatis, non poſſunt diſponere circa Iuramenta, & alia ſpiritualia, in quibus ſeruari debet diſpoſitio Iuris Canonici, deciſ. 294. numer. 18.

Statuta non poſſunt extendi extra ſuum territorium ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 68. num. 8.

Statuta excluſiua fæminarum, anxiè ſolum inſiſtunt in conſeruatione familiæ maſculorum reſpectu bonorum paternorum, deciſ. 206. num. 25.

Statutorum verba debent intelligi ſtrictè, & in propria ſignificatione, deciſ. 323. num. 8.

Statutum loquens de donatione, intelligi debet de vera donatione, deciſ. 323. num. 80.

Statutorum diſpoſitiones referri debent ad id, quod frequentius accidit, deciſ. 329. oum. 10.

Statutorum vna pars aliam declarat, deciſ. 167. num. 8.

Statutis cenſetur quis ſe conformaſſe, deciſ. 264. numer. 13.

in Statutis omiſſum habetur pro omiſſo, deciſ. 329 numer. 6.

in Statutis excluſiuis fœminarum propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio: Ita quod non ſufficiat identitas, ſed requiritur maioritas rationis, deciſ. 264. num. 19. & 20.

ad Statutum aliquod ſi ſe referant contrahentes, præſumitur, ſe cum illo conformare voluiſſe, & ei ſubicere quatenus tali caſu eos non ligaſſet, deciſ. 250. num. 10. & vide num. 11. & 12.

Circa Statutorum diuerſorum locorum declarationem, Vide in calce Indicis.

STIPVLATIO.

Stipulatio ſtatim dicitur commiſſa, eueniente caſu obligationis, & ex ea agi poteſt, deciſ. 151. num. 1.

Stipulatio ex quo probetur, quod in donatione interuenerit, deciſ. 118. num. 14.

Stipulatio omnis tam ad hæredes quam contra hæredes tranſit, deciſ. 12. num. 33.

Stipulatio committitur pro damnis, & intereſſe, dum obligatio facti alieni non impletur, deciſ. 246. nom. 1.

Stipulatio Notarij pro omnibus quibus intereſt, facit, vt contractus poſſit minime reuocari in præiudicium intereſſe habentis, deciſ. 44. num. 20.

Stipulationem ſine dubio importat verbum, promitto, ſi reperiatur in inſtrumento publico, deciſ. 118. onm. 15.

STVDIVM quinquennale requiritur in eo, qui Doctoratus gradum aſſumere vult, deciſ. 183. num. 9.

STYLVS.

Stylus in ſpecie facti propoſiti debet probari, vt veniat attendendus, deciſ. 185. num. 7.

Stylus vt attendatur, requiritur vt ſit obtentus in contradictorio iudicio, præſertim quando eſt contra ius, deciſ. 141. num. 13.

Stylus inter Mercatores eſt ſeruandus, deciſ. 244. numer. 11.

Stylus aliquis, vt dicatur conſuetudinem introduxiſſe, quid requiratur, deciſ. 141. num. 12.

ex Stylo, vt plurimum Notarij ſolent inſtrumentis conceſſionis emphyteuſis apponere clauſulas, quibus dederis, ad habendum, & ſimiles, deciſ. 211. num. 9.

SVBDELEGARE noo poteſt habens miniſterium nudum, deciſ. 38. num. 27.

Subdelegare quis poteſt negotium ſibi commiſſum, ſi partes conſentiant, deciſ. 38. num. 45.

Subdelegare non poteſt executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ, non expreſſa perſona, & quare, deciſ. 38. num. 29.

Subdelegare poteſt executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ, deciſ. 38. num. 28.

Snbdelegandi poteſtas pendet à iuriſdictione, deciſ. 38. num. 26.

Subdelegandi poteſtas, quando prætenditur à lege, non intrat, quando coonceſſio facta ab homine requirit induſtriam, deciſ. 38. num. 29.

à SVBDITIS, officialis prohibetur recipere obligationes, & cum eis contrahere, deciſ. 26. num. 16.

SVBHASTATIO pignorum quando fit, ſemper requiritur licentia Principis, deciſ. 161. oum. 15.

Subhaſtatioois bonorum via omiſſa, poteſt actor in executiuis procedere ad capturam perſonæ, deciſ. 122. num. 17.

per Subhaſtationem immiſſus in poſſeſſionem præuia Iudicia auctoritate iuſtè poſſidet, deciſ. 122. oum. 2.

SVBIECTA ſunt talia, qualia demonſtrant prædicata, deciſ. 88. num. 19.

SVBLOCATIO de ſui natura ab alienante non aufert ius rei conductæ in totum, deciſ. 182. num. 6.

Sublocatio rei emphyteuticæ ab emphyteuta facta quando dominium vtile, ſubalternatumque remaneat penes eum, deciſ. 182. num. 7.

SVBORNATIO, ſeu corruptio teſtis deducta ex depoſitione ipſius teſtis, qualiter ſit probanda, deciſ. 66. num. 8.

SVBREPTIO.

Subreptio tollitur ex clauſulis, pro ſufficienter expreſſis, deciſ. 282. num. 23.

Subreptio ad hoc vt euitetur, quid ſufficiat, deciſ. 95. nu. 1.

Subreptio non inducitur ex taciturnitate earum rerum, quæ ſi narrata fuiſſent, facilius gratiam conceſſiſſet, deciſ. 11. num. 16.

Subreptio quando ceſſet, deciſ. 101. num. 14.

Subreptio de facto proprio vitiat gratiam, deciſ. 295. nu. 12.

Subreptionis vitio laborant literæ Apoſtolicæ, ſi non iuſtificentur, deciſ. 295. num. 2.

de Subreptione, vel de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi Papa procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudicari, deciſ. 11. num. 26.

de Subreptione allegata executor merus cognoſcere non poteſt, ibid. num. 18.

de Subreptione gratia ampliùs non poteſt impugnari, quando conſtet de poteſtate, & voluntate Principis, deciſ. 114. num. 7.

ad Subreptionem inducendam, quando taciturnitas aliqua non ſit habenda in conſideratione, deciſ. 11. num. 15.

de Subreptione, aut defectu voluntatis dari non poteſt abſque oris aperitione, quando in conceſſione eſt ſublata facultas contrarium dicendi, vel opponendi, deciſ. 157. numer. 14.

SVBROGATIO.

Subrogatio in beneficio datur propter litem, deciſ. 187. num. 18.

Subrogatio præſupponit, quod perſona ſubſtituta, ſeu ſubrogata, ſit diuerſa ab ea, in cuius locum ſubrogatur, deciſ. 235. num. 9.

Subrogatio non poteſt conſeruare ea, quæ repugnant conditioni eius, qui fuit ſubrogatus, deciſ. 29. num. 11.

Subrogatio quidquam non poteſt operari circa ea, quæ fuerunt extincta, & ſuppreſſa, ibid. num. 10.

Subrogatio gratioſa vt habeat locum, ſufficit quod lis eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata, deciſ. 71. num. 12.

ad Subrogationis gratioſæ validitatem ſufficit beneficium eſſe reſeruatum, deciſ. 71. num. 10. & 11.

SVBROGATVS.

Subrogatus aſſumit naturam eius in cuius locus ſubrogatur, deciſ. 123. num. 8.

Subrogato gratioſe danda eſt immiſſio, probato clericatu, obitu defuncti, poſſeſſione beneficij, & eiuſdem beneficij affectione, deciſ. 45. num 1.

Subrogatus efficitur eiuſdem naturæ eius, in cuius locum fuit ſubrogatus, deciſ. 29. num. 9.

Subrogato gratioſe debetur immiſſio, probata reſeruatione, poſſeſſione defuncti, & clericatu ipſius ſubrogati, deciſ. 352. num. 1.

Subrogato gratioſè vt non denegetur immiſſio, debet plenè, & indubitanter probare reſeruationem, deciſ. 245. num. 1.

Subrogato gratioſè, quando eſt concedenda immiſſio, ſufficit quod doceat de reſeruatione, Clericatu, & obitu defuncti in poſſeſſione, deciſ. 153. num. 8.

in Subrogatos tranſeunt priuilegia omnia ſuppreſſorum, deciſ. 352. num. 7.

SVBSCRIBENS primò dignior reputatur, deciſ. 322. num. 6.

Subſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura, deciſ. 159. num. 11.

Sed hoc procedit, quando ſubſcribens ſciuit contenta in ſcriptura, ibidem num. 12.

SVBSCRIPTIO generalis ſi adſit in principio protocolli, idest, In hoc protocollo ſubſcribentur à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio, deciſ. 113. num. 11.

SVBSEQVENTIA multa denotant plura antecedentia, deciſ. 155. num. 11.

Subſequentia quando alicui ſunt commiſſa, cenſentur etiam commiſſa antecedentia, deciſ. 64. num. 7.

Ex ſubſequentibus rectè infertur ad antecedens, deciſ. 191. num. 11.

de SVBSTANTIA rei quando non agitur, ſed de qualitate, probationes leuiores ſufficiunt, deciſ. 87. num. 13.

SVBSTITVTI alicuius vocatio per modum rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio, deciſ. 249. num. 7.

SVBSTITVTIO.

Subſtitutio facta omnibus filijs, & hæredibus deſcendentibus ſine filijs, non cenſetur facta filijs filiorum, deciſ. 272. num. 3.

Quicquid ſit vbi ſubſtitutio contineat fauorem, & prouiſionem filiorum, ibid. num. 3.

Subſtitutio facta filijs, quando non comprehendat nepotes, deciſ. 272. num. 6.

Subſtitutio pupillaris deficit, ſi filius deceſſerit poſt 14. annum, deciſ. 168. num. 1.

Subſtitutio ſecunda non continet orationem perfectam, quamuis adſit verbum, ſubſtituit, ſi deficiat perſona, cui ſit ſubſtitutio, deciſ. 168. num. 11.

Subſtitutio facta filijs, ſi ſit concepta per verba, inſtituit, & ſubſtituit, quæ cùm ſint directa operantur, vt appellatione filiorum veniant nepotes, deciſ. 279. num. 27.

Subſtitutio non ſuffragatur vocato poſt obitum alicuius, ſi caſus nondum euenit, deciſ. 198. num. 3.

Subſtitutio reciproca ad excluſionem aliorum ſemper intrat inter vocatos collectiue, deciſ. 215. num. 8.

Subſtitutio inter agnatos facta per modum conſilij non poteſt dici captatoria, deciſ. 350. num. 19. & 29.

Subſtitutio, quæ nondum competit, extra bona noſtra eſt, deciſ. 320. num. 23.

Subſtitutio captatoria facta non ſub conditione, ſed ſub modo, an teneat, deciſ. 350. num. 14.

Subſtitutio fideicommiſſaria continet grauamen, deciſ. 272. num. 5.

Subſtitutio in capita non competit nepotibus ex fratribus, ſe in ſtirpes, deciſ. 279. num. 24.

Subſtitutio facta ad bonum finem, & honeſtum pro conſeruatione familiæ, non videtur captatoria, deciſ. 350. num. 16.

Subſtitutio quando remaneat pura inſtitutio, deciſ. 63. numer. 2.

Subſtitutio ſi ſit reſtricta ad certam tempus, vltra non extenditur, & eo elapſo penitus euaneſcit, deciſ. 348. num. 1.

Subſtitutio ſi ſit facta ſub conditione, ſi conditio euaneſcit, expirat etiam ſubſtitutio cum omnibus ſuis oneribus, ibid. num. 4.

Quia ea cenſentur appoſita eueniente caſu ſubſtitutionis, à qua dependet, ibid. num. 5.

Suſtitutionis digreſſio ſi ſit poſita in parte actiua tantum, tunc non attenditur ad effectum inducendi grauamen, deciſ. 272. num. 14.

Subſtitutionis prioris conditio quando cenſeatur in ſecunda repetita, deciſ. 168. num. 4. 5. & 6.

à Subſtitutione fideicommiſſaria ſemel excluſus, non cenſetur ſemper excluſus, deciſ. 235. num. 1. & declara prout num. 3.

in Subſtitutione, ſi apponantur verba, pleno iure, quid operentur, deciſ. 22. num. 27.

in Subſtitutione prima, ſi tempus ſit appoſitum, regulat etiam ſecundam ſubſtitutionem, ſi nullum tempus in ea ſit appoſitum, deciſ. 168. num. 12.

in Subſtitutione etiam actiuè concepta pro filijs, non veniunt nepotes, quando ſunt tranſuerſales, deciſ. 279. num. 3.

ex Subſtitutione reciproca in primo gradu non infertur ad ſequentes vocatos, deciſ. 272. num. 20.

Subſtitutiones plures, quando dicantur de per ſe perfectæ, & ſeparatæ, deciſ. 168. num. 2.

Subſtitutionum gradus non ſunt multiplicandi, deciſ. 272. num. 2

Subſtitutionum gradus quando eſt vnicus tantum; non releuat, vt recedatur à conſil. Oldrad. 12. ibid. num. 15.

SVCCEDENDI ſpes ſi penitus ſit incerta, idem videtur iudicandum de ea, quod de iactu retis, qui nullam recipit æſtimationem, deciſ. 320. num. 25.

ius Succedendi defuncto ab inteſtato habet eius proximior, deciſ. 48. num. 4. & ei competit interdictum, quorum bonorum, contra alios, qui non ſunt hæredes, ibidem num. 5.

SVCCESSIO.

Succeſſio per ſtirpes videtur rationabilior, quam per capita, deciſ. 180. num. 5.

Succeſſio ab inteſtato regulariter fit per quotas, vel in vniuerſum, non autem per genera bonorum, & quare, deciſ. 329. num. 60.

Succeſſio in bonis paternis eſt actus proportionabilis conducens ad probationem filiationis, deciſ. 331. num. 4.

Succeſſionis cauſa ceſſante ceſſat actio ſuper legitima, eiuſque ſupplemento, deciſ. 316. num. 1.

Succeſſionis prima cauſa de Iure communi, eſt deſcendentium, reiecta omni ſexus differentia, deciſ. 5. num. 25.

Succeſſionem liberam tam in proprietate, quam in vſufructu abſque aliqua detractione, denotant verba, pleno iure, deciſ. 22. num. 28.

ad Succeſſionem admiſſio, quæ competit filijs ſolis, probat legitimationem, deciſ. 331. num. 7.

circa Succeſſionem differentia inter maſculos, & fœminas de iure communi eſt ſublata, deciſ. 206. numero 24.

Succeſſione inteſtati ceſſante, ceſſat petitio legitimæ, cum ea ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, deciſ. 9. num. 1.

à Succeſſione patris, ſi filia excluſa ſit à ſtatuto ob exiſtentiam filiorum, non poteſt prætendere legitimam in bonis paternis, ibid. num. 2.

à Succeſſione hæres non dicitur excluſus, ſi poſtquam adiuerit hæreditatem, ab ea fuerit excluſus, ſed hæreditate iam acquiſita priuatus, deciſ. 254. numero 8.

in Succeſſione quando alius non concurrit, tunc ſatis eſt, quod ſuccedere volens, oſtendat ſe eſſe in gradu ſucceſſibili, deciſ. 101. num. 15.

in Succeſſionibus, & fideicommiſſis præter gradus prærogatiuam eſt ſeparanda proximitas, deciſ. 5. numero 24.

S V C C E S S O R.

Succeſſor tenetur ſequi factum anteceſſoris, deciſ. 5. numero 13.

Succeſſor non poteſt reſpectiue impugnare confeſſionem ſui auctoris, deciſ. 135. num. 3.

Succeſſor plus iuris conſequi non poteſt, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet, deciſ. 5. num. 18.

Succeſſori an ſuffragetur quaſi poſſeſſio præſentandi defuncti, deciſ. 37. num. 3.

Succeſſori etiam ſuffragatur poſſeſſio defuncti ſemel probata, cum ea præſumatur continuata vſque ad obitum, & hoc præſertim ad immiſſionem obtinendam vigore ſubrogationis gratioſæ, deciſ. 41. num. 4.

ad Succeſſorem dignitatis, quando priuilegium eſt tranſitorium, non videtur electa induſtria perſonæ, deciſ. 38. num. 60.

ad Succeſſorem in Eccleſia pertinent fructus beneficiorum inexacti, deciſ. 19. num. 5.

SVITAS quare fuit introducta, deciſ. 160. numero 7.

Suitatis iure hæreditas, etiam non adita tranſmittitur, deciſ. 22. num. 40.

in Suitatis potentia, aut iure poteſtatis non eſt fundata legitimæ tranſmiſſio abſque agnitione, ſed in particulari priuilegio legitimæ, deciſ. 160. num. 4.

SVMMA ſcutorum mille dicitur notabilis, ſicuti etiam ſumma aureorum 500. deciſ. 195. num. 9.

S V M P T V M.

Sumptum de ſumpto, concurrentibus adminiculis, probat, deciſ. 129. num. 3.

Sumptum de ſumpto fidem non facit, quamuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum, deciſ. 224. numero 17.

Sumptum Bullæ multò minus probat, ſi careat die, & anno, ibid. num. 18.

SVPERFLVVM quando aliquid non dicatur, deciſ. 206. num. 31.

Superfluum illud non dicitur, quod aliquid etiam minimum operatur, deciſ. 206. num. 32.

Superflua non ſunt apta ad annullandum, & vitiandum actum ſed potius ipſa vitiantur, deciſ. 63. numero 9.

SVPERFLVITATES potius ſunt tolerandæ, quam admittenda fideicommiſſa, deciſ. 206. num. 33.

SVPERIORES Regulares non poſſunt conferre beneficia clauſtralia in titulum perpetuum, deciſ. 245. num. 15.

Superioris ſola præſentia abſque minis, quando adeſt timor coactionis, ſufficientem inducit metum, ad annullandum contractum cum ipſo initum, deciſ. 26. num. 28.

à Superiore ea quæ ſunt diſpoſita, non poteſt inferior reuocare, deciſ. 155. num. 26.

S V P P L I C A T I O.

Supplicatio ſola abſque literis probat, quando non agitur de iuſtificatione tituli, deciſ. 228. num. 6.

Supplicatio quando ab Oratore videatur porrecta, deciſ. 20. num. 15.

Supplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa, dat ius in re, deciſ. 92. num. 8.

ad Supplicationem partis ſi Papa concedat aliquam gratiam, eſt conditionalis, ſcilicet, quatenus narrata ſint vera, deciſ. 245. num. 18.

ante Supplicationem ſignatam de ſtylo præſtatur conſenſus partis, deciſ. 216. num. 12.

Supplicationes dantur de ſtylo Curiæ ſub die vacationis, etiamſi poſt offerantur, ibid. num. 11.

ad SVPPRESSIONEM Beneficij deueniri debet, ſi aliunde ei ſubueniri non poſſit, deciſ. 223. numero 10.

SVSPECTVS quando allegatur Iudex, an requiratur probatio cauſæ recuſationis, deciſ. 165. numero 6.

S V S P I C I O.

Suſpicio ſiniſtra alicuius perſonæ remouetur, ſtante eius honeſtate, deciſ. 265. num. 7.

Suſpicio ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, & non releuantes, non eſt ſufficiens, deciſ. 265. num. 6.

Suſpicio eſt debilior præſumptione, deciſ. 297. numero 12.

Suſpicio exiſtentiæ alicuius rei apud aliquem diluitur propter iuramenti vim, & potentiam, præſtiti ab illo, de non exiſtentia talis rei apud ipſum, ibidem num. 13.

Suſpicio omnis fraudis ceſſat, quando actus geritur palam, & publice, deciſ. 273. num. 6.

Suſpicio cum ſit minus ipſa præſumptione vim non obtinet probationis, deciſ. 265. num. 6.

Suſpicio eſt illa, quæ animum alicuius aliquo leui argumento in aliquam partem inclinat, etſi non omnem excludat dubitationem, deciſ. 255. num. 13.

Suſpicio eſt ſpecies quædam probationis inducens animum Iudicis ad aliquid credendum, ibid. num. 14.

Et non tamen habet probationis gradum, cum fixè non applicet animum Iudicis ad vnam partem, ſed eum abiguum reddit, ibid. num. 14

Suſpicionis quælibet modica cauſa ſufficit vt Iudex allegetur ſuſpectus, deciſ. 165. num. 7.

Suſpicione fraudis non caret, volens fingere id, quod non eſt, deciſ. 339. num. 50.

SYMPTOMATA morbi, licet ſint dolores, tamen illius vim, & qualitatem oſtendere poſſunt, deciſ. 308. num. 14.

Symptomata magna producere ſolent morbi magni, quales ſunt acuti, ibid. num. 7.

Symptomata morbi, quæ vocantur læſæ actionis, vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui, ibid. num. 16.

SYNDICVS Reipublicæ, ſicut quilibet alius adminiſtrator, non valet exercere liberalitatem de bonis adminiſtratis, deciſ. 155. num. 11.

T

T A C E N S.

TAcens quis in ſuum commodum, aſſentiſſe, & acceptaſſe videtur, deciſ. 12. num. 29.

TACITVRNITAS, quando non ſit habenda in conſideratione ad effectum inducendi ſubreptionem, deciſ. 11. num. 15.

ex Taciturnitate earum rerum non inducitur ſubreptio, quæ ſi narratæ fuiſſent, Papa facilius gratiam conceſſiſſet ibid. num. 16.

TEMPESTATIBVS, & alijs periculis expoſita eſt nauis, poſt diſceſſum è Portu, deciſ. 229. num. 24.

T E M P V S.

Tempus omne includit dictio, ſemper, deciſ. 186. numero 24.

Tempus præſens in futurum transfudit clauſula, ex nunc, prout ex tunc, deciſ. 7. num. 6.

Tempus futurum retrotrahit ad præteritum, clauſula, ex nunc, prout ex tunc, deciſ. 174. numer. 27. & 32.

Tempus antiquum in teſte dicitur quando agitur de probatione 60. annorum, deciſ. 88. num. 16.

Tempus quod ſufficiat pro æquanda ſorte ſecundum diſpoſitionem l. hæreditatum, ff. ad l. Falcid. deciſ. 47. numero 15.

Tempus ſi excedat memoriam hominum, eſt per teſtes improbabile, deciſ. 18 num. 11.

Tempus præciſum contractus eſt attendendum, ad cognoſcendum an ſit vtilis nec ne, deciſ. 81. numero 34.

Tempus omne comprehendit verbum, quandocumque, deciſ. 271. num. 17.

Tempus in prima ſubſtitutione appoſitum, regulat etiam ſequentem ſubſtitutionem, cui nullum tempus fuit adiectum, deciſ. 168. num. 12.

Tempus centum annorum in materia iuriſpatronatus habet

vim

vim immemorabilis, deciſ. 24t. num. t.

Tempus præfixum io gratia, quando eſt expreſſum, incipit currere à die datæ Bræuis, deciſ. 200. numero 7.

Temporis oon interrupti beneficio, quis poteſt conſequi liberationem à debito, deciſ. 262. num. 10.

Temporis beneficio valores rerum augeri poſſunt, deciſ. 46. num. 9.

Temporis longo ſpatio ſtante, quo aliquis aliquo vſus eſt, inducitur ratificatio, deciſ. 56. num. 8.

Temporis adiectio in gratijs, quando ſtet taxatiuè, deciſ. 209. num. 8.

Temporis extremitatem denotat dictio, tunc, deciſ. t2. numero 50.

à Temporis breuitate ad comparendum in citatione appoſiti, requiritur citatio, deciſ. 104. num. 14. intellige vt ibid. & num. 15. & 16.

ex Temporis taciturnitate, quo aliquis potuit contradicere, & non contradixit dicitur reſultare conſenſus, deciſ. at3. num. 8.

ex Temporis lapſu vt præſumatur ſolutio, quid debeat interuenire, deciſ. 262. num. 8. & 9.

intra Tempus determinatum, ſi pars citata non compareat, ſi poſtea perquiratur, hoc fit ex vrbanitate, deciſ. 76. numero 26.

Tempore autumnali, ſecundis ventis ſpirantibus, facilis eſt nauigatio, & expeditum eſt iter equitantibus, deciſ. 229. num. 2.

de Tempore præciſo poſſeſſionis teſtes deponere debent ad hoc, vt illam probent, deciſ. 46. numero 4.

T E R M I N V S.

Terminus præfixus ad comparendum ſi ſit nimis anguſtus, citatus non tenetur comparere, deciſ. 288. numero 9.

Terminus examinandi teſtes, ſi ſit prorogatus, ſi ſit communis vtrique parti, & eis innotuit, non eſt opus Intimatione, deciſ. 277. num. 10.

Terminus prorogatus, à primo non ſeparatur, & pro eodem ſolet reputari, ibid. num 10.

Terminus terminans aliud eſt, & aliud terminus terminatus, deciſ. 286. num. 4.

Terminus competens ad comparendum ſecundum locorum diſtantiam, debet dari in citatione, deciſ. t04. num. t3.

Terminus dari ſolitus citatis ad comparendum in citationibus, quæ fiunt per edictum, duplicatur, ibid. num. 17.

Termini ſola præfixio ad proſequendam appellationem habet vim peremptorij, deciſ. 124. num. t2.

Termini appellationis præfixio, quantæ ſit conſideratioois, ibid. num. 18. & 19.

Termini noui reprobatorij inſtantia non eſt attendenda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi inſtantia ſit in termino ferendæ ſententiæ, deciſ. 137. num. 16. amplia num. 17.

intra Terminom requiſitum dicitur facta publicatio reſignationis beneficij, ſi ſit facta intra terminum prorogatum, deciſ. 63. num. 12.

Termini diſcretiui in vna, eademque oratione poſiti ſolent excludere, & ſeparare, deciſ. 274. num. 8.

Termini quatuor ad docendum de paritione, ſi ſint ſeruati, & de ea non doceatur, tunc niſi infra menſem de paritione oſtendatur, declaratoria contra inobedientes relaxatur de ſtylo, deciſ. 303. num. 1. & 2.

Et iſte ſtylus etiam in mandato de manutenendo ſeruatur, declara vt. num. 3.

T E R R I T O R I V M.

Territorium præſumitur feudale, ſi fuit datum in excambium alterius territorij etiam feudalis, deciſ. 310. num. 44.

Territorium præſumitur feudale, ſi quando poſſeſſor deceſſit, ad Principem reuerſum foit, quia ſi fuiſſet allodiale, ſpectaſſet ad hæredes defuncti, etiam extraneos, deciſ. 310. num. 43.

Territoriom Garlexeñ originaliter fuit conceſſum in feudum per Reges Siciliæ, ibid. num. 10.

Territorium dum ſit tributarium pro collectis imponendis, quid in hoc tacitè inſit, deciſ. 339. numero 45.

Territorium, dictio hæc, eſt nomen generale, deciſ. 129. num. 6.

extra Territorium, banni effectus non porrigitur, deciſ. 103. num. 11.

Territoridm præſumitur feudale, ſi fuerit datum cum eadem recognitione, quæ ſolita erat dari ab alijs, deciſ. 344 numero 5.

Territorium præſumitur feudale, ſi reperiatur deſcriptum in libro vbi bona alicuius Regni deſcripti ſunt, ibidem num. 3.

Territorium præſumitur allodiale, ſi tanquam liberum à pluribus fuit poſſeſſum, ibid. num. 17.

Territorium præſumitur feudale, ſi ad Cameram reuerſum eſt propter obitum vaſſalli, ibid. num. 4.

Territorium, hoc verbum, in latitudine ſuæ ſignificationis poteſt comprehendere, & denotare naturam iuriſdictionis & feudi, deciſ. 3t0. num. 14.

Territorium, quod ſit ſolitum alienari ſine alicuius licentia, hoc importat præſumptionem allodialitatis, deciſ. 212. num. 8.

Territorium quando quis elienauit, & ad cantelam obtinuit licentiam ab aliquo illud alienandi, ex ea licentia non elicitur probatio adeo patens, vt ſit ineuitabilis pro feudalitate, ibid. num. 13.

Territorium, regulariter non proprietatem, & dominium prædiorum, ac rerum particularium importat, ſed iuriſdictionem, & coertionis ſuperioritatem, ibid. num. t5.

Territorium propriè dicitur vniuerſitas agrorum, ſeu terræ ſpatium iuriſdictione munitum, ibid. num. 16.

Territorium ex eo dicitur, quia Magiſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat, ibid. num. 17.

Territorij conceſſio quando arguatur, quod ſit potiùs conceſſio feudalis, quam donatio, licet adſint verba importantia donationem, deciſ. 344. num. 12.

Territorij conceſſio non dicitur feudalis, ſi ſit facta ſob annua præſtatione famulorum ſex, victualium &c. ſed potius dicitur contractus innominatus, ibidem num. 8. & 9.

extra Territorinm etiam poſſunt fieri citationes in principio iudicij, deciſ. 39 num. 15.

extra Territorium bannientis, bannitus non prohibetur agere, deciſ. t03. num. 10.

extra Territorium citatio non poteſt fieri, deciſ. 36. num. 12.

in Territorio ineſt iuriſdictio, tanquam ſeruitus in fundo ſeruiente:

Vel tanquam nebula ſuper palude Solis calore generata, deciſ. 310. num. 18.

Territorio conceſſo intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio, ibid. nom. 19.

Dictio, *Territorium*, eſt nomen generale, deciſ. 129. num. 6.

T E R T I V S.

Tertius veniens ad cauſam poſt executionem non admittitur, cum res non ſit integra, deciſ. 313. numero 11.

Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis &c. facit omnia acta ſua, ibid. num. 6.

Tertius non poteſt contra creditorem principalem, cui ſolutum fuit, allegare præſumptam ſolutionem, ex forma Statut. Vrb. deciſ. 34. num. 20.

Tertius poſſeſſor poteſt opponere exceptionem, quod melioramenta ſuper quibus eſt appoſitus cenſus, non ſunt de dominio imponentis, deciſ. 116. num. 12.

Tertius venire poteſt ad cauſam triplici tempore.
Primò ante condemnationem.
Secundò poſt condemnationem, ſed ante actualem executionem conſummatam.
Tertiò poſt executionem factam, deciſ. 313. numero 9.

Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, ita facit omnia acta ſua, perinde ac ſi ipſe illa feciſſet, ibid. num. 7.

Tertius veniens ad cauſam in terminis, & ſtatu in quo reperitur, non poteſt impedire executionem; & hoc maximè ſtante clauſula, ſine præiudicio, ibidem numero 4.

Tertius veoiens ad cauſam non citatus ante condemnationem, vel poſt condemnationem, ſed non actualiter conſummatam, dicitor conſtituere triangularem proceſſum, & poſſe admitti non ſolum in prima, ſed etiam in ſecunda inſtantia, ibid. num. 10.

Tertij præiudicium, quod venit conſecutiuè, quando attendendum non ſit, deciſ. 273. num. 26.

Tertio venienti iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantium, quàmuis acta inter eos facta non præiudicent; non tamen licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ fauore vnius litigatoris, qui ius ſuum probauit, & quare, deciſ. 357. num. 6. & 7.

Tertio non nocent acta inter alios facta, ſi nunquam in eo

iodicio ſuit citatus, vel nominatus, deciſ. 322. numero 2.

ad Tertio non pertinet actio negotiorum geſtorum, cum ſit perſonalis, deciſ. 154. num. 8.

TESTAMENTVM.

Teſtamentum, quod valeat cum minori numero ſeptem teſtium, ſtatuto induci poteſt, deciſ. 126. numero 17.

Quod procedit etiam ſi tale ſtatutum ſit conditum à Ciuitate ſuperiorem non recognoſcente, ibidem numero 18.

Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia, præualet poſteriori non habenti illam ſpecialem derogationem dictæ clauſulæ, deciſ. 247. num. 1. & 3.

Teſtamentum vltimum, ſi fuerit in poſterioribus codicillis comprobatum, addita clauſula, quod debeat valere omni meliori modo, tunc cenſetur derogatum primo, ibidem num. 10.

Teſtamentum tempore peſtis factum vt valeat, numerus teſtium non debet eſſe minor quinque, ſecundum veriorem, & magis æquam ſententiam, deciſ. 356. num. 7. & 8.

Teſtamentum, quod caret legitimo numero teſtium, oſtendere non poteſt, quæ fuerit Teſtatoris voluntas, deciſ. 356. num. 2.

Teſtamentum debet fieri per ipſum teſtatorem, deciſ. 350. num. 6.

Teſtamentum confectum coram Parocho, & duobus teſtibus, poteſt, & debet ad inſtantiam nedum hæredum, ſed etiam legatariorum, & aliorum quorumcumque intereſſe habentium in publicam formam redigi ad perpetuam rei memoriam, deciſ. 126. num. 3.

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, vt tollatur per ſecundum, an requiratur, vt in indiuiduo fiat mentio d. derogatoriæ, deciſ. 201. numero 11.

Teſtamentum carcerati factum ad fauorem Iudicis, aut officialis, non tenet, deciſ. 26. num. 13.

Teſtamentum primum ipſo iure tollitur per ſecundum, deciſ. 201. num. 2.

Teſtamentum ne validè conficiatur ſi quis præſtiterit impedimentum, ei denegantur omnes actiones, ſiue ſint legitimi hæredes, ſiue in alio teſtamento ſcripti, deciſ. 126. num. 36.

Teſtamentum ſi contineat plura legata pia, poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra hæredem Laicum, deciſ. 126. num. 6.

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, non tollitur per ſecundum, ſi in eo ſit facta ſpecialis mentio primi. deciſ. 247. num. 6. & 12.

Teſtamentum poſterius, quando reddatur ſuſpectum, deciſ. 201. num. 4.

Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus valet, ſecundum text. in cap. cum eſſet, de teſtam. deciſ. 356. num. 9.

Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia, non tollitur per ſecundum, niſi in eo inſerantur ſpecialia relatiua ad d. primum teſtamentum, deciſ. 247. num. 2.

Nam tunc poſterior diſpoſitio cenſetur facta per Teſtatorem apparenter, & per ſimulationem, ibidem num. 2.

Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus, ſi verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius Canonicum ſeruatur, deciſ. 126. num. 1.

Et nedum ſubſtinetur, vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ, ibid. num. 2.

Teſtamentum magis fauorabile liberis, ſiue ſit primum, ſiue ſit ſecundum, eſt attendendum: vide rationem, deciſ. 247. num. 19. 20. & 21.

Et ſic in hoc caſu concurrit duplex derogatio, vna à teſtatore expreſſa, & alia tacita à lege, deciſ. 247. num. 22.

Teſtamenti ſolemnitas, vt dicatur remiſſa propter peſtem, quid requiratur, deciſ. 356. num. 5.

Teſtamenti diſpoſitionem quando ſetentia aliqua commutat, ſi per aliam ſententiam illa reuocetur, dicta ſententia eſt nulla, ſi prædicta commutatio vigore Breuis Apoſtolici ſit facta, deciſ. 11. num. 11.

Teſtamenti verbis quando interpretatio eſt directo contraria, reiicienda eſt, deciſ. 198. num. 1.

Teſtamenti vna pars, aliam declarat, deciſ. 278. numero 6.

Teſtamenti ſolemnitas, & numerus teſtium in eo requiſitus propter inſtantem neceſſitatem calamitoſi temporis peſtis, cenſetur remiſſus, deciſ. 356. numero 4.

Teſtamenti verba, quando ſunt dubia, recipere debent interpretationem à Iure communi, à præſumpta mente Teſtatoris, ab æquitate, & à poſterioribus alijs verbis d. teſtamenti, deciſ. 278. num. 22.

Teſtamenti vna pars non poteſt alteri interpretationem dare, ſi aliquam liceat diuerſitatis rationem inter vtramque conſtituere, deciſ. 5. num. 27.

ex Teſtamenti vna parte deſumitur alterius interpretatio, deciſ. 5. num. 26.

Teſtamento poſteriori multipliciter derogari ſolet, deciſ. 247. num. 5. 8. & 9.

Teſtamento, in quo eſt inſtitutus hæres filius maſculus, magis eſt fauendum, quam illi, in quo eſt inſtituta hæres filia fœmina, ibid. num. 17.

Teſtamento, niſi viſo, & oculariter perlecto, non poteſt hæres nec tacite, nec expreſſe renunciare hæreditati, deciſ. 140. num. 8.

ex Teſtamento, in quo nullum vitium apparet, competit actio legatario, deciſ. 274. num. 1.

in Teſtamento vocato debetur immiſſio in vim l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 240. num. 1.

in Teſtamento primo, ſi ſit appoſita clauſula derogatoria omnium aliarum voluntatum, ex hoc non adimitur facultas teſtatoris de eo reuocando, deciſ. 201. num. 2. & vide num. 3.

in Teſtamento Ius ciuile requirit ſeptem teſtes puberes, maſculos, & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione, deciſ. 126. num. 54.

ex Teſtamento in aliquem poteſt transferri iuſpatronatus, deciſ. 267. num. 4.

in Teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi legatum adſcribere, prohibente hoc Senatus Conſult. Libonian. deciſ. 356. num. 11.

in Teſtamento primo, clauſula derogatoria, quare à teſtatoribus apponatur, deciſ. 257. num. 15.

in Teſtamento, ſi ſit facta confeſſio de pecunia recepta, vel debita ab eo, vel ei, cui Teſtator legare non poteſt, minimè valida eſt donatio & legatum præſumitur factum in fraudem legis, deciſ. 55. num. 11.

contra Teſtamentum paternum veniens melioris conditionis eſſe non debet, quam qui venit præter voluntatem patris, deciſ. 316. num. 26.

Teſtamentorum diſpoſitiones ſunt attendendæ, deciſ. 274. num. 2.

Teſtamentorum iura ab alieno arbitrio pendere non licet, deciſ. 350. num. 9.

in Teſtamentis factis tempore peſtis, vt remittatur legitimus numerus teſtium, quid ſit neceſſe, deciſ. 356. numero 6.

in Teſtamentis verba benigne ex amoris dictamine accipienda ſunt: in contractibus vero ſtricte, quia in contrahentibus deficit hæc charitas, deciſ. 172. num. 91.

in Teſtamentis de iure Canonico ſufficiunt duo teſtes, & Parochus, deciſ. 126. num. 26.

in Teſtamentis nuncupatiuis, reſpectu primi hæredis ſunt neceſſaria verba, ore proprio, deciſ. 22. numero 25.

in Teſtamentis de iure Canonico deſiderantur tantum duo teſtes, & non tantum maſculi, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt, deciſ. 126. num. 15.

TESTANDI facultate caret monialis profeſſa, deciſ. 121. num. 11.

TESTATOR.

Teſtator, quando vocauit plures ex vna parte, & vnus ex altera parte nominatus eſt nomine proprio; tunc hæreditas diuiditur in duas partes, deciſ. 278. num. 24. & vide num. 20.

Teſtator, ſi pure reliquerit legatum, & poſtea illud ſub conditione facti alterius adimat, non tenet talis ademptio, deciſ. 86. num. 54.

Teſtator, ſi reſeruauerit, quod teſtes ſubſcriberent teſtamentum, ſi ſubſcriptiones ſecutæ non fuerint dicendum eſt teſtamentum imperfectum remanſiſſe, deciſ. 126. numero 33.

Teſtator non cenſetur vocaſſe omnes deſcendentes ad ſucceſſionem; licet vſus ſit verbo, quoſcumque, niſi addiderit verbum; naſcituros, deciſ. 279. num. 26.

Teſtator ſi relinquat alicui in codicillis eamdem quantitatem, quam ei reliquit in teſtamento cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet, deciſ. 134. num. 22.

Teſtator quoties ordinauit, quod eueniente caſu ſubſtitutionis, certa pars bonorum deueniat ad cauſam piam, tunc Monaſterium excluditur, deciſ. 179. num. 14.

Teſta-

Teſtator, quando vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam; tunc loco filij non venit Monaſterium, deciſ. 179. num 16.

Teſtator, ſi faciat me hæredem, & iubeat quod pater meus non me moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet, deciſ. 86. nu. 53.

Teſtator an præſumatur hæredem in proprietate inſtituiſſe, ſi illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & confectione innentarij, deciſ. 83. num. 10.

Teſtator, vocans filios cum qualitate maſculinitatis, videtur contemplatam ſuiſſe agnationis conſeruationem, deciſ. 279. num. 20.

Teſtator, quando de euictione tenetur, tunc non ſolum eius hæres etiam ad hoc tenetur, ſed pariter hæres hæredis, deciſ. 176. num. 3.

Teſtatnr, ſi alicui reliquerit legatum pure, & ſimpliciter, & deinde ſubiunxit, quod ſi Caius hoc, vel illud fecerit, vel non, &c. illud adimo; modo ſi Caius non adimpleuerit voluntatem teſtatoris, an legatarius veniat priuandus legato, deciſ. 86. num. 44.

Teſtatnr ſi in teſtamentn dixerit, bona velle quod remaneant in agnatione maſculina, & poſtea in Codicillis dixerit in familia, nihilominus de maſculina erit intelligendum, deciſ. 89. num. 24.

Teſtator ſi aliquid voluiſſet, id expreſſiſſet, deciſ. 249. num. 14.

Teſtator, ſi aliquid reliquerit pro Capella fabricanda, hoc præſupponit exiſtentiam Capellæ, deciſ. 11. nu. 23.

Teſtator, ſi alicui reliquerit nominationem puellarum dotandarum, debet intelligi relicta cum effectu, deciſ. 35. num. 20.

Teſtator ex quibus pateat, qnod voluerit vt filia eius contenta eſſet, aut dote, aut vſufructu eidem relicto, deciſ. 9. num. 8.

Teſtator, ſi non concedat abſolutam facultatem alienandi, ſed limitatam; hoc non inducit coniecturam inſtitutionis in proprietate, deciſ. 83. num. 9.

Teſtator non præſumitur voluiſſe duplicare legatum, deciſ. 336. num. 10.

Teſtator, non poteſt facere quin leges habeant locum in ſuo teſtamento, deciſ. 312. num. 8.

Teſtator, ſi inſtituerit hæredes Titium, & filios fratris d. Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titius, & ſemiſſem filij fratrum, deciſ. 278. num. 15.

Teſtator ex quibus cenſeatur legatum feciſſe rationem officij, vel perſonæ nominatæ, deciſ. 309. numero 15.

Teſtator cenſetur voluiſſe vt hæres obliget bona pro reſtitutione dotis, ad quam ipſe aſcendens coactus eſſet ſi vixiſſet, deciſ. 312. num. 15.

Teſtator regulariter non videtur affectione moueri erga ignotos, deciſ. 309. num. 16.

Teſtator, quando non præſumatur velle immutare diſpoſitionem teſtamentariam in Codicillis, deciſ. 348. numero 8.

Teſtator ſolus in vltimis voluntatibus eſt cauſa efficiens, deciſ. 38. num. 37.

Teſtator ſi reliquerit aliquod legatum ad certum effectum, & ipſe in vita illud adimpleuerit, illud amplius non debetur, deciſ. 60. num. 1.

Teſtatnr, ſi aliquid reliquerit vni Eccleſiæ, & Papa per viam gratiæ diſponit quod illud alteri Eccleſiæ tribuatur, bene dicitur Papam ſcire præiudicium, quod dictæ Eccleſiæ infertur, deciſ. 11. num. 27.

Teſtator ſi iubeat executoribus teſtamentarijs, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerint, hæres debeat dare 1000. hoc præceptum tanquam irrationabile non obligat hæredem, deciſ. 86. num. 51.

Teſtator præſumitur in dubio, ſe omnino voluiſſe conſormare cum diſpoſitione Iuris communis, deciſ. 180. nu. 10.

Teſtator ſi nominet certam perſonam ad faciendam certam elemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſonæ, deciſ. 38. num. 35. & 64.

Teſtator præferens nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia, an ex hoc cenſeatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 106. num. 2.

Teſtator non cenſetur inſtigatus à minore, ad faciendum ſe inſtituere hæredem, deciſ. 247. num. 15.

Teſtator cenſetur prohibuiſſe detractionem Trebellianicæ, ſi iuſſerit quod eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacumque, etiam vrgentiſſima cauſa, tam à ſuis hæredibus, quam ab eorum ſucceſſoribus, &c. deciſ. 5. num. 8.

Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod filiæ fœminæ ſuccederent deficientibus maſculis, inter maſculos reſultat reciproca ſubſtitutio, deciſ. 341. num. 9.

Et idem eſt, ac ſi facta ſubſtitutio eſſet vltimo, in toto, eo, quod eis fuit relictum, ibidem num. 10. 11. & 12.

Teſtator, ſicuti expreſſe minime poteſt diſponere ne bona ſua alienentur ex cauſa conſtitutionis dotis deſcendentibus, deciſ. 312. num. 20.

Ita nec tacite id ei permiſſum eſt ex ſubſtitutione, in fauorem collateralis, vel extranei, ibidem numero 20.

Teſtator, ſi ſemel locutus fuerit de filijs, & nepotibus, & poſtea fecerit aliquam ſubſtitutionem vocando tantum filios; eo caſu non poſſunt venire etiam nepotes, deciſ. 279. num. 10. & 11.

Teſtator, quando diſcretiue locutus eſt de filijs, & de filijs filiorum, id eſt nepotibus, tunc certum eſt, quod filiorum appellatione non veniunt nepotes, ibidem numero 9.

Teſtatnr præſumitur ſe voluiſſe conſormare cum diſpoſitione Iuris cnmmunis, ibid. num. 7.

Teſtator ſubſtituendo Monaſterium, videtur illud ſubſtituiſſe fauore animæ, deciſ. 178. num. 13.

Teſtator præſumitur ſe conformare voluiſſe cum Iuris communis diſpoſitione in ſucceſſione ſuæ hæreditatis, deciſ. 278. num. 11.

Teſtator non præſumitur, quod voluerit, vt hæredes minus dilecti, eſſent melioris conditionis, quam illi qui ſunt ab eo prædilecti, ibid num. 8.

Teſtator, ne dicatur incontinenti ſe correxiſſe, capienda eſt ea interpretatio, deciſ. 9. num. 11.

Teſtator non præſupponens nomen hæredis, quando nominat vſumfructuarium, & illud præſupponens, quando nominat inſtitutum poſt illius mortem, tunc ille cenſetur Iure inſtitutus, deciſ. 22. num. 31.

Teſtator expreſſe poteſt diſponere de rebus hæredis, deciſ. 83. num. 24.

Teſtator non poteſt decedere pro parte teſtatus & pro parte inteſtatus, ibid. num. 20.

Teſtator ex quibus eliciatur quod voluerit grauare tantum filios, & non nepotes, deciſ. 272. numero 8.

Teſtator ſi inſtituerit aliquem hæredem proprietarium, & alteri reliquerit vſumfructum, & in caſu contrauentionis diſpoſuerit, quod vſuſfructus pertineat ad hæredes proprietarios;

Stante contrauentione, vſuſfructus non ſpectabit hæredibus iure legati, ſed iure conſolidationis, deciſ. 86. num. 28. & 29.

Teſtator poſtquam pure legatum alicui reliquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu quo illud non faciat, adimere vult legatum legatario.

Stante contrauentione, an deficiat legatum: & omnes excepto Menoch. & alijs, quos ipſe allegat, tenent ademptionem eſſe nullam, deciſ. 86. num. 47. & 48.

Teſtatoris voluntatem non dicitur Papa alteraſſe, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerando ordinata ab eo, deciſ. 11. num. 14.

Teſtatoris voluntatem vt aſſequatur executor teſtamentarius, bene poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam deciſ. 35. num. 21.

Teſtatoris creditor ſi hæres ſit, poteſt perſonam creditoris repræſentare, deciſ. 2. num. 18.

Teſtatoris prædilectio erga vnum ex cohæredibus, ex quibus arguatur, deciſ. 278. num. 7

Teſtatoris diſpoſitio, vbi pupillus educari debeat, ſeruanda eſt, deciſ. 255. num. 1.

Teſtatoris diſpoſitio collata in filios, quando poteſt impleri, & purificari in ipſis filijs, tunc ea diſpoſitio non extenditur, vt comprehendat etiam nepotes, deciſ. 279. numero 16.

Teſtatoris aſſertio probat contra hæredem, deciſ. 97. num. 3.

Teſtatoris verba vere, & naturaliter non autem ficte ſunt intelligenda, deciſ. 179. num. 19.

Teſtatoris diſpoſitio, vt eligatur incertus de certis, quare ſuſtineatur, deciſ. 38. num. 38.

Teſtatoris voluntatem claram, quando habemus, non vlterius ambigendum, deciſ. 348. num. 10.

Teſtatoris verba qualiter ſint intelligenda, deciſ. 152. numero 5.

Teſtatoris voluntas ſi non poſſit adimpleri in certo caſu, benè per Papam commutatur, deciſ. 11. numer. 12. & 13.

à Teſtatore cenſetur magis dilecta cauſa pia, quam hæres extraneus, deciſ. 247. num. 11.

Teſtatorum verba liberaliter ſunt accipienda, cum liberalitatem

ſitate me exerceat, deciſ. 172. num. 89.
Teſtatores ſoliti ſunt multa dicere, quæ abundant, deciſ. 348. num. 12.

T E S T I S.

Teſtis conſanguineus plene probat mortem ſui conſanguinei, ſi pro ratione aſſignet, quod propter illius mortem pulla veſte ſuit indutus, deciſ. 13. num. 5.
Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt, deciſ. 155. numero 16.
Teſtis poteſt eſſe procurator in cauſa, ſi non acceptauerit mandatum, & non ſit in cauſa, deciſ. 66. numero 14.
Teſtis non poteſt eſſe procurator in cauſa, ibidem numero 13.
Teſtis vnicus, ſed bonæ qualitatis, & cuius depoſitioni faueat iuris præſumptio, magnam fidem meretur, deciſ. 311. num. 7.
Teſtis deponens ſuper magnitudine morbi, debet ferre ſigna vehementiæ illius, deciſ. 308. num. 5.
Teſtis ſuper magnitudine morbi deponens enumerando paraſiſmos in illius acceſſu venientes, non dicitur referre ſigna morbi magnitudinem ſignificantia, ibidem num. 9.
Teſtis licet poſſit vti ſua peritia in cognoſcendo rem, ſuper qua deponit, eius tamen peritia non ſuffragatur, quando deponit vt teſtis, nec fuit à Iudice deputatus tanquam peritus, ibid. num. 13.
Teſtis deponens de rebus, quæ ſub eius ſenſu non cadunt, ſed ſignis externis deprehenduntur, debet referre ſigna, ex quibus iuſtificetur eius depoſitio, ibidem num. 12.
Teſtis ſingularis non probat, deciſ. 324. numero 14.
Teſtis nihil affirmatiue, ſed imaginarie deponens, non attenditur, deciſ. 199. num. 7.
Teſtis plures patiens exceptiones nihil probat, ibidem num. 5.
Teſtis vnicus bene probat identitatem bonorum, iunctis adminiculis, deciſ. 125. num. 4.
Teſtis de auditu non releuat, deciſ. 199. num. 6.
Teſtis vnicus ſufficit in his, quæ manutentionem reſpiciunt deciſ. 15. num. 14.
Teſtis vnus cum fama, concurrentibus adminiculis in criminalibus, & in cauſa matrimoniali plenam facit probationem, deciſ. 191. num. 18.
Teſtis vnicus concurrentibus adminiculis plene probat, deciſ. 87. num. 9.
Teſtis repellitur, ſi ſit vilis, & pauper, deciſ. 290. num. 2.
Teſtis ſi non reddat rationem ſcientiæ, non attenditur, deciſ. 256. num. 6.
Teſtis amicus inimici non repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis, vel ita amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari, alias ſecus, deciſ. 277. num. 18.
Teſtis deponens non de propria ſcientia, ſed de auditu à parte aduerſa, recipit reſponſionem, quod abſente parte d. confeſſio non probat, deciſ. 256. num. 5.
Teſtis deponens aliquid in odium eius, contra quem inducitur, non probat, deciſ. 170. num. 2.
Teſtis non concludens in ſuo dicto, non attenditur, deciſ. 170. num. 18.
Teſtis repellitur per exceptionem inimicitiæ, deciſ. 180. num. 21.
Teſtis dictum eliditur ex depoſitione alterius teſtis magis informati, deciſ. 250. num. 24.
Teſtis ſubornatio, ſiue corruptio deducta ex depoſitione ipſiuſmet Teſtis, eſt concludenter probanda, deciſ. 66. num. 8.
Teſtis de auditu nullum gradum probationis facit, deciſ. 214. num. 8.
Teſtis non informatus de re ſuper qua examinatur, non attenditur, deciſ. 151. num. 10.
Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere, deciſ. 155. num. 5.
Teſtis deficiens in ratione, non probat, deciſ. 151. numero 9.
Teſti referenti ſe ad aliquas ſcripturas, non creditur, niſi illæ producantur, deciſ. 170. num. 21.
Teſti ſunt adminiſtranda alimenta à producente, ſi ad effectum ſe examinandi degit in aliquo loco, & non per hoc minuitur eius fides, cum d. alimenta ei ſint de iure adminiſtranda, deciſ. 239. num. 24.
Teſti de auditu non debetur maior fides, quam danda eſſet illi, à quo audiuit, deciſ. 308. num. 11.
Teſtes magis informati præſumuntur veriſimiliora deponere, deciſ. 277. num. 28.
Teſti vnico non creditur, deciſ. 169. num. 8.
Teſti vnico eo magis minus creditur, ſi deponat de auditu, ibid. num. 9.
Teſti vnico ſi ſit ſtandum ad fauorem inducentis, ſic etiam erit ſtandum contra eum, deciſ. 262. numero 6.
Teſti non eſt credendum, ſi eius dictum contineat exonerationem propriæ culpæ, deciſ. 181. num. 20.
Teſti inueriſimilia deponenti non ſtatur, deciſ. 170. numero 22.
per Teſtem vnicum probatio eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis, deciſ. 87. num. 12.
in Teſte falſitas, & contrarietas ſolum admittitur in ſubſtantialibus, ibid. num. 7.
Teſte trino ſi ſcriptura priuata ſit ſubſcripta, de Iure dicitur ſolemnis, deciſ. 118. num. 2. & vide num. 3.
in Teſte ætas debet attendi de tempore motæ litis, deciſ. 74. num. 18.
in Teſte decipi non poteſt ſenſus viſus, deciſ. 138. numero 5.
Teſtes duo in omni materia ſufficiunt, ibidem numero 19.
Teſtes magis informati præferuntur teſtibus minus informatis, ibid. num. 4.
Teſtes de auditu, & maximè parte aduerſa, non probant, deciſ. 191. num. 4.
Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ, ſunt nulliter examinati, deciſ. 136. num. 6.
Teſtes recipiunt interpretationem, & declarationem à ſcriptura, de qua deponunt, deciſ. 284. numero 25.
Teſtes vt probent tempus immemorabile, debent deponere de auditu à maioribus, qui dicerent ſe idem vidiſſe, & audiuiſſe a maioribus ſuis, deciſ. 136. num. 6.
Teſtes in ſecunda inſtantia poſſunt denuò recipi ſuper iiſdem articulis, ſeu directo contrarijs: ſed hoc eſt verum de Iure Ciuili, deciſ. 266. num. 5.
Teſtes de auditu probant in antiquis, deciſ. 88. numero 17.
Teſtes ſingulares ſufficienter probant concurrentibus adminiculis, deciſ. 66. num. 2. 3. & 9.
Teſtes viles, & patientes plures exceptiones, non probant in materia ſeparationis thori, deciſ. 324. numero 13.
Teſtes ſi deponant de certa ſcientia, & facto proprio magis probant, deciſ. 243. num. 12.
Teſtes debent eſſe annorum 54. vt de immemorabili deponere poſſint, dempto tamen tempore litis, deciſ. 266. numero 16.
Teſtes vt probent immemorabilem, debent percurrere tempus ante motam litem, deciſ. 142. numero 5.
Teſtes domeſtici admittuntur ad probandam ſæuitiam viri erga vxorem, deciſ. 277. num. 16.
Teſtes iidem in ſecunda inſtantia, vel alij ſuper iiſdem articulis, vel directo contrarijs, non ſunt admittendi, deciſ. 266. num. 4.
Sed hoc procedit de Iure Canonico, ibidem numero 4.
Teſtes plene probant negatiuam ſine alia coarctatione, ſi deponant de re valde eis nota, deciſ. 243. numero 7.
Teſtes qui in ſuo dicto oſtendunt ſe peritiores, & veriſimilia deponunt, præferuntur alijs, deciſ. 151. numero 15.
Teſtes qui deponunt de eorum iudicio, probationem aliquam non faciunt, deciſ. 259. num. 12.
Teſtes ſi deponant, quod quis aliquid poſſidebat, & conſtet, quod ille in eo nullum habeat legitimum titulum, vtique dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis, deciſ. 125. num. 16.
Teſtes quando deponunt de his rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporis, probant, licet rationem non reddant, deciſ. 236. num. 5.
Teſtes recepti abſque partis citatione non releuant, deciſ. 277. num. 31.
Teſtes quando probent vitam, ac morum honeſtatem alicuius, deciſ. 138. num. 7.
Teſtes famuli pro Domino tunc admittuntur, quando veritas aliter haberi non poteſt, deciſ. 246. numero 27.
Teſtes illi, qui ſpecificè deponunt, præualent illis, qui genericè deponunt, deciſ. 277. num. 27.
Teſtes melius informati, debent præferri alijs, deciſ. 45. num. 25.

Teſtes probant famam, ſi dicant publice audiuiſſe, licet non dicant à quibus, deciſ. 191. num. 20.

Teſtes, qui apertè conuincuntur ab alijs teſtibus, non probant, deciſ. 191. num. 23.

Teſtes, vt excuſentur à vitio falſitatis, fœdere diſtinctionis locorum, ac temporum reduci poſſunt ad concordiam, ibid. num. 26.

Teſtes, ad hoc vt probent tempus immemorabile, debent deponere de publica voce, & fama per verbum, fuit, deciſ. 136. num. 7.

Teſtes ſalariati pro Domino, non probant, deciſ. 156. numero 8.

Teſtes, qui ex propria depoſitione ſentiunt commodum, non probant, deciſ. 156. num. 7.

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus admittuntur, deciſ. 155. num. 51. 52. & 63.

Teſtes deponentes de facto ſucceſſiuo, præſumuntur conteſtes, deciſ. 97. num. 2.

Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, præferuntur deponentibus ſuper negatiua, deciſ. 256. num. 9.

Teſtes deponentes de ſæuitia, vel non ſæuitia, in concurſu illi præualent, qui deponunt affirmatiuè, deciſ. 239. num. 15.

Teſtes, quando deponunt de re ſibi nota, non eſt neceſſe quod remoueant actum à ſenſu, deciſ. 243. numero 6.

Teſtes; qui extra terminum iurarunt, non probant, deciſ. 277. num. 2.

Teſtibus, quando ſunt ſingulares in tempore, in aliquo non eſt credendum, deciſ. 239. num. 16.

Teſtes, vt probent exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, debent probare exiſtentiam de tempore motæ litis, deciſ. 265. num. 5.

Teſtes, ſi ſimpliciter dicant, quod contenta in articulis, ſuper quibus interrogantur, ſint vera, benè probant, deciſ. 265. num. 6.

Teſtes deponentes de facto proprio plenè probant, deciſ. 246. num. 25.

Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, qualiter deponere debeant, deciſ. 106. num. 17.

Teſtes de auditu nullam fidem faciunt, deciſ. 170. numero 16.

Teſtis, ſi non deponat certitudinaliter, ſed proprio iudicio, non probat, deciſ. 66. num. 12.

Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, debent exprimere à quo audiuerunt, deciſ. 256. numero 1.

Teſtes de publica voce, & fama probant obitum ad effectum probandi reſeruationem, quando non agitur contra prouiſum ab Ordinario, deciſ. 92. num. 3.

Teſtes, ſi deponant de facto ſucceſſiuo, contra eos non admittitur exceptio ſingularitatis, deciſ. 97. numero 1.

Teſtes de auditu præſumptionem faciunt, & adminiculum, deciſ. 239. num. 6.

Teſtes deponentes aliquem fuiſſe Notarium, & vti talem palam, & publicè fuiſſe reputatum, eiuſque ſcripturis fidem adhibitam, benè ſuffragantur, deciſ. 184. num. 23.

Teſtes examinati vigore excommunicationis non probant, niſi fuerint repetiti cum interrogatorijs, deciſ. 250. numero 23.

Teſtes examinati non ſeruata forma decreti, & ordinationis Iudicis, & proteſtationum partis, ſunt nulliter examinati, deciſ. 277. num. 24.

Teſtes, qui non coarctant negatiuam, eam non probant, ibid. num. 24. & 25.

Teſtes duo in qualibet materia ſufficiunt, deciſ. 277. num. 15.

Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi fateantur ſe parum eſſe informatos in cauſa, ex his plurimum eorum dicta eliduntur, deciſ. 288. num. 13.

Teſtes plene probant incendium, ſi fuerint examinati in loco, vbi euenit caſus incendij, deciſ. 285. numero 1.

Teſtes etiam nulliter examinati poſſunt deſeruire pro adminiculo, deciſ. 277. num. 14.

Teſtes probant mortuum aliquem eſſe, ſi deponant illum vidiſſe mortuum, deciſ. 187. num. 5.

Quæ ratio cum verſentur circa obiectum viſus, non eget alia eiuſdem dicti expoſitione, Ibid. num. 6.

Teſtes nullam congruam, & concludentem rationem ſi non reddant ſui dicti, non probant, deciſ. 288. num. 2.

Teſtes inimici eius, contra quem deponere debent, non probant, deciſ. 277. num. 17.

Teſtes ſingulares de loco, tempore, & rebus, nullam probationem faciunt, deciſ. 290. num. 3.

Teſtes, licet ſint famuli principalis, tamen ſi ſint numero plures illorum aduerſarij, & eorum depoſitiones tendant ad abſolutionem pœnæ Domini, faciunt probationem, deciſ. 265. num. 3.

Teſtes, ſi inde finitè loquantur recipiunt interpretationem, & reſtrictionem à teſtibus tempus exprimentibus certum, deciſ. 228. num. 5.

Teſtes probant bona aliqua adeſſe intra fines alicuius loci, ſi deponant ex certa ſcientia, ex eo, quod ſint oriundi, & habitatores illius loci, deciſ. 265. numero 5.

Teſtes, vt probent aliquam obſeruantiam, quid deponere debeant, deciſ. 264. num. 28.

Teſtes conſanguinei, & affines non probant, deciſ. 290. num. 8.

Teſtes, qui deponunt de certa ſcientia, & etiam, qui de facto proprio, tamquam optime inſtructi, alijs quibuſcumque præferuntur, deciſ. 256. num. 1.

Teſtes omni exceptione maiores non requiruntur in probando furto noctis tempore commiſſo, deciſ. 87. num. 14.

Teſtes non omni exceptione maiores ſufficiunt ad probandum aliquid, quod aliter probari non poſſet, ibidem numero 15.

Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, deciſ. 55. num. 49. & 54.

Teſtes, quando non concludant metum cadentem in conſtantem virum, & quando eius vigore aliquid eſt annullandum, de tempore præciſo, quo id actum eſt, deponere debent, deciſ. 40. num. 4.

Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter debeant deponere, deciſ. 136. num. 5.

Teſtes, qui deponunt dubitatiuè, nec concludunt, non releuant, deciſ. 45. num. 25.

Teſtes examinati ſine valida citatione, nullum gradum, probationis faciunt, deciſ. 20. num. 24.

Teſtes, qui veriſimilia deponunt, ſunt præferendi alijs, deciſ. 322. num. 24.

Teſtes, vt probent manum alicuius, ſufficit vt deponant ſe habere notam illius manum, deciſ. 76. numero 31.

Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere, deciſ. 155 num. 62.

Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt, deciſ. 255. num. 6.

Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, debent eſſe ætatis 54. annorum, deciſ. 74. numero 27.

Teſtes non probant mortem alicuius, ſi deponant de eius credulitate, & hoc maxime ſi detur fides in cotrarium, deciſ. 48. num. 11.

Teſtes deponentes ſuper fama debent exprimere, à quo audiuerunt, deciſ. 359. num. 19. & 22.

Teſtes de auditu non releuant, deciſ. 324. numero 18.

Teſtes, ſi non concludant in ſuo dicto, non probant, deciſ. 46. num. 4.

Teſtes ex quibus probent ſanguinis puritatem alicuius, deciſ. 359. num. 15. amplia, num. 16.

Teſtes, qui conuincuntur de mendacio, non ſunt attendendi, deciſ. 356. num. 26.

Teſtes, quando non probent, quod quis per metum ſuſceperit ſacros ordines, deciſ. 343. num. 16.

Teſtes, quando non poteſt dici, quod iurarunt ſine citatione partis, deciſ. 347. num. 6.

Teſtes nulliter examinati ſine citatione partis non probant, deciſ. 343. num. 15.

Teſtes deponentes ſuper ſæuitia viri contra vxorem, debent eſſe omni exceptione maiores, deciſ. 324. numero 3.

Teſtes non probant feudalitatem, vel allodialitatem, ſi ignorent quid ſit feudum, vel allodium, deciſ. 310. num. 60.

Teſtes deponentes de eorum iudicio, nullum gradum probationis faciunt, deciſ. 324. num. 17.

Teſtes ad hoc vt probent poſſeſſionem, debent deponere de tempore, deciſ. 46. num. 3.

Teſtes propter commiſſum periurium non probant, deciſ. 66. num. 6.

Teſtes duo tantum in teſtamento deſiderantur de Iure Canonico,

nonico, & non tantum mares, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt, deciſ. 126. num. 15.
Teſtes non probant valorem alicuius rei, ſi deponant de particulari affectione principalis, & qualiter deponere debeant, deciſ. 292. num. 36.
Teſtes familiares, domeſtici, & conſanguinei admittuntur ad probandum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum extraneorum, deciſ. 239. num. 19.
Teſtes ſingulares in tempore in materia ſeparationis thori, ſemper admittuntur, dummodo in qualitate conueniant, ibid. num. 17.
Teſtes omni exceptione maiores requiruntur in materia ſeparationis thori, cum materia grauiſſima iudicetur, ibid. num. 18.
Teſtes ſinguläres non probant, quando agitur de probando certo actu ſpeciali, ſed ſecus ſi in genere, quod reſultat ex actibus ſpecialibus, deciſ. 314. num. 16.
Teſtes deponentes de auditu, ſi ſimus in antiquis, benè probant, deciſ. 317. num. 4.
Teſtes etiam ſingulares admittuntur ad probandum illos actus, ex quibus generalitas reſultat, & ſimul iunguntur ad plenam probationem conſtituendam, deciſ. 314. numero 17.
Teſtes, ſi fuerint examinati in alio iudicio, & eorum depoſitiones non producantur, non merentur attendi, deciſ. 307. num. 12.
Teſtes producens ſolum videtur eius perſonas approbare, non vero eius dictum, deciſ. 48. numero 7.
Teſtes, ſi non reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, non poſſunt deſeruire ad effectum plenæ, & concludentis probationis, deciſ. 324. num. 19.
Teſtes in materia admodum antiqua vt probent eſſe Notariatum, ſufficit quod generaliter deponant de fama diuturna, deciſ. 184. num. 25.
Teſtes, ſi ſint adminiculati per ſcripturas, eorum depoſitio redditur veriſimilior, deciſ. 222. num. 13.
Teſtes, ſi conuincantur à ſcripturis contrarium continentibus, non probant, deciſ. 322. num. 11.
Teſtes non idonei, vel patientes exceptiones, coniecturis, vel præſumptionibus poſſunt adiuuari, deciſ. 225. num. 11.
Teſtes bene probant ætatem, ſi deponant de iudicio ſuo, & per aſpectum, deciſ. 45. num. 12. & 13.
Teſtes, quando plenè probent, deciſ. 48. num. 1.
Teſtes deponentes de bona fama alicuius, præferuntur contrarium deponentibus, deciſ. 359. num. 17.
Teſtes bene probant Presbyteratum alicuius, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumentum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt, deciſ. 63. num. 4.
Teſtes præſumuntur conteſtes, niſi contrarium doceatur, deciſ. 87. num. 3.
Teſtes ſingulares admittuntur ſtantibus adminiculis, ibid. num. 6.
Teſtes vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter deponere debeant, deciſ. 74. num. 16. 19. & 20.
Teſtes ſuſpecti non probant immemorabilem conſuetudinem, ibid. num. 21.
Teſtes quando ſunt in eorum dicto ſingulares, non probant, deciſ. 66. num. 10. & 11.
Teſtes examinati, ſi fuerint publicati, tunc multò minus ſunt iterum examinandi ſuper iiſdem articulis, deciſ. 266. num. 9.
Et hoc procedit in qualibet inſtantia, & ad hunc effectum, nec requiritur ſolemnis publicatio, ſed ſufficit, quod ſint dicta teſtificata, ibid. num. 10. & 11.
Teſtium dicta bene coadiuuantur ex alijs probationibus, deciſ. 45. num. 24.
Teſtium dicta contra producentem probant, ſtante eius approbatione, deciſ. 48. num. 9.
Teſtium approbatio ex quibus reſultet, deciſ. 243. numero 2.
de Teſtium examinis validitate, quando merito dubitari poſſit, deciſ. 13. num. 28.
Teſtium legitimus numerus in teſtamento non ad ſolam ſolemnitatem, aut probationem, ſed pro forma requiritur, deciſ. 356. num 3.
Teſtium primo dicto regulariter ſtatur, non autem ſecundo in præiudicium partis, cui ius quæſitum eſſe dicitur, deciſ. 66. num. 4.
Teſtium depoſitiones quam maxime fieri poteſt ſunt conciliandæ, deciſ. 286. num. 12.
Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, itaut ad concordiam reducantur, & contrarietas euitetur, deciſ. 331. numero 12.
Teſtium dicta quæ obſcurantur, & reuocentur à contrarijs probationibus, non attenduntur, deciſ. 151. numero 12.
Teſtium exceptiones tolluntur ex numero, & habilitate, deciſ. 153. num. 3.
Teſtium dicta, ex viſu, quis cenſetur comprobaſſe, deciſ. 48. num. 8.
Teſtium ſingularitas adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali, & hoc non ſolum procedit ad effectum probandi, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi non concurrant adminicula, deciſ. 87. num. 4. & 5.
Teſtium tunc multò magis ſtatur primo dicto, quando pro ſecundo nulla concurrunt adminicula, deciſ. 66. num. 5.
Teſtium ſubornatio non minus in appellatione, quam in principali cauſa eſt timenda, deciſ. 266. num. 2.
Teſtium depoſitiones bene coadiuuantur ex adminiculis, deciſ. 184. num. 24.
Teſtium depoſitiones eliduntur à contrarijs teſtibus numero maioribus, deciſ. 15. num. 18.
Teſtium primo dicto eſt ſtandum, deciſ. 87. num. 17.
Teſtium dicta ſunt adiuuanda, & non cauillanda, deciſ. 277. num. 21.
Teſtium numerus ſupplet diminutionem fidei, ibid. num. 19. 20. & 22.
Teſtium depoſitiones, ſi conquaſſentur à teſtibus contrarium affirmantibus, non releuant, deciſ. 297. numero 15.
Teſtium qualitas ſuppletur ex numero, deciſ. 155. numero 59.
Teſtium, & Iudicis ſubſcriptio, requiritur ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis, deciſ. 113. num. 8.
Teſtium ſingularitas in loco, & tempore, quorum conſideratio ad ſubſtantiam actus non pertinet, dicitur probationis adminiculatiua, & cumulatiua & non obſtatiua, deciſ. 225. num. 9.
Teſtium atteſtationes, quæ non ſunt in actis, nec apparet, de quo tempore, & à quo, ac ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt, deciſ. 221. num. 16.
Teſtium dicta ſunt interpretanda, vt contrarietas euitetur, deciſ. 243. num. 11.
Teſtium contrarietas, dum dicunt aliquando ſe neſcire, & non cognouiſſe, & poſtea dicunt ſe cognouiſſe, &c. poteſt ſaluari ſic, quod neſciebant de certa ſcientia, & ſcire de auditu, deciſ. 331. num. 11.
Teſtibus vt fides adimatur propter ebrietatem, neceſſario debet probari quod de tempore examinis erant ebrij, deciſ. 45. num. 27.
Teſtibus deponentibus ſuper affirmatiua, magis credendum eſt, deciſ. 307. num. 11.
ex Teſtibus examinatis ante litem conteſtatam, poteſt deſumi magnum adminiculum, deciſ. 48. num. 2.
ex Teſtibus bene probatur infirmitas alicuius, & maxime ſi inter eos adſint teſtes, qui infirmum curarunt, deciſ. 45. num. 28.
Teſtibus in concernentibus proprium intereſſe ſtandum non eſt, deciſ. 214. num. 7.
Teſtibus non poteſt in totum fides abrogari, deciſ. 87. numero 8.
Teſtibus fides minus adhibetur, ſtante inueriſimilitudine, deciſ. 259. num. 13.
Teſtes magis qualificati, & in indiuiduo deponentes ſunt præferendi alijs, deciſ. 77. num. 33.
Teſtibus in decernentibus proprium intereſſe, de Iure fides non adhibetur, deciſ. 169. num. 7.
Teſtibus eſt adhibenda fides abſque alia redditione rationis, ſi deponant de rebus quæ cadunt ſub ſenſu corporeo, deciſ. 243. num. 1.
Teſtibus & non atteſtationibus ſtandum eſt, deciſ. 214. numero 3.
Teſtes periti circa id quod deponunt, magis quam alij probant, deciſ. 45. num. 29.
Teſtibus qui deponunt de affirmatiua, magis creditur quam deponentibus de negatiua, deciſ. 191. num. 35.
ex Teſtibus vnus, vel Notarius, ſufficit, quod cognoſcat alterum ex contrahentibus, ad hoc vt inſtrumenta ſubſtineantur, & hoc ſecundum declarationem reformationis Pauli Quinti, deciſ. 62. num. 11.
per Teſtes ſolum poteſt probari, an quis paſſus eſt damna, & intereſſe, deciſ. 196. num. 10.
per Teſtes ſingulares probari poteſt ætas, deciſ. 45. num. 10.
contra Teſtes deponentes de filiatione, quæ exceptiones non minuant earum fidem, deciſ. 314. num. 27.

per Teſtes quando non prohibeatur probatio realitatis cambiorum, deciſ. 70. num. 4.

per Teſtes partim, & partim per ſcripturas, quando aliquid probari poteſt, tunc remiſſoria non eſt deneganda, ibid. num. 5.

THORI SEPARATIO.

Thori ſeparatio fit, quando alter coniugum committit adulterium, deciſ. 239. num. 2.

Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia acerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio d. ſeparationis Thori, deciſ. 155. num. 41.

Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem, ibidem nu. 1. & 34.

Thori ſeparatio fit ex inimicitijs capitalibus, & grauiſſimis inter coniuges ſubortis, deciſ. 239. num. 3 & 26.

Thori ſeparatio fit ex ſæuitia viri, quando eſt frequens, & magna, ibid. num. 1.

Thori ſeparatio cum ſit materia grauiſſima, ideo in hoc iudicio teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, ibid. nu. 18 & vide num. 19.

Thori ſeparatio eſt res grauiſſima, ac propterea non eſt concedenda ob cuiuſcunque mali timorem, deciſ. 324. numero 32.

Et hoc ea de cauſa, quia daretur anſa paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges, inter quos aliqua diſſidia non oriantur, ibid. num. 33.

Thori ſeparationis cauſa grauis eſt, & ardua, ibidem num. 4.

Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro, deciſ. 155. num. 34.

de Thori ſeparationis materia quando agitur, teſtes omni exceptione maiores eſſe debent, deciſ. 155. num. 49. & 54.

in Thori ſeparationis iudicio ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores, ibid. num. 50.

Thori ſeparationi eſt locus propter adulterium, deciſ. 202. num. 8.

Thori ſeparationi eſt locus, quando probatur ſæuitia viri præterita, & iuſtus timor futuræ, ibidem num. 1.

ad Thori ſeparationem vt deueniatur, ſufficiunt odia, & inimicitiæ capitales, quæ ſuperueniunt in progreſſu litis ſuper tali ſeparatione, deciſ. 191. num. 3.

ad Thori ſeparationem vt deueniatur propter ſæuitiam viri, debet conſtare quod vir ſit ſolitus frequenter ſæuire vltra modum in vxorem, deciſ. 324. num. 10.

ad Thori ſeparationem vt deueniatur, non ſufficit ſæuitia præterita, ſed neceſſe eſt quod adſit probabilis timor, quod etiam in poſterum vir ſæuiet in vxorem, ibidem num. 11.

Et etiam requiritur, quod etiam mulieri trepidanti non poſſit per ſufficientem cautionem prouideri, ibidem numero 12.

Thori ſeparatione data, ſemper eſt locus reſtitutioni dotis, & omnium quę occaſione matrimonij tranſierunt ab vxore ad manus mariti, deciſ. 239. num. 27.

per Thori ſeparationem actioni ſibi competenti, quando vxor videatur renunciaſſe, deciſ. 155. num. 12.

de TIMORE vano non eſt curandum, deciſ. 343. numero 12.

Timoris rei leuis nulla habetur conſideratio in iure, deciſ. 324. num. 34.

TITVLVS.

Titulus legati eſt ſingularis, & non vniuerſalis, deciſ. 211. num. 18.

Titulus ex curſu 100. annorum, in aliqua obſeruantia præſumitur, deciſ. 224. num. 28.

Titulus legitimæ licet ſit ſingularis, tamen defertur iure, & nomine hæreditario, deciſ. 160. num. 15.

Titulus neque poſſeſſio aufertur coadiutor, quando in poſſeſſionem mittitur coadiutor, deciſ. 133. num. 4.

Titulus implicitus per immemorabilem cum fama priuilegij requiritur, vt decimarum quota præſcribatur, deciſ. 23. num. 1. & 2.

Titulum ſi quis non habeat, non eſt valens ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario, deciſ. 67. numero 21.

Titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit, non mutatur ex perſonæ mutatione, deciſ. 35. numero 14.

de Tituli iuſtificatione quando agitur, ſufficit ſola ſupplicatio abſque literis, deciſ. 228. num. 6.

Titulo præcedenti quis præſumitur poſſidere, ſi aliud non appareat, deciſ. 221. num. 12.

Titulo ſingulari, & non hæreditario, ea quæ competunt ex hæreditate alicuius, etiam ſine agnitione tranſmittuntur, deciſ. 180. num. 13.

Titulum apparentem ſi quis habeat, poteſt immiſſionem hæredi impedire, niſi incontinenti appareat huiuſmodi apparentem titulum eſſe nullum, deciſ. 67. numero 24.

Titulum dat curſus centenarius in præſcriptione, deciſ. 167. num. 11.

Titulum ſi quis non habeat, vel non parem, non eſt legitimus contradictor aduerſus eum, qui venit cum titulo, deciſ. 67. num. 23.

Titulum melius eſt non producere, quam infectum aut inualidum producere, deciſ. 218. num. 3.

Quod procedit, quando ab eodem produceretur volente titulum iuſtificare, ſecus ſi à tertio, contra quem poteſt ſemper excipere ſe alium titulum habere ibid. num. 4.

Titulum ſi quis non habeat, nequaquam poteſt impedire fideicommiſſario petitam immiſſionem, deciſ. 47. numero 3.

ex Titulo oneroſo, vel non, an aliquid ſit conceſſum, habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis, deciſ. 18. num. 8.

ex Titulo præambulo cenſetur acquiſitum dominium, deciſ. 125. num. 7.

ex Titulo oneroſo ſi ſit facta vnio, non cadit ſub regulis reuocatorijs, deciſ. 30. num. 12.

ſuper Titulo beneficij dum non agitur cauſa, quamuis ſit ſpiritualis, nihilominus cenſetur prophana, deciſ. 124. num. 7.

ſuper Titulo beneficij quando agitur, habet locum ſolum Clem. cauſam, de appellat. ibid. num. 26.

ſuper Titulo beneficij requiritur, quod ſit lis, ad effectum validitatis ſubrogationis gratioſæ, deciſ. 71. numero 10.

ſuper Titulo locationis firmari non poteſt præſcriptio, aut conſuetudo diuerſa ab effectu locationis, vt ſcilicet finita locatione Dominus non poſſit vti iure ſuo, deciſ. 23. numero 6.

Titulorum multiplicitas quando admittatur, deciſ. 21. nu. 11. & 12.

Titulorum multiplicitas admittitur, quando ſimul concurrere poſſunt, & non contrariantur, deciſ. 218. numero 21.

inter Titulos oneroſos connumeratur donatio omnis ob merita, & ſeruitia, deciſ. 50. num. 4.

Titulorum multiplicitas in beneficialibus datur, & hæc eſt indubitata iuris concluſio.

Titulorum multiplicitas in prophanis aliquando datur, nempè à principio, quando ſimul concurrunt, deciſ. 218. num. 15.

Item, quando pinguius prouideretur per ſecundam cauſam, quam per primam, ibid. num. 16.

Item, quando dubium eſt de prima, an poſſit durare, tunc res mea poteſt ex noua cauſa acquiri, ibidem numero 17.

Item, quando tituli non concurrunt, quoad ius creandum, ſed ad illud confirmandum, & defendendum, quia tunc tanquam diuerſa poſſunt concurrere, nec eliduntur vnus ab altero tanquam contraria, ibidem num. 18.

TORMENTA bellica, & milites naues deferunt in maiori quantitate quam Vrcæ, deciſ. 54. num. 11.

TOTVM, ſiue vniuerſale, ſiue generale, ſiue integrale, infert quamlibet ſuam partem, deciſ. 157. numero 21.

TRADITIO in venditione non ſupplet defectum ex ſubſtantia certi pretij, deciſ. 172. num. 34.

Traditiones a maioribus confirmatæ, ſunt irrefragabiles, deciſ. 177. num. 9.

Traditiones in Eccleſijs particularibus ſuam habent auctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus vtentium receptæ, ibid. num. 10.

TRANSACTIO

Tranſactio non ſuſtinetur ſtante falſa cauſa, deciſ. 52. num. 23.

Tranſactio tunc multo minus venit reſcindenda, ſi conſtet de obſeruantia, deciſ. 86. num. 7.

Tranſactio ſemper obſtat immiſſioni petitæ, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſa, deciſ. 86. numero 9.

Tranſactio vt reſcindatur per læſionem, requiritur quod ſit enor-

enormis, deciſ. 281. num. 2.
Tranſactio non ſulum extinguit litem taliter quod nun dicatur amplius babere ſtatum, deciſ. 204. num. 5.
S.d etiam adimit iuriſdictionem à Iudice, ibidem numeru 6.
Tranſactio vitiatur in totum, quando cauſa in ea expreſſa reperitur falſa, deciſ. 271. num. 4.
Tranſactiu non debet extendi de vno caſu ad alium, deciſ. 30. num. 3.
Tranſactio in dubio præſumitur vtilis, deciſ. 86. numeru 22.
Tranſactio, ſeu aſſignatio ex falſa cauſa emanata, non ſuſtinetur, deciſ. 80. num. 1.
Tranſactiu, quæ de iure ciuili inualida eſt, ſi firmatur iuramentu, valet vt nudum pactum iuramento vallatum, deciſ. 58. num. 19.
Tranſactiu umnino reſpui debet ſtante dolo, deciſ. 271. numero 23.
Tranſactio, quæ continet euidentem calumniam, eſt ipſu iure nulla, ibid. num. 19.
Tranſactio vt ſuſtineatur, ſufficit litis timor etiam ex prætenſione non iurica, deciſ. 281. num. 6.
Tranſactio verè non eſt, vbi nulla adeſt lis, nec timor probabilis litis, deciſ. 271. num. 21.
Tranſactio eſt nulla, quando cauſa expreſſa eſt falſa, deciſ. 242. num. 1.
Tranſactiu impedit remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. deciſ. 86. num. 2.
Tranſactiu nulla nun ſuſtinetur ex falſis, & imaginarijs cauſis, deciſ. 271. num. 22.
Tranſactio vt valeat, & ſubſtineatur, capi debet interpretatiu, deciſ. 86. num. 4.
Tranſactiu vt veniat reſcindenda propter læſiunem, probanda eſt quod ſit enormiſſima, ibidem num. 24.
Tranſactio cum cuntineat exceptionem litis finitæ, impedit litis ingreſſu, ibid. num. 1.
de Tranſactionis nullitate ille dare non poteſt, qui non habet intereſſe, deciſ. 208. num 4.
Tranſactionis vtilitas eo ipſo probatur, quòd à lite diſceditur, deciſ. 86. num. 20.
per Tranſactionem, ſi ſemel ſunt extinctæ lites, non ſunt denuo inſtaurandæ, ibid. num. 5.
Tranſactione qui nititur, dicitur habere intentionem fundatam, ibid. num. 3.
in Tranſactione requiritur mutua recompenſatio, deciſ. 271. num. 21.
in Tranſactione dolus quando arguatur, ibid. num. 25.
pru Tranſactiune reſcindenda non videtur conſiderabilis læſiu, quæ pendet à futuru euentu alicuius iam ætate conſumpti, deciſ. 281. num. 3.
Tranſactiunes vt ſuſtineantur, iura multum fauent, deciſ. 271. num. 20.
Tranſactiones factæ ſuper decimis non tenet ſine auctoritate Apoſtolica, deciſ. 30. num. 8.
Tranſactiones tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula, & res diſtinctæ, deciſ. 271. num. 8.
Tranſactiones factæ ſuper decimis, non tenent ſine auctoritate Apoſtolica, deciſ. 30. num. 8.
TRANSEGISSE vtiliter, & prudens cenſetur pater pro filiis, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs, deciſ. 86. nu. 25.
Tranſigere poteſt pater pro filiu, tanquam legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis eius, ibid. num. 14.
Tranſigere ſi poteſt tutur de bonis pupilli in re dubia, ergo & etiam patri licebit, ibid. num. 17. & 18.
Tranſigere pru filijs poteſt pater tanquam legitimus adminiſtratur bonurum filiorum, deciſ. 208. numero 1.
Tranſigere poteſt curator furioſi pro eo, deciſ. 86. numero 11.
TRANSIGENTIBVS nec habentibus cauſam ab eis non ufficit concordia erronea, deciſ. 110. numero 10.
ad TRANSIGENDVM ſi procurator mandatum habeat, ſi illius fines excedat, non obligatur Dominus, deciſ. 79. num. 2. & 6.
TRANSFERENDI facultatem quis habens etiam quod dicatur, *per te*, poteſt transferre per procuratorem, deciſ. 38 num. 51.
TRANSMISSIO, & receptiu literarum cambij per ſe ſolæ non pariunt liberationem, deciſ. 227. numeru 5.
Tranſmiſſio hæreditatis nun impeditur per conditiunem, quæ eſt umnino caſura, deciſ. 22. num. 47.
TRANSMISSIBILE quicquid eſt hæredibus, alteri cedi poteſt, deciſ. 189. num. 2.
TRANSPORTATIONE non egent acta verbaliter facta, deciſ. 147. num. 2.
Vide ſupra in verbo Acta.
TRANSVERSALES non veniunt appellatione deſcendentium, deciſ. 68. num. 16.
in Traſuerſalibus nun adeſt neceſſitas inſtituendi, ſed ſolum urdu charitatis, & dilectionis conſideratur, deciſ. 127. num. 19.

TREBELLIANICA.

Trebellianica non detrahitur, quando pia cauſa fuit ſubſtituta, deciſ. 83. num. 5.
Trebellianica, quando non poteſt detrahi, quaſi fideicommiſſum eſt particulare, tunc detrahenda eſt Falcidia, deciſ. 171. num. 12.
Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator vult, quod grauatus hæreditatem reſtituat ſine diminutione, & integram, ibidem. num. 7.
Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, ibidem num. 3.
Trebellianica videtur prohibita, ſi pater filiu hæredi inſtituto iubeat, vt habere poſſit ſuam tantum legitimam, ibid. num. 6.
Trebellianica filijs primi gradus non ſolum expreſſe, ſed etiam tacitè prohiberi poteſt, deciſ. 5. num. 6. & 7. vbi de communi.
Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi poteſt, deciſ. 5. num. 5.
Trebellianica poteſt prohiberi, deciſ. 171. num. 2.
Trebellianicæ prohibitio ſufficit, quod fiat generaliter, deciſ. 171. num. 8.
Trebellianicæ detractio cenſetur interdicta, ſtante enixa teſtaturis pruhibitione circa alienationem bonurum, deciſ. 5. num. 9.
Trebellianicæ detractioni non eſt locus in fideicommiſſu particulari, deciſ. 171. num. 11.
Trebellianicæ detractio competit hæredi vniuerſali grauato, deciſ. 171. num. 11.
Trebellianicæ detractio competit hæredi vniuerſali cum onere reſtituendi poſt murtem, deciſ. 22. num. 29.
Trebellianicæ detractiunem ſi fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienatiunis, permittit, alienandu alienare in ipſum hærede, deciſ. 5. num. 11.
Trebellianicæ detractionem cenſetur teſtator prohibuiſſe, ſi iuſſerit, quod eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacumque etiam vrgentiſſima cauſa, tam à ſuis hæredibus, quam ab eorum ſucceſſuribus, ibid. num. 8.
in Trebellianica quod eſt diſpoſitum, procedit etiam in Falcidia, deciſ. 171. num. 14.
TRIBVNALIA ſuprema nunquam exequuntur ſententias aliurum Iudicum, niſi ſibi conſtet de illarum iuſtitia, deciſ. 134. num. 1.
ob TRIBVNIANI inconſtantiam Conſtitutiones variæ circa mulieres ſecundo nubentium editæ fuerunt, deciſ. 80. num. 12.

TRIBVTVM.

Tributum non poteſt conſiderari, niſi poſt indictionem, & ſpecificationem, deciſ. 339. num. 48.
Tributum Laicis ſi de bonis Eccleſiæ ſoluat Rector, non inde tamen priuatus cenſetur ſua immunitate, quæ de iure ei competit, ibid. num. 78.
à Tributu Principis eximitur Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis, vt apud Matthæum cap. 17. deciſ. 339. num. 16.
à Tributorum ſolutione, ſi Chriſtus fuit omnino immunis, conſequens eſt, vt bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt ſub immediato, & proximo dominiu Chriſti Domini, pariter ſint immunia à tributis, deciſ. 339. num. 21.
TRIBVTARIA non dicitur res, niſi quando re vera, & ipſu factu debita eſt ſolutiu ſuis ſingulis temporibus, deciſ. 339. num. 53.

TVTELA.

Tutela datiua, quando ceſſat, non Iudicis miniſteriu, puta morte ciuili, vel naturali, tunc locus eſt tutelæ legitimæ, deciſ. 123. num. 11.
Tutela datiua expirata, quando ſuccedat legitima, deciſ. 123. num. 7.
Tutelam, vel curam aliorum minur ſubire, aut gerere prohibetur, deciſ. 81. num. 12.
Tutellæ adminiſtratæ rationes ſunt dirigendæ contra eum, qui de factu adminiſtrauit tutorio nomine, deciſ. 3. num. 4.
Tutelæ adminiſtratæ actiunes, ſunt dirigendæ contra verum tutorem, deciſ. 3. num. 3.
Tutelæ adminiſtrationem ille, qui ſuſcepit abſque decreto Iudicis, ſi eximeretur ab onere reddendi rationem, ſequeretur,

retur, vitioſum, & intruſum adminiſtratorem, melioris eſſe conditionis, quam eſſet legitimus adminiſtrator, deciſ. 3. num. 10.
in TYRANNIDEM facilius inducitur Officialis, dum videt ſe perpetuum, deciſ. 26. num. 31.

T V T O R.

Tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ propter officium publicum, deciſ. 123. num. 1.
Tutor finita tutela, adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem, deciſ. 3. num. 1.
Tutor, vt validæ tutelam gerat, requiritur quod confirmetur per decretum Iudicis, deciſ. 3. numero 2.
Tutor, cui à Iudice non fuit decreta adminiſtratio, quod valide adminiſtrare non poſſit, deciſ. 3. numero 11.
Hoc intelligi debet, quo ad damnum pupilli, ſed quo ad ipſum geſta valent, licet potuiſſet vti ſuſpectus remoueri, ibid. num. 12.
Tutor non habet tantam auctoritatem in bonis pupilli, quantam habet pater in bonis filiorum, deciſ. 86. num. 16.
Tutor, ſi poteſt tranſigere de re dubia pupilli, ergo & etiam patri licebit, deciſ. 86. num. 17. & 18.
Tutor legitimus donec adeſt, non eſt locus datiuo, & quando iſta regula non procedat, deciſ. 123. num. 10.
Tutor, & adminiſtrator, donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent, deciſ. 115. num. 10.
Tutor, quando præſumatur pecunias pupilli conuertiſſe in proprium vſum. deciſ. 90. num. 1.
Tutor, quandoque corrigere poteſt errorem ex obliuione, ſeu incuria in inuentario commiſſum, deciſ. 90. numero 4.
Tutor, quod non eſt debitum, ſoluere non debet, deciſ. 336. num. 11.
Tutor, ſi egeat Iudicis miniſterio ad ſe eximendum ab onere tutelæ, tunc Iudex vtrumque agit, nam eximit, & de alio prouidet, deciſ. 123. num. 9.
Tutor ad hoc vt dicatur rationem reddidiſſe, non ſufficit eius, vel pupilli aſſertio, deciſ. 242. numero 5.
Tutor munera nuptialia miſſa agnatis pupillorum ipſis pupillis imputare non debet, deciſ. 336. numero 8.
Tutor non poteſt plus dare legatario, quam teſtator ei reliquit, deciſ. 336. num. 6.
Tutor non poteſt cogi ad ſoluendum debitum patris pupilli, ſi non fuerit probatum, deciſ. 214. num. 20.
Tutor ſoluendo debitum pupillorum, licitè poteſt agnoſcere bonam fidem, deciſ. 336. num. 4.
Quod intellige, quando debitum ſtante ſcriptura priuata, ſeu publica, aut confeſſione, aut teſtibus, vel denique ſententia iudicialiter lata, nullo modo tergiuerſari poteſt, ibid. num. 5.
Tutor aſſertus, quoties non ſimpliciter vti adminiſtrator, ſeu negotiorum geſtor, ſed tanquam tutor ſe geſſit, licet non conſtet de confirmatione Prætoris, nihilominus tutelæ iudicio tenetur, deciſ. 3. num. 8.
Tutor poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, ſi negligat petere confirmationem tutelæ à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipiat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum, deciſ. 3. num. 13.
Tutor, quando poſtquam ſciuit ſe eſſe tutorem datum, ſi quam habeat excuſationem proponere negligat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem preſtare pupillum, deciſ. 3. num. 14.
Tutor non poteſt in inuentario confecto de rebus tempore obitus Teſtatoris in hæreditate repertis, per ſuam declarationem, quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere, deciſ. 90. num. 5.
Tutor ſi conſtituat procuratorem, finita eius adminiſtratione, per mortem, aut per lapſum temporis expirat mandatum etiam re non integra, deciſ. 38. num. 66.
Tutor contrahendo nomine, & pecunijs pupilli, ipſi pupillo acquirit, deciſ. 49. num. 6.
Tutor ſoluens indebitum, quando non excuſetur, vigore l. eum indebitum, ff. de condit. indebit, quo minus actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi, deciſ. 214. numero 1.
Tutor, ſi aliquid indebitè ſoluit, actio indebiti pupillo competens non eſt dirigenda contra tutorem, ſed aduerſus eum, qui pecunias pupillares accepit, deciſ. 169. numero 1.
Tutoris factum reputatur factum pupilli, ibid. num. 2.
Tutoris dolus non debet nocere pupillo, deciſ. 77. numero 28.
Tutoris perſona inſpecta, & ſtante veriſimilitudine, credendum eſt ipſius rationibus, deciſ. 31. num. 5.
Tutoris probitate ſtante, ex hoc infertur ad veriſimilitudi-
Tutori factum tunc dicitur factum pupilli, cum rem pupilli vtiliter gerit: ſecus ſi rem eius iactet, deciſ. 40. num. 1.
nem, quod noluerit defraudare pupillos, deciſ. 290. numero 6.
cum Tutoris licentia, impuberis conſenſus, non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi, deciſ. 80. num. 24.
cum Tutoris auctoritate, & decreto Iudicis minor poteſt diſponere de rebus ſuis, deciſ. 168 num. 19. Et quando tale decretum non requiratur, ibid. num. 20.
Tutori non eſt à lege attributa poteſtas iactandi bona pupilli, deciſ. 169. num. 6.
Tutori non tantum tribuit lex, quam patri, deciſ. 56. numero 15.
Tutori interdictum eſt à lege bona minorum compromittere abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs propter periculum alienationis, deciſ. 169. num. 11.
Tutori datiuo, & non legitimo eſt locus, ſi ſemel tutela deuoluta ſit tutorem teſtamentarium, & ipſe ſe cum legitime excuſauerit, deciſ. 123. num. 2.
Et hoc caſu alicuius ſimilis eſt dandus, Ibid. num. 3.
Tutorem non poteſt nominare mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum, deciſ. 123. num. 13.
Tutorem non poteſt nominare mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum, deciſ. 123. num. 13.
Tutorem teſtamentarium ſi remoueat Iudex, vel vti ſuſpectum, vel quia ſe legitimè excuſauerit, hoc agit, vt alium det tutorem, non autem vt aperiatur locus legitimo tutori, deciſ. 123. num. 4.
contra Tutorem verum ſunt dirigendæ actiones adminiſtratæ tutelæ, deciſ. 3. num. 3.
erga Tutorem confidentia Teſtatoris debet eſſe, circa vtilitatem minoris, & non vt iactet patrimonium, deciſ. 169. num. 15.
in Tutorem decernendo pupillis, ſi Iudex velit poteſt ſequi conſilium matris, deferendo ei propter amorem erga eos, deciſ. 123. num. 14.
in Tutore teſtamentario, quando non ſimus, deciſ. 123. num. 6.
per Tutorem pupillus nec tacitè, nec expreſſè poteſt ſe obligare ad euictionem præſtandam in fauorem tertij ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum, deciſ. 77. nu. 9.
pro Tutore ille qui ſe geſſit, compelli poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis, deciſ. 3. num. 6.
pro Tutore ſi quis ſe geſſerit, præſumitur ipſe tutelam acceptaſſe, & confirmatum fuiſſe à Iudice, licet de confirmatione non conſtet, deciſ. 3. num. 4.
pro Tutore ille, qui negotia gerit, licet tutor eſſe non poſſit, eamdem fidem, & diligentiam præſtare tenetur, quam tutor præſtaret, deciſ. 3. num. 9.
Tutores plures quando fuerunt dati, ſi vnus ex his conueniatur in ſolidum, antequam ſoluat, ſi alij contutores adminiſtrauerint, & ſint ſoluendo, beneficium diuiſionis opponere poteſt, deciſ. 3. num. 21.
Tutores plures quando fuerunt electi, ſi vnus ex his ſoluat ſolidum, poteſt beneficio ceſſionis, vel vtili actione tutelæ tutores collegas conuenire pro eorum rata, deciſ. 3. numero 20.
Tutores plures quando ſunt dati, ſi vnus tantum adminiſtrauerit, ille primo excutiendus eſt, deciſ. 3. numero 15.
Tutores omnes, & ſinguli tenentur inſolidum, eorumque obligatio eſt indiuidua, deciſ. 3 num. 17.
Tutores ſi inter ſe diuiſerint adminiſtrationem, adhuc tamen pupillus alterum ex illis ſolummodo vrgere poteſt, deciſ. 3. num. 16.
Tutores ſuſtinent vices pupilli, deciſ. 86. num. 60.
Tutorum confeſſiones non debent nocere pupillis, deciſ. 35. num. 12.
inter Tutores diuiſio adminiſtrationis ſi non fuerit facta nec à Iudice, vel à teſtatore, ſed ab iiſdem tutoribus, non valet præiudicium pupilli, deciſ. 3. num. 18.

V

V A C A T I O.

Vacatio conſumitur propter prouiſionem de beneficio factam, deciſ. 71. num. 4.
Vacatio in Curia reſultat ex reſignatione beneficij

facta in manibus Papæ, deciſ. 100. num. 6.
Vacatio non datur de Eccleſia receptitia, & ſic nec de ea poteſt fieri reſignatio, deciſ. 27. num. 5.

VALIDITAS.

Validitas inuentarij bonorum hæreditariorum, in quo conſiſtat, deciſ. 2. num. 1. & 2.
pro Validitate ſententiæ ſtat præſumptio, deciſ. 85. numero 13.
pro Validitate ſententiæ ex ſtylo Rotæ requiruntur citatio ad ipſam ſententiam, iuriſdictio Iudicis, & mandatum vtriuſque partis, deciſ. 318. num. 1.
de Validitate vnionis, quando non ſit dubitandum, deciſ. 16. num. 10.

VALOR.

Valor rei regulariter non probatur ex locationibus, deciſ. 213. num. 18.
Limita concurrentibus adminiculis, ibid. num. 21.
Valor rei acceptæ in ſolutum, debet æſtimari ſecundum tempus, quo creditor eam accepit, deciſ. 46. num. 8.
Valor beneficij ad effectum iuſtificationis gratiæ, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, tam de præterito, quam de præſenti, deciſ. 187. num. 8.
Valor beneficij ſi ſit taxatus in libris Cameræ, non eſt opus alia iuſtificatione, deciſ. 20. num. 20.
Valor de tempore antecedenti, & ſubſequenti, quando probatur, idem tunc debet cenſeri de valore medij temporis, deciſ. 186. num. 20.
Valor beneficij ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus, ibid. num. 15.
Valor rei, tunc probatur per locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile, ibidem numero 11.
Valor beneficij probari poteſt ex locationibus multis, adminiculis concurrentibus, ibid. num. 8. & 16.
Valor beneficij obtenti, ex quibus probetur, deciſ. 92. numero 7.
Valor verus rerum, ex locationibus non probatur, deciſ. 46. num. 12.
Valoris beneficij expreſſio per taxam in libris Cameræ, ſufficit propter fidem, quæ adhibetur dictis libris, deciſ. 20. num. 21.
Valorem rei, etiam in tertia parte minuit pactum de retrouendendo temporale, habita ratione temporis, deciſ. 17. num. 6.
Valorem rei minuit in tertia parte pactum de retrouendendo, quando eſt perpetuum, & liberum, quandocunque ad libitum venditoris, deciſ. 17. num. 17.
Valorem rei in tertia parte minuit pactum de retrouendendo, deciſ. 17. num. 4.
Valores rerum beneficio temporis augeri poſſunt, deciſ. 46. num. 9.
Valores rerum augentur ex melioramentis in eis factis, deciſ. 46. num. 11.

VARIATIO.

Variationi amplius non eſt locus, quando quis ſemel elegit, & ſuper re electa Iudex pronunciauit faciendam eſſe executionem, deciſ. 161. num. 23.
Variatio eſt licita, quando via electa ſecum non traxit executionem, nec ius perfectum fuit quæſitum, deciſ. 140. num. 10.
Variatio in executiuis eſt licita de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel ſi vno modo ſit facta executio, deciſ. 161. num. 4. & 8.

VASSALLVS.

Vaſſallus dum petit licentiam alienandi feudum, præſumitur hoc facere in vim præcedentis tituli, & obligationis feudalis, ad hoc vt non intret deuolutio, deciſ. 130. numero 34.
Vaſſallo ſi per Dominum remittatur fidelitas, feudum corruit, nec ſubſiſtit, ibid. num. 38.
Vaſſalli iurare debent fidelitatem Domino, illique auxilium & tuitionem polliceri, & præſtare, ibid. num. 39.
Vaſſalli iurare debent, iuxta formulam iuramenti præſtiti per Othonem Regem Io. Papæ, quæ habetur in c. Tibi Domine diſtinct. 63. ibid. num. 40.
Vaſſallis propriè conuenit verbum, vaſſallis, ibidem numero 35.
Vaſſalli dominium vtile ſubijcitur, & famulatur directo dominio principalis, deciſ. 41. num. 19.
VELLE dare id non præſumitur, quod non poteſt habere deciſ. 290. num. 7.
VELLEIANO quare mulier poſſit renunciare, deciſ. 91. num. 32.
Vendentes, & ementes quando eligunt certas perſonas ad declarandum precium rei venditæ, tunc præſumitur ipſos nollo contrahere, niſi ſecuta declaratione precij, per illaſmet præciſas perſonas, deciſ. 172. num. 18.
VENDITA res præſumitur iuſto precio, deciſ. 135. numero 16.
Venditæ rei periculum ſpectat ad emptorem, quando poſt contractum euenit noua cauſa euictionis, deciſ. 143. numero 12.
Venditæ rei valor minuitur in tertia parte, ſtante pacto de retrouendendo, deciſ. 17. num. 4.

VENDITIO.

Venditio ab Initio, dum precium eſt declarandum à perſonis electis, habet implicitum ſtatum validitatis, deciſ. 162. num. 47.
Venditio nulla, ex defectu ſubſtantialium, per obliquum non debet ſuſcitari, deciſ. 172. num. 16.
Venditio facta pro precio declarando à tertio, cenſetur conditionalis, ideſt ſi ſequatur declaratio, deciſ. 172. numero 9.
Quæ conditio ſi non purificetur, contractus non dicitur in eſſe, ibid. num. 9.
Venditio noua eſt facienda, quando prima non habuit effectum, deciſ. 172. num. 52. vbi datur caſus.
Venditio bonorum minoris ſine auctoritate Curatoris, eſt nulla, deciſ. 81. num. 21.
Venditionis veræ vim, quæ verba habeant, deciſ. 182. numero 3.
Venditionis contractus, non ſecuta declaratione precij perſonæ electæ, ſi fuit tradita, tranſit in contractum innominatum, deciſ. 192. num. 37.
Venditionis contractus reſoluitur, ſi periti electi ad definiendum precium, hoc facere recuſauerint, deciſ. 248. numero 1.
Venditionis contractus pro ſui eſſensia, & ſubſtantia requirit certum precium, deciſ. 172. num. 48.
Venditionis contractus data incertitudine precij, de Iure Ciuili reſoluitur, ſed de æquitate Canonica recurritur ad arbitrium boni viri, ibid. num. 54.
in Venditionis contractu, quando precium eſt incertum, tunc incertitudo de Iure Canonico venit declaranda per Iudicem, ibid. num. 65.
Venditionis contractus ex tribus perficitur, conſenſu, re, & precio, ibid. num. 33.
à Venditionis contractu ad contractum innominatum contra mentem contrahentium non licet tranſire, ibidem num. 38.
in Venditionis contractu ſi conditionis implementum ſit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, ſi iſte non arbitratu, perinde eſt, ac ſi conditio impleta eſſet, deciſ. 248. num. 18.
in Venditione rerum minorum, ſi cauſa non ſubſiſtat, contractus vitiatur in totum, deciſ. 251. num. 11.
in Venditione precium eſt eſſentia, & radix originalis contractus, deciſ. 272. num. 6.
in Venditione tranſlatio dominij fit per modum dationis in ſolutum, ibid. num. 31.
in Venditione quando precium debet declarari à perſona nominata, tunc talis conditio inducit formam ſpecificam, ibid. num. 10.
in Venditione quando eligitur certa perſona, vt declaret precium, præſumitur electa illius induſtria, prudentia, integritas, & amor, ibid. num. 13.
Vnde ab ea non eſt recedendum, nec recurritur ad arbitrium boni viri in quem non poteſt tranſire animus, & iudicium perſonæ electæ, ibid. num. 14.
in Venditione quando non apponitur precium, non dicitur contractus poſitus in eſſe perfecto, ibid. num. 6.
Ideo cum deficiat ſubſtantia, ſubſtineri non poteſt, ibid. num. 7.
in Venditione quando non eſt appoſitum precium, non poteſt dici contractum eſſe venditionem, ibidem numero 8.

VENDITOR.

Venditor anteaquam ſequatur declaratio precij perſonæ ad hoc electæ, nullo modo dicitur obligatus, deciſ. 172. numero 11.
Venditor quando dicatur læſus vltra medietatem, deciſ. 81. num. 32.
Venditor ſibi imputet, ſi moleſtias de Iure, & Facto non amoueat emptori illatas, deciſ. 143. num. 14.
Venditor non tenetur de euictione, quando ſecuta eſt per Iudicis imprudentiam, vel ex facto Principis, ibid. numero 12.
Venditori non dicitur aliquid ſolutum, ſi emptor ita ſoluat, vt ſtatim recuperet, abſque eo quod aliquod commodum proueniat venditori, deciſ. 17. num. 2.
Venditori, & emptori qualiter ſuccurratur, quando perſona

ſona electa ad arbitrandum precium, illud non definiuit, deciſ. 172. num. 36. & 44.
ad Venditorem ſpectat periculum rei venditæ ex cauſa præcedenti ante contractum, deciſ. 143. num. 13.
VENIA minus eſt dignus is, qui poſt petitam veniam, iterum in idem crimen incidit & eamdem culpam admiſit, deciſ. 173. num. 18.
VENTER non debet pendere ab incerto, cum venter non patiatur dilationem, deciſ. 330. num. 5.
VERBALITER quando dicatur facta productio, deciſ. 147. num. 2.
VERBERARE mulieres, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat, deciſ. 155. num. 28.
Verberatio leuis permiſſa eſt viro in vxorem, præſertim ex cauſa, deciſ. 324. num. 6.
Verberationum frequentia viri erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, deciſ. 155. num. 8.

V E R B V M.

Verbum nullum in diſpoſitione qualibet ſine effectu manere debet, deciſ. 112. num. 11.
Verbum debet intelligi ſecundum tempus verbi, deciſ. 155. num. 13.
Verbum, *quandocumque*, comprehendit omne tempus, deciſ. 171. num. 17.
Verba in contractibus ſtrictè ſunt accipienda, & non large, prout quando ſumus in vltimis voluntatibus, deciſ. 172. num. 90.
Quia contrahentes ea humanitate ſeſe inuicem non proſequuntur, qua teſtator hæredem, & legatarios proſequitur, ibid. num. 90.
Verba, quando ad immediatè cohærentia, tantum referenda ſint, deciſ. 341. num. 1.
Verba conſtitutionum, quando ſunt clara, non eſt curandum de aliqua obſeruantia, deciſ. 319. num. 9.
Verba etiam ſunt impropríanda, vt euitetur iniuſtitia ſententiæ, deciſ. 167. num. 29.
Verba enunciatiua, magnam præbent ſeudalitatis præſumptionem, deciſ. 310. num. 13.
Verba donationem importantia poſita in conceſſione feudali, reſtringuntur ad cauſam feudi, deciſ. 310. num. 58.
Verba conceſſionum, quando ſunt clara, non eſt ab eis recedendum, deciſ. 344. num. 1.
Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, & non diſpoſitiuè, deciſ. 348. num. 11.
Verba in ſubſtitutione, non ſunt referenda ad inſtitutionem, ſi dicta relatio commodè fieri non poſſit, deciſ. 341. num. 2.
Verba accipiuntur ex qualitate contractus contra propriam ſignificationem, deciſ. 323. num. 67.
Verba directo contraria menti mandantis, ſi adſint in mandato, pro non appoſitis habentur, deciſ. 63. num. 8.
Verba clara, & pluries repetita præſumptiuam interpretationem non admittunt, deciſ. 14. num. 5.
Verba ſubſequentia non eſt inconueniens, vt declarent præcedentem ſubſtitutionem, & ſimul arguendo ponant nouam ſucceſſiuam vocationem, deciſ. 341. num. 4.
Verba intelligi debent, iuxta naturam materiæ ſubiectæ, deciſ. 4. num. 7.
Verba teſtatoris, quando ſunt dubia, à quo recipere debent interpretationem, deciſ. 278. num. 22.
Verba conditionalia non probant conſenſum, deciſ. 20. numero 3.
Verba, quando ſtent cauſatiuè, ibid. num. 4.
Verba, quando non ſunt præciſa, & clara, poſſunt recipere interpretationem, deciſ. 212. num. 11.
Verba, quando ſunt clara, tunc non eſt opus coniecturis, deciſ. 257. num. 9.
Verba quantumuis præciſa in aliquo mandato, debent regulari ſecundum mentem mandantis, deciſ. 100. numero 8.
Verba in contractibus prolata per modum cauſæ, important diſpoſitionem, & obligationem, deciſ. 192. numero 13.
Verba non ſufficiunt, vbi opus eſt facto, deciſ. 173. numero 10.
Verba quæ habeant vim veræ venditionis, deciſ. 182. numero 3.
Verba ſententiæ, quando ſunt ambigua, recipiunt interpretationem ab ipſo libello, & petitione, deciſ. 154. numero 11.
Verba teſtatoris verè, & naturaliter non autem fictè, ſunt intelligenda, deciſ. 179. num. 19.
Verba vniuerſalia poſita in lege, omnia includunt, deciſ. 216. num. 21.
Verba in donatione, quando ſint diſtributiuè, & vniuerſaliter concepta, deciſ. 203. num. 16. 17. & 18.
Verba, quando ſtent conditionaliter, & non cauſatiuè, deciſ. 289. num. 80
Verba in qualibet diſpoſitione, & contractu, debent intelligi ſecundum naturam illius diſpoſitionis, ſeu contractus deciſ. 79. num. 11.
Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 352. num. 5.
Verba vniuerſalia appoſita in ſecundo teſtamento, non habent vim ſpecialis derogationis clauſurarum appoſitarum in primo teſtamento, deciſ. 247. num. 7.
Verba vniuerſalia, & indefinita reſtrictionem non recipiunt deciſ. 246. num. 3.
Verba, quando important tractum ſucceſſiuum, quid ſignificent, deciſ. 86. num. 46.
Verborum generalitas nihil incomprehenſum relinquit, deciſ. 298. num. 4.
à Verborum proprietate recedendum eſt, ad hoc vt æqualitas ſeruetur, deciſ. 232. num. 22.
Verborum generalitas, iuncta identitate rationis, eſt ſufficiens omnia comprehendere, deciſ. 287. num. 5.
Verbis vniuerſalibus ſi ſit facta donatio, ſnſtinetur pro iure, quod donans habet in re donata, deciſ. 118. num. 21.
Verbis non affirmatur, id quod factis negatur, deciſ. 257. num. 7.
ex Verborum geminatione verè aſſequitur mens contrahentium, deciſ. 310. num. 23.
per Verba generalia id quod comprehenditur, dicitur expreſſum, deciſ. 15. num. 2.
Verbum, *Actum*, eſt neceſſarium requiſitum ad perfectionem inſtrumenti, deciſ. 113. num. 6.
Verbum, *alienare*, eſt generale, & poteſt comprehendere alienationem non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate, deciſ. 284. num. 6.
Verbum, *alienari*, an reſtringatur ab antecedentibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus, deciſ. 211. num. 18. & 19.
Verbum, *annexis de per ſe* in commiſſione appoſitum, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum, deciſ. 104. num. 42.
Verbum, *antiquitus*, in quo verificetur, deciſ. 88. nu. 18.
Verbum, *debitum*, adiectum ſubſtantiuo, ita illud qualificat, vt ſemper intelligatur clauſula, quatenus de iure, & non aliter, deciſ. 167. num. 28.
Verbum, *deficientibus*, ex ſui propria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem & vocationem per fideicommiſſum ſignificat, deciſ. 341. num. 6.
Verbum, *Dictum*, eſt perſonaliſſimum, deciſ. 144. numero 8.
Verbum, *Duximus*, prolatum à Principe, ſignificat, quod ipſe adhibuerit cognitionem in eo, quod aſſerit, deciſ. 157. num. 27.
Verbum, *fidelis*, propriè conuenit vaſſallis, & feudatarijs, deciſ. 310. num. 35.
Verbum, *Grancia*, ex communi vſu loquendi redditur ambiguum, cum ex eo non inferatur vnio, & incorporatio, deciſ. 282. num. 13.
Verbum, *hæres*, intelligitur tam de hæredibus ſanguinis, quam de extraneis, deciſ. 217. num. 5.
Verbum, *immediatè*, quid importet, deciſ. 252. numer. 1. & 4.
Verbum, *inanimare*, idem importat, quod mouere animum, deciſ. 192. num 4.
Verbum, *inſtituit*, ſi ſit poſitum gratia digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, non autem in prima inſtitutione, importat ſubſtitutionem, deciſ. 279. num. 28.
Verbum, *liberè*, remouet omne impedimentum, & omnem contradictionem, deciſ. 19. num. 3.
Verbum, *liberè*, importare ſolet dominium ab omni onere, ſeruitute, & conditione abſolutum, deciſ. 19. num. 2.
Et omnimodam libertatem, ac diſpoſitionem à quacumque neceſſitatis obſeruantia abſtracta, ibid. num. 2.
Verbum, *maritare*, reſoluitur in dotationem, deciſ. 329. num. 64.
Verbum, *Poderium*, denotat vniuerſitatem bonorum, deciſ. 130. num. 3.
Verbum, *promitto*, In inſtrumento publico ſi reperiatur, ſine dubio importat ſtipulationem, deciſ. 118. num. 15.
Verbum, *ſolum*, eſt taxatiuum, & limitatiuum, deciſ. 171. num. 4.
Verbum, *totum*, eſt diſtributiuum particularium, deciſ. 164. num. 23.
Verbum, *totum*, reſpicit corpus integrum, & vnam rem, ibid. num. 24.
Verbum, *totum*, refertur ad vnum, & integrum conſiſtens ex ſuis partibus omnibus, ibid. num. 25.
Verbum, *totum*, denotat omnimodam vniuerſitatem,

ibidem

ibidem numero 22.

inter Verbum, *filijs*, & verbum *hæredibus*, ſi non ponatur copula, &, tunc verbum, hæredibus, non ponitur argumentatiuè, ſed qualificatiuè, deciſ. 112. num. 5.

Verba, *aſſigno*, & *in perpetuum valere concedo*, quid inferant, deciſ. 157. num. 28.

Verba illa, *deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant*, intelliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, & ſic ſufficit deceſſiſſe filios maſculos teſtatoris, licet adſint filij filiorum; nam tunc fœminæ intrant, deciſ. 341. num. 14.

Et hoc ſine dubio eſt verum in tranſuerſalibus, & amplia, ibid. num. 15. & 16.

Verba, *damus donamus*, *tradimus ex cauſa donationis &c.* important veram, & realem donationem, deciſ. 344. numero 11.

Verba, *donamus*, & *concedimus*, poſita in conceſſione feudi, debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, ideſt retenta natura feudi, deciſ. 310. num. 56.

Verba, & *foſſe come ſi voleſſe*, *ò interueniſſe*, poſita in aſſecuratione nauium, ſunt adeo ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant, deciſ. 24. num. 8.

Verba illa in mandato appoſita, ſcilicet, & *generaliter omnia* &c. reſtringuntur per illa, in præmiſſis neceſſaria, deciſ. 79. num. 13.

Verba, *in reliquis*, ſimilitudinem important, atque implicant qualitatem, & ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſitionem, deciſ. 242. num. 11.

Verba, *omnia*, & *ſingula*, habent vim ſpecificæ expreſſionis, deciſ. 284. num. 48.

Verba, *ore proprio*, neceſſaria ſunt in teſtamentis nuncupatiuis, reſpectu primi hæredis, deciſ. 22. num. 25.

Verba, *perpetuo*, & *totaliter*, ſunt apta comprehendere quodcunque ius, deciſ. 157. num. 12.

Verba, *pleno iure*, in ſubſtitutione appoſita, quid operentur, deciſ. 22. num. 27.

Verba, *pleno iure*, denotant plenam ſucceſſionem tam in proprietate, quam in vſuſructu, abſque alia detractione, & diminutione, ibid. num. 28.

Verba, *pleno iure*, arguunt rem liberam eſſe traditam, non autem in feudum conceſſam, declara, vt num. 16. deciſ. 344. num. 15.

Verba, *pleno iure*, recipiunt reſtrictionem ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 310. num. 55.

Verba, *pleno iure*, poſita in conceſſione feudi, non repugnant illius naturæ, ibid. num. 55.

Verbo, *repudio*, vel *renuncio*, ſi quis vtatur in beneficium alicuius, magna differentia eſt, deciſ. 320. num. 34.

Verba, *teneant*, & *poſſideant pleno iure &c.* poſita in inſtrumentis conceſſionum, quid importent, deciſ. 129. numero 13.

Verba, *vt aſſeris*, in narratiua Principis appoſita, demonſtrant, quod ſit narratiua partis, deciſ. 186. num. 2.

Verba illa, *vt præfertur*, quid importent, deciſ. 53. numero 9.

VERISIMILIA quæ ſunt menti, & intentioni partium, diſpoſitionem reſtringunt, deciſ. 100. num. 1.

V E R I T A S.

Veritas rerum ſimulationibus non vitiatur, deciſ. 190. numero 4.

Veritas, & eorum ſubſtantia in cambijs eſt attendenda, deciſ. 132. num. 5.

Veritatis notitiam dat circumſtantiarum conſideratio, deciſ. 191. num. 12.

Veritatis lux magis affulget in antiquis, ex ſcripturis, & inſtrumentis, quam ex dictis teſtium, deciſ. 310. numero 62.

Veritati non poteſt præiudicare obſeruantia erronea, deciſ. 16. num. 16.

Veritati tenebræ officiuntur, itaut difficulter deinde poſſit erui, ſtante multitudine bellorum, & dominantium mutationum, deciſ. 310. num. 52.

pro Veritate habetur ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum, deciſ. 60. num. 4.

VIA executiua quando non impediatur per exceptionem litis finitæ, aut litis pendentiæ, deciſ. 161. num 20.

per Viam appellationis, ſi non poſſit opponi contra electionem, poteſt agi per viam querelæ, deciſ. 289. num. 54.

Via, & vſusfructus partes fundi ſunt, deciſ. 67. numero 7.

V I C A R I V S.

Vicarius ex generali mandato non poteſt conferre ea beneficia, cuius collationes ſpectant ad Epiſcopum, ſed requiritur ſpeciale mandatum, deciſ. 289. num. 81.

Vicarius Capituli, aliud eſt, ſi conferat beneficia ſede Epiſcopali vacante, & aliud eſt, ſi ſit plena, deciſ. 289. num. 86.

Vicarius Capituli, ſede vacante, quo caſu non poſſit conferre beneficia, deciſ. 289. num. 84.

Vicarius Epiſcopi non habet facultatem conferendi beneficia, deciſ. 157. num. 18.

Vicarius debet eſſe contentus congrua ſibi aſſignata à principio, & ſibi imputet, ſi accidat, quod dicta congrua ſit nimis tenuis, deciſ. 230. num. 6. & 7. & limita prout, ibid. num. 8.

Vicarius Epiſcopi rectè poteſt allegari ſuſpectus, ſuſpecto exiſtente Epiſcopo, deciſ. 165. num. 16.

Vicarius per Monaſterium deputatus ad exercendam curam animarum non habet auctoritatem tranſigendi ſuper decimis, deciſ. 30. num. 6.

Vicario deputato per Monaſterium ad exercendam curam animarum debetur ſolum congrua, deciſ. 30. numero 7.

deputatio Vicarij ad nutum amouibilis eſt actus pertinens ad habentem curam animarum, deciſ. 21. num. 7.

per Vicarium ſecularem poteſt exerceri cura animarum in Eccleſia regulari parochiali, deciſ. 21. num. 8.

Vicario congrua quando aſſignatur, conſiderari debent, locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia, deciſ. 220. num. 11.

à Vicario reuocato, ſi ſit facta collatio beneficij, ante ſcientiam reuocationis tenet, deciſ. 130. num. 6.

VICARIA erecta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, & reputatur, ac ſi eſſet beneficium antiquum, deciſ. 220. num. 6.

in Vicarijs vnitis, licet habeant curam animarum actualem, non exigitur concurſus, ſed Vicarij perpetui deputandi ſunt ad electionem, & nominationem eorum, quorum Eccleſijs ſunt factæ vniones, deciſ. 16. num. 12.

VINCVLVM paternum circa ſucceſſionem non contradicit vinculo materno, ſed potentius, & efficacius illud reddit, deciſ. 206. num. 11.

V I R.

Vir nihil intereſt an ſit malæ famæ ſi petat extractionem iurium, cum hoc totum pendeat à fide protocolli, deciſ. 18. num. 2.

Vir, quando commiſit adulterium poſt diſceſſum vxoris ab eo, abſque cauſa, non eſt deueniendum ad ſeparationem Thori, ſed eſt excuſandus, deciſ. 277. num. 33. & 34.

Vir, ſi commiſerit in legem matrimonij, non debet ex eo aliquod commodum ſentire, deciſ. 280. num. 3.

Vir, quando fuit ingratus vxori, tunc illa duo æquiparantur, ſcilicet priuatio lucri dotalis, & beneficium reſtitutionis, quoad tempus, deciſ. 231. num. 14.

Vir ſapiens debet dietim malos mores corrigere, ne tranſeant in conſuetudinem, deciſ. 324. num. 9.

Vir ob commiſſum à muliere, impunè poteſt illam offendere, deciſ. 239. num. 10.

Vir ingratus vxori perdit beneficium annalis reſtitutionis dotis, cum reliquis lucris, deciſ. 231. num. 13.

Vir non cogitur accipere vxorem adulteram, deciſ. 277. numero 35.

Vir eſt mulieris animus, pater, & caput, deciſ. 155. numero 22.

Vir, ſi contra vxorem ſæuiat, ſemper vrget præſumptio, quod vir in legem matrimonii deliquerit, & inde lucrum conſequi leges non permittunt, deciſ. 300. num. 6.

Viri frequentia verberationem erga vxorem ex quibus reddatur veriſimilis, deciſ. 155. num. 8.

Viri ſæuitia præterita, quæ pariat metum ſufficientem ad thori ſeparationem, arbitrio Iudicis relinquitur, deciſ. 202. num. 2.

Viri erga vxorem ſæuitiam, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus, deciſ. 155. numero 33.

ob Viri ſæuitiam, ſi mulier receſſerit ab eius domo, ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent diligenti cura, tunc non ſolum liberatur à clauſura, ſed ſi eſſet iam ingreſſa educenda eſſet, & libera ad ſuos conſanguineos remittenda propter naturalem propriæ vitæ defenſionem, & curam, deciſ. 108. num. 5. & 6.

in Viri ſociam, & adiutoriam mulier conceſſa eſt, & non eſt nata ad ſeruiendum, deciſ. 155. num. 26.

Viri literis exculti, & cæteris digniores præponendi ſunt alijs, & hoc ſacri Canones paſſim pronuntiant, deciſ. 288. num. 22.

Viro leuior correctio eſt permiſſa in vxorem, deciſ. 191. numero 5.

Viro, quid mali afferat iudicium ſeparationis Thori, deciſ. 155. num. 44.

Viro præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem modica, aut leuis ſæuitia permittitur, deciſ. 155. num. 4.

Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nul-

lam cautionem eſſe ſibi ſufficientem, deciſ. 155. numero 39.
inter Virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filiom, deciſ. 155. num. 23.
inter Virum, & vxorem licet ſit prohibita donatio, id tamen procedit in iore quæſito, noo autem in iure quærendo, deciſ. 12. num. 13.
VIS ſont plures ſpecies, deciſ. 78. num. 21.
VISITATIONIBVS Ordinariorum plurimum defertur in probatione ſtatus Eccleſiæ, deciſ. 311. oum. 11.
VIVERE quis noo poteſt vltra 100. annos, deciſ. 279. numero 19.
Viuere quis præſumitur vſque ad centum annos, deciſ. 105. oum. 5.
Viuere, quis præſumitur vſque ad 100. annos, ſed boc eſt tantum præſumptio, & aliud quotidiana experientia docet, deciſ. 266. nom. 18.
io VLTIMIS voluntatibus, liberaliter verba Teſtatoris liberalitatem exercentis ſunt accipienda, deciſ. 172. numero 89.
In Vltimis voluntatibus facilius receditur à perſona electa, quam in contractibus, deciſ. 172. oum. 88.
Vide ſupra in verbo Teſtamentum.

V N I O.

Vnio quod emanauerit ob iuſtam, & rationabilem cauſam, ex quibus appareat, deciſ. 16. num. 11.
Vnio eſt contraria ſciſſuræ, deciſ. 95. num. 8.
Vnio facta pro augmento cultus diuini, non ſubiacet regulæ reuocatoriæ vnionum, deciſ. 7. num. 7.
Vnio beneficij, ſi fiat ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates, deciſ. 223. num. 9.
Vnio ipſa ſufficienter probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum anoos, deciſ. 16. num. 2.
Vnio ſufficienter probatur per aſſertiones eorum, qui habent vniendi poteſtatem, cum poſſeſſione ſubſecuta, deciſ. 16. num. 3.
Vnio quando effectuata dicatur, deciſ. 30. num. 9.
Vnio facta ex titulo oneroſo permutationis, non cadit ſub regula reuocatoria, deciſ. 30. num. 12.
Vnio probari poteſt ex collationibus, & inſtitutionibus factis ab eo, cui beneficium fuit vnitum, deciſ. 316. numero 4.
Vnionis reuocatio vt impediatur, ſufficit gratiam io parte effectuatam eſſe, deciſ. 109. oum. 1.
Voionis beneficiorum indioiduitas io quo conſiſtat, deciſ. 109. num. 12.
de Vnionis validitate non eſt dubitandum, ſi conſtet de poteſtate voientis, & de cauſa legitima, deciſ. 16. num. 10.
ex Vnione ius, quod reſultat, eſt vniuerſale, & indiuiduom, deciſ. 109. oum. 3.
Vnionum regulis reuocatorijs, oon ſubiacent ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria, deciſ. 109. oum. 17.
Vnita ſi fuerint plura beneficia, & vnio, quoad vnom fuerit effectuata, hoc ſufficit ad hoc vt etiam ad reliqua beneficia dicatur effectuata vnio, & qualiter hoc procedat, deciſ. 109. num. 4.
VNITA ſi eſſent aliqua bona alicui Eccleſiæ, &c. non quid modicum, ſed omnes fructus, ad eam ſpectarent.
Cum tunc potius indicetur quædam ſubiectio, quam vnio, & incorporatio, deciſ. 282. num. 16. & 17.
VNITAS conionctiſſima, & noo diſperſio aliqua debet eſſe in Choro, deciſ. 252. nom. 12.
VNIVERSALIA iudicia non impediunt particularia, deciſ. 73. num. 2.
VNIVERSALITATEM, quodammodo dicitur continere gratia plores res continens; ita vt effectuatio in vna re, propter vniuerſalitatem cauſæ dicatur omnes alias comprehendere, deciſ. 109. num. 2.

V N I V E R S I T A S.

Voiuerſitas citatur perſonaliter, quando citatur in loco, vbi congregata eſt, deciſ. 254. nom. 3.
Vniuerſitas tota ſi contrahat, vel mandet cum aliquo, ſuo nomine contrahere, tunc ipſa obligatur, etiam non probata verſione in eius vtilitatem, deciſ. 143. num. 3.
Vniuerſitatis qualitas adiecta verbo directo, hæredes, importat inſtitutionem puram ab initio, deciſ. 22. num. 26.
pro Voiuerſitatis debito ſunt dirigenda mandata aduerſus eius bona, & eis non exiſtentibus indicenda eſt collecta, deciſ. 143. num. 15.
Vniuerſitati, & Capitulo ſolum competit ius ſe congregandi, deciſ. 351. num. 12.
Vniuerſitate bonorum denotat verbum, poderium, & comprehendit omnia, quæ veniunt ſob eadem denominatione, quamuis inter ſe diuerſa, deciſ. 120. num. 3. & 4.
Vniuerſitatem omnimodam importat verbum totum, deciſ. 164. num. 22.
penes Voiuerſitatem, ſeu eius maiorem partem reſidet poteſtas Capituli, deciſ. 20. num. 10.
per Vniuerſitatem ea quæ fiunt, regulariter non eſt opus, vt vota ſingulorum reducantur in ſcriptis, deciſ. 289. numero 32.
dictum VNIVS, pro dicto oullius ſolet reputari, deciſ. 256. num. 8.

V O C A T I O.

Vocatio, quando agitur de deſcendentibus, cenſetur facta ordioe ſucceſſiuo, deciſ. 127. num. 16.
Vocatio alicuius per fideicommiſſum, quando clare pateat, deciſ. 341. num. 7.
Vocatio, & ſucceſſiuo per ſtirpes, videtur rationabilior, quam per capita, deciſ. 180. oum. 5.
Vocatio facta à Teſtatore, ſi fuerit collata io remotiſſimum tempus, liberè, nec aliquo termino proximo coarctata, ad quod tempus reſtriogatur, deciſ. 279. num. 19.
Vocatio ſubſtituti per modum rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio, præſertim ſi verba rationis, ſeù cauſæ, non eſſent directa in perſonam hæredis grauati, deciſ. 393. num. 7.
Vocatio deſcendentium ſimplex non poteſt confundi cum vocatione qualificata, deciſ. 89. nom. 22.
Vocatio in alijs caſibus reſultat ex priuatione in certo, & ſpeciali caſu, deciſ. 152. num. 13.
ex Vocatione qua inducatur grauamen in vnoquoque ex vocatis, deciſ. 249. oum. 15.
ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam, deciſ. 249. num. 6.
Quod maximè procedit, quando tranſuerſalis prætendit poſitos io conditione eſſe grauatos reſtituere, deciſ. 249. num. 6.
Vocatio de neceſſitate non inducitur ex prælatione, deciſ. 152. oum. 7.

V O C A T V S.

Vocatus in caſu contrauentionis primi hæredis, ſi ſit poſitus poſt ſecundom, vel vlteriorem gradum hæredom, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutioois, propter contrauentionem, ante aduentum ſuæ vocationis, deciſ. 393. oum. 20.
Vocatus in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſoccedit teſtatori, oon autem vltimo grauato, deciſ. 83. num. 3.
Vocatos quando qois eſt ad partem, cenſetur regulariter ad dimidiam portionem vocatus, deciſ. 180. num. 4.
in Vocato vltimo fideicommiſſum remanet extinctum, deciſ. 89. num. 20.
Vocati quando ſuot plures ex vna parte, & vnus ex altera oominatus eſt nomine proprio, tunc fiont duæ partes hæreditatis, & tantuio habet ille ſolus, quantum illi plures, deciſ. 180. oum. 1. & 2.
inter Vocatos in fideicommiſſo collectiuè, ſemper inter eos intrat reciproca ſubſtitutio, ad aliorum excluſionem, deciſ. 215. num. 8.
Vocatis poteſt præiudicare primus inueſtitus, quando feudi conceſſio fuit facta ex titulo oneroſo, deciſ. 50. oum. 2.

V O L V N T A S.

Voluntas coacta licet habeat io ſuperficie volitionem, in medulla tamen habet nolitionem, deciſ. 26. num. 44. & 45.
Voluntas ſine ſuperuenientia nouæ cauſæ non præſumitur mutata, deciſ. 247. oom. 18.
Voluntas augendi non debet operare diminutionem, deciſ. 174. num. 42.
Voluntas nulla eſt errantis, deciſ. 189. oum. 3.
Voluotas diſponentis colligitur etiam ex verbis generalibus, deciſ. 171. nom. 9.
Voluntatem teſtatoris vt aſſequatur executor teſtamentarius bene poteſt ioducere obſeruantiam interpretatiuam, deciſ. 35. num. 21.
Volontas ſeu diſpoſitio non debet pendere ab alieno arbitrio, deciſ. 150. oum. 7.
Voluntas, & poteſtas concedentis, ex quibus bene deprehendatur, deciſ. 157. num. 17.
Voluntas teſtatoris ſi non poſſit adimpleri in certo caſu, bene per Papam commutatur, deciſ. 11. oum. 12. & 13.
Voluntas captatoria, oec ad fauorem piæ cauſæ ſubſtinetur, deciſ. 178. oom. 9.
Voluntatis commutatioois materia eſt de ſui natura præiudicialis, deciſ. 11. num. 24.
Voluntatis mutatio ſtrictè eſt iotelligenda, nec trahi poteſt extra ſuos terminos, deciſ. 235. num. 5.
Voluntatis prioris derogatio, ex quibus cooiecturis deprehendatur, deciſ. 201. num. 12.
Voluntatis mutatio, & contrarietas præſumendæ non ſunt, deciſ. 393. num. 15.
Voluntates defunctorum per Iudices coniecturis venandæ ſunt, deciſ. 22. num. 38.

Voluntatis mutatio non præſumitur, deciſ. 130. num. 12.
Voluntatis quando quis eſt capax & ſcit rem ſuam alium poſſidere, & tacet, tunc poſſeſſio ciuilis minori ſpatio, quam decem annorum poteſt præſcribi, deciſ. 78. numero 42.
ex Voluntatis defectu donatio in totum corruit, deciſ. 118. num. 24.
contra Voluntatem parentum, filiis etiam debetur legitima, deciſ. 160. num. 21.
à Voluntate Principis ea, quæ pendent, an reputentur impoſſibilia, deciſ. 273. num. 14.
ex Voluntate mera, pura, & gratuita ſi ſit facta donatio, & quia ſic voluit donans, ea non eſt referenda ad actum correſpectiuitatis, & ſic non poteſt dici ob cauſam, deciſ. 34. num. 7.
in Voluntate prima ſemper præſumuntur permanſiſſe contrahentes, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur, deciſ. 130. num. 17.
ſine Voluntate, leges antiquæ nec mutantur, nec corriguntur, deciſ. 126. num. 12.
Voluntates defunctorum vt ſeruentur, capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 103. num. 1.
Voluntates defunctorum quando interpretantur, modice non debet inſiſti ſcrupuloſitati, ſeu cortici, & calumniæ verborum, & ſubtilitatibus Iuris, deciſ. 22. num. 36.
Voluntates defunctorum ſæpius pernicioſè obumbrantur, impediuntur, & circumueniuntur, deciſ. 22. num. 37.
Voluntatum piarum executio, tam de Iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum, deciſ. 31. num. 7.

V S V R Æ.

Vſuræ poſt executionem amplius non decurrunt, quando in poteſtate creditoris eſt iudicatum exigere, deciſ. 134. num. 16.
Vſuræ non debentur, ceſſante mora debitoris, ibidem, num. 17.
ad Vſuram dotis non poteſt mulier agere, ſi poteſt dotem repetere, deciſ. 131. num. 12.
de Vſura redditur ſuſpectum inſtrumentum, & pactum, propter nimiam deligentiam, & cautelam partis, deciſ. 132. num. 12.
in Vſurarum fraudem pactum factum, aut quoquomodo de vſura ſuſpectum, nullius eſt roboris, ibid. num. 10.

V S V S.

Vſus inducit ratificationem, deciſ. 38. num. 44.
ex Vſu in neceſſariam conſequentiam venit ratificatio, deciſ. 88. num. 26.
ex Vſu quis cenſetur dicta teſtium comprobaſſe, deciſ. 48. num. 8.
ex Vſu cenſetur quis aliquid approbare, deciſ. 185. num. 5.
in Vſum alium, quam in deſtinatum, adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas, deciſ. 215. nu. 13.

V S V S F R V C T V S.

Vſusfructus poſt vſusfructuarij obitum reuertitur ad proprietatem, deciſ. 240. num. 2.
Vſusfructus quando finitur reuertitur ad proprietarium, etiam ignorantem, deciſ. 240. num. 3.
Vſusfructus ſi ſit relictus vxori, ſiue ſit relictus titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis, cenſetur ſolommodo legataria, deciſ. 22. num. 8.
Vſusfructus per mortem vſusfructuarij conſolidatur cum proprietate, deciſ. 240. num. 6.
Vſusfructus relictus filijs cenſetur potius relictus contemplatione filiorum quam patris, deciſ. 86. num. 26.
Vſusfructus ceſſat per mortem vſusfructuarij, deciſ. 121. numero 4.
Vſusfructus quando finitur, conſolidatur cum proprietate, deciſ. 117. num. 13.
Vſusfructus quando recedit ab vſusfructuario, conſolidatur cum proprietate, deciſ. 86. num. 13.
Vſusfructus fundi noſtri, licet ſit alienus, tamen totum noſtrum eſſe dicimus, deciſ. 67. num. 5.
Vſusfructus legatum, quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem caſualem, deciſ. 86. numero 41.
Vſusfructus nihil aliud eſt, quam ſeruitus perſonalis, deciſ. 67. num. 14.
Vſusfructus ſi ſit legatus filijs eius pater non acquirit vſumfructum, cum non detur ſeruitus ſeruitutis, deciſ. 86. nu. 26. 27. 28. & 32.
Vſusfructus nedum extinguitur per mortem naturalem, ſed etiam per ciuilem, puta maxima, & media capitis diminutione, deciſ. 67. num. 20.
Vſusfructus licet in iure, & non in parte conſiſtat, emolumentum tamen eſt, deciſ. 67. num. 10.
Vſusfructus cum ſit ſeruitus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris quod ſit pars rei, deciſ. 67. num. 11.
Vſusfructus poteſt extinguere debitum legitimæ, dum perceptus fuit in executionem voluntatis ipſius teſtatoris, deciſ. 9. num. 6.
Vſusfructus legatus imputatur in legitimam, non autem imputantur fructus, deciſ. 51. num. 12.
Vſusfructus vniuerſalis quando legatur alicui donec vixerit, tunc ille, qui ei eſt ſubſtitutus intelligitur purè, & non conditionaliter inſtitutus, deciſ. 22. num. 48.
Vſusfructus non eſt pars dominij, ſed ſeruitus, vt via, & iter, deciſ. 67. num. 5.
Vſusfructus vt imputetur in legitimam, eſt habenda ratio ad quantitatem fructuum per filium viuente patre perceptorum, deciſ. 47. num. 4.
Vſusfructus ſi decreſcat in quarta parte, non ſufficiunt 23 anni pro æquanda ſorte, ſi augendi ſunt reſpectiue, & proportionabiliter ad annos 28. ibid. num. 24.
Vſusfructus debetur matri binubæ in bonis filij prædefuncti ſaltem ratione legitimæ, deciſ. 271. num. 12.
Vſusfructus quando ceſſat, tunc naturalis poſſeſſio cum ciuili remanet conſolidata, deciſ. 121. num. 5.
Vſusfructus qui finitur morte vſusfructuarij, redit ad proprietatem, & cum ea conſolidatur, ſeu trahitur, & abſorbetur vbicunque, & penes quemcunque ipſa proprietas reperiatur, deciſ. 22. num. 22.
Vſusfructus dicitur ſimilis portioni, licet non ſit portio, deciſ. 67. num. 16.
Vſusfructus in multis pars dominij eſt, ibid. num. 15.
Vſusfructus morte vſusfructuarij finitur, & ad hæredes non tranſmittitur, deciſ. 127. num. 2.
Vſusfructus, & via partes fundi non ſunt, deciſ. 67. numero 7.
Vſusfructus relictus filijs cenſetur relictus contemplatione patris, ſi eius nomen fuerit expreſſum, quo caſu ille vſusfructus acquiritur patri, etiamſi alias regulariter non acquireretur, deciſ. 86. num. 33.
Vſusfructui quod accreſcat proprietas, hoc impoſſibile reputatur, deciſ. 22. num. 19.
Vſumfructum in bonis filij pater nō habet, ſi filius veniat ex priuatione patris, deciſ. 103. num. 15.
Vſumfructum fundi ſtipulans ſimilis eſt ei, qui partem fundi ſtipulatur, deciſ. 67. num. 17.
Vſumfructum in bonis filij quamuis pater non habeat, nihilominus quando filius eſt infans, ei committitur adminiſtratio illius bonorum, deciſ. 103. num. 16.
per Vſumfructum ſi ſit implenda legitima, ſi ille ceſſat, ceſſare etiam debet ſubiectum ſatisfactionis eiuſdem legitimæ, deciſ. 47. num. 32.
Vſufructu reſoluto per mortem vſufructuariæ, ſi non adſit inſtitutus, tamen eiuſdem hæres capit hæreditatem, deciſ. 22. num. 18.
Vſufructu finito fit ipſo iure conſolidatio cum proprietate, deciſ. 67. num. 22.
ex Vſufructu formali filio à patre relicto, poteſt remoueri titulus legitimæ, deciſ. 47. num. 1.
in Vſufructu tantum, quando hæres dicatur inſtitutus, deciſ. 83. num. 6.
in Vſufructu ſi ſit inſtitutus hæres, nullo ei dato cohærede, cenſetur hæres tam in vſufructu, quam in proprietate, deciſ. 22. num. 1.

V S V F R V C T V A R I V S.

Vſufructuarius dicitur habere ius tantum in re, deciſ. 116. num. 28.
Vſufructuarius dicitur frui re ipſa non iure dominij, ſed iure ſeruitutis, ibid. num. 28.
Vſufructuarius habet ius multo debilius quam ius emphyteutæ, vel hæredis grauati, ibid. num. 29.
Vſufructuarius repetit expenſas neceſſarias, quæ ad perpetuam proprietarij vtilitatem pertinent, deciſ. 116. numero 41.
Vſufructuarius, ſi ædificet in re ſibi conceſſa in vſufructu, ſibi imputet, ſi id quod fecit tollere non poſſit propter ornatum Vrbis, deciſ. 116. num. 9. 10. & 35.
Vſufructuarius meliorans rem vſufructuariam, dicitur doloſe facere, & quare, deciſ. 146. num. 32. & 33.
Vſufructuarius non poteſt imponere cenſum ſuper melioramentis ab eo factis in re vſufructuaria, deciſ. 116. numero 30.
Vſufructuarius expenſas in ædificio factas recuperare poteſt, quatenus domus eſt effecta precioſior, deciſ. 116. numero 36.
Vſufructuarius Dominus non eſt, deciſ. 67. num. 8.
Vſufructuarius non repetit expenſas factas in re vſufructuaria ad ſui ipſius vtilitatem, deciſ. 116. num. 42.
Vſufructuarius nunquam eſt Dominus melioramentorum ab eo in re factorum, ſed ſtatim quoad dominium, & pro-

prietatem acquiruntur Domine fundi, deciſ. 116. numero 31.
Vſufructuarij partes ſunt tueri, quod accepit, & non nouum facere, etiam in fauorem Domini, deciſ. 116. numero 43.
Vſufructuarij inuentarium non poteſt ſuffragari proprietario, deciſ. 39. num. 14. & limita prout num. 15.

V T I L I T A S.

Vtilitas publica præponenda eſt priuatis hominum placitis, deciſ. 322. num. 4.
Vtilitas publica eſt principalis ratio Auth. res quæ. C. comm. de legat. deciſ. 312. num. 16.
Vtilitas tranſactionis eo ipſo probatur, quod à lite diſceditur, deciſ. 86. num. 20.
Vtilitas vna cum decreto copulatiuè requiritur in alienatione bonorum minorum, deciſ. 81. num. 29.
Vtilitas an adſit in contractu minoris, necne, eſt attendendum tempus præciſum contractus, deciſ. 81. num. 34.
VTILIS in dubio præſumitur tranſactio, deciſ. 86. nu. 22.
Vtile, per inutile non vitiatur, deciſ. 185. num. 8.
Vtilia præponenda ſunt alijs, deciſ. 312. num. 5.

V X O R.

Vxor, eorum, quæ ſub claue cuſtodire ſolet, ipſa, non autem maritus tenetur reddere rationem, deciſ. 225. nu. 15.
Vxor, quando conuenit maritum propter dotis reſtitutionem, tunc non condemnatur, niſi in quantum facere poteſt, deciſ. 231. num. 1.
Vxor præſumitur contrectaſſe ea quæ ſunt eius mariti iure potius familiaritatis quam dominij, deciſ. 265. num. 9.
Vxor, mortuo marito, poteſt prætendere lucrum dotale, ex diſpoſitione Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. deciſ. 237. numero 1.
Vxor in ſubſidium ſolum tenetur alimenta præſtare, filijs, deciſ. 280. num. 16.
Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti pro ſeparatione thori, deciſ. 155. num. 12.
Vxor ex quibus excludatur, quod aliqua bona non dederit in dotem marito, deciſ. 290. num. 5.
Vxor non poteſt ea in dotem dare, quæ penitus amiſit, deciſ. 290. num. 6.
Vxor cum marito ſi litiget circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales, deciſ. 155. num. 44.
Vxor præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare, deciſ. 155. num. 15.
Vxor, ſi vergente marito ad inopiam accipiat aliqua bona mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis, deciſ. 46. num. 5.
Vxor non præſumitur dediſſe marito notabilem quantitatem dotis, ſi non curauit ab illo quietantiam reportare, deciſ. 290. num. 10.
Vxor debet præſtare patientiam ſucceſſiuam, ad hoc, vt dicatur, quod per ipſam non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur, deciſ. 307. num. 13.
Vxor tranſiens ad ſecunda vota priuatur proprietate eorum, quæ fuit ſuperlucrata ex donatione propter nuptias, & acquiruntur ipſo iure filijs primi matrimonij, deciſ. 117. n. 13.
Vxor an ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu dicatur ſufficiens, hoc arbitrio Iudicis remittitur, deciſ. 155. num. 17.
Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat dotem ſuam, ſine dubio cenſetur eam accepiſſe, vti rem ſuam, non autem tanquam pignus, deciſ. 46. num. 6.
Vxor relicta Domina, Patrona, & Maſſaria, iſta verba, quid importent, deciſ. 22. num. 34.
Et vide in verbo mulier.
Vxor, dum agit ad dotis reſtitutionem, ei obijci non poteſt, quod hæres grauatus non confecit inuentarium, ſed illi remaneant illæſa iura, & actiones, etiamſi d. grauatus non confecerit inuentarium, & ſuas quartas conſumpſerit, dec. 312. num. 37.
Vxor, ſeparato thoro ob culpam mariti, vindicat dotem ab eo, tanquam Domina contra incumbentem rei alienæ, deciſ. 300. num. 3.
Qui nedum rem ipſam, ſed & etiam fructus ex ipſa re redactos tenetur reſtituere, ex quo re in iudicium deducta, ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis accepit, ibid. nu. 3. & 4.
Vxoris intereſt habere maritum diuitem, vt ſibi poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem ornatum ſuppeditare, deciſ. 44. num. 12.
Vxoris confeſſio, quæ non admittitur quoad vinculi ſolutionem, admittitur ad thori ſeparationem, deciſ. 155. numero 58.
Vxoris dos, quando non adſunt bona libera mariti, eſt detrahenda de bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 210. numer. 1. & 6.
Vxoris carceratio maritis an ſit permiſſa, deciſ. 239. nu. 12. & 13.
Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an eſſet cauſa ipſius repudij, deciſ. 155. num. 42.
Vxoris mala fides impedimenti, ad effectum illegitimitatis non attenditur, ſi ſcientia non probetur de tempore conceptionis, vel natiuitatis, deciſ. 273. num. 20.
Vxori non debentur fructus dotis, ſi poſtquam diuertit à viro habuerit alimenta, quando fructus dotis excedunt quantitatem alimentorum, deciſ. 280. num. 4.
Vxorem percutere pugno, non videtur immoderata ſæuitia, deciſ. 239. num. 8. & 9.
Vxorem adulteram maritus non cogitur accipere, deciſ. 277. num. 35.
ad Vxorem cum non ſpectent fructus dotis, ideo in eis non habet intereſſe, deciſ. 44. num. 11. 14. & 15. ſed contra vide num. 12.
per Vxorem ſi non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur, ei debetur lucrum dotale vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. deciſ. 307. num. 9.
Vxoribus, quod mariti dent occaſionem renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt, deciſ. 155. numero 27.

INDEX DECLARATIONVM
DIVERSORVM CAPITVLORVM
VARIARVM CONSTITVTIONVM

Regularum Cancellariæ , Legum , Statutorum , Deciſionum , & Doctorum , quæ in hac Sexta Parte Recentiorum continentur .

CAPITVLA.

CAP. ad audientiam el. 3. de Eccl. ædifican. declaratur , deciſ. 220. num. 8.
Cap. ad audientiam de Eccleſ. edificand. quando procedat , deciſ. 223. num. 11.
Cap. auaritiæ de elect. in 6. diſpoſitio an admittat ignorantiam Iuris , deciſ. 287. num. 15.
Cap. auaritiæ , de elect. in 6. & cap. 1. & 3. vt lit. pend. quid determinent , ibid. num. 10.
Clem. cauſam de appell. expreſſe induxit intimationem appellationis , deciſ. 124. num. 21.
de Clem. cauſam , de appellat. quando deciſiones Rotæ faciunt mentionem , qualiter ſint intelligendæ , ibid. num 34.
Clem. cauſam de appell. non habet locum , niſi quando agitur ſuper titulo beneficij , ibid. num. 36.
Cap. concertationi de appellat. procedit , quando fuit contradictum , deciſ. 289. num. 56.
Cap. concertationi de appellat. In appellatione extraiudiciali reſtringit tempus ad appellandum ad decennium , ibidem num. 61.
Cap. conſultationibus de iurepatron. licet loquatur in præſentatione , habet tamen locum etiam in collatione , & quaſi poſſeſſione conferendi , deciſ. 13. num. 20.
Cap. conſulti de regular. in quibus terminis loquatur , deciſ. 4. num. 2.
Cap. cum contingat , de foro competenti , quando procedat , deciſ. 253. num. 15. 17. & 20.
Cap. cum eſſes , extra de teſtam. quando non dicatur eſſe locus , deciſ. 126. num. 8.
Cap. cum eſſes de teſtam. vt dicatur derogatum per ſtatutum , quid requiratur , deciſ. 126. num. 9.
Cap. cum eſſes de teſtam. reijcit ſolemnitates ſecundum leges humanas præſcriptas in teſtamentis , ibidem numer. 34.
Cap. cum eſſes de teſtam. vt locum habeat plura requiruntur remiſſiuè , deciſ. 356. num. 10.
Cap. cum tibi , de teſtament. declaratur , deciſ. 178. num. 11. & 12.
Clem. dudum de Iudic. declaratur , deciſ. 104. num. 26. & 9.
Cap. dudum de decim. quando habeat locum , deciſ. 218. numer. 2.
Cap. 1. in Eccleſijs , de Capell. Monach. habet locum etiam in Eccleſijs Monialium , deciſ. 21. num. 10.
Extrauag. iniunctæ , de dol. & contum. declaratur , deciſ. 104. num. 26.
Cap. licet 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam ad effectum reſeruationis inter Vrbem , & Romanam Curiam , de morientibus apud Sedem , deciſ. 150. num. 8.
Cap. 2. de præben. loquitur indiſtinctè nulla habita ratione curialitatis , deciſ. 28. num. 6.
Cap. 2. de præben. declaratur , ibid. num. 7.
Diſpoſitio cap. 2. de præben. ſalua , & firma remanet in caſibus non exceptis , ibid. num. 22.
Clem. literas vnica , de renunciat. declaratur , quare fuerit condita , deciſ. 130. num. 19.
Cap. præſenti de præben. in 6. eſt intelligendum diſcretiue , deciſ. 150. num. 6.
Cap. præſenti de præben. in 6. declaratur , deciſ. 150. num. 9.
Cap. præſenti , de præben. in 6. generaliter legitur , deciſ. 150. num. 4.
Cap. vltim. procurator , §. vltim. de procuratoribus in 6. declaratur , deciſ. 130. num. 13.
Limitationi cap. præſenti , §. ſane de præben. quando non ſit locus , deciſ. 28. num. 21.
Cap. præſenti , §. ſanè de præben. declaratur , ibidem numer. 28.
Cap. præſenti , §. ſane de præben. venit limitatiue ad cap. 2. eodem tit. ibid. num. 15.
Cap. præſenti , §. ſane de præben. eſt localis , nec comprehendit alia beneficia , quàm illius loci , ibid. num. 16.
Cap. quia propter , de elect. habet etiam locum in beneficijs ſimplicibus , deciſ. 289. num. 37.
Cap. qui facit de reg. iur. in 6. declaratur , deciſ. 38. numer. 57.
Cap. qui poteſt de regul. iur. in 6. declaratur , deciſ. 38. num. 57.
Cap. quoniam fin. § vltim. de offic. deleg. quando habeat locum , deciſ. 38. num. 25.
Intellectus Cap. requiſiſti de teſtam. deciſ. 309. num. 17.
Cap. reintegrandæ remedium ſecundum communem ſententiam , eſt præſcriptibile , deciſ. 139. num. 8.
Cap. Statutum de præbend. in 6. eſt antiquatum , & abrogatum per extrauag. Boniſ. VIII. prima de præben. deciſ. 150. num. 16.
Cap. ſi inſtrumenta fin. de fid. inſtrum. declaratur , deciſ. 76. num. 15.
Cap. ſtatuimus 1. de elect. in 6. procedit tantum in beneficialibus , deciſ. 124. num. 31. & 32.
Cap. ſuper eo , de regular. In quibus terminis loquatur , deciſ. 4. num. 2.
Cap. Tributum 23. quæſt. 8. in quibus terminis loquatur , deciſ. 339. num. 57.
Vrbanus I. in cap. tributum 23. quæſt. 8. loquitur iuxta morem ſui temporis , quo Imperatores erant Ethnici , & Eccleſia nondum ſibi libertatem actu vindicauerat , deciſ. 339. num. 58.
Cap. vt circa de elect. declaratur , deciſ. 289. num. 42.
Cap. vt circa de elect. procedit , quando appellatur ad Papam , non ad alium , deciſ. 289. num. 45.
Cap. vt circa de elect. qualiter ſit intelligendum , deciſ. 289. num. 46.
Clem. vt cauſam , de appellat. quare emanauerit , deciſ. 124. num. 27.

CONSTITVTIONES.

Conſtitutio Gregor. 13. in nouo Bullar. 43. diſponens quod omnia iura , & bona Religioſi decedentis extra clauſtra tranſeant in Cameram Apoſtolicam , &c. non aufert ius ante ingreſſum Monaſterijs quæſitum , deciſ. 121. numer. 18.
Sed tantummodo defert Cameræ Apoſtolicæ , quod acquiritur per Religioſum de tempore , quo viuit extra clauſtra , etiam ex cauſa teſtatæ , vel inteſtatæ ſucceſſionis , ibidem num. 19.
Bulla Iulij III. circa fructus beneficiorum Inexactorum , quando non habeat locum , deciſ. 19. num. 7.
Conſtitutio Iulij III. annullat omnes prouiſiones inferiorum collatorum , literis non expeditis obtentas , deciſ. 216. num. 1.
Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. determinat , quod beneficio impetrato à Sede Apoſtolica , impetrans non poſſit ordinaria , vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij apprehendere , niſi literis expeditis , ibid. n. 5.
Et decernit eos , non poſſeſſores beneficiorum , ſed meros , & nudos detentores , & violentos , ac ſine titulo intruſos , ibid. num. 6.
Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. inficit titulum , & poſſeſſionem annalem , & triennalem , ibid. num. 8.
Conſtitut. Iulij III. in Bull. antiq. 33. quando ceſſet , ibidem num. 16.
Extrauag. Iulij III. quibuſuis verbis generalibus concepta non comprehendit beneficia de Iurepatronatus , ibidem num. 20.
Conſtitutio Iulij III. de non capiend. benef. poſſeſſ. liter.

non

non expedit, &c. quid requirat, deciſ. 287. num. 1.
Conſtitutio Iulij III. de non cap poſſeſſ. benef. liter. expedit. ratione conuenit omnibus beneficijs, ſiue liberæ collationis, ſiue ad præſentationem Laicorum, ibidem numer. 6.
Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic. liter. &c. cum ſit ita prohibitiua, & pœnalis, ac generaliter concepta, æqualiter debet determinare omnia, quæ ſubiacent ſolutioni emolumentorum, ibid. num. 9.
Conſtitut. ſupradict. Iulij III. nedum imponit pœnam beneficiatis, ſed etiam inſimul prouidet, vt beneficia per talem priuationem vacantia tam ab Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica, poſſint liberè impetrari, ibidem num. 11. & 12.
Conſtitut. Paul. V. quod Notarij debeant cognoſcere contrahentes, copulatiuè continet pœnam damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, & annullationis actus reſpectu partium, deciſ. 62. num. 12.
Couſtitutiones Pij IV. & Reform. Tribunal. Pauli Quinti de Aud. Rot. declarantur, deciſ. 170. num. 10.
Conſtitut. ſan. mem. Sixt. V. requirens licentiam Papæ in donatione Caſtrorum, quando procedat, deciſ. 318. numer. 17.
Conſtitutio Marchiæ io contractibus minorum tollit vim non modo vnius iuramenti in d. contractibus interpoſiti, ſed etiam aliorum, ſi plura interuenerunt, quando aliæ ſolemnitates requiſitæ nequaquam adhibitæ fuerunt, deciſ. 294. num. 20. & 21.
Conſtitut. March. lib. 5. cap. 25. in contractib. minorum, quatuor copulatiuè requirit, ideſt, Præſentiam coniunctorum, Decretum Iudicis, ac inſinuationem, & iuramentum, deciſ. 294. num. 12.

REGVLÆ CANCELLARIÆ.

Reg. 32. Cancell. non opitulatur Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu, deciſ. 53. num. 13.
Reg. 32. Cancell. priuilegio nec gaudet Legatus Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 53. num. 14.
Reg. 32. Cancell. vt in collatione Beneficiorum familiarium Cardinalium debeat præſtari conſenſus dicti Cardinalis, loquitur quando Cardinalis eſt præſens in Curia, deciſ. 53. num. 12.
Reg. 33. Cancell. loquitur, quando Cardinalis collator habet Indultum, & vult quod in concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis ordinarius Collator Indultum habens, deciſ. 53. num. 10.
Reg. 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus, ſi indultum non habeant, deciſ. 53. num. 11.
in Reg. 33. Cancell. quid præſupponatur, deciſ. 53. num. 8.
Reg. de non iudicando, & clauſula, verificato prius, declarautur, deciſ. 228. num. 5.
Regula de præſtandis conſenſibus, intelligitur de habentibus ius in Beneficio, deciſ. 213. num. 12.
Regulæ de iure quæſito non tollendo, derogatio eſt neceſſaria io Gratia facta lite pendente, ad narratiuam partis, deciſ. 114. num. 10.
Regulæ de præſtandis conſenſibus, non eſt dedandis, deciſ. 213. num. 2.
Regulæ de iure quæſito non eſt tollen. quando eſt neceſſe vt derogetur, deciſ. 11. num. 25.
à Regula reuocatoria vnionum excipiuntur reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel augmenti dotis, deciſ. 109. num. 14. & 20.
ſub Regula reſeruatoria non cadunt Capellaniæ, quæ fundantur io Hiſpania ad celebrandas Miſſas, deciſ. 13. num. 8. & quare num. 9.
ſub Regulis reuocatorijs non cadit vnio, ſi ſit facta ex titulo oneroſo permutationis, deciſ. 30. num. 12.
Regula de valore non habet locum, niſi in beneficijs, deciſ. 13. num. 22.
Regulæ reuocatoriæ ſemper intrant, vbi erectio beneficiorum non eſt neceſſaria, deciſ. 9. num. 8. & 15.

L E G E S.

Intellectus l. annua, §. Actia, ff. de ann. legat. deciſ. 309. nu. 11. 12. 13. 15. & 16.
L. cognatis, ff. de reb. dub. quando procedat, deciſ. 38. numer. 9.
L. cum dubitabatur, fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in contractibus noſtri temporis, cum talis contractus non ſint emphyteutici, ſed locationis perpetuæ, deciſ. 14. numer. 23.
L. cum dubitabatur, fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in locationem perpetuam, deciſ. 14. num. 22.
L. cum hæredes, ff. de acquir. poſſeſſ. non habet locum in poſſeſſione non vacabili, deciſ. 89. num. 44.
L. cum plures 78. §. pater, ff. de leg. 2. declaratur, deciſ. 152. num. 12.
L. dotem dedit, ff. de coll. bonor. prætenditur, deciſ. 145. numer. 24.
L. edicto, fin. C. de edict. D. Adr. tollen. remedium, impeditur per tranſactionem, deciſ. 86. num. 2.
L. edicto fin. C. de edict. D. Adr. toll. remedium competit etiam fideicommiſſario, deciſ. 83. num. 2.
L. ex contractu, 2. C. de reuocat. non habet locum in neceſſario, qui ſoluit ex cauſa oneroſa, & quare, deciſ. 346. num. 18.
L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. non procedit, quando filius tacite, vel expreſſe conſenſit, quod mater tranſiret ad ſecunda vota, deciſ. 197. num. 2.
L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. beneficium non tollitur etiam per expreſſum conſenſum filiorum in tranſitu parentis ad ſecunda vota, niſi expreſſe ſit renunciatum dictæ leg. 1. deciſ. 80. num. 14.
L. fœminæ C. de ſecund. nup. quid diſponat, deciſ. 80. n. 16.
L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. procedit ſolum in bonis immediatè prouenientibus ex ſubſtantia primi mariti, deciſ. 242. num. 6.
L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. DD. ſemper capiunt verbum legitimæ pro proprietate, deciſ. 242. num. 12.
L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. ceſſat ſtante conſenſu filiorum ſuper tranſitu matris ad ſecund. nuptias, deciſ. 242. num. 14.
L. generaliter, C. de ſecund. nupt. declaratur, deciſ. 217. num. 12.
L. hæc ratio 3. ff. de donat. inter vir. & vxor. qualiter procedat, deciſ. 12. num. 21.
L. hæreditarium, ff. ad l. Falcid. quando ceſſet, deciſ. 143. num. 9.
Auth. hæres, C. de ſecund. nupt. intellectus, deciſ. 127. num. 12.
L. idemq. 4. ff. de donat. inter vir. & vxor. qualiter procedat, deciſ. 12. num. 12.
L. indebitum, ff. de condit. indeb. habet locum, quando adeſt iuſta ignorantia, & ſecus eſt dicendum quando non adeſt, deciſ. 269. num. 4.
L. inter ſocrum, §. cum inter, ff. de pact. dotal. varias habet expoſitiones, remiſſiuè: Sed ſecundum magis communem probat in ſenſu contrario, quod dos ſoluto matrimonio acquiratur filijs vti hæredibus matris defunctæ, non quod cenſeatur acquiſita marito, deciſ. 318. num. 13. & 14.
L. interdum, ff. de hæred. inſtit. procedit, quando vnico verborum contextu plures hæredes ſunt inſtituti, deciſ. 278. num. 16. & 18.
Sed ſecus eſt, quando ſunt inſtituti ſeparatis orationibus, ibid. num. 17.
L. interdum, ff. de hæred. inſtit. declaratur, deciſ. 280. num. 13.
L. Iulian, ff. de legat. 3. termini ſemper intrant, dum donatarius poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ipſa donatione, deciſ. 118. num. 15.
L. Iulianus 66. ff. de legat. 3. declaratur, deciſ. 192. nu. 17.
L. Iulianus, ff. de legat. 4. declaratur, deciſ. 118. num. 24.
L. Lucius, ff. de hæred. inſtit. declaratur, deciſ. 252. num. 9.
L. Modeſtinus, ff. de ſolut. motiuum in quo conſiſtat, deciſ. 41. num. 9.
d. L. Modeſtinus, loquitur ſolum in caſu ſpeciali tutorum, ibid. num. 20.
d. L. Modeſtinus non procedit, vbi fideiuſſor ſoluit tantum nomine fideiuſſionis, & non intellexit aliorum obligationem interimere, & eradicare, ibid. num. 21.
d. L. Modeſtinus, ſolum ſubtilitatibus, & iuris ambagibus nititur, & digna eſt ethnico, non autem pio, & iuſtum oſore legiſlatore, ibid. num. 23.
d. L. Modeſtinus, quantum fieri poteſt eſt declinanda; immo eſt correcta ex l. 36. ff. de fideiuſſ. ibid. num. 24.
in L. Modeſtinus, de ſolut. terminis, officium Iudicis non eſt denegandum ex æquitate, & epicheia quadam, deciſ. 41. num. 25.
L. Paterfamilias ff. de hæred. inſtituend. quando intret, deciſ. 86. num. 36.
L. per hanc diuinam, C. de temp. appell. declaratur, deciſ. 266. num. 3.
L. perfecta, C. de donat. intellectus, deciſ. 58. num. 42.
L. qui filium vltimo, §. licentia, ff. de iur. deliber. qualiter ſit intelligenda, deciſ. 181. num. 6. & 9.
L. qui grauatos, C. de cenſib. lib. 11. declaratur, deciſ. 289. num. 59.

L. qui

L. qui poſt, fin. C. ſi maior. fact. alien. ſine decret. in quibus terminis loquatur, deciſ. 260. num. 10.

L. quingenta, ff. de probat. intellectus, deciſ. 134. numero 21.

L. quoties, C. de rei vendic. declaratur, deciſ. 189. numer. 10.

L. quoties, C. de rei vendic. declaratur, deciſ. 174. numer. 34.

L. reos, §. cum in tabulis, ff. de duob. reis, in quibus terminis procedat, deciſ. 318. num. 19.

Auth. res quæ, C. comm. de leg. procedit tantum in portione relicta hæredi ex perſona teſtatoris, non autem in portionibus aliorum cohæredum eidem ex reciproco fideicommiſſo peruenientis, deciſ. 312. num. 9.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. ſolum procedit in deſcendentibus fideicommiſſo grauatis per aſcendentes.

Iſti enim pro Dotibus conſtituendis, & reſtituendis poſſunt alienare fideicommiſſa, cum cenſeantur facere id quod fideicommittens facturus fuiſſet, deciſ. 312. numer. 11.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. procedit æquè tam in bonis mediatè, quàm in bonis immediatè prouenientibus ab aſcendente, deciſ. 312. num. 14.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. facile eluderetur ſi non haberet locum quando collateralis, vel extraneus ſubſtitutus eſſet, deciſ. 312. num. 22.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. locum etiam habet in fideicommiſſo particulari, deciſ. 312. num. 30.

Auth res quæ, C. comm. de legat. vt non intret, creditores debent probare exiſtentiam bonorum liberorum, deciſ. 210. num. 8.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. eſt in totum ſubſidiaria, deciſ. 49. num. 7. & 8.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. ceſſat, quando adſunt bona libera, deciſ. 301. num. 14.

L. ſciendum de verb. ſignif. loquitur de fictione, licet extendatur ad præſumptionem, deciſ. 226. num. 10.

L. ſed & ſi quid, ff. de vſufr. declaratur, deciſ. 116. numer. 7.

Auth. ſed quamuis, C. de rei vxor. action. habet locum, tum in dote à patre data, & ad eundem reuerſa, quàm in promiſſa, deciſ. 318. num. 5.

L. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur, ff. ſol. matr. intellectus, deciſ. 318. num. 21.

L. ſi ita fuerit, ff. de manumiſſ. teſtam. licet in particularibus relictis loquatur, communiter tamen trahitur ad inſtitutiones vniuerſales, deciſ. 86. num. 39.

L. ſi ita fuerit, ff. de manumiſſ. teſtam. quo caſu loquatur, deciſ. 86. num. 55.

L. ſi me, & Titium, ff. ſi cer. pet. quid diſponat. Et eius diſpoſitio diuina, & nobilis appellatur, deciſ. 77. num. 32.

L. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. habet dumtaxat locum contra eum, qui recepit ex titulo lucratiuo, ne locupletetur cum aliena iactura, deciſ. 77. num. 25.

In terminis l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. quare recurratur ad arbitrium boni viri, & quando hoc non procedat, deciſ. 172. num. 95.

L. ſi quando fin. C. ſi maior. fact. &c. non intrat, ſtante dolo, deciſ. 81. num. 23. quod procedit nedum in dolo.

L. ſi ſponſus, ff. de donat. inter vir. & vxor. loquitur de renunciatione hæreditatis iam delatæ, deciſ. 320. numer. 14.

L. ſi ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donat. inter vir. & vxor. procedit in ſimplici renunciatione, non autem in renunciatione facta ad fauorem tertij, & an hoc ſit verum, deciſ. 12. num. 28.

L. ſi vnquam, C. de reuocand. donat. loquitur in donatione, & non in repudiatione iuris quærendi, deciſ. 320. numer. 59.

L. ſolet 1. §. & nonnunquam, ff. vbi pupill. &c. declaratur, deciſ. 255. num. 8.

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. tanquam ſingularis, & egregia à DD. valde extollitur, deciſ. 174. num. 4.

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. ſi recurreretur ad arbitrium Iudicis, nunquam haberet locum, deciſ. 248. num. 15.

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. non poteſt applicari æquitas Canonica, de qua hic, deciſ. 172. num. 56.

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. quid apertè determinet, deciſ. 172. num. 76.

L. ſuper rebus C. de contrah. empt. eſt vna ex 50. conſtitutionibus, quibus Iuſtinianus diſſidia veterum Iuris Conſultorum diremit, deciſ. 248. num. 2. & 19.

L. vſufructu, ff. de vſufruct. & alia iura conciliantur, deciſ. 67. num. 18.

STATVTA.

Statutum Bononienſe de ſucceſſ. ab inteſt. aſcendentium, & collateralium, lib. 4. non excludit fœminas à ſucceſſione perſonæ defunctæ, quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre, deciſ. 232. num. 2. & 13.

Statutum Bononienſe lib. 2. rubr. de appell. non habet locum, quando fuit actum remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 305. num. 11.

Statut. Bononienſe lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. qualiter intelligatur, deciſ. 206. num. 28.

Statutum Ferrariæ lib. 2. cap. 90. non procedit in muliere extra Territorium contrahente, deciſ. 238. numer. 6.

Statutum Ianuenſe prohibet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolutionem, deciſ. 280. num. 17.

Statutum Ianuenſe lib. 4. cap. 23. quid diſponet, deciſ. 89. num. 6.

Statutum Narnienſe excluſiuum fœminarum intelligendum eſt diuiſim, ideſt, quod fœmina ab illius tantum hæreditate excludatur, à quo fuit dotata, & non ab alijs, deciſ. 329. num. 33.

Statutum excluſiuum fœminarum Nurſinum, quid diſponat, deciſ. 68. num. 15.

Statut. Peruſ. ſub rub. 45. de dotat. mul. §. item ſi aliquis, declaratur, deciſ. 264. num. 17. 22. 23. & 24.

Statut. Peruſin. ſub rub. 45. de dotat. mulier. §. item ſi quis etiam, declaratur, deciſ. 264. num. 15. & 16.

Statut. Peruſin. lib. 2. cap. 135. circa numerum teſtium in teſtamento, qui diſponat, deciſ. 116. num. 13.

Statutum Peruſiæ diſponens, quod debeat dari de nullitate laudi intra decem dies, qualiter procedat, deciſ. 159. numer. 14.

Statutum Vrbeuetanum loquens de ſucceſſionibus defunctorum ab inteſtato locum habet, & in ſucceſſionibus decedentium in pupillari, deciſ. 340. num. 34. & 35. Vbi de ratione remiſſiuè.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 31. non loquitur de eis, qui non tenentur conſeruare confideiuſſores indemnes, deciſ. 346. numer. 31.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 42. diſponens, quod in Vrbe ſeruetur Ius ciuile, non procedit, quando per ius Canonicum eſt correctum, deciſ. 256. numer. 2. & num. 3. declaratur.

Statut. Vrb. cap. 113. & cap. 151. lib. 1. vnum ab altero ſuppletur, deciſ. 98. num. 4.

Statut. Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. ad dignoſcendam validitatem contractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda, deciſ. 190. num. 3.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 124. in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita, bona relocentur ſucceſſoribus, non comprehendit Eccleſiam, deciſ. 58. num. 31.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. diſponit, quod marito decedente ſuperſtite vxore cum liberis, vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantum, de bonis mariti lucretur, deciſ. 117. num. 1.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. defert lucrum dotis poſt conſummatum matrimonium, deciſ. 307. numer. 1. & 3.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. vt habeat locum, requiritur matrimonij conſummatio, deciſ. 237. num. 2.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. §. ſi vero maritus, declaratur, deciſ. 240. num. 1.

In Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. expreſſe cauetur, vt altero ex coniugibus prædecedente, ſuperſtes lucretur quartam partem dotis per viam donationis propter nuptias, ſeu dotalis lucri, deciſ. 150. num. 2.

Et hoc pactum ſemper in inſtrumentis dotalibus cenſetur appoſitum, niſi expreſſe de partium conſenſu fuerit remiſſum, aut aliter conuentum, ibid. num. 3.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. excluſiuum fœminarum non excludit fœminam propter patruelem, deciſ. 68. num. 3.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. excluſiuum fœminarum, non habet aliud motiuum, quam ipſam conſeruationem familiarum, deciſ. 68. num. 6. & 15.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus, quamuis in teſtamento patris excluſis, ſi illæ ad paternam hæreditatem admitti petant defunctis maſculis, deciſ. 316. numer. 16.

Statutum Vrbis cap. 145. excluſiuum fœminarum, tametſi diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, habet tamen locum condito teſtamento, in quo filia ſit excluſa: Et hoc, non obſtante quod ſuper ſucceſſione ex teſtamento extet aliud particulare ſtatutum, deciſ.

deciſ. 316. num. 22. & quare num. 23. & 24.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non habet locum, quando in teſtamento aſcendentis inſtituti fuerit extranei, deciſ. 316. num. 18. & quare num. 20. Sed declara, niſi extranei inſtituti aliàs ſucceſſuri eſſent ab inteſtato, num. 27.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt. filiabus alioquin excluſis à ſucceſſione inteſtati ne poſſint conſequi legata in teſtamento relicta, deciſ. 316. num. 14.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. dum nominatim excludit filiam à ſucceſſione materna propter dotem habitam à patre, fratre, aut auo, non permittit ingredi difficultatem, an talis excluſio cenſeatur etiam facta ab hæreditate eorum, qui dotem non dederunt, deciſ. 316. num. 4.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. procedit in ſucceſſione ab inteſtato, deciſ. 316. num. 11.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. filiam dotatam ab auunculo non excludit à ſucceſſione paterna, & quare, deciſ. 316. num. 8. & quare, num. 9.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 145. excludit filias fœminas propter maſculos, deciſ. 137. num. 6.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. volens adhiberi certas ſolemnitates, vt occurratur fraudibus, & ſimplicitati mulierum, & minorum, non habet locum in contractu, in quo læſio conſiderari nequeat, deciſ. 363. num. 2.

Statuti Vrbis lib. 1. cap. 151. fraudibus occurri volentis ratio generalis eſt, & comprehendit donationes etiam reciprocas, quatenus mulier, & minor circumueniri poſſunt in æſtimatione meritorum, & æſtimatione rei donatæ, deciſ. 363. num. 7.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. enumerando contractus læſiuos non comprehendit contractum dotis, & donationem propter nuptias, deciſ. 55. num. 7.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. non procedit in obligatione neceſſaria, deciſ. 55. num. 9.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 154. in quo habetur, quod ad reſcindendum contractum ſufficiat docere de læſione vltra tertiam partem, non comprehendit Eccleſiam, deciſ. 58. num. 30.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 157. in quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam quod non ſteterit in obligatione, non habet locum in Eccleſia, deciſ. 58. num. 33.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. procedit nedum quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiam ſi pro confideiuſſore, deciſ. 346. num. 15.

Statuti Vrb. lib. 1. cap. 157. verba de principali debitore loquentis, conueniunt cuilibet perſonæ principalir debitoris repræſentantis, deciſ. 346. num. 23.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. excipiens caſum fideiuſſoris ſoluentis, non præſeruat iura illius contra quoslibet debitores, ſed contra illos qui eum indemnem ſeruare tenentur, deciſ. 346. num. 27.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. diſponit, quod ſi creditor ex cauſa mutui, depoſiti, vel cuiuſcunque generis contractus per annos 16. fuerit negligens in petendo creditum, præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio, niſi &c. deciſ. 346. num. 1.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. procedit etiam in contractibus iuratis, & obligatione Camerali munitis, & quare, deciſ. 346. num. 3.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. adimit fidem, quibuſcunque ſcripturis, ex quibus creditum probari poteſt, deciſ. 346. num. 4.

Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. ratio poſita eſt in negligentia creditoris in non exigendo creditum, deciſ. 346. numer. 8.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. præſumit ſolutionem aduerſus creditorem negligentem in agendo, deciſ. 346. numero 26.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. euitatur ſtante interpellatione, deciſ. 262. num. 7.

in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. non fuit præſeruata confideiuſſorum obligatio, deciſ. 353. num. 2.

in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. comprehenditur etiam perſona ficta, & quare, deciſ. 353. num. 21. & 22.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 178. in quo diſponitur, ne in vna eademque cauſa, ſecundo licet appellare, eſt ſeruandum in omnibus Curijs inter Ciues Incolas, & diſtrictuales Vrbis, deciſ. 58. num. 34.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 178. loquens de duabus ſententijs conformibus executioni mandandis, comprehendit Vniuerſitates, & Collegia: Quia non repugnat proprietati verborum, quin de Collegijs, & Vniuerſitatibus dicantur, & ipſi Ciues, deciſ. 353. num. 2. 3. & 24.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. comprehendit nedum originarios, ſed etiam Ciues, deciſ. 292. num. 5. & 6.

Et ſeruatur in omnibus Curijs, etiam in Rota, ibidem num. 7.

Statutum Vrbis non admittit donationes remuneratorias, quatenus merita ſunt inferiora valore bonorum donatorum, & quare, deciſ. 358. num. 11. & 12.

Statutum de donatione generaliter loquens non comprehendit donationem ob cauſam, deciſ. 358. num. 4.

Quid in Statuto Vrbis, ibidem num. 5.

Statutum Vrbis improbans donationes mulierum, & minorum ſine certis ſolemnitatibus faciendas, non inducit ſolemnitates ad reſtringendam facultatem donandi propter benemerita, ſed vt in eorum exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum, deciſ. 358. num. 14.

Statutum Vrbis requirit probationem meritorum aliunde, quam ex ſola donatoris aſſertione, deciſ. 358. numer. 7.

Statuta Vrbis inter Ciues, & Incolas, & diſtrictuales ſeruanda ſunt, & vbi Statuta non diſponunt, ſeruandum eſt ius Ciuile, & in ſubſidium recurrendum eſt ad ius Canonicum, deciſ. 126. num. 29.

DECISIONES.

Deciſ. 1. de procurat. in nou. & aliæ declarantur, deciſ. 524. num. 63.

Deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in nou. declaratur, deciſ. 78. num. 39.

Deciſ. 1. de elect. in nou. & aliæ plures in quibus terminis loquantur, deciſ. 124. num. 33.

Deciſ. 17. de Iurepatron. in antiq. declaratur, de veritate concluſionis in ea firmatæ dubitatur, deciſ. 356. numer. 20.

Deciſ. 21. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. declaratur, deciſ. 78. num. 35.

Deciſ. 1. de reſtit. ſpoliat. & aliæ deciſs. in quo caſu loquantur, deciſ. 139. num. 44.

Deciſ. 452. part. 1. diuerſ. declaratur, deciſ. 58. num. 35.

Deciſ. 153. part. 3. lib. 2. diuerſ. declaratur, deciſ. 82. numero 19.

Deciſ. 369. par. 3. diuerſ. declaratur, deciſ. 216. num. 18.

Deciſ. 138. num. 3. part. 4. diuerſ. declaratur, deciſ. 22. numer. 14.

Deciſ. 278. num. 13. par. 4. diuerſ in quibus terminis procedat, deciſ. 155. num. 61.

Deciſ. 344. part. 4. diuerſ. declaratur, deciſ. 116. numero 21.

Deciſ. 460. par. 4. diuerſ. declaratur, deciſ. 22. num. 15.

Deciſ. 562. in fin. par. 4. diuerſ. declaratur, deciſ. 287. numer. 16.

Deciſ. 129. par. 5. diuerſ. declaratur, deciſ. 253. num. 34. & 36.

Deciſ. 209. num. 3. par. 1. in recent. corruit, cum ſit ſolum fundata in deciſ. Afflict. 37 & 314 quæ non ſubſiſtunt, & attendi non debent, deciſ. 117 num. 9.

Deciſ. 441. num. 2. par. 1. recent. quo caſu loquatur, deciſ. 155. num. 60.

Deciſ. 470. par. 1. recent. declaratur, deciſ. 3. num. 7.

Deciſ. 642. par. 1. in recent. & aliæ declarantur, deciſ. 74. num. 13.

Deciſ. 57. num. 4. part. 2. in recent. declarantur, deciſ. 213. num. 15.

Deciſ. 122. part. 2. in recent. declaratur, deciſ. 16. numero 16.

Deciſ. 337. num. 3. par. 2. recent. declaratur, deciſ. 37. numer. 5.

Deciſ. 736. num. 1. par. 2. in recent. declaratur, deciſ. 124. num. 67.

Deciſ. in Bononien de Gargantibus impreſſ. inter recent. deciſ. 164. num. 7. & 8. par. 3. quando procedat, deciſ. 314 num. 26.

Deciſ. 17. par. 3. in recent. declaratur, deciſ. 313. num. 17.

Deciſ. 208. part. 4. in recent. declaratur, deciſ. 246. numer. 22.

Deciſ. 55. poſt Cenc. in tract. de Cenſib. & aliæ declarantur, deciſ. 116. num. 21.

Deciſ. 41. 92. & 38. penes Merlin. de legit. declarantur, deciſ. 219. num. 16.

Ægid. deciſ. 364. declaratur, deciſ. 124. num. 56.

Achill. deciſ. 16. de dol. & contum. intellectus, deciſ. 124. num. 60.

Achill. deciſ. 1. de præſcript. & in Romana Saluiani Interdicti coram Pegn. declarantur, deciſ. 346. num. 16.

Achill. deciſ. 1. de præſcript. & Pegn. deciſio in Romana Saluiani, quem intellectum diu retinuerunt, deciſ. 360. num. 9.

Sextæ Partis Recentiorum.

Achill. deciſ. 4. de præſcript. intellectus, deciſ. 78. numer. 40.
Caualer. deciſ 293. declaratur, deciſ. 74. num. 13.
Caualer. 374. declarat, deciſ. 38. num. 72.
Rot. deciſ. 500. num. 2. 2. coram Card. Caualer. intellectus, deciſ. 124. num. 16.
Card. Caualerij deciſ. in Romana legitimæ 17. Iunij 1613. in quibus terminis procedatur, deciſ. 316. num. 19.
Reuerendiſſ. Coccin. deciſ. 78. declaratur, deciſ. 302. num. 9. & 10.
Creſcent. deciſ. 10. num. 1. & 5. de dol. & contum. declaratur, deciſ. 124. num. 61.
Gregor. XV. deciſ. 126. quo caſu procedat, deciſ. 229. num. 23. & 27.
Mantic. deciſ. 235. declaratur, deciſ. 172. num. 16.
Mohed. deciſ. 28. & 31. de renunc. declarantur, deciſ. 38. numer. 78.
Mohed. deciſ. 19. de reſtitut. ſpoliat. intellectus, deciſ. 313. num. 15.
Put. deciſ. 27. lib. 2. opinio, non eſt Rotæ, ſed propria ipſius Putei, deciſ. 104. num. 12.
Put. deciſ. 317. lib. 2. in correct. intellectus, deciſ. 313. numer. 15.
Putei deciſ. 119. & 193. lib. 2. in quibus terminis procedat, deciſ. 316. num. 17.
Put. deciſ. 111. lib. 3. & Caputaquen. deciſ. 211. par. 1. in quibus terminis loquantur, deciſ. 313. num. 16.
Seraphin. deciſ. 174. num. 36.
Seraph. deciſ. 653. num. 3. declaratur, deciſ. 104. num. 21.
Seraph. deciſ. 906. intellectus, deciſ. 313. num. 18.
Seraph. deciſ. 845. num. 7. declaratur, deciſ. 8. num. 10.
Seraph. deciſ. 1178. intellectus, deciſ. 58. num. 36.
Seraph. deciſ. 1238. num. 10. declaratur, deciſ. 287. num. 16.
Seraph. deciſ. 1441. num. 4. in quibus terminis loquatur, deciſ. 124. num. 64.
Anconitana, ſeu Auximana Florum, declaratur, deciſ. 76. num. 17.
Aquilana Præpoſituræ 10. Martij 1568. coram Rubeo, & aliæ declarantur, deciſ. 287. num. 2.
Aretina Parochialis 3. Martij 1561. coram Cotta, declaratur, deciſ. 287. num. 2. & 3.
Bergomeñ Bonorum 28. Ianuarij 1594. coram Blanchetto, declaratur, deciſ. 78. num. 27.
Calaguritana Beneficij 15. Iunij 1615. coram Remboldu, declaratur, deciſ. 287. num. 2. & 3.
Deciſiones in cauſa Florentina Subdecanatus coram R. P. D. Durano ſub die 22. Maij, & 20. Decemb. 1628. declarantur, deciſ. 217. num. 15.
Monopolitana Hebdomadæ coram Card. Veroſpio, quo caſu loquatur, deciſ. 57. num. 13.
Peruſina Hæreditatis 20. Nouemb. 1602. & 12. Decemb. 1603. coram Card. Pamphil. non ſuſtinetur, deciſ. 126. num. 29.
Peruſina Bonorum 5. Iulij 1631. coram Reuerendiſſ. Coccin. Decan. in quibus terminis procedat, deciſ. 185. numer. 6.
Placentina Capellaniæ 21. Maij coram Card. Pamphil. declaratur, deciſ. 218. num. 18.
Placentina Capellæ coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, declaratur, deciſ. 37. num. 5.
Placentina Capellaniæ 21. Maij 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio declaratur, deciſ. 287. num. 2. & 3.
Portueñ Plani Vlmi coram Robuſterio, reijcitur, deciſ. 58. num. 37.
Romana Canonum 16. Martij 1607. coram Manzanedo declaratur, deciſ. 209. num. 6.
Romana Deuolutionis 8. Maij 1625. coram R. P. D. Pirouanu declaratur, deciſ. 110. num. 15.
Deciſ. in cauſa Romana Donationis de Cuppis penes Picum. 22. declaratur, deciſ. 118. num. 12.
Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouemb. 1614. coram Vbaldo declaratur, deciſ. 314. num. 20.
Romana de Corbinellis 15. Maij 1619. coram Coccino Decano declaratur, deciſ. 316. num. 9. & 10.
Rumana de Cuppis coram Card. Pamph. Sen. declaratur, deciſ. 192. num. 8. 9. & 10.
Romana de Formicinis 29. Maij 1630. coram Reuerendiſſ. Durano declaratur, deciſ. 193. num. 11.
Romana de Incaſatis 26. Iunij 1626. & 12. Februarij 1629. coram Merlino declarantur, deciſ. 38. num. 78.
Romana Obligationis 14. Februarij 1620. coram Card. Sacrato declaratur, deciſ. 294. num. 9.
Seneñ Pontis Arrighi 12. Iunij 1593. coram de Rubeis, in quibus terminis loquatur, deciſ. 139. num. 35. & vide nu. 38. & 40.

DOCTORES.

A

Affiict. deciſ. 37. & 314. reijciuntur, deciſ. 117. num. 8.
Alex. opinio in conſil. 144. num. 12. lib. 6. vti captioſa exploditur, deciſ. 206. num. 30.
Alex. in conſil. 198. num. 8. vol. 3. & alij declarantur, deciſ. 263. num. 13.
Anchar. in cap. cum dilecti num. 1. de elect. quo caſu loquatur, deciſ. 359. num. 10.
Anchar. conſil. 332. Pariſ. conſ. 93. num. 32. & alij declarantur, deciſ. 246. num. 13.
Archid. in cap. nulli. 1. quæſt. 1. & alij declarantur, deciſ. 172. num. 81.
Aretin. in l. poſſideri num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur, deciſ. 78. num. 32.
Aretin. in l. poſſideri num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur, deciſ. 275. num. 20.
Angel. in auth. res quæ, C. commun. de legat. in princip. verſ. & hoc patet, intellectus, deciſ. 312. numer. 10. & 24.
Aretinus in conſ. 99. declaratur, deciſ. 349. num. 15.
Azo in ſumm. titul. locati num. 1. & ſequacium declaratur, deciſ. 172. num. 39.

B

Bald. in cap. ex literis de offic. delegat. declaratur, deciſ. 38. num. 40.
Bald. in auth. at qui ſemel num. 5. C. de probat. declaratur, deciſ. 266. num. 3. & 4.
Bal. in l. non amplius, ff. de legib. in quib. terminis loquatur, deciſ. 221. num. 23.
Bald. in l. quod nomine, ff. de condict. indeb. defenditur, deciſ. 231. num. 5.
Bald. in auth. ſed, & periculum num. 2. ver. hoc verum niſi Eccleſia, C. ſine cenſu, vel reliq. &c. declaratur, deciſ. 338. num. 72.
Bald. in l. ſi quas ruinas, num. 7. & 8. C. de ſacroſ. Eccleſ. declaratur, deciſ. 182. num. 11.
Bald. in l. 1. num. 4. C. de legit. hæred. declaratur, deciſ. 329. num. 6. 18. & 20.
Bald. in l. fin. num. 21. C. de contrah. empt. declaratur, deciſ. 172. num. 28.
Bald. in conſ. 404. num. 4. lib. 2. quo caſu loquatur, deciſ. 126. num. 25.
Bald. in conſil. 232. lib. 5. num. 1. declaratur, & quando intret, deciſ. 168. num. 14.
Bart. in l. ambitioſæ, num. 31. ff. de decret. ab Ordin. facien. declaratur, deciſ. 289. num. 65.
Bart. in l. eius, qui num. 8. ff. de appell. recip. declaratur, deciſ. 266 num. 3. & 4.
Bart. in l. Gallus, §. tam ſi parentes, num. 4. ff. de lib. & poſth. declaratur, deciſ. 112. num. 7.
Bart. in l. is poteſt num. 11. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur, deciſ. 292. num. 30.
Bart. in l. per hanc Diuinam, C. de tempor. appellat. num. 1. declaratur, deciſ. 266. num. 3. & 4.
Bart. opinio in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. oblig. declaratur, & iſta eius opinio habet quamplures contradictores, & non eſt omnino tuta, deciſ. 174. numero 21.
Bart. in l. reſcripto, §. fin. ff. de minor. dum dat cautelam, ex qua poſſet infringi libertas Eccleſiaſtica, fallitur, & contra eum ſunt omnes, cum non dicat verum, & illius cautela non valet vnam feſtucam, & tandem eius dictum eſt damnatum per omnes, deciſ. 339. numer. 43. & 47.
Bart. In l. 2. C. de præd. omnibus Nauic. lib. 11. declaratur, deciſ. 116. num. 40.
Bart. in cap. literis, num. 30. verſ. & ſi non ſint, de reſtit. ſpol. declaratur, deciſ. 288. num. 10.

C

Camill. Medic. conſ. 156. num. 17. & ſeqq. refellitur, deciſ. 12. num. 52.
Caſtall. deciſ. 3. num. 3. declaratur, deciſ. 54. num. 14.
Calder. de extinct. emph. lib. 1. quæſt. 16. num. 20. declaratur, deciſ. 182. num. 9.
Capic. in deciſ. 33. num. 3. & alij declarantur, deciſ. 161. num. 24.

Caſtren. in auth. itaque, C. comm. de legat. & alij declarantur, deciſ. 206. num. 26.
Caſtren. in auth. itaque, num. 2. C. comm. de legat. & Brun. declarantur, deciſ. 167. num. 19.
Caſtren. opinio in l. ſi merces, num. 3. ff. locat. periculoſa appellatur, & declaratur vna cum Alciat. deciſ. 172. num. 27.
Caſtren. in l. ſi qui ſpoſtea, num. 4. ff. de Iudic. declaratur, deciſ. 289. num. 9.
Caſtren. in conſil. 324. num. 2. lib. 1. reprobatur, deciſ. 192. num. 14.
Caſtren. in conſil. 91. num. 3. lib. 2. declaratur, deciſ. 329. num. 5.
Cephalh. in conſil. 312. & Milan. deciſ. 1. num. 66. declarantur, deciſ. 174. num. 18.
Clar. in §. Donatio, quæſt. 16. num. 2. & 3. & alij declarantur, deciſ. 323. num. 32.
Coſt. de re integ. diſtinct. 95. num. 13. declaratur, deciſ. 313. num. 12.
Couarr. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. num. 3. reprobatur, deciſ. 1161. num. 12.
Cyn. in l. non amplius, ff. de legib. in quibus terminis loquatur, deciſ. 221. num. 23.

D

Decian. in conſil. 84. num. 10. lib. 3. declaratur, deciſ. 272. num. 10. & 11.
Dec. in conſil. 204. num. 2. & alij hic relati loquuntur in locatione perpetua rei emphyteuticæ facta per emphyteutam: Non autem de venditione rei in perpetuum locatæ facta per conductorem, deciſ. 14. num. 48. & 49.
Dec. in conſil. 498. num. 8. & alij declarantur, deciſ. 129. num. 18.
Dec. in conſ. 315. quo caſu loquatur, deciſ. 126. num. 30.

F

Felin. in cap. irrefragabill de officio Ordinar. declaratur, deciſ. 277. num. 36.
Fontanell. in tractat. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 3. nu. 15. declaratur, deciſ. 225. num. 16.

G

Gabr. conſil. 127. num. 16. vol. 1. declaratur, deciſ. 294. num. 17.
Garz. de benefic. par. 6. cap. 6. num. 176. declaratur, deciſ. 183. num. 3.
Gaſpar. Anton. Theſaur. qq. forenſ. quæſt. 4. num. 7. & 8. reijcitur, deciſ. 68. num. 13.
Gayll. obſeruat. 20. num. 1. de pignor. declaratur, deciſ. 234. num. 19.
Gemin. conſ. 115. declaratur, deciſ. 247. num. 4.
Gloſ. fin. in cap. in literis de teſt. in quibus terminis loquatur, deciſ. 155. num. 55.
Gloſ. in cap. 1. in verb. maiores, de maior. & obedient. in quibus terminis loquatur, deciſ. 155. num. 55.
Graff. deciſ. 111. declaratur, deciſ. 54. num. 15.
Gratian. diſcept. 639. in princ. declaratur, deciſ. 289. numer. 10.
Grauett. conſ. 831. num. 3. deciſ. 89. num. 14.

H

Honded. conſil. 42. num. 14. vol. 2. declaratur, deciſ. 293. num. 17.
Hoſtien. in cap. nimis, num. 4. de iureiur. declaratur, deciſ. 120. num. 51.

I

Iaſ. conſil. 33. per tot. lib. 3. declaratur, deciſ. 246. numero 17.
Io. Baptiſt. de Sanct. Seuer. in l. omnes populi num. 171. ff. de iuſt. & iur. declaratur, deciſ. 289 num. 66.
Imol. in l. cum quidam §. quod dicitur ff. de acquir. hæredit. reijcitur, deciſ. 349. num. 5.

L

Lap. alleg. 89. quando intret, deciſ. 213. num. 16.

M

Mantic. de coniectur. vlt. vol. lib. 8. titul. 18. num. 19. & 22. declaratur, & reijcitur, deciſ. 106. num. 8. & 10.
Maſtrill. deciſ. 182. declaratur, deciſ. 54. num. 15.
Muta deciſ. 3. per tot. declaratur, deciſ. 54. num. 15. & d. deciſ. 3. num. 4. deciſ. 285. num. 8.
Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 166. num. 50. declaratur, deciſ. 247. num. 4. 16. & 17.
Menoch. lib. 4. præſumpt. 166. num. 50. declaratur, deciſ. 147. num. 4. & 13.
Menoch. de recuper. remed. 1. num. 179. refellitur, deciſ. 81. num. 36.
Menoch. conſil. 92. num. 74. & conſil. 388. num. 34. declaratur, deciſ. 74. num. 12.
Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. quæſt. 8. num. 5. deciſ. 160. num. 8.
Milan. deciſ. 1. num. 66. declaratur, deciſ. 174. num. 18.
Molin. de contract. diſput. 459. num. 125. & alij in quo caſu loquantur, deciſ. 14. num. 50.
Molin. de contract. diſput. 507. declaratur, deciſ. 229. numer. 28.
Molin. de primog. lib. 2. cap. 8. num. 18. declaratur, deciſ. 192. num. 11.
Monterent. interpretatio ad Statutum Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. in verbo exceptis, reſpuitur, deciſ. 167. num. 2.
Monterent. interpretatio ad Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. in verb. exceptis, vti contraria regulis iuris, & multum iniqua, & inepta, reſpuitur, deciſ. 206. num. 2.

O

Odd. in conſil. 31. num. 11. declaratur, deciſ. 24. numer. 5.
ab Oldrad. conſ. 21. vt recedatur, non ſufficit ſubſtitutionum gradus, quando vnicus eſt, deciſ. 272. numero 15.
ab Oldrad. conſ. 21. licet ex coniecturis ſoleat recedi, tamen ad hunc effectum coniecturæ debent eſſe valde vrgentes, & concludentes, deciſ. 249. num. 9.
Oldrad. conſil. 159. intellectus, deciſ. 310. num. 59.
Olaſch. deciſ. Pedem. 117. cum. 7. declaratur, deciſ. 263. numer. 13.
Oſaſch. deciſ. 150. num. 8. & 9. declaratur, deciſ. 236. numer. 12.

P

Pariſ. conſ. 93. num. 32. & conſil. 94. num. 26. lib. 1. declaratur, deciſ. 246. num. 13.
Pariſ. in conſ. 38. num. 3. vol. 2. declaratur, deciſ. 38. numero 65.
Pariſ. conſ. 7. num. 27. vol. 3. declaratur, deciſ. 272. num. 10. & 11.
Pariſ. conſ. 54. num. 4. lib. 4. Felin. in cap. irrefragabill de offic. Ord. declarantur, deciſ. 277. num. 36.
Pariſ. de reſignat. quæſt. 27. num. 70. declaratur, deciſ. 81. num. 18.
Prreg. de fideicommiſſ. art. 42. num. 55. & alij reijciuntur, deciſ. 312. num. 13.

R

Rip. in l. 1. num. 152. & Soccin. Sen. num. 32. ff. de vulg. declarantur, deciſ. 160. num. 16.
Roland. conſ. 22. num. 9. vol. 2. declaratur, deciſ. 263. numer. 13.
Roman. in l. principalibus, ff. ſi cert. pet. reprobatur, deciſ. 26. num. 33.
Roman. in conſ. 133. declaratur, deciſ. 161. num. 21.
Rom. conſ. 438. num. 3. in fin. & ſeq. declaratur, deciſ. 235. num. 12.
Ruin. in conſ. 24. num. 10. lib. 1. reprobatur, deciſ. 116. numer. 4.

Ruin. in conſ. 20. num 6. vol. 2. reprobatur, & num. 15. & num. 18. declaratur, deciſ. 350. num. 10.

Ruin. in conſil. 20. num. 10. & ſeq. lib. 2. declaratur, deciſ. 178. num. 7.

Ruin. in conſil. 72. num. 7. lib. 2. in quibus terminis loquatur, deciſ. 145. num. 18.

S

Soccin. l. ſi quis arbitratu, num. 25. & 26. ff. de verb. ſignif. declaratur, deciſ. 172. num. 20.

Soccin. Sen. lib. 1. num. 32. & Rip. num. 152. ff. de vulg. declarantur, deciſ. 160. num. 16.

Soccin. in conſil. 95. ante num. 1. vol. 3. declarantur, deciſ. 263. num. 13.

Specul. in tit. de act. ſeu petit. §. ſequitur, num. 3. declaratur, deciſ. 225. num. 13.

Specul. in §. qualiter, de appell. num. 11. quando procedat, deciſ. 124. num. 44.

Specul. de inſtr. edit. §. nunc videndum reſtat num. 5. & 6. declaratur, deciſ. 76. num. 3.

Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua, num. 143. declaratur, deciſ. 211. num. 34.

Surd. deciſ. 308. num. 15. declaratur, deciſ. 41. num. 11.

Surd. deciſ. 322. num. 61. & 63. delaratur, deciſ. 127. num. 6.

Surd. in conſil. 341. num. 1. lib. 3. examinatur, deciſ. 160. num. 5. & 10.

T

Tiraquell. in prim. retract. num. 20. & 21. declaratur, deciſ. 254. num. 13.

V

Valaſc. deciſ. 64. num. 6. 9. & 10. declaratur, deciſ. 229. numer. 28.

Vital. in clem. cauſam, §. intimatio, de appell. num. 33. declaratur, deciſ. 124. num. 46.

Doctores in l. vendentis, C. de contrah. empt. declarantur, deciſ. 172. num. 77.

F I N I S.